1.148

Inc
1532

Veneza - 1491

Rationale diuinorum officiorum

Tabula

¶ Rubrice roᷓnalis diuinoꝝ officiorum.

Prohemiũ. Quecũqꝫ fol. 1
De eccleſia ⁊ eius partibus folio. 1
De altari 3
De picturis cortinis ⁊ ornamentis eccleſie 4
De campanis 6
De cimiterio ⁊ alijs locis ſacris ⁊ religioſis 7
De eccleſie dedicatiõe. 7
De altaris ꝯſecratõe. 10
De conſecrationibus ⁊ vnctionibus 11
De eccleſiaſticis ſacramentis. 13

¶ Rubrice ſecundi libri

De miniſtris ⁊ ordinibꝰ eccleſiaſticis ⁊ eorum officijs. 13
De cantore 16
De pſalmiſta 16
De oſtiario 17
De lectore 17
De exorciſta 17
De accolyto 17
De ſubdyacono. 17
De dyacono 17
De ſacerdote 18
De epiſcopo 19

¶ Rubrice tertij libri

De indumẽtis ſeu ornamẽtis eccleſie ſacerdotuꝫ atqꝫ pontificum ⁊ aliorum miniſtrorum. 19
De amictu 20
De alba 20
De cingulo ſeu zona 21
De ſtola 21
De manipulo 21
De caſula ſeu planeta 21
De caligis ⁊ ſandalijs 22
De ſuccinctorio ⁊ orali 22
De tunica 22
De dalmatica 22
De cyrotheca 23
De mitra 23
De annulo 23
De baculo paſtorali 24
De ſudario 24
De pallio 24
De coloribus quibus eccleſia vtitur in eccleſiaſticis indumentis. 25
De indumentis legalibus ſeu veteris teſtamẽti. 25

¶ Rubrice quarti libri.

De miſſa ⁊ ſingulis que i miſſa aguntur 27
De quinqꝫ pſalmis quos põtifex celebraturꝰ dič. 29
De capitis coopertiõe ⁊ manuũ lotione 29
De aq̃ bñdicte aſpſiõe 29
De introitu miſſe 30
De acceſſu ſacerdotis vł põtificis ad altare ⁊ de proceſſione 30
De confeſſione 31
De incenſo benedicendo ⁊ thuribulũ mittẽdo 32
De oſculo altaris ⁊ libri 32
De thurificatione 32
Qualiter epiſcopus vel ſacerdos ⁊ miniſtri ad altare ſtare debent. 33
De kyrieleyſon 33
De gloria in excelſis 33
De ſalutatiõe ad pplm 34
De orõne ſeu collecta 34
De epiſtola 36
De reuerentia paſt lectam epiſtolam facienda 36
De ſeſſione epiſcopi vel ſacerdotis ⁊ miniſtroꝝ 36
De graduali 37
De alleluia 37
De tractu 38
De ꝓſa ſeu ſequentia 38
De mutatõe ſacerdotis 38
De euangelio 38
De ſymbolo 40
De predicatione 42
De ſecũda parte miſſe. ſ. de offertorio 42
De manuũ ablutione 42
De pallis corporalibꝰ 42
De oblatiõe ſacerdotis ⁊ de officio miniſtroruꝫ circa illa ⁊ de patena ⁊ ď oblationibus populi ⁊ clericorum. 43
De ſcđa thurificatiõe. 44
De inclinatione ſacerdotis ⁊ oſculatõe altaris ⁊ oratione 45
De prefatiõe 45
De ſanctus 46
De ſecreta ſeu canone miſſe. 47
De expoſitiõe canonis qui incipit Te igitur 47
De ſecunda parte canonis ſcilicet. Memento domine. 48
De tertia parte canonis 48
De quarta parte canõis 49
De quinta parte canõis 49
¶ De ſexta particula canonis. 50
De ſeptima particula canonis. 52
De octaua parte canõis 54
De nona ꝑte canonis 55
De decima ꝑte canonis 56
De vndecia ꝑte cano. 56
De pater noſter ⁊ eius expoſitiõe. 57
De tertia parte miſſe ſcilicet de ſilentio poſt dominicã orationem. 5
Die reſumptione patene 59
De fractione hoſtie 60
De agnus dei 61
De pacis oſculo 61
Quarta pars miſſe ⁊ primo de communione ſacerdotis. 62
De perfuſione 62
De poſtcommunione 63
De oratione nouiſſima ⁊ de Ite miſſa eſt 63
Quare ſacerdos humerum pontificis oſculatur 63
De benedictõe nouiſſima 63

¶ Rubrice quinti libri

De diuinis officijs tam diurnis quã nocturnis in genere 64
Quid ſit officiuꝫ 64
De nocturnis 68
De laudibus matutinis. 72.
Sunt nonnulli 71
De prima 73
De tertia 74
De ſexta 74
De nona 75
De veſperis 75
De completorio 76

¶ Rubrice ſexti libri.

De officio dominicaruꝫ ſpecialiter ⁊ quarundam feriarum ⁊ feſtiuitatum domini ⁊ ieiuniorum quattuor temporum ⁊ alioꝝ 77
Prohemium in proximo
De tẽpore aduẽtus 78
De prima dominica aduentus 79
De ſecũda dominica aduẽtus 80
De tertia dominica aduentus 80
De quarta feria ⁊ ieiunijs q̃tuor temporuꝫ 81
De alijs ieiunijs 81
De officio quarte ferie 82
De ſexta feria 83
De ſabbato 83
De quarta dominica aduẽtus domini 83
De vigilia natiuitatis domini. 84
De officio natalis dñi 84
De dominica infra octauaꝫ natalis domini 85
De feſto circũciſionis 85
De feſto epiphanie 86
De octaua epiphanie 87
De pᵐa dominica poſt epiphaniam 87
De ſecunda dominica poſt epiphaniam 87
De tertia dñica 88
De quarta dñica 88
De quita dñica poſt epiphaniam 89
De dominica ſexta 89
De dñica ſeptuageſime 89
De officio ſeptuag. 90
De ſexageſima 90
De qnquageſima 91
De quarta feria in capite ieiunioꝝ. ſ. cineꝝ 91
De quinta feria 92
De ſexta feria 93
De ſabbato 95
De dñica prima quadrageſime 93
De ſecũda feria 93
De tertia feria 93
De quarta feria 93
De quinta feria 94
De ſexta feria 94
De die ſabbato 94
De ſecunda dominica quadrageſime 94
De ſecunda feria 94
De tertia feria 94
De quarta feria 95
De quinta feria 95
De ſexta feria 95
De ſabbato 95
De tertia dominica q̃drageſime 95
De ſecunda feria 95
De tertia feria 95
De quarta feria 96
De qnta feria 96
De ſexta feria 96
De ſabbato 96
De quarta dominica q̃drageſime 96
De ſecũda feria 97
De teria feria 97
De quarta feria 97
De qnta feria 97
De ſexta feria 98
De ſabbato 98
De dñica qnta ĩ paſſiõe 99
De ſecunda feria 99
De tertia feria 99
De quarta feria 99
De quinta feria 99
De ſexta feria 100
De ſabbato 100
De dñica ſexta in ramis palmarum 106

Tabula

De ſecunda feria ioi
De tertia feria ioi
De quarta feria ioi
De quinta feria in cena domini ioz
De diurno hui⁹ diei offō. io3
De quinta feria in conſecratione olei io3
De officio miſſe huius quinte ferie io5
De nudatiōe altarium. io6
De die paraſceue io6
De ſabbato ſancto paſce io8
Per quē: quō: ⁊ quare agni de cera fiant io8
De benedictiōe cerei io8
De lectiōibus ⁊ tractib⁹. io9
De benedictione baptiſmi ſeu fontium. vbi etiaʒ agitur de cereis cathecuminorum iio
De baptiſmo. vbi etiaʒ agitur de veſtibus quas neophiti quarto die deponunt. ⁊ de patrinis iii
De confirmatione ii3
De miſſa ii3
De ſcō die paſche ii4
De diurno officio huius diei ii6
De ſeptem diebus poſt paſcha ii6
De ſecunda feria poſt paſcha ii9
De tertia feria poſt pa. ii9
De q̄rta feria poſt paſca. ii9
De q̄nta feria poſt pa. ii9
De ſexta feria poſt paſca. ii9
De ſabbato ī albis ii9
Alia expoſitio dictorum ſeptem dierum ii9
De prima dominica poſt paſcha izo
De ſecunda dominica poſt paſcha izo
De tertia dominica poſt paſcha izo
De quarta dominica poſt paſcha izo
De dominica quinta rogationum izo
De rogationibus izi
De vigilia aſcenſionis izi
De feſto aſcenſionis domini izz
De dominica poſt aſcenſionem izz
De vigilia penthe. izz
De die ſancto pentheco. iz3
De ſecunda feria iz4
De tertia feria iz4
De quarta feria iz4
De quinta feria iz4
De ſexta feria iz4
De ſabbato iz4
De dominica ſancte trinitatis iz5
De prima dominica poſt pēthecoſten iz5
De ſecunda dominica poſt penthecoſten iz6
De tertia dominica poſt pēthecoſten iz6
De quarta dominica poſt pēthecoſten iz6
De quinta dominica poſt pēthecoſten iz6
De ſexta dominica poſt penthecoſten iz6
De ſeptima dominica poſt penthecoſten iz6
De octaua dn̄ica poſt pēthecoſten iz7
De nona dominica poſt penthecoſten iz7
De decima dn̄ica poſt pēthecoſten iz7
De vndecima dn̄ica poſt pēthecoſten iz7
De duodecīa dominica poſt penthecoſten iz7
De tertiadecima dn̄ica poſt pēthecoſten iz7
De decimaquarta dominica poſt penthecoſten iz8
De decimaquinta dominica poſt penthecoſten iz8
De decimaſexta dominica poſt penthecoſten iz8
De decimaſeptima dominica poſt penthecoſten iz8
De quarta feria quattuor tēporum ſeptembris iz8
De ſexta feria quattuor temporum ſeptembris iz8
De ſabbato iz8
De decimaoctaua dominica poſt penthecoſten iz8
De decimanona dominica poſt penthecoſten iz9
De vigeſima dominica poſt penthecoſten iz9
De vigeſimaprima dominica poſt penthecoſten iz9
De vigeſimaſecūda dominica poſt penthecoſten iz9
De vigeſima tertia dominica poſt penthecoſten iz9
De vigeſimaquarta dominica poſt penthecoſten i3o
De vigeſimaquinta dominica poſt penthecoſten i3o

¶ Rubrice ſeptimi libri.

De ſctōꝝ feſtiuitatib⁹ i3o
De ſctīs fabiano ⁊ ſebaſtiano i33
De ſancta agnete i33
De ɔuerſione ſcī pauli i33
De ſancto iuliano i33
De ſancta agatha i33
De purificatione btē marie virginis i33
De cathedra ſcti petri apoſtoli i34
De annūciatione beate marie virginis i34
De ſanctis apoſtolis philippo ⁊ iacobo i34
De inuentione ſancte crucis i35
De reuelatōe ſancti michaelis i35
De ſanctis geruaſio ⁊ ꝓthaſio i35
De ſcō Joan. baptiſta i35
De apoſtolis petro ⁊ paulo i36
De feſto ſanctorum ſeptem fratrum i36
De ſancto iacobo aplō i36
De ſeptē dormiētib⁹ i36
De feſto ſancti petri ad vincula i36
De feſto ſanctorum machabeorum i36
De inuētione ſancti ſtephani i37
De transfiguratione domini i37
De ſancto laurentio i37
De aſſumptione beate marie virginis i37
De feſto ſancti Bartholomei i37
De decollatione ſcti Joannis i37
De ſctīs felice ⁊ audacto i38
De natiuitate beate marie virginis i38
De exaltatōe ſcē crucis i38
De feſto ſancti Matth. apoſtoli i38
De feſto ſancti mauritij ⁊ ſociorum i38
De feſto ſancti luce euāgeliſte i38
De feſto apoſtolorum ſymonis ⁊ iude i38
De feſto omniū ſcōꝝ i38
De officio mortuoꝝ i39
De q̄tuor coronatis martyribus i4i
De beato martino epō i4i
De beato andrea aplō i4i
De beato nicolao i4i
De venerabili beda preſbytero i4i
De ſcō thoma aplō i4i
De ſanctis ſtephano Joāne ⁊ inocentibus i4i
De. iz. apoſtolis i4z
De euangeliſtis i4z
De martyribus i4z
De confeſſoribus i43
De virginibus i43
De feſto ⁊ officio dedicationis eccleſie i43

¶ Rubrice octaui libri

De cōputo ⁊ kalendario ⁊ ptinentib⁹ ad illa i44
Pars prima de anno ſolari incipit i44
Quid ſit ann⁹ ſolaris i44
De menſe i45
De ſeptimana i46
De die i46
De anno lunari i47
Quid ſit annus lunaris ⁊ q̄t dies continet i47
De regularib⁹ lunarib⁹ i47
De epacta i47
De emboliſmo i47
De aureo numero i48
De termino paſcali i48
De ciclis i49
Cōcluſio huius opis i49

Finis

Inc 1332

1

¶ Incipit rationale diuinoꝝ officioꝝ editum per Reuerendiſſimum in Chriſto patrem ⁊ dominū: dominuꝫ Guilielmū duranti: dei ⁊ apoſtolice ſedis gratia preſulē Mimateñ. q̄ ꝯpoſuit ſpeculū iuris ⁊ patꝝ pōtificale.

Quecunqꝫ in eccleſiaſticis officiis: rebus ac ornamentis ꝯſiſtūt diuinis plena ſūt ſignis: atqꝫ myſteriis: ac ſingula ſunt celeſti dulcedie redūdantia. ſi tñ diligentē habeant inſpectorē q̄ norit mel de petra ſugere: oleumqꝫ de duriſſimo ſaxo. Quis tñ nouit ordinē celi: ⁊ ratiōes ip̄i⁹ ponet in terra? Scrutator q̄ppe maieſtatis opprimet a gloria. Siquidem puteus alt⁹ eſt ⁊ in quo aquaꝫ hauriā nō habeo: niſi porrigat ille qui dat oibus affluenter: ⁊ nō improperat. vt inter mediū montiū tranſeūtes hauriā aquā in gaudio de fontib⁹ ſaluatoris. Licꝫ igitur nō oīum que a maioribus tradita ſunt rō reddi poſſit. ff. de legi. l. nō oium. xxiiij. q. iiij. nabuchodonoſor. i p̄nci. q̄r tñ quod i his rōne caret extirpādū eſt. lxviij. di. cor epi. xj. di. cōnia. iccirco ego gulielm⁹ duranti ſancte mimatenſis eccleſie ſola dei patientia dictus ep̄s pulſans pulſabo ad oſtiuꝫ ſi forte clauis dauid apire dignet: vt me itroducat rex in cellam vinariā in qua mihi ſupernū demōſtret exemplar: quod Moyſi fuit in monte mōſtratū. quatenus de ſingulis que in eccleſiaſticis officiis: rebus aut ornamētis ꝯſiſtunt. quid ſignificēt ⁊ figurent eo valeam reuelāte clare ⁊ aperte diſſerere ⁊ rōes ponere: q̄ linguas infantium facit diſertas: cui⁹ ſpiritus vbi vult ſpirat. diuidens ſingulis put vult. extra de renū. niſi. ad laudē ⁊ gloriam trinitatis. ¶ Sane hic ſacramēta pro ſignis accipimus ſeu figuris: que ſiqdem figure nō ſūt vtutes ſed virtutū ſigna: quib⁹ tanqꝫ ſcripturis vtētes docētur. Signorum aūt alia ſunt nālia: alia poſitiua: de quo ⁊ qd ſit ſacramentū dicet in quarta pte ſub ſeptima pticula canonis. ſup verbo myſteriū fidei. ¶ Sacerdotes igit ⁊ plati eccleſie quibus datū eſt noſcere myſteria: put in luca habet: ⁊ ſacroꝝ portatores ⁊ diſpēſatores exiſtūt xliij. di. diſpenſatio. ſacramēta intelligere ⁊ vtutib⁹ que p illa ſignificant fulgere debent: vt ex eoꝝ luce ceteri ſimiliter illuminent. alioqn ceci ſūt ⁊ duces cecoꝝ. ex de renūc. niſi. Juxta illud ppheticū. Obſcurent oculi eoꝝ ne videāt. xxxvij. di. ⁊. itaqꝫ. Sed phdolor ip̄i hodie vt plurimū de his que vſu quottidiano in eccleſiaſticis cōtractant rebus ⁊ pferunt officiis. quid ſignificent ⁊ q̄re inſtituta ſint modicū apprehendūt: adeo vt impletum eſſe ad litteram illud ppheticū videat: ⁊ erit ſicut populus: ſic ſacerdos. Iſa. xxiiij. Ferentes ſiqdem panes ppoſitionis ad mēſam dñi atqꝫ myſteria que neqꝫ intelligūt neqꝫ vident: tñ inde nimirū iuſto dei iudicio habituri. q̄nim ⁊ iumēta panes ad vſum portātia alioꝝ. De qua ignorātia rōne reddituri ſūt i die vidicte ⁊ ire q̄n q̄dē cedri paradiſi tremebunt. qd ergo faciet virga deſerti: i eis .n. per pphetam dr. Ipſi vero nō cognouerūt vias meas quibus iuraui in ira mea ſi introibunt in requiem meam. ¶ Siquidē liberaliū atqꝫ quarūlibet artium pfeſſores inde forte ⁊ incolorate in illis plerūqꝫ cōtenta ſatagunt cauſis ⁊ rōnibus veſtire fulcire atqꝫ colorare. Pictores quoqꝫ ac quilibet mechanici ſeu opifices in quibuſlibet opeꝝ ſuoꝝ varietatibus: ſtudent veriſimiles rōes ⁊ cauſas reddere ⁊ in pmptu habere. Sed ⁊ ſm ipas mundanas leges turpe eſt patritio ⁊ cās tractāti ignorare ius in quo verſatur. ff. de ori. iu. l. ij. ⁊. poſt hos. Uerū lꝫ ſacerdotibus ſcīa ſit valde neceſſaria ad doctrinā. ex de here. cū ex iniucto. xxxviij. di. ſedule. nō eſt tamē ſimplicibus ſacerdotibus etiā a ſcolaſticis detrahendū. xxxviij. di. q̄uis. iuxta illō. Diis nō detrahes. vnde ſm Aug. nō irridebūt ſi forte aduerterit aliquos antiſtites ⁊ miniſtros eccleſie. vel cuꝫ barbariſmis ⁊ ſoloeciſmis deū inuocare. vl eadē vba q̄ pnūciāt nō intelligere pturbateqꝫ diſtiguerē: nō q̄ talia corrigēda nō ſūt. ſed q̄ ſūt pie a ſcientib⁹ toleranda. Que aūt ſacerdotes ſcire debeāt in ſecūda pte ſub tractatu de ſacerdote dicet. Porro nō videt q̄ ea q̄ in eccleſiaſticis ſūt reb⁹ atqꝫ officiis figuralr fiant. tum quia figure receſſerunt ⁊ eſt tempus hodie veritatis: tū q̄ nō debem⁹ iudaizare. ex de ſacra vnc. ū ſi. Sed lꝫ re uera figure quaꝝ hodie veritas apparuit receſſerit: tam adhuc multiplex veritas latet quā nō videm⁹ ppter qd vtit eccleſia figuris. vbi gra per veſtimēta cādida intelligim⁹ aliquo mō decorē aīaꝝ nr̄aꝝ. ſ. gloriā imortalitatis nr̄e quā videre nō poſſumus manifeſte. xxx. q. v. femine. ⁊ in miſſa a pfatione in āte a xp̄i paſſio repreſentat: vt tenaci⁹ ⁊ fideli⁹ memorie teneat. de cō. di. ij. ligdo. ¶ Notandū aūt eſt q̄ eoꝝ que i lege ꝯtinent alia ſūt moralia: alia myſtica: vi. diſti. his. ⁊. ita. Moralia ſūt que mores iformāt. ⁊ ſic itelligēda ſūt put ip̄a vba ſonāt. vt diliges deū: honora patrē: non occides ⁊ hm̄. Myſtica ſūt figuralia que aliqd ſignificāt preter id quod lr̄a ſonat. Hoꝝ āt alia ſūt ſacramentalia. alia cerimonialia. Sacramētalia ſūt de quib⁹ rō reddi i poteſt. q̄re ad lr̄am ſic pcepta fuerūt: vt de circūciſione ⁊ de obſeruantia ſabbati ⁊ hm̄. Cerimonialia ſunt de qb⁹ rō reddi nō poteſt: q̄re precepta fuerūt. vt nō arabis in boue ⁊ aſino: nō feres veſtē lino lanaqꝫ ꝯtextā. nō ſeres agrum diuerſo ſemine ⁊ hm̄. Siqdem q̄tum ad moralia lex nō recipit mutatōem. ſed q̄tum ad ſacralia ⁊ cerimonialia mutata eſt quo ad ſuperficiem littere. myſticus tamē coꝝ intellectus mutatus nō eſt. vnde nō dr lex mutata q̄uis trāſlato in nos ſacerdotio ſit tranſlata. ex de cōſti. tranſlato. ¶ Sciendū quoqꝫ eſt q̄ in diuinis ſcripturis ē ſenſus hiſtoric⁹ allegoricus. tropologicus ⁊ anagogicus. Unde ſm boetiū. Ois diuia auctoritas aut eſt ex hiſtoriali. aut allegorico. aut ex vtroqꝫ compoſita intellectu. Et ſm hierony. debem⁹ diuinā ſcripturā triphariā ſcrutari. Primo iuxta litteram. Secundo iuxta allegoriā. i. ſpūalem itelligentiā. Tertio ſm futuroꝝ beatitudinē. Hiſtoria eſt ſignificatio vocuꝫ ad res. videlꝫ q̄n res quelibet quō ſꝫ litterā geſta ſit plano ſermone refert. vt quō populus iſraeliticus ex egypto ſaluatus tabernaculū domino feciſſe narrat. Et dr hiſtoria ab hiſtoria qd eſt geſticulari. inde hiſtriones. i. geſticulatores vocant quaſi hiſtoriōes. Allegoria eſt quādo aliō ſonat in littera: ⁊ aliud in ſpiritu. vt quādo p vnū factum aliud intelligit. q̄ ſi illud ſit viſibile eſt ſimplr allegoria ſi inuiſibile ⁊ celeſtē tunc dr anagoge. Eſt etiam allegoria quando per alienum ſermonem alienus ſtatus deſignatur. vt cum chriſti preſentia vel eccleſie ſacramenta verbis vel myſticis rebus deſignant. verbi gratia vt ibi Egredietur virga de radice ieſſe. quod aperte ſonat. naſcetur virgo Maria de ſtirpe dauid. qui fuit filius ieſſe. Myſticis vero rebus vt populus ab egyptiaca ſeruitute per agni ſanguinem liberatus: ſignificat eccleſiā paſſiōe xp̄i a dmonica ſeruitute ereptā. Et dr allegoria ab aleon grece quod eſt alienum ⁊ goro quod eſt ſenſus quaſi alienus ſenſus. Tropologia eſt conuerſio ad mores. ſeu mo

LIVRARIA DE D. FRANC. MANUEL

ralis locutio ad correctionem ⁊ moꝝ inſtitutionē myſti
ce vel apte reſpiciēs. Myſtice vt ibi. oī tempore veſtimē/
ta tua ſint cādida. ⁊ oleū de capite tuo nō deficiat. i. opa
tua ſint munda. ⁊ charitas de mēte tua nunq̄ꝫ occidat. ⁊
ibi. Oportet vt dauid īterficiat ī nob̄ goliā. i. humilitas
ſuperbiā. Aperte vt ibi. Frange eſurienti panē tuū. ⁊ ibi.
nō diligamꝰ ligua vel v̄bo ſꝫ ope ⁊ v̄itate. Dr̄ āt tropolo/
gia a tropos quod ē ꝯuerſio. ⁊ logos qð ē ſermo quaſi cō
uerſus ſermo. Anagoge dr̄ ab ana qð ē ſurſū. ⁊ goge qð
ē ductio. quaſi ſurſū ductio. vnde ſenſus anagogicꝰ dr̄ q a
viſibilibꝰ ad īuiſibilia ducit. vt lux p̄ma die facta ſignifi
cat rem inuiſibilē. i. angelicā nām in p̄cipio factā. Ana/
goge ergo eſt ſēſus locutionē ad ſupiora ſiue celeſtia du/
cēs. ſ. ad trinitatē ⁊ ad ordīes angeloꝝ. ⁊ de p̄mio futuro
⁊ de futura vita que ī celis eſt apertis vel myſticl ſermo
nibus diſputās. Apertis vt ibi. Beati mūdo corde qm̄ ip
ſi deū videbūt. myſticis vt ibi. Beati q lauāt ſtolas ſuas
⁊c̄. vt illis ſit poteſtas in ligno vite. ⁊ p portas intrēt ciui
tatē. quod patēter ſonat. Beati qui mundāt cogitatiōes
ſuas: vt illis ſit poteſtas vidēdi deū q eſt via v̄itas ⁊ vi/
ta. ⁊ per doctrinā. i. exemplo patꝝ intrēt in regnū celoꝝ.
Silr̄ hieruſalem ītelligit̄ hiſtorice ciuitas illa terreſtri
quā peregrini petūt. allegorice eccleſia militās. tropolo
gice quelibet fidelis aīa. anagogice celeſtis hieruſalē ſi/
ue patria. De his ēt alia exempla videri p̄nt in lectiōibꝰ
que dn̄r in ſabbato ſācto. prout ibi in ſexta parte dicet̄.
Jn h̄ aūt ope plerūq̄ꝫ circa idē diuerſi ſenſus adhibent̄:
⁊ de vno ſenſu ad aliū trāſit̄. quēadmodū lector ſedulus
ligdo poterit ītueri. Sic̄. n. nemo p̄hibet̄ diuerſis exce/
ptionibus vel defenſionibus vti. ff. de excep. nemo. ex̄ ð
p̄ſcrip. auditis. iz. q. z. §. i. Sic etiā nec diuerſis in laudeꝫ
dei expoſitiōibus ſalua fide. ¶ Cōſiderari aūt oportet
q̄ in diuīo cultu multiplicis ritus varietas repit̄. Unaq̄
q̄ꝫ fere nāq̄ꝫ eccleſia p̄pias hꝫ obſeruantias. ⁊ in ſuo ſenſu
abūdat. 76. di. vtinā. nec cenſet̄ rep̄henſibile vel abſur/
dum deū ⁊ ſanctos eius varijs cōcētibꝰ ſeu modulatiōi/
bus atq̄ꝫ diuerſis obſeruātijs venerari: cum ⁊ ipa eccl'ia
triumphans f̄m prophetā circundata ſit varietate. ⁊ ī ip
ſoꝝ eccleſiaſticoꝝ ſacramentoꝝ adminiſtratiōe de iure
ꝯſuetudīs varietas toleret̄. Unde f̄m aug. ii. di. eccleſia
ſticaꝝ. eccleſiaſticaꝝ inſtitutionū ī diuīo officio quaſdā
ſcripturis accepimus. quaſdā v̄o apoſtolica traditione ſi
ne ſcripturis cōfirmatas p ſucceſſores. quaſdam etiā q̄ꝝ
tamen inſtitutio ignoratur cōſuetudie roboratas appro
bat vſus quibꝰ per ritus ſeu obſeruantia debetur. Non
igitur lectoris moueat̄ aīus ſi fortaſſis in hoc opuſculo
legerit q̄ in ſua nō nouerit eccleſia obſeruari aut nō inue
nerit quicqd ibi ſeruat̄. Non. n. vniuſcuiuſq̄ꝫ loci ſpecia
lia ſed cōes atq̄ꝫ vſitatiores ritus hic proſeqmur. q cōeꝫ
nō particularē doctrinā tradere laboramus. nec ſit nob̄
poſſibile quorumlibet locoꝝ ſpecialia p̄ſcrutari. Decre/
uimus itaq̄ꝫ pro aīe noſtre ſalute atq̄ꝫ legentium vtilita
te ſecreta diuinoꝝ officioꝝ myſteria hic claro ſtillo put
erit paſſibile exarare atq̄ꝫ dirigere. ⁊ que viris eccleſia
ſticis pro quottidiani vſus ītelligētia neceſſaria viſa ſūt
enucleare ⁊ medullitus explicare quēadmodū ⁊ pro ill'
q circa iudicia verſant̄ ſecularia. olim ī ſpeculo iudiciali
fidelr̄ egiſſe dignoſcimur in ſtatu diſſimili ꝯſtituti. Ue/
rum tn̄ ſedulo penſandū eſt q̄ circa ipa diuīa officia plu
res ſūt vſuales obſeruātie que nec ad moralē nec ad my
ſticū ex inſtitutōe referantur ītellectum. ſed nōnulle p
pter neceſſitatē. quedā p̄pter cōgruitatē. quedā p̄pter
veteris ⁊ noue legis dr̄iam. quedā propter eaꝝ ꝯuenien
tiā. ⁊ quedā propter maiorem ipoꝝ officioꝝ celebritatē
⁊ reuerentiā inolite eſſe cognoſcunt̄. iz. di. oīa. Unde ſic

ait beatus Augu. talia diuerſoꝝ locoꝝ diuerſis moribꝰ
īnumerabilr̄ variant̄: ita vt vix aut nūq̄ꝫ oīo īuenire poſ
ſint cauſe q̄s in eis conſtituendis hoīes ſūt ſecuti. Sane
liber iſte rōnalis vocabulo deſcribitur. Nā quēadmodū
ī rōnale iudicij qð legalis pontifex ferebat ī pectore: ſcri
ptum erat. manifeſtatio ⁊ veritas. ſic ⁊ h̄ rōnes varieta/
tum ī diuinis officijs ⁊ caꝝ veritas deſcribunt̄ ⁊ manife
ſtant̄. quas ī ſcrinio pectoris ſui eccleſiaꝝ prelati ⁊ ſacer/
dotes debēt fidelr̄ conſuare. 36. di. §. cccc. ⁊ ſic̄ ī illo erat
lapis ī cuiꝰ ſplendore filij iſrael deum ſibi fore p̄pitium
agnoſcebant. ſic ⁊ deuotꝰ lector ex hꝰ lectionis ſplēdore
ī diuīoꝝ officioꝝ myſterijs eruditus agnoſcit deum nob̄
fore p̄pitiū niſi forte eiꝰ īdignatōem culpe offēdiculo ī/
prouide īcurramus. Jllð quoq̄ꝫ quatuor colorib' auro/
q̄ꝫ contextū erat: ⁊ hic vt premiſſum eſt rōnes varietatū
ī eccleſiaſticl rebꝰ atq̄ꝫ officijs quatuor ſenſibus. vꝫ. hiſto
rico. allegorico. tropologico ⁊ anagogico fide media colo
rant̄. Diſtiguit̄ aūt ī octo partes quas ſeriatī fauēte dn̄o
p̄ſequemur. Jn quaꝝ p̄ma aget̄ de eccl'a ⁊ eccl'aſticl locl
⁊ ornamentis: ⁊ de conſecratōibus ⁊ de ſacramētl. Jn ſe/
cūda de eccleſie miniſtrl ⁊ eoꝝ officijs. Jn tertia ð ſacer/
dotibus ⁊ alijs indumentis. Jn quarta de miſſa ⁊ de ſin
gulis que in ea agunt̄. Jn q̄nta de alijs diuinis officijs in
genere. Jn ſexta ſpālr̄ de ſingulis dominicl ⁊ ferijs ⁊ fe/
ſtiuitatibus ad dn̄m pertinētibus. Jn ſeptima de feſtiui/
tatibus ſanctoꝝ ⁊ de feſto ⁊ officio dedicationis eccl'e ac
mortuorum. Jn octaua de ꝯputo ⁊ chalendario.

¶ Jncipit liber primus de eccleſia ⁊ eccleſiaſticl locis ⁊
ornamentis. ⁊ de ꝯſecratōibus ⁊ ſacramentis.

¶ Jn hac ergo prima huius operl p̄te de quibuſdā gene
ralibus tractare p̄uidimꝰ. vꝫ. De eccleſia ⁊ eiꝰ partibus.
De altari. De picturis ⁊ imaginibꝰ ⁊ ornamētis eccleſie.
De campanis. De cimiterio. ⁊ alijs ſacrl locl. De eccleſie
dedicatōe. De altaris ꝯſecratōe. De conſecratōibus ⁊ vn
ctionibus. De ſacramentis eccleſiaſticis.

¶ De eccleſia ⁊ eius partibus. Rubrica.

PRius ē vt de eccleſia ⁊ eiꝰ partibꝰ vide/
amus. Notādū eſt ḡ q̄ eccleſiaꝝ alia eſt
corpalis ī qua. vꝫ. diuīa officia celebrāt̄.
Alia ſpūalis q̄ eſt fidelium collectio. de
cō. di. i. eccleſia ſiue populꝰ p miniſtros
conuocatꝰ ⁊ in vnū ꝯgregatꝰ ab eo q vna
nimes habitare facit in domo. Sicut. n. corpalis ex ꝯgre
gatis lapidibus ꝯſtruitur. ſic ⁊ ſpūalis ex diuerſis homi
nibus ꝯgregat̄. Eccleſia ergo grece dr̄ ꝯuocatio latine.
q a omnes ad ſe vocat. quod nomē magis p̄prie cōuenit
eccleſie ſpūali q̄ꝫ corpali. qm̄ hoīes non lapides ꝯuocant̄
ſepe tn̄ nomen ſignati attribuit̄ ſignāti. Eccleſia aūt ma
terialis ſpūalem deſignat. vt dicet̄ vbi de eius ꝯſecratio
ne agetur. Rurſus eccleſia grece dr̄ catholica. i. vniuer/
ſalis. ii. di. catholica. q2 per totū mundū eſt conſtituta ſeu
diffuſa. q2 vniuerſi in deum credentes ī vna debent eē
ꝯgregatione. vel q2 in ea eſt generalis doctrina ad īſtitu/
tōem oīum fidelium. Sinagoga quoq̄ꝫ grece ꝯgregatio
dr̄ quod p̄priū nomē iudeoꝝ populus tenuit. ipoꝝ. n. p
prie ſinagoga dici ſolet. q̄uis etiam eccleſia dicta ſit. apo
ſtoli tamen nunq̄ꝫ ſinagogā dixerunt. ſed ſemp eccleſiā
forte diſcernendi cauſa. Dr̄ etiam preſens eccleſia ſyon.
eo q̄ ab hac peregrinatione longe poſita p̄miſſionē reꝝ
celeſtium ſpeculatur. ⁊ ideo ſyon. i. ſpeculatio nomen ac
cepit. Pro futura vero patria ⁊ pace hieruſalem vocat̄.
nam hieruſalem pacis viſio interpretatur. Dr̄ etiā eccle
ſia domus dei ſic dicta a dogmate. quod grece dr̄ rectuꝫ.
quaſi dans manere vnanimes in ſe. Dicitur etiam quan
doq̄ꝫ kiriaca. i. dominicalis. quandoq̄ꝫ baſilica. qð v̄bum

grece sonat latine regia seu regalis regi.s. basilio.carna/ lium eni regū pallacia sic dicta sūt.nr̄a aūt domus orati onis domus regia dr̄.q2 in ea regi regum seruit̄.quādo/ q3 templū quasi tectū amplū i quo regi deo sacrificia of ferunt̄.26.q.2.sed illud.⁊ quandoq3 dei tabernaculū.de cō.di.4.nec quēq3.q2 in p̄nti vita peregrina est.⁊ in itine re ad patriam pergens. vt iā dicet̄.vel dr̄ tabernaculū. quasi taberna dei prout sub ecclesie dedicatione dicet̄. Quare et dictum est tabernaculū vel archa testimony sub altari dicet̄.quādoq3 dr̄ martyriū qn̄ in honorē ali cuius martyris fit.quādoq3 capella:put in secūda parte sub tractatu de sacerdote dicet̄.quandoq3 cenobiū.quā doq3 sacrarium.quādoq3 sacellum.qn̄q3 domus orōnis. qn̄q3 monasterium.⁊ qn̄q3 oratoriū.Generaliter tn̄ q̄libet locus ad orandū statut⁹ oratoriū dici potest.Rursus ec/ clesia qn̄q3 dr̄ corpus xp̄i.26.q.2.sed ⁊ illud.quandoq3 ēt virgo vocat̄.iuxta illud.Emulor.n.vos ⁊c.quādoq3 spō sa quam xp̄s desponsauit sibi in fide.De qua in euāgelio Qui habet sponsā sponsus est.7.q.i.sicut.quandoq3 ma ter.q2 quotidie ī baptismo sp̄uāles filios deo parit.i2.q. 2.qui abstulerit.quandoq3 filia iuxta illō prophete.Pro patribus tuis nati sunt tibi filij.68.di.quorū.Item quan doq3 ponitur vidua.q2 ꝓpter p̄ssuras nigrescit.⁊ vt Ra chel nō consolatur.q̄doq3 meretrix figuratur ꝓpter ec clesiam de gentibus cōgregatam.⁊ q2 nulli claudit gre/ mium redeūdi ad se.quandoq3 vocat̄ ciuitas ꝓpter cōi onē sanctoꝝ ciuiū murata ꝓpter munitionē scripturaꝝ quibus heretici arcent̄ habēs lapides ⁊ ligna diuersi ge/ neris.q2 diuersa sūt merita singuloꝝ:put iā dicet̄.Quic q̄d autem sinagoga per legē accepit hoc nunc ecclesia a xp̄o cuius sponsa est per grām recepit ⁊ in melius ꝯmu/ tauit.¶ Sane nō est noua oratoꝝ siue ecclesie institu/ tio.Precepit namq3 dominus moysi in mōte synai vt fa ceret tabernaculū de cortinis mirifice fabricatis.diuisū .n.erat interposito velo in duas p̄tes.cuius ps p̄or sācta vbi populus sacrificabat.iterior vero sancta scōꝝ vbi sa cerdotes ⁊ leuite ministrabāt dicebat̄. vt dicet̄ in ꝓhe mio quarte p̄tis. q̄d postq̄3 vetustate cōsumptū est.iussit dn̄s fieri tēplū quod Salomon edificauit ope mirifico duas habens p̄tes vt a tabernaculo.3.Reg.8. Ab vtro/ q3 vero.s.a tabernaculo ⁊ a templo nr̄a mālis ecclīa for mā sumpsit.In cui⁹ parte āteriori populus audit ⁊ orat. In sanctuario vero clerus orat:predicat: iubilat ⁊ mini/ strat.Tabernaculum aūt q2 in itinere fcm̄ quādoq3 ge/ rit typū mūdi qui transit ⁊ cōcupiscentia ei⁹.Unde con stat ex quatuor cortinaꝝ coloribus:sicut ⁊ mūdus com/ pact⁹ ē ex quatuor elemētis.De⁹ igr̄ in tabernaculo.de⁹ est in h̄ mūdo velut in templo xp̄i sanguīe rubricato.ex/ p̄sse vero tabernaculū typū gerit ecclesie militantis q̄ nō habet hic manētē ciuitatem sed futurā inq̄rit.ideoq3 dr̄ tabernaculū.tabernacula.n.militantiū sūt.de⁹.n.in ta/ bernaculo deus est in fidelib⁹ suo noīe ꝯgregatis. Pars p̄ma tabernaculi in qua populus sacrificabat.vita ē acti ua in q̄ populus ī ꝓximi dilectione laborat.ps altera ī q̄ leuite ministrabāt:vita est ꝯteplatiua ī q̄ dilectiōi ⁊ ꝯte platiōi dei religiosoꝝ viroꝝ sincera ꝯuersatio vacat.ta/ bernaculū vertit̄ in tēplū:q2 de militia currit̄ ad trium phū.¶ Est aūt ecclesia sic edificāda.Parato namq3 fū/ dameti loco iuxta illud.Bene fundata est dom⁹ dn̄i su/ per firmā petrā:debet ep̄s vel sacerdos de ei⁹ licētia ibi aquā aspergere benedictā:ad abigendas īde demonū fā tasias. ⁊ primariū lapidē cui impressa sit crux ī fūdamē to ponere.de conse.di.i.nemo.Debet quoq3 sic fūdari vt caput recte inspiciat versus oriente de quo dicet̄ in ꝓhe mio q̄nte partis.v3.versus ortū3 solis equinoctialē ad de/

notādū q2 ecclesia que ī terris militat tēpare se d3 eq̄nimiter in prosperis ⁊ ī aduersis.⁊ nō v̄sus solstitialē vt fa ciūt quidam.¶ Ceteꝝ si muri hierusalē que edificat̄ vt ciuitas edificari per iudeos iubent̄.fm̄ ꝓphetam.quāto magis ⁊ nos muros ecclesie nostre edificare debemus. Sigdē ecclesia mālis in qua populus ad laudādū deu3 ꝯuenit sanctā significat ecclesiā que in celis viuis ex la/ pidibus ꝯstruit̄.zi.q.6.sed hoc dixim⁹.Hec est dom⁹ do mini firmiter edificata cuius fundamentū est angularis lapis xp̄s. sup quo fundamēto positū est fūdamētū apo/ stoloꝝ ⁊ prophetaꝝ sicut scriptum est.Fūdamenta eius in mōtibus sanctis.Supedificati parietes iudei sūt ⁊ gē tiles de quatuor mundi partibus ad xp̄m venientes.⁊ q̄ p īpm crediderunt seu credūt ⁊ credēt.Fideles aūt ad vi tam p̄destinati sūt lapides ī structura h⁹ muri q̄ semp vs q3 in finē h⁹ mundi edificabit̄.Lapis vō lapidē poni tur qn̄ magr̄i ecclie minores in ꝓpriū studium assumūt ad docendū ⁊ ad corrigēdū ⁊ stabiliēdū.Et seā vō ecclīa habet lapides super se ad ferēdū ꝓ edificio q̄cūq3 labo/ rem fraternū portat.Grossiores vero lapides ⁊ politi seu quadrati ꝯponūt̄ foris extrinsec⁹:in quoꝝ medio mino res lapides iacēt:sunt viri perfectiores q̄ suis meritis et orōnibus ꝯtinent ifirmiores in sancta ecclesia.Cemētū aūt sine quo muri stabilitas esse nō pōt fit ex calce:sabu lo ⁊ aqua.calx charitas fernēs est que sibi ꝯiūgit sabulū .i.terrenū opus.q2 vera charitas solicitudinē maximam h3 mixtā pro viduis:senibus:pupillis:debilibus.87.di.ꝯ solatio.⁊ iō studēt opari manibus vt habeāt vn̄ eis būfa ciat.vt aūt calx ⁊ terra ad edificiū muri valeāt aque cō/ mixtiōe ꝯglutinant̄.Sigdē aqua sp̄us ē.sicut.n. sine ce mento lapides muri nō sīt iungunt̄ ad muri stabilitatē: sic nec hoīes ad muri edificiū celestis hierusalē possunt sīt sine charitate iūgi.quā sp̄us scūs opat̄.Oēs muri lapi des politi sūt ⁊ quadrati.i.sancti mūdi ⁊ firmi.q.v3.per manus sūmi artificis disponunt̄ in ecclesia permāsuri.q̄/ rūquidā ferūtur ⁊ nō ferunt vt simpliciores in ecclesia: alij ferunt̄ ⁊ ferūt vt medij.alij tm̄ ferūt ⁊ nō ferunt̄ ni/ si a solo xp̄o q̄ est singulare fundamētū vt perfecti.Oēs q̄dem vna charitas more cemēti coniungit:dū viui lapi des pacis ꝯpage colligant̄.Xp̄s noster mur⁹ fuit in con/ uersatione:⁊ antemurale in passiōe.¶ Sane iudeis mu ros hierusalē edificantib⁹ aderant inimici volentes illo rū opus impedire.ita q2 sicut in esdra legit̄ adeo ab ho/ stibus infestabant̄ q2 vna manu ponebāt lapides in mu ro.⁊ alia manu ꝯ hostes pugnabāt.⁊ nobis muros ecclie edificantib⁹ adsūt in circuitu inimici.s.vita siue peruer/ si hoīes opera nostra impedire volētes. Vn̄ muros.i.v̄/ tutes edificādo hostes impugnemus.⁊ iuxta morē iuda ici populi teneamus arma nostra.i.scutū fidei:loricā iu/ stitie:galeam salutis.⁊ gladium verbi dei in manib⁹ nr̄is vt nos contra illos defendamus.⁊ opilio seu sacerdos sit nobiscū vice xp̄i:qui doceat nos per lectionē ⁊ muniat ꝑ orōnem.¶ Porro ex quibus tabernaculum in ve.testa mē.fieret ostendit dn̄s dicens in Exo.ad Moysen.Su me primitias.i.preciosa queq3 a populo israel. sed ab eo tm̄ qui vltro obtulerit aurum ⁊ argentum ⁊ es:iacintu3 ⁊ purpuram coccumq3 bistinctum.i.setam iacintini pur/ purei ⁊ coccinei coloris.⁊ bissini quod est genus lini egy/ ptiaci molle ⁊ candidum.pilosq3 caprarū ⁊ pelles arie/ tum rubricatas.quas parthicas dicimus.q2 parthi sic co lorati eas excogitauerūt.⁊ pelles iacinthineas ⁊ ligna se thin.Est aūt sethin nomen montis ⁊ arboris que similis est albe spine in folijs.⁊ est leuissimū lignū ⁊ imputribi/ le ⁊ icremabile.oleumq3 ad lumiaria ⁊ aromata vnguē/ ta ⁊ tymiama boni odoris ⁊ lapides onichinos.ita q2 sar

donices ⁊ gēmas ſāctuariū faciāt mihi vt habitē ī me
dio hoꝝ ne ſit eis labor recurrere ad mōtē hūc. Hec ple
ne magiſter in hiſtorijs proſeqꝰ ſup exo. ¶ Diſpoſitio āt
eccleſie mālis modū humani corꝑis tenet. Cancellꝰ nā/
qꝫ ſiue locus vbi altare eſt caput repñtat. crux ex vtraqꝫ
ꝑte brachia ⁊ manꝰ. reliqua pˢ ab occidēte qcqd corpori
ſuꝑeſſe videt̃. ſacrificium altarꝭ votum ſignificat cordis
Sed ⁊ ſm̃ Richardum de ſācto victore: diſpoſitio eccle
ſie triplicē ſtatum in eccleſia ſaluādoꝝ ſignificat. ſcūa/
rium tm̃ ſignificat ordinē v̄ginū. chorus ↄtinētiū. corpꝰ
ↄiugatoꝝ. ſtrictius eſt. n. ſcūariū qꝫ chorꝰ. ⁊ chorꝰ qꝫ cor/
pus. qꝛ pauciores ſunt v̄gines qꝫ ↄtinētes. ⁊ iſti qꝫ ↄiuga
ti. ſāctior quoqꝫ eſt locꝰ ſanctuarij qꝫ chorꝰ ⁊ chorꝰ qꝫ cor/
pus. qꝛ dignior ē ordo v̄ginū qꝫ ↄtinentiū: ⁊ illoꝝ qꝫ cōiu
gatoꝝ. Adhuc eccleſia ex quatuor parietibꝰ cōſiſtit. i. ex
doctrina quatuor euāgeliſtaꝝ longa lataqꝫ ſurgit in altū
. i. in alta v̄tutē. n. longitudo eꝰ longanimitas ē que pati
ēter aduerſa tolleret donec ad patriā ꝑueniat. latitudo
charitas eſt q̃ dilatione mentꝭ amicos in deo ⁊ inimicos
diligit propter deū. altitudo vero ſpes eſt future retribu
tionis: que ꝓſpera ⁊ aduerſa cōtēnit donec videat bona
dñi in terra viuentium. ¶ Rurſus in tēplo dei ſeu grē ē
fūdamētū fides: que ē de re nō viſa. tectū charitas: que
operit multitudinē peccatoꝝ. oſtiū obedientia: de q̃ dñs
ait. Si vis ad vitā īgredi ſerua mādata. pauimētū hūilitas
d q̃ pˢ. Adheſit pauimēto aīa mea. q̃tuor laterales pie/
tes ſūt q̃tuor ꝑncipales v̄tutes: iuſtitia: fortitudo: prudē/
tia ⁊ tēꝑātia. hec ſūt ī apoc. q̃tuor ſūt latera ciuitatꝭ eq̃lia
feneſtre ſūt hoſpitalitas cū hilaritate. ⁊ miſericordia cū
largitate. De hac domo dñs ait. veniemꝰ ad eū ⁊ mā ſio
nem apud eū faciemꝰ. quedā tñ eccleſie in modū crucis
formātur ad notādum nos mundo crucifigi ſeu crucifi/
xum ſeq debere. iuxta illud. q vult venire poſt me abne
get ſemetipm̃ ⁊ tollat crucē ſuam ⁊ ſequat̃ me. Nōnulle
etiā in modū circuli rotunde formātur que ſignificāt ec
cleſiā dilatatā eſſe per circulū orbis. vnde illd. Et ī fi. or.
ter. ver. coꝝ. ſeu qꝫ de circulo orbis ꝑueniemꝰ ad circulū
corone eternitatꝭ. Sane chorꝰ clericoꝝ eſt conſēſio cātā
tiū vel multitudo in ſacris collecta. dictus eſt aūt chorꝰ
a chorea vel corona. oli. n. in modū corone circū aras ſta
bāt. ⁊ ita pſalmos concorditer concinebāt. ſed Flauianꝰ
⁊ Theodorꝰ alternatī pſallerē ↄſtituerūt edocti ab igna
tio q ſuper hoc fuit diuinitꝰ edoctꝰ. Duo ḡ chori pſallētiū
deſignāt āgelos ⁊ ſpūs iuſtoꝝ quaſi reciproca voluntate
laudātiū. ⁊ ſe ad bonā oꝑationē inuicē exhortātiū. Alij
chorū dixerūt a ↄcordia q̃ in charitate ↄſiſtit. qꝛ q chari
tatē non hꝫ cōuenienter cātare nō pōt. Quid āt chorus
iſte ſignificet. ⁊ q̄re in illo maiores ſedēt poſteriores dice
tur ī quarta ꝑte ſub introitu. ⁊ ſub titulo de acceſſu pōti/
ficꝭ ad altare. Et nota qꝛ cū vnꝰ cātat dr̃ grece monodia.
latine biciniū. Cum v̄o duo cātāt biciniū appellat̃: cum
multi chorꝰ. Exedra eſt abſida ſiue volta quedā ſeꝑata
modicū a templo vel pallatio ſic dcā. 12. q. 2. ꝑcipiēdum
qꝛ extra hereret muro. grece aūt ſydon vocat̃. ⁊ ſignificat
fideles laycos xp̄o ⁊ eccleſie īherētes. Cripte ſiue ſpecꝰ
ſubterraneeq̃ in qbuſdā fiūt eccleſijs ſunt heremite cul
tores ſiqdem ſecretioris vite. Atrium eccleſie ſignificat
xp̄m per quē in celeſtē hieruſalem patet ingreſſus. qd̃ ⁊
porticus dr̃ ſic dicta a porta. vl' qꝫ ſit aperta. 17. q. 4. ſiqs
cū. ⁊. c. ſi quis in atrio. ¶ Turres eccleſie predicatores
ſunt ⁊ ꝓlati eccleſie q ſunt munimen ⁊ defenſio eius. vñ
ſponſus ad ſponſam ī canticꝭ amorꝭ ſic loq̇t̃: collū tuū ſic̄
turris dauid edificata cum propugnaculis. Pīnaculum
turris vitā vl' mētē ꝓlati q̃ ad alta tēdit repñtat. Gallꝰ
ſuper eccleſiā poſitus ꝑdicatores deſignat. Gallꝰ enim ꝑ/
fūde noctis ꝑuigil horas eius cantu diuidit: dormiētes
excitat. diē appropinquantē ꝑcinit. ſed priꝰ ſeipm̃ alarū
verbere ad cantandū excitat. Hec ſingula myſterio nō
carent. Nox. n. eſt hoc ſeculum. dormiētes ſunt filij huius
noctis ī peccatis iacentes. Gallus ꝑdicatores q diſtīcte ꝑ
dicāt ⁊ dormientes excitāt vt abijciāt oꝑa tenebraꝝ cla
mantes ve dormientibꝰ. Exurge q dormis. lucē ventura̅
ꝓnunciāt dū diem iudicij ⁊ futurā gloriam ꝑdicāt. ⁊ pru/
dēter anteqꝫ alijs virtutes ꝑdicent ſe a ſomno peccati ex
citantes. corpꝰ ſuū caſtigāt. 3. q. 7. §. idē teſtat̃. vñ aplˢ. ca
ſtigo corpꝰ meū ⁊c̄. Hi ēt ſicut ⁊ gallus ↄ ventū ſe v̄tūt qñ
increpādo ⁊ arguendo ↄ rebelles fortiter reſiſtunt. ne lu
po veniente fugiſſe arguant̃. ex̄. de renū. niſi cū ꝑdē. Uir
ga ferrea in qua gallus ſedet rectū repñtat predicātꝭ ſer/
monē: vt nō loquat̃ ex ſpū hoīs ſed dei iux̄ illud. Si qˢ
loqtur quaſi ſmones dei ⁊c̄. qꝫ v̄o v̄ga ipa eſt ſupra crucē
ſeu ſūmitatē eccleſie poſita īnuit ſmonē ſcripturaꝝ ↄſu
matū eſſe ⁊ confirmatū. vñ dñs in paſſiōe ait. cōſumatū
eſt. ⁊ titulus eiꝰ ſuꝑ eū īdelebiliter ſcriptꝰ ē. Collꝰ. i. ſum
mitas templi eminēs ⁊ rotūda ſ̄ quā crux pōit̃ ꝑꝑ ſui ro/
tūditatē: ſignificat qꝫ perfecte ⁊ īuiolate catholica fides
ꝑdicanda ſit ⁊ tenenda. quā niſi qſqꝫ itegrā īuiolatāqꝫ ſ̄/
uauerit abſqꝫ dubio in eternū ꝑibit. Feneſtre eccleſie vi
tree ſūt ſcripture diuine q̃ vētum ⁊ pluuiā repellūt. i. no/
ciua ꝓhibēt. ⁊ dum claritatē veri ſolis. i. dei ī eccleſiā. i.
in corda fideliū tranſmittunt: īhabitantes illumināt. he
intus latiores ſunt. qꝛ myſticus ſenſus āplior eſt ⁊ ꝑcedit
lr̃alē. de ↄſe. di. 4. nullus aūt. Itē per feneſtras qnqꝫ ſen/
ſus corꝑis ſignificant̃ q extra ſtricti eē debēt ne vanita/
tes hauriāt ⁊ intꝰ patere ad dona ſpūalia liberiꝰ capiēda
Per cācellos v̄o q ſūt aū feneſtras ꝓphetas vel alios do
ctores obſcuros ītelligimꝰ eccleſie militātis. in qbus ob
duo charitatis ꝑcepta quādoqꝫ due colūne duplicant̃ ſ̄ꝫ
qꝫ apl̄i bini ad predicandū mittunt̃. Oſtium ecclie ē xp̄s
vnde in euāgelio. Ego ſum oſtiū dicit dñs. apl̄i ēt porte
ſūt. dcm̄ eſt āt oſtium ab obſiſtēdo his q̃ foris ſūt. vel ab
obſidendo his q foris ſunt vel ab offendēdo aditū. Ual/
ua v̄o dr̃ a voluendo. porta a portando. qꝛ ꝑ eā portant̃ q̃
cunqꝫ offerunt̃. Colūne v̄o eccleſie ep̄i ⁊ doctores ſunt q
tēplum dei ꝑ doctrinā ſicut ⁊ euāgeliſte thronū dei ſpūa
liter ſuſtinēt. hi nanqꝫ ꝓ ſonoritate diuini eloquij argen
tee columne dr̃. iuxta illud in canticꝭ canticoꝝ. Colū/
nas fecit argenteas. vnde ⁊ Moyſes in īgreſſu taberna/
culi poſuit qnqꝫ colūnas ⁊ aū oraculū. i. ſcā ſcōꝝ. 4. qd̃
exponet̃ in ſexta parte ſub ti. de tꝑe aduentus. Lꝫ autē
colūne plures ſint. tū ſeptem eſſe dicunt̃. iuxta illd. Sa/
pientia edificauit ſibi domū. ⁊ excidit columnas ſeptem
qm̄ ep̄i eſſe debent ſeptiformi gr̃a ſpūs ſancti repleti ⁊c̄.
Ja. n. ⁊ Jo. vt ait aplˢ videbant̃ columne. Baſes colūna/
rū ſunt apoſtolici ep̄i vniuerſalis eccleſie machinā ſup/
portantes. capita columnaꝝ ſūt mentes ep̄oꝝ ⁊ doctoꝝ
ſic̄. n. capite mēbra. ſic mente v̄ba nr̃a diriguntur et oꝑe.
capitella quoqꝫ ſūt v̄ba ſacre ſcripture quoꝝ meditatiōi
ſubdimur ⁊ obſeruantie. Pauimentū eccleſie ē fidei no
ſtre fundamētū. In eccl'a v̄o ſpūali pauimentū ſunt pau
peres xp̄i. ſ. paupes ſpū. q ſe in oībus humiliāt: q̄re ꝑꝑ hu
militatē pauimento aſſimilant̃. Rurſus pauimētū qd̃
pedibꝰ calcat̃. vulgus eſt eꝰ laboribꝰ eccl'a ſuſtentatur.
Trabes que domū ↄiungunt ſūt ꝑncipes vel ꝑdicatores
ſeculi. qui eccleſie muniūt vnitatem hi verbo illi facto.
¶ Reclinatoria in eccleſia ſignant ↄtemplatiuos in q/
bus deus ſine offenſa quieſcit. q qa ſummā diuinitatem
⁊ eterne vite claritatem ↄtemplant̃ auro ↄpant̃. vnde ī
canticis dr̃. Reclinatorium fecit aureum. ¶ Tigna ī ec
cleſia ſunt predicatores qui eam ſpūaliter ſubleuāt.

Laquearia etiam ſiue celature ſunt pdicatores: qꝛ eam
ornant vel roborant. de qb⁹ qꝛ per vicia nõ putreſcunt:
ſponſa gloriaṫ in eiſdem canticis dicẽs. Tigna domorū
noſtrarum cedrina laquearia cipreſſina. de⁹.n.eccleſiā ſi-
bi ɔſtruit viuis ex lapidibus ꝛ lignis imputribilib⁹ iuxͣ il
lud. Ferculū ſibi fecit rex ſalomon de lignis libani.i.xp̄s
de ſanctis caſtitate candidatis. de hoc alr̄ ſub ti. de pictu
ris diceṫ. Cancellus.i.caput eccleſie humilior reliq̄ cor-
pore eccleſie myſticat q̄ꝫta humilitas debeat eē in clero
ſeu plato. iuxͣ illud. Quanto maior es humilia te in oīb⁹
Cācelli vero qbus altare a choro diuidiṫ: ſeparationē ce
leſtium ſignificāt a terrenis: de cācello ſeu peribulo cho
rum circueuntē dicetur ſub ti. de picturis. ¶ Stall⁹ ad
ſedendū in choro deſignat q̄ aliquando corpus recrean
dum eſt. qr qḋ caret alterna rege durabile nõ ē. ¶ Pul
pitum in eccleſia eſt vita pfectorum. ꝛ dr̄ quaſi publicū ſi-
ue in loco publico ɔſtitutū. Nempe legiṫ ſecūdo palipo
menon ſexto. q̄ ſalomon fecit baſim eneā ponēs eam in
medio baſilice. ſtetitq́ʒ ſup eam: ꝛ extendens manū ſuā
loquebaṫ populo dei. Eſdras quoq́ʒ fecit gradū ligneuꝫ
ad loquēdum: in quo ſtans ſup vniuerſū populū emine
bat. Annalogiū ēt dr̄ qꝛ in eo verbū dei legitur ꝛ enūcia
tur. logos.n. grece verbū vel rõ dr̄. quod dr̄ ēt ambo ab
ambigendo. qr itrātē ābit ꝛ cīgit. de q̄ in q̄rta pte ſub ti.
de euāgelio diceṫ. ¶ Horologiū p quod hore legūṫ.i.
colligūṫ: ſignificat diligētiā quā ſacerdotes ī dicēdis ca-
nonicl horis debito tpe habere debēt. iuxta illḋ. Septi-
es ī die laudē dixi tibi. ¶ Tegule tecti que hymbrem a
domo pellunt ſūt milites q ecclāin a paganis ꝛ ab hoſti
bus ptegūt. Coclee q̄ꝝ exēplar a tēplo ſalomonis ſumi-
tur ſūt vie muris īteruolute latēter p q̄s latēter archa-
nā cognitionē ſingulorum accipim⁹. q̄ ſoli q ad celeſtia gra
diunṫ agnoſcūt. ¶ De gradibus p quos ad altare aſcen
ditur in ſe. ti. diceṫ. ¶ Sacrariū ſiue loc⁹ ī quo ſacra re-
ponunṫ ſiue ī q̄ ſacerdos ſacras veſtes īduit: vterū ſacra
tiſſime marie ſignificat: in quo xp̄s ſe ſacra veſte carnis
īduit. Sacerdos a loco in quo veſtes īduit ad publicū p
cedit. qa xp̄s ex vtero virginis pcedēs in mundū venit.
¶ Loc⁹ epi in eccleſia altior eſt. ſicut in ſecūda pte ſub
tractatu de epo diceṫ. ¶ Prope altare etiā qḋ xp̄ꝫ ſigni
ficat collocaṫ piſcina ſeu lauacrū.i.xp̄i miſericordia in q̄
man⁹ lauanṫ ad notandū q̄ in baptiſmo ꝛ penitētia que
p illā ſignificanṫ a peccatorum ſordibus diluimur: qḋ a ve
teri teſtamēto tractum eſt. Legiṫ.n: exo. 30. ꝛ. 40. q̄ mo
yſes fecit labium eneū cū baſi ſua in tabernaculū ī q̄ aa-
ron ſacerdos ꝛ filij lauarenṫ acceſſuri ad altare vt in eo
offerent tymiama. ¶ Lumē qḋ ī eccleſia accendiṫ xp̄ꝫ
ſignificat iuxta illud. Ego ſum lux mundi. ꝛ Jo. erat lux
vā ꝛc̄. vel luminaria eccleſie ſignificant aplos ꝛ ceteros
doctores quorum doctrīa fulget eccleſia. vt ſol ꝛ luna de q
bus dominus ait. Uos eſtis lux mūdi.i. bonorum operum
exēpla. vn̄ ipe admonēs eos ait. Luceat lux veſtra corā
hoībus. Illuminaṫ aūt eccleſia ex precepto dn̄i. vn̄ exo.
27. legitur. Precipe filijs aaron vt offerāt oleū de arbo-
ribus oliuarum puriſſimū. vt ardeat lucerna ſemp ī taber-
naculo teſtimonij. de quo in ſecūda pte de acolito diceṫ
Fecit quoq́ʒ moyſes lucernas ſeptē que ſunt ſeptē dona
ſpūs ſancti. que in nocte h⁹ ſeculi tenebras nr̄e cecitatl il
luſtrant que ſup candelabra poniṫ. qꝛ requieuit ſ̄ chriſtuꝫ
ſpūs ſapientie ꝛ intellect⁹. ſpūs conſilij ꝛ fortitudis. ſpūs
ſcie ꝛ pietatis. ſpūs timoris domini. qbus pdicauit capti-
uis intelligentiā. Pluralitas in eccleſia lucernarum plita-
tē deſignat in fidelibus grarum. ¶ Crux triumphal' in ple
riſq́ʒ locis in medio eccleſie poniṫ ad notandū q̄ de me
dio corde redemptorē nr̄m diligimus: q iuxta ſalomonē
corp⁹ ſuum media charitate ɔſtrauit propter filias hie-
ruſalem. ꝛ vt oēs ſignū victorie videntes dicant. Aue ſa
lus toti⁹ ſecli: arbor ſalutifera: ꝛ ne vnq́ʒ a nobis dilectio
dei obliuioni tradaṫ. q vt ſeruum redimeret tradidit vni
cū filiū. ſed crucifixum imitemur. Crux āt in altū dirigi
tur: p quod xp̄i victoria deſignatur. De h̄ diceṫ vbi de ec
cleſie ɔſecratione ageṫ. Quare ecclā int⁹ ꝛ nõ ex orneṫ:
ſub tractatu de picturis diceṫ. ¶ Clauſtrum ſic ait Sicar-
dus eps cremoneū. ī mitrali ab excubijs ꝛ cuſtodijs le-
uitarum circa tabernaculum. vel ab atrio ſacerdotū vel a
portico ſalomonis ad tēplū ſumpſit exordiuꝫ. Precepit
.n. dn̄s moyſi ne leuitas cū plebeia multitudīe numera-
ret. ſed ɔſtitueret eos ſup tabernaculū teſtimonij ad por
tandū ꝛ cuſtodiēdū ppter quod dn̄i pceptū dū diuina p-
agunṫ myſteria. clerici debent in ecclīa ſtare a laicis ſe-
gregati. vn̄ ſtatuit ɔſiliū magūtinē. ex̄. de vi. ꝛ ho. cle. c. i.
q̄ ps illa q̄ cancellis diuidiṫ ab altari pſallētib⁹ tm̄ pate
at clericl. Porro ſicut templū triūphātē deſignat eccleſi
aꝫ: ſic clauſtrum celeſtē ſignificat paradiſū vbi erit cor vnū
ꝛ idē in dei dilectione ꝛ volūtate. vbi oīa cõiter poſſide-
būtur. qꝛ q̄ ps min⁹ habebit in ſe. in alio ſe gaudebit hr̄e
qꝛ de⁹ erit oīa in oīb⁹. Jdq́ʒ regulares vnanimiter ī clau
ſtro degētes ad ſuitiū dei ſurgunt ꝛ ſecularia reliquētes
in oīb⁹ vitā cõem ducunt. Diuerſitas aūt officinarum ꝛ of-
ficiorum in clauſtro: diuerſitas eſt māſionū cū diuerſitate
pmiorum in regno. qm̄ in domo pr̄is mei māſiões mlt'e ſūt
dicit dn̄s de pe. di. 4. c. domo. Moralr̄ vo clauſtrū ē aīe
ɔtemplatio. vbi ſe recipit aīa a turba cogitationū carna-
liū ſepaṫ ꝛ ſola celeſtia meditaṫ. 47. di. oēs. In h̄ clau-
ſtro ſūt q̄tuor latera. ſ. ɔtempt⁹ ſui: ɔtempt⁹ mūdi: amor
pximi: ꝛ amor dei. vnūquodq́ʒ āt lat⁹ ſuū habet ordineꝫ
columnarum. Cõtempt⁹ ſui habet mētl humiliationē. car-
nis afflictionē. humilē ſmonem ꝛ ſimilia. Baſis oīuꝫ co
lumnarum eſt patientia. In hoc clauſtro diuerſitas officia-
rum eſt diuerſitas vtutum. Capitulū eſt cordis ſecretuꝫ.
de hoc aliter tm̄ dicetur in. 5. parte ſub ti. de pn̄ia. Refe-
ctoriū dilectio ſancte meditatõis. Cellariū ſacra ſcriptu
ra. dormitoriū mūda ɔſcia. oratoriuꝫ vita īmaculata. or-
tus arborum ꝛ herbarū: ɔgeries virtutū. puteus aquarum vi-
uentiū irrigatio donorum q̄ hic ſitī mitigāt: ꝛ in futuro pe-
nitus extinguēt. Sedes āt epales que iuxͣ beati petri di-
ſpõnem ſūt in ſingulis ciuitatibus antiquis ɔſecrate. p-
ut diceṫ in phemio ſecūde partis. nõ in memoriā ɔfeſſo
rum. ſed ad honorē aplorum ac martyrum ac pcipue btē Ma
rie vginis veterū deuotio dḋicauit. Ceterum iḋ in ecclīa cõ
uenim⁹: vt ibi delictorum veniā poſtulem⁹ ꝛ diuinis lau
dib⁹ inſiſtam⁹. vt diceṫ in phemio. 5. partl. ꝛ vt ibi bona
ſiue mala iudicia audiamus. ꝛ dei cognitiõem diſcamus
ꝛ accipiam⁹. ꝛ vt dn̄icum corp⁹ ibi manducem⁹. In ɔuē
tu eccleſie mulieres ꝛ viri ſeorſū habitāt. quod ſm̄ Be-
dā a veteri conſuetudine deriuatū accepim⁹. ꝛ inde fuit
q̄ ioſeph ꝛ Maria puerum dereliquerunt. qm̄ alter illum
quē ſecū nõ cernebat cū altero eſſe putabat. Cauſa āt di-
uiſiõis eſt qꝛ caro viri ꝛ mulieris ſi ppius acceſſerit ad li
bidinē accendunṫ. vnde cū ibi peccata deflere debeam⁹
neccē eſt tunc eorum fomēta ꝛ delectatiões carnales vita-
ri. Maſculi āt in auſtrali. femine āt in boreali ſiue in aq
lonari pte manent. vt oſtendaṫ firmiores ſāctos debere
ſtare ɔ̄ maiores h⁹ ſeculi temptationes. infirmiores vero ɔ̄
minores ſeu minus fortiores firmioreq́ʒ ſexum in aptio
ri loco ɔſiſtere debere. quoniam ſm̄ aplm̄. Fidelis ē de
us q nõ patieṫ vos tentari ſupra id qḋ poteſtis ſuſtinere.
Ad h̄ etiā pertinet q̄ Jo. vidit angelū fortē q poſuit ſuū
pedē dextrum ſup mare. nam ꝛ fortiora mēbra maioribus
periculis opponūṫ. ſm̄ alios vo viri in pte anteriori. muli-

eres ĩ poſteriori pte manẽt. q2 vir caput eſt mulieri. idcirco
dux ei⁹. Mulier q3 velata capite eſſe dz ĩ eccleſia. 33. q. 5
mulier. q2 nõ eſt imago dei. ⁊ q2 p illã puaricatio ĩchoata
ẽ. idcirco ĩ eccleſia ꝓpter reuerentiã ſacerdotis q eſt xpi vi/
carius corã eo tanq̃ corã iudice ꝓpter reat⁹ originẽ ha/
beat caput velatũ nõ liberũ. nec ꝓpter eandẽ reuerentiã
habeat poteſtatẽ loquẽdi in eccleſia corã eo. Olĩ ãt viri
⁊ mulieres comã ſibi nutriẽtes aſſiſtebãt ĩ eccl'ia nudo
capite crinib⁹ gloriãtes. qđ inhoneſtũ erat. Qualis locutio
ĩ eccleſia hñda ſit: apl's oñdit dicẽs. Loq̃ntes vobiſmet/
ĩpis in pſalmis. ⁊ hymnis ⁊ cantici ſpũalib⁹. vnde ibi a v̈/
bis ſupfluis abſtinendũ eſt. ex̃ de cele. miſ. dolentes. iux̃
illud chriſoſtomi. In aulã regiã ingreſſurus habitu ⁊ in/
ceſſu te cõponas. angeli. n. dñi aſſunt. q2 dom⁹ dei plena ẽ
v̈tutib⁹ ĩcorporeis. Et dñs ad moyſen ⁊ ãgelus ad ioſue.
ſolue calciamẽtum de pedib⁹ tuis. loc⁹. n. in q̊ ſtas ſãct⁹ ẽ
¶ Ultimo notandũ ẽ q eccl'a cõſecrata reos ſanguis ad
ſe cõfugientes. ſ3 in illa: vel cõ illã nõ deliquerũt defẽdit.
ne vitã perdãt aut mẽbra. 17. q. 5. reos ex̃ de imu. eccle. in
ter. Unde legit̃ q ioab ĩ tabernaculũ fugit ⁊ cornu alta/
ris apprehẽdit. Idem etiã priuilegiũ habet nõ cõſecrata. ĩ
qua diuina officia celebrant̃. ex̃ de ĩmunita. eccle. eccl'a.
Corpus ãt xpi a talibus ſumptũ eos nõ defendit. nec cõ
fugientes ad illud. tum q2 h priuilegiũ eccleſie cõceſſum
eſt quare nõ eſt ad alia ꝓtrahendũ. tum q2 illud ẽ cibus
aĩe nõ corpis. de cõ. di. 2. nõ iſte. vnde aĩam liberat ⁊ nõ
corp⁹. Eccleſie trib⁹ de cauſis de loco ad locũ mutãt̃. de
cõ. di. i. tribus ⁊ c. ſc. Primo ꝓpter neceſſitatẽ perſecuto
rum. Secũdo ꝓpter difficultatẽ locorũ. puta ꝓpter aeris
intemperiẽ. Tertio cum malorũ ſocietate grauant̃. ⁊ tũc
cũ cõſilio pape vel epi. ¶ Quare eccleſiã ĩgrediens ſigno
crucis ſe munit dicet̃ in ꝓhemio q̃nte partis.

¶ De altari. Rubrica.

ALtare in eccleſia ꝓpter tria fit: put ſub
eius dedicatõe dicet̃. ¶ Sciendũ ãt ẽ
q Noe primus: deide iſaac abrahã ⁊ ia
cob altaria edificaſſe legunt̃ q̃ nõ aliud
q̃3 lapides erecti intelligunt̃ ſup q̊s ſa/
crificia mactabãt. q̃ ſuppoſito igne cre/
mabãt. Moyſes etiã fecit altare d̃ lignis
ſethim ⁊ inde altare thymiamatis. qđ veſtiuit auro puriſ
ſimo: put legit̃ Exo. 25. ⁊. 27. ⁊. 29. c. vbi ẽt ponit̃ forma
ipius altaris. Salomon q̊3 ſicut legit̃. 3. regũ. 7. c. prope fi
nem altare aureũ fabricauit. Ab his q̃dem antiq̃s patrib⁹
altaria modernorũ ſumpſerũt exordiũ que in cornua q̃/
tuor erigunt̃. q̊rũ quedã vnius ſũt lapidis. quedã ex plu
ribus cõponunt̃. Nempe altaria ⁊ are aliquotiens ĩdiffe/
rẽter inueniunt̃. intereſt tñ. Nã altare quaſi alta res vel
alta ara dr̃ in quo ſacerdotes incẽſum adolebãt. ara q̃ſi
area. i. plana vel ab ardore dr̃. q2 in ea ſacrificia ardebãt
Et nota q multiplex in ſcripturis legit̃ altare. v3. ſupius
⁊ inferius: interius ⁊ exteri⁹ q̃ꝓetiã quodlibet ẽ duplex
Altare ſupi⁹ eſt de⁹ trinitatis. de quo legit̃. Nõ aſcẽdes
ad altare meũ per gradus. eſt ⁊ altare ſupi⁹ eccleſia triũ
phans de quo dr̃. Tũc impones ſup altare tuũ vitulos.
altare ãt inferi⁹ eſt eccleſia militãs. de quo legit̃. Si al/
tare lapideum feceris mihi: nõ edificabis illud de ſectis
lapidibus. Eſt ẽt altare inferius menſa templi. d̃ qua dr̃
Cõſtituite diẽ ſolemnẽ in cõdẽſis vſq3 ad cornu altaris.
⁊. 3. regũ. 7. dr̃ q Salomon fecit altare aureũ. Altare v̈o
ĩteri⁹ ẽ cor mũdũ. put ĩfra dicet̃. Eſt ẽt altare ĩteri⁹ fidẽs
incarnatõis. de qua iubet̃ in exo. altare de terra facietis
mihi. Altare autẽ exterius eſt ara crucis. h eſt altare ho
locauſti ſuper quo cremabat̃ ſacrificiũ veſpertinũ. vñ ĩ
canõe miſſe dr̃. Iube hec ĩ ſublime altare tuũ pferri ⁊c̃.

altare quasi res alta, vel alta ara

Altare etiam exterius ſunt eccleſiaſtica ſacramenta. de
quibus dictum eſt. Altaria tua domine virtutum ⁊c̃.
¶ Ruſus altare eſt mortificatio noſtra ſeu cor noſtrũ
in quo carnales motus feruore ſpũs ſãcti cõſumunt̃. Se
cũdo altare etiã ſignificat eccleſiã ſpũalem. quatuor ei⁹
cornua ſignificant quatuor mũdi plagas p quas eccleſia
dilatatur: Tertio ſignificat xpm ſine quo mun⁹ nullum
acceptabile patri offert̃. vnde eccleſia ſolet orões ad pa
trẽ dirigere per xp̃3. Quarto ſignificat corpus dñi: put ĩ
ſexta parte ſub ti. de paraſceue dicet̃. Quinto ſignificat
menſam in qua cũ diſcipulis cõuinat⁹ eſt xp̃s. Sane legi
tur in exo. q in archa teſtamenti ſiue teſtimonij repoſi/
ta ẽ teſtificatio. i. tabule in q̃b⁹ ſcriptũ erat teſtimonium
l3 etiã quedã repoſita ibi teſtimonia dici poſſũt. ⁊ h in te
ſtificatione q legẽ naturalẽ in cordib⁹ ſcriptã ſuſcitaue/
rat in ſcriptis. Repoſita eſt ẽt ibi vrna aurea plena mã
na in teſtificationẽ q panẽ dediſſet filijs iſrael de celo. ⁊
v̈ga aaron. in teſtimoniũ q oĩs ptãs a dño deo eſt. ⁊ deu/
tronomi⁹ in teſtimoniũ pacti q̊ dixerant. oĩa que dixerit
nobis dominus faciemus. ⁊ ob hoc dcã eſt archa teſtimo
nij vel teſtamẽti. ob hoc ãt dcm̃ eſt tabernaculũ teſtimo
nij. Sup archã vero factũ eſt ꝓpiciatoriũ. de q̊ dicet̃ ĩ ꝓ
hemio quarte ptis. in e⁹ rei imitationẽ in quibuſdã eccle
ſijs ſup altare collocat̃ archa ſeu tabernaculũ in q̊ corp⁹
dñi ⁊ relique ponunt̃. pcepit ẽt dñs fieri candelabrũ du/
ctile ex auro puriſſimo. exo. 25. Legit̃. ⁊. 3. regũ. c. 8. q ĩ
archa federis aliud nõ ẽ niſi due tabule lapidee q̃s poſu
erat in ea moyſes ĩ oreb qñ pepigit dñs fedus cũ filijs iſ/
rael cũ egrederent̃ de terra egypti. ¶ Et nota q tpe ſil/
ueſtri pape cõſtantin⁹ impator cõſtruxit baſilicã latera/
neñ. in q̃ poſuit archã teſtamenti. quã tit⁹ impator appõ
tauerat de hieruſalẽ ⁊ cãdelabrũ aureũ cũ. 7. ĩfuſorijs lu
cernis. ĩ qua archa ſunt hec. annuli ⁊ vectes auree tabl'e
teſtimonij ⁊ v̈ga aarõ mãna panes ordeacei: vrna aurea:
veſtis ĩconſutilis ⁊ arũdo: veſtimẽtũ ſancti Io. baptiſte.
⁊ forfices cum q̃bus tõſus fuit ſãctus Io. euan. ¶ Sane
hõ ſi habet altare menſã cãdelabrũ ⁊ archã. templũ dei
eſt. o3 ſiq̃dem eũ altare habere vbi recte offerat ⁊ recte
diuidat. Altare eſt cor nr̃m in quo debem⁹ offerre. vñ in
exo. pcepit dñs. in altare offeres holocauſta. q2 de corde
debent ꝓcedere opa igne charitatis accenſa. holocauſta
dñr ab olon qđ eſt totũ ⁊ cauma qđ eſt ĩcendiũ. vñ holo
cauſta quaſi ex toto incẽſa. In iſto igr̃ altari debemus re
cte offerre ⁊ recte diuidere. recte offerimus qñ bonũ qđ
cogitam⁹ ad pfectionẽ perducim⁹. ſed ñ recte diuidim⁹
ſi nõ diſcrete illud faciam⁹. q2 ſepe putat hõ facere bonũ
⁊ facit malũ. ⁊ ſepe ex vna pte facit bonũ ⁊ ex alia parte
facit malũ. ⁊ ita ipe edificat ⁊ deſtruit. ſed tũc recte diui/
dimus qñ bonũ quod facim⁹ nõ nobis ſed ſoli deo attri/
buimus. Menſam quoq3 o3 hoĩem habere vt inde pa/
nes verbi dei ſumat. per menſã ſacram ſcripturã intelli
gimus de qua Pſalmiſta. Paraſti in cõſpectu meo mẽſã
aduerſus eos q tribulant me. i. dediſti mihi ſcripturas cõ
tentationẽ demoniacã. oportet hãc habeam⁹. i. mẽte re/
ponamus. vt panes verbi dei inde ſumamus. Pro defe/
ctu h⁹ panis dicit hieremias. Paruuli petierũt panẽ. ⁊ ñ
erat qui frangeret eis. Oportet ẽt eum habere candela/
brũ vt bonis opibus luceat. Cãdelabrũ exterius illumi/
nãs eſt opus bonũ quod alios per bonũ exẽplũ accẽdit.
de quo dr̃. Nemo accendit lucernã ⁊ ponit eã ſub mo/
dio ſed ſupra cãdelabrum. Lucerna iuxta v̈bũ dñi ẽ bo
na intentio. q2 xp̃s dicit. Lucerna eſt oculus tuus. ocul⁹
vero eſt intentio. Non d̃bemus ergo ponere lucernam
ſub modio ſed ſupra candelabrũ. qñ ſi habemus bonã i/
tentionem non debemus abſcondere ad bonum op⁹. ali

ſs in lumen ⁊ exemplum manifeſtare. ¶ Oportet eum
etiam habere archam que dr̄ ab arcendo. archa ġ poteſt
dici diſciplina vel regularis vita per quā crimīa a nobis
arcent̄. In archa autē ſunt virga: tabula: ⁊ māna. qꝛ i re/
gulari vita debet eſſe virga correctionis. vt caro caſtige
tur. ⁊ tabula dilectionis. vt deꝰ diligatur. In talibus eni
ſcripta ſūt mandata que ꝑtinent ad dilectionē dei. debꝫ
ēt ibi eſſe manna diuine ꝑlibationis. vt ḡ ſuauis eſt deꝰ
guſtemꝰ ⁊ videamus qꝛ bona eſt negociatio eiꝰ. iux̄ illō
ꝓuer. de muliere forti. Guſtauit ⁊ vidit qꝛ bona eſt. Ut
ergo dei templū ſimus habeamꝰ in nobis altare ꝑ obla/
tionē ne appareamus in ꝯſpectu dei vacui. iux̄ illō eccle.
Non apparebis in cōſpectu dei tui vacuꝰ. de cō. di. i. oēs.
mēſā ꝑ refectionē ne deficiamꝰ ī via quaſi ieiuni. iuxta il
lud euangelij. Si dimiſero eos ieiunos deficient in via.
candelabꝝ per bonā oꝑationē ne ſimus ocioſi. iuxta illō
eccl̄. Multā malitiā docuit ocioſitas. ex̄ de renū. niſi. §.
vexꝝ. archam ne ſimus ſicut filij belial. i. abſqꝫ iugo indi/
ſciplinati. diſciplina. n. neceſſaria eſt. iuxta illō pſal. Ap/
prehendite diſciplinā ne quando iraſcat̄ dn̄s ⁊c. ⁊ de his
ēt ⁊ alijs altarꝭ ornamētis ī ſequēti titulo dicet̄. ¶ Hoc
altare ille edificat qui cor ſuum vera humilitate alijſqꝫ
virtutibus exornat. vnde Grego. q ṽtutes ſine humili/
tate congregat quaſi qui puluerē in ventū portat. Per
altare. n. cor nr̄m intelligit̄. vt dicet̄ vbi de altaris dedi/
catōe aget̄ quod eſt in medio corporis: ſicut altare ī me/
dio eccleſie. De altari iubetur a dn̄o in leuitico. Ignis in
altari meo ſemꝑ ardebit. ignis eſt charitas. altare ē cor
mūdū. ignis ſemper ardebit in altari. qꝛ charitas ſēꝑ fer
uebit in corde noſtro. Unde ſalomō in canticis cantico/
rū. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē: qꝛ. n.
ſemꝑ ardet extīgui nō poteſt. vos ergo ſm̄ ꝓphetā agite
diē letitie in ꝯfreq̄ntationibꝰ ſeu in condēſis vſqꝫ ad cor
nu altaris. qꝛ reliquie cogitationū diem feſtū agent tibi.
De hac ap̄ls excellentiorē viam nobis demōſtrat. excel/
lentiorē viā dixit charitatē. qꝛ ipa eſt ſuper oēs virtutes.
⁊ qcūqꝫ ipam habet oēs virtutes habet. Ħ eſt verbuꝫ ab/
breuiatū quod facit dn̄s ſuꝑ terrā. qꝛ adeo breue ē. vt di
catur. habe charitatē ⁊ fac qcqd vis. ex his nāqꝫ duobus
mandatis tota lex pēdet ⁊ prophete. Uel per altare vni/
uſcuiuſqꝫ aīam intelligimꝰ que edificat̄ dn̄o ex lapidibꝰ
viuis. ſ. ex virtutibus varijs ⁊ diuerſis. ¶ Porro lintea/
mina alba qbus operitur altare: carnē ſiue humilitatem
ſaluatoris deſignant: que multo labore candidant̄: ſicut
⁊ xp̄i caro ex terra. i. ex maria orta ꝑ multas tribulatio/
nes ad reſurrectionē ⁊ ad candorē ⁊ letitiā imortalitatꝭ
ꝑuenit. de qua filius exultat pr̄i dicēs. Cōſcidiſti ſaccum
meū ⁊ circūdediſti me letitia. altare ġ veſtire eſt animā
īmortali ⁊ icorruptibili corꝑi ꝯiūgi. Rurſus albis ⁊ mū
dis pānis operit̄ altare qn̄ cor mūdū bonis oꝑibꝰ ador/
nat̄. vnde apoc. 3. veſtimentis albis iduaris ne appareat
ꝯfuſio nuditatis tue. ⁊ Salomon. Omni tp̄e veſtimēta
tua ſint candida. i. opera ſint mūda. Modicū. n. ꝓdeſſet
accedēti ad altare ſūmā dignitatē ⁊ infimā vitā habere.
vnde Ber. monſtruoſa res eſt ſedes ꝑma ⁊ vita ima. gra
dus ſūmꝰ ⁊ ſtatus īfimus. ingēs auctoritas ⁊ animi iſta/
bilitas ⁊c. Pallia ṽo ſerica ſuꝑ altare poſita ſūt diuerſa/
rū ṽtutū ornamenta. qbꝰ aīa decorata eſt. Ueſtimenta
ḡꝫ quibꝰ altare ornat̄ ſūt ſancti. vt dicet̄ in ti. ſe. Pricipi
um ⁊ finis miſſe fiunt in dextera parte altaris. mediū in
ſiniſtra. ꝓut in q̄rta p̄te ſub ti. de mutatione ſacerdotꝭ di
cetur. Antiq altaria ꝯcaua faciebāt ꝓpter illud qō legit̄
Ezechie. 13. ꝙ in altari dei foſſa erat. ⁊ Ħ ſm̄ grego. ne ho
locauſta ſuppoſita ventꝰ diſpergeret. dr̄ ēt in. c. 40. ꝙ al
tare erat reflexū intrinſecus ꝑ circuitū. ¶ Ceterꝝ gradꝰ
qbus ad altare aſcēdit̄ ſpūalr̄ demōſtrant ap̄los ⁊ mar
tyres xp̄i. quos qa ꝓ eius amore ſanguinē ſuū fuderunt
ſponſa in cāticꝭ amoris vocat aſcēſū purpureū. Exprimū
tur ḡꝫ. 15. virtutes que ſignant̄ ꝑ. 15. gradus qbꝰ aſcēde
bat̄ in templū ſalomonis. ⁊ a ꝓpheta in. 15. pſalmis conti
nue dmōſtrant̄ quas btūs vir accēſiōes in corde ſuo di/
ſpoſuit. hāc ſcalā vidit iacob. ſūmitas eius celos tāgebat
. 88. di. c. i. Per hos gradus ꝯpetēter virtutū gradus ītel
ligunt̄. qbꝰ ad altare. i. xp̄m aſcendit̄. iuxta illud ꝑs. Et
ambulabūt de ṽtute in ṽtutē de pe. di. 2. dū ſcām. in ꝑn.
Et iob. ꝑ ſingulos gradus meos ꝓnūciabo illū. legitur ī
exo. Nō aſcēdes ad altare meū per gradus ne reueletur
turpitudo tua. nōdū. n. forte antiq femoralibus vtebāt̄.
In ꝯcilio toletano. 26. q. 6. qcūqꝫ. cauet̄ ꝙ clericus cā do
lorꝭ in alteriꝰ perniciem altare vel imaginē exuens veſti
bus. vel lugubri veſte vł ſpinis accingēs, vel eccl̄e lumi
naria extinguēs deponat̄. Sed ſi eccleſia ſua iure ſuo in
debite ſpoliat̄ hoc cā merorꝭ facere licet. vel ſm̄ quoſdā
quēadmodū ⁊ ī die paſſiōis dn̄i in ſignū triſtitie altaria
denudātur. qō tū hodie ꝯciliū reprobat lugdunen̄. ex̄.
de offi. or. ſi canonici. Deniqꝫ altaria que ꝑ ſōnia ⁊ ꝑ ina/
nes q̄ſi reuelationes hoīum conſtruunt̄ reprobantur di
no. de con. di. i. placet.

¶ De picturꝭ ⁊ cortinis ⁊ ornamētis eccl̄ie. Rubrica

Picture ⁊ ornamēta in eccl̄ia ſūt laicorū
lectiones ⁊ ſcripture. vnde grego. de cō.
di. 3. ꝑlatū. Aliud ē picturā adorare. aliō
per picture hiſtoriā qd ſit adorādū adi/
ſcere. nā quod legētibꝰ ſcriptura: Ħ ide/
otis cernētibꝰ ꝑſtat pictura. qꝛ in ipa ig/
rātes vidēt qd ſequi debeāt. in ipa legūt q lr̄as neſciunt
Sane caldei ignē adorāt ⁊ cogūt alios idem facere alia
idola ꝯburētes. Pagani ṽo imagines ſeu iconas ⁊ idola
adorāt: quod ſaraceni nō faciūt. q imagines nec hr̄e nec
videre volūt moti ex ṽbo illo. Nō facies tibi oēꝫ ſilitudi
nem eoꝝ q̄ i celo vel in terra vel in aq̄s vel ſub terra ſūt
Exo. 20. c. ⁊ ex alijs auc̄tibus q̄ ſtatī ſequunt̄ nos valde
ſuꝑ Ħ increpātes. ſed nos illas nō adoramꝰ nec deos ap/
pellamus. nec ſpem ſalutꝭ in eis ponimꝰ. qꝛ hoc eēt idola
trare. ſed ad memoriā ⁊ recordationeꝫ reꝝ oli geſtarum
eos veneramur. Unde verſus. Effigiē xp̄i q trāſis ꝓnus
honora. Non tamē effigiē: ſꝫ qō deſignat adora. Eſſe de
um rōne caret: cui ꝯtulit eē Mālе lapis effigiale manꝰ.
Nec deꝰ eſt nec homo: p̄ſ quā cernis imago. Sed deꝰ ē
⁊ homo quē ſacra figurat imago. ⁊ alibi. Nā deꝰ ē quod
imago docet ſed nō deꝰ ipa. Hāc videas: ſed mēte colas
qō noſcis in ipa. Greci ēt vtunt̄ imaginibus pīgentes il/
las vt dr̄ ſolum ab vmbilico ſupra ⁊ nō inferiꝰ. vt omnis
ſtulte cogitatōis occaſio tollat̄. nullā ēt faciūt ſculptilē
imaginē ꝓ eo qō legit̄ exo. 20. c. nō facies ſculptile: neqꝫ
imagines. Itē leui. 26. c. nō facies idolum neqꝫ ſculptile.
Itē deu. 4. c. ne forte decepti faciatis vobis ſculprā ſimi
litudinē. itē nō facietis vobis deos aureos ⁊ argenteos.
Itē ꝓpheta. Simulacra gentiū argentū ⁊ aurū oꝑa ma
nuū hoīum. Siles il. fi. q fa. ea. ⁊ oēs qui ꝯfi. ī eis. cōfun
dātur oēs q ado. ſculpti. ⁊ q glo. i ſi. ſu. Itē moyſes ait po
pulo iſrael. ne forte errore deceptus adores ea q̄ creauit
dn̄s deus tuꝰ. Hinc etiā eſt ꝙ ſerpentē eneū quē moyſes
erexerat ezechias rex confregit. qꝛ populus ille cōtra le
gis preceptū thuris adolebat incenſū. Ex his aūt ſimili/
bus auctoritatibus reprobatur nimius imaginum vſus.
Ait. n. apoſtolus ꝑ corin. Scimꝰ. n. qꝛ idolū nihil eſt i mū
do ⁊ nullus deus niſi vnus. Poſſent nāqꝫ ſimplices ⁊ in
firmi ꝑ nimiū ⁊ indiſcretū vſum facile ad idolatriā tra
hi. vnde ſapientie. 14. c. idolis nationum non erit reſpe/

ctus.qm̄ creature dei in odiū facte ſūt ⁊ in tētationē aīe
hoīum ⁊ ī muſcipulā pedib⁹ īſipiētiū. Moderate vō vti
picturi ad repn̄tandū mala vitāda ⁊ bona imitāda rep/
henſibile nō eſt. vñ dñs ad ezechielē. īgredere ⁊ vide ab
hoīatiōes peſſimas q̄s iſti faciūt. ⁊ ingreſſus vidit oēz
ſilitudinē reptiliū ⁊ aīalium ⁊ abhominationē. ⁊ vniuer
ſa idola dom⁹ iſrl̄ depicta ī piete. Nēpe greg. h̄ exponēs
in paſtorali. li. z. c. zo. dicit dū exterioꝝ reꝝ intrinſecus
ſpēs attrahunt̄ q̄ſi in corde depingit̄ qcq̄d fictis imagi/
nib⁹ deliberādo cogitat̄. rurſus ad eūdē ezechielē dr̄. ſu
me tibi laterē ⁊ pones eū corā te ⁊ deſcribes in eo ciuita/
tē hieruſalē. ei āt qd̄ dc̄m ē q̄ imagīes ſūt laicoꝝ lr̄e. ob
uiat illud euangelij. hn̄t ingt moyſen ⁊ ꝓphetas audiāt
eos. de h̄ ēt dicet̄ ī q̄rta pte ſub. 4. ꝑticla. cano. ſupv̄bo ſ/
uitutl. cōci. aghateñ. de cō. di. 3. placuit. inhibet picturas
in eccleſijs fieri. ⁊ quod colit̄ ⁊ adorat̄ in pietib⁹ depigi.
ſed gre. de cō. di. 3. platū. dicit q̄ picturas nō licet frange
re ea occaſiōe q̄ adorari ñ debēt. pictura nāq̄ pl⁹ vr̄ mo
uere aīum q̄ȝ ſcriptura. Per picturā quidē res geſta añ
oculos ponitur. de cō. di. z. ſemel. ſed per ſcripturā res ge
ſta q̄ſi ꝑ auditū q̄ min⁹ monet aīum ad memoriā reuoca
tur. Hinc etiā eſt q̄ in eccleſia nō tantā reuerentiā exhi
bemus libris q̄ȝtam imaginib⁹ ⁊ picturis. ¶ Picturaꝝ
ſiue imaginū alie ſūt ſupra eccleſiā vt gall⁹ vel aq̄la. alie
extra eccleſiā. ſ. foris in fronte eccleſie. vt bos ⁊ leo. alie
intra vt icone ſtatue ⁊ diuerſa ſculpturaꝝ ⁊ picturaꝝ ge/
nera. que vel in veſtibus vel in parietib⁹ vel in vitreali/
bus depingunt̄. de quoꝝ aliq̄bus ſub tractatu de eccl̄a
dcm̄ ē q̄ a taƀnacl'o moyſi ⁊ tēplo ſalomōis ſūptū ē. ſcr i/
pſit. n. moyſes. ſcripſit ⁊ pixit ſalomon. ⁊ piétes celaturl ⁊
picturis ornauit. ¶ Sciēdū āt eſt q̄ ſaluatorl imago tri
bus modis ꝯuenienti⁹ in eccleſia depigit̄. vȝ. aut reſidēs
in throno. aut pendēs in crucis patibulo. aut vt reſidēs ī
matris gremio. q̄ꝛ vero Jo. baptiſta xp̄m digito demon/
ſtrauit dicēs. Ecce agnus dei. ideo q̄dā depingebāt xp̄m
ſub ſpē agni. q̄ꝛ tū vmbra trāſiuit. ⁊ xp̄s verus eſt hō. dic̄
Adrianus papa de cō. di. 3. ſextā: q̄ ip̄m in forma huma/
na depīgere debemus. nō. n. agnus dei in cruce p̄ncipalr̄
depigi debet. ſed hoīe depicto nō obeſt agnū in ꝑte infe/
riori vel poſteriori depingi. cum ip̄e ſit ver⁹ agn⁹ q̄ tollit
peccata mūdi. His quidē ⁊ alijs diuerſis modis ſaluato
ris imago depingit̄ propter diuerſas ſignificationes. nā
picta in p̄ſepio rememorat natiuitatē. depicta in matris
gremio puerilē etatē. depicta vel ſculpta in cruce paſſio
nē. ⁊ q̄ñȝ in ip̄a cruce ſol ⁊ luna quaſi eclipſim patiētia d̄/
pigunt̄. depicta vero in ſcalarū aſcenſu aſcenſionē. picta
vt reſidens in throno ſeu in ſolio excelſo preſentē idicat
maieſtatē ⁊ poteſtatē. q. d. data eſt ei oīs poteſtas in celo
⁊ in terra. iux̄ illō. vidi dñm. ſ. ſ. e. ⁊c̄. i. dei filiū ſuꝑ ange/
los regnātē. iuxta illud. Qui ſedes ſuꝑ cherubin. Quan/
doq̄ȝ vō depingit̄ ſic viderūt eū moyſes ⁊ aaron nadab
⁊ abyu. ſ. ī montem ⁊ ſub pedib⁹ ei⁹ quaſi op⁹ ſaphiricū
⁊ quaſi celū ſerenū. Et qm̄ ſicut ait lucas. tūc videbūt fi
lium hoīs venientē in nube cū ꝑtāte magna ⁊ maieſtate
ideo ei quādoq̄ȝ circūcirca pingunt̄ angeli q̄ ei ſēꝑ ſerui/
unt ⁊ aſſiſtūt. ⁊ depinguntur cum ſex alis ſm̄ Jſa. 6. Se
raphin ſtabāt iux̄ illud ſex ale vni ⁊ ex ale alteri. ⁊ dua
bus velabāt faciē eius duabus pedes ⁊ duabus volabāt
Depinguntur ēt angeli tanq̄ȝ in etate iuuenili florentes.
nunq̄ȝ. n. ſeneſcūt. quandoq̄ȝ etiā circumpingit̄ archāge
lus mihael draconem ſubpeditās. iuxta illō Jo. apoc. iz.
Factū eſt preliū in celo. Michael cum dracone pugna/
bat. que pugna eſt diſſidium angelorum: confirmatio bo
noꝝ: ⁊ ruina maloꝝ: aut ī p̄ñti eccleſia ꝑſecutio fideliū.
quandoq̄ȝ etiā circumpigunt̄. z4. ſeniores ſm̄ viſionem
ipſius Jo. In veſtib⁹ albis ⁊ coronis aureis per quos ſi/
gnificantur veteris ⁊ noue legis doctores. qui ſunt. iz. ꝓ
pter fidem trinitatis quam nūciant per quatuor mundi
climata. aut. z4. propter opera ⁊ obſeruantiā euangeli/
ſtarum. ſi lampades addunt̄ dona ſp̄ūſ ſc̄i repn̄tantur. ſi
mare vitreum baptiſmus innuitur. Quandoq̄ȝ ēt circū/
pingunt̄ quatuor animalia ſecundum viſionez Ezechi/
elis ⁊ eiuſdem Jo. Facies hominis ⁊ facies leonis a dex/
tris: facies bouis a ſiniſtris. ⁊ facies aquile deſuper ip̄oꝝ
quatuor. hi ſunt quatuor euangeliſte. Unde pigunt̄ cuȝ
libris in pedib⁹. q̄ꝛ que verbis ⁊ ſcriptura docuerūt: mē/
te ⁊ opere compleuerūt. Mathe⁹ figurā ſortit̄ humanā
March⁹ figuram tenet leonis. hi ponūtur a dextris. q̄ꝛ
xp̄i natiuitas ⁊ reſurrectio fuerunt oīuȝ letitia generalr̄.
vnde in p̄s. z9. Et ad matutinū letitia. Lucas vero vitu
lus eſt eo q̄ a Zacharia ſacerdote incboauit. ⁊ xp̄i paſſio
nem ⁊ hoſtiā ſp̄ūalibus pertractauit. Uitulus quod eſt
aīal ſacerdotum ſacrificijs aptū. Compat̄ ēt vitulo pro/
pter duo cornua quaſi duo ꝯtinens teſtamēta. ⁊ ꝓpter q̄
tuor pedū vngulas quaſi quatuor euangeliſtaꝝ ſētētias
Per hūc quoq̄ȝ figurat̄ xp̄s qui fuit pro nob̄ vitulus im
molat⁹. ideoq̄ȝ ponit̄ a ſiniſtris. q̄ꝛ mors xp̄i fuit apoſto/
lis triſtis. De hoc ⁊ qualr̄ beatus March⁹ depingi dȝ in
ſeptima ꝑte ſub ti. de euangeliſtis dicet̄. Joannes aūt fi/
gurat̄ aq̄la. qm̄ ad excelſa peruolat cum ait. In p̄ncipio
erat verbū. Hic quoq̄ȝ ſignificat xp̄m. cui⁹ iuuent⁹ vt aq
la renouat̄. q̄ꝛ reſurgens a mortuis floret ⁊ in celū ingre
dit̄. h̄ tū nō iuxta ſed ſuꝑ eſſe depingit̄. qm̄ aſcenſionē d̄/
ſignat ⁊ verbū apud deū pronūciat. Sed cū quodlȝ ip̄o/
rum aīalium haberet quatuor facies ⁊ quatuor alas: q̄li
ter poſſent depigi dicet̄ in ſeptima parte ſub ti. de euāge
liſtis. vbi ēt latius de hoc aget̄. Q̄ñq̄ȝ etiā circūpingunt̄
vel poti⁹ ſubpingunt̄ apl'. qui fuerūt teſtes ei⁹ v̄bo ⁊ ope
vſq̄ȝ ad vltimū terre. Et pingunt̄ criniti quaſi nazarei. i.
ſancti. Lex enī fuit nazareoꝝ. vt a tp̄e ſue ſeꝑatiōis a cōi
vita hominū nouacula non tranſiret ſuper caput coruȝ.
Pingunt̄ etiam quandoq̄ȝ ſub forma. iz. ouiū. q̄ꝛ tāq̄ȝ bi
dentes occiſi ſunt propter dñm. ſed ⁊. iz. trib⁹ iſrael. quā
doq̄ȝ ſub forma. iz. ouiū pingunt̄. Quandoq̄ȝ tamen plu/
res vel pauciores oues circa ſedem maieſtatis pingunt̄:
ſed tūc aliud figurant. iuxta illud Mat. z5. c. in fine. Cū
venerit fili⁹ hoīs ī maieſtate ſua: tūc ſedebit ſuꝑ ſedē ma
ieſtatis ſue ſtatuēs oues a dextris ⁊ edos a ſiniſtris. Qua
liter Bartholomeus ⁊ andreas apoſtoli depingi debent
in ſeptima parte ſub eorum feſtis dicetur. ¶ Et aduer/
te quia patriarche ⁊ prophete pingunt̄ cum rotulis ī ma
nibus. quidam vero apoſtoli cum libris: ⁊ q̄dam cū rotu
lis. Nempe q̄ꝛ ante xp̄i aduentū fides figuratiue oſtēde
batur. ⁊ quo ad multa in ſe implicita erat: ad quod oſten
dendū patriarche ⁊ prophete pingūt̄ cū rotulis. ꝑ quos
quaſi q̄dam impꝑfecta cognitio deſignat̄. q̄ꝛ vero apl'i a
xp̄o perfecte edocti ſūt. ideo libris per quos deſignatur
ꝯgrue perfecta cognitio vti pn̄t. Sed q̄ꝛ q̄dam illoꝝ qd̄
didicerūt ad doctrinā alioꝝ in ſcriptis redegerūt. iō illi
congrue tanq̄ȝ doctores cū libris in manibus depingūt̄.
ſicut paulus: euangeliſte: petr⁹. iacob⁹. ⁊ iudas. Alij vero
q̄ nihil ſtabile ſeu ab eccleſia approbatū ſcripſerunt non
cū libris ſed cum rotulis in ſignum ſue predicationis pī
gunt̄. vnde apoſtol⁹ ad eph̄. ⁊ ex̄ de here. cum ex iniūcto
Domin⁹ quoſdā dedit apoſtolos: quoſdā prophetas: ali/
os euangeliſtas: alios paſtores ⁊ doctores in opus mini/
ſterij. ſed ⁊ diuina maieſtas depingitur. quandoq̄ȝ cuȝ li
bro clauſo in manibus. q̄ꝛ nemo īuent⁹ eſt dign⁹ aperire
illum niſi leo de tribu iuda: ⁊ quādoq̄ȝ cū libro apto. vt
in illo quiſq̄ȝ legat q̄ ip̄e eſt lux mundi ⁊ via veritas: ac

vſta ⁊ liber vite. quare aūt paulus ad dextrā ⁊ petrus ad
ſiniſtrā ſaluatoris depingunt̄: dicet̄ i. 7. pte ſub ti. de euā
geliſtis. Joānes vͦo baptiſta qn̄qꝫ depingit̄ vt heremita
Martyres cū aculeis. vt Laurētiꝰ ī craticula. Stepha
nꝰ cū lapidibꝰ. ⁊ qn̄qꝫ cū palmis q̄ victoriā ſignāt. iux̄ illō
Juſtus vt palma florebit: vt ſicut palma viret ſic eoꝝ
memoria ſeruet. Hic ē ꝙ q̄ de hieroſolimis veniūt pal/
mas ī manibꝰ ferūt ī ſignū ꝙ illi regi militarūt q̄ hiero/
ſolimis cū palmis honorifice receptꝰ ē: ⁊ poſtmodū ibi/
dē cū diabolo pugnās victor extitit: ⁊ celi palaciū cū an
gelis triūphans itroiuit. v̄. Juſti cuꝫ palma florebūt: ⁊ ſi
cut ſtelle fulgebūt. Cōfeſſores pingunt̄ cū ſuis inſignijs:
vt epi mitrati. abbates capuciati: ⁊ qn̄qꝫ cuꝫ lilijs q̄ caſti
tate deſignant: doctores cū libris ī manibꝰ: virgines ſm̄
euāgeliū cū lāpadibꝰ. Paulus cū libro ⁊ enſe: cum libro
qꝛ doctor fuit ꝑ ꝯuerſionē ſuā: cū ēſe qꝛ miles. vn̄ vſus.
Mucro furor pauli: liber ē ꝯuerſio ſauli. Generalr̄ autē
ſcōrū patrū imagines qn̄qꝫ ī parietibꝰ ecclie qn̄qꝫ in po/
ſteriori altaris tabula: qn̄qꝫ ī veſtibꝰ ſacris ⁊ alijs varijs
locis pingunt̄ vt illoꝝ actꝰ ſanctitatē iugiter nō īdiſcre/
ta vel inutilia meditemur. vn̄ in exo. diuina voce ꝑcipit̄
vt ī aaron pectore rōnale iudicij vitris legātibꝰ īprimat̄
q̄tenus ſacerdotale cor nequaq̄ꝫ fluxe cogitatiōes poſſi/
deant: ſed rō ſola cōſtringat: ī quo etiā rōnali vigilāter
ſm̄ gre. iz. patriarchaꝝ noīa deſcribi iubentur. Nempe
aſcriptos patres ſꝑ ī pectore ferre ē atiquoꝝ vitā ſine ī/
termiſſiōe cogitare. Tūc aūt ſacerdos irrephenſibiliter
gradit̄ cū exēpla patrū precedētiū īdeſīnenter intuetur
cū ſanctoꝝ veſtigia ſine caſſatiōe cōſiderat ⁊ illicitas co
gitatiōes deprimit ne ex̄ rōnis limitē opis pedē teneat.
¶ Cōſiderādū quoqꝫ ē ꝙ ihs ſꝑ coronatus depigit̄. q. d.
egredimini filij hieruſalē ⁊ videte regem ſalomonem
ī diademate quo coronauit eū mater ſua. Fuit eniꝫ xp̄s
coronatꝰ triplr̄. Primo a matre corona miſericordie in
die cōceptiōis: q̄ corona duplex ē ꝑꝑ naturalia ⁊ gratui/
ta: iōqꝫ ⁊ diadema vocat̄ qđ eſt duplex corona. Scđo a
nouerca corona miſerie ī die paſſiōis. Tertio a patre co/
rona glīe ī die reſurrectiōis. vn̄ glīa ⁊. h. c. e. d. Deinū co/
rōabit̄ a familia corōa potēte ī die vltīe ṙuelatiōis. veni
et. n. cū ſenatoribꝰ terre: iudicās orbē terre ī eq̄tate. Sic
⁊ oēs ſancti pingūtur coronati. q. d. filie ieruſalē. venite
⁊ videte martyres cū coronis aureis quibus coronauit
eos dn̄s. ⁊ in libro ſapientie: iuſti accipiēt regnū decoris
⁊ dyadema ſpeciei de manu dn̄i. Corona autē hꝫ depin
gitur ī forma ſcuti rotundi: qꝛ ſci dei ꝓtectiōe diuina fru
unt̄. vn̄ cātāt gratulabundi dn̄e vt ſcu. bo. vo. tu. co. nos
verūtn̄ xp̄i corona per crucis figuram a ſcōrū coronis di
ſtinguit̄: qꝛ ꝑ eiucis vexillū ſibi carnis glorificationeꝫ: ⁊
nobis meruit a captiuitate liberationē ⁊ vite fruitioneꝫ
Cū vͦo aliquis p̄latꝰ aut ſcūs viuēs pingit̄ nō ī formā ſcu
ti rotūdi: ſed quadrati corona ipa depingit̄ vt q̄tuor car
dinalibꝰ virtutibꝰ vigere mōſtret̄ ꝓut ī legēda bti Grc.
hr̄. ¶ Rurſus qn̄qꝫ ī eccleſijs paradiſus ꝺpigit̄. vt aſpi
ciētes ad delectationē p̄mioꝝ alliciat: ⁊ qn̄qꝫ ēfernꝰ: vt
eos formidine penaꝝ a vicijs deterreat: qn̄qꝫ flores ⁊ ar
bores cū fructibꝰ: ad repūtandū fructꝰ bonoꝝ opeꝝ ex
virtutū radicibꝰ ꝓdeūtiū. ¶ Picturaꝝ āt varietas vir
tutū varietatē deſignat. Alij enī datur ꝑ ſpm̄ ſermo ſapi
entie: alij ſ. ic ⁊c̄. virtutes vero in mulieris ſpē depingun
tur qꝛ mulcēt ⁊ nutriūt. Rurſus ꝑcelaturas q̄ ⁊ laquea/
ria nominant̄: q̄ ſūt ad decorē domꝰ ſimpliciores xp̄i fa/
muli intelligunt̄: q̄ eccleſiā nō doctrina ſed ſolis virtuti
bus ornāt. Leteꝝ ſculpture. ꝓminentes de parietibus
egrediētes eē videntur: qꝛ cū virtutes fidelibꝰ ī tātā cō

ſuetudinem deueniūt: vt eis nāliter īſite videātur mul
tiphariis caꝝ opationibꝰ exercētur. ¶ Sinagoga vero
qualiter depigit̄ dicet̄ ī quarta pte ſub titulo de reuerē/
tia. Qualr̄ palliū romanoꝝ pōtificū pingat̄ ī tertia pte
ſub titullo de pallio dicet̄. Annꝰ vͦo ⁊ duodecim ſigna ⁊
mēſes q̄liter depingant̄ dicet̄ in p̄n. 8. ptis vbi ⁊ de mē/
ſe agit̄. Sꝫ ⁊ diuerſe hiſtorie tā noui q̄ꝫ ve. teſti ꝓ volū/
tate pictoꝝ depingunt̄. nā pictoribꝰ atqꝫ poetis quelibet
audendi ſꝑ fuit equa ptās. ¶ Porro ornamēta eccleſie
ī tribꝰ ꝯſiſtūt. ſ. in ornatu eccleſie chori ⁊ altaris. Ornatꝰ
eccleſie ꝯſiſtit ī cortinis ⁊ auleis ⁊ palleis ſericis ⁊ purpu
reis ⁊ ſimilibus. Ornatꝰ chori ī dorſalibꝰ tapetis ſubſtra
torijs ⁊ bancalibꝰ. dorſalia ſūt pāni in choro pendentes
a dorſo clericoꝝ. Subſtatoria q̄ pedibꝰ ſubſternūt̄. Ta
peta etiā ſunt pāni qui pedibꝰ ſubſternūt̄ q̄ſi ſtratio pe
duꝫ ⁊ p̄cipue pedibꝰ epoꝝ q̄ mūdana pedibꝰ calcare de
bēt. Bācalia ſūt pāni qui ſuꝑ ſedes vel bācas in choro
ponunt̄. Altaris vͦo ornatꝰ ꝯſiſtit ī capſis: ī palleis ī phila
teriis: in cādelabris: ī crucibꝰ: ī aurifriſio ī vexillis ī codi
cibꝰ ī velaminibꝰ ⁊ ī cortinis. ¶ Et nō ꝙ capſa ī qua ho
ſtie cōſecrate ſeruant̄ ſignificat corpꝰ virginis glorioſe
de q̄ dr̄ in p̄s. Surge dn̄e in requiē ⁊c̄. q̄ qn̄qꝫ ē de ligno
qn̄qꝫ de ebore candido qn̄qꝫ de argento qn̄qꝫ de auro ⁊
qn̄qꝫ de cryſtallo: ⁊ ſꝫ varias ſuas ꝓprietates varias ip/
ſius corporis xp̄i exprimit dignitates. Rurſus capſa ipa
ꝯtinēs hoſtias ſiue cōſecratas ſiue nō ꝯſecratas memo/
riam deſignat humanā. dꝫ naqꝫ hō iugiter recordari ac
ceptoꝝ bn̄ficioꝝ dei tam tēporaliū q̄ ꝑ hoſtias nō cōſe
cratas q̄ꝫ ſpūaliū q̄ ꝑ ꝯſecratas deſignantur: qđ figuratū
ē ī vrna ī q̄ deꝰ iuſſit māna repōi: qđ lꝫ tꝑale eēt pfigura
bat tn̄ iſtud nr̄m ſacrificiū ſpūale ꝑcipiens vt eſſet in me
moriale ſempiternū ī futuras gn̄ationes: ſicut legit̄ exo.
Capſe aūt poſite ſuꝑ altare qđ eſt xp̄s: ſūt apl̄i ⁊ marty
res: palle ⁊ veſtes ſūt ꝯfeſſores ⁊ virgines vel oēs ſci. de
q̄bꝰ ait dn̄s ad ꝓphetam. His ſicut veſtimēta veſtierl
⁊ de hoc dictum eſt ti. precedenti. Aliud autem eſt phila
terium: aliud philateria. Philaterium eſt cartula ī qua
decem precepta legis ſcribuntur: huiuſmodi cartulam
ſolebāt pharиſei ante ſe in ſignum religiōis portare vn̄ ī
euāgelio. Dilatant philateria ſua ⁊c̄. ⁊ ſic ſumitur. z6. q.
.5. non oportet. ⁊ dicitur philaterium a philare quod eſt
cuſtodire: ⁊ thorat quod eſt lex. Philateria vero eſt va
ſculum de argento vel auro vel cryſtallo vel ebore vel ⁊
hꝫ: in quo ſcōrū cineres vl̄ relique recōdūt̄. Cū. n. elindiꝰ
fideles ciertios vocaret pro eo ꝙ cieres ipos ſeruabāt:
ꝯ eiꝰ deriſioneꝫ ſtatutū fuit ī eccleſia vt honorifice ⁊ in
p̄cioſis vaſculis ſeruarēt̄: quod nomē ē ꝯprehēſū a phi
lare quod eſt ſeruare: ⁊ teron quod eſt extremitas: qꝛ ibi
aliquid de extremitate corporis ſanctorum puta dens
vel digitꝰ vel aliquid tale ſeruatur. ¶ Super altare ēt
in quibuſdam eccleſijs collocatur tabernaculum: de q̄
ſub ti. de altari dictum eſt. ¶ Jn cornubus altaris duo
ſunt candelabra conſtituta ad ſignificandum gaudium
duorum ppl̄oꝝ de xp̄i natiuitate letātium: que candela
bra mediante cruce faculas ferūt accenſas: angelus enī
inquit paſtoribus. Annuncio vobis gaudium magnum
quod erit oī ppl̄o: qꝛ natꝰ eſt no. ho. ſalua. mūdi. Hic ē ve/
rus iſaac qui riſus interpretatur. Lumē enim candela
bri: fides eſt ppl̄i. Nam ad iudaicū ppl̄m inquit ꝓpheta
ſurge illuminare hieruſalem: qꝛ venit lumē tu. ⁊. g. d. ſu.
te. or. eſt Ad ppl̄m vͦo gentilē dicit apl̄s. Eratis aliqn̄ te/
nebre nunc autem lux in domino. Nam ⁊ in ortu chriſti
noua ſtella Magis apparuit ſecunduꝫ vaticiniū: Balā
Orietur inquit ſtella ex iacob ⁊ cōſurget virga ex iſrael

De hoc etiã dictũ ẽ ĩ ti. ð altari. ¶ Emũctoria ſiue forci
pes ad emũgendũ lichinia ſũt verba diuina qb⁹ lr̃as le
gis ãputam⁹: ⁊ lucentez ſpũ reuelam⁹. iuxᷓ illud. Uetu
ſtiſſima veteꝝ comedetis ⁊ nouis ſuꝑuenientib⁹ vetera
abiieieris. Uaſa ĩ qb⁹ emũcta lichinia extinguunt̃: ſũt coꝛ
da fideliũ q̃ obſuãtiã legalẽ ad litterã admittũt. Rur
ſus forcipes quoꝝ gemino dente cõponit̃ ignis. ſunt p̃di
catores q nos conſonis vtriuſqꝫ teſti paginis inſtruunt
⁊ moꝛib⁹ ꝯponẽtes ad charitatẽ accẽdũt. ¶ Seutra vo
.i. vaſa cq̃lis ãplitudinis ĩ fũdo ⁊ ĩ oꝛe ad calefaciẽdũ fa
cta: ſũt illi doctores q theſauꝝ cordis ñ cellãt: ſꝫ ex eo: ꝓ
ferunt noua ⁊ vetera. Lucernã quoqꝫ nõ ponũt ſub mo
dio: ſed ſuꝑ candelabꝛũ: vt hi qui ſũt ĩ domo dñi lumẽ ⁊
caloꝛẽ accipiãt. ſ. ſ. ¶ Crux quoqꝫ ſuꝑ altare ponẽda ẽ: ⁊
eam inde tollit baiulus crucis ĩ quo recolit̃: qꝛ crucem ð
xp̃i humeris ſublatã tulit Simon cireneus. Inter duo
cãdelabꝛa crux in altari media collocat̃: qm̃ inter duos
apl'os xp̃s ĩ eccleſia mediatoꝛ exiſtit. Ipſe eni ẽ lapis an
gularis qui fecit vtraqꝫ vnũ: ad quez paſtores a iudea ⁊
magi ab oꝛiẽte venerũt. De h aliter dicet̃ ĩ ꝓhemio q̃r
te ptis ſub ti. de acceſſu ſacerdotis ad altare. ¶ Rurſus
altaris frons aurifriſio oꝛnat̃: iuxta illud exo. 26. ⁊ 28. c
Cõſtrues mihi altare: facieſqꝫ illi coꝛonã per gyrum ſeu
circuitũ altã quatuoꝛ digitis. Nempe altare quãdoqꝫ ſi
gnificat coꝛ hoĩs in q̃ ſacrificiũ vere fidei ꝑ ꝯtritionẽ of
ferri debet: ⁊ tũc aurifriſiũ cõceptũ bone opatõis ſignifi
cat quo frontẽ noſtrã oꝛnare debemus vt ceteris luceã
mus. Qñqꝫ altare ſignificat xp̃m: ⁊ tunc ꝑ aurifriſium
cõgrue oꝛnamẽtũ charitatis deſignat̃. Sicut eni aurũ
p̃eminet oĩbus metallis ſic ⁊ charitas ceteris virtutib⁹
.96. di. duo. Uñ apl's ad coꝛin. i. Maioꝛ hoꝝ eſt charitas
Frontẽ eni noſtrã ſic aurifriſio charitatis debem⁹ oꝛna
re vt pati ſim⁹ ꝓ xp̃o aĩas põere. ¶ Uexilla etiã ſuꝑ al
tare eriguntur: vt triũph⁹ xp̃i iugiter ĩ eccleſia memoꝛet̃
ꝑ quẽ ⁊ nos ð inimico triũphare ſperam⁹. ¶ Codex etiã
euãgelicus ſuper illud adaptat̃ eo ꝙ euãgeliũ ab ipſo. ſ.
xp̃o ſit editũ ⁊ ipſe ꝑhibeat teſtimoniũ: q q̃re exterius oꝛ
net̃ dicet̃ ĩ. 3. pte ſub ti. ð legalib⁹ iduũtis: ¶ Deniqꝫ va
ſa ⁊ vtenſilia ĩ domo domini a moyſe ⁊ ſalomõe oꝛiginẽ
habuerũt q̃ ĩ ve. te. plura ⁊ diuerſa fuerũt: put ĩ Exo. le
git̃ diuerſa habẽtia ſignificata ð qb⁹ h breuitatis cã nõ
agim⁹. ¶ Sane oĩa q̃ ad oꝛnatũ ptinẽt tpe q̃dragesime
remoueri vel cõtegi debẽt: qđ fit ꝭm aliquos ĩ dñica de
paſſione: qꝛ ex tũc diuinitas fuit abſconſa ⁊ velata ĩ xp̃o. di
miſit eni ſe capi ⁊ flagellari vt hõ tanqꝫ nõ haberet, ĩ ſe
virtutẽ diuinitatis. vñ in euãgelio diei h⁹ dr̃. Jeſus autẽ
abſcõdit ſe ⁊ exiuit de tẽplo. tũc ergo coopiũtur cruces
.i. virt⁹ ſue diuinitatis. Alij h faciunt a p̃ma dñica q̃dra
geſime: qꝛ ex tũc eccleſia ĩcipit de ei⁹ paſſione agere. vñ
eo tpe crux ꝑ eccleſiaz non niſi coopta poꝛtari debet. ⁊
ꝭm moꝛẽ quorundã locoꝝ duo tm̃ velamina ſeu coꝛtine
tũc retinẽtur: quoꝝ vnũ ponit̃ ꝑ circuitũ choꝛi. aliud ſu
ſpendit̃ inter altare ⁊ choꝛuz ne appareãt q̃ ſũt ĩtra ſcã
ſcõruz. Qđ ſanctuariũ ⁊ crux tũc velant̃. ſignificat lr̃am
legis. i. eius carnalẽ obſeruãtiã: ſiue ꝙ ĩ ve. te. añ xp̃i paſ
ſionẽ ĩtelligentia ſacraꝝ ſcripturarũ velata opta ⁊ obſcu
ra erat. Et q tpe illo fuerũt: velamẽ. i. obſcurã ſciam añ
oculos habuerũt: ſignificat etiã rũpheã illã que fuit añ
ianuã paradiſi. Et qm̃ h⁹ carnalis obſeruantia ⁊ obſcuri
tas ⁊ rũphea ĩ xp̃i paſſiõe ſublata ſũt: iõ coꝛtine vel vela
mina hꝰ ĩ paraſceue remouent̃. Sed ⁊ qꝛ etiã ĩ ve. te. fue
rũt aĩalia ruminantia ⁊ vngulas ſcĩdentia vt boues arã
tes. i. ſcripturaꝝ myſteria diſcernentes ⁊ ſpũalr̃ ĩtelligẽ
tes. iõ ĩ quadrageſima poſt velũ ingrediunt̃ ſacerdotes
pauci qb⁹ datuz eſt noſce myſteriũ regni dei. ¶ Circa h
aũt notandũ ẽ ꝙ triplex gen⁹ veli ſuſpẽdit̃ ĩ eccleſia. vz.
qđ ſacra opit: qđ ſacrariũ a clero diuidit: ⁊ qđ clerũ a po
pulo ſecernit. Primũ ẽ nõ nr̃e legis. Scđz nõ noſtre di
gnitatis: qꝛ ĩdigni ſum⁹: imo impotentes celeſtia ĩtueri
Tertiũ ẽ cohertio noſtre voluptatis carnalis. Primum
.vz. coꝛtine q̃ ab vtroqꝫ altaris latere extẽdunt̃ ſacerdo
te ſecretũ ĩtrãte: put ĩ q̃rta pte ſub ti. de ſecreta dicetur:
ſignificatũ ẽ ĩ h ꝙ ſicut legit̃ exo. 34. Moyſes poſuit ve
lamẽ ſuꝑ faciẽ ſuã: qꝛ filij iſrael claritatẽ vult⁹ ei⁹ ſuſtie
re nõ poterãt. ⁊ ſicut dicit apl's h velamẽ adhuc hodie ẽ
ſuper coꝛda iudeoꝝ. Scđm. vz. coꝛtina q̃ in q̃drageſima
ĩ officio miſſe añ altare extẽdit̃: ſignificatũ ẽ ĩ h ꝙ veluz
ĩfra tabernaculũ erat ſuſpenſũ: qđ diuidebat ſãcta ſcõ
rũ a ſãctis. vt dicet̃ ĩ ꝓhemio q̃rte ptis ꝑ qđ archa popu
lo velabat̃: ⁊ erat miro ope ꝯtextuz ⁊ pulchra varietate
diſtinctũ qđ ĩ paſſiõe dñi ſciſſũ eſt: ⁊ illi⁹ exemplo hodie
coꝛtine varia pulchritudĩe texũtur. De p̃miſſo velo ⁊ q̃
les ðbent cẽ coꝛtine hr̃ exo. 26. ⁊ 36. c. Tertiũ ĩde tũc ha
buit oꝛiginez: qꝛ ĩ p̃mitia ecclĩa ꝑibolus. i. paries q circuit
choꝝ ñ eleuat̃ niſi vſqꝫ ad appodiationẽ qđ adhuc ĩ qui
buſdã eccleſijs obſeruat̃: qđ iõ fiebat vt ppl's vidẽs cleꝝ
pſallẽtẽ ĩde bonũ ſumeret exẽplũ. Uerũtñ h tpe q̃ſi cõi
ter ſuſpendit̃ ſiue ĩterponit̃ velũ aut mur⁹ ĩter clerum ⁊
pplz ne mutuo ſe ꝯſpicere poſſint: q̃ſi ipſo ſcõ dicat̃. Auer
te oculos tuos ne videant vanitatẽ ⁊c̃. In paraſceue vo
oẽ tollit̃ velũ: qꝛ ĩ paſſiõe dñi velũ templi ſciſſũ ẽ. ⁊ ꝑ caz
reuelata ẽ nobis legis ſpũalis ĩtelligentia q̃ ãtea latebat
vt premiſſum ẽ: ⁊ aperta eſt celeſtis regni ianua: ⁊ eſt da
ta nobis foꝛtitudo vt vinci niſi velimus a carnali concu
piſcentia nequeamus. Uerumtñ velum quod diuidit ſã
ctuariuz a clero retrahitur vel eleuatur in veſpera cuiuſ
libet ſabbati quadrageſime quando officiuz diei domi
nice inchoatur vt clerus poſſit in ſanctuarium intueri
quia dominica recolit reſurrectionem. hoc etiaz ideo fit
in ſex diebus dominicis: quia nulla fuit etas in qua non
fuerit gaudium eternum. Gaudium quidem figuratuz
quod celo velatur quod ꝑ velum illud ſignificat̃. inde ẽ
ꝙ diebus dominicis non ieiunam⁹: ⁊ h propter gloriam
dominice reſurrectionis. Nam prima dominica ſignifi
cat gaudium quod habuerunt primi parentes in paradi
ſo ante peccatum. Secunda dominica figurat gaudiuz
quod pauci habuerunt in archa noe alijs omnibus dilu
uio ſubmerſis. Tertia qđ habuerunt filij iſrael alijs ſub
ioſeph fame afflictis. Quarta quod habuerũt ſub Salo.
in pace viuentes. Quinta qđ habuerunt redeuntes de
captiuitate babilonie. Sexta quod diſcipuli habuerunt
a reſurrectione vſqꝫ ad aſcenſionẽ: quando cum eis pre
ſentialiter fuit ſponſus. in feſtiuitatib⁹ ẽt nouẽ lectionũ
quadrageſime velum ipm eleuatur vel retrahitur. Sꝫ
hoc non habetur de p̃maria ĩſtitutione eccl'e: quia tunc
nullũ feſtũ celebrabat̃ ĩ q̃drageſima ſolẽniter. Sꝫ ſi ali
quod feſtũ occurrebat q̃cunqꝫ die occurreret in ſabba
to ⁊ in dñica de eo commemoꝛatio fiebat: put ĩ canone
Martini pape. hr̃. 33. q. 4. nõ oꝫ. el. i. ⁊. c. nõ lꝫ. ⁊ ĩ burcar
do. li. 13. ⁊ h totũ ꝑꝑ tpis illi⁹ triſtitiã. Poſtea vſus ĩ ꝯriũ
obtinuit: vt. vꝫ. feſtũ. 9. lectionũ in ſuo die ſolẽniter cele
bret̃ ⁊ nihilomin⁹ ieiunet̃. ¶ Rurſus coꝛtĩe ĩ feſtiuita
tibus extẽdunt̃ ĩ eccleſijs ꝑꝑ oꝛnatũ vt ꝑ viſibiles oꝛna
tus ad ĩuiſibiles moueamur. q̃ ſũt qñqꝫ varijs coloribus
coloꝛate vt p̃miſſũ ẽ. vt ex diuerſitate coloꝝ ipſoꝝ notet̃
ꝙ hõ q eſt dei templum oꝛnatus cẽ debet varietate ſeu
diuerſitate virtutum. Coꝛtina alba ſignificat vite mun
ditiã: rubea charitatẽ: viridis cõtẽplationẽ: nigra carnis
moꝛtificationẽ: liuida tribulatiõem. Adhuc ſuper coꝛti
nas candidas ſuſpenduntur quandoqꝫ panni varij colo

ris ad notandum q cor noſtrum purgatum eſſe debet a
vicijs ⁊ in eo debent eſſe cortine virtutum ⁊ varietas
bonorum operum. ¶ Porro in feſto natiuitatis domini
quedam eccleſie nullos ſuſpendunt pannos. quedam vi
les ⁊ quedam bonos. que nullos ſuſpendunt noſtrum fi/
gurant ruborem. ⁊ ſi enim maximum ſit nobis gaudiū
de nato ſaluatore: non tamen debemus eſſe ſine rubore
p eo q tantum fuit noſtrum peccatum q dei fili⁹ ſeipſū
ppter nos exinaniuit formam ſerui accipiens: ⁊ ppterea
etiam in ipſius obitu nō cum leticia ſolemnizamus: ſed
acerrimum ieiunium facimus: cum tamen in alioꝝ ſan
ctorum obitu leti ſolemnizemus ⁊ aliquantulum lauti⁹
in cibo ⁊ potu nobis indulgeamus put in. 6. parte ſub pa
raſceue dicetur. Rubor quippe nobis eſt q dominus
mortuus eſt ppter peccata noſtra. Sancti vero non pro
pter peccata noſtra ſed ppter chriſtū paſſi ſunt. Qui vi/
les ſuſpendunt figurāt q dominus ſeruilē induit formā
⁊ q vilibus pānis eo die inuolut⁹ fuit. Qui bonos: gaudi
um de rege nato habitū attendūt: ⁊ quales eē debeam⁹
in receptiōe tanti hoſpitis oſtendūt. ¶ In quibuſdā ec/
cleſiis altare i paſcha pcioſis ornatur palleis ⁊ ſupponūt
velamina triū coloꝝ rubeum ſubalbū ⁊ nigrū: que tria
tēpora deſignāt. Prima lectiōe ⁊ reſponſorio finitis re/
mouet velamē nigrū: qđ temp⁹ ante legē ſignificat. Se
cunda lectōe ⁊ reſponſorio finitis remouet ſubalbū: qđ
tempus ſub lege deſignat. Tertia finita remouet rube
um qđ tps grē ſignificat in quo per xpi paſſionem ad ſā
cta ſanctorū ⁊ ad eternam gloriā nobis adit⁹ pz. De pā
nis vo ⁊ veſtimētis altaris i tractatu de altari dictum ē
In precipuis feſtiuitatib⁹ theſauri eccleſie i publicū edu
cūtur ppter tria. primo propter conſiderationē cautele
vt. vz. appareat q̄ cautus fuerit in ſeruando qui illū ſer
uare tenetur. ſecundo propter ſolēnitatis venerationē:
tertio pp oblationis memoriā. vz. in memoriā illoꝝ qui
prius ea eccleſie obtulerūt. Qđ aūt eccleſia it⁹ ⁊ non ex
teriꝰ ornatur myſterialiter inuit q ois gloria ei⁹ ab in
tus eſt: ex de ſa. vnc. lz enī exteri⁹ deſpicabilis ſit: i aīa tn̄
que ſedes dei ē radiat: iuxta illud. Nigra ſū ſed formoſa
⁊c. ⁊ dūs per pphetam. Etenī hereditas. m. pclara eſt mi.
ppha etiam ɔſiderās hoc ait. Domine dilexi decorem
dom⁹ tue: quā ſpirituał fides ſpes ⁊ charitas exornant
Eccleſia quoq materialis ⁊ etiam ſpiritualis mundari
debet: de quo in. 7. parte ſub ti. de paſcha. ⁊ de. 5. feria ce
ne dicet. In nōnullis eccleſijs oua ſtruthionū ⁊ huiuſmo
di que admiratōez iducūt. ⁊ q raro videnť ɔſueuerūt ſu
ſpēdi vt per hoc populus ad eccleſiā trahať ⁊ magis affi
ciať. Rurſus aiunt quidā q ſtrutio tanq̄ auis obliuio/
ſa dereliquit in ſabulo oua ſua. deinū quadam ſtella viſa
recordať ⁊ redit ad illa aſpectu ſuo fouēs ea. oua ergo in
eccleſiis ſuſpēdūtur ad notādū q hō ppter peccatum a
deo derelictus ſi tādem diuino lumine illuſtratus recor
datus delictorū ſuoꝝ penituerit: ⁊ ad ipſum redierit per
aſpectum lumine illius fouetur: per quem etiam modū
dicitur in Lu. q reſpexit dominus petrum poſtq̄ nega
uit chriſtū. 50. di. fidelior. ſuſpenduntur etiam vt in illis
vnuſquiſq contēpleť q homo facile deū obliuiſcitur
niſi per ſtellā. i. ſ. ſ. gratiā influentem illuſtratus ad eū
redire per bona opera recordetur. ¶ Sane in primitiua
eccleſia ſacrificium fiebat in vaſis ligneis ⁊ veſtibus cō
munibus. tūc enim erant lignei calices ⁊ aurei ſacerdo
tes: nunc vero econtra eſt. Sed zepherinus papa inſtitu
it q in vitreis fieret: qꝛ vero illa fragilia erant: ideo vr/
banus papa ⁊ etiam concilium remeneū: de cōſe. di. i. vt
calix. ⁊ de cele. miſ. c. ſi. ſtatuit. q in argenteis vel aureis
vaſis ſacrificetur: vel ppter paupertatem in ſtagneis q
n̄ eruginantur: nō tamē in ligneis vel ex auricalco. Non
ergo debet eſſe de vitro ppter periculū effuſiōis: nō de
ligno qꝛ cum ſit poroſū ⁊ ſpōgioſum corpus ſanguinē ab
ſorberet. nō de ere vel auricalco: qm̄ ob vini virtutē eru
ginē vł vomitū puocaret. ¶ Et nō q calicis nomē a ve.
⁊ no. teſta. originē traxit. Hiere. 51. calix aureus babilon
inebriās oēm terram. Et dauid. Calix in domo dn̄i vini
meri plen⁹ mixto. ⁊ alibi. Calicē ſalutaris accipiā ⁊ no
mē dn̄i inuocabo. Itē i euāgelio: Poteſtis bibere calicē
illum. q. e. bi. ſum. Item accipiens calicē gr̄as egit. Calix
aūt aureus ſignificat theſauros ſapientie i xpo abſcōdi
tos: argenteus mundiciā culpe. Stagneus innuit ſimili
tudinem culpe ⁊ pene. Stagnū enī eſt medium inter ar
gentū ⁊ plūbū. ⁊ caro xpi lz non fuerit plūbū. i. peccatrix
fuit tn̄ carni ſimilis peccatrici. ⁊ lz non fuerit argentum
. i. paſſibilis propter ſuam culpam: fuit tn̄ paſſibilis pp
noſtram culpam: qꝛ languores noſtros ipſe tulit. ⁊ do. n.
. ip. p. ¶ De calice ⁊ patena dicet de cōſecrationib⁹ ⁊ vn
ctionib⁹. ¶ Nempe ſi qs tenui religione tentus: dicat q
dn̄s precepit moyſi vt cūta vaſa tabernaculi i oēs vſus
⁊ cerimōias ex ere faceret: vt legiť Exo. 27. ⁊ 38. c. Qđq
hoc precioſa vaſa ⁊ ornamenta poterant venundari ⁊ da
ri pauperib⁹. ſimilis eſt iude ⁊ mulieri vnguentarie con
trarius. H. n. agim⁹ n̄ q dō minus vilia ornamēta ɔlectēt
q̄ aurea. Sz qꝛ cū homines q diligunt deum libenter
offerunt: per diuinā latriam ſuam vincūt auariciā. Pre
terea hec diuine pietatis officia moralia ſūt ⁊ future glo
rie ſignificatiua. Unde etiam in veteri lege: ex auro ⁊ ia
cinto: purpura: cocco: biſtincto. ⁊ biſſo retorta: ⁊ alijs pre
cioſis ſuphumerale fieri precipitur: vt q̄ta ſacerdos vir
tutum diuerſitate clareſcere debeat demonſtretur. ⁊ al
tare ⁊ propiciatorium ac candelabrū ⁊ alia vaſa ⁊ orna
menta altaris ex auro fieri ⁊ argento Exo. 25. ⁊ 30. ⁊ 38.
. ca. Tabernaculum quoq ex diuerſis precioſis fieri pre
ceptum eſt: put dictū eſt ſub ti. de eccleſia. Legalis enī
pontifex alijs diuerſis precioſis vtebatur ornamētis p/
ut dicetur in tertia parte ſub ti. de legalibus idumentis
De hoc etiā ſub ti. de eccleſie dedicatione ppe principi/
um dicet. Porro prohibitū eſt in cōcilio aurelian̄ c. di. ad
nuptiaꝝ. ne diuina myſteria preſtētur ad nuptiaꝝ orna
tū: ne iproboꝝ tactu vel pompa ſecularis luxurie pollu/
antur: quo nimirum oſtenditur q ex veſte cuiuſcūq pſo
ne fieri non debet caſula: vel aliquis alius ſacris myſteri
is deputandus ornatus. ¶ Stephan⁹ quoq papa ſtatu/
it. c. di. veſtimēta: ne veſtimētis eccleſijs in alijs vſibus
quis fruatur. q. q. niſi a ſacratis hominibus tangantur
ne vltio que Balthaſar regem babilonie pcuſſit ſup hoc
tranſgredientes veniat. Clemens etiā papa ſtatuit. c di.
nemo. ne mortui ſepeliantur vel iuoluantur ſeu operiā
tur vel etiā feretꝝ cū palla. i. pannis altaris: aut cū map/
pa q̄ calix iuoluitur: ſeu cū qua ſacerdos man⁹ poſt cōſe
cratione tergit. Qn̄ vo palle. i. corpalia ⁊ vela. i. ornamē/
ta altaris ſeu cortine ſup altare pēdentes ſordidate fue
rit. diaconi cū miniſtris humilib⁹ illa lauēt itra ſacrariū
⁊ nō extra. Pro velis aūt lauandis que ad cultū altaris
pertinēt noua peluis habeatur. Palle vo. i. corporalia i
alia pelui lauentur. Uela quoq ianuaꝝ. i. cortie q̄ exten
dūť i eccleſijs i feſtiſ ⁊ q̄dragesima i alia pelui laueť. Hic ē
qđ ſtatutū ē i ɔcilio. Ilirdeū. ɔ. xcc. di. 4. oīs. q ad corpo
rale lauādū ⁊ ad pallas altaris ppa hēanť vaſa forl i qb⁹
nihil aliđ laueť. Sz ꝑ cūdē clemētē. c. di. altaria. ſi alta
ris palla. i. veſtiūta altaris vł cathreda in q̄ ſedet ſacer
dos ſacris veſtib⁹ idut⁹ vel cādelabꝝ vł velū. i. pān⁹ vł
cortina ſuper altare pendens fuerit vetuſtate ɔſūpta cre
mētur ⁊ cineres vel i baptiſterio vel in pariete aut i foſ

ſis pauimentorum vn̄ non ſit tranſitus iactentur. Et no
ta ꝙ eccleſiaſtica ornamenta benedicunt̄. vt dicet̄ ſub
ti. de conſecratiõibus ⁊ vnctionibus.

De campanis. Rubrica.

CAmpane ſunt vaſa enea in nola ciuitate
campanie primo ĩuēta. Maiora itaqꝫ va
ſa cāpane a cāpania regione: minora vō
nole a nola ciuitate dicunt̄. Pulſatur
aūt ⁊ benedicit̄ cāpana vt p illiꝰ tactuꝫ ⁊
ſonitū fideles iuicē ĩuitēt̄ ad p̄miū: ⁊ cre
ſcat i eis deuotio fidei: fruges: mētes ⁊ corpora credenti
um ſeruent̄: ꝓcul pellant̄ hoſtiles exercitꝰ ⁊ oēs inſidie
inimici: fragor ⁊ grādinū ꝓcella turbinū: ĩpetꝰ tēpeſtatū
⁊ fulgurū téperent̄ ĩfeſtaqꝫ tonitrua ⁊ vētoꝝ flāmina ſu
ſpēdātur: ſpūs ꝓcellaꝝ ⁊ aeree ptātes ꝓſternant̄: ⁊ vt h̄
audiētes cōfugiāt ad ſcē mr̄is eccleſie gremiū aū ſcē cru
cis vexillū cui flectit̄ oē genu ⁊c̄. ſic hec ſingula in bn̄di
ctiõibꝰ cāpane habent̄. Sciēdū aūt ē ꝙ cāpane qua
rum ſonoritate cōuenit ppl's ad eccl'iam ad audiēduꝫ: ⁊
clerꝰ ad ānūciandū mane m̄iaꝫ dn̄i ⁊ virtutē eiꝰ p noctē
ex̄ de homi. ioānes. i. di. ius militare. ſignificāt tubas ar
genteas qbꝰ i veteri lege ppl's ad ſacrificandū accerſie
bat̄. de qbꝰ dicet̄ i. 6. parte ſub peth. quēadmodū. n. vigi
les i caſtr' tubis: ſic ⁊ eccleſiaꝝ miniſtri cāpanaꝝ ſonitu
ſe excitāt: vt cōtra iſidiantē diabolū p noctēt. Signa igi
tur nr̄a enea ſonoriora ſūt tubis veteris legis: qꝛ tūc no
tus erat deus in iudea tm̄: nūc vō i oī terra. Sūt etiā du
rabiliora: ſignificāt. n. p̄dicationē no. teſt. fore āplius du
raturam tubis ⁊ ſacrificiꝫs veteris legis: qꝛ vſqꝫ ad mun
di finē. Siqdē cāpane p̄dicatores ſignificāt q fideles ad
ſimilitudinē cāpane ad fidē vocare debēt: qđ ſignifica
tū eſt i eo ꝙ dn̄s p̄cepit moyſi vt faceret veſtē ſūmo pō
tifici hn̄tē. 72. tintinabula q̄ ſonarent cū pōtif ex i ſcā ſā
ctoꝝ igrederet̄. 43. di. ſit. rector. Ipꝫ ḡ vas os p̄dicator'
dſignat iuxta illđ apoſtoli. Factꝰ ſū velut es ſonans ſiue
cymbalū tinniēs. Duricia metali: fortitudinē deſignāt ĩ
mēte p̄dicatoris: vn̄ dn̄s: dedi frōtem tuā duriorē fronti
bus eoꝝ. Plectꝝ ſeu ferrū qđ iteriꝰ ex vtraqꝫ pte feriēs
ſonū reddit: doctoris linguā q̄ ſcia ornat̄: ⁊ q̄ vtrūqꝫ teſta
mētū reſonare facit figurat. Prelatꝰ ḡ abſqꝫ ſcia p̄dicati
onis: erit q̄ſi cāpana ſine plectro iuxta illud gre. Sacer
dos ſi p̄dicatõis ē iſciꝰ: quā clamoris vocē daturꝰ ē preco
mutꝰ: eſt eteni q̄ſi canis mutꝰ latrare nō valēs. Ipa vō
ꝑcuſſio denotat ꝙ p̄dicator p̄mū dꝫ p correctionē i ſe vi
tia ferire ⁊ poſtmodū ad aliena exprobrāda accedere ne
ꝯ doctrinā apl'i aliꝫs p̄dicans ipe reprobꝰ ĩueniat̄. 3. q. 7.
qđ teſtat̄. vn̄ p̄s. p̄dicatori aūt dicit deꝰ: qr̄ tu enarras iu
ſtitias meas ⁊ aſſumis. t. meū p os tuum. Sane nāqꝫ paſ
ſionis exēplo plerūqꝫ accēdit: quos eruditione ſermonis
mouere neqt. 7. q. i. §. ꝙ vō. Vinculū vō quo plectruꝫ
vaſi ꝯiūgit̄ ſeu ligat̄ ē moderatio q̄ lingua tēperat̄: q̄ ad
tractū cordis. i. ad auctoritatē ſcripture līguā mouet pre
dicatoris. Lignū i quo cāpana pēdet lignū dn̄ice crucis
ſignificat: qđ iđ q̄nqꝫ a ſupiorbꝰ ꝯtinet̄ qꝛ crux ab ātiqs
patribꝰ nunciat̄. Inſtrumēta qbꝰ ipm lignuꝫ alligatum
ſeu affixū ē oracula ſūt ꝓpheraꝝ. Ligatura vō ferrea q̄
cāpana ligno ꝯiūgit̄ charitatē denotat p quā predicator
idiſſolubiliter cruci affixus gloriat̄. d. Mihi abſit glori
ari niſi in cruce. d. n. Cauilla ligno affixa q̄ mediāte cam
pana pulſat̄: rectā predicatoris mētem ſignificat: q̄ diui
nis mandatis ĩherēs illa fideliū auribꝰ p frequētē pulſa
tionē ĩculcat. Funis aūt ab illa pendēs qua cāpana pul
ſat̄: ē humilitas ſeu vita p̄dicatoris: funis etiam ipa vite
noſtre mēſuraꝫ oñdit. Ad hec cū funis initiū habeat a li
gno i quo cāpana pēdet: p qđ crux dn̄ica itelligit̄: recte ſa
crā ſcripturā a ligno ſcē crucis deſcēdētē deſignat: ſicut
etiā funis ex tribꝰ ē funiculis: ita ⁊ ſcriptura ex trinitate
ꝯſiſtit. ſ. ex hiſtoria: ex allegoria: ⁊ ex moralitate. funis ḡ
deſcendēs a ligno i manu ſacerdotis eſt ſcriptura a my
ſterio crucis deſcēdens i ore p̄dicatoris. Rurſus iđ funis
vſqꝫ ad manꝰ qbꝰ ꝯtinet̄ extendit̄: qꝛ ſcriptura vſqꝫ ad
opa tranſire dꝫ. Funis quoqꝫ eleuatio ⁊ depreſſio i pulſā
do: denotat ꝙ ſacra ſcriptura aliquādo loquit̄ de altis:
aliquādo de inferioribꝰ: ſeu ꝙ p̄dicator aliquādo pp ali
quos alta dicit. 8. q. i. oꝫ. 43. di. §. ſi. q̄nqꝫ pp alios ꝯdeſcē
dit: iuxta illud apoſtoli: ſiue extendimꝰ pp deū: ſiue con
deſcendimꝰ pp vos. Ad h̄ ſacerdos deorſū funem trahit
dū ad actiuā vitā a cōtēplatiõe deſcendit: ipe vō ſurſum
trahit̄ dū ſcriptura docēte i cōtēplatiõe erigit̄. Deorſuꝫ
etiā trahit dū ſcripturā ad litterā q̄ occidit intelligit: ſur
ſū trahit̄ dum ſpūaliter eam exponit. Rurſus ſm gre.
deorſū trahit. ⁊ ſurſū trahit̄: dū i ea ſemetit̄ q̄tuꝫ. vꝫ. in
imis iaceat ⁊ quātū ad bona faciēda ꝓficiat. Sed ⁊ quā
do ex tractu funis cāpana reſonat populus ad expoſitio
nē ſacre ſcripture adunatur: predicator auditur: ⁊ popu
lus in vnitate fidei ⁊ charitatis vnitur. Sacerdos itaqꝫ q
ſe recognoſcit predicationis debitorē nō ſe ſubſtrahat a
mouendis ſignis: qm̄ ⁊ filiꝫ aaron clangebant tubis. Fu
nem ergo mouet qui fratres aut populum ex officio con
uocat. Annulus i fine chorde p quē i pleriſqꝫ locis corda
trahitur: eſt corona p̄miꝫ ſeu ꝑſeuerātia in finē: vel ē ipa
diuina ſcriptura. Porro ſauinianus papa ſtatuit vt hore
diei per eccleſias pulſentur: Et nota ꝙ ad diuina offi
cia per. 12. diei horas campane communiter duodecies
pulſantur. vꝫ. in prima hora ſemel: ⁊ in vltima ſimil'r ſe
mel: qꝛ ab vno deo oīa ⁊ idem vnus erit omnia in omni
bus. In tertia pulſatur ter pro ſecunda tertia quarta ho
ris que ſub illis cantantur. Similiter ⁊ vi. ter pro tribus
. vꝫ. p. 5. 6. ⁊. 7. horis. Simil'r in. 9 ter pro tribꝰ. Ad vē vō
que ē. 9. hora non ſolum ſemel ſed multipl'r. quia in tem
pore gratie multiplicata ē p̄dicatio apoſtoloꝝ. Item in
nocte ad matutinum ſepe: quia ſepe exclamandum eſt
Exurge qui dormis: ⁊ exurge a mortuis. Cōmuniter tn̄
ter pulſatur in nocturnis. Primo cum ſquilla que ſigni
ficat paulum acute predicantem. Secunda pulſatio ſi
gnificat barnabā ſibi aſſociatū. Tertia innuit ꝙ iudeis
repellentibus verbum dei apoſtoli conuerterūt ſe ad gē
tes: quas in fide trinitatis. 4. euangeliorum imbuerunt
diſciplinis: vn̄ ⁊ quidam quater pulſāt. Et nota ſex eē
genera tintinabuloꝝ quibꝰ i eccleſia pulſatur. ſ. ſquilla
cymbalū: nola: nolula: ſeu dupla cāpana: ⁊ ſignum. ſquil
la pulſatur in triclinio. i. in refectorio. Cymbalum i clau
ſtro. Nola in choro. Nolula ſeu dupla in horologio. Cā
pana in cāpanili. Signū in turri. Qđlibet tn̄ horuꝫ pōt
generaliter tintinabulum nuncupari. Variꝫs ergo deſi
gnant̄ vocabul'. qꝛ p̄dicatores p illa deſignati ad multa
neceꝫ ſūt. Sane i tota ſeptuageſima. ſub q̄ q̄dra geſima
ꝯtinet̄ in diebꝰ pro feſtis non debet ꝯpulſari nec dupulſa
ri: ſed ſimpulſari. i. ſimpliciter pulſari ad horas diei vel
matutinas. in eccleſiꝫs tn̄ bene ordinatis bis pulſatur ad
primam. primo ad inuocandum. ſecūdo ad inchoanduꝫ.
in tertia ter ſecundum numerū horaꝝ que ſub illa pul
ſantur vt premiſſum eſt: vna ad inuocandum: alia ad cō
gregandum: tertia ad inchoandum. Similiter fit in. 6. ⁊
in. 9. ⁊ eedem campane ⁊. e. ordine pulſantur ad matuti
nas ſimpliciter. Ad miſſam vero ⁊ ad vē duabus dunta
xat campanis pulſatur. In minoribꝰ vō eccl'iꝫs ſimpl'r tā
tū pulſādum ē iuxta p̄miſſa ⁊ h̄ i feriꝫs. In dn̄icis vō ⁊ in
ſolēnibus diebus prout i aliꝫs tpibꝰ cōpulſat̄. quia enim
predicatores qui p cāpanas figurāt̄ tpe gratie crebrius

babūdēt ⁊ oportune ⁊ iportune īſiſtāt. Jccirco in feſtis q̄
ad gratiam pertinent cāpane tumultuoſius tīniūt ⁊ pli
xius concrepant: vt dormientes ⁊ ebrioſos excitent ne
dormiant vltra modū. Quid aūt ſignificet compulſatio
qñ cantat̄ Te deū laudamus. ī.5.pte ſub ti. ꝺ nocturnis
dicetur. ¶ Uerum aliquo moriēte campane debēt pul
ſari: vt ppl's hoc audiēs oret pro illo. pro muliere quidē
bis pro eo ꝙ ipſa inuenit alteritatem. Primo enim fecit
hominē alienū a deo: q̄r ſecūda dies non habuit benedi
ctionem. Pro viro vero ter pulſatur: qꝛ primo inuenta
eſt in homine trinitas. Primo enim formatus eſt adam
de terra: deinde mulier ex adam: poſtea homo creatus ē
ab vtroqꝫ: ⁊ ita eſt ibi trinitas. Si autem clericus ſit: tot
vicibus ſimpulſatur: quot ordīes habuit ipſe. Ad vltimū
vero ꝯpulſari debet cum oībus campanis: vt ita ſciat po
pulus pro quo ſit orandum. Debet etiam cōpulſari quā
do funus ad eccleſiā ⁊ qñ de eccl'ia ad tumulum ꝺpor
tatur. ¶ Ceterum cāpane in proceſſionibus pulſātur vt
demones timentes fugiant: ꝓut in. 4. parte ſub ti. de ac
ceſſu pon. ad al. dicetur. Timent enim auditis tubis ec
cleſie militantis. ſ. campanis: ſicut aliquis tyrān⁹ timet
audiens in terra ſua tubas potentis regis inimici ſui. Et
hec etiam eſt cā quare eccl'ia videns concitari tēpeſtatē
cāpanas pulſat. ſ. vt demones tubas eterni regis campa
nas audientes territi fugiant: ⁊ a tempeſtatis cōcitatiōe
quieſcant ⁊ vt ad campane pulſationem fideles admōe
antur ⁊ prouocent̄ ꝓ inſtanti periculo orationi īſiſtere.
¶ Silent autem campane triduo ante paſcha: vt dicet̄
in ſexta parte ſub quinta feria cene. ¶ Rurſus cāpane
tempore interdicti ſilent: qꝛ ſepe ob delictum ſubditoꝝ
impedit̄ lingua predicatoꝝ: iuxta illud ꝓphete. Liguā
tuam adherere faciam palato tuo qꝛ domus. i. populus
exaſperans. i. inobediens ē extra ꝺ renūc. niſi. §. propter.
Vꝫ etiā eccl'ia organa de qb⁹ in. 4. pte ſub ti. ꝺ ſcīs dicet̄
¶ De cimiterio ⁊ alijs locis ſacris ⁊ religioſis.

Nunc de cimiterio ⁊ alijs locis ſacris ac re
ligioſis dicamus. Sane venerabilium lo
corum: alia ſunt humane neceſſitati depu
tata: alia orōni dedicata. Loca hūane ne
ceſſitati deputata ſunt ꝫenodochiuꝫ ꝫeno
ſtorium quod idem ē: vaſochoniū: ierōtha
chonium: orphanacrophiū: ⁊ belphotrochiū. Scī eteni
pr̄es ⁊ religioſi pricipes hꝯ iſtituerūt loca: ī qb⁹ pauperes
peregrini: ſenes: orphani infantes: emeriti: infirmi: ībe
cilles: ⁊ ſaucij reciperent̄ ⁊ fouerentur. Et nota ꝙ gerun
ta grece dr̄ ſenex latine. ¶ Locorum aūt orationi dica
torum alia ſunt ſacra: alia ſunt ſancta. alia religioſa. Sa
cra ſunt q̄ per man⁹ pontificū rite dedicata ⁊ deo ſancti
ficata ſunt que varijs nominibus appellātur: ꝓut ſub ti.
de eccleſia premiſſum eſt. Sancta ſunt loca īmunitatis
ſiue priuilegiata ſeruitoribus ⁊ miniſtris eccleſiaruꝫ de
putata: de quibus. vꝫ. ſub interminatione certe pene vel
a iure vel per ſpeciale priuilegium interdicitur: ne quis
illa violare preſumat: ſicut ſunt atria eccleſiarum. 17. q.
. 4. ſi quis in atrio: ⁊ in quibuſdā locis clauſtra infra que
ſunt domus canonicorum ī qbus reis cuiuſcūqꝫ ſceleris
confugientibus ſi ſe ibi receperit ſecuritas preſtat̄: ⁊ ſꝫ
ſtatuta legalia. inſti. de re. di. §. ſcē: porte ⁊ theatra ciuita
tum. Religioſa ſunt vbi cadauer hominis integrum vl'
etiam caput tm̄ ſepelitur: quia nemo pōt duas ſepultu
ras habere. Corpus vero vel aliquod aliud membrum
abſqꝫ capite ſepultum non facit locum religioſum. ff. de
reli. ⁊ ſump. fu. cum in diuerſis. ſed ſecundum legalia in
ſtituta cadauer iudei vel gentilis vel infantis nondum
baptiꝫati: locum in quo ſepultū eſt religioſum facit: ſꝫm
religionem tm̄ chriſtianam ⁊ canonicam doctrinā ſoli⁹
chriſtiani cadauer locum facit religioſum. Et nota ꝙ
quicquid eſt ſacrum eſt religioſum ⁊ non econtra. Cete
rum locus iſte religioſus diuerſimode appellatur. vꝫ.
cimiterium: poliantrum ſiue andropolis quod idem eſt
Jtem ſepulchrum mauſoleum quod idem eſt: dormito
rium: tumulus: ergaſtulum: ſarcophagus: piramis: bu
ſtum: vrna: ⁊ ſpelunca. Cimiterium dicitur a cimen qꝺ ē
dulce ⁊ ſterion quod eſt ſtatio: ibi. n. dulciter defunctoꝝ
oſſa quieſcunt ⁊ ſaluatoris aduentum expectant. Uel qꝛ
ibi ſunt cimices. i. vermes vltra modum fetentes. Poli
antrum dicitur quaſi pollutum antrum ꝓpter cadaue
ra hoīum ibi ſepultorum. Uel poliantrum interpretat̄
multitudo virorū a polis qꝺ eſt pluraritas ⁊ antros qꝺ ē
vir: ⁊ ſecundum hoc ꝓprie dicitur cimiterium propter
multitudinem hoīum ibi ſepultoꝝ. Similiter ⁊ ātropo
lis quod idē eſt. Sepulchrum dicit̄ quaſi ſine pulſu qꝛ q
ibi ſepelitur pulſu caret: vel eſt locus vbi oſſa cōduntur
Mauſoleum dictum eſt a quodā q dictus ē mauſole⁹ q
fuit diues ⁊ potens ⁊ ab arthemiſia eius vxore valde di
lectus adeo ꝙ eo defūcto ipſa glorioſum ei conſtruxit ſe
pulchrum quod vocauit mauſoleum a nomine viri ſui.
Exinde igitur mos ioleuit vt quelibet ꝑcioſa ſepultura
mauſoleum nuncupetur. 97. di. bene quidem prope pn.
Dormitorium dicitur a dormiendo: qꝛ ibi corpora ſcōrū
quieſcunt qui in domino moriuntur. Tumulus quaſi tu
mēs tell⁹: qm̄ hoīe ī terra ſepulto terra aliquātulū eleua
tur. Monumentū dr̄ quia monet mētē cuiuſꝫ iſpiciē
tis vt recordetur ꝙ cinis eſt ⁊ in cinerem reuertetur. Er
gaſtulum dicitur ab erga quod eſt opus: vel ab erga qꝺ
eſt labor ⁊ ſterion quod eſt ſtatio: ibi. n. requieſcunt cor
pora eorum qui ī domino moriūtur. vnde beati mortui
qui in deo. mo: amodo iam dicit illis ſpiritus ⁊c̄. Sar
cophagus dicitur a ſarcos quod eſt caro ⁊ phagin quod ē
comedere qꝛ ibi caro comeditur. i. cōſumitur. Piramis
dicitur a pir quod eſt ignis qꝛ corpora igne cremata ⁊ in
cinerata ibi recondebantur: vel quia ſicut ignis a lato ī
cipit ⁊ tendit in acutum ſic ⁊ piramis: ⁊ eſt genus altiſſi
me ſepulture: tale eſt rome in quo fuerunt cineres Julij
ceſaris collocati. Et corrupto vocabulo vulgariter voca
tur acus ſācti petri: que rn̄ iulia dici deberet. Similem
piramidem fieri fecit ceſar iuxta turonum prope ripam
ligeris: ⁊ recluſit ibi cineres cuiuſdam militis amici ſui
interfecti. Buſtum vero a nomine contenti nomen tra
xit continentis: locus vꝫ ī quo buſta ſiue humana corpo
ra ſepeliebantur. Urna dicta eſt eo ꝙ antiquitus moris
fuit humana corpora rogo cōburere. ⁊ cineres ī terreis
vrnis collocatos ſeruare. Spelūca quandoqꝫ dicitur du
plex vt iam dicetur. ¶ Cimiterium initium habuiſſe di
citur ab Abrahā qui emit agruꝫ ab ebron in quo erat du
plex ſpelunca: vbi ipſe ſepultus ē ⁊ ſara iſaac iacob ⁊ adā
⁊ eua. propterea enim emit vt ſibi ⁊ ſuis ſepultura eſſet
Duplex ſpelunca ideo ibi erat qm̄ duo ibi ſepeliebantur
contigue. ſ. vir ⁊ vxor vel in vna viri ⁊ in altera mulieres
vel vnicuiqꝫ illic ſepeliendo duplex ſpelunca in moduꝫ
cathedre fiebat: vnde dicit hieronymus ꝙ tres patriar
che ſepulti ſunt in ciuitate ebron in ſpelunca duplici cuꝫ
tribus vxoribus ſuis. Sepeliebantur autem quaſi ſedē
tes: ⁊ ſuperior pars ſpelunce que truncum capiebat a na
tibus ſupra dicebatur vnā ſpelunca: pars vero inferior
que capiebat pedes crura ⁊ femora dicebatur alia ſpelū
ca. ¶ Sane non debent paſſim omnes intra eccleſiam
ſepeliri. vr̄. n. ꝙ locus ſepulture n̄ ꝓſit ex̄ de ſepul. ſacris
Lucifer nāqꝫ de celo fuit ꝓſtrat⁹ ⁊ adā de ꝑadiſo eiect⁹
⁊ q̄ loca his meliora ſūt. Jtē iacob ī tabernaculo īterfect⁹

eſt ⁊ iob in ſterquilinio triūphauit. immo obeſſe dicitur ſi quis iniuſtus ⁊ indignus ⁊ peccator in eccleſia ſepeliatur. iȝ. 4. z. cum grauia. Legitur enim in dialogo beati gregorii. l. 4. c. 56. Qđ cum quidam flagitioſus ī eccleſia beati fauſtini brixieſis ſepult⁹ fuiſſet: eadem nocte beatus fauſtin⁹ apparuit cuſtodi eiuſdē eccleſie. di. d ic epō vt ꝓiciat hinc carnes fetentes quas hic poſuit alioquiȝ ipſe die. 30. morieť: Cuſtos timuit hec dicere epō. ⁊ eps die. 30 ſubito mortuus ē. Legitur etiam ibidē. c. 57. đ q̄dam alio qui ſepult⁹ fuit ī eccľia ꝙ cadauer ei⁹ poſtea inīectū ē ex̄ eccleſiā ⁊ liteamīa māſerūt ī loco ſuo: ⁊ Aug. inquit. iz. q. z. quibus. ⁊. c ſc. Quos peccata grauiora deprimūt ſi in locis ſacris. ſepelire ſe faciūt: reſtat vt đ ſua preſūptiōe iudicentur: q2 eos ſacra loca nō liberant: ſed culpa temeritatis accuſat. Nullū ergo corp⁹ dȝ in eccleſia aut prope altare vbi corp⁹ dn̄i ⁊ ſanguis conficitur ſepeliri: niſi corpora ſanctoꝝ patrū q dicunť patroni. i. cōfeſſores q meritꝭ ſuis totā đfēdūt patriā ⁊ epi ⁊ abbates ⁊ digni p̄ſbiteri ⁊ laici ſūme ſcitatis. iȝ. q. z. p̄cipiendū ⁊. c. null⁹. ſȝ cūcti đbēt circa eccleſiā ſepeliri. puta ī atrio aut ī portico: aut ī exedrꝭ ſiue volꝭ eccleſie exteri⁹ adherētib⁹: aut in cimiterio vt i. c. p̄cipimus: ⁊ in eodem. c. ń extimem⁹: dicūt eni qdā ꝙ locus. 30. pedū circa eccleſiā dȝ ad hoc cōſecrari: alij v̄o ſolū circuitiōeȝ quā facit eps dedicans eccleſiā ad h̄ ſufficere dicūt. Aug. dicit ī libro de cura ꝓ mortuis agenda ī fine ꝙ ſepelire apud martyrū memorias in hoc defūcto ꝓdeſt vt comēdans eū etiā martyrū patrocinio affectus ꝓ illo ſupplicatiōis augeať. Antiquit⁹ ſolebāt hoīes ī ꝓprijs domibus ſepeliri: ſȝ ꝑꝑ cadauerū fetorē ſtatutū fuit vt ex̄ ciuitatē ſepelirētur ⁊ quendā locū cōem ſāctificatū ad hoc deputabāt. Nobiles v̄o ſepeliebanť ſupra mōtes ⁊ in medio montiū ⁊ in radicib⁹ coꝝ ⁊ in ꝓprijs p̄dijs. Ceteꝝ ſi quis in obſidiōe interficiať: nec poſſit cimiteriū haberi ſepeliatur ī loco vbi pōt. Si v̄o negociator: vel ꝑegrin⁹ moriatur ī equore ⁊ fuerit terra vicina ſepeliať ibi. ꝙ ſi portus remotus ſit ī aliqua iſula ꝓpinqua ſepeliať. Si aūt terram nō videant fiat ei domuncula de lignis ſi habere pn̄t ⁊ ꝓyciatur ī mari. In cimiterio aūt xp̄ianorum non niſi xp̄anus baptiçatus ſepelire debet. de hoc i. c. ex ꝑte de ſepul. nec tn̄ ois: qm̄ nullus ex maleficio interfect⁹: ſi maleficium ſit mortale peccatū vt ſi ſit interfect⁹ ī adulterio vel latrocinio: vel ī ludis gentiliū ex̄ de torne. c. ⁊ nullus. ⁊ laici ſūme ſantitatis. iȝ. q. z. ⁊ iō vbi quis inuenit̄ mortuus ibi ſepeliať ꝑꝑ dubium cāe mortis eius. Si v̄o qs ſubito moritur ī ludis cōſuetis vt ī ludo pile ſepeliri pōt ī cimiterio q2 nemini nocere ītēdebat. Sȝ q2 mūdialib⁹ occupabať: aiūt qdā ꝙ ſepeliri dȝ ſine pſalmis ⁊ ſine ceteris mortuoꝝ exequijs. Sed ⁊ ſi qs īpetens aliū in rixa vel tumultu īpeītēs moriať: nec ſacerdotē petijt: nō dȝ ſepeliri ī cimiterio: vt qdam dicunt: ſicut nec is q manu ꝓꝑa mortē ſibi cōcinit. zz. q. 5. ſt nō lȝ: ⁊. c. cū hō: de pe. di. 3. iudas. Secus ſi vim ad tutelā ſui vel ſuorum repellebat ⁊ alias ī pn̄ia manebat. Si v̄o nō ꝑꝑ aliquā manifeſtā cauſaȝ ſed ſolo iudicio dei qs ſubito moriť: pōt ī cimiterio ſepeliri. Juſtus eni ī quacūqȝ hora moriť ſaluať p̄ſertiȝ ſi dabat operā alicui licite rei. Defenſori iuſtitie ⁊ pugnāti ī prelio iuſto occiſis cimiterium ⁊ officiū libere concedunť. Interfecti tn̄ ī eccľiā non portētur: ne pauimentū ſanguine poluať. Sed ⁊ ſi aliqs rediens de lupanari vel de aliquo loco vbi fornicat⁹ ſit ī via occidať vel aliquo cāu incōfitens moriatur nō ſepelieť in cōi cimiterio. ⁊ h̄ ſi legitime ꝓbari pōt eū fornicatū fuiſſe: nec conſtet euȝ poſtea ꝯfeſſū vel cōtritū fuiſſe de. pe. di. 5. c. i. alioqui ſepeliri debet. Ruſus mulier moriēs ī ꝑtu non debet in eccľiaȝ poni vt qdā dicūt: ne pauimētū eccľie ſāguine poluať: ſed ex̄ eccľiam ei dicať obſequiū ⁊ in cimiterio ſepeliať: qđ nō placet. alioqn pena vteret̄ ſibi ī culpam. 5. di. baptiçari. Vn̄ licite ī eccľiam fertur: ita tn̄ ꝙ eccľia a maculis corporis ne poluať diligēter caueatur. Partus tn̄ de ventre ip̄i⁹ extractus mortu⁹ ⁊ nō baptiçat⁹ ex̄ cimiteriū ſepeliať. Sūt tn̄ q dicūt ꝙ part⁹ debet vna cuȝ muliere ī cimiterio ſepeliri eo ꝙ ꝑs viſceꝝ eē cenſeť de cō. di. 4. ſi qcqd. Sāe vir ⁊ vxor ī eodē ſepulchro ponēdi ſūt. iȝ. q. z. vnaq̄qȝ. ex̄ de ſepul. đ vxore: exēplo abrahe ⁊ ſare vbi ſp̄alē non elegerit ſepulturaȝ. vn̄ ⁊ thobias p̄cepit filio vt cū mater illi⁹ ꝯpleuiſſet dies ſuos locaret eaȝ ī eodē ſepulchro cū eo. iȝ. q. z. ebron: Item qlibet ī ſepulchro parētū tumulādus ē niſi ex deuotiōe alibi elegerit ſepeliri. e. q. ſoror. ⁊. iȝ. q. z. c. fi. Ceteꝝ ī ꝯſilio magūtinēſi de cō. di. vlt. c. fi. ſtatutū ē ꝙ ſuſpēſi q ꝓ ſuis peccatis penā extremā ꝑſoluūt ex quo ꝯfeſſi ſūt vel cōfiteri deſiderauerūt ⁊ cōicauerūt ī cimiterijs ſepeliri pn̄t ⁊ oblatiōes ⁊ miſſe fieri ꝓ eis di. vlt. c. fi. ¶ Qualiter hūanū corpus ſepeliendum ſit diceť ī. 7. ꝑte ſub ti. de officio. mortuoꝝ

¶ De eccľie dedicatione. Rubrica.

Quia de eccľia ⁊ altari in ſuperiorib⁹ mentio facta ē ꝯn̄s ē vt aliqua de illorum dedicatione ſubijciam⁹ dicentes. Primo vn̄ ꝯſecratio eccľie ortum habuit. Secundo per quos. Tertio quare. Quarto qualiter eccľia dedicetur ⁊ quid ſignificet tam ipſa dedicatio q̄ȝ ſingula que in ea aguntur. De officio vero feſti dedicationis eccľie in. 7. parte dicetur. Primo igitur dicendum eſt vnde dedicatio eccľie initium habuit Super quo notandum eſt ꝙ moyſes domino precipienti fecit templum ⁊ ſacrauit illud cum menſa ⁊ altari ei⁹ ⁊ ceteris vaſis ⁊ vtenſilibus ad diuinum cultum explendum: ⁊ non ſolum diuinis precibus ea ſacrauit: verum etiam ſancti olei vnctione domino iubente liniuit de cōſe. di. i. §. i. Legitur enim dominum precepiſſe ip̄i moyſi vt chriſma cōficeret quo vngeret tabernaculū ī dedicatione ⁊ archam teſtamenti. Salomon quoqȝ fili⁹ dauid iubente domino perfecit templum cum altari ⁊ reliqua ad diuinum cultum peragendum conſecrauit: ſicut ī li. regum habetur. 3. Rn̄. c. 6. Nabuchodonoſor etiaȝ rex vocauit omnes ſatrapas optimates ⁊ tyrannos ad dedicationem ſtatue auree quaȝ fecerat. Judei rego ſicut legitur ī burcardo in. 53. c. loca in quib⁹ domino ſacrificabant diuinis habebant ſupplicationibus cōſecrata: nec in alijs quam deo dedicatis locis munera domino offerebant. Si igitur illi qui vmbre legis deſeruiebant hoc faciebant. quanto magis nos quibus veritas patefacta eſt ⁊ grā ⁊ veritas per iheſum xp̄m data ē. templa domino edificare: ⁊ prout melius poſſumus ornare. atqȝ ea diuinis precibus ⁊ ſanctis vnctionibus cum altarib⁹ ⁊ vaſis veſtibus quoqȝ ⁊ reliquis ad diuinum cultum implēdum vtenſilibus deuote ⁊ ſolenniter ex inſtitutiōe felicis pape. 3. ſacrare debemus. Ruſus cum in ſyria in ciuitate baruth iudei quandam imaginem crucifixi pedibus conculcarent ⁊ latus eius perforarent: mox inde ſāguis ⁊ aqua exiuit. Judei autem hoc viſo mirati ſunt. ⁊ ī firmi eorum hoc ſanguine deliniti ab omnibus infirmitatibus ſuis liberati ſunt. propter qđ omnes chriſti fide ſuſcepta baptiçati ſunt: ⁊ ſynagogas eoꝝ ī eccľias conſecrauerūt. ⁊ ide mos īoleuit vt eccľie ꝯſecrarēť cū p̄us tn̄ altaria ꝯſecrarēť. ꝑꝑ h̄ ēt miraculū ordiauit eccľia fieri memoriā dominice paſſiōis. 5. kal. decembris: ⁊ eadem rōne ꝯſecrata ē eccľia ī honore ſaluatoris vbi q̄dā āpulla cū illo ſāguie reſeruať ⁊ ſolēne feſtū tē agiť. ¶ Scdo

notandum ꝙ ſolus pontifex poteſt eccl'ias ⁊ altaria de/
dicare.xxvi.q.v. miniſtrare .de cõſe.di.i.nemo.ex̃ de cõ.
ec.ꝙ i dubÿs:quĩ gerit imaginez ⁊ figurã ſũmi põtificl
xpi ſpũalr ɔ̃dicãtis:ſine q̃ nihil poſſum⁹ i eccl'ia ſtabilire
vñ ipſe ait:Sine me nihil poteſtis facere:⁊ p̃s. Niſi do.e.
do.⁊c̃. vñ cõciliũ carthaginẽ.26.q.vi.c. 3. p̃hibet h̃ face/
re ſacerdotẽ:nec põt hoc alicui inferioris ordinis deman
dari ex̃.c.aq̃ . Sane eccleſia vt ſacri edocẽt canones de
cõ.di.i.nemo.ex̃ de cõ.ec. vel al.cũ ſicut.dedicãda nõ eſt
niſi pri⁹ dotata ſit ⁊ ex licite acq̃ſitis.i.q.i.non ẽ putãda:
legit̃.n.ꝙ dũ q̃dã ep̃s eccleſiã de vſuris ⁊ rapinis cõſtru
ctã ɔſecraret:vidit poſt altare diabolũ ſtãtẽ i cathedra i
habitu põtificali q̃ dixit ep̃o. Ceſſa eccleſiam cõſecrare.
ad meã.n.iuriſditionẽ p̃tinet cũ ſit ex vſuris ⁊ rapinis fa
cta. Ep̃o v̊o ⁊ clero territis ⁊ inde fugiẽtibus dyabolus
ɔtinuo ipſam eccleſiã cũ grãdi ſtrepitu deſtruxit. Rur/
ſus eccleſia q̃ p̄ queſtu cupiditatis cõſtructa ẽ.c.di.ſi q̃s
baſilicam :cõſecrãda nõ ẽ.⁊ cui dos ſufficiẽs aſſignata ñ
ẽ ex̃.cũ ſicut.⁊ in qua pagan⁹ vel ĩfidel' ſepult⁹ ẽ.ca di.ec
cleſia.i.⁊.ij. donec inde fuerit eiect⁹ ⁊ eccleſia abraſis pri
us parietib⁹ vel tignis recõciliata. Idẽ etiã ẽ de excõica
to ex̃ de ſepul.ſacris. Si vero mulier pregans illic ſepul
ta ſit ea nõ eiecta poterit cõſecrari: lз p̃t⁹ baptiçat⁹ ñ ſit
.ff.de ven.inſpi.l.i.§.i.ff.de ſta.ho.q̃ i vtero.de ɔſe. di.iiij.
ſi ad matris ⁊.c.ſe.q̃uãq̃ȝ q̃dã aliter ſcripſerit ſapiẽtes:⁊
põt etiã conſecrari dieb⁹ dñicis ⁊ p̃uatis ex̃.e.c.ij.⁊ plu/
res epi ⁊ plura altaria põt ſil' ab eodẽ i vna eccleſia ɔſe/
crari:ex̃.e.cũ ſis. ¶ Tertio dicẽdũ ẽ q̃re eccleſia ɔ̃dicat̃
⁊ q̃dã pp̃.v.cãs. Primo vt dyabolus ⁊ ei⁹ poteſtas inde
penit⁹ expellat̃. vñ refert Gre.i dyalogo li.3.c.30.ꝙ cũ
q̃dã eccleſia arrianoꝝ fidelib⁹ reddita ɔſecraret̃: ⁊ reli
q̃e ſci Sebaſtiani ⁊ beate Agathe illuc ɔ̃late fuiſſẽt pp'ls
ibi cõgregat⁹ porcũ repẽte ĩter pedes huc illucq̃ȝ diſcur
rere ſenſerũt q̃ fores eccleſie repetẽs a nullo videri po/
tuit:oẽſq̃ȝ in admirationẽ cõmouit: Qđ iccirco dñs oſtẽ/
dit vt ɔtis pateficeret ꝙ de loco eodẽ imũdus habitator
exiret. Sequẽti aũt nocte magnus i eiuſdẽ eccleſie tectl
ſtrepitus fact⁹ ẽ:ac ſi i eis aliq̃s errãdo diſcurreret. Se/
cũda v̊o nocte grauior ſon⁹ ĩtonuit. Tertia quoq̃ȝ nocte
tãtus ſtrepit⁹ ĩſonuit:ac ſi oĩs illa eccleſia a fundamẽtis
fuiſſet euerſa ſtatiq̃ȝ receſſit:nec vlteri⁹ apud illã ãtiqui
hoſtis inquietudo apparuit. Secũdo. vt ad eã ɔfugiẽtes
ſaluent̃ p̄ut legit̃ i canone Gre. xxiij.q.v.reus. Et ob h̃
Ioab i tãbernaculũ fugit ⁊ altar' cornua app̃hẽdit. Ter
tio vt ibi orõnes exaudient̃. vñ i orõne ad miſſam dicit̃
Cõcede vt oẽs qui huc deprecaturi ɔueniũt ex q̃cũq̃ȝ tri
bulatiõe ɔſolationis tue bñficia cõſequãtur. Sic etiam
orauit Salomon i templi dedicatione p̄ut legit̃.3. Re.
.8.c. Quarto vt ibi deo laudes ſoluant̃ p̄ut ſub ti.de ec/
cleſia dictũ ẽ. Quinto vt ibi ſacra eccleſiaſtica miniſtrẽ
tur. vñ ipſa eccleſia dr̃ tabernaculũ q̃ſi taberna dei in q̃
ſacra diuina ɔtinẽtur ⁊ miſtrãtur. ¶ Quarto dicẽdũ eſt
q̃liter eccleſia ɔſecrat̃: Et q̃dẽ oĩb⁹ de eccleſia eiectis ſo
lo dyacono ibi remanẽte recluſo: Ep̃s cũ clero ãte fores
eccl'ie aquã nõ ſine ſale benedicit. ⁊ itriſec⁹ ardẽt.xij. lu/
minaria ante.xij.cruces i eccl'ie parietib⁹ depictas. poſt/
modũ v̊o clero ⁊ pp'lo inſequẽte ter circũeũdo eccl'iã ex/
teri⁹ cũ faſciculo iſopi p̄ites cũ aq̃ iã bñdicta aſpergit:⁊
q̃libet vice ad ianuã eccl'ie veniẽs p̄cutit ſup limiare cũ
baculo paſtorali.d. Tollite por.p̃ici.veſ.⁊c̃. Dyaconus
deĩde rñdet. Quis ẽ iſte rex glorie. Cui pontifex. dñs for
tis ⁊c̃. Tertia v̊o vice reſerato hoſtio ĩgredit̃ põtifex ec
cleſiaȝ cum paucis ex miniſtris clero ⁊ populo foris ma/
nẽte.d. Pax huic domui:⁊ dicit letanias. deĩde i pauim
to eccl'ie fiat crux de cinere ⁊ ſabulo vbi litteris grecis ⁊
latĩs totũ ɔ̃ſcribit̃ alphabetũ. Et iterꝝ aliã aquã ſcĩficat
cũ ſale ⁊ cinere ⁊ vino ⁊ altare cõſacrat. Deĩde.xij.cruces
i parietib⁹ depictas chriſmate iungũt. Sane q̃cũq̃ȝ hic
viſibilr' fiũt.de⁹ p̄ inuiſibilẽ virtutẽ ĩ aĩa opat̃ q̃ veri dĩ
tẽplũ ẽ:vbi fides facit fundamẽtũ:ſpes erigit: charitas
cõſumat. ipſa.n.eccl'ia chatolica ex viuis multis lapidib⁹
adunata dei templũ ẽ: q̃ multa tẽpla vnũ tẽplũ quorũ
.vnus ẽ verus deus ⁊ vna fides. Dom⁹ igit̃ dedicãda eſt
aĩa ſcĩficãda. ¶ Et ẽ notãdũ ꝙ ɔſecratio duo efficit:nã
ipſam eccleſiã materialẽ deo appropriat:⁊ noſtrã.ſ. tam
eccl'ie q̃ȝ fidelis aĩe deſpõſationẽ ĩſinuat Dom⁹ nãq̃ȝ nõ
ɔſecrata ẽ ſicut puella viro alicui deſtinata:nõ tñ dota/
ta:nec matrimoniali cõmertio i vniõe carnis vnita. Sȝ
i cõſecratione dotat̃ ⁊ trãſit i p̄priã Ieſu xp̄i ſpõſã quaȝ
ſacrilegiũ ẽ p̄ adulteriũ vlterius violari. Deſinit.n.lupa
nar eẽ demonũ vt pȝ i ɔſe.illi⁹ tẽpli: qđ ãtea pantheon
vocabat̃. Primo itaq̃ȝ dicẽdũ eſt de aque benedictiõe
ſup quo dñs dicit. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpũ
ſancto nõ ĩtrabit in regnũ celoꝝ. Aqua.n. q̃ lauãdis cor
porib⁹ idonea eſt tãtam diuinit⁹ v̄tutẽ accipere meruit
ꝙ ſic̃ corpora lauata ſordib⁹ ita ⁊ aĩas mũdata peccatl.
Manifeſtũ q̃dẽ eſt ꝙ hec aqua cui⁹ aſp̄ſiõe eccl'ia cõſe/
crat̃ baptiſmũ ſignificat q̃ quodãmõ ipſa eccl'ia baptiza
tur. Ipſa v̊o eccl'ia illam vtiq̃ȝ eccleſiã deſignat que i ea
continet̃.ſ.fideliũ multitudinẽ. vñ etiã eccl'ia vocat̃ eo
ꝙ eccl'iã ɔticat ɔtinẽs vȝ p̄ ɔtẽto. ¶ Querẽdũ aũt ẽ q̃r
huic aque ſal admiſceatur:cum ſaluator noſter ɔ̃ baptiſ
mo loquens nullã de ſale fecerat mentionem. Non enĩ
dixit niſi quis renatus fuerit ex aqua ſalſa vel ſale mix/
ta vel aliquid hm̃:ſed dixit:niſi quis renatus fuerit ex aq̃
⁊ ſpiritu ſancto ⁊c̃. Et id ipſȝ de oleo ⁊ chriſmate q̃ri põt
Sed notandum ꝙ ſal in diuino eloquio ſepe pro ſapien
tia ponitur: Iuxta illud: Sermo veſter ſit ſale conditus
Et dominus inquit diſcipulis ſuis. Habete ſal in vobis
⁊ pacem inter vos. Itemq̃ȝ vos eſtis ſal terre ꝙ ſi ſal in/
fatuatum fuerit in quo condietur.3.q.7.§.item in euan/
gelio. Hinc etiã ẽ ꝙ ſecundum legeȝ nulla oſtia ſine ſale
offerebatur:ſȝ in omni ſacrificio ponebatur .ex q̃b⁹ oĩb⁹
conuincitur ꝙ ſal pro ſapientia ponitur. Eſt enim ſapiẽ/
tia condimentum omnium virtutuȝ ſicut ſal omnium
ciborum. Hinc ergo eſt ꝙ nullus baptizatur priuſq̃ȝ ſa/
le cibetur:etiam infantes: vt ꝙ actu habere non põt ha
beant ſaltem ſignificatione ſacramenti:nec ſine ſale be/
nedicitur aqua. De alterius aque benedictione in ſeq̃nẽ
ti tractatu dicetur. ¶ Trina aũt interius ⁊ exterius cũ
iſopo ⁊ aqua benedicta aſperſio trinam baptiçandi imer
ſionem ſignificat. Et fit propter tria. Primo propter de
monum expulſionem. Naȝ aqua benedicta proprie de
ſui virtute habet demões expellere: Unde i exorciſmo
eius dicitur vt fiat aqua exorciçata ad effugandam om
nem inimici poteſtatem ⁊ ipſum inimicum eradicare ⁊c̃.
Secundo propter ipſius eccleſie purgationem ⁊ expiati
onem. omnia nãq̃ȝ terrena propter peccatum corrupta
ſunt ⁊ fedata. Hinc etiam eſt ꝙ in lege oĩa pene munda
bantur per aquam: Tertio propter remouendaȝ omnẽ
maledictionem ⁊ introducẽdam benedictionem. Ter/
ra.n.ab initio cũ fructu ſuo maledictionem accepit: eo
ꝙ ex eius fructu deceptio facta fuit. Aqua vero nulli ma
ledictioni ſubiacuit. Hinc eſt ꝙ dominus piſcem come
dit:ſed carnem non legitur noiatĩ comediſſe:niſi ɔ̃ agno
paſcali. ⁊ h̃ pp̄ legis p̄ceptũ: i exẽplũ.ſ.abſtinẽdi aliquã
do a licitl ⁊ aliquãdo eadẽ comedẽdi. Rurſus aſp̄ſio in
circuitu facta:ſignat ꝙ dñs curã ſuoꝝ hñs mittit ange/
lũ ſuũ i circuitu timẽtiũ ſe. Tria v̊o tĩſoria q̃ iterim de
cantat̃:ẽ hilaritas triũ ordinũ fidẽ ſuſcipiẽtiũ.ſ.noe da/

niel. ⁊ iob. Et qm̄ ad hāc inuocationē grā fidei ſpei ⁊ charitatis īfundit' iō ad pedem ⁊ ad mediū ⁊ ad ꝑtem parietis ſuperiorem aſpergitur. De īteriori etiā aſperſione iā dicet'. De virtute iſopi ī ſequenti ti. dicet'. ¶ Triplex vō circuitus quem eps̄ aſpergendo facit triplicem circuitū quem xp̄s fecit ꝓpter eccleſie ſanctificationem deſignat. Primus fuit quo venit de celo ī mundū. Secundus quo de mūdo deſcendit in limbū. Tertius quo de limbo rediens ⁊ reſurgens aſcendit in celū. Triplex quoqꝫ circuitus oſtēdit ꝙ eccleſia illa ad honorem ſcē trinitatiſ dedicat'. Oſtendit etiam triplicē ſtatum ſaluandoꝝ de eccleſia ꝗ ſunt virgines cōtinentes ⁊ cōiugati. qḋ etiam diſpoſitio ipſius eccleſie materialis oſtendit. prout ſub ti. ḋ eccleſia dictū eſt. ¶ Porro trina ad ſupliminare oſtij ꝑcuſſio ſignat triplex ius qḋ xp̄s habet in eccleſia ſua ꝓp qḋ ſibi debet aperiri. Eſt. n. ſua creatiōe: redemptione ⁊ glorificationis promiſſione. Nā pōtifex xp̄m virga eius poteſtatem figurat. Rurſus per triplicē ꝑcuſſionem ianue cū virga paſtorali: ꝑdicatio euāgelicaītelligit'. Quid .n. eſt virga paſtoralis niſi ſermo diuinus: Juxta illḋ iſa ye. Percutiet terram vga .i. ſermōe oris ſui ⁊c̄. Uirga igitur ianuas percutere ē aures audientium ꝑdicatiōis voce pulſare. Aures enī forte ſunt ꝑ quas ad corda audientium ſcē ꝑdicationis vba ītroducim'. vn̄ ps̄. Qui exaltas me de portis mortꝫ vt annūciem oēs laudes tuas ī portis filie ſion. Quid. n. ſunt porte filie ſion niſi aures ⁊ auditus fidelium: Tertio triplex cū virga ꝑcuſſio ⁊ ianuarum apertio ſignificat ꝙ per ꝑdicationem paſtoꝝ ī fideles veniēt ad fidei cōſenſum. Per illam enī porte iuſticie aperiūtur: ⁊ illas ingreſſi fidem confitentur. Un̄ ps̄ Apite mihi portas iuſticie ⁊ ingreſſus in eas confitebor domino. hec porta dn̄i. iuſti ītrabunt per eaꝫ. Percutit igitur eps̄ inſuperliminari. ſ. rōnis dicens. Suppleo vos principes. i. demones ſeu potius homines. tollite. i. auferte portas. i. ignorantias veſtras. i. a cordib' veſtris. Jnterrogatio vō dyaconi ī cluſi reſpondentis in pſonā ppl'i Quis ē iſte rex glorie. eſt ignorantia populi neſciētis ꝗs eſt qui debet ītrare. Apertio oſtij euacuatio eſt pcti. Recte ergo eps̄ ter percutit qꝛ numerus iſte notiſſimus ⁊ ſacratiſſimus ē: ⁊ in omni dedicatione eps̄ ter ianuas ꝑcutere debet qꝛ ſine īuocatione trinitatis nullum fit in eccleſia ſacrm̄. Trina vero ꝓclamatio. Tollite portas ⁊c̄. ſignificat triplicē ꝑtātem xp̄i. vꝫ. quam habet in celo: in mūdo: ⁊ ī iferno. vnde ī hymno aſcenſiōis dicit'. vt trina rerum machina: celeſtiū: terreſtiū: ⁊ infernorū condita flectant genu iam ſubdita. Conſequenter oſtio apto intrat eps̄ ad notādū ꝙ ſi debite vtat' officio ſuo nil ei reſiſtere pōt. Juxͣ illud. Dn̄e quis reſiſtet potētati tuo. Jngreditur autem cū duob' vel trib' vt ī ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtet oē cōſecrationis verbū. Uel qꝛ paucis preſentibus dn̄s ſe transfigurans ꝓ eccleſia orauit. Et ingrediens dicit. Pax huic domui ⁊ oībus hītantibus in ea. qꝛ xp̄s mundum īgrediēs pacem inter deū ⁊ hominē fecit Uenit. n. vt nos deo pr̄i recōciliaret. Poſt h̄ eīꝫ dicitur letania ꝓſtratus orat ꝓ ſanctificatione dom'. Nā ⁊ xp̄s humiliatus ante paſſionem ꝓ diſcipulis ei credituris oībus orabat. d. Pater ſanctifica eos ī noīe tuo. Poſtq̄ vō ſurrexit orat ſine ſalutatione qm̄ nō dicit. dn̄s vobiſcū. cū eccleſia nōdū ſit quaſi baptiçata: ⁊ qꝛ cathecumi tm̄ nō ſūt digni vt eis fiat applauſus cū nōdū ſint ſāctificati: ē tn̄ ꝓ eis orādum. Cler' orās ⁊ letaniā cōcinēs aplos repūtat ꝗ ꝓ eccleſie ⁊ aīaꝝ ſanctificatione ad deum intercedebant. Jn pauimēto eccleſie ſcribit' alphabetum h̄ modo. Fit enī crux de cinere ⁊ ſabulo ex tranſuerſo eccleſie ſuper quā crucē pulueris ſcribitur alphabetum ī modū crucis lr̄is grecis ⁊ latinis. nō aūt hebraicis. qꝛ iudei receſſerūt a fide. ⁊ ſcribit' cū baculo paſtorali. Sane alphabetū ſup crucē ſcriptū tria repreſētat. Primo ꝗdē ſcriptura ex grecis ⁊ latinis litteris ī modūꝫ crucis facta repreſentat coniunctionē ſeu vnionē in fidē vtriuſqꝫ ppl'i iudei. vꝫ. ⁊ gentilis ꝑ crucē xp̄i factam. Juxͣ illud. Jacob cācelatis manib' filijs bn̄dixit. Jpa vō crux ſiue verſus ex tranſuerſo eccleſie direct'. vꝫ. vnus a ſiniſtro angulo oriētis ī dextrū occidentis: ⁊ alter a dextero oriētis ī ſiniſtrū occidentis ſignificat ꝙ ppl's ille qui ꝑus erat dexter fact' eſt ſiniſter. ⁊ qui erat ī capite factus ē ī cauda ⁊ ecōuerſo: ⁊ h̄ ꝓpter crucis vtutē. Chriſtus. n. ab oriēte tranſiens reliquit iudeos ī ſiniſtra qꝛ īfideles: ⁊ venit ad gentes quib' lꝫ ī occidente fuiſſēt dat eē in dextra. ⁊ tādem a gentibus ī dextra oriētis poſitis viſitabit iudeos ī ſiniſtro angulo occidentis quos cōſtat deteriores eē q̄ pri' īuenerit gētiles. Jdeo aūt ī obliquū ⁊ in modū crucis: ⁊ nō in directū he littere ſcribūtur qꝛ ad hanc ſāctā ītelligentiā ꝑtīgere nō valꝫ ꝗ crucis miſteriū nō recipit ⁊ chriſti paſſione nō ſe credit eē ſaluādū. Jn maliuolā aīaꝫ nō ītroibit ſapiā: ⁊ vbi xp̄s fūdamētū nō eſt ſupedificari nō pōt. i. q. i. cūꝫ paulus. Scḋo ſcriptura alphabeti repūtat paginā vtriuſqꝫ teſtamēti qḋ ꝑ crucē xp̄i adimpletū eſt. Jn paſſione nāqꝫ eius velū tēpli ſciſſū ē: qꝛ tūc ſcripture apte ſūt ⁊ reuelata ſūt ſācta ſcoꝝ. Un̄ ipē moriēs dixit: Cōſumatū ē. Jn his ꝗdē paucis lr̄is oīs ſciā ꝯtinet'. ⁊ tūc crux ex trāuerſo duci' qꝛ vnū teſtm̄ in alio cōtinet'. rota .n. erit in rota. Tertio repn̄tat articulos fidei. Eccleſie .n. pauimētū ē nr̄e fidei fūdamētū. Elemēta ibi ſcripta ſūt fidei articuli ꝗb' rudes atqꝫ neophiti ī vtroqꝫ pp'lo ī eccleſia erudiuntur: ꝗ ſe debent puluerem ⁊ cinerē repſentare: iuxta illud qḋ dixit Abraaꝫ Gen̄. 18. Loquor ad dn̄m meum cū ſim puluis ⁊ cinis. Scriptura ꝗ alphabeti ī pauimēto ē ſimplex doctrina fidei ī corde humano. Sābuca ſeu baculus quo alphabetum ſcribit' monſtrat aploꝝ doctrinā vel doctoꝝ miſteriū q̄ facta ē ꝯuerſio gētiū ⁊ ꝑficienda iudeoꝝ. Cōſeq̄nter eps̄ ad altare accedēs īcipit ſtans. deus ī adiu. me. iten. qꝛ tūc demū incipit qḋ ē ī h̄ officio ꝑncipale. ⁊ dr̄ ſi̇ne glā. Glia patri ⁊c̄. qꝛ hec bn̄dictio fit ad exhibēdam gloriam trinitati. nō tn̄ dici' all'a ꝑut ī ſe. ti. dicet': ⁊ ꝯſecrat altare. Jn q̄ ꝗdē ꝯſecratōe alia aqua benedicit' ꝑut in ſe. ti. dicetur ex qua poſtq̄ altare ſeptics aſꝑſū fuerit aſꝑgit' etiā ter iteri' tota eccl'ia ſicut prius abſqꝫ aliqua dr̄ia maioꝝ lapidū vel minoꝝ qm̄ apḋ deū ñ ē acceptio pſonaꝝ ex de iudeis. nouit. §. i. de ſta. mo. ca que ī ꝑncipio. Jdeo īteri'. ad notādū qꝛ exterior ablutio ſine īteriore nil ꝓdeſt ex ḋ ſacra vnc. c. i. Jdeo ter: qm̄ vt p̄miſſū ē aſperſio illa ſignificat aſꝑſiōnē ⁊ mūdationē baptiſmi qui dat' bn̄ficio trinitatis. Juxͣ illud. Jte docete oēs gentes baptiçantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſp̄us ſcī. qꝛ. n. eccleſia nō pōt ī aqua immergi ſicut īmergitur baptiçandus iō ter aſꝑgit' aqua q̄ſi loco trine īmerſionis. Rurſus aſꝑgit' ꝑcedēdo ab oriēte ī occidētem ⁊ ꝑ mediū ſemel ī formā crucis: qꝛ xp̄s totā iudeam aut omnes gētes baptiçare ꝑcepit in noīe trinitatis: cui baptiſmo tribuit eff'caciā ī miniſterio paſſionis īcipiēs a iudeis de ꝗb' ortus ē: ⁊ reſiduū aque ad baſiꝫ altaris fundit' ꝑut in ſe. ti. dicetur. Quidā tn̄ aliā aquam nō benedicūt: ſꝫ cū ꝑus benedicta totū officiū implēt. Jnteriꝫ aūt cātat chorus pſalmuꝫ illū. Exurgat de' ⁊ diſ. in. e. ⁊c̄. ⁊ illū. Qui habitat in adiu. ⁊c̄. in quib' fit mētio de eccl'ia ⁊ ei' ꝯſecratōe: vt pꝫ ibi. Qui habitare facit vnius moris ī domo. Eps̄ vō dicit. Domus mea domus orōnis vocabit': qꝛ eius officiū eſt facere ut eccl'ia domus dei ſit nō negociatiōis. i. q. 3. ex multis. Sane chriſmato altari

ſz.cruces ĩ parietib⁹ eccleſie depicte chriſmant̃. Depin-
gunt̃ aũt ipe cruces. Primo ꝓꝑ demonũ terrorẽ vt.ſ.de
mones q̃ ĩde expulſi ſunt vidẽtes ſignũ crucis terreant̃ ⁊
illuc ingredi nõ pſumãt. Secũdo ꝓꝑ triũphi oſtẽſionem
Cruces nãq; ſũt vexilla xp̃i ⁊ ſigna triũphi ſui. Merito ḡ
vt oſtendat̃ ꝙ locus ille xp̃i dñio ſubiugat⁹ ẽ ibidẽ cru-
ces depingunt̃. Nã ⁊ apud ĩperialẽ magnificẽtiã obſerua
tur vt aliqua ciuitate ſibi tradita ĩperiale vexillũ ĩ ea eri
gat̃. Et ĩ hꝰ figuratiõe dr̃ geñ.28. Qꝛ iacob lapidẽ quẽ ſup
poſuerat capiti ſuo erexit ĩ titulũ.vz.ĩ ti.ꝑconialẽ:memo
rialẽ:⁊ triũphalem. Tertio vt eoꝝ inſpectores xp̃i paſſio
nem qua ſuã eccleſiam cõſecrauit:⁊ paſſionis fidem ad
memoriam reducãt. Vñ ĩ cãticis. Pone me vt ſignacu-
lum ſup brachiũ ⁊c̃. Duodecĩ vͦo luminaria añ cruces ip-
ſas poſita ſignificãt.12.aplõs q̃ ꝑ fidẽ crucifixi totũ mun
dum illuminauerũt:⁊ quoꝝ doctrina tenebre ſũt. Vñ di
cit bernardus. Tota ꝓphia vͣa eſt in fide crucifixi.⁊ Apl̃s
Nihil me iudico ſcire ĩter vos niſi ieſum xp̃m ⁊ hũc cruci
fixũ. Cruces igit̃ ꝑ q̃tuor eccleſie parites illuminant̃ et
chriſmate inungunt̃:qm̃ apl̃i crucis myſteriũ p̃dicãtes:fi-
de paſſiõis xp̃i q̃tuor mũdi climata illumĩauerũt ad cogi
tionẽ:ĩflãmauerũt ad amorẽ:vnxerũt ad cõſcientie nito
rẽ qđ ꝑ oleũ:⁊ ad bone fame odorẽ qđ ꝑ balſamũ d̃ſigna
tur. Adhuc poſt chriſmationẽ altaris ipm altare ⁊ eccle-
ſia ornantur. lãpades accẽdũtur. Miſſa dr̃ ĩ qua põtifex
alijs veſtib⁹ vtit̃ q̃ꝫ fuerit ĩ aſpſione vſus put ĩ ſe.ti. dice
tur. ¶ Poſtremo notãdũ ẽ ꝙ eccleſia dr̃ ĩ ſãguine alicu
ius cõſecrari. vñ ſecũdũ pelagiũ ⁊ nicolaum in martyrio
aplõꝝ petri ⁊ pauli eccleſia romana cõſecrata ẽ.21.di.
quãuis.16.di.ſacro. Cõſacrat̃ itaq; eccleſia vt p̃miſſũ ẽ:⁊
altare put ĩ ti.ſe.⁊ cimiteriũ ac alia. put ſub ti.de cõ.dice
tur. Et quãq̃ꝫ legatur ĩ veteri teſtamento tẽplũ ter fuiſſe
ꝯſecratũ. Primo ĩ ſeptẽbri de cõ.di.i.c.i. Scđo in martio
ſub dario ar.i.q.i. ꝓpheticauit. Tertio ĩ decẽbri ſub iuda
machabeo de cõ.di.i.ſolẽnitates. Eccleſia tñ ſemel conſe
crata nõ ẽ iteꝝ recõſecrãda.c.di.eccleſijs:de ſacra.nõ ite
.c.i.⁊.2.de apoſta.c.i.niſi fuerit execrata.qđ cõtĩgit tripl̃r
Primo ſi fuerit cõbuſta ita ꝙ ꝑietes oẽs vel eoꝝ maior
ꝑs fuerint decruſtati:vt dicto.c.eccleſijs.ff.de cõtra em.
.l.dnũ:leuitici.c.14.ꝓpe fi.ſi.n.ſolũmõ tectũ vl̃ aliq̃ eꝰ ꝑs
ꝑietib⁹ ĩtegris manẽtib⁹:vel saltẽ ĩ modica ꝑte deſtructi
cõbuſta fuerit recõſecrãda nõ eſt.ex̃ de cõ.ec.vl̃ al.lineis
Scđo ſi tota eccleſia aut ei⁹ maior ꝑs ſil̃ fundimus corru-
erit ⁊ ex toto ſiue ex eiſdem ſiue ex alijs fuerit lapidibus
reparata.c.de fabrica. Cõſecratio etenĩ eccleſie maxime
ĩ exteriori vnctione ⁊ in lapidũ cõiũctione ⁊ diſpoſitione
ꝯſiſtit vt ĩ di.c.eccleſijs. S vͦo nõ ſil̃ ſed ſucceſſiue ꝑietes
oẽs ruerit ⁊ reparati fuerit eadẽ cẽſet̃ eccleſia iõq; non
recõſecrãda:ſed dũtaxat cũ aq̃ exorcicata ⁊ miſſe ſolẽni-
tate ẽ recõciliãda đ cõ.di.i.de fabrica:⁊.c.ſi motũ.ff.de l̃.
.i.ꝙ in reꝝ:quãq̃ꝫ eã recõſecradã q̃dam ſcripſerit ſapien-
tes. Tertio recõſecranda ẽ eccl̃ia ſi dubiũ ſit vtꝝ aliq̃n
fuerit conſecrata eo ꝙ ſup h̃ nulla ſcriptura vel pictura
aut ſculptura nulluſq; etiã vnic⁹ teſtis de viſu vel etiã
de auditu:q̃ vt quidam dicũt ſufficeret: extat de cõ.di.i.
eccleſie:⁊.c.ſolẽnitates.23.queſtiõe.2.ſane.22.queſtiõe.
5.hoc videtur.de.cõ.di.4.paruulos. Altare quoq; ſemel
cõſecratum recõſecrandũ nõ eſt niſi illđ execrari ꝯtigat
de cõſe.di.i.ſi motũ ex̃ co.c.i.⁊.c.ꝙ in dubijs:quod fit pri
mo ſi menſa.i. ſuperior tabula in qua fit p̃cipaliter con
ſecratio mota vel in ſui forma mutata vel enormiter pu
ta vltra medietatem fracta ſit. Enormitas tñ hꝰ iure.vz.
dz ad epi arbitrium referri. Idẽ quoq; maxime eſt ſi to-
ta altaris ſtructura mota ⁊ reparata fuerit. Eccleſia tñ ꝓ
pter altaris vel ſtructure motionem vel fractionem re-
cõſecranda nõ ẽ.ex̃.e.c.i.qꝛ alia eſt altaris conſecratio ⁊
alia eccleſie. Sic ecõuerſo ſi eccleſia total̃r deſtructa al-
tare nõ leditur eccleſia ipa reparata ſolũ ⁊ non altare re
cõciliat̃ q̃ꝫuis tũc decens ſit illud aqua exorcicata lauari
de cõſe.di.i.ſi motũ. Conſecrato tñ maiori altari nihilo
minus alia minora altaria eccleſie cõſecranda ſunt ex̃.e.
cũ ſis. q̃ꝫuis q̃dã dixerũt ſufficere ĩ illius ꝯſecratione alia
digito demõſtrari:ar.ff.de aquir.poſ.ꝙ in eo.§.ſi venditi
onem.C.de.na.li.aut.item ſi quis. Si vͦo altare modicã
exteri⁹ patiat̃ leſionẽ nõ ob h̃ eſt recõſecrandũ ex̃ co.c.i.
Scđo reconſecrat̃ altare ſi altaris ſigillũ.i.paruus lapis
cũ quo ſepulchrum ſiue foramẽ in quo reliquie recũdun
tur claudit̃ ſeu ſigillat̃ motum aut fractũ ſit:ex̃ eo.lignis
Et fit foramẽ ipm q̃nq; in ſumitate ſtipitis:⁊ tũc q̃nq; ali
ud ſigillum nõ apponit̃:ſed p̃cipalis menſa ſuppoſita lo
co ſigilli habetur. Q̃nq; vͦo fit ĩ parte poſteriori ⁊ q̃nq; in
anteriori.ĩ quo etiã foramine ĩ teſtimoniũ ꝯſecrationis
caute ĩcludi ſolẽt lr̃e cõſecrantis epi ꝯtinẽtes nomẽ ei⁹ ⁊
aliorum epoꝝ in cõſecratione p̃ſentium ⁊ in cui⁹ ſcĩ ho-
norẽ cõſecrat̃ altare ⁊ etiã ipa eccleſia q̃ñ ſimul cõſecra
tur vtrunq; ãnum quoq; ⁊ diem ꝯſecratiõis. ¶ Tertio
recõſecratur altare ſi iũctura q̃ ſigillum foramini vel ẽt
qua mẽſa ſtipiti vbi aliud ſigillum q̃ꝫ menſa ipa nõ ẽ mo
ta adheret vel aliquis ex lapidib⁹ ipius iũcture ſeu ſtipi
tis menſa vel ſigillum tangens motus vel fractus ſit. In
ꝯiunctione etenĩ ſigilli ⁊ foraminis atq; menſe ⁊ ſtipitis
ſeu ſtructure inferioris precipue conſecratio intelligitur
¶ Quarto recõſecrat̃ altare ſi ei vel ꝯiũctõi mẽſe ⁊ ſtru
cture inferioris tm̃ fiat augm̃ ꝙ priſtinã formã amittat
q̃ñ forma ẽ eẽ rei.ar.10.q.2.h̃ ius.32.q.2.ꝙ vñ eſt.ff.de
no.ope.nũ.l.i.§.ſi quis edificiũ:ꝓpter modicũ tñ addita
mẽtũ nõ execratur ſed tũc ſacrũ trahit ad ſe nõ ſacrum
ex̃.c.ꝙ in dubijs:dũ tñ cõiũctio mẽſe ⁊ ſtructure ĩferio-
ris nõ multũ ĩmutetur. ¶ Quinto altare ſicut ⁊ eccleſia
ꝓꝑ dubium recõſecrat̃.c.di eccl̃ia. ¶ Sexto altare viati
cũ ſi lapis de ligno ĩ quo ĩſertus ẽ q̃ quodãmõ ſigillũ rep̃
ſentat remoueat̃:⁊ in eodem vel in alio ligno iteꝝ repo-
natur nõnulli recõſecrandũ:alij vͦo ſolũmõ recõciliandũ
autumãt. Q̃uis aũt ⁊ ſepe iuſſu epi de loco ad locum trãſ
feratur ⁊ per viam portet̃ ꝓꝑ qđ portatile vel viaticum
appellat̃:ea.di.cõcedim⁹:ex̃ de pri.in his:nõ tñ ob hoc re
cõſecratur aut recõciliatur. ¶ Quid ſi calix conſecratus
deaurat̃ nũq̃d eſt recõſecrandus. Et videtur ꝙ ſic q̃ñ no
uus calix eẽ videtur.nouũ.n.opus videtur facere q̃ p̃ſti
nam opis faciem ĩmutat.ff.de.no.opis.nũ.l.i.§.op⁹ nouũ
⁊ reficit qui rei iam facte remedium facit.ff.de.iti.ac.pri
ua.l.3.§.penul.ff.de vſufructu.l.vſufructuarius:ex̃ de iu
deis.ꝯſuluit. Siquidẽ conſecratio in ſupficie cõſiſtit:et
hic ẽ ꝙ eccl̃ie muris decruſtatl recõſecrãdã eẽ p̃dixi. Cõ
trariũ tñ veꝝ ẽ qꝛ nec ꝓpter muroꝝ dealbationẽ aut ꝓꝑ
picturã aut propter modicũ additamẽtum eccleſia recõ
ſecranda ẽ vt iam dixi. Cũ.n.ꝓꝑ hoc calicis forma ñ mu
tetur idẽ calix manet.quare recõſecrandus non ẽ:ſicut ⁊
eccl̃iã reparatã:q̃ñ eadẽ manet recõſecrãda nõ eẽ p̃miſ
ſum eſt. Si vͦo forma prior ĩmutaret̃ ſec⁹ eẽt q̃m forma
dat eẽ rei vt dixi. honeſtũ tñ ẽ ꝙ tã ꝓpter pollutaꝝ ma-
nuũ ꝯtactũ:tam etiã ꝓpter ꝓphane materie appoſitio
nẽ calix aq̃ exorcicata lauet̃ priuſq̃ꝫ ibi ſacroſanctũ cor
p⁹ ⁊ ſãguis dñi ĩmolet̃:đ ꝯſe.di.i.ſi motũ. ¶ Premiſſo đ
cõſecratione aliqua de recõciliatõe dicam⁹. ¶ Circa qđ
notãdũ ẽ ꝙ tẽplũ ſpũale qđ ẽ hõ q̃nq; polluit̃.32.q.4. in
eo.⁊.q.vlt.nõ ſolũ. Vñ in leuic.15. Vir qui fluxũ ſeminis
patit̃ ĩmundus erit.43.di.ſit rector ꝓpe fi.⁊ idem in mu
liere fluxũ ſanguinis menſtrui vel alteri⁹ patiẽte vt ibi
dem in eodẽ.⁊ di.v. Ad ei⁹. Et iõ ibi pollutus eccleſiã in

gredi ꝓhibebat᷑ donec aqua lauaret᷑ ⁊ purificaret᷑. ⁊ nu-
meri.xi.c. Qui cadauer mortui tetigerit imūdus eſt. Vñ
aſpergatur aqua ⁊ ſic mūdabit᷑ ⁊c̄. Et ꝓpheta: aſperges
me dñe iſopo ⁊ mū. ¶ Materiale ēt templū qđ ē eccle-
ſia teſtante popa gre. ⁊ leui.c.xv. polluit᷑. Vñ ꝓpheta pol
luerūt templū ſanctū tuū ⁊c̄. Et h̄ ſil'r hodie aqua lauat᷑
⁊ recōciliat᷑: ex̄.e. ꝓpoſuiſti. ⁊ c. cōſuluiſti. ⁊ e. vlt. ⁊ fi. Fit
enī recōciliatio cū miſſe celebratione ⁊ aque cū vino ſa-
le ⁊ cinere ſolēniter benedicte aſperſione. e. di. de fabri-
ca. ⁊ c. ꝓpoſuiſti. Nēpe per ſalē diſcretio: p aquam ppl's
ex̄: de celebra. miſ. cū martha. §. queſiuiſti ad fi. p vinum
diuinitas: p cinerem paſſionis xp̄i memoria: p vinū aq̄ i
mixtū vnio deitatis ⁊ humanitatis ſignificatur. Hec ſ̄ſi
mul ponūtur ad notandū q̄ ppl's diſcreta memoria paſ
ſionis xp̄i mūdat᷒ xp̄o adunat᷑. Fit etiā p ep̄z tm̄ ſi ſit ec-
cleſia cōſecrata: ⁊ quāq̄ ipe alteri coep̄o poſſit ſil'r totum
.ſ. aque benedictionē ⁊ recōciliationē vl' ſolū aque bene
dictionē vel etiā tm̄ recōciliationē aqua p̄us p ipm bene
dicta cōmittere. ſimplici tñ ſacerdoti neutrū committi va
let: ex̄. eo. aqua. ⁊ c. cōſuluiſti: niſi forte h̄ ex p̄uilegio ſibi
competat ſpāli. Si vero eccleſia cōſecrata nō ſit dz ſtatiz
ſm̄ cōſtitutionē gre. ix. ex̄. e. c. fi. aq̄ exorciçata lauari quā
lotionē quidā fieri poſſe aſtruūt: iuſſu tñ ep̄i p ſimplicez
ſacerdotē cū fieri habeat cū aqua exorciçta que fieri pōt
p quēlibz ſacerdotē. Nōnulli v̄o eximie auctoritatis pi-
ti ſcripſerūt qđ ⁊ tutius ē hoc dūtaxat per ep̄m fieri: nec p
cū ſacerdoti poſſe cōmitti. nam canones de con. di. i. ſi mo
tū. ⁊ c. de fabrica: aquā exorciçatā vocāt aquā cū vino ⁊
cinere ſolemniter bn̄dictā: qđ quidē verū eſt de eccleſia
nō cōſecrata ad cōſecrandū tñ deo dedicata: ex̄ de imu.
eccleſie. eccleſia. Secus.n. eſt in ſimplici oratorio qđ nec
ſacer nec religioſus locus ē: vtpote qđ vnuſquiſq̄ p vel le
vt placet ordinat ſaltē ad orandū: de. cō. di. i. vnicuiq̄: ex̄
de ecc̄ſi. c. fi. lz forte nō ſine dioceſani licentia ad celebrā
dū ⁊ p velle ad aliū vſū deputat locū ipm: i auc. col. v. vt
nullus fabri. ora. do. §. i. in auc. col. ix. de eccleſia. titu. §.
ſiqs i ſua domo. ⁊ §. ſi v̄o. ē āt eccl'ia r̄cōciliāda i p̄miſſoca
ſu. Item pp adulteriū ibi cōmiſſū ⁊ pp fornicationez. e.
di. ſi motū. ⁊ general'r cuiuſcūq̄ ſemine: ex̄ de adulte. ſi-
gnificaſti. ſ. maris ⁊ femine clerici vel laici: heretici vel
pagani: natural'r ſiue inal'r: ſtudioſe ⁊ peccādi libidie ibi
emiſſo fuerit polluta etiā ſi vir ibi vxorez cognoſcat: qm̄
lz talis cōcubit᷒ ſit alias legittim᷒ ⁊ cōceſſus nō tñ quoli
bet tpe ſiue loco: ex̄. e. c. fi. quāq̄: multi i h̄ ꝯriū ſentiāt ſa
pientes. Sec᷒ aūt eſſe dicimus ſiquis forte ibi i ſōnis pol-
luat᷑. nā tūc anim᷒ magis pertuliſſe q̄ feciſſe dolendus ē
.xi. di. qm̄. ⁊ ñ i cuiuſcūq̄ bruti aīalis ſemine ibi emiſſo cū
rōne careat neq̄ peccat vi. di. teſtamētū. ¶ Recōciliat᷑
etiā pp homicidiū. ff. ſi qua. pau. fe. di. l. i. xv. q. i. §. ex co: ſiue
cū ſanguinis effuſione ſiue ſine ibi quocūq̄ mō ſtudioſe
ꝯmiſſū pp quālibz violētia᷒ ⁊ iniurioſā humani ſāguinis
effuſionem. e. di. ſi motū: ſiue ex vulnere ſiue abſq̄ vul-
nere ex naſo vel ore. nā in ve. teſta. Leui. xiiij. ⁊ xv. c. ꝓhibi
tū fuit ſāguinē i tēplū fūdi ⁊ ſemen emitti: ⁊ talia agētē ⁊
patiētē illud ingredi. Si aūt abſq̄ violētia vl' iniuria ex
naſo vl' ore vel cicatrice vl' imminutione aut ēt ex emoro
idis vl' meſtruis vl' aliter nāl'r i eccleſia fluxerit aut forte
ludo vel caſu fortuito elicit᷑. e. di. eccleſijs ex̄. e. c. fi. aut ſi
qđcūq̄ aīal ibi occiditur: vel qs ſubito per ſe ibi morit᷑
aut lapide vel ligno cadente: aut fulgure occidit᷑: pp hec
quidē ⁊ ſilia nō recōciliat᷑: nec etiā ſi alibi vulneratus ad
eccleſiam cōfugiēs illic ſanguine multo effuſo moritur.
qm̄ tūc nō fuit homicidiū i eccleſia ppetratū. xv. q. i. §. ita
q̄. Si v̄o ecōuerſo i eccleſia vulnerat᷒ ex̄ morit᷑ vel etiā
ex ſāguis ex vulnere fluxerit ſec᷒ ē: etiā ſi itra eccleſiam

ex vulnere ſāguis minime fluxerat: qm̄ ict᷒ vulneꝝ attē
duntur. ff. ad. l. aql. itez mella. §. ſz ſi plures. ff. ad. l. cor. de
ſic. vltimū: ex̄ de ele. pen. e. z. ſed ⁊ ſi ſupra tectuz eccleſie
ſanguis effundit᷑: aut ſemē humanū emittit᷑ q2 p h̄ ex̄ ec
cleſiam cōmittit᷑ nō recōciliat᷑. Ceteꝝ ſi furtū aut rapi-
na i eccleſia cōmittit᷑ de cōſuetudine q̄ i talib᷒ attēditur
recōciliat᷑: ex̄ ꝺ ccle. miſ. pernicioſus. Ideq̄ i qualibz vio
lentia abſq̄ ſanguinis effuſiōe ibi cōmiſſa fieri debere q
dam affirmant cū illa fornicationi cōparet᷑ i iure. xvij. q. iiij.
ſicut qui eccleſiam: vt ſi ad eā cōfugiens ide p violētiam
ex̄hatur. xvij. q. iiij. re. ex̄. de imu. ec. iter. vel ibi effractio cō
mittat᷑: vel etiā ſi preter ſanguins effuſionē rixa tumultu
oſe agatur: vt ſi quis fracto oſſe vel liuore ſecuto abſq̄ ſā
guine ibi grauiter verberetur: vel ad mortē vel ad muti
lationē ibi p̄ntial'r condēnat᷒ ide ex̄hit᷑ vt ad locū execu
tionis ducatur: ex̄ de reli. do. decet. ⁊ de imu. ec. cuz in ec
cleſia: ⁊ de appella. q̄ fronte. Sed cū caſus iſti nō ſūt i iu-
re exp̄ſſi neceſſe nō ē eccelſiaz p ep̄z ſolēniter recōciliari
Honeſtū tñ fore putam᷒ p ſacerdotē cū aqua exorciçata
ep̄i iuſſu lauari. Ideq̄ dicēdū vr̄: ſi eccleſia diu abſq̄ te-
cto ⁊ ianuis plena forte letamine alijſq̄ ſpurcitijs aīali
bus ⁊ nāli hoīum viſui quaſi diuerſoꝝ loc᷒ paſſim patue
rit: nec eēt forte malū eā in tali caſu ſolēniter per ep̄m re
cōciliari. Si aūt aliquis ex̄ eccleſiā occiſus mox intra ec
cleſiam iſertur. ociſor v̄o vel ali᷒ mortuū fore nō credēs
corpori adhuc calido plagā iſligit ex quo ſanguis fluit re
cōcilanda ē: tū pp horrorem ⁊ abhominatiōē tū pp vio-
lentiam ⁊ peccandi voluntatē. q̄uis. n. hō mortu᷒ nō ſit
hō: human᷒ tñ ſanguis ei᷒ p violentiā ē ibi effuſus. nā et
ipi cadaueri violentia: horror ⁊ iiuria irrogant᷑. ff. de ſe-
pu. vio. l. iij. §. nō prope ⁊ §. aduerſus ⁊ l. ſepulchri. ff. de re-
ne corpora: extra de iudeis: ſicut iudei. Secus aūt ē ſi nā
liter mortu᷒ i corporis obſequiū ⁊ honorē i eccleſia dem
bretur vel euiſceretur: vt forte pars ibi ⁊ ps alibi ſepelia
tur. Recōciliat᷑ etiā eccleſia i qua ifidelis vel etiam pu-
blice excōicatus ſepult᷒ eſt ⁊ tūc parietes ſunt abraden-
di. de. cō. di. i. eccleſiā. i. ⁊ z. Sane i premiſſis caſib᷒ i qui
bus eccleſia recōciliat᷑ regritur vt ſcm̄ recōciliationē in
ducēs: publicū ſaltē p famā exiſtat: extra de adul. ſignifi-
caſti ⁊ de actu iquiſitiōis. §. ſi. Scādaluz. n. ⁊ horror atq̄
abbominatio de turpitudine ⁊ peccato atq̄ violentia i
ſacro loco ſiue i eccleſia cōmiſſis: vbi delictoꝝ venia pe-
ſtulat᷑: vbi eē dz tutela refugij vbi imolat᷑ ſalutar' hoſtia
p peccatis: leui. xiiij. c. vbi etiā cōfugientes ſaluant᷑ ⁊ deo
laudes exſoluuntur recōciliationē iducūt ⁊ etiā ꝓpoſi-
tū ⁊ voluntas mortal'r ibi peccantis: ex̄. e. cōſuluiſti: ex̄. ꝺ
ſen. ex. cū voluntate. xvij. q. i. §. ſi q̄. Si v̄o occultū ſit recōci
liari neceſſe non ē: qm̄ eccleſia cū ſcā ſit coīquinari nō pōt
extra de coha. cle. v̄ra. xv. q. vi. c. fi. xxiiij. q. i. §. i. imo ipi᷒ loci
ſanctitas ifamiā loci abolet: q̄uis in hoc qdā ꝯrium ſen-
tiant vt ſaltem occulte ita vt delinquentes non ꝓdant᷑ ſit
recōcilianda. Fit enī recōciliatio ad exemplū ⁊ terrorez
vt videntes eccleſiam que in nullo peccauit pp peccatuz
alteri᷒ lauari ⁊ purificari: exiſtimēt q̄tū propter ſuoꝝ de
lictoꝝ expiationē ſit laborādū. ff. ad. l. iul. rep. l. i. ¶ Ci
miterium quoq̄ i quo pagan᷒ vel infidelis aut excōicat᷒
ſepult᷒ ē recōciliādū ē: extra. e. ꝯſuluiſti. ꝺ. cō. di. i. eccl'iā
i. ⁊ z. ex̄. ꝺ ſepul. ſacris. oſſib᷒ tñ ſepulti ſi ab oſſib᷒ fideliū
diſcerni poterūt ide pri᷒ abiectis. Recōciliat᷑ ēt i p̄miſſis
caſib᷒ i quib᷒ eccleſia recōciliat᷑. Cimiteriū. n. eiſdē p̄uile
gijs quib᷒ ⁊ eccleſia gaudet ꝓut ſub. ti. de vne. dicet᷑: naz
ex quo benedictū ē ſacer locus ē. ff. de. re. diui. ſacra i fi. ⁊
recōciliatur p ep̄m ſicut eccleſia p aſperſionē aque ſolem
niter cū vino ⁊ cinere benedicte. ex̄ eo. cōſuluiſti. ¶ Illō
aūt notandū ē q̄ in quacūq̄ parte eccleſie vel cimiterij

violentia vel pollutio cõmittat᷑ vtrũq; ⁊ etiam quelibe
coꝝ ptes ꝑꝑ cõnexitatẽ violate intelligunt᷑: ex̃ de cõſti.
traſtata. Hoc hodie in parte correctũ ẽ ꝑ dñz Bonifaci/
um de cõ.eccle.c.i.in.6.Et ſi.n.cõſecratiões eccleſie alta
ris ⁊ cimiterij ſint diuerſe: oĩuz tñ vna ⁊ eadẽ ẽ ĩm unitas
.17.q.4.ſicut antiquitus ⁊.c.ſiquis ⁊.c. Miroꝛ.que nõ ẽ
ad alterũ coꝝ tm̃ vel ad alteriꝰ angulũ reſtringenda.qđ
verũ ẽ ſi eccleſia ⁊ cimiteriũ ſũt cõiuncta.Si.n.vnũ a re
liquo diſtet bene põt vnũ ſine reliquo violari.Si igit᷑ al
tero coꝝ violato ſeu polluto etiam aliud violatũ ⁊ pollu
tum ẽ:pari rõne altero tñ coꝝ recõciliato vtrũq; ĩtelligi
tur recõciliatũ:ar.ex̃.c.cõſuluiſti.ex̃.c.de ĩmu.eccleſie.in
rubꝛica:qm̃ nihil tam nãle ẽ ꝙ̃ vnũquodq; eo genere diſ
ſolui quo ligatum eſt:⁊ par eſt ius ligandi atq; ſoluẽdi.ff.
de re.iu.nihil.extra.e.c.i.⁊ ſic violato vel polluto cimite
rio ſufficit eccleſiam recõciliari. Nõnulli tñ ſimplr̃ aſſe/
runt per vnius violationẽ neq̃ꝙ̃ alterũ violari: ⁊ ꝑ ↄ̃ns
quodlibz coꝝ debere ſpãliter recõciliari.qbꝰ tñ pontifi/
calis libꝛi obuiat auctoꝛitas ĩ qua ſpãlis foꝛma recõcilia
tionis cimiterij nõ habetur.Deniq; ſi eccleſia vel cimite
riũ aut aliud quodcũq; ꝑ epm̃ excõicatũ cõſecret᷑ ſeu be
nedicatur:tali recõciliatione nõ egent:qm̃ ſacr̃a talibus
in foꝛma eccleſie collata r̃a ſunt. 9.q.i.oꝛdinationes.i.q.
.i.multi ꝓpe ſi.extra de ſacra.non ite.c.i.⁊.z.⁊ de coha.
cle.r̃ra.vt dicetur ĩ ꝓhemio.3.partis. Uerũ cũ ſicut pꝛe
miſſũ eſt excõicati funus cimiteriũ ⁊ eccleſiam ꝓphanet
multo quidem magis exteriora ſacr̃a ⁊ benedictiões q̃ ꝑ
manus ⁊ os excõicati tranſeunt ⁊ ꝓficiſcunt᷑ q̃tuz ad eo
rum merita ꝑtinet cõtaminari:⁊ corã deo fetere videũtur
.i.q.i.§.ꝙ aũt ſacr̃a.⁊.c.ſe.⁊.c.odit deus.⁊.c.illi.offerũt.ex̃
de ciſma.c.i.iõ honeſtum eſt ꝙ recõcilientur ꝑuſꝙ̃ fide/
les talibꝰ ſacris vtantur:ꝑut ſacroꝝ canonuz lectio edo
cet euidenter.81.di.ſi qui ſunt.Ait.n.dñs per ꝓphetam
Maledicam bñdictiõibꝰ v̄ris.de.cõſe.di.i.altaria.i.⁊.z
¶ De altaris conſecratione. Rubꝛica.

NOn ſolum eccleſia verũ etiã altare cõſecrat᷑
de cõ.di.i.altaria.i.⁊.z.⁊ h̃ ꝓpter tria. Pꝛio
ad ſacramẽtũ dõ ibi offerendũ.Ge.8.Edifica
uit noe altare dño ⁊ tollẽs de cũtis volucribꝰ
⁊ pe. mũdis obtulit ſup altare.H aũt ſacram̃
tum ẽ coꝛpꝰ ⁊ ſanguis xp̃i qđ ĩ memoꝛiã paſſionis dñice ĩ/
molamus.Iuxta illud. Hoc facite in meã cõmemoꝛatio
nem .Scđo ad nomẽ dei ibi ĩuocandũ.Uñ geñ.iz.Edifi
cauit abꝛã altare deo q apparuit ei: ⁊ ĩuocauit ibi nomẽ
dñi. Hec aũt ĩuocatio que fit ſupꝛa altare ꝓpꝛie dr̃ miſſa
Tertio ad cantandum. eccleſi.47. Dedit illi ↄ̃ inimicos
potentiaz ⁊ ſtare fecit ↄ̃ altare cãtoꝛes: ⁊ ĩ ſono coꝝ fecit
dulces modulos.Sane hoc modo ⁊ oꝛdie conſecratio al
taris fit.In pꝛimis nãq; pontifex ĩcipit. Deꝰ ĩ adiutoꝛiũ
meũ ĩtẽde.poſtmodũ bñdicit aquã. deĩde ĩ q̃tuoꝛ coꝛnu
bus altaris cõfigurat.4.cruces cũ aqua benedicta.Cõſe
quenter circuit altare ſepties:⁊ ſepties in ẽſam altaris cũ
aſperſoꝛio đ iſopo aqua benedicta aſꝑgit.Eccleſia quoq;
itex aſpergitur ⁊ aque reſiduũ ad baſim altaris fũditur
Deinde ĩ quatuoꝛ angulis ſepulchꝛi in quo reliquie recõ
di debent quatuoꝛ cũ criſmate fiunt cruces:⁊ ponunt᷑ re
liquie ĩ capſella cũ tribꝰ granis thuris: ⁊ ſic recondunt᷑ in
ſepulchꝛo.deinde ſupponit᷑ eis tabula cũ ſigno crucis fa
cte in medio ↄ̃firmata.poſtmodũ lapis q menſa dr̃ ſuper
altare adaptat᷑:⁊ adaptatꝰ vngit᷑ cũ oleo in q̃nq; locis:⁊
eodẽ modo ĩungitur poſtea criſmate ſicut de oleo dictũ
ẽ.Cõfirmatur ẽt altare in fronte cruce criſmatis ⁊ adole
tur incenſuz ĩ quinq; locis.Poſt h̃ altare tegit᷑ ⁊ mũdis
pãnis ĩduit᷑:⁊ demũ ſuper illud ſacrificiũ celebrat᷑.Nũc
ſeriati ſingula ꝑmiſſa ꝓſequamur.¶ Pꝛimo igit᷑ notan

dũ ẽ ꝙ altare criſmatis vnctione ⁊ benedictiõe ĩteruenj
ente cõſecrat᷑ ⁊ lapideuz ſolũ.de.cõ.di.i.altaria.i.⁊.z.Uñ
pontifex ſtãs ĩcipit. Deus ĩ adiu.me. iten.qꝛ ipe dñs ait
Sine me nihil poteſtis facere.⁊ qꝛ hec dedicatio ſignifi/
cat baptiçãdos q ꝑcepta fide ad pugnã ſe ꝑparãt:⁊ q ad/
huc ſũt ĩter ſuſpiria ⁊ certamĩa miẽ ↄ̃ſtituti.iõ ñ dr̃ allã.
q.n.baptiçati ñ ſũt laudibꝰ ãgeloꝝ digni ñ ſũt. vñ Tho.
pe.Et ĩ plateis eiꝰ alleluia cãtabitur. Poſt cõpletã ṽo ec
cleſie vel altaris cõſecrationẽ cãtatur alleluia:qm̃ expulſ
ſa demonũ fantaſia deus ibi laudabit᷑.Nã ⁊ xp̃s ad araz
crucis accedens ad eternitatis gl̃iam manifeſtandã moꝛ
tem ſoluit.ſed alleluia dũtaxat poſt reſurrectionẽ canta
uit.¶ Scđo circa aque benedictionẽ notãdũ ẽ ꝙ hꝰ aq̃
exoꝛciçatio fit ad aufugãdũ ĩde inimicũ. In qua benedi/
ctione q̃tuoꝛ necĩa ſũt.vz.aqua vinũ ſal ⁊ cinis. Et h̃ pꝛo/
pter tria.¶ Pꝛimo qm̃ q̃tuoꝛ ſũt que inimicũ expellunt
Pꝛimũ ẽ lachꝛymaꝝ effuſio q̃ ꝑ aquam.Scđz ẽ ſpũalis
exultatio q̃ ꝑ vinũ. Tertiũ nãlis diſcretio q̃ ꝑ ſal. Quar/
tũ ꝓfunda humilitas:q̃ per cinerem ſignificat᷑.Aqua igr̃
ẽ pniã:vinũ mentis exultatio:ſal ſapiẽtia ſicut ĩ pꝛecedẽ
ti ti.ꝓbatũ eſt:cinis penitẽtie hũilitas. Uñ de niniuitis
dr̃ qꝛ rex ipe ſurrexit de ſolio ſuo:⁊ indutꝰ ẽ ſacco ⁊ ſedit
ĩ cinere. Hinc ⁊ dauid ĩquit.Quia cinerẽ tãꝙ̃ panẽ man/
ducabã ⁊c̃. Hinc ⁊ Abꝛaam:loquar inquit ad dñm meuz
cũ ſim puluis ⁊ cinis.Scđo mõ aqua ẽ ꝑꝑl̃s ſeu hum ani/
tas:qꝛ aque multe ꝑꝑli multi:vinũ deitas:ſal doctrina di
uine legis q̃ ẽ ſal federis:cinis qui cõſumat memoꝛiã dñi
ce paſſiõis.Uinũ aque mixtũ xp̃s deus ⁊ hõ. Per fidem
enĩ dñice paſſiõis q̃ ꝑ doctrinã diuine legis hẽtur: Popu
lus per aquam ſignatꝰ ꝑ fidei vnionẽ ↄ̃iũgitur capiti ſuo
deo ⁊ hoĩ.¶ Tertio modo põt dici ꝙ hec aq̃ benedicta
ſpm̃ ſcm̃ ſignificat ſine cuiꝰ flatione nihil vnꝙ̃ ſcĩficat᷑:⁊
ſine cuiꝰ gr̃a nõ ſit remiſſio peccatoꝝ.ꝙ ſpũs ſcũs aqua
vocetur ipa veritas oſtendit dicẽs:Qui credit in me flu/
mina de ventre eiꝰ fluẽt aque viue qđ euangeliſta expo
nens dixit.H aũt dixit de ſpũ ſancto quẽ accepturi erant
credẽtes ĩ eũ.¶ Et nota oꝛdinẽ ſacr̃i.exteriꝰ aqua:ĩteriꝰ
ſpũ eccleſia ↄ̃ſecrat᷑. Hoc ẽ.n.qđ dñs ait. Niſi qs renatus
fuerit ex aqua ⁊ ſpũ ſcõ ⁊c̃.Ecce aq̃.Ecce ſpũs. In baptiſ/
matis.n.ſacramẽto nec aqua ſine ſpũ:nec ſpũs eſt ſine aq̃
qđ quidẽ ipe ſpũs ſanctificabat q ĩ ꝑma mundi creatione
ferebat᷑ ſup aquas. Hac ḡ aqua ⁊ ipm altare ⁊ totum ĩte
rius tẽplũ qñ illud ſil̃r ⁊ altare dedicantur aſpergitur. Li
cet igr̃ ſpũs ⁊ aqua ad baptiſmi ⁊ cõſecrationis eccleſie ꝑ
fectionẽ ſufficerẽt:tñ ſci patres qui h̃ cõſtituerunt volue
rũt nobis ſatiſfacere nõ ſolũ in his q̃ ad ṽtutẽ:vex etiã ĩ
his q̃ ad ſcĩficationẽ ꝑtinẽt ſacr̃i.iõq; appoſuerũt ſalẽ vi
num oleũ cinerẽ ⁊ criſma. Nõ.n.criſma vel oleũ habuit
Philippꝰ qñ eunuchũ baptiçauit.Act.8.c.Alter ḡ hoꝝ
deeſſe nõ dz ⁊ ſil̃r cõmiſceri debẽt:qꝛ populus dei q eſt ec
cleſia ſine his ſimul iũctis neq; ſcĩficat᷑:neq; a peccatĩ ſol
uit᷑.De h̃ etiã tangetur ſub ti.de cõſe.De aqua quidẽ ma
nifeſtũ eſt:qꝛ niſi qs renatꝰ fuerit ⁊c̃.De ſale etiã qꝛ ſine
fidei cõdimẽto qđ ĩ ſale ſignificat᷑ nemo vnꝙ̃ ſaluari po
terit quãtũcunq; aqua baptiſmatis aſpergatur.De vino
quoq; ꝑ qđ ſpũalis diuine legis ĩtelligẽtia deſignat᷑. Uñ
dñs in nuptijs aquã ĩ vinũ cõuertit.Si qs ṽo aſperſus nõ
fuerit.i.qcũq; de eo nõ biberit:vel ꝓpinãtibꝰ ñ credide
rit ad vite eterne beatitudinẽ nõ perueniet.Cineris etiã
aſꝑſio ꝑ quam penitentie humilitas ĩtelligit᷑ tam necĩa ẽ
vt ſine ea non fiat ĩ adultis remiſſio peccatoꝝ.ꝑ ipam.n.
venit᷑ ad baptiſmũ.⁊ ipa ẽ ſingulare refugiũ peccatoribꝰ
poſt baptiſmũ. Uñ ⁊ non immerito baptiſmꝰ vocat᷑ dicen
te dño ĩ euangelio de Io.qꝛ venit ĩ vniuerſã regionẽ gali
lee pꝛedicans baptiſmũ penitẽtie ĩ remiſſionẽ peccatoꝝ

¶ Et nota q̄tuoꝛ eē genera aque benedicte de qua in q̄r ta pte dicetur ſub ti. de aque benedicte aſperſiōe. His oī bus pmixtis pontifex. 4. cruces cū aqua ipa ī q̄tuoꝛ coꝛ nubus altaris ⁊ vnā ī medio facit. Quatuoꝛ cruces repſē tant q̄druplicē charitatē quaȝ hi qui ad altare accedunt habere debēt. ſ. vt diligāt deū: ſeipos: amicos: ⁊ inimicos De quib⁹ q̄tuoꝛ coꝛnub⁹ charitas dr̄ He. 27. Dilataberis ad oꝛiētem ⁊ occidētē ſeptētrionē ⁊ meridieȝ. ⁊ iō q̄tuoꝛ cruces in q̄tuō coꝛnub⁹ fiūt ad deſignādū q͛ xp̄s p crucē q̄tuō mūdi ptes ſaluauit. Secūdo fiūt ad ſignificādū q͛ q̄tuō modis crucē dn̄i poꝛtare d̄bem⁹. ſ. i coꝛde p medita tionē: i oꝛe p ꝯfeſſionē: i coꝛpoꝛe p carnis moꝛtificationē ⁊ i facie p aſſiduā īpꝛeſſionē. Crux in medio altaris ſignifi cat paſſionē quā xp̄s i medio terre ſubyt p quā opat⁹ eſt ſalutē i medio terre. i. i hieruſalē. ¶ Deīde ſepties altare pontifex circuit. Primo ad ſignificandū q͛ ipē dȝ p oīb⁹ curā īpendere ⁊ vigilantiam habere q̄ p circuitum deſi gnatur. Vn̄ tūc cātat̄. Inuenerūt me vigiles q circuibāt ciuitatē. dȝ. n. ſollicite vigilare ſup greges ſibi commiſſos Nā vt ait gilbertus. Ridiculoſa res ē ſpeculator cec⁹: p̄curſoꝛ claudus: p̄latus negligens: doctoꝛ iſipidus: ⁊ pꝛeco mut⁹. ¶ Scd̄o ſeptenus circuitus circa altare ſignificat ſeptem meditatiōes q̄s circa ſeptēplicē v̄tutē humilitatis xp̄i habere debem⁹ ⁊ p ipas circuire freq̄nter. Pria v̄t⁹ ē q͛ de diuite factus ē paup. Scd̄a q͛ i p̄ſepio poſit⁹. Ter tia q͛ parentib⁹ ſubdit⁹. Quarta q͛ ſub manu ſerui caput īclīauit. Quīta q͛ diſcipulū furē ⁊ pditoꝛē ſuſtinuit. Sex ta q͛ an̄ iniquū iudicē māſuet⁹ ſtetit. Septīa q͛ p crucifi gētib⁹ clemēter oꝛauit. ¶ Tertio p ſeptē circuit⁹ ſeptē vie xp̄i ſignificant̄: pma fuit de celo i vteꝝ. ſcd̄a de vtero i p̄ ſepiū. tertia de pꝛeſepio ī mūdū. quarta de mūdo in pati bulū. q̄nta d̄ patibulo i ſepulchꝛū. ſexta de ſepulchꝛo i lim bū. ſeptima de limbo i celū. ¶ Cōſequenter ep̄s aſpergit altare. Quid aūt altare ī tēplo ſignificet apl's dicit. Tem plū. n. dei ſcm̄ ē qd̄ eſtis vos. Si ḡ tēplū dei ſumus altare habem⁹. Altare nr̄m eſt coꝛ nr̄m. H. n. ē coꝛ i hoīe qd̄ alta re ī tēplo. In h altari fit ſacrificium laudis ⁊ iubilatiōis Iuxͣ illud p̄s. Sacrificiū deo ſp̄us ꝯtribulatus ⁊c̄. In h al tari fit ꝯmemoratio coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis xp̄i. Hinc p̄ces ad celū aſcendūt q: ad coꝛ reſpicit deus. 4. q. 5. ſi qd̄. Hoc igitur altare aqua aſpergit̄ qn̄ coꝛda hoīum p euāgelicā p̄dicationē a peccatis mūdant̄. Nam ⁊ p̄dicatio aqua ē Iuxta illud. Oēs ſitientes venite ad aquas. Hac igit̄ aq̄ . i. p̄dicatiōe euāgelica ⁊ ſcī ſpūs ſcificatione: ⁊ altare coꝛ dis ⁊ totus hō mūdat̄ ⁊ ſcificat̄. Cōſecratur etiam altare coꝛdis p cōceptū timoꝛis vt iniciet̄ ad bonū ⁊ p effectuȝ amoꝛis vt ꝯfirmetur ī melius. nam initiū ſapiētie timoꝛ dn̄i. Septies aūt altare aſpergitur aqua ad notandum q͛ in baptiſmo ſeptē dona ſpiritus ſcī tribuūtur. Per hoc etiā figuratur q͛ habere debem⁹ memoriā dn̄ice paſſio nis. Septem nāq; aque aſperſiones ſunt. 7. ſanguinis xp̄i effuſiōes. pma fuit ī circumciſione. ſcd̄a ī oꝛone qn̄ ſudoꝛ ei⁹ fuit ſicut gutte ſāguinis. tertia ī coꝛpoꝛis flagellatiōe. quarta ī capitis coꝛonatione. quinta ī manuū perfoꝛatio ne. ſexta i pedum cruci affixione. ſeptima ī lateris aperiti one. Quidam vero ter aſpergunt: q: in ſcē trinitatis no mine baptizatur. vel q: eccleſia a peccatis cogitationis locutionis: ⁊ operis emūdat̄. vn̄ ⁊ tūc miſer. mei dr̄. Fiūt īſuper hē aſperſiones ⁊ cū aſperſoꝛio de iſopo fcō: p quā herbam que humilis eſt xp̄i humilitas cōgrue deſignat̄ qm̄ pꝛedicte ſanguinis effuſiones facte fuerūt cuȝ iſopo humilitatis xp̄i ⁊ inextinguibilis charitatis quo aſperſa eccleſia chatolica mundatur. Hec etiam herba naturalr̄ creſcit i petra: ⁊ humilitas nature creuit i xp̄o perta. Nā iuxta apl'm. Petra aūt erat xp̄s. Calide etiam nature eſt ⁊ chꝛiſti humilitas coꝛda frigida ad exercenda opa cha ritatis accēdit. Item eius radices ſaxa penetrant ⁊ hūili tas duritias abſtinētie cōfrigit. Valet ad pect⁹ ⁊ ꝯ tumo rem: ⁊ hic ſupbie timoꝛē ſanat. Itē illa naſcitur ⁊ renaſci tur ⁊ radicat̄ i terra. Vn̄ ⁊ ſi p eam tota fideliū multitu do itelligi poſſit. p̄cipue tn̄ illi p iſopum figurātur q i xp̄i fide radicati ⁊ fundati ab ei⁹ amoꝛe euelli ⁊ ſepari n̄ pn̄t per quos q̄d meli⁹ q̄ȝ ep̄os ⁊ p̄ſbiteros itelligere poſſum⁹ qui quāto maioꝛē i eccleſia obtinēt dignitatē tāto firmi⁹ xp̄i fidei ihere re debēt. Per hos ſiquidē aſpergit̄ aq̄. per hos ⁊ ab his baptiçāt̄ xp̄i fideles: his datū ē p ficer̄ baptiſ matis ſacr̄a. Dū v̄o altar̄ aq̄ aſpgit̄ ep̄s cātat. Dom⁹ mea domus oꝛonis ē ⁊c̄. Et iteꝝ narrabo nomē tuū fratribus meis: Et q: ſine deo nullū op⁹ pficit̄: i cōſumatione oꝛat vt exaudiātur īgredientes: ibi beneficia petituri. ¶ Con ſequenter qn̄ eccleſia ſil'r ⁊ altare cōſecrantur tota eccle ſia aq̄ illa aſpergitur ꝓut i p̄cedenti titulo tactū fuit. quo facto pōtifex ad altare cū p̄s. accedit ⁊ reſiduū aque i fū ditur ad baſim altaris ſicut i ve. teſta. reſiduuȝ ſanguis fundabat̄ ad crepidinē qd̄ idem eſt qd̄ baſis. p qd̄ ſignifi catur q͛ reſiduū qd̄ excedit vires hūanas ī tāto ſacramē to deo ꝯmēdat̄ q ē ſum⁹ ſacerdos cui⁹ ē alioꝝ ſacerdotuȝ ſuplere defectū. ¶ Sepulchꝛū v̄o ſine foꝛamē ī quo reli quie recōdi debēt ſignificat vrnā aurea plenā māna q̄ in archa teſtimōy poſita erat: ꝓut ſub ti. de altari dictū ē Sīgdē ſepulchꝛū hꝰ quod a quibuſdaȝ ꝯfeſſio nūcupat̄ eſt coꝛ nr̄m quod quatuoꝛ crucibus de criſmate factis cō ſecratur: q: quatuoꝛ ſunt v̄tutes ī libꝛo ſapiētie deſcripte . ſ. pꝛudentia: foꝛtitudo: temperantia: ⁊ iuſtitia: quib⁹ coꝛ noſtrum quaſi iniungitur: dum ad ſuſcipienda ſecretoruȝ celeſtiū myſteria per donuȝ ſancti ſpūs pꝛeparat̄. Fit aūt ſepulchꝛuȝ hoc qn̄q; ex ſuperioꝛi parte altaris: ⁊ qn̄q; ex latere anterioꝛi. Sane ſine ſanctoꝝ reliquys aut vbi illi habere non pn̄t: ſine coꝛpoꝛe xp̄i nō fit cōſecratio altaris fixi: de ꝯſe. di. i. de fabꝛica. ⁊. ca. placuit. ſed viatici vel poꝛ tatilis ſic e. di. ꝯcedim⁹. Reliquie ſiquidē ſunt exempla vtriuſq; teſta. auctoꝛitates paſſionis martyrū: ⁊ vita con feſſoꝛū que nobis ſūt ad imitationē relicta. Hec in capſa recōdim⁹ cū ad imitandū ea ī coꝛde retinem⁹: qd̄ ſi audi mus ⁊ itelligim⁹ ⁊ opa nō facim⁹ magis ē ad dānationeȝ q̄ȝ ad ſalutem: q: nō auditoꝛes legis iuſti ſūt apud deum ſed factoꝛes tn̄. vn̄ apl's. d. Imitatoꝛes mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̄i. Solēnis v̄o reliquiaꝝ d̄poꝛtatio fit ad imitationē eius. q͛ ſicut legit̄ ī Exo. In archa teſti erant duo circuli aurei totū lignuȝ penetrātes. 36. di. §. ecce. ⁊ p eos vect's de lignis ſethī deaurati īmittebant̄ qb⁹ archa ferebatur ⁊ p̄iuſq; pontifex itret eccleſiā circuit eā cū reliquys vt ſint illius eccleſie ꝓtectoꝛes. Legitur quoq; 3. Reg. 8. c. q͛ in templi dedicatione ꝯgregati ſūt oēs maioꝛes natu iſrael cū pꝛincipib⁹ tribuū ⁊ duces familiaꝝ ad regē Sa lomonē i hieruſaleȝ vt deferrent archam federis dn̄i. ve nerūtq; cūcti ſenes de iſrael. ſacerdotes aūt itulerunt ar cham federis dn̄i in locum ſuū ī oꝛaculū templi i ſāctum ſcōꝝ ſubter alas cherubim. Siquidē cherubin expande bant alas ſup locū arche ⁊ pꝛotegebant illam ⁊ vectes ei⁹ Rex aūt Salomon ⁊ oīs multitudo iſrael. q̄ ad eū cōue nerat gradiebatur cum illo ante archam. In cuius q̄dem rei teſtimonium p̄lati magnates ⁊ ppl'i ꝓuincie hodie cō ueniūt ad eccleſiaꝝ dedicationem ⁊ ſequūtur ꝓceſſiona liter cōſecrantem: ⁊ reliquie per ſacerdotes ſub papiliōe ſeu vmbꝛaculo ſolēniter depoꝛtantur. Deīde pōtifex p̄iuſ q̄ȝ eccleſiam cum illis īgrediatur ſermonē facit ad popu lum. Nam ⁊ Salomō archa depoꝛtata cōuertit faciē ſu am ⁊ benedixit oī eccleſie iſrael: ⁊ pꝛo orantibus in eccle ſia oꝛauit. Oīs enim eccleſia iſrael ſtabat: ⁊ ait Salomō

Benedictus dñs deus iſrael ⁊c. ꝓut legitur ibidem. Re
cõduntur aũt reliquie ſcõꝝ cũ tribus granis thuris ĩ ca/
pſula: qꝛ exempla ſcõrũ cũ fide trinitatis. i. patris ⁊ filij ⁊
ſpũs ſci debemus in memoriam retinere. Nã debemus
credere vnũ deũ vnã fidem ⁊ vnũ baptiſma. qꝛ iuſt⁹ ex
fide viuit. ſine qua ſicut dicit apl's. impoſſibile eſt place/
re deo. Supponit̃ ⁊ aptatur ipi ſepulchro q̃dam tabula ſi
gno crucis ex criſmate roborata. Siquidẽ p criſma itelli
gitur ſpũs ſcĩ donum quo tabula. i. charitas ſuper iungit̃
qꝛ cor noſtꝝ ad obſeruanda ſecreta celeſtia ſpũs ſci gra
tia roboratur. Tabula ḡ hoc ſigno roborata reliquijs ſup
ponitur: qꝛ per exempla ſanctoꝝ charitas accenditur q̃
operit multitudinẽ peccatoꝝ ſicut ⁊ tabula reliqas opit.
vñ apl's: Charitas dei diffuſa eſt in cordib⁹ nr̃is p ſpm̃ ſã
ctum qui datus ẽ nobis. Hec aũt tabula ſiue lapis cõtiet
ſiue dr̃ ſigillum ſepulchri ſicut ait Alexander papa. 3. ex̃
de. cõ. cc. vel al. c. i. Poſtea ṽo lapis qui mẽſa altaris dici
tur ſuper altare adaptat̃: p quẽ perfectionẽ ⁊ ſoliditatẽ
notitie dei poſſum⁹ itelligere: q̃ nõ pp duritiẽ: ſed pp ſoli
ditatẽ fidei lapidea eẽ dꝫ. ḋ ↄſc. di. i. altaria. ſicut dñs ait
Petro. Tu es. pe. ⁊ ſup hãc petrã. ſ. hãc fidei firmitatem
edificabo eccleſiã meã. l. di. fidelior. Sicut. n. mẽſa cõfir
matio ⁊ pfectio altaris eſt: ita notitia dei ↄfirmatio ⁊ pfe
ctio eſt oĩum bonoꝝ. Vñ dr̃ in ſapientia ad deũ. Noſce/
re enim te ↄfirmata iuſtitia eſt. ⁊ noſcere iuſtitiam tuã
⁊ virtutem tuam radix eſt imortalitatis. Et domin⁹ per
hiere. In hoc glorietur q gloriat̃ ſcire ⁊ noſcere me. Vel
per ipm lapidem xp̃s intelligitur. De quo dicit apl's. Ipo
ſũmo angulari lapide xp̃o Ieſu. per lapidẽ qdẽ xp̃i hũa/
nitas deſignat̃. De quo in Danieli legitur q lapis abſci/
ſus eſt de monte ſine manibus. qꝛ xp̃s de beata virgine
q̃ ppter eminentiam virtutũ mons dr̃: ſine virili ſemĩe
mirabilr̃ eſt natus. ⁊ factus in mõtem magnũ totũ reple
uit orbem terraꝝ: De qua etiam p pſal. dr̃. Lapidẽ quẽ
reprobauerunt edificãtes h̃ f. e. in. c. an. qñ xp̃s quẽ edifi
cantes. i. iudei reprobauerunt dicẽtes: Nolumus hũc re
gnare ſuper nos hic fa. ẽ in. c. an. qꝛ ſicut ait apl's Exalta/
uit illum deus ⁊ dedit illi nomen ⁊c. Vel per lapidem
charitas intelligitur vt premiſſũ ẽ. qui dꝫ eẽ magn⁹ ⁊ la/
tus: qñ latũ eſt mãdatum charitatis qḋ etiam ad inimi
cos extenditur iux̃ preceptum dñi. Diligite inquit inimi
cos veſtros. Non ergo vngunt̃ altaria niſi lapidea qꝛ xp̃s
p altare ſignificatus ẽ lapis excreſcens ĩ montẽ vt dcm̃
eſt: ipe eſt mons pinguis oleo letitie p cõſortibus ſuis vn
ctus. Verũtñ in Exo. legitur dñm precepiſſe fieri altaria
de lignis ſethim q̃ ſunt iputrebilia: ⁊ altare laterani ligne
um eſt. Salomõ quoqꝫ fecit altare aureum: ꝓut legitur
3. Regum. 8. c. ſed illa facta ſũt in figura. Et in comitatu
ꝓuincie ĩ caſtro ſcẽ Marie de mari eſt altare terreũ qḋ
ibi fecerũt maria magdalẽa ⁊ Martha ⁊ maria iacobi ⁊
Maria ſalome. ¶ Poſt h̃ aſperſo altari: ⁊ cũ aqua bapti
zato reſtat vt oleo ⁊ criſmate liniat̃. Eps enĩ ſuperĩfũdit
oleum ⁊ criſma ⁊ cãtat: Erexit iacob lapidẽ in ti. fundẽs
oleũ deſuper. Illa. n. eccleſia fuit titulus aliaꝝ qꝛ de ſyon
exiuit lex ⁊ verbum dñi de hieruſalem. Faciẽs p ſuper il
lo quiqꝫ cruces ex oleo ĩfirmorũ ſm ordinem romanũ.
ſm quaſdam ṽo alias eccleſias de vtroqꝫ oleo: vnã in me
dio ⁊ quatuor in cornibus: poſtea eodem modo totidem
ex criſmate. ¶ Sane p oleum ſpũs ſci gr̃a intelligitur: ḋ
quo dic̃ Iſa. ꝓpheta. Cõputreſcet iugũ a facie olei: qꝛ ſic̃
eps oleũ ĩfũdit ſup altare: ita xp̃s q ẽ ſum⁹ põtifex effũdit
graꝫ ſup altare nr̃m qḋ ẽ cor nr̃m: qꝛ ipe ẽ diſtributõ oiũ
gr̃aꝝ p ſpm̃ ſcm̃ ſicut dicit apl's. Alij datur ſermo ſapiẽtie
alij ſermo ſcientie: alij fides: alij gratia ſanitatum ⁊c. Et
ſicut p oleum eps purificat mẽſam altaris: ita ⁊ ſpũs ſcũs

purificat cor noſtrũ ab oĩb⁹ vicijs ⁊ peccatis. ¶ Chriſt⁹
quoqꝫ oleo fuit vnctus: non quidem viſibili ſed inuiſibi/
li. i. gr̃a ſpũs ſci. Vñ Dauid: Vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leti
tie p cõſortib⁹ tuis. i. plus q̃ oẽs ſcõs qui fuerũt pticipes
gr̃e ei⁹. i. xp̃i. Unde vnctio expreſſius cõuenit xp̃o q̃ alijs
qꝛ p oĩbus alijs vnxit eum deus ad habendum plenitudi
nem bonoꝝ: ĩdeoqꝫ interpretatur vnctus. Vnctio quoqꝫ ex
oleo miſericordiam ſignificat: iux̃ illud euangelij. Unge
caput tuũ: ⁊ faciem tuam laua: qꝛ ſicut oleum ĩ liquorib⁹
ita ⁊ miſericordia in bonis operibus ſuperior eſt. quẽ cum
qꝫ enim liquorẽ oleo ſuperinfundas illud ſemp deſup na
tat. De miſericordia vero ſcriptũ eſt. Suauis dominus
vniuerſis ⁊ miſeratiões e. ſ. o. ei⁹. ⁊ miſericordia ſuperexal/
tat iudicium. Hoc igit̃ oleo liniatur altare cordis noſtri
vt ſemper miſericordie memores aſperſionis aque ⁊ re/
generatiõis baptiſmi ⁊ effectũ ñ amittam⁹ ¶ Quĩqꝫ cru
ces de oleo ſignificãt q memoriã qnqꝫ paſſionũ xp̃i q̃s
p nobis ĩ cruce ſuſtinuit ſemp habere debem⁹. Ipe nan/
qꝫ qnqꝫ plagas ſuſtinuit. ſ. in manib⁹. ĩ pedib⁹: ⁊ in latere
Deſignãt etiã qnqꝫ paſſiões miſericordie que nobis ſunt
neccie. Neceſſe enĩ ẽ vt hõ miſereat̃ xp̃o: paſſiõi ei⁹ cõpa
tiendo. Vñ Iob in pſona chriſti. Miſeremini mei. miſe.
mei ⁊c. Oportet etiã vt hõ miſereat̃ primo cuius mala
videt. vñ in eccleſiaſtico. Miſeratio hoĩs circa primũ
ſuũ. ⁊ ſibijpi ⁊ h̃ triplr̃. ſ. p cõmiſſis plãgendo illa. Vñ hie
re. Nullus eſt qui agat penitentiã ſup pctõ ſuo. d. quid fe
ci. Pro omiſſis. vñ Iſa. Ve mihi. qꝛ tacui. i. qꝛ non ſũ locu
tus. q. d. qꝛ omiſi bonum qḋ facere potui: ⁊ pro bonis mi/
nus pure factis. vñ Luc. Cũ bona oĩa fecerimus dicam⁹
q ſerui inutiles ſum⁹ ⁊c. q. d. bona fecim⁹ nõ bene nõ pure
⁊ iõ inutiliter fecim⁹: ſicut faciẽs elemoſinã ad vanã glori
am bonũ facit ſed nõ bene nõ pure. De hac triplici miſe/
ratiõe dr̃ Eccle. Miſerere aie tue placẽs deo qꝛ vera cõ
paſſio mẽtis dꝫ eẽ cũ exhibitione operis. iõ bis fiunt cru
ces: pmo de oleo: poſtmodũ de criſmate. vñ ps. Beat⁹ q
miſeret̃ ⁊ cõ. q mente miſeretur ⁊ cõmodat ope. Et qñ ñ
ſufficit hr̃e cõpaſſionẽ ĩ mẽte cũ boni operis exhibitione
abſqꝫ odore bone fame. iux̃ illud euãgelij. ſic luceãt opa
veſtra vt glorificetur deus: ⁊ ideo fiunt cruces de criſma
te qḋ cõſtat ex balſamo ⁊ oleo. Balſamũ qdẽ pp bonum
odorem ſignificat bonã famã: oleũ ppter claritatẽ nito/
rẽ ↄſciẽtie quã hr̃e debem⁹. Iuxta illud apl̃i Gloria no
ſtra hec eſt teſtimoniũ ↄſcie noſtre: ex̃ de ſa. vnc. c. i. Tũc
aũt balſamũ oleo recte cõiũgitur qñ bonus odor miſeri
cordie auditur. ¶ Rurſus per quinqꝫ cruces de oleo et
criſmate qnqꝫ ſẽſus corporis noſtri itelligũt̃ qui duplicã
tur ⁊ ĩ denariũ ſurgũt: qꝛ quĩqꝫ in ſenſus corporis bñ vten
do ⁊ nometipos cuſtodimus ⁊ alios exemplo ⁊ doctrina
noſtra ĩ bono ope ↄfirmam⁹. vñ ille bon⁹ negociator glo
riabat̃ dicens. Ecce alia quinqꝫ ſuperlucratus ſum. Duꝫ
aũt fiunt ille premiſſe inunctiones cantat̃: Vnxit te de⁹
deus tuus: qḋ de chriſto dictum eſt. ¶ Ter ḡ altare inũ/
gitur: bis oleo. tertio chriſmate: qm̃ eccl̃ia fide: ſpe: ⁊ cha/
ritate: que maior eſt ceteris ĩſignitur: ⁊ dum criſma ĩfun
ditur cantat̃. Ecce odor filij mei ſicut odor a. p. Hic ager
eſt eccleſia que floribus vernat: virtutibus ſplendet: opi
bus flagrat. vbi ſũt roſe martyꝝ: lilia virginum: viole cõ
feſſorum: ⁊ viror icipientiũ. ¶ Poſt vnctionẽ adoletur
incenſum qḋ deuotionẽ orationis ſignificat. Qui enĩ hꝫ
ſeptem dona ſpiritus ſci ⁊ aſſimilatus eſt deo deuotã põt
illi offerre orationẽ cuius hꝫ ſimilitudinem. ¶ In quin
qꝫ locis adoletur. vꝫ. in quatuor angulis: ⁊ ĩ medio: qꝛ ſic
qnqꝫ ſẽſus corporis exercere debem⁹: vt fama boni opis
noſtri vſqꝫ ad primos extendat̃. De qua dicit apl's. Chri
ſti bonus odor ſumus in oĩ loco: ex̃ de ſa. vnc. c. i. Et ĩ cuã

gelio: ſic luceat lux veſtra ⁊c̄. Ad hoc īcēnſū frequentatio
ē ꝯtinua xp̄i ſacerdotis atq; pōtificis ꝓ nobis apud deū
patrē īterpellatio. Crucē cū īcēſo facere ē eius paſſionē
pr̄i oſtēdere ⁊ ipſū ꝓ nobis īterpellare. ¶ Incēſū copio/
ſe ī medio ⁊ ī angulis cōburere ē orōnes ꝑ hieroſolimā ⁊
ī vniuerſali eccleſia multiplicare. Cōſequēter altare cū ſi
gno crucis cōfirmat̄ dicēdo. Cōfirma hoc deus ⁊c̄. q̄ con
firmatio ex criſmate a pōtifice ī frōte lapidis facta ſigni
ficat cōfirmationē q̄ quotidie fit a ſpū ſcō ꝑ charitatē in
altari cordis vt nulla tribulatio cor noſtrū a charitate
dei valeat ſepare. vnde dicebat apoſtolus. Quis ſepara/
bit nos a charitate xp̄i: tribulatio an anguſtia ⁊c̄. Et ſub
iungit: gl̄ia pr̄i: ⁊ laus trinitati cātet̄. ¶ Ultima altaris
bn̄dictio ſignificat illā finalē bn̄dictionē q̄n dicetur: Ve
nite bn̄dicti pr̄is mei ⁊c̄. ¶ Deīde altare litheo candido
extergit̄ ad notādū ꝙ cor nr̄m caſtitate vite mūdare de
bem᷒. ¶ Deīde bn̄dicunt̄ vaſa veſtes ⁊ lintheamina di
uino cultui deputāda. Nā ⁊ moyſes ꝑ .40. dies edoct᷒ ē
a dn̄o facere lithea mina ⁊ ornamēta ī tēplo nc̄cia. Nēpe
vtēſilia bn̄dicere ē opa nr̄a ad deū referre. Poſt hoc al/
tare albis ⁊ mūdis pānis veſtit̄: d̄ q̄ ſub ti. d̄ altari dcm̄ ē.
¶ Poſtremo ornat̄ eccleſia ⁊ accēdunt̄ luminaria. tunc
.n. opa iuſtoꝝ ſplēdeſcēt: tūc fulgebūt iuſti ⁊ tanꝗ̄ ſcintil
le ī arūdineto diſcurrēt. Et ideo ſup altare hoc ordine cō
ſecrato miſſa celebrat̄ ⁊ ſacrificiū altiſſimo offert̄. Illud
videlicet d̄ quo ꝓpheta ait. Sacrificiū deo ſp̄us cōtribu.
⁊c̄. put dicet̄ ī ꝓhemio q̄rte partl. Nō .n. dz fieri cōſecra
tio ſine miſſa ſ̄m Gelaſiū papā: de cō. di. i. oēs. qꝛ tūc reue
lat̄ ſacr̄m qd̄ ēt āgelis ab initio fuit abſcōditū. Et attēde
q̄m ī aſpſione baſilice pōtifex lineis dūtaxat ⁊ in ioribus
vtit̄ īdumētl: ſꝫ ī miſſa veſtib᷒ ornat̄ pōtificalib᷒ ⁊ ꝓcio/
ſis: recolēs ꝙ legalis pōtifex ī lineis ſāctuariū expiabat ⁊
poſt lot᷒ ī pōtificalib᷒ ī holocauſtū arietē offerebat. Sed
qꝛ ī eiſdē līeis hircū emittebat poſt expiatōeꝫ: iō ēt ī con
ſecratōe fontiū ⁊ imerſione cathecuminoꝝ vbi peccata
eoꝝ trāſferunt̄ qdā vtunt̄ ſimplicibus ⁊ lineis īdumentl

¶ De ꝯſecratōib᷒ ⁊ vnctionibus. Rubrica.

Legit̄ dn̄m ꝓcepiſſe Moyſi vt conficeret
criſma q̄ vnguēto vngeret tabernaculū ī
dedicatiōe ⁊ archā teſti menſāq; cū vaſis:
⁊ quo ſilr̄ ſacerdotes ⁊ reges īungerent̄. d̄
ꝯſe. di. i. §. i. Moyſes tū nō legit̄ fuiſſe vn
ct᷒ niſi vnctiōe ſpūali ſic̄ ⁊ xp̄s. Uoluit ita
ꝗ̄ xp̄s nos vnctiōe mālī iungi vt ī illa cōſequamur ſpūa
lem: ⁊ iō pia mr̄ eccl̄ia diuerſas exhibet vnctiōes. De qb᷒
h aliq̄ ꝑſtrigam᷒ dicentes. Prīo qd hꝫ ſignificent vnctio
nes. Scd̄o ex qb᷒ fiant. Tertio de vnctōe baptiçandoꝝ.
Quarto de vnctiōe baptiçatoꝝ que ꝑ epꝫ fit ī frōte. Qui
to de vnctiōe ordinādoꝝ. Sexto de vnctiōe ꝯſecrādorū
epoꝝ ⁊ ꝓ̄ncipū. Septio d̄ vnctiōe eccleſie: altaris: calicis
⁊ alioꝝ miſterioꝝ eccl̄iaſticoꝝ. Octauo de extrema vn
ctione. Nono d̄ ꝯſecratiōe ⁊ bn̄dictiōe cimitery: veſtiū: ⁊
alioꝝ ornamētoꝝ eccleſiaſticoꝝ. Decimo de cōſecratiōe
⁊ bn̄dictōe v̄ginū. ¶ Circa p̄mū igr̄ notādū eſt ꝙ due ſūt
ſpēs vnctōis: ex̄ de ſa. vnc. c. i. exterior q̄ mālis ſiue corꝑa
lis ⁊ viſibil̄ eſt. ⁊ iterior que ſpūal̄ ⁊ inuiſibil̄ ē. exteriori vi
ſibilr̄ vngit̄ corpus. ⁊ iteriori inuiſibilr̄ vngit̄ cor. De p̄ma
Iacob᷒ apl̄s ait: Infirmat̄ qs ex vobis. iducat p̄ſbyteros
eccleſie ⁊ orēt ſup eū: vngētes eū oleo ī noīe dn̄i ⁊ oratio
fidei ſaluabit īfirmū. De ſcd̄a Ja. apl̄s ait: Et vos vnctōeꝫ
.i. vnctio quā ab eo accepiſtis maneat ī vob̄ vt nō neceſſe
habeatl vt aliqs doceat vos: ſꝫ ſicut vnctio ei᷒ docet vos
de oīb᷒. ¶ Unctio exterior ſignum ē iterioris. Interior
v̄o nō ſolū ē ſignū. i. ſignatū ſed ēt ſacr̄m: qꝛ ſi digne ſumi
tur vel agit vel auget abſq; dubio: qd̄ deſignat puta ſa/
lūtē. iuxta illud. Super illos man᷒ iponēt ⁊ bn̄ habebūt.
¶ Circa z᷒ ſciēdū ꝙ ad exhibēdū exteriorē ⁊ viſibilē vn
ctiōeꝫ duplex oleū bn̄dicit̄: ex̄ de ſa. vnc. c. i. vꝫ. oleū ſcm̄
vel cathecuminoꝝ q̊ cathecumini vngunt̄. ⁊ oleū īfirmo
rū de quo īfirmi vngunt̄. De qua vnctōe loquit̄ dicta au/
ctoritas. Infirmat̄ qs ex vobis ⁊c̄. ¶ Qualr̄ aūt fiunt bn̄
dictōes vtriuſq; olei ⁊ criſmatis ī .6. ꝑte ſub q̄nta feria ce
ne dn̄i. d. ¶ Sed q̄rit̄ q̄re īfirmi ⁊ cathecumini oleo īūn
gunt̄. Rn̄deo vt ex viſibilib᷒ inuiſibilia facili᷒ capiant̄: ſi
cut enī oleū fugādo īfirmitatē recreat artus feſſoꝝ: ⁊ de
ſui natura lumē p̄ſtat: ſic credēdū ꝙ vnctio olei ꝯſecrati
qd̄ eſt ſignū fidei: peccata fugādo ſanitatē aīe ꝯfert ⁊ lu/
mē ei p̄ſtat. Siqdē oleū viſibile ī ſigno: oleū inuiſibile ī ſa
cr̄o: ⁊ oleū ſpūale ītus ē. De oleo īfirmoꝝ auctoritatē ac/
cepim᷒ ab apoſtolis. de oleo cathecuminoꝝ a b apl̄icis: ⁊
lꝫ deus poſſit oleū ſpūale ſine corꝑali tribuere: qꝛ tamen
apl̄i ꝓ īfirmis: apoſtolici ꝓ cathecuminis hac arte vſi ſūt
nō ſine peccato omitti pōt qd̄ eoꝝ auctoritas cōſecrauit:
ꝓut ſub ti. de altari dcm̄ ē: ſicut ⁊ antiquitus iuſti ſine cir
cūciſione placuere deo. ſꝫ poſtꝗ̄ eis ꝓ̄ceptū fuit vt circūci
derent̄: hoc omittētes peccato ſubyciebant̄. 35. di. ab ex
ordio. ¶ Tertio dicēdū ē de vnctōe baptiçādoꝝ. Et qdē
ī nouo teſtō ex̄ de ſa. vnc. nō ſolum. reges ⁊ ſacerdotes vn
gunt̄: ſicut iam dicet̄. verū etiā qꝛ xp̄s ī ſanguine ſuo fecit
nos deo nr̄o regnū ⁊ ſacerdotes. i. regales ſacerdotes. iux
ta qd̄ petr᷒ apoſtol᷒ ait. Uos eſtl gen᷒ electum. i. electi ex
generib᷒ hoīꝫ. regale ſacerdotium. i. bn̄ vos regētes: oēs
xp̄iani bis an̄ baptiſmū vngunt̄: ſꝫ oleo bn̄dicto. p̄mo in
pectore: deīde iter ſcapulas. ⁊ bis poſt baptiſmū ſꝫ criſma
te ſacro. p̄mo ī vertice: deīde ꝑ epm̄ ī frōte. Et ſ̄m Auguſ.
ii. di. eccleſiaſticaꝝ. p̄me tres vnctōes ītroducte ſūt poti᷒
vſu ꝗ̄ ꝑ aliquā ſcripturā. In pectore qdem ī quo eſt loc᷒
cordis baptiçādus vngit̄ oleo. Prīo vt per ſpūs ſcī donū
abyciat errorē ⁊ ignorātiā ⁊ ſuſcipiat fidē rectā: qꝛ iuſtus
ex fide viuit ⁊ corde credit̄ ad iuſticiā. Inter ſcapulas v̄o
vt per ſpūs ſancti gr̄am excutiat negligētiā ⁊ torporem: ⁊
exerceat bonā opatōeꝫ: qꝛ fides ſine opibus mortua eſt:
ut per fidei ſacr̄m ſit mūditia cogitationū. In pectore vt
per operis exercitiū ſit fortitudo laboꝝ. ī ſcapulis q̄ten᷒
fides ꝑ dilectōem ſ̄m apl̄m operet̄. Oleum igit̄ a corde
ad ſcapulas trāſfert̄ quādo fides que mēte ꝯcipit̄ ope e
ꝑficit̄: qꝛ iuxta hoc fides ē facere qd̄ dicis. In vertice v̄o
baptiçat᷒ criſmate a ſacerdote iungit̄. vt ſit parat᷒ oī ꝓ
ſcēti de fide reddere rōnē: qꝛ per caput mens ītelligitur:
Iuxta qd̄ legit̄. Oculi. i. itellect᷒ ſapientl: ī capite. i. ī men
te ei᷒. cui᷒. ſ. mētis ſupior ps ē rō: ⁊ īferior ſēſualitas. Un
de bn̄ ꝑ verticem que eſt ſuperior ps capitis ītelligit̄ rōq̄
eſt ſupior ps mentis. De hoc ēt ī .6. parte ſub ſabbato ſan
cto vbi agit̄ de ꝯfirmatiōe dicet̄. ¶ Iō aūt an̄ baptiſmū
vngit̄ oleo benedicto ⁊ poſt baptiſmū criſmate ſacro: qꝛ
criſma ſolū ꝯpetit xp̄iano. Chriſt᷒ enīꝫ a criſmate dr̄. vel
potius a xp̄o dr̄ criſma non ſ̄m noīs formaꝫ: ſed ſ̄m fidei
rōnē. A chriſto vero chriſtiani dn̄r tanꝗ̄ vncti deriuent̄
ab vncto. ſ. a chriſto: vt oēs ꝯcurrant ī odorem vnguēti il
lius. ſ. xp̄i cui᷒ nomen oleum eſt effuſum: ſed ſ̄m viin noīs
xp̄iani a criſmate dicunt̄ ſ̄m Iſido. de hoc dicet̄ in ꝓhe
mio ſcd̄e partis. ¶ Rurſus ſ̄m auguſt. de ꝯſe. di. 4. p̄ma
vnctio ex oleo oſtendit nos ad auditū plene fidei p̄para
tos: ⁊ ad bonū chriſti odorē vocatos: ⁊ ad renūciādū dia
bolo eſſe cōmonitos. Scd̄a vnctio in pectore: ⁊ iter ſcapu
las fit ſ̄m Rabanū. c. di. deīde. vt per fidem vndiq; mu
niamur: ⁊ ad bona opa ꝑficienda ꝑ dei gr̄am roboremur.
Nēpe ꝑ pect᷒ fidei v̄t᷒: ꝑ ſcapulas vero in quib᷒ ou᷒ porta
tur hoīs robur ⁊ opatio recte intelligitur. iuxta illud. 26.
q. vi. alligāt. Alligāt onera īportabilia ⁊ īponunt humerl

dominū ⁊c̄. Ungit̃ ergo in pectore ⁊ iter ſcapulas vt men
te ⁊ actu opera diaboli poſtponat: ⁊ vt ſit capax ad ītelli-
gendū verbū dei. ⁊ robuſtus ad portandū iugum ipſius ⁊
onus legis. ¶ Unctio v̉o que fit ī v̉tice. i. ſūmitate capitꝭ
ſuper cerebrū fit ſcḋm ipſū. e. di. poſtq̄. ⁊ di. 5. nouiſſe. vt ce
leſtis regni ꝑticeps fiat īunctus: ⁊ q̄ꝛ baptiçati aīa capiti.
ideſt xp̄o deſpōſat̃: ⁊ ꝓpterea fit cū criſmate ex oleo ⁊ bal
ſamo ꝯfecto vt ſciamꝰ ꝙ ſpūs ſcūs ei dat̃ q̄ inuiſibil̃r opat̃:
oleū nanq̄ȝ feſſa mēbra fouet ⁊ lumē p̄ſtat vt p̄miſſū eſt.
Balſamus v̉o redolere fac̄. Sigdē feſſa ſūt aīe membra
qñ penitet ſe ꝯ deū egiſſe. ſpūs ſcūs veīt ad illā illumināſ
eiꝰ ītelligentiā ⁊ demōſtrās ei pctā ſibi eē dimiſſa vel di
mittēda ⁊ p̄ſtās illi bona opa q̄ ī alijs bonū īſpirāt odorē
qḋ ꝑ fragrantē balſamū deſignat̃. Itē q̄ꝛ ſedes ſupbie q̄
ſemper iux̄ ipſiꝰ noīs ꝯſonātiā ſupiora appetit ī v̉tice eſſe
vr̃: iō rite fit ibi hec vnctio ſub formā crucꝭ ⁊ ſub noīe hu
militatꝭ. Hāc vnctiōeȝ ſilueſter papa fieri īſtituit ꝑ p̄ſby
teros ꝓpter occaſioneȝ mortꝭ. Uñ credibile ē ꝙ ante eiꝰ
tp̄s vtraq̄ȝ vnctio. ſ. ⁊ verticꝭ ⁊ frontꝭ ep̄o reſeruabat̃. Cū
eñi gremiū dilataret̃ eccl̃ie: nec oībꝰ epiſcopi valerent ꝑ
cōfirmationē occurrere: ideo ne ſine criſmatis vnctione
perirent: īſtituit vt a ſacerdotibꝰ ī vertice ſupra cerebꝛuȝ
vbi eſt ſedes ſapiētie vngerent̃ ad robur ⁊ augmētū gra
tie. Uñ ſi poſtea deceſſerit dixit Sicardus ī mitrali ꝙ ꝓ
rata gratie augmentū ꝯſequent̃ ⁊ glorie. Uerūtamē ⁊ ſi-
ne vnctiōe credimꝰ ſolo baptiſmo ſaluari ⁊ ſine manꝰ īpo
ſitione ſpm̄ ſcm̄ dari: cui deus dare voluerit ꝑut in actibꝰ
apl̃oꝝ legit̃. Arnaldiſte tamen ꝑfidi heretici aſſerunt ꝙ
nunq̄ȝ per baptiſmū aq̄ue hoīes ſpm̄ ſanctū accipiūt nec
ſamaritani baptiçati illū receperūt donec manus īpoſiti
onem acceperūt. ¶ Sane vtraq̄ȝ vnctio fit ſcḋ3 Rabanū
de ꝯſe. di. 4. poſtea. ī modū crucꝭ vt ab eo tempore diabo
lus ī vaſe ſuo p̄ſtino cognoſcēs ſignū ſue īteremptionis. i.
ſācte crucis qua īteremptus eſt: iaȝ ſibi deiceps illud ſci
at alienū. i. a ſe alienatū. ¶ Fit quoq̄ȝ ſcḋm eū. e. di. deīde.
vnctio ī pectore cū īuocatione trinitatis: vt nulle relīq̄
latētis inimici ī eo reſideāt. ſed ī fide ſācte trinitatꝭ mēs
eiꝰ cōfortet̃: ⁊ ſuſcipiat ⁊ habeat ītelligētiā mandatoꝝ dī
Quiſq̄ȝ ergo fidelꝭ bis iungitur p̄ꝰ oleo poſtea ſimil̃r bis
criſmate. Pꝛiō ī baptiſmo ī vertice. Secundo poſt baptiſ
mū ī fronte. ſ. in cōfirmatōe: q̄ꝛ ēt ſpūs ſanctꝰ bis fuit apo
ſtolis datus vt dicet̃ ī ſexta ꝑte ſub ſabbato ſcō. ¶ Quar
to loco dicendū cēt de vnctiōe que fit ꝑ ep̄m ī fronte ba
ptiçati: ſed de hoc dicet̃ in ſexta parte ſub ſabbato ſācto:
¶ Quīto loco circa vnctiōeȝ ordinandoꝝ notandū ē ꝙ
manꝰ p̄ſbyteri ab ep̄o iunguntur ut cognoſcat hoc ſacro
ſe per ſpm̄ ſcm̄ ſuſcipere v̉tutē ⁊ gratiā cōſecrandi. Unde
ep̄s eos iungens dicit. Cōſecrare ⁊ ſanctificare digneris
dñe manus iſtas per iſtā vnctionē ⁊ noſtrā benedictiōeȝ
vt quecūq̄ȝ ꝯſecrauerit conſecrent̃: ⁊ quecūq̄ȝ benedixe
rint benedicant̃ ī noīe dñi. 16. q. 1. §. hoc ide. ⁊ extra de ſa.
vnc. c. i. Ideoq̄ȝ viri deuoti oſculant̃ manꝰ ſacerdotū ſta
tiȝ poſt ordīationē eoꝝ. credētes ꝑ hoc orõnū illoꝝ ⁊ bo
norū participes fieri. Et vngunt̃ oleo ſacro vt opera miſe
ricordie pro viribꝰ ad oēs debeāt exercere. Per manꝰ eñi
opa. per oleū miſericordia deſignat̃. Unde ſamaritanus
ille appropians vulnerato: vinū ſuper infudit ⁊ oleuȝ vul
neribꝰ eiꝰ. Ungunt̃ ēt oleo vt humide ſint ad offerenduȝ
deo hoſtiā ꝓ peccatꝭ ⁊ large ad cetera officia pietatis nō
aride ⁊ curue ad retinendū. i. q. i. ſicut vrgeri. Utrūq̄ȝ. n.
videlicet gr̃a curationis ⁊ charitas dilectionis ꝑ oleū de
ſignatur. Rurſus ideo īpoſitio manus cū oleo ſup caput
ordinādi fit. q̄ꝛ per manꝰ opꝰ. per digitos dona ſpūs ſci: ⁊
ꝑ caput mēs ītelligit̃. Manꝰ ergo īponitur q̄ꝛ donis ſpūs
ſancti ībutus ad opera chriſti mittit̃. ¶ Sexto circa epi
ſcopoꝝ ⁊ p̄ncipū vnctionē ſciēdū eſt ꝙ ep̄orum vnctio a
veteri teſtō ſumpſit originē: extra de ſac. vnc. c. i. Nam le
ui. 21. c. dr̃. Pōtifex ſup cuiꝰ caput fuſū eſt vnctiōis oleū:
⁊ cuiꝰ manꝰ ſūt in ſacerdotio cōſecrate. Sane ep̄s vngitur
criſmate: qḋ ſicut premiſſū eſt conficitur ex oleo ⁊ balſa-
mo. ⁊ vngit̃ illo tā in corpore q̄ȝ ī corde: vt iterius nitoreȝ
ꝯſciētie quātuȝ ad deū quod ꝑ oleum: ⁊ exterius habeat
odorē fame quo ad ꝓximum qḋ per balſamū deſignat̃.
De nitore cōſcientie dicit apoſtolus. Gloria nr̃a hec ē. te
ſtimoniū cōſcientie noſtre: Nam oīs gloria filie regis ab
ītus. ſ. ꝓcedit. De odore bone fame idem apl̃s ait: Chriſti
bonus odor. i. exemplū ⁊ imitatio ſumꝰ in oī loco. ⁊ alijs
ſumꝰ odor vite ī vitā. 23. q. 3. nabuchodonoſor. ī p̄n. quaſi
diceret: ſumꝰ exemplum dilectiōis ⁊ bone opinionis du-
centis ī vitam eternam. alijs odor mortꝭ in mortē. i. inui
die ⁊ male opinionis ducētis ī mortē eternā. Debet eniȝ
epiſcopꝰ ī ſe bonum habere teſtimoniū ⁊ ab his que ſunt
ītus: ⁊ ab his que ſūt foris vt cortina. i. fidelis. cortinā. i. in
fidelē trahat. ſ. ad fideȝ. ⁊ qui audit addiſcēdo ⁊ credēdo
dicat veni. ſ. p̄dicando ⁊ do. hoc vnguēto ⁊ manꝰ ep̄i cō
ſecrant̃. ꝑ caput eñi mēs ītelligit̃. Iuxta illud euangelij:
Unge. i. humilia caput tuū: ⁊ faciē tuā. i. conſciam laua la
chrymis. Per manꝰ opera deſignant̃. iuxta illud in canti
cis ⁊c̄. Manꝰ mee. i. bona opa diſtillauerūt myrrhā. i. de
derūt alijs bonū exemplū. Caput igit̃ vngit̃ balſamo cha
ritatis. Pꝛimo vt epiſcopꝰ diligat deū ex toto corde: ⁊ ex
tota mēte ⁊ ex tota aīa ſua: ⁊ etiā chriſti exēplo ꝓximuȝ
ſuū ſicut. i. ad id qḋ ſeipm̄. Oleū eñi in capite ē charitas ī
mente: ſcḋm Gre. Scḋo caput vngitur ꝓpter auctoritateȝ
⁊ dignitatē: qm̄ nō ſolum ep̄s ſed etiam rex ꝯſtituit̃. Ter
tio vt oſtendat̃ illiꝰ. ſ. chriſti tanq̄ȝ eius vicariꝰ repreſenta
re perſonā: de quo dr̃ per ꝓphetaȝ: Sicut vnguentū in ca-
pite ⁊c̄. Caput eñi viri eſt xp̄s. Caput chriſti deꝰ qui de ſe
dicit: Spūs dñi ſuper me eo ꝙ vnxerit me ⁊ euāgeliçare
pauperibꝰ miſit me. Chriſtus enim caput nr̃m vnctus eſt
oleo inuiſibili. ipſe ꝓ vniuerſa īterpellat eccleſia. ep̄s ꝓ ſi-
bi cōmiſſa. Manꝰ vero vngunt̃ ꝓpter miniſteriū ⁊ offi-
ciū. Manꝰ q̄deȝ que opera ſignāt vngūtur oleo. i. criſma
te pietatis ⁊ miſericordie. Pꝛimo vt epiſcopus operet̃ bo
nū ad oēs: maxime aūt ad domeſticos fidei: nemini clau
dant̃. omnibus aperiant̃. iuxta illḋ. Manus aperuit īopi
⁊ brachiuȝ extendit ad pauperē. manꝰ arida manꝰ auara:
manꝰ tenacitate ꝯtracta aperiri nō pōt. Ungat̃ igit̃ vt ſa
netur ⁊ aperiat̃: ⁊ vt īdigētibꝰ elemoſynas largiat̃. Secū
do vt oſtēdatur accipere poteſtatē benedicēdi ⁊ cōſecrā
di. Unde cū eas cōſecrator iungit: cōſecrare īquit ⁊ ſācti
ficare dñe digneris manꝰ iſtas ⁊c̄. vt ſupra. Tertio vt mū
de ſint ad offerēdū hoſtias ꝓ peccatꝭ. ¶ Et nota ꝙ l3 ma
nus ep̄i iuncte fuerit oleo cum in p̄ſbyterū ordinaretur:
iterꝝ criſmate iungūtur cū ī epiſcopū ꝯſecratur: ex̃ de ſac.
vnc. c. vno. Sigdē per manꝰ opa. ꝑ oleum ſpūs ſancti vel
gratie copia. ꝑ balſamū qḋ oleo admiſcet̃ ī criſmate odor
bone fame deſignat̃ Ecc̄. 24. quaſi balſamū non mixtuȝ
odor meꝰ. Quia ergo ī operibus epiſcopoꝝ ⁊ alioꝝ ſupe-
rioꝝ plus q̄ȝ ī alijs īferioribꝰ munus ſpiritus ſancti appa
rere ⁊ odor fame ſentiri debet: iuxta illud. 2. ad Corin. 2.
Chriſti bonus odor ſumus deo. nā ⁊ in celeſti hierarchia
ſuperiores angeli inferioribus donis ⁊ gratia eminent.
88. di. ad hoc. iccirco in eorum conſecratiōe manus alias
oleo inuncte criſmate rationabiliter inūguntur. Pollex
etiam criſmate confirmatur: vt pollicis impoſitio cūctis
proficiat ad ſalutem. Nempe in ve. te. nō ſolum vngebat̃
ſacerdos: verum etiam rex ⁊ ꝓpheta: ſicut in libris regū
habetur. Unde dominꝰ precepit Helie. Uade ⁊ reuerte
re in domum tuam per deſertum in damaſcum: cūq̄ȝ per

venerís illuc vnges Azabel in regem ſuper ſyriam. ⁊ Ieu filiū namſi vnges regem ſup iſrahel. Heliſeum aūt filiū ſaphat qui eſt de abel vnges pphetā p te. Samuel quoq; vnxit dauid i regē. Sed poſtq̄ Jeſus nazarenꝰ quē vnxit deus ſpū ſancto: ſicut in actibꝰ aplo⁊ legiť: vnctus eſt oleo pre cōſortibus ſuis qui ſm apoſtolū ē caput eccleſie q̄ eſt corpus ipſiꝰ: pncipis vnctio a capite ad brachiū eſt trāſlata: vt pnceps a tempore chriſti non vngať in capite ſed i brachio ſiue i humero vel i armo i quibus pncipatꝰ cōgrue deſignať. Juxta qđ legiť: Factus eſt pncipatꝰ ſup humerū eius ⁊c̄. Ad qđ etiā ſignādū Samuel fecit poni armū aū Saul cui dederat locū i capite menſe ante eos qui fuerūt iuitati. Jn capite vo pontificis ſacramētalis ē delinitio obſeruata: q2 perſonā capitis .ſ. chriſti qui eſt caput eccleſie i pontificali officio repñtat. ¶ Differt aūt iter pōtificis ⁊ pncipis vnctionē. q2 caput pontificis criſmate ꝯſecratur. brachiū vo pricipis oleo deliniť: vt oſtēdatur quāta ſit differētia iter auctoritatē pontificis ⁊ pricipis poteſtatē. ¶ Et nota q2 ſicut in euāgelio legiť: qdā prſfamilias vocauit ſeruos ſuos ⁊ dedit illis decē mnas. Siquidē vocatio ſerui eſt canonica electio epi que fit ſm vocationē domini vocātis Aaron: extra. de elec. trāſmiſſ. Mna dať eis quādo is q ſibi manꝰ iponit dat ei textum euāgelij dicēs: Uade pdica: ⁊ ipſe cum pmo igrediť ciuitatem ſuā pfert euāgeliū i pectore ſuo iuxta morem quorūdā eccleſiaꝝ oſtēdens q̄ſi negociatoꝛ mnaȝ ſuā. Jn q̄buſdam etiā eccleſijs cū archieps dat illi virgā dicit: Uade pdica: ⁊ ille ſtatiȝ bñdicit populū. i quo ſignať q2 moyſes cū vga miſſus eſt in egyptum. ¶ Rurſus epi i die ſue cōſecrationis cōſueuerūt equitare equos albis pannis coopertos repñtātes illud qđ legiť i apoc. 19. c. Exercitus q̄ ſūt i celo ſequūtur illū in equis albis. Siquidē exercitꝰ q̄ ſūt i celo ſūt boni ⁊ iuſti viri ⁊ prelati qui quotidie ſequūtur pro celeſtibus deum in oībus bonis operibus: qui iō dicunť eſſe i celo: q2 ſola celeſtia diligūt ⁊ querunt. vnde apls. Noſtra cōuerſatio i celis eſt. Hi exercitus .i. boni ⁊ iuſti viri ⁊ prelati ſequunť Jeſū q̄ſi .ſ. expugnāt in ſe vicia p correctionē: ⁊ i pximis per admonitionē. Uñ iacobus. Qui cōuerti fecerit peccatorem ab errore vie ſue liberabit animam ſuam in morte ⁊c̄. Jſti exercitꝰ ſunt in equis albis ⁊ in corporibus caſtis. Corpora bonoꝝ dicuntur eq̄: quia ſicut equi diriguntur ſcđm voluntatē ſeſſoris: ita iuſtorum corpora reguntur ſm voluntatem chriſti. Jſti eq̄ debēt eſſe albi ſiue albis operti .i. corpora iuſtoꝝ ⁊ prelatoꝝ debent eſſe caſta ⁊ munda: Si eni3 caſta nō fuerint xpm ſequi nō poterunt. Et petrus: Chriſtꝰ paſſus eſt pro nobis: vobis relinquēs exemplum vt ſequamini veſtigia eius ⁊c̄. Sed ⁊ clerici ſancte romane eccleſie ex cōceſſione Cōſtantini imperatoris. 96. di. cōſtātinus. equitāt eq̄s decoratos lintheaminibus cādidiſſimi coloris. Qua die debeat eps cōſecrari: ⁊ quare codex euāgelij poniť ſuper humeros cōſecrādi: dicetur i ſecunda parte ſub ti. de epiſcopo. ¶ Septio loco dicēdū ē eſt de vnctione eccleſie altaris calicis ⁊ alioꝝ miniſterioꝝ eccleſie que ſm morem dum dedicanť iunguntť: extra de ſacra vnc. c. vno. nō ſolum ex mādato legis diuine: ſed etiam q2 moyſes tabernaculū ⁊ omnia vaſa miniſterij ſanguine aſperſit ⁊ omnia pene in ſanguine mundabantur. verum etiam exemplo beati Siluestri qui quādo conſecrabat altare illud criſmate perungebat. Precepit enim dominus moyſi vt faceret oleum vnctionis de quo vngeret tabernaculum teſtimonij menſam archam teſtamenti candelabrū ⁊ ſupellectilia. Exo. 30. ⁊ 40. c. ⁊ alia vt premiſſum eſt. Que vnctiōes fiunt in rebus inunctis vt maioꝛ reuerentia exhibeatur: ⁊ maioꝛ eis gratia infundatur. De his vnctiōibus in ſuis locis dictum eſt ⁊ dicetur. ¶ Veru3 vnctionis ſacramentum aliud quod efficit ⁊ figurat tam in nouo q̄3 in veteri te. extra de ſa. vnc. Unde non iudaiçat eccleſia cum vnctionis celebrat ſacramentum: ſicut aliqui antiqui ſentiuntur qui neq; ſcripturas neq; dei nouere virtutem de vnctionibus eccleſie ⁊ altaris in ſuis ti. dictu3 eſt. ¶ Patena ſiquidem conſecratur ⁊ inungitur ad amminiſtrationem corporis chriſti: qui in ara crucis pro omnium ulute immolari elegit. Nam ⁊ omnipotens deus conſperſā ſimilaginem in patenis aureis ⁊ argenteis ad altare ſuū deferri iuſſit: ¶ Calix quoq; conſecratur ⁊ inungitur: vt gratia ſpūs ſancti perficiatur nouum ſepulchrum corporis ⁊ ſanguinis chriſti: ⁊ ipſe dignetur illum ſua virtute perfundere qui calicem Melchiſedech famuli ſui perfudit. ¶ Octauo de extrēa vnctione que ſcilicet ex iſtitutione Felicis pape quarti ⁊ ex precepto Jacobi apoſtoli datur laborantibus in extremis dicendum eſt. De q̄ dicunt quidam q2 illa non eſt ita proprie ſacramentum ſicut criſmatio que fit in fronte vel alia: quia ſicut aſſerunt iterari poteſt cum ſit oratio ſuper hominem quod in ſacramentis non contingit: de conſe. di. 4. oſtenditur. ⁊ nota. de ꝯſe. di. 5. c. i. ¶ Sane hec vnctio per ſolum ſacerdotem fieri poteſt ſi plures adeſſe non poſſunt: extra de ver. ſig. queſiuit. per quam quidem venialia remittuntur. iuxta illud iacobi. Jnfirmatur quis ex vobis vt ſupra Fit autem vnctio hec in diuerſis partibus corporis ſiue membris propter cauſas que ex orationibus que tunc dicuntur colliguntur: ⁊ ſpecialiter in illis in quibus quinq; ſenſus hominis vigent vt quicquid per illos infirmus deliquit per huius vnctionis virtute3 aboleatur. ¶ De quibuſdam ordinarie legitur q2 inungendus debet eſſe ad minus. 18. annorum: ⁊ q2 egrotans ſemel duntaxat debet in anno inungi: licet pluries egrotet: ⁊ q2 nullus inungendus eſt niſi qui prius compos mentis exiſtens verbis aut ſignis illud poſtulauerit. 26. q. vlti. is qui. ⁊ c. ſe. extra de ſen. excōmunica. a nobis. ⁊ q2 nō debent ſcapule iungi: q2 in babtiſmo fuerunt inūcte: ⁊ ammodo miniſterio caret: ⁊ q2 confirmatus non debet iungi in frōte ſed in temporibus: nec preſbyteri manus vngi debent iterius ſed exterius: quia in ordinatiōe eius interius iuncte fuerunt: ⁊ q2 ab epiſcopo ſemel inunctus non debet propter eius reuerentiam vlterius per preſbyterum inūgi. extra de tempo. or. cū in diſtribuēdis de cō. di. 2. c. fi. ⁊ q2 ſi eger inūctꝰ ꝯualeſcit: loca inūcta laueť ⁊ aq̄ lotōis i ignē pyciať. Si vo decedat n̄ laueť corpꝰ pp recētē vnctionē: ⁊ q2 ſi eger i extremis laborat cito vngatur ne inunctus decedat. quīta diſtī. baptiçati. Quidam etiam penitentes ⁊ morituri cilicium induunt ⁊ ſternuntur in cinere vt dicetur i ſexta parte ſub quarta feria i capite ieiunioꝝ. ¶ Nono cimiterium quod eiſdem gaudet priuilegijs cum eccleſia cōſecratur ⁊ benedicitur. 18. queſtione. 4. ſi quis contumax. ⁊ c. ſe. extra de cōſe. eccleſiaru3. ꝯſuluiſti. ⁊ de immu. ec. i rubrica ⁊ c. cu3 eccleſia. ſicut dominus benedixit per manus ſeruorum ſuorum Abrahe iſaac ⁊ iacob terram a filijs effron cauſa ſepulture comparata3. Benedicitur autem vt vlterius deſinat illic immūdorum ſpirituum habitatio eſſe. ⁊ fidelium corpora ibi vſq; in diem iudicij requieſcāt i pace niſi paganorum vel ifidelium vel etiam excōicatorum corpora ibi fuerint humanata donec inde fuerint eiecta: de cōſe. diſtī. i. eccleſiam. i. ⁊ 2. extra de ſepul. ſacris. ¶ Jllud etiā notandum q2 palle altaris veſtimenta ſacerdotalia ⁊ hꝰ eccleſiaſtica alia ornamēta benedicenda ſunt. Legimus enim de conſe. di. i. §. i. Moyſen ex pcepto dñi tabernaculū diuinis precibꝰ ſacraſſe cum mēſa ⁊ altari ⁊ vaſis ⁊ vtēſilibꝰ ad diuinū cultū explēdū.

Si ergo iudei q legis ⁊ futurorum vmbre ſeruiebāt hoc agebāt. hebreoꝝ. 8. ⁊. 10. c. q̄to magis nos quibus vitas p xp̄m patefacta eſt hoc agere debem⁹. ⁊ hoc p ep̄os ſacratos ⁊ nō per coepiſcopos. 58. di. q̄uis. Unde legit̄ exo. penultimo. c. Cūcta vaſa miniſterij benedixit moyſes: ⁊ ſi ſacre veſti petia vel filum adiungat̄: nō ideo benedictionē iterari debere iuris teſtimonio comꝓbat̄. ar. inſti. de re. di. §. cum ex aliena. ⁊. §. q tñ. ex̄. de cō. eccle. qđ in dubijs. Quare aūt res hõ ⁊ ſimiles benedicant̄ ex eaꝝ bn̄dictiōibus colligit̄ euidēter. De veſtib⁹ vo ſacris dicet̄ in ꝓhēio tertie ꝑtis. Et attende q̄ꝛ benedictio ſeu ꝯſecratio eccl̄ie ⁊ veſtiū ⁊ ornamētoꝝ eccleſiaſticoꝝ: nō fit eo q ille ſint grē ſuſceptiua cum ſint inanimata. ſed hoc noſcit̄ itroductū: q̄ꝛ ſicut ⁊ hoīes: ſic ⁊ illa per bn̄dictionē ⁊ ꝯſecrationē diuino cultui abilitant̄: ⁊ idonea ⁊ maioris reuerētie efficiunt̄. Perſonis vo per vnctionē ⁊ benedictionē maior grā īfundit̄. Quidā aūt in ornamētoꝝ bn̄dictiōe manus ſuſpendūt. de quo dicetur in ſecūda parte ſub titulo de dyacono. ¶ Decio eſſet de cōſecratiōe virginum dicendū: ſed de h in ꝓhemio ſecūde partis agetur.

¶ De eccleſiaſticis ſacramētis. Rubrica.

Circa eccleſiaſtica ſacramēta notandū ē q ſm Greg. i. q. i. multi. Sacr̄m eſt i aliq̄ celebratione cū res geſta ita fit vt aliqđ ſignificate rei accipim⁹ qđ ſancte ⁊ digne accipiendū ē. Myſteriū vo ē qđ occulte ⁊ inuiſibilr̄ operat̄ ſp̄us ſanct⁹: ita q operando ſignificat. ⁊ ſctificādo benedicit. Myſterium. n. eſt in ſacramētis. miniſteriū dr̄ in ornamentis. Sed ⁊ ſm Aug. de cōſe. di. 2. ſacrificiū. ⁊. c. ſignum. ſacr̄m ē inuiſibilis grē: viſibilis forma. Itē ſacrificiū viſibile: inuiſibile ſacr̄m Itē idē ſignū ē res ꝑter ſpēm quā īgerit ſenſib⁹ aliquod aliud ex ſe faciens in cognitionē venire. Dr̄ ēt ſacramētū ſacre rei ſignū vel ſacꝝ ſecretū. De hoc ēt in quarta parte ſub ſexta ꝑticula canonis dicet̄ ſub vbo myſteriū fidei. ⁊ ſub titulo de oblatione. ¶ Sane quedā ſūt ſacramēta neceſſitatis tm̄: quedā dignitat̄ ⁊ neceſſitat̄. quedā ordis ⁊ neceſſitat̄: quedā dignitat̄ ⁊ voluntat̄: quedā vo voluntat̄ tm̄. Sacramentū neceſſitat̄ tm̄ ē baptiſm⁹ q in ſumma neceſſitate a quocūq; dūtā in forma eccleſie collat⁹ ꝑficit ad ſalutē. de ſū. tri. c. i. §. pe. 22. di. §. verū. Et dr̄ neceſſitatis. q̄ꝛ ſine eo nemo ſaluari pōt ſi ex ꝯtēptu deſeratur. De hoc ſacramēto in ſexta ꝑte ſub ſabbato ſancto dicetur. Sacramentū dignitatis ⁊ neceſſitat̄ eſt confirmatio dignitat̄. q̄ꝛ a ſolo epiſcopo cōfert̄. extra de confirmatione. q̄to. de ſacra. vnc. c. i. neceſſitat̄. q̄ꝛ ex ꝯtemptu illđ dimittens nō ſaluat̄ vt in predicto. c. q̄to. De hoc etiam ſub dicto ſabbato dicet̄. Sacramenta vo ordinis ⁊ neceſſitatis ſūt: penitentia: eucharistia: ⁊ extrema vnctio. ordinis. q̄ꝛ tm̄ a rite ordinatis ſm claues eccleſie dari debēt: niſi ī neceſſitate in qua qs poteſt ēt laico ꝯſiteri. neceſſitatis: quoniam ex ꝯtemptu illa dimittens ſaluari non pōt. De penitētia vide in ſexta parte ſub titulo de qnta feria cene domini. Et diximus in repertorio noſtro ſub titulo de peni. ⁊ remiſ. De eucharistia in quarta parte ſub canone dicet̄. De extrema vnctione in precedenti titulo dcm̄ eſt. Sacramentum vo dignitatis ⁊ voluntatis eſt ordo. dignitatis: quia a ſolis epiſcopis confertur. vel quia non niſi dignus ⁊ digne ad illum aſſumendus eſt. extra de ſūma trinitate. c. primo in ſi. voluntatis. quia ſine illo quis ſaluari poteſt. extra de epiſcopo qui re. epi. ca. i. ⁊. i. q. i. §. ſʒ notandum. ⁊. §. ecce cum. De hoc dicetur in prohemio ſecunde partis. Sacramentum voluntatis tantum eſt matrimonium. ⁊ dicitur voluntatis: quia ſine illo quis ſaluari poteſt. Non enim expedit homini ad regna celorꝫ tēdere volenti nubere. 23. q. 4. tunc ſaluabitur. ¶ Circa quod notandum eſt q ſm canones. 33. q. 4. non oportet. extra de fer. capellanus. ſolemnitas nuptiarum faciēda. non eſt a ſeptuageſima quod eſt tempus triſtitie vſq; in octauam paſce. nec tribus hebdomadis ante feſtum ſancti Joannis. Sed ſm cōſuetudinem eccleſie generalis matrimonium publice contrahitur in eccleſia a craſtina dominice in albis. videlicet ab octaua die paſce vſq; ad primum diem rogationum. Et in prima die rogationum in mane clauditur hec ſolemnitas: ⁊ durat prohibitio vſq; ad octauam diem poſt penthecoſten incluſiue. ⁊ ſic loquitur Clemens papa in ſua epiſtola decretali. extra de fer. capellanus. A prima quoq; dominica aduentus vſq; ad epiphaniam non debent nuptie celebrari. vt in predicto capitulo non oportet. 33. q. 4. nec etiam fierent vſq; ad octauam epiphanie: niſi quia dominus nuptias euꝫ ſui preſentia cum etiam miraculo decorauit. Unde tunc cantatur. Hodie celeſti ſponſo iuncta eſt eccleſia. Quidam tamen dicunt ſctius eſſe q hec prohibitio vſq; ad octauam ipſius feſti extendatur: ſicut ⁊ officium conuerſionis aque in vinum in nuptijs. In premiſſis ergo tēporibus matrimonia non contrahuntur. quoniam ip̄a tēpora ſunt orationi deputata. Et ideo debet tunc homo a lecto vxorio ſequeſtrari. ¶ Generaliter enim tempore quo abſtineatur a nuptijs. abſtinendum eſt etiam a coniugali amplexu. 33. q. 4. per totum. niſi forte ob fragilitatem humanitatis vir ab vxore poſcat coniugale debitꝫ vel econuerſo. quoniam poſcenti ſoluendum eſt. quia ſʒ apoſtolꝫ vir non habet poteſtatem corporis ſui ſed mulier ⁊ econuerſo. extra de conuer. coniu. quoddam. Lʒ autem ſolemnitas nuptiarum premiſſis temporibus interdicta ſit: quocūq; tamen tempore matrimonium legitime per verba de preſenti contractum eſt tenet. Qđ vero ſtatutum fuit in canone trigeſima tertia. q. quarta non oportet. q tribus ſeptimanis precedentibus feſtum beati Joannis baptiſte nuptie non celebrarentur. ideo factum fuit vt liberius orationi vacetur. Inſtituerat. n. eccleſia prius duas quadrageſimas preter maiorē. vnaꝫ ante natale domini que cōmuniter vocatur ſancti martini: ⁊ durabat vſq; ad natale. Aliam ſcilicet quadraginta dierum ante feſtum beati Joannis baptiſte in quibus vacandum erat orationibus: elemoſynis: ⁊ ieiunijs. Sed propter hominum fragilitatem ille due ad vnam ſunt redacte. ⁊ iterum illa diuiſa eſt in tres hebdomadas aduētus. ⁊ tres ante natiuitatem ſancti Joannis in quibus eſt ieiunandum. ⁊ a nuptijs eſt abſtinendum. Porro ſecundum beatum iſidorum eadem queſtione. femine dū maritantur ideo velantur vt nouerint ſe ſemper viris ſuis ſubditas eſſe. Et quia Rebecca videns Iſaac ſe velauit. ¶ Item ideo nubentes poſt benedictionem vitta vno inuicem vinculo copulantur: ne campagem ideſt ſideꝫ vnitatis coniugalis dirumpant. Eadeꝫ vero vitta cādida purpureoq; colore permiſcetur. quia candor eſt mūdicia vite: purpura ad ſanguinis poſteritatem adhibetur: vt hoc ſigno ⁊ cōtinētia ⁊ lex continēdi ab vtriſq; ad tempus admoneatur. ⁊ poſt hoc ad reddendū debitum nō negetur ¶ Item q in primis annulus a ſponſo ſpōſe datur ſit nimirū propter mutue dilectionis ſignū. vel propter id magis vt pignore. i. ſigno eorum corda iūgātur. Unde ⁊ ī q̄rto digito ideo ānulus inſeritur. quia in eo vena quedam vt fertur ſanguis ad cor vſq; ꝑueniat. Itē ꝓtheus quidaꝫ ſapiens primū ob amoris ſignum ferreū ānulū ſecit ⁊ in ibi adamātem incluſit ⁊ inde ſubarrare ſpōſas iſtituit q̄ꝛ ſicut ferrꝫ omnia domat: ſic amor omnia vincit. quoniam nihil amoris furore vehementius. in auct. de nupti.

Et ſicut adamas eſt infrangibilis: ſic ⁊ amor eſt inſupa/
bilis. Fortis eſt enim vt mors dilectio. Ideoq; in digito
annulari in quem vena procedit a corde illum portare i/
ſtituit. Poſtmodū vo pro ferreis ſunt aurei conſtituti ⁊ ꝓ
adamāti gemmis ornati. q: ſicut aurum cetera metalla:
ſic amor vniuerſa bona precellit: ⁊ ſicut aurū gemma de/
coratur: ſic coniugalis amor ceterꝭ virtutibꝰ adornatur.
Nuptie aūt ſm Ambroſiū. e. q. nec illud: dicte ſunt a nu/
bendo. Ille enī que nubūt caput ꝓpter verecundiaꝫ ob
nubere nō loq ſolent. Unde ⁊ Rebecca viſo Iſaac cui d/
ſponſari debebat, caput obnubere cepit. 32. q. 2. honorat.
in fi. Verecūdia nanq; debet precedere nuptias quo ipꝫ
cōiugiū plus verecūdia commendet. ⁊ magꝭ expetita de/
bet videri a viro q̄ ipa virum expetyſſe. Sed ſm Hiero
nymū. e. q. cōnubia. Cōnubia legitima peccato carent: nō
tamen tempore illo quo actus cōiugales geruntur p̄ntia
ſpūs ſancti dat̄: etiam ſi ꝓpheta eē videat̄ qui officio gn̄a
tionis obſeqtur. ¶ Notandum etiam eſt q̄ triplex ſpūa
le sacr̄m in carnali matrimonio conſumato deſignatur.
Primuꝫ ſacramentum eſt vnio ſpūalis anime ad deum
ꝑ fidem: dilectionem ⁊ charitatem: ſiue vnio voluntatis
.ſ. charitas que conſiſtit in ſpū inter deum ⁊ iuſtam aīaꝫ.
extra de biga. debitum. vnde apoſtolus. Qui adheret d̄o
vnꝰ ſpūs eſt cum illo. Hoc ſacramentum ſignificat̄ ꝑ cō/
iunctionem animoꝝ habitā in prima deſponſatione car/
nalis matrimony. Secundū eſt vnio humane nature ad
deum que facta eſt in vtero v̄ginali per incarnationē v̄bi
dei: ſiue nature conformitas que conſiſtit in carne inter
chriſtum ⁊ ſanctā eccleſiam. de conſe. di. 2. in chriſto p̄re.
Ad quod pertinet illud. Verbū caro factum eſt ⁊c̄. Hoc
ſacramentū deſignat̄ in matrimonio carnali per coniun
ctionē corpoꝝ conſumato: non q̄ ipſa coniūctio in q̄ ſpūs
ſanctꝰ nō adeſt illud deſignet: ſed per ipſum actum cōſu/
matū ſignificatur. Tertium ſacramentū eſt eccleſie vni
tas ex omnibꝰ gentibꝰ collecta. ⁊ vni viro. ſ. chriſto ſubie/
cta. 26. di. acutiꝰ. Hoc ſacramentū ſignificat̄ in eo qui vni
cam tm̄ ⁊ v̄ginem habuit vxorem facto poſtmodū cleri/
co ⁊ ordinato. Ubi vero quis ad bigamiam ſiue ad ſecū/
dum matrimonium tranſit: iam ab vnitate recedit. quia
carnem ſuam in plures diuidit. ⁊ ſic huiꝰ tertij ſacramen
ti ſignatio in eo non cadit: quare promoueri nō poteſt: nā
promotꝰ vnitatem ſignificare non poteſt. Preterea ꝑ ſe/
cundum matrimonium recedit a p̄oris coniunctiōe ma/
trimony. Eccleſia vero, ex quo ſe chriſto coniunxit nunq̄
ab eo diſceſſit: nec ab ea chriſtus. Bigamus ergo talem
vnitatem ſignificare non poteſt. Unde merito propter
huiꝰ ſacramenti defectum promoueri non poteſt. extra.
de ſe. nup. c. i. ⁊ c. vir. ⁊. 31. q. i. de his. ¶ Illud etiā nota q̄
ſicut ſtatutum ē in cōcilio cartha. 25. di. ſponſus. ⁊. 23. di.
ſponſa. Sponſus ⁊ ſponſa benedicendi a parentibꝰ vel a
paranymphis offerant̄ eccleſie ſacerdoti. Accepta autē
benedictione eadem nocte pro reuerentia benedictiōis
in virginitate permaneant. Ceterum nuptie benedicen/
de ſunt a ſacerdote cum precibꝰ ⁊ oblationibꝰ ex inſtitu/
tione Euariſti pape. 30. q. 5. c. i. Uerumtamen vir ⁊ muli/
er ad bigamiam tranſiēs matrimonium contrahēdo nō
d̄bet a preſbitero benedici. extra de ſe. nup. c. i. ⁊. c. 7. 31. q.
i. de his q. q: cum alia vice benedicti ſint: eorum benedi/
ctio iterari non debet. Non ergo debent nuptie benedi/
ci. niſi vbi virgo cum virgine contrahit propter rationeꝫ
que ponitur in ꝓhemio ſecūde partis. imo preſbiter qui
benedictionem cum ſecunda vxore celebrauerit officio
⁊ bn̄ficio ſuſpenſus eſt ad ſedem apoſtolicam mittēdus.
quod quidē ad exhortationem cōtinentie noſcit̄ itrodu/
ctum. ſm quorūdam locorum conſuetudinem ſi quis cō
trahat cum ſecunda virgine benedictio iteratur: ⁊ hoc ſi
dn̄s papa ſciat ⁊ tollerat alioquin non valet. Dicunt etiā
quidam q̄ ſi aliqui virgines contrahentes non fuerit be
nedicti: facti bigami iterum contrahendo poterunt bene
dici. ſed ⁊ ſi contrahētes fuerit benedicti: lꝫ ſe non cogno
uerint carnaliter non ideo iterum contrahentes benedi
centur. De bn̄dictione v̄ginum dicetur in prohemio ſe/
cūde partis. ¶ Notādum autē eſt q̄ vnum ſacramentū
dignꝰ eſt alio quatuor modis. ſ. ratione efficacie vt bapti
ſmus: rōne ſanctitatis vt euchariſtia. de cōſe. di. 2. nihil.
rōne ſignificationis vt cōiugium. qdam tamē nō appro/
bant iſtum modum. ⁊ rōne cōferētis vt cōfirmatio ⁊ or/
do. ¶ Sed querit̄ quare īſtituta ſunt ſacramēta: quia ſi
ne illis potuiſſet deus humano generi vitam eternam et
gratiam donaſſe. Rn̄ſio. ꝓpter tria. Primo propter hu
miliationē vt dum homo ex dei precepto ſe rebus inſen/
ſibilibus ⁊ ſe inferioribꝰ reuerēter ſubycit. ex hac obedi
entia magis apud deum meretur. Secūdo ꝓpter erudi
tionem vt per id quod foris in ſpē viſibili cernitur: ad in
uiſibilem v̄tutem que īterius eſt agnoſcendā mens eru/
diatur. Tertio ꝓpter exercitationem. q: cum homo oci
oſus eſſe nō debeat: preponitur ei vtilis ⁊ ſalubris exerci
tatio in ſacramentis: qua vanā ⁊ noxiaꝫ declinet occupa/
tionem. Iuxta illud. Semꝑ aliqd boni operis facito vt
diabolus inueniat te occupatum. de cō. di. 5. nūq̄. non er
go debēt omitti prout in p̄cedēti ti. dictum eſt.

¶ Incipit liber ſecūdus de miniſtrꝭ ⁊ ordinibꝰ eccleſia/
ſticis ⁊ de eorum officys.

In hac ſecun-
da parte de miniſtris
⁊ ordinibꝰ eccleſiaſticꝭ
eorūq; officys tractta/
re ꝓuidimꝰ: p̄mittētes
q̄ tres ſūt ſecte famo/
ſe. videlicet gentilium
hebreorum: ⁊ chriſtia
norū. Prima eſt erro/
ris. Secūda veritatis
Tertia veritatis ⁊ ſa/
lutꝭ. In prima naufra/
gamur. In ſcd̄a a peri
culo eripimur. In tertia ſaluamur. Prima ſecta dicitur
a ſecando: quia ſecat ideſt ſeparat nos a deo. Secūda et
tertia a ſectando ⁊ tenēdo: qm̄ illuminant ſaluant ⁊ libe/
rant. Chriſtianorum perſone tam ſeculares q̄ eccleſiaſti
ce: de alys duabus ſectis ſumpte ſunt: hebrea videlicet ⁊
gentili. Sicut enim apud nos duo ſūt genera perſonarū
.ſ. laicales ⁊ eccleſiaſtice. 12. q. i. duo: ſic ⁊ apud gentiles et
hebreos. Apud gētiles quidē ſeculares perſone erāt hee:
monarchas. ſ. imꝑator romanꝰ. patritij q ⁊ ſenatores di/
cebant̄: ad quorum arbitriū vniuerſa ordinabant̄: reges
duces: comites: p̄ſides: p̄fecti: ſuffecti: tribuni militū: tri/
buni plebis: p̄tores: centuriones: decuriones: q̄terniones
dinum viri: queſtores: ediles: ⁊ aule ianitores. Inter poe
tas v̄o erāt aduocati: carminum relatores: carminuꝫ ſcri
ptores. comedi: tragedi: ⁊ hiſtoriographi. Uates autem q
vi mētis dictꝰ ē: modo ſacerdotē: mō ꝓphetā: mō poetaꝫ
ſignificat ſm Iſidoꝝ. in ritu temploꝝ erāt apud gētiles:
archiflamīes: ꝓthoflamīes: flamines: ⁊ ſacerdotes: vt iā
dicet̄. Erāt, q̄ꝫ apd̄ eos viroꝝ ⁊ mulieꝝ religioſi cōuētus
Apud hebreos q̄ꝫ eadē erat diuerſitas ꝑſonaꝝ: alie nāq;
erāt ſeculares: alie diuino cultui. vꝫ. in tēplo d̄dicate. In
tēplo erāt ſūmꝰ ſacerdos: vt melchiſedech. miores ſacer
dotes: leuite: natinei: lūinū extictores: exorciſte, ianitores

⁊ edititij ſeu caſtores. Super populum vo regendū erat
dux populi Moyſes. ⁊ ſub eo quos ipſe ꝯſtituerat ad ꝯſili
ū Jetro ſoceri ſui: erāt ēt ciliarche ⁊ acōtarche. pentha/
contarche: ⁊ decacōtarche. i. millenarij centenarij quin/
quagenarij: ⁊ decani. Cilios. n. interꝑtaꝛ mille: ⁊ archos
ꝑnceps. inde ciliarcha. i. princeps ſuper mille. etacentuꝫ.
inde etacentarcha qui ſuꝑ centū poteſtatē habebat. Pē/
thacōtarchꝰ dꝛ q preeſt qnꝗginta. pentha. n. qnqꝫ ſonat.
Decanꝰ q decē. deca. n. decem ſonat. Apud xp̄ianos quo/
qꝫ ſimilis diuerſitas reperiꝛ. ¶ Et nota ꝙ xp̄iani a xp̄o
dicti ſunt. Chriſtus vo a chriſmate: de quo dcm̄ eſt in pte
prima ſub ti. de conſe. ¶ Nomē xp̄ianoꝝ ꝑmū in antio/
chia inuentum eſt. Antea enim oēs vocabanꝛ diſcipuli
vel fratres donec apoſtoli in antiochia cōciliū fecerunt.
ii. q. 3. ad menſā. Et dicūtur xp̄iani orthodoxi. i. recte glo/
riantes: ⁊ vt credūt viuētes: naꝫ orthos grece dꝛ recte la
tine. ⁊ doxa gloria. Dicitur ergo chriſtus a chriſmate qua
ſi vnctꝰ. Jpe autē vnctus eſt eternaliter a deo pre conſor
tibus ſuis: ꝓut legitur in actibus apoſtoloꝝ: ⁊ hoc nomē
eſt oleum effuſū. hinc eſt ꝙ in veteri teſtamēto ſacerdo/
tes ⁊ reges chriſti nūcupabanꝛ: qꝛ vncti erant vnctiōe tē
porali. Juxta illud. Nolite tangere chriſtos meos. Hꝫ aūt
nomē xp̄s nō eſt ꝓprium nomē ſaluatoris: ſed eſt cōis nū
cupatio poteſtatis. eſt. n. cōe nomē dignitatis. Sed hꝫ no/
mē Jeſus ꝓprium ē vocabulū ꝑſone ſaluatoris q̊ ab āge/
lo Gabriele in ꝯceptione vocatꝰ eſt: euangeliſta teſtante:
Uocabis inqt nomē eius ieſū. ⁊ ab hoībꝰ in circūciſione.
¶ Et nota ꝙ ieſus hebraice dꝛ meſſias. grece xp̄s: vel ſo/
ther: vel ſophir. latine vnctus: vt ꝑmiſſū eſt: vel ſaluator:
eo ꝙ ipſe ſaluū faciet populū ſuū a peccatis eoꝝ. Pote/
ſtatē. n. habet dimittendi peccata: ſicut ipſe dicit: vel ſal/
uatoris qꝛ ipſe nobis ſalutē dedit. Si. n. ꝑcepta eius ſerua
uerimꝰ vitā eternā poſſidebimus. Hoc aūt nomē Jeſus
porphirius phs greca ⁊ latina lingua ꝑitꝰ ſcribebat latīe
Hieſus. grece vero per h quā greci ꝓ i longa ſonāt. Uñ ⁊
quidā proferūt gyſus: latini vero per e longā. Rectiꝰ er/
go videꝛ ſic eſſe pingendum yhs ꝑ grecaꝫ abbreuiationē
qꝫ Hieſus ꝑ latinā aſpirationē. Sed ⁊ hoc nomē chriſtus
cū ſit grecū: greca ſcribitur abbreuiatione ſic. xp̄s. Nam
greci ponūt x pro chi. p vero ꝓ r. ⁊ c ꝓ s. Si aūt ſcribiꝛ ꝑ s
a latina terminatiōe finiꝛ. ꝗ ſi lōga ſcemate ſcribiꝛ: ſic ꝑ
aſpirationē pingaꝛ chriſtꝰ. ¶ Circa noīa aūt chriſti notā
dū eſt ꝙ q̄dam ex ipis dicunꝛ de xp̄o relatiue ſeu q̄ſi re/
latiue. vt paſtor: ſponſus ⁊ mediator: quedā non relatiue:
vt homo: quedā tranſlatiue: vt agnꝰ: ouis: vitulus: ſerpēs
aries: leo: vermis. ⁊ quedā cū ſint inſtitutione relatīa: ſūt
⁊ ꝑrogatiua ꝑuilegij appropriata vt chriſtꝰ. Hieſus autē
eſt prope ꝓprium nomē eiꝰ vt ꝑmiſſū eſt. Uocatur etiaꝫ
chriſtus alpha ⁊ o. ideſt principiū ⁊ finis: ⁊ hebraice ema/
nuel. quod eſt nobiſcum deus interpretatum. Nobiſcuꝫ
enim eſt per ꝑn̄tia maieſtatis: per participationem veri/
tatis: ⁊ per vinculum charitatis: ⁊ per adimpletionem veri
tatis. Uocaꝛ preterea via veritas ⁊ vita. Joānis. 14. Uia
in exemplo vel precepto: veritas in promiſſo: vita in pre
mio. Sabaoth vero ideſt deus exercituum. adonay qꝺ ē
domine: athanathos ideſt immortalis. kyrios ideſt dn̄s.
Theon. ideſt deus. Pāthograthon ideſt pater diſponēs
vel perfectus. Homoyſon ideſt vnius eſſentie. Nomina
ſunt dei non tm̄ perſone chriſti. de conſe. di. 3. ego. Uoca
tur ꝓpterea chriſtus ſm̄ Jſaiam admirabilis conſiliariꝰ
deus fortis: pater futuri ſeculi: ꝑnceps pacis. Admirabiľ
in incarnatione. Conſiliarius in integra reꝝ cognitione.
deus reꝝ creatione: fortis in reꝝ diſpoſitione: pater futu
ri ſeculi: in meritoꝝ retributione. princeps pacis dicitur.
vel qꝛ fuit mediator dei ⁊ hoīum. vel etiam hominum ⁊
angelorum. vel qꝛ confert illis pacem que exuperat oēs
ſenſum cuiꝰ pacis non erit finis. vocatur etiā chriſtus in/
effabili nomine tethagramaton ideſt quatuor litterarū:
que ſunt ioth: hec: vau: heth: que ſunt apud nos. i. e. v. he.
eſt ergo nomen ieuhe quod dicitur ineffabile. non quia
non valeat fari. ſed quia non eſt deus hoc nomine niſi in
arduis inuocandus. vel quia eiꝰ ſententia ſufficienter ne
queat explicari. Cuius interpretatio eſt talis. ioth princi
pium. he iſte. vau paſſionis. heth vite: quaſi iſte eſt princi
pium vite paſſionis. Genitiuus more grecorum ponitur
pro ablatiuo paſſionis pro paſſione ideſt per paſſionem.
Quomodo autem vita noſtra ab ipſius morte depende
at non poſſumus intueri. De hoc dicetur in tertia parte
ſub titulo de indumentis legalibus. Hoc autem nomē
deus appropriatur patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto: prout in
ſimbolo athanaſij legitur. Quamuis etiaꝫ quandoqꝫ ad
alias perſonas extendatur. Juxta illud. Dis non detra/
hes. extra de here. cum ex iniuncto. ii. q. i. ex ſacerdotibꝰ.
Et alibi. Applica illum ad deos. Et apoſtolus. Nam ⁊ ſi
ſunt qui dicantur dij ſiue in celo ſiue in terra nobis tātū
vnus deus pater: ex quo omnia: ⁊ ideꝫ. Si noſtrum euan
gelium eſt opertum in his qui pereunt eſt opertum in q
bus deus huiꝰ ſeculi excecauit mentes infideliū. ¶ Rur
ſus Jeſus dictus eſt naçarenus a quodam vico galilee:
deus dictus eſt propter vnicam cum patre ſubſtantiam:
dominus vero dicitur propter ſeruientem creaturaꝫ. deꝰ
⁊ homo dicitur. quia verbum ⁊ caro. verbum dicitur: qa
pater per eum omnia condidit ſiue iuſſit. imago dicitur
propter parem ſimilitudineꝫ patris. ¶ Siquidem apud
chriſtianos ſeculares perſone laici dicuntur. laos eni gre
ce dicitur populus latine. Clericales ſunt que in eccleſia
deſeruiunt vel ipſam regunt: a cleros quod eſt ſors pro/
ut iam dicetur. He autem ſubdiuiduntur in monachos.
ideſt in ſingulariter degentes. 16. q. i. ſi cupis. Naꝫ monos
grece dicitur ſingularis latine: ⁊ alios religioſos. Sunt
autem quatuor genera monachorum: alij ſunt cenobite:
qui videlicet in communi monaſterij regula ⁊ vita obe/
dientie maiorum deſeruiunt: alij ſunt anachorite: qui vi
delicet edificant ſolitudines. ⁊ qꝫuis in communi vita po
ſiti: priuate tamen contemplationi vacant: alij ſunt here
mite: qui videlicet ſolitarie in deſertis degunt: alij ſūt gy
rouagi ideſt vagabundi ⁊ circumcelliones. 23. q. 5. ca. i.
¶ Religio vero dicta eſt: quia per eam vni deo religa/
mur ad diuinum cultum vinculo ſeruiendi: ⁊ in clericos
ſeculares qui vſurpato nomine ſeculares dicūtur. extra.
de offi. ordi. licet. ad differentiam regularium qui propo
carent. quod non contingit in iſtis. Nam ⁊ ſm̄ auguſtinū
.ii. q. i. legi. Bonus monachus vix bonum clericum facit
¶ Sed eccleſiaſticarum perſonarum duo ſunt genera.
Nam aliud eſt dignitatis: aliud ordinis. Dignitatis vt pa
pa: patriarcha: primas: archiepiſcopus ſiue metropoli/
tanus: quod idem eſt: epiſcopus: archidyaconus: ⁊ archi/
preſbiter: ⁊ prepoſitus. Quamuis omnes qui preſint pre
poſiti generaliter rite vocentur. extra de verborum ſi/
gnificatione. qꝫuis. Jn choro vero perſone ſunt decanus:
ſubdecanus: cantor ſiue precentor: ſuccentor: theſaurari
us ſiue ſacriſta: archiacola ⁊ huiuſmodi. Dignitates au/
tem vt ⁊ ordines a lege originem ⁊ exemplum traxerūt.
Juxta illud. Conſtitues eos principes ſuper omnem ter
ram. quamqꝫ quidam dicunt dignitates a gentilitate ſū
pſiſſe initium. Ordinis autem perſone ſunt ſacerdos:
dyaconꝰ ⁊ ceteri quos inferiꝰ proſequimur. ¶ Qualiter
a veteri ritu tam gentilium qꝫ hebreorum ad cultum
preſentis eccleſie tranſlatio perſonarum facta ſit. et qua
liter ab illis perſone dignitatum in eccleſia originem

habuerunt breuiter videamus: ꝛ quidem dominꝰ papa
qui pater vel cuſtos patrum eſt vicem gerit ſūmi pontifi
cis. Romanꝰ īperator monarche ſimilitudinē gerit. Se
natoria ꝛ patritioꝝ dignitas manet ī eccleſia in q̄tuor pa
triarchis ꝛ in eccl̄ia romana ī cardinalibꝰ. 86. di. ꝯſtātinꝰ
Primates qui tribus archiepiſcopis preeſſe habēt regez
exprimunt q tribus ducibus preeſt. Metropolitani ſeu
archiepiſcopi ducibꝰ ꝯparantᷣ: q pluribus comitibus pre/
ſunt ſicut illi pluribus epiſcopis. Pelagius tñ papa dicit.
6. q. 3. ſcitote. ꝙ vna prouincia habet regem ꝛ metropoli
tanū. Epiſcopi comitum ſimilitudinem gerūt. Coepiſco
pi quoꝗ poteſtas ſublata eſt. 68. di. q̄uis. ꝛ. c. coepiſcopi:
pſidum ꝛ pfectorū. Prepoſiti vō tribunos militū imitātᷣ
Archipreſbiteri tribūos plebis. Cācellarij. Pretores. Ar
chidyaconi. Centuriones. Decani. Decuriones. Preſbite
ri. Curati: aduocatos. ❡ Perſone quoqꝫ ordinū ab illis
originem habuerūt. nam preſbiteri vices gerunt ediliū:
dyaconi quaternionum: ſubdyaconi duum viroꝝ: exorci
ſte queſtores imitantᷣ. oſtiarij aule ianitores. lectores. car
minū relatores: acoliti carminum ſcriptores. Sane ep̄a/
lis ordo ſm̄ iſidoꝝ. 21. di. cleros. quadripartitus eſt vide/
licet in patriarchis: archiep̄is: metropolitanis atqꝫ ep̄is.
Apoſtolica autem fides ſicut ait Anacletus papa. 22. di.
ſacro. caput ꝛ cardo eſt aliaꝝ: quoniā ſicut oſtiuꝫ cardine
regitur: ſic illiꝰ auctoritate oēs eccleſie reguntur. ꝛ īde di
cti ſunt cardinales: per quod tota eccleſia ſicut oſtium ꝑ
cardinē gubernatᷣ. Illius autem prelatus papa ideſt pa/
ter patrum vocatᷣ ꝛ vniuerſalis: qꝛ vniuerſe eccleſie pnci
patᷣ: ꝛ apoſtolicus. qꝛ pncipis apoſtolorum vice fungitur.
ꝛ ſūmꝰ pōtifex. qꝛ caput eſt oīuꝫ pontificū a quo illi tāq̄
a capite mēbra deſcendūt. ꝛ de cuiꝰ plenitudine oēs acci/
piūt. quos ipe vocat in partem ſollicitudīs nō in plenitu
dinem poteſtatis. extra de vſu pal. ad honorem. Hic eſt
melchiſedech cuiꝰ ſacerdotium nō eſt ceteris cōparatū.
Patriarcha vero greca lingua ſumꝰ patꝝ interp̄tatur
qꝛ p̄mū. i. apoſtolicū retīet locū. 21. di. cleros. ꝛ ideo quia
ſummo honore fungitᷣ tali nomine cenſetᷣ: ſicut romanꝰ
ꝯſtantinopolitanus: antiochenus: allexandrinus: hiero/
ſolomitanus. Dicitur etiaꝫ patriarcha quaſi pater arche
. i. eccleſie. vel pater patrum pnceps. Archos. n. grece pri/
ceps interpretatᷣ latine. Hic eſt Moyſes q aaron in pōti
ficē oleo ꝯſecrauit. Archiepiſcopꝰ greco vocablō dr̄ eo ꝙ
ſit ſummus ſeu princeps epiſcopoꝝ. Tenet. n. vicem apo
ſtolicam: ꝛ preſidet tam metropolitanis q̄ꝫ ceteris ep̄is.
Metropolitani ſeu metropolite a menſura ciuitatuꝫ vo
cantur. Singulis. n. prouincijs preeminēt quoꝝ auctori/
tati ꝛ doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt. ſine quibꝰ
nihil reliquis epiſcopis agere licet. Sollicitudo. n. totiꝰ
prouincie ei cōmiſſa eſt. Unde pelagiꝰ papa ait. 5. q. 3. ſci
tote. Scitote certam eſſe ꝓuinciam que habet decē aut
vndecim ciuitates ꝛ vnum regem: ꝛ totidem miores po/
teſtates ſub ſe: ꝛ vnum metropolitanū alioſqꝫ ſuffragane
os decē vel vndecī iudices epiſcopos. Ad quoꝝ iudicium
omnes cauſe epiſcopoꝝ ꝛ reliquoꝝ ſacerdotum ac ciuita
tum referantur. Omnes aūt ſuperiꝰ deſignati ordines
epiſcopoꝝ ꝛ ſuperioꝝ vno eodēqꝫ vocabulo epiſcopi no
minantᷣ. Sed p̄uato noīe quidā vtuntᷣ ꝓpter diſtinctio/
nē poteſtatū quā ſingulariter acceperūt. Epiſcopatus vo
cabulū vnde dictū ſit ſub ti. de epiſcopo dicetᷣ. Porro ſꝫ
Anacletū papā. 99. di. prouincie. Primates ꝛ patriarche
diuerſoꝝ noīum ſed eiuſdē forme atqꝫ officij ſūt. Et ideo
quidā p̄mates vſurpāt ſibi nomē patriarche. vt aqlegeñ.
ꝛ gradeñ. Pr̄iatia aūt dicta eſt a primitijs ꝯuerſionis ad
fidē. ❡ In ꝯcilio quoqꝫ affricano eadem di. prima. ſtatu/
tū eſt ne p̄me ſedis epiſcopus princeps ſacerdotuꝫ aut ſū/
mus ſacerdos aut aliqd huiuſmodi: ſed tm̄ p̄me ſedis epi/
ſcopus appelletᷣ. Pelagius ēt papa ſtatuit eadē di. nullꝰ.
vt nullus patriarcharum vniuerſalitatis vocabulo vnq̄
vtatᷣ: nec aliqs in ſuis epiſtolis vniuerſaleꝫ nominet illū.
qꝛ ſi vnus patriarcha vniuerſalis dicitur patriarcharum
nomē ceteris derogatur ꝛ ſubtrahitᷣ. Ad hoc ſummoruꝫ
pontificum preſulum atqꝫ reliquoꝝ ſacerdotum inſtitu/
tio in veteri teſtamento ſumpſit exordiū: ꝛ in nouo ēple/
nius conſumata. 16. di. §. i. Sūmi nanqꝫ atqꝫ minores ſa/
cerdotes a deo per moyſen inſtituti ſūt vt perpetuꝰ eſſet
cultꝰ tabernaculi per ſucceſſores eorū a filijs iſrael. exo.
27. Dauid aūt miniſteria domus dei amplians ianitores
inſtituit ꝛ cantores. Salomon exorciſtas inuenit ſicē ſub
titulo de ſacerdote dicetur. Hec omnia eccleſia in nouo
teſtamento imitata eſt vt iam dictum eſt. Habet. n. iani/
tores quos hoſtiarios appellamus: pro cantoribꝰ vero le/
ctores ſimul ꝛ cantores inſtituit. exorciſtas etiam nomīe
ꝛ officio antiquo manente recepit pro filijs aaron. Oēs
infra ſummum pontificē ſacerdotium adminiſtrātes cō
ſecrati ſūt: inter quos quedam diſcretio eſt exorta vt alij
appellentur ſimpliciter ſacerdotes: alij archipreſbiteri:
alij epiſcopi: alij archiepiſcopi ſeu metropoliti: alij prima
tes: alij patriarche: alij ſummi pontifices vt p̄miſſum eſt.
q̄ diſcretio maxime a gentibus ītroducta eſt qui ſuos fla
mines: alios ſimpliciter flamines: alios archiflamīes: ali
os prothoflamines. i. primates appellabant. hi in capite
pileum habebant in quo erat breuis virga qua a carnibꝰ
ſacrificiorum aues arcebant. Pileum autē ip̄m deſuper
aliquid lane habebat ꝙ cum per eſtum ferre non poſſēt
filum tantum in capite ferre ceperunt. vnde a filo q̄ vte
bantur flamines dicti ſunt quaſi filamines. Uerum feſti
uis diebus filo depoſito pro ſacerdotij eminentia pileuꝫ
imponebant. Maiorum quoqꝫ ꝛ minorum ſacerdotum
diſcretio in nouo teſtamento ab ipſo chriſto ſumpſit exō
dium qui apoſtolos pro maioribus: diſcipulos pro mino/
ribus ſacerdotibus inſtituit. Petrum vero in ſummū ſa
cerdotem elegit. Apoſtoli etiam eandem formā ſecuti in
ſingulis ciuitatibus epiſcopos ꝛ preſbiteros ordīauerūt:
ꝓut ſub titulo de ſacerdote dicetur. Leuitas vero ab apo
ſtolis legimus ordinatos. Unde Cyprianus ait. 93. di. do
minus. Meminiſſe debent dyaconi quoniam epiſcopos
ꝛ prepoſitos dominus elegit. Dyaconos aūt poſt aſcenſio
nem domini in celum apoſtoli ſibi conſtituerunt: ſubdy/
aconos ꝛ acolitos tempore procedente eccleſia ſibi con/
ſtituit. Et ſicut canon Clementis pape teſtatur. 8i. di. in q
bus. Beatus petrus epiſcopos primates vel patriarchas
in illis ciuitatibus poni precepit in quibus olim apō eth/
nicos ſiue gentiles erant flamines eorum atqꝫ prime le
gis doctores. in qbus vero olim apud eos erant eoruꝫ ar/
chiflamines: quos minores reputabant q̄ꝫ dictos prima
tes eorum archiepiſcopos inſtitui precepit: ꝛ in ſingulis
reliquis ciuitatibus ſingulos epiſcopos. Anacletus quo/
qꝫ papa eadeꝫ di. epiſcopi. inſtituit preſbiteros per caſtel/
la ꝛ villas poni ꝛ ordinari. Ceterum in Leuiti. legitur vo
ce ſuperna ad Moyſen dictum eſſe. Loquere ad aaron:
homo de ſemine tuo per familias qui habuerit maculaꝫ
non offerat panes deo ſuo: nec accedat ad miniſteriū ciꝰ
ſi cecus fuerit: ſi claudus: ſi paruo vel grādi vel torto na/
ſo: ſi fracto pede: ſi manchus: ſi gibbus: ſi lippus: ſi albugi
nem habens in oculo: ſi iugem ſcabiem: ſi impetiginem
in corpore: ſi ponderoſus. ſi languidus: quia indignuꝫ eſt
dare deo quod dedignatur homo. 7i. di. hinc ꝛ enim. ꝛ. c.
ſequenti in quo inſtruimur quales a clericatu ſint repel
lēdi. Dicūtᷣ aūt clerici a cleros grece qđ ē ſors ſeu heredi/
tas latīe. q̄ſi ſint de ſorte dñi. vel q̄ſi dñs eorum ſors ſit.

Juxta illud prophete. Dominꝰ pars hereditatꝭ mee ꝛc.
iz.q.i.clericꝰ.ꝛ.c.q ex.de prebē.cū ſecūduꝫ. Ex quo patet
ꝙ nihil extra deum habere debēt ſed ſolum decimas ꝑ/
initias ꝛ oblationes: que ſūt hereditates dñi: accipiant.
ſiue quaſi ſint ſorte electi. Jn veteri nāqꝫ teſtamēto ꝛ apō
gentiles ꝛ clerici ꝛ ſacerdotes ſorte ꝛ liberis eligebant̄. ꝛ
in nouo teſtamēto Mathias ſorte electꝰ eſt. Primꝰ aūt
clericus factꝰ eſt petrꝰ. Jginiꝰ papa decimus a beato pe/
tro ꝯpoſuit clerum ꝛ diſtribuit gradus. ¶ Circa coronā
clericoꝝ tria attendenda ſunt. ſ. capitis abraſio: capilloꝝ
detrūcatio: ꝛ forme circulatio. Ad capitis abraſionē tria
ſequunt̄. ſ. mūdicie ꝯſeruatio: deformatio: ꝛ denudatio:
mūdicie ꝯſeruatio. quia ex capillis ſordes ī capite aggre/
gantur. Deformatio. qꝛ capilli ad ornatum ſūt. ſignificat
ergo tonſura mūdam ꝛ nō formabilem vitaꝫ. i. ꝙ clerici
debēt habere mūdiciā mentis interius ꝛ non formabilē
vitā. i. nō exqſitum habitum exterius ſm Dyoniſium in
eccleſiaſtica hierarchia. Raſura quoqꝫ ꝛ tonſura capillo
rum eſt depoſitio oīum tpalium. Clerici. n. victu ꝛ veſti/
tu ꝯtenti oīa communia habere debēt: iz.q.i.clericꝰ.ꝛ.c.
dilectiſſimis. Unde contra apoſtolum Comā nō nutriāt
ſed caput deſuper in moduꝫ ſpere radant. z3.di. ꝓhibite.
Denudatio autem ipa ſuperioris partis capitis nullū de
bere eē mediū inter nos ꝛ deū demōſtrat vt reuelata fa
cie gloriā domini libere ꝯtemplemur. ¶ Rurſus radi/
mus caput relictis inferius in modū corone capillis. qa
caput mentē ſignat: capilli vero ſeculares cogitationes.
Sicut ergo caput mūdatur ſuperiꝰ a capillis: ita mēs no
ſtra dū ſuperiora. i. celeſtia cogitat a ſecularibus cogita/
tionibus mundari debet. ſed pars inferior capillos habꝫ
quia nō eſt prohibitum aliquando de ſecularibus cogita
re ſine quibus vita preſens duci non poteſt. i.q.i. ſi qs ob
iecerit. ¶ Circa detruncationē capillorum notādum ē
qꝛ illa ſignificat ꝙ clerici omnes ſuperfluas cogitatiōes
debēt a mēte abſcindere. ¶ Abtonſo igitur capite ꝛ pa/
tentibus auribus incedere debēt. ne capilli creſcēdo au/
res operiant. ꝛ oculos impediant. z3.di. nō liceat. quoni/
am ꝓuidendū eſt ne ſeculares cogitationes aures ꝛ mē/
tis oculos impediendo nos ad ſecularia trahant. Unde
capillos ſup aures tondeamus vt quinqꝫ capitis ſēſus ex
peditos ad dei ſeruitium habeamus. ¶ Bene igitur ad
Ezechielem dr̄. 44. c. Sacerdotes caput ſuum nō radāt
neqꝫ comā nutriant. ſed tōdētes attōdeāt capita ſua. Si/
quidē vt ait Greg. ī paſtorali. libro. z. c. i8. Capilli ī capite
exteriores ſūt cogitationes in mēte: q dum ſuper cerebꝝ
inſenſibilr̄ oriuntur curas vite pñtis exprimunt: que qa
ex negligentis ſenſu importune aliquando prodeūt: qua/
ſi nō nobis ſentientibus procedunt. Quia ergo ſacerdo/
tes qui ſunt ſacri fidelium duces ſollicitudines exterio/
res habere: nec tamen eis vehementer incūbere debēt: re
cte caput radere ꝛ comam prohibēntur nutrire: vt cogita/
tiones cordis de vita ſubditorum: nec a ſe funditꝰ ampu/
tent: nec rurſus ad creſcendum nimis relaxent. Et bene
ſubditur. Tōdētes attondeāt capita ſua: vt videlicet cu
re temporalis ſollicitudines ꝛ qñtum neceſſe eſt prouide
ant. ꝛ tamen reſcīdantur citius ne immoderatius excre/
ſcant. Dum ergo per adminiſtrationem exterioꝝ proui/
dentia corporum vita protegitur: ꝛ rurſum per modera/
tam cordis ītentionem nō impeditur: capilli in capite ſa/
cerdotis reſeruantur: vt cutem cooperiant: ꝛ reſecant̄ ne
oculos claudant. ¶ Circa forme circulationem ſeu coro
nam ſciēdum eſt ꝙ fit propter multa. Primo in ſignum
ꝙ chriſtus rex noſter ſeipſum in ara crucis oblaturus ſpi
neam coronam portauit. Unde ꝛ nos qui per eandē paſ/
ſionem ſaluari deſideramus. dñice paſſionis ſignū. i. for/
mam ſpinee corone: quam ipe vt ſpinas peccatorum no/
ſtrorum auferret in paſſione portauit in capite: in verti/
cibus noſtris portamus. vt ſicut ille pro nobis ſic ꝛ nos ꝑ
illo irriſiones ꝛ opprobria paratos eſſe libenter ſufferre
monſtremus. ¶ Secūdo circulus capillorum: virtuteꝫ
equalitatis vndiqꝫ rationi conſentientem deſignat. tunc
enim temporales res bene cogitantur ſi cōueniant rōni.
¶ Tertio circularis figura fit. quia hec figura nō habet
principium neqꝫ finem: per quod datur intelligi ꝙ cleri/
ci ſunt miniſtri dei q nō habuit principiū neqꝫ habebit fi
nem. ¶ Quarto hec figura nullum habet angulum: per
quod ſignificatur ꝙ clerici nō debēt habere ſordem ī vi
ta. quoniam vbi angulus: ibi ſordes. vt dicit Bernardus
Et ꝙ debēt habere veritatem in doctrina. quoniam ve/
ritas angulos nō amat. vt dicit Hieronymꝰ. ¶ Quīto qꝛ
hec figura omnium figurarum eſt pulcherrima. Unde ī
hac deus celeſtes creaturas fecit. per quod ſignificatur
ꝙ clerici debēt habere pulchritudinem interius in mēte
ꝛ exterius in cōuerſatione. ¶ Sexto quia hec figura ē oī
um ſimpliciſſima. Nam ſm Auguſt. nulla figura ex vna
linea tm̄ ꝯſiſtit niſi ſola circularis: que vnica linea claudī
tur: per quod ſignificat̄ ꝙ clerici debēt habere ſimplici/
tatem columbinam. Juxta illud. Et ſimplices ſicut colū
be. 6.q.i. ex merito. ¶ Septimo corona clericos eſſe ſpe
cialiter regnum dei demonſtrat. Jpſi namqꝫ ſm Hiero.
iz.q.i. duo ſunt. ſunt reges ꝛ ſacerdotes ideſt regales ſa
cerdotes. ꝛ ſunt reges. ideſt ſe ꝛ alios in virtutibus regen/
tes. ꝛ ita in deo regnum habent. ¶ Sane raſura capitis
clericorum fit ſicut ait Beda in hiſtoria anglorum ī me
moriam eius. qꝛ cum beatus petrus in antiochia predica
ret: abraſerūt ſūmitatē capit eius in cōtumeliā nominis
xpiani ꝛ dominice paſſionis: quod quidem hodie toti cle
ro in honorem traditur. Fuerunt tamen qui dicerent ꝙ
tonſure eccleſiaſtice vſus a nazareis q omnia veteris le
gis cuſtodiunt exortus eſt: z4.q.3. ꝟ. nazarei. Hi enim pri
us crine ſeruato demum poſt magne vite continentiaꝫ ca
put radebant. ꝛ capillos in ignem ſacrificij mittebant. vt
perfectionem deuotionis ſuo domino conſecrarēt. quoꝝ
exēplo ab apoſtolis introductū eſt: vt ꝛ nazarei ac ſancti
dei crine pretonſo innouētur: qꝫuis olim xpiani a iudeis
quaſi in opprobriuꝫ nazarei vocarētur pro eo ꝙ ſaluator
noſter a vico quodam galilee nazarenus appellatus eſt.
Poteſt ēt dici ꝙ vſus tonſure a lege occaſionem traxit:
Sacerdos namqꝫ legis tyaraꝫ ideſt pilleū ex byſſo ī mo
dum medie ſpere in capite: rex vero coronā geſtabat: ꝑs
vero capitis raſa tyaram: circulus crinium deſignat co/
ronam ad notandum ꝙ inſtituit eos deus genus electū
in regalem ſacerdotem. ¶ Rurſus lex coronam quatu/
or digitorum ſuper menſam ꝛ deſuper aureolā fieri iube
bat. Ceterum ad Ezechielem dominus dicit. Sume gla/
dium acutum. ꝛ educ per caput tuum ꝛ barbam. longitu
do namqꝫ capillorum multitudinem ſignificat peccato/
rum. Hinc igitur clerici barbas ſibi radere informantur
Raſio namqꝫ pilloruꝫ barbe qui ex ſuperfluis ſtomachi
prouenire dicuntur humoribus: deſignat ꝙ vitia ꝛ pecca
ta: que in nobis ſuperflua ſunt: reſecare debemus. Ra/
dimus enim barbas vt per innocentiam ꝛ humilitatem
puri videamur. ꝛ angelis qui ſemper in iuuenili etate flo
rent coequemur. Jn ieiunijs tamen quandoqꝫ capillos
creſcere permittimus. quia cogitationes que contra de/
um non ſunt: vt eſt eccleſiā edificare: agrū colere. ꝛ ſilia
que tempore abſtinentie fieri ſolent: prohiberi nō debēt
Cōciliū carthagiñ. ſtatuit ex. de vi. ꝛ ho. cle. clerici. 33. di.
ſi qd. vt clerici neqꝫ comā nutriant neqꝫ barbā. ¶ Ordi
nant̄ āt clerici vt deo fuiāt: nec ō cetero fuiāt mūdo: nec

gloꝛie mundi. Debēt ergo offerre coꝛpoꝛa ſua hoſtiam vi
uentē ſanctā deo placentē. Unde apoſtolus ad romāos.
Cōfundātur oēs qui gloꝛiant̄ in ſtultitia .i. ī gloꝛia mūdi
que nō eſt v̄a gloꝛia ſed imago gloꝛie. Quare autem oꝛdi
nandis man⁹ imponatur: dicet̄ in tractatu de dyacono.
⸿ Oꝛdinant̄ in quatuoꝛ tempoꝛib⁹: ideo qꝛ ſacerdotes
⁊ alij clerici locum in eccleſia obtiuēt: quē leuite in popu
lo iſrael obtinuerūt: quos ſicut in libro numeroꝝ legit̄.
dn̄s ꝓ ꝑmogenitis recepit ⁊ eos in egypto dum ꝑmogeni
ta egyptioꝝ interficerentur cuſtodiuit. primogenita v̄o
q̄ſi quedā primitie ſūt. Unde quaſi primitias dn̄o offeri
m⁹ eū aliq̄s ad ſacros oꝛdīes ꝯſecram⁹. Cōueiēs igr̄ ē vt i
primitijs tempoꝝ .ſ. in quatuoꝛ tempoꝛib⁹ primitias ho
minum offeramus. Rurſus ideo in quatuoꝛ tꝑibus vt
quatuoꝛ v̄tutib⁹ exoꝛnent̄: ⁊ ſub q̄tuoꝛ euangelijs ſeruire
xp̄o ⁊ eccleſie moneantur. In vere vt virtutib⁹ floꝛeant.
In eſtate vt fruct⁹ afferant. In autumno vt fruct⁹ bono
rū opeꝝ metant. In hyeme vt collectos ꝯſeruent in hoꝛ
reo ⁊ eis fruant̄ in domino. Et vide in ſexta ꝑte ſub ſab
bato poſt dn̄icam .17. Ideo aūt potius in ſabbatis q̄tuoꝛ
tēpoꝝ q̄ꝫ in quartis vel ſextis ferijs fiunt oꝛdinationes.
quia illa dies ſpiritui ſancto ꝯſecrata eſt: cui⁹ dona in oꝛ
dinibus recipiunt̄. ꝓceptum .n. eſt ꝓoꝛi populo ſabbatum
celebꝛare ad hoc vt eſſet figura ſanctificationis ſp̄us ſcī.
Unde exo. 16. c. Requies ſabbati ſanctificata eſt dn̄o. Et
iteꝝ. Cuſtodite ſabbatū meū: ſanctū eſt eni mihi. qꝛ erit
ſignū inter me ⁊ vos in generationib⁹ veſtris. Exo. 31. ⁊ 35
c. Preterea nunq̄ꝫ legim⁹ in geneſ. ſanctificationē fieri ꝑ
oēs prioꝛes dies. ſed de ſabbato ſolū dictuꝫ eſt: ſanctifica
uit deus diem ſabbati. Fiunt ēt in ſabbato in ſignū ꝙ oꝛ
dinādi debent habere ſabbatū pectoꝛis. tandē tranſient
ad ſabbatū eternitatis. Oꝛdinatio aūt que fit in ſabbato
ſequētis diei eſt. figurat .n. ſacerdotes oꝛdīatos eē mini
ſtros diuerſoꝝ dominicoꝝ ſacramētoꝝ. Ideoqꝫ fit hoꝛa
nona. qꝛ iam illud tempus ad dominicū diē .ſ. reſurrecti
onis intelligit̄ ꝑtinere. 75. di. qꝛ partib⁹. ex̄. de tempo. oꝛ.
l̄ras. Oꝛdinādi .n. ad xp̄i ſil̄itudinē ſabbato reſurrexiſſe
intelligunt̄. Cōgrue igr̄ in hac die .ſ. dn̄ica celebꝛant̄ mi
niſteria ſacerdotalium benedictionū in qua ſunt collata
cariſmata gr̄arum. in ea eni dn̄s reſurrexit: in ea apl̄is in
ſufflauit dicēs. Accipite ſp̄m ſanctū quoꝝ re. pec. re. eis.
In hac ꝓmiſſus ſp̄us ſanct⁹ aduenit. Recte ḡ ad eā bn̄di
ctiones ſacerdotales dirigim⁹: vt cum apoſtolis hilariter
cantare poſſim⁹. Ueni ſancte ſp̄us reple tuoꝝ coꝛda fide
lium .ſ. oꝛdinatoꝝ. Fiunt ēt oꝛdinationes in ſabbato me
diane hebdōe q̄dragesime q̄ cantat̄ ſitientes. 85. di. c. fina.
73. c. ꝓncipali. 16. q. i. in parochijs. ⁊ ēt in ſabbato ſcō. verū
tn̄ vſqꝫ ad tempoꝛa Simplicij pape romani pōtifices di
cunt̄ ſemꝑ in decēbꝛi oꝛdines celebꝛaſſe vt dicet̄ in ſexta
ꝑte ſub ſabbato poſt .17. dominicā. Unde ⁊ tūc officia ple
na inueniunt̄: quod in alijs nō ꝯtingit. In ſabbato v̄o an̄
penthe. oꝛdines ſacri nō ꝯferunt̄. qꝛ in ſeq̄nti tūc ſeptia
na recepta ſp̄us ſancti gratia celebꝛant̄. Solus aūt roma
nus pontifex poteſt ſubdyaconos facere in diebus dn̄icl
extra. de tem. oꝛ. c. i. Alij ꝑlati poſſunt in dieb⁹ dn̄icl ſoluꝫ
minoꝛes ꝯferre ⁊ virgines conſecrare. Si āt vrgente ne
ceſſitate in die dn̄ica oꝛdinatio fiat. qꝛ foꝛte perfici nō po
tuit in ſabbato: debet hoc fieri ieiunio ꝯtinuato tā ab oꝛ
dinādo q̄ꝫ ab oꝛdinatoꝛe. qꝛ tūc ꝓpter ꝯtinuationem ieiu
nij fingit̄ vna dies ex̄. de tem. oꝛ. l̄ris. 75. di. ꝙ patrib⁹. ⁊ c.
ſe. ⸿ Ceteꝝ in quibuſdā locis habētes feſta ſuaꝝ eccleſi
aꝝ in ſabbatis quatuoꝛ tempoꝝ trāſferre dicunt̄ ieiuniū
in ꝓcedētē ſeptimanā ob honoꝛē ſuaꝝ feſtiuitatum. ſꝫ di
cimus nec hoc eis licere: nec tūc poſſe oꝛdines celebꝛari.
Melius igr̄ eſſet feſtiuitates ip̄as transferri. de hoc dice

tur in ſexta parte ſub quarta feria tertie hebdomade ad
uentus. Qua die ⁊ hoꝛa fiat epiſcopoꝝ conſecratio ſub ti.
de epiſcopo dicet̄. ⸿ Illud etiam conſiderandum eſt ꝙ
ſacerdotes ⁊ dyaconi tm̄ nominant̄ ab apoſtolo in epiſtola
eo ꝙ ipi ꝓcipue in miniſterio altaris neceſſarij ſunt. Cete
ri vero oꝛdines poſtea adiecti ſunt ꝓ vtilitate miniſterij.
quia ꝓpter multitudinem credētium rite ꝑ illos non po
terat adimpleri. Unde ⁊ ſm̄ Ambꝛo. illoꝝ oꝛdinatio ꝑ
cipue circa altaria celebꝛatur. ⁊ pro eis epiſcopus ante al
tare proſternit̄. Alij vero neq̄q̄ꝫ ad altare oꝛdinant̄: eo ꝙ
nec ad altaris miniſteria ſtatuunt̄: ſed alia officia implēt
ſiue cātādo ſiue legendo ſiue alia ſeruitia faciēdo. oēs tn̄
querūt faciem prelati .i. p̄ntiam dn̄i vt valeant in primoge
nitis hereditare ad inſtar Iacob q ſibi fratris primogeni
ta vendicauit. Et attende ꝙ in quibuſdā eccleſijs imme
diate poſt collationē cuiuſlibet oꝛdinis cātatur reſponſo
riū vel tractus: ꝓut apparet in libꝛo pontificali ꝑ nos edi
to. ⁊ bene ad denotandū ꝙ oꝛdinati in lectione iam lecta
inſtructi ad ſollicitudinē ⁊ laboꝛeꝫ: que per reſponſoꝛiuꝫ
⁊ tractum ſignificantur vocantur. Quia v̄o de v̄ginū ꝯſe
cratione mentio facta eſt. videndum eſt primo quib⁹ die
bus benedicantur. Secundo quid ſignificent que in ea
rum benedictione aguntur. Benedicunt̄ auteꝫ in domi
nicis diebus ⁊ in diebus epiphaniarum. ⁊ in albis paſcali
bus. ⁊ in feſtis apoſtoloꝛum vt ſp̄us ſanctus ſuper eas ſim
plices vt columbas deſcendere videatur. ⁊ vt per apoſto
los qui moꝛem virginitatis eccleſie prius tradiderunt q̄
ſi per paranymphos ſponſe domino ꝯſecrentur. ⸿ Se
quit̄ videre quid ſignificent que in earum benedictione
aguntur. ⁊ lꝫ omnis anima deo deſponſetur per fideꝫ. vn̄
Oſee. 2. Spōſabo te mihi in fide. virgines tamē ſpeciali
us chꝛiſto deſponſari dicuntur. quia earū caro carni xp̄i
familiarius ſe confoꝛmat. pro eo ꝙ illa ſicut nec caro xp̄i
coꝛruptionem non ſenſit. Et inde eſt ꝙ virgines ſequun
tur agnum quocunqꝫ ierit. Apocalipſis. 14. Sane virgi
nes benedicende ſub papilione vel aliquo alio loco ſtant
incluſe que archipreſbitero vel alio ante euangelium al
ta voce cantante. Prudentes virgines ⁊c. cum cereis ar
dentibus in manibus nudis capitibus exeunt obuiā epi
ſcopo ⁊ eccleſiam ingrediuntur. Siquideꝫ cereos accen
ſos ferunt in manibus. Iuxta illud Luce. 12. Sint lum
bi veſtri ꝓ. ⁊ lucerne ar. in manibus veſtris. vt oſtendāt ſe
imitari prudentes virgines que oꝛnauerūt lampades ſu
as. ⁊ exierunt obuiam ſponſo. ſponſus nāqꝫ earum ē chꝛi
ſtus quem pontifex eius vicarius repꝛeſentat. Lucernas
quidem ardentes in manibus tenere: eſt per bona opera
exemplum proximis mōſtrare. Iuxta illud Luc. 25. Lu
ceat lux veſtra coꝛam hominibus vt videant opera v̄ra
bona ⁊c. Egreſſus vero earum de papilione. ⁊ ingreſſus ī
eccleſiam deſignat ꝙ per ſuſcipiendam benedictionem:
⁊ a chꝛiſto deſponſationem: de ergaſtulo ⁊ erumnis ac te
nebꝛis preſentis vite fallacijs ad celeſtis regni libertatē
gaudium ac claritatem ⁊ ad superni regis thalamuꝫ trāſ
ducuntur. Unde in canticis. Ueni electa mea. ⁊ ponā in
te thꝛonum meum. Nudis capitibus obuiam veniunt: ⁊
pontifex cantando dicit illis. venite. ⁊ ip̄e ſimiliter can
tando reſpondent: ⁊ nunc ſequitur ad repꝛeſentandum
quod in canticis legitur. Surge amica mea ſponſa mea
oſtende mihi faciem tuam. ⁊ ſonet vox tua in aurib⁹ me
is. ⸿ Rurſus denudatio capitum depoſitionem ⁊ abre
nunciationem mundanorum curarum deſignat. Nuda
to etiam capite eccleſiā ingrediunt̄: ad notāduꝫ ꝙ velut
foꝛmoſe ⁊ ſponſo placide in ipius ſponſi tabernaculū in
troducūt̄. Iux̄ illud ī canticl. Nigra ſū ſed foꝛmoſa. ⁊ itro
duxit me rex in tabernaculū ſuum. Ter āt dr̄ eis: venite:

ad notandū ꝙ ad hoc tripl'r debēt venire.ſ.ꝑ abdicatio-
nē ꝓꝓetatis:ꝑ votū caſtitatis.⁊ ꝑ ſpōſionē obedientie.
Debēt quidē venire.p̄ ꝑ abdicationē ꝓꝓetatꝭ ƌ ꝯuerſatōe
mūdana:de ſeruitute egyptiaca:de carcere:de laqueis:⁊
de retib⁹.vnde p̄s.Cadēt in retiaculo ei⁹ peccatores. Et
ſapi.14.Creature dei facte ſūt in tētationē aīe hoīum ⁊ ī
muſcipulā pedibus īſipiētiū.Secūdo debēt venire ꝑ vo
tū caſtitatis de ƌlectatiōe carnali.⁊ de īmūdicia.⁊ de lo-
co toxicato de quo ſi qd aīa ſumit ⁊ ꝑ penitētiā nō reijcit
morit̄ morte eterna.Tertio ꝑ ſponſiōē obediētie ƌ ꝓpa
volūtate.ſicut de corruptione ⁊ clibano accēſo.⁊ de babi
lonica fornace.⁊ ideo cū pueris qui erāt in fornace illa di
cūt.Et nūc ſequimur in toto corde ⁊ timem⁹ te:⁊ q̄rim⁹ fa-
ciē tuam.Daniel.3.par ante pſal.Benedi.de quolibꝫ āt
iſtoꝝ exeūdū ē firmo cordis ꝓpoſito ſolēniori voto:⁊ to-
tius vite ꝑſeuerātia.Et he ſūt q̄ſi tres diete.Exo.3.Viā
triū dierū ibim⁹ in ſolitudine.Quas tres dietas p̄miſſe
tres vocationes tripl'r facte deſignāt.Quia v̄o poſt ſuſce
ptū tam laudabile ꝓpoſitū reſtāt inſidie ⁊ tētationes de
moniū:atqꝫ acertima ꝯ mūdū:carnē ⁊ demones certami
na.⁊ inſuꝑ regularis obſeruātie difficultas:q̄ mulie bris in
firmitas ſuff. ciēter ꝑ ſe ſuſtinere nō poſſet.iō diuinū auxi
lium:⁊ ſanctoꝝ ſuffragia ꝑ letaniā que ſubijcit̄ implo-
rātur.Conſeq̄nter deponūt veſtes veteres.⁊ īduunt no-
uas benedictas:ad notandū ꝙ in hoc ꝓpoſito vet⁹ homo
exuit̄.⁊ nou⁹ induit̄.q ſicut legitur Eph.4.Creat⁹ ē in iu
ſtitia ⁊ ſanctitate v̄itatis.⁊ debēt eſſe veſtes mūde ⁊ can
dide ad ſignificādū ꝙ quia dei filio ƌſponſant̄:debēt de
cetero ſe mūdas ⁊ ſanctas abſqꝫ macula preſeruare vl' cō
ſuare.Juxta illud apoſtoli.Deſpōdi.n. vos vni viro v̄gi-
nē caſtam exhibere chriſto.hoc.n.cādor ſeu mūdicia ve
ſtis oſtendit.Vn̄ eccleſiaſtes.9.ca. Omni tp̄e veſtimēta
tua ſint candida.⁊ hoc ē ſūpnum a beata Cecilia q̄ exteri
us veſte fulgebat:int⁹ caſtitate nitebat.⁊ ab angelis q in
Chriſti reſurrectione viſi ſunt in veſtibus albis.vel ſi ſit
niger habitus ſignificat carnis mortificationē.q2.n.xp̄s
ſponſus ſuus mortuus eſt pro ipſis:debēt ⁊ ipſi ꝯmori pro
illo.Unde Gal.5. Qui xp̄i ſunt carnē ſuam crucifixerūt
cum vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs.Et Rom.6.Si cōplantati facti
ſum⁹ ſimilitudine mortis chriſti.ſimul ⁊ reſurrectōis eri
mus.Rurſus nigredo habitus eſt ꝯtempt⁹ vitilis āplex⁹
¶ Subſequēter indute veſtib⁹ benedictis verſus ep̄m
veniūt quaſi ipo actu dicant.Regnū mundi ⁊ oēm orna
tū ſeculi cōtēpſimus ꝓpter amorē dn̄i noſtri Jeſu xp̄i ⁊c.
¶ Vela quoqꝫ ſuꝑ ſcapulas ⁊ pectora ꝺpēdētia ex īſtitu
tione Sotheris pape cū ſigno crucis eaꝝ capitib⁹ īponū-
tur. Primo ad ſignificādum ꝙ pro xp̄o debēt mūdū hu
militer corde ⁊ ope ꝯtēnere:⁊ ſenſus velare.ac memoria
paſſionis chriſti munire:ne ad mundana laſciuiēdo exe-
ant.vel illa ad illarum ſenſus intrēt.Juxta illō Gal.5.mi
hi mūdus crucifixus eſt.⁊ ego mūdo.¶ Secūdo velan-
tur.q2 nō ſunt imago dei.33.q.5.mulierē.¶ Tertio vt oñ
dant̄ ſubiecte.¶ Quarto vt illicite cunctis viris appare
ant.¶ Quīto ne ſpēs earum occaſio inſpectorib⁹ ſit pec-
candi.q2 p̄s.ait. Domine delectaſti me in factura tua. et
creature dei facte ſunt in tētationē vt p̄miſſū ē. Velum
q̄ ē ſignū pudorꝭ ⁊ futuri honorꝭ.¶ Deīde q2 xp̄o deſpō
ſant̄ qui eſt alpha ⁊ o.i.p̄ncipiū ⁊ finis.ideo dat̄ eis ānu-
lus qui ē rotūdus p̄ncipio ⁊ fine carēs. Et ponit̄ in quar-
to digito.ex q̄ vena q̄dā ſanguīs ad cor ꝓtendit̄. vt ſciat
ſe ſponſū ſuū xp̄m toto corde debere diligere:⁊ ei inſepa-
bil'r adherere.¶ Poſtremo v̄o corone capitib⁹ eaꝝ im
ponūtur.Juxta illud in cāticis.Ueni ſponſa xp̄i ⁊ accipe
coronā ⁊c.ad notādum ꝙ q̄n v̄go ꝑ ꝯſecrationē ſūmo re-
gi deſponſatur:regina efficitur.i.ſe ⁊ alios in v̄tutibus re

gens.Vn̄ puer.p̄. Ut addat̄ gr̄a capiti tuo ⁊ torq̄s collo
tuo.Jn qua coronatione pōtifex cātat illud canticū leti
tie.Ueni electa mea ⁊c.tāqꝫ celeſti ſponſi paranymphus:⁊
hinc ē ꝙ illaꝝ amici ⁊ cōſanguinei in hac ꝯſecratiōe letā
tur.Leo papa p̄mus īſtituit ī ꝯcilio calcedon̄:qō ipe cele
brauit:ſolas v̄gines debere velari.¶ Quia v̄o ī p̄miſſis ƌ
velo mētio facta eſt.Jō notandū ē ꝙ velū aliud ē ꝯuerſi
onis:aliud ꝯſecrationis:aliud ꝓfeſſionis:aliud ordinatio
nis:aliud p̄lationis.Velum cōuerſionis aliqua de ſecula
ri vita ad religionē tranſiēs aſſumit.⁊ tūc ſi ꝑ annū inter
velatas ſteterit vlterius exire nō poterit.ex̄ de regul.vi-
dua.⁊.c.ſtatuimus.Velū ꝯſecrationis a ſolis ep̄is ſolis v̄-
ginib⁹.⁊ ſolum in feſtiuis ⁊ dominicis dieb⁹ dat̄. Urgen
te tn̄ neceſſitate ſicut ⁊ baptiſm⁹ oī die dari poſſet.20.q.
i.deuotis.nō datur etiā niſi in.25.anno illud recipientis.
niſi forte diſpenſatiue.77.di.placuit.Velum āt profeſſi-
onis ſuſcipit̄ a v̄gine q̄n ꝯtinentiā ꝓfitet̄:nō tamē an̄.12.
annū.e.q.i.⁊.q.2. puella.q̄m nec an̄ illō tp̄s benedicit̄.ex̄
de regu.cū vir. Dat̄ velum hoꝫ cū bn̄dictione ſolēni ⁊ cū
letania.extra eo.ex parte.Hoc velū nullus ep̄s dat vidu
is vel corruptis.vt in.c.deuotis.in fine.ſed ipſmet ƌ al
tare vt dicūt quidā aſſumūt.28.q.i.viduas.extra ƌ regl.
virū.Sane v̄go ⁊ nō vidua ideo ab ep̄o velat̄. q2 virgo ī
hac deſponſatione typū gerit eccleſie.que pura ⁊ v̄go vni
nupſit viro.i.chriſto. Et in ſignum huius rei velatur ab
ep̄o.quia a chriſto recipit̄ in ꝯiugiū.Jn cuius ꝑſona dem̄
eſt.annulo ſuo ſubarrauit me dn̄s. Sed vidua nō gerit ī
tali facto typū eccleſie:ſicut v̄go:cū nō ſit integra mente
⁊ corꝑe ſicut illa.Unde nō ſic ꝯiungit̄ chriſto vt repreſē-
tet eccleſie ꝯiunctionē quare nō velat̄. Preterea ſacer-
dos ꝓhibet̄ ſecūdis nuptijs intereſſe.⁊ ſuꝑ ſecūdo nubē
tes bn̄dictionē infūdere.ex̄.de ſec.nup.c.i. ꝓut dem̄ ē in
p̄ma p̄te ſub ti.de ſacramentis. ſed hec vidua quaſi ſcōo
nubit.p̄mo homini.poſtea in ꝓfeſſione xp̄o.ideoqꝫ ei q̄ſi
celebrāti ſecūdas nuptias nō porrigit̄ velum ꝯſecratiōis
nec etiā profeſſionis.ſed ipa illud ſuſcipit de altari.Aiūt
tn̄ quidam ꝙ lꝫ nō ab epiſcopo:pōt tn̄ a ſacerdote velo ꝓ-
feſſionis vel ꝯuerſionis velari.extra de regul.vidua.20.
q.i.deuotū.extra quod met⁹ cauſa.c.i.a quo ſeu a cui⁹ mi
niſtro habitum ſeu veſtem religioſam aſſumit.20.q.i.vi
dua.extra qui cle.vel vo.conſuluit. Jn libro tamen pon
tificali ſm̄ ordinem romanū habetur benedictio vidue
continentiam profitentis ⁊ veli eius. Nam ⁊ dominus
ſareptenam viduam per heliam prophetam conſolatus
eſt.Et vidimus in vrbe epiſcopū hoſtien̄. inter virgines
benedicere duas viduas moniales.Velum ordinatiōis
olim dyaconiſſe in quadrageſſimo anno dabatur vt poſ
ſet legere euangelium in nocturnis.21.q.i.ſanctimonia-
les.27.q.i.dyaconiſſam.in concilio laudicen̄.32.di.c. fi.
ſtatutum eſt vt mulieres que apud grecos preſbiteri ap-
pellantur apud nos vero vidue aut ſeniores vniuire aut
matricurie appellantur in eccleſia tanqꝫ ordinatas cōſti
tui nō debere.Velum prelationis olim abbatiſſis in q̄-
drageſſimo anno dabat̄.20.q.2.iuuēculas.21.q.i.quomo
do.¶ Jllud autem ſciendū eſt ꝙ ſacroſancta mater ec
cleſia gradus ⁊ ordines habet diſtinctos.Et roman⁹ pon
tifex celebriter miſſarum ſolemnia agens ſex habens ſe
cum ordines clericorū.ſ.epiſcopos:p̄ſbiteros:dyaconos
ſubdyaconos:acolitos:⁊ cantores ipſo numeri ſacro per-
fectionem huiuſmodi officij manifeſtans.Senarius nāqꝫ
numerus perfectus eſt.vt ī prohemio tertie partis di
cetur.Sed ⁊ ſex ordines miniſtrorū fuiſſe in veteri legi
mus.ſ.videlicet pontifices:ſacerdotes:leuitas:nathine-
os:ianitores:⁊ pſallentes.quos ex maiori parte diſtinxit
Artaxerſes in epiſtola quam eſdre ſcribe direxit dicens.

Notũ facimꝰ de ſacerdotibus vniuerſis ⁊ leuitis cantoribus ⁊ ianitoribꝰ ⁊ nathineis ⁊ miniſtris domꝰ dei: vt eis vectigal tributum ⁊ annona nullatenꝰ īponant̄. Ordīes vero eccleſiaſticas Silueſter papa enũerat. 23. di. a ſubdyacono. 2. q. 7. clericus. dicēs pontifici preſbiter. pſbitero dyaconus. dyacono ſubdyaconus. ſubdyacono acolitꝰ acolito exorciſta. exorciſte lector. lectori oſtiarius. oſtiario abbas. abbati monachus: in omni loco obſeqūm tēpſentent. Beatus quoqꝫ iſidorꝰ. 21. di. cleros. ita dicit. gñaliter clerici nũcupant̄ omnes qui in eccleſia xp̄o deſeruiunt quoꝝ gradus ⁊ nomina ſūt hec. oſtiariꝰ. pſalmiſta. lector. exorciſta ⁊c̄. mentionē enī faciens poſt alia de cantore. Et hi oēs gaudēt priuilegio clericali. Uerũtamē quidã perfidi heretici ſacr̄m ordinis condemnãtes falſo mētiũt̄ ꝙ eccleſia xp̄i nō habebat perſonas quas exorciſtas ceroſerarios. lectores. vel dyaconos appellaret. ſed ſolũ exorciſtas demonũ qui aduerſabant̄ Paulo. nec ea que xp̄s fecit vel apoſtolꝰ dixit pro tam vilibꝰ ſignificationibus que infra ſequunt̄ fecit ⁊ dixit. ſed altiora ⁊ precioſiora que romana neſcit eccleſia demonſtrauit. ¶ Horuʒ aũt ordinũ quidam ſūt nō ſacri. ⁊ qdam ſacri. Non ſacri ſeu minores ordines ſūt hi: cantoratꝰ: pſalmiſtatꝰ: oſtiariatꝰ: lectoratꝰ: exorciſtatꝰ: acolitatꝰ. Sacri vero ſeu maiores ſunt iſti: ſubdyaconatꝰ: dyacõatꝰ: preſbiteratꝰ: ep̄alis ordo. ¶ Cõiter autem aſſeritur ſeptem ordines fore quorũ oſtiariꝰ eſt primꝰ ⁊ ſacerdos vltimꝰ ꝓpter ſeptiformeʒ ſp̄ũs ſancti gr̄am cuiꝰ munere ſua officia proſequuntur.

¶ Si ãt velis ad ſingulos ordines ſingula dona referre a timore incipiens illum oſtiario deputabis. ⁊ exinde ſingula ſingulis referens ſapientiam preſbitero adaptabis. He ſūt ſeptem mulieres in quibꝰ ſp̄ũs ſanctꝰ habet hoſpitium. ⁊ vnaqueqꝫ illaꝝ ſuum parat ꝯuiuium. ¶ Rurſus ſp̄ũaliter oſtiariꝰ eſt qcũqꝫ ſp̄ũaliter alios in eccleſiam introducit. i. qui fidem predicando docet. lector eſt quilibʒ mores docendo. exorciſta orando. acolitꝰ illuminando. ſubdyaconus humilitatē monſtrando. dyaconꝰ alios exhortando. ſacerdos ſeipſam hoſtiam ſanctã deo offerēdo. ep̄s ſacramenta miniſtrando. de quolibet tamē ſeriatiʒ ſpecialiter proſequamur.

¶ De cantore. Rubrica.

Nonnulli cecitate ignorãtie ducti: cantoratum de minoribꝰ eſſe autumãt ordinibus ꝓ eo ꝙ vt iam premiſſum eſt in qbuſdam canonibus inter minores ordines fit mentio de cãtore. falluntur tam̄. qm̄ nomē ē officij ⁊ nō ordo. q autem in veteri teſtamēto cantores dicti ſūt: hodie lectores vel pſalmiſte vocant̄.

¶ Cantor itaqꝫ vocatur q vocem modulat̄ in cantu. 21. di. cleros. cuiꝰ duo ſunt in arte muſica genera. precentor. ſ. ⁊ ſuccentor. p̄centor vocem premittit in cantu. ſuccentor canendo ſubſequēter reſpondet. Concētor vero dr̄ q cõſonat. vnde q nō ꝯſonat nō ꝯcinit nec ꝯcentor erit. Sane dauid ꝓphetarũ eximius cultum dei volens ſolēniꝰ ampliare cãtores īſtituit: qui corã archa federis dñi muſicis inſtrumentis ⁊ modulatis vocibꝰ decantarēt. inter quos precipui fuerũt: hemã: aſaph: ⁊ ethan: ſed omnium p̄mus heman. cuiꝰ vicem nũc in eccleſia primiceriꝰ obtinet. vel p̄centor qui cantoribus eſt prelatꝰ. vnde legit̄ in paralipomenon. Iſti ſunt quos ꝯſtituit dauid ſup cantores domꝰ dñi: ſtantes iuxta ordineʒ ſuũ in miniſterio: de filijs caath: hemã cãtor filius iohel. ⁊ a dextris ſuis aſaph filius barachie. ad ſiniſtram aũt ethan filiꝰ cuſi. ¶ Porro debent cantores cantare conſonis vocibꝰ ⁊ ſuaui modulatione cõcinere quatenus animos audientiũ ad deuotionem dei valeant excitare. Uerum ſm̄ grego. 92. di. in ſancta. Plerũqꝫ in ſacro miniſterio dum blanda vox queritur cõgrua vita negligitur. ⁊ cantor deum moribus ſtimulat: cuʒ vocibus populũ delectat. Et aug. li. cõfeſſ. Cũ me magis mouet cãtus q̄ȝ res q̄ canitur penaliter peccaſſe confiteor: ⁊ tũc me audiſſe cantantē. ideoqꝫ in eccleſia romana altaris miniſtri cãtare non debēt. ſolumqꝫ euãgelice lectionis officium intra miſſaꝝ ſolemnia exſoluãt. Et ap̄ls ait. Cantantes ⁊ pſallentes in cordibꝰ veſtris domino. ⁊ hiero. 92. di. c. i. Nō audiant īqt adoleſcentuli. audiant hi quibus eſt officium in eccleſia pſallendi. deo nō voce tantuʒ ſed corde eſſe cantandũ. nec in tragediarum modũ guttur ⁊ fauces medicamine liniende ſunt. vt in eccleſia theatrales moduli ⁊ cantica audiant̄. Cantantes igr̄ in corde ⁊ in charitate cãtent in choro. qm̄ magis deuotione cordis q̄ȝ iubilatione vocis cãtãdũ eſt. 38. di. edulio. nō tenentes in manibꝰ cymbala vel aliqd hꝰ. ꝓut in veteri teſtamēto fiebat. ¶ Ceteꝝ ꝓpter carnales nō ꝓpter ſpirituales cantandi vſus in eccleſia inſtitutus eſt. vt qui verbis nō compungũtur ſuauitate modulaminis moueant̄. vnde aug. in li. ꝯfeſſ. Cõſuetudīe canēdi ꝓbat eccleſia vt p oblectamenta auriũ infirmior aīus ad effectum pietatis aſſurgat. Antiq̄ p̄die quod cãtãduʒ erat cibis alijs abſtinebãt ꝓpter cauſã vocis: p̄terqꝫ leguminibꝰ pſallētibꝰ aptis. Unde ⁊ cãtores vulgo fabarij dicti ſunt. ¶ Cãtores autē qui ſūt dei laudatores rep̄ſentãt p̄dicatores: alios ad dei laudē excitãtes: eoꝝ nãqꝫ ſimphonia plebem admonet in vnitate cultus vniꝰ dei ꝑſeuerare. Per cantoris quoqꝫ officium paterfamilias ītelligit̄ qui de theſauro ſuo noua ⁊ vetera ꝓfert. Nec eſt pretereundũ ꝙ cantores tenēt baculos in choro: ad rep̄ñtãdum illud quod in lege precipiebat̄. vt videlʒ edētes agnum: baculos in manibus haberent: ſignificãtes ꝙ q ad patriam feſtinãt eſu celeſtis agni ⁊ baculis. i. ſcripturaꝝ ſententijs īdigent cõtra demones: per baculos. n. cantoꝝ ſententias ſcripturaꝝ vel doctrinas predicatoꝝ ītelligimꝰ. Uñ cũ legit̄ euãgeliũ deponũt̄. q2 per euãgelicam p̄dicationem legales depoſuimꝰ obſeruãtias. De choro dictum ē in p̄ma parte ſub tractatu de eccl̄ia. de cantu vero ī fi. ꝓhemij q̄nte partis dicetur.

¶ De pſalmiſta. Rubrica.

Pſalmiſtatꝰ quãdoqꝫ tõſoratꝰ vocat̄ ſic cõſtitutio. īno. 3. ex. d̄ re. iudi. cũ inter. euidēter oñdit. quãdoqꝫ etiã clericatus. Unde ī alı̄ cuiuſdeʒ innocē. epiſtola ex. de eta. ⁊ qua. cũ contīgat: dr̄ ꝙ abbas benedictꝰ ⁊ ſacerdos poteſt ī ſuo monaſterio clericalē dare tonſurã per quã ordo clericalis confertur: q ordo ſic collatꝰ pſalmiſtatꝰ vocat̄. In canone q̊ʒ leonis pape. 32. di. ſeruari. ſic inter cetera continet̄. ſerratim ⁊ aperte ꝓſequamur ꝙ ſancta romana eccleſia ī gradibꝰ clericoꝝ ait clericos oſtiarios lectores ⁊c̄. at nomine clericoꝝ pſalmiſtas ibi intelligi indubitatuʒ eſt. Uocat̄ etiã quãdoqꝫ cãtoratus. Unde in tholetano cõcilio. 22. dī. ſi pſalmiſta: ita legitur pſalmiſta. i. cãtor pōt abſqꝫ cõſcientia ep̄i ſola iuſſione preſbiteri officium ſuſcipere cãtandi ī dicēte ſibi preſbitero. vide quod ore cantas corde credas. ⁊ quod corde credis operibꝰ cõprobes. Sane ꝙ ī plerīſqꝫ ſacris canõibꝰ. ⁊ p̄cipue. 93. di. a dyacono. 77. dī. c. i. 2. ⁊ 3. facta d̄ alijs ordinibꝰ mentõe: nihil de hoc ordine tangitur. ex eo ꝯtingit quoniam alij oēs cũ ſolemnitate ⁊ a ſolis epiſcopis dantur. iſte vero etiam a ſacerdote conferri poteſt. Ideoqꝫ hunc nō ordineʒ ſed officiũ fore plurimi aſſeuerant. q̄ȝq̄ȝ in eo ab epiſcopo collato quis clericale priuilegium aſſequat̄. 21. di. cleros in prin. Dictꝰ ē ãt pſalmiſta a pſalmis dicendis ſiue ab officio canēdi: ꝓut ſub lectore dicetur. Ad ip̄m nãqꝫ pertinet ſm̄ iſidoꝝ. 25.

di.prelectis:officiū canēdi dicere bñdictiones.i. bñdica-
mus dño.laudes.i.alleluia:vel xp̄s vincit.vel chriſtus re
gnat ⁊c̄.ſacrificiū ideſt offertoriū.reſpōſoria.i.officiū miſ
ſe:⁊ quicquid ad canendi peritiam ſpectat.

℄ De oſtiario. Rubrica.

Stiarij ſm̄ iſidoꝝ.zi.diſtictiōe cleros.
dicti ſūt eo ꝙ oſtijs templi preſint. Ipſi
enī claues eccleſie tenentes oīa ītus ex
tra quoqꝫ cuſtodiunt: atqꝫ īter bonos ⁊
malos hñtes iudiciū fideles recipiunt:
īfideles reſpuūt ⁊ excōmunicatos repel
lunt. ℄ Oſtiarij idē ſūt ꝙ ianitores qui in vete.teſta. ad
cuſtodiā tēpli electi ſūt ne īgrederetur ī illud īmundum
ī omni re.i.aliquid in oībus rebus. Stabāt enī prout legi
tur ī paralipomenon ī quatuor tēpli partibus videlicet ī
oriēte.in occidēte:aquilone:⁊ auſtro. Portas templi ſin-
gulas ita obſeruātes vt nec ī puncto diſcederēt a miniſte
rio. Leuite enī quibus numerꝰ ianitorū creditꝰ erat ei ci
bos parabāt. Hi aūt imitantur edituos qui apud gētiles
erāt ⁊ idem cuſtodiebāt. Sane iuxta decretū tholetani
cōcilij.z3.di.oſtiarius. Oſtiariꝰ cum ordinat̄ poſtq̄ꝫ ab ar
chidiacono inſtructus fuerit qualr̄ in domo dei debeat
ꝯuerſari ad ſuggeſtionē archidyaconi tradat ei epiſcopꝰ
claues eccleſie d̄ altario dicēs: Sic age ſic viue quaſi red
diturus deo rōnē ꝓ his rebus que his clauibus recludū
tur. Clauiū ergo traditio ⁊ verba p̄miſſa ſūt huius ſacra-
mēti ſubſtātialia.cetera ſūt ſolēnitatis. Hoc officiū iple-
mus dū per fidē in eccleſiā aliqueꝫ ītroducimus vel do
cemꝰ. Chriſtꝰ hoc officiuꝫ ipleuit quando dixit. Attollite
portas pricipes veſtras ⁊ elemamini porte eternales ⁊c̄.
Et qñ ementes ⁊ vendentes de templo eiecit.16.q.7.ſed
hec diximus.quod in eccleſia ſpiritualiter agit: Unde in
euangelio dicit. Ego ſum oſtiuin.

℄ De lectore. Rubrica.

Ector ſm̄ iſidoꝝ.zi.di.cleros:a legēdo:pſal
miſta a pſalmis canēdis vocati ſūt. Lector
enī p̄dicat.i.legit ſiue recitat poplis quid ſe
quat̄. Pſalmiſta vo canit vt excitet ad com
punctionē animos audiētiū: lꝫ qdāꝫ lecto
res ita miſerabilr̄ pronūciēt.ſ.alte ⁊ per vocē ſonoram vt
quoſdā ad luctū lamētationēqꝫ cōpellāt. Lectores etiāꝫ
ꝓnūciatores vocant̄ ꝓ eo qđ porro ſiue a lōge ꝓnūciant.
tāta enī ⁊ tā clara dꝫ eē eoꝝ vox: vt q̄uis lōge poſitoꝝ au
res īpleat. Ad lectores q̊ꝫ ꝑtinet lectiōes ⁊ legēdas ī ma
tutinis ꝓnūciare ⁊ ea que ꝓphete vaticinati ſūt: ⁊ apoſto
li dixerūt populis predicare.i.legere. Ad hoc enī ordinā
tur ut libros dei diſticte ⁊ apte ad ītelligendū legant ſicͤ
in vete.teſta.accepimus eſdram feciſſe.neemie.7. Ad eiꝰ
quoqꝫ pertinet officiū panē ⁊ oēs nouos fructꝰ benedice
re. Lectores aūt idem ſunt ꝙ carminū relatores q erant
apđ gētiles. Martinꝰ papa.zz.di.lectores.ſtatuit vt nllr̄
liceat ī populo pſallere aut legere niſi qui ab epo fuerint
ordinati lectores. Sane iuxta decretū:tolletani concilij.
z3.di.lector.lector cū ordinat̄ faciat de illo verbū epiſco
pus ad plebem īdicans eius fidē atqꝫ ingeniuꝫ.poſt hoc
ſpectāte plebe tradat ei codicem ī quo lecturus ē dicēs.
Accipe ⁊ eſto relator verbi dei habiturꝰ ſi fideliter ⁊ vtilr̄
īpleueris officiū partē cum eis q verbuꝫ dei miniſtraue-
rint. Codicis ergo traditio ⁊ verba premiſſa ſūt de ſubſtā
tia huiꝰ ordinis:cetera ſūt ſolēnitates. ℄ Hoc officiū im
plemus dum male viuētes in eccl'ia corrigimus:⁊ aliquē
bonis moribus inſtruimus. ℄ Chriſtus hoc officium im
pleuit quando in medio ſenioꝝ librū iſaie prophete ape-
riens legit diſtincte ad ītelligēdū dicens. Spūs dñi ſuꝑ
me eo ꝙ vnxit me ⁊c̄.extra de ſa.vnc.c.vno.

℄ De exorciſta. Rubrica.

Xorciſta ſm̄ iſidorum.zi.di.cleros gre-
ce.latine adiurās ſiue īcrepās vocat̄. In
uocat enī ſuꝑ cathecuminos ſeu ſuꝑ eos
q habēt ſpm̄ īmūdū nomē dñi iheſu ad
iurās per illud vt egrediat̄ ab eis.đ quo
ī.6.parte ſub ſabbato ſācto dicet̄. Decet
igit̄ vt mundū habeat ſpūm qui debet īmundis ſpiritibꝰ
īperare. Ad cū itaqꝫ ꝑtinet exorciſmos memoriter retiē
re.manus ſuꝑ energuminos ⁊ cathecuminos exorciçan-
do īponere.z5.di.perlectis. Et ſm̄ conciliū carth.de cō-
ſe.di.5.energuminꝰ.ipſis energumīs in domo dei aſſiſten
tibus victū quotidianū oportuno tp̄e miniſtrare. ℄ Re
fert ioſephus regē ſalomonē modos exorciſmi.i.cōiura
tiones adīueniſſe:quibꝰ īmūdi ſpūs ab hoīe obſeſſo per
Eleaçaꝝ exorciſtā pellabant̄: ita vt reuerti vlterius non
auderēt. Huic officio mancipati exorciſte vocati ſunt: de
quibꝰ in euāgelio legit̄. Si ego in beelçebub eycio dmo-
nia.filij veſtri exorciſte videlicet in quo eijciūt.⁊ imitant̄
queſtores qui erāt apud gētiles. ℄ Sane iuxta decretū
tholetani cōcilij.z3.di.exorciſte. Exorciſta cū ordinat̄ ac
cipiat de manu epi librū in quo ſcripti ſūt exorciſmi ſiue
adiuratōes dicente ſibi epo. Accipe ⁊ commenda memo
rie ⁊ habeto poteſtatē īponēdi manus ſuꝑ energuminuꝫ
ſiue baptiçatū ſiue cathecuminuꝫ. Libri ergo acceptio ⁊
verba premiſſa ſūt de ſubſtātia huius ordinis:cetera ſūt
ſolemnitatis. Energumini ſūt qui a demonibꝰ obſeſſi ſūt
vel lunatici ſiue morbū caducū patientes:ſic dicti ab er
ge quod eſt labor ⁊ mene qđ eſt defectus ⁊ noys quod eſt
mens:quia ſcilicet defectū mētis in defectu lune maxīe
patiunt̄. Cathecumini dūr in fidei articulis añ baptiſmū
īſtructi. Hoc officiū īplemus dum per noſtras orationes
viciū dyaboli de homine expellimꝰ. Chriſtꝰ hoc officiuꝫ
exercuit qñ de maria magdalena ſeptē dmonia eiecit.

℄ De accolito. Rubrica.

Ccoliti grece:latine ceroferarij vel accenſo
res luminū nuncupant̄. Hi ab aaron ⁊ filijs
eius miniſterij ſui ſumpſerūt exemplū. Iux
ta illud exo. Precipe filijs aarō vt offerant
oleū de arboribꝰ oliuaꝝ puriſſimum pilo qꝫ
contuſū: vt ardeat lucerna ſemꝑ in tabernaculo teſtimo
nij: ⁊ collocabūt eā aaron ⁊ filij eius vt vſqꝫ mane luceat
coram dño. Quod ergo tūc ſacerdotes agebant hoc nunc
accoliti faciūt ī miniſterio lucernaꝝ: quoniam preparāt
luminaria ī ſacrario. Multa qppe nō ſolū ī nouo verum
etiā ī veteri teſtamēto legi moſayce ſuperaddita legimꝰ
⁊ mutata.extra de cōſau.⁊ affi.non debet. Unde dauid ī
libro paralipomenō dixiſſe perhibet̄:nō erit officiuꝫ leui
tarū vt portent vltra tabernaculū ⁊ omnia vaſa eiꝰ ad mi
niſtrandū. Accoliti autē ſm̄ iſidoꝝ.8i.di.cleros.z3.diſti.
accolitus:cereos ferunt accēſos:dum legitur euangeliuꝫ
aut offertur ſacrificiū nō vt tenebras aeris ſed cordis illu
minēt cum ſol forte eodem tempore rutilet:⁊ vt ꝓximis
opera lucis oſtēdāt atqꝫ ad ſignum letitie demonſtrādū
vt ſub typo luminis corporalis illa lux oſtendatur:đ qua
ī euangelio legitur. Erat lux vera que illumīat oēꝫ hoīeꝫ
veniētem in hūc mūdū. Ipſi ēt preparāt pro euchariſtia
ſuggeſta ideſt vinum ⁊ aquam ſeu vaſa in quibus ponitur
aqua ⁊ vinum.z5.di.perlectis. ℄ Accoliti imitātur car-
minum ſcriptores qui erant apud gentiles ſeu veriꝰ emū
ctores ſiue luminū extictores qui lucernas emungebāt ⁊
luminaria continuabāt: vt nadab ⁊ abiu. Sane iuxta de
cretum ꝯcilij tholetani.zi.di.accolitus. Accolitus cū or-
dinatur ab epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio
ſuo agere debet.ſed ab archidyacono acceroferariū.i.cā-

delabꝛum cum cereo vt ſciat ſe ad accendenda eccleſie
luminaria ideſt cereos dñ euangeliũ legit͛ mãcipari. acci
piat ⁊ vrceolũ vacuũ ad ſuggerendũ ideſt ad miniſtrãdũ
vinũ ĩ eucbariſtiã ideſt in calicẽ ĩ quo eſt eucbariſtia ſan
guinis xp̄i. Premiſſa igit͛ verba et vtẽſilia ſunt huiuſmo
di ordinis ſubſtãtialia: cetera ſũt ꝺ ſolẽnitate. ¶ Hoc of-
ficiũ ĩplemus: dum ignem verbi celeſtis quo fratres ad
cognoſcẽdũ deum illuminent͛ ⁊ ĩflamment͛ predicando
miniſtramus: ⁊ dum lucẽ boni opis alijs miniſtramꝰ. Do
minꝰ autẽ hoc officiũ ſe habere teſtat͛ cum dicit. Ego ſuz
lux mũdi. qui ſequitur me non ambulat in tenebꝛis: ſed
habebit lumen vite.

¶ De ſubdyacono. Rubꝛica.

P Remiſimus de non ſacris ⁊ minoribus
ordĩbꝰ. Nũc de ſacris ⁊ maioribꝰ qui an
thonomagice ſacri dicunt͛ ſubyciamꝰ. Et
p̄mo ꝺ ſubdyacono. Ordo eni ſubdyaco
natus ſacer hodie ſꝫ ĩnocentiũ tertiũ re
putat͛. extra ꝺ eta. ⁊ q̄li. ordi. a multꝭ. Si
quidem ſubdyaconi nathineoꝝ vices in eccleſia repũtãt
De quibꝰ in eſdra legitur ꝙ dauid dederat nathineos ad
miniſteria leuitaꝝ. Unde greci hypodiaconi dicũtur: qꝛ
officijs ⁊ preceptis leuitarũ ſubiacent ⁊ eis miniſtrant. ex
quoꝝ ordine fuit ille nathanael quẽ dominꝰ ĩ euangelio
cõmendauit dicẽs. Ecce vere iſrahelita in quo dolus nõ
eſt. Nathanei aũt hebꝛaice: dicunt͛ latine ĩ humilitate do
mino ſeruientes vel deo oblati. ¶ Subdyacones debẽt
ſm iſidoꝝ. z5. di. pleċtis: oblationes ĩ templo domini a fi
delibus ſuſcipere ⁊ leuitis ſuperponẽdas altaribꝰ defer
re: calicẽ ⁊ patenam ad altare xp̄i deferre: leuitis tradere
eiſqꝫ miniſtrare. vrceolũ q̄qꝫ cũ vino ⁊ aqua manile ⁊ ma-
nutergiũ tenere. ep̄o: p̄ſbytero: ⁊ leuitis: ꝓ lauandis ante
altare manibus aquã pꝛebere: corꝑalia ⁊ ſubſtratoꝛia la-
uare: de q̄bus recte placuit patribꝰ. 3i. di. lex. ⁊. c. oĩo: vt q̄
myſtica ſacramẽta cõtractant: legẽ cõtinentie debeãt ob
ſeruare: ſicut ſcriptũ eſt ĩ ꝓpheta. Mũdamini q̄ fertis va
ſa dñi. Tenẽt aũt locũ diuũ viroꝝ qui erãt apud gẽtiles.
Sane iuxta decretum cõcilij tholetani. z3. di. ſubdyaco
nus. Subdyaconꝰ cũ ordinat͛: qꝛ manus ĩpoſitionẽ conſe
cratoꝛiã nõ accipit: patenã de manu epiſcopi vacuã ⁊ cali
cẽ vacuũ accipiat dicẽte ſibi epiſcopo. Uide cuiꝰ miniſte
riũ tibi tradit͛. De manu v̈o archidyaconi pro eo ꝙ ĩ eiꝰ
adiutoꝛium cõſecrat͛ accipiat vrceũ ſcꝫ cum vino ⁊ aqua
manille. i. bacelle ⁊ manutergiuz. Premiſſa igr̄ verba ⁊
vtẽſilia ſũt huiuſmodi ſacramẽti ſubſtãtialia: cetera ſũt
de ſolẽnitate. ¶ Querit͛ ãt quare ſubdyaconꝰ legit lectio
nes ad miſſã: cũ non reperiat͛ hoc ſibi cõpetere: vel ex no
mine vel miſterio ſibi cõceſſo. Reſpondeo. ĩ pꝛimitiua ec
cleſia dyaconꝰ nõ legebat euãgeliũ qꝛ hoc ſtatutum non
erat: poſtq̄ꝫ vero illꝺ ſtatutũ fuit preceptũ eſt etiaꝫ vt ſub
dyaconꝰ q̄ dyacono ſubeſt ep̄ꝉaꝫ ſiue lectiões legat. Sub
dyaconꝰ ãt vtit͛ amictu alba ⁊ baltheo ſic̄ ⁊ oſtiariꝰ: exoꝛ-
ciſta: ⁊ acolitꝰ: ⁊ ĩſuper tunica. ⁊ ſudario tunicã ſtrictã poꝛ
tat: vt ſe iuſtitia q̄ſi loꝛica ĩduat: ſudario vt ſoꝛdes a vaſis
extergat de quo ĩ parte ſequẽti ſub titulo de tunica ⁊ ma
nipulo dicet͛. Hoc officio vtit͛ q̄ tante mũdicie eſt ꝙ ipſiꝰ
exẽplo ⁊ cõſilio ceteri a ſoꝛdibꝰ criminũ lauent͛. ¶ Chꝛi
ſtus hoc officiuz exercuit quando ĩ cana galilee de aqua
vinũ fec̄. ⁊ qñ cena fcã mittẽs aquã ĩ peluĩ pedes diſcipu
loꝝ lauit. Canon adriani pape. 63. di. valẽtinianꝰ ĩ fine vi
det͛ ĩnuere ꝙ imꝑatoꝛ debet ordinez ſubdiaconatꝰ ha
bere vbi dr̄ Adiutoꝛ ⁊ defenſoꝛ tuus vt meũ ordinẽ decet
ſemꝑ exiſtã: ſed non ẽ ita. gerit tamen illꝺ officiũ: quoniã
ĩ die ordiatiõis ſue: receptꝰ p̄mo in canonicũ a canonicis
ſancti petri miſtrat dño pape ĩ miſſa ĩ officio ſubdyacona
tus parãdo calicẽ ⁊ huiuſmodi faciẽdo. Quidã ẽt dicunt
vt no. ff. de reꝝ di. l. ſãcta: ꝙ ſit pꝛeſbyter. Juxta illꝺ. Cu
ius merito q̄s nos ſacerdotes appellat. Jmꝑatoꝛ ẽt ponti
fex dictꝰ eſt pꝛout ĩ tractatu de ep̄o dicet͛.

¶ De dyacono. Rubꝛica.

D Jaconi grece dr̄: hebꝛaice leuite: latine
vero miſtri ſiue aſſũpti ſiue offerẽtes ſꝫ
iſidoꝝ. zi. di. lex. zi. di. cleros. ¶ Dyaco
noꝝ q̄dem ordo ĩ libꝛo numeroꝝ a tri
bu leui filio Jacob ſũpſiſſe legit͛ exoꝛdiũ
⁊ ĩde leuite. i. aſſũpti vocabant͛: qñ aſſũ
pti ſũt ad auxiliũ ſacerdotum vt eleaçar
⁊ ithamar. Dñs enĩ ad moyſen locutꝰ eſt dicens. Applica
tribũ leui ⁊ fac eum ſtare ĩ cõſpectu aarõ ſacerdotis ⁊ mi
niſtrẽt ei vt excubẽt ⁊ obſeruẽt q̄cq̄d ad cultũ ꝑtĩet mul-
titudinis corã tabernaculo teſtimonij et cuſtodiant vaſa
tabernaculi ſeruiẽtes ĩ miſterio: ſicut enĩ ĩ ſacerdote con
ſecratio ita ĩ dyacono miſterij diſpenſatio habet͛ vt iam
dicet͛. A quĩquageſimo aũt anno iuſſi ſunt leuite vaſa cu
ſtodire. ⁊ a. z5. annis ⁊ ſupꝛa iuſſi ſunt ĩ tabernaculo ꝺſer
uire: tanq̄ꝫ etatꝭ ad onera poꝛtãda robuſte: q̄ poſſent ar-
cham federꝭ: menſam pꝛopoſitionis ⁊ vaſa tabernaculi
deportare. qꝺ ⁊ in nouo teſtamẽto recolitur cuꝫ dyaconi
bus ſupꝛa ſiniſtꝝ humeꝝ ſtola ĩponit͛: ⁊ ĩ diebus ieiunio-
rũ ſuper eũdẽ humeꝝ caſula cõplicatur: qꝛ q̄cq̄d laboꝛis
ĩ hac vita ſufferrimꝰ tanq̄ꝫ ĩ ſiniſtra poꝛtamꝰ: donec a ſini
ſtra trãſeamꝰ ĩ dextrã ĩ qua requiẽ habeamꝰ. Hic etiam
dyaconi cardinales mẽſaꝫ lateranẽ. altarꝭ humeris ſuis in
die cene ad ſacrariũ depoꝛtãt: ⁊ ĩ ſabbato ſãcto ab altari
repoꝛtãt. Jpſi quoqꝫ ſemꝑ ſũmũ pontificẽ velut archam
federꝭ depoꝛtãt. Nõ ergo dyaconꝰ dalmaticã: nec ſubdya
conus tunicellã ĩ diebus ieiunioꝝ ĩ officio miſſe poꝛtant
ꝓpter rõnẽ ĩ. 3. parte ſub ti. ꝺ dyacono: ⁊ ĩ ſexta p̄te ſub ti.
de ſeptuageſima ſcriptã: ſꝫ caſulas ſeu planetas ſuper hu
meꝝ ſiniſtrũ cõplicatas geſtãt: nõ replicatas a dexteris
⁊ a ſiniſtris ſicut facit ſacerdos ſꝫ ab ãterioꝛi parte ſuper
bꝛachia eleuatas. Subdiaconꝰ tamẽ ep̄ꝉam lecturus illã
deponit: qua lecta eã reſumit. ⁊ dyaconꝰ euangeliũ lectu-
rus illam exuit ⁊ eaꝫ decenter plicatam ſuper ſiniſtrum
humerum ĩponit ⁊ ſub bꝛachio dextro ligat: ita ꝙ ab hu
mero ſiniſtro ad latus dextrũ ad modũ ſtole deſcendat:
ſicqꝫ circũcinctus eam tenet donec dicat͛ illa vltima oꝛa
tio poſt cõmunionẽ: tunc enĩ illã ĩduit ſicut pꝛius. Miſſa
vero finita tam ſubdyaconus q̄ꝫ dyaconus illas deponit.
¶ Sane hec diuino plena ſũt myſterio. planetas vero re
plicatas his tempoꝛibus poꝛtãt. Pꝛimo propter iã ſupꝛa
poſitã rationẽ. Secũdo eas poꝛtant ad oſtẽdendũ ꝙ ipſi
ad tantã perfectionem in illis tenentur ad quantã ſacer
dos in alijs diebus. ⁊ ad notandum ꝙ ex charitate que ꝑ
planetam ſignificatur miniſtrant ⁊ non ex timoꝛe pꝛout
in veteri lege fiebat que erat lex timoꝛis ⁊ non amoꝛis ſi
cut noua pꝛeſertim tp̄e ieiunij qꝺ ſine charitate factum
meritoꝛiũ non eſt. Ferũt autẽ illas ab anterioꝛi parte ele
uatas ut liberius valeant miniſtrare: ⁊ ad oſtendendũ ꝙ
ipſi iuxta apoſtolum ad hebꝛeos que retro ſunt obliuiſcẽ
tes ad anterioꝛa feruntur: poꝛtãt etiã illas ſuper bꝛachia
eleuatas ad ſignificandum ꝙ opere debent charitatem
oſtendere: quam gerunt in mente. per manus enim ⁊ bꝛa
chia charitas congrue deſignatur: non autem replicatas
a dextris ⁊ a ſiniſtris ꝑut facit ſacerdos ad inſinuandam
diſſimilitudinem poteſtatis ⁊ officioꝝ ſuoꝝ. Subdyaco
nus tamen epiſtolam lecturus tanq̄ꝫ officio ſuo fũcturus
illam deponit. ipſe nanqꝫ ex officio ſuo veterem legem re
pꝛeſentat. Unde ⁊ epiſtole quãdoqꝫ de veteri lege ſumũ
tur ſub qua non ex amoꝛe vt premiſſum eſt ſed ex timoꝛe

ſeruiebatur. quia ergo illud durauit quãdiu lex durauit:
ideo ad hoc figurandũ donec epiſtola finiatur non tenet
planetam que amorem deſignat. ¶ Dyaconus vero euã
gelium legens eam non deponit. ſed iuxta modum ſtole
ſtare ſuo officio cõpetentis illã ſibi coaptat: quia eius of/
ficium eſt doctrinam euangelicaꝫ que eſt lex amoris pre
dicare: ⁊ hoc ex amore qui facit iugum domini ſuaue q̄d
iugum ex quo omnia mundana premunt̄ per ſtolam ſuꝑ
ſiniſtrum humerum ſignificatur. Cingitur autem plane
ta id eſt charitate ab humero ſiniſtro ĩ latus dextrũ vt ſit
ei ſuaue iugum domini in proſperis ⁊ in aduerſis que ꝑ
leuam ⁊ dextram deſignantur tanq̄ꝫ armatus in humerl
ↄtra aduerſa ⁊ ſuccinctus ĩ latere ↄtra mundi ſuauia ſeu
proſpera. ¶ Rurſus dyaconꝰ duplex gerit officiũ. ſ. pre/
dicandi populo. vnde lecturus euangeliuꝫ dicit populo.
Dominus vobiſcũ: ⁊ miniſtrãdi ſacerdoti. Nempe ꝓpter
predicãdi officiũ caſulã ſuper humeꝝ portat: q̄ꝛ predica/
tor in preſẽti vita oꝑa populi portare dꝫ quod a legali ſa/
cerdote tractũ eſt. qui dũ ſacrificabat: ſũmitates balthei
ſuper humerũ reflectebat. ꝓ eo vero ꝙ ſacerdoti miſtrat
⁊ q̄ꝛ ꝓpter iſtãtes neceſſitates ire atq̄ꝫ redire habet dex/
teram hr̃e debet expeditam ⁊ liberã. Unde ĩ tholetano
cõcilio. 25. di. vnũ: ita legit̄. Unũ orariũ oportet leuitaꝫ
geſtare in ſiniſtro humero ꝓpter q̄d orat. i. pro eo q̄d ꝓdi/
cat. Preterea ſubdyaconus ⁊ dyaconus lecturi deponũt
caſulas quaſi ꝓfitentes non eſſe veſtem propriam ſed ob
reuerentiam temporis recipere commodatam. ¶ De/
niq̄ꝫ circa finem miſſe dyaconus planetam induit: ad no/
tandum ꝙ non ſufficit opus ex charitate inchoare niſi ⁊
in charitate perficiatur. Tertio etiam dici poteſt ꝙ dya/
conus caſulã ĩduens innuit ſe eē predicatorẽ qui in dile/
ctione ferueat: ⁊ vite contemplatiue inhiet. dũ vero ſe il
la precingit: ⁊ humero duplicatã ĩponit: opus predicatio/
nis: orationis: ⁊ lectionis ĩtromittit: ⁊ ꝓximo in neceſſita
tibus ſubuenit quã reflectit in dextrã cum oĩa refert ad
ſũmũ bonũ. Et ſic dum caſulaꝫ induit Mariã. dum pre
cingit repreſentat in miniſterio Marthã. Quarto dum
dyaconus ieiunioꝝ tẽpore caſulam ſuper humerũ repli
cat quaſi gladiũ contra hoſtem vibrat vt dicet̄ ĩ ꝓhemio
.3. parti. In nouo vero teſtamẽto ordo iſte ab aplĩs ſũpſit
initiũ qui ſeptẽ viros boni teſtimonij plenos ſpiritu ſan/
cto dyaconos elegerũt vt iaꝫ dicet̄. vnde ⁊ ſancti patres
decreuerũt. 93. di. dyaconi. ⁊. c. ſe. vt in matrice eccleſia ſe
ptem dyaconi circa altare pontifici in celebratiõe miſſe
aſſiſtãt. Hi in apocalipſi dicunt̄ ſeptẽ angeli tuba canen/
tes: quia illorum eſt alta myſteria de ſuperna inſpiratiõe
foris reſonare. Hi ſunt ſeptem candelabra aurea qui xp̄i
lucem euangelij alijs oſtẽdere debẽt. Hi dicunt̄ ſeptẽ to
nitrua q̄ꝛ terribilr̃ cõminari debent ꝙ omnis arbor q̄ nõ
facit fructum bonum ⁊c̃. extra d̃ deci. quãuis in fi. 93. di.
dyaconi. ⁊. c. ſe. Hi preconis more halã admonẽt ad oran
dum ⁊ genua flectendũ. Ad eos quidem pertinẽt aſſiſte
re ſacerdotibus ⁊ miniſtrare in oĩbus que agũtur ĩ ſacra/
mentis xp̄i in baptiſmo. ſ. in chriſmate: ĩ patena: ⁊ in cali/
ce. oblationes. i. hoſtias ĩferre ⁊ diſponere ĩ altare. ↄpone
re etiã. i. ornare mẽſaꝫ domini. i. altare atq̄ꝫ veſtire: crucẽ
ferre puta in ꝓceſſionibus: ⁊ ꝓdicare. i. legere euangeliũ
⁊ apoſtolũ. i. epl̃aꝫ puta ſubdyacono deficiẽte. 25. di. per/
fectis: extra de ci. quãuis in fi. Nam ſicut lectoribus ve/
tus teſtamentum: ita dyaconis nouum predicare. id eſt
legere preceptum eſt. Sicut enim dominus donec euan
gelium predicauit miniſter fuit. Iuxta illud: Non veni
miniſtrari ſed miniſtrare. ita nulli magis conuenit euan
gelium legere q̄ꝫ dyacono qui miniſter ĩterpretatur. Un
de cum ordinatur ideo ſtolam per quã xp̄i iugum ſignifi
catur accipit: q̄ꝛ euangelium: de quo ipſo iugo continet̄
lecturus eſt. Ad ipſum quoq̄ꝫ pertinet officium precum
id eſt dicere letanias ⁊ recitatio nominũ eorum qui ordi/
nandi vel etiam baptiçandi ſũt. Ipſe ꝓmonet aures ad/
hibere ad deum cuꝫ dicit. Humilitate capita veſtra deo:
vel humilitate vos ad benedictionem. Ipſe hortatur cla
mare dicendo kyrieleyſon in rogationibus. ipſe donat pa
cem. ſ. ſubdyacono: vel ſaltem cum dicit: dominus vobiſ/
cum. ⁊ annunciat feſtiuitates ¶ Hec ſiquideꝫ ⁊ alia plu
ra ad eius pertinent officium que in canonibus Hie. 23.
di. dyaconi. ⁊. c. legimus. plenius continentur. Debent ẽt
tanq̄ꝫ oculi ep̄i cuncta circumluſtrare ⁊ ep̄o referre. 23. di.
dyaconi eccleſie. ⁊. c. ſe. vſq̄ꝫ ad. §. compagis: non tamẽ de
bent baptiçare nec dominicum corpus diſpenſare niſi ĩ
neceſſitate. ſ. ep̄o vel preſbytero abſentibus ⁊ iubentibꝰ.
nec poſſunt calicem benedicere. Non debent etiãꝫ inter
ſacerdotes vel coram eis vel ſupra ipſos niſi eorum iuſſu
ſedere. poſſunt tamen in conuentu preſbyterorum rogatĩ
predicare. ¶ Dyacones tenent loca quaternionum qui
apud gentiles erant. ¶ Sane ſicut in canone. 23. di. dya/
conus. legitur. dyaconus cum ordinatur ſolus epiſcopus
qui eum benedicit manus ſuas ſuper caput illius impo/
nit: quia non ad ſacerdotium: ſed ad miniſteriuꝫ id eſt ad
dyaconatum conſecratur. id eſt ordinatur. In actibus ta
men apoſtoloꝝ ita legitur. Hos ſtatuerunt ante conſpe/
ctum apoſtolorum ⁊ orantes impoſuerunt manus ſuper
eos. In quo oſtenditur non ſolum epiſcopũ veruꝫ etiam
preſbyteros tunc aſtantes debere manum ſuper dyaco/
num dum ordinatur imponere: Nunquid enim plus po
teſt precari ſolus ep̄s q̄ꝫ plures apoſtoli: imponentes eniꝫ
manum non dant ſanctũ ſpiritũ ſed orãt vt ſuper eos ve/
niat. Cum igitur vſus omnium donorum non ſit in vno
ſed in pluribus: merito plures manus imponunt vt vnu/
quiſq̄ꝫ dominum deprecetur vt partem de ſpiritu ſuo trĩ
buat ordinando ad inſtar moyſi de cuius ſpiritu dominꝰ
dedit ſeptuaginta viris. Ideo autem fit manus impoſitio
ſuper ordinandos: q̄ꝛ per manum opera: per digitos ſpĩ
ritus ſancti dona: per caput vero menteꝫ intelligimꝰ. Re
cte ergo manus imponitur: q̄ꝛ donis ſpiritus ſancti ĩ men
te imbuti ad oꝑa chriſti mittunt̄. De manus impoſitiõe
ſub ti. de epiſcopo dicet̄. Sed cuꝫ dyacono manus impo/
natur: extra de ſacra. non ite. c. fi. queritur quare quando
poſtea fit preſbyter ei manus imponit̄ iterato. Reſpon/
deo q̄ꝛ per cõſecrationẽ tranſit de oꝑe ad opus. i. de mini
ſterio ad dei ĩmolationẽ quod ſicut nec illud niſi gratia
dei adiuti agere non valemꝰ. Suſpenſio vero manuũ fit
dum oĩo ſuꝑ caput effũdit̄ ordinãdi. extra de ſacra. non
ite. ca. fina. ¶ Et nota q̄m tunc ⁊ ſuper confirmatos in
frontibus ⁊ cum ſal ⁊ aqua palle altaris veſtes ſacerdo/
tales ⁊ huiuſmodi benedicuntur: ideo hec manuũ ſuſpen
ſio fit quia virtus quedam manibus conſecratis ineſt: q̄
quaſi ſuſcitatur dum benedictio cuꝫ huiuſmodi manuũ
ſuſpenſione ſuper res effunditur benedicẽdas. Uñ apo
ſtolus monens diſcipulum ĩquit: Moneo te vt reſuſcites
gratiam dei que eſt in te per ĩpoſitionẽ manuum mearũ.
2. ad thimo. i. ca. Ut ſic̃ corde per effectum: ſic corpore ꝑ
ſuſpenſionem manuũ deuotio excitetur. non enĩ ſoluꝫ in
rebus animatis: verum etiam in rebus inanimatis virtꝰ
conſiſtit. Unde nonnulli aſſerunt ꝙ virtute templi ſi q̄s
illud ex deuotione ingreditur venialia in ea delentur.
Rurſus ſuſpenſio hꝰ in prolatione exorciſmorum potiſ/
ſime fit: quaſi ſacerdos ipſo corporis actu: fugando dia/
bolo virtute conſecratiõis manuum comminetur. Ter
tio poteſt dici ꝙ diſpenſatio ſacramentorum ſoli deo ꝓn
cipaliter: miniſtris vero eccleſie miniſterialiter cõpetit:

Ipſi enim nihil a ſe ſed a principali habent agente. Quia ergo i ſacramentoꝝ diſpenſatione veſtium vel aque ⁊ hõ benedictione ſeu cõſecratione aliqua ſpũalis ſãctificatio ↄfertur quãm miniſtri de ſuis meritis nõ cõfiſi debẽt ab ipſo deo corde ⁊ opere poſtulare: cõgruũ eſt hec per eleuationem ſeu ſuſpẽſionẽ manuũ ꝑ quas opera itelligunt̃ exprimi. Uñ treñ.3. Leuem⁹ corda noſtra cum manibus.

¶ Diaconus dalmatica vtit̃ vt diſcat occultã rationem ſublimium indagare. Unde in quibuſdam eccleſijs ea non niſi in feſtis vtitur quia diſcipuli ſublimia non intellexerunt: niſi poſtq̃ dominus eſt glorificatus: ⁊ vtitur ea ſine alba tempore oblatiõis ⁊ lotionis tãtũ: ſicut ſtatuit Zoçimus papa.93.di.dyaconus ſedeat. Ad hoc dyacono cũ ordĩat̃ traditur ſub certis verbis ſtola ⁊ codex euãgelij que res ⁊ verba ſũt hui⁹ ſacramẽti ſubſtãtia: cetera ſũt de ſolẽnitate. Ideo aũt ſtolã accipit q2 euãgelium qđ per xp̃i iugũ figurat̃ lectur⁹ eſt. Hoc officio vtitur qui corpus ⁊ ſãguinẽ xp̃i diſcrete diſpẽſat: ⁊ ꝗ ad orandũ ⁊ vigilãdum ſui exemplo alios hortat̃. Chriſtus vero hoc officium exercuit quãdo poſt cenã ſacramẽtũ corporis ⁊ ſãguinis ſui ꝓprijs manib⁹ diſcipulis diſpenſauit: ⁊ iterũ qñ ap̃los hortatus eſt ad orandũ dicẽs: vigilate ⁊ orate ⁊c. ⁊ quando euangelium predicauit.

¶ De ſacerdote Rubrica.

SAcerdotalis ordinis iſtitutio a veteri lege exordium ſũpſit: dñs nãq3 legit̃ precepiſſe moyſi: applica iquit fratrẽ tuũ aarõ ad te cũ filijs ſuis de medio filioꝝ iſrael vt ſacerdotio mihi fungat̃. Unxit ergo moyſes aarõ in maiorẽ ſacerdotẽ: filios vero illi⁹ i minores. Uñ ꝓpheta iquit: moyſes ⁊ aarõ i ſacerdotib⁹ eius.i. p̃mi ⁊ ſũmi iter ſacerdotes fuerũt. Ipe tamẽ moyſes prior fuit q̃3 aarõ ordine ⁊ maior adminiſtratõe.22.di.ſacro i glo. hinc eſt ꝙ moyſes illũ iſtruebat ⁊ tãq3 miorẽ redarguebat õ pe.di.3.iter hoc. ſed quo ad ↄſecrationẽ ſacerdotalẽ pares fuerunt. Moyſes antẽ non offerebat hoſtias: ſed ſolũ vota ꝓ pp̃lo.36.di. ſiquis vult.88.di.decreuit. Ante legẽ etiã ſacerdotes fuiſſe legũtur. Unde melchiſedech iuſtus ſacerdos dei altiſſimi legitur extitiſſe. cui decimas ex oĩbus ſpolijs abraã tanq3 ſacerdoti perſoluit. Erant aũt multi minores ſacerdotes quos canaucos cõmuniter appellabãt: ⁊ vnus erat ſũmus ſacerdos quem vocabãt ſpecialr̃ açabarchũ. Sed ⁊ dauid.24.ſũmos ſacerdotes iſtituit: ſedecĩ de eleaçar ⁊ octo de ithamar: ꝗb⁹ tamẽ oĩb⁹ vnu3 prefecit quem ſtatuit pricipẽ ſacerdotũ ⁊ ſingulis per ſortẽ vicis ſue diuiſit ebdomadas: quarũ octaua peruenit Abie de cui⁹ genere Zacharias pater Ioã. baptiſte deſcẽdit. ¶ In no. quoq3 teſt. xp̃s maiores ⁊ miores ſacerdotes conſtituit. videlic3 .12. apoſtolos ⁊ ſeptuagita duos diſcipulos per apoſtolos electos quos premittebat binos i oẽm ciuitatẽ ⁊ locum quo erat ipſe vẽturus.21.di. i noua. Sicut enĩ deus ꝑ moyſen ſummos pontifices regẽdis populis i lege prefecit: ⁊ ad eoꝝ ſocietates ⁊ opis adiumẽtu3 ſeqnẽtis ordinis viros ⁊ ſecũde dignitatis elegit. Nam i eleaçaro ⁊ ithamar filijs aarõ paterne trãſfudit plenitudinis abundantiam: vt ad hoſtias ſalutares ⁊ frequẽtioris officij ſacramentaminiſteriũ ſufficeret ſacerdotũ. Et ſicut in heremo ꝑ.70. viroꝝ prudẽtiũ mẽtes moyſi ſp̃m ꝓpagauit: ꝗb⁹ ille vſus i populo inumerabiles multitudines facile gubernaret: ſic ⁊ xp̃s apoſtolis ſuis diſcipulos addidit ꝗb⁹ illi totũ orbem ſanctis predicatõibus repleuerũt: ſicut hec ⁊ alia in põtificali ſubordinatõe ſacerdotis habent̃. Apoſtoloru3 itaq3 vices maiores obtinẽt ſacerdotes.i. ep̃i qui dicunt̃ ſũmi.1.q.7.accuſatio. de con.di.5.manus.⁊.c. de his. diſcipuloꝝ vero minores.i. p̄ſbyteri. Petrũ aũt quaſi i ſũmũ ſacerdotem elegit ei pre oĩbus claues regni celoꝝ tradẽs ⁊ ipm̃ pre ceteris ponẽs caput ⁊ fidei fundamentũ igens Tu es petr⁹ ⁊ ſuper hãc petrã edi.ec.me.21.di. i nouo. Iuxta illud ꝓphete. Pro patrib⁹ tuis nati ſũt tibi filij ⁊c.68.di. quoꝝ. Apoſtoli vero ep̃os preſbyteros ⁊ leuitas ordinauerunt: ſicut i ꝓhemio huius ꝑtis dictũ ẽ. Sacerdotes ergo ſũt ſucceſſores.70. viroꝝ quib⁹ dñs moyſi ſp̃m ꝓpagauit. ⁊.70 diſcipuloꝝ: ſic ep̃i ſũt vicarij moyſi ⁊ apoſtolorũ. ¶ Ceteꝝ ꝺm iſidoꝝ.21.di. cleros. Preſbyter grece latine ſenior iterpretat̃ non mõ ꝓ etate vel decrepita ſenectute. ſed ꝓpter honorẽ ⁊ dignitatẽ quã acceperũt. Senectus enim venerabilis eſt ⁊ cani ſũt ſenſus hoĩs: extra de tranſla: quãto.2.q.6.anterior. Unde ⁊ dñs iquit ad moyſen. Cõgrega mihi.70. viros õ ſeniorib⁹ iſrael quos tu noſti ꝙ ſenes ſint populi ⁊ magiſtri. Preſbyter ergo ꝺ3 hie.93.di. legim⁹ ad fi. nomẽ eſt etatis. ep̃s vͦ dignitatis. Porro ſicut i libro numeroꝝ legit̃: Moyſi precipit̃ vt eligat preſbyteros.i. ſeniores.88.di. porro. vnde i prouer. dicit̃ Gloria ſenũ ẽ canicies. Hec vͦ canicies ſapiẽtiã deſſignat de qua ſcriptũ eſt. Canicies hoĩ3 prudẽtia eſt. Cũq3 nõgẽtis ⁊ eo ampli⁹ annis ab adam vſq3 ad abrahã vixiſſe homines legam⁹. nullus ali⁹ p̃mus appellat⁹ eſt p̄ſbyter.i. ſenior niſi abraha3 qui multo pancioribus annis vixiſſe cõuincitur. Non ergo ꝓpter decrepitam etatem: ſed ꝓpter ſapientiam preſbyteri nominãtur. Hinc eſt ꝙ illi duo iudices qui falſo iudicauerũt ſuſannam preſbyteri vocati ſunt: qui autem preſbyteri nunc nuncupantur olim principes populi: vt chore: dathan: ⁊ abiron. vel magiſtratus aut magiſtri templi: vt nicodemus ⁊ gamaliel dicebant̃

¶ Dicit̃ autẽ preſbyter quaſi alijs viuendi prebẽs iter: vel prebẽs beatu3 iter. v3. populo de exilio mundi ad patriam paradiſi: de preſbytero etiam ſub ti. de ep̃o dicet̃.

¶ Sacerdos vero antiſtes dictus eſt quia ante ſtat: ⁊ ſupra ſe nullũ in eccleſia habet.21.di. cleros. Dicitur quoq3 ſacerdos a ſacrificãdo: q2 cõſecrat ⁊ ſãctificat. Unde etiã dicit̃ ſacerdos quaſi ſacra dãs vel ſacer dux vt ait beda ⁊ gre. i paſtorali li.2.18.c. Sacerdos etiã dicitur iuſtitie cultor. Iux̃ illud Cui⁹ merito ꝗs nos ſacerdotes appellat. ff. de iuſti. ⁊ iu. l.i. In pleriſq3 locis ſacerdotes capellani vocantur. Nã antiquitus reges frãcie ad bella procedentes cappã beati martini ſecũ portabãt que ſub quodam tẽtorio ſeruabat̃: qđ ab ipſa cappa dictũ ẽ capella: ⁊ clerici in quorũ cuſtodia ipſa capella erat ĩde capellani dicebant̃: ⁊ cõſequenter ab illis ad cunctos ſacerdotes nomẽ illud i quibuſdã regionib⁹ eſt tranſfuſũ. Sunt etiã qui dicunt ꝙ antiqtus i expeditionib⁹ in tentorijs fiebãt domũcule de pellibus capraꝝ ſuptecte i ꝗbus miſſe celebrabantur ⁊ ĩde capelle nomẽ tractũ eſt. Sacerdotes vero gentilium flamines dicebantur: ſicut i ꝓhemio huius partis dictu3 eſt. Preſbyteri vices gerũt ediliũ qui apud gentiles fuiſſe noſcunt̃. ¶ Sane ꝺm canonicã traditionẽ preſbyter enim ordinat̃ ep̃o cũ benedicẽte ⁊ manũ benedictoriam ſupra caput ei⁹ tenẽte: ⁊ oẽs preſbyteri qui preſẽtes ſunt manus ſuas iuxta manus ep̃i teneant ſupra caput illius ſpiritũ ſanctũ iuocantes: que manus impoſitio operum ſancti ſpiritus exercitationem ſignificat. Nam per caput mens accipitur: per digitos ſancti ſpiritus dona. ꝑ man⁹ opera figuramus. Quare autem fit manus impoſitio cu3 facta fuerit cũ in dyaconum ordinaret̃ dictum eſt ſub ti. de dyacono. Unguntur etiam manus preſbyteri oleo in ſui ordinatione de quo in.i. parte ſub ti. de vnc. dictu3 eſt.

¶ Sacerdotes vicem gerunt xp̃i dum pro peccatis obſecrant ⁊ per penitentiã reconciliant peccatores. Mediatores enim ſunt inter deũ ⁊ homines ꝓut i ſeqũeti. ti. ple

nius oſtendeť. Vi ſtolā ſuper vtrūq; humeꝝ accipiunt vt
ex hoc ſe ꝑ arma iuſtitie eē munitos ītelligant: put in ſe.
parte ſub ti. de ſtola diceť. Accipiunt quoq; de manu pon
tificis calicē cū vino ⁊ patenā cū hoſtia: quaten⁹ his īſtru
mentis ptātē ſe accepiſſe cognoſcāt: placabiles hoſtias ⁊
corpus ⁊ ſāguinē xpi offerēdi. Unde epiſcop⁹ hec tribuēs
dicit. Accipite poteſtatē offerre ſacrificiū deo miſſāq; ce
lebrādi: tam ꝑ viuis q̄ ꝑ defunctis in noīe domini. Hoc
ordine nullus in eccleſia celſior ē. Epiſcopis tamen que
dam ſuperaddita eſt ptās ſicut in ꝑximo ti. diceť: ⁊ ī hui⁹
ptis ꝓhemio tactū ē. ne ſi eadē poteſtas paſſi; penes oēs
ſit obediētia ſoluať ⁊ ſcādalum generetur. 89. di. ad hec.
¶ Nō aūt vacat a myſterio ꝙ ordinator ordinatum ī ſa
cerdotē cōicās oſculať: dyacon⁹ vero vel ſubdyaconus or
dinati cōicantes oſculanť manu; ordinatoris. Ratio di/
uerſitatis eſt p̄mo vt ꝑ hoc ordinū noteť diſtinctio: put ī
.4. pte ſub ti. de cōmunicatione ſacramēti diceť. Secun
do q: pōtifex oſculādo ſacerdotē denotat ꝙ ille ad equa
litatē ordinis recipiť: q̄tū ad ſacramētū euchariſtie cōſe
crandū: qḋ eſt ſacramentū amoris qui per oſculū ſignifi
catur. Dyaconus vero ⁊ ſubdyacon⁹ nō recipiunť ad talē
equalitatē ſed ad imitationem bone operationis: que ex
charitate ꝓcedit: qḋ ſm gre. per manus oſculū deſignať.
¶ Sane ei q ī preſbyterū ordīať traduntť ſub certis ver/
bis ſtola ⁊ caſula calix cu; patena ⁊ etiā īungiť. que res ⁊
verba ſūt huiuſmodi ſacramēti ſubſtātia: Cetera vero ꝑ
cedētia ⁊ ſequētia de ſolēnitate ſunt. ¶ Porro ſicut ait
beatus aug. 28. di. que ipſis: ſacerdotes ſcire debēt libru;
ſacramētoꝝ ſiue miſſale: lectionariū: ātiphonariū: bapti
ſteriū: cōputū: canones penitētiales. pſalteriū omelias ꝑ
circulū anni diebus dn̄icis ⁊ feſtiuis aptas: ex qbus oīb⁹
ſi vnū defuerit ſacerdotis nomē vix in eo conſtabit. Ma
gnus etiā dyoniſi⁹ .c. di. oēs. īquit. Subſtātia ſūmi ſacer
dotij ſunt eloquia diuinitus tradita. i. vera diſciplina ſeu
ſciētia diuinaꝝ ſcripturaꝝ. Et ꝓpheta: q: tu ſciam repuli
ſti ⁊ ego te repellā ne ſacerdotio mihi fungaris: nō debēt
enī diſcere que ex officio alios dēbēt docere. 37. di. eccc. i.
.q. 7. cōuenietib⁹. ¶ De p̄miſſis vero libris ⁊ omelijs in
ꝓhemio. 6. ptis diceť. Ite; qui ſint canones penitētiales
⁊ vtrū ſacerdos penitētias ī illis diffinitas valeat mode
rari: ⁊ que ſacerdotes ſcire oportet: dixim⁹ ī aureo repto
rio noſtro ſub ti. de pe. ⁊ re. de cōputo ī finali pte dicem⁹.
Hoc officiū xp̄s exercuit quādo poſt cenā panē ⁊ vinum
ī corpus ⁊ ſanguinē ſuū diuina virtute cōuertit dicēs apo
ſtolis. Accipite ⁊ comedite hoc eſt corpus meū ⁊c̄. Excel
lentius quoq; hoc officio vſus eſt cū ꝑ peccatis humani
generis ſeip̄m ī ara crucis obtulit patri idem epiſcop⁹ ſa
cerdos ⁊ hoſtia: ⁊ adhuc glorioſius īplet dū ſedēs ad dex
tram patris īterpellat pro nobis.

¶ De epiſcopo. Rubrica.

PRopter ea que ſpecialr̄ officio epiſcopali
īcumbūt epiſcopat⁹ īter ordines ī ſacris
canonib⁹ cōnumeranť. 21. di. cleros ī p̄n.
extra de pur. can. quo. ⁊ de cō. ec. vel al. c.
penul. Epiſcopi aūt nomē plus ſonat one
ris q̄ honoris. Nā ep̄s grece ſuperītēdēs
īterpťať latine ſpeculatoris officiū gerens. 21. di. cleros.
Nā ꝑpoſit⁹ ī eccleſia ſpeculator dict⁹ eſt. Iuxta qḋ dn̄s in
quit ꝓphete. Fili hoīs ſpeculatorē dedi te domui iſrael vt
plebi ſibi cōmiſſe nō negligēter icūbat: ſed vita; ⁊ mores
eoꝝ ⁊ cūcta diligēter ꝓſpiciat. ¶ Quia ergo epiſcop⁹ ſpe
culator eſt ideo ex īſtitutōe clemētl p̄mi cathedra ſiue lo
cus ei⁹ ī eccleſia altior eſt vt ſuperītēdat ⁊ ppl'; cuſtodiat
omneſq; cōſpiciat ⁊ illū cūcti: ſicut vinitori altior loc⁹ eſt
ꝓ vinea cuſtodiēda. ob hoc īquit apoſtol⁹: qui epiſcopatū
deſiderat bonū opus deſiderat. 8. q. i. q epiſcopatū: nō di
xit honorē ſed opus quoniam ep̄s non tam vt preſit q̄ vt
ꝓſit eligiť. ¶ Rurſus faldiſtoriū epi ſpūalē iuriſdictiōe;
annexam pōtificali dignitati deſignat: quoniā exercere
diffiniēdo nō debet niſi ꝓ tribunali ſedens qḋ ꝓbatur ex
verbis dn̄i dicētis ī euangelio. Supra cathedrā moyſi ſe
dent ſcribe ⁊ phariſei que dixerint facite ⁊c̄. 19. di. ſm. 3.
q. 7. §. fi. Per ſcabellū vero tēporalis poteſtas ſignificať
que ſubiecta debet eē ſpirituali: ſicut ꝓbat gelaſius papa
extra de ma. ⁊ obe. ſolite. 96. di. duo. ⁊. c. ſe. ⁊ Inno. 3. ī ſua
epiſtola decretali. ⁊ a ſpirituali per diſciplinā correctiōis
cōculcať quādo a vero exorbitat per peccatū: ex̄ de iudi.
nouit. 63. di. valētinian⁹. Unde ep̄s. donec ponā inimicos
tuos. ſca. pedū tuoꝝ. Pontifex vero pnceps ſacerdotum
eſt quaſi pons ⁊ via ſequētiū fact⁹. 21. di. cleros. ipſe ⁊ ſum
mus ſacerdos. ipſe ⁊ pontifex maximus nūcupať vt pre/
miſſum eſt: ip̄e naq; efficit ſacerdotes atq; leuitas: ipſe of
ficia ⁊ eccleſiaſticos ordīes diſtribuit ⁊ diſponit ⁊ ꝑordīa
tor eſt in cūctis. ipſe qḋ vnuſqſq; facere debeat oſtendit.
Antea aūt pontifices ⁊ reges erāt put tactū eſt in prima
parte ſub ti. de con. Maioꝝ enī hec erat ꝯſuetudo vt rex
⁊ ſacerdos pontifex eēt. Unde ⁊ romani īperatores pon
tifices dicebanť. Diciť etiā preſul qm̄ in cōcilio preſidet:
extra de tē. ordi. ꝙ tranſlationē. Diciť etiā antiſtes quia
ante alios ſtās p̄eminet populo: vel ab anti. qḋ eſt contra
qm̄ hereticl cōtradicit vt paſtor lupis. Ordo epiſcopalis
vnde ꝓceſſit dictū eſt ī ꝓhemio hui⁹ partis. ¶ Sane con
ſecratio epiſcopalis ī qua ſpūs ſanctus digne ſumenti da
tur ſp ī die dominica ⁊ hora tertia fit. 75. di. c. i. qm̄ ipi epi
vicē apoſtoloꝝ obtinēt qbus ī die pēth. ⁊ hora tertia ſpiri
tus ſanct⁹ dat⁹ eſt. nō tamē pōt qs ī epiſcopū cōſecrari die
illa qua in preſbyterū ordinať: ſed ⁊ iuxta canonū ſtatuta
78. di. ſi forte: ep̄s cum ordinatur cōprouinciales epi con
uenire debēt cum metropolitano ⁊ duo epiſcopi ponant
⁊ teneant euāgelioꝝ codicē ſuper caput ⁊ ceruicē ei⁹ ſiue
ſuꝑ humeros vno ſuꝑ eū fundente benedictōem: reliqui
vero oēs epiſcopi qui aſſunt manib⁹ ſuis caput ei⁹ tangāt.
23. di. ep̄is. Siqdē tenetur liber ſuper caput ei⁹. primo vt
dn̄s firmet euangeliū ī corde ipſi⁹. ſecūdo vt per hoc ītel
ligat cui labori ⁊ honori ſubiciať: q: oē quod hic eminet.
.i. oīs p̄lat⁹ plus meroribus afficiť quā honorib⁹ gaudeat.
22. di. vex. tertio ad notādū ꝙ pond⁹ euāgelice p̄dicatio
nis eū circūquaq; ferre pigre nō debet. quarto ad monē
dū illū vt magl ſolito iugo ſubiaceat ⁊ obediat euāgelio.
¶ Triū aūt epoꝝ ad min⁹ computato metropolitano p̄/
ſentia reqriť rōe ⁊ exemplo. Ratione ne tātū beneficiū
videať furtiue p̄ſtitum vt ꝑ illo pariter p̄ces ad deū effū
dant. Et exemplo q: ⁊ iacob⁹ frater dn̄i a petro iacobo ⁊
ioanne apoſtol' ordinatus eſt ep̄s hieroſolymitan⁹. 66. di.
porro. ¶ Manus vero impoſitio ſumpſit exordium ab
iſaac qui du; iacob benedixit impoſuit ſibi manū: ⁊ moy
ſes ioſue cum eum populo prefecit ⁊ dominus apoſtolis
cum eos pncipes mundi conſtituit. Sed ⁊ ipſi apoſtoli ꝑ
manus impoſitionem ſpiritum ſanctum dederunt. De
manus impoſitione dictu; eſt ſub ti. de dyacono. ¶ Cete
rum circa epiſcopi ordinatione; ſciendum eſt ꝙ ip̄e ſab/
bato hora veſpertina examinatur de moribus ⁊ ſtatu pre
terite vite vbi ter benedictio petitur vt ſancta trinitas in
ordinatione preeſſe monſtretur. Mane vero ſequenti
examinatur de futura conuerſatione ⁊ fide ⁊ primitiue
eccleſie inſtitutione propter ſuſpectos in fide moribus ⁊
conditione: ⁊ vngitur caput eius ⁊ manus de quo dictu;
eſt in p̄ma parte ſub titulo de cō. Deinde vnguntť manus
eius ⁊ datur ei mitra in capite in ſignum ꝙ benedictio
nē oīum gentium dedit illi ⁊ teſtamentum ſuum confir/

manuit ſuper caput eius. Dantur etiam ei baculus ⁊ annu
lus: de quibus in ſequenti ꝑte dicetur. Singula aũt cum
ꝓprijs verbis tradunt̃ ⁊ fiũt: que verba ⁊ capitꝭ ⁊ manuũ
vnctio ⁊ pollicum cõfirmatio baculi ⁊ annuli atqꝫ euan/
gelij traditio ſunt huiꝰ ſubſtãtia ſacramẽti. Cetera ſolẽni
tatis ſunt. De euangelio ⁊ baculi traditione ⁊ quare cõſe/
cratus equũ albũ ſeu albis coopertũ equitat dictum eſt ĩ
predicto ti. de con. Cõſecratur autẽ eṗs iter epiſtolam ⁊
euangeliũ extra de elec. ꝙ ſicut. nec põt die ſue ꝯſecratio
nis ordines celebrare: qꝛ ipſe tũc nõ celebrat ſed concele
brat ꝑncipaliter celebrãti. Papa tamẽ qui ante hymnuꝫ
angelicũ cõſecrat̃ hec poſſet qꝛ ĩpe miſſarũ ſolẽnia perfi
cit cõſecratꝰ. Differt autẽ inter eṗos ⁊ ſacerdotes qꝛ licet
ſex ſint que cõiter ad oẽs ꝑtinẽt ſacerdotes: videlicet ca/
theticare: baptiçare: ꝑdicare: cõficere ſoluere ac ligare: ta
mẽ ad pontificẽ nouem ſpãliter ſpectant. ſ. clericos ordi/
nare: virgines benedicere: põtifices cõſecrare: manus im
ponere: baſilicas dedicare: degradandos deponere: ſyno
dos celebrare: criſma cõficere: veſtes ⁊ vaſa ſacrare. Sũt
⁊ alia que ad officiũ epiſcopale ꝑtinẽt: puta ĩ frõte criſma
re: benedictiões ſolemnẽ ante pacẽ dare: ⁊ ſimilia. 25. di.
ꝑlectꝭ. 68. di. q̃uis. Uerũtamẽ ⁊ maiores ⁊ minores ſacer
dotes coiter ĩ quibuſdã vicẽ gerũt ſũmi pontificis. i. xp̄i.
dũ videlicet ꝓ peccatis obſecrãt ⁊ per penitẽtiã reconci/
liant peccatores. Unde apoſtolꝰ. Deꝰ erat in chriſto mun
dum ſibi recõciliãs ⁊ poſuit ĩ nobis verbũ recõciliatiõis.
obſecramꝰ ergo ꝓ xp̄o recõciliamini deo. Mediatores
enĩ ſunt ſacerdotes iter deũ ⁊ hoies: dum ⁊ ꝑcepta dei po
pulo deferũt ꝑdicãdo: ⁊ vota deo porrigũt ſupplicãdo. q̊/
circa tales debent exiſtere vt ⁊ deo grati ⁊ hoībꝰ ſint acce
pti. Nam vt ait alexander papa. i. q. i. xp̄i ſacerdotes q̃to
digniores fuerĩt tãto faciliꝰ ĩ neceſſitatibꝰ populi pro qbꝰ
clamãt exaudiuntur. Et ſicut apl̃s dicit. Mediator nõ ẽ
vniꝰ. ⁊ diſcordes recõciliare nõ põt q ſimul vtriuſqꝫ ſocie
tatꝭ ⁊ amicicie vinculo nõ eſt concors. Si enĩ is qui diſpli
cet ad itercedẽdũ mittitur irati animꝰ ad deteriora ꝓuo/
catur. 49. diſti. §. i. Eṗs quoqꝫ ⁊ ſacerdos noie preſbyteri
ĩtelligunt̃ ſicut patet ex his q̃ ad tytũ apoſtolꝰ ſcripſit qui
eũdem ⁊ epiſcopũ ⁊ preſbyteꝝ nominauit. Qꝛ autẽ idem
ſit: epiſcopꝰ ⁊ pr̃ſbyter multꝭ modis ꝯprobat̃. Preſbyteri
a filijs Aaron ĩ veteri teſtamẽto ſumpſerũt exordiũ. Epi
vero ab ĩpo aaron. q vero vocabant̃ ſacerdotes nũc preſ/
byteri dñr: q tunc ꝑncipes ſacerdotũ: nunc epi nominan/
tur. Hodie autẽ iõ diuerſa ſũt vocabula vt epiſcopꝰ nõ di/
cat̃ pr̃ſbyter vel econtra: quoniam antiqtꝰ quando pietati
ſtudebãt pr̃ſbyteri ĩ oĩ loco ordiãbantur: ⁊ apud iudeos q
populo ꝑerant pr̃ſbyteri dicebant̃: hoc nomen honoris ac
cipiẽtes. Uocabant̃ ẽt epi ab illo oꝑe qḋ ĩplere videbant̃
eo ꝙ cõſiderare habebant quecũqꝫ ad pietatꝭ cultuꝫ fue/
rant conſtituta. Hinc etiam Hiero. ſic ait. 95. di. olĩ. Oliꝫ
idem preſbyter qui ⁊ epiſcopꝰ. ⁊ anteq̃ꝫ dyaboli ĩſtinctu
ſtudia ſiue diſſentiones ĩ religione fierent ⁊ diceretur in
populis: ego ſum pauli ⁊ ego ſum apollo: ⁊ ego cephe. cõi
preſbyterorum concilio eccleſie gubernabantur: poſtq̃ꝫ
autem vnuſquiſqꝫ eos quos baptiçauerat ſuos eſſe puta/
bat non xp̄i. ĩ toto orbe decretum eſt vt vnꝰ de preſbyterꝭ
ſuperponeretur. Epi ergo nouerint ſe magis conſuetudi/
ne q̃ꝫ diſpenſatione dominice veritatis preſbyteris eſſe
maiores. Augu. vero. z. q. 7. quamq̃ꝫ. dicit ꝙ quãq̃ꝫ ſecun
dum vocabula que vſus obtinuit epiſcopꝰ ſit preſbytero
maior. Augu. tamen minor Hieronymo eſt. Hoc officiuꝫ
chriſtꝰ exercuit quando manꝰ ſuper capita diſcipulorum
leuans eis benedixit dicens. Accipite ſpiritum ſanctum.
quorum remiſeritis peccata remittuntur eis ⁊c̃.

¶ Incipit liber tertiꝰ de ĩdumentꝭ ſeu ornamẽtis eccle/
ſie ſacerdotũ atqꝫ pontificũ ⁊ alioꝝ miſtroꝝ. Rubrica.

IN quotidia-
no vſu non eſt veſtibus
ſacrꝭ vtẽdũ ad notandũ
ꝙ ſicut mutatiões habi
tus ſm lr̃am facimꝰ: ita
⁊ ſm ſpũm agamꝰ. Non
ergo cum veſtibꝰ cõis vi
te vſu pollutis ĩ ſancta
ſanctoꝝ ĩgrediamur: ſꝫ
cum ꝯſcia munda ⁊ ve/
ſtibꝰ mundis ⁊ ſacrꝭ dei
ſacramẽta tractemꝰ de
con. di. i. c. i. Unde Ste/
phanꝰ papa de cõ. di. i. veſtimẽta. ſtatuit ſacrꝭ veſtibꝰ non
niſi in eccleſiaſticꝭ ⁊ deo dignis officijs vti. ⁊ Eçech. 44.
Nõ ſanctificabãt ppl̃m ĩ veſtibꝰ ſuis. Habet ergo religio
diuina alterum habitum in eccleſiaſticis officijs: alium
ĩ cõi vſu vt cum to populo xp̄iano exemplũ ꝑbeat bone cõ/
uerſatiõis: quatenꝰ loti ꝑ'us ſordes noui xp̄o fiant hoies.
Exuit enĩ tunc ſacerdos veterẽ hominẽ cum actibꝰ ſuis ⁊
ĩduit nouũ q ſm deũ creatꝰ eſt. Per veſtes quoqꝫ glis in
ſacrꝭ vtimur tantũ: nõ oĩa ſacramẽta fore populo reuelã/
da itelligimus. 42. diſt. ĩ mandatꝭ. §. fi. q. 3. nolite. Et nota
ꝙ tpe Ludouici ĩperatoris filij karoli magni: epi ⁊ cleri/
ci cingula auro texta: exquiſitas veſtes ⁊ alia ſecularia or
namẽta depoſuerũt. Sacre aũt veſtes a veteri lege vidẽ
tur aſſumpte. ꝑcepit enĩ dñs Moyſi vt faceret Aaron ſa/
cerdoti ⁊ filijs eiꝰ veſtes ſanctas ĩ gloriã ⁊ decoreꝫ. vt loti
⁊ ſacrꝭ veſtibus induti fungerent̃ officio in ſacris. exo. 28.
31. 35. ⁊. 40. c. Docuit enĩ dominꝰ Moyſen ꝑ. 40. dies ſ facere
põtificalia ⁊ ſacerdotalia veſtimẽta ſacerdotibꝰ ⁊ leui/
tis ſuis. ornamẽta quoqꝫ ⁊ lintheamia: ſed ⁊ maria texuit
⁊ fecit illa in vſum miniſterij tabernaculi federꝭ. Et eccle
ſiaſtici. 47. dedit celebratiõibꝰ decus ⁊c̃. Quedam tamẽ
ab apoſtolꝭ ſumunt̃. ſed tã ille q̃ꝫ iſte ṽtutes deſignant vel
miniſteriũ ĩcarnatiõis. ¶ Sane põtifex celebraturꝰ exu
it veſtes quottidianas ⁊ ĩduit mũdas ⁊ ſacras. Et ꝑmo ſã
dalia calciat vt ſit memor dñice ĩcarnationis. Scḋo ſibi
ĩponit amictũ vt motꝰ ⁊ cogitatꝰ fauces ⁊ liguã cohibeat:
vt fiat cor mũdũ ſpũm rectũ ꝑcipiẽs ĩ viſceribus ĩnouatũ.
Tertio albam talarẽ: vt habeat mũdiciã carnis ꝑſeuerã
tem. Quarto cingulũ vt ĩperꝰ luxurie refrenet. Quĩto ſto
lam ĩ ſignum obedientie. Sexto tunicã iacinctinã. i. cele
ſtem conuerſationẽ. Septimo ſuper ĩduit dalmaticaꝫ. i.
ſanctã religionẽ: ⁊ carnis mortificatiõem. Octauo cyro/
thecas vt declinet vanã gloriã. Nono annuluꝫ vt diligat
ſponſã. ideſt eccleſiam ſicut ſe. Decimo caſulaꝫ. i. charita/
tem. Undecimo ſudariũ vt quicqd fragilitate vel iggno/
rãtia peccat penitẽtia tergat. Duodecimo palliuꝫ ſuppo/
nit vt oſtẽdat ſe imitatorẽ xp̄i qui lãguores noſtros tulit.
Decimotertio mitrã vt ſic agat ꝙ coronaꝫ mereat̃ ꝑcipe
re eternam. Decimoquarto baculum. ideſt auctoritateꝫ
poteſtatis ⁊ doctrine. Et poſtea tapeta calcat vt terram
deſpicere ⁊ amare celeſtia diſcat. Omnibus autem pre/
miſſis veſtibꝰ induitur a miniſtris: quia ei vt veſtes ĩduat
ſpũales angeli ſuffragantur: vel qꝛ vicariꝰ ẽ chriſti cui an
geli miniſtrant ⁊ omnia ſeruiunt. Rurſus pontifex ṽſus
aquilonem ſuſpiciens q̃uis verſus orientem ſeu verſus
altare ſi ſit magis accommodum reſpicere poſſit: tanq̃ꝫ
aduocatus ⁊ pugil cum hoſte pugnaturus antiquo: veſti/
bus ſacris quaſi armis induitur iuxta apoſtolum vt iam
dicetur. Primo ſandalia ꝓ ocreis habet: ne quid macule

vel pulueris affectionū īhereat. Scđo amict⁹ ꝑ galea ca
put cõtegit. Tertio alba ꝑ lorica totū corp⁹ cooperit.
Quarto cingulū ꝑ arcu: ſubcingulū ꝑ pharetra aſſumit.
⁊ eſt ſubcingulū illud quod dependet a cīgulo quo ſtola
pontificꝭ cū ipſo cingulo colligat̄. Quīto ſtola collū circū
dat quaſi haſtā cõtra hoſtē vibrans. Sexto manipulo ꝑ
claua vtit̄. Septīo caſula quaſi clypeo tegit̄. man⁹ libro ꝑ
gladio armat̄. De ſingulis ēt alr̄ dicet̄ īfra. ¶ Hec itaqꝫ
ſunt arma qb⁹ pontifex vel ſacerdos armari debet cõtra
ſpūales nequitias pugnatur⁹. Naꝫ vt inqt apoſtolus: Ar
ma militie noſtre nõ ſūt carnalia: ſed ad deſtructiõeꝫ mu
nitiōnū potētia. Et ī alia ep̄la ad eph̄. 6. capitulo. Induite
vos īquit armatura dei vt poſſitꝭ ſtare aduerſus inſidias
diaboli. State ergo ſuccincti lūbos veſtros in veritate ⁊
īduti lorica iuſticie: ⁊ calciati pedes ī ꝑparatione euange
lij pacis ī oībus ſumentes ſcutū fidei ī quo poſſitis oīa te
la neqſſimi ignea extinguere ⁊ galeaꝫ ſalutis aſſumere: ⁊
gladiū ſpūs qđ eſt verbū dei. Hec quidē armatura ē pre
miſſa ſeptuplex veſtis ſacerdotalis ſignificatiua ſeptēpli
cis ɣtutꝭ ſacerdotis: ⁊ repreſētatiua xp̄i veſtiū qb⁹ idut⁹
fuit tp̄e paſſionis put īfra dicet̄. ¶ Prouideat ergo dili
genter ep̄s ⁊ attēdat ſtudioſe ſacerdos vt ſignū ſine ſigni
ficato nõ ferat. i. vt veſtē ſine ɣtute non portet: ne forte ſi
milis ſit ſepulchro a foris dealbato: ītus ṽo oī ſpurcitia ple
no. Quiſqꝫ enī ſacerdos īdumētis ornat̄ ⁊ honeſtis mori
bus nõ īduitur quāto venerabilior apparet hoībus: tāto
reddit̄ īdignior apud deū. Põtificalē itaqꝫ gloriā non iā
honor cõmēdat veſtiū: ſed ſplēdor animaruꝫ: qm̄ ⁊ illa q̄
quondā carnalib⁹ blandiebant̄ obtutib⁹ ea poti⁹ que ī ip
ſis erant ītelligenda poſcebāt: vt qcqd illa velamina īful
gore auri: in nitore gēmaꝝ ⁊ ī multimodi opis varietate
ſignabāt: hoc iam ī morib⁹ actibuſqꝫ clareſcat. cū ⁊ apud
veteres reuerētiā ipſa ſignificationū ſpecies obtineret ⁊
apud nos certiora ſunt experimenta reꝝ q̄ꝫ enigmata fi
gurarū. put hec ⁊ alia ī põtificali vbi agit̄ de ep̄i cõſecra
tione legunt̄. Sic itaqꝫ munit⁹ ad certamen ꝯtra ſpūalia
neqtie ī celeſtib⁹: ⁊ ꝑ ſedāda ī ſubditos iudicis ira ad alta
re ꝓcedit: ⁊ per cõfeſſionē diaboli renūciat dño ⁊ ſeipſuꝫ
accuſat. popul⁹ ṽo q̄ſi ꝓ ſuo pugile oratur⁹ ī ꝓfeſtis dieb⁹
terre ꝓſternit̄. duꝫ autē ille orationes ⁊ alia recitat: quaſi
totis virib⁹ ꝯtra diabolū pugnat. Dū dyacon⁹ in ieiunijs
ante euāgeliū caſulā ſuper humeꝝ replicat quaſi gladiū
contra hoſtē vibrat. Dum ep̄la legit̄ voce ꝑconis impera
toris edicta dant̄. Cātus ſūt tubicine ꝑcentores. chorum
regentes ſunt duces exercitū ad pugnā īſtruētes quibus
laceſſētibus alij ſubueniūt. Cātus aūt ſequētie ē plauſus
ſeu laus victorie. Dū euangeliū legit̄ hoſtis q̄ſi gladio vul
nerat̄ aut exercit⁹ poſt victoriā diſperſus adunat̄. Ep̄s ꝑ
dicās eſt impator victores laudās: Oblationes ſūt ſpolia
que victorib⁹ diuidunt̄. Cantus offertorij ē triūphus qui
debet̄ impatori. Pax autē in fine dat̄ vt ꝑplī quies hoſte
ꝓſtrato innuet̄. Et deīde popul⁹ data licētia ꝑ ite miſſa
eſt cū gaudio d̄ victoria ⁊ pace obtēta ad ꝓpa redit. ¶ Ce
lebraturus itaqꝫ miſſā ep̄s aut preſbyter īdumentis ſuo
ordini cõgruentib⁹ ſe exornet ⁊ veſtiū cultui actionis quo
qꝫ cõueniant ornamēta. e. di. rõnis. ¶ Circa qđ notandū
eſt ꝙ ſex ſunt īdumēta ſacerdotibus ⁊ ep̄is cõia: qꝛ ⁊ ſex
ſunt in qb⁹ cõīs preſbyteroꝝ ⁊ ep̄oꝝ poteſtas conſiſtit.
Nouē vero ſūt ornamēta pontificib⁹ ſpālia: qꝛ ⁊ nouem
ſūt ī quib⁹ ſpecialis ep̄oꝝ poteſtas conſiſtit. Per hunc er
go cõmuniū ⁊ ſpecialiuꝫ īdumentoꝝ numerum cõitas ⁊
ſpecialitas poteſtatū īter ep̄os ⁊ ſacerdotes ſignificatur:
de quo in pte ꝑcedenti dcm̄ eſt ſub ti. de ep̄o. Hoc etenīꝫ
tam in nouo q̄ꝫ in veteri teſtamēto legit̄ cõſtitutū: vt põ
tifices ꝑter cões veſtes habeāt ſpeciales: ſed ibi quattuor
erant cões: ⁊ quattuor ſpeciales ꝑut dicet̄ ſub ti. de lega
libus īdumētꝭ quod ſiquidē ratio myſtica poſtulabat. nā
ille date ſūt carnalib⁹ ⁊ mūdanis: qm̄ quaternari⁹ nume
rus cõuenit carni ꝓpter q̄ttuor humores ⁊ mundo ꝓpter
quattuor elemēta. Hec aūt ſpiritualib⁹ ⁊ ꝑfectis data ſūt.
Nā ſenarius numer⁹ q ꝑfect⁹ ē: qꝛ reddit̄ ex ſuis partib⁹
aggregatꝭ: ꝑfectꝭ ꝯuenit. Unde ⁊ ſexto die ꝑfecit de⁹ celū
⁊ terrā ⁊ oēm ornatū eoꝝ. ſꝫ ⁊ cuꝫ in plenitudine tēporis
ſexta veniſſet etate ſexto die ſub hora ſexta redemit gen⁹
humanū. Senarius ḡ numer⁹ ꝑfect⁹ eſt qꝛ ſuo ordine nu
meratus ꝑficit̄. Nā cuꝫ vnū duo ⁊ tres dicunt̄: ſenari⁹ nu
merus īplet̄. vel qꝛ ī trib⁹ ꝑtib⁹ diuidit̄. i. in ſexta tertia ⁊
dimidia. vꝫ. in vno duob⁹ ⁊ trib⁹. Nouenari⁹ etiā ſpūalib⁹
cõuenit: qꝛ nouē ſūt ordines angeloꝝ q ſcđm ꝓphetā per
nouē gemmaꝝ ſpēs deſignant̄. ¶ Quindecī ergo ſūt or
namenta põtificꝭ: quindecī virtutū grad⁹ ipſo numero de
ſignantia: quos ꝑ quīdecim cantica graduū pſalmiſta di
ſtinxit. Ueſtes enī ſacerdotales virtutes ſignificāt: qbus
debēt ſacerdotes ornari: ſꝫ illud ꝓpheticū: Sacerdotes
tui īduant̄ iuſticiā ⁊ ſancti tui exultent. Que talares di
cunt̄ qꝛ talus finis eſt corpis: per qđ oſtendit̄ ꝙ non ſuffi
cit op⁹ bonū īchoare niſi ſtudeat̄ perſeuerāti fine cõple
ri: put ſub ti. de tunica dicet̄. Sic ergo nr̄ pontifex plura
q̄ꝫ octo īduit veſtimēta q̄uis Aarõ nõ niſi octo habuiſſe
legat̄ qbus moderna ſuccedūt: quod ideo eſt qm̄ oportet
iuſticiā nr̄am magis abūdare q̄ꝫ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ vt
ītrare poſſim⁹ ī regnū celoꝝ. Poteſt etiam dici ꝙ noſter
põtifex octo hꝫ a capite vſqꝫ ad pedes: exceptis veſtimētꝭ
pedū ⁊ manuū ſcilicet amictū: albā: cingulū ⁊ ſtolā: duas
tunicas: caſulā ⁊ palliū. veſtimētū enī pedū poti⁹ ꝑtinet
ad noſtrū q̄ꝫ ad Aarõ: qꝛ noſtris dictū eſt. eūtes ī omnes
gentes ⁊c̄. ¶ Deniqꝫ ꝑter ꝑmiſſas veſtes ſacris ordinib⁹
⁊ miniſtris deputatas: eſt ⁊ alia quedā veſtis linea q̄ ſup
pelliciū dr̄. quo qbuſlibet ſeruitijs altaris ⁊ ſacroꝝ vacan
tes ſuꝑ veſtes cões vti debēt: put ī ſequenti ti. dicet̄. Su
perpellicium autem ꝓpter ſui candorē mundiciā ſeu pu
ritatē caſtitatꝭ deſignat. Juxta illud. Omni tempore ve
ſtimenta ideſt opera tua ſint cādida: ⁊ munda: ꝓpter no
men ṽo ſuū carnis mortificationē figurat. Dictuꝫ eſt enī
ſuperpellicium eo ꝙ antiqtus ſuper tunicas pellicias de
pellib⁹ mortuoꝝ animaliū factas induebatur: qđ adhuc
ī qbuſdā eccleſijs obſeruat̄ repreſentantes ꝙ Adaꝫ poſt
peccatū talib⁹ veſtit⁹ eſt pellicijs. Tertio denotat innocē
tiaꝫ: ⁊ ideo ante oēs alias veſtes ſacras ſepe īduit̄: qꝛ diui
no cultui deputati īnocentiā vite cūctis virtutum actib⁹
ſuperponere debēt. Juxta illud pſal. Innocentes ⁊ recti
adheſerūt mihi. Quarto ꝓpter ſui latitudinē cõgrue cha
ritatē deſignat. Unde ſuꝑ ꝓphanas ⁊ cõmunes veſtes in
duitur ad notādū ꝙ charitas operit multitudinē pecca
toꝝ. Quīto ꝓpter ſui formā qꝛ in moduꝫ crucis format̄:
paſſionem dñi figurat. qꝛ qꝫ illud gerētes crucifigi debēt
cum vitijs ⁊ cõcupiſcentijs. Fiunt āt ſuperpellicie in qui
buſdam locis de chriſmalibus lineis: que ponuntur ſuꝑ
īfantulos baptiçatos: exemplo Moyſi qui de purpura ⁊
byſſo: ⁊ alijs a populo in tabernaculo oblatis fecit veſtes
quibus Aaron ⁊ filij eius induerentur quando miniſtra
bant in ſanctis Exo. 39. ca. Eſt etiam ⁊ alia veſtis que plu
uiale vel cappa vocatur que creditur a legali tunica mu
tuata. Unde ſicut illa tintinabulis ſic iſta fimbrijs infi
gitur. que ſunt labores ⁊ huius mūdi ſollicitudines. Ha
bet etiam caputium quod eſt ſupernum gaudiuꝫ. Proli
xa eſt vſqꝫ ad pedes per quod perſeuerantia vſqꝫ in fineꝫ
ſignificatur. In anteriori parte aperta eſt: ad denotandū
ꝙ ſancte conuerſantibus vita patet eterna ſeu ꝙ eorum
vita patere debet alijs in exempluꝫ. ii. q. 3. non ſunt in fi.

Ruſus per cappam glorioſa corporum immortalitas intelligitur. vnde illam non niſi in maioribus feſtiuitatibꝰ induimus: aſpicientes in futuram reſurrectionem quando electi depoſita carne binas ſtolas accipiēt videlicet requiem animarum ⁊ gloriam corporuꝫ. Que cappa recte interius patula eſt niſi ⁊ ſola neceſſaria fibula inconſuta: qꝛ corpa ſpūalia facta nullis animam obturabunt anguſtys. fimbrys etiam ſubornatᷣ: qꝛ tunc noſtre nihil deent imperfectioni: ſed qđ nūc ex parte cognoſcimꝰ tūc cognoſcemus ſicut ⁊ cogniti ſumus. ¶ Quidā autem heretici garriūt nuſq̄ꝫ reperi ī nouo teſtamēto ꝙ xp̄s vel diſcipuli eius p̄miſſis veſtibꝰ īduerentᷣ: rep̄hendētes nos temere qꝛ talibꝰ ornamur qm̄ ſicut Jo. ait. Dominꝰ ſurgens de cena poſuit veſtimēta ſua ⁊ poſtea aliā nūq̄ꝫ accepit niſi ſua Nos vero vt dicūt plura alia q̄ꝫ veſtimꝰ reueſtimꝰ ī miſſa ī qua cenā ipſā imitamur. ⁊ dn̄s ab his ꝗ volunt ambulare ī ſtolis nos cauere p̄cepit dicēs. Cauete a ſcribis qui volunt ambulare ī ſtolis. dicunt enī ꝙ hoc facimꝰ vt iuſtiores ⁊ excellētiores populis appeamꝰ: ꝯtra illđ: Uos eſtis qui iuſtificaſtis vos coram hoībus: deꝰ autē nouit corda veſtra: qꝛ quod hoībꝰ altū eſt: abhominatio ē apud deuꝫ. Error autē iſte ex p̄miſſis apertiſſime cōfutatᷣ. Legitur quoq̄ꝫ Ezech. 42. ⁊ 44. Cum igredientᷣ ſanctuariū meū ⁊ accedēt ad menſā meā vt mihi miniſtrent ⁊ cuſtodiant ceremonias meas veſtibꝰ lineis induentur. nec aſcendet ſuper eos quicq̄ꝫ laneū. Cum egredientᷣ atriū exteriꝰ ad populū exuēt ſe veſtimētis ſuis ī ꝗbus miniſtrauerunt ⁊ non ſanctificabunt populū ī veſtimentis ſuis. ¶ Et nota ꝙ oſtiary: lectores: exorciſte ⁊ accolyti veſtibꝰ albis vtuntur: videlicet ſuperpellicio amicto ⁊ alba ⁊ baltheo: vt angelos dei miniſtros p̄ caſtitatis mundiciam imitentur ⁊ eis in carne glorioſa effecta ſpūali quaſi ī albis veſtibꝰ ſocientur. Jnde ē ꝙ potiꝰ lineis veſtibꝰ vtuntᷣ: qꝛ ſicut linū multo labore ad candorē perducitᷣ ſic neceſſe ē per multas tribulationes ad regni gloriā peruenire. ¶ Jn concilio magun. ii. q. i. ep̄s preſbyter: ſtatutū ē ꝙ ep̄s ī ordinatione ſua recipiat orariuꝫ baculū ⁊ annulum: preſbyter orariū ⁊ planetā: dyaconꝰ orariū ⁊ dalmaticaꝫ: ſubdyaconus patenā ⁊ calicē: ⁊ cū degradantᷣ ea p̄dunt. Et in cōcilio toletano. 93. di. dyaconus ī cōuentu: ſtatutuꝫ ē ꝙ dyaconus tēpore oblationis tātū ſcꝫ quādo legit euangeliū vtatᷣ alba. i. dalmatica. ¶ Notanduꝫ quoq̄ꝫ eſt ꝙ veſtes euangelici ſacerdotis aliud deſignant in capite ſcilicet ī chriſto aliudq̄ꝫ figurant in membris: quamq̄ꝫ ⁊ caput ⁊ membra ſacerdotis nomine nuncupantur. ad caput dicᷣ pſalmigraphus. Tu es ſacerdos in eternum ſcđm ordinē melchiſedech. Ad mēbra vero dicit apoſtolus. Uos eſtꝭ genus electum regale ſacerdotium. Exponēda ergo ſunt eorum myſteria. Primo ſꝫ ꝙ membris. cōſequenter ſꝫ ꝙ capiti ſcilicet chriſto conueniunt: put in quolibet capitulo diſtinguetᷣ. ¶ De ornamētis autem ⁊ palleis ⁊ veſtibus eccleſie vel altaris in prima p̄te dictū eſt: vbi agitᷣ đ picturis. Porro ſex idumēta ſacerdotibꝰ ⁊ ep̄is cōia ſūt hec: amictꝰ: alba: zona ſeu cingulū: ſtola: manipulꝰ planeta. ¶ Nouē vo pōtificibꝰ ſpālia ſūt hec: calige: ſādalia: ſuccinctoriū: tunica: dalmatica: cyrothece: mitra: ānulus: baculus paſtoralis. De ꝗbꝰ oībus ſingulatī p̄ſequimur ⁊ ēt de ſudario ⁊ de pallio ⁊ de coloribꝰ ꝗbꝰ eccl'ia ī eccl'iaſticꝭ vtitᷣ idumentis ⁊ de legalibꝰ idumētis ſiue veteris teſtī.

¶ De amictu. Rubrica.

PRimo de ſex ornamētis epiſcopis ⁊ ſacerdotibus cōmunibꝰ eſt ſꝫm premiſſa dicendum. Lotis itaq̄ꝫ manibus ep̄s ſeu ſacerdos celebraturus aſſumit amictum quo caput tegitᷣ quem pontifex loco ephot ſiue ſuperhumerale ⁊ rōnale habet: ⁊ nūc etiā ſuperhumerale vocari pōt ſignificans ſalutē que per fidē tribuitᷣ. De hoc apoſtolꝰ ad eph. 6. Saleā ſalutis aſſumite. Significat etiā caſtitateꝫ cordis ⁊ corpis qꝛ ⁊ renes ⁊ pectꝰ ambit ⁊ tegit. ⁊ omnibꝰ ſacris veſtibꝰ ſupponitᷣ ſed oībꝰ ſupeminet qꝛ caſtitas etiā debet eſſe intus ī pectore ⁊ foris nitere opere. vnde ī renibus ſtrigitᷣ qꝛ ibi precipue luxuria dominatᷣ. Per amictū quoq̄ꝫ ſup̄ humeros qꝛ circūquaq̄ꝫ diffūditᷣ: operū fortitudo deſignatᷣ. Humeri nanq̄ꝫ fortes ſunt ad op̄a pagenda. Juxta illud patriarche Jacob. Suppoſuit humex ad portādū: ⁊ factꝰ eſt tributis ſeruiēs. Duo vaſculi ſiue due chordule ꝗbꝰ amictꝰ ante pectꝰ ligatᷣ: ſignificant ītētionē ⁊ finē ꝗbus īformandū eſt opꝰ ne fiat ī fermento malicie ⁊ nequitie. ſed ī azimis ſinceritatis ⁊ veritatis. Sacerdos igitᷣ nō debet ocioſus exiſtere. ſꝫ bonis operibꝰ īſudare. ſꝫ illud ap̄li ad thi. Labora ſicut bonꝰ miles ieſu xp̄i. Laudanda tamē quorūdā locorum habet cōſuetudo vt linea camiſia alba aut ſuperpellicium ſuper cōes veſtes iduatᷣ priuſq̄ꝫ amictus imponatᷣ per quod fides que p̄mo adeſſe debet ſignificatᷣ. Porro amictus ſuper os planete reuoluitur: de quo ſub ti. de planeta dicetᷣ. amictu quoq̄ꝫ collū ſtringitᷣ p̄ qđ vocis caſtigatio ītelligitur: qm̄ per collū in quo vox eſt vſus loquēdi exp̄mitur. Stringitᷣ ergo collū ne ide ad linguā mendaciū trāſire poſſit. Leuiter tamen cū eo pectus ⁊ fauces ſtringuntur prout ſub ti. de cingulo dicetur. Jllo etiam caput operimus ne circunquaq̄ꝫ libere proſpiciendo illicita cogitemus. Pectus ſeu cor eo tegitur qꝛ animus ſacerdotis ad ea que incūbunt debet totus eſſe ītentus: nec debet tunc ad vanitates vel ad aliq̄ mundana libere meditanda diſſolui. Porro amictus q̄ ſacerdos caput obnubilat ſecundū ꝙ capiti. ſ. chriſto conuenit ſignificat id quod in apoca. deſcribitur videlicet angelum dei fortem deſcendiſſe de celo amictum nube. Et in Jſa. Ecce dominus aſcendit ſuper nubem candidam. Ueniens etiam ad ſaluationem mundi ſaluator mundi dei filius angelus magni conſily amictus eſt nube dum diuinitatem abſcondit in carne. Nam caput viri chriſtus caput chriſti deꝰ: extra de ſacra vnc. ca. vno. Hoc ergo carnis latibulum ſignificat ſacedotis amictus quod per illā ſindonem expreſſius ſignificatur: qua ſummus pontifex caput obducit: de qua ſub ti. de ſuccintorio dicetur: ⁊ pulchre quidem qđ per calciamentum peduꝫ hoc ipſuꝫ per amictum capitis deſignatur: quia diuinitas in carne latuit ⁊ per carnem innotuit. Nam cum notꝰ eſſet in iudea deus ⁊ in iſrael magnum nomen eius: in Jdumeam extēdit calciamentum ſuum ⁊ ante conſpectum gentium reuelauit iuſticiam ſuam. Amictus etiam repreſentat operimentū quo iudei velabant faciem chriſti dicētes Mathei. 25. Prophetiza nobis chriſte quis eſt qui te p̄cuſſit.

¶ De alba. Rubrica

POſt amictum camiſiam ſiue albam ſacerdos induit que membris corporis conuenienter aptata nihil ſuperfluum aut diſſolutum in vita ſacerdotis aut in eius membris eſſe debere demonſtrat. hec ob ſpēm candoris mundiciam demonſtrat ſecundum quod legitur: Omni tempore veſtimenta tua ſint candida. Fit auteꝫ de byſſo vel lino propter quod ſcriptū eſt: byſſinum ſunt iuſtificationes ſanctorum. Eſt autem byſſus linum egyptiacum. Sicut enim linum vel byſſus candorem quem ex natura non habet multis tonſionibus attritum acquirit per artem: ſic ⁊ hominis caro mūdiciam quam non obtinet per naturam: per exercitia bonorum operum multis caſtigationibꝰ macerata ſortitur per gratiam. Sacerdos ergo ſecundum apoſtolum: caſti

get corpus ſuum ⁊ in ſeruitutem redigat: ne forte cū alijs
predicauerit ipſe reprobus fiat. Habet aūt alba capuciū
qḋ eſt pfeſſio caſtitatis. Habet etiā lingulam que ſignifi
cat linguam ſacerdotalem que ligat contumaces ⁊ abſol
uit penitentes. ¶ Rurſus hec veſtis que in veteri ſacer/
dotio linea vel poderis grece ſeu tunica talaris dicebat̄:
ſtricta fuiſſe deſcribit̄ ꝓpter ſpiritū ſeruitutis iudeoꝝ in
timore. In nouo vero larga eſt ꝓpter ſpiritū adoptionis
in libertate qua nos chriſtus liberauit. Qḋ aūt aurifriſiū
⁊ grammata diuerſis in locis ac varijs operibꝰ ad decorē
habet: illud inſinuat qḋ propheta dicit in pſ. Aſtitit regi/
na a dextris tuis in veſtitu deaur. cir. ¶ Rurſus alba ci
gulo ſtrigitur. vt omnis voluptas carnalis aſtricta itelli/
gatur dicēte dn̄o. Sint lūbi veſtri precīcti. Manice quo/
qꝫ tam albe q̄ꝫ etiā tunicelle cōueniēter debēt eē ſtricte
nō nimis laxe vt labātur ⁊ brachia nudentur: habentes
in ſummitati bꝰ aurifriſia: ad deſignandū aureos torques:
qui brachia nuda beati Martini miſſam celebrātis mi/
raculoſe decēter operuerūt: put i ſexta pte ſub eiꝰ feſto
dicetur. Per albaꝫ etiā qua corpus a ſurſuꝫ vſqꝫ ad deor
ſum tegitur: ſpes que ex gratia prouenit celeſte deſurſū
⁊ ex meritis eccleſie deorſū figurat̄. De hac apl's ad Ro.
8. Spe ſalui facti ſumꝰ. Quia vero vſqꝫ ad talos deſcēdit
pſeuerantiā deſignat put tactum eſt ꝓpe finē in ꝓhemio
huius ptis. Porro ſm q capiti .ſ. xp̄o cōuenit alba que ē
lineū veſtimentū longiſſime diſtās a tunicis pelliceis q̄
ex mortuis aīalibus fūt quibꝰ Adā veſtitus eſt poſt pec/
catū: nouitatem vite ſignificat quā xp̄s ⁊ habuit ⁊ docuit
⁊ tribuit in baptiſmo de qua dicit apl's. Exuite veterē
hominē cū actibus ſuis: ⁊ induite nouū qui ſm deū crea/
tus eſt. Nam in trāſfiguratōe reſplenduit facies eiꝰ ſicut
ſol ⁊ veſtimenta eius facta ſūt alba ſicut nix: ſemꝑ enim
veſtimenta xp̄i mūda fuerūt ⁊ candida: qꝛ peccatū nō fe
cit: nec inuentus eſt dolus in ore eiꝰ. Hec etiā veſtis rep̄
ſentat albā veſtē in qua herodes illuſit xp̄o. Luc. 23.

¶ De çona ſeu cingulo. Rubrica.

DEbet autem alba circa lumbos ſacerdo/
tis ſeu pontificis çona ſeu cingulo quod
in lege ⁊ apud grecos baltheū dicebatur
p̄cingi ne deſfluēdo greſſum impediat vt
caſtitas ſacerdotis p albā ſignificata nul/
lis icentiuorū ſtimulis diſſoluat̄. Cīgulū
nāqꝫ cōtinētiā ſignificat. Unde ſint lūbi
veſtri precincti ⁊ lu. ar. in ma. ve. In lumbis quidē luxu/
ria dominatur ſicut dominus loquēs de diabolo manife
ſtat. virtus eius in lumbis eius ⁊ fortitudo eius ī vmbi
lico ventris illius de pe. di. ij. ſi enī inquit ad fi. Sane in
ſiniſtro latere pontificis ex cingulo duplex depēdet ſuc/
cinctoriuꝫ quia duo ſunt quibus caſtitas roboratur: ⁊ ſi/
ne quibus difficile cōſeruatur .ſ. oratio ⁊ ieiuniū. Unde
dominus ait. Hoc genus demoniorū non eijcitur niſi in
oratione ⁊ ieiunio. Debent ergo lumbi p cōtinentiā p̄cin
gi ⁊ per abſtinentiam ſuccingi. Unde apl's. State ſuccin
cti lumbos veſtros in veritate. Uerū ſuccinctoriū quod
alias perizona vel ſuccingulū vocatur inter indumenta
legalia fuiſſe non legitur: quia ⁊ ſi legales ſacerdotes ac/
cincti tempore ſacrificij abſtinere deberent: alio tamen
tempore licite vacabant amplexibus. hodie autem addi
tur cingulū: quia moderni miniſtri iugē habere debent
continentiā: ⁊ ideo non ſolum cingi ſed etiā ſuccingi de/
bent. ideo autem duplex eſt ſuccinctoriū vt duplex caſti
tas denotetur. vꝫ. mentis que per cingulū ⁊ corporis que
p ſuccingulū ſignificantur. a pte ſiniſtra depēdet: quia po/
tior eſt caſtitas mentis q̄ꝫ corporis: ⁊ dextra pars potior
eſt q̄ꝫ ſiniſtra. Unde grego. Lumbis precingimur cum
carnis luxuriā per carnis cōtinentiā coartamus. Cingu/
lum quoqꝫ cōuenienter temperantiā deſignat. de ſubci
gulo etiam dictū eſt in ꝓhemio huius partis. Et aduerte
q pectus ⁊ fauces leuiter cum amictu ſtringunt̄: qꝛ mo/
tus in noſtra poteſtate nō ſunt. Helias priꝰ clauſit celum
quādo petijt q nō plueret: q̄ꝫ animū qn̄ deſiderabat vidi
ctam de morte ꝓphetaꝝ. lingua etiā ī humido ſedet ⁊ in
madido ⁊ facile lubricat̄: vnde p̄nceps apoſtolorū ad vo
cem ancille magiſtrū ſuū negauit: ſed renes fortiter cin
gulo ſtringunt̄ vt caſtiget̄ corpus ⁊ in ſeruitutē redigat̄ ⁊
īpetus luxurie refrenet̄. Porro ſm q capiti .ſ. xp̄o cōue/
nit zona ſacerdotalis ſignificat illud qḋ Joh̄. apoſtolꝰ ait
Conuerſus vidi ſimileꝫ filio hoīs p̄cinctum ad mammil
las zona aurea. per zonā aureā pfecta chriſti charitas de
ſignatur quā dicit apoſtolus ſupeminentē ſcientie chari
tatem chriſti feruentē in corde radiantem in opere. cuiꝰ
ſuccintoriū illud ſignificat qḋ Iſaias. ii. ca. de xp̄o loquēs
predixit. Erit iuſticia cingulū lūboꝝ eius ⁊ fides cincto/
rium renū eiꝰ. Nā iuſtꝰ dn̄s iuſticiaꝫ dilexit: equitatē vi
dit vultus eiꝰ. Et fidelis dn̄s in ver. ſu. ⁊ .ſ. in. ope. ſuis. due
ſummitas ipſiꝰ due ſunt partes naturales iuſticie quam
chriſtus fecit ⁊ docuit .ſ. qḋ tibi non vis fieri alteri non fe
ceris: ſed quecūqꝫ vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos
eadem facite illis. Cingulū ergo iuſticiam ſignificat cuiꝰ
duo ſunt brachia ſeſe conſtringentia .ſ. declinare a malo
⁊ operari bonum. Repreſentat etiam flagellum quo py/
latus cecidit ieſum Johā. 19.

¶ De ſtola. Rubrica.

POſt cingulū ſacerdos orarium ſiue ſto/
lam que leue domini iugum ſignificat.
23. di. eccleſiaſtica. ſiue que eſt iuguꝫ pre
cepto domini ſuper collum ſibi imponit.
vt iugum domini ſe ſuſcipiſſe demon/
ſtret. Quā cuꝫ oſculo ſibi imponit ⁊ de/
ponit ad notandū aſſenſum ⁊ deſideriū
quo ſe ſubijcit huic iugo. Illa aūt a collo p anteriora de/
ſcēdēs dextrū ⁊ ſiniſtrū latus adornat: qꝛ p arma iuſticie
a dextris ⁊ a ſiniſtris. i. in proſperis ⁊ ī aduerſis ſacerdos
debet eſſe munitus quatenus nec aduerſis frāgatur nec
ꝓſperis eleuetur. Un̄ ⁊ cū ſacerdos in ordinatōe ſtolam
accipit dicit illi ep̄s. Accipe iugū dei. iugū enī eiꝰ ſuaue ē
⁊ onus eius leue. ſuaue ī ꝓſperis: leue ī aduerſis. ¶ Sto
la quippe vſqꝫ ad genua que curuātur ꝓtenditur: vt nos
mites corde ⁊ humiles inſinuet. Significat enī patiētiaꝫ
de qua ſcriptū eſt. Patiētia vobis neceſſaria eſt vt repor
tetis ꝓmiſſiones. Et iterū in patientia veſtra poſſi. a. ve.
Hinc eſt ergo q ſtola cū çona ſeu cingulo a dextris ⁊ ſini
ſtris quibuſdā nexibus colligatur: qꝛ virtutes virtutibꝰ
ſociantur ⁊ muniuntur: ne aliquo moueantur tentationes
impulſu: ⁊ ad deſignandū q tā in ꝓſperis q̄ꝫ in aduerſis
dꝫ xp̄i iugum patienter ferri faciente glutino charitatis
A quibuſdam vero pontificibus additur p̄miſſis verbis
ſtola innocentie induat te dominus quod ſtolā reſpicit
primitiuam que fuit innocentie ſignificatiua. ¶ Rur/
ſus ſtola ab humero ſiniſtro ſacerdotis in dextrum dum
ordinatur reflectitur: quia cuꝫ obediētia incipiat ab acti
ua per dilectionem proximi: tranſit in contēplatiuam
vitam per dilectionem dei. Longitudo autem ſtole per
ſeuerentiam ſignificat. Duo brachia ſtole dependentia
ſignificant prudentiam ⁊ temperantiam. Unde apoſto/
lus ad timo. 3. Sobrie iuſte ⁊ pie viuamus ⁊c̄. Sed ⁊
ſm decretuꝫ bracharēſis conci. 23. diſt. eccleſiaſtica: de/
bet ſacerdos de vno eodemqꝫ orario cruceꝫ pariter et
vtrumqꝫ humerum premens ſignum crucis in ſuo pe/
ctore preparare vt qui imperturbatꝰ p̄cipitur iter ꝓſpera ⁊.

aduerſa conſiſtere:virtutū ſemꝑ ornamento vtroqꝫ circū
ſeptus appareat humero. Si qs aūt aliter egerit excōica
tioni debite ſubiacebit:niſi forte qs dixerit hoc decretuꝫ
per contrariā generalis eccleſie cōſuetudinē abrogatuꝫ.
Nam nō vbiqꝫ partes ſtole reducunť ante pectus ī modū
crucꝭ. Crucem aūt gerit ī pectore:dum xp̄i paſſioneꝫ cui⁹
miniſter eſt imitať ī mente. ¶ Orariuꝫ itaqꝫ iugū ſimul
⁊ onus eſt:iugū ſacerdotibus:on⁹ dyaconibus. Unde fit
vt ſacerdotib⁹ circa collū ⁊ dyaconib⁹ ſuper ſiniſtrū hūe
rum ponať. Sicut eni iugū collo portať:ſic ⁊ humerꝭ one
ra feruntur. Lege ī leuitico ⁊ videbis ſolos leuitas ferēdis
onerib⁹ deſtinatos. In dyacono etiā ſtola iugū ſignificat
ꝑut in pte. z. dcm̄ eſt vbi de dyacono agiť. ¶ Adhuc ſto
la ſiniſtro hūero dyaconi īponiť:qꝛ decet tēporalia ſpūa
libus deſeruire:vel qꝛ dextrā dyaconi oportet eſſe liberā
vt expediti⁹ ad miſteriū ſacerdotꝭ diſcurrat:de quo etiaꝫ
ibi dcm̄. ¶ Ad lūbos ſtola ſuccingiť vt ſit fortis ⁊ expedi
tior cōtra pugnas libidinū. quādoqꝫ tn̄ ſolū ſuper ſiniſtꝝ
brachiū pars anterior ſtole complicať qđ tractū ē a lega
libus ſacerdotib⁹ qui duꝫ ſacrificabāt ſūmitates balthei
ſup humeꝝ reflectebāt. In epiſcopo vero vel ſacerdote
ab vtraqꝫ pte equalꝛ depēdet anteri⁹. qꝛ xp̄s cui⁹ typum
gerunt ꝗ equanimiter ſe habuit ī pſperꝭ ⁊ ī aduerſis que
per leuā ⁊ dextraꝫ ſignificanť habitatores terre ad cele
ſtia ducere deſiderabat:qđ ſemꝑ ante oculos mentꝭ ſue
gerebat. Dictum eſt aūt orariū qꝛ q̃uis ſine alijs īdumētꝭ
ſacerdotalib⁹ baptiçare. cōſignare ⁊ alia plura orando fa
cere liceat:ſine orario tamē niſi magna neceſſitate cogen
te nihil hoꝝ facere liceat. ¶ In cōcilio tribur. in bucar
do li. 6. c. preſbyteri:legiť vt preſbyteri nō vadant niſi ſto
la orario ve īduti. ¶ Notandū autē eſt ꝙ antiquit⁹ ſtola
erat veſtis candida ptingens vſqꝫ ad veſtigia:qua patriar
che vtebanť ante legē quā primogeniti cū benedictionē
patris acciperēt īduebāt ⁊ dn̄o victimas vt pontifices of
ferebāt. Sed poſtq̃ꝫ alba cepit portari mutata eſt in tor
quē. per p̄mā ſtolā īnocētia ītelligiť que fuit ī p̄mo hoīe.
Sed cū eam ꝑdidit ꝓpter peccatū oportuit eā recupera
re per vitulū ſaginatū. qꝛ igiť ſuperē vt ꝗ ꝑ īobediētiā ce
cidimus ꝑ obediētiā reſurgam⁹:recte ꝑ veſte īnocētie re
cuperāda ſubim⁹ torquē obediētie. Nā ꝑ ſtolā qua nunc
vtimur obediētiā accipim⁹ euāgelij crucifixi. Porro ſꝫ
ꝙ capiti. ſ. xp̄o ꝯuenit ſtola que ſup amictū collo ſacerdo
tis īcūbit:obediētiā ⁊ ſeruitutē ſignificat quā dn̄s oīum
ꝓpter ſuoꝝ ſalutem ſubijt. Nam cuꝫ ī forma dei eſſet nō
rapinā arbitrat⁹ eſt eē ſe. e. d. Exinaniuit eni ſemetipſum
formam ſerui accipiēs factus obediens vſqꝫ ad mortem:
mortem aūt crucꝭ. Cauſaꝫ quippe mortalitatꝭ nec traxit
ex origine nec cōmiſit in ope. ¶ Stola etiaꝫ ſignificat liga
turam qua ieſus ligat⁹ fuit ad columnā. Statutū eſt ī ca
nonib⁹. z4. di. nō oportet. ⁊ duob⁹ ca. ſe. ne ſubdyaconi le
ctores ⁊ pſalmiſte orarijs ſiue ſtolis vtanť.

¶ De manipulo. Rubrica.

QUia vero mentibus bene cōpoſitis ⁊ diui
no cultui mancipatiſ ſepe ſubrepit accidia
que quodā torpore reddit animū dormiē
teꝫ. p̄s. Dormitauit anima mea pre tedio:
idō in ſiniſtra manu miniſtri ad altaris mi
niſteriū accedens quedam apponiť mani
pula que fanu vel manipulus vel ſudariū appellať:quate
nus ſudorē mentis abſtergat ⁊ ſoporē cordis excutiat:vt
bonis opib⁹ inuigilet depulſo tedio vel torpore. Per ma
nipulū eni bona opa vel vigilantia deſignanť: d̄ quã dn̄s
ait: Uigilate qꝛ neſcitis qua hora filius hoīs ventur⁹ ſit.
Unde ſponſa dicit in canticis. Ego dormio ⁊ cor meū vi
gilat. Per ſudariū etiā penitētia dſignať qua labes quot
ridiani exceſſus ⁊ tediū mundane cōuerſationis extergiť
de quo dr̄. Dormitauit aīa mea pre tedio:tedet enim ani
mam peccatorum conſcientie ⁊ infirmitatis torpore. Si
gnificat etiam futurorum bonorum retributionem. Un
de in quibuſdam locis quotiens in feſtis:albis vtunť ma
nipulos portant:ex eo ꝙ in illa vita vnuſquiſqꝫ propriam
mercedem accipiet. Et venientes veniēt cuꝫ ex. por. ma.
ſuos. Item quia manipulus penitentiam deſignat: inde
eſt ꝙ ſudariuꝫ ſubdyaconi magis fanone ſacerdotali for
matur:quia vbi maior exceſſus maior exigitur ꝑ penitētie
fructus. De ſudario etiam īfra dicetur. ¶ Sane miniſtri
manipulū ī brachio ſiniſtro ferunt ad notandū ꝙ ſtricti
debēt eē ad terrena:ſed ad celeſtia expediti. Antiqꝫ autē
non erant aſtricti ad hoc quia deo etiam pro temporali
bus ſeruiebant:⁊ ad ſignificandum nos in hac vita que ꝑ
ſiniſtrum ſignificatur pati tedium ſuperflui humoris. i.
delectationis ⁊ alia ſuperflua mentis. Ad hoc manipulus
in ſiniſtra fidem in hac vita deſignat. Manipuli vſus ſū
ptus ē non ab Aarō. ſꝫ ab antiqs patrib⁹: qꝛ ſicut legiť in
martilogio bede: Arſeni⁹ ſudarium ſemꝑ ferebat im ſinu
vel manu ad tegēdum effluentiā lachrymarū. Habebāt
quoqꝫ ſancti patres dum ſacra tractabāt ⁊ ſacramēta cō
ficiebant mapellas. i. paruas mappas ⁊ mantelia in mani
bus nunc ꝑ tegendis manib⁹ nunc ꝑ operiendis ⁊ nunc ꝑ
reuerēter tractandis ſacramentis. Porro ſꝫ ꝙ capiti. ſ.
chriſto conuenit ꝙ ſacerdos manipulū portat in leua:de
ſignat ꝙ xp̄s brauium obtinebat in via. Per manipuluꝫ
enim premium deſignať. Iuxta qđ legiť. Uenientes autē
veniēt cū exul. por. ma. ſu. Per leuā vita preſens accipiť.
Iuxta illđ. Leua ei⁹ ſub capite meo ⁊ dextra ipſi⁹ am. me.
Xp̄s autē ſimul fruebatur ⁊ merebať. fruebať in patria:
⁊ merebať in via. Nam ſimul ⁊ brauiū cōprehendebat ⁊
ſtadiū percurrebat qꝛ ſil' erat in patria ⁊ ī via: nemo ingꝫ
aſcēdit ī celū niſi ꝗ deſcendit de celo filius hominis qui
eſt ī celo. Manipulus etiam repreſentat funē quo ieſus
cōprehenſus a iudeis ligat⁹ fuit. Unde Jo. 18. Cōprehen
derūt ⁊ ligauerūt eū. Manipulus tamē poſt inductā pla
netam ꝯſueuit romano pontifici īmitti quod etiā a pluri
bus obſeruať:de quo in quarta parte ſub ri. de confeſſiōe
diceť. ¶ Notandū aūt ꝙ dyaconus ⁊ ſubdyacon⁹ pōtifi
ci īduenti ⁊ exuēti ſe ſacris veſtib⁹ ſine manipulis ſeruiūt
Primo vt expediti⁹ ⁊ liberi⁹ adminiſtrēt. Secūdo ad no
tandū ꝙ in tali obſequio non debet fructū querere tem
poralem qui quādoqꝫ per manipulū ſignificatur. Iuxta
illud p̄s. Uenientes autē ⁊c. Rurſus dum pontifex ſe in
duit vel exuit dyaconus ſtat a dextris ⁊ ſubdyaconus a ſi
niſtris:qꝛ dyacon⁹ ex ordine ſuo ad fortiora ⁊ ꝑfectiora q̄
ꝑ dextrā ſignificanť aſſumiť q̃ꝫ ſubdyacon⁹.

¶ De caſula ſeu planeta. Rubrica

POſtremo ſuper oēs veſtes induiť caſula
que q̄ſi parua caſa diciť ⁊ a grecꝭ planeta
vocatur:a planō qđ ē error: quoniā erra
bundus eius limb⁹ ſuper brachia eleuať
ſignificans charitatem ſine qua ſacer
dos eſt ſicut es ſonans aut cymbaluꝫ tin
niens. ſicut eniꝫ charitas operit multitu
dinē peccatorū ⁊ omnia legis ⁊ ꝓphetaruꝫ mandata cō
tinet dicēte apl'o. Plenitudo legis ē charitas. ſic ⁊ hec ve
ſtis cūcta planat ⁊ alia omnia īdumenta intra ſe claudit
⁊ cōtinet. De charitate dicit apoſtolus:adhuc excellenti
orem viam vobis oſtendo. ſi linguis hominum loquar ⁊
angeloruꝫ: charitatem autē non habeam nihil ſum:⁊ ite
rum:ſi fidem habeā vt montes transferaꝫ: charitatē aūt
non habeā nihil ſum. de conſe. di. 4. ſolent. hec ſiquideꝫ
eſt veſtis nuptialis de qua dn̄s īquit in euangelio. Amice

quomodo huc itraſti non habẽs veſtem nuptialem: ſine
hac aũt nunq̃ʒ ſacerdos debet ſuũ officium exercere qa
ſemꝑ cũ decet in vĩculo charitatis permanere: ꝑ hoc aũt
ꝙ amict⁹ ſuperos plan ete reuoluit̃ inuit̃ ꝙ bonũ op⁹ dʒ
ad charitatẽ referri. Nã finis p̃cepti ẽ charitas de corde
puro ꝛ ɔſcia bona ꝛ fide nõ ficta. ꝙ vero caſula in extẽſi/
one manuũ in anteriorẽ ꝛ poſteriorẽ partẽ diuidit̃: ſigni/
ficat duo brachia charitatis ad deũ. ſ. ꝛ ad ꝓximuʒ. Dili/
ges ingt deũ tuũ ꝛc̃. Jn his duob⁹ mandatis tota lex pen
det ꝛ ꝓphete. Ruꝛſus latitudo plan ete latitudinẽ ſigni/
ficat charitatꝪ que ẽt vſqʒ ad inimicos extẽdit̃. vñ: Latuʒ
mãdatũ tuũ nimis. Due quoqʒ plicature: ſiniſtre. vʒ. ꝛ de
xtre: ſũt duo p̃cepta charitatꝪ. ſ. amoꝛ dei ꝛ ꝓximi. Dupli/
cat̃ ẽt an te pect⁹ ꝑ qđ coꝛ. ꝛ iter humeros ꝑ quos opa exp
munĩt. ꝛ in eis veſtimẽtũ duplex ĩ ip̃m efficit̃. qꝛ ſic debe
m⁹ bona opa foꝛis oñdere ꝓximis vt eadẽ intus ĩ coꝛde
coꝛã dño ĩtegra ſeruem⁹. Charitatẽ. n. debem⁹ hr̃e in coꝛ/
de ꝛ ope ꝛ itus ꝛ foꝛꝪ. Ruꝛſus añ pect⁹ duplicat̃. qm̃ per
charitatẽ bona volũtas ꝛ ſcã cogitatio gñat̃. Duplicat̃ ẽt
ĩter humeros. qꝛ ꝑ illã aduerſa a ꝓximis ꝛ ab aduerſarỹs
ſuppoꝛtant̃. Ad brachia ãt eleuat̃ dũ bona opa charitatis
opamur. Ad dextꝝ dũ opamur bonũ ad domeſticos fidi
Ad ſiniſtꝝ dũ extẽdit̃ ẽt ad inimicos. Adhuc triplicat̃ in
brachỹs. in dextro gdẽ dũ fidelib⁹ monachis clericꝪ ꝛ la
icis ſubuenimus. in ſiniſtro dũ ĩfidelib⁹. ſ. malis xp̃ianis:
iudeis ꝛ paganis neceſſaria miniſtram⁹. ꝑ caſulã qʒ recte
opa iuſtitie d̃ſignant̃. Juxta illđ. Sacerdotes tui ind. iu/
ſti. Sane ſacerdos ſuũ agens officiũ nõ dʒ caſulã exuere.
qꝛ p̃cipiẽte dño leui. zi. c. nõ licet ei egredi de ſcĩs. ſ. rebus
vel p̃ceptis. Poꝛro ſm̃ ꝙ capiti. ſ. xp̃o ɔuenit caſula ma
gni ſacerdotꝪ eſt eccleſia vl̃is de q̃ dic̃ apl̃s. quotq̊t ĩ xp̃o
baptiçati eſtis xp̃ʒ ĩduiſtis. Hͤ ẽ illud Aaron veſtimẽtũ c⁹
in oꝛã deſcendit vnguẽtũ. ſed a capite deſcendit in barbã
ꝛ a barba deſcendit ĩ oꝛã. qm̃ de plenitudĩe ſp̃us ei⁹ nos
oẽs accepim⁹. p̊ apoſtoli. deinde ceteri. ꝙ aũt caſula vni/
ca ꝛ integra ꝛ vndiqʒ clauſa eſt: ſignificat fidei vnitatẽ et
ĩtegritatẽ. verũtamen in extenſiõe manuũ ĩ anteriorẽ et
poſteriorẽ ꝑtẽ quodãmodo diuidit̃ deſignãs antiquã ec
cleſiã q̃ paſſionẽ xp̃i p̃ceſſit. ꝛ nouã que xp̃i paſſionẽ ſub/
ſeq̃tur. nã ꝛ q preibãt ꝛ q ſequebant̃ clamabant dicẽtes:
oſanna filio dauid bene. q ve. in no. do. Hec ẽt veſtis re/
p̄ñtãt purpureũ veſtimẽtũ quo milites circũdederũt Je
ſum. Joannis decimonono capitulo.

¶ De caligis ꝛ ſandalỹs. Rubꝛica

SUperius de ſex oꝛnamẽtis tã ſacerdotib⁹
q̃ʒ epis cõibus dcm̃ eſt. nũc aũt de nouem
põtificũ ſp̃ualibus dicẽdũ reſtat ꝛ pꝛi⁹ de
caligis ꝛ ſandalỹs videam⁹. Ueſtimẽtuʒ
ãt pedũ nõ habuit originẽʒ ab aarõ. q dũ/
taxat ĩ iudea ɔuerſabat̃: idcꝫ neceſſe non
habuit. ſed ab apoſtolis qbus dictum eſt.
Euntes docete oẽs gẽtes. niſi foꝛte qs dixerit ꝙ calige et
ſandalia in locũ feminaliũ ſuccedũt. ¶ Celebraturi igit̃
põtifices pedes interea dũ dicunt̃ qnqʒ pſalmi in p̃ꝑatio
ne euãgelỹ pacꝪ caligis ꝛ ſãdalỹs calciant̃ quoꝝ pulchꝛi
tudinẽ ammirabat̃ ꝓp̄ha dicẽs. Q̃ ſpecioſi pedes euãge
liçãtiũ pacẽ: euangeliçãtiũ bona. Uñ apl̃s ad ephe. Calci
ati pedes calciamentis ṽtutum. ꝛ in euãgelio legit̃ dñm
miſiſſe diſcipulos ſuos ſandalỹs calciatos: calciatos vti/
qʒ in pꝛeparatione euangelỹ pacis. ſi enĩ calciati nõ eẽnt
q̃uo ſuper ſerpentes ꝛ ſcoꝛpiones calcare potuiſſẽt. Cogi/
tent igitur epiſcopi cur ita calciati ſũt: imitent̃ coꝝ exẽ
pla quoꝝ imitant̃ calciamenta. Siqdem per pedes ɔue
niẽter affectus intelligunt̃. Debent nanqʒ habere affcũs
ꝛ deſideria calciata: ne puluere terrenoꝝ ſeu tempoꝛali/
um maculent̃. Per hꝫ quoqʒ calciamẽtũ ꝓhibitio pedũ
ɔgrue itelligit̃ ne. vʒ. ad illicita feſtinẽt: qꝛ vero affectus
facili⁹ ĩficiunt̃ ꝛ maculant̃ tꝑe pſperitatꝪ quod ꝑ dextrũ:
q̃ʒ tꝑe aduerſitatis qđ per ſiniſtrũ itelligitur: ideo vt ma
ioꝛi periculo citi⁹ occurrẽdũ oſtendat̃ a dextro pede pon/
tifex icipit calciari: p̄us tamẽ q̃ʒ ſandalia pedib⁹ ĩponant̃
caligis ĩduunt̃ vſqʒ ad genua ꝓtenſis ibiqʒ conſtrictis: qꝛ
p̃dicatoꝛ pedib⁹ ſuis rectos d̃bet facere greſſus ſuos ꝛ ge
nua debilia roboꝛare: nã q fecerit ꝛ docuerit hic magnus
vocabit̃ in regno celoꝝ. Calige quoqʒ iacictini. i. aerei ſeu
celeſtis coloꝛis: denotãt ꝙ celeſtes dʒ habere pedes. i. af/
fectus ꝛ firmos ne claudicet: ſed dicat cõfoꝛtamini puſi/
lanimes. Et cõſequenter ſandalia pedib⁹ ĩponunt̃ que ſic
vocant̃ ab herba vel ſandarico coloꝛe quo depingunt̃.
Habẽt aũt deſubt⁹ ĩtegrã ſoleã: deſuꝑ ṽo coꝛeũ feneſtra
tum: qꝛ greſſus p̃dicatoꝛis ꝛ ſubt⁹ debẽt eẽ muniti ne pol
luant̃ terrenis. Juxta illud dñicũ: Excutite puluereʒ de
pedib⁹ vr̃is: ꝛ ſurſum apti q̃ten⁹ ad cognoſcẽda myſteria
ſeu celeſtia reuelent̃. Juxta illud ꝓpheticũ. Reuela ocu/
los meos ꝛ con. mi. de le. tua. Jn hoc quoqʒ ꝙ deſuꝑ apta
ſunt: ꝙ coꝛda ſemꝑ ad deũ erecta habere ꝛ oculos mẽtis
ad ea que ſurſũ ſunt aperire debem⁹ ſignificat̃. Qꝛ etiam
ſubt⁹ ſolida ſũt ſignificat ꝙ mentẽ ĩ terrenis obtuſaʒ hr̃e
debem⁹: nec debem⁹ querere bñdictionẽ Eſau que ĩ ter/
ris eſt: ſed Jacob que eſt ĩ celꝪ. ¶ Ruꝛſus ꝙ ſandalia qui
buſdã locꝪ aperta ꝛ in qbuſdã ĩtegra ſeu clauſa ſunt: deſi/
gnat ꝙ euangelica p̃dicatio nec oĩb⁹ reuelari nec oĩb⁹ ab
ſcõdi dʒ. Juxta illud. Uobis datũ eſt noſce myſteriuʒ re/
gni dei. ceteris autẽ ĩ parabolis: Nolite ſanctũ dare cani
bus: neqʒ margaritas ſpargere ante poꝛcos. ii. q. 3. nolite.
¶ Sandalia quoqʒ iteri⁹ quadoqʒ ex coꝛio albo fiũt: qꝛ
neceſſe ẽ itentionẽ candidã ꝛ conſciẽtiã purã coꝛam deo
habere. ꝛ exteri⁹ nigrũ apparet: quia p̃dicatoꝝ vita ꝓpter
tribulatõẽs hui⁹ mũdi nigra ꝛ deſpecta ſecularib⁹ videt̃.
Qñqʒ etiã rubeũ ad votũ martirỹ deſignandũ: ꝛ qñqʒ di
uerſis coloꝛib⁹ variatũ in quo virtutũ varietas qb⁹ oꝛna/
tus eẽ d̃bet ſignificat̃. Lingula ṽo a coꝛeo ſeꝑata ſuꝑ pe/
dem cõſurgens. linguas eoꝝ q p̃dicatoꝛi bonum ꝑhibent
teſtimoniũ ſignificat: qui tamẽ quodãmodo a ſp̃ualium
cõuerſatione ſeꝑati ſũt. Secũdo lingula ipſa ſp̃ualiũ lin/
gua eſt que p̃dicatoꝛẽ in op⁹ p̃dicationis itroduxit. Ter/
tio etiã ipſi⁹ p̃dicatoꝛis linguã d̃ſignat. linea ṽo ab ipſa li/
gula vſqʒ ad finẽ ſandalỹ ꝑ mediũ ei⁹ ꝓcedẽs euangelicã
perfectionẽ deſignat. linee ṽo ab vtroqʒ latere ꝓcedẽtes
que in fine ſandalỹ ad ipſam lineaʒ mediam referuntur
ibiqʒ terminantur legem figurant propheticã que in euã
gelio recapitulatur ꝛ in eo determinatur. Superioꝛ quo
qʒ pars ſandalioꝝ per quam pes introducitur varỹs con
ſuitur funiculis: ne duo eius coꝛnua defluant ſeu ab inui
cem ſeparent̃ ſeu abinuicem diſiungant̃: ad notanduʒ ꝙ
p̃dicatoꝛ ſeipſũ varỹs alligare debet virtutib⁹ aut ſcriptu
re ſententỹs: ne ipſi⁹ itrinſeca ab his que exteri⁹ lucent co
ram altiſſimo diſiũgant̃. Jpſa quoqʒ ſandalioꝝ ligatura
ſignificat ꝙ pꝛelat⁹ q huc illucqʒ diſcurrere habʒ greſſus
mentis firmare debet cũ in turbis verſat̃. Quia ṽo coꝛri
gie huc atqʒ illuc manib⁹ ducunt̃ vt ſandalia firment̃ ꝛ
ligent̃: ſignificat ꝙ p̃dicatoꝛ ſic firmo greſſu icedere de/
bet vt nulli oneroſus exiſtat: ꝛ ne ĩuia miniſtrando defici
at. Nam fruſtra velociter currit qui pꝛiuſq̃ʒ ad metam
perueniat deficit: de pe. diſ. 3. in caſſum. Myſtice enim
ſandalia curſum pꝛedicatoꝛis ſignificant. Quandoqʒ ta
men ſandalia non ligantur quia chꝛiſti ĩcarnatio aliquã
do humanis ſenſibus aperta eſt: vt eſt pannis inuolui ꝛ
in p̃ſepio poni. Aliqñ ṽo coꝛrigie ſãdalỹs ſuperogant̃: qꝛ
ſcriptũ ẽ: Q̃dcũqʒ ſuperogauerꝪ ego cũ rediero reddã tibi

Poteſt etiam dici q̄ calige ſignificãt illã lotionẽ de qua dñs ait. Qui lot⁹ eſt nõ indiget niſi vt pedes lauet. ſed q̄a nõ ſufficit mũdicia cordis abſq3 patiẽtia perſecutiõis. iõ ſequũtur cẽtones rubei qui martyriũ figurãt. Qui aũt in corde mũdiciã ⁊ ĩ voluntate ſi opus fuerit habuerit patiẽtiã ſecurus accedet ad p̄dicationẽ quã ſandalia deſignãt apoſtolica. Porro ſ̄m q̄ capiti .ſ. xp̄o ↄueniũt ſandalia aliud deſignãt. Põtifex .n. in altaris officio capitis ſui .ſ. xp̄i cuius eſt mẽbꝝ repñtans perſonã: dũ pedib⁹ aſſumit ſãdalia: illud ĩcarnationis dñice calciamentũ ĩſinuat: de q̄ dñs ait in p̄s. In idumeã extendã calciamẽtũ meũ .i. ĩ gẽtibus notã faciã incarnationẽ meã. Uenit .n. ad nos calciata diuinitas vt p̄ nobis dei filius ſacerdotio fũgeretur. Per ligulas aũt q̄bus pedibus ipſa ſandalia ↄſtriguntur: illud idem accipim⁹ quod p̄ calciamẽti corrigiã Io. bap. ſignificauit cum ait. Cuius nõ ſum dign⁹ corrigiã calciamenti ſoluere: vnionẽ. vz. ineffabilẽ ⁊ copulaz carnalem ĩſolubilẽ q̄b⁹ ſ̄bi diuinitas noſtre ſe carni ↄiũxit. ¶ Sane mediãtib⁹ caligis pedes ſãdalijs ↄiũgũtur q̄m anima mediãte carne diuinitati eſt vnita: ſicut .n. pes corpus ſuſtẽtat. ita diuinitas mũdũ gubernat. Uñ p̄s. Adorate ſcabellũ pedũ ei⁹ q̄m ſanctũ ẽ. Uerũ ſ̄z decretũ Greg. 93. di. §. ↄpagis. ⁊ duob⁹ ca. ſe. Dyaconi nõ debẽt vti ↄpagis .i. ſãdalijs neq3 manipulis .i. calciamẽtis c̄palibus abſq3 ĩdulgẽtia ſedis ap̄lice ſpãli. Olim .n. vtebãtur q̄a eorum erat diſcurrere p̄ comitatũ. Hodie ḡ nec ipſi nec ſacerdotes vtunt̄ ſed ep̄i ſolũ vt p̄ varietatẽ ſandalioꝝ notetur varietas officioꝝ. Preterea ep̄i habent p̄ plebes diſcurrere. ſacerdotes v̄o dñi hoſtias imolare. Clerici aũt romane eccleſie ex ↄceſſiõe Cõſtantini imperatoris vti poſſẽt calciamentis cum vtonibus ideſt candido linteamine. 96. diſtictione. Conſtantinus.

¶ De ſuccintorio ⁊ orali. Rubrica

De ſuccintorio nil aliud dicim⁹ q̄̃ q̄ ſub ꝯona ⁊ cingulo in p̄hemio hui⁹ p̄tis dcm̄ eſt. Sane romanus põtifex poſt albã ⁊ cigulum aſſumit orale quãdã. vz. ſindonẽ q̄ð capiti quaſi ĩ modũ veli imponit. ⁊ replicat ſup̄ humeros ⁊ añ pectus legalis pontifici ordinẽ ſequẽs qui poſt lineã ſtrictã ⁊ ꝯonã ĩduebat ephot .i. ſup̄humerale cui⁹ locũ nũ tenet amict⁹. ¶ Aſſumit ẽt crucẽ quãdã cathenulis iſertã quã a collo ſuſpẽſã ſibi ſtatuit añ pectus. q̄m ⁊ legalis põtifex laminã aureã gerebat in frõte p̄ qua põtifex iſte crucem gerit in pectore. ⁊ ſic ſigno cruci aurea lamina ceſſit. nam myſteriũ quod ĩ q̄tuor lr̄is aurilamina ↄtinebat ĩ q̄tuor partibus forma crucis explicuit. Iuxta q̄ð inq̄t ap̄ls. Ut ↄp̄hẽdatis cum oĩbus ſanctis q̄ ſit latitudo ⁊ lõgitudo: q̄ ſublimitas ⁊ profũdũ: ſacrm̄ ḡ q̄ð ille tũc p̄ laminã p̄ferebat ĩ fronte: hoc iſte iã recõdit in mẽte. Nã corde credit̄ ad iuſtitiã ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutẽ. ⁊ ſ̄m Hiero. auro legis: ſanguis euãgelij precioſior eſt. Crucẽ quoq3 ſtatuit ſibi añ pect⁹ ad deſignãdũ quod ait ap̄ls. Glorificate et portate deũ in corp̄e veſtro. Imponẽdo aũt ſibi ⁊ deponẽdo crucẽ illã oſculat̄ ad denotãdũ q̄ xp̄i paſſionẽ q̄ p̄pter illã ſignificat̄ credit ⁊ cõfitet̄. ad quam repreſentandam in officio miſſe ſe parat.

¶ De tunica. Rubrica.

Poſt appoſitã ſtolã põtifex iduit tunicã q̄ alibi ſubtile .i. lege v̄o poderis .i. talarl dicebat̄ ſignificãtẽ p̄ſeuerãtiã. Uñ Ioſeph iter fratres ſuos talarẽ veſtẽ deſcribit̄ habuiſſe. Cũ .n. cetere v̄tutes ĩ ſtadio currãt p̄ſeuerãtia tñ brauiũ accipit. q̄m q̄ p̄ſeuerauerit vſq3 ĩ fi. h̄ ſal. erit. de pe. di. 2. ap̄ls. ⁊ c. multi. Uñ p̄cipit̄ eſtõ fidel' vſq3 ad mortẽ ⁊ dabo tibi coronã vite. ¶ Rurſus iõ poſt albã tunica iduit̄: q̄r ſic̄ p̄ albã caſtigatio corp̄is: ita per tunicã v̄tutes ĩtime ĩtelligunt̄: q̄s ſemp̄ debet habere p̄fect⁹. Porro tunica nõ cigit̄. q̄m ſ̄z ſui formã iter nõ impedit̄: ſic ⁊ v̄tutes per illã d̄ſignate liberũ iter ad ↄtemplationẽ dei p̄bẽt. ſed alba cingit̄ p̄ut ſub cingulo dcm̄ eſt. ¶ In vete. teſta. erãt due tunice. vz. biſſina ⁊ iacinthina. exo. 39. c. ⁊ hodie etiã q̄dã põtifices duab⁹ vtunt̄ ad notãdũ q̄ p̄priũ eſt coꝝ habere ſciẽtiã duoꝝ teſtamẽtoꝝ: vt ſciãt de theſauro dñi p̄ferre noua ⁊ vetera. ſiue vt ſe oſtẽdant dyaconos ⁊ ſacerdotes. Preterea vnaqueq3 eaꝝ typũ p̄pium gerit. q̄m alba que biſſina ſiue linea eſt caſtitatẽ ſignificat vt ſub ti. de alba dcm̄ eſt. Prima etiã tunica ſi ſerica eſt que originem traducit ex vermibus q̄ ſine coitu creant̄ caſtitatem ⁊ humilitatem demonſtrat. Secũda tunica que iacinthina eſſe debet ſicut ⁊ olim erat coloris lapidis iacinthi q̄ etheris ſerenitatẽ imitat̄: ſanctos ſignificat celeſtia cogitantes ⁊ imitantes ſiue celeſtẽ cogitationẽ ⁊ ↄuerſationẽ. ſicut .n. lapis ille colorẽ cum aere mutat: nam in ſereno aere ſerenus. ⁊ in obſcuro pallidus eſt: ſic ſpãliter decet epiſcopuz gaudere cum gaudẽtib⁹ ⁊ flere cum flentibus. Si autez illa alteri⁹ coloris fuerit fit ⁊ alteri⁹ ſignificationis. Ceterꝝ pontifex vnã tunicam ſub alia iduit: ad denotanduz q̄ ſic̄ coop̄ta tunica a populo nõ videt̄: ſed tñ a clericis ſcit̄: ita ⁊ rõ ſublimium ⁊ v̄tutes quas perfect⁹ ſemp̄ h̄re debet que per illam ſignificant̄ patere non debent oĩb⁹: ſed maioribus ⁊ perfectis. ¶ Porro ſ̄z q̄ capiti .i. xp̄o cõuenit hec veſtis que in veteri ſacerdotio iacĩthini erat coloris ⁊ habebat pro fimbrijs mala punica cũ tintinabul' aureis ab ĩferiori parte dependẽtia vt pontifex totus vocalis ĩcederet: p̄ut dicetur ſub titulo de legalib⁹ ĩdumẽtis. celeſtem xp̄i doctrinam inſinuat: cui⁹ notitiã habuerunt oẽs q̄bus dicitur per prophetã. In montẽ excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon. Precipue tamẽ hãc tunicam habuit euãgelice textrix doctrine ſapientia dei ieſus xp̄s. ⁊ dedit illam apoſtolis ſuis. Omnia inq̄t que audiui a patre meo nota feci vobis. Hoc ḡ ſignificauit illa tunica dñi quam milites ſcindere noluerũt eo q̄ eſſet inconſutilis deſuper cõtexta per totum. 16. q. 7. ſicut dñi .d. dñum fore magnũ exiſtimantes: in quo ſignificatum ẽ q̄̃ damnoſũ ſit q̄ doctrinaz euangelicã hereſibus ſcindere moliant̄. Subdyaconus quoq3 vtitur tunica de qua ĩ ſequenti tractatu dicetur.

¶ De dalmatica. Rubrica

Pontifex immediate ſuper tunicam dalmaticã veſtit ſ̄m inſtitutionẽ Silueſtri pape que ab inconſutili dñi tunica ⁊ apoſtolorum colobio creditur mutuata. Eſt aũt colobium veſtl ſine manicis prout in cucula monachale apparet. ſ̄z Silueſter papa in dalmaticam vertit. latas manicas addendo ⁊ in ſacrificijs altaris portandum inſtituit. nonageſima tertia diſtinctione. dyaconi ita. ¶ Dicta eſt autẽ dalmatica eo q̄ in dalmatia ⁊ poſt omnia alia indumenta ſacerdotalia ſit rep̄ta. Hec ſui forma ſignificat largitatẽ eo q̄ largas habet manicas ⁊ protenſas. Unde ſ̄m apoſtolum oportet epiſcopũ non eſſe turpis lucri cupidũ: ſed hoſpitalẽ. 47. diſtin. 88. diſtincti. conſequens. Nõ ergo manum habeat ad dandum collectam ⁊ ad recipiendũ porrectam: ſed illud efficiat quod propheta ſuadet. Frange eſurienti panem tuum. ⁊ ege. vag. intro. in domum tuam ⁊c̄. Et ob hoc forte dyaconi ſpecialiter vtuntur dalmaticis. quia principaliter electi ſunt ab apoſtolis vt menſis ex officio miniſtrent. ¶ Ceterum dalmatica dyaconi ampliores habet manicas q̄̃ tunicella ſubdya-

coni que alicubi ſubtile vocatur q꞉ iṗe ampliorem habe
re debet charitatē q̃ꝫ ſubdyaconus ꝓpter maiꝰ donū. pō
tifici etiam dalmatico latiores habet manicas q̃ꝫ dyaco
ni ad notādū ꝙ iṗe magis eſt expeditus nihil habens qđ
ipſiꝰ manꝰ reſtringat. q꞉ ꝓ celeſtibꝰ oīa debet largiri. Cha
ritas. n. eius extendi debet ēt vſqꝫ ad inimicos. Nēpe tu
nicella ſubdyaconi: dalmatica dyaconi: ⁊ caſula preſbyte
ri ſuccedūt in locū tunice iacinthine q̄ erat coloris cele
ſtis. i. aerei ad notandū ꝙ omnes miniſtri altaꝛ celeſtē
debēt habere ꝯuerſationē: lꝫ ſm maius ⁊ minꝰ quod no
tat latitudo vel ſtrictura manicaꝝ dalmatice ⁊ tunicel
le vt ṗmiſſum eſt. Quia igr̄ ſacerdos maxime dꝫ eē ad
celeſtia expeditus: ideo hec ornamēta nō gerit: nec aliud
brachia ſtrīgens. Eṗs aūt ſimul vtir̄ ⁊ dalmatica ⁊ tuni
cella ⁊ oīum ornamētis: vt oſtendat ſe perfecte oēs hr̄e
ordines tanq̃ꝫ ꝗ eos alijs confert. Minores ſacerdotes.
eos nō ꝯferūt: ⁊ ideo illa nō portant: ꝗbus ſufficit vnū qđ
celeſtē ſignificet ꝯuerſationē. Preterea pontifex in orna
mētis atqꝫ in officio magis expreſſe gerit ſiītudinem ſal
uatoris q̃ꝫ ſimplex ſacerdos: ⁊ magis ſibi ꝯueniūt ornamē
torum ſignificata: ideoqꝫ pluribꝰ vtitur ornamētis. Dꝫ
aūt dalmatica habere duas lineas coccineas hīc inde añ
⁊ retro a ſummo vſqꝫ ad deorſum vt pontifex oñdat̄ hr̄e
feruorē charitatis ad deū ⁊ proximū in ꝓſperis ⁊ aduer
ſis. Juxta veteris ⁊ noui teſtamenti ṗceptū quod eſt. Di
liges dūm de. tu. ex to. cor. tu. ⁊ ꝓximū tuū ſicut teipm.
Unde Joan. Cariſſimi nō mandatū nouū ſcribo vobis.
ſed mādatū vetus quod ab initio habuiſtis. Et iteꝝ mā
datum nouū ſcribo vobis ⁊c̄. Quandoqꝫ linee purpuree
ſūt ſignificantes fidē ſanguīs xp̄i in vtroqꝫ populo neceſ
ſariā. Jn ſiniſtro quoqꝫ latere dalmatica fimbrias ſolet
habere: ſollicitudines actiue vite ſignificantes quas eṗs
ꝓ ſubditis ſuis debꝫ habere. iuxta quod dic̄ apl̄s. Preter
illa que extrinſecus ſunt inſtātia. mea quotidiana ſollici
tudo oīum eccleſiarum. Per dextrū vo latꝰ qđ fibrijs ca
ret notatur ꝯtemplatio celeſtiū ſine ſollicitudibus ⁊ ge
ra a multiplicitate perturbationū. Adhuc quedā dalma
tice ꝗndecī hn̄t fimbrias ante ⁊ retro. q꞉ ꝗndecī pſalmi i
ve. teſta. q̄ſi ꝗndecī rami gradus creūt de tramite chari
tatis ⁊ ꝗndeci ſil'r in nouo teſta. excreſcūt de oṗe charita
tis: verbi grā: Charitas patiens ē: benigna ē ⁊c̄. vſqꝫ chari
tas nunq̃ꝫ excidit. Alique vo hn̄t vigintiocto añ ⁊ totidē
retro: vbi ſeptiformis ſpūs eſt octies repetirꝰ ꝗ replet oc
to maneries laudātiū deū. ſ. reges ⁊ popl̄os: ṗncipes ⁊ iu
dices: iuuenes ⁊ vgines: ſeniores ⁊ iuniores. Ruſus ī dal
matica varietas eſt ſine ſciſſura: q꞉ lꝫ varia religiōis oṗa
apud deū agantur: tamen in votis nō diſcrepāt. Jtē aper
ta eſt a lateribus ſub acell'r inſinuās illi ꝗ eam induit: vt
chriſti ꝗ in latere lancea perforatus eſt veſtigia imitet̄.
¶ Adhuc dalmaticō formā crucis pretendit. vnde ꝑ eā
xp̄i paſſio figurat̄: idqꝫ in miſſe officio portat̄ vbi xp̄i paſ
ſio repreſentat̄. Significat ēt dalmatica ſanctā religiōeꝫ
⁊ carnis mortificationē atqꝫ ſublimiū rōnem. Alba dal
matica ſanctā ⁊ immaculatā ſignificat vitā. Rubea mar
tyꝝ. Alba vero oṗe polimitico variata notat mundiciā ⁊
ṽtutum varietatem. ⁊ ē aurifriſio adornata. Juxta illud.
Aſtitit regina a dex. tu. in veſt. de. ¶ Porro ſꝫ ꝙ capiti. ſ.
xp̄o ꝯuenit dalmatica ſui forma latā ⁊ largā xp̄i miſicor
diam ſignificat: quam iṗe pre ceteris ⁊ docuit ⁊ ipendit.
Eſtote inquit miſericordes ſicut ⁊ pater veſter miſicors
eſt. Beati nanqꝫ miſericordes quoniā ipſi miſericordiaꝫ
cōſequentur. Hic e... ergo ſamaritanus ille ꝓximus nr̄ ꝗ
fecit nobiſcū miſericordiā: ſuperifundens vulneribꝰ no
ſtris vinum ⁊ oleum. Nam per viſcera miſericordie dñi
dei noſtri viſitauit nos oriēs ex alto ꝗ nō ex operibꝰ iuſti
tie noſtre quē fecimus nos. ſed ſm miſericordiā. ſ. n. ſ. ꝓ
peccatoribus venit vt de peccatis veniam indulgeret.
Miſericordiam inꝗt volo ⁊ nō ſacrificiū. Legitur in ca
none Gre. 23. di. coīs. ꝙ in ṗmitiua eccleſia nō licebat epi
ſcopo vel dyacono vti dalmatica abſqꝫ indulgētia ſedis
apoſtolice ſpeciali. ¶ Sane dalmatice tempore aduen
tus dñi a dyaconibus intermittuntur. qm̄ qñ aliqua cla
ritas ſacri ordīs ad tempus ītermittitur clarius reſplen
det ⁊ auidius ſumitur qñ reſumir̄ in animis deuotoꝛꝫ:
quia quod rarum eſt magis appetir̄. 93. di. legimꝰ. ad fi.
¶ Ruſus ī aduentu dyaconus nō vtir̄ dalmatica nec
ſubdyaconus tunica. q꞉ lex quā ſubdyaconus ſignificat
ante incarnationem dñi euangelij ornatu carebat ⁊ cha
ritas euangelij quam dyaconus ſignificat nōdū apparu
erat. vel q꞉ nōdum venerat ꝗ veſtem innocētie ⁊ immor
talitatis nos induere debebat: ideo veſtes letitie dimit
tūtur. Utunt̄ autē tunc caſulis de quo in ſecunda parte
ſub ti. de dyacono dictum eſt. Jn ieiunijs tamen penthe.
poteſt dyaconus dalmatica vti.

¶ De cirotheca. Rubrica.

Quia pleriqꝫ bonum opus quod faciunt
inani fauore corrumpūt. ideo ſtatiꝫ poſt
indutam dalmaticam pontifex iuxta ri
tum apoſtolorum manus operit cirothe
cis ne neſciat ſiniſtra ſua ꝗd faciat eiꝰ de
xtera. Per cirothecam ergo cautela con
grue deſignat̄ que ſic facit opus in publico ꝙ itentioneꝫ
ꝯtinet in occulto. Nam ⁊ ſi dñs dixerit: Luceat lux vr̄a
coram hominibus vt videant opera veſtra bona ⁊ glorifi
cent patrē veſtꝝ qui in celis eſt. Ad quod etiā deſignādū
cirotheca circulum deſuper habet aureū. iṗe tamē preci
pit. Attēdite ne iuſtitiā veſtrā faciatis corā hoībus vt vi
deamini ab eis: alioqn mercedem nō habebitis apud pa
trem veſtrū ꝗ in celis eſt. Manꝰ ergo quādoqꝫ velantur
cirothecis ⁊ quandoqꝫ denudātur: q꞉ bona opera īterdū
ad vitandū vanā gloriam occultant̄. ⁊ iterdū ad edificā
dum proximos propalātur. Sūt aūt incōſutiles: quoniā
actiōes pōtificis fidei recte debent eſſe ꝯcordes. Per ci
rothecas q̊ꝫ in manibꝰ exēpla ſāctoꝝ q̄ in oṗibꝰ hn̄da ſūt
itelligunt̄: q̄ oṗa ab oī ignamēto mūdata ſūt: ne modicū
fermēti totā maſſā corrupat. Per iṗas vo cirothecas al
bas caſtitas ⁊ mūdicia denorat̄. vt manꝰ. i. oṗatiōes ſint
mūde ⁊ ab oī ſorde imunes. Porro ſm ꝙ capiti. ſ. xp̄o cō
ueniūt cirothece ſūt edoꝝ pellicule quas manibꝰ Jacob
rebecca circūdedit vt piloſe manꝰ ſilitudinē maioꝛ fra
tris exprimerēt. Sane pellis edi ē ſilitudo peccati quam
rebecca mater. i. ſpūs ſācti grā manibꝰ veri Jacob. i. opi
bus xp̄i circūdedit. vt ſilitudinē maioris. i. ṗoris ade ſecū
dus exp̄meret. Xp̄s. n. ſiītudinē peccati ſine peccato ſu
ſcepit: vt icarnatiōis myſteriū diabolo celaret̄. Nā ad ſi
militudinē peccatoꝝ eſurijt ⁊ ſitiuit: doluit ⁊ expauit: dor
miuit ⁊ laborauit. Uñ cū ieiunaſſet. 40. diebꝰ. ⁊. 40. no
ctibꝰ: ac poſtea eſuriſſet accedēs ad illū diabolus eū ad ſi
militudinē ṗoris ade tentare tentauit. ſed ꝗ primū vice
rat eiſdem modis victus eſt a ſecundo.

¶ De mitra. Rubrica

Poſtq̃ꝫ eṗs planetam īduit mitra loco tiaris
ſeu tyare ſeu īfule capiti eiꝰ iponit̄. Jux̄ illud
Sīla ⁊ ho. co. e. do. Sꝫ ⁊ papa coronā frigiuꝫ
loꝝ ſuphūerale clamidē purpureā ⁊ tunicaꝫ
iacīthinā hꝫ ex ꝯceſſiōe ꝯſtātini iṗatoris. 96. di. ꝯſtātinꝰ.
Mitra āt ſciaꝫ vtriuſqꝫ teſtamēti dſignat: Duo nāqꝫ illiꝰ
cornua duo ſunt teſtamenta anterius nouum poſterius
vetus: que duo epiſcopus memoriter debet ſcire. 23. q.
epiſcopꝰ. ⁊ illis tanq̃ꝫ duplici cornu fidei inimicos ferire.

Uideri debet quidem ſubditis eps cornutꝰ ſicut ⁊ moyſes de monte ſynai deſcēdens ⁊ duas tabulas teſtimonij tenens apparebat cornutꝰ Aaron ⁊ filijs iſrael ex conſortio ſermonis dei: ꝓut legiť exo.34.c. Quidā aūt heretici mitrā ⁊ eiꝰ cornua ⁊ epm illā ferentē condemnant inducētes in fomentū ſui erroris qđ Jo. ait in apo. Uidi aliā beſtiā aſcendentē de terra ⁊ habebat cornua duo ſimilia agno. ⁊ loq̄bať ſicut draco. Due vero fimbrie poſteriꝰ dependētes ſpūs ⁊ littera ſunt. Per duas quoq; fibrias ſeu ligulas notať ꝙ paratus eſſe debet tā in myſtico q̄ȝ in hiſtorico ſacre ſcripture intellectu. in quaꝝ ſummitatibus ſūt fimbrie rubei coloris denotātes eiꝰ ꝓmptitudinē ad fidei ⁊ ſacre ſcripture defenſionē: ēt vſq; ad ſanguīs effuſionē. 25.q.i. ſunt qdam: q̄ ſuper ſcapulas pendent ad notandū ꝙ id quod predicat ore: oſtendere debet opere: qa enim ſcapulis nulla pars altior eſt ad opꝰ ſiue ad onꝰ ferendū. ideo recte per eas opꝰ intelligiť. Circulꝰ aureꝰ qui poſteriorē ⁊ āteriorē mitre ꝑtē ꝯplectiť īdicat ꝙ oīs ſcriba doctꝰ in regno celorū de theſauro ſuo noua ⁊ vetera ꝓferre debet. Caueat ergo diligēter eps ne priꝰ velit eſſe magiſter q̄ȝ nouerit eſſe diſcipulus. io. diſti. miſerum. ex. de elec. cum in magiſtꝝ. de renū. poſt tranſlationē. ⁊.c. niſi. ne ſi cecꝰ cecū duxerit ambo in foueā cadant. Scriptū eſt. n. per prophetā. Tu ſciam repulliſti ⁊ ego te repellam ne ſacerdotio fungaris mihi. 38. di. oēs. ⁊ in predicto. c. niſi. Non incōpetēter ēt mitra q̄ in altum de ſui forma ꝓduciť: altitudinē ſapientie deſignat. Debet enim epiſcopus ſic ſubditos ſcientia excellere vt ipiꝰ comparatione ceteri merito grex dicanť. 25. di. §. nūc aūt. i. q. i. viliſſimꝰ. ⁊. q. 7. conuenientibꝰ. Due pēdule ex poſteriori parte duplicē deſignant memoriā. Prima eſt actuū diuinoꝝ. ne celebrando eam ꝯtemnēs puniať. Unde ⁊ in veteri teſtamento ſacrificiū oblaturꝰ ambiebať tintinabulis. vt per coꝝ ſonitū reciperet dignꝰ. vel repelleret īdignꝰ ab angelo ad cuſtodiā templi poſito. 43. di. c. i. Secūda eſt peccatoꝝ ſuoꝝ vt de illis ꝯpungať de pe. di. 3. iudas. Mitra ēt qr q̄ȝ linea eſt ⁊ alba caſtitatis candorē mūdiciāq; ſignificat. Unde hoc ornamentū mitū capiti neceſſariū erat in q̄ q̄nq; ſenſus corporis vigent. quibꝰ corruptꝭ facile caſtitas violať. ¶ Sūt etiā nonnulli dicētes ꝙ mitra pontificis ſpineā coronam ſignificat. ⁊ inde eſt ꝙ dyaconꝰ in officio miſſe in quo pontifex chriſtū in paſſiōe figurat mitrā illi imponit ⁊ deponit. qr ipe ex officio ſuo habet euangeliū legere in quo xp̄s ſpinis legiť coronatꝰ. Duo cornua ſūt duo charitatis precepta. Pontifex igitur mitrā accipit intelligēs ꝙ q̄nq; ſenſus a mūdi illecebris cuſtodire debet vt duoꝝ teſtamentoꝝ precepta ſeruet: ⁊ duo charitatis precepta impleat vt coronā percipere mereať eternā. ¶ Ceteri vero ſacerdotes ⁊ clerici generaliter caput ꝯtegūt nullo ornamento. lȝ in feſtis ſint in toto alio corpore ſubornati. tum qr nōdū eſt plenū gaudiū noſtꝝ. gaudemꝰ eni nō in re p̄ntiū: ſed in ſpe futuroꝝ. tū qr ad hoc tendimus vt deū nuda facie ꝯtemplemur. ¶ Sane mitra aurifriſiata vtendū eſt a paſca vſq; ad aduentum. ⁊ a natiuitate dn̄i vſq; ad ſeptuageſimam in oībꝰ feſtis duplicibꝰ: ⁊ nouem lectionū totiꝰ anni. niſi in feſto īnocētiū ꝓut diceť ſub ti. de coloribꝰ. ⁊ in dn̄icis predictorū temporꝝ ⁊ generaliter quādocūq; Gloria in excelſis ⁊ Te deum laudamꝰ dicunť. Cū eni illa dicanť in feſtiuis diebꝰ in quibꝰ vtutē ⁊ gaudiū generale vel ſpāle capitis vł mēbroꝝ ad memoriā reducimꝰ vt diceť in ꝓhemio ſeptie ꝑtis. merito tūc mitra aurofriſiata vtimur qr auꝝ ⁊ gemmarū nitor gaudiū repn̄tant. In diebus vero ieiuniorū nō eſt ea vtendū vt ſeqtur. qr cū dies illi ordinati ſint ad delenda peccata que tūc ſūt ad memoriā reducenda nō ſūt tūc agenda vel ferenda que gaudiū ſed que potiꝰ hūilitatē ⁊ afflictionem deſignāt. In alijs vero temporibus regulariter nō aurifriſiata ſed ſimplici vtendū eſt. vȝ. ab aduētu vſq; ad natiuitatē niſi qr dn̄s papa vtiť aurifriſiata in dn̄ica gaudete. ⁊ ſeptuageſima vſq; ad paſca. ⁊ in dominica letare ihrl'm prout diceť ſub ti. de coloribꝰ. ⁊ etiā in q̄nta feria cene dn̄i in officio miſſe tm̄. ⁊ in ſabbato ſācto in officio miſſe. Itē in feſtis triū lectionū illius tp̄is ⁊ in oībꝰ vigilijs in quibꝰ ieiuniū celebrať. ⁊ in q̄tuor tp̄ibꝰ ⁊ in rogationibꝰ. dn̄s tm̄ papa vtiť in feſto ſcī Marci ī miſſa tantum. Itē in officio defūctoꝝ. ¶ Illud quoq; notādum eſt ꝙ romanꝰ pōtifex in ſignū imperij vtiť regno .i. corona imꝑiali. ⁊ in ſignū pontificis vtiť mitra. ſed mitra ſempꝰ vtitur ⁊ vbiq;. regno vero nō ſemꝑ: nec vbiq; qr pontificꝭ auctoritas ⁊ prior eſt ⁊ dignior ⁊ diffuſior q̄ȝ imperiał poteſtas. Sacerdotiū .n. ī populo dei regnū p̄ceſſit cū Aarō p̄mus pōtifex Saluē p̄mū regē p̄ceſſerit. ⁊ Noe nembroth. qr ſicut legiť p̄mꝰ regni nēbroth extitit ī babilonis. 6. di. q his ita. Noe v̄o edificauit altare dn̄o ⁊ holocauſta obtulit ſuper illud. regno q̄dē nō vtiť niſi certꝭ diebus ⁊ locis. ⁊ nūq̄ȝ ītra eccleſiā ſed extra. Porro ſm̄ ꝙ capiti .i. xp̄o ꝯuenit: mitra pontificꝭ illud ſignificat qđ ꝓpheta loquens de filio dicit ad patrē. Gloria ⁊ honore coronanit eū dn̄s. ⁊ cō. ⁊c̄. Hoc eſt itaq; nomē quod eſt ſuper oē nomē. vt in noīe Jeſu omne genu flectať celeſtiū terreſtrium ⁊c̄. Nā ⁊ in aurea lamina ſiderꝭ pontificał ſculꝑtū erat nomē dn̄i tetagramaton: cꝰ myſteriū declarabimus in ti. de lega. indumētꝭ. Per mitrā ergo capitꝭ xp̄i ſūmā illā glorificētiā ītelligimꝰ que ꝓpter diuinitatē debetur humanitati: nam ꝓpter pedē adorať ſcabellū. Adorate ingt ſcabellū pedū eiꝰ quoniā ſanctū eſt. ¶ Et nota ꝙ ſic ait Zacharias papa de ꝯſe. di. i. nullus. eps ad altare oraturꝰ accedēs ſeu altario aſſiſtens vel orōnes ad deū effūdens mitrā deponit ⁊ baculum. qr apł's ꝓhibet viros ecapite velato in eccleſia orare vt reuelata facie gloriā dn̄i ꝯtemplentur. Qū vero ad populū ſe ꝯuertit vt illi ꝑdicet īſignia ꝯminationis ſue reſumit. vnde ⁊ Moyſes cauſam populi apud deū p̄cibꝰ: cām vero dei ad populū gladijs allegabat. 45. di. diſciplina ad fi. ¶ Ultimo nota ꝙ q̄dā epi ſolēniter bn̄dicūt in miſſa. ⁊ altare thurificāt depoſita mitra. Alij vero cū mitra in capite. Primi ea rōne mouenť qr ſolēniter benedicēdo vice dei fungunť. ⁊ deus ꝑ eoꝝ myſteriū benediť. Nume. 6. in fine. vbi dr̄. Inuocabūt nomē meū ſuper filios iſrael: ⁊ ego bn̄dicā eis. Altaris v̄o thurificatio ſignificat orōnes. Apoc. 8. Aſcendit fumus incenſoꝝ de orōnibus ſanctoꝝ. Quia ergo in orōnibus cauſam plebis ad deū agit: ideo cum reuerentia mitra videlicet depoſita illud agere debet. Secūdi v̄o attēdunt ꝙ benedictio ⁊ thurificatio non ſūt eſſentialia ad conſecrationē corporis chriſti. ſed ad ſolemnitatē pertinēt: ⁊ iō ea cū mitra agūt vt ꝑ h̄ a ſimplicibꝰ ſacerdotibꝰ diſcernanť. q̄ȝuis. n. plus habeat eps q̄ȝ ſimplex ſacerdos in his que ad ſolemnitatem pertinent vt in ornamentis ⁊ alijs: non tamen in his que ad conſecrationem ipā ſpectant. Sed hec ratio minus ſufficiens videtur quoniam ſm̄ hoc mitra in miſſa deponeretur niſi quādo verba ad quorum prolationem fit ſpecierum tranſubſtantiatio ꝓferuntur.

¶ De annulo. Rubrica

Annulus eſt fidei ſacramentum quo chriſtꝰ ſponſam ſuam ſanctam eccleſiam ſubarrauit vt ipſa de ſe dicere valeat. Annulo ſuo ſubārauit me dn̄s meꝰ ih̄s xp̄s. cꝰ cuſtodes ⁊ pedagogi ſūt epi ⁊ p̄lati ān̄los ꝑ ſiḡ ī teſtimōiū hꝰ rei ferētes. d̄ qbꝰ ſpōſa dic̄ ī cāticꝭ. Inueneꝛt me

vigiles qui cuſtodiūt ciuitatem. Hūc annulum dedit pa
ter filio reuertēti ſm̄ illō euāgely. Date annulū i manu
ei⁹. ex quo euāgelio ānuli vſus credit̄ accept⁹. Annulus
ergo pōtificis ītegritatē ſignificat fidei vt. vz. eccleſiam
dei ſpōſā ſibi creditā ſicut ſe diligat ⁊ ſobriā ⁊ caſtā cele/
ſti ſpōſo cuſtodiat iuxta illud: Deſpōdi. n. vos vni viro v̄.
ca. ex xp̄o. ⁊ ſe meminerit nō dn̄m ſed paſtorē. 6. q. i. ſicut
alteri⁹. De hoc ſpōſo ⁊ ſpōſa Joānes euāgeliſta dic̄. Qui
habet ſpōſā ſpōſus ē: amic⁹ āt ſpōſi q̄ ſtat ⁊ audit cuz gau/
dio gaudet ꝓpter vocē ſpōſi. Ep̄s ḡ vicarius ⁊ amic⁹ ſpō
ſi ꝙ ſi vicari⁹ eſt ⁊ ip̄e quodāmodo ſpōſus eſt. ¶ Rurſus
ātiq lr̄as ānulo ſigillabāt. Un̄ ep̄s ānulū portat. qm̄ ſcri/
pture myſteria ⁊ eccleſie ſacra perfidis ſigillare ⁊ humi/
lib⁹ reuelare debet. ¶ Porro ſm̄ ꝙ capiti. ſ. xp̄o ꝯuenit
ānulus digiti: donū ſignificat ſācti ſpūs. Digit⁹. n. articu/
laris atq̄ diſtīct⁹ ſpūm ſanctū īſinuat. ſm̄ illō. digit⁹ dei
eſt hic. ⁊ alibi. Si ego ī digito dei eycio demonia: fily vr̄i
in quo eyciūt. ¶ Annul⁹ aūt aure⁹ ⁊ rotūdus ꝑfectionez
donoꝝ eius ſignificat quā ſine mēſura xp̄s accepit. quoni
am in eo plenitudo diuinitat̄ corporalr̄ habitat. Nā q̄ d̄/
ſurſū venit ſuper oēs eſt: cui deus nō dedit ſpūm ad men
ſurā dicēs. Super quē videris ſpūm ſanctū deſcēdētē et
manētē ſuper eū: Hic eſt q̄ baptizat: nā requieſcet ſup eum
ſpūs ſapientie ⁊ intellect⁹. Ip̄e v̄o de plenitudīe ſua ſm̄
differentes donationes diſtribuit: aly ſm̄ apl̄m dās ſer/
monē ſcīe: aly grām ſanitatū: aly operationē v̄tutū ⁊c̄. qō
⁊ viſibilis pōtifex imitat̄ alios ī eccleſia ꝯſtituēs ſacerdo
tes alios dyaconos alios ſubdyaconos ⁊ h̄ȝ. nō igr̄ ab re i
ep̄i digito gemmat⁹ ſulget ānul⁹: per c⁹ myſteriū dāt̄ ful
gida cariſmata grāꝝ. De ānulo ſpōſe ſatis dictū eſt in p̄/
ma p̄te ſub titulo de eccleſie ſacramētis.

¶ De baculo paſtorali. Rubrica.

BAculus paſtoral' correctionē paſtoralē ſi/
gnificat ꝓpter quod a ꝯſecratore dr̄ ꝯſe/
crato. Accipe baculū paſtoralis officy vt
ſis ī corrigēdis vitys pie ſeuiēs. De q̄ dic̄
apl̄s. In v̄ga veniaz ad vos. Uirga igr̄ pa
ſtoral' poteſtas ītelligit̄ ſacerdotalis quā
xp̄s eis ꝯtulit qñ apl̄os ad predicādū miſit ꝑcipiēs eis vt
baculos tollerēt. Et moyſes cū virga miſſus eſt ī egyptū.
de hoc ī p̄ma p̄te dictū eſt ī ti. de ꝯſecrationib⁹. Bacul⁹ ḡ
a lege ⁊ euāgelio ſumit̄: q̄ ⁊ v̄ga paſtoralis ⁊ ſambuca et
pedū ⁊ ferula nūcupatur. Moyſes. n. ex mādato dn̄i v̄gā
habuit: que terribilia fec̄ in celo ⁊ ī mari: quia cibū de ce/
lo: potū de petra produxit: ⁊ gregē ad terrā fluētē lacte ⁊
melle minauit. Adhuc per baculū doctrine auctoritas i/
telligit̄. Hac. n. īfirmi ſuſtentant̄: īqeti corripiunt̄: erran
tes ad penitētiā trahunt̄. Unde ⁊ pedū vocat̄ quod eſt li
gnū recuruū quo paſtores pedes retrahūt aīaliū. Sa
ne qm̄ bacul⁹ ex oſſe ⁊ ligno ꝯficitur: que criſtallina ⁊ de
aurata ſperula cōiungūtur: os ſuperi⁹ recuruat̄: lignū in/
feri⁹ ferro acuit̄ modice tamē recōdit̄. Siquidē os ē du
ritia legis: lignum māſuetudo euāgely: que duo cōiūcta
ſūt ſperula diuinitat̄ Jeſu xp̄i. Uel os ſeueritas: lignum
pōtificis eſt lenitas quas iungit ī iudicio per charitatem
Nam ſeueritas vel miſericordia multū deſtituit̄ ſi vna
ſine altera teneat̄. 45. di. diſciplina. ad quod ſignificādū
ferꝝ obtūditur: q̄ iudicium miſericordia temperat̄: ba/
culus recuruat̄ cum penitentes ad penitentiam reuocā
tur. Aliqñdo in curuatura caput format̄: quoniā ad deuz
conuerſis vita eterna promittit̄. Quādoq̄ ēt in curuatu
ra ſcribit̄. Cuz irat⁹ fueris miſericordie recordaberis. ne
ob culpā gregis ira turbet in paſtore oculū rōnis. 6. q. i. ex
merito. Aliquādo in ſperula ſcribit̄. homo. vt pontifex ſe
hominē memoret̄. ⁊ de poteſtate collata nō eleuet̄. Ali/
quādo etiā iuxta ferruz ſcribit̄. Parce. vt ī diſciplia ſub
ditis parcat: ⁊ miſericors a miſericordia miſericordiam
ꝯſequat̄. Or vero bacul⁹ eſt acut⁹ in fine: rect⁹ in medio ⁊
retort⁹ in ſummo: deſignat ꝙ pontifex debet pūgere pi/
gros: regere d̄biles ſui rectitudīe. ⁊ colligere vagos. 47.
diſti. §. neceſſe. 48. diſti. diſciplia. ⁊ caplo. omnis. Unde
verſus. Collige: ſuſtenta. ſtimula: vaga: morbida: leta. Et
reddendo ſingula ſingulis verſus iſte continet omnia
premiſſa. vel ſic. Attrahe per primum: medio rege: pūge
per imum. Romanus aūt pontifex paſtorali virga non
vtitur: tum propter hiſtoriam: tum propter myſticaz rō/
nem. extra de ſacra vnc. capitulo vnico. in fine. Hiſtoria
eſt quoniā beatus petrus apoſtolus Marcialez diſcipu
lum ſuū quē dominus inter diſcipulos cōſtituit cū dixe/
rit. Niſi efficiamini ſicut paruulus iſte nō intra. ⁊c̄. miſit
cū qbuſdā alys ad p̄dicandū germanis. quo in via ad vi/
giti dietas defūcto ſrōto collega eius redyt ad nuncian
dū hoc petro. Cui petrus. Accipe hūc baculū ⁊ tāgens il/
lum dic. Surge ī noīe dn̄i ⁊ predica. Ille vero ī quadra/
geſimo die a tp̄e mort̄ illi⁹ tetigit eum ⁊ ſurrexit ⁊ p̄di/
cauit. ⁊ ita petrus baculū a ſe remouit ⁊ ſubdit̄ dedit nec
recuperauit. Innocentius vero papa tertius ſcripſit ī ec/
cleſie ſpeculo ꝙ beatus petrus miſit baculuz ſuū Eucha
rio primo treueroꝝ epiſcopo: quē vna cum Ualerio ⁊ ma
terno ad predicandū euangelium genti theutonice deſti
nauit: cui ſucceſſit in epiſcopatum Maternus qui p̄ ba/
culum petri de morte fuerit ſuſcitat⁹: quē baculū vſq̄ ho
die cum magna veneratione treuereñ. eccleſia ſeruat. et
ideo papa in illa dioceſi vtit̄ baculo ⁊ nō alibi. Myſtica
vero eſt ratio: q̄ baculus in ſūmitate ē curu⁹ quaſi ad at
trahendū: quod in romano pontifice neceſſe nō eſt. quia
nullus ab eo finaliter diuertere poteſt. Preterea per ba
culum deſignat̄ cohertio. quā q̄ ceteri pontifices ab ho
mine recipiunt. ideo a ſuis ſuperioribus baculos recipiūt
⁊ habent. Romanus vero pontifex q̄ poteſtatem a ſolo
deo accipit baculū non habet. ¶ Porro ſm̄ ꝙ capiti ſci/
licet xp̄o conuenit virga pontificis: poteſtatem xp̄i ſigni/
ficat: de qua pſalmiſta. Uirga recta ſine directiōis virga
regni tui. quia dilexiſti iuſtitiam ⁊ odiſti iniqtatez: ꝓpter
quod alibi dicit. Reges eos in virga ferrea: duricia ferri
vigorem ſignificat equitatis. qua chriſtus tanq̄ vas figu
li peccatores confriget. Uerum poteſtas chriſti non ſolū
eſt virga. ſed baculus. quia non ſolum corripit ſed etiā ſu
ſtentat. Unde pſalm⁹. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipſa me
conſolata ſunt. Rubrica.

¶ De ſudario.

EXpeditis noîez ſpecialibus pontificum
ornamentis aliqua de quibuſdam alys ⁊
primo de ſudario videamus: quod eſt li/
neus pannus quem miniſtrans epiſcopo
ſemper paratum habet quo ille ſudorem
⁊ omnem ſuperfluum corporis tergat hu
morem: ſignificans ſtudium quo huma/
nas contagiōes in hac vita extergim⁹ p̄ exēpla ſāctoꝝ pa
trū. qbus ad patiētiā corroboramur. Sicut. n. ſudor eſt in
corp̄e: ſic ēt tediū ē in aīa qñq̄ ex cōſcia peccatoꝝ p̄mēs
ꝯſcie frōtē. Habeam⁹ igr̄ ſudariū ex lino multis tōſiōib⁹
caſtigato ⁊ mūdato p̄ qō mūdanos extergam⁹ affect⁹. et
ēt cū dauid ⁊ iob triſtitiā abyciēdo nos tergam⁹. In qui/
buſdam eccleſys diaconus ſudarium habens illud in d̄/
xtro cornu altaris deponit. vt ſi forte quicq̄ ſordiduz ac
ceſſerit illo tergatur. ⁊ ſudarium ſacerdotis mūdiſſimū
maneat. ¶ Manipuli quoq̄ pene eadē eſt ſignificatio: ꝓ
ut ibi dictum eſt.

¶ De pallio. Rubrica

COnſequẽter aliqua de pallio ſubyciamꝰ:
quod patriarchaꝝ ꝓmatū ⁊ metropolita
noꝝ eſt propriū vt per illud a ceteris epi
ſcopis diſcernātur. ꝙ ꝓuilegiataꝫ obtinēt
ꝯdignitatem quare ſub ꝓmiſſis ⁊ cōibꝰ vł
pālibꝰ ornamētis minīe ꝯtinet̃. Sigdeꝫ
ꝑ palliū ſit̃ vtrūqꝫ ⁊ ſupḣūerale ⁊ rōale legalis pontificꝭ
intelligimꝰ. q̄ꝛ.n. ſuper vtrumqꝫ pōtificis humeꝝ iacet ſu
ꝑhumerale ſiue longeō dr̃. q̄ꝛ vero inde deſcēdēs in ipſo
pōtificꝭ pectore iungit̃: rōnale vocat̃. habebat enim ſup
humerale ⁊ rōnale q̄ cathenulis aureis ſimul iungebant̃
Sūt tñ q̄ dicūt ꝙ rōali nullū hodie ornamētū ſuccedit:
de quo ſub ti. de leg.a. indu. dicet̃. Aly dicūt ꝙ palliū pro
aurea lamina inſtitutū eſt: q̄̄uis probabiliꝰ videat̃ ꝙ au
rifriſia mitre vicem lamine gerant. ¶ Sane palliū quo
maiores vtunt̃ ſignificat diſciplinā qua ſeipſos ad exem
plū ſubditoꝝ: ⁊ etiā ipos ſubditos regere ⁊ cōſtringere d̄
bēt. per hāc acgritur torques aurea quā legitime certan
tes accipiūt. de qua dicit Salomon in parabolis. Audi fi
li mi diſciplinā patris tui ⁊ ne dimittas legem matrꝭ tue.
vt addat̃ grā capiti tuo ⁊ torques collo tuo. Sicut auteꝫ
torques ſeu brauiū nō dabatur niſi legitime certanti. iuxͣ
illud apoſtoli. Multi q̄dem currūt. ſed vnus accipit bra
uiū: ita ⁊ ad honorē pally nemo aſcēſurus eſt niſi q̄ in ſin
gulis honoꝝ gradibus legitime ꝓus deſudauerit. Naꝫ ⁊
officia ſecularia nō deferūt pꝛīcipalē locū ingreſſis veſti
bulū actiōis. 59. di. ſi officia. ſed ex aīatis per plurios gra
dus ⁊ is gradus ceteros añcellat queꝫ labor ꝓlixior ⁊ ſti
pēdia lōgiora fecerunt anteire. C. de offi. ma. offi. nemo.
ff. de mu. ⁊ ho. gradatim. Super cuncta iumēta fert̃ vt
ceteri hoc vidētes ad legitimū certamē hortētur. ¶ Pō
tifex vero palliū dum ſibi imponit̃ ⁊ detrahit̃ oſculatur
ad notādum ſūmū legitime certādi deſideriū ⁊ brauiuꝫ
ꝓmerēdi. Eſt aūt palliū de candida lana ꝯtextū hñs cir
culū humeros ꝯſtringētē ⁊ duas lineas ab vtraqꝫ parte.
videlicet ante ⁊ retro pēdētes. A ſiniſtris eſt duplex: a de
xtris ſimplex. habet quatuor cruces purpureas. ſ. añ ⁊ re
tro. a dextris ⁊ a ſiniſtris. Infiguntur in pallio tres acus:
⁊ quedā ſūt q̄ per metropolis ſine pallio agi nō poſſunt q̄
etiam niſi certis diebus vti nō valet: que omnia morali
bus ſūt imbuta myſterys ⁊ diuinis grauida ſacramentis
Nam vt ſcriptura teſtatur. In theſauris ſapientie ſignifi
catio diſcipline. In lana q̄ppe aſperitas: in candore beni
gnitas deſignat̃. Nam eccleſiaſtica diſciplina cōtra rebel
les ⁊ obſtinatos ſeueritatem exercet. ſed erga penitētes
⁊ humiles exhibet pietatē: ꝓpter quod de lana nō cuiuſ
libet animalis ſed ouis dumtaxat efficit̃ que eſt aīal mā
ſuetū. vnde ꝓpheta. Tanq̄ꝫ ouis ad occiſionē ductus eſt
⁊ ſicut agnus corā tōdēte ſe nō aperuit os ſuū. Hinc eē ꝙ
illius ſemiuiui vulneribus quē Samaritanus duxit i ſta
bulū ⁊ vinū adhibetur ⁊ oleum. vt per vinū mordeātur
vulnera: per oleū foueātur: quatenus q̄ ſanādis vulneri
bus preeſt in vino morſū ſeueritatis adhibeat: i oleo mol
liciem pietatis. Hoc nimiꝝ ⁊ per archam tabernaculi d̄
ſignatur. 45. di. diſciplina in qua cū tabulis virga ꝯtinet̃
⁊ māna: q̄ñ in mēte rectoris cū ſcripture ſcia v̄ga debet
eſſe directionis ⁊ māna dulcedinis: vt ſeueritas īmode
rate nō ſeuiat ⁊ pietas plus q̄ꝫ expedit nō indulgeat. Itē
fit de vili materia. ſ. lana vt habeat preciū nō a ſe ſed ab
eo quod ſignificatur in ſe. vt nō oculis ſed mēti ſpectabi
le ſit vt nō ad ornādū ſed ad ſignificandū indui ītelligat̃
¶ Circulus pally per quē humeri ꝯſtringūtur eſt timor
dñi per quem oꝑa exercentur: ne vel ad illicita defluāt:
vel ad ſuperflua relaxētur: quoniam diſciplina ſiniſtraꝫ
cohibet ab illicitis formidine pene. dexteram vero tem
perat a ſupfluis iuſtitie amore: beatus ergo vir qui ſemꝑ
eſt pauidus. Nam iuxta ſentētiā Salomonis. Timor do
mini peccatū expellit. Qui v̄o ſine timore exiſtit iuſtifi
cari nō poterit. Ideo. n. circulus pally ſub collo hūeros
ꝯſtringit ad notādū ꝙ illū ferēs debet eſſe idem opere ⁊
ſermone. ¶ Duas v̄o lineas quarū vna poſt dorſū ⁊ alte
ra progreditur ante pectus: huius vite curas ⁊ ſollicitu
dines ſignificare putamus: quibꝰ ⁊ cor ⁊ humeri pontifi
cis ſic ſepiſſime grauant̃ ⁊ impediūtur: vt a proprio ſtatu
eum auertāt: ⁊ vana quedā ⁊ tranſitoria cogitare ⁊ porta
re cōpellāt. Hic eſt ꝙ pallium ante ⁊ retro a d̄xtris ⁊ a ſi
niſtris añ pectus ⁊ ſuper humeros frequēter aptatur: vt
his poſt habitis in ſe ipm̄ ſepe redire ītelligatur. Actiuā
quoqꝫ ⁊ ꝯtemplatiuā vitā ſignificāt: quas ita debet exer
cere prelatus vt exemplo Moyſi nūc i mōtē aſcēdat. et
ibi philoſophet̃ cum dño: ⁊ nūc ad caſtra deſcendat ⁊ ibi
neceſſitatibus prouideat populoꝝ: ꝓuiſurus attētius vt
cum ſepe ſe dederit alys: interdū ſe ſibi reſtituat. quate
nus ⁊ cū Martha circa frequēs miniſterium ſatagat. et
cū Maria v̄ba audiat ſaluatorꝭ. extra de renū. niſi ad fi.
88. di. decreuit. Utraqꝫ tamē linea grauat inferius. quia
corpus quod corrūpitur aggrauat animā. ⁊ deꝓmit ter
rena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. ¶ Palliuꝫ
duplex eſt in ſiniſtra ſicut ⁊ rōnale. ſed ſimplex ī dextra.
quia vita preſens que per ſiniſtrā accipit̃ multis eſt ſubie
cta moleſtys. ⁊ in ea duplicitate carere nō poſſumus. q̄a
nūc ꝓſperis extollimur: nūc aduerſis frangimur: nūc ter
rena petimus: nūc celeſtibus adheremꝰ: nūc carni: nunc
menti ſeruimus: ſed vita futura que per dextram ſignifi
cat̃ in vna ſemper eſt collecta q̄ete quod veritas ipa deſi
gnauit cum ītulit Martha martha ſollicita es: ⁊ turbarꝭ
erga plurima. Porro vnum eſt neceſſarium. Maria opti
mā partē elegit que nō auferet̃ ab ea. ¶ Ruſus palliū
duplex eſt in ſiniſtra: quatenꝰ ad tollendas vite preſētis
moleſtias prelatꝰ fortis exiſtat. ſimplex in dextra quate
nus ad obtinēdam vite future q̄etem toto ſuſpiret affecū.
Iuxta verbum pſalmiſte dicētis. Unam pety a dño. hāc
reqram vt īhabitem in domo dñi oībus di. vite. mee. Il
lic enim nulla eſt duplicitas ſiue ruga. ſed proſperitas ſi
ne aduerſitate. gaudium ſine triſticia. ⁊ felicitas ſine mi
ſeria. ¶ Quatuor cruces purpuree ſūt q̄tuor v̄tutes pol
litice. ſ. iuſtitia. fortitudo. temperantia. ⁊ prudentia. q̄ n
ſi in crucis chriſti ſanguine purpurentur falſum ſibi no
men virtutis vſurpant. ⁊ ad veram beatitudīs gloriā nō
perducunt. Unde dñs inq̄t apoſtolis. Niſi abūdauerit
triſtitia veſtra plus q̄ꝫ ſcri. ⁊ pha. nō ītrabitis ī regnū celo
rum. Hec eſt purpura regis tīcta canalibꝰ quā Salomō
commemorat in cāticis canticorum. Is ergo q̄ pally glo
ria decoratur ſi cupit eſſe quod dicitur in anteriori parte
debet habere iuſtitiam vt reddat vnicuiqꝫ quod ſuum ē.
prudentiam in poſteriori vt caueat quod cuiqꝫ nociuum
eſt: fortitudineꝫ a ſiniſtris. vt eum aduerſa nō deprimāt.
tēꝑātiā a dextris vt eū proſpera nō extollāt. ¶ Tres
aūt acus in pallio infigunt̃. ſ. ante pectus ⁊ ſuper ſiniſtꝝ
humerum. ⁊ poſt tergum nō ad pungēdum. i. non ꝓpter
huius vite punctiōis. ſed ad planetā palliuꝫ q̄ꝛ iūgēduꝫ
īuente. vnde quedam anſule antiquus in planetis poſite
erāt quibus acꝰ inferebant̃. ⁊ pallium ſimul cum plane
ta firmabāt ne a ſuo loco palliū moueret̃. Poſſumꝰ tñ ꝑ
tres acus fidem ſpem ⁊ charitatem intelligere ſine q̄bus
pallium ab epo rite teneri nō poteſt. Ruſus tres acꝰ cō
paſſionem ꝓximi adminiſtrationē officy diſtrictionemqꝫ
iudicy ſignificāt. quarū ꝓma pūgit aīam per dolorē. ſcda
per laborē. tertia per terrorem. ꝓma pūgebat apoſtolum
cū dicebat: q̄s infirmat̃ ⁊ ego nō īfirmor: q̄s ſcādalizat̃ ⁊.

ego nõ vtoꝛ extra de renũ. niſi. Secunda cũ aiebat. p̃ter
illa que extrinſecus ſunt inſtantia mea quotidiana ſolli/
citudo omniũ eccleſiarũ. Tertia pũgebat Job dicentez
ſi iuſtus vix ſaluabitur: impi⁹ ⁊ peccatoꝛ vbi apparebũt.
Super dextrũ humerũ non infigitur acus: q̃ꝛ in eterna
quiete nullus eſt afflictiõis aculeus nullus ſtimulus pũ/
ctiõis. Abſterget eni deus omnẽ lachrimã ab oculis ſan/
ctoꝝ ⁊ iam nõ erit am. neqꝫ luc. neqꝫ cla. ſed neqꝫ vl. do.
quo pꝛio. tranſierũt. Acus vero aurea eſſe debet ſꝫ iferi⁹
eſt acuta ⁊ ſuperius rotũda lapidẽ continẽs precioſũz qꝛ
nimirum bonus paſtoꝛ ꝓpter curã oniũ in terris affligi/
tur. ſed in celis coꝛronabitur vbi illã precioſam margari
taz habebit de qua dominus inquit in euangelio. Simi/
le eſt regnũ celoꝝ homini q̃renti bonas ⁊c. inuenta vna
p̃cioſa margarita dedit omnia ſua ⁊ cõparauit eã. ĩ pallio
⁊ cũ ipſo cõfertur põtificalis officij plenitudo. hinc eſt ꝙ
ãteq̃ꝫ metropolitanus pallio decoꝛetur nõ dꝫ cõciliũ cõ
uocare criſma conficere clericos in ſua ꝓuincia oꝛdinare
põtifices cõſecrare. vel eccleſias dedicare nec ſe archie
piſcopũ noĩare extra de elec. ꝙ ſicut in fi. ð poſt. bone. z.
ad fi. Aiũt tñ quidã ꝙ extra ꝓuinciã ſuã inuitatus poſſet
oꝛdines tãq̃ꝫ ſimplex ep̃s ſine pallio celebꝛare. Sũt etiã
qui dicũt ꝙ ep̃s etiã ſi ſit talis ꝙ pallio vtatur nõ põt da
re licentiã alieno archiepiſcopo vtendi pallio in dyoceſi
ſua niſi dictus ep̃s palliatus exempt⁹ exiſtat. nec etiã ar/
chiepiſcopus in ꝓuincia ſua niſi foꝛte inuitatus ꝑuilegiũ
habeat ꝙ poſſit vti pallio extra ſuã ꝓuinciã ſi fuerit inui
tatus. ſed hec potius iuris ⁊ rigoꝛis ſunt q̃ꝫ curialitatis nã
ſubtiliter intuẽti aliud videtur in ep̃o palliato exempto
q̃ꝫ in nõ exempto. ſed vnus metropolitanus nõ põt cum
alterius pallio celebꝛare. neqꝫ pati tõe ſepeliri ſꝫ cũ ꝓpꝛio
tm̃. extra de vſu palij. ad hoc. palliat⁹ tñ ad aliã eccleſiaz
tranſlatus cũ pallio ſcđo loco ſibi cõceſſo ſepelitur. Itez
palliatus ad aliã trãſlatus eccleſiã nõ põt ibi vti pallio ĩ
pꝛima eccleſia obtento qꝛ nõ ſolũ datur cõtemplatione
ꝑſone verũ etiã loci. ex̃ ð poſtu. bõe. z. ad fi. Vnde ē ꝙ nõ
põt vti eo extra ꝓuinciã ſibi decretã. extra de vſu palij
cũ nup. ⁊. e. ex tuaꝝ. Sed ⁊ ſi quis renũciet archiepiſcopa
tui nequit vlterius pallio vti. extra de renũ. e. ad ſuppli/
catione. nec etiã põt quis pallio niſi intra eccleſiã ⁊ in di
uinis officijs vti. vñ ſi foꝛte ꝓceſſionaliter vel ad p̃dicã/
dum vel ad aliqð huiuſmodi cũ eccleſiã exire cõtigerit
cũ pallio nõ exibit extra. e. e. i. di. i. palliũ ⁊. c. ſemp. Sig/
dẽ regulariter vſus palij interdicitur niſi in ſolẽnis die/
bus ⁊ q̃ ĩ cuiuſcũqꝫ eccleſie priuilegijs cõtinetur. extra
eo. penul. ⁊ vl. puta ĩ feſtiuitatib⁹ natalis dñi. ſancti Ste
phani. ſancti Jo. circũciſiõis. epiphanie. ramiſpalmarũ.
cene dñi. ſabbati ſancti. in trib⁹ diebus reſurrectõis: aſcẽ
ſionis: penthecoſtes. ſancti Jo. baptiſte. oĩuz aplõꝝ: ĩ q̈t/
tuoꝛ feſtiuitatib⁹ beate marie. ⁊ ſancti michaelis. ⁊ oĩum
ſanctoꝝ. ſancti martini qui eſt par aplĩs. in feſtiuitatib⁹
pꝛincipalib⁹ eccleſie pallio decoꝛare in dedicationib⁹ ec/
cleſiaꝝ. cõſecratõib⁹ ep̃oꝝ. oꝛdinationib⁹ clericoꝝ ⁊ anni
uerſario cõſecrationis palliati. de cõſe. i. di. i. poꝛꝛo. quidã
etiã addũt dies dñicas que ad reſurrectõẽ ꝑtinẽt qð tñ
in vſu nõ eſt. Poſſet etiaz dici ꝙ vbicũqꝫ in ſua ꝓuincia
coꝛpus alicui⁹ ſancti quieſcit metropolitan⁹ in feſto eiuſ
dẽ ſancti ⁊ etiã in p̃ncipali feſto cuiuſlibet loci ſue ꝓuin/
cie ad locũ illũ declinãs poterit pallio ⁊ ſandalijs vti. In
exequijs vero defunctoꝝ vel in bñdictionib⁹ nubentiuz
vti nõ licet. niſi hoc in priuilegio ꝯtineat̃ expꝛeſſum. extra
e. c. fi. Ep̃s hoſti. q̃ papã cõſecrat pallio vtit̃ ex inſtitutõe
Marci pape. ⁊ etiã q̃dã ep̃i ex ꝑuilegio ſpãli vt anticeñ.
⁊ quinqꝫ eccleſieñ. extra de p̃ſum. cũ in iuuẽtute. Poſtre
mo ſciendũ eſt ꝙ romani pontifices qui beatũ ſilueſtrũ
p̃ceſſerunt depingũtur tanq̃ꝫ gerentẽs lineas palij circa
humeros inuolutas. nã legalis ſacerdos dũ ſacrificabat
ſũmitates baltei ſup humeros reflectebat in quo ſignifi
cabat ꝙ illoꝝ iuriſdictio ⁊ poteſtas ꝑ palliũ ſignificata i/
uoluta ⁊ implicata nõ libera fuit. Ipſe vero ⁊ eius ſucceſ
ſoꝛes liberã ⁊ explicatã habuerũt. quare linee ipſe in eis
explicite ⁊ extenſe ante ⁊ retro dependentes depingunt̃
Põt etiã dici ꝙ linee ipſe q̃ vt p̃miſſũ eſt ſollicitudines
⁊ curã ſignificant. ideo a tẽpoꝛe ſilueſtri pape explicite ð
pendẽt ꝓpter cõceſſa ſibi ⁊ ſucceſſoꝛib⁹ tẽpoꝛalia q̃ abſqꝫ
ſollicitudine ⁊ cura nequeũt poſſideri. 96. di. cõſtantinus
Deniqꝫ bruno dixit ꝙ ſũmus põtifex p̃ter p̃miſſa oꝛnam̃
ta ⁊ regnũ poꝛtat ⁊ purpura vtit̃ ꝓut ſub ti. de mitra di/
ctum eſt. nõ ꝑ ſignificatõe. ſed qꝛ cõſtantin⁹ impatoꝛ olĩ
beato ſilueſtro oĩa romani ĩperij inſignia tradidit in p̃di
cto. c. conſtantin⁹. vnde ⁊ in magnis proceſſionib⁹ omnis
ille apparatus romano põtifici exhibet̃ q̃ quondã impe
ratoꝛibus fieri ſolebat. ⁊ cuz dyademate imperiali papa
ipſe coꝛonatur.

¶ De quattuoꝛ coloꝛibus quibus eccl'ia in eccleſiaſticis
vtitur indumentis.

Quattuoꝛ ſunt p̃ncipales coloꝛes qb⁹ ſm
ꝓprietates dierũ ſacras veſtes eccleſia
diſtinguit: albus: rubeus: niger: ⁊ viridis
Nam ⁊ in legalib⁹ indumentis quattuoꝛ
coloꝛes fuiſſe legunt̃: biſſus: purpura: ia/
cinctus ⁊ coccus de quib⁹ in ſe. ti. dicemꝰ
Eccleſia etiã romana violaceo ⁊ croceo coloꝛe vtit̃: vt in
fra dicet̃. Albis indumentis vtendũ eſt in feſtiuitatibus
ſanctoꝝ cõfeſſoꝝ ⁊ virginũ qui martyres nõ ſũt ꝓpter ĩ/
tegritatẽ ⁊ innocentiã. nã candidi facti ſũt naçarei ei⁹: ⁊
ambulabũt mecũ in albis. virgines enim ſũt ⁊ ſequũtur
agnũ quocũqꝫ ierit. Propter eandẽ cãm vtendũ ẽ albis
in ſolẽnitatibus angeloꝝ de quoꝝ nitoꝛe dñs loquit̃ ad
luciferũ. Ubi eras cũ me laudarẽt aſtra matutina. Item
in oĩbus feſtis dei ſcẽ genitricis marie. In feſto omniuz
ſanctoꝝ. q̃dã tñ tũc rubeis vtunt̃ vt infra dicet̃. In p̃nci
pali feſto ſancti Joãnis euãgeliſte. In cõuerſione ſancti
pauli. In cathedra petri. de his etiã infra dicet̃. Itẽ a vi/
gilia natiuitatis dñi vſqꝫ ad octauã epiphanie incluſiue
vt dicetur in ꝓhemio ſeptime ꝑtis exceptis feſtiuitatib⁹
martyrũ intermedijs. In natiuitate ſaluatoꝛis ⁊ etiã pre
curſoꝛis: q̃ꝛ vterqꝫ nat⁹ eſt mũdus. i. carẽs oꝛiginali pec
cato. Aſcendit eni dñs nubẽ leuẽ. i. aſſumpſit carnẽ a pec
catis inmunẽ. ⁊ itrauit egyptũ. i. venit ĩ mũdũ. Iuxta illð
ꝙ angelus inq̃t ad virginẽ. Sp̃s ſanctus ſupueniet in te
⁊ vir. al. ob. tibi ⁊c. Joãnes aũt ⁊ ſi fuerit in peccato cõce
ptus. fuit tñ in vtero ſanctificat⁹ ſm illud ꝓpheticũ. An
teq̃ꝫ exires de vulua ſanctificaui te. Et angelus inquit ad
Zachariã Spũ ſcõ replebit̃ adhuc ex vtero mr̃is ſue.
Item in epiphania ꝓpter ſplendoꝛẽ ſtelle que magos du
xit ſm illud ꝓpheticũ. Ambulabũt gẽtes in lumine tuo
⁊ reges in ſplendoꝛe oꝛtus tui. In ipopanti ꝑ puritatez
marie que iuxta cãticũ ſymeonis obtulit lumẽ ad reue/
lationẽ gẽtiũ ⁊c. In cena dñi ꝑ cõfectõez criſmatis qð
ad mũdatõez aĩe cõſecrat̃. Nã ⁊ euangelica lectio mũdi
ciã p̃ncipaliter ĩ illa ſolẽnitate cõmendat: q̃ lotus ẽ inq̃t
nõ indiget niſi vt pedes lauet ſed eſt mũdus tot⁹. Et ite
rũ ſi nõ lauero te nõ habebis ꝑtẽ mecũ. Itẽ ĩ ſabbato ſcõ
in officio miſſe vſqꝫ ad octauaz aſcenſionis incluſiue qñ
cũqꝫ officiũ de tp̃e agitur p̃ter dies rogationũ ⁊ p̃terq̃ꝫ ĩ
feſtis martyrũ intermedijs ꝓut infra dicetur. In reſur/
rectione ꝑ angelũ teſtẽ reſurrectõis nũciuz q̃ apparuit
ſtola candida coopertus de quo dicit Matheus ꝙ erat
aſpectus eius ſicut fulgur ⁊ veſtimenta ei⁹ ſicut nix. ⁊ qꝛ

pueri tũc renati albas hñt veſtes. In aſcenſiõe ꝓꝑ nubẽ lucidã in qua xp̃s aſcendit. Nã ⁊ duo viri aſtiterũt iuxta illos in veſtibus albis qui ⁊ dixerũt. Uiri galilei qd hic ſtatis ⁊c. ❡ Illud aũt notandũ eſt ꝙ licet in cõſecratiõe pontificis talibus ſit indumentis vtendũ qualia ſm dierũ ꝓprietatẽ cõueniũt: in dedicatiõe tñ eccleſie ſemꝑ ẽ vtendũ albis quocũqꝫ dieꝝ dedicatio celebret̃: qm̃ in ꝯſecratione pontificis cantat̃ miſſa de die. ſed in dedicatiõe baſilice de dedicatiõe miſſa cantat̃. Nam ⁊ eccleſia ṽgineo nomine nũcupat̃. Iuxta illud apl̃i. Deſpõdi enĩ vos vni viro virginẽ caſtã exhiberi xp̃o. De qua ſponſus ait ĩ canticis. Tota pulchra es amica .m. ⁊ ma. nõ eſt in te: veni ꝺ libano ⁊c. Ipſe tñ q ꝯſecrat̃ dꝫ eẽ albis ornatus ad notandũ ꝙ omni tꝑe veſtimenta eiꝰ debẽt eẽ cãdida .i. vita eiꝰ ĩmaculata. Itẽ ꝑ octauas p̃dictoꝝ feſtoꝝ octauas hñtiũ vtẽdũ eſt colore albo qñ de ipſis agit̃ octaua ❡ Rubeis aũt vtendũ eſt indumentis in ſolẽnitatibꝰ apl̃oꝝ euãgeliſtaꝝ ⁊ martyrũ ꝓꝑ ſãguinẽ paſſionis quẽ ꝓ xp̃o fuderũt Nam ipſi ſũt q venerũt ex magna tribulatiõe ⁊c. ꝓterqꝫ ĩ feſto inocẽtiũ. vt iã dicet̃. Itẽ ĩ feſto crucis ĩ q̃ xp̃s ſãguinẽ fudit ꝓ nobis. Uñ ꝓpheta. Quare rubeũ ẽ ĩdumẽtũ tuũ ſicut calcantiũ ĩ torculari. Sed ſcd̃m alios melius ẽ tũc albis vti: qm̃ nõ paſſionis ſꝫ inuentiõis vel exaltatiõis eſt feſtũ. Itẽ a vigilia penthecoſtes ĩ miſſa vſqꝫ ad ſabbatum poſt ipſum feſtũ incluſiue ⁊ hec ꝓꝑ ſp̃us ſancti feruorẽ q ſuꝑ apl̃os ĩ igneis liguis apparuit. nã apparuerũt illis diſptite lin. tãqꝫ ignis ⁊c. Uñ ꝓpheta. De celo miſit ignẽ in oſſibus meis. Licet aũt ĩ apl̃oꝝ petri ⁊ pauli martyrio rubeis ſit vtendũ: ĩ ꝯuerſione tñ pauli ⁊ ĩ cathedra petri vtendũ eſt albis. ſicut ⁊ lꝫ ĩ natiuitate ſancti Ioãnis baptiſte ſit albis vtendũ. in decollatiõe tñ ipſiꝰ vtẽdum eſt rubeis. cũ aũt illius feſtiuitas celebrat̃ q ſimul ẽ martyr ⁊ virgo martyriũ virginitati p̃fert̃: qꝛ ſignũ ẽ ꝑfectiſſime charitatis: iuxta qd̃ veritas ait. Maiorẽ charitatẽ nemo hꝫ vt .a. ſu. po. ꝓ .a. ſuis. Quapropter ⁊ ĩ oĩ cõmemoratiõe ſanctoꝝ qdã rubeis indumẽtis vtunt̃ alij vero vt eccleſia romana candidis cũ nõ tñ in eadẽ ſed de eadeꝫ ſolẽnitate dicat eccleſia ꝙ ſancti ſm apoc. Ioãnis. Stabũt in ꝯſpectu agni amicti ſtolis albis ⁊ palme ĩ manibꝰ coꝝ. Hinc ſponſa dicit in canticis. Dilectus meus cãdidꝰ ⁊ rubicundus electus ex milibus. candidus in ꝯfeſſoribꝰ ⁊ in virginibꝰ. rubicũdus in martyribꝰ ac apl̃is. hi ſiqdeꝫ ⁊ illi ſũt flores roſaꝝ ⁊ lilia ꝯualiũ. Ruſus q ĩ feſto oĩuꝫ ſanctoꝝ rubeis vtunt̃ ex eo mouent̃: qꝛ feſtũ illud p̃mo in honorẽ martyrũ tñ inſtitutũ fuit. Sed rũderi põt ꝙ ĩmo etiã ĩ honore beate virgĩs ⁊ hodie ex inſtõne Grego. 7. feſtat eccleſia die illa etiã ꝓ ꝯfeſſoribꝰ ⁊ virginibꝰ put in .7. pte ſub iſto feſto dicet̃. Itẽ ꝑ octauas p̃miſſoꝝ feſtorũ octauas hñtiũ vtenduꝫ eſt colore rubeo qñ agitur de octaua. Nigris vtendũ eſt feria ſexta in paſceue. ⁊ in diebus afflictionis ⁊ abſtinẽtie ꝓ peccatis. ⁊ etiã in rogationibꝰ ſic ſub illo tractatu ĩ ſexta pte dicet̃. ⁊ ĩ ꝓceſſionibus q̃s rõanꝰ põtifex nudis pedibꝰ facit ⁊ ĩ miſſis ꝓ defũctis ⁊ ab aduentu vſqꝫ ad vigiliã natiuitatis. ⁊ a ſeptuageſima vſqꝫ ad ſabbatũ paſce. Sponſa qꝑpe dicit in canticis. nigra ſũ ſꝫ formoſa fi. hieru. ſicut tabernaculis cedar ſicut pellis ſalomonis. nolite me cõſiderare ꝙ fuſca ſim. quia decolorauit me ſol. In feſto aũt ſcõꝝ ĩnocentiũ quidam nigris alij vero rubeis indumẽtis vtendũ eſſe ꝯtẽdunt. illi ꝓpter triſticiã. qꝛ vox in rama audita eſt ploratus ⁊ vlulatus multus rachel plorans filios ſuos ⁊c. nã ⁊ ꝓpter eandẽ cãm cantica leticie ſubticent̃ ⁊ ſine aurifriſio mitra defert̃. iſti ꝓpter martyriũ qd̃ p̃ncipaliter ꝯmemorãs ingt eccleſia Sub throno dei ſãcti oẽs clamãt Uindica ſanguinẽ noſtrũ q effuſus ẽ dñe deus noſter. Sicut et in letare hyeruſalẽ ꝓpter leticiã quã aurea roſa deſignat romanus pontifex portat mitrã aurifriſio inſignitã. ſed ꝓꝑ abſtinentiã nigris vtit̃ indumentis. Sed eccleſia romana tũc vtitur violaceo colore qñ illud occurrit extra dominicã: ſed in octaua rubeo. ❡ Reſtat ergo ꝙ in diebus ferialibus ⁊ cõmunibꝰ viridibus ſit indumẽtis vtenduꝫ qꝛ viridis color mediꝰ eſt inter albedinẽ ⁊ nigredinẽ ⁊ ruborẽ. ⁊ ſpãl̃r ĩter octauã epiphanie ⁊ ſeptuageſimã: ⁊ ĩter pentecoſtẽ ⁊ aduentũ qñ dominicale agit̃ officiũ h̃ color exp̃mitur vbi dicitur ciprũ cũ nardo nardus ⁊ crocus. Ad hos quattuor colores ceteri referunt̃ .ſ. ad rubeũ coloreꝫ coccineus: ad nigrũ violaceꝰ qualiter coccus vocat̃: ad albũ biſſinꝰ: ad viridẽ croceus. quãqꝫ nõnulli roſas ad martyres. crocũ ad cõfeſſores ⁊ liliũ ad virgines referãt. De coloribꝰ etiã ĩ fine ſequẽtis tractatꝰ dicet̃. Uiolaceo aũt colore vti in diebꝰ quibus eſt vſus nigri coloris nõ eſt incõueniẽs. Uñ eccleſia romana vtitur colore violaceo a p̃ma dñica aduẽtꝰ vſqꝫ ad miſſam vigilie natiuitatis dñi incluſiue ⁊ a ſeptuageſima vſqꝫ ad officiuꝫ miſſe vigilie paſce excluſiue qñcũqꝫ in p̃dictis tẽporibꝰ officiũ de tꝑe agitur exceptis qnta feria cene dñi: ⁊ ſexta feria ĩ paraſceue. In feſtiuitatibꝰ ṽo ſanctoꝝ que in ſeptuageſima ⁊ in aduẽtu occurrũt nõ eſt nigris vel violaceis vtenduꝫ. Et eſt intelligendũ ꝙ in ſabbato ſancto in toto officio quod agitur ante miſſam vtendũ eſt violaceo colore: hoc excepto ꝙ dyaconus q benedicit cereum indutus dalmatica: ⁊ ſubdyaconus miniſtrans indutus tunicella albis vtuntur qꝛ bñdictio illa ſicut ⁊ miſſa ad reſurrectionem ꝑtinet: ſed bñdictiõe cerei expleta dyaconus remota dalmatica aſſumit planetã violacei coloris: ⁊ tꝫ eã vſqꝫ duꝫ inchoatur officiũ miſſe. ſubdyaconus vero nõ mutat veſtes. Quidã etiã in dñica ramiſpalmaꝝ vtunt̃ albis in ꝓceſſione ⁊ in ramoꝝ bñdictiõe. dũ legitur euangeliũ. ⁊ dũ cantat̃: gloria laus. ꝓpter leticiã feſtiuitatis xp̃o facte q̃ in p̃miſſis cõmemoratur. ſed eccleſia romana tũc ſemꝑ vtitur violaceo colore. ⁊ in ꝓceſſiõe que fit ĩ purificatiõe añ miſſam ꝓ eo ꝙ officiũ illud eſt de anxia expectatione Symeõis ⁊ ſapit vetus teſtm̃. Utitur etiã eccleſia romana violaceo colore in quattuor tẽporibꝰ ſeptẽbris ⁊ in vigilijs ſanctoꝝ in qbus eſt ieiuniũ qñ miſſa eſt de vigilia. Et in diebus rogationum ⁊ ĩ miſſa q̃ dicitur in die ſancti Marci de officio letanie. cũ enĩ ieiunamꝰ carnẽ noſtraꝫ crucifigentes maceramus: vt ſic facta liuida xp̃i liuoribus conformetur cuiꝰ liuore ſanati ſumꝰ. ad qd̃ deſignãdũ tũc colore violaceo vtimur q pallidus ⁊ quaſi liuidꝰ eſt. Ceterũ velamina triũ coloꝝ ponũtur ĩ altari in feſto paſcalis put dcm̃ ẽ ĩ pte p̃ma ſub tractatu de picturis ⁊c.

❡ De indumẽtis legalibꝰ ſeu veteris teſti. Rubrica.

Quoniã minꝰ plene rẽ ſignificatã humana fragilitas app̃hendit ſi penitꝰ rẽ ſignificãtem ignoret. idcirco de indumentis legalibus ad huiꝰ cecitatis ignorãtiã ꝓpellẽdã. primo ſm hyſtoriã. ſcd̃o ſm allegoriã. tertio ṽo ſm tropologiã aliqua dicemus. Primo igitur ſm hyſtoriã notãdum ẽ ꝙ quattuor erant legalia indumẽta ſm moſaycã legẽ tã minoribus ſacerdotibꝰ q̃ꝫ p̃ncipi ſacerdotũ cõia. ꝺ qbus legitur exo. 28. c. Primũ dicebat̃ manaſcaſim. qd̃ grece bracce. latie ṽo femĩalia lĩea dici põt de biſſo retorta ꝯtextũ quo vtebantur: ꝓ eo ꝙ legitur ĩ exo. 20. c. in fine. Nõ aſcẽdes ad altare meũ ꝑ gradus ne reuelet̃ turpitudo tua. ⁊ ezech. 44. Feminalia linea erũt ĩ lũbis coꝝ. Scd̃m cathemone ſiue linea ꝙ nos ſubũculã vel albã: ſed Moyſes abaneth appellauit: hebrei ṽo diſcedẽtes a babilonis emiſſaneã vocauert̃ eratqꝫ biſſinũ ⁊ duplex. Tertiũ balthꝰ.

.i.zona vel cingulū latus q̄ſi digitis q̄ttuoꝛ ſic reticulatus
vt quaſi pellis vipere videret̄. ɔtextuz de biſſo cocco pur
pura ⁊ iacincto. p̄ que quattuoꝛ elementa ſignificantur.
Quartū eſt thiara qḋ hebꝛei. mamphie. nos aūt infulam
vel mitrā appellamus: a thidari pontificali in plurimuz
differens q̄ſi formā rotūde caſſidis repſentans. ¶ Sup
hec quattuoꝛ cōia: q̄ttuoꝛ ꝑprijs indumentis pōtifex vte
batur. Primuz erat tunica iacinctina quā hebꝛeus dicit
vethit: grece dicit̄ poderis: latine talari que habebat pro
fimbꝛijs malagranata cū octuagīta tithinabulis aureis
inter ſcalari mō diſpoſita vt audiret̄ ſonus cuz pōtifex i
grederet̄ ſāctuariū ne forte moreret̄. Scḋs erat ephot.i.
ſuphumerale: de quattuoꝛ p̄dictis coloꝛibus auroq̃z cō
textū: ſine manicis ad modū collobij: hn̄s apturā ī pecto
re quandā ad magnitudinē palmi in qua longeon eiuſdē
meſure inſerebat̄. Jn cuius pte ſupioꝛi. vz. ſup humeros
infibulati erāt auro duo lapides onichini q̄bus duodeci
noīa filioꝝ iſrael erāt inſculpta. ſex in vno ⁊ ſex in altero
Qḋ aūt ſamuel ⁊ dauid induti leguntur ephot: illud erat
lineū ⁊ ꝑprie q̄dē ephot ar dicebat̄. Tertio hebꝛaice di
cebatur heen. grece longeon. latine v̄o rōnale vocatur qḋ
pontifex ferebat in pectoꝛe. Dictuz eſt aūt rōnale iudicij
qꝛ ibi erat lapis in cui⁹ ſplendoꝛe ſibi deū eē ꝑpicium co
gnoſcebāt. Erat aūt rōnale quadrāgulū duplex ī modū
vni⁹ palmi: de quattuoꝛ p̄dictis coloꝛib⁹ auroq̃z ɔtextū
habens duodecim lapides p̄ quattuoꝛ oꝛdines. Jn p̄mo
ſardiū: topaſiuz ⁊ ſmaragdū. Jn ſcḋo carbunculū. ſaphiꝝ
⁊ iaſpidē. Jn tertio ligurū: achatē: ⁊ amatiſtū. Jn quarto
criſolitū: onichinū: ⁊ berillū: in q̄b⁹ erāt ſcripta duodeci
noīa filioꝝ iſrael. in ſingulis ſingula iuxta oꝛdinē ſue na
tiuitatis. Erāt etiā ī eo ſcripta hec duo noīa purim ⁊ thia
min.i. veritas ⁊ diſciplina. Jnſerebat̄ aūt lōgeon ſuphu
merali a pte ſupioꝛi p̄ duos annulos ⁊ duas cathenulas
aureas īmiſſas duobus vncinis q̄ ſub duob⁹ p̄dictis oni
chinis ⁊ ſuphumerali ɔtinebant̄ infixi. ab inferioꝛi vero
pte p̄ duos ānulos aureos cuz duobus iuncturis ſiue ca
thenis iacinthinis colligabat̄ ephot. Quartū ⁊ vltimuz
erat capitis oꝛnamentū. vz. thiara ſeu tidaris ī acutū ꝑ
cedens hn̄s circulū aureū cū malogranatis ⁊ floꝛibus ex
qua ſupra frōtē pēdebat aurea lamina quā petalū dicūt
ad modū lune dimidie in q̄ ſcriptū erat anoth adonai.i.
ſanctū nomē dn̄i. tetagramaton.i. quattuoꝛ litterarū: vt
infra dicetur. Ne v̄o cū mouebatur pōtifex moueret̄ et
lamina ligabat̄ vitta ſeu iūctura iacinthina pſpicua que
ſūmitates poſteri⁹ diffundebat. Noſter ergo pōtifex pro
feminalibus hꝫ ſandalia: p̄ linea albā: p̄ baltheo cingu
lū: p̄ poderi tunicā: p̄ ephot amictū vel ſtolā: p̄ longeon
palliū: p̄ tidari ſeu thiara mitrā: p̄ lamina crucē: ⁊ q̄daz
ex his diuerſaz hūt formā ab illis ſꝫ eādē figurā. ¶ Se
cūdo dicamus de typo dictoꝝ legaliū indumentoꝝ ſm
allegoꝛiā. Sane his veſtib⁹ oꝛnatus pōtifex toti⁹ oꝛbis p̄
ferebat imaginē. Feminalia nanq̃z byſſina terrā ɔgrue
figurabāt: qꝛ byſſus de terra ꝑcedit. Eſt enī byſſus linuz
egyptiacū. Balthei cū vittis ⁊ vaſculis circūuolutōꝫ oce
ani deſignabāt. Tunica iacinthina ipſo coloꝛe aera pfe
rebat. Per tinthinabula ſonit⁹ tonitruoꝝ. Per malogra
nata coꝛuſcatōes: fulguꝝ ſignabant̄. Quattuoꝛ minoꝛis
ſacerdotis ⁊ quattuoꝛ ſūmi pōtificis īdumēta: quattuoꝛ
microcoſmi ⁊ quattuoꝛ macrocoſmi ptes ipſo numero d
ſignabāt.i. q̄ttuoꝛ humoꝛes ⁊ quattuoꝛ elementa. Ephot
ſui varietate celū ſidereū oſtēdebat. Qḋ aūt aurꝫ erat itex
tū coloꝛibus: figurabat q̄ caloꝛ vitalis penetrat vniuer
ſa. duo lapides onichini ſolē ⁊ lunaz vel duo hemiſperia
deſignabāt. Jn rōnali v̄o duodeci gēme pectoꝛales: duo
decim ſigna in zodiaco p̄ferebāt. Rōnale q̄dē erat ī me
dio: qꝛ rōne plena ſūt vniuerſa terrena ⁊ que celeſtibus
herent. imo rō terrenoꝝ ⁊ tēpoꝝ caloꝛis ⁊ frigoꝛis ⁊ du
plex inter vtrūq̃z tēperies de celi curſu ⁊ rōne deſcendit
Per annulos cathenulas ⁊ vncinos elemētoꝝ humoꝛū
⁊ tēpoꝝ colligamenta ſignificabant̄. Tidaris celū empi
reū. lamina ſuppoſita deū ſup figurabat oībus p̄ſidentem.
Hanc q̄dē allegoꝛiā libꝛi ſapientie.c.18. ɔfirmat auctoꝛi
tas dicens. Jn veſte enī poderis quā habebat: totus erat
oꝛbis terraꝝ ⁊ parentū magnalia in quattuoꝛ lapidū oꝛ
dinibus erant ſculpta ⁊ magnificentia tua in diademate
capitis illi⁹ erat ſcripta. ¶ Tertio ſubyciēda ē expoſitio
indumētoꝝ legaliū ſm tropologiā. his ſiq̄dē indumētis
legalis ſacerdos hoc oꝛdine induebat̄. lotis nāq̃z pri⁹ ma
nibus ⁊ pedibus pri⁹ induebat manaſtaſim.i. feminalia.
ſignificans q̄ ſacerdos mūdatis opib⁹ ⁊ affectib⁹ lachꝛy
mis pnie dꝫ aſſumere ɔtinentiā vt offerat hoſtiā īmacu
latā ſcāz deo placentē. Noſter. tn̄ pontifex qꝛ iugē dꝫ ha
bere ɔtinentiā nō induit in ſacrificio feminalia ſed ſan
dalia: ac ſi dicatur. Qui lotus eſt nō indiget niſi vt pedes
lauet: ſed eſt mūdus tot⁹. Per manus enī opa deſignāt̄
ſm illud. Bn̄dictus dn̄s deus meus q̄ do. man. me. ad p̄.
⁊ di. m. ad bellū. Per pedes ſignificantur affect⁹ ſm illḋ
Excutite puluerē de pedibus veſtris. Et eſt notanduz q̄
ipſemet ſacerdos ſibi femīalia īduebat p̄ q̄ virginalis cō
tinentia ſignificabat̄: que q̄m res eſt ɔſilij: nō p̄cepti. 28.
q.i. ſic enī. 34. q. 5. q̄ ſitit. iō ipſemet ſibi īponebat iux̄ illḋ
aplī ad Coꝛinth.13. ca. De virginib⁹ p̄ceptū dn̄i nō habeo
ɔſiliū āt do. Et dn̄s ī euāgelio. Qui pōt cape capiat. Hoc
indumētū alternati induebāt ſacerdotes q̄m ad iugē cō
tinentiā nō ita tenebāt̄ ſicut miniſtri noui teſ. ideoq̃z ſm
quoſdā huic indumēto nulluz hodie rūdet. Scḋo indue
bat cathemone.i. lineā ſignificās q̄ ſacerdos dꝫ induere
innocentiā vt qḋ ſibi nō vult fieri alijs ne faciat. linū.n.
ꝑpter candoꝛē ſignificat īnocentiā ſm illud. Omni tp̄e
veſtimēta tua ſint candida. Tertio cingebat ſe baltheo
ſignificās caſtitatē quo circa lūbos dꝫ accingi vt reſtrin
gat carnis ɔcupiſcētiaꝫ. Vn̄ veritas ait: Sint lūbi veſtri
pre. ⁊ lu. ar. in mā. ve. Baltheū aūt qḋ ɔtextū erat ex q̄t
tuoꝛ put ſupius dcm̄ eſt: ſignificabat q̄ oēs mot⁹ ſurgen
tes ex quattuoꝛ humoꝛib⁹ ſiue ex quattuoꝛ elemēn̄s dꝫ
refrenare. puer. vlt. Et cīgulū tradidit Cananeo. ⁊ Jſa.
9.c. Erit iuſticia cingulū lūboꝝ ei⁹. p̄ iuſticiā enī refrenā
tur huiuſmodi motus beſtiales. pēdebāt aūt vſq̃z ad pe
des: qꝛ vſq̃z ad finez vite debebat eē mūdus. Quarto in
duebat tunicā poderi.i. talarē: ſignificās q̄ pōtifex debꝫ
induere pſeuerantiā: qꝛ q̄ pſeuerauerit vſq̃z in fi. hic ſal
uus erit. Per talū enim.i. per extremitatē pſeuerātia de
ſignatur: ſm illud. Jpſa cōteret caput tuū ⁊ tu in ca. eius
Dependebāt aūt p̄ fimbꝛis malogranata cū tintinabu
lis aureis. p̄ malogranatū itelligitur opatio. p̄ tintinabu
lum aureū accipitur p̄dicatio. que duo debēt in ſacerdo
te cōiungi ne ſine illis ingrediēs ſanctuariū ī ɔſpectu dn̄i
moꝛiatur. cepit enī iħus facere ⁊ docere ſacerdotib⁹ reli
quens exemplū vt ſequant̄ veſtigia eius q̄ peccatū nō fe
cit vt ſit honeſtas ī cōuerſatōe. nec inuētus eſt dolus in
oꝛe eius: vt ſit veritas ī p̄dicatōe. p̄ tithinabula quoq̃z in
telligitur vox p̄dicatoꝛis ne. vz. ſacerdos p̄ ſilentiū iudi
ciū ſupni inſpectoꝛis offendat. p̄ malogranata exemplū
bone vite vel volūtas martyrij. qꝛ huiuſmodi granis reſi
ciūtur ī firmi. ſacerdos aūt ſm gre. 43. di. ſit rectoꝛ. igre
diens moꝛitur vel egrediēs moꝛitur ſi de eo ſonitus non
audiatur. qꝛ irā circa ſe occulti iudicis exigit ſi ſine p̄dica
tiōis ſonitu icedit. apte ergo tithinabula veſtimētis illi⁹
deſcribuntur iſerta. p̄ veſtimenta eteni ſacedotis q̄d aliḋ
q̄ recta opa recipe debem⁹ iuxta illud ꝑbbe te Sacer

dotes tui induant̄ iuſticiā. veſtimentis itaq; illius tin/
tinabula inherēt vt vite viā cum lingue ſonitu ipſa q̊z
ſacerdotis opera clamēt. iterū tītinabulis malapunica
ꝯiūgūtur qd p malapunica niſi fidei vnitas deſignatur:
nam ſicut in malopunico vno exterius cortice multa ite
ri⁹ grana vniunt̄ ſic inumeros ſcē eccleſie pplós vnitas
fide ꝯtegit quos intus diuerſitas meritoꝝ tz. qnto idue
bat ephot. i. ſupꝑhumerale ſignificās ꝙ pōtifex dꝫ indue
re patientiā vt in patientia ſua poſſideat aīam ſuā. hume
ris enī onera portamus ſm illud: ſuppoſuit humerū ſuū
ad ſupportandū ⁊ factus eſt tributis ſeruiēſ. habebat aūt
duas oras cōiunctas ī vtroqꝫ latere ſūmitatū ſignificās
ꝙ pōtifex dꝫ habere arma iuſticie a dextris ⁊ ſiniſtris vt
non erigatur pſperis. nec depmatur aduerſis. habebat ⁊
duos lapides onichinos inſertos humeris ī qbus ſculpta
erant. iz. noīa filioꝝ iſrael ſex in vno ⁊ ſex in alio. p duos
onichinos ſignificantur veritas ⁊ ſinceritas: veritas per
claritatē. ſinceritas p ſoliditatē. p filios iſrael ſignificant̄
ſancta deſideria ⁊ iuſta opa ſm illud. Maledict⁹ homo
qui nō reliquerit ſemen in iſrael. p ſenariū ſignificat̄ pfe
ctio. eo ꝙ dñs ſexto die pfecit celū ⁊ terrā: ⁊ omnē orna/
tum eoꝝ. ꝙ ergo ſex noīa filioꝝ iſrael ſculpta erāt ſex in
vno lapide ⁊ ſex ī alio: ſignificabat ꝙ deſideria ſacerdo
tis ⁊ opa cōfici debēt nō in fermēto malicie ⁊ neqcie. ſꝫ
in a. ſin. ⁊ veri. vt ſinceritas informet intentionē ⁊ vitas
finē. gregori⁹ ait in paſtorali i. iz. ca. ꝙ ſupꝑhūerale ex auro
iacincto purpura coccoqꝫ biſtincto ⁊ byſſo retorta fieri
p̄cipitur vt quāta ſacerdos clareſcere virtutū diuerſita/
te debeat demonſtretur. in ſacerdotis qppe habitu ante
oīa aurū fulget vt in eo intellectus ſapientie p̄ncipaliter
eniteat. cui iacinctus aereo colore ſplendēs adiūgitur vt
omne per qd intelligēdo penetrat nō ad fauores īfimos:
ſed ad amorē celeſtiuꝫ ſurgat: ne dum ſuis incautis lau/
dibus capitur: ipſo etiā veritatis itellectu euacuet̄. auro
quoqꝫ ⁊ iacincto purpura pmiſcet̄ vt ſacerdotale cor cū
ſūma que p̄dicat ſperat in ſemetipſo ſuggeſtiones vitio/
rū repmet eiſqꝫ velut ex regia ptāte ꝯtradicat. auro aūt
iacinto byſſo ac purpure: biſtinctus coccus adiungitur:
vt añ interni iudicis oculos omniū virtutū bona ex cha
ritate decorētur ⁊ cūcta que corā hominib⁹ rutulāt hec
in ꝯſpectu occulti iudicis flāma intimi amoris accedat: q̄
ſcilicet charitas q2 deū ſimul ⁊ pximuꝫ diligit q̄ſi ex du/
plici tinctura fulgeſcit. ſed cū mens ad charitatis p̄cepta
tenditur: reſtat vt p abſtinentiā caro maceretur. vñ ī bi/
ſtincto cocco torta byſſus adiūgitur. de terra eniꝫ byſſus
nitenti ſpecie oritur: ⁊ qd p byſſuꝫ niſi cadēs decore mū
dicie corporalis caſtitas deſignatur: q. vꝫ. torta pulchri/
tudi ī ſupꝑhūeralis inectit̄: q2 tūc caſtimōia ad pfectū mū/
dicie cādorē ducitur cū p abſtinētiā caro fatigatur. cūqꝫ
inter virtutes ceteras etiā afflicte carnis meritū pficit
quaſi in diuerſa ſupꝑhumeralis ſpē byſſus torta cādeſcit.
Sexto induebat longeon. i. rōnale ſignificās ꝙ pōtifex
dꝫ induere diſcretionē p quā diſcernat inter lucē ⁊ tene
bras inter dextrā ⁊ ſiniſtrā: q2 nō eſt ꝯuentio lucis ad te
nebras neqꝫ xpi ad belial. de pe. di. i. §. hoc idē. erat autē
rōnale quadrāgulum ſignificās ꝙ dꝫ diſcernere īter q̄r
tuor. ſ. inter verū ⁊ falſum: ne deuiet in credēdis īter bo/
num ⁊ malū ne deuiet ī agendis. Erat ⁊ duplex: q2 debet
diſcernere p duobus p ſe. vꝫ. ⁊ p pplo: ne ⁊ ſi cecus ceciū
duxerit ābo ī foueā cadāt. hēbat ⁊ q̄ttuor ordīes lapiduꝫ
ſignificās ꝙ pontifex dꝫ habere quattuor virtutes p̄nci
pales. ſ. iuſticiā: fortitudinē: prudētiā ⁊ tēperātiā. In ſin/
gulis aūt ordinibus habebat tres lapides ſignificans ꝙ
pōtifex in primo dꝫ habere fidē ſpem ⁊ charitatē. in ſcd̄o
modeſtiā: manſuetudinē ⁊ benignitatē. in tertio pacē ⁊
miſericordiā ⁊ largitatē. in quarto vigilantiā ſollicitudi/
nē ⁊ longanimitatē. p lapides enī figurant̄ virtutes ſm
illud: Alius edificat auꝝ ⁊ argentū ⁊ lapides p̄cioſos. ha/
bebat ⁊ duas cathenulas auri puriſſimi ſibi inuicē cohe
rentes que duob⁹ inſerebant̄ vncinis ſignificās ꝙ ponti
fex dꝫ hr̄e duos charitatis affect⁹ ad deū. ſ. et ad pximū
de quibus p̄cipit̄ diliges deū tuū ex corde tuo ⁊ pximuꝫ
tuū ſicut teipſum. ſicut eni aurū p̄eminet vniuerſis me/
tallis ita charitas p̄cellit vniuerſas virtutes ꝺ q̄ dic̄ apl's
Maior hoꝝ eſt charitas. duo vncini ſunt īitio ⁊ finis q/
bus cathenule inſerunt̄: vt tā deuꝫ q̄ꝫ pximū diligat ex
corde puro ⁊ ꝯſcientia bona ⁊ fide nō ficta. tā deū q̄ꝫ pxi
mū diligat pp beatitudinē: deū ppter ſeipſum diligat: et
pximū ppter deū. portabat aūt Aaron rōnale iudicij in
quo deſcripta erant duodecim noīa pphetarū put dictū
eſt in prima pte ſub ti. de picturis qd ſm grego. ī paſtora
li libro in. c. iz. bene rōnale iudicij vocat̄ q2 rector dꝫ ſub
tili ſemꝑ examine bona malaqꝫ diſcernere. ⁊ que vel qui
bus qñ ⁊ qualiter cōgruant ſtudioſe cogitare. nihilqꝫ pro
prium querere ſed ſua cōmoda ppinquoꝝ bona deputa
re. vnde in exo. ſcriptū eſt. pones aūt in rōnali iudicij do
ctrinā ⁊ veritatē que erūt in pectore Aaron qñ ingredit̄
corā dño ⁊ geſtabit iudiciū filioꝝ iſrael in pectore ſuo in
ꝯſpectu dñi ſp. Sacerdotē qppe iudiciū filioꝝ iſrael in
pectore ſuo corā cōſpectu dñi geſtare eſt ſubiectoꝝ cās p
ſola interni iudicis intētione diſcutere. Quidā aūt dixe/
runt ꝙ rōnali nullū rñdet hodie ornamentū qm non ha
bemus copiā lapidū p̄cioſoꝝ: ſed ad inſtar illi⁹ defert pō
tifex in ꝯſecratōe ſua textuꝫ euangelij añ pect⁹ corā toto
pplo. ibi eni ſcriptū erat doctrina ⁊ veritas ⁊ eps dꝫ habe
re in corde veritatē euangelij ⁊ in ore doctrinā q̄tuꝫ ad
manifeſtationē: ⁊ hec pōt eē cā quare in qbuſdā eccleſijs
poſtes codicis euāgelici ex auro ⁊ argēto ⁊ lapidib⁹ p̄cio/
ſis ornant̄. Eſt etiā ⁊ alia rō q2 in illo rutilat aurū ſapien
tie. argentum eloquētie ⁊ miraculoꝝ lapides p̄cioſi. 39.
di. §. hinc etiā: De ſūr ſpōſe murenule auree argēto ver
miculate. Septimū ⁊ ſupmū capitis ornamentū erat thi
daris vel thiara. quā vltio pōtifex aſſumebat ſignificās
humilitatē de qua dñs ait. Omnis qui ſe exaltat humi/
liabitur: ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur. Hāc aūt geſtabat
in capite ſignificans ꝙ pōtifex dꝫ gerere humilitatem in
mēte exemplo capitis noſtri dicentis. Diſcite a me quia
mitis ſum ⁊ humilis corde. Per caput enī mēs intelligit̄
ſm illud. Unge caput tuū ⁊ faciē tuam laua. ¶ Rurſus
thiara in minoribus ſacerdotib⁹ ſignificat ꝯtinētiā qnqꝫ
ſenſuū: in maioribus vero cōtemplationē. debēt enī eſſe
ꝯtēplatiui. De tidari depēdebat a frōte lamina aurea ſi/
gnificās ſapientiā. vel figurabat ſignū crucis qd fit ī offō
ꝯfirmatōis i qua ſcriptū erat nomē domini tetragrama
ton. i. quattuor litterarū que ſunt he ioth eth ⁊ vau. i. p̄n
cipiū vite paſſionis iſte put dictū eſt in phemio ſecunde
ptis. ac ſi apertius diceretur. Ille cuius pontifex iſte ge/
rit pſonam. ſ. xp̄s eſt p̄ncipium. i. auctor. vite paſſionis. i.
vite reſtaurate p paſſionē: quia mortē noſtrā moriendo
deſtruxit ⁊ vitam noſtrā reſurgendo reparauit. Erāt aūt
hec indumenta p maiori pte contexta opere polimito. i.
vario ppter varietatē v̄tutis de qua dicit pſalmigraph⁹.
Aſtitit regina a dextris tuis in ve. deau. cir. va. ⁊ ex quat
tuor p̄cioſis coloribus. ſ. purpura: cocco: byſſo ⁊ iacincto.
Per purpurā regie dignitatis ſignificatur pontificalis
poteſtas: que via regia debet icedere ne declinet ad dex
tram vel deuiet ad ſiniſtrā: ne liget dignos aut ſoluat in/
dignos. Per purpuram quoqꝫ aqua ſignificatur: q2 ī con
chis marinis habitant vermes qui eaꝫ c gerunt. Per coc
cum coloris ignei ſignificatur pontificalis doctrina que

ſicut ignis lucere debet ⁊ urere ꝓpter qđ ⁊ diſtīct⁹ fuiſſe narratur. lucere quidē debet ꝑ ꝓmiſſionē vt omnis q̄ reliquerit domū patrē ⁊ matrē ⁊c. centuplū accipiet ⁊ vitā eternā poſſidebit. vrere debet per cōminationē: vt oīs arbor que nō fecerit fructū bonū excidetur ⁊ in ignē mittetur. Hinc eſt ꝙ ſūmus pontifex cappa rubea exterius ſemper apparet indutus cum interius ſit indutus candida veſte: quia etiā interius candere debet ꝑ innocentiā ⁊ charitatē: ⁊ exterius rubere ꝑ cōpaſſionē vt videlicet oſtendat ſe ſemꝑ paratū ponere animā ꝓ ovibus ſuis q2 ꝑſonā gerit illius qui pro omnibus vniuerſis rubrū fecit indumentū ſuū. Ex ꝯceſſione vero Conſtantini imperatoris. 96. di. ꝯſtantinus. ferre pōt clamidē purpureā atq; tunicam coccineā ⁊ oīa imꝑialia indumenta. ſ. ſeptra. ſigna ⁊ ornamenta. Crux quocūq; ierit eū p̄cedit ad ſignificādum magis ei q̄ cuiq; alteri conuenire: iuxta illud apl̄i. Mihi aūt abſit gloriari niſi in cruce domini ⁊c. vt ſe crucifixum imitari debere cognoſcat. Rurſus coccus biſtinctus in veſte pōtificali eſt charitas que quaſi bis tingitur dum dilectione dei ⁊ ꝓximi coloratur. Per byſſū vero cādoris eximȳ ſignificatur p̄claritas fame que debet eē retorta vt pōtifex bonū h̄eat teſtimōiū: ſꝫ aplm. ⁊ ab his q̄ ſūt īt⁹ ⁊ ab his q̄ ſūt foris. Per iacīctū q̄ ē coloris aerei: ſignificatur ſerenitas cōſcientie quā intra ſe pontifex dz habere ſm ꝙ dicit apoſtolus. Gloria noſtra hec eſt teſtimonium conſcientie noſtre.

¶ Liber q̄rtus de miſſa ⁊ ſingulis que in miſſa agunt.

Inter cuncta eccleſie ſacramēta illō ꝯſtat eſſe p̄cipuū quod in miſſe officio ſupra mēſā ſacratiſſimi celebratur altaris: illō eccleſie repn̄tans cōuiuiū in quo filio reuertēti pater occidit vitulū ſaginatū panē vite ⁊ vinū quod miſcuit ſapiētia ꝓponēs. Hoc autē officiū ipſe xp̄s iſtituit cum nouū ꝯdidit teſtamentū diſponēs heredibus ſuis regnū ſicut pater ſuus ſibi diſpoſuit vt ſuper mēſam eius edant ⁊ bibāt in regno qđ eccleſia cōſecrauit. Cenantib⁹ enim illis accepit ih̄us panē ⁊ gratias agens bn̄dixit ac fregit deditq; diſcipulis ſuis dicens. Accipite ⁊ comedite. hoc eſt corpus meū. quod ꝑ vo. tra. hoc fa. ī meā cōme. Hac igit̄ inſtitutōne formati ceperūt apl̄i ſacroſanctū frequentare myſterium ꝓpter cām quā xp̄s expſſerat ⁊ formā ſeruātes in verbis ⁊ mā tenētes in rebus: ſicut apl̄s corinthȳs ꝓteſtatur dicens. ego accepi a domino quod ⁊ tradidi vobis: qm̄ do. ih̄s in qua no. tra. acce. panē ⁊c. Quia igitur miſſe officium ceteris diuinis officȳs dignius ⁊ ſolēni⁹ ē: ideo de illo p̄us q̄ de alȳs officȳs eſt in hac quarta pte dicendū in qua aliq bus additis ⁊ detractis ſpeculū Innocētȳ pape tertȳ proſequamur. Sane vt p̄miſſum eſt miſſam inſtituit dominus ih̄s ſacerdos ſm ordinē melchiſedech qn̄ panē ⁊ vinum in corpus ⁊ ſanguinē ſuū trāſmutauit dicens. Hoc eſt corpus meū. hic eſt ſanguis meus: ſubiungēs: hoc facite in meā cōmemorationē. Apl̄i aūt hāc miſſam adauxerunt dicentes in miſſa nō ſolū verba p̄miſſa verū etiam dominicā orationē ſupaddentes. Unde beat⁹ petrus ſic miſſam primus dicitur celebraſſe in ptibus orientalib⁹ vbi poſt domini paſſionē quattuor ānis cathedrā tenuit ſacerdotalē. Deīde vo accepit cathedrā anthiochie vbi tres orationes ad miſſā adiecit. In p̄mordio ergo naſcētis eccleſie miſſa aliter dicebatur quā modo ſicut ī ſexta pte ſub ti. de paraſceue dicetur. ſequenti vero tempore ep̄la tm̄ ⁊ euangelio recitatis miſſa celebrabat. ſubſequēter Celeſtinus papa inſtituit introitū ad miſſam cantari pūt ſub introitu dicet. Cetera diuerſis tēporib⁹ ab alȳs papis ⁊ a gelaſio celeſtino ⁊ Grē. ⁊ alȳs: diuerſis tpibus legunt adiecta ꝓut xp̄iane religionis cultu creſcēte viſa ſunt decentius cōuenire. de hoc dicetur in ꝓhemio ſexte ptis: in canone de ꝯſe. diſ. i. Jacobus. legitur ꝙ Jacobus frater domini ep̄s hieroſolymitanus ⁊ Baſili⁹ ep̄s ceſarienſis addiderunt nobis in ſcripturis ordinē celebrādi miſſam. Item iſte Jacobus alphei dicitur prim⁹ miſſam inter aploſ celebraſſe. nā ꝓpter excellentiam ſanctitatis eius apl̄i hunc ſibi fecerūt honorē vt poſt domini aſcenſionem prim⁹ inter eos miſſam hieroſolymis celebraret etiā priuſq; eſſet in ep̄m ordinatus: vel forte ideo dicit primus celebraſſe q2 primus in pontificalibus eā dixiſſe ꝓhibetur: ⁊ ſic petrus poſtmodū primus miſſā in antiochia celebrauit. et marchus in alexandria. Quidā autē perfidi heretici repꝑhendūt nos: quia euāgelia ꝑ ꝑticulas lacerata in miſſa legimus: ⁊ q2 primitiue miſſe. vꝫ. vltra dn̄icam orationē aliquid ſupaddimus. ſcriptum enī eſt. Si qs appoſuerit ad h̄ appōet ſup illū de⁹ plagas ſcriptaſ ī libro iſto: ⁊ q2 ſup nouū teſtamētū ⁊ p̄cepta aploꝝ alias iſtitutiones ⁊ nouā doctrinā doctoꝝ inſtituim⁹ ⁊ ſuam⁹ ꝯ illud quod xp̄s ait. bene irritū feciſtis mandatū dei vt veſtrā traditionē ſeruetis. ⁊ alibi. omnis plātatio quā nō plantauit pater meus celeſtis eradicabit: ⁊ apl̄s. doctrinis varȳs ⁊ peregrinis nolite abduci. iz. di. de his. Itē fundamentum aliud nemo pōt ponere p̄ter id qđ poſitū eſt quod ē xp̄s. Dicūt etiā ꝙ eccleſia xp̄i nec miſſā nec matutinas cantauit. nec xp̄s nec apl̄i eā inſtituerūt. nec in tēpore aploꝝ cantata fuit. nec nomē miſſe tūc in mūdo audiebatur. nec ſcriptū inueniebat. ſed id qđ miſſa repſentat ab euāgeliſtis cena vocat: nec eccleſia in p̄ncipio nec apl̄i cum muſicali organo nec alta nec dulci voce eā cantabant reprehendentes nos quia hec agimus ⁊ quia nocturnos ⁊ alias canonicas horas dicimus. falſo contra nos inducentes illud amos ꝓphete. Conuertā feſtiuitates veſtras in luctū ⁊ omnia cantica veſtra in planctū: ⁊ illud ꝓpheticū: Audiūt ſermones tuos ⁊ nō faciūt eos quia in canticum oris ſui vertūt eos. ⁊ auaritiam ſequit cor eorum. ⁊ eſt illis quaſi carmen muſicū cum ſuaui dulciq; ſono canitur. Illoꝝ tū error aptiſſime confutatur ex his que in ꝓhemio. v. ptis dicentur. Rurſus in p̄mitiua eccleſia diuina myſteria hebraice celebrabātur: ſed tpe adriani primi īperatoris grece in orientali eccleſia xp̄ianorum primo celebrari ceperunt. porro miſſe officium tā prouida reperitur ordinatione diſpoſitum vt que per xp̄m ⁊ in xp̄m ex quo de celo deſcendit vſq; dū in celū aſcendit geſta ſunt magna ex pte cōtineat ⁊ ea tam verbis q̄ ſignis admirabili quadā ſpē repſentet. ipſum aūt officium in. 4. cōſiſtit. vꝫ. in perſonis in operibus ī vbis ⁊ in rebus. Perſonarum tres ſunt ordines. ſcilicet celebrantes: miniſtrātes ⁊ circūſtātes. Operum quoq; tres ſunt ſp̄es. vꝫ. geſtus: actus ⁊ motus. Uerborum etiā tres ſunt diuerſitates. ſ. orationes: modulationes ⁊ lectiones Rerum ſimiliter tres ſunt maneries. ſ. ornamenta: iſtrumenta ⁊ elemēta. ſiquidē hec omnia plena ſunt diuinis myſterȳs ſicut in ꝓhemio libri dictum fuit. ¶ Sane olim templum erat in duas ptes interpoſito velo diuiſum. ꝓs prior vocabatur ſācta. iterior vero ſancta ſanctorū. quicquid ergo in officio miſſe ante ſecreta agitur quaſi ī ede priori eſt. quod autem in ſecreta agitur intra ſancta ſan

etoꝛum eſt. Erunt igitur intra ſancta ſanctoꝛu3 ara incē
ſi. archa teſtamenti. tabula ſuper archam prout in prima
parte ſub ti. de eccleſia ⁊ de altari dictum eſt. ⁊ in exo. ha
betur. et ſupꝛa tabulā duo cherubin gloꝛie mutuo vultu
ſeſe reſpiciētia Huc intrabat ſolus pontifex ſemel i anno
habens nomina patrū in rationali ⁊ ſupḣumerali ſcripta
ferens ſanguinē ⁊ carbones quos omnes cu3 timiamate
in thuribulo oꝛans ponebat donec fum⁹ eum obumbra
ret. deinde tabulā ⁊ aram ſanguine aſpgebat. poſt exibat
ad populū: ⁊ veſtes lauabat. nō eni iudicabatur mundus
ante veſperā poſt imolationē vituli ruffi. hec olim ſigna
fuerūt ſed receſſerūt poſtq̄ ſignificata venerūt. Siqui
dem prioꝛ edes ſignificat pñtem eccleſiā. ſancta ſanctoꝝ
celum. pōtifex xp̄m. ſanguis paſſionē. carbōes charitatē
xp̄i: thuribulū carnē ipſi⁹. thus crematū pces odoꝛiferas
ara coboꝛtes celi: archa xp̄m ſm humanitatem: tabula
deum patrē. duo cherubin duo teſtamenta. que ſeſe adin
uicē reſpiciunt quia cōcoꝛdant. veſtis que lauat̄ hominē
veſpera hominis veſtē ſignificat. cōferas ergo que olim
fiebant ⁊ que xp̄s egit: ⁊ reſpice quomodo miniſter eccle
ſie illa in officio miſſe repñtat ⁊ agit. quid etia3 hec ſigni
ficent ſub canone miſſe in principijs cuiuſlibet pticule
illius tanget̄. per archā quoq3 xp̄i humilitas intelligitur
a qua nobis per ipſi⁹ miſericoꝛdiā omne bonū aduenit.
Et nota ꝙ ſicut in exo. ca. 25. ⁊ 37. legitur. Factum ē ſup
archam ꝓpitiatoꝛiū aureū: id eſt tabula aurea eiuſdem
longitudinis ⁊ latitudinis cui⁹ ⁊ archa vt eā tegere ſuffi
ceret. Et hoc dicebatur oꝛaculū: q2 dominus de loco illo
reſponſa dabat oꝛantibus. ¶ Dicebatur etiam ꝓpitiato
rium: quia exinde loquens dominus propitiabatur po
pulo. vel quia die ꝓpitiatōis videbāt gloꝛiā dn̄i ſemper
ibi deſcēdere. ⁊ inde tabernaculū ſiue locus ſup poſterio
ri pte altaris collocat⁹ in quo xp̄s ꝓpitiatio noſtra: id eſt
hoſtia cōſecrata ſeruatur hodie ꝓpitiatoꝛiū nūcupat̄ ⁊c.
Ex vtraq3 vero pte oꝛaculi. ſ. in duobus angulis aūterio
ribus poſiti ſunt duo cherubin aurei q ſunt ſm Joſephū
duo animalia volatilia habētia figurā que a nullo homi
num eſt inſpecta. hec dicit Moyſes ſe in dei ſede conſpe
xiſſe figurata. Unus cherub alterū inſpiciebat: verſis tū
vultibus in ꝓpitiatoꝛiū. duabuſq3 alis ex oppoſito expā
ſis ⁊ mutuo ſe tangentib⁹ velabāt oꝛaculū ſiue tegebāt
ꝓpitiatoꝛiū. Siquidē p ꝓpitiatoꝛiū incarnatus dn̄s figu
rat̄: de quo Joānes: Ipſe eſt ꝓpitiatio p peccatis noſtris
Duo cherubin duo ſunt teſtamenta. ſ. nouū ⁊ vetus. du3
ergo illa nō diſcrepant: ſed myſteriū incarnatōis xp̄i cō
coꝛditer narrant illud ꝓphetando iſtud aſſeuerando: in
ꝓpitiatoꝛium vultū ſue intentionis dirigūt ⁊ ſe mutuo
reſpiciunt. ¶ Rurſus tria ſunt eccleſie ſacrificia que in
veteri teſtamēto p ꝓpitiatoꝛiū: thuribulū ⁊ altare ſigni
ficata ſūt videlicet ſacrificiū penitentie iuſticie ⁊ eucha
riſtie. De primo Sacrificiu3 deo ſpirit⁹ cōtribulatus ⁊c.
De ſecūdo. Tunc acceptabis ſacrificiū iuſticie. De tertio
Tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Super altare. ſ. coꝛpoꝛis
caro mactatur p cōtritionē. iter thuribulū. ſ. coꝛdis thus
adoletur p deuotionē. ad ꝓpitiatoꝛiū. ſ. dei patris ſāguis
infert̄ p redēptione. Hec quidē tria ſacrificia ſacerdos
offert in miſſa: primū in cōfeſſione: ſcḋm in pfatōe. tertiū
in actione. Nam hec tria ſunt que ſm ꝓphetā deus reſpi
cit i homine ⁊ requirit ab homine diligere miſericoꝛdiā
facere iudicium ⁊ ſollicite ambulare cum deo. Diligat ḡ
miſericoꝛdiā qui vult offerre ſacrificiū penitentie. faciat
iudicium qui vult offerre ſacrificiū iuſticie: cū deo ſolli
citus ambulet q vult offerre ſacrificiū eucbariſtie. Hinc
eſt qḋ ait beatus Bernardus. Fratres mei imolātes ho
ſtiā laudis iungam⁹ verbū verbis: ſenſum ſenſui: affectū

affectui: exaltationē exaltationi: maturitatē maturitati:
humilitatē humilitati: libertatē libertati. Celebraturus
ergo miſſam offerat altiſſimo ſacrificiū illud de quo pſal
miſta ait. Sacrificiū deo ſpūs cōtribulatus. ⁊ alibi. Im
mola deo ſacrificium laudis: ⁊ apoſtolus. Exhibete mihi
coꝛpoꝛa veſtra hoſtiā viuentē ſanctā deo placentē: vt ſit
rationale obſequiū veſtrum: moꝛtificantes in altare coꝛ
dis mēbꝛa veſtra que ſūt ſuper terrā. videlicet imudiciā
libidinē: cōcupiſcentiā malā ⁊ auaritiā: quatenus mūdo
coꝛde ⁊ caſto coꝛpe ſacrificetis deo voſmetipſos. ¶ In
ſacramento aūt coꝛpis xp̄i ſm Aug. de cōſe. di. 2. vtrum.
nil a bono magis nil a malo minus perficitur ſacerdote:
dūmodo ille cum ceteris in archa cōſiſtat ⁊ foꝛmā obſer
uet traditā a columba quia nō i merito ſacerdotis ſed in
verbo cōficitur creatoꝛis. Aurū enim eque verum eſt in
archa furis ſicut in theſauro regis. i. q. i. §. ex his. Unde ⁊
Cayphas pontifex pſecutoꝛ vnius ⁊ veriſſimi ſacerdotis
q̄uis ipſe verax nō eſſet: quod dedit tū verum fuit ſi nō
ſuum dedit ſed dei. i. in foꝛma eccleſie. i. q. i. dominus. et
ca. dictu3. non ergo ſacerdotis iniquitas impedit effectū
ſacramenti: ſicut nec medici infirmitas virtutem ipedit
medicine. Q̄uis igitur opus operās aliquando ſit imūdū
opus tn̄ operatum ſemp eſt mundu3: ⁊ ſicut omnia ſunt
munda mūdis: ſic omnia ſunt imūda imūdis. i. q. i. oīa. ⁊
ca. multi. malus ergo cum vitā accipit moꝛtē incurrit. ſic
econtra bonus cum moꝛtē ſuſtinet vitā acquirit. Nā qui
manducat indigne iudiciū ſibi manducat. quod vero de
talibus ꝓpha ait. Maledicā bn̄dictionibus veſtris. ⁊
Grego. Benedictio eoꝛū vertitur in maledictionē ⁊ oꝛa
tio in peccatum: de pciſis ab eccleſia nō toleratis ſeu no
toꝛijs intelligitur: quoꝛū benedictio debet quātū ad ipos
maledictio reputari: q̄ſi ſm Augu. i. q. i. ꝙ quidem mali
inquantū in eis eſt dicuntur ſacramenta polluere cū tn̄
illa pmaneant impolluta. ſūt enim bonis ad pmiū repꝛo
bis ad iudicium. vnde Aug. i. q. i. ſi fuerit ſpūalis virt⁹ ſa
cramenti vt lux puta ab illuminādis excipitur ad ſalutē
ſed p imūdos miniſtros quaſi p canale tranſiēs nō coinq
natur. Arnaldiſte tū pfidi heretici dicūt nuſq̄ legi ꝙ im
mūdis ⁊ luxurioſis miniſtris xp̄s ſpōſam ſuā eccleſiā tra
deret cuſtodiendā: vel poteſtatē ſacroꝛū miniſterioꝝ pa
gere: vel claues regni vel poteſtatē ligādi vel ſoluendi.
quia illi ſoli. vt ait Greg. ⁊ iuſti in hac carne poſiti: ptāte3
habent ligandi atq3 ſoluēdi: ſicut apl'i qui vitā vel fidem
illoꝛum cū eoꝛū doctrina tenent. vnde vt dicūt a talib⁹
ſacramēta pſtita nec valent nec pficiūt ad ſalutē. Legit̄
enim in libꝛo numeri. Quicqd tetigerit imūdus imūdū
faciet. ⁊ xp̄s. Non pōt arboꝛ mala fruct⁹ bonos facere. ⁊
Dauid peccatoꝛi aūt dixit deus quare tu enarras iu. in. ⁊
tu. a. t. m. p os tuū. Et apl's. Omnia mūda mūdis coinqui
natis aūt ⁊ ifidelib⁹ nihil ē mūdū. Et Greg. i paſtoꝛali li
bꝛo. i. ca. x. ⁊ 199. di. §. i. dū is q diſplic3 ad itercedēdū mit
titur iratianim⁹ ad deterioꝛa ꝓuocat̄. Itē ibidē tertio. c.
i2. Neceſſe ē vt mūda debeat eſſe man⁹ q̄ diluere ſoꝛdes
curat. ne tacta queq3 ipſa ſoꝛdida deteri⁹ inqnet. ¶ Cele
bratur aūt miſſa hoꝛa tertia ſexta ⁊ nona. In tertia q2 ſ3
Marchū hoꝛa illa xp̄s crucē aſcēdit: ⁊ linguis iudeoꝛum
crucifixus eſt clamātiū. Crucifige. Et q2 illa hoꝛa ſpirit⁹
ſanctus ſup aplos in linguis igneis deſcēdit: de ꝯſe. diſ. i.
nocte. In ſexta q2 illa hoꝛa ſ3 Matheū vere crucifixus
⁊ imolatus eſt. Et in nona: q2 hoꝛa illa in cruce pendens
emiſit ſpiritū. Theleſphoꝛus papa de ꝯſe. di. i. nocte. ſta
tuit vt miſſa an̄ hoꝛā tertiā nō dicat̄: qḋ de publicis ⁊ po
pularibus miſſis intelligendū eſt: q2 ſicut ait Aug. ḋ ꝯſe.
di. i. ⁊ hec nō deberēt in publico fieri ne populus a publi
cis que hoꝛa tertia dicunt̄ retrahat̄. Cantatur aūt dieb⁹:

dominicis ⁊ feſtiuis hora tertia. in ꝓfeſtis hora ſexta. in
quadrageſima hora nona. de cõ. di. i. ſolent. ⁊. §. i ieiunijs.
⁊ etiã ex inſtitutione Pelagij pape ⁊ alioꝝ in diebus ieiu
nioꝝ nõ tñ omniũ. In ſabbatis vero ieiunioꝝ quattuor tẽ
poꝝ ſero põt celebrari ꝓpter ordines ſacros q ad dñicã
ſequentez ꝑtinere noſcunt̃. Sed qꝛ miſſa in ieiunio dici
dꝫ: ideo ne minus ieiunẽt poſt veſpas inchoat̃. ⁊ ſic vſqꝫ
ad noctẽ ieiuniũ ꝓtelat̃. 75. diſt. qđ a patribus. 66. di. dile
ctionis. de quo i ſexta ꝑte ſub ſabbato paſcali dicetur. ꝙ
vero miſſa qñqꝫ ſũmo mane cantat̃ ex ↄſuetudine non
ex ordine ẽ. Leo tñ papa de cõ. di. i. neceſſe: diluculo ſiue
prima diei ꝑte ad miſſam intrabat. neſcio an neceſſitate
an rõne an ſola vſus aplici poteſtate. vel de peculiari miſ
ſa intelligendũ eſt. qui aũt neceſſitate ꝑueniũt tertiã aut
offerũt poſt ſextã aut nonã amore diuino ne. vꝫ. eis dies
abſqꝫ ſacrificio ꝑtereat excuſati ſunt cũ diſcipulis q euel
lebãt ſpicas in ſabbato: de cõ. di. v. diſcipulos. ⁊ cũ dauid
q comedebat panes ꝓpoſitionis de cõſe. di. z. tribus. vel
quia in miſſa fit memoria paſſionis: mortis: ſepulture: re
ſurrectionis ⁊ aſcẽſionis: iđ cantatur tot varijs horis. In
tertia ĩ memoriã paſſionis ⁊ aſcenſionis: poſt ſextã in me
moriã mortis: poſt nonã in memoriã ſepulture: ĩ mane ĩ
memoriã forte reſurrectõis. Aſſerũt etiã quidã dñm in
meditulio horaꝝ crucifixũ. ⁊ ideo nũc hanc nũc illã ho
raꝫ poſitã. vñ eccleſia inter vnã horaꝫ ⁊ alterã celebrat
miſſaꝫ. in die aũt natalis dñi prima miſſa de nocte canta
tur ꝓut ſub ipſo feſto dicet̃. Ceteruꝫ ſi in quadrageſima
decurrũt duo officia quos dies duplices vocamus: miſſa
de feſto dicit̃ in tertia ⁊ abſqꝫ genu flexione. officiũ vero
de ieiunio dicitur in nona. ⁊ cũ genuflexione. tẽpore etiã
aduentus dꝫ miſſa in ſanctoꝝ feſtiuitatib⁹ hora tertia ce
lebrari. vꝝ null⁹ dꝫ eadẽ die plures miſſas regulariter
celebrare. de ↄſe. di. i. ſufficit. extra đ cele. miſ. te reuertẽ
te. qꝛ xp̃s ſolũ paſſus fuit. ⁊ valde felix eſt q etiam vnaꝫ
digne põt celebrare. nec põt quis duas miſſas cũ vno vel
vnam cũ duob⁹ ſacrificijs celebrare. c. diſ. trib⁹. ſub vno
tñ canone ſunt plures hoſtie cõfici. nã ⁊ p̃ſbyter dꝫ ſemꝑ
hoſtiã ꝓ infirmis hr̃e paratã. e. di. p̃ſbyter. põt quoqꝫ ſa
cerdos vnã miſſaꝫ cũ ſacrificio ⁊ aliã ſiccã celebrare. miſ
ſa ſicca dicit̃ qñ ſi ſacerdos nõ põt cõficere. qꝛ forte iaꝫ
celebrauit: vel ob aliã cãm: põt accepta ſtola epiſtolam ⁊
euãgeliũ legere ⁊ dicere: orationẽ dñicã ⁊ dare bñdictõꝫ.
qnimo ſi ex deuotõe nõ ex ſupſtitione velit totũ officiuꝫ
miſſe ſine ſacrificio dicere: accipiat omnes veſtes ſacer
dotales ⁊ miſſam ſuo ordine celebret vſqꝫ ad finẽ offerẽ
de: dimittens ſecreta que ad ſacrificiũ ꝑtinẽt. p̃fationem
vero dicere põt. lꝫ in eadẽ videant̃ angeli inuocari ad cõ
fectionẽ corporis ⁊ ſanguis xp̃i. De canone vero nihil dicat
ſed orationẽ dñicã nõ ꝑtermittat ⁊ que ibi ſequũtur ſub
ſilentio dicẽda nõ dicat: calicẽ vel hoſtiã nõ habeat: nec
de his que ſuꝑ calicẽ ſeu euchariſtiã dicũt̃ vel fiũt aliqđ
dicat vel faciat. põt etiã dicere. pax dñi ſit ſemꝑ tẽ. ⁊ exi
de miſſe officiũ ſuo ordine ꝑagat. melius eſt tñ alia omit
tere. Verũ qdam incipiũt miſſã de die celebrantes illaꝫ
ſuo ordine vſqꝫ ad offerendã. poſtea incipiũt aliã miſſaꝫ
⁊ eã cantãt vſqꝫ ad eundẽ locũ ⁊ idẽ faciũt pluries ſi vo
lunt: ⁊ incepta miſſa viuoꝝ incipiũt qñqꝫ miſſaꝫ mortuo
rum eã ꝓſequentes vſqꝫ ad eundẽ locũ ⁊ exinde ꝓcedẽ
tes dicũt tot ſecretellas quot miſſas inceperũt ſemel tñ
canonẽ dicẽtes ⁊ ↄſecrantes. ⁊ in fine tot orationes dicũt
quot officia miſſe inceperũt. ſed hoc tanq̃ deteſtabile re
probamus. põt tñ ſacerdos qñqꝫ plures miſſas vna die
celebrare. extra de cele. miſ. c. z. Primo i feſto natalis do
mini ſicut i ſeptima ꝑte ſub illo feſto dicet̃. Scđo vbi ne
ceſſitas exigit. puta ſi qs moriat̃ vt ibi: ⁊ de ↄſe. di. i. ſuffic̃

Conciliũ tñ carthagineñ. e. di. ſacramenta. dicit ꝙ ſi eps
vel alius poſt tertiã obierit cõmemoratio ſolis oratõib⁹
faciẽda ẽ ſine miſſa. Tertio cã hõeſtat vt ſi aliq̃ magna
ꝑſona ſuꝑueniẽs velit miſſã audire. ex̃. e. c. i. ⁊. z. Quarto
ſcđm q̊ſdaꝫ cã vtilitatis puta ꝑꝑ ꝑegrinos ꝑꝑ hoſpites ꝑꝑ
cõmeantes ꝓpter infirmos ꝓpter ſpõſos ⁊ ꝓpter rarita
tem clericoꝝ ⁊ ꝓpter pauꝑtatez eccleſiaꝝ ſacerdotes ꝓ
prios nõ habentiũ. Quinto vt dixit Sicardus eps crem̃.
in mitrali cũ due feſtiuitates occurũt ſunt etiã tres cele
brari. tũ qꝛ hoc fit licite in natali. tum qꝛ xp̃i paſſio triꝑti
ta eſt. paſſus enĩ eſt linguis inſultantiũ. manib⁹ verberã
tium ⁊ clauis crucifigentiũ. Ipſe etiã ẽ a patriarchis ge
ſtibus immolatus. a ꝓphetis verbis ſacrificatus. a patre ⁊ a
ſeipſo realiter oblatus. Sexto pari rõne ſi in die ieiunij
occurrit aliqđ ſolẽne feſtũ põt vnam de feſto ⁊ aliã de ie
iunio celebrare ſi alius p̃ſbyter nõ aſſit. Legit̃ etiã ꝙ leo
papa ſepe ſepties ⁊ aliqñ nonies in eadẽ die miſſam cele
brauit. ¶ Sacerdos tñ aliã miſſam in eadẽ die celebra
turus in vltima tñ ꝑfuſionẽ ſumat: qm̃ ſi in prima ſume
ret ieiunus nõ eſſet: ⁊ ſic alia miſſa ĩpediret̃. eo. ti. ex ꝑte.
alias aũt quotiẽs celebrat totiens corpus xp̃i ⁊ etiã ꝑfu
ſionẽ ſumat. de ↄſe. di. z. compim⁹. ⁊. c. trib⁹. Sed nũqđ
pranſus cõficit. rñdeo ſic: lꝫ hoc facere nõ debeat. nõ enĩ
ieiuniũ eſt de ſb̃a ꝓut in canone innuit Aug. in dicto. c. liq
do aľs dñs nõ ↄfeciſſet. magiſter tñ Hug. dic̃ ↄ̃. Sane ꝑ
ſcis tẽporib⁹ hereſib⁹ pullulantibus ⁊ trinitatẽ ĩpugnan
tibus ex inſtitutõe Alicuini magiſtri karoli rogatu Bo
nifacij archiepi magũtini ſtatuentis prima feria miſſa đ
trinitate dicebat̃. ſcđa feria de ſapiẽtia. tertia feria đ ſpũ
ſancto. q̃rta đ charitate. q̇nta feria đ ãgelis. Sexta đ cru
ce. ſeptĩa de beata virgine. cã vero illa ceſſante illđ ceſſauit
⁊ dñicali offõ ordinato ſtatutũ fuit ꝙ prima feria ſuũ ha
beret officiũ. ſ. de trinitate. ſcđa de angelis qꝛ tunc ꝑmo
creati ſũt in bonis gratuitis. tũc enĩ lux diuiſa fuit a tene
bris. i. boni angeli a malis: qꝛ tũc ceciderũt mali boni vero
ↄfirmati ſũt. In ꝑima vero feria creati fuerũt angeli ĩ bõis
nãlibus. Cantat̃ ẽt in ſcđa feria ꝓ defunctis vt illis adhi
beamus ſuffragia angeloꝝ. ⁊ qꝛ vt dicũt qdã ĩ ꝑima feria
refrigeriũ hñt illi q ſũt ĩ purgatorio. ⁊ ſtatiꝫ in ſcđa feria
redeũt ad penas ⁊ laborẽ: iđ vt eoꝝ ſubueniat̃ laborib⁹
miſſa ꝓ illis ĩ ſcđa feria celebrat̃. ĩ tertia feria ꝓ peccatis.
in quarta ꝓ pace: in q̇nta ꝓ tribulatõe: vel in tertia feria
dꝫ repeti introit⁹ miſſe de dñica. Inſtitutũ ẽt fuit vt ĩ q̃rta
feria ieiunaret̃. ⁊ illa ſil̃r die dꝫ miſſa đ dñica dici niſi fe
ſtiuitas ĩpediat. In q̇nta feria dꝫ ſil̃r repeti offĩu dñice i
troit⁹ epl̃a et euãgeliũ. qꝛ dies iouis dicit̃ cognata dñice
dici ꝓut dicet̃ ſub ti. đ acceſſu põti. ad altare. In ſexta fe
ria de cruce. illa enĩ dies appropat̃ xp̃o ⁊ cruci: qꝛ ipſe in
ea mori ⁊ crucifigi voluit pro ſalute generis humani. In
ſeptima feria de btã vgine. qđ initiũ habuit: qm̃ oli ĩ q̇dã
eccleſia ciuitatis ↄſtantinopolis erat imago btẽ vgĩs co
ram q̃ dependebat velũ qđ totã velabat imaginẽ. ſꝫ hoc
velũ ĩ ſexta feria poſt veſpas recedebat ab imagine nul
lo mouente ſolo dei miraculo q̃ſi deferret̃ in celũ vt ad
plenũ poſſet imago a ꝑplo ꝓſpici. Celebratis vero veſpis ĩ
ſabbato deſcẽdebat ipm velũ añ eãdẽ iconã ſiue imagi
nẽ ⁊ ibi manebat vſqꝫ ad ſextã feriã. Hoc viſo miraculo
ſancitũ ẽ vt ſemꝑ illa feria de btã vgine cantaret̃. Alia
etiã rõ eſt qꝛ dño crucifixo ⁊ mortuo ⁊ diſcipulis fugiẽti
bus ⁊ de reſurrectõe deſꝑantibus in ea ſola tota fides ĩ
ſabbato illo remãſit. de ↄſe. di. z. ſabbato. Sciebat enim
quomõ portauerat eũ ſine labore ⁊ peꝑerat ſine dolore
⁊ ideo certa erat ꝙ filius dei eſſet: ⁊ a mortuis tertia die
reſurgere debebat. ⁊ hec eſt rõ quare dies ſabbati magis
q̃ alia dies btẽ marie appropriat̃. Tertia rõ ẽ quia dies

ſabbati eſt ianua ⁊ introitus ad dn̄icā diē. vn̄ cū ſumus
in ſabbato ſum⁹ iuxta dn̄icā. dies autē dominica eſt dies
requiei ⁊ ſignificat vitā eternā. vn̄ cum ſumus in gratia
dn̄i noſtri ſum⁹ quaſi in ianua paradiſi: q2 igit̄ ipſa eſt no
bis porta ad regnū celoꝝ qđ p diē dominicā figurat̄. iđ
de illa ſolenizam⁹ in ſeptima feria que diē dn̄icā p̄cedit
Quarto vt ſolēnitas matris ſolēnitati filij ꝯtinueť. Qui
to vt feſtiuitas agat̄ ī die in q̄ deus ab omni ope requieuit.
¶ Notandū eſt etiā ꝙ in miſſe officio vbi xp̄i paſſio rep
ſentatur trib⁹ linguaꝝ generib⁹ vtimur. ſ. greca hebrea
⁊ latina ad ſignificandū ꝙ his tribus linguis ſcriptus eſt
titulus crucis xp̄i. Joh. 19. ⁊ ad deſignandū ꝙ oīs lingua
que p hanc triplicē intelligit̄ deū laudare ⁊ ꝯfiteri dȝ: q2
dn̄s noſter ih̄s xp̄s in gloria eſt dei patris. Licet. n. mul
ta ſint genera linguaꝝ: iſte tn̄ p̄ncipales ſunt. hebrea pp
legē: ⁊ quia eſt aliaꝝ mater. greca ꝓpter ſapientiā. latina
ꝓpter nobilitatē ⁊ dominiū romani imperij. Uerba lati
na ſunt ep̄le. euangelia. orationes ⁊ cantus. Greca ſunt
kyriel. xp̄el. ⁊ ymas. Hebraica ſunt alleluia: amē: ſabaoth
⁊ oſanna. vn̄ ⁊ in miſſa romani pontificis in p̄cipuis ſolē-
nitatibus legit̄ euangeliū ⁊ ep̄la nō ſolū in latino veruȝ
etiā ī greco ad deſignādū ꝯiūctionē vtriuſqȝ populi ſub
vna fide: ſiue ꝙ eccleſia ꝯſtat nō ſolū ex latinis verū etiā
ex grecis. ⁊ vide in ſexta p̄te ſub ti. de paraſceue. ¶ Sed
querit̄ vtrū ſacerdos minus q̄ꝫ duobus p̄ſentib⁹ dȝ cele-
brare miſſam. Et videt̄ ꝙ nō. ſtatuit nāqȝ Sother papa
de ꝯſe. di. i. quoqȝ. vt nullus miſſaꝝ ſolēnia celebrare pre
ſumat niſi duob⁹ p̄ñtibus ſibiqȝ reſpōdentib⁹ ipſe terti⁹
habeat̄. cū eni ipſe p̄ſbyter dicat. dn̄s vobiſcū. ⁊ ī ſecreta
dicit ōrate p me: ꝯuenit vt ipſi⁹ ſalutatōi a plurib⁹ reſpō
deatur. Uerū aliud eſt neceſſitatis articulus in quo pōt
vno ſolo preſente celebrare. ⁊ aliud religiōis ꝯtemptus.
Pie quoqȝ credēdū ē ⁊ ſacris auctoritatib⁹ cōprobat̄ ꝙ
angeli dei comites aſſiſtūt orantibus. Juxta illud ꝓphe-
ticū. Jn ꝯſpectu angeloꝝ pſallā tibi. Et angelus ad To
biam. Quādo orabas cū lachrymis ego obtuli orationeȝ
tuā dn̄o: ſed ⁊ in canone miſſe ꝯtinetur. Supplices te ro-
gamus oīpotens deus iube hec p̄ferri p manus ſancti an
geli tui in ſublime altare tuū. Preterea quilibet homo hȝ
ſuū ꝓpriū angelū ad cuſtodiā. vn̄ dn̄s ī euāgelio loquēs
de puulis ait. Angeli coꝝ ſemp vidēt faciē patris. Jllos
igitur habemus in oratione p̄ticipes quos habebimus ī
glorificatōe ꝯſortes. Solus tn̄ p̄ſbyter nō pōt diuinum
officium abſqȝ miniſtri ſuffragio celebrare. ſicut in ꝯſtitu-
tione alexandri cauetur. extra de fi. pſ. propoſuit. Canon
quoqȝ tolletanēn. cōcilij. 12. q. 1. illud ſtatuit vt vbi tēpo-
ris vel loci ſiue cleri copia ſuffragatur habeat quiſqȝ deo
ſacrificans poſt ſe vicini ſaltem minis adiutorē. vt ſi aliquo
caſu ille q ad officia īpleturus accedit turbat⁹ vel ad ter
ram illiſus fuerit a tergo ſemp habeat q eius vicē īterpi-
de aſſequat̄. Si quidem copia tp̄is ſuffragat̄: ſi nō ſit guer
ra loci. ſi eccleſia ſit diues cleri. ſi ſit ſibi copia clericorū.
Generalr̄ aūt dicendū eſt ꝙ illa eſt legitima miſſa ī qua
ſunt ſacerdos reſpōdēs offerēs atqȝ cōicans ſicut ipa pre-
cum cōpoſitio euidenti rōne demonſtrat. Jntroitus ad
chorum ꝓphetarū reſpicit qm̄ ſm̄ Aug. Moyſes mini-
ſter fuit ve. teſta. ꝓphete miſtri noui. kyriel. ad eos reſpi-
cit ꝓphetas q circa dn̄i aduentū erāt. de quibus fuerunt
Zacharias ⁊ Joānes baptiſta fili⁹ eius. Gloria ī excelſis
ad cetū reſpicit angeloꝝ gaudiū natiuitatis dn̄i paſtorib⁹
annūciantiū. Prima collecta reſpicit ad hoc ꝙ dn̄s circa
annū. 12. agebat. ſ. qn̄ aſcendēs hieroſolymā ſedebat īter
doctores audiēs ⁊ īterrogans. Ep̄la ad Joānis p̄dicatōȝ
p̄tinet. Rn̄ſoriū ad beniuolentiā ap̄loꝝ reſpicit. ſ. qūo a
dn̄o vocati ſecuti ſūt eū. Allel. ad leticiā mētis eoꝝ p̄tinet

quā habebāt d̄ p̄miſſionib⁹ eius vel de miraculis que p
eū vel p nomē eius fiebant. Euangeliū reſpicit tempus
a ſua p̄dicatione vſqȝ ad p̄dictū tp̄s. Qđ vo deinceps ī miſ-
ſe officio agit̄ ad illud reſpicit tp̄s qđ eſt a dn̄ica qn̄ pueri
hebreoꝝ obuiauerūt ei vſqȝ ad diē aſcenſionis eius ſiue
pen. Oratio vo ſecrete vſqȝ nobis quoqȝ peccatorib⁹ de-
ſignat illā orationē quā ih̄s in monte oliueti exercebat:
quod aūt poſtea agit̄ ſignificat tp̄s illud quo domin⁹ in
ſepulchro iacuit. Qn̄ vo panis in vinū mittit̄ animā dei
ad corpus redire demonſtrat̄. Salutatio ſequēs ſignifi-
cat ſalutatōes poſtea diſcipul̄ a xp̄o factas. Fractio obla-
te ſignat fractionē panis factā a dn̄o diſcipulis ī emaus.
hec pleni⁹ in ſuis locis dicent̄: d̄ miſſa p mortuis ⁊ ipoꝝ
officio in. 7. parte dicetur. Adhuc miſſa nō niſi in ſacratis
deo locis. i. in tabernaculis diuinis p̄cib⁹ a pontificibus
delibutis abſqȝ magna neceſſitate dici dȝ. nō ergo in p-
phanis domibus abſqȝ ep̄i licentia q2 ſanctius eſt miſſā
nō cantare vel non audire q̄ꝫ in locis ī qbus hoc fieri nō
oportet. de ꝯſe. di. i. clericos. ⁊ c. ſe. vnde ſcriptū eſt de cō.
di. i. ſic. ⁊ c. 3. ſe. ⁊ c. ꝯcedim⁹. ⁊ c. vnicuiqȝ. vide ne offeras
holocauſta tua ī oī loco quē videris: ſȝ ī oī loco quē elege-
rit dn̄s de⁹ tu⁹. d̄ hoc dicet̄ ī ꝓphe. v. p̄tis. p̄tāt eē neceſſi
tas vt dicatur in naui vel in exercitu ſub papilione ſiue
ſub diuo ſi illud haberi nō poſſit. ſed tūc cū tabula ſeu al
tari viatico. e. d. c. ſi. Preſbyter aūt nō dȝ miſſam cele-
brare ſine licentia ep̄i in altari in quo ep̄s ea die celebra-
uit. ea. di. cōcedimus. extra de priui. in his. Sixtus tn̄ pa-
pa ſtatuit miſſam nō niſi ſup altare celebrari. Felix papa
primus ſtatuit ſupra memorias martyrū miſſas celebra-
ri. Bonifacius papa ſecūdus ſtatuit vt ī miſſe celebratōe
clerici a laycis ſint diuiſi. Martinus papa ſtatuit miſſaȝ
alta voce cantari. Uigilius papa ſtatuit eā ī eccleſie oriē-
tali p̄te dici. ¶ Jllud quoqȝ notandū eſt ꝙ in miſſa rep-
ſentatur pugna ⁊ victoria ſacerdotis ꝯtra hoſtē antiquū.
ꝓceſſus ad hāc pugnā ponetur ſub ti. de acceſ. pon. ad al.
in fi. Arma vero ⁊ pugna ſacerdotis poſita ſūt in p̄hemio
tertie p̄tis. ¶ Rurſus miſſaȝ quaſi quoddā iudiciū imi-
tatur. vnde ⁊ canon actio vocatur. de cō. di. i. neceſſe. Eſt
enim actio cauſa in iudiciū deducta. de verbo. ſig. forus.
in miſſa quideȝ cauſa noſtra agitur. oratorium ē p̄toriū.
deus iudex. diabol⁹ accuſator. miniſtri teſtes. ſacerdos
aduocatus ⁊ defenſor. hic eſt moyſes qui cauſam popli
ad dominum allegabat cui⁹ patrocinio delatoris fallacia
ꝯfutatur. ⁊ noſtra innocētia cōprobatur ⁊ abſoluitur ⁊ iu-
dicis ira placatur ⁊ per miſericordiam culpa remittitur.
45. diſt. diſciplina. extra de re iudica. cum vterini. Cete-
rum miſſa dicitur myſteriū quod profertur ⁊ ſacrificiuȝ
quod offertur. Miſſe autē officiuȝ in duas principaliter
diuiditur partes videlicet in miſſam cathecuminorum.
⁊ miſſam fidelium. Miſſa cathecuminorū eſt ab introi-
tu vſqȝ poſt offertorium que miſſa ab emittēdo dicitur.
quoniā quando ſacerdos incipit conſecrare eucharīſtiā:
cathecumini foris de eccleſia mittuntur. Unde antiqui
tus perlecto euangelio dyaconus ſupra pulpitum accla-
mare ſolebat. ſi quis cathecumin⁹ adeſt. exeat foris p-
ut dicetur in ſexta parte ſub quarta feria quarte domini-
ce quadrageſime. quod ideo fiebat qm̄ cathecumini licȝ
ſint in fide inſtructi nōdum tn̄ ſunt renati ſiue baptizati
⁊ ideo nōduȝ ſunt de corpore eccleſie ſicut nec iudei nec
gentiles. quare ſacris altaris myſterijs intereſſe non de-
bent que non niſi baptizatis fidelibus cōmittuntur nec
theſauri eccleſie ſunt inimicis oſtendēdi. vn̄ d̄ quibuſdam
qui cathecuminorū. ⁊ nōduȝ renatoꝝ typum ſeu figurā
gerebant ſcriptū eſt Jeſus auteȝ non credebāt ſe illis ſci-
ens qđ ī homine eſſet. hinc etiā ī canone cartagin̄. conci

lij de con. di. i. eps. dr q nec gẽtilis nec heretic᷒ nec iude᷒ phibeaẽ ecclesiã igredi ⁊ audire verbũ dei vſqꝫ in finem miſſe cathecuminoꝝ. nec etiã iceſtuoſi. 35. di. 3. de. iceſ. ⁊ c. ſe. Miſſa vero fideliũ ẽ ab offertorio vſqꝫ ad poſt cõmunionẽ. ⁊ dicitˀ miſſa illa a dimittẽdo. qꝛ ea expleta ad propria qſqꝫ fidelis dimittitˀ. miſſa ergo aliquãdo eſt nomen collectiuũ. qꝛ quãdoqꝫ miſſa vocatˀ qḋ eſt ab introitu vſqꝫ ad offertoriũ. quandoqꝫ qḋ eſt ab itroitu vſqꝫ ad ite miſſa ẽ. ⁊ hoc veri᷒. qꝛ tũc hoſtia mittitˀ. quandoqꝫ quod vſitati᷒ eſt dr miſſa totũ officiũ ab itroitu vſqꝫ ad ite miſſa ẽ ſiue inuocatio nois dei que fit a ſacerdote ſuper altare quaſi tranſmiſſa. eo q populus fidelis p myſteriũ ſacerdotis: q vice mediatoris iter deũ ⁊ hoies. i. xpi fungitˀ: preces ſupplicationes ac vota altiſſimo tranſmittit. quqꝫ tantũ offm quod ſub ſilentio dicitˀ. quandoqꝫ ſolũ verba illa qbus dominicum cõficitˀ corpus. Aliquãdo miſſa eſt nomẽ ppriũ quia ſignificat xpm q miſſus eſt a patre I hũc mũdũ. ſignificat ẽt angelum q mittitˀ vt per ei᷒ man᷒ hoſtia offeratur i ſublime altare domini. Ipm ergo ſacrificiũ. i. hoſtia vocatur miſſa quaſi tranſmiſſa: prius ſigdẽ a patre nobis vt ſcꝫ eſſet nobiſcũ: poſtea a nobis pri vt itercedat ⁊ ſit p nob apud ipſũ. ¶ Itẽ tranſmiſſa pmo nobis a patre diuino q per icarnationẽ xpi filij ſui q fuit miſſus celeſtis ⁊ poſtea patri a nobis per paſſionẽ eius. Silr i ſacramẽto trãſmiſſa nobis pmo a patre p ſanctificationẽ qua nobiſcum eſſe icipit. poſtea patri a nobis per oblationem qua pro nobis apud prẽm itercedit: hec enĩ miſſio ſeu legatio ſola ſufficiens ⁊ idonea eſt ad ſoluẽdas inter deũ ⁊ homines inimicicias ⁊ offẽſas. Cum ergo dyaconus i fine miſſe dicit. ite miſſa eſt: idẽ eſt ſi dicat. redite ad propria vel ſequimini xpm qꝛ miſſa ſiue oblata eſt hoſtia ſalutaris pro nob ad deum patrem placandũ. poteſt etiã ⁊ aliter miſſa diuidi in quattuor ptes ſm apoſtolũ. i. ad thimo. 2. ⁊ habetur ẽt in canone conci. toletañ. ſ. in obſecrationes. orationes. poſtulationes: ⁊ laudes ſiue gratiaꝝ actiones: quoꝝ verboꝝ expoſitio in. 5. ptes ſub tertia ponetur. Pars pria protẽditur ab introitu vſqꝫ ad offertoriũ: ⁊ dicitˀ obſecrationes. i. precationes que. ſcꝫ fiunt priuſqꝫ ſpecies icipiant benedici Scḋa vſqꝫ ad finem dñice ořonis ibi. vꝫ. libera nos qſumus dñe ⁊c. Tertia vſqꝫ ad communionẽ. vꝫ. ſꝫ Aug. orones quas eps dicˀ poſt comunionẽ. Quarta vſqꝫ i finẽ. ſ. ſm Augu. quãdo poſt ite miſſa eſt vel benedicam᷒ dño populus reſpondet: deo grãs. ſꝫ alios vero pma ps protẽditur ab itroitu vſqꝫ ad: re igř. ſecunda vſqꝫ ad: oremus precepti ſalutari. ⁊c. tertia vſqꝫ ad collectas. quarta vſqꝫ ad: ite miſſa eſt. ¶ Rurſus. qꝛ quiqꝫ fuerunt ſanguinis xpi effuſiones. ideo miſſe officium ab offertorio in antea in quiqꝫ ſubdiuiditur partes. vt ibi dicetur ⁊c. Sed ⁊ qꝛ i ſola cruce etiam quaria fuit ſanguinis effuſio: ideo ⁊ ſolus canon ſubdiuitur i quiqꝫ partes. pma vſqꝫ: q pridie. ſecunda vſqꝫ ad: memẽto. tertia vſqꝫ ad: pceptis. quarta vſqꝫ ad emboliſmum. quinta ad collectas. ¶ De quiqꝫ pſalmis quos põtifex celebratur᷒ dicit.

Elebratur᷒ põtifex miſſaꝝ ſolẽnia quoſdam pſalmos ⁊ orones ex iſtitutiõe Celeſtini pmi premittit: quos iterim duꝫ caligis ⁊ ſandalijs ornatˀ dicit ſm exhortationẽ pſalmiſte dicẽtis. Preoccupem᷒ faciem ei᷒ in con. ⁊ in pſal. iu. ei. Hi pſalmi ſunt quiqꝫ videlicet. Quaꝫ dilecta tabernacula tua. Benedixiſti. Inclina. Credidi. ⁊ De profundis. vt qcqd imũdũ qnqꝫ ſenſuũ tranſgreſſione cõmiſit qnqꝫ pſalmoꝝ oratione detergat. Que daꝫ enĩ cõtinentˀ in quolibet ipſoꝝ que recte cõueniunt celebraturis altari myſteriũ ⁊ euchariſtie ſacramentũ. Orationes vero quas dicit manifeſte pertinẽt ad ipetrandũ cordis ⁊ corporis mundiciã ⁊ munimẽ. ¶ Rurſus ideo dicˀ. Quã dilecta taber. ⁊ alios pſalmos vt in xpo citius typũ gerit virtutũ plenitudo notetˀ. ¶ Et nota q religioſus ſꝫ ordines ſue profeſſionis diſcalciatus icedens: miſſam celebratur᷒ ſe calciat ex precepto apoſtoli dicentis ad ephe. State calciati pedes in preparatione euangelij pacis. Nempe p calciamẽta que fiunt de pellibus animaliũ mortuoꝝ ⁊ calcant terrã ⁊ ſũt clauſa deſubter ⁊ apta deſuper. ſignificatˀ q ſacerdos dꝫ eſſe mortuus mundo ⁊ dꝫ cor habere clauſũ ad terrena. ⁊ ipſa tãqꝫ lubrica calcare ⁊ vilipendere ⁊ apertum ad reſpiciendum ⁊ deſiderandum celeſtia.

¶ De capitis ꝯpoſitione ⁊ manuũ lotione.

Aligis ⁊ ſandalijs ipoſitis põtifex ⁊ ſacerdos caput pectinat. man᷒ ⁊ faciem lauat. Naꝫ ⁊ legalˀ ſacerdos ſacrificaturus lotis pus manib᷒ ⁊ pedib᷒ idueb at manaſtaſiꝫ cui᷒ loco hodie ſãdalia habentˀ put dem eſt i tertia pte ſub ti. de legalib᷒ idumentis. Pectinat igř caput ⁊ faciẽ lauat. pmo exẽplo marie q futurã xpi paſſionẽ figurans vnxit oleo caput ei᷒: eteniin in miſſe officio xpi paſſio repreſentatˀ. Secũdo ex mãdato dicẽtis. Luc. 3. Tu ãt cum ieiunas vnge caput tuuꝫ ac faciem tuã laua: per hoc ſignificãs q i ſanctis operib᷒ noſtris omnẽ fictionem ⁊ ſimulationem a nobis amouere debemus. Tertio pectinatˀ caput: nam p capillos ſupfiue cogitatões ⁊ cura terrene ſollicitudinis. per caput mens ⁊ itẽtio que cunctis aĩe actibus ſicut caput ceteris membris ſupereminet ſignificãtur. Cõgrue igř pectine capilli cõplanantˀ ⁊ ordinantˀ ⁊ cutiſi ſeparãtur: ad notandũ q tunc ſpẽaliter mores componere ⁊ ſuperfluas cogitatiões a ſe repellere debet: iuxta illud ppheticum. Auferte malum cogitationum veſtraꝝ. atqꝫ mens ipſius premia diſcretione ſeparari: quietari: ⁊ purgari a terrenis ſollicitudinibus ⁊ vtutibus ornari debet. Pecten enĩ ppter ordinatam i iſciſſionibus diuiſionẽ diſcretionem ſignificat q intentio aĩe adornatˀ ſicut capilli capitis pectine adornatur. Man᷒ quoqꝫ lauat ppter reuerẽtiã tãti ſacramenti quatenus ad illud pertractandũ mundiſſimus accedat. Unde grego. in paſtorali libro. i. c. 12. Neceſſe eſt vt munda ſtudeat eſſe manus q diluere ſordes curat. Corporalr igř lauat man᷒ vt ſpũalr mundet actus: Juxta illud pſ. Lauabo inter innocentes manus meas ⁊c. ne quaſi illotis manibus ad menſam peruenire videatur. non q lutum manuum diuina ſacramenta contaminet ſed ſi quis indigne mãducat ⁊ bibit indi. ſibi mãducat ⁊ bibit. Unde in euangelio matthei. Non lotis manibus manducare non coingnat hominem: que vero de ore procedunt ⁊ de corde exeunt videlicet cogitationes male. homicidia ⁊ adulteria ⁊ huiuſmodi. hec ſunt que inquinanr hoiem. Sollicite ergo ſatagendum eſt vt non tam exteriora manuum q̃ interiora mentium inquinamenta purgentur. Manuũ ãt lotio a lege ſumpſit exordiũ vt pmiſſũ ẽ. Legitˀ etiaꝫ Exo. 30. ⁊ 38. et. 40. c. q moyſes fecit labiũ encũ de ſpeculis mulieꝝ: i quo lauabant ſe ſacerdotes in igreſſu tabernaculi teſtimonij: ⁊ quando acceſſuri erant ad altare. Siquidem in labio eneo ſonoro ſignificatur confeſſio. in altari aureo mẽtis amaritudo. in ſpeculis mulierũ vite ſanctorum conſideratio. Sacerdos ergo priuſqꝫ ad altare veniat per confeſſionem ſiue lachrymis penitentie ſe abluat. per mentis amaritudinem ſe purget. per conſiderationem vite ſanctorum ſe informet. De primo Iſa. quarto. Mundamini qui fertis vaſa domini. de ſecundo. pma Corinth. 6. Expurgate ve. fer. ⁊ cetera. De tertio hebre. 12. Habentes impoſitam nubem de po

niamus oē pondus. ⁊ circūſtās nos peccatū vt ſit in numero ĩnocentū audacter dicētis. Judica me dñe quoniam e. in ĩno. ⁊c. ⁊ ĩfra Lauabo. in. ĩno. m. m. ⁊. cir. a. tuū dñe. Deĩde man⁹ lotas manutergio tergit q̄ꝛ poſt lachrymas contritionis peccata abhorrere ⁊ abolere p̄ opa ſatiſfactionis debet. Linū q̄dem per laborē ad candorē perducit̄ ⁊ penitētes per ſatiſfactionē ad perpetuā glorificationē perducunt̄. Crinium igit̄ manuum ⁊ faciei ornamenta non ſunt voluptatis oblectamenta: ſed in figuram a dño ſacerdotibus legis iniuncta.

De aque bñdicte aſperſione. Rubrica.

Sacerdos in dñicis dieb⁹ celebratur⁹ alba ⁊ ſtola paratus priuſq̄ꝫ planetā ĩduat vt liberi⁹ vacare poſſit: aquā ex inſtitutione Alexādri pape p̄mi bñdicit. altare eccliā ⁊ populū aqua benedicta aſpergit vt oīs ſpirituū ĩmundoꝝ ſpurcicia tā de habitaculo q̄ꝫ de cordibus fideliū ꝓpellatur. Hec enī virtus aque exorcizate ĩeſt. ⁊ etiā q̄ꝛ nou⁹ chriſtianorum populus baptiſmatis ſacramēto renatus ita miniſterio aque lota renatoꝝ corpa inuit ſicut ſanguis agni a p̄ſco pplo ad repellendū p̄cuſſorē in poſtibus ponebat̄. vnde ĩ canone alexādri ita legit̄. Aquā ſale aſperſam populis benedicimus. vt ea cūcti aſperſi ſanctificent̄ ⁊ purificent̄. q̄ꝺ ⁊ omnib⁹ ſacerdotib⁹ faciendū eſſe mandam⁹. nam ſi cinis vitule aſperſus populū ſāctificabat atq̄ꝫ mūdabat. ſ. a venialib⁹. multo magꝭ aqua ſale aſp̄ſa diuiniſq̄ꝫ p̄cib⁹ ſacrata ppl'm ſanctificat atq̄ꝫ mundat a venialib⁹: ⁊ ſi ſale aſperſa per helyſeū ſterilitas aque ſanata eſt: q̄ꝫto magis diuinis p̄cib⁹ ſacrat⁹ ſal ſterilitatē rerū aufert humanaꝝ ⁊ coinquinatos ſanctificat ⁊ purgat ⁊ cetera bona multiplicat ⁊ inſidias dyaboli auertit ⁊ a fantaſmati verſucijs homines defēdit: ¶ Rurſus tunc ſacerdos iuſtus tabernaculū aſpergit dū dei miſericordiā petit. Cyprianus quoq̄ꝫ papa ait q̄ꝺ iō hoīes aqua benedicta aſp̄gunt̄. q̄ꝛ valet ad ſanctificationē. vnde ſcriptura per Ezechielē dicit. Aſpergā ſup vos aquā mūdā ⁊ mundabimini ab oībus ĩmundicijs veſtris ⁊ dabo vobis cor nouū ⁊ ſpiritum nouū in vobis. Jtē in numeris. q̄ tetigerit cadauer hoīs ſiue humane aīe morticiniū. i. a morte cadēs ⁊ ꝓpter hoc octo dieb⁹ fuerit ĩmundus aſpergat̄ ex hac aqua die tertia. ⁊. 7. ⁊ ſic mundabitur a peccato. ſi enī aſperſus die tertia non fuerit ſeptīa nō poterit emūdari. Jtē q̄ ex hac cōmixtione aſperſus non fuerit polluet tabernaculū. id eſt tanq̄ꝫ pollutus nō ĩtrabit cum alijs tabernaculum. id eſt ſeipſū qui ē p̄s tabernaculi dñi. i. eccleſie. ⁊ p̄ibit ex iſrael. Jtē q̄ aqua expiationis nō ē aſperſus ĩmundus erit ⁊ manebit ſpurcicia eius ſuper eū. ⁊ iteꝝ: purificabis leuitas circūſpergēs eos aqua purificatiōis. ⁊ iterū: aqua aſperſionis purificatio eſt. ex q̄bus apparet aſperſionē aque īſtar ſalutaris lauacri obtinere. Quidā tamē premiſſa referūt ad aquam baptiſmi. aqua igit̄ in memoriam baptiſmi oī dominica benedicit̄ vt dicet̄ ĩ. 6. parte ſub aſcenſione: preterq̄ꝫ in paſca ⁊ penthe. q̄ꝛ in ſabbatis dñicas illas precedentibus bñdictꝭ fontib⁹ ante criſmatis infuſionē aqua recipit̄ ⁊ ad aſpergendū nos ⁊ domos reſeruat̄ ſicut in canone cautū habet̄. ex aqua ergo bñdicta nos ⁊ loca ĩ ſignificationem baptiſmi aſpergim⁹. nec aſpergimur vt rebaptizemur: ſed vt grām diuini noīs cū memoria baptiſmatis inuocem⁹. ⁊ licet in dictis duab⁹ dominicis aſpergatur altare: non tamē tūc cantat̄ antiphona. aſperges me dñe ⁊c. q̄ꝛ tunc potius lugendū nobis eſt cū recolimus nos eē a xp̄o mūdatos p̄ ſue ſuppliciū paſſiōis. iuxta illud ĩ treñ. 3. Memoria memor ero ⁊ tabe. ĩ me aīa mea. Jn dñicis ergo dieb⁹ ante miſſam ⁊ maius altare tantū. ⁊ totus populus aſpergunt̄ q̄ꝫuis in nocturnis ⁊ veſperis oīa altaria vel ſaltem p̄cipua thurificent̄. circa q̄ꝺ ꝯſiderandum q̄ꝺ huiuſmodi aſperſio alia rōne fit ſuper populū ⁊ ſup altaria. q̄ꝛ enī cōcluſit deus oēs ſub peccato ſaltem veniali q̄ꝛ ſepties ĩ die cadit iuſtus iccirco ipſe populus eccleſiam ĩgrediens diuinis ĩſiſtere ĩtendens ipſa aqua ſanctificata aſpergitur. que valet ad quottidiana delenda ſicut ⁊ cinis vitule ĩ veteri teſta. ſꝫ q̄ꝺ q̄ ĩmūd⁹ erat ꝓhibebatur eccleſiam ĩgredi donec aqua lauaret̄. altare enī aſpergit̄ ꝓpter reuerentiā ſacramēti quod ibidē cōſecrandū eſt vt inde oīū malignoꝝ ſpūū p̄ſētia arceat̄. ⁊ queadmōꝫ xp̄s p̄ altare quod eē debet lapideū ſignificat̄ ſꝫ illō apoſtoli. Petra aūt erat xp̄s ⁊ fides noſtra de vno xp̄o ⁊ non de pluribus eſt: iccirco vt ſignum ſignato reſpondeat vnico altari aſperſo vniuerſus aſpergit̄ populus. q̄ꝛ ipſe ſolus eſt qui tollit peccata mūdi. thurificatio vero quādoq̄ꝫ rep̄ſentat diffuſionē diuerſaꝝ gratiaꝝ ſpūaliū ⁊ q̄ꝛ gratia non ſolum ĩ capite verū etiam in alijs ſubiectis capiti ĩuenitur: ideo cōueniēter poſt primū ſecundario alia altaria per que diuerſi gradus ſanctoꝝ ĩtelligunt̄ thurificari ſolent. rurſus thus in thuribulo cor igne orationis aſcenſū ſignificat. q̄ꝛ vero ſolum oratio noſtra ad deū ⁊ xp̄m mediatorem nr̄ꝫ debet p̄ncipalr̄ applicari: iō ⁊ altare ⁊ crucifixus thurificari ſolent. Jn paſchali aūt tp̄e ad aſpergendū cātamus. vidi aquā. q̄ꝺ ſumit̄ de ezech. c. 47. cū dñs ciuitatem oſtēdit edificatā ſuper montē vergentē ad auſtrum ĩ qua erat mirabile tēplū. ciuitas eccleſia eſt de qua dicit̄: nō pōt abſcōdi ciuitas ſupra mōtē poſita. templū eſt corpus xp̄i. De quo dr̄. Soluite tēplū hoc ⁊ poſt triduū edi. illud. aqua de templo egrediēs fons eſt baptiſmi de latere xp̄i ꝓcedēs. Sed cū fuerit in leuo lāceatus cur hic dr̄ a latere dextro: r̄ñdeo duo ſūt latera xp̄i. ſ. dextrū ⁊ leuū. dextrū eſt diuinitas. ⁊ leuum humanitas. a latere igit̄ dextro exiuit aqua q̄ꝛ de diuina xp̄i natura ſpūs ſancti aqua inuiſibilis ꝓcedit q̄ aque inuiſibili que de latere leuo. i. humanitate lanceata ꝓfluxit ſaluandi virtutē tribuit. Recte igr̄ hec ĩ ꝓceſſione paſchali cantaꝫ⁹ ĩ laudē fluminis hui⁹ cuius inundatiōe per mortē xp̄i reuixim⁹. Uerū poſt octauam penth. cantat̄ in dñicꝭ ad aſpergēdū antiphona. Aſperges me dñe ⁊c. que a paſca vſq̄ꝫ tunc ĩtermittit̄ q̄ꝛ de fide paſſionis ⁊ humilitate baptiſmi ꝓpheta p̄dixit. Porro aq̄ cui benedicit̄ ſal admiſcet̄ q̄ꝺ ab Eliſeo ſumpſit exordiū ⁊ fit hoc ad notandū q̄ꝺ populus p̄ aquā ĩtellectus vt ſanctificari poſſit per ſacerdotꝭ offm̄ verbo dei ĩbuit̄ quod p̄ ſalem ſignificat̄: ¶ Fit ter crux ſuper aquam ⁊ ſalē q̄ꝛ docet̄ populus ſancte trinitati gr̄as pro ſua eruditōe atq̄ꝫ redēptōe referre. ¶ Per aquā quoq̄ꝫ confeſſio. per ſalē amaritudo ſignificat̄. ¶ Ex aqua mixta gemin⁹ partus ꝓcedit. ſ. diſſio ſeu ſep̄atio delictoꝝ ⁊ ortus v̄tutum ac bonorū opeꝝ. ¶ Sed quare p̄us benedicit̄ ſal q̄ꝫ aq̄: R̄ñdeo p̄ ſal intelligit̄ amaritudo pnīe. per aquam baptiſm⁹. q̄ꝛ ergo cordis ꝯtritio dꝫ p̄cedere abſolutōeꝫ ⁊ pnīa baptiſmū. ideo p̄us benedicit̄ ſal q̄ꝫ aqua. ¶ Et nota q̄ꝺ q̄ttuor eē genera aque benedicte. Prīa ĩ qua fit ĩdiciū purgatiōis que ĩ vſu non eſt. Scd̄a aqua que ſanctificatur ĩ dedicatione eccleſie ⁊ altarꝭ de q̄bus ĩ p̄ma parte dcm̄ eſt ſub ti. de cō. ec. ⁊ al. Tertia eſt qua ĩ eccleſia aſpergimur. d̄ qua h̄ agitur. Quarta aqua baptiſmi de qua dicetur ĩ ſexta p̄te ſub ſabbato ſcō. ⁊ hac ſolebant hoīes aſpergi p̄uſq̄ꝫ criſmarentur: ⁊ adhuc fit ĩ quibuſdam locꝭ. ſed hodie ĩterdictum eſt. putabant enī ſe iteꝝ a peccatis hui⁹ aque aſp̄ſione mundari: cū tamē cōſtet nullū bis baptizari poſſe. Q̄ꝛ vero mai⁹ dignū trahit ad ſe minus dignū: iō ſi aqua nō benedicta admiſceat̄ benedicte efficitur benedicta:

De officio ſeu ĩtroitu miſſe. Rubrica.

IN itroitu prima ps miſſe incipit. Sciendum eſt aūt ꝙ ſancti patres ⁊ ꝓphete ante chriſti aduentū ſuſpirantes ⁊ preconizantes premiſerunt deſideria. opera. laudes ⁊ preces. que ſingula figurant̄ ī miſſa
Introitꝰ nāq₃ .ſ. ipſa antiphona vaticinia ꝓphetarū ⁊ ſanctorū patrum deſideriū cum preconijs filij dei aduentū ⁊ ῑcarnatiōem dei expectātiū exprimit. In cuiꝰ rei ſignū in ꝑma dn̄ica aduētꝰ cātat eccleſia introitū. Ad te leuaui. Chorꝰ igitur pſallentiū clericoꝝ q̄ ſignificat chorū ꝓphetarū ⁊ multitudinē ſanctoꝝ: xp̄i aduentū expectantium: aīam ſuā dilatat. ⁊ ītroitū ī iubilo cātat: quoniā ꝓphete: patriarche: reges: ⁊ ſacerdotes: oēſq₃ fideles aduentū xp̄i cū deſiderio expectabant clamantes ⁊ īplorantes. Emitte agnū dn̄e dn̄atorē terre ⁊c̄. Itē veni dn̄e ⁊ noli tardare ⁊c̄. Hic etiā ille Simeō iuſtꝰ ⁊ ſenex benedixit dicens: Nūc dimittis ſeruū tuū dn̄e ⁊c̄. Quia viderūt oculi mei. ⁊ apl̄s. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerunt videre que vos videtis ⁊ non viderūt ⁊c̄. Ex eoꝝ ergo ꝑſona cantat̄ ītroitus per quos xp̄s ītroiuit ī mūdū. iuxta illud apl̄i. Et cū itroduxit ꝑmogenitū in orbē terre ⁊ adorent eū oēs angeli dei
Sequitur verſiculus pſalmiſticꝰ ſiue ps qui verſionē ad operationē notat. Dicitur etiam verſus quia per eū reuertimur ad ītroitū ſignificans opera ⁊ vaticinia. Conſequenter ex inſtitutione Damaſi pape dicit̄ gloria patri ⁊c̄. qd̄ ſignificat laudē q₂ poſt operatiōem danda eſt gloria. Dicit̄ etiam gloria vt oſtendat̄ patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſanctū habere equalem gloriā ⁊ coeternā maieſtatē in ꝑncipio ⁊ nūc ⁊ ſemꝑ ⁊ in ſecula ſeculoꝝ .i. in ꝑterito preſenti ⁊ futuro tp̄e. Interpoſitio aūt glorie īter ꝑmam cātationē ītroitꝰ ⁊ ipſiꝰ repetitiōē deſignat captatiōē beneuolētie. vt .n. qd̄ expectabāt faciliꝰ obtinerēt: ad totā trinitatē cordis ⁊ vocis glorificatiōē clamabant dicētes. Oſtende nobis dn̄e miſericordiā tuā: ⁊ ſa. tu. da no. qui ſedes ſupꝑ cherubin appare coram effra. b. ⁊ ma. quoꝝ tandem clamorem ſp̄us ſanctꝰ exaudiēs vnxit eū oleo leticie pre cōſortibus ſuis: ⁊ ad euangeliçandū pauperibꝰ deſtinauit: ſicut ipſe dei filiꝰ per ꝓphetā teſtat̄ dicēs. Sp̄us dn̄i ſupꝑ me ꝓpter qd̄ vnxit me euangeliçare pauperibꝰ miſit me. Deinde antiphona ipſa ſeu ītroitꝰ repetit̄: vt deſideriū antiquoꝝ patrū ſeu iteratio ⁊ multiplicatio ſuſpirioꝝ ⁊ clamoris ipſorum euidentiꝰ exprimat̄. Unde ꝓpheta. mādā remanda expecta reſpecta. modicū ibi ⁊ modicū ibi. ſi moram fecerit expecta eū: q₂ veniēs veniet ⁊ nō tardabit. Hoc autē deſideriū antiquoꝝ non ſemꝑ repſentat ītroitꝰ ītellectu littere ſed iubilo cantilene. Ueꝝ in diebꝰ ꝑfeſtis bis ītroitus cantatur ī laudē diuine ⁊ humane nature que ī perſona filij ſūt vnite. In quibuſdā vero eccleſijs ⁊ ꝑcipuis feſtiuitatibꝰ triplicat̄ in laudē ⁊ honorē trinitatis quaſi ei tripudiemꝰ: ī cuiꝰ memoriā miſſam cantamꝰ. ⁊ dr̄ ſemel cū gloria patri ad laudem īcarnationis. Quandoq₃ autē īchoat̄ voce ſ̄miſſa ad notandū humilitatē. ſubſequēter alta voce repetit̄ que vocis exaltatio ſignificat excitatōē a ſomno peccati quā vox ſuppreſſa demōſtrat. Iuxta illō apoſtoli. Hora eſt iam nos de ſōno ſurgere. Poteſt etiā ⁊ alr̄ dici ꝑut de īuitatorio ī ſexta parte ſub ti. de nocturnis dicet̄. ſemꝑ tamē ītegre repetit̄ vt perfectio letitie ſ̄notet̄. Quedā vero eccleſie dicūt ītroitū ꝑmo ꝑfecte: q₂ eccleſia deū laude ꝑfecta laudat. ſcd̄o imperfecte: q₂ imꝑfecta eſt oīs laꝰ vie. tertio ꝑfecte q₂ perfecta eſt laꝰ p̄rie.
Dicit̄ aūt ītroitꝰ eo ꝙ dū ille canitur ſacerdos miniſtraturꝰ ad altare ītrat: ſeu q₂ per illam antiphonam ad officium ītratur: q̄ etiā vocat̄ officium quaſi efficium ꝑut dicet̄ ī ꝓhemio. 5. partis. ¶ Celeſtinꝰ papa ſtatuit vt pſalmi Dauid centū quīquagīta ad ītroitū miſſe ante ſacrificiū antiphonatim canerent̄ quod antea non fiebat. ſed epl̄a pauli tantū ⁊ euangeliū legebant̄ ⁊ poſtea miſſa celebrabat̄. De illis ergo pſalmis excepti ſūt oēs ītroitus regulares gradualia offertoria ⁊ cōiones que cū modulatiōe ꝑceperunt ad miſſā in eccleſia romana cātari. Gre. n. ītroitū miſſe cū cātu ordīauit: ⁊ vnū verſū ſ̄ illo pſalmo qui cātabat̄ retinuit. Irregulares v̄o ītroitus ſunt qui ſecundū varietates ſolēnitatū īſtituti ſūt vt Puer natꝰ ē nobis ⁊c̄. ⁊. Sp̄us dn̄i repleuit ⁊c̄. ⁊ ibi ſūt verſus: preterq₃ illi Uiri galilei. ⁊ Nunc ſcio vere qui ⁊c̄. ⁊ alij quidā ſcd̄m aliquas eccleſias. ¶ Et eſt notandū ꝙ quādo ītroitus de pſalmo ſumitur ſi ꝑmus verſus pſalmi ſit introitus: aliquis de ſequentibus verſibꝰ eiuſdē pſalmi erat verſus illiꝰ ītroitꝰ: ſicut patet ī ītroitu tertie ferie ꝑme ebdomade quagrageſime que īcipit. Domine refugiū. verſus eni eſt. Priuſq₃ montes fierent: Si vero nō primꝰ verſus pſalmi ſed aliq̄s aliꝰ de ſequētibꝰ ſit ītroitꝰ. tunc primꝰ verſus pſalmi erit verſus ipſiꝰ introitus: vt ecce in natali eſt ītroitꝰ: Dn̄s dixit ad me ⁊c̄. verſus v̄o eſt. Quare fremuerūt gentes. ⁊ in feſto īnocētiū ītroitus ē. Ex ore īfātiū ⁊c̄: verſus eſt. Dn̄e deꝰ noſter ⁊c̄. ⁊ ſic de alijs. quod fit ad ſignificandū vnctionem ⁊ cōnexitatē capitis ⁊ membroꝝ. ¶ Rurſus verſus quādoq₃ eſt duplex q̄nq₃ vnus q̄nq₃ dimidiꝰ de quo dicetur ī ſexta ꝑte ſub ſabbato tertie ebdomade quadrageſime. ¶ Cū aūt ītroitꝰ cantat̄ non ſedet̄. q̄m ad opus ⁊ ꝑconium xp̄i introitꝰ refertur vt ꝑdeſtinati ad verū cultū dei vocent̄. In quibuſdam eccleſijs trophi dicunt̄ ꝑ pſalmis ex īſtitutione Gregorij pape ad maius gaudiū de xp̄i aduentu repreſentandū. Eſt autē ꝓprie trophus quidā verſiculus q̄ in precipuis feſtiuitatibꝰ cantat̄ īmediate ante ītroitum quaſi qd̄dā preambulū: ⁊ cōtinuatio ipſiꝰ ītroitꝰ vt verbi gratia. In feſto natiuitatis ante ītroitū illū. Puer natꝰ eſt ⁊c̄. ꝑcedit trophus iſte. Ecce adeſt de quo ꝓphete cecinerūt dicētes. Puer natus ⁊c̄. Habuit aūt trophꝰ originem a lege. Legit̄ eni numeri. 10. ꝙ dū eleuaret̄ archa cantabat̄. Exurge dn̄e. cum vero deportabat̄ cantabat̄. Reuertere dn̄e ad multitudinē exercitꝰ. ⁊ dicit̄ trophꝰ a trophos qd̄ eſt cōuerſio: q̄m quedā ibi ſolent fieri conuerſiones ad ītroitū. vnde quādoq₃ priꝰ dicitur verſus ⁊ poſt eleyſon. ⁊ inde etiā trophus dicitur çona: q₂ conuertitur ab vmbilico ad vmbilicū circumeundo. Pōt ēt aliter dici q̄m introitus eſt laus eccleſie de iudeis conuerſis. Unde tria continet videlicet antiphonam verſus ⁊ gloriā. ⁊ hoc ꝓpter tres ordines fideliū qui fuerūt hebraice lingue .ſ. patriarche ꝓphete ⁊ apoſtoli. Introitus ſiue antiphona ē patriarcharū: verſus ꝓphetarū: gloria vero apoſtolorum. antiphone repetitio eſt predicationis ydentitas ⁊ confirmatio quaſi quod longe ꝑus patriarcha geſtibꝰ figurauit ꝓpheta predixit: apoſtolus euangeliçauit. Ad quam etiā cōuerſionē notandū ſolēnes trophi alieni inſeruntur qui ſūt laudes ad introitū conuertibiles. Nā trophos grece dicit̄ conuerſio latine vt premiſſū eſt.

¶ De acceſſu ſacerdotis ac pōtificis ad altare ⁊ ſ̄ ꝓceſſiōe.

DUm introitus canitur pontifex ſeu ſacerdos paratus ⁊ ſacris indumentis ordinatus: ſ̄ ſacra ede egredit̄ ⁊ ad altare accedit ſignificās ꝙ xp̄s expectatio gentiū carne ſacroſācta aſſūpta ex v̄ginis carne īcorrupta ſ̄ ſecreto hītaculo celoꝝ egreſſus ē ī mūdū vel de ſecreta ede videlicet de v̄ginali vtero egreſſus eſt tanq₃ ſponſus de thalamo ſuo. Porro epiſcopus ſiue ſacerdos egrediens ꝓcedit īter duos videlicet īter vnum preſbyterum ⁊ dyaconū quem an̄cedit ſubdyaconꝰ euāgelij codicē clauſū gerēs. Illi ꝑcedūt duo ceroferarij q̄s ēt ꝑcedit ferēs thuribulū cū īcēſo

Demū epiſcopus vel ſacerdos ad altare perueniens mitrā deponit. ↄfeſſionē facit. codicē aperit ⁊ oſculat̄ apertum. Sacerdos itaqȝ ſeu eps illū magnū repreſentat ſacerdotem. ſ. xp̄m de quo ait apoſtolus. xp̄s aſſiſtens pontifex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c̄. ſacerdos ⁊ leuita illū deducētes legem ⁊ ꝓphetiam deſignāt ꝑ illud qd̄ ipſe domin⁹ ꝓpoſuit i parabola ſauciati: qꝛ ſacerdos quidam deſcendit eadem via. ⁊ viſo illo preteriit: ſimiliter ⁊ leuita. Moyſes quoqȝ ⁊ Helyas in figura legis ⁊ ꝓphetie apparuerunt in mōte cum xp̄o loquentes. Sacerdos ergo ⁊ leuita deducūt epiſcopū: qꝛ lex ⁊ prophetia chriſtū annūciauerunt ⁊ ꝓmiſerūt. Unde moyſes iquit: ꝓphetā ſuſcitabit nobis de⁹ ꝑ fratrib⁹ noſtris. ipſū tanq̄ me audietis. Itē Yſayas Ecce veniet propheta magnus ⁊ ipe renouabit hieruſalē Uel epiſcopus ſeu ſacerdos īter duos exiſtens ſignificat chriſtū īter duo teſtamēta: ipſe eni a duob⁹ teſtamētꝭ mūdo per prophetas ⁊ apoſtolos predicatur. Quia vero ille i mundū ventur⁹ premiſit ꝓphetas ſapiētes ⁊ ſcribas: in locum ſcribaꝝ premittit pōtifex ſeu ſacerdos ſubdyaconū portantē ſcripturas qui ſapiēs ſit dominica diſponere vaſa. Quandoqȝ vero archidyaconus ⁊ ſacerdos pōtificem deducunt quē īmediate dyaconus ⁊ ſubdyaconus antecedunt qui ſignificāt apoſtolos ⁊ diſcipulos. quos xp̄s miſit ante faciem ſuam. ⁊ adhuc quotidie mittunt̄ predicatores ⁊ prelati eccleſie preparare viā domino ſpūaliter ante faciem ſuā. Adhuc ſubdyaconus antecedens ſignificat Joannē baptiſtā qui preceſſit in ſpū ⁊ virtute helye ꝑparare domino plebē perfectā. ⁊ fert ante pontificē codicem euangelij: qꝛ Jo. ante xp̄m p̄dicationē euangelicam īchoauit dicens: penitentiā agite appropinquabit eni regnum celoꝝ. Dyacon⁹ vero repreſentat ꝓphetas q̄ annūciauerūt futurā ex euangelio vitam. Ceterū eps ideo ſequtur euangeliū ad notādū ꝙ debet ſemp illud intueri ⁊ in mente habere. ⁊ ante illum portat̄ qꝛ per doctrinā euāgelij ad xp̄m vitā preparatur. Poteſt etiam dici ꝙ ꝑ ſubdyaconū librū ferentē ⁊ per dyaconū euangelij ꝓconem ſanctos noui teſtī. per librū vero euangelij nouū intelligimus teſta. ꝑ ceroferarios vero ⁊ thuriferariū ſanctos qui ꝑceſſerūt nouū teſta. ⁊ ꝑ duo candelebra cū cereis ardentibus legē ⁊ ꝓphetiā que xp̄m mūdi lucē nūciabant commemoramus. Sine igne. n. non debet ſacrificari: extra ꝺ cele. miſ. c. ſi. iuxta illud leui. 6. c. Jgnis in altari meo ſemꝑ ardebit. Quid lumen hꝭ ſignificet ⁊ de candelabris dictum eſt in p̄ma parte ſub ti. de picturis. Cerei ferunt̄ ſuper cādelabra que fūdamētū deſignant vt ſuper fūdamētum luceat corā hoībus lux predicatorum. Pulchre ergo candelabra dyacon⁹ ⁊ ſubdyaconus ante euangeliū precedunt: quia lex ⁊ prophete legem gratie preceſſerūt. Jn quibuſdam eccleſijs ſunt tres cerei quoꝝ medius ſignificat illū qui agit vbicūqȝ fuerint duo vel tres ⁊c̄. Jn alijs. 7. qꝛ gratia ſeptiformis tota eccleſia illumiat̄. De hoc aliter ſub euāgelio dicet̄. Thuriferarius vero ceroferarios ⁊ alios antecedit ad notādū ꝙ thuris ſignificatio ſanctis vtriuſqȝ teſtamēti cōmunis eſt. Per thuribulum autem cor humanū competēter notatur qd̄ debet eſſe apertum ſuperi⁹ ad ſuſcipiendū. ⁊ clauſū īferius ad retinendū. habens ignē charitatꝭ ⁊ thus deuotionis ſiue ſuauiſſime orationis: ſeu bonoꝝ exemploꝝ ſurſum tendentiū qd̄ per fumum ide reſultantē notat̄: ſicut eni thus in igne thuribuli ſuauiter redolet ⁊ ſurſum aſcendit: ita opus bonū vel orō ex charitate vltra oīa thimiamata fragat. Adhuc thuribulum cū īcenſo corpus xp̄i ſuauitatis odore plenū. carbones ſpm̄ ſanctū. thus boni operis odorem deſignāt. de hoc etiā dicetur i quinta parte ſub ti. de laudibus matutinis: ⁊ īfra ſub ti. de thurificatiōe. ¶ Poſtq̄ ad altare venium eſt cerei qui preceſſerant poſtponunt̄ vt oſtēdatur doctores fuiſſe ante natiuitatē ⁊ poſt illuminantes. Cādelabra vero manib⁹ per accolitos tenent̄ donec kyriel̄ incipiat̄: ad notādū ꝙ doctor ope debet exercere qd̄ docet. qꝛ qȝ non debet rudem populum deſerere donec ſciat ꝓfiteri Domine miſerere. Jllo vero īcepto deponunt̄ quandoqȝ in pauimento: tum quia poſt acta bona opera humiliare ⁊ eſſe puluerē recognoſcere nos debem⁹: tum qꝛ doctores in bono ope ⁊ in predicatiōe ſe terrā eſſe cognoſcere debent. Sed dum officiū īchoat̄ ſubleuari debent q̄a qſqȝ ⁊ ꝑcipue ꝑlat⁹ ſe erigere per bona opa dꝫ: vt ceteri ꝭ videntes glorificēt patrem qui in celis eſt. Adhuc pontifex ad altare perueniēs mitrā deponit prout dictum eſt i tertia parte ſub ti. de mitra. deīde cōfeſſionē dicit. ¶ Jn tertia vero dū cōfeſſio fit ſubdyaconus tenet librū euangelioꝝ clauſū ante faciē eius a parte ſiniſtra. Stat quidē ad ſiniſtram qm̄ ipſe tenet i aliquib⁹ locū prophetarū q̄s ſepe in eccleſia legit. tenet librū ante oculos pontificis vt ille iugē memoriā habeat euāgelice p̄dicatiōis. qui clauſus tenet: qm̄ lex euangelica clauſa in ꝓphetꝭ miſtice continetur. Cōfeſſione aūt facta ſacerdos librū aperit ⁊ oſculatur ꝓut ſub ti. de oſculo altaris dicetur. ¶ Sane ſm̄ Jnnocentium papam. 3. romanus pontifex dum ſtatiōalis ſolēnitas celebrat̄ cū ſex ordinibus clericoꝝ: deqbus i ꝓhemio ſecunde ꝑtis dictū eſt: a ſacrario ſiue a loco vbi ſe īduit ⁊ parauit ꝓceſſionalr̄ ꝓgredit̄ ad altare deſignās ꝙ chriſt⁹ exiuit a patre ⁊ venit i mundū. Hic eni ꝓceſſionis ordo generationis xp̄i ſeriem reꝑſentat quam Matheus euāgeliſta deſcribit. in qua ſex īueniuntur ordines perſonarū a quibus ſm̄ carnem xp̄s originem traxit ⁊ in mūdū ꝓceſſit. videlicꝫ patriarche ꝓphete reges ꝑncipes paſtores ⁊ duces. Abraham patriarcha. Dauid propheta. Salomon rex. Salmon ꝑnceps. Judas paſtor. Zorobabel dux. Duo dyaconi pontificem deducentes: ſignificāt Abraham ⁊ Dauid. q̄bus īcarnationis chriſti facta eſt repromiſſio: Nam illi repromiſſū eſt: in ſemine tuo benedicent̄ oēs gentes: iſti vero pollicitū eſt. De fructu ventris tui po. ſ. ſ. t. ꝓpter qd̄ euangeliſta figuraliter hos duos in generatione chriſti premiſit īquiens. Liber generatiōis dn̄i noſtri Jeſu chriſti filij dauid filij abrahā. Jſti ſūt due colūne quas vetus ille pōtifex i veſtibulo templi poſuit ante oſtiū quas ambit funiculus duodeci cubitoꝝ. i. q̄s fides duodeci apoſtoloꝝ amplectit̄. ꝺ quaꝝ medio chriſti oſtiū credentib⁹ aperit̄. Quattuor aūt miniſtri ſuper pontificem mapulam ferūt in ſūmitatibus quattuor baculorum colligatam ⁊ īde ipſi miniſtri mapularij nuncupantur. mapula illa que diuerſis figurata eſt imaginibus ſacraꝫ deſignat ſcripturam que multis ⁊ varijs eſt inſignita myſterijs. Hec quattuor bacul̄ ſuper pontificē portatur extēſa qꝛ ſacra ſcriptura q̄ttuor modis ſuper chriſtū fert̄ expoſita videlicet hiſtorice: allegorice: anagogice: ⁊ tropologice ꝓut dictū eſt in ꝓhemio libri. hic eſt flumi⁹ paradiſi qui quattuor i capita diuiſus progredit̄. hec eſt menſa propoſitiōis que quattuor pedib⁹ eleuata ſubſiſtit. Super pontificem ergo portat̄ extenſa vt is veniſſe monſtretur quē lex ſcripſerat ⁊ ꝓphete. Nā ipſemet xp̄s īcipiēs a Moyſe ⁊ ꝓphetꝭ interꝑtabat̄ ī oīb⁹ ſcripturꝭ q̄ de ipſo erāt: ꝑ ꝑ qd̄ dr̄ alibi. ſi crederetis Moyſi: crederetis ⁊ mihi. de me. n. ille ſcripſit. Quattuor miniſtri mapulā ferētes q̄ttuor ſūt euāgeliſte ſacrā ſcripturā declarātes ⁊ fidē exaltātes. Hic ē ꝙ ī ſūmitatib⁹ baculoꝝ coꝝ imagines collocant̄. ⁊ ꝑferūt duo lumiaria cū īcēſo: qꝛ lex ⁊ ꝓphe cū pſalmis xp̄i ꝓnūciauerūt aduētū xp̄o atteſtāte q̄ ait. Neceſſe ē īpleri oīa illa q̄ ī lege moyſi ⁊ ꝓphetꝭ ⁊ pſalmis de me ſcriptā ſūt. Jn maiorib⁹ āt ſolēnitatib⁹ ſeptē cādelabra corā

ontifi ce deferuntur per quod illud oſtendit̃ quod Joannes in Apo. deſcribit. Cõuerſus ĩquit vidi ſeptẽ cãdelebra aurea: ⁊ in medio illorũ ſimilẽ filio hominis veſtituꝫ podere: vt ille per hoc aduenisſe monſtret̃. ſuper quẽ requieuit ſpũs gratie ſeptiformis. ꝫ illud Jſa. vaticiniũ. Egredietur virga de radice ieſſe: ⁊ flos de radice ei⁹ aſcẽdet ⁊ requieſcet ſup eum ſpũs dñi ⁊c. Jn qbuſdaꝫ ẽt baſilicis circa mediũ chori manipulus ſtuppe appẽdit̃ cui põtifex tranſiens ignẽ apponit vt ĩ conſpectu populi cito incineret̃: ꝑ hoc 2ᵐ aduẽtũ cõmemorans ĩ quo chriſt⁹ viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculũ per ignẽ iudicabit. Nam ignis ĩ cõſpectu eius ſpardebat ⁊ ĩ circuitu eius tempeſtas valida: ne videlicet qs male ſecur⁹ exiſtat. quoniã q in primo aduẽtu blandit̃ per ſecũdũ exterret. qui enĩ iudicãdus venit ĩ pmo: iudicaturus veniet ĩ ſecũdo. Hoc etiã fit vt pontifex ignẽ apponẽs cõſideret ꝙ ipſe debet ĩ cinerem redigi ⁊ ornat⁹ eius ĩ fauillã cõuerti: et ꝙ queãdmodũ ſtuppa facile cõburit̃. ſic ẽt facile ⁊ quaſi in momẽto preſens trãſit mũdus ⁊ cõcupiſcentia ei⁹: qꝛ ſm Jacobũ apoſtolũ vita noſtra vapor eſt ⁊ ad modicũ parẽs ne forte q glorioſus incedit in tpali gloria delectet̃. nam oĩs caro fenũ ⁊ oĩs gloria eius quaſi flos feni. Cum aũt iam pontifex appropĩquat altari primiceri⁹ ſtole cantoꝝ accedẽs dextrũ ipſi⁹ humeꝝ coram aſtantib⁹ oſculat̃. qꝛ cuꝫ xp̃s naſceret̃ in mundo angelus ille cum quo facta eſt celeſtis militie multitudo laudantium deũ natiuitatem ei⁹ paſtorib⁹ patefecit. de quo dicit propheta. Puer nat⁹ ẽ nobis ⁊ filius datus eſt nobis. ⁊ factus eſt pͥncipatus ſuper humeꝝ ei⁹. ¶ Porro tres ſacerdotes q põtifici veniẽti. corã altare reuerenter occurrũt ⁊ ĩclinãtes os eius oſculant̃ ⁊ pectus: ſignificant illos tres magos qui venerũt hieroſolimã dicentes. vbi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ. ⁊ procidẽtes adorauerũt eũ. ⁊ qꝛ apertis. t. ſ. o. e. m. a. t. ⁊ myrrã. Per geminũ qdem oſculuꝫ geminã ĩ xp̃o ꝯfitent̃ naturã. diuinã ſcꝫ ⁊ humanã: diuinaꝫ quaſi latentẽ ĩ pectore. humanaꝫ quaſi patentẽ in ore. q̃s etiam per oblata munera magi miſtice figurarunt. Oſculum enĩ ſignũ eſt reuerentie prout ſub ti. de pacis oſculo dicetur. ¶ Diſponitur aũt iſta ꝓceſſio velut caſtroꝝ acies ordinata. Nam maiores ⁊ fortiores quaſi cuſtodes exercitus ꝓueniunt ⁊ ſequunt̃. minores autẽ quaſi debiliores ĩ medio colligunt̃. precedũt enĩ epĩ ⁊ preſbyteri. ſubſequunt̃ põtifex ⁊ dyaconi. ĩ medio colligunt̃ ſubdyaconi ⁊ accoliti. cantores vero quaſi tubicines exercitum ꝓcedunt: vt eũ ad prelia cõtra demones excitent ⁊ inuitẽt. de quo prelio apoſtolus dicit. Nõ ẽ nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinẽ: ſed aduerſus ſpũalia nequitie ĩ celeſtibus. Uñ buccinate ĩ neomenia tuba ĩ die ĩſignis ſolẽnitatis veſtre. ¶ Premiſimus de ꝓceſſione ſummi pontificis. ideo etiam occaſione ſũpta ⁊ de alijs ꝓceſſionibus aliqua ſubyciamus. Circa qð generalr̃ notandũ eſt ꝙ ſicut ĩ miſſa legatio xp̃i pro nobis ĩ mũdũ figurat̃: ⁊ in ꝓceſſionib⁹ nr̃is reuerſio noſtra ad patriã noſtrã denotatur: quaꝝ ſolẽnitas egreſſũ populi de egypto pene ĩ oĩb⁹ imitat̃. Sicut enĩ populus ille per Moyſen ereptus eſt de manib⁹ pharaonis: ſic ppl̃us dei per xp̃m liberatur de ore leonis. Et ſicut tabule teſtamẽti de monte ſinay accepte ſunt a Moyſe ⁊ coram populo portate. Exo. 34. ⁊ 35. c. ſic liber euangelij ſumitur de altari ⁊ portatur. Jllos vero colũna ignis ꝓcedebat: ⁊ nos lumen candele precedit. ante turmas illorũ ſigna ferebãtur: ante nos cruces ⁊ vexilla portantur. Jbi ꝓdigia fiebãt ⁊ apud nos miracula nõ ceſſãt. Jllic leuite tabernaculũ federis portabãt ⁊ noſtri dyacones ⁊ ſubdyacones planaria ⁊ capſas ferũt. Jbi archa domini a ſacerdotib⁹ portabat̃: ⁊ apud nos ſcriniũ aut feretrũ cũ reliquijs a pſbyteris deportant̃. Apud illos Aarõ ſũmus ſacerdos ſequebat̃ ornat⁹. ⁊ apud nos epũs ĩfulatus. Apud eos moyſes cũ virga. apud nos rex cũ ſceptro vel epiſcop⁹ cũ gãbuca. Jbi clangor tubaꝝ: hic ſtrepit⁹ campanaꝝ. Jbi populus armat̃. hic clerus ſacrĩ veſtibus ⁊ popul⁹ virtutib⁹ adornat̃. Jbi populus aſpergebatur ſanguine. hic aqua benedicta cum ſale. Jllis obuiet amalech ſanguinẽ ſitiens. nobis turba demonum noſtre vite ſemper ĩſidians. Jllis ſuus ioſue victor extitit. ⁊ noſter Jeſus victoriã nobis obtinuit. Cũ aũt ad aliquã eccleſiam ꝓceſſionalr̃ tendim⁹. tũc quaſi ad terram promiſſiõis accedim⁹. Cũ vero eccleſiã cantãtes ĩtramus. quaſi gaudentes ad ꝑtriã peruenim⁹. Cum circa eccleſiã feretrum cũ campanaꝝ pulſatione portam⁹. quaſi cũ archa cũ ſono tubarũ: ⁊ cũ clãgore populi hiericho circuim⁹. Hiericho corruit ⁊ deſtruit̃ cum ĩ nobis ꝯcupiſcẽtia vincit̃. Cum vero de choro ad aliqð altare imus ibiq̃ ſtationẽ facim⁹: ſignificat ꝙ aĩe ad xp̃m tendẽt ⁊ cõtinent̃ in conſortijs angeloꝝ. ¶ Secũdo etiã dauid ⁊ ſalomõ nõs ad proceſſiones ĩformauerũt cum dauid archã dei ĩ tabernaculũ ⁊ Salomon ĩ tẽplũ cũ hymnis ⁊ cãticis portauerũt ⁊ ſub alis cherubin locauerũt. Sicut xp̃i humanitas aſcendens celum ĩgredit̃. ⁊ ab angelis perhenniter adorat̃. quẽ fidelis anima comitat̃. ¶ Tertio etiã in proceſſionib⁹ memoram⁹ ꝙ xp̃s de ſinu patris venit ĩ mundum: de preſepe ad templum. ⁊ de bethania in hieruſalẽ. ⁊ de hieruſalẽ ĩ monteꝫ optãtes vt ð mũdo reuertamur ad patriã: ⁊ de vna eccleſia ad aliam ſcꝫ de militante ad triũphantẽ: ſequẽtes crucem id eſt veſtigia crucifixi. ⁊ nos vicijs ⁊ concupiſcentijs crucifigentes. Sequentes etiã veſtigia ſanctoꝝ: precepta euãgelioꝝ ⁊ ĩduti veſtes ſacras ſcꝫ loricam iuſticie. cingulum cõtinẽtie: ſcutũ fidei: ⁊ galeã ſalutis eterne. Deinde ſacerdos celebratur⁹ quaſi contra ſpũalia neqcie ĩ celeſtibus pugnatur⁹ ſacrĩ veſtib⁹ quaſi armis ĩduit̃ prout dcm̃ eſt ĩ phemio tertie ꝑti. ¶ Jn nõnullis ãt eccleſijs ſic proceſſio ordinatur. Procedũt nãq̃ ſeptẽ accoliti cũ luminarijs ſignificãtes omnes q per ſeptiformẽ ſpũs ſancti gratiam lumẽ ſcientie fidelib⁹ miniſtrauerũt. illos ſequunt̃ ſeptẽ ſubdyaconi cum planarijs: ſignificantes illoꝝ q ꝑ eandẽ gratiã plenitudinẽ diuinitatĩ ĩ chriſto habituram corporalr̃ docuerũt. Et poſt eos ſeptẽ dyaconi repreſẽtãtes vniuerſalr̃ omnes q per eandẽ grãm ſpũalẽ ĩtelligentiam videlicet euãgelicã de xp̃o habuerunt. Et poſt eos. iꝫ. priores figurantes oẽs q fide ſancte trinitatis vel triuꝫ vel quattuor virtutũ operib⁹ choruſcarũt. quos comitantur tres acoliti cum thuribulis ⁊ ĩcenſo ſignificãtes tres magos q chriſto munera obtulerunt. Deĩde ſequit̃ vnus ſubdyaconus codicem euangelij baiulans: qui ſignificat legem. qui ideo pontificem precedit. qꝛ lex continens ĩ ſe paſſionis euangelice ſacramentũ preceſſit xp̃i aduentũ: ⁊ portat illũ clauſum ad notandũ ꝙ illud fuit ĩ lege obſcurum ꝓuſq̃ agnus ſeptimi libri ſingula aperiret. Deinde pontifex a duob⁹ quaſi ĩ curru vehitur quẽ turba comitatur orando. ĩ quo deſignat̃ ꝙ ppl̃s ſequitur xp̃m ĩ celum: in quo cõmitatu decẽ ſũt ordines. ſ. hoſtiarij: lectores: exorciſte: accoliti: ſubdyaconi: dyaconi: preſbyteri: cãtores: laici: mares ⁊ mulieres qꝛ curr⁹ dei decẽ milibus multiplex milib⁹ dr̃ ad ĩſinuãdum eoꝝ ꝑfectiões. Sed dyaconos: ſubdyaconos ⁊ accolitos ꝑſertim ſecũ paratos adducunt. iux̃ illud. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas: ſapientes ⁊ ſcribas. Prophete ſũt dyacõi. ſapiẽtes ſubdyaconi. ſcribe accoliti. His ſiqdẽ xp̃i vicari⁹ ⁊ ipſe xp̃s ĩ publicuꝫ ducit̃ in modũ adoleſcẽtulaꝝ timpaniſtriarũ. Eũ autem productum cantores ⁊ duo chori ſuſcipiunt gratulando cantãtes ĩtroitũ cũ gloria in excelſis. Nempe cantores ſiue clerici in albis exultantes: angeli ſunt qui chriſtum

aſcendentem cum gloria ⁊ laudibus in altiſſimis accepe runt. Duo chori qui laudes concinunt: ſunt duo populi: iudaicus videlicet ⁊ gentilis qui chriſto venienti cum laudibus occurrũt. Ipſa vero pceſſio eſt via ad celeſtẽ patriã. Aqua benedicta precedẽs: mũdicia vite eſt. Luminaria miſericordie opera. iuxta illud Sint lumbi veſtri precincti ⁊ lu. ar. i. ma. ve. ⁊c. Siquidẽ pontifex ſeu ſacerdos q̃ſi medius collocat̃ iter clerum ⁊ crucẽ precedentẽ ⁊ pplm ſubſequẽtẽ tanq̃ mediatoris dei ⁊ hominũ vices gerens. Preterea maiores i choro ⁊ in pceſſione poſteriores ſunt q2 ſalus fit deſcendẽti. Unde Zacheus pnceps publicanoꝝ: q2 puſillus erat cũ aſcẽdiſſet arborem ſicomorũ vt videret ieſum tranſeuntẽ: ait ei Jeſus Zachee deſcende q2 hodie oportet me manere i domo tua. at ille deſcẽdit ⁊ excepit illũ gaudẽs i domũ ſuã: iudei vero i ſublimi ſtãtes erãt ⁊ maiores eoꝝ p̃mas cathedras i ſynagogis hñt.

Crux ergo quaſi regale vexillũ ⁊ triũphale ſignũ in pceſſionib⁹ premittit̃. Primo vt fugiant qui oderũt eũ a facie eius. eſt eñi ſignum victorie chriſti. Juxta illud. Uexilla regis pdeunt ⁊c. quo demones victi ſunt. vnde illo viſu timent ⁊ fugiunt: ⁊ ppter hoc in quibuſdam locis tẽpeſtatibus aeris opponit̃ vt demones fugiant: ⁊ ab aeris concitatione deſiſtãt. Nempe ſancte cruci myſteriũ eſt noſtrũ ſignũ ⁊ vexillũ. Unde Iſa. ii. Stat i ſignũ populorum ipſũ gẽtes deprecabunt̃: ⁊ erit ſepulchꝝ eius glorioſum. Secũdo crucis vexillũ premittit̃: q2 ſicut ait apoſtolus ad Gala. Abſit nobis gloriari niſi in cruce domini nr̃i Jeſu chriſti per quẽ mund⁹ nobis ⁊ nos mundo crucifigi debem⁹. de hoc etiam ſub ti. de euãgelio dicet̃. Quando q̃ etiã vexilla p̃mittuntur: vt dicet̃ in ſexta parte ſub ti. de rogationibus.

Sane vt premiſſũ eſt dum fit proceſſio campane pulſant̃. Naʒ ſicut rex terrenus in exercitu ſuo regalia habet iſignia ſcʒ tubas ⁊ vexilla: ſic ⁊ rex eternus chriſtus i eccleſia ſua militãti campanas pro tubis ⁊ cruces pro vexillis habet. de quo in parte prima ſub titulo de campanis dictum eſt. Adhuc cãpanarũ ſtrepitus prophetas i chriſti prenũciaſſe aduẽtũ figurat. pãni ⁊ alia ſubſternunt̃ in loco vnde tranſire ⁊ ad cãtandum proceſſio ſtare debet. Juxta illud Thobie penultimo. Platee tue ſternent̃ auro mundo ⁊ candido ⁊ in vijs eius cantabit̃ alleluia.

Illud aũt ſciendũ eſt q̃ quatuor ſũt ſolennes pceſſiões. ſ. in purificatione beate virginis Marie: in ramis palmarũ: in paſcha de qbus in ſuis locis dicetur: ⁊ q̃rta que fit in aſcẽſione dñi ad repreſẽtationẽ illius vltime pceſſionis quã diſcipuli poſt dñm in die aſcẽſionis eius i celũ fecerũt venientes ſimul cũ eo ad montẽ oliueti. Unde aſſũptus eſt videntib⁹ illis i cuius pceſſionis repreſentationẽ fit proceſſio in dominicis diebus. Sciendũ eſt eñi q̃ primitiua eccleſiã obſeruabat diẽ dominicã ſolẽneʒ vt ⁊ modo. ⁊ fiebat i eã pceſſio in memoriã reſurrectionis ⁊ obſeruabat etiã q̃ntam feriam: ⁊ fiebat in ea proceſſio in memoriã dominice aſcenſionis: ſed multiplicatis ſanctorum feſtiuitatib⁹ ſublata ẽ ſolẽnitas quĩte ferie ⁊ eius pceſſio per Agapitũ papã i dominicã tranſlata eſt. vt a populo tũc ad eccleſiã conueniente ſimul ⁊ ſolẽniter valeat celebrari ⁊ propter hoc dies iouis dicit̃ vulgariter cognata diei dominice: q2 videlicet antiquit⁹ par ſolennitas fuit vtriuſq̃. In dieb⁹ igitur dominicis pceſſionẽ faciẽtes reſurrectionem dñicam memoram⁹: ⁊ proceſſionẽ per diſcipulos poſt dñm factã repreſentam⁹ nõ q̃ illi eã in dñica die fecerĩt vt premiſſũ eſt. Nempe egrediẽdo eccleſiam ⁊ regrediendo ad eaʒ quaſi de hieruſalẽ redim⁹ ad hieruſalẽ prout illi fecerũt ⁊ ſeqmur crucẽ ſicut illi crucifixũ. ⁊ licʒ illi ſine Jheſu redierũt: nos tamẽ cũ cruce redim⁹ pro eo q̃ ipſe dixit. Uobiſcũ ſũ vſq̃ ad ↄſumationẽ ſeculi. q̃ proceſſio anteq̃ tertia dicatur facienda eſt prout in ſexta parte ſub aſcenſione dicetur.

Nõ ẽ etiã ptermittendũ q̃ i dñicalibus proceſſiõibus de nouo dũtaxat teſta. cantare ⁊ virginẽ ſalutare ⁊ aliqd qḋ ad ei⁹ laudem pprie ptineat cantare d̃bem⁹. ex quo etiã conſuetudo inoleuit vt i clauſtris oratoriũ virginis cõſtruat̃. quam in ſtatione p̃mo ex priſtina cõſuetudine ſalutam⁹. Licet eñi dicat̃ q̃ xp̃s reſurgens p̃us magdalene apparuerit. veri⁹ tamẽ credit̃ q̃ matri ſue ante oẽs apparuerit: ſed ad euangeliſtas hoc dicere nõ pertinuit quorũ officiũ fuit teſtes reſurrectionis iducere: nec decuit ad teſtificandũ pro filio matrẽ iducere. Si eñi verba extraneaꝝ feminaꝝ viſa ſunt icredulis d̃liramẽta: quõ nõ magis matrẽ pro filij amore crederẽt d̃liraſſe. ⁊ ſic romana ſẽtire videt̃ eccleſia que in p̃ma die poſt reſurrectiõem. ſ. in paſcha apud beatã Mariã maiorem celebrat ſtationẽ quaſi preponẽs hieruſaleʒ. i. v̾ginẽ que vidit pacẽ pre alijs in pncipio leticie ſue: quocirca ſicut p̃ma die ad miſericordiã ſuã apud ſanctã Mariã maiorẽ ↄcurrim⁹: ſic ⁊ ad ei⁹ honoreʒ i dñicalib⁹ pceſſionib⁹ p̃ma ſtatio deputat̃ vt eam laudib⁹ extollentes. ⁊ ad eius oratoriũ feſtinãtes cum ſponſo dicere videamur: Uadã ad montem mirre ⁊ ad collẽ thuris: mons q̃deʒ eſt ipſa beata virgo: ad quaʒ fili⁹ reſurgens vadit apparẽdo ⁊ nos adorando. Sed nõ eſt neceſſe q̃ ſi dicat̃: q2 nunq̃ diſparuit: ⁊ q̃ ſemel melius eſt ⁊c. Sed iõ ſic ponit̃ propter rudes ⁊ ſenſibus tantũ ⁊ nõ itellectui. Poſtremo notandũ eſt q̃ i q̃buſdam eccleſijs poſt pceſſionẽ oẽs clerici ante crucifixum veniũt̃ iclinantes illi ⁊ dicentes. Aue rex noſter benedictus. ſed ⁊ qui pluuialia aut alias ſolẽnes veſtes portarũt ante altare illas deponunt. primo ad repreſẽtãdũ q̃ filij hebreoꝝ ſternebant veſtimẽta ſua i via ante xp̃m i pceſſione ſibi hieruſalẽ venienti facta. Secũdo ad oſtẽdendum q̃ diuino vacaturi officio oĩa mũdana a mẽtib⁹ abijcere debẽnt.

De confeſſione. Rubrica.

Prius q̃ ſacerdos vel epiſcop⁹ grad⁹ altaris aſcẽdat: ⁊ anteq̃ ſacrũ ordinet̃ officiũ ad ſe ipſũ reuertens iclinat ſe ante altare ſignificãs xp̃i exinanitionẽ qui iclinauit celos ⁊ deſcendit cuʒ ſe formã ſerui accipiẽs exinaniuit: ⁊ cõſiderãs q̃ ſicut dicit Salomon: iuſtus in principio ſermonis accuſator eſt ſui. cõfiſus etiam de illa prophetica conſolatione: Dixi cõfitebor ⁊ tu re. ⁊c. de pe. di. i. dixi: de peccatis ſuis cuʒ aſtantib⁹ generalr̃ cõfitetur pſal. illũ premittẽs ex iſtitutõe Celeſtini pape. i. rite ad hoc ↄuenientẽ. Judica me de⁹ ⁊c. vt diſcret⁹ a gente nõ ſancta: ⁊ ab homine liberatus iniquo ad altare dei dign⁹ itrocat. Petit eñi liberari a tentatõe ⁊ illumiari a gr̃a. vt patʒ i ipſo pſalmo. Petit ẽt a deo vt det ei qḋ offerat. ſ. filiũ ſuũ: quem niſi ei daret: prout Abrahe dedit nõ haberet quid offerret. Fit ergo cõfeſſio vt purior ſit ⁊ ſine macula igrediat̃. i qua notãdum ẽſt. q2 non vt quidã minus puide faciunt i ſpecie: ne cauteriçent̃ conſcĩe auditoꝝ: ſed i genere confitẽda ſunt peccata: quoniam iſta confeſſio nõ eſt occulta ſed manifeſta. Et nota q̃ cuʒ in templo Salomonis dedicato ſacerdotes dicerent: cõfitemini dño quoniã bonus. q. i ſc. mi. e. nebula ipleuit domũ dñi ⁊ obumbrauit facies ſacerdotum ita q̃ ſe iuicem videre non poterãt. Et ait Salomõ Dixit dominus q̃ habitaret in nebula. dixit. ideſt opere demonſtrauit: quoniaʒ in monte ſynai apparuit in nebula. iſrahel in nube preceſſit ⁊ añ Moyſen i cauerna poſitum tranſiuit i nebulã.

Percutim⁹ autẽ pectus cum peccata cõfitemur: exemplo publicani q̃ pectus ſuuʒ percutiebat dicẽs. Dñe ppici⁹ eſto mihi peccatori: i tõſione

quidē peccatoris tria ſunt: ictus: ſonus: ⁊ tactus: per que
ſignificant̄ tria que ſunt in vera penitentia neceſſaria: vi
delicet cordis ꝯtritio: oris cōfeſſio: ⁊ operis ſatiſfactio: qꝛ
in tribus peccamus. ſ. corde: ore: ⁊ ope. Deide pro circun/
ſtantibus orat: īdulgentiā peccatorū īplorās: nam xp̄s de
ſecreto p̄ris in mundū veniens: ⁊ de vtero virginali proce
dens. patribꝰ ſuſpiria multiplicantibꝰ pro nobis paſſurus
hieruſalē ītroiuit i montē ſe īclinauit cām ſuam cōtra ho
minem doloſū ⁊ iniquū deo cōmittens: ⁊ patri confeſſio
nem fecit dicēs. Confiteor tibi pater celi ⁊c̄. ipſe quoqꝫ no
bis īdulgēs proprio corpore peccata noſtra portauit. Sa
ne pontifici facturo cōfeſſionē ſubdyaconus manipulū
coram altari īmittit. Primo ad notandū ꝙ cōceſſa tēpo/
ralia per manū alienā: puta ſubdyaconi vel alteriꝰ ⁊ non
per ꝓpriā recipere ⁊ adminiſtrare debet. Secūdo ad de
ſignandū ꝙ nō ſufficit oris ꝯfeſſio: niſi ⁊ bone operis fru/
ctus ꝑ populū ſignificatus ſequat̄. Tertio vt vidēs ſe infe
rioris miniſterij ornamēto ornari aīo humiliet̄. ¶ Rur
ſus iō pontifex poſt acceptam caſulā ⁊ non ante manipu
lum recipit: qꝛ chriſtꝰ cuiꝰ typū gerit: nō prius manipulos
operū qui ꝑ manipulū ipſū deſignant̄ obtulit: ꝗ̄ celeſtē
haberet cōuerſationē que per caſulā figurat̄: ꝓut i parte
tertia ſub dalmatica dictum eſt. Sacerdos vero econtra
ante īductā caſulā manipulū ſumit: qꝛ̄ celeſtē ꝯuerſatio
nem adipiſci nequit: niſi priꝰ ſanctorū operū manipulos
portet. Ad hoc pontifex poſtꝗ̄ ad altare ꝑuenit manipu/
lū recipit ad notādū ꝙ tūc demū bonorū operū effectiuū
p̄miū ꝑcipiemꝰ: cū ad eterni tribunal iudicis ꝑueniemꝰ.
Sacerdos aūt dū facit cōfeſſionē ⁊ etiā ſepe ī miſſe offi
cio manus iungit: que manuū iūctiones deuotionē ſigni
ficant. Et qꝛ illa ī aliquo eſt maior ī aliquo ē minor: iō cer
tus manuū iūctionū nō eſt numerꝰ ꝺterminatꝰ. ¶ Rur/
ſus ſacerdotꝭ manuū iūctio ſignificat omniū bonorū a dō
fluentiū ī ipſo vnitatē ⁊ ꝯiūctionē. Et qꝛ īfinita bona infi
nitis ⁊ īdeterminatꝭ modis poſſūt a deo ꝓcedere: iō ma/
nuū iūctiones ſacerdotis numerꝰ ꝺterminatꝰ nō ē. ¶ In
clinationes vero ſacerdotꝭ in officio miſſe ſ̄m morē qua/
rundā eccleſiarū ſub certo numero perſtringunt̄: quoniā
regulariter octo vicibꝰ ꝓfunde coram altari ⁊ tredecim
vicibꝰ mediocriter ſup altare īclinat. Octo ꝓfundas incli
natōes ante altare facit ad referendas gratias ipſi xp̄o ꝺ
octo p̄ncipalibꝰ que egit ante ſui īmolatiōem quam ſacer
dos ī officio figurat altarꝭ. Primū fuit admirabilꝭ incar
natio. Secundum fuit diſcipulorū gratuita vocatio. Ter
tiū demonis ī tentatiōibꝰ ſuperatio. Quartū miraculorū
operatio. Quītū infirmorū ſanatio. Sextū mortuorū reſu
ſcitatio. Septimū oīū qōnū ei ꝓpoſitarū ꝑ ſuā ſapiētiā
determinatio. Octauū ſalutaris populorū īſtructio. ⁊ que
cunqꝫ ante ſui īmolationē egit: ad hec octo ſ̄ꝫ Bernardū
reduci videt̄. Tredeci vero īclinatōes mediocriter facit
ſuper altare qꝛ chriſtꝰ tredeci fecit in ara crucis ſumēdo
aram crucis pro toto tēpore ſue paſſionis quod īcepit ī ho
ra captionis. Primū fuit inde ꝓditoris diſcretā redargu
tio dicēs. Iuda oſculo filiū hominis tradis. Secūdū fuit
ipſius captionis ſui ꝓhibitio dicens eis: quē q̄ritis: qui reſpō
derūt Ieſū nazarenū: quibꝰ reſpōdit: Ego ſū. Tertiū fal
ſis teſtibꝰ ⁊ regibꝰ māſueta reſpōſio. Quartū ſputorū ⁊ ver
borū ſine murmuratione tolleratio. Quintū in his que vi
dit ⁊ audiuit nulla ſibi vel alijs data perturbatio. Sextū
diſcipuli eū ter negantꝭ culpe ꝯdonatio. Alia vero ſeptē
enumerat Ambroſius ab eo ī ligno crucis facta dicens:
Actor pietatꝭ ī cruce pendens officia diuidebat. perſecu
tionem apoſtolꝭ: pacē diſcipulis: corpus iudeis: ſpiritū
patri: paranymphum virgini: paradiſum latroni: ⁊ infer
num peccatori. ¶ Oſcula quoqꝫ ſub certo numero fiūt
prout dicetur in quarta particula canonis.

¶ De incenſo bn̄dicēdo ⁊ in thuribulum mittendo.

POſt factā cōfeſſionē ⁊ datā abſolutionē pon/
tifex vel ſacerdos priuſꝗ̄ dicat. Deꝰ tu cōuer/
ſus ⁊c̄. icēſum cū benedictione ī thuribulo ap
ponit repreſētās ꝙ legalis ſacerdos ferēs ſā/
guinem ⁊ carbones cū tymiamate ī thuribu/
lo orans ponebat donec fumꝰ eū obumbraret: ꝓut dictū
eſt in ꝓhemio huiꝰ partis. Per hoc etiā illud inſinuās ꝙ
angelus venit ⁊ ante altare ſtetit habēs thuribulū aureū
in manu ſua: qꝺ̄ īpleuit de igne altaris: ⁊ data ſūt ei īcenſa
multa vt daret de orationibꝰ ſanctorū. ¶ Sane angelus
ē chriſtus: thuribulū aureū corpꝰ īmaculatū: altare eccle
ſia: ignis charitas: īcenſū oratio: ſcd̄m illud propheticū:
Dirigat̄ oratio mea ſicut īcēſum ī cōſpectu tuo. Venit er
go angelus. i. chriſtꝰ qui ſtetit ante altare. i. ī ꝯſpectu eccle
ſie habēs thuribulū aureū. i. corpꝰ īmaculatū. plenū igne.
ideſt charitate ⁊ data ſunt ei. ſ. a fidelibus īcenſa multa. i.
orationes: vt daret. i. rep̄ſentaret eas patri de orationibꝰ
ſanctorū. ¶ Et nota qꝛ non dicit orationes. chriſtus enim
nō omnes oratiōes exaudit: ſed dicit de orationibꝰ. de illꝭ.
videlicet que pertinēt ad ſalutem. Unde cum paulus ter
dominū rogaſſet vt ab eo ſtimulū carnis auferret: reſpō
dit ei dn̄s. Sufficit tibi gratia mea. Naꝫ virtus ī īfirmita
te perficit̄. Epiſcopꝰ ergo vel ſacerdos thus in thuribulo
apponit: qꝛ chriſtꝰ orationes īſpirat ī animo vt per ipm of/
feratur īcēſuꝫ in odorē ſuauitatꝭ. ſacerdos autē miniſter
īcenſū rep̄ſētat epiſcopo vel dyaconꝰ ſacerdoti quia lex
illud precioſū tymiama cōfecit qꝺ̄ in odorē ſuauitatis al
tiſſimo offerret. de quo dominꝰ ſubdit ī Exo. 30. c. Talē
cōfectionē nō facietis ī vſus veſtros: qꝛ ſanctū ē domino
⁊ hō quicūqꝫ fecerit ſimile vt odore illiꝰ perfruat̄ peribit ꝺ
populis ſuis. Et ex hoc verbo fuerūt qui dicerēt ꝙ ſi obla
to thure ⁊ benedicto ſupra altare thuribulū deſcendat
ab altari ad clericos vel laicos tunc aliud ibi thus ſine be
nedictione apponēdū eſt: ⁊ omnibꝰ tam clericis quā lai
cis offerēdū tanꝗ̄ illud ſpectet ad latriā: iſtud ad duliā.
Meliꝰ tamen ſ̄m ſpiritū ꝗ̄ ſ̄m litteram intelligit̄. nam
littera occidit. ſpiritus viuificat. ⁊ propter p̄miſſam etiā
cauſā odor thuris benedicti non datur in eccleſia ſpōſo
⁊ ſponſe. Per cōcremationē vel cōſecrationē vero thurꝭ
ſignificat̄ ꝙ ſacerdos orōnē feruentē ⁊ deuotā dꝫ habe
re. Thus enim virtutē hꝫ aſcendēdi ex fumi leuitate: con/
ſolidādi ī ſui qualitate: cōſtringendi ex glutinitate. confor
tandi ex aromaticitate. ſic oratio aſcēdit in dei memoriā
animam cōſolidat quantū ad culpā preteritā impetrādo
medelam ⁊ cōſtrigit quo ad cōmittendi licentiam. cōfor
tat quo ad preſentem īpetrando tutelam: de quo etiā di
ctum eſt ſub ti. de acceſſu pon. ad al. ⁊ dicetur ſub titu. de
thurificatione. ¶ Nauicula vero in qua incenſum repo
nitur deſignat ꝙ per orationem quam incenſum ſignifi
cat. de huius mundi mari magno ⁊ ſpacioſo ad celeſtem
patriam ſatagamus nauigare. Unde ī prouerbijs: Facta
eſt quaſi nauis inſtitoris portās de longe panem ſuū.
Poteſt etiam dici per thuribulum cor hominis. per ignē
feruor deuotionis. per īcenſū orationes offerunt̄ que per
angelum ad deū perferunt̄ ſignat̄. Uaſcula quibus ignis
recipitur ſunt filij qui corda patrum pietate ⁊ fluētia imi
tantur: ⁊ flammam celeſtis ſacrificij quam in proximorū
mentibus aſpiciunt in ſuis accēdere ſatagunt. ¶ Inſtru
menta vero quibus ignis ad altare portatur ſunt predi/
catores qui exemplis ſanctorum charitatis ignem por/
tant ⁊ in corda fidelium transferunt que corda patrum
in filios conuertunt. Thuribulum autem quid ſignifi/
cet dicetur ſub ti. de thurificatione.

¶ De oſculo altaris ⁊ libri. Rubrica.

POſt immiſſum in thuribulo incenſuz ſacerdos ſeu epiſcop⁹ dicēs: Deus tu cōuerſus ⁊c̄. ſacruz oſculat᷑ altare vt notet᷑ pacificatio cū iudeis. ⁊ ad deſignandū q̄ chriſtus ad nos veniēs ſanctā ſibi copulauit eccleſiā. iuxta illud Epitalami cū oſculet᷑ me oſculo oris ſui. Jn oſculo ſiquidē os ori coniungit᷑. ⁊ in chriſto non ſolū humanitas eſt vnita diuinitati: verū etiaz ſponſa copulata eſt ſponſo. iuxta illud ꝓpheticū. Quaſi ſponſa decorauit me corona ⁊ quaſi ſponſam ornauit me monilibus. ¶ Rurſus quādo ꝓphetalis verſus itroitus a cantore icipit᷑: ſacerdos ad altare aſcēdēs illud oſculat᷑: q2 ꝓphetarū teſtimonio xp̄s venit in mundū ⁊ ad paſſionem altaris. Quotiens aūt in officio miſſe oſculet᷑ altare: ⁊ in qua parte ei⁹ oſcula fiant: ⁊ quare manib⁹ ſuper illud depoſitis: ⁊ quare ſigno crucis in locis oſculandis pri⁹ ipreſſo dicet᷑ ſub quarta particula canonis. Jn hoc aūt loco altare ſignificat populū iudaicū: codex vero euangelij ſiue euangeliū populū gentilē qui per euāgeliū credidit. ideo ergo ep̄s vel ſacerdos euangeliuz ⁊ altare oſculat᷑: q2 xp̄s vtriq3 dedit pacez: quādo lapis angularis fact⁹ fecit vtraq3 vnū. Poteſt etiā dici q̄ ſubdyacon⁹ librū euāgelij qui clauſus portabatur offert epiſcopo vel ſacerdoti: ille vero ad altare ꝑueniens illū aperit ad iſinuandū illud qđ in apoc. deſcribit᷑ q̄ nemo dignus eſt aperire librū qui int⁹ erat ſcriptus ⁊ foris ſigillis ſeptē ſignat⁹: niſi leo de tribu iuda clauis Dauid qui librū aperuit ⁊ ſeptē ei⁹ ſignacula ſoluit. Per altare vero eccleſia ſignatur. Juxta illud exo. Si altare lapideū feceris mihi non edificabis illud de ſectis lapidib⁹. Per ſectionē lapidū in altari diuiſionē fideliū reprobat eccleſia ne videlicet per errores ⁊ ſciſmata diuidant᷑. Liber ergo aperit᷑ cum ep̄s ad altare ꝑuenit: quoniā vbi chriſtus primitiuā apoſtoloꝝ ꝯgregauit eccleſiā: docēs ⁊ p̄dicās ſcripture myſteria reuelauit dicēs. Uobis datū eſt noſce myſteriū regni dei. ceteris aūt in parabolis. Unde poſt reſurrectionē aperuit illis ſenſū vt itelligerent ſcripturas. Rectius igit᷑ facit ep̄s cum ipſemet aperit librum euangelioꝝ: licet ⁊ xp̄s per miniſtros ſuos patefecit myſteria ſcripturaꝝ. Libro vero aperto illum oſculat᷑ a parte ſiniſtra ad deſignādū q̄ p̄dicatores recōciliauerūt ⁊ obtulerūt gentes xp̄o: qbus ipſe per ſe nō p̄dicauit: lz ⁊ ipſe per ſe pacē i euāgelio predicauerit dicēs. Pacē meam do vobis ⁊c̄. Quia vero ipſe etiam in cruce pendens pacē fecit: ideo mox tranſiturus ad dextrū cornu altaris ſignat ſe ſigno crucis: q2 vt ait apoſtol⁹ ad ephe ſi. xp̄s pax noſtra vtraq3 fecit vnū: duos ad diuerſos parietes. i. populos copulās. Poſt hoc codex euangelij ſuper altare clauſus ponit᷑ qđ q̄tū ad hoc ſignificat hieruſalem: put ſub euāgelio dicet᷑. Deīde romanus pontifex ⁊ etiaz alij quidā conuerſus oſculat᷑ dyaconū: vt oſtendat pacez illam in aduentu chriſti veniſſe quā ꝓphete promiſerant Unde Dauid: Orier᷑ i dieb⁹ eius iuſtitia ⁊ abundātia pacis donec au. l. Et ali⁹ ꝓpheta: Pax erit i terra noſtra cū venerit. Et ideo chriſto naſcēte vox itonuit angelorum. Et in terra pax hominib⁹ bone volūtatis. Oſculū eni quādoq3 pacem ſignificat: prout dicetur ſub ti. de oſculo pacis. Dyaconus vero ſtatim ſe inclinans oſculat᷑ pect⁹ ei⁹. deſignans q̄ inſpiratione diuina prophete pacem predixere futurā. Nam ⁊ Joannes ſuper pectus domini recūbens euangelij fluenta de ipo ſacro dominici pectoris fōte potauit. 93. di. legim⁹. Jn nōnullis vero eccleſijs epiſcopus primū oſculat᷑ miniſtros: poſtea altare: deinde euangelium: quoniā chriſt⁹ primū recōciliauit ſibi apoſtolos poſtea iudeos: deīde gentiles. Jn quibuſdā etiā locis offert oſculū pacis cantorib⁹: quaſi retrorſū implens illud: pacem meā do vobis: pacem relinquo vobis. Dat quidem preſentibus reliquit abſentib⁹. nec ante oſculuz pacis cātores dicunt gloria patri: quia fides trinitatis nō ante claruit: q̄ ſe dominus inclinauit: ⁊ nos recōciliauit ⁊ trinitatem per apoſtolos predicari mādauit. Et ideo oſculo dato epiſcopus innuit eis vt dicant gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto: ſicut erat in pricipio. Ecce quid cantor annunciat ſcilicet q̄ corda patrū cōuertant᷑ in filios. Abraham tres vidit ⁊ vnū adorauit. Sic oportet nos filios eius credere trinitatez in vnitate. ¶ Poſt datā ergo pacē cantor dat ſancte trinitati gloriā q̄ſi diceret referrim⁹ gloriā deo patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſcō: q2 pacez quam prophetauit per ſanctos ſuos prophetās nobis in nouiſſimis temporibus dignatus eſt oſtēdere. Quando vero dicit: ſicut erat in p̄ncipio. dyaconi ad altare procedūt: ⁊ itex reuertunt᷑ ad epiſcopū. in quo figurat᷑ q̄ ideo apoſtoli ſe morti tradiderūt vt chriſti corpori adunarent᷑. Pri⁹ aūt ſteterūt cuz epiſcopo ante altare iclinati: ſed cuz verſus ipſe icipit᷑ ſe erigūt quia chorus ſcōꝝ martyꝝ ante nouiſſimam tribulatiōez i conualle lachrymarū manēt. Poſtea vero martyrio coronati erecti ſtabūt liberati ⁊ ſecuri āte dominū ſemper. Oſculo aūt dato rurſus dyaconi cū pontifice orant: quaſi dicant. Domine doce nos orare. Jn quibuſdam etiaz eccleſijs dyaconi bini ⁊ bini latera altaris altriſecus ſiue alternatiz oſculant᷑. eo q̄ domin⁹ apoſtolos binos miſit ad predicandū dicēs eis. Jn quācūq3 domū itraueritis dicite pax huic domui. q̄ reuerſi ſunt ad chriſtum ſicut dyacones reuertūtur ad epiſcopum.

¶ De thurificatione. Rubrica.

POſt datū oſculū epiſcopus ſeu ſacerdos accipiens de manu dyaconi thuribulū factū incenſat altare: quia chriſt⁹ corp⁹ aſſumens de genere prophetaꝝ factus ex ſemine dauid ſ᷒z carnē ſuis odorib⁹ fouet eccleſiam ſ᷒m q̄ orat in euāgelio pater ſancte ego pro eis rogo: ⁊ non pro eis tantū: ſed pro illis qui credituri ſūt per verbū eorum. Qđ aūt dyacon⁹ poſtea thuribulū accipit vt incenſet epiſcopū vel ſacerdotē moralr̄ iſtruit q̄ ſi digne volum⁹ icēſum orationis offerre: thuribulū icarnatōis debem⁹ tenere. nā ſine fide mediatoris hoīes deo placere nō poſſunt: ſed iuxta verbū ꝓmiſſionis ipſi⁹ ſi qd petierint in oratiōe credētes accipiēt. Per thuribulū eni verbū accipit᷑ icarnatū. nam ſicut i thuribulo pars ſuperior ⁊ iferior tribus cathenulis vniūt᷑: ita i chriſto tres ſūt vniones qb⁹ diuinitas ⁊ hūanitas vniūt᷑. vnio carnis ad aīaz: vnio diuinitatis ad carnē vnio diuinitatis ad aīaz. Quidā eni q̄rtā vnionē aſſignāt vz diuinitatis ad ꝯpoſitū ſi̇l̇ ex aīa ⁊ carne. vnde ⁊ q̄dā thuribula quattuor cathenulas habēt. de hoc etiā thuribulo Moyſes iquit ſpecialr̄ ad Aarō. Tollite thuribulum ⁊ hauſto igne de altari mitte icenſū deſup. Eſt ⁊ alia i thuribulo cōſideratio prout i titu. de acceſſu pon. ad al. tactū eſt. ¶ Rurſus ideo thurificato altari epiſcop⁹ vel ſacerdos thurificat᷑ ad ſignificādū q̄ ſicē chriſt⁹ ē altare ⁊ hoſtia: ſic eſt pontifex ⁊ ſacerdos cui eſt oratōis ſacrificiū offerendū. q2 vero adorat᷑ non ſolū iquātū de⁹ ſed etiam iquantū homo: ideo in qbuſdam eccleſijs pontifice thurificato altare a dyacono circūcirca thurificat᷑. vnde ps. Circūdabo altare tuū domine. Sane thuribulū aureū ſignificat ſapientiā: q2 oēs theſauri ſapiētie dei i eo fuerūt abſcōditi. Unde ſtetit angel⁹ iuxta altare. h. t. a. in. m. ſ. i. xp̄s reſurgēs carnē habuit in poteſtate. Argētū ſignificat xp̄i carnē ab oī labe mūdā ⁊ mūdicia renitentē. cupreuz fragilem ⁊ mortalez. ferreū reſurgentis fortitudinem. Si

quattuor habet cathenulas demonstrat eius ex quattuor elemētis constare: vel quattuor virtutibus .s. iusticia: prudentia: fortitudine: et temperantia decorari. Quinta que partes diuidit animam designat q̄ se in morte a carne in illo triduo separauit. Si vero tres habet cathenulas figurat aīam carnē et verbū in vna cōuenire psona. Quarta q̄ partes separat potestas est qua animam suā posuit p ouib⁹ suis. Si vna tantū cathenula sustentat̄ designat q solus de virgine generat̄: qōqz solus est inter mortuos liber. Circulus cui hec oīa ineluduntur est deitas que nullo termino claudit̄: a qua hec oīa cōtinent̄ et operant̄. Preter mysticā ēt rōnē ob hoc incensatur altare vt oīs ab eo nequicia demonū ppellat̄. Fumus enī incensi valere credit̄ ad demones effugandos. vnde cū thobias iterrogasset angelū quot remedia haberent ea que de pisce iusserat obseruari. Respondit cordis ei⁹ pticulam si super carbones ponas: fumus ei⁹ oē demoniorum genus extricat. ¶ Sother papa. 23. di. sacratas. statuit ne moniales incensum circa altaria ferant.

¶ Qualr̄ eps vl̄ sacerdos et mīstri ad altare stare debēt.

Thurificatione peracta eps vel sacerdos ad dextrā altaris partem se transfert. ibi vna cū ministris plane officiū et kyrieleison. d. q trāsit⁹ de medio altaris in dextrā partem significat xpi transitū de passiōe per resurrectiōem ad vitā eternam. Item a leua transiens ī dextram imitat̄ xpm igredientem mundū. leuā enī tetigit xps quādo temporalē assumpsit vitā. nd dextrā iuit quādo carnē assumptam ad dei dextrā eleuauit. ¶ Rursus per hoc q accedēs ad altare prius dextram illi⁹ ptem petit innuit q emanuel ī lege pmissus pri⁹ venit ad iudeos q̄ ad gētiles. Judei. n. tunc ppter legem in dextra pre fuerunt. gētiles vero quasi in sinistra qr idola colebāt. Sacerdos ergo sacris vestib⁹ ornat⁹ xpm carne nostre humanitatis vestitū significat. veniens ad altare xpm de celis venisse ad populū vt eū saluaret dsignat. dein ī dextram trāsiēs designat q xps ī mundū veniēs venit ad iudeos de qb⁹ voluit nasci. Beata enī maria iudea fuit. de hoc transitu dicet̄ sub ti. de mutatione sacerdotis et ordine. Et nota q licet dño pape celebrāti vel missam audienti legat̄ a capellanis suis itroitus et kyriel. et gloria ī excelsis et credo et sanct⁹ et agn⁹ dei: nō tamē graduale vel alleluia vel tractus vel offertorium vel post cōio. pro eo q illa istructoria sūt et itroductoria qb⁹ ipse non eget. Illō autem notandum est q sacerdos stat erectus ante altare ad notandum q christus venit suos regere inuincibili doctrina. et respicit versus orientem quia christus non suam sed patris voluntatem quesiuit: nec respicit retrorsū: tū qr xps semper patri faciem ituet̄. Juxta illud: Scio vnde venio et quo vado: tum qr nemo mittēs manū ad aratrum et respiciēs retro. a. est. r. dei. extra de voto magne: immo ad pplm deorsū vertit repsentās q dñs ait ad Moysē: Uide bis posteriora mea: faciem autē videre non poteris: Exo. 33. c. Episcopi tamē et superiores celebrātes nō ante altare sed remoti ab illo ad dextrū ei⁹ latus vsqz post dem offertoriū manent: quod fit pmo ad repsentandū q ex latere christi q per altare significat̄ initium nostre redēptionis fuit. ¶ Scdō fit hoc non solū ad maiorem solēnitatē vt per hoc a minoribus sacerdotibus decernant̄: verum etiā fit hoc qr ipsi in missa representāt non solum christi dignitatē et excellentiā aut ei⁹ oblatiōem verū etiam humilitatem et obedientiā in ipa sui oblatione et cōsecratione: Siquidē xps quantū ad sui dignitatem est patri eqlis et sedet a dextris dei pris: prout in symbolo legit̄. qō representat platus stans ante oblationē ad dextrū latus altaris. Jn sui vero oblatione xps pro nobis factus est hostia et ideo platus ei⁹ vices gerens: ex tūc ipsi altari quod aram crucis isinuat debet totalr̄ iherere. ¶ Tertio quoniam platorum actus esse debent subditis ad doctrinā: ideo vsqz tūc manet ab altari sepatus: et extunc man⁹ lauandum et thurificandū et sacrificandū ad altare accedit: vt ostēdat quecūqz in missa pcedunt solēnitates et laudes esse: de cōsecratione disticti. z. panis est. Sz tunc deīde ad essentialia seu substātialia peragenda accedit. Quarto in hoc representat q legalis pontifex itrans in sancta sanctorum carbones ferebat et sanguinem put tactum est in phemio huius partis. Quīto fit hoc ad representandū quod ait propheta. dixit dñs domino meo sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorum. Sacerdos quidem xpm repsentans sedet a dextris altaris deū patrem in hoc loco signantis donec ad consecrandū hostiā accedat. per quam fracta sunt tartara. et inimici demones deuicti et quasi scabellum pedū positi. Ministri vero scilicet dyacon⁹ et subdyacon⁹ retro illū ad altare stātes. qui tamē ī veniēdo pcesserunt. signātes martyres q in veteri testō fuerūt post dñi natiuitatē digne coronant̄: et ad quācunqz altaris partem ille transierit ipm retrostantes sequnt̄ vt ostendant ipletum esse qō dñs ammonuit dicēs. qui mihi ministrat me sequat̄ et vbi ego sū et c̄. Intendentes semp atque sollicite in illū ad notandū q fideles quāuis adhuc ī hac vita positi tamē eternitati xpi sp itendūt. ¶ Jn qbusdam ēt ecclesijs illo se vertente. ad pplm illi sir̄ se vtūt. et illo se ɔuertēte ad altare se sir̄ ɔuertūt. Nā xps ab orone ad pdicationē. aliquādo vo ecōuerso dū viueret se conuertit. quod designat versio ad populū et cōuersio ad altare. Jn quo quidē imitandū est a predicatorib⁹ qui p ministros ipsos ɔgrue designant̄. Anaclet⁹ papa de con. di. i. eps. statuit q episcop⁹ deo sacrificās secum testes habeat dyaconos qui oculi eius dicunt̄ et subdyaconos reliquosqz ministros. qui sacris iduti vestib⁹ ī fronte. i. an̄ et a tergo. et psbyter a regione. i. a parte dextra leuaqz. contrito corde et humiliato spū ac prono stent vultu custodientes eū a maliuolis hoībus. et cōsensū pstantes sacrificio. Et sm Luciū papā de con. di. i. iubemus: cū nō deserant qr ppter maliciolos oportet illū habere bonū testimoniū ab his qui foris sunt. Statutū est etiā vt celebrās missam habeat a tergo vicini solaminis adiutorē. put dictū est in phemio huius partis. Et ideo in quibusdā ecclesijs aliq dyaconi stāt post epm quasi orantes vt eū sequant̄ vsqz ad mortē et cū eo trāseant ad vitā eternā. Maior tamē ps in dextra pmoratur altaris et minor ī sinistra qr vtrūqz petit ecclesia .s. et tēporalē benedictionē et eternā: vt ibi sic transeamus per bona tpalia vt nō amittamus eterna. ¶ Ceterū dicti ministri retro stantes iclinati ante facies suas vsqz ī finē dominice orationis perseuerāt: significātes illos apostolos q in passione dñi magna tribulatione oppressi non audebant se erigere vt christi discipulos se esse confiterent̄: Stabant tamen in facie fidei: sed postea eriguntur sicut dicetur sub. ii. particula canonis super verbo: nobis quoqz. signātes etiā chorū sanctorum martyrum in conualle lachrymarum ante nouissimam tribulationem manentium postea eriguntur: quia illi postea martyrio coronati stāt erecti. idest ab omni tribulatione liberati. Adhuc stantes facie inclinati signant mulieres que de cenaculo ad monumentum vultibus declinatis currebant in christi amore ardentes. ¶ Sane sacerdos minister iter moras puluinar molle missali supponit: ad notandū q deuotum et molle cor et qō facile diuinam impressionē recipiat: supponi debet iugo domini et celestium preceptorum. Juxta illud sapientis. Suscipiat verba mea cor tuum et c̄. vt in eo

Spũs dñi regeſcat. De hoc etiã ſub euãgelio dicet᷑.

¶ De kirieleiſon. Rubrica.

Tranſlato in dextram altaris partez cp̄o
ſeu ſacerdote. deinde qꝛ tẽpus plenitudi
nis ⁊ anni᷒ benignitatis aduenit ſicut p̄di
ctum fuit a pſ. Tu exurgens domine mi
ſereberis ſion. qꝛ venit tempus. m. eius.
cõgrue chorus laudat ⁊ inuocat trinitatez
triplicando kyrieleiſon. Ideo aũt poſt introituz dicit᷑ ky
rieleiſon. qꝛ ante omnẽ orõnẽ ſacerdotũ neceſſe eſt miſe
ricordiã dñi iplorare. Siqdem kyrieleiſon grece īterpre/
tat᷑ dñe miſerere. Nam kyrie ſonat domine: leyſon miſe
re. ⁊ ĩde chriſteleiſon. i. xp̄e miſerere. Uel kyri xp̄e. el de᷒
ei miſere: ſon nobis. ĩde kyrieleiſon. i. o xp̄e de᷒ miſerere
nobis. Uñ pp̄heta Miſerere nobis te. n. expectam᷒. Dici
tur aũt nonies. p̊ vt ordo decim᷒ ex hoibus reparatus: no
uez aſſociet᷑ ordinib᷒ angeloꝝ. ſecũdo vt eccleſia p̲ueniat
ad ſocietatẽ noue᷑ ordinũ ãgeloꝝ. tertio ꝯtra nouez gene
ra peccatorũ. Eſt eni peccatũ originale: veniale ⁊ morta
le. Item peccatũ cogitatõis: locutionis: ⁊ perpetrationis.
Item peccatuz fragilitatꝭ: ſimplicitatꝭ: ⁊ malignitatꝭ. fra
gilitatꝭ per ĩpotentiã: ſimplicitatis per ignorantiaz: mali
gnitatis p̲ inuidiam. Hoc eſt peccatũ ĩ patrez: peccatũ in fi
lium: peccatũ ĩ ſpũ ſanctũ. Adhuc ideo dr̄ ter ad patrem
kyrieleiſon: ter ad filiũ chriſteleiſon: ⁊ ter ad ſpũ ſanctuz
kyrieleiſon: ſed ad patrem ⁊ ſpũ ſcm̃ ſub eodem tantũ vo
cabulo: qꝛ pater ⁊ ſpũs ſanct᷒ ſunt eiuſdem tantũ nature.
ad filiũ vero ſub alio. qꝛ fili᷒ ⁊ ſi ſit eiuſdem nature cũ illꝭ.
eſt tamẽ ⁊ alteri᷒. vt gemine gigas ſubſtãtie. Propterea:
ideo dic̄ ter quãtũ ad patrẽ. ter quãtũ ad filiũ. ter quãtuz
ad ſpũ ſcm̃: vt notet᷑ pater ĩ filio ⁊ fili᷒ ĩ patre. ⁊ ſpũs ſan
ctus ĩ vtroqꝫ. De hoc dicet᷑ ĩ quĩta parte ſub ti. de pñia. ſed
ĩ medio mutat᷑ kyrie. ĩ xp̄e. vt notet᷑ duas eſſe naturas in
xp̄o. ¶ Rurſus kyrieleiſon ter triplicatũ. ſignificat pre/
ces patruz veterꝭ teſtamenti multiplicatas. ad hoc vt gra
tia ſũme trinitatis per aduentum xp̄i eos conſociaret no
uem agminibus angeloꝝ. Eſt aũt magna iſtorũ verboꝝ
efficacia. Legitur. n. q̄ dum beat᷒ Baſili᷒ kyrieleiſon: cla
maſſet porte ticine ſiue papieñ. eccleſie ſũt apte. ¶ Rur
ſus cũ beatus geminianus kyrieleiſon clamaret quiqꝫ re
ges conuerſi ſũt in fugam. vnde forte ſignificat aliud q̄ꝫ
dñe miſerere. quod tamẽ nos ignoramus. ¶ In q̲buſdã
eccleſijs ſtati poſt vltimum kyrielꝭ. ſubijciunt imas: quod
verbũ grecum ſonat latine nobꝭ. Et ſenſus eſt kyrieleiſon
imas. i. potẽtia diuina miſere nobis. Beatus gre. inſtituit
kyriel̕ nonies ⁊ a clero tãtuz publice ĩ miſſa cãtari quod
p̄us apud grecos ſimul a clero ⁊ populo cantabat᷑. Silue
ſter vero papa illud de grecis aſſumpſit.

¶ De gloria in excelſis. Rubrica.

Dicto kyrielꝭ. mox ſacerdos vꝭ põtifex ex
ĩſtitutiõe Teleſphori pape ĩchoat hym
num. Gloria ĩ excelſis deo quẽ ãgeli au
diti ſunt decantare ſicut legit᷑ ĩ euãgelio
Luce. q̲ angeloꝝ hymnus p̲hibet teſti
monium tẽporali chriſti natiuitati. Sa
cerdos p̄mus ⁊ ſolus illum ĩchoando p̲
nunciat q̲ angelũ magni concilij repreſentat. Nam ortũ
ſaluatoris ſolus angelus cui᷒ perſonam ĩpe gerit p̄mo nũ
ciauit. vnde Luc. z. Ecce euãgelizo vobis gaudium ma
gnum q̄ꝺ erit oĩ populo q̲a hodie natus eſt ⁊c̃. ⁊ illũ ĩcho
ando ſtat ante mediũ altaris ĩ hoc cõmemorans q̄ dum
mediũ ſilentiũ tenerent oĩa natus ẽ ĩ medio. i. pro hoĩb᷒
meſſias quem prophete predixerant. repũtãs ẽt q̄ ange
lus xp̄i natiuitatem paſtoribus annũcians ſtetit ĩ medio
eoꝝ ⁊ ĩcipiẽs eleuat manus p̲pter cauſas ſcriptas in ſe. ti.
ad fi. Itẽ ĩcipiẽs vertit ſe ad orientez: tũ qꝛ angelus ab ori
ente venit in bethleẽ. tũ qꝛ ad orientem dominũ adora/
re ſolemus. Tertio ĩchoãs ſtat ante mediũ altaris ad no
tandũ q̄ xp̄s mediator fuit ĩter nos ⁊ deũ. io. di. quõ: p̲ cu
ius mediatõem deo pacificati ſumus. Chorus vero conci
nendo reſpõdẽs gerit perſonam multitudinis de qua in
euangelio ſequit᷑. Subito facta eſt cum angelo multitu/
do ce. mi. lau. de. ⁊ di. gloria ĩ altiſſimis deo ⁊ in terra pax
ho. bo. vo. de cõſe. di. i. nocte. Hymnus aũt iſte non tantũ
eſt angeloꝝ ſed etiã hoĩuz cõgratulantiũ ex eo q̄ mulier
illa que dragmã p̲diderat decimã: iam lucernã accende
rat vt dragmã perditã ĩueniret: ⁊ paſtor dimiſſis nonagi/
ta nouem ouibus ĩ deſerto iam venerat vt quereret cen
teſimã ouẽ amiſſam. Ante natiuitatẽ. n. xp̄i tres erãt ini/
micitiaꝝ parietes. p̄mus inter deum ⁊ hoĩes. Secundus
ĩter angelum ⁊ hominẽ: Tertius ĩter hominem ⁊ hoĩem
Homo nãqꝫ per ĩobedientiã creatorez offenderat ⁊ per
ſuũ caſũ reſtaurationẽ angeloꝝ impediuerat: atqꝫ per va
rios rit᷒ ſe ab homine ſep̲auerat. Iude᷒ nãqꝫ cerimonias
excolebat: gentilis ĩdolatriã exercebat: ſed veniẽs pax no
ſtra fecit vtraqꝫ vnũ ⁊ huiuſmodi parietes deſtruxit. Ab/
ſtulit eni peccatũ ⁊ recõciliauit hoĩem deo. rep̲auit caſũ
⁊ reconciliauit hoĩem angelo. deſtruxit varios ritus: ⁊ re
cõciliauit hoĩem hoĩ. Reſtaurauit ergo ſm̃ apl̄z epheſi.
i. que ĩ celis ⁊ que ĩ terris ſunt. ⁊ ob hoc illa celeſtis mili
tie multitudo pſallebat. Gloria ĩ excelſis deo. i. ĩ ãgelis q̲
nunq̄ꝫ peccauerũt nec diſcordiã cum deo habuerũt. Et ĩ
terra pax a chriſto facta hoĩbus videlicet iudeis ⁊ genti
libus bone volũtatis qui vſqꝫ ad xp̄i natiuitatem p̲pter
peccata ſua cum deo ⁊ cũ angelis diſcordiã habuerunt.
Hinc ẽt eſt q̄ angelus loquit᷑ ⁊ cõgaudet p̄aſtoribus: qꝛ
pax eſt ĩter angelos ⁊ hoĩes reformata. naſcitur deus hõ:
qꝛ pax eſt ĩter deũ ⁊ hoĩem reſtaurata. naſcit᷑ in preſepio
bouis ⁊ aſini: qꝛ pax eſt ĩter hoĩes ⁊ hoĩes reparata. Per
bouẽ eni iudaic᷒. per aſinũ gentilis populus figuratur: ſꝫ
illud nõ arabis ĩ boue ⁊ aſino. iudeo. ſ. ⁊ gentili. 16. q. 7. in
noua. Et iteꝝ. cognouit bos poſſeſſorem ſuũ: ⁊ aſinus p̄ſe
pe domini ſui. ideo ergo canit᷑ hymn᷒ iſte. qꝛ quẽ venera
tur angeli in celis. hoĩes venerant᷑ in terris. per hoc q̄ dr̄
Gloria ĩ excelſis ⁊c̃. rep̄ſẽtat᷑ meſticia antiq̊ꝝ patꝝ ex te
dio expectandi ĩcarnationez dñi. Iſa. z8. Expectate deũ
⁊c̃. Et ideo ẽt cantat᷑ alleluia: qꝛ habebãt ſpem liberatio
nis. vnde p̄s. Sperauerũt ⁊ liberaſti eos. In hoc quoque
hymno notat᷑ ſpes eccleſie qua cũ angelis ſperat ſe cane/
re. vnde iaz illoꝝ canticũ aſſumit. Seq̲tur laudam᷒ te. ſ.
ĩ enarrabilia opera tua p̄dicando. que verba ⁊ ſequentia
a Beato Hilario pictauieñ: aſſerunt᷑ appoſita fuiſſe: ⁊ pre
cedentia ſolũ antiq̲tus dicebantur ĩ miſſa. Inno. tamen
terti᷒ dixit illa a Theleſphoro papa addita fore. Alij ve
ro a Simaco papa. ¶ Simacus papa conſtituit tam in
dñica die quã ĩ natalicijs martyrum. Gloria ĩ excelſis ad
miſſam cantari: qꝛ ſanctos per dñicam reſurrectionem
gloria angelorum ſociatos eſſe recolitur. Cantatur etiã
in feſtis apoſtolorum ⁊ confeſſorum in quorum honorẽ
quecũqꝫ eccleſia dedicata eſt: ⁊ generaliter in feſtis que
nobis celeſtem ſolemnitatem repreſentant. In diebus
vero luctus ⁊ ieiuniorum non dicitur: preterq̄ꝫ in duob᷒
ſabbatis ſpecialibus miniſterijs ornatis. Iuxta illđ. Can
tate domino canticum nouum p̲ut dictum eſt in prohe
mio hui᷒ partis. Dictus quoqꝫ Theleſphorus papa p̄ce/
pit illum cantari ad miſſam nocturnam natalis domini
quã ⁊ ipſe inſtituit. Quidã dicunt non eſſe cantandum ĩ
miſſa niſi in hora tertia: qꝛ tunc ſpũs ſanct᷒ ſuper apoſto
los deſcendit ⁊ eos gloria ⁊ exultatione repleuit. Inno
centius terti᷒ ſtatuit vt quãdo ĩ diebus profeſtis celebra

tur in honorē beate virginis vel ſpūs ſancti vel ſancte crucis: nec hymn⁹ angelicus nec ſymbolū dicat̄: nec etiā Te deum laudamus in laudib⁹ matutinis. In aduentu vero vel in ſeptuageſima nō canit̄, put ibi in ſeptima pte ꝛ ſub ti. de ſeptem diebus poſt paſca dicet̄. Epiſcop⁹ tn̄ bethlemitanus ex abuſu omni die ꝛ oī miſſa ꝛ pro d̄fūctis: Gloria in excelſis decātat pro eo ꝙ hymnus ille Luca teſtā te: pmo i bethlemitana regione cātat⁹ ē.

¶ De ſalutatione ad pplz. Rubrica.

Angelico hymno finito ſacerdos ad pplz ſe voluēs illū ſalutat dicēs. Dn̄s vobiſcū quod ſūptū ē ex libro ruth. z. Sic eni legit̄ booz ſalutaſſe meſſores ſuos. ꝛ pphe ta i paralyppomenon aſſa regē ꝛ g cū coerāt. ꝛ angelus ſalutās gedeonē dixit. Dn̄s tecū. booz gdā figurā ſaluatoris expreſſit qui ruth moabitē duxit vxorē Et hec ſalutatio ſignificat ſalutatiōez quā xp̄s fecit apoſtolis poſt reſurrectiōem de quo in qnta parte ſub ti. de pma dicetur. In oīb⁹ ergo miſſe oꝛonib⁹ ſacerdos pmittit Domin⁹ vobiſcū niſi in oꝛonib⁹ que precedunt ,pphetias vel etiā orationes ſup populū in quadrageſima. ꝛ niſi in orationibus que imediate ſequunt̄ poſt primā orationē. ꝛ in illis que dicunt̄ in paraſceue. ſed tunc miſſa non dicitur licet ſacerdos communicet. Cum eni per dictam ſalutationē optetur dn̄m eſſe cum populo qui eſt i eo per ſpiritum gratie ſeptiformis. ideo eccleſia ordinauit ſepties tantum in miſſa populum ſalutari vt iaz dicetur. Id eoqꝫ in pmiſſis oꝛonibus tantum dicitur. Premittitur tamen alijs exhortatio ad humiliationē per flectam⁹ genua vel per humiliate capita veſtra deo: qꝛ oratio que facienda ē cū ieiunio ad malignū ſpm̄ eÿciendū tunc demū valet ſi cū humilitate fiat. ¶ Rurſus in dieb⁹ ieiuniorū repreſentat eccleſia tempus babylonice captiuitatis. Merito ergo ſacerdos tūc populū vtpote abſentē non ſalutat. nec ſe ad illū cōuertit: ſed abſolute incipiēs. Oremus. iſinuat p illo fore orandū: ꝛ qꝛ oratio debet fieri cū effectu mox ſubÿcitur flectamus genua vel humiliate capita vr̄a deo Repreſentat etiaz tempus dn̄ice paſſionis quod pcipue poſt cenam cum diſcipulis factā icepit. qꝛ ergo tempore illo domin⁹ diſcipulos nō ſalutauit. ſed eos ad orandum pluries excitauit. id eo ſacerdos tunc populum non ſalutat. ſed ei orare iſinuat. Sed ꝛ qꝛ tempore illo xp̄s i oꝛoe genua flexit. ideo mox ad genua flectēdū inuitat. Dicit āt flectamus genua in perſona vniuerſitatis oīum fideliuz quaſi oīum ſindicus ſeipſū iclude̅s. ꝛ ideo loquit̄ in pma perſona excitans ſe ꝛ oēs ad orandū humiliter ꝛ deuote. ſed mox ſubÿcit leuate. in perſona alterius. ſ. xp̄i cuius typum gerit in officio miſſe. ꝛ tunc loquitur in ſecunda perſona ꝛ in diſſimili cātu quaſi ipſe xp̄s dicat ſurgite qm̄ veſtraz humilitatē ꝛ deuotionē video. ꝛ tunc vice omniū loquit̄ ſiue orat. quid ſignificēt collecte que dicunt̄ poſt flectamus ꝛ poſt humiliate: dicet̄ in quarta pte ſub quarta feria in capite ieiunioꝝ. Alijs vero diebus eccleſia tēpus exultationis ꝛ plenitudinis que pcipue fuit poſt xp̄i reſurrectionē repreſentat. ꝛ tunc ſacerdos populū ſalutat recitans vt premiſſum eſt ꝙ dn̄s poſt reſurrectionē diſcipulos ſalutauit. Sacerdos ergo oꝛonib⁹ premittit dominus vobiſcū: vt ppl̄s reddat attentū ꝙ mens eius ad deum dirigat ꝛ ei per itentionē cedula iungatur. et eſt ſenſus dn̄s vobiſcū id eſt in vobis maneat ꝛ vos pmio vite eterne remuneret ꝛ petitionib⁹ veſtris effectū tribuat ſeu grām dei ipetretis perſeuerantes in illa. Chor⁹ vero ꝛ populus reſpondent. ꝛ cū ſpū tuo. qđ ſumptū eſt ex epiſtola ſecūda ad thim. vl. vbi dr̄. dn̄s Jeſus xp̄s. cū ſpū tuo. huiuſmodi eteni mutue ſalutatiōes notāt ꝙ ſacerdotis ꝛ populi vn⁹ debet eſſe affectus. ꝛ eſt ſenſus. tu pro nobis factur⁹ es preces ad dn̄z. ꝛ qꝛ dn̄s de⁹ pces illas tantū approbat ꝛ exaudit que ex bono corde pcedūt: oꝛam⁹ ꝛ nos ſiſr ꝓ te vt ille ſine quo nullū eſt bonū ſit cum ſpū tuo vt qui tecum eſt i ore ſit ꝛ i corde ꝛ in te maneat. ꝛ ſm̄ hoc ceſſat heſitatio q̄rentiū q̄re ppl̄s reſpondet ꝛ cuz ſpū tuo: cū ſacerdos dicēdo dn̄s vobiſcū optauerit dn̄m eſſe cum illis non ſolum i ſpū verū etiam i corpore naz ꝛ idipſum populus p hanc reſponſionem optat vt pmiſſum eſt. Poteſt etiā dici ꝙ hac reſponſione populus ſe refert ſolū ad actionē imolationis ad quam ſacerdos pcedit. in qua per ſpiritū totalr̄ eleuatus ꝛ ab omni terrenitate prorſus abſtractus eē debet. Poſtqꝫ vero chorus reſpondit ipſe ad altare reuoluet ſ. ad oriētē: vt dicetur in pꝛhemio. 5. partis. ꝛ quaſi pax de ſua bonitate cōfidens vniuerſalem ad ſe colligit eccleſiā dicens quaſi oīuz ſindicus. oremus. quaſi dicat orate oēs ſimul mecū vt qđ poſtulam⁹ citius ipetremus quoniam ipoſſibile eſt multitudinē non exaudiri ꝛ ſic oꝛonem dic. dicendo ergo orem⁹ hortat̄ alios ad orandū qꝛ ꝛ ipſe monuit xp̄s diſcipulos orare dicens. orate ne itretis in tentationez ꝛ poſtea orat: qꝛ poſtea xp̄s orauit. ipe. n. fecit ꝛ docuit. qđ aūt dicit orem⁹ ab antiqs habem⁹ qui pmiſſo oremus ſubiūgebant cōmuniter oꝛonē. dicit aūt orem⁹ ſtās ante mediū altar. pter rōnes poſitas i pncipio pcedentis ti. oꝛo autem quam dicit ſignificat idulgentiam quaz dn̄s repromiſit. ꝛ deinde tranſit ad dextram partem altaris vt dicetur ſub ti. ſe. Oratione finita chorus reſpōdet amē quod eſt hebraicū verbū. q. d. fiat nobis ſicut orafti ſeu feliciter acta ſit oꝛo tua. ꝛ eſt ſumptū amen ex apocal. io. Ambro. exponit amē. i. vere eſt qđ ſermo ſonat affect⁹ ſentiat: de cō. diſti. z. reuera in fi. 38. di. ſedulo. 3. q. 5. ꝛ hoc autē. quādoqꝫ ponit̄ p vere vt ibi amen amen dico vobis: extra de iureiur. ꝛ ſi xp̄s: put ſub ti. de oratione dicetur. ꝛ nota ꝙ premiſſa ſalutatio. ſ. dn̄s vobiſcum ad minores ꝛ iperfectiores ꝛ ſimplices pertīet ſacerdotes. epiſcop⁹ vel eius ſuperior qui perfectus eſſe debet ꝛ expreſſam chriſti ſimilitudinem gerit: vt ſe vicarium chriſti oſtendat oraturus prima vice vtit̄ verbo domini dicentis Jo. zo. pax vobis. que fuit prima vox domini ad diſcipulos quando eis poſt reſurrectionem apparuit. quaſi diceret in preſenti detur vobis pax pectoris ꝛ i futuro pax eternitatis. De vtraqꝫ Jo. i3. Pacem relinquo vobis. pacem meam do vobis. Hoc etiam verbo vſus eſt diſpenſator Joſeph ad fratres eius. Poſtea vero ad inſtar ceterorum ſacerdotū dicit. dominus vobiſcum: vt ſe eſſe vnum ex ipſis oſtendat. 95. diſtin. olim. z. c. ſe. in fi. Et eſt aduertenduz ꝙ tūc demum pax vobis dicitur quando gloria in excelſis cantatur: ꝛ hoc ideo vt correſpondeat ei quod ibi dicitur ꝛ in terra pax hominibus ꝛc̄. Preterea hec ſalutatio a chriſto tempore gaudÿ ꝛ letitie. ſcilicet reſurrectionis ad diſcipulos facta illi cantico letitie correſpondere debet. Sūt etiam qui dicunt ꝙ pontifex ſolenniter celebrans in diebus quibus gloria in excelſis dicitur repreſentat chriſtū poſt reſurrectionez ſeu reſurrectionis gaudiuz. quo tempore ſepe chriſtus dicta ſalutatione ad diſcipulos vſus eſt ideoqꝫ chriſtum imitando premiſſis diebus. h. d. In miſſis vero quas alÿs diebus vel temporibus dicit: vel etiā que ab iferioribus dicūtur: chriſti paſſio figuratur ꝛ plāctus atqꝫ afflictio conformatur. Et ideo i illis pax vobis non dicitur ne gaudium cum dolore miſceatur. Poteſt etiam dici ꝙ per chriſtum facta eſt pax inter deum ꝛ hominem ꝛ inter angelos ꝛ homines quod manifeſtauit angelus quando in chriſti natiuitate cantauit. Gloria in excelſis deo ꝛ in terra pax hominibus. Pacem vero inter deum ꝛ homines manifeſtauit chriſtus quando poſt re-

ſurrectionē dixit aplis pax vobis. hec repſentant̄ in miſſa
Primū p quēlibet ſacerdotē q pōt cātare Gloria ī excel
ſis angelum repſentās. Scdm p epm q ſolus dicit pax vo
bis repſentans xpm qui in pſona eccleſie dixit apoſtolis
pax vobis. vtrūqꝫ aūt dicit epſ ſolēniter celebrās qꝛ vtrū
qꝫ .ſ. xpm ⁊ angelū repſentat. Ipſe enī ſpecialioꝛ eſt xpi vi
carius ꝙ ſimplex ſacerdos: ideoqꝫ cum omittit officium an
geli .ſ. tempoꝛib⁹ qb⁹ cantica letitie ſubticent̄ .ſ. Te deum
laudam⁹ ⁊ Gloria ī excelſis. omittit ſiſiter ad hoc officiuꝫ
xpi nō dicens pax vobis ſed dn̄s vobiſcū ſicut ſimplex ſa
cerdos. Nō .n. per epm q repſentat xpꝫ ⁊ angelū vna pax
ſine altera nūciat̄. Idē etiā eſt in Ite miſſa ē qd non dicit
niſi Gloria ī excelſis dicatur. ¶ Sane dyacon⁹ nō dicit
dn̄s vobiſcū per hoꝛas eo ꝙ ſi ita gerit typū xpi q p Booꝫ
hac ſalutatione vſus eſt: ſicut ſacerdos q ea ī perſona xpi
vtitur. legens tamen euangeliū hoc dicit: qꝛ tūc vtitur of
ficio predicatoꝛis: ⁊ pnūciat doctrinā ab ipſo xpo īmedia
te platā: ⁊ etiā cereū paſcalē benedicēs qꝛ tūc xpi reſurre
ctionē repſentat. Sūt tamē qdam q dicunt ꝙ ī diuinis
officijs que dicere tenēt̄ licite poſſūt hoc dicere cū phibi
tū nō legat̄. qb⁹ generalis vſus eccleſie contradicit vt ſe
īferioꝛes ſacerdotib⁹ cognoſcāt. ¶ Notādū aūt eſt ꝙ ſe
ptēꝫ vicib⁹ populus ſalutat̄ ī miſſa qnaten⁹ excluſis ſeptē
vitijs capitalib⁹ ſuſcipiat grām ſeptifoꝛmē. Myſterium
enī miſſe ad ſeptē dona ſpūs ſancti referi̅. Primo in ipſo
miſſe exoꝛdio añ collectā. Secūdo añ euangeliū. Tertio
poſt euāgeliū ſiue dicto ſymbolo .ſ. añ offertoꝛiuꝫ. Quar
to añ pfationē cuꝫ dic̄ ſacerdos Per oīa ſecula ſeculoꝝ: ⁊
cōſequēter dn̄s vobiſcum. Quīto añ pacī oſculū cū dicit
Pax dn̄i ſit ſemp vobiſcū. Sexto ante pm̄ā poſt cōmu
nionē. Septimo finito finali poſt cōmunionē vel oratio
nem. In pm̄a ſalutatione ſpūs ſapiētie ītelligit̄: qꝛ ſapiā
ītrauit ī hūc mūdū vt ſaluaret nos. In ſecūda ſpūs ītelle
ctus. ideo enī pdicauit vt doceret nos. In tertia ſpūs cōci
lij: hoc enī ſecreto dei cōcilio ſe paſſiōi obtulit vt redime
ret nos. In q̄rta ſpūs foꝛtitudinis: qꝛ pendēs ī cruce dya
bolū expugnauit vt redimeret nos. In qnta ſpūs ſcie qꝛ
reſurgēs diſcipulos ſalutauit ⁊ eis ſēſum aperuit vt eru
dirent nos. In ſexta ſpūs pietatī qꝛ ſola pietate humanā
naturā ſup aſtra leuauit vt exaltaret nos. In ſeptima ſpi
rit⁹ timoꝛis qꝛ angeli tremebūt cū venerit ad iudiciuꝫ vt
gloꝛificet nos. ¶ Ceteꝝ ī qualibet ſalutatiōe mutat̄ offi
ciū miſſe: ⁊ de vno officio ad aliō tranſitur. quare merito
ſalutatio pmittit̄. cū .n. ad operarios nouiter ingredimur
eos ſalutare ſolem⁹ ⁊ ſcdm hoc octo officia ſunt in miſſa.
¶ Ruſſus ſalutat̄ etiā ī octauo vt qdam volūt ſcꝫ poſt
offertoꝛiū ante ſecretellā. nam voluēs ſe ad populū dictu
rus Oꝛate fratres ⁊c̄. dꝫ dicere ſub ſilētio Dn̄s vobiſcuꝫ.
Uerū lꝫ eis q̄s ſalutam⁹ faciē regulariter repſentem⁹ tū
ī qnqꝫ dn̄taxat ex pmiſſis ſalutatiōib⁹ ſacerdos ad pplm
ſe cōuertit. nam ī illa ſalutatiōe q̄ fit ante euāgeliū ſe nō
cōuertit. qꝛ iam ītent⁹ eſt ad verba dei annūciāda. nec ēt
ī illa que fit ante pfationē: qꝛ iā ītent⁹ eſt ad ſacrificiū al
taris tractandū. nec ēt ī illa q̄ fit ante pacī oſculū. qꝛ iam
tenet coꝛp⁹ xpi ī manib⁹ ⁊ habet coꝛ ſurſū ad deū. Et oīno
ītent⁹ eſt ad reuerenter illud tractandum. Nemo enim
mittēs manū ad aratrū ⁊ reſpiciēs retro apt⁹ eſt regno dī
extra d̄vo. magne. ¶ Ceteꝝ qna ad pplꝫ cū dn̄s vobiſcū
facta cōuerſio ſignificat quīqꝫ apparitōes quas xpſ fecit
diſcipulis ſuis in die reſurrectionis. Prima fuit Marie
magdalene Joh. zo. ⁊ Math. vlti. Secūda eidēꝫ ⁊ alijs
mulieribus redeuntib⁹ de ſepulchꝛo quādo dixit eis: aue
te. Math. vltimo. Tertia Petro. Quarta duob⁹ diſcipu
lis euntibus ī Emaus. Quīta in domo decem diſcipulis
abſente Thoma Joh. zo. Sed qꝛ altera illaꝝ manifeſta
nō fuit. q̄ñ. vꝫ. pmo apparuit Marie magdalene. vel ſcdꝫ
alios quādo apparuit Petro qꝛ neſcit̄ quando aut vbi: ideo
ſacerdos ante ſecretellā dicturus Oꝛate fratres predicit
ſub ſilētio dn̄s vobiſcū. ſed patēter dicit oꝛate ⁊c̄. qꝛ patē
ter dixit aplūs: Oꝛate ne intretis ītentationē. Fuerūt etiā
⁊ alie apparitōes de qbus nil ad pſens. ¶ Nō ē etiā omit
tendū ꝙ ſacerdos ſp voluit ſe ad populum ad dextram ⁊
per eādē ſe ad altare reuoluit quaſi ipſo facto dicēs. Dex
tra dn̄i fecit virtuteꝫ. dextera do. ex. m. dex. do. fe. vir. Se
cundo ad deſignandū ꝙ in ſepulchꝛo dn̄ico āgelus a dex
tris ſedebat. Tertio vt per hoc ſacerdos īnuat ſe rectam
⁊ obtentā habere ītētionē p ſe ⁊ populo ad celeſtem pa
triaꝫ que p dextrā ſignificat̄: iuxta illud ī cāticis. Dextra
ei⁹ amplexabit̄ me. Quarto qꝛ verſus ſalutādo populum
⁊ cōuerſus dicēdo oꝛem⁹ hoꝛtat̄ tam ſe ꝙ populū ad orā
dum: ⁊ oratio debet fieri p eternis q̄ p dextrā ſignificat̄.
vnde xpſ ſedere dr̄ ad dextrā patrī merito a pr̄e dꝫ tra ſit
vicereqꝫ. gerit qppe ſacerdos typū xpi q perfect⁹ eſt ī ſaluta
tionib⁹ ⁊ oꝛonib⁹ q̄ ad dextrā fiūt. Uerūtamē poſtꝙ dix
oꝛate p me frēs ⁊c̄. ſe reuoluit ad ſiniſtrā: iuxta illō pſal
miſte. Circuiui ⁊ īmolaui ī taber. ei⁹ ho. vo. ⁊c̄: pparans ſe
ad imolādū quēdā circuitū facit. ſe igr̄ cōuertit tunc ad
ſiniſtrā q̄ īpfectioꝛ ⁊ īfirmioꝛ ē ad notādū īpfectionē cu
iuſlibet ſacerdotis pter xpm. Hic eſt ꝙ pmiſſa v̄ba dicē
do obſecrat tāꝙ īperfect⁹ ⁊ peccatoꝛ ⁊ īdigēs alioꝝ auxi
liū īpendi ſibi ab alijs ſiue beneficiū oꝛonis. Secūdo qꝛ
reuoluit̄ tūc a ſiniſtra vt per hoc ſignificet triſtitiam de
paſſione xpi ad quā repſentandā ſtatī ītēdit. triſticia enī
recte per ſiniſtrā ſignificat̄: iuxta illō aplī: a dextrī ⁊ a ſi
niſtris per gloꝛiam ⁊ ignobilitateꝫ. per īfamiā ⁊ bonā fa
mam. Debēt etiā fieri ille volutiōes ⁊ reuolutiones ante
mediū altaris: iuxta illud: ī medio eccleſie aperuit os ſuū
⁊c̄. In quo ⁊ illō cōmemoꝛat̄ ꝙ redēptoꝛ noſter iuxta ſa
lomonē coꝛp⁹ ſuū media charitate cōſtrauit pter filias
ihrl'ꝫ: ⁊ attēdite qꝛ qdā dicto dn̄s vobiſcū ad altare reuo
luti dicunt oꝛem⁹ ſtātes ante mediū altaris: per hoc inſi
nuantes ſe ī loco manifeſto ⁊ pplo ꝯuenienti oꝛare .ſ. ante
mediū altaris. qꝛ qꝫ ppl's debet de medio coꝛdis oꝛones
ad deū effūdere. Alij v̄o ad dextrū coꝛnu altaris vbi ora
tioneꝫ pferre debēt dicunt oꝛem⁹ vt ſic īter īſinuationē ⁊
oꝛonē nullū actū aliū īterponāt: ⁊ vt ibi pcedat orādi īſi
nuatio vbi mox ſubſeq ipſa oꝛo ⁊ orātis pplī eē dꝫ ītētio.

¶ De oratione ſeu collecta Rubrica.

Salutatione pmiſſa ſubijciunt̄ oꝛones qꝛ
.n. oīs nr̄a oratio a deo īchoata circulari
ter in ipſum terminari debet. ideo miſſe
officiū īcipit ab oratione ⁊ terminatur ī
gratiarum actione. Unde videnduꝫ eſt
qs debet orationes dicere. Qualiter ⁊ p
qb⁹ ſit oꝛandum. Quid ſit oratio. ⁊ quan
do ⁊ vbi ⁊ verſus quam partē orationes dicende ſint. De
mutatiōe ſacerdotis ab vna parte altaris ad alteram. vn
de oꝛones dicant̄ ⁊ vnde originē habuerūt. qualr̄ verba
eoꝝ ītelligant̄. Qualr̄ oꝛones terminent̄. Quare vocēt̄
collecte. Que ⁊ quot oꝛones dicende ſūt ⁊ de inuētoꝛib⁹
earum. Quomodo pontifex vel ſacerdos illas dicens ſta
re debet. ¶ Circa pmūꝫ notandū eſt ꝙ ea qbus populus
īmediate oꝛdinatur ad deum ſacerdotes tantū dicunt q
ſunt mediatoꝛes inter deum ⁊ populum: quoꝝ q̄dam di
cuntur publice ſpectantia ad totum populū in cuius per
ſona ipſe ſolus ea deo pponit ſicut ſunt orationes ⁊ grāꝝ
actiones: quedam priuatim que ad officium ei⁹ tantum
ſpectant vt cōſecrationes ⁊ hꝯ oꝛones quas ipſe p popu
lo facit. non tamē in perſona populi oꝛans. ⁊ in omnibus
premittit dn̄s vobiſcum vt mens populi deo coniungat̄

ꝛ quia populus in his que ad deum pertinent sacerdotē
ducem habet. ideo ī fine cuiuslibet sūe orationis popul⁹
ꝯsentit rñdēs amen vt iaz dicet̃. ꝓpter qḋ ꝛ oīs oratio
alte terminat etiā ſi ſit priuati fiat. ⁋ Sane orandū est bre
uib⁹ verbis nō ī multiloqo vt iam dicet̃. xx. distin. oīa. 43.
di. ſit rector. ꝓpe fi. vnde ꝛ greci paruz ꝛ frequēter orant
sed in lachrymis ꝛ ī puritate cordis non in voce clamosa.
sed ī mentis ītentione ꝛ lachrymarū cōpunctione: sic in
ꝯspectu diuine maiestatis ꝛ angelorum oportet nos esse: vt
mēs nostra voci cōcordet: iuxta illud psalmi. Exaudiuit
dñs vocē fletus mei. Et iter. Sacrificiū deo spūs ꝯtribu
lat⁹ ꝛc̃. Debet etiā orō esse deuota: nam oīum creatori cū
deuotōe est supplicandū. Dū aūt sacerdos alte dicit orō
nem. alij non debēt verbis orare. sed illā orōnē attēdere
ꝛ ad eam rñdere amē. Pro qbus sit orandū dicet̃ in sex
ta parte sub ti. de parasceue. ⁋ Quid sit orō ꝛ qua hora ꝛ
vbi hore canonice dicēde sunt: ꝛ versus quam partē orā
dum est dicet̃ in ꝓhemio. 5. partis. qd significet oratio q̄
dicit̃ ante eplām dicet̃ sub ti. de cessione epi. Sane sacer
dos dū orat ad dextrā cōsistit altaris iuxta illud exo. 30.
Deprecabit̃ aaron sup cornu altaris ꝛ placabit super eum
in gnātionibus suis. in hoc illud signans, quod fuerat pro
phetatū. Deus ab austro veniet. xp̄s enī iudeos docuit ad
quos a prē missus fuit. q2 dextra iudeos: gentiles sinistra
figurat. ꝛ qm̄ leticia per dextrā. tristicia vero per sinistrā
designat̃: idcirco ad dextram ptē altaris ꝑmū accedit vt
gaudiū dñice natiuitatis ostēdat. deīde dicturus euange
lium ad sinistram cōuertit̃ vt tristitiā passionis īsinuet.
sed iterū redit ad dextrā vt gaudiū resurrectionis annū
ciet. de hoc aliter dicet̃ sub ti. ð mutatiōe sacerdotis. Ro
man⁹ vero pontifex oratur⁹ ad sedē post altare vel alius
ep̄s ad latus altaris ascendit: ꝛ stans collectaz ꝓnunciat
quam ī libro legit apto: ꝛ deīde sedet: q2 sicut euāgelista
testatur: venit iesus in naçareth vbi nutrit⁹ fuerat: ꝛ itra
uit ꝭm cōsuetudinē diei sabbati in synagogam ꝛ surrexit
legere ꝛ traditus est ei liber Isaie ꝓphete quē vt aperuit
īuenit locū vbi scriptuz erat: Spūs dñi super me ꝓpter
qḋ vnxit me: ꝛ cū plicuisset libruz reddidit ministro ꝛ se
dit. Rursus pōtifex ad lat⁹ altaris vsq3 ad dcm̄ offertoriū
morat̃: vt dcm̄ ē sub ti. qualr̃ ep̄s vl' sacerdos. ⁋ Seqtur
videre vñ oratio dicat̃: ꝛ vnde orōnes originem habue
rūt. Et qdem dr̄ oratio ab orādo eo ꝙ per eā a populo bo
na corporis ꝛ aīe orando petunt̃: licet. n. dñs sciat qb⁹ ege
mus. orare tamen d̄bem⁹ ꝓut dicetur sub orōne domini
ca. orat enī sacerdos ꝓ bonis vt assint: ꝛ ꝓ malis vt absint
Designāt autē orōnes in apoca. ꝑ fumū aromatū q ascen
det ī conspectu dñi ð manu angeli. Christus eniz ver⁹ hō
ꝓpter nos passioni dedit⁹: cui⁹ illa vox ē: holocausta etiā
ꝓ delicto non postulasti tūc dixi ecce venio: sēper pro no
bis orabat: q2 ꝭm apl'm Exaudit⁹ est in oīb⁹ pro sua reue
rentia. ⁋ Qualiter verba orōnuz ītelligenda sint videa
mus. Et quidem qḋ in quibusdam codicib⁹ continetur:
ꝓsit huic vel illi sancto talis oblatio ad gloriaz ꝛ honorē:
sic ītelligi debet ꝙ ad hoc ꝓsit vt ille magis ac magis ī fi
delibus glorificet̃ aut etiā honoret̃ ī terris: extra ð cele.
missarum martha. ꝓpe finē. Cū enī ipsi sint perfecte beati
oīa eis in celis ad votū succedūt. vnde nō egēt nostris ora
tionibus: imo iniuriā facit martyri qui orat ꝓ martyre: l3
pleriq3 reputēt non īdignum scōrum gloriam posse vsq3 in
diem iudicij augmentari: ꝛ ideo ecclesiam iteriz rite pro
posse augmentationē glorificationis eorum optare. Qr
autem post finem orationis subiungit̃ per dñm nostrum
iesum xp̄z: illud significat qḋ ipse in euāgelio dicit. Quic
quid petieritis patrem meū in noīe meo fiet vobis. Orat
enī sacerdos ad deum patrem vt per filium suū q domi
nus noster est eq̄liter sicut pater: oratio perficiatur: Hic
enim est ꝙ oīs orō generaliter ad patrem dirigitur ꝛ ter
minatur in noīe filij. Non enī per aliam viaz ad nos eter
na dei beneficia possunt decurrere q̄3 per cuz qui est me
diator dei ꝛ hominum homo xp̄s ih̄s. io. di. qm̄ sicut per
mediantē crystallū mittit̃ ignis in escam superpositam
a sole longinquo. Et sumptū est hoc de eplā ad romanos
vbi dicit̃: Gloriemur ī deo per dñm nostrū ih̄m. nemo. n.
vadit ad patrē nisi per me. Et ipe alibi dicit. Si qd petie
ritis patrem in noīe meo dabit vobis. ⁋ Et nota ꝙ ih̄s ē
ꝓpriū nomē ꝓut dictū est in ꝓhemio secunde partis. Qḋ
vero sequit̃. qui tecuz viuit ꝛ regnat in vnitate spūs scī ꝛc̃.
ita potest ītelligi in vnitate spiritus sancti: hoc est vna cū
spū sancto. nam pater ꝛ filius ꝛ spūs sanctus sunt vnus.
Uel in vnitate spūs sancti hoc est in spiritu sancto: qui est
vnitas prīs ꝛ filij: ꝛ amor ꝛ connexio vtriusq3. Possunt ēt
sic exponi premissa verba per dñz nostrū ꝛc̃. vt sit sensus:
O pater exaudi per filiū tuuz qui hoc vult ꝛ pōt: vult q2
viuit. potest q2 regnat. viuit inquā ꝛ regnat tecum in vni
tate spūs sancti. non qdem viuit ꝛ regnat vt tyrānus spū
iniqtatis: sed viuit ꝛ regnat deus spū benignitatis. ⁋ Qḋ
vero sequit̃ Per oīa secula seculorum. vel ꝯsecutiue vel an
thonomatice ītelligi pōt. Cōsecutiue sicut generationes
generationū quasi dicat: per oīa secula seculorum sibi inicē
succedētiū. dñr enī secula q2 sequunt̃. nam alijs descēdē
tibus alia sequunt̃. Anthonomatice sicut cātica cāticorum
ꝛ est sensus: sicut ante oīa secula fili⁹ cū patre ī vnitate spi
ritus sancti ī deitate vixit ꝛ fuit: ita ꝛ in presenti seculo ꝛ
in futuro: vbi iusti cū sanctis angelis permanebūt: ꝛ iniu
sti cū dyabolis cruciabunt̃: credat̃ equalr̃ viuere cū pa
tre ꝛ spū sancto: ꝛ nullo fine cōcludi: Sequit̃ amen: quod
verbū optātis vel affirmantis ostendit affectum vel con
sensum vt premissum est. populus enī assentiens voci sa
cerdotis qui dixit per oīa secula seculorum: assentit ꝙ secu
lum per eum creatum est. Unde ī fine psalmorum vbi nos
dicim⁹ fiat fiat. hebreus dicit amē amē. Et xp̄s in euāge
lio sepe dicit amen amen. i. verum dico vobis. Respicit
ergo ad formā orōnis vt quod oratur optetur: vel ad mo
dum cōclusionis vt quod concluditur affirmetur. verbi
gratia cū sacerdos orās dicit: Da nobis q̄sumus dñe salu
tem mentis ꝛ corporis: populus respondet amē. idest fiat:
ꝛ cum sacerdos concludit: qui tecum viuit regnat ī vnita
te spūs sancti deus per omnia se. se. populus affirmando
rñdet amē. i. verū est. vel amē īterpretatur veritas vt in
apoca. hoc dic̄: amen testis fidelis. de hoc dcm̄ est ī prece
denti tractatu. ⁋ Circa terminationē collectarum notādū
est ꝙ ī eis quādoq3 dirigit̃ sermo ad patrē: quandoq3 ad
filium: quandoq3 ad spū sanctū: ꝛ qñq3 ad totam trinita
tem. Si sermo ad solum patrez dirigitur non habita mē
tione de filio neq3 de spiritu sancto. tunc dicitur in fine
Per dominum nostrum iesū xp̄m filium tuum qui tecū
vi. ꝛ regnat in vnitate spūs sancti deus per omnia secula
secu. sine. per eundez. ꝛ eiusdem: vt in illa orōne. Prote
ctor in te sperantium ꝛc̃. Si vero fiat mentio de filio vel
de spū sancto refert an ante finalem partē orationis an
in fine ipsius fiat mentio de filio. Si vero dirigitur ad
patrem habita mentione de filio ante finez tunc dicitur
ī fine per eundem dñm nostrum ꝛc̃. vt ī illa orōne. Deus
q de beate marie v̄ginis ꝛc̃. Si in fine tunc subijcitur im
mediate. q tecuz. sine. per eundem. ꝛ eiusdem: vt in illa
collecta sancti Stephani. Omnipotēs sempiterne deus
qui primitias martyrum. Et ī illa. Deus qui salutis eter
ne. Uel dominum nostrum iesum xp̄m. sine per: vt in il
la collecta. Deus qui nos redemptōis que dicitur ī vigi
lia natalis: ꝛ in illa. Illumina quesumus que dicitur in

epiphania: vel iheſus chriſtus dominus noſter: vt in illa:
Deus q ad eternaz. que dicit̄ feria tertia poſt paſca. ⁊ in ſe
creta illa. Ipſi tibi. que dicit̄ in cena dn̄i. Si vero in orōne
que ad patrē dirigitur fit mentio de ſpū ſancto. dicitur ī
fine. per dominū noſtrū: ſed tūc dr̄ ibi. ī vnitate ſpūs ſcī.
deꝰ vt ī illa: Deꝰ q corda fideliū. ⁊ in illa. Adſit nobis queſu
mus virtꝰ ſpūs ſancti ⁊c. Oꝛ ſi fiat ibi mentio pͥmo de ſpū
ſancto ⁊ poſtea de filio: tūc ſubijcit̄ ī fine imediate. qui te
cum: vt in illa orōne. Mentes noſtras queſumꝰ domine
paraclitus. ⁊ in illa. Ure igne ⁊c. ¶ Rurſus quādo ad pa
trem dirigimꝰ ſermonē orando vt ipſe det nobis ſpūm vi
uificandi vel hꝫ tunc dicitur. p dn̄m. ſiue. per eundez vel
eiuſdē: vt in illa oratione que dr̄ in bn̄dictione cinerum.
Deus q humiliatōe ⁊c. ⁊ in illa que dr̄ ī benedictione fon
tis. Oīpotens ſempiterne deus reſpice ⁊c. ſi autem ſermo
ad filiū dirigat̄ vt in illa orōne. Excita dn̄e potentiā tuā
⁊ veni. ⁊ ſilr̄ in alijs collectis de aduētu dn̄i: ⁊ in illa. Deꝰ
q virginalem aulam: tūc dr̄ in fine. q vi. ⁊ regnas cū deo
pr̄e in vnitate ſpūs ſancti deus ⁊c. Et ſi fiat ibi mentio de
patre tunc dr̄ q cum deo patre ⁊c. vt ī illa orōne canonis.
Dn̄e iheſu xp̄e fili dei ⁊c. Si vero ſermo dirigit̄ ad ſpūm
ſanctum dicunt qdā q tūc dr̄ ī fine. qui cum patre ⁊ filio
viuit ⁊ regnat deus ⁊c. Uerūtamē oīs orō dirigit̄ ad pa
trem vel ad filiū ⁊ nulla ad ſpūm ſanctū: qꝛ ſpūs ſcūs eſt
donū. ⁊ a dono nō petit̄ donū: ſed poriꝰ a largitore doni.
Petitur ergo a patre ⁊ filio: ⁊ ad eos ſermo dirigit̄ tanq̄
ad donatorē: ⁊ nō a ſpū ſcō q ē donū: ⁊ pariter ab vtroqꝫ pro
cedit. Si aūt ad totam trinitatem ſermo dirigitur tūc dr̄
ī fine. per dominū. ſiue per eundē ⁊ eiuſdē: vt ī illa orōne
canonis. Suſcipe ſancta trinitas: ⁊ ī illa que dicitur in fi
ne miſſe. Placeat tibi ſcā trinitas. ī qbus dicitur. per xp̄m
dn̄z. quod ſuccedit in orōnibꝰ ī locum. per dn̄m noſtrum.
cauſa breuitatis. Idēqꝫ eſt ī oratione que ad deum patrē
dirigitur ō eo mētio fiat: vt in illa. Omnipotēs ſempiter
ne deus q dediſti famulis tuis. tūc dicūt qdam. q viuis ⁊
regnas deus per oīa ſecula ſeculorū. Alij vero itelligētes
q oratio ipſa ad deū filiuz dirigat̄. dicunt tunc. q viuis ⁊
regnas ī vnitate ſpūs ſancti deus per omnia ſecula ſeculo
rum. ⁊ ī illa orōne. Fideliū deꝰ oīum conditor. tota nāqꝫ
trinitas cōditor ⁊ redēptor eſt. licz xp̄s ꝓprie ſit redēptor
Poteſt ēt dici q orō que ad trinitatē dirigitur cōcludit̄
ſine aliqua perſonaꝝ diſtictione: ſic. q vi. ⁊ re. deꝰ ꝑ omnia
ſe. ſecu. Uel ꝯuertat orās ſermonē ad ſe vel ad populū. d:
quod ipſe p̄ſtare dignet̄: ⁊ ſic etiam cōcludit̄ ī orōnibus
bn̄dictionalibꝰ. Sane ī oratione in qua ſermo dirigitur
ad caput eccleſie. videt̄ debere dici. q viuis ⁊ regnas. cum
xp̄s ſit caput eccleſie: extra de ſacra vnctione. c. i. ſed non
eſt ita. Tota nāqꝫ trinitas eſt caput eccleſie: ideoqꝫ dici de
bet. per dn̄z noſtrū. In exorciſmis vero ad expellendum
demonem aliter dr̄: qm̄ in aque benedictione dicitur. per
eum qui venturꝰ eſt iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſeculum
per ignē. Similiter ⁊ in catheciſmis dicitur. q venturus ē
⁊c. q̄ cito enim dyabolus audit chriſtum eſſe venturum
iudicare ſeculū per ignem fugit. timēs iudicium ignis: qꝛ
ſcit ſe poſt diem iudicij eterno igne premendū. Eadē q̊qꝫ
ratiōe dixit magiſter Hilbertus: q orationes in exequijs
mortuoꝝ debent ſili modo finiri. cōmunis tamē vſus ec
cleſie tenet vt dicat̄. per dn̄m noſtruz ⁊c. in illa tn̄ oratio
ne. Fidelium deꝰ oīuz cōditor. debet dici q viuis ⁊ regnas
⁊c. vt premiſſū eſt. Et aduerte q orationes in laudibus in
miſſa ⁊ in veſperis: ſub eodem ⁊ ſolēniori tono dn̄r ꝓ eo q
ille hore ſolēniꝰ ⁊ feſtiuiꝰ ī eccleſia dicunt̄. in alijs v̄o horis
⁊ officijs aliꝰ tonꝰ minus ſolēnis ſeruat̄: tum qꝛ minꝰ ſolē
niter dicunt̄: tum qꝛ ille ad alium referri poſſunt ſignatū.
Oībus antē orōnibus preterq̄ exorciſmis premittit̄ ore
mus. non tamē ſemꝑ. dn̄s vobiſcū. vt dcm̄ eſt in preceden
ti ri. ¶ Sequit̄ videre quare orationes q̄ circa ꝑncipium
miſſe dicunt̄: collecte vocantur. Et quidem ideo qꝛ ſacer
dos q fungitur legatione ad deum pro populo. in eis peti
tiones oīum ī vnuz colligit ⁊ cōcludit: vt eas ad dominū
referat. ꝓprie tamē dicunt̄ collecte que ſuper collectum
populū dicunt̄: puta in ꝓceſſionibus: vel dū colligit̄ popu
lus ad ſtationē faciēdam: vt de vna eccleſia ꝓcedant ad
alterā. 59. di. qm̄. de conſe. di. 5. cōuenit. In vrbe nāqꝫ que
libet eccleſia ſtationalis habet aliquā eccleſiam ſibi vici
nam ī qua colligit̄ populus die ſtationis: ⁊ ibi dicit̄ colle
cta ſuper populū collectū: ⁊ inde omnes ſimul ad eccleſiā
in qua fit ſtatio accedūt. Unde ī concilio agathen̄: de con
ſe. di. 5. cōuenit ī fine: dr̄ q plebs collecta orōne ad veſpe
rā dimittat̄ ab ep̄o cū bn̄dictōe. ⁊ ē ſūptū h̄ nomē ō leui
tico vbi cenophegia q̄ ē vltimū feſtorū legaliū collecta vo
cat̄: ꝓ eo qꝛ in fructuum collectione fiebat ⁊ figurabat fu
turam operū noſtroꝝ collectionez cum dicetur. Ecce ho
mo ⁊ oīa opera eius cum eo. ¶ Orationū varij fuerunt
doctores quarum numerus ⁊ varietas in tantum excre
ſcebat: q octauum africanum conciliū conſtituit vt nul
le preces vel orationes vel miſſe vel prefationes vel com
mendationes vel manuū impoſitiones dicant̄: niſi in cō
cilio fuerit approbate. Et gelaſiꝰ papa tam a ſe q̄ ab alijs
compoſitas preces dr̄ ordinaſſe. Beatꝰ gregoriꝰ ſecluſis
his que nimia vel icōgrua videbant̄. rōnabilia coaduna
uit congrua multa: nihilominꝰ per ſe neceſſaria ſuperad
dens. ¶ Ceterum qdam modum ⁊ ordinem excedentes
in tantum orationes multiplicant: vt auditoribus tam
tedium generēt ⁊ faſtidium: quaſi deus ⁊ homo verboꝝ
multitudine flecti poſſit: vt premiſſum eſt de con. di. 5. nō
mediocriter. cum econtra Iſaias dicat. Cum multiplica
ueritis orationes veſtras non exaudiā: ⁊ dn̄s ī euangelio
dicat. Cum oratis nolite multum loq ſicut ethnici faciūt
Putant. n. ī multiloquio exaudiri: Unde cum ei dixiſſent
apoſtoli. Dn̄e doce nos orare: cōpendioſam eos orōnem
docuit. Pater noſter ⁊c. Huiuſmodi ergo orōnis formaz
ſequentes ſacerdotes ī miſſa ſeptenarium orōnis nume
rum non excedunt. Nam xp̄s ſeptem petitōibus oīa cor
pori ⁊ aīe neceſſaria ꝯprehendit ī illa prout ſub eo dicet̄.
qꝛ vero numero deus gaudet ipari. qdam obſeruāt vt im
pares dicant ī miſſa orationes: videlicet vel vnā tantum
ſicut vna epiſtola vel vnum euangelium dicuntur: ⁊ iſte
numerus eſt ordinarius: vel tres vel quinqꝫ vel ſeptem.
Unam ad deſignandum fidei vnitatem vel vnitatē ſacra
mentum. Tres ad ſignificandum myſterium trinitatis:
⁊ qꝛ chriſtus ter ī paſſione orauit dicēs: Pater ſi fieri pōt
trāſeat a me calix iſte: Quinqꝫ ad deſignādū quinqꝫ plagas
xp̄i: ſeu ī quinqꝫ partitam xp̄i paſſiōnē. Septē ad deſignā
dum ſpm̄ gr̄e ſeptiformis ſeu ſeptē dona ſpūs ſcī. deꝰ. n. di
uiſionem ⁊ diſcordiam deteſtatur. Unde cum ceteroꝝ
dierum operibus benediceret operibus tamen ſecunde
diei benedixiſſe non legit̄: eo q binariꝰ numerꝰ pͥmo ab
vnitate recedebat. ⁊ ab eo ceteri diuiſibiles numeri ori
ginem ſortiūtur: ⁊ impar numerus mūdus eſt. 32. q. i. nu
ptie. ¶ Et nota q ī ſummis feſtis tātūmodo dr̄ vna col
lecta: niſi forte eadem die aliud feſtuz occurrat. ¶ Sciē
dum quoqꝫ eſt q totidem collecte ⁊ eodem ordine dici
debent ī ſecreta poſt communionem. quot preceſſerunt
ante epiſtolam in exordio miſſe. nec plures nec paucio
res. finis nāqꝫ debet ſuo pͥcipio: ⁊ quelibet poſt commu
nionem collecte ⁊ ſecretelle precedētibꝰ cōuenire. Cauē
dum eſt ēt qꝛ ſi collecta pro ōfunctis itermiſceatur ī miſſa
que dr̄ pro viuis: nō final ſed penultima vel antepenulti
ma dicat̄: qꝛ finis debet ad ſuū pͥcipium retorqueri: de

conſe.di.i.nullus epiſcopus. Semper enī facienda ē memoria pro defūctis: put dicetur ſub.io. particula ſecrete ſuper verbo. Memēto ēt domine ⁊c̄. q̄r ēt illi viuoꝝ ⁊ ēt ſanctoꝝ ī quorū honore celebrant̄ q̄ vita glorie viuūt auxilio egent. Sed ī miſſa p̄ defunctis ītermiſceri non dꝫ collecta p̄ viuis: etiā vt q̄dam dicūt illa cōis. Deꝰ q̄ viuorum dominaris ⁊c̄. ab Aug. cōpoſita. ad notādū q̄ defuncti iuuare nequeūt viuētes ī hac vita: nec ēt iplorate eternā vitā: licet ipſi iuuari valeāt ab vtriſqꝫ. Jn miſſa tamē p̄ defūctis poteſt vt quidā dicūt eſſe penultima collecta de ſanctis ⁊ ecōuerſo. Jnnocē. papa primꝰ ꝯpoſuit quattuor collectas p̄ mēſe ſeptembri. Jnnocētiꝰ vero papa tertius cōpoſuit illam. A cūctis nos queſumꝰ dn̄e mētis ⁊ corꝑis defende ⁊c̄. Jn eccleſia laterañ. nūqꝫ dicit̄ oratio: ſꝫ ī miſſa ⁊ ī oībꝰ horis loco or̄onis alta voce p̄nūciat̄ oratio dn̄ica: que ī no. teſta. p̄ma or̄o fiut. Nam ⁊ ī p̄mitiua eccleſia ſic fiebat. ¶ Sane pontifex ſeu ſacerdos dum orare ſeu or̄onem dicere īcipit manus eleuat ⁊ extēdit. iuxta illud Manꝰ dimiſſas erigite ⁊ genua debilia roborate: ⁊ romano pōtifici ⁊ etiaꝫ alijs ep̄is ī multis eccleſijs miniſtri aſtātes eleuatas manꝰ ſuſtētāt que manuū eleuatio a lege ſūpſit exordiū. Legit̄ enī Exo. 16. c. ⁊ .36. di. ſi q̄s. q̄ cuꝫ iſrael pugnaret aduerſus amalech ī deſerto moyſes aſcendit ſuper verticē collis. Cūqꝫ leuaret manꝰ vicebat iſrael. ſi vero paululū remiſiſſet: amalech populū ſuperabat. Aaron aūt ⁊ Hur ſuſtētabant manꝰ eiꝰ ex vtraqꝫ parte. Legitur etiā .3. Re. ca. 8. q̄ ſalomon ſtetit ante altare dn̄i in ꝯſpectu eccleſie iſrael: ⁊ expandit manꝰ ſuas ī celuꝫ orans pro populo: ⁊ Hefi. 4. Leuo manū meā ad dominū deū excelſum. Eleuatio aūt ipſa repreſentat q̄ xp̄s eleuatis manibus ferebat̄ in celū. vel eleuat manus ad iſtar ſaluatoris ī cruce pēdētis. Unde illud. Eleuatio manuū meaꝝ ſacrificium veſpertinū. Extenſio vero manuū ideo fit. Nam xp̄s cum expandiſſet manus in cruce pro perſecutoribus orauit dicens. Pater mi dimitte illis q̄r neſciunt quid faciunt. moraliter īſtruēs: q̄r xp̄s ſemꝑ paratus eſt recipere penitentes. Juxta illud quod ipſe p̄miſit: Omnis qui venit ad me non eyciā foras. Quidam tamē perfidi heretici derident hꝰ manuū itēſionē p̄pter illud Jſa. Cuꝫ extēderitis manus veſtras auertam oculos meos a vobis.

¶ De epiſtola. Rubrica.

ORatione finita dicit̄ epiſtola que ſignificat doctrinā apoſtoloꝝ. elegāter aūt illā p̄cedit or̄o: q̄r legit̄ Luce. io. ca. Rogate dn̄m meſſis vt mittat operarios ſuos in meſſē ſuam. ¶ Sane epiſtola grece latine ſupermiſſio vel ſupererogatio dicitur ab epi quod eſt ſupra. ⁊ ſtolon miſſio. miſſa eniꝫ eſt ab apoſtolis ſupra legem moyſi ſuper pſalmos ⁊ p̄phetas ſupra euangeliū. ſicut ⁊ p̄phetie ſupra legem: vnde ⁊ littere de vna perſona ad aliam miſſe appellantur epiſtole. ſ. ſupra miſſe quaſi miſſe ſupra ſeu preter id q̄ð refert nūciꝰ viua voce: ſicut ⁊ apoſtolus ſupra id q̄ð dixerat ephesijs: corinthijs ⁊ alijs epiſtolas mittebat. Legi debet epiſtola ſ̄m magr̄m petrū ātioſidoreñ. ī dextra parte eccleſie: q̄r xp̄s p̄mo venit ad iudeos q̄ dicebantur ī dextra eſſe. Melius tamē fit ī medio eccleſie p̄ eo q̄ Joānes fuit mediꝰ inter apoſtolos ⁊ p̄phetas vt iam dicet̄. Dr̄ quoqꝫ epiſtola in loco īferiori. euāgeliū ī ſuperiori: ⁊ ſuppoſito panno de quo ſub euangelio dicet̄. Premittit̄ aūt ep̄ſa euāgelio. Epiſtola nāqꝫ deſignat officiuꝫ q̄ð Joannes ante xp̄m exercuit q̄ preiuit ante facieꝫ dn̄i parare vias eiꝰ: ſicut ipſe teſtatur. Ego vox clamātis in deſerto parare viam dn̄i. Joannes ergo quaſi ſubdyaconus ⁊ ſubminiſter illius q̄ de ſe dicit Nō veni miniſtrari ſed miniſtrare. Unde ſicut p̄dicatio Joannis p̄ceſſit p̄dicatōem xp̄i: ita epiſtola euangelium p̄cedit. Gerit quoqꝫ epiſtola figurā legis ⁊ prophetie: que xp̄i aduētū p̄ceſſerunt: ſicut ipſa euangeliū precedit. Preceſſit q̄dem lex euangeliū: ſicut vmbra luceꝫ: ſicut timor charitatem ⁊ initiū perfectioneꝫ. ¶ Sane ſubdyaconū epiſtolam lecturum vnꝰ tantū comitat̄ accolytus: q̄r predicationem Johānis pauci ſecuti ſunt: q̄ñ lex neminem ad ꝑfectōem ducit: ſꝫ dyaconū euangelium lecturuꝫ: tam ſubdyaconi q̄ꝫ accolyti ⁊ ceteri comitant̄: q̄r predicationē euangelij que ꝑfectum facit plurimi ſuſceperunt. Dici etiā poteſt q̄ per ſubdyaconi ⁊ dyaconi ad legendū p̄ceſſum: duplex xp̄i manifeſtatio per duplicem eius aduentū ſignificat̄: quoꝝ p̄mus vnū tantū habuit precurſorem. ſ. Joannē qui per ſubdyaconū precedentē ſignificatur. Secūdus duos habebit. vꝫ. Enoch ⁊ Heliaꝫ qui per duos vel per plures p̄cedētes dyaconū figurant̄. Facies aūt epiſtolam legentis reſpicere debet altare quod xp̄m ſignificat: q̄r Joannis p̄dicatio ſe ⁊ alios dirigebat ī xp̄ꝫ: de cuius vultu iudiciū ⁊ eq̄tas p̄cedūt: extra de eccle. bn̄. vt noſtrum. Js vero q̄ p̄cedit ſubdyaconū euntē legere ñ vertit faciē ad legentē: q̄r Joannes nō ad ſe audiētes: ſed potiꝰ ad xp̄m dirigebat: ſed qui dyaconum euntē legere p̄cedebant nūc reſpiciūt ad euāgeliū ⁊ ad faciē recitantis. Primo vt ex mutua vtriuſqꝫ īſpectione amor ⁊ charitas xp̄i noret̄ q̄ in euangelio p̄dicat̄. Secūdo vt ſe eē cōteſtes euāgelice doctrine oſtēdant: ſicut legit̄ ī Jſa. Uos eſtis teſtes mei dicit dn̄s. Q̄r vero Johānes fuit limes precedentiū ⁊ ſubſequētiū: mediꝰ inter apoſtolos ⁊ p̄phetas. Nam lex ⁊ p̄phete vſqꝫ ad iohannē. ⁊ ex eo regnum dei euāgelizat̄: ideo epiſtola nec ſemꝑ legit̄ de p̄phetis nec ſemper de apoſtolis: ſed īterdū ſumit̄ de veteri teſtamento: interdum de nouo. Johānes enī cuius vocē repreſentat epiſtola cū antiq̄s xp̄m predixit futurū dicens. Qui poſt me venit ante me factus eſt: ⁊ cū modernis xp̄m oſtēdit preſentem dicens. Ecce agnus dei. ecce q̄ tollit peccata mundi. Jnterdum ergo ſumitur de apoſtolis: q̄r lꝫ eorum doctrina nō preceſſit euāgelium: tamē ad vitam actiuam refertur ſicut lex ⁊ p̄phetia. ⁊ īterdum de veteri teſtamento: raro tamē: q̄r velū templi ſciſſum: nec ponēdū eſt ante oculos velum. Ep̄la tamen non legitur de quīqꝫ libris Moyſi q̄r ī illis temporalia p̄mittebant̄. Jn cuius ſignum lectiones de illis ſūpte terminant̄ ī grauem accentum: vt iam dicetur. ¶ Cōſiderandū autē eſt q̄ q̄ñ lectio vel epiſtola de libris moyſi vel ſalomonis ſumit̄. nomen eoꝝ reticent: vt dicetur ī p̄hemio ſexte partis. Jtē in epiſtolis q̄ ſumunt̄ de p̄phetis vel de actibꝰ apoſtoloꝝ ſiue de apocalypſi ponit̄ in p̄ncipio hec oratio. Jn diebus illis. ⁊ in fine dr̄: ait dominus oīpotens: eo q̄ in libris illis hoc ſepe ſcriptum inuenitur. Eadem etiam rōne dr̄ ī epiſtolis Jacobi ⁊ petri. Chariſſimi: ⁊ ī epiſtolis pauli. Fratres: ⁊ Jn xp̄o ih̄u dn̄o noſtro. Jn ep̄la tamen ad hebreos dicūt q̄dam non debere apponi. Fratres. eo q̄ apoſtolus ſuſpectꝰ erat hebreis: ſed melius eſt vt apponatur: quoniam q̄dam boni erant inter eos vt ipſe eos ī quodā loco eiuſdem epiſtole vocat fratres. Propter premiſſam etiaꝫ cauſam dicitur in euangelio. Jn illo tempore. proprie tamen loquendo nulla epiſtola eſt de veteri teſtamento: ſed ille lectiones vocantur. Porro licet in epiſtolis que de apocalypſi leguntur dicatur. Lectio libri apocalypſis beati Johannis apoſtoli: in quibuſdam tamē eccleſijs ⁊ epiſtolis tacetur illud verbum beati. Certum eſt enim q̄ beatus ioannes precipue fuit inter omnes apoſtolos a chriſto dilectus: Dilectio autem dei bonos nos efficit: q̄r beatus queꝫ elegiſti ⁊ aſſumpſiſti. Hac ergo conſideratione eum ſicut ceteros ſanctos ſuperuacuum eſt beatitudinis titulo ſāctū

oſtendere:⁊ ſolem quodãmodo facibus adiuuare .6.q.c.
omnia:cum ipſe velut titulus per ſe patẽs effectum bea/
titudinis.ſ.dilectionẽ dei euidenter pre ceteris ſit ſortit⁹.
¶ Ceteꝝ nullus debet epiſtolã ſolẽniter ĩ eccleſia lege/
re niſi ſit ſubdyacon⁹:ꝙ ſi forte defuerit dicat̃ a dyacono:
de quo dcm̃ eſt ĩ ſecũda pte ſub ti.de ſubdyacono ⁊ ð dya
cono. vel etiã a ſacerdote. Meli⁹ enĩ eſt vt ſacerdos etiã
miſſã cãtans illã legat q̃ ſi ab accolyto vel alio iferioris
ordinis legat̃. ¶ Circa hoc aũt notandum eſt ꝙ populi
ĩſtructio fit per verbũ dei quod qdem a deo per eius mini/
ſtros ad populũ ꝑuenit: ⁊ iõ ea q̃ ad plebis ĩſtructionem
ptinẽt nõ a ſacerdote ſed a miniſtris dr̃. Miniſteriũ tñ
verbi dei triplex eſt. Primũ auctoritatis:qð cõpetit xp̄o
ꝙ miniſter dr̃:ad Romanos.20.Erat.n. ſub poteſtate do
cens. Secundũ manifeſte veritatis:qð cõpetit p̄dicatori/
bus noui teſtamẽti.de quo dr̃ in ſecunda Corinth.3.Qui
⁊ idoneos fecit miniſtros. Tertiũ figuratiõis: qð compe/
tit p̄dicatorib⁹ veteri teſtamẽti: ideoq; doctrinã xp̄i ꝓpo
nit dyaconus. Doctrina v̉o p̄dicatoꝝ veteris teſtamenti
ꝓponitur ꝑ ſubdyaconos. nec obſtat ꝙ aliquãdo per eos
legit̃ loco epiſtole aliqd de ipſo veteri teſtamẽto: q2 p̄di/
catores noui teſtamẽti etiam vetus p̄dicant. Ceterũ do
ctrina predicatoꝝ veteris teſtamẽti non ſp̄ legit̃:ſed illis
dieb⁹ qb⁹ p̄cipue cõfiguratio noui ⁊ veteris teſtamẽti de
ſignatur:vt in ieiunijs quattuor tempoꝝ.⁊ quãdo aliqua
celebrant̃:que in veteri lege figurata ſunt ſicut paſſio:na
tiuitas: baptiſmus ⁊ aliquod hꝫ: ⁊ qm̃ vtraq; doctrina or
dinat ad xp̄m ⁊ eoꝝ qui preibant: ⁊ eoꝝ qui ſequebantur.
ideo doctrina xp̄i poſtponit̃ quaſi finis. Cũ autem dicit̃
epiſtola:genua non flectimus:cum ad nouũ ptineant te/
ſtamentũ.imo ſedem⁹:q2 doctrina ĩ ſilẽtio ⁊ quiete audi/
enda eſt. Uſus etiã ſedendi a veteri teſtamento aſſumit̃:
ſicut in eſdra legit̃. Milites tamẽ ſtare conſueuerunt qñ
epiſtole pauli legunt̃ in honorẽ eius q2 miles fuit: vnde
in ſignũ militie ſue depingit̃ cũ enſe ĩ manu:vel ideo q2
ipſe ſuam p̄dicationẽ euangeliũ nominauit. ¶ Et eſt ſciẽ
dum ꝙ nũq̃ in quadrageſima legitur epiſtola pauli: niſi
tantum in cena domini:que ad nouũ pertinet teſtamen/
tum. ¶ Hanc lectiones apoſtolicas ⁊ euangelicas: qs p̄
ante ſacrificiũ dici debere ſtatuit non omnino certũ eſt.
Creditur tamen ꝙ primi ſucceſſores apoſtolorum eo ꝙ
in illis eadẽ ſacrificia celebrari iubentur. ¶ Querit̃ au
tem quare ꝓphetias voce inferius deflexa: euangelium
vero ad epiſtolam vocẽ exaltando finimus. Reſpondeo
per ꝓphetiã que eſt de veteri teſtamento ſynagoga que
inclinata eſt ⁊ cecidit ĩtelligitur: ideoq; inclinando vocẽ
⁊ quaſi cadendo ꝓphetia finit̃. Hinc etiã eſt ꝙ ſynagoga
depingitur quaſi fracta haſta vexilli.per euangeliũ vero
⁊ epiſtolã eccleſia militans repreſentatur que exaltata ẽ
⁊ ideo illa cum exaltatione vocis finiuntur. Preterea in
veteri teſta.temporalia ⁊ caduca ꝓmittebantur: in cuius
figura lectiones in grauem accentũ terminant̃. In nouo
vero teſtamẽto ſpũalia ⁊ eterna in cui⁹ rei ſignũ euange
lium ⁊ epiſtola in accentũ terminant̃ acutũ. Quedam ta
men lectiones de ve.te.ſumpte que in officio miſſe ꝑ epi
ſtolis ſepe legunt̃ in acutum terminantur accentũ: ⁊ ſub
tono epiſtolari leguntur.cum enim tunc in locum epiſto
le ſuccedant:merito ⁊ quo ad hoc ⁊ quo ad nomen illarũ
debent imitari formam.

¶ De reuerẽtia poſt lectã ep̄ſtam facienda. Rubrica.

Poſt lectam epiſtolam ſudyaconus cũ acco/
lyto ad ſacerdotẽ accedit illud ĩſinuãs ꝙ Jo
annes cũ audiſſet in vinculis opera xp̄i miſit
duos ex diſcipulis ſuis non credentes chriſtũ
eſſe meſſiam vt interrogarent illum. Tu es
qui venturus es an aliũ expectam⁹. Et rñdẽs iħs ait illis:
Eũtes ãnũciate Johãni que vidiſtis ⁊ audiſtis. Ceci vidẽt
⁊c̃.vt dicet̃ in.6.parte ſub tertia dñica aduẽtus. Q2 vero
illi per viſa miracula cognouerũt hũ eſſe de quo eorum
magiſter p̄dixerat. Qui poſt me venit ante me factus eſt:
cui⁹ non ſum dignus ſoluere calciamẽta ſua: ideo pronus
ad pedes calciamẽtũ romani põtifici ſubdyacon⁹ oſcula/
tur. Preterea q2 dextra dñi fecit virtutẽ: ideo ſubdyaco/
nus ĩ quibuſdã eccleſijs oſculat̃ dextram ſacerdotis. Ad/
huc lecta epiſtola ſubdyacon⁹ librũ clauſũ ep̄o repreſen
tat.ipſe vero ſupra illũ manum ponit quã ſubdyaconus
oſculat̃. Nempe ep̄s xp̄m figurat:cui clauſus liber repre
ſentatur ad deſignandum ꝙ ſolus chriſtus potuit aperi/
re librum ⁊ ſoluere ſignacula eius in quo ⁊ ipſe chriſtus ⁊
eius myſteria clauſa erant: donec cepit ab ip̄o chriſto per
predicationem euangelij aperiri. Chriſtus autem legem
in qua clauſus tenebatur opere impleuit:qui non venit le
gem ſoluere ſed adimplere:quod ſignificat manus impo
ſitio ſuper librum. Manus enĩ opus ſignificat. Ipſa q̊q;
manus poſitio ſignificat deſiderium ⁊ ꝓmiſſionem cre/
dendi ⁊ opere complẽdi que lecta ſunt: Quia vero nemo
accipit benedictionẽ in lege promiſſam:niſi ꝙ cum amo
re:qui per oſculũ deſignatur:opere perficit quod ſermo
ne alios facere docet: ideo ad hoc deſignandum ſubdya
conus benedictionem accepturus manum epiſcopi oſcu
latur. ¶ Rurſus quia pontifex vt premiſſum eſt chriſtũ
repreſentat:ſubdyaconus ⁊ ceteri debẽt ei actus ſuos hu
militer ſubdere: ⁊ ab ipſo benedictionis gratiam poſtula
re. Unde in euangelio: Cũ oĩa benefeceritis dicite: Ser
ui inutiles ſumus:quod debuimus facere fecimus. ⁊ ſub
ſequenter epiſcopus vel ſacerdos ſubdyacono benedicit
quia ⁊ chriſtus commendauit Joannẽ dicens: Quid exi
ſtis videre in deſerto prophetam: etiã dico vobis pluſq̃
propheta. Amen dico vobis: Inter natos mulierum ⁊c̃.
Subdyaconus ergo poſt finem: dyaconus vero ante p̄n
cipium lectionis ad ſacerdotes accedit ⁊ exhibet reuerẽ
tiam: quia lex finem accepit in chriſto: ſed euangeliũ ori
ginem ſumpſit ab ipſo. nã lex ⁊ prophete vſq; ad Joannẽ:
euangelium chriſti ⁊ epiſtole poſt Joannẽ. In miſſa vero
pro defunctis ſubdyacon⁹ lecta epiſtola nõ venit ad oſcu
lum manus: tum q2 ibi ceſſat ratio ſupradicta: tum q2 in
illa miſſa quelibet ſolemnitates ſubtrahunt̃.

¶ De ſeſſione ſacerdotis vel ep̄i ⁊ miniſtroꝝ. Rubrica.

Oratione finita ſacerdos ſeu epiſcopus ſe
det. ¶ Et eſt notandũ ꝙ in miſſe officio
tribus horis ſedet: videlicet dũ epiſtola
legitur: de quo in titulo de mutatõe ſacer
dotis dicetur. ⁊ dum reſponſoriũ ⁊ allelu
ia cantantur: ſignificans tres dies quibus
dominus ſedit hieroſolymis in templo in medio docto/
rum audiens ⁊ interrogans illos. Sedens autem ſtat cõ
uerſus ad populũ vt oſtendat poteſtatem ſibi a deo eſſe
datam ꝙ poſſit ſpeculari ⁊ ſuperintendere qui ſtant in ec
cleſia humiliter: qui ſuperbe. anime enim ei commiſſe
ſunt. ⁊ de illis eſt rationem redditurus deo. Sedet etiã
ĩ loco eminẽtiori vt quaſi vineator cuſtodiat vineam ſuã
⁊ populo ſuperintendat. nam ⁊ dominus in alta polorũ
ſedens cuſtodit ciuitatem ſuam. ¶ Porro oratio que di
citur ante epiſtolam priuſq̃ ſacerdos ſedeat ſpecialiter
ſignificat tempus illud quo chriſtus in celũ aſcenſurus
apoſtolis benedixit. Seſſio vero que ſequitur ſignificat
chriſti ſeſſionem poſt aſcenſionem ad dextram patris: ſe
des quippe victoris eſt. Unde ſeſſio ſacerdotis victoriã
chriſti deſignat. vt dicetur ſub titu. de mutatione ſacer/
dotis. Seſſio miniſtroꝝ ſignificat ſeſſionẽ ipoꝝ qb⁹ dicit̃

Sedebitis vos ſup ſedes iudicātes .xij. tribꝰ iſrael. ſ. illos q̄ i celeſtibꝰ iā regnāt. Qui vō i choro laborāt illos q̄ adhuc in mūdo peregrinant̄. Unde lectores ⁊ cantores ad officiū ſurgentes negocium dei agūt: quibus dicit̄ negociamini dum venio. Quidā ergo miniſtrorū cū epiſcopo ſedēt: p quos xp̄i mēbra in pace iā quieſcentia ibi intelliguntur de quibus apoſtolus. Conſedere fecit nos in celeſtibus i chriſto: aut illi q̄ iudicabunt .xij. tribus iſrael. alij vō ſtant p quos chriſti mēbra adhuc in certamine poſita itelligūtur. Nempe pōtifice ſedēte in quibuſdā eccleſijs candelabra mutantur de locis ſuis ⁊ collocant̄ in ordinē vnius linee a primo vſq̃ ad altare: ad notandum q̄ de plenitudine chriſti omnes accepimus in ſpūs vnitate. ſed grāꝝ varietate. diuiſiones enim ſunt gratiarū idem aūt ſpūs de cōſe. di. 4. cū omni. Spūs enim a pmo cereo ſtato ſeu candelabro .i. a chriſto pcedens ⁊ vſq̃ ad altare .i. electorum corda perueniēs alternatim in mēbris dona variat gratiarum. Et memēto q̄ accolyti deponūt candelabra in terrā: qm̄ poſt peracta pdicatiōis officia p humilitatē agnoſcunt q̄ ſūt puluis ⁊ cinis: ſicut dixit Abraham. Loquar domino cū ſim puluis ⁊ cinis. In romano ordinario legitur vt pontifex nō ſedeat donec poſt pmā oratione dicatur amen. Non ergo debet ſedere vſq̃ ad lectionem: qm̄ pcedens officium gratulationi de aduētu ⁊ operibus chriſti deputatur. Epiſcopus enim xp̄m venientem ⁊ operātē ſignificat: ceteri vero eos q̄ pibant ⁊ qui ſequebantur ⁊ qui obuiabant repreſentant.

¶ De graduali. Rubrica.

Poſt epiſtolā cātatur graduale ſeu reſpōſoriū quod ptinet ad opera actiue vite vt notetur nos operibus reſpondere eis que in lectione audiuimus. ſ. pdicationē. Rurſus q̄ Joannes pdicabat penitentiam dicens. Penitentiam agite: appropinquabit enī regnū celoꝝ. Et iterū. Facite dignos fructus penitentie. Merito poſt epiſtolam graduale ſequitur: quod penitentie lamētū inſinuat propter qđ ī diebus pēthecoſtes de officio tollit̄: vt iā dicet̄. Tertio ideo poſt epiſtolā ſequit̄ graduale. quia poſt pdicationem Joānis diſcipuli ſecuti ſunt xp̄m ſicut Joānes euangeliſta deſcribit. Stabat inquit Joannes ⁊ ex diſcipulis eius duo. ⁊ reſpiciens ieſum ambulantē dixit. Ecce agnus dei: ⁊ audierunt duo diſcipuli eum loquentem: ⁊ ſecuti ſunt ieſum. Ad hoc cantus epiſtolā comitat̄: quia predicationes predicatorum ſecuta ſunt gaudium eccleſie ⁊ dei laudes ⁊ pconia de credentiū conuerſione: quia per graduale cōuerſio de iudeis: per verſum cōuerſio de gentibus: per alleluia vtriuſq̃ in fide letitia: per ſequentiam canticū victorie figuratur. Alia ratio ponetur ſub ti. de tractu. ¶ In quibuſdā tamē eccleſijs graduale aū epiſtolam cantatur ad notandum q̄ pdicator pus opere ⁊ poſtea verbo debet docere. Dicitur autē graduale vel gradale a gradibus. ſ. humilitatis ſignificās aſcenſus noſtros de virtute in virtutem ſicut filij iſrael de manſiōe in manſionem pceſſerūt vt tandem videatur deus deorum in ſyon. Unde in deutro. Terra noſtra monſtruoſa eſt. Hec terra eſt celeſtis hieruſalē que per cogitationes celeſtium habetur. Conuenit enim graduale illi qui nec dum aſcendit de virtute in virtutem. ſed adhuc i valle poſitus lachrymarum: iam tū aſcenſiones i corde diſpoſuit. Rectius ergo faciunt qui graduale nō feſtinis ⁊ modulatis vocibus offerunt: ſed quaſi cantū grauē aſpeꝝ ſimpliciter potius ⁊ lamētabiliter canūt: tū reſponſoriū per quod etiam pdicatio noui te. figuratur. altius lectiōe ⁊ epiſtola que ſignificat pdicationē veteris teſta. canit̄ vt ſi quis forte cordis auribus obturatis depreſſa ā monitione veteris teſta. nō excitatur. ſaltem excelſa modulatione noui demulceat̄. Uerū tā ⁊ lector ⁊ cantor officium ſuum impleturi gradum aſcendūt: quia doctor pfectione vite vulgum tranſcendere debet. 4. diſt. ſtatuimus. Poteſt etiam dici q̄ per epiſtolā Joannis. per graduale apoſtolorum pdicatio intelligitur. p alleluia deuotio ⁊ letitia. ¶ Rurſus per lectionem vetus: per cantū vō nouū intelligitur teſta. Sic ergo cantus ſuauior eſt lectione: ſicut nouū teſta. ſuauius eſt veteri. Secūdo dicit̄ graduale a gradibus altaris: eo q̄ in feſtiuis diebus in gradibus cantatur ſicut ⁊ alleluia: ad notādū pmiſſos virtutū gradus. In pfeſtis vero diebus in medio chori ante gradus altaris cantatur ad deſignandū q̄ in corde quod ē in medio corporis premiſſos gradus fundare debemꝰ. Tertio dicitur graduale quoniā apoſtoli poſt dominū gradiebātur vt iam dicetur. ¶ Reſponſoriū vero dicitur q2 verſui vel epiſtole correſpondere debet: vt ſi in epiſtola agatur de gaudio ⁊ i reſpōſorio ſimiliter. ſi ibi de triſtitia ⁊ hic ſilr. ne poſſit nobis improperari quod dn̄s dicit. Cantauimus vobis ⁊ nō ſaltaſtis: lamentauimus ⁊ non ploraſtis. Unde apoſtolus. Gaudete cum gaudētibꝰ ⁊ flete cū flentibus. Dicitur etiam reſponſorium quia choro reſpōdente illud incipiētibus cantatur. pter qđ ſignificat vitam actiuam in qua ſancti ſe adinuicem hortantur vt ad eternam pueniant vitam. Poteſt tā reſponſorium ad reſponſionem apoſtolorum referri qm̄ xp̄o vocante ⁊ dicēte. Uenite poſt me: ipſi non tm̄ verbo. ſed opere reſpōderunt: quia relictis omnibus ſecuti ſunt eum: ⁊ gradiebantur poſt dominū. diſcipuli poſt magiſtrū. de hoc dicetur i prohemio quinte partis. Significat autem graduale ſeu reſponſorium laborantes in hac vita: ⁊ ideo non dicitur infra octauas paſce ⁊ penthecoſtes. per q̄s octaue noſtre reſurrectionis deſignantur. qn̄ omnis laboris expertes erimus. Abſterget deus omnem lachrymā ab oculis ſanctorum ſuorum. Itaq̃ in graduale ſeminamꝰ. in alleluia metemus. Uerſus reſponſorij ſic vocatur: quoniam de eo fit reuerſio ad ipſum reſponſorium prout ſub ti. de alleluia dicetur. ¶ Rurſus graduale bonum opus ⁊ vitam pſentem in qua ſeminamus ⁊ a domino peregrinamur ſignificat. verſus vero adiutorium deſignat. Uerſus ergo poſt graduale canitur quia adiutorium nobis eſt neceſſariū q̄diu in hoc ergaſtulo detinemur. Graduale plane incipitur ne nimis verſus aſcendāt: in quo deſignantur qui religionem pter eius auſteritatem ingredi metuūt. Uſus vero alte in quo deſignātur qui ieiunando: orando ⁊ alia bona faciendo aſcendūt non timentes carnem quā cum vitijs ⁊ concupiſcentijs mortificant. Ad hoc quandoq̃ vnus ſolus verſum cantat ad monēdum q̄ quiſq̃ ſecū fragilitatē ſuam tractet. Et quāq̄ gradiū tenore verſus alte nō inchoetur. In quo etiam ſignificantur hi qui conſideratione pprie fragilitatis quicquid agunt humilius agunt. finito tamen verſu vox fiducialiter exaltat̄ i quo deſignat̄ q̄ de miſericordia dei confiſi fiducialiter omni ſue actioni inſiſtunt. Cantat̄ autem graduale a perfectis put in ti. ſequenti dicetur. Porro reſponſoriū quod in miſſa cantat̄: nec perfecte nec imperfecte repetitur: nec ei gloria patri ſubijcitur: quod tamen in reſponſorio aliarum fit horarum. Circa quod attendendum eſt q̄ alie canonice hore inſtitute ſunt ad referendum deo laudes p diuerſis beneficijs i illis horis ab eo receptis: hinc eſt q̄ lectio in illis primo dicitur in qua beneficium vel pars eius in illa hora datum deſignatur: poſtea cantatur reſponſorium in quo laus beneficio correſpōdet. quia ergo laus repeti debet: iuxta illud apoſtoli. Gaudete in dn̄o

iterum dico gaudete.i.laudem deo dicite.ideō huiuſmo
di reſponſorium repetitur.Sed ꝛ quia quis benefactori
ſuo tenetur:deo vero nihil aliud poſſumus niſi gloriam
ꝛ honorem offerre.ideo in fine reſponſorij ꝛ cuiuſcunqꝫ
noctumi vbi in lectionibus aliquod beneficiuꝫ totū vel
pars eius eſt repetitū:referimus gloriā ꝛ gratiā trinitati
Reſponſorium autem quod in miſſa cantatur gratiā de
ſignat vt pmiſſum eſt reſponſionē apoſtoloꝝ chriſto eos
vocante omnia relinquentium. Quia ergo illi nihil reti
nuerunt ꝑ quo iterū eos vocari oporteret: ideo reſpōſo/
rium illud nullo modo repetitur.ſed nec cū Gloria patri
finitur.quia nō ad gloriam ſed ad luctum vocati ſunt.di
cente dn̄o in luca. Sicut miſit me pater ꝛ ego mitto vos
¶ Et nota ꝙ Grego.Ambro.ꝛ Gelaſius cōpoſuerūt gra/
dualia tractus ꝛ alleluia. ꝛ ad miſſam ea cantari ſtatue/
runt. Ceterum quandoqꝫ ſolū reſponſorium cantatur in
miſſa.qn̄qꝫ ſolū alleluia.qn̄qꝫ rn̄ſoriū cū all'a.qn̄qꝫ cum
tractu.qn̄qꝫ alleluia cū tractu:de quo dicetur ī ſexta pte
ſub ti.de ſeptē diebus poſt paſca.

¶ De alleluia. Rubrica.

Quia poſt luctū ſequitur cōſolatio. Nā
beati q lugēt qm̄ ipſi conſolabuntur.iō
poſt graduale cantat̄ alleluia quod eſt
letitie canticū ꝛ auditū ab angelis decā
tari.ſic legit̄ in apocalipſi. ¶ Rurſus
qꝛ aſcenſus de virtute in vtutē quos ꝑ
graduale diximus ſignificari:ſepe tedioſi eſſent niſi gau
dium haberent admixtū:ſicut filijs iſrael multa incōue
nientia acciderunt quādo de manſione in manſionē ꝓceſ
ſerunt.ideo poſt graduale cantat̄ alleluia. Tobie penul.
Platee tue ſternētur auro mūdo ꝛ candido.ꝛ ī vicis ei⁹
cantabitur alleluia. Eſt autem alleluia laus angelica:ſen
tentia quidē breuis magnū ɔtinēs iubilū ſiue incitās ad
iubilū. Jubilat enim eccleſia ſciens ꝙ grandis reſtat via
vſqꝫ ad montē dei oreb.qō iterꝑtat̄ menſa timēs ꝙ fide
les obdormiāt in fide ꝛ faciāt vitulū cōflatilem.i.laſciui
ant in tēporalibus. Eſt aūt alleluia hebraicū nomen:vo
cabulū ſiquidē ſignificans potius q̄ exp̄miens ineffabile
gaudiū ab hac vita pegrinantiū.gaudium.vꝫ.angeloꝝ ꝛ
hominū in eterna felicitate letātiū. qō nec oculus vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit. Cuius vbi
expoſitio ſm Innocentiū.ꝫ.ex.iiꝫ.pſalmo habet̄.cui cū
alleluia ꝑmittatur in ti.ſtatim pſalmus exponēdo ti. īci
pit Laudate pueri dn̄m. vnde ſm cū alleluia interꝑtat̄
laudate pueri dn̄m. Aug. vero ſic exponit al.i.ſaluū le.i.
me.lu.i.fac.ia.id eſt domine. Hieronym⁹ ſic alle.i.canta
te. lu.i.laudē. ia.i.ad dominū. Greg.ſic alle.i.pater. lu.fi
lius.ia.ſp̄us ſanct⁹. vel alle.i.lux.lu.i.vita.ia.i.ſalus. Ma
giſter petrus antioſidoreū.ſic al.i.altiſſimus.le.i.leuat⁹ ē
in cruce.lu.i.lugebant apoſtoli.ia.iā ſurrexit. Petrus co
meſtor dixit ſuper apo. ꝛ Aug. ī gloſa pſalterij ꝙ alleluia
eſt verbuꝫ impatiui modi:ꝛ ſonat allelu.i. laudate.ia.id
eſt vniuerſalē. vel ia.i.inuiſibilē.ſ.deū.quaſi laus inuiſi/
bilis dei. Et qm̄ alleluia future beatitudinis quaſi ꝓpriū
eſt vocabulum merito magis eo tēpore.ſ.paſcali frequē
tatur quo xp̄s reſurgens eiuſdē beatitudinis ſpem nobis
tribuit ꝛ ꝓmiſſum:ꝓut ibi dicetur. Quod enī alijs tēpo/
ribus cantaretur ad miſſam olim eccleſie romane ɔſuetu
dō nō erat.ſed a beato Greg.ɔſtitutū.imo potius reſtitu
tum eſt. Nam cū ꝑus tēpore damaſi pape fuiſſet eadem
cōſuetudo defecerat. Hieronymus dicit ꝙ alleluia dica
tur in miſſa tractum eſſe de eccleſia hieroſolymitorum.
Canimus igitur alleluia poſt graduale cāticuꝫ videlicet
letitie poſt luctuꝫ penitētie:ſūmo opere nitentes exp̄me
re magnitudinē cōſolationis que repoſita eſt lugientib⁹.

Juxta illud: Beati qui lugēt qm̄ ipſi conſolabuntur.iubi
lantes potius q̄ canētes vnā qꝫ breuē digni ſermonis ſyl
labam in plures neumas ꝓtrahimus: vt iocūdo auditu
mens attonita repleatur ꝛ rapiatur illuc vbi ſemper erit
vita ſine morte ꝛ dies ſine nocte. Eſt ēt alleluia modicū ī
ſermone ꝛ multū in neuma:quia gaudium illud magis ē
q̄ poſſit explicari ſermone. Neuma eniꝫ ſeu iubilus qui
fit in fine exp̄mit gaudium ꝛ amorem credentiū:ꝛ quan
ta letitia ꝛ laus ſecuta ſit per predicationē ꝛ fidem audi/
tam. Juxta illud. Audiuit ꝛ letata eſt ſyon ꝛc̄. ꝛ in canti/
cis. Exultauimus ꝛ letabimur ī te. Quid ſit neuma dice
tur in ꝓhemio quinte partis. Quando autem dicitur ſe/
quentia nō dicitur neuma poſt alleluia prout ſub titu.de
ſequentia dicetur. Poteſt etiam alleluia referri ad exul/
tationem eorum qui de miraculis xp̄i gaudebant:laudā
tes dominum ꝛ dicentes. Quia vidim⁹ hodie mirabilia
ꝛ quia viſitauit dominus plebem ſuam. Tunc enim can
tabatur in iubilo alleluia:quia omnis plebs vt vidit de/
dit laudem deo ꝛ gaudebat de vniuerſis que glorioſe fie
bant ab eo. Hinc eſt ꝙ a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſca non
cantatur alleluia:quia tempore triſtitie non debet decā
tari carmen letitie:ꝓut ibi in ꝓhemio ſexte partis dicet̄
Porro ꝙ alleluia interpoſito verſu repetitur:ꝛ ſic bis in
miſſa dicitur:deſignat eterne vite gaudium:ꝛ ꝙ interic
eta letitia ſancti geminā glorificationis ſtolam accipiēt
anime videlicet ꝛ corporis. Nam ſm ſtolam mentis ſeu
anime exultabunt ſancti in gloria letabūtur in cubilib⁹
ſuis. ſm ſtolaꝫ carnis fulgebūt. ꝛ tanq̄ ſcintille in arun.
d. de hoc dicetur in ſexta parte ſub ſabbato in albis. Uer
ſus ergo nihil ſiniſtrum aut triſte ſed totum iocundum ꝛ
dulce debet ſonare quales ſunt illi. Dominus regnauit
decorem indutus. Dominus regnauit exultet terra ꝛc̄.
Jubilate deo omnis terra ꝛc̄. Juſt⁹ vt palma florebit ꝛc̄.
quoniā abſterget deus omnē lachrymā ab oculis ſancto
ruꝫ. ꝛ iam non erit luctus neqꝫ.t.q.p.t. ¶ Uerſus quoqꝫ
dicitur a reuertendo eo ꝙ per eū reuertimur ad alleluia
qui poſt alleluia ſequitur.quia ſignificat operationē que
laudi coniungi debet.quia nō bene deuꝫ laudat q bene
operari ceſſat. Per hoc vero ꝙ alleluia cuꝫ neuma repe
titur laus ꝛ gaudiū ineffabile patrie ſignificatur. Jn nō/
nullis eccleſijs alleluia cantatur a pueris.graduale a ma
gnis vt notetur ꝙ deus ex ore infantiū perficit laudem.
ꝛ pſalmiſta. Laudate pueri dn̄m.cui⁹ pſalmi titulus eſt
alleluia. Jlli enim qui pueri ſunt laudi xp̄i cōueniūt. for
tes vero in fide ꝛ in tolerando aduerſa que pugnare poſ
ſunt cōtra amalechitas graduale debent cātare. ¶ Cir
ca hoc notandum eſt ꝙ cantorum alij ſūt qui in choro
cantus voce magna diſtribuunt. hi ſunt rectores eccle/
ſie qui deum laudant ꝛ alios verbo ꝛ exemplo ad laudā
dum inuitant. alij ſunt pueri qui graduale in gradibus
cantant. hi ſunt actiui de virtute in virtutem in charita
tis gradib⁹ aſcēdentes:qui duꝫ graduale inchoāt alios
ad compunctionem inuitant. Dū verſuꝫ cōcinunt ad ſe
redeuntes ſuas cogitationes accedunt. ꝛ dum illū finiūt
ſe bonum certamen certaſſe ꝛ curſum inſinuant conſum
maſſe. Alij ſunt perfecti viri qui ī alijs eccleſijs alleluia
vel tractus in pulpitis ɔcinunt. hi ſunt cōtemplatiui car
nem affligentes ꝛ mentē excedentes quorum conuerſa
tio eſt in celis. non eſt hic hominum ſed angelorū. ¶ Se
quentiam vero non illi ſoli decantant ſed chori cōmuni
ter iubilāt:quoniā iubilus etern⁹ ꝛ ineffabilis āgelis erit
cōmunis ꝛ hominibus. Deberet etiam alleluia in gradi/
bus ꝛ verſus orientem decantari. ꝛ quoniam vitā cōtem
platiuam ſignificat debet legi in altiori loco q̄ rn̄ſoriuꝫ
qō actiuā deſignat. ¶ Rurſus ī qbuſdā eccleſijs cantās

alleluia ſumit aliquid in manu vt inſinuet ſe deum non ſolū voce. ſꝫ etiā opere collaudare. ſeu manꝰ ducit iuxta pſalmiſtā. Omnes gentes plaudite manibꝰ iubilate ⁊c̄. In pleriſqꝫ etiam eccleſijs alleluia de trinitate cantant in dn̄icis diebus. ſ. Benedictus. vel qualis pater: vt fidē hilariter ꝓfitentes ad ſpem ꝑueniant. ¶ Et attende ꝙ alleluia dominicalia a penthecoſte vſqꝫ ad aduentū ſepe omittūtꝰ. qm̄ aliter ⁊ alr̄ ī alijs ⁊ ī alijs gradualibꝰ diſponuntur. Ea igr̄ diligens cantoꝛ attendat ⁊ diligēter vniuerſitatibus officioꝝ aſſignet.

¶ De tractu. Rubrica.

A Dominica ſeptuageſime vſqꝫ ad vigiliā paſce. ſ. in diebus ⁊ officijs luctus: qꝛ tūc nō canit̄ carmē leticie: loco alleluia qđ ſignificat exultatōeꝫ habitā de ſpe eternoꝝ. dicitur tractus ex inſtitutōe Theleſphori pape. Dicit̄ aūt tractus a trahēdo. qꝛ tractim ⁊ cū aſꝑitate vocū ⁊ ꝓlixitate verboꝝ canitur eo ꝙ miſeriā ⁊ laboꝛē p̄ſentis incolatus inſinuāt. de quo pſalmiſta. Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus eſt ⁊c̄. In tractibus enī rep̄ſentat̄ lōga ſanctoꝝ patrū expectatio: ⁊ iudeoꝝ captiuoꝛuꝫ meroꝛ ⁊ afflictio: q tēpoꝛe babylonice captiuitatis ſedentes ſuper flumina babylonis ⁊ flētes in ſalicibus ſua oꝛgana ſuſpēderunt: qđ tēpus eccleſia rep̄ſentat a ſeptuageſima cantica letitie ſubticēdo ⁊ tractus dicēdo. Tantū aūt intereſt inter alleluia ⁊ tractum quantū inter letitiā ⁊ tribulationem. Itē tantū eſt inter rn̄ſoꝛiū cui oēs rn̄dent ⁊ tractuꝫ cui nemo: quātū inter actiuā ⁊ ꝯtēplatiuā vitā. Eſt autē tractus medius inter rn̄ſoꝛiū ⁊ alleluia. vt dicet̄ in ſexta ꝑte ſub titulo de ſeptē diebus poſt paſca. Poꝛro tractꝰ qꝛ gemitū ⁊ cāticū lachꝛymabile exp̄mit: lachꝛymas ſcōꝝ ſiue in actiua ſiue ī ꝯtēplatiua vita rep̄ſentat. Un̄ tractꝰ dicitur. qꝛ ſancti ſuſpirātes ab imo pectoꝛis gemitum trahunt: qꝛ lꝫ gaudeant vt monet alleluia: tn̄ hic in valle lachꝛimaꝝ cōmoꝛātes habēt irriguū ſuperiꝰ ⁊ inferius: qđ tractus myſticat. gemit enī flebiliter ꝓ dilectōe ſuperne beatitudinis: ⁊ ſuꝑ flumina babylonis ſedētes patrie ſue memoꝛes iterum lachꝛymas fūdūt ꝓ ſuis ⁊ alioꝝ exceſſibus: dū ex vicinitate babylonici fluuij ſeipſos vidēt ſepe aſperſos ⁊ alios penitꝰ immerſos ipſiꝰ fluuij rapiditate ferri deoꝛſū. Sꝫ qꝛ hic ploꝛatꝰ qn̄qꝫ ē reſpectu ſuꝑni gaudij: qn̄qꝫ reſpectu nr̄e miſerie: iō tractꝰ ſil̄r qn̄qꝫ ē đ leticia ꝓ ſuperioꝛi irriguo. vt De ꝓfundis ⁊ alijs huiuſmodi. de vtroqꝫ irriguo tractat Gregoꝛius ī libꝛo tertio dialogoꝝ ca. 34. ¶ Et ē aduertendū quia poſt duos tractus tribulationis ſequit̄ tractus letitie ꝑut ſub dominica ſeptuageſime ⁊ dominicis ſequētibus videri poteſt. ⁊ hoc ideo quia poſt duos dies ſepulture domini occurrit tertius reſurrectionis. ¶ Ruſus quia gaudiū ſanctoꝛū nō eſt hic plenū ⁊ ꝯtinuū. ſed ſepe interrumpit̄: ideo eccleſia qn̄qꝫ interponit tractum. vt in tempoꝛe ſeptuageſimali. ⁊ cuꝫ in ſabbato paſcali poſt alleluia ſequatur tractꝰ: quia hoc gaudium nō expedit ſine fletu. in ſabbato tn̄ in albis duplicatur alleluia. quia eterna vita ꝑfectū erit gaudium gloꝛificata carne cum anima ⁊ cōpleta reſurrectōe ſcōꝝ cum reſurrectione xp̄i. ¶ Sane in dominica ſeptuageſime vſqꝫ ad quartā feriā cinerū dicunt̄ tractus ſolū in dominicis diebus: eo ꝙ populus tūc melius ꝯuenit in eccleſia q indiget edoceri qualiter captiuitatē diabolicā ꝑ babylonicā ſignificatā doꝫ deploꝛare. Tractꝰ enī tp̄s babylonice captiuitatis rep̄ſentāt. ſꝫ poſt dictā feriā q̄ ē caput ieiunioꝝ magis frequentant̄. qꝛ tūc magis eſt tēpus meroꝛis ⁊ afflictionis vtpote oꝛdinatū ad excutiendū iuguꝫ diabolice captiuitatis ꝑ meroꝛē ꝯtritionis ⁊ humilitatē ꝯfeſſionis atqꝫ aſꝑitatē ſatiſfactiōis que p̄cipue ī ieiunio vigēt. Sed et lꝫ dominica dies reſurrectionē figuret: tn̄ in dominicis ſeptuageſime cantica letitie ſubticeantur: et tractus dicūt̄: qꝛ iudei toto ſeptuagenario babylonice captiuitatis ꝯtinue afflicti fuerūt: ⁊ nos ī iſtius vite ſeptuagenario que ꝑ ſeptenarium: ⁊ ꝑ cōſequēs ꝑ ſeptuagenariū ducit̄ ꝯtinue doloꝛes ⁊ miſerias experimur: donec ad octauā vere ⁊ ꝑfecte ⁊ nō figurate reſurrectiōis ꝑ chꝛiſti miſericoꝛdiā veniamus. ¶ Poſtremo ꝯſiderāduꝫ eſt ꝙ verſus ſequentiaꝝ bini ⁊ bini ſub eodē cantu dicunt̄: qđ ꝯtingit quia vt plurimū bini ⁊ bini ꝑ rithmos ſub paribꝰ ſyllabis cōponūtur: qđ in verſibus tractuū nō reperit̄: q ex ſacra ſcriptura vt plurimū ſumūt̄. iōqꝫ ī tāto nequeunt cōbinari. Ruſus ille ſub vno cantu cōbinant̄ ad notandum ꝙ exultatio vere charitatis in vno deo perficit̄: ſequentia enim exultationē. ꝯbinatio charitatē deſignat. Verſus vero tractuū qꝛ meroꝛē ſignificant ſingulariter decantantur iuxta illud pſalmi. Singulariter ſuꝫ. donec ego tranſeā. Hiero. xi. q. i. quando. Solus ſedebā qꝛ amaritudine plenus erā. ¶ Non eſt etiā omittendum ꝙ licꝫ regulariter graduale vel alleluia immediate ſequat̄ epiſtolam ne nos muſicus ille reprehēdat dicens. Cantauimꝰ ⁊ non ſaltaſtis: lamentauimus ⁊ non planxiſtis. Alleluia enim cantatur pro ſaltatione. graduale ꝓ planctu ſubiūgitur penitentie. Hoc tamē fallit in ſabbatis quattuoꝛ tēpoꝛum. ⁊ in quarta ⁊ in ſexta ferijs maioꝛis hebdomade: ⁊ ī quibus tractus immediate ſequitur epiſtolā: ⁊ hoc ideo quia in illis diebus muſicus ille nobis aufertur. Nam in dicta quarta feria venditur. in ſexta crucifigitur: quod ī dictis ſabbatis quo ad aliquid repreſentat̄. ⁊ ideo ad maioꝛem luctum inſinuādū tractus in illis immediate epiſtolam comitatur. Quod autem tractus maioꝛem inſinuet luctuꝫ q̄ꝫ graduale per hoc innuit̄ ꝙ nūq̄ꝫ cū alleluia cantatur niſi ob ſpecialem cām in ſabbato paſcali.

¶ De proſa ſeu ſequentia. Rubrica.

POſt alleluia proſa ſeu ſeqnētia dicit̄ qđ eſt ſimiliter cāticum exultationis ad notandum geminā gloꝛificationis ſtolam quā ſancti accipient prout iā premiſſum eſt. Cantatur autem ſequentia ab oībus ſimul in choꝛo vt notetur cōcoꝛdia charitatis. talis enim laus deo placet. vnde in cāticis. Vulneraſti coꝛ meū ſoroꝛ mea ſpōſa mea ī vno oculoꝝ tuoꝛum. ideo dicit in vno vt notetur concoꝛdia ⁊ voluntas vniformis. quia laus ſic facta eſt cibus delicatiſſimus deo. hec eſt tunica illa inconſutilis quā deus non patitur ſcindi. 16. q. ij. ſicut de hoc dictū eſt ſub titulo de alleluia. ⁊ dicetur in prohemio quinte partis vbi de antiphonis agitur. ¶ Nocherius abbas ſancti galli in theutonia primo ſequentias pro neumis ipſius alleluia cōpoſuit. ⁊ Nicolaus papa ad miſſas cantari conceſſit. Sed ⁊ Hermānus contractus theutonicus inuentoꝛ aſtrolabij cōpoſuit ſequentias illas. Rex oīps. ⁊ ſancti ſpiritus ⁊c̄. ⁊ Aue maria gratia. ⁊ antiphonā. Alma redemptoꝛis mater. ⁊ Symon bariona. Petrus vero cōpoſtellanꝰ epiſcopus fecit illam. Salue regina miſericoꝛdie vita dulcedo ⁊ ſpes noſtra ſalue. ad te clamamus. Quidam vero rex Francie robertus nomine cōpoſuit ſequentiam illam. Veni ſancte ſpiritus. ⁊ hymnū. Choꝛus noue hieruſalem Antiquitus enim mos erat vt ſemper alleluia cantaretur cū neuma. ſed poſtea dictus papa inſtituit loco illius neume in precipuis ſolennitatibus ſequētias dici. Quādo ergo non dicitur alleluia non debet ſequentia dici. quoniaꝫ loco neume eius dicitur. ⁊ idem ſignificat quod neuma. ſcilicet eterne vite gaudium ⁊ delitias que nullo

verbo exprimi poſſunt. ⁊ ideo ꝑ neuma · que eſt vox non
ſignificatiua intelliguntur. Et inde eſt ꝙ quedā ſequētie
antique ſolent verba noua ⁊ incōgrua habere ⁊ inſitata.
tum quia celi gaudiuꝫ ſecretū atqꝫ incognitū mortalib⁹
eſt. tum quia nobis īcognitus eſt modus laudandi deuꝫ
in patria. tuꝫ quia iubilus cordis in preſenti vita incogni
tus eſt ad plenum. tum qꝛ omnia noua ſunt pulchritudi
ne decorata vt in ꝓhemio digeſtoꝝ. Hodie vero ſequen
tie cum voce ſignificatiua dicunt̄ ad notanduꝫ ꝙ in illa
magna feſtiuitate vite eterne iubilus plene ſciet̄. Sequē
tie vero eterne vite myſticāt laudes. Juxta illud. Beati
qui habitant in domo tua domine. in ſecula ſeculoꝝ lau
dabunt te. Habent enim verba laudiflua ⁊ dulceꝫ atqꝫ
ſuauē cantū. quia ibi omnia erūt plena laude ⁊ melodia
celeſtis organi habūdabit dulciflua letitia. quia ſicut le
tantiū omniū habitantio erit ibi. ¶ Rurſus qm̄ laudes
eternitatis verbis humanis plene nō reſonant̄: iō q̄daꝫ
eccleſie myſtice neumatizāt ſequentias ſine verbis aut
ſaltē aliquos vſus caꝝ. nulla enī erit ſignificatio v̄boꝛuꝫ
neceſſaria vbi ſinguloꝝ corda patebunt ſingulis intuen
tib⁹ libꝝ vite. ⁊ vbi idē erit teſtis accuſatoꝛ ⁊ iudex. xi. q.
3. coꝛuꝫ. ¶ Et nota ſm̄ Jſidoꝝ ꝙ ꝓſa eſt ꝓducta ratio a
lege metri reſoluta ſic dcā ex eo ꝙ ſit ꝓfuſa. ſequētia v̄o
dicta eſt qꝛ neumā iubili ſequit̄: ⁊ hic in euangelio dicit̄.
ſequentia ſequentie in numero ſingulari.

¶ De mutatōe ſacerdotis. Rubrica.

Hactenus dum epiſtola lecta fuerit ⁊ cho
ro graduale pſallēte: ſacerdos tacit⁹ ad
dextrā ꝑtē ſedebat altaris illō īſinuās
ꝙ Joāne p̄dicante xp̄s quodāmodo ta
cebat qꝛ nō p̄dicabat apte. ſed dicturus
euāgeliū ſurgit. qꝛ vt euangeliſta tradit
poſtq̄ꝫ Joānes traditus eſt. venit ih̄s in galileaꝫ p̄dicans
euangeliū regni dei. ⁊ qm̄ ſedes victoꝛis ē. ſeſſio ſacerdo
tis victoꝛiā xp̄i recte ſignificat q poſt ieiuniū vicit diabo
lum. nā reliqt eū tētatoꝛ: ⁊ acceſſerūt angeli ⁊ miniſtrabāt
ei. Poſt dictā ergo ſequētiā ſurgēs ſacerdos: ⁊ ad ſiniſtrā
altaris ꝑtē accedēs ꝓnūciat euangeliū ſignificās ꝙ xp̄s
nō venit vocare iuſtos ſed peccatoꝛes iuxta qō ipſe ī euā
gelio dixit. Quia nō īdigēt q ſani ſūt medico. ſed q male
habēt. z. q. i. multi. ꝑ dextrā enī iuſti. ꝑ ſiniſtrā aūt pecca
toꝛes ſignificāt̄. ꝓpter qō dn̄s in iudicio ſtatuet quideꝫ
oues a dextris hedos v̄o a ſiniſtris. de hoc dictum eſt ſub
ti. de oꝛatione. Quidam tn̄ dixerunt ꝙ ideo ſacerdos in
p̄ncipio miſſe ꝯſiſtit ad dextrā. Cum vero ꝓnūciat euā
gelium conuertitur ad ſiniſtrā. ⁊ circa finē iterū redit ad
dextram: quia cultus dei primo fuit in populo iudeo ⁊ iu
dea tunc erat a dextra. deinde iudeis non credentibus ⁊
verbum dei tanq̄ꝫ indigni reſpuentibus. cultus dei tran
ſiuit ad gentes ad quas apl̄i tranſierūt ⁊ tunc iudea fuit
a ſiniſtra ꝑte. ⁊ circa finē reuertitur iteruꝫ ad iudeos ad
predicationem enoch ⁊ helie qui cōuertent coꝛda patrū
in filios. qm̄ ī diebus illis ſaluabitur iuda ⁊ reliquie iſrl̄
ſalue fient. qui enim primo dixerat ī viam gentiū ne ab-
ieritis. poſtea precepit dicens. Jte ī oꝛbē vniuerſū. Quia
ḡ p̄dicatio ꝑuenit ēt ad illos q in ſiniſtra parte fuerūt dū
ſiccato gedeonis vellere ros areā irrigauit merito ī par
te ſiniſtra legitur euangelium ſicut in ſequenti ti. dicet̄.
Unde verſus. Eſt rō cur pars altaris dextera miſſe Pri
cipiuꝫ fineq̄ꝫ tenet mediūqꝫ ſiniſtra. Dextera iudeos gē
tiles leua ſigurat. Cepit ab his defertur ad hos refertur
ad illos Noſtra fides. ⁊ erunt omnes in fine fideles. Sꝫ
cum ſacerdos qui pronūciat euangeliū repreſentet per
ſonam xp̄i: qui non predicauit gentibus ſed iudeis. iuxta
quod ipſe dicit in euāgelio. Non ſum miſſus niſi ad oues
qui perierunt domus iſrael. Utruꝫ illud recte dicatur
prudens auditoꝛ aduertat. De hoc dictum eſt ſub ti. qua
liter epiſcop⁹ vel ſacerdos. Ad quācūqꝫ vero altaris par
tem ille ſe transferat miniſtri cum retro ſequentur ꝑut
dictum eſt ibidem.

¶ De euangelio Rubrica.

Supra proxime tactuꝫ eſt qualiter ſacer
dos nō ſolēniter celebrans ipſemet euā
gelium dicit. Uerum quādo epiſcopus
vel ſacerdos celebrat cum miſtris cūcta
ſolēni⁹ peraguntur. tunc enī ī qbuſdam
eccleſiȷs vt rome dyaconus dextra ma-
nu pontificis oſculata codicē euangelȷ
ſumit de altari: illū ſubdyacono ad ferēdū tradēs. poſtea
bn̄dictionē poſtulat ab epiſcopo vel a ſacerdote ⁊ ei bn̄di
citur. Jn aliȷs tn̄ eccleſiȷs prius bn̄dictionem poſtulat q̄ꝫ
codicē accipiat de altari. Data itaqꝫ bn̄dictione procedit
dyaconus ad pulpitū ꝑ dextrā ꝑtē choꝛi. quē p̄cedit dya
conus cum textu euangelȷ. ⁊ illū p̄cedit thuribulū cum
incenſo. ⁊ ante thuriferariū ceroferarȷ cū faculis accen
ſis. ante illos in quibuſdā eccleſiȷs crucis vexillum. ſicq̄ꝫ
pulpitum aſcendit ⁊ euangeliū incipit. quo dicto ad ep̄m
vel ſacerdotē ſimul redeunt que ſingula ꝓſequemur.
¶ Notandū eſt autem ꝙ in quibuſdā eccleſiȷs in preci-
puis feſtiuitatibus dyaconus ꝓficiſci volēs ad legendū
euangelium incipit antiphonā que eſt in nocturnis ſiīp
bn̄dictus. ⁊ duꝫ ipſe accedit ad pulpitū illa cantat̄ ⁊ fini
tur a choꝛo. vt notetur charitas. ⁊ cantat̄ ſine neuma ad
notandū ꝙ deus nō p̄cepit nos habere niſi ſimplicē cha
ritatem. ¶ Sane iam figura mutatur. nam dyaconus q
prius rep̄ſentabat ꝓphetā iam rep̄ſentat Joannē euāge
liſtā. qm̄ lex ⁊ ꝓphete vſq̄ꝫ ad Joannē ⁊ ex eo regnū celo
rum euāgelizat̄. Jdeo aūt euangeliū legit̄ vt velut xp̄s
poſt legē ꝓphetias ⁊ pſalmos oꝛe ſuo predicauit. ita poſt
epiſtolā reſponſoꝛiū ⁊ alleluia ꝑ illud populo predicatio
eius annūciet̄. Et dicit̄ euāgeliū q̄ſi bon⁹ nūci⁹ ab eu qō
eſt bonū ⁊ angelus qō eſt nūcius. Eſt enī euangeliū xp̄i ⁊
apl̄oꝝ p̄dicatio. nūciat qdē vitam poſt moꝛtē: requieꝫ poſt
laboꝛē: regnū poſt ſeruitiū. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ ſicut ca
put preeminet ceteris coꝛpis mēbꝛis. ⁊ illi cetera mēbꝛa
ſeruiūt. ſic ⁊ euāgeliū p̄ncipale eſt omniū que ad officiū
miſſe dicūt̄. ⁊ toti p̄eminet officio miſſe ⁊ q̄cūq̄ꝫ ibi cātāt̄
⁊ legunt̄ illi ꝯſentiūt in ītellectuali rōne ꝑut in ſexta ꝑte
ſub q̄libet dn̄ica dicet̄. ¶ Dyacon⁹ ergo primo dextraꝫ
manū pōtificis oſculat̄ nihil dicēs. qꝛ p̄dicatoꝛ euangeli
zare dꝫ ꝓ gloꝛia eterna de q̄ ſpōſa dicit ī canticis. Dextra
illius amplexabit̄ me. Naꝫ ⁊ angelus q reſurrectōis xp̄i
gloꝛiā venerat nunciare ſedebat in dextra ſtola candida
coopertus. Jn aliȷs tn̄ eccleſiȷs non oſculat̄ ſed ſolū incli
nans bn̄dictionē poſcit. Uerū ſubdyacon⁹ vel dyacon⁹
nō manus ſed pedes romani pontificis oſculat̄: vt ſūmo
pōtifici ſūmā exhibeat reuerētiā: ⁊ oſ̄dat eū eē illius vi
cariū cuius pedes oſculabat̄ mulier illa que fuerat in ci-
uitate peccatrix. Adoꝛandū eſt enī ſcabellū pedū ei⁹: qꝛ
ſanctuꝫ eſt. cuius etiam reſurgentis a moꝛtuis pedes mu
lieres tenētes adoꝛauerūt. Generaliter enī nemo debet
manū ſummi pontificis oſculari: niſi cum de manibus
ei⁹ aliquid accipit. vel cum ad manus eius aliquid tri-
buit vt oſtendatur ꝙ ex vtroqꝫ debemus ei gratias age
re qui ſicut ſemper dat propꝛia ſic nunq̄ꝫ recipit aliena.
Quas oblatiōes romanus pontifex recipiat ſub titu. de
oblationibus dicetur. ¶ Subſequēter dyaconus textū
euangelȷ ſumit de altari. quia de ſyon exibit lex ⁊ ver-
bum domini de hieruſaleꝫ. non vtiqꝫ moſayca lex quō-
dam exiuerat de monte ſynai. ſed euangelica. de qua

propheta ait. Ecce dies veniũt dicit domin⁹ ꝛ cõſumabo
teſtamentum nouũ ſupra domũ iſrl' ꝛ ſupra domũ iuda.
Sumitur etiã liber de altari. qm̃ apli de altari euãgeliũ
acceperũt cũ p̃dicantes paſſionẽ xp̃i euangelizabãt. Uel
altare ĩ hoc loco ſignificat iudeos a qbus trãſfert̃ regnũ
dei ꝛ dat̃ genti faciẽti fructũ eius. Et ex eo q̄ liber ſumi
tur de altari notat̃ q̄ euãgeliũ eſt v̄bũ dei qđ ꝑ altare ſi/
gnificat̃ ſm illud Exo. zo. Altare de terra facietis mihi.
Et ꝓpter p̃miſſas rõnes qdã volẽtes dicere finita miſſa
euangeliũ ſancti Joãnis vel aliud imp̃mũt p̃mo ſignum
crucis ſup̱ altare ꝛ poſtea in fronte. Sumit aũt illum vt
qdã volũt de dextra p̱te altaris. qꝛ eccleſia de iudeis a q̃
noſtrũ ſumpſit exordiũ antiq̄⁹ fuit a dextris. ꝛ ponit eũ ĩ
manu ſiniſtra dextrã ſupponẽs iuxta illud. Leua ei⁹ ſub
capite meo ꝛ dextra ei⁹ amplexabit̃ me. ꝛ hoc ꝓpter tri/
plicẽ cãm. Primo qꝛ euãgeliſta docet celeſtia q̃ ꝑ dextrã
terrenis que ꝑ ſiniſtrã intelligunt̃ ſupponi. Secũdo ĩcli
natur liber ſup̱ ſiniſtrũ humerũ ad notãdũ q̄ xp̃i p̃dica/
tio de gentili populo trãſibit ad iudaicũ. Iſa. zo. c. In die
bus illis ſaluabit̃ iuda. Tertio qꝛ ĩ vita tẽporali que per
illã ſignificat̃. neceſſe eſt euangeliũ predicare. Et textus
euãgelij in qbuſdã eccleſijs ornat̃ exterius argẽto ꝛ lapi
dibus ꝓut dictũ eſt in p̱te. z. ſub ti. de legalibus indumẽ
tis. Liber aũt ipſe ab aduẽtu ſacerdotis ad altare donec
euãgeliũ legat̃ ſup̱ altare remãſit. qđ quãtũ ad hoc ſigni
ficat hieruſalẽ. qm̃ euangelica doctrina p̃mũ in hieruſa
lẽ facta eſt ꝛ ibi ꝑmanſit ab aduentu domini donec pu
blicaret̃ gentilibus. Juxta illud. De ſyon exibit lex ꝛc̃. vt
ſupra. Hieruſalẽ enĩ eſt locus paſſionis que ꝑ altare etiã
ſignificat̃. ¶ Conſequẽter bñdictõꝫ poſtulat qꝛ nullus
dꝫ p̃dicare niſi mittat̃. Juxta illud apli. Quõ p̃dicabunt
niſi mittantur. extra de here. cũ ex iniũcto. ꝛ dñs inquit
apl's. Rogate dñm meſſis vt mittat oꝑarios in meſſem
ſuã. z5. di. in nouo. Iſaias ãt cũ audiſſet vocẽ dñi dicẽtis
Quẽ mittã ꝛ qs ibit ex vobis. Rñdit. Ecce ego ſum mit
te me. dixitq̄ꝫ dñs. Uade ꝛ dic populo huic: audite audiẽ
tes ꝛc̃. 8. q. i. ſciendũ. ¶ Rurſus huiuſmodi bñdictionẽ
p̃figurauit Moyſes q aſcẽdens ĩ montẽ accepit tabulas
ꝛ bñdictionẽ ꝛ populo mãdata ꝓpoſuit: ꝛ dñs ẽt bñdixit
ordini dyaconali cui dedit ſpũm ſanctũ ꝛ miſit ad p̃dicã
dũ ꝑ vniuerſũ orbẽ. Pontifex ergo vel ſacerdos viſibilr̃
bñdicit dyacono q lecturus eſt euãgeliũ qđ non fecerat
ſubdyacono lecturo epiſtolaꝫ qꝛ xp̃s inuiſibilis manens
legẽ ꝛ ꝓphetas que ꝑ epiſtolã ſignificant̃ ĩuiſibiliter mi
ſit: ſed poſtq̄ꝫ ĩ terris viſus ꝛ cũ hoibus ꝯuerſat⁹ eſt aplos
ꝛ euãgeliſtas viſibiliter miſit ꝛ docuit. Eũtes inq̄t p̃dica
te dicẽtes. Appropinq̄bit regnũ celoꝝ. Illi ãt regreſſi cir
cuibãt caſtella euãgelizãtes ꝛ curãtes vbiq̄ꝫ. ꝛ mittit eũ
ad legendũ euangeliũ ad notandũ q̄ xp̃s miſit aplos ad
p̃dicandũ regnũ dei. ¶ Dyacon⁹ aũt ea que ſibi ĩ benedi
ctione dicũtur ꝯſiderans. ſe corde puriꝰ: ore mũdũ ꝛ oꝑe
caſtũ ſtudeat exhibere quatenus ſacroſanctũ euãgelium
poſſit digne ꝑferre qꝛ puteus aquarũ viuentiũ. i. euangeli
ca p̃dicatio non fluit ĩpetu. i. libere niſi de libano. i. corde
caſto ꝛ ore cãdido. Non enĩ eſt ſpecioſa laus ĩ ore pecca/
toris. immo peccatori dixit deus. Quare tu enarras iuſti
cias ꝛ aſſumis teſtiũ meũ ꝑ os tuũ. z. q. 8. §. qđ teſtat̃. ꝛ iđ
ſigno crucis munit̃. deinde licẽtia ꝛ bñdictõe obtentis ꝛ
inſup̱ cruce ĩpreſſa vt ſecurus incedat ꝓcedit ad pulpitũ
cũ ſilentio inclinato capite. nihil ĩ qbuſdã eccleſijs ferẽs
ꝓpter illud qđ dñs ipſe p̃cepit apl'is quos miſit ad p̃dicã
dum regnũ dei. Nihil inq̄t tuleritis in via ꝛ neminẽ ſalu
taueritis. In alijs tñ eccleſijs dyaconus fert librũ vt iam
dicet̃. Sꝫ ꝑueniẽs ad ambonẽ ſalutat quaſi ĩtrãs domũ
cui offert pacẽ vt infra dicet̃: ꝛ tranſit ꝑ dexterã p̱tẽ cho
ri ad ſiniſtrã. ꝛ liber euangelij de dextra ad ſiniſtrã trãſ
fert̃: ꝛ ibi legit̃ qꝛ đ ſyõ exibit lex ꝛ v̄bũ vt ſupra. Judea/
enim reſpuẽte verbũ dei apli tranſierũt de iudeis ad gẽ/
tes. ꝛ poſtea p̃dicatũ eſt gentibus que ꝑ ſiniſtrã intelligũ
tur. Uñ apl's ad hebꝛe. dicit. Uobis oportebat p̃us p̃dica
re verbũ dei. ſed qm̃ repuliſtis illud ꝛ indignos vos iudi
caſtis. ecce ꝯuertimur ad gẽtes extra de renũ. niſi. de hoc
ſupra in ti. ꝓximo. In eccleſia romana ꝛ in qbuſdaꝫ alijs
ſubdyaconus ꝑ vnã viã ꝛ dyacon⁹ ꝑ aliã in pulpitũ aſcẽ/
dit: qm̃ ille docẽdo ꝛ iſte diſcẽdo ĩ augmẽtũ ſciẽtie ꝓcedit
ꝛ qꝛ miniſtrator ꝑ meritũ oꝑis ꝛ p̃dicator ꝑ meritũ oris in
augmẽtũ iuſticie ꝓgredit̃. Unde pſalmiſta. Juſticia tua
ſicut mõtes dei. ꝑ eandẽ tñ viã deſcẽdentes ad pontificẽ
reuertunt̃. qꝛ ꝑ finalẽ ꝑſeuerantiã ꝑtingũt ad p̃miũ ſicut
dñs ait. Qui ꝑſeuerauerit vſq̄ꝫ ĩ finẽ ꝛc̃. de peni. di. z. apl's
ꝛ. c. multi. Et qꝛ p̃dicatio ſine oꝑe nõ ſufficit. Cepit enim
ihs facere ꝛ docere. ideo p̃dicator ꝑ eandẽ viaꝫ reuertit̃
ꝑ quã acceſſerat miniſtrator. Preterea iđ lecturus euan
geliũ ab vna p̱te ꝓgredit̃ ꝛ aſcẽdit. ꝛ ab altera regredit̃ ꝛ
deſcẽdit iuxta illud euangelij. Per aliã viã reuerſi ſunt
in regionẽ ſuã: qm̃ apli p̃us p̃dicauerũt iudeis ꝛ poſtea gẽ
tibus ſm illud apli. Qm̃ repuliſtis verbũ dei ꝛ indignos
vos fe. ꝛc̃. Sane dyaconũ ſubdyaconus añcedit: qꝛ Joan
nes ꝛ eius p̃dicatio chriſtuꝫ ꝛ eius p̃dicationẽ p̃ceſſit. Por
tans ĩ qbuſdã eccleſijs puluinar qđ libro ſupponat. Per
puluinar qdẽ qđ feſſo ſupponit̃ ad quietẽ ſignificat̃ vite
ſolatiũ ſiue tẽporalia. q̃ſi dicat. Si vobis ſeminam⁹ ſpũa
lia nõ eſt mirũ ſi a vobis metim⁹ carnalia. iz. q. i. §. i. Nã
ſm apoſtolũ primo ad corinth. Qui altari ſeruiũt cũ alta
ri ꝑticipant extra de p̃ben. cũ ſm. dign⁹ eſt enĩ operarius
mercede ſua. Math. io. ꝛ dñs p̃cepit in lege. Nõ claudes
os bouis triturantis extra de p̃ben. extirpãde. ¶ Rur/
ſus puluinar ſupponit̃ euangelio ad notandũ q̄ ſuaue ẽ
iugũ dñi ſiue onus euãgelij illud portare volentib⁹. Uñ
ĩ mattheo. Jugũ meuꝫ ſuaue ꝛ on⁹ meũ leue. huic iugo q
ſubijcit̃ omnia ſubiecta hꝫ ſm auguſtinũ. puluinar ergo
ſuauitas ꝛ dulcedo in mãdatis dei. Uñ ꝓpheta. Paraſti ĩ
dulcedine tua pauperi deus. ꝛ iterum. q̄ꝫ dulcia faucibus
meis eloquia tua domine. In eccleſia tñ romana dyaco
nus p̃cedit vt doctor. ſubdyaconus ſeq̄tur vt auditor. ille
p̃cedit vt p̃dicet. iſte ſeq̄tur vt miniſtret. Poſt lectioneꝫ
vero ſubdyaconus quaſi ſufficienter edoctus p̃cedit refe
rens euangeliũ qm̃ mercedẽ euãgelij de ſua miniſtratõe
reportat ſm illud qđ dñs ipſe ꝓmiſit in euangelio. Qui
recipit ꝓphetã ĩ noie ꝓphete mercedẽ ꝓphete recipiet:
quẽ ideo p̃mittit dyaconus ad pontificẽ vt oñdat ſe fru/
ctum predicatiõis referre de quo dñs inſerat. poſui vos
vt eatis ꝛ fructum afferatis: ꝛ fructus veſter maneat. Ad
hec ſubdyaconus librũ ꝛ puluinar reportãs ſignificat q̄
p̃dicator bono opere debet vitã ſuam deo offerre. Unde
apoſtolus ad corinth. 9. Omne quodcũq̄ꝫ facitis aut ver
bo aut opere in nomine domini ieſu chriſti facite. z7. q.
vlti. nõ obſerueris. Premittit quoq̄ꝫ epiſcopus ante euã
gelium thuribulum cum incenſo: quia chriſti opera pre/
ceſſerunt eius doctrinam iuxta illud. Cepit ieſus facere
ꝛ docere. Thuribulũ autem cũ thure ſignificat orationẽ
cum deuotione quã tũc maxime debet habere fideles ĩ
audiendo diuinũ ſermonem. ¶ Rurſus dyaconus ideo
premittit thuribulum quia predicator debet odoreꝫ bo
ne opiniõis ex ſe mittere. Juxta illud apoſtoli. Chriſti bo
nus odor ſumus in omni loco. nam cuius vita deſpicitur
reſtat vt eius predicatio contẽnatur. extra de ſacra vnc.
c. i. Tertio thuribulũ p̃cedit vt ipſius dyaconi oratio ſi/
cut incenſũ in conſpectu domini dirigatur. Añ thuribu
lum v̄o p̃mittit duos ceroferarios cum faculis accenſis.

Primo quia dꝫ deſideriū ⁊ gaudiū in cordibus auditoꝝ
accendere quatenus ⁊ libenter audiāt ⁊ gratanter obe/
diant. In qbuſdā tū eccleſiis thuribulum cereos ꝑcedit:
qm̄ orationes ⁊ opa ⁊ virtutes de rōne famā lucē ⁊ ſigna
ꝑcedunt: iuxta illud Luce. Luceat lux veſtra. ⁊ illud. Et
virt⁹ exibat ꝺ illo ⁊ ſanabat oēs. Scḋo ſacerdos vel eps
ꝑmittit ante dyaconū duos accolytos portātes cereos ⁊
incenſum: ad notandū ꝙ chriſtus ꝑmittebat binos nun/
cioſañ faciē ſuā in omnē ciuitatē ⁊ locū quo ipſe erat vē
turus ꝑferētes coruſcatōes miraculoꝝ ⁊ odorē virtutū
vnde reuerſi dixerūt. Domine in tuo noīe etiā demonia
ſubiiciuntur nobis. Facies eni. xp̄i ꝯuenienter hic intelli
gūtur apl̄i q normā doctrine ſue populis oñdebāt. ꝓpter
quod ipſis aiebat. Qui vos recipit me recipit. Tertio iō
librū euangelii ꝑcedūt thuribulū ⁊ candelabra qꝛ doctri
nam xp̄i virtus ⁊ fama ꝑibat euangeliſta teſtante. Exiuit
ieſus i virtute ſpūs in galileā: ⁊ fama exiuit de illo in vni
uerſam regionē: ⁊ ipſe docebat i ſynagogis eoꝝ. Quarto
ꝓpter cām i ſecūda pte ſub ti. de accolyto ſcriptā. Rur/
ſus duo cerei illuminati doctores eccleſie ꝑ quos eccle/
ſia illuminatˀ: q debēt habere notitiā vtriuſqꝫ teſtamēti
deſignant. Hinc eſt ꝙ ipſi cerei plerūqꝫ quibuſdā diuer
ſorū caloꝝ lineis decoranˀ ad notandū ꝙ per doctores
ipſos ſacra ſcriptura diuerſis ſenſibus exponitˀ ꝓut dcm̄
eſt i ꝑncipio libri. Si vo linee ipſe auree vel argētee ſint:
deſignant ꝙ in ipſis doctorib⁹ eſt aurū ſapientie ⁊ argen
tū eloquentie. Vel cerei ipſi deſignant duo teſtamenta
quibus genus humanū illuminatˀ. vel legē ⁊ ꝓphetas q i
qbuſdā eccleſiis dū euangelium legitur in pauimēto po
nūtˀ: qm̄ leges vmbra ⁊ ꝓphetarū enigmata ꝑ lumē euā/
gelii etiā ab humilibus intelliguntur: qꝛ ꝑ euangelicam
doctrinā lex ⁊ ꝓphetia penitus euanuerūt in littera. In
quibuſdā tū eccleſiis i diebus ꝓfeſtis vnus puer cū vno
tm̄ cereo dyaconū ꝑcedit: ꝑ qḋ ſignificatur ꝙ primū xp̄i
aduentū q humilis fuit ⁊ occultus ꝑuenit tm̄ vnus ꝑcur
ſor. ſ. Ioānes baptiſta qui fuit lucerna vbi. In diebus vo
feſtiuis duo cerei ꝑcedūt: qꝛ i ſcḋo aduentu q ſolēnis erit
⁊ manifeſtus: duo ꝑmittentˀ ꝑcones. ſ. helias ⁊ enoch qui
iterficientˀ ab antixp̄o i hieruſalē qḋ ſignificatur ꝑ exti
ctionē cereoꝝ. De candelabris ⁊ etiā cereis aliter dictū
eſt in ꝑma pte ſub ti. de picturis. Añcedit quoqꝫ crux pri
mo ad notandū ꝙ dyacon⁹ dꝫ ꝑdicare crucifixū. Secun
do ꝙ qui eū intuetˀ ꝑ fidē ſanatur a morſu ſerpentis anti
q. ipſe eſt eni ſerpēs in palo. Tertio crux ꝑcedit euāgeliū
in ſignū ꝙ ꝑdicator ſeq dꝫ crucifixū. Vñ dñs ingt petro.
Sequere me. Io. xxi. c. Poſt hec dyacon⁹ ſuꝑ ābonē aſcē
dit. dicitur aūt ambo ambonis pulpitū vbi legitˀ euange
lium ab ambio ambis: qꝛ locus ille gradibus ambitur.
Sunt eni in qbuſdā eccleſiis duo paria graduū ſiue duo
aſcenſus in illū ꝑ mediū chori. vnus a ſiniſtris. vꝫ. verſus
orientē quo fit aſcenſus. altera dextris. vꝫ. vſus occiden
tem quo fit deſcenſus vt ꝑmiſſum ē. Vel aſcēdit ab au/
ſtrali pte. nam chriſtus a bethel. i. bethleē que eſt auſtꝝ
venit in hieruſalē. Unde dicitur. Deus ab auſtro veniet.
Aſcendit ergo ſuꝑ ambonē ad notādū ꝙ chriſtus ambit
oēs q cuſtodiūt verbum euāgelii ⁊ vt poſſit ambiri ⁊ ſic
melius ab hominibus itelligi. Itē aſcendit vt in edito ⁊
alta voce annūciet euāgeliū: tanqꝫ vbiqꝫ ⁊ ab omnibus
audiendū iuxta illud propheticū. Suꝑ montē excelſum
aſcende tu q euangelizas ſyon. exalta in fortitudine vo
cem tuā. ⁊ dñs ingt in euāgelio. Quod dico vobis i tene
bris dicite in lucē: ⁊ quod in aure auditis ꝑdicate ſuꝑ te/
cta. extra de here. cum ex iniūcto. vt imitemur dominū
qui in montē aſcendit vt euangeliū ꝑdicaret. ⁊ aperiens
os ſuū docebat diſcipulos dicēs. Beati pauperes ſpū ⁊c.

Lex etiam in monte data eſt. Euangeliū ergo in alto ⁊ i
eminēti loco legitˀ. quia doctrina euāgelica dilatata fuit
vbiqꝫ terraꝝ. vnde. In oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ ⁊c. xix.
diſt. ita. Epiſtola vero in loco inferiori. quia lex ⁊ ꝓphete
qui per illam figuranˀ clauſi fuerūt in iudea. vnde. not⁹
in iudea deus ⁊c. Preterea per epiſtolā ꝑdicatio ve. teſt.
que humilior. ꝑ euāgelium noui teſt. que excelſior eſt i/
telligitur. doctrina enim xp̄i vel lex euangelica excellit
apoſtolicā. ⁊ apoſtolica legalē doctrinā. Unde apoſtolus
ad heb. vii. lex neminē ad ꝑfectionē ducit. euangeliū aūt
dat ſalutem omni credenti. In miſſa aūt ꝓ defunctis nō
in loco eminētiori. ſed iuxta altare euāgelium ⁊ epiſtola
leguntur: ad notādū ꝙ quantū ſpectat ad defūctos talia
nō ſunt ꝑdicationes que viuis publice fiunt. Ipſis autē
cum ſint abſentes fieri nequeūt publice vel occulte. ſed
magis ſunt ꝓ ipſis orationes ꝑ quas ad chriſtū q per alta
re ſignificatˀ appropinquātes eis poſſumus releuationē
aliquā obtinere. Legitˀ etiā de more euangeliū ſuꝑ aqui
lam iuxta illud. Et volauit ſuꝑ pēnas vētoꝝ. ⁊ aqla ipſa
ſeu locus in quo legitur in diebus feſtiuis aliquo pāno li
neo vel ſerico coopitur ad ſignificandū mollitiē cordiū
chriſtianoꝝ. Unde dñs ꝑ ꝓphetā. Ecce cor carneū dabo
vobis. ⁊ ſcribā legē meā in cordibus veſtris. Locus vo i
quo epiſtola legitur nō cooperitˀ ad ſignificandū duritiā
cordiū iudeoꝝ. Lecturus aūt euāgeliū trāſit ad partem
ſiniſtrā ꝓut iā et ſupra ſub ti. de mutatōe ſacerdotis di/
ctū eſt. ⁊ opponit faciē ſuā aquiloni. iuxta illud. Iſa. xliii.
Dicam aqloni da. ⁊ auſtro noli ꝓhibere. vt oſtendat nos
doctrina euāgelii debere armari ⁊ ꝑdicationē chriſti cō
tra illū ſpāliter dirigi q ait. Ponā ſedē meā ab aquilone
⁊ ſimilis ero altiſſimo. nā ⁊ ſm̄ ꝓphetā. Ab aqlōe pādetˀ
omne malū ſuꝑ hītatores terre. ¶ Rurſus vſus aqlonē
euāgeliū legitˀ iuxta illud qḋ legitˀ in cāticis. iiii. aqlo ſur/
gat. i. diabolus fugiat. ⁊ auſter veniat. i. ſpiritus ſanct⁹ ac
cedat. Recte eni ꝯ diabolū euangeliū legitˀ vt illum ſua
virtute expellat. qm̄ diabolus nihil tm̄ quātū euāgeliū
odit. Siquidē aqlo ventus frigidus diabolū ſignificat
qui flatu tentationū corda hominū a dei timore cōgelat
⁊ refrigerat. Cū ergo fides in euāgelio ꝯtineatˀ que eſt ar
matura noſtra ꝯ diabolū. iuxta illud. Cui reſiſtite fortes
in fide: merito legitur ꝯ illum. Quandoqꝫ etiam verſus
meridiē legitˀ qꝛ doctrina chriſti que primo fuit inter iu
deos ⁊ nūc inter gentiles. ad eos in fide redibit. Hi vero
q eum in veniēdo ꝑceſſerūt reſpiciūt ad euangeliū ⁊ ad
faciē recitantis ꝓut ſub epl̄a dictum ē. Deinde lecturus
euangelium ſalutat populū vt illum ad audiēdum vbū
dei attentū reddat dicēs. dñs vobiſcū. oſtendens etiā ꝑ
hoc ſe orare vt dñs ſit cū eis. ⁊ obſeruās quod dñs iuſſit.
In quacūqꝫ domū intraueritis primū dicite. Pax huic
domui. chorus vero ⁊ populus quaſi redditus attentus
ad illū ⁊ ad quācūqꝫ ptem in qua euangeliū legitˀ ſe ver
tunt quia omnibus ꝓpoſitū eſt. Ite in mūdum vniuer/
ſum ꝑdicare euangeliū omni creature. i. homini ꝓ quo
facta eſt omnis creatura. vel qui habet aliquod ꝑcipiū
cum omni creatura. ⁊ reſpondent. ⁊ cum ſpiritu tuo. ſup/
ple vt digne poſſis euangelium legere. ac ſi dicant: tecū
ſit ad dicendum. ⁊ ſic mutuo ſe ſalutant. ꝓut ſub ꝑfatiōe
dicetur. ¶ Sane euangelium ſtando ⁊ nō ſedendo audi
tur. ſicut ſtatuit Anaſtaſi⁹ papa de cōſe. di. i. apoſtolica.
vt ad prelium ꝓ chriſti fide ſeruanda ꝓmptitudo notetˀ
Unde luce. xxii. Qui nō habet gladiū vendat tunicam ⁊
emat illū. Et qꝛ ipſius doctrina ad amorē celeſtiū dirigit
mentes noſtras. Ad huiuſmodi etiam promptitudinē
deſignādū quidā dū euangeliū legitˀ clamides deponūt
⁊ etiā ad notandū ꝙ oīa tēporalia dimittenda ſūt ꝓpter

chriſtuꝫ. Juxta illud euangelij. Ecce nos reliqui⁹ omnia
⁊ ſecuti ſumus te. Et ex quo ſtandū eſt apparet ꝙ nec ia/
cere nec appodiari debemus euangelium audiendo. Re
clinatoria ergo tunc relinquuntur: ad notandum ꝙ non
debemus cōfidere in ꝑncipibus: nec ſuſtentari ī terrenis
qꝛ vanitas vāitatū ⁊ oīa vanitaſ dixit Ecclesiaſtes. Sub/
auditur compatione dei in quē curā noſtrā iactare debe
mus. Et ꝑm ipſum Anaſtaſium ſtantes curui manere de
bemus: vt humilitatē que a dn̄o do ceī ēt coꝛꝑe demon/
ſtrem⁹. Audiī ēt capite nudato ꝑmo vt attētio adeē mō
ſtretur. ob quā ēt cā in qdā tūc mentonē ⁊ genas manu
tenēt. ſcd̄o vt qnqꝫ ſenſus patuli ſint ad audiēdū. tertio
ad notandū ꝙ oīa que ſub velamine ⁊ figura ī lege ac ꝓ
phetis ꝯtinebanī ſūt in euāgelio manifeſtata. Jn chriſti
enī paſſione velū tēpli ſciſſum eſt ⁊c̄. Deponūī ēt tūc ba
culi ⁊ arma. Primo ne imitemur iudeos in cōſpectu cru
cifixi arūdines ⁊ arma ferētes. Scd̄o ad notandū ꝙ xp̄o
ꝑdicāte oēs legales obſeruantie q̄ ꝑ baculos ſignificanī
depoſite ſūt. Tertio depoſitio baculoꝝ ⁊ armoꝝ humili
tatē notat. ⁊ xp̄iane ꝑfectionis eē nō ſe vindicare ſꝫ dn̄o
reſeruare vindictaꝫ. Juxta illud. Mihi vindictā ⁊ ego
retribuā dicit dn̄s. ⁊ mathe. v. Qui te ꝑcuſſerit ī vna ma
xila ꝑbe ⁊ ei alterā. 23. q. i. §. i. Auditur ēt euangeliū ī ſilē
tio. qꝛ oīa ſoluta ſūt in euāgelio q̄ in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmiſ
ſa erāt. Pōtifex vō ſeu ſacerdos dū euangeliū legiī faciē
vertit ad illō ad notādū ꝙ chriſtus ꝑdicatores euāgelij
ſcm ꝑ ad aduiuādū reſpicit: ſtans ſuꝑ ſcabellū ad deſignā
dū ꝙ ꝑ huiuſmodi ꝑdicationē oīs aduerſa ptās debellaī
⁊ chriſti pedib⁹ ſubmittiī ⁊ ſic impleī qđ in ꝑs diciī. Do
nec ponā inimicos tuos ſc. pe. tu. Dyaconus vō ſtatī poſt
q̄ꝫ ſibi rn̄ſuꝫ eſt. ⁊ cū ſpū tuo. vt cūctos reddat dociles et
beniuolos ad audiēdū v̄bū euangelij. i. bonū nūciū nun
ciantē regnū dei. ſubdit: Sequētia ſancti euangelij. thu/
rificans librū ⁊ ſignās ſigno crucis. Et ēt in qbuſdā locis
oſculaī libꝝ quaſi dicat. hic eſt liber ſeu euāgeliū dei. hic
eſt liber crucifixi queꝫ ꝑdico. hic ē liber pacifici ꝑ quē re
cōciliationē accepim⁹. Un̄ apl̄s. i. ad corinth. i. Predica/
mus vobis xp̄m crucifixū. Per incenſi aūt fumū bona ꝑ
dicationis opinio intelligiī. Deinde ſignat ſe in fronte in
oꝛe ꝑiter ⁊ in pectore ſeu in coꝛde ne diabol⁹ q bonis ope
ribus inſidiaī tollat ei ꝑ erubeſcētiā deuotionē de coꝛde
vel ſermonē de oꝛe ac ſi dicat. Ego xp̄i crucē nō erubeſco
ſꝫ eā oꝛe ꝑdico. ⁊ coꝛde credo. qꝛ coꝛde crediī ad iuſticiā
oꝛe aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē. Predicam⁹ inqt apl̄s chriſtū
ieſum ⁊ hūc crucifixū. iudeis qdē ſcandalū. gentib⁹ autē
ſtultitiā. Et apl̄s ad gala. 6. Mihi aūt abſit gloꝛiari niſi ī
cruce dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Dn̄s ēt in euangelio ait. Qui me
erubuerit ⁊ ſermōes meos. hūc filius hominis erubeſcet
cū venerit in maieſtate ſua ⁊ patris ⁊ ſanctoꝝ angeloꝝ.
Unde in daniele legiī. Non eſt ꝯfuſio ꝯfitētibus te. Qui
dam aūt ſignāt ſe tm̄ in fronte ⁊ in pectore q̄ſi in vtroqꝫ
ſupliminari. Clerus vō ⁊ plus audito titulo euāgelij. ſ. ſe
quentia ⁊c̄. ſiue bono nūcio vertētes ſe ad orientem ſiue
ad altare vt deū q eſt verus oriens gloꝛificēt: qꝛ miſit eis
verbū ſalutis ſicut legiī in actib⁹ apoſtoloꝝ: ⁊ gloꝛifica
uerunt deū dicentes. ergo ⁊ gentibus deus pn̄iaꝫ dedit ⁊
vitā. eū reuerentia ⁊ honoꝛe rn̄dēt. gloꝛia tibi dn̄e. Pro
poſito itaqꝫ euangelio ad legēdū in q̄ agiī de gloꝛia ⁊ de
noſtra liberatōe. ſ. qualiter xp̄s diabolū deuicit. ⁊ nos ab
ipſius ſeruitute liberauit: ⁊ victoꝛ ad gloꝛiā patris aſcen
dit: ipſi auditoꝛes euangelij letantes in laudē ſui ſaluato
ris cōclamāt dicentes. Gloꝛia tibi dn̄e. q̄ſi dicant gloꝛia
tua q̄ nobis ī euāgelio ꝑdicaī nobiſcū ſine fine ꝑmaneat
⁊ ſemꝑ creſcat. ⁊ hec dicēdo ſigno crucis in frōte: in oꝛe ⁊
in pectore ſe ſiīr ꝯ diabolū muniūt ne eos īpediat ī audi
endo. Jn fronte qꝛ ibi ē locus pudoꝛis ⁊ verecūdie. Un̄
ꝑ hoc ꝙ crucē fronti īpꝛimūt: oſtēdūt ſe non erubeſcere
credere crucifixū cuius liber legiī: ⁊ eū hr̄e deū ⁊ dn̄m.
Per hoc ꝙ in oꝛe ſignāt ſignificāt crucē dn̄i audacter ꝑ/
dicare. Per hoc ꝙ in pectore oſtēdunt ſe libenter com
pati ꝓ noīe xp̄i. qua etiā rōne qdā q̄ꝫdiu euangeliū legiī
cū vtroqꝫ pollice an̄ pect⁹ ſignū crucis figurāt. ¶ Rur/
ſus nō in oꝛe ſignamus ad deſignādū ꝙ de v̄bis euāgelij
dꝫ eē locutio noſtra. Jn pectore vō ad deſignādū ꝙ v̄ba
euangelij debēt nos ꝑcutere in pectore ⁊ in mēte. Mox
vō p⁹ factū ſignū crucis v̄ſus diaconū audituri euāgeliū
ſe ꝯuertūt. De crucis myſterio diceī ī ꝓhemio qnte ꝑtis
¶ Porro alicubi ſubdyaconus dūꝫ legitur euangeliuꝫ
ſiniſtrā manum libꝛo ſupponit ad notādū ꝙ illi qui ſub
tempoꝛe legis fuerunt quoꝛū finis ſeu vltimus fuit Joā
nes quē ſignificat ſubdiacon⁹. ⁊ ſi aliqua bona agebant:
illa tn̄ debilia ⁊ infirma erāt q̄ ꝑ ſiniſtrā ſignificanī. qꝛ ſi
lex ad gratiā diſponeret tn̄ gratiā nō ꝓbebat. Conueniē
ter ergo ſiniſtra man⁹ libꝛo euangelij ſuppōiī. Jn quo
xp̄i fides ꝑdicaī ſine q̄ ꝑ opa legis nemo ſaluaī. ¶ Rur
ſus ꝑ ſiniſtrā manū tēpoꝛalia. ꝑ librū euāgelij ſpūalia cō
grue deſignaī. Manus ergo ſiniſtra libꝛo ſupponitur ad
notandū ꝙ ſicut anima ſine coꝛꝑe nō viuit ita nec ſpūa
lia diu ſine tēpoꝛalib⁹ ſubſiſtere poſſunt. Terminaī aūt
euangeliū exaltādo vocē in fine ꝑut ſub epl̄a dictū eſt: ⁊
mox illo finito munit ſe diacon⁹ ſigno crucis: ne diabol⁹
ſuſceptū ſemē euangelij de vaſe ſignato ſurripiat. Et dei
de euangeliū oſculaī ad notādū ſe ex charitate ⁊ amoꝛe
euangelizaſſe. Auditoꝛes vō ſe verſus orientē ꝯuertunt
quaſi ad hieruſalem gratias agētes qꝛ inde venit ad nos
euangeliū. Juxta illud qđ dn̄s dixit in euangelio apoſto
lis. Uos eritis mihi teſtes hoꝝ in oēs gentes incipientes
a hieruſalē. ⁊ ſigno crucis ſe in pectoꝛe muniūt ꝯ diabolū
ne ſemē v̄bi dei ſuffoceī in eis. vnde luce. 8. Uolucres ce
li comederūt illud. Et ne ſermonē dn̄i rapiat de pectoꝛi/
bus coꝝ: quaſi dicat deus nos faciat ī doctrina xp̄i ꝑſeue
rare. ⁊ vt ſignificet ſe habere in coꝛde qđ expꝛimit oꝛe.
Quod ēt aptius deſignaī in qbuſdā eccleſijs in qbus fini
to euangelio diciī. amē. ⁊ bn̄. quaſi dicāt verū eſt qđ in
euangelio dictū eſt. qđ eſt ꝯ quoſdā hereticos q lecto euā
gelio quaſi cōtradicentes dicūt falſuꝫ eſt. Uel amē. q. d.
fiat nobis qđ dn̄s ī euāgelio polliceī. Juxta illō. Neemie
.8. Benedixit eſdras dn̄o deo magno. Et rn̄dit oīs pl̄s
amen amē. Et eleuātes manus ſuas incuruati ſunt ⁊ ado
rauerūt ꝓni ī terrā. Jn alijs vero eccleſijs diciī deo gra
tias ſicut fit poſt aliquā lectionē vel capl̄m. Quidā etiā
litterati dicūt. Benedictus q venit in noīe dn̄i: qđ eſt fi/
nis euangelij matthei. qđ legiī ī feſto beati ſtephani ⁊ in
dn̄ica palmaꝝ. Jn quibuſdā locis cerei qui ſignificāt do
ctoꝛes ꝑ quos eccleſia illuminatur poſt lectū euangeliuꝫ
extinguunī. qm̄ xp̄o in eis loquente poſſunt eccleſiā illu
minare. eo aūt tacente. i. ſpū ſancto ab eis recedente hoc
nequeunt. Preterea euāgelij ꝑdicatōe finita lex ⁊ ꝓphe
tie ceſſabunt. Jn nōnullis tamē eccleſijs dū euangeliuꝫ
legitur candelabꝛa cum cereis deponūtur ad terram ad
notandū legē ⁊ ꝓphetiā inferioꝛē euangelio eſſe. Conſe/
quenter ſubdyaconus codicē euangelij refert. dyaconus
vero vacuus redit. vt oſtendat ſe ꝑdicatione finita cōtē
plationi vacare. Ueniens aūt ꝑus ad legendum euange
lium librum in quibuſdā eccleſijs ferebat ad notandum
ꝙ ipſe nō ſolū debebat docere ſed ⁊ facere. Redit etiam
ad epiſcopum ſeu ſacerdotē. vnde venit ad notanduꝫ ꝙ
omnis doctrina a deo eſt ⁊ ad ipſum reuertiī. Unde ſa
lomon. vnde exeunt flumina reuertūī. Textus quoqꝫ
euāgelij ſuꝑ puluinar repoꝛtatur: qꝛ eccleſia vt audiuit

euangeliū illud ſuauiter corde ſuſcepit ⁊ letata eſt. Iuxͣ
illud. Audiuit ⁊ letata eſt ſyon: ⁊ ait. Anima mea liquefa
cta eſt vt dilectus locutus eſt. Liber quoqȝ euangelij ⁊
thuribulū ad pontificē reportantur qꝛ ad eum oīa bona
referenda ſunt a quo cūcta ꝓcedūt: Ipſe enī eſt finis con
ſumās ſed nō cōſumēs alpha ⁊ o pͥmus ⁊ nouiſſimꝰ initiū
⁊ finis. Nam ⁊ apoſtoli ꝑdicatione pacta ad xp̄m reuerſi
ſunt referentes ei gratias de miraculis ⁊ ꝑdicatiōis ꝑfe
ctu. ¶ Epiſcopus vero thus adorat ⁊ euangeliū oſcula-
tur. Primo ad notādū qꝛ qđ ep̄s inſpirauit ⁊ docuit hoc
approbat ⁊ acceptat. Deus enī nihil accipt niſi qđ efficit
nec remunerat niſi qđ donat qꝛ ſicut cūcta que facit bo
na ſunt. ſic nulla ſunt bona niſi que fecit. Nam vidit deꝰ
cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Scđo aptū codi-
cē oſculatᷣ ad ſignificandū ꝙ ſcire debet ⁊ nuda ac apta
ſibi eſſe debent quecūqȝ ſunt in lege. vnde luce. 8. Uobis
datum eſt noſce myſteriū regni dei. ⁊ malachie. 2. Labia
ſacerdotis cuſtodiūt ſcientiā ⁊ legē requirūt ſupple ſub
diti de ore eius. extra de here. cū ex iniūcto. Tertio quia
ipſe ſolus intrat in ſancta ſanctoꝝ ꝓut in ꝓhemio huius
ꝑtis dictū eſt. Quarto quia huiuſmodi oſculū ſignificat
affectū amoris ad euangeliū ꝙ precipue in ep̄o vigere dȝ
adeo vt paratus ſit mortē ꝓ eo ſubire. 25. q. 1. violatores.
Quinto ſubdiaconꝰ librū aptū p̄lato ſeu ſacerdoti offert
ad oſculandū ad notandū: ipſum debere delectari ī fide
fideliū que infuſa eſt in eis. ⁊ patefacta ꝑ euangelij predi
cationē que prius in lege fuerat clauſa. Poſtea ī qbuſdā
eccleſijs liber clauſus illis qui ſūt in choro oſ̄ditur ꝓ eo
ꝙ poſt premiſſa v̄ba vobis datū eſt ⁊c̄. ſeqtur in apoſto-
lo. ceteris aūt in parabolis. Et eſt aduertendū ꝙ poſtq̄
diaconus lecto euangelio librū oſculatus eſt ad notādū
ſe ex charitate ⁊ amore euāgelizaſſe: tūc demū fertᷣ euā
geliū ep̄o: qui chriſtū ſignificat ad oſculandū. i. ad ꝑdi
cationē acceptandā. ⁊ nō aūt ad figurandū ꝙ deus illam
dūtaxat ad ꝑdicationē acceptat que fit ex amore ⁊ cha
ritate. Uerūtā in miſſa ꝓ defunctis euangeliū non fertᷣ
pontifici ad oſculandū. tū quia tūc p̄miſſe rōnes ceſſant
tū qꝛ ī miſſa illa oīs ſolēnitas ſubtrahitᷣ: ne feſtiue ſolēni
tates cū deſolatōis meroribus miſceātᷣ. Legens tū euan
geliū in miſſa pro defunctis librū ī qbuſdā eccleſijs oſcu
latur: qꝛ quicūqȝ illud ꝓnūciat dȝ charitatis amore ī illū
tendere cuius doctrinā euangelicā recitauit: qui amor ꝑ
oſculū deſignatᷣ. Et aduertendū ꝙ ſtatim poſt libri oſcu
lū. ſacerdos miniſter pontificē q xp̄m deſignat īcēſat ad
oſtendēdū ꝙ ſacerdotis maxīe officiū ē orationis ignitū
ſacrificiū qđ ꝑ incenſum ſignificatᷣ xp̄o offerre nō ſolū ī
expiationē delicti. verū ēt in gratiaꝝ actionē ꝓut in Le
uiti. habetᷣ. Pōt etiā ſub epilogo dici. qꝛ ꝙ liber euāgelij
ꝑ ſubdiaconū portatᷣ. ꝙ ſubdiaconꝰ pulpitum aſcēdit. ꝙ
apto libro ppl̄m ſalutat. ⁊ oēs rūdent. ꝙ titulū euangelij
premittit. ꝙ alta voce ⁊ diſtincte ⁊ ꝯ ꝯaglonē legit. ꝙ oīs
pplꝰs aures ⁊ oculos ad librū dirigit. ⁊ in ſilentio ac ſtā-
do audit. ⁊ in fine ad celū manꝰ leuās orat dicens amen.
Hec inquā oīa ⁊ ſingula ex lege ſumūtur. Legitᷣ enim ī
p̄ncipio Neemie ꝙ cōgregato pplo ad plateā q̄ eſt ante
portā aq̄ꝝ: Eſdras ſcriba attulit librū legis moyſi ⁊ ſte-
tit ſuꝑ gradū ligneū quē fecerat ad loquendū ⁊ apuit li-
brū corā oī pplo. ¶ Porro leuite ſilentiū faciebāt in po
pulo ad audiendū legē bn̄dicētes deo magno ⁊ oīs pplꝰs
ſtans in gradu ſuo rūdit. Amē. Et legerūt in libro leges
dei diſtincte ⁊ apte ad intelligendū. Omnis v̄o pplꝰs ele-
uantes manꝰ ſuas adorauerūt ꝓni ad terrā. Illđ quoqȝ
p̄tercūdū nō eſt ꝙ euangelijs que in eccleſijs leguntur
generalr due p̄fatōes p̄mittūtᷣ. p̄ma ē. Initiū ſancti euā
gelij. ſcđa ſequentia ſancti euangelij. Siqdē prima p̄fa-
tio p̄mittitur principio cuiuſlibet euāgelij quattuor euā
geliſtarū. ſ. euangelio Ioānis. In principio erat verbū. ⁊
euāgelio mathei. Liber generatōis. euāgelio luce. Fuit
in diebus herodis. ⁊ euangelio marci. Principiū euāge
lij ieſu xp̄i. qđ in qbuſdā eccleſijs legitᷣ in p̄ma dn̄ica de
aduentu. vt ibi dicetᷣ: ⁊ tūc nō ſubijcitur illis. In illo tp̄e
qꝛ in ipſis principijs agitᷣ ⁊ determinatᷣ certū tp̄s. vn̄ eēt
nugatio ⁊ ſuꝑfluerent v̄ba illa. Scđa v̄o p̄fatio premitti
tur oībus alijs euāgelijs. Et dicitᷣ ſequētia qꝛ v̄ba ipſa q̄
legenda ſūt ſequūtur poſt initiū ſeu poſt ea que p̄cedūt
euāgelio. vn̄ ſūpta ſūt. vn̄ cū dr̄ ſequētia ſupplēdū ē. ſūt
v̄ba ſācti euāgelij ⁊c̄. vel ſequētia eſt nūeri ſingularis: ⁊
tunc cū dicitur ſequentia ſancti euangelij ſm̄ Ioannē
ſuppletᷣ hec eſt. ¶ Sane in euangelijs qbus ipſa ſecūda
p̄fatio ꝓponitᷣ ſubijcitur qn̄qȝ. In illo tp̄e. ⁊ qn̄qȝ nō ſub
ijcitur. Siqdē ſiue in illo tp̄e dicūtᷣ quādo ex eoꝝ v̄bis
certum eſt de tp̄e vt permiſſum eſt ⁊ tūc incipiunt ꝑ ali-
quā determinationē regie vel alteriꝰ ptātis. vt illđ. An
no qntodecimo tiberij. vel ꝑ ſimplicē rei geſte narratio
nem certū tp̄s determinātē. vt illud. cū eēt deſponſata:
⁊ illud. Poſtq̄ cōſumati ſūt. ⁊ illud. Cū natꝰ eſſet ieſus. ⁊
illud. Factū eſt aūt cū baptizaretᷣ. ⁊ illud. Cū aūt eēt an-
norū duodecim. ⁊ illud. Poſtq̄ impleti ſunt dies. ⁊ illđ
Ueſpere aūt ſabbati ⁊ illud. Eliſabet impletū eſt ⁊c̄. Re
liquis v̄o euangelijs ſubijcitur. In illo tp̄e. ⁊ ē ſenſus. In
illo tp̄e. ſ. grē. de quo dicit apl̄s. Ecce nūc tp̄s acceptabile
⁊c̄. de pe. di. 1. ecce. ¶ Non eſt etiā omittendū ꝙ euange
lium legitᷣ in eccleſia qn̄qȝ ſm̄ hiſtoriā. vt illud qđ dicitᷣ
ī die paſce. Maria magdalena ⁊ Maria iacobi ⁊c̄. ⁊ illđ
qđ cantatᷣ in natali ad ſecūdā miſſam de paſtoribꝰ. Qn̄
doqȝ ſm̄ allegoriā. vt illud qđ legitᷣ in aſſūptione btē
marie. in quo mētio ſt de maria ⁊ martha. vbi dicitᷣ. In
trauit ieſus in quoddā caſtellū ⁊c̄. ꝓut ibi in ſeptima ꝑte
dicetur. Qn̄qȝ ſm̄ rē vt illud de ſancta trinitate. Qn̄qȝ
ſm̄ ꝑſonā. vt illud qđ cantatᷣ in feſto ſancti Thome apl̄i
vbi dicitur. Thomas vnus de duodecim. Qn̄qȝ ſm̄ ꝑtē
vt illđ qđ dicitᷣ ī feſto ſancte crucis de nicodemo. vbi di
citur. ſic oȝ exaltari filiū hominis ⁊c̄. In quo v̄bo chriſtꝰ
paſſionē ſuā ſignificat ⁊ exaltationē corporis ſui in cruce
Et ideo euangeliū in quo hec clauſula cōtinetur legitur
in feſto ſancte crucis ⁊ in feſto michaelis archangeli. ꝑꝑ
illum verſum. Angeli eoꝝ ſemp vidēt faciē patris mei
qui in celis eſt. Item etiā ſm̄ partē. vt illud. Liber gene
rationis ⁊c̄. Et hoc ꝓpter vltimū verſum in quo fit men
tio de xp̄o. Quandoqȝ ſm̄ totū vt illud qđ legitur in cir
cūciſione domini. Poſtq̄ conſūmati ſunt dies octo ⁊c̄.
Quandoqȝ ſm̄ tempus: vt illud qđ dicitur in prima die
q̄drageſime. ſ. ꝓpter ieiuniū. Quandoqȝ ꝓpter letanias
vt illud. Si qd petieritis ⁊c̄. qđ ī letanijs dicitᷣ in quo fit
mentio de ouo pane ⁊ piſce. Et quādoqȝ ꝓpter locum vt
illud quod legitur in dominica ſexageſime. ſ. Exijt q ſe-
minat ⁊c̄. Sane mulier etiā abatiſſa nō dȝ legere euāge
liū. Licet. n. btā virgo dignior ⁊ excellētior eēt apl̄is vni
uerſis: dn̄s tū nō cōmiſit ei claues regni celoꝝ. exͣ de pe.
⁊ re. noua. hic eſt ꝙ abatiſſa nō pōt ꝓprias moniales bn̄
dicere vel eaꝝ ꝯfeſſiones in criminibꝰ audire vel euāge
liū legere vel publice ꝑdicare. In matutino tū poſſet: ſȝ
nō publice euāgeliū dicere. 17. q. 1. diaconiſſā. ¶ Et no
ta ꝙ quattuor ſunt euangelia de beata Maria: vt dicetᷣ
in ſeptima ꝑte ſub feſto aſſumptionis.

¶ De ſymbolo. Rubrica.

Euāgelio lecto mox cātatᷣ alta voce ſim
bolū illud. ſ. credo ī vnū deū. qꝛ. n. corde
creditᷣ ad iuſticiā ore āt ꝯfeſſio fit ad ſa
lutē. ideo eccleſia vt oſ̄dat ꝙ euāgelij.

verbū ſeu p̄dicationē fide ⁊ corde recipit mox fidei ſym
bolum ore decantat. Symbolū ergo poſt euangeliū fidē
poſt p̄dicationē oſtēdit. Unde Joā. Hec eo loquēte mul
ti crediderūt in eū. Nam ſm̄ aplꝫ ad romanos decimo.
Fides eſt ex auditu. auditꝰ aūt p̄ v̄bū dei. Dr̄ autē alta vo
ce: vt oēs illud dicant ⁊ adiſcant. Omnis eni xp̄ianus te
net̄ publice fidē catholicam ꝓfiteri. ꝓpter qꝺ in fronte
ſignat̄. Jn p̄ma vero ⁊ in cōpletorio ſub ſilentio dicitur:
ne muſce morientes perdant ſuauitatē vnguenti ꝓut in
q̄nta parte ſub ti. de p̄ma tanget̄. ¶ Rurſus ideo ī miſ
ſa patenter dicit̄ ad notandū ꝙ hodie fides catholica li
bere predicat̄ ⁊ docet̄. Jn p̄ma vero ſub ſilentio dicitur
ad notandū ꝙ in p̄mitiua eccleſia p̄ſertim tempore paſ
ſionis xp̄i p̄dicatores ⁊ fidei ꝓfeſſores ſiluerūt. ⁊ in com
pletorio ad notādū ꝙ ſimiliter ī fine ſeculoꝝ antichriſti
perſecutione inualeſcente illoꝝ ora claudent̄. ¶ Sane ſa
cerdos ſeu epiſcopꝰ illꝺ īcipit ad deſignandū ꝙ omne bo
nū a chriſto ꝓcedit. Nam omne datū optimū ⁊ omne do
nū perfectū deſurſū eſt. d. a. p. lu. i. q. i. quā pio. Ne autem
muſicꝰ ille celeſtis dicat. Cātauimꝰ vobis ⁊ non ſaltaſtis.
chorꝰ euāgelice doctrine conſona voce reſpondet: ⁊ ſolē
ni tripudio fidem catholicam ꝓfitet̄ dicens. Patrē oī
potentē ⁊c̄. quāuis ī miſſa pape q̄nq̄ aliter obſeruetur:
prout iā dicet̄. Ad hoc ſacerdos illꝺ incipiēs manet ere
ctus ante mediū altaris manibꝰ extenſis ſurſum eleuatis
q̄s poſtq̄ inceperit iūgit. Siqdem ſacerdos chriſtum re
preſentans erectꝰ manet: ad notandū ꝙ chriſtꝰ ſemper pa
ratꝰ eſt cūctis ſpūalia bona largiri. ⁊ ante altaris mediū
īmuens ꝙ nō eſt pſonaꝝ acceptor: ſed q̄ntū in ipſo eſt oībꝰ
eq̄liter īfluit: nec angulū diligit neq̄ ſinū. manibꝰ quoq̄
extenſis ad deſignandū ꝙ paratꝰ eſt abundanter bene
meritis illa largiri: ſurſum tamen eleuatis q̄ſi ipſo facto
oſtēdens ꝙ que ſurſū ſūt q̄rere atq̄ a deo miſericordiā
poſcere: ⁊ ī eo ſolo ſperare debemꝰ. Deīde poſtq̄ īceperit
manꝰ iūgit: q2 ei ſoli de perceptis bonis g̃ras agere ⁊ nos
humiliare debemꝰ. Et quoniā ſymbolū verbū eſt euan
gelicū quo ad ſenſū: ideo ſtando illꝺ audire ſicut ⁊ euāge
liū: ⁊ illo dicto ſignū crucis facere debemꝰ. Symbolū āt
grece latine ſonat indiciū vel ſignū vel collatio: tum q2
regulā fidei plenā indicat ⁊ perfectā: tū q2 ſimul in vnū
fidei continet articulos. ¶ Et nota ꝙ triplex ē ſymbolū.
Primū eſt ſymbolū apoſtoloꝝ qꝺ vocat̄ ſymbolū minꝰ:
qꝺ videlicet ex īſtitutiōe Damaſi pape dr̄ tacite p̄ ferias
ī ſingulis canonicis horis. Et illꝺ dicit̄ a ſyn qꝺ eſt con. ⁊
bolos qꝺ ē ſentētia: q2 compoſitū fuit ex diuerſis verbis
apl'oꝝ. ſicut pueri in feſtiuis ꝯuenientes afferre ſolent bo
los. i. fruſta carniū ⁊ panes: q̄ in vnū collecta ſymbolum
vocant̄. i. collectio minutiarum. 43. di. non oportet. Tra
dit̄ enim ꝙ poſtq̄ apoſtoli ſpm̄ paraclitū acceperūt cū iā
forēt ad p̄dicandū euangeliū ꝓfecturi cōferētes ī vnum
ſup̄ articulis fidei ſtatuerūt: vt ſic omnes erāt ī vna fide
concordes: ſic omnes vnā fidem cōcorditer predicarent:
⁊ ideo ſymbolum minꝰ cōponentes vnuſquiſq̄ bolum. i.
particulā vnam appoſuit. Unde ſm̄ apoſtolorū cathalo
gum ſiue numeꝝ duodecī particulas dinoſcit̄ continere.
Petrus nāq̄ appoſuit. Credo in deū patrē omnipotētē
cre. ce. ⁊ ter. Andreas. Et in ieſum xp̄m filiū eius vnicum
dn̄ꝫ noſtrū. Jacobꝰ. Qui ꝯceptus eſt de ſpū ſancto natus
ex maria virgine. Johānes. Paſſus ſub pontio pilato cru
cifixus mortuꝰ ⁊ ſepultꝰ. Philippꝰ. Deſcendit ad inferos
tertia die reſurrexit a mortuis. Bartholomeꝰ. Aſcēdit ad
celos ſedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Thomas. Jn
de venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Mattheus.
Credo in ſpūm ſanctū. Jacobus. Sanctā eccleſiā catho
licam ſanctoꝝ ꝯmunionē. Simon. Remiſſionē peccato
rum. Thadeus. Carnis reſurrectionē. Mathias. Et vitā
eternam. Scꝺm ſymbolū eſt. Quicūq̄ vult ſaluus eſſe ⁊c̄.
Ab athanaſio patriarcha alexandrino in ciuitate treueri
cōpoſitum. Hoc tamē poteſt dici tertiū. nam nicenū de
quo ſequit̄ fuit p̄us in p̄ma nicena ſynodo compilatum.
Tertiū eſt nicenū. 15. di. c. i. ſ. Credo in vnū deū. quod Da
maſus papa ex condicto vniuerſalis ſynodi apud cōſtanti
nopolim celebrate īſtituit in miſſa cantare patenter. q̄ꝫ q̄ꝫ
⁊ Marcꝰ papa p̄inꝰ ſtatuiſſet illud alta voce cantari. ⁊ vo
catur ſymbolū maius. A grecis ergo vſus cantādi ad miſ
ſam ſymbolū credit̄ perueniſſe. qꝺ ſilr̄ duodecim clauſu
las continet. Prima eſt. Credo in vnū deū ⁊c̄. Secunda.
Et in vnū dn̄m ieſum xp̄m. Tertia. Qui ꝓpter nos hoīes
⁊c̄. Et cū dr̄ ibi. Et homo factꝰ eſt: debemus genua flecte
re: q2 xp̄m hoīem factū ⁊ pro nobis crucifixū adoramus.
Quarta. Crucifixus etiam pro nobis. Quinta. Et reſurre
xit tertia die ſm̄ ſcripturas. i. eo modo eo ordine ⁊ eo tem
pore quo predictū eſt in ſcripturis. Sexta. Aſcendit in ce
lum. Septima. Et iteꝝ venturꝰ eſt ⁊c̄. Octaua. Et in ſpūꝫ
ſanctū dn̄m. Nona. Et vnā ſanctā catholicam eccleſiam.
Decima. Confiteor vnum baptiſma. Undecima. Et expe
cto reſurrectionem mortuoꝝ. Duodecima. Et vitam ven
turi ſeculi amen. ¶ Et eſt notandū ꝙ in predictis niceno
⁊ cōſtantinopolitano cōcilijs non legunt̄ verba illa: ſcꝺm
ſcripturas. neq̄ illa. filioq̄ ꝓcedit. ⁊ quoniā apud grecos
ī fine ipſiꝰ ſymboli ſub anathemate dicit̄ ꝓhiberi ne quis
de fide trinitatis aliud docere vel aliter p̄dicare q̄ ibi cō
tinet̄ preſumat. ſed ⁊ calcedonēſe conciliū apud eos cele
bratū anathematiçare p̄cepit eos q alteram fidem auſi
eſſent ꝯponere: ꝓferre: ſcribere: docere: vel aliud ſymbo
lū tradere q̄ premiſſū eſt: ideo ipſi greci nos anathema
tiçatos aſſerūt pro eo ꝙ ibi addimꝰ verba ipa. Sed minꝰ
benedicūt: tum q2 illud non fuit canon late ſententie. ſed
cōminatio q̄dam. tū q2 īferior potentiorē ligare non pōt.
21. di. īferior. Romana. n. eccleſia nō ſubeſt ꝯcilijs ſed po
tiꝰ concilia ſubſiſtunt ſibi. extra de elec. ſignificaſti. Pre
terea verba illa. ſm̄ ſcripturas. ſūpta ſūt ex expoſitione fi
dei eiuſdem concilij ꝯſtantinopol'. ⁊ ſic nihil videt̄ addi
tum nec errorē aliquem ſapiunt: ſane vt ſupra ſunt expoſi
ta ītellecta. Jtē per verba illa. filioq̄. nō docemus aliud:
vel aliter de trinitate p̄dicamꝰ: īmo idem. Cum enī filiꝰ
idem ſit cum patre in ſubſtantia: ergo qꝺ a patre ꝓcedit ⁊
a filio ꝓcedit: ⁊ ſic nihil addimꝰ ſed potius ꝺclaramꝰ. nec
alteram fidē cōponimꝰ: ꝓferimꝰ: ſcribimꝰ: vel aliud ſym
bolū tradimꝰ: nec in aliquo cōtra predictū facimꝰ anathe
ma. Mirū tamen eſt quo auſu ipſi greci ſpūm ſanctū a fi
lio ꝓcedere negare preſumūt: cū ⁊ hoc ī cōcilio epheſino
apud eos edito cōtineat̄ expreſſe. de cōſe. di. 5. c. vlti. ⁊ pe
nul. ſed ipſi ſe erraſſe vidētes quoſdā prelatos de ſuis ad
generale cōciliū lugdun̄. ſub Grego. papa. 10. celebratum
miſerūt q in dicto cōcilio publice nobis videntibus ſuo ⁊
omniū p̄latoꝝ ⁊ īpatoris romāi noīe ꝓfeſſi ſūt ꝙ ſpūs ſā
ctꝰ eternal'r ex p̄re ⁊ filio: nō tāq̄ ex duobꝰ p̄ncipijs ſꝫ tāq̄
ex vno p̄ncipio: nō duabꝰ ſpiratōibꝰ ſꝫ vnica ſpiratōe ꝓcedit
ex̄ de ſum. tri. ⁊ fide catholi. ꝓut in eiuſdē gregorij ꝯſti
tutione habet̄: coram toto concilio ter grece ⁊ ter latine
ſymbolū cum dictis verbis. ſꝫ ſcipturas ⁊ filioq̄ ſimiliter
decantādo. Cātat̄ aūt hoc ſymbolū maiꝰ in ſolēnitatibꝰ
eoꝝ dūtaxat q illud compoſuerunt. ⁊ in illis de q̄bꝰ aliq̄
mentio fit ī ipſo: videlicet ī omnibꝰ diebꝰ dominicis: Jn fe
ſtiuitatibꝰ dn̄i. ſ. ī natali. epiphania. cena dn̄i. paſca. aſcen
ſione. pēthecoſten. ⁊ trāſfiguratione. ⁊ in feſto de trinita
te. ⁊ in oībꝰ feſtiuitatibꝰ beate Marie. ſancte crucis. ange
lorum ⁊ apoſtoloꝝ de quibꝰ fit mentio ibi. Et apoſtolicā
eccleſiā. Jn ſolēnitatibus āt Luce ⁊ Marci euāgeliſtaꝝ

dicit̃ qdam non debere cantari: q2 illi apoſtoli non fue‑
runt. Jtē dici debet ĩ dedicationibꝰ eccleſiaꝝ ⁊ in comme
moratione oīm ſanctoꝝ quãq̃ ⁊ ipſa ſit dedicationis fe
ſtiuitas. Et dr̃ etiã ĩfra octauã natalis dñi excepta die ĩno
centiũ ĩ qua cãtica letitie ſubticent̃. Jn octaua tamē cãta
tur ꝓut in ſexta parte ſub illo feſto dicet̃. Cãtat̃ etiã ĩfra
octauas epiphanie paſce aſcenſionis penthecoſtes apoſto
lorum petri ⁊ pauli ⁊ aſſumptionis beate Marie. Licet
eni ĩ natiuitatibꝰ ſanctoꝝ Johãnis baptiſte ⁊ ſancti Lau
renty ſymbolũ nõ cantet̃. ĩ octauis tamē coꝝ cãtatur eo
ꝙ ĩfra octauas apoſtoloꝝ ⁊ aſſumptionis occurrunt. ⁊ ob
hoc etiã ĩ octaua ſancti Joannis baptiſte p̃fatio de apoſto
lis ⁊ ĩ octaua beati laurenty p̃fatio de aſſũptione cantat̃.
Jn qbuſdam tamē eccleſijs dr̃ ſymbolũ ĩ feſto beati Joã
nis baptiſte: ⁊ non icõpetenter: q2 in ſymbolo de ꝓpheta
fit mentio: ibi. Qui locutus eſt ꝑ ꝓphetas: ⁊ q2 ipſe nõ ſolũ
fuit ꝓpheta ſ3 pluſq̃ ꝓpheta. De eo quoq3 ſcriptũ eſt. Fu‑
it homo miſſus a deo ⁊c̃. ⁊ ita fuit apoſtolꝰ. De ipſo etiã ait
Jo. os aureũ ĩ ſermone q legit̃ ĩ feſto decollatiõis Jo. par
angelis apoſtoloꝝ vox. Jpſe etiã p̃mo baptiçauit ⁊ bapti
ſmũ p̃dicauit: ⁊ ĩ ſymbolo fit mentio de baptiſmo. Hoꝝ
qdem oīum fit commemoratio ĩ ſymbolo. Quorũdam
tamē obſcure vt epiphanie. eſt tamē illud profeſtũ domi
ni. eſt etiã feſtũ illud baptiſmatꝭ: de quo ĩ ſymbolo conti
netur ibi. Cõfiteor vnũ baptiſma ⁊c̃. ⁊ cene domini: ſed il
la eſt ſolemnitas euchariſtie ad quam reſpic̄ illud. San
ctorũ cõmunionē. ⁊ angeloꝝ: ſed illi noīe celi debent ĩtel
ligi de quo in ſymbolo dr̃ ibi. Creatorem vel factorē celi
⁊ terre ⁊c̃. Quibuſdam tamē videt̃ tũc non eſſe cãtandũ
eo ꝙ angeli nũq̃ habuerũt fidē ſed ſpem. nec credũt ſed
ſciũt: qm̃ plenã ſciam habēt. Fit ēt ꝯmemoratio l3 obſcu
re dedicatõis eccleſiarũ: ſ3 ad illã reſpic̄ illò. Sãctã eccle
ſiã catholicã. tũc eni ſanctificat̃. ⁊ vt ita dicã catholiçat̃
eccleſia cũ dedicatur. Ad octauas vero reſpic̄ reſurrectio
mortuorũ de q̃ dr̃ ibi. Et expecto reſurrectionē mortuo‑
rũ. Jn feſto ſancte agnetꝭ ſymbolũ nõ cãtat̃: q2 licet ĩ ec‑
cleſia celebret̃: nõ ē tamē feſtũ octaue ꝓut ĩ ſeptima par
te ſub ipſo feſto dicet̃. ¶ Porro qdam non abſurde ſym
bolũ cantãt ſingulis diebꝰ a die reſurrectionis vſq3 ad fe
ſtum aſcenſionis: ſic ĩ oībus diebꝰ dominicis: ⁊ etiam ĩ ſo
lēnitate btē Marie magdalene dicētes illã fuiſſe aploꝝ
apl'am: eo ꝙ ipſa p̃ma reſurrectõis gaudiũ aplis nũciauit:
⁊ in feſto btĩ Martini q2 de eo cãtat̃. Martinꝰ par aplis.
Quidam ēt dicũt illò ĩ pricipali feſto cuiuſl3 eccleſie ſeu
oratory. nõ tamē in octauis illoꝝ ſi eas celebrent. Uerũ‑
tamen de qbuſdam mētio fit ĩ ſymbolo ĩ quorũ comme
moratione ſymbolũ non cantat̃ vt paſſionis ⁊ ſepulture:
qm̃ illorũ dierũ officiũ alioꝝ officiorũ regulã non ſectat̃.
Non dr̃ ēt quãdo ĩ ꝓfeſtis celebrat̃ ad honorē beate v̄gi
nis vel ſancte crucꝭ vel ſcĩ ſpũs: extra de cele. miſ. cõſiliũ
¶ Jn qbuſdam locꝭ cantato ſymbolo vel cum cantat̃ po
pulus cantat kyrieleiſon: qm̃ poſtq̃ xp̃s ⁊ apoſtoli docue
runt fideles: fide recepta laudes deo dederũt: quas forſi
tan repreſentat ſuauiſſimi ſymboli melodia. ¶ Jllud ãt
ſciendum eſt ꝙ xp̃s non venit predicare gentibus: ſed iu
deis. Juxta illud euangely. Non ſum miſſus niſi ad oues
q̃ perierũt domꝰ iſrael. Unde precepit apoſtol'. Jn viam
gentiũ ne abieritis: ⁊ ĩ ciuitatem ſamaritanorum ne ĩtra
ueritis: donec poſt reſurrectionē precepit eis dicēs. Eun
tes in mũdum vniuerſum p̃dicate euangeliũ omni crea‑
ture. Et iccirco romano põtifice ſolēniter celebrãte ſym
bolũ fidei nõ cantores in choro: ſed ſubdiaconi ad altare
decantant ⁊ generaliter ipſi ad vniuerſa reſpondent vſq3
dum ipſe pontifex dicit. Pax domini ſit ſemper vobiſcũ.
quoniã vſq3 poſt criſti reſurrectionē ſola iudeoꝝ eccleſia
que ꝑ ſubdyaconos qui ſurſũ ad altare cõſiſtãt deſignat̃.
corde credidit ad iuſtitiam: ⁊ ore ꝯfeſſa eſt ad ſalutem: ex‑
tra de ſacra. c. i. ſ3 ex tunc cãtores ĩ choro reſpõdent ⁊ vni‑
uerſa decantant: quia poſt reſurrectionē eccleſia gentiũ
quam cantores qui deorſum in choro ſubſiſtunt deſignãt
fidem xp̃i recepit ⁊ laudũ p̄conia pſoluit ſaluatori. Jnter
euangeliũ tamē ⁊ ſacrificiũ chorus ꝯcinit offertoriu3: qm̃
ĩter paſſionē ⁊ p̃dicationē gētilitas fidei votũ deo offerēs
cãtauit: qm̃ mulier cananea de finibꝰ tyri ⁊ ſydonis egreſ‑
ſa clamauit ⁊ dixit Miſerere mei dñe fili dauid. Filia mea
male a demonio vexat̃. cuiꝰ tandē fidē ꝯmēdans dñs ait.
O mulier magna ē fides tua. fiat tibi ſicut petiſti. ¶ Po‑
ſtremo ſymbolum apoſtoloꝝ tanq̃ breue ⁊ oīa cõtinens
ſub cõpēdio exponamꝰ. Credo ĩ deũ patrē oīpotētē crea‑
torem celi ⁊ terre ⁊c̃. ¶ Nota ꝙ aliud eſt vt ait Aug. cre
dere deo. aliud eſt credere deũ. ⁊ credere in deũ. Credere
deo eſt credere vera eē q̃ loquit̃: qò etiã mali faciũt ⁊ nos
credimus hoī ⁊ non in hoīe. Credere deum eſt credere ꝙ
ipſe ſit deꝰ: qò etiã demones faciũt. Credere in deũ ē cre
dēdo amare ⁊ credēdo in eũ ire: credēdo ei adherere: qò
ſoli boni faciũt: ergo q dicit credo in deũ mentit̃ ſi non di
ligit deũ niſi dixerit ꝙ ĩ ꝑſona eccleſie loqtur dicēs. aũt
deũ ſingulariter: deorũ fugit pluralitatē. vnde notabilr̄
in maiori ſymbolo additũ eſt hoc verbũ. vnũ. Juxta illò
Audi iſrael dñs deꝰ tuus vnꝰ eſt. Et apoſtolꝰ: vnus eſt deꝰ
vna fides: vnũ baptiſma. Dicēs vero patre3 ĩcipit ꝑſonas
diſtĩguere: de qbꝰ Jſa. Quis appendet tribꝰ digitꝭ molem
terre. Et alibi: Seraphin clamabat ſanctꝰ ſanctꝰ ſanctꝰ. ⁊
dñs Baptiçate oēs gētes ĩ noīe patris ⁊ fily ⁊ ſpũs ſancti.
Et iacobꝰ. Tres ſũt q teſtimoniũ dant ĩ celo: pater verbũ
⁊ ſpũs ſanctus. Pater eſt p̃ma nõ tēpore ſed auctoritate ĩ
trinitate perſona. Qò ſeqtur oīpotētē. nomē eſt eſſētiale:
ideoq3 illud ad ſubſtantiuũ deũ vel ad relatiuũ patrem
non ſine ratione referimus dicētes. Credo in deũ patre3
oīpotentē: vel credo ĩ patrē oīpotentē. Silr̄ ⁊ quod ſeqt̃.
Creatorē celi ⁊ terre: vbi cõfutat̃ hereticus q alium celi
aliũ terre aſſerit creatorē. aliũ celeſtiũ: aliũ terreſtriũ. ali
u3 corporꝝ: aliũ aīaꝝ: ꝯtra q̃s ait moyſes. Jn p̃ncipio crea
uit deꝰ celũ ⁊ terrã. Et dauid. Jn p̃ncipio tu dñe terrã fun
daſti: ⁊ opera manuũ tuaꝝ ſunt celi. Et apoſtolus. Jn ipo
cõdita ſũt vniuerſa ĩ celo ⁊ ĩ terra. Seqt̃. Et ĩ Jeſũ xp̃m fi
liũ eius vnicũ dñm noſtru3. Ecce altera ĩ trinitate ꝑſona:
hic eſt Jeſus q ſaluũ facit populũ ſuũ a peccatis eoꝝ. hic ē
xp̃s oleo leticie pre cõſortibꝰ vnctus. hic eſt enim vnicus
patrꝭ filiꝰ. de quo Dauid: filius meus es tu ego hodie ge‑
nui te. Et apoſtolus. Miſit deus filiũ ſuũ natũ de mulie
re factũ ſub lege. hic eſt dominꝰ noſter q nos creauit: qui
nos ſeruos alienos precio ſanguinis emit. Seqt̃ qui con
ceptus eſt de ſpũ ſancto natus ex maria v̄gine. Ecce p̃mũ
xp̃i ſacramentũ. ſ. ĩcarnatio: ac ſi dicat. Qui cũ ſit deus fa
ctus eſt homo: nõ ex virili ſemine: ſed cõceptus operatio
ne ſpũs ſancti. natꝰ ex maria virgine. Unde Jſa. Ecce vir
go cõcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊ vocabit̃ nomen eius emanuel.
Et angelus ĩ euangelio. Aue maria gr̃a plena dñs tecum.
⁊ illa. Spũs ſanctꝰ ſuperueniet in te: ⁊ virtꝰ altiſſimi ĩ obũ
brabit tibi. Quidam tamē hec verba. Qui cõceptus eſt d̃
ſpũ ſancto: iũgunt cũ p̄cedētibꝰ. Seqtur. Paſſus ſub pon
tio pilato crucifixus mortuꝰ ⁊ ſepultus. Ecce 2ᵐ ſacramē
tum ſm̃ humanitatē xp̃i. ſc3 paſſio cuius tempus deſcri‑
bitur ſub pontio pilato. forma ſubdiuiditur. crucifixꝰ. fi‑
nis concludit̃. mortuus ⁊ ſepultus. vnde plangēs dic̄ ex
ore dauid ⁊ Hieremie. Foderunt manus meas ⁊ pedes
meos: ⁊ dinumerauerũt oīa oſſa mea. De morte ait ꝓphe
ta. domꝰ dñi fuit exitꝰ mortis. De ſepulchro ait Jſa: Se‑
pulchꝝ eiꝰ extitit glorioſũ. Hec ſũt ĩ euãgelio manifeſta.

¶ Sequit̄ Deſcēdit ad īferos tertia die reſurrexit a mor
tuis. Ecce tertium ſacramentum ſcilicet reſurrectio. ſed
de deſcenſu ad inferna premittit̄ ex quo mortui liberan
tur. vnde in Oſee: de manu mortis liberabo eos. ꝺ morte
redimā eos: ero mors tua o mors. morſus tuꝰ ero inferne.
Hic eſt euāgelicus fortis qui fortē ligauit ⁊ eiꝰ vaſa dirru
puit. hic eſt qui dicit ī pſalmo. Ego dormiui ⁊ ſoporatꝰ ſuꝫ
⁊ exurrexi: quoniā dn̄s ꝯſuſcepit me. qui patri dicēti: Exur
ge gloria mea exurge cum pſalmis ⁊ cithara: breui ſermo
ne reſpondet. Exurgam diluculo. cuiꝰ reſurrectioni mulie
res ⁊ viri perhibēt teſtimoniū ī euangelio. Quod autē dr̄
in maiori ſymbolo. Reſurrexit tertia die ſecūdū ſcriptu
ras. exponit̄. i. eo modo eo ordine ⁊ eo tempore quo predi
ctū eſt a ſcripturis. ¶ Sequit̄. Aſcēdit ad celos ſedet ad
dextrā dei p̄ris oīpotētis. Ecce quartū ſacr̄ꝫ. ſ. aſcēſio. Aſcē
dit enī ſicut ait Dauid ſuper cherubin ⁊ volauit ſuper pē/
nas ventoꝝ ⁊ parauit in celo ſedem ſuam ⁊ regnum eius
oībus dominabit̄. Cui ait pater: Sede a dextris meis do
nec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Et vt aſcen/
ſioni de viſu quoqꝫ teſtimoniū non deeſſet: ait Lucas. Ui
dentibꝰ diſcipulis eleuatꝰ eſt ⁊ nubes ſuſcepit eum ab ocu
lis eoꝝ. ¶ Seq̄t̄ Inde venturꝰ ē iudicare viuos ⁊ mortu
os. Ecce quītū quod nōdū apertum eſt ſacramentum. ve
niet enī rex manifeſte cui pater iudiciū dedit. Et ſicut ait
Dauid: Parauit ī iudicio thronū ſuū ⁊ iudicabit orbē ter
re ī equitate. iudicabit populos in iuſticia. Et alibi Deus
manifeſte veniet deꝰ noſter ⁊ non ſilebit. Et Lucas. Ita
veniet ſicut vidiſtis eum eūtem in celum. Et Micheas.
Iudiciū domini cuꝫ populo ſuo. ¶ Seq̄t̄. Credo in ſpūꝫ
ſanctū. Ecce tertia in trinitate perſona. ſ. ſpūs ſanctus. de
qua Moyſes. Spūs domini ferebatur ſup̄ aquas. Et pſ.
Flauit ſpūs eius ⁊ fluent aque. Et dn̄s in euangelio. Spi
ritus q̄ a patre procedit docebit vos oīa. Ille enim docet.
ille ſanctificat. ille viuit. ille peccata remittit. per hunc re
ſurrectionē in gloria. per hūc cōſequimur vitam eternaꝫ
Unde ſequit̄. Sanctam eccleſiam catholicaꝫ. Et poſſūt
hec verba ⁊ ſeq̄ntia ſic ītelligi ⁊ cōiungi. Credo in ſpūm
ſanctū ſanctā eccleſiā catholicā. i. credo per ſpūm ſanctū ſā
ctam eccleſiā fideliū ſanctificari. Item credo in ſpiritum
ſanctū ſanctoꝝ cōmunionē. i. per ſpūm ſanctū ſanctos in
vinculo charitatis vniri. Et credo in ſpūm ſanctū remiſ/
ſionem peccatorum. i. per ſpūm ſanctum peccata remitti.
Et credo in ſpūm ſanctū carnis reſurrectionem ⁊ vitam
eternam: ideſt per ſpūm ſanctū gloriā eam em conſecutu
ram ⁊ aīam vitam eternā. vel ſic. Credo ſanctā eccleſiam
catholicam. nō ita dicimur vt aſſerit Aug. de conſe. di. 4.
p̄ma in fine: credere in eccleſiam ſicut in deū. ſed in eccle
ſiam ſanctā catholicam credimus dum in eccleſia cōuer
ſantes ⁊ ī deū credimꝰ: ⁊ que ſequunt̄: nos ide firmiſſime
conſequi ꝓfitemur. ſcilicet ſanctoꝝ cōmunionē: remiſſio/
nem peccatoꝝ: carnis reſurrectionē ⁊ vitam eternam. vū
ſic cōiunges. Credo in ſanctā eccleſiā catholicaꝫ ſanctoꝝ
cōmunionē. i. per fidem quā habeo exiſtēs in ſancta ⁊ vni
uerſali eccleſia aſſequor ſanctoꝝ cōmunionē. i. cōcordiaꝫ
⁊ vnionē. Sicut. n. eſt vnus paſtor: ſic vnū ouile: ſicut vnꝰ
deus ſic vna fides: ⁊ vnum baptiſma. vel percipio ſancto/
rum cōmunionē. i. panē benedictionis de quo dr̄. Crede
⁊ manducaſti de con. di. 2. vt q̄d. Siſr ⁊ que ſequunt̄. Cre
do in ſanctā eccleſiam peccatoꝝ remiſſionē. i. per fidem
quam habeo exiſtēs ī ſancta ⁊ vniuerſali eccleſia: ꝯſequor
remiſſionem peccatoꝝ ⁊ lepre curationē: de qua dr̄ in le/
ge ⁊ euangelio. Maria ſoror aaron cū ſeptē diebus fuerit
extra caſtra eſt a lepra mūdata. l. di. §. ecōtra. Naamā ſy/
rus ſepties lotꝰ in iordane eſt a lepra curatus: ſic ⁊ dominꝰ
decem leproſos mundauit ſꝫ vnus tantū dedit gloriā deo
De magdalena dicit̄: q2 dimiſſa ſunt ei peccata multa: q2
dilexit mltū. Paralitico q̊qꝫ ait dn̄s. Fili remittūtur tibi
peccata tua. ¶ Sequit̄ Credo ī ſanctam eccleſiā catholi
cam carnis reſurrectionē: ideſt per fideꝫ quam habeo exi
ſtens in eccleſia: cōſequor carnis reſurrectionē. de q̄ Iob.
Credo q̄ redēptor meus viuit ⁊ ī nouiſſima die de terra
ſurrecturꝰ ſuꝫ. ⁊ in carne mea videbo deū ſaluatorē meū.
vnde ī euāgelio. Deꝰ abrahā deꝰ Iſaac ⁊ Iacob nō eſt deꝰ
mortuoꝝ ſed viuoꝝ. Et populus: Omnes q̄dem reſurge/
mus: ſed nō oēs īmutabimur. Similr̄ cōiungendū eſt q̄ꝺ
ſeq̄tur: Credo in ſanctā eccleſiam catholicā vitaꝫ eternā.
ideſt per fidē quam habeo exiſtēs ī eccleſia: conſequar vi
tam eternā: hec ē terra viuentiū: de qua Dauid. Credo vi
dere bona domini in terra viuentiū. Eſt autem vita eter
na videre deū patrem ⁊ quem miſit Ieſuꝫ xp̄ꝫ. de hoc ēt
ſub ſabbato ſcō in ſexta parte vbi agit̄ de baptiſmo dicet̄
¶ De predicatione. Rubrica.

Quoniā vt premiſſū eſt euangeliū predi/
catio ē ⁊ ſymbolū fidei ꝓfeſſio: ideo poſt
illa fit populo predicatio quaſi euange/
lici verbi ⁊ ſymboli ſiue noui ⁊ veteris te
ſtamēti expoſitio. q̄ modꝰ ſumptus ē ex
libro Neemie in p̄ncipio vbi legit̄. Et le
gerunt leuite in libro legis dn̄i. Neemias
āt ſacerdos ⁊ Eſdras ſcriba īterpretabant̄ populo vniuer
ſa. Preterea monebant̄ antiq̄tus q̄ in fraterno odio erant
vt ad cōcordiam venirent priuſq̄ꝫ cōmunicarent. ⁊ mūdi
eſſent priuſq̄ꝫ coram ſuo ſaluatore. cui nota ſunt ſecreta
cordium apparerent: ex quo ſiquidem predicandi vſus ī
eccleſia inoleuit. Inde etiam eſt q̄ oratio dominica: que
ad primā: ⁊ in alijs horis voce dimiſſa dicit̄ ad miſſaꝫ al/
ta voce ⁊ patēter dicat̄: q2 ī ea hꝰ fraterna monitio ꝯtinet̄
cōmuniter tamen poſt p̄dicationem ſymbolū decantat̄:
q2 fidem p̄dicatam ſe tenere eccleſia profitet̄. ¶ Uerū
cum p̄dicandi officiū priuilegiatū ſit. nullus predicare dꝫ
niſi cui ꝯmittit̄: aut cui ex officio ſibi iniūcto īcumbit. Iux
ta illud apoſtoli. Quomodo predicabunt niſi mittant̄: ex
tra de hereticis. cū ex iniuncto. ⁊ ideo predicaturus licen/
tiam petit dicēs. Iube domine. Debet autē predicator lo
co eminētiori eſſe ſicut ⁊ euāgelium legens: ꝓpter rōnes
ſub titulo de euangelio ſcriptas. Nam ⁊ ihs vidēs turbas
aſcendit ī montē ⁊ aperiens os ſuū docebat eos. Math. 5.
Et eſdras fecit gradū ligneū ad loquenduꝫ: vt dcm̄ eſt in
p̄ma parte ſub titulo de eccleſia vbi de pulpito agit̄. De/
bet tamē humiliter ꝓferre que docet: nec ſm̄ Greg. 46.
di. habet. in fi. illū elatis moribus predicet quē in cordibꝰ
audientiū ſacris ſmōnibus īſectat̄. Et ſm̄ Ambro. p̄dica
tio xp̄iana nō īdiget pompa nec cultu ſmonis. Debet q̊qꝫ
ſm̄ Grego. p̄dicator eē diſcretus in ſilentio. vtilis ī verbo
ne aut tacenda ꝓferat aut proferēda reticeſcat. 43. di. ſit
rector. Sūt tamē nonnulli huius doctrine obliti: qui ſic
ait Beda. 2. q. 7. ſecuti ſunt: auditores ſuos in precipiciuꝫ
mergunt q̄bus non ſalutaria que corrigant. ſed que illos
delectēt erronea predicāt. Alij vero ſm̄ Grego. 49. diſti.
hinc ⁊ eni. 8. q. i. oportet. 43. di. §. ſi. dum eſtimari hebetes
nolunt. ſepe ex immoderata ſubtilitate. ſe in quibuſdam
īq̄ſitionibꝰ pluſq̄ꝫ expediat exercent ſecreta myſteria ſua
p̄dicatione nō ītelligentibus reſerando. Oportet enīꝫ eū
q̄ docet ⁊ īſtruit ꝓ īgenio diſcentiū ſemetipꝫ aptare ⁊ vbi
ordinē pro audientiū capacitate dirigere: quū qui docet
ea que ab auditoribꝰ ītelligi nequeūt: non ad coꝝ vtilita
tem ſꝫ ad ſui oſtentationeꝫ facit vt plura ſcire videat̄: vel
adulatione vt eis placeat q̄bus ſecreta reuelat. Iuxta q̄ꝺ
apoſtolus ait. Chriſtꝰ me miſit predicare non in ſapientia
verbi. ¶ In concilio carthagiū. de cō. di. i. ſacerdote. ſta

tutum eſt vt ſacerdote verbū.ſ.pdicationis in eccleſia fa
ciēte q egreſſus de auditorio fuerit videlicet ɔtēnēs excō
municet᷑. ¶ Poſt predicationē fit ɔfeſſio.ꝛ īdulgentia ꝑ
cōmiſſis ꝛ omiſſis concedet᷑ vt ſic cōſcientiys emundatis.
Juxta illud pphēticū Et ſcopebā ſpūm meū: accedāt ſin
guli ad cōmunionis ſacramētū: qđ mox in miſſa vel ſacra
mentaliter vel ſpūaliter recepturi ſunt. que ſpūalis com/
munio fit per fidē operantem ꝑ dilectionem. Juxta illud
Augu. Crede ꝛ manducaſti. de con. di. z. vt quid.

¶ Scđa pars miſſe de offertorio. Rubrica.

Secūda pars miſſe ī offertorio ſūc in do/
minus vobiſcum īcipit: que in quattuor
ſubdiuidit᷑ particulas. Prima dicit᷑ ſe
cretella. Secūda pfatio. Tertia canon.
Quarta oratio dominica cū ſua prefatio
ne.ſ. Preceptis ſalutarib⁹. Poteſt etiaꝫ
qcqd ab hoc loco vſqꝫ ad finē miſſe dici
tur ſecreta vocari: que ſecreta ī quīqꝫ diuidit᷑ partes. Pri
ma eſt ab offertorio vſqꝫ ad pfationē ꝛ hec ſpecialiter dici
tur ſecreta. Secūda dr pfatio. Tertia canon. Quarta ora
tio dñica. Quinta eſt emboliſm⁹. Quinta etenīꝫ fuit dñi/
ci ſanguinis effuſio. Prima ī circūciſione. Secunda in ſu
dore. Tertia in flagellatione. Quarta in crucifixiōe. Quī
ta in mortui lanceatione. ¶ Sane ordo conueniens ē vt
poſt pdicationē ſequat᷑ fides in corde: laus in ore: fructus
in opere. Predicatio qdem eſt ī euāgelio. fides in ſymbo
lo: laus in offertorio: fruct⁹ ī ſacrificio. quapropter offeren
da cantat᷑: qꝛ ſacrificiū laudis offertur. vnde ps. Circuiui
ꝛ īmolaui ī tabernaculo ei⁹ hoſtiā vociferationis cantabo
ꝛ pſalmū dicā domino. Et ī paralipomenon. Cū offerrēt
holocauſta ceperūt laudes canere dño organis: ꝛ in diuer
ſis que dauid rex cōparauerat cōcrepare. Offertoriuꝫ qdeꝫ
īter euangeliū ꝛ ſacrificiū canit᷑: put ī titulo de ſymbolo
dictū eſt. ¶ Sacerdos autē dicturus Oremus premittit
Dñs vobiſcum. qſi diceret: niſi domin⁹ ſit nobiſcū orare
non poſſum⁹ ad ſalutē noſtram. Subycit ergo orem⁹ mo
nens populū orare: vt fidem in ſymbolo recitataꝫ credat
ꝛ in ea ſtabilis permaneat: qꝛ ꝛ xps diſcipulis ſuis dixit.
Orate ꝛc. Luce. zz. monēs etiam vnūquēqꝫ ad ſe redire:
conſciētiam ſuam diſcutere ꝛ ſeipſum in holocauſtum in
ſuum deo offerre. Pri⁹ ergo qꝫ chorus cantet offertorium
ſalutatur a ſacerdote vt poſſit deuote cantare. ꝛ mox poſt
qꝫ ille dixit orem⁹ chorus cantat canticū offerentiuꝫ ſiue
offertoriū: ꝛ popul⁹ offert vt notet᷑ q poſt īpletionē man/
datoꝝ offerim⁹ nos metipſos: ſicut ſub ti. de oblatione di/
cetur. Ac ſi vnuſqſqꝫ offerens dicat Credo. ꝛ fidē quam ī
ſymbolo pfeſſus ſū mopere cōpleo ꝛ orationi ſacerdotis
cōſentio. vnde ꝛ ſacerdos ſtatim offert dona conſecrāda.
¶ Et attēde q offertorioꝝ verſus cum multa diligentia
ab antiqs patribus īuenti: hodie in pleriſqꝫ locis omittū
tur: tum breuitatis cauſa: vt tam miniſtri qꝫ populus obla
tionibus ofoni ꝛ ſacramēto altaris liberi⁹ vacent. tuꝫ etiā
qꝛ ſicut ait Aug. iz. di. oīa: ipſam xpianā religionem pau
ciſſimis ꝛ manifeſtiſſimis celebrationū ſacramentis mi
ſericordia dei voluit eſſe liberam. Et ſm hieronymum.
de conſe. di. 5. non mediocriter. Melior eſt quīqꝫ pſalmo
rum cum cordis hilaritate decantatio qꝫ totius pſalterij
cum anxietate modulatio. verborū enim multitudine
deus flecti non pōt. Solū ergo ī offertorio quod dr̄ ī miſ
ſa pro defunctis: verſus ipſi hodie dicunt᷑. qꝛ officiū illō
non ſeqtur ī multis normam alterius officij. ¶ Porro a
patribus introductum ē vt offertoriū cantet᷑: qꝛ vt pmiſ/
ſum eſt qū offerebāt ī tubis clangebant. hilarē nāqꝫ dato
rem diligit deus. z3. q. 6. §. ex his. Inductum eſt etiaꝫ ex
eo q Salomon in dedicatiōe templi ꝛ altaris innumerā
bilē multitudinē holocauſtoꝝ obtulit cū magna ſolēni/
tate: ꝛ a Moyſe cui deſcēdēti de monte ꝛ populū ſalutan
ti ꝛ oranti occurrit ppls ꝛ munera obtulit. Cātat᷑ ēt offer/
torium dū offertur ad memorandū iocunditatē iſraheli
tici populi offerētis donaria ad edificiū tabernaculi. vel
poti⁹ ad ōſignādū clamorē mulieris de q̄ legit᷑ in Apo. iz.
ca. Mulier. i. eccleſia amicta ſole. i. chriſto quē īduit ī ba/
ptiſmo. habēs lunam ſub pedibus. i. oīa mutabilia calcās
ꝛ in capite coronā duodecī ſtellaꝝ. i. choꝝ duodecī apoſto
loruꝫ. ꝛ habēs ī vtero ſuppleꝫ ea q̄ ī ſui initio geſta ſunt. cla
mat parturiēs ꝛ cruciat᷑ vt pariat. Clamorē ergo ei⁹ partu
rientis vel ſalubrē domini cruciatū imitat᷑ offerēda: per
ſuum grauē ꝛ grandiſonuꝫ cantū: que neumis diſtenta ꝛ
verſibus fecundata: quantūuis longa iubilatione: quod
ſignificat nō fatl exprimere valet. Quis tamē offertoriuꝫ
cātare īſtituerit ignorat᷑. Traxit nomē offertoriū a ferta
qđ eſt oblatio que in altari offert᷑ ꝛ a pontificibus conſe/
cratur. īde offertoriū dicit᷑ quaſi prefertū. oblatio vero vo
catur qꝛ offert᷑. Dicit᷑ etiā offertoriū qꝛ dū offerenda can
tatur. ſacerdos accipit oblationes vel hoſtias a miniſtris.
de qb⁹ ſub titulo de oblatiōe dicet᷑. ¶ Aduertenduꝫ autē
eſt q licet ſacerdos premittat Oremus non tamen īme/
diate orat imo thurificat. oblationes recipit ꝛ alia agit: q̄/
ſi ipſo facto dicat: nō ceſſat orare qui nō ceſſat bn̄ agere.
Dum ergo offertoriū canitur ꝛ īcenſuꝫ portatur inſtante
memoria dominice paſſionis ſilentiū obſeruant vſqꝫ dū
alta voce dicit. Per oīa ſecula ſeculoꝝ: Illud īſinuans q
Jeſus poſt ſuſcitatiōeꝫ laçari non palam ambulabat apō
iudeos cū cogitarent eum interficere: ſed abyt ī ciuitateꝫ
que dicit᷑ effren: ꝛ ibi morabatur cum diſcipulis. College
runt enī pontifices ꝛ phariſei conciliū: ꝛ vnus ex ipſis cay
phas noīe dixit. Expedit vt vn⁹ homo moriat᷑ pro populo
ꝛ non tota gens pereat. Et ab illo die cogitauerūt eū īter/
ficere. de hoc dicetur ſub ti. de inclinatione ſacerdotis.

¶ De manuū ablutione. Rubrica.

Priuſquā ſacerdos offerat man⁹ iteꝝ la
uat qꝫuis pri⁹ dū veſtib⁹ ſe ornaret lauiſ/
ſet put dictū eſt ſub ti. de capitis cooper
tione. Et etiam poſt ſcđam thurificatio/
neꝫ iteꝝ lauat: vt ſic magis ac magis mū
datus offerat hoſtiā īmaculataꝫ ſanctā:
deoqꝫ placētē. Nam ꝛ ps: cū mundatus
eēt petebat amplius emūdari dicēs. Ampli⁹ laua me ab
inigtate mea ꝛ a peccato ꝛc. Lauat aūt ſemp ad dextruꝫ
cornu altaris. nā dextra proſperitatē: ſiniſtra aduerſitatē
ſignificat. qꝛ igit᷑ plurīes peccatur in pſperis qꝫ in aduer/
ſis. Juxta illud ps. Cadent a latere tuo ſcꝫ ſiniſtro mille:
ꝛ decē milia a dextris tuis. merito magis lauādū ē ad dex/
trā quā ad ſiniſtrā. Sacerdos itaqꝫ hoſtiā oblatur⁹ lauat
man⁹ ad ſignificādū q lauare ac mūdare dꝫ ɔſciaꝫ lacry
mis pnīe ꝛ ɔpūctōis. Jux̄ illđ. Lauabo ꝑ ſinglās noctes le
ctū meū lachrymis meis ſtratū meū rigabo. Et iō tūc dic
Lauabo īter innocētes man⁹ meas. i. opera. ꝛ Iſa. Laua/
mini ꝛ mūdi eſtote. Nā ꝛ xps pūſqꝫ vexꝫ ꝛ vnicū ſacrificiū
iāra cruci offerret ī reſuſcitatōe laçari lachrymas mirab⁹
effudit: euāgeliſta teſtāte. Jhs igt īfremuit ſpū turbauit
ſemetipꝫ ꝛ lachrymat⁹ ē. Lauat ēt man⁹ ne re⁹ ſit corpis ꝛ
ſāguīs dñi. Jux̄ illđ. Mūde ſūt man⁹ mee a ſāguīe h⁹. ꝛ vt
mūdi ſint a terrēo pāne iā ī ppli oblatōe recepto. vel a ter
reno ōſiderio.

¶ De pallis corpalib⁹. Rubrica.

Interī vero dū ſacerdos man⁹ abluit ora
conꝫ corpalē pallā ſup altare diſponit: ī
q̄ ammonent᷑ miniſtri ꝛ ppls: vt ſint ab oī
carnali cupiditate mūdi ſicꝫ ipa palla mun
data ē a nāli viriditate ꝛ hūore: munditia

quoq; corporalis ſignificat mundiciã populi fidelis. De
hac palla in canone ita dr̃. de con. di. i. ex cõſulto. ex cõſul/
to enĩ oĩum cõſtituim⁹ vt ſacrificiũ altaris non in ſerico
panno aut in tincto quiſq; celebrare pſumat: ſed in puro lin
teo ab epõ ꝯſecrato: terreno. ſ. lino. i. de terra ꝓcreato atq;
cõtexto: ſicut corp⁹ dñi noſtri ieſu xp̃i ĩ ſindone linea mũ
da ſepultũ fuit: ⁊ chriſt⁹ verã carnẽ paſſibilẽ ⁊ mortalem
de terreno v̓ginis corpore aſſũpſit. de lino igit̃ cãdido nõ
ĩtincto ex iſtitutione ſixti pape ⁊ euſebij fit corporale. Si
gnificat aũt corporale paſſionis itẽtionẽ ſeu corp⁹ xp̃i: q̄
ſicut linũ multo labore ac multis tonſionib⁹ acquirit can
dorem: ita xp̃i caro multo certamine ad reſurrectiõis glo
riam ꝑuenit. Significat etiã eccleſiam per quã corp⁹ xp̃i
ĩtelligit̃ q̄ multis paſſionibus ⁊ pſſuris ad candorem eter
ne vite perducit̃. Tertio ſignificat ipſũ chriſtũ. Cum eñ
ſic complicet̃ vt nec initiũ nec finis ei⁹ appareat: ſic ei⁹ di
uinitas initio caret nec finem habebit. Et ſicut oblata cõ
iungit̃ corꝑali ⁊ ponit̃ ĩ altari: ſic xp̃i caro iuncta diuinita
ti affigit̃ cruci. Et nota ꝙ ĩ q̇buſdã eccleſijs palla corꝑal̓ q̄
calici ſupponit̃ in lõgũ altaris extẽdit̃: q̄ quattuor in lõgũ
⁊ tres habet plicaturas in latum. Siq̇dem in longum al/
taris extendit̃. q̄ vt aiũt q̇dam linteamẽ quo chriſti cor/
pus ĩuolutũ fuit: per illã figurã extenſũ ĩ longitudine ſe
pulchri ĩuentũ eſt. Quattuor ei⁹ plicature ĩ longũ quatu
or deſignant cardinales virtutes. ſ. iuſtitiã: prudentiam:
temperantiã: ⁊ fortitudinem per quas innate nobis paſſi
ones reprimuntur. Tres vero plicature in latum: tres
theologicas virtutes. ſcilicet fidem: ſpem ⁊ charitatem:
per quas deo vnimur figurant. ¶ Poteſt quoq; ⁊ aliud ĩ
his figurari. Duplex enĩ eſt palla q̄ dr̃ corꝑale. vna. ſ. quã
dyacon⁹ ſup altare extẽdit: altera quã ſuper calicẽ plica
tam ĩponit: ſignificantes duo lĩteamina q̇b⁹ ioſeph corp⁹
xp̃i ĩuoluit. Extenſa repñtat ſindonẽ qua corp⁹ fuit ĩ ſe
pulchro ĩuolutũ: ⁊ ĩde corꝑale vocat̃. plicata ſuper calicẽ
poſita ſudariũ quo caput ei⁹ fuit ſeparatĩ ĩuolutũ. Siq̇dẽ
extenſa q̄ corꝑale vocat̃ ſignificat fidẽ. plicata q̄ ſudariũ
vocat̃ ĩtellectũ. hoc enĩ myſteriũ credi dꝫ ſed cõprehẽdi
nõ valet: vt fides habeat meritũ cui humana rõ nõ pbet
experimentũ de pe. di. 4. ĩ domo. Secũdo q̄q; corporale
ſiue ſindon ſubſiſtens ſignificat xp̃i humilitatem ĩ paſſio
ne: ſudariũ vero laborẽ. Tertio corꝑale ſignificat linteũ
q̄ xp̃s erat pcinct⁹: ſudariũ laborem ĩ perſecutionib⁹. Ad
hoc palla ſuper calicem poſita aliquã. ſ. ſupiorem ei⁹ ptẽ
nõ totũ tegit. in quo dat̃ ĩtelligi ꝙ ſudariũ aliquam partẽ
capitis xp̃i tegebat ⁊ aliquã nõ: ſicut mos eſt iudeis face
re. q̄dam tamẽ eccleſie nõ habẽt niſi vnũ corporale ꝓ eo
ꝙ ĩ euãgelio legit̃ ꝙ ioſeph corpus ieſu ĩuoluit ĩ ſindone
mũda: nõ enĩ dixit ĩ ſindonib⁹ ĩ plurali. ⁊ hoc ad ſignificã
dũ ſacramẽti vnitatẽ: ⁊ ſignificat ſindonẽ: qua xp̃i corp⁹
fuit ĩuolutũ. ¶ Corporale aũt ideo remanet ſuper altare
vſq; poſt ſumptionẽ corporis ⁊ ſãguinis ⁊ eleuationẽ cali
cis de altari: q̄ linteamen ⁊ ſudariũ ĩ ſepulchro vſq; poſt
dñi reſurrectiõẽ remãſerunt. Preterea corporale rema
nens ꝓpter ſui albedinẽ oſtendit mũditiã mentis quam
ſemper habere dꝫ corp⁹ dñi ſumẽs. ¶ Sother papa. xx.
di. ſacratas: ſtatuit ne femine ſacrate vel moniales ſacra
vaſa: puta calicẽ vel patenã vel ſacras pallas ⁊ corporale
cõtingant. Ipſe tamẽ hꝰ ornamẽta altaris ⁊ miniſtrorũ
facere poſſũt: exemplo marie que talia fecit ⁊ texuit ĩ vſũ
miniſterij tabernaculi federis. Cõmuniter tamen palla
vocatur mũda mappa ſuper quã diſtendit̃ corporale. Et
dicit̃ palla eo ꝙ palliat vel abſcõdat ĩ ſe myſteriũ ſupra/
dictũ. Debet aũt altare duplici mappa operiri: ad dupli/
cẽ ſtolam mẽtis. ſ. ⁊ corporis deſignandũ.

¶ De oblatione ſacerdotis ⁊ de officio miniſtrorũ circa
illã: ⁊ de patena ⁊ de oblatõib⁹ ppl̃i ⁊ clericoꝝ. Rubrica.

Lotis igit̃ manib⁹ dyacon⁹ vel ſacerdos
miniſter extenſis manib⁹ mediante mũ
da toballia accipit man⁹ epiſcopi quaſi
iuuãs illũ de faldiſtorio ad ſurgẽdũ. quod
q̇dem fit non ad adiuuãdũ ſed potius ad
ꝓuocãdũ illũ. i. xp̃m quẽ ſignificat: ꝙ ſur/
gat ⁊ ꝓ populo oret. Iuxta illud. Exurge
dñe adiuua nos. Et iterũ. Exurge q̄ dormis. ⁊ ſic median/
te munda toballia ad notandũ ꝙ mediante mũdicia ma
nuũ. i. operoꝝ noſtroꝝ excitatur dñs ad adiuuandũ nos
apð patrẽ. Si aũt hoc ad ipſum pontificẽ xp̃i vicariũ re/
feratur: tũc dicendũ eſt ꝙ ipſe prouocat⁹ adiuuat̃ per mũ
diciam manuũ coꝝ pro q̇b⁹ orat: vt eius oratio efficax ha/
beatur. ¶ Rurſus xp̃s oĩa bona opera eccleſie pncipal̓r
operat̃: ſicut legit̃ ĩ Iſa. Omnia bona opera noſtra opera
tus es ĩ nobis dñe. cui⁹ locũ gerit epũs. Miniſter vero tãq;
ei⁹ famul⁹ ⁊ ei⁹ coadiutor typũ cooperantis eccleſie gerit:
q̄ ĩ ſuis operib⁹ xp̃i operantis miniſtra eſt ⁊ adiutrix: ſicut
dic̃ apoſtol⁹: Coadiutores enĩ dei ſum⁹. q̄ toballiam. i. de/
uotã reuerentiã adhibet: q̄ñ ſꝫ aplm̃. Non ſumus ſufficiẽ
tes aliq̇d cogitare a nob̃ q̄ſi ex nobis: ſꝫ ſufficiẽtia noſtra
ex deo eſt. Deĩde epiſcop⁹ vel ſacerdos igredit̃ ſanctuariũ
perueniens ad altare cõſecratũ. hic eſt xp̃s q̄ñ cenaculũ
grãde ſtratũ eſt ĩgreſſus cũ diſcipulis cenatur⁹: ⁊ eis corp⁹
ſuũ traditur⁹ vbi myſticam oblationem accepit a miſtris
iſinuãs illud qð Ioãnes euangeliſta deſcribit: Iohannes
ĩquit ante ſex. dies paſce venit ĩ bethaniã vbi laçar⁹ mor/
tuus fuerat quem ſuſcitauit ieſus: ⁊ fecerũt ei cenam: in q̃
martha miniſtrabat. ¶ Procedit aũt ad altare abſq; mi
tra ⁊ baculo ⁊ cum veſtib⁹ ſacris: put ĩ ſuis locis dictũ eſt.
Conſidera ergo ordinẽ. nam euangeliũ pcedit. fides ĩ ſim
bolo ſeq̇t̃. deĩde munera offerunt̃. neceſſe eſt enĩ primũ
audire: quõ ĩquit apoſtolus credẽt ſine predicante. deĩde
q̄s niſi recte crediderit mun⁹ deo acceptabile offerre non
poterit q̄ ſine fide ĩpoſſibile eſt deo placere. ¶ Hic ergo
de triplici oblationis genere dicẽdũ eſt. vꝫ. de oblatiõib⁹
ſacerdotis: miſtroꝝ ⁊ ppl̃i. Sacerdos itaq; pmo offert ſe
ipſũ. Offerenda etiã ſũt que ſũt dei deo. i. anime habẽtes
ſimilitudinẽ dei ĩpreſſã. Deĩde que ſũt ſacrificio neceſſa/
ria. ſ. panẽ vinũ ⁊ aquam ⁊ alia ſacrificio apta. ¶ Et nota
ꝙ ĩ vete. teſta. ponebant̃ ſup menſam tabernaculi. xij. pa/
nes açimi de ſimila mũdi valde. ⁊ ponebant̃ ſeni altrin ſe/
cus. ⁊ ſingulis ſupponebat̃ patena aurea: ⁊ ſup patenã pu
gillus thuris. Panes aũt iſti dicti ſunt ſacerdotales: quia
ſoli ſacerdotes eos d̓ altari ſublatos comedebãt: vel ſꝫ Io
ſephum q̄ dñs pceperat ꝙ ſoli ſacerdotes illos formarẽt
⁊ coquerent ⁊ ponerẽt ĩ menſa ⁊ tollerent: ipſi tamẽ hoc
nõ obſeruauerunt. Et ex his conuincit̃ ꝙ ſacerdotes de/
beant hoſtias facere per ſeipſos. Dicebant̃ etiam panes
ꝓpõnis q̄ poſiti erant ſuper menſam ꝓpoſitionis coram
domino in memoriã ſempiternã duodecĩ tribuũ filioꝝ
iſrael. Exo. xxv. c. vel porro poſiti. i. lõgo tempore poſiti. ſ. ꝑ
totam ebdomadã. Nam ĩ diluculo ſabbati recentes ⁊ ca
lidi imponebant̃ menſe ⁊ erãt ibi ĩmoti vſq; ad ſequens
ſabbatũ: ⁊ tũc ſubtrahebant̃. vel erãt ibi ĩ eternũ per ſuc/
ceſſionẽ ponendi in menſa. ¶ Hoſtia aũt formatur rotunda
q̄ domini eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹: orbis terraꝝ ⁊ vniuer
ſi qui habitant in eo. S. di. quo iure: vt ipa ſui forma ſigni
ficet illum qui pncipio caret ⁊ fine: q̄uis ipſe ſit alpha ⁊ o
pncipium pncipians atq; finis. Apo. i. c. ¶ Rurſus cũ fi
gura rotunda formet̃ a puncto ad punctũ: per hoc innuit̃
ꝙ ab ipſo ſunt oĩa: ⁊ ad ipſũ oĩa retorquent̃: vnde. pſ. Ve
ritas tua in circuitu tuo. De hac figura dictum eſt in ꝓhe
mio ſecunde partis. de hoc etiam dicet̃ in ſexta particula

canonis ſuper verbo. Accepit panē. ¶ Ceterū duo ſunt que offerunt̄ donū. vʒ. ⁊ ſacrificiū. Donū dicitur quicqd auro vel argento vel q̄libet alia ſpecie offert̄. Aliud tamē eſt donū ⁊ aliud munꝰ: put dicetur ſub pma pticula canonis ſuper v̄bo. hec dona. Sacrificiū ē victima ⁊ q̄cūq; i ara cremant̄ ſeu ponunt̄ q̄ſi ſacrū factū vel ſignū: qꝛ precē myſtica cōſecrat̄ pro nobis ī memoriā dominice paſſiōis. Quidā aūt peruerſi heretici nobis ad pſumptionem magnam reputant: qꝛ ſacrificamꝰ ⁊ cōſecrationē hoſtie ſacrificiū appellamꝰ. cū ſcriptura ex pſona domini dicat. Nolo ſacrificiū. ⁊ iſa. Ne offeratis vltra ſacrificiū fruſtra. Et ī euāgelio. Miſericordiā volo ⁊ non ſacrificiū. Et dauid. Si voluiſſes ſacrificiū ⁊c. De hoc ⁊ quid ſit ſacramentū dictū eſt in pma parte ſub ti. de eccleſiaſticis ſacramētis. Omne aūt qd̄ deo dat̄: aut dedicat aut conſecrat̄. Quod dedicatur dicēdo dat̄: vnde ⁊ appellat̄. Errant igit̄ qui cōſecrationē dedicationē ſignificare putant: imolatio ab antiquis dicta eſt quod ī mola altari ſuppoſita victima recideret̄: mactari eniʒ poſt īmolationē eſt. nūc aūt īmolatio pani ⁊ calici cōuenit. libatio vero tātū calicis oblatio eſt. Iuxta illud: ⁊ libauit de ſāguine vuē. ⁊ illud poeticū. Nūc pateras libate ioui. Libare enī ppꝛie eſt effūdere. ⁊ antiqtus qd̄ in liqda materia offerebat̄ vt vinū ⁊ oleū libamē dicebat̄: qd̄ vō in ſicca vt ſimila panis ⁊ thus: oblatio nominabat̄. Hoſtie apud veteres dicebant̄ ſacrificia que fiebant p̄uſq; cōtra hoſtes pgerēt: victima vero ſacrificia q̄ poſt victoꝛiā de victis hoſtibꝰ īmolabant: de q̄ ſub. 6. particula canonis dicet̄ ſuper verbo. Qui pdie. ⁊ erant victime maioꝛa ſacrificia q̄ȝ hoſtie: vel victima dicebat̄ qꝛ vincta ducebat̄ ad aras. Holocauſtū illud eſt vbi totū qd̄ offerebat̄: puta agnꝰ vel vitulus ī altari igne cōſumit̄. Olon. n. grece dr̄ totū. cauſtos icēſio. Cerimonie apud latinos dr̄ ſacra oīa que apud grecos oꝛgia vocant̄: ppꝛie tamen cerimonie a carendo dicunt̄: eo q̄ his que ī ſacris offeruntur ī ſuo vſu careant hoīes. alij appellant cerimonias obſeruātias iudeoꝝ ī abſtinentia quarūdā eſcarū ſm veterē legē a carendo: qꝛ carent rebꝰ qbus abſtinēt. Panis aūt ⁊ calicis ſacramētū euchariſtia dr̄. put dicet̄ ſub dicto v̄bo: q pdie. ¶ Porro circa oblationē ſacerdotis miniſtri ſua officia exequunt̄: dyaconꝰ enī coꝛpoꝛale ſuper altare explicat ⁊ diſponit. ī quo oſtendit̄ q̄ euāgeliū xpī ſeu coꝛpꝰ chriſti: īmo totā ipſiꝰ humanitatē plene deſcribit. Coꝛpoꝛale enī hoc coꝛpꝰ xpī ſignificat: prout ī pcedenti ti. dictū eſt. Deīde ſubdyaconꝰ ī pmis calicē preparat: panē ⁊ vinum ī illo diſponēs a ſacerdote poſtmodū cōſecranda qꝛ nimiꝝ lex que p ſubdyaconū hic cōgrue deſignat̄: huiuſmodi oblationis myſterium preſignauit dicens q̄ melchiſedech ſacerdos obtulit abrahe panē ſcʒ de frumēto ⁊ vinū de racemis a xpo poſtmodū exhibēda. ⁊ ī veritate cōſecrāda: ſic ī geneſi habet̄: ⁊ dicet̄ ſub ſexta particula canonis ſuper verbo: Accepit panē. Oblatio panis ⁊ vini ſignificat pia deſideria fideliū ſeu pro īmolatōe ſeu p hoſtia viua. ¶ Rurſus ī pane coꝛpꝰ xpī. ī vino ſanguis eiꝰ. ī aqua populꝰ repſētatur. Et dr̄ panis a pan quod eſt totū: quoniam hic ⁊ ī futuro eſt tota vita noſtra: vinum dr̄ a vite cui dn̄s ī euangelio ſe comparat. Aq̄ vero ab eq̄litate dr̄: qꝛ per hoc ſacrū angelis eq̄ri debemꝰ. Lʒ aūt due ſint ſpēs nō tamē ſunt duo ſacrificia. vnitas enī verbi vnitatē effic̄ ſacrificij. hoc eſt. enī illud palliū quod noe filij contexerūt: quo xpiani xpī ebrietatē. ī. paſſionem ſub ſacrificio tegūt. Deīde ſubdyaconꝰ ferēs ī manu ſiniſtra calicē ⁊ d̄ſuper coꝛpoꝛale ⁊ illū dyacono offerens ſignificat q̄ dn̄s ſubdyaconus fuit quando librū apꝛuit. ⁊ dyaconus quādo dixit: non veni miniſtrari ſed miniſtrare. Dyaconus vero patenā cuʒ hoſtia d̄ manu ſubdyaconi recipit īter pollices ⁊ īdices vtriuſq; manus interpoſito tamen manipulo īter ipſos pollices ⁊ patenā. Nēpe manꝰ ſubdyaconi opera ſunt legis: patena latitudo coꝛdis: manipulꝰ opera euangelij: pollex rigoꝛ v̄tutis: index diſcretio. Fiunt igr̄ hec ad ſignificandum q̄ opa legis ⁊ latitudo coꝛdis ad opa charitatis non ſufficiunt ad ſalutē: niſi operibus euāgelicis quoꝝ dyaconus annūciatoꝛ eſt cū vigoꝛe v̄tutis ⁊ diſcretiōe mentis adhibitis adiuuent̄ atq; pficiant̄. Supponunt̄ aūt īdices pollicibus ad notādū q̄ v̄tutis vigoꝛ exercendꝰ non eſt abſq; diſcretione q̄ cūctarū eſt mater ⁊ fundamentū virtutū: extra de of. cu. c. i. ¶ Subſequenter dyaconꝰ ipſe patenā cū hoſtia ex īſtitutione cōcilij anchiritani. l. di. pſbyteros ʒ5. di. perlectis: pontifici repſentat: ad notādū q̄ per euāgelicā traditionē quam dyaconꝰ figurat ad altare. ī. ad ſolemnē ritū peruenit eccleſia: qꝛ lex q̄ per ſubdyaconuʒ ſignatur: hoc noſtre ſalutis ſacrificiū ſolūmodo pfigurauit vt premiſſū eſt. ⁊ pontifex ſeu ſacerdos hoſtiā collocat ſuper altare. calicē vero cū vino ipſe dyaconꝰ retinet ⁊ collocat in altari. Circa quod notandum ē q̄ hoſtia ſignificat coꝛpꝰ xpī nō ſanguinē: ſacerdos xpm. ſolus ergo ſacerdos abſq; cuiuſq; adiutoꝛio illam offert dicēs. Suſcipe ſancte pater ⁊c. qꝛ xp̄s ſeipm ī ara crucis obtulit deo patri: ⁊ illā in altari ſuper coꝛpale quaſi ſupra ſindonē mūdā diſponit: inuēs q̄ ipemet xp̄s hoc ſacramētū īſtituit ⁊ eccl̄ ſic tradidit obſeruandū dicēs: hoc eſt coꝛpꝰ meū ⁊c. hoc facite in meā cōmemoꝛationē ⁊c. Diſponit autem ⁊ collocat hoſtiā cum ſigno crucis: qꝛ ſicut xpī oblatio ī cruce facta fuit: ſic ⁊ oblatio ſacerdotis q̄ ī illiꝰ memoꝛiā fit cuʒ ſigno crucis fieri debet. Collocat etiā illū directe ſuper cruces in conſecratione altari cū chriſmate factam: qꝛ ⁊ xp̄s carnem ſuam cruci affixit. Uex vinū in calice ſanguinē xpī deſignat: ⁊ ideo ſolꝰ dyaconꝰ abſq; ſacerdote q̄ xpm deſignat calicē tenet: ad notandū q̄ ī xpī īmolatione ſanguis fuit a coꝛpoꝛe ſeparatꝰ. non tamē ſolꝰ ſed vna cuʒ ſacerdote illū offert: ⁊ ſuper pallā coꝛpoꝛalē collocat ſeu potiꝰ ſacerdos illo mediante: qd̄ ex eo pʒ: qꝛ non dicit offerro ī ſingulari: ſicut dr̄ ī hoſtie oblatione: ſed dicit Offerimꝰ tibi dn̄e ⁊c. Ex quo etiam clare cōuincit̄ q̄ ambo pariter debent ipſa verba pferre. Dyaconꝰ ergo calicem vna cum ſacerdote offert: qꝛ non ſolū xp̄s ſeipſū deo patri obtulit: verū etiā per euāgeliū ſuū cuiꝰ dyaconꝰ eſt figura ⁊ baiulus: huiꝰ ſacrificij ritū īſtituit ⁊ eccleſie cōmēdauit: quam īſtitutionē. ⁊ cōmēdationē ipſe dyaconꝰ tanq̄ȝ predicatoꝛ euāgelij nūciare ⁊ manifeſtare debet ex ſuo officio ob iſta militante eccleſia obſeruandā. Ideoq; participari debʒ ſacerdoti ī calice offerendo: non tamē in cōſecrando quia illud ſoliꝰ eſt officiū ſacerdotis. Solus tamen ep̄s vel ſacerdos aquā vino cōmiſcet in calice qd̄ nulli īferioꝛi facere lʒ: quoniaʒ ſolꝰ xp̄s populos ſanguine ſuo redemit. Preterea admixtio huiꝰ vniōnē populi cū xpo deſignat vt ſcʒ ruq̄ fieri non pōt niſi per grām chriſti cuiꝰ typū gerunt pontifex ⁊ ſacerdos. Commiſcetur autē aq̄ vino in calice ex īſtitutione alexandri pape. ī. Primo ad notandū q̄ nūq̄ȝ ſalus populi eſſe potuit ſine ſanguinis xpī effuſiōe: nec etiam ſanguinis effuſio ſine populi ſalute: qꝛ chriſtus populū ſibi recōciliauit ī moꝛte. Scriptū ē enī q̄ aque multe ſunt ppl̄i multi. chriſtus aūt ſanguinē ſuū fudit pro populo ſicut ipe teſtat̄. Hic eſt ſanguis meꝰ no. te. qui p multis effundet̄ ī remiſſionē peccatoꝝ. Scd̄o ad notandū q̄ de latere xpī ſimꝉ exiuit ⁊ ſāguis ⁊ aqua q̄tenꝰ nec chriſtꝰ ſit ſine populo nec ppl̄s ſine chriſto. Cum ergo aqua vino miſcet̄: tūc xpo ppl̄s adunat̄: de con. di. ʒ. cum omne ppe ſi. Hoc quoq; myſteriuʒ lex moſayca preſignauit: ſic apoſtolus exponit dicēs. bibebant de ſpirituali cōſequēti coſ petra: petra aūt erat xp̄s: de cō. di. ʒ. reuera. Quapropter

ſacerdos ĩ calice aquã fundit: vt ſicut aq̃ nõ ſeparat̃ a vi
no: ſic populus nũq̃ ſeparet̃ a xp̃o. Tertio cõmiſcet̃ vt di
uinitas ⁊ humanitas ĩ vna perſona cõiũcte eſſe ĩtelligant̃:
de cõ. di. 2. c. 3. 4. ⁊ 5. Nam per vinũ diuinitas: per aquam
humanitas intelligit̃. Qui ergo ĩ altaris officio aquam ſine
vino: vel econuerſo ei miniſtrat: q̃ʒtũ in ſe eſt diuinitateʒ
ab humanitate ſeꝑat. de hoc dicet̃ in ꝑticula canonis ſuꝑ
verbo: hoc eſt corp⁹ meuʒ. ⁊ ſuper v̓bo: hic eſt calix. Sane
ſacerdos vel miniſter miſſur⁹ vinũ ⁊ aquã ĩ calicem prius
effũdit modicũ ĩ terrã nõ ſolũ vt meat⁹ ſiue loc⁹ vaſis per
quem fluere debet mundet̃ ⁊ ſi qd ẽ in ſuperficie vini vel
aq̃ emittat̃: veꝝ etiã ad oſtẽdẽdũ ꝙ ſãguis ⁊ aq̃ de latere
xp̃i vſq̃ in terrã fluxerũt: ad qḋ myſteriuʒ ſe p̃parat per/
agendũ. Conſiderãdum etiã eſt qꝛ aqua bñdicit̃ quando
vino admiſcetur: vinũ vero nõ. ⁊ hoc ideo: vt dicunt qdã
p̃mo qꝛ vinũ ſuã benedictionẽ expectat: ſed hec ratio nõ
videt̃ ſufficiẽs: imo qꝛ tunc totũ vinũ eſt: quoniã in bene
dictione vini ſub noĩe calicis tam vinũ q̃ʒ aqua ſiml̃ bñ/
dicuntur. Unde poteſt ſecũdo modo dici ꝙ vinum ĩ hoc
loco xp̃m ſignificat q nulla eget benedictiõe. aqua popu
lum q in hac vita nequit eſſe ſine peccato propter quod
ĩdiget benedictione dei vt reddatur dignus ad premiſſã
vnionẽ cũ xp̃o. Ad hoc igr̃ ſignificanduʒ aqua benedicit̃
quãdo vino admiſcetur. Tertio etiaʒ vinũ nõ benedicit̃
qꝛ ſubdyacon⁹ q nõ poteſt bñdicere debet illud ex officio
ſuo in calicẽ mittere vt premiſſũ eſt. Quarto qꝛ populus
per aquã ſignificatus vnitur xp̃o ſolũ per benedictioneʒ
gr̃e ipſius xp̃i q nem ſacerdos bñdicẽs figurat. ¶ Eſt aũt
plus de vino q̃ʒ de aqua ponẽdũ arbitrio ſacerdotis ita ta
mẽ ꝙ aqua a vino abſorbeat̃ ⁊ vini ſaporem retineat: ex̃
de celebra. miſ. perniciosus: ⁊ hoc in ſignuʒ ꝙ eccleſia dʒ
ĩcorporari xp̃o nõ chriſt⁹ eccleſie. vnde augu. Non tu mu
tabis me in te ſicut cibũ carnis tue: ſed mutaberis in me.
de hoc etiã dicetur ſuper dicto verbo. Hic eſt calix: ⁊ ĩ. 6.
parte ſub. 5. feria cene dñi ꝓpe fi. Predictus etiã alexan/
der papa ſtatuit oblationẽ ex azimo ⁊ ĩ modica fieri quã/
titate dicẽs. Hec oblatio q̃ʒto rarior tãto p̃cioſior. ¶ Nõ
eſt etiã obmittendũ ꝙ in miſſis p̃uatis miniſtrans ſacer
doti ampullã cũ vino: manũ eius nõ oſculat̃. ſʒ miſtrans
ampullaʒ cũ aqua ſic q̃m vinum chriſtũ: aq̃ genus huma/
nũ: oſculũ v̓o pacẽ iter deũ ⁊ hoĩem ſignificat reformataʒ.
Regulariter tamen cum celebranti aliquid porrigit̃ vel
ab eo recipit̃ man⁹ oſculũ iterponitur ad deſignãdum ꝙ
oẽ ſeruitiũ oĩſq̃ reuerẽtia deo exhibita cuius vices cele/
brãs gerit ꝓcedere debet ex feruore charitatis ⁊ amoris
qui per man⁹ oſculũ deſignat̃: de hoc ẽt ſub euangelio di
ctum eſt: ⁊ ſub ti. de pacis oſculo dicet̃. Calix aũt ponit̃ ro
me ad dextꝝ lat⁹ oblate: ⁊ bñ: quaſi ſanguinẽ ſuſceptur⁹ q
de latere xp̃i noſcitur ꝓfluxiſſe: ⁊ ad deſignãdũ ſãguineʒ
⁊ aquã de dextro xp̃i latere emanaſſe. p̃terea niſi a latere
ſtet recta pars crucis que fit cõiter ſuper hoſtiã ⁊ caliceʒ:
nõ ꝓducit̃ ſolũmodo ſuꝑ hoſtiã qḋ tamẽ fieri d̃bet. Crux
enim ip̃a ĩchoari debet ſuꝑ hoſtiã ⁊ perfici ſuper calicem
ꝓut ex diuerſis locis ⁊ verbis ipſi⁹ canonis colligit̃ euidẽ
ter. de hoc dicet̃ in. 8. particula canonis ſuper v̓bo: hoſtiã
ſanctã. Cõiter tamẽ alibi põit̃ hoſtia ĩter ſacerdotem ⁊ ca
licem. Primo ad notãdũ ꝙ xp̃s eſt mediator dei ⁊ hoĩuʒ
.10. di. quõ. ⁊ ſm̃ hoc ſacerdos deũ patrẽ. hoſtia xp̃ʒ. aqua ĩ
calice populũ ſignificat. qꝛ ñ niſi xp̃o mediãte ad reſurre/
ctionis gaudiũ poſſum⁹ peruenire. Secundo ꝓpingor eſt
ſacerdoti hoſtia q̃ʒ calix qꝛ prius a xp̃o conſecrata legitur
q̃ʒ ſanguis: ⁊ apl̃is p̃us data. ſed hec ratio facit poti⁹ ꝓ di/
ctis romanis q cruces ĩcipiũt ſuper hoſtiã ⁊ deĩde eas ſu/
per calicẽ ꝓducũt. Porro cũ ſacerdos accipit patenaʒ cũ
hoſtia: vrceolũ cũ aq̃: calicẽ cũ vino: thuribulũ cuʒ ĩcenſo
efficit ſuper ea crucis ſignaculuʒ: vt per crucis virtutẽ oĩs
conat⁹ dyabolice malignitatis effugiat: ne cõtra ſacerdo/
tem vel ſacrificiũ aliquo modo preualeat. ¶ Et nota ꝙ ĩ
ampullis ĩ qb⁹ vinũ ⁊ aqua cõtinet̃ ꝓ ſacrificio ſpũaliter
cõſiderandũ eſt ꝙ ĩ parua ſubſtantia ĩcõprehenſibilia con
tinent̃ futura ſacramẽta. Dicitur aũt ampulla q̃ſi ampla
bulla ſignificãs cor humanũ qḋ ampluʒ debet eſſe latitu
dine charitatis. ¶ Rurſus ampulle. i. vaſa ad offerendũ
vinũ ſũt predicatores mordaciter ĩcrepãtes: vel quilibet
ſpũs ſancti gr̃a ĩebriati: ⁊ alios ĩebriãtes. Ydrie vero: ideſt
aquatica vaſa ſũt doctores aqua ſapiẽtie ſalutaris potati
⁊ vitalib⁹ aquis repleti. ¶ Rurſus adhuc p̃miſſa alio or/
dine ꝓſequamur. In qbuſdaʒ eccleſijs ſubdyaconus por/
tat calicem ĩ ſiniſtra. patenam in dextra ⁊ deſuper corpo
rale. vn⁹ cãtor oblatã cũ fanone: ⁊ vinũ cuʒ ampulla. alter
vero p̃bet aquam vino miſcẽdam. vltimo dyacon⁹ fũdẽs
aquam ĩ calice offert presbytero ſeu ep̃o. Nempe ſubdya
conus ẽ xp̃s. calix paſſio. patena crux. ſiniſtra preſẽs vita.
dextra futura. corporale eccleſia. vnus cãtor iudaicuʒ po
pulum figurat. alter gentilem. ampulla deuotionem. ob
lata corp⁹. vinũ ſãguinẽ. aqua eccleſiã. archidyacon⁹ xp̃ʒ.
presbyter ſeu ep̃s deũ patrẽ. Subdyaconus ergo caliceʒ
portat ĩ ſiniſtrã: qꝛ xp̃s de torrẽte bibit ĩ via. ideſt paſſionẽ
ſuſtinuit ĩ preſẽti vita. patenã ĩ dextra. qꝛ per crucẽ perue
nit ad gloriã: ꝓpter hoc enim exaltauit illũ de⁹ deſuꝑ cor
porale: qꝛ ei⁹ paſſionẽ eccleſia ñ dſinit imitari. Corporale
enĩ cãdidat̃: ⁊ eccleſia per multas tribulationes xp̃o con
format̃. Subdyacon⁹ etiã noſter. ſ. xp̃s patenam cum ca/
lice portauit; quando crucẽ in paſſione baiulauit. Prim⁹
cãtor offert oblatã cũ fanone ⁊ vinum cũ ampulla: qꝛ pri
mitiua eccleſia de iudeis ſuſcepit fidem paſſionis in d̃uo
tione mẽtis. Oblatam ergo nõ nudis manib⁹ ſed cũ fano
ne cãdido. i. cũ manipula alba ⁊ mũda offert: ad notãduʒ
ꝙ xp̃i corpus ab his tãtũ digne ſuſcipitur qui carnem ſuã
cũ vicijs ⁊ cõcupiſcẽtijs crucifigũt. Ali⁹ autẽ cãtor offert
aquã quã dyacon⁹ miſcet vino ⁊ offert presbytero ſeu epi
ſcopo. hec eſt gẽtilitas q̃ ſuam obtulit multitudinẽ: in quã
xp̃s ĩ paſſiõe obtulit deo patri. Põt. n. ñ ĩcompetẽter dici
ꝙ altare mẽſã dñi ĩ q̃ cum diſcipulis ſuis cõuiuabat̃: ara
crucẽ. calix ſepulchrũ vel paſſionẽ xp̃i de quo ĩ prima par
te ſub ti. de picturis dictuʒ eſt: ⁊ patena q̃ a patẽdo d̃r cor
latũ ⁊ amplũ ſignificat. ſuper hãc patenam. i. ſuper latitu
dinem charitatĩ ſacrificiũ iuſtitie debet offerri: vt holo/
cauſtũ aĩe pingue fiat. Hãc cordis latitudinẽ habebãt apo
ſtoli cũ petr⁹ dicebat. Et ſi oportuerit me mori tecũ ñ te
negabo. Silr̃ ⁊ oẽs apoſtoli chriſto dixerũt. Sʒ latitudo
cordis ab eis aufugit ⁊ latuit: cuʒ oẽs magiſtro relicto fu/
gerũt ⁊ latuerũt. Ad quod ſignificãdũ poſt ſuſceptaʒ ĩde
oblatam ſacerdos abſcõdit ſub corꝑali patenam: vel ſal
tem eã ab altare remotã ſubdyacon⁹ retro cõtiet ĩuolutã.
Per hoc ergo diſcipuloꝝ fuga vel latibulũ vel ĩfidelita/
tis exſecatio deſignat̃: qui dũ veꝝ ſacrificiũ offerret̃ xp̃o
relicto fugerũt ⁊ latuerũt: ſic̃ eis ipſe predixerat. Omnes
ĩquit vos ſcãdalũ patiemini ĩ me ĩ hac nocte. Scriptuʒ ẽ
enĩ ꝑcutiã paſtorem ⁊ diſpergent̃ oues gregis. poſtq̃ʒ aũt
ſurrexero p̃cedã vos in galileã. Aliquãta ꝑticula patene
nõ abſcõdit̃ vt oñdat̃ ꝙ beata virgo ⁊ btũs Joãnes euãge
liſta non fugierunt nec latuerũt. de hoc d̃r ſub ti. de ſãctis
Et ideo ſacerdos dictur⁹. pax dñi. q̃ſi dñice reſurrectõis
annũciaturus eulogiũ reſumit patenã: qꝛ cum eſſet ſero
die illa vna ſabbatoꝝ ⁊ fores eẽnt clauſe vbi erãt diſcipu
li cõgregati ꝓpter metũ iudeoꝝ venit ieſus ⁊ ſtans ĩ me
dio dixit eis Pax vobis: reſumens oues que trepidantes
aufugerãt. Rurſus patena que ꝓpter ſui formam diuini
tateʒ q̃ initio caret ⁊ fine: ſignificat: vſq̃ ad dñicã orõnẽ

abſconſa tenetur ad deſignandū q̄ diuinitas nobis ab/
ſconſa ⁊ velata eſt ī hoc mūdo: ſed q̄n in oratione dñica di
citur. Panē noſtꝝ. manifeſtat ad oſtēdendū q̄ quādo ad
panē noſtrū q̄ in celis eſt ꝑuenienꝰ: tūc diuinitas q̄ ī hoc
mūdo abſcōſa ⁊ velata ē manifeſtabit ſe nob̄ ⁊ videbimꝰ
ipm ſicuti eſt. De hoc dicet̄ ſub ti. de reſumptione patene
In q̄bu'dā tamē locis patena diſcooperta tenet̄ ad deſi/
gnandū q̄ ſacerdos orat ꝓ eternis: que ꝑ chriſti p̄dica/
tionē nobis reuelant̄. Per patenam enī q̄ rotunda ē eter
nitas: q̄ p̄ncipio caret ⁊ fine: ꝯgrue deſignat̄. ¶ Sane ſub
dyaconꝰ tenet patenā a p̄te poſteriori eleuataꝫ quaſi dice
ret. Imitamini me q̄ poſteriorū oblitus ad anteriora me
extēdo: inuēs etiā q̄ referre debemꝰ oīa opera noſtra ad
xp̄m ⁊ ad coronā eternam. Patena quoqꝫ ſeorſū a calice
reuoluta. ſ. pars ſupior ſubtꝰ poſita ſignificat lapideꝫ a ſe/
pulchro cōmotū ⁊ reuolutū. Et nota q̄ dyaconꝰ tradit pa
tenam ſubdyacono tenēdā inuēs q̄ xp̄s ꝯtulit diſcipulis
ſuis poteſtatē p̄dicādi regnū dei. Circa hoc etiā videbit̄
ſub ti. de reſūptione patene. ¶ Circa oblationē ppl̄i notā
dum eſt q̄ ppl̄s offerre debet. Iuxta illud exo. Nō appa/
rebis ī cōſpectu dei tui vacuꝰ: de con. di. i. oīs. Per oblata
quoqꝫ munera poſſumꝰ cōmemorare copioſā victimaꝫ: q̄
oblata eſt a populo cū rex ſalomon templū ⁊ altare domi
no ſacraret. Exemplo enī illiꝰ plebs fidelis offert ſe ⁊ do/
na deo. ſꝫ in ve. te. ꝯueniebat populus ī hieruſalē q̄buſdā
magnis ſolēnitatibus. ſ. paſca: penthecoſtē: ⁊ ī feſto ceno/
fegiarū vt orarēt ī templo ⁊ tūc tenebant̄ offerre. Et no
ta q̄ ī ve. te. populꝰ offerebat ſacrificiū legale ⁊ volūtariū
ꝓ peccato: pro gratiaruꝫ actione dona vota ⁊ holocauſta.
¶ Sacrificiū legale ſunt decime ⁊ p̄micie vel ea que lex
iuſſit offerri. deut. iz. c. Volūtariū eſt qđ ſponte ꝓ peccato
⁊ ꝓ legis trāſgreſſione offerebat̄. Dona ſūt q̄ in templi or
natum offerebant̄: vota que ꝓ periculis infirmitatis vel
belli. De holocauſto premiſſuꝫ eſt. vnde dr̄ in paliꝑome.
q̄ obtulerūt p̄ncipes ꝓ votis: ꝓ ſpōtaneis: ꝓ peccato: pro
regno: pro ſanctuario: pro iuda. Ritus igit̄ ſynagoge trā/
ſiuit in religionē eccleſie: ⁊ ſacrificia carnalis populi mu/
tata ſunt in obſeruātiā populi ſpūalis. Nam ſicut populꝰ
ille moyſi deſcendēti de monte diuerſa dona ad faciēdū
tabernaculū offerebat: ſic ep̄o de pulpito venienti xp̄iani
deuotas offerūt oblationes. Aliꝰ offert auꝝ imitatus ma
gos q̄ auꝝ dño obtulerūt. Aliꝰ argentū: ſecutus illos q̄ pe
cuniā in gaçophilatio poſuerūt. Aliꝰ vō aliq̄d de ſua ſub̄a:
vt aſſociet̄ illis q̄ ꝑ paulū ⁊ barnabā necīa pauperibꝰ tran
ſmiſerunt. nec eſt curādum que q̄ꝫtitas vel ſp̄ēs offerat̄: ſꝫ
potiꝰ mens attendit̄ offerentis: vnde puer. z. Honora do
minū deū tuū de tua ſub̄a: ⁊ thobie. 4. Ex tua ſubſtantiā
fac elemoſynam: ⁊ magi obtulerūt xp̄o nato aurū thus ⁊
mirrā. math. z. Iuxta illud p̄s. Tibi offerēt reges mune
ra. nec ſꝫ Gre. offerēs a munerībꝰ: ſed munera ab offerē
te placēt. Offerūt quoqꝫ legale ſacrificiū ī decimis ⁊ p̄mi
cyſ. volūtariū ī ſpōtaneis oblationibꝰ. ꝓ peccato dum pe
nitētias redimūt. ꝓ graꝝ actione dū ꝓ collatis a deo aliq̄
grā q̄cq̄ꝫ offerūt. Dona dū ī edificia eccleſiarū vel vtenſi
lia aliq̄d offerūt. vota dū qđ ī periculis vouerūt exoluūt.
Holocauſtū offerūt q̄ ſeculū derelinquunt: ⁊ ſua pauperi
bus diſtribuūt. ¶ Offerēs aūt manū ſacerdotis oſculat̄
per quod fides cū opere deſignat̄: de quo etiaꝫ iam p̄miſ
ſum eſt. ¶ Offerēs vero panem ⁊ vinū ſignificat diſcipu
los q̄ preueniūt parare neceſſaria ad paſcha. ¶ Uerum
clerici ⁊ monachi etiā adminiſtrationes habētes nō offe
runt niſi ī officio mortuoꝝ ⁊ in noua celebratione ſacer
dotis: ⁊ ī q̄buſdam p̄cipuis ſolēnitatibꝰ: de con. di. i. alia:
cū eniꝫ ipſi de oblationibꝰ viuant: ⁊ ipſi ac ſua deo obla

ti ſunt nō tenent̄ offerre. Uiri aūt mulieres offerūt. Ipſi
enim fortes in chriſto deſignāt. ſ. martyres q̄ in p̄mitiua
eccleſia plures cōtumelias paſſi xp̄o victimā obtulerunt
dū occubuerūt. Deīde mulieres q̄ fragiliores deſignāt. ſ.
cōfeſſores: q̄ tēpore pacis dño laudis hoſtias obtulerunt.
Preterea vir caput eſt mulieris: ⁊ iō a capite rō eſt reddē
da. ff. de edēdo. argētariꝰ. ¶ Subdyaconi aūt vel accoly/
ti recipiūt oblationes que ad manū ep̄i deferunt̄: ad notā
dum q̄ ipſe nō ſua ſed aliena manu debet tēporalia mini
ſtrare. ¶ Sane romanꝰ pōtifex nullā oblationē ī manibꝰ
tangit niſi illā q̄ ꝓ defūctis offert̄: quā iō manibꝰ accipit:
vt ſigillet errorē dogmatiçantiū elemoſynas non ꝓdeſſe
dfūctis: ⁊ niſi oblationē panis quā tāgit: tū ꝓpter reuerē/
tiam ſacrificy quod ex pane cōficit̄: tum q̄r eſt vicariꝰ eiꝰ
qui de ſe dicit. Ego ſuꝫ panis viuꝰ. Ceteras vero oblatiōes
ad pedes accipit ꝓpter illud qđ in actibꝰ apoſtoloꝝ habe
tur: quoniam offerebāt p̄cia eoꝝ que vendebant̄ ⁊ pone/
bant ante pedes apoſtoloꝝ: ⁊ q̄r oīa ſua ſūt ꝓut ſub euan/
gelio tactū ē. Et ſacerdos oblatōes manu tangit rep̄ſētās
illud leui. i. ⁊. 4. Ponetqꝫ manꝰ ſup̄ caput hoſtie ⁊ accepta
bilis erit atqꝫ ī expiationē ꝓficiēs. Et nota q̄ pro defūctis
offert̄ panis ⁊ vinū. Iuxta illud thobi. 4. Panem tuum
⁊ vinū tuū ſuper ſepulturam iuſti cōſtitue. i. diſtribue. Et
pecunia ſiue argentū exēplo iude machabei q̄ miſit offer
ri. iz. milia dragmas argēti pro peccatis mortuoꝝ. z. ma/
chabe. iz. Et p̄cia eorū ponebant̄ ante pedes apoſtoloꝝ vt
p̄miſſū eſt. Etiā lumē ad illuminandū illos q̄ in tenebris
purgatorij ſedēt q̄ſi offerens ipſo facto dicat. Lux eterna
luceat eis dñe ⁊c̄. ¶ Sane moyſes vidēs q̄ populꝰ multa
obtuliſſet: iuſſit preconis voce cantari ne q̄s vltra offerret
exo. 35. ⁊. 36. c. Nullus tamē ſacerdotū nr̄i temporis talia
facere viſus eſt. In nōnullis locis parochiani in die natal̄
dñi offerūt ſacerdotibꝰ panes quos kalēdarios vocāt: ꝓ/
pter illud qđ legit̄ leui. zz. Offeretis panes duos ſacerdo
ti q̄ cedūt in vſū eiꝰ. Et vocabitis hūc diem celeberrimū
atqꝫ ſanctiſſimū ⁊c̄. Suſceptis itaqꝫ a populo oblatōibus
⁊ choro offertoriū cantante ep̄s vel ſacerdos ad altare re
uertit̄ q̄ſi chriſtꝰ ſuſceptis fideliū votis cātātibus turbis
Oſanna ī excelſis ī primo ī molandꝰ īt trauit in templum.

¶ De ſecunda thurificatione. Rubrica.

OBlatione myſtica ō qua premiſſū eſt ſu/
ſcepta ſtati adolet̄ īcenſum. per quod il
lud inuit̄ qđ ſtatim ſubſcribit̄ a Ioanne
in euangelio de quo p̄miſſū eſt prope p̄n
cipiū p̄cedēs ti. Maria ergo. ſ. Magda
lena accepit librā vnguenti nardi piſtici
precioſi ⁊ vnxit pedes iheſu: ⁊ impleta eſt domꝰ ex odore
vnguenti. ⁊ ſacerdos in modū crucis ſupducit ⁊ circūdu
cit īcenſum ſuper ſacrificiū ⁊ altare: vt ⁊ crucis ſignaculo
⁊ thuris īcenſo dyabolice fraudis malignitas extricet̄ ⁊
effugiat. Qđ vero tertio ſupducit ⁊ circūducit incenſum:
deſignat q̄ maria ter exhibuit ⁊ adhibuit vnguentuꝫ cir
ca corpꝰ ieſu. Primo enim vnxit pedes illiꝰ in domo ſimo
nis phariſei. Secūdo cū in domo ſymonis leproſi ſuper
caput eius vnguentū effudit. Tertio cum emit aromata
vt veniens vngeret iheſum iaꝫ poſitum in monumento.
voluntas enim reputatur pro facto. i7. queſtione prima.
⁊ ſi ergo. cum per ipſam non ſteterit quo minus explene
rit quod incepit. Quod vero poſtmodum vndiqꝫ totum
incenſatur altare. deſignat q̄ poſt factum illud totam re
ſperſit eccleſiam ſicut dominus ipſe teſtatur. Amen amē
dico vobis: vbicunqꝫ predicatum fuerit euangeliuꝫ hoc
in toto mundo dicetur q̄ ⁊ hoc fecit in memoriam eius.
Pōt ēt dici q̄ altare thurificat̄ ī figurā angeli q̄ ſtetit iux̄

aram templi habens thuribulũ in manu ſua. de q̃ fumus
aromatũ in ꝯſpectu dñi aſcendebat. Chriſtus enĩ magni
ꝯcilij angelus carnẽ imaculatã igne ſancti ſpũs plenã ꝓ
nobis i ara crucis obtulit dño in ſuauitatẽ odoris. Fumꝰ
aromatũ ſũt orõnes ſanctoꝝ que ꝑ ardorẽ charitatis ex
paſſione domini ꝓpagate ad deũ patrẽ aſcẽdũt ⁊ nos ad
coronã trinitatis ꝑducunt: ideoq̃ ſacerdos thurificat in
modũ crucis ⁊ corone. ſi ſemel thurificat recolit vnicam
paſſionẽ: ſi autẽ ſemel coronat vniꝰ denarij retributõem
Si vero ter: eternitatis in paſſiõe opationẽ ⁊ triũ ordinũ
glorificationẽ: ⁊ ideo thurificãs ait. Dirigat̃ orõ mea ſic
incenſũ in cõſpectu tuo. ⁊. e. m. m. ſa. ve. Moraliter aũt
incenſum deuotõis adolendũ eſt i thuribulo cordis igne
charitatis vt odorẽ ſuauitatis emittat. vt. vȝ. tã nos q̃
oblatio noſtra ſimus bonꝰ odor deo: de quo dicit ſcriptu-
ra fungi ſacerdotio ⁊ habere laudẽ in nomine ipſius. ⁊. o.
il. in. d. i. o. ſ. Hoc enĩ incenſũ ſacerdos accipit. i. chriſtus
acceptat ⁊ incenſat ex eo ſacrificiũ ⁊ altare. Poteſt etiã
dici quod thuribulũ quod oblationi ſacerdos ſupponit
ſignificat chriſtum per quẽ petit vt ſibi ꝓpicietur deus.
Sane omnibus defertur incenſum vt oſtendatur ꝙ oĩa
a ſacerdote facta pertinẽt ad omnes. vnde pſalmiſta. Di-
rigatur domine oratio mea: ſicut incenſum in conſpectu
tuo. niſi in miſſa ꝓ defunctis vt dicetur in. 7. parte ſub ti.
de officio mortuoꝝ. In ꝯcilio rothomageñ. in burcardo
libro. 3. c. vt tẽpore ita legitur. In tempore quo legit̃ euã-
gelium finito euangelio ſup oblationẽ incenſum i mortẽ
videlicet redẽptoris noſtri ponatur decreuimus. Leo ẽt
papa ſtatuit incenſũ ſup oblatã poni. Quidã tñ heretici
garriunt nõ eſſe in miſſa thurificandũ. qm̃ chriſtus in ce-
na terrenum incenſum nõ fumigauit. ⁊ Iſa. Incenſum ẽ
abhominatio mihi. Quare altare ⁊ crucifixus thurifican-
tur dictum eſt ſub ti. de aque benedicte aſperſione. Poſt
thurificationẽ iterũ digitos lauat: nec vlterius vſq̃ poſt
cõmunionẽ cũ eis cũ quibus ſacrã hoſtiã tractare habet
aliquid tangat ſed poſt eius eleuationem eos iungat: vt
dicetur ſub. 8. ꝑticula canonis. Miniſter quoq̃ epiſcopi
trahit ⁊ ſuper brachia eius informat planetã ⁊ alia indu-
menta. nam ⁊ legalis ſacerdos dũ ſacrificabat ſũmitates
balthei ſup humerum reflectebat.

¶ De inclinatione ſacerdotis ⁊ oſculatione altaris ac
oratione. Rubrica

PUrificatiõis expleto myſterio ſacerdos
ſe iclinãdo dicit. Suſcipe ſcã trinitas ⁊c.
quod ſumit̃ de tertio danielis: vt. vȝ. ho-
ſtiam offerat ex pinguedine charitatis
vt ſit dignus ad ſacrificiũ imolandum.
Sacerdotis inclinatio chriſti humilita-
tem ſignificat qui exinaniuit ſemetipſũ
formã ſerui accipiens factus obediens vſq̃ ad mortem
mortẽ aũt crucis. q etiã inclinãs ſe ad pedes diſcipuloꝝ
poſt ſacramentũ in cena traditũ orauit ad patrẽ. Poſtea
vero ſe erigens oſculat̃ altare ad notandũ ꝙ ꝑ paſſionẽ
xp̄i ꝓplus liberatus eſt ⁊ deo patri reconciliatus. vñ apl's
ad ephe. 3. Faciens pacẽ vt recõciliet ambos deo in vno
corpore. Conſequenter ſacramẽtũ incepturus orat p̃mũ
ꝓ ſe. deinde ꝓ populo. Conuertẽs enĩ ſe ad illũ ſub ſilẽtio
dicit: Dñs vobiſcũ: ſicut dictũ eſt ſub ti. de ſalutatione. et
mox voce aliquantulũ eleuata vt oratio omniũ auxiliet̃
ei quaſi nõ p̃ſumẽs ꝙ ſolus poſſit tm̃ myſteriũ exeq mo-
net illũ dicens. Orate ꝓ me fratres ⁊c. ⁊ ego ꝓ vobis: i q̊
ſignificatur illud quod chriſtus diſcipulis ſuis dixit Lu.
22. Orate ne intretis in tentationem ⁊ ibidem. Ego ꝓ te
oraui petre. Monet autem orare vt ſacrificium fiat deo
acceptabile. ⁊ ꝓplus debet ſimiliter ſecrete orare rñdẽs

Memor ſit dñs oĩs ſacrificij tui ⁊ holocauſtũ tuũ pigue
fiat. vel rñdet. Suſcipiat dominꝰ ſacrificiũ ⁊c. vel dicat.
Spũs ſanctus ſuꝑueniat in te: vel illud. Mittat tibi dñs
auxilium de ſcõ: vel imola deo ſa. lau. Debemus. n. inicẽ
orare ſm aplm vt ſaluemur. Orauit enĩ xp̄s p̃mũ ꝓ ſe: p̃
ingt venit hora. clarifica filiũ tuũ vt filiꝰ tuꝰ clarificet te.
deinde ꝓ po. dicens. Pater ſcẽ ſerua eos quos dediſti mi-
hi: vt ſint vnũ ſicut ⁊ nos extra de ſũ. tri. c. ij. Dicturus ḡ
Orate ꝓ me fratres ſe vertit ad ꝓplm. q2 ipſũ diſtincte
alloquit̃: ſed dicturus. Oremus. poſt Dominꝰ vobiſcum
ſe ad altare ꝯuertit: quia tũc nõ diſtincte ſed ꝑ modũ ꝯce-
ptionis ad aliqd excitat ad ſecũ orandũ ſeu gratias refe-
rendũ. Monito itaq̃ populo ſacerdos ſtatim reuoluitur
ad altare ꝑ ſiniſtrã ꝑtem. ꝓut ſub ti. d̃ ſalutatõe ad popu-
lum dictũ ẽ: ⁊ nunc tandẽ dicit orationẽ quã itermiſerat
ab offertorio citra qñ dixit. Oremus: ad notandũ ꝙ xp̄s
iterũ rediit hieroſolymã ad domũ oratiõis quã ad tẽpus
deſeruerat cum ſeceſſerat in effren. Sic enĩ legit̃ in euã-
gelio. Cum veniſſet Ihs hieroſolymã intrauit i templũ
⁊ eiecit emẽtes ⁊ vendẽtes de tẽplo dicẽs. Domus mea
domꝰ orationis vocabitur. Inſtat enĩ ſacerdos orationi-
bus ne indignꝰ inueniat̃: vt Oça. q tetigit temere archã
domini ⁊ ꝑcuſſus eſt a domino: nec legit̃ aliud feciſſe niſi
vxorẽ ꝓpriam cognouiſſe in nocte p̃cedẽti. Bethſamite
quoq̃ quia temere voluerũt archam domini tãgere: oc-
ciſi ſunt de populo. 88. de plebe quinq̃ginta milia. p̄cioſa
archa eſt calix domini. Orat autẽ voce demiſſa. p̃mo ne
vileſcat officium miſſe. ⁊ ideo oratio ipſa quia ſecrete di-
citur a quibuſdã ſecreta a quibuſdam ſecretella ad diffe-
rentiam maioris ſecrete: a quibuſdã v̄o ſacra vocatur: de
quo ⁊ de huiuſmodi ſilentio ſub ti. de ſecreta dicetur. vt
dictum eſt ſub ti. de offertorio. Secũdo orat in ſilẽtio vt
deuotius oret nec cogitet qũo eius vox ⁊ corporis cõpoſi-
tio placeant populo: quia ⁊ dominus elongatus eſt a diſci-
pulis quãtũ ꝯtinet iactꝰ lapidis vt oraret. Tertio in hoc
ꝙ ſecrete orat ſignificat ſecretas p̃ces xp̄i dicẽtis. Pater
mi ſi fieri põt tranſeat a me calix iſte. Math. 26. Quarto
hoc ſilentiũ recolit ſacramentũ in ſacrificijs patrũ abſcõ-
ditum vt in Abel Iſaac in agno paſcali in vitula rufa in
hirco emiſſorio. Quinto in hoc rep̄ſentat̃ ſilentium qđ
dominus habuit in paſſione q2 tanq̃ ouis ad occiſionem
ductus eſt: qđ ⁊ martyres imitati ſũt. Unde nõ murmur
reſonat non querimonia ⁊c. Sexto ideo orationes que
poſt oblationes ſequũtur in ſilẽtio ⁊ ſecrete dicuntur: q2
iudei ſtatĩ poſt ſuſcitationẽ laçari voluerũt occidere ieſũ
ille v̄o abſcõdit ſe i ciuitate effren in ſolitudine ⁊ tacuit a
p̄dicatõe ⁊ miraculoꝝ opatiõe vſq̃ in ſabbatũ in ramis
palmaꝝ quo venit i domũ ſymõis leproſi: ⁊ tũc p̄dicauit
apte. ad qđ deſignãdũ ſacerdos i fine ſecrete eleuat iteꝝ
vocẽ dicẽs palam ⁊ alta voce. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. qđ
expoſitũ eſt ſub ti. d̃ orõe. Scđo iđ dicit̃ alte Per oĩa ad
notandũ ꝙ poſt reſurrectionẽ xp̄s p̄dicauit apte. Tertio
q2 eſt p̃ncipiũ ſequẽtis orõnis vt iã dicet̃. Quia v̄o querit
aſſenſum ꝓpli ⁊ ꝯfirmationẽ. q2 ipſe ẽ q̃ſi legatus ꝓpli. iđ
populus aſſentiens voci eiꝰ dicit Amen: q2 ſeculũ ꝑ ipſũ
creatum eſt. ¶ Adhuc dicturus ꝑ oĩa ſecula ſeculoꝝ de-
ponit manus ſup altare: Primo ad notandũ ꝙ omnẽ co-
gitatũ tẽporalẽ deponit ⁊ ſe totaliter deo cõmittit imola-
tioni dũtaxat tota mẽte intẽdẽs. Scđo manꝰ deponit. cũ
enĩ nũc ad cordis eleuationẽ: ⁊ ad graꝝ actõẽs inuitet: ⁊
eleuationẽ cordis ꝑ ꝯtẽplationẽ p̃cedere debeat exerci-
tiũ bone opationis quã manuũ depoſitio ſignificat: De
qua operatione poſtea gr̃as referimus ei qui in nobis ici-
pit opus bonum vt perficiat ſicut dicit apoſtolus: iccirco
tunc manus deponit.

¶ De prefatione. Rubrica.

Ante prefationē deſcribit̄ in libris q̄dā
figura rep̄ſentans ex p̄te anteriori l̄ram
v. ex p̄te v̄o poſteriori litterā. d. q̄ due lit
tere ꝯiūcte p. vere dignū. ponūt l̄ra. vꝫ.
p dictiōe. Sane p litterā. v. que iferius
clauſa ⁊ ſuperius apta eſt. hn̄s initium a
linea lōgiori: humanitas ſiue humana
xp̄i natura que ī virgine p̄ncipiū habuit ſed fine carebit.
per. d. v̄o circulariter clauſum diuinitas ſeu diuina nā: q̄
nec principiū nec finē hꝫ figurat̄. Tractus aūt in medio
vtrāq̄ꝫ copulās p̄teꝫ: crux eſt p quā diuīs ſociant̄ ⁊ vniū
tur humana. Ideo q̄ hec figura in p̄fationis p̄ncipio poni
tur q̄ꝛ p myſteriū vnionis ⁊ dn̄ice paſſionis pacificantur
hoīes angelis ⁊ ſociant̄ hūmana diuīs in p̄conio ſaluato
ris. In p̄fationibus enī oībus ꝯueniūt hoīes ⁊ angeli ad
ꝯcinēdū p̄conia regi. vn̄ ⁊ alta ⁊ delectabili voce cātant̄:
q̄ꝛ in eis angeloꝝ p̄conia rep̄ſentant̄. Et cantant̄ coꝛam
altari ⁊ a ſolo ſacerdote. Iuxta illud apoc. 14. ⁊ cātabūt
quaſi cāticū nouū añ ſedē: ⁊ nemo poterat dicere cāticuꝫ
niſi ⁊c̄. Siq̄dē hec orō vocat̄ p̄fatio: q̄ꝛ p̄cedit ſacrificiuꝫ
p̄ncipale. Eſt enī q̄ſi p̄locutio. i. ad miſteriū p̄paratio: p̄locu
tio. vꝫ. totius orōnis ſecuture a Te igit̄ vſq̄ꝫ ad Agn⁹ dei.
In hac. n. p̄loquit̄ ſacerdos grates ⁊ laudes deo vt meli⁹
ad ꝯſecrādū coꝛpus xp̄i valeat p̄uenire. Vocat̄ ēt p̄paratio.
q̄ꝛ p̄parat fideliū mentes ad future reuerentiā ꝯſecratio
nis. Dicit̄ etiā hymnus angelicus q̄ꝛ angelicis laudib⁹ eſt
plenus. Verūtū ſacrificiū vocat̄ ī ſecretella oblatio: ſꝫ a
Dn̄s vobiſcū q̄ð ſtatī poſt illā ſeq̄tur vſq̄ꝫ ad Sc̄ūs voca
tur hymn⁹. Sane ſicut in p̄rimo ti. dictū eſt ī fine ſecre
telle dicit̄ alta voce. p oīa ſecula ſeculoꝝ: q̄ð ſiq̄dē ē finis
illi⁹ orōnis ⁊ initiū p̄fatōis: p q̄ð ſacerdos īſinuat q̄ xp̄s ē
lapis angularis q̄ fecit vtraq̄ꝫ vnū: iudeos ꝯtinēs ⁊ genti
les: vt ſit vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtoꝛ. Dictur⁹ q̄ ſacerdos rē at
tētiōe digniſſimā: ſalutat pp̄lꝫ dicēs: Dn̄s vobiſcū: optās
nos tales exiſtere cū q̄b⁹ dn̄s manere dignet̄: ⁊ illud no
biſcū celebrare cōuiuiū ad q̄ð mulier attulit alabaſtruꝫ
vnguēti nardi piſtici p̄cioſi: ⁊ effudit illud ſup cap̄ dn̄i re
cūbētis. ⁊ populus rn̄. d. ⁊ cū ſp̄ū tuo. ⁊ ſic mutuo p ſe orāt
Nā ⁊ in ve. te. oēs ſacerdotes orabāt dū ꝯſumaret̄ ſacrifi
cium ionatha inchoāte ⁊ ceteris rn̄dētib⁹. Poſtea ſacer
dos eos incitās ſubiūgit Surſuꝫ coꝛda. ſ. ī celeſtib⁹ nō in
terrenis: ⁊ eleuat man⁹ pp rōes ſub ti. de orōne ſcriptas
ad fi. Choꝛus rn̄det: Habem⁹ ad dn̄m. i. h̄re debem⁹. vn̄
in canone cypriani. de ꝯſe. di. i. qū pape ita dicit̄. iō ſacer
dos añ orōnē canonis p̄fatōe p̄miſſa parat f̄r̄uꝫ mētes di
cēdo. Surſuꝫ coꝛda. vt dū plebs rn̄det. habem⁹ ad dn̄m
admoneatur nihil ſe q̄ꝫ dn̄ꝫ cogitare debere. Rurſus iō
choꝛus ſubiūgit. habem⁹ ad dn̄ꝫ: vt eccleſia vere ſic mu
lier vnguētaria ſurſum ad illā v̄bi diuinitatē coꝛ eleuet:
⁊ illud caput eq̄le deo p̄rī fide ꝯtīgēs vnguēto catholice
ꝯfeſſiōis p̄ungat: cui⁹ ſane p̄coniū ſacerdos ꝓſeq̄t̄ dicēs
Grās agam⁹ dn̄o deo nr̄o: q̄ꝛ p oībus bn̄ficijs q̄ nobis cō
tulit grās ei referre debem⁹. Choꝛ⁹ rn̄det. Dignū ⁊ iuſtū
eſt. q̄ñ grās oīpotēti deo referre debem⁹. Seq̄tur. p xp̄ꝫ
dn̄m noſtrū: ſupplendū eſt. ꝯfidētes ⁊ credētes q̄ p xp̄m
maieſtatē eius laudāt angeli. adoꝛāt dn̄ationes. tremūt
p̄tātes. Hoc ſacre ꝯfeſſiōis p̄coniū ita recte ꝯcludit eccle
ſia vt cū angelis ⁊ hoībus decantet hūc deuoti pectoꝛis
hymnū. Sc̄ūs ſanct⁹ dn̄s deus ſabaoth: pleni ſūt celi ⁊c̄.
de quo infra dicet̄. ¶ Pōt etiā p̄fationis officiū ad illud
referri q̄ꝛ Ih̄s aſcēdit ī cenaculū magnū ſtratū ī q̄ multa
locut⁹ ē cū diſcipulis ſuis ⁊ gratias agēs hymnū illū retu
lit deo patri: de quo. d. Math. ⁊ hymno dicto exiuerūt
in mōtē oliueti. Ergo p Dn̄s vobiſcū oratio quā diſcipu
lis fecit accipit̄. p Surſū coꝛda aſcēſus ad cenaculū. itē
p Surſum coꝛda ad ꝯfitendū filio ſurgimus ⁊ angeloꝝ
miniſteriū imploꝛam⁹: q̄ vota noſtra ſuſcipiāt ⁊ ad deuꝫ
p̄ferāt. Per grās agamus. xp̄o te colimus grāꝝ actionē ⁊
inuitamus populū ad agendū grās deo p̄ri p filiuꝫ p quē
redimimur ⁊ cū āgelis ad laudādū admittimur. Monet
ergo ſacerdos populū ſurſum. i. ſupra ſemetipſum h̄re vl̄
eleuare coꝛda ad dn̄m. iuxta exhoꝛtationē ap̄li dicentis.
Que ſurſum ſunt q̄rite nō que ſup terrā. Nā q̄ ī terrenis
ſunt nihil dignū deo offerre p̄nt. vbi enim eſt theſaurus
tuus ibi eſt ⁊ coꝛ tuū. Multi quidē dū oꝛe loqūtur cele
ſtia coꝛde meditant̄ terrena. q̄bus dn̄s improꝑat p ꝓphe
tam. Populus h̄ labijs me honoꝛat: coꝛ aūt eoꝝ longe eſt
a me. Choꝛus vero rn̄dēs p̄fitet̄ ſe ſacerdotis monita ſu
ſcepiſſe. d. Habemus ad dn̄m. vn̄ diligenter ꝓuideat ne
coꝛ habēs deoꝛſum ad ſeculū ſp̄ūi ſc̄ō dānabiliter mētia
tur. Sacerdos ēt poſtq̄ꝫ attētos reddidit ⁊ deuotos: hoꝛ
tatur vt grās agam⁹ dn̄o deo nr̄o. q̄ñ ipſe eſt deus. i. crea
toꝛ. ipſe eſt dn̄s. i. redēptoꝛ: ipſe eſt noſter. ſ. ſaluatoꝛ. Tūc
enī erit veriſſime noſter cū erit oīa in oībus. i. ſufficiētia
ſinguloꝝ. ¶ Rurſus q̄ꝛ populus ꝓfeſſus ē ſe intentū eē
ad dn̄ꝫ. ideo p̄ſbyter ſubiūgit. Grās agam⁹. Choꝛus v̄o ſa
cerdotis verbū appꝛobās ⁊ affirmās rn̄det. Dignū ⁊ iu
ſtum eſt. Dignū q̄dē quantū ad deū q̄ꝛ ipſe eſt dn̄s deus
noſter. Iuſtū quantū ad nos q̄ꝛ nos ſum⁹ pp̄lus ei⁹ ⁊ oues
paſcue ei⁹. Dignū quoq̄ꝫ ⁊ iuſtū eſt quantū ad vtrūq̄ꝫ: vt
ſcilicet pp̄lus ſimul cū ſacerdote grās agat deo a quo oīa
bona ſuſcepimus. ¶ Subſequēter ſubiungit ſacerdos.
Vere dignū ⁊c̄. Et ſm̄ magiſtrū petrū antiſſiodoꝛeñ. h̄ in
cipit p̄fatio. i. p̄logus vel p̄locutio ſequētis canonis cap
tans dn̄i beniuolētiā dicēs. Vere dignū ⁊ iuſtū eſt equū
⁊ ſalutare: dignū q̄ꝛ bonus eſt: iuſtū q̄ꝛ beneficus: equum
q̄ꝛ miſericoꝛs: ſalutare q̄ꝛ ſalus. vel dignum q̄ꝛ nos mera
volūtate feciſti: iuſtū q̄ꝛ nos pura miſericoꝛdia redēiſti.
equū q̄ꝛ gratuite nos iuſtificas. ſalutare. i. ſalute plenū q̄ꝛ
p̄petuo nos gloꝛificas. Nos tibi ſemꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ grās agere
dn̄e ſancte pater oīpotēs eterne deus. vbiq̄ꝫ. n. ē domin⁹
ſanctus. vbiq̄ꝫ eſt pater oīpotēs: ⁊ ſemꝑ eſt eternus deus.
Vnde p̄s. In oī loco dominatiōis eius benedic aīa mea
dn̄o. ⁊ iterū Bn̄dicā dominū in oī t̄p̄e ſemꝑ laus ei⁹ ī oꝛe
meo. Sequit̄. p xp̄m dn̄ꝫ noſtrū. Aduocatū enī habem⁹
ſm̄ apoſtolū apud patrē ieſuꝫ xp̄m dn̄m noſtrū q̄ īterpel
lat p nobis: ⁊ ipſe eſt p̄piciatio p peccatis nr̄is q̄ exaudit
in omnibus pro ſua reuerentia. Per eum ergo quaſi per
mediatoꝛem laudes offerimus. per eum quaſi aduocatū
gratias exhibemus. Per quē maieſtatem tuam ⁊c̄. Ma
ieſtas dicitur quaſi maioꝛ ſtans vel maioꝛ poteſtas: quia
maioꝛ eſt eius poteſtas q̄ꝫ hominuꝫ. laudant angeli. ado
rant dominationes. tremunt poteſtates: vtiq̄ꝫ per illum
laudant: adoꝛant ⁊ tremunt per quē omnia facta ſūt: per
quē ſimul cum patre omnes ſp̄ituū oꝛdines ſunt crea
ti. Nam dixit deus. Fiat lux. ⁊ facta eſt lux. Verbo dixit
⁊ verbo fecit quia v̄bo domini celi firmati ſunt ⁊ omnia
per ipſum facta ſunt ⁊ ſine ipſo factum eſt nihil. Choꝛos
angeloꝛum nominat quia angeli huic officio non dubitā
tur adeſſe. ¶ Et eſt notandum q̄ eccleſia angelis eſt aſſi
milāda ad hoc vt placeat deo. ¶ Rurſus per hoc quod
dicitur. Domine ſancte pater omnipotens eterne deus
per chꝛiſtum dominum noſtrum: quem laudant angeli
adoꝛant ⁊c̄: intelligitur q̄ eccleſia ⁊ angeli laudāt deuꝫ:
non ſolum in quantum deum: verum etiam in quantum
hominem. Dicitur ergo laudant. Unde pſalmiſta. Lau
date eum omnes angeli eius: adoꝛate ⁊c̄. vnde Eſdras
Exercitus celi te adoꝛat. Tremūt. vnde Iob. Columne
celi contremeſcunt ⁊ pauent aduentum eius. Tremere

vero dicuntur nō metu fortitudinis cū ſint ꝑfecte btī ſʒ
adminiſtratōis affectu vel obedientie famulatu: cuʒ ſꝫm
apoſtolū omnes ſint adminiſtratorij ſpūs in miniſteriuʒ
deſtinati. Tremūt quoqꝫ ꝑtātes: nō ꝙ ordines angeloꝝ
corporales ſint: ſed ideo dicit̃ vt itelligamus oīa celeſtia
terreſtria ⁊ infernalia aū cōſpectū diuine maieſtatis tre-
mere atqꝫ timere: ſicut ⁊ nos tremere ac timere aū dn̄os
noſtros ſolem᷒. ¶ Seq̄t. celi celoꝝ. ꝑ celos hic thrōi ac-
cipiunt̃: qꝛ dn̄s ait. Celum mihi ſedes eſt. ⁊ dicuntur celi
laudare deū: quia laudis mā̄ʒ ꝓbent. vn̄ ꝓpheta. Celi ce-
lorum ⁊ aque que ſup̄ celos ſunt laudēt nomen dn̄i. Celi
quidē diuine iuſſioni obediunt: qꝛ ſe oſ̄dere ſerenos ⁊ ne
buloſos ꝑtātem nō habēt. ¶ Cherubin q̊qꝫ ⁊ ſeraphin.
Ad intelligentiā eorum que hic dicuntur notandū ē no-
nem eſſe ordines angeloꝝ. vʒ. angeli: archangeli: throni:
dn̄ationes: v̄tutes: principat᷒: ꝑtātes: cherubin ⁊ ſeraphī.
¶ Angeli quoqꝫ grece dicūtur nūcij latine. ſ. excelſi ⁊ ce
leſtes: eo ꝙ de celis ad annūciandū ⁊ exequēdū dn̄i volū
tatē mittunt̃. Angeloꝝ aūt vocabulū officij nomē eſt nō
nature: ſpūs eniʒ ſūt ſemꝑ: ſed cū mittūt̃ angeli vocant̃.
Quibus ideo pictoꝝ licentia pennas facit: vt celerē eoꝝ
in cūcta diſcurſuʒ ſignificet: ſicut ⁊ iuxta fabulas poetaꝝ
venti pēnas habere dicūt̃ ꝓpter velocitatē. ſ. iuxta illō
Qui ambulat ſup̄ pennas ventoruʒ. ¶ Archangeli ergo
grece ſummi nuncij interꝑtant̃. qui enī ꝑua vel minima
annūciāt angeli ſunt. qui ſumma archangeli nūcupatur.
Archangeli ergo dicūtur eo ꝙ inter angelos teneāt ꝓnci
patum. nā archos grece latine ꝓnceps interꝑtatur. Sūt
enim duces ⁊ ꝓncipes ſub quoꝝ ordine vniuſcuiuſqꝫ angelo
rum ſunt officia deputata. Quidā autem archangeloruʒ
ꝓuatis nominibus appellant̃ vt ꝑ vocabula ipſa in ope
ſuo qd valeāt deſignet̃: Gabriel nāqꝫ hebraice iterꝑtat̃
latine fortitudo dei. vbi enī ipſa potentia diuina vel for-
titudo manifeſtat̃: Gabriel mittit̃. vn̄ ipſe ānūciauit chri
ſtum naſciturū. q diabolū deuicit ⁊ humiliter ad debellā
das aereas ꝑtātes venit. Michael iterꝑtat̃ qs vt deus.
qn̄ enī aliq̄d mire virtutis ī mundo fit: hic archangelus
mittit̃: ⁊ ex ipſo ope nomē eſt ei. qꝛ nemo valet facere: qō
facere pōt deus. vn̄ ipſe miſſus eſt in egyptū ad imitten-
das illas plagas famoſas. Quidā tn̄ dixerūt ꝙ Michael
eſt nomen vni᷒ angeli. Raphael interpretat̃ curatio vel
medicina dei. vbicūqꝫ enī curandi vel medicandi opus
neceſſarium eſt Raphael archāgelus mittitur. vnde ad
tobiaʒ miſſus eſt vt eū a cecitate liberaret. De Gabriele
Michaele ⁊ Raphaele dicet̃ ī ſeptima ꝑte ſub feſto mi
chaelis. Uriel interꝑtat̃ ignis dei ſicut legim᷒ apparuiſſe
ignē in rubo. legim᷒ ēt ignē miſſum deſup̄ ⁊ impleſſe qō
ꝓceptum eſt. hec ſunt noīa ꝑſonalia angeloꝝ que nec a ſe
ipſis nec a deo ipoſita ſūt: ſed ab hoībus: ⁊ neſcit̃ a q̄bus:
nec alia ꝑſonalia inueniunt̃ in ſcriptura. Alia v̄o ſūt noīa
ordinū. ¶ Ceterū throni: dominationes: v̄tutes: ꝓncipa-
tus: ⁊ ꝑtātes: quibus vniuerſam celeſtē ſocietatē apl̄s cō
plectitur: ordines angeloꝝ ⁊ dignitates intelligunt̃ vt
iā dicet̃. Sed ꝓ hac ipſa diſtributōe officioꝝ alij throni:
alij dominatiōes: alij virtutes: alij ꝓncipatus: alij poteſta
tes: dicūt̃ ꝓ certis dignitatibus q̄bus ab inuicē diſtīguūt̃
Throni ſūt agmina angeloꝝ q latine ſedes interꝑtant̃: ⁊
vocati ſūt throni: qꝛ illic ɔditor ꝑſidet: ⁊ ꝑ eos iudicia ſua
diſpōit. ¶ Dn̄atiōes ſūt hi q in virtutib᷒ ⁊ principatibus
ꝓeminēt: q ꝓ eo ꝙ ceteris angeloꝝ dn̄ant̃ agmībus dn̄a
tiones vocant̃. Noiantur g̊ hic ad notandū ꝙ eis magis
aſſimilari debem᷒ qꝛ vſuʒ dn̄andi docēt. Eſt enī dn̄atio
facere dei volūtatē. ¶ Uirtutes angelice q̄daʒ miſteria
ꝑhibentur ꝑ q̄s in mūdo ſigna ⁊ miracula fiūt ꝓpter qō
⁊ virtutes dicūt̃. ¶ Principat᷒ ſūt q angeloꝝ agminib᷒
preſunt q ꝓ eo ꝙ ſubditos angelos ad explēdū miſteriū
diuinū diſponūt ꝓncipatus vocabulū acceperunt. nā alij
ſunt q adminiſtrant. alij q aſſiſtūt: ſicut ⁊ ꝑ Danielē dicit̃.
Millia milliū miniſtrabant ei. ⁊ decies millies centena
millia aſſiſtebāt ei. ¶ Poteſtates ſūt q̄b᷒ v̄tutes aduer-
ſe ſubiecte ſunt: ⁊ inde poteſtatū noie nūcupant̃ qꝛ mali-
gni ſpūs eoꝝ ꝑtāte cohercent̃ ne tm̄ noceant quantū cu
piunt. nominant̃ ergo hic ad notadū ꝙ poteſtatē diabo-
li arcere debem᷒. ¶ Cherubī aūt ⁊ ipſi ſublimes celorū
ꝑtātes ⁊ angelica miſteria ꝑhibent̃: q ex hebreo in latino
ſcientie multitudo ſeu plenitudo interꝑtant̃. Sunt eniʒ
ſublimiora agmina angelorū q ꝓ eo ꝙ vicini᷒ ſūt poſiti:
diuina ſciētia ceteris amplius ſūt pleni. Ipſi ſūt illa duo
aīalia ſup̄ ꝓpiciatoriū arche ficta ex metallo ꝓpter ſigni
ficandū aploꝝ ꝓſentiā in quoꝝ medio medi᷒ oſ̄dit̃ deus
¶ Seraphin v̄o multitudo eſt angeloꝝ q ex hebreo ī la-
tinum ardentes vel intēdentes interꝑtant̃. eo ꝙ ꝑ ceterī
ardent ⁊ accēdunt̃ in charitate: ⁊ qꝛ inter eos ⁊ deū nulli
angeli ɔſiſtūt: ⁊ ideo quāto vicinius corā eo ɔſiſtūt: tāto
magis claritate diuini lumīs iflāmantur. vn̄ ⁊ ipſi ſicut
in Iſaia legit̃: Uelāt faciē ⁊ pedes ſedentis ī throno dei.
Et iccirco cetera angeloꝝ turba videre plene dei eēntiā
nō valet. qm̄ ſeraphin eā tegit ſꝫm Iſaiā. Noiant̃ g̊ hic
cherubin ⁊ ſeraphin: qꝛ ſicut illi toti in dei dilectiōe arde
re debem᷒. Repit̃ āt hoc nomē ſeraphī neutrū ⁊ maſcu
linū. ſed neutraliter terminat̃ vt in hoc loco beata ſera-
phin. Maſculini v̄o terminat̃ ī. m. vn̄ ꝓpheta. Seraphī
clamabāt alter ad alterū. Hiero. dicit ꝙ cherubin ⁊ ſera
phin ſingularis ſunt nūeri ⁊ generis maſculini: cuius ter
minatio pluralis eſt ꝑ n. nō ꝙ in miſtris dei ſit ſexus: ſed
vocabula diuerſis generib᷒ iuxta lingue ꝓꝑetatē appel-
lantur. Greca v̄o ɔſuetudo neutro genere ꝑ in ſcribit. Io
ſephus dicit cherubin ⁊ ſeraphin eē duo aīalia volatilia
ꝑut dictum eſt in ꝓhemio huius ꝑtis. Premiſſa autem
ordinū noīa ꝓter cherubin ⁊ ſeraphin: ⁊ ꝓter noīa angelo
rū latina ſunt. ¶ Uerū cū noui ſint ordines angeloꝝ ſic
dictū eſt. Qui poſtq̄ʒ decim᷒ cadens ꝓpter ſupbiā v̄ſus ē
in diabolū in ꝑſeuerātia eterne beatitudinis ſolidati ſūt
Querit̃ q̄re trib᷒ excluſis ſex tm̄ ī ꝑfatiōe cōi ponūt̃ ī q̄
ꝑ celos throni accipiunt̃ vt dictū eſt. Uidetur enī ex hoc
illi cū ceteris maieſtatē diuinā nō glorificāt ⁊ adorāt. ſed
ꝙ abſit hoc. Nā v̄tutes celoꝝ oēs ordīes ɔꝓhēdūt vt te-
ſtatur Gregorius ī omelia illi᷒ euāgelij. Erūt ſigna ī ſole
⁊ luna. vn̄ pſalmiſta. Uerbo dn̄i celi firmati ſūt ⁊ ſpū oriſ
eius oīs v̄tus eoꝝ. Et iterū. Dn̄s virtutū ipſe ē rex glorie.
vel forte lʒ occulta tn̄ circa hoc ꝓuiſum ē rōne. Dioniſi᷒
q̄ppe tres eē tradidit hierarchias ſiue ordines angelorū
trinos ī ſingulis ponēs vt ſtitudo trinitatis ī eis īſinuet̃
impꝛſſa. ⁊ dr̄ hierarchia a hiear qō ē ſacrū: ⁊ archos qō eſt
ꝓnceps: quaſi ſacer ꝓncipat᷒. Sūt enī tres ordines ſupio
res ⁊ ꝓncipales: tres inferiores: tres medij. Supiores ſūt:
cherubī ſeraphin ⁊ throni. Medij ſūt dn̄atōes ꝓncipat᷒
⁊ ꝑtātes. Inferiores ſūt virtutes archangeli ⁊ angeli. de
quorū ſingulis medi᷒ ordo in ꝑfatōe ſubtrahit̃. ad notan
dū ꝙ compatōe trinitatis eterne cui᷒ maieſtas in ea ꝓci
pue cōmēdat̃: oīs alia trinitas diminuta repit̃ ⁊ ipfecta.
nā qs ī nubib᷒ eq̄bitur dn̄o. qs ſīl̄is erit dn̄o in filijs dei.
De ſupiorib᷒ ſubtrahit̃ cherubin. de medijs ꝓncipat᷒. de
inferiorib᷒ archangeli. Hāc q̄ppe eternā ⁊ indiuiduā tri-
nitatē Laudāt angeli: adorāt dn̄atōes: tremūt ꝑtātes. cū
q̄bus ⁊ nr̄as voces ⁊c̄. ¶ Deus oīpotēs duas rōnales edi
dit creaturas: angelicā. vʒ. ⁊ humanā. que laudib᷒ diuis
inſiſterēt: ⁊ ei grāꝝ redderēt actōes: q̄s dū pari voto ɔce
lebrant tanq̄ʒ ſupiores cum inferioribus corde in celeſti
cythara ſocian̄t: de qua dicit Ioannes. Et audiui vocem

cytharidoꝝ cytharizantiũ in cytharis ſuis: ⁊ cantabant
quaſi canticũ nouũ: ideo ergo dicit. Socia exultatõe cõce
lebrant: quũ omnes ꝑdicti ordines ⁊ etiã humana creatu
ra maieſtatẽ dei patris ꝑ xp̃m: ſocia exultatiõe equaliter
cõcelebrant: ſupplici cõfeſſione: quaſi nõ ſupba ꝑſũptiõe
ſed humili laude dicentes. Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c̃.
¶ Porro gelaſius papa tractus ⁊ hymnos ↄpoſuit ⁊ pre
fationes cantu quidẽ ⁊ non elimato ſermone dictauit.
¶ Et eſt notãdum ꝙ lꝫ olim inumere eſſent ꝑfationes:
hodie decẽ tñ ſũt canonizate. Unde pelagi⁹ papa ꝺ ↄſe.
di.i. inuenim⁹. inqt. Inuenim⁹ has nouẽ ꝑfatiões ĩ ſacra
cathalogo tñmodo recipiendas: vnã in reſurrectione ⁊
in albis paſchalibus. i. ſeptimana paſchali: aliã ĩ die aſcẽ
ſionis dñi. tertiã in die pẽthecoſtes. quartã in natali dñi.
quintã in epiphania dñi. ſextã de apoſtolis. ſeptimam de
ſancta trinitate. octauã de cruce. nonã de ieiunio in qua
drageſima tñmodo dicẽda: de qua dicet̃ in ſexta parte
ſub quarta feria cinerũ. Urbanus quoqꝫ papa. 70. di. ſan
ctorũ addidit decimã de beata virgine Maria illaꝫ. vꝫ.
Equũ ⁊ ſalutare: q̃ et vnigenitũ tuũ ſancti ſpũs ⁊c̃.
¶ De ſanctus. Rubrica.

ECcleſia ſperans ſociari angelis ⁊ archan
gelis de quibus in ꝑfatione mẽtio facta
eſt ſtatim poſt illã cõformat ſe angelico
cãtui canẽs hymnũ illũ. Sanctus ſcũs
quẽ ſixtus papa ꝑmus iſtituit decãtari.
Hic eſt enĩ cantus pueroꝝ quẽ cantaue
runt domino offerenti ſe illis in decima
luna q quaſi reſeruatus fuit vſqꝫ ad quartãdecimã lunã
in bethania. Cũ ergo ſacerdos finit laudẽ ſiue ꝑfationeꝫ
totus chorus q repñtat eccleſiã ſimul canit deĩn euange
licũ hymnũ: vt vna ⁊ equalis gloria ⁊ laus ⁊ honor decan
tetur patri ⁊ filio ⁊ ſpũi ſancto. ¶ Notãdũ aũt ẽ ꝙ hym
nus iſte ꝑtim angelorũ ⁊ ꝑtim hominũ v̾ba cõplectit̃. pri
ma enĩ pars laudẽ ↄtinet angeloꝝ. vltima hominuꝫ. Le
gitur enĩ Iſa. 6. c. ꝙ ſeraphin clamabant alter ad alteruꝫ
⁊ dicebant. Scũs ſanctus ſcũs dñs deus exercituũ: plena
eſt omnis terra gloria eius. ¶ Legit̃ quoqꝫ in euãgelio
Matthei. zi. c. ⁊ Marci. ii. c. ꝙ q̄ ꝑibant ⁊ q ſequebantur
clamabãt dicẽtes. Oſanna filio dauid: bñdictus q venit
in noĩe dñi. Siqͥdẽ vox angeloꝝ. ſ. oſanna in altiſſimis
trinitatis ⁊ vnitatis ĩ deo ↄmẽdat archanũ: vox hoĩuꝫ. ſ.
oſanna filio dauid diuinitatis ⁊ humanitatis in xp̃o ꝑſo
nat ſacr̃m. Merito aũt cantica angeloꝝ ĩ eccl̃ia cãtam⁹:
quia ꝑ hoc ſacrificiũ terrena celeſtib⁹ iungi nõ dubitam⁹:
⁊ ideo cũ eis ĩ excelſis ſaluari clamam⁹. ¶ Illud enĩ ad
uertendũ ꝙ ter dicit̃ ſanctus vt notet̃ trinitas ſeu diſtin
ctio ꝑſonaꝝ: ſed ſemel tñ dicit̃: dñs deus ſabaoth. vt no
tetur diuine vſie vnitas. de ↄſe. di. z. ego. qꝛ vnitas adora
tur vt ſic trinitatis ⁊ vnitatis myſterio cõprobet̃. Itẽ dĩ
ter in ſingulari numero ſanctus: ⁊ nõ dicit̃ plural̾r ſancti
vt vna ſanctitas in his trib⁹ ꝑſonis ⁊ vna eternitas intel
ligatur. Hoc nõ ſolũ ſeraphin clamabant ſub excelſo dei
ſolio ſcḋm ꝓphetã: ſed ⁊ quattuor aĩalia ſcḋm Apo. i circuitu
ſedis requiẽ nõ habebãt dĩe ac nocte dicentia. Sanctus
ſanctus ſcũs dñs deus oĩpotẽs. Dicit̃ autem deus ſanct⁹
. i. ſanctificans nõ aũt ſanctificatus. vñ ſancti eſtote: quia
ego ſanctus ſum dñs deus veſter. Dicit̃ pater ſanctus di
cẽte filio. Pater ſanctifica eos ĩ veritate q̊s dediſti mihi
quia tu ſanctus es. Dicit̃ filius ſanctus angelo ꝓteſtante
Qđ naſcet̃ inqt ex te ſanctũ vocabit̃ filius dei. Dicit ſan
ctus ſpũs ſcũs chriſto dicẽte. Accipite ſpũꝫ ſanctũ. quoꝝ
remiſeritis peccata remiſſa erunt. Dicit̃ quoqꝫ dñs deus
ſabaoth. i. dñs exercituũ. vꝫ. angeloꝝ ⁊ hominũ q̃ꝝ terri
bilis eſt vt caſtroꝝ acies ordinata: ꝺ quo in pſalmo dicit̃

ab angelis. Quis eſt iſte rex glorie dñs virtutũ ⁊c̃. tot enĩ
exercitus hꝫ deus in terra quot ſunt ordines in eccleſia:
tot habet in celis quot ordines ſunt in angelis. Nomine
ergo celoꝝ ⁊ terre: angeli ⁊ homines diuini pleni gratia
hic ꝑhibet̃: vel ad litterã celi ⁊ terra gratia diuina replẽ
tur: quia deitas eſt vbiqꝫ. vñ ꝓpheta. Si aſcendero i celũ
tu illic es: ſi deſcendero ad infernũ ades. Sabaoth ergo
dñs exercituũ ſiue militariũ virtutũ ſiue victoriaꝝ iter
pretat̃: vel oĩpotens vt ipſe ſit dominus deus ⁊ ipſe oĩpo
tens: qui exercitus angeloꝝ atqꝫ hominũ diſponit. Et iõ
ſubdit. Pleni ſunt celi ⁊ terra gloria tua. hoc eſt vt ei⁹ glo
ria celi ⁊ terra gubernent̃: ⁊ q in celis ⁊ q in terra ſũt glo
rificent ⁊ honorẽt nomẽ ſanctũ ei⁹. celi aũt pleni ſũt gl̃ia
re. terra v̾o ſpe. Tũc v̾o in re plena erit cũ adiplebit̃ illõ.
fiat volũtas tua ſicꝫ i celo ⁊ i terra Dũ ãt dicim⁹ Pleni ſũt
celi ⁊ terra gl̃ia tua. agim⁹ gr̃as creatori de oĩb⁹ bñficijs.
Dũ v̾o dicim⁹. Bñdict⁹ q venit ⁊c̃. agim⁹ gr̃as ſpãliter ꝺ
bñficio redẽptionis. Quia enĩ neceſſarium eſt ad eternã
ſalutẽ incarnationis myſteriũ ↄfiteri recte ſubiũgit̃. bñ
dictus q venit in noĩe dñi. Ego inqt veni in noĩe pr̃is mei
nomẽ patris eſt filius: de quo dicit ꝓpheta. Ecce nomẽ
dñi venit de longinquo. Dum ergo ſcũs inchoat̃ inclina
ti ſtare debemus quia tunc incarnationẽ maieſtatẽqꝫ di
uinaꝫ ꝑ angeloꝝ hominũqꝫ cantũ recognitã veneremur
¶ Rurſus dicendo. Bñdictus ⁊c̃. ⁊ cũ hec finit de euan
gelio debemus ſignũ ſeu vexillũ crucis nobis facere ſeu
imponere: qꝛ xp̃s ꝑ crucẽ triumphauit ⁊ nos triumphare
facit. Quãdo enĩ xp̃s venit ad hieruſalẽ deſcẽdit ꝺ mõte
oliueti. tũc filij iſrael clamauerũt dicẽtes. Bñdict⁹ q ve
nit in nomine dñi. qꝛ aduent⁹ xp̃i in hieruſaleꝫ ſignificat
futurã reſurrectiõe: qñ ipſe veniet iudicare viuos ⁊ mor
tuos. ⁊ appebit nobis ĩ eadẽ carne in q̃ ꝓ nobis paſſus ẽ:
⁊ tũc in noĩe Ieſu omne genu flectet̃ celeſtiũ terreſtriuꝫ
⁊ infernoꝝ. vñ ⁊ ex tũc qdã incipiũt genuflectere ⁊ deuo
te orare. ¶ Seqt̃: Oſanna. qđ eſt verbũ hebreũ. ⁊ ſignifi
cat. ſalua obſecro. ſupplẽdũ eſt. ꝑplꝫ tuũ vel totũ mũdũ.
ↄpoſitũ quidẽ verbũ eſt ex oſi qđ interꝑtatur ſaluifica. ⁊
anna qđ eſt apud hebreos interiectio obſecrantis motuꝫ
animi ſignificãs ſub deꝑcãtis affectu. Integre ergo dici
tur oſianna. quod nos corrupta i vocali littera ⁊ eliſa di
cimus oſanna. qđ facim⁹ ex ignorãtia. aut ſcienter. ſynali
phantes vocalẽ elidim⁹ ꝑut i metris fieri ↄſueuit. Dicit̃
aũt bis oſanna ĩ excelſis: ꝑꝑ duas ꝑtes ſalutis. q̃ ſũt ſtola
mentis ⁊ ſtola carnis qb⁹ ſancti beatificãt̃ i gloria: vt. vꝫ.
anima ⁊ corpore ſaluati inter angelos deputemur in ex
celſis. i. altis. ſ. i celo. Repit̃ aũt hic v̾ſiculus i pſalmo cẽ
teſimo decimoſeptio. ꝙ enĩ turbe dixerunt. Oſanna. hec
eſt qđ hic dicit̃. O dñe ſaluũ me fac. ⁊ eiſdeꝫ v̾bis. ibi ſub
iũgitur. Benedictus qui venit in nomine domini ¶ Sa
ne in hoc angeloꝝ ⁊ hominũ ↄcẽtu qñqꝫ organa ↄcrepãt
qđ a dauid ⁊ a ſalomone ĩtroductũ eſt: q inſtituerũt hym
nos in ſacrificio domini organis ⁊ alijs inſtrumẽtis muſi
cis cõcrepari: ⁊ laudes a populo cõclamari. Uerũ tñ q̃ꝫto
cor eſt maius corpore tanto domino deuoti⁹ corde q̃ꝫ cor
pore confitemur. de hoc dicitur in fine ꝓhemij quinte
partis. ¶ Ex nunc autem verbis ⁊ geſtibus chriſti paſſio
repreſentatur. Nam dyaconus ⁊ ſubdyaconus vadunt
poſt dorſum epiſcopi ſeu ſacerdotis in quo fuga apoſto
lorum in chriſti paſſione ſignificatur. prout in titu. de ob
latione dictum eſt. Siqui vero ſtant retro altare ꝑſpiciẽ
tes in epiſcopũ: ſignificant mulieres que a longe ſtantes
eius paſſionem viderunt. Omnes autem ⁊ qui retro ſtãt
⁊ qui in faciem epiſcopi inſpiciunt inclinant ſe maieſta
tem diuinam ⁊ incarnationẽ domini venerantes: que ꝑ
cantũ angelorũ ⁊ hominũ introducta ſunt. Ordo enim

angeloꝝ.d. ſanctus ſcūs dominꝰ deus ſabaoth: maieſta
tem introduxit diuinā. Ordo vo͛ hominū dicēs. Bn̄dictꝰ
qui venit in noīe dn̄i. aduentū ſignificauit in carne. ipſa
quoq; inclinatio meſtitiā ſignificat diſcipuloꝝ de morte
xp̄i q̄ nō audebant ſe erigere ⁊ confiteri ſe eſſe diſcipulos
eius: ideoq; ſtāt inclinati donec dicat̄: libera nos a malo
Uanū eni ē eis an̄ lucē ſurgere. i. an̄ reſurrectionē de
xp̄o gloriari: p̄ quā ſūt ab oībus tribulationibꝰ liberati.
Unde ⁊ hec petitio in dn̄ica oṙone ſeptima eſt: q̄ nume/
rus eſt vniuerſitatis. de hoc dictū eſt ſub ti. qualiter epi/
ſcopus vel ſacerdos.

℄ De ſecreta vel canone miſſe. Rubrica.

Poſt acclamatū p̄coniū ſequit̄ ſecretum
ſilentiū: in quo ⁊ miſſe canon deuote dr̄
⁊ ſacrū myſteriū p̄agit̄: qđ fit p̄ ſolum ſa
cerdotē: qm̄ ſ꒳ Mattheū xp̄s ſolus ora
uit. Et ſm̄ quoſdaꝫ hic incipit miſſa: qm̄
cetera ſunt de ſolēnitate. de ꝯſe. di. z. pa
nis eſt. Canon āt miſſe ⁊ oblatio: vt dictū
eſt in ti. de p̄fatione. ⁊ actio ⁊ canon ⁊ ſacrificiū ⁊ ſecreta
vocat̄. Actio dr̄ p̄pter ſacra myſteria q̄ in eo agunt̄. ⁊ qꝛ
tūc cū deo agit̄ cā nr̄a: vt dictū eſt i p̄hemio huiꝰ ptis. vīi.
quia in. c. illo cōicantes ⁊c. ⁊ in illo. Hanc igitur oblatōꝫ:
certis dieb꒳ vltra ordinaria canonis ſeu actōis v͛ba q̄daꝫ
adduntur ⁊ dicūtur: ideo in miſſalibus i varijs locis ſup̄
illas additiones ſcribit̄ talis titulus ſeu Rubrica. Infra
actionē: eo q̄ ille infra ſeu quaſi in medio ipſius actionis
ſiue canonis dici dꝫ. Canon vo͛ dicit̄ q̄ regulis patrū ꝯpo
ſitus eſt. a ſanctis eni patribꝰ aliq̄ v͛ba myſtica ſūt ibi inſti
tuta. Canon āt grece dr̄ regula latine. Dicit̄ ēt canō: qꝛ re
gulariter xp̄s verus ſacerdos i eo rep̄ſentat̄. ſeu qꝛ p̄ hūc
regulariter fit ꝯſecratio ſacramenti. Sacrificiū autē dr̄.
a ſua parte digniori: đ quo dictū eſt ſub ti. de oblatōe. Se
creta dicit̄ q̄ſi nobis occulta: qꝛ humana rō nequaq̄ tm̄
myſteriū plenarie cap̄e pōt: ad qđ ſignificandū merito
ſecreta voce celebrat̄. ℄ Ad hoc etiā ſignificandū ſacer
dos ſecretā intrās quaſi velat̄ qbuſdaꝫ cortinis que ſūt i
lateribus altaris p̄ut infra dicet̄ in quarta p̄ticula cano
nonis ſup̄ v͛bo. Hanc igit̄. Dicit̄ etiā ſecreta qꝛ ſecrete ⁊
ſub ſilentio dicit̄. Chriſtus eni ad ꝯſecrationē corpis ſui
vētur꒳ ſecrete ⁊ ſolus orabat ab hora cene vſq; dū ſuſpē/
ſus eſt i cruce q̈s oṙones ſecrete ſignificāt. Priſcis quoq;
temporibus antiqui patres ſub ſilētio ſacrificabāt ⁊ cōi/
cabant: qđ etiā in ſabbato ſancto obſeruamꝰ. Preterea
vt Joannes euangeliſta deſcribit poſtq̄ chriſtus honori
fice fuit receptus ⁊ magnificatus a turbis cum pſalmis ⁊
laudibus abijt ⁊ abſcōdit ſe: nō vtiq; trepidantis formi/
dine ſed diſpenſationis officio: quia nōdum venerat ho/
ra eius q̄ poſtq̄ aduenit ſpontaneus ad paſſionē acceſſit
Illud ergo Chriſti latibulū hoc ſecretū ſilentiū rep̄ſen/
tat: in quo ſola dirigitur ad dominū intēta deuotio. Tūc
enim ſacerdos intrare dꝫ in cubiculū cordis ⁊ hoſtio ſen
ſuum corporis clauſo deū patrē orare qui exauditor eſt
clamoris cordis nō vocis. Unde anna typū gerens eccle
ſie nō petitōe clamoſa ſed tacita deuotiōe quod petiuit
impetrauit. de qua in libro Reg. legitur q̄ loquebatur i
corde ſuo ⁊ labia eius tm̄ mouebant̄: ſed vox penitus nō
audiebat̄: Unde ⁊ Moyſi dominus inqt. Quid clamas
ad me: cum tm̄ ipſe taceret. Propheta etiā dicit. Dicite in
cordibus veſtris ⁊ in cubilibus veſtris compūgimini.

℄ Pōt tm̄ dici q̄ p̄ma ſecretella rep̄ntat tēpus illud qn̄
xp̄s venit hieroſolymā ad diē feſtum nō manifeſte. hec
autem ſecreta tēpus illud quo receptus fuit i hieruſalem
cū hymnis ⁊ ramis. ⁊ ſexta feria ſequēti crucifixus fuit.
prefatio vero illud quando chriſtus in cenaculo hymnū
retulit: ⁊ illo dicto exiuerūt in montē oliueti. ſurſū corda
aſcenſionē. Secūdo ideo ſecreta in ſilētio dicit̄ ne ſacer/
dos clamādo his que agunt̄ minꝰ intēdat. Tertio ne vox
ſacerdotis nimio clamore deficiat. Quarto ne ſacroſcā
v͛ba vileſcant. Fertur eniꝫ q̄ cū antiquitus publice ⁊ alta
voce canon diceret̄: omnes pene p̄ vſū illū ſciebant ⁊ in
plateis ⁊ i vicis decantabāt. Un̄ cū qdā paſtores illum i
agro cantarēt ⁊ panē ſup̄ lapidē poſuiſſent: ad v͛boꝝ ipſo
rum p̄latione panis in carnem ꝯuerſus eſt: ipſi tm̄ diuino
iudicio igne celitus miſſo p̄cuſſi ſūt. p̄pter qđ ſancti p̄res
ſtatuerūt v͛ba iſta ſub ſilentio dici inhibētes ſub anathe
mate ne p̄ferant̄ niſi a ſacerdotibus ſup̄ altare ⁊ i miſſa
⁊ cū veſtibus ſacris. Quedā etiā orationes que an̄ p̄fatio
nē ſub ſilentio dicunt̄ ſecrete vocant̄: de quo ⁊ de ſilētio
ſub ti. de inclinatōe ſacerdotis dictū eſt. Cōſecrātis ergo
mens vt p̄miſſum eſt ad id ſolū dꝫ eſſe intēta. nā eos qui
adorāt i ſpū ⁊ veritate adorare oꝫ. Ne vero muſce venie͂
tes p̄dant ſuauitatē vnguēti. i. ne importune cogitatiōes
tollant deuotionē oṙonis. Flabello ſpūs abigant̄. i. inſpi/
ratione gratie repellant̄: quatenus auſter adueniēs: ⁊ ſpi
ritus ſanctus accedēs. p̄flet ortū. i. mentē fecūdet. vt aro
mata fluāt. i. vt virtutes abūdent. ℄ Ad qđ ēt ſignifican
dum eſtiuo tempore materiale flabellū dū ſecreta dicit̄
adhibet̄. Hac etiā rōne. videlicet ne muſce venientes p̄
dant ſuauitatē vnguēti. dici pōt q̄ canō dici dꝫ expedite
nō moroſe. ⁊ ne auditoribus tediū generet̄. Unde i Exo.
dr̄. Fac feſtinanter qđ de imolatōe agni dictū ē. Et p̄bat̄
ēt ibi. Et comedetis feſtināter: ſꝫ nec nimis ēt feſtināter
qꝛ nō dꝫ ſacrificiū ſine ſale. i. diſcretōe ⁊ deuotōe offerri
Debet ēt i libro legi ne vllus error ꝯtingere poſſit. Por/
ro ſacerdos miſſam celebrās repreſentat ea que olim pō
tifex inter ſancta ſanctorum egit: ⁊ que chriſtus egit quē
ille p̄figurauit. Siquidem ea que fiunt a p̄ncipio ſecrete
vſq; in finē: paſſionem domini ſepulturā ⁊ reſurrectionē
dn̄icā rep̄ntāt. Recolit̄ eni ibi memoria eoꝝ q̄ geſta ſūt.
p̄ hebdomadā an̄ paſchalē a decia luna p̄mi mēſis qn̄ Je
ſus abijt hieroſolymā vſq; ad ſeptimā decimā qn̄ reſur/
rexit a mortuis. p̄p qđ i pleriſq; ſacramētarijs inter prefa
tionē ⁊ canonē imago crucifixi depingit̄: vt nō ſolū itelle
ctus lr̄e: verū etiā aſpectꝰ picture memoriā dn̄ice paſſio
nis iſpiret. Et forte diuina factū ē p̄uidētia: lꝫ hūana nō
ſit induſtria p̄curatū: vt ab ea lr̄a canon inciperet. ſ. a. T.
que hebraice thau dr̄: q̄ i ſui forma ſignū ⁊ myſteriū cru/
cis oñdit ⁊ exp̄imit: dicēte dn̄o p̄ ezechielē. Signa thau i
frōtibus viroꝝ dolētiū ⁊ gemētiū ſup̄ abhoīationibus
hieruſalē: qm̄ p̄ xp̄i paſſionē hec oīa i cruce impleta ſūt ⁊
efficaciā hñt. In qbuſdaꝫ tm̄ codicibꝰ ⁊ maieſtas p̄ris ⁊ ēt
imago depigit̄ crucifixi. vt ſacerdos q̄ſi p̄ntē videat quē
inuocat ⁊ quē allogt̄ dicens. Te igit̄ ⁊c. ⁊ paſſio q̄ hic rep̄
ſentat̄ cordis oculis ingerat̄. Sacerdos āt oſculat̄ pedes
ipſiꝰ maieſtatis ⁊ ſe ſignat in frōte: inuēs q̄ reuerēter ad
myſteriū paſſiōis accedit. Quidā tm̄ priꝰ oſculant̄ pedes
maieſtatis: ⁊ poſtea crucifixi ſm̄ ſeriē canonis. Alij eō qꝛ
p̄ filiū p̄uenit̄ ad patrē. deinde dicēs: Te igit̄. ſe inclinat/
vt ibi dicet̄. Secreta ḡ paſſionē rep̄ntat. paſſio icipit ibi.
vñ ⁊ memores ⁊c. crucifixio ibi. Hoſtiā purā: hoſtiā: ſan/
ctam: hoſtiā imaculatā. oṙo vo͛ a xp̄o in cruce incepta ibi.
Supplices te rogamus ⁊c. Epiſcopi ſeu ſacerdotis iclina
tio tūc facta an̄ altare ſignificat emiſſionē ſpūs capite in/
clinato. Eleuatio vocis cū dicit̄. Nobis quoq;. ſignificat
exclamationē centurionis dicētis. Uere filiꝰ dei erat iſte
Due cruces ſupra corpus ⁊ calicem facte docent chriſtū
pro duobus populis crucifixum. oblata in calice ſignifi/
cat corpus chriſti. Uinum in calice ſanguinē eius. Sub
dyaconus recedens a facie epiſcopi incipientis Pater

noſter: ſignificat mulieres ſepulto dño recedentes a mo nuïmēto. Patena ſignificat ſeminaꝝ corda in obſequio ſe pulture chriſti latitudine charitatis patentia: ꝑut ſub ti tulo de oblatōe dictū eſt. de his ꝑ ſua loca dicet̃. Tradit aūt ꝙ gelaſius papa quinquageſimuſpmus a beato Petro canonē ꝑncipaliter ordinauit. Nō enī ſecreta tota ſimul ab vno cōpoſita eſt ꝑut dicet̃ in tertia ꝑticula ſup verbo Cōmunicātes. Et lꝫ aliq̃ v̾ba ſint ab aliqb⁹ quos tñ igra mus addita que in euāgelij textu nō ꝯtinent̃ vt dicet̃ in ſexta ꝑticula ſup v̾bo. Eleuatis oculis. nulli tñ ſubtrahe re vel addere licet. niſi forte qñqꝫ coꝝ nōia ꝑ quibus no minatim ſacrificiū offert̃ ſicut inferi⁹ in decima ꝑticula oñdet̃. ¶ Notandū v̾o eſt ꝙ qdā ſedēt in canone miſſe ſignificantes apoſtolos q ſedebant triſtes de nece dñi in cenaculo. Alij ſtāt ſignificātes moyſen q extēſis manib⁹ orabat. ⁊ aaron ⁊ hur illius man⁹ ſuſtentabāt. de quo ſub ti. de orone dictū eſt. Quidā v̾o vt aliq ex iuſtris nec ſe dent nec ſtant ſed ī veſtib⁹ ſacris ſtāt capite īclinati ꝑut dcīū eſt ſub ti. de ſanctis. ⁊ ſub ti. q̃liter ſacerdos ⁊ miniſtri ad altare debent ſtare.

¶ De expoſitōe canonis q incipit. Te igit̃. Rubrica.

E Xpoſitioni canōis hic vacare ꝓuidim⁹. Uerūtñ q̃equid exponēdo conamur exp̄ mere vix vllius apparet eē momenti. De ficit nāqꝫ lingua. ſermo diſparet. ſupat̃ ingeniū. opprimit̃ itellectus. pulſabo tñ ad oſtiū vt amic⁹ accomodet mihi tres panes. de pe. di. i. oportuna. q maxime in hoc cōuiuio ne ceſſarij erūt. vꝫ. fidē que petit ⁊ accipit vitā. ſpē q̄ q̄rit ⁊ inuenit viā. ⁊ charitatē que pulſat ⁊ aperit v̾itatē. ¶ Ca non autem vndecim continet partes. Scđa incipit ibi: Memēto domine. Tertia ibi: Cōmunicātes. Quarta ibi: Hanc igitur. Quinta ibi: Quā oblationē. Sexta ibi: Qui pridie. Septima ibi: Simili modo. Octaua ibi: Uñ ⁊ me mores. Nona ibi: Supplices te rogamus. Decia ibi: Me mento. Undecima ibi: Nobis quoqꝫ. ¶ Alij dicūt ꝙ ꝯti net duodeciꝫ ꝑtes. Scđa pars ibi: In primis. Tertia ibi: Memēto. Quarta ibi: Cōicantes. Quinta ibi: Hanc igit̃. Sexta ibi: Qui ꝑdie: Septima ibi: Uñ ⁊ memores. Octa ua ibi: Supra que ꝓpitio. Nona ibi: Memento. Decima ibi: Nobis quoqꝫ. Undecima ibi: Per quē hec oīa. Duo decima ibi: Orem⁹ ꝓceptis ſal. mo. ¶ Sed ſm alios ſex ſolū ꝯtinet ꝑtes. Scđa incipit ibi: In ꝑmis. Tertia ibi: Cōmunicantes. Quarta ibi: Hanc igit̃. Quinta ibi: Sup plices te rogamus. Sexta ibi: Oremus ꝓceptis. ¶ Sunt etiā q dicūt ꝙ qnqꝫ tñ ſūt ꝑtes. vñ ⁊ quinquies ꝯcluditur ꝑ xp̄m dñm noſtrū. eo ꝙ ꝑ quincupartitā dñi paſſionē orō fideliū exaudit̃: de hoc dcīū eſt in fine ꝓhemij hui⁹ ꝑtis.

¶ Incipit ḡ canon ⁊ eius ꝑma ꝑticula. Te igit̃. Et expo nitur igitur. i. certe. ſacerdos enī hoc dicens alloq̄t̃ deū tanq̄ ꝑſentē. vel igit̃ iſtud ꝯtinuat ad ꝑcedētia. q̄ſi dice ret. Tu es ſanctus deus igit̃ clemētiſſime pater. i. clariſſi ma mente abūdantiſſime: vel. i. miſericordiſſime. vel. i. mente clarificans. Mens enī clareſcit cū deū ꝓpitiū ſen tit: que v̾ba dicendo ſacerdos ſe añ altare inclinat ſignifi cans ꝙ petrus inclinauit ſe dū ꝓſpexit in monumentū. Ruſus hec ſacerdotis inclinatio in ꝑncipio canonis hu militatē chriſti ad paſſionem: q̄ꝫ ſacerdos ipſe cū reue rentia ad myſteriū crucis accedit ſignificat. ¶ Et in his verbis notat̃ ꝙ ſicut legalis ſacerdos vultū aduerſus ꝓ pitiatoriū habebat ꝑut dcīū eſt in ꝓhemio hui⁹ ꝑtis: ſic ⁊ noſter ad dei clementiā coꝛ dꝫ hr̄e. ⁊ ſicut pōtifex itra bat in ſancta ſanctoꝝ ſemel ī anno ferens ſanguinē hirci aut vituli: ſic ⁊ xp̄s ꝑ ꝓpriū ſanguinē introiuit ſemel ī ſcā eterna redēptōe inuenta. ſic ⁊ miniſter eccleſie intrat cū ſanguine in ſancta ſanctoꝝ quotiens in mente memoriā ſanguinis xp̄i gerēs ſecrete inchoat myſteriū: q nō ſoluꝫ mente ſed etiā crucis ſignaculo. de q̄ iā dicet̃. xp̄i recitat paſſionē. ¶ Se quit̃. Supplices. i. humiles. vti accepta habeas. i. vt accipias ſeu vt grata habeas. ⁊ hic oſculatur altare in reuerentiā paſſionis ꝑ hoc cōpati ſe oſtendens.

¶ Sane eodem die qua laudes a turbis xp̄o ſunt accla mate. vꝫ. decima luna ꝑmi mēſis quādo ſm legē typic⁹ agnus in domos hebreoꝝ inferebat̃. verus agnus Jeſus xp̄s ingreſſus eſt hieroſolymā ⁊ multis inſidijs quereba tur ad mortē. Traditus aūt ē a trib⁹. ſ. a deo ꝓ nobis. vñ apl̄s. Proprio filio ſuo nō pepcit deus: ſed ꝓ nobis oibus tradidit illū a iuda. vñ ī Matheo. Querebat iudas opor tunitatē vt eū traderet iudeis. ⁊ a iudeis pilato. vt ī Joā ne. Gens tua ⁊ pontifices tui tradiderūt te mihi. Prima traditio fuit ex grā. q̄ dilexit nos ⁊ tradidit ſe ipſum pro nobis. Secūda ex auaritia: q̄ ꝯſtituerūt ei triginta argen teos. Tertia fuit ex inuidia. Sciebat enī pilatus ꝙ ꝑ inui diam tradidiſſent eū. Deus ergo tradidit ex dono. iudas ꝓ munere: iudeus in ſacrificiū illibatum. ¶ Ad qđ deſi gnandum ſacerdos facit tres cruces ſup oblatā ⁊ calicē cū dicit. Hec dona. hec munera. hec ſancta ſacrificia illi bata. q. d. offerim⁹ tibi clemētiſſime pr̄ hec dona. h̄ mūe ra. hec ſancta ſacrificia. cōmemorātes illā traditōeꝫ quā deus fecit ex dono. iudas ꝓ munere. iudeus in ſacrificiū illibatū. ſinguli tñ ad mortē: mortē aūt crucis. Scđo etiā fiunt tres cruces in reuerentiā ei⁹ q eſt trinus deus: cui⁹ potentia fit ꝯuerſio panis ⁊ vini. Tertio in figurā tripli cis vnionis in acceptatōe ſaluatoris. Quarto ī memoriā trine crucifixionis. Prima fuit in volūtate ꝑſequentiū de qua Joan. xi. Collegerūt ergo pontifices ⁊ phariſei cō ciliū ⁊c̄. Scđa fuit in voce clamantiū: de qua mar. xv. At illi magis clamabāt crucifige eū. Tertia fuit ī crucifixio ne manuū ⁊ pedū: de qua Luce. Crucifixerūt eū. Quī to in tribus crucibus tp̄s ante legē quod tribus diſtinguit̃ i teruallis: innuimus. ſ. ab Adam ad Noe. īde ad Abrahā ⁊ inde ad Moyſen. In qbus trib⁹ temporibus iuſti chri ſtum ſuis ſacrificijs ꝑfigurauerūt: vt abel ī agno. melchi ſedech in pane ⁊ vino. ⁊ Abraham in filio. Uerum ꝑ p̄re miſſa tria verba non aliud atqꝫ aliud dicit̃. ſed res vna ꝓ ſui magnitudine diuerſa appellatōe laudatur. donū qdē dantis. munus accipiētis. ſacrificiū offerentis. Pater de dit: filius obtulit: ſpūs ſanct⁹ recepit. vñ apoſtolus. Chri ſtus ꝑ ſpūm ſanctuꝫ ſemetipſuꝫ obtulit deo īmaculatū. ſinguli tamē dederūt ⁊ obtulerunt ⁊ acceperunt: ſed ad diſtinctionē pater dicit̃ dediſſe ꝓpter auctoritatē: fili⁹ obtuliſſe ꝓpter humilitatē: ſpūs ſanctus accepiſſe ꝓp be nignitatē. Eadē enim ſacrificia dona ſunt ſimul ⁊ mune ra. dona ſunt a nobis ad ſuſtentationē a deo collata. mu nera ſunt a nobis deo vt laudet̃ oblata. Nam ⁊ q̄ ſacris offeruntur altaribus ⁊ munera nūcupantur ⁊ dona. vñ ⁊ dominus inq̄t in euangelio. Si offers mun⁹ tuū añ alta re. vade ꝑus recōciliari fratri tuo. Et daniel dixit ad bal thaſar. Mūera tua tibi ſint: ⁊ dona tua alteri da. i. q. v. ſcriptū. ⁊ alibi. Reſpexit dñs ad Abel ⁊ ad munera ei⁹. Sacrificia dicūt̃: q̄ ſacrificāt̃ ⁊ offerunt̃ ꝓ peccatis nr̄is vt nos ſacros efficiāt. Uñ apl̄s inq̄t ō pōtifice vt offerat dona ⁊ ſacrificia ꝓ peccatis. Sermonū igit̃ īculcatio pie deuotōis ē excitatio ⁊ ineffabilis ꝯmēdatio ſacri: qđ ſacrꝫ digne euchariſtia appellat̃ ꝑut dicet̃ in ſexta ꝑticula ſup v̾bo. Qui ꝑdie ꝙ pateret̃. ꝓpe āt mun⁹ hoī. donū deo da tur. Nam munera dicūt̃ q manib⁹ dant̃ vel accipiuntur Ruſus dicuntur dona quo ad paneꝫ in quo eſt farina ⁊ aqua. munera quo ad vinū in q̄ eſt vinū ⁊ aqua. Hec ſcā ſunt ſacrificia quo ad vtrūqꝫ ſm Aug. Dona referimus

cum noſmetipſos deo offerimus. ⁊ donamus munera cū
eius bñficioꝝ memores ſumꝰ. ſacrificia illibata cū ei hu/
militatē ⁊ laudes, impēdimus: de hoc vide. de ꝯſe. di. z. in
canone cōꝑimus. ¶ Et nota ꝙ ideo dicitur pluraliter
dona. munera. ſacrificia. quia panis ⁊ vinū p̄uſqꝫ ꝯſecrāť
⁊ diuerſe ſunt ſpēs ſubſtantiaꝝ. ⁊ diuerſe ſubſtātie ſpērū.
ſed vbi ꝯſecratio celeſtis acceſſerit ſpēs quidē remanent
ſed ſubſtātie ꝯuertunť. itaqꝫ diuerſa ſunt ꝯtinētia. ſꝫ vni/
cum eſt ꝯtentū. nā idē ſub vtraqꝫ ꝯtineť: ſꝫ non in idem
vtraqꝫ ſubſtātia cōuertatur: ſicut infra planius ⁊ plenius
oñdetur. Dicunť etiā ſancta ⁊ illibata. qꝛ panis ⁊ vinum
ſanctificanť i ſacroſanctū corpus: ⁊ imaculatū ſanguinē
xp̄i. Non eni dicunť illibata quaſi nōdum guſtata. ſꝫ po/
tius dicunť illibata. i. imaculata. que ſine macula cordis
⁊ corporis oꝫ offerri. q̄tenus ⁊ cor ab iniqtate ⁊ corpꝰ ab
imundicia purgeť anq̄ꝫ offeranť: qm̄ vt ait apl's de cōſe.
di. z. qui celare. c. ſequenti. Quicūqꝫ mādu⁊auerit panē
⁊ biberit calicē domini indigne reus erit corporis ⁊ ſan/
guinis domini. Probet autēꝫ ſeipſum homo. ⁊ ſic ō pane
illo edat ⁊ de calice bibat: q enim manducat ⁊ bibit indi/
gne: iudiciū ſibi māducat ⁊ bibit. Dicūtur ergo illibata. i.
ſine labe: ſicut agnus paſchalis imaculatus q ſignificat
xp̄m q eſt ſine macula. i. ruga. vel illibata id ē icorrupta:
nō quia ſubſtantia panis ⁊ vini corrūpi nō poſſit. ſꝫ quia
corpus ⁊ ſanguis filij dei in qua v̄tute v̄borū ſpēs iaꝫ trāſ
ſubſtantiate ſūt corrūpi nō poſſunt. Unde pſalmiſta. Nō
dabis ſanctū tuū videre corruptionē. Tertio diciť illiba
ta ad notādū ꝙ nullus extraneus ad fidē dꝫ approxima
re illis vt diceť in tertia ꝑticula ſuꝑ v̄bo. Cōmunicātes.
¶ Tria aūt ſūt eccleſie ſacrificia ꝑ tria que fiebāt i ve.
te. figurata ꝑut dictū eſt i ꝓhemio huiꝰ ꝑtis. ¶ Sequiť
in primis que tibi offerimꝰ ⁊c̄. Sane legalis pōtifex igre
diens in ſancta ſcōꝝ orabat vt dictū eſt in ꝓhemio huiꝰ
ꝑtis. ⁊ xp̄s aū paſſionē orauit ſe glorificari diſcipuloſqꝫ cō
ſeruari. ⁊ nūc etiā ſedēs ad dextrā potris irerpellat ꝓ no
bis. ſic ⁊ noſter ⁊ miſter ſequēs aaron ⁊ chriſtū ꝓ tota ſup
plicat eccleſia que ꝯſiſtit in p̄latis ⁊ ſubditis ⁊c̄. Licet āt
vnus tm̄ ſacrificiū offerat: tñ pluraliter dicit offerimus:
quia ſacerdos non tm̄ in ſua: ſed in totiꝰ eccleſie ꝑſona ſa
crificat. Quapropter i ſacro corꝑis chriſti. nil a bono ma/
ius. nil a malo minus ꝑficiť ſacerdote ꝑut dictū eſt i ꝓhe
mio huius ꝑtis. ¶ Uerū nobis hic inueſtigādū occurrit
qbus ⁊ ꝓ qbus ⁊ qualiter ⁊ quare debeamus ſacrificiū al
taris offerre. Et qdem hec quattuor ex ipſo canone colli
gere poſſumus euidenter. qbus ſoli deo. videlicet indiui/
due trinitati. ꝓ qbꝰ ꝓ eccleſia ſancta catholica videlicet
ꝓ omnibus orthodoxis. qualiter i vnitate fidei. vꝫ i cōio
ne ſanctoꝝ. quare ꝓ beneficijs corporalibus: ſpūalibus:
⁊ eternis. ſed omnibus ꝓpter deū. Primum notatur ibi
Tibi reddunt vota ſua eterno deo viuo ⁊ vero. Secūdū
ibi. Pro ecceleſia tua ſancta catholica. Tertiū ibi. Cōmu
nicantes ⁊ memo. vc. Quartū ibi. Pro redemptōe aīarū
ſuarum. ꝓ ſpe. ſa. ⁊ icol. ſue. Sacrificiū ergo laudis offer
tur. ⁊ generalr̄ pro cunctis ⁊ ſpālitet ꝓ qbuſdam. ſ. ꝓ p̄la
tis q ſūt iux apoſtolū i ſublimitate ꝯſtituti ⁊ ꝓ ſubditi[s] vi
ris ⁊ mulieribus. ꝓ ſacerdotibus ⁊ aſtantibus. ꝓ nobis ⁊
noſtris. De prelatis ⁊ ſubditis ibi. Una cū famulo tuo pa
pa noſtro ⁊ oībus orthodoxis. De viris ⁊ mulietibus. ibi
Memēto dñe famuloꝝ fa. tuaꝝ. De ſacerdotibꝰ ⁊ aſtan
tibus ibi. Omniū circūſtantiū ⁊ q tibi offerūt hoc ſacrifi
ciū. De nobis ⁊ noſtris ibi. Pro ſe ſuiſqꝫ oībus. Sic g̊ ex/
ponēda ē littera que tibi offerimus i p̄mis. i. p̄ncipaliter
ꝓ eccleſia tua ſcā catholica. i. vl̄i toto terraꝝ orbe diffuſa
ſꝫ fidei ſacramētis vnita. quā. i. vt eā pacificare digneris
vt habeat pacē ab hereticis ⁊ ſciſmaticis ⁊ adunate que
diſperſa eſt inter ꝑfidos ⁊ paganos. Uel hic dr̄ ꝙ orādu ꝫ
eſt ꝓ diſcordantibꝰ ab inuicē. quā ⁊ cuſtodire digneris a
vicijs ⁊ demonibus. ⁊ regere in ꝓſꝑis ⁊ aduerſis. Id ipſū
tñ videtur eſſe pacificare qꝺ adunare. cuſtodire qꝺ rege
re. Tūc eni pacificat cū fideliū mētes adunāť vt ꝑ ſpūm
ſanctuꝫ charitate diffuſa multitudini ſ credentiū ſint cor
vnū ⁊ aīa vna. ex̄ de ſum. c. z. Tūc cuſtodit cū iter mūdi
ꝑicula regit: vt ō ſcō mittēs auxiliū eā de ſyon tueať. Li/
cet eni i apoc. ſeptē ſcribať eccleſijs vna tñ i canticis eſt
colūba. nā ſap. edi. ſi. do. ⁊ excidit co. ſeptē. Una igiť ē ec
cleſia ſeptē ordinibꝰ diſtributa: vel ſepteꝫ cariſmatibꝰ in/
ſignita: quā ipſe pacificat ⁊ adunat. ille cuſtodit ⁊ regit q
ꝓpter ipſius regimē ⁊ munimē ꝓpoſuit vniuerſis vt oēs
ab vno ſicut corpꝰ a capite guberneť ꝓ quo ſtati orať cū
diciť. Una cū famulo tuo papa nr̄o. q̄ v̄ba Clemēs papa
addidit. Nā vt inqt Pelagiꝰ papa ꝯſtat ab vniuerſo orbe
ſeꝑatos eē q q̄libet diſſenſiōe intet ſacra myſteria apl'ici
pontificis memoriā ſcḋm ꝯſuetudinē nō frequentant. q v̄o
nō ſūt de rōana dioceſi ꝓ ſuo quoqꝫ debēt orare pōtifice
quatenꝰ vnitatē ſpūs i vinculo pacis obſeruet. vñ debēt
dicere v̄ba ſequentia. ſ. ⁊ antiſtite nr̄o. Antiſtes tñ ipe ce/
lebrans nō dꝫ ea dicere. Qꝺ v̄o addūt qdā de antiſtite et
rege noua traditio ē vbi orandū eē ꝓ p̄latis oñdiť. orādū
etiā eē ꝓ p̄ncipe apl's docet. i. ad Thimo. z. c. Obſecro in
qt p̄ omniū fieri obſecratōes: orōnes: ⁊ poſtulatōes: ⁊ grã
rū actōes ꝓ oībꝰ hoībus ꝓ regibꝰ ⁊ oībus q i ſublimitate
ſūt ꝯſtituti: vt qetā ⁊ trāqllā vitā agamꝰ in oī pietate ⁊ ca
ſtitate ō ꝯſe. di. i. ō hymniſ. ad finē. Sic̄ eni due ſunt vite
celeſtis. vꝫ. ⁊ terrena. vna q̄ ſpūs viuit ex deo. ⁊ altera q̄
caro viuit ex ſpū. ita due ſūt ꝑtātes eccleſiaſtica. vꝫ. ⁊ mu
dana vna q̄ moderať ſpūalia. ⁊ altet a q̄ moderatur carna
lia iſta per cl'icos ⁊ illa ꝑ laycos. i6. di. duo. Poſt vtrāqꝫ po
teſtatē orandū eſt ꝓ oībꝰ orthodoxis q vtrāqꝫ fidē catho
licā. vꝫ. ⁊ apl'icā veneranť ⁊ colūt. ⁊ ſic heretici ⁊ ſciſmati
ci excludūť. Orthodoxi eni q̄ſi gloriātes dicūť: q. vꝫ. deū
recte fidei ꝯfeſſione glorificant.

¶ De ſcḋa ꝑte canonis. ſ. memēto dñe. Rubrica.

Memento dñe famuloꝝ famularūqꝫ tua
rū ⁊ omniū circūſtantiū ⁊c̄. Scḋa pars
in qua etiā oñdiť orandū eē ꝓ ſubditis
Et ex hac iūctura v̄boꝝ euidenter ꝯui/
citur ꝙ in hoc loco debeat ſacerdos ſpā
liter viuos q̊s voluerit memorare. qm̄
in ſequenti. Memēto defunctoꝝ: pote
rit agere memoriā ſpālem. Hinc etiā euidenter ap̄pet q̄ꝫ
ſcm̄ ſit ⁊ ſalubre miſſ ꝛꝝ itereſſe myſterijs. cū ſacrificium
euchariſtie ꝓ circūſtantibus ſpāliter offerať. ¶ Uex cū
deus nihil ignoret. nec alicuiꝰ valeat obliuiſc[i]. qd ē qꝺ pe/
timus vt deus meminerit noſtri? Porro deus diciť ſcire
quos approbat. vñ nouit dñs q ſūt eius. ⁊ diciť neſcire q̊s
reprobat. vñ Noui vos. Rurſus dr̄ obliuiſci maloꝝ cū
malus ad bonū reuertiť. vñ ſi impius egerit pñiam oīuꝫ
iniquitatum eius nō recordabor. Et diciť obliuiſci bono
ruꝫ cū bonus ad malū peruertiť. vnde ſi iuſtus a iuſtitia
ſua auerterit ſe. omnes iuſticias eiꝰ nō recordabor. Deus
etiā qñqꝫ recordať ad miſerēdū. vñ. Memēto mei deus
meus. qꝛ ventus ē vita mea. qñqꝫ ad puniendū. vñ. Me
mento dñe filiarū edom in die hieruſalē. Petimꝰ ergo
nō vt noſtri meminerit. ſed vt nr̄i miſereať ſcḋm illō. Re
miniſcere miſerationū tuaꝝ dñe: ⁊ miſericordiaꝝ tuaꝝ
que a ſeculo ſunt. ¶ Sequitur: Quorū tibi fides cognita
eſt ⁊ nota deuotio ⁊ cetera. quaſi q ꝓpiciaris fidelibus ⁊
deuotis. q ſolus vides i ꝯſcientijs. que recte credant ⁊ de
uote te diligant. vtpote renuꝫ ſcrutator ⁊ cordium deus.
ſcientiaꝝ dominus occultoꝝ omniū ꝑſcrutator in cuius.

conſpectu nulla creatura eſt inuiſibilis. Pro quibus tibi
offerim⁹ vel q tibi offerūt hoc ſacrificiū laudis ⁊ cetera.
quaſi diceret. Memēto domine non ſolum eorū pro qui
bus offerimus. ſed etiam ſacerdotū q offerūt hoc ſacrifi
cium laudis ⁊c̄. Cū enim ſacerdos offert ꝓ populo nihilo
minus ⁊ pro ſe. Uel ideo dicit. Pro quibus tibi offerim⁹.
vel q tibi offerūt: quia non ſolū offerūt ſacerdotes ſed ⁊
vniuerſi fideles. nā ⁊ quod ſpiritualiter adimplet̃ mini
ſterio ſacerdotū: hoc vniuerſaliter agitur voto fidelium
vel pro quibus offerim⁹. ſ. actu: vel q tibi offerūt. ſ. deuo
tione. Dicitur autem ſacrificiū laudis: ſm̄ illud apoſtoli.
Quicquid facere debetis omnia in laudem dei facite: vt
deus laudetur in vobis. Secūdo ſacrificium laudis dici
tur quia Chriſtus gratias agens illud inſtituit: ꝑut dicet̃
in ſexta particula ſuper v̄bo gratias agens. Tertio ideo
quia cum deo quicq̄ꝫ offerimus ſua ſibi reddimus nō no
ſtra largimur. vnde ſi eſuriero nō dicam tibi meus ē eni
orbis terre ⁊ plenitudo ei⁹. ergo imola deo ſacrificiū lau
dis ⁊ redde altiſſimo vota tua. Quarto quia deū lauda
re debemus nō ſolum quia paſſus eſt ꝓ nobis ſed etiam
quia nobiſcum eſt quotidie vſqꝫ ad cōſumationeꝫ vite.
vel quia nō ſolū ſe dedit ꝓ nobis in ꝓciū: ſed etiam qa
dedit ſe nobis in cibū. vt ꝑ ꝓciū redimeret nos a morte.
per cibuꝫ aleret nos ad vitam. vnde. Qui manducat me
viuit ꝓpter me. ꝓ ſe effegeſis eſt. i. expoſitio eius qđ ſeq
tur. ſ. ꝓ redemptione animarum nr̄arū. pro ſpe ſalutis ⁊
inco. ſue. ¶ Sequitur ſuiſqꝫ omnibuſqꝫ ⁊c̄. vꝫ. cōſangui
neis vel affinibus familiarib⁹ vel amicis. lꝫ eni diligere
teneamur etiaꝫ inimicos ſm̄ illud. Diligite inimicos ve
ſtros. ſeruare tamen debemus ordinem charitatis q ici
pit a ſeipſo. 23. q. 5. ſi nō lꝫ. de pen. di. 3. ſane cauēdū. extra
de vſu pallei. in fine ſm̄ illud. Introduxit me rex i cellā
vinariā ⁊ ordinauit in me charitatē. nā ⁊ apoſtolus ait.
Dum tempus habemus operemur bonū ad omnes: ma
xime autēꝫ ad domeſticos fidei. Pro redēptione anima
rum ſuarū ⁊c̄. quaſi nō ꝓ tēporali lucro vel appetitu ter
renorum. ſed ꝓ ſpe ſalutis ⁊ incolumitatis ſue. i. ꝓ ſalute
vel incolumitate ſperanda. ſpe eni ſalui facti ſumus. ꝓ ſa
lute quidē mentis ⁊ incolumitate corporis. nā vtraqꝫ ſa
nitas eſt ab illo q dic̄: Salus populi ego ſū. Uerū vtraqꝫ
ſanitas ꝓuenit ex redēptione anime. i. de remiſſione pec
cati: ſic ecōtra de reatu peccati ꝓcedit īfirmitas vtriuſqꝫ
iuxta ſentētiam veritatis. Ecce ſan⁹ inquit factus es iaꝫ
noli peccare ne deterius aliquid tibi cōtingat. extra de
pe. ⁊ re. cum infirmitas. in ꝓncipio. ¶ Porro tria ſūt ho
minis bona corporalia: ſpiritualia: ⁊ eterna. videlicet in
fima media ⁊ ſuprema. pro qbus ſacerdos dicit ſe offer
re. ꝓ corporalibus. i. pro incolumitate. ꝓ ſpūalibus. i. pro
redēptione. ꝓ eternis. i. pro ſalute. Nam ⁊ domin⁹ docet
nos ꝑ his tribus orare videlicet pro eternis. vnde. Adue
niat regnū tuū. ꝓ ſpūalib⁹: vnde. Fiat volūtas tua ſicut
in celo ⁊ ī terra. ꝓ corporalib⁹: vnde. Panē noſtrū quoti
dianū da nobis hodie. Offerim⁹ eni ſacrificiū ꝓ eternis
vt dent̃ nobis in ꝓmiū. pro ſpūalib⁹ vt dent̃ nobis in me
ritū. ꝓ corporalib⁹ vt dent̃ nobis ad āminiculū: vt ꝑ hec
⁊ iſta perueniam⁹ ad illa. ¶ Uerū cū dicat aplꝰs ꝙ vir
tus in infirmitate perficit̃: extra de ſacra vn. c. i. ⁊ iterum
cum infirmor tunc fortior ſum. Quid eſt ꝙ pro corpora
li incolumitate ſacrificiū laudis offerimus: niſi vt nobis
cōſerta vel reddita ſanitate gratiarū actiones in eccleſia
referamus. ¶ Sequit̃. Tibiqꝫ reddunt vota ⁊c̄. Uota
ſua dicunt̃ que voluntarie ꝓmittunt̃. q̄ꝛ volenter ⁊ libē
ter deo vouere ⁊ votum reddere debem⁹. extra đ voto.
magne. Uerum cū noſtra donemus. ⁊ aliena reddamus.
Quomodo vota ſi ſua ſunt reddunt: ⁊ non potius donāt.
vel ſi reddūt quomodo ſua ⁊ nō potius aliena? Sane vo
tum ⁊ hominis ⁊ dei eſt: ſed dei propter auctoritatem
gratie. hominis ꝓpter libertatē arbitrij. propter qđ dicit
aplꝰs. Non aūt ego ſed grā dei mecū. vel vouere hominis
eſt. reddere vero dei.

¶ De tertia parte canonis. Rubrica.

COmmunicantes tertia ps. Ciriti⁹ papa
addidi hec verba. Cōmunicantes ⁊ me
moriam venerantes. ¶ Sane pōtifex
vt lex iubebat thuribulū viuis carboni
bus plenum intra ſancta ſcōꝝ ſecū por
tabat ſicut in ꝓhemio hui⁹ ꝑtis dcm̄ eſt
⁊ chriſtus carnis ſue thuribulū oi v̄tute
plenū tulit ad aſtra. ſic ⁊ ſacerdos noſter xp̄i vicē tenens
vacu⁹ a peccatis ⁊ plenus virtutū odorib⁹ ad ſacrificiuꝫ
altaris accedere dꝫ. Cōmunicantes ⁊ memoriā veneran
tes. Cōmunicare idē eſt qđ ꝑticipare. q̄ꝛ ſcōꝝ ⁊ angelorū
paſcuis cōmunicare debem⁹. Quattuor aūt modis in ec
cleſia cōmunicat̃: ꝑut dicet̃ in. 6. ꝑticula ſup v̄bo q ꝓdie.
Memoriā venerari idē eſt qđ memoriā honorabiliter
colere ꝙ beata Maria virgo ꝑ aduentū ſpūs ſancti geni
trix facta eſt filij dei Jeſu xp̄i domini noſtri. q deus ⁊ ho
mo eſt. ¶ Illud aūt notandū eſt ꝙ ſecreta nō tota ſimul
ab vno. ſed ꝑticulati a plurib⁹ ex eo ꝑpendit̃ fuiſſe cōpo
ſita. q̄ꝛ ter in ea ſanctoꝝ cōmemoratio repetit̃: lꝫ hoc ipꝫ
ꝓuenerit ad laudē ⁊ gloriā trinitatis. In ſcđa qppe com
memoratōe ſupplet̃ q de primitiuis ſanctis deeſſe vide
bantur in ꝓma. verū in ea cōmemoratōe que fit aū cōſe
crationem corporis Chriſti poſtulat̃ ſanctorum ſuffra
gium. in ea vero que fit poſt cōſecrationē corpis xp̄i ſan
ctoꝝ ꝯſortiū implorat̃: q̄ꝛ nimirū an̄q̄ꝫ corpus xp̄i qđ eſt
vniuerſalis eccleſia ꝯſecret̃. i. an̄q̄ꝫ regnum adueniat. ne
ceſſarium eſt nobis in via ſanctoꝝ ſuffragiuꝫ. vt meritis
eorū ⁊ ꝓcibus diuine protectionis muniamur auxilio. ſꝫ
vbi corp⁹ xp̄i fuerit ꝯſecratū. i. vbi regnū aduenerit. aſſe
quemur in ꝓma ſanctoꝝ ꝯſortiū vt ſocietatē ⁊ ꝑtem cuꝫ
ſanctis aplis ⁊ martyribus habeam⁹. In via qppe cōica
mus cū ſcis ꝑ fidē quā ipſi hic habuerūt. ⁊ nos habemus
in pr̄ia v̄o ꝑticipabim⁹ cū ſanctis ꝑ ſpem quā ipſi habēt ⁊
nos habebimus. Nos eni fidē habem⁹ ⁊ ſpem. ⁊ illi ſpeꝫ
habēt ⁊ rem. nos ꝓcurrimus ſtadiū: iſti poſſidēt brauiū.
nos pugnam⁹ in via: illi triumphant in patria. Cōicamus
igit̃ ⁊ memoriā veneramur aploꝝ ac martyrū: ⁊ ꝓcipue
glorioſe virginis dei genitricis Marie. vt eoꝝ ſuffragio
de fide ꝑducamur ad ſpeꝫ. đ ſtadio ꝑueniam⁹ ad brauiū.
de via ad patriā trāſeam⁹. In ꝓmis aūt nominat̃ nomen
btē Marie: q̄ꝛ ipſa eū q oblaturus eſt: ⁊ q v̄e hoſtia eſt ge
nuit ⁊ ī celis obtinet ꝓncipatū. Noiant̃ ⁊ duodeci apli. ⁊
duodecim martyres q oēs hui⁹ ſacrificij teſtes fuerunt: ⁊
paſſionē xp̄i v̄bis ⁊ effuſionis ſanguis teſtimonio ꝓbaue
runt. In hac igit̃ ꝯmemoratōe ſanctoꝝ illđ obſeruat ec
cleſia qđ antiqtus agere ꝯſueuit: vt ī orōnibus ſuis reco
lat patrū memoriā q̄tenus eoꝝ meritis ſuffragantib⁹ fa
cili⁹ obtineat qđ iplorat. Sic ⁊ Moyſes ꝓ peccāte pplo
intercedēs patrū memoriam īpoſuit dicēs. Recordare
Abrahā Iſaac ⁊ Jacob ſeruoꝝ ⁊c̄. Exo. 32. Sic ⁊ Azarias
oraſſe legit̃ in fornace. Ne q̄ſum⁹ auferas miſericordiā
tuā a nobis dn̄e deus nr̄: ꝓpter Abraham dilectū tuuꝫ ⁊
Iſaac ſeruū tuū. ⁊ Iſrael ſcm̄ tuū. Et qm̄ ex̄ vnitatē eccle
ſie nō eſt locus offerēdi ſacrificiū vnitatis. iđ ſcōꝝ memo
rie cōicam⁹ in ſacrificio q̄tenus in cōione ſcōꝝ ſacrificiū
offeram⁹. nā ſicut vn⁹ panis ex multis granis. ⁊ vnū cor
p⁹ ex multis mēbris. ſic ex mltis fidelib⁹ vna ꝯſtat eccle
ſia. Scriptū ē eni alienigena nō veſcet̃ ex eis qm̄ ſancta
ſunt. ⁊ ideo ſolum illum ad eſum eius agni recipimus q

noſtre coniunctus eſt domui. vz: omnē domeſticum fidei: a p̄ncipe vſq₃ ad plebeiū: a populo vſq₃ ad publicanū. Scripſerunt aūt q̄dam q̄ q₂ ſacerdos legalis ſcripta habebat i lōgeon noīa duodecim tribuū ſeu patrū: Exo. 30. ideo in hui⁹ rei memoriā preſbyter noīat memoriā beate v̄ginis ꝛ apoſtoloꝝ ꝛ quorūdā martyrū. ¶ Sed cū eccleſia iter ſanctos magnifice memoriam cōfeſſorū veneret: q̄re in canone nō fit de illis cōmemoratio. Rn̄deri pōt q̄ canō p̄us fuit edit⁹ q̄₃ memoriā ſanctoꝝ cōfeſſoꝝ eccleſia celebraret. Nam oēs fere ſancti q̄ in canone cōmemorantur: p̄ceſſere ſilueſtrū p̄ter ioanē ꝛ paulū ꝛ marcellinū ꝛ petꝝ q̄ primo ſucceſſerūt. Eccleſia vero poſt tp̄s beati Silueſtri cepit memoriam ſanctorū cōfeſſoꝝ venerari. Canon aūt ex eo conuinciṫ p̄ceſſiſſe q̄ apoſtoloꝝ cathalog⁹ non ita reperiṫ in illo diſpoſit⁹: ſicut i emēdatioib⁹ codicibus ſiue euāgelijs iuenitur. Jn p̄orib⁹ enī editionibus vt dicit Hieronym⁹ nō ſolū euangeliſtaꝝ mutat⁹ eſt ordo: ſ₃ etiā verboꝝ ꝛ ſniarū erat confuſa cōmixtio. Poteſt etiā dici q̄ ideo i canone ſolū fit mētio de martyribus: q₂ cū hoc ſacramētū ſit ſacramētū amoris in ipſi⁹ ſacramenti miniſterio debet ſolū memoria fieri de illis de q̄b⁹ ſpecialius apparuit ſignū veri amoris. Jn apoſtolis apparuit p̄ tēporaliū abiectionē: in martyrib⁹ per corporū tormentis expoſitionē. De p̄mo Mathei. 19. Ecce nos relinqm⁹ oīa ꝛc̄. De ſecūdo Sap. 3. Et ſi corā hoīb⁹ tormēta paſſi ſūt ꝛc̄. Rurſus ideo non fit mentio de confeſſorib⁹ q₂ illi nō ſūt paſſi ſicut xp̄s: cui⁹ paſſionis eſt memoriale hoc ſacr̄ꝫ. Grego. 3. addidit hec verba. ſ. illa que i q̄buſdam eccleſijs dn̄r. ſ. Quoꝝ ſolēnitas hodie i cōſpectu tue maieſtatis celebratur dn̄e de⁹ noſter in toto orbe terrarū. Terminaṫ autem hec particula per eundē dn̄m noſtrū. ſicut enī per filium omnia facta ſunt ita ꝛ per ip̄ꝫ habēt oīa eē reparata ꝛ terminata: ꝛ ſm̄ quoſdā nō d₃ hic reſpōderi Amē. neq₃ vſq₃ ad fractionē₃ hoſtie: quia angeloꝝ choris ſancto miniſterio aſſiſtens reſpōdet Amen. hoc tamen nō vbiq₃ ſeruaṫ. de hoc dicetur in. ii. particula.

¶ De quarta parte canonis. Rubrica.

Hanc igitur oblationem. Quarta pars. ꝛ hoc dicendo ſacerdos in quibuſdā eccleſijs p̄funde ſe inclinat. ¶ Sane legalis pontifex orans fumo thymiamatis obūbrabaṫ ꝛ tegebaṫ ne pateret alicui dum cremaret icenſum: ſicut in p̄hemio hui⁹ p̄tis dcm̄ eſt. Et xp̄s dum patrē interpellat p̄ nobis: angelorū pertranſit intuitū: q₂ intelligi nō poteſt quantū p̄ītia ſūpte carnis impetret apud patrem p̄ nobis. Sacerdos quoq₃ dum vicē₃ xp̄i gerit quodāmodo tegiṫ ꝛ latet: q₂ nec cogitari nec narrari poteſt quanta virtus ꝛ potentia ſit in verbis eius: ꝛ in hoc myſterio q̄d latet hoīes ꝛ angelos. Ad quod repreſentādū in q̄buſdā eccleſijs ſacerdos ſecretam itrans q̄buſdam cortinis que ſunt i vtroq₃ latere altaris que tūc extenduntṫ: quaſi tegiṫ ꝛ velatur. ¶ Seruitutis nr̄e. i. mee ꝛ cūctoꝝ que tibi ſeruiunt ꝛ famulanṫ. Et nota q̄ due ſūt ſeruitutis ſpecies. vna que ſoli creatori d̄beṫ: que dr̄ latria. altera que creaturis ip̄endiṫ que vocaṫ dulia. Quaſdam enim creaturas poſſumus inter omnia venerari. Utranq₃ ſpēm dominus determinat dicēs: Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari: ꝛ que ſunt dei deo. Unde verſus. Latria fit domino: debeṫ dulia ſeruo. Ad corp⁹ chriſti ferṫ perdulia fere. Latria ergo eſt ſeruitium ſiue cult⁹ ſoli deo creatori debit⁹: quem debemus ſuper oīa reuereri. Ad eā q̄dē pertinēt templa ꝛ altaria: ſacerdotia: ſacrificia: feſtiuitates: cerimōie ꝛ h̄₃ que ſoli deo ſunt exhibēda. Juxta illud. Dn̄m deū tuū adorabis: ꝛ illi ſoli ſerujes. i. ſoli deo ſeruitutē adorationis ip̄endes. Non enim ſanctis ꝛ angelis ad honorem dei: ſed potius deo ad honorem ſanctorum ꝛ angelorum dedicantur templa: ꝛ altaria conſecrantur: ꝛ ſacrificia offeruntur. nec ipſis adorationis ſeruitus ſed ſoli deo impēditur: vt dicetur i p̄hemio ſeptime partis: ne ſi ſecus fiat non theoſebie cultus exhibeaṫ: ſ₃ idolatrie crimē icurraṫ ſeruiēdo creature tāq̄₃ creatori: ꝛ mutādo gloriā icorruptibilis dei: i ſimilitudinē corruptibil' hoīs. Si igṫ nec hoīes nec angeli adorādi ſūt: attēdāt q̄dā q̄ ſub p̄textu cuiuſdā religiōis ſeu pietatl diuerſas adorāt imagines. ñ enī licet aliq̄d manufactū adorare put p̄batū eſt in p̄te p̄ma ſub ti. de pictur l Una quidē tātū dei patris ē imago quā vna cū patre adoratione venerari debem⁹. ſ. vnigenitū dei filiū Jeſu₃ xp̄₃ q̄ eſt ſplendo: gl'ie: ꝛ figura ſubſtantie eius: cuius non ſolū deitatē ſed etiā humanitatē adorare debem⁹. Juxta illō Adorate ſcabellū pedū ei⁹ qm̄ ſanctū eſt. Ceteras v̄o imagines ꝛ creaturas ſacras ꝛ ſactas. i. angelos homines ꝛ ſacramēta: nō latria ſed dulia poſſum⁹ venerari. De adoratione angeloꝝ legiṫ q̄ Abraham oculis eleuatis in conualle mābre tres vidit: ꝛ vnū₃ adorauit ex angelis. Loth q̄q₃ duob⁹ angelis itrantib⁹ ciuitatē occurrēs adorauit petēs vt in domū₃ ſuā hoſpitio declinarent. De adoratione hominū₃ legiṫ q̄ Jacob vidēs eſau veniētē preceſſit vtraq₃ turmā: ꝛ p̄ron⁹ in terrā ſepties adorauit. Filij quoq₃ iacob adorauerūt ioſeph i egypto. De adoratione ſacramētoꝝ dicit eccl'ia: Crucem tuā adoram⁹ domine. Et alibi legiṫ: Chriſtiani ſacras imagines pie veneranṫ ꝛ adorāt. ¶ Sequiṫ: Dies quoq₃ noſtros: Et nota q̄ leo papa adiunxit infra actionem: Hāc igiṫ oblationem vſq₃ placat⁹ accipias. Beat⁹ aūt Greg. has tres petitiōes i canone dr̄ addidiſſe. Prima eſt: dieſq₃ noſtros i tua pace diſponas. ſupple. per eū q̄ pro nobis eſt tradit⁹ i man⁹ eoꝝ qui pacem oderunt. Secūda: ab eterna dānatōe nos eripi. ſupple. per eū₃ qui pro nobis tp̄ali morte dānat⁹ eſt. Tertia: ꝛ in electorū₃ tu beas grege numerari. ſupple. p̄ eū q̄ pro nobis damnatus ē cū iniquis. ¶ Jn pace tua ꝛc̄. Et nota q̄ ē pax peccatoꝝ pax iuſtoꝝ que dr̄ pax pectoris ſiue ſpūalis. pax tēporalis. ꝛ pax eternitatis. De pace peccatoꝝ dixit pſalmiſta. Zelaui ſuper iniquos pacē peccatoꝝ vidēs. Et de pace iuſtorū dicit ap̄ls: Fruct⁹ ſpūs eſt: charitas: gaudiū₃: pax: patiētia Hāc reliquit dn̄s ap̄lis dicēs: Pacem relinquo do vo. De pace temporis igṫ p̄pheta. Orieṫ in dieb⁹ ei⁹ iuſticia ꝛ abūdantia pacis. De pace eternitatis dn̄s dixit apoſtolis. Pacem meā do vobis nō quō mūdus dat ego do vobis. Pro hac triplici pace ter oram⁹ i miſſa. Primo in hac oratione Hanc igṫ. ibi: dieſq₃ noſtros i tua pace diſpone. Secūdo i orōne: libera nos. ibi: Da p̄pitius pacē i dieb⁹ noſtris. Tertio i pax dn̄i. ibi: Da nobis pacē₃: vt de pace tp̄is per pacē pectoris trāſeamus ad pacē eternitatis. Ob hoc etiam ſacerdos in miſſa ter oſculaṫ altare. vz. i pri. canonis. d. Uti accepta ꝛc̄. ꝛ i oratiōe: Supplices. ꝛ poſt orōnē. Dn̄e ieſu xp̄e qui dixiſti apoſtolis. l₃ quidam non ies oſculētur: vt i ſui adiutoriū ad hoc ip̄etrādū nouem choros vel ordines āgelorum i q̄bus oēs ſancti locati vel locādi ſūt iuocent ꝛ iducāt. vel hoc faciūt quaſi gratias agētes de nouem ordinibus q̄s quilibet ſacerdos gradatiꝫ ſuſcepit. ¶ Circa h̄ altaris oſcula notādū ē q̄ ſacerdos ea facit trib⁹ tp̄ib⁹ i miſſa: iuṫ tria q̄b⁹ īdiget: ꝛ alia. tria ab eo i altari agenda. Prio. n. facṫ q̄dā oſcula aū collocatōē₃ hoſtie ꝛ calicl. ſ. q̄n p̄ ad altare accedit: q̄n ad p̄mā collectā dictur⁹ ē. dn̄s vobiſcū: ꝛ iteꝝ poſt euāgeliū dictur⁹. dn̄s vobiſcū. q̄ oſcula facit vt fiat dign⁹ miniſter i ſacrificādo. Scd̄o facṫ alia poſt collocatiōē₃ calicis ꝛ hoſtie p̄uſq₃ cōiceṫ. ſ. dictur⁹. Orate fratres ꝛc̄. ꝛ q̄n in canone dicit: Uti accepta. ꝛ quādo dic Ex hac altaris participatiōe. ꝛ finita orōne illa: Dn̄e Jeſu

chriſte qui dixiſti apoſtolis: que facit vt ſit iuſtus in chriſti corpore recipiendo. Tertio vero facit alia poſtq̄ communicauit. ſcilicet dicitur. dominus vobiſcum. ante poſt cōmunionem. ⁊ completa oratione: Placeat tibi ſancta ⁊c. que facit vt ſufficiens inueniatur gratias dn̄o deo pro receptis referendo. Verum oſcula que fiunt ante collocationē hoſtie ⁊ calicis: ⁊ ea que fiūt poſt cōmunionem fiunt ſup altare. vꝫ. in medio eiꝰ. Cū eni ſacerdotis dignitas ⁊ auctoritas in ſacrificando: nec nō ſufficiētia ad referendas grās de acceptis ſit ſolū a dō a quo noſtra ſufficiētia eſt: iccirco ante calicis ⁊ hoſtie locationeꝫ. ⁊ poſtq̄ cōicauit oſculat̄ mediū altaris: per qd̄ ꝓpter vtutē ꝯſecrationis ⁊ vnctionis ibi ī miſſa altaris facte maxīe repſentat̄ deꝰ ī quo vniunt̄ extrema. Oſcula vero q̄ fiūt poſt calicis ⁊ hoſtie collocationē anteq̄ cōicet fiunt a ſiniſtris calicis ꝓpe hoſtiā. Ad hoc enim q ſacerdos ſit iuſtꝰ in ſacrificādo: regritur nō ſolū actio diuina verū etiā ſua. vnde Aug. Qui fecit te ſine te: nō iuſtificabit te ſine te. Regrit̄ ergo diſpoſitio ex ꝑte ſua qd̄ fit ſi nō reſiſtit diuīs monitibꝰ: ſꝫ īfuſio grē fit ex ꝑte dei. ideoq̄ oſcula que fiunt ante cōionem nō directe fiūt ī medio altaris. ¶ Rurſus illud qd̄ eſt ex nobis ī iuſtificatione noſtra eſt qd̄ diminutiuum ⁊ modicū reſpectu eiꝰ qd̄ ex deo eſt. merito ergo fiūt a ſiniſtra parte calicis: que eſt ps diminuta ⁊ obliqua reſpectu dextre. Fiunt tamē iuxta hoſtiā. tum q in iuſtificatione plura ⁊ nobiliora ſūt a deo ſeu a xp̄o. tum q etiā illud qd̄ a nobis ē potius hr̄et rōnē mali q̄ boni niſi quodāmodo eſſet a deo per grām ꝓuenientē elicitū regulatum ⁊ acceptuꝫ. Poteſt etiā ſecūdo dici q ideo quādo calix ⁊ hoſtia nō ſūt ſuper altare: oſcula fiūt ī medio altaris. vꝫ. directe ſuper locū cruci ex criſmate ī ipſo ꝯſecratōe facte: q xp̄s ſtās ī medio diſcipulorū ſuorū dixit eis. Pax vobis: q̄ pax ꝑ ipa oſcula deſignat̄. Tertio ad deſignandū q ſicut hr̄ in canticis Chriſtꝰ aſcenſū ī cruce purpureū. i. ſanguie rubricatuꝫ media charitate cōſtrauit. que charitas per oſculū deſignatur que etiam media dr̄. q cōis oībꝰ. ꝓ omnibus eni voluit pati ex charitate. ¶ Porro fiūt oſcula ipſa manibus ſuper altare depoſitis. Primo ad notanduꝫ q charitas per oſculū deſignata operibꝰ dꝫ initi. naꝫ fm̄ Greg. Operatur magna ſi eſt. ſi aūt retinuit opare amor nō eſt. Scd̄o ad notandū q in altaris ſacrificio ſacerdos oīum temporaliū curā deponere. ⁊ ſolum ipſi ſacrificio affixaꝫ mēteꝫ debet habere. Tertio ad deſignandum q ad hec opera eiꝰ non ſufficit q ſolū dei miſericordia obtinetur. Adhuc nōnulli ī locis ipſis oſculandis ſignū cruci cum tribꝰ extenſis digitis ꝑus iprimunt. tum q omnia in fide trinitatis agenda ſunt. tum q regulariter qcq̄d ori applicandum eſt debet priꝰ crucis ſignaculo inſigniri. ¶ Et quāq̄ altaris menſa conſecrata fuerit. ⁊ alia multa crucis ſigna ī ipſo miſſe officio preceſſerit: non tamen hec ſuperfluunt: tum q non ratione ipſius loci: ſed rōne operis in loco ipo fienda ſunt. tū q quantūcūq̄ altaris menſa fuerit conſecrata: neſcitur tamen qd̄ ī loco ipſo maligno ſpūi permittatur a deo. Alia etiam multa ſigna ꝑus facta non rōne loci: ſed rōne conſecrationis corporis ⁊ ſanguīs chriſti facta fuerunt. Alij tamen ī penultimo ⁊ finali: dn̄s voſcum: nec oſculant̄ altare: nec ī illo iprimunt ſignum crucis: ſed ſe ſolum ante faciem ſuam ſignant ⁊ bene. tum q per altaris oſculum quod in fine miſſe fit intelligitur ſacerdos omnia precedentia approbare: ⁊ eis toto mentis affectu aſſentire. tum quia per corporis domini preſentiam omnis immundus ſpiritus de loco ipſo credendus eſt aufugiſſe. De oſculo etiam altaris ⁊ libri ſub titulo d̄ altaris oſculo dictum eſt.

¶ De q̄nta canonis parte. Rubrica.

QUam oblatiōem ⁊c. Quīta pars. in q̄ ſacerdos accedit ad dn̄ici corporis conſecrationē. d. Quam oblationem. ideſt terrenā materiā ad corpus tui filij deſtinatam. tu deꝰ q̄ſumꝰ in oībus. i. tota cognitōe: tota mēte: ⁊ toto itellectu. digneris facere benedictam ⁊c. Sane quarta feria Judas vnus ex duodeci a dyabolo ſupplantatus īmane ſacrilegiuꝫ ꝑpetrauit: dum filiū dei. 30. argenteis vēdidit phariſeis ī recōpenſationē damni ī qd̄ īcurrerat ꝓpter effuſionē vngēti. Quare īqt hoc vngentū nō venditur trecētis denarijs: ⁊ datū eſt egenis: Dixit aūt hoc non q de egenis ꝑtinebat ad eū: ſꝫ q fur erat ⁊ loculos habēs ea que mittebant̄ aſportabat. Quilibet āt argenteꝰ valebat. 10. dēarios vſuales. ⁊ ita dānū vnguēti quod valuerat trecētos denarios trigīta cōpenſauit argenteis. Si vero dicamus argēteos fuiſſe denarios vſuales: dicemus q Iudas vēdidit Chriſtū quaſi vile mancipiū trigīta denarijs q̄ ſūt decima trecētoꝝ denarioꝝ quos valuerat vnguētū: ꝓpter quod dn̄s deſpectiue loq̄t̄ per ꝓphetam. Appenderunt īgt mercedē meā trigīta argenteos preciū appreciāti quo appreciatus ſum ab eis. Ad deſignanduꝫ ergo ꝑcij quantitatē quo chriſtꝰ venditꝰ eſt. ſacerdos hic facit tres cruces cōmuniter ſuper oblatam ⁊ calicem cum dicit. benedictā aſtrictam ⁊ ratam. nā ⁊ trecenta pariter ⁊ triginta multiplicatōem ſuſcipiūt a trinario. poſtmodū autem ad deſignandū vēditionē ⁊ emptionē duas cruces īprimit ſigillatim: vnā ſuper oblatā: ⁊ alterā ſuper calicem cū dicit: Ut nobis corpꝰ ⁊ ſanguis fiat. q. d. Jlla venditio fuerit maledicta: pſcripta: irrita: iniq̄: ⁊ deteſtabilis. ſed tu deus hanc oblationē digneris facere benedictam. aſcriptaꝫ ratam: rōnabilē. ⁊ acceptabilem. Judas eni dilexit maledictionem ⁊ venit ei: ⁊ noluit benedictionē ⁊ elongata ē ab eo. ſed tu deꝰ hāc oblatōem digneris facere benedictam per quā nos ī celeſtibꝰ benedicas. Judas deletꝰ eſt ī libro viuentiū: ⁊ cum iuſtis non ſcribetur. Sꝫ tu deꝰ hanc oblationem digneris facere aſcriptaꝫ per quā nos īter electos aſcribas. Judas laqueo ſe ſuſpēdit. ⁊ epiſcopatū eiꝰ accepit alter. Sed tu deꝰ digneris hanc oblatōem facere ratā per quam ratū ſit noſtre ſalutis promiſſū. vel ratam quo ad cōfirmationē ī oībꝰ bonis: ne ſicut chain offeramꝰ: q ſe non deo ſꝫ dyabolo obtulit ſacrificiū. Jtem iudas exiuit condēnatꝰ: ⁊ orō eiꝰ facta eſt ī peccatū. Sed tu deꝰ hāc oblationē facere digneris rōnabilē. i. rōne plenam per quaꝫ rōnabile fiat noſtre ſeruituti obſequiū. Judas quoq̄ reddidit malum ꝓ bonis: ⁊ odiū ꝓ dilectione retribuit. Sed tu deꝰ hanc oblationē facere digneris acceptabilem: per quam nos tibi reddas acceptos. ¶ Secundo fiunt tres cruces cōmuniter ſuper oblatam ⁊ calicem. quia chriſtꝰ tria cōiter egit circa panē ⁊ vinū. videlicet accepit benedixit ⁊ dedit. Poſtmodū ſpāliter facit vnam crucē ſuper oblatam: q dixit: comedite. hoc eſt corpꝰ meū. ⁊ alteram ſup calicē: q dixit. Bibite. hic eſt ſanguis meꝰ. ⁊ ſꝫ hunc ſenſum recte ſubiungit̄: Qui pridie q̄ patereſ ⁊c. ¶ Tertio fiunt tres cruces: q iudas vēdidit xp̄m ad crucifigendū tribꝰ. ſ. ſacerdotibꝰ ⁊ ſcribis ⁊ phariſeis. Ad notādū ergo cōiter tres emptores facit ſacerdos tres cruces cōiter ſup oblatā ⁊ calicē dū dic: bn̄dictā aſcriptā ⁊ ratam. Ad notādū vō diſcrete vēditorē ⁊ venditū. vel traderē ⁊ traditū. facit duas cruces diſcrete ſup oblatā ⁊ calicē cū dic Ut fiat corpꝰ ⁊ ſāguis. ¶ Quarto tres p̄me cruces notāt quod factū eſt eſſe ex vtute crucifixi. Vel ſignificant tres dies qbꝰ chriſtꝰ ꝑdicauit poſt dn̄icā ī ramis palmarū: vel triduū q̄ ī ſepulchro quieuit. vel tria loca corporis in qbꝰ paſſus eſt ideſt manꝰ pedes ⁊ latus. Due vero ſequentes

ſignificant diuinam ⁊ humanam naturam. vel ꝙ chriſtꝰ in aīa ⁊ corpore paſſus eſt. Et ſiunt q̄nq; in figuraꝫ ꝙ xp̄s q̄nq; vulnera habuit. vel in quinq; crucibus tempus legis exprimimus qđ quinq; libris diſtinguitur. ⁊ in quolibet xp̄i paſſio denotatur: que lex q̄nq; pſonis regebat̄. ſ. iudice: rege: principe: propheta: ſacerdote: q̄bus chriſtꝰ aſſimilatur. ¶ Poſſūt quoq; premiſſa verba ſecundo modo ſic exponi: petimꝰ vt ds hāc oblationē faciat benedictā aſcriptam ⁊ ratam. i. vt eam cōſecret. approbet ⁊ confirmet ī rōnabileꝫ hoſtiā ⁊ acceptabile ſacrificiū. ita vt nobis. i. ad noſtram ſalutē panis fiat corpus: ⁊ vinū ſanguis dilectiſſimi filij tui dn̄i noſtri Jeſu xp̄i. Patri q̄dem dilectus eſt filius: ſicut ipſe pater de celo teſtatus eſt dicēs. Hic ē filius meꝰ dilectꝰ ⁊c̄. ⁊ nos eū diligere debemꝰ. q̄a ipſe prior dilexit nos: ⁊ p̄ nobis eſt paſſus. Tertio modo ſic. Queſumꝰ vt tu deꝰ hanc oblationem facere digneris benedictaꝫ. i. vt a te ſpūaliter benedicatur. Unde virtute patris noſtri ſit benedictus fructꝰ virginis Marie. aſcriptam. i. talem que de memoria tua nulla poſſit obliuione deleri. ratā. i. talem que de beneplacito tuo nulla poſſit obliuione diuelli. rōnabilem. i. talē q̄ tue diuine rationi cōueniat. Refert cui īter rōnabile ⁊ rōnale. rōnabile dr̄ quod de rōne pcedit. rōnale vero dr̄ quod vtitur rōne. vnde ⁊ liber iſte rōnale vocat̄: q2 coruꝫ que in eccleſiaſticis officijs aguntur rationes cōtinet. acceptabilem: ideſt vt per eam tibi deo acceptemur. Quarto modo ſic. Digneris facere benedictam. i. ſpū ſancto replere. aſcriptam. i. diuinitati aſcribere. ratā. i. ī vitate vt ad ſalutē ſufficiat ſolidare. rōnabilē. i. ī nr̄a fide. acceptabilē. i. in nr̄a dñotiōe. Quīto mō ſic. quā oblationē tu deꝰ omnipotens digneris facere i omnibꝰ benedictaꝫ: hoc eſt trāſferre in eam hoſtiā que eſt oīmodē benedicta. aſcripta. rata. rōnabilis ⁊ acceptabilis. Benedicta dr̄ hoſtia ſalutaris. i. ab omni cauſa maledictionis immunis tam originali q̄ꝫ actuali: tam criminali q̄ꝫ veniali: ſicut Eliſabet īquit ad v̄ginem: Benedictꝰ fructus vētris tui. aſcripta dr̄. i. figuris ⁊ ſcripturis veteribꝰ deſignata. tā in agno paſchali q̄ꝫ in manna celeſti. tam in Iſaac immolando q̄ꝫ in abel immolato. quoniam vt inquit Joannes. Hic eſt agnꝰ q̄ occiſus eſt ab origine mūdi. Rata dr̄ quaſi nō tranſitoria: ſicut vetꝰ lex que ceſſit vbi noua ſucceſſit: ſed que permanet i eternū ſꝫ ordinē melchiſedech. Rationabilis dr̄ quaſi non pecualꝭ ſicut erat legalis que ſanguine thaurorum ⁊ hircoꝝ nō poterat a peccato mūdare. ſed que ſanguine proprio cōſcientias emundat ab operibus mortuis. Acceptabilis dr̄ quaſi non illa de qua dicit ꝓpheta. Sacrificiū ⁊ oblationē noluiſti: ſicut dominꝰ ait. Non accipiam de domo tua vitulos neq; de gregibꝰ tuis hircos. ſed illa de qua dic̄ pſalmiſta: Tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Unde dn̄s ait. Sacrificiuꝫ laudis honorificabit me. Et vti hanc diſpōnē recte ſubiungit̄ vt fiat corpus ⁊ ſanguis dilectiſſimi filij tui dn̄i ⁊c̄. Patri. n. dilectꝰ eſt filiꝰ. Juxta illud. Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ ⁊c̄. ⁊ nos eum diligere debemꝰ: q2 ipſe p̄or dilexit nos ⁊ paſſus eſt p̄ nobis. Aug. vero ſic expōit: Benedictā per quā bn̄dicimur. aſcriptam p̄ quā ī celo oēs aſcribimur. ratā per quaꝫ in viſceribꝰ xp̄i. i. de corpe xp̄i qđ eſt eccleſia cēſemur. rōnabilem per quam a beſtiali ſenſu exuimur. acceptabileꝫ vt q̄ nobis ipſis diſplicemꝰ per hāc acceptabiles eiꝰ vnico filio ſimus: ſubiungens ꝙ ſacerdos euangeliſtaruꝫ verba aſſumens dicit: Qui pridie q̄ꝫ pateretur ⁊c̄. Ambroſius dicit ꝙ hec verba. Quam oblationem aſcriptam rationabilem ⁊c̄. ſunt verba euangeliſte vſq; ibi: Accipite ⁊ mādūcate ⁊ bibite ex hoc omnes. Alij vero dicunt ꝙ alexander papa primus addidit canoni verba illa: Qui pridie. vſq; hoc eſt corpus meum.

¶ De ſexta particula canonis — Rubrica

Qui p̄die q̄ꝫ pateretur ⁊c̄. Sexta pars. ⁊ h̄ verba dr̄ alexander papa p̄mꝰ addidiſſe vt p̄miſſū eſt. Qđ aūt ab hoc loco agitur repn̄tat id quod chriſtꝰ ī cena fecit. ⁊ ē ſēſus hoꝝ verboꝝ. Qui p̄die q̄ꝫ pateret̄. i. vna die anteq̄ꝫ ip̄e paſſus eſt p̄ nobis: voluit tradere diſcipulis ſuis corporis ⁊ ſāguinis ſui myſteriuꝫ vt illi traderēt nobis. Quītadecima tamen die p̄mi menſis q̄ tunc extitit feria ſexta: paſſus eſt xp̄s. ⁊ p̄cedente nocte. vꝫ. decimaquarta luna primi menſis ad veſperaꝫ: vt leges ſcripturarū īpleret: poſt typicum paſcha corpis ⁊ ſanguinis ſui ſacramētū īſtituit: ⁊ eccleſie tradidit frequētandū. Sic eni fuerat p̄figuratū ī Exo. io. die menſis primi tollat vnuſq̄ſq; agnuꝫ per familias ⁊ domos ſuas: ⁊ ſeruabit eum vſq; ad quartādecimā diē menſis huiꝰ. imolabitq; eū vniuerſa multitudo filioꝝ iſrael ad veſperā ⁊ ſumēt de ſāguine agni ac ponēt ſuper vtrūq; poſtem ⁊ iſuper liminaribꝰ domoꝝ ī q̄bus comedēt illū. ⁊ poſt pauca. Eſt eni phaſe. i. tranſitus dn̄i. ¶ Illud auteꝫ notandū eſt ꝙ ſicut manna datū fuit hebreis poſt trāſitū maris rubri iam ſubmerſis egyptijs: ſic eucharīſtia datur xp̄ianis poſt ablutionē baptiſmi iaꝫ deletis pct̄is: vt p̄ baptiſmum emūdemur a malo: per eucharīſtiā ꝯfirmemur ī bono. Sicut. n. manna populū illū per vaſtitatē intie ſolitudinis ad terram p̄miſſionis perduxit. ſic eucharīſtia populū iſtū per icolatū vite preſentis ad patriaꝫ paradiſi perducit: ſic dcā q2 non aliud īuenitur vocabulū quo digne tantū ſacramentum valeat appellari niſi ꝙ grece melius dr̄ eucharīſtia quod latine exponit̄ ſm̄ Iſi. bona grā. vel ſm̄ alios dator grē. viaticum quoq; recte appellatur q2 reficiēs ī via deducit ad patriam. Sicut eni filij iſrael a tranſitu maris rubri māna nō defuit donec venirent ad terrā p̄miſſionis: ita ⁊ fidelibꝰ renatis per baptiſmum rubricatum ⁊ ſcificatū ſanguīe xp̄i non deficiet eucharīſtia donec veniet finis huiꝰ ſeculi. Sꝫ nec tunc niſi quo ad h̄ q2 vlterius non ſumetur ſub ſp̄e ſed videbimus deū facie ad faciem. Hoſtia vero ſm̄ hebreos dr̄ ab hoſtio. quoniaꝫ ad oſtiū tabernaculi offerebat̄. Sed ſcōm gentiles dr̄ ab hoſte. q2 deuictis hoſtibꝰ fiebat hoſtia. id eſt ſacrificiū. ⁊ vt erim a prouicendis: de quo dictum eſt ſub ti. de oblatiōe. Dicit̄ quoq; hoſtia īmolatio: q2 ibi xp̄s ſacramentaliter imolat̄. q̄ ſemel ī veritate p̄ peccatis imolatꝰ eſt in cruce. quod tractū ē a mola que fieri ſolebat de q̄dā gn̄e frumēti: quod far ſeu ador dr̄. quod ergo in manna preceſſit i eucharīſtia conſūmatur. naꝫ quātā liber q̄ſq; partē accipiat totam percipit eucharīſtiam ſicut euenit de manna. quia nec q̄ plus collegerat habuit ampliꝰ: nec q̄ minꝰ parauerat reperit minus. Hanc ergo p̄figurabat panis ille celeſtis d̄ quo ſapiens ꝓteſtatur. Panē d̄ celo p̄ſtitit ſine labore oē dlectamentū in ſe habentē ⁊ oīs ſaporis ſuauitatē. quod d̄ ſe chriſtꝰ exponens: Ego iḡt ſum panis viuus qui d̄ celo deſcendi: ſiq̄s mādūcauerit ex hoc pane viuet in eternuꝫ Et panis quē ego dabo caro mea eſt pro mūdi vita. ¶ Et eſt notandū ꝙ ī eccleſia cōicatur corpꝰ chriſti ſumēdo. pacem dādo. panem benedictū ⁊ bn̄dictōeꝫ ſuſcipiendo: vt dicetur ſub titulo de pacis oſculo. Quia autē vult cōicare h̄bet timorem fidē ⁊ dilectionē h̄re: d̄ conſe. di. z. timoreꝫ ¶ Seq̄tur: Accepit panem ⁊c̄. Hunc ſacrificij rituꝫ melchiſedech legit̄ celebraſſe p̄mꝰ offerens panem ⁊ vinum. Erat eni ſacerdos d̄i altiſſimi. Unde dauid īquit ad xp̄m Tu es ſacerdos ī eternū ſm̄ ordinē melchiſedech ⁊c̄. Sacrificiū iḡr euangelicū preceſſit legale nō ſolū dignitate ſꝫ ēt tp̄e: ſic ap̄ls plenꝰ oſtēdit ī ep̄la ad hebreos. Ideo vero panē ⁊ vinū ī ſacrificiū corpis ⁊ ſanguinis ſui xp̄s īſtituit:

vt in ſumptione corꝑis ⁊ ſanguinis xp̄i doceat̄ eſſe ꝑfecta
refectio: qꝛ ſicut ꝑ ceteꝛ cibis ⁊ potibꝰ corꝑalibꝰ panis coꝛ
hoīs cōfirmat: ⁊ vinū coꝛ hoīs letificat: ita ⁊ corpꝰ ⁊ ſāguis
xp̄i pre ceteris cibis ⁊ potibꝰ ſpūalibꝰ īterioꝛem hoīem re-
ficiunt ⁊ ſatiant. vn̄ Populū tuū īebrians q̄ꝫ preclarū eſt.
In his enī duobꝰ plena cōſiſtit ⁊ ꝑfecta refectio: ſicut ip̄e
teſtat̄: Caro mea vere eſt cibꝰ ⁊ ſanguis meꝰ vere eſt potꝰ.
De hoc ēt dicet̄ ī ſeptima ꝑticula ſup verbo: Hic eſt calix
Ceteꝝ panis dꝫ eē de frumēto vinūqꝫ de vite: qꝛ chriſtus
ſemetipſū cōparauit frumēto cū ait: Niſi granū frumēti
cadēs ī terrā mortuū fuerit ipſū ſolū manet. Et viti cum
dixit: Ego ſū vitis vera. Ip̄e etiā fuit racemꝰ torculari cru
cis preſſus. Unde Iſa. 63. Ueſtimēta tua ſicut calcantiū
in torculari. Porro nec racemꝰ vue nec granū frumēti dꝫ
offerri niſi vel expreſſū in vinū vel redactū ī panē: de cōſe.
di. z. cum oē. qꝛ xp̄s ⁊ panē ſe dic̄ ⁊ frumēto ſe cōparat. In
canone tamē apoſtoloꝝ in bucardo libro qnto. c. ſi qs. ita
canitur. Si qs ep̄s vel p̄ſbyter preter ordinationē domini
alia quedā ī ſacrificio offerat ſup altare. i. mel aut lac aut
ꝓ vino ſiceram aut cōfecta q̄dam aut volatilia aut aīalia
aliqua aut legitima cōſtitutionē faciēs deponat̄. d̄ hoc di
ctū eſt ſub ti. d̄ oblatione ſacerdotis. Non dꝫ etiā ī pane
ipſo poni ſal: quāuis qdam heretici cōtra faciāt ꝓpter illd̄
qd̄ ſcriptū eſt. Quicqd obtuleris ſacrificiū ſali cōdies. ⁊ il
lud. Nō auferes ſal federis dn̄i dei tui d̄ ſacrificio tuo. ⁊ il
lud: In oī oblatōe tua offeres ſal. Et ī euāgelio: Oīs victi
ma ſalietur. que de ſale diſcretōis non male ītelligunt̄. Pa
nis aūt hic format̄ ī modū denarij tum qꝛ panis vite pro
denarijs traditꝰ eſt: tū qꝛ ideꝫ denariꝰ ī vinea laborantibꝰ
ī p̄miū dandꝰ eſt. ⁊ ī forma rotūda vt dcm̄ eſt ſub ti. de ob
latione. In hoc ēt pane ſepe ſcribitur nomen ⁊ imago ip̄e
ratoris noſtri. i. q. i. qd̄ qdā ī fine. qꝛ per eum ī imaginem
dei reformamur: ⁊ noīa noſtra in libro vite ſcribunt̄. Nō
nulli ēt ibi agnū figurant: tum qꝛ is q immolatur verꝰ eſt
agnꝰ: tum ēt ꝓpter illud qd̄ legitur Exo. 29. Hec qdeꝫ fa-
cies ī altari. offeres agnos iugiter ⁊ vinū ad libādū ī agno
Panis quoqꝫ nō fermētatꝰ ſed azimus ī ſacrificiuꝫ debet
offerri: tum rōne facti. tum rōne myſterij. Scriptū nāqꝫ
eſt ī Exo. p̄mo ⁊ decimaqrta die p̄mi mēſis ad veſperā
comedetis azima vſqꝫ ad diē. zi. eiuſdem mēſis ad veſperā
Iteꝫ ſeptē diebꝰ fermentatū nō inuenietur ī domibꝰ veſtris
Item q comederit fermētatū peribit aīa eiꝰ de cetu iſrl̄.
Item oē fermētatū nō comedetis. Item in cūctis habita
culis vr̄is comedetis azima. ¶ Cum ergo Chriſtꝰ die q̄r
tadecima p̄mi menſis ad veſperā cenauerit cuꝫ diſcipulis
⁊ agnū paſchaleꝫ comederit. ⁊ vtiqꝫ ritu legali cū azimis
panibꝰ ⁊ lactucis agreſtibꝰ. ꝯſtat q ea hora fermentatuꝫ
nō inueniebat̄ ī domibꝰ hebreoꝝ: ⁊ ita panē azimū ī corpꝰ
ſuum abſqꝫ dubio cōſecrauit. Cum enim fermentuꝫ coꝛ-
ruptionem ſignificet. Unde ſm ap̄lm: Modicū fermen
tum totam maſſam corrumpit: vt nihil corruptū vel coꝛ
rumpens ſed totū ſincerū atqꝫ ſincerās in hoc eſſe ſacro
monſtret̄: non fermētatū ſed azimum cōſecramꝰ. Iuxta
illud apoſtoli. Paſcha noſtꝝ imolatꝰ eſt chriſtꝰ: itaqꝫ epu
lemur nō ī fermēto veteri ſed ī azimis ſinceritatis ⁊ veri
tatis. Greci tamē ī ſuo perſiſtentes errore de fermētato
conficiunt: latinos azimitas vocantes cū ipſi veriꝰ fermē
tarij valeant nūcupari. Dicunt. n. ī paraſceue lunam. 14.
extitiſſe ī qua verꝰ agnꝰ eſt imolatꝰ: vt legis īpleret̄ figu
ra que. 14. luna p̄mi menſis paſchalē agnū iuſſerat īmola
ri. Dn̄s igr̄ eo die ſe paſſurū eſſe p̄noſcens ī p̄cedēti veſpe
ra neceſſitate ductus anticipauit comedere paſcha. ⁊ qꝛ
tunc licite poterat comedere fermētatū: ideo ⁊ ipſi corpꝰ
dn̄i de fermentato cōficiunt. Dicunt ēt q cuꝫ beata v̄go
Maria p̄gnans fuerit de ſpū ſancto recte per fermenta-
tum ſignificat̄ dn̄i īcarnatio ꝓpter virginei vteri tumorē
Sed reſpōderi pōt, q nō offerimꝰ ī ſacrificiū v̄ginis vteꝝ:
nec ille eſt ad tranſſubſtātiandū neceſſariꝰ ſed fides ⁊ dei
verbū. ¶ Sed nūquid cōficit q fermētatū vl̄ azimū ſil' ⁊
fermētatū hodie apd̄ nos ſacrificat. ⁊ vr̄ q nō cū xp̄s azi-
mum cōſecrauerit qn̄ ſacrm̄ īſtituit vt dcm̄ eſt. Preterea
vt iā dicet̄ eccleſia a beatis petro ⁊ paulo hūc ſacrificij ri
tum accepit. ¶ Quidā tamē cōtradicūt preſerti ſi negli-
gentia vel ignorātia hoc facit: extra de cele. miſ. c. fi. Naꝫ
⁊ legit̄ ī leuitico. Offeretis panes fermētatos cum hoſtia
gr̄aꝝ que offeret̄ ꝓ pacificis. Itē in pēthateuco legit̄: Of
feretis pāes p̄mitiaꝝ d̄ duabꝰ decimis fermētate ſimille
⁊ multis cū fermētato ſacrificātibꝰ eccl'ia cōicat. ¶ Seq
tur: Eleuatis oculis ī celū ⁊c. Per hoc q xp̄s oculos ī celū
leuauit īſinuat nob̄ ſe hr̄e a patre quod hꝫ: q qꝫ ī p̄ncipio
noſtroꝝ opeꝝ debemꝰ dirigere mētis oculos ad dn̄ꝫ tāq̄ꝫ
ad doctorē oīuꝫ opeꝝ bonoꝝ. Itē per hoc q oculos ad ce
lum leuauit: ⁊ patri gr̄as egit: docuit nos q ſemper patri
ſupplicare debemꝰ vt hoc tā magnū ſacramētū per manꝰ
noſtras ꝑficere dignet̄. ¶ Hic aūt tria ꝯmemorant̄ que
nullus euāgeliſtaꝝ deſcribit. vꝫ. Eleuatis oculis ī celū ⁊c
vſqꝫ. diſcipulis ſuis. Item eterni teſtamēti. Itē myſterium
fidei: qs q̄ tāte audacie extitit vt h̄ de corde ſuo tētauerit
īterponere: extra de cele. miſ. cū marthe. ¶ Sane formā
iſtā verboꝝ ab ipſo xp̄o acceperūt ap̄li: ⁊ ab ipſis eccleſia.
Multa qdem tam de verbis q̄ꝫ de factis dn̄icis ꝓpter bre-
uitateꝫ p̄termiſerūt euāgeliſte q̄ tamē apoſtoli ſupplene
rūt: vt eſt qd̄ apoſtolꝰ ait ī ep̄la ad Corin. Uiſus eſt pluſq̄ꝫ
qngētis fratribꝰ ſimul. deīde viſus eſt ⁊ Jacobo. deīde ap
ſtolis oībꝰ. nouiſſime autē tāq̄ꝫ abortiuo viſus eſt ⁊ mihi.
Nam ⁊ īter ipſos euangeliſtas quedā omittunt̄ ab vno q̄
ſupplent̄ ab alio. vnde cū tres euāgeliſte cōmemorent: h̄
ē corpꝰ meuꝫ. ſolus Lucas adiecit: qd̄ ꝓ vobis tradet̄. Et
cū Matthꝰ ⁊ Marcꝰ dicāt ꝓ multis: Lucas dicit ꝓ vob̄
ſed Matthꝰ addidit ī remiſſionē pctōꝝ. ¶ Sequitur.
Gr̄as agēs ⁊c. Hic colligitur vnde ſacrificiū laudis dicat̄.
Dr̄. n. ſic: qꝛ xp̄s gr̄as agens ⁊c. illud īſtituit. Gr̄as aūt age
bat nō ꝓ ſe: ſed ꝓ nobis. i. ꝓ reparatiōe oīum ſic futura. de
hoc dcm̄ ē ī ſecūda particula ſup verbo: ꝓ qbꝰ bn̄dixit ⁊c.
Benedixiſti enī benedictōe celeſti ⁊ v̄tute verbi: q̄ ꝯuer-
titur panis ī ſubāꝫ corpis xp̄i. ſ. hoc ē corpꝰ meū. Et in ꝓla
tione huiꝰ v̄bi fit crux ſup panē: q̄ ſignificat q xp̄s paſſus
ē etiā ī nā: totꝰ enī paſſus eſt: ⁊ ſm aiam ⁊ ſm corpꝰ: vt di-
cetur. in. ii. particula ſuper verbo: ⁊ p̄ſtas. vt totū hoīeꝫ re
dimeret. Qꝛ enī xp̄s accepit panē ⁊ calicē in ſanctas ac ve
nerabiles manus ſuas vtrūqꝫ bn̄dixit: iō ſacerdos xp̄i ex-
emplo panē ⁊ caliceꝫ ī manꝰ accipiēs vtrūqꝫ per ſe crucis
ſignaculo bn̄dixit. q̄ due cruces īnuūt tempꝰ cene ⁊ tēpꝰ
ꝑſe. ī qua duo parietes ī angulari lapide cōiūgunt̄. vel q
gigas gemine ſubſtātie crucifigit̄. Cū aūt ad ꝓlationem
v̄boꝝ iſtoꝝ: Hoc eſt corpꝰ meū. Hic eſt ſāguis meꝰ. ſacer
dos cōficiat. de conſe. di. z. panis ē. credibile iudicat̄ q ⁊
xp̄s eadē verba dicendo ꝯfecit. Uerū cū dn̄s priꝰ fregerit
q̄ꝫ cōſecrauerit: vr̄ q eccleſia q̄ p̄us conſecrat q̄ꝫ frangat
al'r agat q̄ꝫ xp̄s egerit. ⁊ ſic peccat: qn̄ eiꝰ actio nr̄a dꝫ eſſe
īſtructio. iz. q. i. exemplū. Super hoc dixerūt qdā q xp̄s
poſt bn̄dictōem ⁊ cōuerſionē fregit. nam tūc cōfecit cuꝫ
benedixit: lr̄aꝫ hoc ordie ꝯſtruētes. Accepit panē ⁊ bn̄di-
xit ſubaudiēdū ē dicēs: Hoc ē corpꝰ meū. ⁊ tūc fregit ⁊ de
dit ⁊ ait: Accipite ⁊ comedite: ⁊ iterauit. hoc eſt corpꝰ meū
Priꝰ ergo ꝓtulit hec verba vt eis vim conficiendi tribue
ret. deīde ꝓtulit eadē vt ap̄los formaꝫ cōficiēdi doceret.
Alij dixerūt q ēt xp̄s p̄us fregit q̄ꝫ cōſecrauerit. nā prius
bn̄dixit ⁊ poſtea fregit. ⁊ deinū ꝓtulit verba illa: H̄ ē coꝛ
pus meū ⁊c. ⁊ tūc dedit: ⁊ ſm hoc ⁊ facīꝫ cōfecit ⁊ formā

inſtituit poſt benedictionē cum dixit: Hoc eſt corpꝰ meū.
itelligentes illā benedictionem fuiſſe vel aliqḋ ſignū qḋ
ſup̱ panē ipreſſit vel aliquod quod ſuper panem expreſ-
ſit. quibus illud videtur obſiſtere ꝙ prius fregit ꝙ̄ dixit:
Hoc eſt corpus meū. nec eſt etiam credibile ꝙ prius de-
derit ꝙ̄ confecerit. Sane dici poteſt ꝙ chriſtus virtute
diuina nobis occulta: primo confecit ⁊ poſtea formā ex-
preſſit ſub qua poſteri benedicunt. Ipſe nāq̃ v̄tute ꝓpria
bn̄dixit. nos v̄o ex illa v̄tute quā īdidit verbis. Cum ergo
ſacerdos illa xp̄i verba ꝓnūciat: hoc eſt corpꝰ meū: ⁊ hic ē
ſanguis meꝰ: panis ⁊ vinū ī carnē ⁊ ſanguinē cōuertunṫ il
la verbi v̄tute qua v̄bū caro factū eſt ⁊ habitauit ī nobis:
qua dixit ⁊ facta ſūt: mādauit ⁊ creata ſunt. q̄ feminā mu-
tauit in ſtatuā: ⁊ virgā cōuertit ī colubrē: qua fontes mu-
tauit ī ſanguinē: ⁊ aquā cōuertit in vinū. Nā ſi verbū He-
lie potuit ignē de celo deponere: nōne verbū xp̄i poterit
panē ī carnē mutare: certe maius eſt de nihilo creare qḋ
nō eſt: ꝙ̄ qḋ eſt ī aliud trāſmutare: de conſe. di. 2. re vera. ⁊
.c. panis. ⁊ icomparabiliter maiꝰ eſt ꝙ deꝰ ita factꝰ eſt hō
ꝙ n̄ deſijt eē dn̄s: ꝙ̄ ꝙ panis ita fit caro ꝙ d̄ſinit eē panis
Illud ꝑ icarnationē ſemel fcm̄ eſt: iſtud ꝑ ꝯſecrationē in-
giter fit. Ad ꝓlationem ergo verboꝝ panis diuinitꝰ trāſ-
ſubſtantiaṫ ī carnē. diuina enī ⁊ materialis huiꝰ ſacrificij
ſubſtantia eſt verbū: qḋ accedēs ad elemētū ꝑficit ſacra-
mētū: ſicut verbū carni vnitū effecit hoīe3 chriſtū. ⸿ No-
tandum eſt aūt ꝙ in corpore xp̄i vndecim miracula con-
ſiderantur: de quibꝰ expreſſa reddi rō non pōt: lȝ ſimilitu
dinarie rōnes ad hoc deſeruiant. ⸿ Primū eſt qꝛ panis
⁊ vinū tranſſubſtātianṫ ī corpus ⁊ ſanguinē: de quo iam
rōnes poſite ſunt. Alia etiam rō huic deſeruit: qꝛ ⁊ cibꝰ ⁊
potꝰ corꝑalis fit caro ⁊ ſāguis mediante natura. multo er
go fortiꝰ ip̄a natura. ſ. deꝰ imediate facere poteſt ꝙ panis
cōuertatur in corpꝰ ſuum ⁊ vinū ī ſanguinē. ⸿ Secundū
eſt ꝙ quotidie panis tranſſubſtātiaṫ in corpꝰ ⁊ nullu3 fit
augmētum ī deo. rō huic deſeruit: qꝛ etſi ſcio aliqḋ ſecre-
tum qḋ pluribus manifeſto: lȝ illud oēs illi me reuelante
ſciant: tamē ī me ſolo ſiue ī mente mea nullu3 ꝓpter hoc
fit augmētū. ⸿ Tertiū qꝛ quotidie ſumiṫ ⁊ comediṫ: nec
aliqua fit eiꝰ diminutio. rō, qꝛ etſi de lumine meo lumina
mille ſumanṫ: nil deperit ī meo. nā ⁊ vidua ſaraptena cō-
medebat ⁊ nūq̃ diminuebaṫ farina de hydria: nec oleu3
de lechito. ⸿ Quartū eſt qꝛ īdiuiſibile diuidiṫ: ⁊ ī q̈libet
parte eucharíſtie totꝰ ⁊ īteger remanet. rō ī ſpeculo ī quo
aliq̈d repn̄taṫ: ⁊ ſi diuidatur per ꝑtes in qualibet ꝑte idē
repreſentaṫ: vt diceṫ ī ſequenti ꝑticula ſuper v̄bo: Simili
modo. ⸿ Quītum qꝛ a criminoſis ſumptū nō coīquinatur:
rō qꝛ nec ſol tranſiens ſup̱ loca fetida coīquinatur. 19. diſtin
ctione. ſecundū. ⸿ Sextū qꝛ corpꝰ Chriſti quod eſt cibus
vite: peccatoribꝰ eſt mortale: vt dcm̄ eſt in ꝓhemio huius
partis. rō qꝛ ⁊ infirmis ⁊ debilibus corpore bona cibaria
vt capones: ⁊ bona vina ſunt nociua. ⸿ Septimū qꝛ ſum
ptū a ſacerdote ⁊ quolibet alio: ore clauſo ī celū rapiṫ: de
con. di. 2. qꝛ corpꝰ in prin. vt iam diceṫ ſuper verbo: Accipi
te. rō qꝛ de corpore v̄ginis īcorrupte xp̄s exiuit: qui etiam
de monumēto clauſo ſurrexit cum ſit res ſimpliciſſima ⁊
oſtio clauſo in locum vbi erāt diſcipuli ītrauit. ⸿ Octa
uum cum ſit corpus imenſum ꝙ ī tā parua hoſtia ſtat: rō
qꝛ ⁊ pupilla oculi que minima eſt magnū montē apprehē
dit. ⸿ Nonū qꝛ idē corpꝰ totum ſimul ī diuerſis locis ꝯſt
ſtit ⁊ a diuerſis percipitur: ⁊ videtur. rō: qꝛ ⁊ verbū hoīs ſe
mel ꝓlatum iuxta vocis naturam totu3 ſimul eſt in auri-
bꝰ diuerſoꝝ. Preterea qui fecit corpus ⁊ locum: vtrunq̃
facit in altero eſſe vt vult. Rurſus luna ⁊ ſol ⁊ lumen ī di
uerſis locis a diuerſis videṫ. ⸿ Decimū qꝛ pane trāſſub-
ſtantiato remanent accidētia panis: ſcȝ tactus color ⁊ ſa-
por. rō per ſimilitudinē deficit hic: vt diceṫ ſuper verbo:
Fregit. ⸿ Undecimu3 quia ſub ſpecie panis eſt: ⁊ ſumiṫ
corpus ⁊ ſanguis Chriſti: immo totus Chriſtꝰ. Similiter
ſub ſpecie vini eſt ⁊ ſumitur vtrūq̃: ⁊ tamen non ē ibi du-
plex ſumptio corporis ⁊ ſanguis xp̄i: ratio qꝛ lȝ in vno prā
dio comedam ante potum ⁊ poſt: non tamē dicor bis prā
dere. ⁊ de hoc dicetur ſub. 7. particula ſuper verbo. ſimili
modo. Uerūtamen ſicut ait leo papa: de conſe. di. 2. ī gbꝰ.
Quid queris nature ordinē ī xp̄i corpore cum ꝑter natu
ram ſit ipſe natus chriſtꝰ ex virgīe. ⸿ Et nota ꝙ quedam
matrona ſingulis diebꝰ dominicis offerebat panes beato
Gregorio q cum poſt miſſarū ſolemnia corpꝰ dn̄i illi offer
ret ⁊ diceret. corpꝰ domini noſtri Jeſu xp̄i cuſtodiat te in
vi. eter. illa laſciua ſubriſit: ipſe vero mox dextram ab eiꝰ
ore conuertens partē illā dominici corporis ſuper altare
depoſuit. deīde corā populo matronā īterrogauit ob quā
cauſam ridere preſūpſerit. At illa igt: qꝛ panē quē ꝓprijs
manibꝰ feceram tu corpus dn̄i appellabas. Tunc grego-
rius ꝓ mulieris īcredulitate ſe in orationē ꝓſtrauit: ⁊ ſur
gens particulam illam panis ad īſtar digiti carnem factā
reperit: ⁊ ſic matronam ad fidem cōuertit. Orauit iteru3
⁊ carnē illā ī panē ꝯuerſa3 vidit ⁊ matrone ſumēdā tradi-
dit. ⸿ Legiṫ quoq̃ ꝙ cū hugo de ſancto victore doctor
excellentiſſimꝰ vltima infirmitate laboraret corpus dn̄i
īſtāter petijt ſibi dari: cūq̃ nullū cibū retinere poſſet fra
tres eius turbationē timētes ſimplicē ſibi hoſtiā attule-
runt quod ille per ſp̄m̄ agnoſcens ait: Miſereaṫ veſtri d̄s
fratres cur me deludere vultis. Iſte enī quē portatis do
minus meꝰ non ē. At illi attoniti mox corpꝰ dn̄i attulerūt
ſed ipſe ſe vidēs nō poſſe recipere eleuatis ī celu3 manibꝰ
ſic orauit. Aſcendat filiꝰ ad patrem ⁊ ſp̄ūs ad eū qui fecit
illū: eccle. vlti. Et iter hec verba ſp̄m̄ emiſit ⁊ corpus dn̄i
īde diſparuit. ⸿ Quīq̃ aūt ex cauſis ſacramētū corporis
⁊ ſanguis ſui xp̄s ſub alia ſpē ſumendū īſtituit. Prima eſt
ad augēdū meritū: quoniā aliud ibi cernitur: ⁊ aliud eſſe
crediṫ: vt fides habeat meritū cui humana rō nō prebet
experimentū: de pe. di. 4. ī domo. Secūda eſt ad fouēdū
ſenſum ne abhorreat animꝰ qḋ cerneret oculus: qꝛ nō cō
ſueuimꝰ carnē crudā comedere vel ſanguinē humanū bi
bere: de con. di. 2. panis eſt. Foueṫ enī ſenſus in vno dum
videlicet ſolita ꝑcipit. ⁊ edificatur fides ī altero du3 ī eo
quod videt quale ſit illud qḋ non videt agnoſcit. Tertia
eſt ad vitandū ridiculum ne inſultaret paganꝰ cū illḋ age
ret xp̄ianꝰ: vt ita veritas aſſit ⁊ ridiculum deſit. Quarta
qꝛ non poſſit mortalis homo ītueri claritatē que eſt ī cor
pore xp̄i qḋ experti ſūt diſcipuli ī trāſfiguratiōe: preterea
panis cōfirmat: ⁊ vinū letificat cor hominis. Quīta nō ſu
miṫ ſub ſpē agni ne iudaiçare videamur ⁊ de more legali
agnū offerētes. ⸿ Seq̄tur fregit. queri ſolet q̈d xp̄s ī mē
ſa fregit ⁊ quid ſacerdos nūc in altari frangit: ⁊ fuerunt q
dixerūt ꝙ ſicut poſt cōſecrationē vera panis remanēt ac
cidentia: ſic ⁊ vera panis ſubſtātia: qꝛ ſicut ſubiectū n̄ pōt
ſubſiſtere ſine accn̄tibꝰ ſic accn̄tia n̄ poſſūt ſubſiſtere ſine
ſub̄o: quoniam accn̄tis eē non eſt aliud ꝙ̄ ī eſſe. ſȝ panis ⁊
vini ſubſtantijs ꝑmanentibꝰ ad ꝓlationē illoꝝ verboru3
corpus ⁊ ſanguis chriſti veraciter īcipiūt eſſe ſub illꝭ ita ꝙ
ſub eiſdem accidētibus vtrūq̃ vere ſuſcipitur. ſcȝ panis ⁊
caro vinum ⁊ ſanguis: quorum alteru3 probat ſenſus: reli
quū credit fides. Hi dicūt ꝙ ſubſtātia panis frāgitur ac
atteriṫ: īducentes ad hoc illud apoſtoli: panis quem fran
gimus. Et lucas. Una ſabbati cū veniſſemꝰ ad frangendū
panes ⁊c̄. Et ſȝ eos dū ſacr̄z a mure corrodiṫ ēt ipſa panis
ſubſtātia comeditur ſub qua corpꝰ xp̄i mox eē deſinit cū
corrodi īcipit. de cō. di. 2. q bene. ſup̱ v̄bo. Hoc ē corpꝰ. Inno.
3. dixit ī ſpeculo eccl'ie ꝙ forma panis frangiṫ ⁊ atteriṫ:

ſed corpus xp̄i ſumit̄ ⁊ comedit̄. ea que notant̄ corruptionē referēs ad formā panis. ea vero ꝗ notāt acceptionē ad corpꝰ xp̄i. Berengariꝰ ꝗppe qꝛ ſuſpectꝰ habebatur ꝺ̄ hereſi coram nicolao papa confeſſus eſt panē ⁊ vinū ꝗ in altari ponunt̄ poſt ꝯſecrationē non ſolū ſacramētū: ſed etiā ī veritate veꝝ corpus ⁊ ſanguinē xp̄i eſſe: ⁊ ſenſualiter nō ſolū ſacramētū: ſed ēt ī veritate manibꝰ ſacerdotū tractari. frangi. ⁊ fideliū dentibꝰ atteri: non aūt corpus xp̄i vel ī partes diuidit̄. vel dentibꝰ lacerat̄ cū ſit īmortale ⁊ impaſſibile. Sed in qua re fiat fractio vel attritio: beatus aug. de con. di. z. ꝗ manducat: oſtēdit dicēs. Quando xp̄s manducat̄ reficit̄ non deficit̄: nec qū manducamꝰ partē de illo facimꝰ. Et ꝗdem in ſacramēto ſic fit: nā ⁊ xp̄s carnalem ſenſū diſcipuloꝝ redarguit ꝗ putabant carnem eius ſicut aliam carnē diuidēdā ī ꝑtes ⁊ morſibꝰ lacerādā. Dr̄ autē forma panis nō ꝙ ſit ſed ꝙ fuit: ſicut dicebat̄ ſymō leproſus nō ꝙ talis exiſteret: ſed qꝛ talis extiterat. Si ꝟo querat̄ ꝗd a mure comedit̄ dū ſacrm̄ corrodit̄: vel ꝗd ī cineratur dū ſacramētū cremat̄. Reſponder ipe ī no. ꝙ ſic miraculoſe ſubſtātia panis ꝯuertit̄ ī corpꝰ dn̄i cum īcipit eē ſub ſacramēto: ſic quodāmō miraculoſe reuertitur cū ipm̄ ibi deſinit eē: non ꝙ illa panis ſubā reuertat̄ que trāſiuit ī carnē: ſed eiꝰ loco aliā miraculoſe creat̄ ꝗ̄uis hꝯ accidentia ſine ſubā poſſint ſic eſſe ſic edi. ⸿ Dedit. Queri ſolet quale corpꝰ xp̄i ī cena dedit: mortale aut īmortale paſſibile aut īpaſſibile: ac cetera que ad hāc pertinēt queſtionem. Et lꝫ ſimplicitate fidei ſufficiat dicere ꝙ tale dedit quale voluit. Et rurſus quale dederit ipſe nouit. Fuerunt tamē ꝗ dicerent ꝙ ſicut veraciter ipſe idē erat ꝗ dabat ⁊ ꝗ dabat̄: ita ī eo qꝺ̄ dabat erat paſſibilis ⁊ mortalis ⁊ in eo qꝺ̄ dabat̄ erat īmortalis ⁊ īpaſſibilis ſicut viſibilr̄ geſtabat ⁊ inuiſibilr̄ geſtabat̄: inuiſibilr̄ inquā quātum ad formam corpis nō ꝗ̄tum ad ſpēm ſacramēti. Nam in eo qꝺ̄ geſtabat qꝺ̄ erat hoc appebat: in eo ꝟo quod geſtabat̄: qꝺ̄ erat ipſe nō videbat̄: qꝛ forma panis ⁊ vini velabat formam carnis ⁊ ſanguinis. Hic eſt ille verꝰ dauid ꝗ coram Achis rege geth ſuis manibus ferebatur. Quoniam igr̄. immortal' dabat̄: incorruptibiter edebatur. Hi ꝑfecto ꝯcedunt ꝙ ſi ꝑs aliqua ſacramēti per triduū mortis xp̄i reſeruata fuiſſet: idem corpꝰ ſimul ⁊ iacebat mortuū ī ſepulchro ⁊ manebat viuū ſub ſacramēto: ī ara crucis patiebatur ⁊ ſub forma panis nō ledebat̄. Sed qū īcredibile indicatur: vt ẜm eandē naturam ſimul eēt mortal'. ⁊ immortalis qꝺ̄ tamen ꝯgruebat ei ẜm eandē perſonā: Fuerūt alij ꝗ dixerūt ꝙ xp̄s mortal' vtiqꝫ fuit nō neceſſitate ſꝫ voluntate: ī eo ꝗppe ꝙ īmunis erat ab oī culpa: liber erat ab oī pena: vt nil morti deberet: ꝓ eo ꝙ nil peccati haberet Suſtinuit tamē ſpōte mortalitatē. qꝛ mortē ſuſtinere volebat: qū ſi mortalitatē non ſuſcepiſſet oīno mori nō potuiſſet. vt ergo ꝓbaret ꝙ mortalis erat non neceſſitate ſꝫ voluntate: quando voluit mortalitatem depoſuit: ⁊ quando voluit mortalitatem recepit. Legit̄ ī euangelio ꝙ cū iudei duxiſſent ihesum vſqꝫ ad ſuperciliū montis ⁊ eum ꝑcipitare vellent. ille tranſiēs per medium illoꝝ ibat. Cum ergo eēt ducēdus teneri ſe ſicut paſſibilem tollerabat. ſed cū eſſet ꝑcipitandus: ſic īpaſſibilis per mediū illorum tranſibat. Poteſt tamen ſalua fide concedi: ꝙ tunc tale dedit ꝗ̄le tunc habuit mortale. vꝫ. ⁊ paſſibile. non ꝙ poſſet pati ſub ſacramēto. ſ. nūc. ſꝫ ꝙ ſub ſacramēto poterat pati. ſ. tunc. Nunc aūt ſumit̄ a nobis īmortale ⁊ īpaſſibile: nec tamē maiorem nunc habet efficatiam ſicut nec maiorem potentiam. Qꝛ ergo paſſibilis edebat̄ ⁊ tamen non ledebat̄: non erat humane nature ſed diuine potentie qua valebat ꝗcꝗd oīno volebat. ⸿ Diſcipulis ſuis: Dubitari ſolet vtrum iudas cum alijs accepit euchariſtiā.

Verū corpus mortale et Immortale simul &c.

Lucas. n. oſtēdit iudā īterfuiſſe cum alijs: ꝗ ſtatim poſt calicis traditionē traditorē ꝯmemorat dicēs. Hic eſt calix noui teſtamenti ī ſanguine meo ꝗ ꝓ vobis effūdet̄. Uerūtamē etiā ecce manꝰ tradētis me mecum eſt in menſa. quotquot ā̄t īterfuerūt euchariſtiā acceperūt Marco teſtante ꝗ ait. Et biberūt ex eo oēs. Iuxta qꝺ̄ xp̄s ipſe ꝑceperat teſte matheo. Bibite ex hoc oēs. E ꝯtra iudas nō īterfuiſſe ꝓbat̄. Nā ẜm matheū ſtatī dixit ieſus bibentibꝰ calicem: non bibā amplꝰ de hoc genimine vitis vſqꝫ ī diem illam cū illud bibā vobiſcū nouū ī regno patris mei. Iudas ergo non aderat: qꝛ cum eo nō erat bibiturꝰ ī regno. In hoc caſu forte tenēdū eſt illud qꝺ̄ Io. īſinuat: qꝛ cū iudas accepiſſet bucellam exiuit continuo. erat. n. nox. xp̄s aūt poſt alios cibos tradidit euchariſtiam: Luca teſtante ꝗ ait. Silr̄ ⁊ calicem poſtꝗ̄ cenauit. Patet ergo ꝙ iudas priꝰ exiuit ꝗ̄ xp̄s traderet euchariſtiā. ꝙ ꝗ̊ lucas poſt calicē ꝯmemorat traditorē per recapitulatiōē ītelligi dictū pōt. qꝛ ſepe ī ſacra ſcriptura qꝺ̄ ꝓ̇us factū fuerat poſterius enarratur: ſicut matheꝰ biduo ante paſca ꝯmemorat alabaſtrum vnguenti: qꝺ̄ ẜ Io. ante ſex dies paſche mulier ī domo ſymonis leproſi effudit. Sed ꝯceſſo ꝙ iudas accepit euchariſtiam: quod pleriqꝫ ꝯcedūt: quare medicus ſalutaris medicinam dedit egroto quam ei mortiferam eſſe ſciebat: qū ꝗ manducat īdigne iudiciū ſibi manducat ⁊c. Reſpondeo forte vt ſuo doceret exemplo ꝙ ſacerdos nō debet illi ꝯmunionē negare cuiꝰ crimē ⁊ ſi ſit ſibi notū: non tamē eſt eccleſie manifeſtū: ne forte non ſit correctoꝛ ſꝫ proditoꝛ. Unde legit̄ ī canone de ꝯ. di. z. nō ꝓhibeat: Non ꝓhibeat diſpēſatoꝛ. i. ſacerdos. pingues terre. i. peccatores. menſam dn̄i. i. corpꝰ ⁊ ſanguinem xp̄i manducare: ſed moneat exactorem timere. Sed cū minus malū ſit reddi ſuſpectū ꝺ̄ crimine ꝗ̄ ꝯmittere crimē. ⁊ ꝺ̄ duobꝰ malis cū alteꝝ vrget minꝰ tamē ſit eligendū. iꝫ. di. duo. ⁊. c. nerui: videt̄ ꝙ diſcretꝰ ſacerdos negare debet euchariſtiā criminoſo: quatenꝰ minꝰ malū īcurat vt maiꝰ euitet. ideſt vt reddat̄ ſuſpectꝰ ne manducet īdigne. Sane cum nemo debeat vnū mortale ꝯmittere ne ꝓximꝰ aliā mortale ꝯmittat: eligēdū eſt potiꝰ ſacerdoti non prodere peccatorē ꝗ̄ vt ille non peccet: ſed ille potius debet eligere vt abſtinēdo reddat̄ ſuſpectꝰ ꝗ̄ ꝙ ꝯmunicando manducet īdigne. i4. di. c. i. ⸿ Sed querit̄ an xp̄s ad bonū an ad malū euchariſtiā iude tradiderit. Et ꝗdem nō videt̄ ad bonū dediſſe ne ſua ſit ītētiōe fraudatꝰ ꝗ teſte ꝓpheta fecit vniuerſa que voluit. iudas. n. non ad bonū ſꝫ ad malū accepit. ſed nec ad malū dediſſe videtur: qꝛ xp̄s non eſt actoꝛ maloꝝ ſed vltoꝛ. Reſpondet̄ ꝙ ſi hec ꝓpoſitio. ad. cum dr̄ dedit ad malū ītentionē denotet vel effectū. falſa eſt ꝓpoſitio. Si aūt ꝯſecutionē innuat vel effectū vera eſt. Sane qꝛ xp̄s bucellā ītīctā iude porrexit: ꝯſtitutū eſt ab eccleſia ne euchariſtia det̄ ītīcta. de con. di. z. cū oē Nec debet ītelligi ꝙ ſub bucella panis ītincta chriſtꝰ euchariſtiam dederat traditori: ſꝫ per bucellā ītinctā atqꝫ porrectam ſuū deniqꝫ traditorem expſſit. ⸿ Seqt̄. Accipite ⁊ manducate. Quis vnꝗ̄ crederet ꝙ panis in carnē ⁊ vinū ī ſanguinem ꝯuerti potuiſſet: niſi ipe ſaluatoꝛ hoc diceret. Qui panē ⁊ vinū ⁊ oīa ex inuiſibilibus creauit. voluit ergo per nos panē ⁊ vinū ſibi offerri: ⁊ ab ipſo diuinitus conſecrari: vt fidel' populus credat verū eē myſteriū qꝺ̄ ipſe tradidit diſcipulis ſuis dicēs. Accipite ⁊ manducate: ſilr̄ ⁊ ꝺ̄ calice dixit. ⸿ Sane nō ē ītelligēdū ꝙ ſūptū corpꝰ ꝺ̄ manu dn̄i ſibi diſciplī miſtrarēt. ſꝫ ꝗ ꝯſecrauit idē ⁊ miſtrauit. ac ſi diceret. Cōedite: hāc vtrāqꝫ huiꝰ ſacri comeſtionē īſinuās: Duplr̄ enī corpꝰ xp̄i comedit̄: qꝛ dupliciter ītelligitur. ſ. veꝝ qꝺ̄ de ꝟgine traxit ⁊ ī cruce pependit ⁊ myſticū qꝺ̄ eſt eccl'ia xp̄i ſpū vegetata. De ꝟo corpe dn̄s

ait: hoc eſt corpus meū quod pro vobis tradetur. De myſtico dicit apoſtolus. Unꝰ panis ⁊ vnum corpꝰ multi ſumꝰ. Uerū corpꝰ xp̄i comedit̄ ſacramētalr̄.i.ſub ſpē. Myſticū aūt comedit̄ ſpūaliter.i.ſub ſpē panis ī fide cordis. De cōmeſtiōe ſacramētali dicit dn̄s. Accipite ⁊ comedite: hoc eſt corpꝰ meū qđ ꝓ vobis tradet̄: hoc facite ī meam commemoratōez. Hoc modo tā boni q̄z mali xp̄i corpꝰ māducant: ſed boni ad ſalutē. mali vero ad iudiciū. Niſi eniz ⁊ mali xp̄i corpꝰ comederent nō dixiſſet apoſtolus ad corinthi.ii. Qui manducat īdigne iudiciū ſibi manducat nō diiudicans corpꝰ dn̄i. Jlle aūt īdigne ſumit q ſacramentalr̄ ⁊ non ſpūaliter ſumit. Nam ⁊ iudas cuz alijs traditur euchariſtiam accepiſſe: vt iam dictum eſt. De ſpirituali comeſtione dn̄s ait. Niſi manducaueritis carnez filij hoīs ⁊ biberitis eius ſanguinē non habebitis vitam ī vobis. hoc modo corpꝰ xp̄i comedūt ſoli boni: vnde q māducat meā carnem ⁊ bibit meū ſanguinē ī me manet ⁊ ego ī eo. Naz q manet ī charitate in deo manet: ⁊ deꝰ in eo: vt qđ paras dentem ⁊ ventrē crede ⁊ manducaſti: de con. di. z. vt qđ. q credit ī xp̄m comedit ipm: qm̄ īcorporat̄ xp̄o per fidez .i. mēbrū eiꝰ efficitur: vel vnitate corporis eiꝰ firmiꝰ ſolidatur. Alibi.n. quod mādncat̄ īcorporat̄ ⁊ q manducat īcorporat: hoc aūt qđ manducat̄ īcorpat: ⁊ q māducat īcorporatur. Utrūq3 modū edēdi xp̄s īſinuat vbi dicit. Spūs ē q viuificat: caro non ꝓdeſt q̄cq̄3: q2 caro xp̄i niſi ſpūaliter comedat̄ nō ad ſalutē ſed ad iudiciū manducat̄. ¶ Sed qđ fit de corpe xp̄i poſtq̄z ſūptū fuit ⁊ cōmeſtū. Reſpōderi poteſt q ſi p̄ntia querit̄ corpalis ī celo querat̄ vbi xp̄s eſt ī dextera dei ſedēs: de con. diſt. z. tribꝰ. Ad tempus tn̄ p̄ntiā adhibuit corpalem vt ad ſpūalem p̄ſentiaz inuitaret. Unde cuz ſacm̄ tenet̄ guſtat̄ ⁊ comedit̄: xp̄s corpaliter adeſt ī viſu ⁊ ī ſapore: ⁊ quādiu corpalis ſēſus afficitur corporalis p̄ntia nō aufert̄. Poſtq̄z vo ī ꝑcipiēdo ſenſus deficit corpalis: deīceps nō eſt querēda p̄ſentia corpalis: ſed ſpūalis eſt retinēda: q2 diſpenſatione cōpleta xp̄s de ore tranſit ad cor. Meliꝰ eſt eni vt ꝓcedat ī mentem q̄z deſcēdat ī ventrem. cibꝰ eſt nō carnis ſed aīe. venit vt comedat̄ non vt cōſumet̄. vt guſtet̄ non vt incorpet̄. ore comedit̄ ſed ſtomacho nō digeritur. reficit aīam ſed non effluit in ſeceſſū. Jllud vero qđ dn̄s ait. Omne qđ in os ītrat ī ventrem vadit: ⁊ in ſeceſſum emittitur. non de ſpirituali ſed de carnali cibo dcm̄ ē. Q2 ſi forte ſeceſſus aut vomitꝰ poſt ſolā euchariſtie perceptionē euenerit ex accidentibꝰ hūoribus generat̄: cū īterdum humores abſq3 cuiuſlibz cibi materia vel effluant ī ſeceſſum vel emittant̄ ad vomitū: ita q quātū ad nos ſeruat per oīa corruptibilis cibi ſilitudinem: ſed quātū ad ſe nō amittit inuiolabilis corporis veritatem. ſpēs quādoq3 corrodit̄ ⁊ maculat̄: ſed veritas nūq̄z corrūpit̄ aut īquinatur. ſed qn̄ tale qđ videris noli timere ſibi: ſed eſto ſollicitus tibi ne tu forte ledaris ſi male credideris. ¶ Seqt̄ur. hoc eſt corpꝰ meū. Cum ad ꝓlationez iſtoꝝ v̄boꝝ: hoc eſt corpꝰ meū panis mutet̄ ī corpus: ⁊ ad ꝓlatōez illoꝝ verborū. Hic eſt ſāguis meꝰ: vinū mutetur in ſanguinē: de con. diſt. z. panis eſt: ⁊ prius ꝓferantur iſta verba q̄z illa: videt̄ q panis ꝑus mutet̄ ī corpus q̄z vinum ī ſanguinē. Et ita videt̄ per cōſequēs q corpꝰ ſine ſanguie eſt: vel ſanguis eſt ſine corpe. Propterea dicit̄ a q̄buſdaz q cū totū eſt dcm̄ totū eſt factū nolentes vel non volētes ipſiꝰ cōuerſionis determiare momētū. Alij vero dicūt q lz ad ꝓlationem ꝓcedentiū verboꝝ panis antea mutet̄ in corpus. ⁊ ad prolationem ſequentiū vinū poſtea mutet̄ in ſanguinem: nūq̄z tn̄ ē corpꝰ ē ſine ſanguie: vel ſāguis ſine corpore: de con. di. z. cōperimꝰ. ſicut neutrū eſt ſine aīa: lz ſub forma panis ſāguis exiſtit ī corpore ꝑ mutatōez panis ī corpꝰ: ⁊ ecōuerſo nō q panis.i.corpꝰ ī ſanguinē: vel vinū mutet̄ ī corpꝰ: ſed neutrū pōt exiſtere ſine reliquo. de hoc iam dicet̄. ¶ Sed querit̄ qđ demonſtrauit xp̄s qn̄ dixit hoc eſt corpus meū: per hoc ꝓnomē hoc. non eni videt̄ q panē: q2 panis non erat corpꝰ xp̄i. nec etiā corpꝰ: q2 nondū illa verba ꝓtulerat ad quoꝝ ꝓlationē panē mutauit ī corpus. Super hoc dicūt qdaz q per hoc ꝓnomē nihil dmōſtratur: ſed illud mālīter ponit̄. Sed ſm̄ hoc quomodo per dictionē nihil ſignificantē fit trāſſubſtātiatio. Preterea dn̄s vtebat̄ illa voce ſignificatiue: ⁊ nos vtimur mālr̄ ergo non facimꝰ quod ipſe fecit. Alij dicunt q ea vis data eſt ipſis verbis q ad ipoꝝ ꝓlationē fit trāſſubſtantiatio. Jtem ideo ſacerdos ea non ꝓfert ſignificatiue: q2 non poſſet ſic ea ꝓferre. Mētiret̄. niſi diceret. hoc eſt corpꝰ meū: Uc ꝫ a p̄miſſe qōnis laqueo facile ſe abſoluit q dic̄ q xp̄s tunc ꝯfecit quādo benedixit: de quo dcm̄ ē ſup v̄bo. bn̄dixit. Nā ſi opponat̄ de ſacerdote q tunc cōſecrat cum illa v̄ba ꝓnūciat. Rn̄det̄ q ſacerdos nil demonſtrat cū illis v̄bis non vtat̄ enūciatiue ſed recitatiue: quēadmoduz. ⁊ cum ait. Ego ſum vitis vera. ego ſum lux mundi: ⁊ innumera talia. ¶ Rurſus querit̄ qđ demōſtrauit cū dixit. Māducate ex hoc omnes: lz in nullo quattuor euangeliſtarum hoc legatur de corpe ſed tantū de ſanguine inenit̄ dictū. Bibite ex hoc oēs. Cum eni iam panē fregiſſet: ſi demonſtrauit aliqđ fragmentoꝝ illud non debebant oēs comedere. ſed ſingulis debebat ſingula diſtribuere. de conſe. di. z. ſinguli: ⁊. c. ſe. ſi demonſtrauit corpꝰ nō poterant ex illo: ſed illud comedere q2 corpus xp̄i non māducat̄ ꝑ ꝑtes ſed integrum. Sane frequenter ī ſacra ſcriptura videt̄ agi de vno ſed agit̄ de diuerſis: vt eſt illud: benedixit fregit ⁊ dedit: benedixit panē: fregit formaz: ⁊ dedit corpꝰ. Eodē modo cū dixit: Manducate ex hoc oēs: ꝓnomē oſtendit īntegrū corpꝰ: ⁊ ꝑpoſitio innuit formā diuiſam: vt iſte ſit ſēſus. Comedite corpꝰ integrum ſub forma diuiſa. Nam ſola forma per ꝑtes diuidit̄: ⁊ totū corpꝰ integrū mādncat̄. Simili mō poteſt itelligi qđ ſubiunxit. Hoc eſt corpꝰ meū.i. illud qđ prebeo ſub hac forma. ¶ Querit̄ etiam ſi additio vel ſubtractio vel tranſpoſitio vel iterpoſitio vel mutatio fiat in illa forma verboꝝ quam xp̄s expreſſit: vtruz effectuz cōſecrationis īpediat: vt ſi dicat̄ addēdo. hoc eſt corpꝰ meū qđ aſſūpſi de vgine vel ſubtrahēdo. hoc ē corpꝰ nō dicēdo meū: aut trāſponēdo vt dicēdo. corpꝰ meū hoc eſt: vel interponendo vt. hoc eſt vtiq3 corpus meum. ſiue mutando vt. hoc eſt corpus ieſu. Sane grauiter peccat q quodlibet hoꝝ quōlibet attētauerit. ꝓſertim ſi formā ītēdat mutare vel hereſim ītroducere. de con. di. 4. retulerunt: q2 forma verboꝝ quam xp̄s expſſit: per oīa debet illibata ſeruari: q̄uis ſm̄ ph̄m nōīa ⁊ verba tranſpoſita idē ſignificent. ex̄ de reſcrip. neq3 vtile per inutile viciet̄. ⁊ non v̄bū ex v̄bo ſed ſenſū ex ſenſu transferēdū c̄x̄ de v̄bo. ſig. ꝑterea. ¶ Quid ſi inter ꝓlationē forme panis ⁊ vini iterponat̄ ſpaciū ⁊ q dem nihilominꝰ fit tranſſubſtantiatio. ꝺ hoc tamē dubiū non eſt ſm̄ illos q duas aſſerunt eſſe formas vt iam dicet̄: de hoc nota de cōſecratione di. 4. ſi nō ſanctificat̄. ¶ Sed cum ad ꝓlationē iſtoꝝ verboꝝ. Hoc eſt corpꝰ meū: panis mutet̄ ī carnē. de cō. di. z. panis. ⁊ ad ꝓlationez illoꝝ. Hic eſt ſanguis meꝰ. vinum mutet̄ ī ſanguinē: videt̄ q panis ſine vino vel vinū ſine pane valeat cōſecrari: vt ꝓmiſſū eſt. ⁊ ita ſi poſt prolationē iſtoꝝ ⁊ an̄ ꝓlatōem illoꝝ īpedimētū accidat ſacerdoti q̄ minꝰ ꝓcedere valeat: videt̄ q panis ſit mutatꝰ ī carnē vino ī ſāguinem nō mutato. Nūqđ ī hoc caſu aliꝰ ſacerdos totū repetet a ꝓncipio: ⁊ ſic ſup panē iterabit̄ ꝯſecratio: an vo ab eodē loco tm̄ īcipiet ī q̄ ſacerdos ille dimiſit: ⁊ ſic diuidit miſteriū vnitatis: ex̄ de elec. qđ ſic. Sup h̄ ita legit̄ ī cōcilio tholetano. 5. q. i. nihil. Ceſuimꝰ ꝯuenire vt cū a ſacerdotibus

miſſaꝝ tpe ſacra myſteria ɔſecranť: ſi egritudinis accidit cuiuſlibet īteruētꝰ: quo ceptū nequeat cōſecratōis explere myſteriū: ſit liceꝫ epō vel pſbytero alteri cōſecratōeꝫ exeq cepti officiȷ. vt pcedentibꝰ: ſupple q deferūt libēter alȷ pro cōplemēto ſuccedent: de hoc ēt dicet ī. 7. pticula ſuper vbo noui ꝛ eterni ad finē. Uerū cū inter theologos de tempore cōſecrationis ſit diuerſa ſentētia qbuſdaꝫ dicentibꝰ ꝙ cū totū eſt dcm̄ totū eſt factū: alȷs aſſerentibꝰ ꝙ panis ante mutať ī corpꝰ ꝛ poſtea vinū mutať ī ſanguinem: vt dcm̄ eſt: īō pleriqꝫ tuti ꝰīcedentes affirmāt ꝙ aliꝰ ſacerdos repetere debet cōſecrationeꝫ atqꝫ perficere: qm̄ non dr̄ iteratum qd̄ neſcitur eē factum: extra de ſacra. nō ite. c. i. tamē ne vlla fiat iteratio vel diuiſio ſacramēti: ne aliqs ſcrupulus erroris vel dubitatōis remaneat cōſultiꝰ indicatur: vt illa talis oblata ſtudioſiſſime p īfirmis reſēdatur: ꝛ ſuper alȷs ſpēbꝰ panis ꝛ vini totus canon repetať ꝛ pmiſſa hoſtia cōſecrata ī fine miſſe a miſtro vel alio ſumatur. ⁋ Sed ſi vinū īueniri nō poſſit vel aliq̊ caſu īteruedente defuerit. Querit vtrū neceſſitate cogente vel caſu ītercedente ſola panis materia poſſit ī eucharıſtiaꝫ cōſecrari: ſic ꝛ ſub ſola panis ſpē debꝫ eucharıſtia reſeruari: Sūt ſane q dicunt ꝙ cum vbū ꝛ elemētū cōficiant ſacrꝫ: nec forma vborꝫ nec mā rerꝝ q̄s xp̄s expſſit mutari ſiue dimidiari pōt: q: ſic vinū ſine pane ſic panis ſine vino minime cōſecrať: vnde ſiue aqua p vino mittať in calicē ſiue ordeū p frumēto formeť in panē: ſicut neutruꝫ per ſe: ſic neutrū cum alio tranſſubſtantiatur ī carnem aut mutať in ſanguinē. Naꝫ ſi panis ſine vino vel vinū ſine pane mutari poſſet in carneꝫ aut ſanguinem: In his regionibus in qbꝰ alterutrū īueniri non pōt licite poſſet alteꝝ ſine altero cōſecrari. minꝰ. n. ignorantia q̄ꝫ neceſſitas vel negligentia q̄ꝫ difficultas excuſat. Alȷ vero dicunt ꝙ cuꝫ chriſtus pus cōuerterit panē ī carnē ꝛ poſtea mutauerit vinum in ſanguinē ſicut euangelice lectōis textꝰ oſtēdit: ꝛ ſine vino panem ꝛ ſine pane vinū cōſecrari cōtigit. Grauiter tamē offendit q negligenter vel ignoranter alterutram ſpeciē pretermittit. Grauiꝰ q ſciēter aut ſpōte maxime ſi formā ītendit mutare vel hereſim ītroducere. Quid ergo faciēdum eſt ſacerdoti ſi vinū poſt cōſecrationē cōperiat ptermiſſum. Rn̄deo ſi hoc ſtudioſe cā ītroducēdi hereſim factum eſt non eſt ſacramētū corpis. Si vo per obliuioneꝫ vel negligentiam nihilominꝰ facta eſt ɔſecratio corporis vt pmiſſum eſt: de con. di. 4. retulerunt. Tūc eni vt dicūt aliq vinū apponere dꝫ ꝛ ſuper illuꝫ ſoluꝫ vba ad ɔſecrandum ſanguinem repetere. ſ. ab illo loco. ſimili modo ꝛc̄ vſqꝫ in finem: omiſſis tamē crucibꝰ duabꝰ que fiunt ſigillatiꝫ ſuper panē. Alȷ dicūt ꝙ vino appoſito ī calice paneꝫ cōſecratū dꝫ imittere ſicqꝫ abſqꝫ aliqua repetitiōe ſumere ſacrificiū: ſic fit in die paſceue. Alȷs videť ꝙ nō debet vinū apponi ne ſcandalū generetur. Sed qd̄ pmi dicunt verius eſt: naꝫ vtiliꝰ ſcandalum naſci permittitur q̄ꝫ veritas regrať: ex̄ dē re. iu. q ſcādaliçauerit. Si enim hec vitas ptermittať. ſ. ꝙ vinū nō apponať nō pōt vere dici hoc ſacramentū cōmixtio corporis ꝛ ſanguinis. nec corpus xp̄i ſine ſanguine ſumi dꝫ: de con. di. 2. cōperimus. vel hoſtia ſerueť: ꝛ ſuper alȷs ſpēbus canon repetatur vt pmiſſuꝫ ē. Uerūtamen ſi ſacerdos aqua guſtata ieiunium ſoluerit illa die non iteret ſacramētū. Si aūt ante vba trāſſubſtātiationis. ſ. hic eſt calix ꝛc̄. aduerterit vinuꝫ forte pretermiſſum vel etiā vtrunqꝫ. ſ. vinum ꝛ aquam. tunc illa apponat in calice ꝛ in ɔſecratōe pcedat reīcipiēs ab illo loco. Hanc igitur oblationē ꝛc̄. Si vero vinuꝫ ſine aqua apponatur: nō ideo minꝰ eſt ſacramentum: vt diceť in ſequēti particula ſuper vbo noui ꝛ eterni teſtamenti. Et ſi aliqd de ſanguine ſtillauerit. de hoc diceť ēt ſuper vbo. q p mul tis. Uerū cū iterdū vni pōtifici multi ſacerdotes ɔcelebrāt: put diceť in ſexta pte ſub qnta feria cene dn̄i vbi agitur de oleo īfirmoꝝ: ſi forte nō ſimul oēs cōſecratoria vba pnūcient. queritur an ille ſolus cōficiat q pmꝰ illa pnunciat: ꝛ an ceteri iterāt ſacramētū. Si eni hoc cōcedať poterit cōtigere ꝙ ille nō cōficit q pncipalr̄ celebrat: ꝛ ille cōficit q ſecūdario celebrabit: ꝛ ſic pia celebrantl ītentio defraudať. Sane dici pōt q: ſiue priꝰ ſiue poſteriꝰ pferāt ſacerdotes: referri dꝫ eoꝝ ītētio ad īſtās platōis epi eui pncipalr̄ ɔcelebrāti ɔcelebrāt: ꝛ tunc oēs ſimul cōſecrant ꝛ ɔficiunt. Quāqꝫ nōnulli cōſentiant ꝙ q pmꝰ pnūciat ille cōſecrat nec alioꝝ defraudať ītētio: q: factū eſt ꝛ qd̄ itenderant: Cōſueuerant aūt pſbyteri cardinales romanū circūſtare pōtificē ꝛ cū eo piter celebrare: ꝛ cōſūmato ſacrificio de manu eiꝰ cōionē accipere ſignificantes apoſtolos q cū dn̄o piter diſcūbētes ſacrā de manu eiꝰ eucharıſtiaꝫ acceperūt: ꝛ ī eo ꝙ ɔcelebrant oſtēdūt aplīn tūc a dn̄o ritū huiꝰ ſacrificiȷ didiciſſe. ⁋ Sane dcis verbis illr̄. hoc ē corpus meū. ſacerdos eleuat corpus xp̄i. Primo vt cūcti aſtātes illud videāt ꝛ petant qd̄ pficit ad ſalutē. Juxta illud. Ego ſi exaltatꝰ fuero a terra ꝛc̄. Secūdo ad notandū ꝙ nō ē aliō dignū ſacrificiū: imo ē ſup oēs hoſtias. Tertio exaltatio eucharıſtie ī manu ſacerdotis ſignat xp̄ꝫ verū panē p pphas ī ſcripturis exaltatū: qui. ſ. eiꝰ īcarnationē pphetiçabant. Unde iſa. Ecce virgo cōcipiet: ꝛ hunc cibum fore ceteri excellentiorē. Silr̄ ꝛ de potu. Quarto ſignificat reſurrectōeꝫ. Quīto hoſtia eleuať vt ppl's ſi pueniēs ɔſecrationē: ſꝫ ex h cognoſcēs illā factā eē ꝛ xp̄ꝫ ſup altare veniſſe reuerēter ad terrā pſternāť. Juxta illō ad philippēſes Jn noīe iħu oē genu flectať ꝛc̄. ꝛ illū corde ꝛ ore adorent. Juxta illud apoſtoli ad romāos. Corde crediť ad iuſticiā ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutem. Alia ratio poneť ppe finē. [illegible] canonis. Licet igitur fides ſufficiat ad ſaluteꝫ iuxta illud auguſti. de con. di. 2. vt qd: crede ꝛ manducaſti: nū tū ſupflua ē eleuatio tū pp cās pmiſſas: tū q: ibi tēps ꝛ locꝰ agēdi opꝰ ſe offerūt. fides ſine opibꝰ ſꝫ Ja. mortua ē. pp eaſdē q̊qꝫ cās calicis eleuatio lꝫ ſanguis videri ñ poſſit ſupflua nō ē. Utrū āt calix coopťꝰ dēat eleuari diceť ī ſeqnti pticula ſup vbo. q p vob: ꝛ tā corpꝰ q̄ꝫ calix cū vtraqꝫ manu eleuāť pp maiorē reuerētiā ꝛ ſecuritatē. Et exīde ſtringit pollices ꝛ īdices: put diceť ſup vbo. vnde ꝛ memores ⁋ Jn eleuatiōe aūt vtriuſqꝫ ſglla pulſať. nā ꝛ in ve. teſ. leuitice tpe ſacrificiȷ tubas clāgebāt argēteas vt eaꝝ ſonitu ppl's pmōitꝰ foret adorādū dn̄ꝫ ppatꝰ. Et pp cāꝫ eādē ſqlla pulſať dn̄ corpꝰ xp̄i ad īfirmū portať. Mula ēt capellā dn̄i pape baiulās ſqlā fert ob reuerētiā reliquiaꝝ quas portat. tūc etiā cerei accēdunť: pter cauſam in ſecūda parte ſub titulo de accolito ſcriptam.

⁋ De ſeptima particula canonis. Rubrica.

Simili mō ꝛc̄. Septima ps. lꝫ ſub vtraqꝫ ſpē ſumať vtrūqꝫ. ſ. corpꝰ ꝛ ſāguis: vtraqꝫ tamē ſpecies ɔſecrať ꝛ neutra ſuperfluit de con. di. 2. cōperimꝰ. vt oſtēdať ꝙ xp̄s hūanā nāꝫ aſſūpſit. ſ. corpꝰ ꝛ aīaꝫ vt totū redimeret. Panis eni refert ad carneꝫ ꝛ vinū ad aīaꝫ. q: vinū ſāguinē opať ī q̊ ſedes eſt aīe. 23. q. 2. moyſes. Uñ legitur in leui. Aīa carnis ī ſāguine ē. Moyſes q̊qꝫ teſtatur ꝙ caro p corpe: ſanguis aūt offertur p aīa. q̊circa panis ꝛ vinū ī ſacrificio offeruntur: qd̄ valet ad tuitionē corpis ꝛ aīe: ne ſi ſub ſpē panis ſāguis ſumať cū corpe: ꝛ ſic ſub altera tantū ſpē ſumať ad alteriꝰ tātū putetur puenire ſalutem: ꝛ q̄uāuis ſub ſpē panis ſāguis ſumatur cū corpore: ꝛ ſub ſpē vini ſumatur corpus cum ſanguine ſm̄ inno. 3. nec ſanguis ſub ſpecie panis: nec corpus ſub ſpecie vini bibitur aut comeditur:

quia ſicut nec ſanguis comedit̄ nec corpus bibit̄: ita neu
trum ſub ſpē panis bibit̄: aut ſub ſpē vini comedit̄. Etſi
ꝯceſſibile videat̄ ꝙ corpus bibēdo ⁊ ſanguis comedēdo
ſumat̄. Eſt ǧ ꝫ cū modus ſumēdi carnē ⁊ ſanguinē quo
neutrū manducat̄ aut bibit̄. Et ideo recte ſtatuit̄ ī cano
ne. de ꝯſe. di. z. cōperim⁹ ꝙ corpus xp̄i ſacerdos ſine ei⁹
ſanguine nō ſumat. vñ in q̄buſdā locis poſt ſumptionem
corporis ⁊ ſanguinis xp̄i aliq̄d de ipſo ſanguine reſeruat̄ ī
calice ⁊ ſup̄ infundit̄ vinū pur̄ vt alij cōicantes inde ſu/
mant. nō eni cēt decēs tantū ſanguinē ꝯficere nec calix
capax inueniret̄. Utrū aūt ꝑ ꝯtactū ſanguis vinū appoſi
tum efficiat̄ ſacr̄m: dicet̄ ſup̄ v̄bo hic ē calix. ¶ Sequit̄
Poſtq̄ꝫ cenatū eſt ⁊c̄. 14. luna p̄mi mēſis ad veſperā
xp̄s ſm̄ legē typicū paſca cū apl'is celebrauit: de quo cū
dixiſſet. Deſiderio deſideraui hoc paſca manducare vo/
biſcū anq̄ꝫ patiar: cur hoc diceret ſtatim oñdit: vt. ſ. vete/
ri paſce finē imponēs. noui paſce ſubſtitueret ſacramētū.
Accipiens eni panē bñdixit ac fregit deditq̄ꝫ diſcipulis
ſuis dicens. Accipite ⁊ comedite hoc eſt corpus meū qđ
ꝑ vobis tradet̄. Silr̄ ⁊ calicē poſtq̄ꝫ cenauit dicēs. Bibi
te ex hoc oēs. Hic eſt ſanguis noui teſtamēti q̄ ꝑ. v. ⁊ pro
m. e. in remiſ. pec. hoc facite in meā cōme. Hac igit̄ inſti
tutione formati celebram⁹ iugiter ꝑ myſteriū qđ ſemel
offerebat̄ in p̄ciū. nā vbi v̄itas venit figura ceſſauit.
Chriſtus eni poſt cenā corpus ⁊ ſanguinē ſuū dedit apl'is
vt hoc ſacr̄m velud vltimū teſtatoris mandatū arti⁹ me
morie cōmendaret̄. de ꝯſe. di. z. liq̄do. vñ nouiſſimū con
dens heredib⁹ teſtm̄ dixit. Uos eſtis q̄ ꝑmanſiſtis mecū
in tentationib⁹ meis: ⁊ ego diſpono vobis regnū ſicut pr̄
meus mihi diſpoſuit: vt edatis ⁊ bibatis ſup̄ mēſam meā
in regno meo. Et lꝫ apl'i eucbariſtiā non ieiuni acceperūt
nō iđ calūniādū ē ꝙ p̄ſī debeāt hoc ſacr̄m recipe ſicut
faciebant illi quos apl's arguit dicēs. Cōuenientibus vo
bis in vnū: iā nō eſt dñicā cenā manducare. vnuſq̄ſq̄ꝫ eni
p̄ſumit cenā ſuā ad manducandū ⁊ alius q̄dē eſurit: ali⁹
ebrius ē. Itē ex hoc v̄bo. poſtq̄ꝫ cenatū eſt. vr̄ ꝙ ſacerdos
cōicare dꝫ priuſq̄ꝫ trāſeat ad calicis ꝯſecratōēꝫ. Sed de
hoc dicet̄ ſub ti. de cōicatōe ſacerdotis. ¶ Sequit̄. Acci
piens ⁊ hūc p̄clar̄ calicē ⁊c̄. ponit̄ ꝯtinēs ꝑ ꝯtēto. Naꝫ ⁊
vnus ⁊ idē. ⁊ tūc ⁊ nūc. ⁊ hic ⁊ alibi ſacrificat̄ ab oib⁹: to/
tus eſt in celo: totus in altari: ſilr̄ ⁊ ſedet ad dexterā p̄ris ⁊
manet ſub ſpē ſacramēti ſicut tactū eſt in. 6. p̄ticula ſup̄
v̄bo eleuatis oculis. ¶ Q: aūt vinū in calice ꝯſecrauerit
pꝫ ex eo qđ ipſe ſubiūgit. Nō bibā āmodo ex hoc genimi
ne vitis ⁊c̄. Et fūt iſte ꝯſecratōes cū ſigno crucis: vt dcm̄
eſt in. 6. p̄ticula ſup̄ v̄bo. bñdixit: q: v̄tute crucis ⁊ v̄borū
fit trāſſubſtātiatio nār̄. Hec aūt ſūt v̄ba. Hic ē calix mei
ſanguinis. i. ꝯtinēs ſanguinē meū: vel ſanguis ſignificans
paſſionē. ¶ Et nota ꝙ paſſio dr̄ calix vel a calida potiōe
vel q: menſurate ſinnit̄. Uidēs. n. deus q̄ nō ſinit nos af
fligi pluſq̄ꝫ portare poſſum⁹. De calice dcm̄ eſt ī p̄te p̄ma
ſub ti. đ picturis. hic aūt pax. eleuato calice ſacerdos illū
deponēs nō deſerit eū ad notādū ꝙ q̄libet apl'or̄ ſic cali
cē accepit qđ vnicuiq̄ꝫ dñs miniſtrauit. ¶ Sequit̄ noui ⁊
eterni teſtamēti ⁊c̄. Subaudi ꝯfirmatio. noui dicit quia
nos inouat ꝑ fidē xp̄i: eterni dicit q: lex noua nō ē trāſito
ria ſic antiq̄. ex̄ de cele. miſ. cū marthe. Uet⁹. n. teſtm̄ qđ
hircor̄ ⁊ vitulor̄ fuit ſanguine dedicatū: ꝑmittebat hoi
tp̄alia ⁊ trāſitoria: nouū v̄o qđ xp̄i ſanguine fuit ꝯſecratū
ꝑmittit eterna: ⁊ iđ teſtm̄. ſ. illud fuit vetus ⁊ trāſitoriū
h̄ aūt nouū ē ⁊ eternū. De nouo habet̄ Luce. zz. Diſpo/
no vobis regnū ⁊c̄. vt. ſ. vel inde ꝓbat̄ eternū. i. ꝑpetuū.
vñ aſſerit̄ nouū. i. vltimū. Nouiſſimū. n. hoīs teſtm̄ imo
bile ꝑſeuerat: q: teſtatoris morte firmat̄. Iuxta illđ apl'i.
Teſtm̄ in mortuis ꝯfirmatū ē: alioq̄n nō valet dū vinit
q̄ teſtatus ē. ¶ Porro teſtm̄ nō ſolū dr̄ ſcriptura ſed ⁊ ꝓ
miſſio: vt dicet̄ ī ꝓhemio. 6. p̄tis. ⁊ ſm̄ hūc modū dr̄. Hic
eſt ſāguis noui ⁊ eterni teſtamēti. i. ꝯfirmatio noue ⁊ eter
ne ꝓmiſſionis ſicut dñs ipſe ꝓmittit. Qui māducat corp⁹
meū ⁊ bibit meū ſanguinē hꝫ vitā eternā. vñ nec p̄mum
teſtm̄ vt inq̄t apl'us: ſine ſanguine dedicatū eſt. Lecto. n.
vniuerſo legis mādato: moyſes accipiēs ſanguinē hirco/
rū aut vitulor̄ ipſum librū ⁊ oēm pp'lm aſpſit dicēs. Hic
ē ſanguis teſti qđ mādauit ad vos deus. Ecce q̄ꝫ ꝓp̄e moy
ſes v̄ba p̄cepit quib⁹ xp̄s vſus eſt ī cena. ¶ Queꝛit̄. vtrū
aq̄ cū vino ꝯuertat̄ in ſanguinē. De quo ēt iā infra dicet̄.
Si eni ꝯuertit̄. ǧ aqua eſt ſacr̄m ſanguinis: imo videt̄ ꝙ
pp'li. Nā aq̄ multe populi multi. Et ob h̄ aq̄ miſcet̄ vino
vt xp̄o pp'ls adunet̄. Nam ⁊ de latere xp̄i ſanguis exiuit
⁊ aqua ꝓut tactū eſt ſub ti. de oblatōe. Si v̄o nō ꝯuertit̄
querit̄ vbi poſt ꝯſecratōnē exiſtat: ⁊ q̄uō ſeꝑatur a vino
cū fuerat in vnū cōmixta. Si āt poſt cōſecrationē aq̄ pu
ra ꝑmāſerit ſm̄ h̄ non bibit ſolū ſanguinem ſacerdos ī h̄
ſacr̄o: ⁊ ſic poſt vnā ſūptionē iter̄ eodē die cōicare nō dꝫ
ac ſi p̄us aquā bibiſſet. Nam idcirco ſacerdos poſtq̄ꝫ ꝑfu
dit eodē die iter̄ nō ſacrificat: q: vinū purificatiōis ſūit.
An forte dicet̄ ꝙ ſicut vinū mutat̄ in ſacr̄ꝫ redēptōis: ſic
⁊ aqua trāſit in ſacr̄m ablutōis q̄ de latere xp̄i pariter ef/
fluxerūt: q̄s hoc audeat diffinire. ¶ Nā ⁊ illud inq̄ritur
vtrū xp̄s reſurgēs a mortuis ſanguinē illū reſūpſit quē ī
cruce effudit. Si eni capill⁹ đ capite nr̄o nō ꝑibit q̄ꝫto ma/
gis ſanguis ille nō perijt: q̄ fuit de v̄itate nature: ⁊ tñ ille
in pleriſq̄ꝫ eccleſijs dicit̄ ꝯſeruari. Quid ēt de circūciſio
p̄pucij vel de p̄ciſiōe vmbilici dicet̄ an ī xp̄i reſurrectiōe
redijt ad v̄itatē humane nature ⁊ ad locū glorificatū. Sꝫ
melius eſt totū deo cōmittere q̄ꝫ aliud temere diffinire.
Credit̄ tñ p̄puciū ī lateran̄. baſilica ꝯſeruari: lꝫ a q̄buſdā
dicat̄ ꝙ illud fuit in hieruſalē delatū ab angelo karolo
magno q̄ trāſtulit illud ⁊ poſuit aquiſgrani honorifice ī
eccleſia beate Marie: ſed poſt a karolo caluo poſitū ē in
eccleſia. ſ. ſaluatoris apud croſiū. ſed ſi hoc ver̄ ē miran/
dum eſt. Cum eniꝫ caro illa de veritate humane nature
fuerit: creditur ꝙ xp̄o reſurgente ad locū ſuū glorificatū
redijt. Aliqui tñ dixerunt ꝙ hoc verum eſſe poſſet iuxta
opinionem eorum qui dicūt id ſolum eſſe de veritate na
ture humane ⁊ reſurgere quod ab Adam traductū eſt.
Illud autem omnino nephas eſt opinari quod quidā di/
cere preſumpſerunt. videlicet aquā in fleuma conuerti.
Nam ⁊ de latere chriſti nō aquā ſed aquaticū humorē. i.
fleuma mentiuntur exiſſe. extra de cele. miſ. in quadam.
Duo nāq̄ꝫ precipue eccleſie ſacramenta de chriſti latere
fluxerunt: videlicet ſacramentum redēptionis in ſangui
ne ⁊ ſacramētum regenerationis in aqua. Non eni bapti
ȥamur in fleumate ſed in aqua: iuxta illud euāgelij. Niſi
quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto non introibit in
regnum celor̄. Quibuſdam tamē nō videtur abſurdum
ꝙ aqua cum vino tranſeat in ſanguinēꝫ ea. vꝫ. ratione ꝙ
aqua ꝑ admixtionē tranſit in vinū: ⁊ vinum ꝑ ꝯſecratōēꝫ
tranſit in ſanguinē. vt in. c. marthe. ⁊ nota. de cō. di. z. c. i.
⁊. c. non oportet. Aqua nāq̄ꝫ tranſit in vinum cum multo
vino modicū infunditur aque: alioquin tota vini ſubſtā/
tia ꝓpter guttā aque mutaret̄ vt quoddā fiat ex illis ꝯfu
ſum qđ nec ſit aq̄ nec vinū: ⁊ tota fontis vel fluminis aq̄
ꝓpter modicā vini ſtillā ī ꝯfuſiōis ſpēm mutaret̄. nec pa
nis ille poſſet ī eucbariſtiā ꝯſecrari: q̄ fact⁹ eſt đ frumēto
cui forte ꝯmixtū fuerit vnū granū ordei vel auene. Sic
ergo ſi plus apponat̄ aque q̄ꝫ vini erit irritum ſacramen
tū: oportet quidē vt tm̄ vini ponat̄ ibi ꝙ aqua cōmixtū
ſaporem vini retineat. extra de cele. miſ. c. penul. de hoc
dicetur in. 6. parte ſub quinta feria cene domini ad fineꝫ

Si aūt poſt calicis ↄſecratiōnē aliō vinū mittat̄ ī calice
illud quidē nō tranſit in ſanguinē nec ſanguini cōmiſcet̄.
ſed accidentibus prioris vini cōmixtū corpori qō ſub eis
latet vndiqꝫ circūſundit̄ nō madidās circūfuſum: ex̄ de
cele. miſ. cū marthe. Ipſa tū̄ accidentia vinū appoſitū vi
dētur afficere. qō inde cōſicit̄: q2 ſi aqua pura fuerit ap/
poſita vini ſaporē aſſumit. Quidā āt voluerūt aſtruere
ꝙ ſicut aqua pura ꝑ aque bn̄dicte ↄtactū efficit̄ bn̄dicta
ſic ⁊ vinū ꝑ ſacramēti ↄtactū efficit̄ ↄſecratū: ⁊ tranſit in
ſanguinē: quoꝝ aſſertioni minime rō ſuffragat̄. ex̄ de cō.
ec. vel alta. qō ī dubys. ō quo etiā dicet̄ ſub. 5. feria cene
dn̄i. Sed nūqd irritū ē qō gerit̄ ſi ſorte aq̄ ꝑtermittat̄: ⁊
videt̄ ꝙ ſic ex his que ſub ti. de oblatōe tacta ſūt. Cantū
quoqꝫ eſt in canone cipriani. de ↄſe. di. z. ſicut ī ſcīficādo.
ꝙ nō pōt calix dn̄i eſſe aq̄ ſola neqꝫ vinū ſolū niſi vtrūqꝫ
miſceat̄. Et ſicut calix dn̄i nō eſt aq̄ ſola neqꝫ vinū ſolū:
ſic nec corpus dn̄i pōt eſſe farina ſola niſi vtrunqꝫ fuerit
adunatū: ⁊ panis vni⁹ cōpage ſolidarū. ⁊ hoc qdā ↄſtāter
affirmāt: aſſerentes ꝙ ſicut aq̄ ſine vino ↄſecrari nō pōt
ſic nec vinū ſine aq̄ trāſſubſtantiari valeat q2 de latere
xp̄i ſimul vtrūqꝫ mananit. Aly vō ↄcedūt ꝙ ſi qſqꝫ non
intendēs hereſim introducere obliuione vel ignorantia
ꝑtermiſerit aquā: nō ſit irritū ſacramentū. Illā tū̄ ꝑ obli
uionē ꝑtermittens venialiter peccat: ꝑ negligentiā mor
taliter ⁊ grauiter eſt puniendus. ⁊ ſemꝑ pōt apponi ante
trāſſubſtātiationē. ⁊ ꝙ ꝑdicit̄ vinū ſolū nō poſſe offerri ī
telligunt niſi fiat ſimplr̄ vel ignoranter. vel nō pōt. i. non
dꝫ. Nam ⁊ grecoꝝ eccleſia dicit̄ nō apponere aquā in ſa
cramēto. ait enī̄ ciprianus. de ↄſe. di. z. ſcriptura. Si qs ō
anceſſoribus vel ignorāter vel ſimpliciter nō obſeruaue
rit qō nos dn̄s facere exēplo ⁊ magiſterio docuit: pōt ſim
plicitati eius de indulgentia dn̄i venia ↄcedi. nobis vero
nō pōt ignoſci q nūc a dn̄o inſtructi ſum⁹ vt calicē dn̄i cū
vino mixto. i. vinū cū aq̄ in calice mixtū ſm ꝙ dn̄s obtu
lit offeram⁹. Ex qb⁹ v̄bis apte colligit̄ ꝙ vinū aq̄ mixtū
xp̄s in cena diſcipulis tradidit. Si vō vinū ꝑtermittat̄: ō
hoc dictū eſt in ſexta ꝑticula ſuꝑ v̄bo. hoc ē corp⁹. Porro
lꝫ diligenti ſtudio vinum optimū ꝓ ſacrificio ſit querē/
dū: vitiū tū̄ vini nō maculat mūditiā ſcramēti. quocirca
ſiue nouū vinū qō muſtū appellat̄ ſiue etiā acidū qō ap/
pellat̄ acerū offert̄: ſacrꝫ ↄficit̄: ⁊ diuinit⁹ ↄſecrat̄. vitādū
eſt tū̄ ne tale vinū mixtū vel coctū vl̄ roſatū vel ſpātuꝫ ī
calice ponat̄. Sūt tū̄ q dicūt acetū nō eē vinū cū ꝓpriaꝫ
mutauerit naturā. nā vinū ē calidū illō frigidū: ⁊ iō ex eo
ↄfici nō poſſe ſicut nec ex agreſta: qō ↄcedi pōt ī aceto ex
alio q̄ꝫ ex vino fcō. Nā ſi ex vino factū fuerit ſecus. cum
eadē ꝓprie ſit viſa. i. ſubſtātia. ff. de ↄtrhen. emp. in vēdi/
tionib⁹. de cō. di. z. ego. C. ō ſū. trini. iter claras. §. oēs vō.
Julius quoqꝫ papa. de cō. di. z. cū omne. ⁊ c. ꝑcedēti dixit
ꝙ cū lacte ↄfici nō pōt. Botrus āt vue ī neceſſitate ↄpri
mi ⁊ inde ↄfici pōt. ſed de ipſo botro nō cōpreſſo nō pōt
cōicari. Non pōt etiā ↄfici cū aq̄ cū q̄ panis ī muſto inti
ctꝰ lauat̄. ¶ Illud aūt notādū ē ꝙ ſi vinū ī calice ↄgela
tū fuerit: dꝫ tandiu exalare ſacerdoſ dōec glaties ſoluat̄.
ꝙ ſi ſic ſolui nequiuerit adhibeat ignē. Si āt muſca vel
aranea vel aliqd tale ceciderit ī calicē: ꝓyci dꝫ vinū illō
in piſcinā ⁊ aliud vinū ⁊ aq̄ apponi. Si vō poſt trāſſubſtā
tiationē ibi ceciderit vel ſāguinē tetigerit: ſāguis ſumat̄
⁊ illud prius in aliquo calice ſepe ⁊ vino ꝑfūdat̄: et q̄ꝫto
diligenti⁹ ⁊ cautius fieri pōt abluat̄: ⁊ demū ſuꝑ piſcinaꝫ
cremet̄: q2 vix poſſet abſqꝫ horrore ⁊ vomitu ſumi. Ab/
lutionē vō ipſam ſacerdos poſt ↄſecrationē vel miniſter
ſumat. Sꝫ ⁊ ſi qs ſtatī xp̄i corꝑe ſumpto nauſeā patitur:
vomitus ſilr̄ ſuꝑ piſcinaꝫ cōburat̄ ⁊ puluis ī piſcinam
mittat̄. Si tū̄ aliqua hoſtie ꝑticula videat̄ ibi: vel ſi cor/
pus xp̄i infirmo datū reycit̄ illud reuerenter ſuſcipiat̄.
⁊ ↄtritū cū vino in calice ſumat̄ ſi integruꝫ nequeat reci
pi: ⁊ ſi horror ſit illud ſumere ꝓ reliquys cuſtodiat̄. Non
eſt igit̄ dāda euchariſtia egroto vomēti ſed credat ⁊ mā
ducauit. de ↄſe. di. z. vt quid. Sed ⁊ ſi qs adeo egrotus ē
vt maſticare nō poſſit: tūc tū̄ ſumat aquā a xp̄i corꝑe ta/
ctam: minimā tū̄ ꝑticulā ſumēs totū ſumit vt ꝑmiſſꝫ ē.
¶ Non eſt etiā danda ebrio: inſano: heretico: epilētico:
⁊ ſilib⁹: niſi infirmitate ceſſante. z6. q. vlt. is q. leproſ tū̄
dari pōt ⁊ muto ⁊ egroto cōpoti ſue mētis poſt ↄfeſſionē
⁊ abſolutionē a peccatis. ¶ Qualis aūt pn̄ia īponēda ſit
ēi q ꝑꝑ ebrietatē vel voracitatē vel infirmitatē euchari
ſtiā euomit: in canone bede habet̄. de ↄſe. di. z. ſi qs per
totū. Et nō ꝙ is q cōicauit ſi cōmode ⁊ abſqꝫ violētia na/
ture pōt. dꝫ abſtinere a ſputo: alioqn poſt horā ↄuenictēꝫ
ſpuere pōt ſaltē in loco vbi ſputū nequeat pedib⁹ ↄculca/
ri. Si qd ē homo ſpūalis oīa iudicat ⁊ ipſe a nemine iudi/
catur: ⁊ oīa mūda ſūt mūdis. ꝙ ſi ſuꝑ lignū vel lapidē vel
terrā eucharistia vel aliqd de ſanguine ceciderit: ſanguis
lingua lambendus eſt. ⁊ deinde radēdus ⁊ extergendus
eſt ipſe locus ⁊ puluis in ſacrario ſiue cū reliquys reponē
dus. Si vō ſuꝑ corꝑale ceciderit ſugat̄ ſicut diligentius
fieri poterit: ⁊ lauet̄ ter in calice: ⁊ aq̄ lotiōis poſt miſſaꝫ
ſumat̄: deinde corꝑale recondēdū eſt: ⁊ loco reliquiaruꝫ
ſeruandū eſt. Si vō palla altaris intīcta fuerit eodē mō
ipſa ꝑticula intincta inciſa eſt ꝓ reliquys ſeruāda. Si āt
ſuꝑ caſulā vel albā deguttet: ſilr̄ fiat. Si ſuꝑ quodcunqꝫ
ꝓphanū veſtimētū ↄburēda ē ꝑs illa ⁊ cinis ī loco ſacro
reponēdus vt dicūt. Pius tū̄ papa ſtatuit. de ↄſe. di. z. ſi
ꝑ negligentiā: vt ſi aliqd de ſanguine ſtillauerit in terra
lingua lambat̄. Si vō fuerit tabula: loc⁹ corrodat̄ ne ↄ/
culcet̄: ⁊ raſura igne ↄſumet̄: ⁊ cinis ītra altare cōdat̄. Et
ſi ſuꝑ altare ſtillauerit ſorbeat miſter ſtillā q̄ꝫtū poterit.
Si ſuꝑ lintheū altaris miniſter lauet lintheamina q̄ ſtil
lā tetigerūt trib⁹ vicib⁹ calice ſubterpoſito ⁊ aq̄ ablutōis
ſumat̄ ī calice: ⁊ iuxta altare recōdat̄. Ibidē ēt ſeqt̄ q̄lis
pn̄ia ſacerdoti cui hec ↄtingerēt ſit pn̄ſq̄ꝫ celebret impo/
nēda. Et nō ꝙ ſi an̄ trāſſubſtātiatōeꝫ effuſa fuerit ꝑs mu
tent̄ palle ſub ſilētio ⁊ celebrās ſuū officiū exeq̄t̄: ſi totū
effuſū ſit tūc ꝑmiſſa ↄfeſſione miſter denuo recipiat offi
ciū ab illo loco. Hāc igit̄ oblatōeꝫ ⁊c̄. Si vō poſt trāſſub
ſtātiationē ꝑs effuſa ē: tūc ſilr̄ offm̄ exequat̄. Si totū ita
ꝙ nihil hauſerit qō valde enorme ē tūc ponat hoſtiā ſuꝑ
ꝓpiciatoriū: ⁊ miſter denuo pōit vinū ⁊ aquā ⁊ recipiat
Hanc igit̄ oblationē ⁊c̄. ↄfeſſione tū̄ ꝑmiſſa ⁊ hoſtia ſua
ta ſumat̄ poſtmodū a miſtro ī fine miſſe vel ſeruet̄ ꝓ in/
firmis. Rurſus ↄciliū aurelian̄. ō ↄſe. di. z. ſtatuit ꝙ q nō
bn̄ cuſtodierit ſacrificiū vt mus vl̄ aliō aīal illō comede
ret. 40. dies peniteat. Qui āt ꝑdiderit illō ī eccl̄ia vel ꝑs
ei⁹ ceciderit ⁊ inuēta nō fuerit. 30. dies peniteat. In eodē
etiā capl̄o ita ſeqt̄ ī burcardo. li. 5. Un̄ ſcriptū ē ꝑfūdens
aliqd ſuꝑ altare ō calice qn̄ offert̄ ſex dies peniteat: aut ſi
abundāti⁹. 7. dies peniteat. Qui āt ꝑfūdit calicē dū miſſe
ſolēnitas celebratur. 40. dies penitebit. Si vō miſſa cele
brata ꝑſbyter neglexerit accipe ſacrificiuꝫ ſilr̄. 40. dies
peniteat: Et q pollut⁹ nocturno tꝑe accepit ſacrificiuꝫ. 7.
dies peniteat. Qui negligētiā erga ſacrificiū fecerit vt a
vermib⁹ ↄſūptū ad nihilū deuenerit tres q̈drageſimas
cū pane ⁊ aq̄ peniteat. Si itegrū inuētū fuerit: ⁊ ī eo ver
mis: ↄburat ⁊ cinis ſuꝑ altare recōdat̄. Et q neglexerit q̄
ternis dieb⁹ ſuā negligētiā ſoluat. Si cū amiſſiōe ſaporis
ſacrificiū dulcorat. zo. dies ieiunio explcant̄. Qui vō cō
glutinatū miſerit. 7. dies peniteat. ſi ſacrificiū fuerit ſor/
dida vetuſtate ꝑditū igne cōburendum eſt: ⁊ cinis iuxta
altare ſepeliendus: ſicut legit̄ in burcardo. li. 5. c. omne.

¶ Item etiã notandũ est q̃ si a naso sacerdotis celebrã tis sanguis exierit vel nausea supuenerit recipiat in aliq̃ vasculo ne scã ɔtaminent̃: ⁊ ter terso naso vel ore abluto reicipiat sub silẽtio vbi dimisit. Si vero infirmitas supuenerit innitatur sup crepidinẽ siue orã altaris: vel sedeat donec ɔualescat: ⁊ sic icipiat vbi dimisit: sed si nullo mõ põt ɔsũmare ministeriũ alius sacerdos paratus incipiat vbi ille dimisit: put dcm̃ est in. 6. ꝑticula sup v̓bo. Hoc ẽ corpus meũ. sed si incertũ est: vbi ille dimisit: tunc quia piculosum esset v̓ba sacramenti iterare vel ꝑtermittere: posita oblata illa sup ꝑpiciatoriũ ministret denuo vt ꝑmissũ ẽ. ¶ Seq̃t. mysteriũ fidei ⁊c̃. Ideo dicit mysteriũ fidei q̄z aliud videt̃: ⁊ aliud intelligit̃. hoc credere iubemur: discutere nõ audem⁹. fides enĩ nõ est nisi d occultis Iuxta illud. Fides nõ h̄z meritũ ⁊c̃. vt. s. Grego. de cõse. di. 2. quid sit ad fidẽ: dicit q̃ ideo dicit̃ mysteriũ fidei. q̄z credere debem⁹ q̃ ibi salus nostra ɔsistit. vel q̄z sine fide nõ sit hoc sacramentũ. i. sine ea illud intelligi plene non põt. Dicit̃ aũt mysteriũ: q̄z secretã ⁊ recõditã h̄z dispensationem. i. q. l. multi. Mysteriũ ãt grece dr̃ secretũ latine. ⁊ ẜm Inno. 3. d cele. mis. cũ marthe. nullus euãgelistaꝝ dixit hoc v̓ba. Ex his ãt ⁊ alijs scripture v̓bis quidã dixerunt in sacro altaris veritatẽ corpis ⁊ sanguinis xp̄i nõ esse sed imaginẽ tñ ⁊ spẽm ⁊ figurã: ꝓ eo q̃ scriptura mẽorat aliquotiens id qd̃ in altari suscipit̃ eẽ sacrm̃ ⁊ mysteriũ ⁊ exemplũ. Sed hi ꝑfecto laqueũ erroris incurrũt. De quo etiam tactũ est i. 6. ꝑticula sup v̓bo fregit. Nũquid enĩ ideo sacramentũ altaris veritas nõ est: q̄z figura est Absit oio. si tñ hoc esset: ergo nec mors xp̄i v̓itas est q̄a figura est. resurrectio xp̄i v̓itas nõ est q̄z figura ẽ. nã mortẽ ⁊ resurrectionẽ xp̄i: figurã ⁊ imaginẽ ⁊ similitudinẽ esse manifeste declarat apl's. d. Christus mortu⁹ ẽ ꝓ delictis nostris ⁊ resurrexit ꝓpter iustificatões nostrã. Et petrus aplus. Christus passus ẽ ꝓ nobis vobis relinquẽs exemplum vt sequamini vestigia eius. Ergo mors christi exẽplum fuit vt peccato moriamur. ⁊ resurrectio ei⁹ exẽplũ fuit vt iustitie viuamus. si enĩ v̓itas non fuit ergo xp̄s vere mortu⁹ nõ fuit. ⁊ v̓e nõ surrexit: sed mors eius ⁊ resurrectio eius vera nõ fuit. sed absit hoc. Nã propha de eo predixit. Vere languores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit. Altaris ḡ sacrm̃ est veritas ⁊ figura. Tria quippe sunt in hoc sacro discreta. vz. forma visibilis: veritas corpis ⁊ virtus spũalis. de ɔse. di. 2. corp⁹: forma panis ⁊ vini: veritas carnis ⁊ sanguinis: virtus charitatis ⁊ vnitatis. Primũ oculo cernit̃: scd̃z animo credit̃: tertiũ corde ꝑcipit̃. Primũ est sacramentũ ⁊ nõ res: scd̃z est sacramentũ ⁊ res. tertiũ vero res ⁊ nõ sacramentum. Sed primũ est sacramentũ geminine rei: tertium est res geminini sacramenti. scd̃m aũt est sacramentũ vni⁹ ⁊ res alterius. Nã forma panis vtrãq̄z xp̄i carnẽ significat. i. verã ⁊ mysticã. s̄z verã carnẽ ⁊ ɔtinet ⁊ significat. mysticam v̓o significat sed nõ ɔtinet. Sicut enĩ vnus panis ex multis granis ɔficitur: ⁊ vinũ ex diuersis racemis ɔfluit: sic ⁊ corp⁹ xp̄i ex multis mẽbris cõponit̃: ⁊ vnitas eucharistica ex diuersis ꝑsonis ɔsistit. s. in ꝑdestinatis: vocatis iustificatis: ⁊ glorificatis. Nam quos deus predestinauit hos ⁊ vocauit: ⁊ quos vocauit hos ⁊ iustificauit. Unde et apl's Un⁹ panis vnũ corp⁹ multi sum⁹. In cuius rei typũ facta est archa dñi de lignis sethim que sũt iputabilia ⁊ albe spine similia. Patet ḡ q̃ substãtia corpis ⁊ sãguinis xp̄i est sacramentũ ⁊ res: sed alterius sacramenti est res: ⁊ alterius rei est sacramentum. Est enĩ res primi q̄z figurat̃ ⁊ ɔtinet̃ a p̄. vz. a forma visibili ⁊c̃. Et est sacramẽtũ tertij: q̄z significat ⁊ efficit tertiũ. i. vnitatẽ ecclesiasticã Dicit ergo hic mysteriũ fidei: q̄n aliud ibi cernit̃ ⁊ aliud ibi credit̃. Cernit̃ enĩ spẽs panis ⁊ vini: ⁊ credit̃ veritas carnis ⁊ sanguinis. Qd̃ aũt hic dicit̃ mysteriũ fidei alibi dicit̃ spũs ⁊ vita. Spũs enĩ est mysteriũ ẜm illd̃. Littera occidit: spũs aũt viuificat. ⁊ fides est vita ẜm illud. Iust⁹ ex fide viuit. Huic ḡ dñs ait. Uerba q̃ locutus sum vobis spũs ⁊ vita sunt. Uerũ cũ ɔsecratio ꝑficiat sacramentum ⁊ post ɔsecrationẽ nõ sit in altari panis aut vinũ. querit̃ qs panis est corporis aut qd̃ vinũ est sanguinis sacramentũ. Nã si dicat̃ q̃ panis q fuit vel vinũ qd̃ extitit: ꝑfecto nec ille corpis nec illud est sanguĩs sacrm̃: q̄z panis transiuit in corpus ⁊ vinũ in sanguinẽ. Si vero dicat̃ q̃ spẽs illa que remãsit. Illa q̄dẽ nec extitit ex granis: nec ɔfluxit ex racemis: q̄n ex his nõ ꝓuenit accidẽs sed substãtia. Quã ergo silitudinẽ assignabim⁹ inter sacrm̃ rei ⁊ rẽ sacri. Nã si sacra nõ haberẽt silitudinẽ reꝝ q̄rũ sũt sacra ꝓpe sacra nõ dicerent̃: sicut sacrm̃ baptismi qd̃ ẽ ablutio carnis exterior silitudinẽ h̄z significati qd̃ ẽ ablutio mẽtis iterior. Sane sacrm̃ istd̃ i eo gerit silitudinem corpis in q̃ panis silitudinẽ repñtat: spẽs ḡ panis sacrm̃ est corpis nõ solũ rõne rei significate veꝝ ẽt rõne ɔtẽte. ¶ Querit̃ ãt vtꝝ spẽs panis ⁊ veritas corpis vnũ sint sacrũ an diuersa. Et videt̃ diuersa. Cũ enĩ diuersa sint signa videt̃ q̃ diuersa sint sacra. Preterea scriptũ est. ꝑficiãt in nobis quesum⁹ dñe tua sacra qd̃ ɔtinẽt q̃ v̓ba sub titulo de orone nouissima exponẽtur. Sed v̓r ɔ̃ q̃ sint solũ vnũ. Cũ enĩ eandẽ rẽ sacra significẽt: v̓r q̃ idẽ sint sacrm̃. Preterea legit̃: ꝑsta vt hoc tui corpis ⁊ sanguinis sacrm̃ nõ sit nobis reat⁹ ad penã. Sup h̄ dicũt q̄dã q̃ forma panis ⁊ vini sũt vnũ sacrm̃ nõ ꝓpter vnũ significatũ: sed ꝑp vnũ ɔtẽtũ. Spẽs aũt panis ⁊ veritas corpis sunt vnũ sacrm̃: nõ ꝓpter vnũ ɔtentũ: sed ꝑp vnũ significatũ. Hi debẽt ɔcedere q̃ sicut diuerse res ꝑp idẽ ⁊ vnũ significatũ idẽ sũt sacrũ sic eadẽ res ꝑp diuersa significata diuersa sũt sacra. q̄b⁹ obycit q̃ si spẽs pãis ⁊ v̓itas corpis idẽ sũt sacrũ: cũ spẽs pãis sacrm̃ sit corpis ḡ v̓itas corpis idẽ ẽ sacrm̃. ⁊ ita idẽ ẽ sacrũ sui. S̄z h̄ nõ ꝓcedit: q̄z spẽs panis ⁊ est quodda sacrm̃ qd̃ ẽ veritas corpis: ⁊ est quoddã qd̃ nõ est illa: q̄n sũt duo sacra diuersa. Alij vero dicũt q̃ siue diuersa sint significata siue diuersa significantia semp diuersa sũt sacra q̄s oꝫ ɔcedere q̃ i altari sũt ad min⁹ q̄ttuor sacra. vz. spẽs panis ⁊ spẽs vini veritas carnis ⁊ v̓itas sanguĩs. Preterea cũ panis ⁊ vini diuersa sint accidẽtia: vt sapor ⁊ odor: põdus ⁊ color: q̄titas ⁊ figura. videt̃ q̃ singula ꝑ se sint varia sacra: q̃ enim rõne potius vnũ q̄z aliud dicendũ est sacrũ. Sed cui⁹ rei sacrm̃ est odor aut sapor: Ad hoc põt nõ incõgrue rñderi q̃ oĩa sil̓ accepta sũt vnũ eucharistie sacrm̃ eo q̃ nullũ ꝑ se solũ significet: sed oĩa simul panis spẽm repñtant: que corp⁹ xp̄i ɔtinet ⁊ significat. Signũ aũt alia sũt nãlia alia positiua. Nãlia sũt q̃ ẜm nãm significant quoꝝ q̄dã sunt que ꝑ añcedens signant ɔñs: vt rubore vespertino significatur serenitas matutina. alia sunt que ꝑ ɔñs significant antecedens: vt fumo vel cinere significatur ignis fuisse positiua sunt illa que ẜm impositionẽ significãt. Quoꝝ alia sunt signa rei sacre vt serpens eneus erectus in heremo. alia sunt signa rei nõ sacre. vt arcus triũpalis erect⁹ in biuio. Porro signoꝝ rei sacre alia sunt sacra. vt baptismus. alia non sacra: vt agnus paschalis. Sacra sunt signa no. t. non sacra veteris: q̄uis enĩ vtraq̄z sint signa rei sacre. idest rem sacram significantia: non tamen vtraq̄z sũt sacra. idest iustificantia: licet nonnulli dixerint sacramẽta legalia iustificasse: hec enim est differentia inter legalia ⁊ euangelica sacramenta: quia illa significabant tantũ. hec autem iustificant ⁊ significant. Uerum quãdoq̄z large quãdoq̄z stricte sacramẽtũ accipitur. Large ẜm q̃ omne signũ rei sacre siue sit sacrũ siue non sacrum dicit̃

ſacramentum. vnde ſigna legalia ſacramenta dicuntur.
Stricte ſm ꝙ ſacrū ſolūmodo ſignū dicit̄ ſacramentuꝫ
de ꝯſe. di. z. ſacrificiuꝫ. ⁊. c. ſignū. ⁊. c. ſpēs. i. q. i. multi. Sa
cramentū aūt dicit̄ actiue ⁊ paſſiue quaſi ſacrū ſignans:
vel ſacrū ſignatū. Nā noīe ſacramēti qn̄qꝫ ſignū rei: qn̄qꝫ
res ſigni varie nūcupat̄. ſm ꝙ ſacramentū accipit̄ ꝓ ſig
rei: Sacramentū dicit̄ a ſacro ⁊ ſignū q̄ſi ſacrū ſignū. ſꝫ
ſm ꝙ ſacramentū accipit̄ ꝓ re ſigni: ſacramentū dicitur
a ſacro ⁊ ſecreto q̄ſi ſacrū ſecretuꝫ. Spēs ḡ panis dicitur
ſacr̄m actiue. i. ſacrū ſignās. vnitas aūt eccleſie dr̄ ſacr̄m
paſſiue. i. ſacrū ſignatū. Corpus v̄o dn̄icū vtroqꝫ mō dicit̄
ſacr̄m. i. ⁊ ſacrū ſignās ⁊ ſacrū ſignatū. Sacr̄m v̄o ꝯſiſtit ī
tribus. ſ. ī rebus: ī factis: in v̄bis. ſm ꝓprietatē: ſiſitudinē
⁊ interp̄tationē. Leo nāqꝫ ſm ꝓprietatē ſignat diabolū.
vn̄ Aduerſariꝰ veſter diabolus tanq̄ꝫ leo rugiēs circuit
querēs quē deuoret. Seminare ſm ſiſitudinē ſignificat
p̄dicare. vn̄ exijt q ſeminat ſeminare ſemē ſuū. ⁊ aliud ce
cidit in terrā bonā ⁊ aliud ſup petrā ⁊ aliud inter ſpinas.
Emanuel ſm īterp̄tationē ſignificat xp̄ꝫ. Vn̄ ⁊ vocabit̄
nomen eius emanuel: qđ īterp̄tatur nobiſcuꝫ deus. Res
vt aq̄ baptiſmi. factū vt ſignaculū crucis: verbū vt inuo
catio trinitatis. Singula reꝑiuntur ī hoc excellētiſſimo
ſacramēto. res. i. corpꝰ ⁊ ſanguis. factū. i. eſca ⁊ potꝰ. v̄bū
hoc eſt corpus meū: hic eſt ſanguis meus. ¶ Seqt̄. Qui
ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis effundet̄ in remiſſionē peccatoꝝ ⁊c.
Pro ſolis p̄deſtinatis effuſus eſt quantū ad efficatiā: ſed
ꝓ cūctis hoībus quantū ad ſufficientiā. Effuſio quippe ſan
guinis iuſti ꝓ iniuſtis: tā fuit diues ad p̄ciū vt ſi vniuerſi
tas crederet in redēptorē nullū oīo vinculū diaboli reti
neret: verbū eñ effuſionis abūdantiā notat. 16. q. i. reuer
timini. ¶ Peccatū aūt duobus modis remittit̄. vꝫ. quo
ad meritū culpe: ⁊ hoc ꝑ ſanguinis fidē qua iuſtificamur a
culpa: ⁊ quo ad debitū pene: ⁊ hoc ꝑ ſanguinis p̄ciuꝫ quo
redēpti ſumus a pena. Omnes eniꝫ q̄ſi oues errauimus
vnuſqſqꝫ in viā ſuā declinauit: ⁊ dn̄s poſuit ī eo iniqtates
omniū nr̄m. Unde vulneratus eſt ꝓpter iniqtates nr̄as.
attritus eſt ꝓpter ſcelera nr̄a. diſciplina pacis noſtre ſuꝑ
euꝫ: ⁊ liuore eius ſanati ſumus. Uere languores noſtros
ipſe tulit ⁊c. Quia ergo iuſtus iniuſte puniꝰ eſt: iniuſti iu
ſte ſunt liberati. Aſſumpſit enī in ſe penā ꝓ oībus vt da
ret ſemꝑ gratiā vniuerſis. Hic āt ſacerdos eleuat calicē
vt illū ppl̄o oſtēdat. nec eſt ſuꝑflua h̄ eleuatio: vt dcm̄ ē
ī fine ꝑticule p̄cedētis. Et ē notañ. ꝙ q̄dā eccleſie duas
hn̄t pallas corꝑales ⁊ ibi eleuat̄ calix cooꝑtus cuꝫ altera
earū. In quo oñditur hoc ſacramentū occultiſſimū fore
⁊ difficillimum ad intelligenduꝫ. ꝙ qꝫ tp̄e inſtitutionis
huius ſacramenti ſanguis xp̄i inuiſibilis erat qꝛ inter ve
nas eius exiſtebat. Alie v̄o eccleſie vnā tm̄ habēt pallaꝫ
⁊ ibi eleuat̄ diſcooꝑtus abſqꝫ velamine. Primo ad deſi
gnandū ꝙ poſt inſtitutionē huiꝰ ſacramenti ſanguis xp̄i
factus fuit viſibilis ꝑ ipſius effuſionē in cruce. vn̄ hic dr̄
Hic ē ſanguis meꝰ ⁊c. In eo. n. ꝙ calix nō eſt cooꝑtus cū
palla ſuꝑ qua eſt hoſtia ꝯſecrata deſignat̄ ꝙ ſanguis xp̄i
a corpore effuſus eſt ⁊ ſeꝑatus eſt. Scđo qꝛ hoſtia eſt ſuꝑ
pallā corꝑalē: nec bono mō poſſet alibi poni. Tertio quia
ꝓpter venti flatū ꝑiculoſum eſt cooꝑtū cū palla leuare.
¶ Et nota ꝙ ſacerdos actus xp̄i rep̄n̄tans dū dicit. Acci
piens calicē. paꝝ eleuat caliceꝫ. deinde. d. bn̄dixit: vt ſine
ꝑiculo calicē bn̄dicat illū ī altari deponit. Subſequēter
etiam. d. accipite: parū tꝫ eleuatū vſqꝫ dū ī altū eleuet vt
illum ppl̄o oñdat. ¶ Sequit̄. hoc quotienſcunqꝫ feceri
tis ⁊c. Hec clauſula quia ꝯſecrationē tam corporis q̄ꝫ ſan
guinis reſpicit poſt depoſitū calicē debet dici. Sane in ꝑ
ceptione corporis xp̄i ⁊ ſanguinis magna eſt nobis adhi
benda diſcretio. Cauenduꝫ eſt enī ne ſi nimiū differatur
mortis ꝑiculum īcurrat̄. domino ꝓteſtante niſi mādu
caueritis carnē filij hominis ⁊ bi. eius ſanguinē nō habe
bitis vitam in vobis. Si vero qs īdigne ſuſcipit ſm apo
ſtolum iudiciū. ſ. dānationis ſibi mādūcat ⁊ bibit: de cō.
di. z. q ſcelerate. ⁊. c. ſe. Ideoqꝫ ſm eūdē apl̄m ꝓbet ſeipꝫ
homo: ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c. Dicit ḡ
quiſqꝫ cōicandū eſſe quottidie. Alius v̄o dicet eꝫ. Faciat
igit̄ vnuſqſqꝫ qđ pie crediderit faciendū: nō enī litigaue
runt adinuicē nec alter alteri ſe p̄poſuit çacheus. ſ. ⁊ ille
centurio cum alter eoꝝ gaudēs chriſtū ī domo ſua ſuſce
pit. ⁊ alter dixerit. Dn̄e nō ſum dignus vt ītres ſub tectū
meū: ⁊ hoc eſt qđ Auguſtinꝰ ait duodecima di. illa. đ cō.
diſt. z. quottidie: alij quottidie cōicant corpori ⁊ ſanguini
domini: alij certis diebus accipiūt: qđ liberā hꝫ obſeruā
tiam: de hoc ſub ti. de oſculo pacis dicetur. ¶ Et nota ꝙ
lꝫ chriſtus ſemel credentes ſua morte redemerit: eccle
ſia tn̄ hoc ſacramētū quottidie neceſſario repetit ob tres
p̄cipue cauſas. Primo qꝛ in vinea laborātes eo quottidie
reficiuntur. Scđo vt neophiti ꝑ illud incorporent̄ xp̄o.
Tertio vt memoria paſſionis xp̄i quottidie mētibus fi
deliū ad imitādū infigat̄: quottidie. n. egemꝰ: iđqꝫ panis
q̊ttidianꝰ vocat̄. Quottidianū ḡ ſacrificiū vt ꝓbat paſca
ſius papa. de ꝯſe. di. z. iterat̄: ē cōmemoratio nō iteratio
paſſionis. Et iđ ſeqt̄. In mei memoriam facietis. i. in hoc
ſacr̄o vobis quottidie mortis ⁊ paſſionis xp̄i memoria re
nouabit̄. de ꝯſe. di. z. corpus. ⁊. c. iterat̄: Un̄. i. ad corinth.
io. Quotienſcūqꝫ manducaueritis panē hūc ⁊ ca. bi. mor.
do. an. donec veniet: ꝓꝑ qđ ipſe dicebat apl̄is. Hoc facite
in meā cōmēorationē. Hanc vltimā nobis mēoriā dn̄s
dereliqt ꝑut dcm̄ ē ſuꝑ v̄bo. Poſtq̄ꝫ cenatū eſt. ¶ Et no
ta ꝙ habemꝰ triplex memoriale dn̄ice paſſiōis. Primuꝫ
q̄ꝫtū ad viſū ī imagibꝰ ⁊ picturis: ⁊ ꝓpterea crucifixi ima
go depingit̄ ī libro ⁊ ī eccleſijs. Scđm q̄ꝫtuꝫ ad auditū. ſ.
paſſio xp̄i p̄dicata. Tertiū q̄ꝫtū ad guſtū. ſ. ſacr̄m altaris ī
q̊ xp̄i paſſio patēter exp̄mit̄. ⁊ ꝓꝑ h̄ p̄miſit. ⁊ mēoriaꝫ ve.
Et ſeqt̄. vn̄ ⁊ mēores. Qui āt calicē diſcooꝑtū eleuāt illū
ī h̄ loco cū palla corꝑali cooꝑiūt īnuētes ꝙ ſepulto dn̄o
aduoluto lapide clauſū ē oſtiū monumēti: vt. d. Mar. ⁊c.

¶ De octaua ꝑte canonis. Rubrica.

Vnde ⁊ memores ⁊c. Octaua ps: qꝛ dn̄s
ipſe p̄ceperat in. c. Similmodo. ⁊ hoc ī ſui
memoriam facie mꝰ. Idcirco in hac ꝑte
tria ſibi cōmemoranda ꝓponit eccleſia
. ſ. tam beatā paſſionē: nec nō ⁊ ab īferis
reſurrectioneꝫ. ſed ⁊ in celos glorioſam
aſcenſionē. quoꝝ primū. i. paſſio excitat
charitatem. ſcđm. i. reſurrectio corroborat fidē: tertiū. i.
aſcenſio letificat ſpem. Quid enī in nobis magis charita
tem accendit q̄ꝫ ꝙ proprio filio ſuo nō pepercit deus?
Quid magis in nobis fidem confirmat q̄ꝫ ꝙ chriſtus re
ſurrexit a mortuis: Sicut enim in adam omnes moriun
tur: ita ⁊ in chriſto omnes viuificabūtur. Quid magis in
nobis amplificat ſpem q̄ꝫ ꝙ chriſtus aſcendens in altum
capti. dux. cap. de do. ho. vt vbi ipſe ē illic ſit ⁊ miniſter eiꝰ.
Sacerdos igitur hoc repreſentās dicēdo. tam beate paſ
ſionis. manus in modū crucis extendit vt habitu corpo
ris manuū chriſti extenſionem in cruce repreſentet: qđ
tamen alij faciūt quādo dicūt. Hanc igitur oblationem
rep̄n̄tationē crucifixionē ſtatim ſecuratā. Et qꝛ chriſtus
prolixius orās factus eſt in agonia: iđ agoniā illā habitu
oculoꝝ ⁊ faciei quodāmō rep̄n̄tat. Dicēs āt. nec nō ab in
feris reſurrectiōeꝫ: illas ad ſe vt priꝰ reducēs eas paꝝ eri
git. vn̄ ī cātico abacuc: altitudo manꝰ ſuas leuauit: ⁊ hoc ī
ſignū quod xp̄s inuictꝰ leo ſurrexit a mortuis. Itē dicēs.
Sed ⁊ in celos glorioſe aſcēſionis. eas erigit eq̄lr̄ vſqꝫ ad

humeros in ſignũ ꝙ xp̄s eleuatis manibus ferebaẗ in ce
lum ⁊ ſedet ad dextrã dei pr̄is. Quod igiẗ dicitẗ. vñ ⁊ me
mores ⁊c̄. ſic eſt intelligendũ quaſi.d.nos eſſe ſacerdotes
ꝓfitemur: ⁊ plebẽ tuã memorẽ eſſe teſtamur chriſti filij
tui ⁊c̄. ſacerdotes ꝗdẽ memores ⁊ inſtructi eẽ debẽt: quia
ipſi miſſam celebrant ⁊ ſacrificiũ xp̄i exemplo offerunt.
Plebs etiã ſancta memor eſſe dꝫ: qꝛ xp̄s nõ ſolũ ꝓ ſacer
dotibus: verũ etiã ꝓ plebe paſſus ẽ q̃ ſancta diciẗ: qꝛ fide
⁊ baptiſmo xp̄i p̄cepto ſanctificata eſt. Item ex nũc ſtrin
guntur digiti.ſ. pollices ⁊ indices nec diſiũguntẗ niſi quã
do oportet hoſtiã tangi vel ſigna fieri. qđ fit p̊ ob reuerẽ
tiam ſacramenti: ne. vꝫ. aliq̃d tãgãt poſt tactũ corpis xp̄i.
Sc̄do videlicet in ſignum ꝙ in hoc ſacr̄o ſc̄dus accedit.
p̊.i. filius pr̄i obedit. Et ideo ſubijciẗ. vñ ⁊ memores tam
btẽ paſſiõis: reſurrectionis. ⁊ aſcẽſionis ⁊c̄. Tertio digiti
qui corpus xp̄i terigerũt iũgunẗ ad oñdendũ ꝙ fideles
illud fide ⁊ deuotõe tangentes debẽt eſſe charitati ↄiun
cti: ⁊ ſicut digiti in tangẽdo ⁊ ſignãdo ab inuicẽ ad orãm
diuiduntẗ. ſic ⁊ fideliũ oꝑationes in hac vita cũ expedit
ſeꝑantur: qm̄ qũqꝫ ꝑ ↄtẽplationẽ ad ſp̄ũalia eleuantur: ⁊
qũqꝫ pro mũdanis neceſſitatibus tp̄alia adminiſtrant.
Quarto digitoꝝ ↄiunctio indicat ꝙ corpis ⁊ ſanguis dñi
noſtri ſacramento: ⁊ mens ⁊ corpus ſacerdotis inſeꝑabili
ter eſſe debent affixa. Quinto ſtriguntẗ ne puluis ſeu ꝑti
cula hoſtie illis forte adherẽs cadat. Quia v̄o eccl̄ia dixit
ſe memorẽ dñice paſſionis: ideo ſtatĩ acerbiorẽ ſpẽꝫ ipſi⁹
paſſionis cõmemorat recolens in qnqꝫ crucibus quinqꝫ
plagas. Sicut enĩ ſubſeqñẽs expoſitio declarabit ab hic
vſqꝫ dum corpale deſuꝑ calicẽ remoueẗ dñice paſſionis
ordo memoratur. Nam vbi dicit ſacerdos hoſtiam pu
ram: hoſtiam ſanctam: hoſtiam ĩmaculatam: panem ſan
ctum vite eterne: ⁊ calicem ſalutis perpetue. quinarium
crucis ſignaculũ ĩprimit ſuꝑ oblatã ⁊ calicẽ ſignificãs. 5.
xp̄i plagas. vꝫ. duas manuũ totidẽqꝫ pedũ ⁊ vnã lateris:
vel qnqꝫ cruces ſignificãt ꝙ xp̄s. 5. ſecula redemit. Tres
aũt cruces cõmuniter facit ſacerdos ſuꝑ oblatã ⁊ calicẽ
qm̄ in tribus verbis vtrũqꝫ ꝑite intelligiẗ. Nunq̃ꝫ enĩ in
crucis ſignaculo panis ſeꝑatur a calice: niſi cum ſeꝑatim
noĩantur ĩ canone. ⁊ qñ hoſtia collocaẗ a miniſtro ĩ latere
calicis recta ꝑs crucis ſolũmodo ſuꝑ panẽ: tranſuerſa v̄o
vſqꝫ ad calicẽ dꝫ ꝓtendi qm̄ erecta pars crucis corpus
xp̄i ſuſtinuit tranſuerſa vero brachia diſtendit: due vero
cruces ſeꝑatim fcẽ animã xp̄i ſeꝑatam a corpe ſignificãt
Sed cũ iã plene ⁊ ꝑfecte ſit ↄſecratio celebrata. naꝫ mã
panis ⁊ vini iam trãſijt in ſubſtantiã carnis ⁊ ſanguĩs: nec
vlterius põt deteriorari vel meliorari: ⁊ ſacerdos vlteri⁹
vtitur ſuis nõ xp̄i ſermonibus. de ↄſe. di. 2. panis eſt: q̃riẗ
quare ſuper eucharistiã adhuc bñdictionis ſignũ im̄pmi
tur aut aliqđ ↄſecratõis v̄bũ ꝓferẗ. Preterea quedã ſub
iunguntẗ in canone ĩuentia ꝙ nõ dũ ſit trãſſubſtantiatio
ↄſumata. Suꝑ hoc dicũt ꝗdã. ꝺ ↄſe. diſt. 2. vtrũ. ꝙ ſcriptu
ra nõ attendit hic huiuſmodi anguſtias tp̄is: ſꝫ ſacerdos
cum nõ poſſit ſimul multa ꝓferre ⁊ agere: ita loqẗ ⁊ agit
ac ſi tp̄s ſtaret: ⁊ eſſent ad huc facienda que in p̄ncipio ſer
monis nõ dum erãt facta. ⁊ verba ⁊ ſigna nõ ad tempus
ſue ꝓlationis: ſed ad cõceptionẽ loquẽtis ſunt referẽda
Inno. papa. 3. dixit ꝙ in canone aliud v̄ba ſignificant: et
aliud ſigna ꝓtendunt. nãqꝫ verba p̄ncipaliter ſpectãt ad
eucharistiã ↄſecrandã ſigna vero p̄ncipaliter ꝑtinent ad
hiſtoriam recolendã. nam verbis vtimur ad ↄſecrandũ
panẽ ⁊ vinum ĩ corp⁹ ⁊ ſanguinẽ ieſu xp̄i. ſignis vtimur
ad recolẽdũ ea q̃ ꝑ hebdomadã añpaſchalẽ geſta ſũt cir
ca xp̄m. Patet ꝗ̊ ꝙ q̃tũ ad ordinẽ eucharistie ↄſecrãde
c. illud. ꝗ p̄die q̃ꝫ pateretẗ ⁊c̄. ĩ fi. canõis ſubijci debuiſſet
quia in eo ↄſecratio ↄſumaẗ. ſed qm̄ impediſſet ordinẽ

hiſtorie recolẽde: qꝛ qđ fuit geſtũ ĩ medio poneretẗ ĩ fine:
ꝓuidus canõis ordinator: vt ordinẽ ſeruaret hiſtorie: q̃ſi
quadã neceſſitate cõpulſus capitulũ illud. Qui pridie ⁊c̄.
quaſi cor canonis in medio collocauit: vt que ſequũẗ ĩtel
ligãtur p̄cedere ſꝫm illã figurã q̃ ſepe fit: vt que narratio
ne ſuccedũt ĩtellectu p̄cedãt. vel potius vt tã lr̄e q̃ꝫ hiſto
rie ſu⁹ ordo ſeruetẗ. Dicaẗ itaqꝫ ꝙ ꝑtinẽt ſigna ad hiſtoriã
paſſionis recolendã: qꝛ ſignificant qnqꝫ ſenſus q tũc re v̄a
patiebanẗ in xp̄o: vel qnqꝫ ei⁹ plagas: vt dictũ eſt: ſed v̄ba
nõ ꝑtinẽt ad eucharistiã ↄſecrandã: ĩmo ꝑtinẽt ad eucha
riſtiã ↄſecratã hoc mõ: nos ſerui. vꝫ. ſacerdotes: ſꝫ ⁊ plebs
tua ſancta. ſ. pp̄lus xp̄ianus. Naꝫ qđ populus agit voto ſa
cerdotes ꝑagunt miniſterio. Offerrimus p̄clare maieſta
ti tue. i. pre ceteris clare. Nã ſi iuſti fulgebũt ſicut ſol ĩ re
gno patris eoꝝ q̃to clari⁹ maieſtas diuina p̄fulget. De
tuis donis. i. de frugibus ſegetũ: ⁊ hoc quantũ ad panẽ q
eſt ↄſecratus in carne. Ac datis. i. de frugibus arborum ⁊
hoc quantũ ad vinũ qđ eſt ↄſecratũ in ſanguinẽ. De his
inquã ⁊ illis offerimus hoſtiã purã: hoſtiã ſanctã: hoſtiã
ĩmaculatã. i. eucharistiã ĩmunẽ ab oĩ culpa originali: ve
niali: ⁊ criali. Vñ dicaẗ hoſtia dictũ eſt ĩ ſexta ꝑticula ſuꝑ
v̄bo Qui p̄die. Vel purã q̃tũ ad cognitõꝫ q̃ſi puro corde.
ſanctã quantũ ad locutionẽ. ĩmaculatã quãtũ ad oꝑatio
nem: qꝛ peccatũ nõ fecit: nec dolus inuẽtus ẽ in ore eius:
ſupple hoc eſt panẽ ſanctũ. i. ſanctificantẽ: ſupple datorẽ
vite eterne quãtũ ad ſtolã carnis. ⁊ calicẽ ſalutis ꝑpetue
quantũ ad ſtolã aĩe ſꝫm illud. Ego ſum panis viuus q de
celo deſcẽdi. Si qs manducauerit ex hoc pane vi. ĩ eter.
Poſſunt etiã ſc̄do mõ hec v̄ba exponi: vt. vꝫ. xp̄s dicatur
hoſtia pura: qꝛ ↄcept⁹ ẽ ſine peccato. dicaẗ panis vite eter
ne: qꝛ eſt refectio angeloꝝ: ⁊ calix ſalutis ꝑpetue: qꝛ refe
ctio eſt hominũ. Vel tertio mõ hoſtiã purã: qꝛ xp̄s obla
tus eſt vt nos liberaret de feditate originalis peccati. San
ctam qꝛ vulnerat⁹ eſt vt ſupfluerẽt ſacr̄a q̊b⁹ eccleſia ſan
ctificaẗ. Immaculatã: qꝛ mortuus eſt vt nos liberaret ꝺ
morte eterna. Panẽ vite eterne: qꝛ eſt noſtrũ viaticũ. q
via. Et calicẽ ſalutis ꝑpetue: qꝛ eſt refectio angelorꝫ ine
brians in patria. Vel ſic quarto mõ. ꝺ tuis donis ac datis
Dona ſũt in re eterna: data in oꝑe tp̄alia. Offerim⁹ hoſtiã
purã. ſ. corpis. hoſtiã ſanctã. ſ. ſanguinẽ. hoſtiã ĩmaculatã
quo ad vtrũqꝫ. Vel purã. i. ab alijs ſeꝑataꝫ. ſanctã. i. ſãcti
ficatã: ĩmaculatã. i. a maculis emundatã: hoſtiã de corde
puro ↄſcientia bona ⁊ fide nõ ficta. ¶ Seqẗ. ſupra q̃ ⁊c̄.
Cũ aũt orauerit ꝓ hoſtia trãſſubſtãtiãda eãqꝫ iã trãſſub
ſtantiatã pr̄i obtulerit: nũc orat ꝓ ipſi⁹ acceptatõe: vt eã
ad inſtar antiq̊ꝝ ſacrificioꝝ acceptet ꝓpitio: ſupple nobis
ac ſereno vultu id ẽ reſpectu placabili digneris reſpicere.
nõ ꝙ vult⁹ ei⁹ muteẗ aliqñ: ſꝫ tũc deus vultũ ſuũ ſuꝑ nos
illuminat ⁊ ſerenat: cũ miſericordiã ſuã ſuꝑ nos exhibet.
⁊ declarat ſꝫ illđ p̄s. Illuminet vultũ ſuũ ſuꝑ nos ⁊ miſe
reaẗ nr̄i. Itẽ ꝑ hoc ꝙ diẽ. digneris reſpicere. nõẗ ꝙ ſacer
dos nr̄ vultũ hꝫ v̄ſũ ad ꝓpiciatoriũ: ꝺ q̊ ĩ ꝓhemio h⁹ ꝑtis
dcm̄ ẽ: ⁊ tũc aſꝑgit int⁹ tabnaculũ dñ ꝑ dei miſericordiã
q̃rit ei⁹ ꝓpiciatõꝫ vt hẽat de⁹ illa mũera accepta ſicẽ hũit
mũera abel iuſti. Vñ ſeqẗ. Sicuti accepta hr̄e dignatus
es mũera abel ⁊c̄. Hoc ãt aduerbiũ ſicuti ſilĩtudinẽ ĩnuit
nõ exp̄mit q̃titatẽ. Multo qppe accepti⁹ ẽ hoc ſacrificiũ
deo q̃ꝫ qđ obtulit abel qđ obtulit abrahã qđ obtulit mel
chiſedech. valet. n. amplius res q̃ꝫ vmbra. vitas q̃ꝫ figura.
Ipſaꝫ ꝗ̊ ſilĩtudinem magis q̃ꝫ q̃titatẽ debem⁹ attẽdere.
offerẽdo igiẗ ſites ſum⁹ abel: ſi recte ꝗdẽ offerẽtes: recte
nihilomin⁹ diuidam⁹. qđ qꝛ cayn nõ egit peccauit ſua nã
q̃ꝫ recte cui debebat obtulit deo: ſed retinens ſibi ſeipſuꝫ
⁊ cor ſuum ſubtrahens deo male diuiſit: abel autem ac
ceptum deo intus in corde obtulit holocauſtum: quia

non ſe ſibi retinuit ſed deo totū ſe ſubdidit ⁊ impendit
Et ideo legitur in geñ. Reſpexit deus ad Abel ⁊ ad mu-
nera eius. Ad cayn vero ⁊ ad munera eius nō reſpexit. 14.
q. 5. ſcriptum. Prius reſpexit ad abel ⁊ poſtea ad munera
eius. quia nō offerēs a muneribus ſed munera ab offerē-
te placuerunt. Similiter ⁊ abrahā egregius fide totum
prius ſe offerebat altiſſimo: ⁊ ppterea cū ſua duceret offe-
renda placidas ei hoſtias offerebat: qḋ vt nos ſcientes
imitaremur p̄nos ab illo deus exegit affect⁹. Tolle īqt
filiū tuū vnigenitū quē diligis Jſaac ⁊ offer eum in holo-
cauſtū ſuꝑ vnū montiū quē mōſtrauero tibi. Statimq̄
ꝓmptū ⁊ obedientē inuenit: īmo nobis oñdit. Melchi-
ſedech quoq̄ niſi ſe prius acceptū deo ſacrificiū obtuliſ-
ſet futuroꝝ cās minime ꝑuidiſſet: quaꝝ in tuitu myſticū
panis ⁊ vini i prim⁹ obtulit ſacrificiū. erat enī ſacerdos dei
altiſſimi. Nominant̄ igit̄ iſti tres patres vc. te. q2 illi ⁊ eo-
rum ſacra ſpālius ceteris hoc ſacramentū p̄ſignauerunt.
Quid enī p̄ mun⁹ abel offerētis de p̄mogenitis gregis: ni-
ſi chriſtus p̄mogenit⁹ ī multis f̄ribus exp̄mit̄ q malicio-
ſe occiſus eſt a pp̄lo iudeoꝝ: ſicut ille inuidioſe a f̄re ſuo.
Nam ſm apoc. Jpſe eſt agn⁹ dei q occiſus eſt ab origine
mundi. Quid per ſacrificium abrahe dilectū ⁊ vnicum
filiū offerētis niſi xp̄i paſſio deſignat̄: d̄ q̊ dicit apl̄s. Pro-
prio filio ſuo nō pepcit deus: ſed ꝓ no. om. tradi. il. Hic ē
īngt fili⁹ meus dilectus ī q̊ mihi ꝯplacui. Oblatio quoq̄
melchiſedech tā ꝓprie nouū ſacrificiū p̄ſignauit vt inde
p̄dictū ſit. Tu es ſacerdos in eternū ſm ordi. melchi. qui
ſm aplm̄ aſſimilat⁹ ꝑ oīa filio dei manet ſacerdos ī ꝑpe-
tuū. Abel dr̄ puer nō tā a pueritia q̄ȝ a puritate. ſm illud
Ecce puer meus dilect⁹ quē elegi. poſui ſuꝑ eū ſpūȝ meū.
Abrahā dicitur p̄triarcha non tā iſraelitice plebis q̄ȝ pp̄li
xp̄iani. i. illi⁹ ꝑ carnē h⁹ ꝑ fidē. ſȝ illō. Nō vltra vocabit̄ no-
mē tuū abrā: ſȝ appellaberis abrahā q2 patrē m̄ltaꝝ gētiū
ꝯſtitui te. melchiſedech īterp̄tat⁹ ē rex iuſtitie. deīde rex
ſalē. i. pacis ꝓpter illud qḋ legit̄. Orie̅t in dieb⁹ ei⁹ iuſtitia
⁊ abundātia pacis donec auferat̄ luna. Sāctū ſacrificiū
īmaculatā hoſtiā. hoc addidit ī canone leo papa primus.

¶ De nona ꝑticula canonis. Rubrica.

S Upplices te rogam⁹ ⁊c̄. Nona ps. ponti-
fex vt lex iubebat: ⁊ i ꝓhemio hui⁹ ꝑtis
dictū ē: aſꝑgebat tabulā ⁊ arā ⁊ exteri⁹
ſacrum ſanguine pacifico: ⁊ xp̄s totiens
aſꝑgit patrē ſanguine quotiēs eū placat
ꝑ carnē aſſumptaȝ. arā aſꝑgit q̄ȝdiu nu-
merū reſtaurat angeloꝝ. Exteri⁹ ſacruȝ
aſꝑgit dū hoīes ſcīficat ⁊ p̄ri q i terris ſūt recōciliat. Sa-
cerdos eoſdē aſꝑgit: q2 hoc ſacrificiū placat deū ⁊ veniaȝ
impetrat ⁊ ſic ēt ſuꝑ hos aſꝑgit. nā q nos emūdat augmē-
tat numerū ciuiū ſupnoꝝ. Aſꝑgit ēt intus tabernaculuȝ
ꝓut in p̄cedēti ꝑticula dcm̄ eſt. Dū aūt hic noīat ſublime
altare cōmemorat ſancta ſanctoꝝ. ¶ Sanc hymno dcō
poſt cenā exiuit Jeſus ī mōtē oliueti trās torrētē cedron
⁊ ꝓgreſſus puſillū cecidit in faciē ſuā orās. ⁊ dixit. Pater
ſi fieri pōt trāſfer calicē hūc a me. Sȝ ⁊ ſcdō ⁊ tertio abijt
⁊ orauit eūdē ſermonē dicēs: ⁊ fact⁹ ī agonia ꝓlixius ora-
bat. ⁊ factus ē ſudor ei⁹ ſicut gutte ſanguinis decurrētis
in terrā. Tunc venit ad diſcipulos ſuos dicens. Surgite
eamus. ecce appropinquat q me tradet. Traditor autem
dedit eis ſignū dicēs quē oſculat⁹ fuero ipſe ē tenete eū.
Et ꝯfeſtim accedens oſculat⁹ eſt eū. Quia ḡ Jh̄s ꝓcidit
orans ⁊ dicēs: pater ſi fieri ⁊c̄. ideo ſacerdos ſe inclinans
orat ⁊ dicit. Supplices te rogamus ⁊c̄. vel ſacerdotis in-
clinatio ſignificat emiſſionē ſpūs xp̄i. ꝓut dictum ē ī ꝓhe-
mio canonis. De īclinatōibus dictū eſt ſub ti. de ꝯfeſſiōe.
Jtem dicēs vt quotquot ex hac altaris ⁊c̄. oſculat̄ ſemel
altare ꝑ qḋ rep̄ſentat̄ oſculū ꝓditoris poſtq̄ȝ domin⁹ ab
oratione ſurrexit. Quidā ter oſculant̄ agētes gratias tri-
nitati que ꝑ paſſionē dn̄i genus reconciliauit humanuȝ.
Alij bis ad notandū geminā in xp̄o naturā ſeu ipſum in
aīa ⁊ corpore paſſum. Quia vero in agonia ꝓlixi⁹ orabat
tertio dicens eundē ſermonem: ideo ſacerdos facit tres
cruces. Primā ſuꝑ oblatā dicendo ſacroſanctum filij tui
corpus. ⁊ ſecundā ſuꝑ calicē dicēdo ⁊ ſanguinē. tertiaȝ ſi-
gnando ſeipſum in facie dum dicit: Omni bn̄dictione ce-
leſti: forte ꝓpter ſudorē corporis crucē imprimens ſuper
corpus: ⁊ ꝓpter guttas ſanguinis crucē īprimens ſuꝑ ſan-
guinem: ⁊ quia ꝓcidit in faciē ſuā orans: ideo īprimit ſibi
crucē in facie. Uel potius crux que fit ſupra corpus deſi-
gnat vincula quibus eſt ligatū corpus. illa que fit ſuꝑ ſan-
guinē deſignat flagella quibus alliſus eſt ⁊ ſanguis edu-
ctus. De vinculis legit̄. Miniſtri iudeoꝝ cōprehēderūt
⁊ ligauerunt: ⁊ vincientes duxerūt ⁊ tradiderunt pontio
pilato. De flagellis legit̄. Apprehēdit pilatus ieſum ⁊ fla-
gellauit: cuius liuore ſanati ſum⁹. Per tertiā vō crucem
que fit in facie recolitur illud: ꝙ expuebāt ī faciē eius: ⁊
palmas in faciē ei⁹ dabāt: ⁊ velātes faciem ei⁹ dicebāt ꝓ-
pheti za nobis xp̄e qs eſt q te ꝑcuſſit. Tertio crux que fit
ſupra corpus martyriū xp̄i: que fit ſupra ſanguinē marty-
rium ſcōꝝ deſignat. Quarto p̄me due cruces ſignificant
ꝙ xp̄s ꝓ duob⁹ populis paſſus ē. Tertia q̄ fit in facie ꝙ in
corpore ſuo paſſus ē. Alij vō nō faciūt p̄miſſas duas cru-
ces. Cōſiderari ēt oȝ ꝙ ſacerdos dicēdo ſupplices ⁊c̄. ſtat
inclinatus cācellatis manib⁹ añ pectus ad deſignādū ꝙ
orōnis humilitas ꝑ inclinationē deſignata: tunc demū ⁊
nō alias exaudiri digna ē ſi ex fide ꝓcedat pectoris. i. mē-
tis. Fide dico ꝑ dilectionē opantē q̄ opatio ꝑ man⁹ intel-
ligitur. Quia vō quedā ſunt opa vite actiue q̄dā vō vite
ꝯtēplatiue: ſed opa vite actiue quodāmodo cancellatiu
ad opa ꝯtēplatiue vite ſicut ſiniſtra ad dextrā cōparant̄
eo ꝙ opa actiue ſicut ſuppoſita ſeu inferiora ad opa ꝯtē-
platiue diſponūt: ⁊ opa ꝯtēplatiue ſicut ſuppoſita ⁊ altio-
ra illa ꝑficiūt ⁊ ꝯfirmāt: iō in ipſa manuuȝ cancellatione
dextra ſuppōit̄ ſiniſtre. Rurſus orat cācellatis manib⁹
añ pect⁹ q̄ ſi ipſo facto dicat. Obſecro te ꝑ crucē ⁊ paſſio-
nē tuā vt iubeas hec ꝑferri ⁊c̄. Cācellatio enī manuū paſ-
ſioneȝ xp̄i figurat ⁊ dextra ꝑ quā reſurrectio: leue: ꝑ quā
paſſio deſignat̄ ſupponit̄ vt ꝑ hoc xp̄i reſurrectio a mor-
tuis inſinuet̄. Uerū in nonnullis eccleſijs dyacon⁹ in fra-
actionē lauat man⁹ ſignificās p̄mo ꝙ pilatus ſe lauit cuȝ
ſe mūdū a xp̄i ſanguine ꝓclamauit: vel ſcdō ꝙ nr̄a ſordi-
da opa xp̄i paſſiōe mūdant̄. Tertio ꝙ nullus niſi mūd⁹
ad ꝑcipiēda fidei ſacra ꝓcedat. ¶ Sequit̄ iube h̄ ꝑferri
⁊c̄. tante ſunt ꝓfunditatis hec v̄ba vt intellect⁹ human⁹
vix ea ſufficiat penetrare. Unde beatus gregorius. de cō-
ſe. diſt. 2. quid ſit ſanguis. ⁊ in fine dialogi: tanti ſacramē-
ti dignus interpres de illis tanq̄ȝ de re ineffabili pene ī-
effabiliter loquens quis inquit fidelium habere dubiuȝ
poſſit in ipſa immolationis hora ad ſacerdotis vocem ce-
los aperiri. in illo ieſu chriſti myſterio angeloruȝ choros
adeſſe: ſūmis ima ſociari: terrena celeſtibus iungi. vnūq̄
ex inuiſibilibus atq̄ viſibilibus fieri. Jdem etiam alibi
dicit. Uno eodemq̄ tempore ac momento in celū ideſt
celeſtem naturam rapitur miniſterio angelorum conſo-
ciandum corpori chriſti ſcilicet myſtico. ⁊ ante oculos ſa-
cerdotis in altari videtur. ¶ Saluo tn̄ occulto celeſtis
oraculi ſacramēto. poſſent hec verba licet ſimplicius tn̄
ſecurius ſic exponi. Jube. i. fac hec. ſ. vota fideliū. i. ſuppli-
cationes ⁊ p̄ces. perferri. i. p̄ſentari. ꝑ manus ſancti ange-
li tui ideſt per miniſterium angelorū qui ſunt adminiſtra-
torij ſpiritus: ⁊ vota noſtra coram deo offerunt. Juxta.

illud quod ait raphael angelus ad thobiam. Thobie. iz.
Quando orabas cũ lachrymiſ ego obtuli orõnẽ tuã dño.
Ex hoc ḡ euidenter apparet ꝙ angelus ſacris myſterijs
adeſſe credendus ẽ: nõ vt ↄſecret: qꝛ hoc nõ põt: ſ; vt oro
nes ſacerdotis ⁊ ppl̃i deo repũtet. ſm illð Apoc. Aſcẽdit
fumus aromatũ in ↄſpectu dñi de manu angeli que ſunt
orões ſcõꝝ. In ſublime altare tuũ. ſupple. hoc eſt ĩ ↄſpe
ctu diuine maieſtatis tue. i. ĩ ↄtẽplatione maieſtatis ⁊ cu/
rie tue celeſtis. nam ipſe deus dr̃ altare ſublime. Exo. zo.
Non aſcendas ad altare meũ p gradus. i. in trinitate nõ
facies gradus. ¶ Porro ſicut beat⁹ Aug. determinat nõ
dicit angelus offerre orões deo quaſi tũc pͥmo deus no
uerit qd velim⁹: qꝛ deus oĩa nouit añq̃ fiant: ſed qꝛ nec̃e
habet rõnalis creatura tꝑales cãs ad eternitatẽ referre
ſiue petẽdo qd erga ſe fiat. ſiue ↄſulẽdo qd faciat: aut qd
deo iubẽte implendũ eſſe cognouerit: hoc nobis vel eui/
denter vel latenter reportet. ¶ Poſſunt ẽt ſcðo mõ pre
miſſa v̄ba ſic exponi. Omnipotẽs deus iube hec. ſ. panẽ
⁊ vinũ. pferri. i. trãſmutari. i ſublime altare tuũ. i. ĩ corp⁹
⁊ ſanguinẽ filij tui ſup choros angeloꝝ exaltari: qꝛ corp⁹
dñi deũ eſt altare. iuxta illð. Altare de terra facietis mi/
hi. p man⁹ angeli tui. i. p miſteriũ ſacerdotis. Non enim
ſm Aug. depoſcit ob aliud illic deferẽda niſi vt intelliga
mr ꝙ illa fiant. i. trãſſubſtantient̃ ĩ eo ſacerdotio. i. ĩ eius
miſterio v̄tute ſpũs ſcĩ. Sed cũ iã tranſſubſtantiate ſint
exponi poſſent tertio mõ ſic. Iube hec. i. corp⁹ xpi myſti/
cũ. ſ. eccleſiã xpi militantẽ pferri. i. aſſociari. i ſublime al/
tare tuũ. i. ĩ eccleſiã triũphantẽ q̃ dr̃ altare: ſm illð Leui.
Ignis ĩ altari meo ſemp ardebit. i. feruor charitatis ĩ ec/
cleſia triũphanti: ⁊ hoc p man⁹ angeli tui. i. p opationẽ et
virtutẽ xpi filij tui q eſt magni ↄcilij angelus. Iſa. 9. Ipſe
eni ĩ corpus ſuũ myſticũ deo pr̃i ↄiũgit ⁊ eccl̃ie triũphãti.
Quarto mõ hic angelus magni ↄcilij. ↄciliarius ille cui⁹
ↄcilio pater mũdũ creauit ⁊ recreauit ſublime altare in
ↄſpectu dei ẽ xp̃s crucifixus ſedẽs ĩ dextra pr̃is. Igit̃ ãge
lus fert hec ſacramẽta ĩ ſublime altare ĩ ↄſpectu dei: du;
cicatrices oñdẽs ĩterpellat apud patrẽ p nobis hec ſacra
menta ↄficientib⁹. Que v̄o ſint illa q̃ petit ĩ ſublime alta
re pferri determinat dñs dicẽs: vt quotquot ⁊c̃. p hoc. n.
demonſtrat̃ corpus xpi myſticum: qð xp̃s quotidie ad ſe
trahit per mẽbra. vñ Hier. patrem vocabis me ⁊ poſt me
ingredi non ceſſabis.

¶ De decima parte canonis. Rubrica.

MEmento etiã domine ⁊c̃. Decĩa ps. Hec
ↄiunctio etiã ↄtinuat ſequẽtia pͥme p
cedentibus. vel dici põt ꝙ ſupfluit. Nã
in antiq̃s codicibus p̄cedebat ĩmediate
quedã oro incipiens. Memẽto mei q̃ſo
dñe ⁊c̃. in qua ſacerdos p ſe orabat vt di
gne poſſet offerre. vñ tũc recte ſequeba/
tur. Memẽto etiã dñe famu. ⁊c̃. Sed qꝛ ĩ multis moder
nis codicibus oro illa nõ inuenit̃: iõ ſm illos iſtud ẽt ſup
fluit. vel qð melius eſt reſpicit aliõ Memẽto qð p̄cedit
in quo rogauit p viuis: hic aũt orat p defunctis. Orat ḡ
pia mater eccleſia nõ ſolũ p viuis: veꝝ etiã p defunctis
⁊ eos deo patri ſacre oblatiõis intercẽſſione cõmendat.
certiſſime credẽs ꝙ ſanguis ille p̄cioſus q p multis effu/
ſus eſt in remiſſionem peccatoꝝ nõ ſolũ ad ſalutem viuẽ/
tium. verũ etiã ad abſolutionem valeat defunctoꝝ. iõq;
Habilon. ↄcilium: de ↄſe. diſt. i. viſum: ſtatuit vt in oĩbus
miſſarum ſolẽnijs loco cõpetenti. v;. in hoc loco ſecrete
vel in diebus nõ ſolẽnibus. ĩ dñica eni die ob reſurrectio
nem dñicam anime requiem creduntur habere. eccleſia
p defũctis dñm deprecetur. Iuxta illud Auguſtini. Nõ
ſunt ptermittende ſupplicationes p ſpiritibus mortuoꝝ.
quas faciendas p oĩbus in chriſtiana catholica ſocietate
laudamus. Et qꝛ quñq; deſunt defunctis parẽtes. filij co/
gnati ⁊ amici q ſupplicatões p eis effundãt. vna ⁊ pia ma/
ter. i. tota eccleſia oẽs defũctos ſub gnãli cõmemoratiõe
ſuſcipit tacitis illoꝝ noĩbus ⁊ eis exhibet cõmunionem.
Inno. quoq; papa ſtatuit ea. di. de noĩbus: vt añ ↄſecra/
tionẽ hoſtie nõ recitent̃ noĩa defunctoꝝ. poſſent eni po/
pulo recitari ſed deo quẽ nihil latet neceſſe nõ eſt. q cum
ſigno fidei nos p̄ceſſerũt. ſ. ad dñm. iz. q. z. q̃; pp̄oſteru
in fi. nõ ꝙ ibi ſit fides aut ſpes vbi ſpes eſt ⁊ res. nã fides
euacuat̃: charitas nũq̃ excidit. ſed ſignũ fidei p caracte/
re fidei chriſtianitatis accipit̃. de pe. di. z. charitas: quo fi/
deles ab infidelibus diſcernunt̃: ſm illud Audiui nume
rũ ſignatoꝝ. 144. milia ſignati ex oĩ tribu filioꝝ iſrael:
⁊ dormiũt in ſomno pacis ſm illud. In pace in id ipſum
dormiã ⁊ regeſcã. Frequenter eni ſacra ſcriptura defun
ctos dormientes appellat p eo qꝛ ſicut dormientes euigi
lant ita mortui reſurgẽt: ppter qð dicit aplus. Nolo vos
ignorare de dormientib⁹ vt nõ ↄtriſtemini ſicut ⁊ ceteri
q ſpem nõ habẽt. Et dñs inqͭ ĩ euãgelio. Lazarus amic⁹
noſter dormit. Ipſis dñe ⁊ oĩb⁹ in xpo quieſcẽtib⁹. ĩ hoc
loco ſacerdos quoꝝ maluerit defũctoꝝ d; agere memo/
riam ſpãlẽ. Finita eſt eni memoria mortis dni. ⁊ iõ ſeq̃t̃.
Mors nr̃a xp̃s p̄ceſſit ⁊ nos eius veſtigia ſeq̃mur. ¶ In
xpo q̃eſcentib⁹. S; nõne q deceſſerũt cũ fide ⁊ dormiũt
in ſomno pacis. de qb⁹ p̄miſſum ẽ. quieſcũt ĩ xpo: ⁊ ſic vi/
detur hoc ſupfluere. Sed qꝛ ſacerdos poſt v̄ba illa ĩ ſom
no pacis fecerat ſpãlẽ memoriã p aliqb⁹: ideo ſubijcit p
ipſis dñs. ⁊ mox nõ incõpetenter ſupponit clauſulã gene
ralem. ⁊ oĩbus in xpo quieſcẽtib⁹. de qbus p̄miſerat. Hic
aũt vocant̃ quieſcentes in xpo q in charitate mortui ſũt
hñtes tñ aliqua purgabilia eo ꝙ nõ plene ſatiſfecerant p
peccatis ↄfeſſis ppter qð ad locũ purgatorij deſcenderũt
vbi exiſtentes ſuffragio indigẽt eccleſie militantis tanq̃;
nõdũ hñtes in re pacẽ ⁊ refrigeriũ glorie: l; habeãt ĩ cer/
ta ⁊ infallibili ſpe. locũ refrigerij ĩ q̃ nõ eſt ardor penarũ:
lucis in quo nõ ẽ obſcuritas tenebraꝝ. ⁊ pacis in quo nõ ẽ
ↄflict⁹ pugnaꝝ. Nã abſterget deus oẽs lachrymã ab ocu
lis eoꝝ: ⁊ iã nõ erit amplius neq; luctus neq; clamor ſed
nec vllus dolor: qm̃ priora trãſierũt ſ; delectabũt̃ ĩ mul
titudine pacis cũ placebũt corã dño in regione viuentiũ.
Paradiſus dicit̃ ḡloe⁹ refrigerij ppter ardorẽ ignis pur
gatorij p quẽ aĩe trãſeũt. Iuxta illud pſal. Trãſiuimus p
ignẽ ⁊ aquã ⁊c̃. Locus lucis ↄ̃ tenebras inferni. de qbus
Matthei. zz. Mittite eũ in tenebras exteriores. Locus
pacis ppter mẽtis tranqllitatẽ que eſt ibi: ↄtra vermẽ cõ
ſcientie eoꝝ q ſalui nõ erũt. vñ Iſa. Uermis eoꝝ nõ mo/
rietur: nec ignis eoꝝ extinguet̃.

¶ De vndecima parte canonis. Rubrica.

NObis quoq; ⁊c̃. Undecima ps. hec aut
oro ptẽdit̃ vſq;. Per oĩa ſecl̃a ſeculoꝝ.
Et h̄ v̄ba pferẽdo ſacerdos paululũ ex/
p̄ſſa voce pcuſſo pector̃ ſilẽtiũ ĩterrũpit
repũtans ↄtritionẽ ⁊ ↄfeſſionẽ latronis ĩ
illo paſſionis dñice articulo increpantis
alterũ ⁊ dicentis. Nos digna factis rece
pimus: hic aũt nihil mali geſſit: ⁊ dicebat ad Ieſũ Luce/
z3. Dñe memẽto mei dũ veneris in regnũ tuũ. ppter qð
dixit illi ieſus. Amẽ dico tibi hodie mecũ eris ĩ paradiſo.
Rurſus p exaltationẽ vocis ⁊ pcuſſionẽ pectoris exp̄mi
tur illud ꝙ cẽturio ⁊ q cũ illo erãt viſis his que fiebãt ti/
muerũt valde dicẽtes. Uere filius dei erat iſte: ⁊ oĩs tur
ba que ſimul aderãt ad ſpectaculũ illud pcutiẽtes pecto
ra ſua reuertebant̃. Noti v̄o ei⁹ ⁊ mulieres que xp̃m ſecu/
te fuerant a galilea ſtabant a longe hec videntes: quos

ſignificant miniſtri.ſ.dyaconus ⁊ ſubdyaconus retro ſtā
tes:q ad hāc vocē erecti in os ſacerdotis vel epi intuent̄.
Premiſſa autem pectoris vnica tonſio:ſignificat ꝙ ſm
apl'm ad roma.7.Chriſtus ſemel ꝓ peccatis noſtris mor
tuus eſt:⁊ fit cum tribus digitis.ſ.ſine pollice ⁊ indice:vt
trinitas in vnitate noteſur.Pectoris quoqꝫ tonſio q̄uqꝫ
pn̄iam deſignat:ꝓut ſub ti.de cōfeſſiōe dictū ē.℄ Pec
catoribus:ideo dicit Quia ſi dixerim⁹ ꝙ pctīn nō habe
mus noſmetipſos ſeducim⁹ ⁊ veritas in nobis nō eſt.de
peni.di.2.ſi eni īngt.Lꝫ eni omni tempore debeam⁹ ex
corde nos recognoſcere peccatores.6.di.teſtamētuꝫ:p̄ci
pue tū cum ꝓ remiſſione peccatoꝝ ſacroſanctū myſteriū
celebram⁹.℄ De multitudie miſerationū tuaꝝ ſperāti
bus.iuxta qd̄ pſalmiſta īngt.Scd̄m multitudinē miſera
tionū tuaꝝ dele iniqtatem meam.Et nota ꝙ vna tm̄ eſt
dei miſericordia nō aliud quidē q̄ꝫ ipſe miſericors:ſꝫ mul
ti ſunt eius effectus qui miſeratōes dicunt̄.vnde.Remi
niſcere miſerationum tuaꝝ dn̄e:⁊ miſericordiaꝝ tuaꝝ q̄
a ſeculo ſunt.Partē aliquā ⁊ ſocietatē donare digneris.ſꝫ
cuꝫ ipſe deus ſit omnia in oīb⁹ ſalus ⁊ p̄miū ⁊ gloria ſin
gulorum.Juxta illud.Salus populi ego ſum.quid ē qd̄
dicitur aliquā ⁊ ſocietatē ⁊c̄.tanq̄ꝫ nō omnes ſint eūdem
denarium accepturi.Sane lꝫ vnū ⁊ idē ſit p̄mium ſingu
lorum.vꝫ.ipſe deus in cuius cognitione ſalus eterna ꝯſi
ſtit:ſm illud qd̄ ipſe dicit in euangelio.Hec eſt vita eter
na vt cognoſcā te verū deū:⁊ quē miſiſti Jh̄m xp̄m:
tn̄ ſm differentiā meritoꝝ alij plus alij minus diuina vi
ſione fruūtur.nā ⁊ ſtella differt a ſtella in claritate.ꝓpter
qd̄ ipſe dn̄s ait.Jn domo patris mei māſiones multe ſūt
de pe.di.4.in domo:ſicut vnus ſol eſt cui⁹ lumine ꝑtici
pant vniuerſi:alij plus alij minus ſm differentiā intuen
tiū.℄ Cū Joanne:ſtephano:matthia:barnaba.Jn hac
ſecunda cōmemoratōe ſanctorū:magna ex ꝑte ſupplent̄
qui de p̄mitiuis ſanctis deeſſe videbant̄ in p̄ma.Sꝫ q̄re
Joannes repetitur ⁊ ſtephan⁹ ſociatus Joanni p̄mittit̄
matthie ac barnabe apoſtolis.Sup hoc dici pōt ꝙ Joan
nes in prima cōmemoratōe diſponit̄.⁊ cū ceteris nume
ratur ꝓpter dignitatē apoſtolatus.Jn hac aūt cōmemo
ratione repetit̄ ⁊ cum ſtephano ſociatur ꝓpter p̄uilegiū
celibatus.virgines enī ſunt ⁊ ſequūtur agnuꝫ quocunqꝫ
ierit:ꝓpterea ceteris p̄mittitur.Uirginitas nāqꝫ Joānis
inde maxime cōmendat̄:quia chriſtus in cruce matrem
virginem diſcipulo virgini commendauit:⁊ ex illa hora
accepit eaꝫ diſcipulus in ſuam.Stephani vero v̄ginitas
ex eo maxime ꝯprobat̄:q2 ipſe deputatus ē ſub aplīs ad
miniſteriū viduaꝝ:⁊ in eo ꝙ feminis ē ꝑpoſitus teſtimo
nium meruit ſinceriſſime caſtitatis.Poſſet aūt nō euan
geliſta ſed baptiſta Joannes intelligi niſi p̄mitteret̄.cuꝫ
tuis ſanctis apoſtolis ac martyribus.vn̄ cōuincit̄ ꝙ apl'i
tm̄ ac martyres ſubnotant̄:q̄ꝫuis ⁊ Joannes baptiſta me
rito poſſet inter martyres numerari.Enumerat ḡ ſacer
dos ſanctos quoꝝ ſocietatē petit:q2 ⁊ ſacerdos legal' no
mina filioꝝ iſrael habebat ſcripta:vt ſupra dictum eſt.
Et aduerte ꝙ hic octo viri ⁊ ſeptem mulieres cōputant̄
quia ꝑ hoc ſacrificiū ſeptē chariſmata gr̄aꝝ:⁊ octo beati
tudines iūgunt̄ in nobis.℄ Seqtur.Non eſtimator me
riti.q2 nō ſm exigentiā meritoꝝ retribuis:ſed min⁹ pu
niendo vel magis remunerādo q̄ꝫ q̄ſqꝫ meruit.Un̄ non
ſm peccata nr̄a fecit nobis:neqꝫ ſm iniqtates noſtras re
tribuit nobis.⁊ alibi.Mēſurā bonā ⁊ ꝯfertā ⁊ coagitatā
⁊ ſupfluētē reddēt in ſinū veſtrū.℄ Per xp̄m dn̄m no
ſtrum.Hic nō rn̄det̄.amen:tū q2 angeli q ſemꝑ aſſiſtunt
rn̄dent ꝓut in fine tertie ꝑticule decim̄ eſtrum q2 hec taci
te dicunt̄:nec rn̄dentes audire poſſunt:tuꝫ q2 v̄ba ſequē
tia:ꝑ quē oīa ⁊c̄.iſtis ꝯiūgunt̄ ⁊ ab eis depēdēt ita ꝙ nihil

interponi pōt.Hoc aūt loco bn̄dicunt̄ vue ꝓut dicet̄ in
.7.ꝑte ſub qnta feria cene dn̄i vbi agit̄ de diurno officio.
Jn canōe apoſtoloꝝ in burchardo li.v.c.offerri:ita legit̄.
Offerri nō liceat ad altare.ſ.ad bn̄dicendū preter nouas
ſpicas ⁊ vuas ⁊ oleū.⁊ fabas:⁊ thimiama ad incenſuꝫ tp̄e
quo ſancta oblatio celebrat̄.℄ Seqt̄.Per quē h̄ oīa ⁊c̄.
ideo dicit oīa:q2 ꝑ filiuꝫ oīa creata ſunt.vn̄ Jo.i.Omnia
ꝑ ipſum facta ſūt:⁊ ſine ipſo factū eſt nihil.⁊ vidit deus
cuncta que fecerat ⁊ erāt valde bona.Creas igit̄ ꝯdēdo
naturā.ſanctificas ꝯſecrādo mām.viuificas trāſſubſtan
tiando creaturā:bn̄dicis accumulādo gratiā.ꝙ aūt dicit̄
hec oīa.eſt ſimplex ꝓnois demonſtratio ſicut tēpus v̄bi
ꝯfuſum.nam pn̄s ꝯfuſum pn̄tis nō tꝫ vſuꝫ.⁊ eſt ſenſus:h̄
oīa.ſ.panē ⁊ vinū ⁊ aquā ſemꝑ bona creas ſm cās canoni
cas p̄mordiales.⁊ ſcificas ſꝫ cauſas ſacrales:viuificas vt
tranſeant in carnē ⁊ ſanguinē:⁊ bn̄dicis vt ꝯſeruent vni
tatem ⁊ charitatē.℄ Rurſus ī eo ꝙ dicit ſanctificas no
tatur ꝙ quodcūqꝫ ſanctificat̄ ꝑ gratiā xp̄i ſanctificatur
De plenitudine eius oēs accepim⁹.vn̄ Jo.16.Pater ſcifi
ca eos in veritate.i.in filio.Jn eo ꝙ dicit viuificas:notat̄
ꝙ quicqd viuificat̄ ꝑ filiū viuificat̄.Jo.ii.Ego ſum via
v̄itas ⁊ vita.8.di.q ꝯtēpta.Jn eo ꝙ dicit Bn̄dicis.īſinuat
ꝙ bn̄dictio celeſtis dat̄ nobis ꝑ fructū virginis bn̄dictū.
vel creas vt ſint.ſanctificas tibi deputādo.viuificas ani
mando.bn̄dicis vt vtilia ſint.p̄ſtas vt ꝓſint.Fiūt āt tres
cruces ſup dictis v̄bis.ſanctifi.viui.bn̄.ī qbus eccleſia pri
mitiua repn̄tatur que fidē trinitatis ſuſcepit.De hoc tn̄
aliter iā dicet̄.Siquidē ſacerdos dicturuſ.⁊ p̄ſtas nobis.
vel dyaconus remouet corꝑale deſup calice:ad notāduꝫ
ꝙ qn̄ xp̄s emiſit ſpūm velū tēpli ſciſſum eſt a ſūmo vſqꝫ
deorſum:⁊ aꝑta ſunt nobis q̄ prius obſcura erāt in lege ⁊
clauſa.ſicut dicit̄ in euangelio de qbuſdā:⁊ erat abſcō̄di
tum verbū iſtud ab eis.vbi eni ſumpto aceto ꝯſumatum
eſt:reuelatū eſt.⁊ calice diſcoop̄to accipiens hoſtiā dicit.
Et p̄ſta nobis.℄ Dubitari aūt vidim⁹ q̄re calix ⁊ nō ho
ſtia coop̄itur.Ad qd̄ quadruplex pōt rō aſſignari.Primo
ꝓpter piculū:q2 ſanguis facili⁹ poſſet recipe imūdiciā q̄ꝫ
hoſtia.Scd̄o q2 in calice ⁊ ſanguine magis ſignificat̄ paſ
ſio xp̄i q̄ꝫ in hoſtia.vn̄ illd̄.Pater ſi fieri pōt trāſeat a me
calix iſte.⁊ in canone ī forma ſanguis ponit̄ act⁹ effuſiōis
ibi.Qui ꝓ nobis effundet̄ ⁊c̄.q2 ergo in calice ⁊ in ſangui
ne magis ſignificat̄ xp̄s mortuus q̄ꝫ in corꝑe.iō ſic̄ ⁊ mor
tu⁹ pānis ⁊ lapidib⁹ op̄it̄:ita ⁊ calix pāno ⁊ ſanguis calice
⁊ corꝑali coop̄it̄.Tertio ſanguis ī calice coop̄to repn̄tat
corpus xp̄i ī ſepulchro clauſo ⁊ ſignato.hoſtia v̄o corpus
xp̄i ext̄ ſepulchrū.Quarto ſāguis xp̄i calice coop̄to repre
ſentat xp̄i corpus in ſyndone inuolutū.hoſtia v̄o nō inuo
lutū.℄ Seqt̄.Per ipſum ⁊c̄.Si abſqꝫ alicui⁹ v̄bi vel tē
poris interpoſitōe ꝯiūgas p̄miſſa v̄ba.ꝑ xp̄m dn̄m noſtrū.
Per quē h̄ oīa ⁊c̄.⁊ facis pn̄ctū ibi.Et p̄ſtas nobis.plana
eſt lr̄a.Dic ḡ:ꝑ ipm̄.i.tanq̄ꝫ ꝑ mediatorē cū coeq̄li:q2 ipſe
eſt coeq̄lis pr̄i.Jn ipſo tāq̄ꝫ ī ꝯſubſtātiali.vel ī ipſo.i.ī mē
bris eius.ī patre q̄ppe notat̄ auctoritas ꝑꝑ p̄ncipiū.ī filio
eq̄litas ꝑꝑ mediū.ī ſpū ſcō cōitas ꝑꝑ ꝯſortium.℄ Sane
ſexta feria crucifixus eſt xp̄s.hora tertia linguis iudeorū
qd̄ narrat Marcus.hora ſexta manib⁹ gentiliū.qd̄ nar
rat Jo.circa horā aūt nonā inclinato capite tradidit ſpūꝫ
Ad recolendā igit̄ crucifixionē hora tertia factā linguis
iudeorū clamantiū rec.Crucifige crucifige eū.et rurſus:
Tolle tolle crucifige eū.Sacerdos facit tres cruces ſup
oblatā ⁊ calicē dū dicit.Sanctificas:viuificas:⁊ bn̄dicis
Ad recolendam v̄o crucifixionē q̄ poſt interuallū trium
horaꝝ eſt fcā manib⁹ gentiliū cū milites crucifixerūt Je
ſum:Sacerdos facit iteꝝ tres cruces cū hoſtia ſup calicē
ſup p̄miſſis tribus verbis.ſ.ꝑ ipſum:⁊ cum ipſo:⁊ in ipſo.

¶ Poſtmodū aūt ad deſignandū diuiſionē carnis ⁊ aīe
dn̄i morientis facit duas cruces cū ipſa oblata in ore cali
cis dn̄ dicit. Eſt tibi deo pr̄i oīpotenti in vnitate ſpūs ſci.
Cum.n.in xp̄o tres ſint vnite ſubſtātie.vz.diuinitas:cor
pus:⁊ aīa:due tn̄.ſ.corp⁹ ⁊ anima fuerūt ī morte diuiſe.
nam diuinitas a neutra eſt diuiſa ⁊ ſeparata:⁊ ꝓpterea nō
trib⁹ crucib⁹ ſ3 duab⁹ mors dn̄i deſignat̄. ¶ Ceterū ſacer
dos faciēdo cruces:man⁹ ſuꝑ menſā altaris extendit:qa
⁊ Chriſtus ſuꝑ arā crucis manus expandit. Juxta illud
ꝓpheticū.Expandi manus meas ad populū nō credētē
mihi.Scdo etiā p̄miſſe tres cruces cū corꝑe ſuꝑ nudum
calicē facte ſignificant tres cruciatus quos Chriſtus i nu
da cruce ſuſtinuit.vz.paſſionē:ꝓpaſſionē:⁊ ꝯpaſſionem.
paſſionē in corꝑe:ꝓpaſſionē in mēte:cōpaſſionē i corde.
De paſſione corꝑis ait dn̄s ꝑ ꝓphetā.O vos oēs q tranſi
tis ꝑ viā:attendite ⁊ videte ſi ē dolor ſicut dolor me⁹.Fo
derūt.n.man⁹ meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerūt oīa
oſſa mea. De paſſione mētis dn̄s inqt apl̄s. Triſtis ē aīa
mea vſq3 ad mortē.Cepit enī Jhs tedere ⁊ pauere.cepit
ꝯtriſtari ⁊ meſtus eē.Ex ꝯpaſſione v̄o cordis ꝓ crucifixo
ribus orauit ad patrē dicēs.Pater ignoſce illis:q2 neſciunt
quid faciūt.ſi enī cognouiſſent:nūꝗ dominu3 glorie cru
cifixiſſent.Et ideo ſacerdos facit has cruces cum hoſtia
ſuꝑ calicem:quia xp̄s ſuſtinuit hmōi cruciatus in corꝑe
ſuꝑ patibulū.Per calicē enī paſſio deſignat̄ vt iā dictū ē
Tertio mō tres cruces cum hoſtia ſuꝑ calicē facte ſigni
ficant fidē centurionis dicentis Math.26. Vere filius
dei erat iſte.⁊ ita cognouit eū vnū in trinitate.ſ.xp̄m deū
⁊ hominē.Due v̄o q̄ fiūt i ora ſeu latere calicis deſignāt
duo ſacra que de latere xp̄i ꝓfluxerūt.vz.aqua regenera
tionis ⁊ ſanguis redēptionis. Juxta teſtimoniū Jo.dicen
tis.Unus militū lancea latus ei⁹ aperuit:⁊ ꝯtinuo exiuit
ſanguis ⁊ aqua:⁊ ideo imediate poſt has duas cruces la
tus calicis in quibuſdā eccleſijs cū hoſtia tangit̄:ꝑ quod
ꝑcuſſio lateris xp̄i cū lancea militis deſignatur.Quarto
tres p̄miſſe cruces in quibuſdā eccleſijs ita fiūt ⁊ bn̄.Nā
prima que fit ſuꝑ:ꝑ ipſu3:fit ſupra os calicis exteri⁹:ſigni
ficans ꝙ deus ē extra oīa nō excluſus.Scda que fit ſuꝑ
cum ipſo:fit paꝝ inferi⁹ ſub prima.vz.a labeo calicis i la
bium:ſignificās ꝙ deus eſt ſuꝑ oīa nō elat⁹. Tertia q̄ fit
ſuꝑ:in ipſo:fit īter os calicis circa mediū ꝯcauitatis eius
ſignificans ꝙ eſt inter oīa nō incluſus. Quarta q̄ fit ſuꝑ
deo pr̄i:fit a medio oris calicis recto dyametro ꝯ faciē ſa
cerdotis ſignificās ꝙ oīa q̄ in miſterio miſſe occulte agū
tur in fine nobis an̄ oculos ponentur.Quinta q̄ fit ſuꝑ:in
vnitate ſpūs ſci:fit a latere calicis inter ipſum calicē ⁊ ſa
cerdotē.vz.deſcēdēdo a ſūmitate calicis ꝯ pede3 ſignifi
cans ꝙ deus eſt ſubter oīa nō comp̄ſſus ſeu ꝓſtrat⁹.qui
dam tn̄ de his duabus vltimis nō faciunt niſi vltimam.
Quinto dicte tres cruces ſignificāt tres cruciat⁹ q̄s xp̄s
ſuſtinuit tribus tp̄ib⁹.vz.an̄ morte3 alapas:flagella:ſpu
ta ⁊ huiuſmodi.in morte crucifixionē:⁊ poſt mortē late
ris ꝑforationē.p̄ma ſignificat p̄mū:ſcda ſcdm.tertia ter
tium.quarta v̄o ſignificat ſeꝑationē aīe a corꝑe xp̄i.qnta
deſcenſum in limbū vel cruciatū i pedib⁹. Sexto quiꝗ3
ordies ſignoꝝ q̄ fiūt an̄ ſextū.ſ.an̄ tactū calicis cū hoſtia
qn̄.vz.ꝯ duab⁹ vltimis nō fit niſi vna ſignificāt qnq3 eta
tes mūdi q̄ fuerūt an̄ xp̄i natiuitatē.Sextū v̄o.vz.ipſe ta
ctus ſignificat ſextū tp̄s.ſ.a xp̄i natiuitate vſq3 ad fine3
mūdi.Jpſe enī vnicus tactus ſignificat dn̄m ſemel aſcē
diſſe crucē vt fine3 hr̄et.Jpſa aūt res eſt cruciatus qui ꝑ
dictas qnq3 etates oībus hoībus fiebat. ¶ Notādū igit̄
eſt ꝙ ſacrificiu3 ſeptē vicib⁹ ſignat̄ in canone. Pria vice
ter vbi dr̄. Hec dona hec munera ⁊c̄.Scda vice qnquies
vbi dicitur. Quā oblatione3 tu deus ⁊c̄.Tertia vice bis
ſemel vbi dr̄. Qui p̄die ⁊c̄.ibi Tibi gr̄as agēs bn̄dixit ⁊c̄.
⁊ iteꝝ vbi dicit̄.Simili mō ⁊c̄.ibi. Jtē gr̄as agēs ⁊c̄.Quar
ta vice qnquies vbi dr̄. Hoſtiā purā ⁊c̄.Quinta vice bis
vbi dr̄.Sacroſanctū filij tui corp⁹ ⁊c̄.Sexta vice ter vbi
dicit̄.Sāctificas viuificas ⁊c̄.Septima vice qnqes vbi
dicit̄.Per ip̄3 ⁊c̄. ꝓut i ipſis locis dcm̄ eſt. Jnter q̄s ſeptē
vices ſacrificiū ſignificat̄ duab⁹ vicibus bis:⁊ duab⁹ vici
bus ter:⁊ duab⁹ vicib⁹ qnquies.ſeptima v̄o vice bis ⁊ ter
Signat̄ ḡ ſil̄ oībus vicibus iūctis qnquies qnq3.q̄ ſūt ſil̄.
25.q numerus ꝑ ſe ductus ſemꝑ in ſeipſum reducit̄ ſi du
catur in īfinitum.quātūlibet enī multiplicet̄ eucharíſtie
ſacr̄m ſpēſt idē ſacrificiū. Aug.tn̄.de ꝯſe.di.z.ſemel.dicit
ꝙ ſi tn̄ ſemel ſignū crucis fieret ſuꝑ panē ⁊ vinū ſuffice
re poſſet:q2 ſemel dn̄s crucifixus ē. Jn h̄ ēt ſacr̄o quinq3
ſēſus corꝑis.ſ. viſus:auditus:guſtus:odorat⁹:⁊ tactus ex
ercent̄.ſ.circa colorē:ſaporē:odorē:fractionē:⁊ ſumptō3:
vt qnq3 ſenſus aīe ſpūales exuberēt.ſ. viſus intelligētie:
auditus obedientie: odoratus diſcretōis:guſtus dilectio
nis:⁊ tactus opis:de quib⁹ repit̄ in euāgelio. Dn̄e qnq3 ta
lenta tra.mi.ecce alia qnq3 ſuꝑlucrat⁹ ſu3.Sed ⁊ binari⁹
⁊ ternarius bn̄ ꝯgruit ſacr̄o.binari⁹ ꝑꝑ carnē ⁊ ſanguinē.
ternarius ꝑꝑ panē vinū ⁊ aquā. Jtē binari⁹ ꝑꝑ duplicem
modū edēdi.ſ.ſacr̄alē ſub ſpē panis ⁊ vini.⁊ ſpūalē i fide
cordis.Et ternari⁹ ꝑꝑ tria q̄ ſūt in h̄ ſacr̄o diſcreta.vz.for
ma viſibilis vini ⁊ panis:v̄itas corꝑis ⁊ ſanguis:⁊ virtus
ſpūalis vnitatis ⁊ charitatis:de qbus dcm̄ ē in.6.ꝑticula
ſuꝑ v̄bo Myſteriū fidei:vt ita ternari⁹ binariū.i.fides tri
nitatis ꝑ dilectionē dei ⁊ ꝓximi oꝑet̄. Fiūt igit̄ tres cru
ces:q̄ q̄ttuor hn̄t angulos ſuꝑ ſacrificiū.q2 Xp̄s dn̄ ꝯ cru
ce pependit q̄ttuor climata mūdi redemit.⁊ ſeptē ordini
bus ordinant̄ ad notādū ſeptiformē ſpūs ſci gr̄am q̄ in h̄
myſterio neceſſaria ē.⁊ fere in q̄libet ordine ꝑ numeru3
īparē ſignacula diſponūtur:q2 corp⁹ xp̄i vnū manēs non
ſcindit̄.oīs honor tāꝗ dn̄o:⁊ gloria tāꝗ deo. ¶ Seqtur
Per oia ſecula ſeculoꝝ.nō ſolū crucis imp̄ſſio:veꝝ etiā
vocis exp̄ſſio ⁊ pectoris ꝑcuſſio:q̄ geſta ſūt iux̄ crucē inſi
nuat:ꝓut dcm̄ ē ſuꝑ v̄bo Nob̄ qꝗ. Q2 ḡ ih̄s clamās voce
magna tradidit ſp̄3:iō ſacerdos dicēdo. Per oia ſe.ſ.exal
tat vocē ⁊ aliquātulū calicē eleuat.Uel dr̄ alte ad icitati
onē ppl̄i vt ſciēs finē canonis rn̄deat. Amē. Uel iō q2 cē
turio clamauit: Uere fili⁹ dei erat iſte:q2 v̄o mulieres la
mētabant̄ flentes dn̄m:iō chorus q̄ſi lamentādo rn̄det
Amē.repūtās fideles q dn̄m ꝯtrito corde lugebāt:velut
quondā abel inuidi fr̄is furore occiſum parētes ei⁹ lamē
tabant̄. ¶ Conſequēter dyaconus accedit ⁊ exaltatū pa
rūꝑ ſacrificiū ſeu calicē cū corꝑe ꝯ altari tā ipſe ꝙ ſacer
dos depōit.q2 vt legit̄ Jo.zo.Uenerūt ioſeph ab arima
thia ⁊ nichodemus ⁊ ip̄etratū corpus Jhu a pilato depo
nētes ſepelierūt.Sacerdos ḡ eleuās nichodemū repn̄tat.
ipſa v̄o eleuatio xp̄i depoſitionē de cruce:depoſitio colla
tionē i ſepulchro demonſtrat.Et aduerte q2 ſacerdos di
cēs.Preceptis ſalutarib⁹ moniti.calicē ſil̄ ⁊ hoſtiā depo
nit. ¶ Ad cui⁹ rei euidentiā notādū eſt ꝙ xp̄i corp⁹ ⁊ ſan
guis bis i ſexta feria eleuata ⁊ depoſita fuerūt ſcl̄ i cruce
leuata:de cruce ad terrā depoſita:⁊ ſemel de terra eleua
ta ⁊ in ſepulchro collocata.p̄mū repn̄tat̄ ī p̄ma eleuatiōe
⁊ depoſitōe corꝑis ⁊ ſanguis xp̄i q̄ fit ſtati poſt eoꝝ cōſe
cratō3.alia repn̄tat̄ ī eleuatōe ⁊ depoſitiōe q̄ fit ī h̄ loco
Congrue igit̄ dū hec v̄ba ꝓferunt̄ fit corꝑis ⁊ ſanguis ele
uatio ⁊ depoſitio deſignātes eleuatōe3 corꝑis Chriſti de
terra ⁊ locationē ei⁹ in ſepulchro.q2 ioſeph q illū de cruce
⁊ de terra leuauit ⁊ in ſepulchro locauit:monitus ⁊ īſtru
ctus erat p̄ceptis ſalutaribus xp̄i ſicut fidelis diſcipulis
eius.vn̄ de eo legit̄ in Marco.Et ipſe erat expectans re
gnū dei.Simul aūt eleuant̄ corpus ⁊ ſanguis iā ꝯſecrata

quia ipſe ioſep vt aiunt quidā ſimul corpus cū ſanguine in ſepulchro locauit. Adhuc i ipſa eleuatiōe tenet̄ hoſtia cum q̄ttuoꝛ digitis. Cū eni expectemus ⁊ neceſſe habea/mus īpetrare q̄ttuoꝛ ꝑncipaliter ꝑ merita paſſiōis xp̄i. ſ. ꝑtātē ꝯ diabolū humilitatē ꝯ mundū caſtitatē ꝯ corpus ꝓpriū ⁊ ſubiectionē ac dilectionē quo ad deū ⁊ ꝓximū: ideo ad hoc repn̄tandū merito cū q̄ttuoꝛ ꝑncipalibꝰ digitis hoſtia tenet̄. Quedā tn̄ eccleſie i tribꝰ primis petitio/nibus dn̄ice oꝛonis tenēt calicē eleuatū. ⁊ tūc calicis eleuatio aliō ſignificat ꝑut ibi dicet̄. In qͥbuſdā ēt eccleſijs dum calix parūper ab altari eleuat̄: quidā puer ſtās vltimus poſt dyaconū habēs cappā ex trāſuerſo ad deſignā/dum ꝙ caput. i. iudei expectātes meſſiā. i. Chriſtū cū iā venerit trāſuerſum eſt in caudā. Quia vō nichodemꝰ ſepulto dn̄o aduoluit ſaxū magnū ad oſtiū monumenti: iō dyaconus ſuꝑ os depoſiti calicis corꝑale deponit. dyaconus quoqꝫ calicē cū corꝑali inuoluēs repn̄tat ioſeph qui corpꝰ dn̄i ſyndone mūda inuoluit. Rurſus qꝛ in pace factus eſt locus eius: dyaconus ſcḋm morē quarūdā eccleſiarum menſā oſculat̄ altaris. ⁊ qꝛ factus eſt ꝑncipatꝰ ſuꝑ humeꝝ eius: oſculat̄ dextrū armū pontificis vt i vtroqꝫ ſignificet chriſtū ⁊ qͥeuiſſe poſt mortē ⁊ viciſſe poſt moꝛ/tē: iuxta qḋ ipſe ꝑdixit in pſalmo. In pace in idipſum doꝛmiā ⁊ requieſcam. ⁊ alibi. O mors ero mors tua. morſus tuus ero inferne. Chriſtus eni ꝑ mortē triūphauit d̄ morte. nā quia factus eſt obediēs vſqꝫ ad mortē: mortē autē crucis: iccirco deus exaltauit illū ⁊c̄. Hoc ipſū etiā ſignificat ꝙ xp̄s ſibi crucē ſuꝑ humeꝝ baiulauit. Scḋo dyaconus oſculādo dextrā ſacerdotis ſignificat ꝙ vult eſſe ꝑticeps laboꝛis: vt ſit ſocíꝰ eterne retributōis. Tertio ꝑ hoc innuit ꝙ Joſeph deponēs corpus illud fuit oſculatꝰ. In qͥbuſdā eccleſijs ſacerdos hic ēt hoſtiā oſculat̄: innuēs ꝙ nichodemus idē fecerit qḋ Joſeph. vel potius ꝑ domini paſſionē factā eſſe noſtram reconciliationē. Poſt oſculū hō dyaconus retrocedit a facie ſacerdotis repn̄tans mulieres ſepulto dn̄o a monumēto recedētes.

¶ De pater noſter ⁊ eius expoſitione. Rubrica.

Secundū eos q̄ dicunt ꝙ tertia ps miſſe que dicit̄ poſtulatiōes: incipit hic. Ore/mus ꝓceptis ſalutaribus ⁊c̄. ⁊ ꝙ durat vſqꝫ ad collectas. Hec pars continet qͥnqꝫ clauſulas. Prima eſt ipſa ꝑfatio. ſ. Oremus ꝓceptis qḋ addidit beatꝰ Gregorius. Scḋa eſt pater noſter. Tertia libera nos queſumꝰ dn̄e. Quarta pax domini. Quinta fiat commixtio. Quia ergo Jh̄s voce magna clamabat. In ma. tu. dn̄e cōmē. ſpiritū meū. iō ſacerdos ⁊ nō totus po/polus ꝑut greci faciūt eleuata facie ꝓnūciat. Oremꝰ preceptis ⁊c̄. nō eni dicit̄ ſub ſilētio ſed palā: qꝛ eſt de euāgelio: ad notandū ꝙ rex celoꝝ in noua lege parū loquebat̄ ⁊ ſine velamine ꝑdicauit. Ad hoc iō hec dn̄ica oꝛo: ⁊ etiā Credo in vnū deū: alta voce dicunt̄: vt oēs illā dicant ⁊ addiſcāt. Alia etiā ratio poſita ē ſub ti. de ꝑdicatōe. Sed tertia clauſula. ſ. libera nos ⁊c̄. ſub ſilentio dicit̄ i ſignū ꝙ chriſtus interdū a ꝑdicatōe ſiluit. aliter tn̄ ibi dicetur Sed ⁊ ꝓferēs: pater noſter ⁊c̄. iteꝝ ſicē prius extendit ac ſurſum eleuat manꝰ. Primo eni dicens. Preceptis ſalutaribus ⁊c̄. actus Joſeph de quibus in precedenti colūna dictū eſt. quos ꝓcepti ſa. mo. ⁊ di. inſti. infoꝛmatos geſſit repn̄tauit. Quia igit̄ doctrina audiēdo: meditando: ⁊ in quiete docenda ē. 5. q. 4. in loco: iō v̄ba iſta depoſitis ſuꝑ altare manibꝰ ꝓtulit dicens: Pater noſter ⁊c̄. xp̄ꝫ ꝑplm̄ oꝛare docētē repn̄tās: ideoqꝫ moyſi oꝛātis exemplo manus extendit ⁊ ſurſum eleuat: vt feruorē coꝛdis ⁊ rectā ad deū intētionē oñdat. 37. di. ſi qͥs vult. Rurſus dicēdo Preceptis ſalutaribus ⁊c̄. calicē ſimul ⁊ hoſtiā deponit vt pmiſſum eſt. ¶ Sane legalis pōtifex regreſſus ad populū lauabat veſtes: imūdus tn̄ erat vſqꝫ ad veſperam: ſicut in ꝓhemio huius ꝑtis dictū eſt. Sic ⁊ xp̄s q̄ itrauit in ſcā ſcōꝝ redit ad eccleſiā ꝯpatiendo ⁊ auxiliādo: ⁊ la/uat veſtes ſuas. i. ſcōs mūdificat: ⁊ tn̄ vſqꝫ ad finē mūdi mēbris eius alique macule adherent. Sacerdos ēt redit ad ꝑplm̄ qꝛ dum rurſus alta voce multiplicat ꝑces foras exire vr̄. ⁊ ꝑcibꝰ velut aquis veſtimēta ſua. i. ꝑplm̄ lauat ⁊ mūdat: ⁊ tn̄ imūdus iudicat̄: qꝛ vſqꝫ ad mortē erit in oī hoīe qḋ lauet̄. Oraturus ḡ ⁊ oñſurus ſe cām ſuā agere coram deo: ⁊ que quottidie petere debeamꝰ monet populū oꝛare dicēs. Pater noſter ⁊c̄. que oꝛo habet̄ matthei. 6. c. Fiducialiter eni oꝛare poſſimꝰ vt filij patrē quos ipſe dominus ad ſic oꝛādū informauit ⁊ ipſe vice vniuerſalis eccleſie quā repn̄tat oꝛat. ne tn̄ ſua auctoritate ⁊ q̄ſi ꝑſūptiue petere videat̄ ꝑmittit q̄ſi loco ꝑfationis ꝓceptis ſalutaribus ⁊c̄. Dicit aūt ꝓceptis ⁊ diuina inſtitutōe: qꝛ dn̄s ⁊ hāc oꝛonē inſtituit ⁊ aplo͛s ſic oꝛare ꝓcepit: ⁊ ex tūc maxi/me proſtrati oꝛare debemus vſqꝫ in finem dn̄ice oꝛonis ſaltē i ꝓfeſtis diebus: in feſtiuis vō ſtantes. Tres aūt articuli ſeqn̄tes. ſ. ꝓceptis ſalutaribꝰ. Pater noſter. ⁊ libera nos: ſignificant tres dies dn̄ice ſepulture: iōqꝫ ⁊ bis dūtaxat vtimur in paraſceue. In qͥbuſdam eccleſijs dū ſacerdos dicit. Pater noſter a dyacono. ⁊ dū ꝑlatus dat bn̄di/ctionē ſolēnē poſt: pater noſter: manus eius a dyacono ⁊ ſacerdote ſuſtētant̄: in quo repn̄tatur ꝙ Hur ⁊ aaron ſuſtentabāt manus Moyſi orantis: de quo ſub ti. de oꝛone dictū eſt. ¶ Beatus Gregorius oꝛonē dn̄icā poſt canonē ſuꝑ hoſtiā cenſuit recitari aſſerens in regiſtro incōgruū eē: vt ſuꝑ eucharistiā diceret̄ oꝛo quā ſcholaſticꝰ ꝯpoſuerat: ⁊ illa omitteret̄ quā dn̄s ipſe dictauerat: ⁊ aplī dicere ꝯſueuerant. Et cantat̄ apud grecos a toto ꝑplo: ſꝫ apō nos a ſolo ſacerdote. Illud aūt notandū eſt ꝙ hec oꝛo ceteras oꝛones ꝓp q̄ttuoꝛ antecellit. ſ. auctoritate doctoris breuitate ſermōis: ſufficientiā petitionū: ⁊ fecunditate myſterioꝝ. Auctoritate doctoris qꝛ fuit ipſꝰ ſaluatoꝛis aplo͛s oꝛare docentis oꝛe ꝓlata. ⁊ ide dicit̄ oꝛo dn̄ica. breuitate ſermonis qꝛ facile dr̄ ⁊ ꝓfertur. Juxta illud. Cum oꝛatis nolite multū loq̄ ⁊c̄. ſufficientia petitionū quoniā vtriuſqꝫ vite neceſſaria ꝯtinet. fecūditate myſterioꝝ: qa imēſa ꝯtinet ſacra. Ueꝝ lꝫ ſciat dn̄s qḋ velimus: vult tn̄ nos oꝛare vocaliter ꝓpter multa. ꝑmo ꝓ excitāda deuotione: qꝛ qḋ facit flatꝰ carboni: h̄ facit ꝓnūciatio deuotōi vn̄ ad ipſū oꝛe meo clamaui ⁊ exaltaui ſub lingua mea. Scḋo ꝓ alioꝝ inſtructōe: vt coꝛtina coꝛtinā trahat: ⁊ qui audit dicat veni. ex. de ſac. vnc. c. i. vn̄ Luceat lux veſtra corā hoibus. Tertio ꝓ lingue obſeqͦ: vt qḋ lingua peccamꝰ lingua ſatiſfaciāmꝰ. vn̄. Sicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſuire iniqͥtati ad iniqͥtatē: ita exhibete ea ſuire iuſti/tie in ſatiſfactionē. 47. di. oēs. Quarto ꝓ rei petēde ꝯmemoratōe: qꝛ facilꝰ obtinet̄ qḋ inſtātiꝰ poſtulat̄. d̄ pe. di. i. īportuna. 43. di. ſit rectoꝛ. in fine. vn̄. Petite ⁊ accipietis: pulſate ⁊ apiet̄ vobis. Quinto ꝓ īpetrate rei cuſtodia: qꝛ qḋ ſepiꝰ reqͥrit̄ diligētiꝰ cuſtodit̄. vn̄. Tene qḋ hēs ne aliꝰ accipiat coꝛonā tuā. ¶ Sane i hac oꝛone oꝛat̄ pro bonis adipiſcēdis ⁊ ꝓ malis vitādis. Pro bonis tꝑalibꝰ: ſpūalibus: ⁊ eternis. Pro malis ꝓteritis pn̄tibꝰ ⁊ futuris. De bonis eternis dr̄. Adueniat regnū tuū. De bonis ſpūalibus: Fiat voluntas tua ſicͭ i celo ⁊ i terra. De tꝑalibꝰ. Panē noſtrū q̄ttidianū da nob hodie. Eterna petūt̄ i ꝑmiū: ſpūa/lia i meritū: tꝑalia i ſuſtētaculū. De malis ꝓteritis. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c̄. De pn̄tibꝰ: ſed libera nos a malo. De futuris: et ne nos inducas ⁊c̄. Preterita ſūt dolēda: pn̄tia ſunt vincēda: futura ſūt precauēda. ¶ Septē ſūt oꝛonis

dñice petitiones pter captatõez beniuolētie q̄ significāt
septē vba xpi in cruce. Primuz fuit: Pater ignosce illis.
scdm: ecce mulier filius tuus. tertiū. ecce mater tua. q̄rtū
hodie mecū eris ī paradiso. quintū: eloy eloy. sextū: pater
in man⁹ tuas. septimū: ɔsumatum ē. Uel significāt septē
vba q̄ tm̄ beata virgo legit̄ d̄ xp̄o dixisse. pmū fuit discre
tionis: quō fiet istud. scdm humilitatis: ecce ācilla domi
ni. tertiuz salutationis: ecce vt facta est vox salutationis
tue in auribus meis. quartum gratiarū actionis: magni
ficat aīa mea dnm̄. quintū cōpassionis: fili vnū non hn̄t.
sextū instructōis: quodcūq3 dixerit vobis facite. septimū
amoris: fili qd fecisti nobis sic. Prima āt petitio ē: sancti
ficet̄ nomē tuū. Scd̄a: adueniat regnū tuuz. Tertia: fiat
volūtas tua. Quarta: panē nostrū quottidianū. Quinta:
⁊ dimitte nobis debita nr̄a. Sexta: ⁊ ne nos inducas ī tē
ptationē. Septima libera nos a malo. Et he septē petitio
nes sm̄ aplm̄ septē postulatōes dicunt̄: quaruz pme tres
spectant ad vitā eternā siue ad patriaz: ⁊ iō sacerdos in q
busdā locis eleuato calice dicit eas ⁊ p̄fationē preceptis
salutaribus ⁊c̄. dicens vero Sicut in celo: parum magis
eleuat illum. ⁊ dicens ⁊ in terra: deponit illum. Tres vl
time ad presentem vitā siue ad viam ptinēt: ⁊ iō deposi
to calice dicit eas. media vo. s. panē nostrum ⁊c̄. ptinet ad
vtrūq3. Porro tres pme succedūt ordine tpis: s3 pcedūt
ordine dignitatis. Tres vltime succedūt ordine dignita
tis: sed precedūt ordine tpis. Duplex igit̄ ordo est ī dn̄ica
orōne notādus. vn⁹ in ascendēdo q ɔuenit cū vtutib⁹. al'r
in descēdēdo q ɔcordat cū donis. dona nāq3 de sūmis ad
ima descēdūt. vñ. Requiescet sup euz spūs sapie ⁊ ītellect⁹
⁊c̄. Uirtutes vo de imis ad sūma ɔscēdūt. vñ. Beati pau
peres spū: qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Beati mites ⁊c̄. Nē
pe dn̄s in orōne ipsa secutus est ordinē dignitatis q ē arti
ficialis: vt de maiorib⁹ ad minora descenderet. S3 docto
res in illi⁹ expositōe sequūtur ordinē tpis q est nālis vt d̄
minorib⁹ ad maiora. i. de tpalib⁹ ad eterna condescēdāt:
quē modū seruabim⁹ exponēdo. Et fit hic adaptio septē
petitionū: septē virtutū: septē donoꝝ spūs sci: ⁊ septē bea
titudinū ɔ septē vitia capitalia: septem vtutib⁹ opposita
Nā dona petitionib⁹. vtutes donis. ⁊ beatitudines vtuti
bus obtinent̄. ¶ Septē dona sūt hec sapia: intellect⁹: cō
siliū: fortitudo: scia: pietas: ⁊ tior: de qb⁹ dic̄ pphēta. Re
gescet sup eū sps sapie ⁊ itellect⁹: spūs ɔsily ⁊ fortitudis:
spūs scie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eū spūs timoris dn̄i. ¶ Se
ptē vo virtutes sunt he: paupertas spūs: māsuetudo: luct⁹:
esuries iustitie: misericordia: mundicia cordis ⁊ pax.
¶ Septē quoq3 beatitudines sunt iste: regnū celoꝝ: pos
sessio terre: ɔsolatio: saturitas: misericordie cōsecutio: vi
sio dei: filiatio dei: d̄ qb⁹ ɔiūctim dn̄s ait. De pma. Beati
paupes spū: qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. De scd̄a. Beati mi
tes: qm̄ ipsi possidebūt terraz. De tertia. Beati q lugent:
qm̄ ipsi ɔsolabūt̄. De q̄rta. Beati q esuriūt ⁊ sitiūt insti
tiā: qm̄ ipsi saturabūt̄. De qnta. Beati misericordes: qm̄
ipsi misericordiā ɔsequent̄. De sexta. Beati mūdo corde
qm̄ ipsi deū videbūt. De septima. Beati pacifici: qm̄ fily
dei vocabūt̄. ¶ Septē vo vitia capitalia sūt inanis glīa
siue supbia: ira: inuidia: accidia: auaritia: gula: luxuria: q̄
significata fuerūt ī septē pplīs q terrā israel pmissam te
nebāt. vz. etheus: gergeceus: amorreus: canane⁹: ferece⁹
eueus: ⁊ iebusc⁹. Homo igit̄ est egrot⁹. de⁹ medic⁹. vitia
sunt languores: petitōes sūt planct⁹: dona sunt antidota:
virtutes sūt sanitates: beatitudines sūt felicitates ⁊ gau
dia. Hec septē vitia p septē petitiones h⁹ fugant̄ orōnis
put inferi⁹ ondet̄. ¶ Ad orōnis ḡ ipsi⁹ expōnē veniam⁹.
¶ Et nota q in qbusdā ecclesiis dū he septē petitōes di
cunt̄: dyacon⁹ stat inclinatus cōiōnē expectās ī q̄ signifi
cat ap̄los q post mortē dn̄i p septē ebdomadas ɔfirma
tionē spūs expectauerūt. Subdyacon⁹ vo quiescit: quia
mulieres in sabbato que est dies septima siluerunt.

PAter noster ⁊c̄. Ordinē tpis vt pmissū ē
in h⁹ orationis expōne seruātes a fine
eius initiū sumam⁹ versus pncipiū ordī
ne retrogrado pcedēdo. Siqdē homo
multis malis circūdatus pmo petit li
berari a malo. q2 vo sine tēptatione nō
est vita hoīs sup terrā: iō liberat⁹ a ma
lo petit vt in tēptationē nō inducat̄. Et q2 dū in hac vita
ɔsistit semp est in quocūq3 peccato. nā si dixerim⁹ q2 pec
catū nō habem⁹ veritas ī nobis nō ē: iō petit vt debita. i.
peccata sibi dimittant̄. Cū aūt fuerit libatus a malo cuz
vicerit tēptatōes cū debita fuerit ei dimissa: q2 q p se sta
re nō pōt necessari⁹ est ei spūs fortitudinis ne pitiū expe
ctando deficiat: iōq3 petit vt panis quottidian⁹ sibi done
tur. deinde cū fuerit liberat⁹ a malis ⁊ roborat⁹ ī bonis
petit vt fiat volūtas dei sicut ī celo ⁊ ī terra. ⁊ qm̄ pmissa
ī hac vita pfecte fieri nō possent mox petit vt regnū ad
ueniat: in q̄ nomē pr̄is scificetur ī celis vt nūq3 de cetero
possit a sanctificatōis grā separi. ¶ Postq̄3 petionū cōti
nuatōez pmissim⁹: mox ad eoꝝ expositōz veniam⁹. Pre
notandū tm̄ ē q illud qd in orōne pmittit̄. vz. pr̄ nr̄ q es ī
celis. captatio beniuolētie est vt iā dicet̄. Nēpe pr̄ grece
d̄r genitor latine. ⁊ hebraice abba. ⁊ d̄r deus pr̄ a patrādo
siue pficiēdo: q2 p eū oīa facta sūt. Deus aūt ⁊ gnāl'r ⁊ spā
liter ⁊ singulari'r d̄r pr̄. Generaliter oīuz p creationē. Spe
cialiter iustoꝝ p adoptionē. Singulr̄ xp̄o p gnātionem.
Per creationē vt ibi. Flecto genua mea ad te deū patrē
oīpotētē a q̄ oīs pn̄itas in celo ⁊ ī terra noiat̄. Per adop
tionē vt ibi. Si vos cū sitis mali nostis bōa data dare fi
lys vestris: q̄nto magis pr̄ vester de celo dabit vobis spm̄
bonū petētib⁹ se. Per gnātionē vt ibi. Nemo nouit filiū
nisi pr̄: ⁊ patrē nisi fili⁹: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. Per
h q dic̄. Pater nr̄ q es ī celis: dehortat̄ nos a duob⁹. vz.
a supbia: ne dicam⁹: pr̄ mi. q̄si reputātes pprīū qd ē cōe: ⁊
ab indignitate. s. ne reddamur indigni tāto pr̄e q ɔsistit ī
celis. Deus enī solius xp̄i ē pr̄ p naturā cui soli cōpetit di
cere pr̄ mi. fideliū āt ē pr̄ p grāz: qb⁹ ɔpetit dicere Pater
nr̄. Ille dicit Pr̄ mi. si possibile ē trāsfer a me calicē hūc.
Isti dicūt pr̄ nr̄ q es in celis scificet̄ nomē tuū. ⁊ ipsemet
dicit. Uado ad patrē meū ⁊ ad patrē vestrū. meū qdē p
nām. vestrū p gratiā. ¶ Hortat̄ ē nos p hec ad duo. s. ad
seruādū grāz adoptōis: cū dicit. pr̄. ⁊ vnionē frn̄itatis: cū
ait nr̄. ¶ Rursū p h q dicit pr̄: qd ē nomē piū: notat̄ bo
nitas ei⁹ ⁊ ecclesie deuotio q̄ ipsum patrē appellat. Per h
vo q d̄r nr̄: ondit̄ dilatatio charitatis. Per h q dic̄ ī celis
.i. ī sanctis q̄rū ɔuersatio a fece mūdi remota ē dei pietas
designat̄. Quia igit̄ captatio beniuolētie ī hac orōne pre
mittit̄: sciendū est q beniuolētia captat̄ a trib⁹. s. a psona
cognitoris: petitoris: ⁊ assessoris. cognitor ē deus. petitor
est homo. assessor ē angelus. A psona cognitoris cū ait pr̄.
petitoris cū ait nr̄. assessoris cū ait q es ī celis. i. in angelis
vel in sanctis: de qb⁹ h̄r. Celi enarrāt gloriaz dei. vñ spes
nobis attribuit̄ vt sanctos nos faciat. Uel ī celis. i. ī secre
to maiestatis diuine p qd dat̄ fiducia obtinēdi bonū oc
cultū: qd oculus nō vidit nec auris audiuit nec ī cor hoīs
ascēdit. Dat ḡ fiduciā impetrādi bonū. vñ nō d̄r Dn̄e cui
seruit̄ timore. s3 Pr̄ cui seruit̄ amore. q. d. quia pr̄ es vis.
quia ī celis es potes. ḡ libera nos a malo. ¶ Et nota q ce
lum d̄r a celando q2 celat diuina secreta: vel a celsitudie
q2 alti⁹ ē terrenis reb⁹. ¶ S3 libera nos a malo. Triplex
est malū a quo petim⁹ liberari: innatū: additū: ⁊ inflictū.
Primū d̄r. s. originale. Scdm cōmittit̄. s. actuale. Ter

tiũ ſuſtinem⁹.ſ.penale. Malũ ãt vitam⁹ p ſpũm timoris.
Nam vt inqt ſcriptura. Timor dñi expellit peccatum.
Porro triplex eſt timor q̃ ceſſam⁹ a malo: ſeruilis: initia/
lis: ⁊ finalis. Timore ſeruili ceſſam⁹ a malo formidine pe
ne. Timore filiali ceſſam⁹ a malo amore iuſtitie. Initiali
timore ceſſam⁹ a malo: partim formidine pene: ꝑti amo/
re iuſtitie. Seruilis timor eſt incipiẽtiũ. Initialis ꝓficiẽ/
tiũ. Filialis ꝑficiẽtiũ. Dicit ẽ. Sz libera nos a malo.q.d.
Da nob̃ ſpũm timoris ⁊ paupꝑtatẽ ſpũs: vt p ſpũz timoris
vitemus mala. ꝑ paupꝑtatẽ ſpũs abdicem⁹ bona: q̃tenus
excluſis vitijs ⁊ ꝯtẽptis terrenis habeamus eterna.ſ. re/
gnum celoꝝ: qḋ lucifer ⁊ p̃mi parẽtes p inanẽ gloriã ſiue
ſupbiã amiſerũt. Per h̃ ẽ ꝙ ſe humiliando petit liberari
a malo qḋ fit p donũ timoris: fugat̃ ſupbia q̃ opponit̃ ti/
mori: ⁊ ſic finis orõnis ꝯcordat cũ p̃ncipio vbi ab humili
tate ꝯ ſupbiã icepit: vt p̃miſſũ ẽ. ¶ Et ne nos iducas i tẽ
ptationẽ.ſ. dyabolicã: Nota ꝙ tẽptat nos de⁹: tẽptat hõ:
tẽptat dyabolus. deus tẽptat vt ꝓbet: homo vt ſciat: dya
bolus vt fallat. De p̃ legit̃. Temptauit deus Abraã. De
ſcḋo. Tẽpta nos obſecro dieb⁹ decẽ. De tertio. Cur ſatha
nas tẽptauit cor tuũ. ¶ Porro duob⁹ mõis tẽptamur. i/
teri⁹ ꝑ delectatõẽ: ⁊ exteri⁹ p ſuggeſtiõẽ. interior tẽptatio
paꝝ efficit: exterior multũ ꝓficit ſi nõ ꝯſentiat̃ ſz reſiſta
tur. Scriptũ eſt eni. Tẽptatio vos nõ apphẽdat niſi hu/
mana. Rurſus. Beat⁹ vir q ſuffert temptationẽ: q2 cũ ꝓ
bat⁹ fuerit accipiet coronã vite. Cũ igit̃ citra ꝯſẽſũ tẽpta
mur ducimur i tẽptatõẽ. cũ ꝯſẽtim⁹ i tẽptatõẽ iducimur
ſic piſcis añ captiuitã ducit̃ i rethe. cũ ãt iducit̃ capit̃ ⁊ te:
net̃: tũc iplet̃ qḋ Jacob⁹ apl̃s ait. Tẽptat̃ aũt vnuſqſqz
a ꝯcupiſcentia ſua mala abſtractus ⁊ illectus. Deinde cõ
cupiſcentia cũ ꝯcepit parit peccatũ. peccatũ ṽo cũ ꝯſũma
tum fuerit generat mortẽ. Uerũ cũ idẽ apl̃s dicat: quia
deus eſt intentator malorũ. Quid eſt qḋ petim⁹ ne deus
nos iducat in tẽptationẽ: Sed dicendũ ẽ ꝙ deus quodã
modo tẽptat ⁊ quodãmodo nõ tẽptat: temptat vt ꝓbet.
iuxta illud. Proba me deus ⁊ tẽpta me. non tẽptat vt fal
lat. iuxta illud. Deus neminẽ tẽptat. Petimus ẽ ne nos
deus in tẽtationẽ inducat. i. ne ꝑmittat iduci: q2 ſicut dr̃
Non eſt malũ in ciuitate qḋ deus nõ faciat. i. qḋ fieri nõ
ꝑmittat. Scriptũ eſt eni: Fidelis deus q nõ patit̃ vos tẽ
ptari ſupra id qḋ poteſtis: q̃ſi dicamus. Da nobis ſpũm
pietatis ⁊ manſuetudinem ſpũs: vt p ſpũm pietatis vin
cam⁹ tẽptatõẽs exercẽdo nos ad pietatẽ: ⁊ ꝑ mãſuetudi/
nem vincam⁹ irã nõ reddẽdo malũ ꝓ malo. Uincamus
etiam inuidiã q̃ opponit̃ pietati vt ita poſſideam⁹ terraz
viuentiũ quã ꝑ ſpũm pietatis ⁊ ꝑ mãſuetudinẽ ſpũs obti
nebimus. Nam pietas ꝓmiſſionẽ hz vite que nũc ẽ ⁊ fu/
ture. ⁊ beati mites: qm̃ ipſi poſſidebunt terrã. Uñ pſalmi
ſta. Manſueti poſſidebũt terrã: ⁊ delectabunt̃ in multi/
tudine pacis. Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. Debita dicũt̃
peccata que nos debitores pene ꝯſtituũt. nõ eni hic agit̃
de debitis pecuniaꝝ ſed offenſaꝝ. Tria aũt ſunt debita
que petimus nobis dimitti.ſ. pctm̃ in deũ: pctm̃ i ꝓximũ
⁊ pctm̃ in nos. vñ. Peccauimus cũ patrib⁹ noſtris iniuſ.
egi. iniqui. fe. vnde. Peccauimus cũ patribus noſtris in
deũ: iniuſte egim⁹ in ꝓximum: iniqtatẽ fecim⁹ in noſmet
ipſos. Et q2 peccauimus i deũ: iḋ petim⁹ vt ipſe dimittat
nobis debita noſtra. q2 peccauimus in nos: iḋ petim⁹ vt
dimittat nobis debita noſtra. q2 peccauimus in ꝓximũ:
iḋ petim⁹ vt dimittat nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos di
mittimus debitoribus noſtris. Hoc pacto ergo ⁊ ea ꝯdi
tione nobis dimittunt̃: ſi nos dimittamus debitoribus:
alioquin etiã dimiſſa reuocant̃ in debitũ ſm illud euan
gelij. Serue nequã omne debitũ dimiſi tibi: qm̃ rogaſti
me. nõne ẽ oportuit ⁊ te miſereri ꝯſerui tuo: ſicut ⁊ ego
miſertus ſum tui: ⁊ iratus dñs eius tradidit eũ tortorib⁹
quoaduſqz redderet vniuerſuz debitũ: ſic ⁊ pater meus
celeſtis faciet vobis ſi nõ dimiſeritis vnuſqſqz fratri ſuo
de cordibus veſtris. Ut ẽ dñs euidenter oñderet ꝙ nul
lus eſt totius orõnis fructus niſi debitorib⁹ dimittam⁹:
in fine eiuſdem euangelij ſubiũxit ad oĩa. Si dimiſeritis
hoib⁹ peccata eoꝝ dimittet vob̃ pr̃ veſter celeſtis pecca
ta vr̃a. Si ãt nõ dimiſeritis hoib⁹ pec. eoꝝ nec pr̃ vr̃ di.
vo. pe. ve. His ẽ q debitoribus nõ dimittũt hec orõ nõ ꝓ
deſſe vr̃ ſz obeſſe. Nã q ſic petit ſibi dimitti ſicͭ debitori
bus ſuis ipſe dimittit: ꝑfecto ſi nõ dimittit ipſe debitori/
bus: videt̃ petere vt ſibi nõ dimittat̃. de ꝯſe. di. z. panez.
¶ Sed querit̃ qd tenet̃ illi dimittere q nec ſatiſfacere
vult nec veniã poſtulare. Sane diſtinguẽdũ eſt it̃ ꝑfe
ctum ⁊ iperfectũ. Js q viã ꝑfectõis arripuit etiã nõ petẽ
ti veniã oib⁹ mõis idulgere tenet̃. vñ i canone inoc. ḋ pe.
di. 5. c. fi. legit̃. Falſa eſt pnĩa ſi penitens offenſo nõ ſatiſfa
ciat. aut ſi offendẽti offenſus nõ indulgeat. Qui ṽo nõdũ
ꝑfectionis votũ aſſumpſit: tenet̃ quidẽ rancorem cordis
deponere: ſed nõ tenet̃ ſatiſfactionẽ debitã ꝯdonare. vñ
in canõe fabiani. z3. q. 4. cũ i lege: ita canit̃. Si qs ꝯtriſta
tus reꝯciliari noluerit fratri ſuo ſatiſfaciẽte eo q ꝯtriſta
uit: acerrimis maceret̃ inedijs vſqz dũ gratanti aĩo ſatiſ/
factionẽ recipiat. Quãquã oẽs vniuerſaliter teneamur
diligere inimicos noſtros. bñfacere his q oderunt nos: ⁊
orare ꝓ perſequentib⁹ ⁊ calũniantibus nos. 90. di. ſi quis.
Quia ṽo ſunt culpe in quibus culpa ẽ relaxare vindictã
z8. di. q ſunt. ⁊ ſi pctm̃ in nos teneamur dimittere: pctm̃
tũ in deũ ⁊ in ꝓximũ debem⁹ punire. Quiſqs ẽ laborans
odio vel inuidia: grauat̃ magis hac orõne q̃z iuuet̃ niſi ã
ꝓpoſitũ hz dimittẽdi. Uerũtñ nõ in ſua qſqz ſed in tot⁹
eccleſie videt̃ ꝑſona orare. vñ nõ dicit: dimitte mihi de/
bita mea ſicut ⁊ ego dimitto debitoribus meis. ſed dicit:
dimitte no. de. no. ſi. ⁊ nos di. de. no. Quidã etiã volũt ita
illud itelligi. dimitte nobis ⁊c̃. i. ſic di. no. de. no. vt ⁊ nos
di. de. no. q. d. Da nobis donũ: ſciaz luctũ ⁊ virtutẽ: quate
nus tã noſtra q̃z aliena peccata cognoſcam⁹ ⁊ defleam⁹:
vt nobis debita nr̃a dimittas: ⁊ ita ꝯſolationẽ habebim⁹
aduerſus inuidiã que facit hominẽ dolere: ⁊ ḋ alieno bo
no tabeſcere. aduerſus iraz q̃ eſt ꝯtraria ſcie: q2 ira impedit
animũ ne poſſit cernere veꝝ. ii. q. 3. illa. ⁊. c. ſe. Per ſciam
eni ⁊ luctũ in p̃nti remiſſionẽ accipim⁹: ⁊ in futuro ꝯſola
tionẽ habebim⁹. Juxta illud qḋ legit̃ A delicto meo mũ
da me: qm̃ iniqtatẽ meã ego cognoſco. ⁊ beati qui lugent
qm̃ ipſi ꝯſolabunt̃. ¶ Panẽ noſtrũ quottidianũ ⁊c̃. Uñ
in euãgelio Joãnis. Dñe ſemꝑ da nobis panẽ hũc. panis
aũt grece interp̃tat̃ latine omnis. vñ: Orauit⁹ vt oĩpotẽs
pater omnez victũ ſpũalẽ ⁊ carnalẽ ⁊ corporalem oĩ tpe
largiri dignet̃. Quinqz aũt panes ſunt nobis neceſſarij: i
via q̃ttuor: ⁊ qnt⁹ i patria. corꝑalis ad ſuſtẽtationẽ. ſpũa/
lis ad informationẽ. doctrinalis ad eruditionez. ſacralis
ad expiationẽ: ⁊ eternalis ad fruitionẽ. De p̃ legit̃. Non i
ſolo pane viuit homo. De ſcḋo. Amice accommoda mihi
tres panes. De tertio. Uenite comedite panẽ meum. De
quarto. Qui panẽ dñi mãducat indigne reus erit corꝑis
dñi. De quinto. Ego ſum panis viuus q de celo deſcendi.
Poſtq̃z eni fuerint homini peccata dimiſſa: neceſſari⁹ eſt
ei ſpũs fortitudinis: vt p̃miſſum eſt: ideo dicit. Panẽ no
ſtrum quottidianũ. i. nobis quottidie neceſſariũ. alioqn
qḋ noſtrũ eẽt nobis dare nõ poſſet niſi p̃us deſineret eẽ
noſtrum. extra de fide inſtr. inter. Da nob̃ hodie. q. dicat.
Da nobis ſpũm fortitudinis q multiplici pane roborat.
aĩam ne deficiam⁹ in p̃nti eſuriendo iuſtitiã ꝑ quã expel
lẽtes accidiã ⁊ tediũ de bono plena iuſtitia ſaturabimur
in futuro: ſm illud. Beati q eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſtitiam: qm̃

ipſi ſaturabunť. Matthe⁹ dicit. Panē noſtrū ſupſubſtā-tialē: qd̓ duobus modis pōt ītelligi: vel ut vna ſit dictio ꝗſi. da nob̄ panē noſtꝝ ſupſubſtātialē. i. xp̄z q ē ſupſubſtā-tialis. i. ſup omnē ſubſtātiā. ſ. creatā: q panis ē ī altari. vel vt ſint due dictiões quaſi: da nobis panē noſtrū. i. xp̄m q eſt ꝓprius cib⁹ fideliū: ⁊ hoc ſup panē. i. ꝑter panē ſubſtā-tialē. i. neceſſariū ad ſuſtentationē. q. d. Da nobis vtrūqꝫ. ſ. mētis ⁊ corpis. Lucas dicit. Panē noſtꝝ quottidianū. qd̓ tam de corpali ꝙ̄ de ſacrali pane pōt ītelligi. vz. d̓ viati-co. Grecus hꝫ epyuſion qd̓ interꝑtatur ſupſubſtātialē. de ꝯſe. di. z. in calice. in fine. Hebreus vͦ ſegola qd̓ interꝑta-tur egregium vel peculiarē. Ob hoc forte lucas videns Mattheū dixiſſe ſegola qd̓ ſonat peculiarē: dixit quot-tidianū. Grecus aūt iterpres matthei: q2 vidit eū dixiſſe ſegola qd̓ ſonat egregiū: dixit epyuſionē. ſ. ſupſubſtātialē.

¶ Fiat volūtas tua. Hoc rogam⁹ vt quō angeli vel oēs ſcī inculpabiles deo ſeruiunt: ita ⁊ nos abſqꝫ graui pctō illi ſeruiam⁹ in terra. ¶ Volūtas dei duplr̄ intelligiť. ſ. ⁊ bn̄placitū dei eternū ⁊ ſignū bn̄placiti tēporalis. Bene placitū dei eternū ſꝑ impleť. vn̄ ⁊ volūtati ei⁹ qs reſiſtet: ⁊ oīa quecūqꝫ voluit dn̄s fec̄. Signa bn̄placiti tꝑalis ſūt qnqꝫ: ꝑceptio: ꝓhibitio: ꝑmiſſio: ꝯſiliū: ⁊ opatio. vn̄. Ma-gna opa dn̄i exq̄ſita in oēs volūtates eius. Hec nō ſemꝑ impleť ſed vt īpleanť orať. vn̄ diciť. Fiat volūtas tua. id eſt ope cōpleať qd̓ ꝑcipis: qd̓ ꝯſulis: qd̓ ſuades: quia nō ſufficit voluntas niſi aſſit facltas. 86. di. nō ſatis. ¶ Sicͭ in celo ⁊ ī terra. i. ſicut illi q ſunt ī celo volūtatē ei⁹ faciūt ſic ⁊ nos ī terra faciam⁹. vel ſicut ī celo ⁊ ī terra. i. ſicut in angelis: ita ⁊ ī hoībus. vel ſicut in ꝑfectis: ita ⁊ ī ꝯuerſis. vel ſicut ī xp̄o ita ⁊ in eccleſia. vel ſicut ī mēte ita pariter ⁊ in carne: vt caro nō ꝯcupiſcat aduerſus ſpūm: ſm̄ illud. Cor meū ⁊ caro mea exul. in. d. 6. q. di. da nobis ſpūm cō-ſilij vt faciam⁹ volūtatē tuā maxīe miſericordiā q̄ ꝑimit auaritiā quaten⁹ miſericordiā ꝯſeq̄mur: ſm̄ illd̓. Beati miſericordes. q. mi. cō. Sicut enī auaritia ꝯſiſtit ī acqren-do. ⁊ retinēdo. ita miſericordia ꝯſiſtit ī dando ⁊ dimittē-do. h⁹ petitōis ⁊ aliarū duarū impletio inchoatur ī via ⁊ ꝯſumať ī patria vbi nil velle poterim⁹: niſi qd̓ deū velle ſciem⁹. tūc diligimus deū ex toto corde: ⁊ ex tota mēte: ⁊ ex tota aīa. ⁊ ex corde. i. intellectu diligim⁹ filiū. toto. i. ſine errore. ex mēte. i. memoria diligim⁹ patrē tota. i. ſine obliuiōe. ex aīa. i. volūtate diligimus ſpūm ſcm̄. tota. i. ſine ꝯtrietate patrē potentē: filiū ſapientē: ſpūm ſcm̄ beni-gnū. i. trinitatis potētiā ſapiam ⁊ bonitatē. ¶ Adueniat regnū tuū. Hoc rogam⁹ vt ſemꝑ xp̄s regnet ī nobis ⁊ nō peccatū vt nos paratos inueniat qn̄ animā a corpe iube-bit exire. Regnū aūt dei dr̄ ⁊ militans eccl̄ia: q2 regiť. ⁊ triūphans eccleſia: q2 regnat. Itē regnū dei dr̄ a grā fidei ⁊ gloria ſpei. Rurſus regnū dei dr̄ ⁊ intellectus ſcriptu-re ⁊ locus patrie. De regno militātis eccleſie ſcriptū eſt. Exibunt angeli meſſores ⁊ colligēt de regno ei⁹ oīa ſcan-dala. De regno triūphātis eccleſie repiť. Venient ⁊ recū-bent cū Abrahā Iſaac ⁊ Jacob ī regno celoꝝ. De regno fidei dič ſcriptura. Regnū dei itra vos ē. De regno ſpei dn̄s air. Percipite regnū qd̓ vobis paratum ē ab origine mūdi. De regno ſcripture legiť. Auferet a vobis regnū dei: ⁊ dabiť genti faciēti fruct⁹ ei⁹. De regno patrie repiť. Fulgebūt iuſti q̄ſi ſol in regno pr̄is eoꝝ. ſꝫ ēt ipſe xp̄s dr̄ regnū dei. ſꝫ illud. Si ego ī digito dei eycio demonia ꝑ-fecto venit ī vos regnū dei. Adueīat igiť regnū tuū. i. ad-ueīat regnū ad regnū: militās. ſ. ad triūphātē. vl̓ regnū tuū adueniat. i. ad videndū te veniat: vt regnū fidei ad regnū ſpei trāſeat: qm̄ hec eſt vita eterna vt cogſcam⁹ te ſolū veꝝ deū. ⁊ quē miſiſti Ih̄m xp̄z. q. d. Da nob̄ ſpūm ī-tellectus quo mūdati corde intelligam⁹ te in p̄ūti regna-re ꝑ fidē. vt in futuro videam⁹ te regnantē in nob̄ ꝑ ſpē. Tunc cognoſcemus ſicut ⁊ cogniti ſumus videntes nūc quaſi ꝑ ſpeculū in enigmate. ſed tūc facie ad faciē eū vi-debim⁹: quō videbimus deū deoꝝ in ſyon. Qd̓ eſt ꝯ gulā de qua ꝓpha. Vinū inqͭt ⁊ ebrietas aufert cor. Per intelle-ctū enī deſinit homo carnaliter viuere. Vn̄ Hiero. Ama ſciam ſcripturaꝝ: ⁊ carnis vitia nō amabis. ¶ Sanctifi-cetur nomē tuū. Hoc rogam⁹ vt nos ſcī ſim⁹ ⁊ iuſti ⁊ re-cedam⁹ a malo ⁊ ſemꝑ faciam⁹ bonū. Et nota ꝙ nomen pr̄is q̄ttuor modis ſcīficať in filijs: duob⁹ modis ī via. ⁊ duobus ī patria. In via ꝑ efficientiā: ⁊ ꝑſeuerantiā. ī pr̄ia ꝑ ꝯſumationē ⁊ effectionē. In via nāqꝫ nomē patris ſan-ctificať in filijs qn̄ ſcīficatōis effectū opať ī eis. Vel qn̄ ſanctificatio quā acceperūt ī noīe pr̄is ꝑſeuerat in illis. In patria vͦ nomē pr̄is ſcīficať in filijs: q2 ſcīficať ⁊ con-firmať in eis: vt nūqꝫ poſſit a filiatōis grā ſeꝑari. hic ē q̄ſi mobile nomē patris ī filijs. Nam ⁊ iudas qn̄qꝫ fuit fili⁹ ⁊ qn̄qꝫ nō fuit: ꝓ q̄ poſſibilitate mouendi dixit apl̄s. ⁊ hr̄ 3. q. 7. §. qd̓ teſtať. Caſtigo corp⁹ meū ⁊ ī ſeruitutē redigo. ne forte cū alijs p̄dicauerī ipſe reprob⁹ efficiar. ibiqꝫ no-men pr̄is ſcīficať ī filijs: q2 ibi tales ſūt filij ī qb⁹ pr̄ ſcūs apparet. tūc erūt māifeſti q nūc ſūt occulti ſm̄ illd̓. Nos inſenſati vitā illoꝝ eſtimabam⁹ inſaniā: ⁊ finē illoꝝ ſine honore: ⁊ ecce quō ꝯputati inter filios dei ⁊ iter ſcōs ſors illoꝝ eſt. Dicit ꝙ ſcīficeť nomē tuū. q. d. Da nobis ſpiritū ſapīe: put dr̄ a ſapore. i. iocūditatē eternā vt guſtem⁹ ꝙ̄ ſuauis eſt dn̄s: generās ī nobis pacē. i. motū iterioꝝ gētē vt caro nr̄a nō ꝯcupiſcat aduerſus ſpūm: q2 nō ē pax oſſi-bus meis a facie peccatoꝝ meoꝝ: vt ita ſcīficeť nomen tuū. i. pr̄ in filijs q̄tenus in p̄ūti difficile. in futuro nequa-ꝙ̄ a filiatōis grā ſeꝑemur: qd̓ eſt manifeſte ꝯ luxuriā: q q laborat nō iocūdať in deo: ⁊ pacē mētis nō hꝫ. fili⁹ dei nō eſt: ſꝫ iumēto aſſimilať: q2 q̄ſi iumētū ī ſuo ſtercore cōpu-treſcit: guſtato enī ſpū deſipit oīs caro. ¶ In fine dn̄ice orōnis poniť Amē: qd̓ ad oēs petitōes referť. Hebre⁹ āt ponit ī fine vnū ex his trib⁹ amen ſela ſalē q̄ ſonant vͤe ſꝑ pacē. De amē dictū eſt ſub ti. de ſalutatōe ad ꝑplīn. lꝫ āt amen qn̄qꝫ affectū optantis exꝓmat: hic tn̄ ꝯcluſionis af-firmationē oñdit. Vn̄ gloſa Matthei. 6. Amē ſignificat in his oībus petitionibus indubitanter a dn̄o tribui qd̓ petitur ſi vltime ꝯditiōis pactū ſeruauerim⁹. vn̄ ſubdit. Si dimiſeritis ⁊c̄. ⁊ iō amen hic nō a populo vel a clero: ſed a ſacerdote ꝓferť. cum enī ipſe ſit mediator iter deū ⁊ hominē: q2 eius eſt vota populi deo offerre ⁊ ipſius vo-lūtatē populo renūciare ſicut legiť exo. 19. magis ꝯgruit illud a ſacerdote ꝓferri a quo ꝯuenit petita a dn̄o fuiſſe ꝯceſſa affirmari ꝙ̄ a populo cui h⁹ renūciatio ꝑ ipo mediā-te fieri debet. In alijs vero orationibus que in officio ec-cleſiaſtico dicunť: Amē exꝓmit potius affectū optantis ꝙ̄ ꝯcluſionem affirmantis: ideoqꝫ ī illis ꝯgrue ꝓfertur a populo a quo optatur qd̓ in illis a ſacerdote orante poſtu-latur. Profert tamē hic ſacerdos amen ſub ſilentio. Pri-mo in ſignū ꝙ dominus vult orantes latere ꝙ a domino exauditi ſint ne poſtmodū tepeſcant. Secundo quia ſi alte ꝓferret amē quo affirmat orōnē dn̄icā exauditā eē indicari poſſet ꝑſūptio: ⁊ quedā oſtētatio ſacerdotis.

¶ Tertia pars miſſe de ſilentio poſt dominicam oratio-nem. Rubrica.

Tertia pars miſſe incipit in hac oratiōe. Libera nos queſumus domine ⁊c̄. Que oratio diciť emboliſmus vel ſuperexcre-ſcentia eo ꝙ nihil in ea petitur qd̓ ī pre-cedenti oratione dominica petitū non fuerit. nec tn̄ ſuꝑfluit: qm̄ eſt repetitio ⁊ expoſitio nouiſſime petitionis illius.

Illa eni dicit. Libera nos a malo. iſta dicit. Libera nos
queſumus ꝛc. Et ſubdit a qbus malis. ſ. a pñtib⁹ pteritis
ꝛ futuris. ſubdit etiã trãſitus ad orationẽ ꝓ pace ibi. In
tercedente beata ꝛc. Uel dr ſupexcreſcẽtia: qꝛ ĩ pmitiua
eccleſia multo tpe dicta nõ fuit. ¶ Et nota q̄ duplex eſt
emboliſmus. vz. quottidianus ꝛ annu⁹. quottidianus eſt
hec oro. cũ eni amen ſit finis dñice oronis: ꝛ illõ reſerua
tur ſacerdoti a clero dicẽte: ſed libera nos a malo: vt pre
miſſum eſt: pz q̄ hec oro intelligitur emboliſmi⁹ nõ ſolũ
quottidianus: verũ etiã dñice oronis. Emboliſmus etiã
quottidianus ſunt pfationes. vt Uere dignũ ꝛc. ꝛ cõicã
tes ꝛc. ꝛ hãc igit oblationẽ offerri ꝛc. te igit clemẽtiſſime
pater. Annuus vo emboliſm⁹ eſt ↄſecratio olei ĩfirmoꝝ:
de qua dicetur ĩ ſexta pte ſub ti. de cena dñi. ꝛ benedictio
vuaꝝ ꝛ agni paſchalis ꝛ hmõi. ꝛ etiã frugũ ꝛ fabaꝝ pma
rũ: que ex inſtitutiõe Euthiciani pape ſup altare benedi
cuntur. ¶ Emboliſmo finito nõ ↄcludit p dñm. Hec. n.
eſt emboliſmoꝝ ꝛ pfationũ ↄſuetudo: ſed ei ↄtinuat oro:
Da ppitius pacẽ ꝛc. Da pacẽ iquã pectoris: vt ſim⁹ a pec
cato liberi. Da pacẽ tẽporis vt ſim⁹ ab omni pturbatiõe
ſecuri: nocet eni ĩfirmis pturbatio. ꝛ ecce q̄ apte enodat
a quibus malis erui depcemur. Hec autem oro. Libera
nos ꝛc: ſub ſilentio dr: put dcm̃ eſt ſub ti. de pater noſter
ſub vbo. Oremus pceptis. qd ſilentiũ ſignificat ſabbatũ
quo corpus dñi ĩ ſepulchro geuit: tũc eni nullus fidẽ pre
dicauit. Uñ Luca teſtãte: Mulieres que parauerãt vn
guenta ſabbato qdẽ ſiluerũt ſm mandatũ legis: xps tñ
nõ ſiluit: imo ipſe q ſm carnẽ ĩ ſepulchro geuit: ſm aiaz
deſcẽdit ad ĩferos vt fortior ſupueniẽs ſpoliaret fortez ar
matum: ad qd ſignificandũ eccleſia romana dicit ipſam
oronez alta voce ĩ die paraſceue: ꝛ mediolañ. ſemp: ꝛ tũc
momordit ĩfernũ ducẽs ſuos vinctos de lacu ĩ quo non
erat aqua liberans eos de malis pteritis pñtibus ꝛ futu
ris: ꝛ dans eis ppetuã pacẽ: ĩ qua ſunt ſemp ꝛ a peccato li
beri ꝛ ab omni pturbatione ſecuri. Uñ de hoc lacu libe
rari ſe: ꝛ totã eccleſiã orat pſbyter dicẽs. Libera nos ꝛc.
Et qꝛ nos indigni ſumus veniam de pteritis ꝛ pſentibus
atqz futuris pmereri niſi nobis donetur oratione beate
vgis: ꝛ beatoꝝ petri ꝛ pauli atqz andree ꝛ alioꝝ ſanctoꝝ
ideo hic eos ĩ noſtrum patrociniũ inuocam⁹. Ad ipetran
dũ ergo pacis gratiã iplorat mater ſalomonis. i. viri paci
fici: ꝛ michael nũci⁹ pacis: ꝛ baptiſta pco pacis: ꝛ tres apli
teſtes pacis ꝛ nõ plures: qꝛ ĩ ore duoꝝ vel triũ teſtiũ ſtat
omne verbuz. Prius g̃ orauim⁹ vt liberaremur a malis:
nũc vo ꝓ pace oramus. Rurſus lz omnes apli ſuperius
fuerũt ppter auctoritatẽ apoſtolat⁹ ↄnumerati: In hac
tñ orone que triduũ quo domin⁹ ĩ ſepulchro iacuit deſi
gnat tres repetunt. ꝛ ſpãliter iſti tres ppter aliquas eoꝝ
prerogatiuas. vz. ppter puilegiuz ꝓrogatiue dignitatis q̃
ad petrũ: ppter puilegium pdicatõis ꝛ ĩmenſi laboris q̃
ad paulũ: ꝛ ppter puilegiũ nimiũ ↄcupite crucifixionis
quo ad andreã. Ad huc ĩ hac orone eſt intentio inuocare
nõ ſolũ aplos vez etiã oẽs ſanctos q per triplicẽ ſtatum
diſtinguũtur: ſicut ꝛ omnes q ſunt in eccleſia militante:
aut enim fuerunt vel ſunt in ſtatu coniugali qui per pe
trũ: aut in ſtatu continentie: aut viduali qui per andreã
qui ſm cryſoſtomum creditur in viduali ſtatu fuiſſe: aut
in ſtatu virginali qui per paulum deſignatur. ad quẽ ſta
tum etiam angeli reducuntur: quia virginitas eſt ſoror
angeloruz. ꝛ de beata Maria etiam fit mentio tanq̃ de
porta miſericordie. ¶ Poſtremo nota q̄ poſt ſecretam
tria dicuntur ad myſteriuz cõſecratõis corporis domini
perficiendũ. vz. Preceptis ſalutaribus. ꝛ oratio dñica ꝛ
hec oratio. Libera nos queſumus. ꝛ hoc ppter tres dies
quibus domini corpus iacuit ĩ ſepulchro: ſiue ppter tri
plicem legẽ. ſ. naturalẽ: moſaycam ꝛ euangelicã.

¶ De reſumptione patene Rubrica.

QUia poſt paſſionis triſtitiam ad reſurre
ctionis gaudiũ puenit. Iuxta illud. Ad
veſperũ demorabit fletus ꝛ ad matuti
num letitia: ideo ſubdyacon⁹ interea dũ
chor⁹ rñdet: ſed lib. nos a malo. accedẽs
ad dyaconum tradit illi patenã inuolu
tã. dyacon⁹ vo illã recipiens eã reuelat ꝛ
reuelatã repñtat ꝛ tradit ſacerdoti oſculando illi⁹ manũ
aut humez dextrũ. Sacerdos vo cũ ea ſignũ ſcẽ crucis
ſibi facit ĩ faciẽ ꝛ eãdẽ poſtmodũ oſculat. Hi qdẽ tã nu
mero q̃ obſequio ſanctas illas mulieres ſignificãt de qb⁹
narrat euãgeliſta Mattheus q̄ veſpere ſabbati que lu
ceſſit in p. ſab. ve. ma. mag. ꝛ al. ma. vi. ſepul. pſentãtes pa
tenã. i. cor patens latitudine charitatis ĩ obſequiũ ſepultu
re. Iuxta qd legit q̄ mulieres emerunt aromata. vt ve.
vn. ie. ꝛ valde ma. vna ſab. ve. ad mo. or. iam ſo. ꝛ dice. ad
inui. qs re. no. la. ab o. mo. Acceſſus igit dyaconi q mariaſ
ſignificat in tradendo patenã ſignificat illud q̄ marie
venerũt videre ſepulchrũ: ꝛ reſurrectionẽ xpi late credẽ
tes eã aplis nũciauerũt: q demũ dño ſue fidei latitudinẽ
obtulerũt: ꝛ iõ de manu dyaconi patenã. i. latitudine cha
ritatis accipit ſacerdos. i. xps acceptat. Uel p ſubdyaco
num itelligit nichodemus q ẽt late credidit ꝛ obſequiuz
exhibuit ſaluatori. Oz vo patena pus inuoluta debet re
uelata ad altare deportat. hic eſt Moyſes de fiſcella ad
regiã pductus domũ Exo. z. Lex qdẽ q̃ latuit: ſed cogni
tis myſteriis ab eccleſia exaltata ad xpm aſcẽdere de eg
ypto docens. Oz vo ſacerdos ſup patenã ſibi a miniſtris ob
latã ſignũ crucis facit: repñtat illud qd in Mattheo legi
tur q̄ pnceps ſacerdotũ ꝛ pharisei ſignauerũt lapidẽ cuz
cuſtodib⁹: ſed nec rõ iſta nec ſignũ ſcẽ crucis neceſſitatis
ſunt. Itẽ q̄ patenã oblatã recipit ſignificat q̄ xps oẽs: ad
ſe ex charitate redeũtes cũ deſiderio recipit. qd ẽt ex eo
pz q̄ ſtatim marie pſeuerãti ꝛ aliis ↄparuit. de h ẽt dcm̃
eſt ſub ti. de oblatõe ſacerdotis. Poſt traditam dyacono
patenã ſubdyaconus manipulũ que patenã tenuerat inuo
lutam: plicatã nõ ſup pallã altaris: ſed alibi deponit im q̃
ſignificat illud qd legit. Io. zo. qꝛ petrus ĩ monumẽtum
intrãs vidit ſudariũ qd ſup caput xpi fuerat nõ cũ lintea
minibus poſitũ ſed ſepatim ĩ vnũ locũ inuolutũ. Dyacon⁹
aũt manũ ſeu humez dextrũ ſacerdotis oſculat: ad notã
dũ q̄ ipſe vult eſſe ſocius in paſſione vt ſocius ſit in regno:
extra de ſepul. c. i. ſm q̄ dicit apls. Si cõpatimur ꝛ cõre
gnabimus. ¶ Rurſus q̄ oſculet dextrũ illius humerũ
ſignificat q̄ deũ hic videre nõ poſſumus niſi p ſpeculũ ꝛ
in enigmate. in futuro vo videbim⁹ eũ ſicuti eſt: qꝛ vero
crucifixus ardẽti deſiderio querebat. Iuxta qd angelus
inqt mulierib⁹. Scio qꝛ Iħm queritis crucifixũ: iccirco
cum patena ſignatur crux ĩ facie ſacerdotis ĩ q̃ maxime
vires anime vigent: ꝛ vt hoc ſigno tuimitus poſſit dei ſer
uitium ſine impedimẽto ↄſumare. Statimqz ſacerdos
oſculatur patenã: oſtendẽs q̄ chriſtus cõfeſtim impleuit
deſiderium mulierum. Mox enim occurrit illis dicens
auete: que pcidentes tenuerũt pedes eius ꝛ adorauerũt.
Nec eſt dubiũ quin pedes ei⁹ fuerit oſculate. de hoc ſub
ti. de oſculo pacis dicetur. Oſculatur etiã patenã q̃ſi pe
tens a deo pacez corporis ꝛ anime. Oratur etiã pro pace
tẽporali qd fit ſpãliter in quibuſdã eccleſiis. oſculũ etiaz
hõ charitatẽ ſignificat put dicetur ibidẽ. ¶ Rurſus iõ
ſe ſignat cum patena ꝛ oſculatur poſt illã: ad notandum
q̄ ſi p paſſionẽ filii reconciliamur deo patri: erimus ꝛ he
redes regni celeſtis. vel ſignũ crucis cũ oſculo ſignificat
gloriatiõnẽ xpi in cruce cũ charitate. Quidam etiam cũ

patena ſe ſignãt ante pectus: per qđ ſignificatur ſincera affectio que p ptes corporis ⁊ cordis in ſacra ſcriptura ſignificatur. Quidam aũt prius oſculanť patenã cũ dicũt. Da ꝓpitius pacẽ. ⁊ poſtea cum oſculata patena ĩ vltima clauſula. ſ. ab omni pturbatione ſecuri ſe ſignãt: qꝛ p crucem ⁊ hoc ſacrificium ⁊ odorẽ eius oĩa in celis ⁊ in terris pacificata denũciant. Quidã quoq; ↄſequẽter oſculanť ſummitatẽ ⁊ pedẽ calicis: qđ oſculũ ptendit intimuʒ affectum ad monumentũ ſeu ſepulturã xpi: exẽplo magdalene que ex affectu ſtabat ad monumẽtũ foris plorans: vt dicitur in Joanne. Oſculũ quoq; pedis calicis ſignificat oſculũ pedũ xpi: de quo iam dictũ eſt. Aliqui etiã cum patena ſummitatẽ latus ⁊ pedẽ calicis tangũt: qđ ſimiliter ex affectu intimo faciũt quaſi totũ monumentũ amplectentes qđ p calicẽ ⁊ patenã repñtatur. hoc enĩ ꝓpriũ eſt feruenter amantiũ ꝙ nõ ſatianť dilectuʒ ex omni parte corporis ſui tangere: ⁊ etiã res dilecti: qđ maxime oñdit Magdalena que a monumento non recedebat. Tactus quoq; cum patena in ſummitate ⁊ latere ⁊ pede calicis ſignificat tres cruciatus domini. ſcilicet in capite. in latere. ⁊ in pedibus.

¶ De fractione hoſtie. Rubrica.

Finita oratiõe premiſſa. ſ. Libera nos ⁊ ⁊ reſũpta patena dyacon⁹ diſcopit calicẽ ide remouẽs corporale. ⁊ ſup calicẽ ſedulo ĩtueť. Deinde ſacerdos ĩtẽdẽs hoſtiã frãgere ipſaʒ de altari leuat ſup ponẽs illi patenã ⁊ ſup ora ei⁹ collocat. inde tollens eã ſup calicẽ p mediũ frãgit dicens: Per eũdẽ dñm noſtrũ. Et in qbuſdã eccleſijs partẽ q̃ poſt fractionẽ in dextra manu remãſit ponit ſup patenã dicẽdo: q viuit ⁊c. Partẽ vͦo que in ſiniſtra remãſit: iterũ p mediũ frangit: ⁊ pticulã que poſt ſubdiuiſionẽ in ſiniſtra manu remãſit: ↄiungit pti p̃us ſup patenã poſite dicẽdo: in vnitate. ſ. ſ. ⁊c. Alterã vͦo pticulã in dextra remanẽtẽ tenet ſup os calicis cũ duob⁹ digitis. ſ. cũ pollice ⁊ indice ⁊ erecto calice ſimul ⁊ ipſa pticula parũ cũ ãbabus manib⁹ eleuatis alta voce dicẽs: Per oĩa. ſ. ſ. quo dcõ calicẽ ſimul cũ hoſtia deponit ꝓferens: pax dñi ſit ſemp vobiſcũ. ⁊ hoc dicẽdo ꝓducit ter ſignũ crucis ſup calicẽ cum dicta hoſtie pticula. deinde mittit pticulaʒ illam in calicem dicẽs: fiat cõmixtio cor. ⁊c. ⁊ poſtea p epm datur bñdictio ſolẽnis. De ſingulis igiť eſt videndũ. ⁊ p̊ quare dyaconus diſcoopit calicẽ ⁊ in eũ diſcoopertum intueť.

¶ Circa qđ dicẽdũ ẽ ꝙ os calicis ĩ hoc loco oſtiũ ſignificat monumenti: de quo dyacon⁹ corpale remouet: ⁊ ĩ co ſedulo intueť: ſignificans ꝙ angelus dñi lapidẽ ab oſtio monumẽti reuoluit ⁊ lintheamen amouit: ⁊ ĩ ſepulchro diligenter aſpexit. ¶ Scđo videdũ eſt q̃re ſacerdos hoſtiã ſup patenã locat: ⁊ inde eã tollens ſup calicẽ frãgat. Circa qđ dicẽdũ ẽ ꝙ p calicẽ xpi paſſio vl' ẽt eterne beatitudinis fruitio deſignať. vñ pſal. Et calix meus ĩebriãs q̃ p̃clarus eſt. ⁊ iterũ. Inebriabunť ab vbertate domus tue ⁊c. Per patene rotũditatẽ bonoꝝ opeꝝ pfectio ſignificatur. ſacerdos ğ volens hoſtiã frangere p̃mo eã ſuper patenã locat: vt idẽ illã tollẽs ſup calicẽ frangat: ad ſignificandũ ꝙ nemo paſſionib⁹ hui⁹ mũdi meritorie valeat exponi. vel etiã ad eterne beatitudinis fruitionẽ admitti niſi prius in bonoꝝ opum pfectõe fuerit ſolidatus. vnde aplũs ad ephe. 6. Accipite armaturam dei vt poſſitis reſiſtere ĩ die mala: ⁊ ĩ oĩbus pfecte ſtare. Ad hoc patena hoſtie ſupponiť ⁊ ſup calicẽ frangiť: ad ſignificandũ ꝙ xp̃s ex latitudine charitatis p patene diſpõnẽ ſignificate ſe ſupponit paſſioni. Rurſus ſup calicẽ frãgiť ne minutie ſpargantur: ſed in eius cõcauitate caute recipianť. Alibi tñ ſup patenã poſtea frangiť: vt ipſe panis viuus qui de celo decendit fractus ꝓ nobis ĩ ara crucis rememoreť. alibi quoq; hoſtia comedẽda de altari tolliť. nam ĩ veteſtõ ſacerdos panes ꝓpoſitionis đ altari ſublatos comedebat: pňt eſt dcm̃ ſub ti. de oblatiõe ſacerdotis. ¶ Tertio videndũ eſt q̃re hoſtia frangiť ⁊ quidẽ qꝛ in lege iubebatur ſimilago fruſtratim offerri. ſed ⁊ redẽptor noſter bñdixit panẽ ⁊ fregit: fractũq; diſcipulis diſtribuit. ⁊ iõ ſacerdos ⁊ legẽ ⁊ xpm ſequẽs panẽ ſacroſanctũ ĩ tres partes ptitur vt in fractõe panis dñʒ agnoſcam⁹: ſicut ⁊ illi duo diſcipuli dñm cognouerũt: quib⁹ ipſe reſurrectionis die euntib⁹ in emaus apparuit. Dũ enĩ ſicut ait ꝓſper. de ↄſe. di. z. frangiť hoſtia. ⁊ ſanguis ĩ ora fideliũ infundiť imolatio corpis xpi in cruce ⁊ effuſio ſanguis eius de latere deſignať. ¶ Quarto q̃re p mediũ hoſtia frangiť. Circa qđ notandũ eſt ꝙ ĩ duas medietates frangiť iuxta duplicẽ p̃deſtinatoꝝ ſtatũ. ſ. eterne glorie: ⁊ tpalis miſerie: ideoq; vna medietas ſubdiuidiť ĩ duas ptes: quarũ vna eſt ꝓ deſtinatis q purganť in purgatorio. alia pro illis q adhuc viuũt in hoc mũdo caduco: ꝓut infra dicetur.

¶ Quĩto quare ps hoſtie poſt fractionẽ ĩ manu dextra remanens potius poniť ſup patenã q̃ que in manu ſiniſtra remãſit. ⁊ qdem ps ipſa que in dextra manu remanſit deſignat p̃deſtinatos q iam ſunt in gloria: ⁊ iã tenent illã rectitudinẽ cui nulla inrectitudo admiſceri poterit: ⁊ ideo merito in pte dextra teneť. Altera vͦo ps deſignat illos p̃deſtinatos q adhuc ſũt in tpali miſeria: vbi multa obliqua ⁊ pauca recta ĩueniũtur: q̃re merito in ſiniſtra teneť. Illa igiť que eſt in dextra cũ diuidenda nõ ſit: vt iaʒ diceť: ſup patenã poniť que vero eſt ĩ ſiniſtra cũ diuidenda ſit non deponiť ſed diuidẽda retineť. ¶ Sexto quare ps que ĩ ſiniſtra remanſit iterum ſubdiuidiť. Ad qđ dicendũ eſt ꝙ illi q ſunt in glĩa vniformẽ ſtatũ tenẽt: ⁊ vna btitudie fruunť: iõ ps ĩ dextra manu retẽta ⁊ ſup patenã collocata q̃ illos vt p̃miſſũ ẽ ſignat nõ frangiť. ſʒ illi q ſũt ĩ tpali miſeria: in ſtatu ⁊ miſeria ſũt diuiſi. Nam ali⁹ ẽ ſtatus ⁊ miſeria coꝝ q adhuc viuũt ĩ corpe: ⁊ ali⁹ ẽ coꝝ q purganť ĩ purgatorio igne aõ ps q̃ in ſiniſtra teneť illos ſignificãs diuidi dʒ. ¶ Septĩo q̃re pticl'a poſt ſubdiuiſiõeʒ remanẽs ĩ ſiniſtra ↄiũgiť pti ſup patenã pri⁹ poſite. Ad qđ dicẽdũ ẽ ꝙ ſm Auguſtinũ de⁹ duas hʒ man⁹ . ſ. dextrã q̃ miſereť. ⁊ ſiniſtrã q̃ punit illos q ſũt ĩ purgatorio. inq̃tũ ibi purgãť: rñdet ſola pũitio: ⁊ iõ pticula q̃ ĩ ſiniſtra teneť illos figurat. Hi vͦo q ſũt adhuc ĩ pñti vita ĩ q̃ ẽ ſtat⁹ merẽdi ↄſeq pñt miſericordiã. ⁊ iõ ipſi p aliam pticulã q̃ ẽ ĩ dextra ſignanť. Quia ğ de his q ſũt ĩ purgatorio nullũ ẽ dubiũ: ſic de illis q ſũt ĩ paradiſo: q̃tũ ad futurã gloriã: iõ merito pticula q̃ erat in ſiniſtra eos deſignãs ↄiũgiť pti prius ſup patenã poſite: q̃ illos q ſũt ĩ paradiſo deſignat: qm̃ iſti illis ĩdubitãter ſũt ↄiũgẽdi. đ h' tñ aliter ĩfra diceť. Sʒ pticula q̃ in dextra pte remãſit ⁊ deſignat eos q ſũt ĩ vita pñti: illi pti q̃ eſt ſup patenã non ↄiũgiť ſed ĩ ſanguinẽ mittiť: qꝛ illi adhuc egent meritis paſſionis xpi q̃ merita pceſſerunt ex effuſione ſanguinis agni ĩmaculati. Ex p̃miſſa aũt duaꝝ ptium ↄiũctõe duo reſultãt q̃ſi ĩ modũ lune cornua ↄnexionẽ vtriuſq; teſti in xpi paſſione factã deſignãtia. ⁊ illa v̄ſus calicẽ dirigenda ſũt q̃ſi ſibi ĩcorporẽt ſanguinẽ ſine q̊ corp⁹ non eſt. In hac etiã ↄiũctõe repñtať ꝙ poſtq̃ aliq tã pñtib⁹ q̃ futuris p̃ſſuris purgati fuerit ipſi deo q ẽ nr̃a btitudo pfectiſſima vnione iũgenť. ¶ Octauo q̃re p̃miſſe due ptes ex calicẽ ſupra patenã reſeruanť. ſupra q̊ aiunt qdã ꝙ tres ptes hoſtie tres ſtatus btõꝝ figurãt. ſ. q ſũt ĩ celo: q ĩ purgatorio: ⁊ q in mũdo verſanť vt iam diceť. Per calicem aũt ſm aliquẽ reſpectũ ipſa eterna fruitio vt p̃miſſũ eſt

figuratur. Quia ergo tã illi ꝯverſant̃ in hoc ſeculo q̃ȝ illi
qui ſunt in purgatorio nõdũ ad illã fruitionẽ admiſſi ſũt
ideo ip̃e due partes ex̃ calicem reſeruant̃ donec ſumant̃.
Sed hec rõ nõ ꝯcordat per oĩa cũ p̃miſſis: ⁊ iõ alia ratio
inferius aſſignat̃. Põt etiã dici ꝙ due hoſtie ꝑtes iõ ſuꝑ
patenã ponũt̃: qm̃ ſi oẽs ꝑtes ſuꝑ os calicis ambabꝰ ma/
nibus tenerent̃: multa quidẽ ꝑicula ꝯtingere poſſent. De
facili.n. poſſet errare ⁊ ꝑs nõ mittẽda in calicem mitti. vel
ꝓpter manuũ tremorẽ oẽs ꝑtes poſſent ĩ calicẽ cadere.
Sacerdos etiã taliter ĩpeditus non poſſet q̃ incũbũt libe
expedire ⁊ ſicia. Alij tñ oẽs ꝑtes ſupra os calicis tenẽt ne
forte ꝓpter illarũ deportationẽ ſeu trãſlatõem aliq̃ inde
ꝑticula cadat aut remaneat ĩ patena: de q̊ ẽt ſub ti. de cõi
catiõe ſacerdotis dicet̃. ¶ Nono q̃re ꝑticulã q̃ remãſit
in dextra: ſacerdos ſuꝑ os calicis tenet. Ad qđ dicẽdũ eſt
ꝙ ꝑticula ipſa vt p̃miſſũ ẽ repñtat illos q adhuc ĩ corꝑe
viuẽtes ĩdigẽt miſericordia dei ſine p̃dictis meritis paſ/
ſionis xp̄i ⁊ ſanguĩs eiꝰ effuſiõis p̃cedentibꝰ. Tenet̃ g̊ ip̃a
ꝑticula ſupra os calicis reſpectu directo ad ſanguinem vt
det̃ intelligi intẽtio nec nõ expectatio ⁊ ꝯſideratio viuẽ/
tiũ q̊ ad merita ⁊ paſſionẽ xp̄i. ⁊ tenet̃ cũ pollice ꝑ quẽ vi
gor vtutis: ⁊ cũ indice ꝑ quẽ mentis diſcretio ſignificat̃:
ad oñdendũ ꝙ cũ fidei vigore ⁊ mentis diſcretõe hec cõ
ſiderãda ⁊ expectãda ſũt. Uel cũ duobꝰ digitis tenet̃: ad
deſignãdũ duplicẽ nãm q̃ fuit ĩ corꝑe xp̄i: diuinitatẽ. ſ. et
hũanitatẽ. Et ꝯiungit̃ ſanguini: ad oñdendũ ꝙ q digne
⁊ cũ fide merita ⁊ paſſionẽ xp̄i ꝯſiderãt ⁊ expectant eius
paſſione ⁊ meritis iuuãt̃. ¶ Decimo q̃re ſacerdos dictu
rus ꝑ oĩa ſecula ſeclorũ ſe erigit. Et ẽ dicẽdũ ꝙ cũ ip̃e pe/
tere velit ꝑpetuã exiſtẽtiã dñi vobiſcũ: ⁊ oẽ datũ optimũ
⁊ oẽ donũ ꝑfectũ de ſurſũ ſit. i. q. z. q̃ȝ pio: merito ad deum
ſe tunc corꝑe ⁊ mẽte erigit ſperans ſe acceptum qđ petit.
¶ ii. quare verba ip̃a ꝓferens vocẽ ſuã exaltat ⁊ paruȝ
calicẽ eleuat. Suꝑ q̊ dicendũ eſt ꝙ ſacerdos xp̄i vicariꝰ
hoſtia vt p̃miſſum ẽ fracta mox pacẽ annũciaturꝰ vocem
exaltat. vt ppl̃s pacẽ deſiderans h̃ ĩtelligẽs dicat Amẽ.
38. di. ſedulo: ⁊ calicẽ parum ab altari eleuãdo oñdit ꝙ xp̄s
q ꝑ paſſionẽ q̃ ꝑ calicẽ deſignat̃ deſcẽderat eleuatꝰ ꝑ re/
ſurrectionẽ a mortuis pacẽ poſtmodũ diſcipulis timenti
bus nũciauit dicẽs eis. Pax vobis. Põt ẽt dici ꝙ quẽad
modũ p̃miſſum eſt: ꝑticula q̃ ſuꝑ os calicis tenet̃ repñtat
viuẽtes: credẽtes: ⁊ expectãtes iuuari meritis paſſiõis ⁊
effuſiõis ſanguĩs xp̄i. Sȝ vt credamꝰ duo. Primũ. ſ. xp̄m
verũ fuiſſe deũ ⁊ ſanguinẽ ⁊ corꝑꝰ nũq̃ȝ fuiſſe a diuinita/
te ſeꝑata. Scđm. xp̄m fuiſſe verũ hominẽ ⁊ corpus verũ
⁊ ſanguinẽ verum dicta ñ ꝯſeqmur. ꝓpter hoc ergo calicẽ ⁊
dictã ꝑticulã parum ſimul eleuat vt oñdat ꝙ firmiter cre/
dimꝰ p̃mũ. ⁊ eã ſtatĩ deponit: vñ oñdat ꝙ ẽt eodẽ mõ cre
dimus ſcđm. ¶ iz. quare dcã eleuatio ⁊ depoſitio fit cũ
vtraq̃ȝ manu ⁊ nõ cũ altera tñ. Ad qđ dicẽdũ ꝙ h̃ fit vt
ꝑ h̃ det̃ intelligi ꝙ ſicut p̃miſſa duo credit intellectu ita
amat ⁊ appetit affectu ⁊ toto conatu. Fit ẽt h̃ ĩnõ vt ſecu
riꝰ ⁊ decẽtiꝰ fiat. ¶ i3. quare mox dicit altiori voce Pax
dñi ⁊c̃. Et qdẽ qr nõ ſolũ ꝑ ſigna verũetiã ꝑ v̊ba reſurre/
ctionis ẽ gaudiũ exp̃mendũ: iõ ſacerdos ꝑ letitiã đ reſur
rectiõe habitã ꝓcedẽs ſtatim depoſito calice altiori vo
ce dicit. Pax dñi ſit ſemꝑ vobiſcũ: repñtãs ꝙ vna ſabba
torũ Jh̃s poſtq̃ȝ ſurrexit a mortuis ſtans ĩ medio diſcipu
lorũ: dixit eis. Pax vobis ⁊ iterũ. Pax vobis. Jo. zo. q. d.
Do vobis pacẽ pectoris ĩ via: ⁊ pacẽ eternitatis ĩ patria.
Idem g̊ ĩnuit ſacerdos di. pax dñi. i. pax pectoris ſit ſꝑ vo
biſcum. i. ĩ p̃ñti h̃. ⁊ pax eternitatis ĩ futuro. Hec qdẽ pax
eſt illa que tũc iuſtis data eſt qñ aĩa xp̄i in ĩfernũ deſcen
dens inde oẽs fideles eduxit abſtergẽs omnẽ lachrymã
ab oculis eorum vt amplius nõ ſit eis dolor ſed pax q̈ cum
eo viuãt in eternum. vel illa q̃ data eſt corꝑi xp̄i qñ aĩa eiꝰ
ad corpus rediJt: vt ſicut nũq̃ȝ aĩa turbata eſt ꝑ corporis
morte: ita nec ipſum corpus vlteriꝰ de ſua mutatõe turbe
tur: ſed vtraq̃ȝ pace fruat̃ ⁊ ſemꝑ de eterna btĩtudine le
tetur. ¶ i4. quare dicẽdo pax dñi ⁊c̃. facit ſignum crucis
ſupra ſanguinẽ cũ dicta hoſtie ꝑticula. Ad hoc dicẽdũ eſt
ꝙ tres cruces ſignificãt triduũ q̊ xp̄s fuit ĩ ſepulchro: vel
ꝙ tres mulieres querebãt xp̄m crucifixũ ad oſtiũ monu
menti vñ illud. Quẽ queritis viuẽtẽ cũ mortuis. ¶ i5. q̃
re dicto Pax dñi ⁊c̃. chorus rñdet: et cũ ſp̄ũ tuo. ⁊ qdẽ h̃
dicẽdo optat pacẽ ip̃ſi ſacerdoti: ⁊ petit etiã pacẽ ſibi da/
ri: ⁊ vt dignus ſit illã recipe p̃dicit ter Agnꝰ dei. Uerũ tñ
pape celebranti in eccleſia ſcẽ marie maioris in vrbe: ⁊ di
centi pax dñi nil rñdet̃: put in. 6. ꝑte ſub ti. đ paſca dicet̃.
¶ i6. quare dicta hoſtie ꝑticula ĩmittit̃ ĩ ſanguinẽ. Nẽ/
pe fit hec cõmixtio. p̊ ad notandũ ꝙ xp̄i corpus non fuit
ſine ſanguine nec ſanguis ſine corꝑe. Scđo ad deſignan
dũ ꝙ vnũ ſacr̃m ꝯficit̃ ex ſpẽbꝰ panis ⁊ vini. Tertio cor/
poris ⁊ ſanguinis poſt t̃cium crucis ſignũ cõmixtio eſt aĩe
ad corpꝰ redditio. Omnibꝰ eñi ĩ celo ⁊ ĩ terra pacificatis
virtus trinitatis animã crucifixi reduxit ad carnem nec
derelinq̃ret aĩam eiꝰ in ĩferno nec daret carnẽ eiꝰ v̊idere
corruptionẽ. Iuxta qđ ip̃e dicit ĩ pſal. Ego dormiui ⁊ ſom
nũ cepi ⁊ exurrexi: qr dñs ſuſcepit me. ſignificat g̊ vnita/
tem ⁊ aĩe ⁊ carnis que ĩ reſurrectõe xp̄i denuo ſũt vnite.
Nam vt p̃miſſum eſt panis ad carnẽ ⁊ vinũ refert̃ ad ſan
guinẽ: qr ſm̃ philoſophũ in ſanguine eſt ſedes aĩe. 3z. q. z.
Moyſes. de hoc ẽt ſub ti. de oblatiõe dictũ eſt. ¶ i7. qñ
ĩmiſſio ſit facienda: ⁊ qdẽ aliq infundũt ꝑticulã ipſam in
calicem poſtq̃ȝ dicũt pax dñi ⁊c̃. qm̃ manifeſtũ eſt pacem
datã eſſe hoibꝰ bone volũtatis ꝑ reſurrectionẽ quã v̊bi
ipſa ſignificant. Alij v̊o dicto pax dñi ⁊c̃: ⁊ dicto ẽt prius
agnus dei ⁊c̃: demũ ĩmittũt ipſam in ſanguinẽ: vt eorum
orõ efficatior ſit ꝑ eo ꝙ tenentes eã in manibꝰ dũ dicunt
agnus dei oculo corꝑali ⁊ mentali reuerenter intuent̃.
Tertij v̊o eã ĩmittũt cũ dicũt da nobis pacẽ. Cum eñi ter
dicat̃ agnus dei: ⁊ in p̃mis duabꝰ vicibus dicat̃ miſerere
nobis in p̃mo dicit̃ miſerere nobis q̃tũ ad aĩam q̃ maxie
fundat̃ in ſanguine. in ſcđo quantũ ad carnẽ: patet ꝙ iſta
duplex oratio diuiſim dicit̃: ⁊ iõ illa ꝑs hoſtie ꝑ quã caro
ſignificat̃: ⁊ ſanguis ꝑ quẽ aĩa intelligit̃ nõ debẽt cõiũgi:
dũ illis duabus vicibus dicit̃ agnus dei ſed ſolum in fine
tertij agnus dei vbi petitur pax ſm̃ vtrũq̃ȝ. ſ. ſm̃ corpus
⁊ ſm̃ animã. Ipſe eñi lauit nos a peccatis noſtris in ſan/
guine ſuo. Quarti rectius ⁊ vſitatius agũt qñ dicto pax
domini ⁊ priuſq̃ȝ dicant agnus dei ⁊c̃. ĩmittũt. certum eſt
autem ꝙ agnus dei poſt ſalutationẽ repñtat illud quod
dominus fecit poſtq̃ȝ diſcipulos viſitauit quando. vȝ. de
dit eis poteſtatẽ dimittẽdi peccata: ⁊ ideo ſacerdos illud
repreſentans poſt inmiſſionẽ ꝑticule hoſtie in ſanguine
dicit agnus dei qui tol. pec. mundi mi. no. ad deſignãdũ
ꝙ ſicut ipſe corpus ſanguini coniungit: ita nos cõiunctos
eidem ſanguini ſeu meritis ex eius effuſione proceden ti
bus ſua pietate a peccatis emundet. Et inmittendo di/
cit verba illa: fiat commixtio corporis ⁊c̃. que verba re/
ferenda ſunt ad ſpecies panis ⁊ vini quibus corpus chri/
ſti ⁊ ſanguis continetur. Dicunt autem agnus dei calice
iam cooperto ad notandum ꝙ chriſtus in domo hoſtijs
clauſis dedit apoſtolis poteſtatem dimittendi pecca/
ta. ¶ i8. quare fiunt tres partes. Ad quod dicendum
eſt ꝙ frangitur in tres partes. Primo in memoriam tri/
nitatis. Secundo in memoriam triplicis ſtatus chriſti.
Primus fuit in hominibus manens. ſecundus fuit mor/
tuus in ſepulchro iacens. tertius eſt inmortalis in celo
exiſtẽs. Tertio vero in memoriam ⁊ ſignum ꝙ chriſtus

paſſus fuit in triplici parte ſui: ſcȝ in pedibus: in manibus ⁊
in latere. q̃rto in ſignū ꝙ tres ſunt partes myſtici corpo/
ris. p̄ma eſt in celo ſiue in patria. ſ. eccleſia triūphans. ſecū
da eſt in terra. ſ. eccleſia militans. tertia eſt in purgatorio:
⁊ hec dr̃ purgās: q̃nto ī typū triū pſonaꝝ euntiū ī ema⁹. ſcȝ
xp̄i ⁊ cleophe: ⁊ vt q̄dā dicūt luce. ¶ Decionono q̄ d ptes
ipſe ſignificant videndū reſtat: ⁊ q̄dem p̊ ſm̄ gelaſium pa
pam ps in calice poſita ſignificat corpus xp̄i quod de vir/
gine traxit. pars ſicca comeſta ſignificat oēs fideles: pars
reſeruata vſq̧ ī finē miſſe ſ̄ȝ antiquū eccleſie romane mo
rem ꝑ miſtris vel īfirmis ſignificat oēs mortuos. Secun
do pars ī calice poſita ſignificat eccleſiā militātē: ps come
ſta triūphātē: ps reſeruata eos q̄ ſūt ī purgatorio. Tertio
ſergi⁹ papa: ꝰ cō. di. z. triforme ita dic̄. Triforme ē corpus
dn̄i ps oblata ī calice miſſa corp⁹ xp̄i qđ iā reſurrexit mon
ſtrat. ps a ſacerdote cōeſta ambulās adhuc ſup terraȝ. ps
in altari vſq̧ ad miſſe fineȝ remanēs corpus xp̄i. vel ſcđm
alios corp⁹ fideliū latens ī ſepulchro. hec pars remanet in
altari vſq̧ ad finē miſſe: q̄ȝ vſq̧ in finē ſeculi corpa ſcōꝝ
ī ſepulchris erūt: ſed ꝙ ps vſq̧ ad finē miſſe reſeruet̃ nō ē
ī vſu. Quarto etiā modo pōt hoc myſteriū explicari: eſt. n.
corp⁹ xp̄i vl̃is eccleſia. ſ. cum mēbris: iuxta illud apoſtoli.
Un⁹ panis ⁊ vnū corp⁹ multi ſum⁹. Et īueniuntur in iſto
corpe quaſi tres partes ex q̄b⁹ totum conſiſtit: vna pars ē
ipſuȝ caput. vȝ. xp̄s q̄ caput ē ⁊ ps corpis. altera pars ſunt
illi quoꝝ corpa requieſcūt ī tumulis: ⁊ aīe que regnant cum
xp̄o: ⁊ ſunt q̄ſi ſimul iūcte. He due ptes caput. ſ. ⁊ hec cor
poris pars altera: ſicut ſcriptū eſt. Ubicūq̧ fuerit corp⁹ il
lic cōgregabunt̃ ⁊ aq̄le. Propterea in altari ſuper patenā
duas ptes cōiuncte extra calicem reſeruant̃ quaſi extra
paſſionem que per calicem deſignat̃. xp̄s eni reſurgens a
mortuis iam non morit̃. mors illi non dn̄abit̃: ⁊ q̄ cū ipſo
ſunt ſancti non eſurient neq̧ ſitiēt ampli⁹: non cadet ſup
illos ſol: neq̧ vll⁹ eſtus q̄m̄ priora trāſierūt. Tertia pars in
calice ponit̃ ſignificās ſanctos q̄ adhuc ī mūdo viuūt paſ
ſioneſq̧ paſſuri ſūt donec de hac vita migrantes ad caput
ſuum trāſeāt: vbi nec moriant̃ amplius nec vlla ten⁹ patiā
tur: vnde verſus. Tres ptes facte de xp̄i corpe ſignāt: Pri
ma ſuā carnē ſāctoſq̧. ſcđa ſepultos. Tertia viuētes: hec ē
in ſanguine ticta. Martyry calicē guſtāt in carne fideles.
Quinto mō ſ̄ȝ magr̄m Guil. ātiſiodorēū. ps q̄ ī ſāguīe mit
tit̃ ſignificat viuos. vna illaꝝ eos q̄ ſunt in purgatorio. alia
vero illos q̄ ſūt in paradiſo. Orat eni eccleſia ꝓ viuis vt in
bono cōſeruent̃. ꝓ eis q̄ ſunt in purgatorio vt citi⁹ liberēt̃
⁊ purgent̃. ꝓ eis q̄ ī celo ſunt vt orēt ꝓ nobis. Sexto etiaȝ
modo ſm̄ aug. pars in calicē mittit̃ vel ponit̃: ꝓ nō ſāctis
viuētibus q̄ voluunt̃ ī ſanguīe ⁊ ī peccatis. Alie vero due
ꝓ mortuis offerunt̃: vna ꝓ ſanctis q̄ iam ſunt ī requie ⁊ illa
eſt grāꝝ actio: q̄ȝ nihil reſtat ī eis purgandū. altera ꝓ illis
aīabus q̄ lȝ ſaluāde ſint tamē adhuc ſunt in penis: ⁊ iō ps
illa dr̃ oblatio. Sane particula hoſtie ī calice dimiſſa ſtatī
calix cum palla corpali cooperit̃: q̄ȝ xp̄i corp⁹ de cruce de
poſitum latuit in ſepulchro ſyndone īuolutū que ꝑ ipſaȝ
pallam ſignificat̃. ¶ Uiceſimo loco videndū eſt quare
nunc ſolēnis bn̄dictio dat̃. Et q̄dem hoc loco. ſ. an̄ pacem
ſolēnis epiſcopal' benedictio datur ad notandū ꝙ paceȝ
nullaten⁹ habere poſſum⁹ niſi dominus noſter ieſus xp̄s
p̄ueniat nos ī benedictiōib⁹ dulcedinis que ſūt bn̄dictio/
nes gratie ipſius: q̄ȝ ſm̄ p̄s. Dn̄i eſt ſalus ⁊ ſuper populuȝ
ſuum bn̄dictio ſua. Dum aūt ep̄s ſe ad ppl̄m bn̄dicenduȝ
cōuertit. ppl̄s reuerenter genu flectit: quaſi ipſo facto di
cat. Benedicat nos de⁹ de⁹ nr̄ ⁊ metuāt euȝ oēs fines ter/
re. Nam ip̄e eſt dn̄s q̄ ad illi⁹ īuocationē benedicit. vnde
p̄s. Bn̄dixit filys tuis in te. Et lȝ hic ſolēniter benedicat̃
nihilomin⁹ quidā in fine miſſe iterū ſolēniter benedicunt:
de qua benedictione ibi dicet̃: tum q̄ȝ poſtq̧ dn̄s ſaluta/
uit ap̄l'os iteꝝ dixit eis pax vobis: vt iam dcm̄ eſt: ⁊ dicet̃
ſub ti. de pacis oſculo: tum q̄ȝ ſicut nō poſſum⁹ bene īcipe
re vel pacē acq̄rere niſi diuine bn̄dictiōis grā p̄ueniat: ita
nec ī bono ꝓficere: nec ī pace finaliter pſeuerare niſi bn̄di
ctionis ſue grā ſubſequat̃. In miſſa v̄o ꝓ defūctis pōtifex
ſolēniter nō bn̄dicit: tum q̄ȝ ī ea oēs ſolēnitates ceſſant: tū
q̄ȝ hec ſolēnis bn̄dictio fit non ſolū ꝓ venialiū deletione:
veꝝ etiā ꝓ ppl'i excitatōe vt ī dn̄i adiutorio cōfidat ⁊ bn̄
dictum ī ſecula cōfiteat̃. at defūcti velut abſentes excita/
ri nequeūt lȝ poſſint noſtris ſuffragys adiuuari: tū q̄ȝ gau
dium n̄ dȝ luctui admiſceri. Illud aūt notandū eſt ꝙ per
mortē ⁊ ī morte dn̄i fidelis aīa bn̄dictōem percepit. Un̄
circa morti officiū rite dyaconus ad eaȝ humiliari īuitat
dicēs: Humiliate vos ad bn̄dictōeȝ: ⁊ ſtatim pōtifex bn̄di
cit. Quidam aſſerūt hoc offm̄ nō eſſe de ſeptē officys miſ
ſe: eo ꝙ has bn̄dictiones romana nō īuenit eccleſia: vnde
nec vtit̃ eis: ⁊ ideo nō hic ſȝ ī fine miſſe bn̄dicit. Sȝ q̄cūq̧
īuenerit: recte ī hoc loco ponunt̃ vbi xp̄s ad īferos deſcen
diſſe repreſentatur. ſcȝ ꝓximo an̄ reſurrectioneȝ cuȝ edu
ctis de carcere eternā tribuit bn̄dictōeȝ. Has bn̄dictōes
p̄figurauit Jacob q̄ filys ſuis: ⁊ moyſes q̄ filys iſrl'. ⁊ xp̄s q̄
diſcipulis moriens benedixit.

¶ De agn⁹ dei. Rubrica.

Quia iheſus ſtatim vt ſalutauit apoſtolos
vt iam premiſſum eſt: dedit eis poteſta/
tem remittendi peccata dicēs: Quoruȝ
remiſeritis peccata remittunt̃: ⁊ quoruȝ
retinueritis retenta ſūt: idcirco chor⁹ cla
mat ad deum ⁊ poſtulat: Agnus dei qui
tol. pec. mū. mi. no. Siquidē Joh. vidēs
ieſū ambulātē dixit. Ecce agn⁹ dī: ecce q̄ tollit peccata mū
di. Quare aūt eū vocauerit agnū determinat ſubdēs: qui
tollit. id eſt q̄ venit vt tollat peccata mundi: q̄ȝ pro pecca/
tis tollendis paſca nr̄ȝ īmolat⁹ eſt xp̄s. Nempe ī ve. te. offe
rebatur agn⁹ ꝓ peccatis populi: ⁊ ī nouo teſta. xp̄s obtulit
ſeipſum deo patri: vt humanuȝ gen⁹ liberaret ⁊ lauaret a
peccatis ī ſanguine ſuo. Merito ergo dum corp⁹ ⁊ ſāguis
dn̄i ſumit̃ Agn⁹ dei cantatur: vt omnes credam⁹ q̄ȝ ipſius
agni corpus ⁊ ſanguis tunc ſumit̃ qui peccata mundi mo
riendo tulit: ⁊ vitam eternam nobis reſurgendo donauit
iheſus xp̄s dn̄s noſter: ⁊ vt oremus ipſum nūq̧ deſiſtere
miſerere nobis qui ī paſſione miſertus eſt noſtri. Agnus
autem grece dicitur ab agron qđ eſt piuȝ quia ipſe verus
agnus ſola pietate ſua ſe obtulit hoſtiam pro nobis ⁊ nos
redemit. Dicitur etiam agnus ab innocentia: quia agnus
nec hominibus nec beſtys nocet. In premiſſis ergo ver/
bis agnus dei qui tol. pec. mun. mi. no. eſt quedam depre
catio: vt videlicet innocentis agni miſericordia peccata ir
ruentia ⁊ ſubitanea auferātur. Tertio modo dicit̃ agnus
ab agnoſcendo. quoniam in magno grege ſolo balatu ma
trem agnoſcit: ſic ⁊ chriſtus in ara crucis donans nobis p̄/
us pacem agnouit nos cura vt iam dictum eſt. Agnouit
etiam patrem obedientia. Juxta illud apoſtoli ad ephe.
ſecundo. factus eſt obediens vſq̧ ad mortem. Agnouit
etiam matrem cura quam de ea habuit. Unde illud Jo/
han. zo. Ecce mater tua. Ob hoc ergo in altaris immola
tione ter dicitur agnus dei: quaſi agne qui agnouiſti pa
trem miſerere. nobis. Agne qui agnouiſti matreȝ mi. nob̄
Pie qui redemiſti mundum: ⁊ qui obtuliſti te pro nobis
dona nobis pacem. Uel ideo ter dicitur vt triforme cor/
pus domini intelligatur: videlicet ambulans in terra: q̄e
ſcēs ī ſepulchro: ⁊ reſidēs ī celo. Pōt ēt dici ꝙ xp̄s ad tria
venit: p̄ vt nos liberaret a miſeria culpe: ſecundo vt nos
redimeret a malo pene: tertio vt nob̄ daret ō plenitudie

gratie ſue:quantū ad prima duo bis dicit̄ miſerere nobis. Quantum ad tertium dicitur dona nobis pacem:que petitio pacis ſeqtur ſtatī poſtq̄ȝ agn⁹ dī dei͂ ē ter. ad notādū q̄ ex beniuolētia trinitatis agn⁹ miſſus eſt. vnde iſa. Emitte agnum dn̄e ꝛc̄. Nam ſicut in apoc. legit̄. Chriſt⁹ ē agn⁹ q occiſus ē ab origine mūdi. Et attēde q̄ꝛ qdā ſacerdotes dicūt Agn⁹dei manib⁹ ſuper altare depoſitis:oſtēdētes i hoc q̄ ad ea que ꝓferūt tota mente itendunt. Jntētio eni ꝓpe per liguā exꝓmit̄ nō per man⁹:ideoq̄ȝ loquēte liguā man⁹ geſcūt:q̄ ipam miſericordiam ꝛ pacē celeſtem ꝑ populo petūt:nō aūt terrenā:qḋ in manuū diſpōe ſignificatur. Alij vero ſtant manib⁹ iūnctis pax ſuper altare iclinati:oſtēdētes i iclinatōe humilitatē q̄ i orōne neceſſaria eſt:ꝛ i manuū ꝯiūctōe vnicā ꝛ nō variā itētionē. ¶ Porro ſm antiquam cōſuetudinem ſcole cantoꝝ in eccleſia romana quā adhuc ipa ſcola obſeruat:nullaten⁹ variat̄ ſȝ trib⁹ vicibus vniformiter dicit̄ xp̄e mi.no. ꝓpter tria genera peccatoꝝ q̄ petimus remitti:cogitatōis i corde:locutionis i ore:ꝛ actōis i oꝑe. Uel i honorem trinitatis vel ꝓpter tres ordies fideliū i eccleſia q ſunt Noe dauid ꝛ iob quos ezechiel vidit i viſione ſaluādos. Poſtmodū aūt multis aerarijs eccleſie aduerſitatib⁹ igruētib⁹ cepit ad dn̄m de tribulatione clamare:dona nobis pacē. ꝛ vt clamor ei⁹ facilius audiat̄:ideo in ipa imolationis hora clamat. ꝛ hec varietas nō diſcrepat a cōſuetudine veteris teſta. vbi cū ſecūdo repetatur. Parce dn̄e parce populo tuo. tertio variatur ꝛ ne des hereditatē tuam in opprobriū Dicam⁹ ergo miſerere nobis quātū ad aiam. Jtem miſerere quantū ad carnē:ꝛ dona nobis pacē quātū ad vtrūq̄ȝ: vt habeam⁹ pacem pectoris ſpūalē. ꝛ pacē corporis tēporalē. Eſt eni pax peccatoꝝ:pax iuſtoꝝ:pax temporis:ꝛ pax eternitatis. vñ ꝛ ter orat̄ in miſſa ꝑ pace:ꝺ quo dictū eſt ſub quarta ꝑticula canonis:ſuper vbo:Dieſq̄ȝ noſtros. ꝛ q̄ꝛ de⁹ non dat pacem niſi illis quoꝝ miſeret̄:ideo vltimo dr̄ dona nobis pacē. Eccleſia etiam lateraū. nūq̄ȝ dic̄:dona nobis pacē: ſicut nec ſcola cantoꝝ:ſequēs vt premiſſū eſt morē antiquum. Unde nec valet nec vera eſt rō dicentiū q̄ i eccleſia lateraū. ideo nō dr̄ dona nob̄ pacē:q̄ꝛ oēs alie eccleſie ab illa que p̄mo fuiſſe dr̄ cōſecrata:ſumere debēt pacē:ſi ipa ab illis. Jn feria q̄nta cene dn̄i:agnus dei:ter dr̄ cum miſerere nob̄:vt ibi dicet̄. ¶ Rurſū i miſſa ꝑ defunctis dr̄ bis Agn⁹dī cū Dona nobis reqē. tertio addit̄ Sempiternam. nec dr̄ Dona nob̄ pacē. q̄ꝛ tunc imitamur exeqas ſaluatoris. Ultimo ergo agn⁹dei tātū adiungit̄ ſempiternam. ſuper quo notādū eſt q̄ pro fidelib⁹ defūctis triplex reqes debet optari. Prio vt auferat̄ ab eis pena i qua eſt eis labor nō reqes. Secundo vt eis gloria aīe conferatur. q̄ꝛ tunc veraciter reqeſcent i bono deſiderato. ſ. in ipſo deo. Tertio vt dotent̄ gloria corpis:ne illud vlterius miſerijs exponat̄. Pria ñ ē reqes ſēpiterna:q̄ꝛ pena ſublata adhuc ꝺſiderāt glīā. Scḋa et ñ ē total̄r reqes ſēpiterna: q̄ꝛ ſȝ auguſtinū añ reſurrectōeȝ corpoꝝ ſpē ieſt aīab⁹ qdā nālis appetit⁹ reſumēdi corpa q̄ aliq̄l̄r corpa retardant̄ ne total̄r ferant̄ i deū. Sȝ tertia reqes cū p̄miſſis ē ve reqes ſēpiterna:q̄ꝛ aīe q̄ deū p̄ntial̄r vidēt reſūptis corpib⁹ i ipa vlteri⁹ ꝛ eternal̄r ꝛ ꝑfectiſſime reqeſcēt:ioq̄ȝ ſolū i tertia vice ꝛ ñ i duab⁹ ꝑcedētib⁹ ꝯgruit dicere reqē ſēpiternā. Sergi⁹ papa p̄m⁹ ꝯſtituit agn⁹dī iter cōionē ter a clero ꝛ pplō decātari.

¶ De pacis oſculo. Rubrica.

Poſtquā dn̄s ſalutauit ap̄los vt p̄miſſū ē iterū dixit eis. Pax vob̄:oſtēdēs q̄ non ſolum debem⁹ pacē h̄re i ore vel etiā in pectore:ne ſim⁹ ex illis q loquūt̄ pacem cū ꝓximo ſuo:mala aūt i cordib⁹ eorum. ideoq̄ȝ cum hec dixiſſet apoſtolis iſufflauit in illos ꝛ dixit. Accipite ſpiritum ſanctuȝ ad quod deſignandū vtq̄ȝ ſacerdos facta commixtione ꝛ finita oratione accipit in q̄buſdam eccleſijs pacē ab eucariſtia ſiue ab ipſo corpore dn̄i:vel ſm alios ab ipō ſepulchro. i. calice vel altari:ꝛ mox ꝑbet oris oſculū miniſtro. ſ. dyacono. Qui ab ipō corpore accipiunt hoc faciūt i ſignū q̄ pax ſpiritualis a xp̄o data ē humano generi. Alij etiā idē ſignāt. Dyacon⁹ vero dat pacē alijs:ꝛ alij iter ſe: in ſignuȝ q̄ oēs debēt pacē habere:ꝑſertim filij eccl̄ie. Jpe vero dyacon⁹ pacem a ſacerdote accipiēs reuerēter iclinat ꝛ pect⁹ oſculatur ipſi⁹:ſm morem quarūdā eccleſiaꝝ. ꝛ planetam extendit:vt per pacis oſculū ꝛ per planete extēſioneȝ charitas extēdēda mōſtret̄ quā per planetā in ꝑte. 3. diximus deſignari. Q̄ꝛ ergo charitas dei diffundit̄ i cordib⁹ noſtris per ſpm̄ ſanctū q dat⁹ eſt nob̄. ideoq̄ȝ pacis oſculū per vniuerſos fideles i eccleſia diffundit̄. Nam ꝛ apoſtol⁹ admonet:Salutate vos inuicē i oſc̄lo ſcō. ¶ Rurſus q̄ ſacerdos pacē populo tribuit ꝑfiguratum fuit a ioſue q hoſtibus ſuperatis terrā obtinuit quā ſorte diuiſit ꝛ in pace poſſedit. ꝛ xp̄s reſurgens dyabolo ſuperato:pacē ꝛ dona dedit hoīb⁹. Pontifex vero p̄mo dat pacē miniſtro q p̄rius erat a ſiniſtris ſed pacē receptur⁹ accedit ad dextram ei⁹:per quē ſignat̄ populus gentil̄ q p̄m⁹ in pace trāſiuit a ſiniſtra ifidelitatis ad dextram fidei ꝛ eternitatis:ꝛ per hūc pax ad populū deſcēdit. ¶ Ceterū in p̄mitiua eccleſia oēs q celebrationi miſſaꝝ iterant ſingulis dieb⁹ cōmunicare ſolebant eo q̄ apoſtoli oēs de calice biberūt dn̄o dicēte. Bibite ex hoc oēs de con. di. 2. non iſte. Offerebāt eni magnuȝ panē ꝛ oīb⁹ ſufficientē:quod adhuc greci ſeruare dicūt̄. ſed excreſcente fideliū multitudine tradit̄ iſtitutuȝ vt tātum dieb⁹ dn̄icis cōicarent. e. di. quottidie. de quo dictū eſt ſub ſeptima particula canonis ſuper verbo:Hꝰ quotieſcūq̄ȝ. Poſtmodū autē q̄ꝛ nec digne hoc potuit obſeruari: tertia ſecuta eſt inſtitutio:vt ter ſaltē in anno q̄lȝ xp̄ianus acciperet eucariſtiam. e. di. ꝛ ſi nō frequētius: vel hodie ad min⁹ in paſcha:extra de pe. ꝛ re oīs. hoc iuēto remedio vt vȝ. ꝑ eo q̄ ſingulis dieb⁹ ꝯmunicabatur ſingulis dieb⁹ oſculuȝ pacis daret̄ ꝑ miniſterio vnitatis qḋ ſacerdos dās miniſtro dicit i q̄buſdā locis. Sumite vīculū pacis ꝛ dilectionis vt apti ſitis ſacroſāctis myſterijs q̄ſi dicat. Sumite ex hoc oēs ꝛ diuidite iter vos:ꝛ pro cōione que ſingulis dieb⁹ dn̄icis fieri ſolebat:daret̄ i dieb⁹ dn̄icis panis bn̄dictus ſancte cōionis vicarius q eulogia dr̄. Sed ꝛ loco q̄tidiane cōionis i q̄dragesima dī in fine miſſe orō ſuper populum cui ꝑdicit. Humiliate capita veſtra deo. ¶ Sane populus i miſſa ſe oſculat̄. Primo q̄ꝛ cū ſic premiſſū ē per imolatōeȝ hoſtie ſalutaris dimiſſis pctīs reconciliemur altiſſimo:recte pacis oſculū dari ꝺcreuit eccl̄ia cū ꝑ peccatis imolat̄ hoſtia ſalutaris. Hoīes igr̄ oſculū. i. pacis ſignū:ſibi inuicem dant:vt oſtendāt ſe cōiunctos eē in corpore xp̄i per quē facta eſt pax in celo ꝛ in terra. Secūdo inno. p̄m⁹ q oſculū in eccleſia dari decreuit:qḋ etiam leo papa. 3. primo ſtatuerat:de cō. di. 2. pacē: ita dic̄. Pacē aſſeritis ante cōfecta. i. cōſecrata myſteria:quoſdā popl̄i iperari:vel ſibi iter ſe ſacerdotes tradere:cū poſt oīa. i. poſt ꝯſecratōeȝ que apire non debeo. i. non poſſū:pax ſit neceſſario. i. cauſa myſterij idicenda: per quā. i. quia per eā ꝯſtat pplȝ ad oīa que i myſterijs agunt̄ ac i eccleſia celebrant̄ prebuiſſe cōſenſū:ac finita eē pacis concludentis. i. determinātis ſignaculo demōſtrat̄. Tertio iō ſe ppl̄s inuicem oſculat̄: q̄ dn̄i ſui grāȝ ꝛ āgeloꝝ cōcordiam ꝑ mortē ei⁹ ſe ꝑueniſſe gratulatur. Quarto quia in oſculo caro carni:ꝛ ſpiritus ſpiritui iungitur:ꝛ nos qui carnis propagine de adam coniūgimur etiam charitatis vinculo connectamur: qui ergo ſe odientes oſculantur Jude proditoris oſculuȝ imitant̄.

Q̄uinto ꝓpter preceptum apoſtoli de quo premiſſū eſt
Rurſus ideo priuſqꝫ cōmunicemꝰ pacē damꝰ: vt īter nos
eē cōcordiam oſtēdamꝰ: ꝛ cū illa corpꝰ dn̄i ſumamꝰ ſine q̄
munera nr̄a nō recipiunť a deo. ¶ In miſſa vero ꝓ defū-
ctis pax non dať: qꝛ fideles aīe iam nō ſūt ne vlteriꝰ erūt
ī turbatōe huiꝰ mūdi: ſed q̄ſcūt iam ī dn̄o: vnde nō ē eis
neceſſariū pacis oſculū: qꝺ eſt pacis ꝛ cōcordie ſignū: ꝛ iō
ī miſſa illa nō dr̄ oro illa. Dn̄e iheſu xp̄e q dediſti apoſtolꝭ
tuis pacē ꝛc̄. nec ſacerdos recipit paceꝫ ab altari. De hoc
diceť in .7. ꝑte ſub ti. de offō mortuoꝝ. Hic ē ꝙ etiā īter
monachos pax nō dať: qm̄ mūdo mortui reputantur: de
cō. di. 2. pacē. ¶ Uiri quoqꝫ ꝛ mulieres nō ſibi inuicē oſcu
lum ī eccleſia porrigūt ne forte aliqꝺ laſciuie ſurrepat qꝛ
ibi carnales fugiēdi ſūt amplexꝰ: ꝛ caſti ac ſpirituales actꝰ
habēdi: ꝓpter qꝺ ēt ī eccleſia ſitu ſeq̄ſtranť locali. Odia
pax pellit caſtū pax nutrit amorē. ¶ Sane oſculū ī ſacra
ſcriptura ſignificat vnionē: charitatē: pacē: ꝛ reuerentiaꝫ.
De oſculo vnionis diť ſponſa ī cāticis. Oſculeť me oſculo
oris ſui. De oſculo charitatis Iſaac īquit ad filium. Acce
de ad me ꝛ da mihi oſculum fili mi. De oſculo pacis dicit
ap̄ls. Salutate vos inuicem ī oſculo ſancto. Deꝰ autē pacis
ꝛ dilectōis ꝛc̄. De oſculo reuerentie dn̄s īqt ad ſymoneꝫ.
Oſculum mihi nō dediſti: hec aūt ex quo īraui non ceſſa
uit oſculari pedes meos. Et heſter ī ſignū reuerētie ſūmi
tatem vͥge regie dr̄ oſculatā eē. ¶ Ad deſignādū igiť tres
vniones in xp̄o. ſ. vnionē diuinitatis ad aīam: diuīatꝭ ad car
nem. ꝛ carnis ad aīam. Uel vnionē qua vnita ē chriſto hu
mana nā: ſācta eccl̄ia: ꝛ fidelis aīa. Et ſacerdos ter oſcula-
tur altare vt dcm̄ ē ſub q̄rta ꝑticula canōis ſuꝑ v̄bo: dieſqꝫ
nr̄os: ad deſignandū triplicē pacē. ſ. tp̄alem ſpūalē ꝛ eter-
nam. Ep̄s ſolēniter celebrans iuxta morem quarūdaꝫ ec
cleſiaꝝ ter oſculať: ſemel miſtrū: ꝛ ſecūdo dyaconū: ꝛ ter
tio ſacerdotem. Sed ꝛ ī miſſa ter orať ꝓ pace vt dictum
eſt ſuper v̄bo. Dieſqꝫ nr̄os. ¶ Rurſū ad notandū duoruꝫ
teſtamentoꝝ cōcordiam ep̄s duabꝰ vicibꝰ codicem oſcu-
latur: qꝛ rota ꝯtineť in medio rote: ꝛ duo cherubin ſeſe re
ſpiciūt verſis vultibꝰ in ꝓpiciatoriū. Ad notādū ēt chari-
tatem ſacerdos oſculať patenā q̄ deſignat cor patēs lati-
tudine charitatꝭ. vn̄ Nōne cor noſtꝝ ardēs erat ī nobꝭ dū
loq̄reť nobis ī via. In ſignū v̄o reuerētie ſubdyaconꝰ ꝛ dya
nus pedes ꝛ manꝰ ſūmi pon. oſculanť: pedē ſubdyaconus
oſculať poſt ep̄laꝫ lectā: ꝛ dyaconꝰ ante legēdū euāgeliū.
manū vero ſubdyaconꝰ oſculať offerēs ampullā cū aqua:
calicēqꝫ cū vino. ꝛ dyaconꝰ offerēs patenā cū hoſtia ꝛ thu
ribulum cū īcenſo. vterqꝫ ēt de manu ſūmi pontificis eu-
chariſtiam: vt diceť ī ti. ſequēti. Illud q̄qꝫ vacare non cre
ditur a myſterio ꝙ ſummꝰ pontifex ſepteꝫ modis accipit
oſculū: videlicet ad os: ad pectꝰ: ad humerū: ad manꝰ: ad
brachia: ad genua: ꝛ ad pedes.

¶ Incipit q̄rta ꝑs miſſe. ꝛ pͦ ō cōione ſacerdotꝭ. Rubrica

HIc icipit q̄rta ꝑs miſſe. poſt pacis etenīꝫ
oſculū ſacerdos cōmunicat hoc mō. Nā
ſicut ī nicen̄. ꝯcilio. 93. di. peruenit. i. legi
tur euchariſtiaꝫ cōfectam per ſe de alta
ri ſiue ꝺ patena ſumit ꝛ comedit. Calicē
vero cū ſanguine nō ipſe ſed dyaconꝰ ele
uat de altari ꝛ porrigit ei. Unde ī canone
hiero. e. di. dyaconi ſūt: īter cetera ita legiť. Sacerdotibꝰ
etiam ꝓpter ꝓſumptiones non licet de mēſa calicem dn̄i
tollere. niſi eis traditꝰ fuerit a dyaconibꝰ. Ideo aūt ſacer-
dos corpꝰ xp̄i per ſe ſumit ꝛ nō calicem cū ſanguine: qꝛ ſū
ptio corꝑis ſignificat corpoꝝ nr̄oꝝ reſtauratiōeꝫ quā xp̄s
nulliꝰ miſterio perfecit: ꝛ futuram reſurrectionem quaꝫ
ſua v̄tute abſqꝫ oī miniſtro faciet. Sumptio vero ſangui
nis redemptionem aīaꝝ ſiue peccatorum ſignificat: que
fit ītercesſionibus aliorum. Hoc tamen ꝛ ſi iure cautum
ſit nō tn̄ ſeruari videmꝰ. ¶ Sane ſacerdos ip̄e oēs ꝑtes
hoſtie comedit. In quibuſdā tn̄ eccleſijs ip̄e vnā partem
ſumit: ꝛ reliquā euchariſtie medietatē ſuꝑ patenā ī duas
ꝑtes diuidit q̄s miſtris. ſ. dyacono ꝛ ſubdiacono comedē
das impēdit: inſinuās illud qꝺ lucas cōmemorat: qꝛ ieſus
ī emaus accepit panē ꝛ fregit ſuper mēſaꝫ. Et etiā vt aiūt
q̄dā comedit corā duobꝰ diſcipulꝭ ſumēſqꝫ reliq̄s dedit il
lis. Ip̄e quoqꝫ poſtmodum ꝑtem piſcis aſſi ꝛ faui mellis
māducauit ꝛ reliq̄s diſcipulꝭ dedit: ꝛ ideo poſtq̄ dyaconꝰ
ꝛ ſubdyaconꝰ cōicarūt clerici ꝛ religioſi ad cōicandū acce
dunt vt ipſi partē ſc̄e cōiōnis accipiant. Poſtmodū cōicat
populꝰ: qꝛ ꝛ xp̄s comedit nō ſolū cū paucis ap̄lis: verū ēt
aſcenſurꝰ ī celū comedit cū multitudine diſcipuloꝝ. Un̄
ꝛ ſūptio corꝑis aſcenſionē ſignificat ſaluatoris. ¶ Illud
aūt p̄termittēdū nō eſt ꝙ vt ī ꝑceptione corꝑis ꝛ ſanguis
xp̄i nulla poſſit fallacia ſuboriri: ſed ī vtraqꝫ ꝑceptione vi-
tas euidenter appeat: ſūmꝰ pōtifex nō ſtati particulaꝫ ho
ſtie ꝑmittit cadere ī calicē: ſed eā poſt trinū crucꝭ ſignacu
lum ſuꝑ patenā reponit: ꝛ poſt oſculū pacis ad ſedē aſcen
dens ibiqꝫ cōſiſtēs: vniuerſis cernētibꝰ maiorē partē ob-
late ſuſcipit de patena quaꝫ ſubdyaconꝰ apportauerat de
altari: ipſāqꝫ dentibꝰ ſubdiuidēs: vnaꝫ particulā eiꝰ ſumit:
ꝛ aliaꝫ ī calicē mittit: ꝛ de ſanguie cū calamo haurit. Dei-
de alterā particulā tradit cuꝫ oſculo dyacono: aliāqꝫ ſub
dyacono ſine oſclo: quē dyaconꝰ miſtrās ei ad altare cali-
cem oſculať. ꝛ tūc ſubdyaconꝰ reſiduū ſāguis cū ꝑticula
immiſſa ī calice ſumit. ¶ Romanꝰ itaqꝫ pōtifex ideo non
cōicat vbi frāgit: qm̄ ad altare frangit: ꝛ ad ſedem cōicat:
qꝛ xp̄s ī emaꝰ coram duobꝰ diſcipulꝭ fregit ꝛ ī hieruſalē co
ram diſcipulꝭ duodecī manducauit. In emaꝰ eni fregiſſe
legiť ſed nō comediſſe legitur. In hieruſalē vero fregiſſe
nō legiť: ſed legiť comediſſe ſm̄ ino. 3. Aſcēdēs igiť ſedem
ibi cōicat. Siquidem ſm̄ apoſtolum xp̄s caput eſt eccleſie:
caput aūt ī corꝑe ſublimiꝰ ꝛ excellētius ob ſui perfectionē
ceteris mēbris collocať. Per calicē vero ſꝫ quendā reſpe
ctū eterna beatitudo ſeu ipſiꝰ fruitio deſignať. qꝛ in eccle
ſia militāte ſūmꝰ pontifex ſicut xp̄i vicariꝰ ꝛ caput oīum
p̄latoꝝ perfectiꝰ xp̄m repn̄tat: cōgruū eſt vt ip̄e non in al
tari: ſed in loco ſublimiori cōicet oſtēdēs ꝙ xp̄s etiam in
ſua humanitate ꝑfectiꝰ ꝛ copioſiꝰ participat illa ineffabi-
lia gaudia: vtpote in bonis potioribꝰ collocata. Cum vero
celebrat ꝓ defunctis: tūc ſuꝑ altare cōicat: qꝛ tūc ſpāliter
mēbroꝝ xp̄i hic fideliť decedentiū gl'iam repn̄tat: ac mē-
bra xp̄i cū ad illā gl'am perueniūt īferiorem poſt xp̄m gra
duꝫ obtinēt: ſicut mēbra poſt caput. In paraſceue quoqꝫ
ad altare cōicat: tū ob reuerētiā paſſiōis xp̄i: tum qꝛ tunc
q̄ſi exequias celebrat ih̄u xp̄i: tū etiā tūc ſolꝰ cōmunicat: qꝛ
ī xp̄i paſſione oībus diſcipulis fugiētibꝰ ip̄e ſolꝰ remanſit.
Alij aūt prelati non ſic: ſed ſuper altare cōicāt: qꝛ non ita
ꝓp̄e xp̄m caput eccleſie repn̄tant. Miniſtri aūt repreſen
tant pōtifici oblatam ꝛ calicē: qꝛ diſcipuli obtulerūt xp̄o
partem piſcꝭ aſſi ꝛ fauū mellis: pars piſcꝭ aſſi eſt corpꝰ dn̄i
crucifixi q fuit ī ara crucis aſſatꝰ. Fauꝰ mellis eſt ſanguis
xp̄i ſuper mel ꝛ fauū dulcis faucibꝰ aīe diligētis. ambo de
manu pape ꝯmunicāt qꝛ ꝛ ap̄li de manu xp̄i communica
uerunt. ¶ Ad notādū v̄o diſtictōem īter ſacros ordines
ꝛ non ſacros. Dyaconi q ꝛ ſuꝑioris ordīs ſunt cū recipiunt
euchariſtiam oſculū ſuſcipiūt ab ip̄o. Accolytꝰ ꝛ qui ſunt
īferiorū ordinū n̄ ſuſcipiūt. Subdyaconꝰ etiā q caractere
hꝰ quondā īter nō ſacros: nūc auteꝫ īter ſacros ordīes re
putať ī ꝑceptōe corꝑis nō ſuſcipit oſculū a pōtifice: ſed ī
perceptione ſanguinis ſuſcipit oſculum a dyacono: vt ſic
qui non ſacri ſunt minus: ꝛ qui ſacri ſunt amplius hono-
rentur: quamuis ꝛ in hoc myſtica poſſit ratio aſſignari.

Ipſe autem ſumit illam eucharistie partem per quã ꝓut
ſub titulo de fractõe hoſtie dcm̄ ē:caput eccl'ie.ſ.xp̄s ītel/
ligit̃:cuiꝰ typũ ipe ſpãliꝰ gerit.qđ facit hoc mõ.ea nãqꝫ dē/
tibus ſubdiuiſa ꝑticulã i ore remanētē ſumit:alterã võ
īter digitos reſidentē ī calicē dimittit:ad notãdũ ꝙ xp̄s
reſurgens ꝗ ſꝫ Sergiũ papã per ꝑtem ī calice īmiſſam ſi/
gnificat̃:īfernũ momordit:⁊ ſuos īde ſumptos ī ꝑadiſuꝫ
miſit:iuxta illud Oſee.vlti.c.Ero mors tua ⁊c̃. Alia võ ꝑs
ex qua miſtri cõicant:ſignificat mēbra magis ipſi xp̄o cõ
formia.⁊ ideo ipſi cõicant de illa ad oſtēdendũ myſteriũ
vnionis.eucharistia enī ſacrm̄ eſt maxie vnionis. Partē
vero i calice ītīctã que ſignificat mēbra ꝓpter xp̄ꝫ paſſio
nibꝰ ſubiecta dn̄s papa nõ recipit:ꝑ q̄ ipe magis q̄ꝫ aly re
preſentat i offõ miſſe xp̄m cui mors vltra non dn̄abitur.
ſecundo q̄ ipe illoꝝ typũ gerit i eccleſia:ꝗ ꝓpter eximiã
ſanctitatē a vita actiua ſemoti per cõtēplatiuam iaꝫ xp̄o
ſociant̃.Sed miſtri illam ſumũt q̄ typũ actiue cõiter re
preſentant:⁊ p̄cipue ſubdyaconꝰ eam ſumit ꝓ eo q̄ ipe vl
timo cõicat:⁊ vltimi ē reliqas ſumere ⁊ calicē purificare.
Unde ⁊ dn̄s reliqas đdit diſcipulis:vt premiſſũ eſt. Põt
ēt myſtice dici ꝙ pars intīcta ſignificat ꝑtē corꝑis myſti/
ci que iam regnat cuꝫ xp̄o.Cũ ergo dn̄s papa expſſe repn̄/
tet xp̄ꝫ ꝗ realr̄ ⁊ ſacramētalr̄ icorꝑatꝰ eſt ꝑti ipſiꝰ myſtici
corꝑis:ideo ipe non recipit illam.nec ēt dyaconꝰ ꝗ legem
euangelicaꝫ quã ꝓnũciat repn̄tat q̄ eſt lex amoris. ꝓpter
amorem enī charitatis ḡlꝫ īcorꝑat̃ xp̄o capiti ⁊ oībꝰ ꝑtibꝰ
corꝑis eiꝰ myſtici.Subdyaconꝰ võ repn̄tat veterem legē
quã ſepe ꝓnunciat q̄ fuit lex timoris. ſꝫ timor nõ eſt i cha
ritate:imo eũ foras mittit:⁊ iõ ipe ꝑticulã ī ſanguine miſ
ſam ſacramētalr̄:ſiue i ſignũ recipit:q̄ īmixtio ipſiꝰ ꝑtis
cum ſanguie dictã īcorporatõeꝫ figurat quã non faciebat
lex illa:lꝫ eam figuraret. ¶ Hoc aũt breuiter notanduꝫ
eſt ꝙ ſacerdos ante perceptionem corꝑis ⁊ ſanguis xp̄i
debet dicere orõnes a ſanctis patribꝰ iſtitutas:deinde me
ditari dꝫ i icarnatione:ī paſſione:in v̄tute huiꝰ ſacramenti
dicens. Panē celeſtem accipiã ⁊c̃.Sed cũ ſtati poſt verba
ipſa ſubiũgat. Dñe non ſũ dignus ⁊c̃.videt̃ ꝯtrariꝰ ſibiipſi.
abſit tamē hoc:ſꝫ dicēs. Panē ⁊c̃.ſeipꝫ ícitat ad đuotiõeꝫ:
reducēs ad memoriã ꝗd eſt qđ ſumere dꝫ:q̄ panem ꝗ de
celo deſcēdit.⁊ q̄lr̄ ſumere dꝫ:q̄ nomē dn̄i inocãdo vt ſic
cũ maiori ſumat reuerētia ⁊ timore.Dicēdo võ ſubſequē
ter Dñe ñ ſũ dignꝰ ⁊c̃.ex humilitate ſua ꝓfitet̃ īdignitatē.
ac excitatio ad deuotiõeꝫ ⁊ ꝓfeſſio humilitatis contraria
non ſũt. Legitimũ itaqꝫ cõicandi tp̄s eſt aũ vltimã orõnē
q̄ dr̄ ad cõplendũ q̄ ibi maxime petitio ꝓ eis eſt ꝗ cõicãt.
deide corpꝰ ⁊ ſanguinē dn̄i ſumpturꝰ ſe cũ illis ante faciē
cruce ſignat.Sic enī p̄us cruces faciēdo actiue tãq̄ꝫ mini
ſter illa ſcificauit:ſic ſe eis nũc cruce ſignãdo paſſiue petit
ſcificari.Decõ itaqꝫ corpꝰ dn̄i Cuſtodiat ⁊c̃:ſumat euchari/
ſtiam:deide iunctis manibꝰ īclinãs ſangui dic̃.Quid retri
buam ⁊c̃.Et dicēs:Calicē dn̄i accipiã.⁊ non p̄us accipit ⁊
eleuat calicē de altari. Poſtea võ dicēs. Laudãs inuocabo
dn̄m:ſe ſignat cũ illo:quo verſu expleto ſanguinem ſumit
¶ Sane q̄ circa maiora cautiꝰ ē agēdũ: ſacerdos ſangui
nem ſumēs ꝓpter maiorē ſecuritatē ⁊ reuerētiã calicē cũ
vtraqꝫ manu tenere dꝫ.ſed ī ſumptione ꝑfuſionis ſufficit
altera tãtũ duobꝰ digitis alterius adiũctis: quaſi per hoc
īnuens iam ſãguinē ibi non eſſe.Sed ⁊ ſanguinē ſumen/
do ter haurit:trinitatē deſignãs:ꝑfuſionē vero ſumendo:
bis:vt per hoc charitas que inter duo cõſiſtit ſignificetur
ſeu etiã quotiens nouerit expedire. Ruſus ꝗ eadem die
debet iterũ celebrare non ſumat vinũ perfuſionis:vt dcꝫ
eſt i ꝓhemio huiꝰ partis. ¶ Sed cũ ī canone dicat̃ Simi
li modo poſtq̄ꝫ cenatum eſt accipiēs ⁊ hunc preclarũ cali
cem ⁊c̃.videt̃ ex hoc ꝙ ſacerdos ſtatim hoſtia conſecrata
illam debet ſumere priuſq̄ꝫ ad calicis cõſecrationem ꝓce
dat:q̄ oīs xp̄i actio noſtra debet eſſe iſtructio.iz.q.i.exē/
plum.Sed ad hoc dicendũ eſt ꝙ eccleſia īſtituit illã poſt
vtrãqꝫ cõſecratiõem ſumi:ad oſtendendũ ꝙ ſolũ hoſtiaꝫ
recipiens non plenũ ſacramētalr̄ recipit ſacramentũ.Et/
ſi.n.in hoſtia conſecrata xp̄i ſanguis ſit:non tamen eſt ibi
ſacramentalr̄:eo ꝙ panis corpus non ſanguinē:⁊ vinuꝫ ſã
guinem ſignificat:⁊ non corpꝰ. Quia ergo ſub altera tãtũ
ſp̄e non eſt cõpletũ ſacramētũ quo ad ſacramentũ vel ſi/
gnum:dꝫ hoc ſacramentum compleri p̄uſq̄ꝫ preſbyter co
vtat̃. Uerũtamē cũ vnũ ſine reliquo nec ſit nec vnq̄ꝫ fue/
rit:niſi in ſolo triduo ante paſcha:in quo xp̄i corpus mor/
tuum fuit:ī quo triduo ſi q̄s de apoſtolis hoſtiã conſecraſ
ſet ſanguis ibi non eēt.ſi vinum caro ibi non eēt:q̄ vt pre
miſſum ē nec panis ſanguinē nec vinũ ſignificat carnem:
ſꝫ in hoc nunc xp̄i ſanguine ītra venas eiꝰ exiſtente: vnum
ſine reliquo ꝓpter vnionem ſeu mixtioneꝫ hꝫ recipi non
poteſt:qđ tamen nõ eſt rõne ſacramēti vel ſigni quod idē
eſt. ¶ Poſt ſumptũ ſacrificiũ non eſt ſpuendũ. de conſe.
di.z.vt ꝗd. ꝓut dictũ eſt ſub ſeptima particula canonis ſu
per verbo. Noui ⁊ eterni.ſed nec eucharistia ſicut alius ci
bus eſt maſticãda:ſed diſcrete moderate ac leuiter ante/
rioribꝰ dentibꝰ tenēda:⁊ lingua mollificanda: ne qua eiꝰ
particula dentibꝰ adhereat quam forte poſtmodũ emitti
ſcreando cõtingat. Poſt cõmunionē illico calix de altari
offert̃.Circa qđ notandũ ē ꝙ corpꝰ dn̄i remanet ſuper al/
tare vſqꝫ dum tria capitula cõpleant̃.ſ. ꝓlogus dn̄ice ora
tiõis ⁊ ipa oratio:⁊ libera nos queſumꝰ:q̄ ⁊ dominꝰ tribꝰ
diebꝰ ī ſepulchro q̄euit. Poſtea vero cõmixto dn̄i corpo/
re cum vino ſimul: quia pace annunciãta aufertur corpꝰ
dn̄icum de altari:qm̄ ī tertia die anima eiꝰ que deſcendit
ad īferna vt liberaret iuſtos ⁊ mēbra viuificaret:redyt ad
corpꝰ:nec ampliꝰ iuentum eſt corpꝰ dn̄icum in ſepulchro:
quia ergo xp̄s totus homo reſurrexit ſimul:iõ ad hoc mo/
tandum illico ſimul cum oblatione corpꝰ domini de alta
ri aufert̃ ⁊ ſumit̃:⁊ ide calix ⁊ corꝑale đ altari totalr̄ eele/
uantur:ꝓut dcm̄ eſt ſub ri.đ pallis corꝑalibꝰ. Poſtremo
notãdũ ē ꝙ q̄ſqꝫ ꝗ cõicare dꝫ corꝑe a carnalibus eſcis ieiu
nus eſſe dꝫ.Cum.n.aīe ſp̄uales ſint ⁊ immortales ſp̄ualia
ꝑmitꝰ alimenta vite eterne ſumere debent.

¶ De perfuſione. Rubrica

POſt ſumptũ eucharistie ſacrificiũ ſacer/
dos digitos abluit ⁊ perfũdit:ne q̄d for/
te īcaute remaneat ſeu adhereat ex con
tactu diuini ſacri:nõ ꝙ q̄cq̄ꝫ immunduꝫ
ex ipſo contactu ꝯxerit:ſed vt potiꝰ ſuaꝫ
cõmemoret īdignitatem ꝗ ſe indicat tã/
tis ſacris celebrãdis idignũ. Juxta illud
qđ dn̄s ait:Cũ oīa bn̄ feceritis dicite ſerui inutiles ſumꝰ:ſic
⁊ ſacerdos legalis immundus erat vſqꝫ ad veſperam poſt
īmolationē vitule rufe. vnde oīa veſtimēta ſua lauabat.
īdignum quidem exiſteret vt manus que corpꝰ icorrupt/
bile cõtractarunt:corpꝰ corruptibile cõtigant vel ad res
cões tangendas accedãt:donec ſtudioſe lauent̃.Et ꝓpter
hoc etiã quidam miſſa finita exutis ſacris veſtibꝰ iterum
manus lauant. Perfuſionis auteꝫ aqua dꝫ in locũ mũdũ
honeſtũ diffũdi vt altitudo ſacramenti reuerenter hono
retur.Trina ergo ſacerdotis ablutio que fit ī principio ⁊
medio ⁊ ī fine deſignat mũdationem cogitationis:locuti
onis:⁊ actionis.vel purgationem peccati originalis:veni
alis:⁊ criminalis.ſiue quod agitur per ignorantiam ⁊ ne/
gligentiam ⁊ īduſtriam.ad quoꝝ mũdationē offertur ſa/
crificiũ ſalutare đ cõſe.di.z.cũ oē ī p̄n. Hec tñ ablutio re/
ferri põt ad ablutionē baptiſmi:cꝰ formã xp̄s poſt reſurre
ctõeꝫ iſtituit dicēs.Euntes docete oēs gētes babptiçãtes

eos in nominē patris ⁊ fi. ⁊. ſ. ſ. qui credi. ⁊ ba. fu. ſal. erit.
Sane ſacerdos digitos perfundit: ⁊ perfuſionem ſumit ī
dextro cornu altaris: vel ſaltē reuolutꝰ ad illud. Prīo ꝑꝑ
rōnem tactam ſub ti. de manuū ablutione. Secundo q̄a
ipm cornu iudaicū populū ex quo humanā nāz xp̄s aſſū
pſit ſignificat. Sicut aūt ab illis nām accepit: ſic ⁊ ab eis
illiꝰ nāe purgatōez ab oībꝰ defectibꝰ quos aſſūpſit habuit
qm̄ ab eis occiſus fuit ad quā mortē ſecuta ē reſurrectio ī
qua oēs defectꝰ dimiſit ⁊ eis oppoſitas v̄tutes accepit. Ad
hoc igr̄ repn̄tandū in dextro cornu altaris: vel ſaltē reuo
lutꝰ ad illud ſacerdos ꝑfūdit ⁊ perfuſionē ſumit. Tertio
q̄ȥ vt aiunt q̄dam hec purificatio deſignat ablutionē ma
nuum quā pilatꝰ fecit a perditōe ſanguīs iuſti ſuꝑ iudeos
per dextrū cornu altaris ſignificatos. Ad hoc q̄dam hau
ſta purificatōe īclinant calicem ad oſtēdēdū ſepulchꝝ
eſſe vacuū: q̄ȥ ſurrexit ⁊ ide ꝓdyt xp̄s.

¶ De poſtcōmunione. Rubrica.

Antiphona q̄ poſtcōio a pluribꝰ nūcupa
tur: iō ſic appellata eſt: qm̄ poſt cōicatio
nem ſiue ī ſignū ꝙ cōicatio expleta ē cō
cinitur. In p̄mitiua nāq; eccleſia oēs fi
deles q̄lz die corꝑi ⁊ ſangui xp̄i cōicabāt
ꝑut dcm̄ eſt ſub ti. de cōicatiōe ſacerdo
tis ⁊ ſtatī poſt cōmunionē cantꝰ iſte fie
bat: vt populꝰ oſtēderet̄ g̃ras ⁊ laudes agere de xp̄i corꝑe
⁊ ſanguīe ſuſceptis. Uerū ꝓpter circūſtās nos peccatuȝ ſe
quenti tēpore ſtatutū eſt: vt ter ī anno cōionē ⁊ ſacerdos
quotidie ꝓ oībꝰ ſacramentalr̄ ſumat. ꝑut ſub ti. de pacis
oſculo dcm̄ eſt. Quis aūt ſp̄aliter ītroduxerit vſū cantan
di hanc antiphonā ignorat̄. ¶ Hec autē antiphona aplo
rum gaudiū de xp̄i reſurrectōe ſignificat: iuxta illud. Ga
uiſi ſūt diſcipuli viſo dn̄o ⁊ p̄ gaudio mirabant̄. Qđ vero
reciprocādo ī q̄buſdaȝ eccleſijs cātat̄ īſinuat ꝙ diſcipuli
reſurrectiōis gaudiū ſibi mutuo nunciabant. Unde duo
diſcipuli cū īuenīſſent cōgregatos vndeci: ⁊ eos q cū ipis
erant dicētes. Q̄ȥ reſurrexit dn̄s vere ⁊ apparuit ſymoni:
narrabāt que geſta erāt ī via ⁊ quō cognouerūt eū in fra
ctione panis. Canit̄ ēt ab oībꝰ vt notet̄ cōitas gaudij: ⁊ ꝙ
oībꝰ diſcipulꝭ apparuit dn̄s. Eſt ergo cōio g̃raꝝ actio iux il
lud. Edēt pauperes ⁊ ſaturabunt̄ ⁊ laudabunt dn̄m. Prope
tū nouiſſima orō de q̄ īfra dicet̄ poſtcōmunio dici poteſt.

¶ De orone nouiſſima ⁊ de Ite miſſa ē. Rubrica.

Peracto cōionis miſterio pontifex ſeu ſa
cerdos oſclat̄ altare īnuēs ſe credere fir
miter ⁊ ꝯſētire his q̄ circa ſacrificiū acta
ſunt: ⁊ cōuerſus ppl̄m ſalutat ⁊ deīde re
dit ad dextrū cornu altarꝭ ſignificans ꝙ
ī fine mūdi poſt antixp̄i morteȝ xp̄i p̄di
catio ſiue xp̄s redituꝛꝰ ē ad iudeos q̄s iā
reprobauit. Tūc enī ꝯuertent̄ ⁊ reliq̄e iſrael ſalue fient.
Et eleuatis manibꝰ vltimaȝ orōnē que ꝓprie poſtcōio vo
catur exeq̄tur. in q̄ rogat ⁊ g̃ras agit de ſacramenti perce
ptione. ꝺ. collectas ꝓ numero ſecretellaꝝ. Orat enī ꝓ his
q ad hanc cōionē eucbariſtie acceſſerūt. Hec āt orō ſigni
ficat orōneȝ capitis noſtri Jeſu xp̄i q ꝓ nob̄ ītercellat q̄ti
die apud p̄reȝ. Significat ēt ꝙ apoſtoli poſt aſcenſionem
dn̄i ī orōne perſeuerauerūt. Finis vero illiꝰ orōnis vbi dr̄
Per dn̄m noſtrū ieſū xp̄m ⁊c̄. ſignificat ꝙ aduocatuȝ ha
bemꝰ ī celo apud patrem. ¶ Illud aūt cōſiderandū ē ꝙ
ſacerdos dicturꝰ poſtcōionē p̄mittit Dn̄s vobiſcuȝ ⁊ Ore
mus ſtans an̄ mediū altaris: deīde trāſiēs ad dextrū cor
nu altaris ibi ꝓnūciat orōnē q̄ finita rediēs ante altaris
mediū ibi dic̄. Per dn̄ȝ. ꝑut tactū fuit ſub ti. de ſalutatōe
¶ Circa qđ notandū eſt ꝙ dextruȝ cornu altaris ſignifi
cat populū iudaicū. ſiniſtrū vero gentilē. Predicatio xp̄i

⁊ euāgeliū eiꝰ īcipit a iudeis ⁊ trāſiuit ad gētiles ⁊ iteꝝ re
dire dȝ ad iudeos. ad qđ ſignificādū ſacerdos a dextro cor
nu altarꝭ trāſit ad ſiniſtꝝ ⁊ ecōuerſo. Merito ḡ poſtcōio
q̄ ē q̄ſi finis miſſe dr̄ ī dextro cornu altarꝭ. Q̄ȥ v̄o altarꝭ me
diū repn̄tat fidē xp̄i ⁊ ipȝ deū ī quē vterq; ppl̄s vnit̄ redu
cit̄ ⁊ finit̄: iō ꝑ dn̄ȝ nr̄ȝ ⁊c̄: qđ ē q̄ſi finis poſtcōionis: ibi dr̄
Ipe ēt ē q vtrūq; populū ad ſe petēdū īduc̄ ⁊ illumiat ⁊ iō
Dn̄s vobiſcū ibidē dr̄. Per ipm ēt q̄cq̄d boni ī orōne peti
mus īpetramꝰ ⁊ iō ibidē ꝓnūciat̄ Oremꝰ. De hoc dcm̄ eſt
ſub ti. de mutatiōe ſacerdotis. ¶ Et nota ꝙ ī ſabbato q̄t
tuor tempoꝝ menſis ſeptēbris dr̄ poſtcōio illa. ꝑficiāt in
nob̄ q̄s dn̄e tua ſacra qđ ꝯtinēt vt q̄ nūc ī ſp̄e gerimꝰ rerū
veritate capiamꝰ. Cuiꝰ vltimā p̄tē Grego. exponēs: de cō.
diſt. z. ſp̄ēs ita dic̄. Poſtulat q̄ppe ſacerdos: vt corpus xp̄i
qđ ſub ſp̄ē panis ⁊ vini nūc gerit̄. manifeſta viſione ſicuti
reuera eſt q̄nq; capiat̄. Quis nō īprobabilr̄ q̄dā exponūt
hoc loco carnis ⁊ ſanguīs veritatē ipam eorūdē efficiētiā
.i. peccatoꝝ remiſſioneȝ. De hac ēt orōne dcm̄ eſt ſub. 7.
ꝑticl̄a canōis ſuꝑ v̄bo. Myſteriū fidei. ¶ Sane orōne fi
nita iteꝝ ppl̄ȝ ſalutat dicēs. Dn̄s vobiſcū. Circa quod no
tandū eſt ꝙ xp̄s poſt reſurrectionē bis legit̄ diſcipulos ſa
lutaſſe dicēs. Pax vob̄: ī ſignū duplicis pacis. vȝ. pectoris
⁊ eternitatis q̄ ſm̄ ꝓphetam eſt pax ſuꝑ pacē de qua dn̄s
ī q̄t aplis. Pacē relinquo vob̄: pacē meā do vob̄. hanc dupli
cem pacē per duplex oſculū ſacerdos īſinuat cū. vȝ. prius
oſculat̄ miniſtrū ⁊ poſteriꝰ oſclat̄ altare. Prīa ḡ ſalutatio q̄
fit an̄ orōnē ſignificat bn̄dictōeȝ illā quā xp̄s aſcēſurꝰ ī ce
lum legit̄ dediſſe diſcipulꝭ ſuis. Nāq; vt Lucas cōmemo
rat. eduxit eos foras ī bethaniā ⁊ eleuatis māibꝰ bn̄dixit
eos ⁊ cū bn̄dixiſſet receſſit ab eis ⁊ ferebat̄ in celū. Unde
poſt ſalutatiōeȝ nouiſſimā quā ſacerdos orōe expleta fac̄
ad ppl̄ȝ q̄ ſignificat vitā eternā: dyaconꝰ alta voce pronun
ciat. Ite miſſa eſt. repn̄tās qđ dcm̄ ē ad aplos Hic ē ieſus
q aſſūptꝰ ē a vob̄ ī celū. ¶ Notandū ē āt ꝙ miſſa tribꝰ mo
dis finit̄. p̄ ꝑ Ite miſſa ē: ⁊ h̄ ī ſolēnitatibꝰ q̄ñ cātat̄ Te
deū laudamꝰ: ⁊ Gl̄ia ī excelſis deo. ꝑut dicet̄ ī ꝓhemio. 7.
ꝑtis. q. d. Redite ad ꝑ̄ pa: q̄ȥ miſſa ſeu oblata ē deo hoſtia
ſalutaris ꝓ gn̄e humāo: ꝑut tactū ē ī ꝓhemio huius ꝑtis.
Uel ānūciat ppl̄o ꝙ miſſa ſeu p̄ces ſūt finite: qm̄ ſtatutū
ē ī cōcilio aurelian̄. de ꝯſe. di. i. cū ad celebrādū: ꝙ nullus
exire dȝ de eccl̄ia dōec ānūciatū ſit ꝑ miniſtrū. Uel ē ſēſus
Ite miſſa ē. i. ite poſt xp̄ȝ ⁊ ſeq̄mini ipȝ. Nō ē. n. ī h̄ mūdo
ſtādū: ſȝ ad p̄riaȝ ꝑ bona oꝑa feſtinandū: qđ leuiter facere
poſſumꝰ: q̄ȥ miſſa ē ad deū p̄reȝ placādū hoſtia ꝑ quā fra
cta ſūt tartara ⁊ reſeratꝰ ꝑadiſi ītroitꝰ. Dicēs āt Ite miſſa
ē. dirigit vl̄tū ad ppl̄ȝ: q̄ȥ ad eos q̄s p̄ñtes licētiam̄ ſmonē
dirigimꝰ: ⁊ eis ad q̄s ſmonē dirigimꝰ faciē repn̄tare ſole
mꝰ ſic fit q̄ñ dr̄ Dn̄s vobiſcū. vl̄ orate f̄res. ꝑut dcm̄ ē ſub
ti. de īclinatōe ſacerdotis. Sȝ dicēs bn̄dicamꝰ dn̄o: vel re
queſcāt ī pace: vl̄ oremꝰ n̄ ſtat v̄ſus ad ppl̄ȝ q̄ȥ illū diſticte n̄
alloq̄t̄ ſȝ dirigit faciē ad oriētē ⁊ mentē ad deū. ¶ Dcō āt
Ite miſſa ē: clerꝰ ⁊ ppl̄s gratulādo r̄ndēt Deo g̃ras: imitā
tes aplos q adorātes īgreſſi ſūt ī hieruſalē cū gaudio ma
gno: ⁊ erāt ī tēplo laudātes ⁊ bn̄dicētes deū. Eſt. n. ꝑut q̄
dā aſſerūt d̄o g̃ras īteriectō gratulatiā vl̄ ꝯgratulatiē: ⁊ h̄
ſūptū ē d̄ Exo. n̄ ſ̄ȝ v̄ba ſȝ ſ̄ȝ ſēſū: qm̄ ppl̄s iſrl̄ ꝑ iuſſū pha
raonis licētiāte cyro d̄ babylōica captiuitate ad hierl̄ȝ re
uerſus g̃ras egit d̄o. Sȝ ⁊ apl̄i poſt aſcēſionē dn̄i regreſſi
ſt̄ ī hierl̄ȝ bn̄dicētes dn̄ȝ. ſic ⁊ nos vltīa bn̄dictōe accepta
ad celeſtē p̄riā ibimꝰ vbi ſꝑ erimꝰ ī g̃raꝝ actōe. Apl̄i q̄q; p̄
dicātes dicebāt g̃ras agite ſine ītermiſſiōe orate. Pōt ēt
dici ꝙ ſacerdos īcipiēs. Gl̄ia ī excelſis d̄o ſignificat āgelū
annūciātē paſtoribꝰ īeffabile gaudiū d̄ xp̄i natiuitate. Ite
miſſa ē d̄ſignat acceſſū paſtorū ad locū natiuitatꝭ xp̄i ꝑut
dicet̄ ī ꝓhemio. 7. ꝑtꝭ. Choꝛꝰ r̄ndēs d̄o g̃ras: repn̄tat ꝙ ſic

Lucas refert ibi: Paſtores reuerſi ſunt glorificātes deū ī oib⁹ que viderāt ꝛ audierāt. Secūdo modo miſſa terminatur ꝑ Bñdicam⁹ dño: vz ī ꝓfeſtis diebus: ꝛ gñaliter qñ ꝑmiſſa cātica letitie nō dñr per qḋ ppl'ꝰ ad grāꝝ īuitatur actōes: qꝛ poſt oīa debem⁹ deo humiliari. ꝛ eſt ſumptum de aplō vel de pſalmiſta vel de hymno triū pueroꝝ vbi dr̄: Bñdicam⁹ p̄rem ꝛ filium: ꝛ reſpōdetur: Deo gratias. qḋ ad gaudiū apoſtoloꝝ ḋ quo ꝑmiſſum ē refert̄. De hoc dicet̄ ꝓpe finē ī ꝓhemio. 5. ꝑtis. Et populus deo grās agēdo ad ꝓpria rediēs: ſignificat diſcipulos cum gratiarum actōe poſt paſſionē dñi ī hieruſalem reuertentes. Circa hoc etiā dicendū eſt ꝙ ī ꝑmitiua eccleſia cū miſtri eccleſie miſſā ſine populo celebrabāt: claudebat̄ miſſa ꝑ Bñdicamus. quādo vō ppl's erat p̄ſens qꝛ alias neſciebat ille quādo finita eēt dicebāt Jte miſſa eſt. Qꝛ ergo in ꝓfeſtis dieb⁹ miſtri vt plurimū quaſi ſoli ſine populo miſſas dicunt: ideo iuxta morē antiquū ī illis dieb⁹ dicūt Benedicam⁹. ī ſolēnitatib⁹ vero: qꝛ tūc populus ꝯuenit dicūt Jte miſſa eſt. Prima tū miſſa in natali dñi ī qbuſdam locis claudit̄ per Bñdicam⁹ dño: eo ꝙ ſaluatoris natiuitas de qua in illa agitur paucis ab angelo nūciata ē. ſ. paſtorib⁹ q miniſtros eccleſie eſſe figurant. ꝛ p̄terea ſepe quaſi ſoli miſtri ī illa preſentes ſunt. Alia tamē rō ſcribitur in. 7. ꝑte ſub ti. de aduentu. ꝛ qꝛ recedere nō debent ſed intereſſe ēt ſecunde miſſe in aurora. Jn diebus quoq; ieiunioꝝ claudītur miſſa per Benedicamus: ad notandū ꝙ ſi domino ſemper bñdicēdū ſit: multo fortius hoc tp̄e id facere debemus. Significat aūt benedicam⁹ idē quod bñdictio: de qua iam ſub ti. de benedictione dicet̄. Tertio finitur miſſa per Requieſcāt in pace. ſ. miſſa ꝓ defūctis: ꝛ tūc rñdetur. Amē. i. fiat. Optat̄. n. eis reqes. ¶ Rurſus finis miſſe finē mūdi ſignificat. Jte miſſa ē vl' Bñdicam⁹ dño libertatē q̄ dabit̄ iuſtis ī patria vbi ſemꝑ deū benedicent.

¶ Quare ſacerdos humeꝝ pontificis oſculat̄. Rubrica.

Dicto ite miſſa eſt: ſacerdos q aſſiſtit ep̄o ad altare in qbuſdam eccleſijs menſā altaris ad armū dextrū pontificis oſculatur oſtendēs hunc illū eſſe pontificē cui ſm legis figuram dexter arm⁹ ſeparationis debebat̄ de hoſtijs ſalutarib⁹ ꝛ pacificis. ¶ Sane per humerū exp̄mit̄ ꝑncipat⁹: ſm illud ꝓpheticū: Fact⁹ ē ꝑncipat⁹ ſuꝑ humeꝝ ei⁹. Pricipatū vero ſaluatoris vere expreſſit vox angelica ꝓphetica: ꝛ legalis: Angel⁹ enī dixit ad v̄ginem. Dabit ei dñs ſedem dauid p̄ris ei⁹: ꝛ regnabit in domo Jacob in eternum. ꝛ regni ei⁹ non erit finis. Propheta dicit: ſedes tua ī ſeculū ſeculi v̄ga directōis v̄ga regni tui. ꝓpterea vnxit te de⁹ tu⁹ oleo letitie pre cōſortib⁹ tuis. Moyſes īquit ī lege. Letamini ſil' cū eo celi ꝛ adorēt eū oēs āgeli ḋi. Ad qḋ deſignādū ī eccl'ia ro. tres humeꝝ pō. oſculant̄ ī ſignū reuerentie: videlicet primicerius in ꝑncipio. dyaconus in medio: ꝛ ſacerdos ī fine miſſe

¶ De benedictione nouiſſima. Rubrica.

Altari ſeu humero oſculatis ep̄s vl' ſacerdos populū bñdicit. Rite qdem poſt cōmunionē benedicit̄: qm̄ ſic legit̄ Luce vl. poſtq̄ xp̄s ī cruce orauit ꝛ corā diſcipulis mādūcauit: ꝛ reliqas eis dedit eleuatis manib⁹ bñdixit eos. Unde ſtatuit cōcilium aurelianū. de cō. di. i. cum ad celebrandas. ꝛ. c. p̄cedēti. vt ppl's ante bñdictionem ep̄i vel vbi ipſe abeſt ſacerdotis: de eccleſia non diſcedat. Hec aūt vltima benedictio ſuper pplm miſſionē ſp̄us ſancti ſignificat: quem dñs aſcēdēs ī celū ḋ celo miſit ī apoſtolos iuxᵃ quod ipe ꝓmiſerat eis. Accipietis īquit v̄tutem ſuperuenientis ī vos ſp̄us ſancti vt iam dictum eſt. ſub ti. ḋ orone nouiſſima. Unde hec benedictio per v̄bū oris ꝛ ſignū crucis exp̄mitur: qm̄ illa miſſio per ſonū aeris ꝛ linguā ignis īnotuit: iuxta illud. Fact⁹ eſt repēte ḋ celo ſonus tāq̄ aduenientis ſp̄us vehemētis: ꝛ apparuerunt illis diſpartite lingue tanq̄ ignis ꝛc. Et lꝫ ſp̄us ſanctus ſp̄āliter miſſus fuerit in apoſtolos: qꝛ tamē īdiuiſa ſunt opera trinitatis miſſionē illā tota fuit trinitas opata. Jdēq; benedictionē iſtā fac̄ ep̄s in noīe trinitatis auc̄te ꝓſalmiſte dicētis. Benedicat nos de⁹ de⁹ noſter bñdicat nos de⁹. Scḋo hec vltima benedictio ſignificat illam vltimā bñdictionem. Uenite benedicti p̄ris mei ꝛc. Tertio illam quā xp̄s aſcēſur⁹ ī celū diſcipul' dedit. vnde ea facta ſacerdos ſe ad orientē vertit q̄ſi ſe xp̄o aſcēdēti cōmendās. Ceteꝝ bñdictōis formam legis expreſſit auctoritas dicēte dño ꝑ moyſē: Jnuocabis nom̄ meū ſuper oēs filios iſrael: ꝛ ego domin⁹ bñdicam. Et iteꝝ per ꝓphetam. Effundā ſuper vos ſp̄m gratie ꝛ p̄cū. Jtē aarō poſtq̄ ſacrificauerat extēdēs manū ſupra populū bñdixit illi. Leui. 9. Jtem moyſes ꝛ aaron expletis hoſtijs ꝛ holocauſtis ītrauerūt tabernaculū teſtimonij ꝛ poſtea exeūtes benedixerūt populo. Leui. ii. ī fine. Huiuſmodi ergo finales bñdictōes a ve. teſt. ſumunt̄ qm̄ ꝛ iacob ī fi. vite ſue filijs benedixit. ꝛ moyſes populo ante mortem: ſicut ꝛ xp̄s diſcipul' an̄ aſcēſione: vt p̄dictum eſt. Et ide eſt ꝙ cū ſeparamur comitiuā ꝛ ꝓtectiuam q̄rim⁹ bñdictionē. Sumunt̄ etiā ab eo ꝙ dñs p̄cepit dari bñdictiones ī monte garizin ſuꝑ legis obſeruatores. Sic econuerſo maledictōes ī abal ſuper trāſgreſſores a qb⁹ excōicationes originem habuerūt. zi. di. deniq;. Regulariter aūt maior minori bñdicit. Unde abrahā a melchiſedech bñdicitur ꝛ nō ecōuerſo. Null⁹ ergo ſacerdos maiore ſuo nō īuuēte bñdictōē dare nitat̄: imo ep̄o miſſā audiente ſacerdos celebrās ī cunctis illi⁹ licentiā ꝛ bñdictōē expoſcit. Sacerdos tū miſſā celebrās poteſt bñdicere ēt ep̄o p̄ſente ꝛ ꝑmittēte ac bñdicere nolēte aliter nō: ꝓut ī ꝑmiſſo cōcilio aurelianō. cauetur. Nam ſm Hiero. 95. di. eadē. p̄ſbyter populū benedicere pōt q xp̄m non metuit cōſecrare. illḋ aūt qḋ ī carthaginē. conci. legit̄. 26. q. 5. miſtrare: ꝙ p̄ſbytero benedictionē ſuꝑ plebē. fundere nō liceat: de ſolēni benedictōe ſoli ep̄o cōpetēti que fit per v̄ba iſta Sit nomē dñi bñdictū ꝛc. ē itelligēdū. ¶ Rurſus bñdictio ep̄al' fit per modū man⁹ īpoſitōis. Unde ꝛ ep̄s eā dicēs tenet manū more Aarō ſuper pplm eleuatam: ꝛ exēplo xp̄i q vt ꝑmiſſum eſt coram diſcipul' mādūcauit. in celum aſcēſur⁹ eleuatis manib⁹ eis bñdixit. Qꝛ ergo ſoli ep̄i man⁹ īponūt: qꝛ ſicut legit̄ ī actib⁹ apoſtoloꝝ ſoli apl'i manus īponebāt ꝛ null⁹ ali⁹ diſcipul⁹: ideo ſolēnē bñdictōē ſolus ep̄s dat. Sane poſt bñdictionē ſolēnē q̄ fit per ep̄m an̄ Agn⁹ dei: iteꝝ bñdici ſolēniter ī fine miſſe non opꝫ. Jn miſſa tū ꝓ ḋfūctis nō bñdicit̄ ꝓut ſub ti. de fractiōe hoſtie dcm̄ ē. ¶ Placeat tibi ꝛc. qꝛ Luca teſtāte actuū. i. Dñs ieſus poſtq̄ locut⁹ ē diſcipul' bñdicēs ill' aſſūpt⁹ ē ī celū ꝛ ſedet ad ḋxtrā ḋi. iō ſacerdos non ad xp̄ꝫ ſolū quē nubes ſuſcepit ab ocul' eoꝝ: ſꝫ ad totā trinitatē ſmonē dirigit dicēs. Placeat tibi ꝛc. Qua orōe finita oſculat̄ altare ondēſ ꝑ hꝫ ſe ꝑmiſſis oīb⁹ ḋuote toto mēt' ꝛ corꝑis aſſētire affcū. q̄ fcō recedēs a ꝯſpectu pplī īgredit̄ veſtiariū. vl' cortinā īterpōit repn̄tās ꝙ vt ꝑmiſſū ē xp̄ꝫ ī celū aſcēdētē nubes ſuſcepit eū ab ocul' ītuētiū: ꝛ ſic legit̄ Lu. vltio. receſſit ab eis ꝛ ferebat̄ ī celū: Si v̄o ep̄s miſſā ſacerdotis audiuerit ſacerdos ipō oſcl'ato altari: ꝛ ḋpoſit' ſacerdotalib⁹ veſtib⁹ mox accedit ad ep̄ꝫ: ꝛ genu flectēs corā illo oſcl'at̄ ei⁹ manū. ī hꝫ figurās magnā filij obediētiā q p̄ri obediuit ī incarnatiōe. ī paſſiōe: ī aſcēſiōe: ꝛ ī alijs q̄ idē ſacerdos ī officio miſſe repn̄tauit ꝛ oſtendens ſe illis fidē veram habere ꝛ

conſentire. Pontifex vero illi benedicit. q.d. hic eſt filiꝰ
meꝰ benedictꝰ ⁊c̃. Deīde ſtatiz dicunt̄ hymni illi: Benedi
cite ⁊ laudate: vel ī totum vel in partem: q̄z deo ꝓ oībus
beneficijs gratias agere debemꝰ quez in eternū laudabi/
mus. Vñ in cōcilio agathen. de con. di. 5. conuenit: ita le/
gitur. Poſt cōcluſionē matutinaꝝ vel veſpertinaꝝ miſſa
ruz. i. que dicūt̄ mane vel circa nonā: poſt hymnos. i. poſtq̄z
ſacerdos dixit. Benedicite ⁊ laudate. capitula de pſalmis
dicant̄. ſ. Cōfiteant̄ tibi dñe oīa opera tua ⁊c̃. Et plebs col
lecta orōne ⁊ orōnis cā ad veſperaz ab epiſcopo dimittit̄
cum benedictione. per hoc aūt ꝙ dicit ad veſperā: innuit̄
ꝙ loquitur dñs de miſſis que in quadrageſima dīr poſt
quas ſtatim veſpere decantant̄. de cō. di. i. ſoler. Et ſic in/
tuit ꝙ epſ vel p̄ſbyter non debet tunc benedicere donec
veſpere ſint cantate: qđ tamen in vſu nō eſt. Poſtremo lz
p̄ter ꝓpoſitū notandū eſt ꝙ benedictio menſe dupliciter
īchoat̄. p̄mo q̄z maior īcipiēs dicit. Benedicite. ⁊ ceteri re
ſpondent. dñs: q̄z ſicut debemꝰ dño per grarum actiones
benedicere. ad qđ maior dicēdo. bn̄dicite. hortatur: ſic ⁊
īdigemꝰ benedici a dño ſue gratie īfuſione quaz illi optā
tes poſtulant rn̄dendo. dñs. ſupple nos benedicat ſue gra
tie infuſione. Secundo modo maiore incipiente. Bene/
dicite. ceteri ſimiliter rn̄dent. benedicite. ad oſtēdenduz
ꝙ ad dei bn̄dictōem debemꝰ mutuo nos hortari. Pōt ēt
dici ꝙ ī p̄ori modo reuerētia dei cōſideraf̄. Cū eni reſpō
detur. dñs. ſupplendū eſt. bn̄dicat: q̄z nos digni nō ſumus
benedicere. In ſecūdo vō reuerentia ſupioris. Cum eniz
reſpōdet̄. Benedicite. ſupplendū eſt. vos pater: q̄z mior
maiore p̄ſente bn̄dicere non debet. deīde maiore verſuz
īchoante ceteri coadiuuant ad dicendū: ad notādū ꝙ īfe
riores coadiutores ſunt ꝑpoſitoꝝ ī onerībꝰ ſupportādis
In nōnullis eccleſijs pueri benedicūt menſas etiam p̄la
toꝝ: ꝓ eo ꝙ lectoris offm̄ eſt bn̄dicere panē. Cōuenientiꝰ
tamē fit per p̄latos: exemplo xp̄i q in emaus in mēſa coram
duobꝰ diſcipulis benedixit. Poſt oīa ī qbuſdā eccleſijs bn̄
dicit̄ a ſacerdote panis populo diſtribuēdus: exemplo xp̄i
q ī deſerto quiq̄z panes benedixit: ⁊ eis q̄nq̄z milia homiz
faciuit. de quo pane ſub ti. de pacis oſculo dictum ē. deīde
ſacerdos ⁊ alij ad ꝓpria reuertunt̄. Sacerdos q̄dem ad
ꝓpria rediēs eſt xp̄s q legatione peracta in gloriam pr̄is
aſcendit. Et fideles etiam reuertuntur diuī de carceris
exilio liberati in glorie libertatem eripiuntur.

¶ Liber quintus de diuinis officijs tam nocturnis q̄z
diurnis in genere incipit. Rubrica:

IN Exodo legit̄. 25. c. in
fine: dominū dixiſſe ad
moyſen. Oīa fac ſm̄ exē
plar quod tibi ī monte
monſtratū eſt. quocirca
nos cōformari cōuenit
illi celeſti hieruſalem q̄
dūm laudare iubet̄: ⁊ q̄
ſicut ait apoſtolus ad ga
la. 4. deſurſum eſt ⁊ mr̄
noſtra eſt: p̄ſerti ī ſit̄ lau/
dando deū. Iuxta illud:
Super muros tuos hie
ruſalem conſtitui cuſto
des q tota die ⁊ nocte non ceſſabunt laudare nomen dñi
Et in apoc. 4. c. habet̄. ꝙ aīalia requiē nō habebāt dicen
tia. Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c̃. verum tamē militās ec
clia imitari plene nequit triūphātem q̄z ſicut legitur ī li/
bro ſapientie. c. ix. Corpꝰ qđ corrūpitur aggrauat animā.
nequiuimꝰ enim infirmitate nr̄a prepediēte in ſingulis.
iz. diei horis iugiter diuīs īſiſtere laudibꝰ: qm̄ neceſſe hz

homo aliquādo neceſſarijs corꝑis ītendere. iuxta illđ Ge
neſis. c. 3. In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo. 5o. di. ī capi
te. ⁊ iō facimus qđ poſſumꝰ certis diei nālis horis deū lau
dando. Vñ eſdras ꝓpheta ppl'm iſrabeliticū de babiloni
ca captiuitate reuerſum docuit deū laudare quater in no
cte ⁊ q̄ter ī die: vt vnūquodq̄z quattuor elemētoꝝ ex qbꝰ
homo cōſtat per cōpetentes horas obſeq̄o ſe offerat crea
tori: vz de nocte ī veſperis: ī cōpletorio: ī nocturnis: ī dilu
culo. ſ. in laudibꝰ matutinis. De die vero in prima ī tertia
ī ſexta ī nona horis. Veſptinū igr̄ officiū qđ eſt cuiuſcūq̄z
officij initiū: ad noctē pertinere ꝓbat̄: qđ ſm̄ Iſidoruz li.
ethimologiaꝝ dr̄ a veſꝑa ſtella q̄ ſurgit nocte oriēte. Ve/
rum dauid inq̄t: Septies ī die laudē tibi dixi: ⁊ rurſus me
dia nocte ſurgebā ad cōfitendū tibi ⁊c̃. Quē ordinē cōci/
lium agatheñ. ex̄ de cele. miſ. c. i. approbat ⁊ ſancta ecclia
ſeruat: qm̄ nocturnū officiū media nocte canit̄. Reliq̄ue
vō ſeptē canonice hore de die dr̄: vz laudes matutine q̄
olī ī aurora dicebantur: lz hodie cū nocturnis ꝯiungant̄.
p̄ma: tertia: ſexta: nona: veſpere: ⁊ cōpletorium. q̄ ſeptē ho
re vocant̄ canonice q̄ſi regulares: extra de peni. ⁊ remiſ.
ꝙ in te: quia regulariter a ſanctis patribus obſeruate ſūt
Nam canō grece regula dr̄ latine. Miſſe autem oblatio
ꝓpter tanti ſacramēti excellētiā qđ ī eo ꝯficit̄ ſuper alias
laudes ē. ⁊ ē laus per ſe. nec ſub numero ꝯp̄hēdit̄ aliaꝝ.
ꝓpter qđ ⁊ ī hoc opere tractatū per ſe obtinet ſpecialem
quāuis nōnulli aſſeruerūt illam fore de officio tertie ſiue
tione: ꝓ eo q̄z ī his duabꝰ horis ſolet regulariter celebrari.
Sane nocturnū officiū tp̄s miſerie quo genꝰ humanuz a
dyabolo tenebatur obſeſſum repn̄tat. diurnū vero noſtre
redēptōis ⁊ liberatōis ꝑ xp̄z ſolē iuſtitie facte tp̄s ſignifi/
cat: q claritate ſue diuinitatis tenebras nr̄as illuminauit: ⁊ a
ſeruitute dyaboli nos eduxit. Qui q̊ tm̄ bonū dono ſepti/
formis gr̄e ſp̄us ſancti adepti ſumꝰ: merito ſepties laudē
deo cātamꝰ. Scđo q̄z dies nālis repn̄tat vniuſcuiuſq̄z eta
tem: nō quā q̄libet hō habet ſed quā ſi nō peccaſſet hebe/
ret. Que nālis dies ſeptē hz varietates. p̄ma ē infātia q̄ ꝑ
matutinas laudes repn̄tat̄. ſcđa pueritia q̄ ꝑ p̄mā. tertia
adoleſcētia q̄ ꝑ tertiā. q̄rta iuuētꝰ: q̄ ꝑ ſextā. q̄nta ſenectꝰ
q̄ ꝑ nonā. ſexta ſeniū: q̄ ꝑ veſperas. ſeptia decrepita etas ſi
ue finis vite nr̄e: q̄ ꝑ cōpletoriū deſignat̄. In his iō ſingul'
etatibꝰ creatorē nr̄z ſup iudicia iuſtitie ſue laudare debe/
mꝰ. De īfātia beatꝰ nicolaꝰ nob̄ oſtendit̄ ī exēplū: q q̄rta ⁊
ſexta ferijs v̄tute abſtinētie mr̄na vbera nō ſuggebat niſi
ſemel ī die. de alijs quoq̄z etatibꝰ ſatl liq̄t. Tertio q̄z ſm̄
ſalomonē ſepties ī die cadit iuſtꝰ ꝑ negligētiā de pe. diſtī.
4. ſepties. iō merito ſepties: vt ꝑ orōnis vigilātiā reſurge
re valeat: diuīnū dz ſubſidiū īuocare. Quarto q̄z numerꝰ ſe
ptenariꝰ vniuerſitatl'e. ¶ Ceteꝝ cū. iz. hore diei attribuā
tur ī qbꝰ oībꝰ laudādꝰ eēt dñs. q̄re ī q̄ttuor tantū diei horl
ī ecclia pſallit̄. Rn̄deo cū ī ſingul' horis vt p̄miſſū ē diuīs
iugiter īſiſtere laudibꝰ neq̄amꝰ. qđ ī alijs minꝰ fit: ī p̄ma: ī
tertia: ī ſexta: ī noua horis ſupplet̄. In eaꝝ n. q̄z q̄lz dīr
tres pſalmi: ⁊ ſic ī q̄ttuor horis nūerꝰ pſalmoꝝ rn̄det nūe
ro horaꝝ. Et q̄lz pſalmꝰ ꝯtiet v̄ſuū octonarios octauaz re
ſurrectōis ſignificātes. đ qbꝰ ſub ti. đ ꝯpletorio dicet̄. ꝑ oc
tonarios ſiq̄dē ī horis pſallimꝰ q̄z đ reſurrectōis glia exul
tamꝰ. Rurſus ī q̄lz horaꝝ ipaꝝ dr̄ ter ſup pſalmos glia
pr̄i ⁊c̃ vt q̄t diei hore nob̄ ꝓ corꝑis ſuſtētatōe ad laborādū
ꝯceſſe ſūt. totiēs ⁊ ipſis horl glia pr̄i dicat̄: vt ꝑ h̄ ī đi ſuui/
tio oī hora nos eē mōſtremꝰ. Siq̄dē tres glificatōes q̄ ſūt
ī hora p̄ma. īdicāt nos eē ī đi famulatu ī p̄ma ſcđa ⁊ tertia
horl. ⁊ tres q̄ ſūt ī tertia nos ꝓtegūt ī q̄rta q̄nta horl ⁊ ſex
ta. tres q̊q̄z q̄ ſūt ī ſexta nos muniunt ꝯ īſidias dyaboli in
ſeptima octaua ⁊ nona horl. Nona vō cū ſuis glificatōibꝰ
nos ꝓtegit ī decia vndecima ⁊ duodecima horl. poſſet ēt

non incompetenter dici ꝙ ſub prima due hore cõpreben
dunt̃ videlicet ipſa p̃ma ⁊ ſcđa. ſub tertia ſilr̃ tres. ſcꝫ ipſa
tertia quarta ⁊ q̃nta. ſub ſexta ſimiliter tres. ſ. ip̃a ſexta ſe
ptima ⁊ octaua. ſub nona due. ſ. ip̃a nona ⁊ decima. veſpe
re vero repũtant vndecimã ⁊ completoriũ duodecimã.
Sed in ĩ miſſis ſex dici horis: videlicet ĩ p̃ma tertia ſexta
nona veſperis ⁊ cõpletorio: ideo ſpãliter deũ laudamus ⁊
nõ ĩ ſecũda quarta q̃nta ſeptima octaua decima: q꜡ ille in
aliq̃bꝰ p̄e alijs ſunt p̃uilegiate: ꝓut in p̃ncipio tractatꝰ cu
iuſlibet earꝫ oſtendet̃ ꝓpter qđ merito ĩ illis diuinũ ce
lebratur officium. ¶ Nempe ĩ nocte xp̃s eſt cõprehẽſus.
mane illuſus. ⁊ hora p̃ma gẽtibꝰ traditꝰ. tertia flagellatus
voce crucifixus. ſexta cruci affixꝰ. nona mortuꝰ. vndecĩa
de cruce depoſitꝰ. ĩ duodecima ſepultꝰ. Itẽ ĩ nocte ſpolia
uit ĩfernũ. mane ſurrexit. In p̃ma hora marie apparuit.
tertia de monumẽto redeũtibꝰ obuiauit. ſexta iacobo.
nona petro. veſpera duobꝰ diſcipulis eũtibꝰ ĩ emaus ſcri
pturas aperuit ⁊ ſe manifeſtauit. In cõpletorio apoſtolis
pax vobis dixit ⁊ cũ eis manducauit. Has aũt horaꝝ lau
des qualr̃ abſoluere debeamꝰ oñdit bernardꝰ dicẽs. Fra
tres mei ĩmolantes hoſtiã laudis ĩiungamꝰ verbis ſenſũ:
ſenſui affectũ: affectui exultationẽ: exultationi maturita
tem: maturitati humilitatẽ: ⁊ hũilitati libertatẽ. ¶ Pre
terea diutine pſalmodie ideo a p̃ma. tertia ſexta ⁊ nona:
⁊ nõ ab alijs nomẽ ſũpſerunt vt per eas dei ſeruitium aga
mus: q̃m paterfamilias cõmemorat̃ ĩ euangelio exiſſe in
illis ↄducere operarios ĩ vineam ſuam que ſanctam ſigni
ficat eccleſiam. Sunt etiã q̃ dicunt morem cantandi ter
tiam ſextam ⁊ nonã fuiſſe a daniele ſumptũ. q̃ intellecto
ꝙ nabuchodonoſor ſtatuam erexiſſet quã oĩbus adorã
dam p̃cepat. itrauit domũ ſuam: ⁊ aptis feneſtris ter in
die genua flectebat verſus hieruſalẽ. qđ Hiero. exponẽs
. d. hinc habet eccleſiaſtica traditio q̃ ter in die genua ſũt
flectenda. ſ. in tertia ſexta ⁊ nona. In eiſdem quoqꝫ horis
beatam v̾ginem laudare debemꝰ. ſ. in nocturnis ſiue ma
tutino: q꜡ tali hora quedã ſtella apparet ĩ celo que tramõ
tana vocat̃. cuius ductu naute ꝑueniũt ad portũ. ⁊ ip̃a btã
virgo eſt ſtella tramontana: q꜡ ſi eam digne laudauerimꝰ
nos q̃ ſumꝰ in hoc ſeculo ducet ad portum ſalutis. Itẽ in
p̃ma. nam tũc apparet quedam ſtella que diana vocatur.
quã ſequit̃ ſol. ⁊ ipſa beata virgo ẽ ve ſtella diana que verꝫ
ſolem. ſ. xp̃m nobis portauit q̃ illuminat totũ mũdũ. Itẽ
ĩ tertia. Nã hora tertia ↄſueuimꝰ eſurire ⁊ ip̃a portauit pa
nem verꝫ. ſ. xp̃m cũ quo eſt oĩs ſocietas. Item in ſexta: q̃a
illa hora magis feruet ⁊ calefacit ſol: ⁊ ip̃a laudãda ⁊ rogã
da eſt vt nos frigidos calefaciat ĩ charitate per ſolem xp̃z
quẽ genuit. Itẽ ĩ nona: q꜡ illa hora ſol declinat ad occaſũ
⁊ ipſa iuuat nos ⁊ ꝓtegit cũ ad occaſũ. i. ad ſenectutẽ de
clinamus. Item ĩ veſperis: q꜡ tunc ĩcipit dies finiri: ⁊ ipſa
laudatores ſuos in hora mortis defẽdit. Item in cõpleto
rio. Nã tali hora dies eſt completa ⁊ ipſa in cõplemẽto vi
te noſtre ꝓ nobis ĩtercedit: ⁊ in eterna tabernacula recipi
facit vbi completũ eſt gaudiũ electoꝝ. ¶ Officiũ beate
Marie iſtituit Urbanꝰ papa cãtari: vt dicet̃ in titulo de
tempore aduẽtꝰ. Nocturnale aũt officiũ nobis ad memo
riam reducit tempꝰ ab adã vſqꝫ ad noe. Matutinale tem
pus a noe vſqꝫ ad abraham. Prima tp̃s ab abraham vſqꝫ
ad moyſẽ. Tertia a moyſe vſqꝫ ad dauid. Sexta tempus
a dauid vſqꝫ ad aduentũ xp̃i. Nona tẽpꝰ ſequens vſqꝫ ad
ſecũdũ aduẽtum q̃n venturꝰ ẽ reddẽs vicem pro abditis.
Per veſperas recolimꝰ ſabbatũ. i. requiẽ animaꝝ poſt exi
tum a corporibꝰ vſqꝫ ad diem iudicij. Per cõpletoriũ v̾o
recolimꝰ repletũ numeꝝ ⁊ ↄſumatũ gaudiũ ſanctoꝝ: qđ
cõplebit̃ ĩ die magne feſtiuitatis quãdo bñdicti ꝑcipient
regnũ dei. In hac igr̃ parte de officijs eccleſiaſticis in gñe
tractare ĩtendimꝰ videlicet de his que ĩ officio cuiuſlibet
eccl̃ie dñr. De nocturnis. De laudibꝰ matutinis. De p̃ma.
De tertia. De ſexta. De nona. De veſperis. De cõpletorio.

Est aũt officiũ ſm̃ Iſidorũ ꝓpriꝰ vel con
gruus actꝰ vniuſcuiuſqꝫ pſone ſꝫ mores
ciuitati vel iſtitute ꝓfeſſionis. Alia nãqꝫ
habẽt iſtituta mõachi. alia canonici. alia
heremite: ⁊ ſic de reliq̃s. Et dr̃ officiũ ſꝫ
Hiero. ĩ libro de officijs ab efficiẽdo: q̃ſi
efficiũ ab efficio efficis vna littera ĩ aliã
ꝓpter decorẽ ſermonis mutata. Unicuiqꝫ etenim cõue
nit ſuum efficere officiũ. Uel ſm̃ Iſidorũ officium dr̃ vt
q̃ſqꝫ illa agat que nulli officiant ſed oĩbꝰ proſint. ¶ Cete
rum ĩ eccleſia generaliter nil canendũ aut legẽdũ eſt: qđ
a ſancta romana eccl̃ia canonicatum ⁊ approbatũ expreſ
ſe aut per patiẽtiã non ſit. In p̃mitiua tamẽ eccleſia diuer
ſi diuerſa q̃ſqꝫ pro ſuo velle cãtabãt dũmodo qđ cãtabãt
ad dei laudẽ ꝑtineret. Quedam tamẽ officia obſeruaban
tur ab oĩbꝰ ab initio cõſtituta: vel ab ipſo xp̃o vt oratio do
minica: vel ab ap̃lis vt ſymbolus. Succedentibꝰ vero tẽ
poribꝰ: q꜡ eccleſia dei ꝓpter hereſes ſciſſa ẽ: Theodoſius
ĩperator hereticoꝝ extirpator rogauit damaſũ papam vt
per aliquẽ prudentem ⁊ catholicum virũ eccleſiaſticum
faceret officiũ ordinari. Unde idem papa p̃cepit Hiero.
p̃ſbytero tũc in bethleem cũ paula euſtachio ⁊ alijs virgi
nibus morãti: q̃ prius ſub ſeptẽ apoſtolicis rome vixerat:
quatenꝰ officiũ eccleſie ordinaret. Ipe nanqꝫ nouerat lin
guas quattuor: hebraicã: grecã: caldaicã. ⁊ latinã: quod il
le obtẽperans fecit: Ordinauit itaqꝫ q̃ntũ de pſalmis ĩ do
minica: q̃ntũ in ſecunda feria: ⁊ quantum in tertia feria. ⁊
ſic deĩceps legeret̃. Euãgelia quoqꝫ ⁊ epiſtolas ⁊c. q̃ d̃ no
uo ⁊ veteri teſta. in eccleſia legunt̃ ꝑter cantũ: magna ex
p̄te ordĩauit. cuiꝰ op̃is exemplũ idẽ Hiero. romã miſit ⁊
a damaſo papa canonicatũ eſt ⁊ p̃ceptũ a cũctis eccleſijs
obſeruari ⁊ approbatum eſt ipſi damaſo ꝓpter auctorita
tẽ ſuã quã ĩterpoſuit. C. de ve. iu. enu. l. tãta. Cõſequẽter
tamẽ beatus gregoriꝰ ⁊ gelaſiꝰ orõnes ⁊ cantus addiderũt
⁊ lectiõibꝰ ⁊ euãgelijs Reſpõſoria coaptauerũt. Gradua
lia vero Tractꝰ ⁊ Alleluia Ambroſiꝰ Gelaſiꝰ ⁊ Gregorius
ad miſſã cãtari iſtituerũt. Pleriqꝫ quoqꝫ alij doctores ec
cleſie aliqua alia ſuperaddidiſſe noſcunt̃. Sancti enĩ pa
tres non ſimul oĩa ad decorẽ officij ꝑtinentia: ſed diuer
ſi diuerſis temporibꝰ ordinauerũt. Unde ⁊ miſſe ĩceptio
tres habuit varietates. Aliquãdo enĩ a lectione ĩchoaba
tur ꝓut fit hodie ĩ ſabbato ſancto. poſtea Celeſtinus papa
p̃s. ad miſſe ĩtroitum dici ĩſtituit. Grego. v̾o ĩtroitus cum
cantu ordinauit. Legit̃ in vita beati eugenij ꝙ dũ adhuc
officiũ ambroſianũ magiſqꝫ gregorianũ ab eccleſia ſerua
retur: Adrianꝰ papa conciliũ conuocauit: vbi ſtatutum ẽ
ꝙ Gregorianum deberet vniuerſaliter obſeruari: ad qđ
karolus ĩperator oẽs clericos minis ⁊ ſupplicijs per diuer
ſas ꝓuincias cogebat libros ambroſiani officij cõburens.
Beatus vero eugeniꝰ ad conciliũ quoddam ꝓpter hoc cõ
uocatum veniẽs inuenit ip̃m concilium per triduum iam
ſolutum: ĩducens dñm papam ꝙ oẽs p̃latos q̃ concilio in
terfuerant: ⁊ iam per tres dies receſſerant reuocaret. Cõ
cilio igr̃ iterꝝ cõgregato omniũ patꝝ fuit vna ſententia ꝙ
miſſale ambroſianũ ⁊ gregorianũ ſuper altare ſancti pe
tri ap̃li ponerent̃. plurimoꝝ epiſcoporũ ſigillis munita ⁊
fores eccleſie clauderent̃: ⁊ ipſi tota nocte orationi ĩſiſte
rent vt dñs per aliqđ ſignũ indicaret qđ horũ magis ab
eccleſia ſeruari vellet: ſicqꝫ per oĩa factũ ẽ. Mane igitur
eccleſiam ĩtrantes vtrũqꝫ miſſale ſuper altare apertum
ĩuenerunt: vel vt alij aſſerunt miſſale gregorianum peni
tus diſſolutum ⁊ huc illucqꝫ diſperſũ inuenerunt. ambro

ſianum vero ſolūmodo apertum ſup altare in eodem loco vbi poſitū fuerat inuenerūt. quo ſigno edocti ſūt diuinitus gregorianū officiū p totū mundū diſpgi. ambroſianū vero tm̄ ī ſua eccleſia obſeruari debere: ꝛ ſic vſq; hodie ſeruatur. Siquidē tpe karoli imperatoris officiū ambroſianū pcipue dimiſſum eſt. ꝛ gregorianū impiali auctoritate plurimū adiuuāte diuulgatū. Ambroſius eni multa inſtituit iuxta ritū grecoꝝ: vt dicet̄ īfra: vbi de hymnis aget̄. Ut aūt muſce morientes abigant̄ ꝛ mēs orantis ſerenet̄ vt digne cū deo loquat̄: ꝛ vt ſi mente non orauerit dn̄s in furore nō iraſcat̄ ſed miſereat̄: iō laudabili ꝯſuetudine iductū eſt vt ſacerdos añ canonicaꝝ horaꝝ initia et in fine dn̄icā orōnē: ꝛ añ horas btē marie ꝛ in fi. aue maria ꝛc̄. voce ſubmiſſa pmittat. Un̄ in ꝯcilio gerundiū. de ꝯſe. di. 5. id ſemp ſtatutū ē vt ēt poſt ſingulas horas dicatur: ne diabolus de corde ſacerdotis rapiat ſi qd boni ibi ſeminatū ē. Un̄ ī pmitia eccleſia poſt quālibet horā alta voce abſq; alia orōne dicebat̄ qđ adhuc eccleſia lateranē. dicit̄ obſeruare. Quidā ēt ī fine horaꝝ dicūt. Dn̄s det nobis ſuā pacē. De hac dn̄ica orōne ſub pma ꝛ ſub veſperis dicet̄. Quia vo dn̄s ait in euāgelio. Sine me nō poteſtis facere quicq;: iō ī ſingulis diuinis horis ſacerdos incipit Deus in adiutoriū meū intēde: ꝛ ſingule finiūtur p Deo grās: ꝛ ſic initiū ꝛ finis referūt̄ ad idē. ſ. ad deū q ē alpha ꝛ o. i. pncipiū ꝛ finis. 35. di. ab exordio. Dicēdo igit̄ deus ī adiutoriū meū intende: an̄ eccleſia inuitat hoīes. Juxta illud: venite filij ꝛ audite me: qđ iō itroductū ē: qm̄ dū archa dn̄i ad portādū leuabat̄: dicebat Moyſes: Exurgat deus. i. exurgere fac. ꝛ diſſipent̄ inimici tui ꝛ fugiāt q oderunt te a facie tua: ſic ꝛ ſacerdos noſter dicit. Deus ī adiutoriū meū intēde. hoc eſt pſta mihi auxiliū in reſurgēdo a peccatis: ꝛ ꝯ varios inimicos q mā circūdāt eccleſiam. Per archā eni ītelligit̄ eccleſia q vſq; ī finē circūdabit̄ a pſecutorib⁹ ſiue apertis ſiue occultis: ſicut archa ab inimicis circūdabat̄. Orat ḡ ſacerdos ne inimici pualere valeant: aliquos a cetu fideliū p aſtutiam forſitan ſepando. Cū eni pſecutio iuſti ſit a leone. ideſt a diabolo impetu. ideſt manifeſte ſeuiēte. vel a dracone. i. a dyabolo. in inſidijs. i. occulte pſequēte oēs clamēt. Deus in adiutorium meū itende. 7. q. i. ſ. cū vo. ptetea cū ſm apl̄m in dei noīe oīa faciēda ſint. 26. q. vlti. nō obſeruetis. merito eſt ab eo ichoādū. ❡ Circa hoc notandū eſt q ꝯtigit trib⁹ modis peccare. vz. corde: ore ꝛ ope: iōq; tribus diuerſis modis hore ichoant̄. vz ꝯpletoriū p Cōuerte nos de⁹. ꝯ peccatū cordis. matutinuz p Dn̄e labia mea aperies ꝯ pctm̄ oris Alie vo oēs diei hore p Deus ī adiutoriū meū ꝯ peccatū operis. Et qm̄ ī peccato cordis ꝛ oris eſt aliqd opis. iō in oībus horis tā diurnis q̄ nocturnis dicit̄. Deus ī adiutorium meū itende. ꝯ peccatū opis. Monachi vo dicunt p in nocturnis. Deus ī adiuto. meū iten. Poſtea dn̄e labia mea aperies. quia ſine adiutorio dei nec cor nec labia ad ipſius laudē apire valeāt. Job. 15. Sine me nihil poteſtis facere. ❡ Interea vo ſacerdos cū dicit: Deus in adiutorium meū intēde: ſigno crucis ſe munit ad effugandā illi⁹ virtutē. ſ. quālibet diaboli verſutiā ꝛ ptātē. valde eni timet ſignū crucis: Unde Chryſoſtomus. Ubicūq; demones ſignū crucis viderint: fugiūt timentes baculum quo plagā acceperūt. Stephanus quoq; papa de ꝯſe. di. v. nūquid. ait. Nūqd nō oīa chriſmata. i. ſacra que cuz chriſmatis vnctione preſtant̄: ſacerdotalis miniſterij crucis figura. i. ſigno pficiunt̄. Nunqd baptiſmatis vnda ſine cruce ſanctificata pctā relaxat: ꝛ ut cetera pretercam⁹: ſine crucis ſignaculo quis ſacerdotij gradus aſcendit: Baptizandus quoq; ſigno crucis ſignat̄ in fronte ꝛ in pectore. De pfundo quidē crucis myſterio dicet̄ in. vi. parte ſub ti. d paraſceue: ꝛ hic etiā aliqua ſupponamus. ❡ Sane crux dn̄i multipliciter fuit in veteri teſtō pfigurata. Legit̄ ſi quidē q moyſes ad mandatū dn̄i eneū ſerpentē erexit in palo in deſerto p ſigno quē aſpiciētes qui pcuſſi fuerāt a ſerpētibus illico ſanabant̄: qđ ipſe xp̄us exponens ingt in euangelio. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto: ita exaltari oportet filiū hoīs: ut oīs qui credit in ipm̄ nō pereat: ſed habeat vitā eternam. Legit̄ etiā q cū ioſeph applicuiſſet manaſſen ꝛ effraim ad iacob ſtatuēs maiorē ad dextrā ꝛ minorē ad ſiniſtram: ut eis ſm ordinē bn̄diceret: Jacob manus ꝯmutans. i. in modū crucis cācellās dextrā poſuit ſup caput effraim minoris. ꝛ ſiniſtraz ſuper manaſſe maioris ꝛ dixit. Angelus q eruit me de cunctis malis benedicat pueris iſtis ꝛc̄. Jtem moyſes ait. Die ac nocte erit vita noſtra pendēs: ꝛ videbitis ꝛ cognoſcetis. xp̄s eni nocte fuit in cruce pendēs: q2 tenebre facte ſunt ab hora ſexta vſq; ad nonam. Et etiā fuerit pendens certum eſt. ❡ Ruꝛſus legit̄ Ezechielis. ix. Ezechiel audiuit dn̄m dicentē ad viꝝ veſtitū lineis: habentē attramentū ſcriptoris ad renes: Tranſi p mediā ciuitatē ꝛ ſigna thau in frontibus viroꝝ dolentiū ꝛ gementiū. ꝛ poſt hec dixit vij. viris. Tranſite p mediā ciuitatē ꝛ pcutite oēm ſuper quē nō videbitis thau. nemini parcet oculus veſter. Jtē dicere. Congregabo oēs gentes ꝛ erit eis in ſignuz thau. Jtem alibi. Et erit principatus eius ſup humerum eius. Chriſtus eni portauit ſup humeros crucē in qua triūphauit. Johānes quoq; vidit angelū aſcendentē ab ortu ſolis habēteꝫ ſignuz dei viui ꝛ clamabat voce magna quattuor angelis qbus datū eſt nocere terre ꝛ mari dicēs. Nolite nocere terre ꝛ mari neq; arboribus quouſq; ſignem⁹ ſeruos dei in frontib⁹ eorum. Jtē lignū miſſum ī marath aquas dulcorauit amaras: ꝛ ad lignū miſſum in iordanē: ferrū qđ inciderat enatauit. hoc ē lignum vite in medio padiſi: de quo ſapiēs ptetat̄. bn̄dictum lignū p quod fit iuſticia: qm̄ regnauit ī ligno deus. Hoc ergo crucis ſigno ſe armat eccleſia in pectore ꝛ in fronte: ſignificans crucis myſteriū eſſe corde credendū: ꝛ manifeſte ore cōfitendū Per hoc eni ſignum cōfundit̄ ciuitas dyaboli ꝛ triūphat eccleſia terribilis: ut caſtroꝝ acies ordinata. Juxta illđ. Terribilis eſt locus iſte ꝛc̄. ꝛ alibi. Uidi ciuitatē magnaz ſanctā hieruſalē nouā ꝛc̄. Aug⁹ tū dicit. xi. di. eccl̄aſticaꝝ q nulla ſcriptura noui teſtamēti vel veteris docet fideles crucis ſignaculo inſigniri. ❡ Eſt aūt ſignū crucis tribus digitis exprimendū. q2 ſub inuocatōe trinitatis impmit̄. De qua pphēta ait. Qui appendit tribus digitis molem terre. Pollex tñ ſupeminet: qm̄ totā fidem nr̄am ad deū vnum ꝛ trinū referimus: ꝛ mox poſt ipam inuocationem trinitatis pōt dici verſus ille. Fac mecū dn̄e ſignū in bonum vt videant q me oderunt ꝛ confundant̄: qm̄ tu dn̄e adiuuiſti ꝛ ꝯſo. es me. Jacobite vo aſſerentes: ſicut ꝛ euticiani vnam tm̄ naturam. ſ. diuinam eſſe ī xp̄o: ꝛ ſicut vna eſt pſona vno tm̄ digito ſe ſignare dicunt̄: quoꝝ error in canonibus extirpatur. iz. di. ca. i. ꝛ. z. z4. q. 3. quidam. ſ. euticiani. Uerum quidā ſignāt ſe a fronte deorſum: in q̄ illud exprimit̄ myſterium q inclinauit deus celos et deſcendit in terram. Deſcendit quidē ut nos de terra leuaret in celū. Deinde a dextra ad ſiniſtram: pmo: vt eterna que p dextram tēporalibus que per ſiniſtram ſignificantur preferendo deſignent. Secundo ad notandū q xp̄us de iudeis tranſiuit ad gētes. Tertio q2 chriſtus a dextra. i. a patre veniens: diabolum qui per ſiniſtram ſignificat̄ in cruce peremit. vnde Exiui a patre ꝛ veni in mundum Alij vero ſignum crucis a ſiniſtra pducunt in dextram fulti auctoritate illa. Egreſſus eius a patre. excurſus vſq; ad inferos. recurſus ad ſedem dei. Incipiūt eni ſe ſigna

re a parte ſuperiori que patrem ſignificat: ⁊ deſcendunt ad inferiorem que mundū deſignat. deinde a ſiniſtra ꝑte que infernum: ꝓducūt ad dextrā que celum ſignificat. Nam chriſtus deſcendit de celo in mundū. de mūdo ad infernū. ab inferno aſcēdit in celum: vbi ſedet ad dextrā dei patris. Secūdo hoc faciūt ad inſinuandū qꝛ de miſeria tranſire debemus in gloriā: ⁊ de vitijs que ꝑ ſiniſtrā ad virtutes que ꝑ dextrā ſignificant̄: vt legitur ī euangelio Math. nam ⁊ xp̄s de morte tranſiuit ad vitā. Tertio quia chriſtus a tēpalibus ad eterna ꝑ fidē crucis nos eleuat. ¶ Conſiderandū aūt eſt ꝙ q a ſiniſtra producunt in dextrā ſeipſos ⁊ alios pariter conſignāt. ſed tūc ſup illos ſignum crucis a dextra in ſiniſtram ꝓducūt: qꝛ nō conſignant eos quaſi vertentes dorſum: ſed quaſi faciē p̄ſētātes ſed ⁊ cum ſup alios p̄ncipaliter ſignū crucis imprimunt etiā ſeipſos a ſiniſtra in dextrā: ſed alios a dextra in ſiniſtram cōſignāt. Sane regulariter ī omnibus euangelicis verbis debem⁹ facere ſignū crucis vt in fine euāgelij. ſymboli. dn̄ice orōnis. Gloria in excelſis deo: ſcūs: agnus dei: benedictus dn̄s deus iſrael. magnificat: ⁊ nūc dimittis: ⁊ in p̄ncipio horaꝝ ⁊ in fine iſſe qn̄ ſacerdos dat bn̄dictionem. ⁊ etiā vbicūqꝫ de cruce vel crucifixo mētio fit: que etiam oīa ſtādo ſicut ⁊ euāgeliū audire debem⁹. In omni etiā actu nr̄o ſignū crucis facere debem⁹. Vn̄ Ambro. ad omnē actū inceſſum ve. manus im pingat ī crucē. Et aduerte qn̄ crucis figura quadripartita ē. vel ꝓpter quattuor elementa que in nobis viciata xp̄s ſua paſſione curauit vel ꝓpter hoīes quos ex q̈ttuor ꝑtibus orbis ad ſe traxit. Iuxta illud. Si exaltat⁹ fuero a terra oīa trahā ad meipſum. vel ⁊ hec quadratura ꝑtinet ad moralitatē habet enī longitudinē: latitudinē: ſublimitatē ⁊ ꝓfundū Profundū eſt acumen qđ terre infigit̄. longitudo ē inde ad brachia. latitudo eſt in expanſione. altitudo ſeu ſublimitas eſt a brachijs vſqꝫ ad caput. Profundū ſignificat fidem que eſt poſita in fundamento. altitudo ſpē que ē repoſita in celo. latitudo charitatē que eſt ad ſiniſtram ⁊ ad inimicos extendit̄. longitudo ꝑſeuerantiā q̄ ſine fine ɔcludit̄. de hoc dicetur in ſexta ꝑte ſub ti. de paraſceue. De ſigno crucis qđ fit in p̄ncipio ⁊ in fine euangelij dictū eſt in. 4. ꝑte ſub ti. de euāgelio. ¶ Poſt deus i adiu. me. inten. ⁊c. ſtatī in ſingulis horis ſubijcit̄. Gloria p̄ri ⁊ filio. Sicut erat ⁊c. quos duos v̄ſus btūs Hiero. ſcripſit inter opuſcula que pape Damaſo miſit. ⁊ ipſius rogatu idē Damaſus illos ī fine pſalmoꝝ cantari īſtituit. ipſum tn̄ v̄ſū Gloria. nicena ſynodus dr̄ edidiſſe. Quia enim dn̄s dixit Adhuc te loquēte ecce aſſū. iō quaſi iā nos ītellexerim⁹ exauditos eſſe: grāꝝ actiones trinitati tribuim⁹ dicentes Gloria patri ⁊c. ¶ In exequijs tn̄ mortuoꝝ nec deus in adiu. nec gloria pa. dicim⁹. qꝛ in illis ſaluatoris exequias imitamur: ī qbus hec ceſſant: put in ſequenti ꝑte ſub ti. ð quinta feria cene dn̄i dicet̄. Similiter poſt vnumquēqꝫ pſalmū dr̄. Gloria pa. ⁊c. qꝛ v̄ſus iſte totius trinitatis ſimplex laus eſt. Pſalmus nāqꝫ bonā opationē ſignificat: q̈ finita merito deo gloria dāda eſt q ꝑ oī ope bono laudādus eſt ⁊ nūc ⁊ ſemꝑ ſicut laudandus erat in p̄ncipio qn̄ celū ⁊ terrā creauit. Sicut enī ſibi ſoli laus ē de creatiōe celi ⁊ terre: ſic ⁊ ei laus eſt de omni opere bono nunc ⁊ ſp. In p̄miſſo qdem verſu. Sicut erat ī p̄n. ⁊c. multiplicium temporū varietas demōſtratur. vꝫ. ī ſicut erat in p̄n. preteritum: in ⁊ nūc p̄ns. ī ⁊ ſemꝑ futurū ⁊ eternū. ī ⁊ in ſecula ſeculoꝝ longitudo magna. vnde Origenes. Quotiens ſecula ſeculoꝝ noīant̄: fortaſſe lꝫ nobis ignotus tn̄ a dn̄o ſtatutus aliqs termin⁹ īdicatur. Legitur ꝙ Ildebrādus p̄or cluniaceū. factus papa greg. dum ī minoribus agens legationis officio fungeretur. Archiepm̄ ebredunen̄ de ſymonia accuſatū: ⁊ accuſatores omnes corrūpentem ita vt cōuinci nō poſſet: miraculoſe cōuicit. p̄cepit enim illi vt diceret v̄ſum. Gloria pa. ⁊c. Ille v̄o lꝫ expedite diceret Gloria patri ⁊ filio: tn̄ ⁊ ſpiritui ſcō ꝓferre nō poterat: ꝙppe qꝛ ī ſp̄ūm ſanctū peccauerat. Reatū ergo ſuū ɔfeſſus ⁊ depoſitus. mox expedite ⁊ ſpiritui ſancto pnunciauit. ¶ Et nota ꝙ gloria p̄ri dicit̄. 24. vicib⁹ ī nocturnis feſtiuitatū: put dicet̄ in. 6. parte ſub ti. de feria qnta cene dn̄i: qđ fit ī honorē. 12. apoſtoloꝝ q ſunt. 12. hore diei. ī. chriſti a v̄o ſole illuminate. ⁊ ſunt. 12. hore noctē. ī. eccleſiā illuminātes q dn̄m glorie in nocte huius ſeculi p̄dicauerūt. Tullius dicit ꝙ gloria eſt frequens de aliquo fama cum laude. Ambro. dicit ꝙ gloria eſt clara cū laude noticia. Augu. dicit in. 5. ð ci. dei de gloria ſeculi: ꝙ gloria eſt iudicium hominū bn̄ de hominibus opinatū. Et poſt gloria patri ſubijcitur all'a. de quo ſub ti. ð p̄ma dr̄. Hymni qqꝫ tam ex inſtitutōe Gelaſij pape q̈ꝫ ex approbatōe ɔcilioꝝ toletani ⁊ agaren̄. ð ɔſe. di. ī. ð hymnis. ⁊ di. 5. ɔuenit. ī ſingulis diuīs officijs canunt̄. Eſt aūt hymnus grece. latine laus dei cum cantico. vel vox humana ī laudem dei metrice compoſita. Canticum vero eſt exultatio mētis habita de eternis ī vocē hūanā prorūpens. qꝛ v̄o pſalmi ſūt hymni. vnde ⁊ pſalteriū dicit̄ liber hymnoꝝ. iō ī qbuſdā eccleſijs hymnos nō cantāt: qđ tn̄ approbādū nō eſt: qm̄ nō ſine cauſa ſūt a ſcīs patrib⁹ īſtituti. ⁊ p̄terea nō omnis hymnus p̄s eſt vt qn̄ nil opando deū cū mētis exultatiōe laudamus: ꝓpter quā laudē exprimendā hymnus cantat̄ Pſalmi v̄o opa bona ſignificāt: vt infra dicet̄. Illud aūt notādū eſt ꝙ ī diuinis officijs hymni p̄cedūt p̄s ī. nocturnis v̄o. ſ. ī veſpis cōpletorio ⁊ laudib⁹ matutinis econerſo. Dies enī ꝑtinet ad ſp̄ūales. q habēt gaudiū ɔſcīe. nox ad penitētes q hn̄t remorſū ɔſcīe. illos exultatio īdicit in opationē qbus dicit̄. Cantate ei canticū nouū bn̄ pſallite ei ī vociferatōe. Iſtos ꝑ opationē oportet venire ad exultationē. Idcirco ī diuīs officijs hymni p̄cedūt p̄s. In nocturnis v̄o ecōuerſo. in veſpis āt ⁊ ī p̄ma q̊ loco hymni canet̄ ibi dicet̄. Rurſus ſtādo hymnos cātam⁹ ī erectōe corpoꝝ oñdētes ꝙ ī laudādo deū corda ſurſū erecta hr̄e debem⁹. Verūtamē niſi mens conſonet lingue certū eſt vocē quālibet clamoroſam dn̄o non placere. Drā ergo eſt inter p̄s. hymnū ⁊ canticū. Nam in p̄s. opa. in hymno laus. in cātico mētis exultatio ītelligit̄: de quo p̄icet̄ ſub ti. ð laudib⁹ matutinis. De his trib⁹ dic̄ apl's ad collo. 3. In p̄s ⁊ hymnis ⁊ cāticis ſp̄ūalib⁹ cantātes ⁊ pſallētes ī cordibus vr̄is dn̄o. 93. di. cantantes. ⁊ in his trib⁹ varietatib⁹ ē gen⁹ muſicoꝝ accipi pōt: put iā dicet̄. In nouo teſta. Hilarius pictauien̄. ep̄s p̄m⁹ hymnorū carmīe floruit: ⁊ poſt eum Ambro. iōqꝫ hymni ambroſiani dn̄r: qꝛ ei⁹ tempore plurimū ī eccleſia mediolan̄. cātari ceper̄t. Poſtea vero ī eccleſijs occidētalib⁹ quecūqꝫ carmīa ī dei laudē benedicunt̄ hymni vocant̄. Augu. dic̄ ī li. cōfeſſionū ꝙ cū Ambro. a iuſtina īperatrice arriana ꝑfidia dānata ꝑſecutiōē pateret̄: ⁊ itra eccleſiā cū plebe catholica īſidijs vigeret̄ īſtituit hymnos ⁊ pſalmos ſcḋm morem orientaliū decantari: ne ppl's meroris tedio cōtabeſceret qđ ad oēs fuit poſtmodū deriuatū. ¶ Et aduerte ꝙ ī qbuſdā eccleſijs hymnus natalis dn̄i ⁊ feſtoꝝ illius ſeptimane ſub eodē cantu dn̄r. Rō eſt qm̄ ſicut mēbra ad caput: ſic ſancti ſe habent ad xp̄m a quo ſicut a capite īfluentie eterne beatitudinis participare noſcuntur. Qꝛ igr̄ hoc īchoatū exiſtit ī ei⁹ natiuitate ⁊ cōſūmatū ī reſurrectione: qꝛ tunc cyrographus dānatōis deletus eſt ⁊ reſeratū celū qđ tot ānis māſerat clauſū: idcirco eo p̄cipue tpe ſolemniates ſcōꝝ ſub cantu ſolemnitatis xp̄i rōnabiliter recolunt̄. Hoc aūt non cōtigit in cantu hymnoꝝ paſchalis temporis ī quo ſignificat̄.

ꝙ ſanctoꝝ gloria ĩ ipſis nondū totaliter eſt ꝑfecta ꝓpter
appetitū reſurrectõis corpoꝝ ſuoꝝ: ⁊ iō ipſi xp̄o nōdū to
taliter cõformant̃. ¶ Antiphone quoqꝫ ĩ ſingulis horis
ex inſtitutõe bt̃i Ambroſij dicunt̃ ꝓ eo ꝙ bt̃us Ignatius
tertiꝰ a bt̃o Petro: antiochenus ep̃s audiſſe legit̃ ĩ tripti
ta hiſtoria ſup̱ quendam montē angeloꝝ choros antipho
nas canẽtes. Inde enĩ greci p̄ antiphonas cõpoſuerunt: ⁊
eas cū pſalmis ĩ choro quaſi ĩ chorea cātari ordinauerūt:
q̄ mos ad vniuerſas trāſiuit eccleſias: vt iā vbiqꝫ ātipho
ne decātent̃. Dicunt̃ aūt antiphone reſpectu ad pſalmo
diam cui rn̄dent: ſicut ⁊ rn̄ſoria reſpectu ad hiſtoriā. vn̄
⁊ antiphona dicit̃ q̄ſi an̄ pſalmū ſonās. Inchoat̃ eniꝫ an̄
pſalmū q̄ opus ſignificat. ipſa v̄o ſignificat charitatis co
pulā ſeu mutuā dilectionē ſine qua opus nō ꝓdeſt ⁊ per
quā opus incipit meritoriū eſſe. Recte igit̃ ſm̄ ciꝰ tonū
melodia pſalmi ĩformat̃: qꝛ dilectio op̱a nr̄a informat: ⁊
ſm̄ hoc dr̄ ab anti qd̄ eſt ꝯ ⁊ phanos qd̄ eſt ſonus: qꝛ pſal
mus ſm̄ melos eius intonat̃: ⁊ manus op̱at̃ ſm̄ ꝙ chari
tatis igniculo excitat̃. Pſalmꝰ aūt ātiphone ĩtermiſcet̃
qꝛ fides ꝑ dilectionē op̱at̃. Uel an̄ pſalmū ĩꝑfecte ⁊ poſt
ꝑfecte dr̄ qꝛ charitas ĩ via ĩꝑfecta habet̃ ſeu hic initiat̃
ſed ĩ patria ꝑ bona op̱a que hic ex charitate fiunt ꝑficiet̃
iuxta illd̄ Iſa. Uiuit dn̄s cuiꝰ ignis in ſyon ⁊ caminus in
hieruſalē. In p̄cipuis tn̄ feſtiuitatibus etiā an̄ pſalmum
ꝑfecte dr̄ ad notandū ꝙ in illis ꝑfectiores ĩ bonis op̱ibꝰ
nos exhibere debemus. Inchoat̃ quoqꝫ ab vno vniꝰ chori
⁊ finit̃ a pluribus vtriuſqꝫ chori. Primo qꝛ charitas ab
vno. ſ. xp̄o incipit ⁊ ĩ mēbris eiꝰ ꝯſumat̃. Ab ipſo ſicut ipſe
dicit in euāgelio Io. Mandatū nouū do vobis ⁊c̄. Deus
enĩ p̄or dilexit nos: vn̄ ⁊ nos cõiter dilectõi eiꝰ corrn̄dere
debemus. Scd̄o ad notandū ꝙ vox p̄dicatoꝝ q̄ ſemper
ad vnitatē tēdit nos monet: vt qd̄ vnuſqſqꝫ ſingulariter
op̱ando acquirit: alteri ꝑ dilectionē porrigat: vt ſi vnꝰ adi
ſcit in ſcholis ⁊ alter ſeminat in cāpo tp̱e fructus doctor
ſemināti doctrinā porrigat ⁊ ſator doctori panē. ¶ Cete
rum antiphona poſt pſalmos cõiter ab oībus cantat̃: qꝛ ea
de dilectõe cõe gaudiū ſurgit. Cātat̃ etiā a duobꝰ choris
alternatim ad notādū mutuā dilectionē ſiue charitatē
que ĩ paucioribꝰ q̄ duobus conſiſtere neq̄t. Coniungit ḡ
antiphona duos choros: vt charitas ꝑ bonū opꝰ ꝯiungat
duos fratres. Iſidorus dicit in li. 6. ethymo. ꝙ antiphona
grece ĩterp̄tatur latine vox reciproca: qꝛ duo chori ſiue ꝯ
vno ad vnū reciprocādo viciſſim melodiaꝝ cantꝰ alter
nāt: q̄ſi duo ſeraphin duoqꝫ teſtamēta ĩuicē ſibi ꝯclamā
tia. Un̄ clerici ātiphonas cantātes nō vertūt vultus ad
altare ſed ſe adinuicē verſis vultibus reſpiciūt. qd̄ genꝰ ca
nēdi greci adinueniſſe tradunt̃. eſt itaqꝫ antiphona q̄dā
cantilena diuis laudibꝰ ad recreationē inſerta. Nihil enĩ
amplius charitate recreat animos q̄ qꝛ modulando cāta
tur: mentis iocūditatē ſignificat: iuxta illud p̄s. Pſallite
ſapienter. tūc enĩ iocūditas ſapida eſt cū de deo eſt. Tūc
etiā manus ſub pēnis ſunt Ezechielis. i. ⁊ in ꝓuer. Beatꝰ
vir q̄ inuenit ſapientiam ⁊ q̄ affluit prudentia: qꝛ q̄ hꝫ io
cunditatē mentis de eternis de facili affluit prudentia. i.
bonis op̱ibus q̄bus ſibi ꝓuidet ĩ futuro. Uel ſm̄ moyſen
antiphona ē quedā vox qua ſibi inuicē angeli colloquū
tur. Sex aūt antiphone que diebꝰ feriatis an̄ p̄s. noctur
nales dicunt̃: de pſalmis ſumunt̃: ⁊ bonoꝝ operū ꝑfectio
nem vel ſex op̱a miſericordie deſignāt: qꝛ ſenariꝰ nume
rus perfectus eſt. Ille v̄o que dicunt̃ ſup̱ Bn̄dictus ĩ lau
dibus: ⁊ ſup̱ magnificat ĩ veſp̱is: ꝯ euangelijs dicꝫ ĩ q̄bꝰ
dicunt̃ ſumunt̃ exceptis illis que in q̄nta feria dicuntur
ꝓut dicet̃ in ſexta p̱te ſub q̄nta feria ſcd̄e dn̄ice q̄drage
ſime. ¶ Rurſus ĩ q̄buſdā eccleſijs ĩ fine ātiphõe fit neu
ma ſeu iubilus: qꝛ beatus populus q̄ ſcit iubilationē. Eſt
autem neuma ſeu iubilus ineffabile gaudiū ſeu mentis
exultatio habita de eternis. Ideoqꝫ in diebus ieiunioꝝ ⁊
afflictionū nō debēt fieri: ſicut nec in luctu cythariʒari. ⁊
fit neuma in vnica ⁊ finali lr̄a antiphone ad notandū ꝙ
laus dei ineffabilis ⁊ incõprehenſibilis ē. ineffabile nāqꝫ
gaudiū ꝑ neuma ſignificatū qd̄ hic p̄guſtat̃: nec penitus
exp̄mi nec penitꝰ taceri valet. quare merito eccleſia v̄bis
omiſſis iubilando cū neuma q̄ſi in admiratõē ꝓſilit: ac
ſi dicat que vox q̄ poterit lingua retexere ⁊c̄. Uerba eniꝫ
hic nō ſufficiūt: nec intellectus capit: nec amor etiā dice
re ſinit. Quis enĩ plene enarraret qd̄ oculus nō vidit nec
auris audiuit: nec in cor hoīs aſcendit. Neumatiʒando ḡ
exp̄ſſiꝰ quodāmodo ſine v̄bis dicit q̄ ꝑ v̄ba ĩuat q̄tū ſit
illd̄ celi gaudiū vbi v̄ba ceſſabūt: ⁊ hoīes oīa ſciēt. Uerū
qꝛ ꝑfectoꝝ tm̄ iubilus eſt: ĩ magnis feſtiuitatibꝰ nō tā ma
iores q̄ et̄ minores exultāt. ide eſt ꝙ ĩ q̄buſdā eccleſijs
in q̄bꝰ neuma nō dicit̃: vox nō ſignificatiua ĩ vocē ſignifi
catiuā ꝯuertit̃: qꝛ loco iubili ⁊ neume: trophi ⁊ ſequentie
decantant̃. ad quas laudes ⁊ minores ⁊ maiores paſſim
admittunt̃: ⁊ iō cõiter ab oībus decantant̃. In q̄bus anti
phonis dicat̃ neuma ſeu iubilus: ⁊ quare hoc potius fit in
tp̱e paſcali: dicet̃ ſub ti. de laudibus matutinis. Iubilus
aūt diuerſa ſignificat: ⁊ in diuerſis locis ĩ eodem tū ſorio
ſepe fit: ꝓut dicet̃ in ſexta p̱te ſub natali. Itē de neuma q̄
fit ꝑ alleluia ĩ q̄rta p̱te ſub alleluia dcm̄ eſt. Itē in quibꝰ
antiphonis dicat̃ alleluia ĩ ſequenti p̱te ſub feſto natalis
dicet̃. ¶ Et nota ꝙ neuma neume ſme. p. ⁊ in feminino
genere eſt iubilus: de quo dcm̄ eſt: ſed pneuma. tis. grece
ſcriptū ꝑ. p. ĩ neutro genere eſt ſp̄us ſanctus. vtrūqꝫ tn̄ ꝓ
feminino ſepe ponit̃ ĩ ſcripturis. Sane neume q̄ in miſſa
fiūt rep̄n̄tat gaudiū: q̄ potiꝰ fieri ſolēt ĩ e vt in kyriel̃. vel
in a vt alleluia: q̄ ĩ alijs vocalibus: ad notādū gaudium
ſp̄uale qd̄ nobis reſtitutū ē ĩ partu virginis cui ſcā ē mu
tatio huiꝰ noīs Eua ĩ aue: dicēte angelo. Aue Maria ⁊c̄.
⁊ ibi Mutās nomē eue. Significatio nāqꝫ huiꝰ noīs eue
māſerat vſqꝫ ad angeli ſalutationē. Illā aūt ſignificatio
nē ade ⁊ eue naſcētes ĩfantes exp̄muūt. Nā femina naſcēs
ꝓfert e. maſculus v̄o a. vn̄ v̄ſus. Et dicunt e vel a. quotq̄t
naſcunt̃ ab eua. Ille ḡ neume nō ſignificāt dolorē quē
nobis attulit trāſgreſſio ade ⁊ eue: ꝓut q̄dā ſcripſerūt. ſꝫ
gaudiū nobis ĩ p̄miſſa ſalutatione v̄ginis reſtitutum.
¶ Rurſus ꝯſiderandū eſt ꝙ fere vbicūqꝫ in cātu ſcribi
tur hieruſalē neuma ꝓducit̃: vt celeſtis hieruſalē iubila
tio figuret̃. exemplū habet̃ ĩ alleluia. Te decet: qd̄ canta
tur dn̄ica. io. poſt penthe. Idē et̄ ē q̄tiens alleluia duobꝰ
v̄ſibus ĩſigimꝰ vt ꝯ ſtola duplici gaudeamꝰ. exemplū eſt
in alleluia. Paſca noſtrū: qd̄ dicit̃ in die reſurrectõis ⁊ in
all'a Angelus dn̄i: qd̄ dr̄ ĩ ſexta feria tūc ſequēti. Utrūqꝫ
alleluia duos hꝫ v̄ſus ꝓut gradualia antiq̄ oſn̄dūt: ⁊ ſic ꝯ
alijs. In q̄buſdā tn̄ feſtiuitatibus q̄dā v̄ſiculi ĩ nocturnis
antiphonas p̄cedūt: de q̄ ĩ ſequēti p̱te ſub dn̄ica ꝯ trinita
te dicet̃. Poſt ātiphonas ĩ ſingul' horis diurnis ⁊ noctur
nis ex ĩſtitutõe Damaſi pape. pſalmi ad ātiphõe ſimpho
niā canūt̃: ⁊ ſignificat p̄s. bonā ⁊ diuinā op̱atõē. Un̄ da
uid ĩ pſalterio ꝯcacordo pſallā tibi. In tali enĩ iſtr̄o pſalle
bat ĩuēs ꝙ ĩ pſalt̃io ſp̄uali ſp̄ū viuificato ꝑ fidē debemꝰ
pſallere deo decē legis mādata ĩplēdo. Ipſe āt Damaſus
ĩſtituit vt chori ĩ duas p̱tes diuiſi pſalmos canerēt alter
nati. ⁊ dicūt̃ pſal. alternati ad notāū. alternā ſcõꝝ ad bn̄
op̱andū exhortatõē. Priſcis nāqꝫ tp̱ibꝰ ꝯfuſe ⁊ q̄ſi ĩ cho
rea dicebāt̃ iōqꝫ ſancti p̄res ordinauerūt vt alternati dice
rentur. i. vna p̱s chori vnū verſū ⁊ altera aliū diceret. qd̄
beatus Ignatius p̄mꝰ ſtatuiſſe fert̃ ĩ eccleſia antioche
na: ꝓ eo ꝙ in viſione audiuit angelos antiphonatim pſal
mos pſallentes: de hoc etiā dictum eſt in p̄ma p̱te ſub ti.

de eccleſia. Dicunt̄ etiā alternatim ad nōtandū q̄ alter
alterius onus ferre dȝ. Pſalmos quoqȝ ſtando dicimus
ad oñdendū q̄ ſtantes in bonis operibus vincimus. Dū
enim populus iſrael cum amalech pugnabat q̄zdiu moy
ſes man⁹ leuabat ppl's vincebat. qñ vo man⁹ demittebat
populus vincebat̄ .37. di. ſi qs vult. Eleuatio igit̄ ad ſtā
dum ſignificat mētis noſtre deuotionē: vt ſtatu corporis
mentis affectionē monſtremus. vȝ. nos paratos eſſe ſiue
ad domandū carnē ſiue ad exercitiū opis. ¶ Lectiones
vo que ſunt doctrina nr̄a in ſilētio ⁊ ſedēdo audim⁹: qñ
doctrinā ſedēdo ⁊ qeſcendo recipimus. vñ eccleſiaſticus
Sapientiā ſcribe in tp̄e ocij: ⁊ q minorat̄ actu pcipiet eā.
Et iterū vba ſapiētie in ſilentio ⁊ qete diſcunt̄. Et pph̄a
ait: Erit cult⁹ iuſtitie ſilentiū. 5. q. 4. i loco. Sanctos q̄qȝ
ſtantes oramus ſignificantes eos in ppetua letitia fore.
Iuxta illō. Stātes erāt pedes nr̄i i atrijs tuis hieruſalē.
¶ Sane i diuinis horis ſex pſalmi dicūtur p quos ſex opa
miſericordie denotant̄ qbus in vinea dñi laborantes itē
dere debent: que ſi pie ⁊ mūdo corde exerceamus a ſerui
tute diaboli liberati ad libertatē vite pueniem⁹: ⁊ retri
butionē diurni denarij recipiemus. Verūtū ſub tribus
glorificationibus dicunt̄ ad inſinuandū fidē ſancte trini
tatis ad quā diuina ſunt opa referēda. In veſpis vo qnqȝ
dicuntur: put ibi dicet̄: ⁊ ſunt pſalmi horaꝝ inuariabiles
put ſub cōpletorio dicet̄. ¶ Illud quoqȝ ptermittēduȝ
nō eſt q̄ vnus atqȝ idē pſalmus in varijs feſtiuitatib⁹ can
tatur: p eo q2 ibi vſus ptinētes ad illas iueniunt̄: vbi gr̄a
In natiuitate dñi cātam⁹ pſalmū. Eructauit. pp̄ter vſuȝ
illum. Specioſus forma. Cantamus etiā illū i feſto virgi
nū pp vſum. Adducent̄ regi vir. ⁊c. ⁊ ēt i feſto apl'orū pp
verſū: p pr̄ib⁹ tuis ⁊c. Itē pſalm⁹. Quare fremuerūt gen
tes. cantat̄ in natiuitate pp̄ter vſum. Dominus dixit ad
me. ⁊ in paſſione dñi pp̄ter verſum. Aſtiterūt reges ter
re: ⁊ ſic de alijs. Preterea vnū ⁊ idem vocabulum ſepe
diuerſimode accipit̄. vbi gr̄a. Hoc nomē tēplū ſignificat
corpus xp̄i: vt ibi. Soluite tēplū hoc. Aliqñ ſignificat tē
pluȝ mālē. inde eſt q̄ pſalmū illū. Magnus dñs ⁊c. can
tamus i natiuitate pp̄ter verſū illū. Suſcepim⁹ deus ⁊c.
intelligimus eni ibi de tēplo corpis. Cantam⁹ etiā eūdeȝ
pſalmū in purificatōe. ⁊ ibi accipimus de māli tēplo in q̊
fuit eadē die p̄ſentat⁹. De pſalmodia tā nocturna q̄ȝ diur
na i ſuis locis dicet̄. ¶ Et nota ſc̄m Hiero. de ɔſe. di. 5. nō
mediocriter: q̄ melior ē qnqȝ pſalmoꝝ cū cordis purita
te ⁊ ſerenitate ſpūali ⁊ hilaritate decantatio q̄ȝ tot⁹ pſal
terij cū anxietate cordis atqȝ triſtitia modulatio. ¶ Po
ſtremo notandū ē q̄ pſalmi graduales ſūt qndecim qui
ſignati ſunt p qndecim gradus qbus aſcendebat̄ ad tem
plum ſalomonis qđ erat i monte. Hos quīdecim gradus
vocant quidā canticū graduū: eo q̄ i quolibet p̄miſſorū
qndecim graduū ſinguli pſalmi decantabant̄: ⁊ vbū gra
duū caſus genitiui eſt. De dictis gradibus dictum eſt in
p̄ma pte ſub ti. de altari. Significati ſūt etiā dicti qndecī
pſalmi p alios quindecim gradus Ezechielis: qbus viſuȝ
eſt ei aſcendi i ciuitatē dei. de quib⁹ habet̄ de pe. di. 2. dū
ſanctā. ⁊ ezechielis. 40. vbi p̊ habetur de ſeptē gradibus: ⁊
poſtea de octo. Nēpe qndenarius nūerus ɔſtat ex nume
ro ſeptenario ⁊ octonario: ſeptenarius refertur ad ve. te.
q2 aliq ſeptimū diē: ſeptimū menſem ⁊ ſeptimū annū ce
lebrant. octonarius ad nouū teſtm̄ refertur: pp̄ter reſur
rectionē vnicā q̄ octauo die facta ē. Quindecī ğ pſalmos
pſallimus oñdentes q̄ vtriuſqȝ teſtamēti p̄cepta obſer
uare debemus. qnqȝ pſalmi qnqȝ corporis ſenſus p q̊s
peccamus ſignificant. ⁊ iō i aliquo illoꝝ nō dicit̄. Gloria
patri: q2 illa peccata q̄ p qnqȝ ſenſus corporis cōmittun
tur: nobis non deo imputare debem⁹. ſed dicit̄ poſt illos

requiē eternā: qñ i illis p defunctis oramus: ac ſi dicat.
Oramus dñe ne p peccatis illis q̄ cōmittūt̄ corpis ſenſi
bus vita neget̄ eterna: ſed p dei miſericordiā requies cō
cedat̄ eterna. In ſequētibus deceȝ pſalmis nobis ⁊ nr̄is
pximis ⁊ ɔgregationib⁹ ⁊ platis dei miſericordiā iplora
m⁹: ⁊ Gloria pr̄i ſubiungim⁹: q2 q̄ a cathena peccatorū
abſoluimur: q̄ te deū toto corde pquirim⁹: q̄ mūȝ calo
gum obſeruam⁹: nō nobis dñe nō nobis: ſed nomini tuo
gloriam exhibem⁹. ¶ Rurſus numerus decē ex ſpte
nario ⁊ trinario cōſtat. Trinarius ad p̄cepta p̄me tabule
que ad deū ſpectāt. ſeptenari⁹ vo ad p̄cepta ſecūde tabu
le que ad pximū ſpectāt refert̄: ac ſi dicat q̄ decalogus
obſeruat̄ p deū eſt. Verſiculi ēt i ſingulis dicunt̄ horis.
Legit̄. n. i libro nūeri q̄ dū archa dñi q̄ eccleſiaȝ figura
bat i tabernaculo reponebat̄. dicebat moyſes. Reuerte
re dñe ad multitudinē filioꝝ iſrl'. Sane reuerſio dñi ad
iſrael nihil aliud ē q̄ȝ vt reuerti faceret iſrl' ex toto corde
ex ſe. deus eni cui omne tp̄s p̄ſens eſt nō habet ad q̊s re
uertatur. ſȝ itelligit̄ reuertere id ē fac nos reuerti ad te.
Iuxta illuȝ ğ morē vſiculi dicunt̄. vt ſi forte mentes nr̄e
cogitādo vana pre nimio pſalmoꝝ ope deuiauerūt: audi
to verſu ɔuertant̄ ad orientē. i. ad xp̄m q eſt noſter oriēs
ſeu ad mentē ſc̄m vſus ſignificationē q ab ipſa reuerſione
nomē traxit. nā dicit̄ a vto tis: ⁊ inde eſt q̄ dū vſus dr̄ ad
orientē ſiue ad altare nos vtim⁹. Recte ğ verſus q ſigni
ficat fructū boni opis alta ⁊ acuta voce dr̄ ad excitanduȝ
pigros q in laudādo deū ⁊ itelligēdo diuina torpēt vt re
uertamur ad cor: vt. vȝ. eo audito oīs cogitatio que forte
videndo tpalia foras exijt reducat̄ itra nos. ¶ Rurſus
verſus nocturnales ſignificat: q2 ab officio pſalmoꝝ ſiue
a labore tūc nos vertimur ad officia locationū ſiue ac qe
tem vt q pſallendo ſtabat nūc ad lectionē ſedeat. Vñ de
verſus dicit̄ a vertēdo. de hoc dcm̄ eſt in quarta pte ſub
ti. de graduali. ¶ Et nota q̄ in qbuſdā eccleſijs in die do
minica poſt primū nocturnū dicit̄ iſte verſus. Memor
fui nocte nois tui dñe. poſt ſecundū dr̄. Media nocte ſur
gebā. poſt tertiū. Exaltare dñe. Prim⁹ ſiqdem vſus. ſ. me
mor fui ⁊c. ad q̄ eccleſia ď lecto ſuo ſurrexit oñdit. quo
vo tp̄e ſurgendū ſit notat ſcđs. ſ. media nocte ⁊c. ⁊ ad qđ
ſurgendū ſit oñdit qđ ſeqtur Ad ɔfitēdū noi tuo. Verū
qdā nolētes mentiri: q2 nō ſurgūt i media nocte loco h⁹
vſus ponunt illū. Qm̄ tu illuminas lucernā meā dñe. Cer
tū media nocte ſurgendū ſit oñdit dauid dicens. meda
nocte ⁊c. ⁊ alibi. Preueni i maturitate ⁊ clamaui: qđ idē
eſt. nā imaturitate vnica ē dictio. Vñ ⁊ qdā libri habē i
maturate: ⁊ ſonat i maturitate q̄ſi tp̄s nō aptū opi: Ala
tū lr̄a hȝ pueni itēpeſta nocte q2 tēpeſtū apud antiquos
idē erat qđ opportunū a tp̄e vel a tēpeſtate vocablo dcō
Vñ i antiqs hiſtorijs ſepe ita legit̄. ſȝ factū eſt i illa tēpe
ſtate. i. in illo tp̄e. vñ intēpeſtiuū vel itēpeſtū aiūt tēpus
inopportunū. i. nocturnis actionib⁹ nō opportunū. Ter
tius aūt vſus. ſ. exaltare dñe ⁊c. manifeſte ptinet ad nouū
teſtm̄. i quo ſaluator noſter ſc̄m humanitatē fuit exaltat⁹
quidā tū dicunt tunc. Ego dixi dñe miſerere mei: q2 ad
gloriā que data eſt tp̄e noui teſtamēti nō puenitur niſi p
remiſſionē peccatoꝝ. ¶ Sed queritur q̄re vſiculi in no
cturnis añ lectiones dicūtur. in alijs vo horis poſt capitu
la. Rñdeo i nocturnalibus lectionib⁹ pp̄ter eaꝝ vniuer
ſitatē ⁊ magnitudinē ſedere ſolem⁹. Ne igitur pp̄ter lō
gam ſeſſionē aut pp laſſitudinē ſiue ociū obliuiſcamur
doctrine dñi quā lectiones ſignificant cogitando forte
inania aut dormiendo vel cōfabulando. ideo verſu p̄ce
dente ad lectiones audiendas incitamur. In alijs vo ho
ris: q2 nec tot nec tante ſūt lectiones non eſt neceſſe ſede
re nec verſiculos p̄mitti. Vel ideo i alijs horis vſus poſt

lectiones dicunt̃ ad notandū ꝙ ꝓpter interualla horaꝝ
doctrina dñi nõ negligitur. ¶ Rurſus verſus ſepe a pue
ris cantatur ad notandū ſeruitiū noſtrū cū inocentia pre
ſtitū dño fore gratū. De verſiculis q̄ in veſpis ſeu i laudi
bus dicunt̃: ſub illis locis dicet̃. Et vide q2 verſus dꝫ no
tare aut ſtatū tp̄is aut officiȷ. Statū tp̄is notat verſus pri
me. ſ. Exurge xp̄e adiuua nos. vbi cū dr̃ exurge innuit ini
tium opere. Siliter i verſu tertie. Adiutor meꝰ eſto dñe
ne derelinquas me. cū dr̃ ne derelinquas me notat̃ ſtatꝰ
pugne. Similiter in v̾ſiculo ſexte. ſ. Dñs regit me ⁊ nihil
mihi deerit i loco paſcue ibi me collocauit. ſignificat̃ ſta
tꝰ ꝑfectus ⁊ ꝑfectõis. In v̾ſiculo none. ſ. ab occultis meis
mūda me dñe: ⁊ ab alienis pace ſerno tuo. ſtatus demon
ſtratur frigeſcentis dilectõis. Statum quoq3 tp̄is innuūt
verſiculi q̄ in paſſione ⁊ reſurrectione cantant̃. Sꝫ v̾ſus
veſp̾tinalis officȷ ſtatum officȷ inſinuant: vt veſpertina
oratio ⁊c̃. ⁊ dirigat̃ dñe oro ⁊c̃. Ex quibus verbis colligit̃
ꝙ veſp̾tina oro actitatur. Poſt verſum ſeqtur oro dñica:
⁊ poſt eā p̄ces: de quibꝰ dicetur ſub nocturnis. Lectiones
quoq3 in ſingulis horis tam nocturnis ꝙ̄ diurnis dicun
tur. Et dicit̃ lectio q2 nõ cantat̃ vt pſalmus vel hymnus
ſed legitur tm̄. Illic eni modulatio hic ſola ꝓnūciatio q̄
ritur. Siquidē lectiones nocturnales ſunt doctrina nr̃a:
q2 ꝑ eas docemur opa nr̃a retorquere ad deū. obtinēt ḡ
vicē lectionū quas doctores faciūt ad ignaros. ꝑ eas q̄q3
ſanctoꝝ opa imitamur ⁊ eaꝝ cõmemoratiõe ad dei lau
dem cõpūgimur. ⁊ iõ vt p̄miſſum eſt ſedēdo ⁊ in ſilentio
audiūt̃. Lecturus aūt lectionē ad librū accedēs ſuꝑ gra
dū aſcendit: q2 doctor ꝑfectiori vita vulgus trāſcendere
debet. Et a p̄ſbytero vel ep̄o bn̄dictionē tanꝙ̄ legēdi licē
tiā poſtulat dicēs. Iube dõne bn̄dicere: ꝑ qḋ p̄ncipatus
eccleſie ꝯq3 nullus niſi a maiore iuſſus dꝫ in eccleſia le
gere deſignat̃. ⁊ dicit domne ⁊ non dñe: q2 ſolus deus v̾e
dñs eſt. Hinc eſt ꝙ p̄ſbyter ſeu ep̄s nõ a ſe bn̄dictionem
largitur: ſed diſcrete a deo poſtulat illā dari dicēs. Bn̄di
ctionē ꝑpetuā tribuat nobis ⁊c̃. In fine v̾o dicit. Tu autē
dñe miſerere ⁊c̃. q2 tc̄ ſermonē ad deū dirigit q̄ vere dñs
eſt. Rurſus ideo i p̄ncipio imꝑfecte ⁊ ſincopato vocabu
lo ꝓnūciat: q2 tūc ad iperfectū. vꝫ. ad hominē ſermonez
dirigit. Iuxta illud ꝓphete. Imꝑfectū meū viderūt ocu
li tui: qḋ etiā monachi cõiter obſeruāt dicentes: domnꝰ
abbas. Hac quoq3 ꝯſideratõe famuli dñis ſeruiētes alte
rū genu tm̄. ſ. ſiniſtrū flectere debent. ꝑ quā ꝑtē corpalis
ſeruitus ſignificat̃ que tm̄ hominibꝰ ⁊ nõ ſp̄ualibꝰ debet̃:
ſed in eccleſia vtrūq3 genu flectendū eſt: nõ alteꝝ tm̄ ne
iudeis aſſimilemur. Nam ⁊ xp̄o omne genu flectetur: ad
Philip. z. c. ex̃ d̾ imu. eccle. decet. Salomon qdē ꝓ pp̄lo
orans vtrūq3 genu in terrā figebat ⁊ manꝰ ad celū expā
debat: put legit̃. 3. Reg. c. 8. Eadē etiā rõne nõ ē inclinā
dum p̄ncipi ſeculari facie recta ſiue ſecrete ſibi loquēdo
ſiue auſcultādo: ſed dūtaxat ab aure ſiniſtra capite flexo
In fine v̾o ꝑfecte ⁊ cõplete ꝓnūciat: q2 ad ꝑfectuꝫ ⁊ ꝑfe
cto vocabulo dignū. vꝫ. ad deū dirigit ſmonē. ¶ Porro
ep̄o volēti legere ⁊ dicēti. Iube domine bn̄dicere: nullus
minor bn̄dicere dꝫ. zi. di. deinde. Vn̄ ⁊ in q̄buſdam eccle
ſȷs nihil ei rn̄det̃. i alȷs v̾o rn̄det vnꝰ p̄ſbyter: Ora ꝑ nob̄
pie pater ad dn̄z. ⁊ tūc ep̄s dicit. Magnificate dn̄z mecū.
Tunc aūt ep̄s hꝫ perfecte ꝓnūciare. iube dñe bn̄dicere:
qm̄ ad deū q̄ ꝑfectus eſt ſermonē dirigere intelligitur.
¶ In nõnullis v̾o eccleſȷs ep̄o legere volente ſacerdos
dicit. Iube dñe bn̄dicere: ⁊ ipſe ep̄s data bn̄dictiõe legit.
Cum eni legere lectionem nõ ſit ſacerdotis vel ep̄i offi
cium ſed lectoris. ſi nullus aliꝰ ep̄s vel ſacerdos aſſit: põt
alius inferioris ordinis tanꝙ̄ lecturꝰ in ꝑſona eccleſie di
cere Iube dõne bn̄dicere. ⁊ ipſe ſacerdos vel ep̄s lecturꝰ
in ꝑſonaꝫ xp̄i ei reddit bn̄dictionē. vel legat abſq3 Iube
dõ. bn̄dicere. In quibuſdā eccleſȷs ipſe ep̄s dicit. Iube
dñe. ⁊ minor cui volūtarie i hoc ſe ex humilitate ſubȷcit
bn̄dicit. z. q. 7. nõ ſum. z. q. 5. mandaſtis. Lectione finita
dicit lector. Tu aūt ⁊c̃. qḋ neq3 de lectione eſt neq3 ei cõ
tinuat̃. ſed ille ad deū ſermonem dirigens ſe excuſat: q̄ſi
dicat: dñe peccaui legēdo forſan inodulate. ꝓnūciās cu
pidine laudis humane vel captando vētū humani fauo
ris: ⁊ audientes ſil'iter forte peccauerūt vanis cogitatio
nibus intēdentes vel a lectione auditū auertētes. aūt ꝓ
ſed. tu dñe miſerere noſtri. qḋ v̾o reſpõdet̃ a cūctis Deo
gratias: nõ ad tu aūt ſed ad lectionē refert̃. Eſt enim vox
eccleſie deo gr̃as exoluentis ac ſi dicat. Deus pauit nos
verbis ſalutis que ſūt cibꝰ aie. ⁊ ꝓ huiõi bn̄ficio deo gra
tias ſupple exoluimus. ¶ Rurſus pluralitas lectionuꝫ
pluralitatem ſignificat predicatorum qui ſunt tempore
gratie ſicut ⁊ paucitas in profeſtis raritatem ſignificat
tēpore legis. Sed ⁊ viciſſitudines lectoruꝫ ſunt ſucceſſio
nes legatoꝝ q̄ dū Iube domne bn̄dicere dicūt licẽtiaꝫ ꝓfi
ciſcendi petunt. ⁊ dū eis bn̄dicitur licentia datur: in quo
innuit ꝙ nullus p̄dicare debeat niſi miſſus. quō eni p̄di
cabunt niſi mittant̃. Ipſa eni lectio eſt iniūcte legatiõis
executio. tu autez dñe legati reuerſio: vbi in eo ꝙ miſeri
cordia implorat̃ innuit̃ ipſum legatõis vel p̄dicatiõis offi
cium nõ ſine alicuius leuis culpe puluere ꝑagi poſſe. vn̄
Aug. Verbū p̄dicatiõis ſecurius auditur ꝙ̄ dicat̃. p̄dica
tor eni ꝑ terrā ambulat: ⁊ difficile ē ei q̄ ꝑ terrā ambulat
pedes nullo puluere ſordidare: ⁊ p̄dicatorē cuꝫ ſe bn̄ p̄di
care ſenſerit nullius ſpiritu elationis erigi. ¶ Et attende
ꝙ ſicut in eccleſia duo ſunt ordines ſapiētes ⁊ iſipiētes:
ſic due ſūt lectionū maneries. In illis eni lectõibus q̄ ad
miſſam legunt̃ ſapientes inſtruūtur. i his v̾o que i nocte
dicuntur inſipientes erudiunt̃. vn̄ ⁊ exponūt̃. ¶ Et nõ
ꝙ terminant̃ lectiones quattuor modis. Primo genera
liter ꝑ tu aūt. Scd̃o in aduentu ⁊ in natiuitate ⁊ i epipha
nia lectiones de Iſaia finiunt̃ ꝑ hec dicit dñs ꝯuertimi
ni ad me ⁊c̃. Qui in natiuitate hoc dicūt mouētur ex illo
ca. Iſaie qḋ tūc legitur. Primo tꝑe alleuiata eſt. vbi dicit̃
Et i oĩbus his nõ eſt auerſus furor meus ⁊ populus me
us non eſt cõuerſus: ⁊ ideo eccleſia hortatur in perſona
chriſti pp̄lm peccatorē vt cõuertatur. Hoc idem etiaꝫ fit
ꝓpter eandē cām in q̄buſdā eccleſȷs qū legitur de hiere
mia exprobrāte duritiā peccatoꝝ q̄ per pn̄iam nõ cõuer
tuntur. Tertio modo lectiones que leguntur triduo aū
paſca d̾ trenis hieremie finiunt̃ ꝑ hieruſalē hieru. cõ. ⁊c̃.
ꝓut ibi dicetur. Quarto lectiones ꝓ defunctis finiuntur
ſimpliciter ſine aliquo p̄miſſoꝝ. in quibuſdam tamen ec
cleſȷs finiuntur ꝑ Beati mortui qui in domino moriun
tur quod ſumitur ex fine cuiuſdam ſermonis quē Augu.
d̾ mortuis cõpilauit. ¶ Hoc etiā nõ ꝙ i tertio nocturno
legitur euangelium ⁊ omelia euangelȷ eiuſdem diei: q2
tertius nocturnus deſignat tēpus gratie in quo euange
lium recitatum eſt. ⁊ in quo euangelica p̄dicatio celebra
tur: ꝓut in ti. de nocturnis dicetur. ¶ Non eſt etiā omit
tendum ꝙ antiquis temporibus eliminatis hereſibus q̄
veritatē trinitatis impugnabāt: ſancti patres ad hoc vt
ſancta trinitas magis nota eſſet ordinauerunt ꝙ nona le
ctio ſemꝑ de trinitate legeretur: ⁊ nonū reſpõſoriū ſimi
liter de eadem cantaretur: ⁊ ꝙ etiā in prima feria miſſa
de trinitate diceretur. Quo diutiꝰ obſeruato ⁊ trinitate
cunctis inoteſcente eccleſia lectionē de trinitate omiſit.
Sed reſponſorium de trinitate ⁊ etiā alleluia in miſſa i
dñicis diebus: vel ꝓpter ſolitum vſum: vel ꝓpter dulcē
cantilenā in pleriſq3 locis retinuit: ⁊ ita nūc improprie
vocatur reſponſoriū: q2 lectioni p̄cedenti nõ reſpondet.

Diurne vero lectiones a qͥbuſdã eo ꝙ breues ſũt lectiun
cule nũcupatur: a pluribus vͦo capitula eo ꝙ vt plurimũ
de capitibus epl̃arũ illorum dicꝫ qͥbus dicunt̃ ſumũtur
Hec ſiquidẽ poſt pſalmos ⁊ antiphonas ĩ ſingulis horis
dicuntur ꝓut ſtatutũ eſt in ↄcilio agathẽ. de ↄſe. di. 5. cõ
uenit. qui modus ab eſdra ſumptus eſt: vt p̃miſſum eſt. ⁊
ſignificant capitula doctrinã. Ne enĩ ꝓpter pſalmodiaꝫ
audientiũ anim⁹ ſibi faſtidiũ ingerat: ſicut iudeis q mã/
na faſtidiebant ꝓpter qđ deus miſit in eos ſerpẽtes igni
tos qui eos interficiebãt. ideo p̃mittitur capl̃m. i. breuis
lectio ſumpta a nouo vel ve. teſt. ꝓuocans ad deuotionẽ
que faſtidio ↄ̃ria eſt. ⁊ exhortans ad pſeuerantiã in bono
iuxta illud. Hortamur vos ne in vacuũ gratiã dei recipia
tis. In nocturnis aũt copioſius q̃ꝫ diurno officio lectioni
bus vacamus: quia tũc eis aures liberius accõmodam⁹.
Et dicũtur huiuſmodi capitula ſiue exhortationes ĩ ple
riſqꝫ eccleſijs p paſtorẽ ad domeſticos ⁊ ſcientes: qꝛ ſicut
ligna lignis adijcimus vt ignis magis ardeat: ita ignitis
domeſticoꝝ cordib⁹ ignita paſtoꝝ vͥba adijciũtur vt ma
gis igniãt. Legunt̃ etiã he lectiones ſine Iube domne
bñdicere: ⁊ abſqꝫ bñdictiõe: quĩ vt plurimũ ep̃us vel ſa/
cerdos q vicẽ xp̃i gerunt: ⁊ quoꝝ officiũ tanq̃ꝫ maioꝝ eſt
excitare pigros illa legũt: cuius ꝓpriũ eſt licentiã ⁊ bñdi
ctionẽ dare ⁊ nõ petere. nam maior minori bñdicit: ⁊ nõ
econtra. Nocturnales vͦo lectiones a minoribus legunt̃:
ideo a ſupioribus licentiã ⁊ bñdictioneꝫ petũt. In his ẽt
diurnis lectionibus nõ dicitur in fine. Tu aũt: ſicut fit in
nocturnalibus: qꝛ ſacerdos debet eẽ pfect⁹: ⁊ q diabolicis
ſuggeſtionibus ꝺ facili nõ ſuccũbat: ⁊ qꝛ in breui ſermõe
⁊ iter familiares vix eſt q vẽtus humani fauoris captet̃:
ꝓut q̃nqꝫ fit in nocturnalibus lectionib⁹: vt p̃miſſum eſt
Rñdet̃ tñ Deo gr̃as ꝓp cãm in nocturnalib⁹ lectionib⁹
aſſignatã. Ad hoc ĩ capitulis horaꝝ officia diuidẽtes per
p̃cedẽtia laborẽ. p ſequẽtia p̃miũ ſignificam⁹: ideoqꝫ pre
cedentia ↄſiſtũt in pſalmis: ſequẽtia ĩ hymnis ⁊ canticis
¶ Notãdum vͦo eſt ꝙ pulcherrim⁹ mos ĩ eccleſia inole
uit vt q̃ter in die ⁊ quater ĩ nocte p ſingulas diurne ſiue
nocturne pſalmodie horas: lectio vna ſiue capitulũ ꝺ ve
teri ſiue nouo teſtamẽto dicat̃. Quedã tñ eccleſie non di
cũt capitulũ ĩ p̃ma nec ĩ cõpletorio. Sed qꝛ ſcḋm hͦ lectio
nes noſtre nõ erũt octo: ſicut erãt ſcḋm eſdrã ĩ veteri teſtõ
ꝓut p̃miſſum eſt: ideo eccleſie ille poſt p̃mã legũt ĩ caplͦo
lectionẽ ĩ p̃ma ꝑtermiſſam. Dicit enim aliqs Iube dñe
bñdicere: ⁊ ſacerdos bñdicens reſpondet Regularib⁹
diſciplinis ⁊c̃. que ſequũtur. Et añ cõpletorium legunt p̃
termittendũ in cõpletorio. ſ. Fratres eſtote ſobrij ⁊c̃. vel
legitur de dialogo vel hmõi. ꝺ hoc ſub titulo de prima di
cetur. ¶ Queritur aũt quare ĩ nocturnalibus ſiue ĩ diur
nalibus lectionibus nõ ꝓnũciat̃ auctor earũ ꝓut fit ĩ his
que in miſſa leguntur. Reſpõdeo. hi q ſup lectionibus ⁊
diuinis obſequijs ĩſiſtũt vt ſũt miniſtri ⁊ domeſtici ec/
cleſie earũ auctorẽ ex ipſis lectionibus agnoſcũt. qꝛ igit̃
illi nocturnalib⁹ lectionibus aſſunt officijs nõ ẽ neceſſe
nomẽ auctoris exp̃mi lectionũ. In miſſa vͦo ideo exp̃mi/
tur: qꝛ ibi cõueniũt bubulci: operarij: ⁊ agricole: vt ſi quis
eorũ forte ꝓ eo ꝙ raro talia audit incognitã habet hiſto
riam audiat eius auctorẽ qui forte nõ eſt ei ĩcognitus: vt
ex illius auctoritate firmius infigantur verba lectionis
in corde. In qͥbuſdam tñ nocturnalibus lectionib⁹ q̃nqꝫ
auctor ipſarum exp̃mitur: puta in ſermonibus ⁊ omelijs
Gregorij ⁊ Auguſtini ⁊ alioꝝ de quo in prohemio ſeptĩe
partis dicet̃. ¶ Porro ĩ cõcilio maguntiñ. ĩ burchar/do
libro. 8. c. laic⁹ ſtatutũ ẽ vt laic⁹ ĩ eccl'ia nõ recitet lectio
nem nec alleluia dicat niſi pſalmos tm̃ ⁊ reſponſoria ſine
alleluia. Reſponſoria quoqꝫ poſt lectiones ſubijciuntur
cum enim p lectiones doctrinales: per reſponſoria vͦo bo
na opera ſignificentur. rite poſt lectões rñſoria ſubijciũt̃
quia p bona opera doctrine rñdere debem⁹: ne cũ ſeruo
pigro qui pecuniã dñi ſui abſcondit: in tenebras exterio/
res mittamur. Dicitur nanqꝫ reſponſorium quia lectioni
reſpondere id eſt ↄſonare debet: vt ſi forte lectiones ſũt
de actibus apl̃orum reſponſoria ſint ſimiliter de eodem
vnde nonũ reſponſoriũ rñderi ſolet none lectioni. q̃ olim
erat ꝺ trinitate: ꝓut iam dictum eſt. Hoc tñ fallit ĩ reſpõ
ſorijs de hiſtorijs que poſt euangeliũ ĩ nocturnis cantan
tur que euangelicis lectionibus nõ reſpondẽt: de hͦ etiaꝫ
dictum eſt in quarta parte ſub ti. de graduali. Dicit̃ q̊qꝫ
reſponſorium: qꝛ vni cantanti ceteri concorditer reſpon
dent: iuxta illud apoſtoli. i. corinth. i. Ut idipſum omnes
dicamus ⁊ nõ ſint in nobis ſciſmata. Cantauit enĩ vn⁹. ſ.
xp̃s ⁊ petrus ⁊ ceteri eũ ſecuti ſunt: vel qꝛ chorus illud can
tanti verſus rñdet̃ ab vno. Iſidor⁹ dicit ꝙ italici reſpõ/
ſoria tradiderunt: que inde reſponſorios cantus vocant:
qꝛ alio deſinẽte id alter reſpõdeat. Porro reſpõſoria no
cturnalia ſpũalibus canticis cõparantur. dicunt̃ enĩ cãti
ca: qꝛ cantantur. ſũt ſpũalia quia ex iubilatõe ſpũalis mẽ
tis ꝓcedũt. Cantantur vͦo vt recitatõe lectionũ ad ſupne
patrie ↄcentũ mentẽ noſtrã incitent ſubleuari: qđ etiaꝫ
inſinuat Gloria patri qđ in vnoquoqꝫ reſponſorio cãtur
Ceterũ reſponſoriũ ab vno incipit̃ vt ab alijs cõcinatur
per qđ fratris ad fratres exhortatio ad ſeruiẽdũ deo itel
ligitur. Per verſum vͦo reſponſorij q totus ab vno canit̃
ſingularis ad deũ dep̃catio deuotat̃. Adhuc rñſoriũ cãtã
do quaſi p tubã vocẽ exaltamus excitando fratres ad al
tiora vſqꝫ adeo vt ad laudẽ ſãcte trinitatis ꝑueniam⁹ di
centes. Gloria patri ⁊ fi. ⁊c̃. Quilibet aũt reſponſoriũ tres hꝫ
verſus: ꝓut in ſexta pte ſub p̃ma dñica de aduẽtu dicet̃.
Reſponſoriũ quoqꝫ poſt verſum impfecte recantatur ad
notandũ ꝙ ſi in monte. i. ĩ ſtatu pfectõis ſaluari nõ poſſu
mus ſaltẽ in ſegor. i. alia via ſaluemur in ſtatu. vꝫ. impfe
ctionis. Adhuc ſemiplene ſiue ꝓ pte repetit̃. ad notãdũ
ea que viuentes facim⁹ impfecta eſſe. Et fit p̊ repetitio a
remotiori quo ad finẽ: ⁊ poſtea a min⁹ remoto: ⁊ vltimo
Gloria patri ⁊ filio dicit̃: ꝓut ſub dicta dñica de aduentu
dicetur. In feſtiuis vͦo iterũ totũ pfecte repetit̃: ad notã/
dum letitiã ⁊ pfectionẽ ſanctoꝝ. Orationes ſimiliter in
ſingulis horis dicuntur p quas ꝓmiſſio impetranda eſt:
oratio nãqꝫ petitio eſt. Naꝫ orare petere eſt: ſicut exora/
re eſt impetrare. Et ſcḋm grego. veraciter orare ẽ amaros
in cõpunctione gemit⁹ ⁊ cõpoſita verba ſonare. orõ aũt
dei miſericordiam ſignificat que p̃cedit ⁊ ſubſequit̃ ho/
minẽ in bonis operibus: ⁊ ideo dicitur in p̃ncipio miſſe ⁊
fine. Eſt autẽ vltima oratio domini ad operarios benedi
ctio. Oꝛ orationes in fine dicuntur ab actibus ſumit̃ apo
ſtolorum q qñ diſiũgebantur poſitis genibus ſuis ora/
bant. Siquidẽ oraturus ſacerdos populũ ſalutat dicens.
Domin⁹ vobiſcũ: ⁊ hoc ideo vt illũ animet ad orandũ:
ꝓ ipſo ꝙ eius oratio ſit accepta deo ꝙqꝫ deus gratiã ſuã
ſibi donet. orõn eãt finita iterũ orat dicẽs. Dñs vobiſcũ
de quo ſub ti. de prima dicet̃. ¶ Et nota ꝙ omne officiũ
p̃ter nocturnũ oratione ⁊ benedictiõe cõcludit̃: ad notã
dũ ꝙ dũ in hoc ſeculo ſumus neceſſe habemus p̃ſbytero
rum orationibus muniri. Et mos eſt quando cũ famulis
dei familiare habemus colloquiũ: cũ ab illis ſeparamur.
bñdictionẽ ab eis poſcim⁹. In nocturnis vero hoc nõ fit
qꝛ ibi nõ fit ſepatio: ſꝫ matutinũ ⁊ matutine laudes de co
ↄiũcti canũt̃. ¶ Porro lꝫ de⁹ ſit vbiqꝫ: tñ ſacerdos ĩ alta.
ri ⁊ ĩ diuinis officijs oꝛ ex iſtitutione vigilij pape verſus
orientẽ orare. Unde in eccleſijs oſtiũ ab occidẽte habẽti
bus miſſam celebrans in ſalutatione ad populũ ſe vertit

quia quos ſalutamꝰ facie ad faciē ꝑſentamus: put i q̄rta
parte ſub ti. de ſalutatione dictum eſt. ⁊ deinde oraturus
ſe ad orientē conuertit. In eccleſijs v̄o oſtia ab oriēte ha
bentibus: vt rome: nulla eſt in ſalutatōe neceſſaria ꝯuer
ſio: qꝛ ſacerdos i illis celebrans ſemꝑ ad populū ſtat con
uerſus. Templū quoqꝫ ſalomonis ⁊ tabernaculū moyſi
legunt̃ ab oriente oſtia habuiſſe. Exo. 34. c. Uerſus oriē
tem ergo oramus: primo memores ꝙ ille q̄ eſt ſplendor
lucis eterne ſedentes in tenebris illuminauit: q̄m viſita
uit nos oriens ex alto: de quo legitur. Ecce vir oriens no
men eius. Cuius argumento in libro ſapientie dicitur.
Oportet ad ortū lucis adorare. nō ꝙ diuina maieſtas lo
caliter in oriēte ꝯſiſtat que potentialiter ⁊ eſſentialiter
eſt vbiqꝫ. Iuxta illud. Celum ⁊ terrā ego īplebo. ⁊ ꝓpha.
Si aſcendero in celum tu illic es. ſi deſcendero ad īfer
num ades: ſed qꝛ deū timentibus oritur ſol iuſtitie q̄ illu
minat omnē hominē veniētē i hūc mūdū. Scḋo iō ver
ſus orientē oramus vt animus noſter ſe ad potiora con
uertere admoneat̃. Tertio qꝛ q̄ deum laudare volūt nō
debēt ad illū vertere terga. Quarto ſm̄ Ioannē damaſ.
q̄ q̄ttuor ſequētes or̄ones ſcripſit i quarto libro cañ. 5. c.
vt priſtinā noſtrā nos regrere oñdamꝰ. Quinto vt xp̄m cru
cifixum q̄ verus eſt oriens: ⁊ ad quē oramꝰ directe reſpi
ciamꝰ. Sexto vt venientē iudicē nos expectare mōſtre
mus. Ait eni ſic idem Damaſ. ibidē. Deus paradiſū ſm̄
orientē plantauit. vnde hominē tranſgreſſū exulē fecit
⁊ añ paradiſū ex occidēte habitare fecit. antiq̄ꝫ igitur pa
triā relinquētes ⁊ ad ipſam aſpicientes deū ad orientem
adoramꝰ. Septimo qꝛ dñs crucifixus ad orientē reſpicie
bat: ideo ⁊ nos oramus ad eū reſpiciētes: ſed ⁊ ipſe i celū
aſſumptus ad orientē ſurſum ferebatur: ⁊ ita ipſum apo
ſtoli adorauerūt: ⁊ ita veniet: quēadmodū viderūt eum
euntē in celū. ipſum igit̃ expectantes ad oriētē adoramꝰ.
Daniel quoqꝫ i babylonica captiuitate. ⁊ iudei ſimiliter
verſus templū orabant. Aug. tñ. ii. di. eccleſiaſticaꝝ. dicit
ꝙ nulla ſcriptura nos docuit verſus oriētē orare. Adhuc
ſtātes oramꝰ ſanctos put iā p̄miſſum eſt vbi de pſalmis
agitur. Orādū aūt eſt i eccleſia que ad hoc inuēta ē: put
in prima pte ſub ti. de eccleſia dcm̄ ē. Uñ ps. 67. In eccle
ſijs bñdicite dño deo de fontibꝰ iſrl̃. ⁊ alibi: Adorate dñm
in aula ſancta eius. ⁊ illud. Introibo domine in domum
tuam adorabo ad templum ſanctū tuum in timore tuo.
Item preceptum eſt coram altari hoc adorabis. Item ꝓ
pheta. Uenite adoremus ⁊ procidamus ante deum: plo
remus coram dño qui fecit nos: qꝛ ipſe eſt dñs deus no
ſter. deus. i. creator. dñs. i. redemptor. noſter. i. ſaluator.
Sꝫ cum deus ſit vbiqꝫ vt p̄miſſum eſt: quare potiꝰ in tē
plo q̄ꝫ alibi eſt adorādus? Preterea legitur Ioh. 4. ca. ꝙ
cū mulier ſamaritana ſolutionē q̄ſtionis que d̄ loco ado
ratōis īter iudeos ⁊ ſamaritāos ſepe v̄tebat̃ a xp̄o q̄ſiuiſ
ſet. Patres īquit noſtri i mōte hoc adorauerūt: ⁊ vos dici
tis qꝛ hieroſolymis ē locꝰ vbi adorare oꝫ. Rñdit illi ih̄s
Mulier crede mihi qꝛ venit hora qñ neqꝫ i mōte h̄ neqꝫ i
hieroſolymis: ſupplēdū ē tm̄ adorabitis patrē: ſed vi ado
ratores adorabūt patrē in ſpū ⁊ veritate: quaſi dicat non
p̄fero locū in adorando vbicūqꝫ adoretur deus dūtaxat
in ſpiritu. i. ꝓ ſpūalibus ⁊ v̄itate. i. eternis. Uñ apoſtolus
inquit: tu aūt cū oraueris ītra cubiculū tuū ⁊ clauſo oſtio
ora patrē tuū. Sꝫ lꝫ vbiqꝫ ſit deus adorādus: ſpāliter tñ
in eccleſia: alioq̄n fruſtra tanto ſtudio tātoqꝫ impēdio tē
plum domino fieret niſi gratius i eo adorari acceptaret.
Uñ ſalomon in tēplo cōſtructo ⁊ dedicato orauit ad do
minū: vt q̄cunqꝫ illud aſcenderet ꝓ peccatis ſuis: vel ꝓ
quacūqꝫ tribulatōe clamans ad dñm. in his que iuſte po
ſtularet exaudiretur. quā orationis formā ſequit̃ eccl̃ia

in or̄one quā dicit in eccleſie dedicatione. Aſſiſtūt enim
angeli ibi adorātibꝰ vt deuotas eoꝝ or̄ones dño offerāt.
ſm̄ illud. In cōſpectu angeloꝝ pſallā tibi. adorabo ad tē
plum ſanctum tuū ad ꝯfitendum nomini tuo dñe. Hinc
angelus ad Tobiā: Ego obtuli orationē tuā dño. Requie
ſcunt etiā ibi ſcōrum reliquie: qui nobis deuote deū ado
rantibus ſuis p̄cibus aſſequuntur qḋ nos meritis noſtris
non valemꝰ. In plateis v̄o ⁊ in publico more phariſeoꝝ
orare a dño ꝓhibemur. Qḋ vero apl̃s ad timotheū inq̄t
Uolo vos orare in omni loco leuantes puras manꝰ ſine
ira ad internā ptinet orationē. In omni enim loco orat q̄
per charitatis officia ⁊ opera bona vbiqꝫ manus cordis
mūdas ad deū leuat. Ceterum adorandus eſt pater ⁊ fi
lius ⁊ ſpūs ſanctus: qm̄ oēs ⁊ ſinguli ſunt vnus ſolus ⁊ ve
rus deus. Licet eni alia pſona ſit pr̃. alia filius. ⁊ alia ſpūs
ſanctus: tñ patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti vna ē diuinitas eq̄lis
gloria coeterna maieſtas. Una igitur ⁊ equalis totiꝰ indi
uidue trinitatis eſt oratio de qua ſane pōt intelligi qḋ ait
dominus. Ueri adoratores adorabūt patrē in ſpū ⁊ v̄ita
te. nāqꝫ qui deū veraciter adorat ipſe q̄deꝫ adorat patrē
in ſpiritu ⁊ veritate. i. i filio q̄ d̄ ſe dicit. Ego ſum via veri
tas ⁊ vita: ego ſum inq̄t in patre ⁊ pater in me ē. iō pr̃ ado
randus eſt in filio ⁊ filius i patre ⁊ ſpūs ſcūs i vtroqꝫ. Eſt
autem deus adorandus de corde puro conſcientia bona
⁊ fide nō ficta. De corde puro nō vt q̄dā faciūt q̄ in ꝓſpe
ritate deū glorificant: ſed cū in aduerſitate blaſphemāt
de quibꝰ ꝓpheta. Confitebuntur tibi dum benefeceris
eis. ſi vero nō fuerint ſatiati murmurabunt. De ꝯſciētia
bona: nō vt q̄daꝫ faciūt q̄ ꝯ deū grauiſſime peccant ⁊ po
ſtea temere illi ſacrificāt. d̄ quibus propheta. Peccatori
dixit deus q̄re tu enarras iuſtitias meas ⁊ aſſumis teſtm̄
meum per os tuū. 3. q. 8. qḋ teſtatur illud vtiqꝫ teſtamē
mentū de quo veritas ait. Hic eſt ſanguis meus noui te
ſtamenti. De fide non ficta nō vt quidā adorant q̄ recte
dicunt ſed praue viuūt. quibus dominus improperat di
cens. Hic populus labijs me honorat cor aūt eorum lon
ge eſt a me. dicūt eni ⁊ nō faciunt. Adorādus ē itaqꝫ deꝰ
corde ꝑ deuotionē. ore ꝑ ꝯfeſſionē. ⁊ opere ꝑ veneratōeꝫ
Sūt aūt due ſpēs adorationis. ſ. latria que ſoli deo debe
tur: ⁊ dulia que quibuſdā creaturis adhibetur: vt dicmꝰ
eſt i q̄rta pte ſub q̄rta pticula canōis ſuꝑ v̄bo ſeruitutis.
¶ Rurſus canonice hore in ipſis horis dici dicēde ſūt.
nec obſtat illud pſalmiſte. Benedicam dominū in omni
tēpore: nec illud apoſtoli. Sine intermiſſione orate: qm̄
benedicere dominum in omni tempore: eſt illum ſemꝑ
digna conuerſatione laudare. Sine intermiſſione orare
eſt omnia in dei laude ſeu gloria agere ſicut idem apoſto
lus ait. Siue mādu catis ſiue bibitis ſiue aliq̄d aliḋ facia
tis in gloria dei facite. 26. q. vltima. non obſeruetis. Cete
rum orationē ſalutatio precedit ⁊ ſequit̃ ad illam reſpō
ſio: put ſub prima dicet̃. ¶ Finaliter autē poſt orationē
dicitur. Benedicamus domino: quod ſumptū eſt de apo
ſtolo vel de pſalmo vel de hymno triū puerorum: vbi di
cit̃. Benedicamꝰ patrē ⁊ filium ⁊c̃. Et dicitur quādoqꝫ
a pueris qui ſunt imperfecte etatis ad notandum omnia
opera noſtra imperfecta eſſe iuxta illud. Imperfectum
meum viderūt oculi tui ⁊c̃. de conſe. di. 4. tulerunt. ⁊ ꝙ
omnis laus noſtra puerilis ⁊ imperfecta eſt ad compara
tionē dei quē laudamꝰ. quicquid eniꝫ hic dici poteſt mi
nus a laude dei eſt. ac ſi dicat eccleſia. laudamus: ſꝫ lau
dando non ſufficimus: quia ſuꝑeminētia dei eloquium
noſtrum ⁊ intellectum ſuperat: quia accedet homo ad
cor altum ⁊ exaltabitur deus. Unde ab omnibus conſe
quenter dicitur. Deo gratias: quaſi placet ſicut pium eſt
in dei laude ſuꝑari. Dicitur etiam a pueris ad notandū

q̄ ſolum pueri.i.puri a malitia digne laudāt deū ꝛ grās
agunt. Dicitur etiā qn̄qꝫ a maioribus ad ſignificandum
q̄ in eterna beatitudine cum domino pfecti erimus lau
datores: quia in hac vita nō poſſum⁹ eſſe pfecti. ¶ Rur
ſus poſt ſuffragia dicitur alia oratio que miſericordiā dei
ſignificat: que p̄cedit ꝛ ſubſequitur hominē in bonis ope
ribus. Dicitur etiā iterū. Bn̄dicam⁹ ꝛ Deo gratias: qꝛ ſic
dominus poſtq̄ꝫ iterū poſt reſurrectionē ſuam ſalutauit
diſcipulos ſuos bn̄dixit eis: ꝛ illi grās referendo illū ado
rauerūt: ita ꝛ pſbyter vel alius iterū dicta oratione dicit
Benedicam⁹ dn̄o. ꝛ eſt ſubaudiendū. cui⁹ mēbra ſum⁹
ꝛ in quo benedicimus ꝛ etiā benedicit. Chorus vero gra
tias agens dicit: Deo gratias: quod ſumptū eſt de apoſto
lo. per qḋ ſignificatur q̄ vſqꝫ in finē vite noſtre innocen
tiam debemus ſeruare. ꝛ deo benedicere ei p beneficijs
gratias exſoluendo: vel Benedicam⁹ domino cū deo gra
tias eſt laus finalis ꝛ exultatio ineffabilis que erit in glo
ria cum gratiarū actione. vel Deo gratias eſt de cōſuma
to curſu gratiarū actio. de hoc etiam dictum eſt i quarta
parte ſub titulo de oratione noniſſima. Sed videt̄ q̄ po
ti⁹ deberet reſpōderi. Amē.i.fiat ſeu ita ſit.ſ.q̄ de⁹ ſit bn̄
dictus: ſed reſpondet̄ Deo gratias: vt notetur q̄ hoc ipm
q̄ dn̄m benedicim⁹ ab ipſo deo habemus. ¶ Porro q̄
q̄ꝫdiu viuimus in lubrico poſiti ſum⁹: ꝛ a demonibus im
pugnamur: quare ſemp ſanctorum ſuffragijs indigem⁹:
iccirco i pleriſqꝫ eccleſijs i ſingulis horis poſt Benedica
mus ſuffragia ſanctorum ſubijciūtur. Et nota q̄ quia to
tum tempus a natiuitate domini vſqꝫ ad feſtum purifica
tionis eſt de infantia ſaluatoris: ideo vt quidam dicunt
non debent fieri tūc cōmemorationes p̄ſertim de cruce
Iuxta illud. Non coques hedum in lacte matris ſue: nec
etiam a dominica de paſſione vſqꝫ in ſabbatum poſt pē
thecoſten. vt ibi dicetur. ¶ Hoc etiam ſciendū q̄ quia
petrus ꝛ paulus in vita ꝛ in morte non ſunt ſepati put
cantat eccleſia: ideo nec in cōmemorationibus ſepant̄
que ſimul fiunt ꝛ cōmuniter de vtroqꝫ. ¶ Ultimo notā
dū eſt q̄ cantandi vſus a veteri teſtamento ſumpſit ini-
tium: ſicut in eſdra legitur: de quo in parte ſcḋa ſub ti. de
cantore: ꝛ ita in quarta parte ſub ti. de alleluia dictū eſt
ꝛ eccleſi.c.47. Dedit illis cōtra inimicos potentiā ꝛ ſta
re fecit contra altare cantores ꝛ in ſono eorum dulces fe
cit modulos. ꝛ pſalmiſta. Cātate ei cāticū nouū bn̄ pſalli
te ei in vociferatione. Celebratur itaqꝫ ei cantus vt oſtē
datur homines debere referre gratias ꝛ laudes deo dū
manibus ceteriſqꝫ mēbris ſatagunt agere opera quibus
valeant deo placere. Uſum tn̄ cantandi quidā reprobāt
put dictum eſt in p̄hemio quarte partis. Ordinē canti-
lene in diurnis ſiue nocturnis horis creditur beat⁹ Gre
gori⁹ plenaria ordinatōe diſtribuiſſe cū multi tn̄ ꝛ poſt
eū orōnes ātiphōas ꝛ rn̄ſoria cōpoſuerit. ¶ Et nō ſꝫ hu
gonē de ſancto victore q̄ tres ſūt ſpecies ſonoꝝ: q. tres
modulos faciūt: fit enim ſonus pulſu flatu ꝛ voce. pulſus
ptinet ad cytharam. flatus ad tubam ꝛ organū. vox vo
ad cantum. Hec genera muſicorum antiquus populus i
laudem dei exercebat: hec aūt ꝯſonātia ſonorū aſſignari
pōt cōcordie morū ſi ad pulſum cythare manuū opatio:
ad flatum organi mentis deuotio: ad cantū vocis ſermo
nis exhortatio referantur. Bernardus inquit. Quid pro-
deſt dulcedo vocis ſine dulcedine cordis. frangis vocem
frange ꝛ voluntatē: ſeruas conſonantiam vocū: ſerua con
cordiā morū: vt p exemplum concordes proximo. per vo
luntatem deo: ꝛ per obedientiā magiſtro. De organo di
ctū ē i quarta parte ſub ti. de ſanctis. ¶ Rurſus hoc tri-
plex genus muſicorū ad triplicē differentiā beneficij ec
cleſiaſtici refert̄ ſm̄ Ricardum epm̄ cremoneñ. in mitra

li. Nam ipſum officiū eccleſie cōſiſtit in pſalmis in cantu
ꝛ lectionibus. Primū muſicoꝝ genus eſt qḋ fit pulſu di
gitoꝝ: vt in pſalterio ꝛ ſimilib⁹: ꝛ ad id ptinet pſalmodia
Iuxta illud. Laudate eū in pſalterio ꝛ cythara. Dicitur
enim pſalteriū a pſallin grece qḋ eſt tangere latine. Secū
dum eſt qḋ fit voce.ſ. humana: ꝛ ad iſtud ptinēt lectiōes
vnde pſalmiſta. Bn̄ pſallite ei in vociferatione. Et aplus
lectionē vocem vocauit dicens. Ignorantes iheſum ꝛ vo
ces ꝓphetarū que per ſabbatū legunt̄. Tertiū eſt qḋ fit
flatu ſicut in tuba: ꝛ ad iſtud ptinet cantus. vn̄ pſalmiſta
Laudate eum in ſono tube. Sane rationabiles diuer-
ſoꝝ ſonoꝝ cōcentus ꝛ concordiam varietate ſcōpactam ꝛ
bene ordinate ciuitatis vnitatē ſignificat. Suauis vero
cantus fit ex diuerſis ſed nō ex aduerſis vocib⁹. ¶ Rur
ſus cantus in eccleſia leticiam celi ſignificat. voces ve-
ro graues acute ꝛ ſuperacute innuunt tribus modis p̄e-
dicandū eſſe tribus eccleſie ordinibus ꝓpter triceſimū
ſexageſimū ꝛ cēteſimum fructum: vel iuxta tria volumi
na ſalomonis ſignificat ordinem incipientiū pficientiū
ꝛ perfectoꝝ: de choro dictum eſt in prima parte ſub titu-
lo de eccleſia. ¶ Sane ſtatutum eſt in cōcilio toletan̄. ꝛ
gerunden̄. de conſe. di.z. inſtitutio. ꝛ di.i. altaria. ꝛ i.z. di.
c.fi. q̄ tam miſſe ordo q̄ꝫ pſallendi ꝛ miniſtrandi ꝯſuetudo
ſeruet̄ in omnibus eccleſijs: qui in eccleſia metropolita-
na ſeruatur. Abbatibus quoqꝫ vel monachis curam ani-
marum habentibus nō licꝫ publica officia aliter celebra
re q̄ꝫ in eccleſia epiſcopali. q̄ꝫuis Auguſtinus dicat.iz. di.
illa. Quod neqꝫ contra fidē neqꝫ contra bonos mores eē
cōuincit̄ indifferenter habendū eſſe: ꝛ in eccleſiaſticis ſa
cramentis ſit de iure conſuetudo ſeruanda. de conſe. diſ.
4. de cena. extra de cele. miſ.c. penulti. xi. di. catholica.

¶ De nocturnis. Rubrica.

Licet eccleſiaſtica officia a veſperis inci
piant: Iuxta illud: De veſpera in veſpe-
ram celebrabitis ſabbata veſtra: extra
de ferijs. ca. ij. qꝛ tamen ordo cōueniens
eſt vt a tenebris procedamus in lucem
ꝛ nō econuerſo: iō a noctis officio inchoe-
mus. Tempus aūt nocturnū ſignificat
vitam noſtram in peccatis. Nocturnū officiū noſtri exi
lij ſeruitium. laus matutina penitentie ſuffragiū per quā
tendimus ad lucis gaudium ꝛ libertatis. Uel tempus an
te nocturnum ſignificat tempus ante legē mortis in quo
omnes ſilebant a laudibus dei. Tempus nocturnū ſigni
ficat tempus legis date moyſi. Tempus laudis matuti-
ne ſignificat tempus gratie a reſurrectione vſqꝫ ad finē
mūdi. in quo tempore deū laudare tenemur de bonis na
ture que in illa hora nobis cōtulit creando. de bonis gra-
tie que in illa nobis cōtulit reſurgendo. ꝛ de bonis glorie
que in ea nobis dabit reſuſcitando. Sane nocturnale of
ficium media nocte canit̄ ꝓpter quinqꝫ rōnes. Primo qꝛ
primogenita egypti de nocte interfecta ſunt. ꝛ primogeni
ta iſraelis ſaluata. vt igit̄ dn̄s ſeruet nobis primogenita
noſtra.i. hereditatē regni celeſtis quam nobis primoge-
nitus dei filius acquiſiuit: ideo ei canimus officiū noctur
nale ne ſim⁹ ſicut Eſau q p edulio lenticule ruffe pdidit
primogenita ſua. 7.q.i. q̄ꝫ piculoſum. Scḋo qꝛ de ei filius
fuit media nocte natus iuxta illud ſapie.c.i9. dum me-
dium ſilentium tenerent oīa ꝛ nox ꝛc̄. vſqꝫ a regalibus ſe
dibus venit iheſus fi. tu. vt ergo ipſius natiuitati grati ſi-
mus eū de nocte laudamus: ꝛ gratias de ipſi⁹ natiuitate
agimus. Tertio qꝛ xp̄s in nocte hac hora captus ꝛ illuſus
eſt a iudeis. ea etiam hora ſpoliauit infernū large noctē
accipiendo.ſ. ante lucē. mane vo ſurrexit. m cd ia ēt nocte
ad iudiciū venturus aſſeritur. Dum ſtatutum fuit vt in

die vigiliarum paſche ante noctis mediū dimittere non liceat populos expectātes xpī aduentū: vt dicet in ſexta pte ſub ſabbato ſancto. Ideo hac hora deū laudamꝰ grās agētes ꝺ ipſiꝰ captione ⁊ patrū liberatione: eiꝰ ēt aduentū ſollicite expectātes. Quarto vt noctes delictoꝝ noſtroꝝ illuminarenť. Unde paulus ⁊ ſylas ī vinculis exiſtentes media nocte orātes hymnū cūctis audientibꝰ dixiſſe memorant: vbi terremotu facto repēte ianua ſpōte patefacta eſt: ⁊ eoꝝ vincula illico ſūt ſoluta. Quito ꝓpter carnis illecebras pſallēdo ⁊ orando edomādas: qꝛ ſicut dr̄ eccleſiaſti. xx. Uigilia honeſtatis domat carnes. Sciendū āt eſt ꝙ ī pmitiua eccleſia miniſtri eccleſie ter de nocte iter pollatim ſurgebāt ad diuinum officiū celebrandū: tria ī hoc tēpora deſignātes: vꝫ tēpus ante legem: tēpꝰ ſub lege: ⁊ tempꝰ gratie. Surgebāt enī pmo circa pmū ſomnuꝫ quē vulgus ſolet ire dormitū. ſcḋo circa mediaꝫ noctē. tertio paululū ante dieꝫ: ſic ordinantes officiū vt nocturne finite ⁊ lectiones cum ſuis reſponſorijs perlecte eſſent puſꝗ̄ luceſceret. apparēte vero aurora pulſatis cāpanis cantabant: Te deū laudamꝰ. ⁊ matutinas laudes. Ad pmaꝫ nocturnaꝫ pontifex ⁊ miniſtri eccleſie ſurgebāt. ꝗ̄ ſine inuitatorio cātabaī ꝓ eo ꝙ nullus ad hanc inuitabaī. Et vocabatur vigilia: qꝛ habuit initiū a paſtoribus vigilias noctꝭ ſup greges ſuos ſeruātibꝰ. In pcipuis tamē ſolēnitatibꝰ populus tota nocte in dei laudibꝰ perſiſtebat: ſed illud ſublatū ē: ⁊ ieiuniū loco illiꝰ vigilie ordinatū ē: put dicetur ī ſexta pte ſub quarta feria tertie hebdomade de aduētu. Ad ſecundā nocturnā ſurgebāt miniſtri ſimul ⁊ cōiugati tam mulieres ꝗ̄ viri: ꝗ̄ cū inuitatorio dicebaī ad ſignificanduꝫ angelos imitātes paſtores ad vidēdū regē natum. Ad tertiaꝫ ſurgebant oēs ꝯmuniter. ſed poſtea algeſcente charitate cum oēs tam miniſtri eccleſie ꝗ̄ ppl's ſurgere ad nocturnum officium pigritarent: ſtatutum eſt vt omnes media nocte ſurgerent: iuxta illud prophete. Media nocte ſurgebam ⁊c̄. ⁊ totuꝫ noctis officiū ꝯtinue cantareī. ⁊ plures adhuc illa hora ſurgunt. Qꝛ vero ꝗdam nocturnis delitijs pluſꝗ̄ dei ſeruitijs vacātes iſtitutionē huiuſmodi ñ ſeruabāt cōſequēter ſtatutū eſt vt ſaltem tempore vltime nocturne oēs ſurgāt. Pōt ēt dici ꝙ quattuoꝛ ſūt eccleſie hoſtes: ſupiores. i. demones malignantes. iferiores. i. deſt hoīes aduerſantes. iteriores. i. cōcupiſcētie carnales. ⁊ exterioꝛ. ē. i. illecebres ſeculares. ꝺ pmis igr apoſtolus. Nō ē vob̄ colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſāguinē ſꝫ aduerſus ſpiritualia neqtie ī celeſtibꝰ. ꝺ ſcḋis pſalmiſta. Supra dorſū meū fabricauerūt pctōres plōgauerūt iniqtatē ſibi. ꝺ tertijs apl's. Caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpūm. ſpūs ēt aduerſus carnē. ꝺ qrtꝭ Jo. Nolite diligere mūdū neqꝫ ea ꝗ̄ ſūt ī mūdo: qꝛ qcqd ē ī mūdo aut eſt cōcupiſcētia carnis aut oculorum aut ſuperbia vite. Aduerſus hos quattuor hoſtes rectores eccleſie debēt quattuoꝛ noctis vigilias ſollicite cuſtodire: nā paſtores cuſtodiebant vigilias noctis ſupra gregem ſuum videlicet cōticiniū: gallicinū: itēpeſtū: ⁊ anteluciniū ī qbꝰ obſeſſe ciuitatis cuſtodes vigilāt alternati. Primā ergo vigiliā cuſtodire debēt cōtra fallacias pmorum hoſtiū. ſecūdā ꝯtra verſutiā ſecūdoꝝ. tertiā ꝯtra tertias. quartā cōtra qrtas. Et ideo nocturnū officiuꝫ ī qttuoꝛ eſt partes diſtictuꝫ. ſ. ī tres nocturnos ⁊ matutinas laudes: qḋ ꝑ quattuoꝛ noctꝭ vigilias cōtra ꝗ̄tuoꝛ hoſtiū pſecutiones antiqtꝰ eccleſia decantabat. Porro ī memoriam illius laudabilis ꝯſuetudinis ⁊ deuotōis āliquoꝝ ī tempore eſtiuali celebrat eccleſia nocturnum officium ī tēpoꝛe pme nocturne licꝫ quicqꝫ tempeſtiuius: qḋ ꝗdaꝫ vigilias ſub antiquo noīe vocāt: ⁊ ſpāliter ī feſtiuitatibꝰ beatoꝝ iohānis baptiſte petri ⁊ pauli: ⁊ aſſumptōis beate marie que ſūt pcipue illiꝰ tēpoꝛis ſolēnitates. ⁊ hoc facere incipiunt ī ipſo feſto beati iohānis hic ī crepuſculo pro eo ꝙ ipſe fuit finis veteris teſta. ⁊ initiū noui. Romani etiam adhuc ī pcipuis feſtiuitatibꝰ totius anni ī ſero dicunt tres pſalmos ⁊ tres lectōes quos vigilias vocāt: ⁊ in nocturnis idē repetūt: ⁊ totum officium matutinū pficiūt. ¶ Rurſus ī memoriā dicte deuotōis āliquoꝝ ter ī nocte ſurgētium: tres nocturnos dicimꝰ: ꝗ ⁊ inde nomē ⁊ originē habuerunt. Et nota ꝙ nocturna. ne. poniť ꝓ hora. ſꝫ nocturni. noꝝ. pro officio: vel nocturna. ne. ē collectio pſalmoꝝ ꝗ dr̄ ante lectōes ī dn̄ica vel ī pfeſtis diebꝰ. Nocturne ī plurali dr̄ tēpoꝛa ī qbꝰ pſalmi cantanť. nocturni. noꝝ. dicuntur nouē pſalmi et nouē lectōes cū ſuis rn̄ſorijs ī ſolēnitatibꝰ. Sane per nocturnas excubias dyaboli vitamus īſidias: ⁊ ideo nocte ſurgentes curtimꝰ campanis auditis ad eccleſiam veluti exercitꝰ ad militiaꝫ audito clangore tubarū. Aulam igr regiā ī eccleſiam igredietes ad altare īclinamꝰ qui quaſi regē milites adoramꝰ. eterni enim regis milites ſumꝰ. Inclinātes aūt trinam facimꝰ orōneꝫ dicentes ter pater noſter ⁊c̄. ſermonē ad patrem ⁊ filiū ⁊ ad ſpm̄ ſanctum dirigētes: cum ad patrē loqmur ad mediuꝫ altaris itētione cordis ⁊ ſtatu corpis nos pſentamus: ꝓpris potētiam ⁊ noſtrā pſeuerantiam. cū ad filiū loqmur ad ſiniſtram altaris partem nos cōuertimꝰ: ꝓpter ipſius exinanitionē ⁊ noſtri lapſus offēſionē. cū ad ſpm̄ ſanctuꝫ ad altaris dextram trāſimꝰ ꝓpter ipſiꝰ benignitateꝫ ⁊ noſtram gratie cōſecutionē. Quidaꝫ tamē adhuc habēt ſpāles orōnes. deīde ꝗdam pſalmos graduales īcipiūt. ꝺ qbꝰ dcm̄ ē in phemio huiꝰ partꝭ. Sacerdos itaqꝫ nocturnum īchoans officium a dn̄o qui eſt alpha ⁊ o. id eſt pncipiū ⁊ finis ⁊ bonoꝝ largitoꝛ oīum īcipit. Et quoniam ſcriptum eſt Johan. xv. Sine me nihil poteſtis facere. etiam os aperiri petit ante oīa fiducialr̄ ab eo ꝗ dicit Aperi os tuum ⁊ ego adimplebo illud: vt ei os aperiat ad digne ipſum laudandum dicēs. Dn̄e labia mea aperies: ⁊ os meū ⁊c̄. qꝛ nō eſt ſpecioſa laus dei ī oꝛe peccatoris: niſi ipē in laudem ſui ſuiipſius os aperire dignetur. Juxta prophetaꝫ. iij. queſtione. viij. ꝗ. quod teſtatur. Quare tu enarras iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtamentum meum per os tuum. finit etiā hoc officium ī ipſo deo dū dr̄ Deo gratias. vt initiū ⁊ finis circulariter referanť ad euꝫ ꝗ ē alpha ⁊ o. ⁊ quod dr̄ Aperies ponitur tempꝰ ꝓ tempore. id eſt aperi. Ruſus petit ſua labia aperiri: quoniam pridem ī completoꝛio nos deo cōmendauimus. ⁊ os ⁊ pectus ſigno crucis munientes concluſimus. quare merito nunc eū precatur vt labia clauſa aperiat ad laudādū. Chorus vō ad notandū armoniā nō mutata perſona reſpondēs dicit. Et os meū annunciabit laudem tuam. Eſt enī vera armonia vt ſit credentiuꝫ coꝛ vnum ⁊ anima vna. Act. iiij. ⁊ in tali vnitate deus laudaī. Quia vero dyabolus dei laudeꝫ abhoꝛret: propterqꝫ deū laudare volentem ſatagit impedire. nam contemptus pharao: id eſt dyabolus ſurgit in ſcandala: ideo eccleſia ne ſuccumbat ſtatim impetrata loquendi licentia orat dicens alta voce: Deus in adiutoꝛium meum intende. Chorus autem reſpondet dicens. Domine ad adiuuandum me feſtina ⁊c̄. ¶ Sane pmiſſis duobus habitis. vꝫ gratia per quam os aperitur: ⁊ dyabolo per auxiliū dei repulſio: nihil aliud reſtat niſi laudare. vnde ſtatī eccleſia laudans ſubijcit. Gloria patri ⁊c̄. de quo ī pꝛohemio dictum eſt. Uerum qꝛ non ſufficit deum laudare niſi etiam ad laudanduꝫ alios inuitemus: vt qui audit dicat Ueni Apo. vltimo. extra de ſacra vnc. caplo vnico. ⁊ cortina cortinaꝫ trahat Exo. xx. ideo ſeqꝛ inuitatoriū ⁊ inuitatorius pſalmꝰ. Uenite exultemus. vbi multiplex cauſa redditur quare deo exultare ⁊ iubilare debemus dum ibi dr̄. Quoniam deus magnꝰ ⁊c̄. ⁊ vltio aſſignatur cā. ſ. ne igrati ſimꝰ ſicut

iudei qui ꝓpter ſuam īgratitudinem ꝛ malitiam terram
promiſſionis non intrauerūt. vnde dicitur ibi. Si introi
bunt in requiem meā: quaſi dicat. nō. Inuitatorium autem
alta voce dr̄: quaſi mater eccleſia per illud īuitet hoīes ad
cōfitendū dn̄o. Juxta illud: Uenite filij audite me: quod
notat ſecūdus verſus. Preoccupem⁹ ꝛc̄. Hic eſt ꝙ in qui-
buſdam eccleſijs iacētes ad orōnem ante matutinū ante
ſingula altaria ſtatī cū audiūt cātari: Uenite exultemus:
choꝝ ītrāt. Incipiens. n. īuitatoriū ē quaſi preco tāq̄ꝫ tuba
exaltās vocē ſuam. Premittit̄ quoq̄ꝫ īuitatorio vox humi
lis. ſed cum venit ad pſalmū īuitatorium exaltat̄ q2 eccl̄ia
p̄mo ſecrete quaſi oſtio clauſo laudat deū ꝓpter ſe: ſed po
ſtea manifeſte ꝓpter alios vt ardor accēdat ꝓxios. Hic ē
eſt ꝙ ī p̄cipuis feſtiuitatib⁹ īuitatorium quaſi voce valde
demiſſa īchoatur. Sed cū venitur ad verſum: Hodie ſi vo
cem eius audieritis nolite ꝛc̄: exaltatur ne q̄s corde forte
obdurat⁹ de voce nō audita cenſetur. Unde Iſa. Quaſi tu
ba exalta vocē tuam. Rurſus voce demiſſa īchoatur. ad
notādū ꝙ ī p̄mitiua eccleſia populus clam ad fidem ꝛ ad
xp̄m colēdū īuitabat̄: ſed poſtea vox exaltat̄ vt oſtēdat̄ ꝙ
hodie libere īuitat̄: p̄dicat̄ ꝛ adorat̄. ¶ Itē inuitatorium
ipſū ad aliquos verſus illi⁹ pſalmi Uenite reperit̄ ītegre ꝛ
ad alios īperfecte: q2 lꝫ oēs per ipm̄ īuitatoriū ad laudes
ꝛ gl'iam dei īuitent̄: aliq̄ tamē ꝑfecte ꝛ aliq̄ īperfecte hāc
īuitatōem recipiūt. Dr̄ aūt ſexies ītegre: q2 illi ītegre īuita
tionē recipiūt q̄ perfecte laudes deo referūt: ꝑfecte autē
laudes deo referūt q̄ nil qđ nō ſit laudis īterponūt. Q2 er
go ſenari⁹ eſt p̄m⁹ numer⁹ ꝑfect⁹ qđ patet q2 cōſtat ex ſuis
partib⁹ aliquotis. ſ. vno duob⁹ ꝛ trib⁹: ideo ſexies ītegre re
petitur. Ter vō īperfecte repetit̄ ꝓpter illa tria hominū
genera q̄ ad cenā īuitati īuitatōem nō receperūt. ſ. auari:
ſuperbi ꝛ luxurioſi: vt dicet̄ in ſexta parte ſub ſcđa domi
nica poſt pentecoſten. vel ꝓpter noſtrā ī trib⁹. ſ. in corde
ī ore ꝛ ī opere īperfectionē. Ceterū epiphanie officium īui
tatorio caret: put ibi in ſexta parte dicet̄: ꝛ ēt mortuorum
officium niſi funere preſente: q2 in illo officio xp̄i exequias
imitamur. nō enī ī paraſceue dr̄. Adhuc: q2 nō ſufficit deū
ore laudare niſi ꝛ mente laudet̄: ideo poſt īuitatoriū ſubij
citur hymn⁹: id eſt la⁹ dei. Itē q2 poſt īuitationē cōſequen-
ter multi deū cū leticia laudāt. Juxta illud. Audiuit ꝛ le-
tata eſt ſyon: ideo poſt īuitatoriū cantat̄ cōmuniter hym-
nus. Tertio dr̄ hymn⁹ ī ſignū: q2 ſicut ī actib⁹ apoſtolorū
gentes gauiſe ſūt: q2 ad fidē vocate ſūt. Porro q2 iterum
non ſuffic̄ la⁹ oris ꝛ cordis niſi ꝛ op⁹ ſequatur: q2 fides ſine
operib⁹ non ꝓdeſt imo mortua ē: ideo poſt hymnū ſequū
tur pſalmi q̄ bonā operationē deſignāt. Dicunt̄ ēt āipho
ne que ſignificant charitatē ſine qua op⁹ nō ꝓficit. ꝛ verſi-
culi de q̄b⁹ ī ꝓhemio dcm̄ ē. Poſt verſus ante lectiōes ꝑ
quas doctrinā habem⁹ dr̄ orō dn̄ica. Prīo ad notādū ꝙ q̄
eget ſapiētia ꝛ ītellectu doctrine poſtulet illam a deo q̄ ſꝫ
beatū Jacobum dat affluenter oīb⁹ ꝛ nō īproperat. Secū
do vt ipſi⁹ orōnis auxilio ꝓficiat ī nobis verſus ītētio. Ter
tio vt per illam dyaboli tētationes pellantur. ille. n. ſenti
ens nos velle lectōes legere ī q̄b⁹ ſanctoꝝ victorie contra
ipm̄ habite legunt̄: ſatagit nos acri⁹ īpugnare. vnde nos il
la orōne munim⁹. Dr̄ aūt ſecrete ꝑ quod ſecretū regis cō-
ſilium ītelligit̄: vt ꝓpoſite ſolitudinis ꝓſequamur exēplū
ꝛ vt diligentius capiat̄ vel q2 ī ea loquimur deo. Ultima tn̄
ꝑs patenter cōcludit̄: vt pateat ad q̄đ orō ipſa dicat̄. ſ. ne
elector ꝑ fantaſiam tētationū efferat̄. ꝛ auditor a lectiōis
ītellectu ꝛ ꝓfectu fraudet̄. de hoc ſub ti. de p̄ma dicetur.
Per p̄ces vero que dn̄icam orōnē ante lectiones ſequūt̄:
īplorat̄ ſanctoꝝītercesſio ad obtinēdū qđ in ipa orōne po
ſtulatur. Oram⁹ enī dn̄ꝫ vt mittat operarios ī meſſē ſuā:
ꝛ aperiat cor noſtrum in lege ſua ꝛ in preceptis ſuis ne ſe-
men verbū dei qđ audituri ſum⁹ aut volucres comedant:
aut ſpine ſuffocēt: aut ī petra vbi non habet humorē are
ſcat. Cōſequēter lectiones que ſunt doctrina ſubijciunt̄: ꝛ
poſt lectōes reſponſoria q̄ bona opera ſignificāt de q̄b⁹ in
ꝓhemio dcm̄ eſt. Illud aūt conſiderandū eſt ꝙ ī dieb⁹
feſtiuis ꝛ dominicis tres dicimus nocturnos: in profeſtis
vnam. ſiquidem ī trium nocturnorū officijs tria t̄pa rep̄n-
tamus. ſ. t̄ps ante legem: tēp⁹ ſub lege: ꝛ tēp⁹ gratie: quorū
quodlꝫ trib⁹ diſtictiōib⁹ variat̄. Temp⁹ ante legē has di
ſtictiones habuit: p̄ma fuit ab adā vſq̄ꝫ ad noe: ſecunda a
noe vſq̄ꝫ ad abrahā: tertia ab abraham vſq̄ꝫ ad moyſen.
Temp⁹ ſub lege has diſtictōes habuit. p̄ma a moyſe vſq̄ꝫ
ad dauid. ſecūda a dauid vſq̄ꝫ ad trāſmigratōem babylo-
nis. tertia a trāſmigratione babylonis vſq̄ꝫ ad chriſtum.
Tempus vero grē has diſtictōes habuit. p̄ma diſtictio fu
it apoſtolice ꝛ euāgelice p̄dicationis. ſecūda temp⁹ impu
gnationis per hereſes emergentes. tertia tēp⁹ pacis quan
do videlicet hereſes eliminate ſūt. Recte aūt tres noctur
ni patres ſeu fideles vtriuſq̄ꝫ tēporis ſignificant: qui vigi-
lantes per dei laudē ad eternam ꝑuenient laudem. vnde
apoſtolus ad corint. i. Omnes ſtabim⁹ ante tribunal iudi-
cis: ꝛ nos q̄ viuim⁹ ꝛ q̄ reſidui ſum⁹ nō p̄ueniem⁹ eos q̄ dor
mierunt. Q2 ergo illi bonis īſiſtentes operib⁹ bene vigila
uerūt: merito ꝛ nos vt eorū meritis trinitati placere ꝛ no
uem ordinibus angeloꝝ ſociari poſſimus. In nocturnali
offō ſub antiphonaꝝ pſalmoꝝ verſuum lectionū reſpon-
ſoriorū nouenario deo laudes canimus. antiphone ad di-
lectionē: pſalmi ad actōem: v̄ſus ad exercitationē: leciōes
ad d̄i cognitōem: rn̄ſoria ad gaudiū ꝛ cantū ꝑtinēt āgloꝝ.
Nouenarij vero antiphonarū pſalmorū: lectionū: ꝛ rn̄ſo
riorū pro eodem accipiunt̄ q̄tū ad nr̄am ſignificatōem. de
hoc etiā dicet̄ in ſexta ꝑte ſub feſto natal: ꝛ ſub feria q̄nta
cene dn̄i: ꝛ ſub ti. de ſeptē dieb⁹ poſt paſcha. In q̄buſdā tn̄
eccleſijs qn̄ dr̄ Te deū laudam⁹ nonū rn̄ſoriū nō dr̄. Pre
miſſas itaq̄ꝫ triū tēpoꝝ nouē diuerſitates ſeu diſtictiōes
īuenim⁹ ī nocturnis ſolēnitatū ſcōꝝ ꝛ dn̄icaꝝ: ī ſolēnitati
bus. n. ſanctoꝝ tres nocturnas celebrātes: imitamur ex-
cubias celeſtis hieruſalem que edificat̄ vt ciuitas: ꝛ ꝯſer-
uat̄ ꝑ angeloꝝ excubias q̄ ter trinas diſtiguunt. i. ter tria
trinitati ꝯcinūt ſic ꝛ nos q̄ ī illa mercedim⁹ tres nocturnas
celebram⁹. imitamur ēt ī hoc p̄mitiue eccl̄ie tres īterpol
latas excubias q̄ ter in nocte ſurgebāt ad cōfitendū dn̄o:
vt p̄miſſū eſt. Siquidē canim⁹ nouē lectōes: nouē pſalmos:
nouē antiphonas: ꝛ nouē reſponſoria. videlicet ī vtraq̄ꝫ no
cturna tres ſiue tria ad notandū oēs electos qui fuerunt
ante legem ſub lege ꝛ ſub gratia aſſociatos eſſe in cogniti
one ſancte trinitatis nouem ordinibus angeloꝝ: ꝛ in celis
ipſi trinitati cōgaudere ꝛ vſq̄ꝫ ī finem ſociabuntur. Sicut
aūt angeli priores electi fuerūt: ita ꝛ pſalmi lectiones p̄ce
dunt. In dominicis quoq̄ꝫ dieb⁹ in quibus aliud feſtum
non occurrit tres nocturnos celebramus. Et dicuntur in
primo nocturno duodecim pſalmi ꝛ tres antiphone qua
rum quelibet reſpondet quattuor pſalmis. ꝛ in pleriſque
locis vnū gloria patri quattuor pſalmis reſpondet. Sane
dominicā diem dominus ſua reſurrectione glorificauit
ꝛ in ea angeloꝝ conſortia prometuim⁹. Unde dominica
vox dominicam reſurrectionem nobis ad memoriam re
ducet. ꝛ etiam reſurrectionem omnium fidelium qui ab
initio mundi fuerunt: ꝛ vſq̄ꝫ ad finem ſeculi futuri ſunt
q2 in reſurrectione domini omnium electorū reſurrectio
ſignificata eſt. Primū nocturnū recolit tempus ante le-
gem ſcilicet tempus legis naturalis. Duodecimus pſal-
mus illius recolit reſurrectionem omnium ſanctorum il
lius temporis preſertim duodeci patriarcharum qui tūc
maxime viguerunt ꝛ vigilauerunt a quibus populus do-

mini in duodecī trib⁹ fuit ꝓpagatus: q fuit domino pp̄ls
peculiaris: ſicut in tempore gratie duodecim apoſtoli pre
ceteris prefulſerunt. Quaternari⁹ pſalmoꝝ numer⁹ quat
tuor pncipales ſeu cardinales virtutes ptendūt. videlicet
prudentiā: iuſticiā: fortitudinē: ⁊ tēperātiā: quas credim⁹
ſanctos patriarchas ſuo tēpore pre ceteris habuiſſe ⁊ alijs
exēplo mōſtraſſe. Tres antiphone fidē ſācte trinitatis ſi
ue dilectionē in ea oſtendūt. Quarumquelibet rūdet q̄t
tuor pſalmis. nam qlibet tenēs fidem ſancte trinitatis q̄t
tuor premiſſis v̄tutib⁹ ē quadrat⁹. Ciuitas. n. ī quadro poſi
ta eſt: ſicut habet̄ apocal. c. penul. Ideo aūt quattuor pſal
mi ſub vna gloria dicūr nec ſeparant̄: q2 q̄ttuor premiſſe
virtutes īſeparabiles ſunt. ſed q habet vnā habet oēs ſic̄
ꝓbat Auguſtin⁹. Itē in eo q̄ ſub vno gloria patri ſiue glo
rificatione trinitatis quattuor pſalmi copulant̄: oſtendit̄
dictos patriarchas ī vna fide trinitatis dcās quattuor vir
tutes habuiſſe ⁊ ceteris exēplo mōſtraſſe. Uerū q̄dā oēs
pſalmos pme nocturne ſub vna ātiphona cātāt: ad notan
dum delectationez quā habēt i cognitione trinitatis. Qui
dam etiam ad quēlibet pſalmū dicūt gloria patri. ſed per
tres ātiphonas eos diſtiguūt: q2 qlibet tenet̄ ex ſuo dono
reddere laudes trinitati ex hac delectatōe quam habet ī
cognitōe trinitatis. Et attende q2 i pma diſtictōe temporis
ante legez vigilauerūt abel: enos: enoch: ⁊ lamech: quod ī
pmis quattuor pſalmis īnuit̄. Beat⁹ vir. cātat abel q tāq̄
lignū plantatū ſecus decurſus aquarū dēdit ī tempore ſuo
fructum iuſtitie: dum pro iuſtitia conſeruāda ſuccubuit.
Quare fremuerunt. cantat enos: qui domino in timore
ſeruiuit dū nomen dn̄i īuocauit. Dn̄e q̄d multiplicati ſūt.
cantat enoch. quē dn̄s ſuſcepit dū eū ī paradiſū trāſtulit.
Dn̄e ne ī furore. cantat lamech quem dn̄s exaudiuit. dū
ei talem filium dedit q genus humanū a furore dei in ar
cha ſaluauit. q2 igitur quattuor dūtaxat pſalmi dicuntur
ideo duo pſalmi de matutinali officio ſubtrahunt̄: videli
cet. Cum inuocarem. ⁊c. Uerba mea. ⁊ ideo illi potius q̄
alij: q2 pm⁹ ſemper ī completorio: ⁊ ſecūdus in ſecunda fe
ria ad laudes dicitur. In ſecunda vero diſtinctione primi
tēporis vigilauerūt noe: ſem: heber: ⁊ thare. Domine de⁹
me⁹. cantat noe: quem dn̄s in illa generatione iuſtuz inue
nit: ⁊ ideo aquis perſequentibus ſaluum fecit. Dn̄e dn̄s
noſter. cantat Sem: quez dn̄s gloria ⁊ honore coronauit:
duz cuz ſuper fratres patris bn̄dictōe ſublimauit. Confite
bor tibi. cātat heber: q mirabilia dei narrauit cū ciuitatez
gygantium diſſipauit. In domino confido. cantat thare:
q in vrbe caldeoꝝ poſitus ī dn̄o confidit: cuius pars cali
cis ignis ſulphur extitit. In tertia diſtictione pmi tempo
ris vigilauerunt: Abraham: Iſaac. Iacob: ⁊ Ioſeph: quod
ſequentes pſalmi declarāt. Saluuz me fac. cātat abrahā
quē deus ſaluū fecit: ī cui⁹ tpe ſanctus dſceit. q2 idolatrie
ſeruiuit. Uſq̄ quo. cantat iſaac quem dn̄s in ſacrificio re
ſpexit. Dixit īſipiēs. cātat iacob q ſpes dn̄i fuit. vnde ibi dr̄
Exultauit iacob ⁊ letabit̄ iſrael. Dn̄e qs habitabit. cantat
ioſeph: q fuit ſine macula dū adulteriuz recuſauit. Secūz
vero nocturnū dn̄icalem ſiue tres pſalmi q nūc dicuntur
cū trib⁹ antiphonis ⁊ trib⁹ glorificatōib⁹ recolunt reſurre
ctionem coꝝ q ſub lege moſayca fuerūt. Et lȝ tunc multi
ſancti fuerūt: tamē tres ordīes fuerūt. ſ. legiſlator cū ſuis
imitatorib⁹. ⁊ pſalmiſta cum ſuis: ⁊ ꝓphete. Fuerūt nāq̄
aliqui aliq̄ doctrina legis cōtēti: fuerūt ēt aliq q cuz dauid
vel ad modū ipſi⁹ dn̄o pſalmos decātauerūt ante archaz
ei⁹. fuerūt ⁊ ꝓphete q̄b⁹ datū fuit corrigere populū doctri
na ⁊ ſapiētia ſibi a deo data ⁊ pdicere eis futura. Propter
hos tres ordines tres pſalmos dicim⁹: ⁊ q2 iſti ſeruierunt
trinitati cuz dilectōe ſpūali: ideo ad ſingulos dicim⁹. Glo
ria patri. cuz antiphona. Qui āt oēs pſalmos pme noctur
ne dicunt ſub vna antiphona: ⁊ oēs ſecunde nocturne ſub
trib⁹ hoc attēdunt: q2 ⁊ ſi illis q fuerūt tēpore legis natu
re reuelata fuerit aliquātulū veritas: illis tamē q fuerunt
ſub lege moyſi magis: ⁊ īde eis maior eſt exultatio: qd̄ no
rat antiphonaꝝ triplicatio. Preterea illis q fuerūt ſub le
ge nature ꝓmiſſa fuit hereditas. ſed his qui fuerūt ſub le
ge moyſi collata. ¶ Et nota q̄ ī pma diſtictione tempore
legis vigilauerūt ſacerdotes: vt Aaron cū docuit quos ex
primit pſalmiſta: Conſerua me. quoꝝ dn̄s pars fuit heredi
tatis ⁊ calicis. In ſecūda iudices. vt Gedeon: dum iudica
uit quos expmit pſalmiſta: Exaudi dn̄e iuſticiam meam:
quorū iudicium ꝓdijt de vultu oīpotētis: In tertia reges
vt Salomon: dum populū rexit quos īſinuat pſalmiſta:
Diligam te. quos dn̄s conſtituit ſuper gētes. In tertio ve
ro nocturno tres pſalmos dicim⁹ recolētes reſurrectionē
omniū illoꝝ q tēpore gratie ſiue ī nouo teſtamēto ī trib⁹
mundi partib⁹ ſcȝ Aſia: Africa: ⁊ Europa viguerunt ⁊ vi
gebunt. Et q2 tempore gr̄e maxime facta eſt reuelatio ⁊
īpletio veritatis: ideo pſalmi illi cantant̄ ſepi⁹ cuz antipho
nis habētib⁹ alleluia ad mai⁹ gaudiū deſignandū: put ple
nius in ſexta parte ſub natali dicetur. Hic etiā ē q̄ ī q̄buſ
dam eccleſijs ſemper ī omni tertio nocturno ſiue domini
cali ſiue feſtiuali lectiones ex nouo teſtamēto ſubijciunt̄
ſcȝ expoſitiones euangelioꝝ. ⁊ dicitur. Te deū laudam⁹
Et attēde quoniam ī pma diſtinctōe temporis gr̄e vigila
uerunt apoſtoli q exprimunt̄ ī pſalmo: Celi enarrant. q2 ī
oēm terram exiuit ſon⁹ eorum. In ſecūdo martyres quos
declarat pſalmiſta. Exaudiat te. q2 domin⁹ protexit eos ī
die tribulationis eoꝝ. In tertia confeſſores quos innuit
pſalmiſta: Dn̄e ī virtute. qui non ſunt fraudati voluntate
labioꝝ ſuoꝝ. Illud ergo intereſt iter duodecī pſalmos pri
mi nocturni q ſine antiphonis dn̄r: q2 non quilibet eorū
habet antiphonam: ⁊ tres pſalmos alioꝝ nocturnoꝝ q cū
antiphonis dn̄r: quod intereſt iter duodecim patriarchas
q peregrini erant ⁊ ſperabant hereditatem quam poſteri
eoꝝ poſſederūt: ⁊ eoꝝ poſteros qui terraz in partib⁹ eoꝝ
ꝓmiſſam hereditauerūt. Inter illos quoq̄ tres pſalmos
tertij nocturni q dicunt̄ cum antiphonis habentibus alle
luia: ⁊ illi ſecundi nocturni q dicūtur cuz antiphonis ſine
alleluia: illud intereſt qd̄ intereſt iter illos q habuerunt te
ſtamentū imitādū: ⁊ eos q habēt nō imitādū. maior nāq̄
eſt gloriatio noui q̄ veteris teſtamenti: ⁊ de preceptis q̄
de promiſſis. Premiſſi igitur tres nocturni ſunt illi tres
anni ficulnee quam dn̄s inutilē inuenit dicēs de illa. Dimit
te me vt ſuccidam. ⁊ reſponſum eſt ei. adhuc dimitte eam
hoc anno vt circūfodiam eam ⁊ mittam ſtercora. Canta
mus enim in prima nocturna vt recolentes facta patruz
qui ſub lege nature fuerunt nos inutiles inueniamur.
Cantamus etiam in ſecunda ⁊ tertia: vt recolentes facta
patrum qui ſub lege moſayca: ⁊ qui etiam ante nos fue
runt ſub lege gratie non inutiles inueniamur: ⁊ ſi inuti
les ſimus oportet q̄ pater noſter fodiat circa nos: dicēs
reducendo nobis ad memoriam mortem illorum quos
vidimus paulo ante florere. Fili vide q̄ fortis fuit il
le quam nobilis q̄ diues q̄ potens: ⁊ ecce ad momen
tum tranſiuit. oportet etiam vt ſtercora ponat: peccata
videlicet ante oculos noſtros ponendo: ⁊ ſi hoc non ha
bet effectum dicat: in proximo eſt q̄ dominus ad radi
cem arboris ſecurim ponet: ⁊ ſi te inutilez inueniet ī ignē
eternuz vbi perpetuo comburetis conijcier. Dicto de no
cturnis feſtiuitatum ⁊ dominicarum. nunc de nocturnis
ferialibus ſiue non ſolēniū dieꝝ pauca dicam⁹. Et q̄dē ī
illis dicim⁹ duodecī pſalmos: vt nos deo debere ſeruire ī
duodecī noctis horis oſ̄dam⁹: cuilibet hore vnū pſalmū
attribuentes cum non poſſumus iugiter deo ſeruire ꝓut

ſn prohemio dictum eſt. Olim quidem varij pſalmi cane
bātur. nam alij qnquagita: alij plures: alij pauciores dice/
bant: ſed angelo reuelāte patres cōuenerūt: vt duodecim
dicerent. q pſalmi bini ⁊ bini dr̄ ad notādū ꝙ ſine chari
tate q̄ ad minꝰ īter duos ꝯſiſtit laudes noſtre vel opa nr̄a
nihil pſunt. Jn qbuſdā tamē eccleſijs ī diebꝰ pfeſtis īter
duos pſalmos Gloria patri ⁊c̄: īterponit̄: ad notandū ꝙ
xp̄s eſt dei ⁊ hoīum mediator. Jn alijs vero eccleſijs duo
pſalmi ſub vna gloria terminant̄: ad notādū ꝙ laudes no
ſtre tūc deo accepte ſūt ſi ī charitate maneamꝰ: ⁊ ſic inter
duos pſalmos nihil īterponūt: q2 īter deū ⁊ ꝓximū ī q̄ꝝ
dilectōe charitas ꝑ ſe ꝯſiſtit medium nō habet. ⁊ ſꝫ hoc
ī duodecī pſalmis ſexies tm̄ glīa pr̄i dr̄: ſicut ſex ſūt mūdi
etates. Preterea ſicut hoīum a natiuitate vſq3 ī finem vi
te ſex etates nālīter accidunt. ita ī quotidiano nocturno
ſexies dr̄ Gloria patri: vt recolamꝰ q2 vſq3 in finē in dile/
ctione pſeuerare debemꝰ. ꝓpter eādē cāꝫ tūc ſex antipho
ne dr̄ q̄ qd ſignificēt ī ꝓhemio dcm̄ eſt: vel ꝓpter ſex ope
ra miſericordie que ſi obſeruauerimꝰ de tenebris huiꝰ no
ctis vl̄ mortis ad verā lucē ⁊ vitā ꝑueniemꝰ eternā. Tres
quoq3 lectiones que tūc dr̄ doctrinā electoꝝ triū tēpo
rum ſignificant. ⁊ cum ipſis īterpollate tria reſpōſoria di
cunt̄: ad notādū ꝙ qcqd electi ī tribꝰ tēporibꝰ docuerūt: ⁊
qcqd in tribꝰ etatibꝰ agimꝰ ad dn̄i trinitatē referimꝰ: ⁊ tri
nitatem ī fide ſpe ⁊ charitate glorificamꝰ. Reſpōſoria. n.
a reſpondēdo dicunt̄. Ad hoc tres lectōes dr̄: q2 dn̄s po
ſuit tres vigilias dicēs. Si in pma ſi ī ſecunda ſi in tertia
vigilia venerit: ⁊ ita inuenerit. beati ſunt ſerui illi. Que
tres vigilie tres etates deſignāt. ſ. pueritiam: iuuentutē:
⁊ ſenectutē: in qbus bene vigilando deū laudare debemꝰ
¶ Et nota ꝙ pſalmodia triū nocturnoꝝ tam dn̄icalium
q̄ ferialiū dicta vocat̄. Unde exo. c. 3. Uiam trium dieꝝ
ibimꝰ ī ſolitudīe. Sane Gre. ſeptiꝰ ꝯſtituit vt ī die reſur
rectōis vſq3 in ſabbatū ī albis: ⁊ ī die pēthecoſtes vſq3 ad
ſabbatū eiuſdē tres pſalmi tantū ad nocturnos treſq3 le/
ctiones dicant̄. Omnibꝰ vero alijs diebꝰ per totum annū
ſi feſtiuitas eſt nouē lectiones legant̄. Alijs vero diebꝰ. ſ.
ī ferijs duodecī pſalmi ⁊ tres lectiōes. Jn dn̄icis vero die/
bus exceptis dn̄icis paſche ⁊ penthecoſtes. decem ⁊ octo
pſalmi. ⁊. 9. lectiones dicant̄. Jlli aūt q ſingulis diebꝰ pter
hebdomadas paſche ⁊ pēthecoſtes tres tantū pſalmos ⁊
tres lectiones dicū t nō ex regula ſanctoꝝ patrū ſed ex ſa
ſtidio hoc facere cōprobant̄. Nocturnis finitis campane
pulſant̄ ⁊ Te deū laudamꝰ alta voce cantat̄: ad notandū
ꝙ manifeſte ⁊ mirifice eccleſia tēpore gratie laudat deū:
⁊ ad ſignandū ꝙ ſi bonis operibꝰ doctrine ſancte bene re
ſpōderimus ad celeſtē laudē cū angelis perueniemꝰ. can
tus quoq3 tunc alta voce factꝰ gaudiū mulieris d̄ dragma
perdita īuenta ſignificat. Et vero finis eiuſdē cantici ibi
per ſingulos dies ⁊c̄. ⁊ alij verſus ſeqūtes altius canunt̄:
ſignificat cōgratulationē vicinaꝝ quam mulieri propter
dragmam repertam fecerūt. Cōpulſatio vero campanaꝝ
cōuocatōem vicinarū repreſentat. Jn quibuſdam etiā ec
cleſijs luminaria accendunt̄. nā ⁊ mulier ipſa lucerna ac/
cenſa totam domū euertit. Hoc etiam ſignificat ꝙ eccle/
ſia catholica per xp̄m trahitur de īferno. Uel ip̄e hymnꝰ
futurū gaudiū ⁊ leticiā repſentat: quā eccleſia requeſcens
a laboribꝰ ſuis eſt ī die iudicij cōſecutura. ¶ Et eſt ſciēdū
ꝙ cū beatꝰ ambroſiꝰ beatū auguſtinū d̄ manicheis cōuer
ſum baptiçaſſet dixit. Te deū laudamꝰ. Auguſtinꝰ vero re
ſpondit. Te dn̄m cōfitemur. ⁊ illo dicēte. Te eternum pa
trem: ille reſpondit. Tibi omnes angeli ⁊c̄. ⁊ ſic totū illū
hymnū alternatim cōpoſuerunt. Poſt Te deū laudamꝰ:
vel quādo illud nō dicitur poſt oēs lectiones ⁊ reſponſo/
ria dicitur verſus a ſacerdote per quē excitat audientes
vt in d̄i laude permaneant. Et dr̄ voce magis demiſſa ad
notādū ꝙ nō ꝓdeſt clamor vocis niſi aſſit clamor cordis.
Uerꝝ beatꝰ Benedictꝰ aliter officiū noctis ordinauit nō
tamē diſſētiēs a premiſſa eccleſie ordīatione: vel illi ī ali
quo cōtradicēs: ſed ordini ſuo quoddā peculiare ꝯſtituēs
Jpſe nāq3 īſtituit ſemel dici. Deꝰ in adiutoriū meū īntende
⁊ ter Dn̄e labia mea aperies: ꝓpter reuerentiā vnitatis ⁊
trinitatis. Deīde pſalmū: Dn̄e qd multiplicati: eo ꝙ a ſō/
no ſurgens dicit in eo. Ego dormiui ⁊ ſomnū cepi ⁊c̄. dein
de ī pmo nocturno ſex pſalmos ⁊ q̄ttuor lectōes cum to/
tidem reſponſorijs cantari īſtituit: ⁊ totidē ī ſecūdo: per
hoc vitam cōtemplatiuam īnuens ⁊ actiuam. Senarius
enim pſalmorū numerꝰ vitam deſignat actiuā: in qua ſex
opera miſericordie cōuenit exerceri: ſi quis ad cōtempla
tiue vite perfectionē voluerit ꝑuenire: q̄ per quattuor euā
gelia deſignat̄: ⁊ per q̄ttuor lectiones ſimiliter figuratur.
q̄ternariꝰ qdē numerꝰ apud monachos quadratam ſtabi
litatem ⁊ euangelicā ī ſanctis exprimit: ſeu quadruplicē
ſenſū ſcripturaꝝ ꝓpter quadrigas aminadab. i. hiſtorialē
allegoricū: tropologicū: ⁊ anagogicū. Jn tertio v̄o noctur/
no tria cātica cantari īſtituit in laudē trinitatis a qua no/
bis vite perfectionem dari cum charitate credimꝰ ⁊ ſpera
mus. Cantant̄ aūt illa cātica cū alleluia qd̄ eſt cāticum ce
leſtis leticie: vt per hoc totam trinitatem eſſe dignā cele
ſti laude oſtēdat̄. ⁊ ad quā plene laudandam non ſufficit
laus humana. Quatuor v̄o lectōes d̄ euāgelio que ſequū
tur ſignificant ꝙ laudatores dei per q̄ttuor euāgeliſtarū
doctrinā debēt eſſe q̄ttuor v̄tutibꝰ īſigniti. per q̄ttuor ēt
reſpōſoria laudātiū allacritas deſignat̄. Sꝫ ne hoc bonū
agentes illud ſibi aſcribāt ſed totū dei laudi attribuant:
⁊ ſe illius ſeruos oſtēdant ſubiungit̄. Te deū laudamus.
poſtea legit̄ euāgeliū qd̄ ſignificat denariū. i. vitam eter/
nam que digne deū laudantibꝰ in fine reddet̄. ad qd̄ ſeqt̄
Amē. i. fiat nobis qd̄ ex euāgelio credimꝰ ⁊ ſperamꝰ. hym
nus vero qui ſequit̄. ſ. Te decet laus ⁊c̄. gaudium qd̄ ſan/
cti poſt laborem habēt de remuneratione denarij ſignifi
cat. Monachi aūt nūq3 nouē lectōes dicūt niſi ī exequijs
mortuoꝝ. vn̄ ⁊ in triduo an̄ paſcha. 9. dicūt q̄ſi exequias do
mini repūtātes. Ad laudes aūt īſtituit pſalmū illū Deus
miſereatur no. pmo abſq3 antiphona decantari: tum q2 te
nebras fatiſcētibꝰ diluculo matutine laudes cantant̄: idō ī
eo dr̄. Jlluminet vultū ſuū ſuper nos: tum q2 hoc officiū
ad dn̄i ꝑtinet reſurrectōē ꝑ quā accipimꝰ miſericordiā
⁊ benedictōem. ¶ Rurſus monachi dn̄icam orōnē ī vo
ce dicunt ꝑꝑ ſimplices q eā nō ītelligūt aut obliuiſcunt̄:
⁊ ꝓpter verſutos q ſpinā odij gerētes ī corde frēm odiūt:
nolentes dicere. Dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos
dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is. Hoc igr̄ dicere cōpellūt̄ in pu
blico vt purgētur ab illo vicio tam ī fine noctis. i. ī matuti
nis laudibꝰ quā ī fine diei. i. ī veſpis vt noctē aut diē n̄ ꝑtrā
ſeāt ſine recōciliatiōe fr̄is. Jn alijs āt horis n̄ dicūt ī voce
q2 ſepe cōtīgit fr̄i frē iraſci ⁊ q̄dā furoris īpetu cōmoueri
q licet ſtatī animū nō cohibeat expectādꝰ tamē eſt ad ve/
niam. ſufficit enī ſi ſol non oriat̄ ſuper iracūdiam eiꝰ. Di/
cunt etiam quatuor ſolūmō pſalmos ad veſpas: ꝑut ī ſex
ta ꝑte ſub ti. de tp̄e aduentꝰ dicet̄. Nō vacat ēt a myſterio
ꝙ mōachi ſe toto corpe ab oriēte ī occidētē gyrāt ſignifi
cantes deū vbiq3 adorādū fore q̄ſi vbiq3 p̄ūtē: vl̄ q2 rōna
bili motu ab ortu nr̄e natiuitatis vſq3 ad occaſū mortis cū
ſeq tenemur: ſic ⁊ firmamētū nālr̄ v̄tit̄ ab oriēte ī occidē
tē. hoc ēt quedā deſignāt eccleſie ī qbꝰ dicentes: Gloria pa
tri ſe iclināt ad oriētē. ⁊ ſubdētes Sicut erat ⁊c̄. ſe vertūt
ī occidentem. deuotio nāq3 in diuinis officijs eſt ſeruan/
da. Quia vero monachorum officium ad nos non perti
net ad preſens de illo ſufficiat nobis ad hoc vſq3 dixiſſe.

¶ Ultimo notā ꝙ monachoꝝ ordo figurā cherubin: qui
īter angeloꝝ ordines eximiꝰ ꝑdicaṫ: habere ꝓbaṫ. Naȝ
ſicꝰ cherubī ita ⁊ monachi ſex alis velanṫ dicēte ſcriptura.
Sex ale vni ⁊ ſex ale alteri. due qdē in caputio quo caput
tegitur demōſtranṫ. illud vero tunice quod brachys extē
ditur ſiue dextra ⁊ leua. alias duas dicimus eſſe alas: ⁊ añ
⁊ retro alias duas: ⁊ ſic illud quo corpꝰ tegitur ſex alarum
numeꝝ īplere aſſeriṫ. Habitꝰ quoqȝ eoꝝ habitū imitatur
ſanctoꝝ. De helia nāqȝ legiṫ. vir pilloſus ⁊ zona pellicia
accīctꝰ renibꝰ. ⁊ de ipo ⁊ de illis ſilibꝰ diċ apoſtolus. Circu
ierūt ī melotis ⁊ ī pellibꝰ caprīs. ⁊ de Johāne baptiſta īqt
euāgeliſta: Zona pellicea circa lūbos. Ad huc cuculla mo
nachoꝝ ſūpta eſt a collobys apoſtoloꝝ que vt dalmatica
formabāṫ: ⁊ ī eiſ forma crucis preferebatur qꝛ illi ſe vicys
⁊ cōcupiſcētys crucifigebāt. eiꝰ nigredo eſt mūdi cōtēptꝰ.
lōgitudo pſeuerātia ī bono.

Unt nōnulli q eſdre ordinem ſequētes
de quo ī pncipio huiꝰ ptl dcm̄ eſt: matu
tinas laudes a nocturnis diuidunt: illas
fore per ſe officiū aſſerētes ⁊ mane auro
ra rutilante illas dicētes prout in titulo
proximo dictū eſt. Tali nāqȝ hora xp̄s vi
ctor a mortuis reſurrexit. Unde marcꝰ
Surgens ieſus mane pma ſabbati vel ſaltē eiꝰ reſurrectio
ī matutino notificata eſt. Tali ēt hora ſuper mare ambu
lauit. Merito ergo ī hac hora laudādus eſt vt ipe qui nos
per ſuā ſcāȝ reſurrectōeȝ ſalutauit ſupra mare huiꝰ ſeculi
nos ire faciat ſicco veſtigio ſicut petrū. Hac ēt hora mū
dū ⁊ angelos creauit: q ſtatī poſt creationem ſuam canti
co laudes creatori ſuo iubilauerūt. Laudes ergo matuti
nas rubeſcēte aurora dicūt. ſ. ī quarta vigilia quaȝ lucifer
totaȝ illuſtrabat. Qui ⁊ matutinas dr̄ a mane quod eſt lu
men qꝛ nobis mane lumē reducit ad coronā gl'ie obtinēdā:
iuxta illud. Non ſit vobis vanū mane ſurgere ante lucē:
qꝛ pmiſit dn̄s coronā vigilantibꝰ. qd aūt ſignificet tēpus
matutine laudis dcm̄ eſt in pncipio pcedentis tractatus.
Dr̄ aūt laudes qꝛ illud officiū laudeȝ precipue ſonat di
uinam quam ei facimꝰ pro eo ꝙ a tenebris erroris nos ad
lucem ſeu viā veritatis reduxit ⁊ ad tēptationes dyaboli
repellendas. vnde yſa. 25. Expergiſcimi ⁊ laudate q habi
tatis ī puluere: qꝛ ros lucis eſt. De hoc matutinali offō di
cit ꝓpheta. Ad te de luce vigilo deꝰ. ¶ Hanc matutinū ⁊
veſpertinū offm̄ ideo canimus quaſi domino iuge ſacrifi
cium offeramꝰ. Offerebant enim domino in vete. teſta. iu
ge ſacrificium. id eſt mane ⁊ veſpere: ſed veſptinuȝ digniꝰ
erat matutino: qꝛ piguius vt iudei dicunt ꝓut ſub veſpe
ris diceṫ. Nos aūt per matutinū officium itelligimꝰ legē
per veſptinū ſaluatoris paſſionē q ī veſpera mūdi. ſ. in ſex
ta etate obtulit ſe deo patri pro nobis. Unde elauatio ma
nuum meaꝝ ſacrificiū veſpertinū. Reſpondet aūt hoc ſa
crificiū illi: qꝛ ibi pſalmi ponunṫ ſub qnqȝ diſtictionibus
per Gl'ia patri ſicut ⁊ hic. Iteȝ ibi ⁊ hic hymnꝰ cū lectione
⁊ verſiculo. ibi etiā cāticū marie ⁊ hic cāticū zacharie. Or
vero officium veſpertinum digniꝰ ē propter rem digniorē
quam ſignificat: oīa ī maioribꝰ ſolēnitatibꝰ: ⁊ ī veſpertino
ſolēniꝰ cātamus qȝ ī matutino: reſpōſoriū īterponētes. Iſi
dorus dicit in li. ethimologiarū ꝙ officiū matutinū eſt in
lucis initio ſic appellatum a ſtella lucifero que oriṫ mane
īchoante vt dcm̄ eſt. Hoc officiū laudū plenū eſt laudibꝰ:
prout dcm̄ ē ī pncipio precedētis tituli: ad quas ſacerdos
per verſū quē pmittit excitat auditores q eſt quādoqȝ In
matutinis meditabor ī te. quādoqȝ Excelſus ſuper oēs gē
tes dn̄s. vel aliꝰ. ⁊ deinde diuinū īplorat auxilium dicens.
Deꝰ ī adiutoriū meū itēde. poſtmodū chorus ad idem fe
ſtinās auxiliū ī ſumma trinitate glorificat deū dicēs. Do
mine ad adiuuādū me feſtina. gloria patri. deīde antipho
na īchoatur. Circa qđ notādū eſt ꝙ quedaȝ eccleſie in do
minicis que ſūt a pma dn̄ica poſt epiphaniā vſqȝ ad ſeptua
geſimā ⁊ ab octaua pēthecoſtes vſqȝ ad aduentū domini
canūt ad laudes alleluia loco antiphone ꝓ oībꝰ pſalmis:
tum qꝛ vt pmiſſū eſt hoc officiū laudibꝰ eſt plenū. alleluia
enī laus eſt angelica. tū qꝛ vt dominici dies reſurrectōeȝ
dn̄i repn̄tant. Sicut ergo in tēpore paſchali qđ eſt reſur
rectionis alleluia multiplicaṫ: ſic merito ⁊ in eis dȝ multi
plicari. Et eſt attēdēduȝ ꝙ ī dominicis que ſūt ab octaua
epiphanie vſqȝ ad ſeptuageſimā concinunt alleluia: iuxta
cantū quarūdā antiphonaꝝ ad natiuitatē dn̄i pertinētiū
ī dn̄icis vero que ſunt ab octaua penthecoſtes vſqȝ ad ad
uentum cātant alleluia iuxta cantum ferialem antipho
naruȝ que dr̄ ad Bn̄dictus: ⁊ de ipo ſumuntur. Quia igr̄
ī ſingulis dominicis pro varietate antiphonarum ipſarū
etiam cantus in alleluia variantur. ideo iuxta breuitateȝ
vel prolixitatem cuiuſlibet antiphone iuxta cuius cantū
caniṫ multiplicaṫ vl' minuiṫ ī ſingulis dn̄icis numerꝰ alle
luia. Adhuc iō certꝰ numerꝰ ī alleluia nō pfinitur quoniā
deuote anime certus numerꝰ vel modꝰ in laudādo deum
prefigi non poteſt. ¶ In alys vero eccleſys paſſim ī oībꝰ
dominicī ad pmos tres pſalmos loco ātiphone qſi ad ito
nandum pſalmos bis cōcinunt alleluia: ad īſinuandū ꝙ
in dei laudem ex charitatꝭ feruore pcedūt. nec cantant il
lud iuxta alicuius antiphone cantū: ad notandū ꝙ iuxta
apoſtolū charitas nō emulatur. Ad pſalmum vero Bene
dicite: cantant antiphonaȝ tres pueri cui nec iubilus nec
alleluia ſubycitur ꝓpter rationes infra ſcriptas. Ad pſal
mum vero. Laudate dominum ter dicunt loco antipho
ne alleluia: non iuxta alicuius antiphone cantū: ſed dūta
xat ad ichoandum pſalmū. Ter aūt diciṫ. pmo qꝛ reſpon
det tribus pſalmis ſub ipo pſalmo Laudate cōtentis. ſe
cundo ꝓpter triplicem ordinem iuſtorū deū laudantiū.
de quo īfra diceṫ. ¶ Porro in laudibꝰ matutīnis quinqȝ
pſalmi dn̄r: vt qnqȝ ſenſuū reparatio noteṫ ⁊ ꝓpter quīqȝ
ſtatus eccleſie. Primꝰ ps eſt. Dominus regnauit in quo
laudaṫ deus q firmauit orbem terre. ſ. in fide ⁊ reſurrecti
one. ideo hic ps pertinet ad regnū chriſti. Secundus eſt
Iubilate qui pertinet ad confeſſores. vnde ibi dicitur. In
troite portas eius ī cōfeſſione: ⁊ recte incipit a iubilo qm̄
cōfeſſio valde placet deo. Tertius eſt Deꝰ deꝰ meꝰ ⁊c. qui
ſignificat ſtatū martyrū q ſitiunt ad dominum. vnde dr̄
ibi: Sitiuit aīa mea. ⁊ quoniam tota noſtra ſitis: ⁊ inten
tio eſſe debet in trinitate ⁊ ad trinitatem: ideo ſequiṫ ps
Deus miſereatur noſtri: ī quo tota trinitas notatur dum
ibi dicitur. Benedicat nos deus deus noſter ⁊c. Diciṫ enī
ter deus propter patrem ⁊ filium ⁊ ſpm̄ ſanctuȝ. Quartus
eſt canticum trium puerorum. Benedicite. quod eſt Da
nielis. capitulo. 3. ſignificans ſtatum antichriſti vt iā dice
tur. ⁊ in fine huius pſalmi non dicitur Gloria patri. Pri
mo qꝛ propter confeſſioneȝ fidei proiecti ſunt tres pueri
ī caminum ignis. in quo facto maxīe deo ⁊ trinitati dero
gatum eſt. Secundo quia vltimus verſus illius pſalmi
idem dicit quod gloria patri: ⁊ in diuinis ſcripturis nihil
debet ſuperuacuum eſſe. Tertio quia in ipſo pſalmo di
ſtincte tota trinitas notificatur ⁊ laudatur deus in crea
turis. ¶ Rurſus dum pſalmus iſte dicitur nec ſedere
nec genua flectere debemꝰ ſicut dr̄ ſub ſabbato quattuor
tempoꝝ pme ebdomade quadrageſime. Quintus pſal
mus. Laudate dominū. in q̄ ſtatꝰ ille notaṫ qn̄ poſt mor
tem antichriſti cōuertenṫ iudei vt iam diceṫ. ⁊ in fine eiꝰ
dicitur Gloria patri. ad oſtendenduȝ ꝙ per bonā opatio
nem ſociabimur angelis qui inceſſanter deum laudant.
¶ Poteſt etiam dici ꝙ in laudibꝰ octo pſalmi dicuntur.

q̄ꝛ officiū iſtud myſtice recolit ſtatū eccleſie ab initio apo
ſtolice ſtabilitat̄ vſq̧ ad ꝑfectionē electoꝝ q̄ i fine mūdi
futuri ſunt. ſub quo ſtatu octo ordines eccleſie ſiue electo
rū z i eccleſia ſancta per baptiſmū ſaluati reperiunt̄: ſicut
in archa noe octo aīe illos ſignificantes: per eam ſaluate
ſunt. Per diluuiū enī baptiſm⁹. per archā vero eccleſia ſi
gnificat̄. ¶ Prim⁹ ordo fuit eccleſie ꝑmitiue i iudaico po
pulo ꝯuerſantis que per xp̄i predicatōe z reformata ⁊ edi/
ficata eſt: ſicut monſtrat ille pm⁹ pſalm⁹. Domin⁹ regna
uit. i pmo ei⁹ verſu vbi de ſaluatoris regno ⁊ ipſi⁹ agitur po
teſtate. Jn ſecūdo verſu agit̄ de fundatione eccleſie que
tūc cepit fieri ſuper illō fūdamētū qd̄ eſt xp̄s iuxta ap̄lz.
de quo etiam fundamento in ti. eiuſdem partis ſupra dr̄.
Cantat̄ ergo hic pſalm⁹ in laudib⁹. q̄ cōtinet laudes xp̄i.
¶ Secūd⁹ ordo fuit ꝑmitiue eccleſie itrantis ad gentes
per ꝑdicationē dn̄i ⁊ apoſtoloꝝ monētiū omnē terram. i.
oēm gentē ad iubilandū deo: qd̄ mōſtrat ſcd̄s pſalm⁹. Ju
bilate deo oīs terra. ¶ Terti⁹ ordo fuit credentis gentili
tatis. quam terti⁹ pſalm⁹. De⁹ de⁹ me⁹. demōſtrat offerre
gr̄as ⁊ beniuolentiā apoſtoloꝝ vocationi. ¶ Quart⁹ erit
reſipiſcentis iudaici ppl'i per enoch ⁊ heliam cōuerſi quē
ille quart⁹ pſalm⁹. De⁹ miſereat̄ noſtri. mōſtrat ad deum
reuerſū poſcere miſericordiā ei⁹: ⁊ tunc gaudebunt ſe co/
gnoſcere viā dei quā in gentib⁹ eſſe cognoſcent. ¶ Quin
tus erit eoꝝ q̄ futuri ſunt ſub tēpore antixp̄i cui⁹ figuram
ꝑceſſit nabuchodonoſor q̄ lz tribulauerit ſanctos vtriuſq̧
populi: non tamē deſiſtent bn̄dicere deū ad iſtar triū pue
rorum quos deus liberauit de camino ignis ardentis q̄ꝑ
illud gn̄tū canticū. Benedicite. recoluntur. eo enī tempo
re iuſti purgabunt̄ velut i camino ignis: non tamē vrent̄
ſed ibi accipient formam auri. Unde Johs. in Apoca. vi/
dit pedes ei⁹ ſimiles auricalco ſicut in camino ardēti. vn̄
rite ſequitur ille pſalmus. ⁊ ꝑpter tribulationē quam de/
ſignat: antiphona illius fine alleluia: ⁊ ipſe ſine gloria pr̄i
cantat̄. Hymnus autem ipſe tres habet diſtinctiones. Jn
pma inuitant̄ ſuperiores creature ad laudem creatoris
.ſ. q̄ ſunt ſupra celū. que in celo. ⁊ que i aere. Jn ſcd̄a iuitā
tur ad hoc creature terrene ⁊ que mouent̄ i aquis. Jn ter
tia iuitantur oēs ſp̄us ⁊ anime: vt cū omni creatura dn̄o
bn̄dicam⁹. q̄ꝛ ſicut tres pueri nabuchodonoſor ⁊ caminū
ignis: ſic nos dyabolū ⁊ iferni icēdiū euaſim⁹. Ceteꝝ hoc
canticū bene conuenit diei dn̄ico ⁊ cuilibet feſtiuo: quia
in pma die dn̄s vniuerſa creauit: ⁊ per ſuam reſurrectiōez
poſtmodū inouauit. ideoq̧ i ea die ⁊ in feſtis que reſurre
ctionē dn̄icā imitant̄ dr̄. i quo die creature ad creatoris
laudē iuitant̄. Dicē etiā eſt q̄ eedē laudes ſunt in dn̄icis ⁊
feſtiuitatib⁹ ſctoꝝ ⁊ in tp̄e paſchali: q̄ꝛ repn̄tant gaudia
reſurrectionis xp̄i ⁊ noſtre. ¶ Sext⁹ ſeptim⁹ ⁊ octau⁹ erit
eoꝝ q̄ vniuerſaliter ex trib⁹ mūdi partib⁹. ſ. ex Aſia Affri
ca ⁊ Europa cōuertēdi ⁊ colligēdi ſunt: q̄ poſt antixp̄i per
ſecutionē ⁊ ei⁹ mortē maiore pace fruent̄ vſq̧ ad diē iudi
cij q̄̄ nūc habeat eccleſia. tunc enī erit ſenect⁹ i miſericor
dia vberi: in qua gēte triplex ordo iuſtoꝝ. ſ. coniugati: con
tinentes ⁊ virgines: quos Job Noe ⁊ Daniel exprimunt: ⁊
generaliter vniuerſi ſancti q̄bus aureola debet̄: qui in tri
bus mūdi ꝑtibus de tribulatione euadēt regnaturi cum
ſponſo eccleſie celebrabūt laudes dei que cōtinent̄ in ill'
trib⁹ pſalmis. ſ. Laudate dn̄m de celis. Cantate domino
cāticū nouū. ⁊ Laudate dn̄m in ſanctis ei⁹. ¶ Queritur
autē quare hi tres pſalmi ſub vna antiphōa ⁊ etiā ſub vno
gloria patri dr̄. Reſpōd̄ ideo q̄ꝛ ꝑmiſſi ſext⁹ ſeptim⁹ ⁊
octau⁹ ordīes electoꝝ q̄ ex dc̄is trib⁹ mūdi ꝑtib⁹ colligūt̄
ſine aliquo īteruallo ſimul erūt ⁊ pariter glorificabuntur.
Cōtinēt ēt ipſi tres pſalmi triūphū de mūdo: carne: ⁊ dya
bolo. ⁊ quoniā vnū ſine alio nō habet̄: ideo merito cōiun
gimur. ¶ Queritur ēt quare ꝑmiſſi duo pſalmi. ſ. Deus
deus me⁹. ⁊ De⁹ miſereat̄ noſtri: combinantur: ⁊ ſub vno
gloria patri: ⁊ ſub vna antiphona dicunt̄. Ad quod q̄dru/
plex eſt reſpōſio. Primo q̄ꝛ pſalm⁹ De⁹ de⁹ me⁹: ſignificat
ſitiz ad deū: in pſalmo De⁹ miſereat̄ noſtri: trinitas notat̄
vt ſupra. Ad ſignificādū igr̄ ſiti ⁊ deſideriū cōtinuum ad
deū hoc fit. Secūdo ad notādū q̄ ante perſecutionē anti
xp̄i populus credētis gentilitatiq̧ recolit̄ ꝑ pſalmū Deus
de⁹ me⁹: ⁊ iudaic⁹ pp̄lus reſipiſcēs q̄ recolit̄ ꝑ pſalmū De⁹
miſereat̄ noſtri: vnū erūt i fide: ⁊ poſtq̄ hi cōiuncti erunt
veniet ātixp̄i tribulatio vt ꝑmiſſum eſt. Tertio q̄ꝛ ꝑmus
pſalm⁹ illoꝝ ſignificat dilectōez dei. vnde i bi dr̄. Sitiuit i
te aīa mea ⁊c̄. Secūd⁹ vero dilectōez ꝓximi. vn̄ ibi dr̄. Ut
cognoſcam⁹ i oīb⁹ gētib⁹ ſalutare tuū: que ita cōnexe ſunt
vt vna ſine altera i xp̄iana poſſeſſiōe n̄ habeat̄. Quarto q̄ꝛ
gr̄a quam eccleſia i pmo pſalmo ſitire videt̄: i ſecūdo col/
lata eē mōſtrat̄: vnde ad grāꝝ actionē iuitat̄ cū dr̄ ibi: Cō
fiteantur tibi populi de⁹ ⁊c̄. ¶ Rurſus ideo i fine ipſius
pſalmi. De⁹ de⁹ meus: nō dr̄ gloria patri q̄ꝛ in eo agitur de
miſeria humāi generis: vnde ibi dr̄: Sitiuit aīa mea. Nō
enī oēs pſalmi de miſerijs: multiſq̧ alijs aduerſitatibus
tractātes laudāt illū pro illis quod tamē deberent. ſed ſe
quēti pſalmo. ſ. De⁹ miſereatur noſtri ſubijcit̄ Gloria pr̄i.
q̄ꝛ in eo agitur de miſericordia dei: per quam generi hūa/
no bona cōferunt̄ ⁊ mala remouētur. Ceteꝝ predicti duo
pſalmi ⁊ pſalm⁹ Laudate dn̄m: nūq̄ variant̄: ad deſignā
dum q̄ ſine fide ⁊ deſiderio trinitat̄ que in ꝑmiſſis duo/
bus pſalmis vnitis exꝑmunt̄. ⁊ ſine laude dei que ꝑ pſal/
mū Laudate deſignatur nūq̄ xp̄iani eē debem⁹. ¶ Que
ritur ēt quare eccl'ia i pſalmo illo. Jubilate. ad iubilandū
nos inuitat: ⁊ tamē ipſa nō iubilat. Ad qd̄ dici pōt q̄ officiū
laudū dn̄i reſurrectionē ſignificat: que iam cōpleta in ca
pite. ſ. in xp̄o: adhuc ē i mēbris iplēda. Ad notādū igr̄ q̄ iā
i parte ipleta eſt nō dr̄ iubilus i fine antiphonaꝝ: preſerti
illaꝝ que dn̄r ſuper pſalmos in q̄b⁹ fit mentio de reſurre
ctione. eſt enim iubilus cantus ſpe glorie conceptus. Q̄ꝛ
vero reſurrectio adhuc in membris implenda eſt: ideo in
quibuſdam antiphonis iubilus dicitur. Unde ⁊ in tempo
re paſchali i verſiculis ⁊ reſponſorijs ⁊ in alleluia: iubila
mus propter noſtrum reſurrectionem quam ſperamus:
quam quia non videmus nec adhuc plene exprimere poſ/
ſumus: ideo per vocem non ſignificatiuam iubilam⁹. Jn
antiphonis ergo non fit iubilus propter reſurrectionem
domini que impleta eſt: nec etiam in antiphonis laudū:
in quarum pſalmis fit mentio de reſurrectiōe domini vt
in tribus primis pſalmis: nec i fine antiphone quarti pſal
mi q̄ꝛ nabuchodonoſor vidēs tres pueros i camino ignis
poſitos vidit ⁊ quartum cum eis: ſcilicet chriſtum eos cō
ſolantem. Qui enim ſunt in tribulatione hic ſolum orant
ne deficiant ⁊ potius eſt tunc locus timendi quam ſperan
di: ideoq̧ in fine antiphone huius pſalmi non dicitur iubi
lus preſertim quia in tribulatione ſanctorum gloria dei
non apparet. Sz in fine antiphone que dicitur ſuper pſal
mum Laudate dominum: dicitur iubilus: quia in illo nō
fit mentio de reſurrectione ſed de ſpe glorie quam expe/
ctamus ex qua eſt iubilus. De hoc iubilo dictum eſt i pro
hemio huius partis. ¶ Porro primus pſalmus laudum
in dominicis. ſ. Dominus regnauit. qui eſt pſalmus leticie
commutatur in ferijs in pſalmū. Miſerere mei deus.
qui eſt pſalmus penitentialis. Circa quod notandū eſt q̄
dies dominici ⁊ feſtiui recolunt reſurrectionem ſanctorū
qui fuerunt ab initio: ⁊ erunt vſq̧ in finem ſeculi. Unde
in dominicalibus ⁊ in feſtiuis laudibus recolentes regnū
domini: poſt reſurrectionem eius a morte corporis: ſiue
gloriam reſurrectionis electorum canimus pſalmum.

Dominus regnauit: qui tamen dicitur in dominicis ad
primam a ſeptuageſima vſq₃ ad paſcha prout ibi dicetur.
Dies vero feriales recolunt peregrinationem ipſorū ſan/
ctorum ⁊ penitentiā: ⁊ ideo ī ferialibus laudibus dicim⁹
primum ps. ſ. Miſerere mei de⁹. recolētes noſtram reſurre
ctionē a morte aīarū ꝑ penitētiā: ſiue electoꝝ ꝑegriatōeꝫ
⁊ penitētiā ſiue cōuerſionē. Qꝛ enī iudei ad petri predica
tionē cōpuncti corde ⁊ cōuerſi illuꝫ frequētabāt: īde iole
uirysus: vt ⁊ nos q de gentili errore cōuerſi ſumus: illū in
officiys frequētem⁹. quaten⁹ ad cōuerſionē ⁊ penitentiaꝫ
ꝓuocemur ꝑ quam reſurgere valeam⁹: de hoc etiam pſal
mo ſub p̄ma dicet̄. Adhuc loco ſecūdi. ps. ſ. Jubilate q in
dn̄icis ⁊ feſtiuis dieb⁹ dr̄ ſex ps. ī ſex feriys dnr̄. quia ſicut
p̄mitiua eccleſia ſanctorū p̄dicatōe hereditatē accepit. ⁊
poſt ad gentes intrauit: ſic ⁊ gentilitas credidit. ⁊ ſicut iu
daicus populus ſanctorum predicatione reſipiſcet in fi. ⁊
q ſub tēpore antixp̄i futuri ſūt: perſecutōem ⁊ tribulatio/
nem euadent: ⁊ populi poſt ei⁹ p̄dicationē ex trib⁹ mundi
partib⁹ colligent̄: vt premiſſū eſt: ita ⁊ ī loco pſalmi. Jubi
late. q ſanctorū predicationem cōtinet: dr̄ ī ſecunda feria
ps. Uerba mea qui eſt vox eccleſie ad hereditatē dn̄i vo
cate. Jn ſeptuageſima vero ps. Cōfitemini: ꝓut ibi dicet̄.
Et ī tertia feria ps. Judica me de⁹: q recolit quando p̄mi
tiua eccleſia ītrauit ad gentes. Et ī quarta feria ps. Te de
cet. q cantat̄ ī figura gentiuꝫ que ab idolis conuerſe ſunt
ad deū. Et ī qnta feria ps. Dn̄e refugium: q ſic ītitulatur.
Oratio moyſi hoīs dei ꝯgruens recipiſcentie iudeorum.
Et ī ſexta feria ps. Dn̄e exaudi orōnem meam: quem Da
uid cantauit quādo fili⁹ ſu⁹ eū perſequebat̄: ꝑſecutioneꝫ
antixp̄i ſignificans. Et ſabbato ps. Bonū eſt confiteri do
mino: q ſic ītitulat̄. ps Cantici ī die ſabbati. i. ī die q̄etis: fi
gurās ſanctos a trib⁹ mūdi partib⁹ collectos poſt antixp̄i
perſecutionem fore īquiete manſuros ⁊ domino confite
ri ⁊ pſallere. Premiſſi ḡ ſex pſalmi ideo ita ordinant̄ vt in
eis notari poſſit ordo xp̄iane ꝯuerſiōis. Uez loco pſalmi
Benedicite ſex cantica in ſex feriys dicunt̄: qꝛ ſicut ps il
le continet gratiarū actiones triū pueroꝝ: ita ⁊ in canticl
continent̄ grārum actiones electorum. Talis enī eſt dif
ferentia īter canticum ⁊ pſalmū: qualis inter bonā opera
tionem ⁊ grāꝝ actionē. Moyſes autē legit̄ p̄m⁹ īſtituiſſe
cantica quādo pharao ſubmerſus eſt: deīde delbora non
ignobilis femina ī libro iudicū. ꝑoſtea viri ⁊ femine. Can/
ticum eſt vox humana. pſalm⁹ vero eſt qō cantat̄ ad pſal
terium. Jtē pſalm⁹ demonſtrat opera electoꝝ illi⁹ ordis
quem ſignificat: acta poſt conuerſionē. canticū vero oſtē
dit laudem dei ꝑ eiſdē operib⁹. De canticl dr̄ ī ſexta par/
te ſub ſabbato ſcō. Ruſus ideo ꝑ ſingulos dies feriales
ſeptimane ſcōs ⁊ qnt⁹ pſalm⁹ mutant̄: qꝛ ſex pſalmi ⁊ ſex
cantica que per ſex dies ſeptimane cōmutant̄: concordāt
ī ſignificatōib⁹ octo pſalmis q cātant̄ ī matutino dn̄icali:
ſeu octo ordīb⁹ electoꝝ de qb⁹ p̄miſſū eſt. Non īcongrue
igr̄ de die ī diē ordinati canunt̄: quēadmodū ⁊ pſalmi do
minical̄ matutī canunt̄: ſeu quēadmodū ordīes electoꝝ
qb⁹ cōcordāt numerant̄ vt per eos electoꝝ ordīes ī nouo
teſtamēto de tp̄e ī tēp⁹ ſic ordinati fuiſſe oſtendant̄. Pſal
mus vō. De⁹ de⁹ me⁹: ⁊ Laudate: nūq̄ꝫ ꝯmutant̄ nec p̄ter
mittunt̄: qꝛ nullū fuit tēpus nec erit quo aīe iuſtorum nō
ſitiant ad deū fontē viuū: ⁊ quo nō laudēt dn̄m in excel/
ſis. ¶ Ut autē hec clari⁹ pateāt notandū eſt ꝙ qlibet di
ctorum ſex pſalmorum habet ī ſe hoc vocabulū mane vl̄
eq̄pollens. Mane aūt ī ſex diuiditur. ſ. ī mane tēporis: ī ma
ne pectoris: ī mane noſtre redemptōis: ī mane hoīs: in ma
ne eternitatis ⁊ ī mane mundialis proſperitatis. Mane tē
poris eſt initium ⁊ fundamētū fidei: de quo dictum eſt.
Et factū eſt veſpere ⁊ mane dies vnus. Mane pectoris ē
initium grē cum. ſ. gratia īcipit lucere in corde. vn̄. Emit/
te lucem tuam: ⁊ mane exaudies vocem meam. Mane
noſtre redemptionis ē matutinū tempus quo dn̄s noſter
ſurrexit vel ei⁹ reſurrectio īnotuit. Unde. Exit⁹ matutini
⁊ veſpere delectabilis. Mane hoīs eſt pueritia ei⁹ vel ado
leſcentia ī qua viret ⁊ floret. Unde Mane ſic̄ herba tran
ſeat mane flor. ⁊ trāſe. veſp̄e decidat īduret ⁊ areſcat. Se
pe āt eſt ꝙ hō mane pueritie trāſeat. i. moriatur. Si vero
cōtingat eū venire ad mane adoleſcētie ī quo viret ⁊ flo/
ret ſepe eſt ꝙ ⁊ tūc tranſit. ꝙ ſi forte eū ꝯtingat venire ad
veſperā ſenectutis: tūc abſq₃ dubio ī mortē ꝯcidit: īdurat̄
vt cadauer ⁊ areſcit in puluere. Mane eternitatis ē initiū
eterne glorie. Unde. Auditā fac mihi mane miſericordiā
tuaꝫ. i. vocē miſericordie tue. ſ. Uenite benedicti ⁊c̄. Ma
ne mundialis ꝓſperitatis eſt ipſa ꝓſperitas. vnde Ad an/
nunciandum mane miſericordiam tuā ⁊c̄. Penitus ergo
ſollicitus de aīa ſua mane tēporis ſurgat ad orationem vt
poſſit dicere. Mane aſtabo tibi ⁊ videbo. mane exaudies
vocē meā quod hr̄ in p̄mo pſalmo. Uerba mea. Uerum
qꝛ oratio ei⁹ nō habet affectum ſiue mane pectoris. i. ſine
grē initio: iō dicit. Emitte lucē tuā qō habet̄ ī ſcdo pſalmo
Judica me deus. Sed qꝛ mane pectoris pēdet ex mane no
ſtre redemptōis: ideo dicit. Exitus eſt matutini quod eſt
ī tertio pſalmo. Te decet ⁊c̄. Et qꝛ habito mane pectoris
qō effect⁹ ē mane redēptiōis: homo incipit ſibi vileſcere:
ſequitur mane ſicut herba tranſeat ⁊c̄. quod habet̄ in q̄r/
to pſalmo. ſ. Domine refugiū: Sed qꝛ quāto ſibi qſq₃ ma
gis vileſcit tanto magis mane eternitatis affectat: iccirco
dr̄. Auditam fac mane miſericordiam tuam: quod habet̄
ī quīto pſalmo. Domine exaudi orōnem meā. Et qꝛ nemo
ad hoc peruenit niſi q laudat deū in aduerſitate ⁊ proſpe
ritate: iō adiungit ad annūciandū mane miſericordiam
tuam ⁊c̄. quod habet̄ in ſexto pſalmo. Bonū ē ⁊c̄. ¶ Rur
ſus ſex pſalmi qui per ſingulas ferias mutant̄: ⁊ cantica q̄
illis dnr̄ īter ſe conueniunt ⁊ cōgrue poſſūt temporis gra/
tie ſucceſſibus coaptari. Jn ſecunda nāq₃ feria recolitur
ſtat⁹ p̄mitiue eccleſie q̄ ſanctorū p̄dicatiōe hereditatē ac/
cepit vt dcm̄ ē. vn̄ ī illo pſalmo. Uerba mea. orat eccleſia
pro eterna hereditate quā per xp̄m percepit: quare ī titu/
lo eiuſdeꝫ pſalmi dr̄ ī fine pro ea quam ꝯſequit̄ heredita/
te: in cantico vō grās agit dicēs. Cōfitebor tibi domie qm̄
irat⁹ es mihi: cōuerſus eſt furor tu⁹ ⁊ conſolatus es me: qō
eſt iſa. iz. c. Reuera ira dei permanſit vſq₃ ad poſſeſſionē
ſaluatoris: ſed tunc conuerſus eſt domin⁹ a furore ⁊ conſo
latus eſt eccleſiam aperiens ei ianuam celeſtis regni: cū
oēs prius ad īferos mitterentur. Jtem ī pſalmo ſollicitu/
dinem ſuam oſtēdēs eccleſia dicit. Mane aſtabo tibi ⁊ vi
debo ⁊c̄. in cantico vero confidens dicit. Fortitudo mea ⁊
laus mea dominus. i. ipſe per quem ſum fortis ⁊ quem
laudare teneor. Ad totam igitur pertinet eccleſiam quod
dicitur. Uerba mea ⁊c̄: ſed ſpecialiter ad primitiuam cui
per apoſtolos primo facta eſt promiſſio eterne heredita/
tis: ⁊ tunc vexillum crucis cepit in nationibus eleuari: ad
quod pertinet canticum ſicut ex his que precedunt can/
ticum in Jſa. manifeſte apparet. Dicitur eniꝫ in libro pau
lo ſuperius. Jn die illa radix ieſſe qui ſtat in ſignum popu
lorum. ipſum gentes deprecabuntur: ⁊ erit ſepulchrum
eius glorioſum. Et paulo poſt: Eleuabit ſignum in natio/
nes ⁊ congregabit profugos iſrael ⁊c̄. Saluator noſter eſt
radix ieſſe. ⁊ ipſe ſtat in ſignum populorum quia ad eum
reſpiciūt gentes: ⁊ ipſū deprecant̄. ei⁹ ſepulchrū fuit glīo/
ſum: lꝫ peccatis noſtris exigentibus ad tempus fit igno/
minioſū: ⁊ ip̄e per ap̄los ⁊ alios p̄mitios leuauit ī natiōes
crucis ſignum in quo eſt victoria: vt ſciant omnes in quo
dyabolus eſt victus. Sed ante hoc congregauit ipſe ꝓfu

gos iſrael quādo in die pēthecoſtes erant viri religioſi in
hieruſalē ex oī ꝑte vel natiōe que ſub celo ē: ⁊ ex illis cre-
diderūt vna die tria millia ⁊ alia die quīqꝫ millia. Nā eis
dic̄ paulus ī actibꝰ apoſtoloꝝ. Primū oportet iudeis loq
verbū dei. ¶ Jn tertia feria illud tēpus recolimꝰ quādo
ab impijs eccleſia perſecutionē patiebaꝰ: a iudeis pmo: ⁊
poſtea a diuerſis īperatoribꝰ romāis: pſertī a tpe neronis
vſqꝫ ad tpa dyocletiani ⁊ maximiani īperatoꝝ. Que autē
tūc paſſa fuerit eccleſia īdicat pſalmus. Judica me deus ⁊
diſcerne cauſā meā de gente nō ſancta. ⁊ oſtendit triſtitiā
cum dic̄. Quare triſtis īcedo dum affligit me inimicꝰ. Sꝫ
qꝛ ab hac perſecutione liberata eſt cantat cāticū: Ego di-
xi: quod eſt iſa. 38. c. qđ cantauit ezechias poſt liberatōeꝫ
a ſennacherib: ⁊ poſt īfirmitatē quā īcurrerat ne eleuare
tur cor eiꝰ ī ſuperbiā. Uel qꝛ eleuatū erat ꝓpter iopinabi
lem triūphū de exercitu ſenacherib. Sicut .n. ille libera-
tus reddidit gloriā deo: ſic ⁊ eccleſia ꝓus tamē q̄ſi deſpe-
rans dic̄: non aſpiciam hoīem vltra ⁊ habitatorem gētis.
ideſt ſaluatoreꝫ meū per quē mihi gēs deberet eſſe: īmo
cū videbat ſuos paſſim interfici dicebat. Generatio mea
ablata eſt: ⁊ iterū ꝓciſa eſt velut a texente vita mea cūꝫ
adhuc ordirer ſuccidit me. Tamē ſperans eccleſia dicit:
Uiuēs ſupple nūc ī ꝓtectione tua viuēs. ſ. poſt ī futura ge
te ipſe cōfitebiꝰ tibi: ſicut ⁊ hodie ego ſupple liberata ab
hoſtibus: ⁊ ego ita ago ſicut pater bonꝰ notā facit filijs ve
ritatē ſuaꝫ. ¶ Jn quarta feria recolitur illud tēpus quo
eccl'ia cepit exaltari ſuper inimicos ſuos. ſ. reddita ſibi pa
ce per īperatoreꝫ cōſtātinū. Unde cantat. Te decet hym
nus deus in ſyon. Syon īterpretaꝰ ſpeculatio ſiue cōtē
platio: qꝛ tempore gētis potuit eccleſia vacare cōtempla
tioni. Ad hoc etiam pertinet titulus. ſ. ps. Dauid. Canticū
hieremie ⁊ ezechielis de populo trāſmigrationis vel ver
ba peregrinationis cum īciperet exire. Sicut enim popu
lus ille de babylonia exire cepit recepta licētia a ciro: ita
⁊ eccleſia de babylonica perſecutione ꝑ conſtātinū romā
num imperatorem liberata quam patiebaꝰ ſub diuerſis
īperatoribus habet ſpeꝫ proficiendi in meliꝰ quouſqꝫ per
ueniet ī celeſtē hierl'ꝫ. Unū recolēs ꝓteritā ꝑſecutionē dic̄
Uerba iniquoꝝ ꝓualuerūt ſup nos: ⁊ ꝓfectū ſuū oñdens
dicit. Bn̄dices corone anni benignitatis tue. Corona āni
benignitatis tue eſt tp̄s gratie qđ ꝑ circulū dieꝝ vſqꝫ ī finē
mundi decurrit. in quo campi ideſt illi q ſunt pleni tumo
re ſuperbie carētes vbertate gratie repellenꝰ. ꝓpter hāc
liberationē cantat eccleſia cāticū anne matris ſamuelis
quod cantauit liberata de perſecutiōe ſue emule fenenne
ſcꝫ. Exultauit cor meū in dño quod eſt primi Regū. z. c.
Cum enī reſpublica cepit per angelicos viros ⁊ imperato
res xp̄ianos miniſtrari potuit eccleſia dilatare os ſuuꝫ ſu
per inimicos ſuos. ſ. iudeos: paganos: ⁊ hereticos. Unde
ſequitur Dilatatum ē cor meū ⁊c̄. ¶ Eadē quoqꝫ pace q̄
gaudent gentiles cōuerſi: gaudent ⁊ iudei conuerſi. Unū ī
perſona iudaici populi cantamus in quīta feria. Domine
refugiuꝫ factus es nobis. Qꝛ autē iſte pſalmus ad iudeos
ꝑtineat titulꝰ oſtēdit ſcꝫ Oratio moyſi hoīs dei. Ad ideꝫ
etiam pertinet canticū moyſi Cātemꝰ domino: quod eſt
exodi. 15. capitulo in pn̄. Sicut enī exultauerūt iudei ī ne-
rempto pharaone cū exercitu ſuo: ita exultant hodie xp̄ia
ni deiectis diuerſis imperatoribꝰ q eccleſiaꝫ perſequeban
tur in odiū noīs chriſtiani. ¶ Jn ſexta feria fit cōmemo-
ratio paſſionis dñi. Unde cantaꝰ ille pſalmus. Domine
exaudi orōnem meā: cuiꝰ titulꝰ eſt pſalmus dauid: quādo
perſequebaꝰ eū filiꝰ eiꝰ abſolon. Sicut aūt dauid habuit
plures filios: ſꝫ vnꝰ illoꝝ. ſ. abſolō ꝑſecutꝰ ē eū: ita ⁊ dñs nr̄
plures hꝫ filios: de quibꝰ nūc dicit. Non poſſunt lugere fi-
lij ſponſi quouſqꝫ cū illis eſt ſponſus: ſed vnꝰ illoꝝ ſcilicet
Judas perſecutꝰ eſt eū q dr̄ Abſolon q̄ſi abaſſolon: i. pax
patris ꝓpter oſculum qđ dedit dño quod eſt ſignū pacis.
Ad idem pertinet canticū. Domine audiui auditum tuuꝫ
⁊c̄. qđ ē abacuc. 3. capit'lo ī pncipio. Jn quo dicitur cornua
ī manibꝰ eiꝰ ibi abſcondita eſt fortitudo eius a. f. c. i. mors.
Per cornua regna ītelligere cōſueuimꝰ: ⁊ eſt ſenſus Cor-
nua in manibꝰ eiꝰ ideſt regnū in poteſtate eiꝰ. Hanc auteꝫ
poteſtatem meruit ſibi dari: vel potiꝰ ſibi datam notifica
ri per paſſionē: de qua ipſe dicit. Data eſt mihi oīs poteſtas
in celo ⁊ in terra. Per cornua enī conuenienter ſcd̄m hoc
ītelliguntur duo cornua crucis. Unde videtur ſecundum
hoc ꝙ potius eſſet dicendum manus eius in cornibus q̄ꝫ
cornua ī manibꝰ eiꝰ. Maluit tū ſic dicere abacuc ꝓphe-
ta vt oſtenderet ꝙ in poteſtate ⁊ in voluntate eius fuit eū
crucifigi: ſicut ipſe dixit. Nemo tollet a me aīam meaꝫ: ſꝫ
ego habeo poteſtatē ponēdi aīam meā ⁊ iterum ſumendi
eam. ibi ſcꝫ in cruce abſcondita fuit ad tempus fortitudo
eius: qꝛ reputatus eſt tanq̄ꝫ percuſſus a deo ⁊ humiliatus
⁊ ante faciem eius ibit mors: quia mors per eius mortem
deſtructa eſt. Et nota ꝙ hec dies eſt quinta a ſecunda fe-
ria in qua agitur de paſſione ſaluatoris: ſicut ⁊ in domini-
cis nocturnis qnto loco ponitur canticum in quo ponitur
contēptus nabuchodonoſor ⁊ victoria trium puerorum ī
camino ignis vbi aſpectꝰ quarti erat ſilis filio dī: vł ſic̄ hꝫ
alia trāſlatio: filio hoīs: qꝛ ī paſſione ſaluatoris fcā ē dēſtru
ctio dyaboli ⁊ victoria xp̄iani pp̄li de tribus ꝑtibus orbis
collecti per eum qui eſt verus filius dei ⁊ verus filius ho-
minis. ¶ Jn ſabbato vero fit commemoratio victorie po
puli iudaici: qui erit coniunctus eccleſie dei in fine ſeculi:
⁊ cantabit cum eccleſia pſalmum. Bonuꝫ eſt confiteri do
mino ad annunciandum mane ſcilicet proſperitatis miſe
ricordiam tuam ⁊ veritatem tuam per noctem ſcilicet ad
uerſitatis: qui pſalmus intitulatur laus cantici dauid in
die ſabbati: vnde conueniens eſt: vt in die ſabbati: cantet̄
pſalmus ille in quo agitur de perſecutiōe iude: qui perſe-
cutus eſt chriſtum in figura Abſolon qui perſecutus eſt
patrem: ⁊ qui intitulatur in die ſabbati. Qꝛ autem pſal
mus iſte pertineat ad iudaicum populum cōuincitur ex
illo verſu. Jn decachordo pſalterio cum cantico. Pſalte-
rium decachordum dicitur lex propter decem mandata
legis. ¶ Et nota ꝙ hoc pſalterium quidam portant ſed
in eo non pſallunt: vt iudei perfidi qui nobis ſunt in odi
cibus teſtes: in cordibus hoſtes: quidam portant ⁊ pſalle
re videntur non tamen pſallunt vt falſi chriſtiani qui cū
triſtitia aliquando bona opera operantur. Quidam por-
tant ⁊ in eo pſallunt: vt illi qui cum hilaritate bonuꝫ ope
rantur. Hoc autem erit in populo iudaico cum vnuꝫ erit
cum eccleſia. Qualiter canticum moyſi Audite celi: qđ ē
deuterono. 3z. capitulo pertineat ad ſabbatum ⁊ ad popu
lum iudaicum ex verbis bede haberi poteſt: qui dicit ſup
lucam ꝙ in diebus ſabbati iudei ad ſynagogas cōfluebāt
ad meditanda diuine legis mandata: poſtpoſitis mundi
negocijs: iuxta illud. Uacate ⁊ videte quoniaꝫ ſuauis eſt
dominus. Jn memoriam ergo priſtine religionis canticū
ipſum deutrono: in ſabbato cantatur: in quo ſtatus illius
populi quem habuit offenſo vel propicio deo deſcribitur
¶ Poſt ātiphonam ſequitur capitulum per quod fit ex-
hortatio ne deficiamus in via. Et dicitur quandoqꝫ bene
dictio ⁊ claritas apocalip. 7. c. ⁊ quandoqꝫ: Fuiſtis aliquā
do tenebre. ephe. 5. ⁊ quandoqꝫ. Nox preceſſit ad romāos
.iz. capitulo vbi hortamur in fide perſeuerare: miſericor-
die operibus ītendere opera tenebrarū abijcere: ⁊ arma
lucis induere. ⁊ conſolamur per repromiſſionem glorie.
Et poſt capitulum ſequitur Reſponſoriuꝫ. Jn quibuſdā
tamen eccleſijs non dicitur Reſponſoriū. Uidetur enīꝫ

hoc ſuperfluere ꝓpter rñſoria i nocturnis dicta: qꝛ hodie nocturne ꝛ laudes matutine vbiqꝫ diūcti canunẗ. Hec tñ rō ceſſat ſi laudis matutine officiū ſit ꝑ ſe. In oib⁹ tñ alijs horis poſt capl'z ſeqẗ rñſoriū. Poſt capl'z ſeu reſponſoriuz chorus exhortatōi aſſētiēs hymnū reſonat. Poſt hymnū ſeqtur verſus. Qꝛ eni per cāticū çacharie qd̄ ſtati ſubſeqẗ ꝓmiſſio notaẗ: ꝛ nos tardi ſum⁹ ad credēdū ꝓmiſſionib⁹ ideo ꝓmiẗ verſus alta voce: vt exerceremur ad credēdū dei ꝓmiſſa. Et dr̄ i q̄buſdam eccleſijs verſus. Repleti ſumus mane miſericordia tua: in quo recoliẗ tp̄s quo iuſtis recōpēſabiẗ merces poſt hui⁹ ſeculi laborē. Unde dic̄ beda repleti ſum⁹ mane: p̄teritū ponens ꝓ futuro ꝓphetali certitudine: qꝛ i mane eternitatꝭ miſericordia dn̄i replebimur. Iuxta illud. Satiabor cū apparuerit gloria tua. In alijs vō eccleſijs dr̄ in matutinis. Dn̄e meditabor in te. Cōſequēter chor⁹ verſu excitat⁹ ſubijcit canticū çacharie. ſ. Bn̄dict⁹. qd̄ eſt luce. i. c. qd̄ ſemꝑ dr̄: iuxta qd̄ ait apoſtolus. Seruiendū ē deo i pſalmis ꝛ hymnis ꝛ cāticꝭ. ideſt corde ore ꝛ opere. Siqdem per hymnum exp̄miẗ letitia quam de cōſecuta libertate habem⁹. Et qꝛ xp̄s hāc nobis letitiam acq̄ſiuit: iccirco ne de huiuſmodi beneficio igrati eſſe videamur i laudem dei cātando ꝓrūpim⁹ antiphonam ichoātes. Et qꝛ nos liberauit: ei grates referim⁹ alta voce cātādo cāticū ip̄m: ꝛ q̄re: qꝛ viſitauit nos exiſtētes i miſeria ꝛ fec̄ redēptōem plebi ſue. Quare ēt hoc canticū alta voce dicaẗ i ſexta p̄te ſub q̄nta feria cene dn̄i diceẗ. Uel ideo poſt pſalmos ꝛ lectiones ꝛ verſū canticū ipſum dr̄: vt recordemur ꝙ finito tēpore noui teſtamēti: quod ꝑ p̄miſſos matutinales pſalmos ſignificatur: remuneratio abrahe ꝓmiſſa nobis dabiẗ ſi doctrina xp̄i ibuti quod per lectōem ꝛ ad dei ſeruitiū vſitati qd̄ per verſū ſignificaẗ: ſine timore i ſanctitate ꝛ iuſtitia oib⁹ dieb⁹ ſeruiem⁹ deo. ❡ Rurſus ideo pſalm⁹ Bn̄dict⁹. hoc loco dr̄: qꝛ i eo agiẗ de p̄curſore illi⁹ q̄ i ſexta etate venit: ꝛ iſte eſt ſext⁹ pſalm⁹ i laudib⁹. ❡ Et nota ꝙ qꝛ hoc cāticū ꝛ canticū marie. ſcʒ. Magnificat aīa mea dn̄m ꝛc̄. euāgelia ſūt: ideo ea ſtātes cātam⁹. Ceteꝝ hec duo cātica nō cantanẗ i eccleſia eo ordine qd̄ edita ſūt: quē ordinē ponit magr̄ in hiſtorijs vbi agit de ortu p̄curſoris: Nam canticū çacharie p̄us cantaẗ ꝛ tamē ſecūdo editum eſt: qꝛ eni ibi legiẗ. Et erexit cornu ſalutis nobis. qd̄ eſt factū i reſurrectione. Et qꝛ loq̄tur ad puerū q̄ fuit aurora ſolis: ideo cantaẗ i laudib⁹. Canticuʒ aūt v̄ginis q̄a legiẗ ibi. Reſpexit humilitatē ancille ſue. eccleſie ſcʒ ipſi⁹ marie: qd̄ q̄deʒ factū eſt i ſexta etate: ꝛ agiẗ de icarnatōe ibi. Suſcepit iſrael pueꝝ ſuū: iō canitur ad veſperas ſcʒ i ſexto officio diurno. Tertio cāticum ſymeonis qd̄ ſeq̄tur caniẗ i ſeptimo officio: ſcʒ i cōpletorio: quia orat ſe dimitti i pace qd̄ erat i ſeptima q̄eſcentiū. ❡ Rurſus i trib⁹ horis tria dicim⁹ euāgelia. ſ. i aurora. Bn̄dictus: q̄a ibi vera lux nūciatur. In veſpera. Magnificat: qꝛ i fine mundi prout ibi dr̄: deus ſuperbos diſperdet: et humiles exaltabit. In cōpletorio. Nūc dimittis: qꝛ poſt iudicium ſancti in pace regnabunt. Finito cantico antiphona que dilectōem ſiue deuotionē quā i laudando deū habere debem⁹ ſignificat: repetiẗ. Dum āt vel ſus ante ip̄m canticū dr̄ offerẗ icēſum: vt noteẗ deuotio ab igne charitatꝭ egrediens que i oī laude eē debet. Thuribulū. n. eſt cor hoīs. ignis charitas. icenſū oratio. fum⁹ i altū tēdens ē deuotio que ſurſuʒ tēdere dʒ. Iuxta illud. Dirigaẗ oratio mea ꝛc̄. de hoc i q̄rta p̄te i titulo de acceſſu pōtificis ad altare dictum eſt ꝛ diceẗ ſub veſperis. Primo autē offerẗ icenſum circa altare. nā ꝛ ſacerdos legalis mane itrabat templum vt ſuper altare icenſū offerret: vt dicetur ſub titulo de veſperis. offerẗ itaqꝫ icenſuʒ circa altare vt noteẗ canticum toto cordis affectu eſſe ꝓferendum. Et ne nobis accidat qd̄ cōtigit çacharie. cui dum icenſū offerret apparuit angelus dicēs ꝙ ei naſcereẗ filius: qd̄ qꝛ ille non credidit obmutuit. Credam⁹ igitur de ꝓmiſſionib⁹ dī ne a laude ei⁹ muti efficiamur. Alia ēt rō ſub veſperis dicetur. ❡ Poſt canticum ſeqẗ oratio per quā eſt ipetrāda ꝓmiſſio: de qua dictū eſt in ꝓhemio hui⁹ partis. De laudib⁹ matutinis q̄s monachi dicūt in p̄cedēti titulo dictū eſt.

❡ De prima. Rubrica.

Poſtquam de nocturnali ꝑmiſſuʒ eſt officio conuenit aliqua dicere de diurno. Et p̄mo de hora p̄ma i qua deū laudare debemus: tū qꝛ eſt initiū diei ꝛ nobis dedit noctē cum ſalute ꝛ ſine ſathane ipedimēto tranſire: ꝓut in cōpletorio rogauim⁹ ip̄m: tum qꝛ tali hora xp̄s a iudeis pilato tradit⁹ eſt: ꝛ etiam angelus nūciauit mulierib⁹ ad monumentum orto iam ſole veniētib⁹ eū ſurrexiſſe. eadē etiam hora viſus eſt i littore maris a diſcipulis piſcantib⁹ dicens illis. Pueri habetis aliq̄d pulmēti. Tum qꝛ eadē hora dominꝰ cōueniebat i tēplo ꝛ populus manicabat. i. mane expectabat: vel. i. ad eū mane feſtinabat. tum etiam qꝛ ſcriptura dicit. Primū querite regnū dei. Merito ergo eccleſia i hac hora dominū laudat ꝛ eū inocat dicens. Deus in adiutoriū meū itende. cū glorificatiōe ſequēti. ꝛ ide petit liberari ꝛ a perſecutione mūdi ꝛ a tētatōib⁹ dyaboli: vt pʒ i hymno. Iam lucis orto ſidere ꝛc̄. ❡ Eſt aūt notandum ꝙ i p̄ma hora hymnus ipſe iuariabilis eſt quoniam q̄libʒ die p̄miſſa liberatōe egem⁹: ſilr̄ ꝛ i cōpletorio hymn⁹. Te lucis ꝛc̄. i quo petit eccleſia a fantaſmatib⁹ liberari: qua ēt liberatōe ſemper egemus: ꝓut ſub cōpletorio diceẗ. Quedam etiam eccleſie nūqꝫ variāt antiphonam ad p̄mam. Cum eni de⁹ ſit iuariabilis qui eſt alpha ꝛ o. i. p̄ncipium ꝛ finis: iccirco qꝛ ſemper a nobis p̄mitias ꝛ decimas exigit: tanq̄ ſemper ſoluentes p̄mitias diei nūqꝫ variāt antiphonam ſed ſemꝑ dicūt illā de trinitate: niſi aliquod feſtum accidat: qꝛ tunc fit de ipſo feſto. Alie tamē eccleſie variant antiphonā ꝛ hymnū ꝛ i dn̄icis ꝛ i ferijs ꝛ in feſtis dei ꝛ ſanctorum. Poſt antiphonam ſequunẗ pſalmi. ꝛ ex cōtinentia p̄cedētis hymni euidēter app̄et quare dicaẗ p̄m⁹ pſalmus. De⁹ in noīe tuo ꝛc̄. in quo eccleſia orat a periculis ꝛ ab inimicꝭ liberari. deīde ſe armat p̄mo ꝯtra hoſtes cingulo caſtitatis: cū dicit Beati imaculati i via ꝛc̄. Secundo galea ſalutis. ſ. ſpe cū dicit Retribue ſeruo tuo ꝛc̄. de q̄b⁹ dicetur ſub ſexta. Tertio ēt ſcuto fidei cum dicit. Quicūqꝫ vult ſaluus eſſe ꝛc̄. i quo fides noſtra cōtinetur: vt iam dicetur que eſt ſcutū ꝛ munimen noſtrū ꝛ victoria cōtra carnem mundū ꝛ dyabolū ꝛ ei⁹ oēs tentatiōes. vnde petrus. Cui reſiſtite fortes i fide ꝛc̄. Quarto ſumit gladium ſp̄ūs quod eſt v̄bū dei: dum dic̄ capl'm ſiue lectioneʒ que pertinet ad doctrinam: qꝛ oportet vt precedāt bona opera que per pſalmos ſignificanẗ: ꝛ tandē ſequatur doctrina de ſp̄ūalib⁹ ꝛ ſecretiorib⁹. Iuxta illud. Cepit ieſus facere ꝛ docere. ❡ Sunt ergo tres pſalmi. ſ. Deus in noīe tuo ſaluū me fac. Beati imaculati i via. Retribue ſeruo tuo. vt in trib⁹ horis munimentū contra ipugnationes iteriores ꝛ exteriores habeam⁹. Et dn̄r ſub tribus glorificationibus eo ꝙ trinitas i noſtris op̄ibus glorificaẗ. Secūdus pſalmus eſt Beati imaculati i via. vſqꝫ. Retribue ſeruo tuo. Tertius ē. Retribue ſeruo tuo. vſqꝫ. Legeʒ pone mihi dn̄e viam iuſtificationum tuaꝝ. q̄ ex octonarijs verſuū conſtituunẗ. Habet eni vnuſq̄ſqꝫ ſedecim verſus: quoꝝ duodeci ſignificant duodeci ꝓphetas. alij quattuor deſignant quattuor maiores. ſ. hieremiaʒ iſaiam danielem ꝛ eçechielem. ſiue duodeci apoſtolos ꝛ q̄ttuor euāgeliſtas. Dicuntur ergo illi duo pſalmi ex ſedecim verſib⁹ ꝯſtituti

vt oſtendatur q̄ ea que duodecim prophete ⁊ quattuor
maiores: ſiue duodecim apoſtoli ⁊ quattuor euangeliſte
dixerunt pro poſſe obſeruare debem⁹. De octonarijs di-
cetur ſub titulo de completorio. Sunt etiaꝫ quodãmodo
q̄nq̄ pſalmi habito reſpectu ad diuiſionẽ octonario ꝑ ver
ſuuꝫ cuiuſlibet p̄s. ſignificantes q̄ eccleſia petit ne mors
ĩgrediatur per feneſtras q̄nq̄ ſenſuũ noſtroꝝ: ſeu vt q̄nq̄
ſẽſus noſtri per diẽ diuinit⁹ muniant̄. Prim⁹ eſt. Deus in
noĩe tuo ſaluũ me fac. Secũdus. Beati ĩmaculati in via.
Tertius. In quo corrigit. Quartus. Retribue ſeruo tuo.
Quĩtus. Adheſit. ¶ Et ẽ ſciẽdũ q̄ a pſalmo Beati ĩmacu
lati ĩ via vſq̄ ad pſalmũ. Ad dñꝫ cũ tribularer clamaui. ẽ
vn⁹ pſalmus cõtinens duodecĩ capitula: q̄ ſm Ambroſiũ
eſt paradiſus pomoꝝ ⁊ apotheca ſpũs ſãcti: ideo eccleſia
ruminat illũ per horas velut ſpẽs aromaticas paradiſi vt
ſit ſpẽs aromatica deo ⁊ mundo. ¶ Sed queritur quare
pſalm⁹ ille. Deus in noĩe tuo ſaluuꝫ me f. dicatur ad p̄mã
quẽ dauid cecinit dũ iudei cũ Saul tradere volebãt. Re
ſpondeo. ideo qꝛ per cypheos qui interp̄tãt̄ florentes
ĩtelligit̄ dyabolus q̄ caducam floriditatem ſuis oſtendit
Ipſe enĩ ſiue per ſe ſiue p̄ mẽbra ſua inſidiat̄ nobis ⁊ nos
aperte perſequit̄ vt nos eterne tradat morti. Ad vitandũ
ergo ei⁹ caliditatẽ: iſte pſalm⁹ ĩ p̄ma hora ſiue in diluculo
cantãdus eſt: quem dauid cantabat vt ab inimicis ſalua-
retur. Poſt illũ dr̄ pſalm⁹. Beati ĩmaculati in via: q̄ ple-
nus eſt moribus: qꝛ oportet vt hi quos deus liberauit de
vinculis ⁊ carcere inimicoꝝ morib⁹ bonis ⁊ ĩ oĩ deuotio-
ne aſſiſtant. In diebus vero dñicis ĩ q̄b⁹ matutinale dicit̄
⁊ hiſtoria mutat̄: dicuntur ad p̄mã q̄nq̄ pſalmi qui ſunt ĩ
fine ipſius nocturni dñicalis. ſ. Deus deus me⁹ reſpice ⁊c̄.
q̄ pſalmi quare ĩ p̄ma dicant̄ ſub cõpletorio dicet̄. In q̄buſ
dam tamẽ eccleſijs dicunt̄ ſolum ĩ dominicis a ſeptuage
ſima vſq̄ ad paſcha. quo etiam tẽpore dr̄ ad primam pſal
mus. Dñs regnauit: ꝓpter rõnem ibi ſcriptam. In premiſ
ſis etiam dñicis dicitur ad p̄mam pſalm⁹. Cõfitemini do
mino: ne aliq̄d de pſalterio p̄termittat̄: q̄n totum in ſepti
mana dicat̄: ⁊ qꝛ ibi preſertiꝫ ĩ verſu illo. Hec eſt dies quã
fecit dñs ⁊c̄. agitur de reſurrectione ad quam dies dñici
pertinent: ⁊ ſm hoc ĩ dominicis dicunt̄ ad p̄mam .9. pſal-
mi: vt cum nouẽ ordinib⁹ angeloꝝ in reſurrectionis gau
dio trinitatem laudare poſſumus. In p̄mis quĩq̄. ſ. Deus
deus meus reſpice: ⁊ ſequentibus de xp̄i paſſione cantat̄.
per pſalmũ: Cõfitemini: ⁊ tres quotidianos: innuitur q̄ in
quattuor mũdi partib⁹ doctrinam quattuor euãgeliſtaꝝ
laudare debemus. In pſalmo. Deus in noĩe tuo ſaluum
me fac: petimus erroris depoſitionẽ. ĩ Cõfitemini: exhor-
tamur ad laudis ꝯfeſſionẽ. in Beati ĩmaculati ad laudis
operationẽ. in Retribue: ad mandatoꝝ retributionem.
Uerũ qꝛ fides eſt fundamẽtũ mandatoꝝ ⁊ victoria que
vincit mundũ: qꝛ cetera ſine fide fruſtrant̄ ideo ſubditur
ſymboluꝫ fidei. Quicũq̄ vult. q̄d athanaſius alexãdrin⁹
ep̄s rogatu theodoſij ĩperatoris ad eradicãdã inaleſcentẽ
hereticoꝝ ꝑfidiã ⁊ fideꝫ catholicã diuulgandaꝫ edidit: ⁊
ſingulis diebus dñicis eccleſia cõſtituit cantari ad p̄maꝫ
qꝛ populus tunc maxime ad eccleſiaꝫ conuenit. vel quia
fides p̄ncipium ſalutis exiſtit. Quidã tamẽ ex curſitate
illud omittunt ĩ illis dieb⁹ q̄b⁹ ĩ miſſa. Credo ĩ vnũ deũ di
cunt. q̄dam autẽ dicunt q̄ dict⁹ athanaſi⁹ fugiens a facie
cõſtantini ĩperatoris ĩ treueri illud compoſuit: q̄q̄ non
dicitur ĩ eccleſia ex primaria eccleſie inſtitutione. Et ad-
uerte qꝛ in hoc ſymbolo due p̄ncipaliter ſunt partes. ſ. de
trinitate ⁊ de ĩcarnatione vbi: ſed de libero arbitrio p̄mit
titur. ¶ Poſtea ſequitur cap̄lꝫ in quo paſtor oues ⁊ pater
familias operarios ne in calore ⁊ labore deficiant conſo-
latur: de quo iam dicetur. ⁊ dr̄ quãdoq̄ cap̄lm. Gratia vo
bis ⁊ pax a deo. ad gal. i. ⁊ quãdoq̄. Paceꝫ ⁊ veritatem ca
charie. 8. d. ¶ Poſt capitulũ ſeq̄tur reſpõſorium. Chriſti
fili dei viui ⁊c̄. vt eccleſia oſtẽdat ſe innuere ⁊ applaudere
his que ĩ illo dicta ſunt. nihilomin⁹ tamẽ orat p̄ ſe. Unde
poſtea ſubijcit̄ verſus. Exurge xp̄e. i. fac nos exurgere. Ex
urgere autem a vicijs nihil aliud eſt q̄ᷓ ad dominũ redire.
¶ Sciendum eſt auteꝫ q̄ quedam eccleſie omittunt re
ſponſorium illud. Chriſte fili dei viui: ĩ aduentu ⁊ ĩ ſeptua
geſima. quia licꝫ tam patres q̄ fuerunt ante legem q̄ᷓ qui
fuerũt ſub lege ſperarẽt per xp̄ꝫ a miſerijs liberari: tamẽ
qꝛ ipſe ĩ illo tempore nondum venerat: iccirco cum tem-
pora illa recoluntur miſericordia xp̄i minime inuocatur
In feſtiuitatib⁹ tñ ſcõꝝ que in illis temporib⁹ occurrũt.
illud dicũt: qꝛ in illis temp⁹ gratie repũtat̄. Quedã tamẽ
eccleſie non dicũt capitulũ nec ẽt r̄ũſorium: ſed ſoluꝫ ver
ſuꝫ Exurge: volẽtes morẽ apoſtolorum imitari: quos legi
mus poſt aſcẽſionẽ ante aduẽtũ ſpũs ſancti ĩ orõnibus ex
bonis opib⁹ ꝑſeueraſſe: ſicut lucas dicit q̄ ipſi adorantes
reuerſi ſunt in hieruſalẽ cũ gaudio magno: ⁊ erant ſemꝑ
bñdicentes ĩ tẽplo ⁊ laudãtes deũ. Nec legim⁹ eos tũc fe
ciſſe ſermonẽ ad ppl'ꝫ: ſed ĩ die pẽtheco. dato eis ſpũ ſãcto
hora tertia ceperũt tanq̄ᷓ confirmati ad pplm loq. in quo
iſtruimur q̄ vſq̄ ad horã tertiaꝫ bonis operib⁹ ⁊ orõnib⁹
vacare debem⁹ ⁊ tunc tandẽ alios docere. quod notat ip̄a
lectio ſeu cap̄lm. nam pſalmos ad opera: lectio vero per
tinet ad doctrinam. ꝓpter hoc ergo lectionẽ in prima ſub
trahunt. ⁊ per cõſequẽs: reſponſoriũ quod ei reſpondere
debet. ¶ Rurſus per p̄mam paſtoris opera ĩtelliguntur
Unde ⁊ nunc dr̄. Reſpice dñe in ſeruos tuos ⁊ ĩ opera ⁊c̄.
q̄ paſtor xp̄i exẽplo debet p̄us operari vt ĩ alijs horis alios
ad operandũ valeat exhortari: ideoq̄ non dicunt cap̄lm
quod eſt exhortatio ſeu conſolatio poſt pſalmos per quos
opera ſignificantur: ſed poſt p̄maꝫ dr̄ lectio vt dictũ eſt in
ꝓhemio hui⁹ partis. ¶ Subſequẽter dñr p̄ces: quoniam
ĩ cõcilio agathen̄. de conſe. di. 5. conuenit: ſtatutum eſt vt
preces ſiue capitula de p̄s. ĩ ſingulis horis dicant̄. Dicun-
tur aũt ꝓpter tria. Primo ad reſecandas ſuperfluas cogi
tationes. Secũdo ad ĩpetrandũ miſericordiam propter
oues errãtes ⁊ operarios fatiſcẽtes. Tertio ad poſtulan
dum auxiliuꝫ cõtra tẽtatõẽs vt poſſimus ĩ dominica ora
tione patrẽ ſecurius ĩuocare. Et dñr hoc modo. Primo
nãq̄ dñica oratio dr̄ ĩ qua ſunt. 7. petitõẽs ꝓpter ſeptem
dona ſpũs ſancti habẽda: vt iam dicet̄. Sed qꝛ muſce mo
rientes p̄dunt ſuauitatẽ vnguenti p̄cedat ipſum kirielei
ſon. Oportet enĩ tale q̄d p̄cedere q̄d inanes cogitatões re
pellat a mente: vt dicẽdo ipam orõnem mens que inuiſibi
lia loq̄tur ſola inuiſibilia cogitet. In diuinis ſiquidẽ officijs
ante ipam orõnem dr̄ ter vel ſemel kyrieleiſon. ⁊ poſtea
ſemel vel ter xp̄eleiſon: ⁊ iterum ter vel ſemel kyrieleiſõ.
Dr̄ ter kyrieleiſon: ad notandũ tres ſtat⁹ diuinitatis ⁊ di-
uine maieſtatis: quos aliquo mõ ĩ eccleſia celebram⁹. Sꝫ
ſemel dr̄ ꝓpter vnam ſubſtantiaꝫ. Primus ſtatus fuit añ
aſſumptã humanitatẽ quãdo trinitas ĩuocabatur ſine co
pulatione humane nature: ⁊ dicebat̄ dñs: qꝛ dominus no
men illi. Secũd⁹ fuit poſt aſſumptã humanitatẽ. ſ. quãdo
xp̄s videbatur ĩ terra: ⁊ nihilomin⁹ credebatur a ſuis de⁹
⁊ fili⁹ dei. ꝓpter aſſumptã enĩ humanitatem que vncta ẽ
oleo ſpũali vocat̄ xp̄s. Unde ĩ medio ſtatu dicim⁹ chriſte
leyſon. Quando igitur ter dicimus chryſteleyſon oſten-
dimus eũ nũq̄ᷓ fuiſſe ſep̄atũ a ſubſtantia ſancte trinitatis
licꝫ fieret homo. Sed quãdo ſemel: oſtẽdim⁹ eum fuiſſe
ſolum inter hoĩes. ⁊ neminẽ ſibi per omnia ſilẽꝫ habuiſſe
Terti⁹ ſtatus fuit ex eo tempore quo voluit clarificari aſ-
ſumptam humanitatẽ pluſq̄ᷓ eſſet quãdiu mortalis erat:
Quia ergo in illa clarificatione oſtenſa eſt trinitas: ideo

dicimus ter kirieleyſon. ſemel vero dr̄ ꝓpter vnā ſubſtā/
tiaꝫ. De hoꝝ verboꝝ efficatia dcm̄ ē ī quarta pte ſub titu
lo de kirieleyſō. ¶ Et nota qḋ pmiſſi ſtat⁹ dicunt̄ ꝓpter
nos non ꝓpter deū apud quē nō eſt trāſmutatio nec viciſ
ſitudinis obūbratio. ¶ Poſt kirieleyſon ſeqt̄ dn̄ica orō i
qua ſūt ſeptē petitōes ꝓpter habēda ſeptē ſpūs ſancti do
na per q̄ merētes ſeptē v̄tutes: ⁊ per iſtas a ſeptem viciis
liberati ad octo beatitudines perueniem⁹. ¶ Et dr̄ voce
demiſſa ⁊ ſecrete. Primo vt per hec verba humilitatis ⁊
orōnis deuotio ſignificet̄. Secūdo vt quaſi ad iteriora re
uerſi ipſas res cū magna diligētia mēte capiam⁹ quas ver
bis ꝓnūciam⁹. Tertio qꝛ ī ea deo loqtur q non tantū v̄ba
ſed renes ſcrutat̄ ⁊ corda. Quarto ad notandū ꝙ oratio
ipa poti⁹ habet efficatiam ī deuotione cordis q̄ꝫ in clamo
re oris. Licet enī moyſes ad dn̄m nō clamaret ore: tamē
dn̄s q magis attendit clamorē cordis q̄ꝫ oris: iqt ei Quid
clamas ad me. Exo. 14. c. Finis tamen ipſius orōnis alte
ꝓnunciatur: vt ab oīb⁹ cōfirmetur ⁊ vt auxilio ꝑcū aſtan
tium rn̄dentiū Amē a tētatiōe liberemur: qꝛ ſicut ait au
guſtinus. Impoſſe eſt multitudinē nō exaudiri. Pricipiū
q̄ꝫ ei⁹ publice ꝓnūciatur: vt per hoc ꝑpl'i aſtātes ad oran
dum īuitentur. ¶ Sane dn̄ica orō dr̄ vt vita ſpūalis aīe
ipetret̄. ꝓpter quod īmediate illa dcā ſubiicitur. Viuet
aīa mea ⁊ laudabit te ⁊c̄. deīde ſeqtur. Erraui ſicut ouis q̄
⁊c̄: i quo fit cōfeſſio. Nō eniꝫ pōt ī deo viuere q nō ꝯfitet̄.
Cōſequēter dicitur. Credo in deū. ī quo fides noſtra cōti/
netur: ſine qua ipoſſibile eſt deo placere. ⁊ per quam ꝯtra
oīa aduerſa armant̄ q per dn̄icā oratōem mūdant̄. Et dr̄
voce dimiſſa: finis v̄o alte ad notādū ꝙ corde creditur ad
iuſtitiam: ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. extra de ſacra vnc.
de quo i q̄rta pte dcm̄ eſt vbi de ſymbolo agitur. Poſtea
ſacerdos q̄ſi ſuſpirans dic̄. Et ego ad te dn̄e clamaui ⁊c̄:
Iuxta illud dauid. De profūdis clamaui ad te dn̄e. Quia
vero non eſt ſpecioſa laus ī ore peccatoris: qꝛ peccatori di
xit de⁹. Quare tu enarras iuſtitias meas ⁊ aſſu. teſtamen.
meū per os tuū. 3. q. 7. §. qḋ iſtatur: ideo petit ſibi grāꝫ cō/
fitēdi: qua repletus poſſit digne laudare dicēs: Repleat̄
os meū laude. ¶ Subſequunt̄ etiā poſtea multe preces:
qb⁹ eccl'ia obſecrat: orat: poſtulat: ⁊ grās agit iuxta doctri
nam apoſtoli ad thimo. Obſecrat dū dic̄. Domine auer/
te faciem tuā a me ⁊c̄. ꝓprie aūt obſecratio eſt quādo cū
adiuratiōe petit̄: vt cum dr̄ Per paſſionē tuaꝫ libera nos
dn̄e. Orat dū bona ſibi dari petit: vt ibi. Cor mundū crea
ī me de⁹: ⁊ ſpūꝫ rectum. Poſtulat dum a ſe mala ſibi ꝯtra
ria remoueri petit: vt ibi. Dignare dn̄e die iſto ſine pec/
cato nos cuſtodire. Gratias vero agit pro iam receptis: cū
dic̄. Bn̄dic anima mea domino. de hoc etiā ſub titulo de
tertia dicet̄. ¶ Poteſt etiam ⁊ aliter dici quoniaꝫ oratio
dn̄ica cum ſequētib⁹ ꝑcib⁹ ⁊ cum pſalmo. Miſerere mei
deus ſm̄ magnā miſericordiā tuam: ideo dicit̄ quoniam
ſunt ītra eccleſiam noſtrā q minima ⁊ qui maxima com/
mittunt. Pro minima cōmittētib⁹ ⁊ pro ſe ipſo ſacerdos
orat quādo kyrieleiſon ⁊ orōnem dn̄icaꝫ dicit: in q̄ nemo
ſe excuſare poteſt niſi veraciter dicat. Dimitte nobis d̄bi/
ta noſtra ſicut ⁊ nos dimittim⁹ ⁊c̄. Pro maiora cōmittēti
bus: ⁊ per penitentiaꝫ reſurgētibus dr̄ pſalmus: Miſere
re mei de⁹ ſcḋm magnā miſericordiā tuā: q proprie perti/
net ad penitentes: ꝓut dictum eſt ſub titulo de laudibus
matutinis. ⁊ viuet aīa mea ⁊c̄. qꝛ aīa mortua fuit poſt mor
tale peccatum. Errorem etiā ſuum exponit dicēs. Erraui
ſicut ouis que periit ⁊c̄. Medicinam querit vbi dic̄. Que
re ſeruū tuum dn̄e: qꝛ mandata tua non ſolum oblitus. i.
paratus ſum adiplere. ¶ Rurſus i his ꝑcib⁹ eccleſia orat
pro peccatis. ⁊ preſertim pro quattuor orat. ſcꝫ pro imūdi
cia remouēda: ⁊ pro mūdicia ꝯferenda. pro triſtitia que ē

ex morſu cōſciētie remouēda. ⁊ ꝓ leticia conferenda. pro
qb⁹ dicit q̄ttuor particulas illi⁹ pſalmi. Miſerere mei deus
ſm̄ magnā miſericordiā tuā. Pro imundicia remouēda
dicit. Auerte faciem tuaꝫ a peccatis meis: ⁊ oēs iniqtates
meas dele. quaſi dicat noli ea eternal'r punire. ſed qꝛ poſ
ſet eſſe ꝙ homo nō curaret ea deleri: ex quo i p̄ſenti non
punirentur: ideo addidit. Et oēs iniqtates meas dele. ꝓ
mūdicia v̄o ꝯferēda dicit. Cor mūdū crea ī me de⁹. Sꝫ qꝛ
ēt collata mūdicia homo eā ſibi collatā ignorat: ⁊ adhuc
cōſciētie morſu torquet̄: ideo addidit. Ne ꝓiicias me a fa
cie tua. ⁊ ſpm̄ ſanctū tuū ne auferas a me. deinde ꝓ leticia
cōferenda dic̄. Redde mihi leticiam ſalutaris tui. ⁊ ſpūꝫ
rectuꝫ ⁊c̄. Sed q adhuc reſtant inimici q nos ad mala tra
here nitunt̄ q ſunt tres. ſ. caro mundus ⁊ dyabolus: iccir/
co contra inimicos ponit tres verſiculos. ſ. Eripe me dn̄e
ab oī malo: ⁊ alios duos ſequētes. Inimicis vero repulſis
iam laudare pōt. vnde dicit ſic. Pſalmū dicaꝫ nomi tuo
⁊c̄. ⁊ qꝛ oī tempore laudādus eſt adiungit. Et reddā vota
mea ⁊c̄. ⁊ etiā in oī loco: ideo adiungit. Exaudi nos de⁹ ſa/
lutaris noſter. Adhuc qꝛ per paſſionē redempti ſumus: ⁊
per eam noſtra orō recipit efficaciā. ideo reducim⁹ ad me
moriam que i paſſione dn̄i legim⁹ ⁊ cantam⁹. vꝫ. Sanct⁹
de⁹ ſanctus fortis ſanct⁹ ⁊ īmortalis. Inde hortamur aīaꝫ
noſtrā ad bn̄dicendū ſibi ꝓpter beneficia nobis collata
ibi. Benedic anima mea dn̄o ⁊c̄. Cōſequenter vero vt pu
ra ſit orō cōem facit ꝯfeſſionē. per quam a venialib⁹ mun
damur: ſine qbus cōmunis vita facile non ducitur. Et qꝛ
hoīs cōfeſſio nil valet niſi iteri⁹ cōuertatur. ideo ſubiūgit
Conuerte nos de⁹ ſalutaris noſter: ⁊ auerte iraꝫ tuā a no/
bis. Preterea qꝛ in ꝑncipio diei eſt: orat a peccato per diē
liberari dicens. Dignare dn̄e die iſto ſine peccato nos cu/
ſtodire. ſine quo vix poteſt eſſe ad momētū humanitatis
fragilitas. Et qꝛ neceſſe eſt vt miſericordia dei ſequat̄ ſic̄
ꝑuenit: icc irco addit. Fiat miſericordia tua domine ſup
nos ⁊c̄. demū orat ꝓ diuerſis gradib⁹ eccleſie: ⁊ tandē cō
cludit per pſalmuꝫ. Miſerere mei de⁹ ſm̄ magnā miſeri
cordiam tuā. poſt quē noſter opilio ſolus orat ꝓ omnibus
i collecta. Dum autē ſacerdos orat ſeu ꝑces huiuſmodi di
cit i dieb⁹ ꝓfeſtis ſe ad terram ꝓſternit vt maiorem in ſe
⁊ aliis excitet deuotionem. ſed finito pſalmo Miſerere
mei de⁹. ſurgit ceteris ꝓſtratis manētibus ⁊ ſtans orōneꝫ
dicit: quoniam vicē gerit illius ſacerdotis q in celo eſt: ⁊
q ꝓ nobis quotidie iterpellat. Primo ergo iacendo cum
ceteris orat: ſicut ⁊ dn̄s cui⁹ vicari⁹ eſt ꝑuſq̄ꝫ reſurgeret cū
peccatorib⁹ cōuerſat⁹: ⁊ i cruce ꝓſtrat⁹ eſt. poſtea ſtando
orōnē dicit: vt illi⁹ reſurrectionē recolat cui⁹ vicem gerit
In qbuſdam tamē eccleſiis oēs illo ſurgente ſurgunt in
quo ſignificant ſe ſpem recepiſſe a peccatis reſurgendi.
¶ Et nota ꝙ ſola eccleſie vnitas adorando in facieꝫ ca/
dit. ¶ In ꝓfeſtis ergo dieb⁹ quandoq̄ꝫ ꝓſtrati oramus: in
q̊ octo ſignificant̄. Primū ifirmitas corporalis. qꝛ de pul
uere ſumpti ſumus. Secūdū īfirmitas animi: quia ꝑ nos
non erigimur. Tertium eſt erubeſcentia: qꝛ non audem⁹
oculos i celum leuare. Quartū prudētia. qꝛ videmus vbi
cadimus. i. in terrenis affligimur. Quītū vt cordis cōtri
tionem ſignificemus. Sextum qꝛ chriſtū adorantes euꝫ
ad terraꝫ deſcendiſſe: ⁊ carnē de terra credimus iduiſſe.
⁊ hoc etiam qdam figurant: q volentes ſibi ſignuꝫ crucis
iprimere ꝑus iclinati terram manu tāgūt. Septimuꝫ qꝛ
reducimus ad memoriam. lꝫ in paradiſo angelici creati
fuerimus. corpa tū̄ noſtra ꝓpter lapſuꝫ noſtrū īter aīalia
bruta iacere. ⁊ aiam corpali mole grauari. Octauum vt
ipſo actu confiteamur nos eſſe peccatores ⁊ terrenis de/
ſideriis inherere: ventrem terre ⁊ animam pauimento
infigimus. ⁊ hoc eſt introductū ab Abraam q cadens in

terram dominum adorauit: quē ꝓphete imitati fuerūt
Unde origenes ī omelia illiꝰ euāgelij: Erāt ioſeph ⁊ Ma
ria mirantes ſuper his ⁊c̄. ita dicit. Sācti ꝓphete quando
anguſtiꝰ aliqd cōtemplabanť cadebāt ī facies ſuas vt pec
cata per ruinā corporis plenius purgarenť. Quandoqꝫ ēt
in ꝑuatis orōnibꝰ genua flectimꝰ: vt ſalomon ⁊ apoſtolus
dicēs. Flecto genua mea ad pa. do. no. extra de immu. ec/
cle. decet: vt per hoc oē genu xp̄o flecti īnuamꝰ: ſed tunc
non ꝓſtrati ſed facie erecti ſtamꝰ quaſi ipſo actu dicentes
trahe me poſt te. ¶ Quid dicere debemꝰ dum genua fle/
ctimus: in ſexta parte ſub ti. de paſcha dicetť. Et quādoqꝫ
ſtamꝰ quaſi letātes ꝙ ī domū dn̄i ibimꝰ. In ꝑmo gdē mo
do exꝑmiunꝰ cōditionē noſtram. ī ſecūdo deſideriū. ī ter
tio ſpem. ¶ In diebꝰ vero dn̄icis ⁊ ī paſchalibus genufle
ctio nō fit: nec dr̄ per horas kirieleyſō. nec orō dominica:
ſed ſtantes oramꝰ ꝓpter leticiam reſurrectōis quaꝫ tunc
recolimꝰ: de quo ī ſequēti parte ſub feſto paſche dicetur.
nec ī diebꝰ penthe. qbꝰ recolimꝰ libertatem per aduentuꝫ
ſpūs ſcī nobis datam. nec ī alijs feſtiuis diebus ꝓpter leti
ciam ipſarum feſtiuitatū ī qbus recolimꝰ ſanctā ſocietateꝫ
angeloꝝ ⁊ ſanctorū que iam eſt ī leticia ſempiterna: niſi
ꝓ p̄ſentia corporis ⁊ ſanguīs xp̄i. In his tamē diebꝰ ſtātes
capite inclinato orare debemus: ſicut ⁊ deuote mulieres
ad monumētū fecerūt. ⁊ tūc ēt huiuſmodi flebiles p̄ces
vite p̄ſtis dimittuntꝰ: ad notandū ꝙ ī futura reſurrectōe
vbi erit vera libertas ⁊ vera ſocietas nulla p̄catio exerce/
bitur ꝓ miſeris. de hoc dicetur ī ſexta parte ſub ti. de ſab/
bato poſt penthecoſten. In qbuſdaꝫ tamē eccleſijs ī oībꝰ
officijs dr̄ dn̄ica orō lꝫ ſtando: nam illa eſt ſal ⁊ cōdimen/
tum ſacrificij. Et ſicut ī veteri teſtamēto nulluꝫ ſacrificiū
ſine ſale fiebat. ita ⁊ nullū officium noſtruꝫ ſine illa fieri
debere videtur. de hoc ēt dcm̄ eſt ī ꝓhemio huius partis.
¶ Sane p̄ces huiuſmodi myſtice humilitateꝫ ſignificāt
ꝓut ſub cōpletorio dicetur. verſ. ad orientem illas dici/
mus: de quo dictum eſt ī ꝓhemio huiꝰ partis. ¶ Ultimo
ſubijciť oratio quā ſalutatio. ſ. Dominꝰ vobiſcuꝫ. p̄cedit ⁊
ēt ſeqtur: q2 ſicut dn̄s poſtq̄ꝫ reſurrexit ſalutauit ap̄los di
cens: Pax vobis. ⁊ poſtea locutꝰ eſt eis. ⁊ poſt locutionem
iterū dixit: Pax vobis. ita ⁊ p̄ſbyter eiꝰ vicariꝰ poſtq̄ꝫ ſur/
rexit ab accubitu ſalutat fratres dicēs: Dn̄s vobiſcū: ⁊ ꝓ
eis orat. ⁊ poſt orōnē iterū dicit: Dominus vobiſcuꝫ: quaſi
dicat. Si gr̄am dei ip̄etraſti ſi ī illa perſeuerate. ⁊ iterū po/
pulus dicit: Et cū ſpū tuo. Ac ſi dicat: Oraſti ꝓ nobis ⁊ nos
ꝓ te oramꝰ. de hoc dictum eſt in quarta parte ſub titulo
de ſalutatōe ad populū. Nouiſſime dr̄ Benedicamus. de
quo dictū eſt in ꝓhemio huiꝰ partis. Poſtq̄ꝫ vero eccleſia
direxit orōnes ad dn̄m: iplorat orōnes ſāctoꝝ dicēs. Pre
cioſa ī cōſpectu ⁊c̄. qđ non eſt de ꝑma. ide eſt ꝙ qdā dicūt
illud poſt matutinas laudes. Etiā qdam īterponunt īter
ꝑmam ⁊ p̄cioſa ꝑmam de beata v̄gine. ⁊ qdam miſſaꝫ aīa
rum. ⁊ qdam religioſi hoc in capitulo dicūt. Aliq tamen
dicunt eſſe de ꝑma ſm̄ ea que dicta ſūt in ꝓhemio vbi agi
tur de lectiōe ꝯtinuantes illud cum ꝑma. deīde ſacerdos
ad honorē trinitatis orat gn̄aliter ꝓ ſe ⁊ ꝓ oībꝰ dicēs ter:
Deꝰ in adiutoriū ⁊c̄. vel dr̄ ter vt petat auxiliū contra inſi
dias dyaboli carnis ⁊ mūdi. vel in honoreꝫ trinitatis. Et
ideo ſubijcitur: Gloria patri ⁊c̄. Nec poſt gloria patri ſeqť
alleluia: ꝓ eo ꝙ locus ī quo hec dici cōſueuerūt: puta capi
tulum: ſacer non eſt. Sicut enī ſacer locus ſignificat illaꝫ
hieruſalem ī qua vox illa āgelica: ſcꝫ Alleluia auditur: ita
locus ille non ſacer: peregrinatōem noſtram repn̄tat in q̄
peccamꝰ. deīde q2 dum in hac vita ſumus peccamꝰ. iō ſub
iungimꝰ kyrieleyſon: ⁊ Pater noſter. ⁊ poſtea Reſpice do
mine ī ſeruos tuos ⁊c̄. vbi dr̄. Et dirige filios eoꝝ. Filij no
ſtri ſunt cogitatōes que de mente noſtra naſcunť quas ad
opera dn̄i ip̄lenda rogat dirigi. opera vero manuū noſtra
rum ſunt oꝑa exteriora que īterius a cogitatōibꝰ ꝓcedūt
Sed q2 oīa ad vnū tendunt. iō poſtea dic̄ opꝰ ſingulariter
cum dicit. Et opꝰ manuū noſtraꝝ dirige. Et iterum opilio
ſiue paſtor ꝓ oībꝰ ouibus orat generaliter dicens. Dirige/
re dignare dn̄e ⁊c̄. Orōne vero ſeruitiū ꝯcludiť: vt diuina
gr̄a que actōes noſtras precedit etiaꝫ ipſas ſubſequať.

¶ De tertia. Rubrica.

HOra tertia deo laudes exoluimꝰ: q̄m in
illa ſm̄ Marcū Jeſus linguis iudeorū
morti adiudicatus eſt: ⁊ a pilato ad colū
nam ligatus eſt ⁊ flagellatus. Merito ḡ
hora illa oramus: vt ſicut. ſ. ſ. ab Adam ꝑ
dyaboli ſuggeſtionē ſeparatus ē: ita per
xp̄i crucifixionē digneť eadē hora ſpūs
ſanctꝰ in cordibꝰ noſtris īfundi. In hac etiam hora repro/
miſſus ſpūs ſanctꝰ datꝰ ē apoſtolis: ⁊ viſibiliter dei magna
lia loquebanť: vnde in actibꝰ apoſtoloꝝ: Non ſunt iſti he/
brei cum ſit hora tertia diei: ꝓpter qđ dr̄ hymnꝰ: Nunc ſā
cte nobis ſpūs ⁊c̄. Dr̄ etiam pſalmꝰ: Legem pone. q2 tunc
lex noua data eſt ap̄lis. Q2 vero hō ꝑ legem dei a morbo
peccati ſanatur. Juxta illud ſapie. Nec herba nec malagi
na ſanabat eos: ſed tuus ſermo dn̄e ⁊c̄. ideo in qbuſdaꝫ ec
cleſijs capituluꝫ illud dr̄. Sana me dn̄e ⁊c̄. Hiere. 17. ca. ⁊
r̄n̄ſorium. Sana aīam meā ⁊c̄. Et quādoqꝫ illđ dr̄. Chari/
tas dei diffuſa eſt. roma. 5. c. ⁊ quādoqꝫ illđ. Obſecro vos
fratres per miſericordiaꝫ dei. roma. 12. c. ¶ Rurſus q2 n̄
poteſt ſanari niſi cōſeruetur. ideo ſequiť verſus. Adiutor
meꝰ eſto ⁊c̄. q. d. quāuis liber ⁊ ſanus in via tua ſim cōſtitu
tus: tamē non ſufficio ſine tuo adiutorio peruenire ad il/
lam meridiē: de q̄ dr̄: Indica mihi vbi paſchas vbi cubas
in meridie. vnde dr̄. Adiutor meus eſto dn̄e. ⁊ ſubiungiť:
ne derelinquas me. i. īceptū meū ne ītermittas q2 ſine te
nihil eſt conatꝰ meꝰ. neqꝫ deſpicias me. i. ne cōtemnas ꝙ
ego mortalis te eternū audeo querere: q2 tu es deus meꝰ
ꝗ me creaſti ⁊ recreaſti: ſalutaris meꝰ. i. ꝗ ſanas plagā aīe pecca
ti mei. Deīde oēs ad orōnem ꝓſternuntur: ⁊ ꝓſequitur ſa
cerdos modū orōnis quem apoſtolus docet dicens. Pri/
mo omnium fiāt obſecratiōes: orōnes: poſtulatōes: ⁊ gr̄a
rum actiones ꝓ oībus: ⁊ ꝓ his ꝗ ī ſublimitate ſunt. Obſe/
cratio fit cum adiuratōe ꝓ malo remouendo. Oratio pro
bono ip̄etrando vel ꝓ malo ſuperando. Poſtulatio ꝓ bo
no adipiſcēdo ſiue cumulādo. Gratiarū actio ꝓ bono iaꝫ
collato cōſeruando. Obſecratio eſt ibi: Ego dixi domine
⁊c̄. vbi petit vulnera ſanari ⁊ medicinam dari. Oratio ibi
Fiat miſericordia tua dn̄e. vel ibi. Oſtēde nobis domīe.
Poſtulatio ibi: Cōuertere domine vſqꝫ quo. vbi poſtula/
mus vt per dn̄i auxiliū oīa nobis aduerſa remoueantur.
Graꝝ actio ibi: Sacerdotes tui īduanť ⁊c̄. ⁊ hoc ꝓ nobis
oībus. Itē orat ꝓ regibus: ⁊ ꝓ his ꝗ ſunt in ſublimitate di
cēs. Saluū fac regem: ⁊ oremus ꝓ pontifice noſtro: ⁊ ꝓ
oībus viuis dicēs. Saluū fac pp̄lm tuū ⁊c̄. Et ꝓ defūctis
dicēs. Oremꝰ ꝓ fidelibꝰ defūctis. Seqtur etiā Miſerere
mei deus: ꝓ his ꝗ ſūt ī grauioribꝰ peccatꝭ: ſicut p̄ceſſit do/
minica oratio ꝓ his ꝗ ſunt ī quotidianis. Poſt hoc ſurgit
opilio ſiue ſacerdos: ⁊ omnibus ꝓſtratis manētibus orat
ꝓ vniuerſis de quo dictum eſt ſub ꝑma.

¶ De ſexta. Rubrica.

HOra ſexta pro nobis crucifixus ⁊ clauis
cōfixus eſt chriſtus. quare tenebre ſuper
omnem terram facte ſunt vt ſol in mor/
te dn̄i ſui lugens ſe quaſi nigris tegeret
veſtibus: ne illum crucifigentibus lumen
preberet. Hac etiam hora in die aſcenſio
nis cum diſcipulis diſcubuit. Merito et/

go eccleſia illa hora deo laudes exhibet gratias ei agens:
qꝛ ꝓ ipſa xp̄s pati voluit: ꝓpter qđ ipſum diligit vehemen
ter. Unde i canticis. Nūciate dilecto. qꝛ amore langueo.
⁊ ob hoc tūc dr̄ pſalm⁹. Defecit i ſalutari tuo anima mea
⁊c̄. Dicitur etiam reſponſorium. Benedicam dominū i
omni tempore: ſemper laus ei⁹ in ore meo. ſupple. quia di
gnatus eſt pati ꝓ me. i. pro ſalute anime mee. Hac etiam
hora Adā de paradyſo eiectus eſt. Recte ergo illa hora
deū deprecare debem⁹: vt vnde ille ꝓpter ſuperbiā eie
ctus eſt: illuc per humilitatem ⁊ bonam operationem re
deamus. ¶ Sane officiū ſexte ſtatui temporis reſpōdet
ſicut ⁊ officia aliaꝝ horarū. In p̄ma nāq̄ꝫ hora eſt inchoa
tio. In tertia ꝑfect⁹. In ſexta cōſumatio. ſm̄ q̄ ſol in p̄ma
incipit lucere. in tertia magis calet. in ſexta eſt i ſummo
feruore: qđ idicant verba hymnoꝝ que i ipſis horis ⁊ ēt
i nona ꝑmittunt̄. Inchoatiōi reſpōdet verba que dicunt̄
ad p̄mam in pſalmo. De⁹ i noīe tuo ſaluum me fac. ⁊ i vtu
te tua libera me. i. ſepara me a zyphēis. In p̄ncipio nanq̄ꝫ
noſtre ꝯuerſionis icipimus a malo ſeparari. vnde ibi me
rito petimus q̄ tandē loco ⁊ p̄mio ſeparati ſumus. Ad idē
pertinet qđ dicit ſecūdus pſalm⁹. Utinam dirigantur vie
mee. ⁊ qđ dic̄ terti⁹ pſalmus. Retribue ſeruo tuo. qđ expo
nitur. i. freq̄ter tribue. ⁊ vbi dic̄. Uiuifica me ⁊c̄. ſupplē
dum eſt. q̄ premortuus eram ꝑ peccatum. vnde petit per
grām iuſtificari. Ad ꝑfectū pertinet qđ dr̄ in p̄ncipio ter
tie: Legē pone mihi dn̄e viam iuſtificationū tuarū: ⁊ exq̄
ram eā ſemꝑ. Sibi enī poſito in via petit dari legē cor
rectionis. Ad conſumationē pertinet qđ dr̄ in p̄ncipio ſex
te. Defecit i ſalutari tuo aīa mea. ideſt anima mea poſita
i ſalutari tuo defecit a terrenitate. vel defecit in ſalutari
tuo. i. aīa mea tēdēs i ſalutare tuū ꝺfecit i terrenitate. q̄ꝫ
to enī q̄s magis tēdit in dilectionem dei: tanto magis de
ficit a terrenis: ⁊ quaſi pre nimio deſiderio languet. Iux
ta illud. Fulcite me florib⁹. ſtipate me malis: qꝛ amore lā
gueo. Per flores q̄dem initia bonoꝝ opeꝝ. per mala ꝑfe
ctio accipitur: que ēt alios accendēs quodāmodo ꝯſolat̄.
non tamē hic plenā recipit cōſolationē: ſed potius affligi
tur ex dilectione. Unde ſequitur. Defecerūt oculi mei i
eloquiū tuū: ⁊ in verbū tuū ſuperſperaui. Et in ſecunda ꝑ
te. Quō dilexi legē tuā dn̄e. Et in tertia. Oculi mei defe
cerunt in ſalutari tuo aīa mea: quū exaudiſti ⁊c̄. Ad hanc
perfectionē pertinet r̄nſoriū. Bn̄dicā dn̄ꝫ. ⁊ v̄ſiculus. Do
minus regit. Nam ſicut habet alia tranſlatio: Dominus
paſcit me. nihil mihi deerit in loco paſcue ibi me colloca
uit. ideſt domin⁹ eſt paſtor meus in quo ſum tutus ⁊ ſuffi
ciens. Unde ſequitur. Et nihil mihi deerit. ſpiritualem
enim ſubſtantiā credit a deo ſibi cōferendam: qꝛ iam ſcit
eſſe collocatum in loco paſcue vbi fideles in fide plenius
corroborantur. Unde dicit: Ibi me collocauit. Quē enī
dn̄s paſcit i aduentu ſpūs ſancti: eūdē regit. i. i bonis ope
ribus facit eum delectari. ⁊ per rectū iter ducit ad tutiſſi
mam ciuitatē hieruſalē. tali nihil deeſt: teſte apoſtolo q
dicit. Oīa in eo poſſum q̄ me cōfortat. Dr̄ aūt q̄nq̄ꝫ capl̄ꝫ
illud: Alter alterius onera portate. galatas. 6. Qūq̄ꝫ illud:
Nolite cōformarī huic ſeculo. roma. 12. ca.

¶ De nona. Rubrica.

Hora nona Chriſtus clamās emiſit ſpm̄
Mori. n. voluit ꝓ hoīe illa hora in q̄ hō
de paradyſo expulſus ē. Et i eadē hora ꝑ
mulierē ⁊ lignū redemit q̄s ꝑ mulierē ⁊ li
gnū ꝺceperat hoſtis. Ars āt artē falleret
⁊ medelā ferret in hoſtis vnde leſerat
In eadē quoq̄ꝫ hora miles lat⁹ Chriſti
aperuit. ex quo duo noſtre ſaluatōis ſacramēta: ſcꝫ aquā
baptiſmi ⁊ ſanguinē noſtre redemptionis nobis eduxit

⁊ velum templi ſciſſum eſt: ⁊ monumēta aperta ſunt. Ea
dem hora iferna penetrās iextricabiles tartari tenebras
cōfringens ſeraſq̄ꝫ ei⁹ cōminuens captiuitatem ſanctorū
ſecum tranſuexit ad celos: igneaq̄ꝫ rumphea ſubmota an
tiquum icolam i paradyſo reſtituit. Eadē etiam hora ce
tus apoſtolorum ad orandū cōuenire conſueuit: ⁊ Petr⁹
⁊ Ioannes aſcendebant in templū cauſa oꝛonis. Petrus
q̊q̄ꝫ eadem hora aſcendit i cenaculū oratur⁹ quādo rapt⁹
eſt i eſtaſim: ⁊ lintheolū plenū reptilib⁹ de celo ante ſe di
mitti vidit audiens: Petre macta ⁊ manduca. Merito
igr̄ propter has prerogatiuas hac hora deum eccleſia lau
dat dicens pſalmum: Mirabilia ⁊c̄. ⁊ reſponſorium. Re
dime me domine. orans ꝓ ſua redemptione: ne oblita eē
videatur q̄ tali hora redempta eſt. ¶ Illud autem con
ſiderandum eſt q̄ in hora nona iam ſol declinauit a cen
tro. ſtatus ergo tēporis innuit ſtatum virtutum. innuit enī
feruorem virtutū in quo anim⁹ ꝑ̄us erat: ꝓpter tentatōes
eſſe tepefactum. Nā vt ait beat⁹ gregori⁹: Uicia nos ten
tant. virtutes nos humiliant. Cum enī vir ꝑfectus tenta
tur ab altitudine itimi gaudij deſcendit ad cōſiderandū
ſuam fragilitatem. ⁊ ad videndū q̄ꝫ facilis ſit ad caſū: vt
patet in apoſtolo q̄ dicebat. Ne magnitudo reuelationū
extollat me ⁊c̄. Gaudebat enī paulus de reuelatione. do
lebat de tentatōe. Unde ipſe dicit. ꝓpter quod ter domi
num rogaui ⁊c̄. Niſi enim ſibi moleſta eſſet tentatio nō
rogaret vt tolleret̄. Non eſt tamē ſublata: qꝛ per infirmi
tatem virtus cui gaudium debetur perficitur. Has tribu
lationes ⁊ anguſtias notant aliq̄ verſus pſalmorū none
vt in p̄ma parte. Tribulatio ⁊ anguſtia ⁊c̄. Et in ſecunda
Multi q̄ perſequuntur. Et in tertia Erraui ⁊c̄. Ab eiſdē
petimus liberari i reſponſorio: Redime me: ideſt fac vt
effectum redemptionis tue que facta eſt in ſanguine tuo
ſentiam i tribulationib⁹ meis. hoc idem eſt in verſu. Ab
occultis meis munda me. ideſt repelle a me malam cogi
tationem ⁊ compeſce ſuaſorem: ſm̄ Auguſtinum: ¶ Et
nota q̄ reſponſoria dominicalia in tribus horis. ſ. tertia
ſexta ⁊ nona cōuenienter reſpondent reſponſorijs feriali
bus. Nam in reſponſorio feriali ad tertiam. ſ. Sana aīā
meam ⁊c̄. petitur ſanitas vulnerum que preterita pecca
ta fecerunt ⁊ in reſpōſorio dn̄icali. Inclina cor meum ⁊c̄:
Et in verſu: Auerte oculos ⁊c̄. petitur cautela de futuris
quod fit impletione diuinoꝝ mandatoꝝ. Item in feriali
reſponſorio ſexte. Benedicā dominum ⁊c̄. fit iugis diui
ne laudis promiſſio. In dominicali reſponſorio: In eter
num domine ⁊c̄. fit ꝓmiſſionis impletio. ibi enī ꝓmittit
ſe laudaturum: ⁊ hic laudat. In reſponſorio vero feriali
none: Redime me domine ⁊c̄: petitur redemptionis effe
ctus: quo fit vt vis mentis. i. amor ſit directus ad deum.
Et in r̄nſorio dn̄icali: Clamaui ⁊c̄: ꝓmittit̄ effect⁹ pedis.
ideſt amoris. ſ. clamor ad deū. ex amore eſt. n. clamor cor
dis. In pluribus tamē eccleſijs ſunt eadē tā i ferialib⁹ q̄ꝫ
i dn̄icalibus. ¶ Et eſt notandū q̄ verſus q̄ dicuntur i ter
tia i ſexta ⁊ i nona: neumā habēt: ad deſignandū q̄ i nul
la hora exp̄mere valem⁹ gaudiū ⁊ brauium ſempiternū
Capitulum quandoq̄ꝫ dicitur: Omnia ꝓbate. theſſel. q̄n
to. ca. ⁊ quādoq̄ꝫ. Sicut i vno corpore multa membra ha
bem⁹. roma. duodecimo. ca.

¶ De veſperis. Rubrica.

In hora veſpertina ſignificat eccleſia p̄
mum aduentum domini q̄ fuit. Uergē
te mūdi veſpere. i. vltima etate: de quo
pſallens reddit gratias deo. iuxta illud
apoſtoli: Nos ſumus in quos fines ſecu
lorum deuenerunt. de pe. diſtin. 3. ſi enī
in fine. Preterea xp̄s in veſpere cruce

depoſitus fuit. eadē quoqꝫ hora ī cena ſacramentum cor/
poris ⁊ ſanguis īſtituit. pedes diſcipuloꝝ lauit. diſcipulis
eūtibꝰ ī emaus ī habitu peregrini ī fractōe panis ſe mani/
feſtauit. Merito ergo eccleſia catholica xp̄o in hac hora
grās agit. Eſt tamē duplex mundi veſpera. put ī ſexta pte
ſub epyphania dicetur. ¶ Sane ſicut ait Sichardꝰ epi/
ſcopus cremonenſis ī mitrali: officiū dici ſequētis īcipit ī
veſperꝭ: qꝛ veſpertina ſinaxis. i. hora: pmum eſt officiū ſꝫ
eſdre conſuetudinē ī quaternario numero. put dictū eſt ī
phemio huiꝰ ptis. Unde veſpertinum officium a veſpere
ſtella nominatur que ī pncipio noctis oritur. Preterea lꝫ
ab initio mundi dies pcederet noctē: ī nocte tamē dñice
reſurrectionis nox cepit pcedere diem: vt dicetur ī ſexta
parte ſub ſabbato ſancto. ī pu. Dicū autē eccleſia in hac ho
ra qnqꝫ pſalmos. Primo ppter quiqꝫ xp̄i vulnera: ꝙ p no
bis obtulit ſacrificiū ī veſpera mundi. Secundo ad corre
ctionem: vt. vꝫ. defleamꝰ ⁊ petamꝰ veniam peccatoꝝ: q ī
die per qnqꝫ ſenſus corporis cōmittunt: ⁊ ad nos ītrant.
Juxta illud hiere. Mors ītrauit per feneſtras noſtras.
Quis enim eſt q viſu non cōcipat? Tertio per ipſos quin/
qꝫ pſal. munit ſe eccleſia cōtra nocturnales tribulatiōes.
Hec enim hora īſinuat fletum coꝝ qbꝰ occidit ſol iuſti
cie: ⁊ ita ſunt ī veſpera de quo dcm̄ eſt. Ad veſperaꝫ demo
rabitur fletꝰ q durabit vſqꝫ ad matutinū. i. quouſqꝫ ſol fi/
delibus oriat: q occiderat peccatoribꝰ ſm qd̄ legit. Et ad
matutinū leticia. ⁊ ppter eaſdem ēt cauſas pectꝰ qnqꝫ di/
gitis tundimꝰ. ¶ Ruſus ſeculares dicūt qnqꝫ pſalmos.
religioſi vero quattuor: ppter rōnē tangendaꝫ ī ſexta pte
ſub titu. de aduentu. ¶ Et nota ꝙ veſptinū matutinūqꝫ
officiū ceteris horis ī numero pſalmoꝝ pferuntur: eo ꝙ ī
ſenaria opeꝝ diſtictōe: veſpere ⁊ mane ſolūmodo memo
rant: ⁊ in veteri lege matutini ⁊ veſpertini officij antiqui/
tas cōmēdatur. Quiqꝫ ergo pſalmi in veſpertinis hebdo/
made officijs dicūr. ⁊ cantant pſalmi ſm materiaꝫ diei. vt
ecce ī ſeptima die. ſ. ī ſabbato. ppter reſurrectionē que ſeq
tur agimus de victoria: ⁊ laude dei que ſeqtur victoriam.
Unde in pmo pſalmo. ſ. Benedictus dñs. ad lr̄am agitur
de victoria dauid ꝯtra goliam. quantū vero ad ſpūalem
ſenſuꝫ de victoriā noſtra qua dyabolū ſuperamꝰ. qꝛ ergo
poſt victoriam nil reſtat niſi laudare dñm per quē victo
riam habemꝰ: ideo ſequuntur quattuor pſalmi q ſunt de
laude. In pmo o. n. laudē pmittit eccleſia: Exaltabo tē do/
mine. In ſecūdo ſeipſam īcitat. Lauda aīa mea dñm. In
tertio alios īuitat: Laudate dñm. In quarto cōgratulat
celeſti hierlꝫ dicēs: Lauda hierlꝫ dñꝫ ⁊c. ⁊ ſic de alijs fe/
rijs ⁊ pſalmis. In qbuſdā eccleſijs ſtatī poſt pſalmos ſeqt
hymnꝰ: ⁊ poſt hymnū lectio ſiue caplꝫ: ī qbuſdā ecōuerſo
⁊ ī qbuſdā hymnū nō cantant. Qui poſt pſalmos īmedia
te hymnū cantāt: congruū ordinē ſeruare videntur: qm̄ p
eſt ī corde dilectio que per antiphonaꝫ dſignat: deīde ſeq
tur bona opatio quam pſalmꝰ deſignat: poſtea mentis ex
ultatio que per hymnum notatur. Sed qꝛ exultatio ſepe
negligentiam parit: iccirco ſeqtur lectio ſeu capitulū que
hominem ad cor reuocat. Qui vero lectionē hymno ppo/
nunt voluit hymnū loco reſponſorij obtineri. Unde cuꝫ
in feſtiuitatibꝰ reſponſoriuꝫ poſt lectionē cantāt hymnū
ptermittunt. ¶ Ad maiorem tamē exultationē notādū
ꝙ in qbuſdam eccleſijs vtrūqꝫ cantat: ⁊ tunc reſpōſoriuꝫ
pcedit hymnū: ad notanduꝫ ꝙ tunc maxime reſpondere
debemus exhortatōi per pcedens caplꝫ facte. poſt quod
ſtatim ſeqtur reſponſorium. Tamen generale eſt ꝙ quā
docūqꝫ cantatur reſponſoriuꝫ pcedere dbet lectio cui rn̄
dere debet. Qui vero hymnū non cantāt: illud attendere
videntur ꝙ canticū beate Marie ſeqtur quod excludit
reſponſoriū cuiꝰ locū tenet hymnus. Nam ſi canticuꝫ za

charie ī laudibꝰ matutinis excludit rn̄ſoriū: multo ma
gis canticū beate Marie vginis excludere debere videt
ī veſperꝭ. Et nota ꝙ ad veſperas dr̄ caplm. Benedictꝰ deꝰ
⁊ pater. ⁊. ad Cori. i. ⁊ illd̄. Dñs autē dirigat. ⁊. ad theſſal.
3. ¶ Poſt hymnū ſeqtur verſiculus. vꝫ. ī ſabbato. Veſp
tina oro ⁊c. ī alijs diebꝰ. Dirigat dñe. ⁊ vterqꝫ verſus veſp
tinum tempus deſignat in quo cantatur. qd̄ ſonant verba
illa que in pſalmo ſequunt. ſ. Eleuatio manuum mearuꝫ
ſacrificium veſpertinuꝫ. Optat enī vt orō dirigat ad dñꝫ.
quod de veteri teſtamento tractum eſt vbi habet ꝙ ho/
ra veſpertina ſacerdos ītrabat ſanctum tabernaculū vel
templum vt offerret thimiama ſuper altare incenſi: ſicut
mane intrabat vt offerret īcenſum. Hoc thimiama ſigni
ficat ſuauitatem odoris. Hic habet conſuetudo: vt dum
dr̄ verſiculus: ſacerdos thurificet altare ad implenduꝫ
iuge ſacrificium. ſic enī fiebat in lege in qua duo agni of/
ferebantur: vnꝰ mane ⁊ alter ſero: ⁊ hic pinguior: ad notā
dum ꝙ charitas creſcit. ideo ergo thurificatur vt ſimus
ſemper bonꝰ odor deo. pficiēdo ī ſcīa ⁊ doctrina. ⁊ etiam
qꝛ ppter pmiſſiones dei debemꝰ tales eſſe: vt ſimus ei bo
ni odoris. Vel ideo ī veſpis ⁊ matutinis poſt pſalmos ⁊ le
ctionem: dum verſus dr̄: incenſatur: ad notandū ꝙ nemo
poteſt bonuꝫ odorem deo reddere: vel bonū exemplum
operandi alijs dare: quod per incenſum ſignificatur: niſi
pus ī dei ſeruitio operet: quod p pſalmos. ⁊ alios doceat:
quod per lectionē notat. Unde mos īoleuit qd̄ ī pcipuis
feſtiuitatibus antiphona ad Magnificat ⁊ Benedictus
ter dr̄: ſiue totiens canendo ptelatur donec omnis ppl̄s
q ītereſt īcēſi repleatur odore. Et vltimo dr̄ cum neuma:
voce qdem non ſignificatiua. put dcm̄ eſt ī phemio huiꝰ
partis. Sacerdos aūt q maior eſt ī eccleſia officio: vt qui
vicem tenet Aaron: dꝫ īcēſū offerre vt ſit thimiama ſēpi/
ternum corā dño ⁊ ſuaue flagrans odor. Juxta illud. Di/
rigatur dñe ad te orō mea: ſicut īcenſū ī conſpectu tuo. d
hoc dcm̄ eſt ſub laudibꝰ matutinis. Dr̄ ergo ī veſperꝭ ver/
ſiculus exhortatōis. ſ. vt excitet pigros: ad ītelligendum
pmiſſa dei que cōtinent ī cātico illo beate Marie Ma/
gnificat aīa mea ⁊c. qd̄ eſt Luc. i. c. Pria pmiſſio facta fu
it Noe. Unde gene. Ponā arcū meū ī nubibus celi: ⁊ hec
ipleta ē. Scd̄a abrahe ⁊ dauid. Abrahe dꝫꝫ eſt: In ſemie
tuo benedicent oēs gentes. Dauid dcm̄ ē: De fructu ven
tris tui ponam ſuper ſedem tuam. ⁊ hec ipleta eſt ī beata
vgine qd̄ notat ī cantico ſuo ibi: Recordatꝰ miſericordie
ſue. ⁊ per hoc ergo certi ſumꝰ ꝙ dabit nobis vltimam. ſcꝫ
paradyſum. ideo autē canticū ipſū quottidie dr̄ vt freqn
tior dñice īcarnatōis memoria aīas fidelium ī opere dei
⁊ ī doctrina ſe exercentiū ad deuotōem operꝭ īcepti accē
dat. Cum. n. ī cantico ipo notent cogitationes: ſicut ī pſal
mo opera: ſi diligenter beate Marie actꝰ ⁊ dcā ſepe reco
limus: obſeruantia caſtitatꝭ ⁊ vtus operatiōis ſemper
ad ipſiꝰ operatōis imitatōem perſeuerabūt ī nobis. Nec
ēt nos mouebit fauor humanꝰ idebitꝰ: nō tēporaliū īmo
deratus appetitꝰ: non temporalꝭ affectio: nō de īpetranda
commiſſoꝝ venia deſperatio. Nempe non nos mouebit
īdebitus fauor humanꝰ: qꝛ cum beata vgo commēdaret
a beata elizabet dicēte. Unde hoc mihi vt veniat mater
dñi mei ad me ⁊c: non ipſa mota fuit humano fauore:
ſed ſeruans humilitatem clamauit. Magnificat anima
mea dñm. ⁊ tandem adiecit: Qꝛ reſpexit humilitatem
ancille ſue. Et nota ꝙ dicit reſpexit humilitatem. ⁊ non
dicit reſpexit virginitatem: innuens mentis virginitateꝫ
preualere corporis ītegritati. Iterum ideo dixit humili/
tatem qa deus ſuperbis reſiſtit: coſqꝫ a beatorum ſorte
ſecernens per varia penaruꝫ loca pro peccatorum īpieta
te diſpergit. Non nos mouebit īmoderatus temporaliū

appetitus: qꝛ ſicut ipſe dixit iudex noſter: Diuites dimi-ſit inanes. ꝛ depoſuit potētes de ſede. Nō tp̄alis affli-ctio nos mouebit: qꝛ deꝰ exaltat humiles: In hoc eñi can-tico exemplo humilitatis eiꝰ reformamur: ꝛ filij dei icar-natio per quam depo. po. de ſe. ꝛ exal. hu. ad memoriā re-ducitur vt fidei noſtre deuotio excitet̄. Non deſperatio de ꝯmiſſoꝝ ip̄etrāda venia: qꝛ miſericordia eiꝰ a ꝓgenie i ꝓgenies timētibꝰ eū. Beda dic̄ q̄ īde ſoleuit conſuetudo vt ī officio veſpertino cantet̄ canticū beate marie v̄ginis ꝛ potiꝰ ī veſpertino q̄ ī alijs officijs. Primo qꝛ i ipſa veſpe ra mundi ſuo ſingulari aſſēſu mūdo ſuccurrit perdito. Se cundo qꝛ per hoc fit icarnatōis ī veſpa mundi facte iugis recordatio. Tertio qꝛ ipſa eſt ſtella maris que ī huiꝰ mun di veſpe nobis lucere cepit: ſicut veſpera ſtella de qua dr̄ veſpertinū officiū ī initio noctis lucere īcipit. Quarto vt mens noſtra per diē varijs fatigata cogitatōibꝰ īminente getis. ſ. noctis tēpore recolendo dc̄ā dei genitricis: q̄cquid ſuperfluū vel nociuū diuturna euagatio cōtraxerit: totū hoc p̄cibꝰ ꝛ lachrymis ea ītercedēte mundet̄. Quinto qꝛ v̄go portauit dn̄m ī veſpera mundi. ¶ Rurſus canitur ī ſexta laude. qꝛ dn̄s ī ſexta etate venit: ſicut ꝛ canticum ſy meonis ī ſeptima ꝓpter ſeptimā etatem q̄eſcentium: ꝓut tactum eſt ſub laudibꝰ matutinis. Ceteꝝ hoc canticū eſt exultatio laborantium quoꝝ ſp̄us exultar ī dn̄o: qꝛ fecit eis magna q̄ potens eſt cuiꝰ miſericordia eſt in ſecula. Ob hanc exultatōēz rep̄ntandā lampades accēdunt̄ ī veſpe ris. vel pro hoc cantico p̄ncipal̄r accendunt̄ eo q̄ ē euāge lio eſt. vel vt nos de numero adoleſcentularū ꝛ q̄nq̄ pru-dentum curramꝰ cum lāpadibꝰ bonoꝝ opeꝝ in odorē vn guentoꝝ beate v̄ginis itrantes cū ea ī gaudiū dn̄i noſtri: Et qꝛ opera noſtra nō ſunt ī lampadibꝰ radiantia niſi fue rint charitate īformata: ideo canticum clauditur ab anti phona per quam charitas deſignatur. ¶ Recātata anti-phona ī ꝓfeſtis diebus ꝓſternit ſe eccleſia ī orōnez ꝓlixiꝰ orans q̄ ī alijs officijs: qꝛ ſpecialiter orat ꝓ his quibus oc cidit ſol iuſticie: lꝫ ꝛ pro alijs oret ꝛ faciat ea que dicta ſūt ſuperius ſub ti. de tertia vbi de p̄cibꝰ agitur. ¶ In ſolēni bus vero diebꝰ ſtatiꝫ dr̄ collecta: ꝛ quaſi ſtantes oramus. De quo: ꝛ ī q̄bus officiū veſpertinum cū hora p̄ma conue-niat ibi etiam dc̄m eſt. ¶ Mortuorum officium īcipit a veſperi non tamē habet ſecūdas veſperas: ad notandum q̄ hoc officium finem habebit quando aie ſaluandoꝝ ab oī pena liberate eterna beatitudine fruentur. Sed ſan cti de quoꝝ glorificatōe ī aīa iam certa eſt eccl̄ia: primas ꝛ ſecundas veſperas habent ſi ī feſto eoꝝ nouem lectōes dicantur. Primas enim habēt ꝓ glorificatione anime iā percepta. Secundas pro glorificatione corporis quaꝫ ha bebunt que nunq̄ finem habebit. Si vero habent tantū tres lectiōes: p̄mas veſperas habēt tantūmō: nō qꝛ ꝛ ipſi duplicem ſtolam habituri non ſint: cuꝫ hoc oībus electis conueniat. ſed eccleſia ad oſtendendū differentiam pre miorum illis ꝛ iſtis debitorum magis ſolenniꝫat ꝓ illis ō quorum maioribꝰ meritꝭ ſibi per miracula vel per alia do cumenta ꝯſtat quāuis ad plenū certa eſſe non poſſit. Nā ꝛ ſtella differt ī claritate a ſtella. vnde Auguſtinꝰ ait ī ſer mone de beato Stephano. Cum p̄cioſa ſit mors ſanctoꝝ ſi q̄d diſtare iter martyres poteſt p̄cipuꝰ eſſe videt̄ q̄ p̄niꝰ eſt. Aliquando tamē ī veſperis p̄cedētibus dr̄ ſolūmodo antiphona ꝛ collecta de feſto ſequenti: ꝓut dicetur ſub vi gilia natalis. ¶ Poſtremo notandū eſt q̄ religioſi an̄ cō pletoriū p̄mittunt collatōēz que a ſanctis patribus origi nem traxit q̄ dictis veſperis conuenire: ꝛ de ſcripturis ſa cris conferre ſolebāt: ad iſtar operarioꝝ ad recreationeꝫ adiuicem cōfabulantiū. ideoq̄ tunc vitas vel collatiōes patrum ꝛ his ſīlia que potius ſunt ad recreationeꝫ ꝛ dele ctatōēz legūt ꝛ eruditiores ſi dubiū occurrerit īterrogāt.

¶ De cōp letorio. Rubrica.

In hora completorij xp̄s orauit patreꝫ. Eadē quoq̄ hora ſanguineas guttas ſu dauit. ꝛ etiā corpus eius ī ſepulchro poſi tū fuit. ꝛ cuſtodes deputati. Merito ig̊r ī hac hora eccleſia deo laudes ꝛ gratias agit. Illam ēt ī memoriā eterni gaudij celebrat. Nam cōpleto electoꝝ nume ro ī illa hora cōplebitur gaudiū ſanctoꝝ in die generalis retributōis: ꝛ ide eſt q̄ completoriū ſignificat gaudium. Dr̄ autē completorium: qꝛ ī eo complet̄ cōis vſus locutio nis cibi ꝛ potus ꝛ aliorum que neceſſario ꝓ corporis ſuſtē tatione ſumunt̄. ꝛ ſm̄ hoc etiam ſignificat finē vite p̄ſen-tis. ¶ Sane hoc officium incipit preter morem alioꝝ officioꝝ: Conuerte nos deꝰ ꝛc̄. qꝛ enim quaſi tota die pſal modie īſiſtimꝰ ꝛ pene īpoſe eſt q̄n aliquem puluerem ſu perbie contraximꝰ ꝛ qꝛ ſepe erramꝰ: iuxta illud: Erra ui ſicut ouis que perit. ide eſt q̄ nos humiliantes dicimꝰ: Conuerte nos deꝰ ꝛc̄. Pretera q̄libet quātūlibet perfectꝰ ꝛ bonꝰ eſtimare ſe debet īperfectum ſiue īſipientem: iux ta illud: Iuſtꝰ accuſator ſui eſt. ideo dic̄ ſacerdos. Conuer te nos ꝛc̄. in his verbis indicans ſe peruerſum. Bonaꝝ q̄ppe mentiū eſt ibi culpam agnoſcere vbi culpa nō eſt. 5. di. ad eiꝰ. de pe. di. 2. ſi eñi. in p̄n. Naꝫ ꝛ ſi dixerimꝰ q̄ pec catum non habemꝰ ipſi nos ſeducimꝰ. Dic̄ eſt q̄ etiā con ſequenter īuocamꝰ diuinum adiutoriū dicentes: Deus in adiutoriū meū ītēde. vt Cōuerte nos. referatur ad p̄teri ta mala tollēda. ꝛ Deꝰ ī adiutorium ad bona opera futu ra faciēda: qꝛ ſine di adiutorio q̄cq̄ boni facere non vale mus. Qꝛ vero totū ad laudē trinitatꝭ faciendū eſt: ideo ſe q̄tur: Gloria patri. Rurſus īcipiētes ꝓ Cōuerte nos deus ſalutarꝭ noſter. oramus: vt nos a malis conuertat: ꝛ iram ſuam a nobis auertat: ꝛ qꝛ merita noſtra nō ſufficiunt: eiꝰ adiutoriū poſtulamꝰ dicētes. Deꝰ ī adiutorium ꝛc̄. ¶ Di-cunt̄ aūt q̄ttuor pſalmi ad obtinendā remiſſionē pecca-torū: q̄ cōmittimꝰ dū ſumꝰ ī hoc corpe ex quattuor elemē tis ꝛ ex quattuor humoribꝰ vel cōplexionibꝰ compoſito: extra de cele. miſ. ī q̄dam. ſeu qꝛ corpꝰ ip̄m ex his compo ſitum cōtra pericula ꝛ fantaſmata noctis munimꝰ ꝛ deo cōmendamꝰ: ideoq̄ tūc dr̄. In manꝰ tuas dn̄e ꝛc̄. ꝛ Cuſto di nos ꝛc̄: Et īcipit eccleſia a voce perfectōis dicens: Cū īuocarē exaudiuit me ꝛc̄. hoc eñi perfectorū eſt. Sed qꝛ perfecti ſe debēt reputare īperfectos: iuxta illud Iob ex tra de pur. ca. accepimꝰ. ē pe. diſt. 2. ſi eñi. ꝓpe p̄n. Etiā ſi ſimplex fuero hoc ignorat aīa mea: ideo ſeq̄t̄ ī codē pſal. Miſerere mei: ſupple dn̄e: ꝛ exaudi orōnē meā. quod ē dicere īperfectorū. Poſtea alijs admonitis ad bonū: fac̄ ī codē pſalmo mētōem ē pace eterna ibi: In pace idipſū .i. q̄ eſt īuariabilꝭ: quā pacē ſemper ī memoria ōbemꝰ hr̄e: ꝛ maxime dum corpꝰ q̄eſcere dꝫ ī lecto: mens dꝫ q̄eſcere ī deo: dꝫ ēt q̄eſcere ī ſpe. Unde ſeq̄t̄ ſcd̄s pſ. In te dn̄e ſpe raui ꝛc̄. Sed qꝛ ſpes non ē ſine timore: alr̄ eñi p̄ſūptio eēt iō ſeq̄t̄ tertiꝰ pſ. ē tentatōē. ſ. Qui hitat ī adiutorio altiſſi mi ꝛc̄. ī quo dꝫ ꝓmittit liberare eccleſiā. Dyabolus. n. eſt quaſi fur ē nocte īcedēs: ꝛ iō nocte īminente dic̄ eccleſia illum pſalmū cōtra nocturnales tētatōes. Dr̄ ḡ ille pſal-mus vt a q̄ttuor tētatōibꝰ liberemur. ſ. a timore noctur-no. a ſagitta volātē ī die. a negocio perambulante ī tene bris. ab īcurſu ꝛ dōmonio meridiano. i. ab īcurrente dēmo nio. Prīa ē leuis ꝛ occulta. Secunda ē leuis ꝛ manifeſta. Tertia grauis ꝛ occulta. Quarta grauis ꝛ manifeſta. In q̄nto vō pſalmo. ſ. Ecce nunc bn̄dicite dominum ꝛc̄. bn̄-dic̄ eccleſia deum pro liberatione tentationum noctur-nalium ibi: In noctibus extollite manꝰ veſtras ī ſancta:

⁊ benedicite domino. Dicit enim Auguſtinus ſuper hunc
pſalmuꝫ. Nox res triſtis eſt. dies leta res eſt. Ergo per no
ctem ĩtelligit̃ aduerſitas: per dieᷓ pſperitas. In aduerſita
te bñdicẽdus eſt dñs: ſicut ⁊ ĩ pſperitate. exẽplo Job: qui
amiſſis filijs ⁊ rebꝰ oibꝰ dicebat. Dñs dedit dñs abſtulit
⁊c̃. Sit nomẽ dñi benedictũ. Unde ⁊ hic dr̃. Bñdicite do
minum. ¶ Sed querit̃ quare dr̃ tãtũmodo ſex verſus
illiꝰ pſalmi. In te dñe ſperaui nõ cõfundar ĩ eternuꝫ. Re
ſpondetur iõ q2 dñs dicendo ſextũ verſum. vꝫ. In manus
tuas dñe commendo ſpm̃ meum. ſexta etate mundi: ſex
toqꝫ die carne obijt vt iam dicet̃. Recte ergo ſex verſus
tãtũ eiuſdẽ eiuſdẽqꝫ pſalmi ĩ completorio cãtamꝰ: vt ĩ hac ſexta
etate ĩ qua per eũ redempti ſumꝰ ſicut habet finis vltimi
verſus ibi. Redemiſti me dñe deus veritatis. conforme/
mur dormitõi eiꝰ: vt. ſ. membra geſcant ⁊ cor vigilet: Si
cut caro eius in ſepulchro quieuit ⁊ diuinitas vigilauit.
¶ Notandum autẽ ẽ ꝙ ĩ qbuſdam eccleſijs ſtatim poſt
pſalmos dr̃ hymnus: ea forte ratione: q2 per bonã opera/
tionem peruenit̃ ad exultationem abſqꝫ oĩs purgationis
medio ab his q purgati trãſeunt ab hac vita. Alia ẽt ratio
iam dicet̃. Et ſic pꝰs dicũt hymnũ ꝗ̃ caplꝫ ad oſtẽdendũ
myſtice ꝙ illi ĩ qbꝰ completa ſunt ſignificata precedẽtiũ
laudum: ſeu pfecti q per cõpletorium ſignificant̃ ꝑuenĩũt
exhortationẽ que per caplm̃ ſignificatur. Nec tamen ca/
pitulum ꝑtermittũt: q2 hic ſemꝑ vtilꝰ eſt exhortatio ad ꝑ/
ſeuerandũ ĩ bono: q2 nec nocet admiſſo ſubdere calcar eq̊
In alijs ãt eccleſijs ĩter pſal. ⁊ hymnũ ĩterponũt antipho
nam vel alleluia per antiphonã ſequẽtes ordinem beati
ignatij: d̃ quo ĩ ꝓhemio dcm̃ eſt. In alijs vero eccleſijs ſta
tim poſt pſal. ⁊ antiphonam vel alleluia ſeqt̃ur lectio ſiue
capitulum cum rñſorio. In manꝰ tuas dñe ⁊c̃. vel alio: q2
vt dicunt: ĩ oĩ officio diei dꝫ lectio. Poſtea adijciunt hym
num. Te lucis ⁊c̃. ĩ quo optãt ꝓtegi ĩ nocturnis tribulatio
nibus. Alij vero nõ dicunt lectionem ꝓut in ꝓhemio huiꝰ
ꝑtis dcm̃ eſt. ſꝫ ſtatim poſt pſal. dicunt verſiculum. tuꝫ q2
tẽpꝰ illud dormitõis nõ aptum ẽ ad doctrinam: tum quia
poſt cõpletorium nõ ſolũ cibi ⁊ potꝰ: verũ ẽt doctrina que
per lectõem ſignificat̃ referẽda nõ ẽ. Hĩc ẽ ꝙ ſtatuit bea
tus Benedictꝰ vt poſt cõpletoriũ nemo loquat̃. dr̃ autẽ
caplm̃. Tu ãt ĩ nobis es dñe. Hiere. 14. c. Religioſi ĩ hoc
officio ante oĩa lectõem ꝑmittunt dicẽtes: Fratres ſobrij
⁊c̃. ne ordinem Eſdre excedere videant̃: repũtantes in h
etiã Mariam magdalenã: d̃ qua dñs dixit: Preuenit vn/
gere corpꝰ meũ in ſepulchro. i. hoc fecit quod factura erat
mortuo ſi licuiſſet. ita ⁊ hec lectio quaſi vngit reddendo
aĩas attẽtas ad vigilandũ aũ cõmendatõem dormitiõis
Poſt hymnũ ſubijcitur verſiculus. Cuſtodi nos dñe. vel
aliꝰ q notat totiꝰ officij effectuꝫ. Poſtulat̃. n. dñi cuſtodia
ꝯtra noctis pericula. Et dr̃ acuta voce ⁊ cũ neuma: ex quo
excitati ⁊ memores facti ĩeffabilis gaudij qd̃ erit merces
laboris noſtri: canimꝰ canticum ſymeonis: Nunc dimittl
⁊c̃. qd̃ ẽ Luc. 2. c. Primo vt illiꝰ exemplo pacem ĩuenientes
mereamur videre lumẽ quod ẽ chriſtus. Secundo ideo
iſtd̃ cãticũ canimꝰ q2 ſicut ſcũs ſymeon cupiẽs ex hac vita
ĩ alteraꝫ tranſire illud cecinit: ſic ⁊ nos, dum dormire de/
beamus quaſi moriturí: q2 ſomnꝰ eſt quaſi mortis imago
illum canimus per quẽ nos dño commendamus. Tertio
ꝓpter cauſam ſub veſperis dictam. Quarto q2 canticum
illud ẽ de vtroqꝫ aduẽtu. vnde merito illud dicimꝰ vt ꝓ/
miſſionibus alliciamur ⁊ a vicijs geſcamꝰ. Cõſiderandũ
ẽ ãt ꝙ cum ſeptẽ ſint ꝑtes ceteraꝝ horaꝝ. ſ. verſus cũ glo
ria patri. hymnꝰ: pſalmꝰ: lectio: cantus: ꝑces ⁊ oratio: in tri
bus tamẽ horis. ſ. ĩ matutinis: laudibꝰ: ⁊ veſperis. ⁊ in com
pletorio additur ⁊ octaua. vꝫ. canticum euangelicuꝫ: q̃m
he tres hore pertinẽt ad octauam. i. dñi reſurrectionem.
q2 mane ſurrexit. In veſꝑe ſe diſcipulis manifeſtauit. In
ꝯpletorio diſcipulꝭ ait: Pax vobis. Ea ꝓpter ĩ his tribꝰ ho
ris hymnꝰ q ẽ exemplum leticie ꝑs. ſeqt̃ vt cõtinuet̃ euã/
gelio gr̃e. Euangelium gr̃e huiꝰ officij ẽ canticum ſymeo/
nis. ſ. Nunc dimittl. ĩ quo paceꝫ rogamꝰ eternam: vt ſicut
ſymeon tranſire cupiens poſtq̃ꝫ vidit xp̃m dimitti roga/
uit: ſic ⁊ nos poſt lumen fidei ꝑueniamus ad ſplendorem
ſpei vbi erit pax eterna. ¶ Conſequenter oro̊ dominica ⁊
ꝑces dicunt̃: qbꝰ etiam cõtra noctis fãtaſmata nos muni
mus. Subijcitur etiam ſymbolum in quo noſtre fidei ꝓ/
feſſio continetur: vt ſi forte nos mori contigerit in cõfeſ/
ſione fidei moriamur. Fit etiam ĩ qbuſdam eccleſijs ſiẽ ⁊
ĩ ꝑma confeſſio generalꝭ. Alterna eñi confeſſione inuiceꝫ
nos mundamus. Iuxta illud. Confitemini alterutrũ pec
cata veſtra ne demus regem temporibus noſtris donec
inueniamus locum dño. Precibꝰ ⁊ oro̊ne completur hoc
officium. Iuxta illud aplĩ: Orãtes pro ĩuicẽ vt ſaluemur.
¶ Rurſus ꝑces myſtice humilitatẽ ſignificant que ĩ fi/
ne dꝫ eẽ: q2 ſicut ĩ ꝑncipio ipſa neceſſaria ẽ ad quod ſigni/
ficandũ voce humillima hoc ſeruitiũ ĩchoat̃: ita ĩ cõſuma
tione eadem humilitas monſtranda ẽ contra ſuperbiam
ĩ qua ceciderunt oẽs q operant̃ iniq̃tatem. ¶ Poſt ꝑces
opilio noſter ſiue ſacerdos cõmendans dño gregem ſuũ
dic̃ collectam. Unde nõ ẽ cõgruum vt poſt hoc officium
aliqd aliud fiat niſi quod pertineat ad q̃eteꝫ. Et attende
q̃m ad ꝑmam ⁊ ad completorium apoſtoloꝝ ſymbolum
non dimittimus: q2 cuncta opera nr̃a ĩ eiꝰ nomẽ ĩcipimꝰ
⁊ cõcludimꝰ ĩ quem credimꝰ. Silr̃ ad vtrũqꝫ officium cõ
feſſioneꝫ ⁊ Miſerere mei deꝰ: adijcimꝰ: vt q̃cq̃d in nocte
peccauimꝰ aut ĩ die d̃liq̃mus per confeſſionem ⁊ peniten
tiam diluamus adimplentes illud. Cõfitemini alterutꝝ
peccata veſtra. Reſpicientes ẽt illud quod oliꝫ ſacerdos
farine aſſarium offerebat ĩ die vicis ſue medietatẽ im ma/
ne. ⁊ medietatẽ poſt meridiẽ. Sacrificium autem noſtrũ
eſt ſpũs humiliatus. ¶ Ultimo notandum eſt ꝙ omnia
officia diurna quantum ad ꝑs. inuariabilia ſunt. noctur/
na vero variabilia preter iſtud. per noctem enim intelli/
gitur mundus iſte qui variabilis eſt. per diẽ vero ille eter
nus qui eſt inuariabilis: de quo ſcriptum eſt. Ordinatio/
ne tua perſeuerat dies. Et eſt verior littera perſeuerat in
ſingulari q̃ꝫ perſeuerant in plurali: ſꝫ aliter quaſi commu
niter ꝓferatur. Hoc etiam officium in quibuſdam eccle/
ſijs quantum ad hymnũ ĩuariabile eſt ꝓut ſub ti. de ꝑĩa
dictum eſt. ⁊ ẽt quantum ad pſalmos lectionem preces ⁊
collectam: ita ꝙ ꝓ nulliꝰ ſancti ſolennitate: ſicut nec offi
cium ꝑme variat̃ pro eo quia in illa d̃ pace: ⁊ ſpecialiter d̃
illa ad quam ſuſpiramus agitur que vt premiſſum eſt ĩua
riabilis eſt. hoc dũtaxat excepto: quoniam in dominicis
diebus dicunt ad ꝑmam illos quinqꝫ pſalmos: ſcꝫ. Deus
deus meus reſpice in me ⁊c̃: ⁊ ſequentes pſalmos. Cõfite
mini. prout ibi dictũ eſt. ¶ Sed quare illi quiqꝫ pſalmi ĩ
prima ⁊ verſus. In manus tuas domine ⁊c̃: in completto/
rio potius q̃ꝫ in alijs horis ponuntur. Reſpõſio. Chriſtꝰ
cui in his horis canimꝰ qui eſt principium ⁊ finis in cruce
pendens legitur incepiſſe pſalmum illum: Deus d̃s meꝰ
⁊ omnes pſalmos ſequentes ſeriatim vſqꝫ ad dictũ ver/
ſum dixiſſe. ⁊ ibi finiuiſſe ⁊ ſpirituꝫ emiſiſſe. Merito igi
tur ⁊ nos in paſſionibus huius ſeculi conſtituti ad ipſius
imitationem in hora prima que eſt in principio horarum
diei ⁊ nõ alibi deõs q̃nqꝫ pſalmos: et ĩ completorio qd̃ ſꝫ
aliquã ꝯſideratõem eſt finis ſiue vltima horarũ diei de
bemus dicere verſũ ipm̃. Q2 vo̊ hoc offm̃ ad vltimaꝫ diei
horã ꝑtineat hac cõſideratõe apparet. Nã ĩ ꝑma dicis q̃t
tuor octonarios verſuum in pſalmis. duos pro ꝑma: ⁊ du
os pro ſecunda horis: ⁊ in tertia ſex: duos pro tertia: duos

p̄ro quarta: ⁊ duos ꝑ qn̄ta. Et in ſexta ſex: duos pro ſexta:
duos ꝑ ſeptima: ⁊ duos ꝑ octaua. Et in nona ſex: duos ꝑ
nona: duos ꝑ decima: ⁊ duos ꝑ vndecima. Reſtat vltīa
hora. ſ. duodecīa ad quā ꝑtinet cōpletoriū qḋ notat hym
nus. Te lucis an̄ terminū. Premiſſos aūt octonarios cō
binamus ſi duo charitatis p̄cepta obſeruamꝰ. facimꝰ vn
decim cōbinatiōes vt ꝑ q̄uis hora diei in qua delinqmꝰ
vnū dn̄o legis ⁊ charitatis binariū offeramus: vt ꝑ p̄ma
beati: ꝑ ſc̄da retribue: ꝑ tertia legē pone: ꝑ q̄rta memor
eſto: ꝑ qn̄ta bonitatē: ꝑ ſexta defecit: ꝑ ſeptima dilexi: ꝑ
octaua iniquos: ꝑ nona mirabilia: ꝑ decima clamaui: ꝑ
vndecima p̄ncipes. Fiunt ḡ vndecim conbinatiōes ad
emendandū vndenariū noſtre tranſgreſſionis: ⁊ in quoli
bet octonario aliqḋ de lege dn̄i memorat̄: q̄r ꝑ eaꝫ vinea
colitur: ⁊ denarius eternitatis acquirit̄. Sunt ḡ. xx. octo
narij q ꝑ horas diei dicunt̄ ꝓpter rōnē ſub titulo ď p̄ma
dictā. Et dicunt̄ bini ⁊ bini: ⁊ ſic duplicati fiūt. ij. Unde/
narius enī numerus ſignificat trāſitionē: ſicut denarius
ꝑfectionē. Dicūtur ḡ ꝑ vndecim: vt ꝑ ea q̄ i illis dicūtur
tranſitionē mādatoꝝ ſuoꝝ nobis relaxet.

℄ Incipit ſexta ꝑs ď officijs dn̄icaꝝ ſpāl̄r: ⁊ q̄rūdaꝫ feria
rū ⁊ feſtiuitatū dn̄i: ⁊ ieiunioꝝ q̄ttuor tēpoꝝ.

In proxima p̄cedēti ꝑte ď diuinis officijs ī gene/
re diximus. nūc autē de ſpālitatibus ⁊ diuerſita
tibus eorūdē ꝑ anni cir culuꝫ ordamus. vꝫ. de
officijs dominicaꝝ ⁊ q̄/rūdam feriarū ⁊ feſtiui
tatum domini. ⁊ de ieiu nijs quattuor temporū:
⁊ de cōuenientia ipſorū officiorum tam noctur/
nalium q̄ꝫ etiā miſſe: nō vnius dūtaxat eccleſie
ſed diuerſaꝝ officia pſequētes. ℄ Ad q̄ꝝ euidētiā ē diſti
ctio tꝑoꝝ p̄mittēda. Siquideꝫ ānus ſolatis q̄ttuor tꝑoꝝ
ſucceſſiōe dilabit̄. ſ. hyemis ī q̄ ſemina iaciuntur. veris in
quo ſeminata ꝓdeunt: ⁊ in ſpicas acuūntur. eſtatis in qua
meſſes albeſcūt ⁊ falce ſuccindūtur. ⁊ autūni in quo per
ventilationē grana a paleis ſeꝑata in horreis reponūtur.
Sic ⁊ magnus vite pſentis annus durās ab initio ſeculi
vſq̄ꝫ ad finē mūdi: quattuor tēpoꝝ varietate menſurat̄.
℄ Primū tēpus fuit deuiatōis ī genere humano: vide/
licet ab Adam vſq̄ꝫ ad Moyſen. in quo declinauerūt ho
mines a cultu dei: q vera lux ē: facti idolatre ⁊ nil illumi/
minationis doctrine habentes: ⁊ ſimul inutiles facti ſūt
⁊ nō fuit q faceret bonū vſq̄ꝫ ad vnū: Tunc enī homo re
liquit creatorē ſuū: ⁊ de lapide dixit. Tu es deus meus.
Hoc tempus q̄r fuit ignorantie ⁊ cecitatis bene ꝯcordat
hyemi i quo obſcuritas regnat. ℄ Sc̄dm tempus fuit re
uocationis ſiue renouatiōis. vꝫ. a Moyſe vſq̄ꝫ ad natiui/
tatem Chriſti quo edocti ſunt hoīes ꝑ legē ⁊ ꝓphetas de
aduentu chriſti: de curatōe peccati ⁊ dilectōe vnius dei.
Tunc dn̄s dixit ad iſrael. Audi iſrael. Dominū deū tuū
adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies: ⁊ doctus eſt homo: qḋ ſibiipſi:
quid deo: quid ꝓximo facere tenet̄. Poſtmodū ob ean/
dem cām ſuſcitauit ꝓphetas: vt. ſ. p̄dicatio hominē ma/
gis ab erroribus reuocaret. Hoc tempus cōcordat cū ve
re qḋ habet aliquid luminis: ſed multum obſcuritatis
℄ Tertiū tp̄s fuit regreſſionis ſiue recōciliatiōis ⁊ viſi/
tationis. vꝫ. a natiuitate Chriſti vſq̄ꝫ ad aſcēſionē eiuſdē
ꝑ quā facta eſt gr̄a hoībus ⁊ p̄dicatio euāgelij: de q̄ dicit̄
Ecce nūc tēpus acceptabile. ecce nūc dies ſalutis. Hoc ē
tempus gr̄e: q̄r oriens nos viſitauit ex alto. in quo tēpore
dominus qui ē ſol iuſticie mūdū ſui p̄ntia viſitauit: ⁊ ꝓ/
pria doctrina ſufficienter illuſtrauit. Hoc tēpus ꝯcordat
cum eſtate ī qua claritas regnat. ℄ Quartū eſt ꝑegrina
tiōis. vꝫ. ab aſcēſione domini vſq̄ꝫ ad diē iudicij: vbi erit
ꝯſumatio ſeculi: quod tempus eſt habēs multū luminis
q̄a dei miſericordia reuelata ſunt diuina myſteria: habet
tamē aliqḋ obſcuritatis nr̄a negligētia faciēte: ⁊ ſic con/
cordat cum autūno q habet aliqḋ obſcuritatis. ſed āpliꝰ
claritatis. In p̄mo tēpore viror fidei: flos ſpei: fructꝰ cha
ritatis: frigore īfidelitatis exaruit. ℄ In ſc̄do vinea dn̄i
aliquatenus viruit ⁊ floruit. ℄ In tertio vitēs ⁊ florens
fructus vbertimos attulit. ℄ In q̄rto cadentibus folijs
verboꝝ decolorari cepit. ℄ Rurſus tēpus deuiationis
dictum eſt tēpus culpe ⁊ pene. Nam ꝓpter ipſam deuia
tionē homo ſubiectꝰ eſt culpe: ⁊ ꝓpter culpā pene. vnde
dicit dn̄s. Putas cuꝫ venerit filius hominis inueniet fi
dem ſuꝑ terrā. Tempus reuocationis dicit̄ tēpus doctri
ne ⁊ ꝓphetie ꝓpter decalogū: ꝑ qḋ docuit deus genꝰ hu/
manū. Tempus recōciliationis dr̄ tēpus libertatis ⁊ gr̄e
atq̄ꝫ letitie. Tempus ꝑegrinatōis dicit̄ tēpus lucte ⁊ pe/
ne ſiue laboris ⁊ penitētie: qḋ nos facimus declinationis
⁊ negligētie. Primū fuit deſperatōis. Secūdū reſpiratio
nis. Tertiū liberatōis: Quartū exercitatōis. Hec q̄ttuor
tempora repſentat eccleſia ſingulis annis: ſiue ſtatus ec/
cleſie ꝑ hec q̄ttuor tēpora variat. ℄ Tēpus hyemis et
deuiatōis i q̄ mors regnauit repn̄tat eccleſia a ſeptuage
ſima vſq̄ꝫ ad paſcha recolēs caſū ⁊ penā p̄moꝝ parentū
ꝓpter eoꝝ culpā. ⁊ ideo cātica letitie: excepto Gloria pr̄i
ſubticent̄: put ſub ti. ď ſep. dicet̄. Silet̄ enī gloria ī excel
ſis deo. qḋ in teſtimoniū pacis auditū eſt qn̄ veritas de
terra orta eſt: ⁊ iuſtitia ď celo pſpexit. ℄ Tp̄s veris ⁊ re
nouatōis repn̄tat eccleſia ī aduētu dn̄i ꝑ quē oīa renoua
ta ſunt vſq̄ꝫ ad natale dn̄i. Un̄ adnotandū ꝙ p̄res illius
tēporis habuerūt aliqḋ luminis: ſed multū obſcuritatis
reſpectu ſequentiū: minora cantica letitie cātat Gl̄ia pr̄i
⁊ alleluia. ſed maiora ſupprimit. ſ. Gloria in excelſis. Te
deū laudamꝰ. ⁊ ſequētias put ibi dicet̄. Quia enī hoc tē/
pore peccatum regnauit. non ꝓpter ignorātiam vt mors
prius: ſed ꝓpter carnis infirmitatē: ideo canitur alleluia
quia patres huius temporis ſub lege fuerunt: ſed Gloria
in excelſis: ſilet̄: qḋ ſignū eſt pacis ⁊ iuſtitie: quā lex da
re nequiuit. ℄ Tempus eſtatis ⁊ reconciliatiōis ſiue re
greſſionis repn̄tat eccleſia ab octaua paſche vſq̄ꝫ ad octa
uā pentec. q̄r ꝑ paſchalē agnū recōciliamur deo: oīa canti
ca letitie: ⁊ fere poſt omnes dictiones alleluia multipli/
cans ad ſignificandū habitū gaudiū ď noſtra reſurrectio
ne. Significat enī tēpus illud ſtatum fidelitatis eterne.
tunc etiam Gloria in excelſis canitur. quia in reſurrectio
ne iuſtitia. i. charitas ꝑficietur: ⁊ plena pax dabit̄. duplex
enim alleluia canitur in albis ⁊ in dominicis illius tēpo
ris: ⁊ ſtantes tunc oramꝰ. In priuatis vero ferijs. Gloria
in excelſis: ⁊ duplex alleluia nō canitur: lꝫ ſepe alleluia
p̄rerq̄ꝫ in ſep. dicatur put ſub ti. ď ſeptē diebꝰ poſt paſcha
⁊ in ſequēti ti. dicetur. ℄ Tempus autumni ⁊ peregina/
tionis repreſentat eccleſia ab octauis pentheco. vſq̄ꝫ ad
aduentū dn̄i: quia nobis deo recōciliatis non reſtat niſi
vt nos peregrinos reputemus cum pſalmiſta dicente.
Aduena ego ſum ⁊ peregrinus ⁊c̄. cantans omnia letitie
cantica. ad deſignandum gaudium de his que ſunt diui/
na myſteria reuelata. quandoq̄ꝫ tamen aliqua cātica ſub
ticet. nec multiplicat Alleluia: ſicut fecit in tempore
precedenti: ad ſignificandum declinationem a bono
quā nobis negligentia noſtra parit: ⁊ cantat alleluia i ſpe
reſurrectionis: ⁊ Gloria in excelſis: pro iuſtitia reddita.

Item quottidie dicit alleluia:ſz nõ gloria in excelſis: vt
dicetur ſub tempore aduentus. Cantat etiã alleluia poſt
graduale in ſignũ laboris p quẽ ad patriã vite trãſeũdũ
eſt. ¶ Ex p̃miſſis colligit̃ euidenter q̄ recte in principio
hyemis homo quaſi deſperãs dicit. Circũdederũt me ge
mitus mortis. In p̃ncipio veris quaſi reſpirans dicit. Ad
te leuaui aiam. In principio eſtatis architectus eccleſie
Petrus renatis p baptiſmũ: ⁊ illuminatis p gratiã dicit
Quaſi mõ geniti infantes ⁊c̃. In p̃ncipio autũni exultãs
de dei miſericordia dicit. Dñe in tua miſericordia ſpera
ui. ſed attendẽs miſeriã i quã ex ſua negligẽtia lapſus eſt
ſtatim ſubiũgit verſiculũ. Uſqz quo dñe obliuiſceris me
in finẽ: ⁊ graduale. Ego dixi dñe miſerere mei ſana aiam
meã q: peccaui tibi. ¶ Rurſus hec quattuor tẽpora cõſi
derant̃ ẽm quattuor p̃ncipales diei ptes que ſũt nox pti
nẽs ad tẽpus deuiationis. Nox enĩ obſcura ẽ: ⁊ idolatre
ceci erant. Aurora ptinẽs ad tp̃s reuocatõis. Meridies
ptinẽs ad tp̃s recõciliatiõis ſiue regreſſionis. Et veſpera
pertinet ad tempus peregrinationis. ¶ Deſignantur
etiam p quattuor p̃ncipales xp̃i actiones q̄ ſunt natiuitas
paſſio: reſurrectio: ⁊ aduẽtus ad iudiciũ. Ad natiuitatem
ptinet circũciſio: apparitio baptiſmus: ⁊ purificatio. Ad
paſſionẽ ieiuniũ ⁊ tẽptatio. Ad reſurrectionẽ aſcẽſio in ce
lum: ⁊ ſancti ſpũs emiſſio. Ad aduentũ ad iudiciũ tranſfi
guratio ⁊ miraculoꝝ operatio. Itẽ paſſio cõparat̃ hyemi
natiuitas veri: reſurrectio eſtati: aduentus ad iudiciũ au
tumno qñ vetuſtus dierũ ſedebit tenẽs ventilabrũ i do
mo ſua ⁊ mũdabit areã ſuã ⁊c̃. ¶ Itẽ natiuitas xp̃i ↄcor
dat tẽpori reuocatõis ſeu renouatõis pp̄ pphetas q eum
multis modis p̃dixerũt. Paſſio xp̃i tẽpore deuiationis p
pter penã culpe p̃orum parentũ. Reſurrectio xp̃i regreſ
ſionis pp̄ letitiã. Aduentus ad iudiciũ tẽpori pegrinatio
nis: q: h9 tempus durabit vſqz in diẽ iudicij. vñ ppheta
Aduena ego ſum apud te: ⁊ pegrinus ſicut oẽs p̃res mei.
Tempus g̊ reuocatiõis ſiue renouatiõis que facta eſt p
legẽ: ⁊ pphetas: durat vſqz ad natale dñi tñ: vt p̃miſſum
eſt. Alij tñ dicũt q̄ vſqz ad ſeptuageſimã: ⁊ ibi incipit tp̃s
deuiationis. Sed ẽm p̃mũ dictũ querit̃ de tẽpore qδ eſt
a natali dñi vſqz ad. 70. ſub quo dictoꝝ tẽpoꝝ ↄtineatur
Super quo dicũt quidã q̄ tẽpus qδ eſt a natali vſqz ad
octauas epyphanie ptinet ad tẽpus regreſſionis qδ eſt tẽ
pus gaudij: ſicut ⁊ illud. vñ ⁊ in quibuſdã eccleſijs tũc al
bis ↄtunt̃ veſtimentis ſicut ⁊ tẽpore paſchali: neqz tunc
ieiunatur: nec genua flectunt̃. Reliqua v̊o ps. ſ. ab octa
uis epyphanie vſqz ad. 70. ſub tẽpore pegrinationis con
tinetur. ⁊ lz Iſaias legat̃ die natalis dñi: nõ ideo dies illa
eſt ẽm ipſos de tẽpore reuocatõis. Alia enĩ ↄſideratione
hoc fit ⁊ añ euangeliũ i nocturnis ⁊ añ epiſtolã in miſſa.
Supponitur enĩ tũc baſis cõlũne: vt p vtrũqz teſtm̃ nati
uitas xp̃i pbet̃. ¶ Itẽ queritur q̄re a tp̃e veris ſiue reno
uatõis ſeu reuocatõis icipiũt eccl'ie officia: vr̃. n. q̄ debe
rẽt incipe a tẽpore hyemis ſiue deuiatõis q: p̃us ẽ deuia
tio q̄z a deuiatione reuocatio. Propterea in tp̃e deuiatio
nis legit̃ primus liber theologie. ſ. Geneſis. Sup h̄ dicũt
qdam q̄ hoc facit eccleſia ne incipiat ab errore. ſz certe
nõ dr̃ tẽpus illud deuiatõis eo q̄ eccleſia illo tp̃e deuiet
ſed q: errorẽ p̃orum parentũ recolit vt nos ad p̃niaz tra
hat: ⁊ ideo hec rõ nõ placet. Eſt g̊ rõ q: p aduẽtũ domini
omnia noua facta ſunt. Uñ apoc. Ecce noua facio oĩa. iδ
in honorẽ aduentus dñi a tp̃e renouatõis icipit eccleſia
officiũ ſuũ. Preterea ſi icipet ab hyeme vtẽs v̄bis deſpa
tionis poſſet homo illa audiẽs deſperare. Merito g̊ inci
pit a vere: vt cũ poſtea audierit v̄ba deſpationis nõ deſpe
ret quia preceſſit certa promiſſio vere liberationis que
fit in aduentu. Incipit ergo a tempore renouationis ſeu
reuocationis in quo tenet rem. Qui aũt libri ⁊ quibus tẽ
poribus legant̃ breuiter eſt videndũ. Et quidẽ i pleriſqz
locis ab aduentu dñi vſqz ad natale eius legitur Iſa. qui
quanto de xp̃o vrbanius ceteris pphetauit: tanto natiui
tati eius legit̃ vicinius: pterq̄z in ieiunijs quattuor tẽpoꝝ
que pprias habẽt lectiones. In ipſa etiã natiuitate nõ ſo
lum de illo legit̃ ⁊ cantatur: ſed etiã de cauſis ipſi9 feſtiui
tatis: put in omnibus fieri ſolet feſtiuitatibus: qδ fit ad
oſtendẽdum magnũ gaudiũ nobis celitus datum. ¶ In
prima v̊o dominica poſt natale legitur in quibuſdã eccle
ſijs de epiſtolis pauli ad ipſam ptinẽtibus natiuitatẽ. In
octaua natalis de ſermonibus ⁊ de omelia euãgelij eiuſ
dem diei. In epyphania δ Iſaia ẽm Gelaſiũ papã. 25. di.
ſancta in pal̃. In octaua epyphanie de omelia eiuſdẽ diei
Ab octaua epyphanie vſqz ad. 70. canitur δ pſalmis: ⁊ le
guntur epiſtole pauli: in quibus legit̃ de labore ⁊ luctu ⁊
pugna eius. In ſeptuageſima v̊o vſqz ad dñicã añ ramos
palmarũ legitur penthateucũ. Septuageſima enĩ tẽpus
noſtre captiuitatis ⁊ pene ⁊ culpe deſignat. δ qua miſtice
ad hieruſalẽ redire debem9: ſicut p hebreos olĩ de baby
lonica captiuitate exeuntes figuratũ eſt. Ut g̊ memores
ſint captiuitatis ſue q ſurſum tendunt: legitur primo de
Adam q in principio mũdi factus eſt: ⁊ de eiectõe eius δ
paradiſo. deinde de diluuio. ⁊ qñ Abraam exiuit δ terra
ſua: ⁊ de mũdi huius laborib9 exemplũ patientie. ⁊ ſicut
olim hebrei captiuati ducti in babyloniam i triſtitia fue
runt fere vſqz ad finẽ. 70. annoꝝ: ⁊ ↄceſſa ſibi licentia re
patriandi gauiſi ſunt: lz nõ plenarie: ita ⁊ nos fere vſqz ad
finẽ. 70. dieꝝ. ſ. in ſeptuageſima tacemus voces ⁊ cantica
letitie: vt p̃miſſum eſt. ⁊ ſub ti. δ tẽpore aduẽtus dicetur.
Quindecim tñ diebus añ paſcha legitur Hiere. quia ille
apertius q̄z alij δ paſſione tractauit. ⁊ i ppria paſſiõe dñi
paſſionez p̃ſignauit. Ab octauis v̊o paſche. 15. diebus vel
ẽm alios vſqz ad quartã dñicã poſt paſcha Apoc. legit̃ ⁊
cantatur ppter myſteria paſſionis ⁊ reſurrectõis q̄ Ioan
ni reuelata ſunt: ⁊ apl'i p̃dicauerũt. In apoc. enĩ fit mẽtio
de ciuitate noua hieruſalẽ. Deinde ad aſcẽſionẽ legũtur
epiſtole canonice ⁊ actus aploꝝ: ⁊ cantat̃ δ pſalmis: q: ⁊
Dauid pphetauit δ paſſione ⁊ reſurrectiõe ⁊ aſcenſione:
⁊ apl'i p̃dicauerũt que a dño didicerũt vſqz ad aſcẽſionẽ
eius corporali p̃ñtia pfruẽtes. Inter aſcenſionẽ v̊o ⁊ pen
the. cantatur δ ipſo feſto: q: diſcipuli ſurſum ſubleuati p
miſſa p̃ris munera expectabant. Ab octauis penth. vſqz
ad kalendas auguſti legũtur libri regũ ⁊ paralipomenõ
⁊ cãtat̃ deus oĩum: q: ſicut Samuel: Saul: Dauid: ⁊ alij
p lege dñi pugnauerũt: ſic ⁊ nos poſtq̄z accepim9 donum
ſpũs ſcĩ i baptiſmo: v̄tute debemus pugnare ↄ̄ demones
formati. nati. nutriti. ⁊ armati. A kalẽdis auguſti vſqz ad
kalẽdas ſeptẽbris legit̃ ⁊ cãtat̃ δ ſapiã: q: i pugna maxie
neceſſaria eſt ſapiã. vel q: auguſt9 ſext9 eſt mẽſis ⁊ i ſexta
etate q̄ deus venit: debem9 ppter ei9 p̃ñtiã ſapiẽter viue
re: q: inter nos audita ẽ ſapiã ipſa q̄ ex ore altiſſimi p̃dijt.
Rurſus mẽſis ille calidus ẽ ⁊ medius i ãno. Per quod
media hoĩs etas deſignat̃: ⁊ i media eſtate vbi quiſqz ab
eſtu vitiorum plus accendit̃: plus ſuccurrere dz ſapiã. In
ſeptẽbri legit̃ ⁊ cantat̃ de Iob. Thobia: Eſdra: Iudith: ⁊
Heſter. q: hi aduerſa patiẽter ſuſtinuerũt. ⁊ eccleſia i fine
mũdi aduerſa oĩa p dño tolerabit. A kalendis octobris
vſqz ad nouẽbrẽ legunt̃ libri machabeoꝝ ⁊ cantat̃ δ eis
q: iſte octauus mẽſis letitiã reſurrectõis myſticat: q: ſic
iudei finitis p̃lijs ⁊ reſtaurato tẽplo i hymnis ⁊ ↄfeſſioni
bus bñdicebant dominum: ſic in gloria reſurrectionis ⁊
magne feſtiuitatis deuictis p̃lijs diaboli ſcĩ ⁊ iuſti in do
mino feſtiuabũt ⁊ gaudebũt. Iuxta illδ. Beati q habitãt
in domo tua dñe. A kalendis nouẽbris vſqz ad aduẽtum

dñi legit̃ Ezechiel ⁊ daniel ⁊ duodeci ꝓphe minores cū
rñſorijs. Uidi dñz ⁊c̃. Ezechiel enĩ vidit quattuoꝛ aĩalia
in figura quattuoꝛ euãgeliſtaꝝ que natiuitatē: paſſionē:
reſurrectionē: ⁊ aſcenſionē docuerūt. Iſti ergo ideo ante
aduētū legunt̃: qꝛ clarius xp̃i aduentū p̃dixerūt. Deniqꝫ
Aurelius papa ĩ burcardo. li. 3. c. hi q. ſtãtuit vt hi q inuen
ti fuerint libꝛos famoſos ⁊ ignotos in eccleſia legere vel
cantare excõicent̃. Ex p̃miſſis ergo liquet ꝙ ĩ eccleſia li-
bꝛi noui ⁊ veteris teſti legunt̃: qḋ ẽt ĩ ſuis locis dicet̃. ⁊ ď
oꝛdĩe ẽt alioꝝ libꝛoꝝ dicet̃ ſub dñica. ii. poſt pẽth. ❡ Et
eſt notandū ꝙ teſtm̃ dupl̃r accipit̃. Nam ꝓmiſſio ipſa. ſ.
id qḋ teſtat̃ ſeu legit̃ dr̃ teſtm̃. Unñ nouũ teſtm̃ dr̃ gr̃a fi-
delibus pꝛomiſſa. ſ. fides ⁊ charitas. Cetere virtutes ſiue
vita eterna ĩ futuro: ⁊ virtus in p̃ſenti vita: ⁊ apl̃s iō noui
teſtamẽti teſtatoꝛ eſt: vt repꝛomiſſionē accipiãt q vocati
ſunt hereditatis eterne. extra de cele. miſ. cuz marthe. §.
ceteꝝ. Scriptura etiã qua illa ꝓmittunt̃ dicit̃ teſtm̃. vñ
nouū teſtm̃ dicit̃ ſcriptura noui teſti. et vetus teſtm̃ di-
citur ſcriptura veteris teſtamẽti. de ↄſe. di. 4. ſicut ĩ ſacra.
in p̃ncipio. Et hec quaſi humana ſimilitudine dicuntur.
Sicut enĩ q teſtamentū condit: heredē inſtituit. cyrogra
phum facit. teſtes aduocat. agenda p̱ heredē indicit. ſic ⁊
deus pater volẽs filios iſrael ĩ terra ꝓmiſſionis heredes
inſtituere: cyrographū fecit. i. legē dedit: teſtes acciuit. ſ.
Moyſen ⁊ Aaron ⁊ agenda p̱ illos edixit: ⁊ hoc eſt vetus
teſtamentū. Sed qꝛ id tranſitoꝛia ⁊ tẽpoꝛalia repꝛomit
tebat. extra de cele. miſſaꝝ. §. ceterum: ideo xp̃s volens
xp̃ianos. ſ. fideles eterne hereditatis heredes facere. cõ
ſequẽter nouū teſtm̃ ↄdidit. ſ. euãgeliū. aduocauit teſtes
ſcilicet apoſtolos: eiſqꝫ agẽda indixit: qḋ teſtamẽtū tãdẽ
moꝛte ꝓpꝛia ↄſecrauit. Preterea teſtm̃ eſt teſtatio men
tis qua qſqꝫ qḋ mẽte cõcipit oꝛe teſtat̃: ⁊ per ſcripturã coꝛ
roboꝛari iubet. 14. q. 4. §. ſit illud. Unde de hac etiam ſi
militudine hec ⁊ illa ſcriptura dicit̃ teſtm̃. Ceterū ideo il
la ſcriptura dicit̃ vetus teſtm̃. Primo qꝛ vetera. i. terre-
na. ſ. ad veterem hoĩem ꝑtinentia ꝓmittebat dicens. Si
hec ⁊ illa feceritis bona terre comedetis. ⁊ iterū: Terraz
fluẽtẽ lacte ⁊ melle dabo vobis: ⁊ ſimilia. vñ illud vetus
⁊ tranſitoꝛiū fuit. Secūdo dicit̃ vetus teſ. qḋ p̱ veterem
hoĩem. ſ. p̱ Moyſen veterẽ vetuſtate peccati miniſtratū
fuit. Tertio qꝛ nouo ſupueniẽte ceſſauit ⁊ deſijt tanqꝫ ali
quid vetuſtū. unde apl̃s. Uetera tranſierunt: ecce noua
facta ſunt oĩa. Quarto dicit̃ vetus reſpectu noui: qꝛ eo fu
it antiqui᷒ tp̃e. Quinto qꝛ a vetuſtate peccati nõ liberat.
❡ Hec vero ſcriptura nouū dicit̃ teſtm̃. Primo qꝛ noua
id ẽ celeſtia. ſ. ad celeſtis hominis cõſeruationẽ ꝑtinẽtia
pꝛomittit dicens. Qui agrū aut domū ⁊c̃. centuplum acci
piet ⁊ vitã eternã poſſidebit. Secūdo dicit̃ nouum: qꝛ p̱
nouū hominẽ. i. ab omni peccato imunẽ. ſ. p̱ Chꝛiſtuz mi-
niſtratū eſt. Tertio dicit̃ nouū. i. vltimū: qꝛ nouiſſimum
hominis teſ. ĩmobile pſeuerat: qḋ teſtatoꝛis obitu confir-
matur: vt extra de cele. miſ. cū marthe. §. ceterū. ⁊. 13. q. 2.
vltima. Hinc enĩ dicitur eternum. i. ꝑpetuū q̃ſi durabile
ac ĩmutabile: de quo dictū eſt in q̃rta ꝑte ſub ſeptima ꝑti
cula ſecreti: ſup̱ v̈bo noui ⁊ eterni. Chꝛiſtus enĩ iã nõ mo
ritur. ⁊ moꝛs illi vltra nõ dominabit̃: de ↄſe. di. 2. ſemel.
Quarto dr̃ nouū reſpectu veteris: qꝛ illo magis ẽ nouuz
tẽpoꝛe. vel qꝛ vetus lex eſt q̃ſi radix. ipſum v̈o no. teſ. eſt
quaſi fructus. Quinto qꝛ ĩnouat. nõ eniz illud dicūt niſi
hoĩes renati ex vetuſtate p̱ gratiã ꝑtinẽtes iã ad nouuz
teſ. qḋ eſt regnū celoꝝ. ❡ Circa libꝛos eccleſiaſtici officij
ſciendū eſt ꝙ ipſum officiū ↄſiſtit ĩ cantu ⁊ ĩ lectione. De
cantu tres ſūt libꝛi. de lectione ſex. Sunt etiã qdam alij
libꝛi eccleſiaſtici: put in ſcḋa ꝑte in fine tractatus ď ſacer
dote dictū eſt. ❡ Sane tres libꝛi de cantu ſūt antiphona
rius graduarius ⁊ trophonarius. Antiphonari᷒ a digniori
videlicet ab antiphonis nomē ſumpſit: quas beat᷒ Igna
tius patriarcha audiuit p̱ angelos decãtari: cū tñ ibi ſint
reſpõſoꝛia atqꝫ verſus. In pleriſqꝫ tñ locis liber iſte rñſo
nariū a rñſorijs q̃ ibidē ↄtinent̃ appellat̃. Graduarius di
ctus eſt a gradualib᷒ que in eo ↄtinent̃. q a plurib᷒ officia
rius nūcupatur ab officijs ſeu introitibus q ibi ↄtinẽtur.
Graduale dictū eſt a gradibus: put dictū eſt ĩ quarta ꝑte
ſub titu. de graduali. De intitulatiõe graduarij: antipho
narij ⁊ lectionarij in ſequẽti ti. dicet̃. ❡ Trophonari᷒ eſt
liber ↄtinẽs tropos. i. cantus q cū introitu miſſe dicuntur
p̃ſertim a mõachis. Uocant̃ etiã tropi: ſequẽtie ſiue pſe.
⁊ kyrieleyſon: ⁊ neume. Et dicit̃ a tropos qḋ eſt ↄuerſio.
de quo in eadē ꝑte ſub ti. ď introitu dcm̃ eſt. Quidã etiaz
hūc libꝛū ꝓſariū a pſis appellãt. Uitalian᷒ cãtū romanū
inſtituit ⁊ oꝛgano ↄcoꝛdauit. Ceteꝝ libꝛi lectionū ſūt iſti.
Primus eſt bibliotheca. Secūdus omeliari᷒. Terti᷒ paſ-
ſionarius. Quartus legendarius. Quintus lectionarius.
Sext᷒ ſermolog᷒. ❡ Bibliotheca a greco nomē accepit
⁊ eſt nomē equiuocū. ſ. locus in quo libꝛi reponūtur: ⁊ vo
lumen ex omnibus libꝛis ve. ⁊ no. teſ. a Hiero. cõpoſituz.
❡ Omeliarius ẽ liber ↄtinẽs ſanctoꝝ omelias: ⁊ legit̃ ĩ
dñicis ⁊ in natali: ⁊ in feſtis ſcõꝝ ꝓpꝛia euangelia hñtiuz:
⁊ in paſcha ⁊ penthe. cū ferialibus eoꝛūdẽ. Omelia autẽ
idẽ ẽ qḋ bona laus ſiue verbū ad populū. Et nota ꝙ plu-
res fecerūt omelias. vz. Auguſtinus: Hieronym᷒: Beda:
Oꝛigenes: Gregoꝛius ⁊ alij. Beda tñ alias non cõpoſuit
niſi q̃s Auguſtin᷒ cõpoſuerat: ſed ſuis v̈bis eaſdẽ ſupueſti
uit. nã Auguſtinus v̈ba diſputatiõis habuit. Beda v̈o ſti
lum ſermõis ⁊ lectõis. Quare beda vocat̃ venerabilis ĩ
ſeptima ꝑte ſub eius feſto dicet̃. Item nõ omnes omelie
autẽtice ſūt: vt quedã Oꝛigenis q ad hereſim dicit̃ decli
naſſe. Alique tñ omelie ipſius a beato Hieronymo: teſte
papa Gelaſio: legunt̃ fuiſſe coꝛrecte ſeu appꝛobate. 15. di.
ſancta ĩ palea. Et qñ illa in eccleſia legunt̃ nomẽ actoꝛis
ꝓpter hereſis ĩfamiã ſubticet̃. ſicut ⁊ nomẽ Salomonis
q deceptus fuit a mulieribus tacet̃ in lectionib᷒ ꝑꝑ infa
miã idolatrie. ſed dicit̃ lectio libꝛi ſapiẽtie. ſic etiam quia
Moyſes heſitauit ad aq̃s ↄdictõis: qꝛ dñz exacerbauit
nõ dicit̃ lectio libꝛi geneſis Moyſi legiſlatoꝛis: ſicut dr̃
lectio libꝛi apoc. beati Joannis apoſtoli. De hoc agitur ĩ
ꝓhemio quĩte ꝑtis. ⁊ ſub ſabato paſchali. Uolūt tñ qdaz
ꝙ in p̃ncipio omeliarũ ipſius dicatur omelia Oꝛigenis
coꝛrecta ſeu appꝛobata a Hiero. ⁊ in ſequẽtib᷒ dici debet
omelia eiuſdem. ❡ Paſſionarius eſt liber ↄtinens paſ-
ſiones ſanctoꝝ: ⁊ legit̃ in feſtis martyrū. Plures aūt ſūt
paſſionarij quoꝝ quidã canonizati: quidaz v̈o teſte papa
Gelaſio. 15. diſt. ſancta ĩ palea: ſunt apocriphi: vt de beato
Geoꝛgio ⁊ Ciritio ⁊ Julita ⁊ alij qdam quos heretici cõ
pilaſſe dicunt̃: quare in eccleſia legi interdicunt̃. Anthe
ros papa ſtatuit martyrū geſta ſcribi ⁊ in eccleſijs haberi
⁊ hoc ꝑꝑ maximū p̃sbyteroꝝ nūeꝝ martyrio coꝛonatū.
❡ Legendarius aūt vocatur liber ille vbi agit̃ de vita
⁊ obitu cõfeſſoꝛum: vt Hilarij: martini ⁊ alioꝝ cõfeſſoꝝ.
⁊ legitur in feſtis eoꝛum dum tamen autenticatus ſit.
❡ Lectionarius ẽ ĩ q̃ lectiones epiſtolaꝝ Pauli ⁊ alie
leguntur: qui quandoqꝫ epiſtolarius dicitur ⁊ etiã legen
darius dici poteſt. ❡ Sermologus eſt liber continens
ſermones quos papa ⁊ alij plures ſancti compoſuerunt.
⁊ legitur in feſtis confeſſoꝛum a natali vſqꝫ ad octauas
epyphanie. In purificatione beate Marie. ⁊ in feſto om-
nium ſanctoꝛum ⁊ in pluribus alijs. ❡ Conſiderandum
eſt quoqꝫ trium ſcripturas precipue in eccleſia frequen-
tari. ſcilicet David prophete qui fuit homicida pꝛodi-
toꝛ: ⁊ adulter. Matthei apoſtoli qui fuit publicanus

⁊ in hoc ipſo infamis: ⁊ Pauli qui fuit crudelis chriſti ⁊
eccleſie pſecutor: ⁊ etiaꝫ Auguſtini q fuit manicheus: et
tempore Theodori impatoris cõuerſus eſt. qḋ fit in exẽ
plum videlicet vt alij peccatores nõ deſperẽt ſed ſperẽt.
ſi tñ penituerint poſſe veniaꝫ ꝯſequi qꝫtũ libet graui no/
xa pplexi ſint ⁊ orões ⁊ elemoſynas eoꝝ poſt penitẽtiã
poſſe deo cõplacere. ¶ Et eſt ſciẽdũ ꝙ beat⁹ hieronym⁹
tẽpore Damaſi pape correxit pſalteriũ. 70. interptuꝫ qḋ
tunc cantabatur vbiqꝫ. ⁊ adhuc iuxta ordinationẽ Gre.
pape: qui poſtremo officiũ eccleſiaſticum ordinauit: ſm
illud antiphonas: reſponſoria: alleluia: tractus ⁊ alia q̃dã
in eccleſia decantamus. Subſequẽter vͦ pſalterio ipſo
iterato corrupto: idẽ Hierony. illḋ ꝺ nouo ĩtegre ex gre/
co tranſtulit ĩ latinũ: ꝑut ipſe in ipſius pſalterij ꝓhemio
atteſtatur. qḋ nouum dictus Damaſius rogatu ipſi⁹ Hie
ronymi inſtituit decãtari ⁊ vulgariter gallicũ appellaṫ:
⁊ quaſi vbiqꝫ legiṫ: ⁊ fere cõmuniter cuꝫ ſuo ꝓhemio in
textu biblie habeṫ. Premiſſum vͦ pſalteriuꝫ ſm. 70. ro
manis remãſit: ⁊ hodie illo vtunṫ. Deniqꝫ idẽ Hierony/
m⁹ attẽdẽs ꝙ iudei nobis improperabãt ꝙ pſateriũ fal
ſificauerimus: qm̃ a ſuo vero diſcordabat: tertio pſalte/
rium de vͦbo ad verbũ ex hebreo trãſtulit in latinũ: qḋ ĩ
pluribus a gallico diſcrepat ac romano. pauci tñ illḋ hñt
qꝫuis ab oĩbus ⁊ in textu biblie deberet haberi. ¶ Et no
ta ꝙ qdam portant pſalteriũ: ſed in eo nõ pſallũt: ꝑut di
ctum eſt in titulo de laudibus matutinis. Que ſint dñice
⁊ dies ꝑuilegiati ⁊ p̃ncipales: ⁊ qualiter dies dñica ma
ior eſt alijs dieb⁹. qbus noĩbus dies ſeptimane appellen
tur: ⁊ qui ſint dies ꝓfeſti: q feſtiuales ſiue ſolẽnes in ꝓhe
mio. 7. partis diceṫ. Gregorius papa. 92. di. c. ſi. ĩſtituit ne
in eccleſia romana dyaconi cãtare debeãt: ſed ſolũ euan
gelice lectionis officia inter miſſaꝝ ſolẽnia exoluãt. Pſal
mos vero ac reliquas lectiões ſubdyaconi. vel ſi neceſſe
fuerit minores ordines exhibeãt ſiue dicant.

¶ De tempore aduentus. Rubrica.

Quoniã ſicut premiſſum eſt eccleſiaſtica
officia ab aduẽtu dñi qḋ eſt tp̃s renoua/
tionis incipiũt: merito ab hoc tẽpore du
cimus initiũ aſſumendũ. ¶ Prenotan
duꝫ igitur eſt ꝙ beatus petrus p̃mo ĩſti
tuit tres ſeptimanas integras añ natale
venerari in cõmemorationeꝫ aduentus
xp̄i: ⁊ quartã que tñ nũqꝫ ꝑficiṫ: q̄ꝛ vigilia natalis non eſt
de aduẽtu vt infra diceṫ. Agiṫ ģ aduẽtus dñi p quattuor
ſeptimanas: ad ſignificãdũ ꝙ eſt quadruplex aduentus
filij dei: ſed vltima nũqꝫ finiṫ: q̄ꝛ ſcõꝝ gloria que dabiṫ in
vltimo aduẽtu. ſ. ad iudiciũ nũqꝫ terminabiṫ. Prim⁹ ad/
uentus eſt in carnẽ. ſ. in vtero virginis aſſumptã de quo
dictũ eſt. Oſanna filio dauid. bñdictus q venit ĩ nomine
dñi. Secũdus ĩ mẽtem q deſcẽſus fit quottidie ĩ cordib⁹
fideliũ p ſpũm ſanctũ. de quo Jo. 14. c. ad eũ veniemus: ⁊
apud eũ manſionẽ faciemus. ⁊ dicit ſapiens. Dñe emitte
ſapiẽtiã tuã vt mecũ ſit. De his habeṫ Abac. 2. Si morã
fecerit expecta eũ: q̄ꝛ veniẽs veniet ⁊ nõ tardabit. Terti⁹
aduentus eſt in morte cuiuſlibet. ꝺ quo dicit beat⁹ Jaco/
bus. Patiẽtes eſtote vſqꝫ ad aduentũ dñi. ⁊ Math. 24.
Si ſciret paterfamilias qua hora veniret fur ⁊c. iḋ ⁊ vos
eſtote parati ⁊c.: ⁊ iterũ. Si ĩ p̃ma vigilia venerit. i. ĩ iuuẽ
tute: ⁊ ĩ ſecũda ⁊c. ⁊ ita inuenerit. ſ. in pñia. beati ſũt ſerui
illi. Quartus erit ĩ maieſtate q erit ĩ die iudicij. De illo le
gitur Jſaie. 3. c. Dñs ad iudiciũ veniet cũ ſenioribus ppl̃i
ſui. ¶ Et nota ꝙ p̃mus aduentus liberauit aĩas a diabo/
li ſeruitute. Secũdus liberat eas a peccato. Tertius a pe
na. Quartus corpora liberat. Uerũ eccleſia nõ celebrat
niſi duos aduentus. ſ. ĩ carnẽ ⁊ ad iudiciũ. Nam primũ ⁊
ſcḋm reputat pro eodẽ. ideo enim venit ĩ carnẽ vt veniat
in mẽtem: ideoqꝫ dcm̃ eſt: Ueniẽs veniet ⁊ non tardabit.
veniẽs. ſ. in carnẽ. veniet. ſ. ĩ mentẽ. ⁊ iterũ q̄ꝛ vterqꝫ miſe
ricordie eſt. Similiter tertius ⁊ quartus habenṫ ꝓ eodẽ:
q̄ꝛ vterqꝫ eſt iuſtitie rõne vnius effect⁹. Celebrat ģ eccle
ſia aduentũ hmõi ſub binario vt filijs ſuis generet timo
rem ⁊ amorẽ dei. vñ ĩ ps. Eleuamini porte eternales ⁊c.
Timor dñi ſanctus q ꝑmanet in eter. ⁊ amor. ſ. ipſius qui
ſimiliter ĩ eternũ durabit. Uñ. i. ad Corin. 13. c. Charitas
nũqꝫ excidit. de pe. di. 2. charitas. timorẽ aũt debemus ei
vt dño. amorẽ vt patri. Uñ Malach. 2. Si ego ſuꝫ pater
vbi eſt amor: ⁊ ſi dñs vbi eſt timor. Celebraṫ ergo aduen
tus p quattuor ſeptimanas. Jn p̃ma ſpãliter ꝺ p̃mo aduẽ
tu cantat eccleſia. Jn ſecũda ⁊ tertia de ſcḋo. ⁊ hoc iḋ q̄ꝛ
antiq patres primũ aduentũ tm̃ expectauerũt. Secũdũ
vero ãtiq ⁊ moderni. Ju quarta vͦ ſeptimana recolit ec/
cleſia tẽpus in quo dñs deſcẽdit ĩ vterũ virginis. Uñ tũc
Rorate celi deſup: ⁊ nubes pluant iuſtuꝫ. apiatur terra ⁊
germinet ſaluatorẽ. Jtẽ tp̃s a p̊ aduẽtu vſqꝫ ad ſecũdum
recolit eccleſia inter pentheco. ⁊ aduẽtũ dñi ĩ quo cantat
Alleluia ĩ ſpe reſurrectõis: ⁊ Gloria ĩ excelſis deo ꝓ iuſti/
tia reddita. ⁊ dicit quottidie alleluia q̄ꝛ ſpes ei⁹ nõ ĩfirma
tur. Sed Gloria ĩ excelſis deo. ⁊ ĩ terra pax hoĩbus bone
volũtatis: nõ dicit quottidie ſed tm̃ ĩ feſtis: q̄ꝛ ſemꝑ ĩ fide
nõ ſemꝑ ĩ opibus laudat. Quottidie. n. offendit: lꝫ ſemꝑ ĩ
fide iuſtitiã teneat. De hoc eſt dcm̃ ĩ ꝓhemio hui⁹ ꝑtis: ⁊
dicetur ſub titulo de ſeptẽ dieb⁹ poſt paſcha. Ceterũ per
tres aduẽtus hebdomadas p̃ſes triũ tempoꝝ accipim⁹.
Primi fuerũt añ legẽ q ꝑcula deo rẽoti clamabãt. Ad
te leuaui. Scḋi ſub lege q doctrina legis inſtructi: ⁊ iḋ ad
lumẽ ꝑpi⁹ accedẽtes ĩ itroitu ppl̃s ſyon appellaṫ. Tertij
fuerũt ꝓphete: p̃ſerti illi q̊s iuenit xp̄i natiuitas: vt ĩ ſyme
on: qb⁹ q̄ꝛ redẽptor ẽ ꝓpe dṙ ĩ introitu. Gaudete. Aſſerũt
etiã qdã ꝙ ĩ officio p̃me hebdomade agiṫ de vocatiõe iu
deoꝝ. Jn officio ſcḋe ꝺ vocatõe gentiũ: vñ ibi dṙ. Ad ſal/
uandas oẽs gẽtes. Jn officio tertie ꝺ vocatõe vtriuſqꝫ po
puli. Uñ ibi dṙ. Nota ſit oĩb⁹ hoĩbus. Rurſus cãtaṫ ĩ pri
ma ĩ pſona Joãnis. Jn ſcḋa ꝓphetaꝝ. Jn tertia aplõꝝ
Jn q̃rta ĩ pſona doctoꝝ. Tempore aduẽtus taceṫ Gloria
in excelſis qḋ ꝑtinet ad natiuitatẽ: vt ĩ nocte natiuitatis
deuotius ⁊ auidi⁹ decanteṫ: ad notandũ hunc hymnuꝫ p̊
fuiſſe nocte illa ab angelis decantatũ: ꝙqꝫ maior gloria
xp̄i eſt ĩ eccleſia tp̃e noui teſti q̃ꝫ fuerit in veteri. Taceṫ
ẽt Jte miſſa eſt qḋ ꝑtinet ad reſurrectõeꝫ. Merito ãt ta/
ceṫ vtrũqꝫ ĩ aduẽtu q̄ꝛ tũc vtrũqꝫ expectaṫ. pari ẽt rõne
taceṫ. Pax vobis. qḋ ſiliter ꝑtinet ad reſurrectionẽ. Ta/
ceṫ ẽt. Te deũ laudam⁹: q̄ꝛ nõdũ p̃ſẽs ẽ quẽ expectam⁹:
⁊ ad p̃ſentes tm̃ h̃ cãtico vti ſolem⁹. ¶ Et nõ ꝙ hec tria
nõ ſemꝑ ſe ꝯcomittanṫ vt diceṫ ĩ ꝓhemio. 7. ꝑtis. Sꝫ q̃
re Allã nõ taceṫ h̃ tp̃e cũ ſit cãticũ letitie: nã ĩ aduẽtu ẽ
ieiuniũ: nec tũc nuptie celebranṫ. Preterea aut ẽ ieiuniũ
meroris aut exultatõis. Si meroris oĩa cãtica exultatio/
nis debẽt taceri. Si exultatõis oĩa debẽt dici: ģ ⁊ Glĩa in
excelſis deo. Solo. h̃ ieiunũ ẽ ꝑtĩ exultatõis ⁊ ꝑtĩ mero
ris. Exultatõis ẽ rõne p̃mi aduẽt⁹. ſ. ĩ carnẽ: ꝺ q̊ mẽtio fit
in h̃ tp̃e. Meroris ẽ ꝑꝑ ſcḋm aduentũ. ſ. ad iudiciũ: de q̊
fit etiã ibi mentio: ⁊ ideo in eo quedã cãtica letitie dicun
tur ꝓpter aduentũ miſericordie ⁊ exultationis: ⁊ quedã
ſubticenṫ: ⁊ ieiunaṫ ꝓpter aduentũ ſeuere iuſtitie ⁊ me/
roris. Alleluia ergo nõ ſubticeṫ: qm̃ tẽpore aduent⁹ aliqḋ
eſt leticie ꝑꝑ ſpẽ quã habuerũt ꝺ xp̄i ĩcarnatõe: ⁊ ꝑꝑ no
ſtrã certititudinẽ quã habemus ꝑ p̃mũ aduẽtũ de futu/
ra glorificatõe: ſed in ſeptuageſima nõ ſic: quia totũ tp̃s
illud meroris eſt: ⁊ ideo tunc non dicuntur cantica an/
gelorum ſed hominũ: vt ibi diceṫ. ¶ Jn feſtis vͦ noueꝫ

lectionū que occurrūt in aduētu dz celebrari missa de feſto ſolēnis ī tertia cū gloria in excelſis: ꝛ. Jte missa eſt: et deponūtur cappe nigre ſeu violacee: ꝛ aſſumunt̄ ſolēnes a miniſtris ꝛ ſacerdote ꝑut feſtū reqrit. Jn hora vo nona ō ieiunio missa dr̄: ꝛ tūc dalmatice ꝛ ſubtilia ſiue tunicellē dimittūt̄: ꝛ cōpetentes tēpori ꝛ ieiunio reſumunt̄ ſicē ī tertia pte ſub ti. de dalmatica dictū eſt. Hoc quoqꝫ tēpore officiū btē Marie virginis nō dicitur in eccleſia: quia totum officium hui⁹ tēporis ad laudē eius ptinet. ⸿ Et nota ꝙ vrbanus papa ſecūdus: qui fuit creatus. M. 88. ꝛ ſedit annis. iz. mēſib⁹ quattuor in ꝯcilio apud claromō. celebrato ſtatuit vt officium beate marie virginis quotidie diceretur: ꝛ in die ſabbati ſolēniter fieret: ī q̄ officio matutino dicūtur ille lectiōes. O beata maria qs digne. ſūpte ex illo ſermone auguſtini. Loqmur dilectiſſimi ꝛc. Hoc etiā tēpore nō debet fieri ſpāliter cōmemoratio alicuius ſancti ꝓcedentiū xp̄i aduentū: nō qꝛ oēs illi ī infernum deſcenderunt: ꝛ ideo eccleſia occidentalis ꝓ eis nō ſolēnizat. nec etiā ſequentiū: qꝛ cū hoc tpe eccleſia de aduentu filij dei ſolēnizet: nō eſt alioꝝ ſolēnitas admiſcēda īmo minor cedit maiori qꝛ adueniēte ꝑncipe ceſſat magiſtratus: iccirco cū ipſe ſit ꝑmiū ꝛ corona ſanctoꝝ omniū: ꝛ ſit omnia ī oīb⁹ ꝛ ſufficiēcia ſinguloꝝ: ſupfluū foret recurrere ad alioꝝ ſuffragia mēdicata. C. de pala. ſacra. largi. l. ſcrineis. in ꝑncip. libr. iz. Generalis tn̄ cōmemoratio omniū ſanctoꝝ bn̄ fit: qꝛ lz ſancti ex aduētu filij dei ſpeciale gaudiū ꝛ ꝑmium aſſecuti fuerint: maius tn̄ ꝛ gnāle gaudiū eorum extitit: qꝛ creaturā rōnalem ex vnione ad diuinā naturā viderūt ineffabiliter ſublimatam: qꝛ ḡ bonum cōmune ꝑponderat pticulari: ꝛ ꝑ ꝯſequēs generale gaudium eoꝝ gaudio ſpāli qꝛ illud qd̄ ꝑmiſſum eſt fuit omnibus ſanctis vtriuſqꝫ teſtamēti ad gaudiuꝫ. Jccireo cōueniens eſt vt tēpore ipſius aduentus eoꝝ gaudiū cōmuniter ꝛ generaliter recolatur: ꝛ in generali omniū ſanctorū cōmemoratione ſingulis diebus dicit̄ antiphona illa. Ecce dn̄s veniet ꝛ omnes ſancti eius cū eo ꝛ erit lux magna in die illa alleluia: que ptinet ad quartū aduētuꝫ in quo apparebit gloria ſanctoꝝ. Dicit̄ etiā cū ipſa antiphona orō illa. Conſcientias nr̄as qs dn̄e viſitādo purifica ꝛc. ī qua ſimiliter cōcordādo cum antiphona: fit generaliter cōmemoratio de oībus ſanctis: dū dicit̄ ibi. vt veniens. cum oībus ſcīs: ꝛ tūc ptinet ad quartū aduentū. ſ. ī maieſtate. Jn multis tn̄ locis ſubtrahunt̄ vba illa. cum omnib⁹ ſanctis. ꝛ tunc ptinet ad ſcd̄m aduentū. ſ. ī mēte. Non fit etiā cōmemoratio de cruce ſicut fit in alijs tēporibus ne ꝑus videat̄ dn̄s paſſus ꝙ̄ natus: ꝛ iterum: ne fiat ꝯ illud ꝑceptū. Exodi. 23. ꝛ. 24. nō coques hedū in lacte matris ſue. i. xp̄m nō crucifiges dūꝫ adhuc tener ꝛ lactans eſt. Contra hoc ꝑceptū fecerūt tūc iudei q̄ chriſtuꝫ eadē die. i. eadē ſexta feria in qua vt qdam dicūt: ꝯcept⁹ ē crucifixerūt. ⸿ Notandū aūt eſt ꝙ tempore aduentus omnes antiphone dn̄icales in matutinis laudibus terminantur ꝑ alleluia ad ſignificandū gaudiū de certitudine aduent⁹ ſaluatoris habituꝫ: vt ī matutino officio ſit quaſi predictio. ꝛ in matutinis laudibus notetur exultatio. Jtem in prima ſecunda ꝛ tertia hebdomada repetuntur reſponſoria dn̄icalia: ſed in quarta ſūt ſpālia que ꝑ hebdomadam cantantur: ꝛ ſunt qndecim. quia ille expectatur venturus qui inſtituerat vet⁹ teſtamentū ꝛ erat inſtituturus nouū. Quindenarius enī numerus ꝯſiſtit ex ſeptenario ꝛ octonario: at ſeptenarius ad vetus. octonarius vo ad nouū refert̄ teſtamentuꝫ. Jn ſingulis quoqꝫ ſeptimanis cantus renouatur: ꝑpter gaudiū ꝓficientiū qui ꝓficiunt de virtute in virtutem: vt videant deū deorum in ſyon. ⸿ Jllud etiā notādū eſt ꝙ ꝑma dominica aduent⁹ nūqꝫ eſſe pōt ante qnto kalēdas decēbris: nec ēt poſt tertio nonas decēbris: ſed quecūqꝫ illaꝝ ſeptē litteraruꝫ q̄ īter dictas kalendas ꝛ nonas includuntur repſentauerit dominicam: ibi eſt prima dominica aduēt⁹. ſed ꝛ in dominica ꝓximiori feſto beati andree vel kalendas decēbris ſiue ante ſiue retro eſt ſemꝑ initiū aduentus: ꝛ ſi ipſum feſtuꝫ cadit in dominica: ibi etiā eſt initiū aduentus. Aduentus cōtinere debet. zi. diē. i. tres ſeptimanas integras ad minus pter vigiliā natalis domini. Uerūtū cū aduentus incipiat a die dominica. ſi forte cōtingat ſimiliter natale in die dominica venire oportet tēpus aduentus ꝑ quattuor hebdomadas ꝓtelari. alioqn vigilia natalis ꝛ ſabbatum quattuor tempoꝝ concurrerēt in eadem die: quod eē nō pōt. 7i. di. de leui. quia vtrūqꝫ illoꝝ ꝓpriū habet officiuꝫ ꝛ ad diuerſa tēpora ptinent. Nam ſabbatū eſt de aduētu ſed vigilia ad tēpus gaudij ptinet cum non ſit de aduētu ſed de natali: ꝛ ſic aduentus non haberet vigintiunum diem: excepta vigilia natalis ſicut dictum eſt. Qꝫ vigilia pertineat ad tempus gaudij: patet ex ipſa ordinatiōe gregorij qui vltimas aduentus antiphonas poſuit ō euāgelio. ſ. Completi ſūt dies: ꝛ ecce cōpleta ſunt omnia. Qn̄ ergo natale eſt in dominica quattuor tempora celebrantur in penultima hebdomada. Si autem natale venerit in ſecūda feria: vel deinceps vſqꝫ in dominicā: tūc poſt viginti vnum diem habebit in quo fiat vigilia: ꝛ quādo feſtum venerit in ſecūda feria fiet officium de vigilia ī die dominica que ꝓpriū nō habet officiū. ꝛ tunc ꝑpter dominicam cantabitur alleluia ſed ieiunabitur in ſabbato ꝑcedenti: tam ꝓ vigilia natalis ꝙ̄ pro ieiunio quattuor temporuꝫ. De hoc etiā dicet̄ ſub titulo de capite ieiuniorum. ⸿ Non eſt etiam ignorandū ꝙ lz in principio ſiue ī prima dominica aduent⁹ ca ntetur itroitus. Ad te leuaui animā meā deus. ſi quis tn̄ diligenter attendat in dominica precedenti illaꝫ: ꝑparatio aduentus domini quo ad quedam inchoatur. qd̄ oſtendit epiſtola q̄ tunc ſm̄ quoſdam legitur. Ecce dies veniunt dicit dominus. Et ſuſcitabo dauid germē iuſtū ꝛc. ꝛ finis euangelij eiuſdem diei. ſ. Abijt ieſus trans mare tyberiadis: qd̄ eſt Joannis ſexto capitulo. Hoc idem inſinuat vbi dicitur. Hic ē vere propheta qui venturus eſt in mundū vt redimeret ꝑplm ꝛc. Satis enim cōueniēs eſt ꝙ in ꝑcedenti dominica ichoet̄ qꝛ nō reſpiraret deſperans niſi certa ꝓmiſſio vere liberatiōis ꝑcederet: qua audita reſpirās clamat. Ad te leuaui animam meam deus meus ꝛc. Jn quinta igitur hebdomada ante natiuitateꝫ domini inchoatur ꝑparatio aduentus quo ad quedā. Unde ꝛ ī antiqs gradualib⁹ ꝛ lectionarijs titulus eſt ralis. Quinta dominica ante natiuitatem domini. nam ab illa dn̄ica vſqꝫ ad natiuitateꝫ dn̄i ſunt qnqꝫ officia dn̄icalia. ꝛ qnqꝫ ep̄le: ꝛ qnqꝫ euāgelia. Jn q̄rta vero dn̄ica ante natiuitatē domini inchoatur ꝑparatio aduentus quo ad officium matutinale: ꝛ quo ad multiplicē officiorū varietatē ꝛ inouatōꝫ. qa ḡ quattuor ſunt officia dominicalia ab illa dominica vſqꝫ ad natiuitatem: ideo in antiphonarijs nouis ītitulatur quarta dominica. Quadruplex autem ratio huius duplicis intitulationis libroruꝫ ꝛ inchoationis aduētus reddi cōſueuit. Prima quia per lectionarium recolimus aduentū domini in mundum ſignificatum eſſe per qnqꝫ mūdi etates. Per antiphonarium vero recolimus aduentum domini nunciatum eſſe per q̄ttuor ordines librorum ſcilicet per legem. per prophetas. per pſalmos: ꝛ per initium euangelij narrantis domini conceptionem. Jnitium euangelij vocamus quicquid eſt ī libro luce: qui hiſtoriam ante natiuitatem domini pleni⁹ ceteris ꝓſecutus eſt: ſicut de angelo a zacharia miſſo annūciāte natiuitatē ꝑcurſoris: ꝛ ſic

de prophetia illa. Bñdictus dñs deus iſrael: q̄ viſitauit
⁊ fecit redemptionē plebis ſue. Et de gabriele archāgelo
ad virginē miſſo: ⁊ ſimilibus. ¶ Secūda eſt quia actor
lectionarij nos hortatur vt purgem⁹ hoſpitiū noſtri cor-
poris: qḋ ꝑ quinq; ſenſus ſordidatuȝ eſt ad ſuſcipiendum
deum. quia in ſordibus habitare deſpicit rex venturus.
Actor v̄o antiphonarij nos docet purgare corpus noſtrū
conſtans ex quattuor elemētis facientes dignā manſionē
deo regi vēturo. Juxta illud. Ego ⁊ pater ad eum veni-
mus: ⁊ māſionē apud eū faciem⁹. ¶ Tertia eſt q̄ i q̄rta
dñica aduētus que ad ſpūales: ⁊ nō in q̄nta dñica que ad
ſeculares ꝑtinet: vt dicet̄ in titulo ſequēti: inouant̄ cātus
Spiritualiū eni eſt canticū nouū cantare: ⁊ nō ſeculariū
qui. eū adhuc quaſi veteres ſint: ⁊ mala eoꝝ adhuc recen-
tia potius lugere q̄ȝ gaudere debēt. Renouatus quideȝ
cantus gaudiū electoꝝ ſignificat: q ꝓficiūt de virtute in
virtutē: in qua videbit̄ deus deoꝝ in ſyon. ¶ Quarta eſt
quia in eccleſia duo ſunt ordines hominū expectantium
dñi aduentū: ⁊ ſtudentiū ad digne ſuſcipiendū deū ven-
turū. Unus ordo in ſeculari cōuerſatōe ſtudet: alter i ſpi-
rituali. Seculares q rebus tranſitorijs ſtudēt: que quīq;
corporis ſenſibus adminiſtrant̄: ꝑ quinq; hebdomadas
intelligunt̄. Juxta illud euangelij ioannis. Erant viri q̄ſi
q̄nq; milia. Siqdem q̄nq; milia viri deū ſecuti deſignāt
eos qui in ſeculari adhuc hitu poſiti exterioribus q̄ poſſi-
dent bn̄ vti nouerant. ipſi nanq; ſaturant̄ q̄nq; panibus
quia legalia īſtituta eis ꝓponēda ſūt: q̄ ꝑ quinariū nume-
ruȝ ꝓpter q̄nq; libros moyſi intelligunt̄. Per q̄ttuor v̄o
ſeptimanas ſpūales itelligunt̄ q rebus tranſitorijs abie-
ctis nudi nudū ſequūtur chriſtū: q ꝑ quattuor euangelia
ad potiorē ꝑfectionē excitant̄. Q2 etiā ad iſtos q̄ternari⁹
numerus ꝑtineat apparet i alio euangelio in quo q̄ttuor
milia hominū q ſūt euangelica ꝑfectione ſublimes legū-
tur refecti ſeptē panibus. i. ſeptiformi gr̄a eruditi ⁊ reple-
ti. Hanc diſtinctionē figurauit dñs moyſi qū in ingreſſu
tabernaculi iuſſit poni ſeptē colūnas: ⁊ añ oraculū vnaȝ.
añ ſancta ſanctorū quattuor: ſicut legit̄ exo. 26. ⁊. 36. c. ſiq-
dem. 5. colūne exteri⁹ poſite ſūt ſeculares q ī exteriorib⁹
maxīe verſant̄. 4. colūne añ ſancta ſanctoꝝ ſūt ſpūales
qui quaſi interius poſiti dño deuoti⁹ obſequunt̄. vna co-
lumna añ tabernaculum vnitatem fidei. quā tam iſti q̄ȝ
illi colūt deſignant: ⁊ ꝓpter hanc cām clerici ſeculares in
veſꝑtinis officijs q̄nq; pſalmos cantāt. Monachi v̄o et
religioſi q altiorē elegerūt viā: non niſi quattuor: in quo
ſe ꝑfectiores oſtendūt. Q2 aūt quadratū eſt ex quacunq;
parte vertatur manet ideȝ ⁊ firmū. Siliter ⁊ ꝑfect⁹ quo-
cunq; loco ⁊ tēpore idē imobilis manet.

¶ De prima dñica aduentus dñi. Rubrica.

Prima dñica de aduētu que eſt quarta
a natali dñi ⁊ in qua ſm̄ quoſdā incho-
tur officiū aduent⁹ ꝑtinet ad ſpūales. Et
ideo in ea innouant̄ cātus. p̄cedens v̄o
que q̄nta eſt ad ſeculares ſicut ī p̄cedēti-
ti. dictum eſt. Ad ſpūales ꝑtinēt duo v̄ſi-
culi: quoꝝ vn⁹ frequentat̄ in veſꝑtino
officio. ſ. Rorate celi deſup. Alter in matutino. ſ. vox cla-
mantis in deſerto. In p̄mo oñditur qd facere debeant. in
ſcḋo exequūtur. Ipſi ſūt celi rorantes: ⁊ nubes pluentes:
ros eſt ſubtilior ⁊ pluuia groſſior. Tūc ſūt rorantes qū d̄
incarnatione ſaluatoris ſubtilia dicūt: vt illud. v̄bū caro
factum eſt: ⁊ ſil'a. tūc ſunt pluentes qū groſſiora. i. intelle-
ctu faciliora dicūt. ſicut eſt ꝙ maria deſponſata ē ioſeph.
⁊ ꝙ puer natus eſt in bethleē: ⁊ reclinatus in p̄ſepio: ⁊ hu-
iuſmodi. Iſti faciūt ꝙ apiat̄ terra: ⁊ germinet ſaluatorē
Ad litterā terra eſt virgo maria que apta quātū ad fideȝ
cordis ſine dāno v̄ginitatis: ⁊ ꝯcepit ⁊ peperit ſaluatorē.
Sȝ moraliter terra eſt cor humanū: qḋ viri ſpūales ſua
p̄dicatione aperiūt. vt germinet ſaluatorē. i. chriſtus i eo
reformetur. Juxta illud apoſtoli. Filioli mei quos iterū
parturio: donec chriſtus reformet̄ in vobis. Iſti ſūt vox
clamantis in deſerto. i. in mūdo. parate viā dñi rectas fa-
cite ſemitas eius. Uie ſunt opa. ſemite ſūt cogitatōes q̄s
debem⁹ parare in aduentu ſaluatoris. Hanc ꝑparationē
notat or̄o que poſt cōmunionē hac die in miſſa ſequitur.
Suſcipiamus dñe miſericordiam tuā ī medio t̄c. ⁊ ex eo
ꝙ in fine illius or̄onis dicitur. Cōgruis honoribus p̄ceda-
mus. Uiam ergo parare eſt penitētiā agere. p̄dicare. Se-
mitas rectas facere ē poſt mādata ꝯſilia obſeruare. Sa-
ne huius dominice totū matutinale officiū ꝑtinet ad pri-
mum aduentū: vt p̄miſſum ē. Legitur enī i iſa. qui de ad-
uentu loquitur apertius q̄ȝ aliquis alius ꝓpheta. vnde i
ſecūdo. c. ipſius habetur. Ecce mons t̄c. in p̄mo vero ha-
betur de nequitia iudeoꝝ. Primū reſponſoriuȝ eſt. Aſpi-
ciens a longe. quod eſt de p̄mo aduentu: ⁊ nō ſumitur de
aliquo libro theologie: nec compilatum eſt a gregorio or-
dinatore matutini officij: ſed a quodam ei⁹ monacho qḋ
inde apparet: quia illud infra hebdomadā nō repetitur.
ſed omnia alia reſpōſoria ſic: que ab ipſo greg. edita ſūt
Et ſi obijciat̄ ꝙ illo dempto nō remanēt niſi octo reſpon-
ſoria iſti dominice: Reſpōdet̄ ꝙ nouē ſūt cōputato illo:
Ecce dies veniunt. quod ſm̄ ordinē gre. nonū eſt: ⁊ cāta-
tur in veſperis ſabbati precedentis. Cantatur autem hoc
reſponſorium in perſona Joannis bap. vel ſpōſe dicentis.
Aſpiciens a longe a terra. vȝ. ad celum video dei potētiā
venientē: ⁊ lȝ ꝓprie pater potentia aſſignetur: hic tamen
potentiā accipe filium dei cui data eſt poteſtas in celo ⁊ i
terra: qui eſt potens dominus in prelio: cui ꝓpheta. Acci-
gere gladio tuo ſup fe. tu. po. Hic venit dum ſe viſibilem
monſtrauit: ⁊ nebulā totā terram tegentē. Hec nebula ē
dei miſericordia: que p̄ſtat refrigerium cōtra eſtū vitioꝝ
Hanc moyſes intrauit cum ad ſuſcipiendū legē aſcendit
Hanc petrus intellexit cum in nube lucida videns do-
minum moyſen ⁊ heliam dixit. Faciamus hic tria taber-
nacula. Hec populū in deſertū deduxit: ⁊ ab igne ꝓtexit.
Hec eſt virtus altiſſimi que virginē obumbrauit que to-
tam terram tegit: quia miſericordia domini plena eſt ter-
ra. Hec etiam nebula eſt humanitas filij dei que totum
mundū ſaluat: medicina enim omniū in feſtinatione ne-
bule. Nebula etiam poteſt dici infidelitas ſeu ignorātia.
¶ Ignorabat eni homo. deū. ſeipſum. natale ſolū. ⁊ cō-
cupiſcentiam eſſe peccatum. Hec nebula totam terram
tegebat: quia omnes declinauerunt. ſ. in. ſ. ſ. Ite obuiaȝ ei
⁊ dicite. Nuncia. n. ſ. t. e. qui regnat. es in populo iſrael.
Similia dixit ioannes diſcipulis. Parate viam domino
⁊ per diſcipulos ad xp̄m. Tu es qui venturus es an aliuȝ
expectam⁹. Obuiaȝ ſponſo. ſ. ꝑ viam charitatis: ⁊ dicite
nūcia nobis: quaſi dicat. Reuela nobis ꝑ tuam preſentiā
ſi tu es meſſias in lege ꝓmiſſus: ⁊ ſi regnaturus es in po-
pulo iſrael. Porro inſolito modo p̄mū reſponſorium hȝ
in quibuſdam eccleſijs tres verſus ſicut ⁊ reſpōſoriuȝ pri-
mum natalis domini. Primo ad ſignificandū ꝙ iſte ad-
uentus domini ſaluat homines triū tēporū. ſ. illos qui
fuerūt ante legē ⁊ ſub lege ⁊ ſub t̄pe gratie: ⁊ ꝓpter hoc
etiam fit triplex repetitio: p̄ma a remotiori quoad finē.
⁊ poſtea a minus remoto: ⁊ poſtea a ꝓpinquori ad oſtēdē-
dū ꝙ p̄res p̄mi tēporis remotiores fuerūt ab aduētu xp̄i
q̄ȝ p̄res ſecūdi ⁊ tertij: ⁊ p̄res ſecūdi tēporis magis remoti
q̄ȝ patres tertij: deinde reincipitur reſpōſorium ad deno-
tandum deſideriū ⁊ ad ſignificandum ꝙ debemus attri-
buere finē ⁊ principium boni opis ei qui eſt alpha ⁊ o, 35.

d:ſtin.ab exordio. Ultimo dictis verſibus ſubiungitur
Gloria prī:qꝛ omne deſideriū ꝛ ſeruitiū ad deuȝ trinum
ē referendū:ꝛ ibi nō fit reiteratio ptis:ſed totius rñſoꝛy:
quia poſt vitam pſenté oīa opa ɔſumant̄:ꝛ tunc erit dñs
omnia in oībus ꝛ ɔſumatio ꝛ ſufficiētia omniū.Secūdo
ideo pmiſſuȝ reſponſoriū tres hȝ verſus ꝛ vnū Gloria:ad
ſignandū quattuoꝛ aduentus:de quibus in ca. pcedenti
pmiſſum eſt:ꝛ ad deſignandū quattuoꝛ tēpora.ſ.tps ante
legē.tēpus legis.pphetie.ꝛ grē.Alloquēs eni eccleſia oēs
hoīes q fuerunt aū legē:quoꝝ pauci ſecuti ſūt vnū deum
dicit in pmo verſu.Quiqȝ terrigene ꝛc̄.i.O vos oēs:mali
boni:diuites:ꝛ paupes ite obuiā ei ꝛ dicite.Indica nobis
ſi tu es ipſe q regnaturus es in pplo iſrael. In ſcdo verſu
in pſona hominū q fuerūt ſub lege in qua aliqd fuit imp
fectiōis:qꝛ data fuit infirmis:alloquit̄ ipſum legiſlatoꝛē
Qui regis iſrael intēde:quaſi diceret q pplm iſrael i lege
tua regis:ꝛ ſicut paſtoꝛ ouem deducis:iudica nobis ſi tu
es ipſe q regnaturus es in populo iſrael. In tertio iam ex
dictis pphetaꝝ certificati d aduētu ſaluatoris ex deſide
rio clamāt.Excita potentiā tuā ꝛ veni:q regnaturus es i
pplo iſrael. In alijs vo eccleſijs eſt tertius vſus. Tollite
poꝛtas. In quarto grās agens ſaluatoꝛi de aduentu ſuo q
dignatus eſt venire:imo toti trinitati dicit Gloria patri.
Tertio rñſoriū iō tres hȝ verſus:quū lex ꝛ pſalmodia ꝛ p
phetia hunc ſaluatoris aduentum pnūciauerūt. Quarto
tres verſus pres triū tēpoꝝ ſignificāt. Patres qdem aū
legē hūc aduentū pniderūt.Patres ſub lege deſiderauē
runt. Patres grē pdicauerunt.Dicit ḡ Joannes baptiſta
vel eccleſia.Uos patres aū legem qqȝ terrigene ſi.h.ſ.v.
d.Et paulus. Ite obuiā ei.Terrigenas vocat malos q ter
rena ſequūtur.filios hominū dicit bonos diuites:ſubdit
quos terrigenas appellauerat pp paupes quos filios ho
minū.Uos ḡ quiqȝ.i.qlibet terrigene malicia diuites:et
filij hominū ſpū paupes:q eſtis ſimul in vnū in vno ouili
agni ꝛ hedi:Ite obuiā ei:vt vos mali p ingreſſū icipiatis.
vos boni p progreſſum pficiatis.Uos ēt patres ſub lege
dicite.Qui regis iſrael intende:q deducis velut ouem io
ſeph nūcia nobis ꝛ cetera.q regis iſrael iudaicuȝ populū
p doctrinā legis dñi videnteȝ.Qui deducis.i.de virtute
ducis velut ouē.i.inocētē.ioſeph.i.pplm gentilē.augmē
tatū p frumentū moꝛtificatū:intēde ſup nos.i.lumē pie
tatis infunde ꝛ nūcia nobis ꝛc̄.vos quoqȝ patres ſub grā
dicite.Tollite poꝛtas principes veſtras:ꝛ eleuamini poꝛ
te eternales ꝛ introibit rex gloꝛie.Qui regnaturus ꝛc̄.O
principes ꝛ ptātes aeris huius. Et o genimina viperaruȝ
tollite.i.auferte poꝛtaȝ moꝛtis.i.vitia:p que diabolus in
trat ad coꝛda.Et o poꝛte eternales.i.virtutes ad eternita
tē ducentes eleuamini ɔ vitia.ꝛ p vos introibit ꝛ habita
bit in vobis rex gloꝛie qui regnaturus eſt i populo iſrl̄.Et
nō qꝛ ad tertiū verſum nō rñdet̄.nūcia nobis:qꝛ pres no
ui teſtamēti certificati ſūt de aduētu xpi.patres grē certi
ſunt de introitu regis gloꝛie.Uerū qꝛ nūqȝ ſufficit:nec ſuf
ficiet fides incarnationis ſine fide trinitatis:iō ſuccinit̄.
Gloria patri ꝛ filio ꝛ ſpūi ſcō.ꝛ qꝛ q venit in humanitate
venturus eſt etiā i maieſtate.iō rñſoriū deuuo repetitur.
In repetitōe vero nebulā accipias ad litterā. Juxta illō.
Ueniet in nubibus celi:ꝛ ſicut nubes ſuſcepit euȝ.ꝛ alibi
Nubes ꝛ caligo i circuitu eiꝰ.¶ Scōm rñſoriū eſt.Aſpi
ciebam in viſu noctis:ſumptū p Gregoriū de daniele.ca
pitulo ſeptimo.Chriſtū venturū pphetante q his verbis
myſteriū incarnatōis vbi:qō in principio erat apud deū
aperuit dicens.Aſpiciebā in viſu aut viſione noctis. Tri
plex quidem eſt viſio.ſ.noctis aū gratiā.dei ſub grā:ꝛ lu
cis in gloꝛia. In nocturna viderūt patriarche ꝛ pphete q
ſub nube fuerunt:ꝛ hoc daniel aſpiciebat in viſu noctis.

In diuturna viderūt apoſtoli quibus chriſti humanitas
apparuit. In lucida videbunt filij dei facie ad faciē. Hāc
diſtinctionē veritas i euāgelio innuit dicēs.Abraham ex
ultauit vt videret diem meū:vidit ꝛ gauiſus eſt. Iterum
multi reges ꝛ pphete voluerūt videre que vos vidiſtis
ꝛ nō viderūt.¶ Seqtur.Et ecce i nubibus celi filiꝰ hoīs
veniebat. Nubes celi caro vbi:de q̄ Eſaias. Aſcēdit dñs
ſup nubē leuē.Et datū eſt ei regnū:ꝛ honoꝛ.ſ.nomē qō ē
ab eterno datuȝ:ſed in tēpoꝛe manifeſtatum:ꝛ oīs pplus
tribus ꝛ lingue ſeruient ei. Nā vt Eſaias ait:curuabūtur
ei oīa gentia ꝛ iurabit oīs lingua i dño.¶ Tertiū rñſoriū
Miſſus eſt angelus gabriel:qbus vbis lucas texuit oꝛdi
nē annūciatōis.Quartū eſt.Aue maria grā plena:quibꝰ
idē Lucas modū ɔceptionis annexit dicens.Spūs ſcūs
ſupueniet in te ꝛ virtus altiſſimi obūbrabit tibi. Supue
niet in te inquā in te ptegendo te:ꝛ ab omni ſoꝛde purgā
do:ꝛ exinde virtus altiſſimi.ſ. verbū dei obūbrabit tibi
ex te carnē ſumēdo:qō eni ex te naſcet̄ ſanctū vocabitur
filius dei.Chriſtus eni q nō eſt ɔceptus ex virili ſemine:
merito naſcit̄.ꝛ dei filius appellat̄.Seqtur verſus.Quō
in me fiat iſtud :iterrogatiue:ꝛ ſic quō ſūt due dictiones.
vel admiratiue:ꝛ eſt vna dictio.¶ Quintuȝ rñſoriū eſt:
Saluatoꝛē. In quo icarnatio p apoſtolū ɔfirmat̄.Sextū
eſt.Ecce virgo ɔcipiet.Septimū.Ecce dies veniunt. In
quibus hoc idē p pphetas roboꝛat̄.Octauum. Obſecro
dñe. In quo idē p p legē cōprobat̄. Nonū eſt.Audite ver
bum. In quo idē p pphetas ɔprobat̄. Laudes matutine
vtrūqȝ ſonāt aduentū. Non eni agitur aliqū d vno aduē
tu qu ꝛ de alio miſceat̄.ſed pauca de ſecūdo habent̄:ꝛ h
ppter repſentationē gaudij ne ſpes luxuriet i pſumptōȝ.
Sigdē pma antiphona q̄ de fine iohelis ſumit̄ ē apte de
padventu. Uñ ibi dr̄ i illa die.ſ.qū meſſias venit.mōtes
.i.aplī ſeu magni pdicatoꝛes ſtillabūt dulcedine.ſ.verbi
di:ꝛ colles ſic mioꝛes pdicatoꝛes ſluēt lac.ſ. ſimplicis do
ctrine minoꝛibus ꝛ maioꝛibꝰ.Scōa.ſ. Jocūdare ptim eſt
de iſaia.ptim de çacharia. Tunc eni iocundata eſt ſm ça
chariā ſyon.i.eccleſia de iudeis:ꝛ exultauit hieruſaleȝ.i.
eccleſia de gentibus.Tertia.ſ.Ecce dñs veniet:eſt de ſe
cundo aduentu.ſ.in maieſtate.Quarta eſt.Oēs ſitientes
Tūc.n.omnes.i.de oī genere ſitiētes.ſ. ſalutis ꝛ ſcientie
doctrinā venerūt ſȝ iſaiā ad aquas baptiſmatis ꝛ doctri
ne.Quinta ē.Ecce veniet ppheta magnus:ꝛ ipſe renoua
bit hieruſalē.ſ.dando legē ꝛ noua ɔdēdo pcepta. Hoc tē
poꝛe dicitur p horas caplm illud.Egredit̄ virga.iſa.xi.c.
ꝛ illud. In diebus illis. Jer.23.c.ꝛ illud.Erit i nouiſſimis
iſa.2.c.ꝛ illō.Ecce virgo iſa.7.c.ꝛ illud. Uenite aſcendamꝰ
iſa.2.c.Ad miſſā vero introitus eſt. Ad te leuaui ꝛc̄. qꝛ p
aduētū dñi in carnē ſpes maxime eleuatur. Sic eni deꝰ
dilexit mundum:vt filium ſuū vnigenitum daret:ꝛ ite
rum.Proprio filio non pepercit ꝛc̄. ¶ Et nota qꝛ ſi qui
dam excitentur:alij tamen ſomno toꝛpent. Ideo cantoꝛ
incipiens:Ad te leuaui animam meam:exaltando vocē
ab inferioꝛi ad ſuperius procedit.quod proprium eſt ex
citantis:quod etiam notatur in epiſtola vbi dicitur. Ho
ra eſt nos iam de ſomno ſurgere. ¶ Sequitur verſicu
lus.Uias tuas domine demōſtra mihi:quia chriſtus ve
niens nobis vias ſuas indicauit. Unde iſaie. Erit mons
domus domini ꝛc̄.Uenite aſcendamus ad montē domi
ni:ꝛ ad domum dei iacob:ꝛ docebit nos vias ſuas. Que
autem ſint vie ille oſtēdit epiſtola que eſt ad Roma.13.
c.Scientes quia hoꝛa eſt iam nos de ſomno ſurgere. In
eo eni quod ibi dicit̄. Nox pceſſit:dies aūt appropinqua
bit:aſſignatur effectus:quia factus eſt dies quando natꝰ
eſt ſol:ꝛ ideo ſequitur ſic:vt in die honeſte ambulemꝰ.ſ.i
omnibus operibus bonis:ꝛ induamus nos in ſimilitudine

chriſti: vt ſic filij dei ſim⁹: q2 ꝓpter h̄ filius dei fc̄us ē hō vt homo fieret filius dei. ℭ Orationes p̄mū aduentum reſpiciunt. ⁊ poſſūt etiā adaptari ꝯgrue ad ſcōm. Poſtea ſequitur reſponſorium in quo oſtenditur ſpes que facta ē in ortu ſolis: vniuerſi ꝗ te expectāt ⁊c̄. ℭ Seq̄t̄ alleluia. Oſtende ⁊c̄. q2 tunc oſtendit dominus faciē ſuā: quā qui videt ſaluatur. Unde cū dixiſſet dn̄s ceco. Quid vis vt faciā tibi. Reſpondit. Raboni vt videā: quā faciē nō poterāt hoīes antea videre q2 erāt ī regiōe vmbre mortis ſed lux orta eſt eis ꝙ poſſūt videre. De qua aūt dr̄. Oſ̄nde nob̄ dn̄e faciē tuā. ē ſenſus. Da nobis dn̄e cognitionē tuā. Facies enī dei in ſcripturis ſanctis nō caro ſed diuina cognitio ītelligitur q2 ꝑ faciē ꝯſpectā q̄s cognoſcitur. ℭ Seq̄t̄ in quibuſdā eccleſijs euangeliū Math. xxi. c. cū appropinquaſſet ⁊c̄. qđ ad paſſionē ꝑtinet quo ad litterā. Ad diē vero hanc quo ad allegoriā ⁊ ſp̄ūalem intelligentiā. Uenit enim tunc dn̄s hieruſalē ꝑ bethfage que interꝑtatur dom⁹ bucce. i. ad eccleſiā que parua erat: ī qua xp̄s apparuit ꝑ ꝯfeſſionē: ⁊ ꝑ montē oliueti ꝑ quā deſignat̄ eminētia miſericordie ꝑ quā venit filius dei in mundū. ⁊ miſit diſcipulos ſuos dicens. Ite in caſtellū. i. in mūdū: ⁊ inuenietis aſinā ⁊ pullū: ideſt iudaicū populū q̄ dure ceruicis eſt: ⁊ gētilē ſine iugo legis. Itē ꝑ huiuſmodi aīalia oſ̄dit via ſuas: humilia cui ſūt. Uñ in matheo. Diſcite a me: q2 mitis ſum ⁊ humilis corde. Legit̄ etiā iō q2 ibi habetur. Benedictus qui venit in noīe domini: qđ ꝑtinet ad primū aduentū ⁊ ꝓpter alia v̄ba legit̄ ī alijs eccleſijs illud. Cum appropinquaret ih̄s qđ dicitur in dominica palmarum. In alijs vero eccleſijs legitur euangeliū. Principiū euangelij ih̄u xp̄i ⁊c̄. qđ eſt marci p̄ caplo ꝓpter illa v̄ba. Ecce ego mittam angelū meū an̄ faciē tuā. ℭ Et nota ꝙ in textu euangelij nō cōtinetur p̄ncipiū ſed initiū. Sz eccleſia ponit p̄ncipiū ꝓ eo ꝙ legens euangeliū ſtatim premiſit in. t. Initiū ſancti euāgelij. ne idē repeti videatur. In nōnullis eccleſijs etiā legitur. Erunt ſigna. Sequitur offertoriū de ſpe. Ad te leuaui animā meā: ⁊ poſtcōmunio de eodem: ⁊ ꝓpter idē legūt euangeliū illud. Erunt ſigna quod eſt luc. xxi. caplo. qđ ꝑtinet ad ſcōm aduentū vbi dicit̄. Prope eſt regnū dei. Cui adaptat̄ epiſtola: vbi dicitur. ꝓpior eſt noſtra ſalus: ⁊ q2 ꝓpe eſt regnū tuum dn̄e. ideo ad te leuaui dicit in introitu cātor idest vetus homo: vel Joannes baptiſta: vt quidā dicūt: dicit. Ad te leuaui. a. m. deus meus: ⁊ ideo vias tuas dn̄e demonſtra mihi: ⁊ hoc ī reſponſorio. Oſ̄nde nobis dn̄e mi. tuā. ⁊ hoc ī alleluia. ⁊ quaſi de miſericordia certificatus cōcludit in poſtcōione. Dn̄s dabit benignitatē. i. affectū bonū. ⁊ terra noſtra. ſ. caro. dabit fructū. i. bona opera.

ℭ De ſcđa dn̄ica aduentus dn̄i. Rubrica.

In hac ſecūda dn̄ica aduēt⁹ vt p̄miſſum eſt: agitur de ſcđo aduentu. verū q2 gaudere meli⁹ eſt ꝗ̄ flere: ⁊ dilectio melior ꝗ̄ timor: iō ī eo quedā dicunt̄ ꝑtinentia ad ſecūdū aduentū: ⁊ quedā ad vtrūq3. Ecce enī in matutinis p̄mū r̄ſoriū eſt. Hieruſalē cito veniet ſalus tua: tunc oēs plorabūt: modo eſt tp̄s gaudij: aliud eſt de p̄mo ⁊ ſecūdo aduentu. Preterea ibi ſunt duo verſus ſ̄m quaſdā eccleſias. ad idē exprimendū ſicut ⁊ in alleluia: vt iā dicetur. Primus eſt hieruſalē ſi me audieris ⁊c̄. ⁊ vtit̄ dn̄s v̄bis moyſi vt ītelligatur ꝙ ipſe eſt q̄ moyſi loquebat̄. Aliquū etiā vtit̄ v̄bis ſalomonis: vt ſciamus ꝙ ipſe eſt ſapiētia d̄ qua locutus eſt Salomon. Iſtud r̄ſorium ſumptū eſt d̄ michea ⁊ etiā illud quod ſequit̄. ſ. bethleē. Quedam tn̄ eccleſie illud dicūt ī dn̄ica ſequēti: ⁊ eſt de p̄ aduētu. ⁊ loquitur de gn̄atione tēporali xp̄i ⁊ eterna. de tēporali cū dicit Bethleē ciuitas dei ſūmi: q2 ī bethleē natus ē. De eterna cū dicit. Et egreſſus eius ſicut a p̄ncipio dierū de alijs r̄ſorijs patet. ℭ In laudib⁹. p̄ma antiphona eſt de ſcđo aduētu. Ecce ī nubibus celi ⁊c̄. In miſſa v̄o introit⁹ patet ad vtrūq3 hoc modo. Populus ſyō. Ecce dn̄s veniet ad ſaluandas gentes. Iſa. xxx. c. In vtroq3 enī aduētu ſaluat. Sequit̄. Et auditā faciet dn̄s vocē laudis ſue. Ipſe enī eſt turtur cuius vox audita eſt in terra n̄ra: q2 attulit nouū tp̄s. Uox ei⁹ ī ſcđo aduentu erit. Uenite benedicti patris mei ⁊c̄. verſus aūt ꝑtinet ad ſecūdū aduentū. Qui regis iſrael intēde: q̄ deducis Joſeph. i. de hoc mūdo ducis. Joſeph. i. augmentū in bono: ſicut ouē. i. ſimplicē. ⁊ q2 in matutinis primū r̄ſoriū ē. Hieruſalē. ⁊ in miſſa ītroitus ē Populus ſyon. iō in hac dn̄ica fit ſtatio in eccleſia q̄ dicit̄ hieruſalē. Seq̄tur orō. Excita dn̄e corda n̄ra ad preparandas vnigeniti tui vias ⁊c̄. que eſt de primo aduētu tn̄. Epiſtola v̄o eſt de ſcđo. Quecunq3 ſcripta ſunt ⁊c̄. ad Roma. xv. c. vt ꝑ patientiā ⁊ ꝯſolationē ſcripturaꝝ ſpem habeam⁹. ⁊ ſic inuitamur ad ſpem vt que patimur leuia fiant. r̄ſoriū ꝑtinet ad vtrūq3. Ad primum dū dicit. Ex ſyon ſpēs decoris eius. Ad ſ̄m cū dicitur. Deus n̄r manifeſte veniet. v̄ſus v̄o ad primū tn̄. d. Congregate. ſ. o vos angeli. illi ſanctos ei⁹. i. p̄dicatores bonos q̄ ordināt teſtm̄ eius. ſ. nouū. ſup ſacrificia. i. vetus teſtm̄. Prius enī eſt qđ aīale eſt ſicut dicit apl's. Deinde qđ ſp̄ūale. vel qđ dr̄ Cōgregate hoc in p̄mitiua eccleſia maxime neceſſariū fuit. ſ. o vos boni p̄dicatores: vt paulus ⁊ alij. Deinde ſequit̄ alleluia qđ in ſolito mō h3 duos verſus ſ̄m quaſdā eccleſias. ⁊ hoc fit: q2 ibi de duplici aduentu agit̄. Primus eſt de prima cū dr̄. Letatus ſum ⁊c̄. Ante primū enī aduētū xp̄i deſperabant homines de ſalute. Tunc v̄o letati ſunt qn̄ audierūt ꝙ fili⁹ dei hō factus erat. Secūdus verſus eſt de ſcđo. Stantes erāt pedes noſtri. i. affectus noſtri in atrijs ⁊c̄. Iā enī ī ſpe ⁊ deſiderio ibi ſumus. Euangeliū eſt luce. xxi. c. ſ. Erunt ſigna ī ſole ⁊ luna ⁊c̄. ⁊ eſt de ſcđo aduētu tn̄. ibi enī oſtendunt̄ ſigna que fiēt an̄ diē iudicij: qn̄ totus mūdus turbatōe ſua iudiciū dn̄i oſ̄det. Ibi ēt ſeq̄t̄. His āt fieri īcipiētib⁹ reſpicite ⁊ leuate capita v̄ra. Ecce appropinq̄bit redēptio v̄ra. Ecce ſpes. Quedā v̄o eccleſie legūt euāgeliū. Cū audiſſet Joannes ī vinculis: qđ ſimiliter ad ſcōm ꝑtinet aduentū ex eo qđ Joānes q̄rit. Tu es q̄ venturus es: an aliū expectam⁹. Cui dn̄s. Ecce ego veni ad redimendū: ⁊ rurſus veniā ad ſaluandū: qđ ex ſignis ꝯiecturare poteſtis. Quia ⁊ ceci vidēt ⁊c̄. Offertoriū ē de p̄ aduētu. Poſt cōmunio hieruſalē ⁊c̄. que ē baruch. 4. ⁊ 5. c. eſt de vtroq3. In tertia v̄o ⁊ quarta feria ⁊ ſabbato leguntur euangelia de teſtimonio xp̄i. ſ. de Joāne ⁊ de teſtimonio Joānis de xp̄o ⁊ eius aduētu. De quo ēt loq̄t̄ ep̄la Patientes eſtote: que tūc dicitur.

ℭ De dn̄ica tertia aduentus dn̄i. Rubrica.

Sequit̄ tertia dn̄ica in qua ſimiliter agit̄ de ſecundo aduentu. Uñ ī nocturnis p̄mū reſpōſoriū eſt. Ecce apparebit dn̄s ſup nubē cādidā. idest ſup carnē q̄ erit candida ꝑ gloriā īmortalitatis: vt mali timeāt in ſcđo aduētu. Nam in p̄ aduētu apparuit dn̄s ſup nubē leuē. i. īmunē a peccato. ⁊ ſumit̄ hoc reſponſoriū d̄ apocalipſi vbi dicit̄ Uidi ⁊ ecce nubes candida. Uerſus eſt de vtroq3 aduētu. In laudibus prima antiphona eſt de ſcđo aduentu Ueniet dn̄s ⁊ nō tardabit ⁊ illuminabit abſcondita tenebrarū: ſecūda. qđ ne prima. multi. Oīa enī manifeſta erūt q2 libri ꝯſcientiaꝝ apti erūt corā eo. ℭ In miſſa v̄o ītroitus eſt de ſcđo aduentu. Gaudete in dn̄o ſemp: ⁊ iterum dico gaudete: ad philippen. 3. c. Apoſtolus enī nō loquit̄:

de primo aduentu cum dicit: Dominus ꝓpe eſt: ſed de ſecundo aduētu. vnde inuitat ad gaudium ſpūale: per qḋ firmiter expectamꝰ gaudia ſecundi aduētꝰ. vnde dicit: Gaudete in dn̄o ſemper. ſ. expectādo ſcḋm aduentū: ⁊ repetit̄ gaudete: q2 gaudiū ſpūale facit nos dulciter ſuſtinere oīa aſpera mundi vt nihil euellat nos a ſpe eternoꝝ: ⁊ ideo q2 ita neceſſarium eſt gaudiū ſpūale iſta repetit: vel propter gaudiū de vtroqꝫ aduēn: qḋ habēt ſancti. Huiꝰ gaudij cuſtos eſt modeſtia: ⁊ ideo ſeqt̄ modeſtia veſtra ⁊c̄. Hoc gaudium qḋ ē pax oībꝰ ſanctꝪ optat eccleſia filijs ſuis in verſu cum dic̄: ⁊ pax dei q̄ exuperat oēm ſenſum. ſ. hoīs: q2 nullus homo habet totum vſū pacis huiꝰ. Collecta. ſ. Aurem tuam queſumꝰ dn̄e: eſt de aduentu ī mentē: Audita enim collatione d aduentu dn̄i ſacerdos orat vt tenebras quas patimur i eo ꝙ falſo iudicamur ſua viſitatione illuſtret. Epiſtola. Sic nos exiſtimet homo ⁊c̄. que eſt p̄me ad corintheos. 4. c. eſt de ſecūdo. alie eccleſie dicūt epiſtolam. Gaudete i dn̄o ſemper: que ē ad philippēſes. 4. c. reſpōſo p̄mo. Qui ſedes ſuper cherubi manifeſtare corā effraim. ideſt fructificantē ī bonis operibꝰ beniami. i. filiū dextre ⁊ manaſſe q oblitꝰ eſt terrenoꝝ. hoc fiet in iudicio. Verſus etiā: Qui regis iſrael: eſt de p̄ qui dicit ad ſcḋm. Alleluia. Excita dn̄e etiā eſt de p̄mo. Euangeliū. Cū audiſſet Joānes ⁊c̄. quod eſt matthei. ii. c. ſimilr̄ eſt de p̄mo. Quidam. n. de diſcipulis ioānis nō credebāt xp̄m eſſe meſſiā ꝓmiſſū in lege: vnde miſit eos ad xp̄m vt iterrogarēt eū. Tu es q venturꝰ es: an aliū expectamꝰ: vt per viſa miracula xp̄m iā veniſſe cognoſcerēt quaſi diceret. Ipſe multo meliꝰ ſcire deberet quam ego: ⁊ dixit eis Jeſus: ceci vident ⁊c̄. quaſi diceret vos eſtis magiſtri: non ergo ſcitis hoc qḋ dr̄ in Jſa. 35. Tunc ſaliet ſicut ceruꝰ claudus: ⁊ aperientur lingue mutoꝝ: ⁊ loqtur de tempore meſſie: quaſi. d. facta ꝓbant. Offertorium etiā eſt de p̄mo aduentu. Poſtcommunio de ſcḋo. Dicite puſilanimes confortamini. Oportet enī ꝙ puſilanimes ꝯfortent̄ ad hoc vt ſuſtineāt tribulationes: ⁊ ſic expectent cū fiducia ſcḋm aduentum.

¶ De q̄rta feria ⁊ ieiunijs q̄ttuor tēpoꝝ: Rubrica.

IN hac ſeptimana fiunt ieiunia quattuor tempoꝝ. Unde hic p̄mo de illis. Secūdo de alijs ieiunijs. Tertio de huiꝰ diei officio ꝓſequamur. In p̄mitiua qdē eccleſia ſtatutum fuit ꝙ ieiunia quattuor tempoꝝ fierent ter ī anno. Sed calixtꝰ papa. 76. di. Jeiunium: conſtituit quater ī anno fieri. nam ⁊ iudei quater ī anno ieiunabant. ſcꝫ ante paſcha. ante penthecoſten. ante cenophegiā ī ſeptēbri. ⁊ ante encenia: de qbus dicet̄ in ꝓhemio. 7. partis. Si enī tn̄ ter ī anno ī tres ptes diuiſo ieiunaretur: forte aliq remanent dies: de qbus p̄mitias non redderemꝰ. In iſtis enī ieiunijs p̄mitias tēporis exoluimꝰ: vt iam dicetur. De qbus Zacharias ait Jeiunium quarti: quinti: ſexti: ⁊ decimi domui iuda: ⁊ Hieruſalem dies feſtos vertetur in gaudium. Quater ergo ieiunamꝰ in anno. Primo vt quattuor elementa ī nobis viciata. i. corpꝰ noſtrū ex eis cōſtans in quattuor anni temporibꝰ caſtiget̄. Homo enim conſtat ex quattuor elementꝪ quantum ad corpus: ⁊ ex tribꝰ potētijs quantū ad aīam. ſ. rōnali: concupiſcibili: ⁊ iraſcibili. vt ergo illa moderent̄ ī nobis: quater ieiunamꝰ in anno ꝑ tres dies: vt q̄ternariꝰ numerꝰ ad corpꝰ ⁊ trinariꝰ ad aīam referat̄. Siqdem anꝰ diuiditur in quattuor tempora: q̄ ſunt ver: eſtas: autūnꝰ: ⁊ hyems: que ꝓpter ſua delectamenta a dei amore nos auertere ſolent. Ver calidum eſt ⁊ humidū: tunc ergo ieiunamꝰ vt elementū amoris caſtiget̄ ī nobis ne cōſentiat falſe pulchritudīs veris. Jeiunamus itaqꝫ contra luxuriā ex humore ⁊ calore naſcentē. Eſtas calida eſt ⁊ ſicca. tunc ergo ieiunamꝰ vt elementum caloris ī nobis caſtigetur ne cōſentiat icēdio carnali. vel tunc ieiunamus cōtra ſuperbiā q2 tūc fructus terraꝝ q florēt ⁊ maturant̄: ſuperbiendi materiā preſtant. Autūnus eſt frigidus ⁊ ſiccus tunc ergo ieiunamꝰ ne aliquo languore animi areſcamꝰ ⁊ defluamꝰ: ⁊ ſine piguedine olei ī tabernaculo eterno īueniamur: vel tūc ieiunamus contra auaritiam q2 tunc meſſes colligimꝰ ⁊ habemus. Hyems frigida ⁊ humida eſt: vnde tūc ieiunamus ne mēbra noſtra fluxu atqꝫ luxu ſoluant̄ ī ꝯmeſſationibꝰ ⁊ potatōibꝰ: ac ꝑ hoc amor dei negligatur: vel tūc ieiunamꝰ cōtra pigritiā: q2 torpemus frigore. Jeiunamꝰ ergo ī dcīs quattuor temporibus anni: vt per ieiunia preſeruamur a vicijs. ⁊ q̄ delinquimus ī illis purgentur. Rurſus qm̄ quodlibet tempꝰ tres hꝫ mēſes ideo quater ieiunamꝰ ī anno tres dies: vnū diē ieiunātes ꝓ menſe: vt ſic ſatiſſaciamꝰ ī die qḋ deliqmus ī menſe. Scḋo ēt iḋ ieiunamus. nā p̄mū ieiuniū fit ī martio. ſ. ī p̄ma ſeptimana q̄dragesime vt ī nobꝪ v̄tutū germina oriant̄: ⁊ ī nobis marceſcant vicia que nequeūt oīo extigui. Secūdū fit ī eſtate ī ſeptimana penthecoſtes: q2 tunc venit ſpūs ſanctus: ⁊ nos debemꝰ eē feruentes ī ſpū ſancto. Tertiū fit ī ſeptēbri ante feſtū Michaelis quando fructꝰ colligunt̄: ⁊ nos debemus deo reddere fructū bonoꝝ opeꝝ. Quartū fit ī decembri quando herbe moriuntur: q2 ⁊ nos mundo mortificare debemꝰ. Tertio ideo q2 ver refert̄ ad pueritiam. Eſtas ad adoleſcentiā. Autūnus ad maturitatē ſiue virilitatem. Hyems ad ſenectutem. Jeiunamꝰ ergo ī vere: vt ſimus pueri per īnocentiā In eſtate vt efficiamur iuuenes per ꝯſtātiam. In autūno vt maturi per modeſtiā. In hyeme vt ſenes per prudentiam ⁊ honeſtā vitam. Quarto ideo ī quattuor anni temporibus ieiunamus vt deꝰ nobis conſeruet omnia que ad humanū vſū ī illꝪ temporibus de terra naſcunt̄. Quinto ad ſignificandum q̄ttuor q̄ fuerūt ī illis quattuor temporibus. ſ. cōceptio dn̄i ī vere. natiuitas ī hyeme. conceptio Joannis baptiſte ī autūno: ⁊ eiꝰ natiuitas ī eſtate. Sexto ſm̄ Hiero. ob diuerſas plagas que ī illis temporibus acciderunt. In qbus autē diebꝰ ⁊ quare hec ieiunia fiant ī. 8. parte ſub ti. de anno ſolari dicet̄. Hec ergo ieiunia vocantur quattuor tempoꝝ: q2 ī p̄miſſis quattuor anni temporibus fiunt. Vocant̄ ēt ieiunia triplicia: ꝓ eo q2 fiunt tribus diebꝰ qbus hoīes ieiunāt ī ſeptimana: Antiq. n. ieiunabāt eiſdē ferus: ⁊ poſtea ſuperaddita ſunt ieiunia iſta Vocant̄ ēt ieiunia p̄miciaꝝ: q2 cū ī lege p̄ceptum ſit vt p̄micie ⁊ decime deo dentur placuit ſanctꝪ p̄ribus: vt dicit Aug. ī li. de doctrina chriſtiana: ſoluere decīas ⁊ p̄micias tp̄is. vnde ꝓ p̄micijs īſtituerūt ieiunia quattuor tēporū ⁊ īde dicta ſunt ieiunia p̄micia. ꝓ decimis v̄o īſtituerūt ieiuniū q̄drage. ¶ Sciendum autē eſt ꝙ ieiunia vernalia p̄mo īſtituta fuerūt ī prima ſeptimana martij. Eſtiualia in ſecūda iunij. Autūnalia ī tertia ſeptēbris. Hyemalia ī quarta dcembris. ſed propter multa que īde ſurgebāt icōmoda ſtatuit Leo papa. 76. di. huiꝰ: vt hyemale fiat in tertia ſeptimana aduentus. Vernale ī prima ſeptimana quadrageſime. Eſtiuale ī p̄ma ſeptimana poſt penthec. Autumnale vero fiat ſcḋm veterem īſtitutionē. Quare ieiunia inſtituta ſunt in dictis mēſibus ⁊ quare ī eis fiūt ordinatōes. vide ī ſeptima parte ſub ſabbato poſt dn̄icā 17. ⁊ ī ꝓhemio ſecūde partis. Caue tn̄ in cōputatōe ſeptimanarū menſis ſeptēbris: q2 ſi ipſe menſis īceperit ī p̄ma vel in ſecūda vel ī tertia vel ī quarta feria: illi dies ꝯputātur ꝓ p̄ma ſeptiana illius mēſis ⁊ ī tertia ab illa ieiuniū fiet. Si v̄o mēſis ipſe īceperit ī qnta vel ī ſexta vel ī ſeptima feria. tūc ī ſeqnti dn̄ica īcipies ꝯputare p̄mā ſeptimanā. ⁊ in tertia poſt illā ieiuniū fiet: ⁊ ſic dies precedentes

nihil operanť quantū ad computationē ſeptimanaꝝ. Ue
rumtamē ſm pmariā eccl'ie īſtitutōe ieiunia veris dr̄
pma: q2 fiebant ī pmo menſe .ſ. ī ianuario q apd romanos
pm9 menſis fuit. Jeiunia eſtatis dr̄ quarta: q2 fiebant in
q̄rto menſe .ſ. in iunio. Jeiunia autūni ſeptia: q2 fiūt ī mē
ſe ſeptimo .ſ. ī ſeptēbri. Jeiunia hyemis decima: q2 fiunt ī
decio menſe .ſ. ī decēbri. vnde çacharie .8. c. ieiuniū pmi
ꝛ ieiunium quarti ꝛ ieiuniū ſeptimi ꝛ decimi .ſ. mēſis erit
donū inde ī gaudiū. 76. di. ieiunium quarti. Sed cū hec
ieiunia recolant q̄tuor anni tēpora: vt dcm̄ eſt q̄re agun-
tur ī pmo menſe ꝛ ī quarto ꝛ ī ſeptimo ꝛ ī decimo: cum pn
cipia tempoꝝ nō ſint ī his mēſib9. Reſpōdeo. hoc ieiuniū
tractū eſt de veteri lege. vnde agiť ī illis menſib9 noſtris
ſm numerū menſiū illi9 temporis. Judei enī ſm lunatio
nes ieiunabāt .ſ. in pma ī quarta ī ſeptima ꝛ ī decima: ꝛ h
eſt qđ legiť ieiuniū pmi: ieiuniū quarti: ieiuniū ſeptimi: ꝛ
ieiunium decimi: q2 ſicut ī pma lunatōe eſt pncipiū anni
illoꝝ: ſic ꝛ marti9 eſt pncipiū anni noſtri. Qr autē ieiunia
noſtra ortū habuerūt a veteri lege apparet ex hoc ꝙ a ie-
iunio veris vſq3 ad eſtiuale ſūt .14. hebdomade q2 tot ge-
nerationes fuerūt ab Abraham vſq3 ad Dauid. Jtem ab
eſtiuali vſq3 ad autūnale ſunt ſilr̄ .14. ſeptimane: q2 tot ge
neratiōes fuerūt a Dauid vſq3 ad Jeconiam. Jtem ab au
tūnali vſq3 ad hyemale aliē .14. q2 tot reges fuerunt a Je
conia vſq3 ad xp̄m: cōputatis regibus illis quos Mathe9
in ſuo euangelio pretermiſit.

℄ De alijs ieiunijs. Rubrica

Quia de ieiunijs quattuor tempoꝝ men-
tio facta eſt: Conſequēs eſt vt de alijs ie
iunijs hic aliqua perſtrigam9. Eſt autē
ieiuniū cōis oīum mēbroꝝ ſatiſfactio vt
.ſ. mēbra ſatiſfaciant ſm peccatū quod
ꝯmiſerūt vel geſſerunt: vt ſi gula pecca
uit ieiunet ꝛ ſufficit q2 .n. ſola fuit ī culpa:
ſola ſit ī pena. ſilr̄ ſi oculus. vnde Jera. Oculus me9 dep-
datus eſt aīam meam: ꝛ per feneſtras oculoꝝ meorum
mors īrrauit ī aīam. Et augu. Oculo nihil eſt nequi9: ꝛ ſic
de alijs membris. Uel ieiuniū eſt parſimonia vict9 ꝛ ab-
ſtinentia ciboꝝ. Aug. dicit. Maximum ꝛ pfectū ieiuniū
eſt abſtinere ab iniqtatib9 ꝛ a carnis voluptatibus: ꝛ dele
ctationib9 hui9 ſeculi. vnde Pt9 papa. de con. di. 5. nihil. ait
Nihil prodeſt orare ꝛ ieiunare niſi mens ab iniqtate: ꝛ ab
obtractionib9 lig̃ua cohibeať: ꝛ dr̄ ieiuniū a ieiuno quod
eſt quoddā īteſtinū ī hoīe qđ ſemp ē vacuū ꝛ ſubtile. ſic ꝛ
nos ieiunantes debem9 eē vacui a ſuperfluis ꝛ a vitijs tā
ī corpe q̄3 ī mēte. ℄ Auctoritas ieiunij eſt ex trib9: ex pſo
na: ꝛ ex loco: ꝛ ex tēpore: Ex perſona q2 pcepit deus Ade ꝛ
Eue vt abſtinerent a fructu ligni ſcie boni ꝛ mali. Ex loco
q2 in paradiſo īſtitutū fuit ꝛ initiū habuit. 36. di. 6. Ex tem
pore q2 ab antiq̊ pceptū ē celebrari. creato nāq3 homine ī
pmo mūdi exordio dcm̄ fuit ei De ligno ſcie boni ꝛ mali
ne comedas. ꝛ q2 fuit celebratū ante legē a Moyſe: ꝛ ſub
lege ab Helia: ꝛ ī tempore gratie a xp̄o. Moyſes enī non
comedit neq3 bibit. q̄draginta. dieb9. Helias quoq3 ābu-
lauit q̄dragin. dieb9 ꝛ q̄dra. noctib9 ī fortitudine ſubcine-
ricij panis. ꝛ xp̄s q̄dra. dieb9 ꝛ q̄dra. noctib9 ieiunauit. Fu
it ēt celebratū ī ſex etatib9. Nā ī ea etate q̄ fuit ab Adam
vſq3 ad Noe fuit abſtinētia carniū ꝛ vini. 30. diſt. ab exor-
dio. a Noe vero ī poſterum fuit cōceſſum vinū ꝛ carnes: ꝛ
ſic de ceteris etatib9. Cōmendať autē ieiunium ex exem
plis. quoniam Eua quādiu ieiunauit ꝛ abſtinuit: ī parady
ſo: ꝛ ēgo permanſit. Adam q2 ieiunium violauit a delitijs
padiſi ī ſummā miſeriā corruit. Helias q2 ieiunauit ī ce
lum curru igneo raptus ē. Moyſes poſt ieiunium cū deo
locutus ē. Hieruſalem per ieiuniū liberatur a Senache-
rib tempore regis Ezechie ꝛ Jſaie. Jona quoq3 pdicante
pſtatur venia niniuitis: ī ſacco ꝛ cinere ꝛ ieiunio peniten-
tiam agentib9. Jeiunamus ēt exemplo apoſtoloꝝ vt dice
tur ſub q̄rta feria penthe. ℄ Porro ieiuniū aliud corpo-
ris eſt ꝛ carnis: aliud mētis: aliud auaritie: aliud faſtidien
tis: aliud diſpenſatōis: aliud deuotōis: aliud votiue: aliud
pmiſſionis: aliud ſuppletionis: aliud compaſſionis: aliud
īſpiratōis: aliud circūſpectōis: aliud rōnabile: aliđ irra-
tionabile: aliud qualitatꝭ: aliud quantitatꝭ: aliud numeri:
aliud ſumme exactiōis: aliud alternitatꝭ. aliud çeropha-
gie: aliud meroris: aliud exultatōis: aliud vanitatꝭ ſiue hy
pocriſis: aliud v̄tutis ſine charitatis: aliud īdictiōis: aliud
neceſſitatis: aliud īſtitutōis: aliud volūtatis: aliđ prauita-
tis. Sane ieiuniū corpis ꝛ carnis eſt: quando qs abſtinet
a cibis ne nimis pigueſcat: vel vt ab īfirmitate liberetur:
vel q2 comedere nō pōt: ꝛ hoc nullius eſt meriti. Jeiuniū
mentis ē qñ qs abſtiet a vicijs vel etiā a cibis ne caro pin
gueſcat laſciuijs. Jeiunium auaritie: vt burſe parcať. Je-
iunium faſtidientis ē quod fit vt appetat. Jeiuniū diſpen
ſationis ē quod celebrať ī vigilijs ſolēniū dieꝝ ꝛ magnaꝝ
feſtiuitatū: vt natalis dn̄i. que iō dr̄ vigilie quoniam an
tiqtus ī pcipuis feſtiuitatib9 duo nocturnalia agebantur
officia: ꝛ ppl's q ad feſta venerat tota nocte ī dei laudib9 in
eccleſia vigilabat quod adhuc rome ꝛ ī pleriſq3 locis ī ma
gnis feſtiuitatibus pſertim ſanctoꝝ patronoꝝ eccleſiaꝝ
obſeruať. Sz q2 luſores ꝛ cantores conueniebant ꝛ turpi
bus cātilenis ꝛ ſaltatōibus ꝛ cōmeſſationibus potationi-
bus ꝛ fornicationibus ītendere ceperūt: ppter hec ꝛ mul
ta alia īcōuenientia que fiebant: huiuſmodi vigilie ſūt in-
terdicte: ꝛ inſtitutum: vt loco earū fiant ieiunia: que ieiu
nia adhuc retinent nomen officij: nam cōiter vigilie ꝛ nō
ieiunia nūcupanť. Si qs tamē ieiunaret ꝛ honeſte ī eccle
ſia vigilaret: vtiq3 bene faceret: put fit in natiuitate Joā
nis baptiſte ppter eius reuerentiam. Hec igr̄ īſtitutio dr̄
diſpenſatio: q2 ieiunium poniť loco vigiliarum. de hoc di
ctum eſt ī qnta parte ſub ti. de nocturnis. Jeiuniū deuotio
nis eſt ad qđ qs neceſſario nō teneť quod īferius volūta-
riū appellať. Jeiuniū votiue pmiſſionis eſt: vt ſi quis vo
uet ꝙ certa die ieiunabit vel a carnibus abſtinebit. Et
nota ꝙ vota ex diſcretionis conſenſu comite rōne emiſſa
deo reddēda ſunt. iuxta illud. Uouete ꝛ reddite deo vo-
ta veſtra. Uotorum aūt aliud eſt neceſſitatis. aliud ſpōta
nee voluntatis. Neceſſitatis eſt qđ eſt fidei annexum: vt
qđ fit ī baptiſmo: puta fidei catholice pfeſſio ꝛ ſathane ab
renūciatio ꝛ votum obſeruatōis decem pceptorū legꝭ: ꝛ
ꝯtinētie quā qs ī ſuſceptōe ſacri ordīs vouet: ꝛ talia vita
q3 īuiolabilr̄ obſeruare teneť. Spontaneorū vero voto
rum aliud ē diſcretum aliud īdiſcretū. Jndiſcreta ſūt vo
ta pueroꝝ ꝛ puellaꝝ dum ſūt ī parentum poteſtate. Uñ
illis volētib9 irritari pñt. Si igr̄ puella īfra nubiles ānos
vouerit caſtitatem perpetuā: licite nubere poterit: paren
tibus vel curatorib9 illam ad hoc cogētib9. Jndiſcretum
eſt etiā votū mulieris ī poteſtate viri exiſtentis: vnde ſi il
lo īſcio vouerit pegrinari vir totū hꝰ poterit reuocare: q2
ipſa non habet poteſtatē ſui corpis ſed vir. Jndiſcretio ēt
attēdiť qñq3 circa puectos ꝛ liberos vt ſi forte qs vouerit
ad qđ perficiendū ſufficere neqt: vel in quo natura ita de
bilitaretur ꝙ poſſ3 fieri ſuiipſi9 homicida: vl' quod ſine li
centia alteri9 ꝯplere neqt: vel qđ nō ex deliberatōe ſz ira
cundie calore emittitur. ꝛ talia potius ſunt ſpernenda q̄3
executione digna. Jeiunium ſuppletionis ē vt ſi qs vltra
penitentiam ſibi a ſacerdote iiunctam aliqd ſuppleat de
ſuo. Jeiuniū paſſionis eſt: vt ſi ſacerdos alicui dicat: p h
peccato fac cantare duas miſſas ꝛ ieiuna ꝛ ego pro te cāta
bo ꝛ tres dies ieiunabo. pp hoc tñ nō dz aliqd recipere q2

ſacerdos dꝫ compati ꝓximo ſuo ⁊ orare pro eo. ēt ieiuna-
re pōt dici compaſſio: vt ſi qs petit a ſacerdote penitentiā
patri ſuo iniūctam vt ꝓ patre peragat partem illius. Quat
tuor enī modis fit hꝰ compaſſio: quādoqꝫ per ſacrificia:
quādoqꝫ per ieiunia: quandoqꝫ per orōnes: quādoqꝫ per
elemoſinarū elargitōēꝫ. Jeiunium īſpiratōis eſt: vt in
btō Nicolao q adhuc īfās ⁊ manēs ī cunabulis tribꝰ die-
bus ī hebdomada a mamillis matris ſue abſtiebat. vel vt
alij dicunt: quarta feria ⁊ ſexta: ſemel tm̄ ſuggebat mami-
las. Jeiuniū circūſpectionis eſt qn̄ ꝓ aliqua imminente
tempeſtate ꝓ periculo hoſtiū: vel ꝓ caſu cuiuſlibet angu
ſtie ieiunamꝰ. Jeiuniū rōnabile eſt quādo cibū ⁊ potum
moderate ſuīmꝰ nec naturam debilitamꝰ. vnde apoſto
lus. Rōnabile ſit obſequium veſtrū: nō ī cōmeſſationibꝰ
⁊ ebrietatibꝰ. Jrrōnabile eſt: ſi qs velit ieiunare ꝑ duos
vel per tres dies vel ꝑ totam hebdomodam: qđ non ap-
probat deꝰ: vult enī hoīem ſic ieiunare: vt cogatur vicus
mori non vt cogat̄ natura diſſolui. vnde ꝓhibet̄ ieiuniū
quod qdam faciūt a cena dn̄i vſqꝫ ad paſcha. Jeiuniū q̄li
tatis eſt ſi qs voueat ſe vlterius non comeſtuꝝ carnes. Je
iuniū q̄ttitatis eſt ſi qs comedat ad pondus: vel ad menſu-
ram: non plus vna die q̄ꝫ altera. vel ſi qs voueat ſe non co-
meſturū niſi tāti ponderis panē. Jeiuniū numeri eſt quā
do qs vouet ꝙ de cetero non comedet niſi vna vice ī die:
cogitās ꝙ comedere pluries in die beluaꝝ eſt: ⁊ comede-
re bis hominum: ſemel angeloꝝ. Jeiunium ſumme exac
tionis eſt ī his q non comedunt niſi olera: radices: ⁊ her-
bas: vt Joānes bap. ī deſerto ⁊ Maria egyptiaca in here-
mo: que cū duobꝰ panibꝰ tantū iordanē tranſiēs: auſterā
vitam ī heremo. 47. annis egit. Jeiunium alternitatis ē
vt cum qs vno die comedit ⁊ alio die ieiunat. Jeiuniuꝫ ꝫe
rophagie ē ſicca comeſtio a ꝫeros qđ ē ſiccū ⁊ phagin qđ ē
comedere. vnde Priſcianꝰ ī ꝫerophago biſantij. Sicca v̄o
comeſtio eſt: vt ī fructibꝰ: pomis: piris: caſtaneis: ⁊ ꝯſimili
bus. Quidā tamē ſiccā comeſtionē appellāt legumina ſi-
ue cruda: ſiue cocta: ēt ſi lixata comedantur cum coclea-
ri. Jeiuniū meroris conſiſtit ī vno. ſ. ī abſtinentia ciborꝫ:
⁊ fit ꝓpter duo. ſ. ꝓpter corporalem abſtinentiā ⁊ ſpūalē
ſponſi. hoc repūtat eccleſia in tribꝰ quattuor temporibus
Jeiuniū exultationis cōſiſtit ī duobꝰ. ſ. ī abſtinētia ciboꝝ
⁊ mundanaꝝ reꝝ: ⁊ fit ꝓpter vnū. ſ. ꝓpter interne dulcedi-
nis p̄guſtationem. Juxta illud. Guſtate ⁊ videte. hoc rep̄-
ſentat eccleſia ī vigilia ⁊ hebdomada poſt penthe. vtrūqꝫ
vero repūtat ī tempore aduentꝰ ꝓut ibi dcm̄ eſt: Eſt ergo
duplex ieiuniū. ſ. tribulatōis ⁊ gaudij ſiue meroris ⁊ exul
tatōis: ſicut habet̄ in gloſa ſuper illo loco. Matthei. 9. ca.
Nunqd poſſunt filij ſponſi lugere q̄ꝫdiu fuerit ſponſus cū
eis. Jeiunium vanitatis ſiue ſimulationis vel fictōis eſt ī
hypocritis. Jeiunium v̄tutis ſiue charitatis ē ī ſanctis ⁊ ꝑ
fectis: Jeiunium īdictōis eſt vt ī die beati Marci. Jeiu-
nium neceſſitatis eſt ī imꝑfectis. Jeiuniū īſtitutōis eſt ie
iuniū q̄drag. ⁊ alia a ſanctis patribꝰ īſtituta: q̄ quare īſtitu
ta fuerint iam dictū eſt. ⁊ dicet̄ ſub ti. de capite ieiunioꝝ
Et nota ꝙ ieiunium indictionis neceſſitatis ⁊ īſtitutionis
ad idem referunt̄. Jeiunia neceſſaria. ſ. per eccleſiam īſti
tuta ⁊ īdicta: ſunt ieiunia quattuor tempoꝝ ⁊ vigiliarum
apoſtolorum: natiuitatis dn̄i: beati Jo. baptiſte. oīum ſan
ctorum: aſſumptionis beate marie: beati laurentij: qua-
drageſime ⁊ ſexte ferie: p̄ter illas q̄ ſunt īter paſcha ⁊ pen.
⁊ p̄terq̄ꝫ ſi natiuitatem dn̄i ī ea venire cōtigat niſi tunc ali
qui voto vel religioni ſint aſtricti. Dicunt tamen qdā ꝙ ie
iuniū ſexte ferie nō ē neceſſitatis: niſi quo ad carnes. alio
quin non liceret ciſterſienſibus illud mutare. Sed ſcđm
Leonem papā lꝫ non ſit neceſſitatis ſabbato a carnibus
abſtinere: rōnabilis tamē cōſuetudo ⁊ canon. Jnno. aliter

īterp̄tetatur eo ꝙ ī illo triduo poſt paſſionem dn̄i tota fi-
des in ſola beata v̄gine Maria remanſit. Generalia quo-
qꝫ ⁊ ſpālia ieiunia per epōs in ſynodo ⁊ cōcilijs īſtituta ſol
ui non debēt. Siqdem ad neceſſaria ieiunia tenentur do
li capaces. cū ⁊ ipī delinquere poſſint. diſpenſari tamē pōt
circa hoc cum īpuberibꝰ ⁊ ēt cum conſtitutis ī maiori eta
te: ⁊ cum ſenibꝰ ⁊ īfirmis ac debilibus. Mulieres vero lꝫ
ꝓpter viroꝝ ꝓhibitiōēꝫ ieiunia votiua voluntaria dimitte
re debeant ꝓut ſupra dictum eſt: indicta tamen per eccle
ſiam non licet: ꝛ ſi ī illis ſacerdos forte ꝓpter ſcādalū cum
eis valeat diſpenſare. Alr̄ enī īdicta ieiunia redimi pecu
nia: vel alio modo nequeūt niſi caſualis neceſſitas ſubſit
tunc enī bene poſſunt redimi vel commutari: ſicut ⁊ ieiu
nium feſti quod eſt die lune fit in ſabbato. Unde ⁊ ī qbuſ
dam locis in qbus ſunt eccleſie ſancti Quintini non ieiu
natur ī vigilia oīum ſanctoꝝ: ſed die tertia p̄cedenti. De
hoc dcm̄ eſt in ꝓhemio ſecunde partis. Poſſet ēt ſtatui vt
qdam dicūt vt ī dcīs ieiunijs bis: parū tamē comederet̄:
ſicut faciunt ciſterſien̄. operantes q ad tollendū ſcandalū
⁊ charitatem ſeruandā aliqd p̄guſtant nec ꝓpter hoc ieiu
niū ꝑ eccleſiam īdictum ſoluere dn̄r. Uoluntaria vero. ſ.
ad que aliq voto vel ꝓpoſito ſe aſtrīgūt: vel etiā q̄ ſacerdo
tes p̄ter īdicta ꝓ peccata īponunt licet cōmutare ⁊ redi
mere. ēt ſi nulla cauſa ſubſit dūmodo vtilior ſit compēſa
tio. Ceteꝝ comedere ante horā comedendi: ⁊ ante miſſā
ī ieiunijs ſtatutis ⁊ neceſſarijs mortale peccatū eſſe ſacri
canones affirmant. ī voluntarijs vero veniale. Circa vigi
lias apoſtoloꝝ notandū eſt ꝙ ieiunium paritatis: quādo
vꝫ paria ſūt ſanctoꝝ merita pariter ieiunamꝰ: ſicut pꝫ in
vigilijs beatorum Jacobi ⁊ Bartholomei ⁊ aliorum apo
ſtolorum: q non habent ieiunia īſtitutionis. in qbꝰ ieiuna
mus ꝓ eo ꝙ fuerūt apoſtoli. qm̄ alij apl'i vigilias habent.
Cū enī ſint meritis pares: decet vt omnes habeāt ieiunia
vnde conci. bracharen̄. dicit ꝙ omniū apoſtoloꝝ vigilie
ſunt ieiunāde p̄ter vigilias apl'oꝝ Philippi ⁊ iacobi ⁊ Jo
annis euāgeliſte. Eccl'ia v̄o gallicana nō tꝫ niſi de ſex apo
ſtolis: ⁊ de quattuor eoꝝ ieiunijs. Petrꝰ ⁊ Paulus habēt
pariter vnum: qꝛ eadē die paſſi ſunt. Simon ⁊ Judas ha
bent aliud. Matheus habet tertium. Andreas quartum.
Jn vigilia iſtoꝝ ieiunanduꝫ ē: vt ſicut illi paſſi ſunt ꝓ xp̄i
noīe: ſic ⁊ nos cū eis cōpatiamur: ſi cū eis regnare velimꝰ
De alijs vō apl'is īſtitutū nō eſt ꝓpter aliqua impedimen
ta. Ecce enī feſtum Philippi ⁊ Jacobi ē īter paſcha ⁊ pē
thecoſten qđ tempus gaudij ē ⁊ letitie: ideoqꝫ tunc non ē
ieiuniū. Si opponit̄ de ieiunijs letaniarum. Rūdet̄ ꝙ ne
ceſſitas īteruenit: ꝓut ibi dicet̄. vel id nō ē ieiuniū neceſ-
ſitatis ſed voluntatis. ⁊ de eo ꝙ qdam ꝓpter expectatōēꝫ
ſpūs ſancti ieiunant ab aſcenſione vſqꝫ ad penthecoſten
ꝓ eo ꝙ apoſtoli dn̄r hoc tp̄e ieiunaſſe. Reſpondet̄ ꝙ nul
la ſcriptura autentica dic̄ apl'os tūc ieiunaſſe. Unde tunc
ieiunādū nō ē: qꝛ tempꝰ illud eſt de tempore paſchali. Jn
vigilia tn̄ pēthecoſtē bn̄ ieiunādū ē: vt ꝑ ieiuniū mūdati
⁊ purificati ſpūm ſcm̄ digne ſuſcipere mereamur. Jtē Ja-
cobus ꝫebedei frater Joānis euangeliſte occiſus ē ab he
rode ī diebꝰ azimoꝝ quare ieiunium non hꝫ. nec ēt tūc de
illo feſtū celebrat̄: ꝓut ī ſeptima parte ſub ipſiꝰ feſto di-
cet̄. De btō Bartholomeo cuiꝰ feſtū celebratur nono ka
lendas ſeptēbris: dr̄ ꝙ fuit excoriatꝰ. ⁊ ſequēti die obijt: ⁊
ſic ſi hr̄et vigiliā oporteret ꝙ eēt tertia die an̄. qđ eēt ꝯtra
normam alioꝝ feſtiuoꝝ ieiunioꝝ. Quidā āt celebrāt fe
ſtū excoriatōis. alij obitꝰ. ⁊ meliꝰ. Sed ſicut in ꝯcilio bra
caren̄. cauet̄: in hoc ꝯſuetudo cuiuſqꝫ eccl'ie eſt obſeruāda.
Barnabas āt n̄ hꝫ ieiuniū: qꝛ nō ē de nūero. 12. apl'oꝝ nec
dr̄ apl's niſi qꝛ cū eēt ſociꝰ Pauli: miſſus ēt fuit ad p̄dicā
dū vn̄ Segregate mihi Barnabā ⁊ Paulū. De beato qqꝫ

Thoma non eſt ieiunium ſtatutum: q̄a eius feſtum eſt
i aduentu dn̄i vbi ꝯtinuū ē ieiuniū. Matthias ēt ieiuniū
iſtitutōis non habet: qꝛ frequenter feſtū illius ſolet cōti
gere i q̄dragesima. ⁊ ſemꝑ eſt in ſeptuageſima. ⁊ tūc ē tē
pus ieiunij. vel qꝛ non fuit i ꝑmitiuis apoſtolis: ſed poſt paſ
ſionē dn̄i ſorte ē electꝰ ⁊ ꝑ electionē alioꝝ loco Jude con
ſtitutꝰ. vnde ꝓpheta. Et epiſcopatū eiꝰ accipiet alter. De
cretal' tamē dic̄ ꝙ hic habet vigiliam ⁊ ieiuniuꝫ: nec ē vis
ſiue iſtud feſtum fiat i ꝑma die biſextili ſiue i ſecūda ꝓut
i. 8. parte ſub anno ſolari dicetꝛ. Joānes euāgeliſta feſtuꝫ
habet tertia die poſt natale dn̄i: ⁊ tunc non eſt ieiunium:
tum ꝑꝑ feſta tunc occurrentia. tuꝫ qꝛ ipſe die illa nō obijt
imo i die feſti beati Joannis baptiſte. Si tamē fieri poſſꝫ
bonū eſſet i oib⁹ apoſtoloꝝ vigilijs ieiunare. Beatꝰ laurē
tius ſolus inter martyres: ⁊ ſolus beatus Martinus iter
confeſſores ieiunium habent. Porro dicunt quidam ꝙ
non ſoluit ieiunium: lꝫ peccet qui in ieiunijs indictis pre
terq̄ꝫ i q̄dragesima comedit caſeū ⁊ oua. Alij ꝯtradicūt.
Ex cauſa tamen in aliq̄b⁹ locis hoc poſſet ꝯcedi. 4. di. de
inde. De ieiunio itaqꝫ quadrageſime Gre. ita dic̄. Par aūt
eſt: vt q̄ his dieb⁹ a carne animaliū abſtinem⁹: ab omnib⁹
quoqꝫ que ſementinam trahūt origineꝫ carnis ieiunem⁹
a lacte. vꝫ. caſeo ⁊ ouis. Quidam āt heretici dicūt ꝙ xpia
ni nūq̄ꝫ deberēt carnes caſeum ⁊ oua comedere: qꝛ vt di
cunt hoc non legitꝛ i nouo teſtamēto: imo apoſtoli indica
runt abſtiere ab imolatis ſimulachroꝝ ⁊ ſanguine ⁊ ſuffo
cato. Et apoſtolus. Si eſca ſcandaliçauerit. f. m. non. m. c.
i eter. Et alibi. Bonū ē nō manducare carnē neqꝫ bibere
vinū ⁊c̄. Nō legitꝛ ēt vt dicunt ꝙ xp̄s ex aliq̄ nā eoꝝ q̄ mo
uentꝛ diſcipulis ad mādūcādū daret nec ēt ante ſe mādu
care ſineret ꝑter piſces: nec ex fructu alicꝰ creature q̄ mo
ueat ſe: excepto fructu apum. Electuarijs vero non aliter
vti lꝫ: niſi ſic̄ alio cibo ꝯdicato: ſecus ē i medicina curatiua:
ꝓſeruatiuā tamē vbi nullū eſt ſignū iſtātis īfirmitatis reci
pere non licet. Quidam tn̄ dicūt ꝙ ꝑ nulla medicina: nec
ēt ꝑ electuarijs ieiuniuꝫ ſoluitꝛ: nec ēt ꝑ potu aū cibū vel
poſt. Sic. n. vꝛ iductum ex cōſuetudine eccleſie ieiunātis
⁊ hoc tollerātis. Seneſcalchi autē vel q̄libet alij ſeruito
res: vel portātes encenia n̄ ſoluūt ieiuniū ſi ꝑguſtāt cibos
ante dn̄os forte de toxico dubitantes. Quib⁹ ēt caſib⁹ mo
nachi abbatib⁹ ſeruiētes: ⁊ alij ſeruitores poſſūt carnes ꝑ
guſtare. Idemqꝫ ēt de medicis ꝑguſtātib⁹ medicinas. Tē
pore ieiunioꝝ ꝑcioſe veſtes deponuntꝛ ⁊ humiles aſſumū
tur. ⁊ carnes tam ſolide q̄ꝫ liq̄de dimittuntꝛ. Sed cum pi
ſces ſint caro: quare hoc tēpore comeduntꝛ. Reſpōſio. deꝰ
nō maledixit aq̄s: qm̄ ꝑ aquā baptiſmi futura erat remiſ
ſio peccatoꝝ. H. n. elemētū digniſſimū ē qꝺ ſordes abluit
⁊ ſuper qꝺ ſpūs dn̄i āte mūdi ꝯſtitutionē ferebatꝛ. Terre
vero maledixit i operibus hoīs. ide ē ꝙ oē genꝰ carnis qꝺ
in terra verſatꝛ tam q̄drupedia q̄ꝫ aues i ieiunijs non licꝫ
comedere. Et lꝫ q̄daꝫ aues circa mare vꝛſentur: ⁊ i aquis:
q̄dā i eis vel ex eiſdē naſcantꝛ: magl'tū ad nāꝫ terre a q̄ nu
trimētū ꝑcipiūt q̄ ad h̄ ꝑtinere dr̄. Adhuc cū q̄dā piſces
ſint hn̄tes ex vna ꝑte formā q̄drupedis aīalis ⁊ ex altera
piſcis vt biuerꝰ: i ieiunijs pn̄t comedi ex ꝑte q̄ piſcis vꝛ: ex
alia vō mime. Adhuc piſciū vſus ſꝫ Grego. ita xpiano re
lingtꝛ: vt hoc ei īfirmitatis ſolatiū nō luxurie pariat icen
dium. Deniqꝫ q̄ a carne abſtiet nequaq̄ꝫ ſūptuoſiora ma
rinaꝝ beluaꝝ ꝯuiuia ꝑparet. Uinū quoqꝫ i ieiunio ſic bi
bere ꝑmittitꝛ vt ebrietatē oīno fugiamꝰ. Unde i peniten
tionali romāo ſtatutū ē vt penitēs puis piſciculꝭ ⁊ medio
cri ceruiſia tēpate vtatꝛ: ex̄ de homici. c. z. Poſtremo notādū
ē ꝙ ſic̄ ait Grego. i omelia illiꝰ euangelij. Homo q̄dam di
ues fec̄ cenā magnā: refectio corꝑis i dieb⁹ ieiunioꝝ poſt
quā nulla alia paratꝛ: nō prādiū ſed cena vocatꝛ.

De officio quarte ferie. Rubrica

N[unc] ad huiꝰ diei offm̄ redeamꝰ. Siq̄dē
i hac q̄rta feria examinantꝛ ordinādi. an
ſint idonei ad ſuſcipiendos ordies vel n̄
quoniā i quarta etate leuite a Dauid ⁊ a
ſalomōe ad tēpli miſteria diſtributi ſūt.
⁊ ide eſt ꝙ due lectōes leguntꝛ ad miſſaꝫ
quarū ꝑma q̄ legitꝛ ſub tono nocturnali
ſcꝫ declināte: ſignificat vetꝰ teſtm̄. ⁊ ſcd̄a q̄ legitꝛ ſub eōi to
no. ſ. aſcedēte: ſignificat nouū teſta. ad ſignificādū ordinā
dos i vtroqꝫ teſtamēto debere eē iſtructos. Non enī di eni
ſunt q̄ ad ordinē ſacrū cōſcendunt: vt habeāt notitiam le
gis ⁊ ꝓphetarum q̄bus poſſint alios erudire. Pꝛīa lectio
eſt Erit i nouiſſimis. Iſa. z. c. Scd̄a ē Locutꝰ ē dn̄s. Iſa. 7.
ca. Sꝫ ⁊ lex ⁊ ꝓphe i q̄rta mūdi etate viguerūt. Doctrinā
ieiunioꝝ habemꝰ a veteri teſt. vt ꝑmiſſū ē. Semel genua
flectuntꝛ: qꝛ tam i lege q̄ꝫ i ꝓphetis deus vnꝰ coli ꝑcipitur
Quotiēs aūt i quarta feria due lectiones leguntꝛ: totiens
i anno i ꝓximo ſabbato poſſunt generalꝛ ordies celebra
ri. qꝺ ſexies cōtingit. vꝫ. ter i q̄dragesima. ⁊ ter extra qua
drageſimā. de quo dcm̄ eſt i ꝓhemio ſcd̄e partis. In ſextis
vō ferijs ieiunioꝝ quattuor tempoꝝ: vna dūtaxat lectio
ad miſſā legitꝛ: qꝛ lex ⁊ ꝓphete q̄ fuerūt i q̄rta etate i vno
euāgelio i ſexta etate recapitulantꝛ. Sane huiꝰ quarte fe
rie euangelium eſt. Miſſus ē ⁊c̄. quod ē Luce. i. c. in quo
paranimphi recitatur annūciatio. virgīs conſenſus ⁊ dn̄i
icarnatio: q̄ ꝓphicis tubis fuerat ante declarata. Unde ꝓ
cinit ꝓpha introitū. Rorate celi deſuper: ⁊ nubes pluant
iuſtum. Iſa. 45. ca. Rorate celi dic̄ ⁊ pluere: qꝛ deſcendit
vbū i aulā credule vginis ſicut pluuia i vellus. Celos dixit
⁊ nubes āgelos ⁊ ꝓphas q̄ enarrant gloriaꝫ dei. In ꝓphi
ca lectōe. Erit i nouiſſimis dieb⁹. qꝺ eſt Iſa. ſecunde cap.
agitꝛ de mōte dn̄i: q̄ de paruo lapide creuit i mōtē q̄ regna
bit in domo Jacob i eternū. vn̄ recte ſubditur i graduali
Tollite portas ꝑncipes veſtras: ⁊ eleuamini porte eterna
les: ⁊ itroibit rex glorie. Et q̄s aſcendit i montem dn̄i aut
q̄s ſtabit i loco ſancto eiꝰ. In epiſtolari lectione. Locutꝰ
ē dn̄s ad achaç ⁊c̄. que eſt Iſa. 7. ca. manifeſte agitꝛ de btā
vgine Maria cui rite ſuccinitur graduale. Prope eſt do
minꝰ. ⁊ ne qua ſurrepat dubitatio. ſubditꝛ i offertorio. Cō
fortamini. Alie tamen eccleſie dicunt. Aue Maria gra
tia plena. dominus tecuꝫ. benedicta tu i mulieribus ⁊ be
nedictus fructus ventris tui. quod ſumitur ex dicto euan
gelio. Communio eſt. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiuꝫ
⁊ vocabitur nomē eius emmanuel. Iſa. 7. c. In matutina
li vero officio in quibuſdam eccleſijs: pſalmodia finita:
dyaconus ⁊ ſubdyaconus ⁊ accoliti in albis cum candela
bris ⁊ thuribulo proceſſionaliter iuſſu prelati ad pulpi
tum pergunt: vbi dyaconus pronunciat euangeliū. Miſ
ſus eſt angelus gabriel a deo. ⁊ eius omeliam. deide incē
ſat altare: ⁊ poſtea ipſe ⁊ ſubdyaconus ſedent donec vnus
accolitus incenſauerit choruꝫ: quod quidem fit ob reue
rentiam dominice annunciationis que in ipſo euangelio
continetur. Nempe prelatus illos mittit ad notandum
ꝙ deus pater per prophetas premiſit ad prenunciandūꝫ
domini incarnationem futuram. ⁊ Gabrielem angelum
miſit ad annunciandum eam virgini Marie. Dyaconus
euangelium pronuncians eſt angelus annuncians virgi
ni ꝙ conciperet. Altaris thurificatio eſt ſpiritus ſancti
ipſi virgini obumbratio. Miniſtroꝝ quies ſiue ſeſſio ē
ipſius virginis timor ⁊ cogitatio qualis eſſet angeli ſalu
tatio. Chori vero thurificatio eſt patrum illius temporis
de filij dei incarnatione diu deſiderata exultantium gra
tiarum actio ⁊ congratulatio.

De ſexta feria. Rubrica.

IN ſexta feria vna tantū lectio ad miſſā legit̄: q2 actor noui ⁊ veteris teſtamenti de q̄bus p̄miſſū ē: vn⁹ ſolus de⁹ eſt: ⁊ q2 ex vtroq3 teſtamēto vnū euangelium factum ē. Et ē ep̄laris lectio. Egredietur v̄ga de radice ieſſe: que ē Jſa. ii. ca. ⁊ manifeſte de aduētu ⁊ de beata v̄gine Maria itelligit̄. que cū eſſet īmaculata v̄go: ꝓpe fuit. Ideoq3 ī itroitu eccl'ia ꝯcinit. Prope eſto mihi dn̄e. ⁊ ī verſu. Beati īmaculati ī via: q̄ ambulant ī lege dn̄i. ⁊ ad idem ptinet euāgeliū Exurgēs Maria. qd̄ ē Lu. i. c. Graduale. Ōn̄de nobis dn̄e miſericordiā tuā: ⁊ offerēda. De⁹ tu v'l' ꝯ3 alios. Audi iſrael. Primū reſpiciūt aduentū quē q2 celi enarrauerunt. i. apoſtoli p̄dicauerūt ī ſecūdo aduentu eum dn̄o iudicaturi: iccirco ē hodierna ſtatio ad ſcōs apoſtolos. de q̄b⁹ habet̄ ī cātico v̄ginis. de quo fit mentio ī p̄miſſo euangelio vbi dr̄. Depoſuit potētes d̄ ſede ⁊ exaltauit humiles idest ſupbos ſcribas ⁊ phariſeos: ⁊ exaltauit hūiles. i. apoſtolos. ⁊ ī cōione. Ecce dn̄s veniet çacharie vlti. capi.

De ſabbato. Rubrica.

IN die ſabbati dr̄ q̄ttuor lectōes de veteri teſtamēto ante lectōē⁊ illā3. Angelus dn̄i. que ſumunt̄ de lege ⁊ ꝓphetis ⁊ ī q̄buſdā eccleſijs p̄ma ē. Clamabūt. q̄ ē Jſa. 19. c. ſcōa ē Letabit̄. q̄ ē eiuſdē. 35 c. Tertia ē Sup mōtē. q̄ ē eiuſdē. 40. c. Quarta ē Chriſto meo q̄ ē eiuſdē. 45. c. Jō āt ſūt q̄ttuor q2 q̄ttuor ſūt ordīes bn̄dicentiū deū: v3. p̄lati clerici: religioſi: ⁊ laici. ſiue ppl's q̊s pſalmiſta enumerat dicēs. Dom⁹ iſrael benedicite dn̄m. per hoc populus. Dom⁹ aarō benedicite dn̄3. p h̄ p̄lati. Dom⁹ leui bn̄dicite dn̄3. per hoc miſtri: Qui timetis dn̄m bn̄dicite dn̄3. p hoc religioſi itelligunt̄. Prima ergo lectlō ptinet ad populū. ſcōa ad prelatos. tertia ad miſtros. q̄rta ad oēs religioſos In his. 4. lectōib⁹ īformant̄ ordinandi vt ad exēpla ſanctorum patrū decōꝝ quattuor ordinū cum eis benedicāt dominum: ſiue vt bn̄dictio illoꝝ veniat ſuper eos. Uel ideo quattuor legunt̄: q2 ieiunās d3 hr̄e q̄ttuor cardinales virtutes. ſ. tēperantiā: q2 ipm ieiuniū temperātia ē. prudētiā vnde ap'ſ. Rōnabile ſit obſequiū veſtrū. fortitudinem. vnde puerbi. vlti. De muliere forti. i. de eccleſia. Accixit fortitudine lūbos ſuos: q2 o3 nos multū laborare ad h̄ vt caro nr̄a mūda ſit qd̄ cū magna ſit pugna: q2 valde corrupta ē: ⁊ ſpinas ⁊ tribulos germiat: ⁊ iō cū magna attritiōe venit ad eādorē: ſicut ⁊ biſſus. ⁊ iuſticiam: vn̄ Jſa. Et erit iuſticia cigulū lumboꝝ eius ⁊ fides cictoriū renū ei⁹. de xp̄o loq̄tur ī membris: qn̄ enī fit iuſticia ī terra recedunt latrones. ſil'r qn̄ iuſticia fit ī nobis recedūt praui mot⁹ ⁊ n̄ ſuperant: ſ3 ī nobis habitēt. Si vero non fiat iuſticia non recedūt vn̄ Jſa. Q2 nō fecim⁹ iuſticiam non receſſerūt habitatores terre. vbi eſt iuſticia ibi pax. Fides aūt eſt cictoriū renū eius: q2 vt dicit Grego. Deſpect⁹ terrenorū reſtrigit fructus carnaliū voluptatū. vnde ſi ieiunas a cibis corporis o3 vt ieiunes a cibis demonis ⁊ comedas cibos mētis: q̄ āt ſic ieiunāt nō nocebit eis ignis tribulationis nec ignis mūdanus. ſicut nec trib⁹ puerl nocuit ignis fornacis babylōis: ⁊ iō ſeq̄t̄ lectio Daniel'. 4. ca. Angelus dn̄i. Precedit āt ipa lectio ordiatōe3 clericoꝝ: ad notādū ꝙ nemo rite pōt ad cōſecratōe3 accedere niſi p̄us trāſeat per fornacem atq3 ī fornace deū bn̄dicat. Juxta illō ſapie. Uaſa figuli ꝓbat fornax ⁊ hoīes iuſtos tentatio tribulatiōis: q2 q̄ ad ſacrū accedūt miniſteriū ꝓbādi ſunt ī camino multarum tribulationū ⁊ tētationū. iuxta illō apoſtoli. Et hi probentur p̄mo: ⁊ ſic miniſtrēt. Propter ordinādos enim legitur ad ſignificandū ꝙ ſic viuere debent: vt nō noceat eis aliq̄s ignis reḡl babylonis. i. diaboli: ſicut ignis tribus puerl nō nocuit. Et ſequunt̄ bn̄dictōes. ſ. hymn⁹. Benedictus es dn̄e ⁊c̄. q2 poſt ꝓbatōe3 coronant̄: ⁊ a dn̄o benedicent̄: ⁊ ī fine ſubijcit̄ verſus. Gloria p̄ri ⁊ filio ⁊c̄. in laude3 ⁊ ī honorē trinitatl: quod nō fit poſt pſal. Benedicite: tu3 q2 ibi ī vltimo verſu fit mētio de p̄re ⁊ filio ⁊ ſpū ſancto: tum q2 ibi ī facto triu3 pueroꝝ tota trinitas fuit dehoneſtata. hi v̄o v̄ſus p̄cedētes ad ſoli⁹ p̄ris pertinēt laudem. ⁊ ī ordinādis trinitas honorat̄. Choro aūt licet ſedere dū lectio ipa dr̄ ſed nō ī cantu. Aliud. n. ſignificat ipſa lectio ī legendo. aliud ī cātādo. vnde nūc ſtare d3 ep̄s ⁊ clerus: qm̄ non debem⁹ q̄ſcere: q̄ ſcim⁹ pueros illos ꝓ deo laboraſſe. Dr̄ aūt ī ſabbatl ieiunio ꝑ. 7. lectōes euangelio cōnumerato: eo ꝙ ſeptē ſūt ordīes: ⁊ q̄dā dicūt. 12. ꝓ eo ꝙ antiq̄t⁹ rome: ⁊ adhuc ī cōſtātinopoli fieri dr̄: legebat̄ grece ⁊ latine. ⁊ legebant̄. 12. lectōes p. 12. lectores q̊ꝝ ſex erāt greci ⁊ ſex latini. Erant tamē ſolūmodo ſex ī ſententijs: quonia3 ille ſex ſine euāgelio que legebant̄ latine legebant̄ ⁊ grece: ſicut ſi dixerim⁹ Amen. ⁊ poſtea dixerim⁹ v̄e: nō iō due res erūt. Ideo aūt legebant̄ dupl'r q2 Rome erant greci q̄b⁹ latina līgua īcognita erat. Erāt etiā latini pmixti q̄b⁹ greca icognita erat. vel hoc fiebat ad notādū vtriuſq3 populi vnionē. Ceterū ad orōne3 que dr̄ poſt lectōe3. Angelus dn̄i. ſ. de⁹: q̄ tribus pueris ⁊c̄. non flectit eccleſia genua: l3 ī orōnibus aliaꝝ lectionū ante flecteret p̄terq3 ī octauis pēthecoſtes ad oſtendendū ꝙ eccleſia cōformis eſt trib⁹ pueris. Fecit. n. nabuchodonoſor ſtatuam: ⁊ cogebat oēs adorare eā ſed tres pueri cū Daniele noluerūt genua flectere an̄ ſtatuā. tales debēt eſſe ordinandi q̄ ante ſtatua3 idest ante mūdi gloriā genua nō flectāt. Quare clerici ordinent̄: ⁊ q̄re ī ſabbato dem̄ ē ī ꝓhemio ſcōe ptis. Quidā cōferunt ſacros ordines īter lectiōe3 Angelus ⁊ epiſtola3 Pauli: vt poſt ordinatōe3 ꝓponant ordinatis epiſtolam ⁊ euangeliū ad īſtar boni paſtoris: q̄ mittēs filiū monet eū q̄d ⁊ qual'r actur⁹ ſit. Ordinati enī per capellas mittendi per ep̄la3 monent̄: vt alios corripiētes benedictionē quā acceperūt cuſtodiāt. p euāgeliū vero dr̄ eis. Eūtes docete oēs gentes. Nōnulli ēt ſubdyaconatu an̄ ep̄lam rōne premiſſa p̄ſtito ꝯtinue poſt eā dyaconatū ⁊ ſacerdotiū p̄bēt: q̄b⁹ p̄ſtitis ī vocē letabundā erūpūt dicētes: Benedictus es dn̄e eo ꝙ hi p̄ſerti ordīes iuitant̄ ad laudes: ⁊ p̄ſtantur citra euangeliū: q2 Moyſes ⁊ Aaron leuitas ī tabernaculi miſteriū ordinauerūt: ⁊ xp̄s. 72. ordiatos ad p̄dicandū miſit. D3 aūt legi ep̄la. ſ. Rogam⁹ ⁊c̄. q̄ eſt. 2. ad Teſſal. 2. ca. ab aliq̊ de ordinatis die ipſa: q2 ep̄s debet p̄us ordinatos āmonere ⁊ poſtea ad maiorē āmonitōe3 ep̄lam illis tradere. Preterea ordinatus doctrinā ſibi ī ordiatiōe traditā per hoc ſe reducere ī op⁹ oſtēdit. ꝓpter eādē etiā rōnē vn⁹ de nouiter ordiatis legit tūc euāgeliū Anno. 15. qd̄ eſt Luc. 3. c. Poſt epiſtolā etiā cantat̄ tract⁹: q̄ ſignificat grauitatē: quā ſacrat⁹ ſeu ordinat⁹ ſeruare d3 ne ī ſupbiam elatus ī laqueos īcidat dyaboli. Cōmunio eſt. Exulta ſatl: que ē çacharie nono capitulo.

De dn̄ica quarta aduēt⁹ dn̄i. Rubrica.

IN q̄rta dn̄ica aduēt⁹ p̄mū rn̄ſoriū in nocturnis ē. Canite tuba: qd̄ ſūptū ē de Johele. Antiq̄t⁹. n. iudei canebāt tubis ad īuitādū hoīes ad nuptias ⁊ ad ſolēnitates ⁊ ad mouēdū caſtra. Un̄ nunc p̄cipit dn̄s p̄latis vt cātēt tubis iuitātes gētes ad nuptias noui reḡl q̊ꝝ dies īſtat. ſ. dies natalis dn̄i ī q̄ xp̄s deſpōſauit ſibi humanā nāā3. ꝯ3 qd̄ dr̄ ī pſalmo. Et ipe tāq3 ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo. Canite igr̄: q2 ꝓpe ſūt nuptie: ⁊ pp̄ p̄miſſā cā3 cātores hac ſeptimana alti⁹ ſolito vocē ſuā exaltāt ī rn̄ſorijs ⁊ ī itroitibus:

vt ſi prius ſopore negligentie oppreſſi lectionibus excita-
ri nolumus: ſaltē vociferatōibus ⁊ tumultu cantuū exci-
temur. Siqdem ī ſeptē ānis ante annū iubileū ꝑcepit do
minus canere tubis ꝓ ipſiꝰ āni iſtātis leticia. Jn hac autē
hiſtoria huiꝰ dn̄ice ꝑti ex ꝓphetis parti ex euāgelio ꝯpila
ta cōia vtriuſqꝫ decātanī aduētꝰ: ⁊ ꝑſerti vocatio gētium
declaraī ꝑ xp̄i aduētū vbi ī ꝑſona apoſtolorū vel doctoꝝ
dr̄. Canite tuba ⁊ vocate gētes. Sane gētilitas videns cal
ciatam fore diuinitatē ī vtero v̄ginali: clamat ad eam in
ītroitu: dicens ſm̄ quaſdā eccleſias. Memēto noſtri dn̄e
ī beneplacito. p. t. hoc ē ī filio ī quo bene ꝯplacuiſti ex mi
libꝰ populi: q fuit tuꝰ ab initio mūdi. Et ideo cōgratulatur
alteri ī ep̄la: dicēs ſꝫ q̄ſdā eccleſias. Gaudete. q̄ eſt ad phi
lippenſes. 4. Sed iuxta conſideratione vteri v̄ginalis cā
tat ī graduali dn̄m ꝓpe eſſe: ⁊ celerē eiꝰ aduētū. Jn allelu
ia vero. Ueni dn̄e. ī offerenda. Cōfortamini. ⁊ ī cōione. Ec
ce v̄go decidetat. ⁊ cōſolatur. ⁊ cām cōcludit conſolatōis.

¶ Porro ad oſtēdendū deſideriū antiquoꝝ patrū ī fine
aduentꝰ cantanī ſeptē antiphone: vnaqueqꝫ ſm̄ ordinez
ſuū ſita die vſqꝫ ad natale que īcipiūt ab o. Prima ē O ſa
pientia ⁊c. Sunt aūt ſeptē: qꝛ diriguntī ad xp̄m in quo re-
quieuit ſpūs ſapiē ⁊ ītellectꝰ: ſpūs ꝯcilij ⁊ fortitudinis ⁊c.
ꝑ que ſeptē dona ſue īcarnatōis nobis grām miniſtrauit:
ꝓut in ipſis ſeptē antiphonis apparet. Sunt etiā ſeptem:
q̄ cantanī ī deſignatōe antiquoꝝ patrū: q ſeptenatio ſer-
uientes aduentū dn̄i expectabāt. Unde in oībꝰ dr̄ Ueni.
vel ſeptē ſunt ꝓpter ſeptē dona ſpūs ſācti: que xp̄s veniēs
largitꝰ eſt mundo: ⁊ ꝑ q̄ expectantes illumiati ſunt: ⁊ ſunt
oēs ſecundi toni. Primo qꝛ quelꝫ loqtur de vtroqꝫ aduen
tu. Secundo qꝛ ſignāt nobis geminā dilectiōez. ſ. dei ⁊ ꝓ
ximi. Tertio ꝓpter geminā xp̄i ad quē diriguntī naturā:
vnde Gemīe gygas ſubſtātie. Quarto qꝛ ipſe antiphone
notāt deſideriū tā antiquorū patrū expectantiū ꝑmū ſal
uatoris aduentū q̄ꝫ modernoꝝ expectantiū ſcd̄m. Oēs ḡ
ſunt ſecundi toni ī ſignū q̄ ſcd̄m expectamꝰ aduentum.
Et aduerte qꝛ ille que habent ī ꝑncipio verba pertinen-
tia ad diuinitatē: ꝑtinēt ad eos q ſpectant ꝑmum. vt o ſa-
pientia ⁊ o adonay. Adonay autē iterꝑtaī dn̄s: qꝛ dn̄atur
cuncte creature: vel qꝛ oīs creatura dn̄atōi eiꝰ ſeruit. Jlle
vero que hn̄t verba ꝑtinētia ad humanitatē ꝑtinēt ad ex
pectantes ſcd̄m. vt o radix ieſſe: ⁊ o clauis dauid. Sunt
ēt quedā que vtriqꝫ cōueniunt: vt o rex gentiū. Nam dei
filiꝰ dr̄ rex ſm̄ diuinitatē. Juxta illud. Deꝰ iudicium tuū
regi da ⁊c. ⁊ ēt ſm̄ humanitatē. Juxta illud. Dn̄e in v̄tute
tua letabiī rex ⁊c. Sepiꝰ tamē ſm̄ humanitatem rex dr̄:
qꝛ ſm̄ eā eſt vnctꝰ oleo leticie pre ꝑticibꝰ ſuis. ¶ Rurſus
eccleſia ī his ſeptē antiphonis oſtēdit multiplicitatē mor
bi ſui: ⁊ ad quamlibet petit remedium ſui morbi. Naꝫ an
te dei filij aduentum in carne eramus ignorantes ſiue ce
ci. penis eternis addicti. ſerui dyaboli. mala peccati con-
ſuetudine vincti. tenebris obuoluti. exules a patria ⁊ ex-
pulſi. Jdeoqꝫ indigebamꝰ doctore: redēptore: liberatore:
eductore: illumiatore: ſaluatore. qꝛ igr̄ ignorātes eramus
ideo ab ipſo doceri īdigebamꝰ. Unde ī ꝑma antiphōa cla
mamꝰ. O ſapia que ex ore ⁊c. eccleſiaſtici. 24. ⁊ Sapie. 8.
⁊ Jſa. 40. ca. Qꝛ vero paꝝ ꝓdeſſet ſi doceremur ⁊ nō redi
meremur. iō in ſcd̄a ab ipo redimi poſtulamꝰ. O adonay
⁊c. Exo. 6. ⁊ . 13. ⁊ . 3. ⁊ . 19. ⁊ . 20. c. Sꝫ qꝛ nil ꝓdeſſet ſi eſſemꝰ
docti ⁊ redempti: ⁊ adhuc poſt redemptionē teneremur
captiui: ideo ī tertia petimꝰ liberati. O radix ieſſe ⁊c. Jſa.
40. ⁊ . 52. ⁊ . 60. ca. Sꝫ qd ꝓdeſſet captiuis ſi eēnt redempti
⁊ liberati: ſi tamē nōdū eēnt ab oī vinculo abſoluti: vt. ſ.
ſub peccato eēnt: ⁊ vincti libere quo vellēt ire nō poſſēt:
⁊ iō ī quarta ab oībꝰ peccati vīculis educi petimꝰ. O cla-
uis dauid ⁊c. Apoca. 3. ⁊ Jſa. 42. ⁊ Luc. i. ca. Preterea qa
hi q diu fuerunt ī carcere oculos habent obtenebrantes
nec clare videre poſſunt. ideo poſt abſolutionez a carcere
reſtat nos illuminari vt videamꝰ quo ire debeamꝰ. ⁊ ideo
ī q̄nta hoc petimꝰ. O oriens ſplendor ⁊c. ʒach. 6. Sap. 7. ⁊
Malach. vlt. ⁊ Luc. i. ca. Sꝫ ſi eſſemus docti ⁊ ab inimi-
cis penitꝰ liberati ⁊ illumiati: qd valeret niſi deberemus
ad regnū ꝑduci ⁊ ibidē ſaluari: ⁊ iō ī duabꝰ ſequētibꝰ peti
mꝰ ſaluari. o rex gētiū ⁊c. ⁊ Aggei. 2. ⁊ . i. Petri. 2. ⁊ Eph. 2.
⁊ Gen̄. 2. ca. Jn qua petimꝰ ſalutē gētiū. Et o emanuel ⁊c.
Jſa. 7. Math. i. ⁊ Jſa. 33. ⁊ Gen̄. penul. ca. Jn qua petimus
ſalutē iudeoꝝ. Jn q̄buſdā vero eccleſijs adduntī alie due.
Prima ī honorē beate v̄ginis Marie que cōcepit. ſecūda
ꝓ angelo: q ad v̄ginē itroiuit. vel ī honorē ſancti Thome
cuius feſtū tunc accidit. Due qdem adduntī vt ꝑficiatur
nouenariꝰ numerꝰ ad deſignandū: qꝛ per ſeptē dona ſpūs
ſc̄i ꝑueniemꝰ ad nouē ordines angeloꝝ quoꝝ q̄libet deſi
derabat xp̄i natiuitatē: vt īpleretī numerꝰ ipſoꝝ q de celo
ceciderūt. Quedā ēt eccleſie cātant duodecim que expri
munt duodecī ꝓphetas q xp̄i aduentum ꝑdixerūt: que ēt
duodecim ap̄loꝝ teſtimonia roborauerunt. ex quo duo-
deci trib
ꝰ: ⁊ duodecī milia ſignati ſaluanī: ſed non ſunt ni
ſi ſeptē habētes veniā. Oēs aūt īcipiūt per o qd̄ potius ad
miratiue poniī q̄ꝫ vocatiue. Cātanī ī veſperis: qꝛ dominꝰ
venit ī veſpera mūdi: Hic eſt Helias q ſero carne ⁊ ī ma
ne pane veſciī. dn̄s. ſ. noſter q ī vltima etate mūdi carnez
aſſumpſit ⁊ diluculo reſurgens ī panē angelorū trāiuit.

¶ Et nota q̄ hec hebdomada ꝓxia natiuitati preparatio
merito nūcupaī. ⁊ ea hiſtoria. Clama ī fortitudine cātaī:
que nō vt qdam ſimplices autumant ad quattuor tempo
ra ſꝫ ad dn̄i pertinet ꝓximaꝫ natiuitatē. Un̄ cū ſex matu
tinalibꝰ laudibꝰ decantatur: qm̄ q̄libet illius feria ꝓprias
habet ad laudes antiphonas: qꝛ per ſex etates antiq ſe an̄
aduentū preparauerūt: ⁊ nos per ſex opa miſericordie ad
ſm̄ ēt ꝑparamur. Uerūtamē feriales antiphonas que ī il
la feria ī qua occurrit feſtū ſancti Thome ſcripte ſunt: oc
taua die antea qdam canere cōſueuerunt: Decet enī ante
natiuitatē dn̄i cantꝰ oēs antiphonas ⁊ fere oīa reſpōſoria
renouari: qꝛ ſicut ꝑples ⁊ freq̄ntiores nūcios magl ac ma
gis mouetī animꝰ ſubditi ad ſollicitudinē honorifice ſuſci
piendi ꝑlatum: ſic ⁊ renouatōe cantus magis ⁊ magis mo
uemur ad curam noſtre ꝑparatōis in ſuſceptōe dn̄i ⁊ vt ꝑ
quottidianā renouatōem cantꝰ excitemur frequentiꝰ ad
turpes ⁊ terrenas cogitatōes purgandas: vt ſit dignū ha-
bitaculū ⁊ ornatū venturo regi regū pijs cogitationibus
ꝑparemus. Pōt tū ⁊ totꝰ aduentꝰ ꝑparatio nuncupari. ꝯn̄
ī ꝑncipio legiī Abyciamꝰ opera tenebrarūꝫ. ⁊ induamur
arma lucis ⁊c: que oīa ſunt ꝑparatōis īſignia. Jntitulatur
āt ī antiq̄s libris dn̄ica iſta. Dominica vacat. Prīo qꝛ oſtē
dit q̄ oīs ſanctus vacat: ex quo Jo. quo iter natos mulieꝝ
non ſurrexit maior non eſt dignꝰ ſoluere corrigiam calcia
menti: ſicut dr̄ ī euangelio huiꝰ dn̄ice. ī īcarnatōis myſte-
ria denudare: ⁊ ꝓpter hoc dn̄s papa non facit ſtationem
apud aliquem ſanctū. Secundo dr̄ vacans: qꝛ non habet
ꝓpriū officiū ſed mutuat alienū ſcꝫ Rorate celi ⁊c. ⁊ hoc
ꝑꝑ ordines ꝑcedentis diei ī q̄bus fuit apoſtolicꝰ occupatꝰ
Sepe enī ī decembri cōſueuerunt ordīes ab apoſtolicis
celebrari. Tertio qꝛ numerū dieꝝ aduentꝰ excedit. ſ. 21. q̄
re ītet dn̄icas aduentꝰ nō debuit computari: ſꝫ vacans po
tius appellari. Quarto. qꝛ apoſtolicus olim hac die dn̄ica
elemoſynis vacabat: ⁊ taꝫ ipe q̄ꝫ ſui circa hoc ītenti nullā
ſtationem faciebant: ꝓpter qd̄ dicta eſt vacans. ſ. a ſtatio-
ne ⁊ īdulgentia. Quedam eccleſie dicunt in hac domini-
ca euangelium. Miſerunt iudei: qd̄ eſt Joh. i. ca. ⁊ ep̄lam
Gaudete: q̄ eſt ad philippen. 3. ca. Alie vero dicunt epiſto
lam. Sic nos exiſtimet: que eſt ad Corinth. 4. ca.

¶ De vigilia natiuitatis dñi. Rubrica.

In vigilia natiuitatis domini eſt inuitatoriū Hodie ſcitis q2 .v.d.⁊.m.v.g.e. qđ ē trāſūptū de Exo.16.c. Ex eo ꝙ ibi dicitur. veſpere ſcietis: q2 eduxit vos dñs de terra egypti ⁊ mane .v.g.c. ⁊ pōt dici ꝙ hec breuis clauſula ex vna parte ad natiuitatem: ex alia ꝑtinet ad reſurrectōez: ſic hodie.ſ. ī vita ꝑſenti ſciatis q2 veniet dñs.i. panis viuus q de celo deſcendit. ⁊ ma. vi. glīaꝫ ei⁹.i. reſurrectiōis glīaꝫ non ſolū humanā: ſed ēt glīam diuinitatꝭ ei⁹. Sane ī hac vigilia eccleſia monet ⁊ īuitat filios ſuos vt pati ſint ad ſuſcipiendū dñm. Unde ī nocturnali officio ꝑmū reſponſoriū eſt. Scificamini.ſ. filij iſrael. ideſt viri ſpūales q videtis deuꝫ per fidē: ⁊ parati eſtote vt īterſitis ad nuptias: q2 non erit ī cena q eycietur a nuptijs. Moraliter nō obſeruabit cōſilia q ꝑcepta renuit adīplere. Seqtur ī verſu. Et mane vi. glo. ei⁹.i. aduētū glīe ei⁹. vel mane ad lrām. Et hec vltima pars de exodi ſumpta eſt: ſed ꝑma non ē ſumpta ð aliquo libro. Dr̄ etiā caplꝫ. Gaudete ī dño. Philippen. 4. caplo. ¶ Diurni vero officij ītentio eſt oſtēdere ꝙ xp̄s natus ſit: ⁊ hoc dicit̄ ī eplā. Paulus ſeruus ⁊c. que eſt ad Romanos ꝑmo caplo. ⁊ ī euangelio. Cum eēt deſponſata: qđ eſt Matthei ꝑmo caplo. Hac ēt die deſpōſatio legit̄ Marie: vt ſciat̄ ꝙ alij fuit deſponſata.ſ. Joſeph: ⁊ ab alio fuit fecundata ſcꝫ a ſpū ſancto. Quedā tamen eccleſie ad hoc vt īcredulis maior certitudo ſit: ꝑmittunt ꝓphetiā: Propter ſyon ⁊c. que ē Iſaie. 42. ca. ī qua oſtendit̄ ipſum fore naſciturum. Natus aūt eſt vt ꝑplm ſaluū faceret: ⁊ terre iniqtatem deleret. hodie ī ſpe per ſacramēta grē. mane ī re per reuelationē glorie. hec patēt ī ītroitu ⁊ in graduali. Hodie ſcietis. Exo. 16. cap. ⁊ ī alleluia craſtina. Quidam tamē dicunt alleluia Aue maria: ⁊ hoc quando vigilia ē ī dñica. Tunc eni dr̄ alleluia ꝓpter reſurrectiōeꝫ dñi. Idē ēt pꝫ in poſtcōione: Reuelabit̄ q eſt Iſa. 40. ca. Sed q2 ī eius īcarnatōe erat futura iudeoꝝ diſperſio: ideo in graduali ſubditur verſus. Qui regis. ī quo ꝓ eis orat̄. Quantus ſit oſtendit ꝑs. q ad ītroitum cantat̄.ſ. Dñi eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹. de quo ēt dr̄ offerenda. Tollite portas ꝑncipes veſtras ⁊c. ¶ In veſperis āt vigilie natalis dñi dicūt qdam pſalmos. Laudate pueri dñꝫ. Laudate oēs gētes Lauda aīa mea dominū. Laudabo dñm deuꝫ. Laudate dominum qm̄ bon⁹ ē. pſalm⁹. ⁊ Lauda hieruſalem dominum. lauda deū tuū ſyon. ī qbus īuitamur ad laudes. Alij vero dicunt Laudate pueri dñꝫ laudate nomē domini. Qui cōfidūt. In ꝯuertendo: Domin⁹ captiuitatem ſyon. Memēto dñe. ⁊ Bñdict⁹. d. de⁹. ⁊ merito q2 ꝑmus deuotos īuitat ad laudādū iugiter ⁊ ꝑdicandū. Scđs monet ī đo confidere. In trib⁹ ſeqūtib⁹ reddit̄ cauſa quare laudibus ſit īſtandum: ⁊ ī domino confidendum.ſ. q2 noſtrā captiuitatem conuertit ⁊ multum magnificauit: quia ꝓmiſſa compleuit: dum fructum ventris dauid ſuper ſedē eius inſtituit quia inclinauit celos ⁊ deſcendit: qui demū de alto manuꝫ ſuam emittet: vt nos eripiat ab aquis multis ⁊ a filijs alienis. Ueſpere autem iſte priuilegiate ſunt: quia cum cetera officia veſpertina propter ſuperueniens feſtum mutentur: iſte non mutantur. In vigilijs etenim aliorum feſtorum capitulum: Hymnus: Antiphona ⁊ collecta. In aliquibus etenim eccleſijs totis veſperis dici officijs expletis ſolūmodo antiphona ⁊ collecta de ſequenti feſto dicuntur: eo ꝙ dominus in veſperis. ideſt in vltima etate mundi venit ad ſaluandum ſaltem reliquias generis humani.

¶ De officio natalis domini. Rubrica.

Uecūqꝫ ī officio natalis dñi dnr̄: de exultatione natiuitatꝭ ſūt: q2 ſicut cantat̄ ī reſpōſorio. Deſcendit de celis xp̄s.i. de ſinu pr̄is vt appareret viſibilꝭ. Uñ egreſſus ei⁹ a patre.i. ab occlto: ⁊ ītimo pr̄is. Seqtur ītroiuit ſcꝫ per aurē vginis.i. per fidē que ē ex auditu ſicut legit̄ ī epiſtola ad romanos. Unde cuꝫ dixit ei angelus. Spūs ſanct⁹ ſuperueniet in te: ⁊ vtus altiſſimi obūbrabit tibi: ſpūi ſancto acqeuit. Iuxta illud ī canticis. Peſſulū oſtij mei aperui dilecto meo. oſtiū deſideriū eſt. peſſulū diſcretio: quaſi per diſcretionē aperui đſideriū meū dilecto meo: ⁊ hoc audito dixi Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbū tuuꝫ. Non ſicut Eua q fregit peſſulū quādo voluit eē ſicut de⁹. Introiuit dico ī vterū vginis q accepit carnē noſtrā: ⁊ exiuit ꝑ portā clauſā ī regionē noſtrā. De hac porta dixit Ezechiel. Porta hec clauſa erit ī eternū. ⁊ exiuit de mundo ꝑ portaꝫ auream.i. charitatē: q2 per crucē. Maiorē eni charitateꝫ nemo habet quā vt a. ſu. po. q. pro. a. ſuis. ¶ Et ē aduertēdū ꝙ dñs ī fine anni naſci voluit: vt oſtēderet ſe ī vltima mūdi etate venire. ī ſexta feria cōceptus: in dñica natus: in ſexta feria crucifixus fuit: ⁊ ī dñica reſurrexit vt q hominem ī ſexta feria plaſmatū ꝑdiderat: ī ſexta feria liberaret. ⁊ q dixerat in dñica Fiat lux: ī dominica veniēs oriēs ex alto nos illuminaret. De hoc dicet̄ ſub ti. de paraſceue. ⁊ in nocte nat⁹ ē: vt ſe ſub carne latētem venire ſignaret: vel vt ſe ad illuminandū noctē noſtrā venire monſtraret quoniaꝫ habitātib⁹ ī regione vmbre mortis lux orta eſt eis. Unde ab ei⁹ natali dies ꝓlongant̄: q2 credētes ī eūꝫ ad eternitatis lucē vocant̄. rōnabiliter itaqꝫ nocturna officia celebrātur. Cuꝫ aūt cetera feſta ſaluatoris: ſcꝫ paſſio: reſurrectio: aſcenſio: penthecoſtes: ⁊ alia ſint variabilia: quia non celebrant̄ ſemꝑ in eiſdē kalendis ſiue ī eadem die menſis: q̄re hoc feſtū eſt īuariabile cū ſemper eſt ī eiſdem kalēdis ſiue eadem die mēſis. Reſpondeo ſm Auguſtinuꝫ. Hoc feſtū ꝑtinet ad memoriā tantū. vnde ſufficit per illud memorari quota die menſis xp̄s nat⁹ fuit: ⁊ ideo ſꝑ eadē die menſis celebrat̄: lꝫ ipſa feria variet̄ ꝑꝑ mutationē littere dñicalis. alia vero feſta pertinēt ⁊ ad memoriā ⁊ ad ſacramentum. verbi grā. xp̄s paſſus eſt ſexta feria: vt hoiem q ī ſexta feria ceciderat redimeret: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ideo opꝫ ꝙ ſub diuerſis kalendis fiant: in eadē tamē feria.ſ. in dñica. Preterea ſemꝑ paſcha noſtrū accipit̄ dominica ꝑma poſt paſcha hebreoꝝ: qđ eſt ſemꝑ. 14. luna. q2 ergo luna 14. non ſemꝑ eſt eodē tēpore vel eadē die menſis: immo variat̄ ſm ānos ſolares: ideo ⁊ paſcha noſtrū nō ſemꝑ eſt eodē tp̄e nec in eodem die menſis: licꝫ ſemper ſub eadeꝫ feria.ſ. ī dñica celebret̄. ¶ Ruſus ideo paſcha: penthecoſten ⁊ alia feſta variabilia ſunt nec certe diei mēſis ſūt annotata: ne videamur imitari iudeos: q ſemper illa celebrant in certis kalendis. Alcuinus vero dixit ꝙ iō hoc feſtum per ſingulos dies variatur: quia natus eſt nobis qui per ſingulos mundi dies lauat illos q per peccatum Ade ſunt maculati. ¶ Circa officiū nocturnale ſciendū ꝙ inuitatoriū.ſ. Chriſt⁹ natus ē nobis ⁊c. ī perſona angeloꝝ cantat̄ a qb⁹ paſtores vel poti⁹ oīs ppl's ad adorandū natū dominū īuitat̄. Noue vero pſalmi diſtīguunt̄ per tria nocturna: vt notet̄ ꝙ oēs ſancti patres q fuerūt ī trib⁹ temporibus.ſ. ante legem ſub lege ⁊ tp̄e gratie ī nouo teſtō ſociati ſunt per aduentū xp̄i nouem ordinib⁹ angeloꝝ: vt ſicut angeli ſancte trinitati congaudent: ſic ⁊ illi congaudeant. In ꝑmo pſalmo igr̄ ð eterna xp̄i genitura ⁊ īeffabili. In ſecūdo de ei⁹ īcarnatōe. In tertio ð laudibus ſponſi ⁊ ſponſe: eiqꝫ ī trib⁹ ꝑmis lectionib⁹ per Iſa. Oracula teſtificamur: q non tam ꝓphetice q̄ꝫ euāgelice īcarnationeꝫ

chriſti deſcripſit. Prima eſt. Primo tempore. Iſa. 9. capi. Secunda eſt. Cõſolamini cõſolamini popule meus dicit de⁹ veſter. Iſa. 40. ca. Tertia eſt. Conſurge conſurge. Iſa. 42. ca. In ipſis etiã fit ꝓmiſſio: ĩ alijs oſtẽdit̃ ꝓmiſſionis ĩpletio. Prim⁹ nocturn⁹ recolit tp̃s añ legẽ ſeu eos q fuerũt añ legẽ vt Abrahã Iſaac ⁊ Iacob. ſcõs nocturn⁹ recolit tp̃s legis: ſeu eos q ſub lege fuerũt: vt dauid ⁊ ꝓph̃as ⁊ alios plures. ⁊ iõ ĩ antiphõis q̃ cãtant̃ ĩ illis duob⁹ nocturnis: q꞉ ad vet⁹ teſtamẽtũ ptinent: non dr̃ alleluia: quoniaꝫ patres illoꝝ temporuꝫ differebant̃ ab eterno gaudio. ſ. a patria. In qua iuxta Apocalypſim cãtat̃ alleluia. Terti⁹ vero recolit nouũ teſtamẽtũ: quod habuit initiũ a baptiſmo: qð tertio tẽpore. ſ. gr̃e nobis collatũ eſt: ſeu eos q fuerunt ĩ nouo teſtamẽto: vt ſunt apoſtoli: martyres: confeſſores ⁊ alij ſancti. Ideoqꝫ ĩ illis antiphonis que eos recolunt ⁊ que ex nouo teſtamẽto ſumunt̃ canit̃ alleluia. qm̃ iſtos plus honorauit ſuus aduẽtus q̃ꝫ p̄cedẽtes patres: ita vt ſi digni de hoc mundo migrãt: illico ĩ celũ transferant̃ ⁊ ſocietati ſanctoꝝ iungant̃ qð antiq patres longo tempore expectauerũt murmurantes ĩfra clauſtra ĩferni. Ante nocturnos ſolent ĩ qbuſdã locis ſup altare tres pãni poni ad deſignatõem p̄miſſorũ triũ tẽporũ: ⁊ ĩ ſingulis nocturnis ſinguli amoueri: Prim⁹ niger ꝓ tempore ante legem. Secũdus alb⁹ ꝓ tempore reuelatõis. Terti⁹ rubeus ꝓ tẽpore gr̃e ꝓpter dilectionẽ ſponſe candide ⁊ rubicũde. In qbuſdam quoqꝫ eccleſijs ſuſpendunt̃ boni panni: ĩ qbuſdam viles: ⁊ ĩ qbuſdaꝫ nulli: ꝓut in p̄ma pre dictũ eſt ſub ti. de picturis. Sane ad p̄mum reſponſoriuꝫ p̄mi nocturni dñr in qbuſdam eccleſijs tres verſus ꝓpter cãm reddi tam ſub p̄ma dominica aduentus: ⁊ poſt quodlibet triuꝫ reſponſorioꝝ p̄oꝝ dr̃. Gloria patri ⁊ filio. hoc iõ quoniam ĩ trib⁹ r̃nſorijs tria ſignificant̃. ſ. reſtauratio angeloꝝ: reparatio hoĩuꝫ: ⁊ modus quo iſta facta ſunt. Reſtauratio angeloꝝ notat̃ ĩ p̄mo vbi dr̃. Gaudet exercit⁹ angelorum. Reparatio hoĩum ĩ ſecundo vbi dr̃. Pax vera deſcendit. Modus vº quo hec facta ſũt: ⁊ poti⁹ quo deſcendit ille q fecit ĩſinuat̃ ĩ tertio qð eſt ĩ qbuſdam locis. Deſcendit de celis. In quo oſtendit̃ vt p̄miſſum eſt deũ deſcẽdiſſe a patre ĩ vginẽ: ⁊ ita ⁊ nos. vel ꝑ hoc qð ĩ ipſo reſponſorio tangitur q̄ ĩtrauit ĩ regionẽ noſtrã recolit̃ liberatio habitantium ĩ regione vmbre mortis. Q꞉ ergo hec facta ſunt per trinitatẽ: idcirco poſt qðlibet illorũ triũ r̃nſoriorum Gloria patri cantat̃ qð ad laudẽ pertinet trinitatis. ¶ Rurſus ſicut mãna habebat saporẽ ſimille cũ melle: ita ⁊ xp̃s duo habuit ĩ ſe. vꝫ. humanitatẽ ⁊ deitatẽ. Humanitas per ſimillaꝫ. Deitas ꝑ mel itelligit̃. Unde etiã ĩ hoc ſecundo reſponſorio dr̃. Hodie per totũ mũdũ melliflui facti ſunt celi. quaſi diceret: tot⁹ mũdus mellificatus ⁊ dulcorat⁹ ẽ. In tertio vero r̃nſorio fit triplex iubilus. ſ. ĩ fabrice. in tanq̃ꝫ. in gloria pr̃i. In quo quidem in trib⁹ ſaluatorẽ ꝯmẽdamus: oſtendẽs q̄ q effabilr̃ fabricã mundi creauit ⁊ ĩeffabiliter de vginis thalamo ꝓceſſit: ⁊ ĩeffabilr̃ equal' patri ⁊ ſp̃ũi ſancto permãſit: ſicut fuit ab eterno: ſic nũc ẽ: ⁊ erit ĩ eternũ. ⁊ hec tria triplici iubilo ſigĩficam⁹: p̄mũ p̄mo: 2m ſcðo: ⁊ tertiũ tertio: ⁊ vt expreſſius tertium ſignificetur: ĩ qbuſdam eccleſijs cantat̃. Gloria pr̃i. ⁊c̃. ⁊ ſicut erat in p̄ncipio ⁊c̃. vſqꝫ ad Amẽ. ¶ Et nota q̄ fit iubilus ſup a ⁊ ſup o. Super a ĩ fabrice. ⁊ in tanq̃ꝫ. Super o fit ĩ gloria patri. ad notandũ q̄ cui fit eſt alpha ⁊ o. i. p̄ncipiũ ⁊ finis. Iubilus aũt quãdoqꝫ notat expectatõeꝫ noſtrã vt dicet̃ ſub ti. de ſeptẽ dieb⁹ poſt paſcha. quãdoqꝫ noſtrã ĩfirmitateꝫ: vt ĩ verſu. Tãq̃ꝫ ſponſus. qũqꝫ rei de qua agit̃ magnitudineꝫ vt ibi. Fabrice mundi. qũqꝫ gaudij ĩmenſitatẽ vt in fine reſponſorij. Uerbũ caro. ibi enĩ ſignat ĩmenſitatem gaudij: qð viri ſancti habent de eo: q̄ verbũ caro factuꝫ ẽ: plenum gratia ⁊ veritate. De iubilo dictuꝫ eſt in ꝓhemio qnte partis. ¶ Reſtat adhuc de ſex reſponſorijs dicere. Et qdem ĩ p̄mis duob⁹ ſecũdi nocturni agimus de partu: in tertio de parturiẽte. In duob⁹ vero p̄mis tertij nocturni agim⁹ de parturiente: ⁊ in tertio de partu ĩ q̃ cõſuetudinẽ mulierũ imitamur. Cõſueuerũt enĩ mlr̃es viſitare parturientes ⁊ partũ: ⁊ eis munuſcula ſua dare: ⁊ nos parturientẽ ⁊ partũ quodãmõ viſitam⁹: cuꝫ pro modulo nr̃o eos magnificam⁹. Ipe vero laudes ſunt munuſcula que offerim⁹. Dr̃ etiã ad horas capitulũ. Paulus ſeruus. Ro. i. ⁊ illð. Multipharie. hebreoruꝫ. i. ca. ⁊ illð. Apparuit gratia ad Titum. ij. ⁊ illud Apparuit benignitas ibidem. 3. c. In nocturnali officio tria legũt̃ euangelia: vt habeat eccleſia quod ĩtendit. Uult enĩ oſtendere vtrãqꝫ nãm eſſe in xp̃o vt ſic plures ſint teſtes natiuitatis xp̃i. ⁊ ꝓpter hoc etiam legunt̃ lectiones ĩ qbus Auguſtinus ⁊ alij ſancti ĩducunt ad hoc auctoritates ĩfinitas. ſ. ab eis q fuerunt añ legẽ: ſub lege: ⁊ poſt legẽ: qm̃ ĩtegrũ eſt iudiciũ quod plurimoꝝ ſẽtentijs cõfirmat̃: extra de officio delegati. prudentiã. Legit̃ ⁊ q̃rtum euangeliuꝫ Matthei. ſ. Liber generationis poſt nonũ verſũ ĩ quo exprimitur eius generatio: vt oſtendatur eum fuiſſe de genere patrum eorum qbus eſt facta ꝓmiſſio ſcꝫ dauid ⁊ abraham. Dauid in p̄s. de fructu ventris ⁊c̃. ⁊ primo paralipomenon. Cum dormieris cum patribus tuis: ſuſcitabo ſemen tuum poſt te. Abrahe vero Geneſis. 16. dictum eſt. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes: ⁊ ideo dicit in principio. filij dauid: filij Abraham: quia illis ſpecialiter facta eſt promiſſio. ⁊ ſic oſtenditur q̄ ipſe erat meſſias qui promiſſus eſt in lege ⁊ prophetis. ¶ Et nota q̄ mattheus deſcribit hic genealogiaꝫ deſcendendo vſqꝫ ad Ioſeph. Lucas vero aſcendendo prout ſub epiphania dicetur. ¶ Sꝫ quare potius Ioſeph q̃ꝫ Marie generatio computatur cum etiam chriſtus non fuerit filius Ioſeph. Reſpondeo quia ambo de eadem tribu fuerunt. Et tribus id eſt genealogia per mares ⁊ non per feminas diſtingui ſolet ⁊ computari in veteri teſtamento. Numerando ergo vſqꝫ ad Ioſeph: perinde eſt ac ſi vſqꝫ ad beatam virginem proceſſiſſent: ¶ Preterea chriſtus maluit filius fabri vocari: q̃ꝫ matrem propter ſuſpitionem adulterij lapidari. Et reuera filius eſt illius fabri qui fabricatus eſt auroram ⁊ ſolem. Et ſcias q̄ natiuitas beate marie ex tribu iuda: ⁊ regia ſtirpe Dauid originem duxit: prout ſcriptura ſepe teſtatur dicens Chriſtuꝫ de ſemine dauid deſcendiſſe: qui de ipſa ſola natus eſt. Siquidem dauid inter ceteros duos filios habuit. ſcilꝫ Nathan ⁊ Salomonem. Ex cathena ſiue generatõe Nathan deſcendit virgo Maria. Quoniam ex cathena ipſ⁹ Nathan Leui genuit Melchi ⁊ Pantheram. Panthera vero genuit Barpantheram. Barpanthera Ioachim Ioachim virginem Mariam: vt dicetur in ſeptima parte ſub feſto Philippi ⁊ Iacobi apoſtolorum. Ex cathena vero ſalomonis deſcendit Ioſeph vir ipſius Marie: quoniaꝫ ex cathena ipſius Salomonis Mathan ex vxore ſua genuit Iacob. Defuncto autem Mathan Melchi ex tribu Nathe filius Leui ⁊ frater Pantheris nupſit vxori ipſius Nathan. ſcilicet matri Iacob: ex qua genuit Hely: ⁊ ſic facti ſunt fratres vterini Iacob ⁊ Hely. Mortuus eſt autem Hely ex tribu Nathan ſine liberis cuius vxorem accepit Iacob frater eius ex tribu Salomonis: ⁊ ſuſcitauit ſemen fratri eius ⁊ genuit Ioſeph. Ioſeph igitur natura eſt filius Iacob ex deſcẽſione Salomonis: ſecundum legem vero Hely qui ex Nathan. Nam qui naſcebatur ſecundum naturam quidem filius erat generantis: ſed ſecundum legeꝫ defuncti. ¶ Deĩde cantatur. Te deuꝫ laudamus. te dominum ꝯfitemur. in

omniū anteceden tiū actiones gſap: ꝛ ad deſignandum
exultare nos cū angelis ꝛ congratulari de dragma ꝑdita
inuenta. In q̄buſdā tñ eccleſijs finita ꝑ̄ma miſſa cantat̄
dictū euangeliū Matthei. Liber gn̄ationis. ꝛ hoc iō: qꝛ
duo teſtes ad minus nobis neceſſarij erant. ꝑ̄mus teſtis
erat Luc. q in euāgelio miſſe. Exijt edictū a ceſa. au. ꝛc.
narrauit iuxta v̄bū euangelij: dcū natū ī ciuitate dauid.
Adducit̄ ḡ ali⁹ teſtis dicēs cū natū de dauid. Ac ſi dicat
nō tm̄ eſt natus de ciuitate dauid: ſed etiā ḋ dauid. vnde
Mattheus prius noīat dauid q̄ȝ Abrahā dicens: filij da
uid filij Abrahaȝ. q̄uis ꝛ alia poſſit eē cauſa q̄re ꝑ̄us Da
uid noīatur. ſ. qꝛ dauid fuit ꝑ̄oꝛ Abrahā dignitate. nā ille
patriarcha. iſte patriarcha ꝛ rex. Audito igitur ī euāgelio
miſſe vno teſte ab eccleſia: qꝛ vix ē q vni teſti ſoli creda
tur: ideo adiecto alio. ſ. Mattheo q etiā gn̄ationē dn̄icā
deſcribit: tūc plene ꝯfidens eccleſia exultās clamat. Te
deū laudamus: vt in oꝛe duoꝝ triū vel pluriū ſtet omne
verbū. extra de teſti. in oī. z. q. 4. §. i. Adhuc qꝛ vix eſt q
vni teſti credat̄: hic eſt q vn⁹ terminat miſſam dicens ī
q̄buſdā eccleſijs: bn̄dicam⁹ dn̄o. Et eccl'ia q̄ſi voce demiſ
ſa rn̄det. Deo gr̄as. ¶ Rurſus finita miſſa dicit̄ euange
lium. Liber gn̄ationis. ꝛ poſtea. Te deū laudam⁹. qꝛ ge
neratio diuinitatis ꝑ̄ceſſit generationē humanitatis. Et
quia illarum noticia fuit nobis laudis mā. ideo laudes ſe
quūtur. Miſſa ḡ laudes ꝑ̄cedit: qꝛ ꝑ̄us fuit eterna genitu
ra: de qua miſſa illa loq̄tur: q̄ȝ aliq̄ creatura fuerit q̄ deuȝ
laudare potuerit. In laudibus matutinis q̄ſi choꝛeā du
cimus. vn̄ ī prima antiphona dicim⁹. Quē vidiſtis paſto
res ꝛc. ꝛ ipſi rn̄derūt natū vidim⁹. ¶ Circa miſſe v̄o offi
ciū notandū ē q Theleſphorus papa ſtatuit ī die iſta de
bere cātari tres miſſas ad oñdēdū q xp̄i natiuitas ſalua
uit p̄res triū tēpoꝝ. ſ. p̄res an̄ legē ſub lege ꝛ poſt legē. pri
ma canit̄ de media nocte ad oñdēdū q illi q fuerūt an̄
legē nō fuer̄t illuīati aliq̄ lege. ꝛ ꝑ illā ēt oñdit̄ q panis q
quottidie ſacrificat̄ ꝛ mādūcat̄ in altari. vȝ. xp̄s nat⁹ eſt ī
bethleem in media nocte: ꝛ ī hac ſic dicit Luc. vn̄ Sap.
18. Dū mediū ſilentiū tenerēt oīa: ꝛ nox. ſ. c. m. iter. h. ꝛc.
qd̄ ad litteraȝ exponit̄ de natiuitate dn̄i. hoc ēt inſinuat
euangeliū hui⁹ miſſe ꝛ collecta illa. Deus q hanc ſacratiſ
ſimā carnē tuā ꝛc. ꝛ ꝓphetia illa. Populus gentiū ambu
labat ī tenebris ꝛc. ꝛ ep̄la ꝛ fere oīa q̄ in illa miſſa dicūt̄.
Idē ēt Theleſphorus papa. ḋ ꝯſe. di. i. nocte. ſtatuit ī hac
miſſa hymnū angelicū. ſ. Gloꝛia ī excelſis ſolēniter decā
tari: ad recolēdū q angeli nocte iſta illū decantauerūt: in
qua ab angelis paſtoꝛib⁹ eſt nūciatus. Vn̄ in euāgelio le
gitur. Et ſubito facta ē cū angelo multitudo militie cele
ſtis laudantiū ꝛ dicentiuȝ. Gloꝛia ī excelſis deo: ꝛ ī terra
pax hoīb⁹ bone volūtatis ꝛc. ¶ Notādū eſt aūt q hec
miſſa ꝛ laudes matutine terminant̄ in pleriſq̄ȝ locis vna
oꝛone ad oñdendū q totū illud officiū idem indicat. ſ. na
tiuitatē eternā ꝛ tēpoꝛalē. vn̄ ipſa miſſa icipit. Dn̄s dixit
ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. qd̄ tm̄ de ge
neratōe eterna: ſeu de gn̄atione xp̄i intelligit̄. qd̄ v̄o ſeq̄t̄
ego hodie genui te: ḋ vtraq̄ȝ eſt: ꝛ exponit̄ hodie id ē eter
naliter. Nam ſcḋm Auguſtinū hodie preſentiā ſignificat ꝛ
qd̄ eternū eſt ſemꝑ p̄ſens ē. Verſus de tēpoꝛali. ſ. Quare
fremuerunt gentes: ꝛ populi meditati ſūt inania. q̄ſi dice
ret ꝑ nihilo cū xp̄s deus ꝛ homo ſit. Rn̄ſoꝛiū de eterna ī
quo dicit. Deus pater ego pater ſum. Tecū ꝑ̄ncipiū. Vn̄
ꝛ ibidē ſeq̄tur. In die virtutis tue. ſ. ī die reſurrectōis. In
ſplendoꝛibus ſanctoꝝ. i. in luce omniū ſanctoꝝ: ꝛ dicit in
ſplēdoꝛibus ſanctoꝝ pluraliter ꝓpter diuerſos effectus.
ex vtero. i. ex intima bonitate mea. An̄ luciferū genui te
i. an̄ omnē creaturā: quaſi diceret ab eterno. Epiſtola v̄o
Paulus ſeru⁹. quā q̄dā ī vigilia dicūt. ꝛ euāgeliū de tem
poꝛali. Unde in epiſtola dicit̄. Ex ſemine Dauid ſcḋm car
nem. In euāgelio dicit̄. Exijt edictū a ceſare auguſto: qd̄
eſt Luce ſcḋo ca. In alijs vero eccleſijs dicit̄ ep̄la. Appa
ruit gratia dei que eſt ad Titum ſcḋo ca. Ante epiſtolam
legitur īmediate ꝓphetia. Primo vt baſis ſit ſub colūna
innitēte baſi. Non enī que dicunt̄ in euāgelio crederent̄
impleta niſi foꝛēt in veteri teſtamento ꝑ̄dicta. Secundo
ideo ī vigilia. ꝛ hac miſſa due lectiones ſine interuallo di
cuntur: vna de ꝓphetia: alia de apoſtolo: qꝛ xp̄s ꝓ duob⁹
populis in pariete cōiungēdis naſcitur. Tertio qꝛ ſuper
baſim ꝓphetaꝝ fūdata eſt colūna apoſtoloꝝ. Quarto qꝛ
actiui ꝛ cōtemplatiui ꝑ hanc natiuitatē ī vna fide ſaluan
tur. Quinto qꝛ ꝑ vtrūq̄ȝ teſtamentū xp̄i natiuitas cōcoꝛ
diter ꝑ̄dicat̄. hi ſunt duo cherubin q ꝓpiciatoꝛium tegūt
ſeſeq̄ȝ in propiciatoꝛiū verſis vultibus reſpiciunt. vt dcm̄
eſt in ꝓhemio quarte partis. Quidā tñ nullā dicūt ꝓphe
tiam ſignificantes q vetera tranſierūt: ꝛ noua facta ſunt
omnia: quaſi dicat ipſo facto ceſſet figura: qꝛ v̄itas venit.
Secunda miſſa cantat̄ in diluculo in exoꝛdio diei: quan
do chriſtus in cunabulis adoꝛatus eſt a paſtoꝛibus. ꝛ hoc
ꝑ̄mo ad oſtendendū q ſancti patres ꝛ ꝓphete q fuerunt
ſub lege ſcripta aliquantulā cognitionē dei habuerūt: ſȝ
non tantā quantā nūc habemus: ꝛ ideo incipit a ꝓmiſſio
ne q̄ facta ē antiq̄s in veteri lege. Lux fulgebit hodie in
domo dn̄i ꝛc. Secundo ideo: qꝛ ſicut dn̄s a gabꝛiele fuit
nūciatus prius q̄ȝ naſceretur: ſic an̄ initiuȝ diei ſue natiui
tatis miſſa canitur. Tertio ꝓpter oꝛtū noue lucis: qꝛ ille
qui natus eſt in oꝛtu ſuo tam in vtero q̄ȝ ex vtero fuit lux
vera. Dicitur ergo in oꝛtu hui⁹ tēpoꝛalis lucis: q̄ſi ipſo fa
cto dicatur. Oꝛta eſt lux. Huic conſonat introitus. ſ. Lux
fulgebit. ꝛ graduale ī quo dicit̄. Deus dn̄s ꝛ illuxit nob.
ꝛ qd̄ ſeq̄tur ī introitu. ꝛ vocabit̄ ādmirabilis. ſumit̄ Iſaie
9. ca. A q̄buſdā tñ dicit̄ ḋ nocte eo q paſtoꝛes ī nocte illa
viſitauerūt p̄ſepe dn̄i: qd̄ notat euāgeliū eiuſdem miſſe.
Paſtores ꝛc. Luce. z. ca. Predicitur etiam tūc ī q̄buſdaȝ
eccleſijs prophetia. Spiritus domini ſuper me: que eſt
Iſaie. 41. cap. Deinde dicitur epiſtola. Apparuit benigni
tas: que eſt ad Titum. 3. ca. Cōmunio eſt. Exulta filia Za
charie. 9. ca. Tertia vero miſſa que die clara hoꝛa tertia
quando illuxit nobis dies redemptionis noſtre feſtiui⁹
celebꝛatur: ad tempus refertur gratie in quo deſcendit
lux magna de celo que illuminat omnem hominem ve
nientem in hunc mundum. Velum enim templi ſciſſuȝ
eſt in duas partes. Unde Sapi. Aperta ſūt prata: ꝛ appa
ruerunt herbe virentes. Epiſtola. Multipharie: que eſt
ad Heb. i. cap. ꝛ euangelium leguntur de eterna guber
natione. Unde dicitur ī epiſtola. Filius meus es tu. Ego
hodie genui te. ꝛ de tempoꝛalibus habetur ibi. Multi
pharie multiſq̄ȝ modis. In euāgelio v̄o de eterna. vnde
incipit. In principio. q. d. In principio creaturarum erat
verbum quod eſt Joh. i. capitulo. Dicitur etiam tunc
in quibuſdam eccleſijs prophetia. Propter hec ſciet. que
eſt. Iſa. 52. cap̄lo. Communio eſt. Viderunt. Iſaie. 52.
cap. ꝛ pſal. Prima ergo miſſa eſt de eterna genitura. Se
cunda eſt de promiſſione antiquis facta. vnde cantatur.
Lux fulgebit in domo domini. non dicitur fulſit vel
fulget. Tertia eſt de veritate nobis exhibita. vnde can
tatur. Puer natus eſt nobis. ꝛ filius datus eſt nobis.
Iſaie. 9. capitulo. ibi vtitur futuro ad notandum promiſ
ſionem: hic preterito ad notandum promiſſionis imple
tionem. Et quia eterna generatio eſt nobis occulta. Iu
xta illud Iſai. Generationem eius quis enarrabit: ideo
miſſa de eterna genitura nocte profunda cātatur. Quia
vero antiqui patres quibus facta eſt promiſſio certi erāt
de incarnatiōe domini: ſed nō tantū quantum p̄res noui

teſtamenti quibus exhibita eſt veritas: ideo miſſa de pmiſſione antiqs facta cantat̃ illuceſcente aurora in qua eſt modicũ lucis. ſed ſm ipſum introitũ videt̃ q͛ deberet eſſe lux fulgens: ſed nõ eſt ita: qꝛ lux in aurora rubet: i tertia fulget. in ſexta feruet. in veſpera tepet. qꝛ vero tẽporibus no. teſta. manifeſta eſt veritas: inde eſt q͛ miſſa q̃ eſt de exhibitõe veritatis clara luce cantat̃. Prima g̃ miſſa ptinet ad gnãtionẽ eternã. ſ. de patre ſine matre. ſcđa ad tẽporalẽ. ſ. de mr̃e ſine patre. tertia cõpacta ẽ qꝛ ꝺ vtraqꝫ agit: ꝛ ideo ptinet ad eternã ſimul ꝛ tẽporalẽ. Notãdum tñ eſt q͛ in miſſa que eſt de eterna genitura legit̃ euangelium de humanitate. ſ. Exijt edictum a ceſare Auguſto. in alia vero que eſt de veritate nobis exhibita: legit̃ euãgelium de diuinitate. ſ. In pncipio erat verbũ: ad notandum q͛ ex quo humanitas diuinitati fuit vnita: nec humanitas ſine deitate: nec deitas ſine hũanitate fuit: nec erit. hanc rõnẽ aſſerit magiſter in pſalterio. Aiunt quidã q͛ cum in collectis: in lectionibus: in euangelio: ꝛ in offertorio pme miſſe euidenter natiuitas de virgine memoretur: intentio totius officij ad tẽporalẽ põt natiuitatem referri: ꝛ exponũt i introitu. hodie. i. hac die ante luciferum ſtellã. vꝫ. matutinã genui te. i. gnãtionẽ tuã ſum operat⁹ ꝛ qđ in euãgelio dicitur. Maria peperit filiũ ſuũ pmogenitũ exponit̃ pmogenitũ. i. ante quẽ nullus. extra de vb. ſig. nam ꝛ ego. Officiũ vo ſcđe miſſe aiũt ꝯcordare dictis paſtoꝝ dicentium: vt legitur in euangelio. Tranſeamus vſqꝫ ad bethleem. ꝛ. 6. q. 5. hoc factũ eſt. Qui gratulantes dicũt i introitu. Lux fulgebit. Orta eñi erat ſtella ex Jacob. Uel dicitur. Lux fulgebit i pſona legis que tẽporalem natiuitatẽ antiquis patrib⁹ repromiſit. Et ſubditur Dominus regnauit decorẽ indutus eſt. illũ. ſ. decorẽ quo coronauit eũ mater ſua: hoc eſt humanitas. Et addunt in graduali. Bñdictus q venit in noĩe dñi: ꝛ in alleluia. Domin⁹ regnauit. Et qs ꝛ quãtus ſit in offerenda ſupponũt dicentes. Dominus eñi firmauit orbẽ terre. Et qꝛ pnius paries eſt ex hebreis: ideo pmitie. ſ. paſtores in cõione loquũtur ad eos. Exulta filia ſyon. i. eccleſia. Officium tertie miſſe pſonat mirabilia verbi dei qđ erat i principio: ꝛ incipit eſſe caro: ſicut legit̃ i euãgelio. Hoc verbũ ẽ puer q ſm pphetã nat⁹ eſt nobis: vt canim⁹ in ĩtroitu: ꝛ hoc eſt canticũ nouũ: de quo ppha i verſu. Cantate dño canticũ nouũ. Hoc quoqꝫ verbũ ẽ illud ſalutare de quo protin⁹ canit̃ in graduali. Uiderũt oẽs. hec ẽ lux magna q̃ deſcẽdit i vginis vteꝝ. q̃ illuminat omnẽ hoĩeꝫ veniẽtẽ i hunc mũdũ. de q̃ dicit̃ i euãgelio. In pncipio erat vbũ ꝛc̃. Hic demũ eſt ille diues rex ꝛ potẽs cui dicit̃ i offerenda. Tui ſunt celi: ꝛ tua ẽ terra. In fine pme ꝛ ſcđe miſſe. dicũt qdã Bñdicam⁹ dño: put dcm̃ eſt ſub ti. de aduẽtu. Ab hac ãt die vſqꝫ ad octauã epyphanie reſponſoria ꝛ eoꝝ verſus dicunt̃ cũ alleluia ad repñtandũ ſummã letitiam que aduenit tempore gratie.

De dñica infra octauã natalis dñi. Rubrica.

In dñica q̃ intercedit infra octauã natalis domini cantat̃ ꝺ natiuitate domini. Unde introitus miſſe eſt. Dum mediũ ſilentiũ tenerẽt oĩa ꝛc̃. Sapien. 16. ca. Eſt. n. triplex ſilẽtiũ. ſ. ignorãtie deſpationis ꝛ glorie. Silentium ignorantie fuit añ legem: quia ignorabãt peccata ſua: ꝛ ideo non clamabant ad dominum ad Roma. 10. Mors regnauit ab Adam vſqꝫ ad Moyſen. Poſtq̃ aũt lex data ẽ ad cognitionẽ peccati multo tempore ſeruauerunt legem. Ad vltimũ vero deſperauerunt qñ. ſ. omnes declinauerũt ſimul inutiles facti ſunt. tũc fuit ſilentium deſperationis. Poſtq̃ aũt venit xp̃s ruptũ eſt ſilentium. Unde clamãt omnes laudes dei. Silentiũ glorie veniet qñ impletũ erit totũ deſideriũ noſtrũ. In ſilentio deſperationis veniet dñs vt ei attribuatur ſalus humani generis: qui eſt verus medicus. Et hoc eſt qđ dicit. Dũ mediũ ſilentiũ. Sequit̃ ꝛ nox. i. diabolus i ſuo curſu medium. i. cõmune iter haberet. Omnes eñi cõiter ad iferos deſcẽdebãt. Omnipotens ſermo tuus id eſt filius tuus dñe pater: qui dicit̃ ſermo patris: qꝛ per eũ natus eſt. a regalib⁹ ſedibus venit querere ꝛ facere reges. Uel ad litterã. Dũ omnia tenerent medium. i. cõe ſilentium de nocte. ſ. qñ omnia ſilẽt: ꝛ nox in ſuo curſu mediũ iter pageret. Ad litteraꝫ. Omnipotẽs ſermo tuus a regalibus ſedibus ve. qa media nocte natus eſt dñs. ꝛ ꝯcordat epiſtola que eſt ad Gal. 4. ca. vbi dicit̃. At vbi venit plenitudo tp̃is ꝛc̃. Reſpõſorium eſt. Specioſus forma ꝛc̃. qꝛ immunis ab oĩ peccato ꝛ omnibus virtutibus plenus. ſicut eñi habet̃ ad Col. 3. In ipo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. i. ad modũ trine dimenſionis. i. cõi modo ſicut i oĩbus ẽ. ſ. eſſentialiter: pñtialiter ꝛ potentialiter. Item ſm gratiaꝫ eſt in ſanctis: ꝛ ſm vnionẽ eſt i xp̃o. ꝛ ideo Diffuſa eſt gr̃a in labijs tuis. Gratia qꝛ nũq̃ ſic locutus eſt homo. Diffuſa eſt iq̃ã qꝛ i ore eius fuit lex clementie. vt cum dixit. Mulier. nemo te ꝯdẽnauit: nec ego te ꝯdẽno. vade ꝛ amplius noli peccare. Et eũ dixit. Diligite inimicos ꝛc̃. Euãgelium. Erat Joſeph Luc. 2. ca. ſimiliter ad natiuitatem ptinet quantũ ad pncipiũ: lꝫ ꝛ ad aliud ptineat. Erant pater eius. ſ. putatiuus: ꝛ mater mirantes ſup his que dicebãtur de eo. ſ. a paſtoribus. Sequitur in euangelio pphetia Symeonis. Ecce poſitus eſt hic i ruinã. ſ. infidelium: ꝛ in reſurrectionẽ multoꝝ. ſ. fideliũ: ꝛ in ſignum. i. i ſignationẽ cui cõtradicet̃. q. d. ſi i viridi hoc faciũt: i arido qd fiet: vel in ſignũ. i. i oñſionẽ: qꝛ p humilitatẽ ꝛ paupertatẽ itur i paradiſum. vel i ſignũ. i. i ſignaculũ. Uñ Joh. 1. quẽ ſignauit pr̃ ꝛ miſit i mũdũ vt eo ſignaremur. Et aggeus. Ecce poſui te i ſignaculũ: qꝛ elegi te. Et in canticis. Pone me vt ſignaculũ ſup cor tuũ ꝛc̃. Poſitus eſt g̃ xp̃s i ſignũ tripliciter. ſ. in ſignificationẽ: i oñſionẽ: ꝛ in ſignaculum.

Rurſus hoc officiuꝫ. Dũ mediũ ꝛc̃. vox eſt primitiue eccleſie in qua recolit dñi natiuitatẽ: cuius fructum pdicat in epiſtola: qꝛ de ſeruitute tranſiuimus ad filioꝝ adoptionẽ p ipſum cõmendat ſm ſapientiaꝫ i euangelio vbi dicit̃. Puer creſcebat ꝛ cõfortabatur plenus ſapiẽtia ſm potẽtiã. i alleluia. Dominus regnauit. Et i offerẽda. Dñs eñi firmauit. ſꝫ pulchritudinẽ: i graduali. Specioſus forma. In poſtcõmunione vero. Tollite puerũ Matthei. 2. ca. tp̃us fuge vocat̃: quo deſcẽdit dñs i egyptũ ꝛ myſtice reſpicit ad gẽtilitatis adoptionẽ: qꝛ dñs ꝺ iudea trãſiuit ad gentes vt eas adoptaret heredes.

De feſto circũciſionis. Rubrica.

Hic de feſto circũciſiõis dicẽdũ eſt. Sciẽdũ ãt q͛ circũciſio p iniũcta ẽ Abrahe ꝛ ſemini ei⁹. i. hebreis ex eo naſcituris vt ſic pbaret an obediret vel non: ſicut ꝛ Adã ad pbatõꝫ obediẽtie mãdatũ accepit ne de ligno vetito mãducaret. Fuit aũt precepta circũciſio pp qn qꝫ cauſas. Primo vt p obediẽtiã mãdati Abrahã placeret deo cui p puaricatõeꝫ Adã diſplicuerat. Scđo data fuit i ſignuꝫ magne fidei Abrahe. Credidit. n. ſe hĩtuꝝ filiũ in q̃ bñdicerent̃ oes gẽtes p fidẽ id eſt p quã ſpũalis circũciſio ipleret̃: vt ſic iuſtificaret̃ ꝛ ipſe. Tertio vt i h ſigno diſcerneret̃ ab oĩ natiõe ppl̾s ille. Quarto vt circũciſio fcã i virili mẽbro p qđ gnãt̃ creatura mortalis ꝛ i q̃ libido ſolet dñari: caſtitatẽ corpis ꝛ mẽtis ſeruãdã ꝛ ipudicitiã reſecãdã indicaret. Quinto quia non poſſet melius ſignificari per

xp̄m tolli originale peccatū cū preputio quippe omnis
homo naſcit̄ queadmodū ⁊ cū originali peccato. Jn car/
ne preputij ideo eſt iuſſa fieri: q̄ꝛ in remediū inſtituta eſt
id eſt ꝯ originale peccatum: q̄ꝺ a parentibus cōtraximus
corrupti cōcupiſcentia que in parte illa magis dominat̄:
⁊ quia ī mēbro illo culpā inobedientie homo p̄us cogno/
uit decuit ꝙ ⁊ in illo ſignū obedientie acciperet. Fiebat cir
cumciſio die octauo ex legis p̄cepto. Leuitici.12.ca. ⁊ fie
bat cū lapideo cultello ad ſignificādū ꝙ poſt ſeptenariū:
huius vite in octaua die id eſt etate que erit reſurgentiū
oīs ab electis: ꝑ petrā id ē xp̄m abſcidetur corruptio car
nis ⁊ ſp̄us q̄n liberabimur a ſeruitute corruptionis q̄n cir
cūcidet̄ a peccatis anima cuiuſq̧ credētis ī cū. Due itaq̧
res ſūt illius ſacr̄i. ſ. circūciſio a peccatis in p̄ſenti: ⁊ circū
ciſio ab omni corruptiōe ī futuro. Chriſtus aūt nō indige
bat circūcidi: vt iā dicet̄. Conferebat circūciſio ſuo tēpo/
re remiſſionē peccatorū: ſicut ⁊ nūc baptiſmus. Uñ Gre
gorius de ꝯſe. di. 4. q̄ꝺ apud. extra de baptiſ. maiores. Q̄ꝺ
apud nos valet aqua baptiſmi: hoc egit ap̄d veteres vel
ꝓ paruulis ſola fides: vel ꝓ maioribꝰ virtus ſacrificij: vl̄
ꝓ his q de Abrahe ſtirpe ꝓdierūt myſteriū circūciſionis.
¶ Sed q̄re xp̄s q fuit agnus īmaculatus nō habens ma
culā neq̧ rugā: q peccatū nō fecit nec īuentus eſt dolus ī
ore eiꝰ voluit circūcidi. Rñdeo. ſic̄ voluit ī tēplo p̄ntari ſi
cut ⁊ baptiçari ſic̄ ⁊ ð agno paſcali cū diſcipul' epulari: ſic
voluit ī corꝑe circūcidi ꝑꝑ nos. Sc̄ꝺo ne iudei dicerēt cū
nō eſſe meſſiam ī lege ꝓmiſſum: q̄ꝛ nō cēt circūciſus: nec
vinceret ſ̄m legē q de ſeipſo dixit. Nō veni ſoluere legē:
ſed adīplere. Tertio rōne noſtri. ſ. ꝑꝑ figuram. Etenī cir
cūciſio illa carnalis figurat p̄ntem ſp̄ualē: que ē gr̄a. ⁊ fu
tura que erit ī gloria: nec dedit nobis exēplū carnaliter
circūcidendi: ſed ſp̄ualr̄ ꝑ vite īnouationē. Nā ſ̄m Ber.
dupliciter debemꝰ circūcidi. ſ. exteriꝰ ī carne: ⁊ interiꝰ ī mē
te. Quarto rōne ſui. vt. ſ. ſe verā carnē aſſūpſiſſe oñderet.
Quinto ne demones circūciſionis myſteriū agnoſcerent
cum enī illa ꝯ originale peccatū fieret: credidit diabolus
⁊ hūc q circūcidebat̄ ſimiliter peccatorē eē: ꝓpter quā ēt
cām voluit vt mater eiꝰ v̄go ꝑpetua deſponſaret̄. Sexto
ꝓpter ꝑfectā humilitatē tāq̧ cēt peccator voluit h̄ fieri
l3 nō īdigeret: ſicut ⁊ ex humilitate voluit baptiçari ſub
dendo ſe minori. Ubi ſit caro preputij xp̄i dcm̄ ē in q̄rta
ꝑte ſub ſeptima ꝑticula canōis ſuꝑ verbo Noui ⁊ eterni.
Fuit aūt mutata circūciſio ī baptiſmū quattuor ð cauſis
Primo q̄ꝛ ſacr̄m baptiſmatis eſt ꝑfectiꝰ. Sc̄ꝺo q̄a magis
cōmune. Mulieres enī circūcidi nō poterāt. Tertio q̄a
magis gr̄a plenū. Per circūciſionē nāq̧ tm̄ peccatum re
mittebat̄: ſed gr̄a ad bñ operādum ꝑ eam nō p̄ſtabatur:
nec virtutes dabant̄ vel augebant̄. Jn baptiſmo nō ſolū
peccatum remittitur ſed gr̄a cooꝑandi cōfertur: ⁊ virtu
tes augentur: ideoq̧ recte ait apoſtolus ꝙ Abrahā cepit
circūciſionem tm̄ in ſignū. Quarto ꝑꝑ honeſtatē. Hone
ſtius enī eſt' aqua lauari q̄ꝫ corꝑe mutilari. ¶ Sed vr̄ ꝙ
de circūciſione nō debeat fieri feſtū: cū dicit apoſtolus.
Circūciſio nihil ꝓdeſt: extra de baptiſ. maiores. Et iterū
ſi circūcidimini: xp̄s nihil vobis ꝓderit. Preterea cum
eccleſia nō faciat feſtū de paſſione dn̄i videtur ꝙ in cir/
cūciſione ī qua incipit paſſio dn̄i q̄n p̄mū ſanguinē ſuum
fudit nō ſit faciendū feſtum: ſed potius lamentū: ſicut ⁊ ī
paſſione. Ad hoc dicitur ꝙ feſtum non fit de circūciſiōe
ſed de octaua natalis domini. Sed nec aliquid impedit
nos dicere ꝙ fiat feſtum de circūciſione: quia ſignificat
circūciſionem que fiet in octaua reſurrectōis a culpa ⁊ a
pena: ⁊ eſt cauſa meritoria illius: ⁊ ꝓpter illud gaudium
eccleſia ſolēniçat. Ad hoc vero q̄ꝺ obijcitur de paſſione:
rñdetur ꝙ alia de cauſa eccleſia dimittit facere feſtū
in die qua dominus paſſus ē quā ꝓpter paſſionē. ſ. q̄ꝛ tūc
dominus poſuit peccata noſtra ī ſtatera. Uñ Job. Utinā
appenderent̄ peccata mea quibꝰ irā merui: ⁊ calamitas ꝗ
quā patiamur in ſtatera. Oportuit enī filiū dei pati pro
peccatis noſtris: vt nos redimeret ab omni peccato: ⁊ iō
luget eccleſia magnitudinē peccatorū ſuorū: conſiderās
ꝙ ſol erubeſcens ꝓpter peccata hominū obtenebratus
eſt. de quo dicetur ſub paraſceue. ¶ Celebratur ideo ho
die octaua natiuitatis: que eſt octaua ſuppletionis: prout
dicet̄ in ꝓhemio ſeptime partis. ē etiā hec octaua alteriꝰ
negotij ſignificatiua. Duplex eſt enim negotium quod
in ea figuratur: vnum circūciſio domini q̄ꝺ in euangelio
exprimitur. alterū aduentus hominis ad deū. Eſt enī du
plex aduentus. ſ. chriſti ad homines: de quo in natiuitate
actum eſt. ⁊ hominū ad xp̄m: de quo in hac octaua agit̄:
quod notāt antiphone laudum: vt illa O admirabile cō
mertiū. Nam cōmertiū eſt vbi aliquid accipit̄ ⁊ aliquid
datur. Dominꝰ nāq̧ accepit noſtrā humanitatē vt nobis
daret ſuā diuinitatē: q̄ꝺ notatur ī verbis ibi ſequentibꝰ. ſ.
animatū corpus ſumēs de virgine. ꝑ hoc enim notat̄ q̄ꝺ
dominus accepit. per hoc enim ꝙ dicit: largitus ē nobis
ſuam deitatem: notatur ꝙ dederit. Secūda vero ⁊ quar
ta antiphone terminant̄. Te deum laudamus deus no/
ſter. q. d. ad te venimus laudando te. Tertia terminatur
Dei genitrix intercede pro nobis. q. d. intercede vt filius
tuus ſuſcipiat nos. Jn q̄nta dicitur illud quod dixit bap/
tiſta. Ecce agnus dei. q. d. ad eum venire debemus. Uñ
andreas ⁊ alius diſcipulus Joānis: hoc audito ſecuti ſunt
dominum. Jn antiphona vero que eſt ſupra. Benedictꝰ.
dicitur. Jnnouantur nature. noſtra enim natura recedē
do a deo eſt inueterata: ⁊ redeundo eſt innouata. ¶ No/
tandum quoq̧ eſt ꝙ quinq̧ ſunt que hanc diem reddūt
ſolēnē. Primū eſt quia hac die duo feſta cōcurrunt. ſ. pa/
rientis ⁊ partus. Unde ⁊ due miſſe celebrātur. Prima ð
pariente. ſ. de beata virgine in qua dicit̄ introitꝰ. Uultū
tuū. ⁊ cōmunio. Simile eſt regnū celorum homini nego/
ciatori. Matthei. 13. c. Secūda de partu. ſ. de filio in qua
dicitur introitus. Puer natus eſt nobis. vel in alijs eccle
ſijs. Dum mediū ſilentium. Unde ⁊ in quibuſdā gradua
libus officium vtrūq̧ intitulatum inuenitur. Et ideo q̄a
hoc feſtū eſt de beata virgine fit hodie ſtatio apud eccle/
ſiam ſancte Marie trans tyberim: q̄ꝫuis quidam ſcripſe
rint ꝙ fit apud ſancta ſanctorum ad lateranum: pro eo ꝙ
caro circūciſionis domini ibi dicitur cōſeruari: ꝓut dcm̄
eſt in quarta parte ſub ſeptima particula canonis. Epiſto
la eſt. Apparuit benignitas: que eſt ad Titum. 3. Euange
lium eſt. Poſtq̄ꝫ cōſumati ſunt. Luc. 2. Alleluia. Multi/
pharie. hebreorum. 1. Secūdum q̄ꝺ facit hanc diē ſolēnē
eſt octaua de qua dictum eſt. Tertium impoſitio noui ⁊
ſalutiferi nominis. de qua dicetur ſub titulo de ſabbato
ſancto vbi agitur de baptiſmo: quod nomen triplex eſt. ſ.
filius dei xp̄s ⁊ Jh̄us ſicut ex euangelio colligitur. de hoc
dictum eſt in ꝓhemio ſecūde partis. Quartū eſt effuſio
ſanguinis ih̄u xp̄i. hodie enim p̄mo ſanguinē ſuū pro no
bis fundere cepit: qui cum poſtmodum ſepe fundere vo
luit. Quintum eſt ſignaculum circūciſiōis quod chriſtus
hodie pro nobis dignatus ē ſuſcipere propter cauſas pre/
miſſas. Jn quibuſdam eccleſijs ſubdyaconi fortes ⁊ iuue
nes faciunt hodie feſtum ad ſignificandum ꝙ in octaua
reſurgētium que ſignificatur per octauā diem qua circū
ciſio fiebat: nulla erit debilis etas. non ſenectus nō ſeniū
non impotens pueritia: ſed omnes cōcurremus in virū
perfectum: cum hoc mortale induet īmortalitatē ⁊ hoc
corruptibile incorruptionē: vt p̄miſſum eſt. de hoc dicet̄
in ſeptima parte ſub feſtis ſanctorū Stephani ⁊ Joānis.

¶ Poſtremo notandū eſt ꝙ olim pagani ⁊ gentiles ī his kalendis multas ſupſtitiones obſeruabāt: q̄ruꝫ aliquas Aug. in quodā cōmemorat ſermone. 26. q. vlti. nō obſeruet. Credētes enī inq̄t Janū quendā deū eē: cū tūc venerabantur: ei duas facies figurātes. vnā añ aliā poſt: eo ꝙ eſt ꝑncipiū anni ſequētis ⁊ finis ꝑcedentis. Aſſumebāt. n. formas monſtruoſas alij ex pellib⁹ pecudū. alij ex capitib⁹ beſtiaꝝ. alij veſtiētes tunicas muliebres. Alij auguria obſeruabāt dantes vel recipiētes diabolicas ſtrenas. alij menſas laute ꝑparatas tota nocte manere ſinebāt: putātes totū anni ſpaciū ꝯuiuia in tali cibi abūdātia ꝑdurare que veritas ꝓhibet xp̄ianos facere.

¶ De feſto epyphanie. Rubrica.

Sequit̃ feſtū epyphanie qđ eſt vocabulū grecū: ſonat latine manifeſtatio ſiue apparitio ⁊ ē idē cū feſto natiuitatis. nihil enī naſci ꝓfuit niſi apparuiſſet. Uerū ꝓ triplici apparitōe hodie ſolēniçat ecclia vñ ⁊ in codicib⁹ antiq̄s hec dies epiphaniarū pluraliter intitulatur. ⁊ iō tripliciter noiat̃. ſ. epyphania theophania ⁊ bethphania. Epyphania dr̃ quantū ad illā apparitionē dñi q̄ facta ē Magis ꝑ ſtellam. Magi autem ipſi fuerunt Haſpar Melchior ⁊ Balthaſar. ⁊ fuerūt reges: iuxta illđ pſalmiſte: Tibi offerent reges munera. ⁊ iteruꝫ. Reges Thar. ⁊ inſu. mu. of. reg. ara. ⁊ ſaba. do. adducēt: quoꝝ corpa de Mediolano in Coloniā trāſlati fuert̃. Et dicūtur magi a magnitudine ſcie. Per aſtronomiā. n. cognouerūt: q2 ſtella illa nō erat ex ꝯſtitutis a principio: ſed illa de qua Balaam magiſter ſuus ꝓphetauerat. Nu. 24. Orietur ſtella ex Jacob ⁊ cō ſurget virga de iſrael. ⁊ ð Jacob erit q dñet̃: ⁊ iō inoti ſūt vt ductu illius ſtelle venirēt in Bethleem vt regē natuꝫ quē eis ꝓphetauerat Balaam adorarēt. ⁊ dr̃ epyphania ab epi qđ eſt ſupra ⁊ phanos qđ eſt apparitio: q2 deſurſuꝫ illa fuit apparitio. ſ. ð celo. vel ab epi qđ eſt ſup: q2 ſcriptū eſt. Uſq3 dū veniēs ſtaret ſupra vbi erat puer. Erat q̄dē ꝓximior terre q̄3 alie ſtelle. ⁊ hec facta ſūt tredecima die a natiuitate dñi ī qua die ſtella magos ad ꝑſepiū duxit. Et dicunt q̄dā ꝙ ſtella illa fuit ſpūs ſanctus q poſtea deſcendit ſup dñm baptiçatū ī ſpecie colūbe: ⁊ ipſis magis ī ſpē ſtelle. Alij ꝙ fuit Angelus q apparuerat paſtorib⁹ iudeis. ſ. illis tanq̄3 rōne vtentibus ī forma rōnabili. Iſtis vō gētib⁹ tanq̄3 irrationabilib⁹ ī ſpecie irrōnabili. Alij ⁊ veri⁹ ꝙ fuit ð nouo creata: que pacto officio ſuo redijt ī ꝑmordialē mām. Alij dicūt ꝙ cecidit ī puteū: vbi adhuc dicit̃ apparere ſolis tñ virginibus. ¶ Solet aūt queri quō tā cito. vꝫ. infra. 13. dies de tam remotiſſimis regionib⁹ hieroſolymā venerūt: que dr̃ eſſe ī medio mūdo: iuxta illđ ps. Rex noſter operatus ē ſalutem ī medio terre. Dicit Iſidorus ꝙ añ natiuitatē ſtella illa illis apparuit vt poſſent ibi eſſe in tp̄e oportuno. Hieronym⁹ dicit ꝙ in die natalis dñi ꝑ ab eis viſa eſt. Sed venerūt ī dromedarijs. Juxta illud ꝓpheticū. Inundatio cameloꝝ opiet te dromedarij madian ⁊ effa: q velociſſime currūt: vñ ⁊ dicunt̃ a dromos qđ eſt curſus: ⁊ aros qđ eſt virtus: ⁊ ſūt miores camelis: ſed velocius currūt q̄3 illi. ſ. tm̄ ī vno die quātū equus ī trib⁹. ¶ Querit̃ etiā q̄re magi veniētes mūera obtulerunt. Rñdeo ꝙ ſm Bedā antiq̄tus nullus ad regem vel dñꝫ vacuus ītroibat qđ Perſe ⁊ chaldei obſeruāt. Scđo ſm Bedam obtulerūt aurū beate virgini ꝓꝑ inopie ſubleuationē. Thus ꝯ ſtabuli fetorē. Myrrhā ꝓꝑ mēbroꝝ pueri ꝯſolidatōꝫ ⁊ vermiū expulſionē. Tertio q2 aurū ad tributuꝫ: thus ad ſacrificiū: myrrha vō ad ſepulturā ꝑtinet. Per hec ğ tria īſinuant̃ ī xp̄o regia ptās: diuina maieſtas: ⁊ humana mortalitas. Quarto q2 aurū ſignificat dilectōꝫ: thus orōnē: myrrha carnis mortificationē: que tria offerre deo debem⁹. Scđa apparitio fuit eadē die ī baptiſmo. multis tñ ānis reuolutis. ſ. 13. die triceſimi vel trieceſimi ꝑmi anni. vñ Lucas. Et ipſe ih̄s erat incipiēs q̄ſi annoꝝ. 30. Et iō hec appitio dr̃ theophania a theos qđ ē deus ⁊ phanos qđ eſt apparitio: q2 ibi trinitas apparuit: pater ī voce: ⁊ fili⁹ ī carne: ⁊ ſpūs ī colūba. Quidam aūt heretici dixerūt ſolū in die epyphanie baptiçari debere ꝓ eo ꝙ xp̄s tūc fuit baptiçatus nec dari ſpiritū ſanctū baptiçato ī alia die: ⁊ greci eadē die baptiçant. ob quā hereſiꝫ extirpandā ſci p̄res decreuerūt neminē niſi in articulo neceſſitatis: eadē die batiçari debere. Tertia apparitio fuit poſtea ſimiliter eodem die anno reuoluto cū eſſet. 30. annorum ⁊. 13. dierum. ſ. q̄ñ manifeſtauit ſe eē deū ꝑ mutationem aque ī vinum: qđ fuit primū miraculuꝫ aptū qđ dñs fec̄ ī chana galilee. vel ſimplr̃ primū qđ fecit. Et hec apparitio dicit̃ bethphania a bet qđ ē dom⁹: ⁊ phāos qđ ē apparitio: q2 iſta apparitio facta fuit ī domo in nuptijs. De his trib⁹ apparitionib⁹ fit ſolēnitas in hac die. Sed q2 eccleſia nō poteſt ꝑfecte de oībus vnā ⁊ eādē diē ſolēniçare: ideo de ſtella plene exeq̄tur. ⁊ ð alijs aliq̄d admiſcet: vt notet̃ ꝙ tres fuerunt in illa die apparitiones que legunt̃ in euāgelio tanq̄3 ſub die eadē facte. De ꝑmo vō miraculo hodie totum cantat̃ officiū: q2 in eo ſpecialiter natiuitas dñi gentibus ē notificata. De ſcđo duo rñſoria cantant̃. ſ. primū. Hodie ī iordane ⁊ in colūbe ſpē qđ a pluribus eccleſijs ponit̃ nonū. ⁊ iō ꝑmū ⁊ nonū: q2 baptiſma eſt ꝑmū ſacr̄m nr̄e redēptionis ꝑ qđ reformamur: ⁊ ſimiles angelis efficimur: quoꝝ ſūt nouē ordines. Bruno aūt ſigneñ. ep̄s correctoꝛ officij antiphonarij dixit ꝙ ī reſponſorio. In colūbe ſpē: ⁊ ī antiphona. Uox de celo. que dicit̃ in octaua ad laudes: nō dꝫ eē verbū iſtud ipſū. Audite: q2 in baptiſmo nō fuit h̄ dcm̄ a patre: ſed in trāſfiguratione: ⁊ q agūt feſtū trāſfiguratōis cantāt rñſoriū ī quo illud ꝯtinet̃. q. d. Ego ſum teſtis ꝙ hic ē ille q ꝓmiſſus ē ī lege. Deutero. 18. vbi dixit moyſes. Prophetā ð gēte tua ⁊ de fratribus tuis ſuſcitabit tibi deus. ipſuꝫ audietis ⁊c̄. Qui aūt verba eius q̄ loquet̃ ī noīe meo audire noluerit ego vltor exiſtā. De tertio vō miraculo cū alijs cantatur vna antiphona. ſ. Trib⁹ miraculis. ¶ Beda ēt dicit ī cōmento ſup Lucā. Quartā apparitionē factā fuiſſe eadeꝫ die anno reuoluto cum eſſet. 31. annorum. ſ. in fractione quinq3 panuꝫ: ⁊ ſaturatione q̄nq3 miliū hominū: ⁊ illa dicitur phagiphania a phagin qđ eſt bucca ſiue comedere. Sed de hac hodie nil agitur. Preterea dubitatur vtruꝫ hoc contigerit iſta die. tum quia in originali Bede nō ſic legitur: tum quia Joh. 6. vbi de hoc miraculo agitur dicitur. Erat auteꝫ ꝓximū paſca ⁊c̄. Ideo autem inſtitutum fuit hac die feſtuꝫ de tribus miraculis: quia hec dies fuit antiquitus celebris in honore Auguſti ceſaris ꝓpter triplicem eius triumphum quo ſuo tempore romano imperio tres regiones ſubiugauit. ſcilicet Parthiam: Egyptū et Mediam. Illam ergo celebritatem eccleſia in meli⁹ commutauit. vꝫ. ad celebrandum chriſto pro eius triplici miraculo. In quibuſdam eccleſijs non dicitur hac die ad nocturnos. Domine labia mea aperi. nec Deus ī adiutorium: nec Gloria patri: nec hymn⁹: ad notandū ꝓmptitudinem gentium que ſtatim ſtella apparente venerunt Ex arrupto ergo ad nocturnos venitur quaſi ipſo facto dicat eccleſia: quibus non eſt narratum de eo veniebant: ⁊ qui non audierunt contemplati ſunt. Iſa. 53. ca. Uel poteſt dici ꝙ in hoc feſto fit precipue mentio de gentilium conuerſione: quos illi tres magi initialiter preceſſerunt. Quia ğ cōuerſio ipſoꝝ gētiliū adhuc erat ip̄fecta: q2 in pauciſſimis. ſ. ī ipſis tribus Magis: iccirco ſignuꝫ huius

ecclēſia omittit cantica que iam diuerſoꝝ ſeu pfectoꝝ
eſſe videntᷣ: ſicut Gloria pr̄i. hymnū ⁊ h9. Hac etiā de cā
nō ꝑmittitur. Dn̄e labia mea aperies. nec Deus ī adiuto
rium. qꝛ ſm̄ apl̄m. Corde credit ad iuſtitiā. ſ. prius: ore āt
cōfeſſio fit ad ſalutē. ſ. poſtea. Inuitatorium etiā nō dicitᷣ
ꝓpter quattuor rōnes. Primo ad oñdendū ꝙ eccleſia in
ꝑmitijs ſuis venit de gentib9 ad dn̄m nō inuitata vel vo/
cata p ꝑconē aliquē: ſꝫ ſola ſtella duce. iuxta illō. Nemo
nos ꝯduxit: vt ſic incutiatᷣ erubeſcentia eis q tarde cre/
dunt cū multos habeāt ꝑdicatores. Magi eni non voca
ti venerūt adorare xp̄ꝫ. Scd̄o vt nos q quottidie inuita/
mur: ⁊ excitamur ad adorādū ⁊ depcādū deū: videamur
deteſtari inuitationē fraudulentā herodis dicentis ma/
gis. Ite ⁊ interrogate diligenter d̄ puero ⁊c̄. Tertia ē cā
qa ipſa res nos īuitat. ſ. ſtella p quā ſignificatᷣ fides q̄ du/
cit nos ad deū ⁊ illuminat nos ī nocte hui9 ſeculi. Quarta
qa ps. Uenite. q idē dicit: dr̄ ī nocturnis: ⁊ ſic idē repeti vi
derctᷣ. Licet ḡ hac die nō dicatᷣ īuitatoriū: tn̄ ps inuitato
ri9. ſ. Uenite exultem9. ī tertio nocturno ad ſeptimā an/
tiphonā dr̄ ad oñdendū ꝙ ī tertio tp̄e. ſ. gr̄e ſufficiēter īui
tata ē eccleſia d̄ gentib9 ⁊ nullus ſe excuſare pōt: qꝛ ī oēm
terrā exiuit ſonus coꝝ. 19. di. ita. ⁊ qꝛ tertio tp̄e. ſ. gr̄e data
eſt vniformis gr̄a ī plenitudine. Dicitᷣ quoqꝫ ad ſeptimā
antiphonā ad notandū ꝙ p baptiſmū datᷣ ſp̄us ſeptifor/
mis. Per hebdomadā dr̄ inuitatoriū in pſona magorum
alijs que viderāt nūciantiū. Legunᷣ aūt tres lectiōes d̄
Iſa. q expreſſius loqtur de xp̄i natiuitate: d̄ qua ſiue d̄ na
ti apparitōe hoc feſtū eſt. ¶ Sed querit q̄re ī qbuſdam
eccleſijs ī pncipio tertij nocturni hui9 feſti canitur pſal.
Deus noſter refugiū cū antiphona Fluminis ⁊c̄. cuꝫ ipſe
ꝑcedat ī ordine pſalterij vltimū pſalmū ꝑme nocturne:
⁊ oēs ſcd̄e. Rūdeo. tertiū nocturnū recolit nouū teſta. qd̄
eſt tp̄s gr̄e: quapropter hoc tertiū nocturnum hꝫ ī capite
antiphonā. Fluminis. que cū dcō pſal. nouū tāgit teſtm̄:
⁊ ideo dict9 pſal. tūc ⁊ nō pˀus dr̄. Preterea antiphona ipa
hꝫ alleluia qd̄ nō ponitᷣ ī antiphonis ꝑme vl̄ ſcd̄e noctur
ne: vt dcm̄ eſt ſub natali. Rurſus iō ponitᷣ ī ſeptīo loco qꝛ
ptinet ad ſeptiformē gr̄e ſpiritum p vim baptiſmi colla/
tū. Sequētes ēt antiphone cū ſuis pſalmis nouū īdicāt
teſtm̄: ⁊ hi tres pſalmi mōſtrāt cōmotionē gentium ꝯ p/
dicationē aploꝝ: ſubuerſionēꝫ idoloꝝ: ⁊ ꝯuerſionē fide/
liuꝫ. Romana tn̄ eccleſia dictā antiphonā. Fluminis. cū
ſuo pſal. ponit in pˀ nocturno: ⁊ pſal. Uenite. in tertio ſm̄
rectū ordinatū ⁊ nālem ordinē pſalmoꝝ: ⁊ ꝯgrue qꝛ gen
tes tp̄e gr̄e venerūt ad fidē. ¶ Et attēde ꝙ antiphone in
ꝑma parrochia ſiue nocturna ꝯtinēt ſacerdotes: ⁊ ī ſcd̄a
reges: ī tertia vſqꝫ ad āgelos ꝑuenitᷣ. Poſt tertiū noctur/
num ſtatim cantatᷣ euangeliū Luce. Factū eſt aūt ī quo
de baptiſmo ſaluatoris plene agitᷣ: ⁊ ei9 genealogiā deſcri
bit. qꝛ vt ꝑmiſſum eſt hoc feſtū de natiuitate eſt. ¶ No/
tādū aūt eſt ꝙ Mattheus ī euāgelio. Liber gn̄ationis.
enumerat generationē illā incipiēs ab abrahā deſcēden
do vſqꝫ ad Ioſeph virū marie de qua natus eſt Ihūs ⁊c̄.
oñdens p hoc ꝙ a ſūmo celo fuit egreſſio eius: ⁊ qualiter
dn̄s ad nos deſcēdit. Sīlr̄ Iſa. ii. ca. Dona ſp̄us ſcī enu/
merans vltimo ponens timorē dicit: ⁊ repleuit eū ſp̄us ti
moris dn̄i. Sed Lucas in h̄ euāgelio. Cum factū eēt. illā
enumerat aſcēdendo: qꝛ poſt baptiſmū eā enumerat nec
ſiſtit eā ī abrahā. ſed in eadē vſqꝫ ad deū ꝓcedit p grad9
ſic: q fuit hely. oſtendēs p hoc ꝙ a baptiſmo iter ē ad deū
ſed hoc quaſi p quoſdā gradus virtutū q ſignificantur p
patres gradatim ordinatos: ⁊ tangit filios ſm̄ legē nō ſꝫ
naturam ſic: qꝛ fuit Nathan: q fuit Dauid. ſupple filius. ſ.
adoptiuus. Una ergo generatio deſcribitᷣ deſcendendo
altera aſcendēdo qm̄ vna carnalis altera ſp̄ualis. In vna

ponitur. genuit. vbi carnalis gn̄alis ⁊ tēporalis ſucceſſio
exꝑmitur. In altera ponitᷣ. q fuit: vt notetᷣ ſp̄ualis genera
tionis adoptatio. ⁊ deſcribitᷣ aſcendēdo: vt notetᷣ ſp̄ualis
aſcenſus. Prima terminata ē in v̄ginis partu. Scd̄a no h̄
inchoata eſt p batiſmū. Tria ḡ ſūt euāgelia hui9 ſolēni/
tatis. vnū eſt de baptiſmo. ſ. Factuꝫ eſt. ſcd̄m de magis. ſ.
Cum natus eēt Ihūs. qd̄ dr̄ in miſſa. ⁊ ibi dicitᷣ. Sic eniꝫ
ſcriptū eſt p ꝓphetā. ſ. Micheā ca. 5. Tertiū eſt d̄ nuptijs
qd̄ dicitᷣ in dn̄ica ſequēti poſt feſtū Hilarij. ¶ Sane pre
miſſa duo euāgelia d̄ gn̄atione xp̄i d̄ nocte dicuntᷣ. vnū
in natiuitate. alterū ī epiphania: qꝛ vtraqꝫ xp̄i generatio
fuit ī nocte. i. obſcura ⁊ ꝑorū ſenſibus nō intellecta. De h̄
enim ſub natali dcm̄ eſt. Poſt euāgeliū eccleſia exultan
do dicit. Te deū laudam9. Parum ḡ agitur de baptiſmo
dn̄i in nocturnali officio. ſed ſuppletᷣ ī octaua ī q̄ agitᷣ de
apparitōe facta in baptiſmo: pſertim in antiphonis lau/
dum: q̄ oñdūt effectū baptiſmi ī nobis. ſ. vt baptiçemur:
vt a peccatis p noſtrū lauachrū abluamur. Oēs eni vni9
⁊ ſeptimi toni ſūt. vni9 ad notādū eccleſie vnitatē in qua
ſolū baptiſma pdeſſe pōt. Septimi: ad notādū ꝙ ī baptiſ
mo datur ſeptiformis gr̄a ſp̄s ſcī. Uel qꝛ p baptiſmū pue
nitur ad ſeptimā etatē qeſcentiuꝫ. Si eni aliqs ſtatī poſt
baptiſmū digne acceptū decedat: mox recipit ꝑmā ſtolā
que datᷣ ī ſeptima etate. i. ī ſcd̄a veſpa. Antiphona v̄o ad
Magnificat eſt octaui toni: qꝛ ī veſpa mūdi nobis dabitᷣ
ſtola ſcd̄a. i. gloria corpis: quā ī octaua etate nos receptu/
ros ſperam9. Duplex ē. n. mundi veſpa. Prima eſt ſexta
etas ſm̄ ꝙ dn̄s dr̄ ī veſpe mūdi nat9. Iuxta illud Uergē
te mūdi veſpe. Scd̄a ē finis mūdi ī q̄ vel poſt quā dabitᷣ
nobis gr̄a carnis: d̄ q̄ dr̄. Ad veſperā demorabitur fletus
Nā vſqꝫ tūc erit fletus miſerie nr̄e. ſed tūc erit finis. Dici
tur ēt ad horas caplꝫ illō. Surge illuminare. ⁊ illō. Sup
te aūt. ⁊ illō. Inundatio. q̄ ſūt Iſa. 60. ca. Miſſa ſiue diur
nū offm̄ ſilr̄ ptinet ad ꝑmū ꝑncipale ⁊ ꝑcipuū miraculuꝫ
ſ. ad ꝑmitias gētiū: ⁊ ad mūera magorū ⁊ ad xp̄i natiuita
tē. Uñ ītroitus q ſumitᷣ de Iſa. lꝫ nō ſit ibi ꝯtinue: ē Ecce
aduenit ⁊c̄. Eccl̄ia eni d̄ gētib9 electa p ſuo vocatiōis ini
tio gaudēs gratioſū laudis ꝑconiū offert deo p ſua ſalute
dicēs. Ecce ⁊c̄. q. d. Ecce ī ꝓpatulo ē ꝙ dn̄s nr̄: dn̄ator ef/
fectu aduenit. i. ad nos venit ⁊ carnē aſſumpſit. vel vt al
ludam9 pn̄ti diei ad nos venit. i. q ī carne latebat p mlt̄a
ſigna deus eē apparuit: vt p ſtellā: p magoꝝ munera p
vocē paternā: ⁊ p ſp̄m ſcm̄ ī colūba: ⁊ pp h̄ vtitᷣ aduer
bio demōſtrādi Ecce: oñdēs apparitionē filij dei q̄ſi ad
oculum p ꝑmiſſa. Epl̄a. Surge ⁊ illuminare. ⁊ graduale.
Oēs d̄ ſaba ⁊c̄: ſūt d̄ eodē ⁊ ſumuntᷣ de Iſa. 60. ca. ⁊ euāge
liū d̄ eodē. ſ. Cū nat9 eēt ⁊c̄. qd̄ ē Math. 2. ca. Ex q̄ ſumūt
alleluia ⁊ cōiōnē. Sicut āt ī matutīo officio fit ſuppletio
in octaua: vt iā tactū ē: ita ⁊ d̄ miſſe officio ſimplr̄ fit ſup/
pletio. Nā ītroit9 miſſe hodierne notat gaudiū gentiū d̄
aduētu ſaluatoris exultātiū: ⁊ ī collecta hortatᷣ gētes ad
cōtempladum ei9 ſpēm quā p fidem cognouerunt. Re
liquū totū ē d̄ miraculo h9 diei. ſ. d̄ gētib9 p ſtellā ductis.
¶ Non ē ēt ꝑtermittēdū ꝙ ī italia ī miſſa hui9 diei futu
rum paſca populis annūciatur. Sacerdos nāqꝫ vel alius
poſt offertoriū dicit alta voce. Annūcio charitati veſtre
gaudiū magnū qd̄ erit oī populo: qꝛ ſeptuageſima erit ta
li die ⁊ paſca tali. In concilio vero Bracharen̄. de conſe.
diſt. 3. placuit primo. ita legitur. Placuit vt poſtq̄ꝫ omnia
in concilio ſacerdotum fuerint ordinata ſuper ventu/
rum ipſius anni paſcha quo kalendarum die ideſt quo
die ante vel poſt kalendas: vel quota luna debeat ſuſci/
pi a metropolitano epiſcopo intimetᷣ. quod ceteri epiſco/
pi vel reliquus clerus breuiculo ſubnotātes vnuſqſqꝫ in
ſua eccleſia adueniēte natalis dn̄i die poſt euāgelicam le

ctionē populo annūciēt: hoc tñ nō vbiq̄ ſeruat̄. ¶ Rur
ſus i ↄcilio carthagineñ. ca. di placuit. i. Statutum eſt vt
dies paſce formata ꝝ. ſ. lraꝝ ſubſcriptōe oībus ītimetur.
Dies vō ↄcilij. ii. kalendas nouēbris ſeruet̄. Quidā tñ vl
tramontani epī ī ſynodo quā celebrant die mercurij pꝛi
mioꝛi feſto beati luce pmiſſa ānūciāt. Quidā aſſerūt ī vi
gilia epyphanie ieiunādū foꝛe: eo φ ſibi ꝓpꝛiū officiū ap
ꝓpꝛiatur: ꝛ alleluia in officio niſi ī dñica interueniat ſub
ticetur: ꝛ dicit̄ euangelium. Defuncto herode. quod eſt
Matthei. z. caplo.

¶ De octaua epyphanie. Rubrica

DE octaua epyphanie ī oī cantu ꝛ ī lectōe
Iſa. que legit̄ ꝓ eplā. ſ. Dñe deus meus.
agitur de baptiſmo. Vñ ibi dr̄. Exultēt
ſolitudines ioꝛdanis: ideo qꝛ in ioꝛdane
vim regeneratiuā dñs ↄtulit aqs īſtituē
do baptiſmū: ꝛ qꝛ gentes que a deo pri?
erant quaſi in ſolitudine deſerti ad euz
redeūt. Octaua ǧ epyphanie ſuppletōis eſt: vt ī ti. ꝓcedē
ti dcm̄ eſt. qꝛ ſicut in feſto recolimus qūo xp̄s baptiçatus
eſt: ita in octaua rem ꝓpter quā baptiçatus ē: qd̄ antipho
ne illi⁹ dici oñdūt. In octaua igit̄ ꝺ ſcd̄o epyphanie mira
culo. ſ. de baptiſmo iubilatur: vt in antiphona. Veterem
hominē: ꝛ ceteris que ſequūtur que qꝛ trāſlate ſūt ꝺ gre
co in latinū gratius ↄtinēt in dictamine ideoma. Et ſunt
de ſeptimo tono: qꝛ ꝑtinēt ad baptiſmū vbi ſeptifoꝛmis
gr̄a ſpūs ſancti opatur. ꝛ ſūt nouē: qm̄ ꝑ ianuam baptiſmi
ꝑueniem⁹ ad ↄſoꝛtiū nouē angeloꝝ. Sunt tñ octo de hoc
exp̄ſſius agentes ꝓpter verā octauā ad quā baptiſma du
cit. Et merito baptiſmi officiū ad octauā differt̄. qꝛ vicez
tenet circūciſionis que in octaua celebrat̄. Et cantat̄ hac
die inuitatoriū. Quia p̄dicantib⁹ aplīs ad baptiſmū ſunt
hoīes inuitati. Quedā vō eccleſie dicūt hac die ad miſſaz
euangeliū. Venit ih̄s a galilea. qd̄ eſt Matthei. z. c. Alij
dicūt. Vidit Ioānes ieſuz venientē ad ſe: qd̄ eſt Ioh̄. c. i.
que ambo ꝑtinēt ad litterā ad baptiſmū xp̄i. ꝛ epiſtolam
Surge illuminare.

¶ De p̄ma dñica poſt epyphaniā. Rubrica.

DE p̄ma dñica poſt epyphaniam. ſ. infra
octauas dicturi p̄mittim⁹ φ ab epypha
nia vſq̄ ad ſep. poſſunt eſſe ſex dñice ad
plus: ꝛ vna ad minus. In qbus oībus ītē
dit eccleſia ī nocturnis officijs oſtēdere
apparitionē dñi: vt ſtella oꝛiatur ī nobis
que ducat nos ī bethleem ſupioꝛē: ꝛ fere
omnia que hoc tēpoꝛe dicunt̄ ad gaudiū ꝑtinēt. Verūtñ
nō niſi tres ex ipſis dñicis ꝓpꝛiū habēt officiū: ꝛ iō quan
do quattuoꝛ ſūt aut plures ſequēs officiū dicit̄ ī qbuſdā
eccleſijs. in p̄ma dñica poſt octauas. qñ vō ſunt tres dñice
tm̄: dicit̄ ī dñica īfra octauas. In hac ǧ dñica. ſ. infra octa
uas monet nos eccleſia in ītroitu: vt offeramus domino
aurū: qꝛ rex regū eſt. ꝛ thus qꝛ deus deoꝝ. ꝛ hoc idez facit
in duabus ſequētibus. Et eſt introit⁹. In excelſo throno
vidi ſedere viꝝ quē adoꝛat multitudo āgeloꝝ. qd̄ ſūptū
eſt de illo loco Iſa. Vidi dñm ſedētē ſup ſoliū excelſū ꝛc̄.
φ eni hic dic̄ thronū dicit ibi ſoliū qd̄ idē ē. ꝛ φ dicit̄ hic
multitudo angeloꝝ: idē etiā eſt qd̄ dr̄ in Iſa. φ angeli ca
nebant. Scūs ſanctus ſanctus. Sane thronus excelſus ē
eccleſia in q̄ ſedet deus ꝗ monet nos vt adoꝛem⁹ xp̄m ſic̄
verum regē. Epiſtola vō monet nos vt offeram⁹ myrrhā
dicēs. Obſecro vos ꝑ miſericoꝛdiā dei vt exhibeatis coꝛ
poꝛa vr̄a hoſtiā viuentē ſanctā deo placētē ꝛc̄. ad Ro. iz.
cap. ꝛ ꝑ hoc oñditur myrrha: que intelligit̄ in carnis moꝛ
tificatōe. Euangeliū eſt de apparitōe dñi. Cū factus ē ih̄s
annoꝝ. iz. ꝛc̄. Luc. z. ca. vbi ſeqtur. Mater ei⁹ inuenit eū
in tēplo diſputantē cū ſapientib⁹ ꝛ docentē. Pōt etiā dici
φ ad hoc vt efficiamur thronus quo dñs ſedeat tria ſunt
nobis neceſſaria: mūdicia carnis: hūilitas mētis: ꝛ exulta
tio in dño. Ad mūdiciā carnis īuitamur ī eplā vbi dicit̄.
Obſecro vos ꝛc̄. vt ſupra. Ad humilitatē mētis ī euange
lio xp̄i exēplo: de q̊ ibi legit̄ φ parentib⁹ ſubdit⁹ erat. Ad
exultationē ī dño ī graduali in quo bn̄dicimus dn̄m ꝗ fe
cit mirabilia ſolus: ꝛ ī alleluia: ꝛ ī offertoꝛio in quo dn̄o iu
bilari iubemur. Intereſt tñ iter alleluia ꝛ offertoꝛiū. qꝛ ī
alleluia tm̄ ſemel dicit̄. Iubilate deo oīs terra. in offerto
rio aūt geminat̄ ſub diuerſa melodia: ad notanduz φ in
gaudio ī dño creſcere debemus: qꝛ ſumus myſticū coꝛpus.
vñ in euāgelio dicit̄. Puer aūt creſcebat ꝛc̄. In cōione q̄
eſt Luce. z. notat̄ xp̄i hūanitas: ſc̄m quā vocat eū filiū: et
quaſi increpās dicit. Fili qd feciſti nobis ſic. et deitas ſc̄m
quā ipſe dicit. Neſciebatis quia in his que ſūt patris mei
opoꝛtet me eſſe.

¶ De dñica ſcd̄a poſt epyphaniā. Rubrica.

IN hac ſcd̄a dñica que eſt p̄ma poſt octa
uas: in ſequentib⁹ dñicis cantat̄ ī qbuſ
dam eccleſijs ad veſpas ī ſabbatis rn̄ſo
riū. Peccatā mea dñe ſic̄ ſagitte īfixa ſūt
in me. ſed añq̄ vulnera generēt ī me. i.
peccata alia ſana me ꝛc̄. ꝛ ꝑꝑ eandē cāz
dr̄ ī p̊ rn̄ſoꝛio matutinali. Dñe ne in ira.
Oñdit eni eccl̄ia ſuis filijs penas ignis purgatoꝛij ꝛ īfer
ni: qꝛ comedēdus ē agn⁹ paſchalis cū lactucis agreſtib⁹. ꝛ
vt molamur iter duas molas. ſ. ſpez ꝛ timoꝛē. Quia vō ī
tēdit eccleſia nobis māifeſtare fidē filij dei: vt dcm̄ ē qd̄
fit melius ꝑ eplās Pauli ꝛ pſal. iō legūtur ipſe eplē: ꝛ pſal
mi cantantur. Oīa eni fere rn̄ſoꝛia ab octaua epyphanie
vſq̄ ad ſep. ſunt de Dauid nō de bellis ſed ꝺ pſalmis. In
qb⁹ īſtruimur ꝺ bonis opib⁹: qꝛ fides ſine opib⁹ moꝛtua
eſt: ex̄ ꝺ Iac. vn. ca. i. ꝛ qꝛ maxīe ī pſalmis dei miſericoꝛdiā
īploꝛam⁹: ꝛ ꝑꝑ h̄ qdā legūt ꝺ pſalmis h̄ tp̄e. vt ſic rn̄ſoꝛia
lectionib⁹ coꝛrūdeāt: ſ; pſalmi legi nō debēt niſi ꝓut qdā
faciūt triduo añ paſca. ¶ Et nō φ pene oīa rn̄ſoꝛia dñica
rū hui⁹ tp̄is vſq̄ ad ſep. ſumunt̄ ꝺ nocturno dñicali: ꝛ de
qnq̄ pſal. q ſequūt̄. ſ. Deus de⁹ meus reſpice. ꝛ alijs rn̄ſo
rijs ſcd̄e ferie. ſilr ꝺ ei⁹ nocturno ſumit̄: ꝛ ita fere ꝺ oībus
alijs. Eplē vō pauli legūt̄ p̊ qꝛ ipſe p̄ ceteris ꝺ fide locut⁹
eſt ꝑ quā q̄ſi ꝑ ſtellā xp̄s cogſcit̄. In illis. n. ad pn̄iaz reuo
camur. Scd̄o qꝛ ſic̄ ꝓph̄e naſcituꝝ dñz p̄dixert̄. ꝛ maxīe
Iſa. vñ iſaiā añ natiuitatē dñi legimus: ita ꝛ apl̄i deū na
tū p̄dicauert̄: ꝛ maxīe Paulus ꝗ plus alijs laboꝛauit. vñ
ei⁹ eplās poſt natiuitatē legim⁹ xp̄m natū oñdētes. Bre
uiter āt notādū ē φ ꝑ natiuitate ſaluatoꝛis varijs mōis a
die natiuitatis vſq̄ ad octauā epyphanie oñſa exultaui
m⁹. veꝝ qꝛ exultatō q̄ eē debuit ſpūalis: pene oēs ↄuerti
mus ī carnalē cōmeſſatōib⁹: ebꝛietatib⁹: ꝛ iocis īutilib⁹
vacātes: inde ē φ ī hac dñica q̄ ē p̄ma poſt octauā epipha
nie ī officio nocturno hiſtoꝛia. Dñe ī ira ꝛc̄. cātam⁹ ī q̄ dñi
miſericoꝛdiā īploꝛam⁹: ꝛ ꝑ pn̄īe lamētū peccata defleam⁹
ꝛ qꝛ q̊libet die peccam⁹: iō q̄libet dies ſua dz h̄re ſpālia of
ficia. ſ. rn̄ſoꝛia. Dies ǧ dñic⁹ hz ſua. ſ. nouē. ꝛ ſcd̄a feria h̄re
dz ſua. ſ. tria. ꝛ ſic ꝺ alijs. Sic̄. n. ī hebdomada añ natiuita
tē ad notādū ſaluatoꝛis deſideriū ſingulis dieb⁹ ſingula
rn̄ſoꝛia ꝛ ſingulas antiphonas ī laudib⁹ cātauim⁹: ita ad
notādū planctū noſtrū ꝛ deſideriū penitēdi ſingulis dieb⁹
poſt octauas epyphanie ꝓpꝛia rn̄ſoꝛia deputam⁹: ꝛ tā in no
cturnis pſalmis q̄ ī laudib⁹ matutinis quolibet die dici
mus antiphonas ſpāles q̄ feriales dicunt̄: qꝛ ille tm̄ in fe
rialibus diebus vel noctib⁹ cantant̄ niſi feſtuz impediat:
excepto tp̄e qd̄ eſt a paſca vſq̄ ad octauas pentecoſtes.
Circa miſſe officiū ſciendū eſt φ introitus huius dñice ē

Omnis terra ꝛc. ⁊ dicitur ad idē qd̄ ⁊ aliud officium.ſ.ad
oſtendendū apparitionē.Sed iſtud totū plenum eſt hac
voce. Jubilate ꝓpter inouationē noſtrā:qꝛ nouꝰ tex.no/
ua lex.Apoc.Ecce noua facio oīa.Rurſus ideo in hac do
minica canitur. Omnis terra ꝛc. qm̄ Auguſtus ceſar ad
gloriā imperij romani iuſſit vt de ſingulis ciuitatibus oꝛ
bis aliqs romā veniret afferens inde tm̄ terre quantū pu
gnus claudere poſſet.vt ꝑ hoc appareret oēs romano īpe
rio foꝛe ſubiectos:ex qua terra facta eſt ī vꝛbe quidā mō/
ticulus ſuꝑ quē fabricata fuit quedā eccleſia a romanis
ad fidē ꝯuerſis:q̄ fuit ī hac dn̄ica dedicata: qꝛ ḡ mōticu/
lus ille de omni terra factus eſt.iō ī feſto dedicatōis illiꝰ
eccleſie ſuꝑ illū ꝯſtructe cantat̄.Omnis terra ꝛc. ⁊ ſicut
Ceſar auguſtus ab omnibus mundi ꝑtibus adoꝛabat̄:a
qbꝰ terra illa appoꝛtata fuit.ita deus ab omni terra.i.ab
oībus hoībus ſiue ab oī genere hominū adoꝛat̄.Beatus
quoqꝫ Gregoꝛius tali die pacē fecit ī oꝛbe:⁊ ꝓpter hoc ī
collecta huiꝰ diei poſuit:⁊ pacē tuā noſtris concede tꝑibꝰ.
Hanc igit̄ pacē ⁊ xp̄i verā adoꝛationē opatur vā dilectio
ꝓximi ad quā inuitamur in ep̄la.Habētes donatōes ꝛc.
ad Ro.xii.ca.In qua monemur vt donatōes a xp̄o habi
tas ad alioꝝ edificatōez exerceamꝰ.vn̄ ibi dr̄. Neceſſita
tibus ſanctoꝝ cōicantes.Ad idē etiā in euangelio inuita
mur exēplo dn̄i:q ſicut ibi legit̄. in nuptijs mutās aquā
in vinū.magna miracula faciens neceſſitatibus eoꝝ ſub
uenit:quoꝝ intererat cōuiuantibꝰ miſtrare:ſed ep̄la non
videt̄ ꝯuenire miſterio euangelij qd̄ ē.Nuptie facte ſūt
ī cana galilee.Jo.ii.c.Sꝫ bn̄ ꝯuenit:qꝛ ad ꝯfirmatōꝫ no/
ſtram facta ſūt miracula ⁊ dona data nobis:⁊ tanqꝫ ī nu/
ptijs ſpūalibꝰ apponit apoſtolus.xo.fercula ꝑncipalia di
cens:ſiue ꝓphetiā ſm̄ rōnez fidei ꝛc. Chana enī ꝫelus in
terp̄tatur:galilea trāſmigratio: qꝛ igit̄ nuptie facte ſunt
in chana galilee ſignificat qꝛ in coꝛde illius q ꝫelū.i.ardē
tem amoꝛē hꝫ tranſmigrandi de vitijs ad v̄tutes: d mun
do ad patrē:de terra ad celū fiunt nuptie.⁊ xp̄s dn̄s ibi ē
cū matre ſua.hoc eſt enī de ꝑmis letitijs in illo coꝛde vbi
fiunt nuptie qꝛ xp̄s natus ē d v̄gine:ibi mutat̄ aq̄ ī vinuꝫ
.i.inſipiditas operū in letitiā ſpūalē.Ad has ſiqdē nupti
as celebrandas Inno.papa tertius īſtituit hac die ſtatio
nē apud venerabile hoſpitale ſpūs ſcī fieri vbi tāqꝫ ī cha
na galilee eſt ꝫelus trāſmigrādi d vitijs ad v̄tutes.Ibi ſi/
quidē poſite ſūt ſex idrie.i.inſtituta ſūt ⁊ ꝑfectiſſime ex/
ercentur ſex opa miſericoꝛdie: q̄ ſūt paſcere eſuriēnē: po
tare ſitientē:colligere hoſpitē: veſtire nudū:viſitare īfir
mū:adire icarceratū:⁊ moꝛtuū ſepelire:⁊ eſt ibi mr̄ Jhu:
qm̄ in honoꝛē beatiſſime Marie v̄ginis illiꝰ loci ē eccl̄ia
dedicata.Inuitat̄ ēt ⁊ filiꝰ eiꝰ Jhus cū diſcipulis ad has
nuptias:qm̄ effigies Jhu xp̄i que ſudariū ſiue veronica
vulgariter appellat̄ hac die ex inſtitutōe eiuſdē Inno.a
dn̄o papa ⁊ cardinalibꝰ ꝑp̄lis fidelibꝰ ad has nuptias pie/
tatis ⁊ miſericoꝛdie celebrādas illuc ꝯuenientibꝰ ibi ſolēni
ter demōſtrat̄.In offertoꝛio aūt quaſi ꝑ gaudio coꝛruſca
mus qd̄ ſpūalis facit ebꝛietas gemināτes v̄ba tā in offer
toꝛio qꝫ in eius v̄ſtbus.Geminamꝰ enī illud.Jubilate deo
omnis terra.ſimiliter illud.Reddā tibi vota mea.⁊ illd̄.
Locutū ē os meū ī tribulatōe mea.Duo enī ſūt genera
hominū verba geminantiū vel multiplicantiū.ſ.coꝛruſ/
cantes ⁊ infirmantes ſiue afflicti.Coꝛruſcātes vt hic.īfir
mantes vt ī verſibus offertoꝛij.Uir erat ī terra.qd̄ cātat̄
in dn̄ica viceſimaꝑma poſt penthecoſtē.Sed ī hoc ē dif
ferentia:qꝛ hic tā ī offertoꝛio qꝫ ī v̄ſibus duplicamꝰ v̄ba.
ibi vero tm̄ in verſibus q̄ſi ridiculoſe geminant̄.Et ē rō
quia īſtitutoꝛ officij loqtur ibi ī offertoꝛio tanqꝫ hiſtoꝛio
graphus rē ſimpl'r narrās:⁊ tāqꝫ nō egrotans de Job in
tertia ꝑſona loquēs cuius patientia nobis ī exemplū cō/
mendatur.In verſibus vero eiuſdē offertoꝛij loqt̄ tanqꝫ
infirmus ꝑ doloꝛe multiplicans verba dicens.Utinā ap
penderent̄ peccata mea ꝛc.Egrotāti enī loq conāti v̄ba
intercipiunt̄:⁊ ſepe icepta vix efferunt̄:reducēs nobis ad
memoꝛiam Job egrotantē ⁊ dolētē cuius verba ſepe re/
petit moꝛe egrotantis cui anhelitus nō eſt ſanꝰ neqꝫ foꝛ/
tis:⁊ ideo imꝑfecta verba ſepe repetere ſolet.Geminan
tur etiam verba in offertoꝛio qd̄ dicit̄ in dn̄ica qnquage
ſime:⁊ in illo quod dr̄ feria qnta poſt ſcd̄aꝫ dn̄icā q̄drage
ſime.Ideo autē hoc precipue fit in offertoꝛio:qꝛ in eo pre
cipue oſtenditur offerentis affectus. In poſtcōione.dicit
dn̄s.Joā.ii.c.myſtice oн̄dit qꝛ dn̄s aquā in vinū mutat ī
nob.ſ.aquā tioꝛis ī vinū diui amoꝛis.aquā lr̄e ī vinū ſpūa
lis intelligētie:aquā moꝛtalitatis in vinū īmoꝛtalitatis.

¶ De dn̄ica tertia poſt epyphaniā. Rubꝛica.

Tertia dn̄ica poſt epyphaniam nos mo/
net cum angelis adoꝛare vnū regem di
cens in ītroitu.Adoꝛate dn̄m omnes an
geli eiꝰ ꝛc.Monet etiā nos adoꝛare cū
ipſis qꝛ dixit Joāni angelus ī Apoc.Cō/
ſeruus tuus ſum ⁊ fratrū tuoꝝ.Sequit̄
ibi.Audiuit ⁊ letata eſt ſyon.i. eccleſia.
Et nota qꝛ iſte introitus habet in ſe feſtū Jpopantis qm̄ ē
ſcd̄us ab octaua ſemꝑ vel ipſum ꝯtingit niſi.ſep.īpediat
Inde eſt qꝛ verba huius introitus cuꝫ verbis inuitatoꝛij
illius feſtiuitatis ꝯueniūt.In introitu nanqꝫ dicit̄. Audi
uit ⁊ letata eſt ſyon. In inuitatoꝛio vero dicitur Gaude
⁊ letare ſyon:occurrēs deo tuo.qbus etiā ꝯueniūt verba
rn̄ſoꝛij illius feſti.ſ. Adoꝛna thalamū tuū ſyon.Euāgeliū
Cū deſcendiſſet īhus. Matthei.viii.eſt de ſanatōe leproſi
vbi dicit̄.Dn̄e ſi vis potes me mūdare.ecce fides.vn̄ di/
xit ei.Uolo mūdare.Sed ep̄la que ē.Nolite eē pruden
tes ꝛc.ad Ro.xii.c.nō videt̄ ꝯcoꝛdare euāgelio.ſed bene
ꝯcoꝛdat ⁊ ꝯpetit myſtico ſenſui vel ītellectui.Nam ſana
tio leproſi ſignificat qꝛ deus vult ſanare nos a lepꝛa vola
tili:que eſt heretica prauitas que euolat ꝑ totū mūdum
⁊ ab oī alia lepꝛa.i.ab oī peccato.ꝑ ſtellā.i.ꝑ fidē natiuita
tis ⁊ apparitōis.Huic ītellectui ꝯcoꝛdat ep̄la.⁊ primā le
prā remouet cū dicit.Nolite eē prudētes apud voſmet/
ipſos.Hoc ſolū eſt cā hereſis qꝛ homo vult ꝓꝑrio ſenſui
inniti ⁊ in ītelligentia ſcripturaꝝ.extra de ꝯſti.c.ii.xxxvii.di.
relatū.Aliā leprā remouet cū dicit. Nulli malū ꝓ malo
reddentes:ſed ſi eſurierit inimicus tuus ciba illum ꝛc.
Poteſt etiā dici qꝛ ī officio huiꝰ dn̄ice inuitant̄ angeli ad
dn̄i oꝛonem ꝓ ſua reintegratōe:q̄ eſt ī ꝯuerſiōe iudeoꝝ ⁊
gentiliū.vn̄ ī graduali cā reddit̄. Ad ꝯuerſionē gentiliū
ꝑtinet qd̄ dr̄.Timebūt gētes nomē tuū ꝛc.ad ꝯuerſionē
iudeoꝝ qd̄ dicit̄.Quia edificauit dn̄s ſyon.Pꝛo hac rein
tegratione dicitur in alleluia.Adoꝛate dominum omnes
angeli eius.Ad idem etiā ꝑtinet euangeliū in quo agit̄ d
curatione leproſi ſub figura iudaici populi:⁊ de curatiōe
centurionis ſub figura gentilis populi a domino ſpiritua
liter curati:⁊ cū vtriuſqꝫ populi curatiōꝫ operat̄ dilectio
ꝓximi:ideo in epiſtola inuitamur ad eā vbi dicitur. Ne
reddamus malum ꝓ malo:ſed bona coꝛam deo ⁊ homi/
nibus exhibeamus.In offertoꝛio eccleſia de vtroqꝫ po/
pulo collecta deum laudat dicens.Dextera domini fecit
virtutem ꝛc.Et qa chꝛiſtus vſqꝫ in diē iudicij quantū eſt
ad coꝛpus myſticū ſemꝑ augetur.ideo cātatur cōmunio
in pluribus eccleſijs.Puer Jeſus creſcebat ꝛc. lꝫ in alijs
dicatur.Mirabant̄ oēs ꝛc.Luc.iv.c.Chꝛiſtus enī paruu
lus fuit cum a paucis iudeis cognoſcebatur:⁊ creuit quia
non tantum a iudeis ſed etiam a gentibus cognitus eſt
Illud autē.Mirabantur oēs ꝛc:ſatis bene conuenit.qꝛ
iudei ⁊ gētiles videntes mirabilia eius:⁊ audiētes dona

admirantes ꝯqueſtebant᷑. Sane officia p̄cedentiū trium
dominicaꝝ quidā referūt ad tres ānos q̄bus dicūt dn̄m
poſt baptiſmū p̄dicaſſe: ⁊ diuinitatē ſuā miraculis decla/
raſſe. Dicūt eni cū tribꝰ annis p̄dicaſſe: ⁊ ꝑtem quarti āni
quantū eſt a natiuitate vſqꝫ ad paſſionē. Primū officiuꝫ
referūt ad hoc ꝙ angeli legūt᷑ miniſtraſſe dn̄o poſt baptiſ/
mū ⁊ poſt ieiuniū: ⁊ poſt diaboli tentationē. vn̄ in officio
illo dicitur. Quē adorat angeloꝝ multitudo. Quia ergo
angeli in p̄ncipio iſtoꝝ triū annoꝝ ſtatī poſt baptiſmū.
poſt tentatōēꝫ angeli acceſſerūt ei miniſtrātes: ideo poſt
epyphaniā in dn̄ica que occurrit intra octauas cantat᷑ in
introitu. In excelſo. ⁊ legit᷑ euangeliuꝫ. Cum factus eſſet
Jhꝰs annoꝝ. 12. Et bn̄ ꝯgruit vt illud poſt duodecimam
diē natiuitatis ꝓxima dn̄ica legat᷑. qḋ poſt anno. 12. ꝯſtat
eſſe factū: ⁊ ſi neceſſe fuerit etiā in ſequēti dn̄ica repetat᷑
Scḋm officiū dicūt eſſe de miraculis: qꝛ in ſcḋo anno mi
raculis manifeſtius coruſcauit: ⁊ iḋ in ſcḋa dn̄ica legitur
epiſtola in qua grāꝝ dona ſcribunt᷑: ⁊ euangeliū ḋ initio
ſignoꝝ dn̄i recitat᷑. Qḋ etiā ea ꝯgruit rōe: qꝛ hoc miracu
lum ſcḋo baptiſmatis āno legitur eſſe factū: quo qꝛ lr̄e ī
ſpūm: terre in celū: corruptibilis ī īcorruptibile mutatio
figurat᷑: ideo ꝙ omnis terra deū adoret ī ītroitu iubilat᷑.
Tertiū officiū dicūt eſſe de ꝯuerſione gentiū ⁊ iudeorū:
ꝓut iā dictū eſt. Quia enī in tertio anno ſua nos paſſione
redemit ꝑ quā vtrūqꝫ populū ab eterna īfirmitate cura/
uit: ideo legit᷑ euangeliū dē infirmo ⁊ leproſo curatis: ꝓꝑ
qḋ fit in cantibus v̄boꝝ geminatio: vt in ītroitu. Letata
eſt ſyon ⁊. c. f. i. ⁊ in graduali. Timebūt gentes ⁊ reges: ⁊ ī
alleluia. Exultet terra ⁊ letent᷑ īſule: ⁊ ī offertorio. Dexte
ra dn̄i. Et qꝛ ꝑ vtriuſqꝫ ppl'i curationē adauctus ē nume/
rus angeloꝝ: iḋ in ītroitu inuitant᷑ ad laudes cuꝫ dicitur.
Adorate ⁊c. Quia v̄o nō ſanat᷑ putridus humor: niſi depo
natur ſup̄bie tumor: ideo dicit᷑ ī ep̄la vt ad exemplū xp̄i
patiētis ⁊ nō ꝑcutiētis nō ſimus malū ꝓ malo reddētes:
Hec quidē tria officia nobis inſinuāt xp̄i bn̄ficia nobis
p̄ſtita ad letificandū corda noſtra. Un̄ cantamus in offer
torijs. Jubilate. Jubilādū enī ē ꝙ nos eduxit ḋ clauſtris
inferni: ⁊ liberauit de inferno inferiori. Quartū aūt euā/
geliū in quo agit᷑ de dormitione dn̄i ī nauicula ⁊ ḋ excita
tione ad illā ꝑtē anni referūt ī quo dn̄s obijt ⁊ reſurrexit
Dormitio nāqꝫ dn̄i ī nauicula eſt eiꝰ dormitio in cruce: ⁊
eius excitatio eſt eiꝰ reſurrectio quā ſuoꝝ vota citiꝰ fieri
exegerūt. Quintū euangeliū ad hoc refert᷑ ꝙ poſt dn̄i re/
ſurrectionē ſenſum ſuis ap̄uit vt ſcripturas intelligerēt.
vn̄ ī eo grates refert patri q reuelauit eas p̄uulis: ⁊ abſcō
dit a ſapiētibus huiꝰ ſeculi. Omnes aūt ep̄le huiꝰ tēporis
ad dilectionē xp̄i ꝑtinēt q̄ facit vt ſimꝰ inuicē xp̄i mēbra
vnde dr̄ in p̄ma ep̄la. ſ. que legit᷑ in p̄ma dn̄ica poſt octa/
uā ꝙ donatōes nobis a deo datas ad edificationē aliorū
exerceamus. In hac ſcḋa dr̄: ne malū ꝓ malo reddamus
In tertia dicit᷑: vt inuicē diligamꝰ. In quarta dr̄ vt viſce
ra miſericordie habeamus. Qꝛ vero dicit᷑ in quinta hoc
facit vt prelatis humiliter ſubijciamur exemplo chriſti
qui parentibꝰ ſubiectus fuit. Item qḋ dicit᷑ ī p̄ euāgelio
ſcilicet qḋ legit᷑ ī p̄ma dn̄ica poſt octauā: hic aquā nobis
ꝯuertit in vinū. qḋ in ſcḋo leprā peccati tollit: qḋ in tertio
dn̄m dormientē excitat ī nobis: qḋ in quarto nobis ſecre
ta reuelat. Pōt etiā ⁊ aliter dici ꝙ ſicͭ a die natalis vſqꝫ
ad epyphaniā ap̄uit ex officijs hūanitas ſaluatoris: ſic
⁊ in his tribus dn̄icalibꝰ officijs diuinitas manifeſtaret᷑
eiuſdē. Nam ī p̄me dn̄ice euāgelio dicit᷑. Neſciebatis qꝛ
in his que p̄ris mei ſūt oportet me eſſe. In quo dn̄s mani
feſte declarat ſe eē deū illū. ſ. cui milia miliū ſeruiūt āge
lorum. ꝓpter qḋ in ītroitu dicit᷑ ꝙ eū adorat multitudo
angeloꝝ. In graduali collaudāt: ⁊ ad idē ī alleluia ⁊ offer
torio terrā inuitāt dicentes. Jubilate deo oīs terra. Sed
quia laus ſaluatoris nō bn̄ ſonat ī labijs peccatoꝝ. Ideo
apoſtolus in ep̄la ꝑhortatur: ⁊ obſecrat vite ſanctimoniā
Cōmunio v̄o ꝯſonat euāgelio. In ſcḋe v̄o dn̄ice euāgelio
dicitur ꝙ dn̄s ad nuptias inuitatus aquā ꝯuertit ī vinuꝫ
qḋ fuit magnū ſue diuinitatis indiciū. Solus enī deus pōt
naturā mutare: ⁊ noſtrū corruptibile ī gloriā reparare: ꝓꝑ
qḋ omnis terra eū adoret: pſallat: ⁊ iubilet: ꝯfiteat᷑: ⁊ lau/
det: ⁊ angelos ad laudandū inuitat: vt apparet ī introitu:
graduali alleluia ⁊ offertorio. Cōmunio v̄o ꝯſonat euāge
lio. In tertie dn̄ice euangelio dicēs dn̄s volo mūdare be
nignitatē ⁊ ꝑtātē ſue diuinitatis oſ̄dit. vn̄ leproſus mū
datus quaſi corā illa tā angelos ꝙ hoīes ad dn̄m adoran
dum inuitat dicēs ī introitu. Adorate dn̄m: ⁊ ī graduali.
Timebunt gentes. In alleluia v̄o ⁊ in offertorio dicens.
Dextera dn̄i. cāꝫ reddit. Cōmunio ꝯſonat euāgelio. Ecce
ꝙ euidenter ī his tribus dn̄icalibus officijs diuinitas ap
paret que vt p̄miſſum eſt tres ſūt: qꝛ tribus ānis dn̄s p̄di
cauit. Sūt quoqꝫ nōnulli q totū huiꝰ tp̄is ſpaciū. ſ. a nata/
li vſqꝫ ad purificatōēꝫ aſcribūt īfantie ſaluatoris. iḋ nō de
bēt ī eo vt aiūt fieri cōmemoratōes ſanctoꝝ maxie ḋ cru
ce. ne obijciat᷑. Non coquas edū ī lacte matris: ⁊ ꝓpter h̄
etiā in vigilijs nocturnis ḋ nono legit᷑ teſtō ꝓpter p̄ſentē
vitā eiuſdē hoīs xp̄i quā dies iſti ſignificāt. Magnꝰ q̄ꝙꝫ
p̄co vel p̄ceptor ſcē natiuitatis. Paulus in legētiū manꝰ
accedit: q cū veteri lege nouā ꝯferēs gratiā legē ſanctoꝝ
dep̄mebat: ⁊ legē fidei cū palma iuſtitie ſubleuabat ⁊ eſt
hoc tp̄s q̄dā q̄dragesima xp̄i ꝯſtans ex duobꝰ ꝑfectis nu
meris. ſ. ex ſenario duplicato. ⁊. 28. Duplicitas ſenarij du
plicē ſignificat ꝑfectionē. ſ. humanitatē corꝑis ⁊ diuinita
tē aīe. vnitas maioris numeri ꝑfecti diuinitatis vnitatē.
Ideo ſicut ī. 12. diebꝰ. ſ. q ſūt īter natale ⁊ apparitionē iu
bilatur ḋ apparitōe humanitatis: ſic ī vigintiocto q ſunt
ab apparitōe vſqꝫ ad purificationē ḋ apparitōe diuinita
tis. Hanc q̄dragesimā cū gaudio celebramꝰ: q xp̄i incar
natio fuit gaudiū āgeloꝝ ⁊ hoīuꝫ. Poſt quā quadrageſi
mā ſequit᷑ ypopanti. i. p̄ſentatio dn̄i in tēplū ꝑ quā excita
mur ad p̄ſentandū nos deo p̄ri. Quadragita ğ dies p̄ñtē
ſtatū demōſtrāt eccleſie vbi ꝑ quattuor mūdi ꝑtes ſata/
gimus vt decalogū ī pleamus. i. iuſte ⁊ pie viuamꝰ in hoc
ſeculo expectātes beatā ſpē ⁊ aduentū glorie magni dei.
In qua p̄ſentatōe appebit nobis dn̄s glorioſus. ⁊ iḋ ī his
diebꝰ cantat᷑ v̄ſus. Qm̄ edificauit dn̄s ſyon: ⁊ videbitur ī
gloria ſua. Inde eſt etiā ꝙ ſicut p̄miſſum eſt: circa ypopā
ti merito cantat᷑ ītroitus. Adorate: qꝛ tunc erit nobis fa/
cie ad faciē manifeſtū choros angeloꝝ dn̄m adorare.

¶ De dn̄ica quarta poſt epyphaniā. Rubrica.

Quarta dn̄ica poſt epiphaniā nō hꝫ ꝓpriuꝫ
officiū: qꝛ nō ſemꝑ ſūt quatuor ſeptima
ne vſqꝫ ad ſeptuageſimā. Habet tn̄ euā
geliū ꝓpriū qḋ eſt. Aſcēdēte Jhū ī nauī
culaꝫ ⁊c. Matthei. 8. c. ⁊ hr̄ ibi qūo dn̄s
mitigauit ⁊ ſedauit tēpeſtatem maris: ⁊
dixit diſcipulꝭ ſuis. Cur timetis modice
fidei. q. d. Modica fides ē cā timoris ⁊ tēpeſtatis cordis
Qui enī hꝫ charitatē nihil timet: ⁊ hāc hꝫ q verā fidem
hꝫ: ⁊ iḋ ḋ charitate eſt ep̄la. Nemini quicꝙꝫ debeatis. niſi
vt inuicē diligatis ⁊c. que eſt ad Romanos. 13. c. Euange
liuꝫ ſignificat ꝙ ſi chriſtus dormit ī nobis tēpeſtas orit᷑.
q. n. hꝫ fidē hꝫ deū. vn̄ Aug. Fides ī te ⁊ xp̄s ī te. Dormit
igit᷑ xp̄s in nobis qn̄ ī nos torpet fides: ⁊ tūc orit᷑ tēpeſtas
tēptationū in cordibus. Redit aūt tranquilitas ſi excita
tur fides: que excitat᷑ ꝑ charitateꝫ: ⁊ ideo in epiſtola diei
huius dicitur. nō occides: diliges ꝓximū tuū ſicͭ teipſuꝫ.
Fides enī ⁊ charitas ſerenitatē faciūt in mēte hominis.

Diſtribus ſententÿs horū triū euangelioꝝ reformaṫ hō
oibus modis. pmo enī mundaṫ ſicut leproſus. ſecundo ſe
datur tēpeſtas tentationū. tertio fiunt nuptie ī corde ipiꝰ
Sed pmo poniṫ euangeliū de nuptÿs. qꝛ dignioꝛ eſt ille
ſtatus. ⁊ hi ſunt tres ſtatus in hominibꝰ ſecundū augmen
tum manifeſtationis chriſti.

¶ De dominica quinta poſt epiphaniam. Rubrica.

EUangeliū quinte dñice poſt epiphaniam
ſumitur de Mattheo. Cōfitebor tibi pr̄
celi ⁊ terre ⁊c̄. in quo oſtēditur quibꝰ deus
ſe manifeſtat. ſ. paruulis ⁊ manſuetis. vñ
dic̄. Et reuelaſti ea paruulis. ⁊ poſt. Veni-
te ad me oēs qui laboratis ⁊c̄. ⁊ bene con-
uenit epiſtola ad colloſ. 3. c. Induite mā-
ſuetudinē ⁊ pietatem. i. induite vos noua veſte: vt cum no-
uo rege noui ſitis. Noua enim fecit dñs oīa. Alie vero ec-
cleſie legunt euangelium: Simile eſt regnū celorum qd̄
eſt Matthei decimotertio capitulo.

¶ De dominica ſexta Rubrica.

SExta dominica: quia raro contingit: nō
habet aliquid proprium niſi orationes
tantummodo. Sed ei a duabus prece
dentibus mutuatur.

¶ De dominica ſeptuageſime. Rubrica.

POſt tempꝰ reuocationis ſequitur tempus
deuiatōis. ſ. tp̄s penitētie qd̄ ē ſeptuage
ſima. Viſa naqȝ via que ducit ī bethleē
ſuperiorē. per ſtellam. i. per fidē penitet
homo ꝙ deuiet ab illa. ¶ Prenotādū
aūt eſt ꝙ ſeptuageſima īſtituta fuit pp̄
tria. Primo ppter redēptionē ſabbati.
vel ſm alios quinte ferie ī qua ſancti patres ſtatuerant ieiu
nari: put iam diceṫ. Scdo ppter repñtatōem: quā repſen
tat ſeptuagita annos babylonice captiuitatis: put iam di-
cetur. Tertio pp ſignificatōez: quīa per hoc tp̄s ſignificaṫ
deuiatio: exiliū: ⁊ tribulatio totiꝰ humani generis ab adā
vſqȝ ad finē mūdi: qd̄ quidem exiliū ſub reuolutōe ſeptem
dieꝝ peragiṫ: ⁊ ſub ſeptē milibꝰ annoꝝ icluditṫ. per ſeptua
ginta enī dies ſeptuagita cētenas annoꝝ itelligimus. Si
quidem ab initio mūdi vſqȝ ad aſcēſionē dñi ſex milia an
noꝝ cōputamꝰ. Ex tunc vero quicquid tpis ſequitur vſqȝ ad finē
mundi ſub ſeptīo millenario cōphendimꝰ: cuius terminū
ſolus deꝰ nouit: quia hoc deꝰ pater in ſua poſuit ptāte. Nec
mireris de eo qd̄ dcīū eſt de ſex milibꝰ annoꝝ. diuerſimo
di eteni anni cōputanṫ. Nā ⁊ alÿ dixerūt ꝙ ab origine mū
di fuerūt ſolū quinqȝ milia ⁊ ducenti āni: vno minꝰ vſqȝ ad
xp̄i natiuitatē: vel ſm alios vſqȝ ad paſſionē. ſm alios vero
vſqȝ ad baptiſmū eiꝰ. Alÿ dixerūt ꝙ ab adā vſqȝ ad nati-
uitatē xp̄i ſm carnē cōpleta fuerūt quinqȝ milia ducenti vi
ginti octo anni. In hiſtorÿs legiṫ ꝙ ſm ſeptuageſinta ab
Adam vſqȝ ad decimū quintū annū īperÿ Julÿ ceſaris cō-
putanṫ anni quinquies mille ducenti vigitiquinqȝ. Sed ſcdm
hebraicā veritatē. 4. milia. Cōputatio tamē ſex miliū an
noꝝ a Methodio potiꝰ myſtice quā chronice eſt vera īuē
ta. Chriſtꝰ igiṫ ī ſexta mundi etate nos ab hoc exilio in ſpe
eterne retributōis reddita īnocētie ſtola per baptiſmum
eripuit. Sed conſumato tēpore noſtri exilÿ vtraqȝ ſtola
perfecte decorabit: vt iam diceṫ. ¶ Sciendū autē eſt ꝙ
quinqȝ ſunt ſeptuageſime. Prima eſt ſeptuageſima annoꝝ
. ſ. iudaice captiuitatis ī qua fuerūt iudei captiui ī babylōe
ſeptuagita ānis. de qua Jeremias dicit. Tradimini ī ma
nu hoſtili: ⁊ ſeruietis Nabuchodonoſor ſeptuaginta an-
nis: ⁊ ſic eſt cōſtruendū: Tradimini ī manu hoſtili. ſcilicȝ
Nabuchodonoſor: ⁊ ſeruietis. 70. annis. nō enī Nabucho-
donoſor vixit tot annis. Scda eſt ſeptuaginta dierū: que
īcepit ī hac dñica qua cantaṫ. Circūdederūt. ⁊ terminaṫ
ī ſabbato ī albis ſm alios ī paſcha: vt iam diceṫ. Tertia eſt
ſeptuageſima peregrinatōis noſtre. ſ. totū tēpus huius vi
te: qd̄. 7. dieꝝ reuolutōe agitur. Quarta eſt ſeptuageſima
hebdomadaꝝ q̄ ſilr̄ īcipit a Circūdederunt me: ſȝ termi-
natur ī ſabbato quo cantaṫ. Sitiētes. Quīta ē ſeptuageſi
ma etatū. ſ. 7. etates quaꝝ ſex ſūt morientiū. ⁊ ſeptima re-
ſurgentiū. Harū aūt ſeptuageſimarū due ſūt figuratiue. ſcȝ
ſeptuageſima etatū: ⁊ ſeptuageſima noſtre pegrinatiōis.
tres ſunt figurate. ſ. ſeptuageſima annoꝝ: dierū: ⁊ hebdo
madarū. De vltimis duabꝰ pmo dicendū eſt. Nā ſeptua
geſima hebdomadarū figurat ſeptuageſimam etatuȝ: vt
hebdomada pro etate ponaṫ. Inde eſt ꝙ ī ſeptima etate
anime fideliū regeſcūt lȝ quedam ad tp̄s ſint in purgato
rio ⁊ icircco ī pncipio ſeptie hebdomade etate cantaṫ Le
tare hieruſalem vbi ponunṫ tria v̄ba letitie. ſ. letare: gau
dētes: ⁊ exultetis: qꝛ ſcī in ſeptia etate gaudent de viſiōe
trinitatis. Et ſm ꝙ viſum eſt doctoribꝰ: iuxta ſeptuageſi-
maȝ hebdomadaꝝ facte ſunt ille denoīationes. ſ. ſexaga
ſima: ſeptuageſima: quinquageſima: ⁊ q̄drageſima. Unde
ſeptuageſima dicta eſt: qꝛ ſeptia ē ab illa ī q̄ cantaṫ: Leta
re hierlȝ. Sexageſima: qꝛ ſexta eſt ab illa. Quinquageſi-
ma: qꝛ quinta eſt ab iſta. Quadrageſima que eſt quarta. Et
ſi forte q̄ratur q̄re nō dr̄ triceſima q̄ eſt tertia ab illa. Rñ
deṫ ꝙ ſȝ varios varie ichoaṫ abſtinētia. Nā regulares ici
piūt ieiunare a ſeptuageſima. greci a ſexageſima. clerici a
quinq̄geſima. tota militia xp̄iana a quadrageſima additis
q̄ttuor diebꝰ hebdomade precedentis. Sed videṫ potiꝰ
debere dici ſeptena quam ſeptuageſima: qꝛ ſicut dictum
eſt non ſūt niſi ſeptē hebdomade a Circundederūt me vſ
qȝ ad Sitiētes. Sed icirco hoc fit: vt hec ſeptuageſima
aliquo mō rñdeat ſeptuageſime iudaice captiuitatis. Si
cut enī multi ex illis auctoritate Cyri qui cognominatꝰ
eſt xp̄s ī patriā redierūt: ⁊ in fine oēs: ita ⁊ ante finem ſep
tuageſime etatū: q̄ per ſeptuageſimaȝ hebdomadaꝝ figu
ratur: multi ad priam per xp̄m redierūt: ⁊ tandē oēs redi
bunt. Aiūt etiā quidam ꝙ ſeptuageſima ſic dr̄ qꝛ habet ex
ordium ſeptuaginta dierū quos cōtinet. ſexageſima: quia
habet initium ſexagita dierū quos cōtinet. ⁊ ſic de quin-
quageſima ⁊ q̄drageſima. Nūc dicamꝰ de tribꝰ pmis. Nē
pe ſeptuageſima dieꝝ repñtat ſeptuageſimā ānoꝝ: ⁊ figu
rat ſeptuageſimaȝ ſiue tp̄s nr̄e pegrinationis de quo iā di
cetur. Viſū eſt aūt magno īperatori karolo ꝙ ſeptuageſi
ma: ſexageſima: quinq̄geſima: ⁊ q̄drageſima nō pp numeꝝ
ſic denoīenṫ. non enī a ſeptuageſima ſūt ſeptuagita dies:
ſed tantum ſexaginta quattuor. nec a ſexageſima vſqȝ ad
paſcha ſunt ſexagita dies ſed tantū quinquaginta tres. ſed
ſic dicta ſunt ppter cōſequētiā numerandi hoc mō. Quia
enī in lege pceptū erat vt pmitie ⁊ decime darenṫ dō: pla-
cuit ſāctis patribꝰ ſoluere decias dieꝝ cōſtituētes p hꝰ de
cimis quadrage. Nā ab offō. Inuocauit vſqȝ ad paſcha dē
ptis dñicis diebus ſunt. 36. dies q̄ ſunt decima tricentoꝝ
ſexaginta dieꝝ ex quibus annus cōſtat. Supſūt tamē quinqȝ
dies ī āno q̄ videnṫ remanere idecimati: de quo dicetur
ſub q̄rta feria quinquageſime. Et eſt vocatuȝ tp̄s illud qua
drageſima qꝛ hȝ ſex ſeptianas: put diceṫ ſub pma dñica
q̄drageſime. Theleſphorꝰ vero papa. 4. di. ſtatuimꝰ ⁊ duo
bus. c. ſe. ⁊ Greg. de con. di. 5. q̄drageſima. volentes ꝙ cle
rici aliqd adÿcierēt ad penſum ſancte religiōis: ⁊ vt plus
q̄ laici ieiunarēt: adiecerūt ſeptimā ſeptimanā ⁊ vocatū
eſt tp̄s illud quinquageſima pp duas cās. ſcȝ qꝛ quinquaginta
dies ſunt ab Eſto mihi vſqȝ ad diē ſanctaȝ paſche: ⁊ ēt pp
cōſuetudiā numerādi. nā poſt. 40. ſequiṫ. 50. Preterea ſicut per.

ſex hebdomadas ſex miſericordie opera intelligũtur: ſic
⁊ ꝑ ſeptẽ hebdomadas ſeptez modi ſignificant̃: qbus cri
mina remittunt̃. ſ. per baptiſmũ: ꝑ martyrũ: per elemoſy/
nas: ꝑ idulgentiam: per p̄dicatõez: per charitatẽ: per peni
tentiã. Poſtea vero q2 p̄us ſtatutũ erat per Greg. 2ᵘᵐ. ſiue
iuniorẽ q̄ xp̄iani deberent qnta feria ieiunare: Melchia
des papa de con. di. 3. ieiuniũ: iſtituit q̄ nemo ieiunaret in
qnta feria: ſicut nec i p̄ma: vt ſicut p̄ma feria ſolẽnis erat
ꝓpter dñi reſurrectionẽ: ita ⁊ qnta feria eẽt ꝓpter eiꝰ cenã
⁊ aſcẽſionẽ. vnde ⁊ adhuc die ipſa lautiꝰ ꝓcuramur: ⁊ iccir
co placuit ſcis patribꝰ addere octauã hebdomadã in redẽ
ptionẽ qntarũ feriarũ: ⁊ vocarũ ẽ tp̄s illud ſexageſima: ꝓ/
pter cõſequentiã numerandi. Nam ſicut qnquageſimus
numerus quadrageſimum: ita ſexageſimꝰ qnquageſimũ
comitat̃. Si. n. oẽs qntas ferias ⁊ p̄mas. i. dies dñicos ſub
traxeris ab hoc tp̄e tãtũ q̄dragita dies ieiunabiles reſtãt:
i qbꝰ ũ tm̄ decias ſolues: ſ3 ⁊ ieiunij dñici nũeꝝ iplebiſ. In
no. q̄q3 papa. de cõ. di. 3. iſtituit ne ſabbato ieiunaret̃ eo q̄
dñs i ſabbato i ſepulchro qeuit i ſignũ nr̃e future qetis i q̄
oĩs afflictio a nob̃ excludit̃. Idẽ etiã ſtatuerũt Melchia
des ⁊ Silueſter papa: ne ꝓpter abſtinentiã ſexte ferie nã
nimis debilitaret̃. Et iccirco addita ẽ nona hebdomada:
⁊ vocatũ eſt tẽpus illud ſeptuageſima ſilr ꝓpter cõſequẽ
tiã numerandi. Nam ſi ſubtraxeris ab hoc tp̄e oẽs p̄mas
ferias ⁊ qntas: ⁊ ſabbata: ⁊ diem paſche: non reſtãt tibi ni/
ſi trigita ſex dies: q vt dcm̄ eſt ſunt decima dieꝝ. Incipit
aũt ſeptuageſima a merore ⁊ terminat̃ i letitia ſicut ⁊ pe
nitentia quaz ſignificat: ⁊ ſicut pſalmi penitentiales. Itẽ
partem h3 i triſticia: ⁊ partẽ i leticia ſemiplena: qm̄ q eu3
penitentia tranſeunt percipiũt vitã eternam vel aĩarum
beatitudinẽ vel ſaltẽ certã i purgatorio expectationẽ. Itẽ
icipit a dominica ⁊ terminat̃ in ſabbato eo q̄ a manſione
paradyſi noſtra captiuitas ichoauit: ⁊ vſq3 ad futurã regẽ
perdurabit. vel q2 q per peccatũ a dño noſtro receſſimus
per penitẽtiã ad regem reuertemur: ⁊ terminat̃ ſabbato
i albis: ⁊ ſic extendit̃ ꝑ decẽ hebdomadas: q2 per decalo/
gum ad leticiã ꝑuenit̃. ¶ Rurſus incipit a februario: iux̃
çachariã. i. c. q dicit q̄ i vndecimo mẽſe ſabath in ſecũdo
anno darij factũ eſt ad eũ verbu3 dñi. Sabath qdem nr̃a
lĩgua vertit̃ i virgam. ſonat. n. auſteritatẽ ⁊ correctionem
q2 i hoc tẽpore ſeptuageſime d̃ peccatĩ noſtris per que ſu/
mus a dyabolo captiuati nos corripere ⁊ emendare debe
mus. Verũ ſexageſima i q̄rta feria i albis. qnquageſima i
die paſche. q̄dragesima i cena dñi terminant̃. Nam duo
dies q ſequunt̃: ⁊ q̄ttuor q ſumpti ſunt de qnquageſima:
ſupplent locũ ſex dieꝝ dñicarũ: vt ſic rñdeamꝰ pro modu
lo noſtri ieiunij ieiunio dñi q ieiunauit q̄draginta diebꝰ.
A ſeptuageſima q̄ppe vſq3 ad ſabbatũ i albis ſunt ſeptua/
ginta dies. ⁊ a ſexageſima vſq3 ad quartam feriam in al/
bis ſunt ſexaginta dies: ⁊ ſic de alijs. Dicebat eñ: vt ſicut
fuerũt tres iſraelitici populi d̃ captiuitate reuerſiões. pri
ma ſub çorobabel. ſecũda ⁊ tertia ſub Eſdra: vt ia3 dicet̃:
ſic ⁊ nos noſtra peccata deflentes: ⁊ de peccatis miſericor
diam iplorantes. tres faceremus terminationes. ſ. in ſab/
bato: i quarta feria: ⁊ i paſcha vt reuerteremur ad gloria3
triũphantis: ⁊ quarta i cena dñi ꝓpter quattuor euãgelia
per que in his iformamur. Sũt aũt ſex dies iter p̄ncipiu3
ſeptuageſime ⁊ p̄ncipiũ ſexageſime: ⁊ ſex iter p̄ncipiũ ſexa
geſime ⁊ p̄nᵐ qnquageſime: ⁊ ſex iter p̄nᵐ qnquageſime
⁊ quadrageſime. Inter finẽ vero ſeptuageſime ⁊ ſexageſi
me duo: ⁊ iter finẽ ſexageſime ⁊ quiquageſime duo: ⁊ iter
finẽ quiquageſime ⁊ q̄drageſime duo ſimiliter: ⁊ ita ha/
bemus a p̄ncipio vnũ ſenariũ: ⁊ a fine duos ſenarios. A fi/
ne vero habemus duo ⁊ duplex binarium. quid hoc figu/
ret Alchuinꝰ oſtẽdit dicens q̄ vna fuit mors xp̄i. ſc3 mors
corporis quã per vnũ ſenariu3 ſignificamꝰ: ⁊ mors noſtra
duplex eſt. ſ. aĩe ⁊ corpis quã ſignificamꝰ per duos ſenari/
os. Chriſtꝰ aũt per vnã ſuaz mortẽ duplã noſtrã deſtruxit.
Iterũ vna fuit reſurrectio xp̄i ſc3 reſurrectio corpis: quã
ſignificat vnꝰ binarius: ⁊ noſtra reſurrectio dupla eſt. ſc3.
reſurrectio aĩe a pctõ: ⁊ corpis a corruptõe quã ſignificat
duplex binariꝰ. Et xp̄s ſua ſimpla reſurrectiõe: duplaz no
ſtram muniuit. Septuageſima ergo tempus iudiciale ca
ptiuitatis rep̄ntat. Siquidẽ nabucbodonoſor populu3 iu
daicum ꝓpter eiꝰ peccata ab hieruſalẽ i babylonẽ duxit: ⁊
ſeptuaginta annis operibꝰ duris affectus ẽ. vbi in organis
⁊ citharis ⁊ alijs inſtrumẽtis: ſicut cõſueuerat in hieruſa
lem non cecinit dicens. Quomodo cantabimꝰ canticũ do
mini in terra aliena. imo veſtibꝰ miſerie fuit vſus. Finitis
vo ſexaginta annis Cyrus: qui ⁊ chriſtꝰ dictus eſt: regẽ ba/
bylonicũ ſubiugauit: populoq3 redeũdi licentia3 cõceſſit
Unde ꝑs ſub Ieſu magno ſacerdote cum Zorobabel ad
p̄riã rediẽs tẽplũ hyeroſolymis cu3 gaudio reedificauit.
pars autẽ in captiuitate remanſit vſq3 ad completionem
ſeptuagitã annoꝝ: qbꝰ expletis ſub Dario ⁊ Aſſuero: ⁊ qui
dam ſub Eſdra: ⁊ qdam ſub neemia videlic3 reuerſi ſunt:
⁊ tũc duplex gaudiũ habuerunt. Sane myſtice nabucho
donoſor eſt dyabolus. babylonia mundus vel infernꝰ. hie
ruſalẽ paradyſus. pp̄ls genꝰ humanũ. Nabuchodnoſor
a hierl3 pplm captiuauit. ⁊ dyabolus genus humanum a
paradyſo i huc mũdũ vel i infernũ deiecit vbi ſeptuagita
annis illũ affecit: vel q2 p̄ñs vita ſeptẽ dieꝝ curriculo vol
uitur: vel q2 ſeptẽ milibꝰ annoꝝ icluditur: vt iam i p̄ncĩ
pio dictum ẽ. Populus cãtica letitie ſuſpendit: ⁊ genꝰ hu/
manum a cãticis exultationũ in deũ ſiluit. populus veſti
mentis miſerie vſus fuit: ⁊ genꝰ humanũ veſtimẽto male
dictionis opertũ fuit. Iuxta illud. Fiat ſicut veſtimentu3
quo operit̃. Populus poſt ſexaginta ãnos ſub Ieſu redijt
⁊ genꝰ humanũ i ſexta etate ꝑ Ieſũ verũ ſacerdotẽ remea
uit. quidam ſub Eſdra. quidam ſub Neemia redierunt.
Eſdra interpretatur adiutor. Neemias conſolator: quia
oẽs vere fideles finita huiꝰ temporis captiuitate per xp̄m
adiutorẽ ⁊ per ſp̄ũ ſanctũ cõſolatorẽ ad patriam ſunt re/
dituri: ⁊ tũc duplicatum gaudiũ habebũt in glorificatiõe
corpis ⁊ aĩe. ¶ Rurſus hec oĩa rep̄ſẽtat eccleſia a ſeptua
geſima vſq3 ad ſabbatũ i albis. Q2 enĩ populus iſrael ſiue
genꝰ humanũ deiectũ fuit in miſeriã: iccirco i cipit. Circũ
dederunt me gemitꝰ mortis. Item q2 ille ſiluit a canticis
letitie: ideo eccleſia cantica letitie. ſ. alleluia ⁊ gloria ex/
celſis deo: ⁊ te deũ ſubticet. Adhuc q2 pp̄ls perdidit veſtẽ
vtutũ: iõ eccleſia veſtibus cultioribus ⁊ ſolẽnibus: vt pote
dalmaticis ⁊ tunicellis: ⁊ hꝫ q̄ ſunt veſtes letitie nõ vtitur
ed potiꝰ lugubribꝰ. In cibis quoq3. v3. ieiunando triſtitiã
rep̄ſẽtamꝰ. vnde Zacharie. 8. Cum ieiunaretis per hos ſe
ptuaginta ãnos: nũquid ieiuniũ ieiunaſtis mihi: ⁊ iõq3 pro
xima3 hebdomadam greci ieiunio ſanctificabant. Item
q2 ille anno ſexageſimo ꝑ Cyrũ qui xp̄s dictꝰ eſt reditu3
i patriã: ⁊ liberationẽ a ſeruitute recepit: ſic ⁊ nos in ſexta
etate ſeculi ſumꝰ per xp̄m a ſeruitute dyaboli redẽpti: no
biſq3 reddita eſt inocẽtie ſtola per baptiſmi remiſſionẽ:
ideoq3 in ſabbato ſancto vnu3 alleluia cantamꝰ: iam ſpe
getis eterne ⁊ recuperationis patrie gratulantes. Et ſic
pars populi cũ Zorobabel repatriauit. pars vero in capti
uitate remanſit: ſic ⁊ ꝑs fideliu3 defunctoꝝ cũ xp̄o ſurre
xit: pars in expectationis conſolatiõe remanſit. Sed q2
graues fuerũt labores eoꝝ qi hieruſalẽ ſũt reuerſi i lõgi
tudine vie: ⁊ i apparatu reditꝰ: iõ ⁊ nos i p̄ñti eccleſia labo
ramꝰ ⁊ i gemiſcimꝰ: ⁊ tunc ſtati poſt alleluia cantamꝰ tra
ctũ. Laudate dñ3: q laborẽ ſignificat. dr̃ tñ de laude dñi
ꝯgratulãdo ꝓp reſurrectõez. Illi quoq3 cũ letitia redeũ.

tēs ī itinere vexabant̄. ⁊ nos ꝑ totā hebdomadā paſchalē
graduale cū alleluia cātamus. ꝑ graduale laborē. ꝑ alle
luia gaudiū deſignātes. Deīde illi oēs ꝯpleto āno ſeptua
geſimo ad patriā ſunt reuerſi: ⁊ plenā ſuſceperūt leticiā:
⁊ nos ſabbato ī albis quo vt p̄miſſū eſt: ſeptuageſima ter
minat̄: duplex alleluia cantamus: ſignificantes ꝙ finito
exilij noſtri tp̄e captiuitas abſoluet̄ ⁊ ſtola geminabitur.
Hoc igitur tempore letitie cātica ſubticent̄: vt p̄miſſum
eſt. de quib⁹ dr̄ Iere. 7. Faciā quieſcere vocē gaudij ⁊ leti
tie: vocē ſponſi ⁊ ſponſe. ſiquidē ſpōſus a nobis abijt. Cū
igr̄ ſtatū eccleſie nōdū redēpte recolim⁹ ⁊ noſtrū īcolatū
plangim⁹: merito alleluia deponim⁹ qḋ ſpāliter illam glo
riam ſignificat. de qua dic̄ ī pſalmo. Exurge glīa mea: ex
urge pſalteriū cū cithara: exurgam diluculo. Nempe glo
ria patrꝭ eſt fili⁹ q cithara noſtre humilitatꝭ factā aſſum
pſit: quā ī paſſione fractā per reſurrectōē in pſalteriū re
formauit. Non dr̄ ēt alia cantica letitie. tum qꝛ hoc tp̄e
repūtat̄ eccleſie ſtat⁹: nondū per xp̄m redēpte. Et hec can
tica ſunt ad xp̄m ſpāliter ꝑtinētia. tum qꝛ ī ipſo tēpore nos
peccatores repūtamus: ⁊ ī ore peccatoris n̄ bene reſonāt
p̄conia ſaluatoris. Veruntamē canticū triū puerorū: ⁊ Glo
ria patri ⁊ filio ⁊c̄. nō ſubticet̄: qꝛ nūq̄ fuit aliqḋ tempus
ī quo non fuerint aliq trinitatꝭ cultores. Leo papa de cō.
di. i. hi duo. dic̄ ꝙ ideo hymnos illos. ſ. Alleluia: ⁊ Gloria ī
excelſis. quos angeli cātauerūt ī ſeptuageſima ītermitti
mus: qꝛ p peccato veterꝭ hoīs a cōuentu angelice iubilatōis
expulſi ī hui⁹ miſere vite babylone ſuper flumina eius ſe
demus ⁊ flemus dum recordaremur illius ſyon in qua
deū decet hymn⁹. A ſeptuageſima ergo quando protho
plauſt⁹ lapſus eſt recitare alleluia: ⁊ gloria in excelſis in
eccleſia nouem hebdomadibus. ſ. vſq ī paſcha ītermitti
mus vbi xp̄s reſurgēs a mortuis triſtitiam noſtrā vertit
ī gaudium ⁊ alleluia nobis redit. De hoc ēt dcm̄ eſt ī p̄he
mio hui⁹ partis. Que cantica letitie dicant̄ ī feſtis que oc
currunt ī ſeptuageſima dicet̄ ī p̄hemio. 7. ꝑtis. Incipit er
go ſeptua. a merore: ⁊ ī gaudium terminat̄: vt premiſſum
eſt. ¶ Et nota ꝙ ī ſabbato p̄cedēti ſepe ⁊ fere per oīa can
tuū officia alleluia iterat̄: ꝓ eo ꝙ illud diligimus ⁊ ī the
ſauro cordis recondimus ſicut amicū iter longinquū ꝓfe
cturū ſepe amplectimur. ⁊ ei⁹ os faciē ⁊ cetera oſculamur
¶ Rurſus iō ī ſabbato ad veſperas gemiat̄ ſeu multipli
catur: quoniā ī lapſu Ade q erat ī magna q̄te gaudium ꝑ
didimus: ſed aīabus ī requiē recuperamus ⁊ corporibus
ī reſurrectōe deniq geminabimus. Quidam aūt in ipſo
ſabbato dimittūt alleluia ad ſextā: qdā ad nonā: qdā ad
veſperas: qdā vero ad nocturnā hui⁹ dn̄ice: ⁊ qdā ad p̄mā
dn̄ice h⁹ dici. q̄ veritas ꝓuenit ex diuerſitate īceptōis dici
de qua ī p̄hemio ſeptīe partꝭ dicet̄. Recti⁹ tamen dimit
titur ī veſperꝭ qꝛ tunc dies īcipit quo ad diurna officia: qa
nox p̄ceſſit: dies aūt appropiquauit. ⁊ hoc ēt ſtatuit Alexā
der papa. 2. vt ei⁹ gemiatio ad finē p̄cedētꝭ tēporis penitē
tie quam laus ſeq̄t euāgelica referat: ⁊ eius depoſitio lu
ctui ſequentꝭ tp̄is aſſignet̄. Unde ⁊ quedā eccleſie depo
nunt alleluia cum gaudio magno. Alie vō cum gemitu ⁊
ſuſpirio. illi repūtāt futurā repatriationē. iſti de paradyſo eie
ctionē. Ceterū qꝛ hoc tp̄s meroris eſt non dr̄ cantica an
gelorū ſed hoīum. vn̄ ꝓ depoſito alleluia dic̄ eccleſia ī p̄n
cipijs horarū. Laus tibi dn̄e rex eterne glīe. non ꝙ eq̄pol
leat: Alleluia eni ē vox angelica: iſta humana: illa hebrai
ca: ⁊ ideo dignior. iſta latina: ⁊ iō min⁹ dignior. In antipho
nis ⁊ reſponſorijs dicūt qdam ītētemū. In miſſa vō pro al
leluia dicim⁹ tractū: nec fit ꝯmutatio ī hebraicā linguā. q̄
ſicut Hieronymus ait ſuper Iſaiā greco ſermone opulen
tior eſt: nec ī greca q̄ latina ditior eſt. ſꝫ ī latina alleluia cō
mutat̄ q̄ oīb⁹ pauperior ē: ad ſignificandū paupertatē pre
ſentis vite. Et nota ꝙ a ſeptuageſima vſq ī paſcha ꝑ dn̄i
cas noctes duo pſalmi mutantur ad laudes. ſcꝫ Miſerere
mei. q eſt pſalm⁹ penitētialis ī locū pſalmi. Dn̄s regnauit.
q eſt pſalmus letitie. ⁊ ad ꝑfectōē informat. pſal. Cōfite
mini. in locū p̄s. Iubilate. ⁊ hoc ideo: qꝛ per penitentiam
venit̄ ad laudis cōfeſſionē: ⁊ per timorē ad ſpē. Quiſq. n.
ī peregrinatōe quā ſeptuageſima ſignificat poſitus timo
ri ⁊ ſpei eſt ſubdit⁹. Pſalmus. n. Miſerere. timorē quem
oportet fragiles peccatores ī p̄ſenti ꝑegrinatione de vīdi
cta dei habere deſignat īformans eos vt peccata ſua plan
gant. Qꝛ vero poſt dolorē cordis ⁊ cōfeſſionē reatus fidu
cia accedēdi ad dn̄m habēda eſt: iō deū laudātes dicimus
ad alterutrū p̄s. Cōfitemini. Rurſus p̄s. Confitemini dr̄
hoc tp̄e ad laudes ad notandū pueros debere inſtrui vt ī
ramis palmarū ſciant laudes dn̄i decantare. Quoniā hic
p̄s ꝓprie ad illū diē ꝑtinet: maxie ꝓpter illū verſū. O dn̄e
ſaluū me fac. o dn̄e ⁊c̄. vel ideo vt per mortē ⁊ ꝯfeſſionē ſe
quamur peccatorū remiſſionē. Dicit⁹ vero pſalmus. Dn̄s
regnauit. ⁊ ēt pſalmus. Deus de⁹ meus reſpice ⁊c̄. ⁊ ſequē
tes hoc tp̄e dn̄r ad p̄mā ne aliqd de pſalterio p̄termittat̄
qn totū ſaltē ī ſeptimana dicat̄: qḋ totū in eccleſia p̄mitia
ī die legi ſolebat. Ceterū: qꝛ vt p̄miſſum eſt per ſeptuageſi
mam totum vite noſtre ſpacium accipimus: merito officia
dn̄icarū q̄ ſunt a ſeptuageſima vſq in paſcha variant̄. per
qḋ notant̄ ordines vite noſtre ſeu cuiuſlibet aīe fidelꝭ poſt
q̄ peccauit. Per p̄mū eni. ſ. Circūdederunt me. habemus
aliquē peccata ꝯfitentē. Per 2⁹. ſ. Exurge. habemus eun
dem petentē. Per tertium. ſ. Eſto mihi. ipm orantē eē dn̄m
adiutorē ſibi. Per quartū. ſ. Inuocauit me. cognoſcimus
dn̄m illum audientē ſibi adiutorem eſſe. Iuxta illud. Te
orante dicam. Ecce aſſum. Per q̄ntū. ſ. Reminiſcere. ha
bemus illū credētē vel ſperantē. Per ſextū. ſ. Oculi mei.
ītelligimus eū bone operatiōis ꝓmiſſionem faciētē. Per
ſeptimū. ſ. Letare hierl̄m. vbi de hoc dicet̄: accipimus eū
de hac paſſiōe exultātē: ⁊ ꝙ ēt reges ſit multꝭ data ī hac vi
ta. Per octauū. ſ. Iudica me deus. videmus eum a deo cō
firmatū ī v̄tutibus ⁊ bonis operib⁹: qḋ iam cōfidēter vult
⁊ poſtulat iudicari ī cōſumatione eterna. Per nonum. ſcꝫ
Dn̄e ne longe. itelligimus ꝙ iam ſit collocatus in ordine
angelorū. Orat. n. ibi h̄re perſeuerantiā. Et ꝙ iſtud totum
valeat adipiſci ſubiungit cām. ſ. per reſurrectionē: quod
habet̄ ꝑ decimum officium. ſcꝫ Reſurrexi. de hoc etiam
ſub dominica quadrageſime dicetur.

¶ De officio ſeptuageſime. Rubrica.

Nunc d offō p̄ntis dn̄ice aliqua dicamus
Sa ut p̄miſſum eſt. filij iſrael ſeruie
runt ſeptuagita annis regi babylonis: ⁊
poſtea liberati redierunt ī hierl̄m. Sic̄
oportet nos ſeruire ipſi tota vita iſta vel
per culpā ⁊ penam vel ad min⁹ per penā
ꝓpter quod volens eccleſia agit penitē
tiam tanq̄ poſita ī captiuitate babylonie. i. huius mundi
vt q̄nq liberet̄: ⁊ ꝑueniat ad hieruſalē celeſtē: ⁊ ꝓpter h̄
facit ſeptuageſimā. ⁊ ideo īcipit legere q̄nq libros moy
ſi: qꝛ iſta vtilitas penitētie per gradus diſtiguit̄ ī illis. Pri
mus. n. liber. ſ. Gen̄. īſtruit nos ī initialibus penitentie in
fide. ſ. ⁊ timore: q̄ ſunt eſſentia penitentie: qꝛ per ea conci
pitur penitētia. In fide āt nos īſtruit: ſic̄ ⁊ ī ſymbolo. Cr
.n. ibi dr̄ viſibiliū ⁊ inuiſibilium. dic̄ hic. In p̄ncipio creauit
deus celū ⁊ terrā. ſ. celū empyreū: ⁊ ea q̄ in eo ſunt: q̄ ſunt
īuiſibilia. ⁊ terrā. i. oīa iſta viſibilia: ⁊ ſicut ibi exprimitur
perſona patrꝭ ⁊ filij: ſic ⁊ hic. In p̄ncipio. i. in filio creauit
deus. ſ. pater celū ⁊ terrā. ⁊ poſtea exp̄mit̄ ꝑſona ſpūs ſcī.
cum dr̄. Et ſpūs dn̄i ferebat̄ ſuper aq̄s. i. ſpūs ſanctus qui
creauit ⁊ regit oīa. Inſtruit ēt nos in fide incarnationis ⁊

paſſionis vt credamus chriſtum in quantum hominem
paſſū fuiſſe:non ī quantū deū:⁊ hoc per Iſaac qui nō fuit
immolatus:ſed aries. Itē:ꝫ īſtruit nos vt credamus xp̄m
datum eē ex grā nō ex meritis:ſicut Iſaac. Inſtruit etiā
nos ī fide reſurrectōis ⁊ aſcenſionis: ⁊ ſpūs ſancti miſſio/
nis per Ioſeph q poſt venditiōē ſublimat⁹ eſt ī egypto di
ſtribuēs triticū per totū egyptū:ſicut xp̄s poſt venditōē
ſublimat⁹ mundo diſtribuit triticum vbi dei per p̄dicato
res ſuos per totū mundū. Cuius cā fuit reſurrectio: aſſen
ſio:⁊ ſpūs ſancti miſſio. Incutit ēt timorē per Adā ne nos
per vitium gule ſiue ꝑ īobediētiā eyciamur de paradyſo
ſpūali ſicͣ ille de paradyſo terreſtri. ⁊ ꝑ Cayn īſtruit vt ca/
ueamus ab homicidio:⁊ per ciuitates penit⁹ deſtructas:
vt caueam⁹ a vitio ſodomoꝝ. ⁊ ab oī vitio ꝑ diluuiū. ⁊ ite/
rū a vitio gule ꝑ Eſau:q ꝓpter eſū lenticule ruffe reproba
tus eſt. Preterea qꝛ ī ſeptuageſima recolimus miſeriam
noſtrā quā ꝓpter peccata parentū noſtroꝝ īcurrimus:iō
libꝝ geneſeos legimus:vbi agit̄ de expulſione p̄moꝝ pa
rentū de paradyſo:⁊ de alijs:de quo ēt cātam⁹ reſpōſoria
In ſudore vult⁹ tui. ⁊ illō. Ecce adam ⁊c̄. Ad maiorē tū
miſeriā deſignādā p̄us legimus ⁊ cātamus de dignitate
hoīs. ſ. q̄ eſt factus ad imaginē ⁊ ſilitudinē dei. q̄ ī para
dyſo ēt collocatus eſt. q̄ ſocia ei facta ē:⁊ q̄ nec mori nec
aliq̄ penā pati poſſet niſi ex culpa ſua ꝑueniret. Officiū
aūt miſſe eſt. Circūdederunt me ⁊c̄. vbi confitetur eccl'ia
ſe eſſe ī pena ⁊ laboribus īflictis ꝓpter peccatū q̄ ſunt:fa
mes:ſitis:calor:frigus:laſſitudo:egritudo:et mors ipa per
prauā cōſcientiam:⁊ amaritudo:fetor: ⁊ tenebre: quales
ſunt dolores īferni. Sꝫ ne iſte luct⁹ generet in nobis acci
diam ſiue triſtitiā que mortē operat̄ ponit ī vſu conſola/
tionem. Diligā te dn̄e virtus mea ⁊c̄. vt ſic poſſit dicere.
Fuerūt mihi lachryme mee panes ⁊c̄. Et aduerte qꝛ hec
verba. Circūderunt ⁊c̄. ſunt ēt vox eccleſie p̄mitiue plo/
rantis ī Abel ꝓthomartyre p̄centore:cuius ſanguis d̄ ter/
ra clamauit ad dominū: qui aperuit os ſuū ⁊ ſuſcepit eū
de manu Cayn fratr̄ eius. vnde ſtatio eſt ad ſanctū Lau
rentium cuius mors p̄cioſa nouo ⁊ ìaudito genere paſſio
nis clamauit ī celū ⁊ audita ē in vniuerſū mundū. Unde
⁊ eccleſia romana p̄ ceter̄ eſt autēticata martyribus. Ne
āt eccleſia deſperet ꝓponit̄ ei ī euangelio triplex ſalubre
remediū ⁊ ī ep̄l'a triplex p̄miū. Remediū eſt vt ſi vult ab
illis plene liberari ī vinea aīe ſue laboret abſcidēdo vicia
⁊ peccata:poſtea ī ſtadio vite preſent̄ currat per peniten
tie opera:deīde viriliter ī agone pugnet ꝯtra oīa dyaboli
tētamenta. qō ſi fecerit triplex remediū habebit:qꝛ labo
ranti dabit̄ denari⁹:currenti brauium:pugnanti corona.
Uerꝫ qꝛ non libēter homo ſuſcipit onus penitētie niſi vi
deat p̄mium:iō oſtēdit p̄miū ī ep̄l'a.i.ad Corīnthe.9. Ne/
ſcitis quia hi qui in ſtadio currunt:omnes quidē currūt
ſed vn⁹ accipit brauiū. Eſt enī brauium p̄mium currētiū:
per qō ſignificat̄ btitudo eterna q̄ eſt p̄miū currentiū in
regnū eternū:quod oſtēdit̄ vt libēti⁹ agant hoīes peniten
tiam:⁊ vt magis fleāt peccata ſua:vnde p̄s. Super flumi
na babylonis illic ⁊c̄:⁊ ſicut ī curſu exteriori remouent̄ q̄
īpediunt curſū:ſicut dicͣ apl's ſe facere cū dicͣ. Caſtigo cor/
pus meū ⁊ ī ſeruitutē redigo ⁊c̄. q̄ſi dicat Leuigo me.i. le
uem facio ad hoc vt poſſim currere. ſic facit eccleſia:ma/
cerat enī carnē ſuā vt remotis oīb⁹ nociuis ad brauium vi
te eterne meli⁹ currere poſſit. Et hū rn̄det ei rn̄ſoriū. Ad/
iutor ī opportunitatib⁹ ī tribulatione. Tribulatio enī op
portuna ⁊ vtilis eſt hoī:quoniā facit nos recordari eterno
rum gaudioꝝ. Nec ſeq̄t alleluia qꝛ ſubticet eccleſia cāti/
ca letitie:vt p̄miſſum eſt. Poſt rn̄ſorium ſeq̄tur tractus ā
trahendo dictus:⁊ eſt ſuauis aurib⁹. ſ. De profūdis clama
ui ⁊c̄. ad notandū q̄ in gemitib⁹ ⁊ ſuſpirijs trahit eccleſia
vitam ſuam de profūdis peccati vel pene. Sed ad cōſola/
tionē īterponunt̄ verba miſericordie cū dicͣ. Quia apō te
ꝓpitiatio ē. Sed qꝛ nullo modo vult eccleſia q̄ filij ſui ca
dant ī accidiā: ideo poſt tractū ſeq̄tur euangeliū de dena/
rio diurno.i. de beatitudine eterna quā oſtēdit filijs ſuis
vt hilariter faciant penitētiā. Sile eſt regnū celorum ho
mini patrifamilias q exijt p̄mo mane ⁊c̄. Matthei:20.c.
Homo eſt vinea dei ⁊ eccleſia quā q̄libet debet colere ꝓ
poſſe ſuo.ī alijs per p̄dicatōem. ⁊ ī ſe per bonā operatōē.
⁊ ſi bene coluerit habebit vitam eternā que dr̄ denarius.
In denario eſt imago ⁊ ſuperſcriptio:⁊ nos habemus ima
ginē dei ⁊ apertam ſuperſcriptionē:qꝛ erimus ⁊ dicemur
dij ⁊ filij dei. vnde p̄s. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs.
Seq̄tur offertoriū. Bonū eſt cōfiteri dn̄o ⁊c̄. In quomo/
nemur laudare deū ī tribulatione:qō poſſumus facere vi
ſo denario diurno. ad quē videndū petit eccleſia illumina
ri. d. in poſtcōione. Illumina faciē tuam ⁊c̄. Pōt etiam
⁊ alr̄ dici ſm Inno.3. ī ſermone hui⁹ diei: Legitur enī q̄
occupatio magna creata eſt oīb⁹ hoībus ⁊ iugū graue ſuꝑ
filios Ade a die exit⁹ de ventre matr̄ eoꝝ vſq; ī diē ſepul
ture in matrē oīum. Siq̄dem mater oīum hoīum terra ē
⁊ eadē oīum eſt ſepultura. ꝓpter qō ille dicebat. Nudus
egreſſus ſum de vtero matris mee ⁊ nudus reuertar illuc
In p̄miſſis aūt v̄bis circa ſtatū humane ꝯditōis triā con/
ſideranda ſūt. vꝫ. īgreſſus ꝓgreſſus ⁊ egreſſus: De ꝓgreſſu
p̄mittit̄: Occupatio magna creata ē oīb⁹ hoīb⁹ ⁊ iugū ⁊c̄. d̄
īgreſſu ſubiūgit̄: A die exit⁹ de vētre mr̄is eoꝝ. de egreſſu
ꝯcludit̄: Uſq; ī diē ſepulture ī mr̄ē oīū. Sane ī q̄l; ſtatu
graue iugū ſuꝑ filios Ade īponit̄:graue q̄dē ī īgreſſu:gra/
uius ī ꝓceſſu:grauiſſimū ī egreſſu. Unde merito ꝓpheta
flebat. d. Quare de vulua mr̄is egreſſus ſum. vt viderē la/
borē ⁊ dolorem:⁊ cōſumerent̄ ī cōfuſione dies mei. For/
matus eſt enī homo de terra. cōcept⁹ ī culpa. nat⁹ ad ꝑenā
Uere itaq; occupatio magna creata ē oīs homo:⁊ iugum
graue ſuper filios Ade. ⁊ btī q occupant̄ ī bonis. miſeri q ī
mal'. btī q̄q; q iugū xp̄i portāt. miſeri q iugū dyaboli. Hāc
hūane ꝯditōis miſeriā ꝯſiderās eccl'ia gemit dicēs ī introi
tu Circūdederūt me dolores īferni ⁊c̄. ī q̄b⁹ v̄bis Prophe
ta recolit lapſū humanū. Ne vero ꝓpterea nimio dolore de
ſperet: iō ſtatī ꝯmemorat miſericordiā creatoris ī gradua
li. Adiutor ⁊c̄. Occupatōē āt honeſtā ⁊ vtilē dn̄s īdicͣt in
euāgelio. Operarios ꝯducēs vt reddat illis mercedē. īho
neſtam v̄o ⁊ īutilē docet apl's ī epiſtola euitare. Neſcitis
inq̄t q̄ hi q ī ſta. cur. o. q. cur. ſꝫ vnus accipit brauiū: ſic cur
rite vt cōprehen. ⁊c̄. ⁊ ſeq̄tur. Ego aūt ſic curro nō q̄ſi ī in
cer. In tractu v̄o. De profūdis ⁊c̄. ꝓpheta iter iugū ⁊ iugū
diſtinguit. dicens enī. Sed iniquitates ⁊c̄. innuit iugum
dyaboli:de quo per ꝓphetā dr̄. Cōputruit iugū a facie ōi.
vnde mox ſubdit. Qꝛ apud te ꝓpiciatio ⁊c̄. Ecce iugū xp̄i
ſuaue:de quo v̄itas īquit. Iugū enī meū ſuaue eſt:⁊ onus
meum leue. In ſumma autem officium miſſe continet: af
flictionem in introitu:ieiuniū in oratione:bellū in epiſto
la:auxilium in graduali:in euangelio in vineam induca/
mur:vbi compatimur ⁊ conregnabimus.

¶ De ſexageſima. Rubrica.

Poſt ſeptuageſimā ſeq̄t̄ ſexageſima. Sicͣ
āt eccl'ia celebrat ſeptuageſimā ī miſte/
rio:qꝛ queādmodū filij iſrael ꝑ fletum
exierūt ⁊ liberati ſūt per ſeptuagita an/
nos de ſeruitute babylonica:ſic ⁊ ipſa ec
cleſia d̄ ſ̄uitute dyaboli cui opꝫ mō ſ̄ui
re:liberata ē ſaltē ꝑ penitētiā factā in ſe
ptēnario hui⁹ vite. ſic ēt ī miſterio celebrat ſexageſimā:
lꝫ enī īſtituta fuerit ī redēptōe q̄ntaꝝ feriaꝝ put dcm̄ eſt
ſub ſeptuageſima:fuit tn̄ ēt īſtituta ꝓꝑ ſignificatiōē:q̄m

ſignificat tp̄s viduitatis eccleſie: ⁊ illi⁹ merorē pp̄ abſētiā
ſponſi: qui peccatorib⁹ abeſt p gr̄am ⁊ viatorib⁹ per huma
nitatis preſentiā. Licet eni xp̄s nobis ſit preſens ſm̄ diui
nitatem. iuxta illud. Et ero vobiſcū vſq; i cōſumatōem ſe
culi: tū ſʒ q̄ eſt hō i celo eſt ſedens ad dexterā patris. Nē
pe fruct⁹ ſeptuageſimus viduis debet̄. In conſolatiōeʒ āt
illi⁹ abſentie ſponſi q ad celuʒ rapt⁹ eſt: dan̄t eccleſie due
ale. ſ. ſex opeꝝ miſericordie excitatio: ⁊ decalogi impletio
Unde ſexageſima ſonat ſexies decē: vt per ſex opa miſeri
cordie per decē decalogus itelligatur. Sexageſima. n. ex
ſenario ⁊ denario cōſtat: vt ſicut dn̄s poſt opa ſex dieꝝ be
nedixit diei ſeptie ſic poſt perfectōeʒ operū decalogi p̄ue
niem⁹ ad beatitudinē eternam: ⁊ dicet̄ nobis. Uenite bn̄
dicti patris ⁊c̄: ⁊ ideo i ſexageſima legit̄ euāgeliū. Cū tur
ba plurima. Luc. 8. c. de ſemīe verbi dei: vt hoīes ſeminēt
opera miſericordie ad habēdā illā benedictōem. Et q̄ ſe
men i plurib⁹ ſuffocat̄: iō clamat alta voce i itroitu: Exur
ge quare obdormis dn̄e. In tertia vero dn̄ica. ſ. q̄nquage-
ſime oſtendit p quē velit liberari. ſ. per deū vnde i itroitu
dic̄. Eſto mihi i deū ptectorē. ⁊ q̄ dn̄s prope eſt omnibus
inuocantib⁹ eum: ſeq̄t̄ liberatio i ſequenti dn̄ica. vnde dicit
i itroitu. Inuocauit me. ⁊ ego exaudiā eū. Impoſſibile eſt
. n. q̄n ille liberet̄ q aperit per cōfeſſionē peccata ſua q̄ ſūt
dolores ducētes ad infernū: ⁊ dolet dolore ſatiſfactorio ⁊
petit a dn̄o liberari. Q̄ vero peccata hoīem a deo ſeparāt
ideo dubitando dicit. Exurge. Itē dic̄ ter exurge i hodier
no itroitu: pp̄ter triplices filios. Primo. n. clamat p filijs
q tentant̄ p aduerſa: ſed non ſuccūbunt vt Paulus. pp̄ter
quos dic̄ p̄mo Exurge. q̄re obdormis. i. obdormire videri
non exaudiendo vel liberādo: ⁊ hoc fac̄ dn̄s vt pbentur ⁊
examinent̄ i igne tribulatōis. Puriores eni exierūt tres
pueri de fornace babylonis q̄ꝫ itrauerunt: Unde nō dor-
mit ſicut hr̄ Ieremie. z. Uigilantē virgā ego video. ⁊ dic̄
dn̄s ſtati Bene vides: q̄ vigilabo ego ſuper gregē meuʒ ⁊
ſuper filios meos. pſal. Ecce nō dormitabit neq; dormiet
q cuſtodit iſrael. ⁊ quātū ad iſtos dicit poſtea Obliniſceri
tribulatōis: q̄ ſingula ſingulis debent reddi. Secundi fi
lij ſunt q i pugna cadunt: ⁊ pp̄ter iſtos dicit eccleſia. Exur
ge ne repellas in finē: quare faciē tuam auertis. quaſi di-
cat. Oſtēde faciē tuā ⁊ reuertent̄ ad te. Tertij filij ſunt q
per blanda tentant̄: nec ſuccūbūt ſed q̄ aduerſa nō tolle
rant periculū eſt ne pſpera eos frangāt: ⁊ pp̄ter hoc dicūt
Exurge dn̄e adiuua nos: ⁊ libera me nomē ſanctū tuum.
pp̄ter hoc ſeq̄t̄ ⁊ libera nos. De hoc etiā i dominica ſeq̄n
ti. dicet̄. Epiſtola vero. Libenter ſuffertis. i. ad Corinthi.
vndecimo capitulo: hortat̄ nos vt queramus dominum
⁊ deſpiciamus ⁊ ſuſtineamus leſores: ⁊ tanq̄ꝫ hoc cogno-
ſcentes dicimus reſponſorium. Sciant gētes q̄m ⁊c̄. Tra
ctus oſtendit terram cōmotā. i. cōſciētiā peccatoꝝ. In euā
gelio ergo ſemē iacimus q̄m i. 7z. i vineā iducti ſum⁹. eſt
aūt euangeliū. Exit q ſeminat ſeminare ſemen ſuum ⁊c̄. ⁊
hoc facit beat⁹ Paulus q ſeminauit ſemē ſuū i deſt verbū
dei. ⁊ pp̄ter hoc fit hodie ſtatio apud ſanctū Paulū. ⁊ ide
ē q̄ in fine collecte hui⁹ diei dr̄ doctoris gentiuʒ ⁊c̄. Sepe
eni ſm̄ ſtatōes officia ordinant̄ vt hodie: q̄ eni ſtatio eſt
ad ſanctū Paulū ideo de eo fit mētio i collecta: ⁊ eodem
modo i q̄nta feria ante. Letare hierlm̄. ⁊ in ſabbato ibi ſe
quēti: vt ibi dicet̄. Protēdit̄ aūt ſexageſima vſq; ad quar
tam feriā poſt paſcha in qua cantat̄. Uenite benedicti pa
tris: q̄ illi q in operib⁹ miſericordie ſe exercent audient il
lud. Uenite benedicti p̄ris mei ⁊c̄. vt ipſe teſtatur: ⁊ tunc
ſponſe ianua aperietur: ⁊ ſponſi amplexu fruetur. vnde in
epiſtola ammonet̄ vt ad iſtar Pauli tribulationeʒ de ab-
ſentia ſpōſi patienter expectet. i euangelio vt ſeminationi
bonoꝝ operū ſemp iſiſtat. ⁊ que q̄ſi deſperans clamaue-
rat. Circūdederūt me gemit⁹ morti dolores iferni ⁊c̄. nūc
ad ſe rediēs petit i offō in tribulationib⁹ adiuuari ⁊ ab ip-
ſis eripi dicens. Exurge domine adiuua nos ⁊c̄.

¶ De quinquageſima. Rubrica.

Sequit̄ de quiquageſima. In primis au-
tem notandū eſt q̄ multiplex eſt quinq̄
geſima. ſ. dieꝝ: ānoꝝ: pſalmoꝝ: pſonaꝝ:
⁊ denarioꝝ. Quinquageſima dieruʒ tri
plex eſt. vna a dn̄ica iſta vſq; dieʒ paſche
Alia a paſcha vſq; ad pēthecoſtē. de qua
dr̄ i ɔcilio Aure. de con. di. 3. ſacerdotib⁹
q̄ an̄ paſche ſolēnitatē nō q̄nq̄geſima ſupplendū ē q̄ illa
ſeruat̄ poſt paſcha: ſʒ q̄drageſima teneat̄. Tertia ab octa
ua paſche. i. a ſabbato i albis vſq; ad ſabbatū poſt penthe
coſten. p̄ma eſt penitentie afflictōis ⁊ abſtinentie. tūc eni
homines abſtinēt a carnibus ⁊ ɔtinent a luxurijs. ſecūda
ē letitie ⁊ exultationis. tertia figure ſiue glorie: ⁊ glorifica
tionis. figurat eni octauā etatem vbi vtraq; ſtola. ſ. aīe ⁊
corpis iduemur: ⁊ ide ē q̄ duo alleluia in illa quinquage
ſima cantamus. Quinquageſima quoq; pſalmoꝝ triplex
eſt: ⁊ tres ſtat⁹ xp̄iane religionis ſignificat. Prim⁹ eſt peni
tentie. ſecūdus iuſtitie. terti⁹ laudis vite eterne: iōq; p̄ma
terminatur i p̄s. Miſerere mei de⁹. ſecunda i p̄s. Miſeri
cordiam ⁊ iudiciū. tertia: Omnis ſp̄us laudet dn̄m. qd̄ eſt
in fine pſalmi Laudate dn̄m de celis. Hē tres q̄nquage-
ſime ſignificant dies diluuij. Tot enim diebus fuit aqua
ſuper facieʒ terre. ſ. centum q̄nquaginta. Iō ergo tres q̄n
quageſimas pſalmorū cantamus: vt de⁹ a tali diluuio: et
ab oī periculo nos defendat. In quinquageſima vero an
noruʒ erat ann⁹ iubileus q quiquageſimus erat. tanta. n.
erat ſeptenarij celebritas q̄ ſeptima dies celebrabat̄. ſcʒ
ſabbatū: ⁊ ſeptima ſeptimana: vt penthe. ſeptimus mēſis
vt ſeptēber. ⁊ ſeptenari⁹ annus vt iubileus i quo oēs ſerui
liberabātur. ſi vero aliq̄s eſſet q nollet liberari: ſed rema
nere i ſeruitute domini ſui ducebat̄ ad poſtes tabernacu
li vel templi: ⁊ perforabat̄ ei⁹ auris cum ſubula quod erat
ſignū ſeruitij. nec deiceps manumittebat̄ ēt ſi vellet. Itē
oīa que tellus ex granis eo anno pcreabat oībus erāt cō
munia. non eni colebat̄ illo anno. Oīa etiā debita illo an
no remittebant̄: ⁊ poſſeſſiones alienate reſtituebant̄ put
ſub pēthecoſte dicet̄. vnde iubile⁹ remittens vel initians
iterpretat̄: per quē recte penitentia figuratur per quam
vera libertas tribuit̄: ⁊ a dyaboli ſeruitute liberamur. p
eā etiā peccatoꝝ d̄bita remittunt̄ ⁊ hereditas eterna at-
q; celeſtes manſiones reſtituunt̄. Quinq̄geſima ergo pe
nitentie tēpus ⁊ remiſſionis ſignificat. Inde eſt q̄ hoc tē
pore p̄s. Miſerere mei de⁹. q eſt q̄nquageſimus: ⁊ eſt pſal
mus penitētie ⁊ remiſſionis frequētat̄ ⁊ legit̄ ⁊ cantatur
de diluuio. Nam ſicut p diluuiū mūdus purgatus ē a ma
lis hoīb⁹: ita per penitētiā purgat̄ microcoſmus. i. minor
mūdus. ſ. homo a vicijs ⁊ criminibus. ¶ Rurſus q̄nqua-
ginta dies i penitētia ducim⁹ vt in q̄nquagita ſequētibus
dieb⁹. ſ. a paſcha vſq; ad penthe. quos i leticia ſumus actu
ri nō excedamus q̄n i die pēthecoſtes ſp̄us ſancti gr̄aʒ ſu
ſcipere mereamur. Finit̄. n. q̄nq̄geſima i die paſche: q̄a
penitētia ad nouitatē vite reſurgere facit. De q̄nquageſi
ma perſonaꝝ ſermo hr̄ i Gen̄: Abraham queſiuit a dn̄o ſi
ſeptuagita boni eſſent i populo nūq̄d parceretur eis. imo
dixit dn̄s poſtea d̄ ſexaginta ⁊ q̄nquagita: ⁊ ſic vſq; ad de
cem. De q̄nquageſima d̄narioꝝ hr̄ ſermo i euangelio vbi
agit̄ d̄ duob⁹ d̄bitorib⁹: quoꝝ vn⁹ tenebat cētū d̄narios: ⁊
ali⁹ q̄nquaginta ſed d̄ ea nil ad p̄ſens. Dr̄ autē q̄nquageſi-
ma quaſi quīquies d̄cem ſignificās tempus remiſſionis:
vt dictū eſt. Quiquagenarius eni numer⁹ conſiſtit ex qui
nario ⁊ d̄nario i ſe multiplicatis. Nam qui opera quinq;

ſenſuum corporis per decem legis mandata moderatus
fuerit: ſecure dicere poterit q̄ ī vltimo die q̄nquageſime
.ſ. in paſcha cantāt .ſ. Reſurrexi ⁊ adhuc tecū ſū ⁊c. ¶ Et
nota q̄ Teleſphorus ⁊ Grego. pape. 4. di. ſtatuimus. z. c.
⁊. c. ſe. ſtatuerūt vt clerici īcipiant a q̄nquageſima ieiuna-
re. Inſtituta ē q̄nquageſima. p̄mo ꝓpter ſuppletionē: vt
videlicet ſupplerent dies dominici q̄ de ieiunio quadra-
geſime ſubtrahūtur: ⁊ ſic q̄draginta dieb⁹ ieiunaret: put
ſub ſeptuageſima eſt dictū. Secūdo ꝓpter ſignificatōez:
q2 ſignificat tēpus remiſſiōis vt p̄miſſū eſt. Tertio ꝓpter
repn̄tationē: q2 nō ſolū tempus remiſſionis ſignificat: ve
rum etiā ſtatū beatitudinis repn̄tat. Nā ī q̄nquageſimo
anno ſerui efficiebant liberi: vt p̄miſſum eſt: ⁊ q̄nquageſi
mo die a die agni imolati lex data ē: ⁊ ī q̄nquageſimo die
a paſcha datus eſt ſpūs ſanctus: ⁊ ideo hic numerus ſtatū
beatitudīs repn̄tat vbi erit adeptio libertatꝭ ⁊ cognitio vi
ratis ⁊ perfectio charitatꝭ. Matutinale dici hui⁹ officiū
eſt de diluuio: vt eccleſia īcutiat timorē filijs ſuis ne pec-
cent per luxuriam ſicut ī miſſa poſt cōiōnē: ne peccent p
gulā. Et q2 hec duo vitia maxīe dominant ī illo tempore
ideo agit d̄ diluuio per quod penitētia deſignat: vt p̄miſ
ſum eſt. Sed ne timor nimis deſperare faciat: dicit reſpō
ſorium. Ponā arcū meū ī nubib⁹ celi ī ſignū federis: qđ
exponit allegorice d̄ xp̄o vel d̄ quolꝫ ſancto ſꝫ ſuū modū
Arc⁹ enī ille quāto magis ad celū eleuat tanto magis ad
terrā d̄primitur. ita ſanct⁹ homo quāto magis eleuat⁹ eſt
ad celeſtia tāto plus ſe humiliat. Iuxta illđ Quanto ma
gis es: humilia te ī oībus. Item arcus iſte eſt ſignū fede
ris: ſilr̄ ⁊ xp̄s. Unde ī pſalmo: Reſpice ī faciē chriſti tui: ⁊
ſancti ēt ſunt federis ſignū: q2 poſſent irā d̄i tenere. ſicut
fecit moyſes. 65. di. diſciplina. Item arcus ipē portentū
ē. ita ⁊ ſancti: q2 ſi dn̄s ita ſuos affligi permittit q̄d erit de
malꝭ. vnde legitur ī eccleſia. Uidit arcū id eſt ſanctū: ⁊ bn̄
dixit q̄ fecit illū. Notandū autē ē q̄ p̄mo cantant quedā
rn̄ſoria de diluuio. Secundo q̄daꝫ de obedictia Abrahe
Poſtremo de ceco illuminato ad notādū q̄ q̄ per penitē
tiam peccata ſua diluerit ⁊ mandatis dn̄icis: vt Abraam
obedierit: a dn̄o plene illuminari merebit. ¶ Porro in
officio miſſe eccleſia rogat deū: ⁊ īuocat p filijs ſuis affli
ctis dicēs ī introitu. Eſto mihi ī deū ꝓtectorē. poſtea vero
p lapſis: ⁊ dic̄. Et ī domū refugij ⁊c. ⁊ cām ſubdit. ſ. p fidē
cū dicit. Quoniā firmamētū meū ⁊ refugiū meū ⁊c. Ter-
tio pro tentatis ī ꝓſperitate exiſtētibus cum dicit. Et pp
nomē tuū dux mihi eris: ⁊ enutries me. De h̄ eti p̄cedēti
dn̄ica dcm̄ eſt. Seq̄tur verſus. de ſpe. q. d. q2 merito ſpei
dabis mihi hoc: In te dn̄e ſperaui. Oratio p afflictis ē ſcꝫ
Preces noſtras q̄s dn̄e ⁊c. Ep̄la eſt de charitate. i. ad Co
rinthi. 13. ca. Si linguis hoīum loquar. q. d. omnes v̄tutes
eo modo quo haberi poſſunt ſine charitate nihil valēt ad
vitam eternā. Et ponit ibi q̄ndecī gradus ex q̄bus perue
nitur ad regnū celeſte. Primus gradus eſt Charitas pati
ens eſt. Secundus benigna eſt. Terti⁹ non emulat ⁊c. de
inde ſeq̄tur ꝯmēdatio charitatis. Charitas nunq̄ꝫ excidit
Quoniā aūt non pōt hō habere charitatē niſi fiant mira
bilia. Mai⁹ enī eſt de ipio facere piū q̄ꝫ creare celū ⁊ ter
ram. iđ ſeq̄tur rn̄ſoriū. Tu es de⁹ qui facis mirabilia. ver
ſus eſt. Liberaſti ī brachio tuo. i. chriſto per fidem xp̄i. Et
ſeq̄tur tract⁹. Iubilate. cui⁹ verba vident eſſe cōtra illud
quod p tractū ſignificatur. ſ. dolores. p quos eccleſia tra-
hit vitā miſeram. ſed dic q̄ iubilatio ſeu exultatio nō eſt
ꝯtrariū tractui. quoniā homo beat⁹ ī ipſis miſerijs exul-
tat: ⁊ ēt quādo homo liberatus eſt in miſerijs gaudet. vn̄
ī actib⁹ apoſtoloꝝ. Ibant apoſtoli gaudētes ⁊c. ⁊ illđ Sa-
lomonis. Cor qđ nouit amaritudinē aīe ſue in gaudio ei⁹
nō miſcebit extraneus. i. dyabolus hoc eſt ſup oē gaudiū

Euāgeliū eſt de fide paſſiōis: ⁊ reſurrectionis. Ecce aſcē-
dimus Hieroſolimam ⁊c. Luce. 18. c. ⁊ q2 per fidē ceci il-
luminant: ideo ſtati ſeq̄t ceci illumīatio qui valde ſapiē-
ter petijt dicēs. Dn̄e vt videam: q2 viſio erit tota merces.
Offertoriū ſilr̄ eſt de fide. Benedict⁹ es dn̄e ⁊c. Et aduer
te q2 in euangelio cec⁹ petitōem geminat dicens bis. Fili
dauid miſerere mei. ⁊ ī offertorio ſilr̄ ēt gratias de illumi
natōe vtriuſq̄ꝫ ꝓpl̄i duplicat dicēs bis. Bn̄dict⁹ es dn̄e. ⁊
ī alijs ēt v̄bis magis ac magis duplr̄ illuminari poſtulat
dicens ⁊ bis. Doce me iuſtificatōes tuas: vel bis dicens.
Iuſtificatōes tuas ꝓpter viā teſtimonioꝝ ⁊ veritatꝭ ⁊ mā
datoꝝ. Poſtcōio. ſ. Manducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis
eſt de timore vt ad memoriā reducam⁹: qđ dr̄ de iudeis.
Adhuc eſce eoꝝ erant ī ore ipſoꝝ: ⁊ ira dei d̄ſcendit ſuper
eos. Q2 enī comederāt vſq̄ꝫ ad nauſeā ſtati deum ad ira
cundiam ꝯcitauerūt: vt. vꝫ. īcutiatur nobis timor ne per
gulā offendam⁹ deū ſicut iudei. Hoc aūt facit eccleſia: q2
tunc ſolent hoīes magis ītendere gule ꝓpter carnis p̄uiū
quod īminet: d̄ q̄bus dicit Grego. diſt. 4. deniq̄ꝫ. q̄ relin-
quendi ſunt ſuo ingenio cum venia: Et ideo bene cōpetit
huic diei. Poteſt ēt ⁊ alr̄ dici q̄ tria ſunt neceſſaria q̄ ꝓpo
nunt nobis ī ep̄la ⁊ ī euangelio: ad hoc vt opera penitētie
que per q̄nquageſimā figurant ſint perfecta. ſ. charitas
que ꝓponit ī epiſtola. Memoria dn̄ice paſſionis. ⁊ fides
que ītelligitur per ceci illumīatōem: ⁊ hec ꝓponuntur in
euāgelio. vera fides ſine qua deo nemo placere pō. opa
facit acceptabilia. memoria paſſionis reddit facilia. chari
tas fac̄ eſſe cōtinua. Et ſicut eccleſia p̄mo deſperans cla-
mauerat. Circūdederunt me ⁊c. ⁊ poſt ad ſe rediēs adiu-
uari petebat: ita hic iam cōcepta fiducia ⁊ ſpe venie ꝓpter
penitētiā quaſi dn̄ꝫ tenendo orat ⁊ dic̄. Eſto mihi ⁊c. vbi
petit quattuor. ſ. ꝓtectionē illis q̄ ſūt ī aduerſis. firmamē
tū illis q̄ ſunt ī gratia. refugiū illꝭ q̄ ſunt ī culpa. ⁊ ducatū
illꝭ q̄ ſunt ī ꝓſperꝭ. Epiſtola vero nos ponit ī expeditōe ar-
mis muniri docens. tract⁹ triūphatori militie nos docet
ſeruire. ei q̄dem q̄ nos fecit: nō ei cui nos vendidimus. Et
nota euangelioꝝ ꝯſequētiā rōnabilr̄ ordīatā. nā ī ſeptua
geſima vineā colim⁹. ī ſexageſima agrū ſeminam⁹ ſiue ſe
men ſpargimus. in quinquageſima fructum lucis in ceco
illuminato colligimus.

¶ De feria quarta in capite ieiuniorum. Rubrica

Poſt q̄nquageſimaꝫ ſeq̄tur q̄drageſima
que ē numerus ſp̄ālis p̄nīe ī quā ieiunat
eccleſia: ⁊ penitet d̄ peccatꝭ ſuis: Perue-
nitentiā enī q̄ ī q̄drageſima ꝑficit: p̄ue-
nit ad q̄nquageſimā. i. ad annū iubilēū:
hoc ē ad remiſſionē peccatoꝝ vt p̄miſſū
eſt. Incipit aūt q̄drageſima a dn̄ica ſeq̄n-
ti ī q̄ cantat. Inuocauit me. ſꝫ ī feria quarta ieiuniū īchoa
tur. vt iam dicet. Beatus petrus p̄mo inſtituit ieiuniū.
q̄drageſime an̄ paſcha. Nec vacat a myſterio q̄ quadra
ginta ſex dieb⁹ a capite ieiunij vſq̄ꝫ ad paſcha ī abſtinētia
ſumus. Nam poſt babylonicaꝫ captiuitatem. 46. annis
edificatum fuit templū dn̄i. vnde ⁊ nos poſt captiuitatē
babylonis. i. confuſionis vitiorū. 46. diebus per abſtinē
tiam ⁊ bona opera noſmetipos templum d̄o edificamus.
Quare autem q̄draginta dieb⁹ ieiunet ⁊ q̄re dr̄ quadra-
geſima ſub dn̄ica ſequēti dicet. ¶ Sane ieiunium q̄dra
geſime cōmendat ab īſtitutiōe ⁊ a tribus tꝑibus: ⁊ a ꝑſo-
nis q̄ ī illꝭ ieiunauerūt. ¶ Rurſus ieiunia ideo ſūt īſtitu
ta: q2 ī veteri lege p̄ceptū erat decimas deo: ⁊ primitias
de oībus bonis reddi. vn̄ ⁊ nos idipſum facere debem⁹:
⁊ ēt de nobiſipſis. ſ. d̄ corpe ⁊ de mēte: ⁊ de tpe. De his et
alijs ieiunijs dcꝫ eſt ſub q̄rta feria tertie hebdomade ad-
uentus. Si q̄dē d̄ nobis decias ⁊ p̄mitias d̄o offerrim⁹ q̄n

bonuꝫ operamur. In quadrageſima ſoluit᷑ decima dieꝝ
qm̄ ſm̄ Grego. d̄ con. di. 5. q̄drageſima: a p̄ma dominica
q̄drageſime vſq; i paſcha ſex hebdomade computantur
quaꝝ dies ſūt quadragīta duo. ex qbus dū ſex dies dn̄ici
ſubtrahunt᷑ de ieiunio remanent tantū triginta ſex dies
abſtinētie: q ſūt quaſi decima anni. Ut ergo numer⁹ qua
dragīta dieꝝ qbus xp̄s ieiunauit ipleat᷑: recipiunt᷑ ex iſti
tutione Greg. papa. de ↄſe. di. 5. quadrageſima: quatuor
dies p̄cedētis hebdomade. vꝫ. q̄rta qnta ſexta ferie ⁊ ſab
batum. ⁊ ſm̄ hoc d᷑ quadrageſima quaſi quartuor cū de
cima: qm̄ triginta ſex diebus q ſunt d̄cima addunt᷑ q̄rtu/
or vt p̄miſſū eſt: quoꝝ p̄mus eſt ſanctificatōis ⁊ mūda/
tionis: q2 nūc tā aiam q̄ȝ corp⁹ mundam⁹ cineres capitib⁹
aſpergētes. Reliq tres ſunt d̄ primitijs dieꝝ que ſoluun
tur i q̄ttuor tēporibus anni. Sed cū trigīta ſex dies p̄dci
ſint decima trecentoꝝ ſexaginta dierum: ⁊ annus cōſtat
ex tricentis ſexaginta quiq; diebus ⁊ ſex horis: pꝫ cū ieiu
namus trigīta ſex dies rōne decīe remanēt qnq; dies ide
cimati: ⁊ ſex hore. ſed de illis ieiunam⁹ quattuor p̄ceden
tis hebdomade: vt ſacer numer⁹ cōpleatur vt p̄miſſuꝫ ē.
Sꝫ ſecūdū hoc adhuc remanēt trigīta hore idecimate:
videlicet vnus dies: q cōtiet vigīti q̄ttuor horas ⁊ ſex ho/
re. ſed poteſt dici q pro decima illi⁹ tēporis: i ſabbato ſan
cto tardi⁹ cenamus: vl̄ forte ꝓpter h̄ die illa tardi⁹. ſ. de
nocte miſſa celebrat᷑: vt dictū ē i ꝓhemio. 4. patris. Nos
vero ꝓuīciales ieiuniū q̄drageſime i p̄cedenti ſecūda fe/
ria ichoamus: ⁊ ſic duo dies plus ceteris natiōib⁹ ieiuna
mus: ⁊ hoc nō ſolū ꝓpter quandā honeſtatē: vt videlicet
ſic biduo purificati i q̄rta feria ſacrū ieiuniū inchoemus:
verū etiā p eo q quadrageſima in magno die iouis cene
terminatur: prout ſub ti. d̄ ſeptuageſima dcm̄ ē. Ultimos
ergo duos dies nō rōne quadrageſime ſed ꝓpter cauſam
ibi dcām ⁊ ꝓpter eoꝝ ſanctitatem ieiunamus. Clerici ēt
i qnquageſima ieiuniū ichoare tenent᷑: put ibi dcm̄ eſt.
Quidā āt dixerunt q p̄miſſi quattuor dies addunt᷑ alia d̄
cā. vꝫ. tres p trib⁹ dieb⁹ q̄ttuor tēporū q i quadrageſima
ↄtigūt. quart⁹ pro vigilia paſche quā ieiunare d̄bemus: ſꝫ
p̄miſſa rō verior eſt. Sꝫ cū i quadrageſima imitemur ie
iunium xp̄i: vt p̄miſſum eſt. ⁊ ipſe ſtatī poſt baptiſmuꝫ. ſ.
epiphaniā ſuū ieiuniū ichoauerit: Querit᷑ quare hoc tp̄e
ieiunium ichoamus ⁊ illud cum paſcha ↄtinuamus: ⁊ nō
eodē tempore quo ipſe ieiunauit cum ipſius actio noſtra
d̄beat eſſe iſtructio. 12. q. 2. exēplū. Ad qd̄ quadruplex eſt
rō. Prima q2 i quadrageſima repn̄tamus populū iſrael q
fuit quadragīta annis i d̄ſerto: ⁊ ſtatī poſt celebrauit pa/
ſcha. Secūda q2 hoīes tēpore verno naturalr̄ ad libidinē
cōmouentur: ad quam reſtrigendam inſtitutum eſt hoc
tempore ieiunari. Tertia q2 xp̄i paſſioni reſurrectio cōti/
nuatur. igr̄ rōnabile fuit vt afflictio noſtra ↄtinua eēt paſ
ſioni ſaluatoris. Cū eni ipſe p nobis paſſus ſit: ⁊ nos ei cō
pati d̄bemus: vt ita tandē cōregnemus: ⁊ poſt paſſionem
ſtatī reſurrectio ſubſequat᷑. Juxta illud apoſtoli. Si com
patimur ⁊ ↄregnabimus. nā ⁊ egrotus magl̄ affligitur cū
approximat ſanitati. Quarta q2 ſicut filij iſrl̄ p̄uſq; agnuꝫ
comederent ſe affligebant ⁊ lactucas agreſtes. i. amaras
comedebāt. ita ⁊ nos p penitētie amaritudinē debemus
p̄us affligi: vt ſtatī poſt digne poſſim⁹ comedere agnuꝫ vi
te ſciliꝫ corpus chriſti: vt ſic myſtica capiamus paſchalia
ſacramēta. ¶ Porro in miſſis q̄drageſimalib⁹ frequētat᷑
Humiliate capita veſtra d̄o: eo q illo tempore dyabolus
magis impugnat nos. Unde deū humiliter orare: ⁊ nos
ſibi humiliare debem⁹. ⁊ vt nos ſub omnipotētis dei ma/
nu humiliem⁹ dicit᷑ etiā. Flectamus genua. de quo dictū
ē ſub quarta parte ſub ti. de ſalutatione. ¶ Et ē ſciēdū q
Flectam⁹ genua: ⁊ humiliate capita: ſeſe comitant᷑: ⁊ neu

trum d᷑ i dn̄ica die. Nam vt ait Grego. q in dn̄ica die ge/
nua flectit deū reſurrexiſſe negat. Propter multas qdeꝫ
cās orando nos ad terrā ꝓſternimus. put dcm̄ eſt i qnta
parte ſub p̄ma. Dicit᷑ ēt orō ſuper ppl̄m poſt Humiliate
capita ⁊c. ꝓpter tēporis ſanctitatē. ⁊ ad notandū q i hac
vita p nobis eſt orandū: vt in futuro audire mereamur a
dn̄o. Uenite bn̄dicti patris mei ⁊c. que qdem orō eſt vica/
ria ſancte cōmunionis. Oli eni oēs cōmunicabant: ⁊ cō/
municaturos dyaconus ad flectēdū genua iuitabat: nūc
vero q2 multi ſuſcipiunt corpus dn̄i idigne: p cōmunio/
ne vtimur orōne: dyacono ſicut p̄us ſuo fūgente officio ⁊
dicente. hu. ca. ve. de. q2 qcunq; humiliauerit ſe exaltabi
tur: ⁊ qſqs hic bonis actib⁹ benedicet᷑: eterne benedictōi
poſtmodū aſcribet᷑. In hac ergo orōne ſacerdos milites
xp̄i pugne cōmendat ad dimicādū cōtra hoſtē antiquū ⁊
iſidias inimicoꝝ: ⁊ id̄ p̄munit eos per miniſtꝝ armis hu
militatis. dicēs hu. ca. ve. deo. ⁊ ſic tādē capitib⁹ hūiliatis
quaſi cōfirmans eos ifundit ſuper eos ꝓtectionē ſue bn̄/
dictionis: ⁊ hoc magis in ſeptuageſima qm̄ aduerſarius
noſter tunc ſollicit⁹ circuit querens queꝫ deuoret. Scd̄o
i p̄ma collecta genua flectimus i poſtulatōe iuſtīcie: q̄ eſt
neceſſaria i preſenti vita. i vltima vero reuerenter iclina/
mus i graꝝ actōe pro diurno denario vite future. Tertio
in p̄ma collecta flectimus genua pro pugna p̄ſentis vite
afflictōem laboris: ⁊ cōtinētie oſtēdētes. In vltima vero
que eſt p gratiaꝝ actōe caput humiliamus per quod mē
tis humilitas deſignat᷑: q2 i eterna vita oīs labor exclude
tur: ſed humilitas ſemper ſtabit. d̄ hoc dicet᷑ ſub ſabbato
p̄me hebdomade quadrageſime. Item i fine miſſe dicit᷑
Benedicamus dn̄o: de quo dcm̄ eſt. in. 4. pte ſub titu. de
orōne nouiſſima. Hoc ēt tempore cortine i eccleſia ſuſpē
dunt᷑. de q̄ dictū eſt i p̄ma pte ſub ti. de picturis. ¶ Por/
ro eccleſia his dieb⁹ i magno certamine cōſtituta i q̄dra
geſima frequētat p̄s. Qui habitat. q2 p̄s ille iformat i cer
tamine poſitos ſpem ſuā i dn̄o ponere: ⁊ oē adiutoriū ab
eo depoſcere. de quo ſub dn̄ica ſequēti dicetur. Hoc tp̄e
dyacon⁹ caſulam ſuper humeꝝ portat. de quo dictuꝫ eſt
i pte. 2. ſub ti. d̄ dyacono. Ab hac quoq; quarta feria vſq;
ad dn̄icā palmaꝝ d᷑ omni die p̄fatio de ieiunio. Etiā dn̄i
cis diebus apud quoſdā. In illa vero dn̄ica ⁊ ſequentib⁹
dieb⁹ d᷑ p̄fatio d̄ paſſiōe. Sꝫ videt᷑ eſſe icōgruū q i dn̄icl̄
dieb⁹ cantet᷑ p̄fatio d̄ ieiunio cū i ill̄ non ieiunet᷑: ⁊ id̄ qdā
dicūt i illis quotidianā p̄fationē: ſed lꝫ non ieiunetur nu
mero: ieiunat᷑ tamē qualitate. i. i cibo quadrageſimali ſic
i alijs diebus. In qbuſdam tamē eccleſijs icipiūt dicere
p̄fatōeꝫ d̄ paſſione i dn̄ica d̄ paſſione: ⁊ i qbuſdā ēt dicunt
p̄fatōeꝫ d̄ ieiunio vſq; ad quartam feriā ante paſcha. Ue
rum lꝫ vt p̄miſſum eſt q̄drageſimali ieiunio quod icipit
i dn̄ica quadrageſime ſuperadditi ſunt quattuor dies: ſo
lemnitates tamē officij quadrageſimalis tp̄is icipiunt i
eadem dn̄ica ſicut p̄us ⁊ nō ante: nec i hoc imutatio fcā
fuit: quāq; poti⁹ ex icuria q̄ȝ ex certa ſcīa hoc ↄtigiſſe cre
datur. nam idē deberet eē caput ieiunij ⁊ officij. ⁊ ſꝫ hoc
videtur q i dcis quattuor dieb⁹ deberent imediate poſt
miſſam dici veſpere. ¶ Circa qd̄ notandū eſt q quadra/
geſimale tēpus eſt luct⁹ ⁊ penitētie tempus. penitētes āt
dū cōuertuntur ad xp̄ꝫ: a tenebris ad lucē tranſeunt. veſ
pertinū vero tempus ꝓpter defectū ⁊ obſcuritatē iperfe
ctionem d̄ſignat. Q2 ergo penitentes nō ipfectiōi ⁊ defe
ctui ſed poti⁹ perfectiōi ⁊ luci veritatis iſiſtūt: idcirco con
uenienter q̄ȝrū ad veſperas dicnū tēpus luci ex iſtitutiōe
gabilon̄. conci. de conſe. di. i. ſolent: preuenit᷑. vt ſic ſtatiꝫ
poſt miſſam dicant᷑: que alias circa noctis tempus con/
ſueuerant dici. Hoc tamē quartuor p̄dcis diebus p̄cedē/
tibus non ſeruat᷑ q diebus quadrageſimalibus ſuperad/

diti ex alia causa fuerunt. vel potest dici q͡ꝫ quadragesimali tempore propter dispositionem ad paschalem solemnitatem et correctionem delictorum preteritorum sanctioribus operibus insistendum est: ideo prouisum est: ut eo tempore quo seruamus illa ieiunia plures orationum supplicationes ieiunii agamus: et propter hoc non solum alias horas verum etiam vesperas ante cibum dicimus. Predictis tamen quattuor diebus hoc non seruatur ad representandum penariam dispositionem penitentium qui in suis pmordiis non possunt tot sanctitatis obseruantiis insudare. Hoc tempore dicitur ad horas capitulum. Conuertimini. Iohel. ii. ca. et illud. Inter vestibulum quod est ibidem: et illud. Clama ne cesses. Isa. 58. ca. et illud. Derelinquat impius. Isa. 55. ca. et illud. Frange esurienti. Isa. 58. ca. ¶ Sane hec quarta feria quattuor priuilegiis insignitur. primum quia tali die incipimus ieiunare: quod fit quadruplici ratione. Primo pro eo quod christus legitur quarta feria suum ieiunium inchoasse: quod inde videtur: quia natus est die dominica: et si quis diligenter computet annos ex tunc vsque ad triginta: secundum rationes computi inueniet eum in tertia feria baptizatum fuisse et sequenti die intrans in desertum inchoauit ieiunium. Secundo ideo in quarta feria ieiunium inchoamus: quia in quarta etate Salomon templum edificauit: et nos quasi fundamentum illius templi quod ex nobis construitur facimus ieiunando: ut in pascha templum domini esse possimus. Unde apostolus templum domini sanctum est quod estis vos. Tertio ideo in quarta feria ieiunium incipit. Cum enim ecclesia in diebus dominicis quadragesime non ieiunet propter gaudium quod habet de resurrectione domini que in illa die facta est. In resurrectione dominus legitur bis comedisse: semel cum discipulis euntibus in Emaus: et iterum quando intrauit clausis ianuis ad discipulos: et attulerunt ei partem piscis assi et fauum mellis. Ideo incipit ieiunare ab hac quarta feria antecedente dominicam illam que propter hoc vocatur caput ieiunii. De hoc etiam premissum est. Quarto quia sicut iam dicetur hoc tempore ad bellum procedimus: ideo quattuor diebus huius hebdomade ieiunamus: ut quattuor armati virtutibus. s. iusticia: fortitudine: prudentia et temperantia: quattuor mala que per primum parentem incurrimus deploremus. s. quod de paradyso eiecti sumus: quod in hac valle miserie cibo ad modum iumentorum indigemus. quod in infernum descendere timemus. quod in patria cum domino non gaudemus. Quinto ut defleamus quattuor mala que fecimus. s. peccatum cogitationis operis consuetudinis et locutionis. Secundum priuilegium est quia illa die audiuntur confessiones publice penitentium: et eis penitentie imponuntur. Tertium: quia tunc cineres capitibus asperguntur: ut iam dicetur. Quartum: quia in die ista fit processio qualem per totum annum fieri non contigit. Penitentes namque tunc ab ecclesia cum processione et cruce eiciuntur: et in die cene in eadem recipiuntur sicut sub illa die dicetur. Processionem quidem facimus. quia tunc ad bellum contra hostes incedimus qui quasi in expeditione a septuagesima vsque tunc fuimus. Procedentes ergo contra hostes armis nostris armamur: que sunt humiliatio: oratio: afflictio et elemosynarum largitio. Humiliatio sicut iam dicetur est in cinere. Oratio: quia tunc dicimus. Parce domine etc. Afflictio de qua in euangelio. Cum ieiunatis etc. Elemosynarum largitio que maxime hoc tempore frequentanda est. vnde: Absconde elemosynam in sinu pauperis. Talibus itaque armis armati ad bella procedimus. Unde collecta huius diei est. Concede nobis omnipotens deus presidia militie christiane sanctis inchoare ieiuniis. etc. Ceterum in hac die officium vsque ad nonam differimus: non tantum quia dominus hora nona expirauit: sed etiam propter castrimargiam nostram. Adeo namque ventri dediti sumus quod audita missa statim ad cibum curreremus et de horis parum aut nihil curaremus. Unde in concilio gabilionensi. de conse. di. i. solent. dicitur quod ad missam concurrendum est: et auditis missarum solenniis et vespertinis officiis ac largitis elemosynis ad cibum accedendum est. Hac etiam die benedicitur cinis et in signum humilitatis capitibus aspergitur sub his verbis: Cinis es: et in cinerem reuerteris. quod dictum fuit Ade Gen. iii. c. Et Iob penitentiam in fauilla et cinere egit: prout legitur Iob vlti. c. Et ait dominus. In domo pulueris puluere vos aspergite. Michee. i. ca. Item legitur Iudith. iii. ca. quod filii israel humiliauerunt animas suas in ieiuniis: et cinis super capita eorum. Et abraham inquit. Loquar ad dominum meum cum sim puluis et cinis. Gen. 18. ca. et Mardocheus indutus est sacco spargens cinerem capiti suo. Hester. 4. ca. et filie syon conspserserunt cinere capita sua. Tren. 4. ca. Et hoc est quod sicut ex libro pontificali habetur: Penitentes et morituri in signum penitentie et humilitatis: et quod terra et puluis sunt: se in cinere vel solo psternunt: et cilitium induunt: quod ex ve. test. tractum est. Legitur enim Isa. 58. c. quod penitentes sacco et cinere sternuntur. Item Hieremie. 25. ca. Aspergimini cinere: quia completi sunt dies vestri. Item Ione. iii. ca. Rex niniue indutus est sacco et sedit in cinere. Item treno. iii. ca. Uirgines hierusalem accincte sunt ciliciis. Item in psal. 35. Induebar cilicio. Fit etiam hoc ad significandum quod sicut in eiectione Ade de paradyso maledicta fuit terra in opere suo: sic per humilitatem penitentie terra nostra. s. liberum arbitrium nostrum benedicitur per penitentiam: ut non spinas et tribulos: sed dignos fructus penitentie germinet. Inuitantur autem omnes ad penitentiam generaliter cum dicitur in antiphona: Immutemur habitu etc. Ieiunemus et ploremus ante deum etc. Et ostenditur causa quare homines debeant ieiunare. s. quia dominus expectat eos ad penitentiam. Unde introitus est: Misereris omnium domine propter penitentiam: et est Sap. xi. ca. Omnes etiam orationes quecunque dicuntur faciunt ad idem. In epistola quoque Conuertimini etc. que est Iohelis. ii. ca. ad hoc inuitantur generaliter parui et magni et vtriusque sexus. Unde dicit. Sanctificate ieiunium: vocate cetum: congregate populum etc. Sequitur responsorium. Miserere mei deus etc. quod respondet epistole: ostendens triplicem effectum penitentie. Primum quia per eum habemus remissionem peccatorum et collationem gratie: et conculcationem inimicorum. Unde sequitur. Dedit in opprobrium conculcantes me. Sequitur tractus. Domine non secundum peccata nostra etc. qui significat laborem qui in penitentia habetur. Et dicitur iste tractus vsque ad dominicam de passione in secunda quarta et sexta feriis vel in diebus artiori ieiunio deputatis incepte penitentie maiores orationes ieiunio combinemus. In euangelio autem Cum ieiunaueritis etc. Matthei. 6. c. legitur de modo ieiunandi. vbi dicitur. Tu autem cum ieiunas vnge caput tuum: et faciem tuam laua: quia omnis penitens debet vngi oleo spirituali quod est iocunditas mentis tanquam athleta et pugil domini: sicut habetur in ecclesiastico. Oleum de capite tuo non deficiat. et faciem tuam laua. i. interiorem hilaritatem exterius demonstra ne videaris hominibus ieiunis. i. sic ieiuna ut non intendas fauorem humanum: sed solius dei: qui pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Offerenda est. Exultabo: vbi est gratiarum actio de impetrata remissione. Communio est. Qui meditabitur. in qua est aliorum exhortatio de legis meditatione: et consonat euangelio: quia meditari in lege est thesaurizare in celo.

¶ De quinta feria. Rubrica.

Equitur de quinta feria. Siquidem inuitati sunt omnes in precedenti die sicut ibi dictum est ad penitentiam. Sed quia penitentia consistit in tribus. s. in oratione ieiunio et elemosyna: ideo in tribus sequentibus diebus agit de his tribus: et primo de oratione in hac quinta feria: et ideo incipit introitus. Dum clamarem ad dominum. Fit autem oratio ab aliquo: quandoque pro se: quandoque pro alio. Ut ergo ostendatur quantum valet ab aliquo pro se facta oratio: igitur sequitur epistola. Egrotauit: Isaie trigesimo octauo capi. In qua proponit ecclesia regem Ezechiam in exemplo:

q oratione pro ſe facta impetrauit a domino quindecim annos vite ſue ſuperaddi. Ut etiam eccleſia oſtendat quantū valeat orō p alio facta. legit̃ euangeliū. Cū intraret ih̄s. Math. 8. ca. de centurione qui rogauit dn̄m pro puero ſuo vt ſanaretur. quod impetrauit.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

In ſexta feria agit̃ de ieiunio: ⁊ oſtendit̃ quale ieiuniū placet deo. ſ. ſpūale non carnale. Unde epl'a agit d h. Clama ne ceſſes. Iſa. 58. ca. ⁊ poſt. Quare ieiunauimus ⁊ nō aſpexiſti ⁊c. Et dn̄s reſpōdet. Nūqd tale ē ieiuniū qd elegi cōtorq̄re quaſi circulū caput ⁊c. q̄ſi diceret. Non placet mihi tale ieiuniū q aliqs ſe cruciet tm̄: ſed q diſſoluat faſciculos impietatis. i. ab oī peccato abſtineat: qd fit p charitatē. Un̄ ſeq̄t̃ euangeliū. Audiſtis q2. Math. 5. ca. agens d charitate vbi dicit̃. lʒ h i eccl'ia nō legat̃: dcm̄ eſt antiqs. Nō occides. Ego āt dico nō iraſceris.

¶ De ſabbato. Rubrica.

In ſabbato agit eccl'ia de elemoſyna: et de ſabbato: q2 p p̄miſſa tria. ſ. orōnes: ieiunia ⁊ elemoſynas venitur ad ſabbatiſmū mentis: vbi pena iam facta que ſpectat ad pniam id eſt pax q̄ eſt qes ⁊ ſabbatiſmus mētis ſe oſculant̃. i. ꝯueniūt. Et propter hoc ſeq̄tur apte in epl'a. Iſa. 58. ca. Si abſtuleris de medio tui cathenaʒ. ſ. peccatoꝝ: ⁊ cetera que ibidē ſequūtur: tūc vocaberis ſabbatū delicatum ⁊c. q ibidē ſequūtur. ⁊ hoc idē dr̄ in euangelio. Cum ſero eſſet ⁊c. Marci. 6. ca. vbi dicit̃ de diſcipulis laborantibus i mari p quos penitētes deſignant̃ q dn̄s aſcendit in nauiculā cū eis: ⁊ ſtatim facta eſt tranquillitas: q2 deo p̄ſente in corde hominis: pacificatur anima ⁊ tranquillū fit ibi. Hoc ſabbatum lʒ habeat epiſtolam ⁊ euangeliū ſicut nonnulla alia p anni circulum: nō tamen eſt cantibus officiatum: quia ſm quoſdam nōdum erat ſolēni ieiunio deputatum. Hodie vero ieiunamus vt ad quietis eterne ſabbatū perueniamus.

¶ De p̄ma dn̄ica q̄drageſime. Rubrica.

In hac dn̄ica in qua cātat̃. Inuocauit me ⁊c. incipit quadrageſima que ſignificat tp̄s pnie ſpūalis: ⁊ vocat dn̄ica qntana: q2 qnta eſt a paſca. Quid aūt ſignificēt qnq̄ q̄drageſime dictuʒ eſt i p̄ma pte ſub ti. de picturis. Dicta eſt aūt quadrageſima lʒ in ea ſint q̄dragintaduo dies vſq ad paſca: primo q2 eccl'ia nō curauit d duobus qꝛe minutias non attendit. ſed ſūmā numeri ponit q̄ntis ſit pax plus vel minus. Secūdo q2 q̄drageſima nō ptenditur niſi vſq ad diem cene domini que eſt dies abſolutiōis. Nam per quadrageſimā bene obſeruatā: ⁊ p verā pniam puenit homo ſpūaliter ad cenam agni. Un̄ Apoc. Beatus qui vocatus eſt ad cenā nuptiarū agni. ⁊ ſm hoc ſolum ſūt quadraginta dies. Tertio quia filij iſrael laborantes in deſerto quadraginta annis cibati manna: per quadraginta māſiones venerūt in terram promiſſionis: quo etiā exemplo quadraginta dieb' a delicijs corporis abſtinētes v'bis vite reficimur: orōni vacamus: vt tandē p ih'm xp̄m in terra viuentiū introeam': ſicut illi p ihum naue. i. ioſue in terrā pmiſſionis introducti ſunt. Ideo āt ſm Hiero. ſūt i ea quadragintaduo dies: q2 dn̄s venit ad nos p quadragintaduas gn̄ationes: ꝯputatis Iecona p̄re ⁊ Iecona filio ⁊ ipſo dn̄o. Sane totū tp̄s vite nr̄e q̄drageſima eſt. Ieiunam' aūt quadraginta diebus incipiētes a p̄cedēti q̄rta feria. Primo ſʒ Aug. qm̄ Mattheus q̄draginta gn̄ationes poſuit. Ad hoc enī dn̄s ſuo q̄dragenario numero ad nos deſcendit vt nos ad eū nr̄o q̄dragenario numero aſcendam': de ꝯſe. di. 5. ieiuniū. Scdo ſm eundē q2 ad hoc vt habeamus quinq̄genariū q̄dragenario adijciendus eſt denarius. Ad hoc enī vt perueniam' ad requiē beatam oportet nos toto tp̄e p̄ſentis vite laborare. vn̄ ⁊ dn̄s cū diſcipulis q̄draginta diebus māſit. ⁊ poſt decimā diem ſpūm ſanctū miſit. Ieiunam' ē quadraginta dieb' Nam ⁊ Moyſes ad accipiendū legē ieiunauit q̄dragita diebus. ſimiliter ⁊ helias. dn̄s quoq noſter q̄dragita diebus ieiunauit abſq cibo: ⁊ hoc p inſtitutione ⁊ exemplo. Un̄ nōnulli vnā tm̄ quadrageſimā obſeruāt. illi vo pro merito ieiunauerūt. Cōmunius tn̄ eſt tres q̄drageſimas ſeruare: eo q moyſes vt tradūt hebrei ter aſcēdēs ad dominū ieiunauit: vel poti' q2 tres i tribus legunt̃ ieiunaſſe quadragenis. ſ. Moyſes: Helias ⁊ dn̄s. Quare aūt q̄dragintaſex diebus ſum' in abſtinētia dictū eſt ſub p̄cedēti quarta feria. Conſiderandū eſt aūt q tēpus q̄drageſime pnie aſcribitur. Penitentie aūt fructus ſūt: ieiuniū: vigilia ⁊ alie carnis afflictōes: elemoſyna corpalis ⁊ ſpūalis: ⁊ alia miſericordie opa: orō: ⁊ deprecatio: ⁊ alie ſpēs ꝯtēplationis: fletus: lachrime: ⁊ alia inſignia ꝯtritionis. Ideoq de his ⁊ ſilib' ad pniam ptinētibus i nocturnis ⁊ diurnis officijs hac die ⁊ ſequētibus legit ⁊ cantat eccl'ia copioſe. Et pp h ēt h tp̄e dr̄ regul' octies i canonicis horis p̄s ille pnialis. Miſerere mei de'. ¶ Et ē notādū q pp ieiuniū p̄ncipiū ordo interrūpit̃ hiſtoriaꝝ. Cum eni i ſeptuageſima ⁊ ſexageſima cantatū fuerit de Adam: ⁊ in qnquageſima de Noe ⁊ Abraham i hac p̄ma iterponit̃ de fructib' pnie. in ſcd'a vo de Jacob. in tertia de Joſeph. in quarta d Moyſe. Antiquitus tres inſtituit eccleſia ſexageſimas. de quo tactū eſt i p̄ma pte ſub ti. d eccleſiaſticis ſacramētis. Sane q2 vt dictū eſt ſub q̄rta feria cinerū hoc tp̄s eſt xp̄iane militie: ⁊ in quo diabolus fortius ꝯ nos i ſurgit: idē homo deſpet quaſi ꝯfortatiuū quoddā canit eccleſia itroitū. Inuocauit me ⁊c. quo audito ſpe fit homo fortis. Un̄ dicit ap'lus. Spe fortes i tribulatōe gaudētes. ⁊ Iſa. 30. ca. In ſilentio ⁊ in ſpe erit fortitudo vr̄a. Siqdē in his duobus ꝯſiſtit tota fortitudo hoīs ſpūalis. ſ. in ſilentio. i. a tumultibus ſeculi: nihil de his que ſūt ſeculi appetēdo: ⁊ in ſpe eterna deſiderādo. Per epl'aʒ q̄ icipit. Hortamur vos. 2. Corith. 6. caplo: armat eccleſia milites ſuos quattuor cardinalibus virtutibus. Primo fortitudine cum dicit. Ecce nunc tempus acceptabile. Ecce nūc dies ſalutis ⁊c. que ibi de fortitudine dicūtur. ⁊ quia ſequitur. In omnibus exhibeamus nos ſicut dei miniſtros in multa patientia. Secūdo temperantia cum dicit. In caſtitate ⁊ ieiunijs multis. Tertio prudentia cum dicit. In ſciētia ideſt i prudētia. Sunt autem idem ſubiecto ſcientia et longanimitas: quia ſcientia ⁊ longanimitate ſcimus conuerſari in medio praue ⁊ peruerſe nationis: ⁊ bonitate et ſuauitate que eſt in ſpiritu ſancto hoc totum pro eodem ſumitur. Sequitur in charitate nō ficta: quia omnia ſine fictione fieri debent. Quarto iuſtitia: cum dicit. Per arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris. Poſt epiſtolam ſequitur reſponſorium. Angelis ſuis deus mandauit de te ⁊c. vt ſic ſecure homo poſſit pugnare. Sequit̃ tractus. Qui habitat in adiutorio. in quo agit de tētatione. Tractus vero: ideo dicitur: quia ibi oſtenditur q hec vita miſera trahitur multis doloribus ⁊ laboribus: ⁊ quia poſſet conqueri aliquis de inequalitate iſtius pugne: quia tentator potentiſſimus eſt. vt habetur in Job. Non ē poteſtas ſub celo que ei valeat cōparari. ⁊ ſapientiſſimus: quia multa vidit. ⁊ crudeliſſim': q2 vt dicit Hie. Crudelis ē: ⁊ nō miſerebit̃: hō aūt infirmiſſimus ⁊ ignorans: ⁊ iō in ipſo tractu

ponitur ſolutio hui⁹: quia ad hoc ꝑmittit deus inimicum tentare vt homo timeat ⁊ ad deū ↄfugiat: q꞉ ſcit ⁊ pōt ⁊ vult liberare: ⁊ ſic in ſe nō ſperet: ſed ī deo q ꝑmittit ꝙ liberabit ſi ↄfugiat ad eū. vult ergo deus vt homo habeat timorē de inimico forti ⁊ ſpem d̄ ꝑmiſſionibus futuroꝝ ⁊ de dilectione dei vehementiſſima. ergo ſequit̄ ꝙ vult eum ꝓtegere queādmodū gallina ꝓtegit pullos ſuos ex amore vehemēti: ⁊ eſt ſpes de cuſtodia angeloꝝ. Homo aūt ſi molatur inter duas molas timorē. ſ. ⁊ ſpem efficiet̄ panis placēs deo: ⁊ ſic vincet omnē tentatiōnē ſiue ſit leuis ⁊ occulta que dicit̄ tīmor nocturn⁹. ſiue leuis ⁊ manifeſta: que dicitur ſagitta volans in die. ſiue ſit grauis ⁊ occulta q̄ dicit̄ negotiū ꝑambulans in tenebris. ſiue ſit grauis ⁊ apta que dicitur demoniū meridianū. Hec q̄ttuor genera tentationū vincet quilibet ſic armatus: vt dictū eſt. Sed in euangelio nō ſūt niſi tres tentationes vbi d̄r. Ductus eſt ih̄s in deſertū ⁊c̄. Matth. 4. ca. ⁊ ↄprehendūtur qūqꝫ oēs tentationes ſub quaternario: vt dictum eſt. qūqꝫ ſub trinario: vt in eodē pſalmo inferi⁹ dicet̄. A laq̄o venātiū. i. ab opere malo: ⁊ a v̄bo aſpero. i. a peccato oris. Tentatus aūt fuit dn̄s a dyabolo triplici tentatōe. ſ. tētatiōe gule: cū dixit ei. Dic vt lapides iſti panes fiāt. cupiditatis. ſ. cū dixit. Hec oīa tibi dabo: ſi ꝓcidens adoraueris me. ⁊ inanis glorie. ſ. qn̄ dyabolus voluit eū deycere d̄ pinaculo: ſicut fecerat alios p̄dicatores multos: ⁊ vicit eū dn̄s ꝑ auctoritates ſacre ſcripture: qd̄ ſignificatū ē ī h̄ ꝙ Dauid lapidibus ſumptis de torrente deiecit Goliaꝫ: docēs nos debere armari gladio v̄bi dei: p̄ter illa arma qb⁹ nos armat apoſtolus in epiſtola hodierna: vt ſic ſufficienter ad pugnā armati ſim⁹. Pōt ēt dici ꝙ a p̄ncipio ſeptuageſime eccleſia tot tribulatōibus p̄ſſa deſperās clamauerat. Circūdederūt me gemitus mortis. quaſi a nulla ꝑte euadere poſſit. In p̄ncipio v̄o ſexageſime vbi ēt d̄ hoc dictū ē ⁊ dicet̄ in q̄rta dn̄ica. quaſi poſita īter deſꝑationeꝫ ⁊ ſpem clamauit. Exurge q̄re obdormis dn̄e. In p̄ncipio qnquageſime iā deſperās clamauit. Eſto mihi dn̄e ī deū ꝓtectorē: īmo dep̄catiuā mutās ī affirmatiuaꝫ dixit: dux mihi eris ⁊ enutries me. Nunc v̄o ī p̄ncipio q̄drageſime oſtendēs ſe exauditā dixit. Inuocauit me ⁊ ego exaudiā eum. ⁊ ep̄la dicit. In t̄pe placito exaudiui te. In gradualī dat̄ nobis angeloꝝ cuſtodia. In tractu diuina ꝓtectio q꞉ circūdamur ſcuto veritatis. In euāgelio ad exemplū ſaluatoris ab hoſte triūphus: cui dicimus. Uade retro ſathanas. In offertorio ēt diuina ꝓtectio notatur cū dicitur: Scapulis ſuis obumbrabit tibi ⁊c̄. In poſtcōmunione demū ſubiectio. vbi dicit̄. Sup aſpidē ⁊ baſiliſcū. Ab hac die vſqꝫ ad paraſceuen cooperiūtur cruces: ⁊ velum an̄ altare ſuſpenditur. de quo in prima ꝑte dc̄m eſt ſub ti. de picturis. Hec dn̄ica p̄uilegiata eſt: q꞉ eſt ianua ⁊ limes quadrageſime: que rep̄ſentat tempus quo filij iſrael morati ſunt in deſerto. Tria quidem fuerūt ī populo iſrael quoꝝ duo cōmemorauimus. ſ. peregrinatio que fuit in egypto quando Jacob ⁊ filij ſui ꝓfecti ſunt in egyptum. captiuatio que fuit in babylone: ⁊ diſperſio q̄ fuit facta a Tito ⁊ Ueſpaſiano per totum mundum quā non cōmemorauimus: quia ab illa nūq̄ʒ reuocabūtur: de qua dc̄m eſt. Tradam eos in manu de qua nō poterunt ſurgere. In hac dominica ad horas dicitur capitulum. Fratres hortamur ne in vacuum ⁊c̄. 2. Corinth. 6. cap. ⁊ illud. Ecce nunc tempus. 2. Corinth. 6. cap̄lo. ⁊ illud. In omnibus exhibeamus. ibidē. Et fit hodie ſtatio apud baſilicam lateranēn̄. que cōſtructa eſt in honorē ſaluatoris ⁊ plus q̄ꝫ ꝓphete Joannis: eo ꝙ officiū hodiernum ſaluatoris noſtri prophetice reſonat felicitatē.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Poſtq̄ꝫ dn̄s ⁊ ap̄ls armauerūt militem ſuum: nō reſtat niſi vt pugnet: q꞉ hoſtes ſemꝑ parati ſunt. Quia v̄o ꝑ opa miſericordie ſp̄āliter ⁊ maxime fit pugna iſta: ideo de ipſis ē feria iſta q̄ agit de elemoſyna. Rurſus q꞉ onus pugne nō libēter ſuſcipitur niſi intuitu p̄mij: ideo in hac ſecūda feria eſt introitus. Sicut oculi ſeruoꝝ ⁊c̄. Et dn̄s in ep̄la. Ecce ego reqrā oues meas ⁊c̄. que ſumpta eſt d̄ Ezechiele. 34. oſtendit p̄miū cū dicit. Et paſcā eas. q enī paſcit dn̄m in paupere: ⁊ dn̄s paſcit eū ſicut ibi legit̄ ī mōtibus iſrael. i. ī manſionibus eternis. Idē habet̄ ꝑ euangelium. Cum venerit filius ⁊c̄. Matthei. 25. ca. vbi d̄r. Uenite bn̄dicti ⁊c̄. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mādu care. Debemus aūt h̄re oculū ad ipſum nō tm̄ ſiniſtrū vt reſpiciam⁹ penas eternas: ⁊ ꝓpter hoc bonū faciam⁹. hoc enī eſſet timor ſeruilis: ſꝫ ēt dextrū vt ↄſiderem⁹ p̄mia. iſtū oculū vult nobis auferre dyabol⁹: ⁊ nitit̄ quātū pōt. vn̄. i. Reg. ii. ca. Rex āmonitaꝝ noluit inire fed⁹ cū iabitis niſi erueret eis dextros oculos. 8. q. i. deniqꝫ. Similiter vult facere nobis dyabolus: vt nō ſimus apti ad pugnādū ſicut miles q nō habet oculum dextrum.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria agit de orōne ⁊ ſumit̄ ītroit⁹ de pſalmo q eſt orō. Dn̄e refugiū factus es nobis. Pugnam⁹ enī orando. Un̄ ih̄s naue in heremo pugnabat ⁊ moyſes orabat: merito q pugnabat non deficiebat: q꞉ ille orando vincebat. 38. di. ſi qs vult. Epiſtola v̄o. Querite dn̄m ⁊c̄. Iſa. 55. ca. docet nos orare: ⁊ inuitat nos ad orōnē. Querite dn̄ꝫ. ſ. d̄relinquēdo vitia ⁊ peccata: q꞉ multus eſt ad ignoſcendū: nō enī cogitatōes mee cogitatōes veſtre. Que v̄o ſint cogitatōes ei⁹ oſtendit Hiere. dicēs. Ecce ego cogito cogitationes pacis ⁊ nō afflictionis. Si enī ex v̄o corde roggatur ⁊ querit̄ ſtatim pacificat̄ quantūcūqꝫ deliq̄rit ī eū homo ⁊ hoc dum inueniri pōt. ſ. in p̄ſenti. Ecce oſ̄dit̄ effect⁹ orōnis q꞉ ꝑ eā homo deo pacificat̄. Idē etiā habet̄ ꝑ euangelium. Cum ītraſſet. Matthei. 21. ca. in quo dicit̄. Poſtq̄ꝫ eiecit emētes ⁊ vendētes de tēplo: dixit. Dom⁹ mea. i. homo ī quo habitat: dom⁹ orōnis vocabit̄. ī ep̄la monemur ad petēdū vt h̄itet ī nobis. ī euāgelio: vt det nobis eterna gaudia. Cetera q̄ ī graduali: ī offerēda: ⁊ poſtcōione cātāt̄ ſūt querentiū dn̄m orationes ⁊ ↄſolatōes ⁊ grāꝝ actiōes.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Quarta feria ē de ieiunio. ſed q꞉ illa dies eſt ſeptima a capite ieiunij. Septim⁹ āt numerus ⁊ ſeptuageſim⁹ idē ſignificāt. Idem enī ſignificat numerus multiplicatus ⁊ numerus multiplicās. Septuageſim⁹ v̄o ſignificat liberationē a captiuitate: ideo ī ītroitu q ē. Reminiſcere ⁊c̄. petit liberatōꝫ. ſ. q̄ h̄r ꝑ ieiuniū. ⁊ ī ep̄la ⁊ in lectiōe monemur ad ieiuniū exēplo Moyſi ⁊ helie. Lectio q̄ legit̄ ꝑꝑ ordies ſūpta ē Exo. 24. ca. Aſcēde ad me ī mōtē ⁊c̄. Ep̄la v̄o d̄ tertio Reg. venit Helias ⁊c̄. Quale āt ieiuniū dēat eē. ſ. ſp̄ūale mōſtrat̄ nob̄ ꝑ ieiuniū moyſi. vtilitas v̄o ꝑ heliā. In azimo. n. cibo ꝑuenit̄ vſqꝫ ad mōtē dei oreb. i. ad altitudinē mēſe illi⁹ qn̄ comedem⁹ ſupra mēſaꝫ p̄ris xp̄i ī regno ſuo. Per ieiuniū q̄dē ira dei tēꝑat̄ ⁊ mitigat̄ qd̄ oſtēdit̄ ꝑ euāgl'ꝫ math. 12. c. Acceſſerūt ad ih̄m ⁊c̄. ī q̄ h̄r d̄ niniuitis q iraꝫ dei tēperauerunt ꝑ ieiuniū ſuū. ¶ Et nota ꝙ in hac feria ſolēnitas ieiunij duplicat̄: q꞉ ieiunatur tam ratione quadrageſime q̄ꝫ rōne ieiunij q̄ttuor temporꝫ. Quia vero penitentiū aſperius ieiunantiū corpora deſiciunt

cantur in his non habitat ſicut dicitur in euāgelio. Spūs
īmundus q ambulat loca arida querens requiē ꝛ nō inue/
nit. Corpora .n. ieiunio deſiccata faſtidit. Jō ad ieiunia li
bentius appēdēda: moyſi ꝛ helie ꝑmittunt̄ exempla q̊ꝝ
vterqꝫ i ſingulis lectionibus quadraginta diebus ꝛ qua
draginta noctibus ieiunaſſe ꝓhibet̄. Jtaqꝫ ꝓpter ieiunij
geminationē. ſ. quadrageſime ꝛ quattuor tēpoꝝ duo ver
ſus ī graduali ponūtur. Ea que ī itroitu: graduali: tractu:
cōmunione: ꝛ offerenda cantant̄ ſūt cōſolatōes ꝛ orōnes
vt ieiunātes a tribulationib⁹ eripiant̄: ꝛ ne his q ieiunijs
affliguntur inimici dominētur. Hec quarta feria in hoc
ꝑuilegiata eſt: qꝛ illi q in ſabbato ſequenti ordinādi ſunt
interrogant̄ de ſcripturis ſacris ꝛ examinant̄. de quo ꝛ q̄
re due lectōes legūtur ad miſſam ſub quarta feria tertie
hebdomade aduentus dictum eſt.

℄ De quinta feria. Rubrica.

QUinta feria eſt de cōfeſſione p quā etiā
pugnat̄ ꝛ eſt introitus. Confeſſio ꝛ pul/
chritudo. Eſt aūt triplex ꝯfeſſio. ſ. fidei
peccati ꝛ humilitatis. Qui hꝫ hāc cōfeſ
ſionem pulchritudo eſt in cōſpectu ei⁹.
Jn ꝯſpiciendo eni deū humiliam⁹ nos:
ꝛ deo ſimiles ſum⁹ imitādo ipſum. Epi/
ſtola vo. ſ. Orauit Eſdras ꝛc̄. ſumit̄ de Eſdra. 9. c. i qua eſt
oratio Eſdre ꝛ cōfeſſio q orauit ſicut etiā Daniel orauit.
Peccauimus ꝛ iniuſte egimus ꝛc̄. ꝛ p iſtā cōfeſſionē me/
ruerūt remiſſionē peccatoꝝ. ꝛ ita oñdit̄ effect⁹ ꝯfeſſiōis.
Jn alijs eccleſijs legit̄ epl'a. Factus ē ſermo dñi. Ezechiel
18. ca. q̄ ēt loqt̄ ꝺ effectu ꝯfeſſiōis. Euāge. Egreſſus ihs ꝛc̄
Matth. 15. ca. eſt de muliere cananea: que p ꝯfeſſionem
fidei cū dixit. Domine adiuua me: ꝛ per cōfeſſionē humi
litatis cum dixit. Nam ꝛ catelli ꝛc̄. meruit filie ſue ſanita
tem ꝛ dictum eſt ei. Mulier magna eſt fides tua. Quidā
āt legūt euāglꝫ i q̊ iudei gloriātes qꝫ eēnt filij abrahe: dui
cūt̄ nō eē filij abrahe: qꝛ nō faciūt opa ei⁹. ſꝫ eē ex p̄re dia
bolo ei⁹ opera faciēdo. vel vt qbuſdā moris eſt legit̄ euā
gelium: quod alij legunt feria qnta ſequētis hebdomade
de diuite qui apud inferos cruciat̄: patrēqꝫ vocans ꝛ de/
precans abraham nō vt filius exaudit̄. His ꝯſonat illud
ꝓpheticū qꝺ in epiſtola pmittit̄ qꝫ ſi vir iuſtus genuerit
filiū ſanguinē effundentē ꝛ vniuerſa deteſtāda facientē:
ipſe qdem in iuſtitia ſua viuet. filius aūt eius q opat⁹ eſt
iniqtatem morte moriatur. Cetera que ſunt in introitu:
graduali ꝛ offerenda ſūt laudes ꝛ orōnes iuſti. Cōmunio
Panis quē ego dedero. Joh. 6. ca. declarat: vñ iuſtus vi/
uat. ſ. de carne xpi. ℄ Et attende qꝫ qnte ferie ꝓpria olim
nō habebant officia: ſed a dñicis eſtiualibus officiabant̄:
ꝛ eaꝝ euāgelia nō ſūt de ieiunijs iſtituta: ſed de diuite ꝛ
Lazaro ꝛ vidue filio ſuſcitato. Oli eteni nō ieiunabāt: ſꝫ
vt i dñicis ſolēnizabāt. ſed poſtmodū a gregorio iuniore
quadrageſime fuerunt adiūcte ieiunio: vt dcm̄ eſt ſub
ſeptuageſima ꝛ i officioſitate. Et inde eſt qꝫ varietas epi
ſtolarū ꝛ euangelioꝝ i qntis ferijs reperitur. ꝺ hoc dicet̄
ſub qnta feria ſequētis hebdomade.

℄ De ſexta feria. Rubrica.

IN ſexta feria que eſt nona dies ieiunij
qui numerus eſt angelicus petit eccl'ia
liberari ab omnibus tribulationib⁹. Et
eſt introit⁹. De neceſſitatibus ꝛc̄. ꝛ fit h
p angelos: et maxime p angelū magni
ꝯcilij. et ideo legit̄ euangeliū Joh. 5. ca.
Erat dies feſtus ꝛc̄. Jn q̊ dr̄ qꝫ angelus
dñi deſcēdit i piſcinā ꝛ mouebat̄ aqua: ꝛ ſanabat̄ vn⁹. iō
vn⁹: qꝛ tm̄ vnitas eccleſie ſanat̄. Sed ne i ꝯdictōe pecce/
mus ſicut iudei q dicebant iſtud ꝓuerbiū ironice. Pr̄es
noſtri manducauerūt vuā acerbā in deſerto: ꝛ dentes fi/
lioꝝ obſtupeſcūt. i. nos punimur ꝓpter hoc: qꝺ nō eſt iu
ſtum: ideo legit̄ epiſtola ꝺ Ezechiele. 18. ca. Anima q̄ pec
cauerit ipſa morietur. Filius nō portabit iniqtatē p̄ris: niſi
imitet̄ patrē i malitia. Uindicat eni dñs iniqtatē patꝝ i
filios i his q oderūt eos. ex̄ de reg. iu. niſi. i. q. 4. p totum.

℄ D ſabbato. Rubrica.

POſtea vo non reſtat niſi ſabbatiſm⁹. Et
eſt epiſtola de ſabbato mētis. Fratres
hortamur vos. Per ſabbatū vo mentis
venit̄ ad ſabbatū eternitatis: ꝛ iō dicit̄
euangeliū de trāſfiguratōe dñi in q̄ ap/
paruerūt m̄i moyſes ꝛ helias quoꝝ exē
plo aīat̄ eccleſia ad ieiuniū. ℄ Jn miſ/
ſa hui⁹ diei lectio p̄ma ē. Orauit Moyſes. Deutero. 25. c.
Secūda ē. Dixit Moyſes filijs iſrael. ibidē. 11. ca. Tertia
eſt. Orationem faciebant. 2. Macha. 1. ca. Quarta. Mi/
ſerere noſtri. Eccleſiaſti. 36. capitulo. Quinta eſt. Ange
lus domini de qua dictū eſt ſub quarta feria tertie dñice
de aduētu. Quia g̊ p ordinandis orat eccl'ia cantat itroi
tuꝫ. Jntret i ꝯſpectu ꝛc̄. ꝛ graduale. ꝓpiti⁹ eſt ꝛc̄. ꝛ Prote
ctor nr̄ aſpice ꝛc̄. ꝛ ꝯuertere dñe ꝛc̄. ꝛ Dirigat̄ dñe oratio
mea ꝛc̄. ꝛ Ad dominuꝫ cū tribularer clamaui ꝛ exaudiuit
me ꝛc̄. Ad qnqꝫ lectōes flectit genua: vt qnqꝫ ſenſus ordi/
nādoꝝ a dño dirigant̄. Quia vo dyaconi ꝛ ſacerdotes tā
q̄ꝫ pfectiores eternis intendere tenētur: inde eſt qꝫ ante
ſextā lectionē ſiue an̄ epl'am nō dr̄ flectam⁹ genua: ſicut
nec an̄ euangeliū. Hoc ēt fit pp reuerentiā apl'ice lectōis
ꝛ ꝓpter eādē ēt cām ad orōnē ſup ppl'm genua nō flecti/
mus: ſed ſolū caput iclinam⁹. Rurſus qꝛ multū valet de
ꝑcatio eccl'ie aſſidua: qs. n. eſt q nō audiat̄ i tribulatiōib⁹
idcirco quinto loco legit̄ lectio ꝺ trib⁹ pueris de camino
ignis liberatis ꝛ ſequitur graꝝ actōes i cantico. Benedi
ctus es dñe ꝛc̄. Quia vo officiū p̄dicatiōis ēt ad ſubdyaco
nū ptinet: idcirco ſeqtur epl'a Pauli. 1. ad Theſſal. vlt. ca.
Rogam⁹ vos corripite inqetos. ꝯſolamini puſillanimes
ꝛc̄. Officium eni predicatoris eſt alios corripe: ꝛ reliqua
facere que in epl'a ipſa docent̄. ꝛ ita epl'a ipſa ptinet ad or
dinatos ſaltē in ſacris. Deinde ſeqt̄ tract⁹. Laudate dñꝫ
oēs gētes: laudate eū oēs populi. in quo omnes inuitamur
ad dei laudē: q miſtros ſuos ſua miſericordia cōfirmat.
Tractus ergo ꝛ canticum. Benedictus es. ſunt ordinato
rum. Et quia ſacerdotes in virum perfectum cōmutari
debent: quorum miniſterio panis ꝛ vinum tranſſubſtan
tiantur in corpus ꝛ ſanguineꝫ domini. inde eſt qꝫ legitur
euangelium de tranſfiguratione. Aſſumpſit Jeſus Pe/
trum ꝛc̄. Matthei. 17. cap. Debent enim trāſfigurari ita
qꝫ in eis non appareat niſi reſurrectio dei. Sed quia i pre
ſenti vita ſine tribulatione aut vix aut nunq̄ꝫ eſſe poſſu/
m⁹: ꝛ propterea ſemper ad dominum clamādum eſt. ide
eſt qꝫ ſeqt̄ offertoriū. Dñe deus ſalutis mee ꝛc̄. ꝛ poſt cō
munio. Dñe deus in te ſperaui ꝛc̄. Priuilegiatum eſt hoc
ſabbatū: qꝛ in eo ordines celebrant̄.

℄ De ſcda dñica quadrageſime. Rubrica.

HEc ſcda dominica intitulatur dominica
vacat pro eo qꝫ proprio caret officio. iō
autem caret proprio: qa cum i p̄cedē/
ti hebdomada occurrāt quattuor tem/
pora in quorum fine ordines celebrant̄
habebat ātiq̄ eccleſie inſtitutio vt poſt
fineꝫ diei ſabbati inciperet officium or/
dinū: ꝛ i die dñica terminaret̄: ꝛ ita officiū qꝺ in fine diei
ſabbati incipiebat̄ vſqꝫ i diē dñicā ꝓtendebat̄: ꝛ ſic tunc
ipſa dñica ꝓprio carebat officio. 75. di. qꝺ a patrib⁹. extra
de tempo. ordi. litteras. Uerum qa difficile erat a ſexta

feria vſqꝫ in diem dominicã nil comedere: factum eſt vt in ſabbato ordines celebrentur: ⁊ ĩ die dominica que vacat officio: officium quarte ferie precedentis repetatur. Poteſt etiã dici ꝙ eccleſia ſuſpẽdit organa ſua in hac dominica que eſt quinta a ſeptuageſima ad ſimilitudinem populi qui exiſtens in captiuitate: nec altare nec templũ habuit: ĩmo organa ſua ſuſpendit: quare ꝓpriũ nõ habet officiũ. Sicut aũt dñica iſta vacat ab officio ꝓprio: ita et omnes qnte ferie q̃drageſime quondam ꝓprio carebãt officio: prout ſub qnta feria dicetur. Et attẽde ꝙ hec dñica vacat ſolum cantu diurno: nec vacat oĩno officio: nec euangelio: ⁊ ideo ſolũ in graduali debet intitulari dñica vacat: ⁊ nõ in antiphonario nec ĩ euangeliario. ⁊ ĩ qbuſdã eccleſijs dicit̃ euangeliũ. Egreſſus. qđ dictũ eſt in ꝓxima qnta feria. in alijs. Aſſumpſit ih̃s petrũ. Uerũ in p̃cedẽti dñica dictum eſt ꝙ in ipſa dñica armauit dñs militẽ ſuũ quattuor cardinalibus virtutibꝰ: ⁊ gladio verbi dei. Sꝫ quia vt p̃miſſum ẽ ĩ ſecũda feria pugna nõ libenter ſuſcipitur niſi p̃miũ oſtendat̃: ideo agit̃ ĩ hac ſcḋa dñica de bñdictione que eſt qntuplex. ſ. bñdictio liberatõis: grẽ: augmenti grẽ: ↄtemplationis ⁊ glorie. Quia v̾o bñdictio illa impetrat̃ ꝑ oꝛõnẽ: ideo dominica iſta ↄſiſtit in oꝛone. vñ dicĩ ĩ ĩtroitu. Reminiſcere miſerationũ tuaꝝ dñe ⁊c̃. petẽs cantu lugubri liberationẽ a vitijs ⁊ peccatis ⁊ ſpiritibus immundis. Hec ẽ p̃ma oꝛo ⁊ p̃ma dei bñdictio. ſ. liberationis. Jn epiſtola v̾o que eſt. Rogamꝰ vos ⁊c̃. i. ad Theſſal. 4. ca. petit ſibi dari ſecũdã bñdictionẽ. ſ. grẽ ſiue gratiaꝫ ad bñ ãbulãdũ ⁊ bñ agendũ dicens. Hec eſt enĩ volũtas dei vt digne ambulemus: vt ſciat vnuſqſqꝫ vas ſuũ poſſidere in ſanctificationeꝫ. ſ. vt ſit celeſte corpus et celeſtia appetat: ⁊ in honore. ſ. vt ſit deo dignũ tẽplũ: qꝛ ſedes dei ⁊ templũ ſpũs ſancti ſũt nr̃a corpora vt ait apl̃s. Omnis q caſte ⁊ pie viuit tẽpluꝫ dei eſt: ⁊ ſpũs ſancti ſedes. Et in hac ſola dñica idẽ eſt graduale ⁊ tractꝰ: eo ꝙ ipſa tota cõſiſtit ĩ oꝛone liberatõis. Oꝛatio exp̃mit laborẽ ⁊ planctũ que duo ſignificant̃ in graduali ⁊ tractu. Eſt aũt graduale Tribulatões ⁊c̃. Tractus ẽ de neceſſitatibꝰ ⁊c̃. Alij aũt dicũt tractũ. Dicit dñs mulieri. q ẽ Math. 15. ca. Tertia bñdictio eſt bñdictio augmenti grẽ. Quarta ↄtẽplatiõis. Quinta bñdictio glorie. Quia v̾o bñdictiones hꝫ non habent̃ vel ↄſeruantur ſine magna lucta. ideo in nocturno officio de lucta Jacob cũ angelo ⁊ in vtero agit̃: vt exẽplo Jacob ſupplantemꝰ fratres noſtros malos. ſ. ſi qđ nobis ĩferũt iniurie diſſimulãtes: ⁊ fit pugna iſta ĩ vtero rebecce. id eſt eccl̃ie. Rebecca enĩ gr̃a iterp̃tatur. Jn p̃mo rñſorio ĩ nocturnis agit̃ de augmẽto grẽ. Dixit enĩ Jſaac ad filium. Tolle arma tua pharetrã ⁊ arcũ ⁊c̃. arma predicatoris ſũt ſacre ſcripture que dicuntur pharetra: qꝛ de eis ſumunt̃ ſagitte ad ꝑcutiẽdũ diabolũ. Jacob igit̃. i. verus p̃dicatoꝛ venatur ⁊ interficit hoĩes bona venatione ⁊ interfectione. ſ. ꝑ arcuꝫ ſacre ſcripture ⁊ in ſe occidit beſtias. i. vitia ⁊ peccata. ſ. porcũ luxurie ⁊c̃. ⁊ tũc cenat cum eo Jſaac. i. riſus. ſ. dñs qui delectat̃ in talibus. Sũt enĩ ei delitie cenare cũ talibus. vñ ſcõm rñſoriũ eſt. Ecce odoꝛ filij mei ſicut odoꝛ agri pleni. i. paradyſi. hoc etiã ẽ id qđ ſupra dicit apoſtolus: vt ſciat vnuſqſqꝫ vas ſuũ poſſidere ĩ ſanctificatione ⁊ honore. Sequit̃ verſus. Qui maledixerit ei: ſit ille maledictus. Omnes enĩ q populo xp̃iano iniuriã maledicunt maledicti ſũt vt iudei gentiles ⁊ alij.

¶ Jn tertio rñſorio dicit̃. Det tibi deus de roꝛe celi ⁊ de pinguedine terre abundantiã. Eſto dñs fratruꝫ tuoꝝ. ſeruiant tibi tribus ⁊ populi. hec bñdictio datur eccleſie: vt omnibus populis dominet̃. Jſta v̾o tria rñſoria ſũt ſeptimi toni ad ſignificandũ ꝙ ipſa eccleſia ĩpetrat nobis gratiam ſeptiformẽ ſpũs ſancti. ¶ Jn ſcḋo nocturno ĩ qbuſdam eccleſijs eſt rñſorium. Si dominus ⁊c̃. Jn cuius v̾ſu dicitur. Jacob erexit in titulũ lapidẽ oleũ fundẽs deſuꝑ. quod nos facimus cum imitatione chriſti bona agimus. vngimus enim eum ꝑ fidem cũ ipſum hominẽ plenũ grẽ eſſe credimꝰ. ⁊ duo reſponſoria ſũt de p̃mo ⁊ vnũ ð ſexto tono: qꝛ de xp̃o agũt qui eſt p̃ncipiũ ⁊ finis: ⁊ ĩ ſexta etate vnctus fuit oleo leticie p̄ ꝑticipibus ſuis. Jn ſeptimo v̾o reſpõſorio oꝛat Jacob. Erue me de manu fratris mei: qa valde euꝫ timeo. Ualde enĩ debet timere ſanctus ne corrumpatur a malis. Jn octauo reſponſorio agit̃ de benedictione ↄtemplatõis. Unde ibi loquit̃ de lucta Jacob cũ angelo: qꝛ ꝑ oꝛõnẽ debemus luctari cum dño: donec habeamus ſtatum ↄtemplatõis. Et dixit ei angelus. Dimitte me auroꝛa ẽ. i. ſatis habes fidem vel charitatẽ vel gratiam. Nec debemus dimittere donec de luctatione ↄtra vitia faciat nos ↄtemplatiuos: qꝛ regnũ celoꝝ vim patit̃ ⁊ violenti rapiũt illud. Tunc aũt videt̃ ſine nubilo peccati. Unde in nono reſponſorio dicit Jacob. Uidi dominũ facie ad faciẽ. i. ſine nubilo peccati nõ ſine velamine creaturarũ. Hac rõne eccleſia pariſiẽſis dicit̃ legere hac die euãgeliũ de tranſfiguratõe que eſt benedictio glorie. Et ita patet ꝙ habita bñdictõe liberatõis: grẽ: ⁊ augmẽti gratie ⁊ ↄtemplationis: ⁊ ↄſiderato premio glorie libẽter ⁊ fortiter pugnant milites xp̃i. Rubrica.

¶ De ſecunda feria.

SEcunda feria eſt de oꝛõne. vñ ĩ epſtola q̄ ĩcipit. Oꝛauit daniel ⁊c̃. Danielis. 9. c. oſtendit̃ quantũ valet oꝛo cum ieiunio. Daniel. i. vir deſidérioꝝ oꝛauit ꝓ populo ſuo ⁊ abſtinuit a regalibꝰ cibis: ⁊ vſus eſt leguminibꝰ: ⁊ ideo exaudita eſt oꝛo eius ſicut ei dictum eſt ab angelo. Sed quia nil valet oꝛo niſi que fit in cognitione dei. ideo ſeqt̃ euãgelium. Joh. 8. Ego vado ⁊ q̃ritis me ⁊ nõ inuenietis dicit dñs iudeis. Et iterũ. Ego ſum deſurſum ⁊c̃. Ego nõ ſum de hoc mũdo: ⁊ nõ cognouerũt eũ: ⁊ iõ adhuc manẽt in peccatis ſuis. Jbi itaqꝫ diuidit dñs ſpũales a carnalibꝰ. i. aquas que ſũt ſub firmamẽto ab his que ſũt ſuꝑ firmamentuꝫ: ⁊ ita huic ſcḋe ferie cõpetit opus ſcḋe diei. ⁊ ideo introitꝰ eſt de ſecũdo tono. Carnales enĩ nõ poſſũt oꝛare deũ: qꝛ nõ cognoſcũt eũ. Nam q in carne ſũt deo placere non poſſunt. 8z. di. ꝓpoſuiſti. Nẽpe ea que in ĩtroitu graduali offerẽda ⁊ cõione cantant̃: ſunt oꝛões ↄſolatões ⁊ laudes ↄuerſe gentilitatis cui dñs exhibuit intellectum.

¶ De tertia feria. Rubrica.

TErtia feria eſt de opere diei tertie q̃ ẽ: Congregent̃ aque omnes in locũ vnũ ⁊ terra fructificet. hoc fit quãdo homo non curat de voluptatibꝰ carnis ⁊ ieiunat per charitatem. Jeiuniũ laudabile eſt: vt homo nõ ſit multum curioſus de cibo corporali: vt dicitur in euangelio. Nolite ſolliciti eſſe: ſollicitudine. ſ. ſuffocante: ſed ſollicitudine ꝓuidentie poſſumus ⁊ debemus. ideo introitus. Tibi dicit coꝛ meum exquiſiui te. eſt tertij toni propter opus tertie diei. Jn epiſtola vero. Factus ẽ ſermo domini ⁊c̃. 3. Regum. 17. ca. hortatur eccleſia vt nõ ſimus multum ſolliciti. ⁊ hoc ꝓpter heliã qui paſtus eſt a vidua ſareptena: ⁊ a coruo: ⁊ ipſe etiã pauit viduã dicens. Nõ deficiat farina hydrie. i. gratia de corde. ⁊ oleum de lechito idest gratia ſeu vnctio ſpiritualis deſuper. Hoc idem hortatur per euangelium. Super cathedram Moyſi ⁊c̃. Matthe. 23. caplo. vbi ſequitur. vnꝰ eſt magiſter veſter: ⁊ vnus eſt pater veſter qui in celis eſt qui habet curam d oĩbus. Rurſus ſareptena mulier ĩ ĩtroitu affectũ ad xp̃m

oſtendit dicens. Tibi dixit cor meũ. In graduali ſeipſaʒ cõſolat᷑ ⁊ hortatur dicẽs. Iacta cor tuũ. In offerenda miſericordiam petit. In cõmunione quaſi ſecura ſe mirabilia narraturam promittit dicens. Miſerere mei deus: ⁊ narrabo mirabilia tua.

¶ De quarta feria. Rubrica.

QUarta feria eſt de penitẽtia: que feria ẽ dies penitẽtie. In illa enĩ tradit᷑ eſt ſaluator. Et oſtenditur in epiſtola. Orauit heſter ⁊c. Heſter.13.ca. quãtũ eã oratio faciat efficacẽ. Per orõnes Heſter que cum regina exiſteret induta fuit cilitio impetrauit ſuſpenſionem Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo. Quia ṽo pnĩa concipit᷑ timore iudicij: ideo de pſalmo pnĩali q intitulatur p octauã reſurrectionis.ſ. Dñe ne in furore. ſumit᷑ introitus. Ne derelinqͣs me ⁊c. qꝛ ṽo nõ valet pnĩa niſi imitet᷑ xp̃m: ideo ſequit᷑ euangeliuʒ. Aſcendẽs ihũs ⁊c. Matth.20.ca. de cruce xp̃i. vbi habet᷑. Ecce aſcendim᷒ hieroſolymã. ⁊ ſequit᷑ ibidẽ de filijs zebedei q petierũt vt vn᷒ ſederet a dextris: ⁊ aliꝰ a ſiniſtris. ⁊ dixit eis dñs. Poteſtis bibere calicẽ quẽ ego bibitur᷒? ſuʒ ⁊c. q nõ bibit de calice glorie: ⁊ poſtponit ſe xp̃s aplĩs ĩ exẽplũ q de ħ iraſcebãt᷑.

¶ De quinta feria. Rubrica.

QUinta feria eſt de piſcibus ⁊ auibus. id eſt de nõ ꝯfidentibus ĩ dño: ⁊ ꝯfidentibus in homine: de quibus habet᷑ in epiſtola. Maledictus homo q ꝯfidit ĩ hoĩe Hieremie.17.c. ⁊ ponit carnẽ brachium ſuum ⁊c. ⁊ poſt Benedictus vir q ꝯfidit in dño. Et hec oñdunt᷑ p euangeliũ. Homo quidã ⁊c. Luce.16. qð ẽ ð diuite ⁊ Lazaro. Diues enĩ nõ ꝯfidebat in dño: ⁊ iõ in iferno poſitus eſt. Pauper ṽo ꝯfidebat: ⁊ ideo ĩ ſinu abrahe regeſcit. In offertorio Precatus eſt Moyſes ⁊c. oñditur q orõ iuſti efficax ẽ. Moyſes enĩ erat ouis: qꝛ manſuetiſſimus hominũ fuit. ⁊ ẽ forma ieiunij. ⁊ placationeʒ ĩpetrauit ſup trã qua dñs iratus erat iudeis pp̃ter vitulũ ꝯflatilẽ. Rurſus qdã hodie legunt euangeliũ ĩ quo docet dñs nõ in hominis ſed ſolius dei teſtimonio ꝯfidendũ: de ſeipſo enĩ loquẽs ait ſm carnis fragilitatẽ. Si ego teſtimoniuʒ phibeo ð memetipſo teſtimoniũ meũ nõ ẽ verũ. ⁊ ĩfra. Ab homine teſtimoniũ non accipio. ⁊ infra. Habeo teſtimonium maius Ioanne. His conſonat premiſſa lectio de Hieremia. Maledict᷒ homo q ꝯfidit in homine ⁊c. Et infra. Benedictus vir q ꝯfidit in dño. Confidens igit᷑ orat ĩ ĩtroitu ⁊ ĩ graduali: ⁊ etiã in offerẽda ĩ pſona Moyſi. in q̃ fit ṽboꝝ repetitio. qꝛ ſepe ad oñm p populo iterceſſit. de hoc etiã dictũ eſt ſub ſcd̃a dñica poſt epyphaniã. Cõmunio. Qui mãducat. Io.6.ca. oñdit qd vtilitatis pueniat ꝯfidenti. ſ. q in xp̃o maneat: ⁊ xp̃s ĩ eo. ⁊ hec cõmunio bñ cõgrueret ſabbato añ dñicã palmaꝝ. ¶ Notandũ aũt eſt q ſicut p̄cedens dñica vacat ab officio ſꝫut ibi dictũ eſt: ita ⁊ omnes qnte ferie ĩ quadrageſima quõdã pp̃o carebãt officio excepta forte qnta feria cene dñi. Illa tũ mutuat ĩtroitũ a tertia feria illã p̄cedẽti. Nam ſicut quelibet qnta feria auctoritate Melchiadis pape. de ꝯſe. di.3. ieiuniũ. ſoluta erat a ieiunio: ita ⁊ ab officio. Unde beatus Gregorius nullum ĩ qnta feria inſtituit officium: nihilomin᷒ tũ hore ⁊ matutine ac veſptinum officiũ cantabant᷑. Uñ neceſſarium erat vt ſup. Bñdictus ⁊ Magnificat antiphone de euangelijs alioꝝ dierũ ſumpte dicerent᷑. Sed Gregorius ſecũdus inſtituit ieiuniũ ⁊ officiũ qnte ferie. ea q̃ tñ p̄us inſtituta erant de matutinis ⁊ veſptinis officijs nõ mutauit: ⁊ inde eſt q antiphone que cantantur ſup Benedictus ⁊ Magnificat in qntis ferijs nõ ꝯſonãt euãgelijs illi᷒ diei. de hoc in qnta feria p̄cedẽtis hebdomade dictũ eſt.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

SExta feria agit de ope ſexte diei in qua factus eſt homo. ⁊ hortatur nos eccleſia ad manſuetudinẽ ⁊ patientiã: vt omnẽ iram de cordibus noſtris remoueam᷒: ⁊ hoc exemplo Ioſeph ⁊ xp̃i. Et eſt ep̄la Dixit Ioſeph. Geñ.36.ca. de Ioſeph qui multã paſſus eſt a fratrib᷒ ſuis. ⁊ tamen ſublimatus eſt velint nolint. In euangelio Matthei.21. monemur ad p̄dicta exemplo xp̃i. Homo erat pr̃ familias qui plantauit vineã id eſt iudaicũ populũ p doctrinaʒ legis: ad vltimũ miſit filiũ ſuũ ad cultores vinee ad q̃s p̄us miſerat ſeruos quẽ interfecerũt. p hoc aũt.ſ. mãſuetudinem ⁊ patientiam ſatiabimur in futuro. vñ introitꝰ ẽ eſt. Ego aũt cũ iuſtitia apparebo in ꝯſpectu tuo: ſatiabor dũ manifeſtabit᷑ gloria tua. Ad tolerandas etiã pſecutiões pp̃ter iuſtitiam hortatur in graduali. Ad dominũ cum tribularer. ⁊ in offertorio. Domine in auxilium. ⁊ cõmunione. Tu domine ſeruabis.

¶ De ſabbato. Rubrica.

SAbbatum de ꝯuerſione vel ꝯfeſſione p que ceſſat homo ab ope ſeruili: ⁊ ſic ſabbatizat ⁊ recipit bñdictionẽ a dño q bñdixit diei ſeptimo. Ab hoc ãt ĩſtruimur p legẽ dñi ⁊ gratiã ſpũs ſancti. vñ ĩtroit᷒ eſt de lege. Lex dñi ⁊c. ⁊ eſt p̄mi toni: qꝛ ꝯuerſio ad deũ eſt p̄ncipium bone vite. vnde ſequitur: ꝯuertens aĩas. Seqtur. Iuſtitie dñi recte letificãtes corda: qꝛ dant ſabbatũ ſpũale: ⁊ hec p̄ncipaliter habent᷑ p gratiam quod oſtendit᷑ p epiſtolam. Dixit rebecca ⁊c. Geñ.27.ca. ĩ qua habetur q rebecca monuit Iacob vt afferret patri ſuo Iſaac duos hedos. Per rebeccam grã dei intelligit᷑ que nos monet ⁊ inſpirat nobis offerre deo abbominationẽ de peccato ⁊ ꝯfeſſionẽ que per hedos deſignat᷑. Hedus enĩ aĩal fetidũ eſt: ⁊ hꝫ carnes ſapidas. Cum enĩ homini fetet peccatũ ſuũ ꝯfitet᷑ illud: qð valde placet deo ⁊ angelis eius: qꝛ gaudiũ eſt angelis dei ſup vno peccatore pnĩam agẽte. Sequit᷑ aũt in epiſtola. De rore celi. i. de grã celeſti. ⁊ de pinguedine terre. i. abundantia temporaliũ ſit bñdictio tua. ⁊ p̄ponit de rore celi. qꝛ boni ſpũalia p̄ponũt tẽporalibus. ⁊ poſtea ſequit᷑ ð pinguedine terre. quia primũ querite regnum dei ⁊ hec oĩa adijciẽtur vobis. Boni enim omnia habẽt. vnde apoſtolus: Tanq̃ nihil habẽtes: ⁊ omnia poſſidẽtes. extra de priuile. nimis. Mali ſimiliter petunt benedictionem qui p Eſau deſignantur: ſed quia ipſi preponunt tẽporalia ſpiritualibus: dicitur eis De pinguedĩe terre ⁊ ð rore celi erit benedictio tua. Etſi enim habeant aliqua ſpiritualia tñ eis preponũt temporalia. Sequitur reſponſorium. Bonum ẽ cõfiteri domino ⁊c. q.d. eccleſia Ex quo per ꝯuerſionem ⁊ confeſſionem peccati ⁊ reprobationem habet᷑ benedictio ⁊ temporalia ⁊ ſpiritualia: Bonum eſt confiteri domino. Item habetur in euangelio Luc.15. Homo quidam habuit filios duos: ⁊ petijt vnus dicens. Da mihi parteʒ hereditatis que me contingit. ⁊ diuiſit illis ſubſtantiam ſuã ⁊ poſt illẽ conſumpſit omnia. poſtea fuit tanta fames in terra ad quã venit: vt cõpelleretur fame eſſe porcarius. i. ſubulcus: ⁊ dixit reuerſus ad ſe. Quãti mercẽnarij ⁊c. Quando enim homo omnia bona ſua amiſit p peccatum non habet quid comedat: ⁊ permittit ita deus ipſum cadere vt arguat eũ malicia ſua: vt legitur Hiere.2. circa medium: ⁊ moriatur fame: ⁊ dicat quot ſunt. ſ. in eccleſia qui habent iocunditatẽ mẽtis: ⁊ ego fame pereo

reuertar in domum patris mei: vnde in Exo. 9. habetur ꝙ egyptij cōpellebant filios iſrael exire d̄ egypto. tūc recipit̄ ⁊ datur ei p̄ma ſtola. i. gratia: ⁊ ita in euāgelio habetur de ɔuerſione. ¶ Ruſus tam̄ in euāgelio vbi habet̄ de duobus filijs ꝙ̄ in epiſtola vbi agit̄ d̄ Jacob ⁊ ioſeph duoꝝ populoꝝ: iudaici. vʒ. ⁊ gentilis ſignificatio cōtinet̄ Judaicus gratiā ſp̄ualem amittit. gentilis v̄o ɔuerſus ad p̄niam de lege dn̄i i iſtroitu gloriat̄ ⁊ cantat. Jn graduali v̄o dn̄o ɔfitet̄ ⁊ laudat. i offerēda oc̄los ſuos petit illuminari ne dormiat vt inimicus nō p̄ualeat ei. ¶ Et attēde ꝙ tō nabiliter i ſcd̄a quadrageſime hebdomada legitur euangeliū de filio ꝓdigo reuertente ad patrē: q: gentilis populus ꝑ doctrinā legis ⁊ euāgelij ad creatoris cultū reuertit̄: ⁊ quis penitēs ꝑ fidē ⁊ opationē vel ꝑ duo p̄cepta charitatis dn̄o recōciliat̄. cōio eſt. Oportet te. Luce. 15.

¶ De dn̄ica tertia quadrageſime. Rubrica.

Ertia dn̄ica eſt ɔfeſſionis ⁊ quarta refectionis. ſicut eni ſupra dictū ē. dn̄s i prima dn̄ica quadrageſime armauit militem ſuū. in ſcd̄a oſ̄dit ei p̄miū. ātmodo ḡ nō reſtat niſi vt oſtendat̄ via: q: ꝑ ɔfeſſionē ⁊ refectionē illuc venit̄. ē ḡ dn̄ica iſta ɔfeſſionis. Eſt aūt duplex ɔfeſſio. ſ. peccati ⁊ laudis quas hr̄e dʒ homo. Per humilitatē enim cōfeſſionis expectat homo a deo oīa que expectat. ſ. liberationem ⁊ donū gr̄e: ⁊ oīa alia bona. vn̄ introitus. Oculi mei ſemꝑ ad dn̄m ⁊c̄. ⁊ eſt ſeptimi toni: q: ꝑ ſeptiformem gratiā ſpiritus ſancti euelletur homo de laqueo diaboli. per cōfeſſionē eni ſcrutant̄ mala: ⁊ iō fit ſtatio ad ſanctū Laurentium q ꝑ ɔfeſſionē liberatus eſt. Hec humilitas liberauit Joſeph de manib⁹ fratrū ſuoꝝ ⁊ d̄ carcere: ⁊ iō cātat̄ de ipſo i officio nocturnali. Adhuc dn̄ica iſta ſexta eſt a dn̄ica. 70. ⁊ ſexta feria dn̄s crucifixus ē: ⁊ ideo fit mētio de paſſione dn̄i que ꝑ Joſeph ſignificat̄: ⁊ ita ēt ipſi diei cōpetūt que dicunt̄. Nam xp̄s ꝑ humilitatē liberat⁹ eſt ab inſidijs fratrū ſuoꝝ. i. iudeoꝝ: ⁊ exaltatus eſt i toto egypto. i. in mūdo: ⁊ ita que litteraliter acta ſūt circa Joſeph ſp̄ualiter ſūt facta erga xp̄m: ⁊ nocturnū officiū ordinem comitat̄ hiſtorie. Cū eni in p̄cedēti dn̄ica cantatū fuerit de Jacob in hac ſuccinit̄ de ioſeph q vendit⁹ a fratribus illos in fame ditauit: ⁊ xp̄s a iudeis crucifixus ſua morte humanū genus redemit: ⁊ redimendo a demonio liberauit: prout in euangelio legit̄ hodierno. Ceterū q̄lis debeat eſſe ɔfeſſio oſ̄dit ap̄ls i epiſtola. Fratres imitatores mei eſtote ⁊c̄. ad Ephe. 5. ca. Primo eni eē dʒ i humilitate. ſ. vt humilieın⁹ nos deo: ⁊ ita in nouitate vite ambulem⁹. Scd̄o i ꝑſeuerantia. ſ. vt homo nō redeat ad vomitum: ⁊ vt infamia peccati remoueat̄. vn̄ dicit. fornicatio aūt ⁊ imūdicia nō nominent̄ i vobis ⁊c̄. hoc fit ꝑ ꝑſeuerātiam i bona vita. Ad hoc idē hortamur in euāgelio i fine i quo oſ̄dit̄ ꝙ gr̄a expellit peccatū. Erat inq̄t ih̄s eyciēs demoniū ⁊c̄. Luc. ii. ca. ⁊ Matthei. 14. ih̄s. i. gr̄a. Jſte idē demoniac⁹ cecus dicit̄ a Mattheo ⁊ Beda. Cecus: inq̄t Beda: videt: mutus loq̄tur: poſſeſſus a demonio liberat̄ ⁊ cū eieciſſet demoniū locutus eſt mutus: q: qū data eſt homini gr̄a cōfitetur ⁊ loquit̄ in ɔfeſſione. Poſtmodum oſ̄dit dominus ſtabilitatē regni ſui ꝑ indiuiduā charitatem et inſtabilitatē regni diaboli. Omne inq̄t regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur: ⁊ ſic regnū diaboli ⁊ ſuorū qui diuiſi ſūt a deo deſtruet̄. Sʒ regnū dei manet i eternum: et ita inuitat oēs homines ad regnū ſuū qd̄ manet. Propter hoc debet homo ꝑſeueranter agere opa ɔfeſſionis. q: ꝑ ea habebitur regnū celoꝝ: ⁊ iō rn̄ſoriū ē. Exurge dn̄e nō p̄ualeat homo. i. diabolus q nobis itēdit auferre regnū celoꝝ. Hoc igit̄ intēdit eccl̄ia vt ſim⁹ ꝑfecti in cōfeſſiōe: ⁊ ſimiliter ꝑfecte moriamur peccatis: vt ꝑ bonā vitā etiā infamia peccati deleat̄. ſicut dicit dn̄s ꝑ Hiere. Perdā babylonis nomē. Hoc dicit q: gr̄a expellit peccatum ⁊ infamiā. Sequit̄ ⁊ reliquias ⁊ germē babylonis ciuitatis. i. memoriā delectabilē: vt. ſ. homo doleat qn̄ ad memoriā reducet. ¶ Ruſus q: ſicut in euāgelio dicit̄. Surdus audiuit: ⁊ mut⁹ v̄ba dei narrauit: iō dicit̄ i itroitu. Oculi mei ſemꝑ ad dn̄m: ⁊ ne iterum deficiat miſericordiā implorat ſubdēs. Reſpice i me: ⁊ in graduali. Exurge dn̄e. Deinde vox quōdā muti ſecūda facundia: cui⁹ os aperuit ſapientia p̄ces ſuas ingeminat: ⁊ decētiī ſimilitudine in tractu ꝑorat dicens. Ad te domine. Jn offerenda iam loquēs p̄dicat iuſtitias dn̄i rectas: eo ꝙ a ſe humiliato demoniū exierat: ſed ad iudaicū populū ſupbientē ſp̄us imūdus redierat. Jn cōione d̄ muto fact⁹ orator gratulat̄: ꝙ ſicut paſſer inuenit ſibi domū ⁊ turtur nidū.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

N dominica p̄cedēti dictū eſt ꝙ dominus ſaluat ꝑ ɔfeſſionē. in hac v̄o ſecūda feria oſtendit̄ ꝙ dominus ſaluat: etiā ꝑ baptiſmū. Sed q: baptiſmus dat̄ ꝑ trinitatem: ideo de trinitate eſt introitus. Jn deo laudabo verbum. ⁊ ponit̄ ibi ter hoc nomen deus. ⁊ ē de tertio tono qd̄ totū ɔtingit ꝓpter hoc qd̄ loquitur de trinitate. Epiſtola vero. Naamā p̄nceps ⁊c̄. que eſt. 4. Reg. 5. ca. eſt de Naaman quē miſit rex ſyrie dominus ſuus ad Helyſeū vt ſanaret eū: ⁊ precepit ei vt in iordane ſe lauaret ſepties ⁊ fieret ei⁹ caro ſic caro pueri: ⁊ ita factū ē. Jordan⁹ iterpretat̄ deſcenſus humilitatis in qua eccleſia mūdari petit. ⁊ hoc facit ad p̄ceptū dn̄i querens ꝑ humilitatē ſalutē in aqua que eſt inferior creatura. Poſtmodū ſequit̄ reſponſoriū. Deus laudē meā ne tacueris: in quo eccleſia humiliat ſe ꝑ ɔfeſſionē: ⁊ eſt tertij toni rōne p̄dicta. Jn euangelio v̄o Dixerūt phariſei ad ieſum. Luce. 5. oſtendit dn̄s ꝙ non ſūt miſſi ꝓphete niſi ad hūiles ſic helyſeus ad Naaman: ⁊ helyas ad viduā: ⁊ oſ̄dit ſupbiā iudeoꝝ. Poſtea dicit. Jh̄us aūt trāſiens ꝑ mediū illoꝝ ibat: ad ſignificādum ꝙ humilis q̄cq̄d ſibi fiat viā ſuā nō derelinquat.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Ertia feria eſt de orōne ⁊ miſericordia per que etiā ſaluat domin⁹. Vn̄ itroit⁹ ē Dum clamarē ad dn̄m. Epiſtola vero. Mulier quedā ⁊c̄. eſt. 4. Reg. 4. ca. de vidua cuius filios creditor in ſeruitutem redigere ɔtēdebat: ⁊ ei⁹ vaſa oleo repleuit Helyſeus dicēs ei ꝙ de ꝑte olei redderet debitum quod debebat: ⁊ de reliquo ipſa ⁊ filij ſui viuerent. Vidua eſt eccleſia cuius ſponſus chriſtus non eſt preſens corporaliter ſiue viſibiliter que venit ad chriſtum: creditores ſunt demones. vnde diabolus exactor dicitur ꝙ pecuniam ſuam id eſt imundiciam a nobis exigit cum vſuris. Unde Jſa. 14. cap̄lo. Quomodo ceſſauit exactor quieuit tributum. Sed chriſtus per opera miſericordie liberauit nos ab huiuſmodi creditore. Et petit̄ hec liberatio in reſponſorio. Ab occultis meis mūda me domine. Euangelium vero quod eſt Matthei. 18. c. eſt de miſericordia. ſ. Si peccauerit i te frater tuus corripe eū. Si ignorat doce. Si penitet dimitte: nō dico ſepties. ſed etiam ſeptuagies ſepties. id eſt quotiēs peccauerit dimitte. ¶ Ruſus vidua pro filijs ad helyſeum orans dicit in introitu. Ego clamaui: ⁊ in graduali. Ab occultis. Demum precibus exaudita gratias agit in offerenda. Dextera domini. Et docet in communione. Domine quis ⁊c̄. quales ſe debeant exhibere qui volunt oleum

miſericordie.ſ.qui volūt requieſcere in monte ingrediā-tur ſine macula ⁊ operentur iuſtitiā.

℄ De quarta feria. Rubrica.

IN quarta feria agit̃ de impletione mā-datoꝝ ꝑ quā dn̄s etiā ſaluat. Sed quia ꝑ gratiā eſt impletio mandatoꝝ: idō ē itroi-tus. Ego aūt in dn̄o ſperabo. ⁊ eſt primi toni ad oſtendēdū ꝙ ſpē debem⁹ pone-re ī ſolo deo. Epl'a vero. Honora pa. ⁊c̃. eſt de Exo. 20. ca. in qua ſūt īſtituta vel diſtincta p̄cepta dn̄i. Honora patrē ⁊ matrem ⁊c̃. In re-ſponſorio vō petit̃ gratia: in quo oñdit homo infirmitatē ſuā dicens. Miſerere mei deus qm̄ infirmus ſum: quaſi diceret: nō poſſum ꝑ me adimplere mandata. In euāge-lio Acceſſerūt ad Iħm ⁊c̃. Matthei. 15. ca. redarguit dn̄s iactantiā iudeoꝝ: q magis īnitebant̃ traditionib⁹ hoīum ꝙ̄ dei: ⁊ rep̄hendebant diſcipulos dn̄i de traditōibus le-gis vel ſenioꝝ. Quibus dn̄s dixit. hypocrite ⁊c̃. non lotis manib⁹ manducare nō coinquinat hominē: ⁊ oñdit ꝑ q̄ ſal-uamur ⁊ iuſtificamur. In hac quarta feria fit p̄ ſcrutiniū prout in ꝓxima quarta feria dicetur.

℄ De quinta feria. Rubrica.

IN quinta feria oñdit eccleſia nō eſſe ſa-lutē niſi a dn̄o: ⁊ maxime ꝑ virtutes. vn̄ introitus eſt. Salus ppl'i ego ſum ⁊c̃. ⁊ ē quarti toni ꝓpter quattuor cardinales virtutes. Epl'a vō. Factum ē verbū ⁊c̃. eſt d̄ hiere. 7. ca. vbi dicitur: bonas faci-te vias veſtras ⁊ ſtudia veſtra: ⁊ hoc ꝑ bona opera virtutū. ⁊ rep̄henduntur iudei q credebāt ſe nō poſſe dānari: qꝛ habebant dn̄i tēplū ⁊ oēs alios dāna-tos eſſe dicebāt. vn̄ ſeq̃t rn̄ſoriū. Oculi omniū. oñdens ꝙ in ſolo deo ſperandū eſt. Euangeliū vō. Surgēs Iħus Luce. 4. ca. eſt de ſanatiōe ſocrus petri. ꝑ qd̄ oñdit ꝙ in ſolo deo ſperandū eſt: qꝛ ab ipſo ⁊ ꝑ ipſum ſalus mentis ⁊ corꝑis eſt. In alijs vō eccleſijs legit̃ euangeliū ſequentis dn̄ice. Abijt Iħus ⁊c̃. ⁊ aliter incipit. Operamini. in q̄ ip̄ro-perat dn̄s turbe ꝙ magis curabāt de ſalute corꝑis ꝙ̄ mē-tis. qm̄ voluerūt eū facere regē poſt miraculū factū de ſa-turatōe quinq̄ miliū hominū de duobus piſcib⁹ ⁊ quinq̄ pa-nibus ⁊ hortatur eos dicēs. Operamini nō cibū q perit: ſed q ꝑmanet in viā eternā. Cui ꝯgrue p̄mittit̃ p̄miſſa lectio Hiere. vbi dn̄s ꝑmittit ſe habitaturū cū eis: ⁊ ſic q̄ſi regē futuꝝ eorū q talē cibū fuerīt operati: vt calūniā nō faciāt. innocentē ⁊c̃. Sanguinē nō effūdāt ⁊c̃. Rurſus itroit⁹. ſ. Salus ppl'i. vox eſt dn̄i ppl'm ꝯſolantis. Graduale offer-toriū ⁊ cōmunio voces ſunt ppl'i de regis gr̄a cōfidentis. In hac aūt quinta feria in qua agit̃ de ſalute fit ſtatio ad ſcōs Coſmā ⁊ Damianum q medici fuerunt: et homines nes corporaliter ⁊ ſpiritualiter ſanabant: ideo de ipſis fit mentio in collecta.

℄ De ſexta feria. Rubrica.

SExta feria que eſt dies crucis oñdit̃ ꝙ ꝑ crucē eſt ſalus. vn̄ introit⁹ eſt. Fac me-cum ſignū ī bonū. i. crucē. Maiorē cha-ritatē nemo h̄z: id eſt maius ſignū chari-tatis ꝙ̄ vt aīam ſuā ponat quis ꝓ amicis. Epiſtola vō. Cōuenerūt ⁊c̃. q ē Numeri 20. ca. ē de Moyſe qui bis ꝑcuſſit petrā ⁊ fluxerūt aq̄ vt biberēt hoīes ⁊ iumēta. Per binā ꝑcuſſio-nem duo ligna crucis intellige. petra xp̄s ē: ⁊ fluxerūt aq̄ doctrinaꝝ ⁊ grāꝝ: vt poſſit bibere totū gen⁹ humanum. Rn̄ſorium eſt. In deo ſperauit cor meū: ⁊ adiutus ſum: ꝙ in ſola cruce ꝑfecta eſt hūani generis ſaluatio. In euā-gelio vō. Uenit ieſus in ciuitatē ⁊c̃. Io. 4. ca. oñdit dn̄s ꝙ non ſolū ꝓ nobis crucē ſuſtinuit: ſed ⁊ multos alios labo-res. vn̄ ſeq̄tur ibi. Iħs ꝗ fatigatus ab itinere ⁊c̃. ⁊ dicūtur ibi octo in quibus inſtruxit dn̄s ſamaritanā que patent ī euangelio: ⁊ ideo rn̄ſoriū eſt octaui toni. Communio eſt Qui biberit. Io. quarto capitulo.

℄ De ſabbato Rubrica.

IN ſabbato vō oñdit̃ ꝙ dn̄s ſaluat ꝑ iu-ſtitiā ⁊ miſericordiā. vn̄ epl'a. Erat vir. Danielis. 13. cap. loq̄t̃ de Suſanna q̄ ſal-uata eſt ꝑ iuſtitiā. Euangeliū eſt de mu-liere dep̄hēſa in adulterio: quā dn̄s libe-rauit ꝑ miſericordiā. Ecce qūo euāgeliū ⁊ epiſtola ꝯcordāt. Quia ergo adultera in euangelio ſaluata eſt ꝑ miſericordiā: idō videns eccl'ia infirmitatē filioꝝ ſuoꝝ petit ſe liberari ꝑ miſericordiam in introitu dicēs. Uerba mea auribus ꝑcipe dn̄e itellige clamorē meū. Et eſt quinti toni: ꝓpter quinq̄ que ponunt̃ in collecta que eſt talis. Preſta queſumus oīpotēs deus vt qui ſe affligendo carnē ab alimētis abſtinēt ſectando iu-ſticiā a culpa ieiunēt. i. a delectatōe quinq̄ ſenſuū: ſicut Da-niel: Suſanna ⁊ Ioachim. Miſericordiā dei nō ꝯſequen-tur: qui ſic nō ieiunāt. Sequit̃ verſus introitus ſemiple-nus. ſ. rex meus ⁊ deus meus. ℄ Et ideo notandū eſt ꝙ ī introitibus aliq̄n duplex verſus ponit̃. aliq̄n dimidi⁹. fre-quentius vnus. duplex vt ī introitu defunctoꝝ. Regem. verſus Te decet ⁊c̃. ⁊ alius. Exaudi orōnē ⁊c̃. quia oram⁹ ꝓ defunctis ꝓpter ſtolā corꝑis ⁊ aīe quas rogam⁹ eis da-ri. Dicitur ēt ſcōus verſus: qꝛ ſuccedit in locū illi⁹ verſus Gloria pr̄i. q ī officio defunctoꝝ tacet̃ ꝓ eo ꝙ mortui tri-nitatē vlteri⁹ laudare nequeūt. Ad cui⁹ laudē ꝑtinet iſte verſus. Sepius vō vnus dr̄: qꝛ ad vnū tm̄. ſ. ad deū vtere nos debemus. Dimidi⁹ aūt hic ponit̃: qꝛ q miſericordiā dei īpetrat: ſuā d̄z imꝑfectionē in oꝑibus ꝯfiteri. ꝑs tātū opus ſignificat. Poſt epiſtolā ſeq̄t̃ reſponſoriū. Si ambu-lē ⁊c̃. qd̄ ſic ei rn̄det: quē dn̄s liberat null⁹ ei nocere pōt igit̃ ſi ambulē in medio vmbre mortis non timebo ma-la ⁊c̃. vmbra mortis ē mors tꝑalis. q. d. ⁊ ſi trāſeā ꝑ mor-tē tꝑalē nō eſt timēdū ex quo deus adiuuat. Et ſeqꝛtur v̄ſus. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipſa me ꝯſolata ſūt. qꝛ tri-bulatōes dn̄i ꝯſolant̃ hominē bonū. Eſt aūt p̄mi toni: quia in ſolo deo ponēda ē ſpes. In euāgelio vō. Perrexit Iħs Io. 8. oñdit ſe dn̄s auctorē miſericordie cū dixit mulieri adultere. Uade ⁊ amplius noli peccare. Item miſericor-dia fuit qn̄ dixit. Qui ſine peccato ē veſtꝝ: p̄⁹ mittat ī eā lapidem. 3. q. 8. q ſine. In offertorio petit ſilr̄ ꝑ miſeri-diam liberari cum dicit Greſſus meos dirige. ⁊ ꝑtinet ad octauā reſurrectionis. poſtcōmunio vō ad beatitudinē q̄ eſt. Nemo te. Ioh. 8. ca. ℄ Illud autē notādū eſt ꝙ hui⁹ ſabbati completorio antiphona. Media vita. cantatur: eo ꝙ nunc mediana quadrageſime incipiat hebdoma-da. qui vero eam in precedēti ſexta feria cantant. nume-rum dierum ieiunijs afflictorum attendunt. Hanc itaq̄ ſub breuiloquio duximus exponendam. Media vita chriſtus eſt. ipſe enim mediator eſt dei ⁊ hominum. io. di. quoniam. Ipſe eſt via veritas ⁊ vita. 8. diſtin. qui conten-ta. Ipſe quidem ſanctus. ipſe deus. ipſe fortis. ipſe miſeri-cors ⁊ ſaluator. Ad xp̄m ꝗ ſermo dirigit̃. O media vita. i. o xp̄e. Uel media vita ſancta trinitas ē q̄ eſt ī ſe vita: ⁊ no-bis vita media. i. ſufficiens ⁊ cōis ad quā ſmo dirigit̃. O media vita. i. o ſcā trinitas: ideoq̄ ſubdiſtinguit̃ ſcē deus ſancte fortis. ſancte ⁊ miſe. ſal. i. pr̄ ⁊ filius ⁊ ſp̄us ſanct⁹: a quo ⁊ per quē ⁊ in quo ſaluamur: ⁊ ideo ſaluator etiā tri-nitas appellatur. Ad quēcunq̄ tamē ſermonem dirigi-mus adiutorium querimus: quia in morte ſumus in mi-ſerijs p̄ſentis vite: petimuſq̄ ne tradat nos amaritudini

mortis eterne. Uel ſupple o dñe exiſtētes in vita media
ſumus in morte. Prima fuit vita iuſtitie ⁊ inocentie in q̃
creatus eſt homo. ſecūda eſt vita peccati ⁊ miſerie in qua
lapſus eſt homo. tertia erit vita imortalitatis ⁊ glorie ad
quā repabitur homo. Nos igitur dū ſumus i media vita:
ſumus in morte: qꝛ vita peccati mors eſt vite iuſtitie: ⁊ iō
querimus adiutorē. Alie eccleſie dicūt. medio vite: quia
eniꝫ nūc eſt mediū quadrageſime que vitā pſentē q̄ ſine
peccatis nō ducit̃ repreſentat: merito dicitur antiphona
ipſa In morte. i. in peccatis que ducūt ad mortē. Et qa i
epiſtola fit mentio de Suſanna: iō ꝓpter equiuocationē
vocabuli fit hodie ſtatio apud ſanctā Suſannā.

¶ De dñica quarta quadrageſime. Rubrica.

SEquit̃ dñica quarta in q̄ agit̃ de ſupna
hieruſalē. Et quia in terrā illā venit̃ eo
duce quo filij iſrael venerūt in terram
ꝓmiſſionis: ꝓut ſub ſeptuageſima dcm̄
eſt: ideo nūc legitur Exo. vbi dicit dñs.
Uidens vidi afflictionē populi mei q̄ ē
in egypto: ⁊ deſcendi vt liberarē eos de
manu pharaonis. ſic aūt dñs liberauit populū ꝑ plagas
miſſas ꝯ pharaonē: ſimiliter ⁊ ꝑ plagas liberat de manu
diaboli q̄ nō vult dimittere nos niſi in manu forti vt ibi
habet̃. Prima plaga ē ꝯuerſio aquaꝝ in ſanguinē ꝑ quā
peccatū infidelitatis ſignificat̃. Per alias plagas ſigni-
ficatur q̄ homo ꝑ multas tribulatōes ⁊ penas quas habet
dum moratur in peccato cogit̃ redire ad dūm ſicut ꝺ fi-
lio ꝓdigo legit̃. Legitur ergo Exodi qꝛ per fidē ē exitus
a ſeruitute diaboli: ⁊ ꝑ batiſmū q̄ ſignificatur ꝑ mare ru-
brum: ⁊ ꝑ impletionē mandatoꝝ. Quando vͦ homo tal̃
eſt facit ſeipſum tabernaculū dño. q̄ vͦ non faciet ei hoc
tabernaculū: nec ipſe faciet in futuro. Poſt Exodū ſequi-
tur liber Leuitici q̄ eſt tertius i penthateuco q̄ pertinet
ad leuitas q̄ debebāt dño offerre ſacrificia. vnde liber ē
oblationū. Ex quo eni homo implet mandata: ⁊ facit ta-
bernaculū dño: nō reſtat niſi oblatōes deo offerre. Debꝫ
tñ ſal apponere i omni ſacrificio ſuo: qꝛ cū diſcretione dꝫ
omnia facere. Quia ergo tales debēt eſſe mūdi ab omni
peccato: ⁊ offerre dño hoſtiā mūdā ſanctā ⁊ imaculataꝫ:
ideo ſequit̃ in Leuitico de mūdatione lepre: ⁊ dicitur ibi
multotiēs Sancti eſtote qm̄ ego ſanctus ſum. Et qꝛ h̄ fit
in ſolēnitate cordis: ⁊ debēt omnia fieri cū gaudio: iō po-
ſtea in codē libro agit̃ de ſolēnitatibus. Rurſum qꝛ nul-
lus ita pfectus eſt quin peccet aliqū ſalteꝫ venialiter: iō
ibi habetur de dubitatōe Moyſi ad aquas ꝯdictionis: q̄
nec ꝓpter hoc dimiſit opus ſpūale facere vt ad vocē ſuā
fluerent aque cū dixit. Aſcendat puteus. i. doctrina ſacra.
Ceterū ſicut mulier oñdit ex vna pte pomū filio ſuo: ⁊ ex
alia inimicū vt veniat ad ſe: ſimiliter ⁊ dñs. Iuxta illud
Oſee. ii. ca. In funiculis Adā traham eos in vinculis cha-
ritatis. Uñ in officio nocturnali oſtēdit inimicū qui non
vult dimittere ppl̃m niſi in manu forti: ⁊ i manu diuina
.ſ. ꝑ pdicatores: ⁊ iō pmū rñſoriū eſt. Locutus eſt dñs ad
Moyſen ⁊c. Siquidē moyſes ex aq̄s aſſumptus eſt xp̄s
ꝑ quē liberamur ab hoſ inimico: vel q̄libet pdicator: qui
ex aq̄s ſcripture debet aſſumi: ⁊ eſt quarti toni: qꝛ q̄ttuor
modis nos affligit diabolus. ſ. interficiendo mares. i. bōa
opa vel virtuoſos quos ſubmergit in flumine delitiaruꝫ
hui⁹ mūdi: ⁊ cogit ſeruire i luto luxurie: ⁊ latere auaritie: ⁊
palea inanis glorie. Porro q̄dē qꝛ ppl̃s in illa ſeptuagena-
ria captiuitate fleuit ſup flumina babylonis. ⁊ in fine Cy-
ro ꝑmittente letabūdus exiuit: ⁊ gratulans hieruſalem
introiuit: iō cū i pma dñica ppl̃s captiuat⁹ fleuerit dicēs
Circūdederūt me. ⁊ in ſcda orauerit dicens. Exurge. i ter-
tia quoqꝫ orauerit dicens. Eſto mihi. in quarta ꝯſolatōeꝫ
accēperit dicente domino. Inuocauit me ⁊ ego exaudiā
eum. in quinta etiā rurſus orationi inſtiterit dicens. Re-
miniſcere miſerationū tuaꝝ. in ſexta vͦ Dario licentiam
tribuente ꝯſolationem de reuerſione pcepit: ideoqꝫ dixit
Oculi mei. In hac ſeptimana tanq̄ꝫ i fine ſeptuageſime
ingrediēs hieruſalē gratulabūd⁹ exultat dicēs. Letare
hieruſalē. de hoc etiā dcm̄ eſt ſub pma dñica. ¶ Septe-
narium quoqꝫ pſentis vite que ſepteꝫ dierū circulo ſine
curriculo voluit̃: vel potius ſeptē etatibus q̄bus mūdus
ipſe diſtinguitur: ſicut ꝑ dies ſeptuaginta: ſic ꝑ ſeptē dñi-
cas facta repñtat eccleſia. Prima eniꝫ etas eſt ab Adam
vſqꝫ ad Noe. Scda vͦ a Noe vſqꝫ ad Abrahami. vel ſm̄
q̄ſdā ad Moyſē. Tertia a Moyſe vſqꝫ ad Dauid. Quar-
ta a dauid vſqꝫ ad tranſmigrationē babylonis. Quinta a
tranſmigratōe babylonis vſqꝫ ad aduētū dñi. Sexta ab
aduentu dñi vſqꝫ ad fineꝫ ſeculi. Septima ſimiliter vſqꝫ
ad eundē finē ſimul eni ꝯcurrūt: ſed illa i vigilantibus ⁊
laborantibus iſta i dormientib⁹ ⁊ quieſcētibus vbi reqe-
ſcunt electoꝝ aīe inter vbera lactantis matris ſue ſupne
hieruſalē. In pma dñica velut in ifantia mūdi homo a fe-
lici delectatōe deiectus clamat. Circūdederūt. In ſecun-
da velut in pueritia mūdi ꝯcipiēs homo ſpem ſue recōci-
liationis voce Noe q̄ſi pcentoris iplorat acceptilationē
recōciliationis dicēs. Exurge q̄re obdormis dñe. In ter-
tia velut i mūdi adoleſcentia ꝯcipiēs homo ſuā liberatio-
nē de egyptiaca ſeruitute ſue ꝓtectōis ⁊ liberatōis accele-
rationē voce Moyſi orat dicēs. Eſto mihi in deū ꝓtecto-
rem. Quarta deſignat iuuentutē eccleſie i q̄ regū diade-
mate coronat̃: ⁊ ſapiētia ꝓphetaꝝ ornat̃. Uñ illud offm̄
voce dauid quaſi pcentoris i cantib⁹ celebrat̃. Quinta ſe-
nectutē eccl̃ie in q̄ calor nālis icipit deficere. Nā ppl̃o in
babylone captiuato eccl̃ia captiua: nec altare habuit nec
templū. imo organa ſua ſuſpendit. iōqꝫ q̄nta dñica i vacat
officio. Sexta ſeniū eccl̃e. ſ. fines ſecloꝝ cū fili⁹ dei i venit
in mūdū ⁊ de diaboli ptāte liberauit gen⁹ humanuꝫ. Ne
igitur ſit imemor accepti bñficij ⁊ ingratū gratulat̃ ⁊ ait.
Oculi mei ſemꝑ ad dñꝫ. Hec aūt ſeptima ⁊ vltima ſigni-
ficat ſabbatū mūdi: in quo ſanctoꝝ aīe regeſcūt. illic hie-
ruſalē que ſurſum eſt que libera eſt que mr̃ nr̃a eſt ꝯletat̃.
vñ dicit̃ dñica letitie. Eſt eni ſeptia ſeptuageſima: ⁊ ꝑ ſep-
tenariū ſignificat̃ ſeptia etas eoꝝ q̄ ſūt i reqe. Repñtat
eni hec dñica libertatē ꝯceſſam filijs hieruſalē redeundi
a babylone āno ſexageſimo quā habuerūt plenariā i an-
no ſeptuageſimo. vñ totū hui⁹ diei officiū de letitia eſt ad
repſentandū illoꝝ letitiā: ⁊ ēt noſtrā qm̄ finitis ſex etati-
bus erim⁹ in ſeptia a mūdi exilio liberati eū celeſtē para-
dyſum que eſt patria nr̃a itrabim⁹. Cantat̃ ḡ hodie itroi-
tus. Letare hieruſalē. ad oñdēdū q̄ ſic̃ illi cū ingēti leti-
tia a babylone venerūt i hieruſalē: ita ⁊ nos ab hoc mun-
do letantes i celeſtē hieruſalē veniem⁹. Babylon eni in-
terpretat̃ ꝯfuſio. vñ ſignificat mūdū vel infernū: qꝛ in h̄
mūdo eſt ꝯfuſio vitioꝝ: ⁊ i iferno tormentoꝝ. Dicit̃ etiā
hec dñica refectionis: qꝛ in ea dñs refecit ⁊ ſatiauit q̄nqꝫ
milia hominū: vel qꝛ in ea oñdit̃ celeſtis hieruſalē: ex q̄
omnis refectio eſt. Quia ḡ eccl̃ia letat̃ ꝓ hac refectiōe: iō
cantat. Letare hieruſalē. i. eccl̃ia. tibi eni eterna reqes ꝓ-
mittitur. In nocturnali eni officio cantat̃ rñſoriū. Audi
iſrael pcepta dñi ⁊ ea in corde tuo q̄ſi i libro ſcribe. Et da-
bo tibi terrā fluentē lac ⁊ mel. Poſtea ſeq̄t̃ in itroitu. Ab
vberibus ꝯſolatōis eius. Hec v̾ba ſūt duo teſtā: de quib⁹
ſumūtur ꝓmiſſiones dulces: in q̄bus eſt ꝯſolatio noſtra.
Et ſūt in ea tria v̾ba letitie. ſ. letare: gaudere: ⁊ exultare.
Rō q̄re poſita ē ſub titulo de ſeptuageſima i pncipio. Et
ſumit̃ iſte introitus de Iſa. vltimo cap. ſed ꝺ antiq̄ trāſla-
tione quia in Iſaia ſic non iacent verba hec. verſus vero

de pſalmo qui loquitur de hieruſalem ſuperna ſcʒ. Letatus ſum ꝛc. q̄rti toni propter q̄nq3 milia hoīm: quos refecit. vel ideo q2 illi qui cohibent ꝛ refrenant ꝛ bene ordinant q̄nq3 ſenſus corpis: illi habebunt hō refectōez ꝛ conſolatōem: de qua ī introitu habet̄: ꝛ que petit̄ in collecta. Concede q̄s oīpotens deus vt q ex merito noſtre actiōis affligimur tue grē conſolatione reſpiremus. Scripſerūt tamē q̄daʒ ꝙ q2 Albert⁹ papa q tamē ī cronica nō inuenit̄ celebrauit tali die Rome ī dcā eccleſia que vocatur hieruſalem. ideo cantat̄. Letare hieruſalē. Et nota ꝙ ī q̄buſdam eccleſijs hac die: ꝛ ī feſto annūciationis dñi ī dne collecte dñr: vt quaſi duplex feſtū exoluere videat̄. qđ non fit ī alijs p̄cipuis feſtiuitatib⁹ ēt natiuitat̄ dñi: ꝛ ſimilib⁹: q2 ille per octauas ꝓducūtur: nec vni⁹ diei dūtaxat obſeruantia ſicut iſta coangūtant̄. Seqtur epl'a. Scriptū ē q̄m Abraham duos filios habuit ꝛc. ad Gala. quarto. ca. Ubi ſeqt̄. Que ſurſū eſt hierl'm libera ē que ē mater nr̄a. Hoc aūt dic̄ vt non timore ſeruili ſeruiamus dño ſed amore. Rñſoriū eſt ē codē. Letat⁹ ſum ī his q̄ dcā ſunt mihi ꝛc. ꝛ eſt ſeptimi toni ꝓpter ſeptimā etatē ī q̄ erim⁹ ī q̄ete. Sʒ q2 adhuc ſum⁹ ī labore: iō ſeqtur tract⁹ ſed ſuauiſſimus. Qui cōfidūt ī dño ſicut mons ſyon ꝛc. ī quo oſtendit̄ ꝙ q ī dño ſolo ſperant habebunt illā refectōem. Seqtur euāgeliū. Abijt Jeſus transmare galilee ꝛc. Joan. 6. ca. Quinq3 aūt panes q̄b⁹ dñs refecit nos ꝓut ibi legit̄ ſunt q̄nq3 libri Moyſi. duo vero piſces ſūt pſalmus ꝛ ꝓphetia: vel libri Joſue ꝛ iudicū q2 de illis ſeptē libris ſumunt̄ orōnes ī hac dñica: ꝛ ita reficit oēs. Offertoriū eſt. Laudate. ꝛ eſt ſecūdi toni ad oñdēdū ꝙ deū laudare debem⁹ ꝓ corporali refectōe ꝛ ſpūali. Poſtcōmunio vero eſt. Hieruſalē q̄ edificatur vt ciuitas ꝛc. Et loq̄t̄ de illa hieruſalem q̄ libera eſt. ꝛ eſt q̄rti toni ꝓpter q̄ttuor que ibi dñr. Primū eſt q2 oīa ſūt cōmunia. Ibi. n. de⁹ eſt oīa ī oībus. Secundum eſt ꝙ eternal'r participant̄ ea q̄ ibi ſunt. vnde dic̄: Cuius ꝑticipatio ī idipſū. Tertiū eſt ꝙ nullus de filijs dyaboli poteſt ibi aſcendere vnde dic̄. Illuc. n. aſcenderunt trib⁹ trib⁹ dñi. Quartum q2 ibi eſt continua laus dei. vnde ſeqtur. Ad cōfitendū noī tuo dñe. ꝛ inde eſt illud. Btī q habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. In hac dñica Romanus pontifex celebratur⁹ ad eccleſiam pergens ꝛ rediēs ab eadē: aureā ī manu ſub aſpectu populi fert roſam. Circa qđ duplex īſurgit rō. vna ſcđm litteram. altera ſ̄m ſpūm. Sane ſ̄m litterā ne fidelis populus: ꝓpter q̄drageſimalis obſeruantie aſperitateʒ ſub continuo labore deficiat: q2 quod caret alterna requie durabile non eſt: ideo ī hac mediana quadrageſime q̄dāʒ recreatiōis ſolatiū iterponitur vt anxietas tēperata leui⁹ ſufferat̄. Juxta illud. Interpone tuis iterdū gaudia curis. Hodiernū nāq3 offm̄ tota leticia plenū eſt: ꝛ ī oī verborū clauſula iocūditas exuberat. gaudium reſonat. hilaritas iculcat̄. Tria itaq3 repreſentat dies iſta. ſ. charitateʒ poſt odiū. vnde dr̄. Letare hieruſalē ꝛ cōuentum facite oēs q diligitis eā. gaudiū poſt triſticiā: vn̄. Gaudete ī leticia: q2 in triſtitia fuiſtis. ꝛ ſacietatē poſt famē: vnde. Ut ſatiemini ab vberib⁹ cōſolatōis veſtre. Que tria pariter deſignātur ī tribus ꝓꝓetatibus huius floris: charitas ī colore. iocunditas ī odore: ꝛ ſacietas ī ſapore. Roſa q̄ppe pre ceteris floribus colore delectat: odore recreat: ꝛ ſapore cōfortat. delectat ī viſu: recreat ī olfactu: ꝛ cōfortat ī guſtu. Nempe roſa ī manu romani pontificis: gaudiū iſraelitici populi deſignat quādo per grām xp̄i data eſt illi de babylonica captiuitate licētia redeūdi. Deīde illaʒ donat nobiliori ꝛ potentiori q tunc ī curia reperit̄ ī quo nobilitas ꝛ excellentia illi⁹ peculiaris ppl'i dñi deſignatur. Demuʒ ille cū multo eq̄tatu ꝛ leticia igenti ciuitatē cū roſa circuit: figurans gaudiū illius ppl'i in ciuitatē hierl'm reuerſi: atq3 cōmunionē totius fidelis ppl'i ꝛ eccleſie letitiā de ꝓmiſſis Spūaliter autē flos iſte florem illū ſignificat: q de ſe dic̄ ī canticis. Ego flos campi ꝛ lilium cōuallū. Et de quo ꝓpheta. Egredietur v̄ga de radice ieſſe: ꝛ. f. d. r. e. a. Qui vere eſt flos floꝝ. ī. ſanctus ſanctoꝝ: q2 p̄ ceteris floribus. ī. ſanctis colore delectat ī viſu. Nam ſpecioſus forma p̄ filijs hoīum ī quē deſiderant angeli ꝓſpicere. Qui odore recreat ī olfactu: q2 ſicut legit̄ ī canticis. ī. c. Meliora ſūt verba tua vino: flagrantia vnguētis optimis. Qui ſapore cōfortat ī guſtu: q2 panis quē ipſe dat caro ſua eſt ꝓ mundi vita omne delectamentū habēs ꝛ oīs ſaporis ſuauitatē. Hic eſt enī q de q̄nq3 panib⁹ ꝛ duob⁹ piſcibus q̄nq3 milia hoīum ſaturauit. Triplex aūt ē ī hoc flore materia aurū. vʒ. muſcus ꝛ balſamū: q2 triplex ē ī xp̄o ſubſtantia: deitas: corp⁹: ꝛ aīa. Sʒ balſamo mediāte muſc⁹ auro dīūgit̄: q2 aīa corpus cōiūgit̄ deitati. Diuina enī nā tante ſubtilitatis eſt vt corpori de limo terre formato non cōgrueret vniri niſi rōnabili ſpū mediante. ¶ Rurſus flos ipſe aureus eſt: q2 rex regū eſt dñs dominantiū: cui⁹ rubor apparuit ī īſignijs paſſionis: ꝛ odor ī gloria reſurrectionis. Huius floris baiulus eſt vicarius ſaluatoris. Romanus vero pontifex ſucceſſor vtiq3 Petri: ꝛ vicari⁹ Jeſu xp̄i qui hūc florem fidelib⁹ populis demonſtrat: non oī tp̄e ſed ī hac dñica tantū que ſeptima eſt ab illa que ſeptuageſima nūcupat̄: q2 xp̄s nō in q̄libet hora ſed ī ſeptima tantū etate videt̄ ab illis q beata requie cōſolabuntur. ¶ Rurſus ī vrbe oſtēdit̄ non alibi q̄ apud baſilicam: que ſancte crucis ī hieruſalem appellatur: que ſupne hieruſalē typū optinet: ꝛ ſpem repn̄tat: de qua dr̄ ī epiſtola hodierna. Illa que ſurſū eſt hieruſalē libera eſt: q̄ eſt mater noſtra: ī q̄ xp̄m angeli ſancti ꝛ beate aīe cōtemplant̄: ad quaʒ merito dr̄. Letare hieruſalem ꝛ cōuentuʒ facite oēs q diligitis eam. q. d. vos catholici non heretici. ¶ Differt aūt hodierna ſtatio ab illa que fit ibidem ī ſcđa dñica aduentus: q2 illa future beatitudinis eſt annūciatio. hec quaſi p̄ſentis cōtēplatio. Unde ꝛ feſtiuius agit̄ q2 ſpei noſtre feſtiuitas eſt. Hac etiā die xp̄ianus coronat̄ iperator: vt ſemper corone ſupne hieruſalem medit̄. Dauid ter ī regē vnctus eſt: vt dicet̄ ſub dñica poſt aſcenſionē. Hec ergo dñica p̄uilegiata eſt: q2 repn̄tat licentiā redeūdi de ſeruitute ad libertatē populo iſrahelitico ɔceſſā ꝛ leticiā ex h̄ habitā.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Secunda feria eſt de iudicio. Unde ī epiſtola. Uenerunt due ꝛc. tertij Reg. 3. c. agitur de iudicio Salomōis duab⁹ mulierib⁹ de puero cōtēdētib⁹. ex de pſū. c. i. Mlier vna q̄ dixit ꝙ dīdat̄ puer: ē ſynagoga que diuidi conata eſt pueꝝ Jeſuʒ. alia mulier q̄ dicit: dēt ei infans viuus: ē eccleſia: Unde ī reſponſorio petit hec mulier pueꝝ. Eſto mihi in deum ꝓtectorem. ī. petit ſibi dari chriſtū. Euāgeliū. Prope erat. Jo. 7. c. ſimiliter ē de eiectione vēdentiū ꝛ de iudicio. ibi habetur ꝙ non credebat ſe Jeſus eis q̄ nixi ſunt eū iterficere. poſtea ſeqtur de paſſiōe ſua. Soluite. ideſt ſoluetis templū hoc ꝛ in triduo excitabo illō. ſciebat enim quid facturi erant. Quia vero ex paſſione dñi eſt omne gaudium: ideo in offertorio cantat eccleſia Jubilate. In introitu aūt petit iudicari. ſed prius petit miſericordiam. Deus in nomine tuo ſaluū me fac. ſ. per miſericordiam: ꝛ in virtute tua iudica me: ꝛ eſt quarti toni: quia ibi habet̄. Ab īſurgentib⁹ in me libera me. ī. ab inimicis q quattuor modis ſicut dictum eſt ſub dominica inſurgūt contra nos: ꝛ ideo ſicut dominica fuit de miſericordia ita ſecunda feria eſt de iuſticia.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria ē de orone.i.de efficacia orō nis que.s.fit salua iuſtitia:qḋ oſtendit̄ i epiſtola. Locutus eſt ⁊c. que eſt Exodi. 32. ca. vbi ſeqtur. Dimitte me vt deleā eū. ⁊ Moyſes orauit ꝓ populo. ⁊ dn̄s dimiſit peccatū:ſalua tamen iuſticia quia reſeruauit ſibi vindictam. Unde ⁊ ſi pp illud peccatū qḋ cōmiſerūt i xp̄m ꝑcipue puniant̄. tamē ⁊ ꝓpter illud qḋ ꝯmiſerunt tūc:ſcʒ adorādo vitulū. vnde dicit dn̄s i euangelio. Jmplete mēſurā patrū veſtroꝝ. qꝛ vero tam efficax eſt orō. ideo i itroitu dicit eccleſia. Exaudi orōnem meā ⁊c. verſus. Cōtriſtatus ſuʒ i exercitatiōe mea. Cōtriſtatus enī fuit ꝓ dilatiōe patrie ⁊ icolatu miſerie. Qꝛ vero exercitatio xp̄iani eſt in coertione a petulantia ⁊ laſciuia qnqʒ ſenſuū:icirco qrto tono reſonat hunc itroitū eccleſia. Et ſeqtur epiſtola. Locutus eſt ⁊c. i qua ſicut dc̄m ē ipetrauit Moyſes dimiſſioneʒ peccati ſalua iuſticia. ⁊ vt filij eorū mererent̄ itrare terraʒ ꝓmiſſionis. iō i reſponſorio orat eccleſia vt mereat̄ ipſam ipetrare filijs ſuis vt itrent terrā ꝓmiſſionis. lʒ adorauerunt vitulū conflatilem.i.venerati ſunt laſciuiaʒ ⁊ pompā mundi dicens: Exurge dn̄e fer opē nobis. ⁊ verſus. Deꝰ auribus noſtris audiuimꝰ:qm̄ tu liberaſti eos ⁊ cōdonaſti eis: ſic ⁊ fac nos ſpūaliter. Poſtmodū ſeqtur euangeliū. Jam die feſto. Jo. 7. ca. de obſtinatōe iudeoꝝ q̄ dicebant. Quomō hic lr̄as ſcit cū non didicerit. ⁊ dixit dn̄s. Moyſes dedit vobis legem: ⁊ vos vultis me iterficere. q.d. contra legē veſtrā vult̄ facere ⁊ facitis. ⁊ dixerūt. Demoniū habes. ecce quomō obſtinati fuerunt. ⁊ hoc eſt quod in epiſtola habet̄. Receſſerunt cito a via quā oſtendiſti eis. Eccleſia vero oſtēdens ſe nō cōſentire peccatꝭ:dic̄ i offertorio: Expectans expectaui dn̄m. oſtendēs ſe expectare xp̄m vſqʒ ad finē. Et qꝛ bene expectat q̄ a laſciuia qnqʒ ſenſuuʒ abſtinet:iō qnti toni eſt. Per hāc auteʒ ſpem reducit̄ nouꝰ populus i terraʒ ꝓmiſſionis. vnde ſeqtur poſtcōio. Letabimur i ſalutari tuo. ⁊ eſt p̄mi toni qꝛ oīs letitia a deo eſt.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Sequitur quarta feria que eſt cathetiçādoruʒ. qꝛ ea die ducunt̄ ad eccleſiam cathecumini ⁊ cathetiçant̄.i. iſtruuntur. ⁊ hoc eſt tertiū ſcrutiniū vt iam dicetur. Ut autē ſeruiamus conſuetudini eccleſie italie que ſcrutinij ſolēnitateʒ obſeruant: ⁊ iuribus de illo loquentibus:⁊ qꝛ etiam quedā de his que de illo fiūt vbiqʒ i baptiçādo ſeruant̄:ideo aliqua de illo dicamus. vʒ. q̄d fit ſcrutinium ⁊ vnde dicat̄: ⁊ vnde originē traxit. quādo ⁊ quotiens ⁊ q̄re i temporibus ſtatutis fiat: q̄d i eo fiat vſqʒ ad exorciſmuʒ. ⁊ q̄d ab exorciſmo vſqʒ ad eccleſie igreſſū:⁊ quid ab ipſo igreſſu vſqʒ ad finē: ⁊ quare hec oīa fiāt. ſubſequenter vō de officio miſſe huiꝰ diei dicemus. Scrutinium nihil aliō eſt q̄ꝫ fidei religionis ⁊ xp̄iane inquiſitio. Eſt.n. quaſi qōdam iter ſeu ꝑparatio ad baptiſmū: ⁊ dr̄ a ſcrutando.i. igrendo: qꝛ fidei religionis iqſitio fit i eo. vnde originē traxerit iam dicet̄. Incipit aūt fieri ſcrutiniuʒ i quarta feria tertie hebdomade quadrageſime:ſed i hac quarta fit ſolemne. Fiebant enī in p̄mitiua eccleſia ſeptem ſcrutinia: duo ſcilicet i quarta feria ⁊ ſabbato tertie hebdomade: ⁊ duo in hac quarta feria ⁊ ſabbato huiꝰ quarte hebdomade. ⁊ duo i q̄rta feria ⁊ ſabbato qnte hebdomade. ⁊ vnuʒ i quarta feria vltime hebdomade. i q̄bus adulti q̄ venturi erant ad baptiſmū docebant̄ orōnem dn̄icaʒ ⁊ ſymbolū: vt i ſequenti tūc ſabbato i quo baptiçandi erant vtrunqʒ ante baptiſmū ſcirent. ⁊ adhuc hodie i q̄buſdam eccleſijs ſeptem fiunt ſcrutinia ꝓpter ſeptiformē gr̄am ſpūs ſācti. Sʒ tertiū. vʒ. hac die ſolēniſſimū ⁊ i oībus eccleſijs ordinem romanū ſequentibꝰ. Jn quolibet ſcrutinio dr̄ miſſa ſcrutinij. vʒ. Dū ſanctificatus fuero. de qua iaʒ dicet̄. Dicunt̄ ēt ꝓprie collecte ꝓ cathecuminis: vt. Omnipotēs ſempiterne deus eccleſiā tuā iter rein edy ⁊c. Sed q̄ritur quare tertiū ſcrutiniū fit ſolenne: ⁊ nō p̄mū nec ſcḋm. Rn̄detur ad notandū q̄ nec p̄ma etas.i. ifantia. nec ſcḋa.i. pueritia ita apta eſt ſeruitio dī ſicut illa i qua maxime diſcretio boni ⁊ mali haberi icipit: ⁊ i qua ꝯtra carnē pugnatur. Jnde eſt etiā q̄ non p̄ma tribus.i. tribus iude: nec ſecunda.i. tribus ſymeon. ſed tertia.i. leuitica ſacrificijs domini ē deputata. ſʒ nec i p̄mo libro penthateuci: nec i ſcḋo agitur de ſacrificijs. ſed i tertio put dc̄m eſt in precedenti dn̄ica. fit āt ſcrutiniū i hac ſeptima hebdomada a ſeptuageſima: qꝛ duʒ iudei fuerūt i babylonica captiuitate mixti fuerunt iter eos q̄dam de gentilibus. vnde poſt eorum reditum ignorabatur de pluribꝰ vtꝝ eēnt iudei vel non. q̄dam etiā dicebant ſe fore de leuitica tribu q̄ non erāt. ⁊ ſe ſacerdotes q̄ non erāt. Jdeoqʒ Eſdras ⁊ alij ſapientes genealogias diligenter ſcrutati ſūt ⁊ iudeos a gentilibus: ⁊ leuitas a non leuitis ſegregauerunt: ita ⁊ nos i hac ſeptima hebdomada que fineʒ illius ſeptuageſime babylonice captiuitatis ſignificat: ſcrutinium facimus vt credētes ab icredulis ſegregemꝰ. quos i ſacroſācta ſolēnitate redēptionis noſtre ex aq̄ua ⁊ ſpū ſancto renouemus. Non.n. in p̄mitiua eccleſia alio tempore baptiſma celebrabatur niſi forte mortis periculo iminente. Oēs igitur eccleſie prolis quam per anni circulum verbi pabulo generabāt: hac die noīa ſua dabant i q̄bus perſcrutandū erat ne qua radix amaritudinis ieſſet: vt i hereticis: ne p̄us illis ſācta darent̄ q̄ꝫ xp̄iana fides radices in eorū mentibus fixiſſet. i.q. 7. quotiens. de con. di. 2. ego. Unde noībus datis q̄libet eorum per dies ſequentes vſqʒ ad paſcha fidei regulam audiebat. ⁊ ſic lactatꝰ ⁊ grandeſcens i plenilunio.i. in baptiſmo plena fide ſymbolū reddēs xp̄o in baptiſmo cōmoriebatur ⁊ reſurgebat. ¶ Porro i hac quarta feria fit ſcrutinium ꝓpter multa. Primo qꝛ ipſa ꝑfigurata ē a q̄rta ſeculi etate que fuit a Dauid vſqʒ ad trāſmigrationem babylonis. Jn qua non ſolum iudee gentis ichoatum eſt iperium. veꝝ etiā xp̄i ⁊ chriſtianoꝝ regnuʒ ex ꝓmiſſione ſumpſit exordiū iurāte dn̄o Dauid. De fructu vētris tui ponam ſuper ſedē tuā. ideoqʒ merito in hac feria cathecumini ad xp̄i nomen accedunt. ⁊ xp̄iana religio in eis initium capit. Secundo qꝛ ſicut i quarta feria ſtelle create ſunt ⁊ i celo ſoli ⁊ lune cōiuncte: ita ⁊ fideles hodie concipiuntur q̄ xp̄o ſoli ⁊ eccl'ie lune cōiungunt̄. ⁊ i celo. id eſt i patris regno iaʒ ſplendent in ſpe: ⁊ i futuro ſplendebunt i re. Tertio qꝛ ſicut in quarta etate edificatū eſt templum dn̄i per Salomonē: ſic ⁊ in hac quarta feria preparamus baptiçandos: vt ſint templū dn̄o. Quarto qꝛ i quarta feria cepit nr̄a redemptio: i quo ꝓditus eſt dn̄s a Juda: vt ꝓ redimenda eccleſia moreret̄. adeo ⁊ i quarta feria iſti preparant̄ vt effectum percipiant redemptionis. Quinto q̄a agnus viginti quattuor diebꝰ obſeruabatur ⁊ ꝑparabatur: ⁊ luna q̄ndecima imolabatur: dōcet vt eccleſie noua ſoboles que ad cōmoriendū xp̄o in baptiſmo preparat̄: diebꝰ q̄ndecim anteriori ieiunio ſpūalr̄ ſaginata: etati lune que illaʒ ſignificat exequetur. Sexto: qꝛ quarta hoīs etas. ſcʒ iuuētus per quartā feriaʒ ſignificata apta eſt prelijs ⁊ gubernaculo iperij: ⁊ iō cathecumini ꝑparant̄ i quarta feria ad pliuʒ ꝯtra dyabolū: ⁊ ad regnū ⁊ iperiū regni dei. Hoc āt ordine ſcrutinia celebrant̄: q̄m a ꝑncipio vſqʒ ad exorciſmū hec fiunt. Primo quidē fit nominum baptiçandoꝝ per acolitum deſcriptio: ⁊ eoꝝ ꝑ noīa in eccleſia vocatio.

Secundo maſculoꝝ ad dexteram. feminaꝝ ad ſiniſtraꝫ
ad ianuam eccleſie vbi ſidē petunt reductio. Tertio per
exorciſtā gemina iterrogatio. vna d̄ renūciatōe dyaboli.
alia de fide xpi. Quarto d̄monis exufflatio. Quīto crucī
ī fronte expreſſio. Sexto dr̄ orō. Septimo fit in ore ſalis
īpoſitio. Quod igr̄ noīa per accolitū ſcribunt̄ ex quo ipſe
etiā notarius dictꝰ eſt: ſignificat ꝙ noīa fideliū ī libro vite
ſcripta ſunt. Quod noīati ꝫ vocant̄: ſignificat vocatōem fi-
delium ad vitā eternā. Ceteꝝ ianua xp̄s eſt. Ducunt̄ igit̄
credituri ad ianuam. ideſt ad chriſtuꝫ qui de ſeipſo dicit
Ego ſum oſtium. per me ſi qs introierit ſaluabit̄. Qꝛ vero
maſculi ponunt̄ a dextra: ⁊ femine a ſiniſtra: deſignat ꝙ
viril̄r agentes a dextrī ⁊ effeminati a ſiniſtris ī iudicio ſta
tuuntur. Qꝛ abrenunciant dyabolo: per hoc ſe a iugo eius
cui ex originali ſunt obnoxij ſubtrahūt. Per hoc enī ꝙ fi
dem xpi confitent̄: iugo xpi ſe ſubijciūt. Demonis exuffla
tio eſt poteſtatī eiꝰ debilitatio. Crux que iprimitur fronti
eſt vexillū noſtꝝ quo dyabolū vincimꝰ. nō fit aliud ſignū
niſi crux: vt ī hoc ſolo ſigno dyabolus ſciens ſe eſſe victuꝫ
cōtremiſcat ⁊ fugiat. Fit aūt in ſede pudoris. i. ī fronte: ne
erubeſcat fidel̄ cōſiteri dn̄m ſuū eſſe crucifixum. Oratio
cōtra dyabolū eſt munitio. Sal ī ore poſitū eſt ſapientie
cōdimentū. Hec plenius dcā ſunt ī pte p̄ma ſub titulo de
vnctionibus: ⁊ dicet̄ ſub ſabbato ſcō. Nunc dicenda ſunt
q̄ ab exorciſmo vſqꝫ ad igreſſū eccleſie fiunt. Primo dya
bolus exorciçat̄: ⁊ ter repetunt̄ verba illa. Audi maledi-
cte dyabole ⁊c̄. Secūdo maſculi ſeorſuꝫ ponunt̄. Tertio
ad monitōem dyaconi capita iclināt cathecumī: ⁊ ſuper
eos orō dn̄ica ⁊ ſymbolum dicit̄. Quarto a ſacerdote au
res ⁊ nares illoꝝ ſaliua tangunt̄. Quīto ab accolito illu-
minant̄. Sexto a dyacono euangeliuꝫ ſup̱ eos dr̄. Septi
mo per oſtiariū ī eccleſiam itroducūtur. Primo ergo ex
orciçatur dyabolus. i. adiurat̄: vt a fidelibꝰ recedat. Ter
repetuntur verba illa. Audi maledicte dyabole ⁊c̄. qꝛ in
confeſſione trinitatī dyabolo reſiſtitur. Surſum maſcu-
lis: ⁊ deorſum feminis fit exorciſmus: qꝛ maioribus ma-
iora. minoribꝰ miora ſunt ꝓponenda. Quod ad ammoni
tionem dyaconi capita iclinant: ſignificat ꝙ cum deo cō
municaturi acclamante dyacono capita īclinabūt: ⁊ hec
rō p̱ cōmunione habet̄. Quod ſymbolū ⁊ dn̄icam orōnē
ſacerdos ſuper capita eoꝝ dicit: notat ꝙ tēplū dn̄i cōtra
dyabolū munit. Aures ⁊ nares ſaliua tangit: vt doctrinā
de ore p̄dicatoris ꝓcedēte fideles libēter audiāt ⁊ ipa eis
bene redolcat quoad uſqꝫ ſpūꝫ habēt ī naribus. i. quādiu
viuunt. Ipſoꝝ illumiatio eſt tenebraꝝ ignorātie ⁊ pecca
ti per lumē itelligentie effugatio. Euāgeliū qđ ſuper eos
dr̄ eſt doctrina ſaluatoris qua iſtruunt̄. Deide p̱ oſtiariū
itroducunt̄ qꝛ poſt ipletionē euāgelij: per oſtiariū. i. p̱ ſpi
ritum ſanctū ī celeſtē patriā itroducunt̄. Poſt hec dicen
da ſunt ea que ab igreſſu eccleſie vſqꝫ ad miſſā fiunt. Pri
mo maſculi ad auſtrū ſtatuunt̄. femine ad aqlonem. ide
quattuor lectōes ſuper eos legunt̄: ⁊ q̄tuor initia euāge-
lioꝝ. deide duo. vnus maſculus ⁊ vna femina ī ſāctuariū
ab acolytis portant̄. poſt ſymbolū grece ſuper maſculos.
latine ſup̱ feminas dr̄. His peractis eccleſiā īgrediuntur:
⁊ ſic miſſa cantat̄. Quod āt maſculi ad auſtruꝫ ⁊ femine
ad aqlonē ſtatuunt̄: ſignificat ꝙ fortiores hoſtibꝰ tētatio
nuꝫ obijciendi ſunt: ⁊ debiliores humil̄r ſunt erudiendi.
Qꝛ quattuor lectōes ſuper eos legunt̄ ſignificat doctrinā
quattuor euāgelioꝝ qua īſtruunt̄. Vn̄ ſtatī quattuor ini-
tia euangelioꝝ legunt̄ ſuper eos: quaſi cōgreget eos a q̄t-
tuor partibꝰ orbis. Quod vnus maſculus ⁊ vna femīa por
tant̄ ī ſacratiū ſignificat ꝙ de vtroqꝫ ſexu fideles aſcēdēt
ī celū. Sed non aſcendunt niſi vnꝰ. i. ī vnitate eccleſie cō
ſtitutus: ſicut ⁊ in p̱batica piſcina non ſanabat̄ niſi vnus.

Quod ſymbolū legit̄ ſuper maſculos grece ⁊ ſuper femi-
nas latine: per duas linguas qbus ſymbolū legitur omnē
linguam itelligimus. Nam ī grecis viguit ſapīa. ī latinis
ſcꝫ Romanis potentia: ⁊ ita per has duas tanqꝫ excellen
tiores oēm linguaꝫ ītelligimus quaſi cū apoſtolo ad Phi
lip. 2. ca. dicamꝰ. oīs ligua confiteatur: quia dominus no-
ſter Jeſus xp̄s in gloria eſt dei patrī. Expoſitionē oratōis
dn̄ice: ⁊ ſymboli in quarta parte īſius locis expoſuimus.
Et attende ꝙ ante hāc quartam feriā ī dn̄ica vel ī ſecun
da feria eſt huius ferie ſcrutiniū populis annūciandū his
verbis. Scrutinij diem dilectiſſimi fratres quo electi no
ſtri diuinitus īſtruātur īminere cognoſcite. ideoqꝫ ſollici
ta deuotione ſequenti quarta feria circa horā nonam cō
uenire dignemini: vt celeſte myſteriū quo dyabolus cuꝫ
ſua pompa deſtruit̄: ⁊ ianua celeſtis regni aperietur: īcul
pabili miniſterio peragere valeamus. In hac vero feria
quarta finitis miſſarū ſolemnijs p̄ſbyter annūciat vt ſab-
bato p̱ximo ad ſcrutiniū reuertant̄: ⁊ ſic iterū atqꝫ iteruꝫ
annunciat donec ſepteꝫ ſcrutinia celebrent̄. Sane exple
to ſcrutinio dr̄ miſſa vt p̄miſſuꝫ ē: ī qua legit̄ lectio ⁊ epl̄a:
qꝛ baptiçādus ī duobꝰ ē cathetiçādus. i. īſtruēdus. ſ. nouo
⁊ ve. te. maxime ī illis q̄ p̱tinent ad baptiſmū. ¶ Rurſus
qꝛ inſtruendus eſt ī fide ⁊ in moribus. ideo due lectiones a
legunt̄: de qbus in eis cum ſuis reſponſorijs diſputatur.
Legitur enī de philippo ꝙ eunucho euangeliçauit Jeſuꝫ.
Et ſm̄ auguſtinū euangeliçare Jeſum eſt: non tantuꝫ do-
cere credenda: ſed etiam que ſunt poſt baptiſmū ſeruan-
da. In prima ergo lectōe ſcꝫ. Sanctificabo ⁊c̄. que ſūpta
eſt de Ezechi. 36. de fide agitur vbi dr̄. Tollam qppe vos
de gentibus: ⁊ cōgregabo vos de vniuerſis terris: ⁊ effun
dam ſuper vos aquā mundā: ⁊ mundabimini ab omnibꝰ
inquinamentis veſtris: ⁊ dabo vobis cor nouuꝫ. Fideles
enī de varijs terris cōgregati ſunt ī eccleſia ⁊ aqua ſaluta
ris baptiſmi ſuper eos effuſa eſt: quia ab vniuerſis peccatī
⁊ erroribꝰ ſunt mundati: ⁊ datum eſt ei cor nouum vt cre
dant in xp̄m. De hac lectione ſumitur ītroitus. Dum ſan
ctificatus fuero ⁊c̄. vel batiçatus dr̄ cor nouuꝫ. In verſu
āt. Bn̄dicā dn̄ꝫ ⁊c̄. ſūt gratiaꝝ actiones de hac ſanctifica
tione. ⁊ eſt tertij toni: qꝛ ſācrificatio pertinet ad trinitatē.
Uerum qꝛ per talem ſcīficatōem fiunt hoīes filij dei: iō
ſubſeqtur ī graduale. Uenite filij audite me. timorē dn̄i
docebo vos: qđ eſt ſeptimi toni. p̱pter ſeptē dona ſpūs ſci
que dant̄ ī baptiſmo. vel quia ad hoc ꝙ quis vere credat
in xp̄m neceſſe eſt vt timeat deū: ideo ſeqtur ipſū gradua
le. vbi ſeqtur de timore: Initium ſapīe timor dn̄i eſt. Qui
ergo radicē iponit credulitatis eū a timore īchoare opor
tet. Juxta illud. A timore tuo dn̄e ꝯcepimus: ⁊ pepcrimꝰ
ſpūꝫ ſalutis. In ſcđa lectione. ſ. in Epiſtola. Lauamini ⁊c̄
que ſumitur de Jſa. i. ca. agitur abundanter de moribus.
vbi dr̄. Quieſcite agere peruerſe: diſcite bene facere ⁊c̄. ⁊
poſtea concluditur. ⁊ venite ⁊ arguite me dicit. dn̄s. q. d.
Si hoc feceritis ⁊ vos non remunerauero: iure me tanqꝫ
iniuſtum redarguere poteſtis. Iteꝫ dr̄ ibi Lauamini. ſ. per
baptiſmū. ⁊ eſtote. i. manete mundi ſcꝫ p̱ pn̄iam. Et ꝙ poſ
ſint oſtendit dicens. Auferte malū cogitationū veſtraꝝ: ⁊
ſi fuerint peccata veſtra vt coccinū quaſi nix dealbabunt̄
⁊c̄. Uerū qꝛ illi q fidem veraꝫ ⁊ bonos mores ſeruant ad
hereditatē dn̄i pertinere p̱bant̄: iccirco ſeqtur graduale.
Beata gens cuius eſt dn̄s deꝰ eiꝰ. populus quē elegit dn̄s
ī hereditatē ſibi. Hi efficiuntur celi q verbo ideſt filio dei
firmantur: vn̄ ſeqtur v̄ſus. Uerbo dn̄i celi firmati ſunt ⁊c̄
Iteꝫ qꝛ in talibus locū habet beatitudo: ideo graduale il
lud eſt p̄mi toni: qꝛ btitudo a ſolo deo eſt. Ab his quoqꝫ nō
diſcrepat euangeliuꝫ p̄cedens. ſ. Preteriens Jeſus ⁊c̄. Jo
9. c. qđ eſt de illuminatione ceci: quia ceci illuminant̄ ī ba

ptiſmo. vnde dr̃ ibi. Lutum fecit dñs ex ſputo ⁊ precepit ceco vt lauaret ſe in natatorio ſyloe. i. chriſti q miſſus fuit a prẽ. i. in baptiſmo vel i doctrina xp̃i de quo dr̃ Geñ vlti. ca. Non auferet̃ ſceptrum de iuda: ⁊ dux de femore eius donec veniat q mittẽdus eſt. hebre⁹ habet. Donec veniat ſylo. id eſt miſſus. Poſtmodũ in gratiarum actiõe ſeqtur offertoriũ ſecundi toni: ꝑpter illuminatõez ⁊ cõfirmatõem. Dcõ aũt offertorio archidyaconus aſcẽdit pulpitum clamans alta voce. Si qs eſt cathecuminus exeat foras: put dcm̃ eſt i ꝓhemio quarte partı: ⁊ tũc oẽs cathecumini exeunt foras: ⁊ ſic fit ſepties ꝑuſq̃ baptiçẽtur. vz. i quolibet ſcrutinio. qꝛ q nõ regenerati ſunt nec ĩter dei filios cõputari: nec xp̃i myſterijs cõuenit itereſſe. Quidã tñ cathecuminos ante euangeliũ de eccleſia eyciũt. qđ nõ laudam⁹ cũ eis ſit euangeliũ ꝑdicandũ ſic: ⁊ apoſtoli ꝑmitijs gẽtiũ euangeliũ ꝑdicauerunt: ſed ſacrificio itereſſe nõ debent. tum qꝛ ſacerdos orat ꝓ circũſtantib⁹: quoꝝ fides deo cognita ẽ ⁊ nota deuotio. at iſti nõdũ fideles vocantur. tum qꝛ quod conficitur fidelibus porrigitur. In poſtcõmunione vero agit gratias cecus de illuminatione ſua dicens: Lutũ fecit dñs ex ſputo. Joã. 9. ⁊ eſt ꝑmi toni: qꝛ ad locũ vnde exeunt flumina reuertuntur: vt iteruz fluant. ſic ãt recognoſcendo bona debem⁹ agere deo gratias. Hec aũt quarta feria i h ꝓuilegiata eſt: qꝛ i ea legũtur due lectões ꝓ eo q in ſequẽti ſabbato ordines celebrantur. Item qꝛ hac die ordinandi examinant̃. Item qꝛ hac die fit ſcrutinium baptiçandoꝝ i ſabbato paſchali: vt pmiſſum eſt.

¶ De quinta feria. Rubrica.

Quinta feria oſtendit q nõ eſt ſãctificatio niſi a deo. vnde itroitus eſt. Letetur cor querentiũ dñz: ⁊ poſt. Querite faciẽ eius ſemp. ⁊ eſt ſecũdi toni: qꝛ queritur vt habeat̃: ⁊ poſtea vt ampli⁹ habeatur. quãto eni magis habet̃ tãto magis queritur. Epiſtola vero. Uenit mulier ⁊c̃. quarti Regũ. 4. c. eſt de reſuſcitatõe filij mulieris ſunamitis quẽ reſuſcitauit Helyſeus: ⁊ icuruauit ſe ſup pueꝝ: ⁊ pueri q̃litati ſe ꝯformauit. puer vo ſeptẽ excitatiões emiſit: ⁊ ẽ reſuſcitat⁹. Nãpe ſunam itꝰ iterptat̃ captiua. fili⁹ ei⁹ gen⁹ humanũ. qđ dr̃ puer ꝑpter puitatẽ ſẽſus. baculus de q ibi dr̃ eſt lex que percutit dicens. Oculum pro oculo ⁊c̃. q neminem ad perfectõez ducit. Helyſeus vero. i. xp̃s iclinauit ſe ſuper hunc puerũ: id eſt exinaniẽs ſe fact⁹ eſt ei ſilis ⁊ reſuſcitat⁹ eſt. Sed oportet vt ſeptez excitationes emittat. Prima eſt fidei: qꝛ ſine fide non eſt itroit⁹. Primo. n. veritati debet qs credere ⁊ oĩa poſſia ſunt credenti. Dñe ingt leproſus: ſi vis potes me mundare: ⁊ dixit volo mundare. Secũda excitatio ẽ timor. Tertia eſt dolor ꝺ pctis: qꝛ miſericordia non fit ſine iuſtitia. Quarta ꝓpoſituz cõfitendi. Quinta eſt propoſitum ſatiſfaciendi. Sexta ꝓpoſitum de cetero nõ peccandi. q. ſ. nõ offendat deũ creatorem ſuum: ⁊ oĩa iſta debent fieri i ſpe vite ⁊ glorie. vnde ſpes eſt ſeptima excitatio. Reſpõſoriũ ẽ. Reſpice i teſtamentum tuũ. ⁊ poſt. Exurge. id eſt fac nos exurgere: ⁊ eſt q̃rti toni ꝑpter quinq̃ ſenſuũ reparationẽ ſiue ĩnouationem. Euangeliũ vero. Ibat Jeſus ⁊c̃. Luce. 7. ca. eſt de reſuſcitatione filij vidue. cui dixit dñs. Adoleſcẽs tibi dico ſurge: In q̃buſdam tamẽ eccleſijs dr̃ illud euangeliũ. Sicut pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat ⁊c̃. Seqtur offertorium. Dñe ad adiuuandũ ⁊c̃. ſeptimi toni ꝑpter ſeptem excitationes in gratiarum actiones. Poſtcommunio vero eſt de eterna beatitudine ſcilicz. Domine memorabor iuſtitie tue: cui competit dare eternam beatitudinez: que erit octaua reſurrectionis.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria prorſus idez dic̃ qđ q̃nta. ⁊ ẽ i troit⁹. Meditabor ⁊c̃. verſus: Celi enarrant. i. ſancti. ⁊ eſt ꝑmi toni qꝛ i ſolo deo ponit ſpez. In ep̃la. Egrotauit ⁊c̃. 3. Re. 17. c. ponit̃ reſuſcitatio filij vidue ab helya. Reſpõſoriũ eſt. Bonũ eſt ſperare i dño. ſupple. qa reſuſcitat. ⁊ eſt q̃nti toni cui⁹ rõ i ꝑcedenti feria etiã dicta ẽ. Seqtur euangelium. Erat q̃dam. Jo. xi. ca. de reſurrectione laçari: q hac die reſuſcitatus eſt. Et offertoriũ i graꝝ exhibitiõez. Pplm humilem ſaluũ facies dñe ⁊c̃. ꝑmi toni eadem ratione: qꝛ. ſ. i ſolo deo ſpetãdũ ẽ. In poſtcõione vo hr̃: q ad pces caꝝ. ſ. marie ⁊ marthe ſuſcitatus fuit laçarus. Uidẽs dominus flentes ſorores laçari ⁊c̃. Jo. xi. c. per qđ ſignificatur q ad pces ſanctoꝝ ſuſcitat de⁹ mortuos ſp̃ualiter dãs eis ꝑmã gratiam: ⁊ ideo eſt ꝑmi toni ꝑpter ꝑmam reſurrectõez. ſ. aĩe. Et attende q ſemp hac die que ẽ q̃ntadecima a paſſione dñi legitur ꝑdictum euangelium: qꝛ cõſtat hac die laçarũ ſuſcitatũ eſſe. de quo euãgelio ſumit̃ reſponſoriũ. Occurrerunt iudei ⁊c̃. qđ hodie in q̃buſdaz eccleſijs cantatur: cui hodie congrue i euangelio ꝑmittitur d. ã lectio de filio ſareptane mortuo quem ſuſcitauit helyas: ponẽs enim ſup lectũ: ⁊ expandens ſe trib⁹ vicibus ſup eũ. Nempe hec mulier eſt eccleſia que fide ſuſcipit xp̃z i hoſpicio cordis. Fili⁹ eius eſt q̃libet fidel̃ q moritur cum morte digniz peccatũ cõmittit. Lectus helye catholicã deſignat eccleſiam: i quã ſole anime reuiuiſcunt: dũ per fidem trinitatis a morte reſurgunt. Cetera laudes confeſſiones ⁊ conſolationes ſunt cuiuſlibet a peccatis reſuſcitati.

¶ De ſabbato. Rubrica.

Sabbatũ vero ꝺ largitate ſaluatoris eſt. vnde introitus eſt. Sitientes venite ad aquas doctrine. ſ. ⁊ baptiſmi. Seqtur ⁊ bibite cum letitia. hec ad ſabbatũ mẽtis pertinent. ⁊ oſtenditur largitas dei: q paratus eſt large dare cuilibet. ⁊ benignitas eius. vnde dicit. Uenite bibere aquas. ſ. que mundificant ⁊ ſanctificãt gratis. Sequitur verſus. Attendite popule meus: i quo oſtenditur q etiaz hoc de aqs doctrine itelligitur: ſecũdi toni ꝑpter mundationez aĩe ⁊ corporis: ⁊ ſumitur de Jſa. Epiſtola eſt. In tẽpore placito exaudiui te. Jſa. 49. ca. ⁊ poſt. Nunquid põt mulier obliuiſci iſantẽ ſuũ. ecce oſtendit̃ largitas vel charitas dei erga nos. Poſtea ſequit̃ reſponſoriũ. Tibi dẽlictus eſt pauper: in graꝝ actiones: quarti toni ꝑpter quattuor vntes per quas ſãctificat. In euangelio vero quod eſt Joan. 8. c. de eadez largite agitur. Ego ſum lux mũdi Non dicit huius hoĩs vel illi⁹. ſicut flos campi. Qui ſeqt̃ me non ambulat in tenebris. Oſtendit ergo q parat⁹ eſt illuminare oẽm hoĩem q ſequitur ipm. Ceterũ qui videt currit. q currit peruenit: except̃ ſupbis: vnde ſeqtur. Tu de teipſo teſtimoniũ perhibes. teſtimoniũ tuũ non eſt verum. Reſpondit eis. ſ. iudeis Jeſus. Nonne ſcriptũ eſt in lege veſtra q duorũ hoĩum teſtimoniũ verũ eſt. vid ẽbãt eni miracula: ⁊ ita patet erat teſtis ei⁹. ⁊ reliquit eos dñs: quaſi ſuperbos diſputatores nõ curantes illuminari. Soli enim humiles illuminant̃. Unde ſeqtur offertoriũ: Factus eſt dñs. primi toni: qꝛ ſolus deus põt illuminare. Or igitur in hoc ſabbato oſtendit eccleſia largitatem dñi dãtis gratiaz i baptiſmo ⁊ in doctrina: q̃bus ex largitate dei abũdanter dat̃ gratia: ideo fiunt ordines i illo die: ⁊ etiã qꝛ imminet tp̃s paſſionis domini: i qua artius ſe tenet eccleſia ad ſignificandũ q ordinati artius ſe tenere debent vt qui prius ebrij erant: iammodo ſobrij ſint: ⁊ iterum ſe debent immolare deo hoſtiã ſanctã deo placentez. Hoc

etiã ſabbato fit ſcrutiniũꝫ baptiçandoꝝ: qꝛ cathecumini
ad requiem eternam que per ſabbatum intelligitur veni
unt per baptiſmũ. Unde in qͥbuſdam eccleſÿs hodie due
lectões legũt̄ i miſſa ex eadẽ cã q̃ i q̃rta feria p̄cedenti.

¶ De dñica q̄nta in paſſione domini. Rubrica.

Sequit̄ dñica de paſſione domini. ſcꝫ de
cruce. Incipit aũt huius celebritas paſ
ſionis a fine ſabbati. i. a veſpa luceꝫ huiꝰ
dominice p̄cedente: qꝛ Laçaro i p̄ceden
ti ſexta feria ſuſcitato qͥdam de Bethã
nia abierũt ad phariſeos narrantes eis
miraculuꝫ. ⁊ cum in illa ſexta feria fue
rit neomenia. i. p̄ma dies menſis ad ſcĩficationem: multi
iudei pontifices phariſei cõuenerant ibi qui audientes ſi
gnũ: mox vt ait Johannes hoc eſt i ſabbato: collegerũt cõ
ciliũ verſus Jeſũ. ⁊ ex illa die cogitauerũt vt iterfecerent
eum. ac deiceps Jeſus nõ palã ambulabat apud eos quia
nondũ venerat hora eiꝰ. ideoq̄ i veſpera ſabbati: q̃ſi poſt
horã eiuſdem concilÿ publicũ luctũ icipit eccleſia ſuo cõ
patiens dño: vt capiti membra: ⁊ ex tunc lugendo recitat
vexillũ regis: myſteriũ crucis: acetũ: fel: ⁊ arundinem: cla
uos ⁊ lanceã pforati corporis: diem paſſionis: rõnes patiẽ
tis: illuſiones inimicoꝝ ⁊ iſidias eorũ. hec ⁊ his ſimilia in
veſperis ⁊ nocturnis plangit officÿs. que de autenticis ve
teris ⁊ noui teſtamentoꝝ ſunt cõgeſta ſcripturis. Prete
rea poſt p̄cedentiũ ſeptẽ dñicarũ ordinatiſſimã diſpõneꝫ
qͥbꝰ vt p̄miſſũ ẽ ſeptẽ mũdi etates figurãt̄. q̃ oẽs ſunt dñi
paſſiõe redẽpte: merito ipſiꝰ dñice paſſiõis celebratio in
choat̄: ⁊ q̃ſi lõga funeris põpa p̄miſſa demũ ſeq̄t̄ ipa ſalutis
noſtre victima igerens oculis ea que ꝑ nobis pertulit vul
nera ⁊ mortis iſignia. ¶ Rurſus ideo eccleſia cãtat. Ue
xilla regis ꝓdeunt ⁊c̄. vt ſi forte aliqui ſũt lapſi veniãt ad
vexillũ qđ oẽs amaritudĩes, fac̄ eſſe dulces: quod ſignifi
catum eſt per lignũ proiectum i aquas marath. Semper
eni ⁊ maxime iſto tempore debemus habere i memoria
dñicam paſſionẽ: vnde i canticis. Faciſculus myrre dile
ctus meꝰ mihi iter vbera mea cõmorabitur. qꝛ memoria
paſſionis dñice ſecum nõ patit̄ amaritudinẽ peccati. Jđ
autẽ ſpãliter duabus ſeptimanis ante paſcha paſſio dñi
recolit̄. Prĩo qꝛ ipẽ a duobꝰ ⁊ ꝑ duobꝰ populis paſſus eſt.
Scđo qꝛ duo teſtamenta per duas hebdomadas exp̄mi
mus. vetꝰ quod p̄dixit dñm paſſurũ: ⁊ nouũ qđ oſtendit
ipm paſſũ. Tertio qꝛ i duobꝰ huius ſeculi temporibus. ſci
licet ante legem ⁊ ſub lege eadem paſſio vaticinata eſt.
Quarto vt he due ſeptimane reducant nobis ad memo
riam murmuratiõem eoꝝ q̄ ante legem ⁊ ſub lege i ifer
no fuerũt vſq̄ ad tẽpus grẽ: qđ i tertia hebdomada ſciꝫ
paſchali ſignificat̄. Ab hac nanq̄ die qua Gloria patri di
mittit̄: due ſũt hebdomade vſq̄ ad paſcha. Tũc vero ter
tia eſt in qua reſtaurat̄ oĩs dimiſſa glorificatio. In tertio
eniꝫ tempore quod fuit ſub grã: oĩa beneficia que patres
noſtri expectauerunt i eccleſia reddunt̄. ¶ Ideo autem
Gloria patri dimittitur: qꝛ ille verſus ad laudeꝫ pertinet
trinitatis: que fuit i paſſione dñi quaꝫ ab hac die repũtat
dehoneſtata. Cõſtat eni q̄ xp̄s q̄ eſt tertia i tr[?]itate per
ſona fuit dehoneſtatus. Sꝫ i reſurrectõe Gloria patri re
ſumitur: qꝛ per reſurrectõem fuit gloria immortalitatis
gl̄ificatꝰ. Sꝫ certe hec ꝓteſtatõ fuit ſpãl̄r i crucifixiõe. vñ
poteſt dici q̄ Gl̄ia patri ꝓ nũc tacet̄ ꝑꝑ humilitatẽ ꝑ quã
ad xp̄i paſſionẽ perueniendũ eſt ⁊ qꝛ dñs ſe abſcõdit. Et
eſt aduertendũ q̄ tacet̄ in itroitibꝰ ⁊ rñſorÿs: qꝛ illa ſunt
de paſſione: ⁊ i. Uenite exultemus dño. In pſalmis vero
⁊ hymnis non: qꝛ pſalmꝰ ſignificat operationẽ. Ipſum. n.
non perſequebant̄ niſi linguis tractando de nece ipſius:
nec ipſe bonũ deſÿt operari. Non ergo tacet̄ in totum qꝛ
remiſſior debet eſſe luctꝰ eo q̄ non ſtati poſt habitum cõ
cilium de nece eiꝰ traditus eſt agnus in manibus delanio
num. Sed in triduo ante paſcha oĩno tacet̄: quoniã tunc
maxime ſancta trinitas dehoneſtata eſt: lꝫ eni ante dies
illos de nece domini ageret̄: tunc tamẽ vapulat: ſputitur:
alapat̄: ⁊ crucifigit̄. Unde Iſa. Et vidimus eũ non habẽtẽ
ſpeciẽ neq̄ decorem. vel qꝛ tunc ſepulturaꝫ domini cele
bramus: que maxime fuit eius humiliatio. Ab hac etiam
dominica i qͥbuſdam eccleſÿs tacet̄ ad p̄mam. Chriſte fi
li dei viui: tum qꝛ ex tunc eccleſia eius mortẽ ⁊ paſſionem
repreſentat: tum qꝛ ſm iudeoꝝ reputationẽ non poterat
alÿs miſereri: q̄ ſeipm ſaluũ facere nõ poterat. De hoc di
ctum eſt in q̄nta ꝑte ſub titulo de p̄ma. Non fiunt etiam
ſpãles cõmemorationes de ſcĩs neq̄ de pace ab hac dñi
ca vſq̄ ad ſabbatũ poſt penthecoſten quãuis poſt laudes
dicat̄. Precioſa i cõſpectu dñi ⁊c̄. ad p̄mam oratio. Domi
ne deꝰ omnipotens ⁊c̄. in qͥbus ↄmemoratio generalis fit
de ſanctis. Circa qđ ſciendũ q̄ cõmemoratio ſanctoꝝ du
plici ex cauſa fieri conſueuit: videlicet ad recolendũ eoꝝ
ſcĩtatis meritũ ⁊ ipetrandũ patrociniũ nobis ſalutare. q̃
duo excellẽtiſſime in xp̄o noſtro capite paſſiõis ⁊ reſurre
ctionis ſue tẽpore nobis attẽdẽda monſtrant̄: qꝛ paſſiõis
ſue tempore prebuit eximiũ humilitatis ⁊ ſanctitatis ex
emplũ. Poſt reſurrectõem vero ſuaꝫ apud patrem: ſicut
teſtat̄ iohãnes noſter aduocatꝰ factꝰ ẽ ſingularis. Ut igr̄
noſtra itentio illo p̄cipuo tempore ferat̄ in ſue ſanctitatis
exemplũ ⁊ ſpes noſtra eleuet̄ ad vnicũ eiꝰ ſingulare refu
gium: conuenienter tunc illorũ ſanctorũ ſpecialia ſuffra
gia omittunt̄. Hinc ẽ eſt q̄ q̃dam eccleſie omittunt poſt
primam dicere. Precioſa i cõſpectu domini mors ſancto
rum eius ⁊c̄. icipientes ibi. Deus in adiutorium meum in
ten. ⁊c̄. ⁊ in illa etiã oratione. Dñe ſãcte pater oĩpotẽs ⁊c̄.
que dr̄ ad p̄maꝫ: ꝑtermittunt̄ verba illa. Per itercesſionẽ
beatiſſime virgis marie ⁊ oĩuꝫ ſanctoꝝ. Qui vero dicunt
Precioſa: aſſerunt illud qđ nõ eſt hora nec pars canonice
hore: ꝓut dictũ eſt in q̄nta parte ſub titulo de prima. Fit
autẽ aliqualr̄ ⁊ generalr̄ ſanctorũ cõmemoratio i eccleſia:
qꝛ ꝓpter eoꝝ multitudinẽ ⁊ noſtrã ibecillitatẽ de ipſorũ
quolibet ſicut debitũ eſſet ſolẽniçari non põt. Et ex hoc
etiã apparet quare omitit̄ cõmemoratio de pace: q̄a ſic̄
ait apl̄s ad colloceñſes p̄mo. Chriſtus pacificauit per ſan
guinem crucis eius: ſiue que i terris: ſiue que i celis ſunt:
⁊ poſt reſurrectionẽ ſuaꝫ pacẽ diſcipulis ſuis annũciauit:
⁊ cum eis ipſe qui pax nr̄a eſt continue vſq̄ ad aſcẽſionẽ
ſuam cõuerſatus: tunc eis pacẽ ſuam dedit dicens. Pacẽ
meaꝫ do vobis. ⁊ i penthecoſtẽ cõſolatorẽ mittere digna
tus eſt. Incaſſũ ergo fieret commemoratio de pace. In
troitus ãt icipit ab orõne dñi in paſſione. Judica me deꝰ
⁊ diſcerne cauſam meã ⁊c̄. In hoc eni iſtruxit nos in oran
do. Seq̄tur Emitte luceꝫ ⁊c̄. qꝛ qui videt p̄mia fortis effi
cit̄ i pugna: ⁊ veritatẽ tuã ⁊c̄. q. n. videt vera bona q̄ facili du
cit̄ in eterna tabernacl̄a: ⁊ ẽ q̃rti toni ꝑꝑ formã crucis vel
ꝑꝑ q̃ttuor q̃ petunt̄. ſ. iudiciũ: diſcretio: liberatio ⁊ fortitu
do. ¶ Epiſtola vero. ſ. Chriſtꝰ exiſtens pontifex futurorũ
bonoꝝ peramplius ⁊ ꝑfectiꝰ ⁊c̄. que eſt ad hebreos. 9. ca.
oñdit efficatiã paſſiõis xp̄i. Per paſſionẽ eiꝰ i eterna tabe
nacula ducimur: cuiꝰ memores eẽ debemꝰ. Sꝫ qꝛ nõ oẽs
itrabũt niſi q̄ faciunt eiꝰ volũtatẽ: iđ ſeq̄tur rñſoriũ. Eripe
me de inimicis meis doce me ⁊c̄. alr̄ eni nõ itrat̄ i ſancta
ſcõꝝ: ⁊ ẽ tertÿ toni ꝓpter liberatõem a triplici inimico ꝑ
vĩutẽ trinitatis. ¶ Poſtea ſeq̄t̄ tractꝰ i quo cõq̄rit̄ dñs
de inimicis ſuis dicens. Sepe expugnauerũt me a iuuen
tute mea: i abel ⁊ i alÿs. ⁊ veriſſime dr̄ tractꝰ qꝛ hꝫ cogunt
nos ducere vitã miſeram. ſ. allophili ⁊ philiſtei. ⁊ eſt octa
ui toni: ad ſignificandũ q̄ huiuſmodi tribulatões veniũt

ſuper nos vt ſimus memores alteri⁹ vite que erat in octaua etate: qꝛ ad dñz cū tribularer clamaui ⁊c. Et Job Operuit confuſio faciē ei⁹. ¶ Poſtea ſeqtur euāgeliū. Quis ex vobis ⁊c. Jo. 8. ca. ī quo habet̄ cōtumelia iudeoꝝ dicentium dño. Demoniū habes: ⁊ dñs abſcondit ſe vt expectaret tempus īmolationis agni: ⁊ decia luna oſtēdit ſe ſicut dicebat de agno fieri: vt habet̄ ī exodi. 27. c. ¶ Eccleſia vero oſtēdit ſe eſſe cōtrariā eis ī offertorio: quaſi diceret. Jpſi dicūt Demoniū habes: ſed ego cōfitebor tibi dñe. ⁊ eſt p̄mi toni: qꝛ ſoli deo ↄfitendū eſt. ¶ Poſtcōmunio āt eſt. Hoc corp⁹ ⁊c. Luc. 22. c. ⁊ Matthei. 26. ⁊ Marci. 14. ⁊. i. corith. xi. c. Et īcipit eā ſacerdos ad oñdēdū q̄ magn⁹ ſacerdos ſacrificiū ver⁹ mutauit in nouū ſacrificiū: ⁊ ē octaui toni: qꝛ illud ſacrificium eſt verū qđ pficiet̄ i padyſo qñ reſurgemus. Et illđ apoſtoli v̄e iplebit̄ Oia veſtra ſūt.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Secūda feria ē đ crucifixiōe nr̄a ⁊ maxie đ ieiunio: qꝛ debem⁹ crucifigere mēbra cum vicijs ⁊ ↄcupiſcentijs: ſicut p̄cedēs dñica eſt de cruce. Sed qꝛ nō poteſt hō ieiunare niſi liberet̄ ab inimicis viſibilib⁹ ⁊ inuiſibilib⁹ dyabolo. ſ. ⁊ mūdo ⁊ malis hominibus: ideo eccleſia petit in introitu liberari ab inimicis: ⁊ eſt tertij toni propter liberationem a triplici inimico. ¶ Epiſtola vero eſt. Factum eſt vbū. Jo. 3. caplꝫ oi qua inuitamur ad ieiunium per exemplum niniuitaꝝ q ſoli⁹ ione ⁊ vnica p̄dicatōe ieiuniū idixerunt: ēt iumētis vt liberarent̄ a temporali ſubuerſiōe: quanto magis nos debem⁹ penitentiā ſuſcipere ad vocez verſiōe. ſ. xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ: vt ſubuerſione ſpūali liberemur. ¶ Jn reſponſorio petit ſilr̄ liberari ab inimicis: ⁊ ē verſus. De⁹ i noīe tuo ſaluū me fac: tertij toni pp̄ter virtutem trinitatꝭ ⁊ liberatōem a triplici inimico. ¶ Poſtmodum ſeqtur euangeliū. Miſerunt p̄ncipes. Jo. 7. ca. ī quo dicit dñs ſcribis ⁊ phariſeis. Quid vultis me iterficere: ⁊ loquitur de reſurrectione ſua: ⁊ aſcenſione ⁊ ſpūs ſci miſſione: pp̄ter hoc vt illi q ſunt ī cruce q ſuſtinēt multa a malis ſicut ipſe dominus ſemp̄ habeāt reſpectū ad fructum charitatis. vnde. Aſcendā i palmā vt apprehendā fructū eius. ¶ Jn offertorio. Dñe conuerte ⁊ eripe aiam meam ⁊c. petit liberari ab inimicis i aia. ⁊ eſt ſexti toni: qꝛ liberatio aie perfecta liberatio eſt. ſenarius enī numer⁹ perfectus eſt. ¶ Jn poſtcōione. Dñs virtutū ipſe ē rex glorie: attribuit deo liberatōem ſuam ⁊c. ⁊ eſt tertij toni: quia ille eſt de⁹ trinitas q liberat. ¶ Dicitur aūt ad horas caplꝫ illud. Attende dñe. Jere. 18. c. ⁊ illud. Domine oēs q te derelinquūt. ibidem. 17. c. ⁊ illud. Confundant̄ q me. qđ eſt ibidē. ⁊ illđ. Tu āt dñe. 20. c. ⁊ illđ. Dñs de⁹ apuit. iſa. 50. c.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia vero feria ad patiētiā iuitat: vnde itroitus eſt. Expectabo dñm ⁊c. verſus Domin⁹ illuminatio mea. De⁹. n. dat patientiā: ⁊ q illuminat⁹ eſt patiētiā habꝫ. ⁊ eſt ſeptimi toni: qꝛ patiētia concipitur reſpectu quietis eterne. Poſtea ſeqtur epiſtola. Congregati ſunt. Dañ. 3. c. in q̄ oſtenditur effectus patientie: qꝛ ibi habet̄ quō babyloni miſerunt danielem in lacū leonū: nec tetigerunt eū: ⁊ miſſus eſt ei cib⁹ a domino per abacuc: ⁊ ſignificat q̄ per patientiā liberat nos dñs a ſpūalib⁹ babylonijs: ⁊ quādoqꝫ ēt liberat corpalr̄ ⁊ dat vitā eternā. Juxta illud apoca. Qui vicerit dabo ei manna abſcōditū. ¶ Jn reſponſorio. Diſcerne cām meam de gēte non ſancta ⁊c. petit liberari ne ſuccūbat. Deide ſeqtur. Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuam. ipſa me deduxerūt. Ecce ſemp̄ petit lucē quāz q videt patientiam habet: ⁊ ſic liberatur. ⁊ eſt qnti toni: qꝛ petit liberari a tentatione qnqꝫ ſenſuū vel ab inimicis q nocuerūt per quiqꝫ ſenſus. Jntrat enī mors per feneſtras corporis. ¶ Jn euangelio vo. Ambulabat ieſus in galileā ⁊c. Oſtēdit̄ diſcretio bonoꝝ ⁊ maloꝝ. tempus vo bonoꝝ erit i futuro. Unde debet dicere patiens ſicut dixit dñs. Tēpus meū nondū eſt: ⁊ debet ſperare ī dño. Unde ſeqtur offertorium. Sperēt in te q te nouerunt. Et qꝛ ſemp̄ ſuſtinent malos: iō in poſtcōmunione. Redime me dñe ⁊c. petit liberari: que eſt ſeptimi toni: pp̄ter regem que ſperat̄.

¶ De quarta feria Rubrica.

Quarta feria oſtendit q̄ a ſolo deo eſt liberatio: qa fidelis eſt de⁹ q non p̄mittit nos tentari ſupra illud qđ poſſumus ſuſtinere. Unde itroit⁹ ē. Liberator me⁹. ⁊ verſus. Diligam te dñe fortitudo mea ⁊c. Ecce ponit deū fortitudinē ſuam. ⁊ ē tertij toni: pp̄ter donuz trinitatꝭ: ⁊ pp̄ triplicem inimicū. Jn epiſtola vero. Locut⁹ eſt. Leuitici decimonono capitulo: enumerant̄ p̄cepta: vbi oſtēdit̄ iudeos nō obſeruare illa ī hoc q̄ pſequebant̄ innocentez: ⁊ oēs etiā qui perſequunt̄ bonos nō ſunt timēdi: qꝛ ſunt inimici dñi. vnde ibi hr̄. Non iniuſte iudicabis. Et ideo ī rn̄ſorio. Exultabo te ⁊c. petit liberari: qđ eſt ſeptimi toni: pp̄ ſeptiformē grām. Jn euangelio vero. Facta ſunt. iohānis decimo caplꝫo: oſtenditur qđ fecerit dñs in encenijs quia iudei tulerunt lapides vt iacerent ī eū: ⁊ dixit dñs. Multa bona opera feci vobis. pp̄ter qđ vultis me lapidare: Encenium feſtū erat dedicationis templi hoc eſt de repatione ipſius a machabeis. Sequit̄. Et hyems erat. hoc erit ī die iudicij: quādo reparabit̄ verū templū quantū ad bonos. ⁊ hyems maloꝝ erit. Boni vero cognoſcent dominū ſicut ī euangelio dr̄. Uos aūt cognouiſtis me: qꝛ pater in me eſt ⁊ ego i patre. Et tunc plene liberabit̄ eccleſia ſicut petit in offertorio. Eripe me dñe de inimicis meis ⁊c. qđ eſt ſeptimi toni: quia tunc erit vera quies. vel propter gratiam ſeptiformem. quia vero beatus erit q erit in illa quiete: quod non erit ſine innocentia: ideo eſt poſtcōmunio. Lauabo iter īnocentes manus meas ⁊c. Et itroibo ad altare dei: ad deū q letificat iuuentutē meā. i. ad altare gete mentis: ad altare ſupernū. quod eſt octaui toni qꝛ hoc erit i octaua etate. ſicut dictuz eſt: quarta ergo feria eſt đ encenijs. ideſt de dedicatione que plene fiet in futuro qñ eccleſia perfecte dedicabit̄ deo.

¶ De quinta feria. Rubrica.

In qnta feria immolat eccleſia hoſtias ſpūales per quas poſſit ↄſequi illud gaudium: ſed qa non ipetrat̄ miſericordia niſi ↄfitendo iuſticiam: iō dicit i itroitu ↄfitendo iuſticiā dei erga nos. Oia que feciſti nobis dñe in vero iudicio feciſti. Daniel. 3. c. Si miſiſti tribulatōes hū factum eſt: qꝛ peccauimus tibi. ⁊ poſtea petit miſericordiā. Da ī quit gloriam noī tuo: ⁊ fac nobiſcū ſcḋm multitudinez miſericordie tue. Uerſus eſt. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ eſt tertij toni: qꝛ q cōfitet̄ dꝫ cōfiteri triplr̄ peccatum ſuū. Jn alijs tamē eccleſijs ē verſus. Bri īmaculati. Jdē hr̄ i epl̄a que ſumpta eſt de daniel. 3. c. Orauit daniel Dñe de⁹ ne deſpicias ⁊c. qꝛ peccauimus. Et non eſt nobis ſacrificiū ⁊c. Jta enī dicebāt filij iſrael quādo erant in babylone: ſic ⁊ nos poſſumus dicere qñ ſumus ī peccato Nō eſt ſacrificiū: ſed in ſpū humilitatis ⁊ ī aio cōtrito ſuſcipiamur dñe a te. ¶ Jn reſpōſorio. Tollite hoſtias ⁊c. monet nos offerre hoſtias ſpūales. Uerſus eſt. Reuelabit deus cōdēſa. Aliter enī non poſſet offerre ſpūaliter, niſi de⁹ re-

moueat tenebras a corde. ⁊ eſt q̄nti toni: qꝛ talez oportet
in quinqꝫ ſenſibus mactari. vnde ſequitur euangelium.
Luce.7. Rogabat ieſuz. In quo habet̄ quō beata maria
magdalena īpetrauit veniā lachrymis: qꝛ quot habuit in
ſe oblectamenta tot mactando ſe hoſtias ſpūales obtulit
deo ī corpe ſuo. ¶ In offertorio. Sup flumina ⁊c̄. oſtēdi
tur quomodo flendū ſit ⁊ quō oportet lugere. Duo enim
ſunt q̄ hoc faciūt. ſ. memoria peccati p̄teriti: ⁊ recordatio
celeſtis hieruſalē q̄ṁ q̄ñ homo ſuas miſerias mūdicie cō
parat angeloꝝ: flet ſuper flumīa babylonis: ⁊ ē p̄mi toni:
quia hoc dꝫ eē p̄mū ī memoria. ſ. finis ꝓpter quē ſumus.
¶ In poſtcōmunione orat vt dn̄s memor ſit ꝓmiſſionū
Memento verbi tui ſeruo tuo: in quo ſpem mihi dediſti:
⁊ eſt octaui toni qꝛ ī octaua etate fiet illa delicatio. In q̄
buſdam tamē eccleſijs legitur euangeliū vbi dr̄. Cū q̄daꝫ
vellent apprehendere ieſū: ⁊ tamē nemo miſiſſet manuꝫ
ī eū: dixerunt pontifices ad miniſtros. Quare nō adduxi
ſtis eū. Reſponderūt miniſtri. Nūq̄ꝫ ſic locut᷒ eſt homo
ſicut hic loq̄tur. Hac etiā die conuenienter legitur illud
euangeliū. vbi dr̄ ꝙ reuerſi ſunt vnuſq̄ſqꝫ ī domū ſuā. In
offertorio vero dr̄. In ſalicib᷒ ī medio eius ſuſpēdimus or
gana noſtra: qꝛ poſt hanc diez nullū euangeliū legitur in
quo dn̄s iudeis publice predicaſſe narret̄. Ecce ergo illō
diuinitatis organū ī illis ſalicib᷒ ⁊ fluctuoſis hoīb᷒ babylo
nis ſuſpenſum eſt.

¶ De ſexta feria. Rubrica

SExta feria eſt de paſſiōe ⁊ orat chriſtus
dans nobis ī itroitu formā orādi. Miſe
rere ⁊c̄. ⁊ eſt q̄nti toni: qꝛ non poteſt fie
ri liberatio ſine q̄nqꝫ ſenſuū cohibitōe.
¶ In epiſtola. Dn̄e oēs ⁊c̄. Iere. 17. c. pe
tit ſuam liberatōez ⁊ inimicoꝝ cōfuſio
nem. ¶ In reſponſorio vero ſilr̄ conque
ritur de inimicis: ⁊ maxime de hypocritis q̄ pacifice loq̄
bant̄ ⁊c̄. ſ. eū dicebant. Magr̄ ſcimus qꝛ verax es: ⁊ tamē
dolus erat ī corde. vnde. Uide dn̄e ⁊c̄. ¶ In euāgelio col
legerūt pōtifices ⁊ phariſei ⁊c̄. Io. xi. c. ſilr̄ dolus exp̄mit̄
⁊ dr̄ ibi. Uenięt romani ⁊ tollent locū noſtꝝ ⁊ gentez: q̄a
iam ablatū erat ſceptruꝫ de iuda: ⁊ dux de femore eius. ⁊
pilatū preſidē romane ptātis habebant. Qꝛ vero vbi eſt
dolus ⁊ crudelitas: ibi maxīe īdiget homo ſapiā vt ſapien
ter reſpōdeat: ideo ī offertorio petit ītellectū vt poſſit rū
dere ſine peccato. Benedict᷒ es dn̄e: doce me iuſtificatio
nes tuas ⁊c̄. Et rūdebo. ſicut dicit Dauid. 3. Regū. Dimit
te eum vt maledicat mihi ſicut p̄cepit dn̄s: tales eniꝫ ſūt
virga dn̄i. Unde auguſtin᷒. Unde ſuperbiunt ipi: qꝛ eos
facit pater me᷒ virgam ſuā. Et ī prouerbijs. Fili mi ſtude
ſapiam vt poſſis rūdere ſermoni. ⁊ eſt ſeptimi toni: ꝓpter
ſpūs ſci gr̄aꝫ ſeptiformē. ¶ Poſtcōio quoqꝫ. Ne tradide
ris me ⁊c̄. eadē rōne eſt ſeptimi toni in qua petit liberari.

¶ De ſabbato. Rubrica.

SEquitur ſabbatū vacans ſicut ⁊ ſecunda
dominica q̄drageſime. In hoc eniꝫ ſab
bato itendere cōſueuit dn̄s papa paupe
ribus xp̄i: dando elemoſynam ⁊ manda
tum celebrādo: tum qꝛ ī cena dn̄i ꝓpter
officij magnitudinē hoc facere nō pote
rit: tum qꝛ ſicut dicit iohannes. Ante ſex
dies paſce venit ieſus ī bethaniā. ⁊ factū eſt cōuiuium in
domo marie ⁊ marthe vbi fuit laçarus quez dominus ſu
ſcitauit: ⁊ tūc maria vnguēto nardo piſtico vnxit pedes ie
ſu. Apoſtolic᷒ ergo ī memoriā eius: quod illa deuotiſſime
egit: facit mēbris xp̄i quod ipſa capiti fecit vt pedes iheſu
vngendo. Ideſt dn̄i veſtigia ſectando: ⁊ capillis tergendo.
ideſt ſupflua pauperib᷒ erogādo: ipleatur dom᷒ odore vn
guenti: ideſt mūdus impleat̄ bona fama. ¶ Qꝛ ergo hac
die circa p̄miſſa charitatis opera exercenda occupatus ē
ideo vacat hoc ſabbatū a ꝓprio officio ⁊ mutuo accipit a
q̄nta feria antecedēti. Uel in q̄buſdam eccleſijs a ſabba
to antecedenti. Sitientes venite ad aquas. ¶ Legitur
epiſtola de Ieremia. 18. capitulo. Dixerūt impij ⁊c̄. ī qua
ſunt male cogitatōes q̄ preceſſerūt paſſionē: Uenite cogi
temus contra iuſtū cogitatiōes: ⁊ poſtea percutiamus eū
lingua. tales autē nō habēt ſabbatū: quia nō eſt pax ipijs
dicit dn̄s. In euangelio vero. Subleuatis ⁊c̄. Ioannis de
cimoſeptimo caplō: rogat pro ſe ⁊ ꝓ diſcipulis: ⁊ ꝓ oībus
fidelibus: vt habeāt ſabbatum: qō erit per vnitatē ⁊ cha
ritatem ī futuro: quādo vnū erim᷒: ſicut pater ⁊ filius ſūt
vnū. ideſt in maiori approximatiōe que poſſit eſſe illi vni
tati q̄ua pater ⁊ filius vnuꝫ ſunt. In alijs vero eccleſijs le
gitur euangeliū. Cogitauerunt autē. Ioānis duodecimo
capitulo. In q̄buſdam tamē eccleſijs legit̄ euangeliū de ꝓ
ditione iude. Amen amen dico vobis niſi manducaue
ritis: cui recte p̄mittit̄ lectio Ieremie vbi dr̄. Uenite co
gitemus cōtra iuſtū cogitatiōes. ¶ Hoc ſabbatum p̄niu
legiatum eſt. qꝛ vt p̄miſſuꝫ eſt: dn̄s papa tunc elemoſynas
dat ⁊ mādatū facit: ⁊ qꝛ hac die vt q̄dā dicūt: Chriſt᷒ diſcu
buit ī domo ſymonis leproſi: ⁊ martha miſtrabat ei ⁊ ma
ria lachrymis ſuis pedes ei᷒ lauit ⁊ ꝓprijs capillis terſit.

¶ De dn̄ica. 6. in ramis palmaꝝ. Rubrica.

IN dominica in ramis palmaꝝ: ⁊ in paſ
ſione dn̄i legit̄ Ieremias duplici rōne.
Primo q̄a ipſe manifeſtius de paſſiōe dn̄i
propheti͡çauit q̄ꝫ alius. Secundo qꝛ per
eius paſſionē p̄figurata eſt paſſio dn̄i. qꝛ
deplorando captiuitatē iudeoꝝ per ba
bylonios factaꝫ. prefigurauit ⁊ romanā
quā incurrerunt ꝓpter xp̄i paſſionē. In nocturnali auteꝫ
officio dr̄ īuitatoriū. Ipſi vero nō cognouerūt vias meas:
qō dr̄ īuitatoriū per cōtrariū: qꝛ īuitat nos ad cognoſcen
dum vias dn̄i per ꝯtrariū actū iudeoꝝ: q̄ nō cognoſcētes
vias domini non ītroierunt in requiē ipſius. In primo vo
reſponſorio oſtendit̄ ſecuritas patientiū tribulationes ⁊
cā q̄re nō eſt timēda tribulatio: qꝛ de᷒ eſt adiutor in die q̄
īnocaui te ⁊c̄. Uerſus eſt. In die tribulatōis mee īnocaui
⁊c̄. qꝛ ſi de᷒ adiuuat nō eſt timēdū. Unde Iob. Pone me
iuxta te ⁊ cuiuſuis manus pugnet cōtra me: ⁊ eſt p̄mi to
ni: qꝛ a ſolo deo ſperandū eſt liberatio ⁊ auxiliū. Seq̄tur
rn̄ſoriū. Ingrediēte dn̄o: ſcdi toni qꝛ laudabāt pueri dn̄ꝫ
. ſ. vtrāqꝫ naturā in chriſto. Deitatē cū dicebat Oſanna. i.
ſalua obſecro. humanitatē cū dicebāt. Fili dauid vel deū
corde ⁊ ore pueri laudabant: ſicut iudei corde ⁊ ore cōui
ciabant̄. ¶ Circa diurnū vero officiū dicendū eſt ꝙ poſt
ſabbatū in quo oſtenditur deuotio marie: ſequitur domi
nica ī qua oſtēdit̄ deuotio pueroꝝ. Ungimus enī dn̄ꝫ cū
maria: ⁊ cum pueris veneramur. Et iō facit eccleſia hac
die ꝓceſſionē corꝑaliter ⁊ ſpūalr̄. Exierūt enī pueri extra
caſtra obuiā dn̄o venienti de bethania ī hieruſalez: ⁊ nos
ſilr̄ debem᷒ extra caſtra. i. extra dlicias carnis exire obui
am ei: ſicut dicit apl's. Exeamus extra caſtra īproperium
ei᷒ portantes. Et ſicut illi: ſic ⁊ nos ī ꝓceſſione noſtra can
tamus. Oſanna. Unde ī egreſſu de eccl'ia cantat̄ antipho
na. Pueri hebreoꝝ. ⁊ nos debem᷒ eē pueri. i. inocentes: ⁊
debemus eſſe pueri hebreoꝝ. i. tranſilientiuꝫ oīa terrena
ſiue peccata. ¶ Poſtmodū facit eccleſia ſtatōez ī aliquo
loco cōpetenti: vt ibi cū deuotōe ⁊ letitia ſuſcipiat̄ verbū
dei: ſicut xp̄s qui eſt verbū patris ſuſceptus eſt cuꝫ letitia
a puericia ī hieruſalē. In ſcripturis enī ſiue ſermonib᷒ eſt
xp̄s: vn̄ ipe ī euāgelio: Scrutamini ſcripturas: ille. n. loquū
tur de me: ⁊ eſt ipe dulcedo ſcripture. ¶ Legit̄ āt euāge

LIVRARIA DE D. FRANC. MANUEL

lium de mattheo.xi.capľo. Cū appropinquaſſet ieſus hie
ruſalē ⁊c. Miſit duos de diſcipulis ſuis dicens. Ite in ca
ſtellū qđ ↄtra vos ē. vñ alibi legit̃. Miſit diſcipulos ſuos
ſeptuagintaduos binos ⁊ binos.i.habētes geminam cha
ritatem dei ⁊ ꝓximi. Miſit ītīqʒ querere aſinam ⁊ pullū
.i.iudaicum populū ⁊ gentilem vt eos duceret ī celeſtem
hieruſalem. Et legit̃ ideo hac die: q̄ʒ ibi de fructu paſſio
nis habet̃. Poſtea cantat̃. Occurrūt turbe cum floribus
⁊ palmis: ⁊ nos ſiľr debem⁹ ei occurrere cum floribus vir
tutū ⁊ palmis victoriaꝝ. Palma enī ſignificat victoriam.
vnde. Juſtus vt palma florebit ī domo dñi. Et ſm Greg.
Ex qualitate palmarū deſignat̃ ꝓficiens vita iuſtoꝝ. ⁊ ē
octaui toni ꝓpter victoriam xp̄i ī capite ⁊ ī membris per
quam peruenit̃ ad octauā reſurrectiōis. Deīde redeunte
ꝓceſſione cantat̃ cāticū pueroꝝ.ſ. Gloria laus ⁊ honor ſit
tibi rex ⁊c. per aliquos eccleſiam īgredientes preſertim
per pueros: q̄ʒ īgrediente dño ī ſanctā ciuitatē hebreorū
pueri ⁊c. Jnocentes enī laudant eū. ⸿ Et nota φ Theo
dulphus aurelianenſis epiſcop⁹ apud ludouicū īperato
rem karoli magni filium falſo a q̄buſdam ſuis emulis ac
cuſatus ab eodem eſt andegauis carcerali cuſtodie man
cipatus. Cūqʒ ī hac dñica iuxta domū ī qua cuſtodiebat̃:
ꝓceſſio tranſiret: ille feneſtra aperta factoqʒ ſilentio hos
pulcherrimos verſus a ſe editos ſcʒ Gloria laus ⁊ honor ti
bi ſit rex xp̄e redēptor. Cui puerile dec⁹ promiſit oſanna
pium. Jſrael es tu rex dauidis ⁊c. preſente īperatore can
tauit. cui ītantū placuerunt φ mox illū a vinculis abſol
uit ⁊ ep̄atū ſibi reſtituit: atqʒ eos hac die ī fine ꝓceſſiōis
cantari īſtituit. ⸿ Jn egreſſu eccleſie poſt canticum pue
rorum cantat̃ reſponſoriū. Jngrediēte domino in ſanctā
ciuitatē. quod eſt p̄mi toni ꝓpter p̄mam etatē: q̄ʒ ſoli deo
cantandum eſt. ⸿ Rurſus cantus pueroꝝ: qui fit ianuis
clauſis ſignificat illud quod cantus ⁊ occurſus illorū pue
rorum ſignificabat. Prefigurabat enī occurſū ⁊ leticiam
angelorum recipientium xp̄m ī celū poſt reſurrectiōem
quam ſibi ⁊ ſequentibus ſe per ſuam ſanctiſſimam paſſi
onem meruit aperiri: cui⁹ q̄dem clauſio angelos nō extra
miſerat: ſed aditum hoīb⁹ non prebebat: ⁊ ideo pueri ſua
puritate angelos ſignificant ītra ianuas clauſas: quaſi do
mino venienti occurrentes ad aperiendū celum vt eorū
repararetur ruina. verſis vultibus cū letitia ⁊ clamore ꝓfe
runt hymnū laudis: q̄ eis q̄ ſunt extra cum gaudio rñden
tibus: ipſos ītrantes cum chriſto in ſuū cōſortium recepe
runt. Hinc eſt φ ī īgreſſu eccleſie cantat̃ reſponſoriū. Jn
grediente dño in ſanctā ciuitatē ⁊c. Declarās hec que di
cta ſūt figurari ꝑ ea q̄ fiunt. cū enī ibi fiat mētio de reſur
rectione. nam ibi fit mentio de palmis que victoriā xp̄i
de morte: ⁊ dyabolo ſignificant: accipit eccleſia factū il
loꝝ pueroꝝ in ſignū p̄cedens ei⁹ quod iā dcm̄ eſt: ⁊ factū
iſtorū ī recordatōeʒ illi⁹. ⸿ Sane ante crucē ⁊ in cruce
rami virides īfiguntur ad notādū φ oēm virtutū virorē
crucifixo habemus. Chriſt⁹.n. ramus viridis fuit habens
ī ſe: ⁊ nos ab ipſo: omnē virorem virtutū. Unde ipſe dicit
ſi in viridi hoc faciūt ī arido quid fiet. Jn ſumma ergo dñ
ꝓceſſionē facim⁹ xp̄m venientē ad nos ſuſcipimus. Cum
pueris obuiamus: ſi īnocentiā ſeruamus. Oliuas gerim⁹
ſi pacis ⁊ miſericordie operib⁹ īdulgem⁹. Palmas porta
mus: ſi de vicijs ⁊ dyabolo victoriam obtinem⁹. Uirētes
flores ⁊ frondes geſtamus ſi virtutib⁹ exornamur. Ueſti
mēta ſternimus: carnē mortificātes. Ramos carpimus
ſanctoꝝ veſtigia imitantes. Cū ꝓceſſio ciuitatē vel caſtrū
egredit̃: ouāter ad crucē ⁊ ad loca ꝓmotiora ſiue eminen
tia vadens: recolit pueros hebreos iuiſſe verſus montem
Oliueti: innuens etiam φ abſit nobis gloriari niſi in cru
ce dñi noſtri Jeſu xp̄i. Qui autem pontifici extra vrbem
iuxta crucē cum ſuis conſtituto occurrunt: ⁊ cum ipſo ci
uitatem ingrediuntur accuratius agunt. Jmitamur enī
populum iſrael ⁊ pueros eorum qui extra ciuitatem domi
no occurrerunt: ⁊ cum eo illam ingreſſi ſūt. Hec ergo ma
gna proceſſio repreſentat illam que tali die facta eſt a tur
bis ⁊ pueris iudeorum cum veniret ieſus hieruſalem ſuꝑ
aſinā ſedens. Significat etiam φ domin⁹ ad nos veniet
⁊ ad eterna tabernacula nos ducet. Uel forte recolit pro
ceſſionem filioꝝ iſrael q̄ hac die iordanē ſiccis pedibus
tranſierunt: ⁊ cum triumpho terram ꝓmiſſionis intraue
runt. Nec eſt hec ꝓceſſio inter alias dominicales compu
tanda. Hec enim ipſa eſt preconium paſſionis: ille vero
ſunt ſignificatiue ⁊ rememoratiue dominice reſurrectio
nis vel aſcenſionis. Unde rectius faciunt qui antequam
tertia dicatur illas premittunt. Hanc vero proceſſionē
poſt tertiam huius diei cū palmis celebrant. De hoc ſub
aſcenſione dicetur. ⸿ Et quidem huic proceſſioni lectio
çacharie ⁊ euangelium Johannis recte premittuntur:
quoniam ibi dominica proceſſio prophetatur. hic hiſtori
ce declaratur. Jn tractu infantes ad preconia imitantur.
Paſſio vero in miſſa legitur. Benedicuntur autem ⁊ di
ſtribuuntur rami per ſacerdotem. lʒ chriſt⁹ eos nec bene
dixiſſe nec diſtribuiſſe legat̃: q̄ʒ xp̄s non honorauit eos: ſʒ
fuit ab eis honoratus ⁊ ex eis: tum q̄ʒ populus ille iudeo
rum fecit hoc corporaľr ⁊ tp̄aliter: ſed nos agimus hoc ſa
cramentaľr ⁊ ſpūaľr ad effectū q̄ in eoꝝ bñdictōe exp̄mi
tur. Jlli nāqʒ ferentes ramos triumphū xp̄i nondū com
pletum: ſed tp̄e paſſionis ↄplendū p̄figurabant. Uñ non
oportuit ramos diſtribui vel benedici a xp̄o: q̄ʒ nondum
figura fuerat īpleta. Eccleſia vero per talia repn̄tat triū
phū xp̄i iam cōpletū: ſm illud colloceñ. ſecūdo. Expoliās
p̄ncipat⁹ ⁊ poteſtates tranſduxit cōfidenter: palā triū
phans illos ī ſemetipſo. Q̄ʒ ergo nō ſolum ipſe triumpha
tor eſt: ſed ēt per ipſius grām ⁊ ſanctificationem triūpha
bunt oēs electi: cōuenienter ⁊ benedictio ramoꝝ ⁊ diſtri
butio per ſacerdotē q̄ xp̄m repn̄tat dʒ expleri. ⸿ Quare
autē non fit feſtū de dicta aſina ſicut fit de cruce dicetur
ī ſeptima parte ſub feſto crucis. ⸿ Poſt ꝓceſſionē ī ſeq̄t
ſtatim miſſa de paſſione dñi: q̄ʒ debemus gaudere de fru
ctu paſſionis ⁊ cōpati: q̄ʒ ꝓ nobis paſſus eſt. Jbi enim eſt
vnde letemur.ſ. de amore quē oſtēdit nobis ī cruce: ⁊ vñ
triſtemur.ſ. de peccatis noſtris que tot ſūt φ ꝓpterea opor
tuit filium dei pati. Uenit aūt decima luna ſiue die p̄mi
menſis.i. ante ſex dies paſche ad ciuitatē ī qua pateretur:
vt eſſet ī domibus iudeoꝝ: ſicut p̄ceptū erat ī exodo.27.
capitulo: ⁊ in deutrono. Decima luna accipietis agnū. Jm
molabitur aūt agnus quartadecima luna. ideſt decīaq̄r
to die p̄mi menſis ad veſperam. Et dñs eadē hora agnū
cum diſcipulis manducans vbi legalis paſche decreta cō
pleuit. Egreſſus eſt cum eis ſtatim ad locum orationis: ⁊
circūſpectis omnibus cū iā veſpere eēnt exiuit in betha
niam cū duodecim diſcipulis. Nēpe myſtice decīa luna
venit q̄ʒ populus iſraelitic⁹ decīa luna egreſſus eſt d̄ egy
pto. ſimiliter per iſtū verū agnum eſt data libera poteſtas
populo iſraelitico: ideſt videnti deū per fidē: exeundi de
peccato: quod non fuit datum per moyſen: ⁊ virgam eius:
ideſt per diſciplinam ⁊ ſacerdotiū legale. ⸿ Jn p̄ncipio
ergo miſſe reducēs eccleſia ad memoriam dominicā paſ
ſionem incipit ab oratione dicens. Dñe ne lōge facias ⁊c.
⁊ eſt octaui toni ſignificans φ per paſſionem venitur ad
reſurrectionem. ⸿ Seq̄tur epiſtola. Hoc enī ſentite. ad
philippenſ. ſecundo capitulo: ī qua oſtēditur paſſio ⁊ paſ
ſionis fructus Dicit ergo hoc enim ſentite in vobis quod
⁊ in chriſto ihesu. ideſt imitamini ipſū: vt ſicut habuit cha
ritatem: quia voluit pati: ita ⁊ vos habeatis charitatem:

quia patiamini omnia tormēta tēporalia: vt habeatis hu
militatem que i chriſto maxime fuit: manſuetudinē ⁊ pa
tientiā ⁊ intellectum realē vt ſentiatis. Cito enī ſentitur
dulcedo ſpūs ſancti i corde quādo eſt ibi: ⁊ hi quidem ſūt
fructus paſſionis. ſ. dulcedo i corde ⁊ gloria. Quedam tñ
eccleſie legūt lectionē. Uenerūt eni i helim. Exodi deci
moqnto capitulo. ℭ Uiſo autem hoc fructu fit homo pa
tiens quia generat patientiā conſideratio fructus: ⁊ ideo
ſequitur reſponſoriū qḋ rñdet epiſtole in quo oſtenditur
quomodo ꝑ paſſiones venitur ad gloriam: ⁊ dicuntur ibi
tria: quare eſt tertij toni. Primū ē. Tenuiſti manū meā
dexterā dñe: ⁊ cōfirmaſti me i bono. Secūdū ē. In volū
tāte tua deduxiſti me. Talis facit quicqd deus vult. Ter
tium ē. Cum gloria ſuſcepiſti me. Primū eſt cauſa crucis.
Secūdum ipſa crux. Tertium fructus ipſius. Verſus ē.
Quā bonus iſrael deus: qſ. ſ. deducit ſuos ad paſſionem.
vnde ð beato ſtephano legitur. Lapides torrētes illi dul
ces fuerunt. ℭ Poſtea ſeqtur tract⁹. Deus deus meus
reſpice in me: ⁊ quare me dereliqſti ⁊c. ⁊ eſt ſecundi toni:
quia ibi oſtendit̄ paſſio ⁊ fruct⁹ ipſius. Uñ ⁊ titulus illi⁹
pſalmi eſt ꝓ ſumptione matutina. ℭ Euāgeliū de paſſio
ne eſt. ſ. Scitis qꝛ poſt biduū paſca fili⁹ tradet̄ vt crucifi
gatur. Matthei. 25. ca. ℭ Et etiam offertoriū. ſ. Impro
periū expectauit cor meū deus: ⁊ miſeriā: qḋ ſumptuꝫ eſt
de pſalmo ſeptuageſimooctauo: q totus ex perſona ſalua
toris orantis i paſſionis agone cōſcribit̄: quaſi diceret ec
cleſia. Ex quo xp̄s tot paſſus eſt ꝓ nobis peccatorib⁹ libē
ter patiar. Unde dicit. Expectaui. ſupple. quaſi rē dulcē.
Poſtcōmunio de paſſione eſt. ſ. Pater ſi fieri poteſt ⁊c.
Matthei vigeſimoqnto caplo. ⁊ Marci octauo caplo. ⁊
Luce vigeſimoprimo caplo. ⁊ eſt octaui toni: ꝓpter rōneꝫ
pmiſſam. ℭ In qbuſdam eccleſijs dicit̄ i hac dñica: et in
diebus ſequētibus pfatio de paſſiōe: put dcm̄ ē ſub qrta
feria cinerū. ℭ Dicitur aūt hec dñica i ramis palmaruꝫ
eo ꝙ tūc rami i palmaꝝ ſi haberi poſſunt i ꝓceſſione por
tantur. Dicitur etiam alibi dñica oliuarum qꝛ rami oliue
portantur: qḋ fit ad repñtandum filios iſrael: q cū ramis
palmarum ⁊ oliuaꝝ venienti dño obuiam exierunt. Se
quens quoqꝫ ſeptimana maior vocat̄: eo ꝙ maius ⁊ pli
xius habet officium. Dicit̄ etiam penoſa: qꝛ tunc pcipue
debemus vitia noſtra punire. Uel qꝛ dñs i ea laborauit:
⁊ penas ſuſtinuit recreando: ſic̄ ⁊ i pma mūdi hebdoma
da creando. Dicitur quoqꝫ indulgentie: qꝛ penitentes in
ea abſoluūtur. Dicitur etiam ſancta: qꝛ in ea impij iuſti
ficantur. ℭ Hec aūt dñica i trib⁹ pulegiata eſt. Primo
qꝛ illa die filij iſrael intrauerūt terrā ꝓmiſſionis ⁊ iorda
nem ſicco veſtigio tranſierūt. ſic eni ꝯtingit ꝙ eo āno tot
dies fuerunt vſqꝫ ad paſca quot ſunt ab hac dñica. Scḋo
quia hac die veniens dñs de bethania cuꝫ honore maxio
in hieruſalē ſuſceptus eſt. Tertio qꝛ eadē die dñs a tem
plo ementes ⁊ vendentes eiecit.

ℭ De ſcḋa feria. Rubrica.

Secunda feria oſtēdit cām paſſionis. ſ. in
chriſto humilitatē ⁊ patiētiaꝫ: ⁊ i iudeis
crudelitatem ⁊ inuidiā. i iuda cupidita
tem ⁊ auaritiā. ⁊ eſt introit⁹ quarti toni
ꝓpter famā crucis. Epiſtola vero ſumi
tur ð Iſa. 50. c. In qua oſtēdit̄ pncipalis
cauſa paſſiōis dñi. Dñs de⁹ aperuit mihi
aurem. ſ. ad intelligenduꝫ: ⁊ ꝓpter hoc dedi genas meas
vellentibus ⁊c. In quibuſdam eccleſijs in hac ⁊ in tertia
ferijs dicunt̄ due lectōes i miſſa: ꝓ eo ꝙ xp̄i paſſio a lege
⁊ ꝓphetis pnūciata fuit. ℭ In reſpōſorio petit liberatio
nem ſuam. Exurge dñe ⁊ intēde ⁊c. verſus. Effunde fra
meam. ⁊ eſt tertij toni: quia virtute trinitatis liberamur
ab inimicis. Framea ē ſpata quaſi fremia vel qſi ferrea.
ℭ In euangelio vero. ſ. Ante ſex dies ⁊c. Joannis duode
cimo capi. oſtenditur triplex cauſa paſſionis. ⁊ dicit. Añ
ſex dies paſce: nō ideo ꝙ ſex dies futuri eſſent añ paſca: ſꝫ
quia ibi cauſa paſſionis oſtendit̄. In iuda oſtendit̄ cā cu
piditatis eo ꝙ dixit. Ut quid ꝑditio hec. erat enī habēs
loculos: ⁊ ideo ſic dicebat vt nūmos furaret̄: vt habetur
in Jo. In iudeis cauſa eſt inuidia: quia moti ſunt i eum
ꝓpter laudem pueroꝝ: dicētes. Si dimittimus eum: ſic
omnes credent in eum: ⁊ ideo querebant interficere eū.
In ipſo vero chriſto eſt fructificatio toti⁹ generis huma
ni. vnde in euangelio dicitur. Niſi granum frumenti ⁊c.
In quibuſdam tamē eccleſijs in ſecūda feria legit̄ paſſio
ſm Marcū. ſ. Erat paſca ⁊ azima poſt biduū ⁊c. ⁊ i tertia
feria dictum euangelium ſm Joannē. ſ. Ante ſex dies pa
ſce. ſed pmi magis videntur hiſtoriam ſequi: quia poſt bi
duū. i. paſt tertiā ⁊ quartā ferias: i qnta feria paſca. i. agn⁹
paſcalis imolatus fuit. ℭ Preterea ſecūda dies creatio
nis mundane minus eſt ceteris ornata diebus. Nam cū
dixiſſet dominus. Fiat firmamentum in medio aquarū
non eſt additum. Et vidit deus ꝙ eſſet bonum. i quo nu
merus binarius i famatur: qa primus ab vnitate degene
rat ⁊ diuiſionem ſignificat. Unde in eo facta eſt aquarū
diuiſio. ℭ Non eſt ergo mirum ſi hec dies ſecūda q̄ illaꝫ
reſpicit minus ceteris in officio dominice mortis purpu
retur inſignijs. Sed non eſt multum attendēdum vtrū
in ſecūda vel in tertia feria legatur paſſio. Quia eni quat
tuor euangeliſte paſſionem domini deſcripſerūt: iccirco
ſm quēlibet eorum paſſio legitur ex inſtitutione Alexā
dri pape: eo ordine quo ſcripſerunt. Nam die dominica
legitur paſſio ſꝫ Mattheū qui primus ſcripſit. Scḋa vel
tertia feria ſm Marcū q ſcḋs ſcripſit. Quarta ſm Lucā
qui terti⁹ ſcripſit. Sexta feria ſm Joānē q vltio. Medio
lanēſes nō legūt paſſionē niſi ſm Joānē: ⁊ i ſexta feria.
ℭ Sane paſſionē lectur⁹ bñdictōꝫ nō petit qꝛ i illa deſcri
bit̄ eē ſublat⁹ q auctor ē bñdictōis. Uñ nō ē a q̄ petat̄. Le
git̄ qqꝫ ſine lumiarib⁹: qꝛ ille morte extinct⁹ nūciat̄: q ſm
Joannem lux eſt mūdi: ⁊ vt repūtet̄: qꝛ ei⁹ diſcipuli tūc
qſi extīcti ſūt: qb⁹ ipe viuēs dixerat. Uos eſtis lux mūdi.
Nō fert̄ ēt icēſuꝫ. ad notādū ꝙ tc̄ feruor deuotōis vl ořo
nis q ꝑ icēſū deſignat̄ ſignificari i aplis tepuit: vel poti⁹
quaſi extinct⁹ fuit. Legit̄ ēt ſine ſalutatōe: ſiue ſine. Dñs
vobiſcū: i deteſtatōꝫ ſalutatōis iude. ⁊ ſine tūſiōe. Nō. n.
rñdet̄. Glīa tibi dñe. qꝛ i ipſa exp̄mit̄ ꝙ xp̄s fuit a ſuis ſe
parat⁹ ꝑ morteꝫ corpaliter ⁊ ſpūalr q metū mortis eo de
relicto fugerāt: ⁊ nulla glīa ſibi erat. ℭ Nō legit̄ ēt tota
ſub tono euāgelij: ſꝫ cāt⁹ vboꝝ xp̄i dulci⁹ moderat̄ ad no
tandū qꝫto dulci⁹ vba xp̄i i ipſi⁹ ore reſonabāt qꝫ in ore cu
iuſlibet euāgeliſte referētis cui⁹ vba i tono euāgelij ꝓfe
runt̄. Uerba vo ipijſſimoꝝ iudeoꝝ clamoſe: ⁊ cū aſpitate
vocis: ad deſignādū ꝙ ipſi xp̄o aſꝑe loquebāt̄. In fine tñ
in qbuſdā eccleſijs bñdictio petitur icēſum portat̄: ⁊ ſub
euāgelij tono legit̄: qꝛ finita eſt. iā narratio paſſionis: ⁊ ex
tūc oīa vba ſūt euangeliſte narrantis q̄ poſt xp̄i mortem
vſqꝫ ad reſurrectionē ꝯtigerūt. ℭ In alijs tñ eccleſijs fi
nis paſſionis q ad ſepulturā ꝑtinet i tono legit̄ doloroſo:
vt planctus mulierū de paſſione Chriſti lamentantium
deſignetur: de quo planctu dicit dñs in euangelio. Filie
hieruſalem nolite flere ſuper me ⁊c. ⁊ ad maiorem deuo
tionē ⁊ amaritudinē ꝓpter Chriſti paſſiōꝫ i aīs audiētiū
excitādū. Et legit̄ ſuꝑ nudū pulpitū: ꝓut ſub feria ſexta
dicetur. In offertorio. Eripe me petit liberari: ſicut ⁊ i re
ſponſorio: ⁊ ē quarti toni ꝓpter formā crucis. ℭ In poſt
cōmunione. Erubeſcant: petit pſecutores ſuos ꝯfundi. et
eſt pmi toni: vt ſic in regione geſcentiū gaudeat.

¶ De tertia feria. Rubrica.

TErtia feria eſt ſimiliter de paſſione: q̄a manifeſte querebant eum interficere: vt habet̃ in euangelio. Erat aũt paſcha ⁊ açima poſt biduum ⁊c̃. ⁊ quia eccleſia cõſiderat ſalutem ſuam ĩ cruce triplr̃. ſ. in amore quẽ dñs noſter nobis oſtẽdit ĩn cruce: ⁊ in imitatione crucis: ⁊ ĩ ſalute nobis data per crucem: ideo dicit in introitu. Nos autem gloriari oportet in cruce domini noſtri Jh̃u chriſti ⁊c̃. ad Gal. vlt. ca. ¶ Epiſtola vero eſt. Dicit Hieremias. que ẽ Hiere. xi. ca. ⁊ habentur in eo v̱ba iudeoꝝ d̃ crucifixione chriſti. mittamus lignũ in panem eius. id eſt ipſum qui ſe dicit panẽ in ligno crucis. Audierant enĩ qd̃ ipſe dixerat. Ego ſum panis viuus q̄ de celo deſcẽdi: ⁊ hoc erat dictum per lignum crucis deſtruamꝰ ipſum vel doctrinam eius. ¶ Sequitur reſponſoriũ. Ego aũt ⁊c̃. tertij toni propter triplex meritũ qd̃ ibi notat̃. primũ cum dicit. Induebar cilicio. id eſt. non oſtendebã eis deitatẽ: ſed aſperitatẽ humanitatis: ⁊ hec fuit humilitas ⁊ ſapiã. Aliud notat̃ ibi. Humiliabã in ieiunio animã meã. ſ. nõ reddendo malum ꝑ malo: ſed etiam pro eis orabã. ⁊ hoc eſt tertium. vnde dicit. Et or̃o mea in ſinu meo cõuertet̃. ſupple. ex quo eis non ꝓdeſt: q̄ nõ ſũt digni. ¶ Euangeliũ v̱o. Erat paſcha. Marci. 14. c. eſt d̃ paſſione: vbi dicitur ꝙ dñs crucifixus fuit hora tertia. ⁊ hoc dicit vt oñdat eoꝝ impetuoſitatẽ: q̄ ab hora tertia linguis eum crucifixerũt dicẽtes. Crucifige crucifige nõ ceſſantes. In offertorio petit ſe cuſtodiri a dyabolo ⁊ a mẽbris eius. Unde dicit. Cuſtodi me de manu peccatoris. i. dyaboli ⁊ ab hoĩbꝰ iniquis erue me. ⁊ eſt ſecũdi toni. In poſtcõione. Aduerſum me. oñdit malitiã ꝑſequentiũ: ⁊ meritũ patiẽtiũ. ¶ Sequit̃ ibi: ⁊ ĩ me pſallebãt q̄ bibebãt vinũ ⁊c̃. i. filij dyaboli q̄ inebriebantur de calice babylonis.

¶ De quarta feria. Rubrica.

QUarta feria eſt illa in qua dñs venditꝰ fuit a iuda: q̄ nõ ſolũ voluit pati ꝓ nob: ſed ẽt vẽdi vt liberaret nos a venditõe quia ꝑmus parẽs vẽdidit nos dyabolo ꝑ eſum pomi vetiti. vñ Iſa. Gratis venũ dati eſtis ⁊ ſine argẽto redimemĩ. Silr̃ multi vẽdũt ſe dyabolo ꝑ momẽtaneã delectationẽ: ſicut Adam vendidit ſe ꝓ eſu pomi vetiti. Quarta ergo feria venditus eſt ſol iuſtitie ad noſtrã ſalutem: ⁊ quarta feria formatꝰ eſt ſol viſibilis ad mũdi lucẽ. ¶ Orauit aũt dñs ſicut hr̃ ĩ euãgelio huius diei flexis genu. ⁊ iccirco ĩ introitu q̄ eſt. Phil. 2. ca. inuitat eccleſia: vt in noĩe dñi omne genu flectat̃ celeſtium: q̄ eoꝝ ruinã reparauit. terreſtriũ: q̄ eos liberauit. infernoꝝ: q̄ eos eduxit de lacu in quo nõ erat aqua: vt dicit Zacharias: ⁊ eſt tertij toni ꝓpter tria que inuitãt ad flectendum genua. Sequitur. Et omnis lingua ꝯfiteatur. q̄ dñs noſter ih̃us xp̃s in gloria ẽ dei pr̃is: ⁊ ſumitur de apoſtolo. Uerũtñ ordinator officij intercepit v̱ba illa ⁊ omnis lingua ꝯfiteat̃: eo ꝙ iudaica ſilet. ¶ Deinde ſequitur lectio. Dicite filie ſyon: ecce ſaluator tuus venit. Iſa. 62. c. vbi habet̃ d̃ mercede. dicitur etiam ibi. Ecce merces eius cum eo ⁊c̃. Et dixerunt angeli. Quoſdam enĩ latuit incarnatio. Quis ẽ iſte qui venit de edom. i. de terra. tinctis veſtibus. i. mẽbris corꝑis q̄ ſũt veſtimẽta diuinitatis: ſanguis purpura tĩcta. d̃ boſra. Boſra eſt ciuitas ĩ moab: ⁊ interp̄tatur firma ſiue munita: hoc eſt de ĩferno. i. de terrena habitatione. Trãſlatiue enĩ boſra eſt hieruſalẽ quã dñs quondã ſuo firmauit auxilio. ſꝫ facti moabite. i. ex patre dyabolo: veſtes regis tinxerũt purpura ſanguinis. Rñdit. Ego q̄ loquor iuſtitiam ⁊ ſum ꝓpugnator ad ſaluandũ: ⁊ dixerũt. Quare ergo rubrũ eſt indumentũ tuũ. q. d. Quare cruẽtatus es preſſura crucis: ſi tu iuſtitiã loqueris. At ille reſpondit: Torcular calcaui ſolus. ſ. ꝓ omnibꝰ vt omnes liberarentur: ⁊ de gentibus nõ eſt vir mecũ. Poſt lectionẽ v̱o cãtatur reſponſoriũ. Ne auertas faciẽ tuã ⁊c̃. in quo orat ipſe: vt per paſſionẽ veniat ad gloriã. Quia vero in agonia plixius orauit vt habet̃ in euãgelio: ideo ſumitur offertoriũ ⁊ poſtcõmunio de pſalmo qui ĩtitulatur or̃o pauperis cũ anxiaretur: excepto verſu reſpõſorij q̄ eſt. Saluũ me fac deus qm̃ in. a. v. ad. a. meã. ¶ Epiſtola ẽ ſimiliter d̃ Iſa. 53. ca. Domine q̄s credidit ⁊c̃. in qua etiã deſcribit̃ ĩ eodẽ ſcemate: in quo ab euangeliſta repũtat̃ in paſſione vbi dicit̃. Nõ eſt ei ſpẽs neq̄ decor. et infra. Sicut ouis ad occiſionem ducet̃. ¶ Poſt epiſtolã ſequit̃ tractus: ⁊ inſolito modo. ſ. imediate. ⁊ hoc ideo quia eccleſia artius luget q̄̃ ſoleat ⁊ ſe plãgit: vt dcm̃ ẽ ĩ q̃rta ꝑte ſub ti. de tractu. Tractus enim ſignificat plãctum: ⁊ ideo ĩ tota ſexta feria nõ dicunt̃ niſi tractus. reſponſoriũ vero eſt penitentiũ. Et q̄ dominus nõ eſt iſta die crucifixus: ſed tantũ venditus: iõ nõ ſolum dicitur tractus. verum etiã ⁊ reſponſorium.

¶ Paſſio que ſequit̃. Appropĩquabat ⁊c̃. Luc. 22 ca. cõuenit cũ p̄cedẽtibꝰ in qua exp̄mitur ꝯſiliũ iudeoꝝ. Iude ꝓditio. dñi paſſio. ¶ Poſtcõmunio eſt. Potum meũ cum fletu miſcebã. potũ. ſ. paſſiõis qñ. vꝫ. ſudor eius erat ſicut gutte ſanguinis decurrentis in terram. Poteſt etiã dici ꝙ duo ſunt nobis neceſſaria. ſ. or̃o ⁊ patientia: ſꝫm ꝙ dic dñs Orate pro ꝑſequentibus ⁊ calũniantibus vos. ¶ Ad hec quidẽ duo ĩuitamur in ĩtroitu ad or̃onem: cum dicit̃. In nomine ih̃u omne genu flectat̃ ad patientiam exemplo ſaluatoris. de quo ſubiũgitur. Chriſtus factus eſt ꝓ nobis obediens ⁊c̃. nõ eſt enĩ obediens in tribulatione: niſi qui libenter tolerat. Due lectiones ideo legunt̃: quia hac die dñs traditus eſt ꝓ duobꝰ ⁊ a duobꝰ populis. ⁊ ĩ quibuſdã eccleſijs ad vtrãqꝫ genua flectũt q̄ ab vtroqꝫ pp̃lo adoratur. Preterea hac die ſicut dicit Aug. conſiliũ inierũt iudei quõ Jeſum dolo tenerẽt ⁊ occiderẽt. ⁊ iudas venit ad eos: ⁊ pacti ſũt ſibi pecuniã ſe daturos. ſicut ergo eccleſia repñtat in ſexta feria actus iudeoꝝ: ita ⁊ in quarta ꝯſiliũ eorum. Quidã aũt legunt primo lectionẽ illã. Dicite filie ſyon. Et poſtea illam. Domine quis credidit. alij vero ecõuerſo. Primi quidem attendunt ſolum illud quod diximus. ſ. ꝙ venditio iude que facta fuit quarta feria paſſionem domini p̄ceſſit: de qua venditione fieri videtur tr̃mo in illa lectione. Dicite filie ſyon. in illo verbo. Ecce merces eius cum eo. Alij autem attendunt ꝙ primus homo duas mortes incurrit. ſcilicet carnis ⁊ aĩe: ⁊ chriſtus nos ab vtraqꝫ liberauit. Et quia mors aĩe mortẽ corꝑis p̄ceſſit: iõ prius legũt lectionẽ illã in q̃ agit̃ d̃ morte aĩe ⁊ d̃ liberatõe ab ipſa. De morte agit̃ ĩ illa. Dñe q̄s credidit ⁊c̃. ibi. Oẽs q̃ſi oues errauimꝰ: ⁊ vnuſq̄ſqꝫ ĩ viã ſuã declinauit. De liberatõe v̱o ſtatĩ ſeq̄t̃ ibi. Dñs poſuit ĩ eo iniq̄tates eoꝝ oĩm nr̃oꝝ. ⁊ iterum. Si poſuit ꝓ p̄ctõ aĩam ſuã videbit ſemẽ lõgeuũ. Ad aĩam ẽt ꝑtĩet graduale vnicũ hñs v̱ſum. ſ. Ne auertas faciẽ tuã a puero tuo. i. ab eo q̄ paruꝰ ⁊ hũilis appet ĩ expiẽtia tribulatõis. ¶ Seq̄t̃ v̱ſus. Saluũ me fac ⁊c̃. vſqꝫ nõ ẽ ſbã. Aque enĩ. ſ. eductiõis iudeoꝝ vſqꝫ ad aĩam ſaluatoris tollẽdã ꝑuenerũt: ⁊ illi q̄ erãt ꝓfũdi limꝰ infirmati eiꝰ ꝑualuerũt. Sicut ãt ſaluator aĩam ſuã poſuit ꝓ aĩaꝝ nr̃aꝝ redẽptiõe: ita ⁊ corpus ſubiecit ꝓ corpoꝝ redẽptõe. Uñ ĩ ſcd̃a lectõe d̃ ipſiꝰ corꝑe agit̃ ſanguine ꝓpo rubricato vbi dr̃. Quis ẽ iſte q̄ venit d̃ edom ⁊c̃. ⁊ ibi Quare rubrũ ẽ veſtimẽtũ tuũ ⁊c̃. Ipe rñdit. Torcular ⁊c̃. Et q̄ de ſola miſeratõe paſſus eſt dominus ꝓ nobis: ideo ꝓpheta in perſonã eccleſie lectionẽ illam cõcludit dicẽs.

Miſerationum domini recordabor. laudem annūciaui ſuper omnibus que reddidit nobis domin⁹ deus noſter. Quia vero ꝑ q̄nq̄ ſenſus corporis peccauimus: ideo ſeq̄t tractus. Dn̄e exaudi orōnē meā ꝛc̄. habens q̄nq̄ verſus: ꝓpter q̄nq̄ vulnera xp̄i. ſeu q̄ q̄nq̄es exiuit ſanguis ab eo. Primo in circūciſione. Scd̄o in orōne. Tertio in flagellatione. Quarto ī crucifixione. Quinto in lāceatione. Et in ipſo tractu genus humanū petit auxiliū ꝛ cōfitetur defectū quē ex peccato ꝑmi parētis icurrit cū dicit. Quia defecerunt dies mei ſicut fumus. Dies eni eſt vita hoīs: cuius nox eſt mors: ſed hec vita ē abbreuiata: ꝛ deficit ꝑꝑ ſupbiā primi parentis que ꝑ fumū ītelligit̄. Et ſeq̄t̄. Oſſa mea ſicut in frixori o ꝯfrixa ſunt. Oſſa ſunt vires interiores vel fortes q̄ ſunt eccl'ia: q̄ carnes. i. carnales ſuſtētant. Frixoriū eni triplex eſt. ſ. peccatoꝝ recordatio: proximorū cōpaſſio: futuri iudicij meditatio. In his frigit̄ bonus hō. Claudit̄ aūt tractus ſicut ꝛ lectio ī miſericordia dn̄i. Un̄ vltimus vſus eſt. Tu exurgens domine miſereberis ꝛc̄.

¶ Hec igitur q̄rta feria priuilegiata eſt: q̄m legunt̄ in ea due lectiones ꝑꝑ ordinādos in ſabbato ſequēti. Item q̄ in ea die xp̄s vēditus fuit triginta denarijs: ſicut ꝛ ioſeph triginta argenteis: q̄ ſeruus nō eſt ſuꝑ dn̄m: nec diſcipulus ſuꝑ magiſtrū. z6. di. q̄s dubitet. ꝛ ab hac q̄rta feria ſūptū eſt ꝙ ſemꝑ in quarta feria ieiunare ꝛ abſtinere a carnibus ꝛ carnalibus deſiderijs debemus: ꝛ in memoriam venditōis xp̄i hec feria ſm̄ locū obtinet: poſt ſextā feriaz ꝑ totū ānū: in ieiunijs pn̄ialibus.

¶ De quinta feria. Rubrica.

IN hoc tractatu q̄nte ferie cene dn̄i hoc ordine ꝓcedam⁹. nā ꝑ gn̄āliter dicem⁹ aliqua de officio ſequentiū triū dierū poſtea ſpāl'r de officio hui⁹ diei. Et ꝑ de introductione publice penitentiū in eccleſiam ꝛ de ſacris q̄bus hec q̄nta feria ſpāliter inſignit̄. Scd̄o de triplicis olei ꝯſecratōe. Tertio de h⁹ diei miſſe officio: vbi ēt agit̄ d̄ pedū lotōe ꝛ offō veſptīo. Quarto d̄ altariū denudatōe: ꝛ tā d̄ ipſoꝝ q̄ꝫ de pauimēti eccleſie lotione: ꝛ de corporis dn̄i reſeruatione: ꝛ de quibuſdā alijs.

PRenotandū aūt eſt ꝙ eccleſia luget tribus diebus. q̄ tot diebus fuit dn̄s in ſepulchro. Sicut eni Jonas fuit in vētre ceti tribus diebus ꝛ trib⁹ noctibus: ita ꝛ fili⁹ hoīs fuit ī medio terre ꝛc̄. qd̄ ſynodochite dcm̄ eſſe aſſerit Auguſti. Nam pars illa ſexte ferie q̄ fuit ī ſepulchro accipitur ꝓ nocte ꝛ die ſexte ferie: ꝛ nox diei dn̄ice ſil'r pro nocte et die ipſius diei accipit̄. Dies v̄o ſabbati īegra eſt ſcilicet nox cū die ſuo. i. ſpatiū. vz. vigītiquattuor horaꝝ. Eſt ergo ſenſus. Fuit ergo dn̄s ī ſepulchro trib⁹ dieb⁹ et tribus noctibus. i. tribus tēporibus quoꝝ quodlibet conſtat ex die ꝛ nocte. Sic eni loq̄ ꝯſueuim⁹: q̄ ſi aliq̄s etiaz minima ꝑte alicuius diei fuerit ī aliquo loco: dicimus eū ea die ibi fuiſſe. Fuit eni ſm̄ ipſum quadraginta horis in ſepulchro. vz. q̄ttuor horis ſexte ferie: ꝛ viginti quattuor ſabbati. ꝛ duodeci noctis diei dn̄ice: q̄ quadrificū orbē: morte trāſgreſſiōis decē mandatoꝝ mortuū viuificauit. Sed ſm̄ ꝑmiſſa videt̄ ꝙ triduana dn̄i ſepultura debeat celebrari ſexta feria ſabbato ꝛ die dn̄ica. Sed rūdetur ꝙ q̄ dn̄s ī nocte diei dn̄ice reſurrexit noctē illā ad honorē reſurrectionis ſolēniter celebramus. Un̄ neceſſe eſt ꝙ in q̄nta feria ꝑueniamus. ꝛ ita triduo. ſ. q̄nta ꝛ ſexta ferijs ꝛ ſabbato humiliationē domini in merore celebremus: q̄ ꝛ in q̄nta feria iā interuenerat nephariū cōmerciū iudaice ꝑditionis. Quidaz tn̄ cuilibet ꝑmiſſoꝝ triū dieꝝ. z4. attribuūt horas volentes xp̄i defuncti exeq̄as ſeptuaginta duabus horis celebrare: ꝛ triſtitiā ſeptuagintaduorum diſcipuloꝝ merito ꝑ hoc exꝑmere. ¶ Sane eccleſia his diebus tenebras colit: ꝛ matutinas in tenebris finit. Primo q̄ in luctu ꝛ merore eſt propter dn̄i paſſionē: ꝛ ꝓpter eius triduanā mortē exeq̄as celebrat triduanas. Secundo officium tenebraꝝ ſignificat: nō tā tenebras māles q̄ fuerunt ſuꝑ faciē terre dum pendebat ſol iuſtitie ī cruce. Fuit eni tūc eclipſis miraculoſa nō nālis per tres horas vz. a ſexta feria vſq̄ ad nonam incluſiue: q̄ꝫ etiaz ſpūales que in illo triduo in cordibus fidelium extiterunt. Tertio per hoc ꝙ tenebras colit tenebraꝝ ꝑmatus inſinuat̄: que his dieb⁹ inceperunt ꝓcedere dies: ꝓut ſub ſabbato ſancto dicetur. ¶ In his vero tribus diebus ſilēt cāpane q̄ tunc ſiluerūt apoſtoli ꝛ ꝑdicatores ꝛ alij: q̄ per campanas intelligunt̄. Sonus aūt cāpanarū ſignificat ſonū predicatiōis: de quo dicitur. In omnē terrā exiuit ſon⁹ eorū. Nō eni iā circuibāt euangeliçādo vicos ꝛ vrbes. ſꝫ hymno dicto exierunt cum Jeſu in montē oliueti: q̄ cum dn̄s dixiſſet. Ecce appropinquat q̄ me tradet: pre triſtitia dormitauerunt ꝛ a laudibus ꝯticuerūt. Un̄ ꝛ a completorio ſiue a veſpera qua dn̄s traditus fuit campanaꝝ ſilentiuz inchoatur. A veſpera autem qua dn̄s traditus eſt: q̄n. vz. diſcipuli fugierunt cāpanis ſilentiū indicitur. Alij. vz. ad ꝑmā huius q̄nte ferie ꝛ nō vlterius pulſant campanas. Fit tn̄ ſignum cū tabula. Primo ad ſignificandū xp̄i humilitatez q̄ ſe abſcondit: ꝛ vſq̄ ad mortem ꝛ ſepulturā ſe humiliauit. ligni q̄dem vſus humilior eris ſono h̄ oſtendit: ꝛ inde eccleſia orientalis vſum adhuc tenet lignorū. ꝛ vt ppl's humilior reddat̄. Scd̄o ꝑ ſignū tabule terrorē accipimus. Tabula ergo ꝑcutit̄. q̄ magnus timor ap̄lis a iudeis incutiebat̄. Tertio ꝑ lignū ī ligno: malleū. ſ. ī tabula ſuſpenſum intelligimus xp̄m q̄ eſt lignum plantatū ſecus decurſus aquaꝝ: q̄ in crucis ligno pepēdit: ꝛ pēdēs orabat ꝛ ꝑdicabat dicens. Pater dimitte illis: q̄ neſciūt q̄d faciunt. Cum ligno aūt tn̄ pulſant: q̄ tunc ſolus chriſtus ꝑdicator habebat̄: ꝛ ſolus torcular calcauit. Quarto per tabulā ipſam lignum fructiferū. ſ. chriſtus. ꝑ malleuz quo tabula ꝑcutitur lignū ꝑuaricationis ſignificat̄. Quinto ideo campane ꝛ nō ſignū tabule vel alterius h⁹ ſilent quia lꝫ maiora ſigna noſtra. vz. apoſtoli a laude dei in xp̄i paſſione ſiluerunt. minora tamē ſigna vt mulieres nō ſiluerunt: immo ſecute ſunt ipſum vſq̄ ad crucē. ¶ Principia quoq̄ horarūz. ſ. Deus in adiutorium: ꝛ fines. ſ. per dominū. ꝛ benedicamus: ꝛ h⁹ dimittunt̄: quia receſſit ꝛ a nobis ablatus eſt ſacerdos ꝛ paſtor bonus qui eſt alpha ꝛ o. i. principium ꝛ finis: qui etiam eſt ſummus ſacerdos et caput noſtruz: ꝛ traditus impijs: nec ē a quo petamus ꝙ intendat in adiutorium noſtrum. Percuſſo nanq̄ paſtore noſtro: diſcipuli eius diſperſi ſunt. Sic ergo iſtud officium qd̄ caret principio ꝛ fine quaſi mortuuz ꝛ viduatū videtur: quia ꝛ patres noſtri viduati poſt mortem chriſti fuerunt. Non dicitur etiam. Gloria patri: quia in chriſti paſſione abſcondita fuit fortitudo glorie ipſius chriſti: ꝛ in eius morte trinitas viſa eſt extincta: in cuius laude dicitur ille verſus. De hoc etiam ſub dominica de paſſione dictum eſt. Hoc etiam notatur in quibuſdaz eccleſijs in quibus his diebus duo tantū cerei ante altare ardēt tertio extincto prout ſub titulo de paſcha dicetur. ¶ In his quoq̄ tribus diebus ſalutatio non fit: quia Dominus vobiſcuz non dicitur: vt vitetur peſtifera ſalutatio per quā iudas tradidit Chriſtum dicēs. Aue rabi. ¶ Pax etiam nō datur pro eo ꝙ iudas oſculo tradidit chriſtum: ꝛ quia in duobus ſequentibus diebus in altari non conſecratur nec dicitur. Pax domini ſit ſemper vobiſcum. nec Dona

nobis pacē. Jn quibuſdā tñ eccleſijs datur hodie pax: pro
eo φ hac die ſacramētū ſacroꝝ .ſ. euchariſtie inſtitutū ē.
¶ His quoqꝫ diebus fit officiū humili⁹ ſolito ꝓpter dñi
humiliationē: ꝛ triduanā eius ſepulturā quā celebram⁹.
Uerūtñ nocturnale officiū ꝑ qđ ſignificant̄ ꝓphetie pro/
phetaꝝ alta voce ꝛ manifeſtius cantat̄: qꝛ ꝓphete ꝛ alij
ſancti pr̄es veteris teſti alta ꝛ apta voce q̄ de xp̄o erāt vē
tura p̄dixerunt: ꝛ qđ ſp̄s ſcūs ſibi dictabat remota formi
dine nūciarūt. Diurnū v̄o officiū ꝑ qđ apl'oꝝ p̄dicatio fi/
gurat̄ voce demiſſa ꝛ quaſi ſub ſilentio cantat̄: qꝛ tc̄ apl'i
oīno tacuerūt: aut ſaltem occulte p̄dicauerūt. ¶ Jncipit
aūt tenebraꝝ officium. Zelus domus tue comedit me .i.
amor vehemēs eccleſie fuit cā q̄re paſſus ſuꝫ. Non dicit̄
inuitatoriū: ne inuitemur: ſed poti⁹ ꝑ ſilētiū deteſtemur
peſtiferū iudeoꝝ ꝯſiliū ꝛ ꝯuentū factū vt Jeſum capent
in ſermone: ꝛ eū morti traderēt. Preterea tūc apl'i diſpſi
erant q̄ alios ad dñm inuitare ꝛ ꝯuocare cōſueuerant.
¶ Hymnus etiā laudis nō dr̄: qꝛ tūc factus ē opprobriū
hominū ꝛ abiectio plebis. ¶ Finis dñice oꝛonis que dr̄
añ lectiones: dr̄ in ſilentio ꝓ eo φ de euangelio ſumit̄.
Nam tūc euāgelica enūciatio fugientib⁹ apl'is ceſſauit: ꝛ
eſt ad notandū φ xp̄s cui⁹ eſt ipſa oꝛo auulſus a ceteris ꝛ
quaſi i ſilentio oꝛauit: ſed tūc fit ſonitus ꝑ tactū ligni cū
manu: qꝛ ꝛ xp̄s in ligno crucis pēdēs voce magna clama/
uit. ¶ Non dr̄ etiā i lectionib⁹. Jube dñe bñdicere. nec:
Tu āt dñe. qꝛ receſſit paſtor ꝛ ſacerdos q̄ gregi bñdicere
ꝛ miſereri dꝫ. Sed qꝛ illū ꝓꝓ peccata amiſimus ad h̄ vt
eū recuperare valeam⁹ ammonemur ꝑ v̄ſum illū. Hieruſa
lem hieruſalē ꝯuertere ad dñm deū tuū: q̄ i fine lectionū
dicit̄: vt ad pn̄iam ꝯuertamur. nā poſt luctū poſſum⁹ gau
dere. Per hoc āt φ dr̄ bis hieruſalē agit̄ duritia iudeorū
ꝛ peccatoꝝ: ſicut alibi i euāgelio. Hieruſalē hieruſalēꝫ q̄
occidis ꝓphetas ꝛc̄. ¶ Rurſus ꝑ Jube dñe intelligūtur
ad p̄dicationē eūtes. ꝑ Tu aūt: inde redeūtes. Jdeo ergo
neutrū dr̄: qñ apl'i quos repn̄tant q̄ lectōes legūt. his die
bus fugierāt. Uñ nec ad p̄dicatōꝫ miſſi ſūt: nec qui miſſi
erāt ſublato dño redierūt. Oēs antiphōe ſūt đ paſſiōe ꝛ
cōpaſſiōe. ¶ Jn his ēt trib⁹ noctib⁹ nouē pſalmi: nouē le
ctiones: ꝛ noueꝫ reſponſoria diuiſim ꝑ ſingula nocturna
cantant̄: ad oñdendū φ xp̄s i infernū deſcendēs tria ho/
minū gn̄ā .ſ. virgines ꝯiugatos ꝛ ꝯtinētes īde rapuit: ꝛ ad
angeloꝝ ſocietateꝫ trāſuexit: que tria genera i euangelio
diſtinguūtur ꝑ eos qui i mola: ꝑ eos q̄ in agro: ꝛ ꝑ eos qui
in lecto ſunt. ¶ Tria ḡ hominū genera .ſ. q̄ fuerunt i lege
naturali: ꝛ in tp̄e legis ꝛ ꝓphetarū ꝑ tria nocturna recoli
mus. ꝛ ſicut illi ꝑ mortē dñi i tribus ſociati ſunt nouē or
dinibus angeloꝝ .ſ. in actionib⁹: cognitionibus: ꝛ gaudijs:
ita ꝑ tres noctes dñice ſepulture: nouē pſalmi: nouē lectō
nibus: ꝛ nouē rñſorijs ſubdunt̄. pſalmi eñi ad actiōes: le/
ctiones ad opeꝝ dei cognitionē: rñſoria v̄o ad gaudiuꝫ et
ad cantū ꝑtinēt āgeloꝝ. ¶ Ceterū tres prime lectiones
vel i q̄buſdā eccleſijs ſex ſūt de trenis Hiere. deflētis ca
ptiuitatē ppl'i ſui: nō ſolū babylonicā: ſed etiā romanam:
quā incurrūt ꝓpter paſſionē dñi: ꝛ iō dicunt̄ lamētabilr̄
in ꝑſonā ſanctorū de iudeis q̄ deflent caſum gentis ſue.
Sicut eñi ille deplorauit mortē Joſue regis occiſi: ī futu
ram deſtructionē gētis: ita ꝛ nos deploram⁹ mortē ꝛ paſ/
ſionē xp̄i regis nr̄i. Jn fine aūt lamentationū dicit idem
Hiere. ſp̄us oris noſtri xp̄s dñs captus eſt in peccatis no/
ſtris. Alie v̄o tres ſūt de expoſitōe pſalmi tractantis đ paſ
ſione: ꝛ ideo voce deꝑſſa legunt̄. tres vltime đ epl'a Pau
li .i. ad Corin. Conuenietibus nobis in vnū ꝛc̄. vbi oſtēdit
apl's quomodo dꝫ cena dñi ſumi. Ex quibus ſex lectōib⁹
apparet φ ꝓphete ꝓuiderūt xp̄m occidēdū: ꝛ apoſtoli do
cent occiſum. Dicunt̄ aūt treni .i. lamentatiōes a trenato

monte vbi lamēta animaꝝ que ibi puniunt̄ ſepe audiri
dicuntur. Jnde ēt dr̄ trenū qđ eſt carmē lamētationis ꝛ
funeris. Dicunt̄ etiā treni: qꝛ ſꝑ tres v̄ſus poſt vnāquāqꝫ
litteraꝫ hebraici alphabeti ſequūtur. qđ alphabetū totū
per ordinem in illis lamētationibus ponit̄. Primo quia
mos fuit hebreis illud ponere in eoꝝ cantibus ſue luct⁹
ſiue letitie alicui⁹ rei multū notabilis: ꝓut pate in vltīo
capitulo prouerbiorum. Mulierē fortē ꝛc̄. ꝛ in q̄buſdam
alijs locis ꝓut habet̄ i ꝓhemio libri regū. Scđo qꝛ ſicut
dixit Hieronymus in eodē ꝓhemio ꝛ ī ꝓlogo biblie: ver
ſus quibus dicte littere aūponuntur in lamentationibus
Hiere. incipiunt in hebreo ab eiſdeꝫ litteris. Tertio vt ꝑ
hoc notet̄ cecitas ꝛ duritia iudeoꝝ qui res tāq̄ꝫ alphabe/
tum notiſſimas .vꝫ. paſſionem filij dei intelligere ꝛ crede
re nolūt: dicēte ꝓpheta. Miluus in celo turtur ꝛ ciconia
cognouerūt tempus aduentus ſui. Jſrael aūt me nō cog/
uit: ꝛ populus meus nō intellexit. Quarto quia īterpreta/
tiones litterarum ipſaꝝ maxima ex ꝑte cōtinēt ſentētiā
verſuum quibus anteponūtur. Circa qđ notanduꝫ eſt φ
aleph interp̄tatur doctrina. Beth domꝰ. Gimel plenitu/
do. Deleth tabulaꝝ ſeu ſcripturarū. Hec ſiquidem ē pri
ma ꝯnexio litterarū ipſarū. vbi dicit̄ φ doctrina eccleſie:
que eſt domus dei: eſt in plenitudine ſcripturarum. He
iſta: Uau ꝛ Zay hec. Heth vita. Hec eſt ſecūda ꝯnexio:
vbi dicitur φ iſta ꝛ hec doctrina quā predixim⁹ ē vita
qua viuimus. Thet bonū: Joth p̄ncipiū. Hec ē tcia cō/
nexio vbi dicitur φ bonum eſt p̄ncipiuꝫ ꝑ ſcripturas q̄ſi
per ſpeculū ſaltē in enigmate agnoſcere dñm. Caph ma/
nus: Lamech cor vel diſciplina. Hec eſt quarta ꝯnexio
vbi dicitur φ in vtero cordis diſciplina exigitur: q̄ nihil
facere poſſum⁹ niſi que faciēda erūt agnouerim⁹. Men
ex ipſis. Nūn ſempiternū. Samech adiutoriuꝫ. Hec eſt
quinta cōnexio vbi dicitur φ ex ipſis ſcripturis eſt nobis
ſempiternum auxilium. Aym oculus. Phe errauit. Sa/
dech iuſtitia vel conſolatio. Hec eſt ſexta cōnexio vbi di
citur φ ſepe dicta ſcriptura eſt oculus errātib⁹ ꝛ ꝯſolatio
Coph aſpice ſup. Res caput. Syn vulnus. Thau ſignū
vel cōſumatio. Hec eſt ſeptima cōnexio vbi etiam in nu/
mero fit myſticus intellect⁹ vbi dicitur. Aſpice in ſcriptu
ra contineri caput noſtrū a quo habemus medelā ſuper
vulnera: ꝛ ſeq̄mur cōſumationeꝫ .i. vitā eternā. Sic ḡ ſal
uatoris exequie celebrant̄ vt in modico apice ab alioruꝫ
defunctoꝝ exequijs diſtare videant̄. ¶ Conſequēter cā
dele ꝛ lumen extinguūtur. nā he tenebre tribus noctib⁹
celebrate ſignificant tenebras que trib⁹ horis fuerūt xp̄o
in cruce pendēte. vel ideo tribus noctibus lumen extin/
guitur: qꝛ verū lumen triduo iacuit in ſepulchro. ¶ Cir/
ca qđ aduertendū ē φ q̄dā accēdūt ſeptuagintaduas can
delas: q̄dā vigintiq̄ttuor: q̄dā q̄ndecim: q̄dā duodecim:
q̄dā nouē: q̄dā ſeptē. ꝛ ſm̄ quoſdā nō eſt numerus cert⁹.
omnes tñ nō ſine myſterio agūt. Septuagitadue cādele
que extinguūt̄ deſignāt ſeptuagintaduos diſcipulos q̄ꝝ
p̄dicatio in morte xp̄i pene extincta eſt. ſignificāt etiaꝫ φ
dñs ſeptuagintaduab⁹ horis iacuit ī ſepulchro ꝑ ſynodo
chē ītellectis. vel tot accendūtur ꝓpter .72. nationes ſeu
genera linguaꝝ. Uigintiquattuor candele accendunt̄.
Primo qꝛ ſol iſte q̄ mūdū .24. horis diei ꝛ noctis illuīat:
ſignificat xp̄m veꝝ ſolē q̄ extīguit̄: qꝛ xp̄s occubuit veſꝑe
paſſionis: ꝛ tenebre fc̄e ſūt ſuꝑ vniuerſam terrā. Secūdo
dies cuius maius lumen xp̄s eſt. nox v̄o cuius min⁹ eſt lu
men eccl'ia eſt. luminaria ſunt apl'i ꝛ alij viri apl'ici: q̄ ſūt
quaſi vigintiquattuor hore que diei xp̄o ꝛ nocti eccleſie
famulantur. Uigintiquattuor luminaria ḡ extinguunt̄:
qꝛ apl'i in vnoq̄uoqꝫ die ꝑ vigintiq̄ttuor horas latuerūt.
Tertio vigintiquattuor candelē deſignant v̄ſum. Gloria

patri ⁊c. q̄ i nocturnis feſtiuitatū viginti quattuor vicib⁹ ſolet dici. Primo poſt. Deus i adiutoriū. ſcdo poſt iuitatoriū. tertio poſt hymnū. nonies i pſalmis triū nocturnorum. ter i rñſoriȷs: ⁊ te deū laudam⁹. quaſi Gloria patri ē. Jterū ad laudes ſemel poſt deus in adiutoriū: qnquies i pſalmis ſequentibus. ſemel i hymno. ⁊ ſeḳ poſt bñdictus. Verſus. n. iṗe ħ officio tacet̄ vt pmiſſum ē: q2 ille i cui⁹ laudē dr̄ i ſepulchro iacet: ideoq3 viginti quattuor cādele ad hoc deſignandū extinguūtur. vel ſignificāt. iz. apl'os ⁊ quoꝝ honorē totiēs dr̄. Gloria pt̄i. i nocturnis ꝑut dictū eſt in ꝓhemio qnte ptis. Quindecim candele ſignificant iz. aplos ⁊ tres marias q̄ ſequebant̄ dñm que extinguūt: qm̄ tūc oēs laudes dei tacuerunt: apl'is tñ fugiētibus ipſe marie q2 min⁹ timebāt circa xp̄m quoad potetāt verſabant̄. Vñ legit̄. Pelli mee ꝯſumptis carnib⁹ adheſit os meū: ⁊ de. ſunt tam. l. c. den. meos. labia. i. mulieres q̄ ſūt quaſi pellicula circa dentes. Vel q̄ttuordeci ex illis candelis ſignificāt quattuordecim articulos fidei: quoꝝ extictio ſignificat extinctionē fidei factā in fuga aploꝝ. extinctio vo vltie cādele ſignificat mortē xp̄i. Duodeci candele accenſe repn̄tant duodeci aplos q̄ extinguuntur ad notandū q2 apli tūc ſiluerunt ⁊ fugerūt: ⁊ pene extīcta eſt fides i eis. Nouē candele ſignificāt genus humanū. qd̄ per peccatū ſeā nouē ordibus angeloꝝ: ⁊ a va luce excluſit. Septē candele ſignificāt gratiā ſp̄us ſeptiformis: q̄ i cordibus diſcipuloꝝ pene fuit extīcta. Ubi vo nō obſeruat̄ cert⁹ cādelaꝝ nūer⁹ ſ3 qlibet layc⁹ ꝓ velle cādelā appōit hȝ cādele ſignificāt ꝓphas: ⁊ alios ſanctos pr̄es: q xp̄3 verū lumen noſtrū ꝓnūciantes ⁊ vba ſaluris ꝑdicātes diuerſis penis vexati mortui ſunt ⁊ extincti. Porro oēs cādele nō ſimul ſed vna poſt aliam extinguūt: q2 diſcipuli nō ſimul a xp̄o ſed ſucceſſiue vn⁹ poſt alium diſceſſerūt. Alia ēt rō iam ſequit̄. Quidā extinguūt eas poſt ſingula cātica vſq3 ad plenā extīctionē. figurātes q2 ſingulis cāticis ſiue pſalmis meſticia decidim⁹: q2 verus ſol occubuit gaudiūq3 noſtrū i luctū eſt ꝯuerſū. Juxta illud. Cecidit corona capitis nr̄i: ꝯuerſus ē i luctū chorus noſter. Alȷ in tribus vicib⁹ eas extinguūt: recolētes triduanā domini ſepulturā. ℂ Jn qbuſdā quoq3 eccleſȷs candele quadaȝ manu cerea extinguūtur: q̄ ſignificat manū iude. de qua dñs dixit. Qui intigit manū mecū ⁊c. que fuit q̄ſi cerea. id ē ad malū flexibilis: ꝑ quā xp̄s rex noſter ⁊ va lucema traditus fuit: ⁊ quātū i illo fuit extīct⁹. Cādela aūt que i medio eſt nō extiguit̄: ſed i feneſtra vel archa accēſa ſeruat̄ occulte: vt poſtea reueleṫ ⁊ eccleſiā illumiñet. Nēpe candela ipſa ſub eis lumē occultatū ſignificat. Primo fidem que i ſola virgine remāſit: ꝑ quā poſtea oēs fideles docti ⁊ illuminati ſūt. Scdo ſignificat xp̄m q lȝ videret̄ ſm carnē extict⁹ tñ ſm diuinitatē q̄ illis erat occulta viuebat: ⁊ poſtea reſurgēs cū luce clariſſima ſe ſuis diſcipulis manifeſtauit. Tertio occultati lumis qd̄ videbat̄ extictum reuelatio: notat fidei illumiationē i apl'is ⁊ alȷs i qbus tūc pene extīcta erat. Quarto notat fidē poſt īfidelitatē. Quīto notat q2 ignis ſp̄us ſci q i fidelibus vr̄ extict⁹. iterū relucēſcet i eiſdem. Sexto lumis renouatio ſignificat noui teſti renouatōē. Septio lumiaria ſucceſſiue vnū poſt alterum extiguuntur: ⁊ vnū q̄ſi pene extinguit̄: q2 abſcōditur ⁊ poſtea reuelat̄: ad notandū q2 pueſſi vinee cultores ⁊ gnātio praua nūcios pr̄is. v3. ꝓphetas ꝑ varia tēpora cōpleto ſuo miſterio ꝓphetie occiderūt: ⁊ tādē patris herdē quē i ſepulchro poſitū lumie occultato figuramus: cuius luminis reuelatio eſt reſurrectōis ei⁹ manifeſtatio ⁊ commemoratio. Sane candela que vltio extiguitur eſt maior ceteris ſm quoſdā: ⁊ ſignificat xp̄m qui fuit dominus ꝓphetaꝝ. ſm alios vo nō eſt maior ceteris ⁊ ſimiliter ſignificat xp̄m q reputatus eſt vnus ex ꝓphetis: ⁊ vltimus extinguit̄: q2 nullus poſt eū apud illos propheta ſurrexit: ſed extinct⁹ eis ꝑfidie tenebras dereliquit. Et ad canticū euāgelicum candela ipſa extinguit̄: q2 xp̄s euangelizans occiditur. ℂ Et atēdēdū q2 in hoc officio paſtoris officia vt capl'm ſubticēt̄: q2 paſtores diſpſi fuerāt: verſus tñ qd̄ eſt minoꝝ officiū nō omittitur: q2 diſcipuli minus cogniti videbant̄. Vñ ⁊ hoc officiū triduanū potius a minoribus celebrat̄: in typo minoꝝ diſcipuloꝝ ⁊ mulierū que dñm ſequebantur. Vociferatio ad benedictus ⁊ tumultus popularis q tūc fit: ꝯcrepatio eſt iude ꝓditoris ⁊ tumultus cohortis quā cū gladȷs ⁊ fuſtibus iudas ꝯ xp̄m adduxit. vel ceci diſcipuli ſalutatio dicentis. Aue rabi. Tertio canticū ipſum tūc alta voce dr̄ ad notādum q2 multi iterfecto antixp̄o gaudebunt. Clangor canentiū kyrieleyſon. eſt tumultus dñm ꝑſequentiū: ⁊ cū ironice adorantiū. vel ſignificat lamenta ſanctaꝝ mulierū que ſequebant̄ dñm: que legunt̄ poſtea lamētari ſedētes ꝯ ſepulchrum. Tropi vo. i. v̄ſus illi q in illis trib⁹ noctibus cū kyrieleyſon. ⁊ Dñe miſerete. q̄ſi lametabiliter cantant̄ ſignificant lamētatōēs ⁊ dolores mulieꝝ de cognatione ſua: q̄ a galilea fuerāt ſecute ihm̄: iter quas erāt maria magdalena: ⁊ maria iacobi: ⁊ maria ſalome plorātes iuxta ſepulchrū. ℂ Jn qbuſdā ēt eccleſȷs tropis cātatis ꝓcidentes ad terrā dicūt in tenebris ſub ſilētio. Miſerere mei deus. ⁊ collectā. Reſpice queſum⁹ dñe. in quo timor aploꝝ in occultis notat̄. Poſtea fit cū manu vel alio qdē mō ſonit⁹ añ lumis reuelationē q ſonit⁹ repn̄tat terroris: eoꝝ incuſſionē vel ex tumultu cohortis vel ex terremotu. Jn qbuſdā tñ eccleſȷs ignis nouus de lapide ꝓducit̄: q2 ꝑ xp̄m mediatorē noſtrū nobis ſp̄us ſcūs īfunditur. ℂ Ab hac q̄q3 die vſq3 ad octauā penthecoſtes i qbuſdā eccleſȷs officiū btē Marie omittit̄ vt memorie atq3 reuerētie paſſionis ⁊ reſurrectōis: de qbus i eccl'ia ħ tpe agit̄ ardenti⁹ inſiſtat̄. Cū eni honor ⁊ obſequiū ſpāl'r ħ tpe xp̄o ei⁹ nato in nr̄a hūanitate paſſo ⁊ glorificato impenſum redūdet i ipſam matrē: nulla qdē ſibi fit iniuria ipſum officiū omittēdo. Omittit ēt officiū mortuoꝝ: q2 cū recordatio bñficioꝝ xp̄i ꝑcipue q̄ ipſe paſſiōis ⁊ reſurrectionis ſue tpe ꝯtulit: oēm noſtrū effectū ⁊ itellectū regrat. Proinde eccl'ia illud ſolū officiū qd̄ ad ipſum xp̄m ſpectat i q̄ de ei⁹ paſſiōe ⁊ reſurrectōe agit̄ eo tpe agit: vt ſic nō ad plura diſpſa ad vnū dūtaxat vehemēti⁹ occupetur. Nec ꝑ ħ defuncti q ſūt in purgatorio diſpēdiū patiūtur: q2 cū ſint nob ꝑ charitatē vniti bñficia nr̄a ſ3 qd̄ meruerūt ꝑtiripant̄ ab eis: nec exꝑſſius memoria ꝑ illis fieri poſſet q̄3 agēdo memoriā de morte ⁊ reſurrectiōe xp̄i: per quā a penis liberari expectant. Extra eccleſiā tamē vtile eſt ipſa officia dicere.

ℂ De diurno huius diei officio. Rubrica.

Sequit̄ de diurno hui⁹ diei officio videte. Et qdē hec qnta feria īſignit̄ ſacramētis: tū ab eccl'ia: tū a dño inſtitutis. i qua die p̄mo penitētes i eccl'ia itroducūt̄ q in capite ieiunȷ ab ea eiecti fuerāt. Vñ i canone Jnno. ita legit̄. De penitētibus vo q̄ ſiue ex grauiorib⁹ omiſſis ſiue ex leuiorib⁹ pniam gerūt ſi nulla iteruenit egritudo: qnta feria añ paſcha eis remittēdū rōane eccl'ie ꝯſuetudo demōſtrat. Prio ḡ d penitētiū itroductōe i eccleſiā dicturi alią̄ d ipſoꝝ eiectōe p̄mittam⁹. Sīqdē miſericors ⁊ miſerator dñs cui⁹ mīſericordie nō ē nūer⁹: ſicͭ in pſalmo hr̄: miſericorditer ſp agēs ⁊ pctōꝝ ſalutē ſitiēs ꝑ h⁹ mūdi pelagus piculoſe nauigātibus ⁊ q̄nq3 fluctuātibus inter alia multa remedia ſpāl'r duas naues ſiue tabulas parauit. prima

eſt baptiſmus. Scḋa pnīa: ſicut aplˀs ait ad Ephe. Et qḋē ꝙ penitētes de eccleſia eyciunť repn̄tat exiliū ⁊ eiectionem Ade ⁊ Eue de paradiſo ꝓpter eſum pomi. Peccatores ergo de eccleſia eycimus: ⁊ eiectis pn̄iam ſeptēnē aut aliā ꝓ criminū q̄litate iponimus. ⁊ eiecti ꝑ ſeptē hebdomadas extra morant̄: qꝛ genꝰ humanū in Adam lapſum iudicio dei in hoc exilio ſeptē milibꝰ dānatur annorum. Maria quoqꝫ lapſa ſeptē diebꝰ extitit ex̄ caſtra. Forma eiectionis habeť in ꝯcilio agathen. Eiectionē vͦ Cayn a facie dn̄i repn̄tat eccl̄ia excōicando viros ſanguinū precipue cū can̄delis extinctis: qꝛ ⁊ ille ⁊ iſti ſpūm vitꝫ extixerūt. que candele in ꝓlatōe anathematis debēt ꝓyci et pedibus ꝯculcari: nec vlterius debēt ad aliquē vſum ſicut nec ſal infatuatū aſſumi. Eiecti ferūt candelas ī manibꝰ ad ſignificandū ꝙ ꝓ ope quo p̄mi parentes porrexerunt manus ad pomū vetitū appoſita eſt ignea rumphea ī paradyſo. Clauduntˀ corā eis fores eccl̄ie ī ſignū aditꝰ paradyſi quondā obelusi. Qꝛ de loco ad locū vadūt ſine ī exilium mittunť: ſignificat ꝙ Cayn poſt mortē fratris ꝓfugus ⁊ vagus fuit ſup terraꝫ. Qꝛ cilicys ⁊ laneis vtūtur de Job tractū eſt: q pn̄iaꝫ ī fauilla ⁊ cinere agēs ſacco ſe operuit: ⁊ de niniuitis q ſilr̄ fecerūt. Cilitium quoqꝫ portāt in ſignū pellitiaꝝ tunicaꝝ Ade ⁊ Eue. Joannis ēt hituꝫ recolentes. Carcer pn̄ie a ioſeph initiū habuit. Qꝛ comā ⁊ barbā nutriūt: tractuꝫ eſt de ioſeph cui ī carcere poſito iſta excreuerūt. Qꝛ iacēt aut ſedēt ī terra: ſumptum eſt ꝺ Job: q in ſterquilinio ſedit. Jn terra ēt comedūt q̄ſi ipſo facto dicāt. Maledicta ē terra ī ope tuo. Nō dicit̄ eis aue: qꝛ nōdū erat mutatū nomē Eue. ꝙ pedes nudant nuditatem repn̄tant Ade: innuentes ꝙ indigēt ornatu glorie. ꝙ baculis vtunť: tractū eſt de Jacob q ꝑegrinās in baculo iordanē tranſiuit. ❡ Jn his ēt oībus iuitantur ad humilitatē ⁊ purgatoriā ꝯfeſſionē: ⁊ tā peccatoꝝ q̄ꝫ eterne pene meditationē: ⁊ ꝙ ſint memores ſue ꝑegrinatōis. Nāque eyciunť de eccl̄ia ⁊ poſt eos cantatur. Jn ſudore vultus tui veſceris pane tuo. hoc iō fit vt videntes eccleſiaꝫ ꝓ eis eſſe ꝯfuſā: magis ac magis ꝯfūdanť. Jn veſtimētis quippe ſordidis ⁊ excremēto criniū ⁊ barbe: multiplicatio miſerie peccatoꝝ inſinuať: q̄ſi dicant ipſo fcō. Jniq̄tates mee multiplicate ſūt ſup capillos capitis mei. Qꝛ ī terra iacēt: eis eternā dānatōēꝫ ad memoriā reducit: q̄ſi dicāt. Dn̄e ꝓdes oēs q ī terrā deſcēderīt. i. q dediti ſūt terrenis niſi reſipiſcāt. Qꝛ de loco ad locū cū baculo vadunt: eis ad memoriā ꝑegrinationē ſuā reducit: q ꝑ peccatū receſſerunt a deo. Jn baculo eni intelligiť correctio: ꝯſolatio: ⁊ ſuſtentatio: q̄ſi dicāt. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipa me ꝯſolata ſūt. Eſt autēꝫ baculus cubitalis: qꝛ ī qua mēſura menſi fuerint: remetieť eis. ❡ Sed querit̄ quare hac die penitentes ī eccleſiā introducantur. R̄ñdeo ī q̄nta feria deus creauit piſces ⁊ volucres. piſces in aq̄s reliquit. volucres ī aera leuauit. Juxta illud. Magne deus potentie q ex aq̄s ⁊c̄. partim remittis gurgiti. ſ. piſces. partim leuas ī aera. ſ. volucres. Per piſces intelliguntˀ cupidi auari ⁊ luxurioſi: q in fluxu cupiditatū huiꝰ mūdi delectanť. Uolucres ſūt: ſpūales q in ſpūalē ꝯuerſationē q̄ſi ī aera leuanť. Penitentes igiť in q̄nta feria ī eccleſiā itroducunť: ⁊ q̄ſi ſegregati a malis ⁊ ab huiꝰ mūdi delitys: ī celis aīo ꝯuerſantur. ❡ Preterea ī fine q̄nte etatis quā hec q̄nta feria ſignificat Joannes baptiſta pn̄iam p̄dicauit: ⁊ dn̄s nr̄ venit in mūdū peccata abſoluēs: put ī p̄ma huiꝰ diei oꝛone diciť. ❡ Rurſus ī hac die inſtitutū ē ſacrm̄ ſacramētorū. ſ. corpus ⁊ ſanguinis dn̄i: cū dn̄s vetus finiuit teſtamētū ⁊ nouū inchoans panē ⁊ vinū in corpus ⁊ ſanguinē ſuum trāſſubſtantiauit qḋ eſt ſacramentuꝫ miſericordie. Quia ergo xp̄s ſolus de miſericordia crimina tollit vt p̄miſſuꝫ eſt: ideo penitētes hac die reconcilianť: qꝛ hac die miſericordie ꝯſecrauit ſacramentū: ⁊ inde eſt ꝙ miſſa huiꝰ diei ſolēniter cantať: vt ibi diceť. Merito igiť hac die que tota in remiſſionē peccatoꝝ cōſecrata eſt: penitentes reconciliantur: ad ꝑcipienda corꝑis ⁊ ſanguīs dn̄i ſacramenta. Decuit itaqꝫ hoc ſacrm̄ ſacroꝝ in fine inſtitui quīte ferie aduenīēte ſexta feria: eo ꝙ in fine q̄nte etatis: ⁊ in p̄mordio ſexte: lex finē ⁊ euangeliū ſumpſit exordiū. Preterea hac die abſoluūtur: qꝛ in ea die xp̄s fuit captus ⁊ ligatꝰ: q̄ ligatio abſolutionē noſtrā opata eſt. Hac ēt die xp̄s lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ: vt pedes ⁊ affectus nr̄os lauet. i. ſoluat a peccatis. ❡ Forma vͦ recōciliatōis eſt hec. Exit pontifex ad ianuas patentes eccleſie: vbi iacent penitentes ꝓſtrati in terra: ⁊ eos vice xp̄i vocat ad timorē dn̄i dicēs ter. Uenite ve. ve. filii audite me. timorē dn̄i docebo vos. Hanc eſſe xp̄i vocē ꝓbat ti. pſalmi. 28. de quo ſumiť qui talis eſt pſalmus. Dauid cū mutauit vultū ſuū coraꝫ abimalech. Abimalech interp̄tať p̄ris mei regnuꝫ: ꝑ quē iudeos accipimꝰ: corā q̄bus verus dauid mutauit vultuꝫ ſuū. i. ſacrificandi ritū: ⁊ ferebatur ī manibꝰ q̄n panē ⁊ vinū dedit diſcipulis dicēs. Hoc eſt corpꝰ meū: et hic ē ſanguis meꝰ. qḋ q̄dem hodie factū ē. Dicēs g̊ pōtifex vicariꝰ ihū xp̄i. Uenite penitētes. īuitat ad corꝑis ſanguiſqꝫ ꝯuiuiū. Proīde pro eis orat. genua flectit. eos ā monet: eoſqꝫ recōcilians in eccl̄ia ītroducit. ❡ Jllud etiā nōbile ē ꝙ vndiqꝫ ianue eccl̄ie patēt: ad notādū: veniētes ab auſtro vel ab aq̄lone. i. iuſtos ⁊ peccatores q̄n accedāt ad miſericordiā nō eē ꝓhibēdos: ⁊ a paſcha in antea patebūt: eo ꝙ in octaua nr̄e reſurrectōis nullū erit īproperiū peccatoꝝ electis. ❡ Jllud quoqꝫ notabis ꝙ penitētes ī eccl̄ia recepti crines ⁊ barbā quā nutrierāt deponūt ⁊ ſe veſtes mūdas ⁊ cultiores depoſitis pn̄ialibus īduūt: a ioſeph capiētes exemplū q de carcere ductus tōſus ⁊ lotꝰ ē ⁊ veſtibus decoratus. ꝑ hoc quoqꝫ īnuiť ꝙ deponētes multitudinē peccatoꝝ induūt veſtimenta virtutū.

❡ De eadem q̄nta feria. Rubrica.

Hac etiā q̄nta feria ſcḋo loco tripartituꝫ oleuꝫ ꝯſecrať q̄m hodie agnꝰ dei ad vīctiāꝫ. ſ. veſperā īmolabať. ⁊ cuiꝰ ſanguīe vterqꝫ poſtis ⁊ ſupliminare domoꝝ ī q̄bus erat edēdus liniebať: vt h̊ ſigno viſo exterminator egypti domꝰ ſacri conuiuy p̄teriret intactas: in q̊ ꝑfiguratū ē ꝙ ſi frontibus nr̄is vnctiōe criſmatis q̄ſi ſanguīe xp̄i qui vnctꝰ interp̄tať ſignū crucis iprimiť: dyabolus ī domibꝰ aīaꝝ noſtraꝝ nullā nocēdi hꝫ ꝑtātē. Recte g̊ q̄ die illud figuratiuū agebať: ſignificatū ſolēniter celebrať. ❡ Sꝫ diceres. Cōſequēs igiť eēt vt hac die pueri ꝯfirmētur. i. ī frontibꝰ criſmate ſacro ſignētur. R̄ñdeo ſcā eccl̄ia illū ī quo paſſus eſt dn̄s luctui dedicauit. ⁊ ſolēnitatis ⁊ ꝯuiuy gaudiū in diē tertiū quo reſurrexit dn̄s reſeruauit: vt tūc demū ꝓ recupata ſalute aīaꝝ: q̄ eſt patrata ī ſexta feria ⁊ ꝓ futura corpoꝝ reſurrectōe q̄ donata eſt nob̄ in eccleſia paſchalis agni cōuiuiū celebremꝰ dicētes. Paſcha noſtꝝ īmolatus eſt xp̄s itaqꝫ epulemur. Sumentes ergo illud vnde poſtes noſtraꝝ frontiū ſignare debemꝰ: rectius ab ipſa ſignificatōe vſqꝫ ad ꝯuiuiū paſchale ceſſamꝰ: vt tūc ſubmerſo pharaone trāſeūtes ꝑ mare rubrū ſignātes domos cōtra exterminatorē paſcale ꝯuiuiū celebremus.

❡ Sed diceres cur itaqꝫ in ſabbatū criſmatis cōſecratio nō differtur. R̄ñdeo qꝛ ab hac q̄nta feria vſqꝫ in veſperā ſabbati a miſſaruꝫ ſolēnys vacamus. ipm aūt criſma nō niſi intra miſſarum ſolemnia fas eſt conſecrari: ſed ante miſſā baptiſmū ꝯuenit celebrari: put ſub ſabbato ſancto dicetur. Uel ideo in q̄nta feria ꝯſecratio celebratur: quia

Chriſtus in qnta fuit vnctus etate. nã in qnta venit qui i ſexta ſanguinẽ ↄſecrauit: de cuius vnctione dicit Daniel Ungatur ſanct⁹ ſanctoꝝ. Et Iſa. Spũs dñi ſup me eoq᷒ vnxit me. a. e. m. m. Et dauid. Unxit te de⁹. d. e. t. o. l. p̃. cõ. tu. cui⁹ vnctio ex tũc cepit cũ verbũ caro factũ ẽ. cũ pleni tudo diuinitatis in eo corporaliter habitauit. tũc aũt cõpleta eſt cũ in baptiſmo ſup ipm ſpũs ſcũs in ſpẽ colũbe deſcendit. Ideoq᷒ vnctio que hodie ↄficitur ad vngẽdũ vſq᷒ ad baptiſmũ differt: vt ſignificem⁹ ſpũm ſcũm ſup dñm in baptiſmo viſibiliter deſcẽdiſſe: ⁊ nos i baptiſmo ſpũm ſcm̃ accipere. Ex his itaq᷒ patet i veſpera ſabbati ſtatim poſt baptiſmũ eſſe ↄfirmandũ: vt poſtea celebreť paſchale ↄuiuiũ: ⁊ qd̃ qbuſdã placet ſaltẽ in paucis eẽ tũc ↄfirmationis myſteriũ inchoandũ. Quia igiť de triplici oleo mentio facta eſt: notãdũ eſt q᷒ triplex ſacrm̃ ex eadẽ ſubſtantia fit olei: ad oñdendũ q᷒ lz vnus ſit ſpũs ſanct⁹: multiformis eſt tñ ƀm dona ſua. vñ aplˀs. i. ad Corin. iz. Alij p ſpũm dať ſermo ſapie: alij ſmo ſcie: alij fides: alij gr̃a ſanitatũ ⁊c. hoc triplici oleo coaptantur qd̃ ide apparebit ſi olei triplicẽ ꝓprietatẽ attendam⁹. Olea eñi vt dicit Iſi. eſt arbor pacis inſignis: pinguedo cui⁹ valet ad reficiendos artus laſſos ⁊ i firmos: ⁊ eſt pabulũ luminis. q᷒ eſt arbor pacis refert ad oleũ criſmatũ. q᷒ pabulũ eſt luminis: referť ad oleũ cathecuminoꝝ. q᷒ artus laſſos ⁊ i firmos reficit: ad oleũ i firmoꝝ. Hec igiť tria ꝑcedentibus verbis aplˀo coaptanť. Siqdem in multitudine pacis eẽ videtur q dulcedinẽ interne ſuauitatis guſtauit: ſicut dicit pſalmiſta. Guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis ẽ dñs. Saporẽ hui⁹ dulcedinis ſenſerat ille q dicebat. Gr̃a dei ſũ id qd̃ ſum. i. ad Corin. i5. c. Hec gr̃a eſt donũ ſapie q̃ intelligiť p pacis oleũ. Uez q2 hũc saporẽ libenter in aliũ deriuat vir fidelis: iccirco alij datur ſermo ſcie. Scia eñi ẽ doctrina qua fidelis alioꝝ vbo vel ad min⁹ exemplo inſtruiť. q p balſamũ intelligiť. ⁊ q2 aplˀs in hoc laborauit: iccirco cũ dixiſſet: gr̃a dei ſum id qd̃ ſum: ſtatim ſubiũxit: ⁊ gr̃a dei i me vacua nõ fuit. Hec duo ſimul ↄiuncta. ſ. oleũ ⁊ balſamũ. i. dulcor ſapie: ⁊ odor doctrine ꝑfectũ faciũt ꝓuientẽ. que duo. ſ. ſapia ⁊ doctrina ad oleũ criſmatũ ꝑtinent. Ad oleũ vo cathecuminoꝝ ꝑtinet fides que mẽtẽ illuminat ſicut oleũ lumẽ ꝓſtat. Fides. n. valet ad duo. ſ. ad purgamẽ tũ ⁊ tutamẽ. purgat ꝓterita vitia. ⁊ tutelã ꝓſtat ↄ̃ futura ſicut vba ↄſecratõis huius olei manifeſte oñdũť que inferius exponenť. Ad oleũ infirmoꝝ ꝑtinet gr̃a ſanitatũ. i. ſanitas corpis ⁊ mentis. Ualet eñi ↄ̃ vtriuſq᷒ egritudinẽ ſicut ex vbis bñdictionis ipſi⁹ liquet. ¶ Quare aũt in firmi ⁊ cathecumini inũgũtur: ⁊ de vnctionib⁹ que fiũt ex h̃ triplici oleo dcm̃ eſt in ꝑma pte ſub titu. de vnctionibus. ¶ Sequiť videre de ipſoꝝ oleoꝝ ↄſecratiõibus. Et p̃ de oleo i firmoꝝ. ſecũdo de oleo criſmato. tertio ꝺ oleo ſcõ. ¶ Primo ergo de oleo infirmoꝝ dicendũ eſt. nam illud ꝑus eſt ↄſecratũ q̃ criſmatũ ⁊ ſcm̃. Et eſt rõ q2 illi⁹ ſacramentũ ꝑus fuit tpe q̃ criſmati vel ſancti. Nam dñs diſcipulos ſuos docuit i firmos vngere: ſicut in euangelio dr̃. Oleo vngebãt in firmos ⁊ cutabanť. ⁊ Iacobus aplˀs ait. Infirmať qs ⁊c. Oleũ vo criſmatũ ⁊ ſanctũ. ſ. cathecuminoꝝ ab eccľia inſtituta ſũt. lz ⁊ i veteri teſtamẽto aliqua de vtroq᷒ habeať ſilitudo. Ibi nãq᷒ duplex oleũ inuenitur. vnũ. vz. criſma quo vngebãť reges. Precepit eñi dominus Moyſi vt ↄficeret criſma quo vngeret tabernaculũ in dedicatõe tẽpli. ⁊ arcbã teſti aaron: reges ⁊ ſacerdotes ⁊ filios ei⁹: dicens. Sumẽt aromata ꝑma ⁊ oleum. Inde ẽ q᷒ vnctõe criſmatis eccleſias. ⁊ calices ↄſecram⁹. reges ẽt ⁊ pontifices inungim⁹. Moyſes tñ oleo mãli nõ legitur inunctus: ſed ſolũ ſpũali ſicut ⁊ xp̃s. Oleũ ẽt ſcm̃ a lege ſumpſit exordiũ quo reges tñ ⁊ ſacerdotes vngebãtur. Alij dicũt q᷒ oleũ infirmoꝝ aplˀi inſtitucrũt: qui cum illo egrotos vngebant. Oleum vo criſmatũ ⁊ cathecuminoꝝ aplˀici viri ↄſtituerũt. ⁊ ideo cõſecratio olei i firmoꝝ poſ eſt tẽpore q̃ criſmati: ⁊ etiã q̃ olei ſancti: q2 por ⁊ maior ⁊ venerabilior eſt doctrina aploꝝ q̃ pape. Hui⁹ aũt olei ↄſecratio nõ habet tale ꝑncipiũ quale alia habẽt q2 nõ diciť i eo: Dñs vobiſcũ. nec Oremus. nec Surſum corda: nec aliqd h̃. nec etiã talẽ habet finẽ qualẽ in alijs ↄſecrationibus dicim⁹: vt infra diceť. ſ. Per dñm noſtrũ ieſũ xp̃m ⁊c. vel Per eũ q venturus eſt iudicare viuos et mortuos. ſed ſic claudiť. In nomine dñi noſtri Ihũ xp̃i. Et eſt rõ: q2 bñdictio ipſius olei ſancti nõ eſt officiũ p ſe. ſed eſt ẽbolism⁹ pcedẽtis officij: qd̃ appet q2 cũ ponať aũ illud verbũ canonis. Per quẽ hec oĩa dñe bona ſp creas: ſtatim bñdictione ipſa finita ſubiungiť. Per quẽ hec oĩa ⁊c. Et ſic eſt embolismus. i. adiectio precedentis officij. ſ. illius orõnis. Nobis quoq᷒ peccatoribus. vbi p penitentibus oratur. Eſt enim duplex embolismus. ꝓut dicũ eſt in quarta parte ſub titulo de ſilentio poſt orõnẽ dñicam. ¶ Sz quare ↄſecratio hui⁹ olei canoni adijcitur. Reſpõdeo. Primo ibi rõnabiliter oleum morientiũ ↄficiť: vbi mors dñi cõſumatur: vt ſicut mors dñi deſtruxit mortis auctorem: ſic gr̃a que per vnctionẽ morienti cõfertur: deſtruat peccata que ſunt cauſa mortis. Scdõ duo ſunt de quibus i hoc officio agiť. ſ. imolatio xp̃i. ⁊ imolatio eccleſie. imolatio xp̃i fuit in cruce. immolatio eccleſie fit cum peccatum moriť. De imolatione xp̃i fit mentio i itroitu Nos aũt gloriari: ⁊ ſpãliter in canone: de immolatiõe eccleſie fit mẽtio i epiſtola vbi diciť. Si noſmetipſos iudicaremus nõ itaq᷒ iudicaremur. Sunt etiã ⁊ alia duo. ſ. infirmitas ⁊ medicina. infirmitas ex peccatis ſepe ꝓuenit. medicina de gr̃a dei. De infirmitatibus ait Paulus i epiſtola. Qui indigne manducat ⁊ bibit corpus ⁊ ſanguinez domini iudiciũ ſibi manducat ⁊ bibit nõ diiudicãs corp⁹ dñi. Iccirco iter nos multi infirmi ⁊ ibecilles ⁊ dormiũt multi. De medicina dicit Iacobus. Infirmatur qs in vobis inducat ꝑſbyteros eccleſie ⁊ orẽt ſup eũ vngentes eũ oleo in nomine dñi. ⁊ oratio fidei ſaluabit infirmũ: ⁊ alleuiabit eum dñs ⁊ ſi in peccatis ſit dimittunť ei. Si igitur ꝓpterea infirmanť quia manducãt corpus dñi indigne: ⁊ gr̃a ſps ſancti quã ſignificat hec vnctio eos ſaluat: merito ↄſecratõi corpis dñi adijciť ↄſecratio h⁹ olei. Per paſſionẽ eñi dñi cui⁹ cõmemoratio fit i ↄſecratõe corpis ꝓſtratus ẽ dyabolus: ⁊ gr̃a ſpũs ſci cui⁹ ſignũ ẽ vnctio dyaboli arma. i. peccata q̃tidiana tollũtur. Tertio iõ conſecratio olei i firmoꝝ ↄſecratõi corpis xp̃i adiungiť: q2 nouiſſima orõ ↄſecratõis corpis xp̃i ex voto penitẽtiũ fit. ꝓinde igiť ſub ea ↄſecrať oleũ p penitentib⁹ vbi coꝝ ſacrificia dño offerũť. ¶ Cõſequẽter attẽdam⁹ aliq̃ vba ↄſecratiõis h⁹ olei infirmoꝝ. dr̃. n. ibi ſic. Emitte ſpũm tuũ paraclytũ i hãc pinguedinẽ olei. Nẽpe nõ ſine cã poniť ibi paclitum qd̃ patebit ſi triplicis olei efficatiã attẽdam⁹. Oleũ ſcm̃ ꝑcipit: ſiue i exorciſmo olei ſci. vz. cathecuminoꝝ ꝑcipiť dyabolo: vt recedat a cathecumino q adhuc reputať mortuus q̃uſq᷒ nõ ẽ baptiçat⁹. oleũ criſmale iã viuẽtes ſanctificat. oleũ i firmoꝝ ſauciatis medclã ꝓſtat. q2 vo egritudinẽ ſeqť dolor. vñ i eadẽ ↄſecratõe olei i firmoꝝ dr̃ ad euacuãdũ oẽs dolores ⁊ oẽz egritudinẽ: ſeqť q̃ dolorẽ ↄſolˀo. iõ recte poĩť ibi Paraclytũ qd̃ iterptať ↄſolator. In mortuo ãt q dolorẽ nõ ſentit nõ ſeqť ↄſolatio: ſz nec ſan⁹ ⁊ ſcificat⁹: q2 i eo nõ ẽ i firmitas ex q̃ dolor i digct ↄſolatione. ¶ Circa oblationẽ eiuſdẽ olei infirmoꝝ notandũ eſt q᷒ in ordinario ita ſcribitur. Offerať põtifici oleũ quod offerunt ꝑpľi anteq̃ dicať. Per quẽ hec oĩa ſemp domine bona creas. Nempe hoc in Exo. 27. c. ꝑfiguratũ ẽ vbi diciť.

Moyſi ꝙ accipiat a pplo oleū oliuaꝝ puriſſimū. Oleum
ſiquidē cum offerť a populo tm̄ liquoꝛ eſt: ſed ꝑ bn̄dictio
nem fit ſacrm̄. Myſtice aūt hec oblatio ſiue aministratio
ſignificat ꝙ ppl's debet clero tꝑalia miſtrare: ſpūalia mi
niſtranti ei. vn̄ apl's. Si ſeminauimus vobis ſpūalia: non
eſt magnū ſi veſtra carnalia metamus. Conſecrat autem
oleū eps cū omnibꝰ ſacerdotibus ei aſtantibus: qꝛ hoc ſa
cramentū fuit a xp̄i diſcipulis inſtitutū: vel tractū eſt ab
antiqua ꝯſuetudine q̄ cōſueuerat eccleſia ꝑmitiua ſimul
cum pontifice verbis ⁊ manibꝰ corpus xp̄i cōficere: forte
ad teſtimoniū: ꝓut hodie i miſſa de ordinibꝰ cū ordinato
re faciūt ordinati. Nam ⁊ ſummꝰ pōtifex quotiēs diuina
celebrat: ſacerdotes ei aſtātes v̓bis ⁊ manibꝰ cū eo conſe
crāt. Et qꝛ vt iā dictū eſt huius olei ꝯſecratio ē ēboliſmꝰ
canonis: iccirco eā totā ſicut ⁊ canonē ſacerdotes cum eo
dicūt. Inde ꝑficit officiū eps vſqꝫ ad illū locū. Pax dn̄i
ſit ſemꝑ vobiſcū. ⁊ clerus rn̄det. Et cū ſpū tuo. ⁊ tē tacet
⁊ ſolus eps cōicat. ¶ Scdō vidēdū reſtat ꝺ oleo criſma
li. Fabianꝰ eni papa ſtatuit hac die ſingulis ānis debere
ꝯfici criſma. qꝛ nouū eſt ſacrm̄: ⁊ ideo ſemꝑ ē inouādū. ⁊
vetus ꝯcremādum. Ita eni ab apl'is eoꝝ ſucceſſoribꝰ ac
cepit a cūctiſqꝫ tenēda mādauit. ¶ Circa qꝺ ſciendū ꝙ
criſma ꝯficitur ex balſamo ⁊ oleo ꝑꝑ myſticā rōnē: qm̄ ꝑ
oleū nitoꝛ ꝯſcientie deſignať. Iuxta illud euāgelij. Pru
dentes virgines acceperūt oleū ⁊c̄. Per balſamū v̓o exꝑ
mitur odoꝛ fame: ꝑ qꝺ in libro ſapiētie dicit. Sicut balſa
mus aromatiçans dedi odorē. Oleo ḡ qꝺ lucet addiť bal
ſamus q redolet: qꝛ fide opanre ꝑ dilectionē lucere ⁊ bo
na fama redolere ad honorē dei: ⁊ ad vtilitatē ꝓximi de
bemus. Odoꝛ eni balſami in oleo bonam opationem lō
ge lateqꝫ diffuſam gr̄a ſpūs ſci coopante demōſtrat. Se
cundo addiť oleo balſamū: ad ſignificādū ꝙ i vultu xp̄i
reſplenduit celeſtis nitoꝛ ⁊ gr̄a excellentiꝰ q̄ꝫ in alijs. Nā
vt Hieremias ait. Virgo de v̓gine natꝰ: q nō ex volupta
te carnis neqꝫ ex volūtate viri: ſed ex volūtate dei natus
eſt: niſi habuiſſet i vultu oculiſqꝫ quoddā deſideriū: nūq̄ꝫ
eū ſtatim cū ingēti deſiderio ſecuti fuiſſent apl'i: nec q ve
nerāt ad eū ꝯprehendēdū corruiſſent. Iſte nitoꝛ opante
dei gr̄a vultus electoꝝ exhilarat vt dn̄m cū magna dile
ctione imitenť. Vn̄ i ꝑfatōe que cantať i ꝯſecratione criſ
matis diciť. Dauid ꝓphetico ſpū gr̄e tue ſacr̄a ꝑnoſcens:
vultus noſtros i oleo exhilarandos eē cantauit. Et paulo
poſt. Huiꝰ olei vnctio vultꝰ noſtros iocūdos efficit ac ſere
nos. Vultus noſtri ſūt operū noſtrorum manifeſtatio.
Tertio quoqꝫ balſamus oleo addiť: vt oēs qui ex eo vn
cti fuerint opante gr̄a ſpūs ſancti ꝯuerſationi doctrinam
iūgere nitanť. Et hec duo. ſ. vita ⁊ doctrina ſūt cōnexa in
ſeptē donis ſpūs ſancti ꝓpter qꝺ criſmalis vnctio fit. naꝫ
ſapientia ad vitā: intellectus ad doctrinā: ꝯſiliū ēt ad do
ctrinā: fortitudo ad vitā: ſcīa ad doctrinā: pietas ad vitā:
⁊ timoꝛ ad vitā refeꝛť. Doctrina aūt ꝑ balſamū itelligiť:
vt ꝑmiſſum eſt. Criſma grece diciť vnctio latine: que ēt
dn̄o nomē accōmodauit. Nam xp̄s a criſmate dicitur. i.
vnctus ꝓut dictū eſt in ꝓhemio ſecūde partis. ¶ Conſe
cratur aūt criſma i eo loco vbi ꝯſueuimꝰ dare pacē: ſicut
⁊ oleū ſanctum: ⁊ hoc ideo vt pax ⁊ ꝯcordia ꝑ vnctionem
criſmatis regnet in nobis. Criſmate eni vngimur vt do
nis ſpūs ſancti repleti deo ⁊ hoibus pacificemur: qꝛ i ma
liuolā animā non introibit ſapiētia. Habet quidē criſma
officium ꝑ ſe quod inchoatur a Surſum corda. ⁊ finitur
Per xp̄m dn̄ꝫ noſtrū q viuit ⁊ regnat. ꝑtinet. n. ad eos q
ſurrexerūt ⁊ viuūt cū xp̄o. ¶ Sane poſtq̄ꝫ ſolus pōtifex
cōmunicauit vt ꝑmiſſum eſt. ipſe vadit ſedere ſuꝑ ſedem
ſuam. ⁊ tunc duodecim p̄ſbyteri parati duodecim apoſto
los ſignificantes: ⁊ alij clerici diſcipulos ſignantes: deſcē
dunt in ſacrarium ad apportandū ſolēniter tam oleum
criſmale q̄ꝫ ſcm̄ ſiue cathecuminoꝝ hoc mō. Precedunt
nanqꝫ duo luminaria ⁊ ſequūť due cruces: ⁊ ir eaꝝ me
dio vnus acolitus ferens ampullā cū oleo futuro criſma
li: ſubſequunť duo thuribula ⁊ i eorū medio alter acolitꝰ
ferens aliā ampullā cū oleo futuro ſancto. ſubſequētēr
dyaconus librum euangelij ferens. deinde dici p̄ſbyteri
⁊ alij clerici bini ſequuntur quouſqꝫ ꝑuenitur ad gradus
ante altare. Nempe duo luminaria ſūt lex ⁊ ꝓphete que
nobis ſaluatorem ꝑnūciauerūt. due cruces ſunt duo mar
tyria ſine ſanguine. ſ. mortificatio corꝑis ꝓprij q̄ eſt crux
a ſiniſtris: ⁊ ꝯpaſſio proximi que eſt crux a dextris. Inter
has ferť oleum futurum criſmale quo inungunť pugna
tores q debent eſſe parati ad martyrium: ⁊ ſemꝑ duplici
martyrio debent ſe affligere. Crucem a ſiniſtris habebat
ille qui dicebat. i. ad Corin. 9. ca. Caſtigo corpus meū: ⁊ i
ſeruitutē redigo. Crucē a dextris habebat idē q dicebat
2. Corin. xi. Quis infirmať ⁊ ego nō infirmoꝛ. qs ſcanda
liçatur ⁊ ego non vroꝛ. Duo thuribula ſūt duplex genus
orōnis. ſ. orō ꝓ remouēdis malis: ⁊ orō pro adipiſcendis
bonis. hec duo notat pſalmiſta: cū dicit. Exaudi deus orō
nem meā. ſ. que eſt ꝓ adipiſcendis bonis: ⁊ ne deſpexeris
deꝑcationē meam. ſ. que eſt ꝓ remouendis malis. Inter
duo thuribula fertur oleū futurorum cathecuminoꝝ: qa
ꝓ cathecuminis eſt orandū ⁊ eos orare oportet: vt ad ro
bur qꝺ ꝑ oleū criſmale ſignificať valeant ꝑuenire. Inde
euangeliū ſequiť: qꝛ in eo totius boni noſtri ē ꝯſumatio.
p̄ſbyteri ⁊ alij bini ſequūtur: quaſi dicant ſponſe Cant. i.
Trahe me poſt te: ⁊ curremꝰ in odorē vnguētoꝝ tuorum
Poteſt etiam dici ꝙ ampulla cū oleo futuro cathecumi
norum humanitatē xp̄i ſignificat plenā ſpū ſancto. Duo
luminaria: due cruces: duo thuribula: ſūt lex ⁊ ꝓphete: q̄
ꝑdixerūt Chriſtū ⁊ dn̄m eſſe venturū. Sequēs v̓o euāge
liū affirmat qꝺ lex ⁊ ꝓphete ꝑdixerūt. p̄ſbyteri ⁊ clerici
bini ⁊ bini ſūt teſtes criſmalis myſterij. Hi ſunt apl'i bini
ad ꝑdicatiōis officiū deſtinati coopatores ⁊ teſtes chriſti
Cantꝰ iſtoꝝ. ſ. O redēptoꝛ: ꝑdicationē ⁊ orōnē ſignificat
apl'oꝝ. Ampulla quoqꝫ i ſingulos ordies ad altare defer
tur: ꝑ qꝺ innuitur ꝙ dn̄s in corꝑe ſuo an̄ paſſionē officia ſe
ptem ordinuꝫ adimpleuit. ¶ Premiſimus de deductione
olei criſmalis ⁊ ſancti ſiue cathecuminorum de ſacrario
vſqꝫ ad ſanctuariū: nūc dicamꝰ de eadē vſqꝫ ad epiſcopū.
Poſtq̄ꝫ eni ꝑdicta ꝓceſſio venit ad ſanctuariū: tūc ante
altare ad orientē ordinate ſe diſponūt: oſtiarij: lectores: ⁊
exorciſte: ⁊ acoliti: ita vt ſextū locū obtineat ſubdyaconꝰ
q illa die legit epl'am: ⁊ poſt oēs ē acolitus cum ampulla:
ita ꝙ oēs ſūt ſub vmbraculo ſub quo ampulla delata eſt
a ſacrario: que deferť ꝺ vno ad alterū ꝑ quādā ꝯnexionē
ſyndonis albe: qua ex ꝑte velata ē ampulla quouſqꝫ ꝑue
niat ad epm̄: ita vt a medio ſurſuꝫ videri poſſit. Nempe
in ꝯnexione ſyndonis ꝯnexio itelligiť charitatis. Ampul
la xp̄s ē. vel ampulla cū criſmate corpus dn̄i ex virgine.
Maria aſſumptū cū diuinitate. ſ. xp̄ꝫ viuū eē ſignificat.
ꝑmiſſuꝫ ordinē quedā eccleſie ſeruāt. Eſt ⁊ aliꝰ ordo quē
⁊ alie ſeruāt. nā ferť ampulla coopta ſyndone alba i ſini
ſtro brachio. portantē ampullā ꝑcedit lumē ⁊ antecedūt
duo ſacerdotes vnus cū thuribulo: alius cū cruce: ⁊ i me
dio coꝝ dyaconus cū libro euangelij: ⁊ ſuꝑ capita eorum
fertur vmbraculū ſeu palliū: ⁊ duo an̄cedūt cātando. In
quo facto repūtantur ꝓceſſio quā fecerūt filij iſrael tendē
tes ꝑ deſertū ad terrā promiſſionis: qm̄ ſyndon eſt archa:
ampulla vrna: lumen ꝑcedēs ampullā: colūna ignis que
ꝑcedebat ppl'm. ſacerdos cū thuribulo: aaron cū thuribu
lo. Numeri. 17. c. ſacerdos cū cruce: ioſue cū ſceptro. dya
conus cū libro euangelij: Moyſes cū libro legis. vmbra

culūm eſt tabernaculū vel nubes lucidiſſima q̄ filios iſrl̄
obumbrauit. q cantantes p̄cedūt: letitiaꝫ eorū ſignificāt
q ad terrā ꝑmiſſionis trāſierūt. vel duo cātores ſunt p̄di
catores: duo p̄cepta charitatꝭ annunciātes. Hec aūt oīa ī
figura cōtigebāt illꝭ. Jn hoc ēt facto repn̄tatur ꝓceſſio xp̄i
⁊ eccleſie tendentes de hoc mundo ad patriam. Nempe
ampulla eſt xp̄s. ſyndon alba eſt ſancta cōuerſatio eiꝰ. Jn
ſiniſtro brachio tenet̄: q2 hec oīa ī hac vita que p ſiniſtraꝫ
ſignificatur acta ſunt. vel q2 cōuerſatꝰ eſt in vita preſenti.
lumen p̄cedens eſt Joannes qui fuit lucerna ardens. dya
conus ī medio duorū ſacerdotuꝫ eſt xp̄s ī medio moyſi ⁊
Helye. duo p̄cedentes cū lumine ſūt diſcipl̄i quos binos
miſit añ faciēꝫ ſuā. Ampulla fert̄ coop̄ta vſqꝫ ad altare: ⁊
tūc diſcooperit̄: q2 q̄ſi xp̄s coopertꝰ fuit vſqꝫ ad paſſioné:
nam pene ab oībꝰ eiꝰ cōuerſatio ſancta dicebat̄. Sed ī paſ
ſione fuit nudus hoīuꝫ reputatōe: q2 q pauc̄ diebꝰ ante di
xerant. Benedictꝰ q venit ī noīe: clamauerunt crucifige
crucifige eū. Quidā tamē p̄uſq̄ʒ ad altare ꝑueniant āpul
lam mediam cooperiunt ⁊ mediam nudā ad altare ꝓdu
cunt: q2 xp̄s ante paſſioné mō latuit: vt cū fugit ī egyptuꝫ:
⁊ cū īter cognatos querebat̄: ⁊ cū parentibꝰ ſubyciebat̄:
mō ſe palam exhibuit: vt cū predicauit vltra hominem
dicens. Ego ⁊ pr̄ vnū ſumꝰ: ⁊ cū miracula fecit ī qbꝰ virtu
tem ſue diuinitatꝭ oſtendit. Ampulla ſtatī poſtq̄ʒ benedcā
fuit: ex p̄te cooperta ⁊ ex p̄te diſcooperta vt allata fuerat
ſalutat̄ ab ep̄o ⁊ p̄ſbyteris: q2 xp̄s poſtq̄ʒ trāſiuit ad altare
crucꝭ. i. ad īmolatōem: ⁊ ſe obtulit deo patri ſicut ampul
la ad cōſecratōem ep̄i: aliqua parte corpꝰ ſuū nuduꝫ mon
ſtrauit vt thome ⁊ alys diſcipulꝭ quos voluit eē teſtes ſue
reſurrectōis. alys vero īuiſibilis fuit. Vel ideo p p̄te nu
da ⁊ p parte diſcooperta ſalutatur: q2 xp̄s in humanitate
manifeſtꝰ ⁊ in diuinitate occultꝰ ab oībꝰ venerat̄. Salutan
tur aūt ampulle qnqes ab ep̄o vt de qnqꝫ vulneribꝰ grāꝝ
actio xp̄o reddat̄. Poſtq̄ʒ aūt ampulla ſalutata ē a mini
ſtris altarꝭ coop̄it̄ vt a nemine nuda videat̄. ⁊ coop̄ta iteꝝ
ſalutat̄: q2 xp̄s poſtq̄ʒ ſalutauit ⁊ manifeſtauit ſe diſcipulꝭ
ſuis q̊s voluit ſuos ſueqꝫ reſurrectōis eē teſtes: aſcendit ī
celū ⁊ īuiſibilꝭ factꝰ ē hoībꝰ. Sꝫ q̄uis eiꝰ p̄ntiā corp̄alé nō
videamꝰ: tamē venerando eū quotidie ſalutamꝰ: q2 ⁊ di
ſcipuli eū aſcendenté ī celū adorauerūt. Tandeꝫ ampul
la ī ſacrariū defert̄ vt xp̄s ī celū qué veneramur per fidē
donec ꝑueniamus ad ip̄m: ideo ſyndon mūda eſt eiꝰ caro
vel cōuerſatio īmaculata. Sane epiſcopꝰ ter alat ī ampul
lam. Primo q2 ſicut alitꝰ ab īterioribꝰ ⁊ ſecretis ꝓcedit ad
publicū: ⁊ vocat̄ ſp̄ūs: ſic ep̄s per ſp̄ūꝫ ſuū demōſtrat ſp̄ūꝫ
ſcūꝫ a patre ⁊ filio ꝓcedenté ī corp̄e dn̄i habitare. Ampul
la enī cū criſmate corpꝰ ſignificat cū diuinitate. ampulla vō
cū oleo humanitaté plenaꝫ ſp̄ū ſcō deſignat. Secūdo ēt
alat: q2 legit̄ ī euāgelio q̄ dn̄s iſufflauit in diſcipulꝭ dicēs.
Accipite ſp̄ūꝫ ſcūꝫ ⁊c̄. Hic igit̄ alitꝰ illā iſufflatōeꝫ ſignifi
cat. Jdeo aūt ter alat q2 tres pſone ſunt ⁊ nūq̄ʒ ſp̄ūs ſcūs ē
ſine patre ⁊ filio a qbꝰ ꝓcedit: ⁊ a ſeip̄o venit. Datur autē
ſp̄ūs ſanctꝰ officio ſacerdotū: ſed nō dat̄ ab alys. ſic enim
adeſt v̄tus ſp̄ūs ſancti per iſufflatōem a ſacerdote factaꝫ
ī honore ⁊ ſignificatōe ipſiꝰ ſp̄ūs ſancti: ſicut ī per v̄ba que
dn̄r ī noīe ſuo. His peractꝭ cantat̄ agnꝰ dei ⁊ cōio. ¶ Ter
tio loco circa oleū ſanctū ſeu cathecuminoꝝ: d̄ cuiꝰ dedu
ctione p̄miſſū eſt ſciédū q̄ hec olei bn̄dictio ꝓp̄riū habet
offm̄. Nam poſt eiꝰ exorciſmū qué ep̄s lēta voce dicit: q̄ſi
p̄fatōeꝫ ichoat. d. Dn̄s vobiſcū. Surſū corda. ⁊ finit̄. Per
eūdē dn̄m nr̄m ieſum xp̄m q tecū viuit ⁊c̄. ⁊ ī eo loco cōſe
cratur vbi d̄r. Pax dn̄i ⁊c̄. Hoc enī eſt opꝰ gratie dei vt pa
cem ⁊ ꝯcordiā īter nos habeamꝰ. ⁊ per vnctionem pox ba
beatur. Olea nēpe vt dcm̄ eſt: eſt arbor pacis inſignis: qḋ
p̄figuratū eſt ī ve. teſt. ſicut verba huiꝰ ꝯſecratōis habēt

quē ſunt hec. Et cū mūdi crimina diluuio expiarent̄ ef
fuſo: ſimilitudinē futuri muneris demonſtrās per ramū
virentis oliue pacē terre redditā nunciauit. Valet etiaꝫ
hꝰ olei vnctio ad duo. ſ. ad purgatōeꝫ. ⁊ tutelā. Ad purga
tōeꝫ vt ſi q̄ cathecumino poſtq̄ʒ venit ī ſcrutiniū adheſere
macule recedāt. ad tutellā vt dyabolus expulſus redire n̄
audeat: v̄ba orōis hoc demōſtrāt dicēdo: Si q̄ illis aduer
ſantiū ſp̄ūꝫ tuū adheſerūt macule: recedāt ad tactū huiꝰ
ſcificati olei. Hec de purgatiōe. De tutela ſeqtur. Nullis
ſp̄ūalibus neqtys locꝰ. nulla refugis virtutibus facultas:
nulla īſidiantibꝰ malis latendi licētia relinquat̄. Q2 vero
dyabolus ſe damnandū maxime ī futuro iudicio nouit:
⁊ ide tremit: iccirco exorciſmꝰ terminat̄: Per eundeꝫ do.
no. ie. xp̄m q ven. eſt. iu. vi. ⁊ mor. ⁊ ſe per igné. Exorciſmꝰ
enī eſt adiuratio. Nam ī ea adiurat̄ dyabolus vt recedat
Jtem q2 hoc oleo perfuſi ⁊ baptiçati ſpem regni habēt: ic
circo orō terminat̄: Per eundem dominū noſtrū.

¶ De officio miſſe ipſius qnte ferie. Rubrica

Tertio ſercati miſſe huiꝰ diei offm̄ proſe
quamur. ¶ Sane ī perſona penitentiū
cantat eccleſia in p̄ncipio miſſe: Nos āt
gl̄iari oportet. Tales enī debēt ⁊ poſſūt
gloriari ī cruce: q penitentiam perfecte
egerunt. Et qm̄ in hac die īſtitutū eſt ſa
cramentū ſacramētorū vt p̄miſſū eſt: iō
ad ſolēnitatē noui ſacrificy: ⁊ ꝓpter gaudiū recōciliatōis
penitentiū cantat eccleſia in miſſa cantica letitie: preter
alleluia. ⁊ miſſa ſolēnis d̄r ī cōcentu ⁊ ornatu miniſtrorū:
ſicut ī feſto natalis xp̄i. Nam hoc feſtum oīa alia excellit
excepto feſto trinitatis. Et videtur quodammodo eccle
ſia ſibi cōtraria: cū ī alys huiꝰ diei horis cantica letitie re
ticeat: ⁊ eas ſub breuitate ⁊ quaſi flebilꝭ dicat. Sed non
eſt cōtrarietas: q2 alia eſt cauſa leticie: alia eſt triſtitie. ꝓp
memoriam enī paſſionis eſt triſtitia. ꝓpter īſtitutōeꝫ ve
ro ſacramenti ſacramentoꝝ eſt gaudiū. ⁊ ideo ex īſtitutio
ne Bonifacy pape cantat eccleſia. Gloria in excelſis deo.
q2 gaudēt angeli de cōuerſione penitentiū: ⁊ hoc in eccle
ſys ī qbus criſma cōficitur ⁊ non ī alys: put qdam dicūt.
Vbi. n. epiſopus preſens non eſt: nec Gloria ī excelſis d̄r:
nec alie ſolēnitates ſeruantur vt dicunt: q̄uis ⁊ tunc neqꝫ
flectamꝰ genua: nec oratio ſuper populuꝫ dicatur. ¶ Epi
ſtola vero: Conuenientibꝰ ⁊c̄. que eſt p̄ma Corinth. xi. ē de
modo ſumendi cenam dn̄i. ¶ Reſponſoriū eſt de crucis
ſiue Chriſti per crucē exaltatiōe. Chriſtꝰ factus eſt obedi
ens vſqꝫ ad mortem. ⁊ eſt ſexti toni: ꝓpter obediētie per
fectionem: quoniam ſenarius numerꝰ perfectꝰ ē. ¶ Euā
gelium eſt. Ante diem. Joan. iz. cap. vbi ſeqtur. Cum dile
xiſſet ſuos Jeſus in fineꝫ dilexit eos. ⁊ eſt de dilectione ⁊
humilitate: q2 illud ſacramentū eſt dilectionis ⁊ humili
tatis. Agitur ēt ibi de lotione pedū: q2 dominus precixit
ſe lintheo. i. humanitate puriſſima: imittēs aquaſ ī pelui
. i. gratiam ī corde: ⁊ lauit pedes. i. affectus. Venit autem
ad ſymoné petrū: qui recuſauit ex humilitate tantuꝫ. ter
tia tamen vice obediuit: ⁊ oportuit eū obedire vt haberet
partē cū eo. vnde vocat̄. Symon petrus ꝓpter obedien
tiam. Tres ergo ſunt cauſe quare dominꝰ voluit lauare
pedes diſcipuloꝝ. Primo ꝓpter ſignum dilectionis. Se
cundo in exemplū humilitatis. Tertio rōne myſtery: q2
lotio pedū deſignat lotioné affectuum. Puluis enim ad
heſerat pedibus apoſtoloꝝ. i. elatio inanis glorie quando
dixerant: Domine in noīe tuo eycimus demonia. ⁊ quan
do cōuertebant̄ plures. vel triſtitia quando non conuer
tebant̄ hoīes ad voluntatem ſuaꝫ. Et ideo oportuit laua
re huiuſmodi affectiones in illo die vt ſic eſſent mundi to
ti. Nam prima die ieiuny dixit dominus. Tu autem cum

ieiunas facie̅ tuam.i.animam vel ro̅nem tuaꝫ laua. ideſt
a peccato mortali munda. Cum igr̅ a p̄ncipio lauam⁹ nos
a peccato mortali.a puluere.i.a venialib⁹ debem⁹ abſter
gi.hoc a̅t fit vt digne poſſim⁹ accipere corp⁹ xp̄i: quod fit
peracta ꝑfecta penite̅tia. ⁊ ideo fiunt penitentiuꝫ abſolu
tiones i̅ hac die vt premiſſu̅ eſt. Pedu̅ quoqꝫ lotio ſignifi
cat lotionem Marie qua̅do lauit lachrymis pedes dn̄i.
ideo cantat̄ antiphona illa. Mulier que erat in ciuitate
peccatrix. ¶ Rurſus lotio pedu̅ ſignu̅ eſt remiſſio̅is pec-
catoruꝫ. In baptiſmo nanqꝫ vnuſqſqꝫ totus abluitur: ſed
cuꝫ i̅ rebus humanis poſtea viuitur: vtiqꝫ terra calcatur.
Ipſi eni̅ humani affectus ſine qbus i̅ hac vita mortali no̅
viuit̄ quaſi pedes ſunt. Qui ergo non i̅diget niſi vt pedes
lauet: oſtendit o̅ia peccata ſibi eſſe dimiſſa ſine qbus hec
vita non ducit̄. Pedes ergo q ſunt vltima pars corporis
lauant̄ ad notandu̅ ꝙ iudei aqua baptiſmatis i̅ vltimo te̅
pore mundabunt̄: vnde ⁊ relige iſrael ſaluabunt̄. Quare
au̅t fiat hec lotio iſta die ſupra dc̄m̄ eſt. ¶ Et eſt nota̅du̅
ꝙ ex o̅ibus mandatis dei iſtud ſolum dr̄ anthonomatice
mandatu̅: quoniam maiori exhibito̅e officij hoc obſerua
ri p̄cepit cuꝫ diſcipulis ſuis pedes lauit dice̅s. Si ego laui
vobis pedes dn̄s ⁊ magr̄: ⁊ vos i̅uicem debetis alter alte
rius pedes lauare. Et e̅t cum i̅terdicto ait petro. Si no̅ la
uero tibi pedes ⁊c̄. Ma̅datu̅ e̅ illud de q̄ dc̄m̄ e̅ i̅ ꝓximo
ſabbato quod fit a prelat̄: repn̄tat illo̅ qd̄ xp̄s fecit. Et at
tende ꝙ ad antiphonas que dn̄r du̅ fit mandatum no̅ dr̄
niſi vnus verſus de vno pſalmo: q2 alij eiuſdeꝫ pſalmi no̅
ita co̅ueniu̅t cu̅ antiphonis: vel cuꝫ his q̄ i̅ ipſo mandato
fiunt. In offertorio oſtendunt̄ p̄miſſa duo ſil̄. vꝫ. ꝙ debe-
mus a mortalib⁹ ⁊ venialib⁹ abſtergi dice̅do. Dextra dn̄i
fec̄ v̄tute̅ ablue̅do a mortalib⁹. Dex̄ dn̄i exaltauit me ab
luendo a venialib⁹. ¶ Poſtco̅io. Et dn̄s Ieſus poſtq̄ ce-
nauit. Ioa̅nis.14.ca. oſte̅dit̄ humilitas. ⁊ eſt ſc̄d̄i toni: ꝓꝑ
ſecunda̅ loto̅eꝫ a venialib⁹. ¶ Breuiter au̅t notanduꝫ e̅
ꝙ h⁹ miſſe offm̄ noſtre redemptio̅is contiet ſumma̅ ⁊ my
ſterium. Nam i̅ eua̅gelio legit̄ de pedum loto̅e. i̅ ep̄la de
corp̄e xp̄i ⁊ ſanguie. i̅ i̅troitu de cruce. i̅ graduali d̄ morte.
i̅ offerenda de reſurrecto̅e. Nam hec o̅ia ſm̄ myſticum
ſenſuꝫ ex eua̅gelio qd̄ eſt caput officij pendent. Chriſtus
qdeꝫ cu̅ diſcipulis cenans i̅ſurrexit a cena: veſtime̅ta de-
poſuit: lintheo ſe precinxit: aqua̅ i̅ peluī miſit: ⁊ iter cena̅-
dum pedes eoꝝ lauit: ⁊ ip̄os lauare docuit: ⁊ poſt lotione̅
iteru̅ recubuit. Nempe Chriſtu̅ a cena ſurgere eſt ab ac-
cubitu patri venire. veſtime̅ta deponere ſe exinanire. lin
theu̅ p̄cingere: forma̅ ſerui accipere. aqua̅ in peluiꝫ mitte
re ſanguine̅ ſuu̅ effundere. pedes lauare: peccata remitte
re. li̅theo extergere: paſſio̅is fide mu̅dare. veſtime̅ta reſu
mere: e̅ a mortuis reſurgere: ⁊ veſte̅ glo̅ſe carnis i̅duere.
recu̅bere eſt aſcendere: ⁊ in dextra dei ſedere. Ad hec per
tinent officia. Diſcipulos docere eſt eis ſp̄um ſanctu̅ mit-
tere. Veru̅tame̅ q2 nondu̅ perfecte credebant: ideo non
dr̄. Credo. Ecce breuiter ſumma̅ redemptio̅is humane q̄
fuit o̅ib⁹ ſufficiens: ſed no̅ efficie̅s. Unde agitur i̅ oratione
Deus a quo ⁊ iudas: de duob⁹ generib⁹ penitentiu̅. vno ꝓ-
ficientiu̅: vt latronis ↄfite̅tis q audire meruit. Hodie me
cum eris in paradyſo. ⁊ alio non ꝓficientium: vt latronis
co̅te̅nentis: ⁊ iude ꝓditoris q laqueo ſe ſuſpe̅dit. ¶ Inno
centius papa ſtatuit hac die corp⁹ Chriſti ſub ſpe̅ panis re
ſeruari: vt i̅firmi ⁊ religioſi qbus eſt neceſſitas co̅munica̅
di habeant ipſu̅: ⁊ ꝓpter officiu̅ adi̅plendu̅. nam in duob⁹
dieb⁹ ſeque̅tibus no̅ conficitur corp⁹ xp̄i. Sanguis vero
non ſeruat̄ ſub ſpe̅ vini ꝓpter multa. Primo q2 vinum qd̄
liquidu̅ eſt: de facili poſſet ex negligentia ſpergi. Secu̅do
q2 per calice̅ qui hac die ſumitur finis veteris legis i̅telli-
gitur. vnde ſecundum Lucam per calice̅ diſcipul̄ ⁊ non
alijs eade̅ die datuꝫ domin⁹ diſcipulos d̄ſignauit. Tertio
q2 corpus qd̄ ſeruat̄ non eſt ſine ſanguine. Quarto q2 ꝑ h
ꝙ ſanguis non ſeruatur: oſtendit̄ ꝙ vet⁹ ſacrificiuꝫ debet
ceſſare. Panis nanqꝫ noui̅. Uinu̅ vero vetus deſignat te
ſtamentu̅. Ad quod oſte̅dendu̅ dominus cuꝫ bibiſſet i̅qt.
Conſumatu̅ eſt. Ergo calix ſumitur ⁊ panis ſeruatur: eo ꝙ
lex fine̅ ⁊ euangeliu̅ habet initiuꝫ. Quinto q2 Chriſtus di
xit in cena dn̄i. Amen dico vobis non bibam ammodo d̄
hoc genimine vitis: donec biba̅ illud i̅ regno patris mei.
Non au̅t dixit de corpore ſeu de eſu: i̅mo i̅uenitur ꝙ po-
ſtea comedit parte̅ piſcis aſſi ⁊ fauu̅ mellis: ſed non inue-
nitur ꝙ poſtea biberit. ¶ Sed nu̅qd vinu̅ quod i̅ die pa
raſceues cum dn̄ico corp̄e ſeruato ſumit̄ i̅ altari: co̅ſecrat̄
⁊ ſanguis xp̄i efficitur per i̅miſſionem ipſi⁹ corporis i̅ cali
cem ⁊ per eius tactu̅. Super hoc dicunt quidaꝫ ꝙ ꝑ dn̄i-
cam o̅ronem que tu̅c dr̄ fit ↄſecratio ſiue co̅mutatio vini
i̅ ſanguinem. Nam Grego. aſſignans ca̅ꝫ quare dn̄ica o̅ro
i̅ die illa a ſacerdote dicat̄: dicit ꝙ i̅ p̄mitiua eccleſia apo
ſtoli ſola dn̄ica o̅rone vtebant̄ i̅ co̅ſecrato̅e. Nos tamen h
no̅ dicim⁹: q2 ſi hoc iam eſſet non eſſet neceſſe corpus dn̄i
ad diem illuꝫ ſeruari. Preterea ex his q̄ in canone dn̄ica̅
o̅rone̅ p̄cedunt ſatis patet ꝙ ad ꝓlatione̅ ipſi⁹ o̅ronis tra̅ſ
ſubſtantiatio non fit: ⁊ nullo tempore miſſa fuit celebra-
ta ſine verbis illis. Hoc e̅ corp⁹ meu̅ ⁊c̄. que ſola i̅ p̄ncipio
naſcentis eccleſie ꝓferebant̄ ad co̅ficiendu̅ ab apoſtolis
qui poſtmodum o̅rone̅ dn̄icam ſuperaddiderunt: put di
ctum eſt i̅ ꝓhemio huius partis. Dicim⁹ ergo illud ex hoc
non co̅ſecrari ſed ſanctificari. differt au̅t i̅ter hec. Naꝫ co̅
ſecratio eſt co̅ſecratione tranſſubſtantiare. ſanctificare e̅
ex co̅tactu ſeu admixtione ſacre rei reuerendu̅ ⁊ ſa̅ctu̅ ef-
fici: vt pꝫ in aqua benedicta cui alia admiſcetur. Ite̅ ſan-
ctificatu̅ dicit̄ quod a tactu rei ſanctificate effici̅t magis
reuerendu̅. Si enim diceret̄ ꝙ ſolo contactu vinu̅ ⁊ aqua
conſecrarent̄ magnu̅ inconuenie̅s ſequeret̄. Nam ſic co̅
tingeret calice̅ no̅ poſſe lauari: ⁊ milia mille panu̅ a̅ a tactu
vnius hoſtie ſine verbis poſſe co̅ſecrari: ⁊ ꝙ ſi gutta aque
benedicte in ſtagnu̅ vel puteu̅ funderet̄ aqua illa i̅ bene-
dicta perpetuo remaneret: ⁊ alia plura. Preterea i̅ ſi vinu̅
a tactu dominici corporis co̅ſecraretur eſſet co̅tra i̅ decre-
tu̅ de conſe. diſtin.3. ſabbato. quod prohibet die hac fieri
conſecratione̅: de quo dictu̅ eſt in.4. parte ſub ſeptima ꝑ-
ticula ſecrete ſuper verba. Hic eſt calix. ¶ Illud quoqꝫ
preter eundu̅ non eſt q2 roman⁹ po̅tifex hodie remota ta
bula latera̅n. altaris. de qua dictum eſt i̅ p̄ma parte ſub ti
tu. de altaris dedicato̅e: ⁊ i̅ ſecunda parte ſub ti. de dyaco
no: i̅fra ip̄m altare co̅ficit eucharistiam ⁊ ſa̅guinem: ⁊ cuꝫ
thuribulo i̅cenſat illud: i̅ hoc facto repreſenta̅s q2 ſumm⁹
po̅tifex legalis ſemel i̅ anno i̅grediebat̄ i̅ ſancta ſanctoꝝ
cum ſa̅guie: ſecu̅ portans thuribulu̅ viuis carbonibus ple
num: put dc̄m̄ eſt i̅ q̄rta parte: ⁊ ſub tertia parte canonis.
Sic ⁊ ſm̄ apoſtolu̅ ad hebre.9.c. Chriſtus per ꝓpꝛiuꝫ ſa̅gui
nem i̅troiuit ſemel i̅ ſancta eterna rede̅pto̅e i̅uenta. Per-
acto miſſe officio ſtati̅ iter cenandu̅ .i. duꝫ ſacerdos co̅icat
cantat̄ veſpertinu̅ offm̄ ad oſte̅de̅du̅ ꝙ hoc ſacramentuꝫ
.ſ. eucharistie i̅ſtitutu̅ fuit i̅ veſpere. Q2 ergo rede̅ptio nr̄a
i̅ veſpera mu̅di. i. i̅ ſexta etate ſeculi facta e̅: ideo veſꝑtina
ſinaxis. i. pſalmodia ſiue ſolemnitas pſalmoruꝫ numero
miſſe ↄtinuat̄: ⁊ ſub vnica o̅rone vtru̅qꝫ offm̄ terminat̄. ſ.
per Ite miſſa e̅: ſi epiſcop⁹ adeſt: vel per Benedicam⁹ ꝓꝑ
veſpertinam co̅cluſione̅. Et q2 eccleſie datus eſt calix: io̅
eſt prima antiphona. Calicem ſalutaris accipiam: quem
dedit dominus apoſtolis dicens. Hic eſt calix noui teſta-
menti in ſanguine meo. Secunda antiphona eſt. Cuꝫ his
qui oderunt pacem eram pacificus. Patientiam enim
quam habet ille qui paratus eſt bibere calicem domini

pacem cum omnibus operatur. In alys tribus rogat ſe li
berari: qꝛ habita pace pectoris nõ mouetᷣ homo ꝓpter tri
bulationes: ⁊ hoc ẽt habet a deo: vnde petit liberari. Anti
phona ad magnificat. Cenãtibus ⁊c̃. eſt de cena domini.

¶ De nudatione altarium. Rubrica.

Quarto loco notandũ eſt qꝫ ſtatĩ veſper
tino finito offõ denudanᷣ altaria vſqꝫ in
ſabbatũ: que poſtmodũ ĩ tertia die coo
periuntur. Sigdeꝫ hec denudatio ſigni
ficat ꝑmo receſſũ diſciploꝝ dñi ſeu apo
ſtolorũ. Unde. Qui iuxta me erãt de lõ
ge ſteterũt. Et ĩ euãgelio. Relicto eo oẽs
fugerunt. Altare nãqꝫ chriſtum ſeu corpꝰ eiꝰ ſignificat. vñ
De terra altare facietis mihi. Altare d̃ terra facere: ẽ ĩcar
natiõnẽ eiꝰ credere vel ſperare. Altaris vero veſtimenta
apoſtolos ſeu ſanctos dei deſignãt: quoꝝ predicatõe xp̃s
quaſi gbuſdam veſtimẽtis adornatur: ⁊ per illos magnifi
catum eſt nomẽ eiꝰ. Altare igᷣ veſtimẽtis denudaᷣ qꝛ fu
gientibus apoſtol' xp̃s ſolus remãſit. Tertia die cooperitᷣ
qꝛ poſt eiꝰ reſurrectõem diſcipuli ad eũ redierunt. Scd̃o
denudatio altaris deſignat qꝫ xp̃s fuit nudatꝰ ĩ cruce. Cũ
itaqꝫ nudũ altare cõſpicimus: illud ꝓpheticũ ad memo
riam reuocamꝰ. Ecce vidimꝰ eum ⁊ nõ eſt ei ſpẽs neqꝫ de
cor: ⁊ cõſiderauimꝰ eum deſpectum ⁊ nouiſſimũ viroꝝ.
quod accidit ĩ paſſione. Naꝫ antea ſpecioſus pre filys ho
minum extitit. Fuit gdem denudatꝰ ad columnam ⁊ ad
crucem: cum diuiſerũt ſibi milites veſtimẽta ſua. Tertio
altar' denudatio ſignificat xp̃m diuinitatis gloria nudatũ.
Uñ p̃s. Deus deꝰ meus quare dereligſti me. Quarto deſi
gnat qꝫ velũ tẽpli ſciſſũ ẽ: ⁊ liber g ſignatus erat apertꝰ ẽ.
Unde ĩ ꝓuerbys. Aperta ſunt prata ⁊ apparuerũt herbe
virẽtes. i. exẽpla actõnꝫ xp̃i que ſũt ab eternitate ⁊ ducũt
ad eternitatẽ. Et hũ dič Aperta ſunt prata: ⁊ apparuerũt
herbe virẽtes: qꝛ ea que mag' occulta erãt ĩ lege ſicut paſ
ſio: reſurrectio: ⁊ aſcẽſio patefacta ſunt. In pleriſqꝫ locis
lauanᷣ altaria vino ⁊ aq̃: ⁊ ramis fricanᷣ ꝑſerti cũ ramis
de ſauina. Lauanᷣ ergo aqua ⁊ vino: ad notãdũ qꝫ corpꝰ
xp̃i qd̃ eſt veꝝ altare: ſãguie ⁊ aq̃ ĩ cruce aſperſũ eſt. Nam
de ipſius latere exiuit ſanguis ⁊ aq̃: per que genꝰ humanũ
lotum eſt. Uel vino ⁊ aq̃ lauanᷣ ad oſtendẽdum qꝫ non
Joãnis ſed ſuo baptiſmo fuit baptiçatus. ſ. ex aqua ⁊ ſpũ
ſcõ. Et lauanᷣ cũ pſalmo penitẽtiali vel cũ cantu ad paſ
ſionẽ pertinenteꝫ. Plus aũt ibi eſt de vino q̃ꝫ de aqua po
nendũ: qm̃ aque multe populi m̃ti: ſicut ĩ apo. habetur.
ꝑ quod ſignificatur qꝫ ſãguis xp̃i ſufficit ad redimenduꝫ
plures ĩ ĩfinitũ q̃ꝫ ſint redẽpti vel nũq̃ꝫ redimẽdi. ¶ Ra
mi vero aſperſi gbꝰ altare fricaᷣ ſignificat ſpineã coronaꝫ
qua chriſtꝰ coronatus eſt: vel flagella amara ⁊ dolores ⁊
ictus quos ĩ morte ſuſtinuit. Uel lauatio altaris. i. corꝑis
xp̃i: cũ aqua: ſignificat lachrymas marie. vinũ vnguẽtũ.
rami eiꝰ capillos. Et ſcias qꝫ gdam hac feria gnta hora iã
adueſperaſcente denudãt altaria ⁊ lauãt: aly vero ſolum
denudãt: ſed ĩ paraſceue lauãt: qd̃ magis congruit rõni.
¶ In gbuſdam ẽt locis pauimẽtũ eccleſie ẽt mundatur
per quod pauperes xp̃i ſignificanᷣ: ꝓut ĩ ꝑma parte ſub
ti. de eccleſia dictũ eſt. Pauimẽtũ ergo eccleſie mũdat: g
pauꝑibꝰ vel fratribus ꝓpter deũ pedes lauat: ⁊ illis cete
ra miſericordie opera exhibet. Inde ẽ qꝫ parietes domꝰ
quãuis vocabulũ eccleſie habẽt: pro eo qꝫ cõtinẽt ipſam:
nõ tamẽ ipſi ſed hoĩes ſũt eccleſia. ⁊ pauimẽtũ eſt quaſi
hoĩuꝫ pedes. Pauimẽtũ quoqꝫ mundaᷣ ad notãdũ qꝫ a
vicys mundari debemꝰ. Statutũ ẽ ĩ canonibꝰ. de cõ. di.
quarta. nõ lꝫ. ⁊ c. ſe. ne hac gnta feria ieiuniũ ſoluaᷣ. Qꝛ
n. dñs ſurgens de cena lauit diſcipuloꝝ pedes: ⁊ iterum
redyt ad cenam: ideo gdam ad iſtar ipſius volebant poſt
prãdiũ pedes alys abluere: ⁊ iterũ poſt ablutiõeꝫ cenare:
quod fieri nõ dꝫ. Hec dies ĩ pleriſqꝫ locis capitulaniũ vo
catur. qꝛ tũc capita ĩfantiũ g vnguendi ſunt lauanᷣ ne ob
ſeruatione quadrageſime ſordidata ad vnctõeꝫ accedãt.
¶ Rurſus hac die ſymbolũ ꝯpetentibꝰ traditur ꝓpter
confineꝫ dñice paſchalis ſolẽnitatẽ. vt g iam ad dei graꝫ
percipiendũ feſtinãt: fidẽ quã cõfitenᷣ agnoſcãt. Hec er
go gnta feria in quattuor ꝑncipalr̃ ꝑuilegiata eſt. Primo
qꝛ tũc penitẽtes recipiunᷣ. Secũdo ĩ ea nãqꝫ nouũ teſta
mentũ ĩcipit ⁊ vetꝰ terminatũ fuit. Tertio qꝛ ĩ ea fit olei
ꝯſecratio. Quarto qꝛ ĩ ea ſacr̃m ſacramẽtoꝝ ĩſtitutuꝫ eſt.

¶ De die paraſceue. Rubrica.

Egitur de paraſceue: que quare ſic dicaᷣ
ĩ ꝓhemio ſeptime part' diceᷣ. ¶ Sane
hac die eccleſia arctiſſimũ ieiuniũ ⁊ ſilẽ
tiũ agit: nullũ tamen officiũ ſolẽniter ce
lebrat: ſed hora nona ꝯuenit ad orandũ
crucẽ: nõ ad miſſe offm̃ q̊ hec dies caret:
ſed quaſi ad funeris obſequiũ dicendũ
Et hoc ideo: qꝛ hora nona mortuo dño centurio factus ẽ
preco fidei noſtre. ⁊ perfidis recedentibꝰ licuit ioſeph ⁊ ni
codemo diſponere de funere: ⁊ mulieribꝰ accedere ꝓpiꝰ.
Dr̃ aũt officiuꝫ tacita ⁊ humili voce: ⁊ abſqꝫ pricipio: ꝓut
ĩ ꝑcedenti titulo dcm̃ eſt. Super altare vnica dũtaxat to
ballia diſponiᷣ per quã ſydon q̃ corpus xp̃i inuolutũ fuit
ſignificatur. ¶ In gbuſdã eccleſys ĩ hora ſexta ignis ex
tinguiᷣ ⁊ ĩ nona accendiᷣ: qꝛ tũc ſol ĩ ſexta lumẽ abſcõdit
⁊ ĩ nona reddidit. ¶ Incipit h̶ offm̃ a lectõibꝰ qꝛ ĩ ꝑmiti
ua eccleſia oĩs miſſa a lectõibꝰ ĩchoabaᷣ. Sꝫ hoc hac die
ſpãliter fit: ꝓ eo qꝛ paſſio dñi hodie celebrata eſt in cuius
memoriã oĩs miſſa cantaᷣ: ⁊ leguntᷣ lectiones ſine titulis
quoniã tunc amiſimꝰ xp̃m caput qui nos illuminat ſicut
tituli illuminãt libros. Leguntᷣ aũt due lectiones: qꝛ pro
duobus populis xp̃s paſſus eſt: gentili videlicet ⁊ hebreo
vel ꝓ ſalute carnis ⁊ aĩe. Una ſumpta eſt ex lege alia ex
ꝓphetis: qꝛ chriſti paſſio a ꝓphetis fuit ꝑnũciata: ⁊ a lege
⁊ patriarchis ꝑfigurata. Abrahã eñi carnem xp̃i figurati
ue ĩmolauit qñ arietẽ ĩmolauit. Silr̃ ⁊ abel quãdo agnũ
ſacrificauit. vñ dñs. Aſſimulatus ſuꝫ ĩ quit ꝓphetis. Rur
ſus ideo due lectões dicunᷣ: qꝛ ſicut ĩ q̃rta feria mortem
noſtraꝫ duplicẽ manifeſtauimus: pro qua xp̃s pati vene
rat: ita ad memoriã ĩ paraſceue reducimꝰ ſuã paſſionem
⁊ nr̃am imitatiõeꝫ. Quedam autẽ eccleſie ꝑmo legunt le
ctioneꝫ oſee. 6. c. ſ. In tribulatõe. ⁊ ſcd̃o. le. exo. 12. ca. ſ. Di
xit ad moyſen dñs. ⁊ illi naturalẽ ordinẽ ſeruãt: qꝛ paſſio
dñi ꝑmo prenunciata eſt a lege: ſcd̃o a ꝓphetis. In prima
gdeꝫ eſt ꝑconiũ reſurrectõis vbi dr̃. Poſt duos dies viui
ficabis nos: ⁊ ĩ die tertia ſuſcitabis nos. In ſecũda modꝰ
exprimiᷣ paſſiõis vbi dr̃. Immolabitqꝫ eũ vniuerſa mul
titudo ad veſperã. Quedã vero ecõuerſo faciũt. ⁊ mouen
tur ex eo: qꝛ paſſionẽ lectioni ex lege quaſi cõtinuare vo
lunt: qꝛ ĩ paſſione quedam v̾ba ponunᷣ que ex illa lectõe
ſumpta ſunt. ſ. Os non ꝯminuetis ex eo. Continuãt ergo
paſſionẽ lectioni: qꝛ eiꝰ eſt expoſitio: ⁊ agitur de duobus
ſpãliter ĩ officio hodierno. ſ. de paſſione xp̃i ⁊ de paſſione
eccleſie: que eſt illius imitatio: ſicut dicit petrus. Chriſtꝰ
paſſus eſt ꝓ nobis ⁊c̃. Hec ſigdem duo ĩ lectõe exo. ꝯme
moranᷣ vbi dr̃. Erit aũt agnus ſine macula maſculus an
niculus: iuxta hunc ritũ tolletis ⁊ hedũ. Agnus eſt corꝑꝰ
xp̃i immaculatũ. Hedus ẽ eccleſia que nos ſumus: qui pec
catores ſumus. Paſſio xp̃i celebrata eſt ĩ eiꝰ ĩmolatõe. no
ſtra celebraᷣ ĩ vicioꝝ mortificatione. In lectiõe oſee ma
nifeſte agiᷣ de paſſione xp̃i ⁊ eiꝰ affectu vbi dr̃. Uenite re
uertamur ad dñꝫ: qꝛ ip̃e cepit ⁊ ſaluabit nos: ꝑcutiet ⁊ cu
rabit nos. Uiuificabit nos poſt duos dies: ⁊ in die tertia

ſuſcitabit nos: ⁊ viuemus in cõſpectu eius. Oſee ſexto ca-
pitulo. quod hieronym⁹ ſic exponit. Percutiet dominus
⁊ ſanabit nos: qꝛ quē diligit corripit ⁊ caſtigat. ꝗnta. q. 5.
nõ oſculaṫ. Viuificabit nos poſt. d. d. ⁊ in. d. t. ſ. n. qꝛ tertia
die reſurgēs a mortuis oē gen⁹ humanū ſuſcitauit ⁊ cura
uit. ⁊ cū nos viuificauerit ⁊ ſuſcitauerit: i ꝯſpectu ei⁹ viue
mus. Ibi ergo loqtur ꝓpheta de tribus dieb⁹ qbus dñs
fuit i ſepulchro: cū dr̄. Viuificabit nos poſt. d. d. ⁊. in. t. d. ſ.
nos. i. poſt duos dies ſepulture veniet nobis quaſi ymber
tēpaneus ⁊ ſerotinus terre: ⁊ dabit grām icipientē ⁊ ſubſe
quentē. ¶ Seqtur tractus. Dñe audiui auditõez. Aba
cuc vlt. c. ⁊ ꝙ dicit verſus. In medio duoꝝ aīaliū cogno
ſceris. ad lr̄am itelligiṫ. ſ. i ꝑſepe bouis ⁊ aſini. Unde Iſa.
Cognouit bos poſſeſſorem ſuū ⁊ aſinus preſepe domini
ſui. vel ī medio duoꝝ latronū. vel in medio duoꝝ pplōꝝ.
Secunda lectio eſt de exo. vt ibi habeṫ. Os non confrige
tis ex eo. hoc cõpletum eſt quādo fregerūt duoꝝ latronū
crura. venientes aūt ad ieſum itenerūt eū mortuū: ⁊ non
fregerūt eius crura. Allegorice vero ī eo non ſunt fracta
crura id eſt v̄tutes ⁊ maxīe patientia. Unde Iſa. Dedi fa
ciem meā ſicut petrā duriſſimam: ⁊ ſcio qꝛ nō cōfūdar. ꝑ
crura. n. itelligunṫ itinera de qbus icātico abacuc. Incur
uati ſunt colles mūdi. i. hoīes excelſi per itelligentiā. ab
itinerib⁹ eternitatis ei⁹. i. exemplo actionū ipſius que du
cunt ad eternitatē. tanq̄ colūne imobiles. i. argentee ꝑ
eloquentiam. que fundate ſūt ſuper baſes argenteas vel
aureas. i. rōnes imobiles eterne ſapie. ¶ Sequitur tra
ctus de paſſiōe dñi: qꝛ tūc luget eccleſia valde. ⁊ ſunt duo
tract⁹ ad itentionē maioris luct⁹. ſ. ꝓ peccatis que ꝯmitti
mus: ⁊ ꝓ penis q̄s patimur: ⁊ ꝓ incolatu q̄ ꝓlongaṫ. Nec
cantatur graduale cū tractu: ſed ſolū tractus ꝓut dictū ē
ī quarta feria ⁊ ī quarta parte ſub ti. de tractu. Duo ḡ tra-
ctus dr̄. Primus. ſ. Dñe audiui: ⁊ eſt ī qbuſdam eccleſijs
quattuor verſuū. alter pluriū. Tract⁹ q̄ttuor verſuū ſigni
ficat ꝙ per xp̄i paſſionē redimitur homo qui ex quattuor
elementis cōſtat. Vn̄ xp̄s nec ī celo nec ī terra crucifixus
eſt ſed ī medio. i. in aere. Fecit. n. pacem iter celeſtia ⁊ ter
reſtria: qm̄ erat inimicitia iter hoīem ⁊ hoīem: ſed maior
īter angelū ⁊ hoīem: ⁊ maxīa iter deū ⁊ hoīem. Ipe enim
xp̄s oīa pacificauit ī cruce: quoniam fecit vtraq̄ vnū cū
ſit lapis angularis. Adhuc per quattuor verſus tractus ſi
gnificanṫ q̄ttuor ꝑtes crucis. Scd̄s v̄o tract⁹. ſ. Eripe me
ꝓlixior ē ⁊ repūtat magnū bellū dauid cū golia. ⁊ xp̄s nr̄
dauid hodie magnū goliā. i. dyabolū debellauit. ¶ Rur
ſus iō tract⁹ eſt lōgus qꝛ hoc nobis ꝓmiſſū ē ī lectōe oſee:
vbi dr̄. Poſt duos dies ſuſcitabit. nos debem⁹ retinere ī
ſpe. Itē ī ſecūdo tractu ponitur. Obumbraſti caput meū
ī die belli: qꝛ nō tantū ī alio tēpore: ſed ēt ī die paſſiōis di-
uinitas a paſſione ꝑmāſit īmunis: imo in paſſione xp̄s hō
ita ꝓtectus eſt grā diuinitatis vt hoſtes ſuperaret q̄ ſupe
rari videbaṫ. Quedā aūt eccleſie cantant ſcdm̄ tractum.
Qui habitat ī adiutorio altiſſimi: qꝛ xp̄s a dyabolo p̄mū
latenter tentatus eſt: velut a dracone latitante in petra:
poſtea ī paſſiōe tanq̄ a leone forti acriter vexatus eſt: qd̄
notatur per illū verſū. Super aſpidē ⁊ baſiliſcū. ¶ Seq
tur euangeliū ſiue paſſio. Egreſſus eſt. Io. 18. c. qd̄ dr̄ hac
die: qꝛ ipſe iter fuit crucifixiōi: ⁊ iuxta crucē ſtetit ſecurus
alijs fugiētibus: qꝛ notus erat pontifici. Qꝛ igiṫ hac die
paſſio dñi oculis noſtris repūtatur: merito ei⁹ teſtimoniū
legiṫ: q̄ vidit ⁊ teſtimoniū perhibuit: ⁊ ſcimus qꝛ teſtimo
nium ei⁹ verꝝ ē. Preterea ipe poſteri⁹ ſcripſit euangeliū:
quare merito poſterius legiṫ: ⁊ qꝛ ibi manifeſtius ſunt ſa
cramēta. Unde ibi dr̄. Os non cōminuetis ex eo. Item il
lud. Unus militū latus ei⁹ aperuit ⁊ ꝯtinuo exiuit ſāguis
⁊ aqua. ¶ Legiṫ aūt hac die paſſio ſuper nudū pulpitū.

Primo ad memorandū ꝙ ſup nudū crucis patibulū nu
dus fuit poſitus ipſe xp̄s. Secūdo ad notandū ꝙ ioānes
ſcd̄m quē paſſio legiṫ relicta ſyndone nudus ꝓfugit a iudeis
Tertio ad repn̄tandū ꝙ ſicut xp̄o ī cruce pendēte ipſius
ſecreta nō tā cordis q̄ corporis nuda oībus aſtātibus ap
paruerūt: ita ⁊ velo tēpli per mediū ſciſſo oīa tēpli intima
nuda remanſerūt. Legiṫ etiā nudis pedibus: vt cū afflī
cto pro nobis nos affligi debere monſtremus. In qbuſdā
vero eccleſijs ſyndon ſeu terſoria vel veſtes altari nuda-
to ſuperponunṫ vſq̄ dū paſſio legaṫ. cū v̄o peruenitur ad
locum illū. Diuiſerunt ſibi veſtimēta mea ⁊c̄. tūc ſubdya
coni ſyndonē illam vel terſoria tollunt: repn̄tantes hiſto
riam: qꝛ quattuor milites xp̄m crucifigentes veſtem xp̄i
ſubtulerūt. ⁊ ſubdyaconi quaſi furtiue pānos ſubtrahūt:
ad notandū ꝙ ioānes q̄ cum dño vſq̄ ad crucem perſeue
rauit: poſtea more furis ſe occultauit ⁊ nudus effugit. In
qbuſdam tamē locis vna veſte ſublata altera ſuper alta-
ri remanet ad ſignificādū ꝙ veſtis dñi iconſutilis nō fuit
ſciſſa vel partita: ſed ſorte ſuper eā miſſa ꝯtigit itegra vni
militi: ad ſignificandum ꝙ eccleſie vnitas nūq̄ potuit a
ſciſmaticis vel hereticis ſcindi: qꝛ non eſt ſapientia cōtra
dn̄m. 16. q. 7. ſicut. ¶ Qꝛ vero dr̄ ī paſſione. Exiuit eū q̄
dr̄ caluarie locus: nota ꝙ ſicut legitur in hiſtorijs calua-
ries eſt ꝓprie os capitis humani nudū. Inde dictus eſt lo
cus ille mons caluarie: ſiue caluariū vbi rei decolabanṫ
⁊ vbi multa capitū oſſa erant diſperſa. Qꝛ vero chriſtus ī
cruce pendens ꝓlixe orauit decantās decem pſalmos. ſ.
De⁹ deus meus reſpice ī me: vſq̄ ad In te ſperaui eū per
ueniſſet ad locū illū. In man⁹ tuas domine. illo dico emi
ſit ſpūm: ideo ⁊ nos poſtq̄ recitata eſt paſſio ei⁹ orōes di
cimus: ad notandū ꝙ quādo ab inimicis perſequimur: ſp̄
ad orōnē eſt recurrendū. iſte tamē eſt īſolitus mos orādi
Nam in alijs diebus ante euangelium orōnes dr̄: ⁊ ī ea-
rum ꝑncipijs dr̄. Dominus vobiſcū que eſt proprie vox ⁊
ſacerdotis offiū quod nō fit ī iſtis: qꝛ ſacerdos ⁊ dñs nr̄ oc
cidiṫ. ¶ Orauit āt chriſtus ꝓ tribus. Primo ꝓ ſe dicēs.
Pater clarifica filiū tuū. Secundo ꝓ ſuis dicens. Pater
quos dediſti mihi pro eis rogo. Tertio ꝓ illꝭ q̄ in eū credi
turi erant dicens. Pater nō tantū ꝓ illis rogo ſed ꝓ illis
q̄ credituri ſunt ī me Et ex hoc videṫ ꝙ non debemus ro
gare ꝓ eis quos ſcimus nō eſſe ſaluandos: nec ꝓ illis q̄ in
īferno remanſerunt: nec pro iuda qui deſperauit: ſed ora-
mus pro nobis in omni gradu eccleſie: ⁊ pro neophitis: ⁊
pro gentilibus. pro iudeis: pro hereticis: ⁊ ſciſmaticis: vt
xp̄s gratiam ſuam eis īfundat: ⁊ ad fidē conuertat. Chri-
ſtus enī orauit ꝓ inimicis ⁊ amicis: ideo eccleſia ſtatim ſi
militer orat pro omnibus. ¶ Sane eccleſia pro his orās
flectit genua in orationibus: vt per habitum corporis de-
uotionem ⁊ mentis humilitatem oſtendat: īſinuans etiā
ꝙ in nomine iheſu omne genu flectendū eſt: quoniā oēs
nationes ſibi genua curuant: niſi quando pro iudeis oraṫ
quia enim ipſi illuſerunt domino flexis genibus dicētes.
Prophetiza nobis xp̄e quis eſt qui te percuſſit: ideo in de
teſtationē huius illuſionis eccleſia pro eis orans genua
non flectit vt vitet opera ſimulata. Preterea quia eorū
cecitas nulla poterat oratiōe depelli donec plenitudo gē
tium ſubintrauerit: ideo non eſt pro ipſis vehemēter orā
dum: nec genua flectenda. Eſt tamen vtcūq̄ orandū: qꝛ
futurū eſt vt qui eſt exaltatus in cruce omnia trahat ad
ſe. Sed ⁊ in orationibus pro iudeis ⁊ paganis non reſpon
detur Amen: vt quidam dixerunt: ⁊ hoc ideo quia cū illi
ſint extra collegium ſiue corpus eccleſie: fidelium popu-
lus non oſtendit affectum ſuum ad eos. Iuxta illd̄ apoſto
li ad Corin. i. Quid mihi de his qui foris ſunt iudicare. ex
tra. de ſacra vnc. c. i. per Amen autē affectus exprimitur.

Preterea licet pro illis oretur: vt eorum duritia conuertatur. quia tamen hoc impleri non poterit vſq; circa finē ſeculi: apoſtolo teſtante qui dicit. Donec plenitudo gētiū īntroierit: ⁊ oīs iſrael ſaluus fiat: ideo ad orōnes ꝓ illis nō reſpondeť amē. Uerūtamē recte ītuenti nihil ītereſt quo ad hoc īter illas ⁊ alias orōnes: īmo ita reſpondeť ad illas amen: ſicut ⁊ ad alias orōnes ꝓ alijs ſtatibus: qđ ſic oſtenditur. Pro quolibet ſtatu bis ꝓfertur oremus. ſed qđ ſub ṗmo oremus ante flectamus genua dr̄ nō ē orō ſʒ adhortatio vt oremus: ſiue prefatio ſeu monitio exṗmens quid ſiue ꝓ quo ſit ī ſequēti orōne orandū. vnde ſub tono ṗfationis nō orōnis dr̄. ideoq; ꝓ nullo ſtatu poſt ṗfationem rn̄deť amē: ſicut nūq; fit. poſt aliquā ṗfationem: ſʒ etiam ibi ponať per xp̄m dn̄m noſtrū: ſicut patet in quotidiana miſſe ṗfatōe. Quod aūt ſecūdo oremus dr̄ oratio eſt: ⁊ rn̄deri debet amē ꝓ iudeis ⁊ paganis: ſicut pro alijs. ¶ Cōſequenter ſacerdos poſt orōnes crucem velatam baiulat ad dextrū cornu altaris ibiq; crucem ſuper humeros tenens ī perſona xp̄i iudeis īproperat beneficia dn̄i. d. Popule me⁹ qd feci tibi. In qbuſdā tamē eccleſijs duo ṗſbyteri baiulant illā. ad notādū q̄ in xp̄i perſona due fuerūt nature diuinitatis. vʒ. ⁊ humanitatis. Quod dr̄. Popule meus qd feci tibi: aut ī quo cōtriſtaui te: reſpōde mihi: qꝛ eduxi te de terra egypti ⁊c̄: ad diuinitatē referť. qđ vero ſeqtur. Paraſti ſaluatori tuo crucem ad humanitatem: ⁊ ſic de alijs ſequētib⁹ verbis. ¶ Cātat āt ſacerdos quaſi hebraice ī perſona ſaluatoris. accoliti cantāt grece Agyos otheos quaſi in perſona grecoꝝ. chor⁹ reſpondet. Scūs ſanct⁹ ī perſona latinoꝝ. Sicq; trib⁹ liguis laudať deus. ſcʒ hebraica que propter legem oīum liguarū eſt mater. greca q̄ doctrix eſt: ⁊ latina q̄ īperatrix eſt propter romani dominiū īperij ⁊ papat⁹. Quia enī hebraica nūc ſilet a laude dei. poniť pro illa. Pple me⁹. qđ qa cantať ī pſona dn̄i loquētis hebreis: iō intelligitur dcm̄ hebraice. Et nota q̄ cōtra tres illuſores xp̄i tres ṗmittunť adorationes: vt īfra diceť. Tres vero antiphone. ſ. Popule me⁹. qa eduxi te. ⁊ qd vltra ⁊c̄. paꝝ aut nihil ſenſib⁹ differentes verbis ⁊ modulatōe cōſiľes triplicem tituli ſcripturaʒ ſignificant q ſcript⁹ fuit tribus linguis. ſ. hebraice grece ⁊ latine. Iheſus naçarenus rex iudeorū: vtrū ṗncipiū tituli ſcriptum fuit tribus linguis ignorať. ſed de hac clauſula rex iudeorum ꝯſtat. qđ qꝛ negauerūt iudei dicentes. Noli ſcribere rex iudeoꝝ: ſed qꝛ ipſe dixit rex ſum iudeoꝝ. ideo illud in iſtis antiphonis aſtruitur ab effectu. ſ. qꝛ tanq; rex eoruʒ eduxit eos de egypto: ⁊ duxit eos per deſertū: ⁊ īntroduxit ī terrā bonā. Item qđ ī titulo ſcriptum fuit. Iheſus. in ſingulis antiphonis ꝯcluditur ſaluator. q̄ ibi naçarenus ad ſingula: reſpondeť agyos ſanct⁹. Et qꝛ titulus tribus linguis ſcriptus fuit: ideo duabus liguis reſpondeť. ſ. greca ⁊ latina que xp̄m adorant. Hebraica vero cōtradicit: ⁊ adhuc blaſphemat ṗdictas. Et nota q̄ antiphona. Popule meus. eſt michee. 6. c. ṗncipium antiphone. qꝛ eduxi te. Numeri. 14. c. ⁊ mediū. ſ. māna ⁊c̄. eſt Iſa. 16. c. ⁊ Ioſue. 6. cap. vbi etiā eſt finis ipſi⁹. ſ. ītroduxit. Notanduʒ q̄ iudei tres accuſatōes contra xp̄m ꝓpoſuerunt. ſ. q̄ tributuʒ negaſſet: q̄ ſe regem feciſſet: ⁊ q̄ ſe dei filium dixiſſet. cōtra quas tres ī eius pſonā excuſatōes dicūtur. ſ. Popule me⁹ vbi xp̄s eis exprobrat tria bn̄ficia ſua. ſ. liberatōeʒ de egypto. regimē ī deſertū. ⁊ ītroductōeʒ in terram optimā. q. d. Tu accuſas me de negatione tributi: potius deberes gratias agere: qꝛ te liberaui a tributo ſiue a ſeruitute egypti: tu accuſas me qꝛ me regem dixi: poti⁹ deberes grās agere. qꝛ te rexi ī deſerto ⁊ regaliť paui. Itē accuſas me qꝛ filium dei me dixi: potius deberes gratias agere: qꝛ terraʒ lacte ⁊ melle manantē contuli tibi. ¶ Deide crux denudatur in ſignū q̄ peruerſi iudei ſaluatorē denudauerūt. ⁊ fit denudatio inter tres vices: ad notandū q̄ illi ter xp̄o in paſſione illuſerūt. Primo quādo ī atrio ṗncipis velarā facie ei⁹ colaphis euʒ cedebant. Ad qđ deſignandū ī ṗncipio reuelationis ipſi⁹ crucis nō oſtendiť facies crucifixi. ¶ Secūdo ante pretoriū quādo eo tradito ad crucifigēdū milites plectētes coronā ſpineam illudebant ei flexis genibus adorādo eum dicētes. Aue rex iudeoꝝ. ad quod repſentandū ī ſcđa reuelatiōe diſcooperiť caput ⁊ facies crucifixi. Et ſcias q̄ corona fuit de iuncis marinis. ſicut eam vidimus in theſauris regis francoꝝ. quoꝝ acies nō minus ſpinis dure ſunt ⁊ acute. Tertio quando ei ī cruce pendenti tranſeūtes dicebant: vach qui deſtruis templū dei. Et qꝛ quando hec illuſio fiebat chriſtus tot⁹ nudatus in cruce pendebat: ideo in tertia reuelatiōe totus nudus oſtenditur crucifixus. Et etiam ad ſignificandum q̄ oīa que in lege ⁊ ꝓphetis obſcura fuerant in paſſione aperta ⁊ manifeſta ſunt. Reuelatur ergo crux poſt orationes: ad notandū q̄ oratio a chriſti paſſione quaʒ ī cruce ſuſtinuit habet effectū ⁊ exemplar. Ipſe enim in cruce pendens ꝓ amicis ⁊ inimicis orauit. ¶ Sane a dextera parte crux īcipit reuelari qꝛ xp̄s crucifixus vera fide adorans extitit ab apoſtolis ⁊ diſcipulis iudeis: q tunc in dextera erant. Et qm̄ hec fides per illos deuote publicata ⁊ in medio gētium perducta eſt: ideo ad hoc ſignificandū ante mediuʒ altaris per ſacerdotem deduciť. Rurſus qꝛ xp̄s nunc ſuꝑ eccleſiam qeſcit ⁊ vſq; in finem ſeculi quieſcet: ideo ad hoc ſignificandū ⁊ figurandū ſubſequenter crux ſuper altare poniť: per qđ hec eccleſia gentiū deſignať. Deniq; qꝛ ī fine ſeculi fides in cordib⁹ gentiū refrigeſcet: ⁊ teſte Iſa. a reliquijs iſrael que ſalue fiēt ſuſcipietur: ⁊ communis iudeis ⁊ gentilibus habebiť: merito ad hoc ſignificandū in fine miſſe crux de altari deponiť: ⁊ in cōi loco collocatur. Crux quoq; reuelata ⁊ cēt vexilla eccleſie in qbuſdam locis diriguntur in altum ad chriſti victoriam deſignandā. Adhuc crucem baiulantes antiphonas canētes: crucem illo deferunt: vt grece ⁊ latine reſpondeať ⁊ deuote adoretur: qꝛ dn̄s crucifixus tranſiuit a perfidia iudeoruʒ ad confeſſionē ⁊ deuotionē gentiū: ⁊ ſignificat apoſtolos canentes. i. totis viribus crucis opprobriū confitentes ⁊ predicantes. Item crucē baiulando nūc cūr: nūc vt feſſi ſubſiſtunt: qꝛ ⁊ illi perſecutionū pondere feſſi aliquantulum quieuerūt. Subſequenter ipſa crux denudata ſalutať ⁊ adorať: qꝛ euʒ cui iudei perfidi illuſerunt chriſtiani reuerenter ſalutādo ⁊ deuote oſculando veneranť. Et dū adoratur caniť ī qbuſdaʒ eccleſijs reſponſoriū. Ecce quomō moritur. Iſa. 57. c. ⁊ antiphona. Sicut moyſes. Io. 3. c. Et eſt ſciendū q̄ cōtra ṗmiſſas tres illuſiones ter illū adoramus dicentes. agyos. quaſi ter honorantes ter illuſuʒ ꝓ nos. Et qa illudendo genua flectebāt: ideo ⁊ nos illū adorando genua flectimus. Ad terrā etiam ante illam ꝓſternimus: vt qđ illi ſuperbe illudendo fecerūt: nos humiliť ⁊ vere faciam⁹: ⁊ mentis humilitatē ꝑ habitū corꝑis oſtendam⁹. ⁊ qꝛ ſicut xp̄s humiliatus eſt patri pro nobis vſque ad mortē: mortē āt crucis: ſic ⁊ nos ei⁹ mortis imitatores humiliari oportet. De mō ꝓſtratōis ait Augu. Quiſqs ſic humiliať vt genua figat: adhuc hʒ vt ampli⁹ humilieť. qſqs vero ſic humiliať vt hereat in terra venter eius vltra qđ humilieť nō hʒ. Nudis etiā. pedibus adoratur: vt oēs ꝓprias affectiōes ſibi nudas ac notas eſſe mōſtremus: ⁊ vt cū afflicto ꝓ nobis nos affligi oñdamus. Salutať āt crux qa per eam ſalus hominib⁹ reformať: poſtea adoratur. i. oſculať. Solus. n. deus adorandus ē: cetera vt crux cauſa illius veneranda ſunt. ¶ Ceterū expoſitio illoꝝ verboꝝ agyos ⁊c̄. ibidem ſequitur. Nam agyos grece dr̄ ſanctus

latine ab a qđ eſt ſine ⁊ ge qđ eſt terra quaſi celeſtis ſine
terra. In canone tamen iſidori. 24. q. 3. quidam. ꝟ. ſed tã/
gis: habet̃ ꝙ agyos grece dr̃ vas latine. Othcos vero gre
ce dr̃ de⁹ latine. Yſchyros grece fortis latine. Athanatos
grece ĩmortal' latine ab a qđ eſt ſine ⁊ thanatos qđ ẽ mor
tale. Eleyſon. i. miſerere. Ymas. i. nobis. ¶ De ꝓfũdo cru
cis myſterio dcm̃ eſt ĩ ꝓhemio q̃rte parti: ⁊ hic aliq̃ ꝑſtri
gamus. Fuerũt aũt ĩ dñica cruce ligna q̃ttuor. ſ. ſtipes ſiue
lignũ erectũ: lignũ trãſuerſũ: trũcus ſubpoſitus: ⁊ titulus
ſuprascript⁹. fuerũt ⁊ claui q̃ttuor: qbus ⁊ man⁹ ⁊ pedes
cõfixi ſũt. fuit ⁊ lancea q̃ lat⁹ apertũ eſt. ⁊ corona ſpinea ca
piti circũpoſita: q̃ oĩa pñt ĩ ſpũali cruce ſignificari. Quat/
tuor. n. cruci ligna ſũt q̃ttuor mentl ꝟtutes. ſ. fides: ſpes: ꝑ
ſeuerantia: patiẽtia: de qbus ait apoſtolus. Ut cõprehen/
datis cũ oĩb⁹ ſãctis q̃ ſit longitudo ⁊ latitudo: ſublimitas
⁊ ꝓfũdũ. Lõgitudo crucis eſt perſeuerantia: de qua dñs
iqt. Qui perſeuerauerit vſq; ĩ finẽ hic ſalu⁹ erit. Latitudo
crucis eſt patiẽtia: de q̃ veritas ait. In patiẽtia veſtra poſ
ſidebitis aĩas veſtras. Profũditas ei⁹ eſt fides: de q̃ apl's
Fides eſt ſubſtãtia ſperandaꝝ reꝝ argumẽtũ non appen
tium. Sublimitas vero eſt ſpes: de qua ps. In verbo tuo
ſuperſperaui. Habuit ergo crux xp̃i vnũ lignũ erectũ ĩ lõ
gitudinem: alteꝝ trãſuerſũ ĩ latitudinẽ: q̃ſi ĩ modũ potẽ
tie ſeu martelli: que duo ſignificata ſũt per illa duo ligna
q̃ paupcula mulier ĩ ſarepta collegit. Stipes vero erect⁹
habuit trũcũ ſuppoſitũ: ⁊ titulũ ſuperſcriptũ: qꝛ perſeue
rantia de fide ꝓcedit ad ſpem: q̃ſi ſtipes erect⁹ de trunco
ſuppoſito ad titulũ ſuperſcriptũ. Qđ beat⁹ Iob ĩtelligẽs
ait. Credo ꝙ redemptor me⁹ viuit: ⁊ ĩ no. ⁊c̃. repoſita ẽ hͤ
ſpes mea ĩ ſinu meo. Niſi eni crux habeat fũdamentum
fidei ⁊ titulũ ſpei: profecto ſupplicium eſt ſolũmodo ⁊ nõ
meritũ. Or aũt patientia ſpectet ad crucẽ; ex eo appet ꝙ
patienter in aduerſis tribulationis ſuſtinet cruciatũ. Un
de Iacob⁹. Tribulatio patientiã; operat̃. De perſeueran
tia quoq; legit̃. Eſto fidelis vſq; ad mortem: ⁊ dabo tibi
coronam vite. Etiã ſm apoſtolum non coronatur niſi qui
legitime certauerit. Perſeuerantia igr̃ que coronat̃ certa
men habz: vt merito ſpectet ad crucẽ. In his ergo duob⁹
lignis duos pedes ⁊ duas manus quattuor clauis dz affi/
gere xp̃ianus. Quattuor claui ſũt q̃ttuor ꝑncipales virtu
tes: iuſtitia: fortitudo: tẽperãtia: ⁊ prudẽtia. pedes ſũt mẽ
tis affectus de qbus ſponſus ĩ canticis. Laui pedes meos
quõ ĩquinabo illos? Et dñs ĩquit apl's. Qui lotus eſt non
ĩdiget niſi vt pedes lauet: ⁊ eſt mũdus tot⁹. Et iteruz. Ex/
cutite puluerẽ de pedib⁹ veſtris. duo ergo pedes ſũt duo
mentis affect⁹. ſ. timor ⁊ amor. pes timoris clauo fortitu/
dinis dz configi ne timidus pp aduerſa ſuccũbat. vñ pſal
miſta. Cõfige timore tuo c. m. a. m. e. t. timui. Dũ eni ĩ pe/
tro metus clauo fortitudinis affixus nõ extitit: ad vocem
ancille xp̃m negauit: cũ vero confixus extitit: ante reges
⁊ preſides nomẽ dñi ꝑdicauit. Pes amoris ſiue appetit⁹
clauo iuſticie dz cõfigi. i. ne cupidus ad illicita deſideria
euaget̃. Si eni apperit⁹ fuerit confixus: tunc ſpũs concu/
piſcit aduerſus carnẽ. ſi vero non fuerit cõfixus: tũc caro
aduerſus ſpm̃ concupiſcit. Sic itaq; xp̃ianus pedes ſuos
cruci debet affigere: ne vel timidus ſuccũbat vel cupid⁹
euaget̃. Alij tamen dicũt ꝙ xp̃s trib⁹ dũtaxat fuit clauis
affixus ſignificãtib⁹ tres cruciatus quos ĩ cruce ſuſtinuit:
vz paſſionẽ ĩ corꝑe. paſſionẽ ĩ mente: ⁊ paſſionẽ in corde.
Ambo eniz pedes vno clauo affixi ſunt ita ꝙ dexter fuit
ſuper ſiniſtrũ: ad ſignificandũ ꝙ ſpũales affectiones ꝑ pe
dem dextrũ ſignificate ſupereſſe ⁊ dñari debẽt terrenis
per ſiniſtrũ ſignificatis. Lãcea vero qua latus eſt vulne/
ratũ charitas eſt: de qua ſponſa ĩ cãticis. Vulnerata ſum
charitate. Lateri qdẽ cor cõtiguũ eſt cuius beneficia di/

ligimus: qđ ideo vulnerandũ eſt vt affectus exeat non ſo
lum ad amicos verũ etiã ad inimicos. Unde dñs ait. Di/
ligite inimicos veſtros ⁊ bñfacite his q vos oderũt: ⁊ ora
te pro perſequẽtib⁹ ⁊ calũniantibus vos. Corona vero ſpi
nea eſt penitẽtia circũponenda capiti. i. mẽti: de qua pſal/
miſta. Conuerſus ſum ĩ. e. m. d. c. ſpina. Hec corona de tri
bus ſpinis complectit̃. ſ. cõtritõe: cõfeſſione ⁊ ſatiſfactõe.
Prima pungit cor per dolorem ꝓpter vanã cogitationẽ.
Secũda pungit os per pudorem propter variã; locutõe;
Tertia manũ per laborẽ ꝓpter iniquã operationẽ. Ma/
nus eni opera ſunt. vnde pſalmiſta. Benedict⁹ dñs deus.
m. q. d. ma. m. ad ꝑliũ ⁊c̃. Et ſalomõ ĩ ꝓuerbys. Dedit ei li
num ⁊ lanam: ⁊ operata eſt cõſilio manuũ ſuaꝝ. Sũt igit̃
due manus duo opeꝝ genera. vz. opus voluntatis ⁊ neceſ
ſitatis. Manus opis volũtarij ↄfigi dz clauo prudẽtie: ne
curua faciat opa tenebraꝝ: dũ. n. ĩ Saulo clauo prudẽtie
confixa non fuit: Saulus eccleſiam perſequebatur. Cum
vero ĩ paulo confixa fuit: ipſe ꝓ eccleſia paſſus eſt. Man⁹
vero operis neceſſarij clauo temperantie: ne lapſa nimis
ad ſuperflua extendatur. Neceſſaria opera ſũt naturalia:
vt dormire: comedere: ⁊ ſimilia. Et nota verſus de cruce.
Pes cedrus ẽ. trũcus cipreſſus. oliua ſupremũ. Palmaq;
tranſuerſũ xp̃i ſunt in cruce lignũ. ¶ Oſculata ⁊ adorata
cruce duo pſbyteri deferunt ad altare corp⁹ dñi qđ pridie
fuerat cõſecratũ ⁊ recõditũ. Sacerdos vero ĩduta caſula
illud ſuper corporale diſponit iuxta latus calicis ĩ quo ſit
vinũ ⁊ aqua mixtum non ſanctificatum: quaſi ipſo facto
dicatur. Hoc eſt illud corpus de quo ſanguis ⁊ aqua fluxe
runt. Utrum aũt ex contactu hoſtie vinum conſecretur:
dcm̃ eſt in titulo ꝑcedenti. Quo fcõ incipit mox. Oremus
ꝑceptis ſalutaribus perficiens dñicam orõnem: ⁊ illã. Li
bera nos queſumus: ĩ quo repñtatur antiqua apoſtolorũ
celebrãdi miſſã cõſuetudo. Prius eni lectiõe ꝑmiſſa dice
bantur ſolũmodo verba illa. Hoc eſt corp⁹ ⁊c̃. Hic ẽ ſan.
me. ⁊c̃. ſed ipſi poſtmodũ dñicam orõnẽ addiderũt: ⁊ ita
illo modo hac die celebrat̃: de quo dcm̃ eſt ĩ ꝑncipio quar
te partis. Ex qbus colligitur ꝙ ſola dñica oratio noon ſuffi
cit ad euchariſtiam cõſecrandã. Sigdez ſacerdos s alio tẽ
pore dicens. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. eleuat calicẽ cuz cor
pore domini. ⁊ poſtea dicens. Preceptis ⁊c̃. calicẽ depoſi
tum iterũ cooperit in quo illud nobis ſignificat̃ ꝙ de cru
ce depoſitum corpus dñi ſepelitur. Duo autez preſbyteri
q hodie corpus ad altare ꝓferũt: repñtant Ioſeph ⁊ nico
demũ q corpus dñi tulerũt ad ſepulchrũ. Tres ꝑmiſſi ca
nonis articuli. ſ. Preceptis: pater nr̃: ⁊ libera nos q̃ſumus
ſuper depoſitũ calicẽ ꝓferunt̃: qꝛ tribus diebus ſepultus
dñs occultat̃. Et oratio ipſa. Libera nos. alta voce: ſicut ⁊
dominica orõ ꝓfertur: put dcm̃ eſt in q̃rta parte ſub ti. de
ſilentio poſt orõnem dñicam. Nec eſt ꝑtereundũ ꝙ hac
die quãdo particula hoſtie ĩ calicẽ mittitur: nõ dñr verba
illa. Fiat cõmixtio: qꝛ ibi de ſanguĩe mẽtio fit: ſed ĩ calice
ſanguis non eſt nec hodie conſecrat̃: ⁊ fracta hoſtia nõ dr̃
Pax dñi ⁊c̃. eo ꝙ oſcula circũſtãtiũ nõ ſequunt̃. Orõ q̊q;
illa. Dñe iheſu xp̃e fili dei ⁊c̃. ⁊ illa. Corpus tuũ dñe: omit
tunt̃: qꝛ ibi mentio de ſanguĩe fit. Omittunt̃ etiã illi v̾s.
Quid retribuã dño ⁊c̃. Illa quoq;. Placeat tibi. ẽt omitti
tur: qꝛ ibi cõtinetur. Preſta vt hoc ſacrificiũ quod oculis
tue ⁊c̃. Hac ẽt die ſacrificium nõ offert̃ ſacramẽta l'r: ſ; ſu
mitur altera die oblatũ. Agn⁹ dei non dr̃: qꝛ non videt̃ eẽ
inuocandus q cernit̃ ĩ agone deficere. Et cuz ſilẽtio ſacer
dos cõicat. vnde poſtcõio nõ cantat̃: qꝛ nobis ſumẽtibus
ſanguis ille quẽ ſumimus de ore noſtro ꝓ nobis ad dñm
clamat. Nos eni ſumus terra illa q̃ aperuit os ſuũ ⁊ bibit
ſanguinem abel. i. xp̃i quẽ effudit cayn. i. populus iudaic⁹
vnde factus eſt vagus ⁊ ꝓfugus ſuper terrã. Iuxta illud.

Diſperde illos in virtute tua: ⁊ factus eſt maledictus. illa maledictōe: ſanguis eius ſuper nos ⁊ ſup filios noſtros. Et rurſus poſtcōio que iubilū ⁊ letitiā ſignificat non dr̄ qꝛ eccleſia illa die plorat. ¶ Sed queriť q̄re xp̄s voluit pati ſexta feria. Reſpōdeo: vt dies q̄ crucifixus ē coaptareť ſexte ferie p̄me creationis: ⁊ ſexte etati huiꝰ mundi. Siqdem i ſexta feria primus homo: ſcꝫ adam creatus eſt ad imaginem dei: ⁊ ex latere eiꝰ dormientis ſumpta coſta femina fabricata. ⁊ i ſexta etate filiꝰ dei: vt hoīem ad imaginem dei creatū redimeret i carne apparuit: q̄ i ſexta feria dormiēs i cruce ſanguinem ⁊ aquam de latere ſuo vn̄ ſanctā eccleſiā conſecraret emiſit. Jdeo ergo i ſexta feria pati voluit: qꝛ cū tali die adaꝫ peccauerit illa ēt die hoīeꝫ redimere voluit. de hoc dcm̄ eſt ſub ti. de natali. ¶ Et nota ꝙ xp̄s cōpletis trigītaduobꝰ annis ⁊ menſibus tribus: vel ſm̄ chriſo. trigīta tribus ⁊ dimidio crucifixus ē: eadēꝫ die q̄ cōceptꝰ ē de v̄gine. ſ. i ſexta feria que fuit. 8. kal. aprilis. de quo diceť i. 7. parte ſub feſto annūciatōis. ¶ Queriť ēt cū de morte ſanctoꝝ cū gaudio feſta i eccleſia celebrenť: qꝛ p̄cioſa eſt i cōſpectu dn̄i mors ſanctoꝝ eius: q̄re eccleſia hodie de morte dn̄i cū gaudio ſil'r non ſolēnizat Videť. n. ꝙ multo magꝭ deberet letari ⁊ feſtuꝫ de illa celebrare cū mors ipſiꝰ ſit p̄cioſiſſima ⁊ mors mortꝭ: ⁊ ē nr̄a redemptio: ⁊ qꝛ apoſtolus gloriandū ait i cruce dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Rn̄deo qꝛ ipſe ꝓ peccatis noſtris mortuus ē ſic̄ dicit dn̄s per Jſa. ꝓpter ſcelus populi mei percuſſi eum: ⁊ ideo debet hō erubeſcere nō gaudere cū ⁊ ſol īſenſibilis erubeſcens radios ſuos retrouerterit: qꝛ obſcuratus eſt ⁊ petre ſciſſe ſūt. Merito ergo oīs hō i hac die triſtitiaꝫ pretendit ne eſſe durioꝛ lapidibꝰ videať. Preterea ipſe dn̄s triſtis fuit. Unde triſtis eſt aīa mea vſqꝫ ad mortē: ⁊ etiaꝫ beata v̄go. Unde ⁊ tuā ipſiꝰ aīam pertranſibit gladius: ⁊ apoſtoli de cōſecratōe. di. 3. ſabbato. Merito igr̄ i hac die eccleſia i artiſſimo eſt ieiunio ⁊ ſilentio ⁊ triſtitia cōpaſſionis: de hoc dcm̄ eſt ſub feſto circūciſionis. ¶ Rurſum hūc diē celebramꝰ cū merore: triſtitia: ⁊ abſtinētia. paſſiones vero ſanctoꝝ cū gaudio: qꝛ ſancti poſt martyriū ſtati celos aſcēderūt: xp̄s vo ad īfernū deſcēdit. Sed qm̄ tartara confregit ⁊ īde ſanctoꝝ aīas eduxit: ⁊ tertia die reſurrexit: ideo nūc. ſ. die reſurrectiōis maxime letamur. Hic eſt ꝙ paſſiones patꝝ ve. te. qꝛ ad īferos deſcenderunt nō celebramus p̄terq̄ꝫ inocentiū: ex eo ꝙ i ipſis ſingulis xp̄s occiſus ē: ⁊ Machabeoꝝ: ꝓut i ſeptima parte ſub eorum feſto diceť: de hoc ēt dictū eſt i p̄te p̄ma ſub ti. d̄ picturis. ¶ Et eſt notandū ꝙ xp̄s paſſione ſua redemit non tantū illos q̄ tunc erant in limbo īferni: q̄ locus dicebatur ſinꝰ abrahe vbi lazarus erat: ſed ēt oēs futuros q̄ ſancta morte vitā erāt finituri. Unde oſee vlt. Ero mors tua o mors morſus tuus ero īfer. ſed nec oēs q̄ i iferno erāt īde extraxit. ¶ Jtem queriť quare eccleſia nō ↄſecrat hac die corpus dn̄i cū dn̄s dixit. Hoc facite i meā cōmemoratiōem. Et i gabilon̄. cōcilio de con. di. i. viſum. dr̄. Nulla dies excipitur qua non pro viuentibus deprecet̄. Preterea cum chriſtus imolatꝰ hac die ⁊ ſabbato quieuit in ſepulchro: ⁊ diſcipuli totā noctē ſequētē vſqꝫ diluculo in triſtitia trāſegerint: rōnabil'r videreť vt i hac die corpus dn̄i conficeretur. ⁊ ide vſqꝫ ad p̄mam ſabbati iugi ſilentio cōſopiti a ſacri altaris myſterio vacareť. Rn̄deo. ad hoc multiplex rō reddi pōt. Prima eſt. dominus noſter p̄die q̄ꝫ pateretur accipiens panē ⁊ calicē benedixit. deditqꝫ diſcipulis dicens. Hoc eſt corpus meuꝫ. Hic eſt calix meꝰ. ⁊ tunc imolatus eſt i manibus ſuis: de qua imolatōe ſubiunxit. Hoc facite in meam cōmemorationem. Jlla igitur die. ſ. feria qnta non eſt omittēda cū ſit firmiter iuncta. ſexta vero feria eſt dies ſcd̄a qua velut i monumēto q̄eſcit. ſabbatū tertia qua velut a morte reſurgit. reſurrexit eni ante diē. Triduū ergo dominice mortis quod perfici nequit eo reſpectu ꝙ ipſe a iudeis eſt trucidatꝰ: eo trāſponitur ꝙ ipſe ſuis manibꝰ imolať. Cuius quoqꝫ rei illud magnū eſt indiciū ꝙ i nocte cene luminaribus extinctis vigilias celebramus. Sicqꝫ vt in qn̄ta feria quaſi ſexta in duplū manna colligať. quoniam i hac die quaſi in ſabbato nō inuenitur. Secūda rō eſt: qꝛ eccleſia corpus illud quod flagell'ꝭ ſpinis ⁊ cōtumelijs iſta die reuera affectum eſt: non dꝫ cū miſſarū ſolēnitatibus celebrare: qm̄ veniente veritate dꝫ ceſſare figura. Tertia. quia oblata ē hoſtia de manibꝰ xp̄i ⁊ nr̄is. Non ergo ſacrificent amici dū trucidāt inimici: ſꝫ tamē qꝛ ſemper īdigemꝰ ↄmunione ⁊ ſemper eſt tempus cōicandi. ſacerdos ipſū corpꝰ recipit i hoſtia a die antecedenti reſeruata. Quarta rō eſt qm̄ hac die velum templi ſciſſū ⁊ cornua altaris trāſuerſata ſunt: ⁊ ita nō habemus vbi corpus xp̄i conficiatur. Quita eſt qꝛ. ſ. receſſit ⁊ ſublatus eſt verꝰ ſacerdos. i. xp̄s ſpōſus eccleſie. deſcēdit. n. ad īferos. Sextam rōnē ponit Jnno. papa de conſe. di. 5. ſabbato: dicens ꝙ ideo i die paraſceue ⁊ in ſabbato ſancto ſacramentū nō celebratur. qꝛ cōſtat apoſtolos iſtis duobus diebus in meroꝛe ⁊ in triſtitijs fuiſſe: ⁊ ſe propter metum iudeoꝝ occultauiſſe. Miſſa enim que in ipſo ſabbato celebratur: nō ad ipſum ſabbatū: ſed ad diē pertinet ſubſequentē: vt ifra diceť. Septīma qꝛ Moyſes ait. Uos tacebitis: ⁊ alius. ſ. chriſtus pugnabit pro vobis. torcular eniꝫ calcauit ſolus. Cū igiť hac die nō ſit corpus domini cōficiendū: ad hāc diem reſeruandū eſt. Hec ſexta feria. ⁊ ab iſta omnes alie ſexte ferie priuilegiate ſunt propter chriſti paſſionē: ſicut ⁊ a ſequēti dominica oēs alie dominice propter eius reſurrectionē. Sunt autē huiuſmodi ſexte ferie ſex priuilegia. ſ. xp̄i imolatio. inferni ſpoliatio. mortis ↄculcatio. humani generis redēptio. paradiſi apertio. ⁊ ſcripturaꝝ manifeſtatio. Jn paraſceue vno ſolo cibo veſcimur. qꝛ xp̄s ea die vnū. ſ. latronē ſibi icorporauit dicēs Hodie mecū eris in paradiſo. Unde ip̄e dixit. Singulariter ſum ego donec tranſeam.

¶ De ſabbato ſancto paſce. Rubrica.

SEqtur videre de ſabbato ſancto paſche Sane ſicut deꝰ operibus creatiōis mūdi. ſ. i ſex diebꝰ cōpletis in ſeptima regeuit ab oī opere qd̄ patrarat: ſic ⁊ i ſexta etate recreationis operibus ↄſumatis: iuxta qd̄ dn̄s i cruce pendens dixit. Cōſumatū eſt. i ſeptima etate regeuit. Cū eni anima eius paſſibilitatē corpis exuit quodāmō regeuit: ⁊ preterea in ſepulchro dormiuit. ideoqꝫ dies iſta ſabbatum appellatur qd̄ reqes iterpretať: vt dcm̄ eſt in ꝓhemio ſecunde partis: qd̄ anthonomatice ſabbatū ſanctum dr̄ eo ꝙ vt premiſſū ē: ſignificat requiem xp̄i ab opere recreatōis i fine ſexte etatis. vel ꝓpter regem xp̄i in cuius morte ſanctificati ſumꝰ. Dr̄ etiā ſanctū ꝓpter baptiſmū qd̄ fit in die iſta in qua noua eccleſie ꝓles ſanctificatur. Hec aūt dies ſicut precedens nullū hꝫ officiū diuinū: in quo cōſtat apoſtolos fugiſſe ⁊ in meroꝛe fuiſſe: de cō. di. 3. ſabbato. Nam officiū quod cantať eſt noctis diei dn̄ice: de con. di. i. in ieiunijs. 75. di. ꝙ a patribꝰ. ſ. de reſurrectione non de ſabbato. ſicut ⁊ cōtingit i ſabbatis quattuoꝛ tēpoꝝ: quod apparet qꝛ dr̄ in cerei benedictōe. Hec ē nox. ⁊ in collecta miſſe. Deꝰ q̄ hāc ſacratiſſimam noctē. vn̄ de antiqꝰ totū offm̄ de nocte dicebať: ⁊ adhuc in pleriſqꝫ locis fit. Primo ad notandū ꝙ cathecumini quoꝝ eſt ipſū offm̄ ſepulti cū xp̄o per baptiſmum reſurgunt cum ipſo. Secundo ꝓpter viſitationē mulieꝝ ad ſepulchrum dn̄i mane venientium. Tertio qꝛ dn̄s de nocte reſurrexit ſꝫ

Hiero. ⁊ Grego. ⁊ Ambro. ⁊ ideo q̄ꝛ nox illa tanto lumine
illuſtrata eſt de dn̄i reſurrectōe: merito tūc vigilare ⁊ dō
laudes canere debem⁹. Traditio q̄ꝙ iudeoꝝ eſt xp̄ꝫ me
dia nocte venturū: ī cui⁹ figura angelus trāſiuit media no
cte percutiēdo p̄mogenita egyptioꝝ: ⁊ dn̄s trāſiuit ꝓtegē
do p̄plm ſuū. Et hiero. Reor igr traditiōeꝫ apoſtolicam
ꝑmanſiſſe. vt ī die vigiliaꝝ paſche ante noctis mediū di
mittere nō liceat populos expectantes xp̄i aduētū: vt re
ſurgenti ſaluatori occurrant. ⁊ poſtq̄ꝫ tempus illud trāſie
rit ſecuritate p̄ſumpta feſtū cūctos agere diē. Sed q̄ꝛ qḋ
ꝓ deuotōe fuerat īſtitutū i min⁹ honeſtas actōes q̄ b⁹ nox
facultatē prebet cōuerſū eſt. iſtitutum fuit vt offīn ipſius
noctis de die celebraretᷣ. De hoc tactū eſt ī ꝓhemio quar
te partī: ⁊ in q̄nta parte ſub ti. de nocturnis. Auguſtinus
tamē dicit dn̄m ī diluculo ſurrexiſſe. ⁊ ipſū ꝑ quadragita
horas mortuū ſiue ī ſepulchro extitiſſe. cui eccl'ia ꝯſētire
vr̄ q̄ ꝓ reſurrectōe matutinū eadē celebrat hora. Silet ḡ
eccl'a vſq̄ꝫ ī horā decimā: ⁊ tc̄ ꝯgregātᷣ ad offīn celebrādū
q̄ñ reſurectio appropīquat. vꝫ. circa veſpaꝫ noctis q̄ luce
ſcit ī p̄ma ſabbati: ⁊ quā ꝑ totā noctē vſq̄ꝫ ad diei clarita
tē ꝯtinuat vt illḋ ipleatᷣ. Nox illuminatio mea ī delicijs me
is ⁊ nox ſicut dies illumiabitᷣ. Trib⁹ aūt de cauſis dr̄ hec
dies illumiata. Primo q̄ ꝗ refulget in delicijs nr̄is ꝓpter
redēptionē ſeu reſurrectioneꝫ aiaꝝ que lꝫ fit in die para
ſceue morte domini recuperata: ci⁹ tamen gaudium ⁊ le
titia eſt ad hanc noctem tranſlata ꝓpter rōnē poſitā ſub
q̄nta feria cene dn̄i vbi agitur de olei cōſecratione. Scḋo
ꝓpter reſurrectōeꝫ corpoꝝ que dn̄o reſurgente p̄ma ſab
bati ſperatᷣ futura. ideoq̄ꝫ vigilamus ⁊ reſurgenti vigilan
do cōcinimus. Tertio ꝓpter baptiſmi ſacr̄m quod hodie
celebratᷣ. q̄ñ ab illis cauſis ſūpſit exordiū ⁊ illarū nobis
tribuit fructū. Celebratᷣ eni hac die cathecuminoꝝ offi
cium: vt ipſi xp̄o cōſepulti ad baptiſmū i morte eiꝫ eo re
ſurgant. Hec ergo nox paſcha dr̄ qḋ tranſitus iterpretatᷣ
qua tranſiuit dn̄s ḋ mundo ad patrē: ḋ morte ad vitā. trā
ſimus ⁊ nos. Paſcha. n. noſtrū imolatus eſt xp̄s: ḋ hoſte
ad p̄rem: ḋ tenebris ad lucē: ḋ reatu ad gr̄am: de pena ad
gloriam: de pugna ad victoriam. Hec nox ſiue paſcha i q̄
reſurrexit dn̄s fuit. 17. luna menſis p̄mi. i. aprilis q̄ eſt pri
mus apud hebreos: q̄ cōputāt mēſes ſm̄ lune curſuꝫ. Iḋ
q̄dem in mēſe p̄mo reſurrexit: q̄ꝛ ipe eſt p̄ncipiū. Item iḋ
in luna. 17. vt per obſeruatōem decalogi perduceret nos
ad eternam requiē ſabbati ſui. Surrexit igᷣ tūc cū luna
alta petit: ad deſignandū q̄ eccleſia petere debet alta vir
tutū: ⁊ ſcādere ad tēpla celoꝝ. Itē ī tertia hebdomada lu
ne ſurrexit: per qḋ tertiū tp̄s. ſ. gratie aduenisse ſignifica
uit: ⁊ ide eſt q̄ cū ſemper ī lunatione aprilis ⁊ ī plenilunio
hanc ſolemnitatē ex iuſſu dn̄i celebrem⁹: q̄ñq̄ꝫ ī nr̄o aprili
⁊ q̄ñq̄ꝫ in martio eā ſolēnizamus. ſed cū poſt. 12. lunatōes
ꝯſtituimus. īnuitur q̄ ꝑ decem legis ⁊ duo charitatis p̄ce
pta ad reſurrectiōis gloriā perueniem⁹. Si vero eaꝫ poſt
13. lunatōes obſeruam⁹ inuitᷣ q̄ per decalogū ⁊ trinitateꝫ
ꝑuenienius ad gl'iam eternitatis. Adhuc iḋ hec nox ī ple
nilunio celebratᷣ: q̄ñ luna iubar luminis a ſole mutuatᷣ.
Luna eſt eccleſia. ſol xp̄s q̄ dū occidit occiditur: ſed eius
occaſu eccleſia gr̄e plenitudine illuſtratᷣ. Iteꝫ hec nox in
qua xp̄s reſurrexit eq̄nōctio tranſacto q̄ñ. ſ. dies īcipiunt
creſcere ⁊ eē maiores noctib⁹ celebratur. Primo q̄ꝛ poſt
ignorantiā ꝓlongatᷣ de deo ſcia ⁊ vbi abundauit iniq̄tas
ſuperabundauit ⁊ gr̄a. Secūdo q̄ꝛ v̄tutes ī nobis creſcere
⁊ vitia ſuperare debēt. Tertio q̄ꝛ per ei⁹ reſurrectionem
tenebre mortis cepere minui ⁊ dies vite incepit augeri.
Quarto q̄ꝛ per ipm̄ q̄ eſt lumē de lumine: ꝑuenitᷣ ad dieꝫ
lucis eterne. Item hec nox celebratᷣ in vere quando poſt
hyemis aſꝑitatē flores v̄nāt. ⁊ volucres iubilāt q̄ꝛ pulſo ꝑ
fidē gelu mūdus floruit pulchritudie v̄tutū. Et ī oēꝫ ter

ram exiuit ſon⁹ eoꝝ. H̄ nox ē vtriuſq̄ꝫ diei cōis. ſ. ſabbati p̄
cedentis ⁊ dn̄ice ſeq̄ntis. Nā vſq̄ꝫ nūc dies p̄cedebant no
ctē nūc ecōuerſo fit. Conditor. n. tp̄is fecit vt a p̄ncipio di
es nāl'r p̄cederet noctē ſꝫ qḋ dicᷣ ſcriptura fiat lux ⁊ fcā eſt
lux. ⁊ ea ꝓcedēte ꝑ ſupi⁹ hemiſpiū ab oriēte ī ocidētē fcꝫ
ē veſpe: ⁊ r̄deūte ea ꝑ īferi⁹ hemiſpiū ab occidēe ī oriētē
fcꝫ ē mane. Preceſſit ḡ dies noctē ī ſignū q̄ hō ſiue Adaꝫ
tranſitur⁹ erat de luce v̄tutū i tenebras vitioꝝ ſiue q̄ hō a
die ꝑadyſi dſcēderet ad noctē īferni. ſꝫ ī r̄ſurrecōis nocte
artificial'r fecit dn̄s vt nox reciprocādo p̄cederet diē ī ſi
gnū repatōis ſcḋi ade: q̄ nos ꝑ ſuā reſurrectōeꝫ ḋ pctōꝝ te
nebris repauit ad lucē. Vñ apl's. Nox p̄ceſſit: dies aūt ap
propinq̄bit. Serẽati igᷣ h⁹ diei offīn ꝓſeq̄uētes dicemus.
Primo ꝑ quē quō ⁊ q̄re agni de cera hac die fiāt. Scḋo de
bn̄dictōe cerei. Tertio de lectōib⁹ ⁊ tractib⁹. Quarto de
bn̄dictōe baptiſmi ſiue fōtiū vbi ēt agitᷣ ḋ cereis cathecu
minoꝝ. Quīto ḋ baptiſmo vbi agitᷣ ḋ veſtib⁹ q̄s neophiti
octaua die dponūt ⁊ ḋ p̄rinis. Sexto ḋ ꝯfirmatōe: Septi
mo ḋ miſſa. ¶ Per quē quō ⁊ q̄re agni ḋ cera fiāt. Ru.

In p̄mis itaq̄ꝫ hac die accoliti eccl'ie ro
mane faciūt agnos ḋ cera noua bn̄dcā:
vel de cera cerei paſchal' āni p̄cedētis ad
mixto chriſmate q̄ ī ſabbato ī albis in ec
cleſia ꝑ dn̄ꝫ papā ꝑp'lo diſtribuūtᷣ. Agni
iſti ſignificāt agnū illū īmaculatū q̄ tol
lit pctā mūdi. Cera ſignificat ei⁹ hūani
tatē ſicᷣ btūs gre. dicᷣ mel ī cera diuitas ī hūanitate. Apis q̄
dē q̄ opatᷣ cerā cū melle: nll'a reſoluitᷣ libidie. ⁊ btā v̄go eū
q̄ ē ds ⁊ hō ꝯcepit ſine virili ſemie. Iñ cera admiſcetᷣ oleū
ſeu criſma: q̄ꝛ dn̄s nr̄ plen⁹ ē mīa: q̄ ꝑ oleū dſignatᷣ. in octa
ua diſtribuūtᷣ: q̄ꝛ ī octaua r̄ſurrectōis dn̄s ſuis p̄mia diſtri
buit. Rurſus agn⁹ ī agno cereo p̄figurat⁹ ⁊ ī paſcha imola
t⁹ ad mēoriā r̄ducitᷣ. cui btūs gre. oleū īfūdi īſtituit q̄ñ pa
ſcal' agni myſteria reſ̄auit. Hi ēt cerei agni figurāt tagnos
nouellos. ḋ q̄b⁹ eccl'ia cātat ī ſabbato ī albiſ: ⁊ iḋ q̄ñq̄ꝫ ī illo
ſabbato fiūt qḋ ēt vſus apl'ic⁹ docet: q̄ñ ī dn̄ica tūc ſeq̄nti
dn̄o pa. mēſā itrāte ⁊ agnos cereos capellanis ⁊ fāil'aribꝰ
ſuis diſtribuerᷣ volēte. vn⁹ acolit⁹ ſolēniter portās ⁊ p̄ñtās
ſibi agnos ipos dicᷣ ter alta voce. Dñe. d. iſti ſūt agni ī nouel
li q̄ ānūciauerᷣt all'a: mō venerᷣt ad fōtes ⁊c̄. Hi a gnuia ful
gurē ⁊ tēpeſtate fideles ⁊ credētes dfēdūt ꝑꝑ v̄tutē ꝯſecra
tōis ⁊ bn̄dictōis. ſanc ſꝫ q̄rūdā eccl'iaꝝ ꝯſuetudinē cere⁹
diſtribuitᷣ ī octaua paſce ꝑp'lo ad ſuffumigādas domos:
ad ſignificādū q̄ ī vltia r̄ſurrectōe xp̄o fidelib⁹ ī p̄mio tri
buetᷣ: ad qḋ exp̄ſſi⁹ ſignificādū rōana eccl'ia agnos fecᷣ ſu
pradcōs. ¶ De bn̄dictiōe cerei. Rubrica.

Secūdo loco paſcal' cere⁹ bn̄dicitᷣ. Circa qḋ
ſciēdū ē q̄ ī p̄n⁹ officij tot⁹ ī eccl'ia dꝫ ignis
extigui ⁊ nou⁹ ḋ lapide ꝑcuſſo cū calibe vl'
ex criſtallo ſoli obiecta dꝫ elici ⁊ de ſarmē
to foueri. Ignis vet⁹ ve. ſignificat legē: c⁹ fi
gure ī morte xp̄i ꝯplete fuere: ⁊ iḋ velut ex
tincte ceſſare dbuerᷣt. ſꝫ ḋ lapide. i. ḋ xp̄o q̄ ē
lapis āglar' q̄ v̄bere crucis ꝑcuſſus ſp̄m ſan. nob effudit. vl'
ḋ criſtallo īter ſolē ⁊ eſcā mediāte. i. ḋ xp̄o q̄ fuit mediatō
īter deū ⁊ hoieꝫ q̄ ſicᷣ ipe teſtatᷣ ignē ī terrā mittere vēit:
nou⁹ ignis elicitᷣ dū ꝑ ei⁹ paſſionē vl' reſurectōeꝫ ſp̄ūs ſcūs
nob effūditᷣ cui p̄bet alimētū ſacrꝫ. i. xp̄s q̄ ē vit' v̄a. Chri
ſtall⁹ q̄ꝫ ꝑlucida ē. xp̄i hūanitas r̄ſurrectōe ſplēdidiſſima
Ad h̄ nou⁹ ignis iḋ bn̄dicitᷣ vt ſicᷣ ille q̄ ē lum̄ īdeficiēs illu
minās oēꝫ hoieꝫ veniētē ī hūc mūdū igne illuiauit moy
ſen: ita illumiet ſēſus ⁊ corda nr̄a vt ex his tenebris ad lu
mē ⁊ vitā eternā mereamur ꝑuenire. Nec ē vana religio
ſolēni ꝓceſſiōe ad h⁹ ignis bn̄dictōeꝫ exire. ī q̄ meminiſſe
debemus exeundū nobis eſſe ad illū quē iudei extᷣ caſtra
eiecerūt. Exeam⁹ inquit apoſtolus ad eum extra caſtra

ſmpropoꝛiũ ei⁹ poꝛtãtes ⁊ bñdicim⁹ illũ cũ cruce ⁊ aq̃: vt
nos i paſſiõe ei⁹ ꝑ quẽ ſpm ſcm̃ accipim⁹ lotos eẽ ſignifice
m⁹. ¶ Ruꝛſus extinctis eccleſie luiaribus ⁊ igne d̓ petra
cũ calibe excuſſo ignis aq̃ aſpergit̃ bñdicta: qꝛ extinctis
aplis q lumẽ mũdi a xp̃o dicti ſũt. d̓ xp̃o petra excuſſus ẽ
ignis charitatis cũ calibe lancee vulnerantis dñ ſanguis
⁊ aqua de eius coꝛꝑe ſacro emanauerũt a qb⁹ habẽt effi
caciam ſacr̃a: qbus mediãtibus i amoꝛe dñi inflãmamur
aqua grẽ ꝑfuſi. Et attẽde ꝙ ſicut i his ſingulis diebus. ſ.
cena dñi. paſceue. ⁊ ſabbato ſancto ignis extinguit̃ ſic̃ vo
lunt qdam: vt ẽt ex eis nouus ignis i memoꝛiã paſſionis:
vt p̃diximus accendat̃. Subſequenter bñdicit̃ cere⁹ ex
inſtitutione çoçimi ⁊ theodoꝛi p̃mi pape. ſed beatus Am
broſi⁹ bñdictionẽ dictauit. quãq̃ꝫ Aug. ⁊ petrus dyacon⁹
caſſineñ. monachus al̓s bñdictiões dictauerũt q̃ i vſu nõ
ſunt. Bñdicit̃ aũt iõ: qm̃ ex ſimplici ſui nã̃ abſq̃ꝫ benedi
ctione nõ põt tranſire ad ſignificationeꝫ myſterij colũne
ignis. de q̃ iam dicet̃. Bñdicit̃ etiã ꝑꝑ gloꝛiã reſurrectio
nis eius quẽ ⁊ pater bñdixit: ⁊ qꝛ ꝑ ipſũ ipſe xp̃s viſibili
ter ad memoꝛiã reducit̃. Bñdicit̃ qdem ẽt p̃ñte ep̃o vl̓
ſacerdote a dyacono q ẽ minoꝛis oꝛdinis: qꝛ xp̃s r̃ſurgẽs
a moꝛtuis p̃mũ Marie magdalene ſe manifeſtãs voluit
ꝑ debilioꝛẽ ſexũ gloꝛiã ſue reſurrectiõis aplis nũciari: vt
ſicut nr̃e moꝛtis initiũ ꝑ mulierẽ i mũdũ intrauerat: ita ⁊
reꝑationis initiũ ꝑ mulierẽ mũdo nũciaret̃. Adhuc dya
conus bñdicẽs cereũ ſignificat euãgelij p̃dicatoꝛẽ q xp̃ꝫ
ꝓ nobis paſſionis violẽtia coꝛpoꝛaliter extictũ dꝫ laudũ
bñdictionib⁹ p̃dicãdo reſurrectõis luminoſa grã redde
re illuſtratũ: q dalmatica induit̃: qm̃ dꝫ eẽ celeſti ꝯuerſa
tione adoꝛnatus quã dalmatica ipſa deſignat. ¶ Poꝛro
cereus ſuꝑ colũnã illuminatus ſignificat p̃mo columnã
ignis q̃ p̃cedebat i nocte pplm̃ iſrael. extict⁹ v̓o ſignificat
colũnã nubis q̃ p̃cedebat i die p̃ma qdẽ de nocte illumi
nans: ⁊ ſcd̃a i die refrigerãs i q̃ ſp̃us ſcũs ſignificabat̃. Te
nuit qdẽ i nobis colũna nubis figurã humanitatis: ⁊ colũ
na ignis figurã dĩnitatis. Recte aũt cereus colũnã ſigni
ficat. Nam ille p̃ceſſit pplm̃ ad mare rubꝛũ in quo bapti
çati ſunt. iſte v̓o p̃cedit neophitos ad baptiſmũ. Iteꝫ ille
p̃ceſſit pplm̃ vſq̃ꝫ ad terrã ꝓmiſſionis. iſte v̓o p̃cedit ſeptẽ
dieb⁹ neophitos ad fontes: ⁊ dñs nos p̃cedit vt paret no
bis viã vſq̃ꝫ ad patriã q̃ poſt finẽ hui⁹ vite q̃ ſeptenario re
uoluit̃ nobis ꝓmittit̃. ¶ Et nota ꝙ nec i p̃ma nec i ſecun
da mãſiõe colũna p̃ceſſit pplm̃ ſed tertia. p̃ma mãſio fuit
in ramatha. ſcd̃a i segoꝛ. tertia i ethan. Ramatha iterpre
tatur cõmotio tinee. ſegoꝛ tabernaculũ. ethan firmũ vel
ꝑfectũ vel ſigna eius. he tres mãſiones his trib⁹ diebus
dñi coaptant̃. ſ. diebus paſſionis ſepulture ⁊ reſurrectõis
Naꝫ i die paſſionis fuit dñs q̃ſi i ramatha. i. i cõmotione
tinee. vꝫ. i cõmotõe iudeoꝝ q̃ ad modũ tinee veſtẽ iconſu
tilẽ dñi. i. eccleſie vnitatẽ. imo ⁊ ipſum demoliri nixi ſũt.
Sed de hac mãſione q̃ſi exiuit cũ obijt ⁊ venit i ſegoꝛ. i.
in tabernacula cum i ſepulchꝛo latuit ⁊ tã̃q̃ꝫ foꝛtis miles
foꝛtẽ dyabolũ ligando vaſa eius diripuit. tabernacula. n.
militantiũ ſunt. Sed de hac mãſione exiuit cũ ſurrexit ⁊
itrauit i ethan. qd̓ iterp̃tat̃ firmũ ſeu ꝑfectũ ſeu ſigna ei⁹
qꝛ ipſe reſurgẽs a moꝛtuis iã nõ moꝛit̃: moꝛs illi vltra nõ
dñabitur. tunc ſignaculũ ſuis fuit cũ ipſe eis gloꝛioſus ap
paruit: ⁊ eos tã̃q̃ꝫ colũna ignis illuminauit. Scd̃o cereus
ſuꝑ colũnã ſignificat xp̃m q nos in hui⁹ mũdi nocte illu
minat: ⁊ in die a vitioꝝ incẽtiuo refrigerat vt p̃miſſuꝫ ẽ.
Recte quidem cereus xp̃m ſignificat ꝑꝑ tria q̃ in eo ſũt.
licbimen nã̃q̃ꝫ aiam: cera coꝛpus: ⁊ lumen diuinitatem ſi
gnificat. Tertio cereus renouat⁹ ⁊ illuminat⁹ poſt bñdi
ctionem ſignificat nouã xp̃i doctrinaꝫ q̃ eſt in nouo teſtõ
qui ait. Mandatũ nouũ do vobis. vel grãm nouã q̃ nox
dñica ſingulariter illuſtrata eſt. vꝫ. xp̃i reſurrectioneꝫ q
reſurgens a moꝛtuis apparuit in carne gloꝛioſus: ⁊ ſplẽdo
re diuinitatis illuminatus. Hui⁹ enĩ cerei ceraꝫ apes ma
ter ſine ꝯcubitu eduxit: ⁊ xp̃i carnẽ v̓go Maria ꝯcepit ⁊
peperit: ⁊ in carne deũ q̃ſi mel in cera ꝓferens inuiolata
ꝑmanſit. Incipit aũt cerei bñdictio. Exultet iã angelica
turba. de hoc enĩ eſt exultatio ꝙ extraxit ſuos de iferno
⁊ de eius victoꝛia. Aſcendit enĩ ſuꝑ occaſum. dñs nomen
illi. ⁊ p̊ ſalutat pplm̃ dicens. Dñs vobiſcuꝫ. vt illũ reddat
beniuolũ ⁊ attentũ. Ceterũ lumẽ cerei ſeu ei⁹ ſignificatio
duplex eſt. ſignificat enim ſp̃um ſcm̃ quo xp̃s plenus fuit
⁊ gloꝛiã reſurrectõis ei⁹. Scd̃m p̃mũ myſteriũ in qbuſdã
eccleſijs cereus a p̃ncipio bñdictõis accẽdit̃ qꝛ xp̃s ab ini
tio ſue ꝯceptõis ſp̃u ſcõ fuit repletus. Et v̓ba bñdictionis
in h̓ ꝯſonare vident̃. Nam ſtatim circa p̃ncipiũ dicitur.
Gaudeat ſe tellus tãtis irradiata fulgoꝛib⁹. ⁊ poſtea ſub
dit̃. Letet̃ mr̃ eccl̓ia tanti luminis adoꝛnata fulgoꝛib⁹. ⁊
poſtea dyaconus rogat circũſtãtes cuꝫ eo miſericoꝛdiam
dñi inuocare ad tã mirã hui⁹ lumĩs claritatẽ: qd̓ lꝫ d̓ ſigni
ficato intelligat̃. ſ. d̓ xp̃o ꝯueniẽs tñ videt̃ vt ⁊ ipſuꝫ ſigni
ficans ei aliquo mõ: ꝓut fieri põt rñdeat. ⁊ ei⁹ ſilitudinẽ
gerat. Quantũ ad alterũ v̓o myſteriũ. vꝫ. ꝙ lumẽ gloriaꝫ
reſurrectõis ſignificat. In qbuſdã eccleſijs illuminatio
cerei vſq̃ꝫ poſt appoſitionẽ incẽſi deferẽ. infigit enim ipſi
cereo dyacon⁹ q̃nq̃ꝫ grana thuris in modũ crucis cũ dicit
Suſcipe ſcẽ pr̃ hui⁹ incenſi ſacrificiũ veſꝑtinũ. ſiqdẽ paſ
ſio ſaluatoꝛis v̓ra fuit ſacrificiũ veſꝑtinũ legis. iux̃ illd̓.
Eleuatõ manuũ meaꝝ ſacrificiũ veſꝑtinũ: qꝛ fuit i veſꝑa
mũdi. i. in ſexta etate factũ: ⁊ in veſꝑa diei. q̃ grana thuris
deſignãt aromata q̃ mulieres emerũt vt vngerẽt cruci
fixũ. Emerũt enĩ ad lr̃am aromata veſpe ſabbati: qꝛ ſab
bato ſiluerũt ꝑꝑ feſtũ ſabbati: ⁊ oñdit eccl̓ia ſe illã deuo
tionẽ hr̃e i aromatib⁹ v̓tutũ. vel q̃nq̃ꝫ grana ſignificãt q̃n
q̃ꝫ plagas i cruce receptas. Poſt h̓ aliquãtulũ iferi⁹ fit ce
rei illumĩatio qꝛ poſt paſſionẽ ſecuta ẽ reſurrectõis gl̓ia ⁊
lucet cathecumĩs añ baptiſmũ ⁊ poſt vſq̃ꝫ ad octauas: ad
notãdũ ꝙ xp̃s lucet eccl̓ie vſq̃ꝫ i diẽ iudicij. In cereo etiã
affigit̃ tabula ſeu carta ſcripta: q̃ ſignificat tabulã i q̃ pila
tus ſcripſit. Ih̃s naça. rex iudeoꝝ. quã vidim⁹ pariſi⁹ i ca
pella illuſtris regis frãcoꝝ vna cuꝫ ſpinea coꝛona ⁊ ferro
⁊ haſta lãcee ⁊ cũ purpura q̃ xp̃m iduerũt ⁊ cũ ſyndone q̃
coꝛp⁹ fuit iuolutũ: ⁊ ſpõgea: ⁊ lig̊ crucis ⁊ vno ex clauis et
alijs religiis mltis. Et cũ cere⁹ xp̃ꝫ ſignificet merito i dcã
tabula iſcribit̃ ãn⁹ dñi tẽ currẽs cũ eius icarnatõe qꝛ i ce
reo nõt̃ ꝙ xp̃s ẽ ãn⁹ ãtiqu⁹ ⁊ magn⁹ plen⁹ dieꝝ: d̓ q̊ i octa
ua ꝑte ſub ti. d̓ ãno ſolari dicet̃. Iõ ãt xp̃s ãn⁹ dr̃: qꝛ ſic̃ in
ãno dieꝝ hr̃ mltitudo fructuũ: ita ⁊ i xp̃o fuit ⁊ ẽ mltitu
do oĩuꝫ bonoꝝ. hꝫ. n. xp̃s ſuos mẽſes: vt ſũt duodeci apl̓i.
⁊ ſuos dies: vt ſũt oẽs fideles. ſuas hoꝛas vt ſũt neophiti.
Scribit̃ ẽt i illa tabula ãn⁹ ab oꝛigine mũdi currẽs ad no
tãdũ ꝙ ipe ẽ alpha ⁊ o. Scribit̃ ẽt ibi idictio vl̓ era: ⁊ epa
cta. d̓ qb⁹ ſub ti. d̓ ãno ſolari dicet̃ ad notãdũ ꝙ hoĩuꝫ ac
tões ⁊ tꝑoꝝ ſucceſſiões ꝑ dei diſpõnẽ oꝛdinãt̃. In qbuſdã
eccl̓ijs addit̃ alter cere⁹ mioꝛ. p̃m⁹ maioꝛ ꝯſecrat̃ i ꝑſonã
xp̃i dicẽtl. Ego ſũ lux mũdi. alr̃ i ꝑſonã aploꝝ qb⁹ ipe dñs
inqt. Uos eſtis lux mũdi. vterq̃ꝫ cere⁹ p̃cedit cathecuĩos
ad baptiſmũ ⁊ apl̓i nos ad terrã ꝓmiſſiõis. Itẽ xp̃s ꝑ ſe il
luĩat eccl̓iã. illuĩat ẽt illã ꝑ apl̓os q̃ꝝ p̃cepta diligẽter itu
eri ⁊ obſ̓uar̃ debem⁹ qd̓ oñdit̃ ex illuĩatõe alioꝝ cereoꝝ
q ab alijs duob⁹ illuĩant̃. In pleriſq̃ꝫ v̓o eccleſijs duo alij
ꝑui cerei accẽdũt̃ a maioꝛi: ⁊ ſtatuit̃ vn⁹ ab vna ꝑte cerei
bñdicti ali⁹ ab alia: q ſignificãt ſcõs noui ⁊ ve. te. q ꝑ xp̃m
illuĩati ſũt ⁊ ꝑ doctrinã aploꝝ ⁊ ꝓphe. q cũ xp̃o ꝯcoꝛdãt.
Illi ãt ⁊c̃. Eccl̓ie luiaria ex igne maioꝛis cerei accẽdunt̃
ad figurãdũ ꝙ ignis ſp̃s ſci a xp̃o p̃cedit: ⁊ ꝙ ñ ſolũ p̃her

apoſtoli qui ꝑ duos cereos ſignificant̃. verũ etiaꝫ omnes
eccleſie fideles a xp̃o illuminati ſũt: q̃ ideo ſũt duo: tũ q̃a
ap̃li bini ad p̃dicãdũ miſſi ſũt: tũ qꝛ diſcipuli ⁊ alij illumi
nati a xp̃o gemina charitate ferueñ. ⁊ tã v̄bo q̃ȝ exemplo
lucẽt. Poſſũt ẽt ipſi duo cerei cathecuminos ſignificare
q̃ a lumine maioris cerei accẽdunt̃: q̃m̃ a lumĩe xp̃i oꝫ ca
thecuminos illuminari. Lumen q̃dẽ xp̃i eſt ei⁹ gl̃ia ⁊ do
ctrina: q̃ ꝑ ſequẽtes lectões itelligunt̃ ſeu inſinuant̃.

TErtio loco circa lectiões ⁊ circa tractus
ſciẽdũ q̄ lectiones q̃ xp̃i gloriã ⁊ doctri
nam ſignificãt: iccirco carẽt titulo: quia
cathecumini nõdũ ſũt ciues ĩ hieruſalẽ
⁊ ſcripturas ignorãt. ⁊ noĩa ciuiũ hieru-
ſalem ignorãt. Vñ ſi eis noiarent̃ noĩa
doctorũ veteris vel noui teſti forte po-
ti⁹ ↄtẽnerẽt q̃ȝ venerarent̃. Carent ẽt titulo: qꝛ chriſtus
caput nr̃m nõdũ redditũ eſt nobis. Legunt̃ quoq̃ȝ ſine
tono: q̃m̃ ĩ eis iſipiẽtes ⁊ cathecumini ſimplices iſtruũt̃.
Lectiões aũt ĩ q̃buſdã eccleſijs legunt̃ q̃ttuor. ĩ q̃buſdã
ſex. in q̃buſdã. 12. ⁊ ĩ quibuſdã. 14. Qui q̃ttuor legũt iõ fa
ciũt qꝛ doctor cathecuminoꝝ dꝫ eſſe ↄuiuator eoꝝ. dꝫ n.
eis pare ↄuiuiũ ĩ mẽſa ſacre ſcripture: q̃ ꝑ menſam q̃ ĩ ta-
bernaculo dñi fuit ſignificat̃. q̃. 4. pedes habuit qꝛ ſacra
ſcriptura q̃ttuor modis exponit̃. vꝫ. hiſtorice: allegorice:
tropologice: ⁊ anagogice. qđ plenĩ⁹ dcm̃ ẽ ĩ ꝓhemio hui⁹
libri. Prima lectio. In p̃ncipio creauit deus celũ ⁊ terrã
que eſt Geñ. i. c. hiſtoriã mõſtrat. Ad litterã eni fcã ſunt q̃
ibi dicunt̃ de creatõe celi ⁊ terre ⁊ aliaꝝ reꝝ. đ hoĩe qui
factus ẽ ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ dei ⁊c. ⁊ ſic de alijs. Se-
cunda lectio. ſ. Factũ eſt ĩ vigilia ⁊c. que eſt Exo. 14. c. ꝑti
net ad allegoriã. Tertia. ſ. App̄hendẽt ſeptẽ mulieres ⁊c.
que ẽ Iſa. 4. c. ad tropologiã. Quarta. ſ. Hec ẽ hereditas
ſeruoꝝ. que eſt ibidẽ. 55. c. ad anagogẽ. ꝓut infra patebit.
Verꝫ ſi diligenter attendere volum⁹ p̃ma lectio ⁊ ſecun
da tã ad p̃mũ q̃ȝ ad ſcđm pedẽ ꝑtinẽt. tertia poti⁹ ad ſcđꝫ
q̃ȝ ad tertiũ. Prima ꝑtinet ad ſcđm pedẽ ſicut ad primũ.
nã que in ea hiſtorice dicunt̃: allegorice exponuntur. v̄bi
gr̃a. Factus eſt homo xp̃s ad imaginẽ ⁊ ſilitudinem dei.
maſculũ. i. xp̃m ⁊ feminã. i. eccleſiã creauit eos. Vel etiã
partim ad ſcđm. ꝑtim ad tertiũ refert̃: qꝛ oꝑa ſex dierum
coaptãt̃ oꝑib⁹ lucis ſp̃ũal: qꝛ interi⁹ reformamur. ⁊ illuia
mur. Nempe op⁹ p̃mi diei fuit lux q̃ ſignificat̃ illumina-
tio fidei. Op⁹ ſecũdi diei fuit firmamẽtũ qđ diuidit aq̃s
ſuperiores ab aq̃s inferioribus: hoc eſt fundamẽtũ ſacre
ſcripture qđ diuidit aquas ſuꝑiores. i. angelos. ab aq̃s iſe
rioribus. i. hoĩbus q̃ eo nõ indigent. Opus tertie diei fuit
ſegregatio aquarũ ab arida. i. ſegregatio eorum q̃ dediti
ſũt fluxui carnaliũ voluptatũ: ⁊ q̃ queãdmodũ aque ſe et
alios q̃tiunt: ab his q̃ ad modũ aride ſitiũt fontẽ aq̃ vie
vt poſſint fructificare dicẽtes. Sitiuit aĩa mea ad deum
fontem viuum ⁊c. Quarte diei opus eſt luminaria in fir-
mamento. hec luminaria ſunt doctores qui inherentes
firmamento ſacre ſcripture inferioribus lumine ſcientie
lucent. Quinte diei opus eſt creatio piſcium ⁊ auium ex
aq̃s per que intelliguntur renati ex aquis baptiſmatis:
quoꝝ quidã b̃ñficio baptiſmatis vtunt̃ ad modũ piſciũ
vt paruuli. quidaꝫ v̄o alis gemine charitatis ad inſtar
auiũ volãt ad ſuꝑiora vt boni adulti. Vñ in p̃ma lectiõe
dicit̃. Sp̃ũs dñi ferebat̃ ſuꝑ aquas. ſ. baptiſmũ. In aquis
remanent piſces. i. curioſi. aues v̄o. i. baptiçati ad celeſtia
volant. Sexte diei opus ẽ creatio aĩaliũ de terra. Siq̃dẽ
terra caro noſtra eſt: ex q̃ creant̃ aĩalia cũ ex ea ꝓcedant
opera viua: ⁊ interior homo nr̃ reformat̃ vt in eo imago
⁊ ſilitudo dei reluceat ſm̃ q̄ dcm̃ eſt: ibi. Factus ẽ homo
ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ noſtrã. ¶ Rurſus ꝑ p̃mã lectio-
nem inſtruũtur baptiçandi ne credãt manicheis: q̃ dicũt
oĩa hec viſibilia a rege tenebraꝝ fore creata. Poſt iſtam
p̃mã lectionẽ nullũ ſequit̃ canticũ. ſũt eni quatuor canti
ca ſicut quattuor lectiones. poſt duas primas ſeq̃tur vnũ
canticũ: ⁊ poſt vltimã duo cantica ſequũtur. Poſt p̃mã q̃
nõ ſequit̃ canticũ: qꝛ in eo agit̃ de primo hoĩe qui creatus
deũ nõ laudauit ſed peccauit: ⁊ in eo omnes peccauerũt:
ideoq̃ȝ potius deberet ſeq̃ luctus q̃ȝ canticũ qđ eſt exulta
tio mẽtis habita de eternis. Quia vero p̃mus homo ꝑ ob
lectamẽta peccati a gloria cecidit: ⁊ ad eã redire poſſum⁹
ſi rõne cõtra peccatũ ſteterim⁹: iccirco orat ſacerdos poſt
lectionẽ dicens. Deus q̃ hominẽ mirabiliter collocaſti: ⁊
mirabiliter creaſti: ⁊ mirabilibus reformaſti. da nobis ↄ
oblectamenta peccati rõne ꝑſiſtere: vt ad eterna gaudia
ꝑuenire mereamur. Et ĩ eo etiam q̄ ipſe dicit q̃ hominẽ
mirabiliter creaſti: ⁊ mirabilius reformaſti: inuit q̄ ĩ pre
cedenti lectione hiſtorice agit̃ de hoĩs creatõe: ⁊ allegori-
ce de eius redẽptõe. i. de illo ꝑ quẽ eſt facta redẽptio. In
ſcđa quoq̃ȝ lectione eſt hiſtorica narratio: ſed ipſa ꝑtinet
ad ſcđm pedem mẽſe: qꝛ qđ ibi hiſtorice dicit̃ allegorice
intelligit̃. Nam ſicut in mari rubro ſubmerſis egyptijs li
berati ſũt hebrei: ita ⁊ in baptiſmo ſubmerſis vitijs ⁊ pec
catis liberat̃ populus dei. Vñ poſt illã lectionẽ ſequitur
canticũ letitie ⁊ exultationis. vꝫ. Cantemus dño. Exo. 15.
ca. ĩ quo exultat populus chriſtian⁹: q̃ a ſp̃ũalib⁹ egyptijs
ꝑ baptiſmũ eſt liberatus: ſicut iudei a corporalibus: ⁊ iõ
ſacerdos orat vt dñs ſalutẽ gentiũ oꝑet̃ in aq̃s baptiſma
tis myſterio quo ipſe p̃orem populũ ab egyptijs libera-
uit. Per egyptios quidẽ peccatores. ꝑ mare rubrũ baptiſ
mus intelligunt̃. ex quibus egyptijs neq̃ȝ paru⁹ neq̃ȝ ma-
gnus remãſit: nec ẽt in baptiſmo magnũ vel paruũ pecca
tum remanet: qđ in p̃nĩa facile nõ ↄtingit. Recte igitur
ſubijcitur cãticũ illud. Cantemus dño: qꝛ lꝫ q̃ȝdiu homo
in peccato eſt deũ laudare nõ põt: qꝛ nõ eſt ſpecioſa laus
in ore peccatoris: tñ cum liberat⁹ ẽ põt cantare dño p̃mũ
canticũ. ſ. de liberatõe ſua. Tertia lectio que ẽ Iſa. ꝑtinet
ad ſcđm pedẽ menſe. ſ. ad allegoriã lꝫ ad tertiũ. ſ. ad tro-
pologiã vtcũq̃ȝ valeat coaptari. In ea eni cõtinent̃ ſacra
xp̃i ⁊ eccleſie. Sacramẽtũ xp̃i ibi notat̃ vbi dicit̃. App̄hẽ-
dent ſeptẽ mulieres virũ vnũ. Mulieres ſeptẽ ſũt ſeptẽ
dona ſp̃ũs ſcĩ in baptiſmo collata: que app̄henderũt vnũ
virum. i. xp̃m vt in eo plene q̃eſcerent: qđ in alio hoĩe fa
cere nõ poterãt vitijs ⁊ peccatis ĩpedientibus. Seq̃ ibi.
Panẽ noſtrũ comedem⁹. qđ ad ipſum ſp̃ũm ſanctũ cui⁹
hec dona ſunt refert̃. Nam ſp̃ũm ſanctũ panẽ ſuũ come-
dere ⁊ veſtimentis ſuis cooperiri: nihil aliud eſt q̃ȝ ipſum
equalitatẽ pr̃is ⁊ filij poſſidẽtẽ nullo idigere. Poſtea ſub
iungit̃: Tantũmõ inuocet̃ nomẽ tuũ ſuꝑ nos. i. illi ĩ quib⁹
erit h̃itatio tua a noĩe tuo xp̃iani dicãt̃. Aufer opprobriũ
nr̃m qđ. ſ. a malis hoĩb⁹ paſſi ſum⁹ a q̃b⁹ ſepe ꝑ vitia ⁊ pec
cata expulſi ſum⁹. Hec ẽ q̃ allegoria. Moraliter autem ꝑ
ſeptẽ mulieres ĩtelligũt̃ hoĩes ſeptiformi gr̃a repleti. i. ſa
pientes: ĩtelligẽtes: ↄſulẽtes: fortes: ſciẽtes: pij: timorẽ dñi
h̃ñtes: q̃ app̄hendẽt vnũ viꝝ. i. xp̃m ei ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ
adherẽdo. hi dicãt q̄ ĩ lectõe ipſa ſeq̃t̃. ſ. Panẽ nr̃ꝫ come
demus. i. corpus tuũ qđ eſt nr̃ panis: qꝛ nobis ad refectio
nem datus. veſtimẽtis. ſ. bonoꝝ operum ↄ frigus peccati
cooꝑiemur. Inuocet̃ tñmõ nomẽ tuũ ſuꝑ nos: vt. vꝫ. a te
xp̃iani dicãt̃. Aufer opprobriũ noſtrũ. ſ. ne ſerui dyaboli
nominemur. ĩ eo v̄o qđ ſeq̃t̃. Si abluerit domin⁹ ſordes
filiarum ſyon ⁊ lauerit ſanguinem hieruſalem de domo
eius in ſpiritu iudicij ⁊ ſpiritu ardoris: notatur ſacramen
tũ eccleſie. per ſordes notat leuiora peccata. per ſangui-
nem grauiora. Leuiora enim peccata lauat dominus
in ſpiritu iudicij ideſt leuioris correctionis. grauiora in

ſpiritu ardoꝛia.i.gratioꝛia ſatiſfactiōia. Notat igitur ī h
effectū baptiſmi:quia dñs tā gratioꝛa peccata ꝙ̄ levioꝛa
tollit ꝑ baptiſmū.Poſt hanc lectionē ſequit̄ canticū qḋ
eſt ꝑmū canticū ſynagoge.ſ. Sacra eſt vinea dilecto meo
Iſa.quīto ca.Uinea eni ad litterā ſynagoga ē.ſepes circa
eā ſunt obſervātie legales.turris in ea eſt tēplū.toꝛcular
altare holocauſti.⁊ in eis ſacramēta eccleſie nihilomin⁹
intelligunt̄.Uinea eni ī eſt eccleſia que facta eſt in coꝛnu
illo.ſ.de quo ſcriptum eſt.Erexit coꝛnu ſalutis nobis.hoc
coꝛnu eſt xp̄s:⁊ vinea facta eſt in loco vberi.chꝛiſtus eſt
locus vber.de quo dictum eſt.Mons dei mons pinguis.
Circa hanc vineā ſepes ē divina ꝓtectio.foſſa timoꝛ dñi.
turris eſt xp̄s de quo dictū eſt.Eſto nobis dñe turris foꝛ/
titudinis.toꝛcular crux chꝛiſti .de quo dictuꝫ eſt.Toꝛcu/
lar calcavi ſolus.Et qꝛ in lectione in cātica expꝛimuntur
ſacr̄a eccl̄ie ⁊ ſynagoge:iccirco ſacerdos oꝛat dicēs.Deus
q nos ad celebrandū paſcale ſacr̄m vtriuſqꝫ teſti paginis
īſtruis.vtriuſqꝫ te.dicit vtrūqꝫ teſtm̄:⁊ ſubdit.Da nobis
intelligere miſericoꝛdiā tuā vt ꝑceptione ꝑſentiū mune/
rū firma ſit expectatio futuroꝛuꝫ.Miſericoꝛdia dñi quā
nos intelligere optat eſt remiſſio peccatoꝛū in baptiſmo.
ꝑſentia igitur munera ſunt ſpūalia dona que ī ꝑſenti ꝑci/
pimus.Quarta lectio ē.Hec ē hereditas ſervoꝝ domini.
iuſtitia eoꝝ apud me dicit dñs.⁊ ꝑtinet ad q̄rtuꝫ pedē.ſ.
ad anagogen.Nempe ſicut ex ꝑdictis patet ī ꝑma lectōe
inſtruitur homo de ſua foꝛmatione.in ſcḋa ⁊ tertia de re/
foꝛmatione que fit in baptiſmo ꝑ Ieſum chꝛiſtū.vñ iam
nō reſtat niſi ꝙ inſtruat̄ cathecuminus de vita beata ⁊ ḋ
bonis moꝛibus ꝑ quos ad eam venitur que ī hac quarta
lectione docentur.Siquidē vita eterna ē hereditas que
ſervis dñi debet̄:⁊ iuſtitia eoꝝ eſt apud eū. Naꝫ meritis
eoꝛum iuſte debet̄:vt apud eū eternaliter q̄eſcāt.Ea vō
que ſequūtur ad bonos moꝛes pertinēt:vt illud. Audite
audientes me ⁊ comedetis bonū ⁊ delectabit̄ in craſſitu
dine anima veſtra.ꝑ bona ītelligit ipſum chꝛiſtū vel ver
bum eius quo omnia reficiunt̄.Unde notās delicias aīe
nō carnis:dixit.Delectabitur ī craſſitudine anima vr̄a.
Hanc lectionē ſequūtur duo cantica in q̄buſdā eccleſiis.
In ea enim agitur de hereditate eterna que erit ī duob⁹
idest in gloꝛia aīe ⁊ coꝛpoꝛis.ſed cōvenientioꝛ eſt rō:q̄a ī
ea agitur de duobus.ſ.de bonis moꝛibus ⁊ vita beata vt
dc̄m eſt.Primū canticū.ſ.Attende celum.qḋ ē. Deutro.
32.ad bonos moꝛes ꝑtinet.vnde verba cātici hꝫ verbis
lectionis in pleriſqꝫ rn̄dent.In lectione igit̄ dicitur. Fe/
riaꝫ vobiſcū pactū ſempiternū miſericoꝛdias david fide
lis.⁊ in cantico dicitur.Deus fidelis ⁊ abſqꝫ vlla iniquita
te.⁊ ibi dicitur. Quomodo deſcendit ymber ⁊ nix ḋ celo
⁊ illuc vltra nō revertit̄:ſed inebꝛiat terraꝫ ⁊ germinare
eam facit. hic dicit̄. Quaſi ymber ſuꝑ herbam: ⁊ nix ſuꝑ
fenum ⁊c̄.Et quia bona opera que facim⁹ ſūt ad dei glo/
riam referenda:iccirco circa finē lectionis dicitur. Date
magnificentiā deo veſtro.Attendens vō ſacerdos cathe
cuminoꝝ animos eſſe devotos:⁊ ad baptiçandū eſſe pa/
ratos:oꝛat ꝙ dñs quos aqua baptiſmatis abluit cōtinua
ꝓtectione tueatur.Poſtea ſequitur canticū in ꝑſonā ca/
thecuminoꝝ reſpondentiū ſe affectare baptiſmū:vt per
hoc ad viſionē dei ꝑveniāt.Uñ cātat̄.Sicut cervus deſi
derat ad fontes aquarū:ita deſiderat aīa mea ad te de⁹.
Super quo dicit Auguſtinus ꝙ hoc ī ꝑſona cathecumi/
noꝛum dicitur deſiderantiū ad fontē baptiſmi ꝑvenire:
ſicut cerv⁹ deſiderat ad fontes aquarū venire.poſt expo
nit deſideriuꝫ ſuū cathecuminus dicens.Sitivit anima
mea ad deū fontē vivū.q.ſ.⁊ appa.a fa. domini.quaſi di/
cat:ſi non in igreſſu ſi non in ꝓgreſſu ſatiaboꝛ in ꝑventu.
Hoc deſiderium confirmat ſacerdos oꝛans ⁊ dicēs.Ut
deſideriis celeſtibus accenſi fontē vite ſitiamus.Qui āt
ſex lectiones legūt hoc faciunt:quia per chꝛiſti paſſioneꝫ
⁊ reſurrectionē mundus ſex diebus perfectus:redēptus:
⁊ reparatus eſt:vel ꝓpter ſenarium numerū qui ꝑfectus
eſt:vel quia cathecumini ad ſex opera miſericoꝛdie invo
cantur. Nunc tangamus ꝯſuetudinem eccleſiaꝝ duode/
cim lectiones legentium:quod faciunt in honoꝛē duode/
cim apoſtoloꝛuꝫ:a quibus poſt chꝛiſtum omnis doctrina
chꝛiſtianitatis ꝓceſſit a qua cathecumini illuminantur:
⁊ hi quandoqꝫ legūt ſex grece ⁊ ſex latine:quia chꝛiſtus a
iudeis ad gentes tranſlatus eſt.Greca enim ⁊ latina lin/
gua ſunt ꝑncipalioꝛes inter alias.⁊ per eas apte totum ge
nus omniuꝫ gentium reparatum per chꝛiſtum intelligi/
mus. Uerum ⁊ ſi ꝑmiſſi legant duodecim lectiones:non
tamē cantant niſi quattuoꝛ cantica predicta.Poſt quar/
tam naqꝫ lectionem cantāt pꝛimū canticum. poſt octavā
ſcḋm. poſt vndecimā tertiū. poſt duodecimam quartuꝫ
Pꝛima lectio eſt. In pꝛincipio creavit deus celū ⁊ terrā.
in qua homo ad imaginē dei factus docet̄.Sed hec ima/
go pene amiſſa per peccatum reſtaurat̄ per baptiſmum .
Unde ſequitur ſcḋa lectio . Noe vero cum eſſet ⁊c̄. que ē
Gene.5. in fine.⁊.6.7.⁊.8.c.in qua oſtendit̄ ꝙ omnes pe/
rierunt in diluvio.exceptis illis qui in archa ſalvati ſunt.
diluviuꝫ eſt baptiſmus.archa eſt eccleſia.omnes eni qui
extra eccleſiam baptiçantur periunt:⁊ illi ſoli qui ſūt in
eccleſia merito ſalvantur.⁊ quia poſt baptiſmū debet eē
paratus ad tentationē:iccirco ſequitur tertia lectio.Ten
tavit deus abꝛahā que eſt Geñ.22.c. in qua Iſaac legitur
a patre oblatus. ⁊ aries ꝓ eo imolatus:⁊ ita filius dei pro
nobis oblatus eſt.ſed non eius divinitas:immo eius coꝛ/
pus ꝓ nobis eſt imolatū.Et qꝛ in paſſione dñi maioꝛem
efficaciā baptiſmus recipit:iccirco ſequit̄ quarta lectio.ſ.
Factum eſt in vigilia matutina in qua oſtendit̄ ꝙ ī mari
rubꝛo ſubmerſi ſunt egyptii ⁊ liberati hebꝛei.Sacerdos
enim eſt Moyſes.baptiſmus mare:cereus colūna ignis.
cathecumini egyptii.baptiçati hebꝛei.Tres ꝑme lectio/
nes ſumpte ſunt de gene.quarta de exo.quā ſequit̄ canti
cum ſimiliter de exo. ſumptuꝫ qḋ eſt canticum victoꝛie.
Quinta lectio eſt.Hec ē hereditas:ſūpta de Iſa. in qua
agit̄ de baptiſmo ibi.Sitientes venite ad aquas.vbi invi
tātur ad baptiſmū.Sexta lectio eſt.Audi iſrael. ſumpta
de baruch.c.3.ſed cōvenienti⁹ dicit̄ ſumi de hieremia:qꝛ
q̄cq̄d ſcripſit baruch de oꝛe hieremie ſūpſit.In ea agit̄ ḋ
xp̄i reſurrectione q̄ in baptiſmi īmerſione ſignificat̄ ibi.
Poſt hec in terra viſus eſt ⁊ cū hominib⁹ ꝯverſatus ē.Se
ptima eſt.Facta eſt ſuꝑ me man⁹ dñi.ſumpta de ezechie/
le.37.c.in qua agit̄ de generali reſurrectōe cui⁹ cā ꝑceſſit
reſurrectio chꝛiſti:ibi.Oſſa arida revivīſcūt.Octava eſt.
Apꝑhendēt ſeptē mulieres virū vnū.ſūpta eſt de Iſa. in
qua xp̄i ⁊ eccl̄ie ſacr̄m exꝑmit̄ ⁊ etiā baptiſm⁹:ibi.Cū ab/
luerit dñs ſoꝛdes ⁊c̄.Poſt quā ſeq̄t̄ cāticū Iſa.ī ꝑſona ec
cleſie.vꝫ.vinea facta ē.Nona eſt.Dixit dñs ad Moyſen
Exo.12.c.ī q̄ ſub figura agni immolati xp̄i paſſio ꝓ nobis
immolati exꝑmitur.Decima eſt.Factū ē vbū dñi que ē
Ione.3.c.Sub figura eni ione ī mari ꝓiecti ⁊ a cete abſoꝛ
pti ⁊ tertia die evomiti ſignificant̄ paſſio.ſepultura.⁊ re/
ſurrectō chꝛiſti.vndecia.Scripſit Moyſes.⁊ ē Deutero
31.ca.in fine.quā ſequit̄ ſuum canticū.Attende celum.in
quo ꝑmittūtur pꝛemia renatis quibus in lectiōe lex dñi
pꝛeponitur.Duodecima eſt.Nabuchodonoſoꝛ.Dañ.3.c.
in qua figurate oſtendit̄ ꝙ ſicut angelus in camino ignis
flammā extinxit:ita ſpūs ſanctus per baptiſmū flammā
peccati extinguit.Unde cathecumini baptiſmū deſide/
rantes cantāt cāticū.Sicut cervus deſiderat ad fontes
aq̄ꝝ.qḋ ſumptū eſt de pſalmiſta.Ad oꝛonē aūt q̄ poſt hāc

lectionem ſequitur non dicitur flectamus genua in deteſtationem eius ꝙ nabuchodonoſoꝛ rex in contemptum dei coegit populū genua flectere ante ſtatuā aureā quā crexerat. Romani vero dicunt legere vigintiquattuoꝛ lectiones: duodecim grece ⁊ duodecim latine: ꝓpter cām ſcriptam ſub ſabbato quarte hebdomade aduētus. Primo legunt duodecim grece iuxta tranſlationē ſeptuaginta interp̄tum que eſt auctentica apud grecos. poſtea duodecim latine iuxta noſtrā: ⁊ vt ſignificent cathecuminos fundari ſupꝛa fundamētū aploꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. poſtea deſcendunt ab baptiſmū cū cantico. Debent enī eē fontes in eccleſia ⁊ nō alibi. quia mater eſt ex qua noua ꝓgenies generatur. Quicunq; ergo numerus fuerit in lectionibꝰ quattuoꝛ tm̄ ſunt cantica. Eſt aūt canticū ſanctoꝝ interceſſio facta ꝓ cathecuminis vt eccleſie iungantur: ſicut ⁊ cantus poſt baptiſmū eſt gratiaꝝ actio de ꝯiunctis: ⁊ interceſſio vt pſeuerent. Ideo aūt cantica cantant: q2 cathecumini quoꝝ eſt huius diei officium: futuri ſunt in ꝑximo de cetu centū quadragintaquattuoꝛ miliū cantātiū canticū nouū. Cantant etiam ꝓpter futuram renouationē in veram inocentiā quaſi iā factū ſit qđ cito futurū ſit. Ex pſona enī eoꝛū cantoꝛes cantica canūt que ceteri cantare nequeunt: quaſi imaculati iterū poſt baptiſmū. Uocantur autem cantica q2 cantant: vel quia libꝛi vñ excerpta ſūt cantica ſiue carmina vocant. De p̄mo ſcriptum eſt. Nūc cecinit moyſes ⁊ filij iſrael carmen hoc dño. de ſecūdo ſic. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei. de tertio ſic. Scripſit Moyſes canticū. de quarto ⁊ de oibus ita dicit Auguſtinus in pꝛefatione cantici. Sicut cernis. Ideo quattuoꝛ cantica dicunt: q2 ſcripture de quibus cathecumini inſtruūtur quattuoꝛ habent intellectꝰ. Primū canticum habet intellectū hiſtoꝛicū. Secūdū allegoꝛicum. Tertium moꝛalē. Quarto anagogicū: quoꝝ vnūquodq; ſubdit lectioni in eodem dogmate ꝯſiſtēti: ació vltimis quattuoꝛ lectionibus que de bonis moꝛibus ⁊ celeſti patria diſputāt ꝯiungūtur duo cātica que de eadē materia loquūtur vt p̄miſſum eſt. ¶ Illud quoq; notabile eſt ꝙ quotcūq; fuerint lectiones ſemꝑ oꝛationes ſequentes ad lectiones ⁊ tractus reſpiciunt p̄cedentes. ⁊ eſt p̄poſterus oꝛdo. alſ enim p̄mo ſacerdos oꝛat. ſecundo legit lectoꝛ: ⁊ exinde ſuccinit cantoꝛ. hic vo pꝛimo legitur vt neophitis doctrina fidei p̄ponat. ſecūdo cantatur in ꝑſona illoꝛum vt recognoſcatur quanta ſit deuotio ⁊ hilaritas baptiçandoꝛum: qua cognita ſacerdos oꝛat ꝯſidēter: vt eoꝝ deuotio nō deficiat ſed incremēta ſuſcipiat. ⁊ ſicut i lectionibꝰ tituli ſuppꝛimunt: ſic eadē rōne oꝛonibus Dñs vobiſcū ſubtrahitur. ¶ Et nō ꝙ i hoc officio lectiones ſūt q̄ſi ſpēs magiſtroꝝ. cantica quaſi beniuolentia auditoꝝ. Oꝛatio ſacerdotis ⁊ rñſio populi. ſ. amen. ſunt quaſi ꝯfirmatōes beniuolentie p̄cedentis. Itē hodie i lectionibꝰ ⁊ letanijs ſenes pꝛecedūt ⁊ iuuenes ſubſequūtur: vt infra dicet.

¶ De bñdictione baptiſmi ſeu fontiū vbi etiā agitur de cereis cathecuminoꝛum. Rubꝛica.

QUarto loco de bñdictione fontium ſeu baptiſmi dicturi p̄mittimus. Ideo enī fit hac die baptiſmus: q2 in eo cōſepulti ſumus xp̄o: ⁊ ꝓpter hoc baptiçādus ter īmergitur ꝓut infra dicet. Scđo iđ ga baptiſmus partim a paſſione ⁊ partim a reſurrectiōe vim ſuā accipit. a paſſiōe ablutionem a peccatis. a reſurrectione grē inouationem. Tertio q2 ſicut dñs tūc liberauit ātiquos patres a carcere infernali. vñ Iſa. Habitantibus i regione vmbꝛe moꝛtis: lux oꝛta ē eis. ita ⁊ hac die liberāt a peccato oꝛiginali. ¶ In fontiū bñdictione ⁊ in cathecuminoꝛū imerſione quidā vtunt ſimplicibus ⁊ lineis indumentis: ꝑꝑ rōnem ſcriptam in p̄ma parte ſub ti. de altaris dedicatōe. De letania q̄ i bñdictiōe baptiſmi dicitur infra dicetur. ¶ In bñdictiōe baptiſmi ſūt ſex q̄ꝫ ſacerdos oꝛat: aquā manu tāgit: vocē mutat: cereus imergit: ⁊ alij cerei illuminat: inſufflat ſacerdos: ⁊ criſma miſcet. Pꝛimo ergo oꝛat deū patrē vt ꝑ ieſum xp̄m imploꝛet ſpūm ſanctū vt ī fontes deſcendat. ideoq; in modū oꝛonis legit: ſed an̄ omnia ab aſtantibꝰ ſibi captat beniuolentiā ſalutando eos dicens. Dñs vobiſcum: ⁊ illi rñdent. Et cū ſpū tuo. quaſi dicant: dominus ſit tecū in tanto ſacramēto ꝑficiēdo: q2 ſine eo nihil potes. poſt ſacerdos alloquit dñm: quaſi longe poſitum rogans vt velit adeſſe p̄ſens dicens. Omnipotens ſempiterne deꝰ adeſto magne pietatis tue myſterijs. adeſto ſacramētis ⁊c̄. Sed q2 vr ſacerdoti ꝙ inſufficiens ſit ⁊ indignus ad inuocādū tā magnū dñm: ideo iterū circūſtantes monet ⁊ vocē mutās dicit. Surſum coꝛda. ⁊ ipſi rñdent. Habemus ad dñm. Iterum quia dominus dicit Adhuc te loquente ecce aſſum: intelligens iam dominū eſſe p̄ſentem monet alios ſecum gratias ei agere dicens. Gratias agamus domino deo noſtro. ⁊ ipſi reſpondēt. Dignum ⁊ iuſtū eſt. poſtea ſacerdos domino tanq; p̄ſenti familiariter loquens dicit. Uere dignum ⁊ iuſtum ē equū ⁊ ſalutare ⁊c̄. ⁊ poſtea addit. Qui inuiſibili potētia tua ſacramentoꝛum tuoꝛum mirabiliter operaris effectum ⁊c̄. Poſtea ponit duo in quibus ſignificatū eſt baptiſmum. Pꝛimū in exoꝛdio mūdi naſcentis. Scđm in purgatione mūdi inocentis. Pꝛimū eſt cū dicit. Deus cuius ſpiritus ferebat ſuꝑ aquas: vt iam tūc inter ipſa p̄moꝛdia mundi virtutē ſanctificationis aquaꝝ natura cōciperet. i. ex conceptura magnificaret. Scđm cū ſubiūgit. Deꝰ ꝗ nocētis mūdi crimina ꝑ aquas abluēs regenerationis ſpēm i ipſa diluuij effuſione ſignaſti: vt vnius eiuſdēq; elementi myſterio ⁊ finis eſſet vitijs ⁊ oꝛigo virtutibus: reſpice ī faciē eccleſie tue ⁊c̄. ⁊ terminat hanc oꝛonē vt tue maieſtatis imperio ſumat vnigeniti tui gratiā de ſpū ſancto. Deīde ter tangit aquā manu. Pꝛimo diuidens aquā in modum crucis. per quā vt p̄miſſum eſt baptiſmus maximā efficaciā recipit: vt aq̄ ſpū ſcō fecundet ⁊ ſpūs imūdꝰ expellat. De fecundatione ſpūs dicit. Qui hanc aquā regenerādis hominibus p̄paratam archana ſui luminis admixtiōe fecundet ⁊c̄. De expulſione demonis dicit. Procul ergo iubente te domine omnis ſpūs imundus abſcedat ⁊c̄. vſq; ibi. Non inficiendo coꝛrūpat. Secūdo aquā manu tāgit: vt eam per inuocationem ſancte trinitatis muniat ne hoſtis ab illa expulſus redeundi habeat poteſtatem. Unde tangendo dicit. Sit hec innocens ⁊ ſancta creatura libera ab omni impugnatiōis incurſu ⁊c̄. quod ex adiectiuis ibi poſitis ꝯuincitur: q2 fons viuus ad patrem. aqua regenerans ad filium: vnda purificans ad ſpūm ſanctum refertur. Tertio aquā tangit: cum eam in quattuoꝛ proijcit partes: vt iam dicetur. Trinus igitur aque tactus: trinam ſancte trinitatis operationē figurat. Hac oꝛatione finita benedicit aquā dicēs. Unde benedico te creaturam aque per deum viuum ⁊c̄. vbi tantū vtitur verbo p̄ncipalis perſone. dicens. Benedico te. qui p̄mo vtebat verbo ſecunde dirigens ſermonem ad deum. vel tertie loquēs de ipſo vel de re benedicenda. vtitur ergo nūc verbo pꝛime perſone vt oſtendat ſe hoc facere miniſterio: quod dominus facit auctoꝛitate. ⁊ ſicut in baptiſmo domini affuit trinitas: ita ⁊ in noſtro baptiſmo tria adeſſe oſtendit. patrē adeſſe oſtendit cum dicit. Benedico te creaturā per deū ⁊c̄. ⁊ filiū cū dicit. Benedico per ieſū chꝛiſtum. ⁊ ſpiritum ſanctum circa finem cum dicit. Deſcendat in hanc plenitudinē fontis virtus ſpūs ſancti.

¶ Sed nota ꝙ in benedictione que eſt per patrē ponun-
tur quinq̄ʒ miracula in aqua facta ante aduentum xp̄i:ꝛ
in benedictione que fit per filium alia quinq̄ʒ miracula
in aqua facta poſt aduentum:que lʒ nō oīno eodem ordi-
ne facta ſint quo ponunꝰ:tū quantū ad myſteriū rōnabi-
liter ordinantur:ꝛ poſteriora ꝯgrue prioribus coaptanꝰ.
Priora hoc ordine ponūtur.p̄mo qui te ſeparauit v̄bo ab
arida.ſecundo cuius ſpūs.ſ.ferebatur ſuper te.tertio q̄ te
de paradiſo manare p̄cepit.quarto q̄ te in deſerto amarā
ſuauitate nitida fecit eſſe potabilem.quinto ꝛ ſitienti po-
pulo de petra ꝑduxit. Poſteriora ſic ponūtur. Primo q̄
te in cana galilee mutauit de aqua in vinum. Secūdo q̄
pedibus ſuꝑ te ambulauit. Tertio q̄ in te a Joāne bapti-
çatus eſt.Quarto q̄ te vna cū ſanguine de latere ſuo pro-
duxit.Quinto qui te omnes gētes a diſcipulis baptiçare
p̄cepit. In omnibus enī his baptiſmus exp̄mitur:ꝛ poſte-
riora p̄oribus per anthitoſim reſpondēt. Ibi nāq̄ʒ ī p̄mo
miraculo aqua.ſ.baptiſmi v̄bo ſeꝑata ab arida accedēte
v̄bo terreneitatē peccatoꝝ a nobis ſeparat:ꝛ hoc ī p̄mo.
Similiter in baptiſmo aqua mutaꝰ in vinuʒ qꝛ triſtitia
peccatoꝝ expulſa mens noſtra q̄dā ſpūali letitia inebria-
tur que ꝑ vinū intelligiꝰ.vn̄ vinū letificat cor hominis.
Aquā in vinū mutari eſt timorē de peccatis ꝯuerti ī exul-
tationē mentis. Itē ibi dicīꝰ ī ſecūdo miraculo.cuiꝰ ſpūs
ferebatur ſuꝑ aquas.ꝛ hic ſimiliter in ſcḋo dicitur.q̄ pedi-
bus ſuꝑ te ambulauit.ꝛ hec duo bn̄ ꝯueniūt.qꝛ in baptiſ-
mo ſicut ī alijs indiuiſibilis eſt oꝑatio patris ꝛ filij ꝛ ſpūs
ſancti.ꝛ vtrobiq̄ʒ dicīꝰ ſuꝑ.qꝛ grā que ꝯfertur ḋ ſupernis
eſt ꝛ vt noteꝰ ꝙ dn̄s potētiā ſuā nō alligauit. Itē ibi dici-
tur in tertio.q̄ te de paradiſo ꝛc̄.hic.q̄ in te a Joāne bapti-
çatus eſt:qꝛ grā de paradiſo manās aq̄s in baptiſmo ē īfu-
ſa.vn̄ de baptiſmi grā eccleſia ꝑfluens in q̄tuor p̄tes or-
bis dilatata eſt.qḋ quodā modo factum ē qn̄ dn̄s bapti-
çatus eſt a Joanne:qꝛ tūc omnes aque vim regeneratiuā
ſuſceperunt. Rurſus ibi dicitur in quarto:q̄ te in deſerto
amarā ſuauitate nitida fecit potabileʒ.hic dicīꝰ.q̄ te vna
cum ſanguine de latere ſuo produxit:qꝛ in gētilitate que
prius erat a dn̄o deſerta:aqua baptiſmi reficiendi mētes
ꝛ ſanādi habet effectū.Dulcorata autem fuit aqua:qa ꝑ
paſſionē crucis maxime baptiſmus plenā recepit effica-
ciam.vn̄ in cruce de latere dn̄i aqua ꝑfluxit. Item etiam
ibi in q̄nto dicīꝰ.ꝛ ſitienti populo de petra ꝑduxit:hic v̄o
dicitur.q̄ i te omnes gentes ꝑ diſcipulos baptiçare prece-
pit:qꝛ baptiſmus a petra xp̄o originē habens populū euʒ
deſiderantē reficit. Non enim ꝓdeſt baptiſmꝰ niſi ſitiēti
eum id eſt deſideranti vel in ſe vel in alio. Vn̄ diſcipulis
p̄ceptum eſt vt baptiçarent omnes gentes in nomine pa-
tris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſancti ſicut in vltimo Matth.dicīꝰ.
¶ Hic eſt notādum ꝙ vbi dicitur:qui te ḋ paradiſo ma-
nare ꝛ in q̄ttuor fluminibus exire ꝛ totā terrā rigare pre-
cepit:ibi ſacerdos aquā manu in quattuor partes effūdit
vt oſtendatur ꝙ gratia baptiſmi ī quattuor partes orbis
ſit dilatata.Ceterū ſacerdos ipſe ſepe vocē mutat. In pri-
mis enī orat deū:vt digneꝰ mūdare menteʒ eius ad ſuſci-
piendum ſpiritum ſanctum ꝛ dep̄catur eius aduentum:
ꝛ ideo voce humili.ſ.in modum oratiōis legit: que vocis
humiliatio eſt ad ſpiritus ſancti aduentum:ꝛ ad eius di-
gnam receptionem mentis p̄paratio. Poſtea vero indi-
cans ſe illum habere legitime in modū prefationis agēs
gratias:quia tam magnus hoſpes dignatꝰ eſt ad tam hu-
mile hoſpitium deſcendere:ꝛ recolens miracula iam per
aquā facta. Deinde poſt benedictionem que fit per filiū
que terminatur in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſancti
mutat vocem iterato.Cuʒ enim vſq̄ʒ tunc ī modum p̄fa-
tionis cantauerit.poſtea legit ī modum lectionis voce.ſ.
humiliori:que vocis humiliatio eſt ſignum humilitatis.
humilitas enim noſtra per baptiſmi regenerationem ad
alta poloruʒ redditur. Dicit ergo ſacerdos hec nobis p̄ce-
pta ſeruantibus ꝛc̄.quaſi diceret. nō auderē tantā ꝛ tam
altam rem.ſ.ſpūm ſanctum:vt in creaturam aque deſcē-
dat inuocare:niſi quia tu p̄cepiſti nobis baptiſma exerce-
re.Et addit ſacerdos.Tu deꝰ omnipotēs clemens adeſto
tu benignus aſpira ꝛc̄.vbi illḋ orat:vt ſicut ī p̄dictis mira-
culoſe in aqua operatus eſt ita modo faciat.vʒ.vt p̄ter na-
turalem emūdationā que p̄nt aquā adhibere corporibꝰ:
ſint etiam purificandis mētibus efficaces. Poſt hoc alta
voce clamat ſacerdos.Deſcendat in hanc plenitudinem
fontis virtus ſpiritus tui:ideo alta voce vt altum mētis
deſiderium deſignet:ꝛ tunc deponitur cereus in aquā:q̄
cerei imerſio eſt ſpūs ſancti aduentus ſeu miſſio q̄ ī aqua
baptiſmi in ſpecie colūbe deſcendit.Secūdo ideo cereꝰ ī
aquā deponitur:qm̄ corpus xp̄i per cerā ſignificatum in
baptiſmo aquas ſanctificauit ꝛ vim regeneratiuam illis
ꝯtulit.Tertio baptiſmus cerei remiſſionem peccatorum
ſignificat:quā ꝑ xp̄i mortem cōſecuti ſumus. Habēt q̄q̄ʒ
neophiti cereos ſuos extinctos:qui ꝛ ſi plures ſint ꝓ vno
reputantur.Et ī quibuſdam eccleſijs ſtatim cum cathe-
cumini baptiçati ſunt illuminanꝰ. In quibuſdā vero dif-
fertur eorum illuminatio vſq̄ʒ ad agnus dei:quod canta-
tur in letania:ꝛ in quibuſdam etiā vſq̄ʒ ad miſſam:quan-
do.vʒ.alij cerei eccleſie illuminanꝰ.Sane cerei qui ſtatī
poſt baptiſmū accendūꝰ:ſignificant ꝙ per turbationem
peccatorū comitatur illuminatio gratiarū. Qui differūt
vſq̄ʒ ad agnus dei:ſignificāt ꝙ ꝑ agnum q̄ tollit peccata ꝛ
tenebras mūdi renati ꝛ fideles illuminanꝰ. Qui v̄o diffe-
rūt vſq̄ʒ ad miſſam:ideo faciunt:quia miſſa illa ad noctē
ꝑtinet reſurrectiōis dn̄ice:vt ſicut nox illa irradiata fuit
ſplendore dominice reſurrectionis:ita ꝛ a lumine noſtro
irradientur:ꝛ vt neophitos noſtros xp̄o ꝯſurrexiſſe ſignifi-
cemus.Et ꝓpter eandē cauſam alij cerei eccleſie ad miſ-
ſam illuminanꝰ.ꝛ ſm̄ hoc cerei cathecuminorū ſūt ſine
lumine vſq̄ʒ dum alij cerei eccleſie illuminenꝰ:ad notā-
dū ꝙ poſtq̄ʒ ſpūs ſcūs purgauerit corda eoꝝ ꝛ eos ītrodu-
xerit ī ſocietatē ꝛ vnitatē eccl'e tunc illuminabit corda
eoꝝ. De cereis ēt neophitoꝝ diceꝰ ī ti.de ſeptē diebꝰ poſt
paſca. Poſt imerſionē cerei ī q̄buſdā eccleſijs ſacerdos ī-
ſufflat ī aquā dicēs.Que totā huiꝰ aque ſubſtātiā regene-
randi fecūdet effectu. Primo vt ſicut ī exorciſmo cathecu-
mini ſpūs imūdꝰ īſufflaꝰ:vt ab hoīe recedat:vt ī fra dice-
tur:ita ꝛ in exorciſmo aq̄ vt ab ea expellaꝰ.ꝛ adimpleaꝰ qḋ
dn̄s inq̄t. Nūc p̄nceps mūdi huiꝰ eijcieꝰ foras. Secūdo
vt ītelligat ſathanas quātꝰ habeaꝰ ꝙ tā leuiter.vʒ.ꝑ ſua-
uē exſufflatiōʒ pōt expelli. Tertio vt ſacerdos oñdat q̄li
ignominia dyabolus dignus ſit ab aq̄s expelli. Inſufflat
āt ſacerdos ter:qꝛ ſpūs ſcūs tria ī baptiſmo oꝑaꝰ:a vitijs
purgat:virtutibꝰ ornat:ꝛ tandē p̄mio eterno coronat eos
in q̄bꝰ fit hec īſuflatio:vt diceꝰ vbi de imūdi ſpūs expul-
ſione ageꝰ. Poſt exſufflationeʒ muniꝰ aq̄ iterato crucis
ſignaculo ꝑ inuocatōeʒ ſcē trinitatis ne hēat ꝑtātem dya-
bolus ad eā amplius redeundi. Poſtremo fit admixtio
criſmatis ī aq̄ ſicut dctm̄ ē.vn̄ dr̄ in burcardo.li.3.Būdici-
mus fontes baptiſmatis oleo vnctiōis.ꝛ Auguſtinꝰ eiſdē
verbis vtēs ſubijcit ꝙ hoc magis tacite ſiue ſine ſcriptu-
ra ac myſtica rōne introductum eſt q̄ʒ ꝑ aliquā ſcripturā
Per hꝰ ergo admixtioneʒ vnio xp̄i ꝛ eccleſie ſignificaꝰ.
Nam criſma eſt xp̄s.aqua populus.ꝛ diciꝰ.Sanctificeꝰ
fons iſte.ex quibus verbis ad quid fiat admixtio ſatis da-
tur intelligi. ¶ Et nota quattuor eſſe genera ſacre aque
benedicte:prout in quarta parte dictum eſt.vbi agiꝰ de
aque benedicte aſperſione.

¶ De baptiſmo vbi etiā agit̄ ꝺ veſtibꝰ q̄s neophiti q̄rto
die ꝺeponunt: ⁊ de patrinis. Rubrica.

Quinto loco eſt de baptiſmo dicendum.
De ſcrutinijs vͦ que p̄cedūt baptiſmuꝫ
ſolēneꝫ ⁊ de multis ad baptiſmū ꝑtinē-
tibus dictum eſt ſub quarta feria tertie
hebdomade quadrageſime. ¶ Primo
notandū eſt ꝙ baptiſmus grece īterp̄ta
tur vnctio latine vel lotio. baptiſmꝰ qui
dem ꝑ aquā ꝯfertur: vt res inuiſibilis ꝑ illud viſibile ele
mētū ꝯferat̄. ſuꝑ quo ſpūs ſcūs ī p̄ncipio ferebat̄. Sicut
enim aq̄ corpus viſibiliter purgat exterius: ita baptiſmꝰ
latenter aīaꝫ. vn̄ Aug. i. q. i. detrahe. Aqua corpus tāgit ⁊
mentē abluit. ¶ Et eſt notandū ꝙ pagani ſiue gentiles
circa fontes tēpla ſua facere ſolebant: vel ſalteꝫ ibi ſemꝑ
aquā habebāt ꝑ cuius aſperſionē purificari credebant: ⁊
inde delubra vocabant̄ quaſi purificātia: ⁊ ita quodam-
modo figuraliter ad baptiſmū tendebant. Nos vero ab
eodē ꝯſuetudinē baptiſmi nō ſumpſimꝰ: īmo a tribꝰ q̄ in
veteri teſtō fuerūt. ſ. a cathacliſmo id ē diluuio: ⁊ a mari
rubro: ⁊ a iordane que baptiſmi figura fuerūt. Baptiſma
dn̄s inſtituit cuꝫ de latere ſuo ſanguinē ⁊ aquā ꝓduxit:
quē poſtea quaſi lege edictali ſanxiuit dicēs. Niſi quis re
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcō: nō īrabit ī regnū celoꝝ:
⁊ ipſe dn̄s baptiçatꝰ eſt ī ſua paſſiōe. Vn̄ inq̄t. Baptiſmo
habeo baptiçari quo coartor vſq꜄ dū ꝑficiat̄. Fieri debet
baptiſmus in aqua: qꝛ illa copioſius inuenit̄: ⁊ hanc ſpūs
in p̄ncipio legit̄ fouiſſe. ⁊ qꝛ ſordes abluit: ſitim ꝯprimit:
imaginē reddit: ſicut cantat̄ de narciſſo: igneꝫ extinguit:
ſic ī baptiſmo a peccatoꝝ ſorde lauamur: a fonte vite po-
tamur: imaginē ꝑditā reſtauramꝰ. vn̄ ignis penaꝝ extin-
guitur. Debet aūt aqua eſſe viua ⁊ pura. poſſet tn̄ fieri ēt
in reſoluta ſiue a niue ſiue a glacie ſiue a lachrimis terre.
ſiue ēt ex inſtitutiōe Victoris pape. i. in mari ſiue ī flumi
ne ſiue in lacu ſiue ī fontibus. Non aūt lꝫ baptiçari in aq̄
ꝯdita: vt in ceruiſia vel medone: nec ēt in aliquo liquore
vt ī vino vel oleo. ſꝫ ſi aliq̄s liquor aque admiſceat̄ bn̄ fit
baptiſmꝰ dū tn̄ aqua p̄ualeat. Quottidie enī mari nouus
liquor vel ſputū vel vrina addit̄. ⁊ tn̄ ibi baptiçat̄. aliqui
tn̄ ꝯ̄dicūt. hoc notat̄ de ꝯſe. di. 4. c. i. ⁊ i. q. i. detrahe. Por-
ro ſcḋm canonicā traditōꝫ. ꝺ ꝯſe. di. 4. duo. ⁊ c. ſe. Solēne
baptiſma in duobus dūtaxat ſabbatis celebrat̄. vꝫ. ī iſto
⁊ penthecoſtes. Quare ī iſto p̄miſſum eſt. in ſcḋo qꝛ ſpūs
ſcūs ī die pēthecoſtes donat̄ nobis ꝑ quē facta ē remiſſio
peccatoꝝ: vt dicet̄ ibi. Alio vͦ tp̄e nō lꝫ baptizare niſi ne
ceſſitatis cauſa que eſt quadruplex. de ꝯſe. di. 4. hi q. ⁊ c.
ſe. Prima eſt cauſa munitōis: vt ſi rex obſidet aliquā ciui
tatem vł oppidū. tūc enī pueri illius loci baptiçari debēt
ne imbaptiçati decedāt. Secūda eſt gētilium ꝑſecutio.
Tertia naufragiū. Quarta egritudo. Poteſt tn̄ egritudo
hic large accipi ꝓ infirmitate nature: que facile diſſolui
pōt: ita ꝙ neſcimus diē neq꜄ horā. ⁊ ob hāc cām ſingulis
diebus ⁊ horis fit baptiſmꝰ nō ſolēnis. ſ. di. baptiçari. So
lēnitas tn̄ baptiſmi ſaltem ī paucis ad p̄miſſos duos dies
ꝓpter ſimilitudinē ⁊ memoriā reſeruat̄. Greci vͦ baptiſ
mū celebrare ſolent in epiphania: ꝓ eo ꝙ tūc fuit dn̄s ba
ptiçatus: ꝑut ſub ipſo feſto dictū eſt. Celebrari etiam dꝫ
baptiſmus ſolēnis hora nona: vt dicet̄ ſub ſabbato pēthe
coſtes. ¶ Sciendum aūt eſt ꝙ baptiçandus cū p̄mo ad
eccl'iaꝫ vēit p̄uſq꜄ īmergat̄: īterrogat̄ vtꝝ abrenūciet dy
abolo ⁊c. qḋ potiꝰ ꝑ vſū q̄ꝫ ꝑ aliquā ſcripturā īroductū ē
ſcḋm Auguſti. ⁊ eccleſia rn̄det. Abrenūcio. Et iterū vtruꝫ
credat ī patreꝫ ⁊ filiū ⁊ ſpūm ſanctū: ⁊ ipſa rn̄det Credo.
In his aūt diebus de vita ⁊ fide inſtruit̄. De vita cū doce
tur abrenunciare dyabolo ⁊ oībus pompis ſiue opibꝰ eiꝰ.

De fide cum docet̄ credere in trinitatē: ⁊ ꝓpter hoc due
fiunt ei conſequēter vnctiones. ſ. in ſcapulis ⁊ in pectore
Ideo aūt fit huiuſmodi interrogatio ⁊ reſpōſio: vt vacua
domus a priſco habitatore deſerta: fide ornet̄. ⁊ dei habi
tatio p̄paret̄. Auguſtinus dicit ꝙ etiam hec fiāt iuxta ſal-
uatoris imperiū q̄ ad patrē in celum aſcēſurus diſcipulis
ſuis. i. aplīs dixit. Euntes docete omnes gentes baptiçan-
tes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritꝰ ſancti. Interroga
tur etiam ſi credit in ſanctā eccleſiā: remiſſionē peccato-
rum: ⁊ carnis reſurrectionē. Nō tn̄ ſcḋm ipſum Auguſtinū
eodem modo interrogamus: vt quō in deū credimus ſic
⁊ ī ſāctā eccleſiā catholicā credamꝰ: ſed ꝓpterea ſcā ⁊ ca
tholica ē: qꝛ recte credit̄ ī deū. Nō ḡ dixīmꝰ vt ī eccl'iam
q̄ri ī deū crederetis: ſꝫ vt ī eccl'ia ſcā ⁊ cat. ꝯuerſātes ī deū
credētes credatis ēt reſurrectōꝫ carnis que futura ē. In-
nuit ergo Augu. ex p̄miſſis verbis ꝙ prepoſitio in. repe-
titur dum dicit̄. in ſanctā eccleſiā. ⁊ ſenſus mutat̄. ꝺ quo
dictum eſt ſub quarta ꝑte ſub ti. de ſymbolo. Planior tn̄
intellectus eſt vt p̄poſitio ipſa p̄termittatur nec repetat̄:
vt ſit ſenſus. Credo eccleſiā ſanctā catholicā. i. fidē catho
licam tenētē eſſe ſanctā. i. iuſtaꝫ ⁊ bonā. Vel eccleſiā ſan
ctam. i. ſanctificatā ⁊ firmatā ⁊ ſemꝑ ꝑſeueraturaꝫ: ita ꝙ
nunq̄ꝫ deficiet. Vel credo ſanctā ⁊ catholicā eccleſiā eſſe
vnam ⁊ in vnitate ꝯſiſtere. Patrinus aūt ꝓ baptiçando
interrogatur: vt iam dictum. Poſt īterrogationē ⁊ reſpō-
ſionem ſacerdos ter ī faciē baptiçandi exſufflat. ad notā
dum ꝙ ſeua poteſtas. i. malignus ſpiritus ab eo exſuffla-
tur. i. exſufflando expellitur ſeu ī ꝓximo expellēda ſigni-
ficat̄: vt ꝑ pium ſacerdotis myſterium ſpiritui ſancto ce
dat fugiens ſpūs malignus. Hinc autem ait Auguſtinus
Ergo paruuli exſufflātur ⁊ exorciçant̄. i. increpantur ſeu
adiurantur: vt expellatur ab eis dyaboli poteſtas inimi-
ca que decipit hominē vt poſſideat homines. Hec autēꝫ
exſufflatio ſiue exorciçatio ⁊ ſi nō ꝓſit aliquid ad ꝉ vitam
qꝛ adhuc in eis mors manet: ꝓdeſt tn̄ vt inimicus minꝰ
ei nocere poſſit. Adeſt enim ſpūs ſanctꝰ nō ſolum verbis
que dicuntur in nomine ſuo: verum etiam ſignificationi
bus que fiunt in honore ſuo. ¶ Et eſt notandum ꝙ exor
ciſmus grece: latine dicit̄ adiuratio: vt eſt illḋ. Exi ī ab eo
immunde ſpiritus. Catheciſmus autem ⁊ exorciſmus neo
phitorum ſunt: precedunt enim baptiſmum ⁊ magis de-
bent dici ſacramentalia q̄ꝫ ſacramenta. i. ad ſacramentū
baptiſmi pertinentia vel preludia noui baptiſmi: ſine eis
tamen poteſt eſſe baptiſmus. Catheciſmus vero grece: la
tine dicitur inſtructio. inde catheciçare ideſt inſtruere in
ſymbolo ⁊ fidei rudimentis. Inde etiam dicitur cathecu
minus grece quod eſt latine audiens vel inſtructus: quia
adhuc doctrinam fidei audit. nondum tamen baptiçatꝰ
eſt lꝫ ſit in fide inſtructus. Qui ⁊ competens vocatur ea.
diſt. ſymbolum. 34. diſt. audire. palea eſt. quia poſt fidei
inſtructionem: ⁊ poſt acceptam penitentiam cōpetit gra
tie chriſti recipiēdum. Neophitus vero grece: latine no-
uellus ⁊ rudis vel nuper renatus interpretatur. ¶ Hoc
quoq꜄ ſciendum eſt ꝙ ſicut ſūt ſeptem dona ſpiritus ſan-
cti: ita etiam ſunt ſeptem dona baptiſmi. 30. q. i. cap. Pri-
mum eſt ſalis collatio. Datur enim ſcḋm Rabanum ⁊ Be
dam de conſe. diſt. 4. ex hinc. ⁊ cap. ſe. ſal benedictum: in
os baptiçandi: vt per ſal typicū ideſt figuratiuū ſapien-
tie ſale conditus iniquitatis fetore careat ideſt carere ſi-
gnificetur ne a vermibus peccatorum vltra putreſcat:
ſed magis illeſus ſeruetur ad maiorem gratiam perci-
piendam. Sal quoq꜄ ſignificat prima fidei documenta
ſine quorum condimento inſipidus eſt omnis homo. De
quo ⁊ de ſale dictum eſt in prima parte ſub titulo de con-
ſecra. altaris ⁊ eccleſie. ¶ Secūdū eſt auriū ⁊ nariū cū

ſputo linitio: quod fit primo exemplo chriſti qui lutum
cum ſputo faciens mutū ⁊ ſurdū ſanauit: ⁊ oculos ceci na
ti liniuit: ⁊ expuens linguā ei⁹ tetigit: ⁊ digitos ī eius auri
bus imponēs dixit. Effeta. qḋ eſt aperire. 24. q. 3. §. his ita
Scḋo ſm Rabanū. e. di. añ baptiſmū. ⁊. c. poſtea tangūt.
⁊. c. i. ⁊ ca. ppter. hoc ſacrm̄ ideo agit̄: vt p ſalinā typicā. i.
figuratiuū ſapie dñi: ⁊ p ſacerdotis tactū ſapia ⁊ virt⁹ diui
na ſalutē eiuſdē cathecumini opet̄: vt aperiant̄ ei nares
ad capiēdū odorē notitie dei: vt apiant̄ ei aures ad audiē
dum mandata dei: vt aperiant̄ ei ſenſus in intimo corde
ad rñdēdū ſacerdoti de articulis fidei interrogāti. Digiti
ergo q in aures mittunt̄ ſūt verba ſiue dona ſpūs ſancti.
Tertio p hoc ꝙ aures ſaliua tāgunt̄ ſignificat̄ ⁊ petit̄ ꝙ
doctrina que de ore altiſſimi ſūpſit p aures ei⁹ intret: eiqꝫ
ſuaue redoleat. ſaliua nēpe xp̄i. i. dulcedo v̄boꝝ ex ore ei⁹
defluentiū ⁊ ipſa xp̄i diuinitas nos ſanat. Quarto ēt nares
tangunt̄: vt diuinā ſuſcipiāt virtutē: p quā bonū a malo
diſcernāt: odorē ⁊ ſanā doctrinam ſepare valeāt a fetore
heretice prauitatis. Uñ in eccl'iaſtico dicit̄. Naſus tu⁹ ſicͭ
turri libani que reſpicit ꝯ damaſcū. Quīto ad notādū ꝙ
q̄ꝫdiu ſpūtū narib⁹ trahet in fidei pcepta manere dꝫ ⁊ vt
aures v̄bis euangelicis pateāt ⁊ varias ⁊ inutiles fabulas
a ſe repellant. Sexto ſm Ambroſiū. ea. di. pp gloriā ſiue
dignitatē muneris ⁊ opis nō tangit̄ os cū ſaliua ſꝫ nares
vt bonū odorē accipiāt pietatis eterne. ¶ Tertiū ⁊ q̄rtū
eſt ī pectore ⁊ iter ſcapulas cū oleo ſcā ſignatio: de qb⁹ di
ctū eſt ī p̄ma pte ſub ti. de ꝯſecratōibus. ¶ Quintū ē bap
tiſmi ablutio. ea. di. venit. Circa quod notādū ꝙ trina fit
imerſio ſeu lotio ī baptiſmo ī noīe trinitatis. ſ. ī noīe pr̄is
⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. e. di. poſtq̄ꝫ. ⁊. c. de trina. ⁊. c. ſequēti. q₂ ī fi
de trinitatis fit baptiſm⁹: ī qua trina imerſione triduana
dñi ſepultura ſignificat̄. fuit eñi tribus dieb⁹ ⁊ trib⁹ nocti
bus ī corde terre. Trina quoqꝫ fit imerſio: q₂ ī baptiſmo
a triplici peccato. ſ. cogitatōis: locutōis ⁊ opationis mun
damur: ⁊ a triplici tranſgreſſione legis. ſ. legis nāe: legis
moſayce: ⁊ legis euangelice. Non igit̄ dꝫ qs tm̄ ſemel im
mergi: p eo ꝙ xp̄s ſemel mortuus eſt. e. di. p̄ſbyter. dꝫ tm̄
ſemel baptiçari tm̄: q₂ tm̄ ſemel xp̄s mortu⁹ eſt ⁊ ſepult⁹ ⁊
reſurrexit: q̄ tria ī baptiſmo ſignificant̄. Et lꝫ trina fit im
merſio: tñ vnū eſt baptiſma. e. di. eodē. Itē q₂ tm̄ vna eſt
fides: iccirco vnū dꝫ eſſe ſacrm̄ ei⁹. iuxta illud. Una fides
vnū baptiſma. Immerſio ēt fit ī modū crucis: q₂ q bapti
ꝫat̄ mūdo crucifigit̄ ⁊ cruce xp̄i affligit̄. Trina quoqꝫ ab
aqua eductio: triduani tp̄is exp̄mit reſurrectōēꝫ. Si aūt
qs ita eger ſit vt non poſſit ter ſine leſione imergi: ſufficit
illū aq̄ aſpgi: vt pbatur multipliciter ī canone Cypriani:
e. di. ne qcq̄ꝫ. lꝫ qdā illud itelligāt ḋ aque bñdicte aſpſiōe.
Sꝫ ⁊ ſi magna corpis pars p̄ter caput infundit̄ vel ſalteꝫ
caput: baptiçatus qs reputat̄ ⁊ nō aliter. lꝫ qdam ēt ſi ſup
pedē aq̄ ceciderit reputēt baptiçatū. ¶ Pueris baptiça
tis nomē iponitur ī baptiſmo qḋ idē eſt: q₂ baptiſmus eſt
vicarius circūciſionis: ī q̄ noīa pueris iponunt hebrei eo
ꝙ tpe circūciſionis abrahe nomē fuerit imutatū. cū eñi
p̄us dicebat̄ abram poſtea vocatus fuit abraham. Sꝫ ſi
baptiçato obliuione nomē nō iponit̄: vel forte errore ma
ſculi nomē femine vel ecōuerſo iponit̄: tenet qdē baptiſ
mus nec iterabitur. 29. q. i. §. i. ff. de contra. emp. in vendi
tionibus. C. de teſta. ſi in noīe. ⁊ nomē in ꝯfirmatōe fron
tis denuo iponet̄ ex̄ de ſacra. nō ite. ca. i. ¶ Sextū ē ī ver
tice. i. in ſūmitate capitis ſup cerebrū cū criſmate ſcā pun
ctio. de quo in p̄ma pte ſub ti. de cōſecrationibus dictuꝫ
eſt. ¶ Septimū eſt ī fronte criſmatio: de qua ī fra dicet̄.
¶ Datur autem in quibuſdā locis baptiçatis cādida ve
ſtis in ſignum ſacerdotij ⁊ quedā rotunda mixta ī ſignū
corone regni vite q₂ ipſe eſt mēbrū xp̄i q ē rex ⁊ ſacerdos

Omnes enim vere xp̄iani reges ⁊ ſacerdotes dicunt̄. vñ
Petrus apl's ait. Uos eſtis genus electū regale ſacerdo
tium. reges q₂ ſeipſos ⁊ alios regunt. ſacerdotes: q₂ ſeipſos
dño offerunt. Iuxta illud apl'i. Obſecro vos p miſericor
diā dei vt exhibeatis corpora vr̄a ⁊c̄. Scḋo criſmale ſeu
veſtis candida q̄ ſup caput baptiçati ponit̄: ſignificat ſm
Rabanū. e. di. poſt baptiſmū. ⁊. c. ſe. iterioris ⁊ exterioris
hominis caſtitatē ⁊ innocētiā ⁊ puritatē xp̄ianā quā poſt
ablatas veteres maculas ſtudioſe ſeruare dꝫ. Iuxta illḋ
Omni tempore veſtimēta tua ſint candida. Tertio rena
ti albis induūtur veſtibus ad deſignandū myſteriū eccle
ſie reſurgentis. Deſignatur eñi p hoc corpoꝝ ⁊ animarū
futura reſurrectio glorioſa: ⁊ etiaꝫ reſurrectio a peccatis
atqꝫ angelicus nitor. Recte igit̄ baptiçati albis vtuntur
veſtibus: vt quoꝝ p̄me natiuitatis faciē vetuſti erroris
pannus fuſcauit: habitus ſcḋe regenerationis p̄ferat gl'ie
indumentum. Unde veſtis ipſa duplex eſt quaſi in mo
dum cappe manicate: q₂ ſancti duplicia. ſ. beatitudineꝫ ⁊
gloriam poſſidebunt. Ipſe autem veſtes ſunt ſtole albe:
de quibus dicit̄. Et date ſūt illis ſingule ſtole albe. Stole
enim baptiſmū. palme vero triumphū inſinuāt. Quarto
hec alba veſtis corpus. ipſe vero albat⁹ animā ſignificat.
In pūincia narboñ. hec alba veſtis linea in ſūmitate cū
filo rubeo ſupſuitur: aut alia varietate inſignitur: quādā
quodāmodo p̄tendens coronā. Nempe alba veſtis ino
centie ſtolam que nobis in baptiſmo redditur ſignificat.
rubea fimbria que ſupſuitur xp̄i paſſionem p quā baptiſ
mi ſacramentū impletur deſignat. Coronā p̄tendit in ſi
gnum corone regni vt p̄miſſum eſt. ¶ Rurſus ideo criſ
male candidū filo rubeo inſignitū baptiçatis dat̄ vt ſint
ſolliciti ſeruare candorē virtutū quē ī baptiſmo p paſſio
nem dñi rubricatum receperunt. Iuxta illud. Quare ru
brum eſt veſtimentū tuū. vnde in Apoc. Beatus eſt q cu
ſtodit veſtimenta ſua ne nudus ābulet. Sane albati ſeu
nephiti h⁹ albam veſtē p ſeptē dies portāt q₂ hoc tēpore
quod ſeptē diebus agitur īnocentiā p bona opera exerce
re oportet. iuxta illud qḋ ait Salomon. Omni tpe veſti
menta tua candida ſint: ⁊ oleū de capite tuo nō deficiat.
In octaua vero die illā deponunt: q₂ in octaua etate quā
dies octaua ſignificat ab omni ope vite pn̄ tis ceſſabim⁹
Tunc eñi adueniēte veritate oīs figura ceſſabit que per
candidā veſtem innuitur. nā tunc erim⁹ vtroqꝫ hoīe. i. aīa
⁊ corpe glorioſi. Rurſus hec veſtis cādida corpus ſignifi
cat qḋ oī tpe vite nr̄e qḋ p ſeptenariū agit̄ mūdū ſeruare
ꝯuenit. In fine v̄o vite nr̄e illud deponim⁹ aliud glorioſū
reſumpturi: quod erit in octaua etate. Merito ergo illaꝫ
ſeptē diebus ſeruamus: ⁊ in octaua deponim⁹. Unde Sa
lomon. Da partem ſeptenam ⁊ octauā. Seruatur quoqꝫ
hec alba veſtis de ſabbato in ſabbatum: quādo in ſancto
ſabbato vel penthecoſten baptiçati ſunt: ad notanduꝫ ꝙ
ſi mundiciam corporis ſeruauerimus de ſabbato pecto
ris tranſituri ſumus depoſitis corporibus ad ſabbatum
eternitatis. Et exuitur in alio ſabbato ad notandū ꝙ ani
ma illius de corpore exiens: ſabbatuꝫ. i. requiem inueniet.
ſi eius veſtis fuerit alba. Pari quoqꝫ ratione confirmati
ſiue in fronte criſmati vſqꝫ ad ſeptimam diem lauari nō
debent. Cum enim eccleſia tanto tempore celebret ad
uentum ſpiritus ſancti ſuper apoſtolos: merito vnuſqſqꝫ
ſpiritum ſanctum accipiens: tanto tempore celebrare de
bet illius aduentum in ſe ſingulos dies p ſingulis donis
celebrando. Hec autem veſtis vni impoſita alteri poteſt
imponi ſi neceſſe fuerit: put iam de panno quo caput cō
firmati alligatur dicetur: q̄uis melius ſit nouam hr̄e. In
quibuſdam etiā locis baptiçatis dantur calciamenta q̄
ſunt dñice mortis īſignia vt exēplo ei⁹ q p nobis paſſus ⁊

mortuus eſt:carnē ſuam vitiys ⁊ ↄcupiſcentiys mortificet
baptiçatus. Datˀ quoqȝ candela illuminata in manu bap
tiçati:vt cū dñs ad nuptias venerit ſit ſemꝑ paratus ei in
aula celeſti occurrere cū luminaryś virtutū ⁊ bonorum
operū. De cereis etiā neophitorū ſupra dcm̄ ē. ℂ Sane
legitur ī canōe Grego.ea.di.neqȝ. Abſit ꝙ iudeis baptiçā
dis quadraginta dierū abſtinētia indicēda eſt:⁊ ſi poſtq̈ȝ
baptiçati ſūt apoſtatauerit cogēdi ſūt fidē ſeruare.⁊ filij
quos circūciderūt ab eoꝝ ↄſortio ſeparentˀ.ſerui eoꝝ cir
cūciſi ab eis ꝑ iniuria corporis ſui libertati tradanˀ.e.di.
pleriſqȝ.⁊ extra de bap.maiores. Et in ↄcilio agatheū.ea.
di.iudei.ſtatutū eſt ꝙ iudei baptiçandi q de facili ad vo
mitū redeūt:nouē menſes ſint ꝑus inter cathecuminos.
Eger quoqȝ ſicut ait Ciprianus.ea.di.nec qcq̈ȝ. baptiçari
pōt.mortuus v̄o nō.nec eucharíſtia ſibi dari ſicut legiˀ ī
burcardo.li.4.ea.cauendū eſt.⁊ ī li.5.ca.idē placuit.ſed
ſicut in eodē li.4.ea.ſubito.legiˀ.ſubito obmuteſcēs ſic.
ſi rū volūtatis ꝑterite teſtimoniū verbis hȝ:aut p̄ntis an
nuit in ſuo nutu.25.q.7.is q.·Pregnans v̄o mulier ſi bap
tiçetur nō ītelligiˀ ſm Jſidoꝝ.e.di.qui ī maternis.⁊.ca.
baptiçata.partus baptiçatus in ventre:qꝛ q adhuc natus
ſm Adam nō eſt:ſm xp̄m regenerari nō pōt.nec dici re
generatio in eo pōt ī quo generatio non ꝑceſſit. baptiçan
dus ergo eſt q ex baptiçato naſciˀ. Tenēdū quoqȝ ē ꝙ di
ſcipuli ⁊ apl̄i baptiçati fuerint.ea.di.qū.⁊ ca.ſe. ⁊ no.ī ca.
aliud.q etiā alios baptiçabāt:ꝑut diciˀ ſub pēthecoſtes.
qō de Joāne ſpāl̄r Hieronymus.de pe.di.z.ſi eni ī ꝑnci
pio atteſtaˀ.⁊ Aug.de paulo de ↄſe.di.4.ſi eos. Jtē ſtatu
tum eſt in ↄcilio carthagiū.ea.di.mulier.ꝙ mulier q̄uis
docta baptiçari nō ꝑſumat niſi neceſſitate vrgēte. Rur
ſus ī ↄci.lugdi.ea.di.ſi qs de alio:ſtatutū ē vt q ꝑterq̈ȝ in
mortis neceſſitate cū veteri criſmate baptiçauerit depo
natur. Jn ↄcilio ilerden.de ↄſe.di.4.oīs p̄ſbyter. ſtatutū
eſt vt omnis p̄ſbyter q fontē lapideū hr̄e nō pōt:vas ↄue
niens ad hoc ſolū officiū habeat:qō ex̄ eccleſiā nō depor
teˀ. Debetˀ ġ fons eſſe lapideus.nā ⁊ de ſilice aq̄ in baptiſ
mi p̄ſagiū emanauit. Sed ⁊ xp̄s q eſt fons viuus ē lapis
angularis ⁊ petra. ℂ Hoc quoqȝ notandū eſt ꝙ ꝑ eircū
ciſionē delebaˀ oliȝ peccatū originale:⁊ nūc ꝑ baptiſmū
ca.di.ex quo.extra eo.maiores.ꝑut ſub ti.de circūciſione
dcm̄ eſt. Jdeo aūt originale peccatū oībus nocet:quia qū
Adam peccauit nōduȝ aliqs ex eo fuerat māliter ꝑſemi
natˀ.ca.di.queris.⁊.34.q.3.§.i. Jpſum aūt originale pec
catum ī ipſa aīe infuſione ↄhitur:qꝛ tūc tres principales
vires aīe debilitantur.hoc no.ea.di.nō ex quo in ꝑncipio
Sed cū originale peccatū ↄhitur ſolum ex carnis corru
ptiōe:q̄re iputatur aīe:· Reſpōdeo qꝛ aīa cōdelectaˀ car
ni.vel melius vt ibidē quedā digna retributio notetur.
Anima cui ꝑmi hoīs ꝑus peccādo carnē ipſam corrupit.
vñ mō corruptio carnis aīas corrūpit.hoc no.ea.di.ſi nō
ſanctificatus. ℂ Circa baptiſmi formā notādū ē:ꝙ ſicut
ait Alexander papa tertius ex̄ de baptiſmo.c.i.ſi qs puerꝫ
ter ī aquā imerſerit in noīe pa.⁊ fi.⁊ ſpūs ſācī amē:⁊ non
dixerit:Ego baptiço te ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſcī:non eſt
puer baptiçatus. Sed ⁊ ſi imerſerit ter puerū nihil dicēs
baptiçatus nō eſt. Uerū tꝑe apl̄oꝝ baptiçando nil aliud
dicebāˀ niſi baptiço te ī noīe trinitatis.de ↄſe.di.3.ī ſyno
do:⁊ ita explicite dicebāt:vel ēt implicite:vtpote. Jn no
mine dñi nr̄i ihū xp̄i.⁊ baptiçabāˀ ī ſtagnis ⁊ fluminibˀ.
Sed beatus clemēs ſcōs a beato petro ex ipſiˀ doctrina
vnctionē olei criſmatis addidit. Poſtea leo papa Dama
ſus ⁊ Ambroſius exorciſmos ⁊ bñdictiones ⁊ cereas ſolē
nitates adiecerūt. Baptiſmi aūt forma nō vitiaˀ ſi qd in
ea ſuꝑflue poniˀ.hoc no.ea.di.ſi nō ſanctificaˀ.vt ſi dica
tur. Baptiço te in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti ⁊ dyabo
li.vel Arma virūqȝ cano.vel ſi qd ꝑmittituˀ forme:vt ſi
dicatur. Arma virūqȝ cano.⁊ ego baptiço te ⁊c̄. Si v̄o ali
qd īterponatur:vt ſi dicaˀ:ego baptiço te:⁊ deus eſt:ī no
mīe patris ⁊ fi.⁊c̄.dicūt qdam nō eē baptiçatū.alij v̄o cō
tradicunt. Si aūt v̄boꝝ ordo forme mutetur.vt ſi dicit.
Baptiço te in noīe filij ⁊ p̄ris ⁊ ſpūs ſcī.dicūt nō eē bapti
çatum qꝛ ordo v̄boꝝ de forma eſt. Si v̄o mora nālis ⁊ cō
pendioſa interponaˀ:puta reſpirando:tuſſiendo:vel ſcre
ando nō obeſt. Ceterū forma ipſa ꝑnūciari pōt l̄raliter:
vulgariter:grece:latine ⁊ armenice.hoc legiˀ ⁊ no.ea.di.
mulieri.⁊ ea.ſe. Jdē enī ſunt effectus lȝ voces nō eedem
ſm Ariſto. Unde grecus huc veniēs baptiçat ī ſua lingua
greca ⁊ ecōuerſo:qꝛ apl̄i loquebanˀ varijs linguis. Hinc
eſt ꝙ ſi quis dicit. Baptiço te in noīe genitoris ⁊ nati ſiue
geniti ⁊ ſancti flaminis baptiçatˀ eſt. Bū enī fit baptiſmˀ
ſub noībˀ ſynonimis. Sȝ ſi dicaˀ:mergo te ī noīe p̄ris ⁊c̄.
nō ē baptiſmˀ:qꝛ illō v̄bū mergo nō ē ſynonimū cū illo
verbo baptiço. Non fit ēt baptiſmus ſi dicaˀ:baptiço te ī
noīe triū ꝑſonaꝝ.vel ī noīe trinitatis vel in noīe xp̄i. vel
ſi baptiçauerit in tribus ꝑncipijs aut ī tribˀ filijs aut ī tri
bus paraclitis. vel ſi obmittaˀ aliq̄ ō tribus ꝑſonis:puta
ſpūs ſcī vl̄ fi.vt pa.vel ēt ſi diceret ī noīe p̄rnitatis ⁊ filia
tionis ⁊c̄.nō eēt baptiſmus. Jtē ſi obmitteretˀ hoc prono
men ego dicēdo.baptiço ⁊c̄.tȝ qdē:qꝛ ꝑnomen illud ſub
intelligitur.vñ nō deeſt. Sed ēt ſm Zachariā pp̄ā. ea.
di.retulerūt.ſi ſacerdos ſimplicitate ductus nō intendēs
errorē introducere dixerit. Baptiço te in noīe patria ⁊ fi
lia ⁊ ſpūs ſcā:baptiſmus nō vitiaˀ. Si v̄o dubitaˀ de aliq̄
vtrū ſit baptiçatus vel nō:ſtatuit alexander papa tertius
ex̄ de baptiſmo.c.i.ꝙ baptiçeˀ ſub hac forma. Si es bap
tiçatˀ nō te rebaptiço.ſed ſi nōdū baptiçatˀ es.ego bapti
ço te in noīe pa.⁊ fi.⁊ ſpūs ſcī amen. Adhuc ſi infans nō
pōt naſci.ſȝ ſolū caput:illud baptiçeˀ ꝑus q̈ȝ moriaˀ.ff.ō
reli.⁊ ſum.fu.l.cū in diuerſis. Sed ſi mater in partu mo
riaˀ incidaˀ.⁊ īfans viuˀ de ventre extrahaˀ ⁊ baptiçeˀ.
ℂ Circa patrinos q in baptiſmo ⁊ ↄfirmatiōe neceſſarij
ſunt:dicendū eſt ꝙ vbi infans fari vel credere neſcit pa
trinus interrogaˀ ⁊ rñdet ꝑ eo ⁊ ī eiˀ fide ⁊ ꝑfeſſiōe bap
tiçandus ſaluaˀ. Qō ēt ſm Jſid.ca.di.paruuli.⁊.e.ſe.ī egro
to muto ⁊ ſurdo baptiçandis ↄtingit. Nā ēt legimˀ cyro
phenīſſam mulierē veniſſe ad ieſum ⁊ rogaſſe ꝑ filia ſpi
ritū īmūdū hn̄te.⁊ illā ad ꝑces m̄ris ſaluatā fuiſſe. Aug.
quoqȝ ea.di.nihil.⁊.c.ſe.aſſerit ꝙ rñſio ipſiˀ patrini ad ce
lebritatē.i.ſolēnitatē ꝑtinet ſacr̄i.q.d.nō ad neceſſitateȝ.
Paruulū.n.nō fides illa que ī credētiū volūtate ↄſiſtit:
ſed fidei ſacr̄m fidelē facit.vñ fidelis vocaˀ nō rē ipſam
abnuēdo.i.ꝑfitēdo:ſed ipſiˀ rei ſacr̄m recipiēdo. Sicut ġ
paruuli alieno errore dānati fuerāt:ſic ex aliena ꝑfeſſione
ſaluari poſſe neceſſe eſt.e.di.illud.⁊.e.ſe.q̄re ⁊ cū illi ad ī
telligibilē etatē ꝑuenerit debēt patrini inſinuare illis ꝑ
feſſionē quā ꝑ eis fecerūt. Porro ſacerdos baptiçans ⁊
ep̄s ↄfirmās ſibi illos obligāt ꝙ ō eis curā ſpālē gerāt:qa
enī ipſe non oībˀ pōt curā ſpālē īpēdere.iccirco p̄rino cō
mittit q ſe ꝑ illo fideiuſſoreȝ cōſtituit ꝙ renatū docebit
orōnē dñicā ⁊ ſymbolū fidei quā qlibet xp̄ianus adultˀ
ſcire teneˀ:vel ī lingua latina vel materna.⁊ ſi patrinˀ fi
liolū docere neglexerit grauiſſime peccat. Jtem iuxta au
ctoritatē Leonis pape.e.di.⁊ plures:vnˀ tm̄ dȝ eſſe in ba
ptiſmo ⁊ vnˀ in ↄfirmatōe patrinus ſiue vir ſiue mulier:
⁊ hoc ꝑꝑ ꝑicula q̄ ↄſueuerūt ↄtingere ī ↄiunctionibˀ ma
trimonialibˀ. Jn qbuſdā tū eccleſijs ↄtria ↄſuetudine hoc
derogatū eſt.videˀ ⁊ hoc iō:qm̄ ſi veniat ī dubiū de aliq̄
vtrū ſit baptiçatus vel non qū plures ſūt patrini ⁊ teſtes
baptiſmi.tanto fortius dubiū excludeˀ.⁊ tāto plures ad
inſtruēdū filiolū ſe ↄſtituūt debitores. Jtē ſm canonē.e.

.di.in cathecisſmo ⁊ in baptiſmo ⁊ in con firmatione vnus ⁊ idē patrinus ſufficere pōt vbi neceſſitas cogit: alias ſingulos ſinguli ſuſcipiāt. Uerū baptiçatis ſeu confirmatis patrinoꝝ perfidia qui nō cōſentiūt nō obeſt. Cum igitur patrinus filiolū īſtruere teneaẜ ⁊ ī fide ipſi⁹ baptiçandus ſalueẜ: Nullus debet patrinus effici niſi ſciat dñicā orōnem ⁊ ſymbolum.e.di.non lꝫ.⁊.c.ſe.ī qbus ipſe tenetur filiolum ſuū īſtruere: cū ſit fideiuſſor fidei illi⁹. ⁊ eū debet cuſtodire ꝑ poſſe ne a fide ⁊ iuſticia deuiet: caſtitatem cuſtodiat: iuſtitiā diligat. ⁊ teneat charitatē: vtpote reſponſurus ī die iudicij de oī exceſſu illi⁹. Sunt autē quattuor genera perſonaꝝ quas eccleſia nō ſuſcipit ī patrinos. Primū genus eſt monach⁹: abbas: abbatiſſa: moniales ⁊ hōꝫ Scōm genus ſūt īfideles. Tertiū. illi q nondū ſunt ꝯfirmati.e.di. in baptiſmo. q alios non poſſunt tenere ī baptiſmo vel ī cōfirmatiōe. nō.n. vero debēt vocari fideles: vñ nec veri teſtes eſſe poſſūt. z.q.7. nō pōt. ⁊.ca.ſe. Quartum genus eſt vir ⁊ vxor ſimꝉ.30.q.4. qō videẜ. niſi ꝑus ambo votū emiſerīt caſtitatis. ſi ambo eūdē puerū de fonte leuarent: ſpūales patres eiuſdē fierent. vñ vlterius carnaliter cōmiſceri non debent. nec ēt vt aiunt qdam aliqs de ſacro fonte leuare debet aliquos de ſua conſanguinitate ꝑſertī filiū ꝓpriū vel filiam vel vxoris vel ecōuerſo. extra de cog.ſpi.c.z.⁊.4. q: charitatꝭ dilectio per baptiſmū propagari debet. Baptiſmi ſolēnitate cōpleta itur ad fontes cū triplici letania: ⁊ īde: q: ante baptiſmū ⁊ poſt letanie circa baptiſteriū peragunẜ: pro eo ꝙ ī Apoca. legiẜ: Jris erat in circuitu ſedis. Jris vt ait Beda que fit ſole irradiāte nubes: ⁊ que poſt diluuiū fuit ꝓpitiatiōis indicium ſignificat ītercesſiones ſanctoꝝ. ſedes eccleſiā ſignificat: nubes ſunt viri ſancti. iuxta illud Jſa. Qui ſūt hi q vt nubes volāt q añ aduētū xp̄i ⁊ poſt deuotiſſime pro eccleſia orauerunt ⁊ orant. Fit aūt hic letania circa fontes vſque ad. Sācte Johānes baptiſta ora ꝓ nobis. eo ꝙ ipſe ꝑmus īuenit vel docuit baptiſma. Deīde ſtr̄ cum trina letania rediẜ vſqꝫ ad. Oēs ſancti orate ꝓ nobis: ad oſtendēdū ꝙ ipſi orant ꝓ filio baptiçato: q mortu⁹ fuerat ⁊ reuixit: pierat: ⁊ īuentus eſt: vt in vera fide trinitatis ꝑticipet ſacro baptiſmi: vel vt deū quē cōfeſſus eſt diligat toto corde tota mente ⁊ totis virib⁹. ¶ Sane agunẜ ī qbuſdam eccleſijs ſeptene letanie ante baptiſmū q: oramus ſāctos itercedere ꝓ nobis: vt ſpūs ſanct⁹ cuius gratia ſeptiformis ē veniat ſuper aquā baptiſmi. Jn alijs agunẜ q̄ne dū cathecumini baptiçanẜ: vt de⁹ cuſtodire digneẜ quinqꝫ ſenſus corpoꝝ eoꝝ ne per eos illecebris ſecularib⁹ īcitati purificationē ī baptiſmo acceptā amittant. Trine ēt qñqꝫ poſt baptiſmū agunẜ vt credulitatē trinitatis in qua baptiçati ſunt ⁊ quā ꝓfeſſi ſunt toto corde: tota mente: totiſqꝫ viribus diligāt. Quidā etiā cantāt letaniā in eūdo ad fōtes propter ſpem: ⁊ īde redeūdo ꝓpter rē: ad notandū ꝙ ſcī orant ꝓ baptiçandis: vt ſacramentū vera fide percipiāt: ⁊ ꝓ baptiçatis vt in ſacramēto vere fidei percepto confirmentur. Jn fine letanie fiunt iuxta aplm̄ petitiones: vt. Propiti⁹ eſto parce nobis dñe: ⁊ obſecratōes: vt Per natiuitatē tuā libera nos dñe. ⁊ poſtulatōes: vt Peccatores te rogamus audi nos. Quid ſignificet cantus: poſt baptiſmum dcm̄ eſt ſupra vbi de canticis agitur. Ceteꝝ ī qbuſdam eccleſijs in lectōib⁹ ⁊ letanijs ſenes p̄cedūt ⁊ iuuenes ſubſequūtur. vel q: ſenex ſeru⁹. ſ. eleazar adduxit rebeccā: vt Jſaac iuuenis apprehēderet eā: vel q: in baptiſmo iuueneſcit eccleſia ⁊ renouaẜ vt aqla iuuētus noſtra. Rurſus in qbuſdam eccleſijs dū. iz. lectōes legunẜ letanie dñr: ⁊ eaꝝ duodenarius numer⁹ ꝑ tres quaternarios clericoꝝ īpleẜ qbus oraẜ vt ī baptiçandis doctrīa capiat aploꝝ fide trinitatis ⁊ q̄ttuor v̄tutib⁹ predicatoꝝ.

¶ De cōfirmatione Rubrica.

SExto loco de cōfirmatione dicam⁹. Siqdē poſt baptiſmū ſeqtur ſpūale ſignaculum. ſ. cōfirmatio quo ꝑfectio fiat qñ ad īuocatōē ep̄i ſpūs ſanctus īfunditur ea.di. accepiſti. Baptiçatus aūt ꝯfirmari non pōt niſi demū poſt.7. dies poſt baptiſmū: ꝓpter ſeptē dona ſpūs ſācti qui recipiẜ ī baptiſmo. Nam ꝓ ſingulis donis decet dies ſingulos celebrare. Alij dicūt ꝙ ſtatim poſt baptiſmū ē confirmatio īchoanda ꝓpter rōnem ſcriptam ſub qnta feria cene dñi. vbi agiẜ de olei ꝯſecratōe. Nā ⁊ clemēs papa.i. ſtatuit vt baptiçatus q̄ꝫ citius fieri poſſit cōfirmeẜ: q: nō eſt perfectus xp̄ianus q hoc non neceſſitate ſꝫ īcuria aut voluntate omittit. Hec frontis chriſmatio confirmatio dr̄ q: per eā ſpūs ſcūs daẜ ad augmētū ⁊ robur: extra de ſacra. vnc.c.i. Unde cū ceteras vnctiones ſimplex ſacerdos valeat exhibere hāc non niſi ſummus ſacerdos. ideſt ep̄s dꝫ ꝯferre: extra. de ꝯfir. quāto. q: de ſolis aplīs legiẜ quoꝝ vicarij ſunt ep̄i ꝙ per manus īpoſitionē ſpiritū ſanctum dabāt queādmodū actuū apoſtoloꝝ lectio manifeſtat. Cū audiſſent īgt apoſtoli q erāt hieroſolymis: quia recepiſſet ſamaria verbum dei miſerunt ad eos petrum ⁊ Johannē q cum veniſſent orauerūt ꝓ ipſis vt acciperēt ſpm̄ ſanctū: nōdū enī ī queꝗ̄ illoꝝ venerat ſed baptiçati tantū erant ī noīe dñi ieſu. tūc īponebāt manus ſuꝑ illos ⁊ accipiebant ſpm̄. cui⁹ aduentus ꝑ myſteriū vnctōis deſignatur: q: columba ī quā ſpūs ſcūs ſuper xp̄ꝫ ī baptiſmū deſcendit ad veſpeꝝ ī cathacliſmo reuertens ramū retulit oliue virentis: extra de ſacra vnc.ca. vno. cui⁹ vtriqꝫ ſacramentū Dauid ꝓpheta ꝑnoſcens exhilarandā faciem in oleo ꝑdicauit. Arnoldiſte tamē ꝑfidi heretici dicētes manuū īpoſitionē ſiue cōſolamentū fieri poſſe a quolibꝫ hoīe bono obijciunt ad hoc qō ꝑmiſſū eſt: de eo quod legitur ī actibus apoſtolorū: ꝙ Ananias Saulo ⁊ ſymeon ⁊ luci⁹ ſireñ. ⁊ manaen barnabe ⁊ ſaulo manus īpoſuerunt q tamē nec apoſtoli nec ep̄i fuiſſe legunẜ. ⁊ ex eo qō ꝑdicitur miſerunt ad eos petrū ⁊ Johannē: apparet ꝙ epiſcopi debēt illuc ire vbi ſunt quibus ſit neceſſe manus imponi: cunqꝫ illuc venerint orant ꝓ eis dicentes. Emitte in eos ſeptiformē ſpm̄ ſanctū ⁊c̄. Non.n. diſcipuli dabant ſpiritum ſanctum: ſed orabant vt veniret in eos qbus manus īponebant. Hoc ergo agit ep̄alis ꝯfirmatio baptiçato qō tutor pupillo. Quid enī ꝓdeſt amplā hereditatē filio relinquere: niſi ipſe vel lex aut preſes illi ꝓuideat de tutore. paraclit⁹ qdē eſt ei⁹ conſolator ī xp̄o cuſtos ⁊ tutor qui ſuadēte dyabolo poſſet ſicut ⁊ pupillus ſuā perdere facultatem.i. baptiſmi vtilitatē ſi hunc non haberet tutorē. Jn cōfirmatione ergo totius xp̄iane religionis myſterij plenitudo ꝯpleẜ. ī baptiſmo nāqꝫ per ſpm̄ ſāctū daẜ remiſſio peccatoꝝ. hic aūt ipſe ſpūs īuitaẜ vt veniat ī domū ipſam quam ſanctificauit deſcēdere ⁊ habitare digneẜ: ⁊ ad ep̄i īuocationē īfūdiẜ ea.di. accepiſtis. Uñ vrbanus papa īgt Per man⁹ ep̄alis īpoſitionē ſpūs ſcūs daẜ. ex q̄ cor fidele ad prudentiā ⁊ ꝯſtantiā dilataẜ vt qs plen⁹ ſit xp̄ian⁹. Bis ḡ vngiẜ criſmate baptiçat⁹. ſ. in vertice ⁊ ī fronte. nā ⁊ ipſis apoſtolꝭ bis fuit dat⁹ ſpūs ſanct⁹. Primo ī terra qñ xp̄s exſufflauit ī eos dicēs. Accipite ſpm̄ ſanctū. Secūdo a celo in die penthe. ſed ⁊ ipſi ap̄li receperūt ſpm̄ ſanctū ī baptiſmo. Non enī credendū eſt ipſos non fuiſſe baptiçatos q alios baptiçabāt: vt ꝑmiſſū eſt. Hec ergo duplex baptiçatoꝝ vnctio ſignificat ꝙ ſpūs ſanctus dat⁹ eſt apoſtolis ſemel in terra ad dilectionem proximi: ⁊ ſemel de celo ad dilectionem dei. Unde ad notandum pulchritudinem donorū ſpūs ſcī q̄ ī cōfirmatione cōferunẜ dr̄. Emit

te in eū ſpūꝫ ſapientie ⁊ intellectus ⁊c̄. He ſūt veſtes qb⁹
induuntur filij regis: de quibus dictum eſt. Dedit eis po
teſtatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius: ⁊
de qbus dicit apl's. Quotqt baptiȥati eſtis xp̄m iduiſtis.
Non eni habet xp̄s pro idumēto: q donis ſpūs ſancti qb⁹
xp̄s ab ipſa cōceptione ornat⁹ fuit nō eſt ornatus. ¶ Dif
fert aūt hec vnctio que fit i fronte per ep̄m ab illa que fit
i cerebro ſiue i vertice per ſacerdotē. Primo qꝛ ſꝫ Raba
num de conſe. di. 5. nouiſſime in illa ſignatur ſuper bapti
ȥatum ſpūs ſancti deſcenſio ad habitationē deo cōſecran
dam. in hac vero ſignat̄ vt eiuſdem ſpūs ſcī ſeptiformis
gratia cū plenitudine ſcītatis ſcīe ⁊ v̄tutis venire i hoīe de
claretur. Secūdo differunt qꝛ per illam que fit i vertice
aīa xp̄o deſpōſatur: per iſtā vero ditat̄ ⁊ dotatur. Item p
illā oſtendunt̄ vulnera eſſe ſanata. per hāc plenitudo gr̄a
rum confert̄ qđ ex verbis vtriuſqꝫ vnctōis pōt perpendi
In collatōe n. illi⁹ vnctōis dicit ſacerdos. De⁹ oīpotēs pr̄
dn̄i noſtri ieſu xp̄i q te regenerauit ex aqua ⁊ ſpū ſancto
qqꝫ tibi dedit remiſſionem oīum peccatorum: ipſe te liniat
criſmate ſalutis in vitā eternā. His verbis que eſt ſaluta
tio i vitā eternā per hanc vnctionē obtineri oſtendit̄. ſed
hec verba tranſcendit ep̄s in vnctōe cōfirmatiōis dicens
Emitte i eū ſeptiformē ſpm̄ ſāctū tuū paraclitū de celis.
ſpm̄ ſapiētie ⁊ itellect⁹. ſpūm cōcilij ⁊ fortitudinis. ſpūm
ſcīe ⁊ pietatis: ⁊ iple eū ſpū timoris dn̄i: ⁊ ꝯſigna eū ſigna
culo ſcē crucis: ꝓpitiatus i vitā eternā. ꝯſigna iquā vt ſpi
ritum ſanctū nō amittat. In cōcilio tole. đ ꝯſe. di. 5. dcm̄.
⁊ ca. ſe. dr̄ ꝙ null⁹ debet bis cōfirmari ſicut nec rebaptiȥa
ri. Poſt orōnē quā cōiter dicit ep̄s ſup oēs cōfirmādos ſi
plures ſint: ſingulariter cuilibet frōtē linit i modū cruci
criſmate cū pollice dicēs cuilibꝫ. In noīe pa. ⁊ filij ⁊ ſpūs
ſancti: pax tibi. Que ſalutatio fit ad nouū hoīem q dign⁹
eſt ſalutari ꝓpter vite nouitatē. ⁊ q ſm̄ deū creatus eſt i iu
ſticia ⁊ ſanctitate ⁊ veritate. Interim eni euꝫ erat vetus n̄
erat ſalutandus ſed tantū erat ꝓ eo orandū. Ideo autem
fit i modū crucis ⁊ cū criſmate ſicut ⁊ oīa criſmata cū cru
cis figura ꝑficiunt̄. de cōſe. di. 5. nūqđ. vt appareat ꝙ eſt
illius per cui⁹ crucē redemptus eſt: ſine quo ſignaculo nō
oportet nos ante deū repūtari. Qđ fit cū pollice: qꝛ ille in
cōſecratiōe pontificis eſt ad hoc ſpālirer conſecrat⁹. Uel
qꝛ oē datū optimū deſcendit a patre luminū: iđ in fronte:
qꝛ ibi melius ⁊ citi⁹ videt̄: vt ſic exterminator angelus vi
dens eū hoc ſigno munitū ad ſe nō pertinere pertranſeat
ſicut ptranſiuit domos hebreoꝝ i egypto vbi vidit vtrū
qꝫ poſtem linitū ſang. ag. ⁊ ꝑcuſſit p̄mogenita egyptiorum
i domibus vbi hoc ſignū nō erat. Quid enim eſt ſanguis
agni niſi fides paſſionis xp̄i. vtercqꝫ poſtis hoc ſanguine li
nitur cū fidē paſſionis xp̄i i corꝑe ⁊ mēte geſtamus. i cor
pore p myſteriū. i mente per efficaciā. Ideoqꝫ fit in frōte
qꝛ perfectoꝝ eſt nō i occulto ſed i manifeſto xp̄i nomē ſp
habere. Hinc eſt qđ Joannes apl's ait. Uidi ſupra montē
ſyon agnū ſtantē ⁊ cū eo. 144. milia habētes nomē eius ⁊
nomē patris ei⁹ ſcriptū i frontib⁹ ſuis. Stare eni ⁊ in mon
te ⁊ cū agno perfectoꝝ eſt: ⁊ perfectio i cōfirmatione dat̄
vt p̄miſſum: Melius quoqꝫ i fronte ifigitur i quo ſūmus
pontifex laminā aurcam figebat i qua ſcriptū erat ineffa
bile nomē dn̄i: ⁊ vt baptiȥatus libere confiteat̄: ꝙ credit:
extra de ſacra vnc. qꝛ corde credit̄ ad iuſticiam. ore autem
ꝯfeſſio fit ad ſalutē. n. ēōr ei⁹ qđ dn̄s ait. Qui me cōfeſſus
fuerit coram hoīb⁹ ⁊c̄. Subſequenter ep̄s cōfirmatū ꝑcu
tit i faciem. Primo vt tenati⁹ memorie teneat ſe hoc ſacr̄m
recepiſſe. Secūdo qꝛ hoc ſacramētū dat̄ baptiȥato ad ro
bur fidei: vt p̄miſſū ē: vt. vꝫ. ſit ita fortis i fide i baptiſmo
ſuſcepta: ꝙ vlteri⁹ coram quocūqꝫ confiteri nomen xp̄i n̄
erubeſcat. Tertio hec percuſſio repūtat manuū impoſitio
nem: qm̄ apoſtoli per man⁹ impoſitōem cōfirmabāt. Quar
to ad terrēdū malignū ſpūꝫ vt fugiat: ⁊ ne redire audeat:
ſicut fecit btūs Benedict⁹ liberans per alapā monachum
q ab maligno ſpū vexabat̄ vt legitur i dialogo grego. li. 2.
ca. 32. Duo ergo facit ep̄s: p̄mū qꝛ eum vngit i fronte. ſecū
dum qꝛ ipſū percutit i facie. Unctio ſignificat vnguentum
gr̄e quantū ad actus audaces aggrediēdi ea que ꝑtinent
ad fidem. ꝑcuſſio vero fit ne vlterius cōfundat̄: aut time
at cōfiteri nomen xp̄i. q. d. ep̄s cōfirmato: ita ſis fortis vt
quicunqꝫ ſic te percuſſerit: vel quocūqꝫ alio mō tibi confeſ
ſionem fecerit: ꝓ eo qꝛ xp̄i fidem cōfiteris: tu in his oīb⁹
nō erubeſcas. percuſſi eni i facie erubeſcere ſolent. Sil'r
ēt fit alicubi ꝓpter eandē cauſā militib⁹ nouis. Fieri pōt
cōfirmatio i campo: melius tamē fit i eccleſia aut i atrio
eccleſie. In bucardo. li. 4. ca. ep̄s. In cōcilio aurela. de cō
ſe. di. 5. vt ieiunij: ſtatutū eſt vt ſacramētū ꝯfirmatōis a ie
iunis: ⁊ iuuenib⁹ ꝑfecte etatis puta. 12. vel. 15. annorū ſeu
adultis monitis p̄us peccata ꝯfiteri ꝯferat̄. hodie tamen
qꝫ citius pōt hoc fiat vt p̄miſſū eſt. Criſmato āt aliquo pā
no albo frons ſua circumcingitur: ne recens vnctio deflu
at aut deleat̄: ⁊ ſeptīa die deponit̄ ſicut ſupra vbi agit̄ de
baptiſmo dc̄m eſt. Et i concilio beluaceñ. de conſe. di. 4.
ſi qs noluerit. dr̄. ꝙ pann⁹ criſmalis quo caput pueri i frō
te per ep̄m vel in vertice per p̄ſbyterū criſmati circūcigi
tur: pōt iterū ſuper aliū baptiȥatū iponi. Item non cōfir
matus non pōt aliū tenere i baptiſmo vel i cōfirmatione
nec vir ⁊ vxor vel cōſanguine⁹ vel etiā plures teneant cō
firmandū: put in baptiſmo dictum eſt.

Rubrica.

¶ De miſſa.

Septimo loco de miſſa huius diei dicen
dum eſt. In qua qdem plura ſunt nota
bilia. Primo ꝙ ante miſſam altaria co
operiunt̄: qđ fit qꝛ iam eccleſia icipit re
ſurrectionis preludia celebrare. Ma
gna eni pars hui⁹ officij ad illam ꝑtinet.
⁊ in reſurrectōe xp̄s q per altare ſignifi
catur ſtola corporis idutus eſt. Itē miniſtri altaris precio
ſis ⁊ ſplendidis ſunt veſtib⁹ decorati ad ſignificandum ꝙ
neophiti ſunt idumentis v̄tutum ornati. Item miſſa ideo
nō cantat̄ ſolito more. qꝛ i ea non dr̄ introit⁹ q ē caput miſ
ſe eo ꝙ ille q eſt caput ⁊ p̄ncipiū noſtrum ſubtract⁹ eſt ⁊ in
ſepulchro ſtlet. ⁊ nocte reſurrectiōis lꝫ reſurrexiſſet: tū a
ſuis neſciebatur. vñ cum maria magdalena inuenit monu
mentū vacuū credidit eū eſſe ſublatū. Hac enim die ⁊ in
vigilia penthecoſtes ſeruamus antiquū eccleſie morem:
q fuit ante papā Celeſtinū ſm̄ quē itroitus i miſſa nō di
cebatur: ſed a kyrieleyſon icipiebatur: Incipit ergo a ky
rieleyſon officium quod eſt quedam vox leticie: de hac ꝙ
neophiti ſunt renati rogat eccleſia vt dn̄s eos in nouitate
ꝯſeruare dignet̄. Oia eni q̄ dicunt̄ vſqꝫ ad euangeliū ad
eos referunt̄. Sequitur Gloria i excelſis. qđ ideo cātatur.
Primo qꝛ pax data eſt renatis que ab angelis nūciata eſt
i nocte natiuitatis. cum ergo ipſi ſint renouati gr̄a dei poſ
ſunt cantare cum angelis. Secūdo ideo quoniā angeli q
p̄mo illud nato dn̄o cantauerunt: ꝓ renatis in baptiſmo
gloriārur. Tertio qꝛ reſurrectio xp̄i ꝓxima eſt: ideo dicit̄
iſte angelicus cantus: ⁊ cū ipſis angelis chorus exultat ꝑ
ſonanti melodia ⁊ campane ſiue ſigna etiā concrepant q̄
hactenus fuere muta. Collecta: etiam de renatis manife
ſta eſt que eſt. Deus q hanc ſacratiſſimam noctem gloria
dn̄ice reſurrectōis illuſtras: ꝯſerua i noua familie tue ꝓ
genie ſpūm adoptionis quem dediſti ⁊c̄. Cui premittitur
Dn̄s vobiſcū: ⁊ non Pax: vt iā dicet̄. Similiter epiſtola
refert̄ ad eos. vꝫ. Si cōſurrexiſtis cum xp̄o que ſurſum
ſunt querite vbi xp̄s eſt. i dexterā dei ſedēs. ad colloceñ.

z.ca.q.d.reſurrexiſtis i baptiſmo a peccatis:ſicut chriſtus
reſurrexit ab oīb⁹ īfirmitatib⁹ ſuis.Sz ad qd debēt labo
rare reſurgētes:niſi q̄ ſurſū ſūt obtineāt. Jō dr̄. Que ſur-
ſum ſunt ſapite nō q̄ ſup terrā.i.celeſtia nō terrena vobis
ſapiāt:ꝛ addit̄:mortui.n.eſtis:ꝛ vita vr̄a abſcōdita ē cum
xp̄o i glīa:mortui.n.eſtis peccato:ꝛ mortui eſtis vobis: vt
iā nō vobis ſed dn̄o viuatis.ſicut dicit apl's:viuo ego iam
nō ego ſed viuit in me xp̄s.Uita aūt nr̄a abſcōdita ē ī dō.
iō qꝛ nōdū apparet qd futuri eſtis.ſed cū apparuerit xp̄s
vita vr̄a apparebitis cū ipſo i gloria. Ecce ad qd debeant
tēdere neophiti.ſ.vt ſint ꝛ appareant cum xp̄o i gloria.ad
quā repn̄tandū miſtri altaris ſolēnes veſtes īduūt vel vt
renatoꝝ ſtolam īnocētie demōſtrēt.i epiſtola vero bapti
ʒati īſtruunt̄.Poſt epl'am v̄o ſeqtur all'a.qđ eſt vox ange
lica ſiue canticū angeloꝝ.ſicut oſtendit Johānes ī Apo.
dicens.Audiui quaſi vocē tubaꝝ multaꝝ i celo dicentiū
all'a:qꝛ āgeli gloriant̄ ꝑpter baptiʒatos a dyaboli ſeruitu
te ereptos ꝛ ad fidem cōuerſos.ꝛ dr̄ all'a ſine graduali ad
ſignificandum ꝙ caput noſtrum qeſcit. vbi enī eſt quies
ibi non eſt motus. vbi autem non eſt motus. ibi non eſt
aſcenſus de gradu i gradū quod ſignificat graduale. Jō
āt graduale nō dr̄:qꝛ baptiʒati nōdū ꝑ opa i v̄tutib⁹ gra
dū fecerūt.Dr̄ āt tract⁹ q ſignificat patiētiā per quā expe
ctare debēt gloriā ſempiternā quā ſequēs ſabbatū in al
bis repn̄tat.Jn quo ſabbato nō cantat̄ graduale: qꝛ ibi n̄
eſt neceſſariū bonū opus vel tract⁹:qꝛ nec patientia. ſed
duplex all'a ꝑ duplici gloria.ſ.aīe ꝛ corꝑis.de hoc ſub ti.đ
ſeptem dieb⁹ poſt paſcha dicet̄:ꝛ p̄ter morē ante tractus
ponit̄ all'a quod eſt q̄dam vox letitie:ad notandum leti-
tiam neophitoꝝ quam habēt de ſp̄uali nouitate.Sed qꝛ
graues ſunt labores vie:ſeqtur tract⁹ q dr̄ a trahendo.Ad
idem tamen īuitant̄ neophiti ī verſu alleluia. ꝛ in tractu
vz.ad dei laudē. Nam all'a ſonat. Laudate dn̄m:ꝛ ī ver-
ſu all'a dr̄.Cōfitemini dn̄o.i.laudate dn̄m:ꝛ additur cā:qm̄
bonus eſt i ſe ꝛ i nobis cum quibus miſericorditer ꝛ beni
gne egit dimittēdo peccata i baptiſmo.ꝛ cātat̄ tono reſur
rectionis.ſ.octauo.Sed qꝛ effect⁹ benignitatꝭ poſſet eſſe
ad tp̄s:ideo ſubdit̄:qm̄ in ſeculum miſericordia eius.Ad
idē etiā īuitant̄ in tractu.ſ. Laudate dn̄m oēs gentes ꝛc.
qm̄ cōfirmata eſt ꝛc.reuera firmat̄ miſericordia q̄ i eter-
num durat ſicut ī verſu all'a dcm̄ eſt. Hec aūt duo.ſ.miſe
ricordia ꝛ veritas i pſalmis iungunt̄:vt nec miſericordia
īiuſta nec veritas nimis auſtera credat̄.45.diſti.diſcipli-
na.24.q.4.nō ē īiuſta.Quare duplices laudes dicuntur
ꝛ q̄re tract⁹ ꝛ quare ſub humiliori ligua dr̄:ſub ti.đ.7.die
bus poſt paſcha dicetur. Secūdo ꝛ all'a iō prius q̄ȝ tract⁹
dr̄:qꝛ hebrea ligua mater eſt nobiliſſima oīuz liguaꝝ ꝑꝑ
auctoritatē diue ſcripture.latina vero īferior quaſi filia.
Preterea all'a ſignificat iudeos p̄us cōuerſos.tract⁹ gen-
tiles poſtea credētes. Tertio dr̄ p̄mo all'a in memoriam
p̄oris ſtatus ade.Sequitur tract⁹ in memoriā ſequentis.
Precedit ēt all'a ꝑpter gaudiū reuertētiū de captiuitate
babylonica.Jn alys v̄o dieb⁹ graduale p̄cedit all'a ꝑpter
ꝑfectū ꝑficiētiū.Deīde ſeqt̄ euāgeliū.Ueſpe āt ſabbati
que luceſcit ī p̄ma ſabbati.Matthei.28.ca.ī quo de ſolli
citudine mulieꝝ circa dn̄i ſepulchꝝ:ꝛ de miſterio ange
loꝝ:ꝛ de reſurrectōe ſaluatoris agit̄.vſq; nūc.n.fuit ſacri
ficiū neophitoꝝ:ſed de hic reſurrectio ad memoriā reuo
cat̄.¶ Et nota ꝙ veſpere ſabbati hic accipit̄ ꝑ nocte. ꝛ ē
ſēſus:veſpe ſabbati.i.ī nocte ſabbati.Sed qꝛ credi poſſet
ꝙ veniſſēt mulieres ī p̄ncipio noctꝭ vel in medio: idcirco
adiunctū ē q̄ luceſſit ī p̄ma ſabbati.i.q̄ ꝑtinet ad lucē p̄mi
ſabbati. Luceſſerat enī iam qn̄ venerat maria magdale-
na:ꝛ altera maria videre ſepulchꝝ ꝛc. Ante euāgeliū āt
non portat̄ lumē:nec ēt in qbuſdam eccleſys candelabra
cū luminarys ſtant ad miſſā ſuper altare. Primo qa ille
q ē lumē nōdū nobis reddit⁹ ē:qm̄ eius reſurrectio nōdū
erat manifeſta:īmo credebat̄ adhuc in ſepulchro latere
Secūdo qꝛ mulieres xp̄z nō deū: ſed ſolūmodo eſſe mor
talem credentes:occulte ſine lumine ibant ad ſepulchꝝ
vt vngerēt corpus iheſu.Tertio ad notandū cecitatē cor
dis ignorantiū ipſū reſurgere poſſe.Jncenſum tamen fer
tur ī ſignū ꝙ mulieres tulerunt aromata vt vngerēt illꝫ
Rurſus accēſa luminaria nō ferunt̄ ſed īcenſū ſic:ad no
tandū ꝙ tunc orōnis affectio que ꝑ īcenſum exp̄mit̄ aīs
īfirmoꝝ non deerat:ſed v̄itatis lux q̄ ꝑ accēſa luminaria
deſignatur:eis certitudinal'r nō clarebat ꝑpter dn̄i ſepul
turam.Poſt euangeliuz non dr̄ Credo: vt per hoc īfirmo
rum animoꝝ dubitatio denotet̄. Quedā tamen eccleſie
dicūt hac die Credo ꝛ per totā ſequētē hebdomadā: quo
renati aſſueuerāt ſe ī deuz tēdere:ꝛ ea que de xp̄o dicta
ſūt in euāgelio firmiſſime credere.Offertoriū quoq; nō
dr̄ ī quo ſignificat̄ p̄mo ſilentia mulieꝝ q̄ territe quaſi cū
ſilentio receſſerunt a monumēto ad qđ iuerāt vt xp̄o vn
guentū offerrent.Scđo ꝙ ipſe venientes iuxta legꝭ man
datū vngere corp⁹ iheſu latēter venerūt ad ſepulchꝝ ꝛ ꝯ
illud ī ſilentio ſteterunt timentes rn̄dere angelo vel cu-
ſtodib⁹ ſepulchri:ergo caꝝ more cantores ſilent. Tertio
qꝛ nondū ſurrexit qui det nobis qđ offerre poſſumus.Cā-
tat̄ aūt Scūs ſcūs ſcūs.qđ eſt angelorū canticū:qꝛ ange-
li tāq; nihil timētes ī ſepultura dn̄i:ꝛ ei⁹ reſurrectōe quā
non tacuerūt ſuū habuerūt myſteriū. Jn canone etiā.ſcꝫ
īfra actōem fit mentio de renatis.Agnus dei non cantat̄
tum qꝛ nōdū ſurrexit ꝙ ipſi ſcirent q ī die reſurrectionis
dixit diſcipul'.Pax vobis.tū qꝛ diſcipuli tūc deſꝑauerant
nec; credebāt euz eē deū q redimeret iſrl'. Un̄ cleophas
dixit. Nos ſperabam⁹ ꝙ ipſe eēt redēpturus iſrael.q.d.iā
nō ſperam⁹ īmo deſꝑamus.Sz ꝛ mulieres q̄ venerūt ad
monumētū credētes corp⁹ ſublatū eē:nō credebāt ꝙ ipe
pctā mūdi tollere poſſet. Un̄ ꝛ maria magdalena q̄ fuit
magꝭ ſollicita audiuit a dn̄o. Noli me tāgere.nōdū enim
aſcēdi ad p̄rēz meū:ſubaudi ī corde tuo.i.nōdū credis me
eē eq̄lē p̄ri.q nō credis me tollere poſſe pctā mūdi. Jn q-
buſdā tn̄ eccleſys dr̄ ter. Agn⁹ dei. ſine. Dona nobis pa.
nō dat̄ ēt pax ī deteſtatōem oſculi ꝓditoris:ꝛ qꝛ xp̄s q eſt
vera pax nr̄a nōdū pacē nūciauit:qꝛ nōdū ſurrexit q ī die
reſurrectōis apl'is ait. Pax vob̄. vn̄ forte hic mod⁹ ſaluta
tionis.ſ.Pax vob̄ ab ep̄o ī p̄ncipio h⁹ miſſe nō dicit̄ ſꝫ diſ
fert̄:vt nouā ſalutatōez ī die reſurrectionis ſue ꝑpl's affe
ctuoſius āplectat̄. Jn aliqb⁹ tn̄ eccleſys pax dat̄ eo ꝙ glo
ria i excelſis cantat̄.Poſtcōio ēt nō cātat̄.p̄io ad notan-
dum ꝙ nō erāt tūc q ī fide xp̄i cōicarēt.Scđo qꝛ baptiʒa
ti nōdū cōicauerūt:ſꝫ ī die paſche cōicare debent. Tertio
qꝛ nōdū ſurrexit q nob̄ dat ꝙ cōicem⁹. Quarto qꝛ veſpe
q̄ ſequūt̄ vicē obtinēt poſtcōionis.Quīto qꝛ oēs tacuerūt
ī xp̄i ꝯphēſione ꝛ crucifixiōe:iō cātores tacēt. Cantorib⁹
igr̄ tacētib⁹ ſacerdos ſuū īplet offm̄:qꝛ apl'is d̄ reſurrectōe
dubitātib⁹ ꝛ mlierib⁹ timētib⁹ ꝛ nil dicētib⁹:xp̄s ipe ꝑ ſuā
glīoſā appitōez qb⁹ voluit fec̄ ſe māifeſtū.Cōſeq̄nter iter
cenādū.i.dū ſacerdos cōicat adycuīt̄ breuiſſime veſpe.ſ.
Laudate dn̄z oēs gētes.q̄ q̄ſi n̄ ſūt veſpe.qꝛ ſabbatū eter
ne qetꝭ:qđ ꝑ h̄ ſabbatū figurat̄ nullā hꝫ veſꝑaz.fit ēt offm̄
breue ꝑꝑ ipos neophitos qb⁹ oīa d̄bēt breuiter cātari:ma
xime p̄.die ne eis gn̄et̄ faſtidiuz ex plixitate. vn̄ ſub vna
collecta miſſa ꝛ veſpe claudūt̄ ne forte ſi finita miſſa dice
rent̄ veſpe neophiti nō auditꝭ veſꝑis recederēt credētes
hr̄e licētiā abeūdi vn̄ iō totū offm̄ ſub vna orōne cōplet̄.
qm̄ ſacrꝫ baptiſmi ī xp̄i paſſiōe ꝯſumat̄. vel iō dies hec ī
miſſa n̄ ī veſꝑa termiat̄ vt xp̄s q nos morte redemit ſine
fine laudetur:q ē ī ſecula bn̄dict⁹. Jn qbuſdā āt eccleſys

cantat̃ ꝑs. Laudate dñꝫ. ſine glĩa. q꞉ filius ꝗ eſt tertia pſo
na ĩ trinitate nõdũ ſcit̃ eſſe nobis redditus. Rurſus inui/
tant̃ neophiti ad laudẽ dñi ꝑ pſalmũ illũ. Laudate. ⁊ ipſi
ſe laudare rñdẽt dicẽtes: q̃ ſi vnꝰ hõ ꝑ ſe vel ꝑ alios. Ma/
gnificat aĩa mea dñm. Hoc ſabbatũ ꝑuilegiatũ ẽ: q꞉ ĩ eo fi
unt ordines. cathecumini poſt baptiçant̃. cereus benedi/
citur: ⁊ plures lectiones leguntur.

Rubrica.

¶ De ſancto die paſche.

SEquitur videre ð feſto paſchali de q̊ ꝑmo
aliq̃ generalia ꝑmittemꝰ. cõſequẽter vo
de nocturno huiꝰ diei officio. poſtmodũ
de diurno aliqua ſupponemꝰ. Siqdem
tempus paſchale ſignificat tẽpus illud
qð erit poſt diẽ iudicij. qñ. vꝫ. ad patriã
vite quã ꝑ adã amiſimus deo ꝓpitiante
regrediemur: qua cõſideratione põt dici hoc tempus re
greſſionis. qð tamẽ ĩcipit ĩ octaua. In hac aũt die reſurre
xit dñs que eſt mundi ꝑma: ⁊ rediẽs ad caput eſt octaua:
vt dicet̃ ĩ ꝓhemio ſeptime ꝑtis ð qua dr̃ ĩ paralipomenõ
ĩ ti. pſalmoꝝ. Quã octauã ſicut ſeptẽ mũdi etates ꝑcedũt
quarũ ſex ſunt viuentiũ ⁊ ſeptia dormientiũ: ſic ⁊ ſeptem
dies nr̃e recõciliatõis hanc diẽ ꝑcedunt. ſic quoqꝫ ſeptẽ
dñice a Circũdederunt vſqꝫ ad Letare hierl'ꝫ ꝑceſſerunt
q̃s ĩterpoſita dñice paſſionis memoria: hec dñica octaue
etatis repñtatiua ſequit̃. ĩ qua ẽt repñtatur ꝙ ſicut octa/
ua eſt eadẽ cũ ꝑma: ſic reſtituetur hõ ĩ idipꝫ: ⁊ ad id quod
fuerat ꝯditus: imo ſupra ꝑme originis reparabit̃ dignita
tem ⁊ ꝯſequetur corꝑis ⁊ aĩe feliciſſimaꝫ ĩmortalitatem.
Qualr̃ dñs tribus diebus ⁊ tribꝰ noctibꝰ fuit in ſepulchro
⁊ qua hora reſurrexerit: ⁊ q̃ hora hoc tꝑe debet dici offiñ
matutinũ: ⁊ q̃re hac die paſcha celebrat̃: dcm̃ eſt ſub q̃r/
ta feria cene dñi: ⁊ ſub ſabbato ſcõ. ¶ Sane paſca grecũ
nomẽ eſt qð hebraice dicit̃ phaſe: qð latine trãſitus iter/
pretat̃ ſꝫm Bedã. Non ergo dr̃ paſcha a paſſione ex eo q꞉
paſſim grece dr̃ pati latine. ſꝫ dicitur a trãſitu. ⁊ hoc ꝑmo
ſꝫm hiſtoriã ex eo ꝙ exterminator ãgelus vidẽs ſanguinẽ
ĩ foribus iſraelitaꝝ ꝑtrãſijt nec eos ꝑcuſſit. tũc ẽt ppl's ex
egypto trãſiuit. i. exiuit tertiaqꝫ die mar̃ rubrũ ꝑtrãſiuit.
Scðo ſꝫ allegoriã: q꞉ eccleſia ĩ hꝫ tꝑe trãſit ꝑ baptiſmũ ab
ĩfidelitate ad fidẽ. Tertio ſꝫ tropologiã qm̃ hꝫ tꝑe tranſi
mus ꝑ ꝯtritõeꝫ ⁊ ꝯfeſſiõeꝫ de vitijs ad v̾tutes vt ĩfra dice
tur. Quarto ſꝫ anagogen q꞉ nũc xp̃s trãſijt a mortalitate
ad ĩmortalitatẽ: ⁊ faciet etiã nos trãſire. vñ ĩ euãgelio. Cũ
vidiſſet ih̃s ıgt: q꞉ venit hora vt trãſiret de hoc mũdo ad
patrẽ ⁊c̃. Noiamꝰ ãt hãc diẽ greco ⁊ nõ hebraico vocabu/
lo. lꝫ lĩgua hebrea dignior ſit tãqꝫ mr̃. ꝑ̃ ne ĩ hꝫ videamur
iudaiçare. ſcðo ne ĩ hoc imitemur q̊ſdã hereticos dicẽtes
euãgeliũ ſine ceremonialibꝰ ñ ſufficere ad ſalutẽ. Itẽ vti
mur greco ⁊ ñ latino vocabulo ꝑꝑ auctoritateꝫ: qm̃ greca
lingua antiqtus rome ⁊ ĩ italia tãte fuit auctis: vt nõ ſolũ
dies ſolẽnes grecis noĩbꝰ nũcuparent̃ vt paſcha. penthe.
hypopanti ⁊ epiphania: verũ ẽt dignitates: vt apl's. cus: pa
triarcha: archiep̃s: ep̃s ⁊ hꝫ. Iſidorus tñ dicit ꝙ paſche vo
cabulũ non grecũ. ſꝫ hebraicũ eſt. ⁊ Innocen. tertiꝰ dicit ĩ
quodam ſermone ꝙ paſcha hebraice dr̃ a phaſe qð ẽ trã/
ſitus. grece v̾o a phaſin qð eſt paſſio. Aug. dicit ꝙ hꝫ nomẽ
paſcha ꝑ diuinã diſpoſitõeꝫ ꝯpactũ ẽ ex hꝫ noĩe greco paſ
ſie qð paſſio iterꝑtat̃: ⁊ ex hꝫ noĩe hebreo phaſe qð tranſi/
tus iterꝑtat̃. nã hec duo ꝯueniũt ĩ hꝫ noĩe paſcha: tã ſꝫm ſi
gnificatõeꝫ q̃ꝫ ſꝫm vocẽ. ſꝫm ſignificatiõem qm̃ ĩ paſſione
xp̃i fuit eiꝰ tranſitꝰ. vnde merito hoc nomẽ hꝫ ĩtellectum
vtriuſqꝫ noĩs: ⁊ ẽ latinũ: vt ſic ex duabꝰ lĩguis fiat tertia. ſ.
latina. ⁊ eſt hꝫ nomẽ paſcha ꝑme ðclinatõis ⁊ neutri gene
ris: qð ſolũ ĩ tribus grecis noĩbꝰ ĩuenit̃. ſ. paſcha: manna ⁊
mãmona. Uel ẽ tertie ðclinatõis: vt dicat̃ paſcha paſcha
tis: ſic dr̃ fãtaſma: atis. Uocat̃ autẽ paſcha ipſa dies reſur
rectõis ⁊ ẽt tẽpꝰ a dñica ĩ ramis palmaꝝ vſqꝫ ad octauas
paſche. q꞉ ĩ dñica ipſa ĩducebat̃ agnꝰ ꝗ ĩ q̄rta feria ĩmola
ri debebat. Uerũtñ ſꝫm vulgi cõſuetudinẽ dñica ĩ ramis
palmaꝝ dr̃ paſca floridũ feria ſexta paſche. Hodierna v̾o
dies paſcha olim: tamẽ ꝓprie dicebat̃ paſcha die illa ĩ q̃
agnus ĩmolabat̃. Solẽnitas paſche autẽ anthonomatice
dr̃ ſolẽnitas ſolẽnitatũ eo ꝙ ceteras ſolẽnitates huiꝰ ſolẽ
nitatis nobilitas antecedit: ⁊ oẽs dies dñici ſũt octaue hu
ius feſti: vt dicet̃ ĩ ꝓhemio ſeptime ꝑtis. ⁊ in ea oẽs leticie
ĩſignia ꝓponunt̃. tẽplũ quoqꝫ mũdat̃ ⁊ ornat̃ ĩ parietibꝰ:
q꞉ ĩ eis cortine ⁊ pallia extẽdunt̃: ⁊ ĩ choro dorſalia ⁊ tape
ta extẽdunt̃ ⁊ bãchalia diſponunt̃. Uelamẽ etiã qð erat
ante crucẽ vel ĩ altũ dirigit̃ vel remouet̃ vel retro altare
ponitur ad notandum ꝙ ꝑus occulta: mõ ſunt manifeſta.
altare quoqꝫ ſuis ornamẽtis decorat̃: vt in qbuſdaꝫ eccle
ſijs vexillis que ſignificãt victoriã ieſu xp̃i crucibꝰ ⁊ alijs.
De q̊ ⁊ de velaminibꝰ triũ coloꝝ q̃ hac die ĩ tribꝰ lectõibꝰ
de altari remouent̃ ⁊ de triplici ornatu material' templi
dcm̃ eſt ĩ ꝑma ꝑte ſub ti. de picturis. Miniſtri quoqꝫ ad
decorem huiꝰ ſolẽnitatis ſe balneis ꝑlauant: barbas ⁊ co/
ronas tõdũt: capillos deponũt: veſtes ſiue cappas nigras
deponũt ⁊ albas idnũt que lꝫ ad decorẽ fiant: ad ꝑñalez
quoqꝫ hoĩem referunt̃. Non enĩ lauamur ad voluptateꝫ
ſed ad ſignificationẽ: vt. ſ. per exteriorẽ lotõeꝫ corꝑis: ite/
riorem aĩe debere fieri oſtẽdamꝰ. barbas ⁊ coronis tũde
re: eſt ſuperfluitates ⁊ vitia deponere: capillos ſuꝑ aures
tondere eſt qñqꝫ ſenſus corꝑis ad ſeruiẽdũ ðo expeditos
hr̃e. nigras veſtes ſiue cappas exuere eſt aſꝑitatẽ peniten
tie deponere. albas ſiue ſuppellicia ĩduere: eſt ſtolã ĩmor
talitatis firmiter expectare. vel ꝑ veſtẽ albã ſignificamꝰ
ĩnocentie ſtolã renatoꝝ: vel per hꝫ repñtamus hodiernã
apparitõeꝫ angeloꝝ ꝗ in veſtibꝰ albis apparuerũt. In hac
ſcã die nil qð a ſacerdote nõ ſit bñdictũ comedere debe/
mus: q꞉ inimicꝰ noſter nũc nos magis ſatagit ſupplantare
Unde ĩ qbuſdã locis queeũqꝫ comedi debent ad eccl'iaꝫ
portant̃: ⁊ ĩ atrio vel veſtib'lo eccleſie cũ cruce ⁊ aqua bñ/
dicta ⁊ in veſtibꝰ ſacris a ſacerdote bñdicunt̃. Hinc eſt ꝙ
hodie agnꝰ a ſacerdote bñdicit̃: ad repñtãdũ ꝙ deꝰ ꝑ moy
ſẽ ⁊ ꝓplm agnũ comedi iuſſit ĩ figurã ih̃u xp̃i: cuius ſãguie
oĩa ꝑmogenita ſibi ð mũdo redemit ⁊ angelo ĩ nocte illa
oĩa ꝑgẽita in egypto ꝑcutiẽte ꝓplꝫ ſuũ ſeruauit agni ſãguie
ꝑnotatũ. Agnus aũt ſꝫm romanũ ordinẽ ñ ad altare ſꝫ ad
menſam benedicit̃. In qbuſdam ẽt locis benedicit̃ lac ⁊
mel ĩ memoriã eius qð dñs iqt patribꝰ noſtris Abraham
Iſaac ⁊ Jacob. Introducam vos ĩ terrã fluentẽ lac ⁊ mel
Nullus dꝫ ẽt vnqꝫ aliqd comedere niſi ꝑus ſaltem ſigno
crucis facto. Uñ legit̃ in dialogo gregorij pape li. i. i. ca. 4
ꝙ cũ quedã monialis iret ꝑ hortũ lactucã ſine benedicti
one comedit: ⁊ ſil' demonẽ ꝗ ſuꝑ eã erat ſuſcepit qui eam
multũ vexauit. Nos quoqꝫ vidimꝰ ĩ ciuitate bonoñ. puel
lam a duobꝰ ſpiritibꝰ ĩmundis ⁊ malignis triẽnio vexatã.
Cũqꝫ a quodã perito volẽte illos cũ exorciſmis ⁊ abiura/
tionibus ab hũano corꝑe pellere: iterrogarent̃ qualr̃ cor
pus mulieris ĩtraſſẽt: rñderũt ꝙ ſedebãt ĩ quodam malo
granato qð ipa puella comederat: ꝗ tandẽ v̾tute adiurati
onũ nobis ꝑñtibꝰ ab hũano corꝑe receſſerũt. In qbuſdaꝫ
quoqꝫ locis hac die ĩ aleis ĩ natali ꝑlati cũ ſuis clericis lu
dunt. vel in clauſtris vel in domibꝰ ep̃alibus. ita vt etiam
deſcendãt ad ludũ pile: vel ẽt ad coreas ⁊ cantꝰ: qð voca
tur libertas decembrica: q꞉ antiqtus cõſuetudo fuit apð
gentiles ꝙ hꝫ mẽſe ſerui: paſtores: ⁊ ancille q̃dã libertate
fruerent̃: ⁊ cũ dñis ſuis dñarent̃: ⁊ cũ eis facerent feſta ⁊
cõuiuia poſt collectas meſſes. laudabiliꝰ tñ ẽ a talibꝰ abſti
nere. In pleriſqꝫ ẽt regiõibꝰ mlieres ſcða die poſt paſcha

verberant maritos ſuos. die vero tertia mariti vxores ſu
as. Sicut ⁊ antiqtus licebat ſeruis dños ſaltem ī crimine
adulterij accuſare ipune. iz. q. z. q̄ſtioné. H aūt fit ad notā
duz ꝙ debēt ſe iuicē corrigere: ne alter ab altero hoc tpe
exigat debitū thori. Statutū eſt enī de cōſe. di. z. oīs hō.
34. q. 4. ca. i. ꝙ cū hac die cōicare debeant. trib⁹ pceden
tibus ⁊ trib⁹ vel qnqz vel ſeptē ſequētib⁹ diebus ab āple
xibus vacent: qḋ ſumptū eſt a dauid: q cum pueris ſuis ac
cepturus pāes ppōnis ait ad Abimalech ſacerdotē. Con
tinuimus ab heri ⁊ nudiuſterti⁹. de cōſe. diſt. z. trib⁹. io. q.
pma. hāc ꝯſuetudiné. His trib⁹ dieb⁹ pmis ſolēniter ē fe
riādū. in ſequētib⁹ vero licet viris ruralia opera q̄ magis
neceſſaria ſūt exercere: ſed femīs nō licet nere: nūq̄ʒ ār
choreas ducere: qꝛ ſm gregoriū. Meli⁹ eſt fodere ⁊ arare
q̄ʒ choreas ducere. īde eſt ꝙ hi ſinguli dies ppria habent
rñſaria: ceteri vō ī qbuſdaʒ eccleſijs mutuata. ī alijs tamē
habēt ē vſq̄ʒ in qntā feriā ppria. Fiunt quoq̄ʒ apud quoſ
dam hoc tpe aquaꝝ dimerſiones ne qꝛ haies vigilauerūt
ī quadrageſima ī his ſanctꝭ dieb⁹ dormire velint. ¶ Hoc
quoqz notandū eſt ꝙ paſcha nrm ſemꝑ dꝫ fieri ī die dñi
co: ſicut ſtatuit Pius papa de con. diſt. 3. noſce. ⁊ c. ſe. ⁊ ét
Victor popa q ppter hoc cōciliū paleſtinū cōuocauit. lꝫ
enī pius eodē die celebraret: qꝛ tamē qdam inde dubita
bant. angelus dñi ad corroborandos illoꝝ aīos apparuit
ī habitu paſtorali Herme doctori pcipiens vt paſcha ſꝑ
die dñico ab omnib⁹ celebraretur. dominus tamen vere
ſurrexit in die. 6. kalen̄. aprilis. nam paſſus eſt. 8. kal. apri
lis. videlicꝫ ī die tali ī quali cōcept⁹ eſt ſiue ī quali annun
ciatio v̄gini facta eſt: ꝑut dcm̄ eſt ſub ii. ō paraſceue. Cele
brari ét ōbet paſcha ī lunatiōe aprilis: qm̄ in Exo. pcepit
dñs ꝙ menſis ille pmus haberet ⁊ agn⁹ die. i4. imolaret
Unde victor papa de cō. di. 3. celebritatem. dič ꝙ paſcha
ōbet celebrari poſt. i4. diem lunatōis apꝛil. q eſt pın⁹ mē
ſis ſm hebreos vſqz in. zi. diem eiuſdem menſis. i. luna
tionis. Loqtur. n. ibi de menſe lunari non ō ſolari qm̄ in
illa lunatōe ē ſemper paſcha vſqz in. zi. diem: ⁊ vſq̄ʒ ponit
ibi incluſiue: qm̄ ícludit ipſa. zi. dies. vult erga dicere vi
ctor papa ꝙ paſcha non dꝫ eē ífra. i4. dieꝫ lunationis apꝛi
lis: nec poſt. zo. dié illi⁹. Si enī. i4. dies lunatōis eſt ī die
dñica ibi eſt paſcha iudeoꝝ: ⁊ dñica ſequēti eſt paſcha no
ſtrum. ſ. i. zi. díe. ⁊ hec lunatio qñq̄ʒ ícipit a martio. de q̄
plene ī fine. 8. partis dicet. Eccleſia tamen antiqtus cele
brabat paſcha cū iudeis. i4. luna pmi menſis q̄cunq̄ʒ die
occurreret. quē ritū ſancti pr̄es ī nicena ſynada phibue
runt: cōſtituētes nō ſolū lunā paſchalē ⁊ menſē íngrere:
ſed etiā dié dñice reſurrectiāis obſeruare: ⁊ iō extēderūt
paſcha a. i4. luna vſqz ad. zi. vt dcm̄ eſt. vt ſic ⁊ dies dñi
cus nō omitteret ⁊ ī die reſurrectōis dñi paſcha celebra
retur. ⁊ hoc plurib⁹ de cauſis. Prima ne eccleſia videat
iudaiçare ⁊ figuris iudaicis adherere: ⁊ in tpibus ⁊ annis
cōfidere. Secūdo qꝛ die dñica datū fuit manna a dño: ꝑ
quod ſignificat eucbariſtia. i. panis angeloꝝ habēs in ſe
oē delectamētū ſuauitaté oīs ſaporis. vnde exo. i7. die. 6.
Parēt qḋ īferāt vt ſit duplū q̄ʒ īferre ſolebant per ſingu
los dies. ⁊ hec eſt dies veneris: ⁊ ita die dñica datū eſt mā
na. Tertio qꝛ pceptū ē comedere agnuꝫ cū lactucis agre
ſtibus: ⁊ iaçimis ſinceritatis ⁊ veritatꝭ. i. cū puro affectu
⁊ puro itellectu hoc eſt ī veritate. Chriſtus vero mortem
deſtruxit moriēdo: ⁊ vitā nr̄aʒ reſurgēda repauit: ⁊ ita pꝫ
ꝙ ī die reſurrectōis debem⁹ comedere agnū: qꝛ tunc inci
pit veritas vite noſtre. Quarto non celebram⁹ paſcha nrꝫ
cum iudeis q illud celebrant. i4. luna: qꝛ q̄uis tūc imola
tus fuerit agnus: tamē ícipit eius imolatio ī ſequenti die:
qꝛ tunc eſt tps luctus nec eſt tēpus ſolēniçandi: ⁊ iō eccle
ſia dimittit hoc vſqz ad tēpus ſolēnitatis: qꝛ dꝫ fieri cum
ſolēnitatē ſicut dcm̄ eſt: Quīto qꝛ cū xpo vult eccleſia ce
lebrare paſcha ſuū. Triplex enī paſcha fecerūt iudei. Pri
mum in ramatha: qḋ iterp̄tatur cōmotio tinee. per hoc ſi
gnificatur pmum paſcha. i. ſpūalis tranſitus de vicijs ad
v̄tutes. per tineā enī peccatū itelligitur: qꝛ ſicut tinea cō
ſumit pannū iperceptibilr: ſic peccatū aīam. qñ aūt pctm̄
cōmouet ī nobis ſiue ammauet per penitētiā: fit iſte trā
ſitus. Scōm paſcha factū fuit in ſyna qḋ iterpretat men
ſa. per qḋ ſignificat ſcōm paſcha ſpūale. i. trāſitus de vir
tute ad virtutē. per qḋ reſtituit hoī ſua menſura attingen
di celeſtia. Iſte trāſitus fit quando tranſimus de virtute
ad virtutē. Tunc enī accedit ad menſuraꝫ ſuā homo. qm̄
factus eſt vt ſit ſocius angeloꝝ. Primū paſcha xps nō po
tuit celebrare qꝛ peccatū nō fecit. nec īuentus eſt dolus ī
ore ei⁹. neqz ſecūdū: qꝛ dat⁹ fuit ei ſpūs ſanct⁹ nō ad mēſu
ram a tꝑe ſue natiuitatis. Tertiū paſcha factū fuit in gal
gale quod iterpretat reuelatio. Iſtō paſcha fit a nobis qñ
tranſimus de mundo ad patrē: ſiue de mūdo ad celū: ⁊ re
uelabunt nobis oīa que modo credimus. Hac paſcha ce
lebrauit chriſtus per reſurrectōem ſuā: qḋ nos celebram⁹
ſemper poſt. i4. lunā pmi menſis: poſt equinoctiū vernale
qñ dies icipiūt maiores eſſe noctib⁹ ꝑut dictū eſt ſub ſab
bato ſcō. Sexta cā eſt qa de primo paſcha vel ſecūdo non
eſt gaudiū multū. ſed de tertio. vnde. z. Regū. i7. c. Non
glorietꝰ accinct⁹ eque ſicut diſtict⁹. Septima qꝛ ex iuſſio
ne angeli mauemur paſcha in dominica celebrare. vt p
miſſum ē. Quare hec ⁊ cetera feſta ſaluatoris pter nata
le mutabilia ſunt: dcm̄ eſt ſub natali. qñ ōbeat paſcha an
nunciari: dictū eſt ſub epiphania. ¶ Porro cōſiderāde
ſunt qdā hui⁹ paſchalis tēporis varietates. Sunt. n. in eo
tres ſeptimane quaſi pprijs vocabulis nūcupate. Prima
eſt paſchalis. ſecūda in albis. tertia expectatōis. Prima
dr ſanctificata ppter iuſtificatōem aīe. vnde eſt ꝙ haies
per baptiſmū ſanctificati per totā ſeptimanā illā veſtem
quā ī baptiſmo ſuſceperūt deportāt que ſignificat pmaꝫ
inocētie ſtolā. Scōa dr ī albis. Pꝛio qꝛ baptiçati ī ſabba
to ſcō deponūt ī ſabbato ī albis albas ſtolas ſeu veſtes q̄s
ī baptiſmo ſuſceperūt. Per albas qdē innuitur q̄les ī pſen
ti vita eſſe debeant. ſ. mundi ⁊ qualia deniqz ſint corpora
recepturi qꝛ ſancti beatitudinē ⁊ gloriaꝫ poſſidebūt: ꝑut
dcm̄ ē ſub ſabbato ſancto. Secundo qꝛ hoc tēpore illi qui
baptiçati ſūt in ſabbato ſcō ab epīs cōfirmati alias albas
ſtolas portare vſqz ad aliū ſabbatuꝫ ſolent. cōmuniter tñ
ꝑor ſeptimana vocat in albis ppter angelos q in reſurre
ctione dñi ī albis appuerūt vt pmiſſū eſt: ⁊ qꝛ olī baptiça
ti illis diebus candidis veſtib⁹ vtebant vſqꝫ ad ſabbatuꝫ
in albis. Et pp premiſſas etiā cauſas dr ſabbatū in albis:
vel qꝛ mos fuit antiqtus vt in ipſo ſabbato veſtes ex toto
deponerent ⁊ albas iduerēt qḋ non fit ī ſabbato ſancto.
Tertia ſeptimana. ſ. q̄ eſt poſt aſcenſionē dr expectatiōis
qm̄ repꝛſentat illud tps quo apoſtoli expectauerūt aduen
tum ſpūſſancti qbus dñs dixit. Manete ī hac ciuitate ⁊
expectate vſq̄ʒ dū iduamini v̄tute ex alto. Pꝛia āt ſepti
mana nō ptendit niſi vſq̄ʒ ad ſabbatū in albis excluſiue.
⁊ ſic paſcha ſex dies ſolū habet p octauis. ſeptimana vero
in albis icipit ſabbato in albis ⁊ terminatur in alio ſabba
to: ⁊ ſic durat p octo dies. Octaua vō aſcenſiōis cū ōberet
termīari ī qnta feria añ pēthe. ptēdit vſq̄ʒ ad pēthe. qꝛ lꝫ
duo dies q ſupſūt octaue aſcēſiōis poſſīt officiari ad miſ
ſā a dñica antecedēti: tamen ad nocturnos non haberēt
īuitatoriū vel lectōes vel reſponſoria: niſi ab aſcenſiōe do
mini acciperent. Unde illi. io. dies p vna reputantur. nec
mirū cū ⁊ totū tempus paſchale p vna reputetur octaua:
⁊ ſimiliter a natiuitate vſque ad octauaꝫ epiphanie. de h̄
dicet ſub dñica poſt aſcēſionē: Tēpus aūt paſchale vſqꝫ

ad penthecoſten vocaꝛ̃ quinquageſima. qꝛ cõtinet quin-
quaginta dies.per qḋ tempus iubilei ſignificatur:vt dice
tur ſub penthe.Duas.n.quadrageſimas celebramus cui
numero addiꝛ̃ decimus numerꝰ ⁊ fit quinquagenariꝰ.pͥmã
ante paſcha ĩ qua labores miſerie huiꝰ temporis ſignificã
tur.vnde tũc ieiunamus ⁊ cantica leticie ſubticemus.Se
cundã poſt paſcha que ſignificat ſtatũ eterne felicitatis:
⁊ ĩ ea tẽpus glorie noſtre poſt hanc vitã rep̄ſentamus.tũc
eniꝫ ab oĩ labore queſcemus:⁊ in dei laude erimus. quare
tunc cantica letitie multiplicamus:⁊ ianua penitentibus
aperitur:qꝛ nullius peccati iproperiũ erit.totũ enim erit
abſorptuꝫ a gloria prout ĩ collecta huius diei habetur:vt
dictum eſt in ꝓhemio huius partis. Nec ieiunamus nec
genua flectimus: imo ſtantes oramus.tum qꝛ non erit ꝑ
quo flectantur:ſed domus dĩ gloria replebitur. tum etiã
vt libertatem quã nobis dñs reſurgendo acquiſiuit ꝓfitea
mur:tum qꝛ mulieres ad monumentũ venientes nõ fle-
xerunt genua ſed erecte inſpexerunt ĩ ſepulchro: ſicut di
cit Ambroſius in fine Luc.tum qꝛ ſcḋm eũ ĩ his quinq̃gita
diebus quibus dñs nobiſcuꝫ fuit:gaudendũ eſt ⁊ iugis feſti
uitas eſt ĩ eis tanq̃ꝫ ſit dies dominica.75.di. ſcire. tum ẽt
qꝛ hoc tempus paſchale ſignificat octauã reſurrectõis in
qua nec ieiunabitur nec genua flectenꝛ̃:ſed perfectũ gau
dium oĩbus erit. In feſtiuitatibus ẽt beate Marie ⁊ die-
bus dñicis ⁊ feſtiuis ⁊ in diebꝰ pẽthe.niſi ĩ pñtia corporis
⁊ ſanguinis chriſti genua flectenda non ſũt.de hoc in.5.ꝑ
te ſub ti.ḋ pͥma dictũ ẽ:⁊ ſub ſabbato pẽthe.diceꝛ̃.Genua
enĩ ĩ eccleſia flectere cordis cõtritionẽ ſignificat.Et ẽ no
tandũ ꝙ in genuflexionibꝰ vtenduꝫ eſt oꝛ̃one dominica:
vel oꝛ̃one quam ſcripſit Augu.ſeu approbauit.ſ. Deus ꝓ-
pitius eſto mihi peccatori vel peccatrici. vel illa quã quidã
ſanctꝰ heremita cõpoſuit ⁊ docuit thaydem meretricem
docens illã quottidie genuflectere.⁊ ĩ terram diſcumbe
re.oculos ſurſũ non attollere ⁊ dicere.Qui me plaſmaſti
miſerere mei dĩs.Ceteꝝ feſtiuitas paſchalis hebdomada
ria eſt:put in ti.ſe.dicetur. In paſchali ſeptimana ſaluta-
re nos adinuiceꝫ h mõ debemꝰ.ſ. Reſurrexit dñs.⁊ ſaluta
tus dꝫ rñdere Deo grãs.vel Et apparuit Simoni.⁊ poſtea
debemus dare oſculũ adinuicẽ in ſignũ pacis ⁊ charitatis.
vſus tamẽ hoc nõ hꝫ. Romanꝰ tamẽ põtifex hac die miſ
ſam celebraturꝰ cardinales.ꝑlatos.notarios ⁊ familiares
ſuos hoc mõ ſalutat ⁊ oſculaꝛ̃.⁊ etiã oẽs pͥmiſſi ſe inuiceꝫ
hoc mõ ſalutant ⁊ oſculanꝛ̃. Salutans enim dicit.Sur-
rexit dñs vere.ſalutatꝰ ⁊ oſculatꝰ rñdet.Et apparuit ſimõi.

SEquitur videre de diurno offõ huius diei.
Incipit aũt eccleſia inuitatoriũ alleluia.
Surrexit dñs vere.⁊ eſt quinti toni ꝓpter
quinq̃ꝫ apparitiones dñi in illa die que di
cte ſunt in q̃rta parte ſub ti.de ſalutatio
ne ad ppl̃m. vel ꝓpter quinq̃ꝫ ſenſuum re
parationẽ que fit per reſurrectiõem.In
quibuſdam tamẽ eccleſijs dꝛ̃ inuitatorium cũ triplici allelu
ia ⁊ ſeptimi toni: ꝓpter quietem que daꝛ̃ ĩ reſurrectõe. apo
ca.14.Ammodo iaꝫ dicͭ ſpũs vt requieſcant a laboribꝰ ſuis.
⁊ indigemꝰ ĩuitatorio:qꝛ vie ſyon lugent:eo ꝙ non ſũt q̇ ve
niant ad ſolẽnitatẽ. Hymnꝰ aũt nõ dꝛ̃ ĩ quibuſdam eccle-
ſijs:qꝛ in reſurrectione nõ cãtabimus hymnos huiuſmo-
di:ſed ĩ plateis hieruſalem cantabimus alleluia:vt habe
tur.c.pe.tobie.ſed loco hymni cantaꝛ̃ alleluia ꝓpter ſpeꝫ
quam habemꝰ de glĩoſa reſurrectõe.Alie vero eccleſie cã
tant hymnũ qꝛ ſemꝑ laudãdus eſt deꝰ.⁊ cantãt illum ad
tertiam ſub duplici cantu. vꝫ vnũ verſũ ſub vno cantu:⁊
alium verſũ eiuſdeꝫ hymni ſub alio.⁊ vnũ altiori voce q̃ꝫ
aliuꝫ:ad ſignificandũ duplicẽ ſtolã glorie quã chriſtꝰ aſſũ
pſit.ſ.corporis ⁊ aĩe.Qꝛ vero v̓tute trinitatis ĩ qua eſt perfe-
ctio facta eſt reſurrectio:ideo dñr tres lectões:tum qꝛ ſo-
ror noſtra paruula eſt ⁊ vbera non hꝫ:tum qꝛ baptiçati nõ
ĩdigent labore quaſi modo geniti ĩfãtes. de quo ĩ ſequen
ti tractatu diceꝛ̃. Hac ẽt die ⁊ hoc tp̄e cãtanꝛ̃ tres pſalmi
cum tribus antiphonis.Obſeruaꝛ̃ aũt ideo iſte trinarius
numerus. Primo qꝛ parcitur hoĩbus ꝓpter p̄cedens ie-
iuniuꝫ attritis.Secũdo ne neophiti multitudine oneren
tur:vt p̄miſſum eſt.Tertio ꝓpter triduanam dñi ſepultu
ram q̃ p̄ceſſit dñicam reſurrectiõeꝫ. Quarto ad notandũ
ꝙ tria que dñs ſcḋꝫ lucã ꝓmiſit ĩ hoc ſeculo perficere.ſ.de-
mones eijcere.ſanitatẽ perficere:⁊ tertia die cõſumari in
reſurrectiõe:cõſumata ſunt.Primũ operatus eſt dñs cũ
fecit vt relicta creatura rediremꝰ ad creatorẽ.Scḋm cuꝫ
per fidem nos ſibi tanq̃ꝫ mẽbra capiti vniuit:vt de eiꝰ ſpũ
uiueremus.Tertiũ cum in hoc cõfirmauit nos ne labere
mur.vel ꝯſumatio eſt noſtra reſurrectio. Hec etiã in nr̃a
cõuerſione apparent.Eijciunꝛ̃ enĩ a nobis demones per
exorciſmos.ſanamur ꝑ catheciſmũ:⁊ ꝯſumamur per ba-
ptiſmũ ⁊ ꝯfirmatõem. Primũ notaꝛ̃ in p̄mo pſalmo ⁊ in
ſua antiphona.vbi dꝛ̃.Et ꝯſiliũ meũ nõ eſt cũ impijs. In
quo pſalmo oſtendiꝛ̃ quid vitare debeat quis ad hoc vt ſit bea-
tus.ſ.nõ ire ĩ cõſilio ĩpiorũ:⁊ quid facere debeat.ſcꝫ habere
voluntateꝫ dñi in corde:⁊ in ea die ⁊ nocte meditari.Pri
mus ergo pſalmus cũ ãtiphona ſua mõſtrat ĩpios.i.demo-
nes eijci a ꝯſilio filij dei. In hac demonũ eiectõe fit quod
dñs in euangelio Ioannis dicit. Nunc iudiciũ eſt mundi
nunc p̄nceps huiꝰ mundi eijcieꝛ̃ foras. Hoc iudiciuꝫ ẽ di-
ſcretio qua fideles per fideꝫ ſeparanꝛ̃ ab impijs demoni
bus:qḋ iudicium factũ eſt ĩ multis milibus credentium.
Sed in hoc iudicio impij .i. in ĩpietate perſeuerantes nõ
reſurgũt:ſed hi q̇ per fidẽ xp̄i vniunꝛ̃.⁊ hoc eſt zᵐ qḋ no-
taꝛ̃ in.z.pſalmo ⁊ ſua antiphona vbi dꝛ̃. Poſtulaui patrẽ
meũ alleluia. Dedit mihi gentes alleluia .in hereditateꝫ
ſibi alleluia. Hoc factũ eſt cuꝫ fideles per fidem eĩ tanq̃ꝫ
capiti vniti ſunt:vt per ĩpm ad modũ hereditatis ffructifi
cent.vñ ĩ pſalmo irridendo dicit. Quare fremuerunt gẽ
tes ⁊c̃.dicẽtes diruꝑamus vincula eoꝝ ⁊ ꝓijciamꝰ a nob
iugũ ipſoꝝ:ſtulte dicũt.Qui hitat ĩ celis irridebit eos ⁊c̃.
⁊ xp̄s dicit.Ego aũt cõſtitutus ſum rex ab eo:qui dicͭ.Po
ſtula a me. dabo tibi gentes hereditatẽ tuaꝫ ⁊c̃.Et ⁊ aduer
te qꝛ ĩ antiphona dꝛ̃.dedi. ĩ pſal.dabo.et in antiphona oſtẽ
ditur impletũ eſſe qḋ ĩ pſalmo eſt ꝓmiſſũ.Tertiuꝫ notaꝛ̃
ĩ tertio pſal.⁊ ĩ ſua antiphona quo tangiꝛ̃ ꝯſũmatio quaꝫ
dñs ꝓmiſit ſe perfecturũ ĩ tertia die:vbi dꝛ̃.Ego dormiui
⁊ ſomnũ cepi ⁊c̃. Hoc.n.lꝫ de paſſione ⁊ morte ⁊ reſurre-
ctiõe ſaluatoris ĩtelligaꝛ̃: moraľr tñ ꝯuenienter ĩtelligiꝛ̃
de eo q dıu ĩ peccato dormiuit:⁊ tandẽ ꝑ dei adiutorium
ſurrexit.Quĩto etiã poteſt dici ꝙ quia per opera iſtoꝝ triũ
dieꝝ fiunt cathecumi mẽbra xp̄i.ſ.per exorciçationeꝫ. ꝑ
abrenũciationẽ dyaboli.ꝑ fideꝫ qua vnitas ĩ eis perficiꝛ̃.
⁊ ꝑ ĩpoſitõeꝫ manus epoꝝ. ſiue reſurrectõeꝫ dñi que ẽ iu
ſtificatio nr̃a:iõ ꝑꝑ hãc iuſtificatõeꝫ canimꝰ tres antipho
nas ĩ nocte reſurrectiõis. Prima diſiungit nos ab ipſis:
Scḋa cõiũgit nos capiti xp̄o. Tertia facit nos reſurgere
ꝑꝑ iuſtificationeꝫ.Sexto ẽt põt dici ꝙ ꝑ tres p̄s. tria tp̄a
ſignificanꝛ̃.tres ãtiphone cãtaꝛ̃.ĩ quibꝰ patriarche ꝓphete
⁊ apľi ſignificanꝛ̃.tres lectões legunꝛ̃:qꝛ lex pſalmi ⁊ pro
phetie reſurrectõeꝫ dñi ꝓfitenꝛ̃.Tria rñſoria ſubſequũt:
qꝛ tres ordies.ſ. Noe Iob ⁊ Daniel xp̄i reſurrectõe ſaluã
tur.Singuľr rñſorijs Gľia pr̃i ſubiũgiꝛ̃ ĩ quibuſdã eccleſijs:
qꝛ trinitas ab oĩbꝰ ordinibꝰ collaudaꝛ̃. In quibuſdã v̓o non
niſi vnũ Gľia tribꝰ rñſorijs ſcḋꝫ generalẽ ꝯſuetudinẽ ꝯtinuaꝛ̃.
ad notãdũ ꝙ ĩ trinitate vnũ deũ glĩficamꝰ.Septĩo tema
riũ ĩ oĩbꝰ frequẽtamꝰ ꝑꝑ ſacrꝫ baptiſmi ĩ triũ ꝑſonaꝝ no-
mine celebrati.Octauo paucitate vtimur lectionũ ꝓpter

paucitatē que tunc aderat predicatorum: Nam apoſtoli erant i numero pauci: metu iudeorū muti: de morte dn̄i meſti. de audita reſurrectōe q̄ſi deliri. q̄ paucitate volunt. q̄dam vti vſqꝫ in penthe. qn̄ facti ſūt p̄dicatores numero plures ⁊ ſpū ſancto feruentiores: vt iam dicet̄. Alij vero ſolēnitatē poti⁹ attēdētes itegrū ⁊ ſolēne ſeruāt numeꝝ: q᷑ ⁊ſi apoſtoli muti fuerūt: tamē alloquiū angelorū ⁊ frequens viſitatio dn̄i nō defuerūt. q̄re i ſequenti hebdomada cātat̄ tm̄ vna antiphona cū tribus pſal. vt i ſe. ti. dicet̄ Sane tertio reſpōſorio cū gloria patri decātato cū cereis ⁊ ſolēni ꝓceſſione de choro ad aliquē locū tendim⁹ vbi ſepulchrū imaginariū coaptat̄: ⁊ vbi itroducunt̄ perſone ſub formis ⁊ habitu mulieꝝ ⁊ duoꝝ diſcipl'oꝝ. ſ. Jo. ⁊ Petri q̄ ad ſepulchrū xp̄m q̄rentes venerūt: ⁊ q̄dam alie perſone in pſonis ⁊ forma angeloꝝ q̄ xp̄m a mortuis reſurrexiſſe dixerūt. i perſonis quoꝝ recte cātari poteſt illa ſcd̄a rn̄ſorij p̄mi particula. Nolite timere ⁊c. vſqꝫ ad finem reſponſorij. tunc redeūt ad choꝝ quaſi fratrib⁹ referentes q̄ viderūt ⁊ audierūt. ⁊ vnus reddit citius alio: ſicut Jo. cucurrit citius Pe. In perſonis quoꝝ cōuenieter cantatur illud rn̄ſoriū. Cōgratulamini. ſine verſu. Si qui āt habēt verſus de hac repn̄tatione compoſitos lꝫ non autenticos nō iprobamus. Tūc chorus audita reſurrectōe prorūpit in vocē altiſſone cantās. Te deū laudamus. q̄dā vero hāc preſentatōem faciūt anteq̄ꝫ matutinū inchoent: ſed hic ē ꝓprior loc⁹ eo ꝙ. Te deū laudam⁹ exp̄mit horā qua dn̄s reſurrexit. q̄daꝫ etiā eā faciunt ad miſſā cū dr̄ ſequentia illa. Uictime paſchali. cum dr̄ verſus. Dic nobis ⁊ ſequentes. Ad huc i die reſurrectōeꝫ noſtrā repreſentamus qua xp̄o cōſurreximus: ⁊ ideo de die dicimus. Hec dies ⁊c. Et i nocte ſepulturam q̄ ei cōſepulti ſumus. ⁊ ideo illud non dicimus ō nocte. vn̄ dicit apl's. Conſepulti ſumus cū illo p̄er baptiſmū in morte. Trina eni imerſio in aqua baptiſmi triduanam dn̄i ſepulturā repn̄tat. Ille q̄dem cōſepultus eſt xp̄o q̄ peccare geſcit. ille conſurrexit cum xp̄o qui celeſtib⁹ itendit. ⁊ aduerte q᷑ in duab⁹ p̄cedentibus noctibus triduanā dn̄i ſepulturā repn̄tamus ſm̄ ꝙ dominus latuit i ſepulchro. vnde tūc alleluia non diximus. in hac vero nocte ſepulturam dn̄i repn̄tamus in eo ꝙ xp̄o cōſepulti ſumus. ſed ꝓpterea all'a cantamus qd̄ xp̄o ꝯſepeliri gaudiū eſt nobis. Ad p̄mā vero nō dr̄ hymn⁹ ꝓpter rōnē i. 6. parte ſub ti. ō nocturnis aſſignatā. nec. Quicūqꝫ vult. q̄dā tamē dicunt pſal. Cōfitemini. ſicut i ſe. ti. dicet̄. Nō fiūt etiā petitōes: obſecratōes: ⁊ poſtulatōes: q᷑ dic̄ dn̄s. I die nō rogabitl me q̄cq̄ꝫ: ⁊ q᷑ cū glorificati reſurrexerim⁹ nō idigem⁹ iſtis. Non ergo dn̄r p̄ces: q᷑ vbi erit miſeria n̄ erit petēda miſericordia. vbi nō erit tētatio nō erit dicendum. Libera nos a malo. non dr̄ ēt capl'ꝫ qd̄ eſt refectio ne poſt longā pſalmodiā homo tedio afficiat̄. cōfortat. n. feſſos ſicut electuarium membra: tum q᷑ ibi nulluꝫ erit tediuꝫ: tum q̄a in hoc officio breuis eſt pſalmodia. ⁊ q̄m capitulū in horis non dr̄: ideo nec rn̄ſorium debet dici qd̄ rn̄det capitulo ſiue lectioni. in miſſa tamen dr̄. q᷑ rn̄det epl'e. ⁊ i laudib⁹ vs: q᷑ rn̄det lectōibus. ⁊ dr̄ tunc capl'ꝫ. xp̄s reſurgens. ad ro. 6. c. De veſperis in ſe. titulo dicetur.

¶ De diurno officio huius diei. Rubrica.

NUnc ō diurno officio videamus. Et q̄dē hac die fit ſtatio apud ſanctaꝫ Mariā maiorē. q᷑ cū beat⁹ Grego. hac die ibi celebraret: ⁊ pax dn̄i pnūciaret: āgel⁹ dn̄i alta voce rn̄dit: ⁊ cū ſpū tuo: ⁊ ꝑꝑ hoc cū papa ibi hac die celebrās dicit. pax dn̄i. in teſtimoniū hui⁹ miraculi nil ſibi rn̄detur. Ceteꝝ ante miſſam fit ꝓceſſio qd̄ ex euangelij auctoritate extrahit̄: eo ꝙ angeli dicunt mulieribus. Ite dicite diſcipulis. q᷑ p̄cedet vos in galileam. Et dn̄s ad eas Nunciate fratrib⁹ meis vt eant i galileā ibi me videbitl. hec ergo ſignificat ꝓceſſionē apoſtoloꝝ vt viderunt dn̄m i galileā euntes. Rurſus galilea trāſmigratio iterp̄tat̄. In galileam ire fuit de iudeis ad gentes tranſire: de qua tranſmigratione poſtea dixit. Euntes docete oēs gentes baptiçantes in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſcī. in ſignificatiōeꝫ ergo hui⁹ trāſmigrationis hodie ſolēnem agimus ꝓceſſionem ſiue in ſignuꝫ ꝙ nos oportet de vicijs tranſmigrare ad v̄tutes ſiue ꝓficiſci de virtute ad v̄tutē: ad hoc vt videre dn̄m mereamur: qd̄ fit ſpāliter in baptiſmo ⁊ i ſignificatōem baptiſmi nos ⁊ loca noſtra aqua bn̄dicta aſpergimus cantantes. Uidi aquā. alijs v̄o temporibus cantat̄. Aſperges. Ueꝝ tamē nec hodie nec i penthe. aqua benedicitur q̄ lati⁹ ꝓſecuti fuimus in q̄rta p̄te ſub ti. de aq̄ be. aſperſiōe. Ab hac ꝓceſſione oēs ꝓceſſiones dominicales per annū originē traxerunt: vt videamus dn̄m in galileā .i. in trāſmigratōe de vicijs ad v̄tutes. Dies enim dominica eſt dies reſurrectōis natiuitatis ⁊ ſpūs ſancti miſſiōis. ⁊ in oīb⁹ de nouo dūtaxat eſt teſtamēto cantādū. De proceſſione dictū eſt i q̄rta parte ſub ti. de acce. pon. ad alta. Sed ad q̄d fuit dictū apoſtol' vt irent in galileaꝫ ad vidēdum dn̄m: ꝑut legit̄. 3. Matthei. cum eadē die cuꝫ viderint in hieruſalē? Rn̄deo hoc dr̄ maxie ꝓpter allegoriaꝫ lꝫ ad l'raꝫ factū ſit. allegorice. n. tranſmigratio illa ſignificat tranſmigratōem de iudeis ad gentes in qua maxime vr̄ xp̄s: q᷑ in h̄ maxime app̄et xp̄i deitas ꝙ totus mūdus ad predicatōeꝫ famuloꝝ xp̄i credidit. Dixerunt eni apoſtoli iudeis: q᷑ verbū dei repuliſtis: ⁊ vos idignos feciſtis vite eterne ecce ꝯuertimur ad gentes. In hac ꝓceſſione p̄cedunt luminaria: vt illud euangelicū iplcatur in nob̄. Sint lūbi veſtri p̄cincti ⁊ lucerne ardentes in manib⁹ veſtris. Crux. n. p̄cedit vt carnē nr̄aꝫ crucifigam⁹ cū vicijs ⁊ ꝯcupiſcētijs: ⁊ poſt cruces ⁊ vexilla que ſunt victorie ieſu xp̄i inſignia: ſequunt̄ ſacerdotes dealbati exultantes: in laudes reſurrectōis. q̄ p̄cedūt cū tacita ppl'i ſequentis expectatione per diſticras ⁊ moroſas expectatōes: vt corpaliter illud ꝓpheticū quod tunc cantat̄ ipleri videat̄. Cuꝫ iocunditate exibitis ⁊ cum gaudio deducemini. Nam ⁊ montes ⁊ colles expectantes vos cū gaudio. Item in ea maior ſacerdos p̄cedit: q᷑ dixit dn̄s: p̄cedaꝫ vos in galileā. Item i ea nihil reſonet quod ſit veteris hiſtorie: ſed ea ſolum cantant̄ que gloriā ꝑſonent euangelij. inter que illō preſerti i q̄buſdā eccleſijs admittit̄. Uirtute magna reddebant apl'i teſtimoniū reſurrectiōis ih̄u: q᷑ ſicut dixim⁹. in galilea trāſmigratio eſt apl'oꝝ p̄dicatio. cū āt ventum ē ad mediū templi vtriuſqꝫ ſexus ppl'o circūſtāte totis virib⁹ chor⁹ i vocē exultatōis rūpit dicēs ātip. Sedit āgel⁹. q̄ exp̄mit q̄d apl'i docuerūt aut docere debuerūt. ſ. xp̄ꝫ viuere ⁊ ē totis virib⁹ ꝯcinēdū: ⁊ i auditū circūſtātiū efferēdū: q᷑ quē q̄rit l viuit: ⁊ vita hoīuꝫ cū eo ſurrexit. Uel hodierna ꝓceſſio illō nob̄ recolit q᷑ rex gl'ie cū exercitu redēptoꝝ ō ifernalib⁹ clauſtr l ad celeſtia regna migrauit. poſt ꝓceſſionē ſeq̄t̄ miſſa. ⁊ icipit p̄cētor loco magni p̄cētoris. i. xp̄i Reſurrexi ⁊ adhuc tecū ſū. poſt quē cātat cor⁹ ad ſignificādū ꝙ ad xp̄i ſilitudinē alij ſcī q̄ erāt i p̄ria deum laudabūt. Or v̄o ſeq̄t̄. ⁊ adhuc tecū ſū. l h̄ notat̄ eternitas i q̄ ſp ē cū p̄re. cātam⁹ ḡ hac die i ꝑſōa xp̄i Reſurrexi ⁊c. ſꝫ ⁊ c illō i ꝑſona nr̄a qn̄ reſurgētes trāſibim⁹ ō hac mortalitate ad imortalitatē: qd̄ ſignificat̄ i h̄ qd̄ dicet̄ i euāgelio ⁊ trāſiens miſtrabat eis. Miſtrauit. n. nob̄ cibū ſpūalē ſeipꝫ ſic̄ iudeiſ ōdit māna i deſerto. Pōt ēt dici ꝙ dn̄s ꝑ ora ꝓphaꝝ dirigēs ſmonē ad p̄reꝫ ait. Reſurrexi ⁊ adhuc tecū ſū ⁊c. i q̄ tria notat. ſ. ſuā glioſā r̄ſurrectōeꝫ: ⁊ p̄ris i paſſiōe ꝓtectōeꝫ: ⁊ cognitōeꝫ ei⁹ ꝑ ſcie ſue dilatatiōeꝫ per orbē. Re

ſurrectionē eius notat cū dicit. Reſurrexi ⁊ adhuc ſū te-
cum ⁊c̄. q.d. n̄ ē ita ſic iudeꝰ cogitauit ꝙ a te oīno ſim ꝺte-
lictꝰ ⁊ abiectꝰ tāqꝫ imūdus. Un̄ deridēdo dicebat iudeꝰ.
Si filiꝰ dei ē liberet eū. q.d. n̄ liberabit eū: qꝛ de eo nō cu-
rat. Protectionē patris in paſſione notat cum dicit. Po-
ſuiſti ſup me manū tuā. q.d. protexiſti me non a paſſione
ſed ab eo qđ iudei itendebāt. videlꝫ. ab extinctione nois
mei ad quā itendebant. Un̄ dicebāt. Si dimittimꝰ eum
ſic oēs credēt i eū. ſed i h̄ ꝙ me occiderūt: h̄ qđ ipſi time-
bāt ꝯſecutū ē. Nā ego q̄ ſum granū frumēti cadēs i terrā
multū fructū attuli: ⁊ tam de iſto q̄ꝫ de illo ꝑmo laudan-
dus eſt pater. vn̄ poſt vtrūqꝫ cantat alleluia. Scie patris
dilatatōeꝫ notat cū dic̄. Mirabilis fcā eſt ⁊c̄. q.d. ex h̄ co-
gnitio tua pr̄ nō tm̄ ad iudeos ſꝫ ēt ad gētes dilatata ē. nā
prius tm̄ i gente iudeoꝝ cognoſcebaris. Juxta illud. Notꝰ
i iudea deꝰ. ⁊ qꝛ ab vtroqꝫ pp̄lo cognoſceris: ab vtroqꝫ tibi
laus offerret: ⁊ iccirco duplex alleluia ſeqtur. ⁊ ad id ꝑti-
net verſus. Dn̄e ꝓbaſti me ⁊c̄. ſeſſionē meā. i. humilitateꝫ
i paſſione. ⁊ reſurrectōeꝫ meā. i. gloriā meā i reſurrectōe.
i qbuſdam tamē eccleſijs tacet verbū illud. ſeſſionē: ⁊ ſo-
lū dr̄ reſurrectōeꝫ meā. pōt tn̄ vtrūqꝫ dici: per qđ duplex
xp̄i natiuitas deſignat. Seqtur hymnus trinitatꝭ. ſ. Glo-
ria patri: q̄ i ꝑcedētibus diebꝰ itermiſſus fuit pp̄ ignomi-
niam illatā trinitati i tertia ꝑſona. ſ. i filio. Nūc āt qꝛ ſub-
lata eſt ignominia illa hymnꝰ ille cātat. Hec ēt i qbuſdā
eccl̄ijs ꝑ cereos rep̄ntant vbi tres cerei an̄ altare ardere
ꝯſueuerūt: ſꝫ i tribꝰ diebꝰ an̄ paſcha nō ardēt niſi duo i ſi-
gnū ꝙ tertia ꝑſona ſublata ē. hac v° die tertiꝰ cereꝰ reaccē-
dit i ſignū ꝙ ipa xp̄i ꝑſona glioſe reddit nob̄. Poſt h̄ dr̄
collecta i q̄ oñdit qs ſit reſurrectōis ⁊ mortis effectꝰ: qm̄
apptio ianue regni celeſtis ē effectꝰ. Qualr̄ āt illā ianuā
itrare debeamꝰ dr̄ i ep̄la que ē ꝑma ad corinth. 5. c. ſcꝫ. Ex-
purgate vetꝰ fermentū. i. abycite vetuſtatē a vobis. ⁊ hoc
eſt ire i galileam. i. de vicijs ad v̄tutē. ⁊ de v̄tute in v̄tuteꝫ.
ſicut eſtis açimi. i. eſſe deberis vel eſtis per baptiſmum.
Quare: Etenī paſcha nr̄ꝫ imolatꝰ eſt xp̄s: quaſi diceret co-
ctus ē agnꝰ ⁊ patꝰ: itaqꝫ epulemur. ⁊ ꝺtermiat qs ſit agnꝰ
cū dic̄ xp̄s. Chriſtꝰ aūt ⁊ eſt paſcha nr̄m. i. agnꝰ paſchalis ⁊
feſtū paſchale. Alia etiam ratione ipſe eſt paſcha: quia ꝑ
ipſum ⁊ ab ipſo ⁊ ad ipſum eſt nobis tranſitus predictus.
Nō i fermēto veteri neqꝫ i fermēto malicie. i. male volū-
tatis. ⁊ neqtie. i. praue itelligētie. Nequā. n. ē q̄ de ꝺo ma-
le intelligit. ſꝫ i açimis ſinceritatis ⁊ v̄itatis. i. i accēſo affe-
ctu ⁊ purificato itellectu. vel i ſinceritate charitatis ⁊ v̄-
ritate fidei. Sed etiaꝫ plus dicit veritas q̄ꝫ fides: ꝯprehē-
dit. n. ſapiaꝫ ⁊ itelligentiā. Sꝫ vr̄ lr̄a ep̄le i ſe ꝯ̄ria. Si. n. ſu-
mus açimi. i. ſine fermēto: quō expurgabimꝰ vetꝰ fermē-
tum: quō etiā dr̄ vt ſitis noua ꝯſperſio. videt. n. dicere vt
ſitis açimi ſic eſtis açimi. naꝫ noua ꝯſperſio nihil aliđ eſt
q̄ꝫ farina aq̄ cōſperſa. i. paſta nondū fermentata. Sed eſt
notandū ꝙ duobꝰ modis dr̄ qs peccare. ſcꝫ peccato ꝓprio
vel peccato alieno cui ꝯſētit. Erāt. n. illi qbꝰ loqbat ap̄lus
açimi. i. ſine ꝓprij peccati fermēto: ſꝫ erāt alieno pctō iſe-
cti dū nō rep̄hēdebāt illū cū poſſēt: q̄ pr̄i ſuo ꝓpꝫ nouer-
cam abſtulerat q̄ iter eos erat. Un̄ dr̄ eis. Expurgate vetꝰ
fermentū. i. abycite illū a vobis ꝑ excōicatōeꝫ: vt ſitis no-
ua ꝯſpſio. i. ſine fermēto aliēi pcti. Seqt graduale q̄ vtit
eccl̄ia ſcā pp̄ nos: q̄ n̄ habemꝰ adhuc niſi reſurrectōeꝫ aīe
⁊ expectamꝰ r̄ſurrectōeꝫ corꝑis. ſ. h̄ dies quā fec̄ dn̄s exul-
temꝰ ⁊ letemur i ea. qꝛ exultādo ⁊ letādo itur i padyſū: ſꝫ
cū labore ⁊ āguſtia ⁊ cū maxia afflictiōe itur ad ifernū: qꝛ
n̄ ē pax impijs dic̄ dn̄s. ſꝫ bōis ē iocūditas pax ⁊ qes: maxie
pp̄ ſpē glioſe r̄ſurrectōis. Cātat āt graduale lꝫ ſit luctꝰ la-
borātiū pp̄ baptiçatos q̄ arripuerūt laborē militie vt ꝑue-
niāt ad gl̄ia eterne letitie. grādis. n. labor eis ſupeſt vt ꝑtē-
hēant i ſcđa r̄ſurrectōe. Et ē ſciēdū ꝙ ē dies tp̄is vn̄ hodie
ſi vocē eiꝰ audieritꝭ. i. ſi i tpe q̄ viuitꝭ. ⁊ ē dies eternitꝭ. vn̄
Melior eſt dies vna i atrijs tuis ſup milia. hac die hodi-
erna feſtiuitas ichoat: ⁊ iō recte demōſtratiue dr̄. h̄ dies
quā ⁊c̄. ⁊ hodie ſurrexit dn̄s. ſꝫ hec dies dū ē i aurora vel i
aſcēſu vocat dies ſalutis ⁊ grē: cū fuerit i meridie vcabit
dies eternitatis ⁊ glie. Hec decliuiū nō ſētit ⁊ iō ſo: n itaſ
iſta veſpeꝝ nō hꝫ: vt dicet i ti. ſe. Poſtmodū ſeqt a.a. can-
tꝰ qdā āgelicꝰ. ſ. paſcha nr̄m imolatꝰ ē xp̄s. p° ad Coin. 5. c.
qꝛ ipe ē panis āgeloꝝ i quē ꝺſiderāt āgeli ꝓſpicere: ēt in-
q̄ꝫtū ē hō. q.d. Laudate dn̄ꝫ deū: qꝛ Paſcha nr̄ꝫ imolatꝰ
eſt xp̄s. Deide ſeqtur euāgeliū Marci. 16. c. q̄ hꝫ figuram
leonis: qꝛ ⁊ xp̄s fuit leo i reſurgēdo: ⁊ qꝛ ſꝫ ordinē legunt
euāgelia: put i ſe. ti. dicet. Eſt autē euāgeliū. Maria ma.
maria iacobi. ⁊ ſalome e. e. aro. ⁊c̄. Silr̄ oꝫ nos emere aro-
mata bone volūtatꝭ. Eſayas. Ueīte ⁊ abſqꝫ argēto ⁊ abſqꝫ
vlla ꝯmutatōe emitte vinū ⁊ lac. i. arōata v̄tutū qbꝰ vngi-
tur deꝰ qꝛ ꝺlitie ſūt ei eē cū filijs hoīuꝫ. et ſeqt ibi ꝙ āgelꝰ
appuit mlierībꝰ i veſtibꝰ albis: ſꝫ i euāgelio Matthei qđ
legit i vigilia dr̄ ꝙ aſpectꝰ eiꝰ erat ſic fulgur: ⁊ veſtimenta
eiꝰ ſicut nix. ⁊ ꝑ hoc notat: ſicut dicit Grego. ꝙ dn̄s i iudi-
cio terribilꝭ appebit reprobis ⁊ blandus iuſtꝭ vna facie. h̄
. n. erit ex diuerſitate ꝯſciaꝝ. Qꝛ g̊ blādus appebit iuſtis:
iō ne nimis ꝺ r̄ſurrectōe exultemꝰ: ſeqt i offertorio. Ter-
ra tremuit ⁊ qeuit. In poſtcōione q̄ ſicut ⁊ alla ſumit de
ep̄la: hortat eccl̄ia filios ſuos vt cū fide veniāt ad cōionē
dicēs. Paſcha nr̄ꝫ ⁊c̄. Aiūt qdā ꝙ illđ qđ dr̄ i itroitu. Re-
ſurrexi. vox ē ſpōſi ad ſpōſā eā ꝺ morte ſua i pn̄ti tpe ꝯſo-
lātis. cui ſpōſa r̄ndet. Poſuiſti ⁊c̄. vel ē vox gn̄is hūani qđ
i Adā cecidit: ⁊ per xp̄m reſurrexit. Cetera ſūt cōcentus
angeloꝝ ⁊ hominū de xp̄i reſurrectione gaudentium.

Rubrica.

¶ De ſeptē diebus poſt paſcha.

HEc ꝑma ſeptimana paſchalꝭ tp̄is lꝫ ꝯmu-
niter vocet ſeptimana i albis: tn̄ ſequēs
magꝭ ꝓprie vocat i albis pp̄ cāſ i ſ̄pce. ti.
poſitas: ⁊ ē cōis huic tpi ⁊ ꝑcedēti. Eſt āt
tota de ſeptuageſima que terminatur i
ſabbato i albis. Inde ē ꝙ tractꝰ i ſabba-
to paſchali ⁊ graduale ꝑ totaꝫ ipaꝫ heb-
domadā dr̄ qđ laborē ſignificat. alla v° ⁊ cetera cātica le-
titie cātant: vt dcm̄ ē ſub dn̄ica ſeptuageſime: ⁊ h̄ pp̄ tp̄s
regreſſiōis: qđ icipit ſꝫ quoſdā in paſcha: put ibi dcm̄ eſt.
Iſti g̊ ſeptē dies cōputant cū ſeptuageſima: qꝛ h̄ ſeptima-
na ē ſeptia a q̄drageſima. ꝑ quā idē ſignificat: qđ ꝑ ſeptua-
geſimā i cuiꝰ ſeptia decade filij iſrl̄ accepunt licētiā rede-
undi ⁊ iā q̄ſi liberi erāt. iōqꝫ diebꝰ iſtis cātica letitie incla-
mant. ¶ Porro oēs iſti dies ſeptē ſūt q̄ſi vna dies dn̄ica
vn̄ ſp cātat i eis. Hec dies ⁊c̄. ⁊ i p̄fatōe dr̄. Te qdē dn̄e oī
tpe: ſꝫ i h̄ po. di. glo. p̄di. ⁊c̄. ⁊ i eis ſp agit ꝺ reſurrectiōe ad
oñdēdū ꝙ ꝑ ſeptē dona ſpūs ſci venit ad verā reſurrectio-
nē. vel potiꝰ qꝛ i tota vita iſta q̄ ꝑ ſeptē dies currit ꝺbemꝰ
anhelare ad gl̄iā reſurrectōis q̄ꝫtū poſſumꝰ: ſic ⁊ paſcha i
vete. teſta. per ſepteꝫ dies celebrabat: ⁊ cenofegia. i. fixio
tabernaculoꝝ. Quecūqꝫ enī hac die facimꝰ: iō facere de-
bemꝰ: vt i celo tabernacula nr̄a figamus: qđ erit ꝑ gl̄iam
imortalitatis: vt ille q̄ crucifixus ē oñdat nobis ſuā deita-
tē cum dic̄ in officio nocturno. Ego ſū q̄ ſum: ⁊ cuꝫ dicit ſe
eē illū q̄ dixit Moyſi. Qui eſt miſit me ad vos. Exo. 3. Si-
qdē paſcha ē hebdomadaria feſtiuitas. qꝛ q̄libet die heb-
domade mutant officia. In vete. enī teſtamēto tres ha-
buerunt hebdomadarias feſtiuitates. ſ. paſcha ⁊ penthe-
co. quas etiā nos habemus lꝫ ad aliud q̄ꝫ illi habuerunt:
⁊ cenofegiam quaꝫ non habemus niſi quodammodo vt
dicetur in prohemio. 7. partis. Quidam vero ſcripſerunt
ꝙ feſtum penthecoſten non fuit in veteri teſtamē. feſtuꝫ

hebdomodale:⁊ ꝙ in no.te. habet.7. officia ꝓpter ſeptē
ſpūs ſancti dona: nō qꝛ ſit feſtuꝫ hebdomadale: quia tres
vltimi dies nō habēt oīno ꝓpria officia. Ad hoc notandū
eſt ꝙ cuꝫ in vrbe romana eſſet magna aeris peſtilentia:
Beatus Gregoꝛ.in tpe paſcali oꝛdinauit: vt imago beate
virginis que in eccleſia ſcē Marie i araceli ſeruatur quā
btūs Luc.pīxiſſe dicit̃:⁊ eidē virgi ſīlis ꝓhibet̃ ꝓceſſiōali
ter pōtaret̃:⁊ dū añ ꝓceſſiōꝫ reuerēter poꝛtaret̃: ecce tota
aeris īfectio ⁊ turbulētia cedebat imagini fugiēs: ac ſi eā
ferre nō poſſet: ſic ꝙ pꝰ imaginē mira ſerenitas rēanebat.
Tūc āt iux̃ imaginē audite dicūt̃ tres voces āgeloꝝ canē
tiū. Regia celi letare alľa: qꝛ quē meruiſti poꝛtare alľa: re
ſurrexit ſicut dixit alľa. Statimqꝫ btūs Gregoꝛ.adiunxit.
Oꝛa ꝓ nobis deuꝫ alleluia. que antiphona ideo h̃ tēpoꝛe
frequentat̃.⁊ tūc Greg. vidit ſupꝛa caſtrū creſcētiȷ ange-
lū dñi qui gladiū cruentatū tergens i vaginā reponebat.
Intellexit ḡ Gregoꝛ. ꝙ peſtis illa ceſſaſſet: qđ ⁊ factuꝫ eſt.
vñ caſtrū illud exinde caſtrū ſcī angeli vocatū ē. p̄miſſa
imago in eccleſia btē Marie i ce.in ara vꝛbe ſup̄ limē ba-
ptiſteriȷ ſeruat̃ quā romani reginā vocāt. Per hos āt.7.
dies tres tm̄ dicunt̃ pſal. ſicut i dñica reſurrectionis. in h̃
tñ intereſt ſm̄ aliquas eccleſias: qꝛ tūc dicunt̃ cū tribus
antiphonis. i his vō diebus cū vna ſola. Siqdē tñ iō tres
pſalmi ꝑ hos ſeptē dies baptiſmales dicūt̃: qꝛ q̄ pure bap
tiçant̃.7. ſpūs ſcī dona ſuſcipiūt q̄ ꝑ hos.7. dies ſignificā-
tur. Suſcipiūt ēt tres v̄tutes. ſ. fidē. ſpem. ⁊ charitatē q̄ ꝑ
tres pſalmos intelligūtur q̄ nobiſcū vſqꝫ i finem manere
debent. Canimus ḡ tres p̄s vt recolamꝰ nos hec tria hr̃e.
antiphona vō vna ē: qꝛ vnus ē a q̄ hec oīa ſūt. ¶ Ruſus
vō qꝛ vt p̄miſſum eſt hec tota hebdomada ē q̄ſi vna dies
dñica: inde ē ꝙ ꝑ oēs hos.7. dies canimꝰ p̄s. de nocturno
dñice diei vel eis adiacētes. Quedā tñ eccľie pꝛetermit
tunt p̄s. maioꝛes ⁊ laboꝛioſos. ſ. Cōfiteboꝛ: ⁊ Diligā te: qꝛ
neophitis oīa breuia debēt ꝓponi: ⁊ ſoroꝛ nr̄a puula eſt et
vbera nō hꝫ. ⁊ apľs. Lac dedi vob̄ potū nō eſcā. 35. q. 5. qđ
ſcripſi. ex̃ de pe. ⁊ re. his q̄. ſed numerū ſupplemus ꝑ illos
duos. Cū inuocarē. Uerba mea. ⁊ ita. 18. p̄s. ꝑficimꝰ vſqꝫ ī
ſextā feriā. In ſabbato aūt ſumimꝰ tres de adiacētibꝰ q̄s
in die dñica ad p̄mā cātare ſolemꝰ. ſ. Dñs regit me. Dñi ē
terra. ⁊ Iudica me. ſed ⁊ illos duos. Deus deus meus ⁊c.
⁊ Ad te dñe leuaui ꝓꝑ cām p̄dictam p̄termittimꝰ. In ſe-
quēti vō tpe multiplicādi ſūt pſalmi: ſicut ⁊ boni moꝛes
q̄ ꝑ p̄s itelligūt̃: ꝑ q̄s ad gloꝛiā ꝑuenit̃ quā ꝑ totū tp̄s iſtđ
figuramꝰ. In q̄buſdam tñ eccleſiȷs nō dicūt niſi tres p̄s.
vſqꝫ ad pēth. ⁊ h̃ ex inſtitutōe alcuini: ꝓut dicet̃ ſub do-
minica de trinitate. Sed h̃ nō bñ fit hodie. Primū qꝛ cā
q̄re illud inſtitutū fuit hodie ceſſat. Scđo qꝛ ꝯ canonem
Gregoꝛ. faciūt: ꝓut dcm̄ eſt i q̄nta p̄te ſub ti. đ nocturnis.
Tertio qꝛ inter canonicos regulares ⁊ alios clericos qui
vſurpato noīe ſeculares dicunt̃: nulla debet eē q̄ ad hoc
dr̃ia. nā ⁊ ipi magna ex p̄te ātiqtꝰ regľares fuer̃t. zi. q. i. qꝛ
⁊. c. ſcimꝰ. ⁊. e. ſe. ⁊. c. certe. ex̃ đ vita ⁊ ho. cle. qm̄. ⁊ certū ē
ꝙ canonici regulares in octaua reſurrectōis dicunt i no-
cturnis. 9. lectōes cū nouem rñſoriȷs. ⁊ ēt eccľia romana.
Qui eni dicūt ꝙ oīa facilia debēt eē eo tpe ꝓꝑ neophitos
illā facilitatē nimis extēdūt. Nā due tm̄ ſunt hebdoma
de neophitoꝝ. ſ. in paſca. ⁊ penth. ⁊ ꝓpterea ꝯcludit̃ eis ī
aſcenſiōe vbi ſūt nouē rñſoꝛia ⁊ nouē pſalmi cū ſuis anti-
phonis. Nulla eni eſt ſufficiēs rō q̄re in ſequenti die poſt
aſcenſionē dicamꝰ tm̄ tres pſalmos cū vna antiphona: de
hoc dcm̄ eſt in ti. p̄cedēti. Nēpe ſm̄ romanū oꝛdinē in oī-
bus dñicis. 9. lectiones dicunt̃. de ꝯſe. di. i. in die. lꝫ magū
tinēſe ꝯſiliū a paſca vſqꝫ ad penth. tres tm̄ iſtituerit eē le
gendas: vt ſeruitiū matutinū i die cantet̃ qꝛ in futuro tri
nitas cōpꝛehendet̃ ⁊ a ſanctis in luce dño ſeruiet̃. Ad pri
mam aūt dicūt q̄dā ꝑ totā hebdomadā totuꝫ pſal. Confi
temini ⁊c. in quo p̄cipue de xp̄i reſurrectiōe agit̃. Aliȷ vō
ſolū verſū. Hec dies ⁊c. quē in p̄ma ⁊ in aliȷs hoꝛis ꝓ capi
tulo dicūt: qꝛ vitā illā figuramꝰ in q̄ doctrina nulli neceſ-
ſaria erit. ſed oēs docti gratulabimur ⁊ exultabimꝰ. Pſal
mus vō. Quicūqꝫ vult ⁊c. toto iſto tpe nō dr̃: qm̄ ad fidē
ꝑtinet. h̃ eni tp̄s ſignificat octauā etatē vbi nō erit fides
que euacuabit̃: ſed res q̄ ꝯpꝛehendet̃ nō erit figura ſꝫ ve
ritas. In q̄buſdā tñ eccleſiȷs alr̄ obſeruat̃ qꝛ vbi fides nō
eſt ſupedificari nō pōt. z3. q. i. vbi ſana. i. q. i. cum paulus.
Minus tñ ſymbolū. ſ. Credo in deū. ob eandē cām ſubti
cet̃ ad p̄mā. Nā cū venerit: qđ ꝑfectū eſt euacuabitur qđ
ex ꝑte eſt. vñ in ꝯdēſ. i. ꝯdenſitatibꝰ ꝓpľi vſqꝫ ad coꝛnu
altaris. i. ad cōionē nō dr̃ capľm neqꝫ p̄ces: vt dcm̄ eſt i ti.
p̄cedenti. Ueſp̄tinū officiū eſt huiꝰ feſtiuitatis claritate
illuſtratū: nō eni ꝑ. Deus in adiutoꝛiū: qm̄ in illa vita non
ſicut hic adiutoꝛio indigebimꝰ. ſed ꝑ kirieleyſon inchoat̃
qꝛ veſp̄tia hoꝛa ſabbati paſcalis baptiſma fuit ꝑ kirieley
ſon inchoatū. ⁊ in trinitatis noīe celebꝛatū: ⁊ ꝓpterea ea-
dē hoꝛa ⁊ in eiſdē v̄bis ꝑ totā hebdomadā hāc in feſtiue
regnātionis iocūditatē ſcā trinitas adoꝛat̃: vel ꝑ kirieley
ſon incipit̃ vt q̄ſi nō exiſtēs ꝑ ſe officiū miſſe officio conti
nuet̃. Nā vt in ti. p̄c e. diximꝰ: dies hec veſperā nō hꝫ: qꝛ
decliuū eternitatis nō agnouit. Tres p̄s. ſub vno alľa. i.
gaudio cantant̃ in q̄buſdā eccleſiȷs: qꝛ ꝑ fidem trinitatis
ad vnū eternitatis gaudiū ꝑueīt̃. vel hi tres pſalmi reſur
rectioni que tertia die facta eſt ꝯueniunt Ieſu xp̄o. Pro
capľo ſeq̄t̃. Hec dies. ſicut in aliȷs hoꝛis. qꝛ ibi nō erit ne-
ceſſaria doctrina: ſed exultatio. Uel vt notet̃ ſollicitudo
baptiçatoꝝ adhuc ꝑegrinātiū ⁊ laboꝛātiū: qꝛ nondū hñt
gaudiū niſi ſpei q̄ ꝑueīt ad alľa rei. Proinde ꝓ hymno ſeq
tur alľa: qđ ē ꝓpꝛiꝰ illoꝝ ciuiū hymnꝰ. Sane deſcēdimꝰ
ꝓceſſionalr̄ ad fontes cū cereo ꝑ totā hebdomadā can-
tātes cāticū exultatōis: ⁊ ꝑpľs ſeq̄t̃. ſ. viri ꝑ ſe ⁊ mulieres
ꝑ ſe. qđ fit i mēoꝛiā eiꝰ ꝙ hebꝛei pharaone ⁊ ſuis i mari ru
bꝛo ſubmerſis feceꝛūt q̄ ī grāꝝ actōes de ſubmerſiōe ho
ſtium ꝑ totā hebdomadā redibant ad mare: viri per ſe
⁊ mulieres ꝑ ſe: cantantes illud canticū moyſi. Cantemꝰ
domino. Siquidem hoſtes noſtri ſūt demones. mare ru
bꝛum eſt baptiſmus in quo ſubmergūtur omnes hoſtes
ideſt vitia ⁊ peccata ⁊ demones: ⁊ inde etiā eſt ꝙ neophi
ti baptiçati in ſabbato ſcō pꝛecedēte ſuo lumine. ſ. xp̄o: re
deunt ad fontē baptiſmi: his ſeptē diebus grās agentes:
quia inimici eoꝛum ſubmerſi ſunt. ſ. vitia ⁊ peccata: ⁊ tūc
circa fontes cantantur pſalmi. Laudate pueri. ſ. nouiter
baptiçati. ⁊ In exitu iſra. de eg. qꝛ ꝑ baptiſmū đ tenebꝛis
peccati eximus. Duo ergo pſalmi circa fontes cantantur
quia per geminā dilectionem ad fontē vite pertingitur:
qui baptiçatis ⁊ baptiſmo cōueniūt. Baptiçatis: vt Lau.
pue. dominum ⁊c. eſt ammonitio laudis ad neophitos: q̄
facti ſūt pueri. ideſt a vitiȷs puri: pꝛo quibus mater eccle-
ſia iubilat ad fontes in laudem eius gratie: per quā me-
ruit eſſe quod in cantico amoꝛis audiuit. Fons oꝛtoꝛum
puteus aquarum viuentium. Poſtea tranſitur ad aliqđ
oꝛatoꝛium cum pſalmo. In exitu iſrael. qui cōuenit bap-
tiſmo cum dicitur. Quid eſt tibi mare qđ fugiſti: ⁊ fit ſta
tio ad crucifixum ⁊ redduntur ei grates: quia ipſe eſt qui
baptiçat. vnde in euangelio. Super quē videritis ſpiri-
tum deſcendentem ⁊c. Hic ē qui baptiçat ⁊ ſalutat̃: q̄a
per crucem ⁊ in cruce nacti ſumus animarum noſtrarū
redemptionem. Ruſus per hos dies ſeptem baptiſma-
les neophiti quottidie ad eccleſiam ducūtur: ſicut enim
filiȷ iſrael lꝫ tranſiſſent mare rubꝛum in quo baptiçari
ſunt: non tamen ꝑuenerunt ad terram pꝛomiſſionis niſi
ſub ducibꝰ: domino illos paſcēte ex māna: ⁊ colūna ignis

eos p̄cedente:ſic ⁊ ipſi his ſeptē diebus ſub ducibus id eſt p̄ſbyteris patrinis ⁊ matrinis ducunt̄ ad eccleſiā ⁊ paſcu tur corpore dn̄i: ⁊ cerei p̄cedūt eos: ⁊ ſic tandē in ſabbato quaſi ꝑuenerūt ad terrā ꝓmiſſionis. Cereos aūt quos in ſabbato ſancto dū baptiçarent̄ habuerūt ꝑ hanc hebdo madā in qbuſdā locis ad miſſas ⁊ veſperas accēdunt: ⁊ ī ſabbato in albis ⁊ in ſequenti dn̄ica illos accēſos offerūt ſacerdoti. Siquidē luminaria accēſa bona opa ſūt q̄bus toto tp̄e pn̄tis vite que ꝑ ſeptenariū ducit̄ lucere debēt. Offerūt̄ ſacerdoti q2 poſt hāc vitā ad ſummū ſacerdotē .i. ad xp̄m cū luminarib⁹ bonoꝝ operū veniūt: iuxta illō. Uenientes āt venient cū. e. p. m. ¶ Pōt etiā dici ꝙ ꝓceſſio nes veſꝑtinales hui⁹ hebdomade reuerſionē ſignificant de captiuitate babyloni e. Hec eſt eni hebdomada reuer tentiū q ī fine ſue captiuitatis reuertunt̄ ad deū. ⁊ veſpe trina ſtatione cōplent̄: ſicut ⁊ baptiſmus in trinitatis no mine celebrat̄. Qui vo fontes nō hn̄t nō exeunt: ſed qnqȝ pſalmos quottidie dicunt: ⁊ poſt collectam diei de cruce collectā adiūgāt. Eedē veſpere quotidie repetunt̄: q2 ꝓ vna ⁊ eadē die tota hec hebdomada reputatur. In qbuſ dam ēt eccleſijs ī his ſeptē diebus qn̄ deſcēdit̄ ad fontes. an̄fert̄ qdam ſerpēs imaginari⁹ ſuꝑ virgā: ⁊ cādela nouo lumine accēſa ſuꝑ caput ſerpentis retorta affigit̄: ex qua cereus paſcalis ⁊ oēs alie eccleſie cādele accendunt̄. Cir ca qō ſciendū eſt ſicut legit̄ numeri. 21. capit̄. Moyſes in deſerto erexit ſuꝑ palū ſerpentē eneū vt q ꝑcuſſi erant a ſerpentib⁹ ꝑ illius ſanarent̄ aſpectū. in quo xp̄i paſſio p̄fi gurata fuit. Un̄ ⁊ dn̄s ait in euāgelio Jo. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto: ita ⁊ exaltari oportet filiū hoīs. Ideo ḡ ſerpens imaginarius fertur ⁊ aſpicit̄: vt xp̄i paſſio memoret̄: ⁊ ꝑ hoc a vulnerib⁹ peccatoꝝ ſanemur. Nam ſerpēs in palo eſt xp̄s ī patibulo. Itē ideo in bn̄di ctione baptiſmi ⁊ cū ad fontes deſcēdit q2 baptiſmus a xp̄i paſſione virtutē accepit in quo etiā a peccatis ſana mur ⁊ mūdamur. Fit hoc in veſperis: qn̄ ipſe xp̄s fuit ſa crificiū veſꝑtinum. Un̄ pſalmiſta. Eleuatio ma. m. ſ. ve. Ignis nouus ex ſilice excuſſus: xp̄s paſſus ē: q eſt lumē d̄ lumine: ex quo cetere candele in eccl'ia illuminant̄: quia ipſe illuminat oēm hominē venientē ī hūc mūdū. Cande la ī capite ſerpentis retorta: ē. ſpinea corona ī capite xp̄i poſita. In cōpletorio vo in qbuſdā locis p̄termittit̄ p̄s. Qui habitat. ſicut in p̄ima p̄s. Quicūqȝ. ¶ In his aūt ſex diebus dr̄ ad miſſam rn̄ſoriū ⁊ all'a: vt infra dicet̄. ⁊ dicit̄ p̄mo rn̄ſoriuȝ ⁊ poſt ſeqt̄ all'a: ⁊ hoc triplici de cā. Primo q2 eni in laboribus vite p̄ſentis exultandū eſt: iuxta illō. Hilarē datorē diligit deus. 23. q. 6. §. ex his. ideo nūc poſt graduale ⁊ verſum cōuenienter ſeqt̄ alleluia: qō eſt vox letitie. Scd̄o rn̄ſoriū actiuā. Alleluia vo ꝯtēplatiuā vitā ſignificat. Rn̄ſoriū eni ſignificat actionē quā ſancti exer cebunt in reſurrectione corpoꝝ que erit in oī letitia: ꝑut verba rn̄ſorioꝝ hui⁹ tēporis declarant: que oīa ſiue ver ſus eoꝝ excepto eo q cantat̄ in tertia feria: ꝑut ibi dicet̄: ſunt de pſalmo. 107. Confitemini dn̄o. q p̄s. ſonat ꝯfeſſio nē laudis: ⁊ eſt de eterna letitia. q2 igit̄ oīs illa laus cōfeſ ſionis ſiue actio ad gaudiū ⁊ dei glorificationē tēdit: me rito ab all'a ꝯcludendū eſt. ⁊ qn̄ eadē actio nihil aliud ē q̄ȝ laus dei: iō ad hoc oñdendū poſt hos ſex dies continue canitur ſine rn̄ſorijs all'a. Tertio ideo in his ſex diebus ꝟ fit: q2 ſenarius numerus ad opa ſicut ſeptenari⁹ ad regeȝ refertur. q eni vult ꝑuenire ad regem oꝫ euȝ p̄mo toto tē pore p̄ſentis vite bn̄ opari. ¶ Circa hoc ſciendū eſt ꝙ ec cleſia his diebus ſcōꝝ actuū in corpe cū fine letitie reco lit: ſic incipiens actū vt pertingat ad qetem. primus dies mandat: ſeptimus regem geſtat: octauus glorificat. nēpe rn̄ſorium illam actionē ſignificat quā ſci in reſurrectiōe corpoꝝ exercebūt. aīe qppe ſcōꝝ an̄ reſurrectionē corpo rum in qete ſūt: ſed dū illa recipiēt in actōe erunt: ⁊ tunc ſic erit actio vt nō deſinat qes. in quiete qdeȝ erūt: q2 nō laborant: nec cogitationib⁹ fluctuabūt. nec erit ēi in qete illa ſegnities deſidioſa: ſed ſic ab hui⁹ vite opib⁹ in fine ſceſcent vt in alterius vite actione gaudeāt. Hec āt actio ideo nobis ꝑ numerū ſenariū in memoriā reducit̄: q2 ſic ſeptenarius numerus requiē: ita ſenarius opa rn̄ſorioꝝ ſignificat. Per rn̄ſoria eni intelligim⁹ ſcōꝝ actiones que erunt cū omni letitia: vt iaȝ dictū eſt. Et nota ꝙ predicti verſus q canūtur his ſex diebus cū rn̄ſorijs dicunt̄ eo or dine quo poſiti ſunt in p̄ſal. Cōfitemini. vn̄ ſūpti ī ſūt. ex ceptis duob⁹ q in qbuſdā eccleſijs p̄poſtere ponūtur. naȝ in qrta feria dicūt v̄ſum. Benedictus q venit in noīe ⁊c. q ibi pōit̄ vltio: ⁊ in feria. 6. v̄. Lapidē quē reprobauerūt edificantes ⁊c. ⁊ hoc ideo: q2 ī illo plenius agit̄ d̄ ꝑaſſiōe ſaluatoris q̄ȝ in alijs v̄ſibus ibi poſitis: ⁊ ideo merito illa die cantatur in q̄ paſſus fuit. Nec eſt omittēdū ꝙ ī qbuſ dā eccleſijs in his ſeptē dieb⁹ duo in albis ſuppellitijs ici piunt rn̄ſoriū. Hec dies: ⁊ in alijs quoſdā tropos retro al tare qō reputat ſepulchrū ꝓ eo ꝙ corpus ih̄u in eo ſacra mentaliter collocat̄ ⁊ ꝯſecratur: gerentes typū duoꝝ an gelorū q ſtantes in ſepulchro xp̄m reſurrexiſſe retulerūt. Uerba eni illa. hec dies ⁊c. ad reſurrectionis diē ꝑtinere noſcunt̄. Rurſus cātādo poſt altare repūtāt ap̄los ⁊ mu lieres timentes: ⁊ xp̄m reſurrexiſſe dicere publice formi dantes. Fit autem hoc ad laudes ad tertiam ⁊ ad veſpas. Primo ꝓ eo ꝙ ī his tribus ſpāl'r horis xp̄i paſſio ē expleta. Nā mane capt⁹ ⁊ illuſus: in tertia flagellatus: ⁊ lignis cru cifixus: in veſpis de cruce depoſit⁹ ⁊ ſepultus eſt. Scd̄o ī ſignū ꝙ reſurrectio tribus vicibus nūciata ē. Primo ſcd̄m Marcū ⁊ Matth. ꝑ vnū angelū: q ſcd̄m Aug. ſtabat ī mo numento nō directe ſed q̄ſi ad oſtiū. Scd̄o ꝑ duos ange los q ſcd̄m Jo. ſtabāt it⁹. Tertio ꝑ ipſū xp̄z iuxta monumētū. Fit ēt h̄ in qbuſdā eccleſijs ad miſſā: eo ꝙ illa ī altari ce lebratur ſuꝑ qō xp̄i corpus ꝯſecrat̄. ¶ Jō āt a paſca vſqȝ ad octauā penthe. canit̄ all'a fere ī oībus antiphonis ⁊ re ſponſorijs nocturnalib⁹: ⁊ ī offerēdis: ⁊ poſtcōionibus: vt celebratio tp̄is poſt reſurrectōeȝ reducat nob̄ ad memo riā vitā ꝯtēplatiuā ſic tp̄s qō ē an̄ paſca reducit ad actiuā. Tp̄s eni an̄ paſca qō ī ieiunijs ⁊ orōnib⁹ agim⁹ ſignificat erūnas hui⁹ vite ⁊ tribulatōȝ captiuitatis: ī q̄ dū ſumus cantica letitie ſubticem⁹. Tēpus vo poſt paſca ſignificat btitudinē ⁊ ꝑpetuā exultatōȝ ī q̄ p⁹ reſurrectōeȝ erim⁹: ⁊ iō relaxatis ieiunijs canēdo all'a: qō īterp̄tat̄. laudate dn̄ȝ frequētam⁹: d̄ q̄ dcm̄ ē ī ꝓhemio h⁹ ꝑtis. ¶ Illō tn̄ notā dū ē ꝙ ī qbuſdā eccleſijs ī hac hebdomada all'a cantat̄ ī miſſa ſine finali melodia: ⁊ v̄ſus ⁊ ātiphone ſine neuma. ſȝ ī ſequētib⁹ cātat̄ cū illa: ⁊ h̄ iō q2 ī hac cātam⁹ ꝓ dn̄o no ſtro q ī aīa ⁊ corpe ꝑ reſurrectōeȝ iā fact⁹ ē glioſus: ac illa final' melodia expectatōȝ nr̄aȝ ſignificat vel ēt ſcōꝝ ſcd̄e ſtole expectationē. Taceam⁹ ergo q2 hēmus qō optam⁹. Paruuli nāqȝ plorāt cū panē nō hn̄t: ſȝ cū hn̄t qō deſide rāt tacēt: ita ⁊ nos q̄ſi ploram⁹ alio tp̄e: q2 nō hēm⁹ qō d̄ſi deram⁹: ⁊ ſci q̄ſi in deſiderio ſūt expectatōis. In qbuſdā eccleſijs in magnis ſolēnitatibus tacet̄ illa melodia: in ſi gnum ꝙ ſancti ꝓ quib⁹ celebramus certi ſunt ꝙ ſecūdaȝ ſtolā quā expectāt amittere nō pn̄t. Jubilus quidem di uerſa notat: vt dictum eſt ſub natali. ¶ Porro in iſtis. 8. diebus cantatur ꝓ memoria neophitoꝝ: ⁊ ſingulis die bus ſingula deuotata ſunt officia: quod non fit in toto tē pore vſqȝ ad penthec. ⁊ in primo die, ſcilicet in ſabbato ſancto ⁊ in octaua duplices laudes ponuntur. In primo eni dicit̄ alleluia. Cōfitemini. ⁊ tractus. Laudate domi num oēs gentes. In octaua vero dicitur duplex alleluia

quod ideo fit: qꝛ p̄ma vita noſtra que fuit ante peccatū
beata fuit ſed nō ſempiterna: ſed vita que erit in ſeptima
quietis erit btā ⁊ ſempiterna. Quia ḡ prima vita fuit btā:
iccirco cantat̄ p̊ allā qḋ eſt vox angelica in lingua hebrai
ca: qꝛ dignioꝛ eſt. ſed qꝛ non fuit ſempiterna: iō humilioꝛi
lingua latina cātat̄ tractus. Laudate. Qꝛ vō vita q̄ erit ī
ſeptīa etate erit btā ⁊ ſempiterna: iō ī ſabbato ī albis ꝗ eſt
dies ſeptimus duplex allā cantat̄ ꝓp duplicē ſtolā: vt ibi
dicet̄. Nam vita illa q̄ ī ſeptīa q̄etis dabit̄: nō tolletur in
octaua etate q̄ ꝑ octauū officiū ītelligit̄: ſed poti⁹ ꝯſuma-
bitur. ¶ Circa cātica letitie notandū eſt ꝙ q̄ttuoꝛ ſūt ſta
tus eccleſie. Primus eſt culpe. ſcḋus culpe ⁊ pene. terti⁹
pene ⁊ grē. q̄rtus grē ⁊ gloꝛie. Primū repreſentat eccliā
in ſeptuageſima: iō ſubticet. Te deū laudam⁹ ⁊ allā: quia
nō eſt ſpecioſa laus ī oꝛe peccatoꝛis: ⁊ glīa in exceſis deo:
qꝛ poſit⁹ ē īter deū ⁊ hoīes paries īimicitiaꝝ. Scḋm re-
p̄ntat ī aduētu: iōq; ⁊ ſupradcā cātica ſubticēt̄ p̄ter allā:
qꝛ lex data deū ītelligere docuit ⁊ laudare. Tertiū repre
ſentat ī eſtiuo tp̄e. iōq; ꝓp gratiā acceptā ī feſtiuis iſta cā-
tant̄: ſed ꝓp penā iſta in ferialibus ſubticent̄ p̄ter allā: qḋ
etiā quottidie frequentat̄: qꝛ ſpes de reſurrectiōe futura
nō infirmat̄. Quartū rep̄ntat inter octauas paſce ⁊ pēth.
ideoq; ſupradicta cātica letitie frequētant̄ ⁊ multiplicā
tur: qꝛ tm̄ nondū habem⁹ gloꝛiā quā expectam⁹: ideo Te
deū laudam⁹: ⁊ gloꝛia ī excelſis in ferialib⁹ ſubticem⁹: ⁊ ī
dn̄icis in q̄bus q̄ſi duplicem reſurretionē rep̄ntamus. ⁊
etiā in feſtis ſcōꝝ ī miſſa duo allā cantam⁹: ſed ī ferialib⁹
vnū vt iā dicet̄. Nec te moueat ꝙ nō rectū ſed p̄poſterū
oꝛdinē eccliā rep̄ntat: eo ꝙ erāt nouiſſimi p̄mi: ⁊ p̄mi no-
uiſſimi: ſic ḡ varietas dieꝝ ⁊ ſtatuū humanoꝝ varietatē
īnducit officioꝝ. ¶ Querēdū tn̄ eſt q̄re diuina officia ita
diſtiguūtur: vt alia celebrent̄ cū ſolo rn̄ſoꝛio: alia cū ſolo
allā: ⁊ hec q̄nq; cum ſimplici allā. q̄nq; cū duplici. alia ſil̄
cū rn̄ſorio ⁊ allā: ⁊ alia cū rn̄ſoꝛio ⁊ tractu. ⁊ alia cū allā ⁊
tractu. Dici pōt ꝙ dies ieiunioꝝ quib⁹ rn̄ſoꝛiū ſine allā
canit̄: recolūt act⁹ eoꝝ q̄ p̄ſbyteris grauia cōfitent̄ vt ab
illis cōſiliū accipiāt penitēdi. Ipſi ḡ dies agunt̄ cum ſolo
rn̄ſoꝛio ꝑ qḋ vita actiua ītelligit̄ q̄ ī laboꝛe ducit̄ ſine allā
qḋ eſt cāticū letitie: qꝛ eccliā dolet ꝓ talib⁹ tāq; ꝓ mēbris
vulneratis ⁊ nōdū ſanatis: ex eo. n. ꝙ allā dimittit̄ robur
eccleſie mōſtrat̄: quē hꝫ de ſuis vulnerib⁹ nondū ſanatis.
Preterea: iō tūc nō dicit̄ allā: qꝛ nō ē pulchra laus in oꝛe
peccatoꝛis. In dieb⁹ vō ꝓfeſtis q̄ ſūt ab octauis paſce vſq;
ad octauā pēthe. ſimplex allā ſine rn̄ſoꝛio canit̄. Primo
qꝛ dies illi vitā ꝯtēplatiuā ſignificat q̄ erit poſt reſurre
ctionē in q̄ rn̄ſoꝛiū nō erit qꝛ p̄n̄ie act⁹ ibi ſuꝑfluus erit:
ſed tm̄ allā canet̄ de ꝑcepta īmoꝛtalitate. Scḋo qꝛ tūc ꝓ
illis canim⁹ q̄ iā ſunt in patria ad quos iā nō ꝑtinet actio
laboꝛioſa quā rn̄ſoꝛiū notat: ſed ſūt in dei cōtēplatione ⁊
exultatione que ītelligit̄ ꝑ allā. Tertio qꝛ an̄ reſurrectōꝫ
coꝛpoꝝ nr̄oꝝ aīa ſine coꝛꝑe deū laudabit. Quarto qꝛ ſci
an̄ diē ḡnālis reſurrectiōis ſimplicē tm̄ recipiūt ſtolam. ſ.
aīe. Rurſum in ꝓuatis ferijs Gloꝛia in excelſis: ⁊ duplex
allā nō dr̄: qꝛ nōdū habemus ꝑfectā iuſtitiā nec gloꝛiam
quā expectam⁹. Sed qꝛ eccliā iam p̄mā hꝫ reſurrectōeꝫ:
ideo alio tp̄e ſemꝑ allā canit̄ p̄terquā in ſeptuageſima:
vt dcm̄ eſt in ꝓhemio hui⁹ ꝑtis ⁊ ſub ti. de tp̄e aduentus.
In octauis vō paſce ⁊ in ſabbato in albis duplex allā dr̄:
qꝛ tūc tp̄s reſurrectōis rep̄ſentam⁹ ⁊ in requie q̄ erit in re
ſurrectiōe duplicē ſtolā. ſ. aīe ⁊ coꝛpoꝛis ꝑcipiemus: quia
erimus vtroq; hoīe. i. in aīa ⁊ in coꝛꝑe glorioſi. erim⁹ eniꝫ
incoꝛruptōis glīa veſtiti. In dn̄icis q̊q; q̄ ſūt ab octaua pa
ſce vſq; ad octauā pēt. duplex allā dr̄: tū qꝛ ī reſurrectiōe
quā ipſi dies ſignificāt coꝛpus ſil̄ cū aīa laudabit deū: tū
qꝛ duo ſunt vn̄ letari dꝫ aīa in die ſempiterna. vnū ꝺ ꝑce
pta letitia aliud de ꝑcipienda in reſurrectōe: tū qꝛ reſur-
rectio dn̄i que facta eſt in die dn̄ica: eſt cā nr̄e reſurrectio
nis future: ⁊ iō ī oīb⁹ dn̄icis q̄ſi octauā dn̄ice reſurrectio
nis rep̄ntamus. in ferialibus vnū: qꝛ an̄ reſurrectioneꝫ
aīa vna dūtaxat fruit̄ btītudīe. ¶ Rurſus ideo vſq; ad
octauā penth. qꝛ ī octaua etate ī qua erit coꝛpoꝝ reſurre-
ctio erimus vtroq; homine glorioſi. In oībus quoq; fe-
ſtiuitatib⁹ illo tp̄e occurrētibus duplex allā dr̄: ⁊ hꝫ p̊ ꝓp
requiē ⁊ fruitionē. ſcḋo qꝛ illi iā de duobus gaudent. ſ. de
eterna q̄ete ⁊ diuina viſione. tertio qꝛ dn̄ iā habeāt glīaꝫ
aīe ſecure ſunt de gloꝛia coꝛꝑis. quarto qꝛ tūc vnū allā ca
nitur: qꝛ q̄ſcūt: aliḋ qꝛ deū vidēt. Sex vō dies paſcales.
vꝫ. inter ſabbatū ſcm̄ ⁊ ſabbatū ī albis ⁊ dn̄ici dies atq; fe
ſtiui q̊s celebram⁹ ab octauis pen. vſq; ad ſeptuageſimā ī
q̄b⁹ rn̄ſoꝛiū ⁊ allā canit̄: recolūt actus eoꝝ q̄ elemoſynas
largiēdo: infirmos viſitādo: ⁊ ſolū que bona ſūt oꝑando:
ꝑſeuerantiā habēdo in ſcitate quā ī baptiſmo receperūt:
ſine dubio ad ꝯtēplationē dei ꝑueniūt. Inde eſt ꝙ rn̄ſo-
riū qḋ vitā actiuā ſignificat: ſeq̄t̄ allā qḋ ſignificat ꝯtem
platiuā. ſed tūc vnū tm̄ ſiue ſimplex allā dr̄ ꝓp cās ſupra
dictas: ꝓus aūt dr̄ reſpōſoꝛiū ⁊ poſtea ſeq̄t̄ allā: ꝓut ſupra
dictū ē. Dominici aūt dies ⁊ feſtiui a ſeptuageſima vſq; ī
paſca quoꝝ rn̄ſoꝛijs nō allā ſed tract⁹ ſubdit̄: recolūt eos
qui ſunt in bonis oꝑib⁹. ſed videntes laboꝛē vie timēt ca
ſum. nā tentationib⁹ tondūtur: ſine q̄bus hec vita nō du-
citur. Inter rn̄ſoꝛiū eni ⁊ allā tractus eſt medius: q neq; ī
tanta letitia eſt ſicut allā: neq; in tanto oꝑe vt rn̄ſoꝛium.
In ſabbato vō ſcō gaudentes ꝓ neophitis nr̄is: qꝛ a boī
peccato liberati ſunt: canim⁹ allā. ſed qꝛ eos trahēdos va-
rijs videm⁹ laboꝛib⁹ tractū adijcim⁹ ꝑ quē laboꝛes intel
ligunt̄: de quo dictū eſt ſub ti. de ſeptuageſima ⁊ in ꝓhe-
mio hui⁹ ꝑtis. Quomō officia iſtoꝝ ſeptē dieruꝫ ⁊ officia
dominicaꝝ q̄ ſunt inter paſca ⁊ penth. adaptent̄ ſeptē do-
nis ſp̄ūs ſci ſub vigilia aſcenſionis ⁊ ſub ſabbato ī albis di-
cet̄. Circa euāgelia que hoc tp̄e legunt̄ ſciendū eſt ꝙ oīa
ꝑtinēt ad reſurrectionē: ⁊ iuxta oꝛdinē ſcriptoꝝ ponunt̄.
Matth. eni p̊ ſcripſit. ſcḋo Marc⁹. tertio Lucas. vltimo
Io. Vn̄ p̊ ponit̄ euangeliū Matth. ī vigilia paſce. In ipſo
vō die paſce euāgeliū Marci. in ſcḋa ⁊ tertia feria euan
geliū Luce. in q̄rta ⁊ q̄nta feria ⁊ in ſabbato euangelium
Ioānis. ī ſexta feria īterpōit̄ euāglꝫ Mat. ¶ Sane ī euā
gelijs vigilie ⁊ dici tm̄ agit̄ ꝺ ān̄ūciatōe reſurrectiōis fcā
ꝑ āgelū. ī alijs de viſione. Cōueniebat. n. vt pri⁹ an nūcia-
retur domini reſurrectio: ⁊ poſtea ad maioꝛē fidem faciē
dam coꝛpoꝛaliter ipſe ab hominibus videretur. Tria vō
Ioānis euāgelia omnino p̄poſtere poſita ſunt. Primum
nāq; fuit qḋ legit̄ in ſabbato. poſtea quod legit̄ in quinta
feria: ⁊ aliquāto tp̄e poſt quod in quarta feria legit̄. Naꝫ
maria magdalena cū veniſſet ad monumentū ⁊ nō inue
niſſet coꝛpus domini: ſublatū credidit ⁊ cucurrit ⁊ nūcia
uit petro ⁊ Ioāni qui cucurrerunt ad monumentū ⁊ Ioā
nes p̄currit: ſed nō ſtatim introiuit. ſed petrus tandē ve-
niens intrauit: ⁊ poſtea Ioānes intrauit: ⁊ cum non inue
niſſent redierunt ad ꝓpria. hoc legit̄ in ſabbato. Illis re-
deuntibus maria remanſit ad monumentū ⁊ inclinans
ſe in monumentū vidit vnū angelum ſedenteꝫ ad caput
aliuꝫ ad pedes qui dixerūt. Maria quid ploꝛas? q̄ dixit.
Quia tulerunt dominū meum ⁊ neſcio vbi poſuerūt eū:
⁊ tunc conuerſa retroſuꝫ vidit ieſū q dixit ei. Mulier q̄d
ploꝛas: quē queris? ⁊ illa reſpiciēs ⁊ hoꝛtulanū cū credēs
dixit. Domine ſi ſuſtuliſti eum dicito mihi: ⁊ ego eum tol
lam. hoc legitur in quinta feria. Aliquanto tempoꝛe poſt
petrus iuit piſcatum cū ſex alijs ad mare tyberiadis: vbi
dominus apparuit eis in littoꝛe: ⁊ hoc legit̄ in q̄rta feria.
Sed quare hec oīa. Solutio in q̄rta feria cantat̄ hoc qḋ

cantabitur ſanctis in die iudicij. Uenite benedicti pr̄is
mei ⁊c̄. ⁊ in illo euāgelio qḋ eadē die legit̄ dicit̄ ꝙ dn̄s ap
paruit diſcipulis in littore maris. ⁊ hoc bn̄ ↄuenit. Naꝫ ꝑ
littus maris: vt dicit btū̄s Gregorius ſup illuꝫ locū: finis
intelligitur mūdi in quo dn̄s apparebit ſuis glorioſus: et
tunc petrus trahet ad littus rethe plenū magnis piſcibꝰ
centū q̄dragintatribus: nec tn̄ ſcidet̄ rethe. Per Petrū
ītelligitur ordo ſanctoꝝ p̄latoꝝ q de fluctu huiꝰ ſeculi ad
littꝰ ſtabilitatis eterne ducēt eos: q ꝑ ipſos ↄuerſi fuerīt.
ſed hoc attribuit̄ ſoli petro ꝑꝑ eccleſie vnitatē. Sed q̄re
legit̄ in ſabbato in albis euangeliū: qḋ tūc legit̄: Rn̄deo
ꝙ officiū illius ſabbati cū officio p̄cedentis ſabbati ſc̄i in
multis ↄuenit. Nam ī p̄cedēti ſabbato duplex laus cāta/
tur: ſicut ⁊ in ꝟ. ⁊ ēt lectioni ↄuenit: q̄ꝛ in lectiōe p̄cedētis
ſabbati dicit̄. Que ſurſuꝫ ſūt ſapite nō q̄ ſup terrā: ⁊ in le/
ctione ſequētis dicit̄. Deponētes oēm dolū ⁊c̄. ⁊ ita tanq̄ꝫ
lapides viui edificamini: qḋ nihil aliud eſt q̄ꝫ q̄ ſurſuꝫ ſūt
ſapere. Cōueniebat igit̄ vt euangeliū correſpōderet euā/
gelio qḋ fit ī eoꝝ p̄ncipijs. Nam ī euāgelio p̄cedētis ſab/
bati dr̄. Ueſpe aūt ſabbati q̄ luceſcit ī p̄ma ſabbati .i. dilu
culo. venit maria magdalena. ⁊ in euāgelio ſequēti dr̄.
Una ſabbati maria magdalena venit ad monumentuꝫ
cū adhuc tenebre eſſent. qḋ idē eſt. In ꝟ tn̄ videt̄ dr̄ia: q̄ꝛ
dr̄ ibi ꝙ venit maria magdalena ⁊ altera maria: hic non
fit mentio niſi de maria magdalena. Sed vt ait Augu. in
libro ḋ ↄcor. euangeliſtaꝝ: iō Jo. ſolā mariā magd. noīat
quia fuit ceteris feruētior: nec tn̄ ideo ceteras excludit.
Euangeliū v̄o Math. legit̄ in ſexta feria: q̄ꝛ dn̄s ꝑ paſſio
nē meruit ſibi dari ptātē in celo ⁊ in terra: vel potiꝰ dataꝫ
notificari. ⁊ q̄ꝛ dn̄s ī ſexta feria paſſus ē: iccirco legit̄ euā/
geliū Math. in ſexta feria: ī q̄ dn̄s ait diſcipulis. Data eſt
mihi oīs ptās ī celo ⁊ in terra. Un̄ apl̄s. Chriſtus factꝰ eſt
ꝓ nobis obediēs pr̄i vſq̄ꝫ ad mortē: mortem aūt crucis: ꝓꝑ
qḋ ⁊ deus ⁊c̄. Ubi ḡo poneret̄ euāgeliū in quo agit̄ a Joā/
ne de p̄ma viſione dn̄i q̄ facta fuit Ma. mag. niſi ī q̄nta
feria: In p̄ma. n. die nō poterat poni p̄dictis ḋ cauſis: nec
in ſecunda: nec in tertia: nec ī quarta: nec in ſexta: nec in
ſabbato. Un̄ reſtat ꝙ in quinta feria neceſſario poni de/
buerit. Aiūt qdā ꝙ lꝫ in ſecūda feria legat̄ euangeliū de
apparitōe dn̄i facta diſcipulis eūtibꝰ in emaus: non tn̄ illa
facta fuit in ea die ſed in p̄cedēti. Decē ēteni apparitiōes
poſt xp̄i reſurrectōm ī euāgelijs inueniūtur ad fidē nr̄aꝫ
ↄfirmandā: q̄nq̄ꝫ in p̄ma die: ⁊ q̄nq̄ꝫ poſtea. ſed in apl̄o dr̄
ꝙ in die reſurrectōis appꝑuit Ja. ⁊ q̄ngētis fr̄ibus ſimul.
Et ſicut qdā dicūt in ipa ēt die ꝓ apparuit mr̄i vt dcm̄ eſt
in q̄rta pte ſub ti. de acceſſu pōtificis ad altare. ⁊ etiā Ja.
qui votū vouerat nō comedere. ſed ⁊ ioſeph q ꝓ eo tene/
batur in carcere. ¶ Uerum q̄ꝛ de viſione angeloꝝ: ⁊ de
maria magdalena euāgeliſte diſcordare vident̄. Jō aliq̄
ſup hoc p̄ter ꝓpoſitū dicamus. Nam Math. dicit ꝙ mu
lieres viderūt angelū ſedētē ſup lapidē q tn̄ erat ex mo/
numentum. Marcus dicit ꝙ introeuntes ipſe in monu/
mētū viderūt eū ſedētē a dextris. Joānes dicit ꝙ maria
mag. vidit duos angelos vnū ad caput ⁊ aliū ad pedes ſe
dentes. Luc. dicit ꝙ duo angeli ſtantes dixerunt marie
mag. ⁊ alijs. Cur q̄ritis viuētē ⁊c̄. Jo. dicit ſolā vnā vēiſſe
.ſ. mariā magdalenā. Mat. duas .ſ. eā ⁊ aliā. Marcꝰ tres
ſ. eā ⁊ mariā matrē Jacobi mioris: ⁊ mariā filiā ſalome q̄
fuit mr̄ filioꝝ ɀebedei .ſ. iacobi mioris. ⁊ Jo. euāgeliſte ſꝫ
criſo. tn̄ ſalome filia fuit. Lucas plures dicit. dicit enim
Erat aūt maria mag. ⁊ ioāna ⁊ ma. ia. mioris: ſubaudi mr̄
⁊ cetere q̄ cū ipſis erāt: ⁊ alie q̄s non numerāt euāgeliſte.
Eccleſia tn̄ tres marias repn̄tat. Rurſus Math. dicit ꝙ
mulieres certificate ꝑ angelū: ī ter q̄s erat p̄cipue maria
magdalena: denūciauerūt aplis dn̄m reſurrexiſſe. ⁊ Jo.
dicit ꝙ maria mag. nūciauit petro ⁊ Jo. eū ſublatū fuiſſe
Uera qdem ſūt oīa q̄ dicūt euāgeliſte in his: ⁊ nō ſūt ad/
uerſa: ſed qḋ vnꝰ minus dicit alius ſupplet. Uerū eni ē ſic
narrat Matth. ꝙ ꝓ viderūt angelū ſedentē ſup lapidem
quē reuoluerat ab oſtio monumēti: q ⁊ dixit eis eū reſur/
rexiſſe: ⁊ adiecit. Uenite ⁊ videte locū vbi poſuer̄. euꝫ: et
tunc ipſe ſurgens p̄ceſſit eas in monumentū ⁊ ſedt ī dex
tris: ſicut narrat Marcus. poſt ma. mag. vidit vnū ad ca
put ⁊ aliū ad pedes ſedētes ſicut dicit Jo. Qui dixerūt ei.
Mulier qd ploras ⁊ nūciauerūt eū reſurrexiſſe: ⁊ tūc ſur
rexerunt ipſi vt apparerent ei ſtantes ſicut dicit Lucas:
vt in hoc ꝙ ſurrexerūt dn̄m ſurrexiſſe oſtēderent: ⁊ cū ſta
rent dixerunt ei ⁊ alijs. Cur q̄ritis viuentē cū mortuis. i.
eū q reſurrexit: Cur queritis in ſepulchro qḋ eſt locꝰ mor
tuorū. Ambro. dicit duas fuiſſe marias mag. vna que ſc̄m
Matth. ſciuit dn̄m reſurrexiſſe. alia q̄ ſc̄m Jo. neſciuit: ſꝫ
corpꝰ ſublatū credidit. Aug. v̄o de ↄcor. euāgeliſtaꝝ ſic ſol
uit. dicit. n. ꝙ cū ma. mag. cū alijs veniret dicēdo. Quis re
uoluet nobis lapidē ab oſtio monumēti: cū adhuc aliquā
tulū lōge eēt vidit lapidē reuolutū: ⁊ ſtatim cucurrit ad
petrū ⁊ Joānē ⁊ ſignificauit eis corpus dn̄i fuiſſe ſublatū
q venientes inuenerūt monumentū vacuū: ⁊ credētes ꝙ
fuiſſet ſublatum redierunt. Maria aūt iterū adiunxit ſe
alijs: ⁊ ꝓpius accedēs cū eis vidit angelū ſedētē ſup lapi
dē: ⁊ dixit eis. Cur q̄ritis ī ſepulchro qḋ eſt locus mortuo
rū Matth. ⁊c̄. ſicut ſuperius dicta ſūt. Zacharias q cōpo/
ſuit vnū euāgeliū ex q̄ttuor aliter ſoluit. dicit. n. ꝙ maria
mag. ⁊ alie venerūt ad monumentū ⁊ viderūt angelū ſe/
dentē ſup lapidē: ſicut dicit matth. ⁊ poſt. in monumento
ſicut dicit mar. ⁊ inde duos ſtātes: vnū ad caput aliuꝫ ad
pedes. ſic̄ Luc. dicit. ſ. illū p̄orem cū alio: vel eo diſparēte
alios duos q dixerūt. Cur q̄ritis viuētē cū mortuiſ ⁊ ſigni
ficauerūt eū reſurrexiſſe. Alij crediderūt v̄bis eoꝝ. ma/
ria remāſit incredula. Un̄ alie nūciauerūt diſcipul̄ dn̄m
reſurrexiſſe: illa nūciauit pe. ⁊ Jo. euꝫ ſublatū fuiſſe. eꝫ pꝰ
aduētū ⁊ receſſū eoꝝ ſola remāſit ad monumētū: ⁊ incli
nās ſe in monumētū vidit duos angelos ſedētes: vnū ad
caput ⁊ aliū ad pedes: ſic̄ dicit Jo. q dixerunt ei. Mulier
qd ploras. et illa r̄ndit: q̄ꝛ tulerūt dn̄m meuꝫ ⁊ neſcio vbi
poſuer̄t eū: ⁊ ↄuerſa vidit dn̄m q dixit ei. Mulier qd plo
ras: quē q̄ris: ⁊ illa putās eū hortulanū eē dixit. Dn̄e ſi tu
ſuſtuliſti eū dicito mihi ⁊ ego eū tollā. Et tūc dn̄s eam ex
noīe noīauit: ⁊ ipſa tc̄ eū coguit: ⁊ poſt plures locutōes an
geloꝝ tūc ꝓ credidit ⁊ voluit ꝓcidere ad pedes dn̄i: ⁊ dn̄s
dixit ei. Noli me tāgere nō dū. n. aſcēdi ad pr̄eꝫ meū ſub/
intelligit̄ ī corde tuo. q. d. Quē q̄ritis tāq̄ꝫ mortuū: nō cre
dis pr̄i eē eq̄lē: ⁊ adiecit dn̄s. Uade ⁊ dic fr̄ibꝰ meis. Aſcē/
do ad patrē meū ⁊ patrē veſtrū ⁊c̄. i. in ꝓximo ē vt aſcen/
dā. Et ipſa cepit ire iā certificata: ⁊ iuētis alijs mulieribꝰ
iuit ꝑiter cū eis ꝟ nūciare aplis: ⁊ ī illa via appꝑuit eis dn̄s
dicēs. Auete: q̄ acceſſerūt ⁊ tenuer̄t pedes eiꝰ. Predictuꝫ
aūt modū loq̄ndi ī q̄ q̄nālr dcm̄ ē ꝙ mulieres iuerāt nū
ciare dn̄m reſurrexiſſe: cū tn̄ maria q̄ erat vna ḋ illis tūc
incredula fuit ſepe ī ſcripturis īuenimꝰ: ſic̄ ⁊ dn̄s dic̄ diſci
pulis: ⁊ me ſcitis ⁊ viā meā ſcitis: cū tn̄ qdā eēnt inter eos
q hec neſcirēt. vn̄ dn̄s. Tāto tp̄e vobiſcū ſū: ⁊ nō coguiſti
me ⁊c̄. ſed illud ꝓ dcm̄ eſt ſciētibꝰ iſtud ignorātibꝰ. Jta ēt
dicit̄ ꝙ dn̄s in aſcēſiōe apparuit diſcipulis ⁊ exprobrauit
incredulitatē ⁊ duriciā cordis eoꝝ: q̄ꝛ his q viderāt eum
reſurrexiſſe non crediderūt: cū tn̄ aliqui inter eos fuerint
qui iam crediderāt ſicut petrus ⁊ alij plures. ſed illud pri
mo dictum eſt de incredulis: hec opinio videtur ꝓba/
bilior q̄ꝫ ſecunda. Et qḋ dixit ambroſius non eſt creden/
dum ꝙ dixerit aſſerēdo. ſed alioꝝ opi. referendo lꝫ eam
argumentis ꝓbare videat̄: qbus iuxta p̄dictā opi. leuiter.

r̄ndeẗ:⁊ fere totū qḋ ipſe iducit ꝑ iterꝑtationē ſolniẗ.vbi
gr̄a:qḋ ipſe dicit ꝙ vna maria fuit ſcḋm math.q̄ ſciuit dn̄z
reſurrexiſſe hoc eſt falſū:qꝛ alijs credētibus v̄bis angeli
ipſa remanſit īcredula.Auguſti.v̄o nō ſic fuiſſe dicit vt
narrat:ſed narrat ita potuiſſe fuiſſe.vnde probabiliori
ſententie non preiudicat.

ℭ De ſecūda feria poſt paſca. Rubrica.

QUia per gloriā reſurrectōis ipleuit dn̄s
que ꝓmiſit in veteri teſtō vt.vz.itrodu
ceret nos i terrā fluētē lac ⁊ mel:iō dic̄
eccleſia in itroitu hui⁹ ſcḋe ferie. Intro
duxit nos dn̄s in terrā fluētē lac ⁊ mel
exo.13.qꝛ xp̄s iam introduct⁹ eſt:⁊ eccl̄ia
triūphans i re.eccl̄ia v̄o militās in ſpe.
ℭ Ep̄la ſumiẗ de actibus ap̄loꝝ.10.c.Stans petr⁹ i me
dio ⁊c̄.⁊ intēdit ꝓbare paſſionē xp̄i ⁊ reſurrectionē.vn̄ di
cit.Huic oēs ꝓph̄e teſtimoniū ꝑhibēt.ℭ Euāgeliū.Duo
ex diſcipulis.Luce.24.c.ꝯcor.ep̄le de aparitōe dn̄i diſci
pulis eūtibus i emaus.ibi.n.hr̄ ꝙ cognouerūt cū i fractōe
panis.Quid ē fractio panis niſi expoſitio ſcripture:ibi.n.
cogſciẗ dn̄s.Rn̄ſoriū v̄o ꝯcor..cū itroitu.Dicat nūc iſrl̄.
All̄a.nōne cor noſtrū erat ardēs ⁊c̄.ē de ſcripturaꝝ expo
ſitiōe.In alijs eccleſijs dr̄ all̄a.Angelus dn̄i.Mat.vl.c.
Offertoriū.Angelus dn̄i ⁊c̄.eſt de teſtimonio ap̄lorum.
Poſtcōio.Surrexit dn̄s ⁊c̄.Luc.vl.c.eſt de apparitione
que facta eſt petro.Multiplicat igiẗ apparitiones:vt di
ctum eſt ad ꝯfirmandū fidē.ℭ Sane ex hodierno euan
gelio ſumiẗ all̄a.nōne.⁊ offerēda.Angelus.d.ex eo ꝙ ibi
dr̄ mulieres viſiones angeloꝝ vidiſſe q dicūt eū viuere.
ſilr̄ ⁊ cōio.Surrexit dn̄s.ex eo qḋ ibi dr̄.ſurrexit dn̄s v̄e ⁊
apparuit ſimoni.Ad pietatē ꝑtinet hoc officiū i q̊ ꝯtine
tur rememoratio ſcripturaꝝ:⁊ ꝑ pietatē accedit ad man
ſuetudinē.māſuetis āt terra ꝓmittiẗ illa de q̄ dr̄.Bt̄i mi
tes:qn̄ ipſi poſſidebūt terrā fluentē lac ⁊ mel.vn̄ i itroi
tu dr̄.Introduxit nos dn̄s i terrā fluētē lac ⁊ mel.Et ſunt
hec v̄ba moyſi ꝓpl̄m poſt eſum agni de egypto ducentis.
Introduxit in quā ſpe.ſed i illa poſtea introducet re quā
caleph dedit axe filie ſue irrigatā:irriguo ſuꝑiori i īferio
ri.Irriguū inferi⁹ timor eſt:ſuꝑius amor:caleph etenī q
q̄ſi cor iterꝑtatur:dat aīe deuotionē cū timore pariter ⁊
amore.ℭ In hac ſcḋa feria fit i vrbe ſtatio apud ſanctū
petrū ꝑꝑ h̄ qḋ i euāgelio hr̄:⁊ apparuit ſymoni:⁊ qꝛ ibidē
dr̄:nōne cor nr̄m ardēs erat i nobis:qꝛ ipſe ꝑ ceteris ma
gis arſit dn̄m diligēdo.Hac die piſces viuos iſpicim⁹ re
colentes cum gaudio ꝙ dn̄s ad ꝓbationē reſurrectiōis
ꝑtē piſcis aſſi comedit ⁊ i tertia feria ad fontes imus:vt
ibi diceẗ:⁊ mulieres verberabāt viros:⁊ iā i his trib⁹ die
bus eſt feriandū:put ſub paſca dictū eſt.

ℭ De tertia feria poſt paſcha. Rubrica.

IN tertia feria oñdiẗ ꝑ qḋ habeaẗ here
ditas celeſtis p̄rie.Oñſo v̄o in ſecūda fe
ria ꝙ i terrā fluētē lac ⁊ mel:iā introdu
xit nos deus in ſpe:⁊ poſtea itroducet i
re.nō oñdit ꝑ qḋ habeaẗ:qꝛ ꝑ diuinam
ſciam ſiue cognitionē dn̄i nr̄i:vn̄ hec to
ta feria eſt de cognitiōe ſiue ſap̄ia dei ⁊
inde introitus eſt.Aq̄ ſap̄ie ⁊c̄.Eccle.15.c.⁊ ē ſeptimi toni:
qꝛ in ſeptē donis ſp̄ūs ſcī eſt iſta ſap̄ia.In ep̄la.Surgens
paulus act.13.c.oñdiẗ paſſio xp̄i ⁊ reſurrectio ꝑ quā h̄ ſa
pientia hr̄.Qui enī verā fidē hꝫ de his hꝫ ſaporē dei.hec
aūt cognitio ē dies quā fec̄ dn̄s.De graduali ꝗꝛ.⁊ nō ꝙ
cū oēs graduales v̄ſus h⁹ hebdomade ſumāẗ de ꝑs.108.
.ſ.Cōfitemini.qui ē non⁹ poſt.Dixit dn̄s:hodiern⁹ ſumiẗ
de ꝑs.106.ſ.Cōfitemini q eſt decimus i matutinali.Can
tate.eo ꝙ iſte ꝑs exhortaẗ fideles ad laudes dei ꝑ ſap̄iē
tiā ſuā redemit ⁊ liberauit eos de q̄druplici tentatōe:qꝛ
liberauit eos de neceſſitatib⁹ eoꝝ.i.ab infidelitate:⁊ quia
liberauit eos de neceſſitatibus eoꝝ.i.a praua ꝯſuetudine
⁊ liberauit eos a tedio bone actōis:⁊ eduxit eos a v̄ſutijs
heretice īpugnatōis.All̄a eſt.Surrexit dn̄s ⁊ appuit mu
lierib⁹:vel ſcḋm alias eccleſias.Oportuit.qḋ ſumiẗ de euā
gelio.i alijs ēt dr̄.Surrexit dn̄s v̄e.Lu.vl.c.In euāgelio
v̄o.Stetit ie.⁊c̄.Lu.24.c.oñdit dn̄s ⁊ ꝓbat reſurrectōē
ſuā diſcipulis ſuis ꝑ q̄truor.ꝑ ꝑ ꝯſuetū modū loquēdi:cū
dixit.Pax vobis.loquebaẗ enī eis ſepe de pace:⁊ amator
pacis erat:vn̄ ipſe dn̄s inq̄t.In me pacē habebitis in mū
do āt ꝑſſurā.Pacē relinq̄ vobis.pacē meā do vobis.ſcḋo
ꝑ h̄ ꝙ oñdit ſe palpabilē.tertio qꝛ cū eis comedit:q̄rto qꝛ
eis ſenſū apuit ſcripturaꝝ.⁊ qꝛ hāc ſap̄iam dn̄s dedit ꝑſe
⁊ ꝑ ap̄los iō dr̄ i offertorio.Intonuit ḋ celo dn̄s.i.ḋ ap̄lis:
vt oēs crederēt i illū.Hec.n.inq̄t.Io.ſcripta ſūt vt creda
tis:⁊ credētes vitā eternā habeatis.ℭ In poſtcōione q̄ ē
ad collo.3.c.inuitamur ad hāc ſap̄iā.Si ꝯſurrexiſtis cū
xp̄o q̄ ſurſū ſūt ſapite.ecce de ſap̄ia.Et qꝛ ḋ ſap̄ia hr̄ i hac
ſcḋa feria:iō fit ſtatio ad ſcm̄ paulū q fuit ſap̄iētior oībus
ap̄lis:ſeu cui dn̄s ſingulariter aperuit intelligētiā ſcriptu
rarū:de qb⁹ legiẗ in euāgelio ⁊ itroitu.Vn̄ ipſe dicit.Nō
a me nec ab hoīe accepi euāgeliū meū:ſed ꝑ reuelationē
dn̄i mei ih̄u xp̄i:vel qꝛ ꝑ eū maxīe adipletū ē qḋ i euāge
lio legiẗ.ſ.oportuit p̄dicare pn̄iam in oēs gētes:iōqꝫ ⁊ ei⁹
p̄dicatio legiẗ i hodierna lectōe actuū ap̄loꝝ.Hac die vi
ri v̄berant mulieres:put ſub paſca dcm̄ ē.Hac ēt die ad
fontes imus:ꝓ eo ꝙ hodie i itroitu viri bt̄i aq̄ ſap̄ie pota
ti referunẗ:⁊ i offertorio fōtes aq̄ꝝ appuiſſe memoranẗ.

ℭ De q̄rta feria poſt paſca. Rubrica.

OStenſo in tertia feria de celeſti p̄ria:⁊ ꝑ
qḋ habeaẗ:oñſo ēt in.2.feria ꝙ in terrā
fluentē lac ⁊ mel itroducimur:iō nunc
i hac q̄rta feria iuitamur ad illā.Unde
introit⁹ eſt.Venite bn̄dicti p̄ris mei ⁊c̄.
Mat.25.c.Qꝛ v̄o dic̄ dn̄s pn̄iam agite
appropinq̄bit enī regnū celoꝝ.⁊ qꝛ ibi
nō intrant niſi purificati ꝑ pn̄iam:iō bt̄us petrus in ep̄la
Apiens.act.3.inuitat iudeos ad pn̄iam:iō aūt ad peniten
tiā inuitaẗ hō:vt de filio dyaboli fiat fili⁹ dei:⁊ hec muta
tio dextre excelſi:ꝑꝑ qḋ in rn̄ſorio hr̄.Dextra domini fec̄
v̄tutē.ℭ Seq̄ẗ all̄a de reſurrectione.Surrexit dn̄s ⁊c̄.⁊
in alijs eccleſijs eſt.Xp̄s reſurgēs ⁊c̄.Semꝑ enī i his die
bus aliqua de reſurrectōe dicunẗ.In alijs enī diciẗ.Lux
fulſerit.Matth.26.ca.ℭ Quia v̄o hec mutatio fit etiam
qn̄ hoīes fiūt filij dei ꝑꝑ p̄dicationē:iō i euāgelio manife
ſtauit ſe ih̄s.Io.21.c.dicit dn̄s:mittite i dextrā nauigij re
the.h̄ facit q tn̄ p̄dicat ꝑꝑ deū:⁊ tunc trahunẗ magni pi
ſces.poſtea dedit eis piſcē aſſū.Piſcis aſſus chriſtus paſ
ſus.hec erit refectio in patria cum comedemus panē an
gelorum:de quo in offertorio.Portas celi ⁊c̄.Poſtcōmu
nio eſt chriſtus reſurgens.Ro.6.c.Et quia beatus Lau
rentius fuit vnus de magnis piſcibus:⁊ fuit aſſat⁹ ꝓ xp̄o:
ideo fit ſtatio ad beatū laurentiū.

ℭ De q̄nta feria poſt paſca. Rubrica.

QUinta feria eſt de cōuerſione gentium
propter paſſionem ⁊ reſurrectionem:vn
de introitus eſt.Victricē manū tuam
laudauerūt ꝑiter xp̄iani qꝛ ſap̄iētia ape
ruit os mutorum.Unde Iſa.25.c.Tūc
claudus ſaliet ſic̄ ceru⁹:⁊ apienẗ lingue
mutoꝝ.qḋ ſcḋm ē qn̄ xp̄s demōes eycie
bat ⁊ faciebat hoīes mutos loq.Vn̄ i euāgl̄o.Erat ieſus
eyciēs demoniū ⁊ illḋ erat mutū.ℭ In ep̄la v̄o.Angel⁹
dn̄i.act.8.ſignificaẗ ꝯuerſio iſta gētium.Vn̄ diciẗ ibi de

eunucho q̄ ꝯuerſus eſt a philippo q̄ interp̄tatur os lampa
dis ſiue os illuminās: q꞉ quī ꝑ ſcripturaꝝ īſpectionē vel
p̄dicatoꝝ ꝯuertit̄ hō: vt gētiles q̄ ſignificāt̄ ꝑ eunuchum.
quī vō ꝑ inſpirationē ꝯuertit̄ ad dn̄m: vt hr̄ ī euangelio
qd̄ apparuit ma. mag. ¶ Quia vō ꝑ ꝯuerſionē gentiū fa
ctus eſt xp̄s lapis angularis: ideo ī vſu rn̄ſoꝝ hr̄. Lapidē
quē reprobauerūt edificantes ꝛc̄. Et q꞉ vā ꝯuerſio fit per
pn̄iam: iō ſeq̄t̄ all'a. Matth. 26. In die reſurrectiōis mee
dicit dn̄s. Precedā vos in galilea. i. ī trāſmigratiōe de vi
tijs ad virtutes. ¶ Euangeliū. Maria ſtabat. Jo. 20. ca.
eſt de apparitōe dn̄i. Ma. mag. ī ſpecie hortulani ſiue pe
grini: q꞉ ꝑegrinus eſt deus hoī q̄diu eſt in pctō. ¶ In of
fertorio. In die ſolēnitatis. Exo. 4. ꝛ. 13. c. ſil'r ꝓmittit̄. cō
uertentib⁹ vā beatitudo. ¶ In poſtcōione vō. Ppl's ꝛc̄. i.
Reg. 2. c. ad laudandum inuitamur. Et fit ſtatio ad ſcōs
apl'os q꞉ ī in philippo q̄ interp̄tatur os lampadis ītelligū
tur oēs apl'i: ꝑ quoꝝ p̄dicationē ꝯuerſio gentiū fcā ē. Itē
q꞉ fr̄es dn̄i de q̄bus ī euāgelio legit̄ ſūt apl'i: ꝑ q̄s os muti
aptū eſt ꝛ deſerte lingue īfantiū: iō ſtatio fit ibi.

¶ De ſexta feria poſt paſca. Rubrica.

SExta feria eſt ō inſtitutiōe baptiſmi. vn̄
introit⁹ eſt. Introduxit eos dn̄s. ſ. ō egy
pto. i. de tenebris peccati ꝛ inimicos eo
rū operuit mare. i. baptiſm⁹. ꝛ ſubijcit̄ ibi
ter all'a ꝑꝑ liberatōez ab hoſtib⁹ ꝛ donū
grē. ¶ Poſtmodū ſeq̄t̄ epl'a. Xp̄us ſeľ
. i. pe. 3. in q̄ btūs pe. agit de baptiſmo et
de archa noe ſicut ī diluuio ꝑ archā ſalue factū ſunt aīe ꝫ
pau ce. ſ. 8. ſil'r. ꝛ ī baptiſmo: q꞉ ſicut ī aq̄s diluuij q̄ inunda
uerunt totū mūdū: mūdus a pctīs purgatus eſt: ꝛ ꝑ archā
aīe ſalue fcē ſūt: ita ꝛ ī aq̄s baptiſmi ī quo oīa pctā mūda
ta ſunt ꝑ eccleſiā ſaluati ſumus. ¶ Seq̄t̄ graduale. Hec
dies quā fecit dn̄s. vſus. Bn̄dictus q̄ venit ī noīe dn̄i. Eſt
enī hō q̄ ꝯſecrat baptiſma: ſed deus eſt q̄ inuiſibil'r bapti
çat. Vn̄ ſeq̄t̄. deus dn̄s ꝛ illuxit nobis. ſ. ꝑ illuminationez
baptiſmi ꝛ ꝑ illuminationem legis dn̄i. All'a eſt Angelus
dn̄i. cū duplici vſu ſicut ī die paſce ī q̄buſdā eccleſijs: q꞉ in
hac die agit̄ de inſtitutōe baptiſmi. vn⁹ vſus eſt ꝑꝑ xp̄i re
ſurrectōez ī corꝑe. ali⁹ ꝑꝑ ſtolā aīe quā in baptiſmo ſuſci
piunt baptiçati. ¶ Euangeliū vō eſt de inſtitutōe baptiſ
mi ſꝫ Matth. vlt. c. vndeci diſcipuli abierūt ī mōtē quē
ꝯſtituit illis iħs: ꝛ ſeq̄t̄ ibi. Eūtes docete oēs gētes bapti
çantes eos in no. pa. ꝛc̄. ¶ Et q꞉ ī memoria debem⁹ hr̄e
iſtū diē ꝑꝑ inſtitutionē baptiſmi: iō ſeq̄t̄ ī offertorio. erit
nobis memorialis dies iſta ꝛc̄. Exo. 12. ꝛ. 13. c. memorialis
q̄dem eſt dies in qua de vitijs ad virtutes tranſim⁹: hec
enī dixit moyſes de die paſce. ¶ Poſtcōio. Data ē mihi
oīs ptās. Matt. vl. c. Quia vō btā v̄go credit̄ īterfuiſſe ī
inſtitutione baptiſmi q꞉ vt hieronymus ait hoc apud na
çareth ī domo eius actū ē: iō hac die fit ſtatio ī eccl'ia ei⁹.

¶ De ſabbato in albis. Rubrica.

SEquit̄ de ſabbato in albis in quo ē īntroi
tus. Eduxit dn̄s ppl'm ſuū in exultatōe:
hoc maxime in extremo ſabbato fieri ī
telligimus qn̄ erit veꝝ ſabbatuz. ſed ne
iudei credāt hoc dcm̄ eē de ſe. ſeq̄tur in
epl'a p̄me pe. 2. c. Fr̄es deponētes omnē
malitiā ꝛ doluz ꝛc̄. Seq̄t̄ duplex all'a ſi
ne graduali. Primo q꞉ nūc terminat̄ ſeptuageſima poſt
quā ſequit̄ octaua reſurrectōis: qn̄ habebit̄ duplex ſtola
aīe. ſ. ꝛ corꝑis: ꝛ ceſſabit labor oꝑis: de q̊ dcm̄ eſt ī ꝓhemio
huius ꝑtis: ꝛ ſub ti. de. 7. dieb⁹ poſt paſcha. ꝛ ī quarta ꝑte
ſub ti. de all'a. ſcd̄o q꞉ in die iudicij plenuz erit gaudiū pro
dn̄ica ꝛ nr̄a reſurrectōe. tertio geminat̄ all'a: q꞉ tunc erit
letitia ſempiterna. q꞉. n. erit letitia vnū all'a: q꞉ ſempiter
na ſcd̄m ꝯcinitur all'a. quarto q꞉ in octauā reſurrectionis
omnis ſollicitudo deponet̄: quod ſignificat̄ in hac. 8. die ī
qua veſtis cādida ſiue criſmale depōit̄: iō ī albis nō cāta
tur graduale ſed duplex alleluia q꞉ nunc erimus ī albis.
Item q̄tū ad reſurrectionē dn̄i nō dꝫ graduale cantari:
neq꞉ q̄tū ad baptiçatos: ꝛ ideo cantat̄ vnū all'a ꝓ baptiça
tis. ſ. Laudate pueri dn̄m. ꝛ aliud ō reſurrectōe domini. ſ.
Hec dies. Preterea ideo poſt all'a. Hec dies. ſequit̄ all'a.
Laudate pueri. q꞉ de letitia aīaꝝ trāſient ad glorā īcor
ruptibilē corpoꝝ. Euangeliū vō. Una ſabbati. Jo. 20. c. ē
de duobus diſcipulis q̄ currebant ad monumentū. Pe. ſ.
ꝛ Jo. q̄ ſignificant duos ppl'os. cucurrit tn̄ citi⁹ Joānes. i.
iudaic⁹ populus: q꞉ habebat ꝓphetas. ſ. Hieremiā Iſaiā
ꝛ alios q̄ de paſſione domini loquūt̄. ſꝫ Petrus citi⁹ ītra
uit. i. gentilis populus nō tn̄ ītrauerūt iudei in multitudi
ne. qui enī credit intrat: ſicut dicit aug. Et attende q꞉ epi
ſtola ꝛ euangeliū huius ſabbati ꝯcordāt cum epl'a. ꝛ euan
gelio ſabbati ſancti: put dictū eſt ſub ti. de. 7. diebus poſt
paſcha. In offertorio vō de illuminatōe poſt baptiſmum
aguntur grates. Bn̄dict⁹ qui venit ꝛc̄. Poſtcōmunio ē.
Omnes q̄ in xp̄o baptiçati eſtis xp̄m īduiſtis. Gala. 3. Die
iſta fit ſtatio ad eccleſiam beati Jo. in laterano. q꞉ enī ibi
in p̄cedēti ſabbato baptiçati ſunt pueri. ꝛ in. 8. die in lege
circūcidebant̄: ideo recte hac die ibi ꝯueniūt vt hoc ſpiri
tualiter agatur in baptiçatis. ꝛ hoc eſt qd̄ dicit̄ ī epiſtola
Deponētes oēm malitiā ꝛ oēm dolū ꝛc̄. quaſi mō geniti
infantes: ne ꝑ feneſtras q̄nq꞉ ſenſuū intret mors. Dicitur
aūt ad horas caplm̄. Xp̄s reſurgēs. Ro. 6. c. ꝛ illō. Expur
gate vetus ꝛc̄. ad Corin. 5. c. ꝛ illud. Xp̄s paſſus eſt. i. pe. 2.
Quia vero in tota ſeptuageſima que vſq꞉ ad hanc diē ꝑtē
dit̄ pn̄iam egimus: ideo eccleſia hodie celebrat in albis:
ut magis ac magis albi ſimus: ſicut dn̄s ait in euangelio
Matthe. 3. Agite pn̄iaꝫ appropiquabit enī regnū celoꝝ.
Quare hoc ſabbatū dicitur ī albis dictū ē ſub paſca a. Hac
die dn̄s papa diſtribuit agn⁹ dei. Alicubi ēt diſtribuunt̄ ce
reus paſchalis: de quo dcm̄ ē ſub ſabbato ſcō.

¶ Alia expō dictorum. 7. dierum. Rubrica.

POteſt ēt aliter dici q̄ iō ī p̄miſſis. 7. die
bus baptiſmalia celebrant̄ officia. vl' q꞉
baptiçati ſapīa ſeptiformi docēt̄. vel q꞉
ipſoꝝ tpis vniuerſitas dieꝝ ſeptēnario
voluit̄: q̄b⁹ q꞉ fides ſpes ꝛ charitas p̄ci
pue ſūt neceſſaria: iō tribus pſalmis vti
mur in nocturnis. Singuloꝝ āt dieruꝫ
officia ſic poſſumus. 7. ſpiritibus ꝛ btītudinib⁹ coaptare.
Officiū q̄dē dn̄ice reſurrectōis ꝑtinet ad timorē q̊ time
m⁹ terribilē ſn̄iaꝫ iudicis. Cū. n. dicet pr̄ rex ꝛ iudex oīuꝫ.
Reſurrexi ꝛ adhuc. ī ſugillatōꝫ inimicoꝝ dicētiū: qn̄ mo
riet̄ ꝛ ꝑibit nomē ei⁹: tūc magn⁹ erit timor ꝛ tremor. vn̄ ꝛ ī
offertorio. Terra tremuit ꝛc̄. ſp̄s tīoris vt fūdamētū po
nit̄. ſꝫ q̄re a tīore īcipiētes ī ſapīa terminam⁹ cū Iſa. cepit
a ſapīa ꝛ deſcēderit ad timorē: rn̄deo. Iſa. ſaluatorē dſcri
pſit q̄ carnē aſſumēdo deſcēdit. nos vō ō terrenis ad cele
ſtia tēdere conamur: ꝛ iō grad⁹ aſcēdēdo ꝯnūerare dēm⁹
vt a tīore ad ſapīam ꝑuenire poſſim⁹. In ſcd̄a feria legit̄
euāgl'm ō duob⁹ diſcipul' eūtib⁹ ī emaus q̄b⁹ dn̄s appuit ꝛ
ſcripturas moyſi ꝛ oīuꝫ ꝓphaꝝ appuit. Et attēde q̄ lꝫ ho
die legat̄ euāgl'm ō appitōe dn̄i: nō tn̄ hodie ſꝫ heri appi
tio fuit. Ad pietatē ḡ ꝑtinet h̄ offm̄ ī q̊ ꝯtinet̄ rememoratio
ſcripturaꝝ: ꝛ accedit ad māſuetudinē: put ibi dcm̄ ē. In
tertia feria legit̄ euāgl'm. Stetit iħs. vbi m'tipharie ſuā
reſurrectōꝫ ꝓbat. ſ. ꝑ viſū ꝛ tactū ꝑ guſtū ēt ꝛ ꝑ auditū cū
ſcripturas ēt exponit qd̄ ꝑtinet ad ſciam. vn̄ ī introitu. Aq̄
ſapīe ꝛc̄. beati viri potati referūt. ī offertorio. Intonuit.
fontes aquarum appuiſſe memorant̄. in poſtcōione. Si

cōſurrexiſtis: que ſurſum ſunt querere ⁊ ſape iubenť. ⁊ in
euāgelio ſenſus ad intelligendū ſcripturas diſcipulꝭ apiť.
Scripturaꝝ qppe intelligentia ⁊ ſciā: lamēti ⁊ luctus eſt
cā effectiua. Qui. n. legit in ſcripturis pphas ⁊ eoꝝ dn̄m
occiſos quoq̊ mō dolore mordeť: ⁊ q̄ꝫto qs pctā ſua ītelli/
git tanto ī luctū ⁊ pnie lamentū ꝓrumpit. Licet igiť his
dieb⁹ ſit gaudijs vacandū: tn̄ ineptā letitiā remoueam⁹:
ne carnes agni ſine lactucis agreſtib⁹ comedam⁹: qꝛ btī
q lugēt. In q̄rtā feria legiť euangeliū de diſcipulis piſcā/
tib⁹ quos dn̄s inuitauit ad prandiū: ⁊ dedit eis panem ⁊
piſcē aſſuꝫ. i. chriſtū cognoſcere deū ⁊ hoīeꝫ paſſuꝫ. q̄ ē illa
quidem ſaturitas: de qua dicitur. Beati qui eſuriūt ⁊ ſiti
unt iuſticiam qm̄ ipſi ſaturabunť. qđ ergo dr̄ ibi. Uenite
prādete. hoc eſt qđ cātať in ītroitu. Uenite benedicti pa/
tris mei pci. reg. Hoc. n. regnū eſt prādiū eternū vbi erūt
piſces magni: ſed vnus ſup prunas nō paſſionis ſꝫ amoris
Rōnabiliter aūt feria quarta nobis a xp̄o regnū ꝓmitti
tur: qꝛ in quarta etate regnauerūt Da. ⁊ Salo. ī quoꝝ ma
nibus xp̄i regnū ſpālius ⁊ plenius ſignificať. ⁊ qꝛ Pe. ſu/
pradictū rethe traxit in terrā. ipſi. n. cōmiſſa ē eccleſia. ipi
ſpāliter dictū eſt. Paſce. o. m. ideo ꝓ epiſtola ſumiť eius
p̄dicatio de acti. apo. Ad ſaturitatē quoqꝫ ptinet offerēda
Portas celi aperuit. pphetas q p̄dixerūt. angelos q anun
ciauerūt. Mariā que genuit. aplꝭos q p̄dicauerunt. docto
res q expoſuerūt. p hos oēs pluit dn̄s māna ī ore egētium
animaꝝ. i. verbū vel corporis ſacr̄m: vt nō deficerent in
via tēdentes ad patriā vbi comedent panē angeloꝝ. ver
ſus graduaꝭ. Dextera dn̄i fecit virtutē. cōgnuit illi verbo
euāgelij. Mittite ī dexterā nauigij rethe. ⁊ eſt ſenſus. de
xtera dn̄i fecit virtutē: qꝛ potiētia verbi mihi vniti fecit
me vincere mortē: iōqꝫ dextra dn̄i exaltauit me. i. lauda/
bilē me fecit. Et repetit. Dextra dn̄i fecit virtutē: vt oſtē
dat reſurrectionis q̄litatē. ſ. eternā. vn̄ ſequiť. Nō moriar
ſed viuam. iuxta quē ſenſum canimus cū aplꝭo in alľa ⁊ cō
munione: xp̄s reſurgēs: ⁊ ptinet hoc ad fortitudinē. Et qꝛ
btūs Lau. fuit piſcis aſſus fortis in eſurie: ⁊ eſuriēs in for
titudine: iō fit ibi ſtatio. ℂ Officiū quinte ferie ptinet ad
cōſiliū ⁊ miſericordiā. Magnū. n. fuit cōſiliū peccatricis
pedes lauātis cū lacbrymis vt miſericordiā ꝯſequereť p
ut in euāgelio diciť. ℂ Officiū ſexte ferie ptinet ad mun
diciā cordis ⁊ corpis. In baptizato nāqꝫ de quo ibi agiť la
uanť corpus ⁊ aīa. Et qꝛ mūdis cordibus viſio dei ꝓmit/
tiť vt ibi dcm̄ eſt: Beati mundo corde: qm̄ ipſi deum vi/
debūt. ⁊ p mūdiciā ad intellcm̄ pueniť: iō recte in euāge
lio dr̄ q̧ trāſmigrātes deū videbūt. ℂ In ſabato legitur
euāgeliū in quo dr̄ q̧ lꝫ Jo. p̄currerit: tn̄ Pe. ſequēs citi⁹
in monumentū intrauit: ⁊ poſtea Jo. Hi ꝓut dcm̄ eſt ibi
ſunt duo pplī. Pe. ſignificat gentes que poſteri⁹ venerūt
ad notitiā paſſiōis: ſed tn̄ p̄mitus crediderūt. Jo. ſinago/
gam que in lege ⁊ pphetis p̄us audiuit dn̄i paſſioneꝫ: ſed
nōdum credere in mortuū voluit: credet aūt cum iſrael
ſaluus fiet. ℂ De his duob⁹ pplꝭis. ſ. credentibus ⁊ nō cre/
dētibus loqť Pe. in eplꝭa. Deponētes ⁊c̄. De credētib⁹ dr̄
in ītroitu. Eduxit dn̄s popu. ſ. in ex. Eduxit. n. dn̄s iſrael ō
egypto cū auro ⁊ argento. ſed illis in deſerto murmuran
tibus ⁊ iō peuntibus: eduxit eos q nō murmurauerūt de
deſerto in terrā ꝓmiſſionis: ⁊ ppter eoſdē dimittim⁹ gra/
duale. ⁊ duplicať alleluia: qꝛ tūc neophiti laborabāt: nūc
deū voce ⁊ ope laudant. Ad eoſdē ptinet pſal. Laudate
pueri dn̄m. totus enī ille pſalmus ad lectionē dirigiť gen
tium. qđ eius illo fine pbať. Qui habitare facit ſterilē in
domo. Eiſdem pueris ꝯuenit qđ caniť in offertorio. Be/
nedictus q venit in nomine dn̄i. Hunc enī verſiculū can
tauerūt pueri occurrentes dn̄o ad paſſionē venienti. Qđ
ſequiť. Bn̄diximꝰ vobis de do. domini. adiecit mater ec

cleſia dicens pueris ſuis. Benediximus vobis. i. ſignaui/
mus vos baptiſmo nos qui ſumus familia domini: quia
dominus deus illuxit nobis. Sequens verſus. Hec dies.
ad gaudiū ſpectat credentiū. ille alius. Lapidē quē repro
bauerūt. ad ſugillationē ptinet iudeoꝝ. Ad eoſdē creden
tes ptinet poſtcōmunio. Omnes qui in xp̄o ⁊c̄. ptinet igiť
officiū iſtud ad pacificos q filij dei vocabuntur. Dedit. n.
dominus his qui credunt in nomine eius filios dei fieri q
bus datur ſapientia perfrui.

ℂ De p̄ma dn̄ica poſt paſcha. Rubrica.

In octaua paſche incipit tempus regreſ
ſionis ſeu recōciliationis: ꝓut dictum ē
in ꝓhemio huius ptis. ℂ Sane in hac
die dn̄ica in qbuſdā eccleſijs fiūt octa/
ue paſche: ⁊ dicunť rn̄ſoria de die dn̄ica
⁊ introit⁹. Reſurrexi. ⁊ graduale qđ de-
relictū erat reſumūt hn̄tes reſpectū ad
generalē reſurrectionē: ad cui⁹ gloriā p gradus aſcēditur
Xp̄i enī reſurrectio ī. 8. etate fcā eſt. Sꝫ cū paſchaľ ſolē/
nitas ſignificet illā octauā que ſeqť ſeptenariū hui⁹ vite.
Queriť q̄re hꝫ octauas cū ēt ei⁹ ſolēnitas ptēdať: nō tm̄
p octo dies ſed etiā vſqꝫ ad diē penth: Rn̄deo qꝛ reſurre
ctio futura ſignificata eſt p circūciſionē: q̄ octaua die mā
data eſt: cui⁹ vere circūciſionis octo ſūt btītudines: quaꝝ
octaua redit ad p̄mā. ⁊ iō ad repn̄tanduꝫ has btitudines
ſolēnibus. 8. dieꝝ officijs celebram⁹ octauas dn̄ice reſur
rectionis q̄ eſt cā ⁊ ſignū nr̄e future reſurrectōis. Has btī
tudines coaptat Aug. in lib. de doct. xp̄iana. 7. ſpiritibus
omittēs vltimā: qꝛ redit ad p̄mā. gradatī. n. a timore pue
nitur ad ſapiam. vn̄ Initiū ſapie timor dn̄i. de q̊ dicetur ī
ꝓhemio. 7. ptis. Quia ḡ nouiter baptiçati ſunt pueri: ⁊ q a
multos nouellos in q̄dragesima genuit ecclꝭia. ⁊ qꝛ in illo
tpe fuerūt aplꝭi pueri pp qđ dn̄s fuit cū eis q̄draginta die
bus poſt paſcha inſtruēs eos in fide: vt poſſent oīno fierī
ſpūales: ⁊ vt vrerenť igne ſpūs ſcī: pp iſtas tres cās ſiue
nouitates inſtruit nos eccleſia in fide in hoc tempore. Et
ideo ī p̄ma qndena leguntť Apoc. ⁊ Act. apo. in qb⁹ libris
habeť de. 7. ſignaculis. vꝫ. de incarnatōe: natiuitate ⁊c̄. q̄
xp̄s ſolus aperuit: que ſūt maxima p̄ncipia fidei noſtre.
Poſtmodū in alia qndena cantať in rn̄ſorijs de pſalmis
⁊ in lectionib⁹ leguntť eplꝭe canonice vſqꝫ ad aſcenſioneꝫ
dn̄i: vt ſupra fidē edificenť bona opa. pſalmi eniꝫ ⁊ eplꝭe
bona opa deſignāt. ℂ Et attende q̧ an̄ reſurrectionē lex
⁊ pphe legebanť. poſt reſurrectionē v̾o Apoc. ⁊ eplꝭe cano
nice q̄ ſūt aplꝭoꝝ ſcripta leguntť ⁊ cantib⁹ iubilāť. Lex. n.
⁊ pphete xp̄i paſſionē ⁊ reſurrectionē p̄dixerunt: ſed aplꝭi
iam factā annūciauerūt ⁊ teſtificati ſunt: ideoqꝫ rn̄ſoriuꝫ
illō cantať. Uirtute magna reddebāt aplꝭi teſtimoniū re
ſurrectōis. Rōnabilr̄ q̊qꝫ legiť apo. ⁊ caniť: eo q̧ in eo vi
ſio xp̄i ⁊ āgeloꝝ collocutio memorať. In illa. n. vita quā
paſchale ſignificat tp̄s aīe viſiōe trinitatis ⁊ angeloꝝ cō/
ſortio ꝯgratulabunť. Legiť āt apo. cū hiſtoria. Dign⁹ es
dn̄e: alias icipit. Ego ſū vitis v̾a. Cꝛ āt ī q̄dā rn̄ſorio dr̄. De
cātabat pplꝭs iſrľ alľa. ⁊ vniuer ſa mľtitudo iacob canebat
legitime. ⁊ Dauid cū cātorib⁹ cytharā pcutiebat ī domo
dn̄i. illō reſpicit q̧ reg̊ Saul deſtructo. i. mortis iperio: ar
cha. i. hūanitas ſaluatoris ī q̄ ſūt māna. i. v̾bā. ⁊ tabule te/
ſtamēti. i. theſauri ſapīe ⁊ ſcīe dei abſcōditi ī hieruſalem
duciť: ⁊ ī tabernaculo collocať: vt eterna pacis viſiōe fru
atur: ⁊ ad pr̄is eq̄litatē glorioſus exhibeať. Cum autem
ſuperius de tēporibus infantie ſaluatoris paululū dixeri
mus eē legēdū nūc v̾o ſcripta ceteroꝝ aplꝭoꝝ: patet q̧ to
to tēpore ſiue ante paſſionē ſiue poſtea quo domini p̄ſen
tia memorať ꝯgrue p̄cones no. te. loquuntur vt quaſi ab
vberibus ſponſi filij ꝯſolatiōis lacte potentur. He nāqꝫ

ſcripture ſunt vbera de quibꝰ dicit̃. Meliora ſũt vbera tua vino: ꝺ quibus nos ſic reficiat deus: cuiꝰ miſericordia plena eſt terra: vt oẽs de ipſius plenitudine accipiamus. Et nota ꝙ ſm romanũ ordinẽ legunt̃ .9. lectões ĩ dñicis a paſcha vſqꝫ ad penthe. ꝓut dictũ eſt ſub ti. de. 7. diebus poſt paſcha. ꝑꝑ nouitatẽ aũt triplicẽꝫ que dicta eſt incipit introitus. Quaſi mõ geniti ⁊c̃. i. Pe. z. c. In epl̃a vˀo ĩ fide inſtruimur que incipit. Omne qđ natũ eſt ex deo vincit mundũ ⁊c̃. i. Jo. 5. c. Oñdit fidẽ ꝑ teſtimoniũ ĩ celo ⁊ ĩ terra ⁊ in ꝯſcia. In terra cũ dicit. tres ſunt q teſtimoniũ ꝑhibent ĩ terra: ſpũs: aqua: ⁊ ſanguis. qꝛ enĩ clamore magno dñs emiſit ſpũm. ⁊ ꝙ ex eo iã mortuo exiuit ſanguis ⁊ aq̃ indiciũ fuit hũanitatis. ⁊ hi tres vnũ ſũt. i. vnũ ſignificãt. Tres ꝑhibẽt teſtimoniũ in celo: pr̃ in voce: vˀbũ in carne: ſpũs in colũba. ⁊ hi tres vnũ ſũt. de teſtimonio ꝯſcie ſeq̃t̃ ĩ epl̃a. Qui credit ĩ filiũ dei ⁊ iã in ſe teſtimoniũ dei hꝫ. i. h̃ dictat ei ꝯſcia. ſeq̃t̃ duplex all̃a. ĩ dñicis enĩ ⁊ feſtiuis diebus ab hac die vſqꝫ ad penth. canitur duplex all̃a. de quo dictũ eſt ſub ti. de. 7. diebus poſt paſcha. ⁊ ſub ſabbato in albis ⁊ ſub ſeptuageſima. ꝑmũ all̃a ẽ. Poſt dies octo. Jo. zo. c. Euangeliũ. Cũ eſſet ſero. Jo. zo. c. eſt de duabꝰ apparitionibus. ꝑma oĩbꝰ apl̃is in ipſa die paſche excepto thoma. alia octaua die pñte thoma qui vidit ⁊ credidit ⁊ tetigit ⁊ dixit: dñs meus ⁊ deus meus. aliud vidit aliud credidit: vidit hũanitatẽ ⁊ credidit deitatẽ: ⁊ ꝯgruit ſcḋm iterꝑtationi noĩs. thomas enĩ iterꝑtat̃ abyſſus. nã ꝓfũde itellexit: q ex eis q̃ exteriꝰ vidit deitatis intima penetrauit: poſtmodũ inuitauit nos ĩ euãgelio btũs Jo. ad credẽdũꝫ ab vtili ⁊ honeſto. vtile eſt enim nobis credere: vñ dixit. Multa ſigna fec̃ ihs que nõ ſũt ſcripta ĩ libro h̃. Poſtcõmunio eſt. Mitte manũ ⁊c̃. Jo. zo. c.

¶ De ſc̃da dñica poſt paſcha. Rubrica.

Sequitur de ſc̃da dñica poſt paſcha: quia enĩ ꝑ xp̃i reſurrectionẽ illuxit deus nobis: non tm̃ ꝑuulis ſed ẽt ꝑfectis: iõ hec dñica de paſtoribus eſt q debent plene imitari xp̃m. vñ itroitꝰ eſt. Miſericordia dñi plena ẽ terra: ea enĩ nõ tm̃ ꝑuuli: ſed ⁊ magni repleti ſũt. ⁊ iõ ſicut añcedens dñica fuit de ꝑuulis: ſic iſta eſt de ꝑfectis. vñ ſeq̃t̃ Uerbo dñi celi. i. apl̃i firmati ſũt. ⁊ qꝛ Pe. loq̃t̃ ad paſtores in epl̃a. Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis ⁊c̃. i. Pe. z. c. ideo nũc fiũt ſynodi ⁊ fit ſtatio apđ ſcm̃ Pe. In fine enĩ dicit̃. Cõuerſi enĩ eſtis ad paſtorẽ ⁊ ep̃z aĩaꝝ vr̃aꝝ. Duo all̃a dicunt̃. ꝑmũ. ſ. Cognouerũt diſcipuli ⁊c̃. ẽ de reſurrectõe. ĩ alijs tñ eccleſijs dr̃. Surrexit dñs. Mat. vlti. ca. aliud. ſ. Ego ſum paſtor bonus ⁊c̃. Jo. io. c. eſt de ꝑ̃latis. euãgeliũꝫ vˀo. Ego ſum paſtor bonꝰ. Jo. io. c. eſt ꝺ bonis ꝑ̃latis ⁊ mercenarijs. Offertoriũ eſt. Deus deus meus ad te ꝺ luce vigilo: qꝛ ꝑ̃lati debẽt ſemꝑ vigilare. vñ in canticis cãticorũ dr̃. Inuenerũt me vigiles q cuſtodiũt ciuitatẽꝫ. poſtcõio ſilr̃ eſt de ꝑ̃latis. Ego ſum paſtor bo.

¶ De dñica tertia poſt paſcha. Rubrica.

In ꝑcedẽtibꝰ duabꝰ dñicis oñſum eſt ꝙ ꝑui vel magni ꝑ xp̃i reſurrectione pleni ſunt miſericordia dñi. ꝑuicũ dr̃ ĩ itroitu ꝑcedentis dñice. Miſericordia dñi plena eſt terra magni cũꝫ dr̃ ibidẽ. Uerbo domini celi firmati ſunt. In hac vero tertia ⁊ in ſequẽtibꝰ duabus dñicis ante aſcenſionẽꝫ hortat̃ nos eccl̃ia ad iubilũ ⁊ exultationẽ ꝑꝑ xp̃i reſurrectionẽ ⁊ aſcenſionẽ. vñ introitus hꝰ dñice incipit. Jubilate deo oĩs terra ⁊c̃. ⁊ ibi ſeq̃t̃ all̃a: qꝛ iubilus eſt exultatio mẽtis hĩta de eternis. ſoli aũt deo iubilãdũ eſt. ſeq̃t̃ ꝑs. Dicite noĩ eiꝰ. i. hilari opatõe ipm laudate. ⁊ ſeq̃t̃ ſilr̃ ibi vnũ all̃a: qꝛ ab vna radice ortum hñt oĩa alia. ſ. a charitate. ſeq̃t̃. Date gloriã laudi eiꝰ. ⁊ ibidẽꝫ in fine ſeq̃t̃ triplex all̃a: qꝛ a potentia pr̃is ⁊ ſapia filij: ⁊ a benignitate ſpũs ſcĩ ꝓceſſit: ꝙ nos liberauit ꝑ paſſionẽ ⁊ reſurrectõꝫ ſuã: ⁊ ideo laudandus eſt deus. lꝫ aũt ſit exultatio tñ incutitur timor: ne ſpes ſine timore luxuriet in ꝑ̃ſumptõe. vñ ſeq̃t̃ vˀſus. Dicite deo q̃ꝫ terribilia ſũt oꝑa tua dñe. dꝫ enĩ timere nouus ppl̃s: qꝛ iudei excecati ſũt q erãt ppl̃s peculiaris dñi: q lꝫ appoſuiſſent cuſtodes: tñ dixerũt: venerũt diſcipuli eiꝰ ⁊ furati ſũt eũ. ⁊ h̃ eſt qđ dicit ꝑs. Mẽtiet̃ tibi. i. ad honorẽ tuũ: qꝛ ex h̃ magis ꝯfuſi ſũt inimici tui. i. iudei. ⁊ ſeq̃t̃ ibi. In mltitudĩe vˀtutis tue. q. d. lꝫ vidiſſent multa miracula. vꝫ. ſolẽ obſcuratũ ⁊ petras ſciſſas. ĩ h̃ eſt etiã multitudo vˀtutis dei ꝙ mẽdacia inimicoꝝ vˀtut ĩ ſuũ honorẽ. In epl̃a vˀo monet Pe. baptiçatos vt ãbulẽt ĩ nouitate vite abſtinẽtes a carnalibꝰ deſiderijs dicẽs. Obſecro vos fr̃es tãq̃ꝫ aduenas ⁊ ꝑegrinos abſtinere vos a carnalibus deſiderijs. i. pe. z. c. ⁊ ꝯcordat cũ itroitu: qꝛ guſtato ſpũ deſipit oĩs caro. q̃dam eccl̃ie dicũt all̃a. Xp̃s reſurgens. Ro. 6. c. Euangeliũ ẽ de reſurrectõe. Modicũ ⁊ nõ videbitis me. modicũ. i. a morte vſqꝫ ad reſurrectionem iterũ modicũ ⁊ videbitis me poſt reſurrectionẽ: ⁊ modicum qꝛ vado ad patrem. Jo. i6. ca.

¶ De dñica quarta poſt paſcha. Rubrica.

In quarta ẽt dñica inuitamur ad iubilũ ⁊ ſpal̃r inuitant̃ ad hoc gẽtes. vñ itroitꝰ ſumptus ẽ de ꝑs. inuitãte ad cantũ q icipit. Cantate dño cãticũ nouũ qꝛ mi. fe. Bernardus inq̃t. Tria fecit dñs mirabilia in icarnatõe ſua. Primũ ꝙ m̃r e ẽt vˀgo. ſc̃dm ꝙ deꝰ fieret hõ. tertiũ ꝙ ꝑ̃dicta põt credere carnal̃ hõ. ſeq̃t̃ ibi. añ ꝯſpectũ gẽtiũ reuelauit iuſtitiã ſuã. i. filiũ ſuũ. Seq̃t̃ vˀſus. Saluauit ſibi dexterã eiꝰ ⁊c̃. Et qꝛ ꝑ fidẽ vniti ſũt duo ppl̃i. ſ. gentilis ⁊ iudaicus: iõ in oĩone hr̃. Deus q fideliũ mentes vniꝰ efficis volũtatis ⁊c̃. Rurſus qꝛ iſta dñica q̃rta approꝑinquat aſcẽſioni: iõ dr̃ euangeliũ. Uado ad eũ q me miſit ⁊ nemo ex vobis ⁊c̃. Jo. i6. ⁊ poſt. expedit vobis vt ego vadã ⁊c̃. Oñdit̃ enĩ cã iubili. ſ. aſcẽſio. huic ꝯſonat principiũ epl̃e: beati Ja. i. c. Oẽ datũ optimũ: ⁊ oẽ donũ ꝑfectũ deſurſũ ẽ: deſcẽdens a pr̃e luminũ. ¶ Seq̃t̃ ĩ euãgelio. Cũ venerit paraclitꝰ. arguet mũdũ ꝺ peccato. i. ꝺ ĩfidelitate. fides. n. pctm̃ excludit. vñ arguere de h̃ peccato eſt arguere ꝺ oĩ peccato: ⁊ de iudicio ⁊ de iuſtitia. dicit ĝ de peccato. ſ. qđ habẽt De iuſtitia quã nõ hñt. ſ. ſcõꝝ: qꝛ vado ad patrẽ. i. ĩ cordibus ſcõꝝ hoĩum: ꝑducẽdo eos ad patrẽ ꝑ cognitionẽ dei bonã: ⁊ extollẽdo eos ad pr̃is ꝯformitatẽ: ⁊ tñ volunt homines ſcĩs aſſimilari. de iudicio qđ nõ timent: qꝛ ꝑnceps mũdi huiꝰ iam iudicatꝰ eſt ⁊ adhuc ſequũtur dãnatum. ⁊ ſufficeret de duobꝰ arguere. ſ. de fide quã non hñt ⁊ hr̃e poſſent ſi vellent. ⁊ de iuſtitia ſiue de bona vita ĩ qua nõ imitant̃ ſcõs: ⁊ iõ adiecit vˀbũ timoris. ſ. de iudicio qđ debent tales ſubire. Seq̃t̃ ibi. Et q̃cũq̃ꝫ audiet loq̃t̃. ⁊ huic ꝯcordat finis epl̃e. Suſcipite cũ mãſuetudine inſitũ verbum ⁊c̃. Si enĩ ſpũs ſcũs audit q̃ loq̃t̃. multo fortiꝰ dꝫ hõ audire ⁊ expectare donec deus ĩ ipſo loquat̃: qꝛ q ꝺ ſeipo loq̃tur mendacium loquitur.

¶ De dñica rogationum. Rubrica.

Quinto loco ſequit̃ de dñica rogationũ ĩ qua inſtructos ꝑ quattuor dñicas q̃ſi ornatos q̃ttuor cardinalibus vˀtutibꝰ monet annũciare alijs: vt q audit dicat veni: ⁊ cortina cortinã trahat. ex̃ de ſa. vnc. ca. vnico. dicẽs in introitu q ẽ Jſa. 64. c. ſꝫ aliã tranſlationẽ. vocẽ iocũditatis. i.

no.teſta.in quo ꝑmiſſa redduntur non terroris:ſicut vetꝰ
lex fuit:annūciate ⁊c. ¶ Hec autem dñica dr̄ rogationū:
ꝓpter ꝓpinquā aſcenſionē dñi quam qꝛ nos ſequi nō poſ
ſumus: iō i oratione docemur petere duo:que petēda ſūt
.ſ. vt cognoſcamꝰ ⁊ faciamꝰ. Dicit.n.oṙo. Largire q̄s dñe
ſupplicibus tuis ſemꝑ ſpm̄ cogitādi q̄ recta ſunt ꝓpitius ⁊
agendi ⁊c. Unde i epiſtola redarguit beatꝰ Ja. eos q vo
lunt cognoſcere ⁊ nō facere dicēs. Eſtote factores v̄bi ⁊ ū
auditores tantū ⁊c. Ja.i.ca. q̄dā eccleſie dicunt alla. Nō
ne cor noſtrū ardēs ⁊c. Lu.vlt.c. ⁊ vſqꝫ mō ⁊c. Jo.16.c. Jn
euāgelio v̄o. Amē dico vobis ⁊c. Jo.16.c. oñdit qd debea
mus petere.ſ.eterna dicēs. Uſqꝫ mō nō petiſtis qcq̄.q.n.
petit tꝑalia nil petit qm̄ i eis q̄ nō q̄eſcūt quies eē nō pōt.
vñ ſequit̄. Petite ⁊ accipietis. qꝛ dextra dñi ſꝑ aperta ē.

¶ De rogationibus. Rubrica.

In tribꝰ diebus āte feſtū aſcēſiōis dñi i fi
unt rogatōes que dr̄ letanie. letanie āt
grece: apud nos ſupplicatio ſeu rogatio
eſt. Jn qua eccleſia ſancta deū rogat: vt
qui v̄ſtruxit ꝯſiliū achitofel. ōſtruat ꝯſi
liū eoꝝ qui volūt vivere ſuper pacē eiꝰ.
tūc etiā ſupplicamus dō vt nos a morte
ſubitanea ⁊ ab oi īfirmitate defēdat. rogamus vero ſcōs
vt ꝓ nobis apud deū itercedant. Et denoiat̄ greco voca
bulo letania ꝓpter auctē ligue grece. put dciū eſt ſub paſ
cha. ¶ Eſt aūt duplex letania.ſ. maior ⁊ minor. Maior ē
i feſto bti Marci que iuēta fuit a btō Grego. ꝓpter peſtē
īguinariā ſeu iſiaturā iguinū: cuiꝰ iſtitutōis cās Pau. mō
tiſcaſſini monachꝰ longobardoꝝ hiſtoriographꝰ ita ōſcri
bit dicens: ꝙ tempore Pelagij pape tanta fuit inundatio
aquaꝝ per italiam ꝙ aque aſcēderunt vſqꝫ ad ſuperiores
feneſtras templi neronis quod erat rome. nec aque intra
bant templū: tunc per tyberi effluxit multitudo ſerpētū
īter quos fuit maximus draco: ex quorum flatibꝰ aer eſt
corruptus: ⁊ inde emerſit peſtis iguinaria: qua homines
paſſiz ⁊ ſubito moriebant̄: ⁊ cum pene totꝰ romanus ppl's
deleretur: Pelagiꝰ papa oībus ieiuniū ⁊ ꝓceſſionē īdixit:
Sed in ipa proceſſione ipſe cum ſeptuaginta alijs expira
uit cui ſubſtitutꝰ ē Gre. ꝑmus q ⁊ magnꝰ dictꝰ ē: ⁊ hāc leta
niā vbiqꝫ terraꝝ fuari ꝓcepit. letāia iōqꝫ hec dr̄ gregoria
na vel romana. Uocat̄ etiā cruces nigre. qm̄ in ſignū me
roris ex tanta hominū ſtrage ⁊ in ſignū pnie hoies nigris
veſtibꝰ iduebant̄: ⁊ cruces ⁊ altaria nigris velebant̄. Ter
tio ēt mō dr̄ ꝓceſſio ſeptiformis eo ꝙ btūs Grego. ſepte
no ordine iri in ea ī maioribꝰ eccleſijs ordinauit. Jn ꝑmo
ordine ſunt clerici. ī ſcdo religioſi. in tertio ſcē moniales.
ī quarto pueri. i qnto laici perfecte etatis. in ſexto vidue ⁊
cōtinentes. in ſeptio cōiugati. Jn alijs v̄o eccleſijs qō non
poſſumus in numero ꝑſonaꝝ: ſupplemus i numero leta
niaꝝ. Nam ſepties letaniam dicere debemus ꝑuſqꝫ inſi
gnia deponamꝰ. Contigiſſe autē dr̄ romanis ꝑmiſſa igui
naria peſtis ꝓ eo ꝙ cū in q̄ddrageſima cōtinēter vixiſſent:
⁊ in paſcha corpus dñi recepiſſent poſtmodū ludis ꝯmeſ
ſationibus ⁊ luxurie frena laxabāt. Fuit qdē tā ſeua hec
peſtis: vt vbiqꝫ hoies ſubito perimeret: ita ꝙ ſicut dr̄: cū
aliqs ſternutabat ſepe ſpm̄ emitebat. vnde cū aliqs ſter
nutabat audiēs ſtati accurrens dicebat. Deꝰ te adiuuet.
⁊ abinde vt dicūt: hec adhuc ꝯſuetudo ſeruat̄ vt audiēs
aliquē ſternutantez ſtatim dicat. deꝰ te adiuuet. Rurſus
vt fert̄ cū tunc aliqs oſcitabat: frequēter ſubito ſpiritum
emittebat. vnde cū aliquis ſe velle oſcitare ſētiebat: con
tinuo ſignū crucis ſibi iꝑmere feſtinabat: que ꝯſuetudo
ſilr̄ vſqꝫ hodie obſeruat̄. Minor vero letania que etiā ro
gationes ⁊ ꝓceſſiones vocat̄: fit tribus diebꝰ ante aſcēſio
nem: que ſicut legitur in bucardo libro.13.ca. exigentibꝰ
iuenta eſt apō viennā a btō Mamerto ep̄o vieñ. q ꝑꝑ pe
ſtē lupoꝝ ⁊ aliarū ferarū in galliis acriter hoies perimen
tium: ⁊ ꝓpter ꝑiculoſos terremotus illic crebro cōtingen
tes idixit populꝰ ieiuniū triduanū ⁊ letanias iſtituit. ceſſā
te vero illa perſecutōe ieiuniū illud in ꝯſuetudinē annue
obſeruatōis deuenit. ⁊ ſicut qdaꝫ referunt fuit per eccle
ſiam ꝯfirmatū vt vniuerſaliter obſeruet̄. dr̄ aūt hec leta
nia minor: qꝛ a minori.ſ. a ſimplici ep̄o ⁊ in minori loco.ſ.
in vienna iuēta eſt. Jlla vero dr̄ maior. qꝛ in maiori loco
.ſ. rome. ⁊ a maiori.ſ. a magno Greg. ⁊ pro magno ⁊ grauiſ
ſimo morbo inuēta eſt. minor tamē antiquior eſt tēpore.
nam iſtituta fuit tꝑe zenonis iperatoris. maior vero tem
pore mauricij īperatoris. Fiūt etiā letanie ꝓpter plures
alias cās. vnde liberiꝰ papa ſtatuit vt ꝓ guerro: ꝓ fame: ꝓ
peſtilentia ⁊ hꝰ aduerſitatibꝰ iminentibus ſemꝑ letania
fiat: vt ſic iſta per ſupplicatōes orōes ⁊ ieiunia effugiamꝰ.
Qꝛ ergo hoc tꝑe maxime bella emergere ſolent: ⁊ fructꝰ
terre: q adhuc i teneritate vel flore ſunt pluribꝰ modis fa
cile corrūpi ſolēt: iō hoc tꝑe fiūt letanie vt rogemus deū
ꝙ talia nobis auertat: ⁊ ab aeris itemperie: ⁊ a bellis: ⁊ ab
hoſtibꝰ xp̄iane religionis nos eripiat ⁊ defendat: ſuper h̄
ꝑ̄ocinia ſcōꝝ ſpāliter ⁊ gñaliter implorantes: ⁊ ideo ro
gationes vocant̄. dicuntur etiam proceſſiones: quia tunc
eccleſia ꝓceſſionem facit generalem. ¶ Et eſt notandū
ꝙ rogamus ſanctos ꝓpter noſtram inopiā: ꝓpter eorum
gloriā: ⁊ ꝓpter dei reuerētiā. quādo aūt letaniā ꝓ īminen
tibus periculis in penitentiali ⁊ flebili habitu facimus: il
laꝫ vltimā proceſſionē mulierū plangentiū poſt dñm qñ
ducebat̄ ad crucē repñtamus plangētes iuxta mandatū
dñi ſuꝑ nos ⁊ ſuper filios noſtros. fiunt etiā hoc tempore
letanie: qꝛ xp̄o aſcendēte qui dixit. Petite ⁊ accipietis: cō
fidentius eccleſia petit. Jeiunat.n. tūc ⁊ orat vt paruꝫ ha
beat de carne ꝓpter carnis macerationeꝫ ⁊ acquirat ſibi
alas per oṙonē: q̄ eſt ala q̄ aia volat in celū vt ſic xp̄m aſcē
dentē libere ſeq valeat. qui aſcendit pandēs iter ante nos
⁊ volauit ſuper pennas ventoꝝ: ⁊ hec eſt cā q̄re vltimaꝫ le
taniam ſiue vltimū ieiuniū aſcenſioni cōtinuat̄. vt vꝫ. ꝑꝑ
oṙones ⁊ ieiunia depoſita mole carnis xp̄m aſcendenteꝫ
ſequi poſſimus. Jn letanijs ergo fit ꝓceſſio ⁊ cantatur in
qbuſdam eccleſijs in ꝑ̄ncipio ꝓceſſionis. Exurge domine
⁊c. Frequentandū etiā eſſet ⁊ a pueris dicendū illud can
ticū euāgelicū: Sācte deꝰ. ſcē fortis. ſcē ⁊ imortalis miſe
re nobis. nā Jo. damaſcenus refert in libro.3. cum apud
ꝯſtātinopoli ꝓpter quādā tribulatōeꝫ fierēt letanie: qdā
puer e medio populi raptus eſt i celū: ⁊ hoc canticū ibidē
edoctꝰ: demū ad ppl'm rediēs illud in ꝯſpectu ois ppl'i de
cantauit ⁊ mox ois tribulatio ceſſauit: qō cāticum calce
doñ. ſynodus approbauit. Huius ergo cātici laus ⁊ aucto
ritas colligit̄. ꝑmo ex eo ꝙ angelus illud docuit. ſcdo ex
eo ꝙ ex eius prolatione illa tribulatio ceſſauit. tertio ex
eo ꝙ tātum cōſiliū approbauit. q̄rto ex eo ꝙ demones il
lud valde timent. Ceteꝝ in ꝓceſſione ipſa ꝓ̄cedunt crux ⁊
capſa reliquiaꝝ ſanctoꝝ: vt vexillo crucis ⁊ oṙonibus ſan
ctorū demones repellant̄. vt dictū eſt in.4. parte ſub ti.
de acceſ. pon. ad al. Portantur ēt vexilla ad repñtanduꝫ
victoriam reſurrectionis ⁊ aſcēſiōis xp̄i q cum magna ꝑ̄
da celos aſcendit. vñ vexillū per aera icedens eſt xp̄s i ce
lum aſcendens. Et ſicut vexillū in ꝓceſſione ipſa multitu
do fidelium ſeqtur: ſic ⁊ xp̄m aſcendētē magna ſcōꝝ col
lectio comitat̄. Portant̄ etiā vexilla ad imitationem eiꝰ
quod dr̄ in Jſa.11.ca. Et leuabit dñs ſignuꝫ in nationes: ⁊
cōgregabit ꝓfugos iſrael ⁊ diſꝑſos iuda colliget a quattu
or plagis terre. Qꝛ v̄o cruces ⁊ vexilla portant̄ a cōſtanti
no ſūpſit eccleſia: q cū i ſōnis crucis ſignū vidiſſet: eiqꝫ dcꝫ
fuiſſet. Uinces i hoc ſigno: iuſſit cruceꝫ i vexillis bellicis

Damaſcenus

Cruces et vexilla portare recepit a tempore constantini:

iſigniri. Or in letanijs crux maior a crucis baiulo de alta-
ri ſumitur: recolit q̄ de xp̄i humeris tulit eam ſymon ca
naneus. ¶ In qbuſdam locis fit letania per cāpos vt ēt
a ſegetib⁹ demones expellant̄: vel poti⁹ vt a dn̄o cōſeruē
tur. Cantus autē in pceſſione qd ſignificet dcm̄ eſt in p̄ce
denti ti. de acceſ. pon. ad al. Cōſueuit quoq̄ quidā draco
cū cauda longa erecta ⁊ īflata duobus p̄mis diebus ante
crucem ⁊ vexilla p̄cedere. vltima vero die q̄ſi retro aſpici
ens cauda vacua atq̄ d̄preſſa retro ſeqtur. Nempe draco
iſte ſignificat dyabolū q̄ per tria tp̄a. ſ. ante legē: ⁊ ſub le
ge: ⁊ tempore grē: q̄ per hos tres dies ſignificant̄: hoīes fe
fellit: ⁊ nunc fallere cupit. ī duob⁹ p̄mis temporib⁹ regna-
uit: ⁊ quaſi dn̄s orbis fuit cauda longa. i. potenter. ⁊ iflata
. i. ſuperbe icedens. vnde xp̄s illū mundi p̄ncipem vocat.
⁊ Io. ait ī Apoc. draco de celo cadēs traxit ſecū tertiā ptē
ſtellaꝝ. i. hoīuꝫ. ⁊ do. ī euāgelio. Uidebā ſathanam tanq̄
fulgur cadentē de celo. in cuius rei figuram duob⁹ dieb⁹
modo p̄dicto p̄cedit. in tēpore vo gratie per xp̄ꝫ victus ē:
⁊ data eſt apoſtol' eyciendi ſpūs īmundos ptās. ꝓpter qd
tertia die draco q̄ſi ptāte ꝓpter fidei dilatatōēꝫ amiſſa:
poſt crucē ſeqtur cauda vacua ⁊ demiſſa ⁊ non lōga: q̄z nō
audet ita potenter regnare vt prius: ſed per ſuggeſtiones
⁊ latenter hoīes ſeducit quos videt pigros ī bonis operi-
bus ⁊ remiſſos nec viā vite ſectantes: q̄ſi ſut retro aſpici-
ens ſi quis oberret ⁊ a rectitudine fidei cadat quem ad ſe
quaſi caudam trahat ⁊ ſibi īcorporet. ſicut ⁊ in deſerto fi
lios iſrael infirmos ⁊ debiles: ⁊ q̄ aberrantes remanebāt
vltimi: hoſtes poſt tergū venientes necabāt. In letanijs
debemus ſc̄m aurelia. dci. ieiunare vel ſaltē cibis quadra
geſimalibus ⁊ cappis nigris ī ſignū penitentie vti. nec dꝫ
quis vti veſte ſolēni: ꝓpter quod vocant̄ pceſſiōes nigre.
non tn̄ debēt cruces nigre vocari. de cō. di. 3. rogatōes. In
letanijs quoq̄ debent oēs a ſeruilibus opibus vacare. ſcꝫ
viri ⁊ mulieres ſerui ⁊ ancille. de con. di. 3. rogatiōes. ⁊ do
nec terminent̄ pceſſioni adeſſe: vt ſicut omnes peccaue-
runt: ſic ⁊ oēs pro venia ſupplicent: oēs ad deū corda cū
manibus eleuēt. i. ſtudiū oſonis erigant. Poſt pceſſionē
cantatur miſſa ī aliqua eccleſia. ⁊ eſt ītroitus: Exaudiuit
⁊c̄. Rememorat. n. eccleſia p̄terita dī beneficia ad maio-
rem ſpem. ⁊ dei largitas īuocat: vt per hoc conitiat futu-
ra: ex eo. n. q̄ multotiēs exaudiuit perpēdit̄ q̄ adhuc ex-
audiet. exaudiuit īquā de templo ſcō ſuo. ſ. per grām. ⁊ q̄z
non pōt hꝫ eſſe exauditio ſine dilectōe: ſeqtur verſus. Di
ligam te ⁊c̄. Iterū q̄z non exaudimur̄ niſi per cōfeſſionē.
ideo dicit Ia. in ep̄la. Cōfitemini alterutrū peccata vr̄a. q̄
eſt Iaco. vlt. c. Et vt maior ſpes habeat̄ adhibet exemplū
de helya q̄ petijt vt non plueret: ⁊ nō pluit annis tribus: ⁊
menſibus ſex: ēt poſtea q̄ plueret ⁊ pluit. Si eni helyas
ſolus exauditus ē: multo forti⁹ tota eccleſia exaudietur.
manus eni domini nō eſt abbreuiata. ¶ Seqtur vnū al-
leluia. Cōfitemini. Sed cū ī diebus antecedētib⁹ duplex
all'a cantet̄ q̄re in his dieb⁹ vnicū tātū dr̄. Item cū ī alijs
ieiunijs nō dicat̄ all'a: q̄re ī h̄ dr̄. Ad p̄mū dicimus q̄ ſic
ſepe dcm̄ eſt duplex all'a cantat̄ in an̄cedentib⁹ dieb⁹: pp
duplicem ſtolam que habebit̄ in reſurrectiōe cōi: anime
vꝫ. ⁊ corporis. Officiū āt paſchale qd hoc ſignificat finitū
eſt: ⁊ iō remota cā remouet̄ ⁊ effect⁹. i. q. 7. qd pro medio.
ex̄ de ap. cum ceſſante. ⁊ de iureiurā. ⁊ ſi xp̄s. Ad ſecundū
dicim⁹ q̄ iō in alijs ieiunijs non cantat̄ alleluia: qd eſt can
ticū letitie: q̄z fiunt p̄ peccatis: ꝓpter qd dn̄r ieiunia mero
ris. hoc aūt ieiuniū ⁊ ieiuniū pēth. ſunt exultatōis: q̄z non
fiunt p̄ pctis: ſed vt ptās dyaboli remoueat̄. ⁊ peſtis. ⁊ iō ī
eis all'a cantat̄. Preterea ī hoc ieiunio dr̄ alleluia ꝓpter
gaudiū aſcenſiōis qd īminet. In euāgelio vero. Si qs ve-
ſtrum ⁊c̄. Luc. 11. c. oſtēdit̄ q̄ debem⁹ petere perſeueran-
ter p̄ amicū q̄ dic̄ amico. Amice cōmoda mihi tres panes
⁊c̄. ſi perſeuerauerit pulſans ꝓpter īprobitatē eius ſurget
⁊ dabit ei. per hoc habet̄ q̄ ēt exiſtens in pctō mortali ſi
perſeuerāter petierit exaudiet̄ ꝓpter improbitatē. Alle
gorice amicus noſter eſt xp̄s a quo ītellect⁹ theoricus pe-
tit tres panes. ſ. fidē ſpē ⁊ charitatē: q̄z amicus. i. ītellect⁹
practicus. ſ. rō īferior. venit de via. i. de cōſideratiōe tēpo-
ralium. Seqtur. Et non habeo qd ponā ante illum. q̄z nō
īuenit in talib⁹ ſpūalē refectōem: ⁊ ſic petit ſuperior ītel-
lectus p̄ īferiori. vel pro tota aīa. non. n. pōt hr̄e aīa vel rō
īferior aliquā refectōem ſpūalem: niſi ab ītellectu ſupio
ri cuius eſt ɔtemplari celeſtia. Sequitur poſtea ibidem.
Nūqd ſi petierit panē. i. charitatē. lapidē dabit ei. i. īdura
tionē qd eſt ɔ̄rium charitati. i. nūqd dabit ɔ̄riū. q. d. non
Silr̄ ſi petierit piſcem. i. fidē q̄ nutrit̄ ī aqs baptiſmi: nun
qd pro piſce dabit ei ſerpentē. i. infidelitatē: a qua eſt oīs
vis peccādi. q. d. non. Aut ſi petierit ouū. i. ſpem: q̄z ī ouo ē
ſpes pulli: nūqd porriget ei ſcorpionē. i. deſperatōeꝫ: q̄ re
tro ⁊ occulte pungit ſicut ſcorpio. deſpetantiū. n. eſt retro
abire. q. d. nō. Uel per panē ītelligunt̄ oīa que hoīs victui
ſunt neceſſaria vt cib⁹ ⁊ potus. per ouū oīa genera fetuū:
aīaliū ⁊ fructuū. per piſceꝫ oīa genera natatiliū. ¶ Poſt-
cōmunio. Petite. ⁊ acci. ſumpta eſt d euāgelio. ¶ Ad ho
ras dr̄ capitulum. Cōfitemini. ⁊ illud. Helias homo erat.
⁊ illud. Si qs errauerit. q̄ ſunt Ia. 5. c. ¶ In feſto āt beati
Marci dicunt qdam ep̄lam. Qui timet deū: que ē Eccl.
15. capitulo. alij dicunt. Similitudo vultus. que eſt Ezec.
p̄mo. c. ¶ Euangelium. Ego ſū vitis. qd eſt Io. 15. c. alij vo
dicunt. Deſignauit. ¶ Scd̄a quoq̄ die rogatōuꝫ eſt idē
officium qd in p̄ma: niſi q̄z in qbuſdā eccleſijs euangeliū
de Math. legit̄ in quo eſt eadē ſnīa ⁊c̄.

¶ De vigilia aſcenſionis. Rubrica

Q Uia vero ieiuniū de quo p̄miſſū eſt nō
ſufficit ſine operibus miſericordie: ideo
in vigilia aſcenſionis que eſt tertia dies
rogationū eccleſia monet ad opera mi-
ſericordie dicens ī ītroitu qui eſt ī qbuſ-
dam eccleſijs. Miſericordia dn̄i ⁊c̄. Dic
enim Greg. Si vis oronem tuā ad celū
volare: fac ei duas alas. ſ. ieiuniū ⁊ elemoſynā. cum bonis
. n. deſiderijs volamus ad celū. Unde de dn̄o dr̄. Eleuatis
manib⁹ ferebatur ī celū. In alijs tn̄ eccleſijs: dr̄. Omnes
gentes. Epiſtola vero que ē ī qbuſdā eccl'ijs. Multitudi-
nis. nō videt̄ cōcordare: imo vr̄ ꝓpoſteratio: q̄z poſt aſcen
ſionem dn̄i factū eſt vt multitudinis credentiū eſſet cor
vnū ⁊ vna aīa. Sꝫ h̄ fit duabus d cauſis. Prima vt epiſto
la cōſonet euangelio: Subleuatis oculis ⁊c̄. Io. 17. c. ī quo
dicit dominus. Pater clarifica. i. manifeſta filium tuum.
Et poſtea rogat dicens. Rogo vt vnū ſint ſicut ego ⁊ tu
vnum ſumus: ex̄ de ſum. tri. c. 2. Hec aūt vnitas oſtendit̄
in ep̄la. Alia cauſa eſt q̄z quādo ex vero corde dantur ele-
moſyne oīa reputant̄ cōia: ſicut dicit ap̄ls de manna q̄ q̄
plus collegit non plus abundauit: ⁊ q̄ minus: non habuit
min⁹. q̄ enim diues eſt propter hoc nō dꝫ amplius come-
dere: ſed alijs diſtribuere: ⁊ hoc dr̄ in epiſtola. Et erant il
lis oīa cōia. Ideo aūt p̄dictū euāgeliū dr̄ hodie q̄z q̄ paſſu
rus orauit hominib⁹ īnotuit cum aſcendit. vel q̄z in fine
concluditur. Ego ad te venio. in quo rogat p̄ his quos de-
dit ei pater vt ſint in pr̄e vnū: cū oīa ſint in fide ⁊ charita-
te vnū. i. cōcordia vniti viciſſim. vnde precedit epiſtola.
Multitudīs credentiū. Hilarius vero ſic exponit predi
cta verba. Rogo vt ſicut ego ⁊ tu vnū ſumus. ſ. non tantū
volūtate ſed etiā nā: ſic ⁊ ipſi vnum ſint. ſ. vnitate ſpirit⁹ ⁊
grā ſpūs ſci. In alijs tn̄ eccleſijs dr̄ ep̄la. Unicuiq̄ veſtrū.
ad Ephe. 4. c. Offertorium eſt: Uiri galilei. Ac. 1. c. Poſt-

cõio eſt. Nõ vos. Jo. 14. c. Jn alijs vero eccleſijs dr̃. Peti te. Mat. 7. c. Quia ergo in hoc officio de elemoſyna ⁊ opibus miſericordie agitur: ideo i quibuſdã locis vt premiſſas ſibi alas acquirant elemoſyna ⁊ largitioni itendunt: quam tñ vſqꝫ in feſtũ aſcenſionis differunt quaſi tunc poſt xp̃m in celũ volare volent: ⁊ vt tunc liberius vacare poſſint. Quidã tamẽ non icõgrue ſupradicta officia paſchalis hebdomade per. 7. dona ſpũs ſci ad eos referunt qui ſunt in baptiſmo renati. vt renatus afflatus ſpũ ſapie dicat. Reſurrexi. Per quid reſurrexerit euãgeliũ declarat. ſ. per reſurrectionem dñi. qd inde acqſierit ſpũs inſtruit itellectus dicẽs Introduxit nos i terrã. ſ. eccleſiã. ⁊ adhuc addit ſpũs conſilij: aquo ſapie potauit eos. Quid ide q̃qꝫ acqrere dbeat ſpũs idicat fortitudinis dicens. Uenite benedicti patris mei. quia ex his collatis beneficijs deũ laudare debeat ſpũs ſcie docet dicens. Uictricem ⁊c. Quid reſurrectio renati ottulerit: idicat ſpũs pietatis dicẽs. Eduxit eos dñs i ſpe. ⁊ adhuc ſpũs timoris adiungit dicẽs. Eduxit dñs populũ ſuum. Pro his oibus beneficijs in baptiſmo collatis hoibus angeli gratulant̃. hoies deo cõfitent̃: ⁊ ad xp̃i pconia ſe inuicẽ exhortant̃. grãs agũt. iubilant. beneficia ⁊ beneficiorum cãs rememorant ⁊ ad maiora cõfidẽter aſpirant: ⁊ circa hoc cetere partes officiorum ſubſcripte hebdomade verſant̃. ⁊ inde eſt quia hic mutat̃ ordo donorũ. Et attende quia per officia hui᷒ hebdomade ad quattuor itroitus q̃tet: ⁊ ad tres ter ponitur all'a. quia ſcã trinitas a quattuor mundi partib᷒ collaudatur de xp̃i reſurrectione ⁊ de hoium redemptiõe. Jn pma dñica. ſ. Quaſi modo geniti baptiçati monent̃ o matre tanq̃ꝫ i fontes inocenter viuere ⁊ lac ſãcte ſcripture cõcupiſcere: vt paſchale ſacrm̃ per xp̃i reſurrectõem acq̃ſitũ morib᷒ ⁊ vita teneãt. mundum vincant: vt cum xp̃o triũphent ⁊ leticiam in corpe ⁊ in aia ſimul obtineant: propter quam leticiã all'a duplicatur: quia mortem euaſerunt: ⁊ ſpem vite habere meruerunt. vel pp̃ter actionẽ ⁊ ꝯtemplatõem. vel pp̃ter gaudiũ predicatorum ⁊ cõuerſorum. ¶ Jn ſecũdo vero dñica. ſ. Miſericordiã domini. baptiçati iam inſtructi xp̃i miſericordiam itonant: ⁊ trinitatem pdicant. nam i miſericordia ſpm̃. in verbo filium: i deo patrẽ annunciant. pponũt vero ſpm̃ per quem ſunt ſcificati. deinde filiũ per quẽ redempti. deinde pr̃em cui recõcilianr̃. ⁊ quia trinitatẽ cõcinunt: ideo ter iubilant all'a. ¶ Jn tertia dñica. ſ. Jubilate. baptiçati ad laudem dei totum mundũ iuitont ⁊ trinitatem pſonãt: cũ ibi i deo patrẽ: in noĩe filiũ: ⁊ in laudẽ ſpm̃ ſcũ accipiunt. Et quia per duo pcepta charitatis firmant̃ in fide trinitatis: ideo bis: deinde ter cõcinunt all'a. ¶ Jn quarta dñica. ſ. Cãtate. rurſus baptiçati ad dei laudẽ gentes cõuerſas inuitant ⁊ trinitatẽ cõmemorant: dũ ibi in dño patrẽ. per mirabilia filiũ. p iuſticiã itelligunt. ſ. ſ. ⁊ quia fidem trinitatis gentes a q̃ttuor mundi partibus acceperũt: iõ trinitatem ſub q̃rto all'a ꝯcludũt. ¶ Jn q̃nta dñica. ſ. Uocem iocunditatis. rurſus baptiçati liberatorẽ ſuum gentibus ſuis annũciauerũt q trinitatem pter poſitũ ꝯcinunt all'a. Et ſicut ibi ꝯtinet̃ iſtãtia pdicantiũ ſic i offõ. Exaudiuit de tẽplo ſcõ ſuo: ſollicitudo ſe ab errore cõuertentiũ: ⁊ iõ officio vigilie: oẽs gentes: applauſus in celũ itelliguntur aſcenſorum.

De feſto aſcenſionis dñi. Rubrica.

IN feſto aſcẽſiõis dñi: qd celebrat̃ die q̃dragesima poſt paſcha: quia xp̃s die q̃dragesima poſt reſurrectõem celos aſcẽdit: fit pceſſio ſolẽnis. Precepit. n. dñs diſcipl'is ſuis vt pcederẽt i montẽ oliueti: vt viderẽt ipm̃ aſcẽdere: ⁊ fecerũt ei pceſſionẽ. ⁊ ipſe eleuat manib᷒ ferebat̃ i celũ. Et hoc dictũ eſt in. 4. pte ſub ti. de acceſ. pon. ad al. hec p ceſſio ſignificat aſcenſum de virtute in virtutem. ⁊ cantatur r̃nſoriũ de aſcenſiõe vt inuitemur ad aſcendẽdũ poſt dñm. De bethania aũt que interpretatur obedientia de q̃ eduxit apoſtolos aſcẽdit dñs. p quod ſignificatur quia ſine obedientia nullus põt aſcendere in celũ. Unde q̃dam cãtãt in pceſſione reſpõſorio pertinentia ad ipſã eductionem: vt Eduxit dñs. quia vero aſcendit de monte oliueti ſignificat quia p opa miſericordie oꝫ nos aſcẽdere. Cũ igit̃ hac die pceſſionẽ rõnabiliter agamus: nihilominus ⁊ hoc rõnobilius eſt quia non celebret̃ anteq̃ꝫ tertio dicõtur. ſed ea cãtato lz in die paſche ⁊ ceteris dñicis aliter fiat. ⁊ i paſchali pceſſione ⁊ in dñicolib᷒ aquo bñdicitur i memoriam ⁊ venerationẽ baptiſmatis. ideoqꝫ precedunt tertiam: in q̃ ſpũs ſcũs ſuper diſcipulos deſcendit: vt ſicut prius baptiçamus: ⁊ poſtea ſpm̃ ſcm̃ accipimus: ſic aqua benedcã pus nos ⁊ loca noſtra aſpergim᷒ ⁊ poſtmodũ aduẽtus ſpũs ſci memoriole. i. tertiã decantamus. Cur antẽ in dominicis diebus baptiſmatis memoria renouet̃: ſuperi᷒ enodat̃. i hac vo die tertia cantato pceſſio celebratur. ſilr̃ ⁊ omnes alie que ſine aque benedictione celebrant̃: tũ vt miſſe cõiungant̃ officia: tum quia nullus eam ſeqtur niſi ſanctificatus ſpũ ſancto. De hoc etiã ſub dñica in ramis palmarum dcm̃ eſt. Facta pceſſione cantat̃ antiphona. O rex glorie pp̃ter illud non vos relinquã orphanos. Seqtur itroit᷒. Uiri galilei qd ãmirami aſpicientes i celũ. Jmmotis enĩ oculis aſpiciebãt ⁊ diutius aſpexiſſent niſi angeli eis intimaſſent quia recederẽt dicentes. Hic ieſus q aſſumptus eſt a vobis in celum: ſic veniet quẽ odmodũ vidiſtis eũ aſcẽdentem in celũ. i. ſic veniet ad iudiciũ in nube. Nubes ſignificat grãm: quia ſine nube ⁊ ſine gratia nullus põt aſcendere: etiam xp̃s ſcdm̃ quia homo. ⁊ hoc ſignificat nubes i qua aſcendit. quia vero de aſcenſione dñi eſt ineffabile gaudium ideo ſeqtur verſus. Oẽs gentes plaudite manibus. Seqtur ep'la. Primũ q̃dem ſermonẽ ⁊c. Ac. i. c. in q̃ hr̃ de aſcẽſione. poſtea ſeqtur duplex all'a: quia domin᷒ aſcendit in duplici ſtola. ⁊ ito eadẽ rõne cantant̃ duo all'a in aſcenſione q̃ durant vſqꝫ ad penthe. qua ⁊ in tẽpore paſchali. pmum all'a ẽ. Aſcendit deus in iubilatione. i. in gaudio ieffabili antiquorum patrũ q cũ eo aſcẽdebant. ⁊ ap'lorum ⁊ angelorum dicentiũ. Quis eſt iſte rex glie. Jſa. Quis eſt iſte q venit de edom. Seqtur. Et dñs i voce tube. i. in voce horribili: quia de voce loqtur ãgelorum. vel dñs per ãgelos cũ dicebat ap'lis Sic veniet ⁊c. vel quia iuitabat ad nuptias eternas: ſic̃ ⁊ tuba ſolebat antiqtus iuitore ad nuptias tẽporales. Scõm all'a eſt. Aſcendẽs xp̃s i altũ. aliq tamẽ dicũt. Nõ vos. io. 14. c. Seqt̃ euãgeliũ Marci rugientis. vlt. c. Recũbẽtibus. xi. diſcipulis ⁊c. vbi ſeqt̃. Et exprobauit. ecce rugit᷒. i fine hr̃ de aſcẽſione. Dñs quidẽ ieſus poſtq̃ꝫ locutus ẽ eis aſſũptus ẽ in celũ. Põt ẽt dici quia eorum que hac die cãtant̃: quedã ſũt aſcenſionis parte narratio: vt illõ qd narrat Jo. poſt paſſionẽ ⁊c. ⁊ illud. Aſcendit deus ⁊c. quedã ſunt cõſolatio ſpõſi ad ſpõſã: vt illud. Non turbet̃ cor vr̃m neqꝫ formidet. ⁊ illõ. Xp̃s eſt vt reuertar. ⁊ illõ. Si nõ abiero paclyt᷒ nõ veniet. q̃dã ſũt ꝯgratulatio ſpõſe ad ſpõſũ vt illud r̃nſoriũ. Exaltare dñe. ⁊ illõ. Ponis nubẽ. Jn narratione ſpes ꝯcipit̃. in ꝯſolatõe erigitur. i gratificatõe certificat̃ vel declarat̃. ſilr̃ in diurno offõ narrat̃ aſcenſio in ep'la ⁊ i euãgelio vbi dr̃ quia dñs aſſũpt᷒ ẽ in celũ ⁊ ſedet ad dexterã dei i equalitate pr̃is. ⁊ i all'a. Dñs in ſyna. ꝯſolat̃ ſpõſus. Jn alio all'a. Nõ vos relinquã. ꝯgratulat̃ ſpõſa. Jn offerẽda narrat̃ pfecto eẽ aſcẽſio. ⁊ i cõione dicẽs. Pſallite deo q aſcẽdit ſup celũ celi ad orientẽ. hoc ẽ vſqꝫ ad vbi ſibi pſonaliter vnitũ. qd nõ dr̃ ortũ vel ortum ſed oriens: quia ſp filius a pr̃e pcedit. vel ſup celi celũ ad orientẽ. hoc ẽ ſup firmamẽtũ celi ad orientalẽ plagã. Quod aũt cãtat̃ i itroitu ⁊

offertorio. Uiri galilei. ſumit̃ de eplã: i q̃ clauſula ꝑcutit̃
ab angelis eoꝝ ſuperbia: q trãſfixerũt: ⁊ eoꝝ mũdana ſa/
pĩa q nõ cognouerũt: ⁊ eoꝝ pigritia q talenta ſibi cõmiſſa
cũ lucro debito nĩ reportauerũt: ⁊ ſollicitat̃ eoꝝ deſideriũ
qui aduẽtũ dñi diuti⁹ expectauerũt. Hoc enĩ totũ officiũ
ↄſiſtit ĩ ſollicitudine ⁊ gaudio. Hoc.n. feſtũ hʒ.io. dies pro
octauis vt dcm̃ eſt ſub ti. de ſcõ paſcha. Hac die fiunt in
qbuſdam partib⁹ elemoſyne gñales: vt dcm̃ eſt ĩ ꝑcedẽti
ti. ⁊ ĩ ti. de rogatõibus. Dr̃ ãt ĩ hac die ad horas ca. Primũ
qdẽ. ⁊ illõ. Cũq; ĩtuerent̃. ⁊ illõ. Uiri galilei. q̃ ſũt. Ac. i. c.

❡ De dñica poſt aſcenſionẽ. Rubrica.

Nunc conſequẽter dicendũ eſt de dñica
poſt aſcenſionem. Siquidẽ ablato a ſe
ſponſo magis deuota eſt eccleſia. vnde
orat ĩ hac dñica in ĩtroitu. Exaudi dñe
vocẽ meã qua clamaui ad te. Et ſequit̃
ibi. Uultũ tuũ dñe requirã. q. d. deſide/
rio ⁊ cogitatõe ſequar te: qꝛ ſũ filia aqui
le. ❡ Sequit̃ eplã. Eſtote ⁊c̃. i. pe. 4. i qua habet̃ ꝙ vnuſ
qſq; ſicut accepit grãm: illã ĩ alterutrũ admiſtret: de cõ/
miſſiõe talẽti: ⁊ ꝙ mutua charitate ſectemur nos: ⁊ ſim⁹
hoſpitales inuicẽ ſine murmuratiõe ⁊c̃. Sic enĩ adaptat
nob pennas ṽtutũ qb⁹ volare poſſum⁹ ad celũ poſt xp̃m:
qꝛ bonis opibus. ſ. charitate ⁊ miſericordia quaſi de mon
te oliueti aſcendimus. Seqtur duplex allã. Unũ ẽ ĩ qbuſ
dam eccleſijs. Dñs in ſyna in ſcõ. Sed qd eſt ꝙ dicit dñs
in ſyna: cũ nõ aſcendit de monte ſyna ſed de mõte oliue/
ti de bethania: ſicut habet̃ Luc. vlt. Ad quod dicendum
ꝙ de ſyna in ſcõ aſcendit q̃ʒtũ ad ĩterpretatiõem. Syna
enĩ ĩterpretat̃ mandatuʒ. aſcẽdit enĩ de ſcõ mãdato: qđ ẽ
Ite ⁊ ꝑdicate euangeliũ oĩ creature. Uel mandatũ factũ
eſt. Negociamini duʒ venio. Ipſe ẽ.n. hõ ꝑegre ꝓficiſcẽs
q vocauit ſeruos ſuos ⁊c̃. Uel de ſcõ mãdato aſcẽdit: qꝛ ꝑ
ĩpletionẽ mandatoꝝ dei aſcendit xp̃s inquantũ hõ: ⁊ aliȷ
poſt ipʒ. ❡ Euãgeliũ ṽo eſt de ꝓmiſſiõe ſpũs ſcĩ. Cũ vene
rit paclyt⁹ q a p̃re ꝓcedit ſpũs ṽtutꝭ ⁊c̃. Jo. io. c. alia patẽt.
Sicardus ep̃s cremoñ. dixit ĩ mitrali ꝙ apl̃i poſt p̃mã vn
ctionẽ quã in xp̃i morte ſuſceperãt: ĩſufflãte illo ⁊ dicẽte.
Accipite ſpũʒ ſcm̃. ſcđam expectabãt quã ꝓmiſerat dñs
dicẽs. Si abiero mittã paraclytũ ad vos. Expectantes er
go decãtant ĩ ĩtroitu. Exaudi. q verſus de pſalmo. 17. ſcilʒ.
Dñs illuminatio. aſſumitur: cui⁹ titulus ẽ in fine pſal. Da
uid ꝑuſq; liniret̃. Agitur.n. ibi de vnctiõe dauid. que fuit
triplex. Primo.n. vnctus eſt in ſignũ regis futuri. Secũ/
do ĩ regẽ ſuper tribũ iuda. Tertio ſuper totũ iſrael. Nos
quoq; idẽ cantamus qꝛ vnctionẽ tertiã expectamus. Pri
ma.n. vnctio ẽ ĩ baptiſmo. Scđa ĩ ↄfirmatione aut in pe/
nitentie ↄfeſſiõe. Tertia erit ĩ reſurrectõe. Uel p̃ma erit
ĩ apl̃is. ſecũda in iudeis. tertia ĩ gentibus. ❡ Et quoniaʒ
apl̃i vt diximus erãt expectãtes ĩ tẽplo ⁊ orantes: laudan
tes ⁊ benedicẽtes deũ: iccirco ĩ noſtra expectatiõe ĩ eplã.
Eſtote prudentes. inuitamur ad orõnes: ⁊ ĩ offerẽda. Lau
da aĩa mea dñm. ꝓuocamur ad laudes. ❡ Quis aũt fue/
rit effectus illius apoſtolice vnctõis: euangeliũ declarat:
Cũ venerit. vbi dr̃. Uos teſtimoniũ perhibebitꝭ. quia ab
initio mecũ eſtis. In qbuſdam tamẽ eccleſijs eſt offerto.
Aſcendit deus. Et poſtcõio. Pater cum eſſẽ. ❡ Et atten
de ꝙ ob p̃miſſam cãm. ſ. quoniã apoſtoli expectabant in/
dui ṽtute ex alto: hec hebdomada dr̃ expectatiõis in qua
ſolent qdam ieiunare ⁊ orõni vacare vſq; ad penthe. eoq;
apl̃i ieiunaſſe legunt̃ ꝑ hoc tp̃s. Sed magiſter Guilbert⁹
ꝓbat ieiunandũ nõ eſſe: qꝛ eſt de paſchali tp̃e. ⁊ de qnqua
geſima pẽth. Hiero. Ambro. Aug. 76. di. ſcire. ⁊ c. oportet
aiũt ĩter paſcha ⁊ penth. nõ eſſe neceſſe ieiunia ĩducenda.
voluntate enĩ oĩ tempore a cibis ꝑcipiendis poſſum⁹ ab/
ſtinere: ſed ex neceſſitate nõ oʒ. vnde Ambro. ꝑ hos qnq̃/
ginta dies ieiuniũ neſcit eccleſia: ſicut ipa dñica qua dñs
reſurrexit. Sunt.n. oẽs hi dies velut paſcha ⁊ dñica cele/
brandi: ĩ qbus ſicut ait Beda. maioribus epulis ⁊ hymnis
celeſtibus eſt vacandũ ob reuerentiã dñice reſurrectiõis
⁊ ob memoriã dñici cõuictus cũ diſcipulis: ob ſpem glo/
rie ĩmortalitatis: verũtamen ab hac auctoritate peniten
tes excludunt̃. Sed ⁊ grego. letanias excipit. ⁊ etiam con
cilium aure. de conſe. di. 3. rogationes. illud tamen volun
tariũ eſt. ❡ Illud etiã notabile eſt ꝙ octauã aſcenſionis
que deberet in qnta feria terminari: vlteri⁹ oʒ ꝓrogari.
Lʒ enim offm̃ dominice in. 5. feria repetatur: tamẽ in no/
cturnis officijs ſexte ferie ⁊ ſabbati: inuitatoriũ ⁊ rñſoria đ
aſcenſione cãtant̃. verũtamen nocturnales pſalmos dici
mus cũ trib⁹ lectõibus. ⁊ Te deũ laudamus omittimus.
❡ Prorogat̃ ergo octaua cũ apoſtoli eẽnt laudãtes deũ.
de hoc dcm̃ eſt ſub paſcha. Nec vacat a myſterio: quoniã
apl̃i expectãtes ꝑ obſeruationẽ decem p̃ceptoꝝ paraclŷ/
tum: myſteriũ denarij accipe meruerũt. ⁊ nos ẽt expectã
tes ob eandẽ obſeruatõeʒ: denariũ vite ꝑcipiem⁹ eterne.
In his decẽ diebus legendi ſunt actus apoſtoloruʒ: quos
q ſeqtur ſpũm ſcũm accipiet ⁊ denariũ ꝓmerebit̃.

❡ De vigilia penthecoſten. Rubrica.

Seqtur de vigilia penthe. ĩ q̃ ſicut in vigi
lia paſche celebrat̃ baptiſma: qꝛ iſte due
feſtiuitates ſunt maiores ⁊ magis neceſ
ſarie ĩter oẽs. In vigilia enĩ paſche cele/
bratur baptiſmus: qꝛ ĩ paſſione xp̃i oẽs
baptiçamur qa redimimur et iuſtifica/
mur. nihil.n. naſci nobis ꝓfuit niſi redi
mi ꝓfuiſſet. Item redimi nihil ꝓfuiſſet niſi paraclyt⁹ mit
teretur. ⁊ iõ in vigilia penth. celebratur baptiſmus: qꝛ tũc
per ſpũʒ ſcũʒ mũdamur ⁊ ſcificamur: qm̃ dñs in celũ aſcẽ
dens diſcipulis ꝓmiſit dicẽs. Joãnes qdẽ baptiçauit aq̃
vos ãt baptiçabimĩ ſpũ ſcõ. nõ poſt multos dies. i. poſt. io.
dies. quod ⁊ fcm̃ eſt. ꝓpter hoc ergo eccleſia ĩ decima die
poſt aſcenſionẽ celebrat baptiſmũ ad notãdũ ꝙ nr̃i neo/
phiti baptiçantur in ſpũ ſancto queadmodũ ⁊ illi. Bapti
çant̃ etiã hodie ſolẽniter: tũ ad hoc vt poſt paſcha nati vel
neceſſitatibus ĩpediti baptiçent̃. tum qꝛ petr⁹ hodie tria
milia hoĩuʒ baptiçauit: tuʒ qꝛ dei filius ĩ dei digito fortẽ
deuicit. ideoq; idem opus ꝑ idẽ myſteriũ repñtat̃ digito
venienti ⁊ filio reſurgẽti. tum qꝛ baptiſmi regeneratio ꝓ/
pria eſt ſpũs ſancti operatio. tũ qꝛ ſicut hodie deſcendit ĩ
apl̃os: quem deſcẽſũ dñs baptiſmum appellauerat dicẽs
Uos aũt baptiçabimini ſpũ ſcõ. ſic in baptiſmate deſcen
dit lʒ inuiſibiliter ĩ baptiçatos. Sʒ cũ ſpũs ſcũs die dñica ⁊
hora tertia miſſus fuerit in diſcipulos: q̃re baptiſmus fit
ĩ ſabbato ⁊ hora nona: videt̃ enĩ ꝙ dẽberet poti⁹ hora ter/
tia celebrari. Rñdeo q̃uis baptiſma fiat ĩ ſabbato tamẽ
ad illud baptiſma pertinet qđ apl̃i acceperũt in die pen.
⁊ q̃uis illud eadẽ die vel hora nõ celebret̃ ꝓpter aliquas
fluctuãtes mũdi occaſiões: tũ ꝓpter ſacrm̃: quod in ſe: cõ
tinet imitãdo xp̃i mortẽ ⁊ ei⁹ reſurrectõem ne mẽbra ca
put p̃cedãt: debem⁹ illud baptiſma eidem diei ⁊ datiõeʒ
ſpũs ſancti eidem hore deputare. In baptiſmo enĩ nõ tm̃
repñtatur ſepultura ſaluatoris: ſed ẽt mors xp̃i: per quaʒ
baptiſmus plenã recipit efficaciã: ⁊ ipſe hora nona emiſit
ſpũm. Centurio quoq; ſicut ex act. apoſt. hr̃: eadem hora
audiuit ab angelo. Audite ſunt orões tue: ⁊ eadẽ hora a
btõ Pe. baptiçatus eſt. ⁊ hora nona angelus dñi venit ad
eum nuncians ei vt mitteret ad Pe. qui eum baptiçaret.
26. di. deinde. 2. q. 7. nõ oĩs. Inde ergo mos ĩoleuit vt ho/
ra nona fiat baptiſmus ſolẽnis. Alie enĩ ſunt huius hore
p̃rogatiue: put dcm̃ eſt in qnta parte ſub ti. de nona. iõ ãt

ſpiritus ſanctus data eſt diſcipulꝭ hora tertia: qꝛ fidez ſcē
trinitatꝭ pdicaturi erāt. Hoc ſabbatū ītitulatꝭ ſabbatū.xij.
lectōnū: qꝛ ī pmitiua ecclīa.xij.lectiōes legebanť.vt dcm̄ eſt
ſub q̄rta feria tertie dn̄ice aduēt⁹. Offm̄ āt hui⁹ diei fere
idē ē ī pl'ib⁹ ecclīꝭ cū officio ſabbati paſchal': ⁊ lectōes le
gunť ante baptiſmū ad īſtructiōez baptiçādoꝝ ⁊ legunť
ſine titulis ꝑut ibi dcm̄ eſt. Uerūtamē quedā lectōes ibi
legunť q̄ nō hic. ⁊ quedā ibi que hic: ꝑpoſtere tamē. Ibi ē
eni pma lectio In pncipio: hic vero eſt pma. Tētauit. Itē
ibi pus legiť. Apprehendent ſeptez mulieres ⁊c. ⁊ poſtea
Scripſit moyſes ⁊c. hic vō ecōuerſo. Circa quod notādū
eſt q̄ duo fuerūt pr̄es. vnus ſm carnē.ſ. Adā qui pp̄ īobe
dientiā deo diſplicuit: ⁊ ī quo oēs peccauerunt ⁊ mortui
ſunt. Alter ſm ſpūm Abrahā qui ꝑpter obedientiā placu
it deo: ⁊ eius imitatores liberati ſunt ⁊ viuunt. De prima
agitur ī vigilia paſche. vñ tūc pmo legitur. In pncipio ⁊c.
vbi deſcribiť dignitas hoīs ꝑ quo oīa facta ſunt: vt cauſa
ei⁹ miſerabilioꝛ appareat: ⁊ īde eſt q̄ non ſeqtur ibi canti
cum qꝛ non bn̄ nobꝭ cātauit: īmo per eū naſcimur ad lucē.
Adijcitur tamē lectio: Factū eſt in vigilia ⁊c. in quo per fi
guram marꝭ rubri agiť de baptiſmo ī quo egiptijs ſpūali/
bus ſubmerſis veri filij iſrael liberati ſunt. vnde ſeqť ibi
canticū victorie ſeu leticie.ſ. Cantemus dn̄o. Sed qꝛ imi
tatores Ade ad hoc vt liberenť: pmum īſtruendi ſunt ī fi
de: ⁊ poſtea in moribus: iccirco pmo legiť ibi lectio illa:
Apprehēdēt ī q̄ de fide agiť: ⁊ ī qua xp̄s a ſeptiformi grā
ſpūs ſci apprehēſus eſt dn̄i: ⁊ poſtea illa. Scripſit moyſes.
ī qua agitur d̄ moribus. In hac āt vigilia agiť de pr̄e ſpūa
li.ſ.abraham. vnde legitur tunc prima lectio.ſ. Tentauit
deus abraham. ⁊ poſt eam dr̄ canticū letitie: qꝛ nobis be
ne cantauit ⁊ per eius fidem ad gaudiū ꝑperamus. vnde
dcm̄ eſt ei. In ſemine tuo benedicenť oēs gentes. Aiunt
tamē q̄dam nullū tractū ſequi debere: qꝛ poſt ꝑmiſſionē
ſibi factā nullū cecinit canticū abrahā: qꝛ nullū ſociū cū
quo cantaret habebat ſolus dei cultoꝛ ⁊ peregrinus ī ter
ra aliena. Hec autem lectio bene cōgruit huic diei: quia
ī effuſione ſpūs ſancti data eſt gentibus benedictio: de q̄
dixit dn̄s ad abrahaz. In ſemine tuo benedicenť ⁊c. huic
etiā recte ꝯgruit or̄o. Deus q̄ abrahe ⁊c. Scd̄a lectio eſt:
Scripſit moyſes. que datā legem declarat que hodie da
ta eſt ⁊ nouam ſignificat: que in cordib⁹ fidelium diffuſa
eſt. vnde canticuz ſeqtur in quo eterna leticia reppromit
titur. Sed qꝛ veri abrahe filij bonos habuerunt mores
an̄q̄ ſeptem mulieres apphenderent viruz vnū.i. anteq̄
xp̄s ſeptiformis gratia ſpūs ſancti repletus naſceretur: ⁊
poſtea in nouo.teſt. per baptiſmum xp̄o cōiuncti ſunt: iō
poſtea legitur lectio. Apprehendēt ſeptē mulieres viruz
vnum: que ſeptem dona ſpūs ſancti pnunciat: que bonis
moribus quelꝫ eoꝝ īformant. vnde ſeqtur canticuz: qꝛ bo
bos mores gaudiū comitatur. Quarta lectio.ſ. Audi iſrl'
ỽtutes que dona comitanť: īſinuat: vt ſapiaz: prudentiā:
lumen ⁊ pacē. vnde canticuz ſequitur: quia ꝑ his ⁊ in his
eternalr̄ gratulabimur. pma q̄dē reſonat hiſtoriam. ſcd̄a
allegoriā. tertia tropologiā. q̄rta vero anagoge. Prima q̄
lectio eſt. Tentauit de⁹ abrahā. Sed qd ꝑtinet mō dice
re de imolatōe Iſaac: magis.n. ꝑtineret ad vigiliā paſche
℞ñ ideo dr̄ ꝑpter ꝑmiſſiōes q̄ ſunt ibi. vz. Multiplicabo
ſemē tuū ſicut ſtellas celi. baptiçati eni ſunt ſtelle. Et ite
ruz. In ſemine tuo baptiçenť oēs gentes. hoc eni cōuenit
baptiçatis qui ſunt verū ſemen.i. veri filij abrahe. In le
ctione vero Apprehendēt ſeptē m'lieres ⁊c. per ſeptē mu
lieres ſignificanť ſeptē dona ſpūs ſci q̄ dātur ī baptiſmo.
alia patēt. Poſtea fit proceſſio ad fontes: ſicut ⁊ in vigilia
paſche: ⁊ cantať miſſa ſine introitu: qꝛ eccleſia non habet
adhuc ſpūz ſcūz ſaltē ī tāta plenitudine ī q̄nta expectat
eū in craſtino q̄ eſt pncipiū ⁊ finis oīs boni. ¶ In vigilijs
ergo paſche ⁊ penthe. īcipit miſſa a. kyrieleiſon ſine ītroi
tu: vt dcm̄ eſt ibi. ⁊ dicit Gloria ī excelſis deo. ⁊ hoc more
aploꝝ q̄ etiā ꝑuſq̄ ſpm̄.ſ. acciperēt erant iugiter ī templo
laudantes ⁊ benedicētes dominū. Rurſus qꝛ angeli gau
dēt de renatis: ideo ſubiūgiť Gloria ī excelſis. ¶ Poſtea
ſeqť ep̄la de actib⁹ apoſtoloꝝ. Cū apollo ⁊c. in qua habeť
q̄ paulus baptiçabat baptiçatos a Jo.i.q.i. dedit. quoniā
in ſpū ſcūm non credebāt. dixerunt eni. Sz neq̄ ſi ſpūs
ſanctus eſt audiuimus. Poſtmodū ſeqtur vnū all'a.ſ. Cō
fitemini.i. grāꝝ actōe ꝑ baptiçatis: qꝛ ab oī pctō liberati
ſunt. Dr̄ ergo hodie all'a. nec dr̄ flectamus genua: qꝛ hoc
eſt ieiuniū exultatōis ⁊ leticie ꝑpter reſurrectionē ⁊ aſcē
ſionem. ¶ Seqtur tract⁹. Sed quare hoc cū ſpūs ſanct⁹
oīa faciat leuia? Ad hoc dicendū eſt q̄ hoc fit ꝑpter bapti
çatos qui multos tractus miſeriaꝝ paſſuri ſunt ſi vixerit.
¶ Poſtmodū ſequitur euangeliū Jo.xiij.c. de ꝑmiſſione
ſpūs ſcti. Si diligitis me mandata mea ſeruate ⁊c. Credo
ī vnū deū. nō eſt etiā omittendū: qꝛ cū ſymbolū hoc deri
uatū ſit a ſymbolo aploꝝ: fidē quā habebāt īſinuat. offe
renda. Emitte. manifeſte ad opatōez ſpūs ſci ꝑtinet: qꝛ ꝑ
eū renouať facies terre ex delicto Ade maledcā. ꝑ eū do
minus bn̄dicit. per eū celū ſicut pellis extendiť.i. ſcriptu
ra, vt quaſi nihil lateat explaneť. ſil'r ⁊ cōio. Ultimo ⁊c.
Jo.7.ca. ad eandē ꝑtinet ſpūs ſancti operationem q̄ facit.
flumina velut aque viue de ventre credentꝭ exire.i. afflu
entiā ſalutaris doctrine: ⁊ eſt vt q̄buſdam placet hec miſ
ſa ꝑ Bn̄dicamus dn̄o cōcludenda. ¶ In veſperis hi pſal
mi ſꝫ quarūdā eccleſiaꝝ ꝯſuetudinē dicunť.ſ. Lauda
te pueri. Laudate dn̄m oēs gē. Lauda aīa mea dominū.
Laudate dn̄m qm̄ bonus eſt pſa. Lauda hierl'm dn̄z.eo
q̄ in his pſalmis laudes dei magis reſonare videnť. Ubi
eni ſpūs ſpirat organū ad laudes īuitat.

¶ De die ſancto penthe. Rubrica.

PEnthecoſtes ſicut ⁊ paſcha apud hebre
os celebre feſtuz erat qđ poſt q̄nq̄ deca
des paſche celebrabať. vnde ⁊ vocabu
lum ſumpſit. Nam penthe. dr̄ a pentha
qđ eſt q̄nq̄: ⁊ coſtes qđ eſt decē. Uocať
eni pēthe. q̄nquageſimus dies a paſcha
ꝑut iam diceť. ¶ Inter hoc feſtuz ⁊ ad
aduentum dn̄i cantať All'a. ⁊ Gloria ī ex. deo. ꝑut dictuz
eſt in ꝓhemio huius ꝑtis. ⁊ ſub ti. de.7. dieb⁹ poſt paſcha.
Iccirco āt all'a. freq̄nter cātať ꝑ totā hebdomadā pen. qꝛ
ꝑ dies pē. eccl'ia q̄ baptiſmū do pp̄los ꝯgregat. ⁊ iō ſaluti
eoꝝ cōgaudens quiſq̄ albis vtunť veſtibus hymnuz lau
dis decantant. Tunc eni ſtantes oramus in ſignum libe
rationis eorundem qui ꝑ dona ſpūs ſancti de morte ad vi
tam reſuſcitari meruerūt. Hac eni die miſſus eſt ī aplos
ī liguis igneis. ¶ Sane octaua pēth. a q̄buſdam celebra
tur: qꝛ ſicut in ſeptenario hebdomadaꝝ q̄ pcedit ītelligiť
ꝑfectio bonoꝝ opeꝝ ſeptiformis ſpūs. ita in octaua itelli
giť ꝯſumatio pmioꝝ quorū vtrūq̄ appropriať ſpūi ſācto
lꝫ tota trinitas vtrūq̄ opereť: quoniā īdiuiſibilia ſūt opa
trinitatis. de con. di.4.c.fi. Sed qꝛ ſpūs ſanctus eſt amoꝛ
patris ⁊ filij: ⁊ ex ſolo amore hoc dat ⁊ dabit nobis dn̄s: ic
circo ſpūi ſancto aſcribiť. Alij vero nō celebrant octauaz
pēth. Nam cū ſolū ſeptē ſint ſpūs ſancti dona ſoluz ſeptē
dieb⁹ fieri dꝫ feſtum penth. Et iō clemēs papa dicit ī ſua
ep̄la dcre. ex de fer. capellanis. q̄ hoc feſtū caret octauis
Sed pari rōne nec paſcha deberet octauā h̄re: niſi ſoluz
vnuz diē ꝑpter vnitatē. ¶ Rurſus hoc feſtū.7. dieb⁹ agi
tur ꝑ ꝑñtis vite ſeptenariū. vel ꝑ ꝑ aīaꝝ ſabbatiſmū. vel
qꝛ ꝑ ſeptē ſpūs ſci dona corpib⁹ ⁊ aīab⁹ plena gaudia cōfe
runť. Uñ ſeptez vltimi pſalmi a laudib⁹ ītitulanť: qꝛ per

ſeptiformis gratie operatianem gaudia cōferuntur eter/
na. De h dicet̃ ſub dñica pma poſt pen. Utrū pen. ſit heb
domodaria feſtiuitas dictū eſt ſub ti. de. 7. dieb⁹ poſt paſ/
cha. ¶ In nocte penthe. legunt̃ tres lectiões: ⁊ dicuntur
tres pſalmi cū tribus antiphonis: ſicut fit ĩ nocte paſche:
ad notādū vnū eſſe opus totius ſcē trinitatis ĩ potētia mi
raculoꝝ. Quidā tamē legūt nouē lectões ſicut fit in alys
dñicis: ſed tamē canonicū eſt tres dūtaxat legere ꝓpter
ſacramētū baptiſmi ĩ triū pſonaꝝ noie celebrati. vel ob
triduanam dñi ſepulturā cui ſumus ĩ baptiſmo cōſepulti
¶ Rurſus iā tres pſalmi cū trib⁹ ātiphonis dr̃: qꝛ ſpūs
ſcūs tria circa apl'os opat⁹ ē. Nā veteres ĩnouauit: ĩnoua/
tos ↄfirmauit: ⁊ ↄfirmatos ad alios ↄuertēdos miſit. ad
pmū ꝑtinet qḋ dr̃ ĩ pma antiphōa. Fact⁹ ē repēte de celo
ſonus. Ad ſcḋz qḋ dr̃ in ſecunda. Cōfirma hoc de⁹. Ad ter
tiū qḋ dr̃ ĩ tertia. Emitte ſpm̃ tuū. Eaꝝ. n. myſteria docti
ſunt aly: ⁊ ſpū ſancto ĩterius renati. ⁊ qꝛ in ipſis apoſtolis
duo operat̃ ſpūs ſcūs. ſ. remiſſionē peccatoꝝ ⁊ operatões
miraculoꝝ ⁊c̃. iccirco ille antiphane terminant̃ ꝑ duplex
all'a. Ueꝝ ſi diligēter attēdere volum⁹ ⁊ ↄferre pſalmos
⁊ antiphonas que dñr in paſcha: cum his que dicuntur in
penth. alia rō ĩuenitur. Nam ibi infra hebdomodam fit
variatio pſalmaꝝ: antiphonarum: ⁊ tonoꝝ. hic autez nec
in ipſa die nec ĩ alys fit variatio: ⁊ oēs ille antiphone ſunt
vnius toni. ſ. octaui. ⁊ eiuſdē dr̃ic. Rā aūt ē qꝛ q̄ſi duplex
baptiſma legim⁹ apl'orū: pmum quo perceperūt remiſſio
nem pctōꝝ. nam eas baptiçatos eē xp̄i baptiſmo ambigē
dū non eſt: vt dictū eſt ſub ti. de vigilia paſche. Scḋm re
ceperunt ad robur virtutū: ⁊ ad opatões miraculoꝝ: ⁊ ad
repulſionē illecebrarū aīum ſeculariū. Primo baptiçat⁹
fuerat Pe. cum ad vocem ancille xp̄m negauit. Secūdo
baptiçatus fuit in die penth. cuz corā regibus ⁊ pncipib⁹
nan timuit ꝑdicare verbū dei. In pmo ergo multa ĩſtabi
litas ⁊ varietas fuit circa diſcipulos. In ſcḋo vniformitas
⁊ ſtabilitas. In hūc ēt modū ĩ eccl'ia dei duo ſunt genera
bonoꝝ. ſ. actiuorū ⁊ cōtemplatiuoꝝ. Actiua vita cōſiſtit ĩ
bonis opib⁹. i. ĩ admiſtratõe exterioꝝ. ĩ q̄ ↄſtituti ab amo
re tpaliū ſi oīno ſepant̃: lꝫ amorē dī amori tpaliū pferār.
Cōtēplatiua ↄſiſtit ĩ dilectõe ⁊ ↄtēplatiõe. De due vite ꝑ
Mariā ⁊ Marthā ſignificate ſūt ex dc renū. niſi. marie
ꝑs dcā eſt optima. iuxta illḋ. Maria optimā partē elegit
⁊c̃. non tamē rephenditur ꝑs Marthe: qꝛ ⁊ ipſa actiua vi
tā bona eſt que hic incheatur ⁊ terminat̃. Cōtemplatiua
v̄o optima eſt q̄ ĩchoatur hic ⁊ in futuro cōſumatur. ĩ illa
tamē ē multa varietas. in iſta vniformitas put ĩ hac vita
eē pōt. ātiphōe ergo cū pſal. que cātant̃ ĩ paſcha ꝑtinēt ad
vitā actiuā: ⁊ iccirco ĩ eis eſt varietas. ātiphone v̄o ⁊ pſal/
mi que cātant̃ in pēth. ꝑtinēt ad cōtemplatiuam vitam:
⁊ iō in eis eſt vniformitas. ĩ pma eni antiphona que ē ĩ pa
ſcha cantat̃ ⁊ dr̃. Cōſiliū meū nō eſt cum ipys. hic dicitur
Fact⁹ eſt repēte de celo ſonus ⁊c̃. ſpūs feruentus veniens
ſolet puluerez a facie terre deycere. magna. n. eſt dr̃ia in/
ter donū ſpūs ſcī quo ſepant̃ fideles ab ipys: ⁊ donū q̄ oīs
pl'uis terrenaꝝ cogitationū a pectore humano tollit̃. illḋ
ad actiuam vitā ꝑtinet. hoc ad cōtemplatiuas. in ſcḋa ibi
dr̃. Poſtulaui patrē meū ⁊c̃. hic v̄o dr̃. Confirma hoc de⁹
⁊c̃. ad oēs qdem fideles ꝑtinet eē de hereditate dñi: ſꝫ ad
paucos pertinēt eē a terrenis cogitationib⁹ ſepatas: ⁊ in h
ↄfirmatas ne ad terrena redeāt: ſꝫ ꝑ ↄuerſatões eē in hie
ruſalem celeſti ⁊ ibi all'a cantare nō ceſſent qḋ hic petit̃. ĩ
tertia ibi dr̃. Ego dormiui ⁊ ſomnū cepi ⁊c̃. hic dr̃. Emitte
ſpūm tuū ⁊ creabunt̃ ⁊c̃. Oēs fideles ⁊ boni a vicys reſur
gunt vel reſurrexerūt: ſicut xp̄s a mortuis reſurrexit qḋ
ibi dr̃. h v̄o pauci renouat̃ facies terre. i. rō aīe q̄ ſit ab oī
puluere terrenoꝝ deſiderioꝝ immunis. ibi ḡ hoc ē ĩ vita
actiua q̄ ibi oñdit̃: eſt ĩchoatio: hic āt hoc ē ĩ ↄtēplatiua q̄
hic oſtēdit̃ ē pfectio ⁊ ↄſumatio. ibi varietas h. vniformi/
tas. ⁊ ꝓpterea ibi variant̃ ātiphōe ⁊ pſalmi: hic nō. ꝑꝑ hāc
ↄſumatõez ⁊ vniformitatē notādā: antiphone ſū: octaui
toni ⁊ eiuſdē dr̃ic: qꝛ octo ſunt btitudines q̄rū octaua red
dit ad caput. nam ĩ pma dr̃. Bti paupes ſpū ⁊c̃. ⁊ ĩ octaua.
Bti q̄ pſecutionē patiunt̃ ꝓpter iuſticiā. q. i. e. r. ce. Prapt̄
hāc eandē ↄſumatõez notādū q̄ ĩ qbuſdaz eccleſiis cele/
brat̃ octaua pēth. ꝑ hos q̄ꝗꝫ ſeptē dies tres q̄tidie legunt̃
lectões. vt. 7. frēs tres ꝓcurēt ſorores. i. ſeptem dona. ſ. ſ. ꝑ
illos ſignificata tres v̄tutes. ſ. fidē ſpē ⁊ charitatē: put gre.
pſequit̃ ĩ moralib⁹. hoꝝ eni dieꝝ officia ſeptez donis. ſ. ſ.
adaptant̃. heſternū igr̃ ⁊ hodiernū ꝑtinet ad ſapiam ⁊ in
tellectū: vt ex opib⁹ pꝫ. Per totā etiā ſeptimanā ſunt ſolē
nitates ſeruāde. dr̃ eni Gloria ĩ ex. all'a. credo. ite miſſa ē.
⁊ te deū lau. put in ſe. ti. dicet̃. dr̃ etiā ad horas capl'z. Dū
cōplerent̃. Ac. 2. ⁊ illud. Spūs dñi. Sap. i. c. ⁊ illud. Chari
tas dei. Ro. 5. c. Seqtur videre de offō miſſe. ⁊ qdez ĩ die
pēthe. celebrat̃ feſtū de aduentu ſpūs ſcī. Uiſibil'r eni de
ſcendit tunc ĩ diſcipulas. ⁊ fuit hoc miraculū ⁊ argumētū
qḋ nō potuerūt calūniari iudei. Reſurrectionē. n. ⁊ aſcen
ſionē calumniabant̃: ſed hoc nō potuerūt facere d aduē/
tu ſpūs ſcī: qꝛ ex aĩ natõe q̄ ſub celo ē ↄuēnerant ad diē fe
ſtū: ⁊ tūc deſcēdit ſpūs ſcūs viſibil'r ĩ diſcipulos ſicut xp̄s
ꝓmiſerat: ⁊ loq̄bant̃ oib⁹ linguis corā oib⁹: ⁊ iō ĩcipit ĩtra
itus ſapic. i. c. Spūs dñi repleuit orbē terraꝝ. i. eccleſiam
q̄ dr̃ orbis terraꝝ: ſicut eni ex orbē terraꝝ nihil viuit ad
l'ram: ſic ex eccleſiā nil viuit ſpūal'r. Seqtur. Et hoc qḋ cō
tinet aīa. i. ſpūs ſcūs cui⁹ bonitati oīa ſubſiſtunt. hꝫ ſciam
vocis. i. linguarum. ⁊ ita potuit dare ⁊ dedit apl'is. vñ con
fuſi ſunt inimici xp̄i. ⁊ iō ſeqtur verſus. Exurgat de⁹ ⁊ diſſi
pent̃ inimici ei⁹. per ſpūz eni ſcūz oēs demones ↄpellunt̃
⁊ eyciunt̃. Rurſus ĩpleuit orbē terrarū dū apl'os inebria/
uit quorū ſonus ĩ oēm terrā exiuit: de quo ſono dr̃ in ĩ epl'a
Fact⁹ eſt repēte de celo ſonus: ⁊ qm̄ orbis terre ꝑ q̄ttuor
climata ſepat̃: iō q̄ter ĩ introitu all'a cōcinit̃. Duplex vero
all'a qḋ poſt epl'am canit̃ ſignificat duplicādā leticiā: vel
ſ. ſ. bis apoſtol'fuiſſe datū. ſ. de terra ⁊ de celo: vel eos ſpū
⁊ mēte pſallētes. vel duorū ppl'orū cōuerſionē. Et hoc qḋ
ↄtinet oīa ſciam hꝫ vocis. i. nouit qua mēte qſqꝫ loq̄bat̃. vl'
hꝫ ſciaz aīuz ꝑ q̄ ⁊ de qb⁹ pōt vox humana variari. vl' ſciaz
vocis. i. vocē ſcīe. hꝫ. i. facit nos hr̃e: vt q̄ ipo ĩſpirante apl'i
pferrent cū ĩtelligētia pnūciarēt. ¶ Et nota q̄. ſ. ſ. para/
clyt⁹ dr̃: qḋ v̄bū grece: latine ſonat aduocat⁹: qḋ nomē ⁊ fi
lio ⁊ ſpūi ſancto aſcribit̃. vñ dñs ĩ euāgelio. Rogaba prēz
meū ⁊ aliū paraclytū dabit vob. ⁊ Jo. ĩ euāgelio. Aduoca/
tū hēm⁹ apḋ prēz ihꝫ xp̄z iuſtū. Dr̃ ēt paclyt⁹ ↄſolator. nā
paclyſis dr̃ latine ↄſolatia. Poſtmōz ſeqt̃ epl'a ḋ act. apo.
2. c. Dū ↄplerent̃ dies pē. dies. ſ. qn̄q̄geſima a reſurrectiõe
ſic. n. qn̄q̄geſima die a paſcha fiebat pē. iudeoꝝ: ita ⁊ nr̄z
fit. ⁊ ſic ppl's iſrl' qn̄q̄geſima die ab ĩmolatõe agni paſcal'
ſiue a paſcha qḋ celebrauerāt ĩ ramata venerāt ad mōtē dī
oreb vl' coreb vl' ſynai qḋ idē ē: ⁊ tē legē acceperāt: ita ⁊ die
qn̄q̄geſima a r̄ſurrectõe dñi dat⁹ ē ſpi. ſ. diſcipul'ĩ ſupiori
cenacl'o illi⁹ aduētū expectātib⁹. ꝑcipit̃. n. leui. 23. vt ĩ die
pē. offerāt̃ noui panes. ſ. ꝑ pōis ḋ nouis frugib⁹: ꝑ qḋ ſigni
ficat̃ q̄ ḋbem⁹ ḋo grās agere ex eo q̄ eadē die ḋdit nouā le
gē ꝑ ſpm̄ ſcm̄. ĩ q̄ die data ē lex vet⁹. ſ. qn̄q̄geſima die a pa
ſca: ḋ q̄ dicet̃ ĩ phemio ſeptīe ꝑtī. ḋ dono cui⁹ ḋbem⁹ lauda
re deū: qḋ ē offerre panē nouū: qꝛ ēt lex vet⁹ ſpūal'r ĩtellcā
noua ē. Et attēde qm̄ agn⁹ ĩmolat⁹ ē. 14. die apl'. lex v̄o da
ta. ē. 14. die mēſis tertij. dr̃ tn̄ eē data tertia die. Jā. n. vt
ĩqt ſcriptura aduenerat tertia dies: ⁊ mane inclaruerat ⁊
ceperunt audiri tōitrua. die nāqꝫ tertia ḋſcēdit dñs ſr̄ mō/
tē ad dādā legē ⁊ moyſes aſcēdit ad deū: ⁊ deſcēdēs nar/

rauit oīa plebi. maneq̧ rurſus aſcēdēs. z. tab̄las ſcriptas accepit. ⁊ caue vt ī ſcḋo mēſe 30. dū taxat ꝯputes dies. ẜm lunā q̄. 16. ī menſe p̄. 30. ī ſcḋo. ⁊ q̄ttuoꝛ ī tertio faciūt qnq̄ginta. ¶ Ruſus ī qnq̄geſimo āno erat iubileꝰ annꝰ: qui īterpretat̄ remiſſiōis ānus: qꝛ ſeptenis annoꝝ hebdomadibus. i. 40. ⁊ 9. annis texitur: ī quo clāgebant tube: ⁊ oīa debita remittebant̄: ſui manumittebant̄ ⁊ libertas conceſſa cōfirmabatur. atque poſſeſſiones alienate oībus reſtituebant̄: vt dcm̄ eſt ſub dn̄ica qnquageſime. ¶ Silr̄ ī diebus pēth. hūc numerū poſt dn̄i reſurrectiōez obſeruamus ſuſcipientes aduenientē ī nos ſpūs ſci grāz per quē efficimur filij dei ⁊ v̄tutū poſſeſſio nobis reſtituit̄. ⁊ remiſſa culpa ⁊ totiꝰ debiti cyrographo euacuato ab oī ſeruitutis nexu liberi efficimur. 85. di. hunc nūcꝫ. Preterea iſte numerus qnquageſimus reſultat ex ſeptenario numero ducto in ſeipō ſuperaddita vnitate. Septē eni ſūt hebdomade a paſcha vſq̧ ad pēth. ⁊ ita cōpetenter qnq̄geſimo die a paſcha eſt penthe. in q̄ dat̄ ſpūs ſanctꝰ cuiꝰ dona ſūt ſeptem q̄ dant̄ ab vno. Judei. n. ſeptenariū numeꝝ ñ ſine figura ī oībus obſeruant: ꝑut dcm̄ eſt ſub qnq̄geſima.

Aſcenſio aūt fcā fuit q̄drageſima die q̄ eſt numerꝰ penitētie: ⁊ hoc ꝯpetens fuit: qꝛ ꝑ penitētiā hō fit ſtl̄is deo: ⁊ h̄ ē aſcēdere. Sꝫ vr̄ ꝙ ſicut iudei ab īmolatōe agni typici qnq̄gita dies ꝯputādo ibi faciebāt ſuū pen. ita ⁊ nos qnq̄gita dies ab īmolatōe agni d̄beremꝰ ꝯputare ⁊ ſic d̄beamꝰ nr̄z penth. facere ī die veneris anteq̄ȝ mō facimꝰ qḋ docet cōputatio. Ad hoc dicimꝰ ꝙ nō faciebāt cōputatōez ab īmolatione agni ſꝫ a ſequēti dn̄ica. vn̄ legit̄ Leui. 23. Numerabit̄ ab vltima die ſabbati. i. a dn̄ica q̄ ē altera dies poſt ſabbatū. numerabitis dico ſeptē hebdomadas vſq̧ ad alteram diē cōpletōis ſeptime hebdomade. hoc dixit ſpūs ſcūs per Moyſen inuēs per hoc pēth. xp̄ianoꝝ qḋ ſemꝑ ē ī die dn̄ica. Dicit ergo Luc. de hac die. Dum cōplerētur dies pen. erāt oēs diſcipuli pariter ī eodē loco. i. ī cōſona ⁊ ꝯcordi vnitate: ⁊ factꝰ ē repēte de celo ſonꝰ: qꝛ exiſtētibꝰ ī pn̄ia q̄ ē annꝰ iubileꝰ: ⁊ ꝯpleto pēt. ⁊ exiſtētibꝰ in vnitate dat̄ ſpūs ſcūs: ſed repente: qꝛ neſcit tarda h̄re rerū molimina ſpūs ſci gr̄a. Jn igne āt d̄ſcēdit qꝛ ſicut ignis illuminat ⁊ īflāmat: ita ſpūs ſanctꝰ illuminat ad cognitiōez dei ⁊ īflāmat ad amorē dei. Appuit ergo ī liguis igneis: vt facūdi eſſent ī oī genere liguaꝝ. Et qꝛ ipē eſt ligua q̄ de occulto ſue bonitatis verbū ꝑtulit ī vterū v̄ginis ⁊ ꝓfert verbū ī corde hoīs. Mat. 10. Uos nō eſtis q̄ loq̄mini ſed ſpūs patris veſtri q̄ loq̄tur ī vobis. ipē. n. q̄s replet eloquētes fac. Seq̄tur. Quaſi aduenientis ſpūs vehemētis. hoc autem dic̄ qꝛ nullus potuit reſiſtere ſpūi ſcō: nec apl̄is. Un̄ dn̄s ī euāgelio Matthei. Ego dabo vobis os ⁊ ſapiam cui non poterūt reſiſtere ⁊ ꝯtradicere oēs aduerſarij veſtri. Et de btō Stephano ſcriptū eſt ī Act. ꝙ nō poterāt reſiſtere ſapientie ⁊ ſpūi q̄ loq̄bat̄. Qꝛ v̄o in ep̄la dr̄. Et factꝰ eſt repēte de celo ſonꝰ tanq̄ȝ aduenientis ſpūs vehementis ⁊c̄. iō ad hoc repn̄tandū ī nōnullis eccleſijs clangunt̄ tube dū ſequentia dr̄. Uenit eni ſpūs ſcūs in ſpū vehemēti; qꝛ ſic ventꝰ vehemēs ꝓijcit puluerē a facie terre: ſic ſpūs ſanctꝰ eijcit a corde hoīs oēm terrenitatē. Tubis q̄dē vtebant̄ antiq̄: vt legit̄ ī nūeris ad multitudinē ꝯgregādā: ad dimicādū ⁊ ad ꝯgratulandū ī diebus feſtiuis. cū diuerſitate tamen ſonoꝝ. q̄ꝝ vſus fuit tāte v̄tutis ī iubilo vt ad crepitū ſiue ſonū eaꝝ corruerēt muri hiericho. He ſiq̄dem ſūt duo teſtamenta: vel p̄dicatores: q̄bus ad ꝓcinctū fidei populꝰ euocat̄ ad pn̄iaz ⁊ lachrymabilē ꝯpūctōez excitat̄. ad laudes dn̄o exhibēdas iuitatur: ⁊ ad montem ſyon ⁊ ad ciuitatem ſcām hieruſalē: ⁊ multoꝝ miliū angeloꝝ frequentiā: ⁊ ad futurū d̄i iudiciū ꝓuocat̄. Et vide qꝛ ī aduerſis ⁊ ꝓſꝑis tubis clāgit̄: qꝛ oē tp̄s cōuenit v̄bo dei. Un̄ b̄ndicā dn̄m ī oī tp̄e ſꝑ laus eiꝰ ī oꝛe meo. De organis dcm̄ eſt ī q̄rta parte ſub titu. de ſāct̄. Tunc etiam ex alto ignis proijcitur: qꝛ ſpūs ſanctꝰ deſcēdit in diſcipulos ī igneis linguis. ⁊ etiam flores varij ad denotādū gaudiū ⁊ diuerſitatem liguarū ⁊ virtutū. Columbe etiā ꝑ eccleſiā dimittunt̄: ī q̄ ipa ſpūs ſci miſſio deſignat̄. Poſt ep̄laz dr̄ graduale ī quibuſdam eccleſijs: q̄a feſtū paſchale terminatū eſt. Tamē ī q̄buſdā alijs dr̄ duplex alleluia: qꝛ ſpūs ſcūs datus eſt gemine ſtole. ¶ Euāgeliū. Si q̄s diligit me. Jo. 14. c. manifeſte ē de ſpū ſcō. ¶ Poſtcōio ē. Factꝰ ē. Act. 2. c. Quare h̄ feſtuz celebrat̄ a iudeis: ⁊ q̄re a xp̄ianis: dicetur in prohemio ſeptime partis.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

SEquitur ſcḋa feria ī q̄ oñdit̄ ꝙ nō tantūmō eſt data lex iudeis: ſed ēt gentibꝰ. vn̄ itroitus eſt. Cibauit eos ex adipe frumenti. i. de ītelligentia ſpūali. ⁊ d̄ petra melle. i. melliflua doctrina xp̄i que ē petra ſaturauit eos. ⁊ hoc h̄r ī ep̄la. Apiēs pe. Act. 10. c. in q̄ h̄r ꝙ adhuc loquente Pe. deſcendit ſpūs ſcūs. Uel frumētū xp̄s eſt cuiꝰ adeps eſt ſpūs ſcūs quo fideles ſatiant̄ cū ſpū ſcō replent̄ q̄ etiā ſatiant̄ melle d̄ petra. i. doctrina de xp̄o ꝓcedente: in quo ſunt oēs theſauri ſapie ⁊ ſcie dei. Hic āt ꝓpter ꝓmiſſiōes q̄ ibi cōtinent̄ ꝯcinit̄ quater al̄la. ſicut ī feria tertia ⁊ ſabbato exponet̄. de hoc dcm̄ ē ī tertia dn̄ica poſt paſcha. Alleluia eſt. Spūs dn̄i. Sap. 1. c. Aliud alleluia. Loq̄bātur. Act. 2. cap. ¶ Euangeliū vero Jo. 3. ca. non videt̄ cōuenire ſpūi ſcō. ſed cōcordat ep̄le. ibi eni oñdit̄ ꝙ nō tantum iudeis ſed etiā gētibꝰ data ē lex dicēs. Sic deꝰ dilexit mūdum. ſupple non tm̄ iudeos: vt filiū ſuū vnigenitū daret. ⁊ poſtea ſeq̄tur. Ut oīs q̄ credit ī illū nō ꝑeat. Et nō terribile v̄bū ꝙ q̄ non credit ī eū iā iudicatꝰ eſt. Preterea ꝑ h̄ ꝙ de dilectōe mētio fit: ſpūs ſcūs q̄ amoꝛ ē ſatl̄ expmitur. Poſtcōio ē. Spūs ſcūs. Jo. 14. c. Et eſt ſciēdū ꝙ per totā hanc ſeptimanā ī miſſa ſunt ſolēnitates ſeruāde: vt Gl̄ia ī ex. Credo. Jte miſſa ē. ⁊ Te deū. ⁊ All̄a: vt baptiçatoꝛuz ſaluti cōgaudeamus: ⁊ vt future leticie plenitudinē figuremꝰ. Poſtremo notandū ꝙ dn̄s nō p̄dicauit gentibus ꝑ ſe ſꝫ ꝑ apl̄os. vn̄. Jte baptiçate oēs ī noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. ſicut Jſaac iunioꝛ filio ſuo nihil p̄cepit de offerendo ſibi cibū vt b̄ndictōez accipet: ſꝫ ꝑ opatiōnē rebece p̄matū b̄ndictōis accepit. ⁊ qꝛ hec fcā ſunt dei occulto iudicio: iō offm̄ huiꝰ ferie ſcḋe ꝑtinet ad ꝯſiliū: qḋ eſt donū ſpūs ſci.

¶ De teria feria. Rubrica

SEq̄tur tertia feria: ⁊ qꝛ ſpūs ſanctꝰ nō datur niſi ꝑ miſtros. iō ī tertia feria dr̄ ītroitꝰ ī ꝑſona p̄latoꝝ: Accipite gloriā iocūditatis veſtre: ī q̄ qꝛ ꝑ geminā dilectōez ad fidē ꝑtingimus trinitat̄: iō qnquies ꝯcinimus all̄a. ⁊ eſt ſēſus. Accipite iocūditatē gl̄ie. i. ſ. ſ. q̄ vos gl̄ificabit ⁊ clarificabit vt q̄ſq̧ d̄ ſe dicere poſſit qḋ dr̄ ī cōiōe. Spūs q̄ a pr̄e ꝓcedit ille me clarificabit. Seq̄t̄ ep̄la. Cū audiſſent apl̄i Act. 8. c. vbi ſeq̄t̄. Tūc īponebāt manꝰ ſuꝑ illos ⁊ accipiebāt ſpūz ſcm̄: qꝛ ī īpōne manꝰ accipiebāt ſpm̄ ſcūz. Euāgeliū. Jo. 10. ꝯcordat ep̄le vbi dr̄. Qui ñ ītrat ꝑ oſtiū ⁊c̄. ñ. n. ītrat ī eccl̄iaz: q̄ ñ ītrat ꝑ eos q̄ ſūt oſtiū. ſ. ꝑ xp̄z ⁊ apl̄os: nā heretici ñ dāt ſpm̄ ſcm̄ niſi inq̄ȝtū ꝯueniūt cū eccl̄ia: ⁊ q̄m apl̄i ⁊ eoꝝ ſucceſſores hereſiarchas ī ſpū fortitudis ſunt agreſſi ⁊ aggrediunt̄: iō offm̄ hodiernū ꝑtiet ad fortitudinē q̄ ē ſpūs ſci donū. Rurſus ſpūs ſcūs oſtiariꝰ ē q̄ ꝑ oſtiū ītroducit ad pr̄ē: qḋ ēt ī offertorio canit̄. Portas celi. ideſt ap̄loꝝ ſcripturas apiet. Poſtcōio ē. Spūs q̄ a patre Jo. 9.

¶ De quarta feria. Rubrica

SEquitur q̄rta feria in qua fiūt ieiunia q̄tuoꝛ tempoꝛū. Apl̄i nāqꝫ nobis exēplū ieiunādi hoc tp̄e reliquerūt: q poſt ſuſceptū ſpūꝫ ſcūꝫ ſic mētes auerterant a ceteris mūdi illecebꝛis: ſic ꝛ ab epularum appetitu. lꝫ enī q̄diu cum illis fuit xp̄s nō ieiunarent: poſt ablatōeꝫ tū ei⁹ ſpontaneis ſe ſubdidere ieiunȷ̄s. Spōſo .n. ablato eis ieiunanduꝫ erat ſicut dn̄s p̄dixerat. Quando ſponſus auferetur ab eis tunc ieiunabunt. Vn̄ repleti ſpū ſcō: ſponte ieiunare ceperūt. quō circa in p̄cedenti ſcđa feria quidā eſtiualē īchoant q̄dragesimā. Alȷ̄ vero ſani⁹ hodiernū ieiuniū autumant eſſe huius tempoꝛis q̄dragesime initiuꝫ. cui qdā terminuꝫ ſtatuūt ī feſtiuitate ſācti Johānis baptiſte ſiue ſex habeat hebdomadas ſiue nō. Tertȷ̄ feſtiuitatē ſci Johānis includunt: ꝛ eo vſqꝫ ieiunantes ſine termino p̄fixo ꝓcedūt donec ſenariū cōpleant numeꝝ. Hanc q̄dragesimam ꝓbat hiero. nō eſſe neceſſitatis ſed volūtatis dicēs. Nos vnā facim⁹ q̄dragesimā. illi tres quaſi tres paſſi fuerint ſaluatoꝛes: nō ꝙ per totū annū ieiunare nō liceat excepto penthe. ſed q꞉ aliud eſt neceſſitate aliud voluntate munus offerre. Sꝫ hoc dicit hiero. ꝯ Mōtanū hereticuꝫ q apud ſuos tribus q̄dragesimis ſtatuit ieiunanduꝫ: ꝛ dr̄ hoc ieiuniū eſtatis qđ eſt ieiuniū exultationis. in quo genua non flectimus: īmo cantica letitie dicim⁹ vt dictum eſt ſub q̄rta feria tertie hebdomade aduētus. Hoc auteꝫ ieiunium ſtatutū eſt ab eccleſia in tali tēpoꝛe: q꞉ q in ſe ſētit grām ſancti ſpūs leuiter ꝛ cū gaudio ieiunat: ꝛ etiā q ſuper ieiunātes deſcēdit ſpūs ſcūs viſibilr̄: ꝛ iō icipit ītroitus. Deus cū egredieris ī cōſpectu ppl̄i tui ꝛc̄. Egreditur aūt dn̄s qn̄ aliq̄ ſigno viſibili venit ad auxiliū hoīuꝫ. egreſſus vero ē cū dedit nobis filiū ſuū q venit pādens iter añ nos: vt dr̄ michee .z. Tūc egreſſus ē et ꝑ ſpūs ſci miſſionē qn̄ viſibilr̄ deſcendit ſuꝑ apl̄os. ꝛ q꞉ ꝑ hoc diſſipati ſūt inimici: iō ſeqtur verſiculus. Exurgat de⁹ ꝛ diſſipent̄ inimici ei⁹ ꝛc̄. Seq̄t̄ i qbuſdam eccleſȷ̄s lectio de p̄nci. ſapiētie. ſ. Diligite iuſticiā q iudicatꝭ terrā: vbi oñdit̄ q̄liter poterit haberi ſpūſcūs: ibi. Spūs ſcūs diſciplie effugiet fictū. i. q. 3. ſaluatoꝛ: ꝛ i fine dr̄. Spūs dn̄i repleuit oꝛbē terraꝝ ꝛc̄. poſtmodū ſeq̄t̄ epl̄a. Stans pe. ꝛc̄. ac. z. c. i q̄ oñdit̄ ꝙ ſuꝑ ieiunātes deſcēdit ſpūs ſcūs: ꝛ ibi ſeq̄t̄. Nō .n. iſti ſūt ebꝛȷ̄ ſicut vos dicitis cū ſit hoꝛa diei tertia: ſed hoc eſt qđ dixit dn̄s per ꝓphetā iohel. Effundā de ſpū meo ſuper oēm carneꝫ: ꝛ ꝓphetabūt filȷ̄ veſtri ꝛ filie vr̄e ꝛc̄. In alȷ̄s vō eccleſȷ̄s dr̄ p̄mo lectio. Stās pe. ꝛ poſtmōꝫ epl̄a. Per man⁹ aūt. act. 5. c. due itaqꝫ lectiones leguntur: quia duo populi ad fidem conuertuntur: vel quia oꝛdinandi in vtrinſqꝫ teſtamenti pagina imbuuntur. ſequitur alleluia: q꞉ eſt ieiuniū exultationis: vt dictuꝫ eſt: ꝛ dicunt quidā. Pater cū eſſē. Jo. 18. ſequitur euangelium Johan. 6. ca. Nemo venit ad me niſi pater qui miſit me traxerit eum. ſcꝫ pet. l. ſ. ꝛ poſt ſequitur. Patres veſtri manducauerunt manna ꝛ moꝛtui ſunt. qui manducat ex hoc pane viuet in eternuꝫ: ꝛ egreſſum eſt coꝛam chꝛiſtianis manna ſpirituale ſic̄ ante coꝛaꝫ iudeis: ſed tempoꝛale mādūcātes ꝛ coꝛpoꝛale moꝛtui ſūt. qui vero manducauerit ſpirituale non moꝛietur moꝛte. ſ. īcreduūitatis ſeu iehennali: vnde patet ꝙ eleganti⁹ egreſſus eſt dominus coꝛam nouo populo q̄ꝫ coꝛaꝫ veteri. Cōio eſt. Pacem ꝛc̄. ꝛ eſt Jo. 14. ca. Et attende ꝙ officiuꝫ huius quarte ferie p̄dicat ſcientiā que eſt donuꝫ. ſ. ſ. q vſqꝫ adeo ſanctos illuminat ꝙ de quinqꝫ libꝛis moyſi paucíſqꝫ ꝓphetarum ſcripturis libꝛoꝛuꝫ copia creuit. quod myſtice īnuit nobis euangelium de quinqꝫ panib⁹ ꝛ duobus piſcibus: qđ hodie in quibuſdam eccleſȷ̄s legitur.

❡ De feria quinta. Rubꝛica.

SEquitur q̄nta feria q̄ ꝑꝫ aliquas eccleſias non hꝫ ītroitū ꝓpꝛiū: ſed q꞉ dn̄s deſcēdit in die dn̄ica per miſſionem ſpūs ſancti. ꝛ .5. feria aſcēdit ī celū: iō diei dn̄ice ꝛ quīte ferie cōis eſt ītroit⁹. A dn̄ica ergo mutuat: nec hꝫ ꝓpꝛiū: vt a ſabbato in ſabbatum ſeptē ſunt dūtaxat officia ſeptē donis ſpūs ſci deputata. qdā tamē ꝛ huic offō mutuato nō incōgrue donuꝫ aſcribunt: hꝫ aſcriptōes non a ſabbato ſꝫ a dn̄ica facere icipientes. In dn̄ica eteni ponūt ſpūꝫ ſapīe. ī ſecunda feria itellectus: in tertia ꝯſilȷ̄: i q̄rta foꝛtitudinis. ꝛ in hac q̄nta ſpūm ſcie q dat ſcrutari ꝓfunda: ſic̄ cātatur in all'a. Spūs oīa ꝛc̄. In qbuſdaꝫ vō eccleſȷ̄s cantat̄ ītroitus q ī ſequēti dr̄ feria. ſ. Repleat̄ os meū laude. Aliq̄ vō eccleſie habēt ꝓpꝛiū officiū. ſ. De⁹ patrū nr̄oꝝ da nobis ſpūm gratie ꝛc̄. in quo eccl'ia oꝛat filȷ̄s ſuis dari ſpūꝫ ſcūꝫ ad remiſſiones peccatoꝝ: ꝛ ad faciēda miracl'a. Et q꞉ per ſpūm ſcūm fiunt miracula. iō hr̄ i epiſtola. Philippus ꝛc̄. que ē act. 8. c. ꝙ philippus multos claudos ſanauit ꝛ ſpūs īmundos eiecit: ꝛ factum eſt gaudiū magnū in illa ciuitate. ſ. ſamarie. Et q꞉ per ſpūm ſanctū oīa iſta fiūt: iō ſeqtur euāgeliū Luc. 9. c. Conuocatis iħs. 12. diſcipulis ſuis dedit eis ꝑtātē ſuper oīa demonia. ꝛ poſt. Nō feretis vgaꝫ neqꝫ perā ꝛc̄. q̄ ſieri nō poſſunt niſi ſpūs ſci abūdantia habeat̄.

❡ De ſexta feria. Rubꝛica.

SExta feria ē ītroitus. Repleat̄ os meuꝫ laude: vt poſſiꝫ cantare al'. q꞉ qui gaudet oꝛe ꝛ coꝛde: pōt ieiunare ieiunio exultationis. Et q꞉ eſt dies veneris in qua paſſus eſt dn̄s: ꝛ dies ſpūs ſancti: iō dicit petrus in epiſtola Aperiens. act. z. que in qbuſdaꝫ eccleſȷ̄s legit̄: ꝙ xp̄s ſuſcitatus eſt a ſpū ſācto. Unde ibi habet̄. Suſcitauit iħm ſolutis doloꝛibus iferni: ſicut ſcriptū eſt. Non dabis ſcm̄ tuū videre coꝛruptionē. in quo ſignificata ē illa ſpūs ſci operatio: qua ſynagoga nūc moꝛtua pietate reſurget: poſtq̄ꝫ plenitudo gētium eadē introierit pietate. Predicat g̊ hoc offm̄ pietatem. Poſſet etiā ꝑtinere ad ſpūꝫ timoꝛis ꝓ eo qđ dr̄ i euāgelio. Et repleti ſunt timoꝛe: ꝛ extaſi ꝛc̄. In qbuſdā eccleſȷ̄s legitur lectio. Exultate filȷ̄ ſyon: q̄ eſt Joelis. z. ca. Et q꞉ per ſpūm ſcūm fiunt miracula: ſeqtur euangeliū. Fcm̄ eſt. Lu. 5. ca. de paralitico ſanato. Et q꞉ ꝓpter hoc d꞉ laudari dominus: ſeqtur offer. Lauda aīa mea dn̄m. Cōmunio. Spiritus vbi vult ſpirat. Johan. 3.

❡ De ſabbato. Rubꝛica

IN ſabbato eſt ītroitus. Charitas dei diffuſa eſt i coꝛdib⁹ noſtris. ad Ro. 5. ca. ꝛ cōpetit ſpūi ſcō q eſt charitas: ꝛ ēt diei ſabbati. q꞉ in ſabbato future quietis maxie diffundet̄: vt q igniculus eſt i ſyon caminus ſit in hierl'ꝫ. Et ſeqtur verſus. Dn̄e deus ſalutis mee in die cla. ꝛ nocte coꝛā te. Jlle .n. i q̊ diffuſa ē ſpūs ſācti grā laudat deū i ꝓſperis ꝛ i aduerſis. ❡ Seqtur epl'a. Juſtificati. ꝛc̄. ad ro. 5. c. i qua hr̄ de hꝫ diffuſione. Quia enim charitas dei diffuſa eſt nō permittit eam paulus intra fines terre ꝓmiſſiōis tm̄ coartari. imo oſtendit ꝙ non tātū iudeis verum etiaꝫ gentib⁹ datus eſt ſpūs ſanctus dicens ipſis iudeis. Uobis opoꝛtebat p̄mū p̄dicari: ſꝫ q꞉ repuliſtis verbū dei: ꝛ vos idignos feciſtis vite eterne ecce cōuertimur ad gentes: ex̄ ō reminiſſi. ꝗ. ꝓpter. In alȷ̄s vō eccl'ȷ̄s dr̄ epl'a. Cōuenit vniuerſa ciuitas ꝛc̄. Act. 13. Q꞉ ergo gentibus dat⁹ eſt ſpūs ſanctus. iō ſeq̄t̄ alleluia. Laudate do. o. gen. In hoc .n. ieiunio non tacēt̄ cātica letitie ꝓp̄ reuerētiā feſti. Nec ꝑꝫ niceū. ꝯciliū 76. di. de ieiunio. de con. di. 3. qn̄ genua flectim⁹: ſꝫ ſtātes

oꝛamus ꝓpter neophitos gaudentes ꝙ a peccatis ſurre/
xerūt. In alijs eccleſijs dr̄. Repleti ſūt oēs. act. 2. c. ⁊ ſpūs
dn̄i oꝛnauit celos. Job. 27. c. poſtea ſeqꝛ̄ euāgeliū. Sur
gens ihs. Luc. 4. c. de ſocru Pe. ſanata: q̄ ſignificat ſina/
gogā q̄ ſanata eſt a pe. ab īfidelitate: ⁊ pfecti⁹ p fidē ipſi⁹
ſanabit̄ i futuro: ⁊ ſic ↄuenit cū ep̄la. ¶ Fiūt aūt hac die
oꝛdīes: qꝛ ſup oꝛdinādos deſcēdit ſpūs ſcūs: ⁊ ēt ſup ieiu/
nantes: ⁊ ideo dicunt̄ q̄ttuoꝛ lectiones an̄ lectionē dani
lis: ꝑut dictū ē ſub q̄rta feria tertie hebdomade aduēt⁹.
Pꝛima ē de ꝑncipio libri ſapien̄ q̄ oñdit̄ qb⁹ dat̄ ſps ſcūs
⁊ quib⁹ nō. ſ. illis q ſentiūt de dn̄o in bonitate ⁊ i ſimplici/
tate coꝛdis querūt illū. ¶ In alijs vō eccleſijs ꝑma eſt ḋ
ioele. 3. c. Effundā de ſpū meo ſup oēm carnē: qꝛ ſic̄ ſpūs
ſcūs ſup ap̄los deſcēdit viſibiliter: ita ſup oꝛdinādos de/
ſcēdit inuiſibil̄r. ſcḋa eſt. Locutus ē: q̄ eſt leui. 23. c. tertia
eſt. Dixit moyſes: que ē i deutro. 26. c. q̄rta eſt. Dixit dn̄s
ad moyſē: q̄ ē leui. 26. c. Offertoriū ē. Intonuit dn̄s. Poſt
cōio vō. Non vos relinquā ⁊c. de effuſione ſpūs ſci loqꝛ̄.
¶ Pōt ēt dici ꝙ h̄ offm̄ figurat duoꝝ ↄcoꝛdiā pplōꝝ: iu
dei. vꝫ. ⁊ gentilis. Hi ſūt duo ceci de qb⁹ dr̄ i euangelio ꝙ
ſūt illuminati a xp̄o: de q̄ ↄcoꝛdia loqꝛ̄ pau. i ep̄lā ad iude
os ⁊ gentiles dicēs. Juſtificati ex fide: pacē habeam⁹ ad
deū p. d. n. ihm̄ xp̄m. Sꝫ qꝛ pax ⁊ ↄcoꝛdia vā nō fit niſi p
charitatē: iō ꝑcinit̄ in itroitu. Charitas dei diffuſa ē. i quo
ter ponit̄ all'a: qm̄ ad fidē trinitatis ꝑueniūt̄ p obſeq̄a cha
ritatis. Lectōes ēt ad ieiuniū ꝑtinētes atteſtant̄ oꝑatio
nē ⁊ grām ſpūs ſci: vt ꝑma. Effūdā de ſpū meo: ⁊ ſcḋa. Lo
cut⁹ ē. vbi dr̄. Numerabitis. 7. hebdomadas vſq3 ad alte
rā diē expletōis. Hebdomade. 7. pn̄tem inuūt feſtiuita/
tē q̄ oli dicebat̄ feſtiuitas hebdomadaꝝ: ⁊ qꝛ poſtq̄ȝ gen/
tes intrauerūt reliq̄e ſaluabunt̄: iō nūc flentib⁹ ⁊ ſpōſum
expectātib⁹ dicit̄ dn̄s in poſtcōione. Nō vos reliquā oꝛpha
nos. qꝛ igit̄ hec ↄcoꝛdia fiet imminēte die iudicij q ēt ele
ctis erit cā timoꝛis: iō h̄ officiū ꝑtinet ad timoꝛē: vel quia
timoꝛ itroducit charitatē lꝫ charitas foras mittat timo/
rē de pe. di. 2. ſicut ceca. ¶ Et attēde qꝛ ſm̄ Aug. in oꝛdie
officioꝝ iſtoꝝ deſcēdēdo ↄputam⁹: in oꝛdine vō paſcaliū
aſcendendo: qꝛ p hec deſcēſus ſpūs ſci ad nos p illa nr̄ ad
ipſū ſignificat̄ aſcēſus. ¶ Et caue qꝛ ꝑter ꝑmiſſa officia
ad ieiuniū ꝑtinētia: q̄ in q̄rta ⁊ i ſexta feria ⁊ in h̄ ſabbato
expoſuim⁹ alie qdē lectōes ⁊ euangelia i eiſdē dieb⁹ inue/
niunt̄ q̄ foꝛte ſolēnitati magis appropinq̄re vident̄: ſꝫ tn̄
hec ⁊ illa grām ſpūs ſci ꝑſonāt ⁊ oꝑationē. vn̄ qdā hodie
nō incōgrue duas miſſas celebꝛant. vnā in tertia de feſto
cū gl'a i excel. ⁊ credo. aliā i nona ḋ ieiunio ſine gl'a i ex.
in q̄ ſūt clerici oꝛdinādi q merito i hac hebdomada oꝛdi/
nant̄ vt ſci ſpūs dōa ꝑcipe mereant̄. Et memēto ꝙ i hac
die terminat̄ qnq̄geſima: ⁊ iō hodie frequētat̄ ⁊ cātat̄ p
graduali all'a: nec flectunt̄ genua: ꝑtinet. n. ad octauā. He
nerale qdē ē ꝙ q̊tiens ḋ tpe i die gr̄e mā laudis aſſumit̄:
aut dies ad octauā refert̄ genua nō flectimus: ſed in oꝛa
tionib⁹ ſtantes collatā nobis grām ⁊ cōferendā gloꝛiā ꝓ/
fitemur: vt cū olim eſſem⁹ ſūt curui. nūc fracto iugo ince
dam⁹ erecti vt in dn̄icis diebus ⁊ ſcōꝝ natalitijs ⁊ paſca/
libus inclinare tn̄ capita poſſim⁹: ⁊ mulieres deuotas ad
monumentū venientes imitemur.

¶ De die dn̄ica ſancte trinitatis. Rubꝛica.

In plerıſq3 locis i octaua penth. fit feſtū
ſcē trinitatis. Poſtq̄ȝ eni celebꝛata ē fe/
ſtiuitas pr̄is i natiuitate: qꝛ natiuitas dr̄
feſtiuitas pr̄is ⁊ poſtq̄ȝ celebꝛatum ē fe
ſtū filij in paſca ⁊ feſtū ſpūs ſci i miſſiōe
ipſi⁹ merito i octaua pent. fit feſtū eoꝝ
. ſ. trinitatis vt oſtēdat̄ ꝙ tres ꝑſone ſūt
vn⁹ deus: ⁊ hec ē ꝑma cā q̄re celebꝛat̄ feſtū triū ꝑſonaꝝ
diuinaꝝ ſil'. Scḋa cā eſt qꝛ ad inuocationē ſcē trinitatis
datur i baptiſmo ſpūs ſcūs vt ꝑmiſſum ē. Tertia cā ē vt
oñdat eccl'ia filijs ſuis illū a q̄ ſūt oīa bona cuius hꝫ ima/
ginē ⁊ cui⁹ dꝫ hr̄e ſilitudinē. vꝫ. dei ⁊ ſcē trinitatis quā ſp
laudare debem⁹. ⁊ qꝛ tota itētio ē laudare ipſū: iō i qbuſ/
dā eccleſijs i ſingulis ātiphonis laudū ꝓponit̄ v̄ſiculus q
laboꝛē ſignificat ad oñdendū ꝙ toto laboꝛe totoq3 nixu
debemus nos v̄tere ad laudādū deū ⁊ ſanctā trinitatē. ⁊
eodē mō fit in qbuſdā eccleſijs in feſto btē Marie in an
tiphonis laudū p eo: qꝛ ipſa ſe totā v̄tit i laudē dei. vn̄ tūc
in euāgelio dr̄. Maria aūt obſuabat oīa v̄ba hec ↄferēs
in coꝛde ſuo: ⁊ qꝛ ipſa ꝑuilegiata fuit i virginitate. ipſa. n.
eſt v̄go virginū. in antiphonis q̊q3 de btō Laurē. ⁊ ḋ btō
Pe. ⁊ ḋ btō pau. ⁊ de btō Stephano ꝓponūtur qdā v̄ſus
antiphonis ad maioꝛē laboꝛē notandū quē in ſuis marty
rijs ſuſtinuerūt. btūs eni Laurētius grauius ceteris paſ
ſus eſt. vn̄ btūs ſixtus dicit ei. Maioꝛa tibi debent̄ ꝓ xp̄i
fide certamina. btūs vō pau. plus ceteris laboꝛauit pꝛedi
cando: ⁊ beatus Steph. ꝓ xp̄i fide ꝑm⁹ martyr extitit. ſꝫ
in hoc eſt differētia: qꝛ i nocturnalibus antiphonis tm̄ de
beato Lau. ꝑmittunt̄: quia paſſio ſua de nocte cōſumata
eſt vn̄ dixit. Mea nox obſcurū non habet: ⁊ iterū. Non
eſt inuenta in me iniquitas. ⁊ ita apparet ꝙ totus fuit ſa/
crificium laudis. Unde ſemper dicebat. Gratias tibi ago
domine. Mane vero coꝛpus eius conditū fuit: ⁊ ideo tm̄
nocturnalibus ⁊ nō laudū antiphonis verſiculi ꝓponun/
tur. Rurſus qꝛ v̄ſus laboꝛē ⁊ boni oꝑis fructū ſignificant
ꝓut tactū eſt in ꝓhemio q̄nte ꝑtis. merito i dictoꝝ ſcōꝝ
natalicijs ſpecialiter ꝑmittunt̄ antiphonis: ad notandū
ꝙ ipſi excellentius laboꝛes ⁊ bonoꝛū opeꝝ fructus ſuis
natalicijs ⁊ martyrijs pꝛemiſerūt. Item in quibuſdā ec
cleſijs antip. de martyrio beati Pe. ꝓpoſtere pꝛeponunt̄
verſi. ideo quia ipſe petijt vt in cruce caput ſuū ad terrā
verteretur. hi autē verſus tropi vocant̄ quaſi laudes ad
antiphonas cōuertibiles. trapos eni grece ↄuerſio dr̄ lati
ne: qꝛ ergo ſemꝑ ſanctā trinitatē laudare debemus: iō
ad miſſam dicitur itroitus: Benedicta ſit ſancta trinitas
quē alchuinus ſumpſit de thobia. 12. poſtmodum ſequit̄
epiſtola de apoc. Uidi oſtium aptum in celo ⁊ in circuitu
ſedis. i. eccleſie que eſt ſedes domini. mare vitreū: id eſt
baptiſmū in quo ſubmerguntur omnes egyptij. i. omnia
peccata. Et nota quia dicit mare vitreū ꝓpter coꝛpoꝛis
fragilitatē ⁊ perſpicuitatem quā recepit in baptiſmo. ⁊ ē
in circuitu quia ad eccleſiam venire non poſſumus niſi
per baptiſmū. ſequitur. Simile criſtallo: qꝛ qui pꝛi⁹ erant
aque fluxibiles ſunt per gratiā in baptiſmo acceptam fir
mi ſicut chꝛiſtallus que fit ex aqua cōgelata ⁊ diuturno
gelu in naturam lapidis cōſolidata. Et hec eſt vna cauſa
quare in hac die legitur hec epiſtola: qꝛ in eo dicit̄ ḋ bap
tiſmo i quo p inuocationē trinitatis dant̄ ſeptē dona ſpūs
ſancti. ſecūda ratio eſt quia i ea inuitamur ad laudes tri/
nitatis cum ibi ſequat̄ ꝙ animalia plena oculis ante ⁊ re
tro. id eſt pꝛelati dabant gloꝛiam ⁊ honoꝛē ⁊ benedictio/
nem ſedenti ſuper thronū viuenti in ſecula ſeculoꝛum.
Sedens autē ſuper thronū eſt deus trinitatis. vnde ſeq/
tur. Et ꝓcidebant vigintiquattuoꝛ ſenioꝛes i facies ſuas
mittentes coꝛonas ante eum: hoc ſignificat ꝙ omnia bo
na noſtra debem⁹ attribuere ei. itaq3 omne illud ex quo
meremur coꝛonā ſequitur: ⁊ non habebāt regē dicētia.
Sanctus ſcūs ſcūs: ⁊ iō in introitu ⁊ i alijs officijs totiēs
repetit̄. Bn̄dicta ſit ſcā trinitas: ⁊ ꝑꝑ h̄ rn̄ſoriū ſiue etiā
graduale qḋ rn̄det ep̄le ē. Bn̄dict⁹ es dn̄e q intueris abiſ
ſos. dani. 3. c. v̄ſus ē. Bn̄dicite deū celi. thobie. 12. c. ⁊ all'a.
Bn̄dict⁹ es dn̄e ⁊c. offer. Bn̄dict⁹ es dn̄e: ⁊ poſtcōio. Bn̄/
dicim⁹ deū celi ⁊c. thobie. 12. c. euange. ē. Erat homo ex

phariſeis nicodemus.i q̊ hr̄ de baptiſmo q̄ ī inuocatione ſcē trinitatis ſcīficat baptiçatos. In alys vͦ eccl'ys dicit̄ epl'a. Gaudete pfecti: q̄ ē ad Corin. vlt.c. ⁊ ī alys dr̄. Uidi oſtiū: q̄ in apoc.4. ⁊ euāgeliū. Cū venerit paraclitus. Jo. i4.c. Sciendū eſt ꝙ hiſtorias de ſcā trinitate: ⁊ de inuē|tione ſci Stephani compoſuit ſcūs Stephan⁹ laudiceñ.

¶ Rurſum cū atthila rex ꝗ xp̄ianos pſecutus eſt ve oīa volumina xp̄iane religionis deſtruxiſſet: Alchuin⁹ magiſter karoli ⁊ lodouici filȳ eius: rogatu bonifacy archiepi maguntini multa de eccleſiaſticis officys ꝯſcripſit. vñ ⁊ magūtinē ꝯcilio approbāte: vt hr̄ de ꝯſe. di.5. iſtituit ꝙ a feſto paſce vſq₃ ad dñicā iſtā tres tm̄ dicerent̄ lectōes: et hac die de trinitate cātari vſq₃ ad dñicā ſequentē: ⁊ tunc incipe. Dñe in tua mīa ⁊c. ⁊ cōpoſuit officiū de trinitate .vz. rñſoriū: ātiphonas: miſſam ⁊ ſequentiā q̄ oīa obtulit Alexandro pape. Ille vͦ rñdit nō eē celebrandū feſtū ꝺ trinitate ſicut nec de vnitate. Nā ſingulis dieb⁹ fit feſtū trinitatis ⁊ vnitatis: qꝛ ſꝑ dr̄. Gloria pri ⁊ filio ⁊ ſpūi ſcō ⁊ p̄miſſas hiſtorias ⁊ officiū nō admiſit ex̄ de fe.c.z. Uex ſupueniente hereſi arriana: fere fuit fides trinitatis extī|cta: ſed hilari⁹ euſebi⁹ ⁊ ambroſi⁹ reſtituerunt. Conſenſit igit̄ eadē de cā Gre. magnus vt ꝺ trinitate ſpālr cātare|mus: ⁊ eccleſias in ipſius honorē edificarem⁹. Exinde ḡ eſt ꝙ de hiſtoria trinitatis inuenit̄ varia cōſuetudo. Aly nāq₃ nō vtunt̄ ea ſequētes reprobatōē Alex. pape. Sed in q̄libet dñica ab octaua penth. vſq₃ ad aduentū. cātant in nocturnis nonū rñſoriū ꝺ trinitate: niſi feſtū aliqd̄ im|pediat vt eā ꝯfiteant̄ ꝑ quā ſaluant̄: ⁊ in miſſa all'a eam hilariter ꝓfitentes: vt dcm̄ eſt ſub q̄rta pte ſub ti. de all'a. Aly vͦ vtunt̄ ea cantātes eā in hac p̄ma dñica ſequētes p̄mā inſtitutionē alchuini. Aly ponūt eā ī fine tpis decli|natōis. ſ. in vltīa dñica. vz añ dñicā ꝺ aduētu ſequētes vltimā ꝓbatōē Gre. Romani ḡ nūq₃ ꝺ trinitate celebrāt feſtū: nec ēt has octauas faciūt ſ₃ ī p̄ma dñica poſt pēth. incipiūt hiſtoriā. Prepate. ſeu. De⁹ oīuz. Aly vͦ celebrāt hodie de octaua. ſ. de ſpū ſcō. ⁊ ponūt eādē ep'lam ⁊ idem qd̄ p̄dixim⁹ euangl'm ꝑ baptiſmalis ſacr̄z: ceteris obſer|uatis ſic̄ ī die pēth. Celebrāt āt octauā ad inſinuādū pfe|ctionē vel ꝯſūmationē operꝫ ſci ſps. ꝑ ſeptē .n. dies opatio gr̄e ſeptiformis. in octaua vͦ ꝯſūmatio declarat̄. Et qm̄ ī octaua redit ad caput: iō oīa ſic̄ ī die feſto a veſpa ī veſpe|rā. ī ipſis veſpis ⁊ tribus nocturnalib⁹ pſalmis obſeruant. De his octauis Augu. dicit. Celebratōē octauaꝝ feriarū noui hoīs celebram⁹. Baptiſm⁹ neophitoꝝ l₃ in ſabbato pagat̄: ad illū tñ baptiſmū ꝑtiet quē apl'i ſuſceperūt ī die pēth. c⁹ octaua dies ē dñica ſeq̄ns. Qui vͦ ponūt hiſtoriā. Prepate. ſeu. De⁹ oīum. meli⁹ faciūt: qꝛ romanā ſequūt̄ eccleſiā nr̄e pegrinationis recolentes. ⁊ ꝑcurrentes hiſto|riā. Nā ꝑ ſeptuageſimā ſignificamus expulſionē generis humani de patria paradiſi: ꝑ q̄ddrageſimā ſeruitutē ppl'i ſub pharaone. ꝑ paſcha imolationē agni. ꝑ quadraginta dies paſcales q̄dragita annos ī deſerto. ꝑ rogatōes terre ꝓmiſſionis ingreſſionē. ꝑ .7. dies penthe. ī q̄bus .7. dona diuidūtur terre datē diuiſionē. ꝑ tp̄s qd̄ ab hodie ſequit̄ ſignificam⁹ ppl'i afflictiōē ⁊ gubnatōē factā. ꝑ iudices ⁊ reges: iōq₃ ſequūt̄ q̄ttuor libri regū ꝓut in ſequē. ti. dicet̄.

¶ De p̄ma dñica poſt penth. Rubrica.

HIc dicēdū reſtat ꝺ p̄ma dñica poſt pēth. que ē vna de p̄ncipalib⁹ dñicis: ⁊ incipit ħ quartū tp̄s pegrinatōis: qꝛ ſum⁹ in via veniēdi ad patriā. Sed qꝛ hoſtes habe|m⁹ p̄uſq₃ illuc ꝑueniam⁹. ſ. carnē: mūdū ⁊ dyabolū: iō legit̄ de libris regū in q̄b⁹ agit̄ de bellis ⁊ ꝺ victorys: vt īuitemur ad pugnādū fortiter ꝯ hoſtes. vt victoriā habeam⁹ ſic̄ iu|deis de philiſteis: ⁊ tādē glorieniur ī celis qꝛ nō ē nobis tm̄ lucta aduerſus carnē: ſed ēt aduerſus aereas ptātes. vñ ꝑ dicim⁹ ī veſpis. Bñdict⁹ dñs deus me. ⁊c. hiſtoria ē. De⁹ oīum. ſeu ſm̄ Ro. Prepate. S₃ qꝛ bellū ſine diſcre|tione nō bñ gerit̄: iō ſequēti tpe ſubiūgunt̄ libri ſalomo|nis. Itē qꝛ iſurgunt vitia ꝯ q̄ neceſſaria ē patiētia: iō ſub|ſequenter ſubiūgit̄ hiſtoria de iob. recte ḡ inuitamur ad pugnā: qꝛ poſtq₃ digni ſum⁹ in numero iuſtoꝝ hr̄i ꝑ librū numeri iā ꝑfectū ⁊ ī ſtatu pfectōis ꝑ nouā legē. ſ. deutro. ī q̊ hr̄. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ſum⁹ ſub ihu ꝑ librū ioſue: ⁊ ſub iudicib⁹. i. p̄platis ꝑ iudicium. ⁊ ſum⁹ ſine acceptione perſonarum per librum ruth: que fuit moabitis: reſtat tñ pugnare: quia tūc magiſ tētat dyabol⁹: ⁊ ſic ordinant̄ libri regū ī q̄b⁹ tractat̄ ꝺ bel|lis ipſoꝝ ad alios libros. Adaptant̄ ēt ⁊ alr̄ prime q̄ttuor dñice q̄ttuor libris regū: ꝓut dicet̄ ſub .4.ª ⁊ ſub .7. ⁊ ſub i5. dñicis. Legunt̄ āt ī tali tpe ⁊ poſt miſſionē ſps ſci: ⁊ p⁹ feſtū trinitatis: qꝛ q̄ñ accepim⁹ gr̄am ſps ſci ex tūc ſumus ſil'es deo: ⁊ filȳ ſumus ſūmi regis ⁊ ꝑ ꝯñs ſum⁹ reges. Uñ in apoc. Fec̄ nos reges ⁊ ſacerdotes deo ⁊ pr̄i ſuo ⁊c. Pe. in canonica. Uos eſtis gen⁹ electū ⁊ regale ſacerdotiū ⁊c. ex̄ ꝺ ſac. vnc. ḡ cū ſim⁹ reges ⁊ habeam⁹ aduerſarios: non reſtat niſi vt regnū nr̄m defendam⁹: qꝛ ex ħ nob̄ inuidet dyabol⁹. qꝛ ad illd̄ regnū ſum⁹ aſſūpti vñ fuit deiect⁹: ⁊ iō nob̄ grauis iminet pugna. Nēpe oñdit̄ nob̄ dauid ī exem|plum q̄ vicit ꝑ hūilitatē ⁊ ꝑ iocūditatē mētis: ⁊ vnct⁹ fuit ter. Prio a ſamuele ī bethleē ī ſignū regni. z°. ſuꝑ domū iuda ī regē ſuꝑ tribu iuda a viris iuda ī ebrō. tertio iterꝫ ī ebrō ⁊ ī ꝯfirmatōe regni ſuꝑ totū iſrl'. Silr̄ nos ſi bñ pu|gnabim⁹ ter inūgemur. p̊ ī baptiſ. ī ſignū regni. ſcd̄o ī ꝯfir|matōe. t̄tio ī ꝑadiſo qñ regnū nr̄z ꝯfirmabit̄. Saul nob̄ ꝑ pōit exēplū q̄ ꝑ īobediētiā amiſit regnū. vñ ſi ſim⁹ īobedi|ētes ſic̄ ipe fuit: ne ꝑdam⁹ regnū et nr̄. Dauid āt fuit hūil' ī oīb⁹ opib⁹ ſuis: qd̄ pꝫ. qꝛ cū luderet corā archa dñi ī īdut⁹ ephot lineo: depoſitis regalib⁹ veſtib⁹ deſpexit eū micho|l filia ſaul dicēs ei ꝙ nudat⁹ fuerat ſic̄ vn⁹ de ſcurr̄: ⁊ ille re|ſpōdit: ludā ⁊ vilior fiā añ dñz q̄ elegit me ⁊c. itē qñ venit ad eū nathā ꝓpħa ⁊ redarguit eū ꝺ pctō ſuo publice peni|tuit. Itē iocūditatē mētis hūit: ⁊ oīa bona a ſe fcā ad deū retulit. vñ ꝺ eo cātat eccl'ia p̄ualuit dauid ī philiſteū in fū|da ⁊ lapide in noīe dn̄i. ecce exultatio in deo. non eni in ſe confidebat. Funda dauid eſt p̄dicatio per quā fūdā predicationis eycitur dyabolus de cordibus hominum cum per durā reprehenſionem incutitur timor ⁊ conci|pitur penitentia. lapis vero dura reprehenſio eſt. quia ergo h⁹ victoria habetur per humilitatem: ideo ad miſ|ſam incipit introitus. Domine in tua miſericordia ſpera|ui. ecce humilitas dauid. exultauit cor meum. ecce men|tis iocūditas. per hec duo vicitur pugna: ⁊ quia ille ſolus vicit qui nihil ſibi ſ₃ omnia bona ſua deo attribuit ⁊ ſpe|rat in eo: ideo bene ſequitur oratio. Deus in te ſperantiū ⁊c. poſtea ſequitur epiſtola de charitate. Deus charitas eſt ⁊c. i. Joan. 4. capitulo: quia per charitatem reges ſu|mus ⁊ per eam facimus bona opera meritoria regni: per que regnum noſtrum defendimus ⁊ cōſeruamus. vnde ſequitur in hoc. Apparuit charitas dei ⁊c. poſt. Deus cha|ritas eſt ⁊c. ibi etiam oſtenditur ꝙ diligere debemus deum ⁊ proximum. in euangelio autem. Homo quidam erat diues. Luc. i6. c. oſtenditur ꝙ nō debemus diligere diuitias per diuitem qui induebatur purpura ⁊ biſſo: ⁊ ꝑ penam eius: vt enim dicitur eccle. 5. cap'lo qui amat diui|tias fructū nō capiet ex eis. qui amat. ſ. amore libidioſo. naturali vero vel charitatiuo poteſt: quia diuites cum iu|ſtitia ⁊ bonis operibus non obycimus. 30. diſtin. hoc ſcri|pſimus: habetur enim in euangelio de mendico laçaro

in cuius perſona incipit graduale. Ego dixi dñe miſerere mei. ꝛ ſequitur verſus de opibus mīe. Btūs q intelligit ſup egenū ꝛ pauperē. i. intelligit ꝛ pcogitat illud qđ eſt in egeno ꝛ paupe. ſ. egeſtas ꝛ pauptas vt ei ſubueniat. dicit enī Greg. ꝙ debem⁹ eos vocare pronos ꝛ amicos nrōs: qꝛ ēt fres nrī ſunt: ꝛ ſic facere nobis amicos de mãmona inigtatis ꝛ de male acqſitis: vt cū defecerimus p mortē recipiãt nos in eterna tabernacula. Hoc nō fecit diues ille i epulo: ꝛ qꝛ in aliq̃ noluit paupi ſubuenire: iō cū eo diſtinctiſſime fecit dominus: vt nō poſſet hr̃e guttã aq̃ ad refrigeniũ lingue: ꝛ iō ſeqͥ alla. Deus iuſtus iu. for. ꝛc̃. poſtea ſeqͥ offer. i pſona medici. ſ. Intēde voci orōnis mee: ꝛ qꝛ nō obliuiſcit deus orōnes paupeꝝ ſeqͥ poſtcōio. Narrabo oĩa mirabilia tua pſal. di. ꝛc̃. i gbuſdã tñ eccleſijs legit hodie euangeliū. Eſtote miſericordes: qđ eſt Luc. 6. ca. ꝛ eſt ſciēdū ꝙ vrban⁹ papa q̃rtus ſtatuit fieri feſtū đ corpe xp̄i qnta feria poſt hãc dñicã ꝯcedēs magnã indulgentiã tã clericis officiãtib⁹ q̃ꝫ pplis ꝯuenientib⁹ ad diuina: put in officio ſup hoc ordinato habetur.

℄ De ſecūda dñica poſt penth. Rubrica.

Qictum eſt ꝙ pma cã q̃ defendimus regnū noſtrū ē charitas q̃ dilatat p ꝯſiderationē eternaꝝ nuptiaꝝ đ qb⁹ i Apoc. Beatus q vocat⁹ eſt ad cenã nuptiarū agni. vñ in hac ſcđa dñica hr̃ de hꝫ cena in euangelio Luc. 14. c. Homo quidam fecit cenã magnã: ꝛ vocauit multos: et miſit ſeruos ſuos hora cene dicere inuitatis vt venirent ꝛc̃. hora cene ē ex q̊ porta paradiſi apta eſt p xp̄m. ſeqͥ. et ceperūt ſe oēs ſimul excuſare. nã pmus dixit: villã emi ꝛ neceſſe habeo videre illã. Scđus dixit: iuga boū emi qnqꝫ: ꝛ eo pbare illa. Tertius vo dixit: vxorē duxi: ꝛ ideo nō poſſum venire. Dñs vo dixit ad ſeruum. Uade ꝛ cōpelle intrare vt dom⁹ mea ipleat. Multos eni cō pellit itrare p tribulatōes: illi vo q vocati fuerãt nō venerūt: qꝛ auari q pmū ſe excuſant: ſupple: vel guloſi q p ſcđꝫ: ꝛ luxurioſi q p tertiū intelligunt: hac cena ſe reddūt indignos. vnde vſus. Uilla boues vxor cenã clauſere vocatis. Mundus cura caro celū clauſere renatis. Et qꝛ in hoc iſti ſe reddūt indignos: iō dñs alios vocat. Quia vo p ꝯſideratōez hui⁹ cene dilatat charitas: ꝛ qꝛ dñs ptegit hñtes charitatē: iō incipit introit⁹. Factus ē dñs ptector meus: ꝛ eduxit me in latitudinē charitatis. Seqͥ vſus de charitate. Diligaꝫ te dñe fortitudo mea ꝛc̃. In orōne vo petit charitatē ſci nois tui ꝛc̃. In epla. Nolite mirari. i. Jo. 3. c. hr̃ đ vita eterna p cui⁹ itnitū amor ꝯcipit: ꝛ ſeqͥ i fine đ charitate. Filioli nō diligam⁹ vbo neqꝫ lingua: ſed ope ꝛ vitate. Hec ē ligua doloſa: q̃ dicūt amatores mūdi. Rogo te habe me excuſatū. Dicūt ēt bonis ꝛ ſcis viris. Rogate p nob. ꝛ tñ venire nō curant. Et attēde ꝙ duo pmi excuſant ſe. Per primū eni ſupbi itelligunt. Per ſcđm oēs q delectant in qnqꝫ ſenſib⁹ corpis. Per tertiū vo luxurioſi q ſe nō excuſant qꝛ nō hñt cor: ſic hr̃ in oſee. 4. c. Fornicatio vinum ꝛ ebrietas auferūt cor. Magis eni abſorbet hominē fornicatio q̃ꝫ ſupbia vel auaritia. Quia g̊ vt dcm̄ ē lingua taliū excuſantiū ſe dr̃ lingua doloſa: iō eccl̃ia a lingua doloſa petit ſe liberari in rñſorio. Ad dñm cū tribularer clamaui: ꝛ exaudiuit me. In. v. Dñe libera me ꝛc̃. Et qꝛ pfectus eſt q nō peccat in lingua: iō in ſcđo tono cantat. Poſtmodū ſeqͥ alla ſiliter de charitate. Diligã te dñe fortitudo mea ꝛc̃. Quia vo ꝯſideratiōe vite eterne ꝯcipit charitas viſa cena petit ꝯuerti in offertorio. Cōuertere dñe eripe. Et qꝛ ibi cantabimus vocaliter: vt ait caſſiodorus ſuper pſalmiſtã. Omnis ſpūs laudet dñm: nō erit ibi tm̄ cena ſed maxĩa ſolēnitas. Uñ in trenis primo. c. Uie ſyon lugent: eo ꝙ non ſint q veniant ad ſolēnitatē. Ideo in poſtcōmunione promittit ſe cantaturum ibi domino: dicens. Cantabo dño qꝛ bona tribuit mihi ꝛ pſallã ꝛc̃.

℄ De dñica tertia. Rubrica.

Tertia cã quare iflãmamur ad defendēdū regnū noſtrū: eſt ꝯſideratio beniuolentie dei: q̃ nos cuſtodit ꝛ diligenter q̃rit: iō in euãgelio hui⁹ dñice. Erãt appropinquãtes. Luce. 15. c. hr̃. Quis ex vobis homo hñs cētū oues. i. angelos ꝛ hoīes. ꝛ ſi pdiderit vnã. ſ. hoīem. nōne relinqt nonaginta nouē in deſerto. i. in celo ꝛ vadit q̃rere pditaꝫ ꝛc̃. aut q̃ mulier hñs dragmas. 10. ſ. ãgelos ꝛ hoīes. ꝛ pdit vnã. ſ. hoīem i q̊ imaginē ſuã depixerat nōne accendit lucernã. i. nãm hũanã i q̃ lumē deitatis poſuit vniēdo ſe ei ꝛ q̃rit diligēter donec inueniat. ꝛ cū inuenerit ꝯuocat amicas ꝛ vicinas dicēs eis. Congratulamini mihi: qꝛ inueni dragmã quã pdiderã. Ita dico vobis gaudiū ē i celis an. dei ſu. v. pec. pe. agen. Ecce quãta ē beniuolentia dei erga nos. Iſta enim beniuolentia accēdit i nobis charitatem ℄ Quia vero ad nuptias eternas nō itrãt ſupbi neqꝫ luxurioſi neqꝫ auari: vt pmiſſum ē: ideo introit⁹ hui⁹ dñice. Reſpice i me ꝛc̃. ꝛ dicit vide humilitatē meã ꝯ ſupbiã. ꝛ laborē meūꝫ ꝯ luxuriã. qꝛ inops ꝛ paup ſū ego ꝯ auaritiã. Et pp pdcã monet nos Pe. ad humilitatem dicēs i epiſtola. i. pe. vi. c. Humiliamini ſub potēti manu dei vt vos exaltet ꝛc̃. Et poſt ſeqͥ ibi. Sobrij eſtote ꝛ vigilate i orōnibus: qm̄ ad. v. di. tã le. ru. cir. q. quē de. ℄ Et qꝛ tãtaꝫ curã hꝫ dñs de nobis: iō in graduali iuitat nos eccl̃ia dicēs. Jacta cogitatū tuū in dño ꝛ ipſe te enutriet. vſus. Dū clamarē ad dñm ex. vocē meã ꝛc̃. ℄ Alla ē. Dñe refugium. Offer. eſt. Sperēt i te oēs q te nouerūt ꝛc̃. qꝛ đ ſperãtib⁹ in ſe hꝫ curã. Quia vo dñs nō inuenit niſi qs peniteat: cū vo qs penitet ad dñꝫ clamat: iō ſeqͥ poſtcōio. Clamabo. ℄ Rurſus hoc officiū ē de penitētē: ſic appet ex ipſa cōione ꝛ ex euãgelio vbi p dauid itelligit q̃libet penitens. ibi dr̃ Gaudiū ē i celo ſup vno pec. pe. agen. ꝛc̃. ꝛ ex introitu ꝛ alijs: ꝛ ideo cantat circa feſtū bti Jo. bap. q legit pplm̄ ad penitentiam prouocaſſe.

℄ De dñica quarta poſt penth. Rubrica.

Quarta cauſa qua defendimus regnum noſtrum ſunt opera miſericordie. Uñ i euãgelio Luce. 6. caplo. quod legitur i hac quarta dominica in quibuſdam eccleſijs dicit. Eſtote miſericordes ſicut ꝛ pater veſter miſericors eſt. Et poſt ſeqͥ Menſuram bonam ꝛ cōfertã ꝛ cogitatam ꝛ ſuperfluentē dabunt in ſinum veſtrum. ℄ Quia vero non poteſt homo opa miſericordie facere niſi pus illuminetur a deo: ideo incipit itroitus. Dominus illuminatio mea. Et quia per opera miſericordie ē eccleſia terribilis vt caſtrorum acies ordinata: ſicut dicitur in canticis canticorum: ſequitur verſus. Si exurgant aduerſum me caſtra non timebit cor meum: ꝛ ſi exurgat in me prelium ꝛc̃. Poſtea petit in collecta miſericordiam ꝛ gratiã dandi elemoſynas: cum dicit. Protector i te ſperantium deus ꝛc̃. ℄ In epiſtola vero. Exiſtimo. que eſt ad Ro. 8. ca. oñdit pmiū vbi dicit apoſtolus. Non ſunt ꝯdigne paſſiones huius tēporis ad futurã glorĩã q̃ reuelabitur i vobis. Et poſt ſequitur. Et omnis creatura ingemiſcit expectans reuelationem filiorum dei. Et vt hanc gloriam eccleſia poſſit adipiſci: petit in reſponſorio veniam de peccatis. Propici⁹ eſto peccatis nr̄is domine ꝛc̃. ℄ Seqͥtur alleluia. In te domine ſperaui: quia in ſe ſperantibus propicius eſt. Uñ pſal. Quoniã i me ſperauit liberabo eum.

Adaptanẽ etiã iſte quattuoꝛ p̃cedentes dominice q̃ttuoꝛ
libꝛis regum ſic. Jn p̊ eni libꝛo habeẽ q̃uo dauid inuctus
fuit. Uñ in p̃ma dñica incipit itroitus. Dñe in miſericoꝛ/
dia tua ſperaui. Et in rñſoꝛio hr̃. Et vnxit me vnctõe mi/
ſericoꝛdie ſue ⁊ oleo exultatõis. Uñ ſeqẽ in itroitu. Exul
tauit coꝛ meũ in ſalutari tuo: ⁊ ita oñdit ſe vnctũ oleo leti
cie ꝑ miſericoꝛdiã dei. Jn ſcd̃o libꝛo habeẽ q̃uo liberatus
fuit ab inimicis ⁊ vnctus bis vt hr̃et latitudinem regni.
Uñ in ſcd̃a dñica incipit introitus. Factus eſt dñs pꝛote/
ctoꝛ meus ⁊ eduxit me in latitudinẽ vt late regnarẽ. Jn
tertio habeẽ q̃uo moꝛtuus fuit. Uñ i tertia dñica vtitur
eccleſia voce decedentiũ dicẽs. Reſpice i me ⁊ miſerere
mei: ⁊ in v̾ſu. Jn te dñe ſperaui. Jn q̃rto libꝛo hr̃ de ꝓphe
tis q illuminati ſunt a deo vt viderẽt ventura: ⁊ iõ i q̃rta
dñica diciẽ i introitu. Dñs illuminatio mea.

De q̇nta dñica poſt penth. Rubꝛica.

Quinta cã qua defendim⁹ ⁊ obtinemus
regnũ noſtrũ eſt pax cũ inimicis eccl̃ie:
⁊ patientia i aduerſis: ad quã inuitat nos
beatus Petrus i ep̃la hui⁹ q̇nte dñice.
Omnes vnanimes. i. pe. 3. c. dicẽs ⁊ non
reddẽtes malũ ꝓ malo ⁊c̃. Uñ in euan
gelio habeẽ d̾ rethe btĩ petri. Sꝫ multi
ſunt q rũpunt rethe btĩ petri. i. ꝯcoꝛdiã ⁊ vnitatẽ fr̃nam:
⁊ ideo in ꝑſona tollerãtiũ incipit introitus. Exaudi dñe
vocẽ meã qua clamaui ad te ⁊c̃. verſus eſt. Dñs illumina
tio mea ⁊c̃. Jlluminatus. n. a deo ſaluaẽ ab hoſtib⁹ q꞉ ſpe/
rat in eo. Pꝛo p̃dicta aũt pace cũ inimicis eccl̃ie ipetran/
da oꝛat eccl̃ia in collecta dicẽs. Da nobis queſumus dñe
vt ⁊ mũdi curſus ⁊c̃. Jn aliq̇bus tñ eccleſijs dr̃. Deus qui
diligentibus te ⁊c̃. Sequiẽ euãgeliũ Luce. 5. c. Dum
plurime turbe irruerent in iħum ⁊c̃. vbi ſeqẽ. Pꝛeceptoꝛ
ꝑ totã noctẽ laboꝛãtes nihil cepim⁹. Tales q laboꝛant in
nocte ⁊ nihil capiũt: ſũt q ꝓ terrenis p̃dicãt. ſeqẽ. Jn v̾bo
tuo aũt laxabo rethe: h̾ facit q hꝫ ſcientiã ⁊ vitã: talis. n.
ꝯcludit multitudinẽ piſciũ copioſam. vñ in pꝛincipio tot
capti ſunt boni ⁊ mali ꝙ rethe rumpiẽ: ꝑ qđ ſignificaẽ ꝙ
eccleſie vnitas i hac vita rũpiẽ a quibuſdã: ſed poſt reſur
rectionẽ capti ſũt multi: ⁊ tñ nõ eſt ſciſſum rethe ꝑ quod
ſignificanẽ boni q nõ ſcindũt vnitatẽ eccleſie. Et ideo in
offertoꝛio dicit eccl̃ia ſe laudare deũ q quantũ ad bonos
filios dedit eis intellectũ vt nõ rũpant rethe. i. vnitatem
eccleſie. Bñdicã dñm q mihi tribuit intellectũ. Jn poſt/
cõione v̾o dicit eccl̃ia ſe opare vnitatẽ ⁊ hãc peteẽ a dño.
ingt. Petij a dño: lꝫ. n. plura petat q̃tidie tñ dr̃ vnũ pete/
re: q꞉ ad vnũ finẽ. i. ad habẽdũ a deo oĩa petẽda petit ⁊ h̾
eſt qđ ibi ſequiẽ. Hãc requirã vt ihabitẽ i domo dñi oĩb⁹
diebus vite mee. hoc ideo dicit q꞉ tunc legiẽ Paralipo/
menon. i. v̾ba dieꝝ q hꝫ eãdẽ materiã cum libꝛo regũ: ⁊
ſignificat ꝙ qui in diebus ſuis bñ rexerit ſe habebit dies
eternitatis. Et attende ꝙ hoc officiũ cantaẽ circa feſtum
beati Jacobi qui: ſicut diciẽ i euãgelio: relictis rethibus
ſecutus eſt dominũ: ⁊ factus eſt piſcatoꝛ hoĩum. i. ſupplã/
tatoꝛ re ⁊ nomine vitioꝛum.

De ſexta dñica poſt penth. Rubꝛica.

Quia v̾o non valent oĩa pꝛedicta niſi fiat
etiam plena iuſtitia fidei ⁊ i nouitate vi
te: ideo in hac ſexta dñica legiẽ ſecũdus
liber ꝑalipomenon: vbi habeẽ ꝙ cõfoꝛ/
tauit dñs ſalomonẽ. ꝑ qđ ſignificatur ꝙ
dominus ſp̃ualiter ſuos cõfoꝛtat dando
eis foꝛtitudinẽ: ideo diciẽ in officio hui⁹
dominice. Dominus foꝛtitudo plebis ſue ⁊ pꝛotectoꝛ ⁊c̃.
verſus eſt. Ad te domine leuaui animã meã: quia ab ipſo
eſt omnis foꝛtitudo. ⁊ tunc bene regimus regnũ noſtrũ
quod maxime fit ſi tendat homo ad ꝓmiſſiones dei. vñ
dicimur in oꝛatione. Deus qui diligentibus te bona inui/
ſibilia p̃paraſti ⁊c̃. Jn ep̃la aũt. Quicũqꝫ baptiçati ſumus
⁊c̃. ad Ro. 6. c. hoꝛtaẽ nos paulus vt in nouitate vite ãbu
lemus aliter eni nihil valent alia. ⁊ vt hoc poſſimus oꝛat
eccleſia in rñſoꝛio. Conuertere dñe aliquantulũ ⁊c̃. Jlle
vero q ambulat in nouitate vite pꝛeparat ſe ad laudan/
dum deũ in p̃ſenti: ⁊ in futuro. vñ ſequiẽ alleluia. Te de/
cet hymnus deus in ſyon. Ad hanc coꝛonã vel ꝑfectionẽ
hoꝛtamur in euãgelio. Matth. 5. c. Niſi abũdauerit iuſti
tia v̾ra ⁊c̃. Et ſequiẽ ibi. Si offers mun⁹ tuũ añ alltare ⁊c̃.
Et q꞉ nõ põt homo hoc facere ſine auxilio dei: ideo oꝛat
in offertoꝛio. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis ⁊c̃. Et
q꞉ talis põt offerre: iõ ſeqẽ i poſtcõiõe. Tollite hoſtias ⁊c̃.

De ſeptima dñica poſt penth. Rubꝛica.

Sequitur ſeptima dñica i q̃ leguñẽ libꝛi
Salomonis. vt parabole ⁊c̃. Cantica li/
bꝛi ſapĩe quẽ philo cõpoſuit. ⁊ eccleſiaſti
cus quẽ Jh̃s fili⁹ ſirach edidit: ⁊ tñ ſalo
moni attribuiẽ. Hi libꝛi q ſũt d̾ opibus
ſapĩe ſalomõis leguñẽ a kalẽdis auguſti
vſqꝫ ad kalẽdas ſeptẽbꝛis q꞉ mẽſis iſte
calid⁹ eſt ⁊ eſtũ ſignificat vitioꝝ in q̊ nos oꝫ ſapienter re/
gere: ſicut in medio natõis praue ⁊ ꝑuerſe: vel q꞉ menſis
iſte. ſ. auguſtus ſextus eſt. vñ ſextilis añ auguſtũ ceſarem
vocabaẽ. ⁊ verus noſter ſalomõ in ſexta etate venit q fe/
cit vtraqꝫ vnũ: q fuit dei v̾tus ⁊ dei ſap̃ia: q docuit nos ſa/
pienter viuere ⁊ docere. Hic eſt xp̃s rex regũ: q ſeptẽ pa/
nibus ⁊ paucis piſcib⁹ vt legiẽ in euangelio hodierno ſa
tiauit eos q de longe venerãt: ⁊ eũ triduo ſuſtinuerant.

Rurſus i hac dñica incipit eccl̃ia ꝑabolas ſalo. Poſt
feſtũ eni trinitatis legiẽ liber regũ: qm̃ homo q̃ trinita
tis ſimilitudinẽ hꝫ fit rex ⁊ ſacerdos. vñ ꝓponũtur ei exẽ
pla de regib⁹ ⁊ ſacerdotib⁹: ſic̃ ſub p̃ma dñica dcm̃ ẽẽ. Po/
ſtea v̾o ſequũtur libꝛi doctrinales. ꝓponũtur eni exẽpla
doctrinis: q꞉ plus mouẽt fcã q̃ȝ dicta. ac. i. Cepit iħs face/
re ⁊ docere: ⁊ ſic oꝛdinanẽ libꝛi ad ſe inuicẽ vt p̃cedant li/
bꝛi exẽplares regũ ⁊ paralipomenon: ⁊ ſequuñẽ libꝛi do/
ctrinales ſalomonis: q̃ doctrina ẽ refectio ſp̃ualis. de quo
habeẽ i euangelio hui⁹. 7. dñice. de h̾ diceẽ ſub dñica. ii. ⁊
iz. Et q꞉ huic doctrine bonis opib⁹ rñdere debemus inci
pit introitus. Omnes gentes plaudite manib⁹. Et btũs
Pau. inuitat nos i ep̃la ad Ro. 6. c. vt rñdeam⁹ illi doctri
ne ſeruiendo deo dicẽs. Humanũ dico ꝓpter infirmitatẽ
carnis veſtre: vñ in q̇buſdã eccleſijs ſequiẽ rñſoꝛiũ. Bea
ta gens cuius eſt dñs deus coꝝ. i. q̃ deum hꝫ ꝓ dño ei ſoli
ſeruiendo: ⁊ ſequitur verſus. Uerbo dñi. i. doctrina dñi
celi firmati ſunt. i. maioꝛes ſicut apoſtoli ⁊ alij ſancti. Se
quitur in quibuſdam eccleſijs alleluia. Attẽdite popule
meus legẽ in cã. lex enim illa refectio. illa autẽ refectio
oſtenditur in euangelio Mar. 8. Cũ turba plurima ⁊c̃.
⁊ eſt notandum ꝙ ibi dicitur ꝙ quidam de longe vene/
runt. ſcilicet illi qui de peccatis enoꝛmibus redierunt et
penituerunt: qui enim in peccato moꝛtali eſt non habet
quod manducet. Erant autem quattuoꝛ milia. ſ. habẽtes
quattuoꝛ cardinales virtutes: ⁊ comederũt ⁊ ſaturati ſũt
quia lex domini ſatiat: ⁊ remãſerũt ſeptem ſpoꝛte. ſcilicet
pꝛedicatoꝛes habentes ſeptem dona ſpiritus ſancti. ⁊ refi
cientes alios. in alijs vero eccleſijs legitur euangelium.
Attendite a falſis ꝓphetis: quia vero habens doctrinã
videt in quãto periculo ſit ꝯſtitutus. videt enim ſe eſſe in
foꝛnace babylonis in offertoꝛio. Sicut holocauſtum ⁊c̃.
Danielis. 3. caplõ petit ſe liberari: ⁊ vtitur voce triũ pue/
roꝛũ. Jn poſtcõmunione vero. Jnclina aurem tuam ⁊c̃.
petit liberationem accelerari.

¶ De octaua dñica poſt penth. Rubrica.

SEquit̃ octaua dñica in q̃ docet nos ec/
cleſia vitare omnẽ vanitatẽ. Dic.n.dꝫ
eſſe effectus doctrine in nobis:qꝛ in do/
ctrina docet nos fieri ſpũales:⁊ reuoueri
a corporalibus deſiderijs ad ſilitudinẽ
beate ỽginis cuiꝰ feſtũ inſtat. Uñ itroi
tus incipit. Suſcepimꝰ deus miſericor/
diam tuã.i.filiũ tuũ Jhm xp̄m nobis ex mĩa datũ in me
dio tẽpli tui.i.in cõi eccl̃ia tua:ſm nomẽ tuũ deus. Deus
enim vbiq; noĩatur.ſic ⁊ laus tua in fines terre.ideſt
vbiq;. Templũ etiã eſt beata virgo:in q̃ vere ſuſcepimꝰ
dei miſericordiã. Uñ circa eiꝰ feſtũ rõnabiliter pñs can/
tamus officiũ cũ ſit tẽplũ dñi ⁊ ſacrariũ ſpũs ſcĩ. Sequit̃
ep̃la ad Ro.8. Debitores carni nõ ſumꝰ:vt ſm carnẽ vi/
uamus ⁊c̃. in q̃ docemur ꝯculcare oẽm carnalitatẽ:⁊ ad
oñdendũ ꝙ hoc poſſumꝰ:ſeqtur. Nõ eni accepiſtis ſpũm
ſeruitutis iterũ in timore:ſed accepiſtis ſpũm adoptiõis
filioꝝ:quo guſtato deſipit oĩs caro. Sed qꝛ nõ poſſũt hec
fieri niſi dñs ꝓtegat iõ orat ĩ graduali. Eſto mihi ĩ deũ ꝓ/
tectorẽ. ¶ Rurſus qꝛ nõ põt hr̃e hec oĩa:niſi q gaudet ĩ
dño:iõ ſeqtur all̃a. Exultate deo adiutori nr̃o. gaudiũ.n.
ſpũale excludit omnẽ carnalitatẽ. Quia ỽo quidã ſũt vi/
ta caſti ⁊ humiles ſed ficte:ab his docet caueri in euange
lio Matth.7.c. Attendite a falſis ꝓphetis q ꝓtendũt ca/
ſtitatẽ ⁊ ſunt luxurioſi. Uel ꝓpter humanã laudẽ ſũt ca/
ſti ſicut fatue virgines:qbus dicit̃. Amen dico vobis ne
ſcio vos. Sed dñs vere humiles ſaluat. Uñ ſeqtur offer.
Populũ humilẽ ſaluũ facies dñe ⁊ oculos ſupboꝝ humi
liabis. Quia ỽo ꝑ delicias ſpũales oĩa ꝯculcamꝰ:iõ dicit̃ ĩ
poſtcõione. Guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis eſt dñs.

¶ De dñica.9.poſt penthe. Rubrica.

POſtmodũ ſequit̃ nona dñica in q̃ legit̃
li.ſapĩe. Sapĩa aũt eſt cogitare de cele/
ſtibꝰ ⁊ leuare cor ad illa. Uñ monet nos
ad hoc maxime ꝓpter feſtũ aſſũptiõis
beate virginis qḋ inſtat qñ.ſ.aſſumpta
eſt ĩ celũ. Et qꝛ homo ſe ſuꝑ ſe leuare nõ
põt:niſi eũ dñs trahat:iõ dr̃ in introitu.
Ecce deus adiuuat me ⁊ dñs ſuceptor eſt aĩe mee.i.ſurſũ
raptor.ſicut.n.itur ad celeſtia nõ paſſibꝰ corꝑis ſꝫ aſſimi/
latione mẽtis ad deũ in q̃ vitant̃ oĩa mala.de qbꝰ ſequit̃
ĩn ep̃la.i.ad Corin.10.c. Non ſimꝰ ꝯcupiſcẽtes maloꝝ ⁊c̃.
Poſtea ſeqtur ibi. Fidelis deus q nõ patietur vos tẽtari
ſuꝑ id qḋ poteſtis ſed faciet cũ tentatõe ꝓuentũ:vt poſſi/
tis ſuſtĩere. ꝓus tñ timorẽ ĩcutit dicẽdo. Stare q ſe putat
videat ne cadat. Jn graduali ỽo q ſurſum rapit̃ reddat
grãs deo dicens. Dñe dñs nr̃ q̃ admi.eſt no. tu.ĩ vniuer
ſa terra. Qm̃ eleuata ẽ magnificẽtia tua ſuꝑ celos:nõ tm̃
in xp̄o ⁊ beata virgine.i.ſuꝑ celos mãles ⁊ ſpũales verũ
etiã in ſanctis ſuꝑ celos mãles. Jn euãgelio Luc.16.mo/
net vt ſi nõ poſſumus ꝑ nos volare ad celũ faciamꝰ nobꝭ
amicos de mãmona ĩniqtatis.i.de diuitijs ineq̃lr̃ poſſeſ
ſis dicẽs. Homo quidã habebat villicũ ⁊c̃. Homo iſte ſci
uit ſe ꝑ prudentiã carnis diſponere ꝙ amotus a villica/
tione fuit receptus in domibꝰ dñi:⁊ h̾ ꝑ ĩniqtatẽ fraudis
Sic g̊ ille laudat̃ q ꝑ ĩniquitatẽ fraudis ſciuit ſibi ĩ futuꝝ
ꝓuidere:multomagis laudabit dñs eos q dant elemoſy/
nas:qḋ eſt prudẽtia ſpũs.d̓ quo dicit ap̃ls. Eſt vita ⁊ pax
qua homo ſibi ꝓuidet ĩ futuro. Poſtea ſeqt̃:qꝛ filij huiꝰ
ſeculi prudentiores ſũt filijs lucis in gnãtione ſua.i.ĩ his
que ꝑtinent ad generatiõnẽ ſuã.i.circa tẽporalia. Et ego
dico vobis facite vobis amicos de mãmona ĩniquitatis:
vt cũ defẽceritis.ſ.moriendo.recipiãt vos ĩ eterna taber
nacula que ſunt ſua. Unde. Beati paupes ſpũ:qm̃ ipſoꝝ
eſt regnũ celorum. Et qꝛ non tm̃ ꝑ elemoſynas ſed etiã
per orõnes volamus ad celeſtia:ideo ẽ alleluia. Domine
deus ſalutis mee in die clamaui ⁊ nocte corã te. Quia ỽo
hec tabernacula ꝑ opera iuſtitie habentur:ſeqt̃ offerto/
rium. Juſtitie dñi recte letificantes corda ⁊c̃. Quo autẽ
ordine hec fiant oſtenditur ĩn poſtcõione. Primũ q̃rite
regnum dei. Matthei.6.cap̃lo.

¶ De decima dominica poſt pẽth. Rubrica.

IN dñica decima legit̃ eccleſiaſticꝰ qui
incipit. Omnis ſapĩa a dño deo eſt. vbi
oñditur ꝙ nõ ſolũ ſapĩa ſed ẽt oĩa bona
ſunt a deo ⁊ iõ ab eo ſolũmodo ſũt petẽ
da. et ad eũ debemꝰ clamare. ⁊ iõ ĩcipit
ĩntroitus. Dum clamarẽ ad dñm exau/
diuit vocem meã. Et qꝛ debemꝰ ipſum
ſolũ orare:ſequit̃ verſus. Exaudi deus orõnem meã. Et
orõ in qbuſdã eccleſijs. Pateant aures miſericordie tue
dñe ꝓcibus ſupplicantiũ. Jn qua collecta patet qs rogãs
dignus ſit exaudiri. vñ ſeqtur. ⁊ vt petẽtibus deſiderata
ꝯcedas:fac eos q̃ tibi ſunt placita poſtulare. Et oſtendit̃
in ep̃la. Scitis qm̃ ⁊c̃. ꝓma ad Corin.12.c. ꝙ oĩa bona ſũt
a deo:⁊ ideo ei ſunt exhibende grãꝝ actões. Uñ enume
ratis oĩbus donis dicit. Hec aũt oĩa opatur vnꝰ atq; idẽ
ſpũs diuidẽs ſingulis ꝓut vult. Sed qꝛ bonũ cito amitti
tur qḋ nõ a largiẽte cuſtodit̃ ſicͤ dicit Grego. iõ ſeqt̃ reſpõ
riũ. Cuſtodi me dñe vt pupillã oculi. Jtẽ qꝛ ad illũ ꝯfuge
re debemꝰ a q̊ oĩa bona habemꝰ:ſeqt̃ all̃a. Dñe refugiũ
factus es nobis. Jn alijs eccleſijs dr̃ all̃a. Te decet. Euan
geliũ ỽo qḋ eſt in qbuſdã eccleſijs. Cũ appropinq̃ret dñs
hieroſolimã. Luce.19.c.eſt de ſymoniacis q iniuriantur
ſpũi ſcõ.ſ.in h̾ ꝙ vendũt ea q̃ ipſe dat gratis:vel ad volũ/
tatẽ ſuã tribuũt:ac ſi ab illis eſſent illa bona ⁊ non a ſpiri
tuſcõ. ¶ Et nõ ꝙ h̾ euãgl̃m ĩ q̊ hieruſalẽ deſtructio ꝓdi/
cat̃:ĩ auguſto legit̃:qꝛ ꝓus a nabuchodonoſor:poſtmodũ
a romanis ĩ h̾ mẽſe deſtructa fuiſſe ĩuenit̃. Jn alijs eccle
ſijs legit̃. Dixit Jhs ad q̊ſdã. ſeqt̃ ⁊ offertoriũ. Ad te dñe
leuaui aĩam meã:q̃ſi diceret nõ ad ſymoniacos nõ ad ꝓ/
latos prauos vel ad q̊ſdã fatuos ⁊ ſimulatos religioſos q
faciũt ſe a ſimplicibꝰ adorari:ſed a te a q̊ oĩa bona ſũt. Et
qꝛ tũc acceptat deus oĩa opa nr̃a qñ ſperamꝰ in ipſo deo:
ideo ſeqtur poſtcõio. Acceptabis ⁊c̃.

¶ De vndecima dñica poſt penth. Rubrica.

VNdecĩa dñica ĩcipit eccl̃ia legere Job
q filr̃ eſt liber exẽplaris:ſed eſt exẽplũ
ꝑfectiõis.i.ꝑfecte ſapĩe q̃ nõ hr̃ niſi ꝑ ꝓ/
dictã refectionẽ doctrine ſpũalis. Naꝫ
refectio fac̃ ſpũalr̃ fortes:⁊ iõ pꝰ libros
Salomonis legit̃ liber Job. Jn ordine
ãt biblie oẽs exẽplares.ſ.ruth. Job tho
bias:iudith:⁊ heſter precedunt libros doctrinales Salo
monis:ꝓpter ꝓdictam rationem.de quo etiam dicet̃ ſub
dominica decimaqnta. Et quia vnanimitas facit fortes:
⁊ patientes:ſicut fuit Job.⁊ concordes ſicut fuerunt filij
Job qui faciebant conuiuia per domos vnuſquiſq; in die
ſuo:ideo incipit introitus. Deus in loco ſcõ ſuo.i. in humi
libus. Jſayas ſuper quem requieſcet ſpiritus meꝰ niſi ſuꝑ
humilem ⁊ quietum ⁊ trementem ſermones meos:⁊ ſi
deus eſt cum eis nullus poteſt eis preualere. Deus enim
habitare facit vniꝰ moris in domo.ideſt cõcordes ⁊ vna/
nimes quales fuerunt filij Job qui dabant ſibi inuicem
comedere. vñ verſus ẽ. Exurgat deꝰ ⁊ diſſipent̃ inimici
eiꝰ:qꝛ fortitudo noſtra nihil valet niſi dñs nobiſcũ coop e
retur imo ꝓncipaliter operet̃. Jn epiſtola. Notũ vobis
facio euangeliũ que eſt.i. Corint.15.oñdit beatꝰ Paulus
humilitatem. vnde ſequit̃ ibi. Qui nõ ſum dignꝰ vocari

apoſtolus:ꝛ ꝑpter hāc humilitatem raptus fuit vſqꝫ ad
tertiū celū. In r̄n̄ſaria quaqꝫ ſeq̄t vox humiliū. In deo
ſperauit cor meū ꝛ adiutus ſuꝫ.ꝛ in v̄ſu. Ad te dn̄e leuaui
animā meā.ꝛ qꝛ ex tali ſpe ſeq̄tur exultatio.iō ī q̄buſdaꝫ
eccleſijs e͂t all'a. Uenite exultemus dn̄o. Euangeliuꝫ v̄o
e͂ſt de humilitate ꝛ eiꝰ effectu. Duo hoīes aſcendebāt ꝛc̄.
Luc.18.c.vn̄ ſeq̄tur. Phariſeus dicebat. Dn̄e nō ſum ſic̄
ceteri hoīum ꝛc̄.ecce ſupbia.ſequit̄. Publicanꝰ dicebat.
Deus ꝓpicius eſto mihi peccatori.ecce humilitas:ꝛ ideo
abijt iuſtificatꝰ in domū ſuā ab illo.qꝛ v̄a humilitatē ſeq̄
tur exaltatio:q̄ eni ſe humiliat exaltabitur:iō ſeq̄t affer.
Exaltabo te dn̄e:qm̄ ſuſcepiſti me.i. ſurſum cepiſti.q.d.
exaltabo te qm̄ exaltaſti me.poſtcōio. Honora dominuꝫ
de tua ſubſtantia ꝛc̄.puer.3.c.hoc ad l'ram facit humilis.
dat eni libenter paupibus.ꝛ hoc eſt honorare dn̄m:quia
ipſe p̄cepit vt detur paupibꝰ.vel honora dn̄m ꝛc̄.i.oīa bo
na tua deo attribue:ꝛ hoc eſt ꝓpriū hūiliū. Hec poſtcōio
ꝯgrue h̄ tpe canit̄ qn̄ frugibꝰ horrea ꝛ vina cellaria plene
redundant q̄bꝰ deuote dn̄s honoratur.

De.12.dn̄ica poſt penth. Rubrica.

Uodecima dn̄ica ē de orone ꝛ q̄ſi expri
mitur Job orās ꝛ ſedens ī ſterqlinio cō
querendo de falſis amicis.legit̄.n. Job
in duabus dn̄icis. In h̄ qd̄ē in ſterqlinio
moraliter eſt aīa ī mortali peccato ꝛ fe
tida:in q̄ dū reſidet:nō reſtat niſi orare
deū vt ipſam ab eo eripiat.vn̄ incipit i
troitus. Deus in adiu.meū intēde. Dn̄e ad adiu.me feſti
na.cō.ꝛ re.q̄ que.aiam meā.in offertorio aūt oñdit̄ effica
cia orōnis.ꝛ totū offer.ē orō moyſi ſūpta de exo.qn̄ roga
uit ꝑ filijs iſrl' q̄ fecerūt ſibi vitulū ꝯflatilē:ꝛ icipit. Pre
catus ē moyſes ī ꝯſpectu dn̄i dei ſui ꝛc̄.qui moyſes ſeipm̄
expoſuit ꝓ ſalute ppl'i dicēs dn̄o. Aut dimitte eis hāc no
xam aut dele me ꝛc̄.45.di.diſciplina.ꝛ reducit ad memo
riā merita patrū. Memēto inq̄t Abrahā Iſaac ꝛ Jacob
ꝛc̄.ꝛ placatus factꝰ eſt dn̄s de malignitate quā dixit face
re ppl'o ſuo.ꝛ ex h̄ ꝓbatur ꝙ ſcōꝝ merita nobis ꝓſūt. Et
nota ꝙ ī hoc offertorio fit v̄boꝝ geminatio.de q̄ dictū eſt
ſub ſcōa dn̄ica poſt epiphaniā.in epl'a. Fiduciā talē habe
mꝰ ꝑ xp̄m ad deū.2.ad cor.3.c.oñdit apl's ꝙ oratio ſua ꝛ
alioꝝ bonoꝝ p̄latoꝝ noui te.maiorē h̄ꝫ efficatiam q̄ꝫ ha
buit in veteri teſtō:ꝙ ēt moyſes orauit cū fiducia ꝯfiſus
de meritis patrū.ſed ne videatur hoc ex arrogātia facere
ſubdit. Nō ꝙ ſufficientes ſimus cogitare aliq̄d a nob̄ q̄ſi
ex nobis ſꝫ ſufficiētia nr̄a ex deo eſt cuiꝰ miniſtri ſumus.
In euāgelio v̄o oñdit̄ ꝙ multū valet orō p̄latoꝝ qd̄ legi
tur in q̄buſdā eccleſijs. Dū tranſiret Jh̄s ꝑ medios fines
decapoleos: adducūt ei ſurdū ꝛ mutū:ꝛ ſanauit eū do
minus. Multi ſunt ſurdi qui nolunt audire verbū dei:ꝛ
multi muti qui nolūt loqui ꝛ poſſunt.ſil'r hos debēt pre
lati ꝑ p̄dicationē adducere ad dn̄m ꝛ in ꝯfeſſiōe ꝛ orōne
ſaluabit eos:vn̄ in ꝑſona ſurdi ꝛ muti cantat̄ in graduali
Benedicā dn̄m in oī tpe.v̄ſus eſt. In dn̄o laudabitur aīa
mea.in all'a v̄o monet ad hanc laudē. Uenite exultemus
dn̄o ꝛc̄.de offertorio ſupra dcm̄ eſt.poſtcōio v̄o ē. De fru
ctu operū tuoꝝ ſatiabit̄ terra.i.p̄dicatores q̄s dn̄s replet
ꝑus bonis ꝛ ipſi repleti alios replent. In alijs v̄o eccleſijs
dicit̄ euāgeliū. Exiens Jh̄s de finibꝰ tyri:qd̄ eſt Marci.
7. Pōt āt dici ſ'm Sicardū ep̄m cremoñ.in mitrali:ꝙ ſa
lomone mortuo regnū diuidit̄:ꝛ iō mēſis ſeptēbris hiſto
ria bipartit̄. Prima pars in vna hiſtoria ꝯſolidat̄.alia va
riat̄:qꝛ regnū iuda ī dauid familia ſtabilit̄.ſed regnū iſrl'
a pluribꝰ occupat̄. Vn̄ ꝛ hiſtoria de his iuſtis q̄ gentibus
intermixti fuerāt ꝯpilat̄:vt ē iob thobia iudith ꝛ heſter.
cū ī p̄ma ſeptēbris hebdomada legat̄ Job quē ip̄e ſcripſit
cū r̄n̄ſorio. Si bona.in ſcōa liber thobie:quē ipſe ꝯpoſuit.
in tertia iudith:quē achior edidit.in quarta heſter quem
mardocheus vel potiꝰ eſdra compoſuit.ſed ꝛ liber eſdre
poſt hec opa recitat̄:ꝛ cū his cantat̄ r̄n̄ſoriū. Peto.ꝛ ado
nei dn̄e ꝛc̄. His tpibus ꝓphetiçauit helyas q̄ geſſit typuꝫ
xp̄i. Sic modo ꝯſtantina eccl'ia ſepatur.vna pars eſt ca
tholica.alia ꝑ multa ſciſmata ſepata:a quibꝰ eccl'ia catho
lica multa aduerſa ꝓ dn̄o tollerauit:ſicut illi q̄ꝝ opa hoc
tpe leguntur. Inter catholicas q̄dā ſūt ꝑfecti q̄dā iꝑfe
cti.ꝑfecti ſūt p̄dicatores idonei:miſtri ꝛ cooꝑatores dei:
qd̄ dr̄ ī epl'a. Fiduciā. Hi adducūt iꝑfectos ꝛ alienos ſur
dos ꝛ mutos ad gl'iam Jh̄u xp̄i:ſic̄ legit̄ ī euāgelio. Uox
itaqꝫ ꝑfectoꝝ eſt ī introitu. Deus in adiutoriū meū itēde
q̄ adiutoriū dei iplorant:vt hereticis valeant reſiſtere:ꝛ
eos ad dei gratiā adducere. Aut eſt vox imꝑfectorū ꝓfi
ciētiū:q̄ vt ꝓficiāt dei iplorant auxiliū. In graduali. Bn̄
dicam. Et in all'a. Dn̄e refugiū.vox ſiq̄dē eſt ꝑfectoꝝ gra
tias agentiū de illis ſe a ꝑſecutiōe aliquatiēs tēperātibꝰ:
ꝛ iſtis ꝓficiētibꝰ. Et qꝛ moyſes fuit vnꝰ eoꝝ qui ſe obtule
runt ꝓ peccatis ſubditoꝝ:iō in affer.cantat̄. Precatꝰ eſt
moyſes. Hi ꝑfecti ſūt illa terra que ſatiata fructu operuꝫ
dn̄i:dantis.vꝫ.ſp̄us ſci ꝓducit fenū iumentis.i. doctrinaꝫ
hoībus. Vn̄ cōio eſt. De fructu ꝛc̄. Et attende ꝙ recte de
iob ꝛ moyſe ſimul cātat̄:qm̄ ꝯtēporanei repiūtur ꝑ q̄ꝝ
exemplū ad patiētiā ꝛ māſuetudinē inuitamur.

De.13.dn̄ica poſt penth. Rubrica.

Ominica tertiadecīa legit̄ lib̄ thobie:
ꝑ quē figurat̄ genꝰ humanū cecū factū
ꝑ peccatū p̄mi parētis: qd̄ nō potuit ſa
nari:niſi amaritudie paſſiōis: q̄ per fel
ſignificata ē.xp̄s v̄o ꝑ piſcem.qꝛ piſcis
aſſus ē xp̄s paſſus. Cecū q̄deꝫ erat genꝰ
humanū:qꝛ habitantibꝰ in regione vm
bre mortis lux orta eſt eis. Petit ḡ vt veniat dn̄s ſi ſicut ꝓ
miſit. Dn̄ica eni iſta eſt de ꝓmiſſiōibꝰ. Unde dicit̄ i itroi
tu. Reſpice dn̄e in teſtm̄ tuū:ꝛ in ꝓmiſſione tua:vt ſicut
ꝓmiſiſti veniat filiꝰ tuus.ꝛ hoc ē qd̄ ſeq̄tur:ꝛ aīas paupe
rū tuoꝝ ne obliuiſcaris in finē.ꝛ hoc eſt qd̄ dixit thobias
filio ſuo. Memento fili:qm̄ pauperam vitam gerimꝰ.ha
bebis multa bona ſi timueris deuꝫ. Unde ſequit̄ oratio.
Omnipotens ſempiterne deꝰ de cuius munere venit ꝛc̄.
ꝛ rogat vt poſſit currere eccleſia ad veras promiſſiones
Epiſtola. Abrahe facte ſunt promiſſiōes ꝛ ſemini eiꝰ ꝛc̄.
Ad Gala.3.capl'o.vbi agitur de promiſſionibus.ꝛ ſequit̄.
ibi. Quid igitur lex dicit apoſtolus.ſi nō poteſt ſanare ge
nus humanum cecum ſicut thobiam:ꝛ ſequitur reſpon
ſio. Lex quidem ꝓpter tranſgreſſores poſita eſt ſicut di
cit pedagogus. Sequitur reſpōſorium. Reſpice domine
in teſtamentum tuū:vbi oſtenditur vehemens effectus
orationis. In alleluia. Quoniā deus magnus ꝛc̄.oſtendi
tur quis eſt qui poteſt illuminare. In euangelio oſtendi
tur ꝙ lex non poteſt ſanare:ꝛ incipit in quibuſdam eccle
ſijs. Beati oculi qui vidēt que vos videtis.multi prophe
te ꝛ multi reges ꝛc̄. Luce.10.c.vbi habetur ꝙ ſacerdos ꝛ
leuita pertranſierūt hominem qui incidit in latrones.ſa
cerdos inq̄ꝫ ꝛ leuita veteris teſta.ſed ſolus ſamaritanus
ſcilicet chriſtus qui eſt cuſtos noſter ipſum ſanauit. Et qꝛ
lex non ſanat:quoniā neminē ad perfectionēꝫ ducit: ſed
ſolus deus in quo ſperandum eſt:ideo ſequit̄ offer. In te
domine ſperaui. Quomō autem ſanauit illum cecuꝫ ꝓꝫ:
quia ꝑ paneꝫ angelorum qui factus eſt lac hominum.i.ꝑ
filiū dei incarnatum:ꝛ ideo ſequitur in poſtcōmunione.
Panem angeloꝝ manducauit homo. Alie eccleſie dicūt.
panem de celo ꝛc̄.ſapi.16.c.

De.14.dn̄ica poſt penthe. Rubrica

DOminica.14.legiꝉ liber iudith.⁊ cãtaꝉ
qñ̃o victoria data eſt in manu femine.⁊
monet nos eccl'ia ad ſanctimoniã ſiue
ad ꝯtinẽtiã exemplo iudith.ſicut.n.īter
fecit Olofernẽ q̃ iterp̃taꝉ eneruãs vitu
luꝫ ſaginatũ:ſic monet eccleſia vt īterfi
ciamꝰ Olofernẽ.i.dyabolũ q̃ eneruat et
interficit laſciuos mũdi:qđ fit ꝑ ſanctimoniã: abſcinden
do ei caput.nã caput dyaboli eſt luxuria:q꞉ q̃ſi ꝑ de ea īci
pit hoĩes tẽtare:⁊ iđ dñs dicit in Lu.Sint lũ.ve.pre.hoc
eſt.p̃cigatis vos ꝯ̃ p̃mũ vitiũ. Exo.12. In comeſtiõe agni
renes vr̃os accingetis.Alio tñ mõ ſupbia ẽ initiũ omnis
peccati.Quia v̾o fragiles ſumꝰ ⁊ effeminati.vñ īterficere
nõ poſſumꝰ Olofernẽ niſi adiutorio dei:iđ dicit ĩ ītroitu.
Protector noſter aſpice deꝰ ⁊ reſpice ĩ faciẽ xp̄i tui.Seq̄ꝉ
ĩ q̄buſdã eccleſijs ep̄l'a ad Gal.5.c.Spũ ãbulate ⁊ deſide
ria carnis nõ ꝑficietl.caro.n.ꝯcupiſcit aduerſus ſp̄z ⁊ ſp̄s
aduerſuſ carnẽ.et ſeq̄ꝉ.mãifeſta ãt ſũt op̄a carnis ⁊ noĩat
ea.Itẽ alibi diꝉ.Si ꝯtẽditis nõne carnales eſtis:ꝭ diꝉ q꞉
ꝯtẽdimus de carnalibꝰ:⁊ poſt.fructꝰ aũt ſp̄ũs ſcĩ ſũt lõga
nimitas pax patientia ⁊c̃.Deuĩcere igiꝉ Olofernẽ in nobꝭ
eſt facere iſta duo.Per hoc quoq꞉ vitia īterficimꝰ in nobꝭ
ꝙ guſtamꝰ ſp̄ũm ſcũm quo guſtato deſipit oĩs caro.Sed
q꞉ nõ p̃ot ſanari in nobis carnalitas niſi a dño:q꞉ eſt ſicut
lepra:iđ in q̄buſdã eccleſijs ſeq̄ꝉ euangeliũ.Dũ iret Ihs.
Luc.17.c.de leproſis q̃ venerũt ad dñz.⁊ dixit eis.Ite et
oñdite vos ſacerdotibꝰ.ipſis tñ p̄us ſanatis:ꝑ qđ ſignifi
caꝉ ꝙ p̄us peccator a dño ſanaꝉ ⁊ poſtea iniũgiꝉ ei pnia a
ſacerdote ⁊ abſoluiꝉ.qđ ſignificatũ ẽ ꝑ ꝭ ꝙ diſcipuli dñi
īſtita laçari ſoluerũt:⁊ tñ p̄us ipſe erat reſuſcitatꝰ a dño.
Redijt aũt vnus ad eũ flexis genibꝰ gr̃as agẽs ꝑ qđ ſigni
ficaꝉ ꝙ vnitas eccl'ie reddit gr̃as deo.vñ vnus ſanabaꝉ ĩ
piſcina.Io.4.⁊ iđ in r̃nſorio in gr̃aꝝ actõẽs dicit eccleſia.
Bonũ eſt ꝯfiteri dño.⁊ etiã in all'a qđ eſt in q̄buſdã eccle
ſijs.Confitemini dño:⁊ inuocate nomẽ eiꝰ.⁊ q꞉ ꝭ nõ ſuffi
cit niſi ⁊ dñs nos cuſtodiat:iđ ſeq̄ꝉ in offertorio:Immit
tit angelus dñi ĩ circuitu timẽtiũ eũ:q꞉ cuſtodit nos dñs
ꝑ angelos.ſequiꝉ.Guſtate ⁊ videte.q̃d autẽ guſtare debe
mus oñdiꝉ in poſtcõione.ſ.panẽ q̃ ſaginat aĩaꝫ nõ corpꝰ.
vñ ẽ offertoriũ in q̄buſdã eccl'ijs.Panis quẽ ego dedero
caro mea eſt ꝓ mũdi vita.

Ⅽ De.15.dñica poſt penth. Rubrica.

DOminica q̃ntadecĩa hꝫ eãdẽ intẽtõem
cũ p̃cedẽti.⁊ iđ in q̄buſdã eccleſijs ĩ his
duabus dñicis legiꝉ liber iudith.⁊ītroi
tus eſt.Inclina aurẽ tuaꝫ dñe.verſus ẽ.
Letifica aĩaꝫ ſerui tui:qm̃ ad te dñe le
uaui aĩaꝫ meã q̃ſi dicat nõ ad carnalia
deſideria.In ep̄l'a que eſt ad Gala.6.ca.
monet nos vt nõ ſimus vitulus ſaginatus:ſed ſimꝰ ſpiri
tuales.vñ diꝉ ibi paulus.Si ſpũ viuimꝰ ſpũ ⁊ ãbulemꝰ:
q꞉ q̃ ſeminat in ſpũ de ſpũ metet vitã eternã:q̃ v̾o ĩ carne
de carne metet corruptionẽ.ſeq̄ꝉ r̃nſoriũ.Bonũ eſt ꝯfide
re in dño q̃ꝫ ꝯfidere in hoĩe.q̃ dat victoriã in manu femi
ne:qñ facit hominẽ vincere ĩ carne.⁊ q꞉ ꝭ facit q̃ p̄parat
cor ſuũ ad ſeruiẽdũ deo:ſeq̄ꝉ all'a.Paratũ cor meũ deus
⁊c̃.in euãgelio.Nemo p̃ot duobꝰ dñis ſuire:qđ ẽ.Mat.
6.c.docemur ne ſeruiamꝰ vẽtri:⁊ poſt.Nolite ſolliciti eẽ
dicẽtes:q̃d mãducabimꝰ aut q̃d bibemꝰ ⁊c̃.ſꝫ p̄mũ q̄rite
regnũ dei ⁊c̃.Nolite ſolliciti eſſe.ſ.ſollicitudine ſuffoca
tionis.ſollicitudine aũt ꝓuidentie ſolliciti eſſe debemꝰ.
In offertorio v̾o monemur vt ſeruiamꝰ dño nõ vẽtri.Ex
pectans expectaui dñm vt reficeret me.Quis aũt ſit iſte
cibus q̄ aĩa dꝫ refici oñditur in poſtcõione q̄ eſt ĩ q̄buſdã
eccl'ijs.Qui mãducat meã carnẽ.ſ.ꝑ fidẽ.nã vt diꝉ Aug.
Crede ⁊ mãducaſti ⁊c̃.Queriꝉ aũt q̄re eccl'ia poſt libros
Salo.legat librũ Iob ⁊ poſtea libꝝ tobie ⁊ iudith cũ alio
mõ ordinenꝉ in biblia.ſicut eñi dcm̃ eſt ſub ſeptĩa dñica
p̃cedũt libri exemplares:⁊ poſtea doctrinales.q꞉ magis
mouẽt facta q̃ꝫ dicta:⁊ ad vltimũ ponuntur libꝝ macha
beorum q̃ ſũt libri exemplares.Ad qđ dr̃ ꝙ ꝑ doctrinaꝫ
ꝑueniꝉ ad ꝑfectõeꝫ patiẽtie:q̃ magis fuit Iob.vñ poſtea
ſeq̄ꝉ Thobias q꞉ magnũ ẽt patientie ſignũ fuit ĩ thobia:
q̃ amiſit multa ⁊ filiũ ad tp̄s ⁊ oculos:q̃ maxime ab hoĩe
diligunꝉ:ex eo ꝙ oculi ſũt p̄ncipiũ cognitõis ad quã natꝰ
eſt homo.⁊ q꞉ ẽt plus valet exẽpluꝫ femine ⁊ magis eru
beſcentiã incutit:iđ liber iudith in q̄ hr̃ de victoria ĩ ma
nu femine poſt p̄dictos ab eccl'ia ordiaꝉ.vltimo v̾o liber
machabeoꝝ legiꝉ:q꞉ ibi habeꝉ exẽplũ ꝺ ꝯfirmatõe iuſti
tie.Machabei.n.paſſi ſũt martyrium ꝓ lege defendẽda
⁊ cuſtodienda ab anthiocho fidei inimico.

Ⅽ De dñica.16.poſt penth. Rubrica.

DEcimaſexta dñica legit ⁊ cãtat eccleſia
de machabeis:vt diceꝉ in ſe.ti.q̃ multa
paſſi ſũt ab anthiocho ⁊ ſeptẽ pp̄l'is:⁊ ibi
hr̃ ꝙ tẽplũ qđ pollutũ fuerat ab illis po
pul'ab iſtis machabeis purificatũ fuit:
⁊ ꝑ ꝭ ſignificaꝉ ꝙ aĩa q̄ tẽplũ dei ẽ pol
luta a ſeptẽ capitalibꝰ vitijs nõ p̃ot mũ
dari niſi purificeꝉ a peccato:qđ ẽ eã reſuſcitari de morte
peccati.vñ hr̃ in euãgelio ꝺ reſurrectõe filij vidue:⁊ iđ in
cipit ītroitꝰ.Miſerere mei dñe.ſ.vt reſuſcites me.v̾ſus ẽ.
Inclina dñe aurẽ ⁊c̃.In ep̄l'a v̾o ap̄l's inuitat nos ad patiẽ
tiã dicẽs.Obſecro vos ne deficiatis in tribulatiõibꝰ ⁊c̃.q̄
eſt ad ephe.3.c.ſic eñi vincũtur inimici a machabeis.i.a
ſcis.ſeq̄ꝉ graduale.Timebũt gẽtes:q꞉ ſicꝉ poſtq̃ꝫ illi viceꝛt
inimicos ſuos ⁊ mũdaueꝛt tẽplũ ⁊ reedificauerũt.timu
erũt gẽtes ĩ circuitu:ſic ⁊ poſtq̃ꝫ homo vicerit dyabolũ
⁊ mũdauerit ſe ꝑ ꝯfeſſionẽ ⁊ reedificauerit tẽplũ dei ĩ ſe:
timẽt demones.vñ ſeq̄ꝉ v̾ſus.Qm̃ edificauit dñs ſyon.ſꝫ
q꞉ non p̃ot fieri niſi a dño ꝙ hõ libereꝉ a vitijs:iđ ſequiꝉ
all'a.Redẽptionẽ miſit ⁊c̃.Euãgl'm ẽ ĩ q̄buſdã eccleſijs.
Ibat ih̄s ĩ ciuitatẽ ⁊c̃.Lu.7.c.⁊ poſt.Acceſſit ih̄s ⁊ tetigit
loculũ:⁊ dixit.Adoleſcẽs tibi dico ſurge ⁊ ſurrexit:⁊ de
dit illũ m̃ri ſue.Nẽpe tãgit dñs lectulũ vbi erat mortuꝰ:
qñ infirmitate vel aliq̄ flagello tãgit corpꝰ hoĩs in q̄ iacet
mortuus ſp̄ũs hoĩs.i.aĩa ⁊ ſic excitaꝉ a ſõno mortis.Uñ
eccl.31.Infirmitas grauis ſobriã reddit aĩaꝫ.Seq̄ꝉ offer
toriũ q̃ſi ĩ voce machabeoꝝ.Dñe ĩ auxiliũ meũ reſpice.
ſeq̄ꝉ poſtcõio.Dñe mẽorabor iuſtitie tue ſoliꝰ.iuſtitie iq̃ꝫ
q꞉ oĩs q̃ venit ad te non eijcieꝉ foras.P̃ot ⁊ aliter dici ꝙ
ioſue deſũcto hieruſalẽ deſtruiꝉ.pp̄l's captiuaꝉ ⁊ p̄miꝉ:iđ
ĩ ꝭ mẽſe octobri machabeoꝝ hiſtoria legiꝉ ⁊ cãtaꝉ.Ada
periat ⁊c̃.q꞉ a ſuis aduerſarijs admodũ p̄mebãꝉ:q̃ꝝ pri
mã p̃tẽ ſymon põtifex edidit.aliã filiꝰ eiꝰ Io.poſterioreꝫ
q̃dã iudeꝰ agreſtis ſed eruditꝰ.hi captiui militãtem deſi
gnãt eccl'iaꝫ ĩ q̄ ſũt duces ⁊ ſatellites:doctores ⁊ diſcipuli
ꝑfecti ⁊ ĩꝑfecti.Doctores vidua ſignificat euãgelica q̄ vi
dua ẽ:q꞉ militãs cũ ſp̃õſo triũphãnti nõ ẽ:cuiꝰ filiꝰ moriꝉ
cũ diſcipuli ꝑ q̄uis crĩe ab eccleſie corpe ſeparanꝉ.reſuſci
tanꝉ cũ illis gr̃a infũdiꝉ.Hec igiꝉ orat ĩ euangelio ꝓ filij
reſurrectõe.i.gr̃e ĩfuſiõe.⁊ hortaꝉ ĩ ep̄l'a ne deficiat in tri
bulatõibꝰ:⁊ hꝰ rei gr̃a flectit genua ſua.hic eadẽ orat ĩ ī
troitu.Miſere:⁊ ĩ offertorio.Dñe.graduale.Reſpice id
qđ dr̃ ĩ euãgelio.Accepit ãt oẽs timor.Poſtcõio.Dñe me
morabor.graꝝ ẽ actio.Uel hic mẽſis octobris vt quidaꝫ
aiũt deſignat octauã.ſicꝉ q̄n iudei finitis p̄lijs ⁊ templo re
ſtaurato ĩ hymnis ⁊ ꝯfeſſiõibꝰ dño bñdicebãt ſic ĩ octauã
magne feſtiuitatis ſcĩ feſtiuius exultabũt.

Ⅽ De dñica.17.poſt penth. Rubrica.

IN dñica decimaſeptia agit̃ de nuptŷs eternis. q2 ↄſideratõe nuptiaꝝ illaruꝫ libenter patimur tribulationes: ſicut ⁊ machabei fecerũt. Sunt aũt quattuoꝛ dñice in quibus agit eccleſia de machabeis. cõſideratio enĩ illa tribulationes leues facit ⁊ propter illas nuptias penã quelibet leuiter ſuſtinet̃. De his nuptŷs dicitur in euangelio qđ in hac die ĩ qbuſdã eccleſŷs legit̃. Cum inuitat⁹ fueris ad nuptias recũbe ĩ nouiſſimo loco ⁊c̃. Omnes inuitati ſumus ad nuptias eternas: ⁊ ſi in nouiſſimo loco nos ponimus hic: vt ſim⁹ humiles: exultabimur ĩ paradiſo ⁊ ecõtra. vnde ſtatim ſubiungit̃. Ego aũt dico vobis q2 oĩs qui ſe exaltat humiliabit̃ ⁊c̃. Unde incipit introitus. Juſtus es dñe. ſ. in hoc iudicio. ⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Huic enĩ iudicio ↄcordat eccl'ia ſeu ↄſentit quo deus exaltat humiles ⁊ ſupbos deprimit dicẽs, Juſtus es dñe ⁊c̃. Jn epiſtola. Obſecro vos: que ẽ ad ephe. 4. c. inuitat nos ad humilitatẽ: vt dicat̃ nobis. Amice aſcẽde ſuperi⁹. vbi dicit̃. vt digne. i. ĩ humilitate ambuletis. vocatõe q̃ vocati eſtis. ſ. ad nuptias: hoc enĩ eſt nouiſſimũ locũ tenere. Ad h idem monet in graduali. Beata gens cui⁹ eſt dñs deus eoꝝ ⁊c̃. ſupbi faciũt ſe dños. hũiliũ ṽo deus eſt dñs: vñ verſus eſt Uerbo dñi celi. i. humiles firmati. i. ſanctificati ſunt. Debemus ergo eſſe humiles: q2 nihil habem⁹ niſi a deo: ⁊ iõ ſeqt̃ ĩ qbuſdã eccleſŷs. All'a. Qui timẽt deũ ſperãt ĩ eũ. q. d. nõ in ſe. Poſtea ſequit̃ euangeliũ de nuptŷs ſicut dcm̃ eſt. Jn alŷs ṽo eccleſŷs legit̃. Cũ intraret Jh̃us in domũ Luc. 14. c. Notandũ aũt ꝙ aũq3 in ipſo euangelio dicat̃ de nuptŷs: habet̃ qũo ſanauit hydropicũ: p quẽ ĩtelligit̃ oĩs amatoꝛ mũdi. ꝑus enĩ oꝫ ꝙ ſitis mũdi ſatietur: q2 qui biberit ex aqua ſitiet iteꝝ. Jo. 4. q̃dĩu enĩ homo erit hydropicus: in illis nuptŷs nõ poterit ſatiari. Jn offertorio ſil'r ĩuitamur ad humilitatẽ. Uñ ibi habet̃ oĩo Danielis. Oraui ad deũ meũ ⁊c̃. Danie. 9. c. Et ꝑpter hãc humilitatem meruit audire archangelũ q certificauit eũ de incarnatione xp̃i. Satis aũt ↄgrue fit ibi mentio đ angelo: qm̃ hoc officiũ circa dedicationem btĩ michaelis cantat̃. Jn poſtcõione habet̃ đ humilibus ⁊ ſuperbis. Uouete ⁊ reddite dño deo veſtro oẽs q in circuitu eius offertis munera. i. hũiles q attribuit' oĩa bõa deo terribili ⁊ ei q aufert ſpũm ꝑncipũ. i. ſupbiã eoꝝ. ecce q2 ſupbos humiliat.

¶ De quarta feria q̃ttuoꝛ tẽpoꝝ ſeptẽbꝛis. Rubrica.

IN quarta feria legit̃ euãgeliũ. Rñdẽs vn⁹ de turba. Matt. 9. c. de ſurdo ⁊ muto quẽ apl'i curate nõ poterãt eo ꝙ illõ genus demonŷ nõ eycit̃ niſi in oĩone ⁊ ieiunio: quod bñ huic die ĩ ↄueñit. hodie nãq3 ieiuniũ eſt q̃ttuoꝛ tẽpoꝝ. Jõ nãq3 due lectĩões legunt̃ vt oꝛdinãdi in duobus ꝑceptis charitatis: vel duab⁹ legib⁹ inſtruant̃. Pꝛia calcatoꝛe vue. ſ. Ecce dies. Amos ĩ fine. tpi ↄuenit. Scđa vꝫ. Cõgregat⁹. Neemie. 8. c. ↄgruit oꝛdinãdis. qb⁹ dr̃ in ĩtroitu. Exultate deo: q ꝑmeditari ꝑmittũt ĩ offer. Meditaboꝛ. Cõio ẽ. Comedite pinguia. ⁊ ſumit̃ de lectõe ſcđa.

¶ De ſexta feria q̃ttuoꝛ tẽpoꝝ ſeptẽbꝛis. Rubrica.

FErie ſexte officiũ pniaꝫ exꝑmit oꝛdinãdoꝛũ. Uñ in euãgelio. Factũ eſt. peccata paralitico dimittunt̃: ⁊ in lectõe. Cõuertere. Oſee. vlti. c. ad ↄuerſatõem inſtruũtur: ⁊ in ĩtroitu. Letet̃. ad querendũ dñꝫ inuitant̃. Graduale ⁊ poſtcõio. ſunt oĩones electoꝝ. Offerenda conſolatio eorũdem. Jn alŷs tamẽ eccleſŷs dicitur euangeliũ Rogabat Jeſum. Luce. 7. c.

¶ De ſabbato quattuoꝛ tẽpoꝝ ſeptẽbꝛis. Rubrica.

SAbbati quoq3 officiũ ad doctrinã ĩpoꝝ oꝛdinãdoꝝ fit: ne ſint ſteriles vt fici arboꝛ infructuoſa: de q̃ loqt̃ euangeliũ. Arboꝛẽ fici ⁊c̃. Luc. 4. c. ne ↄita illoꝝ ſit terrenis ĩplicita ſicut muler ĩcuruata. Jn epl'a ṽo. Tabernaculum factum eſt ⁊c̃. que eſt ad Hebꝛe. 9. c. vbi de ꝑ̊ et ſcđo agit̃ tabernaculo: monẽtur vt ſic ſeruiãt ĩ tabernaculis eccl'ie militãtis: vt d'ño ꝑ̃ſentent̃ ĩ tabernaculo triũphantis. Jn lectionib⁹ ṽo quare hoc ſeptẽbꝛis ieiuniũ idicit̃ cã inſtitutiõis. ⁊ ei⁹ vtilitas ĩtimat̃: q̃rũ ꝑma ẽ. Decia die. Leuit. 23. c. ſcđa ẽ. Quĩtadecia die. q ẽ ibidẽ. tertia ẽ. Dñe dñs nr̃. Miche. vlt. c. q̃rta ẽ. Factũ eſt ṽbũ. Zacha. 7. q̃nta eſt. Angelus dñi. Dani. 3. c. Cetera ſũt oꝛdinãdoꝝ exhoꝛtatõẽs oĩones ⁊ ↄſolatõẽs. Cõio. ſ. Mẽſe. 7⁰ de leuitici lectione ſumit̃. Merito aũt in hoc mẽſe fit clericoꝛũ oꝛdinatio: qm̃ ⁊ in hoc mẽſe fiebat tabernaculoꝛum celebꝛatio. Oꝛdinati ṽo ſũt eccl'ie miniſtri ĩ dci tabernaculo p ſeptifoꝛmẽ gr̃am in ſeptẽ gradib⁹ ↄſtituti. Uñ ⁊ beatus petrus legit̃ oꝛdinatõꝫ feciſſe ĩ ſeptẽbꝛi ſex epoꝝ. 10. ꝑ̃ſbyteroꝝ ⁊ ſeptẽ dyaconoꝝ. Et celebꝛat̃ oꝛdinatio in tertia hebdomada: q2 in tẽpoꝛe tertio. ſ. gr̃e fuit ab apl'is inſtituta. Olĩ tñ alia rõ fuit a ſapiẽtib⁹ aſſignata. Nã olĩ ĩſtituta fuere ieiunia ĩ ꝑma hebdomada Martŷ. ĩ ſcđa iunŷ. ĩ tertia ſeptẽbꝛis. in quarta decẽbꝛis: vt conuitarent̃ initia theſſeredecadis ieſu xp̃i. Cum enĩ qs oꝛdinat̃ quodãmõ vt xp̃o attineat qñãt̃. ergo ꝑſona ꝑme' theſſeredecadis ẽ abꝛahã a quo ſumit̃ oꝛdinatio ꝑme hebdomade Martŷ. ꝑma ꝑſona ſcđe theſſeredecadis ẽ dauid a q̃ ſumit̃ oꝛdinatio ſcđe ſeptimane iunŷ. initiũ tertie ẽ ieconie: a quo ſumit̃ oꝛdinatio tertie ſeptimane ſeptẽbꝛis. demũ ẽ xp̃s in q̃rto loco a quo ſumit̃ oꝛdinatio q̃rte ſeptimane decẽbꝛis. Sumũtur ãt poti⁹ ab his ꝑſonis q̃3 ab alŷs oꝛdĩationes: vel q2 fuerũt ĩ genealogia maioꝛes vel ꝑꝑ nominũ ĩterꝑ̃tatõẽs. dr̃. n. abꝛahã pr̃ multaꝝ gentiũ. dauid foꝛtis. Jeconia ꝑparatio dñi: ſic ⁊ illi q oꝛdinãt̃ debẽt eẽ foꝛtes ꝑparati ad euãgl'm xp̃i: vel ſic a ꝑſona in ꝑſonã ſũt. 14. generatõẽs: ſic ab oꝛdinatõe ĩ oꝛdinationẽ ſeptimane. 14. inueniũtur: vt oꝛdinãdi ꝑiti ſint in decalogi ⁊ ĩ euãgelŷ diſciplina. Nũc aũt ieiunia ex cauſis ꝑmiſſis al'r oꝛdinant̃: vt dictũ ẽ ſub q̃rta feria tertie hebdomade aduẽtus. Et memẽto ꝙ aplici vſq3 ad Sĩpliciũ papã ĩ decẽbꝛi h̃ oꝛdines celebꝛabãt vt oꝛdinãdos coaptarẽt gnãtiõi ih̃u xp̃i. Simplici⁹ ṽo addidit oꝛdines ĩ febꝛuario tribuẽcos vt oꝛdinãdos vicini⁹ ĩcoꝛpoꝛaret coꝛpi ih̃u xp̃i. vide de h in ꝓhemio ſcđe ꝑtis: Sed ſi vt ꝑmiſſum ẽ ieiunia ↄſtituta ſũt ĩ ꝑdictis ſeptimanis: ꝑ his q ad oꝛdinationẽ accẽdũt nũq̃d ↄmutari pñt qñ nullus tũc oꝛdinat̃: certe non: niſi neceſſitate vrgente: de q̃ in ꝓhemio ſcđe ꝑtis dictũ ẽ. Cũ enĩ ſit vna eccl'ia oĩno dꝫ in actõib⁹ ei⁹ eſſe ↄcoꝛdia q̃ non eẽt ſi in tã gnãli ieiunio alŷ pꝛãdetẽt: alŷ ieiunarẽt. Pꝛeterea lꝫ alicubi nõ fiat oꝛdinatio. fit tñ alibi ꝑ qb⁹ ieiunare ⁊ oꝛare debem⁹: vt digni ad oꝛdinationẽ ꝑueniant. oẽs enĩ fr̃es ſum⁹ ⁊ vnanimes ĩ domo dñi ſumus.

¶ De. 18. dñica poſt penth. Rubrica.

DJctum eſt ĩ ꝑcedẽti dñica ꝙ dꝫ homo ſe ponere ĩ nouiſſimo loco: vt ponat̃ ĩ ꝑ̊ ſicut ſunt ꝑ̃lati. vñ in hac. 18. dñica agit̃ de ꝑ̃latis q ſũt in ꝑ̊ loco. vñ euãgeliũ ẽ in quibuſdã eccleſŷs. Sup cathedram moyſi ⁊c̃. Jntroit⁹ ṽo q ſumit̃ eccle. 32. c. incipit. Da pacẽ dñe ſuſtinẽtib⁹ te: vt ꝓphete tui. i. ꝑ̃lati fideles inueniant̃. ſupplendũ eſt non infideles ſicut ſcribe ⁊ phariſei. verſus eſt. Letatus ſum

in his que dicta ſunt mihi ī domū dñi ibimus.i.ibim⁹ ad nuptias ⁊ de hoc letatus ſū:qꝛ īuitati ſumus ad nuptias in qb⁹ erat eterna pax. In alyſ vero eccleſyſ verſus ē. Bonum eſt. Preterea ſcripſerunt qdaꝫ q̄ iō dr̄ ītroit⁹ iſte qꝛ tali die çacharias papa fecit pacē cū lōgobardis. In epl̄a apl̄s agit gr̄as de epheſyſ:qꝛ habēt fidem verā de iſtis nuptyſ dicēs. Grās agō ſem̄ p̄ deo meo p̄ vobis ⁊c̄.i.ad Cori. ca.i. In rn̄ſorio vō. Letat⁹ ſū ⁊c̄. oſtendit gaudiū de p̄dcīs nuptyſ:⁊ iō p̄pter p̄dictas nuptias in alleluia. Laudate dn̄m oēs gentes. hortaṫ ad laudē. Euāgelium ī qbuſdam eccleſyſ. Acceſſerūt ad iħm:qđ eſt math. zz.c. de ſcribis ⁊ phariſeis q̄ īfideles fuerūt. Vñ tētauerunt dn̄m dicētes: Quod eſt mādatū magnū ⁊c̄. Dixit domin⁹. Diliges dn̄ꝫ deū tuū ⁊c̄. ⁊ poſtea rep̄hēdit eos de īfidelitate:qꝛ nō credebant īpm eſſe deū dicēs. Quid vobis videṫ de xp̄o. cui⁹ filius ſit. Dicūt ei dauid. ⁊ dixit eis. Quō ergo dauid ī ſpū vocat eū dn̄m dicēs. Dixit dn̄s do. meo ſe. a dex. meis ⁊c̄. Prelati vō nō debēt eſſe tales.i.infideles:ſꝫ ſicut moyſes de quo hr̄ ī offer. Scīficauit moyſes altare dn̄o ⁊c̄. dicunt p̄lati ſe totos offerre īcenſū:⁊ poſtea multas hoſtias. Vñ ſeqtur poſtcōio. Tollite hoſtias. loqtur eniꝫ de prelatis.

❡ De.19.dn̄ica.poſt penthecoſten. Rubrica.

HEc decimanona dn̄ica rn̄det p̄cedenti. in qua dictū eſt. Da pacē dn̄e ſuſtinentibus te:vt p̄phete tui.i.p̄lati tui fideles īueniant̄. Rn̄det īquam ſi faciāt quod hr̄ ī euāgelio qđ legiṫ ī hac dn̄ica ī qbuſdā ecclyſ.ſ. Aſcēdēs Iħs ⁊c̄. qđ ē Mat. nono ca. in quo habeṫ q̄ adduxerunt ad dn̄m paraliticū. Jeſus autē vidēs fidē illoꝝ q̄ offerebant ⁊c̄. Paralitici ſūt q̄ ī delicyſ carnis ita diſſoluti ſunt q̄ n̄ poſſūt op̄a bona facere ⁊ merito fidei p̄latoꝝ ſanant̄:⁊ iō bonū eſt hr̄e bonos p̄latos. Quidā āt de ſcribis dixit ītra ſe. Hic blaſphemat q̄ peccata dimittit. Iħs āt vidēs cogitationes eoꝝ:dixit. Vt ſciatis qm̄ fili⁹ hoīs hꝫ poteſtateꝫ ī terra dimittēdi peccata dixit p̄alitico. Tolle grabatum tuū ⁊ ambula. Et qꝛ ſolus de⁹ eſt q̄ ſanat paraliſim:iō īcipit ītroit⁹. Salus pp̄li ego ſū ⁊c̄. verſus eſt. Attēdite pp̄le meus legem meam. ſubaudi per quā ſanant̄ paralitici. In epl̄a monet apl̄s paraliticos vt erigant̄ corp̄alr̄ a paraliſi ad bona opera dicēs. Renouamini ī ſpū mētis veſtre ⁊ īduite nouū hoīeꝫ ⁊c̄. Ephe. 4.c. Seqtur etiā graduale ī voce paralitici. Dirigat̄ oṙo mea ſicut īcēſū ⁊c̄. verſus ē. Eleuatio manuū meaꝝ ⁊c̄.iā iſte leuaṫ ad bona op̄a. All'a vō dr̄ in voce p̄alitici ſanati.ſ. Dextra dn̄i fecit virtutē. ſubaudi:qꝛ ſanauit me. Sed qꝛ non ſufficit ſanare niſi dn̄s cuſtodiat:ſeqtur offertoriuꝫ. Si Ambulauero in medio tribulatiōis. vbicunqꝫ enim ambulant ſanati a domino: cuſtodit eos quantum in ſe eſt.

❡ De dn̄ica.zo.poſt penthe. Rubrica.

IN dn̄ica.zo.īcipit eccleſia legere. iz.p̄phetas ⁊ danielē:⁊ cātat ō Iſa. ⁊ daniele ⁊ Hieremia non tn̄ legit de Iſa. ⁊ hieremia quia ī alyſ tēporib⁹ plenius legunt̄. de Iſa.n.legiṫ in aduētu: de hieremia ī paſſione. ❡ Queriṫ autē quare legit eccleſia p̄phetas poſt librū machabeoruꝫ cū ī biblia p̄ponant̄. Ad qđ dicim⁹ q̄ biblia p̄ponit oēs libros exēplares:eo q̄ magi mouēt exempla q̄ꝫ doctrina:p̄ter librū machabeoꝝ quē vltimo ponit. ⁊ p̄pter p̄fectā iuſticiā:⁊ p̄pter tp̄s qꝛ vltimo tp̄e fuerūt. Eccleſia etiā legit vltimo librū Eçechielis:qꝛ in eo agiṫ de templo celeſti:ī quo eſt cōfirmatio ⁊ finis oīum. Duodeci vero p̄phetas legit p̄p fūdamētū fidei qđ ſemp̄ neceſſariū eſt quātūcūqꝫ hō ſit perfect⁹:⁊ vide qđ dcīn eſt ſub dn̄ica.i5. Incipit aūt eccleſia legere eçechielē in p̄ncipio nouēbris. In matutinali huius dn̄ice officio p̄mū reſpōſoriū eſt ī qbuſdam eccleſyſ ō Iſa.ſ. Vidi dn̄m ſedentē ſup̄ ſoliū excelſum. Vidit enim Iſa. quō thronū dei angeli ſunt ⁊ ſancti in eccleſia triūphante ⁊ militante:ī qbus per grāꝫ ſedet ille q̄ eſt p̄mus ⁊ nouiſſimus. Qꝛ ergo eçechiel vidit templū celeſte ī quo fiūt nuptie eterne:iō in euāgelio miſſe qđ ī qbuſdam eccleſyſ ī hac dn̄ica dr̄. ⁊ eſt math. zz.ca. habetur ō illis nuptyſ. Silē eſt regnū celorū homi regi qui fecit nuptias:⁊ miſit ſeruos.ſ.hora cene dicere īuitatī: Oīa parata ſūt venite ad nuptias. Illi vero ꝯtempſerunt venire ad nuptias. Hi ſūt iudei q̄ cōtempſerunt venire. Et miſit tūc ſeruos ſuos dicēs. Ite ad exitus viaꝝ ⁊ cōuocate omnes ⁊ īplete ſunt nuptie diſcūbentiū. Et vidēs rex quēdā nō hn̄tem veſtē nuptialē dixit ei. Amice quō huc ītraſti non habens veſtē nuptialē:⁊ tradidit eū miniſtris ſuis: vt p̄ycerent eū ī tenebras exteriores. Huic autē iudicio quo dn̄s eos q̄ cōtēpſerunt venire ad nuptias āmouit a nuptyſ:⁊ oēs alios vocauit:cōgaudet eccleſia ī ītroitu dicens. Oīa q̄ feciſti nobis dn̄e in vero iudicio feciſti. In epiſtola vero monet nos apl̄s vt caute ambulemus ad has nuptias:q̄a ſine veſte nuptiali p̄ycimur in tenebras exteriores dicēs Videte aūt quō caute ambuletis ⁊c̄. que eſt ephe. 5.cap. ⁊ diſſuadet a cōtrario dicēs. Nolite īebriari vino in quo eſt luxuria ne ſitis ī nuptyſ diaboli:ſed īpleamini in ſpū ſancto. Sed qꝛ cibū illaꝝ nuptiarū nō pōt dare niſi ſolus ds̄ ideo ſeqtur in rn̄ſorio. Oculi oīum in te ſperant dn̄e ⁊ tu das eſcam illorū.i.cibum nuptiarū eternaꝝ in tp̄e opportuno. Et qꝛ de nuptyſ illis non pōt comedere q̄ eſt in peccato mortali:ſeqtur in quibuſdam eccleſyſ alleluia. De profundis.ideſt de peccato. clamaui ad te domine: vt me eruas a peccato:⁊ ita peto nuptyſītereſſe. In offertorio vero oſtēdiṫ qđ ſit ītereſſe nuptyſ.ſ.habere memoriā de eternis dicens. Sup̄ flumina babylonis.ſ.delicias ſeculi illic ſedim⁹ ⁊ fleuimus duꝫ recordaremur tui ſyon.i.tui o eccleſia triūphās. In poſtcōione vō petit vt detur ei ītereſſe nuptyſ illis dicens. Memento verbi tui ſeruo tuo:ī quo mihi ſpem dediſti ⁊c̄.q.d. memor eſto qꝛ p̄miſiſti. q̄ eni p̄mittit ⁊ non dat videṫ eſſe oblit⁹. ❡ Et nota q̄ tres nuptie legunt̄ in euangelio. De p̄mis dr̄ q̄ ſilē eſt regnuꝫ celoꝝ hoī regi:q̄ fecit nuptias filio ſuo. hic fili⁹ ē xp̄s q̄ humanā naturā ſibi copulauit: vbi fuit thalamus v̄ginis vterus. vnde tāqꝫ ſpōſus p̄cedens de thalamo ſuo:ad has nuptias hoīes ſub lege per p̄phetas inuitauit. De ſecundis dr̄. Vos ſilēs hoībus expectātibus dn̄m ſuuꝫ quando reuertatur a nuptyſ. hic dn̄s xp̄s eſt ver⁹ homo q̄ aſcendens angelicā naturā ſibi copulauit. ad has nuptias gētes per apl̄os conuocauit. De tertyſ vero dr̄. Virgines que p̄parate erāt ītrauerūt cū eo ad nuptias. hic ſpōſus eſt xp̄s qui eccleſiam poſt iudiciū ſibi copulabit ⁊ ī thalamo glorificabit. Ad has per p̄latos eccleſie q̄tidie īuitamur: De p̄mis ſolēniçat eccleſia ī xp̄i natiuitate. De ſecūdis ī aſcēſione. De tertyſ in reſurrectione. qm̄ in noſtra reſurrectiōe xp̄s ſpōſā aſſumet ⁊ de babylonia mūdi ītroducet ī cellariū p̄adyſi. de q̄bus nuptyſ hic pōt ītelligi. cū eni ītraſſet hō nō habēs veſtē nuptialē eiectus ē in tenebras exteriores. ceteri nuptialr̄ īduti: ſunt cū dn̄o epulati. Hi ſunt lapides viui e qb⁹ edificant̄ muri hieruſalē. Pōt etiā aliter dici q̄ poſt reuerſionē a captiuitate: hierl'm reedificabiṫ ⁊ templū reſtaurabiṫ p̄ çachariā ⁊ aggeū: eſdram ⁊ malachiam: p̄ quos aduēt⁹ dn̄i p̄nunciaṫ: iōqꝫ in hoc menſe nouembris vſqꝫ ad aduentū dn̄i cantaṫ hiſtoria de p̄phetis Vidi dn̄m. ⁊ legunt̄ libri Eçechielis: danielis ⁊.iz. p̄pharuꝫ. Captiuitas illa corp̄alis: nr̄am ſpūalē ſignificat. A captiuitate reuerſio eſt peccatoruꝫ remiſſio. Rex itaqꝫ pro

phetarum volēs ſupernā hieruſalem reſtaurare: filio nu-
ptias celebrauit: ⁊ ſicut legitur ī euāgelio: multos ad cele-
ſte prādiū inuitauit. hi q̄ ītrauerūt ſūt lapides viui d̄ q̄bus
p̄miſſū eſt. Ne igr̄ ad captiuitatē ſil'ez reuertamur: ⁊ a nu
ptijs excludamur monet nos Paulus in epiſtola p̄ceden
ti. Uidete quomodo caute ambuletis: nō quaſi īſipientes,
ſed vt ſapientes. Introitus. Omnia que feciſti. vox ē da-
nielis captiuitatē p̄teritā recolentis ⁊ eā ſuis meritis d̄i iu
dicio aſcribētis. Silr̄ ī offer. Super flumina babylōis ca
ptiuitatē illā plorām⁹. ſed ī graduali. Oculi oīum. gratias
agimus. In poſtcōione. Memēto verbi. poſtulam⁹ vt nu-
ptias p̄miſſas in ſpe: percipiamus in re.

¶ De dominica. xxi. poſt penthecoſten. Rubrica.

In precedenti dn̄ica īſtructi ſumus ⁊ am
moniti vt caute eamus ad nuptias q̄ ce
lebrantur ī templo: qd̄ ſcripſit ezechiel.
Sed q̄r de his nuptijs maxime inuidet
nobis dyabolus: p̄ eo q̄ de illis eiectus
fuit: id̄ in hac. xxi. dn̄ica agit eccl'ia de bel
lo cōtra dyabolū: ⁊ de armatura noſtra
ꝯtra eū. ſi enī pugnauerim⁹ ītrerimus eternis nuptijs: ſi
tn̄ habuerimus veſtē nuptialē: que ē charitas: aliter non.
Un̄ q̄r cinis ⁊ ciliciū ſūt arma penitētie: ī ītroitu vtitur ec
cleſia voce mardochei ī cilicio ⁊ cinere exeūtis dicēs deo.
In voluntate tua dn̄e vniuerſa ſunt poſita: ⁊ nō eſt q̄ reſi-
ſtat volūtati tue. Heſter. 3. ca. Seq̄tur. Qm̄ dn̄s vniuerſo
rum tu es: ⁊ id̄ beati q̄ tibi ſeruiūt: q̄r tu liberas eos d̄ ma-
nu dyaboli ⁊ adiuuas eos ī bello ꝯtra dyabolū ſicut ī hac
oꝛone liberaſti mardocheū d̄ manu naamā: ⁊ ſuſpēſus ē ī
patibulo qd̄ parauerat mardocheo. In ep̄la monet ap̄ls
armari ꝯtra dyabolū armatura dei dicēs. Cōfortamini ī
dn̄o ⁊ in potētia virtutis ei⁹ ⁊c̄. que eſt ad ephe. 6. c. ⁊ poſt.
Qm̄ nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinez
ſed aduerſus ſp̄ualia neq̄tie ī celeſtib⁹: ī oībus ſumentes
ſcutū fidei ⁊c̄. Sed q̄r etiam bn̄ armati nō pn̄t p̄ ſe reſiſte
re niſi de⁹ adiuuet: ſeq̄tur r̄ūſoꝛiū. Dn̄e refugiū factus es
nobis ⁊c̄. q̄r ſi laſſamur vel ſauciamur ī hoc bello non ē re
fugiū niſi ad ip̄z. vnde ſeq̄tur ī q̄buſdā eccleſijs all'a. Lau
da aīa mea. d. q̄r v̄o ſauciati ī hoc bello nō ſanant̄ niſi a do
mino: ⁊ multi ab eo ſanant̄: ideo ī q̄buſdā eccleſijs ſeq̄tur
euāgeliū de ſanatōe filij reguli. Erat q̄dā regulus cui⁹ fili
us īfirmabat̄ ⁊c̄. qd̄ eſt Jo. 4. c. Per iſtū regulū ītelligun-
tur reges. ſ. p̄lati q̄ reges ſūt: ⁊ debēt eē humiles: ⁊ ita ſūt
reguli. vn̄ exaudiunt̄ lz̄ habeant paruā fidē p̄ ſanatōe fili
oꝝ. Credebat. n. iſte regulus q̄ dn̄s poterat ſanare filium
ſuū: ſz non credebat q̄ eēt de⁹: q̄r credebat q̄ nō poſſet ſa
nare niſi p̄ñs. Humilitas q̄ valde neceſſaria eſt p̄latis. Q̄r
vero p̄ patiētiā maxime vincit̄ dyabolus p̄ponit̄ in offer.
Job ī exemplū. vnde ī ſap̄ia. Melioꝛ eſt patiēs viro forti.
⁊ q̄ dn̄at̄ animo ſuo expugnatoꝛe vrbiuz. ⁊ īcipit. Uir erat
ī terra hui⁹ noīe Job ⁊c̄. In verſibus āt hui⁹ offer. fit ſepe
repetitio: de quo dcm̄ eſt ſub dn̄ica ſecūda poſt octauam
ephie. ſz q̄r nihil valet patiētia niſi hō ſperet ī dn̄o. ſeq̄tur
poſtcommunio. In ſalutare tuuz anima mea ſperauit ⁊c̄.
quia ſpes patientiam operatur.

¶ De dn̄ica. xxii. poſt penthecoſten. Rubrica.

Ictū ē q̄ nullus pōtītereſſe eternis nu-
ptijs niſi habeat veſtē nuptialē q̄ ē chari
tas: id̄ in hac. xxii. dn̄ica monemur ⁊ īui
tamur ad habēdā charitatē vt non tātū
benefaciam⁹ p̄ximo: ſz dimittamus īiu-
rias nobis ab eo f̄cās. Un̄ ī q̄buſdā eccle
ſijs euangeliū eſt de ſeruo q̄ debebat de
cē milia talēta: cū quo dn̄s poſuit rōnē. ⁊ ille dixit. Patiē
tiam habe ī me ⁊ oīa reddā tibi. ⁊ miſertus dn̄s eius dimi
ſit eum: ⁊ debitū dimiſit ei: ⁊ īcipit. Silr̄ eſt regnū celoꝝ
hoī regi q̄ voluit rōnem ponere cū ſeruis ſuis: qd̄ ē Mat.
18. ca. Siq̄dem ī die iudicij ponet dn̄s rōnem nobiſcuz ⁊
nullus poterit ꝯputare cū eo: q̄r de t̄pe quō reddet hāc rō
nem qd̄ tā bonū eſt q̄ ī quolz momento eius pōt hō fieri
fili⁹ d̄i: ⁊ ideo īcipit ītroit⁹. Si iniq̄tates ob. d. d. q. ſ. quaſi
diceret nullus: ⁊ hoc ē Patiētiā habe ī me ⁊c̄. ⁊ ſeq̄tur ver
ſus. De profūdis clamaui ad te dn̄e ⁊c̄. In ep̄la. Confidi
mus ⁊c̄. ad philip. ca. i. inuitat nos ap̄ls ad p̄fectā charitatē
vt dimittamus frī: vt de⁹ dimittat nobis: q̄r ſicut habet̄ ī
fine euangelij. Sic ⁊ pater me⁹ celeſtis faciet vobis ſi nō
remiſeritis vnuſq̄ſq̄ fratri ſuo de coꝛdib⁹ v̄ris Dic̄ igr̄ apo
ſtolus ī ep̄la. Fratres ꝯfidim⁹. i. ꝯfidētiā talē habem⁹: vt
poſtea ſeq̄r̄. Obſecro āt vos vt charitas v̄ra magis ac magis
abūdet vt ſitis ſinceres: ⁊ ſitis ſine offenſa. ⁊ tūc ē vnitas
in eccleſia qn̄ nō offendim⁹ p̄pter iniurias ſz dimittim⁹.
vn̄ ſeq̄tur reſpōſoꝛiū. Ecce q̄z bonū ⁊ q̄z iocundū habitare
re fratres in vnū. ſz qn̄ illos qui iraſcuntur ſanat dn̄s per
charitatē duz penitēt: id̄ ſequitur all'a. Qui ſanat cōtritos
coꝛde ⁊ al. cō. eoꝝ. In p̄ni iſto vero euangelio monemur
ad p̄fectā charitatē vt caute ambulem⁹ ad nuptias cū ve
ſte nuptiali. ⁊ q̄r p̄fecta charitas nō tm̄ impēdit bn̄ficia ⁊
dimittit iniurias: ſed etiā oꝛat pro inimicis deo: ſeq̄tur in
offer. Oꝛatio heſter ad Aſſuerū regē qd̄ īterp̄tat̄ beatitu-
do. i. ad xp̄m. ⁊ incipit. Recoꝛdare dn̄e ⁊c̄. heſter. 14. ca. in
quo offer. rogat pro recōciliatione peccatoꝝ. ⁊ q̄r de hac
recōciliatiōe gaudēt angeli: ſeq̄t̄ in q̄buſdā eccleſijs poſt
cōmunio. Dico vobis ⁊c̄. Luc. 15. c.

¶ De. xxiii. dominica poſt penthe. Rubrica.

In tribus dn̄icis vltimis. ſ. xxiii. xxiiii. ⁊ xxv.
eſt idē officiū: ⁊ in eis oſtēdit eccleſia ſe
habere veſtē nuptialē. i. charitatē: quia
oꝛat pro iudeis vt cōuertant̄: qd̄ fiet in
fine mūdi qn̄ veniēt ad fidē noſtrā. qd̄
figuratū eſt in Joſeph q̄ noluit lōgo t̄pe
ſe manifeſtare fratrib⁹ ſuis: poſtea ve-
ro ad vltimū ſe manifeſtauit eis. ⁊ petierūt veniā ab eo. ⁊
dixit eis. Nolite timere ego paſcā vos. ⁊ inebriatus eſt cū
eis. que īebriatio ſignificat leticiā oīum in illa conuerſio
ne iudeoꝝ. hoc aūt erit ī fine p̄egrinationis noſtre: ⁊ id̄ d̄
hꝫ cōuerſione agit̄ ī fine tēpoꝛis peregrinatōis. In qua-
tuoꝛ. n. p̄tes diuiſū eſt t̄ps āni: put dcm̄ eſt ī p̄hemio hui⁹
p̄tis. ⁊ per has tres dn̄icas agitur de hac ꝯuerſione: q̄r id
fidem trinitatis cōuertētur. In hac q̄. xxiii. dn̄ica ītroitus eſt
de cōuerſione iudeoꝝ ⁊ p̄miſſione dn̄i. ip̄e nāq̄ dicit per
hieremiā. 29. c. Ego cogito cogitatōes pacis ⁊ non affiicti
onis: q̄r ad hoc tendūt mala que vobis īfero vt reconciliē
vos mihi. ⁊ nota q̄ t̄pe Henrici tertij īp̄atoꝛis Bruno tu-
lienſis ep̄s q̄ de multis ſanctis cant⁹ ꝯpoſuit: fact⁹ papa per
henricū tertiū īperatoꝛē: ⁊ vocatus leo. io. dū romaz p̄ pa
patu veniret: audiuit voces angeloꝝ canētiū ⁊ dicentium
Dicit dn̄s ego cogito cogitationes pacis ⁊c̄. Ip̄ſe v̄o cogitās
q̄ nō haberet canonicū īgreſſū renūciauit: ⁊ iteꝝ a roma
nis papa eligit̄: ⁊ vitā cū multis miraculis finiuit. ī gradua
li vero agit dauid grās de ſua liberatōe a captiuitate ſpū
li ⁊ coꝛpoꝛali dicēs. Liberaſti nos ex affligentib⁹ nos ⁊c̄.
In v̄ſu v̄o p̄mittit laudē bonoꝝ opeꝝ. d. In deo laudabi
mur tota die ⁊c̄. ⁊ q̄r ſolus dn̄s eſt q̄ ſanat: id̄ ī q̄buſdaz ec-
leſijs ſeq̄tur all'a. Qui ſanat cōtritos coꝛde. In offertoꝛio
v̄o petit veniā ſic̄ frēs ioſeph dicēs. De p̄fundis clamaui
ad te domine ⁊c̄. ⁊ q̄a Joſeph. i. xp̄s rn̄dit. Nolite timere
ego paſchā vos: ideo q̄r ita liberalis eſt dn̄s ⁊ cito dimittit:
ſeq̄t̄ poſtcōio. Amē dico vob̄ q̄cq̄d oꝛātes petitis: credite:
q̄r accipietis: ⁊ fiet vob̄. Mat. 18. c. Q̄r v̄o nō ītrabūt ad nu
ptias niſi habebūt ſilitudinē d̄i: id̄ ī euāgelio. Abeūtes ⁊c̄

Matthei.22.ca.quod legiẗ in qbuſdā eccleſijs:dr̄. Reddite ergo q̄ ſunt ceſaris ceſari:ꝛ que ſunt dei deo.ſ.imaginē ſuā ſilitudine ſua iſignitā:qꝛ oīa ad ſibi ſilia ↄuertunẗ. In epl'a q̊qꝫ. Frates imitatores ꝛc̄.ad phi.3.ca.monet nos apl'ſ vt reddamꝰ deo imaginē ſuā.ꝛ poſt ſeqẗ. Cōuerſatio nr̄a i celis eſt.q.d.i hoc debetis me imitari nō illos quoꝝ vēter deꝰ eſt:q ſunt inimici crucis xp̄i. Imitemur aūt deū ꝛ apl'm in humilitate:māſuetudine:charitate ꝛ ſanctimonia.ꝛ poſt. Saluatorē expectamus dn̄m ieſum xp̄m:q reformabit corpꝰ humilitatis noſtre:cōfiguratū corpi claritatis ſue. Si eni habuerimus ſilitudinez dei i aīabꝰ nr̄is:ī futuro non habebimꝰ illā ſilitudinē i aīabꝰ tm̄:ſꝫ etiā in corpib⁹.qꝛ vt dicit apoſtolus. Similes erimus xp̄o.

℃ De.24.dominica poſt penthecoſten. Rubrica

In vigeſima q̄rta dn̄ica ſil'r agitur de vocatione ꝛ cōuerſione iudeoꝝ. Unde incipit i qbuſdam eccleſijs euāgeliū Matthei.9.ca. Loquēte iheſu ad turbas:Ecce pnceps archiſynagogꝰ venit ad eū ꝛ dixit ei. Filia mea defuncta eſt:ſed veni ꝛ i pone manū tuā ſuper eā ꝛ viuet. Dū aūt iret poſt eum:ecce mulier emoroiſſa dicebat ſi tetigero fimbriā veſtimēti eiꝰ ſalua ero.ꝛ ſanata eſt a dn̄o. poſtea ſuſcitauit dn̄s filiam archiſynagogi. Allegorice archiſynagogus iſte ſignificat Moyſē vel aliquē de pphetis vel ēt aplis:q rogauit dn̄m p ſynagoga.ꝛ dn̄s vadit vt ſanet eā: qꝛ non ceſſat corrigere:vt ſanet ipſos iudeos p varias tribulationes ꝛ ſeruitutes:ſed eoꝝ ſanitas fiet in fine mūdi. Mulier vo patiēs fluxū ſāguis eſt gētilitas q̄ dixit. Si tetigero fimbriā veſtimēti eiꝰ ideſt ſi minima pcepta ſeruauero ſalua ero. Per fluxū ſanguis pctm̄ intelligitur. Poſtea vero ſaluabiẗ ſynagoga qd̄ ſignificaẗ per filiā Jairi poſtmodū ſuſcitatā. Itē per Jairi q itpretatur illuminās ſiue illuminatus:itelliguntẗ plati. platus.n. illuminatus a dn̄o alios illuminat.ꝛ talis debet orare p ſubditis ſuis ſic iſte p filia ſua.ſicut ēt orat apl'ſ i epiſtola huiꝰ dn̄ice:q̄ eſt ad coloceū.i.ca. Nō ceſſamus iquit fratres orantes p vobis. In qbuſdam tn̄ eccleſijs dr̄ hac die euangelium. Cū videretis abhominatōem. Matt.24.c. Et attēde ꝙ hec dn̄ica ppriū cantuale non habet offm̄:qꝛ.n. vexabitur eccleſia perſecutionibꝰ antixp̄i:ideo ſua cōtinet organa. vel iō qꝛ pcedens offm̄ huic euāgelio rectiſſime coaptatur. vl' qꝛ hec dn̄ica ſepiꝰ ſuperabūdat:iccirco pprio vacat offō.

℃ De.25.dn̄ica poſt penthecoſten. Rubrica.

In vigeſima quīta dominica agitur de illuminatione iudeoꝝ. vnde dr̄ i quibuſdam eccleſijs in epiſtola que eſt de hieremia.23.capitulo. Ecce dies veniunt dicit dominus ꝛ ſuſcitabo dauid germē iuſtum ꝛc̄.ꝛ poſt ſeqtur. In diebus illis ſaluabitur iuda.ꝛ poſt nō dicemus ampliꝰ. Uiuit dn̄s:q eduxit filios iſrl' de terra aqlonis.ꝛ d̄ cūctis terris ī qbꝰ piecceram eos.ī qbus verbis pcedens cantuale officiū ↄcordat. Nā ī itroitu dic̄. Dn̄s ego cogito ꝛc̄. dr̄ ꝛ reducā captiuitatē veſtrā de cūctis locis. Soluti ḡ illi q nunc tenenẗ i captiuitate.in graduali. Liberaſti nos. gratiaꝝ referūt actōez. In offerēda. De profūdis. adhuc porrigunt orationē qui ſue petitionis.ī poſtcōione. Amen dico:recipiūt ſanctificatōez. Euangeliū vo eſt de refectōe quam fecit ioſeph fratribus ſuis qn̄ recepit eos ad conuiuiū. Uidēs ihs qꝛ multitudo maxia venit ad eū ꝛc̄. Qui qꝫ panes ſunt ſpūalis itelligētia qnqꝫ libroꝝ moyſi quos modo habēt nec eis pn̄t ſatiari: qꝛ eos frangēdo per ſpūalem itelligētiā nō manducāt:ſed tunc eos dn̄s ſaturabit. Duo vero piſces ſunt pſalmus ꝛ euangeliū. Tūc eni reficiet eos dn̄s itelligētia legis ꝛ pſalmoꝝ ꝛ euāgelij. In quibuſdam tamen eccleſijs dr̄ euangelium. Cū ſubleuaſſet iheſus oculos. Jo.6.c. ℃ Rurſus i hac vltima dn̄ica ceteras cōcludente recte ponitur officium qd̄ ad vtrūqꝫ dn̄i ptinere poſſit aduētū:vt dcm̄ hieremie pphetieū. Ecce dies veniūt ꝛ ſuſcitabo ꝛc̄. Ecce pmꝰ aduētꝰ. In diebꝰ ill' ſalbiẗ iuda. Ecce ſecūdus. Sꝫ i euāgelio recte legiẗ de qnqꝫ panibꝰ:qꝛ poſt qnqꝫ milia ānoꝝ datꝰ ē nob i pmo aduētu panis angeloꝝ. Ab hinc etiā qnqꝫ dn̄ice ↄputanẗ vſqꝫ ad illum diē in quo panis ortus in pſepio pdicabitur. Quidā tamē hanc epl'am ꝛ hoc euāgeliū ponūt cum offō trinitatis. Infra hebdomadā vero fit ſicut in ceteris feriatis. ꝛ congrue circa feſtum beati Andree hoc euangelium legitur quoniam in eo de ipſo mentio cōtinetur. Quedam eccleſie faciunt in hac dn̄ica feſtum de trinitate. alie vo i octaua penthe. vbi de hoc dictum eſt.

Illud poſtremo notandū eſt ꝙ nocturnales lectōes a pma dn̄ica poſt penthe. vſqꝫ ad aduentū dn̄i:quidā non iſubriliter referunt ad illā tpis ſeriem:que fuit a dauid vſqꝫ ad aduētū dn̄i. Sꝫ ꝛ ad illā ↄgrue referri poſſunt que a pmitiua cepit eccleſia. ſicut eni i Sauli ſucceſſit dauid vnde pmo legiẗ de pmis libris Regū. ſic demonum cultui cultꝰ vnius dei.ꝛ ſicut regnū dauid per Roboā ꝛ Jeroboā i ſciſſuras diuidiẗ:vt legitur in libris ſequētibꝰ: ſic eccleſiā ſcindit hereticoꝝ inſania. ℃ Deīde ſequūẗ libri ſalomonis qꝛ poſt pugnas hereticoꝝ claruerunt i eccleſia ſanctoꝝ doctorum igenia. Poſtmodū ſeqtur liber Job vbi agitur de perſecutionibus ꝛ cōſolationibus eiꝰ: qꝛ quantumuis i pace floreat eccleſia:tētatiōes tamē nō deſunt ſpūalium aduerſarioꝝ quorū quāto eſt occultior pugna tāto difficilior eſt. ſed glorioſior erit acqſita victoria. ℃ Rurſus illud quoqꝫ adyciēdū eſt ꝙ ſingulos menſes pteritis poſſumꝰ adaptare tpibus. Nam per ianuariū in quo nouus annus ichoaẗ tempus a diluuio itelligitur: vbi mūdus renouaẗ. Per februarium in quo alleluia deponitur:illud tempus innuitur in quo vniuerſitas linguarum confunditur. Per martiū in quo quadrageſima ſepius celebratur:illud tempus accipiẗ in quo dei populus in egypto affligitur. Per aprilem vbi paſcha celebratur vel obſeruaẗ: illud tempus oſtenditur in quo populus a pharaone liberatur. Per maiū in quo de penthe. ſolēnigatur:illud tempus recolitur in quo populus ī terra pmiſſionis gratulabaẗ. Juniꝰ ꝛ Juliꝰ in qbus hiſtoria regū legitur regnū ſaulis ꝛ dauid cōmemorant. Auguſtus i quo liber ſapientie recitaẗ regnū ſapientis ſalomonis inſinuat. Reliqui quattuor mēſes regna pncipalia notāt. babylonicū qd̄ eſt in oriēte. perſarū qd̄ eſt in meridie. grecorū qd̄ eſt in aqlone. romanorum qd̄ eſt in occidente. Igitur hiſtoria Job que legiẗ i ſeptēbri per duas hebdomadas regnū expmit orientis. Unde ibi dr̄. Erat vir ille magnꝰ iter oēs orientales.ꝛ legitur p duas hebdomadas:quia regnum illud durauit per duas annuales hebdomadas. ideſt per bis ſeptingentos annos. Tot eni anni inueniuntur a tēpore Nini a quo regnū babylōie icepit vſqꝫ ad Cyrum regem pſarū i quo defecit. In reliqua pte ſeptēbris regnū perſaꝝ iuuitur. quocirca due hiſtorie leguntẗ. eo ꝙ nūc de perſis nūc de medis reges aſſumebanẗ. Hiſtoria machabeoꝝ que legiẗ i octobri grecoꝝ ſignificat regnū ſub qbꝰ machabei fuerūt afflicti. Per nouembrē ꝛ decēbrem in qbus pphete leguntẗ regnū romanoꝝ in quo xp̄i religio viget accipiẗ. pphetie maxime de xp̄o loquunẗ cuius natiuitas eſt i fine āni ſic regnū romāoꝝ i fine mūdi.

℃ Explicit liber ſextus.

¶ Incipit ſeptimus de ſãctorũ feſtiuitatibus. Rubrica.

POſtq̃ȝ ď diuinis officijs
in genere atq̃ȝ dñicis ⁊ ď
feſtiuitatibꝰ ad dñm ꝑti
nentibꝰ i ſpe ꝑmiſimus:
vtile eſt vt de officijs fe/
ſtiuitatuȝ ſcõꝝ aliqua ĩ
hac ſeptima ꝑte ſubijci/
amus. Sane eccleſia ſã/
ctoꝝ feſta multis ď cau
ſis celebrat. Primo vt
eius vicẽ rependamus q̃ꝛ
ipſi iam celebrant feſtũ
de nobis qñ gaudiũ eſt
in celo angelis dei ⁊ aĩa/
bus ſanctis ſuꝑ vno peccatore penitentiã agente. i. diſt. q̃ꝛ
tua. Scđo q̃ꝛ eos honorando rẽ noſtrã agimus. nam eorũ
feſtiuitas noſtra eſt. vnde apl's. Omnia noſtra ſunt: nos
ãt xp̄i. charitas eni oĩa cõia facit. Tertio vt habeamꝰ eos
ĩterceſſores ꝓ nobis. vnde legitur i tertio Regũ. i. cap. q̄
berſabee que ĩterpretat̃ puteꝰ ſatietatis. i. eccleſia trium
phans ĩpetrauit filio ſuo regnũ. Quarto vt eos imitemur.
per eoꝝ eni exempla ad eoꝝ imitatõem ꝓuocamur. Qui
to ꝓpter augmentuȝ noſtre ſecuritatis ⁊ ſpei ſubleuatio
nem. ſi eni hoĩes mortales nobis ſiles potuerũt ita ꝑ ſua
merita ſublimari: ⁊ nos ſilr̄ poterimꝰ: qñ manus dñi nõ
eſt abbreuiata. Sexto ꝓpter honorem diuine maieſtatis
quã illos honorãdo ĩ eis honoramus: ⁊ mirabilẽ ꝑdicamꝰ
q̄ ipſos ſanctificauit. Septimo vt viſa eoꝝ pulchritudine
⁊ munditia cõfundat̃ hõ de peccatis ſuis: ⁊ terrena cõtem
nat: ſicut ⁊ ipſi fecerũt. Octaua ⁊ ꝑncipalis cauſa eſt quia
ſanctoꝝ dies ⁊ anniuerſaria i eorũ honore nobis ad mẽo
riam reducit̃ ꝓpter noſtrã vtilitatẽ: qñ in eis honoramꝰ
deum. Ipſi nanq̃ȝ cum ſint ꝑfecte beati orationibꝰ noſtrl
non indigent q̃ꝛ oĩa eis ad votũ ſuccedunt. ĩmo iniuriaȝ fa
cit martyri q̄ ꝓ martyre orat: extra de cele. miſ. cum mar
the. §. pe. Jo. etiam daȝ. in li. 4. c. 7. ponit alias rõnes q̄re
ſancti ⁊ pariter eoꝝ corꝑa ſiue reliq̄e debeãt honorari. q̄/
ruȝ quedã ſumunt̃ quãtũ ad eoꝝ dignitatẽ: ⁊ quedã q̄tũ
ad corpoꝝ ipſoꝝ ꝑcioſitatẽ. Dignitas quadruplex eſt: qñ
ſũt amici di. filij dei. heredes dei. ⁊ duces noſtri. De ꝑmo
Jo. iȝ. Jaȝ non dico vos ſeruos ⁊c̃. De ſcđo Jo. i. Dedit eis
poteſtatẽ filios dei fieri. De tertio Ro. 8. Si ãt filij ⁊ he/
redes. De quarto ita dicit. Si q̄s multũ laborat ducẽ iue
nire q̄ eũ alicui regi mortali adducat: ⁊ ꝓ eo ad ip̄m v̄buȝ
faciat: quãto magis duces generis humani q̄ ꝓ nobis ad
deũ ĩterpellatões faciũt honorãdi ſunt: tẽpla illis erigen
do ⁊ eoꝝ memoriã venerãdo. Quãtũ v̄o ad corpoꝝ eorũ
ꝑcioſitatẽ manifeſtandã: ponit ẽt idẽ q̄tuor rõnes. nam
ipſa ſcõꝝ corꝑa fuerũt ꝓmptuaria dei: templũ xp̄i: alaba/
ſtrum ſp̄ualis vnguẽti: fontes diuini. ⁊ Auguſtinus addit
q̄ntum. ſ. organum ſp̄us ſci. Circa ꝑmuȝ dicit. Hi eni ſunt
ꝓmptuaria dei. cenacula ſp̄us ſci. De ſcđo dicit. Quoniaȝ
per itellectũ in corꝑibꝰ eoꝝ habitauit deꝰ. vnde apl's. Ne
ſcitis qñ corꝑa veſtra ⁊c̃. deꝰ aũt ſp̄us eſt. Honorãda ergo
ſunt aĩata dei tẽpla. Hõ q̄dem delectat̃ in edificatõe mu
rorũ: deꝰ vero ĩ cõuerſione ſanctoꝝ. vnde ps. Domine di/
lexi decorẽ domꝰ tue. decorẽ. ſ. quẽ preſtat diuerſitas non
marmoꝝ ſȝ grãꝝ. Circa tertiũ dicit. Si eni ex rupe aqua
manauit i heremo ⁊ ex maxilla aſini ſanſoni ſitienti: neq̃/
q̃ȝ ĩcredibile eſt ex martyꝝ reliquijs vnguẽtũ bene olens
emanare ſitientibꝰ dei ⁊ ſanctoꝝ virtutem. Circa q̄rtum
dicit. Iſti eni viuentes ĩ veritate cũ libera ꝑſentia deo aſſi
ſtunt: ⁊ fontes nobis ſalutares dñator xp̄s ſanctoꝝ ſuorũ
ꝑbuit: reliq̄as multiformia beneficia irrigãtes. Circa q̄n/
tum dicit Auguſtinꝰ in libro de ciui. dei. Nõ ſunt cõtẽnen
da ſed plurimũ venerãda ſanctorũ corꝑa q̄bus dñs adhuc
viuerent: ſp̄us ſcũs quaſi q̄buſdam organis ad oẽ bonum
vſus eſt. Unde apl's. An experimentũ q̄ritis eiꝰ q̄ in me lo
q̄tur xp̄s. Itẽ ambroſius ĩ Examerõ. Hoc eſt ꝑcioſiſſimũ
q̄ homo diuine vocis fit organũ ⁊ corꝑalibꝰ labijs celeſte
exꝓmit oraculũ. Eſt aũt q̄druplex dñia ſãctoꝝ noui teſta
menti quos ꝑ anni circulũ colimus. ſunt eniȝ apl'i marty/
res: cõfeſſores ⁊ v̄gines. ⁊ hi ſm̄ Rabanũ per q̄tuor mun
di ꝑtes ſignificant̃. per oriẽtẽ apl'i. per meridiẽ martyres
per aq̄lonẽ cõfeſſores. per occidentẽ virgines. Licet autẽ
feſtiuitates ſanctoꝝ celebrande ſint: ⁊ in eorũ memoriaȝ
altaria cõſtruenda: nulli tamẽ eorũ vel etiã angelis: ſed ſo
li deo ſacrificare debemus. Nemo eniȝ antiſtitum i locis
ſanctoꝝ corporũ aſſiſtens altari aliquando dixit. Offeri
mus tibi petre ⁊ paule aut Cypriane: ſed qđ offertur: deo
q̄ ſanctos coronauit: offertur: apud eorũ memorias quos
coronauit: vt ex ipſorũ locoꝝ amore maior affectus aſſur
gat ad augẽdũ charitatẽ i ill'q̊s imitari poſſumꝰ. ⁊ i illuȝ
q̊ adiuuari poſſumꝰ. Nec. n. ipſi ſci vel ãgeli exhiberi ſibi
volũt qđ vni đo ꝑ latriã ď beri norũt. vñ paulꝰ ⁊ barnabas
cũ q̄dã miraculis ꝑ eos factis ꝯmoti: ipſis tanq̃ȝ dijs imo
lari voluiſſent: cõſciſſis veſtibꝰ cõfitentes ſe hoĩes morta/
les ⁊ nõ deos eſſe hoc fieri vetuerunt. Et ſicut ĩ Apo. legit̃
angelus iohãnẽ ip̄m in viſione adorare volentẽ ꝓhibuit
dicens. Uide ne feceris. frater eni tuus ⁊ cõſeruus fratrũ
tuoꝝ ſum. deũ adora. Jam eni xp̄s erat ſuper angelos ex/
altatus. Antea v̄o leguntur angeli adorati: vt dictum eſt ĩ
quarta ꝑte ſub q̄rta particula canonis ſuper v̄bo ſeruitutl
Et mardocheus naaman noluit adorare: qñ ille diuinaȝ
ſibi voluit adorationẽ ĩpendi. Honorãdi ſunt ergo ſancti
ꝓpter imitatõem: nõ adorandi ꝓpter religionẽ. honoran
di ſunt charitate: nõ ſeruitute: vt dcm̄ eſt ſuper dcõ verbo
ſeruitutis. Tribus ergo de cauſis ſanctos rogamꝰ: ꝓut di
ctum eſt in ꝑcedenti parte ſub ti. ď rogatõibꝰ. ¶ Et nota
q̄ ſtãdo ſanctos rogare debemus: vt dcm̄ eſt in ꝓhemio
q̄nte partis vbi de rñſorio agit̃. Porro dierũ alij ſunt ꝓfe
ſti. alij feſtiui ſiue ſolẽnes. ꝓfeſti ſunt q̄ nulla ſpeciali cele
britate ĩſigniti ſunt quaſi procul a feſto. ¶ Et nota q̄ he
brei aliter denominant dies ſeptimane. ⁊ aliter gẽtiles ⁊
eoruȝ ꝑſbyteri. ⁊ aliter xp̄iani. hebrei denoĩant oẽs alios
dies a ſabbato q̄ apud oẽs ꝑcipuus habet̃. vnde diẽ ſequẽ
tem poſt ſabbatũ vocant ꝑmã ſabbati. aliã ſcđam ſabbati
⁊ ſic de reliq̄s. ſeptimam v̄o diẽ vocant ſimpliciter ſabba
tum ⁊ q̃nq̃ȝ ſabbatũ ſabbatorũ. Sextã feriã vocant para/
ſcephe a para qđ eſt pre ⁊ ſcephẽ qđ eſt ſtructio quaſi pre
ſtructio ſeu ꝑparatio: q̃ꝛ tunc iudei ꝑparãt cibaria ad opꝰ
ſabbati iuxta quod eis ꝑceptũ fuerat de manna. ſcȝ ſexta
die colligentis ex eo duplũ. qñ in ſabbato nõn licebat eis
cibos ꝑparare ſicut nec mãna colligere. Nos vero hoc no/
men qđ eſt cõmune cuilibet ſexte ferie appropriamus illi
ſexte ferie que eſt proxima ante paſcha. ꝓ eo q̄ tunc ꝑpara
tus eſt cibus ſiue manna: quo ⁊ militans eccleſia modo: ⁊
triumphans i futura requie perfruet̃. ¶ Et nota q̄ para
ſceue eſt nomẽ grecũ. ſed iudei ꝓpter varias captiuitates
ĩter grecos diſperſi quedã vocabula a grecis ſumpſerunt
vt paſceue ⁊ ſynagoga ⁊ alia quedã. Gentiles autẽ taȝ vul
gus q̃ȝ philoſophi denoĩant dies a planetis. Unde ſȝ eos
ꝑma dies dr̃ dies ſolis. ſecũda dies lune ⁊c̃. q̄ nomina ſacra
ſcriptura nõ recipit: licȝ hodie vulgari vſu teneant̃. de h̄
dicet̃ in ꝑte octaua vbi aget̃ de ſeptimana. Nempe vul
gus ideo ſic eos denoĩabat q̃ꝛ ſolem: lunaȝ: martẽ: ⁊ alios
planetas a q̄bus dies denominabant deos eſſe credebãt.
Philoſophi vero ideo q̃ꝛ hec ſunt noĩa planetarũ: ex quo
rum motibꝰ ⁊ naturis oĩa ſui vegetatõem ſm̄ illos trahũt

Chriſtiani vero duos dies tanq̄ ꝓprijs deſignant nomi/
nibus. Nam ſabbatū ſimpliciter ſabbatū vocant: ꝓpter
auctoritatem hebraici ſermonis: ⁊ ſequētē diē dñicā vo
cant ꝓpter ſui p̄matum de quo iam dicet̄. Vel quia ſic in
Apoca. vocat̄ vbi dr̄. Johannes dñica die poſt miſſarum
ſolennia deſcendit ī defoſſum ſepulture ſue locū. Poſſet
etiam dies dñica p̄ma feria appellari. diem vero poſt dñi
cam ſequētē appellabant ſcdām feriam. aliā tertiā feriā
⁊ ſic de alijs diebus vſq; in ſabbatū. Interpretatur enim
feria quaſi dies ſolēnis a feriendo dicta. vnde p̄ma dies
ſeptimane ſolennis eſt. Vocant̄ ergo ferie a feriendo: q2
toto tempore a vitijs feriare. i. vacare debemus: nō ꝙ ſit
a neceſſarijs vite operibꝰ feriandū. Vel dicit̄ a fando. i. lo
quendo: quoniam ſicut legit̄ in Geñ. Dñs dixit ⁊ fcā ſunt
Siqdem beatꝰ Silueſter nolens imitari iudeos q dicūt
p̄ma ſabbati. ſecūda ſabbati. nec gentiles q dicunt dies ſo
lis dies lune ⁊c. adiuenit hoc nomen feria. In fine tamen
ſeptimane ſeruauit ſabbatū ꝓpter p̄miſſam rōnē. vel ꝓ
pter figuram q2 ſabbatū iterpretat̄ regēs: q2 tunc dñs re
quieuit ab oī ope quod patrauerat. vnde ⁊ nos per totā
hebdomadā. i. per totū tempꝰ vite noſtre qḋ percurritur
per ſpacium ſeptē dieꝝ: debemꝰ laborare ⁊ niti ſūmo co
namine vt ad regem ⁊ beatitudinē ꝑueniamus. ¶ Dies
ergo tripl'r denoīat. p̄mo ſm ſe: vt dies lune: dies martis
⁊c. ſecūdo iuxta vſum eccleſie: vt p̄ma feria: ſcda feria ⁊c.
tertio ſm menſes: ⁊ hoc tripl'r. p̄mo modo kal'. pridie kal'.
3. kal'. Secūdo modo idus. p̄die idus. tertio idus. Tertio
m̄ō nonas. p̄die nonas. tertio nonas. Dñica vō dies p̄ma/
tum obtinet: ⁊ maior eſt īter alios dies: q2 xp̄s annūciatꝰ
fuit ⁊ reſurrexit: ⁊ in apoſtolos ſpūm ſanctū miſit: ⁊ deus
mundū. i. celū ⁊ terrā in illa fecit. ⁊ in eadē quoq; die vt
dr̄ mūdus diſſoluet̄. Dr̄ āt dñica ꝓpter gaudiū dñice re/
ſurrectionis qḋ ī eo celebramus. Licet aūt quedā dñice
oībꝰ alijs ſunt ſuperiores. vz. paſche ⁊ pēthe. ⁊ hoc ꝓpter
reſurrectōē ⁊ ſpūs ſancti miſſionē: tamē ⁊ qnq; alie p̄nci
pales dñr ⁊ ſolēnes in qbus officia mutant̄. ſ. dñica p̄ma
de aduētu. dñica in octauis paſche. dñica ī octauis pēth.
dñica qua cantat̄. Letare hieruſalem. ⁊ dñica in ramis
palmaꝝ. Addunt etiam qdam ſextam ſcz. qua cantatur.
Inuocauit me. q̄daz ēt alie dñice dñr p̄uilegiate qbꝰ. vz.
hiſtorie ſunt appropriate. ¶ Et nota ꝙ ſunt qdaz dies p̄/
uilegiati in tempore quadrageſime. vz. quattuor quarte
ferie. ſcz quarta feria in capite ieiuniorū: quarta feria ſe
quentis hebdomade: ⁊ q̄rta feria poſt letare hieruſalem:
⁊ quarta feria ante cenā dñi. Itē q̄ttuor ſabbata. vz. ſab/
batum p̄oris hebdomade quādo ordīes celebrātur: ⁊ ſab
batum q̄rte: ⁊ ſabbatū qnte: ⁊ ſabbatū in vigilia paſche.
Itē tres dies dñice. ſ. Inuocauit me. ⁊ Letare ierl'z. ⁊ dñi
ca in ramis palmaꝝ. Itē vna qnta feria. ſ. cene dñi. Item
vna ſexta feria. ſcz paraſceue. Item tota vna ſeptimana.
ſcz vltima que maior dr̄ ꝓut ſub dñica de ramis palmaꝝ
dcm̄ eſt: de qbus p̄uilegijs ī ſuis locis dictū ē. ¶ Et nota
ꝙ paſcha ⁊ penthe. ſunt hebdomadarie feſtiuitates: vt di
ctum eſt ī ſexta parte ſub ti. de ſeptē diebus poſt paſcha ⁊
ſub penthe. Incipit aūt dies naturalis ſz egyptios ab oc
caſu ſolis ſiue ī p̄ncipio noctis: ⁊ durat vſq; ad veſperā ſe
quentis diei. iuxta illud. Et factū eſt veſpere ⁊ mane dies
vnus. ſm perſas ⁊ grecos ⁊ ſm cōmunē vulgi vſum īcipit
mane ab ortu ſolis. ſm romanos a media nocte. ſm athe
nienſes ⁊ ſm arabes ⁊ aſtronomicos a ſexta diei hora. q̊s
oēs varie imitamur: qm̄ ad celebratōēm diuinoꝝ officio
rum īcipit dies ī veſperis. Iuxta illud. A veſpere ī veſperā
celebretis ſabbata veſtra: ex̄ de ferijs. ca. i. quo ad treuge
obſeruatōē ī ortu ſolis: extra de treu. ⁊ pa. c. i. ff. de iudi.
l. more. quo ad cōtractꝰ īcipit dies ⁊ finit ī media nocte. q̊
ad eſum carnium poſt cenā vſq; ad dilūculū: de conſe. di.
3. de eſu. quo ad iudiciū īcipit mane ⁊ terminat̄ ſero in fi/
ne diei ante noctis tenebras. de offi. dele. cōſuluit. ⁊ ī auē.
de iudi. §. ſedebūt. Cōputatio autē egyptioꝝ vera videtur
cum cōtineat ortū ⁊ occaſū ſignorum. Poteſt tamen dici
ꝙ ſm eccleſiam īcipit media nocte: q2 tunc verus ſol. ſcz
xp̄s ortus eſt. iuxta illud. Dum mediū ſilentiū ⁊c. vel ve
rius in veſperis: vt p̄miſſum eſt. q2 nox p̄ceſſit. dies autē
appropinquauit. Licet autē nālīter dice p̄cedant noctes:
tamē in nocte paſchali fit ecōuerſo: vt dcm̄ eſt ī ſexta par
te ſub ti. de ſabbato ſancto. Solennes vō ſeu feſtiui dies
ī qbus a quolibet opere ſeruili ī honorem dei ⁊ ſanctoꝝ
abſtinēdū eſt ⁊ diuinis laudibus īſiſtendū. ¶ Et notandū
eſt ꝙ ſolennitas eſt cōiter īſtituta celebritas ꝓ aliq̄ p̄ro/
gatiua. Et dr̄ a ſolon qḋ eſt cōe vel a ſolito. i. firmo atque
ſolido: q2 ob religionē mutari non debet. vel dr̄ ſolenni/
tas ex eo ꝙ fieri ſolet ī anno. Celebritas vō vocatur: q2 ibi
non terrena ſed ſolū celeſtia agunt̄. ¶ Solēnitas āt alia
eſt feſtiuitatū. alia ſtationū. alia letaniarū. alia ieiunioꝝ
de quaꝝ ſingulis videamus. Solēnitas feſtiuitatū que ē
mors ſanctoꝝ pluribus noībus deſignat̄. Vocat̄ eniz fe/
ſtiuitas. feſtū. celebritas. natiuitas. natalis vel natale: ſiue
nataliciū. trāſitus ſeu exitus. obitus. paſſio. aſſumptio. de
poſitio ⁊ obdormitio. Feſtiuitas dcā ē a feſtis diebus q̄ſi
feſtiditas eo ꝙ in eis ſola diuina res agit̄. qbus contrarij
ſūt feſti ī qbꝰ ius fat̄. Dr̄ ā̊q; feſtiuitas quaſi ſci natiuitas.
Natiuitas ꝓprie dr̄ feſtū illius natiuitatis que eſt ī carne
⁊ in mundo: ⁊ ſm hoc dr̄ tātū xp̄i natiuitas: ⁊ beate Ma/
rie: ⁊ beati Johānis baptiſte quorū tantū natiuitates ī ec
cleſia celebrant̄. Quare ſci dicant̄ ī morte naſci: iam ſeq̄t
⁊ dicetur vbi de octaua aget̄. De celebritate iam dcm̄ eſt
Natalis vero vel natale vel nataliciū dr̄ migratio ſāctoꝝ
ab hoc ſeculo: q2 tunc naſcunt̄ deo ⁊ ſeculo ad gl'iaz ea na
tiuitate que tēdit ad vitā eternā. Indifferenter tamē iſta
accipiunt̄. Tranſitus dr̄ feſtū de morte ſanctoꝝ quoniā
aīe illoꝝ a corpibꝰ exeuntes per ignota ſibi ⁊ diuerſa loca
tranſeunt. 13. q. 2. tempus. vt per celū aereū ⁊ ethereum ⁊
cryſtallinū vt tandē ꝑueniant ad empyriū. ¶ Et nota
ꝙ maius eſt feſtū tranſitus alicuiꝰ ſci q̄ȝ aliquod aliud. de
illo dicet̄ ſub feſto aſſumptiōis. Obitus dicitur q2 tūc an
geli veniunt obuiam aīe: vt legitur de btō martino. Paſ/
ſio dr̄: q2 tunc maxime corpus patitur: ⁊ etiā aīa quādo ꝑ
violentiā ab inuicem ſeparantur. ⁊ obitus vniuſcuiuſq; pōt
paſſio noīari: q2 ſine amaritudine ⁊ ſine violentia q̄dam
nulla aīa de corpore tolletur. Aſſumptio ꝓprie dr̄ tranſitꝰ
beate Marie. Depoſitio ꝓprie dr̄ depoſitio bti Johānis
euange. q vt premiſſum eſt locū ſepulture viuus intrauit:
⁊ ita ſeipſum depoſuit. Obdormitio vero dr̄ mors ſcōrū
quaſi quies. nam ſicut qs poſt ſomnū īteger ⁊ validior fit:
ſic ſancti ſine difficultate reſurgunt in corpibus glorifica
tis: quaſi a ſomno euigilantes. Vn̄ dñs ō Laçaro mortuo
dixit. Laçarus amicus noſter dormit. 13. q. 2. tempus. vn̄
apl's. Nolumus vos ignorare ō dormiētibus ⁊c. ¶ Seq̄t
de ſtationibus videre. Statio autē ſm Iſidorū eſt obſer/
uatio ſtatutoꝝ dieꝝ vel tempoꝝ. Dierū vt quarte ⁊ ſexte
ferie ieiunium ex veteri lege p̄ceptū: de qua ſtatione ī euā
gelio. Ieiuno bis in ſabbato. i. ī quarta ⁊ ſexta ſabbati. Tē
porum. ſ. que legalibus ⁊ ꝓpheticis inſtitutionibus deter
minatis temporibus ſtatuta ſunt. vt ieiunium menſis q̄r
ti qnti ſeptimi ⁊ decimi: vel ſicut in euāgelio dr̄. Dies ille
ī qbus oblatus eſt ſponſus. Statio quoq; vocat̄ ꝓceſſio
ad aliquā eccleſiā ad exoluendū ibi gr̄as deo facta. Et dr̄
ſtatio: q2 tunc ſtantes orare ⁊ deo gr̄as perſoluere non fle
xis genubꝰ debemus tunc: nec ieiunamus tunc: nec in eis
ſupplicatōis voces fiūt. que omnia cum veſtibus humili

tatis in letanijs fiunt. Uidentur autē ſtationes a veteri
lege initiū habuiſſe: quoniā tunc populus iudeoꝝ ⁊ etiā multi
gentiles cōueniebant in magnis ſolēnitatibus. ſ. in paſcha
⁊ penthecoſte: vt ibi orarent ī templo ⁊ deo gratias pſol-
uerent ⁊ offerrent: quod adhuc obſeruat eccleſia: preſertim
in italia vbi ī hebdomadibus paſche ⁊ penth. populus de
oppidis ⁊ villis adiacētibus ciuitatibus conuenit ad eccleſiā
epiſcopalem. Alie ſtationes a romanis habuerunt initiū
g eas maxime frequētant: g eū ītercesſionibus ſcōꝝ quo
rum ſuffragia īplorabant pericula euaſiſſent. cum pceſſio
ne veniebant ad eccleſiam illius ſancti cuius patrocinio
fuerant liberati: laudes deo cū grāꝝ actionibus perſol-
uentes. Iſidorus dicit .l. 6. ethymo. ꝙ ſtatio ex militari ex
emplo nomē accepit: pro eo ꝙ nulla leticia caſtris obueni
ente ſtatiōem eō triſtatio militū reſcidit. Sūt autē due
ſpēs ſtationū. alie nāqꝫ ſunt gnāles. alie particulares. Ge
nerales ſunt que in pdictis duabus ſeptimanis ad matricē
eccleſiam fiunt. Particulares ſunt q̄ in diuerſis eccleſijs
fiunt p pdicta cā. Fiunt etiā quādoqꝫ obſeruationis cau-
ſa: nulla alia cauſa intercedente: vt enim in feſto alicuius ſcī
ad eius eccleſiam vadit pceſſio a maiori eccleſia. Fiunt
etiam cū in diuerſis feſtis diebus ad diuerſa altaria cū pro
ceſſione ob ſanctoꝝ venerationem venimus. Inſtitutio g
ſtatōnū ex pdictis liquet: hoc tamen addito: quoniam ſic
romani p vitandis ſuis periculis ſtatuerunt ſuas ſtatōes
in vrbe: ſic ⁊ alij in ſuis ciuitatibus ob cās ſimiles ſtationes
īſtituerunt. In diebus aūt ſtationū voces ſeu contica leti
tie cantant. vz. reſpōſoria vel antiphone vel aliqd huiuſ
modi. Quāqꝫ etiā tunc miſſa celebratur in eccleſia ad quā
vadunt: ⁊ quāqꝫ non: ſꝫ poſt ſtatiōem orōne finita redeunt
¶ Et nota ꝙ populus pmo conuenit ī aliqua eccleſia vi-
cina illi ī qua debet eſſe ſtatio: vt dcm̄ eſt in quarta parte
ſub ti. de orōne. Nēpe btūs Grego. q ſtatōes ī vrbe ordia
uit. 20. omel. euangelij diuerſo tempore in illis dicendas
declarauit. alias vero ſtomacho laceſcente alijs pnunciā
das commiſit. De ſolēnitate letaniaꝝ ī .6. parte ſub ti. de
rogatōibus dcm̄ eſt. ¶ Nota tamē ꝙ ſtatōes fiunt pp̄ter
preterita pericula. Letanie vero que rogatōes vel ſuppli
catōes īterpretant fiunt pro periculis euitandis vt pmiſſū
eſt. De ſolēnitate ieiuniorū: ⁊ de vigilijs ſanctoꝝ dcm̄ ē
in ſexta parte ſub q̄rta feria q̄rte dnīce de aduentu. Hoc
et nota ꝙ natale dnī feſtū eſt patris: qꝛ per eum filius inno
tuit mūdo. In hoc eni apparuit charitas dei quod nobis
dedit filium ſuū: ſicut dicit btūs Johānes. Feſtū tamen
patris feſtū eſt filij ⁊ ſpūs ſancti. In hoc eni ꝙ dr̄ verbum
ītelligitur pr̄ verbi. ⁊ etiā alia rōne: qꝛ. ſ. filius patrem mani
feſtauit mundo. Paſcha vero eſt feſtū filij: qꝛ tunc xp̄s a
mortuis reſurrexit ⁊ verus deus apparuit. ¶ Et nota ꝙ ſo-
lennitas paſche anthonomatice dr̄ ſolēnitas ſolēnitatū
ſicut dr̄ ſancta ſanctoꝝ: ⁊ cantica canticoꝝ: eo ꝙ alia ſcā ⁊
alia cantica excedunt. Inde eē ꝙ oēs dies dominicos reci
procamus. i. oēs dies dnīce ſunt octaue huius feſti. Dr̄ etiā
feſtiuitas feſtiuitatū: tum qꝛ pma eſt oīum feſtiuitatū: tū
qꝛ oēs hac dnīca cōicare debēt. In gbuſdam tamen locis
q̄libet magnū feſtū paſcha vocat quaſi trāſitus: qꝛ de vi
tijs ad virtutes tranſire debemus. Penthe. eſt feſtū ſpūs
ſancti. ⁊ q̄libet iſtaꝝ ſolēnitatū eſt ſolēnitas totius trinita
tis: qm̄ īdiuiſa ſunt opera trinitatis. de conſe. di. 3. ca. fi. licꝫ
vt pmiſſum eſt quelibet iſtaꝝ magis vni q̄ꝫ alteri appro-
prietur. Non eſt etiā ignorandū ꝙ populus iſraeliticus
tres pncipaliter celebrabat ſolēnitates. Primū erat dies
phaſe ſiue dies azimoꝝ quod eſt paſcha qꝛ tunc deus eos
liberauit a poteſtate pharaonis: de ſeruitute egypti: ⁊ a p-
cuſſione angeli: linitis poſtibus de ſanguine agni imolati
Non enim fuit domus alicuius egyptij vbi mortui nō iace

rent: niſi domus iudeoꝝ vbi nullus mortuus eſt. Secundū
erat penthe. qꝛ tunc ſuſceperūt legem: vt dcm̄ eſt in ſexta
parte ſub ipſo feſto. Tertiū cenophegia in ſeptēbri quod ex
greco īterpretatur dedicatio ſiue fixio tabernaculorum.
Populus eni iſraeliticus quadraginta annis in taberna-
culis habitauit. in cuius rei memoriam adhuc iudei hoc fe
ſtū celebrant quaſi in tabernaculis degentes. Ceno eni
grece tabernaculum dr̄. Hec feſta que ſeptem diebus p
telabant: pcipua dicebant. ⁊ ſabbatum quod īteruēiebat
dicebatur ſabbatū ſabbatoꝝ. i. ſabbatū ſanctoꝝ. Uerum
⁊ ſuperaddiderunt ⁊ alia feſta ob euentus varios. vt en-
cenia quod celebrabant hebrei ī hyeme. ſ. in octobri. ⁊ voca-
bant enceenia nouā dedicatiōnē templi. Cenon enim gre
ce dr̄ nouū latine. vnde quādocūqꝫ aliquid nouū fuerit
dedicatum encenia vocat. Nā ⁊ ſi qs noua tunica indui
tur enceniare dr̄. Nos aūt duo illoꝝ ſeruamus. ſ. paſcha ⁊
penthe. ſed alia rōne q̄ꝫ illi. Ipſi eni celebrabant paſcha:
qꝛ tunc ab egyptiaca ſeruitute liberati ſunt. nos vero qꝛ tūc
p xp̄m redēpti ſumus. Illi celebrabāt pēt. qꝛ tūc ſuſceperūt
legē. nos vero qꝛ tūc ſpūm ſcūm accepimus. Itē illi ſuſceperūt
legē ī tabulis lapideis ad duriciā cordis notādā extrīſecus
ſcriptā qm̄ vſqꝫ ad ſpūalē littere ītellectum non pertige-
bant. Sed ſpūs ſanctus datus eſt. 72. diſcipulis in corde di
gito dei ſpūalem ītelligentiā eis dictante. Cenophegiam
etiā quodāmodo celebramus in aſcēſione dnī: qꝛ per taber
naculum ītelligimus corpus dnī: in quo ſub humanitate
diuinitas latuit. Iuxta illud pſal. In ſole poſuit taberna cu
lum ſuum. Hoc itaqꝫ tabernaculū xp̄s in mortali carne n
ſigebat: quoniam exultauit vt gygas ad currendā viam
diſcurrens de loco ī locū: vt ſuſceptū myſteriū adimple-
ret: ſed tūc fixit ⁊ ſtabiliuit tabernaculū. ideſt corpus ſuū
cum aſſumptus eſt in celū ſedens ibi ad dexteram dei pa
tris: ⁊ regeſcēs ī patrimonialibus patris bonis. donec po-
net inimicos ſuos ſcabellū pedū ſuoꝝ. Hec itaqꝫ tria fe
ſta recte ī euangelio ſpūaliter celebramus. Nā iuxta pſ.
Chriſtus captiuam duxit captiuitatem: quia ī paſcha reſur-
gens victos ſuos eduxit de lacu in quo nō erat aqua. Aſcē
dit in altum. cum in aſcenſione exaltatus eſt ſup celos ce
lorum ad orientem. Dedit dona hoībus cum in penthe. ef
fudit de ſpū ſancto ſuper omnem carnem. Quarta vero
feria poſt dnīcam de paſſione eſt de encenijs pūt ibi dcm̄
eſt in ſexta parte. Erant quoqꝫ ⁊ alie quattuor ſolennita-
tes non tamen ita ſolennes ſicut pcedentes. videlicet ſab
batum: feſtum clangoris: feſtum propitiationis: ⁊ neome
nia. Siquidem apud hebreos neomenia dicta eſt: qꝛ ſm̄
lunarem curſum menſes ſupputabant. Mene grece lu-
na vocatur: inde neomenia. ideſt noua luna. Apud nos vero
neomenie ſunt kalende. Erant apud hebreos ipſi dies ka
lendarū: ex legali inſtitutione ſolennes. ¶ Sane conſtā
tinus imperator partes tranſmarinas petens inuenit eu
ſebium ceſarieñ. epiſcopum virum ſanctiſſimū cui dixit
Pete a me vnde eccleſia tua ditetur. Ille vero reſpondit
Eccleſia mea ſatis abundat in diuitijs: ſed rogo te vt mit
tas per partes mundi ⁊ nomina ſanctorū ⁊ tempora paſ
ſionum ⁊ ſub quibus ⁊ qualiter ⁊ in quibus locis paſſi ſūt
reſcribas: quod factū eſt. Et refert Euſebius ꝙ quolibꝫ
anni die pluſq̄ꝫ quinqꝫ milium ſanctorum feſta cōcurrūt
excepta die kalendarum ianuarij quo intendebant genti
les epulis ⁊ ſolēnitatibus non ad martyriçandum ſcōs. ⁊
Hieronymus dicit idem in epiſtola que ſuo kalendario
preponitur. vnde Greg. dicit. Totus mundus plenus eſt
ſanctis. ⁊ ſimiliter Haymo dixit de angelis ꝙ ſi quis crea
turas ſpirituales videre poſſet videret eos ebulire in aere
ſicut minimos athomos in ſolis ſplendore. ¶ Et nota ꝙ
nullus aſcribēdus ſeu annumerandus eſt cathalogo ſiue

numero ſanctorum niſi per romanum pontificem: ⁊ niſi facta prius clara fide de illius vita ⁊ miraculis: extra de re. ⁊ ve. ſanc. c. i. extra de teſta. venerabili. Dicitur autem cathalogus vniuerſalis ſermo. a catha quod eſt vniuerſale. ⁊ logos quod eſt ſermo. Et letania ſiue kalēdarium i quibus enumerantur ſcī per romanā eccleſiam approbati dr̄ vniuerſalis ſermo. Ceterū ſm decretum concilij africani: de conſe. di. i. placet. nulla memoria martyrum ꝓbabilr̄ ſiue ſolēniter accipiatur niſi aut vbi corpus martyris aut certe reliq̄e ſunt aut vbi fuit origo habitatōis vel poſſeſſiōis illi⁹. nā altaria que per ſomnia ⁊ inanes quaſi reuelatōes quorū libet hominum vbicū q̄ ſtatuunt̄ oīno reprobant̄. Itē ſtatutū eſt i cōcilio aurelianeū. de cōſe. di. 3. eps. ꝙ eps ſi i īfirmitate nō fuerit impedit⁹ eccleſie cui fuerit primus puta epali. die dnīca deeſſe nō debet. que aūt feſtiuitates celebrāde ſint patet ex cōcilio lugdun̄. de conſe. di. 3. ca. i. extra de fer. ca. fi. i quo ſic ſtatutum eſt. Dies dnī feriādi ſūt a veſpera i veſperā. Itē feſtū natalis dnī: ſancti ſtephani: ſancti Johānis euāge. inocentiū: ſancti ſilueſtri: circūciſionis. teophenie ſiue epiphanie paſcha cū tota ꝓcedēti ⁊ ſequēti⁹ hebdomadib⁹. Rogatōes cum trib⁹ diebus. Aſceſio domini. Penthe. cū duob⁹ dieb⁹ ſequentibus. ſcī Johānis bap. duodecī apoſtoloꝝ. ſcī Laurentij. feſtiuitates beate Marie. oēs dies offici. dedicatio ſācti michael'. dedicatio cuiuſlibet oratorij. feſtum oīum ſanctoꝝ. ſcī martini. Ille feſtiuitates. ſ. lcoꝝ canonicatoꝝ ꝗs ſinguli epi i ſuis eccleſijs cū clero ⁊ populo decreuerint celebrandas. Reliq̄s vero feſtiuitatib⁹ que per annū ſūt nō ſūt populi cogēdi ad celebrādū ſiue feriādū nec ꝓhibēdi. Quot pſalmos. quot rn̄ſoria. quot lectōes: ⁊ q̄re i feſtis dicant̄. dcm̄ eſt i ſexta parte ſub ti. d nocturnis. Quedam autem feſta dr̄ i totū duplicia: quedam ſimplr̄ duplicia. q̄dam ſemiduplicia. Dr̄ quedam duplicia i q̄buſdam eccleſijs ꝓ eo ꝙ rn̄ſoria tam maiora ꝙ̄ breuia: ⁊ verſus a duob⁹ cantantur: ⁊ q2 oia icipienda a duob⁹ icipiunt̄: ⁊ q2 antiphone in matutinis ⁊ veſperis duplicāt̄. dr̄. n. oplete ⁊ añ pſalmū ⁊ poſt. ſicut eſt feſtū natal' dnī. Scī ſtephanis ꝓthomartyris: ſancti Jo. euāge. circūciſio dnī: epiphanie: purificationis: annūciatōis: reſurrectōis: aſcēſionis: pēthe. ſcī Jo. baptiſte: apoſtolorum petri ⁊ pauli: ſcī laurentij: aſſumptōis btē marie v̄gis: natiuitatis eiuſdem: ⁊ dedicatio baſilice. Premiſſa q̄dem ſūt maiora duplicia feſta. Minora autē duplicia feſta ſunt ſcda ⁊ tertia feria iſta octauas reſurrectionis. Itē ſcda ⁊ tertia feria ifra octauas penthe. Commemoratio ſcī pauli apoſtoli: Octaue apoſtoloꝝ Petri ⁊ pauli. ⁊ aſſumptiōis: ⁊ q̄libet feſtum q̄d vnaqueq̄ eccleſia duplex ordinauerit celebrari. Semi duplicia autē feſta ſunt in q̄bus p̄miſſa oino non obſeruant̄: ſed tantum terrium ſextū ⁊ vltimū. Reſpōſoria cātant̄ a duob⁹. nec icipitur a duob⁹. nec duplant̄ antiphone: lȝ verſus ⁊ breuia rn̄ſoria a duobus dicant̄: ⁊ ſūt hec ſemi duplicia feſta ſcōꝝ andree: nicolai: lucie: thome aplī: innocentiū: octaua epiphanie: agnetis: ɔuerſio ſcī pauli: agate: mathie: cathedra ſcī petri: gregorij: auguſtini: hieronymi: ambroſij: philippi ⁊ iacobi: mattei euangeliſte: inuentōis ſancte crucis: reuelationis: ſancti michael' octaua aſcenſionis: Johannis ante portam latinā: barnabe aplī: octaua ſcī Johānis baptiſte: marie magdalene: iacobi apoſtoli: ad vincula petri: octaua ſcī laurētij: bartholomei: decollatio ſcī iohānis bap. octaua natiuitatis beate marie: exaltatio ſancte crucis: matthei: luce: ſymonis ⁊ iude: martini: cecilie: katherine: ⁊ alia ſm cōſuetudinē cuiuſcūq̄ eccleſie. Sane igitur hec varietas circa feſta ſeruat̄: quoniā ſicut per aplm̄ ſtella differt i claritate a ſtella: ſic erit et reſurrectio mortuoꝝ. Cum ergo ſm beatum Dionyſiū eccleſiaſtica hierarchia repn̄tet aliqualiter i ſuis actionibus ſeu ordinationibus celeſtē hierarchiam in qua ſancti ſm diuerſitatē meritoꝝ ſuorū diſponunt̄: ideo ad hoc repn̄tandū varietas diuerſorū officioꝝ i noſtra eccleſia reperitur. ¶ Que igr̄ feſta i totum duplicia ⁊ que ſemi duplicia dici debeāt liq̄do patet ſm myſticū itellectū. Nam ſm ſanctos viſio dei erit p̄mium oium beatoꝝ: que q̄dem viſio erit maior vel minor i oībus ſm ꝙ hic poſiti magis vel min⁹ i charitate: que eſt radix oium meritoꝝ ꝓfecerint. Uerūtamen ſunt quedā ſpecialia merita que ſm aliqua ſpālia premia habentibus alia merita i futura gloria conferent̄. Unde ſpāle premiū ſuper eſſentiale reddet̄ martyribus: doctoribus ⁊ v̄ginibus: q̄d premiū aureola dr̄: ita ꝙ quantū ad hoc aliq̄ ſancti duplex habebunt p̄miū. ſ. eſſentiale q̄d dr̄ dei viſio: ⁊ accidētale aureolam: ⁊ ſm hoc feſta ſanctorum poſſunt dici maiora vel minora. ſ. i q̄bus premioꝝ rōnes magis vel min⁹ reperiri poſſunt. Cū igr̄ beata virgo inter oēs ſanctos ſublimiori p̄mio potitur quātū ad p̄miū cēnriale: ⁊ rōnes et accidētaliū premioꝝ ſibi cōpetunt: ideo eius feſtū totū duplex dr̄ eſſe. ſic eſt etiam in feſtiuitatib⁹ ad honorem xp̄i ſtatutis. Cū vero poſt eos angeli 2⁹ obtinent locum. ⁊ poſt illos apoſtoli ⁊ martyres: ⁊ poſt ipſos alij: ideo ſm coꝝ plura vel pauciora eſſentialia ⁊ accūtalia p̄mia: ipſoꝝ feſtū vel totū duplex vel ſemi duplex vel ſimplex debet ab eccleſia militante: que veſtigia triūphātis imitatur conformiter celebrari. ¶ Quandoq̄ vero alia cōſideratione dr̄ feſta duplicia. quando ſcȝ eadem die duo feſta cōcurrunt: ⁊ tunc minus cedit maiori. Nam die illa d feſto excellētiori officium celebratur. ⁊ de minori fit ſolūmodo cōmemoratio. ⁊ illius officiū ad diē ſequētem reſeruatur: ſicut fit de beatis petro ⁊ paulo. Si ergo eadem die plura feſta concurrant ⁊ omnes ſūt martyres: illius qui inter eos maioris erit nois officiū celebret̄. Si vero alter cōfeſſor ⁊ alius martyr vel martyres: ſi confeſſor maioris ſit nois ꝙ̄ martyr: vel ꝓuilegiatus: vt beatus martinus: ⁊ cuius generaliter offīn iſtituit eccleſia: dicendū eſt officium de ɔfeſſore: ⁊ cōmemoratio faciēda eſt de martyre. ſin autē celebrādū eſt de martyre. Item ſi feſtū andree veniret i p̄ma dnīca de aduentu: fiet in ſecūda feria. idem dicimus de quolibȝ feſto apoſtoloꝝ ⁊ martyrū ſi occurrit i p̄mis dnīcis ꝓuilegiatis. Item ſi feſtū habēs vigiliā ɔtigit in feria ſecunda: celebratur officium de vigilia: ⁊ ieiunatur in ſabbato antecedenti. extra de obſerua. ieiu. ca. i. Si aūt in quacūq̄ alia dominica a ꝓuilegiatis. i. q̄bus hiſtorie appropriate inueniunt̄ euenerit feſtum apoſtoli vel alicuius ꝓcipui martyris vel alterius ſancti q ꝓpriū habeat officium: attendēdū eſt vtrū ſequēs hebdomada ſiue ſinguli dies ipſius propriū habeant officium. q̄d ſi habent fiet officium de dnīca: ⁊ feſtū ſancti fiet in ſecunda feria. ſi vero non hȝ fiat offīn de feſto in dnīca: ⁊ officium dnīce fiet in ſcda feria. ⁊ ſic dnīca q̄nq̄ cedit feſto q̄nq̄ ecōuerſo. ¶ Circa vigilias ſāctoꝝ quare ſic vocant̄ ⁊ vnde ortū habuerūt: dcm̄ eſt i ſexta parte ſub q̄rta feria tertie hebdomade aduentus. Porro circa feſta que in ſeptuageſima ſeu in tempore paſſionis ſiue ante illd occurrunt ſicut eſt feſtum ſancte agathe: kathedra ſancti petri: ſancti mathie: annunciationis domini. feſtum ſancti gregorij. feſtum etiā patroni cuiuſlibet eccleſie ſi acciderit: vel anniuerſarium illius vel paſcha alicuius annotinum: generaliter dicimus ꝙ cantica laudis. ſ. Te deum laudamus. Gloria in excelſis deo. ⁊ Ite miſſa eſt: in illis debēt cantari ⁊ omnia que cantarentur in illis ſi in alijs temporibus contingerent preter alleluia quoniā feſta huiuſmodi ad tempus paſche pertinere noſcuntur. Sed quare nō dicitur tunc alleluia ſicut alia cantica leticie. Reſpōdeo

quia illud eſt magis canticum letitie q̄ alia que ſunt magis obſecrationes ſeu gratiarū actiones q̄ cantica letitie. Licet ꝛ in illis ſit aliqua letitia preſertim in cantu. Si vo opponatur ꝙ Gloria i excelſis. quod eſt ꝓpriū natal' dñi: ꝛ Ite miſſa eſt: quod eſt cāticū ſeu laus reſurrectōis. ꝛ Te deū laudam⁹. qḋ ſignificat letitiam ꝓ dragma īuenta. nō debeāt ī feſto annūciatiōis dñi cantari: pro eo ꝙ pmiſſa ī aduentu dñi nondū ſua tempora habebāt: qꝛ dñs nondū ea ī reb⁹ humāis fuerat ꝓſecutus. Rñdēt q ſolēniçare cōtendunt ꝙ hoc feſtū eſt oīum feſtorū xp̄i quaſi fons ꝛ origo ſeu initiū: qm̄ ꝛſi natale dñi vel paſſio vel īuentio dragme nōdū erāt ī re vel ī tempore: habebant̄ tñ ī ſpe: qm̄ ī ſpe eoꝝ ꝓdigia ꝓcedebāt. Annotinū paſcha vocat̄ qn̄ aliquis diē quo baptiçat⁹ ē celebrat annuatī: qḋ forte ſumit̄ a gentilibus q diem ī quo ad miſeriam naſcebant̄ natalicīuꝫ obſeruabāt. ī qua celebratōe offm̄ paſche dꝫ cantari pter alleluia: ſi ī tpe quadrageſime contigat. ¶ Et nota ꝙ hec tria. ſ. Te deū laudam⁹. Gloria ī excelſis. ꝛ Ite miſſa eſt. ſeſe ↄcomitant̄. ꝛ eſt rō. Nam gloria ī excelſis ſignificat illud īeffabile gaudiū: qḋ āgelus paſtorib⁹ nūciauit dicēs. Annuncio vobis gaudium magnū: qꝛ natus ē nob̄ hodie ſaluator. Ite miſſa eſt: qḋ eſt dictum. Ite ad ꝓpria. miſſa eſt ↄſūmata: deſignat acceſſū paſtorū ad locum natiuitatis xp̄i dicentiū adiuicem poſt angelicā annūciatōeꝫ Trāſeam⁹ vſqꝫ ad bethleem ꝛ videam⁹ hoc verbuꝫ quod factū ē. Qꝛ ergo poſt annūciatōem angeli ſecutus ē paſtorum acceſſus: ideo merito quādo ſacerdos dicit. Gloria ī excelſis. ī quo pdictum angelū repñtat: debet etiam dici. Ite miſſa eſt. Silr̄ quādo hec duo dñr vel omittuntur: Te deuꝫ laudamus: ad nocturnos dr̄ vel omittit̄: qm̄ ibi gaudiū ꝛ laudes celi ꝛ terre. creato⁹l ꝛ creature. capitis ꝛ membroꝝ ſignificāt̄: ſicut ī Gloria ī excelſis. celū ꝛ terra. creator ꝛ creatura. caput ꝛ mēbra cum laude ꝛ gaudio nominant̄. imo fere oīa que ibi īplicite cōtinent̄ h̄ explicite ponuntur. merito igr̄ quādo illud dr̄ hoc nō debꝫ omitti. verūtamē non ſemꝑ pmiſſa ſe cōcomitātur. Nā in feſto cathedre beati Petri: ēt ſi occurrat in quadrageſima: quedā eccleſie dicūt Te deū laudamus: ceteris laudibus tacitis: qꝛ hoc cātico vti ſolemus ad itroniçādos epos in ſedes ſuas: ꝛ btūs Petrus eadē die fuit ī cathedra ātiochena introniçatus. Itē in cena dñi dicitur Gloria ī excelſis deo: ꝛ Ite miſſa eſt: ſi epiſcopus adſit ꝛ criſmatis celebret officium. Et in ſabato ſancto dicitur Gloria in excelſis dō ſed non Ite miſſa eſt. In ipſis tamē diebus non dicit̄ Te deum laudamus. Itē in die natiuitatis dicitur. Gloria in excelſis ī pma miſſa: ſed Ite miſſa eſt non dicit̄ ne ppl's licentiatū ſe credēs nō audito matutino diſcedat: ꝛ ꝓpter hoc ēt qdam tunc reſeruant finalē collectā pme miſſe donec matutine expleant̄ ↄcludentes poſtea miſſā ſub Benedicamus. ſed alia rō ponit̄ ī qrta parte ſub ti. de orōne nouiſſima. Secundā etiā miſſam eodē modo finiunt. In qbuſdam tñ eccleſijs dr̄ tūc. Ecce cōpleta ſunt oīa: nec datur populo licētia recedēdi: vt ſciat ſe debere tertiaꝫ miſſam audire in qua demū dr̄. Ite miſſa eſt. In alijs autem ī qb⁹ fit offm̄ ambroſianū in tpe quadrageſime nulli⁹ ſancti feſtiuitas celebratur: ſed tātū cōmemoratio fit: ꝛ idipꝫ antiqua decreta ī alijs eccleſijs ſeruari iubebant: ꝛ antiquitus cōiter ſic fiebat. ī alijs quoqꝫ eccleſijs pus ſacrificatur q̄ euangelium legatur vel cantet̄. 34. q. 4. non oportet. ꝛ. ca. ſe. De offō feſtorū que tpe aduent⁹ occurrunt dictuꝫ eſt in ſexta parte in ti. de tempore aduent⁹. De feſtis vero reſurrectōis vſqꝫ ad octauā pēthe. hec regula generaliter ī qbuſdaꝫ eccleſijs ſeruatur ꝙ ī oībus ſanctoꝝ feſtis canitur hiſtoria. Btūs vir. hoc ī aplis: martyrib⁹: ↄfeſſoribus: virginibus. hoc in vno ꝛ in plurib⁹ frequētat̄. Vir eni iſte beatus. xp̄s eſt ſcḋm regulā ticonij caput ꝛ membra. Hic ē eni martyr de quo dr̄ in antiphona. Filie hieruſalēꝫ. quē ſecundum caput coronauit dominus ſtola immortalitatis in hoc tpe ſolēnitatis ꝛ leticie: ꝛ ſcḋm membra poſtea coronabit in illo tempore qḋ per iſtḋ ſignificatur: qḋ erit eternitatis ꝛ glorie. hic eſt eniꝫ qui loqtur in officio quod hoc tempore frequentatur. ſ. Protexiſti me deus. hic eſt vitis vera: ꝛ ſancti ſunt palmites: ſicut dr̄ in euāgelio. Ego ſum vitis vera. Iohā. 15. ca. qḋ ſilr̄ hoc tempore frequentatur. ꝛ ſcḋm pmiſſa patet ꝙ etiam in feſtis duorum vel pluriū ſanctoꝝ debet dici in predicta antiphona. Filie hieruſalem venite ꝛ videte martyrem. ſ. xp̄ꝫ: ꝛ non martyres ꝛ alia ī plurali ſicut faciunt qdam. Frequentamus auteꝫ hoc tempore in feſtiuitātib⁹ ſanctoꝝ identitatē officiorū eo ꝙ in ſuo ſignificato idem erit denarius omnium: ꝛ qā tunc glorificati erunus vnum cum chriſto hoc tpe glorificato. ¶ Sed queritur quare in tempore paſchali non celebramus feſta ſanctoruꝫ qui cum chriſto ſurrexerūt vel cum eo celos aſcenderunt. debemus enim de illoruꝫ glorificatione gaudere ꝛ ſolenniçare ſicut ꝛ de alijs ſanctis: cū certi ſimus eos celos aſcendiſſe. Reſpondeo ꝙ ideo non ſolenniçamus quoniam ad inferos deſcenderunt. ſolenniçamus enim ſanctorum natalitia quando videlicet celo nati ſunt: vt premiſſū eſt: non quādo in inferno: de quo dictum eſt in ſexta parte ſub paraſceue. Poteſt etiam dici ꝙ de glorificatione illorum in anima in paſcha vel ſaltem in aſcenſione feſtare deberemus ſed non poſſumus propter auctoritatem officiorum illorum dictum. Obūbraretur enim ſolennitas illorum auctoritate maioris ſolennitatis. quoniam veniente principe ceſſat magiſtrat⁹: ꝛ ideo ſtatutum fuit vt per alia tempora anni diebus quibus eis dedicate fuerint eccleſie feſta illorum celebrentur. Vel ſecundum Bedam in dedicatione eccleſie: ī qua nouem lectiones dicuntur fit feſtum de illis: ſicut ꝛ feſtū ſancti Iohannis baptiſte fit ad finem auguſti: qui tamen circa paſcha mortuus fuit: ꝛ feſtum beati Iacobi compoſtelle ī iulio: qui tamē fuit tempore paſchali occiſus. Beatus quoqꝫ Petrus apoſtolus fuit īcarceratus hoc tempore. Facta eſt enim predictorum feſtorum mutatio: qꝛ tanta erat feſtiuitas principis omnium ꝙ non poterant tunc celebrari ſolennitates ſatellituꝫ: iuxta illud. Cede maiori. Verūtamen feſta ſcōꝝ veteris teſtamenti: vt abraham: Iſaac: dauid: daniel ꝛ aliorū per greciaꝫ ꝛ apud venetias coli dñr: ꝛ ibi habere eccleſias. De machabeis dr̄ ꝓut ibi ipſo feſto dicetur. Circa octauas notādū eſt ꝙ octauā diē leuitic⁹ liber īſinuat dicens. Dies octau⁹ erit celeberrim⁹ atqꝫ ſanctiſſimus. Sane octaue ſanctoꝝ ideo celebrant̄: qꝛ ſic pmus dies ſignificat natiuitatē eoꝝ. ſ. qualr̄ naſcuntur celo ꝛ ī ſocietatē angeloꝝ ꝛ ſāctoꝝ patrū: qū aīe eoꝝ a corpib⁹ ſeparant̄: ita ī octauis recolentes reſurrectionem corpoꝝ: ↄgratulamur reſurrectōi eoꝝ. ¶ Et attēde ꝙ qͦrundam ſanctoꝝ celebrant̄ octaue ne hoc myſteriū lateat: non aūt oīum: ne vileſcat. Si eni nō valemus oīa feſta celebrare ſanctoꝝ: quāto min⁹ octauas eoꝝ. Si igr̄ alioꝝ ſāctoꝝ octaue ſolēnes ſunt: quanto magis ſancti ſcōꝝ: ſcꝫ domini natiuitatis octaua ſolēnis erit. Videt̄ autē ꝙ natiuitas domini non habeat octauaꝫ: qꝛ illa tēdebat ad mortem. Obitus enim ſanctorum ideo habent octauas: quia tunc ipſi naſcuntur ea natiuitate que eſt ad vitaꝫ eternā. Poſt illam eni natiuitateꝫ que eſt in morte ſperanda eſt gloria reſurrectionis que dat̄ ī octaua: nō poſt natiuitatē que eſt ad mortem. Scḋm hoc etiaꝫ videtur ꝙ natiuitas beate marie: natiuitas beati Iohānis baptiſte nō habent octauaꝫ: nec etiā reſurrectio dñi in qua dñs recepit ſtolā corporis: que generalr̄ oībus fidelib⁹ dabit̄ ī octaua. iam n.

ipſa reſurrectio dñi i facta erat in re. Quia igitur diuerſe
eccleſie i diuerſis feſtiuitatibus octauas celebrant: ideo
ne illas rephēdere videamur: dicimus ꝙ duplex ē octa
ua. ſ. reuerentie ſiue venerationis ſeu deuotiōis ⁊ inſtitu
tionis. Octaua reuerentie eſt feſtiuitatū paſce: penthecoſ
ſten: natiuitatis beate v̄ginis marie ⁊ bti Jo. baptiſte. ce/
lebrāť. n. octaue eoꝝ ꝑ ſola deuotiōe nō ꝓ alio myſterio.
Octaua etiā deuotionis eſt in ſanctis patronis eccleſiaꝝ
⁊ de ſcō Nicolao ⁊ maria magdalena: ⁊ ſilibus q octauas
nō habēt. ſed quedā ecclīe ob deuotionē eas faciūt. Octa
ua v̄o inſtitutionis quadriptita eſt: qꝛ eſt octaua ſignifica
tionis: ſuppletionis: alterius negotij ſignificationis: ⁊ fu/
ture glorificatōis. Octaua ſignificatōis eſt: vt octaue ſan
ctoꝝ vigilias habentiū: ⁊ feſtū dedicationis ecclē: qđ fit ī
ſignū ꝙ dedicabiť eccleſia. i. extrema ⁊ pleniſſima dedi
catiōe dicabiť tūc. i. copulabiť xp̄o. dicari enī ē copulari,
⁊ octaue martyrū: qꝛ ipſi ꝑ ea que paſſi ſunt ⁊ ex eo ꝙ hāc
vitā ꝓ nihilo habuerunt. oſ̄derūt ꝙ erat vita īmortalis.
Vñ octaue innocētiū pñt dici octaue ſignificatiōis: qꝛ per
eas reſurrectio nr̄a ſignificať: ꝑut ſub feſto illo diceť. et
etiā octaua btōꝝ petri ⁊ pauli ⁊ quorūdam ſcōꝝ q̄ ſignifi
cant ſtolā ſcōam. ſ. glorificationē quā in octaua etate ha
bituri ſunt. Sed q̄re ob ſimilē ēt cām nō obſeruať ſeu ce
lebratur octaua paſſionis dñi: ſicut enī xp̄s q eſt ſol iuſti
tie natus eſt nō ꝓpter ſe ſed vt lux nr̄is mētib᷒ q eramus
in tenebris appareret: ſic ēt baptiçatus eſt nō ꝑꝑ ſe ſed vt
nr̄a peccata lauaret: ſic mortuus ē nō ꝑꝑ ſe ꝫ vt nos mo/
reremur peccato ꝑ qđ nos liberaret a morte. Rūdeo iō
qꝛ ſupueniēs feſtū letitie obumbrat ⁊ abolet cōmemora
tionē triſtitie. Preterea lꝫ reddať rō quare ꝑmiſſe octa/
ue fiant: nō tñ vſqueq̄ꝗ i ſilibus exigiť ꝙ octaue fiant.
Nam xp̄s fuit circūciſus carnaliter vt circūcidamur ſpi
ritualiter. ieiunauit vt ieiunem᷒. pedes lauit vt lauem᷒.
Nec tñ octauā iſtoꝝ aut ſimiliū celebram᷒: ſed ⁊ octaue
ſanctoꝝ ob cāꝫ diſſimilē celebranť: vt ꝑtactū ē. ℂ Rur
ſus diſſimilē hꝫ cām octaue paſcalis ſolēnitas: cui non fit
octaue myſteriū vł miſterium. Octaua tñ ad diť ꝑꝑ octo
btitudies q̄ i illa ſolēni octaua ꝑcipiūť: ꝑut dcm̄ ē ibi. ⁊ ēt
octaua penthe. q̄ ⁊ iō celebrať vt opeꝝ ſci ſpūs ꝯſūmatio
declaretur. Eſt ēt oīum octauaꝝ rō gn̄alis: qꝛ. ſ. octaua re
dit ad caput: qđ eſt de btitudinib᷒. Jn li. de doctrina xp̄ia
na aſſerit Aug. Jdēq; dies p̄mus eſt ⁊ octauus. ſ. dñicus:
⁊ iō reſurrectio dñi dř facta i octaua. i. i die dñica. Jdcir/
co igitur obſeruatur celebritas octauaꝝ vt reuertamur
ad p̄mū inocentie ſtatum. in cuius inocentie recordatōe
in octaua die circūciſio agebatur vt mēs circūciſa fieret
ab omni carnali cōtagione. Octaua ſuppletiōis ē octaua
natiuitatis dñi qꝛ i ea ſupplemus qđ mín᷒ factū eſt in fe
ſto natiuitatis. Quia enī in natiuitate multū actū ē d ptu
⁊ paꝝ de parturiēte: iō i octaua plenius agitur đ parturiē
te qđ apparet ī rñſorijs ⁊ ī antiphonis laudū ⁊ in diurno
officio ipſius octaue: ⁊ ob ſimilē etiā cām celebrať octa
ua epiphanie. Octaua alterius rei ſignificationis ē. ſimi
liter octaua natiuitatis ꝑut ibi dcm̄ eſt. ⁊ octaua agnetis
Jn illa enī rep̄ſentatur ꝙ beata agnes octaua die viſa eſt
glorioſa a quibuſdam fidelibus: ꝑut ſub illo feſto diceť.
Octaua future glorificationis eſt vt octaua obit᷒ cuiuſli
bet ſancti. ℂ Jtem nota ꝙ tm̄ beatus ſtephanus ⁊ laurē
tius habent inter martyres octauas inſtitutōis. ſolus v̄o
beatus martinus inter ꝯfeſſores. De octauis paſce ⁊ aſcē
ſionis ⁊ natalis domini dictū eſt in ſexta pte ſub ti. de pa/
ſca. Licet aūt regulariter in octauis feſtiuitatū fiat i miſ/
ſa officiū ſicut in ipſis feſtiuitatib᷒ ꝑ eo ꝙ octaua eadem
dies cū ipſo feſto cenſeť: hoc tñ fallit in octauis ap̄ſtorum
petri ⁊ pauli. in quibus diciť officiū de martyribus. lꝫ enī
vna ⁊ eadē die ambo paſſi fuerit: nō tñ eadē die đ vtroq;
in eccleſia ſolēniçať: ꝑut ſub eoꝛuꝫ feſto dicetur. Jdeoq;
vtriuſq; officium nequit in octaua fieri cū vnam diē dū/
taxat ambo habeāt ꝓ octaua. Oportuit ḡ ꝙ in coꝝ octa/
ua aliquod cōmune officiū inueniretur. ⁊ ideo qꝛ eorum
martyriū maximi fuit meriti: officiū diciť de martyrib᷒
q̄uis de vtriuſq; ꝑcipuis actibus mentio in ipſo officio
habeatur. Fallit etiā hoc in octauis beati laurētij: in quo
tria precipue valde cōmendabilia fuerūt. vꝫ. pietas ī ele
moſynis: firma ſtabilitas in fidei cōfeſſione. ⁊ martyriuꝫ
ſpāle. De p̄mo agiť in vigilia. de ſcđo in feſto: ⁊ ideo đ ter
tio agi oportuit in octaua. Uerum lꝫ eccleſiaſtica officia
ab aduentu dñi qđ eſt tēpus renouatōis inchoari ī ꝓhe/
mio ſexte ptis dixerimus. in hac tñ parte ſimplicius ince
dentes kalendariū ꝓſequemur a mēſe ianuarij inchoan
do de aliq̄libus anni feſtiuitatibus ſeriatim aliq̄ ſpālia
apponentes. vꝫ. De ſanctis fabiano ⁊ ſebaſtiano. De ſcā
agnete. De conuerſione ſancti pauli. De ſancto iuliano.
De ſancta agatha. De purificatione beate Marie. De ca
thedra ſancti petri. De annunciatione beate Marie. De
ſanctis philippo ⁊ iacobo. De inuentione ſancte crucis.
De reuelatione ſcī michaelis. De ſanctis geruaſio ⁊ ꝓta/
ſio. De ſcō Joāne bap. De ſanctis pe. ⁊ pau. De feſto ſeptē
fratrū. De ſcō Jacobo apoſtolo. De ſeptē dormientibus.
De ad uincula ſcī petri. De machabeis. De inuentiōe ſcī
ſtephani. De transfiguratione domini. De ſancto lauren
tio. De aſſumptōe beate marie. De ſancto bartholomeo.
De decollatiōe ſancti Joānis. De ſanctis Felice ⁊ Adau/
cto. De natiuitate beate marie. De exaltatiōe ſcē crucis.
De ſcō Mattheo apoſtolo. De ſanctis mauritio ⁊ ſocijs
ſuis. De beato luca. De ſymone ⁊ Juda. De feſto omniuꝫ
ſanctorum. De officio mortuorū. De ſanctis quattuor co
ronatis. De ſancto martino. De ſancto andrea. De ſancto
nicholao. De venerabili beda p̄ſbytero. De ſācto thoma
apoſtolo. De feſtis ſanctorum ſtephani ⁊ Joannis euan/
geliſte. De innocentibus. De apoſtolis. De euangeliſtis.
De martyribus. De confeſſoribus. De virginib᷒. De offi
cio feſti dedicationis eccleſie.

ℂ De ſanctis fabiano ⁊ ſebaſtiano. Rubrica.

In feſto beatorū fabiani ⁊ ſebaſtiani du
plex collecta ī quibuſdam eccleſijs di/
citur. ⁊ īſolito more vtraq; ſub vno per
dominum noſtrū terminatur: tuꝫ quia
ab ipſo vnico dei filio ieſu chriſto medi
ante: ambo ad palmam martyrij perue
nerūt: tum etiam quia lꝫ diuerſis paſſi
fuerūt tēporibus: eccleſia tñ ꝓpter ingētia vtriuſq; meri
ta vtriq; pariter ⁊ ꝑncipaliter ſolēniçat. ⁊ vtrāq; collectā
vno eodēq; fine ccludit.

ℂ De ſancta agnete. Rubrica.

Feſtum beate Agnetis caret octauis ſci/
licet inſtitutionis: habet tamen octauā
alterius negotij ſignificationis: vt iam
dictum eſt in prohemio. Qđ ergo dici/
tur in kalendario agnetis ſecundo: non
dicitur propter hoc ꝙ illud ſit feſtum
octauarum eiuſdem nec in eccleſia pro
nunciatur nec in kalendario ſcribiť octaua. ſed ē alia ſo/
lennitas de eadem repetita propter miraculum quod/
dam quod in octaua die poſt eius obitum contigit ad tu
mulum illius: parentibus ſuis plorantib᷒. Jntelligitur
ḡ agnetis ſecundo. ſcilicet feſto. vnde melius diceret ſe/
cundo agnetis. De hoc etiam dictum eſt ſub quarta par/
te ſub ſymbolo. Qꝛ v̄o prefecti fili᷒ eā adamauit: iō recre
ei᷒ feſto cātať introitus. Me expectauerūt peccatores.

De conuersione sancti pauli. Rubrica.

Conuersio sancti pauli apl'i facta ē eodē anno quo xp̄s passus ē ⁊ stephanus lapidatus. anno qdē nō nāli sed emergenti. nā xp̄s passus est octauo kalendas aplis Stephanus eodē anno tertio die augusti lapidatus ē. Paulus vō octauo kalēdas februarii ꝯuersus ē. Eius āt ꝯuersio potiꝰ q̄ aliorꝫ sc̄orꝫ celebrat̄ triplici rōne. Primo ꝓpter exemplū ne quisq̄ q̄ntūcūq̄ peccator desperet de venia qū tm̄ in culpa ꝯspicit postmodū talē fuisse in grā. Sc̄do ꝓpter gaudiū. Sicūt eni eccl'ia magnā habuit tristitiā i eius psecutione: ita maximā habuit letitiā d' eiꝰ ꝯuersiōe. Tertio pp miraculū qd̄ dn̄s in eo ondit: dū de seuissimo psecutore fecit fidelissimū p̄dicatorē. In hoc festo dicit̄ ep'la. Saulus adhuc. que est act. 9. c. Et euangeliū. Dixit Symon petrus ad ihm̄. qd̄ est Matth. 19. c. Dr̄ ēt ad horas caplm̄. Erat quidā discipulus. act. 9. caplo.

De sancto Iuliano. Rubrica.

Iulianus iste cuius festū fit. 5. kalendas februarii fuit ep̄s cenomanū. qui symon fuisse dicit̄ quē dn̄s a lepra mūdauit: ⁊ q deū ad ꝯuiuiū inuitauit. Hic etiā dr̄ eē ille iulianus q ab itinerātibꝰ p inueniēdo bono hospitio inuocat̄: eo q̄ i domo eius fuit dn̄s hospitatus. Alii dicūt q̄ ē ille q potrē ⁊ matrē occidit: de quo sequit̄. Fuit q̄q̄ ⁊ aliꝰ iulianus d' almania q desiderio martyrii se vltro ꝑsequētibus offerebat. vñ crispinus ꝯsularis eū iussit occidi: qd̄ ipse iulianꝰ audiēs statim foras ꝓsiliit ⁊ q̄rēti sponte itrepidꝰ se opponēs ptinꝰ ictū ferietis excepit. Fuit insup aliꝰ iulianꝰ frater bti iuliani q tēpla idolorꝫ ꝑmissu Theodosii impatoris vna cū frē destruebat. ad cuiꝰ verbū homo viuus sup plaustrū mortuū se fingens mortuus est. Fuit etiā quartus iulianꝰ q vtrūq̄ parentē nesciens occidit: sed post multā pniam sub specie medici leprosi recepit in domo sua angelū a quo audire meruit q̄ dn̄s suā pniam acceptasset. Fuit etiā q̄ntus iulianꝰ nō sanctus sed apostata sceleratissimus. p̄ eni fuit monachus: deinde impator romanꝰ: vt dicet̄ sub festo inuētionis sc̄e crucis.

De beata agatha. Rubrica.

Beata agatha post multa tormēta in carcere mortua est. ad cuius caput in tumulo posita ē visibilit̄ tabula p angeli ministeriū in qua scriptū erat. Mētē sanctā spōtaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Ideoq̄ ꝯsuetudo inoleuit cū tabula eiꝰ imaginē ꝯtinēte fieri ꝓcessionē.

De Purificatione sc̄e Marie. Rubrica.

Inter cūctos sanctos gloriosa dei genitrix virgo semp maria p̄natū obtinet vtpote que est sanctis dignior ⁊ excellētior vniuersis: extra d' pe. ⁊ remis. noua. In cuius honore eccl'ia in q̄ttuor āni tēporibus q̄ttuor solēnes celebrat festiuitates. vꝫ. anūciationē: assumptionē: natiuitatē ⁊ purificationē. Omni eni tp̄e ipsaꝫ in memoria hr̄e debemꝰ: que oi tp̄e ad filiū suū p nobis peccatoribꝰ intercedit: q̄tū dne sūt sibi et dn̄o nr̄o cōmunes. s. purificatio ⁊ annūciatio. Hec aūt quattuor festiuitates fiūt ꝓꝫ quattuor bñdictōes que in ipsius v̄ginis salutatōe ꝯtinētur. Prima ē. Aue Maria grā plena: que p̄me festiuitati ꝯpetit. s. annūciatōi qū. vꝫ. cā angelus salutauit: ⁊ de spū sc̄o ꝯcepit facta grā plena. Sc̄da ē. Dn̄s tecū: que cōpetit assumptioni qū. vꝫ. assumpta est in celū: q̄ tunc fuit cum dn̄o suo. i. filio vt est dn̄s. Añ eni nō viderat eum dn̄ꝫ ita manifeste in se. Tertia benedictio est. Bñdicta tu in mulieribus: que cōpetit natiuitati: q̄ tunc est nata mulier in vtero scificata: nulla eni mulier fuit in vtero scificata: et ideo dicta est castrū ꝓpter singularitatē: q̄ nunq̄ demones castrū illud fregerūt. Quarta bñdictio est. Bñdictꝰ fructus ventris tui: q̄ ꝯgruit q̄re festiuitati. s. purificatōi: q̄ tūc obtulit illū bñdictū fructū in tēplo. Quidā etiā faciunt q̄ntū festū. s. de cōceptione btē Marie dicentes: q̄ sicut celebrat̄ de morte sc̄orꝫ nō ꝓpter mortē: sed q̄ tūc recepti sunt in nuptiis eternis. siit̄er pōt celebrari festū de ꝯceptione: nō q̄ sit ꝯcepta: q̄ in peccato est ꝯcepta: sꝫ quia mater dn̄i ē ꝯcepta: asserentes hoc fuisse reuelatū cuidā abbati in naufragio ꝯstituto: quod tñ nō est autenticū. vnde nō est approbandū cum cōcepta fuerit in peccato. s. per cōcubitū maris ⁊ femine. de ꝯse. di. 4. firmissime. Uerūtñ lꝫ fuerit cōcepta in peccato dimissum est ei illud originale peccatū cū sanctificata fuerit i vtero: sic ⁊ hieremias: ⁊ sanctus Ioānes baptista. quare merito natiuitas eius ⁊ beati Ioānis baptiste celebrant̄. natiuitas dico ex vtero: qū. vꝫ. in lucē seu in mūdū ꝓdierunt. Sed natiuitas eorꝫ in vtero. s. qū infuse sunt anime in corporibus eorꝫ nō celebrat̄: vt pmissum est. Sextū etiā festum est festiuitas patientis. s. festū natalis. sed qū tūc est etiaꝫ simul festū filii qd̄ plenū exigit officiū: ideo nō solēnizatur de illa nisi vsq̄ in octauas. tūc vero sic vt iā dictum ē in ꝓhemio. Septimū quoq̄ festum est beate Marie ad martyres. de quo sub festo omniū sc̄orꝫ dicet̄. Quia vero festū purificatōis ꝺm huiꝰ. 7. partis diuisionē in ordine tp̄is alia festa v̄ginis p̄cedit: iccirco hic d' illo dicamꝰ. Est aūt hodie duplex festū. p̄mo quo ad partū qd̄ dr̄ festū ipopanti. i. obuiato: q̄ i illa solēnitate āna ꝓphetissa ⁊ simeō obuiauerūt btē marie veniēti filiū suū xp̄m i tēplū offerre. Ipopātōs. n. grece dr̄ obuiatio latine ab ipo qd̄ ē ire ⁊ anti qd̄ ē ꝯ. Aduētus dn̄i i tēplū significat aduētū eiꝰ ī ī ecclesiā ⁊ i mētē cuiuslibet fidel'aīe: q̄ ē tēplū spūale. Huc aduētū p̄dixit dn̄s p malachiā ꝓphetā. 3. Ecce ego mitto angelū añ faciē tuā q p̄parabit viā añ faciē m eā ⁊ stati veniet ad tēplū sciū tuū ⁊c̄. Uel dr̄ ipopāti. i. p̄ntatio. eo q̄ xp̄s i tēplū ē p̄ntatꝰ. Sc̄dm q̄ ad patiētē: ⁊ dr̄ festū purificatōis: q̄ btā v̄go lꝫ purificatōe nō idigeret nec legi purificatōis obnoxia teneret̄: q̄ nullo mō imūda fuit nec pepit ꝯcepto semīe: tū voluit facere p̄ceptū legis. Dr̄. n. leuit. 12. c. Mulier si suscepto semīe pepit masculū imūda erit. 7. diebꝰ. immūda qdē erat a ꝯsortio hoīū ⁊ ab igressu tēpli. expletis vō. 7. diebꝰ mūda efficiebat̄ q̄ ad ꝯsortiū hoīūꝫ: adhuc tñ vsq̄ ad diē tricesimū tertiū q̄ ad tēpli ingressū imūda erat donec purgaret̄ iux̄ ritū mēstrui fluxꝰ: sed ꝯpletis. 40. diebꝰ in die q̄dragesimo tēplū intrabat ⁊ puerꝫ cū muneribꝰ offerebat. si āt feminā pepisset tp̄s duplicabat̄. ⁊ q̄ ad ꝯsortiū: ⁊ q̄ ad igressū sic̄ ⁊ duplicat̄ q̄ ad corp̄is formatōeꝫ. Nā i. 40. diebꝰ corpꝰ masculi organizatur ⁊ perficit̄. ⁊ in q̄dragesimo ifundit̄ aīa vt sepius. Corpus vero femine octoginta diebꝰ perficit̄ ⁊ i octogesimo anima ispirat̄ vt sepius. sic ergo si masculū peperat. 40. si feminā octoginta diebꝰ a die natiuitatis partus: a tēpli arcebat̄ ingressu. hodie tñ stati igredi nō ꝓhibet̄ ne sibi pena i culpā vtat̄. 5. di. ꝗ. hec si ⁊. c. se. ex̄ d' purificatio. post par. c. vno. Uerūtñ mulier dū sentit sibi iminere dolores partꝰ nō itret ecclesiā. vel saltē caueat ne polluat illam. Sacerdos autem mulierē vicinā partui sepe moneat vt confiteatur: ita q̄ cum dolor partus vrgebit eam sit parata accipere eucharistiā. nam inhonestum est q̄ tempore partus presbyter diu cum ea moretur. Est antē triplex ratio q̄re p̄cepit dominus die. 40. puerū in tēplū offerri.

Primo ad notandū ꝙ ſicut die .40. in materiale templū
ducit̄: ſic in .40. a ꝯceptione vt ſepius aïa infundit̄ in cor
pus tanq̄ȝ in ſuū templuȝ ꝓut in hiſtoria ſcolaſtica dicit̄.
q̄uis phiſici dicāt ꝙ in .46. corpus ꝑficit̄. Scḋo vt aïa q̄
in die .40. corpori infuſa ab ipſo corpe maculat̄ ī die .40.
templū ingrediens ꝑ hoſtias expiet̄. Tertio ad inſinuan
dū ꝙ illi merent̄ celeſte templū ingredi q̄ decē precepta
decalogi cum fide quattuor euangelioꝝ obſeruauerint.
Tranſactis ergo purificatiōis diebus pariēs ingredieba
tur templū offerēs filiuȝ vel filiā ⁊ munera. ꝓ ſe. ſ. ꝓ pctō
pullū columbe ſiue turturē. ꝓ filio vō vel filia offerebat
agnū anniculū in holocauſtū. Que agnū hr̄e neq̄bat: offe
rebat duas turtures aut duos pullos colūbaꝝ. alterū in
holocauſtū ꝓ partu: alterū vō ꝓ ſe. ſ. ꝓ peccato ſuo. Unde
in euāgelio dicit̄ vt offerent par turturū ⁊c̄. ſm legis con
ſuetudinē. ſ. ſicut lex exigere videbat̄. Mulieres igitur i
hoc beatā virginē imitant̄: cū in q̄buſdā locis poſt partū
trāſactis .40. diebus eccleſiā ingrediunt̄ ſignificantes ꝙ
ſi virginē ipſam fuerint imitate poſt vitam pn̄tem ingre
dientur cum ea eternā. Celebrat̄ ergo hoc feſtū die .40.
a natiuitate dn̄i: q2 btā v̄go die .40. a natiuitate xp̄i ad tē
plum veniens: ipſum ſm legē p̄ſentauit. ¶ Rurſus hoc
feſtū ſeq̄t̄ poſt feſtiuitates natalis dn̄i circūciſionis ⁊ epi
phanie. rōne myſterij: ſicut ⁊ rōne myſterij voluit dn̄s in
tēplū p̄ſentari. Et hoc dupliciter. Primū myſteriū ē: na
ſcitur. n. p̄ deus ꝑ fidē in hoīe. ⁊ ſeq̄tur circūciſio: q2 qn̄ fi
des in hoīe ē: purificat̄ homo. vn̄ ī actib᷒. Fide purificās
corda eoꝝ. q̄ vō habēt bonā fidē relinquūt oīa mala opa
⁊ tunc appet deus. ſed tūc faciēda ē pn̄ia: vt in nobis ma
neat ſicut in tēplo ſuo. ⁊ tunc fit ibi oblatio. ⁊ offert̄ ei par
turturū. i. mūdicia mentis ⁊ corpis: qḋ nō pōt fieri niſi in
iugi luctu. ſicut turtur gemit ꝓ cantu: ⁊ duos pullos colū
barū. i. geminā ſimplicitatē. Scḋm myſteriū: q2 ī tēpluȝ
venit in hac die vt notet̄ aduentus ei᷒ in mētē cuiuſlibet
fidelis aïe. ſiue in eccleſiā in quā ſemꝑ paratus eſt ītrare
Un̄ in ītroitu dicit̄. Suſcepimus deus miſericordiā tuā
in medio tēpli tui: q2 xp̄s eſt lignū vite in medio paradiſi
parat᷒ eq̄liter oībus ſubuenire ⁊ bona ſua largiri: ſm no
men tuuȝ deus: ita ⁊ laus tua de᷒ ⁊c̄. q. d. ſicut creaſti oēs
⁊ recreaſti: ita ⁊ laudandus es ꝑ totū mūdū. Hoc ēt expo
ſitū eſt in .6. parte ſub octaua dn̄ica poſt penth. Ut autē
veniat in mentē noſtrā hortat̄ eccl'ia filios ſuos: vt occur
rant. Un̄ dicit in p̄ncipio matutinalis officij. ſ. in inuitato
rio. Ecce aduenit ad tēplū ſanctū ſuū dn̄ator dn̄s. gaude
⁊ letare ſyon occurrēs deo tuo. ſ. ꝑ fidē ⁊ ꝑ bona opa: ⁊ ꝓp
hoc feſtū illud dicit̄ ipopāti. i. obuiatio: q2 ſi volumus ꝙ
ille veniat in mentē noſtrā: accipiam᷒ in mentē nr̄am ei᷒
ſilitudinē. vn̄ dicit ī rn̄ſorio p̄. Adorna thalamū tuū ſyon
. ſ. virtutib᷒. purifica te ⁊ ſuſcipe. ſ. v̄tutes. ⁊ ſic veniet ī te.
Epl'a vō eſt. Ecce ego mitto angelū que ē malachie. vl. c.
Et euangeliū. Poſtq̄ȝ impleti ſunt dies. Luc. z. c. Et poſt
cōio. Rn̄ſum accepit ſimeon. Luc. z. c. Et nota ꝙ tēpore
iuſtiniani imꝑatoris fuit magna mortalitas apud ꝯſtāti
nopolim: ⁊ iō tūc ꝯſtituta ē ſolēnitas purificatiōis marie
in reuerentiā eius ob cauſas p̄miſſas. Solet aūt queri cū
adhuc pullulent infinite hereſes: q̄uo ſit verū qḋ in nono
rn̄ſorio dr̄. ſ. ꝙ btā virgo omnes hereſes interemit. Ad h̄
dicimus ꝙ hoc fecit quātū in ſe fuit: q2 ipſa oſ̄dit eū viſi
bilē q̄ inuiſibilis erat. p̄mo enī nō poterat īueniri: q2 q̄dā
ipſum querebant in delicijs carnis: quidā ī diuicijs: q̄dā
in libris philoſophoꝝ. ⁊ nō erat ibi. vnde in cāticis. Que
ſiui ⁊ nō inueni eū. Modo vero nō pōt aliq̄s errare ī via
niſi velit. vnde manifeſte habetur in Iſa. Hec erit recta
via: vt etiaȝ ſtultus nō erret ꝑ eā: ⁊ que erit illa via. Ecce
dabo in ſyon ſalutē ⁊ in hieruſalē gloriam meā. Dicit̄ ho
d ſe capl'm. Ecce ego mitto. malach. z. c. ⁊ illud. Eradicaui
Eccl. z4. c. ⁊ illud. Quaſi cedrus. qḋ eſt ibidē. Fit autem
hac die ꝓceſſio generalis que ſignificat ꝓceſſionē illā. ſ.
quā beata virgo ⁊ ioſeph ad templū fecerūt. Qui in ꝓceſ
ſione aū cancellos cantāt. Reſpōſū accepit ⁊c̄. ſignificāt
ꝓphetas natiuitatē dn̄i ⁊ miſericordiā ꝓnūciantes. me
lodia rn̄dentiū eſt gaudiū hanc dei miſericordiā ſuſcipiē
tium. Tenētes igit̄ cādelas ī manibus dicam᷒. Suſcepi
mus deus miſericordiā tuā ⁊c̄. qḋ vō cantat̄ in ꝓceſſione
⁊ in euangelio. Accepit Simeon in vlnas ſuas. oſtēdit ꝙ
debemus eū nō tm̄ corde: ſed etiā in brachijs portare. vn̄
in canticis. Pone me vt ſignaculuȝ ſuꝑ brachiū tuū ⁊ vt
ſigillū ſuꝑ cor tuū. ad Corin. Empti. n. eſtis precio magno
glorificate ⁊ portate deū in corpe veſtro. debemus q̄deȝ
portare non tm̄ deitatē vel humanitatē: ſed vtrūq̄ȝ ſicut
fecit ſimeō. qḋ ſignificat̄ ꝑ candelā quā ferim᷒ ī ꝓceſſiōe
Per cerā enī ꝑ apes ope virginali cū melle ꝓductā. Nul
la enim libidine reſoluit̄ humanitas ſiue caro xp̄i ex vir
gine ſumpta. per lumen deitas: q2 deus noſter ignis cōſu
mens eſt. Deutro. 4. ꝑ lichinū ī cera aïa cādidiſſima vel
deitas in carne latēs. vel ſm alios mortalitas intelligit̄.
vel per lumen pater. ꝑ cerā filius. ꝑ lichinū ſpūs ſanctus.
¶ Rurſus candela in manu accenſa eſt fides cum bona
opatione. nam ſicut candela ſine lumine mortua dicit̄: ⁊
lumē ꝑ ſe abſq̄ȝ candela nō lucet ſed mortuū eē videt̄: ſic
⁊ operatio ſine fide. ⁊ fides ſine operatione mortua eē di
citur. Lichinus ſub cera occultatus recta intentio eſt. vn̄
Grego. Sic fiat opus in publico vt tn̄ intentio maneat in
occulto. cādele aūt bn̄dicunt̄ vt eas digne ferāt omnes.
Sunt enim multi habentes intus tenebras lȝ extra lucere
re videant̄. Digne ferentes ſunt qui ſicut extra lucent ꝑ
lumen qḋ ipſi ferūt in manibus: ita lucent interius ꝑ verā
fidem: ⁊ ī hoc feſtiuitas ⁊ gaudiū magnū. Portant̄ itaq̄ȝ
in ꝓceſſione cerei ardentes ꝓpter ſex cauſas. Primo vt
vnuſquiſq̄ȝ ſe illuminet: ⁊ opa ſua lumine patefacta alijs
inſinuet. Secūdo vt ritum gentiliuȝ in melius cōmutet
religio chriſtiana. romani nanq̄ȝ de quinto in quintū an
nū ī kalendis februarij ad honorē februe matris Mar
tis: qui vt putabant erat deus belli: luſtrabant vrbē tota
nocte cū cereis ac facib᷒ accēſis: vt fili᷒ eius eis victoriā
de hoſtibus ꝯcederet: cui᷒ matrē tā ſolēniter honorabāt
qḋ feſtū ambarbale dicebat̄. Ipſi ēt in mēſe februarij ſacri
ficabāt februo. i. plutoni cū ceteris dijs īfernalib᷒ ꝓ aïab᷒
añceſſoꝝ ſuoꝝ vt ꝓpiciarent̄ ipſoꝝ eis ſolēnes. hoſtias
offerētes: ⁊ tota nocte eoꝝ laudibus cū cereis facibus ac
cenſis vigilantes. Mulieres q̄ȝ rōanoꝝ his dieb᷒ feſtū
luminū exercebāt. Gētiles nāq̄ȝ ꝓ eo ꝙ dr̄ pluto de᷒ īfer
nalis ꝯcupiſcēs ꝓſerpinā ſpecioſiſſimā eā ī p̄n᷒ h᷒ mēſis
rapuit deāq̄ȝ fecit. quā ceres eius mater ⁊ parentes faci
bus accēſis ꝑ ſiluas de nocte ī ethna mōte cecilie multo
tpe q̄ſierūt ꝓut poetaꝝ fabule fingūt. ideirco ⁊ ipſe ī p̄n
cipio mēſis februarij in memoriā hui᷒ rei de nocte vrbē
luſtrabāt ambiēdo ipam cū facib᷒ ardētib᷒. Idolatre. n.
ſic legit̄ ī libro ſapīe obſcura faciebāt. Hos igit̄ luſtrādi
mores ſergi᷒ papa mutās ī meli᷒ ſtatuit feſtū purificatōis
in honorē mr̄is dn̄i ī eodē mēſe ⁊ tunc ꝓceſſiōes fieri vt
plebs vniuerſa portās cereos ardētes ī manib᷒ ꝑ eccl'ias
ꝓcederet ī memoriā celeſtis regni qn̄ oēs electi lucētib᷒
bonoꝝ actuū lāpadib᷒ obuiā ſpōſo veiētes mox cū eo ad
nuptias ſupne ciuitatis ītrabūt. Tertio vt ꝑ h̄ prudētes
v̄gīes uniremur q̄ꝝ btā v̄go ē caput: vt accēſa ī nob̄ lāpa
de caſtitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ cū eis ī tēplū glie ad veꝝ ſpō
ſū īgredi mereamur. Quarto q2 lumē qḋ ē ad reuelatōeȝ
gētiū ſic dixit Simeon: hac die ꝓ nobis ē p̄ſentatū. Hec
ergo ꝓceſſio ſignificat illā ſimeonis. Quinto ad notāduȝ

diuinitatem ⁊ humanitatē xp̄i: vt p̄miſſum eſt. Sexto ad
oñdendū virginis puritatē: ne qs audiēs ei⁹ purificatiōē
credere poſſet eā purificatōe indiguiſſe. Portamus ergo
candelas accenſas q̄ſi ipſo fc̄o dicat eccl'ia. Uirgo btā pu
rificatōe nō indiget: ſed tota rutilās: tota ſplendēs: ⁊ pp̄
cauſas p̄dictas cādelaria nuncupat̄. Hoc feſtū caret octa
uis: qm̄ lʒ xp̄s legaliter fuerit p̄ſentat⁹ in tēplo: nullus tm̄
doctoꝛ nos coartat q̄ infantes dic q̄dragesima natiuita
tis coꝝ p̄ſentet̄ in tēplo. Uñ ſicut preſentatio pueroꝝ ad
templū ſm̄ veterē ritū defecit: q꞉ hodie fit in baptiſmo:
ita ⁊ octaua ipopātis. In octauis eni ſicut p̄ p̄mū diē reco
lim⁹ qd̄ fcm̄ eſt: ita p̄ octauā rē p̄ q̄ factū eſt. De feſtis an
nūciatiōis aſſumptōis ⁊ natiuitatis i ſuis locis dicet̄.

De Cathedra ſancti petri. Rubrica.

De cathedra ſcī petri eccleſia ſolenniçat.
qm̄. vʒ. apud antiochiā cathedrali hono
re ſublimatus eſſe p̄hibet̄: quā ſublima
tionē dicūt qdā factā eē a theophilo p̄n
cipe antiocen̄. cuius filiū defunctū poſt
annos. 14. petrus ſuſcitauit: ⁊ ipſuʒ ⁊ po
pulū ciuitatis ↄuertit ꝑpter qd̄ ibi eccle
ſiam ↄſtruxerūt: in cuius medio excelſaʒ cathedrā collo
cauerūt ⁊ petrū vt ab oīb⁹ audiri ⁊ videri poſſet exaltaue
rūt in q̄ ſedit ſeptē ānis. De hoc igit̄ honoꝛe ſolēniçat ec
cleſia: q꞉ tūc p̄lati eccl'ie cepert̄ loco p̄ſtare ⁊ honoꝛe ſub
limari. Tūc eni cōpletū eſt illud pſalmiſte. Exaltent eū i
eccleſia plebis ⁊c̄. Et nota q̄ exaltatus ē tripl'r: ⁊ ideo tri
plex feſtū celebrat̄. Primo exaltatus ē in eccleſia militā
tium eidē p̄ſidendo: ⁊ eā i fide ⁊ moꝛibus laudabiliter re
gendo: ad qd̄ p̄tinet hodierna feſtiuitas: vt p̄miſſum eſt.
Scd̄o in eccl'ia malignantiū: ipſam. ſ. diſſipādo ⁊ ad fideʒ
ↄuertēdo. ad qd̄ p̄tinet ſm̄ feſtū: qd̄ dicit̄ vincula. tūc. n.
eccleſiā malignantiū diſſipauit: ⁊ plures ad fidē ↄuertit.
Tertio in eccleſia triūphantiū i eā. ſ. introeūdo feliciter
ad qd̄ p̄tinet tertiū feſtū. ſ. paſſionis ei⁹. ¶ Rurſus fit ei
feſtū triplex pp̄ alias q̄nqꝫ rōnes. Primo pp̄ p̄uilegium.
fuit eni p̄e alijs p̄uilegiatus: ⁊ iō magis honoꝛat⁹ i aucto
ritate. Nā fuit p̄nceps aplōꝝ ⁊ claues regni celoꝛuʒ acce
pit. Fuit ēt feruētioꝛ in xp̄i amoꝛe ⁊ efficatioꝛ in virtute.
Nam ad eius vmbrā ſanabant̄ infirmi. Scd̄o pp̄ officiū
Ipſe eni officiū p̄latōis ſup̄ vniuerſam eccleſiaʒ habuit.
Que i tres p̄tes mūdi. ſ. aſiam: africam: europā diffuſa ē:
⁊ ideo eccleſia ter i āno p̄ eo ſolēniçat. Tertio pp̄ benefi
ciuʒ. q꞉ ipſe p̄ p̄tātē ligandi atqꝫ ſoluendi habuit: liberat
nos a tribus generib⁹ peccatoꝝ. ſ. cogitatōis: locutionis: ⁊
op̄ationis. Uel q꞉ in deū. i. p̄ximū. ⁊ in nos peccam⁹. Uel
hoc bn̄ficiū pōt eē triplex bonū qd̄ v̄tute clauiū peccatoꝛ
i eccleſia ↄſeq̄t̄. Primū ē abſolutōis a reatu dīſio. Secū
dū eſt pene purgatoꝛij i tēpoꝛalē cōmutatio. Tertiū pene
t̄palis ſm̄ p̄tem relaxatio. Quarto pp̄ debitū q̄a. ſ. tripl'r
paſcit ⁊ paſcit nos. ſ. v̄bo: exēplo: ⁊ t̄pali ſubſidio. Quīto p̄
pter exemplū: vt q꞉. ſ. nullus deſp̄et. ēt ſi tertio xp̄m nega
uerit ſicut ille: ſi tm̄ velit cū eo deū coꝛde: oꝛe ⁊ op̄e cōfite
ri. Nec eſt p̄termittendū q̄ h̄ feſtū de incathedratione
ſancti petri olim feſtū bt̄i petri epulaꝝ dicebat̄. Fuit eni
mos gentiliū ſm̄ magiſtrū Ioānē beleth annis ſingulis i
mēſe februarij hac die vinum ⁊ epulas offerre deo ſupꝛa
ſepulchꝛa parentū. moti foꝛte pp̄ illud thobie. 3. Panem
tuū ⁊ vinū tuū ſup̄ ſepulturā iuſti ↄſtitue: q̄s de nocte de
mones cōſumebant. Ipſi tm̄ ab aīabus circa ſepulchꝛa
oberrantibus q̄s vmbꝛas vocabant: vaſtari putabāt. qd̄
ſancti p̄res extirpare volētes: feſtū de inchathedratione
ſancti petri tā de illa q̄ rome q̄ꝫ etiā de illa que antiochie
fuit facta ſtatuerunt fieri illo die, quo talia a gentibus fie
bant. Unde ab illis epulis feſtū ↄſueuit appellari feſtum
beati petri epulaꝝ. Hac tm̄ die nō dicit̄ in q̄buſdā eccl'ijs
niſi vna collecta: ⁊ de illa inçathedratōe que fuit anthio
chie facta. Dicit̄ aut ep̄l'a. Petrus apoſtolus ſeruus. que
eſt. i. pe. i. Et euangeliū. Uenit Ih̄s in p̄tes. Matth. 16. c.
Tractus eſt. Tu es petrus. Matth. 16. ca. Ad hoꝛas dicit̄
cap̄lm. Petrus apoſtolus. i. pe. i. c. In feſto beati Matth.
apl'i dr̄ ep̄l'a. Exurgens petrus in medio. Actu. i. c. Et euā
gelium. Confiteboꝛ tibi pater.

De Annūciatōe virginis marie. Rubrica.

Feſtum annūciatōis bt̄e marie ē. qm̄ an
gelus ei bonos rumoꝛes nūciauit ⁊ ipſa
ſaluatoꝛē ↄcepit. Tūc aūt iplete ſūt pro
phetie. Uñ eccl'ia legit ⁊ cātat de p̄phe
tis: q̄re introitus eſt. Roꝛate celi deſup̄
⁊ nubes. i. p̄dicatoꝛes. pluant. i. annūciēt
iuſtū. i. xp̄m: q꞉ antonomatice dicit̄ iu
ſtus chꝛiſtus. aperiatur terra. i. btā virgo. Ap̄iatur inquā
p̄ ↄſenſum ⁊ germinet. i. ↄcipiat ſaluatoꝛē. i. xp̄m. De hoc
dictū eſt ſub p̄ma dn̄ica d̄ aduētu. Ep̄l'a eſt. Egredie̅t vir
ga. Iſa. xi. c. Alie tm̄ eccl'ie dicūt. Locutus ē dominus ad
achā: que eſt h̄9. 7. c. Euangeliuʒ eſt. Miſſus eſt gabriel.
Luc. i. c. ⁊ qd̄ ibi dicit̄. Et hic mēſis ⁊c̄. ſic expōit̄. hic mē
ſis. ſ. martius: in quo beata v̄go ↄcepit: ē ſextus illi. i. a cō
ceptione illius. ſ. eliçabet que vocat̄ ſterilis: q꞉ illa ↄcepit
Ioannē baptiſtā. 8. kalen. octobꝛis. Dicit̄ ēt p̄ hoꝛas capi
tulū. In diebus illis notū faciet deus. hiere. 30. c. Cōpetit
aūt hoc feſtū tēpoꝛi veris. Nā tēpoꝛe veris deus fact⁹ eſt
homo: ⁊ oīa facta ſunt noua. Hoc aūt feſtū eſt de dn̄o ⁊ d̄
beata maria: q̄re eadē p̄fatio dicit̄ in natali: ⁊ in annūcia
tione dn̄i. De annūciatōe dn̄i ↄſueuit apponi q̄ Gloꝛia i
excelſis ⁊ ite miſſa eſt. ⁊ te deū laudamus in ea cātari nō
debeant: de quo dictuʒ eſt in p̄hemio huius p̄tis. Si i hoc
feſtū fuerit in dn̄ica paſſionis vel oliuaꝝ ad ſecūdā feriā
tranſmutabit̄. Hoc eni generale eſt in p̄uilegiatis domi
nicis. Si aūt in triduo an̄ paſca occurrerit: in ſabbato ↄ an̄
palmas ſm̄ quoſdam anticipabitur. Quidam vero illud
tranſierūt vſqꝫ ad octauas. Similiter ſi fuerit i die paſce
nō ↄgrue poterit infra hebdomadā celebꝛari: i quo hiſto
ria de aduentu cōpilata cantatur. vnde meli⁹ eſt ſi ad ſe
cundā feriā poſt octauas tranſferatur. In hac die vt dr̄: p̄
diuerſa tempoꝝ curricula deus multa op̄atus eſt: q̄ q̄dē
ſic egregijs verſibus p̄ſtrinxit.

Salue feſta dies que vulnera noſtra coherces.
Angelus eſt miſſus. ē paſſus ⁊ i cruce xp̄s.
Eſt adam factus ⁊ eodē tēpoꝛe lapſus.
Ob merituʒ decime cadit abel fr̄is ab enſe.
Offert melchiſedech. Iſaac ſupponit̄ aris.
Eſt decollat⁹ xp̄i baptiſta bt̄us.
Eſt Petrus ereptus. Iacob⁹ ſub herode p̄emptus.
Coꝛp̄a ſanctoꝛum cum chꝛiſto multa reſurgunt.
Latro per chꝛiſtū tam dulce ſuſcipit amen.

De ſanctis apl'is philippo ⁊ iacobo. Rubrica.

Paſcale tempus ſic̄ ſepe dictū eſt octauā
ſignificat etatem vbi bonum quod erit
ſingulorum in diſpari charitate erit eo
rum omniuʒ: quia vnuſquiſqꝫ de bonis
alterius gaudebit: vt de ſuis. ⁊ bonum
omnium erit ſingulorum. Ut ergo tem
pus paſcale concoꝛdaret ſolēnitatibus
que infra illud eueniunt: preſertim cum apl'i in eccleſia
primitiua non haberēt p̄ticulares ſolēnitates: ſtatutum
fuit vt in kalen. maij celebꝛaretur ſolēnitas ad honoꝛem
omniū aplōꝝ. vt dies varij nō viderent̄ diuidere: q̄s vna
dignitas ⁊ apl'at⁹ in celeſti gl'a fecit eē ſublimes. qd̄ feſtū
greci celebꝛare dicūt i feſto aplōꝝ Petri ⁊ pauli. Hac ēt

die feſtum eſt apoſtolorum philippi ⁊ Jacobi: quia forte
die iſta paſſi ſunt. Sane Jacobus iſte dictus eſt minor
ad differentiā iacobi cōpoſtelle ſiue zebedei: q dictus eſt
maior nō etate ſed vocatōe: ſicut ↄtingit in epīs qui loco
aploꝝ ſunt: qm̄ q p̄mo ↄſecratus eſt. alios quātūlibet ma
iores āīcedit. 17. di. §. fi. Primo enī a dn̄o vocatus eſt: ⁊ p̄
ei adheſit ⁊ ſibi magis fuit familiaris. Jn ſecretis enim
illū vocabat. ſ. qn̄ transfiguratus eſt: ⁊ qn̄ ſuſcitauit mor
tuū in domo. dict᷒ etiā eſt iſte iacobus alphei q̄ꝛ fuit fili᷒
alphei. dict᷒ eſt ēt frater dn̄i ſm̄ carnē: de ↄſe. di. i. iacobi:
q̄ꝛ dicitur fuiſſe ↄſimilis ei facie: vel q̄ꝛ erat filius alphei
fratris ioſeph viri btē Marie: ⁊ marie ſororis ei᷒. q. n. ex
vtraq̄ꝫ pte ſanguinis ↄiūgebant̄ apud iudeos fr̄es voca
bant̄. ib̄s enī putabat̄ filius ioſeph. vel dicit̄ frater dn̄i. i.
ↄſobrinus: quia filius ſororis btē Marie. quē morē tuſci
ſeruant. ſed ⁊ ioſeph dicitur cognatus dn̄i vel q̄ꝛ pater pu
tatiuus: vel q̄ꝛ cognatus dn̄i ex pte m̄ris. ſ. btē Marie.
Ad clariorē aūt p̄miſſoꝝ euidentiā notādū ē ꝙ ioachim
pr̄ btē Marie accepit vxorē noīe annā que habuit ſororē
noīe imeriā. hec āt imeria genuit eliȝabeth ⁊ Eliud. Eli
ȝabet genuit ioannē baptiſtā. de eliud nat᷒ eſt emineud.
de emineud nat᷒ eſt ſcūs ſeruatius: cuius corpus ī opido
traiecti ſup̱ flumen moſe ī ep̄atu leodiñ ēſt regeſcit. An
na aūt tres viros dicit̄ habuiſſe ioachim cleophā fratreꝫ
ioſeph: ⁊ ſalome. De p̄ habuit filiā. ſ. mariā matrē domini
quā dedit ioſeph nuptui: que genuit xp̄ꝫ. Generatio ipſi᷒
ioſeph ⁊ marie poſita eſt ī ſexta pte ſub feſto natalis dn̄i.
Primo aūt viro defuncto: de ſcd̄o ſil̄r genuit aliā filiam
noīe Mariā: quā alpheo poſtmodū ī ↄiugem dedit. Hec
aūt maria genuit ex alpheo q̄ttuor filios. ſ. iacobū mino
rem ioſeph iuſtū q ⁊ barſabas dictus eſt: ⁊ ſymonē ⁊ iudā
Ex tertio vō ſcd̄o mortuo genuit aliā ſil̄r filiā noīe mariā
⁊ zebedeo ī ↄiugē tradidit ex quo duos filios habuit. ſ. ia
cobū maiorē ⁊ ioānē euangeliſtā. ¶ Porro iacobus iſte
merito ſue ꝓfeſſionis cognominat᷒ ē iuſtus. Ex vtero enī
dicit̄ ſcūs fuiſſe. ipſe enī a petro ⁊ iacobo ⁊ ioāne apl̄is or
dinat᷒ eſt p̄mus hieroſolymitanoꝝ ep̄s. 66. di. pono. Jpe
etiā vna cū baſilio ep̄o ceſarieñ. addidit nobis in ſcriptis
miſſe celebrationē. de ↄſe. di. i. iacobus. ipſe quoq̄ꝫ tradit̄
p̄mā celebraſſe miſſam poſt paſca dn̄i ī hieruſalē: ⁊ petr᷒
p̄mus ī antiochia. Jſte vinū vel ſicerā nō bibit: nullā car
nē comedit: nūq̄ꝫ tonſus. nūq̄ꝫ vnct᷒. nūq̄ꝫ balneo vſus ē:
⁊ intātū genub᷒ terre defixis orabat vt eius genua came
loꝝ excedere duritiā crederent̄. Jſte p̄cipitatus eſt a iu
deis de pinnaculo tēpli cū nomē xp̄i p̄dicaret ⁊ cū ꝑticis
fullonū īterfect᷒. Fullo enī eſt q lineos pānos cādificat.
Quidā āt dixerūt pp̄ peccatū īterfectōis ei᷒ iudeos deſtru
ctos fuiſſe p̱ tytū: ⁊ veſpaſianū ⁊ ita ñ attribuūt ↄſtructōꝫ
illā morti xp̄i. Jn h̄ feſto dicūt q̄dā eccl̄ie itroitū. Excla
mauerūt. neemie. 9. c. epl̄am. Stabūt iuſti. q̄ ē ſapie. 5. ca.
euangeliꝫ. Non turbet̄ cor veſtrū. qd̄ eſt ioan. 14. ca. Et
poſtcōionē. Tanto tpe. Joan. 14. c. dicit̄ ē ad horas capi
tulū. Stabūt iuſti. ſapie. 5. c. ⁊ illō. Nos īſēſati. qd̄ ē ibidē.
⁊ illud. Eſurient. Apoc. ſeptimo caplo.

¶ De inuentione ſancte crucis. Rubrica.

IN ſancta cruce dn̄i ſecūda ſpes habetur
Sicut enī btā virgo portauit dn̄m: ita ⁊
ſancta crux ſuo modo. Et ſicut dat dn̄s
aq̄s baptiſmalibus ſc̄ificare: ⁊ alijs ſacra
mētis: ita p̱ tactū dn̄ice carnis ſc̄ificatū
fuit lignū: vt nos ſuo mō ſc̄ificare poſſit
Et q̄ꝛ ita crux ſaluat p̱ taleꝫ effectū quē
h̄ꝫ iō de ea cantat̄. O crux ſplendior aſtris ⁊c̄. que ſola fui
ſti digna. ſ. dignitate tibi data portare talētū mūdi ⁊c̄. Et
quia finis crucis eſt gloria: iō in fine pluriū antiphonarū
de cruce dicit̄ all̄a. Dicit̄ aūt p̱ horas caplm̄. Mihi autē
abſit gloriari. Gala. vltimo. Fit aūt duplex feſtū d̄ cruce
vꝫ. exaltationis: de quo ſuo loco dicet̄: ⁊ inuentōis: q̄ꝛ iuē
ra fuit crux tpe euſebij pape a beata h̄alena m̄re ↄſtātin
mediāte iuda q tunc iudeus erat. Un̄ in canone ipſi᷒ eu
ſebij. d̄ ↄſe. di. 3. crucis. ita legit̄. Crux dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i que
nuper nobis gubernacula ſc̄e romane eccleſie renētibus
q̄nto nonas maij inuēta eſt: in p̄dicto kalen. die inuētiōis
feſtū vobis ſolēniter celebrare mandam᷒. Eſt autē mai᷒
hoc feſtū q̄ꝫ feſtū exaltatōis: put ibi dicet̄. Legit̄ aūt de
p̄dicto iuda. ꝙ ↄuerſus ad fidē factus ē poſtmodum ep̄s
hieroſolymitanus: ⁊ mutato noīe vocat᷒ eſt q̄riacus. De
quo dicit̄ dyabolus ſic ꝓphetaſſe. Judas xp̄ꝫ morti tradi
dit. ſed iſte iudas illū mortuū exaltauit. ⁊ artes magicas
detexit. ſed iulian᷒ familiaris ⁊ amicus me᷒ cito rex erit
qui me de iſto vindicabit. qd̄ factū eſt. xi. q. 3. iulianus. i. ⁊
2. Nam iulianus monach᷒ ab ordine apoſtatās: acq̄ſiuit
p̱ nephas ↄſulatū romanū. ⁊ deinde fact᷒ impator ⁊ xp̄ia
noꝝ pſecutor: illū diuerſis penis afflixit ⁊ interfici iuſſit.
Legit̄ quoq̄ꝫ ꝙ q̄dā miles noīe quiriacus hūc iulianum
poſtea interfecit. De iſto iuliano legit̄ ꝙ adhuc apud con
ſtantinopolim de tūba ſua fetor intolerabilis ꝓgredit̄.
¶ Si q̄rat̄ quare fit feſtū d̄ cruce ī q̄ xp̄s fuit dehoneſta
tus ⁊ flagellatus ⁊ nō de aſina ī qua fuit valde honorat᷒
nec ēt de alijs q̄ ipſe tetigit. Rn̄deri pōt ꝙ laus ⁊ honor
ſup̱ aſinā ipenſus trāſitori᷒ ⁊ mūdan᷒ fuit: nec inde ſalus
nr̄a ꝓdijt de quo curandū non eſt. Preterea p̱ alia q̄ ipſe
tetigit non legunt̄ miracula ⁊ ſanitates fieri: nec p̱ illa re
dēpti ſumus. dehoneſtatio vō ī cruce facta n̄ra redēptio
fuit. Dicit̄ hodie introitus. Nos aūt. Gala. vlti. c. Et legit̄
epl̄a. Confido de vobis in dn̄o. Gala. 5. c. p̱ eo ꝙ ibi dicit̄
Mihi aūt abſit gloriari niſi ī cruce dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Alie
eccleſie dicūt: hoc ſentite. ad philipē. 2. Euangelium eſt.
Simile eſt regnū celoꝝ theſauro abſcondito in agro ⁊c̄.
q̄ꝛ crux dn̄i ad litterā inuenta eſt in agro. Uel moraliter
in agro eccl̄ie iuenit̄ crux dn̄i q̄ dicit̄ theſaur᷒: q̄ꝛ emptū
eſt p̱ eā nobis regnū celoꝝ. q vidit hūc theſauꝝ in eccl̄ia
vadit ⁊ vendit oīa q̄ h̄ꝫ. i. oēs tranſitorias delectatiōes: ⁊
emit agrū iſtū vt ſit de eccl̄ia. Alij dicunt. Erat homo ex
phariſeis. Jo. 3. c. Et eſt notādū ꝙ feſtū crucis fit ſemper
cū feſto martyrū: q̄ꝛ crux ſignificat martyriū. Et iō ī feſti
uitatib᷒ ſc̄e crucis legunt̄ in q̄buſdā eccleſijs ſex lectōes
de martyribus. ⁊ officia cōmiſcent̄. De ſigno crucis dcm̄
eſt in ꝓhemio quinte partis.

¶ De reuelatione ſancti michaelis. Rubrica.

ECcleſia facit feſtū de angelis duplici ra
tione. Prima eſt quia nobis miniſtrāt.
Omnes enim ſunt adminiſtratorij ſpi
ritus. i. in miniſteriū miſſi ꝓpter eos qui
hereditateꝫ capiunt ſalutis: ſicut habet̄
in epiſtola ad hebreos p̄mo. Secunda
ratio eſt quia pugnāt ꝓ nobis contra an
gelos malos: nec permittūt nos temptari ſupra id quod
poſſumus. De hac pugna dicitur in Apoc. Factum ē pliū
in celo. Hoc bellum erit maxime tempore antichriſti: ⁊ ī
morte martyrum fuit. ⁊ etiam ſemper eſt. ⁊ eiectus ē dra
co idest dyabolus de celo. idest de celeſtibus hominibus
⁊ deiectus in corda malorum hominū. Huius autem bel
li princeps eſt beatiſſimus michael: ⁊ ideo fit ei feſtum lꝫ
ſit de vltima ierachia: de inferiore. ſcilicet ordine. Sunt
enim nouem ordines angelorum put dictum eſt in quar
ta parte ſub ti. de prefatione: qui q̄uis omnes mittantur
qm̄ vt p̄miſſum eſt ſūt adminiſtratorij ſpūs. ⁊ ī Jſai. 6. h̄r ꝙ
miſſus ē ad eum vn᷒ de ſeraphi: raro tn̄ mittunt̄. Un̄ da
niel. Milia miliū miſtrabāt ei ⁊c̄. Loꝝ vō qui mittūtur

princeps eſt michael qui fuit pͥnceps eccleſie iudeoꝝ: vt habetur in daniele. modo ē pͥnceps eccleſie chriſtianoꝝ. In iudeis enī fuit aliq̄ñ eccleſia: que nūc ē i xpianis. Hoc autem feſtū qđ eſt cōmemoratio victorie ſcē michaelis: inde originē ſumpſit: qꝛ cū barbari depopularent apuliā: xpiani triduano ieiunio idicto ſci michael' auxiliū iploraueŕt: p cui' viſibile pñocinium fuge terga bar. dederūt: ⁊ xpiani victoriā hūerūt. Vocatur ēt feſtū reuelatōis: qꝛ i monte gargano reuelatus ē vt ſeq̄r. Sane michael gabriel et raphael noīa pſonalia ſūt angeloꝝ. alia vo ſūt ordinū vt dictū eſt in q̄rta parte ſub ri. de pfatōe. Sed cū h feſtum ſit cōmune oīum angeloꝝ q̄re ſpal' denoīat feſtū ſancti michaelis ⁊ nō gabrielis vel raphaelis? Rñdeo michael eſt q miſſus i egyptū fecit illas famoſas plagas. q diuiſit mare rubꝝ. q eduxit populū p deſertū. ⁊ duxit in terram pmiſſiōis. Ipſe eſt pꝑoſit' paradiſi ⁊ cuſtos. ⁊ ē ſuſceptor aīaꝝ ⁊ pͥnceps eccleſie: ⁊ iō eū magis venerari debemus. Scđa rō eſt: qꝛ ipſemet fundauit eccleſiā ⁊ pſecrauit altare. vñ dicit. Sicut angelus iuxta arā tēpli ꝛc. hoc fuit in monte gargano. poſtea vo reuelauit h hoib' p epm illius regionis. Tertia rō eſt vt hoīes venerantes angelos pueniāt ad pſortiū angeloꝝ. ⁊ eā đ cā i dieb' dñicis ⁊ feſtiuis ſolēnitatibus: nouē pſalmi: nouē lectiōes: ⁊ nouē rñſoria cātant: vt p cātū iſtoꝝ ad pſortiū pueniam' nouē ordinū angeloꝝ: quoꝝ ppriū ē deo cātare. Congaudēdo aūt āgelis dicit eccl'ia i introitu. Bñdicite dñm' oēs angeli eius. ⁊ qꝛ angeli laudāt ⁊ nos ſilit deū laudare debem'. Vñ ſequitur vſus. Benedic aīa mea dñm. Epl'a vo apoc. i. ca. ſumit. Significauit deus que oz fieri cito ꝛc. Sequit ibi Joānes ſeptē eccleſijs. p ſeptē eccleſias. vel p ſeptē ſpūs quantū ad intelligentiā q̄ ad hāc diē ptinet: vniuerſitas angeloꝝ itelligit. p ſeptē eni dies currit vita pſens. Seqtur rñſorium. Bñdicite. ⁊ vſus. Bñdic. Rōne qua ſupra. All'a eſt. In pſpectu angeloꝝ pſallā tibi. Hoc aūt iō dicit eccleſia: qꝛ parati ſūt angeli deferre deo orationes nr̄as. Semp eni nobis aſtāt ⁊ aſpiciūt nos ⁊ auſcultāt. Vñ i cāticis. Qui bitas i hortis amici. i. angeli auſcultāt te. Ber. iſtos. ſ. bonos: cōpaſſio. illos. ſ. malos: paſſio. ſ. iudicie cogit vt in nos aſpiciāt. Seq̄r euāglm. Acceſſerūt ꝛc. Math. 18. c. in quo pcipit vitari ſcandalū puuloꝝ: qꝛ ibi fit mentio de angelis. Amen dico vobis: qꝛ angeli eoꝝ in celis ſemp vidēt faciē pr̄is mei q in celis eſt. Qꝛ vo parati ſunt deferre orōnes nr̄as: in offertorio oñdit. Stetit angelus iuxta arā tēpli apoc. 8. Et data ſūt ei incēſa multa. i. orōnes accenſe igne charitatis. ⁊ aſcēdit fumus aromatū. i. orō in pſpectu dei de manu angeli. In poſtcōione vo placuit eccleſie ſicut pͥus bñdicere. vñ dicit i qbuſdā eccl'ijs Bñdicite angeli dñm ꝛc. Sane q michael legit cū dracone pugnaſſe intelligit allegorice michael. i. xp̄s. hiſtorice vo qꝛ michaelis ⁊ alioꝝ angeloꝝ ei' miniſterio dyabolus deſcribit in eccl'ia pter laicos eſſe depulſus. In hoc feſto dr caplm. Significauit. Et illđ. Btūs q legit. ⁊ illđ. Joannes ſeptē. que ſunt apoc. pͥmo. i.

¶ De ſanctis geruaſio ⁊ protaſio. Rubrica.

IN feſto ſanctoꝝ geruaſij ⁊ ptaſij cātat ex inſtitutiōe Grego. introitus. Loquetur dominus pacē in populo ſuo: ex eo q tali die pax inter romanorum imperatorem ⁊ agiſulphū regem longobardorū extitit reformata: quē regem celdonia eius vxor chriſtianiſſima cui Grego. librum dialogoꝝ ſcripſit ad fidē pūertit. Officia nāq ſanctoꝝ partim pueniūt ipſis ſanctis ptim his euētibus qui in ipſorum euenere diebus.

¶ De ſancto Joanne baptiſta. Rubrica.

QUia inter natos mulierum nō ſurrexit maior Joanne baptiſta: merito eccleſia celebrat feſtum de illo: ⁊ facit ei duplex feſtum ſcilicet natiuitatis ⁊ decollationis. Natiuitas ppter q̄ttuor. Primo ppter hiſtoriā: qm̄ dicit dn̄s de eo p angelum: ſicut i euāgelio habet. Et multi in natiuitate eius gaudebunt: qđ etiā ppter ſaracenos dictū eſt q hoc feſtū celebrare dicunt. Secūdo ppter allegoriam ⁊ myſteriū: qꝛ p Joannē figuratus ē ortus gratie quā nobis attulit xp̄s. Ipſum. n. Joānes pceſſit i annūciatione in natiuitate ⁊ pdicatōe: in paſſione ⁊ in ad inferos deſcenſione. Tertio qꝛ ſicut beata virgo ſanctificata fuit in vtero matris ita ⁊ ipſe. Quarto qꝛ ipſe prim' ānūciauit gaudia eterna: ⁊ iō dicit lucifer ⁊ turt. Vñ i cāticis. Vox turturis audita eſt i terra nr̄a. Et Job. 38. c. Nūq d duces luciferū in tpe ſuo. ⁊ eius natiuitas fuit p gabrielē nūciata. Jō aūt Joannēs dictus eſt lucifer: quia obtulit mouū tps. Et inde eſt q i qbuſdā eccleſijs hꝫ miſſam in mane: qꝛ natiuitas fuit quaſi aurora. natiuitas vo xp̄i fuit quaſi ortus ſolis. Vel iō dr miſſa i ortu diei qꝛ legit i euāgelio Luc. q ipſe fuit ſanctificat' ⁊ ſpū ſcō repler' in vtero matris. q̄re merito laudandus ē eius creator in exordio diei q illū dignatus eſt honorare in vtero mr̄is. Habet ēt aliā ppriā miſſaꝫ ſicut ⁊ alij ſci q dr circa tertiā. vel pͥma miſſa eſt de vigilia euāgeliſte. vel alia dr: qꝛ ipſe fuit martyr ⁊ pcurſor. Vñ illa miſſa ē vni' martyris: ⁊ ē itroit'. Juſt' vt palma florebit i domo dñi. De ipſo nāq ppheraueŕt. iſaias: ⁊ hieremias. hier. ipo vite actu: qꝛ fuit ei filiis iſaias vt in epl'a hr̄ hodierna. Audite inſule ⁊ attēdite populi đ lōge. Jſa. 49. ibi ēt ſeq̄r. vñ ſumit itroitus. De vētre ꝛc. Seq̄r ēt ibi. Poſuit os meū vt gladiū acutū. gladi' acut' eſt lingua pdicatoris qm̄ abſcindit ſupſtitia. ſeq̄r. Poſuit me q̄ſi ſagittā electā. Sagitta electa ē pdicator q facit qđ docet. Sagitta acuta fuit Joā. cū dixit. Genimia viparꝝ qs docebit vos fugere ab ira vētura. rñſoriū ē. Priuſquā te formarē ꝛc. Hiere. i. c. ⁊ ē đ natiuitate ei'. all'a ē. Tu puer. Luc. i. c. ⁊ illđ. Inter natos ꝛc. Mat. xi. c. Euāge. ē. Eliſabet ipletū. Luc. i. c. Dr aūt hac die caplm. Audite iſule. Jſa. 49. c. ⁊ illđ. Priuſq̄ te formarē. hie. i. c. ⁊ illđ. Reges videbūt. iſa. 49. c. ¶ Porro i vigilia bti Jo. bap. ieiunam' q̄ſi pͣtietes ei q i deſerto ieiunauit: ⁊ aſpaꝫ vitā duxit ⁊ vigilia ipſa plenū hꝫ offiñ: qꝛ p' Joānis decollatōeꝫ xp̄s crucifixus fuit ⁊ agnū comedit. Fuit. n. Jo. q̄ſi lapis āgularis. i. vet' ⁊ nouū teſt. piūgēs. Vñ tc magis ſolēnizamus pp myſteriū q̄ pp pſonā ipam: ⁊ qm̄ ipſe fuit medi' inter vtrūq teſtm̄: qꝛ fuit finis veteris ⁊ initiū noui teſti. nā et lex ⁊ pphe vſq ad Joānē. vz. iclusiue. hinc eſt q hui' diei offiñ pti đ veteri. ⁊ pti de nouo ē teſtō. In hac aūt die Jo. euāgeliſta obijt: ſꝫ ei' feſtū trāſlatū ē put ſub ei' feſto dicet. Feſtū āt decollatiōis nō ita ſolēnizat eccl'ia: ſic iſtud put ibi dicet. Fuit ḡ vt pmiſſū ē i vtero ſcificat' ſic ⁊ hieremias. Vñ ⁊ de Hiere. legit i hac die: qđ pbat p illđ qđ dr i euāglo. Et repleta ē ſpū ſcō eliſabeth: ⁊ exultauit in gaudio ifans i vtero meo. ſꝫ q̄ gener ſcificatōis ñ legim'. dicūt tñ qdā q ab oī pctō mūdat' ē: ſꝫ i gloſa ſup illo loco Tu vis a me baptizari ego a te debeo baptizari. i. ab originali pctō mūdari: dr q i pſona gnālis hoīs loq̄bat. fuit nā in pctō originali pcept': ſicut ⁊ btā vgo. de q̄ ⁊ q̄re ei' natiuitas celebret ſub purificatōe dcū eſt. Paulus hiſtoriographus romane eccleſie dyacon' caſſinenſis monach' quadam die cum vellet paſcalem cereum cōſecrare: rauce facte ſunt fauces eius cum prius vocales eſſent. Ut ergo vox ſibi reſtitueret compoſuit in honorē btī Joānis hymnū. Ut queant laxis reſonare. in cui' pͥncipio pe

tit vocis reſtitutionez quā obtinuit: ſicut ⁊ merito ſancti
Joannis reſtaurata eſt Zacharie. ¶ In hoc feſto nō can
tatur frequēter all'a ſicut fit ī feſtiuitatibus petri ⁊ pauli
⁊ aliorum in quoꝝ vltimis nocturnis ꝑſonat. Rō eſt: qꝛ
ipſe figurat legē: ⁊ qꝛ natale hui⁹ fuit añ xpi reſurrectōez
⁊ añ gaudiū. Quidā tñ faciūt officiū ſine all'a in initio no
ctis pp figurā legis: ⁊ poſtea iterāt officiū cū all'a ī medio
noctis: termināte s illud in ꝓncipio lucis in memorā anti
que obſeruatōis. De qua: ⁊ q̄re in h feſto nocturni cantā
tur in initio noctis: dictū eſt in q̄nta ꝑte ſub ti. de noctur-
nis. ¶ Nō q antiquit⁹ ſolebat vna q̄dragesima celebra
ri añ h feſtū: ⁊ alia añ natale dñi: ſed poſtea ꝑpter fragili-
tatē hoīum redactū fuit ad tres ſeptimanas añ natale et
tres añ hoc feſtū. Vñ ꝓhibitū eſt ī decretis. 33. q. 4. non
oportet ⁊. c. ſequenti: ne in illis tribus ſeptimanis nuptie
fiant: ſed ⁊ hoc abolitū eſt: ꝓut dictū eſt ī ꝓma ꝑte ſub ti.
de ſacramētis. ¶ Fiūt aūt tria ſpālia ī h feſto. In vigilia
nāq; ī q̄buſdā ꝑtib⁹ ex antiq̄ obſeruatōe colligūt hoīes ⁊
pueri oſſa ⁊ q̄dā alia īmūda ⁊ inſil' cremāt: vt exide fum⁹
in aerē ꝓducat. Ferūt ēt brandas ſiue faces ⁊ cū illis cir
cuīt arua. Tertiū ē: qꝛ rotā voluūt. Qui īmūda cremāt
⁊ fumū in altū ꝓduci faciūt: habēt h a gentib⁹. Antiquit⁹
eñ dracones h tpe ad libidinē pp calorē excitati: volan-
do ꝑ aerē frequēter in puteos ⁊ fontes ſpermatiçabāt ex
quo inficiebant̄ aq̄: ⁊ tūc erat ann⁹ letalis ex aeris ⁊ aq̄ꝝ
corruptōe: qꝛ q̄cūq; inde bibebāt moriebant̄ aut grauez
morbū patiebant̄: qđ attēdētes philoſophi ignē iuſſerūt
frequenter ⁊ paſſim circa puteos ⁊ fontes fieri: ⁊ īmūda:
⁊ quecūq; īmūdū redderēt fumū ibi cremari. Nāq; per
talē fumū ſciebant poſſe fugari dracones. ⁊ qꝛ talia h tpe
maxie fiebant: ideo hoc adhuc ab aliq̄b⁹ obſeruat̄. Sūt
eñ dracones aīalia. vñ in pſalmo. Laudate dñm de ter-
ra dracones: nō thracones. i. meatus terre ꝓut q̄dā dixe-
runt: q̄ q̄dē aīalia ī aere volāt: in aq̄s natāt: ꝑ terrā ambu
lant: nil īmūdū ſuſtinēt ⁊ fugiūt pp fumū oliferū ſic ele-
phātes pp grunitū ſuū. Eſt etiā alia rō q̄re oſſa aīaliū cō-
buruntr̄. vz. ī memoriā q oſſa Joānis baptiſte a gētilib⁹ ī
ciuitate ſebaſte ꝯbuſta fuerūt. vel pōt h referri ad nouū
teſtamētū. Abyciūt eñ pueri vetera ⁊ cōburūt: ad ſigni-
ficandum q adueniēte noua lege vetus teſtm̄ debet ceſ-
ſare. Dictū ē. n. vetuſtiſſima veterū non comedetis: ⁊ no
uis ſupueniētib⁹ vetera ꝓycietis. Feruntr̄ q̄q; brande ſeu
faces ardētes ⁊ fiūt ignes: q ſignificāt ſcm̄ Joānē q fuit lu
men ⁊ lucerna ardēs: ꝓcedens ⁊ ꝓcurſor vere lucis q̄ illu-
minat oēm hoīem veniētē ī hūc mūdū. Vñ dr̄ Jo. 6. Eſt
lucerna ardēs lucēs añ dñm: q viam dño ꝓparauit ī here
mo. Rota in quibuſdā locis voluit̄ ad ſignificādū q ſic
ſol ad altiora ſui circuli ꝑuenit: nec alti⁹ pōt ꝓgredi: ſ; tūc
ſol deſcēdit in circulo: ſic ⁊ fama Joannis q putabat̄ xps
deſcēdit ſm̄ q ipſe teſtimoniū ꝑhibet dicēs. Me oꝫ mi-
nui illū āt creſcere: qđ dicūt q̄dā dictū eē eo q tc̄ dies īci
piūt minui: ⁊ ī natiuitate xpi creſcere. Sed qꝛ añ feſtū ſcī
Joānis decreſcūt: ⁊ añ natale dñi creſcūt: intelligēdum ē
de natiuitate ī mr̄e: qñ. ſ. ꝯceptus ē vterq;: qm̄ Joānes cō
cept⁹ fuit decreſcētib⁹ dieb⁹: vt in ſeptēbri. ⁊ xps in creſcē
tibus: vt in apli. Vel de morte vtriuſq;: nā corp⁹ xpi exal-
tatū ē in cruce: corp⁹ Joānis capite minoratū.

¶ De ſanctis petro ⁊ paulo. Rubrica.

DE Petro ⁊ paulo qđ eſt: vtrū eadē die
paſſi ſint. Nam henricus ſolitari⁹ velle
videt̄ q eadē die āno reuoluto paulus
paſſus ſit. Sed pelagi⁹ ⁊ nicolaus pape
⁊ ambroſi⁹ ⁊ alij ſcī pr̄es: volūt q eadez
die ⁊ eadē etiā hora ſub nerone impera
tore. vz. āno. 14. imperij ei⁹. alioq̄n falſe
eſſent hiſtorie de illis ſcripte. Sed tñ in diuerſis locis: ſ;
in vrbe: ⁊ diuerſās penās paſſi ſunt: qꝛ petrus in vrbe cru
cifixus eſt: paulus vero qꝛ ſic legit̄ in actibus aplo ꝝ ciuis
romanus erat q̄uis natōe tarſenſis eēt ex̄ muros vrbis
decollatus: que pena honeſtior videbat̄: ⁊ de ipſo lac pro
ſanguine legitur profluxiſſe. Verum ꝓcedente tempore
cū ꝯſtantinus impator in honorē vtriuſq; eccleſias ꝯſtru
xiſſet: ⁊ romanus pōtifex vellet eoꝝ corpora ſepare: ⁊ du
bitaret̄ que cuius oſſa forent: diuinitus rn̄ſuz ē. Maiora
oſſa ſunt ꝓdicatoris: minora piſcatoris: ⁊ ſic ab inuicez ſe-
parata ſunt in ꝓprijs eccleſijs collocata. Poſtmoduz vō
Silueſter papa volens eccleſias ipſas ꝯſecrare tā parua
quā magna oſſa ex equa lance cū ſumma reuerentia pōde-
rauit: ⁊ vnā medietatē ī vna eccleſia: ⁊ aliā in alia eccl'ia
collocauit. Vñ q̄dā faciūt feſtū đ hac diuiſione oſſium in
nonis vel octauo idus iulij: qꝛ die tali facta fuit: alij illud
faciunt. 15. vel. 16. die eiuſdē mēſis. Alij vō dicūt q feſtuz
diuiſionis petri ⁊ pauli qđ celebrat̄ de illa fit ꝓpter illaz
diuiſionē q̄ facta eſt in hieruſalē poſt duodecim ānos qñ
ſeparati ſūt ad ꝓdicandū gētib⁹ in quo feſto cantāt illam
magnā ſequentiā. Celi enarrāt gloriā. ⁊ euāgeliū aſcēſio-
nis. Recūbentib⁹ ⁊c. incipiētes ibi in fine. Dñs quidem
ihus poſtq̄ ⁊c. ¶ Licet aūt eoꝝ feſta eadē die celebranda
ꝯcurrāt: Beatus tñ gregori⁹ inſtituit vt tm̄ officiū beati
petri ipſo die celebraretur: tū quia tali die eccleſia bt̄i pe
tri fuit dedicata: tū qꝛ ipſe ꝓor fuit conuerſione: tū quia
maior fuit dignitate qm̄ romane eccleſie tenuerat ꝓnci-
tū. Et dicit̄ in miſſa introitus. Nūc ſcio. Act. 12. Collecta
cōis vtriq;. Deus q hodiernā diē. quare nō fit cōmemo
ratio đ ſcō paulo. Ep'la. Miſit herodes: q̄ eſt ibidē. All'a.
Tu es petrus. Matth. 16. Euangeliū. Venit ihus in ꝑtes
qđ eſt ibidē. vbi dr̄. Quē dicūt hoīes eē filiū hoīs: ſed ſm̄
hieremiā in hebreo dicit̄ filium ade. ꝑ horas vō dicit̄ ca.
Miſit herodes rex man⁹. act. 12. c. ⁊ illud Angelus dñi: ⁊
illud. Et petrus ad ſe reuerſus: que ſunt ibidem. Seq̄uē-
ti vero die fit feſtuz de beato paulo. ⁊ dicitur in miſſa in-
troit⁹. Scio cui. 2. ad thimo. 2. ca. ⁊ collecta. Deus q mul
titudinē. graduale. Qui operatus es petro. Gal. i. caplo.
verſus eſt. Gratia dei. i. ad Corinth. 15. ca. Epiſtola. Notū
vobis facio. galla. i. alleluia. Tu es vas. act. 9. cap. euange
lium. Dixit Symon petrus. Matth. 19. caplo. In alijs ec
cleſijs dicitur. Hoc eſt preceptuz. Joan. 5. cap. Cōmunio
Amen dico vobis. Matth. 19. caplo. Item in nocturnali
officio beati pauli quidam verſiculi premittuntur anti-
phonis laudum vt dictum eſt in ſexta parte ſub trinitat
te: ⁊ dicitur capitulum. Bonum certamen. 2. ad thimo.
4. caplo. In octauis vero apoſtoloꝝ dicitur illud. Confi-
tebor tibi domine rex. eccle. vlti. verum in vigilia dicitur
introit⁹. Dicit domin⁹. Joan. vl. ⁊ epiſtola. Petrus ⁊ Jo.
actuū. 3. euangelium. Dixit Jeſus ſymoni petro. Joan. vl
timo caplo. ¶ Habet autem hoc feſtum tria ſcilicet ieiu
nium ſolēnitatem ⁊ octauā. Jeiunium quia ſi volumus
conregnare, oportet nos ⁊ compati. In die feſti de eorum
glorificatione gaudemus. In octaua de eorū futura bea
titudine in corpore ⁊ anima iam certi letamur ⁊ eterne
glorificationis meritū expectamus. de hac octaua dictū
eſt in ꝓhemio huius partis. ¶ Et nota q leo papa ſcōus
orans ꝓ neapolitanis ciuibus in mari cum ſaracenis pu-
gnātibus fecit illam collectā. Deus cuius dextera beatū
petrū ⁊c. Perfectis vero ꝑ euz muris ciuitatis leo mane
imponēs ſeras portis orans fecit illam collectam. Deus
qui beato petro collatis clauibus ⁊c. ¶ In feſto magda-
lene dicitur epiſtola. Mulierē fortem quis inueniet: que
eſt in parabolis vltimo capitulo. Euangelium. Rogabat
ieſum. Luce. 7. capitulo.

¶ De ſeptem fratribus. Rubrica.

Circa feſtū ſeptē fratrū notandū eſt tres fuiſſe matres quarum quelibet habuit ſeptem filios ⁊ poſt paſſiones eoꝝ paſſe ſunt. videlicet mater machabeorū cui⁹ nomē ignoratur: ⁊ Felicitas mater iſtorū ſeptē fratrū: ⁊ Simphoriana ſapiēs mulier que ſancta fuit.

¶ De ſancto Jacobo. Rubrica.

Iacob⁹ maior fili⁹ zebedei fr̄ Joānis euāgeliſte miſſus ē ad p̄dicādū hiſpaniſ. Sz cū nō poſſet niſi vnū p̄ncipē ibi ꝯuertere redyt hieroſolymā: ſed tādē ab herode decollatus: ⁊ in hiſpaniā reportatus quos viuus ꝯuertere nequit: mortu⁹ oīnino miraculo ꝯuertit. Fit aūt ci⁹ feſtū octauo kal̄. auguſti ꝓ eo ꝙ tali die fuit apō ꝯpoſtellā trāſlatus nō ꝙ tunc obierit: q2 occiſus ē ab herode in diebus azimoꝝ. vz. octaua kalē. aplis i annūciatione dn̄i. ſ. circa paſca: vt legitur i epl̄a huius diei. Miſit herodes ⁊c. ⁊ ita tūc ꝓpter dies ipſos feſtū nō habuit. In kalē. vo ianuary fuit ſepultus: q2 ab auguſto vſqȝ nūc ſepulchri ei⁹ fabrica fuit ꝓtelata. vel iō fit octaua kalen. auguſti hoc feſtū: qm̄ hac die dedicata ē ſibi eccl̄ia i cōpoſtella. q̄re dict⁹ ſit maior: dictū eſt ſub feſto apl̄oꝝ philippi ⁊ iacobi. Hoc autez feſtū nō hȝ vigiliā vel ieiuniū: ꝓut dcm̄ ē i ſexta ꝑte ſub quarta feria tertie hebdomade aduētus. Hac die dicunt quedā eccleſie epl̄am. Jam nō eſtis. Ephe. ſcd̄o capitulo. Alie. Bn̄dictus deus ⁊ pater. ephe. primo. et euāgelium. Acceſſit ad ihm̄. Matth. zo. capl̄o.

¶ De ſeptē dormientibus. Rubrica.

Nunc de feſto ſeptē dormiētiū dicendū eſt. Sex eoꝝ potētes fuerunt in epheſo tēpore quo deciꝰ ceſar ꝑſecut⁹ ē eccleſiam dei: q cito audierūt ꝑſecutionez fugerūt in montē ⁊ latuerūt in ſpelūca quadā: ⁊ ſecū magnā pecuniā portauerūt ſed parū cibi: quoꝝ noīa ſūt. Maximianus: marcus: martinianus: dionyſius: Joannes: ſerapion: ⁊ ꝯſtantin⁹. Hi cū eſſent in ſpeluca: p̄ma die comederunt quicqd habuerūt comeſtioni aptū ⁊ dixerūt ſeruiēti ſuo Cras emes nob̄ cibos: q2 paꝝ hodie comedim⁹ ⁊ poſtea dormierūt. Tandē deci⁹ queſiuit eos: nā audiuit eos eē xp̄ianos: ſed dictū ē ei eos aufugiſſe i alias regiones vel i monte latuiſſe. qd̄ audiēs fecit oſtia ſpelunce lapidib⁹ obſtrui. Poſt multū vo tp̄is. vz. circiter trecētos annos qdā voluit ſtabulū ꝯ ſpelūcā facere: ⁊ fecit magnū ignē i quo ſoluti ſūt lapides q erāt i oſtio ſpelūce: ⁊ ſtatim in ſpelūca refulſit ſplendor ignis. euigilati ſūt ſeptē dormiētes: ⁊ ſex q potētes erāt dixerūt ſeptimo q erat ſeruus eoꝝ: dies ē. vade nobis emere cibos: putabāt eni ſe ꝑ vnā noctē tātū dormiuiſſe. Juit ḡ ille ad ciuitatez ⁊ venit ad macellum miratus vltra modū: q2 cruces videbat ꝑ vicos ⁊ i triuys ⁊ in q̄driuys. Cūqȝ carnes emens obtuliſſet monetā quā habebat nō cognouerūt eā carnifices: ⁊ dixerūt. Vn̄ habes iſtos nūmos: q ait. Ex meo ꝓprio labore. ⁊ illi. Unde es tu: q ait. De p̄ria iſta. Tūc illi: q ſūt parētes tui: ille ait: Jſti ⁊ iſti: ⁊ nō cognouerūt carnifices aliq̊s eoꝝ quos ipe nominabat: a longo eni tp̄e eoꝝ noīa cū illis erāt ſepulta Jteꝝ illi dixerūt. Sub quo ip̄atore fuit illa moneta: ait ille. Sub decio. Tunc illi admirati ſūt: tū ꝓꝑ monetā: tū ꝓpter ea q̄ referebat: eſtimātes cū iſanū eē: q ligauerūt eū ⁊ duxerūt eū añ pontificē ciuitatis: cui diligenter ingrenti q̄s ille eēt: ⁊ vn̄: ⁊ vbi hanc monetā inueniſſet: ⁊ de alys que ipe rettulerat carnificib⁹: oīa ꝓut ꝯtigerāt reuelauit

Tunc ep̄s veniēs cū vniuerſo populo ciuitatis ad ſpeluncam inuenit eos ſex q ibi remāſerant iteꝝ dormientes: ⁊ euigilatos ſecū in ciuitatez adduxit ⁊ ſingula ſciſſitat⁹ ab eis inuentū eſt eos i ſpelūca fuiſſe ꝑ ānos vere trecentos. Preterea inuēte ſūt plūbee tabule in ipſa ſpelūca: q̄s illi impoſuerūt ibi q mādato decy obturauerūt os ſpelūce. Jmꝑatores erāt tūc honori⁹ ⁊ archadius: q cuȝ ꝑ̄us dubitarent de reſurrectōe hoc viſo firmius crediderunt. Fuerunt aūt cū ep̄o p̄dicti ſeptē iuuenes ꝑ aliquos dies: ⁊ poſtea mortui ſunt libera morte. Unde dicti ſūt martyres: quia tam diu in ſpelūca manſerunt.

¶ De feſto ſcī petri ad vincula. Rubrica.

Feſtum bti petri ad vīcula taliter ſm̄ bedā īſtitutū fuit. Theodoſia vxor theodoſy ſecūdi ip̄atoris hieroſolymā ꝓficiſcens vidit i alexandria feſtū celebrari in kalē. auguſti ad honorē ceſaris auguſti de triūpho habito de cleopatra regina egypti: ⁊ de marco antonio viro ei⁹. Vn̄ vehementer doluit ꝙ dānato ⁊ gentili tant⁹ honor exhiberet̄. Veniēs āt hieroſolymā cathenas qb⁹ petrus ſub herode fuit alligat⁹ acq̄ſiuit ⁊ romā rediēs eas apl̄ico p̄ſentauit q alias cathenas qb⁹ ſub nerone fuerat alligatus apportari p̄cepit: q̄ ſe tāgentes vſqȝ adeo ſunt miraculoſe ꝯiūcte ac ſi ſemꝑ fuiſſent cedē. Theodoſi⁹ igit̄ ad honorē bti petri eccleſiā edificauit: ⁊ ibi cathenas impoſuit q̄ dedicata ē i kal̄. auguſti: vt ſolēnitas piſcatoꝛ̄ obfuſcaret ſolēnitatē impatoris: ⁊ cathena petri extingueret torquē auguſti. Scd̄a cā inſtitutionis hui⁹ feſti eſt ꝓpter memoriā liberationis bti petri ꝑ angelū facte a carcere ſiue a vīculis qbus ꝑ herodē agrippā tenebat̄: ꝓut i epl̄a legit̄ hodierna: ⁊ ſm̄ hoc videt̄ ꝙ deberet vocari ı̄ꝭ feſtū a vinculis. Tertia cā eſt q2 cū quirin⁹ tribunus filiā hr̄et gutturoſam illa ad mandatū ſcī alexandri pape q q ſextus fuit a btō petro q̄ſiuit bogas ſiue vincula qbus btūs petrus fuit viculatus rome ſub nerone: qbus oſculatis liberata eſt: ⁊ q̄rin⁹ cū ſua familia baptiçatus eſt. tunc dictus alexander papa hoc feſtū in kal̄. auguſti celebrandū inſtituit ⁊ in honorē bti petri eccleſiā in vrbe fabricauit vbi vīcula ipſa repoſuit: ⁊ ad vīcula noīauit: ⁊ kal̄. auguſti dedicauit: in qua feſtiuitate ppl̄s illic ipſa vīcula hodie oſculatur. Quarta cā pōt eē: q2 dn̄s petrū a vīculis miraculo ſe abſoluit: ⁊ eidē ligādi atqȝ ſoluēdi poteſtatem dedit. Nos autē vinculis peccatoꝝ ligati tenemur ⁊ abſolui indigemus. Jdeo igit̄ in ſolēnitate ipſa que dicit̄ ad vincula ipſum honoramus: vt ſicut ipſe a vinculis abſolui promeruit ⁊ abſoluēdi ptātem accepit a dn̄o: ſic ⁊ ipſe nos a peccatoruȝ nexibus abſolui obtineat. Hac die dicitur epiſtola. Miſit herodes. act. iz. capl̄o. Euangeliū. Venit Jhs in partes. Matth. zz. capl̄o.

¶ De machabeis. Rubrica.

Machabei iſti ſunt illi de quibus fuit iudas machabeus: de quib⁹ habetur in. z. machabeoꝝ. Et cū eccleſia occidētalis nullius alterius ſcī veteris teſti feſtum celebret: ꝓut dcm̄ eſt in ꝓhemio huius ꝑtis: iſtoꝝ tn̄ ⁊ inocentū feſtum recolit. Jſtoꝝ qdem propter quattuor. Primo quia paſſi ſunt ꝓpter legis obſeruationem: q2. vz. carnes porcinas contra legē comedere noluerunt. Scd̄o ꝓpter martyry p̄rogatiuā: ꝓut legitur i hiſtoria ſcolaſtica: quia enim inaudita ſupplicia ſuꝑ ſanctos veteris teſtamenti ꝑtulerunt: ideo in hoc p̄uilegiati ſunt vt eorum paſſio celebretur. Tertio q2 ipſi fuerunt ſeptē fratres: ⁊ numerus ſeptenarius ē nūerus vniuerſitatis. Vn̄ eis ſignificant̄

omnes martyres vete. teſtã: celebritate digni. ⁊ omnibꝰ
illis i iſtis reuerẽtia exhibetur. Quarto q2 ipſi oſtẽdunt
i exemplũ martyribꝰ noui teſta. vt ſicut illi ꝑ legis moſay
ce obſeruatõe paſſi ſũt: ita ⁊ nos maxime ſi neceſſe fuerit
parati ſimus ꝓ euangelica: ⁊ ſm hoc magis celebrat̃ hoc
feſtum ꝓpter ſignificatum q̃ ꝓpter ſignificans. Quidam
vero dixerunt ꝙ illi machabei ſunt illi ſeptem fratres q
fuerunt filij felicitatis.

¶ De inuentione ſancti ſtephani. Ru.

SAncti ſtephani ꝓthomartyris inuẽtio fcã
fuit die illa qua celebratur eius paſſio: ⁊
paſſus eſt die illa qua eius inuentio cele-
bratur .ſ. i auguſto: ſed feſta per eccleſiaꝫ
quattuor de cauſis tranſlata ſũt. Primo
q2 cũ beatꝰ ſtephanꝰ fuerit ꝓthomartyr
⁊ martyriũ ſcõꝝ ſit eoꝝ natale i ccliſ: merito ſtatim poſt
natale dñi natale ꝓthomartyris ſtephani celebratur. Se
cundo ꝓpter dignitatẽ: dignius nãq3 eſt feſtũ qd̃ eſt de mor
te q̃ aliud: ⁊ ideo competenter tanq̃ dignius ſtatiꝫ poſt na
tiuitatem collocatũ eſt. Tertio q2 offm̃ paſſionis eius cõ
cordat offõ nata l' dñi. Unde illud. Heri natus eſt xp̄s in
terris. hodie ſtephanus naſcerur i celis. Quarto q2 i eius
inuẽtõe maxima multitudo hoĩum venit: q videntes mi
racula plurima q̃ fecit deꝰ i illiꝰ inuẽtõe: maiori cultu diẽ
illũ celebrauerũt annuatim: q̃ ẽt diẽ mortis illiꝰ. Statue-
runt ḡ ſci p̃res vt feſtũ paſſionis eiꝰ trãſferret̃ ad hanc diẽ
inuẽtõis: ⁊ ad feſtũ inuẽtõis feſtũ paſſionis q2 feſtũ paſſio
nis maiori cultu dignũ eſt. vt populus hunc diẽ q natale
dñi ſeq̃t̃ feruentiori cultu celebret q̃ diẽ eiuſdẽ feſti i au
guſto. Alia etiã ratio reddet̃ ſub ipſo feſto.

¶ De trãſfiguratione dñi. Rubrica.

LEgitur de feſto tranſfiguratiõis dñi qd̃ ẽ
in die btĩ ſixti: nõ q2 tali die trãſfigura-
tio fcã ſit: ſed q2 tunc ab apl'is qui ſecuꝫ
fuerunt in monte fuit manifeſtata ⁊ pu
blicata ⁊ predicata. Preceperat. n. dñs
ne alicui diceret donec a mortuis reſur
rexiſſet. illi autem vſq3 ad hãc diem ſup
hoc tacuerũt. Tranſfiguratõem enim conſtat factaꝫ fuiſ
ſe circa principium veris. eo ſcꝫ die quo dr̃ euangelium de
trãſfiguratõe. ſcꝫ ſecunda hebdomada quadrageſime: Et
nota ꝙ in qbuſdam locis hac die cõficit̃ ſanguis xp̄i d̃ no
uo vino ſi inueniri poſſit: aut ſalteꝫ aliquantulũ de matura
vua i calice eliquatur. Benedicunt̃ ẽt racemi ex qbꝰ po-
pulus cõicat ⁊ extrõ hec. In die eni cene dixit ihēſus di
ſcipulis. Amẽ dico vobis. Amodo nõ bibã de hoc geni-
mine vitis: donec bibaꝫ illud nouũ i regno patris mei.
Q2 ergo hoc qd̃ dixit nouũ ⁊ ẽt trãſfiguratio pertinet ad
illã glorioſã inouatõeꝫ quã xp̄s habuit poſt reſurrectõeꝫ
⁊ quã fideles poſt reſurrectõeꝫ ſũt habituri: iõ i h̃ feſto ſã
guis xp̄i ex nouo vino ꝯficit̃ ⁊ ꝑꝑ h̃ ẽt hac die noue vue bñ
dicunt̃. Eutichianꝰ papa ſtatuit: vt p̃me fruges ⁊ fabe ſup
altare bñdicant̃. ¶ De ſancto laurentio. Rubrica.

BEatꝰ laurentiꝰ: q2 poſt beatũ ſtephanuꝫ:
iter alios martyres p̃matũ obtinet: vigi
liam hꝫ: non q2 maiorẽ penã ſuſtinuerit
q̃ alij: naꝫ multi tantã penã ſuſtinuerũt
ſicut btũs vincentiꝰ ⁊ beatꝰ gregorius: ⁊
alij qdam: ſed ꝓpter officium p̃dicatõis
⁊ ꝓpter martyrij locũ: q2 rome. ⁊ ꝓpter
bonã adminiſtrationeꝫ theſauroꝝ eccleſie. Unde icipit
itroiꝰ i vigilia ipſius. Diſperſit dedit pauperibus. In die
vero habet ꝓpriũ officium. vꝫ. Cõfeſſio ⁊ pulchritudo ⁊c̃.
⁊ hoc iõ dr̃. q2 ꝓpter cõfeſſionem fidei fuit aſſatus ⁊ exal-
tatus ⁊ apparuit eiꝰ ſanctitas: cũ non timuerit ſic tormen
tari ꝑ xp̄o. q2 vero ip̃e i tormentis poſitꝰ iubilabat: ac dño
laudes cantabat. iõ ſeq̃tur verſus. Cantate dño canticum
nouũ. In collecta vero illa. Da nobis queſumus dñe ⁊c̃.
orat eccleſia ſe ſic liberari per dñm ab igne vitiorũ ⁊ ipſa
vicia i ſe extingui ſicut btũs laurẽtiꝰ fuit liberatus ab igne
tormentoꝝ. Unñ ipſe dicebat tyrãno. Diſce miſer quãta ẽ
v̄tus domini. naꝫ carbones iſti non dolorẽ: ſed refrigeriũ
mihi p̃ſtant. In epiſtola vero. Qui parce. 2. corinth. 9. ca.
agitur de largitate elemoſynaꝝ faciẽda pauperibus: qd̃
p̃ceptũ ſtrenue ipleuit beatꝰ laurentiꝰ q theſauros eccle
ſie dedit pauperibꝰ: ⁊ vt cuꝫ in hoc imitemur dr̃. Juſticia
eiꝰ manet in ſeculũ ſeculi. Reſponſoriũ de paſſione eiꝰ eſt
eo ꝙ igne ꝓbatus fuit: ſicut aurum in fornace ꝓbatur: ⁊
hoc eſt qd̃ dicit. Probaſti cor me. ⁊ viſi. no. q2 ad litteraꝫ de
nocte fuit aſſatus: ⁊ a dño viſibiliter viſitatus: ⁊ ideo dice-
bat. Mea nox obſcurũ non hꝫ ſed oĩa in luce clareſcunt.
Uerſus eſt. Igne me exa. ⁊ non eſt iuen. in me iniqui. i. in
equalitas: q2 ſemper ⁊ ꝑfecte in fide cõſtans fuit. Uel nõ
fuit inuenta in eo iniq̃tas. ſ. peccati. Alleluia eſt de nobili
miſterio eius. Et q2 erat p̃cipuus miniſter: ideo in virtute
dñi p̃cipue operabatur. Leuita igt laurentiꝰ bonũ opus
operatꝰ eſt: q per ſignũ crucis cecos illuminauit. Leuita
ideꝫ eſt ꝙ aſſumptus vel offerens: q2 ad litteram aſſũptꝰ
fuit ad miſterium diuinũ. Unde legitur ipſuꝫ dixiſſe btõ
ſixto. Quo ꝓgrederis ſine filio pater: nunq̃d degenerem
me ꝓbaſti: experire certe: vtꝝ idoneũ miniſtrũ elegeris
cui cõmiſiſti dñici ſanguis cõſecratiõem. Item fuit leui-
ta id eſt ſeipſum offerens. Unde ipſe in tormentis poſitꝰ
dicebat. Ego me obtuli hoſtiam deo in odorem ſuauitatis
⁊ ideo de eo in nocturnali offõ cantat eccleſia. Meruit
eẽ hoſtia beatꝰ laurentius q dũ aſſaretur dñm non nega-
uit: ⁊ ideo inuentus eſt ſacrificiũ laudis. Et q2 deꝰ laudan-
dus eſt de tanta patientia cõceſſa martyri. ideo predicta
ſub alleluia cantatur. ¶ In euangelio vero. Niſi granuꝫ
frumenti cadens in terrã bonã qd̃ ẽ Joan. duodecio. agit
dñs de miniſtris ſuis: ⁊ de p̃mio ipſoruꝫ dicẽs. Primo de
opere ipſoruꝫ. Qui mihi miniſtrat me ſequat̃. ⁊ poſt de p̃
adiungit dicẽs. Et vbi ſum ego illic ⁊ miſter meus erit: ſi
quis mihi miniſtrauerit honorificabit eum pater meꝰ ⁊c̃.
Cum igr̃ iter miſtros precipuus fuerat beatꝰ laurentius.
Ideo iſtud euangelium i eiꝰ feſtiuitate cantatur. Sed q2
p̃uilegiatum miſteriũ eſt p̃dicatio: ⁊ ꝯfeſſio nominis dñi
coraꝫ regibꝰ ⁊ p̃ncipibꝰ ideo ſeq̃tur offertoriũ. Confeſſio ⁊
pulchritudo in cõſpectu ⁊c̃. In poſtcõmunione quoq3 agi
tur de miſtris ⁊ merito ipſorum. Qui mihi miniſtrat me
ſequatur ⁊c̃. Ad horas dr̃ capitulũ. Qui parce. 2. corith. 9
capitu. ¶ Et nota ꝙ iſte ſanctus ꝓpter tres prerogatiuas
ſupra i p̃ncipio poſitas i tribꝰ p̃uilegiatus eſt. Primo qñ
ipſe ſolus iter martyres habet ieiunium iſtitutõis. Secũ
do in octauis: quoniã iſte tantũ ⁊ beatus ſtephanus octa
uas habẽt inter martyres: ſicut beatꝰ martinus iter con-
feſſores. De hac octaua dictum eſt in fine prohemij huiꝰ
partis. Tertio in regreſſibus antiphonaruꝫ. in hoc enim
feſto quidam verſiculi premittuntur antiphonis vt dcñ
eſt in ſexta parte ſub dominica de trinitate. Beatus lau-
rentius fuit archidyaconus rome poſt quem: nullus dici
tur ibi archidyaconus fuiſſe.

¶ De aſſumptione virginis glorioſe marie. Rubrica.

HJeronymus dicit quõ beata maria aſſũ
pta fuerit ſiue in corꝑe ſiue extra corpus
neſcio deꝰ ſcit. Augu. vero dicit ꝙ in cor
pore. veritas tamẽ eſt ꝙ p̃mo aſſũpta ẽ i
aĩa. vtrũ vero corpus in terra remanſit
icertũ habet̃: ⁊ melius eſt pie dubitare
q̃ aliq̃d circa hoc temere diffinire. pie

tamen credendũ eſt eam totaliter fuiſſe aſſumptã. Uꝫ
quedã religioſiſſima mulier eliſabet noĩe de partibus ſa
xonie aſſeruit ſibi reuelatuꝫ fuiſſe ꝙ poſt quadraginta di
es poſt aſſũptionẽ aĩe aſſumptũ fuit corpus: ꝛ ĩde ꝯpoſuit
quendã tractatuꝫ: ꝗ tamen non ẽ autẽticus. Refert ephi
rius ꝙ btã virgo qñ xp̃ꝫ cõcepit erat annoꝝ .14. ꝛ in q̃nto
decimo anno ip̃m peperit: ꝛ cũ eo manſit annis .33. ꝛ poſt
mortem xp̃i ſuperuixit annis .24. ꝛ ſm hoc tempore obi
tus ſui erat annoꝝ .72. Probabiliꝰ vt videt̃ dicũt alij: qꝛ
.12. annis filio ſuperuixit: ꝛ ſic ſexagenaria eſt aſſumpta:
cum apoſtoli totideꝫ annis p̃dicauerunt in iudea: ꝛ circa
partes illas. ¶ In hoc feſto quedam dicunt̃ que in eccle
ſiarum dedicatõibus dr̃ qꝛ ad eam pertinent. Cantatur
ẽt de libro canticoꝝ .ſ. Oſculetur me oſculo ꝛc̃. Rñſoriuꝫ
enĩ antiphone ꝛ lectiones ĩde ſumunt̃: ꝗ liber eſt de amo
ribus: qꝛ in carne manẽs maioreꝫ habuit dilectionem q̃ꝫ
aliqua creatura in carne viuẽs: excepto xp̃o: ꝛ ideo ꝓpter
excellentem charitatẽ quam habuit ĩ terris meruit aſcẽ
dere ſuper angelos. ĩ carne enĩ ꝑter carneꝫ viuere nõ ter
rena ſed celeſtis vita eſt. Et competit hoc feſtuꝫ eſtinotẽ
pori: qꝛ per calorem ignis charitas aſcendit. Ruꝛſus legi
tur ꝛ cantat̃ de cantico amoris: eo ꝙ beata virgo figuraꝫ
tenet eccleſie. Sicut .n. ip̃a mater eſt v̾go ꝛ ſponſa: ſic ꝛ ec
cleſia mater ſcõꝝ nomen tenet v̾ginitatis ꝛ ſponſe. v̾gini
tatis ĩquam mentis: ꝛ fidei que preualet v̾ginitati carnis.
ſponſe qꝛ ipſa eſt ſponſa xp̃i. Unde apoſtolus. Deſpondi
vos vni viro v̾ginem caſtam exhibere xp̃o. Eſt autẽ vt di
cunt q̄dam: cantici legẽda medietas vſqꝫ ad octauas: alia
vero medietas vſqꝫ ad natiuitatem eiuſdẽ virginis referue
tur. Huic ergo congrue accedit ꝙ circa feſtum iſtud libri
ſalomonis legant̃: ꝛ p̃mittunt̃ antiphonis q̄dam verſicu
li: vt dcm̃ eſt ĩ ſexta parte ſub dñica de trinitate. In calce
doñ. ꝯcilio quod beatꝰ leo celebrauit ſtatutũ fuit ꝙ virgo
maria mater dei appellaret̃. Alij tamẽ dicunt ꝙ ĩ epheſi
no: iuſſu celeſtini pape p̃mi celebrato. ¶ Item nota ꝙ il
le ſermo hiero. Cogitis me o paula ꝛ euſtochiuꝫ. q a q̄buſ
dam in eccleſia ĩ hoc feſto legitur. ſꝫ nõ debet legi niſi ĩ re
fectorio vel capitulo qꝛ ad hoc factꝰ fuit. Dr̃ aũt ad horas
capl̃m. In oĩbꝰ requiem. Eccle. 24. c. In vigilia aſſũptionis
dr̃ epiſtola. Ab initio. Eccl. 24. c. Alie eccleſie dicũt. Ego
quaſi: que ẽ ibidem. ¶ Euangeliuꝫ eſt. Exurgens maria
Luc. i. c. Alie eccleſie dicũt. Loquente ieſu. xi. ca. Offer
toriuꝫ. Oratio mea munda. Job. 16. ca. Ceterum in miſſa
diei legitur epiſtola. In oĩbus requiem ꝛc̃. In omnibus enĩ
queſiui vitam eternã: ꝛ iõ habuit illã. Seq̃t. Et qui crea
uit me: requieuit ĩ tabernaculo. i. in vtero meo. Et qꝛ dñs in
vtero btẽ marie v̾ginis requieuit: ideo ipſe dedit illi ſuuꝫ
tabernaculũ. i. celum. Et ſicut ipſa dño fecit thronuꝫ grã
dem. Unde ipſa dicit. Magnificat aĩa mea dñꝫ: ꝛ. 3. Re.
decimo. Thronum fecit rex ſalomon de ebore grandem:
ita ei fecit dñs thronum grandem in celo quando exalta
uit eam ſup angelos. ¶ Euangeliuꝫ legitur de martha ꝛ
de maria ſcilicet. Intrauit iheſus. luce. 10. quod prima fa
cie pertinere non videt̃: tamẽ bene pertinens eſt ſm alle
goriã. Intrauit .n. ieſus in quoddã caſtellum. i. in beatam
virginem que dr̃ caſtellũ: q̄ eſt terribilis demonibꝰ: ꝛ bñ
ſe muniuit cõtra dyabolum ꝛ vitia. Diminutiue auteꝫ dr̃
caſtellũ ꝓpter humilitatem. Et dr̃ quoddã ꝓpter ſingula
ritatem qꝛ nec p̃mã ſimilem viſa ẽ: nec habere ſequentẽ.
ꝛ martha. i. actiua vita recepit eũ. Diligentiſſime eniꝫ nu
triuit puerum ſuum: ꝛ tulit ĩ egyptum: ꝛ p̃us ſe probauit
in actiua vita eundo ad eliſabeth. ꝛ ſeruiendo ei. Et ſicut
ipſa fuit martha ĩ actiua vita: ita ꝛ fuit maria magdalena
ĩ cõtemplatiua. Unde ĩ alio euangelio habet̃. Maria cõ
ſeruabat oĩa verba hec ꝯferens in corde ſuo. He aũt due
ſorores ſignificãt vitaꝫ actiuã ꝛ vitam cõtemplatiuã: que
plene fuerũt ĩ beata virgine maria per quas ipſa ſublimi
ter: honorabiliter: atqꝫ delectabiliter ĩ ſeipſa recepit xp̃m
¶ Illud autẽ notandũ eſt ꝙ quattuor ſunt euangelia de
beata maria v̾gine. Unũ eſt. Miſſus eſt: qͦd non debet di
ci niſi in aduentu dñi ꝛ ĩ annũciatione eius. Alia tria pñt
cantari quotiẽs de ipſa peculiaris miſſa cãtat̃: tanq̃ꝫ com
munia que ſunt iſta. Extollens vocẽ quedam mulier ꝛc̃.
aliud. Abijt maria ĩ montana ꝛc̃. aliud. Stabat iuxta cru
cem ꝛc̃. ¶ Itẽ nota ꝙ hoc feſtũ habet ieiuniũ: ꝛ octauas:
qͦd non hꝫ aliud feſtũ de illa. Hoc .n. feſtũ maius eſt oĩbꝰ
alijs que fiunt de illa. Silr̃ ꝛ de quolibet ſancto maius fe
ſtum eſt tranſitus illiꝰ q̃ꝫ aliud de illo: qꝛ de miſeria tran
ſit ad vitam: excepto de Johanne baptiſta. ¶ Quare aũt
herbe colligant̃: ꝛ benedicant̃ ĩ hoc feſto: ipſa legenda in
dicat: qꝛ beata maria cõparat̃ roſe ꝛ lilio. ¶ Unde ſicut
ſpina roſam: genuit iudea mariam. Offm̃ beate marie vir
ginis debet quottidie: ſed in ſabbato ſolemniter dici ꝓut
dcm̃ eſt ĩ ſexta parte ſub titulo de tp̃e aduentus. In q̄buſ
dam tamen eccleſijs non dr̃ a q̃nta feria cene dñi vſqꝫ ad
octauas penthecoſtes: dicentes ꝙ tunc in eccleſia omnia
breuia debent eſſe. ¶ Legitur tamẽ cum q̄daꝫ ſacerdos
aliam forte miſſam neſciens: omni die miſſã de beata v̾gi
ne celebraret: epiſcopus eum ab officio ſuſpendit: ſed v̾go
beata ipſi epiſcopo ex hoc grauiſſime comminata eſt: ꝛ iõ
ipſe ſuſpenſionem huiuſmodi relaxauit.

¶ De ſancto bartholomeo apoſtolo. Rubrica.

Beatus bartholomeus p̃mo p̃dicauit: vt
dixit btũs theodorus abbas ĩ ligdonia.
poſtea ĩ ĩdia. deĩde ĩ albania ciuitate ar
menie: vbi p̃ excoriatꝰ: ꝛ poſtea decolla
tus eſt: deĩde tranſlatꝰ dr̃ beneuentũ: q̃ꝫ
uis hodie rome eſſe dicat̃. Quidam aũt
celebrant feſtũ excoriatiõis ꝛ q̄dam de
collationis. ſicut dictum eſt ĩ ſexta parte ſub quarta feria
tertie hebdomade aduẽtus. ¶ Et nota ꝙ ĩgrentibꝰ bea
tum bartholomeũ demõ ipſum ita deſcripſit dicens. Ca
pilli eiꝰ nigri ꝛ criſpi. caro cãdida. ocl'i grãdes. nares coeq̃
les ꝛ directe. barba plixa habẽs paucos canos. ſtatura eq̃
lis collobio albo cleuato: ꝛ purpura veſtitur: ĩduitur albo
pallio: qͦd per ſingulos angulos habet gẽmas purpureas.

¶ De decollatione ſcĩ Johãnis bapti. Rubrica.

Feſtum decollatõis bti Johan. celebrat
eccleſia: qꝛ p̾ veritate mortuꝰ eſt: ſed nõ ſic
ſolẽniter ſicut feſtum natiuitatis eiꝰ: eo
ꝙ deſcendit ad inferos ſicut dic̃ Grego.
ſuper illud. Tu es q̄uenturus es an aliũ
expectamꝰ: Fuit auteꝫ decollatus ĩ tp̃e
paſchali per herodem regeꝫ anno .32. a
natiuitate dñi. ſ. anno p̄cedente paſſionem dñi. ꝛ ipſe ĩ an
no .30. cepit predicare: ꝛ ita hoc feſtum eſt de decollatõe.
Et nota ꝙ tres fuerunt herodes quos eoꝝ ĩfamis crude
litas fec̃ famoſos. Primus dictus eſt herodes aſchaloni
ta: ſub quo natus eſt dñs a quo ĩnocentes occiſi ſũt. Secũ
dus antipas: ꝗ Johãnẽ decollauit. Tertiꝰ agrippa: ꝗ Jaco
bũ occidit ꝛ petrũ ĩcarcerauit. Uñ v̾ſus. Aſchalonita ne
cat pueros. Antipa Johannẽ. Agrippa iacobũ: claudens ĩ
carcere petrũ. Sane decollato Joãne diſcipuli eiꝰ corpus
ſepelierunt ĩ ſebaſta vrbe paleſtine: ꝛ caput ĩ hieruſalem
humatũ eſt: iuxta herodis habitaculũ. ꝛ vbi corpus ſepul
tum iacebat: multa deus miracula operabat̃. Unde mul
titudo xp̃ianoꝝ illuc ꝯfluebat. Qͦd videns iulianus apoſta
ta iuſſu eius gentiles ad dedecꝰ ſcĩ Johã. cõfregerũt mau
ſeolũ: ꝛ oſſa eiꝰ per agros ſparſerũt. Sed cum xp̃iani illuc
venirẽt: ꝛ miracl'a ñ ceſſarẽt: iterꝫ gẽtiles oſſa collegerũt

⁊ combuſſerunt: ſed digitus ille quo dn̄m ad iordanez veniētē mōſtrauit dicēs. Ecce agn⁹ dei ⁊c̄. nō potuit cōburi. Multi tamē xp̄iani mōachi a hieroſolymis q̄ iterārāt cum gētilib⁹ oſſa colligentib⁹ quot occultare poterant reſeruauerunt. Tulerūtq̄ʒ oſſa ad philippū hieroſolymitanum ep̄m q̄ miſit ea p iulianū dyaconū anaſtaſio alexandric ep̄o. que poſt theophilus vrbis eiuſdē ep̄s i tēplo ſerapis repoſuit: ⁊ baſilicā i honorē ei⁹ cōſecrauit. Unde hoc feſtum de decollatōe ⁊ ɔbuſtione oſſiū ē ſm magiſtrum guilbertū qđ celebrat eccleſia quaſi p iaz mortuo ſʒ martyrium: q2 i ſuis oſſib⁹ quodāmodo paſſus eſt. Aliȷ dicunt q̄ btā tecla digitū bti Johānis q̄ cōburi nō potuit: de vltmarinis ptibus afferens in morianā: ibi ad honorez beati Johannis fūdauit eccleſiam: ⁊ hac die dedicata eſt ei eccleſia. Ideoq̄ʒ ſtatutuz fuit a dn̄o papa: vt hec dies ad honorem beati Johānis p totū mundū ſp̄ celebris haberet. ⁊ ſm hoc videt̄ q̄ debet dici feſtū dedicatōis. ℂ Rurſus btūs iohānes caput ſuū qđ i hierl'm fuerat humatum reuelauit duob⁹ monachis orientalib⁹: q hierl'm adorare venerant: q iuxta herodis habitacnlū illud. 7. kalen. martȷ inuenerunt: ſʒ poſt ab aliȷs platū ē i ēmiſſam ciuitatez: ⁊ i quodā ſpecu ignobilr̄ reconditū donec denuo marcello p̄ſbytero fuit reuelatū: ⁊ per eiuſdem vrbis ep̄m quarto kalendas ſeptēbris reuelatū. ex quo tp̄e cepit i eadem vrbe decollatio celebrari: ea die vt arbitror quo caput eſt reuelatum: ⁊ ita hoc feſtuz poteſt dici reuelatōis. Hoc ergo feſtū poteſt eē de decollatōe: vel de collectōe oſſium: vel de dedicatōe eccleſie ad honorē illi⁹. vel de reuelatione. Hac die dicunt quidam ep̄lam. Expectatio. puer. io. ca. Et euangeliū. Miſit herodes. Marci. 6. capi. ⁊ alleluia. Erat lucerna. iohannis. 5. capi.

ℂ De ſcīs felice ⁊ audacto. Rubrica

Sciendū eſt q̄ cū beatus felix traheret̄ ad mortem p noīe xp̄i: qdam repente ſe i medio ptulit dicens. Ego ſuz xp̄ianus Dixerūt carnifices ergo venies ⁊ tu. Cū āt nomē illi⁹ ignoraretur vocat⁹ eſt Audactus quaſi beato felici audacter aſſociat⁹: ſicut ⁊ beat⁹ iohannes alexādrin⁹ epiſcopus ob eximiam in pauperes xp̄i pietatez iohānes elemoſynarius dictus eſt. Cuius feſtum nono kalendas febuarȷ celebratur.

ℂ De natiuitate beate marie. Rubrica.

Feſtum natiuitatis btē marie v̄ginis: q̄ꝛ. vʒ. in mundo nata eſt: ideo celebratur: q2 fuit i vtero ſcīficata: iuxta illud pſal. Sanctificauit tabernaculuz ſuū altiſſimus. In hoc feſto legit̄ genealogia ſaluatoris: īmo ipſi⁹ btē marie virgīs: q2 ō eadem fuerāt genealogia. vnde legit̄ euāgelium. Math. i. c. Liber gn̄atōis ieſu xp̄i: de qua dc̄m ē in ſexta parte ſub natali ⁊ ſub feſto apoſtolorū philippi ⁊ iacobi. Et epiſtola. Ego quaſi. eccl'aſtici. 24. c. Alie eccleſie dicunt. Dn̄s poſſedit me: puerbiorū octauo capitulo Cantat̄ ēt hiſtoria de laudib⁹ ipſi⁹ virgīs marie. In q̄buſdam tamen eccleſiȷs leguntur cantica canticorum q̄ magis pertinent ad feſtum aſſumptōis v̄ginis marie: put ibi dc̄m eſt. Dr̄ ēt ad horas capl'm. Ego quaſi vitl. Eccleſiaſt. 24. ca. Sane hoc feſtū olim non celebrabatur: ſed q̄daz vir religioſus pluribus annis audiuit angelos in hac nocte ſolennizantes i celis: cui cām querenti reuelatum eſt angelos gaudere: quoniā beata v̄go nata fuit i illa nocte. quod apoſtolic⁹ autenticauit: ⁊ feſtuz celebrari precepit: vt i ſolēniçando celeſti curie cōformemur. ℂ Non autē habet feſtū hoc ieiuniuz īſtitutiōis: poteſt tamen habere deuotionis. Olim etiam non habuit octauā: ſed innocēti⁹ papa quart⁹ eam īſtituit. Uacante enī romana eccleſia p obitū Greg. pape noni cardinalib⁹ ɔcordare nequeūtib⁹: romani poſt plures dies eis īcluſis m'tiplices moleſtias īferebant. ppter quod dicti cardinales regine celi vouerunt: q̄ ſi ei⁹ meritis concordarent: ⁊ abire libere poſſent octauā ſue natiuitatl diu neglectā celebrandā de cetero ſtatuerent. Sicq̄ʒ i celeſtinū papam cōuenerūt ⁊ liberati ſunt. Sed q2 idez celeſtinus vixit ſolum. 18. diebus nō potuit votum īplere: quod poſtmodū dict⁹ innocenti⁹ ei⁹ ſuc ceſſor ipleuit. ℂ Et nota q̄ eccleſia tres natiuitates ſolēniçat. ſ. Johan. baptiſte: ⁊ beate Marie: ⁊ xp̄i. ſiq̄dez Jo. fuit lucifer: q2 ſicut lucifer p̄cedit ſolem: ſic ipſe xp̄ʒ. primus enī aperte predicauit. Maria fuit aurora. natiuitas xp̄i: ortus ſolis: q2 i eo ſplēdor p̄ris apparuit. Predicte āt tres natiuitates dſignāt tres ſp̄uales natiuitates. Naʒ renaſcimur cū Jo. i aq̄: cū maria i pn̄ia: ⁊ cū xp̄o i glīa. cū igr̄ oporteat q̄ cōtritio p̄cedat natiuitatē baptiſmi i adultis: ⁊ natiuitatē glorie ſil'r: ideo merito ille due vigilias hn̄t. Sed cū penitētia tota: ſit p vigilia: non oportuit q̄ ipſa vigiliam haberet: ⁊ ideo hoc feſtum vigiliam ſiue ieiuniuz non habet. ℂ Et eſt ſciēduz q̄ beatus Fulbertus epiſcopus cardinalis fecit illā tria reſpōnſoria. Stirps ieſſe. Solem iuſtitie: ⁊ chorus noue hieruſalem.

ℂ De exaltatione ſancte crucis. Rubrica.

Exaltatio ſācte crucis dr̄: quia Coſdroes rex perſaꝝ hieroſolymaz venit: ⁊ lignū dn̄icum ide ſecū tulit: ⁊ facta domo celo ſimili: i eadem ſedē ſibi fecit: ⁊ lignū a dextris poſuit loco filȷ. gallū vō a ſiniſtris loco ſp̄ūs ſcī. ⁊ ipſe ſtans i medio ſe deum vocari iuſſit. Quod audiens Eraclitus īperator romanus aciē mouit iuxta danubiū qui fluui⁹ eſt perſarum: nō hunc q i ſueuia naſcitur: ſed aliuz eiuſdē noīs. and e victo filio coſdroe ſingulari certamine crucē dn̄i tulit: ⁊ cum appropinquaret in magna pompa hieruſalē porte ciuitatis per angelum clauſe ſunt ne itraret. q cū vehemēter admiraret̄: audita eſt vox de celo dicens. Regē regū non ſic itraſſe hieruſalē phaleratuz: q̄ꝛ p oībus pati venit: ſed humilem ⁊ ſuper aſinā ſedentem. Et ſtati recognoſcēs elationem ſuam: de equo deſcendit ⁊ humiliat⁹ eſt valde. ⁊ porte ei ſpōte aperte ſunt. ⁊ nudis pedib⁹ ciuitatem itrauit. ⁊ i ei⁹ itroitu multi diuerſorum morboꝝ generib⁹ detēti: curati ſunt per crucē. ⁊ iperator ipſe in has deuotiſſimas crucis prupit laudes dicens. O crux ſplendidior cūctis aſtris: mūdi celebrior hoībus ⁊c̄. Ille ergo crucē exaltauit ⁊ exaltatōis diē i futuꝝ ep̄is ſibi cōſentiētib⁹ i ſuo iperio ſtatuit eē ſolennē. Sergius vō papa longis poſt temporibus i ſacrario bti petri iuenit capſam argenteā: ⁊ i ea crucē ex ſalutiferi ligni magna portione ɔpoſitā: lapidib⁹ p̄cioſis adornatā: que poſita in baſilica ſaluatoris adoratur a popl'o i die exaltatōis. ℂ Eſt aūt maius feſtū iuentōis q̄ʒ exaltatōis ppter auctoritatē iſtituētis. Nam illud a papa. ſ. euſebio: iſtud ab iperatore ſtatutum ſt. ℂ In hoc feſto dr̄ epiſtola que dicit̄ i ramis palmaꝝ: q2 in ea agitur de exaltatione ſancte crucis. Aliȷ legunt illam. Chriſtus factus eſt. ad phili. 2. ca. ℂ Legit̄ etiam in q̄buſdam eccleſiȷs euangeliū in quo fit mentio ō aduētu xp̄i ⁊ fulgure. Sic fulgur exit ⁊c̄. qđ ⁊ dici ɔſueuit tp̄e aduēt⁹. In aliȷs vō dr̄ euāgeliū de nicodemo qđ q̄dam dicunt i feſto iuentōis ſancte crucis. Ibi enī dicitur Sicut moyſes exaltauit ſerpentē iu heremo: ita exaltari oportet filiū hoīs. Cōiter tamen dr̄ q̄ melius eſt euangelium. Nūc iudiciū eſt mundi. Jo. 12. c. in quo dicitur. Et ego ſi exaltatus fuero a terra oīa traham ad me ipſum. ℂ Pre

fatio vero illa dr̃ que ante paſcha per.15.dies: ſcꝫ in quibuſdam eccleſijs per quinq; dicitur. vel vt alij volunt illa que dicitur in tempore paſchali. Dicitur etiam ad horas capitulum. Chriſtus factus eſt pro nobis.ad phil.2.c.

¶ De feſto ſancti Matthei apoſtoli ꝛ euange. Rubrica.

Beatus Mattheus leuita fuit. Erat autẽ hebreꝰ: ꝛ ideo hebraice ſcripſit hebreis i iudea: ſed poſtea liber eius fuit tranſlatus in grecũ. deĩde in latinuꝫ. Et nota ꝙ euangelium quod ipſe ꝓprijs manibus anno dñi.40. ſcripſit cũ oſſibꝰ bti barnabe reptũ ẽ. Qδ quidẽ euãgeliũ btũs barnabas ſecũ ferebat: ꝛ ſuꝑ egros illud ponẽs tã fide barnabe q̃ꝫ merito bti matthei ↄtinuo liberabat. Mattheꝰ vero edidit aquilei euangelium anno dñi.44. ¶ Dr̃ hodie epl̃a. Unicuiq; vr̃m. Ephe.4.c. Alij vero dicũt: Similitudo vultus. Ezechi.1.c. Euangeliũ ẽ. Dũ tranſiret ieſus. Mat.9.c. In vigilia vo eſt euãgeliũ: Uidit ieſus publicanũ. Luc.5.c. ¶ Predicauit aũt ſub Gayo caligula iꝑatore: qui ſic dictus ẽ: qm̃ natus eſt ĩ expeditõe: ꝛ coopertus ẽ caligis. Joannes aũt ſcripſit ſub numa. Marcus ſub nerõe. De Luca incertum ẽ: quidã tñ dicũt ꝙ ſub nerone.

¶ De ſcõ Mauricio ꝛ ſocijs. Rubrica.

Cum galli exercuiſſent exercitũ ĩ romanos: dux egypti collegit exercitũ ĩ quo fuit btũs Mauricius q ſub ſe habebat legionẽ in q̃ erãt.6666. Cum ergo eent in exercitu: tyrannus voluit eos cogere adorare idola: q noluerũt: ꝛ ꝓpterea decimam partem accepit tyrannus ꝛ ĩter fecit. quod videns beatꝰ Mauricius cõuertit ſermonem ad ſocios orans vt viriliſr ſtarent ꝛ ſic ab eo cõfortati paſſi ſunt martyriũ. Fuerant aũt baptiçati antequã romaꝫ venirẽt. ¶ Et nota ꝙ dr̃ de Mauricio ꝛ thebea legione: ꝙ ĩueniuntur plures thebe: vna ĩ egypto vbi ſunt mauri. altera ĩ grecia vbi ſunt thebani. alia ĩ idia vbi ſunt teſbite. iſti ſocij Mauricij erant de egypto.

¶ De feſto ſancti Luce euangeliſte. Rubrica.

Lucas ſyrus fuit natõe: ꝛ antiochenꝰ patriarcha: ꝛ predicauit ĩ bithinia vbi ſua morte non martyrio vitaꝫ finiuit. Fuit etiam pictor ꝛ medicus. ꝛ ſꝫ Hier. fuit diſcipulus apoſtoloꝝ ꝛ non dñi. Uenit. eni ad fidẽ poſt dñi reſurrectionem: vt legitur in glo. ſuper exo. lꝫ quidam dicant ꝙ fuerat d.72. diſcipul' dñi: ꝛ ſcripſit euangeliũ ĩ achaia. Uixit aũt octogintaq̃ttuor ãnis. ipẽ euangeliũ ꝛ actꝰ apoſtoloꝝ cõpoſuit. Fuit diſcipulus beati Pauli: a quo didicit qδ docuit. ſicut ꝛ btũs Marcꝰ a btõ Pe. In ꝓlogo tamen euãgelij ſui ĩuenitur ꝙ ipſe didicit multa a quibuſdaꝫ q in ꝑncipio cũ dño fuerũt. Sꝫ btũs Paulus nõ fuit a ꝑncipio cũ dño. q̃ nõ didicit ab eo qδ docuit. Solutio. q̃dã didicit ab eo: ꝛ q̃dã ab alijs: ſꝫ maxĩe a btõ Paulo. Cred' ẽ tñ ꝙ ipẽ ad beatã v̾ginẽ tãq̃ꝫ ad archã teſti recurrẽs ab ea d̾ multꝭ certificatꝰ fuit ꝑcipue d̾ his q̃ ſibi ſoli ↄſtabãt: ſic d̾ ãgelica annũciatõe ꝛ xp̃i natiuitate ꝛ h⁹ de quibꝰ ſolus Lucas agit.

¶ De feſto aploꝝ Simonis ꝛ Jude. Rubrica.

Jacobus mior frater dñi: ꝛ Simon ꝛ iudas ꝛ ioſeph q ꝛ barſabas ꝛ etiã iuſtꝰ cognominatus eſt ne ꝓpter iniuſticiaꝫ ab apoſtulatu fuiſſe reprobatꝰ credat̃: f̃res fuerunt filij Marie cleophe: q̃ alpheo nupta fuit. Simon aũt iſte dictꝰ eſt çelotes. dictus eſt ꝛ ſimon cananeꝰ a cana vico galilee qδ idem eſt. Cana.n. çelus ĩterpretat̃. habuit.n. magnum çelũ aiaꝝ. Judas.n. multiplr̃ cognominatus ẽ. Dictꝰ eſt eni Judas iacobi ſupple frater: vt p̃miſſum eſt. Dictus ẽ etiaꝫ thadeꝰ a tratcha qδ eſt regia veſtis: ꝛ deus. vel thadeus ĩterpretat̃ apprehẽdẽs ꝑncipẽ. Ipſe eni fuit veſtis regia per ornamẽta virtutum: per quas apprehendit ꝑncipem xp̃m. Dictus eſt etiã lebeus. qδ ſonat cor vel corculus.i. cordis cultor. Inter p̃miſſũ ioſeph ꝛ mathiaꝫ ſortes iactate ſunt. ꝛ de ſimone dr̃ ꝙ crucifixus mortuus eſt. Alij tamen dicunt ꝙ non eſt iſte: ſed ſimon q fuit filiꝰ cleophe crucifixus eſt. iſte ſimon ꝑdicauit in egypto. poſtea vero venit in hieruſaleꝫ: ꝛ ibi fuit ep̃s poſt beatũ iacobum minorem qui dictꝰ eſt frater dñi. ibi ꝛ crucifixus eſt. Uixit aũt centũ viginti annis. ꝛ ſuſcitauit anteq̃ꝫ moreretur.30. mortuos. vnde in eiꝰ legenda inueniſ ꝙ terdenos mortuos merſos fluctibus humane vite reddidit vſibus Filiũ eni hoſpitis ſui merſum fluctibus ſuſcitauit. Mortuus autem eſt in bothoro non ĩ poſtophorio. Poſtophorium vt quidam volunt eſt porticus templi: in quo iacebãt cuſtodes templi. Judas aũt predicauit apud perſas ꝛ medos ꝛ mortuus eſt apud armenos.

¶ De feſto oĩum ſanctorum. Rubrica.

Cum ſingula idola romanoꝝ rome tẽplũ habere non poſſẽt: romani vnum templũ in honorem cibelles matris deorũ: ꝛ oĩuꝫ deorum ipſorum fecerunt qδ dicitũ eſt pãtheon. a pan qδ eſt totum: ꝛ theos deus. Succeſſu vero temporꝝ bonifacius papa petijt a phoca ceſare iꝑatore cõſtãtinopolitano qui preerat romanis templũ illud ſibi dari. Quo obtento abiectis inde idolis dedicauit illud.4. idus may ad honorem btẽ Marie v̾ginis ꝛ oĩum martyrum: ꝛ dicitũ eſt feſtum illud btẽ Marie ad martyres. Nõdũ eni fiebant feſta de ↄfeſſoribꝰ: ſed ſolum de martyribus. vnde tũc ĩſtitutum fuit feſtum bti Johannis ante portam latinam occaſiõe martyrij: qδ q̃ꝫtũ ĩ ſe fuit ſuſtinuit. Statuit ergo idem papa vt ſingulis annis illa die celebraretur feſtum de martyribus: ſicut in kalendis eiuſdem menſis celebrabat̃ feſtum apoſtoloruꝫ. ꝛ in honore btẽ Marie ꝛ oĩum martyrum cantauit ibi. Terribil' eſt locus iſte i quo eſt ſallus tẽ qδ tantũ in dedicatione eccleſie ſolet dici. Ueruꝫ gregorius quartꝰ hoc feſtũ martyꝝ tranſtulit ad kalendas nouembris: vt tunc collectis terre frugibꝰ cõuenienter ad hoc feſtum poſſent copioſius victualia inueniri. ĩſtituẽs tunc fieri feſtum non ſolũ apoſtoloꝝ ꝛ martyꝝ: ſed etiam trinitatis ꝛ angeloꝝ ꝛ ↄfeſſoꝝ ꝛ generaliter oĩum ſanctoꝝ ꝛ ſanctarum ꝛ etiam electoꝝ: vt pꝫ in hymno. ꝛ illius officium ordinauit. ¶ Inſtitutum autẽ fuit hoc feſtũ quattuor de cauſis. Primo ꝓpter p̃miſſaꝫ templi dedicationẽ. Secũdo ꝓpter omiſſoꝝ feſtoꝝ ſuppletionẽ. Non eni ꝓpter ipſarum multitudinem de oĩbus feſtare ſpãliter valemus. Tertio ꝓpter negligentiaꝝ in feſtis q̃ celebramꝰ cõmiſſarum expiationẽ. Et hec rõ tãgitur ĩ ſermone qui hac die ĩ eccleſia recitatur vbi ita dr̃. Decretuꝫ ẽ vt die iſta oĩum ſanctorũ memoria habeatur: vt quicquid humana fragilitas per ignorantiam aut negligentiã vel per occupationẽ rei ſecularis ĩ ſolẽnitatibus ſanctoꝝ minꝰ peregiſſet: ĩ hac ſãcta obſeruatione perſoluat̃. Quarto ꝓpter faciliorẽꝫ orationum noſtraꝝ ĩpetrationẽ. Facilius.n. qδ petimus obtinebimus ſi ſil' oẽs ĩtercedant ꝓ nobis: q2 impoſſe eſt multitudinem non exaudiri. Unde ĩ orõne hodierna dr̃ multiplicati ĩterceſſionibus largiaris. ¶ Quare autem feſta ſcõꝝ celebrent̃: dicitũ eſt ĩ ꝓhemio huiꝰ partis. Hoc feſtum habet ieiuniuꝫ ĩſtitutõis. nec debet quis comedere illa die vſq; ad veſperas. nec ieiuniũ debet mutari vt quidã faciũt ꝓpter ſanctũ quintinũ. Qr vero hoc feſtuꝫ oĩum ſanctoruꝫ

eſt generale: ideo variatur illius offim̄ put habetur varie
tas oium ſanctorū. Prima. n. antiphona ⁊ pma lectio ⁊ p
mum reſponſorium de trinitate cantanť: qꝛ feſtū eſt tri/
nitatis. ſcđo loco cantať de beata Maria. tertio de ange
lis. quarto de pphetis. qnto de apoſtolis. ſexto de marty/
ribus. ſeptimo de confeſſorib⁹. octauo de ṽginibus. nono
de oibus ſimul. ❡ Auctoritas aūt illius officij obſeruať
ĩ lectōib⁹. nam in qbuſdam eccleſijs ĩ hoc feſto maior in
eccleſia etiam eps ſi pſens fuerit lectōem legit de trinita
te. ſ. pmam: vel decanus vel ſaltē ſacerdos: ⁊ ſic fit deſcen
ſus per perſonas in legēdo vſqꝫ ad pueros. Octauā nanqꝫ
lectōez de ṽginib⁹ legit vnus ex pueris. naꝫ ſemper nonā
lectōem maioris eſt legere. Octauū ēt rñſorium dicunt
de ṽginib⁹. ſ. Audiui vocē. qđ cantať a qnqꝫ pueris coram
altare beate Marie ṽgis ſi fuerit ibi: candelas ĩ manib⁹
tenētes ad repñtatōez qnqꝫ prudentū ṽginū lampades
ornatas accenſas habētiū. Dr etiam capl'ꝫ. Uidi turbaꝫ.
Apoc. 8. Ad miſſam vō dr̄ epiſtola. Ecce ego Johā. que eſt
apo. 5. c. All'a. O q̄ꝫ glorioſū. Apo. 7. ca. Euangeliū. Uidēs
Jheſus turbas. Mat. 5. c. In vigilia vō dr̄ epiſtola. Ecce
ego Jo. Apo. 5. c. Euangeliū. Deſcēdens Jeſus. Luc. 6. ca.

❡ De offō mortuoꝝ. Rubrica.

Hoc loco de offō mortuoꝝ dicendū ē. Et
qñqꝫ vocať Agenda ab ago agis: qꝛ iter
ceteras ſui ſignificatiōes agere idē ē q̄
celebrare. Inde ergo offiñ ordinatū ad
celebrē defunctoꝝ memoriam agenda
vocať qñqꝫ ēt vocanť exeqe ab exequor
exequeris qꝛ ĩter alias ſui ſignificatōes
exeq idem eſt q̄ ex̄ alia ſeq. Officiū ergo ſeu obſequiū in
ſepultura mortuoꝝ exeqe vocantur: qꝛ celebrantur dū mor
tui extra viuos ſepeliendi ferunť. vl' qꝛ ex̄ horas canoni/
cas ſpāles ⁊ ſingulares habēt obſuantias. ❡ Sane hoc
officiū ꝯtinuať feſto oium ſcōꝝ. ⁊ ſūt tres dies ꝯtinui tri
bus myſterijs deputati. Nā vigilia oiuꝫ ſcōꝝ dies eſt af/
flictionis. ſolēnitas dies exultationis. hodie vō dies orō/
nis. In pmo nos ieiunādo affligim⁹ pñtis vite miſeriam
recolētes. In ſcđo btitudini ſāctoꝝ ꝯgaudem⁹ gratiarū
actōes dño referentes. In tertio p his q ĩ purgatorio ꝯti
nentur oramus: eis modo penā minorē: modo plenaꝫ ab
ſolutionem orōnibus ĩpetrantes. Siqdem commemora
tio oium fideliū defunctoruꝫ ĩſtituta eſt fieri ab eccleſia
tali die: vt generalib⁹ beneficijs adiuuenť: qꝛ ſpālia habe
re non valent: de con. di. i. viſum. ſicut ⁊ de feſto oium ſan
ctorum pmiſſum eſt. Sicut eñi petr⁹ damianus ait. San
ctus Odilo cōperiens q̄ apud vulcanū cecilie crebre vo
ces ⁊ vlulatus demonū audiebanť plangentium p eo q̄
aie defūctorum per elemoſynas ⁊ orōnes de eoꝝ mani/
bus eripiebanť: ordinauit ĩ ſuis monaſterijs vt poſt feſtū
oium ſanctoꝝ fieret cōmemoratio defunctoꝝ: quod fuit
poſtmodū a tota eccleſia approbatū. Primo ergo videa/
mus a qb⁹ ĩſtitutū fuit offiñ mortuoꝝ. Scđo vbi habuit
initium. Tertio de modo celebrādi illud. Quarto de mo
do ſepeliēdi. Fuit ergo pmo ĩſtitutū ab aplis. ſed ab Ori/
gene: vt teſtať Iſido. ĩ li. de eccl'iaſticis officijs: fuit adau
ctū: ⁊ ex maxia pte ordiatū. Uñ ipm ꝯmēdat btūs Augu.
ĩ encheridiō dicēs eū fuiſſe z⁹ ĩ eccleſiaſticis officijs poſt
aplos. Hoc officiū initiū habuit ĩ veteri lege. Nam ſicut
ait Ambr. iz. q. z. quia mortuo iacob ioſeph ⁊ alij fratres
ſui cū multis egyptijs attulerūt eum ĩ ebron: ſed pus fle/
uerunt. 40. diebus ĩ egypto: ⁊ poſtea fleuerunt euꝫ. 7. die
bus ĩ ęab. Geñ. 50. c. Itē legitur in deutero. vlti. c. q̄ mor
tuo moyſe fleuit populus iſrael. 30. diebus: ⁊ ſil'r fecerūt
de aaron: ⁊ de maria. Item dicit ſalomon. Luctus filij ſa
pientis mortui. ſeptē diebus. luctus ſtulti filij ſempitern⁹
ideo qꝛ ĩ eternū moriet̃. ❡ Nota aūt q̄ qdam faciūt me
moriā p defūctis die tertia ſeu per tres dies repñtantes
triduanam dñi ſepulturam: ſeu reſpectū habentes ad re/
ſurrectōeꝫ xpi: q tertia die reſurrexit: reſurrectōem cum
xpo mortuis poptantes. ſeu ad trinitatē. vel vt qꝛ viuētes
tripl'r peccauerunt. vꝫ. cogitatione verbo ⁊ opere remit/
tanť eiſdem. Alij vero faciūt miſſam celebrari ſeptē die/
bus ſeu per ſeptem dies: ⁊ vtrūqꝫ oſtendiť ĩ libro numeri
19. ca. vbi dr̄: q̄ q tetigerit cadauer mortui hoīs ĩmūdus
erit ſeptem diebus. vnde aſpergatur aqua tribus diebus
⁊ ſeptem. ⁊ ſic mundabiť: de con. di. i. aqua. Sane ĩmun/
dus pp̄ter cadauer mortui hoīs: ſignificat pollutā aīam
pp̄ter mortua opera. Celebratur ergo p ſeptē dies. Pri/
mo vt defunctus ad ſabbatū eterne qetis citius valeat p/
uenire. Secūdo vt ei remittanť omnia peccata que com
miſit in vita que per ſeptem dies ducitur. Tertio pp̄ter
ſeptenarium aīe ⁊ corpis. Anima eñi tres habet vires. ſcꝫ
rōnabilitatē cōcupiſcibilitatē ⁊ iraſcibilitatē. Corp⁹ vero
conſtat ex quattuor elementis. vt ergo peccata que hō p
hoc ſeptenarium ſiue ĩ hac vita que per ſeptem dies duci
tur cōmiſit deleanť: ſeptenariū mortuis celebrať. Quar/
to ſic̄ filij Jacob defūcti fleuerūt p ſeptē dies vt pmiſſū ē
ita ⁊ eccl'ia p ſuis defūctis celebrat offiñ ſeptē dieb⁹. qdā
āt faciūt nouēdinale. i. offiñ nouē dieꝝ vt p hoc offiñ mor
tuoꝝ aīe a penis liberate: nouem angeloꝝ ordinibus aſ/
ſocienť. hoc aūt a qbuſdam non approbatur. ne gentiles
imitari videamur: a qbus hoc ſumptū eſſe videť q noueꝫ
diebus lugebant mortuos ſuos: ⁊ ĩ nono die cineres eoꝝ
piramidib⁹ vel ĩ buſtis recondebant. Alij vō celebrari fa
ciunt p defunctis triginta dies vel trigeſimo die. Primo
qꝛ filij iſrael tot diebus fleuerunt moyſen ⁊ aaron vt pre
miſſum eſt. Scđo ideo: qꝛ ter decē faciunt trigita: per ter
eñi trinitatem: per decē decalogum itelligimus. Tricenarium
ergo mortuis facimus: vt quod in obſeruatōe deca
logi ſeu pceptorum xpi: ⁊ cōtra trinitatē peccauerunt eis
dei miſericordia condoneť. Tertio qꝛ numer⁹ lune trigi
ta diebus perficitur. idō tricesima die: vel triginta diebus
fit mortuis officiū: vt opera eoꝝ coram deo plena eſſe in
telligantť. Quidā quoqꝫ quaterdecies celebrant ſiue qua
dragenariū faciunt: vt quod illi ĩ doctrina quattuor euā
gelioꝝ ⁊ in decem pceptis legis peccauerunt ſibi condo
netur. ❡ Rurſus qui diem quadrageſimū ſeruant repñ
tant dominicam ſepulturā optantes mortuos gloriā hr̄e
cum xpo q quadragita horis iacuit in ſepulchro computa
ta hora in qua emiſit ſpm̄. ⁊ vltima hora noctis dñice ĩ q̄
reſurrexit ſm augu. Repñtant etiā q̄ vt pmiſſū eſt mor
tuo iacob filij eius luxerunt quadragita diebus. Alij qn
quagenariū faciunt: quoniā ſicut Beda ⁊ Greg. dicunt ĩ
glo. ſuper locū illum vbi habetur q̄ Abraham queſiuit a
dño volente ſubuertere ſodomam ſi qnquaginta fuerint
ibi nunqd deſtrues eos: ⁊ rñdet dñs non. Quinq̄genari⁹
numer⁹ perfectus eſt: ⁊ ſignificat annū iubileū. i. octauaꝫ
etatem ĩ qua erit remiſſio ⁊ plena libertas. Ut ergo aīe d
functoꝝ plenariā libertatē ⁊ peccatoꝝ ſuorū remiſſionē
adipiſcanť: qnquaginta dieb⁹ p illis celebrant officium.
Preterea dr̄ in Marco. Unū grauū afferebat. 30. ⁊ vnū
qnquaginta: ⁊ vnū centum. Alij ſexagenarium p eo qꝛ ſe
xageſima ſignificat merorem eccl'ie pp̄ter abſentiā ſpon
ſi: ⁊ ei in cōſolationē due ale danť: vt dictum eſt in. 6. par
te ſub dñica q̄drageſime: ſic ⁊ hi repñtant merorē pp̄ter
abſentiam defuncti ſui. ĩ quoꝝ cōſolationē ⁊ aīe defuncti
expiatōeꝫ ſacrificium dño offerť: ⁊ pauperib⁹ elemoſyne
largiunť. Nōnulli ēt celebrāt cēteſimū diē vt mortui trā
ſeant a leua ĩ dextrā: a militia ĩ triūphū: a terra ĩ celū: a mi
ſeria ĩ gl'iā: a morte ĩ vitā. optāt. n. illis eternā btitudineꝫ

que ꝑcentenariū vltra quē non eſt numer⁹ deſignat̃. Qui
dam vero anniuerſariuꝫ obſeruant triplici de cauſa. Pri
mo vt defuncti de annis calamitatis ꝑueniant ad annos
eternitatis: ſiue ad vitam eternā que ſine fine eſt: ⁊ quaſi
annus in ſe reuoluitur. vel qꝛ ibi eſt idētitas ⁊ nulla repi
tur varietas. Secūdo qꝛ ſicut ſanctoꝝ anniuerſarium ad
ipſoꝝ honorem ⁊ noſtrā vtilitatē celebramus: ꝑut dictū
eſt in ꝓhemio hui⁹ parti: ſic ⁊ anniuerſariū defunctorū ad
ipſorum vtilitatem ⁊ noſtrā deuotionē. Tertio dies āni-
uerſarij pro defunctis iō repetit̃: quoniam ſm̄ Augu. q̄lr
fit eis i alia vita neſcim⁹: ⁊ meli⁹ eſt vt eis superſit benefi-
ciū noſtrū q̄ꝫ deſit. 13. q. 2. nō eſtimam⁹. Anniuerſariū āt
ſi cōtigerit i die dñica vel in aliq̄ celebrari ſolēnitate non
dꝫ mutari ad ſequētē diē ꝑut fit i feſtis ſanctoꝝ: ſed fiat i
die p̄cedenti vt citi⁹ occurrat̃ penis defūctorū quas i pur
gatorio ſuſtinent. defuncti. n. noſtro idigent auxilio ⁊ bñ-
ficio: ſed non ſci. Die qdem feſtiuo anniuerſariuꝫ celebra
ri non debet: nec miſſa ꝓ defunctis dici: niſi corp⁹ preſens
fuerit: tūc ſic: qꝛ omni tempore poteſt miſſa ꝓ defūctis ce
lebrari cadauere preſente niſi in paraſceue. tunc eni non
debet corp⁹ itumulari: nec miſſa ꝓ eo cantari: qꝛ tūc corp⁹
xp̄i imolari non debet: ſed vſqꝫ i craſtinū reſeruet̃. ⁊ tunc
.ſ. i ſabbato poteſt miſſa ꝓ illo cantari ⁊ corp⁹ ſepeliri. Si
militer ſi qs in die paſche moriatur corpus eius vſqꝫ i cra
ſtinū reſeruet̃ ſuper terrā. ⁊ tūc cū celebratōe miſſe ſepe
liat̃. Non. n. debet corpus ſepeliri abſqꝫ miſſa q̄ꝫuis cōtra
rium fiat i pleriſqꝫ locis. ¶ Licet aūt ſm̄ Habiloneū. cō
cilium de con. di. i. viſiꝫ. quotidie ſit ꝓ defunctis orandū
⁊ ſacrificandū: i premiſſis tamen diebus hoc ſpāliter agit̃
ab amicis. Siqdem aliq oī tp̄e feſtiuis diebus duntaxat
exceptis generaliter orāt ꝓ defunctis i offō veſpertinali ⁊
matutinali. alij miſſaꝫ ꝓ eis quotidie celebrant. alij i mē
ſis initio nouem pſalmos: ⁊ nouē lectōes: ⁊ nouē reſponſo
ria cantāt. ⁊ qdem ſancta ⁊ ſalubris eſt cogitatio ꝓ defun
ctis exorare vt a peccatꝭ ſoluant̃. ¶ In qbuſdaꝫ locis nō
dr̄ i eccleſia offm̄ mortuoꝝ a qnta feria cene dñi vſqꝫ ad
octauas penth. dicētes: ꝙ oīa officia illi⁹ temporis debēt
eſſe breuia: nec i dñicis diebus. ¶ Legitur aūt ꝙ qdam
abbas ꝓhibuit monachos ſuos celebrare dñicis dieb⁹ ꝓ
defūctis: ſed mortui ꝓpter hoc duriſſimis verberibus eū
afflixerunt: ⁊ ideo ꝓhibitōeꝫ hꝰ reuocauit. ¶ Et nota ꝙ
ſuffragia que fiūt i eccleſijs ꝓ defunctꝭ valde bonis: actio
nes ſunt grarū. Ille. n. aīe que ſūt perfecte bone: ſtati cuꝫ
egrediunt̃ a corpib⁹ euolant ad celos: nec ſubſidijs noſtrꝭ
egent: extra de cele. miſ. cū marthe. ad fi. 13. q. 2. tēp⁹. Pro
valde malꝭ fiūt qualeſcūqꝫ cōſolatōes viuorū. Eis. n. ſub
ſidia noſtra non ꝓſunt. qm̄ aīe illorū ſtati deſcendunt ad
ifernū. Pro mediocriter bonis q. ſ. ſunt i purgatorio ſunt
expiatōes. ꝓ mediocriter malꝭ q. ſ. ſunt i iferno ſūt ꝓpitia
tiōes ſiue penarū mitigatōes. Nā ſꝫ Aug. qb⁹ ꝓſūt: aut ꝓ
ſunt vt ſit plena remiſſio: aut certe vt tollerabilior ſit dā-
natio. 13. q. 2. temp⁹. i fi. qdam tamē ꝓ eodem ſumunt me
diocriter bonos ⁊ mediocriter malos quos vocāt nō val-
de bonos q. vꝫ. itrāt purgatoriū: q viuētes iiunctaꝫ pn̄iaꝫ
non perfecerunt qb⁹ proſunt elemoſyne: orones: ieiunia
⁊ ſacrificia que ꝓ eis fiūt: nam vt dicunt eis q ſunt i iferno
nihil ꝓſunt. ¶ Illud etiā nota ꝙ ſm̄ Hiero. de cōſe. di. 5.
mediocriter. cū pro cūctis aīalib⁹ pſalm⁹ vel miſſa dicet̃:
nō minus q̄ꝫ ſi ꝓ quolꝫ diceretur accipit̃. Circa hoc tamē
dici poteſt ꝙ ſi ſuffragia fiunt i ſpāli magis ꝓſunt illis ꝓ q
bus ſpāliter fiūt q̄ꝫ alijs. Si fiūt i gn̄e ſeu i cōi magis ꝓſūt
illis q plus meruerūt i hac vita vt ſibi ꝓdeſſēt: vt i. d. c. nō
eſtimemus. ⁊. c. tp̄s. ſi i eq̄li vꝭ maiori nec̄itate exiſtūt. Lꝫ
.n. ſm̄ Augu. 13. q. 2. nō eſtimemus. nō ꝓſint oībus ꝓ qb⁹
fiūt: qꝛ tn̄ neſcim⁹ qb⁹ ꝓſint vꝭ nō: ꝓ oīb⁹ faciēda ſunt: ne

aliqs p̄termittat̃. meli⁹ nanq̄ꝫ ſupererūt eis qb⁹ nec obſūt
nec ꝓſunt q̄ꝫ deſint eis qb⁹ proſunt: ⁊ iō dies anniuerſarij
fit vt p̄miſſuꝫ eſt. ¶ Sed nūqd ſuffragia ei⁹ q ꝓpter mor
tale peccatū i charitate nō eſt proſint ei q i charitate de-
ceſſit? Rñdeo opera ſacramētalia vt miſſa offm̄ mortuo
rum collecte ⁊ ſiĺia per talem ſcā bene valent ſed ⁊ defun
cto ꝓſunt: extra de cle. ex. mi. c. fi. tum qꝛ illa deo non ab
operante efficaciam habent. tum qꝛ ille non ꝓprio noīe.
ſed quaſi ſindicus oīuꝫ. vꝫ. totius eccleſie nomine hꝰ agit
ſm̄ ea que dcā ſunt in ꝓhemio quarte partꝭ. Si vō tanq̄ꝫ
ꝑuata perſona alia ſuffragia facit: aut hoc agit alio noīe
aut ſuo ꝓpō. ſi alieno vt qꝛ defuncti ſeu alterius in chari-
tate exiſtētis iuſſu: de illius bonis elemoſynā tāq̄ꝫ miſter
pro eo facit: tunc qdem illi ꝓdeſt: quoniam is itelligit̃ fa-
cere cui⁹ mandato facit. extra de ſen. ex. mulieres. ⁊ q mā
dat ſolui ipſe ſoluere vr̄. ff. de ſo. q mandato. hic eſt ꝙ pe-
regrinationis votū ab vno emiſſū: alter ei⁹ iuſſu exeq pōt:
ex̄ de voto. licet. Idem q̄q̄ꝫ ē ſi duo quoꝝ alter i charitate
eſt alter non ꝓ defūcto pſalterium legunt. Et ſi elemoſy-
na datur iuſto vt oret ꝓ defūcto. His eteni caſibus ꝓdeſt
defuncto rōne charitatis hoīs iuſti adiuncti. ff. qđ cuꝫ fal.
tu. vel act. §. extra de elec. illa ꝯtra. extra de of. dele. cū nu
per. Si aūt ſuo ꝑuato noīe ⁊ de ꝓprio qs pro illo elemoſy
nam dat vel orat vel ieiunat vꝭ aliter ſe affligit: quaſi com
muniter dicunt theologi ꝙ talia i nullo ꝓſunt ei. Naꝫ le
gitur. Io. 9. Scim⁹ qꝛ peccatores deus non exaudit. ſed il-
lud ceci ⁊ non euāgeliſte fuit verbū. ⁊ Iſa. i. Cuꝫ multipli
caueritis orones non exaudiam. manus eni veſtre ſāgui-
ne. i. peccatis plene ſunt. imo ſm̄ Augu. 3. q. 7. in grauib⁹.
Dum is q diſplicet ad itercedendum mittit̃: irati iudicis
animus ad deteriora prouocat̃. De⁹ eni iniquoꝝ dona nō
reſpicit: ⁊ iuſtoꝝ ſolū orones exaudit. Iteꝫ dñs per amos
prophetam. Uota pinguium terre. i. peccatoꝝ nō recipiā
24. q. i. odi. Ueruꝫ cum pauci ſine crimine viuant: de pe.
di. 2. ſi eni in p̄n. 50. di. qꝛ tua. talis ſn̄ia que miſericordiaꝫ
⁊ tot ſuffragia defunctis adimit. ⁊ viuorū charitateꝫ ad il
los refrigeſcere facit nimis dura: ⁊ ideo non ſequenda vr̄.
50. di. ponderet. ex̄ de renun. niſi. §. i. Si eni omniuꝫ quos
cōſcia culpe arguit ſuffragia cōdemnamus illi paucorum
ſuffragijs iuuabunt̃. Dicendū ꝗ vr̄ ꝙ q̄q̄ꝫ ſuffragia eius q
⁊ ſi non in charitate: in fide tamē eſt: illi q in charitate de
ceſſit: non proſunt ex merito vite agētis: qꝛ tamē illa fiūt
ſecundū doctrinaꝫ eccleſie: ⁊ per eū q i fide eſt: ⁊ pro eo q
talia recipere meruit beneficia: vbi deficit charitas agen
tis: ſupplet meritū fidei ⁊ charitas eccĺie talia dictātis ac
defūcti capacꝭ ſuſcipiētis: nec nō ⁊ liberalitas dei miſeren
tis: q ſꝫ Ambr. de pe. di. i. quātūlibet. beneficia non reuo-
cat: imo cumulos liberalitatis amplificat: ⁊ ſua liberalita
te opus ab alio factū ꝓinde reputat ac ſi per illū pro q̊ fit
factū eſſet. Nam ſm̄ iura aliquo alienum debitū exoluē
te ipſe debitor liberatur. ff. de pig. ac. ſolutū. §. ſolutaꝫ. ⁊ ſi
ſeruo legata ſit libertas: ſi titio deceꝫ preſtiterit: quōcun-
q̄ꝫ illa decem p̄ſtantur liber eſt. ff. de ſta. ho. aretuſa. Sed
⁊ per eum q capax nō eſt: alteri legatum ⁊ hereditas acq-
ri poteſt. §. ad trebel. l. cogi. §. hi qui. ff. ſi quis aliquem te-
ſtari ꝓhi. l. i. §. ſed ſi legatū. Et is q ob crimen ꝓ alijs poſtu
lare ꝓhibetur pro ſe ⁊ pro his quoꝝ curaꝫ gerit admittit̃.
3. q. 7. §. tria. Et ſm̄ Augu. i. q. i. ſi fuerit. q̄q̄ꝫ in lapideo ca
nali nil generetur. tamē aqua ide tranſiēs terrā fecūdat.
Et Hierony. de pe. di. i. poteſt fieri. ⁊ di. 3. pium. Si quam
do videritis inter multa opera peccatoꝝ queq̄ꝫ aliqua fa
cere q̄ iuſta ſūt: non eſt tamē iniuſtus deus vt ꝓpter multa
mala paucoꝝ bonoꝝ obliuiſcatur. ¶ Sane defuncti ſci
unt ſuffragia que pro eis fiunt trib⁹ modis ſm̄ Aug. 13. q.
2. fatendū. Primo per diuinā reuelationeꝫ: qn̄. ſ. deus eis

reuelat. Scḋo per bonoꝝ angeloꝝ manifeſtatiões. angeli eni q hic ſemper nobiſcū ſunt ⁊ oēs actus noſtros conſiderant quaſi ī iſtāti poſſūt ad eos deſcēdere ⁊ eis ꝑtinus nūciare. Tertio per aīarū hinc exeuntium itimationem. Quarto per experientiam: cum. vz. ſe a penis ſentiunt releuari. ℂ Sciendū aūt ꝙ defuncti valde mali neſciūt qd a viuis agitur niſi q̄tenus eis ſcire permittit̄. Siſr nec mediocriter boni adhuc ī igne purgatoꝝ conſtituti q nōdū de viſione fruunt̄. niſi quatenus per aliquem de ꝓmiſſis modis ꝓmittitur eis ſcire: Sed valde boni q iam ea fruūtur bene ſciunt quid hic agitur. Juxta illud Grego. Quid eſt qḋ neſciunt q videntē omnia vident. Alij tamē dicunt eos ſcire oīa que eis neceſſaria ſunt ⁊ non alia. Unde Jſa. ex perſona populi afflicti ait. Abraham pater noſter neſciuit de hoc. iz. q. z. de mortuis. Et vtrū mortuis cura ſit de viuis: Aug. late ꝓſeqtur libro de cura pro mortuis habenda. ℂ Adhuc ſicut Aug. ait. iz. q. z. fatendum. Multi aliquos ex mortuis vel ī ſōnis vel alio quocūq modo viuis apparere credunt. Et vbi eoꝝ ībumata iacerent corpa atqz vt eis ſepulchra fierent ⁊ alia hꝰ inumera ſepe admonuiſſe: ⁊ illa vera repertū eſſe ī dyalogo Greg. ⁊ ī alijs pleriſqz ſcriptis autenticis reperitur. Uerūtamen vt idem Aug. ī premiſſo libro ait: q̄uīuis mortui talia ī ſomnis indicare vel petere videant̄: nō ideo putandū eſt eos iſta ſētire. nam ⁊ viuentes plerūqz apparent ī ſomnis dormientibus dūz ipſi ſe neſciunt apparere: ⁊ ab eis q hoc ſomniauerunt audiſſe dicentibꝰ ꝙ eos ī ſomnis agentes aliquid vel loquētes viderūt. vnde vt diċ credendū eſt ꝙ hec ſunt angelice opatōes ꝑ diſpenſatōem ꝓuidentie dei ad q̄lecūqz ſolaciū viuoꝝ. Concilium ēt angritañ. z6. q. 5. epi. ī ꝑn. ait ꝙ pleriqz dmonū illuſionibꝰ ⁊ fantaſmatibꝰ ſepe ſeducunt̄. ℂ Offm̄ mortuoꝝ imitatur oīno triduanam xp̄i ſepulturā: ſicut. n. ī illo triduo: ita ⁊ ī hoc officio omnia laudis cantica ſubticemus ⁊ ſolēnitates quaſlibet ſubtrahimus. nam ī miſſa benedictōes ab ep̄o non petimꝰ: nec ī agenda dicimꝰ. Dn̄e labia mea. nec Deꝰ ī adiutoriū meū itende. nec Benedicamꝰ. nec inuitatoriū niſi corpꝰ ꝓſens ſit: ⁊ etiam in vigilijs. nec Gloria patri ad reſponſoria vel ī fine pſalmoꝝ. nec ad lectōes benedictōem petimꝰ vel damus. nec dicimus. Tu autē. vel Deo grās. nec ī miſſa alleluia. nec Gloria ī excelſis. nec Jte miſſa eſt. Nam in veteri lege ꝓhibitum fuit oleū letitie ⁊ thus ſuauitatis ꝓ peccato offerri. mors eteni ē vindicta peccati: vnde vbi petm̄ ibi tenebre: nec debet eſſe letitia nec canticoꝝ letitie decantatio vbi eſt luctꝰ ⁊ cōtriſtatio mentis. ac exeqe ꝓ mortuis celebrant̄ cū luctu. ℂ Rurſus laudes ſupprimimus qꝛ quo mortui tranſeunt ignorantes neſcimꝰ. vnde laudare dn̄m debemus de iuſticia vel miſericordia. gaudiūz reprimimus: qꝛ triſtes ī hūc mūdū intramus ⁊ triſtiores eximus: nō ergo ſequētia debet dici que eſt canticuz exultationis. ℂ Adhuc lz in miſſa ꝓ viuis debeant oēs thurificari ad ſignificandū ꝙ illoꝝ orōnes ad celeſtia dirigunt̄: ī miſſa tamen ꝓ defunctis non dz thus per chorū portari nec offerri. i. altare thurificari: ſed circa corpus tantuz: qꝛ hoc in lege ꝓhibitum fuit vt iam ꝓmiſſum eſt. Nullus ergo ī hac officio thurificatur: ad notādū ꝙ mortui nil amodo valent orōnibus ſuis ꝓmereri. vnde pſal. Nō mortui laudabunt te dn̄e. Jpſa autez defunctoꝝ corpora thurificantur ⁊ aqua benedicta aſpergunt̄ non vt eoꝝ peccata tollant̄: que tunc per talia tolli nequeūt: ſed vt omnis īmundoꝝ ſp̄uum p̄ntia arceat̄. Et fiunt etiam ī ſignuz ſocietatis vt cōmunionis ſacramentoꝝ quā nobiſcum dūz vixerunt habuerūt. vnde ⁊ Dionyſius tradit ꝙ antiquitus viui mortuos oſculabant̄ ī ſignū vnitatis quā cū ipſis habuerūt. ꝓſunt etiā hec ⁊ ſilia ī quantū per talia ipſi ḋo re-

uerentia exhibetur. ℂ Quare autē duplex vſus ponitur ī introitu pro defunctis. ſ. Te decet. ⁊ Exaudi orōnē meā ⁊c. dcm̄ eſt ī ſexta parte ſub ſabbato tertie hebdomade q̄drageſime. Jtem in miſſa ꝓ defunctis non dz ītermiſceri orō ꝓ viuis: prout dcm̄ eſt in. 4. parte ſub ti. de orōne. ·Pax etiam triplici rōne non datur. ·Primo qꝛ hoc officiū vt iam dictum eſt triduanam Chriſti ſepulturaz veſtigio ſeqtur vbi pax non datur propter inde oſculum deteſtandū. Secundo qꝛ non cōmunicamꝰ mortuis: qꝛ non nobis reſpondet. nos enī ſumꝰ ī ſexta etate: illi ī ſeptima. Jnde ē ꝙ corpus nunq̄ debz eſſe ī eccleſia q̄dīu miſſa de die celebratur immo pꝰ ſi eſſet ibi debet aſportari extra eccleſiam in veſtibulo eccleſie qu ātacūqz auctoritate viuens fulgeret: ⁊ poſtea ad miſſā de mortuis reportari. Tertio, quoniam ſicut ex multis granis ſimul collectis vnus panis cōficit̄: ⁊ ex multis racemis vinū eliquat̄: ſic ex multis fidelibus: quoꝝ qdaz boni qdam mali ſunt: vna eccleſia cōſtruitur ⁊ coadunatur. Qꝛ ergo de mortuo hoīe neſcimus adhuc vtꝝ ſit ipſe de cōformitate eccleſie ⁊ pacez habeat cū ſuo creatore ⁊ recōciliationē: iō pacē ad miſſaz non damus: nec aliquas laudes ꝓ mortuis referimus: qa non eſt vnde agendū ſit. non. n. adhuc apparet eoꝝ teges Quarta rō poſita eſt in. 4. parte: vbi agitur de oſculo pacis ℂ Jllud quoqz notādū eſt ꝙ officiū mortuoꝝ īcipit a veſperis. poſtea ſequunt̄ vigilie quaruz tria ſunt genera. Jn qbuſdam eni eccleſijs leguntur nouem lectōes de Job. ⁊ incipiunt. ·Parce mihi dn̄e ⁊c. Jn alijs legunt̄ de libro ſapientie: ⁊ īcipiunt. Melius eſt ire ad. ⁊c. Jn alijs vero de quodā ſermone Augu. ſed vndecūqz ſumant̄: abſolute ſine Jube done benedicere. ⁊ fine Tu aūt dn̄e. vel alibi incipiunt̄ ⁊ finiunt̄ ꝓut ī exequijs q̄s ī dcō triduo ꝓ xp̄o celebramus ſeruat̄. Uerūtamē ī qbuſdā eccleſijs loco Tu autem dn̄e: terminat̄. Beati mortui qui in dn̄o moriunt̄ que vba ſūt Apo. 14. c. ℂ Frequētat̄ autē in h̄ officio pſalmus. Te decet deꝰ. qm̄ ibi agit̄ de reditu filioꝝ iſrael a captiuitate in terrā promiſſionis: ſic ⁊ defūcti de captiuitatī miſeria ad vitā proficiſcunt̄ eternam. Dr̄ ēt pſal. Dn̄e ne in furore tuo arguas me. q cum ſit ſextus in ordine pſalterij tamē pro octaua ītitulatur quaſi in ſex etatibus per hunc pſalmū deū rogantes vt ſeptie etatis paſſimus ornamenta euadere ⁊ ad octauā glīe ꝑuenire. ℂ Officiū mortuorum nō hz ſcḋas veſpas: vt dcm̄ ē in ſexta ꝑte ſub titulo ḋ veſperi. ℂ Jn cōcilio tolethañ. z6. q. 5. qcūqz. ſtatutū ē ꝙ ſacerdos miſſā defunctoꝝ celebrās vt eiꝰ inimicꝰ mortez īcurrat deponat̄ ⁊ tam ipſe q̄ eū ad hoc īcitās exilio ꝑpetuo puniat̄. ℂ Nūc videndū eſt q̄lr corpus ſepeliēdū ſit: ⁊ qdez qū hō vr̄ agere in extrēis dz poni ad terram ſuper cineres vel ad minus ſupra paleas: per quod innuit̄ ꝙ cinis eſt ⁊ ī cinerē reuertet̄. ⁊ fit h̄ exēplo bti Martini q vt ī ſe alijs daret exēplū ī cinere iacēs vitā finiuit. Et ſi moriens lrātꝰ ſit legi debet paſſio dn̄i vel ſaltē pſ illiꝰ añ cū: vt ſic ad maiorē pūctiōez moueat̄. Et dz eē crux erecta ad pedes vt moriēs eā cernēs magꝰ doterat̄ ⁊ cōuertat̄. Debet ēt ſupinꝰ iacere vt ſp erecta facie aſpiciat celuz exemplo btī Martini. ⁊ p̄uſq̄ expiret eiꝰ aīa dn̄o cōmēdet̄. ·Poſtq̄ vo expirauerit cāpane debēt pulſari: prout dcm̄ ē ī p̄ma ꝑte vbi agit̄ de cāpanis. deīde corpꝰ niſi viuēs nouiter iunctꝰ fuerit dz lauari: ad ſignificādū ꝙ ſi aīa ꝑ cōfeſſionē ⁊ cōtritionem a culpa mūdata ſit: vtrūqz. ſ. aīa ⁊ corpꝰ eternā glīficatōem ⁊ claritatē ī die iudicij cōſequet̄. ·ꝙ illi ſ3 Job vere ī dn̄o moriunt̄ ⁊ beati ſunt q nullā ſecū portāt maculam. ſed in hoc mūdo ꝑ p̄niam dereliquūt. Sed cū ḋ hac lotōe neqz in ve. te. ſ. leuitici. 10. c. neqz ī nouo. ſ. Act. 5. c. nil agat̄: ſi omitteret̄ nō mltū vt aiūt qdā curādū eēt. Et Augu. diċ ī li. ḋ cura ꝓ mortuis agēda. Corpi humāo qḋ poſt

morte̅ ı̅peditur nō e̅ ſalutis p̄ſidiū ſed humanitatis offi̅.
Uerūtū cū maria magda. vnxerit dn̄z an̄ paſſione̅. Ma.
26.c. fec̄.n. morituro qđ n̄ potuiſſet facere mortuo. Mar.
13.ca. Preuenit ıgr vngere corp⁹ meū ı̅ ſepulturā. ex h̄ pro
bari pōt corpa defūctoꝝ lauāda ee̅. Nam ſicut hierony.
dıt ı̅ originali ſuper illud Matth.6.c. vnge caput tuū. in illꝰ
ptib⁹ vnguētis pro balneis vtebant̄. Canō roletham̄. con
cily.13.q.2.q dīna: ſtatuit ꝙ q dīna vocatōe ab hac vita re
cedunt cū pſalmis tātūmō ⁊ pſallētib⁹ vocib⁹ ad ſeplchꝝ
deferant̄. debet aūt defūctus portari a cōſilibus ſue pfeſ
ſionis: vt ſi fuerit dyaconus a dyaconib⁹: ſi ſacerdos a ſa
cerdotib⁹ ſi ſint ibi: aliter non eſt vis: qꝛ neceſſitas legi nō
ſubiacet: de con.di.1. ſicut. ex̄ de obſer. ieiu.c.2. clericus a
cleric. catholic⁹ a catholicis. Si vō fuerit de aliqua frater
nitate deportetur ab illꝭ q ſunt eiuſdē fraternitatis. mulie
ribus vero nō lꝫ corpora ferre: nec cogant̄ corpora ſua laſci
uia ı̅citātia denudare qđ facile cōtigere poſſet. Dū aūt ð
domo ad eccleſiā ſeu ſepulturā portant̄ ſm quorundā lo
corum more̅ ter ı̅ via pauſat̄. Prīo ad ſignificādū ꝙ ipſe ı̅
hac vita exūs: vt poſſet digne dn̄o preſentari: ⁊ cum alys
ſāctis perpetua qete perfrui: ı̅ trib⁹ ſpāliter ſeipm̄ exerci
tauit. vꝫ. ı̅ dei dilectōe: ı̅ charitate p̄ximi: ⁊ ı̅ cuſtodia ſui: ſi
ue ꝙ ı̅ fide ſancte trinitatis vixit atqꝫ vitā finiuit. Scđo.
ad repn̄tandum ꝙ dn̄s triduo in ventre terre pauſauit.
Tertio tres pauſe fiūt ı̅ via: vt per tres dietas pſalmodie
que tūc dr̄ trina: fiat ei abſolutio a delictis trib⁹ modis. ſ.
cogitatōe: verbo ⁊ opere cōmiſſis. Exo.3. Uiā triū dieꝝ
ı̅bim⁹ ı̅ ſolitudı̅e. Deide ponitur ı̅ ſpelunca ı̅ qua ı̅ qbuſdā
locis ponit̄ aqua benedcā ⁊ prune cū thure. Aqua bene
dicta ne demones q multū eam timēt ad corpus accedāt
Solēt nāqꝫ deſeuire ı̅ corpora mortuoꝝ: vt qđ nequerūt
ı̅ vita ſaltē poſt mortem agāt. Thus vero ibi pōitur pp̄ter
fetore̅ corporis remouēdū: ſeu vt defunctus creatori ſuo
acceptabilē bonoꝝ opeꝝ odorem ı̅telligatur obtuliſſe.
ſeu ad oſtendēdū ꝙ defūctis pſit auxiliū orōis. carbones
ı̅ teſtimoniū ꝙ terra illa ad cōes vſus ampli⁹ redigi nō po
teſt. plus.n. durat carbo ſub terra ꝙ̄ aliđ. Hedera quoqꝫ
vel laur⁹ ⁊ hꝫ que ſemper ſeruāt virorē ı̅ ſarcophago cor
pori ſubſternunt̄: ad ſignificandū ꝙ q moriunt̄ in xp̄o vi
uere nō deſinent. Nam lꝫ mundo moriant̄ ſm corp⁹: tn̄
ſm aīam viuūt ⁊ reuiuiſcūt deo. Alia tamen cōſideratōe
habebāt ı̅ funerib⁹ antiq cypreſſos: qꝛ. vꝫ. ſicut cypreſſus
ceſa nō iteꝝ ſurculeſcit ſed tota morit̄: ita hō mortu⁹ non
reuiuiſcit. Fiūt etiā hec nō qꝛ cadauerib⁹ ı̅ſit ſenſus: ſed
ı̅ figuram. videlicet vel ad reſurrectōem ſperandā vel ad
dei mīam ſeu beniuolentiā prouocādam: cui talia pietatꝭ
officia placēt. Debet aūt qs ſic ſepeliri vt capite ad occide̅
tē poſito pedes dirigat ad oriēte̅. ı̅ quo quaſi ı̅pa poſitōe
orat: ⁊ ı̅nuit ꝙ p̄mptus eſt vt de occaſu feſtinet ad ortū:
de mūdo ad ſeculū. Et ı̅ quocūqꝫ loco extra cimiterium
xp̄ian⁹ ſepeliat̄ ſp crux capiti illi⁹ apponi debet: ad notan
dum illū xp̄ianū fuiſſe. qꝛ hoc ſignū dyabolus valde vere
tur: ⁊ timet accedere ad locū crucis ſignaculo ı̅ſignitum.
Debēt quoqꝫ fideles xp̄iani ſepeliri ı̅duti ſudarys: prout
puinciales obſeruāt: qđ ſumūt ex euāgelio ı̅ q̄ legit̄ de ſu
dario ⁊ ſyndone xp̄i. Quidā vero cilicio ı̅ſuunt̄: vt hac ve
ſte ı̅ſignia pn̄ie repn̄tent. nā cinis ⁊ ciliciū arma ſūt peni
tentiū. Nec debēt ı̅dui veſtib⁹ cōibus put ı̅ italia fit. Et vt
qdam dicūt debēt hr̄e caligas circa tybias: ⁊ ſubtulares ı̅
pedibus vt per hoc ipſos eſſe p̄atos ad iudiciū repreſen
tet̄. Clerici vero ſi ſūt ordīati illis ı̅dumētis ı̅duti ſint que
reqrūt ordines quos habēt. Si vero nō habēt ordines ſa
cros more laicoꝝ ſepeliant̄. Uerūtamen lꝫ ı̅ alys ordib⁹
pp̄ter paup̄tatē hoc ſepius omittat̄: in ſacerdote tamē ⁊
ep̄o nullo modo p̄termittēdū eſt. veſtes enim ſacerdota

les v̄tutes ſignificant eū qb⁹ pre ceteris ſunt dn̄o p̄ſtandi.
Eutitianus papa ſtatuit vt nullus martyres ſepeliat ſine
dalmatica aut collobio purpurato. ¶ Circa hoc āt ꝯſide
rādū eſt vtꝝ xp̄s veſtitus fuerit poſt reſurrectione̅. ⁊ vtꝝ
celū veſtit⁹ aſcenderit. ⁊ vtrū duobus diſcipulis eūtib⁹ in
emaus: ⁊ ceteris mulierib⁹ ⁊ diſcipulis veſtit⁹ apparuit.
Siqdem angeli legunt̄ veſtiti appuiſſe. iux̄ illđ Joh. Ui
dit angelos ſedētes ı̅ albis: ⁊ alibi. Ecce duo viri aſtiterūt
iux̄ illos ı̅ veſtib⁹ albis: q ⁊ dixerunt. Hic Jeſus qui aſſum
ptus eſt a vobis ı̅ celū: ſic veniet quēadmodū vidiſtis eū
eunte̅ ı̅ celū. Nempe xp̄s veſtit⁹ aſcendit ı̅ celū. Juxta il
lud. Quis eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtib⁹ de boſ
ra. Item angeli dixerunt. Quare rubrum eſt ı̅dumentū
tuum. ¶ Queritur etiam vtrum hoīes erunt nudi poſt
diem iudicy: an veſtiti. ⁊ vr̄ ꝙ veſtiti. Nam ſemper angeli
apparere ſolēt veſtiti: ⁊ xp̄s etiā poſt reſurrectōem cū ve
ſte apparuit: ⁊ ı̅ trāſfiguratiōe veſtit⁹ fuit. vnde ⁊ appare
bant veſtimenta ei⁹ alba ſicut nix. Econtra videt̄ ꝙ nudi
erunt: qꝛ habet auctoritas ꝙ in eadem forma erimus ı̅ q̄
fuit adā p̄uſqꝫ peccaret: ⁊ etiam in meliori: ſed tūc fuit nu
dus: ergo ſilr̄ nudi erim⁹. Solutio nil diffinimus de veſte
ſed hoc ſolū dicim⁹ ꝙ ibi non erit difformitas nec vlla ad
uerſitas vel ı̅firmitas ⁊ erimus veſtiti ⁊ ornati veſtimen
tis virtutū. ¶ Quis autem ⁊ in quo loco ſepeliri debet: ⁊
vtrum loc⁹ ſepulture aliqd cōferat dcm̄ eſt in p̄ma parte
vbi de cimiterio agitur. ¶ Illud autem nota ꝙ quia ſcri
ptum eſt Leui, 21.c. Pontifex ad oēm mortuū etiam pa
trem vel matrem non ingredietur neqꝫ egredietur de ſā
ctis. hinc eſt ꝙ romanus pontifex ad nullius defuncti do
mum accedit. Itē quia ibidē dicitur. Sacerdotes non
radent caput non barbam nec in crinibus ſuis facient in
ſciſſuram: ideo qui carorum morte triſtantur barbā nu
triunt: nec crines preſcindunt ⁊ etiam nigris veſtibus or
nantur: vt per nigredinem ⁊ dolorem conſepulti mortuo
videantur. ¶ Hic etiam queri poteſt vtrum voces mor
tuorum loquant̄: ⁊ videtur ꝙ ſic: iuxta illđ p̄phete. Exul
tationes dei in gutture eoꝝ. Hormiſda papa. 50. di. ſiquis
dyaconus. dicit ꝙ illi quibus cū falſa miſericordia ı̅dul
ſerimus ante tribunal xp̄i cōtra nos facient queſtionem.
⁊ Aug. 13. q. 2. fatendū. dicit ꝙ defuncti qui neſciunt q̄ ibi
fiunt dum hic agunt̄ poſtea audiūt ab his q moriēdo ibi
recedunt. Sed apl's ꝯtradicere vr̄ dicēs ꝙ tūc lingue ceſſa
bunt. ⁊ pſalmiſta. Non mortui laudabunt te. Et nota ſm
Augu. ꝙ tēpus qđ inter hoīs morte̅ ⁊ vltimā reſurrectio
ne̅ ı̅terpoſitū e̅ aīas abditꝭ. i. nobis occultis receptaculis
ꝯtinet. ¶ Poſtremo nota ſꝫ magrꝫ Jo. beleth ꝙ antiq ſo
lebant dicere ꝙ qū aīe in humanis ſunt corpib⁹: vocant̄
aīe: ı̅ infernis manes: quando vero celos aſcendunt: ſpūs.
quādo aūt recens erat ſepultura ſiue quādo ſpūs circa ſe
pulturas errabat vmbrā vocabant. vnde pſalmiſta. Nā
ſi ambulauero ı̅ medio vmbre mortis non timebo mala:
quoniā tu mecū es. ⁊ ideo tunc ponē ⁊ vinum ponebāt ſu
pra ſepulchra mortuoꝝ: vt dcm̄ eſt ſub titu. de chatedra
petri. ¶ In miſſa p̄ mortuis dr̄ quandoqꝫ epiſtola. Uir
fortiſſimus iudas. 2. Machabeoꝝ. 12.c. qn̄qꝫ. Nolumus
vos ignorare de dormientib⁹ ſicut ⁊ ceteri q ſpem nō ha
bent. Theſſalocen̄. quarto.c. quādoqꝫ. Audiui vocē. Apo.
14.c. quandoqꝫ. Ecce myſterium vobis dico. p̄me Corith.
16.c. Dicitur etiam quandoqꝫ euangelium. Amē dico vo
bis quia venit. Joan.5.ca. quandoqꝫ. Dixit Marta ad Je
ſum. Joh. xi.ca. quādoqꝫ. Sicut enim pater ſuſcitat mor
tuos ⁊ viuificat ⁊c̄. Johannis.5. capitulo. quandoqꝫ. Oē
quod dat mihi pater. Joan.6.ca. quādoqꝫ. Ego ſū panis
viuus qui de celo deſcendi. quod eſt ibidē.

¶ De quattuor coronatis martyribus. Rubrica.

DE quattuoꝛ coꝛonatis h̄ notabile repit̄: ꝙ gn̄qꝫ fuerūt ꝗ venerāt ad ꝯſtruēdū te. nplū. ⁊ diocletiano cognito ꝙ eſſent xp̄iani martyrio ſūt coꝛonati: quoꝝ nomina q̄ꝛ nota fuerūt: iccirco in collecta ponūtur. Poſt duos vō ānos alij quattuoꝛ martyriū ſuſceperūt: quoꝝ coꝛpa ſepulta ſunt iuxta coꝛpoꝛa p̄dictoꝝ gn̄qꝫ. quoꝝ noīa quia fuerūt ignota: ideo ſtatuit melchiades papa vt dies eoꝝ ſub noībus p̄dictoꝝ gn̄qꝫ celebris haberet̄: ⁊ ſic vocatuꝫ eſt feſtū q̄ttuoꝛ coꝛonatoꝝ. poſtea vō fuerunt cuidam religioſo eoꝝ noīa reuelata. ſ. ſeueri: ſeuerini: carpophoꝛi: ⁊ victoꝛini. nomē tū̄ feſti propterea mutatum non eſt: nec etiam dies in kalendario.

De btō Martino ep̄o ⁊ ꝯfeſſoꝛe. Rubꝛica.

DE beato Martino ſciendum ꝙ dicitur par ap̄lis nō ꝓpter ſuſcitationē moꝛtuorum quoꝛūdā vt q̄dam putāt: cū idem multi alij fecerūt martyres ⁊ ꝯfeſſoꝛes vel ꝓpter multitudinē miraculoꝝ: ſed ſpāliter ꝓpter vnū miraculū. Cum eni eſſet thuroneñ. archiep̄s venit ad eum quidam paup ⁊ inops tunicā ab eo petens: ⁊ ipſe ꝯceſſit. Juſſit ergo ꝓcuratoꝛi ſuo vt emeret. Jlle vō iuit ad foꝝ. ⁊ tardus redijt: tunicā vilē poꝛtāe: q̄ fere penula q̄ſi pene nulla poterat dici: quā vir ſanctus ſibi monſtrare fecit. Erat aūt breuis foꝛte vſqꝫ ad genua: manice vſqꝫ ad cubitū. extrahēs ergo ſuā paupi dedit: ⁊ ipſe paupis tunicam induit. Nec multo poſt p̄parauit ſe ad celebrādū miſſaꝫ ⁊ ſtans añ altare: ſicut mos eſt in p̄fatōe leuauit manꝰ ad dñ̄ꝫ manicis laxis retro labētibꝰ: lꝫ nec groſſa eiꝰ brachia nec multū carnoſa eſſent: ⁊ cuꝫ p̄fata penula nō niſi vſqꝫ ad cubitū ꝓtenderet̄ remanſerūt eadem brachia nuda. Tūc venerūt miraculoſe aurei toꝛques ipſaqꝫ decenter operuerūt. ⁊ globus igneus apparuit ſup caput eius: ꝑ qō demōſtratū ē ſpūm ſcūꝫ ſup eū deſcēdiſſe ad robur: ſicut ſup ap̄los i pentℏ. Vñ pp h̄ nō imerito dicꝰ ē par ap̄lis. eſt ēt eis par i officio. Conſiderādū āt eſt ꝙ ipſe ſolus inter ꝯfeſſoꝛes inſtitutōis hꝫ octauas: ſicut btūs Laurentius inter martyres. Jlle eni dixit. Igne me examinaſti: ⁊ nō eſt inuēta in me iniq̄tas. ⁊ Martinꝰ i agone moꝛtis dixit demoni aſtāti. Nil inuenies i me cruēta beſtia. ecce q̄uō ꝯcoꝛdāt. ille p̄pollens martyr: q̄re p̄e omnibus alijs octauas ⁊ vigiliā hꝫ. iſte ꝯfeſſoꝛ excellēs: q̄re p̄ oībꝰ alijs octauā hꝫ. Cappā eiꝰ reges frācoꝝ ꝯſueuerunt poꝛtare in ꝓlijs: vt dcm̄ eſt i. z. p̄te. vbi agit̄ de ſacerdote. Foꝛtunatus poeta vir vita egregius: ⁊ ingenio p̄clarus de italia thuronis veniens: geſta beati Martini conſcripſit tēpoꝛe Joannis pape tertij.

De btō Andrea ap̄lo. Rubꝛica.

SAnctus Andreas niger fuit coloꝛe: barba ꝓlixa: ſtature mediocris. h̄ iō dr̄ vt ſciat̄ q̄lis in eccl̄ia dꝫ depingi: qō ō vno quoqꝫ ap̄loꝝ ⁊ alioꝝ multoꝝ ſanctoꝝ ſciendū eſſet. Predicauit aūt i achaia ⁊ athenis: ⁊ circa p̄tes illas. Excellentis fuit valde meriti. nec ſine cā btūs Gre. fuit ſibi adeo deuotus ꝙ ſibi fecit ꝓpriū officiū: ⁊ monaſteriū ꝯdidit: ⁊ ibi monachꝰ extitit. Vigiliā ex inſtitutōe nō hꝫ: q̄ꝛ eſt in t̄pe ieiunioꝝ q̄re nō fuit neceſſe inſtitui ei vigiliā. ⁊ idē eſt de btō Thoma ap̄lo. Sane oſſa eiꝰ ac bti Luce euāgeliſte t̄pe ꝯſtātini ſcdi impatoꝛis trāſlata ſunt apud ꝯſtantinopolim. Hac die dr̄ ep̄la. Coꝛde creditur ad iuſtitiā. Ro. io. c. ⁊ euangeliū. Ambulās iħs iuxta mare. Mat. 4. Poſtcōio. Venite ad me. q̄ eſt ibidē.

In vigilia vō eſt introitꝰ. Dñs ſecus mare. Mat. 4. Et euāgeliā. Stabat Jo. ⁊ ex diſcipulis. Jo. i. c. Poſtcōio. Dixit Andreas. Joannis p̄ cap̄lo.

De beato Nicolao. Rubꝛica.

LEgit̄ ꝙ cū i q̄dā eccl̄ia que dicit̄ Crux ſubiecta monaſterio btē Marie ō charitate nondū hiſtoꝛia bti nicolai cātaretur: f̄res eiuſdē loci p̄oꝛeꝫ ſuū vt eā ſibi cantare liceret inſtāter rogauerūt. Jlle vō hoc p̄ciſe negauit dicēs incōgruū foꝛe p̄ſtinū moꝛē nouitatibꝰ immutare. Jll' vero inſtātibꝰ indignatus rn̄dit. Recedite a me q̄ꝛ noua cantica imo ioculatoꝛia q̄dā i mea eccl̄ia nō cantabunt̄. Aduenīēte āt eiuſdē ſcī feſtiuitate f̄res cū q̄dā aī triſtitia matutinales vigilias ꝑegerūt. Cūqꝫ oēs ſe i lectis recepiſſent: ecce btūs Nicolaus p̄oꝛi viſibilr̄ terribilis app̄uit: quē a lecto extℏēs ꝑ capillos: doꝛmitoꝛij pauimēto alliſit ⁊ incipiens antiphonā. O paſtoꝛ eterne. ꝑ ſingulas vocū dn̄as virgis q̄s i manu tenebat grauiſſimos ictus ſuper doꝛſum illiꝰ ingeminās: ꝑ oꝛdinē moꝛoſe cātādo antiphonā ipſam ad finē vſqꝫ ꝑduxit: oībꝰ ǧ illis clamoꝛibꝰ excitatis ſemiuiuꝰ ad lectū depoꝛtat̄ ꝗ tādē ad ſe rediēs dixit Ite ⁊ hiſtoꝛiā nouā ſcī Nicolai decātate. T̄pe hērici q̄rti impatoꝛis oſſa ſcī Nicolai apō vꝛbē bñuētū trāſlata ſūt.

De venerabili Beda p̄ſbytero. Rubꝛica.

BEda venerabilis p̄ſbyter ⁊ monachus egregius expoſitoꝛ claruit i anglia circa annū dñi. 686. ꝗ lꝫ in ſcōꝝ cathalogo cōputet̄: nō tū̄ ab eccl̄ia ſcūs ſed venerabilis appellat̄ duplici rōe. Prio q̄ꝛ cū p̄ nimia ſenectute eius oculi caligarēt faciebat ſe duci ꝑ villas ⁊ caſtra vbiqꝫ v̄buꝫ dñi p̄dicando: cūqꝫ q̄dā vice ꝑ quādā vallē magnis lapidibus plenā trāſiret: q̄dā ex ductoꝛibus deriſoꝛie dixit ei ꝙ ibi erat magnus populus ꝯgregatus expectans eiꝰ p̄dicationē auide ⁊ ſilenter: ⁊ tūc incepit ille p̄dicare ferenter: ⁊ cū in fine ꝯcluſiſſet: ꝑ oīa ſecula ſeculoꝝ: mox oēs lapides alta voce clamaſſe dicunt̄: Amen venerabilis pr̄. ⁊ ideo venerabilis pater appellat̄. Alij vō aſſerūt ꝙ angeli rn̄derūt: bn̄ dixiſti venerabilis pr̄. Scđa cā ē: q̄ꝛ poſt eiꝰ moꝛtē clericus q̄dā ſibi deuotus quendā verſum edere cupiebat: quē in illius tumulo ſculpi facere intēdebat incipiens ſic. Hac ſunt in foſſa volens v̄ſuꝫ terminare. Bedc ſcī oſſa: ſed q̄ꝛ talē finē v̄ſus ꝯgruitas nō patiebat̄. ⁊ ſedula mente reuolueret: nec ꝯgruū finē videret: dū q̄daꝫ nocte multū ſup hoc cogitaſſet: mane ad tumulū ꝓperās manibus angelicis taliter verſum ſcriptum reperit finitum. Hac ſunt in foſſa bede venerabilis oſſa. Eius auteꝫ coꝛpus apud ianuā deuotōe ꝯgrua dicit̄ colli.

De ſcō Thoma ap̄lo. Rubꝛica.

HIſtoꝛia ſeu legenda de ſancto Thoma ap̄lo: ⁊ ſi quid ex ea i reſpōſoꝛijs vel antiphonis ſumptum reperitur: inter apocripha deputatur. in ipſo autem feſto legitur ad miſſam euāgelium. Thomas vnus ex. iz. Jo. zo. cap̄lo.

De ſcīs Stephano. Jo. euāge. ⁊ inocētibꝰ. Rubꝛica.

POſt domini natiuitatē ſequēti die fit feſtū de obitu bti Stephani ꝓthomartyris: ⁊ tū̄ ipſe fuit paſſus in auguſto. Quare āt hoc feſtū fiat ſub feſto inuētōis eiꝰ dictū ē. Querit̄ quare hec tria feſta. videlicet ſanctoꝛum Stephani: Joannis: ⁊ innocentum immediate poſt feſtū natiuitatis domini oꝛdinātur: Reſpondeo p̄mo vt

Chriſto capiti ⁊ ſponſo omnes ſui comites adiungantur.
Natus enim chriſtus ſponſus eccleſie in hunc mūdum
tres ſibi comites adiūxit: de quibus dicit̄ in canticis. Dilect⁹
meus candidus ⁊ rubicundus electus ex milibus. candi/
dus quātū ad Joannē euāgeliſtā ꝓcioſuꝫ virginē ⁊ ꝯfeſſo
rem. rubicūdus q̄ꝫtū ad Stephanū ꝓthomartyrē. elect⁹
ex milibus quātū ad magnā turbā inocentū. Scd̄o vt ſic
eccl'ia omniū martyrū genera: quoꝝ quidem martyrū xp̄i
natiuitas cā fuit i ſimul adunaret. Triplex eſt eni marty
rium. Primū volūtate ⁊ ope. tale fuit martyriū bt̄i Ste
phani ⁊ hoc eſt digniſſimū in genere. hoc aūt dicimus: q̄z
aliq̄ circūſtātia facere poſſet q̄ aliq̄s ꝯfeſſor aliq̄ marty/
re dignior eſſet. ⁊ iō feſtū eius p̄cedit alia ⁊ ꝯtinuat̄ feſto
dn̄ice natiuitatis. vn̄ in ipſo feſto legit̄. Mortem quā ſal
uator dignatus eſt ꝓ oībus pati: hāc ille p̄mus p̄ omnib⁹
reddidit ſaluatori. ⁊ iterū. Chriſtus heri natus eſt i terris
vt hodie naſceret̄ Stephanus in celis. ¶ In feſto beati
Stephani introitus eſt. Etenī ſederunt p̄ncipes ⁊ aduer
ſum me loquebant̄. in quo oſ̄dunt̄ inſidie p̄ncipū iudeo
rum bt̄o Stephano inſidiantiū. Ep̄l'a ē. Act. 6. c. Stepha
nus plenus gr̄a ⁊ fortitudine: que ſicut dicit Aug. in ſmo
ne hui⁹ diei cū plurimū habeat admiratōis i ipſa ſpē nō
minus ꝯtinet in myſterio dignitatis. i q̄ narrat̄ tā paſſio.
ipſius q̄ꝫ paſſionis cā ⁊ meritū ſeu remuneratio. ⁊ hec ēt
inſinuant̄ ⁊ repūtant̄ in rn̄ſorio: qd̄ eſt. Sederūt p̄ncipes
aduerſū me loquebant̄. ⁊ i all'a qd̄ eſt. Uideo celos aptos
⁊ ihm̄ ſtantē a dextris dei. Act. 8. c. ⁊ in offertorio ⁊ i poſt/
cōione. Uideo celos aptos. Act. 7. c. ⁊ i nocturnali ēt offō
idem repetit̄ vt oſ̄dat̄ q̄ ſepe ⁊ ſepi⁹ ꝯſiliati ſūt p̄ncipes
ſacerdotū in mortē ei⁹. euangelium ē. Ecce ego mitto ad
vos. Mat. 23. c. ⁊ ſeq̄t̄. Hieruſalē hieruſalē q̄ occidis ꝓ/
phetas ⁊ lapidas eos ⁊c̄. Stephanus eni fuit lapidat⁹. dr̄
etiā ibi A ſanguie abel iuſti. ſic eni ille fuit ꝓthomartyr
in veteri teſtō: ſic iſte i nouo. ¶ Hiſtoriam ſci Stephani
ꝯpoſuit Alcuin⁹ karoli magiſter ⁊ capellan⁹. nocturnales
antiphonas de pſalmis quibus attitulant̄ accepit. cetera d̄
actibus aplo̅ꝝ: antiphonis ēt laudū quidā v̄ſus ꝑmittunt̄:
ꝑut dcm̄ eſt i ſexta p̄te ſub dn̄ica d̄ trinitate. Frequētat̄
aūt in v̄ſiculis all'a: vel pp̄ ſolēnitatem dn̄ice natiuitatis.
vel ꝓpter gaudiū de ꝯſortio ſtephani angelice contiōis.
Dr̄ eni illud capl'm. Stephanus plen⁹ gr̄a ⁊ fortitudine.
⁊ illud. Surrexerūt quidam. q̄ ſūt. Act. 6. c. ⁊ illud. Cū eſſet
Stephanus plenus. Ac. 7. c. Scd̄m martyriū ē volūtate
⁊ nō ope q̄le fuit martyriū Joānis euangeliſte q̄ martyr
fuit. ſicut pꝫ i illa antiphona. In feruentis olei doliū miſ
ſus ioānes apl's diuina ſe ꝓtegēte gr̄a illeſus exiuit: vt ſic
nō ſenſerat carnis eſtū: q̄z v̄go fuit mēte ⁊ corꝑe: ſic nec
eſtū feruentis olei ſenſit. In natali āt ei⁹ canit̄ i quibuſdaꝫ
eccleſijs vna miſſa i exordio lucis ad notādū q̄ ipſe acce
pto lumine hui⁹ mūdi ſacrificiū v̄ginitatis ſemꝑ obtulit
deo: q̄z eni nō poterat hr̄e vigiliā pp̄ feſtū bt̄i Stephani
ſtatutū fuit vt duas miſſas hr̄et. In miſſa de bt̄o Joāne
ep̄l'a. Qui timet deū faciet bona. Eccl. 15. c. euangeliū eſt.
Dixit ihs petro. ioā. vlti. c. ⁊ cantat̄ all'a. Ualde honorā
dus ē ⁊c̄. ⁊ qd̄ ibi dr̄. Qui ſupra pect⁹ dn̄i i cena recubuit:
ſumit̄ Jo. vlt. c. introit⁹ ē. In medio eccleſie apuit. Eccle.
15. c. ⁊ rn̄ſoriū. Exijt ſermo inter fratres ⁊c̄. Jo. vlti. c. Iteꝫ
all'a. Hic ē diſcipulus. Jo. vl. c. cōio. Exijt ſmo. q̄ ē ibidē.
Dr̄ etiā ad horas capl'm. Cibauit. Eccl. 15. c. ⁊ illud. Bn̄di/
ctus deus ⁊ pater. Ephe. i. c. ⁊ illud. Qui timet dn̄m. Eccl.
15. c. ¶ Et nota q̄ bt̄us Jo. euāgeliſta i feſto bt̄i Joannis
baptiſte obijt: ſed q̄z nō poterat tūc eius feſtū fieri trāſla
tū eſt ad tertiū dieꝫ natalis dn̄i: vt oēs comites ſuos hr̄et
ſponſus vt p̄miſſum eſt. Et feſtū bt̄i Joānis baptiſte i ſuo
die remanſit. nec mirū q̄z dies illa ab angelo gaudio nati

uitatis ꝓcurſoris autenticata fuit. Nec eſt dogmatiçādū
q̄ euāgeliſta baptiſte tanq̄ꝫ maiori ceſſerit: ꝓ eo q̄ legit̄.
Inter natos mulieꝝ nō ſurrexit maior Joanne baptiſta.
nā q̄ nō dꝫ eſſe de ipſoꝝ maioritate diſputādū diuinit⁹ ē
oſ̄ſum. Cū eni duo magiſtri quoꝝ vn⁹ baptiſtā: alter p̄fe/
rebat euangeliſtā ſolēnē ad hoc indixiſſent diſputatōem
⁊ quilibet ſolicite iueſtigaſſet auctoritates ⁊ rōnes effi/
caces quibus ſuū Joānē p̄ferre poſſet: tandē die diſputatio
nis adueniēte quilibet ſcōꝝ emulatori ſuo apparuit dicēs.
Bn̄ ꝯcordes ſumus i celis: de nobis nō diſputetis i terris.
Tunc illi ſibi ad inuicē ⁊ oī ppl'o viſionē publicauerūt ⁊
dn̄m bn̄dixerūt. vel ideo fuit ad tertiū diē poſt dn̄i. nati/
uitatē trāſlatū: q̄z forte illa die dedicata eſt ei baſilica. vl'
q̄z forte ea die redijt de pathmos inſulā vel inſulatus eſt
fuit eni patriarcha epheſin⁹. ¶ Aiunt quidā q̄ bt̄us Joā.
cū poſt celebratā miſſam deſcēdiſſet in tumulū euanuit
ab oculis circūſtantiū: ⁊ cū terra ibi ſcaturiat de ꝓfundo
addūt eū viuere ⁊ terrā ei⁹ anhelitu ſcaturire. alij i celuꝫ
trāſlatū. Igit̄ ꝑtim ex euāgelio. ꝑtim ex eius tribulatiōe
hodierna copulat̄ hiſtoria: i cui⁹ vltimo rn̄ſorio. ſ. In me
dio eccleſie. qd̄ ſumit̄ de libro ſap. in quo agit̄ de ſpū itel/
lectus neuma iubilat̄: q̄z ꝑ ſpūm itellectus fuit de i effa/
bili v̄bo. ſ. de deo v̄o locutus. Tertiū martyriū eſt ope et
nō volūtate: q̄le fuit martyriū inocentū. qd̄ ſic tertiū lo/
cū obtinet in dignitate: ita ⁊ inter feſta martyrū. ¶ Sed
q̄re feſtū inocētū celebrat̄ aū feſtū ſtelle. i. epiphanie cum
mortui fuerit poſt apparitionē ſtelle qn̄. ſ. herodes vidit
q̄ illuſus eēt a magis. Rn̄det̄ q̄ herodes auditis rumo
ribus de xp̄o nato turbatus eſt valde timēs amittere re/
gnū. vn̄ cogitauit facere interfici oēs pueros: ⁊ ſic xp̄s nō
euaderet: ſed fuit impedit⁹ tūc q̄m augu. ceſar mandauit
ei q̄ ad eū veniret cū ariſtobolo ⁊ alexandro filijs ipſius
herodis rn̄ſuris coram eo. Et q̄z nō fuit auſus nō ire iuit.
poſtmodū v̄o reuerſus reuoluto āno poſt natale dn̄i fecit
oēs pueros iterfici a bimatu. i. biēnio ⁊ ifra. bimatos eniꝫ
grece dr̄ latine biēniū. ¶ Querit̄ q̄re i feſtiuitate inocē/
tū i miſſa. Gl'ia i excelſis deo. ⁊ all'a. ⁊ alia cantica letitie
nō cātant̄. Dicūt magiſtri iō: q̄z mortui ſūt aū dn̄i paſſio/
nē: ⁊ ſic ad iferos deſcēderūt. Sꝫ pari rōne ⁊ in feſto bt̄i
Jo. bap. ſubticeri deberēt. Dicēdū eſt igit̄ q̄ ħ iō ꝯtingit:
q̄z auctor officij voluit nos ꝯiūgi i hac feſtiuitate aīabus
deuotaꝝ mulieꝝ de morte inocētū plangētiū ⁊ dolētiū.
Un̄ cā triſtitie eaꝝ illa dimittim⁹: ⁊ iō legit̄ ꝓphetia Hie
re. 31. c. de inocētib⁹. Uox i rama audita ē: q̄ ad l'ram d̄ be
niamitis expōit̄: q̄ iterfecti ſūt pp̄ vxorē leui quā oppſſe/
rāt: ⁊ rachel fuit mr̄ beniamin. Uel ꝑ rachel q̄ interp̄tat̄
ouis vel vidēs: itelligit̄ eccl'ia q̄ plorat filios ſuos. ſ. tripli
ces. Primi ſūt martyres ꝯſiderās eos eē ſibi ſubtractos:
⁊ nos vult ꝯſolari i p̄ñti: ſed oēm ꝯſolatōeꝫ trāſfert i futu
rum quia nō ſunt. ſ. p̄ñtes. Secūdos filios luget eccleſia:
quia fere ad partū veniunt in quibus patitur abortum.
Tertij vero ſunt qui iam renati in baptiſmo erant: ſed ꝑ
peccata retrocedunt. hos ⁊ illos luget eccleſia: quia non
ſunt. i. damnati ſunt. ⁊ ideo quia luget eccleſia cantica le
titie ſubticentur. Poteſt eſſe ⁊ alia ratio: nam cantica le
titie proprie poſt victoriam cātari debēt. vn̄ Ezech. dcm̄
eſt. Diſpone domui tue quia morieris: quia poſt victoriā
habitam non cecinit cantica letitie: ſed innocentes nō ha
buerunt victoriam. non enim eſt victoria vbi pugna nō
eſt. Media rō melior eſt. Quidā tn̄ p all'a cantāt in miſ/
ſa. Laus tibi xp̄e. Alij Cantemus eia. Et dicit̄ ep̄l'a. Uidi
ſupra montem ſyon agnū ſtantem. Apoc. 14. c. Et euāge/
lium. Angelus domini apparuit in ſomnis. Matth. 2. c.
Si autem feſtū illud in dn̄ica ꝯtigit nullum canticuꝫ le/
titie ſubticet̄ ꝓpter gaudiū reſurrectiōis. In octauis q̄q̄

eorum cantica letitie cantanť: p significatiōe gaudij qđ accepturi sunt in octaua.i.in resurrectōe.qꝛ lꝫ ad inferos descenderint resurgent tñ nobiscū in glīa. Octaue enī festiuitatū celebrant in memoriā gnālis resurrectōis quā significant. ¶ Rursus qꝛ hac die tristitiā mulierꝝ representamus: in multis ecclesijs dyaconi nō vtunť dalmaticis.nec subdyaconi subtilibus.i.tunicellis ad notādū q innocētes statim in morte p̄mā stolā nō receperūt:ſꝫ ad infernū descēderūt. de h̄ i tertia pte dictū est sub ti.de coloribus. ¶ Jn hoc festo dr̄ ca.illud. Uidi supra montem Apoc.14.c.ꝛ illud. Hi sūt q cū mulieribus nō sūt coinquinati.ꝛ illud.hi empti sūt.ibidē. ¶ Et aduerte q antiphone nocturnales de psalmis sumūtur.cetera de epl̄a ꝛ euāgelio. Qꝛ aūt dicūtur cētū q̄draginta quattuoꝛ milia: finitū ponit̄ p infinito: qꝛ deus oēs sub certo numero ꝯphēdit. Qꝛ ēt dr̄. Uidi sub altare dei aīas infectoꝝ: sic est accipiēdū: qꝛ Joānes vidit aīas iterfectoꝝ sub altare.i.humiliatos capiti suo: vel i absc̄ōso: qꝛ nemo pcipit hic qūo ibi sit. ¶ Sed q̄re solēnizat ecclia p morte inocentiū q nō habuerūt volūtatē patiēdi: Uideť enī q eadē rōne si aliquis tyrānus interficeret tot pueros deberet ecclesia sic solēnizare p illis qđ verū nō est. Rñderi pōt q hoc festū pp tria celebrandū est: lꝫ volūtatē nō habuerūt patiendi. Primo qꝛ xp̄s i eis q̄rebať ꝛ occidebať. Scđo qa xp̄s i eis celabať dyabolo ꝛ herodi. Tertio qꝛ nomē dñi nō loquēdo sed moriēdo ꝯfessi sunt: qꝛ pro xp̄o ꝛ vice xp̄i sūt occisi. Erant innocentes aūt qꝛ circūcisi.nā circūcisio erat tunc remediū ꝯ originale peccatū: lꝫ ita nō sufficiēs sicut nūc baptismus est. ¶ Jllud aūt sciendū ē q i qbusdā ecclesijs in die natalis dñi dyaconi vespis finitis i honorē btī stephani q eximius dyaconus fuit in tripudio cōuenientes cantāt antiphonā ꝯ scō stephano: ꝛ sacerdos dicit collectā. Nocturnos aūt ꝛ officiū crastinū celebrāt et bñdictōes sup lectōes dant: qđ tñ facere non debent. Et eodē mō faciūt sacerdotes in festo btī stephani i vespis in honorē sancti Joānis: qꝛ ipse sacerdos fuit.ꝛ pueri i festo scī Joannis ad honorē inocētiū. Subdyaconi vero faciunt festū in qbusdā ecclesijs i festo circūcisionis: vt ibi dictū est.in alijs i epiphania.ꝛ ēt i alijs in octaua epiphanie: qđ vocāt festū stultoꝝ. Quia enī ordo ille antiqtus incertus erat.nam in canonibus antiqs: extra de eta.ꝛ q̄li. ō multis.quandoqꝫ vocať sacer.ꝛ q̄nqꝫ nō: iō subdyaconi certum ad festādum non habent diem ꝛ eorum festū officio celebratur confuso.

¶ De apostolis. Rubrica.

Apostolus grece interptatur missus latine.inde apl̄i dicti sūt: qꝛ a xp̄o missi fuerunt euangelizare p vniuersum orbem ¶ Sane ecclia in cōi ꝯ apl̄is solēnizat ꝛ canit i matutinis. Ecce mitto vos ꝛc̄. qꝛ oēs electi sūt sic a dño p⁹ sermonē ad eos factū in monte: sicut hr̄ in Matth. ꝛ Marco: q videlicet electi sūt.iz. De qbusdaꝫ tñ faciť ecclesia officiū ppriū sicut de btō petro pp p̄uilegiū dignitatis. De btō paulo q̄uis non sit de.iz. pp p̄uilegiū predicatōis. De btō Joāne pp p̄uilegiū amoris siue v̄ginitatis Et de btō andrea pp p̄uilegiū crucis: quā ita ardēter p̄dicauit ꝯcupiuit ꝛ habuit. ¶ Per horas capl̄m illud. Jam nō estis hospites ꝛ aduene. Ephe.z.ꝛ illud. Non vos me elegistis.qđ est ibidē.ꝛ illđ. Btūs vir q suffert tētatōem Ja.i.c.ꝛ illud. Magnificauit eū i timore inimicoꝝ. Eccl. 45.ꝛ illud. Statuit illi dñs testm̄ sempiternū.ibidem.ꝛ illud. Jn fide ꝛ lenitate illi⁹ scm̄ fecit illum.ibidē.ꝛ illud. Jbant apl̄i gaudētes. Act.5.ꝛ illud. Nam quos p̄sciuit et p̄destinauit ꝯformes. Ro.8.c.ꝛ illud. Corpora sanctoruꝫ in pace sepulta sunt. Eccle.44.c.ꝛ illud. Non esurient neqꝫ sitient amplius. Apoc.7.c.ꝛ illud. Nos isensati vitā illoꝝ. Sap.5.c.ꝛ illud. Jpso summo angulari lapide xp̄o Jesu. Ephe.z.c. Habent aūt vigilias ꝛ octauas: qꝛ si cōpa rimur ꝛ cōregnabimus. de hoc dictū ē in.4. pte sub q̄rta feria tertie hebdomade aduentus. Jnstantia tñ est ꝯ btō Joāne euāgelista quo ad ieiuniū qđ ꝯtigit: tū qꝛ vt dicūt qdam nō fuit martyr nisi animo: tum ppter festū sancti Stephani qđ est in vigilia festi ei⁹. ¶ Jn vigilijs apl̄oꝝ dicit̄ epl̄a. Bñdictio dñi sup caput eius. Prouerbi.i5.c. ꝛ Eccl.45.c. Jteꝫ illa. Per man⁹ aūt apl̄oꝝ fiebāt signa ꝛ pdigia. Act.5.c. Et euangeliū. Ego sum vitis v̄a. Jo.i5.ca. Jn festis v̄o apl̄oꝝ dr̄ epl̄a. Jam nō estis hospites ꝛ aduene. Ephe.5.c. Jtē illa. Hi sūt viri misericordie. Eccl.44. Jtem illa. Scimus qꝛ diligentib⁹ deū. Ro.8.c.item illa. Bñdictus deus ꝛ pater dñi nr̄i iħu xp̄i. Ephe.i.c.iteꝫ illa. Spectaculū facti sum⁹.ad corin.4.c.item illa. Unicuiqꝫ vestrū data est.ad Ephe.4.itē all̄a. Ego vos elegi. Jo.i5. Jtē illud. Uenite ad me oēs qui laboratis. Mar.40.c. Euangeliū v̄o. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inicē ꝛc̄. Jo.i5.c.ꝛ illud. Hoc mando vobis qđ est ibidē. itē illud. Ecce ego mitto vos. Matth.io.c.itē illud. Facta est ꝯtētio inter discipulos iħu. Luc.zz.c.item illud. Designauit dominus ꝛ alios. Luc.5.c.ꝛ illud. Ego suꝫ vitis vera. Jo. i5.c.item illud. Dixit symon petrus. Matthei.i9.c. Post cōio. Amen dico vobis q vos q rc̄. Mat.i9.c.item illa. Uos q secuti estis me.que est ibidem. ¶ Et nota q tres apl̄i leguntur tñ viui fuisse rome.s.petrus.paulus ꝛ Joānes.ꝛ tres euangeliste.s. Joānes Marc⁹ ꝛ Lucas. ¶ Notandū est ēt apl̄os siue xp̄i discipulos nō iō tm̄ fuisse passos: qꝛ p̄dicabant de xp̄o: sed qꝛ ipꝫ deificatū aiebāt sine romanoꝝ auctoritate qđ ipsi p̄hibuerāt. Eccl̄ia olim statuit fieri cōiter festū de oibus apl̄is kal̄.maij.ꝫ vt dictum est i.6.pte sub festo apl̄oꝝ philippi ꝛ iacobi.

¶ De euangelistis. Rubrica.

Post apl̄os ecclesia venerať etiā euangelistas q nō tm̄ p̄dicauerūt: sed ēt euāgelia scripserūt. Legiť enī in Gen̄.4.ca. q fluuius egrediebať de loco voluptatis ad irrigandū paradisum q diuidiť in quattuoꝛ capita.s.physon: gyon: tygrin: ꝛ eufratē. ¶ Sane allegorice fluui⁹ ille euangelica p̄dicatio est q̄ a xp̄o pcedit: a quo generaliter oīs voluptas emanat. Uenite ingt ad me oēs q laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ ego reficiā vos: ꝛ inuenietis reqēiā aīabus vr̄is. Jugū enī meū suaue ē: ꝛ on⁹ meū leue. Gusta.ꝛ videte q̄m suauis est dñs btūs vir q sperat i eo. ¶ Recte aūt hec p̄dicatio fluuio ꝯparať: tū qꝛ reficit abluit ꝛ fecūdat: tū qꝛ fluui⁹ dr̄ aq̄ fluēs: ꝛ vt salomon ait. Aqua pfunda v̄ba ex ore viri ꝛ torrēs inundās est fons sapie q tā lōge lateqꝫ defluxit vt mūdū repleuerit vniuersum. iuxta illud. Euntes in vniuersum mūdū ꝛc̄. quapropter i oēm terram exiuit sonus eoruꝫ: ꝛ i fines orbis terre v̄ba eoꝝ. Hoc irrigat paradisū.i.fecūdat ecclīam iuxť illđ qđ dicit apl̄s. Ego plātaui.apolo rigauit.deus āt incremētū dedit Hic ē.n.fons hortoꝝ: pute⁹ aq̄ꝝ viuētiū q̄ fluūt ipetu de libano. Fluui⁹ āt iste i q̄ttuoꝛ capita diuidiť: qꝛ p̄dicatio Jħu xp̄i i q̄ttuoꝛ euāgelia deriuať. nā lꝫ scripserint multi euāgelia: qꝛ luca testāte mlt̄i conati sunt ordinare narrationē rerꝫ q̄ i nob̄ ꝯpleta sūt: tñ nō nisi q̄ttuoꝛ recepta sūt ab ecclīa. vꝫ. Matthei: Marci: Luce: ꝛ Joānis: qđ vtiqꝫ fcm̄ ē q̄druplici rōne. Prio ad oñdedū duoꝝ testōꝝ concordiā. sicut.n.i ve.te. vn⁹ fuit legislatoꝛ.s. moyses.ꝛ quattuoꝛ maiores pphete.scilicet Jsaias: Hieremias: Ezech. ꝛ Daniel.ꝛ duodecim miores pphete ꝛ multi sapiētes.s.

Job: Dauid: Salomon: ⁊ iheſus ſyrach. Ita ⁊ in nouo teſtō vnus fuit legiſlator. ſ. xps: ⁊ quattuor euangeliſte: ⁊ duodecim apl'i: ⁊ multi alij doctores: vt Hieronymus: Auguſtinus: Ambroſius: ⁊ Gregorius: vt p hoc oñdaṫ: q̄ꝛ rota cōtineṫ in medio rote: ⁊ duo cherubin ſeſe reſpiciūt verſis vultibus in ꝓpiciatoriū. Scd̄o ꝓ miniſterio q̄drige aminadab: de qua ſponſa in canticis dicit. Anima mea turbata eſt ꝓpter quadrigas aminadab. Aminadab eni interꝑtatur ſpontaneus dñs. hic eſt xps qui fact' ē homo. oblatus eſt: quia ipſe voluit. huius quadriga eſt euangelica doctrina p quā eius fama p mūdū vehiṫ vniuerſuz: cui' quattuor rote ſunt dicti quattuor euangeliſte. ꝓpter hāc quadrigā ſponſa. i. eccleſia ſalubri dolore turbaṫ ad penitentiā. Tertio ad deſignādū liberationē generis humani a morte quadrifica. i. a trāſgreſſione quadruplici. p̄ma trāſgreſſio fuit mādati ī paradiſo. ſecūda legis naturalis. tertia legis ſcripte. quarta euāgelij. vel potius peccatum fragilitatis p impotētiā: ſimplicitatis p ignorātiā: ſecuritatis p negligentiā: malignitatis p inuidiā. His. n. q̄ttuor modis peccandi aīa moritur ⁊ ſepatur a deo. Quarto pro miniſterio forme quadrige. ſicut enim in ceteras formas quadratū: ſic inter ceteras doctrinas euangeliū ſolidius ⁊ ſtabilius pſeuerat. nā illud vndiqꝫ ſtat. ⁊ iō legiṫ Apoc. 21. ca. q̄ ciuitas in q̄dro poſita ē. ⁊ iſtud ꝓpter ſtabilitatē appellaṫ eternū: p cui' gratiā homo q̄draṫ in moribus. ⁊ in virtutibus ſolidaṫ. Ceterꝝ iſtoꝝ potiꝰ q̄ alioꝝ euangelia recepta ſunt: tū q̄ꝛ ipſi diligentius ⁊ apti' hiſtoriam euangelicā deſcripſerunt. tū q̄ꝛ lꝫ aliq̄ varia ſeu diuerſa nūq̄ tn̄ c̄ria ſeu aduerſa ſcripſerūt. tū q̄ꝛ iſti q̄ttuor aīaliū figuris ī viſiōe Jo. ⁊ ezech. p̄figurati ſūt. Ezech. 1. c. Mattheus p hominē: eo q̄ eius intētio p̄cipue circa ſcribendā xpi humanitatē verſaṫ. Vn̄ ei' liber ab humana Chriſti natiuitate ſumit exordiū. Liber ingt gnātionis Jeſu xpi ⁊c̄. Marc' p leonē in deſerto rugientē: eo q̄ ei' intentio p̄cipue circa deſcribendā eius reſurrectionē cōſiſtit. Vn̄ ei' euāgeliū antonomatice in die reſurrectōis legiṫ. Diciṫ aūt q̄ leo rugitu maxīo tertia die ſuos excitat cathulos: ita ⁊ deus pater imenſa potētia ſua filium ſuū tertia die ſuſcitauit. vnde ⁊ Marc' ab exclamatiōe incipit. ſ. a p̄dicatione Joānis in deſerto clamātis ⁊ dicētis. Vox clamātis in deſerto. Et ſcias q̄ Marcus fuit lōgo naſo: ſubducto ſupcilio: pulcher oculis: calu': barba ꝓlixa: habitudinis optime: etatis medie: canos aſpſus. Lucas p vitulū eo q̄ p̄cipue circa deſcribendā Chriſti paſſionem eius intentio vſaṫ. in q̄ Chriſtus ſe obtulit hoſtiam deo patri: idē ipſe ſacerdos ⁊ hoſtia. Vitulus eni erat hoſtia ſacerdotalis. vn̄ a ſacerdotio icipit dicens. Fuit ī diebus herodis regis iudee ſacerdos gdā ⁊c̄. Joānes p aq̄lā: quia ceteris cū dn̄o gradientib' ipſe in celū ad deſcribendā xpi diuinitatē volauit dicēs. Jn p̄ncipio erat. ⁊ de hoc dictū ē in p̄ma pte ſub ti. de picturis. De ſtgdē quattuor p̄ncipales intētiōes deſignate ſūt p figuras illoꝝ q̄ttuor animaliū: quoꝝ quodlibet ſ'ꝫ viſionē Ezechielis q̄ttuor habet facies: qn̄ oēs de ſingulis agūt: lꝫ gdā p̄ncipali' de gbuſdā pſertim cū oēs agāt de xpo cui q̄ttuor ille figure conueniunt. fuit nanqꝫ homo naſcendo: vitulus moriendo: leo reſurgendo: aq̄la aſcendendo. Que vt melius intelligas: imagina aliq̄d animal habēs caput quadratū: ⁊ ī qualibet ſupficie imagina vnā faciē. vꝫ. a pte anteriori faciē hominis a dextris: faciē leōis a ſiniſtris: faciē vituli a pte poſteriori: faciē aquile a ſupiori. Quia vo facies aq̄le ſup alias eminebat ꝓpter colli longi ꝓductionē: iō dr̄ q̄ erat deſup. Quodlibet etiā eorum habebat quattuor alas. de pe. di. 2. pēnata. Finge. n. quodlibet aīal q̄ſi q̄dratū. ī quadrato ſūt quattuor anguli: ⁊ in quolibet angulo erat vna ala: Porro hi q̄ttuor ſignificati ſunt p p̄dicta q̄ttuor flumina: p phiſon Joannes. p gyon Mattheus. per tygrin Marcus. p eufraten Lucas. Sic eni clare ꝓbat īnocentius tertius de euangeliſtis in ſmone. Sūt ēt ſignificati p quattuor annulos arche q̄ aurei ⁊ rotūdi erāt. Jn auro claritas. in rotūditate q̄ initio caret ⁊ fine: deſignaṫ eternitas. ipſi eni etemā xpi claritatē ⁊ clarā eternitatem deſcribūt. p duos annulos a ſiniſtris duo euāgeliſte. ſ. Mattheus ⁊ Joānes: q ab ipſo xpo fuerūt edocti ſignificanṫ. Quidā tn̄ p duos annulos a ſiniſtris Mattheū ⁊ Joānē q adhuc paſſibili ⁊ mortali adheſerant accipiūt. p duos a dextris Marcū ⁊ Lucā: q poſt aſcēſionē ei iā facto imortali ⁊ impaſſibili adheſerūt accipiūt. p ſiniſtrā eni mortalitas. p dextrā imortalitas deſignaṫ: ſ'm illō. Leua ei' ſub capite meo ⁊ dextra illi' ā'plexabiṫ me. Et pp hāc cāꝫ ī picturis eccleſiaꝝ Paul' ad dextrā ⁊ Pe. ad ſiniſtrā ſtatuūṫ ſaluatori. ⁊ ī bulla papali caput pauli a dextris crucis ⁊ caput petri a ſiniſtris. ⸿ Sane in gbuſdā eccleſijs antiphona ad magnificat i coꝝ officio ē. Ecce ego Joānes vidi oſtiū aptū in celo ⁊c̄. Apoc. 4. ⸿ Per horas āt dicitur caplm. Jn medio eccl'ie apuit os eius. Eccle. 15. c. ⁊ illud. Cibauit illū dn̄s pane vite ⁊ intellectus. ibidem. ⁊ illud. Jocūditatē ⁊ exultatōēꝫ theſaurizauit: q̄d eſt ibidē. Oia rñſoria ſūpta ſūt d̄ Ezec. Primū eſt de viſione dei. ſ. vidi viūctos ⁊c̄. ⸿ Jn laudib' vo hr̄ d̄ miſterio p̄dicatōis eoꝝ Dilecti deo ⁊ hoīb' ⁊c̄. eccl. 45. c. ⸿ Jntroit' miſſe ꝓpe eſt. Os iuſti meditabiṫ ſapiāꝫ. Tn̄ Joānes euāgeliſta hꝫ ītroitū ꝓpriū ꝓp p̄uilegiū amoris ⁊ dignitatis. vꝫ. Jn medio eccl'ie apuit os ei' ⁊c̄. q̄ꝛ ipſe nō tm̄ fuit euāgeliſta ſed ēt ꝓpha: q̄d pꝫ ī p̄ncipio libri Apoc. vbi dr̄. Btūs q legit ⁊ q audit vba ꝓphetie hui': ⁊ ſeruat. ea que ī ea ſcripta ſūt. ⸿ Notādū tn̄ ē q̄ iſte ītroit' ꝓp p̄uilegiū p̄dicatōis ſecūdario opetit Auguſti. Gre. ⁊ alijs expoſitorib'. ⸿ Epl'a in gbuſdā eccleſijs ē d̄ figura q̄ttuor aīaliū. Ecce ego Jo. vidi oſtiū a ptū. Apoc. 4. c. Alie eccl'ie dicūt illā. Ezech. 1. c. Similitudo vult' ⁊c̄. ⸿ Rñſoriū ē. Btūs vir q timet dn̄m ⁊c̄. Vſus ē. Potēs ī terra erit ſemē ei' ⁊c̄. q̄d itelligiṫ de ſemine vbi dei ⁊ bonoꝝ opib'. Seqṫ. Gnātio rectoꝝ bn̄diceṫ: q̄ꝛ euāgeliſte generāt filios dei q bn̄dicuntur. ⸿ All'a in gbuſdā eccleſijs ē. Ad ſyon dicet ecce aſſum. ⁊ hieruſalē euāgeliſtā dabo. Jſa. 41. c. Jn alijs vo eccleſijs dr̄ all'a. Btūs vir. Euangeliū ē. Deſignauit dn̄s ⁊ alios ſeptuaginta duos diſcipulos. Luc. 10. c. Et ſeqṫ. Et dicebat illis: Meſſis qdē multa. opa'ij vo pauci. 20. diſt. ī nouo. Offertorium eſt. Poſuiſti dn̄e ſup caput ⁊c̄. Poſtcōio ē. Magna eſt gloria eius in ſalutari ⁊c̄.

⸿ De martyribus. Rubrica.

Martyr grece dr̄ teſtis latine. martyres eni teſtes ſūt q̄ xps paſſus ē p oibus ⁊ ipſi p xpo. ⸿ Sane ſol' btūs Laurēti' inter martyres vigiliā hꝫ ⁊ octauā ꝓut ſub ei' feſto dcm̄ ē. oēs eni martyres ſingulares hn̄t cōia officia except'i ſtephano: laurētio: ioāne baptiſta ⁊ alijs gbuſdam. Et eſt ītroit' ad miſſam. Glia ⁊ honore coronaſti eū dn̄e: vl' Sapia ſcōꝝ eccl. 44. c. vl' Judicabūt ſci. Sap. 3. c. vel Sacerdotes dei. Dani. 3. vel Letabiṫ iuſt'. Hi tn̄ in paſchali tpe hn̄t aliud officiū eo q̄ ī illo tpe oꝫ q̄ frequēter repetaṫ all'a pp gaudiū reſurrectōis: ⁊ tc̄ ē ītroit' Protexiſti me a ꝯuētu malignātiū ⁊c̄. ⁊ q̄ꝛ corona debeṫ eis tanq̄ victoribus: ideo ſepe fit mentio de corona. vn̄ ſtephanus interpretatur coronatus. Epiſtolo vero q̄nqꝫ dicitur pro vno martyre. Juſtus cor ſuum. Eccle. 39. cap. quādoqꝫ illa. Beatus homo qui inuenit ſapiam ꝓuerbi. 3. c. quandoqꝫ. Juſtorum anime. Sap. 3. ca. quādoqꝫ illa.

Juſtus ſi morte ꝑoccu: que eſt ibidē.4.ca. quādoqȝ illa.
Beatus vir qui in ſapientia. Eccle.24.cap.⁊.15.qn̄qȝ illa.
Benedictus deus ⁊ pater. ad Corint.1.ca.qn̄qȝ illa. Me/
mor eſto.2.ad thimo.2.ca.quādoqȝ illa. Nemo militans
que eſt ibidē.quandoqȝ illa. Beatus vir q̄ inuentus eſt.
Eccle.31.c.qn̄qȝ illa. Bn̄dictio dn̄i ſuper caput. Prouer.
26.cap.qn̄qȝ illa. Stabūt iuſti. Sap.5.ca. Euangeliū vo
dicitur qn̄qȝ. Siquis vult poſt me venire. Matth.16.ca.
quandoqȝ illud. Si quis venit ad me. Luc.14.quādoqȝ
illud. Niſi granū, Jo.12.ca.qūqȝ illud. Nolite arbitrari.
Matth.10.qn̄qȝ illud. Nihil opertū.qđ eſt ibidē.qūqȝ
illud. Si quis venit ad me ⁊ non odit. Luce.14.caplo.
¶ Pro pluribus vo martyribus dr̄ qn̄qȝ epl̄a. Lingua
ſapientū. ꝓuer.15.ca.qn̄qȝ illa. Benedictus deus ⁊ pater
do.no.ieſu xp̄i.1.pe.1.ca.qn̄qȝ. Juſtoꝝ aīe. Sapi.3.c.qn̄qȝ.
Rememoramini p̄ſtinos dies. Hebre.10.qn̄qȝ. Sancti p
fidē. Hebre.11.ca.qn̄qȝ. Expectatio iuſtorū letitia. Pro/
uer.11.ca.qn̄qȝ. Hi ſunt viri. Eccle.43.c.qn̄qȝ. Abſterget
deus. Apoc.7.capi.qn̄qȝ. Reddet deus. Sapi.10. qn̄qȝ.
Juſti aūt in ꝑpetuū viuēt. Sapi.5.ca.qn̄qȝ. Quis ſepabit
nos a charitate xp̄i. ad ro.8. ¶ Alt'a eſt. Hi ſūt due oliue.
apo.11.ca. Euangeliū vo qn̄qȝ dr̄. Cum audieritis prelia.
Luc.21.qūqȝ. Deſcendēs ihs de monte. Luc.6.ca.qn̄qȝ.
Uidens ihs turbas. Matth.5.qn̄qȝ. Egrediēte ihu de tē
plo. Matth.24.c.qūqȝ. Attendite a fermēto phariſeoꝝ.
Lu.12.c.qn̄qȝ illud. Sedēte ihu ſup mōtē oliueti. Mat.
24.cap.qūqȝ illud. Ue vobis q̄ edificatis. Luc.12.qn̄qȝ
illud. Qui vos audit. Luc.10.c.qn̄qȝ illđ. Confitebor tibi
pater. Matthei.26. ¶ Dicitur poſtcōio. Amē dico vob
qđ vni. Matthei.5.ca.qn̄qȝ. Et ſi corā hominib⁹. Sap.3.
cap.qn̄qȝ. Quicūqȝ fecerit. Matth.12.qn̄qȝ. Dico autem
vobis. Matth.10.cap.qn̄qȝ. Signa aūt. Marci.vlt.ca.⁊
qn̄qȝ. Multitudo. Luc.6.ca. ¶ Jn nocturnali vo officio
p̄mū rn̄ſoriū eſt. Jſte ſanctus ꝓ lege dei ſui certauit vſqȝ
ad mortē ⁊c.⁊ eſt q̄nti toni: q2 petulantia q̄nqȝ ſenſuum
fuit mactata in eis. Jn tp̄e vo paſcali p̄mū rn̄ſorium eſt.
Beatus vir q̄ metuit dn̄m. ⁊ ē octaui toni ꝓpter octauā
que ſignificat gloriā reſurrectiōis. q2 vo ſancti martyres
in tolerandis tormentis ſe habuerūt ꝯſtanter: ⁊ cōſtātia
a ſolo deo eſt: ideo illud reſponſoriū. O veneranda mar/
tyrū ⁊c. cantat̄ ꝑ eis: ⁊ eſt q̄nti toni. q2 martyres quinqȝ
ſenſus deo imolauerūt. De martyribus etiā cantat̄ illud
rn̄ſoriū. Fulgebūt iuſti ⁊ tanq̄ ſcintile i arūdineto diſcur
rent iudi.na.⁊ reg. in eternū ⁊c. Sapi.3.c.⁊ ē ſenſus. Juſti
fulgebūt in futuro diuerſis btitudinibus: ꝑns tū in hoc
ſeculo diſcurrent. i.ꝑ diuerſas mūdi ptes curſitando di/
uina vba alijs annūciabūt. ⁊ hoc faciūt more ſcintillarū
diſcurrentiū p arundinetū. ſicut enim ſcītille vel fauille
ignis arūdineiū. i. materiā fragilē arūdinū atterunt ⁊ an
nihilant: ſic ⁊ ſancti ſua p̄dicatōe ignita. i. diuino igne ac/
cenſa: vitia que reſpectu fortium virtutū fragilia ſūt de/
ſtruent. Judicabunt. i. dominabūtur nationes. i. illos q̄ ī
peccatis ſuis pmanſerunt. ⁊ regnabunt in eternum. ideſt
ī eternitate cū deo recipiēt īmortalitatē ⁊ īpaſſibilitatē
ceteraſqȝ virtutes. ¶ Rurſus in his verbis exprimit̄ ſto
la carnis quā ſancti recipient que conſiſtit in quattuor. ſ.
in charitate ſubtilitate agilitate ⁊ impaſſibilitate. Nam
fulgebūt clari ⁊ tanq̄ ſcintile ſubtiles ī arūdineto diſcur
rent agiles: ⁊ regnabit dominus eorum in perpetuū: et
ipſi cum domino impaſſibiles. Nam abſterget deus oēs
lachrymā ab oculis ſanctorum ⁊c. imo exultabunt i gl'ia
⁊ de. in cubilibus ſuis: quod ad ſtolā ſpiritus refert̄ quā
etiam recipiunt ſancti. Et nota q̄ arūdinetum eſt locus
in quo ſunt multe arūdines ſtue canne ſicut ī palludib⁹:
flante autem auſtro ex aſſidua confricatione arūdinum

ignis accēditur: ſcintille vndiqȝ aduolāt ⁊ accedit̄ arūdi
netum quod allegorice contingit in ſanctis. De martyri/
bus etiam cantatur. Circuierunt in melotis. hebreorum
vndecimo. quaſi dicat in petra. Melota eſt veſtis facta
de pilis vel de pelle cuiuſdā animalis: quod melota vo/
catur ſiue taxus. Eſt enim habitus neceſſarius ad exerci
tia operis. ¶ Per horas etiam dicitur capitulum illud.
Beatus vir qui ſuffert. iaco.1.capi.⁊ illud. Beatus vir q̄
inuentus eſt ſine macula. Eccleſia.31.cap.⁊ illud. Beat⁹
vir qui in ſapientia morabitur. Eccleſia.14.⁊ illud. Juſto
rum anime. Sapien.q̄nto ca.⁊ illud. Juſti autem. ibidē.
⁊ illud. Sancti per fidē. Hebre.11.⁊ illud. Potuit enim
tranſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus. Eccleſia.31.capitulo. et
illud. Corona aurea ſuper caput eius. Eccleſia.45.⁊ illđ.
Stolam iocunditatis induit. ibidem. ibi tamen dicitur:
Stola glorie. ⁊ illud. Sancti ludibria ⁊ verbera. Hebre.
11.⁊ illud. Tanq̄ aurum in fornace. Sapien.3.capitulo.⁊
illud. Hi ſūt qui venerunt de tribulatione. Sapien.7.c.
⁊ illud. Non eſuriēt neqȝ ſitiēt. ibidem. ⁊ illđ. Juſti tule
runt ſpolia impiorum. Sapi.10.c.⁊ illud. Jn bonis iuſto/
rum exaltabitur ciuitas. Prouerbiorum.11.ca. ¶ Jllud
etiam ſciendum eſt q̄ eccleſia celebrat feſtum quorūdā
martyrum veteris teſtamenti prout dictum eſt in fe/
ſto machabeorum.

¶ De confeſſoribus. Rubrica.

Confeſſores dicuntur laudatores. lȝ aūt
tam martyres q̄ virgines q̄ etiam oēs
ſancti veri ſunt Chriſti ꝯfeſſores: Mar
tyres tamē quia in iraſcibili vincūt: trā/
ſcendunt ⁊ ſuplucrant̄ ſpeciale vocabu
lum Martyrum. ⁊ virgines quia vicūt
in concupiſcibili nomen virginū. ⁊ do/
ctores quia alios ſuperant i rationabili doctorū. hinc ē
q̄ martyres ⁊ virgines ⁊ doctores aureola decorabunt̄.
¶ Sane confeſſores diſtinguūtur in epiſcopos ⁊ p̄ſbyte
ros. De epiſcopis dicitur introitus. Statuit. Eccleſia.45.
caplo. ¶ Et epiſtola. Ecce ſacerdos magnus. Eccle.44.
ipſi enim ſunt magni ſacerdotes. Et illud đ epiſcopis dr̄.
Jnueni dauid ſeruū meū. oleo ſancto meo vnxi eū. q2 nō
mn̄ vncti fuerunt in baptiſmo: ⁊ in confirmatione: ⁊ ordi
natione in p̄ſbyteros. ſed etiam in conſecratōe in ep̄os vt
habeant miſericordiam ſuperfluentem. ⁊ officia illa que
incipiunt ſacerdotes ꝓprie competunt epiſcopis: cetera
ſunt cōmunia. ⁊ plura ſunt reſponſoria octaui toni: q2 af/
flixerunt ⁊ crucifixerunt carnem ſuam cum vitijs ⁊ con
cupiſcentijs propter octauā reſurrectionis. ¶ Rurſus
de confeſſoribus dicitur quādoqȝ epiſtola. Dilectus deo
Eccle.45.cap. quandoqȝ. Teſtificor coram deo.2.ad thi/
mo.4.quādoqȝ. Plures facti ſunt ſacerdotes. ad hebre/
os.capitulo.7.quandoqȝ. Dedit dominus confeſſionem.
Eccle.47.capitulo. quandoqȝ. Juſtus cor ſuum: que eſt
Eccl.39.capitulo.quādoqȝ. Sapiā laudabit animā. Eccl.
24.quādoqȝ. Juſtum deduxit dominus. Sap.10. capitu.
quādoqȝ. Doctrinis varijs. ad hebreos.23.cap.quādoqȝ.
Ego enim iā delibor.2.thimo.4.capitulo. Alleluia. Ju/
ſtus germinabit. Jſa.35.capitulo. Euangelium vero dici
tur quandoqȝ. Sint lumbi veſtri p̄cincti. Luc.12. quan/
doqȝ. Uigilate. Matth.24. quandoqȝ. Homo quidam
peregre. Matthe.2.capitulo. quandoqȝ. Uidete ⁊ vigila
te. Mar.13.capitulo. quandoqȝ. Homo quidam nobilis.
Luc.19. capitulo. quandoqȝ. Nemo accēdit lucernam
Luc.11.quandoqȝ. Uos eſtis ſal terre. Matthei.5. capi.
qn̄qȝ. Nolite timere puſillus grex. Lu.12.c. ¶ Poſtcōio
eſt. Quinqȝ talenta. Matthe.25.⁊ qn̄qȝ. Fidelis ſeruus
Matth.24.c.⁊ Lu.12.c. ¶ Per horas vo dr̄ caplm illđ

Ecce ſacerdos. Eccle. 44. ca. ⁊ illud. Bñdictionē oīum gentium. quod eſt ibidē. ⁊ illud. Cognouit eum. ibidem. ⁊ illud. Juſtū deduxit. Sap. 10. caplo. ⁊ illud. Juſtus cor ſuum. Eccl. 39. c. ⁊ illud. Magnificauit eū ī ꝯſpectu regū. Eccle. 45. c. ſed ꝙ hic dicit̃. magnificauit: dr̃ ibi glorificauit. ⁊ illud. Labia ſacerdotis cuſtodiunt. Malach. 2. c. ⁊ illud. Non eſt inuētus ſilis illi. Eccl. 24. c. ⁊ illud. Fungi ſacerdotio ⁊ hr̃e laudē. Eccl. 45. ca. ⁊ illō. Talis decebat vt eſſet nobis pontifex. ibidē. ⁊ illud. Collaudabūt multi ſapiam eius: ⁊ vſq̧ in ſeculū nō recedet memoria ei⁹. Eccleſia. 39. c. ⁊ illud. Honeſtauit illū in laborib⁹. Sap. 10. c. ⁊ illud. Cuſtodiuit illū ab inimicis. qḋ ē ibidē. ¶ Jllud aūt notandū eſt ꝙ ſi plura feſta in eadē die cōcurrāt illi⁹ qui inter eos maioris erit nominis officiū celebrat̃ de ꝗ dictum eſt in ꝓhemio huius partis.

¶ De virginibus. Rubrica.

Fficiū matutinale virginū maxima ex pte ſumitur de pſalmo epithalamico. ſ. Eructauit cor meū: in quo agit̃ de laudibus ſpōſi ⁊ ſpōſe. vgines. n. ſūt ſpōſe xpi: que ſequūtur agnū quocūq̧ ierit in corpore ⁊ in aīa ꝓpter integritatē corporis et aīe. ¶ Notandū aūt ē ꝙ illud rñſoriū qḋ eſt de ſpōſo. ſ. Audiui vocē de celo ⁊c. qḋ in quibuſdā eccleſijs dicit̃. eſt pmi toni: q2 vnicus eſt ſpōſus aīaꝝ xpi. ⁊ ſumitur de Mattheo. 25. c. illud vō qḋ eſt de ꝯtemptu mūdi. ſ. Regnū mūdi: ⁊ omnē ornatū ſeculi ꝯtēpſi ⁊c. eſt qnti toni: q2 ibi oñdit̃ ꝯculcatio qnq̧ ſenſuū. De ṽginib⁹ eni cantat̃ illud. Fulcite me floribus. canticoꝝ ſcḋo cap. qḋ expoſitū eſt in qnta pte ſub ti. de ſexta. Jn quibuſdā eccleſijs dicūt verſiculū de virginib⁹ illū. Elegit eā deus ⁊ pelegit eā. ſed alij rectius ꝯſiderantes ꝙ ſola btā virgo maria pelecta eſt i honorē eius tm̃ dicūt illū: p alijs vero virginibus dicūt. Elegit eā deus ⁊ dilexit eā. ¶ Per horas ēt dr̃ caplm̃ illud. Qui gloriat̃. pme corinthios. 2. c. ⁊ pme corinth. 10. c. ⁊ illud. Emulor eni. i. corinth. xi. ⁊ illud. Sapīa vincit. ſapi. octauo. Et illud. Memorati ſūt dñe mīe tue. Eccl. quinquageſimo pmo caplo. ⁊ illud. Liberaſti me a pditione. ibidē: ⁊ illud. Accinxit fortitudine lumbos ſuos. pūerbiorū. 31. caplo. Jn officio miſſe ſi ſit ṽgo ⁊ martyr ꝓpriū officiū eſt. Loquebar de teſtimonijs tuis i ꝯſpectu regū ⁊c. Alia cōia ſūt: excepto ꝙ ḋ btā agatha dr̃ introitus. Gaudeam⁹ omnes i dño: p eo ꝙ ipſa excellenter letiſſima venit ad paſſionē ſic ḋ ea ſcriptū eſt. Agatha letiſſime ⁊ glorianter ibat ad carcerē: iō eius letitie nr̃aꝫ letitiā ſociam⁹: ⁊ cū ea in dño ꝯgaudemus. De btā etiam agnete officiū miſſe ē. Me expectauerunt. rō q̈re. pōt ex eius legēda hri. Et nota ꝙ de virginib⁹ dr̃ qñq̧ epl̃a. Cōfitebor tibi dñe. eccle. qnq̈geſimoprimo ca. qñq̧. Qui gloriatur. ſcḋa ad corinh. decimo. qñq̧. Dñe de⁹ meus exaltaſti. eccle. ſcḋo. qñq̧. Sapīa laudabit animā. ſ. ſapi. 24. qñq̧. Sapientia vincit malitiā. ſap. 8. qñq̧ ḋ virginib⁹. i. ad corin. 7. qñq̧. Dñs poſſedit me. pūerb ioꝝ octauo ca. Alleluia ⁊ poſtcōio. Quinq̧ prudētes. Math. 25. ca. Euāgelium qñq̧ dr̃. Simile eſt regnū celoꝝ theſauro abſcōdito in agro. Matth. 24. ca. quādoq̧. Simile eſt regnū celoꝝ decē virginibus. Matth. 25. caplo.

¶ De feſto ⁊ officio dedicationis eccleſie. Rubrica.

Uoniā in pte pma dictum eſt qualiter eccleſia dedicāda ſit: Reſtat vt hic aliqua de officio qḋ in feſto dedicatōis eccleſiaꝝ dicitur ſubijciamus. Feſtū ergo illud ſolēniter ab eccleſia celebratur: ḋ quo in Joanne habetur: facta ſunt encenia: ideſt feſta dedicationis in hieroſolymis: ⁊ ihs ambulabat in templo in porticu ſalomonis: ad confirmationē illius feſtiuitatis. de ꝯſe. di. i. ſolēnitates. Et dicitur porticus ſalomonis: quia ſalomon ſolebat ibi orare: ⁊ ibi orauit in die dedicationis. Hoc etiam feſtum in veteri teſtō fiebat. vnde legūtur in pmo libro macha. c. 4. Elegit iudas machabe⁹ ſacerdotes ſine macl̃a ⁊ mūdauerunt ſancta. Eccleſia enim militans pōt mundari. ſꝫ non triumphans. Et auguſtinus dicit in omelia ſup predicto verbo: Facta ſūt encenia. Jllum diem quo templū dedicatum eſt iudei ſolēniter celebrant. Celebrauerunt autē iudei encenia octo diebus. quare videtur ꝙ nos ſimiliter feſtum dedicationis debemus octo diebus ſolēnizare: vt in predicto. c. ſolēnitates. §. i. Sed mirū eſt quare octo diebus celebrauerunt encenia cum paſca ⁊ cenophegiam nō celebrauerint niſi per ſeptē dies tm̃: vt ⁊ cōſe. di. i. §. i. Ad hoc eſt reſponſio. quia hec feſtiuitas ſpecialiter ſignificat eternam dedicationem i qua eccleſia illa ſcilicet anima ſancta ita deo dedicabit̃ ideſt copulabit̃ vt nō poſſit ad alios vſus transferri qḋ erit i octaua reſurrectionis: ⁊ ideo in nouo teſtamento habet hoc feſtum octauas. ¶ Hec eccl̃a ꝯſtruit̃ i baptiſmate ⁊ in doctrina ⁊ in penitentia. hic enim auditur ſecuris ⁊ omnis generis ferramentū: ideſt omnia genera flagelloꝝ ⁊ diſciplinarū ſcilicet in hac eccleſia militante que per tabernaculum moyſi ſignificatur. Tabernacula enim militantiū ſūt. Templum vero illud ſalomōis ſignificat eccleſiam triūphantem in qua hec nō audiunt̃. ¶ Jn matutinali officio dicuntur illi pſalmi in quibus fit mētio de portis que ſpecialiter ſunt timor ⁊ amor ſicut habetur ī pſalmo illo. Domini ē terra. ibi. Attollite portas pncipes veſtras ⁊c. Jtem illi in quibus fit mētio de altari ſicut i pſalmo illo. Judica me deus ⁊ diſcerne ⁊c. Jtem illi in qbus fit mentio de ciuitate vt ſūt illi. Deus noſter refugiū ⁊c. ⁊ magn⁹ dominus noſter. Jtem illi in quibus fit mentio de atrijs ⁊ de portis vt ſunt illi. Q̄ dilecta tabernacula. Fundamenta eius i montibus ſanctis. Sed queritur quare tūc dicitur pſalm⁹ ille. Domine deus ſalutis mee. Ad quod quidā dixerunt ꝙ ideo quia ibi fit mentio ḋ ſepulchris. ſed hec ratio non valet: quia ibi non fit mentio de talib⁹ ſepulchris in quibus habitant ſiue ſepeliuntur corpora fidelium iuxta eccleſiā: ſed ḋ ſepulchris malorum. vnde dicimus ꝙ dicit̃ ille pſalmus eo ꝙ eſt pſalmus penitentialis. ⁊ ſpecialiter ibi de oratione habetur que in eccleſia facienda eſt. Vñ ibi dicitur. Jntret oratio mea in ꝯſpectu tuo. Dicit autem dominus de eccleſia. Domus mea domus orationis vocabitur. Octauus vero pſalmus eſt. Qui habitat in adiutorio altiſſimi. id eſt in eccleſia: q2 ibi dicitur. Altiſſimū poſuiſti refugiū tuū: quia ſuper omnes montes in vertice mōtium fundata eſt eccleſia. Ultima vero antiphona ſcilicet ad Magnificat i veſperis ē pax eterna: quia ad hoc celebratur dedicatio vt dedicemur ⁊ habeamus illam pacem eternam. ¶ Per horas autem dicitur capitulum illud. Uidi ciuitatem. apoc. 21. capitulo. ⁊ illud. Ecce tabernaculum. quod eſt ibidem. ⁊ illud Unuſquiſq̧ propriam mercedem. pme Corinthios. 3. ⁊ illud. Fūdamentū aliud nemo pōt ponere. corinth. 3. ca. ¶ Sane huic feſto cōpetit ꝙ iacob vidit ſcalam ⁊ angelos aſcendentes ⁊ deſcendentes. ideſt totam eccleſiam vidit vna viſione. ⁊ erexit lapidem ideſt chriſtum qui eſt lapis in ſummo: ⁊ eſt lapis angularis: ⁊ fundamentum qui omnia ſuſtinet. Erexit inquā in titulum preconialem memorialem ⁊ triumphalem fundēs oleum deſuper. Siquidem iacob. i. prelatus fundit oleum ſuper lapidem ideſt chriſtum ad oſtendendum eius chariſmata. ⁊ idē prophetauit iacob dicens. Terribilis eſt locus iſte:

non eſt hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. vere dominus eſt in loco iſto ⁊ ego neſciebam. Terribilis eſt enim eccleſia demonibus ꝓpter dei ſimilitudinē quā hȝ: ⁊ ꝑꝑ hoc ad miſſam eſt introitus. Terribilis ē locus iſte. geñ. 28. Sequit̃. ⁊ vocabit̃ aula dei. hoc appoſuit btūs Greg. de ſuo ꝓ eo ꝙ ibi parat⁹ ē deus exaudire ſicut dixit dñs ſalomoni. 3. regū. 13. Exaudiui orõem tuā ⁊c̃. Quare autē terribilis ſit oñditur in vſiculo. Dñs regnauit decorem indui. ſ. i mēbris ſuis: ⁊ iō terribilis eſt eccl̃ia demonibus.
¶ In ꝯſecratione vō altaris eſt introitus. Dicit dñs ſermones mei. iſa. 59. ⁊ 56. Ep̃la ſumit̃ de apoc. 21. Uidi ciuitatē ſanctā hieruſalē ⁊c̃. rñſoriū eſt. Locus iſte. ſ. eccleſia mãlis ſcūs eſt: q2 ſcificata eſt ad hoc vt ibi dñs exaudiat ꝑces: ⁊ ideo p̃ſtat orantibus ſanctitatē. Salomon enī orauit vt dñs orantes ibi exaudiret: ⁊ dñs dixit ei. Exaudita eſt orõ tua. hȝ enī ſignificatū eſt. 3. regū. 8. ca. vbi ſalomon dedicato tēplo ait. Quicūqȝ orauerit ī loco iſto exaudies in loco tabernaculi tui i celo: ⁊ cū exaudieris ꝓpiti⁹ eris. Alleluia ē i qbuſdā eccleſijs. O q̃ metuēdus eſt. Gene. 28. c. Euangeliū vō eſt. Egreſſus ihs. Luce. 19. c. eo ꝙ ibi habet̃. Hodie ſalus dñi huic facta eſt. In qbuſdam tñ eccleſijs legit̃ euangeliū de mattheo in q̊ hr̃. Et nō potuert ſubuertere domū illā. Fundata enī erat ſupra firmā petrā. ſeqt̃ offertoriū q̇ vbis dauid ī paralipomenō. i. vltio ca. vel ſm alios ſūt vba ſalomonis. Dñe deus ī ſimplicitate cordis mei letus obtuli vniuerſa hec. Obtulerat. n. ſacrificia ieſtimabilia q̄ ſignificāt bonas opationes ſiue cogitatões ⁊ bona deſideria q̄ ineſtimabilia ſūt ⁊ numero ⁊ p̃cio. Seqtur poſtcõio. Dom⁹ mea ⁊c̃. Iſa. 56. ⁊ Mat. 7. c. ¶ Nota ꝙ ſi feſtū dedicatõis eccleſie occurrerit in paſſione dñi: fit in ſequēti hebdomada. ſi vō ī feſto aſcenſionis: de aſcenſiõe fiet officiū: ⁊ officiū dedicationis differtur. Salomō enī dedicauit tēplū duodecima die mēſis: ⁊ deciā die mēſis occurrebat cenophegia. celebrauit aūt dedicationē templi ꝑ ſeptē dies: ⁊ ꝓrogauit cenophegiam vſqȝ poſt dedicationem.
¶ Finit liber ſeptimus. Incipit octau⁹ de cõputo ⁊ kalēdario: ⁊ ꝑtinētib⁹ ad illa. Pulcherrim⁹ enī eſt liber iſte ⁊ clericis ⁊ laicis neceſſarius valde.

Quoniam ſicut ait beatus Aug. 38. di. q̄ ipſis Sacerdotes cõputum ſcire tenētur. alioquin vix in eis nomen ſacerdotis ꝯſtabit. ſub q̊ vbo notitiaȝ curſus tp̃is lune ac kalendarij intelligimus: qm̃ cõputus eſt ſcientia certificandi tēpus ſm ſolis ⁊ lune progreſſuȝ. Idcirco ad ſimplicium ſacerdotū inſtructionē in hac octaua ⁊ final͂i pte de hoc aliq̄ claro cõpendio p̃ſtringem⁹: put ad vſum eccleſie dignoſcit̃ ptinere. Dicitur aūt cõputus a cõputo tas. q2 in ipſo cõputādo ꝓcedimus: non q2 in ipſo cõputare doceamur. Et ē duplex cõputus. ſ. aſtronomic⁹ ſeu philoſophicus: ⁊ vulgaris ſeu eccleſiaſticus. ſed de aſtronomico nil ad p̃ſens. Uulgaris cõputus eſt ſcia diſtinguendi tp̃s certa rõne. ſiue ſcia tēporis diſcretiua ſm eccleſie vſum. ¶ Tempus vō put hic ſumitur ē ſm Tuliū quedā quātitas anni: mēſtrui diurni ſeu alterius ſpacij. Uel tempus eſt mora motus rerū variabiliū: cui⁹ ptes decē eē dicunt̃. ſ. annus: mēſis: ſeptimana: dies: q̄drās: hora: punctū: momentū: vncia ⁊ athom⁹.

¶ Annus cõtinet duodecim menſes: ⁊ qnquagintaduas ſeptimanas ⁊ diē vnaȝ: ⁊ trecentos ſexaginta qnqȝ dies ⁊ ſex horas. ¶ Menſis ꝯtinet q̈ttuor ſeptimanas vel paulo plus. ¶ Septimana ſeptē dies. ¶ Dies q̈ttuor q̄drantes. ¶ Quadrans ſex horas. ¶ Hora quattuor puncta. ¶ Punctū decem momenta. ¶ Momentū duodecim vncias. ¶ Uncia q̈draginta ſeptē athomos. ¶ Athom⁹ indiuiſibilis eſt. nam thomos grece diuiſio dicitur. vnde athomos grece idiuiſio latine. Anni q̄ ſolaris fere duodecima ps mēſis ē. Septiana vō ē fere q̄rta ps mēſis. Dies nãl' ſeptia ps ſeptiane. Quadrās q̄rta ps diei nãlis. Hora ſexta pars quadrantis. Pūctum quarta pars hore. Momentū decima pars puncti. Uncia duodecima pars momenti. Athomus quadrageſimaſeptia pars vncie. ¶ Et eſt alia temporis diuiſio. ſ. per euū: per etatē: per ſeculū: per luſtrum: per olimpiadem: ⁊ per indictionē: de quib⁹ infra dicetur. Ceterum tria ſunt tempora annorū. ſiue triplex eſt annus. ſ. ſolaris: lunaris ⁊ magnus. de quibus premidim⁹ in hac octaua parte tractare q̄ duas principaliter habet partes: in quarū p̄ma agit̃ de anno ſolari ⁊ de magno: in ſecūda vero de lunari.

¶ Prima pars de anno ſolari incipit. Rubrica

In hac p̄ma hui⁹ opis pte de āno ſolari tractat̃ que in quattuor ſubdiuidit̃ ꝑticulas. ¶ In quarū p̄ma agit̃ qd ſit annus. De inicio anni. De multiplici anno De duodeci ſignis. De biſexto. De quattuor āni tēporib⁹. De ieiunijs illoꝝ. De ſolſtitijs. De equinoctijs. De magno āno. De era. De olimpiade. De luſtro. De etate. De ſeculo. De euo. ¶ In ſcða pte agit̃ de mēſe. De kalendis. De nonis De idib⁹. Uñ ⁊ qualiter dies denominent̃. De dieb⁹ egyptiacis ac canicularibus. ¶ In tertia agit̃ de ſeptimana: Et que ſit lr̃a kalēdaꝝ cuiuſlibet mēſis. In q̄ die ſeptimane qlibet menſis īcipiat. Et d̓ lr̃is dñicalib⁹. De regularibus ſolaribus. De ꝯcurrētib⁹. Et de indictõe. ¶ In q̄rta agit̃ de die. De momēto. Et de hora. Occaſiõe hore ānectitur de q̄titate lucentiū horaꝝ. noctis.

¶ Quid ſit annus ſolaris. Rubrica.

Annus eſt ſolis anfractus. cuȝ pactis trecentis ſexagintaqnqȝ diebus ad eadeȝ loca ſyderū redit. Dicit̃ ǧ annus q2 mēſibus ī ſe recurrentib⁹ voluit̃. ob an qđ eſt circū ⁊ eois q̄ſi circulariter rediēs. Uñ ⁊ ann⁹ dr̃ q̄ſi annulus. i. circulus eo ꝙ in ſe redit. Uñ vgilius. Atqȝ i ſe ſua ꝑ veſtigia voluit̃ ann⁹: ⁊ ob hȝ añ iuentas lr̃as: ſic apud egyptios annus ſdicabat̃. Pingebāt enī draconē caudā ſuā mordētē: q2 in ſe recurrit: ⁊ ſic adhuc a quibuſdā figurat̃. Alij annum ab innouatione dicunt. ſemper enim renouatur. ¶ Annus ſm diuerſos diuerſa habet initio. quoniaȝ arabes ⁊ egyptij illum inchoant poſt ſolſtitiū eſtiuale ſcilicet a ſeptēbri: ꝓ eo ꝙ legitur arbores in p̄ncipio mundi fructum habuiſſe: ⁊ quia hoc in ſeptēbri contingit putāt tunc mundum factum fuiſſe: ideoqȝ ibi incipiunt annuȝ. Numa vero pompilius ⁊ romani annum a ianuario inceperunt: pro eo ꝙ tunc vel paulo ante ſol nobis incipit appropinquare. Iudei a martio inceperunt quia in eo cõditus eſt mundus: ⁊ ideo dicitur ꝙ. 18. dies eius eſt p̄m⁹ dies ſeculi: quos omnes quo ad aliqua cõputiſte imitantur: ipſi nanqȝ a ſeptembri incipiunt regulares lunares ⁊ embolíſmos ⁊ epactas ⁊ omnes annos lunares. A ianuario vero incipiunt aureū numerum: ⁊ quaſdam litteras dominicales. a martio regulares ſolares concurrentes: ⁊ quaſdā litteras dñicales: put in ſecūda pte apparebi

¶ Sane quidã modcrni ob reuerentiã ſaluatoris cõpu
tant annos a natiuitate eius. Alij vo ab eius incarnatiõe
.ſ.a ↄceptiõe btẽ marie: qñ illa dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c.
ſtatim eñi fuit xp̃s homo ⁊ plen⁹ ſpũ ſcõ. ¶ Annoꝝ alius
eſt nãlis: alius vſualis: alius legitim⁹: ali⁹ emergẽs: alius
ſolaris: alius magn⁹: ali⁹ olimpias: alius luſtralis: ali⁹ indi
tionalis: ali⁹ iubileus: alius benignitatis: ali⁹ eternitatis ⁊
glie. ¶ Ann⁹ nãlis ẽ cũ luna ſoli apponiť. vñ ſol eclipſim
patiť. Uſualis ſiue tp̃alis ẽ q̃ ſm vſũ hoiũ ſumit initiũ
.vʒ. a ianuario vſqʒ ad ſequẽtẽ ianuariũ. Legitim⁹ ſiue ce
rimonialis eſt q̃ cõputať ſʒ lunatões ab aprili vſqʒ ĩ apri
leʒ: aprilis eñi ẽ p̃mus mẽſis apud hebreos. Emergẽs ẽ
in q̃ aliqđ magnũ iudeis vel alijs ↄtingit: a q̃ facto in illi⁹
memoriã annum incipiunt cõputare. ſ.a quouis die. An
nus ſolaris ẽ ſpaciũ ĩ quo circuit ſol .12. ſigna zodiaci: quẽ
circulũ facit: vt p̃miſſum ẽ ĩ trecẽtis .65. dieb⁹ ⁊ fere ſex
horis. fere dixi pp̃ quedã momenta q̃ adijciunť ſič infra
diceť: he aũt ſex hore đ q̃rto in quartũ annũ faciũt vnũ
diẽ nãlẽ biſextilẽ: ⁊ annus iſte cõis eſt oĩbus gẽtilib⁹ ⁊ ĩci
pit qualibet die ⁊ q̃libet die finiť trãſactis p̃dictis dieb⁹
⁊ iſte põt ẽt dici nãlis. Signa vo p̃dcã ſũt iſta: Aries thau
rus: gemini: cancer: leo: virgo: libra: ſcorpio: ſagitari⁹: cap
cornus: aquari⁹: ⁊ piſces. vñ vſus. Hec ſunt ſigna poli q̃ ſp̃
ſunt via ſoli. Eſt aries: thaurus: gemini: cãcer: leo virgo.
Libraqʒ ſcor. chiron capricornus vrnula piſces. Et nota
q̃ celi habitatio ſtat circuloꝝ diſtincta zonis. zone autẽ
ipſe ſunt q̃nqʒ q̃ ideo zone vel circuli appellanť q̃ in cir
cũductõe ſpere exiſtũt. zodiacus ãt circul⁹ ẽ q̃ ex lineaꝝ
q̃nqʒ angulis ⁊ ex vna linea cõſtat. Rurſus zodia grece
diciť aĩal ſiue ſignũ latine: ide zodiacus dr̃ aĩal ſeu ſigni
fer circulus ex eo q̃ ĩ medio firmamẽti ſũt .12. ſigna per
trãſuerſuʒ poſita eq̃liter p̃ circulũ diſtĩcta q̃ formis ⁊ no
minibus aĩalium deſignať: q̃ ſol intrãs in illa ꝓprietates
aĩaliũ quodãmodo ſortiť: vel q̃ ſtelle in ſignis diſpoſite
ſunt aĩaliũ figuris. Signũ aũt dr̃ duodecĩa p̃s zodiaci. ſol
quidẽ intrat in aliqđ de p̃dictis ſignis q̃libet menſe in .15.
kalen. ſm eccleſiã. vñ in martio intrat in arietẽ .15. kalen.
aprilis. ĩ aprili ĩtrat in thauꝝ .15. kalẽ. may. ⁊ ſic p̃ ordinẽ
menſiũ ⁊ ſignoꝝ. ¶ Primũ igiť ſignũ eſt aries ĩ quo ſol
diciť eſſe factus: in quo ſigno ẽ ſol circa p̃ncipia veris ſic
dictũ: q̃ ſicut aries ẽ aĩal retro debile hñs aliq̃d añ robo
ris: ſic poſtrema ſolis illo tp̃e debilia ſũt frigore ei⁹ forti
tudinẽ minuẽte. anteriora vo q̃ eſtatẽ reſpiciũt aliq̃d for
titudinis .i. caloris hñt. vel ſicut aries in hyeme cubat in
latere ſiniſtro: in vere aũt incipit cubare in dextro: ſic ſol
añ illud tp̃s morať in ſiniſtro latere firmamẽti. ſ. in meri
die: tunc vo intrat latus dextrũ. ſ. vſus aquilonẽ. Antiq̃ h̓
ſignũ ꝓpter amonẽ iouẽ vocauerũt in cui⁹ capite q̃ ſimu
lachra faciũt arietis cornua fingunt. ¶ Scđm ſignũ eſt
thaurus: ſic dictũ: q̃ ſicut thaurus fortior ẽ ariete: ſic for
tioris eſt efficacie ſol in illo tp̃e quo ad nos q̃ʒ in p̃cedẽti.
verũtñ añ eſt efficacior q̃ʒ poſt: ſicut thaurus añ fortior ẽ
q̃ʒ retro. Antiq̃ ideo thauꝝ inter ſydera in honoreʒ iouis
collocauerũt: q̃ ille fabuloſe fingiť in boueʒ ↄuerſus q̃ñ
europã tranſuexit. ¶ Tertiũ gemini ſic dictũ q̃ illo tp̃e
vis ſolis germinať: incipit eñi eẽ calid⁹ ⁊ ſiccus effectiue.
vel q̃ tũc p̃cipue res germinanť .i. multiplicanť: aues .n.
⁊ aĩalia fetus ꝓducũt: vel pp̃ geminos ſiue duos gradus
q̃bus ſub illo ſigno magis q̃ʒ ſub alio ſol eleuatur a terra.
Antiq̃ aũt hoc ſignũ gemini vocauerunt pp̃ caſtorẽ ⁊ pol
lucẽ quos poſt mortẽ iter notiſſima ſydera ↄſtituerunt.
¶ Quartũ cancer ſic dictũ q̃ cancer ẽ aĩal retrogradũ:
⁊ ſol tũc retrogradiť diſcedẽs a nobis cũ p̃us appropinq̃
uerit nobis. ¶ Quintũ leo ſic dictũ q̃ leo ẽ aĩal crudele
⁊ ſemp̃ febricitans: ſic ⁊ tempus illud crudele ⁊ generans
febres. Rurſus q̃ hercules leonẽ fortiſſimũ in grecia oc
cidit: ideo ꝓpter ſuã virtutẽ hũc inter .12. ſigna ſtatuerũt.
¶ Sextũ virgo q̃ ſicut vgo nil generat ſic tp̃s illud ſteri
le nil noui generat: generata tñ matureſcere facit. ẽ eñi tẽ
pus caniculariũ dieꝝ. ¶ Septimũ libra ſic dcĩn ab eq̃li
tate mẽſis ipſius: q̃ ſole ibi exiſtente dies ⁊ nox eq̃pode
rata eſt: q̃m tũc eſt equinoctiũ autũnale. ¶ Octauuʒ eſt
ſcorpius. ſicut eñi ſcorpius venenoſus eſt ⁊ pũgit: ſic ⁊ tp̃s
illud morboſum eſt pp̃ ineq̃litatẽ aeris: eſt eñi mane fri
gus pungẽs ⁊ ĩ meridie: calor vrens. ¶ Nonũ ſagittari⁹
ſic dictum q̃ venatio q̃ p̃ ſagittarios fit plerũqʒ tũc exer
cetur: vl̓ pp̃ fulgura q̃ tũc ſepe cadũt q̃ italici ſagittas vo
cant. ¶ Decimũ capricornus: ſicut eñi capricorn⁹ ĩ abru
ptis montib⁹ ſiue in excelſis p̃cipicijs paſciť: ſic ſol tũc ẽ ĩ
altiſſimo gradu vſus meridiẽ. vel ſicut capricornus mon
tes ſolet aſcẽdere ſic ſol tũc ad nos aſcendere ĩcipit. Rur
ſus antiq̃ capricorni figurã ĩter ſydera finxerũt pp̃ caprã
iouis nutricẽ cuius poſteriorẽ p̃tẽ corpis in piſcis effigieʒ
formauerũt vt pluuias deſignarẽt quas plerũqʒ idẽ mẽſis
in extremis ſolet hr̃e. ¶ Undecimũ eſt aquari⁹ ſic dictũ
q̃ tp̃s illud aq̃s ⁊ ventis abũdat. ¶ Duodecimũ ẽ piſces
q̃ ſicut piſcis eſt aĩal aquaticuʒ ſic ⁊ tp̃s illud pp̃ multas
pluuias aquaticũ eſt. vel q̃ tũc aq̃s reſolutis eſt tp̃s piſca
tõis. Uerũ lʒ ſicut pʒ ex p̃miſſis ſigna eq̃lia ſint ſm aſtro
nomicos eccl̃ia tñ illa nõ ponit eq̃lia: nã quãdoqʒ plures
dies ſunt in vno ſigno q̃ʒ in alio cũ vn⁹ mẽſis plures dies
habeat q̃ʒ ali⁹. vñ p̃les erũt gradus vni⁹ q̃ʒ alterius ſigni.
gradus aũt dr̃ ſpaciũ q̃ ſol motu ſuo trãſit in zodiaco die
nãli. Ex iã dictis facile ſciri põt in q̃to gradu alicui⁹ ſigni
ſit ſol q̃cunqʒ die. ¶ Porro dies biſextilis de q̃ dcĩm ẽ dr̃
biſextilis ſm ph̃os quaſi ex biſſe momentoꝝ collecta: qđ
ſic poterit ↄp̃hẽdi. Sol .n. ĩ q̃libet ſigno morať .30. dieb⁹:
⁊ .30. trientibus horaꝝ. ⁊ .30. biſſe momentoꝝ: ⁊ triens eſt
tertia p̃s alicui⁹ rei ↄſtãtis ex trib⁹ p̃tib⁹: biſſe vo ſunt due
p̃tes. ſed multiplicatis duodecies trigita dieb⁹ habemus
360. dies .30. triẽtes horaꝝ ↄſtituũt .10. horas q̃ multiplica
tis duodecies faciũt .5. dies .30. biſſe momẽtoꝝ ↄtinẽt vi
ginti momẽta ⁊ ita duo pũcta: ſed multiplicatis duodecies
duob⁹ pũctis habem⁹ ſex horas ex biſſe momentoꝝ colle
ctas q̃ de q̃rto ĩ q̃rtũ ãnũ ↄſtituũt vnũ diẽ q̃ dr̃ biſextil.
¶ Rurſus ſm iſidoꝝ p̃ ſingulos ãnos creſcit p̃s quarta
aſſis: ac vbi q̃rto ãno aſſis ↄpleta fuerit biſextũ vnũ facit
⁊ iõ p̃ q̃ttuor ãnos vn⁹ biſextilis adiect⁹ eſt. dict⁹ aũt ẽ ſm
eũ biſextus: q̃ bis ſexies duct⁹ aſſeʒ fač qđ ẽ vn⁹ dies. In
quo loco kalendarij poni debeat illa dies bis vſib⁹ ↄtine
tur. Biſextũ ſexte martis teneere kalẽde. Poſteriori die
celebranť feſta Matthie: h̓ ẽ dicere q̃ ĩ illa lr̃a vbi dr̃ in
kalendario .6. kal̓. martij dʒ poni dies biſextilis: ⁊ tũc ſta
m⁹ ſiue ſedem⁹ duob⁹ dieb⁹ ſup̃ illa lr̃a: ⁊ feſtũ ſcĩ matthie
qđ deberet illa die celebrari: celebrať tñ ĩ ſequẽti: ita tñ
q̃ inter ip̃m feſtũ ⁊ vigiliã nullũ ſit mediũ: ex de vb̓. ſig.
quelibet. nõ itẽrẽ tñ vtrũ ipʒ feſtũ ĩ p̃ma vel ĩ ſcđa die p̃
dictaꝝ duaꝝ celebreť: ſed regionis in h̓ ↄſuetudo ſueť.
Iſidor⁹ dicit q̃ a ſexto noñ. martij vſqʒ in diẽ kal̓. ianua
rij. lune curſu biſextus apponiť atqʒ inde detrahiť. Si ãt
volumus ſcire qñ ſit ann⁹ biſextilis: debemus diuidere
annos dñi p̃ q̃ttuor q̃tiens poſſum⁹: ⁊ ſi nullus ſup̃auerit
tũc erimus in anno biſextili: ſi aũt aliq̃s remãſerit tũc nõ
erit biſextus. Uñ vſus. Anni diuiſi dñi p̃ q̃ttuor eq̃: Mõ
ſtrant biſextũ q̃ rõne ſcias. Hoc aũt veꝝ eſt ſm illos qui
diuidũt annos dñi incipiẽdo a natiuitate: vel a ianuario:
nõ ſm illos q̃ ĩcipiũt ab ĩcarnatõe. Alia etiã doctrina ad
inueniẽdũ biſextũ poneť infra vbi de ↄcurrẽtibus ageť.
¶ Tempora ſiue p̃tes anni ſolaris ſunt quattuor. ſ. ver:
eſtas: autũnus: hyems: vt dictum eſt in .6. p̃te ſub quarta

feria tertie hebdomade aduentus. Dicta aũt ſũt tẽpora
a cõionis tẽpamẽto eo ꝙ ĩuicẽ ſe hũore: ſiccitate: calore ⁊
frigore cõtẽperent. hec ⁊ curricula dicunt̃ q2 nõ ſtant ſed
currũt. Uer dictũ eſt: q2 vret. Eſtas dicitur ab eſtu. i. calo
re: inde eſtas quaſi vſta ⁊ arida. Autũnus a tẽpeſtate vo
catur: qñ ⁊ folia cadũt ⁊ oia matureſcũt. Hyems dr̃ rõne
hemiſperij: quia tunc ſol circulo voluitur breuiori. vñ
⁊ hoc tp̃s bruma dr̃ q̈ſi brachiu. i. breuis: vel a cibo: quia
tũc maior eſt veſcẽdi appetitus. edacitas. n. grece bruma
appellat̃. Principia aũt partiũ anni ſm eccleſiã his v̈ſib⁹
ↄtinent̃. Feſtũ clementis hyems caput eſt oriẽtis. Cedit
hyems retro cathedrato ſymone petro. Uer fugat vrba/
nus. eſtatẽ ſimphorianus. Jd tibi qd̓ reſtat autũni tẽpora
p̄ſtat. Hoc eſt dicere feſtũ clemẽtis qd̓ eſt. 8. kalen. decẽ/
bris eſt p̄ncipiũ hyemis ⁊ durat vſq3 ad feſtum cathedre
ſancti petri: tunc incipit ver: ⁊ iſtud feſtũ ẽ. 8. kal̓. martij.
⁊ ver durat vſq3 ad feſtũ ſci vrbani: qd̓ eſt. 8. kal̓. iunij. tẽ
incipit eſtas: ⁊ durat vſq3 ad feſtu3 ſimphoriani qd̓ eſt. 8.
kalen. ſeptẽbris: tũc ĩcipit autũnus: ⁊ durat vſq3 ad feſtũ
clementis: in quo incipit hyems. Jn his quattuor ptibus
anni triduana ieiunia celebram⁹: ⁊ id̓ ieiunia q̈ttuor tem
poru3 appellant̃. Jeiuniũ veris eſt in p̄ma ſeptimana q̈/
drageſime. ſ. in q̈rta feria poſt cineres. Jeiuniũ eſtatis eſt
in p̄ma die mercurij poſt penthecoſtẽ. Jeiuniũ autũni ẽ ĩ
tertia die mercurij ſeptẽbris. ſ. in q̈rta feria poſt feſtũ ſcẽ
crucis. Jeiuniũ hyemis eſt in q̈rta feria poſt feſtũ btẽ lu/
cie. ꝓut ibi dcm̃ ẽ. vñ v̈ſus. Uult crux lucia cineres cariſ/
mata dia. Ut det vota pia q̈rta ſequẽs feria. ¶ Fiũt at h
ieiunia ĩ 4ᵃ feria q2 ĩ 4ᵃ feria xp̃s a iuda tradit⁹ ẽ. ⁊ ĩ ſexta
feria q2 ĩ ea crucifix⁹ ẽ: ⁊ ĩ ſabbato q2 tc̃ aplõꝝ triſtitiã de
nece ſaluatoris repũtam⁹. nã ſi ↄpatimur ⁊ ↄregnabim⁹
de ↄſe. di. 3. ieiunia. ⁊. c. ſabbato. ¶ Aduent⁹ aũt dñi qñ ce
lebret̃: dcm̃ eſt in ſexta pte ſub ti. de aduẽtu. Adhuc ĩ an/
no ſolari ↄtingũt duo ſolſtitia ⁊ duo eqnoctia. Solſtitia ĩ
eſtate ⁊ ĩ hyeme. Eqnoctia ĩ v̈e ⁊ ĩ autũno. Eſt ãt ſolſtitiũ
maxia ineq̃litas diei ⁊ noctis: ſiue ingreſſus ſolis ĩ capꝛcoꝛ
nũ vel cãcrũ: ⁊ dr̃ ſolſtitiũ q̈ſi ſolis ſtatio: eo ꝙ tc̃ ſole ſtã/
te creſcũt dies vl̓ noctes. Eqnoctiũ ẽ maxia diei ⁊ noctis
eq̃litas: q2 tc̃ eq̃li ſpatio horaꝝ ↄſiſtũt: ſiue igreſſus ſolis
in arietẽ vel librã. Ubi ãt ſit loc⁹ ſolſtitioꝝ ⁊ eqnoctiorũ
his v̈ſib⁹ ↄtinet̃. Solſtitiũ decimo xp̃m p̄reit atq3 ioãnez
Equa crucis feſtũ dat tpa martis ⁊ idus. Hoc ẽ dicere ꝙ
ſolſtitiũ hyemale ẽ añ natiuitatẽ xp̃i. 10. dieb⁹. v3. 18. kal̓.
ianuarij. q̈ tpe ſol incipit altiores circulos petere. ⁊ ſolſti/
tiũ eſtiuale ẽ añ natiuitatẽ Jo. baptiſte totide3 dieb⁹. v3.
18. kal̓. iulij. q̈ tpe incipit ſol ad iferiores circulos remea/
re. Uñ eſtiualis ſolſtitij dies maxim⁹: ſic̃ ⁊ hyemalis dies
minim⁹ inuenit̃. S3 ſm egyptios hyemale ẽ. 12. kal̓. ianu
arij. ſ3 grecos. 9. kal̓. Eſtiuale v̈o ſ3 egyptios. 12. kal̓. iulij.
ſm grecos. 9. kal̓. Jtẽ ĩ feſto crucis vel ſm alios. 12. kalen.
octobris ẽ eqnoctiũ autũnale: ⁊ vbi dr̃ ĩ kal̓. id⁹ martij vl̓
ſm alios. 12. kal̓. aplis ẽ eqnoctiu3 v̈nale. Olim. n. ann⁹ in
duas ptes tm̃ diuidebat̃. ſ. eſtiuale ⁊ hyemale ſolſtitiũ: ⁊ ĩ
duo hemiſperia. Magnus ãt ãn⁹ ↄplet̃ reuerſis planetis
oibus ad loca ſue creatõis qd̓ fit ãnis nõ paucioꝛib⁹. 530.
Mundan⁹ v̈o ann⁹ erit oib⁹ ſtellis ad p̄ma loca reuerſis
qd̓ fit demũ poſt. 15. milia annoꝝ. Magiſter dicit ĩ hiſto
ria gen̄. vbi agit de ebrietate noe: ꝙ magn⁹ annus implet̃
per circula ſexcentorum annorum. Era q̈ vtunt̃ hiſpani
ſinguloꝝ annorũ eſt cõſtituta a ceſare auguſto qñ ad pri
mum cenſum orbẽ deſcripſit. dicta eſt autẽ era ab ere ex
eo ꝙ omnis orbis es reddere pfeſſus ẽ reipublic̃e roma
norũ. Prius autem fuerunt indictiones poſtea ere.
¶ Olimpias cõſtituta eſt apud grecos in Elide ciuitate:
elijs agentibus agonem ⁊ quiquẽnale certamẽ: quattuor
medijs annis vacãtib⁹: ⁊ ob hoc temp⁹ elidij certaminis
olimpiadẽ vocauerũt: quadriẽnio in vna olimpiade ſup/
putato. ¶ Luſtrũ ẽ pẽteſtm. i. q̈nquẽniũ: qd̓ q̈nto ãno dr̃
ↄdi ppter olĩpiades a romanis: nõdũ. n. erant ↄſules neq3
ere. q̈nquennale q̈dem tempus ideo ſic vocatũ eſt: q2 cen
ſu per q̈nquẽniũ ĩ republica peracto vrbs romana luſtra/
bat̃. ¶ Apud romanos eſt annus ĩdictionalis qui ter q̈/
nos ↄtinet annos vt infra dicet̃ ⁊ p̄miſſum eſt. Apud he/
breos eſt annus iubileus. i. remiſſionis q̈ ſeptenis comple
tis annoꝝ hebdomadib⁹ celebrat̃: de quo dictũ eſt in ſex
ta pte ſub ti. q̈nquageſime. Apud xp̃ianos eſt annus be/
nignitatis ⁊ gratie ĩ q̈ xp̃s venit ⁊ nos ſola benignitate re
demit. Apud ſanctos cõprehenſores eſt ann⁹ eternitatis
⁊ glorie in quo exultabunt ſancti in gloria ſine fine. Rur
ſus ſecula generatõibus cõſtant: ſic dicta: q2 ſequunt̃: ab/
euntibus enĩ alijs alij ſuccedũt. Hoc tempus q̈dam q̈nq̈/
geſimũ annũ dicunt quẽ hebrei iubileũ vocant: vt ia3 di/
ctum eſt. Et ob hanc cauſã hebre⁹ propter vxorem ⁊ libe
ros amans dñm ſuum: aure pertuſa ſeruitio ſubiugatus
ſeruire iubet̃ in ſeculũ. ideſt vſq3 ad annũ q̈nquageſimũ
¶ Etas autẽ plerũq3 dr̃ pro vno anno ⁊ pro ſeptem ⁊ pro
centum ⁊ pro quouis tempore. Unde ⁊ etas eſt qd̓ de mł̓
tis ſeculis iſtruitur: ⁊ ideo dicta eſt etas quaſi euitas quia
ſimilitudo eui. Nam euũ eſt etas perpetua: cuius neq3 ini
tiu3 neq3 finis noſcit̃. Deriuatũ ãt ẽ euũ ab euias qd̓ apd̓
grecos aliquãdo pro ſeculo: ⁊ aliquãdo ponitur pro eter
no. Proprie vero etas duobus modis dr̃ videlicet hois ſi
cut infantia: iuuent⁹: ſenect⁹. aut mũdi: cuius prima etas
eſt ab adam vſq3 ad noe: ſecunda a noe vſq3 ad abraham:
tertia ab abraham vſq3 ad dauid: ⁊ quarta a dauid vſq3
ad trãſmigrationẽ inde in babyloniã: quĩta de iuda vſq3
ad aduẽtũ ſaluatoris ĩ carne: ſexta q̈ nunc agitur vſq3 quo
mundus iſte finiatur. Quot aũt ſunt ãni ab origie mũdi:
dictũ eſt in ſexta parte ſub ti. de ſeptuageſima

¶ Jncipit ſecũda pars: ⁊ p̄mo de menſe. Rubrica.

DJcto de anno ſequit̃ videre de menſe.
Eſt autẽ menſis ſpaciũ temporis: quo a
phebo phebe recedens eidẽ cõpleto ſuo
circulo ſociatur. Et dr̃ mẽſis a mẽſurã/
do: eo ꝙ annus p menſes menſurat̃: vel
a mene qd̓ eſt defect⁹ eo ꝙ luna ſingul̓
menſib⁹ viſu defic̃ ab hũano. Uel ſcd̓m
iſidorũ a mene grece quod eſt luna latine. Apd̓ grecos. n.
menſes legitimi non ex ſolis circulo ſed ex lune curſu cõ
numerantur quod eſt de noua ad nouã. Diuiditur aute3
annus p. 12. mẽſes: q2 ſol pagrãdo çodiacũ duodecim cir
cuit regiones ſignoꝝ. Et ĩ his duodecĩ menſib⁹ cõmorat̃.
Romulus tamẽ voluit tm̃ decẽ eſſe mẽſes in ãno: icipiẽs
a martio quẽ marti deo belli quem patrẽ ſuũ eẽ putabat
dedicauit. Unde ouidius ĩ p̄mo faſtoꝝ. Tempora digere
ret cum cõditor vrbis in annũ: Jnſtituit menſes q̈nq3 bis
eſſe ſuos. Sed numma pompilius videns ꝙ ann⁹ nõ hũ.
10. mẽſib⁹ ↄplebatur: ſuperaddidit duos p̄cipio. ſ. ianua
rium ⁊ februariũ. ¶ Januarius dr̃ a ianua. 86. di. ieiuniũ
q2 ſic̃ per ianuã ĩtramus domũ: ita per ianuariũ ĩtram⁹
annũ: eſt enĩ limes anni. vel dr̃ a iano deo q̈ ab antiq̈s di
cebat̃ p̄n^m ⁊ finis oĩum reꝝ. Ei enĩ fuit a gẽtilibus mẽſis
iſte cõſecratus. vnde ⁊ idẽ ianus bifrons pingitur vt anni
ĩtroit⁹ ⁊ exitus demõſtret̃. de quo dcm̃ eſt in. 6. parte ſub
titulo de circunciſione. ¶ Februari⁹ dr̃ a febribus que
tunc de facili cõtingũt. vel a februis. i. purgatõibus. Sũt
aũt februe oblatiões facte p mortuis. Romãi ãt illo mẽ
ſe memoriam aiarũ habebant ⁊ eas purgabant celebran
do exeq̈as mortuorũ: vnde ſm iſidorũ dr̃ a febru. i. pluto
ne cui eo mẽſe ſacrificabat̃. ¶ Martius dr̃ a marte pre

romuli. vel qꝛ eo tpe cūcta animātia agunť ad marē ꝛ ad
ↄcubendi volūtatē. Appellať etiā quīqꝫ mēſis nouoꝝ: qꝛ
eſt anni initiū. ꝛ quīqꝫ nouū ver: qꝛ in eo viridātibꝰ fructi
bus nob̄ trāſactoꝝ pbať occaſus. ¶ Aprilis diciť q̄ſi ape
rilis: qꝛ tūc terra apiť ad germinādū. et flores aperiunť ꝛ
arbores incipiūt pullulare. vel aprilis ꝑ venere dr̄ quaſi
afrodis. afrodis grece dr̄ latine venꝰ. ¶ Maiꝰ a maiori/
bus natu dr̄ q erāt p̄ncipes reipublice. vel a maia matre
mercury. ¶ Junius a iunioribꝰ dr̄. erāt enī oli maiores. ſ.
ſeniores q appellabanť p̄res: ꝛ hi i ciuitate ſemꝑ remane
bant vrbis regimini ↄſulentes. erāt ꝛ minores q ibāt ad
pugnādū ꝑ republica: ꝛ iō maiꝰ a maioribꝰ: iuniꝰ a iunio/
ribus nomē acceperūt: ꝛ in illoꝝ honorē inſtituti ſūt. vel
diciť a iunone. ¶ Julius dr̄ a iulio ceſare: qꝛ tunc natus
fuit: vel qꝛ tūc de hoſtibꝰ triūphauit. vicit enī cleopatraꝫ
reginā egypticū antonio viro ſuo bello nauali. Julius tñ
prius q̄ntilis dicebať eo q̄ ē q̄ntus a martio: q ſm romu
lū p̄ncipiū erat anni. ¶ Auguſtus eſt dictꝰ ab octauiano
auguſto q tūc natus fuit: vl̄ qꝛ tūc hoſtes ſupauit. p̄us tñ
dicebať ſextilis eo q̄ ſextus ē a martio. Septēber nomē
hꝫ a numero ꝛ imbre: qꝛ ſeptimꝰ ē a martio ꝛ imbres hꝫ.
ſic ꝛ october: nouēber atqꝫ decēber ex numero ꝛ ībribus
vocabula acceperūt: quē numerū occurrentem decēber
finit ꝑ eo q̄ denatiꝰ numerus p̄cedētes numeros clauſit.
¶ Quot aūt dies qlibet mēſis habeat his v̄ſibꝰ ↄtineť.
Junius aprilis ſeptēber nouēqꝫ tricenos. Plus vnuꝫ re/
liqui: ſꝫ hꝫ febrꝰ octo viccnos. Cui ſi biſextus fuerit ſuꝑ/
addiť vnꝰ. Hoc ē dicere q̄ iuniꝰ aprilis ſeptēber ꝛ nouē/
ber habēt. 30. dies. reliq aūt menſes habēt. 31. ſed februa
rius tñ hꝫ. 28. ꝛ qū biſextus. 29. Sciendū aūt eſt q̄ cuili
bet mēſi p̄mo dati fuerūt. 30. dies q multiplicati duode/
cies conſtituunt trecenos ſexaginta dies. De quinqꝫ v̄o
reſiduis datꝰ eſt vnus ianuario eo q̄ eſt p̄rincipiū anni ꝛ
etiā rōne ipſiꝰ numeri: quia impar numerus mūdus eſt:
ꝛ numero deus impare gaudet. 32. q. i. nuptie. ſecūdꝰ datꝰ
eſt martio ꝑpter eandē imparitatē. tertiꝰ maio. quartꝰ iu
lio. quintus octobri. Ceſar aūt auguſtus volēs ſuum mē
ſem eſſe equalem mēſi iulij abſtulit februario vnā diē:
qꝛ erat mēſis triſtitie atqꝫ luctꝰ: ꝛ attribuit eā auguſto. ꝛ
ita remāſerūt februario tñ. 29. ꝛ auguſto. 31. Demū aſtro
logi rōani abſtulerāt aliā diē februario ꝛ addiderāt decē
bri: ad h̄ vt finis p̄n. tñderet: ꝛ ſic februario remāſerāt tñ.
28. ꝛ decēbri. 31. Uerūtñ ad q̄dā ↄpēſatōeꝫ vna dies. vꝫ.
biſextilis eſt de q̄rto i q̄rtū ānū februario reſtituta. Qua
v̄o die vel q̄ feria qlibet mēſis intrat: iā ſubti. ō ſeptima
na diceť. ¶ Sane in q̄libet mēſe ſūt tres dies celebres
qui ſoli ꝑprijs noībꝰ noīanť: ꝛ ab eis ceteri denominan/
tur. ſ. kalē. none. idus quos romani ꝑꝑ dies feſtos vel ꝑ/
pter officia magiſtratuū īſtituerūt. His. n. diebꝰ i vrbibꝰ
ↄueniebant. de ↄſe. di. i. ſi qs. kalēde ſūt p̄mi dies mēſis:
ꝛ dicunť quaſi colēde: qꝛ tūc ſemꝑ erat feſtū iunōis. Uñ
ouidius. Uendicat auſonias ſaturnia iuno kalēdas. Uel
qꝛ tūc a romāo pp̄lo p̄ncipia mēſiū celebrabanť: ſicut fit
ab hebreis: 26. q. vlti. nō lꝫ. ꝛ. c. ſe. Uñ ouidiꝰ. Salue feſta
dies: melioꝛqꝫ reuertere ſemꝑ. A pp̄lo rex digna potēte
coli. Uel dicunť a kalo qđ eſt voco. p̄ nāqꝫ die mēſis: p̄co
de more populum ad nūdinas vocabat: clamans totiens
kalo quot dies erant vſqꝫ ad nonas: ꝛ ideo pluraliter ka/
lende a pluribus vocationibꝰ vocabanť: vel a kalo qđ ē
bonum omen per totum menſem habendum. 26. q. vlti.
non obſeruetis. tūc enī ſibi mutuo encenia trāſmittebāt.
¶ None v̄o ſunt q̄ttuoꝛ vel ſex dies i q̄lꝫ menſe qui ſe/
quuntur poſt kalendas: ꝛ dr̄r a nundinis quaſi nundine
qꝛ tūc romani nūdinas colebant. Jdeo aūt in aliquo mē
ſe erant none ſiue ieboatio nundinaꝝ i die q̄nta: ꝛ in aliq̄

in die ſeptima: ne p̄dones certū tempus ad iſidiandum
mercatoribꝰ haberent. Uel dicunť none a nonis: qꝛ ille
dies nonus erat an̄ idus: vel a non qꝛ tunc nullū fiebat fe
ſtum. Uñ ouidiꝰ. Nonarū tutela deus erat. ¶ Jdus v̄o
ſunt octo dies qui ſequunť poſt nonas. Eſt aūt idus ſemꝑ
in. 13. vel. 15. die ſm q̄ none precedunt. Si enī menſis hꝫ
quattuoꝛ nonas idus eſt. in. 15. die. Si aūt ſex nonas idus
eſt in. 13. die. Qꝛ autem conciliū anthiochen̄. 18. di. ꝑpter.
dic̄ q̄ idus eſt in die decima: hoc alia cōſideratione dic̄.
ꝛ dicunť idus quaſi diuiſio: q a tunc fiebat diuiſio nundi
narum: vel qꝛ in idibus fit diuiſio menſis. Dr̄ autem idꝰ
ab iduo as. i. ſeparo as. vnde vidua dr̄ quaſi idua id eſt di
uiſa. Pleriqꝫ latinoꝝ putant idus dici ab edēdo. eo q̄ hi
dies apud veteres epularū eſſent. ¶ Dies aūt q ſequunť
ſtatim poſt kalen. ita denominanť. Si. n. eſt menſis qui
habet quattuoꝛ nonas: debemꝰ dicere i kalendario ſtati
poſt kalē. 4. nonas. i tertio. 3. nonas. i quarto p̄die nonas.
i q̄nto vero nonas dicimꝰ: vt patet in ianuario ꝛ ſilibꝰ. Si
vero eſt menſis q habet ſex nonas debemꝰ dicere ſtatim
poſt kalēdas ſexto nonas. i tertio die q̄nto nonas. in q̄rto
4. nōas. i q̄nto tertio nonas. i ſexto p̄die nonas: i ſeptimo
nonas: vt patet i martio ꝛ ſilibꝰ. ¶ Dies aūt q ſequunť
poſt nonas ita denoianť i q̄libet mēſe. octauo idꝰ. 7. idꝰ.
. 6. idus. 5. idus. 4. idus. 3. idus pridie idus ꝛ idibus. ſic hec
apparēt i kalē. manifeſte. ¶ Dies v̄o q ſequunť poſt idꝰ
denoianť a kalē. mēſis ſequētꝭ h̄ mō. Januarius habet
trigītaunū dies: de iſtis accipe vnum ꝑ kalen. ꝛ. 8. ꝑ idibꝰ
ꝛ. 4. pro nonis: ꝛ ſic remanēt tñ. 18. adde ergo iſtis. 18. die
bus kal̄. ſiue diem kalendarū ſequētis menſis ꝛ ſic erunt
19. Unde in menſe ianuario debemꝰ dicere ſtati poſt idꝰ.
19. kalen. februarij. in ſequenti die. 18. kalen. ꝛ ſic per ordi/
neꝫ vſqꝫ a finē menſis ſemper minuēdo. ¶ Nota tamen
q̄ dicimꝰ p̄die idus ꝛ p̄die nonas ꝛ p̄die kalendas ꝛ nō ſe
cundo: qꝛ ſcđs dr̄ a ſequoꝛ. ſed illa dies non ſequiť ſꝫ p̄ece/
dit. Et exponitur hec prepoſitio pre. i. āte vel priꝰ. vnde p̄/
die quaſi priori die ſiue pre. i. ante diē. Et cum dr̄. 4. nonas
itelligitur quarto die ante nonas: ꝛ ſic de alijs. Quot aūt
dies denominenť a nonis. quot ab idibus ꝛ quot a kalen
dis oīum menſiū his verſibꝰ contineť. Sex nonas maiꝰ.
october iuliꝰ ꝛ mars. Quattuoꝛ at reliqui. tenet idus q̄lꝫ
octo. Janus ꝛ auguſtus denas nonaſqꝫ december. Juliꝰ
october mars maiꝰ epta decemqꝫ. Juniꝰ aprilis ſeptēber
ꝛ ipſe nouēber Ter ſenas retinēt. februſqꝫ bis octo kalen
das. hoc eſt dicere q̄ maiꝰ october iuliꝰ ꝛ martiꝰ habēt di
es ſex pro nonis: ſed reliq menſes habēt tñ quattuoꝛ. Et
qlibet menſis habet octo dies ꝑ idibꝰ. Jtem q̄ ianuarius
auguſtꝰ ꝛ december habēt. 19. dies pro kalen. Julius vero
martius october ꝛ maius habent. 17. Juniꝰ aūt aprilis ſe/
ptember ꝛ nouember habent. 18. Februariꝰ habet. 16. ꝛ ſi
fuerit biſextus ſuꝑadditur ei vnus. ¶ Jllud aūt notādū
q̄ i quolibet menſe ſunt duo dies egyptiaci. i. ab egyptijs
deprehēſi. in egypto enī erant qdaꝫ aſtrologi qui quaſdā
ↄſtellatōes nociuas humanis actibus in illis diebꝰ inuene
runt: iōqꝫ illas notas eſſe hominibꝰ voluerūt: tamē illarū
cōſtellationū puncta ſcire ꝑpter errorē noſtri ↄputi non
valemꝰ. vel forte inuenerūt illos dies bene cōſtellatos:
ꝛ iō eos i kalēdario notauerunt vt in illis diebꝰ potiꝰ q̄ in
alijs actibꝰ iſiſtať: quoꝝ errorē ne eccleſia ſeq videatur a
talibꝰ caueť. Uel dr̄r egyptiaci ſm quoſdā qꝛ dn̄s in illis
diebꝰ percuſſit egyptios nouem plagis. Quotus autē ſit
dies egyptiacꝰ a p̄n° vel a fine menſis his verſibus cōtine
tur. Augurioꝛ decles audito lumie clāgoꝛ. Liqt olēs abies
coluit colus excute gallū. Jn his v̄ſibꝰ ſūt. 12. dictiões. 12.
mēſibꝰ ſeruiētes: p̄ma p̄: ſcđa ſecūdo: ꝛ ſic per ordinē ſūpto
initio a ianuario: ita q̄ q̄tta die erit p̄ma littera p̄me ſyl/

labe alicuiꝰ iſtarū dictionū in alphabeto: totus erit dies
egyptiacꝰ i illo menſe cui ſeruit illa dictio computando a
menſis p̄ncipio verſus finē. Item quota erit p̄ma littera
ſecūde ſillabe i alphabeto totꝰ erit dies egyptiacus in illo
menſe cui ſeruit illa dictio computando a fine verſus pri-
cipium: verbi gratia. Augurioꝛ eſt prima dictio ⁊ ſeruit p̄-
mo menſi.ſ. ianuario. au ē prima ſyllaba: ⁊ a eſt prima lit
tera ipſiꝰ ſyllabe: ⁊ eſt prima i alphabeto: ergo dies prima
ianuarij egyptiaca. Item gu eſt ſcđa ſyllaba: ⁊ g eſt prima
littera ipſiꝰ ſyllabe: ⁊ g eſt ſeptia i alphabeto: ergo ſeptimꝰ
dies ianuarij numerādo a fine verſus p̄ncipiū eſt egyptia
cus: ⁊ ſic in alijs. hoc obſeruato ꝙ h i hoc loco ꝓ littera nō
ponatur. Quilibet autem p̄miſſoꝛum dierum propter vni
cam hoꝛam ſui denominatur egyptiacus: de hoc dictum
eſt in fine operis. De diebus vero felicibus vel īfelicibus
quos qdam aſtrologi notauerunt in p̄n̄ti opuſculo nō agi
tur q͛ eccleſia ꝓhibet fidem talibꝰ adhiberi. 36. q. vltima:
non obſeruetis: ⁊ c. qui eſtimaret. ⁊ c. ſe. In quibuſdā q̊q̄
menſibus ſunt qdam dies q caniculares dicunť a cane vľ
canicula ſtella ſita i frōte leonis ⁊ ante genua thauri: que
eſtiuis mēſibꝰ eſt i medio centro celi: ⁊ dum ſol ad eam
aſcenderit coniūcta cum ſole vel ei ꝓxima duplicatur ca-
loꝛ ipſiꝰ ex quo diſſoluunť coꝛpoꝛa ⁊ vapoꝛanť: vnde voca
tur canis: q͛ coꝛpoꝛa moꝛbis afficit. ⁊ ſunt ſeptuagitaduo
dies in q̄bus ꝓpter tp̄is crudelitatē ⁊ caloꝛis ſolis itempe
rieꝫ malū eſt minui ſanguinē ⁊ potionari. Quādo aūt illi
dies icipiant ⁊ finianť his v̄ſibus cōtineť. Incipiunt iulij
p̄die idus caniculares. Et p̄die nonas ſeptēbꝛis fine reſul
tant. ₣m aliquos vero incipiunt. 14. kalen. auguſti.

De ſeptimana. Rubꝛica.

Sequitur de ſeptimana. Nempe ꝯtinet
ſeptimana ſeptem dies nāles quoꝛū re
petitione ⁊ menſes ⁊ anni ⁊ ſecula pagū
tur: ⁊ hec apud grecos hebdomada: ſed
apud hebꝛeos ſabbatū appellať: ⁊ dicit
ſeptimana a ſeptē ⁊ mane quaſi ſeptem
⁊ mane: pars ꝓ toto.ſ. mane pro tota die.
vel a ſeptē ⁊ manet: q͛ manet per ſeptem dies. vel dicitur
ſeptimana quaſi ſeptem luces. nam mane lux eſt ₣m Iſi-
doꝝ. Idem etiā ſpaciū vocať hebdomada ab epta grece
quod eſt ſeptem: ⁊ deos qđ eſt dies vel modꝰ quod ē men-
ſura: ⁊ ſcđm hoc hebdomada eſt cōmuniꝰ nomē q̄ ſepti-
mana. vnde daniel. Poſt ſeptuagita ebdomadas ⁊c. ⁊ ſu
muntur ibi hebdomade annoꝝ.i. ſeptuagies ſeptem āni
Septimane aūt nequeunt habere certa noīa: q͛ neq̄ h̄nt
certa initia. Singulis nāq̄ annis varianť ꝓpter vnum vel
ꝓpter duos dies q quandoq̄ ſūt ſuper integras ſeptima-
nas. Oēs aūt dies ſeptimanarū iſcribunť ſeptē primis lit
teris alphabeti. Item dies ₣m gentiles denoīanť a plane
tis. Primus a ſole q p̄nceps eſt oīum ſydeꝝ: ſic ⁊ idē dies
caput eſt ceteroꝝ dierū. Secundus a luna que ⁊ ſplendo
re ⁊ magnitudine ſoli ꝓxima eſt ⁊ ex eo mutuat lumen.
Tertiꝰ a ſtella martis que veſper vocatur. Quartus a ſtel
la mercurij quā qdam candidū circulū dicunt. Quintus
a ſtella iouis quā phetontem aiunt. Sextus a ſtella vene
ris quam luciferū aſſerunt. q͛ inter cuncta ſydera plus lu
cis affert. Septimus a ſtella ſaturni que ſexto celo locata
triginta annis fertur explere curſum ſuum. de hoc dictū
eſt in ꝓhemio. 8. partis. Sed queritur q̄re dies nō ita
oꝛdinanť in ſeptimana ſicut planete i celo: quoniam in ce
lo oꝛdinanť ₣m hunc verſuꝫ. Sol ve. mer. ⁊ luna ſaturnꝰ.
iuppiter ⁊ mars: vel ſic. Saturnus ioue mars ſol cū vene.
mer. luna. Solutio dicimus ꝙ dies i ſeptimana non oꝛdi
nanť ₣m oꝛdinem planetarū ſed ₣m regimē eoꝝ i ſingu
lis diebꝰ vnde q͛ viderūt philoſophi ꝙ ſol regnabat p̄ma
hoꝛa diei dn̄ice ideo illam diē denominauerūt a ſole. Itē
q͛ viderunt q͛ luna regnabat p̄ma hoꝛa ſecunde ferie: iō
diem illum denoīauerunt a luna: ⁊ ſic de ceteris: ſicut pꝫ
ex diſtictione hoꝛaꝝ diei ſcā iter planetas per oꝛdinē ſuc
ceſſiue. Rurſus a dcis planetis pħi noīa ſumpſerūt eo ꝙ
a ſingulis aliquid in hoīe eſſe voluerunt vt a ſaturno cādi
tatem a ioue temperantiā a marte feruoꝛem a ſole ſpūꝫ a
venere voluptatē a mercurio eloquentiam: a luna coꝛ. Et
q͛ oꝛdo planetarum vltra numerū ſeptenariū nō ꝓcedit:
ſed ad primū reuertitur iō tātū ſeptē dies i ſeptimana ſūt
a ſapientibus cōſtituti. Nunc vidēdū eſt qua die ſepti
mane q̄libet mēſis itret: de hoc duplex rō habeť. Prima
per hos v̄ſus. Alto domat dn̄s gratis beat equa gerentes
Contēnit fictos augebit dona fideli. In iſtis verſibus ſūt
duodeci dictiones duodeci mēſibꝰ ſeruientes: prima pri-
mo: ſecunda ſecūdo: ⁊ ſic per oꝛdinē: ſūpto initio a ianua-
rio: ita ꝙ quecūq̄ fuerit initialis littera alicuius iſtarū di
ctionum: eadem erit lr̄a kalendarū menſis cui ſeruit illa
dictio. v̄bi gr̄a. alta eſt p̄ia dictio ⁊ ſeruit p̄mo menſi.ſ. ia
nuario: ⁊ a eſt p̄ia littera illiꝰ dictiōis alta: g͛ a eſt p̄ia lr̄a
ianuarij. Item domat eſt ſcđa dictio que ſeruit ſcđo men
ſi.ſ. febꝛuario: ⁊ d eſt p̄ia lr̄a iſtiꝰ dictōis: ergo d ē p̄ma lr̄a
febꝛuarij: ⁊ ſic de alijs. Item dicit ſequēs verſus per ſylla
bas: quod p̄cedentes per dictiōes. Adam degebat ergo ci
fos adrifex. Habita aūt lr̄a kalendarū facile poſſumꝰ ſci
re qua feria q̄libet menſis itret. Per litterā eni domini-
calē illius anni ꝓcede ꝯputādo dies per lr̄as ſubſequētes
vſq̄ ad lr̄am q̄ ē i kalē. mēſis cuiꝰ diei itroitū ſcire optas:
⁊ i qua feria occurret i tali feria itrabit ille menſis. Secū
da rō per quā ſcire potes qua feria q̄libet mēſis itret ē ꝑ
regulares ⁊ cōcurrentes. Nota ergo ꝙ i anno ſolari ſunt
q̄nq̄gītadue ſeptimane ⁊ vnꝰ dies vel duo ſi ſit biſextilis:
ꝓpter quā diem varianť ſingulis annis p̄cipia menſiuꝫ
Si.n. hoc anno icipiat ianuariꝰ a die dn̄ico: toto illo anno
a: que eſt p̄ia littera ianuarij erit dn̄icalis. Cū ergo ventū
fuerit ad finē āni: illō a finale kalēdarij: qđ iſcribiť illi di-
ei q̄ ē vltra itegras ſeptimanas: repūtabit diē dn̄icā: ergo.
ſequēs a quod iterū eſt initiale ianuarij repūtabit ſecūdā
feriam. ⁊ ſic toto illo āno erit illa variatio. eodē mō ſingu
lis annis varianť initia menſiū ꝑ diuerſas ferias. Et ſi ſit
biſextꝰ duplex erit variatio. prima i kalē. ianuarij. ſcđa i fe.
ſto ſci matthie. Ut g͛ ꝯputiſte ſcire poſſēt q̄ feria q̄lꝫ āno
q̄lꝫ menſis iciperet iuenerūt duos nūeros. vnū iuariabilē
q vocať regľaris. ſolarľ. ferialľ. aliū variabilē q vocať ꝯcur
rens de q̄bꝰ breuiter eſt dicēdū. Uidēdū ē aūt primo
qđ ſit regularis ſolarľ: vnde dicať: ⁊ vnde hēat oꝛtuꝫ: ⁊ q̊t
regulares q̄ſq̄ mēſis hēat. Regľaris ſolꝰ ē numerꝰ iuaria
bilis datꝰ menſi: q adiūctꝰ ꝯcurrēti dclarat qua feria ſepti
mane q̄lꝫ mēſis itret cuiꝰ fuerit regľaris. Dr̄ āt regularis
a regľa. q͛ iuariabilľ ē ſicͭ regľa. 3. di. canō. Solarľ dr̄ ad dif
ferētiā lunarľ: đ q̊ īfra diceť. Habēt oꝛtū regľares a mar
tio: nā i mēſe martij ſūt. 5. regľares ſeu. 5. ꝓ regľari. Mar
tiꝰ.n.ū hūit initiū i p̄ āno mūdi ſeu ſecľi: imo dr̄ mūdꝰ fcs
fuiſſe i illo mēſe i die q̊ dr̄. 15. kalen. ap̄lis: vel vt alij dicūt
8. kalē. Si.n. ꝯputes oꝛdie retrogrado dies ſeptiane vſq̄
ad kalēdas martij: iuenies ꝙ q̄nta feria mūdꝰ icepit: ſi ta
men ante martiū fuit. ⁊ hec eſt cauſa quare martius q̄na
riū numeꝝ habuit pro regulari. Regulares vero alioꝛuꝫ
menſiū ſic foꝛmantur. Iungas regľares menſes cuꝫ die-
bus eiuſdeꝫ: ⁊ ab illa ſūma ſubtrahe. 7. quotiēs poteris: ⁊
regulareꝫ ſeqn̄tis menſis quod remanſit indicabit. ver
bi gr̄a. Martiꝰ habet q̄nq̄ regulares ⁊ dies eius ſunt. 31.
redige in ſummā ⁊ ſunt. 36. ſubtrahe. 7. quotiēs poteris ⁊
remanet vna dies que dať menſi ſequenti pro regulari.
Item aprilis habet. 30. dies ⁊ vnū regulaꝛē ꝯſtituūt. 31.

ſubtrahe.7.quotiēs poteris:⁊ remanebūt tres: que dant̄ maio pro regularib⁹:⁊ ita de alijs vſqȝ ad martiū. Poſſumus etiam ſcire menſiū regulares per hos verſus. Eſt aſtris clara fulgentib⁹ ara deoꝝ. Grata bonis extat gratiſſima cuiqȝ fideli. In iſtis verſibus ſūt.12. dictiōes.12. mēſib⁹ ſeruientes.pma p̄.ſcda ſecūdo:⁊ ſic p ordinē ſumpto initio a martio:ita ꝙ quotta fuerit litterra pma alicuius iſtarū dictionū in alphabeto tot regulares habet ille mēſis cui ſeruit illa dictio:verbi gratia. Eſt eſt pma dictio ⁊ ſeruit pmo menſi.ſ.martio:⁊ e eſt pma littera iſti⁹ dictionis eſt:⁊ eſt quinta in alphabeto:ergo martius habet.5.regulares. Item aſtris eſt ſecunda dictio:⁊ ſeruit ſecundo menſi.ſcȝ aprili.⁊ a eſt pma littera iſtius dictionis que eſt etiā pma in alphabeto:ergo aprilis habet vnū regularē. ⁊ ſic de alijs. ¶ Nunc dicamus de concurrentibus. Dr̄ aūt cōcurrentes:qꝛ ſibi inuicē cōcurrunt ſicut videbitur ī formatione:vel ideo qꝛ cōcurrunt cū regularibus ad demonſtrandū initialē feriam menſiū ſingulis annis. Eſt aūt cōcurrens:ſuperexcreſcentia vnius diei vel plurium ſuper quīquagintaduas ſeptimanas anni ſolaris.ideo dixi vel plurium:quia in anno biſextili ſuperexcreſcunt duo dies:in alijs vero vnus tm̄: ⁊ ab illa ſuperexcreſcētia habēt originē cōcurrētes. Alij vo ꝯcurrētes q ſequunt̄ poſt pmū formant̄ vno addito ſingulis termis ſuie annis: ſic tamē ꝙ ſeptenariū numeꝝ nō excedūt.qꝛ nō ſūt niſi ſeptem ferie:⁊ quādocūqȝ eſt ſeptim⁹ cōcurrens:illo anno menſes habēt eadē pncipia q̄ in pmo āno mūdi ſeu ſeculi habuerunt:quelibȝ cui feria diſtat per ſeptenariū a ſemetipſa. Concurrentes etiam in hac linea demonſtrantur .1.2.3.4.6.7.1.2.4.5.6.7.2.3.4.5.7.1.2.3.5.6.7.2.3.4.5.6. Nam prim⁹ ann⁹ cicli ſolaris habet vnū cōcurrentē.ſecūdus duos.terti⁹ tres.quart⁹ quattuor.qntus ſex ꝑpter biſextum. ſext⁹ ſeptē.ſeptim⁹ vnū:qꝛ vltra ſeptenariū non procedit̄: ſed reuertit̄ ad vnū:⁊ ita debem⁹ ꝑcedere vſqȝ ad.28.annos:tūc reuertimur ad pmū annū cicli ⁊ procedimus ſicē prius. Unde trāſcurſus.28.annoꝝ vocat̄ ciclus ſolaris vl̄ cōcurrentiū. ⁊ dr̄ ciclus quaſi circulus per ſilitudinē. Si aūt volum⁹ ſcire quot⁹ ſit ann⁹ cicli ſolaris debem⁹ diuidere annos dn̄i per.28.quotiēs poſſumus: ⁊ addere illis.9. anteꝗ̄ diuidam⁹:qꝛ quādo chriſtus nat⁹ fuit tantū iam ꝑceſſerat ille ciclus.⁊ quot⁹ annus remāſerit ſupra diuiſionem annoꝝ tot⁹ erit ciclus.⁊ ſi null⁹ remāſerit:tunc ſum⁹ ī vltimo anno cicli ſolaris. vnde verſus. Annis adde nouē domini partire per octo Uigiti. ciclus ſic tibi notus erit. Poſſum⁹ ēt ſcire cōcurrentes cuiuſlibet anni per litterā dn̄icalē illi⁹ āni ſic declarāt vſiculi ſubſequētes. A ſex.b.qnqȝ.c.q̄ttuoꝛ.e.duo.tres.d. Prim⁹ cōcurrens.f.lr̄a ſeptimus eſt.g.⁊ ſic de ſimilibus. Hoc eſt dicere ꝙ qn̄ a eſt lr̄a dn̄icalis ī illo anno ſūt ſex p ꝯcurrente:quādo.b.qnqȝ.qn̄.c.q̄ttuoꝛ.quādo.e.duo.qn̄.d.tres qn̄.f.vn⁹.qn̄.g.ſeptem. Inuēto aūt cōcurrente debem⁹ iūgere cū regularib⁹ mēſis cuius feriam kalendarū.i.ītroitū ſcire volum⁹.⁊ quota fuerit illa ſūma ſi nō trāſcendat ſeptē: tota ſiue tali feria ſeptimane ille menſis ītrabit. Si vero tranſcendat ſeptem quotū fuerit reſiduū tota feria ſeptimane ille menſis ītrabit. Sicut aūt cōcurrētes:ita ⁊ dn̄icales lr̄e variātur. Nam in pmo anno cicli ſolaris eſt.f.lr̄a dn̄icalis.in ſecundo.e.in tertio.d.in q̄rto.c.ī qnto.a. tunc enī ꝑpter biſextum pertranſit̄.b.qd̄ in his verſib⁹ declaratur. Fert ea dux cōꝛ amet gens fautoꝛ cū coluit bis. Ars genus eſt de corde bono gignit ferus enſis. Dicta beant aqua gēs frōs dat cūctis bonus auctoꝛ. In his verſib⁹ ſunt vigitiocto dictiones vigitiocto annis cicli ſolaris ſeruientes.pma p̄.ſecūda ſcd̄o:⁊ ſic p ordinē ſūpto initio a pmo anno cicli ita ꝙ q̄cūqȝ fuerit initialis lr̄a alicui iſtaꝝ dictiōnū eadē erit lr̄a dn̄icalis i illo anno cui ſeruit illa dictio. Uerbi gratia Fert eſt pma dictio ⁊ ſeruit pmo anno cicli ſolaris.⁊.f.eſt pma littera.ergo.f.eſt lr̄a dn̄icalis ī p̄ anno cicli ſolaris. ⁊ ſic de alijs. Et nota ꝙ ille annus eſt biſextilis cui deſeruit aliqua dictio deſinens in.t.⁊ ita pmus ann⁹ cicli ſemper eſt biſextilis.cū ei deſeruiat dictio deſinēs ī.t.ſ.fert. ⁊ ꝑꝑ hoc pma lr̄a dictōis deſinēs in t non erit lr̄a dn̄icalis in illo anno cui ſeruit illa dictio niſi a loco biſexti vltra:qꝛ lr̄a dn̄icalis cū biſexto ſimul mutat̄. A kalendis vo ianuarij ꝑcedētis ipm biſextū vſqȝ ad locū biſexti erit lr̄a dn̄icalis illa que imediate ſeq̄t̄ in kalēdario poſt illā que deberet eē lr̄a dn̄icalis. vnde ī pmo anno cicli.f.ē lr̄a dn̄icalis a loco biſexti vſqȝ ad kalendas ianuarij ſequētis. A kalendis vero ianuarij ꝑcedentis vſqȝ ad locū biſexti.g.eſt littera dn̄icalis:⁊ ita in alijs. Ann⁹ autē cui ſeruit illa dictio ſciri poteſt per rōnem ſuperius dictā de ciclo ſolari:nā rō lr̄e dn̄icalis tunc currentis rōne ſili icipit ⁊ finit̄. ¶ Nūc aliqua de idictōe dicamus. Eſt autē idictio ſpaciū tēporis q̄ romanus princeps tributū gētib⁹ idicebat. Si autē volumus ſcire quota ſit idictio debem⁹ addere tres annos annis dn̄i:⁊ poſtmodū diuidere annos dn̄i per qndeciȝ quotiens poſſum⁹ ⁊ quot⁹ ann⁹ remāſerit facta diuiſione tota erit idictio:⁊ ſi nullus ſuperauerit ī vltimo anno idictōis ſumus:⁊ tunc ad pmam idictōnē reuertimur:qꝛ idictio nō tranſcēdit qndecī:vnde verſus. Si trib⁹ adiunctis dn̄i diuiſeris annos: Per ter qnqȝ dat̄ idictio certificata. De idictione pleni⁹ dixim⁹ in ſpeculo iudiciali. in tractatu de īſtrumentoꝝ editione.§.i. verſi.poſt annos.⁊ infra vbi de ciclis agetur. De era ſupra dictum eſt.

¶ De die. Rubrica.

Licet iam ſuperius in pleriſqȝ locis d̄ die tactum eſt nihilomin⁹ hic ſpālitcr dicendū eſt. Sciendū eſt igr̄ ꝙ duplex ē dies. ſcȝ naturalis ⁊ artificial̄ ſiue vſual̄. Naturalis ē ſpaciū quo ſol ducitur circa totam terrā ab oriente vſqȝ in occidentē: ſcȝ ſpaciū diei ⁊ noctis:qd̄ ſemper continet.24.horas. Dr̄ dies iſta a dijs quorum noīa romani quibuſdam ſiderib⁹ ſacrauerunt. vnde q̄libet dies ab aliquo deo antiq̄tus vocata eſt: vt a ioue ⁊ alijs ꝑut ſub ſeptimana dcm̄ eſt. vel a dia quod eſt duo qꝛ ꝯtinet duo tempora noctem.ſ.⁊ diem vſualem. Quando:aūt icipiat dictum ē in pꝛhemio ſeptime partis. Artificialis eſt ſpaciū quo ſol morat̄ ſuper noſtrū hemiſperium ab ortu ſolis vſqȝ ad occaſum. Et hic ſcd̄m ſolis aſcēſū ⁊ deſcenſū creſcit pariter ⁊ decreſcit. Dr̄ aūt dies a dian qd̄ eſt claritas. Et dicit̄ vſualis ſiue artificialis:qꝛ ſolū hoc tempus aptū eſt vſib⁹ ⁊ artificijs exercēdis. Reliqua pars diei dr̄ nox a noceo:quia nocet viſui ⁊ vſui.⁊ ideo vocata eſt dies a meliori parte ſine cōmemoratione noctis:iuxta illud. Et factū eſt veſpe ⁊ mane dies vn⁹. ¶ Rurſus partes diei ſunt tres ſecūdū Iſidorum.ſ.mane meridies ⁊ ſuprema. Mane ē lux matura ⁊ plena nec iā crepuſculū. Meridies dr̄ quaſi medi dies.id eſt medius dies:vl̄ quia tunc purioꝛ dies ē. Suprema eſt poſtrema pars diei. Sero dr̄ a clauſis ſeri. Noctis vo ꝑtes ſūt ſeptē.ſ. veſpere:crepuſculū:conticinium:intempeſtū:galliciniū:matutinū ⁊ diluculū. Ueſperum dr̄ a veſpere occidentali ſtella que tenebras ſequentes precedit: ⁊ dicuntur tenebre quaſi tenentes vmbram. Crepuſculū dicitur dubia lux.ſcilicet inter lucē ⁊ tenebras. Conticinium eſt quando iam oēs ſilent. Intempeſtū eſt mediū noctl temp⁹ quādo nil agi poteſt:⁊ oīa ſilent q̄ſi inopportunū. Galliciniū dr̄ ꝑpter gallos lucis prenuncios. Matutinū eſt iter abſceſſum tenebrarū ⁊ auroꝛe aduentum. Diluculū dr̄ q̄ſi icipiens parua diei lux ⁊ auroꝛa q̄ ſo

:lem pcedat:Eſt eni aurora diei clareſcẽtis exordiũ. ℂ Et nota q̄ dies aliȝ ſũt ſiderales i q̄bus ſidera mouent̃ ⁊ homines a nauigatõib⁹ excludunt̃:aliȝ p̄liales:de q̄bus i li. Regũ. q̄b⁹ reges solẽt ad bella pcedere:aliȝ itercalares: q̄s ſcim⁹ duodeci mẽſib⁹ ſupeẽſſe:aliȝ caniclares:aliȝ ſolſtiales:aliȝ eq̄noctiales:de q̄b⁹ iã p̄miſſũ ẽ:aliȝ faſti in quibus iura fant̃:aliȝ nefaſti eis ꝯ̃riȝ:aliȝ feſti.i.feſtiui:vt dies ſcimoꝝ:aliȝ pfeſti q̄ſi pcul a feſtis:vt feriales: aliȝ mali ſũt q̄ñ i eis plus ſolito hoĩes affligunt̃. vñ apl's. Redimẽtes tp̄s:q̄m dies mali ſũt:⁊ ex ꝯ̃rio ſũt boni:aliȝ egyptiaci de q̄b⁹ p̄miſſum ẽ.ẽ ẽt dies ſalutis i q̄ dñs venit ad ſaluãdũ:ẽ ẽt dies iudiciȝ in q̄ dñs veniet ad iudicãdũ:q̄ erit bonis dies letitie:malis aũt calamitatis ⁊ miſerie. Momẽtũ v̄o eſt minimũ atq̄ȝ anguſtũ tp̄s a motu ſideꝝ dcm.eſt eni extremitas hore in breuibus interuallis cũ aliq̄d ſibi cedit atq̄ȝ ſuccedit ſm̃ Iſidoꝝ. Hora grecum nomẽ eſt:⁊ tñ latinũ ſonat:eſt eni finis tẽporis. quot ãt horas ꝯtinet dies nãlis dictũ eſt in p̄ncipio huius partis.

ℂ Aſtrologus tamẽ curioſius poteſt horas equare:ſed premiſſa equatio pro vulgaribus ⁊ ſimplicib⁹ ſufficere põt.

ℂ Rubrice ſcõe partis tractantis de anno lunari.

Sequitur ſcõa pars de anno lunari. In qua agit̃ primo quid ſit annus lunaris: ⁊ quot dies ꝯtineat. Scõo d̃ regularib⁹ lunaribus. Tertio de epacta. Quarto d̃ embolismo. Quinto de aureo numero. Sexto d̃ termino paſcali ⁊ aliaꝝ mobiliũ feſtiuitatũ. Septimo de ciclis.

ℂ Quid ſit annus lunaris:⁊ quot dies ꝯtinet. Rubrica

Annus lunaris dicitur trib⁹ modis. Primo modo ann⁹ lunaris eſt ſpaciuȝ quo luna circuit totũ ȝodiacũ.quod facit in 27.diebus ⁊ duodecim horis. Secũdo modo dicitur annus lunaris ſpacium q̄ luna circuit ſolem ab vna aſcenſione vſq̄ ad aliã ⁊ hoc facit i.29.dieb⁹ ⁊.12 hoꝝ

Nam cum luna ſeparat a ſole ad peragrandū ʒodiacum: ⁊ poſtea reuertit ad eūdē punctū i quo dimiſerat ſolem: nō inuenit illū ibi: q2 ſol iam tantū ꝓceſſit ſuo motu: ꝙ luna laborat recurrere ad eū ſiue attigere ipſū duob⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ horis. Tertia dr̃ annus lunaris ſpaciū duodeci lunationū i anno cōmuni: ⁊ tredeci i emboliſmali. de qbus īfra dicet. Cū ergo lunatio q̄libet cōſtet ex .29. dieb⁹ ⁊ .12. horis: q2 non curat eccleſia de minutys: ⁊ ex duodeci horis ꝓcedentis lunatōis: ⁊ ex .12. ſeq̄ntis ꝯſtituit vna dies natural' que ſemꝑ lunatōi ꝓcedenti attribuit: ita ꝙ lunatio ꝓcedentis menſis ſemper habeat .30. dies. ⁊ ſequentis 29. niſi aliud ſit ꝓpter biſextū vel emboliſmū vel ſaltum lune. vnde vſus. Luna paris mēſis nunq̄ triceſima fiet. Impar triceno nunq̄ niſi fine carebit. Tempore biſexti febri triceſima luna eſt. Nam iulij luna tunc eſt .29. Par menſis dr̃: q2 numerādo a ianuario per ordinē cadit i numerū parem: vt februari⁹ aplis iuni⁹ auguſt⁹ october december. quoꝝ lunatio ſemper ē .29. dieꝝ: excepto februario cui⁹ lunatio eſt .30. qn̄ eſt biſext⁹. Impar vō eſt quādo cadit i numerū iparē: vt ianuari⁹ marti⁹ mai⁹ iuli⁹ ſeptember ⁊ nouēber: q̄ꝝ lunatio ſemꝑ eſt .30. dierū: excepto iulio q i vltimo anno cicli lunaris ꝓpter ſaltum lune habet tm̄ .29. Ex his aūt .12. lunatōib⁹ conſtituunt trecenti q̄nq̄ginta q̄ttuor dies i anno lunari: ⁊ ſic annus lunaris i .xi. diebus excedit a ſolari: ex quo exceſſu omnis varietas erat lune cōſurgit: ita ꝙ vbicūq3 fuerit luna ꝑma i ꝑmo anno fit i ſecūdo .xi. ꝓpter quam varietatē duoꝝ nūeroꝝ genera ſūt iuēta: reglares. vʒ. ⁊ epacte d q̄b⁹ breuiter videam⁹.

De regularib⁹ lunarib⁹. Rubrica.

NUnc videam⁹ de reglarib⁹. Et q̄dem regularis lunaris eſt numer⁹ inuariabilis dat⁹ menſi ad inueniendū lunam i kalē. menſiū ſinglorū. Habēt aūt ortū reglares ab il' q̄nq3 dieb⁹ q ſuperſūt i anno ſolari ſupra trecentos ſexagita dies. vn̄ q̄nq3 reglares dari ſūt ſeptembri a quo ann⁹ lunaris ſumit initiū. Reglares vero alioꝝ menſiū ſic formant: Junge reglares menſis cū dieb⁹ ei⁹. ⁊ ab illa ſ̄ma ſubtrahe lunatōē3 ei⁹: ⁊ reſiduū qd̄ remanſerit erit reglaris illi⁹ menſis. verbi grā. Septēber habet q̄nq3 regulares. ⁊ dies ei⁹ ſūt .30. q coniūcti reglarib⁹ ꝯſtituūt .35. ⁊ lunatio ſeptēbris ē triceſima: q̄ ſubtracta remanēt .5. q̄ ſūt reglares ſeq̄ntis menſis. ſc3 octobris: ⁊ ſic de alys vſq3 ad ſeptēbre3. Nam egypty ſuū annum icipiunt a ſeptembri ⁊ ideo nos annū lunarē icipim⁹ a ſeptembri. De regularibus traditur iſte verſus. Dic. e. g. bis. i. k. bis ⁊ poſt manet ordo. quaſi dicat. Dic. e. bis que eſt q̄nta in alphabeto. i. ꝑmis duob⁹ menſib⁹ anni lunaris dant q̄nq3 pro regularibus. Item dic bis. g. que eſt .7. in alphabeto. i. terti⁹ ⁊ q̄rt⁹ mēſis habent .7. pro regularib⁹. Item dic bis i. que eſt nona i alphabeto. i. q̄ntus ⁊ ſeptim⁹ mēſis hūt .9. ꝓ reglarib⁹ Itē dic bis. k. que ē decima in alphabeto. i. ſext⁹ ⁊ octauus menſis habēt .10. pro regularib⁹. Et nota ꝙ hic tranſitus de q̄nto ad ſeptimū: ⁊ de ſexto ad octauū vt patet i formādo ipſos regulares: q2 ianuarius ⁊ marti⁹ .9. ⁊ februarius ⁊ aprilis .10. habent: ſed poſt manet ordo. i. maius .xi. iunius .12. iulius .13. auguſtus .14. habent

De epacta. Rubrica.

SEquitur de epacta. Eſt autem epacta numerus variabilis: dat⁹ anno ad inueniendum lunam in kalen. cuiuſlibet menſis. ⁊ dicitur epacta ab ephi quod eſt ſupra ⁊ aucta: quia eſt ſuperexcreſcentia anni lunaris a ſolari. Ideoq3 annus primus cicli lunaris nullam habet epactam: quia nullus annus preceſſit a quo .xi. accepiſſet. Secundus vero hab3 .xi. pro epacta: quia epacta oritur ab illis .xi. dieb⁹ quibus annus lunaris exceditur a ſolari. Terti⁹ vero annus habet .22. quia ſemper adduntur .xi. ſi non tranſcendat .30. ſi vero tranſcendat triginta abiectis .30. reſiduum erit epacta illius anni. ⁊ ideo i quarto anno: quia ſumma aſcendit ad .33. abiectis trigintatrib⁹ ſunt epacte illi⁹ anni Epacte vero grece dicunt latine adiectiones annue lunares. que per numerum .xi. vſq3 ad tricenarium in ſe reuoluuntur: quas egypty ideo adyciūt vt lunaris emerſio ratione ſolis coequetur. Luna enim iuxta curſum ſuū3 .29. ſemis dies lucere dinoſcitur: ⁊ fiunt in annum lunare3 dies treceti .54. remanēt ad curſum anni ſolaris dies .xi. q̄s egypty adyciunt. Abſq3 his non inuenies lunam quota ſit in quolibet anno. menſe ⁊ die. Epacte omniu3 annoꝝ cicli lunaris per hanc tabulam denotantur. ita ꝙ hoc verbum nulla reſpondet primo anno ⁊ ſinguli ſequentes numeri reſpondent ſingulis annis cicli vſq3 ad .19. vt nulla. xi. 22. 3. 14. 25. 6. 17. 9. 21. 12. 23. 5. 16. 27. 8. 19. 30. Sed hoc idem etiam oſtenditur per hos vſus. Annis adde monos domini partire per vnde. Uiginti lune ciclis ⁊ inde patet Hoc vult dicere ꝙ ſi volumus ſcire quotus ſit annus epactalis ſiue cicli: debemus diuidere annos domini per .19. quotiens poſſum⁹ a ⁊ addere vnum: quia quando chriſt⁹ natus fuit tantu3 proceſſerat ille ciclus. ⁊ quota fuerit ſumma que remanſerit totu s erit ānus cicli epactalis. verbi gratia. Hoc anno computamus annos domini mille ducentos octuagintaſex quorum mille ducenti ſeptuaginta tres ſunt recte per decē ⁊ noue3 diuiſi. ſuperſunt .14. de ꝑdicto numero. addito ergo vno fiunt .14. vnde hoc anno eſt decim⁹ quartus annus cicli lunaris. in anno ſequenti erit .15. ⁊ ſic vſq3 ad decē nonē. poſtea reditur ad primum. ⁊ hoc verum eſt ſecundum illos qui incipiunt computare annos domini a natiuitate chriſti. vel in kalendis ianuarij. non autem ſecundum eos qui illos immutant in kallēdis ſeptembris ⁊ faciunt ibi diuiſionem. nam tunc addēdi ſunt duo anni. Poteſt etiam ⁊ aliter inueniri epacta vt ſi ſummam que remanet de premiſſa diuiſione annoru3 domini per tres iuncturas pollicis numeremus. Si eni3 numerus finitur in prima iūctura debemus demere vnū de ipſo numero. ſi in ſecunda debemus addere nouem. ſi in tertia debemus addere decē ⁊ noue3. ⁊ ſumma inde ꝑueniens eſt epacta: ⁊ hoc ſi triginta non tranſeat. Si vero tranſiret: abiectis triginta reſiduū ē epacta. Un̄ vſus. Deme vnū. poſt adde nouē. poſt dena noueq3. Inuenta igit epacta debemus eam iūgere cū regularibus menſis cui⁹ lunam volumus inuenire ⁊ quota fuerit ſumma inde ꝑueniens tota erit luna in kalendis illius menſis. dummodo triginta non tranſeat. ſi vero triginta tranſiret: abiectis triginta: reſiduum erit etas lune: ⁊ ſi ſumma illa fuerit triginta in kalendis menſis. tunc luna erit triginta. ſi autem epacta nulla fuerit puta in primo anno cicli lunaris: tunc ad inueniendum lunam ſufficit regularis. Sed quoniam epactarum ratio quandoq3 fallit propter emboliſmum ſiue ſaltum lune: ideo de ipſo breuiter videamus.

De emboliſmo. Rubrica.

CIrca emboliſmū ſiue lune ſaltū notandum eſt ꝙ emboliſmus grece interpretatur latine ſupaugmētū ſeu ſuperexcreſcentia anni ſolaris ſup lunarē. Q2 q̄ annus ſolaris excedit lunarē in .xi. diebus ex illo exceſſu ꝯſtituūtur ſeptē lunationes i .19. ānis cicli lunaris multiplicatis illis .xi. diebus. Et dicūtur lunatōes emboliſmales q̄ru3 quelibet eſt .30. dieꝝ. ⁊ attribuūtur ſeptem ānis emboli-

ſmalibus ita q̄ ī quolibet ciclo lunari ſunt .7. anni emboliſmales: ⁊ .iz. communes. Appellat̄ āt ann⁹ emboliſmalis q̄ꝛ q̄rta decima luna p̄cederis paſce vſq̄ ad q̄rtā decimā ſequētis hꝫ .iz. lunatōes ſiue .iz. mēſes lunares .i. trecētos octuagītaq̄ttuoꝛ dies: ⁊ iſte ē ān⁹ ſcō Moyſi diuinitus reuelatus. Cōis vo hꝫ tm̄ .iz. lunatiōes .i. trecētos qnquaginta q̄ttuoꝛ dies. q̄rū diſpoſitiones ꝯtinet iſte vſus. Cur fles has lachꝛymas odioſuꝫ quere tyrānum. In iſto verſu ſunt ſeptē dictōes ſeptē emboliſmalibus ſeruientes: p̄ma p̄. ſcōa ſcōo: ⁊ ſic p ordinē: ita q̄ quota ē p̄ma lr̄a alicui⁹ iſtaꝝ dictionū in alphabeto totus annus cicli epactalis erit ann⁹ emboliſmalis. vbi gr̄a. Cur ē p̄ma dictio ⁊ ſeruit p̄mo anno emboliſmali: ⁊ .c. eſt p̄ma lr̄a illi⁹ dictionis que eſt tertia in alphabeto: ergo tertius annus cicli lunaris eſt emboliſmalis: ⁊ ita ð alȷs: hoc obſeruato q̄ hec dictio has oꝫ ſcribi cū .h. Et dicit̄ annus cōis: q̄ꝛ ſepe duo ita ꝯiunctim īcedūt vt inuicē ſe in paſcali ſolēnitate ſeq̄ntur: emboliſmalis enī ſemp ſolus eſt. Ordo aūt iſtoꝝ annoꝝum cōmuniū ⁊ emboliſmaliū pꝫ in linea ſubſequēti. Cōmunis cōis emboliſmalis: cōis cōis ēboliſmalis: cōis emboliſmal': cōis cōis ēboliſmalis: cōis cōis ēboliſmalis: cōmunis emboliſmalis: cōmunis cōmunis ēboliſmalis. Habito aūt anno emboliſmali poſſumus ſcire in quo mēſe lunatio emboliſmalis ꝯtingat p hūc verſuꝫ. Mobilis ⁊ xp̄ni modo liber habeto coenū. In iſto verſu ſūt ſeptēꝫ dictiones .7. menſibus ſeruientes in q̄bus ꝯtingūt lunationes emboliſmales in p̄fatis .7. annis. p̄ma p̄. ſcōa ſcōo: ⁊ ſic p ordinē: ita q̄ quota erit p̄ma lr̄a alicuius iſtarū dictionū in alphabeto toto menſe illius anni cui ſeruit illa dictio ꝯtingit lunatio emboliſmalis. Item quota erit prima lr̄a ſcōe ſyllabe in alphabeto: tota die mēſis incipit lunatio emboliſmalis. vbi gratia. Mobilis eſt p̄ma dictio: ⁊ ſeruit p̄me lunatōi que ꝯtingit in tertio anno cicli lunaris: ⁊ m eſt p̄ma littera huius dictōis ⁊ eſt .iz. ī alphabeto ergo in .iz. menſe ꝯtingit lunatio emboliſmalis. Itē b eſt p̄ma lr̄a ſcōe ſyllabe ⁊ ē ſcōa ī alphabeto. ḡ ī ſcōa die illi⁹ menſis īcipit: illa lunatio ⁊ ſic de alȷs. Si āt velis pleni⁹ huius rei veritatē inquirere: recurre ad epactā ⁊ regulares illi⁹ anni de q̄ vis ſcire ⁊ ita inuenies eſſe. ¶ Nunc videamus vbi fallit epacta iūcta regularibus pp̄ter embo. ſeu ſaltū lune. Circa qō nota q̄ lꝫ ī ciclo lunari ſint .7. āni emboliſmales: vt ſuperi⁹ dcm̄ eſt: nō tm̄ fallit epacta niſi in tribus .ſ. in .8. i1. ⁊ .19. vn̄ verſus. Octauo vndecimo poſtremo fallit epacta. ¶ In q̄ aūt loco vel mēſe vel quot locis fallit epacta iūcta regularibus his vſibus denotat̄. Julius vndenis ter maius octo vicenis. Biſextus niſi ſit mars peccat in vnde tricenis. In totidē maius: auguſtus vo duob⁹. H ē dicere q̄ in .8. āno cicli lunaris fallit epacta cū regularibus ī maio ⁊ iulio: q̄ꝛ in kalen. maȷ cū luna deberet eſſe .28. ſm epactā nō reperit̄ niſi .27. pp emboliſmū. Itē fallit in kalen. iulȷ eodē anno: q̄ꝛ tūc luna deberet eſſe .30. ſm epactā tm̄ nō repitur niſi .29. pp̄ter emboliſmum vbi credendū eſt emboliſmo ⁊ nō epacte. Item in .xi. anno fallit epacta q̄ꝛ in kalen. martȷ ſm epactā deberet eſſe luna .29. ſed pp̄ter emboliſmū repit̄ tantū .28. Uerūtamen ſi in illo anno fuerit biſextus tunc corrigit̄ ille erroꝛ q̄m pp biſextū addit̄ vna dies. Item in .19. āno fallit epacta in duobus locis: nā ſm epactā luna deberet eſſe .29. in kalē. maȷ. ſed pp̄ter emboliſ. nō repit̄ niſi .28. ⁊ in eodē fallit in kal. auguſti quia ſm epactam luna deberet ibi eſſe .z. ſed pp̄ter ſaltum lune ibi tertia inuenit̄ quia lunatio iulȷ que deberet eſſe .30. in illo anno eſt tm̄ 29. ⁊ hoc ꝯtingit pp̄ter errorē noſtri cōputi: ⁊ tūc annus in .z. diebus excedit̄ a ſolari. De ſaltu lune tradit̄ iſte verſus. Luna facit ſaltuꝫ q̄ntilis luce ſuprema. Retrocedit enī luna vna die ſicut dixim⁹ pp̄ter erroꝛem noſtri cōputi vt in ſequenti anno in kalē. ſeptēbꝛis luna redeat ſicut debet: niſi enim ſaltus lune colligeretur ꝯtingeret erroꝛ vt in .14. ciclis diceret̄ luna prima quādo eēt plenilumiū. Colligitur aūt ſic iſte dies. quelibet enīꝫ lunatio ad h vt lunatiōes ſint equales haberet .29. dies ⁊ dimidiū. min⁹ 4. momentis ⁊ vna vncia ⁊ vno athamo. ſūt aūt in ciclo ducēti trigintaq̄ꝫ lunationes. erūt ergo quater tot momenta: que ſunt in vniuerſo noningenta quadraginta q̄ diuiſa p .40. ꝯſtituūt .z3. hoꝛas ⁊ dimidiā. poſtea ex .z35. vncȷs cōſtituunt̄ .19. momenta ⁊ remanēt .7. vncie. ⁊ ex z35. athamis ꝯſtituuntur .5. vncie que vncie cum ſeptem prioꝛibus faciunt vnū momētū. qō iūctū ad .19. momēta p̄habita facit dimidiā hoꝛā. que iūcta cū alȷs .z3. ⁊ dimidia facit vnā diē que ſubtrahitur vltimo anno a lunatione iulȷ. ⁊ dicitur ſaltus lune. poteſt etiā facili⁹ hoc modo colligi. Ann⁹ lunaris cōſtat ex .354. diebus min⁹ vna hora ⁊ quarta parte vnius hoꝛe ⁊ ſeptuageſima ſexta parte quarte vnius hoꝛe ergo in .19. annis habentur .19. hoꝛe. et 19. quarte hoꝛarū ⁊ .19. octuaginta ſex partes quarte vni⁹ hoꝛe que faciunt in .19. annis quartā ptem vnius hoꝛe. et ita erunt .zo. quarte hoꝛarum que faciunt .5. hoꝛas q̄ iuncte .z9. hoꝛis p̄habitis faciunt vnum diē. Eſt igit̄ ſal⁹ lune quidā dies collectus in .19. annis ex eo ſuperfluo qō datur lunationibus. ⁊ dicitur ſaltus lune nō q̄ luna magis ſaliat illa die q̄̄ alia: ſed quia nos lunam cōputantes diē illā ſup quā in alȷs annis lunatio iulȷ dicitur: trigita ſalimus ſiue p̄termittimus nō cōputantes lunā in vltīo anno cicli decēnouenalis niſi .z9. ideo autem ſubtrahit̄ dies illa a lunatione iulȷ in vltimo anno cicli decēnouenalis: quia iulius eſt vltimus in anno epactali inter menſes habentes .30. dies in lunatione. vnde vltimo anno lunatio iulȷ non computatur triceſima ſed viceſimanona ⁊ ideo aureus numerus illi⁹ anni .ſ. decēnouenalis q̄̄uis creſcat ſequitur ſine internallo minoꝛem ⁊ per conſequens in alȷs menſibus ſequentibus vſq̄ ad ianuarium ſicut infra dicetur. ſaltus ergo lune facit duas lunatiōes pariter eſſe vigintinouem dierum. ad p̄fatos ergo errores facilius corrigēdos inuētus eſt aureus nūerus ð quo breuiter eſt dicendum.

¶ De auro numero. Rubꝛica.

AUreus numerus eſt ille qui ponitur in kalendario qui in quolibet menſe indicat lunam primam ad priuatos erroꝛes facilius corrigendos inuentus. Et dicit̄ aureus numerus per ſimilitudinem q̄ꝛ ſicut aurum ſuperat omnia metalla: ita iſte numerus omnes alias rationes lunares excellit. quē iulius ceſar cum tanta diligentia dicitur inueniſſe: qui incipiens a quocunq̄ āno cicli lunaris vbicunq̄ inuenit lunam primam in primo anno cicli poſuit .i. in kalendario ī latere extriſeco iuxta litteras feriales .ſ. in quolibet menſe. ⁊ in ſecundo āno vbicunq̄ inuenit primam poſuit .z. in quolibet menſe. ⁊ in tertio .3. ⁊ ſic de alȷs: ⁊ ideo in kalen. ianuarȷ ternarius eſt numerus: quia ibi luna inuenitur tertio anno prima. nec ibi debet poni alius numerus q̄̄ ternarius: quia in nullo anno kalēdis ianuarȷ luna eſt prima niſi in tertio anno cicli decēnouenalis. In quibuſdā tamē kalēdarȷs numeri ipſi deſignant̄ per litteras alphabeti. nam pro vno īterponitur ibi .a. pro duobus .b. pro tribus .c. ⁊ ſic de alȷs numeris et litteris. ⁊ ſereatim vſq̄ ad litteram .t. que eſt .19. in oꝛdine alphabeti. Formant̄ autem aureus numerus ab illo ternario qui ponitur in kalen. ianuarȷ. nam illis trib⁹ addunt̄ .8. ⁊ cōſtituunt̄ .xi. qui numerus debet poni in tertia litte

Nam cum luna ſeparat̃ a ſole ad peragrandū ȥodiacum: ⁊ poſtea reuertit̃ ad eūdē punctū ī quo dimiſerat ſolem: nō inenit illū ibi: q̄ꝛ ſol iam tantū ꝓceſſit ſuo motu: ꝙ luna laborat recurrere ad eū ſiue attigere ipſū duobꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ horis. Tertio dr̃ annus lunaris ſpaciū duodeci lunationū ī anno cōmuni: ⁊ tredeci i embo liſmali. de q̄bus īfra dicet̃: Cū ergo lunatio q̄libet cōſtet ex. 29. diebꝰ ⁊. 12. horis: q̄ꝛ non curat eccleſia de minutys: ⁊ ex duodeci horis p̄cedentis lunatōis: ⁊ ex. 12. ſequētis ꝯſtituit̃ vna dies natural' que ſemꝑ lunatōi p̄cedenti attribuit̃: ita ꝙ lunatio p̄cedentis menſis ſemper habeat. 30. dies. ⁊ ſequentis 29. niſi aliud ſit ꝓpter biſextū vel emboliſmū vel ſaltum lune. vnde v̄ſus. Luna paris mēſis nunq̄ꝫ triceſima fiet. Impar triceno nunq̄ꝫ niſi fine carebit. Tempore biſexti febri triceſima luna eſt. Nam iuly luna tunc eſt. 29. Par menſis dr̃: q̄ꝛ numerādo a ianuario per ordinē cadit ī numerū parem: vt februariꝰ ap̄lis iuniꝰ auguſtꝰ october december. quoꝝ lunatio ſemper ē. 29. dieꝝ: excepto februario cuiꝰ lunatio eſt. 30. qn̄ eſt biſextꝰ. Impar v̄o eſt quādo cadit i numerū īparē: vt ianuariꝰ martiꝰ maiꝰ iuliꝰ ſeptember ⁊ nouēber: q̄ꝝ lunatio ſemꝑ eſt. 30. dierū: excepto iulio q̄ ī vltimo anno cicli lunaris ꝓpter ſaltum lune habet tm̄. 29. Ex his aūt. 12. lunatōibꝰ conſtituunt̃ trecenti q̄nq̄ginta q̄ttuoꝛ dies i anno lunari: ⁊ ſic annus lunaris ī. xi. diebus excedit̃ a ſolari: ex quo exceſſu omnis varietas etat' lune cōſurgit: ita ꝙ vbicūq̄ꝫ fuerit luna p̄ma ī p̄mo anno fit i ſecūdo. xi. ꝓpter quam varietatē duoꝝ nūeroꝝ genera ſūt īuēta: reg'ares. vꝫ. ⁊ epacte d̄ q̄bꝰ breuiter videamꝰ.

¶ De regularibꝰ lunaribꝰ. Rubrica.

Nunc videamꝰ de reg'aribꝰ. Et q̄dem reg'aris lunaris eſt numerꝰ inuariabilis datꝰ menſi ad ineniendū lunam ī kalē. menſiū ſing'oꝝ. Habēt aūt ortū reg'ares ab ill' q̄nq̄ꝫ diebꝰ q̄ ſuperſūt i anno ſolari ſupra trecentos ſexagīta dies. vn̄ q̄nq̄ꝫ reg'ares dati ſūt ſeptembri a quo annꝰ lunaris ſumit initiū. Reg'ares vero alioꝝ menſiuꝫ ſic formant̃: Iunge reg'ares menſis cū diebꝰ eiꝰ. ⁊ ab illa ſūma ſubtrahe lunatōēꝫ eiꝰ: ⁊ reſiduū qd̄ remanſerit erit reg'aris illiꝰ menſis. verbi gr̄a. Septēber habet q̄nq̄ꝫ regulares. ⁊ dies eiꝰ ſūt. 30. q̄ coniūcti reg'aribꝰ ꝯſtituūt. 35. ⁊ lunatio ſeptēbris ē triceſima: q̄ ſubtracta remanēt. 5. q̄ ſūt reg'ares ſeq̄ntis menſis. ſcꝫ octobris: ⁊ ſic de alys vſq̄ꝫ ad ſeptēbreꝫ. Nam egypty ſuū annum icipiunt a ſeptembri ⁊ ideo nos annū lunarē īcipimꝰ a ſeptembri. De regularibus traditur iſte verſus. Dic. e. g. bis. i. k. bis ⁊ poſt manet ordo. quaſi dicat. Dic. e. bis que eſt q̄nta in alphabeto. i. p̄mis duobꝰ menſibꝰ anni lunaris dant̃ q̄nq̄ꝫ pro regularibus. Item dic bis. g. que eſt. 7. in alphabeto. i. tertiꝰ ⁊ q̄rtꝰ mēſis habent. 7. pro regularibꝰ. Item dic bis i. que eſt nona ī alphabeto. i. q̄ntus ⁊ ſeptimꝰ mēſis hn̄t. 9. ꝑ reg'aribꝰ Itē dic bis. k. que ē decima in alphabeto. i. ſextꝰ ⁊ octauus menſis habēt. 10. pro regularibꝰ. Et nota ꝙ hic tranſitus de q̄nto ad ſeptimū: ⁊ de ſexto ad octauū vt patet ī formādo ipſos regulares: q̄ꝛ ianuarius ⁊ martiꝰ. 9. ⁊ februarius ⁊ aprilis. 10. habent: ſed poſt manet ordo. i. maius. xi. iunius 12. iulius. 13. auguſtus. 14. habent

¶ De epacta. Rubrica.

Sequitur de epacta. Eſt autem epacta numerus variabilis: datꝰ anno ad īueniendum lunam in kalen. cuiuſlibet menſis. ⁊ dicitur epacta ab ephi quod eſt ſupra ⁊ aucta: quia eſt ſuperexcreſcentia anni lunaris a ſolari. Ideoq̄ꝫ annus primus cicli lunaris nullam habet epactam: quia nullus annus preceſſit a quo. xi. accepiſſet. Secundus vero habꝫ. xi. pro epacta: quia epacta oritur ab illis. xi. diebꝰ quibus annus lunaris exceditur a ſolari. Tertiꝰ vero annus habet. 22. quia ſemper adduntur. xi. ſi non tranſcendat. 30. ſi vero tranſcendat triginta abiectis. 30. reſiduum erit epacta illius anni. ⁊ ideo ī quarto anno: quia ſumma aſcendit ad. 33. abiectis triginta tribꝰ ſunt epacte illiꝰ anni Epacte vero grece dicunt̃ latine adiectiones annue lunares. que per numerum. xi. vſq̄ꝫ ad tricenarium in ſe reuoluuntur: quas egypty ideo adyciūt vt lunaris emerſio ratione ſolis coequetur. Luna enim iuxta curſum ſuuꝫ. 29. ſemis dies lucere dinoſcitur: ⁊ fiunt in annum lunareꝫ dies trecēti. 54. remanēt ad curſum anni ſolaris dies. xi. q̄s egypty adyciunt. Abſq̄ꝫ his non inuenies lunam quota ſit in quolibet anno. menſe ⁊ die. Epacte omniuꝫ annoꝝ cicli lunaris per hanc tabulam denotantur. ita ꝙ hoc verbum nulla reſpondet primo anno ⁊ ſinguli ſequentes numeri reſpondent ſingulis annis cicli vſq̄ꝫ ad. 19. vt nulla. xi. 22. 3. 14. 25. 6. 17. 9. 20. 12. 23. 5. 16. 27. 8. 19. 30. Sed hoc idem etiam oſtenditur per hos v̄ſus. Annis adde monos domini partire per vnde. Uiginti lune ciclis ⁊ inde patet Hoc vult dicere ꝙ ſi volumus ſcire quotus ſit annus epactalis ſiue cicli: debemus diuidere annos domini per. 19. quotiens poſſumus ⁊ addere vnum: quia quando chriſtꝰ natus fuit tantuꝫ proceſſerat ille ciclus. ⁊ quota fuerit ſūma que remanſerit totus erit ānus cicli epactalis. verbi gratia. Hoc anno computamus annos domini mille ducentos octuaginta ſex quorum mille ducenti ſeptuaginta tres ſunt recte per decē ⁊ noueꝫ diuiſi. ſuperſunt. 14. de p̄dicto numero. addito ergo vno fiunt. 14. vnde hoc anno eſt decimꝰ quartus annus cicli lunaris. in anno ſequenti erit. 15. ⁊ ſic vſq̄ꝫ ad decē nouē. poſtea reditur ad primum. ⁊ hoc verum eſt ſecundum illos qui incipiunt computare annos domini a natiuitate chriſti. vel in kalendis ianuary. non autem ſecundum eos qui illos īmmutant in kalēdis ſeptembris ⁊ faciunt ibi diuiſionem. nam tunc addēdi ſunt duo anni. Poteſt etiam ⁊ aliter inueniri epacta vt ſi ſummam que remanet de premiſſa diuiſione annoruꝫ domini per tres iuncturas pollicis numeremus. Si eniꝫ numerus finitur in prima iūctura debemus demere vnū de ipſo numero. ſi in ſecunda debemus addere nouem. ſi in tertia debemus addere decē ⁊ noueꝫ. ⁊ ſumma inde ꝓueniens eſt epacta: ⁊ hoc ſi triginta non tranſeat. Si vero tranſiret: abiectis triginta reſiduū ē epacta. Un̄ v̄ſus. Deme vnū. poſt adde nouē. poſt dena nouēq̄ꝫ. Inuenta igit̃ epacta debemus eam iūgere cū regularibus menſis cuiꝰ lunam volumus inuenire ⁊ quota fuerit ſumma inde ꝓueniens tota erit luna in kalendis illius menſis. dummodo triginta non tranſeat. ſi vero triginta tranſiret: abiectis triginta: reſiduum erit etas luna: ⁊ ſi ſi ſumma illa fuerit triginta in kalendis menſis. tunc luna erit triginta. ſi autem epacta nulla fuerit puta in primo anno cicli lunaris: tunc ad inueniendum lunam ſufficit regularis. Sed quoniam epactarum ratio quandoq̄ꝫ fallit propter emboliſmum ſiue ſaltum lune: ideo de ipſo breuiter videamus.

¶ De emboliſmo. Rubrica.

Circa emboliſmū ſiue lune ſaltū notandum eſt ꝙ emboliſmus grece interpretatur latine ſuꝑaugmētū ſeu ſuperexcreſcentia anni ſolaris ſuꝑ lunarē. Q̄ꝛ q̄ꝛ annus ſolaris excedit lunarē in. xi. diebus ex illo exceſſu ꝯſtituūtur ſeptē lunationes i. 19. ānis cicli lunaris multiplicatis illis. xi. diebus. Et dicūtur lunatōes emboliſmales q̄ꝛ q̄ꝫ quelibet eſt. 30. dieꝝ. ⁊ attribuūtur ſeptem ānis emboli-

ſmalibus ita q̄ i quolibet ciclo lunari ſunt.7.anni embo
liſmales:⁊.12.communes. Appellat̄ aūt ann⁹ emboliſma
lis q2 q̄rtadecima luna p̄cedētis paſce vſq3 ad quartādeci
mā ſequētis h3.13.lunatōes ſiue.13.mēſes lunares.i.tre
cētos octuagītaq̄ttuor dies:⁊ iſte ē an⁹ ſcō Moyſi diuini
tus reuelatus. Cōis v° h3 tm̄.12.lunatiōes.i. trecētos qn
quaginta q̄ttuor dies. q̄rū diſpoſitiones ɔtinet iſte v̄ſus.
Cur fles has lachrymas o dioſu3 quere tyrānum. In iſto
verſu ſunt ſeptē dictōes ſeptē emboliſmalibus ſeruien
tes:p̄ma p̄.ſcōa ſcōo:⁊ ſic p ordinē:ita q̄ quota ē p̄ma lr̄a
alicui⁹ iſtaꝝ dictionū in alphabeto totus annus cicli epa
ctalis erit ann⁹ emboliſmalis. Vbi gr̄a. Cur ē p̄ma dictio ⁊
ſeruit p̄mo anno emboliſmali:⁊.c.eſt p̄ma lr̄a illi⁹ dictio
nis que eſt tertia in alphabeto:ergo tertius annus cicli lu
naris eſt emboliſmalis:⁊ ita ð alijs:hoc obſeruato q̄ hec
dictio has d3 ſcribi cū.h. Et dicit̄ annus cōis:q2 ſepe duo
ita ɔiunctim īcedūt vt inuicē ſe in paſcali ſolēnitate ſeq̄n
tur:emboliſmalis enī ſemp ſolus eſt. Ordo aūt iſtoꝝ an
norum cōmuniū ⁊ emboliſmaliū p3 in linea ſubſequēti.
Cōmunis cōis emboliſmalis:cōis cōis ēboliſmalis:cōis
emboliſmal̄:cōis cōis ēboliſmalis:cōis cōis ēboliſmalis:
cōmunis emboliſmalis:cōmunis cōmunis ēboliſmalis.
Habito aūt anno emboliſmali poſſumus ſcire in quo mē
ſe lunatio emboliſmalis ɔtingat p hūc verſu3. Mobilis
⁊ x̄pni modo liber habeto coetū. In iſto verſu ſūt ſepte3
dictiones.7.menſibus ſeruientes in q̄bus ɔtingūt luna
tiones emboliſmales in p̄fatis.7.annis. p̄ma p̄.ſcōa ſcōo:
⁊ ſic p ordinē:ita q̄ quota erit p̄ma lr̄a alicuius iſtarū di
ctionū in alphabeto toto menſe illius anni cui ſeruit illa
dictio ɔtingit lunatio emboliſmalis. Item quota erit pri
ma lr̄a ſcōe ſyllabe in alphabeto:tota die mēſis incipit lu
natio emboliſmalis. Vbi gratia. Mobilis eſt p̄ma dictio:
⁊ ſeruit p̄me lunatōi que ɔtingit in tertio anno cicli luna
ris:⁊ m eſt p̄ma littera huius dictōis ⁊ eſt.12. i alphabeto
ergo in.12.menſe ɔtingit lunatio emboliſmalis. Itē b eſt
p̄ma lr̄a ſcōe ſyllabe ⁊ ē ſcōa i alphabeto. g̊ i ſcōa die illi⁹
menſis īcipit:illa lunatio ⁊ ſic de alijs. Si āt velis pleni⁹
huius rei veritatē inquirere:recurre ad epactā ⁊ regula
res illi⁹ anni de q̄ vis ſcire ⁊ ita inuenies eſſe. ¶ Nunc vi
deamus vbi fallit epacta iūcta regularibus pp̄ter embo.
ſeu ſaltū lune. Circa qð nota q̄ l3 i ciclo lunari ſint.7.āni
emboliſmales:vt ſupri⁹ dc̄m eſt:nō tn̄ fallit epacta niſi
in tribus.ſ.in.8.11.⁊.19.vt̄ verſus. Octauo vndecimo po
ſtremo fallit epacta. ¶ In q̄ aūt loco vel mēſe vel quot
locis fallit epacta iūcta regularibus his v̄ſibus denotat̄.
Julius vndenis ter maius octo vicenis. Biſextus niſi ſit
mars peccat in vndetricenis. In totidē maius:auguſtus
v° duob⁹. H ē dicere q̄ in.8.āno cicli lunaris fallit epacta
cū regularibus i maio ⁊ iulio:q2 in kalen. maij cū luna de
beret eſſe.28.ſm̄ epactā nō reperit̄ niſi.27.pp emboliſ
mū. Itē fallit in kalen. iulij eodē anno:q2 tūc luna debe
ret eſſe.30.ſm̄ epactā tn̄ nō repitur niſi.29. pp̄ter embo
liſmum vbi credendū eſt emboliſmo ⁊ nō epacte. Item
in.11.anno fallit epacta q2 in kalen. martij ſm̄ epactā de
beret eſſe luna.29.ſed. pp̄ter emboliſmū repit̄ tantū.28.
Verūtamen ſi in illo anno fuerit biſextus tunc corrigit̄
ille error qm̄ pp biſextū addit̄ vna dies. Item in.19.āno
fallit epacta in duobus locis:nā ſm̄ epactā luna deberet
eſſe.29.in kalē. maij. ſed pp̄ter emboliſ. nō repit̄ niſi.28.
⁊ in eodē fallit in kal. auguſti quia ſm̄ epactam luna de
beret ibi eſſe.2.ſed pp̄ter ſaltum lune ibi tertia inuenit̄
quia lunatio iulij que deberet eſſe.30.in illo anno eſt tm̄
29.⁊ hoc ɔtingit pp̄ter errorē noſtri cōputi:⁊ tūc annus
in.2.diebus excedit̄ a ſolari. De ſaltu lune tradit̄ iſte ver
ſus. Luna facit ſaltu3 q̄ntilis luce ſuprema. Retrocedit
enī luna vna die ſicut dixim⁹ pp̄ter errorem noſtri cōpu
ti vt in ſequenti anno in kalē. ſeptēbris luna redeat ſicut
debet:niſi enim ſaltus lune colligeretur ɔtingeret error
vt in.14.ciclis diceret̄ luna prima quādo eēt pleniluniū.
Colligitur aūt ſic iſte dies. quelibet eni3 lunatio ad h vt
lunatiōes ſint equales haberet.29.dies ⁊ dimidiū.min⁹
4.momentis ⁊ vna vncia ⁊ vno athamo. ſūt aūt in ciclo
ducēti trigintaq̄nq3 lunationes. erūt ergo quater tot mo
menta:que ſunt in vniuerſo noningenta quadraginta q̄
diuiſa p.40.ɔſtituūt.23.horas ⁊ dimidiā. poſtea ex.235.
vncijs cōſtituunt̄.19.momenta ⁊ remanēt.7.vncie. ⁊ ex
235.athamis ɔſtituuntur.5.vncie que vncie cum ſeptem
prioribus faciunt vnū momētū. qð iūctū ad.19.momēta
p̄habita facit dimidiā horā. que iūcta cū alijs.23. ⁊ dimi
dia facit vnā diē que ſubtrahitur vltimo anno a lunatio
ne iulij. ⁊ dicitur ſaltus lune. poteſt etiā facili⁹ hoc modo
colligi. Ann⁹ lunaris cōſtat ex.354.diebus min⁹ vna ho
ra ⁊ quarta parte vnius hore ⁊ ſeptuageſima ſexta parte
quarte vnius hore ergo. in.19.annis habentur.19. hore. et
19.quarte horarū.⁊.19.octuaginta ſex partes quarte vni⁹
hore que faciunt in.19.annis quartā ptem vnius hore. et
ita erunt.20.quarte horarum que faciunt.5.horas q̄ iun
cte.29.horis prehabitis faciunt vnum diē. Eſt igit̄ ſalt⁹
lune quidā dies collectus in.19.annis ex eo ſuperfluo qð
datur lunationibus. ⁊ dicitur ſaltus lune nō q̄ luna ma
gis ſaliat illa die q̄3 alia:ſed quia nos lunam cōputantes
dic̄ illā ſup quā in alijs annis lunatio iulij dicitur:trigīta
ſalimus ſiue p̄termittimus nō coputantes lunā in vltio
anno cicli decēnonenalis niſi.29. ideo autem ſubtrahit̄
dies illa a lunatione iulij in vltimo anno cicli decēnone
nalis:quia iulius eſt vltimus in anno epactali inter men
ſes habentes.30.dies in lunatione. vnde vltimo anno lu
natio iulij non computatur triceſima ſed viceſimanona
⁊ ideo aureus numerus illi⁹ anni.ſ. decemnonenalis q̄3
tis creſcat ſequitur ſine interuallo minorem ⁊ per conſe
quens in alijs menſibus ſequentibus vſq3 ad ianuarium
ſicut infra dicetur. ſaltus ergo lune facit duas lunatiōes
pariter eſſe viginti nouem dierum. ad prefatos ergo erro
res facilius corrigēdos inuētus eſt aureus nūerus ð quo
breuiter eſt dicendum.

¶ De auro numero. Rubrica.

Aureus numerus eſt ille qui ponitur in
kalendario qui in quolibet menſe indi
cat lunam primam ad priuatos errores
facilius corrigendos inuentus. Et dicit̄
aureus numerus per ſimilitudinem q2
ſicut aurum ſuperat omnia metalla:ita
iſte numerus omnes alias rationes lu
nares excellit. quē iulius ceſar cum tanta diligentia dici
tur inueniſſe:qui incipiens a quocunq3 āno cicli lunaris
vbicunq3 inuenit lunam primam in primo anno cicli po
ſuit.1.in kalendario i latere extriſeco iuxta litteras feria
les.ſ.in quolibet menſe. ⁊ in ſecundo āno vbicunq3 inue
nit primam poſuit.2.in quolibet menſe. ⁊ in tertio.3. ⁊ ſic
de alijs:⁊ ideo in kalen. ianuarij ternarius eſt numerus:
quia ibi luna inuenitur tertio anno prima. nec ibi debet
poni alius numerus q̄3 ternarius:quia in nullo anno kalē
dis ianuarij luna eſt prima niſi in tertio anno cicli decē
nouenalis. In quibuſdā tamē kalēdarijs numeri ipſi de
ſignant̄ per litteras alphabeti. nam pro vno īterponitur.
ibi.a.pro duobus.b.pro tribus.c. ⁊ ſic de alijs numeris et
litteris. ⁊ ſeriatim vſq3 ad litteram.t.que eſt.19.in ordine
alphabeti. Formatur autem aureus numerus ab illo terna
rio qui ponitur in kalen. ianuarij. nam illis trib⁹ addunt̄.
8.⁊ cōſtituunt̄.11.qui numerus debet poni in tertia litte

ra ianuarij. Item illis .xi. addunt octo q̄ cōſtituūt .19. qui numer⁹ debet poni cū īteruallo ī .5. littera ianuarij. Item illis .19. addunt octo: ⁊ ſic ſūt .27. Sed q꞉ aureus numer⁹ non trāſit .19. ideo abiectis .19. reſiduū .ſ. octo debꝫ poni im̄ediate poſt .19. ⁊ ſic per totū kalendariū. Patet ergo ꝙ quādo maior numer⁹ ſeq̄t minorem: tūc debet īter vtrūqꝫ numerum dimitti vna littera. ⁊ quādo minor ſequitur maiorē tūc nulla debet littera intermitti: vnde verſus. De trib⁹ octo caueś ſuperet de dena nouemqꝫ. Maior ſit ternus. minor aureus eſto ſecundus. Uerūtamē formatio illa fallit in omni menſe: cuius lunatio eſt .29. dierum .ſ. in februario: aprili: iunio: auguſto: octobri: ⁊ decembri. in quibus poſt minorem numerum maior immediate locatus ſeq̄tur circa p̄ncipium menſis quod patet hoc verſu. Mēſe bretiis lune februs eſt ars dat eito ganger. In iſto verſu ſunt ſex dictiones ſex menſibus deſeruientes quoꝝ lunatio eſt .29. incipiendo in medio verſu vbi dicit februs. ita ꝙ quecunqꝫ fuerit initialis littera alicuius iſtarum dictionum ſuper eadem littera in kalēdario maior numerus ſeq̄tur minorem ſine ſpacio: ideſt nulla littera dimiſſa in illo menſe cui ſeruit illa dictio. verbi gratia. Februs eſt p̄ma dictio: ⁊ ſeruit p̄mo menſi cuius lunatio ē .29. ſ. febru. ⁊ .f. eſt p̄ma littera: ergo ſuper primū .f. menſis februarij maior numerus ſequitur minorem immediate. ſimiliter ſuper primum .e. aprilis: ⁊ ſic de alijs: ſed ſuper primū .g. decembris maior .ſ. 13. ſequitur immediate minorem .ſ. 2. ⁊ ſuper eadem littera: quia ibi eſt duplex aureus numer⁹ quod deſignat geminatio huius littere .g. in hac dictione ganger. Item fallit in iulio ⁊ reliq̄s menſibus vſqꝫ ad ianuariū in quibus circa finē numer⁹ .19. ſequitur im̄ediate ad .xi. numeꝝ. vnde verſus. Iulius ⁊ reliqui qui reſtāt dena nouēqꝫ Iungūt vndeno. ſic eſt rat⁹ aureus ordo. Itē ſciendū eſt ꝙ quādo .19. īmediate ſeq̄t̄ .xi. tūc octauus q̄ ſeq̄tur debet tertio loco poni. vnde verſus. *Qñ cōtinuas* vndenis dena nouēqꝫ Maiori trinus tūc octonari⁹ eſto.

¶ De termino paſchali. Rubrica.

De termino paſchali triplex datur ratio. p̄ma p claues moſayeas. ſcd̄a per etatē lune. tertia per tabulas manuales. de q̄rum qualibet videndū eſt. Sed primo de clauibus: ⁊ ideo videndū eſt quid ſit clauis: ⁊ vnde dicatur. ⁊ vnde habeat ortum ⁊ ad quid inuenta fuerit. Clauis eſt numerus variabilis datus anno ad inueniendum principia q̄nqꝫ mobiliū feſtiuitatū. ſcꝫ ſeptuageſime: quadrageſime: paſchatis: rogationum ⁊ penthecoſtes: ⁊ ideo ſunt q̄nqꝫ claues. ⁊ quodlibet predictorū feſtorum habet .35. dies in quibus ſemper celebrantur. A ſede autem cuiuſlibet clauis numerantur dies .xi. vſqꝫ ad initium ipſorum .35. dierum ꝓut hec infra patebunt. Et dicitur clauis p ſimilitudinem: q꞉ ſicut per claues oſtia reſerantur: ita per talē numerum principia dictarum feſtiuitatum nobis denotantur. Habent enim ortū iſte claues terminorum a .19. annis cicli lunaris ⁊ .7. dieb⁹ ſeptimane. vnde prima clauis eſt .26. Claues autem aliorum annorum ſic formantur. addamus enim ſemper claui precedentis āni .19. ⁊ ſūma inde proueniens erit clauis ſequentis anni ſi non ſupat quadraginta: ſi vero ſumma ſuperat quadraginta abiectis .30. reſiduū erit clauis ſeq̄ntis āni. vbi grā. Clauis p̄mi āni ē .26. cui ſi iūgant̄ .19. erunt q̄dragīta q̄nqꝫ. vnde abiectis .30. remanēt .15. qui numerus eſt clauis ſequētis anni ⁊ ita formant̄ vſqꝫ ad .19. annos p ordinē q꞉ nō ꝓceditur vltra .19. numeꝝ ſed reuertit̄ ad p̄orem. vñ ciclus clauiū aurei numeri ⁊ epactaꝝ nō differūt quantitate: differunt tñ p̄ncipio q꞉ ciclus epactaꝝ incipit a ſeptēbri. ciclus aūt aurei numeri ⁊ clauium a ianuario. vnde ſi velimus ſcire q̄otus ſit ann⁹ cicli aurei numeri ⁊ clauiū poſſum⁹ ſcire p diuiſionē annoꝝ dñi factā ſuperius ī ti. d̄ epacta. Inuēto quotus ſit annus clauiū poſſum⁹ ſcire q̄ ſit clauis illi⁹ anni p aliā hanc rōnē. numerus enim ille q̄ remanet de diuiſione annoꝝ dñi numerari debet p ſūmitates q̄nqꝫ digitoꝝ inchoando a pollice. ⁊ ſi numerus terminatur ī pollice debem⁹ addere .25. ⁊ ſūma inde ꝓueniēs erit clauis illius anni. ſi v̄o numerus finit̄ in indice debem⁹ addere .13. ſi in medio .31. ſi in annulari .19. ſi in auriculari .7. ⁊ ſi ſūma inde ꝓueniēs excelſerit q̄draginta: abiectis .30. quod remāſerit erit clauis. que additio his v̄ſib⁹ ꝯtūnet̄. Uigintiq̄nqꝫ tredecim plus eſſe tricenos. Uñ vicena epa digitis ꝓ clauibus apta. Sedes q̄dem clauiū nūq̄ȝ inueniuntur in kalendario niſi ſup hanc litterā .g. prima ergo ianuarij .g. eſt clauis ſeptuageſime. vltima .g. eiuſdē menſis eſt clauis q̄drageſime. ⁊ ſcd̄a .g. martij eſt clauis paſcatis. tertia .g. aprilis eſt clauis rogationū. vltīa .g. aprilis eſt clauis penthecoſtes. vñ v̄ſus. Ultima .g. prima iam martiſqꝫ ſcd̄a. Aplis terna tibi ſignat ⁊ vltima clauē. Habita ergo clauē anni incipe cōputare a ſede clauis ⁊ cōple illā in diebus kalendarij p ordinē ꝓcedēdo: ⁊ vbi terminabitur ibi erit termin⁹ ſolēnitatis: ita ꝙ in ꝓximo die dñico ibi ſequēti erit initiū ſolēnitatis cuius ē clauis: ſed rogationes incipiūt in ſequenti die lune. ⁊ ſi fuerit biſexti⁹ cuilibet claui ē vna dies addēda. Poſſumus etiā ſcire paſcales terminos p etatē lune cui⁹ rōnem ſeq̄mur iuxta conſuetudinē iudeoꝝ. de quo talis dat̄ regula. Accipe lunā quecūqꝫ eſt in feſto epiphanie ⁊ p̄fice illā ꝓcedendo per dies kalendarij ordinate vſqꝫ ad q̄draginta dies: ⁊ ſi fuerit biſextus *vſqꝫ ad quadraginta vnum*: in ꝓxima die do*minica* ſequenti erit initiū ſeptuageſime. vnde v̄ſus. A feſto ſtelle numerando p̄fice lunam. Quadragīta dies poſt ſeptuageſima fiet. Biſextus qñ fuerit ſupaddit̄ vnus. Si cadit in lucem domini tunc ſume ſequentem. Si cadit in feriam ſeptenam ſitqꝫ biſextus: Linque diem dominī primū ſumaſqꝫ ſcd̄m. Habita ergo ſeptuageſima terminos aliaꝝ mobiliū feſtiuitatū facile ſcire potes. Nāꝫ a ſeptuageſima vſqꝫ ad quadrageſimam ſūt tres integre ſeptimane. a quadrageſima vſqꝫ ad paſca ſunt ſex integre ſeptimane. a paſca vero vſqꝫ ad diem lune rogationum ſunt quinqꝫ ſeptimane ⁊ vnus dies. a paſcate vero vſqꝫ ad penthecoſtē ꝯpu̇tant̄ q̄nq̄ges decem dies. Terminum quoqꝫ paſcalē his v̄ſibus ſcire potes. Poſt nonas martis vbi ſit luna noua reqūre. Tertia lux dñi proxima paſca tꝫ.

¶ Rurſus vbicunqꝫ poſt duodecim kalēdas aprilis luna decimaquarta reperitur in dominica ꝓxima paſca celebratur. Item qualiſcunqꝫ luna fuit in kalendis ianuarij talem fac eā ī feſto ſancti benedicti ſiue duodecimo kalendas aprilis: ⁊ illā cōputes vſqꝫ ad viceſimam quartam: ⁊ ibi erit paſca hebreoꝝ. ¶ Rurſus ab octauo idus martij vſqꝫ ad nonas aprilis ſunt dies vigintinouē. quocunqꝫ ergo illorum luna fuerit p̄ma: computetur vſqꝫ ad quatuordecim ⁊ ibi erit paſca hebreorum. Eſt etiā ⁊ alia ratio inueniendi paſca per etatem lune: qm̄ quando luna currit per vnum: erit paſca dominica prima poſt nonas aprilis: quando currit per duo: erit dominica prima poſt .8. kalen. aprilis. quando currit per tres erit dominica prima poſt idus aprilis: qñ per quattuor: erit dominica prima poſt nonas aplis: quādo per quinqꝫ erit dominica prima poſt vndecim kalendas aprilis: quādo per ſex erit dominica p̄ma poſt quarto idus aprilis: quando per ſeptem erit dominica prima poſt tres kalendas aprilis: quando per octo erit dominica prima poſt quartūdecimū kalen. maij: qñ per nouē erit dominica p̄ma poſt ſeptimū idus

aprilis.quando p decē erit dominica prima poſt.6.kalē.
aprilis:quando p vndecim erit dominica prima poſt.17.
kalendas may:quando p duodecim erit dñica pma poſt
pridie nonas aprilis:quando p tredecim erit dñica pma
poſt.9.kalendas aprilis:quādo p quattuordecim erit do
minica prima poſt.2.idus aprilis:quādo p qndecim erit
dominica prima poſt kalendas aprilis:qñ p ſedecim erit
dominica prima poſt duodecim kalendas aprilis:quādo
p decēſeptem erit dñica pma poſt.5.idus aprilis: quādo
p.18.erit dñica pma poſt quartū idus aprilis:qñ p.19. erit
dominica poſt.15. kalen.may. ¶ Tabulas in ſup manua
les nōnulli ad inueniendos paſcales terminos ↄfecere:
ſicut Dionyſius Jſidorus ⁊ qdā alij quas ad pñs dixi
mus dimittēdas ne difficultas ſit nimiū oneroſa. Ad pre
ſens igit̄ ſufficiant carmina nr̄a infra ſcripta. Eſſe graue3
nob bello karmē kaueam⁹. Bellū ſepe gerēs ēt puto dey
cit hoſtē. Mox anime lucrū iuenies cū religioſis. Jn his
verſibus ſunt.19.dictiones.19.annis cicli lunaris ſeruien
tes.pma primo:ſcda ſcdo:⁊ ſic p ordinē:ſumpto initio a p
anno cicli: ⁊ qta fuerit pma lr̄a dictōis i ordine alphabe
ti que nō deſinat in.m.tota die aprilis cōputādo a mēſis
pncipio vſus finē erit termin⁹ paſce hebreoꝝ.i. luna.14.
⁊ i pxima dñica ſubſequēti erit paſca noſtrū:ſicut i ſexta
pte ſub tractatu de paſca plene dcm̄ eſt. Jbi ēt p3 qre ſup
.v.kalen.aprilis ſcribit̄ in kalendario reſurrectio dñi. Si
vo dictio deſinit i.m.quota erit eius prima lr̄a i alphabe
to tota die marty cōputādo a mēſis fine vſus principiu3
erit terminus paſcalis iudeoꝝ:⁊ in primo die dñico qui
poſtea occurrerit deſcēdēdo vſus finē erit paſca noſtꝝ. H
cautius obſeruādo q3 karmē ⁊ kaueamus in pfatis vſib⁹
debēt ſcribi p.k.⁊ hoſtē d3 ſcribi p.h. q in hoc loco p lr̄a
reputat̄. Pōt ⁊ alr̄ paſca facile iueniri. pone.n.i kalenda
rio tuo i margine aureū nū̄eꝝ ſequentē. v3.iuxta.12.kal.
aplis pōe.16.iux̄.xi.kal.pone.v. iux̄.9.kal.13.iuxta.8.kal.
2.iuxta.6.kalen.10.iuxta.4.kalē.18.iuxta.3.kalen.7. Jtē
iuxta kalen.aprilis.15.iuxta.4.nonas aprilis.4.iux̄.2. no
nas.12.iuxta nonas.1.iuxta.6.idus.19.iuxta.5.idus.17.iux̄
4.idus.6.iuxta.2.id⁹.14.iuxta idus.3.iuxta.17.kal.may.
xi.iuxta.15.kalen.19.iuxta.14.kalē.8. Uolens g̃ terminū
paſce inuenire adde vnū ānis dñi tūc currētibus. poſtea
diuide ipſos quotiēs poteris p.19.⁊ ſi diuiſio pficiat̄ i.19.
ita q nil ſupſit.recurre ad kalendariū tuum.⁊ in die illo
iuxta quā iuenies ſcriptū.19.erit paſca hebreoꝝ qd ſemp
celebrant in.14.luna.⁊ i ſequēti dñica erit paſca noſtrū.
Si vo aliqd ſupſit ſup vltia.19.puta qnq3 vel.10.vel.15.
dies:tūc paſca hebreoꝝ erit in die illa iuxta quā ſcriptu3
inuenies.5.vel.10.vel.15.⁊ ſic de alijs pmiſſis numeris et
diebus:⁊ in ſequēti dominica erit paſca noſtrū qd nō pōt
eſſe an̄.xi.kalen.aprilis.nec poſt.7.kalē.may. vbi gratia.
Hoc anno cōputant̄ anni dñi mille ducenti octuaginta
ſex:quorum mille ducenti ſeptuagintatres ſunt recte di
uiſi per.19.ſupſunt ergo.13.de premiſſo numero qbus ad
ditur vnus ⁊ fiūt.14. vbi ergo inueneris in tuo kalēdario
hunc numerū ibi erit hoc anno paſca iudeoꝝ.in ſequēti
vo āno erit vbi inuenies ſcriptū.15.⁊ ſic vſq3 ad.19.poſtea
vero reditur ad pmū.⁊ ſic ppetuo fiet. Per eundē quoq3
modum poteris terminū ſeptuageſime inuenire. Pone
eni in kalendario tuo in margine iuxta.16.kal. february
hunc numerū.8. Jtem in eadem linea pone.16.iuxta.15.
kalendas february pone.5.iuxta.13.kalen.13.iuxta.12.ka
len.2.iuxta.10.kalē.10.iuxta.8.kalen.8.iux̄. 7.kal.7.iux̄
5.kalen.15.iuxta.4.kalē.4.iuxta.2.kalen.12. Jte3 iuxta
kalen. february.19. Jte3 iuxta.3.nonas february.6.iuxta
6.idus.14.iuxta.5.idus.3.iuxta.3.idus.xi.iux̄.19. Diuiſis g̃
annis domini per.19.vt premiſſu3 eſt.vide qui numerus

ſupereſt.ſuper.19.⁊ vbi illū in ipſo kalendario inueneris:
ibi erit terminus ſeptuageſime q ſemp eſt in luna vnde
cima:⁊ in ſequenti dominica ſeptuageſimā celebramus
que non pōt eſſe ante.15.kalendas february. nec poſt.9.
kalēdas marty.ſic nec quadrageſima poteſt eſſe ante.6.
idus february.nec poſt.2.idus marty. Eode3 etiā modo
terminus penthecoſtes inueniri pōt.pone eni in tuo kalē
dario i margine iuxta.7.idus may.16.iuxta.6.idus.5. iux̄
4.idus.13.iuxta.3.idus.2.iuxta idus.10. Jte3 iuxta.17.ka
lend.iuny.18.iuxta.15.kalen.7. iuxta.13. kalend. 15. iuxta
12.kalē.4.iuxta.10.kalen.12.iuxta.9.kalen.1. iuxta.7.ka
19.iuxta quintum kalendas.12.iuxta quartū kalendas.6.
iuxta.2.kalen.14. Jtem iuxta kalen.iuny.3.iuxta.3.no
nas.xi.iuxta nonas.19.iuxta.8.idus.8. Diuiſis g̃ annis do
mini per.19.numerum illum qui ſuperit.ſuper decem et
nouē quere in pmiſſis locis kalendary.⁊ vbi illum inue
neris ibi erit penthecoſte hebreoru3 qd ſemp eſt in luna
quarta.⁊ in ſequenti die dominica erit pēthecoſte noſtrū
quod non poteſt eſſe ante .6. idus may.nec poſt idus iu
ny ſicut nec rogationes eſſe poſſunt ante ſexto kalendas
may.nec poſt.3.kalendas iuny. Poteſt etia3 paſca aliter
inueniri per hanc tabulā qnq3 qndecim tredeci3 duo vi
gintiduo decem triginta decem ⁊ octo ſeptem vigintiſe
ptem quindecim quattuor.24.12.vnum.21.nouē viginti
nouem decē ⁊ ſeptem. Jſti numeri repreſentant quoſdā
dies aprilis ⁊ marty in qbus contingit paſca hebreorum
computando dies illos a principio ipſorum menſium ita
q ipſi numeri a viginti infra reſpondeant aprili a viginti
ſupra martio.hoc vult dicere hec tabula q in primo āno
cicli lunaris eſt paſca hebreorum in.5.die intrantis apri
lis.in ſecundo anno eiuſdem cicli eſt quintadecima die i
trantis marty.⁊ ſic de alijs donec numeri ipſi⁹ tabule cō
pleantur.poſtea reditur ad primum annū cicli. Qualiter
autem inueniantur anni cicli dictum eſt ſupra vbi agit̄ d
epacta. Quare feſta ſaluatoris excepto feſto natalis ſiue
natiuitatis ſint mobilia dictum eſt i ſexta parte ſub feſto
natalis. Ultimo ſm iſidorum ſciendum eſt q inter lati
nos ⁊ grecos eſt varietas ſuper termio feſtiuitatis paſca
lis.quod pueniт:quia latini a tertio nonas marty vſq3
in tertiū nonas aprilis primi menſis luna3 requirunt:⁊ ſi
quindecima luna dies dominica peruenerit:in aliam do
minicam paſca ptrahunt vt premiſſum eſt. Greci vero
obſeruant primam lunam ab.8.idus marty vſq3 in die3
nonam aprilis.

¶ De ciclis. Rubrica.

Quia in plerijſq3 huius partis locis de ci
clo mentio facta eſt:ideo d ciclo aliquā
dicamus. ¶ Notandum eſt ergo q ci
clus eſt ſpatium aliquorum annorum i
ſe rediens ſm aliquos numeros:⁊ dicit̄
quaſi circulus per duplicem ſincopa3.
Eſt enim ciclus vocatus eo q in orbem
digeſtus ſit ⁊ quaſi in circulum diſpoſitum ordinem cō
plectatur annorum ſine varietate ⁊ ſine arte. Sunt autē
6.cicli. Primus ſolaris incipiens in.6.kalen.marty. in fe
ſto Matthie.conſtans ex.28.annis.continens concurrē
tes ⁊ regulares ſolares ⁊ dominicales ⁊ annos biſextiles
⁊ cōmunes. Secundus eſt ciclus decemnouenalis con
ſtans ex.19.annis.⁊ incipit a ianuario continens in ſe au
reum numerum ⁊ claues terminorū. Tertius eſt ciclus
lunaris incipiens ſimiliter a ianuario:habens.19.annos.
incipit autem quarto anno cicli decemnouenalis hunc
inuenerunt romani vt ſcirent qua hora luna a ſole accen
deretur:ſed quia proceſſu temporis hec inuētio falſifica
ta eſt:nihil operamur ſm hūc ciclū. Quartus eſt epacta

lis incipiens.5.kalen.ſeptēbris habens ſimiliter ānos.19. continens in ſe regulares lunares ⁊ epactas ⁊ annos cōmunes ⁊ emboliſmales. Quintus eſt ciclus magnus conſtans ex qngētis.32.annis.vel ſm alios qngentis trigīta annis.ſꝫ quē formatur tabula Dionyſij. Sextus ē ciclus indictionalis conſtans ex.15.annis ⁊ cōtinens indictōes. Romani enī qꝛ difficile erat de remotis mūdi partibus venire ſingulis annis romam ad ſoluenda tributa ꝑ eos prouincijs indicta: ſtatuerunt ꝙ ſaltē ſingulis qnquēnijs ſoluerent: ita ꝙ ṗmo qnquēnio apportarent pro tributo ferrū ꝓ fabricādis armis. In ſcđo qnquennio argentum ꝓ ſtipendijs militibus erogandis. In tertio aurū ꝓ ſimulacris fabricandis: ⁊ ſic ſemꝑ poſt aurū qđ in anno qndecimo ferebatur incipiebat quinquēniū quo ferrū iteruꝫ ſoluebatur: ⁊ ſic erat quaſi quidam circulus tꝑis. qꝛ ergo romani ſic fieri indixerunt: ideo illi āni indictio nūcupati ſunt. de quo dictum eſt ſupra. Premiſſum autē ſpatiuꝫ qnqꝫ annorum vocatum eſt luſtrū: qꝛ venientib⁹ nūcijs ꝓuinciarū cum tributo: cū cereis ⁊ alijs ꝑcioſis ſumptibus vrbem luſtrabant.

¶ Concluſio huius operis. Rubrica.

NEmo in hoc opere diuina officia ſufficiēter exiſtimet expoſita: ne forte opus extollendo humanū: diuinum improuide extenuet ſacrm̄. In diuinis nāqꝫ officijs miſſe tot ⁊ tanta ſunt inuoluta myſteria vt nemo niſi ꝑ vnctionē edoctus ea ſufficiat explicare. qs enī nouit ordines celi: ⁊ ponit rōnes eius in terra? Scrutator qppē maieſtatis opprimet a gloria. Ego vō nō ꝑualens lippiētib⁹ oculis ſolē in rota cōſpicere: tanti myſterij maieſtatē quaſi ꝑ ſpeculū i enigmate mihi viſus ſum intueri: nec penetrās ad interiora cenaculi ſed ꝑ foribus aſſidens in veſtibulo egi diligenter vt potui: non ſufficienter vt volui. 69.diſ. ſi officia. in ṗn. cū in humanis inuentionib⁹ nīl ſit ex omni parte ꝑfectū. 7.q.i. nihil. Nempe ꝓpter innumeras atqꝫ ineuitabiles negotioꝝ aplīce ſedis iniunctas neceſſitudines quotidie in ore ſluctuū emergentes: que ſtudentis ⁊ ad ſuperiora tendētis obtūdunt animum: quaſi ꝑplexus atqꝫ varijs ⁊ ineuitabilibus irretitus nexibus vacare ad plenum nequiui vt vellem. qnimmo vix valui meditata dictare nedū ꝯcipere meditanda. nā cuiuſqꝫ animus ad plura diuiſus fit ꝑfecto ad ſingula minor. Quo circa nō ſolum benignū ſedulo imploro lectorem: verum etiaꝫ liberum deſidero correctorē. Enīuero negare nequeo qn plura inſerta ſint in hoc opuſculo que poſſunt iuſto iudicio nulla temeritate culpari. 9.di. negare. Uerum ſi quid forte laude dignū reperiet̄ i eo diuie grē penit⁹ aſcribat̄. nā oē datū optimū: ⁊ oē donū ꝑfectū de ſurſū ē deſcēdēs a pa. lu. i.q.2. qꝫ pio. Si qd vō idignū: iſufficiētie deputet̄ humane. nā corpus qđ corrūpit̄ aggrauat aīam ⁊ deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantē: aut ſiqdem ꝓpe: aut eoꝝ fortaſſis quoꝝ dicta plerūqꝫ potius recitando qꝫ approbando hic introducta noſcunt̄. hoc eniꝫ tam ex diuerſis alioꝝ libellis ⁊ cōmentarijs more mellificantis apis: qꝫ ex his que mihi diuina gratia propinauit fructuoſe collegi. ⁊ hanc doctrinā interno fluentē nectare velut fauū mellis in diuinis officijs ſpeculari volētib⁹ diuino ſuffultus ꝑſidio ꝓpinaui: hāc ſoluꝫ apud hoīes ex ingenti ꝑpeſſo labore mercedē expectās: vt apud miſericordiſſimum iudicem pro peccatis meis deuotas orationes effundant.

Joan. Aloiſius tuſcan⁹ auditor camere aplīce reuerēdiſſimo. D. dn̄o Petro cardīali Tiraſonēſi.

Inter omnes libros quos hominem q ſacris initiatus ſit hr̄e oporteat: hic mihi Reuerendiſſime pater videt̄ eē ꝑcipuus. Immo ceteri vtiles iſte neceſſarius. Quippe ex alijs qd agere debeam⁹ edocemur: ex hoc vō. ⁊ qd illud ſit ⁊ qua rōne agere debeamus. Cum ḡ fundamētū ſacri cultus ſit mens ⁊ intentio nr̄a: ꝑfecto q ignorat qd agat: fruſtra cultui ſacro ſe ingerit. caret enim fundamento. ſ. mente ⁊ intētione: quarū ꝑtes nequaqꝫ verſant̄ circa illa que neſcias. Quot hominū ſingulis diebus dn̄icaꝫ illam electā orōnem. Pater noſter ⁊c. ore annūciant q nō aīaduertunt: quia ꝓpe ⁊ ſine vocis indicio ſe ꝯdēnant? Quot hominū veſtes ⁊ indumenta ſacerdotuꝫ induūt: q cur ea tam multiplicia: tam varia inuenta ſūt: penitus ignorāt? Quot ſacerdotum annis inumeris miſſam celebrauere. Quot ep̄oꝝ annis īnumeris cōſecrauere. Quot archiepiſcopoꝝ etate diuturna pallio vſi fuere. Quot deniqꝫ antiſtitū omnia que paſtoralis officij ſunt: per longiſſima tēpora miniſtrauere: a quibus ſi roges qua rōne id fecerit illico muſabūt: nec habebūt qd reſpōdeāt? Uerum enī vero vt iuriſconſult⁹ illi dicere ſolebat: turpe eſt viro id in quo quottidie verſat̄ ignorare. Quare multū ⁊ multum in ceteris tum in hoc vno maxime Guilhelmus durantipublice ſaluti ⁊ cōmuni vtilitati ꝓſpexit ⁊ ꝯſuluit: qui vniuerſi ſacri myſterij figuras typos ⁊ rōnes accuratiſſime in hunc librū cōgeſſit. ex quo niſi pigeat laboꝝ: facile diſcere poſſum⁹ quid ⁊ qua rōne operemur. Adde iocūditatē: cum in oībus incognitis: tū i his maxime que indies pre manibus ſunt: dum ad eoꝝ cognitionem vel ſtudio vel caſu ꝑueniſſe cōcipim⁹. tūc enī rem ipſam i digitis tenere arbitramur. ⁊ qđ al's difficile vt in memoria teneret̄ iudicaueramus: nunc facilimū reputamus. ⁊ ad meliora ac maiora: ſublata difficultatis formidine: allicimur ⁊ inuitamur. Quid ꝙ nūc tm̄mō ⁊ nō ꝑus qđ legim⁹ qđ gerim⁹ qđ opamur amam⁹? Quō.n. fieri pōt vt amem⁹ qđ neſcim⁹: nō itelligim⁹: nō cogſcim⁹: qđ non oculo vel viſus vel itellect⁹ ītuemur? Magnas ḡ grās Guilhelmo debem⁹ ꝙ i hoc ope ꝯſcribēdo ipſe q̄ ꝑus vl' ſpſa vel abdita erant repoſuerit ⁊ patefecerit: vt nos onere leuaret: ipſe ſuaderit vt nob curā ⁊ laborē ꝑriꝑet. ipſe vigilauerit vt nos qeſceremus. Ego quātū ad me attinet dudū anqꝫ militie clericali me adduxiſſē: dū i aduocatōis ſeu poſtulatiōis offō me exercerē: conabar vt oēs ſcirēt qꝫtū Guilhelmo ob ſpeculū iuris elucubratū teneremur. Nūc qm̄ alia ſtudia me vocauit: ⁊ ꝑſpicio q̄ ſint i hac militia future ꝑtes mee: ⁊ qd ſit officij ⁊ mūeris mei: fateor mee niſi hic liber foret dubitaturū ne oīo idocilis iſci⁹ ⁊ cec⁹ euaderē. Gallicanū fuit Guilhelmi ingeniū: ſed in italia tm̄ enutritū. q nō iccirco min⁹ grē apud nos ꝙ ex italiā nat⁹ fuerit: ſed plus ꝙ ꝯſcie etatis fact⁹ i italia viuere: oppidū ſui noīs i italia relinqre: ⁊ in italia mori: ac mortu⁹ i loco italie florentiſſimo vrbe Roma iacere elegit ⁊ voluit: oꝫ eſſe ꝯſecutus. Ope p̄ciuꝫ ē vt: qđ vnū defunctis exhiberi pōt: in manus plurium tranſeant monumenta ingenij ſui. laudētur legātur ametur.

¶ Finit rōnale diuinoꝝ officioꝝ. qđ antea mille locis deprauatū: obnixa elucubratione magiſtri Boneti de locatellis bergomēſis correctū eſt: eiuſdemqꝫ artificio impreſſum: Uenetijs: Salutifere incarnatiōis domini ſup milleſimū ⁊ quadringenteſimū anno nonageſimo ṗmo. idus aprilis ſeptimo.

LIVRARIA
Sinis
D. FRANC. MANUEL

1491

Regiſtrum

a
¶ Incipit
grece
Laquearia
ſis in lumen

b
ſz.cruces
violentia
Benedictus
hominū ⁊c̃.

c
di.prelectis
ſeruiebatur
nius oſtendet̃.
vel pulueris

d
ego nō vxor
.i.çona vel
ſicut ignis
dominicis

e
quattuor
tur in honorē
⁊ quia populus
conſe.di.i.

f
verbum ſeu
¶ Sequitur
quoq; corporalis
ſacerdos i

g
noſtre ↄiunctus
ſignificant
inſtituit poſt
ait:hoc eſt

h
¶ Poſtmodū
dñice petitiones
ipſi ſaturabunt̃
patena ſe ſignāt

i
ſtianum vero
q̧ ſanctoꝝ
lectiones
quia quos

k
hoc ſuperflueret
dicimus ter
go eccleſia
appetitus

l
de primo
ſacerdos dꝫ
i N ſexta
¶ De · igilia

m
his tribus
tes in itinere
ſignificat tp̄s
bonū operamur

n
de pſalmo
Secundo
etiā ſabbato
moueat

o
culum eſt
pacem cum
Preterea
Diſperde

p
di.in cathecıſmo
ꝫ.c.q.d.ſurrexiſti
vberant maritos
paucitatē

q
no.teſta.in quo
cōio eſt.
ſpiritus ſanctus
rauit oīa plebi

r
in his que dicta
Matthei.zz.
Chriſtiani vero
numero ſanctoꝝ

s
omnes martyres
⁊ combuſſerunt
eſt generale:
releuat.

t
feria tertie
labe alicui⁹
lem p̄cedat.

[illegible]